
SHERLOCK HOLMES ANTOLOJİSİ

SHERLOCK HOLMES

ANTOLOJİSİ

ARTHUR CONAN DOYLE

Sir Arthur Conan Doyle'un tüm Sherlock Holmes roman ve hikâyeleri, farklı yayın evi ve çevirilerden alınarak e-kitap haline getirilmiştir.

Tüm eserler kronolojik olarak sıralanmıştır.

<http://eskikitaplarim.com>

Tarama: Pinokyo

Düzenleme: Tyrion, ORXXAN

Sir Arthur Ignatius Conan Doyle, 22 Mayıs 1859'da, Edinburgh, İskoçya'da doğmuştur. Babası bir İngiliz olan Charles Altamont Doyle, annesi ise İrlandalı Mary Foley'di. Kendi "Conan Doyle" birleşik soyadının kökeni bilinmemektedir. Conan Doyle'un babası da kardeşleri (içlerinden bir tanesi illüstratör Richard Doyle'du) gibi bir ressamdı. Conan Doyle, dokuz yaşındayken St Mary's Hall Katolik Cizvit Stonyhurst hazırlık okuluna gönderildi. Daha sonra Stonyhurst Koleji'nde öğrenimine devam etti, fakat Hıristiyanlığı reddederek 1875 yılında agnostik oldu.

1876'dan 1881'e kadar Edinburgh Üniversitesi'nde tıp öğrenimi gördü, bu eğitimin bir kısmında şimdi Birmingham'ın bir parçası olan Aston şehrinde çalıştı. Öğrenimine devam etmekteyken kısa hikâyeler yazmaya başladı; 20 yaşından önce *Chambers's Edinburgh Journal* isimli dergide ilk hikâyesi yayımlandı. Üniversitedeki yıllarının ardından Batı Afrika sahillerine gemi hekimi olarak yolculuk etti, arkasından 1882 yılında Plymouth kentinde kendi muayenehanesini açtı.

1882'de Portsmouth'ta hekimliğe başladı. Mesleğinde ilk başlarda çok başarılı sayılmazdı; odasında hasta beklerken tekrar hikâyeler yazmaya başladı. İlk önemli eseri, 1887 yılında "*Beeton's Christmas Annual*"da basılmış olan "*Kızıl Soruşturma*" isimli hikâyeydi. Bu hikâyeye Sherlock Holmes'ün ilk kez görüldüğü hikâyeye olma özelliğini taşımaktadır ve karakter kısmen üniversitedeki profesörlerinden bir tanesi olan Joseph Bell'e benzemektedir. Sherlock Holmes'ün görüldüğü diğer hikâyeler *Strand* isimli dergide basılacaktı. Garip bir şekilde, İngiliz yazar Rudyard Kipling de başarılarından ötürü Conan Doyle'u kutladı ve "*Acaba bu karakter arkadaşım Joe olabilir mi?*" diye sordu. Joseph Bell'e olan benzerlik gözünden kaçmamıştı. Fakat Sherlock Holmes için, Bell'den çok, Edgar Allan Poe'nun karakteri C. Auguste Dupin'i model almıştı.

Conan Doyle, Southsea şehrinde ikamet etmekteyken Portsmouth Futbol Kulübü adlı amatör bir futbol takımı için top koşturdu. 1885 yılında Louisa Hawkins ile evlendi. "Touie" diye hitap ettiği Louisa vereme yakalandı ve 4 Temmuz 1906'da vefat etti. 1907'de, 1897 yılında tanışıp âşık olduğu fakat

eşine olan sadakatinden dolayı hislerini açıklamadığı Jean Leckie ile evlendi. Conan Doyle'un ikisi ilk eşinden, üçü ikinci eşinden toplam beş çocuğu oldu.

1890 yılında Conan Doyle Viyana'da göz üzerine araştırmalar yaptı; 1891'de optalmolog olarak Londra'da bir muayenehane açtı. Otobiyografisinde tek bir hastanın bile kapısına gelmediğini yazacaktı. Bu onun yazarlığa daha fazla zaman ayırmasına fırsat verdi; Kasım 1891'de annesine, "*Holmes'u öldürmeyi düşünüyorum... hikâye bitsin gitsin istiyorum. Aklımı daha iyi şeylerden çeliyor anne...*" diye yazdı. Annesi de şöyle yanıtladı: "*Sana nasıl uyuyorsa öyle yap, ama insanlar bunu pek hoş karşılamayacaktır.*" 1893'de, daha "önemli" eserlere (örneğin tarihi romanlarını yazmak için) öncelik vermek için böyle yaptı.

Holmes toplamda 56 kısa hikâye ve 4 Conan Doyle romanında yer almaktadır (bu süreden sonra pek çok kez diğer yazarların hikâye ve kitaplarında da gözükmüştür). Güney Afrika'daki İkinci Boer Savaşı'nı takiben 20. yüzyılın başlarında, Birleşik Krallık'ın bölgede olan idaresine olan eleştirilere cevaben Conan Doyle, Krallık'ın Boer Savaşı'ndaki rolünü haklı çıkartan kısa bir kitapçık yazdı ve yayınladı. "*The War in South Africa: Its Cause and Conduct (Güney Afrika'daki Savaş: Nedeni ve İdaresi)*" isimli bu kitapçık pek çok dile çevrilecekti.

Conan Doyle, 1902 yılında şövalye ve Surrey'nin "Deputy Lieutenant" (Teğmen Vekili) olarak ilan edilmesinin nedeninin bu kitapçık olduğunu düşünmekteydi. 1900 yılında daha uzun bir kitap olan "*Büyük Boer Savaşı*" isimli kitabı da yazmıştı. 20. yüzyılın başlarında Sir Arthur Parlamento'ya iki kez aday oldu, dikkate değer oylar almış olsa da ikisinde de seçilemedi.

Conan Doyle, başını gazeteci E. D. More ve diplomat Roger Casement'ın çektiği Kongo'nun Özgürleştirilmesi Kampanyası'na destek veriyordu. 1909 yılında Kongo'daki dehşeti yerden yere vurduğu "*Kongo'daki Suç*" adlı uzun bir kitapçık yazdı. Morel ve Casement ile arkadaş oldu, 1912 yılındaki "*Kayıp Dünya*" isimli kitabındaki başkarakterlerden ikisi için onlardan ilham alacaktı.

İkisiyle de arkadaşlık bağları daha sonra koptu: Sol görüşleri olan Morel I. Dünya Savaşı sırasında pasifist hareketin liderlerinden biriydi; Casement ise İrlanda milliyetçiliğinden dolayı hapisanedeyken İngiltere'ye ihanet etmişti. Conan Doyle, Casement'ın delirmiş olduğunu söyleyerek onu ölüm cezasından kurtarmaya çalıştı, fakat başarısız oldu. Conan Doyle adaletin yılmaz bir savunucusuydu, iki davayı şahsen inceledi ve araştırdı. Sayesinde bu iki davada mahkûm edilmiş iki kişi salındı.

1906'da karısı Louisa'nın, ve oğlu Kingsley, kardeşi, iki kayınbiraderi ve iki yeğenin I. Dünya Savaşı'nda ölümünden sonra Conan Doyle bunalıma girdi. Ruhaniyet ve bu düşüncenin sağladığı ölümden sonra yaşamın güya bilimsel kanıtına destek vererek biraz huzur buluyordu.

Kingsley Doyle, 1916'daki feci Somme Çarpışması sonrasında yara aldıktan sonra iyileşmekte olduğu sene, Ekim 1917'de zatürreden öldü. Baba Doyle, Ruhaniyet ile öyle ilgilenmişti ki karakteri Profesör Challenger'ın bir romanı olan "*Sis Diyarı*" tamamen bu konu hakkındaydı. Bu dönemdeki hayatının garip örneklerinden bir tanesi de "*Perilerin Gelişi*" isimli kitaptı. Cottingley perileri fotoğraflarının gerçekliğine öylesine inanmıştı ki, bunlara ve ayrıca perilerin ve ruhların doğaları ve varlığı konusunda sunduğu teorilere kitabında yer verecekti.

Bu konuda yazmış olduğu yazılar kısa hikâye antolojilerinden biri olan Sherlock Holmes'ün Maceraları'nın 1929'da Sovyetler Birliği'nde yasaklanmış olmasının nedenlerinden biriydi. Bu yasak daha sonra kalkacaktı. Rus aktör Vasili Livanov, Sherlock Holmes'u başarılı bir şekilde canlandırmasından dolayı İngiliz İmparatorluğu Nişanı'na layık görülecekti.

Conan Doyle bir süre Amerikalı sihirbaz Harry Houdini ile arkadaş oldu; 1920'de annesinin ölümünden sonra Houdini de Ruhani hareketin öncü aleyhtarlarından biri olmuştu. Houdini, Ruhani medyumların numara yaptığında ısrarcı olmasına rağmen, Conan Doyle Houdini'nin kendisinin de doğaüstü güçlere sahip olduğunu düşünmekteydi; bu görüşünü "*The Edge of the Unknown*" isimli kitabında yazacaktı. Houdini, yaptıklarının alt tarafı

sihirbazlık numarası olduğuna Conan Doyle'u ikna edemedi. Bu da iki arkadaş arasında herkesin bildiği buruk bir uzaklaşmaya neden oldu. Doyle, Houdini baş parmağını çıkarıp tekrar yerine koyduğunda şaşkınlığına engel olamamıştı.

Amerikalı bir bilim tarihçisi olan Richard Milner, Conan Doyle'un 1912'de ortalığı kasıp kavuran *Piltown Adamı* aldatmacasını başlatan kişi olabileceğini iddia etti. Bu sahte hominid fosili bilim dünyasını 40 yıl boyunca kandırmıştı. Milner, Conan Doyle'un en sevdiği medyumlardan birinin adının lekelenmesinden ötürü intikam arayışında olduğunu ve yazarın bu aldatmacadaki rolünün "*Kayıp Dünya*" eserinde fark edilebileceğini söylemekteydi.

Samuel Rosenberg, 1974 tarihli kitabı "*Naked is the Best Disguise (Çıplaklık En İyi Kamuflemdir)*"da Conan Doyle'un yazıları sayesinde akıl sağlığının bastırılmış ve gizli yönlerine nasıl açık ipuçları bıraktığını yazmaktadır.

7 Temmuz 1930'da Conan Doyle aile bahçesinde elini göğsüne bastırılmış bir şekilde bulundu. Hemen sonra kalp krizinden öldü, ve New Forest, Hampshire, İngiltere'de Minstead'deki kilise bahçesine gömüldü. Son sözlerini karısına söylemişti: "*Sen harikasın.*"

Londra'nın güneyinde Hindhead'de Conan Doyle'un inşa ettiği ev Undershaw'da hayat en az bir on yıl kadar daha devam etti; arkasından 1924'ten 2004'e kadar otel ve restoran olarak işletildi. Daha sonra bir müteahhit tarafından satın alındı; çevreciler ve Conan Doyle hayranları buranın korunması için savaşıyor. Ev şu an boş durumda.

Doğu Sussex'te, Crowborough'daki Crowborough Cross'ta Sir Arthur Conan Doyle'un onuruna bir heykel dikildi. Sir Arthur burada 23 sene yaşamıştı. Edinburgh, İskoçya'da, Conan Doyle'un doğduğu eve yakın Picardy Sarayı'nda Sherlock Holmes'ün de bir heykeli bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

[Kızıl Soruşturma](#) (Roman)

[Dörtlü İttifak](#) (Roman)

[Sherlock Holmes'ün Maceraları](#) (Hikâyeler)

- [Bohemya'da Skandal](#)
- [Kızıl Saçlılar Kulübü](#)
- [Bir Kimlik Vakası](#)
- [Bescombe Vadisi'nin Esrarı](#)
- [Beş Portakal Çekirdeği](#)
- [Tavşan Dudaklı Adam](#)
- [Mavi Yakut](#)
- [Benekli Kordon](#)
- [Mühendisin Başparmağı](#)
- [Asil Bekâr](#)
- [Zümrüt Taç](#)
- [Akgürgenlerin Esrarı](#)

[Sherlock Holmes'ün Anıları](#) (Hikâyeler)

- [Gümüş Şimşek](#)

- [Karton Kutu](#)
- [Sarı Surat](#)
- [Borsa Kâtibi](#)
- [Gloria Scott Vakası](#)
- [Musgrave'lerin Tekerlemesi](#)
- [Reigate Bulmacası](#)
- [Albayın Ölümü](#)
- [Brook Sokağı Cinayeti](#)
- [Yunanlı Tercüman](#)
- [Kayıp Antlaşma](#)
- [Son Olay](#)

[Baskerville'lerin Köpeği](#) (Roman)

[Sherlock Holmes'ün Dönüşü](#) (Hikâyeler)

- [Boş Ev](#)
- [Norwood'lu İnşaatçı](#)
- [Dans Eden Adamlar](#)
- [Bisikletli Takip](#)
- [Priory Okulu Vakası](#)
- [Kara Peter](#)
- [Charles Augustus Milverton Vakası](#)
- [Altı Napolyon'un Esrarı](#)

- [Üç Öğrencinin Hikâyesi](#)
- [Altın Gözlüğünün Esrarı](#)
- [Kayıp Rugby Oyuncusu](#)
- [Abbey Çiftliği Vakası](#)
- [İkinci Lekenin Esrarı](#)

[Son Görev](#) (Hikâyeler)

- [Wisteria Köşkü](#)
- [Kızıl Çember](#)
- [Bruce Partington Planları](#)
- [Dedektif Ölüm Döşğinde](#)
- [Lady Frances Carfax'ın Kayboluşu](#)
- [Şeytan Ayağı](#)
- [Perde Kapanıyor](#)

[Korku Vadisi](#) (Roman)

[Dava Kitabı](#) (Hikâyeler)

- [Mazarin Taşı](#)
- [Thor Köprüsü](#)
- [Sürünen Adam](#)
- [Sussex Vampiri](#)
- [Üç Garrideb](#)
- [Şanslı Müşteri](#)

- [Üç_Çatılı Ev](#)
- [Beyaz Asker](#)
- [Aslan Yelesi](#)
- [Emekli Boya İmalatçısı](#)
- [Peçeli Kiracı](#)
- [Shoscombe Prensi](#)

KIZIL SORUŞTURMA

ROMAN, 1887

BİRİNCİ KISIM

I

Bay Sherlock Holmes

(Sağlık Hizmetleri Bölümünden emekli, Doktor John H. Watson'un anılarından derlenmiştir.)

1878 yılında Londra Üniversitesinden Tıp Doktoru unvanıyla mezun olduktan sonra, orduda cerrah olmak için öngörülen kursa katılmak üzere Netley'e gittim. Orada çalışmalarımı tamamladıktan sonra, Cerrah Yardımcısı olarak Beşinci Northumberland Piyade Alayına tayin edildim. O zamanlar, Hindistan'da konuşlandırılmış olan alaya ben katılmadan, İkinci Afgan Savaşı patlak verdi. Bombay'a vardığımda, bağlı bulunduğum müfrezenin düşman hatlarını aşmış, ülkenin iç kesimlerine kadar ilerlediğini öğrendim. Benimle aynı durumda olan birçok subayın peşinden gidip alayımın bulunduğu Candahar'a sağ salim varmayı başararak, yeni görevime en kısa sürede başladım.

Savaş, bir şeylerin peşinden koşan birçok insana, itibar ve makam kazandırırken benim başıma bir felâket getirdi. Bulduğum tugaydan alınarak, ölümcül Maiwand Savaşı'nda birlikte çarpıştığım Berkshirelar Bölüğü'ne tayin edildim. Bu savaşta, kemiğimi paramparça ederek köprücük damarını

sıyırın bir Jezail kurşunuyla omzumdan yaralandım. Beni bir yük beygirinin sırtına koyarak sağ salım İngiliz hatlarına varmamı sağlayan emir erimin bağlılığı ve cesareti olmasaydı, gözünü kan bürümüş Ghaziler'in eline düşecektim.

Acıdan bitkin ve uzun zamandır yaşadığım güçlüklerden zayıf düşmüş bir halde, ıstırap çeken yaralılarla dolu kocaman bir trenle Peshawur'daki ana hastaneye gönderildim. Burada güç toplamaya başladım, kaldığım koğuştta gezinip hatta verandada güneşlenecek kadar iyileşmişim ki Hindistan'daki sömürgelerimizin lânetine, bağırsak hummasına yakalandım. Hayatımdan aylarca umut kesildi ve en sonunda, kendime gelip, biraz iyileştiğimde öyle bitkin ve bir deri bir kemik kalmış haldeydim ki tıp heyeti, İngiltere'ye bir gün bile geciktirilmeden geri gönderilmeme karar verdi. Asker gemisi Orontes'le sevk edildim ve bir ay sonra, sağlığım bir daha, eskisi gibi düzelmeyecek kadar zarar görmüş bir halde Portsmouth'a ayak bastım. Durumum bilen devlet, sağlığımı düzeltmem için dokuz ay izin vermişti.

İngiltere'de ne dostlarım ne de akrabalarım vardı, bu yüzden, bir kuş kadar özgürdüm - ya da günde on bir şilin altı penilik bir gelir, bir insanı ne kadar özgür kılarırsa o kadar özgürdüm. Bu şartlar altında, doğal olarak Londra'ya, İmparatorluğun tüm işsizlerinin ve aylaklarının karşı konulamayacak bir şekilde dolduğu o pislik yuvasına gittim. Londra'da, Strand'de bir müddet, ucuz bir otelde konforsuz ve anlamsız bir hayat sürdürdüm ve elimdeki az bir miktar parayı da, gerektiğinden daha savurgan davranarak, dikkatsiz bir şekilde harcadım. Para durumum o kadar kötüye gitti ki, çok geçmeden ya başkentten kaçıp bir köyde hayatımı sürdürmemin ya da hayat tarzımı baştan aşağı değiştirmemin

zamanı geldiğine karar verdim. İkinci yolu seçip otelden ayrılarak, daha az gösterişli ve daha ucuz bir semtte, kendime bir ev bulmaya karar verdim.

Bu karara vardığım gün, Criterion Bar'da oturuyordum ki birisi omzuma dokundu, arkamı dönmeme birlikte, Barts'da benim emrim altında çalışan cerrah yardımcısı genç Stamford'u hemen tanıdım. Londra'nın korkunç kalabalığında tanıdık bir yüz görmek, yalnız olan bir insan için sevindiriciydi. Eski günlerde, Stamford, asla yakın bir dostum olmamıştı ama buna rağmen, onu içimden gelen bir samimiyetle selâmladım, o da beni görmekten memnun olmuşa benziyordu. Sevincimden kaynaklanan coşkuyla, onu benimle Holborn'da yemek yemeye davet ettim ve bir atlı arabaya binip, yola koyulduk.

Merakını gizlemeye çalışarak, "Görüşmeyeli neler yaptın, Watson?" diye sordu, araba Londra'nın kalabalık sokaklarında ilerlerken, "Çıtaya dönmüşsün ve rengin de fındık kadar kahverengi."

Başımdan geçen maceraları kısaca anlatmaya başladım ve gideceğimiz yere vardığımızda, sözlerimi hemen hemen bitirmiştım.

Başıma gelen felâketleri dinledikten sonra, "Zavallı dostum!" dedi, teselli edercesine. "Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Kalacak yer arıyorum," diye cevap verdim. "Mümkün olduğunca uygun bir kira karşılığında konforlu bir daire tutarak, yer meselesini çözmeyi deneyeceğim."

"Tuhaf şey," dedi, arkadaşım, "Bana bugün bu cümleyi söyleyen ikinci insansın."

"Birinci kimdi?" diye sordum.

"Hastanenin kimya laboratuvarında çalışan biri. Bu sabah, bulduğu güzel fakat gücünün yetmeyeceği dairenin kirasını paylaşacak kimseyi bulamadığından yakınıyordu..."

"Tanrım!" diye bağırdım; "Daireyi ve masrafları paylaşacak birini arıyorsa, ben tam onun aradığı adamım. Yalnız yaşamaktansa bir ev arkadaşımın olmasını tercih ederim."

Genç Stamford, şarap bardağının üzerinden biraz tuhaf bir şekilde bana baktı. "Sherlock Holmes'u henüz tanımıyorsun," dedi; "Tanısaydın, ona belki de sürekli birlikte olabileceğin bir arkadaş gözüyle bakmazdın."

"Neden, ne kötü yönü var ki?"

"Oh, kötü bir yönü olduğunu söylemedim. Biraz tuhaf fikirleri vardır - bilimin bazı dallarına aşırı merakı vardır. Bildiğim kadarıyla da kendisi, oldukça nazik bir insandır."

"Bir tıp öğrencisi, galiba?" dedim.

"Hayır, değil. Aslına bakarsan, kafasında ne tasarladığı hakkında en ufak bir fikrim yok. Anatomi bilgisinin iyi olduğuna inanıyorum ve ayrıca, üstün nitelikli bir kimyager. Ama bildiğim kadarıyla, hiçbir sistematik tıp dersi almamış. Çalışmaları oldukça istikrarsız ve eksantrik, yalnız bazı profesörleri kendine hayran bırakarak kadar, birçok yeni bilgiye sahip."

"Kafasından neler geçtiğini hiç sormadın mı?" diye sordum.

"Hayır; ağzından kolay lâf alınacak biri değil fakat, hayâlleri onu etkisi altına alınca oldukça konuşkan olabiliyor."

"Onunla tanışmak isterdim," dedim. "Biriyle aynı evi paylaşacaksam, çalışmaya düşkün ve sessiz birini tercih ederim. Gürültü ya da heyecan kaldıracak kadar güçlü değilim. Afganistan'da her ikisinden de hayatımın geri kalanına yetecek kadar çektim. Bu arkadaşınla nasıl tanışabilirim?"

Arkadaşım, "Laboratuvarda olmalı," diye karşılık verdi. "Oraya ya haftalarca uğramaz, uğradığı zaman da sabahtan akşama kadar oradan hiç çıkmadan çalışır. İstersen, öğle yemeğinden sonra birlikte gideriz."

"Elbette," diye cevap verdim ve konuşmanın akışı, başka konulara kaydı.

Holborn'dan çıktıktan sonra hastaneye doğru yol alırken, Stamford, ev arkadaşım olmasını düşündüğüm beyefendi hakkında bana, birkaç küçük bilgi daha verdi.

"Onunla anlaşamazsan, beni suçlamamalısın," dedi. "Onun hakkında, laboratuvarda ara sıra karşılaştığımda öğrendiklerimin dışında hiçbir şey bilmiyorum. Bu kararı sen verdin ve bundan beni sorumlu tutamazsın."

"Anlaşamazsak birlikteliğimize son vermek kolay olacak," dedim. "Bana öyle geliyor ki, Stamford," diye ekledim, arkadaşıma sert bir ifadeyle bakarak. "Bu meseleden yakını sıyırmayı istemek için bazı nedenlerin var galiba. Bu adamın huyu mu berbat ya da ne kötülüğünü gördün? Bana karşı bu konuda samimi olmalısın."

"Anlatılamaz bir şeyi anlatmaya çalışmak kolay değildir," diye cevap verdi gülerek. "Holmes, bilime akıl ermez bir soğukkanlılıkla yaklaşır. Bir arkadaşına, en son çıkan bitkisel ilâçtan, ilâcın etkisini iyice anlamak için bir avuç dolusu içirdiğini biliyorum, kötü niyetinden değil, anlarsın ya, yalnızca araştırmacı bir ruhla ilâcın yan etkileri hakkında tam bir fikir sahibi olsun diye yaptı bunu. Sanırım, kendisi de bu ilâcı seve seve denerdi. Kesin ve doğru bilgiye müthiş derecede tutkusu var."

"Çok haklı."

"Evet ama hareketleri, bazen aşırılığa kaçabiliyor. Teşrih odalarındaki cesetlere elindeki sopayla vurmaya da katarsanız, durum oldukça tuhaflaşıyor."

"Cesetlere vurmaya mı?"

"Evet, ölümden sonra bedende ne kadar çürük oluşabileceğini araştırmak için, cesetlere vurduğunu kendi gözlerimle gördüm."

"Ve onun hâlâ tıp öğrencisi olmadığını mı söylüyorsun?"

"Evet, yalnız tüm bu çalışmalarının konusunu, ancak Tanrı bilir. Az sonra orada oluruz. Kendisiyle karşılaştığında, onun hakkında kendi izlenimlerini, kendin oluşturmalısın." Konuşurken, karşımıza çıkan dar yoldan aşağı saptık ve büyük hastanenin bir kanadına açılan küçük bir kapıdan geçtik. Hastanelerde çok yattığım için bu tür yerlere aşinaydım. Onun için binanın kasvetli taş merdivenlerinden çıkıp, beyaza boyanmış duvarları ve boz kapıları olan uzun koridorunda yürürken, kimsenin yol göstermesine ihtiyacım

yoktu. Koridorun sonunda, kimya laboratuvarına giden alçak kemerli bir koridor daha vardı.

Burası sayısız şişenin dizili olup, karmakarışık bir halde bulunduğu, yüksek tavanlı bir odaydı. Dağınık bir halde duran geniş ve alçak masaların üzerinde imbikler, deney tüpleri ve mavi bir ışık saçan küçük Bunsen lâmbaları vardı. İçeride, odanın uzak bir köşesindeki masaya eğilip tüm dikkatini çalışmasına vermiş bir öğrenciden başka kimse yoktu. Ayak seslerimizi duyunca arkasına baktı ve sevinçli bir sesle eğildiği yerden doğruldu. Elinde bir deney tüpüyle bize doğru koşarak, "Buldum! Buldum," diye bağırdı. "Başka hiçbir şey tarafından değil de yalnızca hemoglobinin tarafından çökertilen bir ayraç buldum." Altın madeni bulmuş olsaydı, yüzünden bu kadar büyük bir sevinç okunamazdı.

"Dr. Watson, Bay Sherlock Holmes," dedi Stamford, bizi tanıştırmak için. Bay Holmes "Nasılsınız?" dedi samimiyetle, güven verici bir şekilde elimi sıkarak. "Anladığım kadarıyla, Afganistan'da bulundunuz."

"Bunu nasıl oldu da bildiniz?" diye hayret içinde sordum.

"Boş verin," dedi kendi kendine gülerek.

"Şimdi asıl sorun, hemoglobinin. Hiç şüphesiz, bu buluşumun önemini anlıyorsunuz, değil mi?"

"Kimyasal olarak, elbette ilginç bir buluş," diye cevap verdim, "Ama pratik olarak -"

"Baksanıza, bu, son yıllarda tıp alanındaki en pratik buluş. Kan lekelerini hata yapmadan test edebilmemizi sağlıyor. Buraya gelin!" Beni heyecanla ceketimin kolundan

yakalayarak, çalıştığı masanın yanına çekti. "Biraz taze kan bulalım," deyip parmağına uzun bir iğne batırdı ve çıkan kan damlasını kimyasal bir pipetle çekti. "Şimdi, bu kadar az miktardaki kana bir litre su katalım. Karışımın sonucu olarak saf su elde ettiğimizi görüyorsunuz. Kanın oranı, milyonda birden fazla olamaz. Karakteristik bir tepkime elde edeceğimizden yine de hiç kuşku yok." Konuşurken, tüpün içine birkaç beyaz kristal attıktan sonra saydam bir sıvıdan da birkaç damla ekledi. Bir anda, tüpün içindekiler donuk maun rengini aldı ve kahverengimsi bir toz, cam tüpün dibine çöktü.

Ellerini çırpıp, yeni bir oyuncacı olmuş küçük bir çocuğun sevinciyle, "Ha! Ha!" diye bağırdı. "Buna ne diyeceksiniz?"

"Çok dikkat gerektiren bir deney," dedim.

"Güzel! Güzel! Eski Guaiacum deneyi çok beceriksizce yapılmıştı ve sonuçları belirsizdi. Kan hücrelerinin mikroskopla incelenmesi deneyi de öyle. Kan lekeleri birkaç saatlik olursa, ikinci deneyin hiçbir anlamı kalmaz. Şimdi bu test, kan lekeleri ister yeni ister eski olsun, olumlu sonuç verir gibi gözüküyor. Bu test daha önce icat edilmiş olsaydı, dünyadaki yüzlerce insan, işledikleri suçların cezasını çok uzun zaman önce çekecekti."

"Öyle!" diye mırıldandım.

"Suç dosyaları, sürekli olarak bu noktaya dayanıyor. Bir adamdan, suç işlendikten aylar sonra şüphelenilir. Çamaşırları ya da giysileri incelenir ve üzerlerinde kahverengi lekeler bulunur. Bunlar kan lekesi midir, çamur izi midir, pas lekesi midir, nedir? Bu soru, birçok uzmanın aklını karıştırmıştır, neden mi? Çünkü güvenilir bir test yoktu. Şimdi, elimizde

Sherlock Holmes'ün testi var ve artık hiçbir güçlük yaşanmayacak."

Konuşurken gözleri parıldıyordu; elini kalbinin üzerine götürdü ve hayâl gücünün eseri olup, kendisini alkışlayan hayali bir kalabalığa selâm vererek başını eğdi.

"Tebrik edilmeniz gerek," dedim, bu coşkusuna oldukça şaşırılmış bir halde.

"Geçen yıl, Frankfurt'ta Von Bischoff dâvâsı vardı. Bu test olsaydı, suçlu olduğu ispatlanacaktı ve kesinlikle idam edilecekti. Bradfordlu Mason'ı, kötü şöhretli Muller'i, Montpellierli Lefevre'yi ve New Orleans'dan Samson'u işledikleri suçlardan dolayı unutmamak gerek. Bu testin, sonucunu belirleyebileceğine inandığım daha birçok dâvâ sayabilirim."

"Ayaklı bir suç takvimi gibisiniz," dedi Stamford, gülerek. "Bu bilgilerden yola çıkarak bir yazı yazabilirsiniz. Başlığına da "Geçmişten Polis Haberleri" dersiniz."

"Çok ilginç bir yazı olabilirdi," dedi Sherlock Holmes, parmağının üzerindeki yaraya küçük bir parça bandaj yapıştırarak. Yüzünde bir gülümsemeye dönerek, "Dikkatli olmalıyım," diye devam etti, "Çünkü zehirli maddelerle çok uğraşıyorum." Konuşurken elini kaldırmasıyla birlikte, elinin her yanının aynı küçük bandajlarla kaplı olduğunu ve renginin bozulduğunu gördüm.

"Buraya iş için geldik," dedi üç ayaklı yüksek bir tabureye oturan Stamford ve ayağıyla bana da bir tabure itti. "Bu arkadaşım, kalacak bir yer arıyor; siz de evi paylaşacak

kimseyi bulamıyordunuz ya, ikinizi bir araya getirmemin iyi olacağını düşündüm."

Sherlock Holmes, dairesini benimle paylaşma fikrinden oldukça memnun görünüyordu. "Baker Sokağı'ndaki bir daireye göz koydum," dedi, "Baştan aşağı bize uygun bir daire. Umarım, sert tütün kokusundan rahatsız olmuyorsunuzdur?"

"Ben her zaman denizci sigarası içerim," diye cevap verdim.

"Çok güzel. Eve genellikle kimyasal maddeler getirir ve ara sıra deneyler yaparım. Bu, sizi rahatsız eder mi?"

"Hiçbir şekilde rahatsız etmez."

"Bakalım - diğer kusurlarım neymiş. Bazen melankolik olur günlerce ağzımı açmam. Böyle yaparsam, sakın aksiliğimin tuttuğunu düşünmeyin. Beni sadece yalnız bırakın, kısa zamanda kendime gelirim. Sizin itiraf edecek neyiniz var? İki kişinin birlikte yaşamaya başlamadan önce birbirlerinin en kötü yönlerini bilmeleri iyi olur."

Birbirimizi sorguya çektiğimizi görünce güldüm. "Bir buldok yavrusu besliyorum," dedim, "Ve kavga çıkmasını istemiyorum çünkü sinirlerim çok yıprandı, ayrıca çok geç saatte kalkarım ve oldukça tembelimdir. İyi olduğum zaman da kusurlarım vardır ama şimdilik saymam gerekenler bu kadar."

"Viyolonsel çalmayı da yapılmaması gereken hatalar kategorisine sokuyor musunuz?" diye sordu telâşla.

"Çalan kişiye bağlı," diye cevap verdim. "İyi çalınan bir viyolonsel, kulaklara hoş gelir - kötü çalınan bir viyolonselse

-"

"Oh, pekâlâ," dedi, keyifli bir gülüşle. "Sanırım, bu konuda anlaştık - tabii, daire sizin için de uygunsa."

"Daireyi ne zaman görebiliriz?"

"Yarın öğle saatinde burada buluşalım, birlikte gider her şeyi yoluna koyarız," diye cevap verdi.

Onu kimyasal maddelerle çalışırken bırakıp, hastaneden çıktık ve kaldığım otele doğru yürüdük.

Birden durup Stamford'a dönerek, "Afganistan'dan geldiğimi nasıl oldu da bildi?" diye sordum.

Arkadaşım, anlaşılması çok güç bir şekilde tebessüm etti.

"Bu, onun küçük bir özelliği," dedi.

"Birçok insan, onun bazı şeyleri nereden ve nasıl bulduğunu bilmek ister."

"Oh, işin içinde gizem mi var?" diye bağırdım, ellerimi ovuşturarak. "Bu, çok merak uyandırıcı. Bizi bir araya getirdiğin için sana çok şey borçluyum. Bildiğin gibi, İnsanoğlunun başlıca çalışma konusu yine insandır."

"Öyleyse, onu çalışmalısın," dedi Stamford, bana veda ederken. "Onun çözülmesi güç bir bilmece olduğunu göreceksin. Bahse girerim o senin hakkında, senin onun hakkında öğreneceğinden çok daha fazlasını öğrenecektir. Hoşçakal."

"Hoşçakal," diye karşılık verdim ve yeni arkadaşımı oldukça merak ederek otelime doğru yürümeye devam ettim.

II

Tümdengelim Bilimi

Ertesi gün, kararlaştırdığı gibi buluştuk ve Baker Sokağı'ndaki 22IB numaralı daireye baktık. Bir çift konforlu yatak odası, hoş bir şekilde döşenmiş ve iki geniş pencereyle aydınlatılmış büyük ve havadar bir oturma odası vardı. Daire, her açıdan hoşumuza gitti ve şartlar aramızda bölüştürüldüğü zaman öyle uygundu ki hemen oracıkta anlaşmayı yapıp, bir an önce daireye yerleşmeye karar verdik. Aynı akşam otelden eşyalarımı getirdim. Ertesi sabah Sherlock Holmes, birkaç kutu ve valizle beni takip etti. Bir iki gün, kendimizi yoğun bir şekilde eşyalarımızın bulunduğu kutuları açıp boşaltmaya verdik. Bu işi de bitirdikten sonra yavaş yavaş yerleşip, yeni çevremize ayak uydurmaya başladık.

Sherlock Holmes, kesinlikle, birlikte yaşanması güç bir insan değildi. İş yaparken sessizdi ve muntazam alışkanlıkları vardı. Geceleri yatma ve sabahaları kalkma saatlerini aksattığı pek nadir olurdu ve her sabah, ben kalkmadan önce kahvaltısını edip çıkardı. Bazen gününü kimya laboratuvarında, bazen teşrih odalarında ve bazen de kentin en düşük yerlerinde yaptığı uzun yürüyüşlerle geçiriyordu. Çalışma azmi geldi mi hiçbir şey gücünü azaltamazdı ama, ara sıra bir hâl olur, oturma odasındaki kanepede neredeyse tek bir kelime etmeden ve kılını kıpırdatmadan saatlerce otururdu. Bu tür durumlarda, gözlerinden, hayâllere daldığını ve boş boş baktığını fark ederdim, tüm hayatının ölçülülüğü

ve iradesi yasaklamamış olsaydı, uyuşturucu bağımlısı olduğundan şüphelenebilirdim.

Haftalar ilerledikçe, ona duyduğum ilgi ve hayattaki amaçlarına beslediğim merak yavaş yavaş derinleşerek arttı. Kişiliği ve görünüşü, en dikkatsiz kişinin bile gözünden kaçmazdı. Boyu bir sekseni geçiyordu, öyle ki, eğildiğinde bile oldukça uzun boylu görünüyordu. Zekâ pırıltıları okunan gözleri, etkileyiciydi. Yukarıda sözünü ettiğim uyuşukluk dönemleri dışında; şahin gagasına benzeyen ince burnu, tüm yüz görünüşüne atiklik ve kararlılık ifadesi veriyor, çıkık ve sivri çenesi de bir adamın kararlılığına işaret ediyordu. Ellerinde her zaman kurumuş mürekkep ve kimyasal madde lekeleri vardı. Kolay kırılabilir tıbbî araç gereçlerini kullanırken onu sık sık gözlemlene fırsatını bulduğum için, olağanüstü hassasiyete sahip olan parmaklarının, nasıl bir dokunuşa sahip olduğunu biliyordum.

Bu adamın, merakımı ne kadar kamçılıdığını ve kendisiyle ilgili her konudaki suskunluğuna bir son vermesi için gayret ettiğimi itiraf edersem, okuyucu, benim herkesin işine burnunu sokan bir insan olduğumu düşünebilir. Ama beni yargılamadan önce yine de hayatımın ne kadar boş geçtiğini ve dikkatimi çekecek hiçbir şeyin olmadığını unutmayın. Havanın çok güzel olduğu günler dışında sağlığım, dışarı çıkmama izin vermiyordu ve beni çağırıp, günlük hayatımın monotonluğuna son verecek hiçbir arkadaşım da yoktu. Bu şartlar altında, arkadaşımın üzerindeki sır perdesini seve seve kabullendim ve zamanımın çoğunu bu sırrı çözmeye çalışarak harcadım.

Tıp okumuyordu. Bir soruma verdiği cevapla, Stamford'un bu konudaki düşüncesini doğrulamıştı. Kendisini herhangi bir

bilim dalında bir yere getirecek ya da bilgi dünyasına açılan herhangi bir kapıdan geçmesini sağlayacak hiçbir çalışma için çaba harcamıyordu. Yine de birtakım çalışmalarında gösterdiği heves dikkate değerdi ve eksantrik sınırları içinde, bilgisi o kadar geniş ve ayrıntılıydı ki gözlemleri beni gerçekten de hayrete düşürmüştü. Hiçbir insan, belirli bir görüş açısına sahip olmadan bu kadar çok çalışıp, öyle kesin bilgileri kesinlikle elde edemezdi. Düzensiz okuyup öğrenenler, bilgilerinin doğruluğu açısından çok az dikkate değerdir. Hiçbir insan, çok iyi bir sebebi olmadıkça, kafasını küçük meselelerle meşgul etmez.

Holmes'ün bilgisizliği de, bilgisi kadar olağanüstüydü. Çağdaş edebiyattan, felsefeden ve politikadan neredeyse hiçbir şey bilmiyordu. Thomas Carlyle'dan birkaç dize alıntı yapmam üzerine, saf bir şekilde onun kim olduğunu ve neler yaptığını sordu. Kopernik Düzeni ve Güneş Sisteminin nasıl oluştuğundan habersiz olduğunu görünce şaşkınlığım doruk noktasına çıktı. On dokuzuncu yüzyılda herhangi bir medenî insanın, dünyanın güneşin çevresinde döndüğü gerçeğini bilmemesi o kadar garipti ki bunları bilmediğine kendimi zor inandırdım.

"Şaşırmış gibi görünüyorsunuz," dedi yüzümdeki şaşkınlık ifadesine gülerek. "Şimdi öğrendiğime göre, bu öğrendiklerimi unutmak için elimden gelenin en iyisini yapmalıyım."

"Unutmak için mi?"...

"Bakın," diyerek açıklamaya başladı, "İnsan zihninin, boş bir çatı katına benzediğini ve insanın bu çatı katını kendi seçeceği mobilyalarla döşeyeceğini düşünüyorum. Yalnızca

bir aptal, önüne gelen her bilgiyi kapar, böylece, ona faydası dokunabilecek bilgiler kalabalıklaşır ya da birçok şey birbirine girer ve o bilgiye ihtiyacı oldu mu güçlükler yaşar. Ama becerikli ve usta bir kimse, zihnine, ya da çatısına, bir şeyler alırken son derece dikkatlidir. İşini yapmasına yardım edecek aletlerden başka hiçbir şeyi yoktur ama bunları da sınıflandırmış ve kusursuz bir düzene sokmuştur. O küçük odanın duvarlarının esnek olduğunu ve her ölçüde genişleyebileceğini düşünmek hata olur. Emin olun ki, zaman geliyor, zihninize kattığınız her bilgiyle, önceden bildiğiniz bir şeyi unutuyorsunuz. Bu yüzden, önemsiz bilgilerin, önemlilerin önünü tıkamaması çok büyük önem taşıyor."

"Ama söz konusu, Güneş Sistemi!" Diye karşı çıktım.

"Dünyanın güneşin çevresinde döndüğünü söylemenin," diyerek sabırsızlıkla sözümü kesti, "Bana ne faydası var? Dünya isterse ayın çevresinde dönsün, ne benim ne de işim için hiçbir önemi yok."

Tam işinin ne olabileceğini sorma noktasına gelmişim ki tavırları bu sorunun iyi karşılanmayacağını gösterdi. Kısa konuşmamız üzerine düşünmeye koyuldum ve bu konuşmadan birtakım sonuçlar çıkarmaya çalıştım. Kendi ilgi alanıyla âlâkası olmayan hiçbir bilgiyi edinmeyeceğini söylemişti. Bu yüzden, sahip olduğu bilgiler ancak işini görecektik kadardı. Çok iyi olduğunu bana gösterdiği birkaç özelliğini zihnimde numaralandırdım. Hatta bir kalem alıp onları defterime not ettim. Yazmayı bitirdiğimde, yazdıklarına gülmekten kendimi alamadım. Defterimde şunlar yazılıydı:

SHERLOCK Holmes'ün Özellikleri:

- *Edebiyat Bilgisi: Sıfır.*
- *Felsefe Bilgisi: Sıfır.*
- *Astronomi Bilgisi: Sıfır.*
- *Politika Bilgisi: Az.*
- *Botanik Bilgisi: Değişken. Genel olarak belladon, afyon ve zehirler konusunda bilgisi iyi. Bahçıvanlık hakkında hiçbir şey bilmiyor.*
- *Jeoloji Bilgisi: Pratik ama sınırlı. Bir bakışta, toprak türlerini birbirinden ayırabiliyor. Yapılan yürüyüşlerden sonra bana, pantolonundaki çamur lekelerini gösterip renklerinden ve koyuluğundan, bu lekelerin Londra'nın hangi bölgesinde üzerine bulaşmış olabileceğini söylüyor.*
- *Kimya Bilgisi: Çok derin.*
- *Anatomi Bilgisi: Kusursuz ama sistematik değil.*
- *Kriminoloji Bilgisi çok fazla. Yüzyılda yaşanmış ve işlenmiş olan bütün cinayet ve skandalları en ince ayrıntısına kadar biliyor.*
- *İyi viyolonsel çalıyor.*
- *Yetenekli bir eskrimci, boksör ve kılıç ustası.*
- *İngiliz yasaları üzerine iyi bir pratik bilgisi var.*

Yaptığım listede oldukça çok ilerlemiştim ki, kâğıdı umutsuzluk içinde ateşe attım. "Bu adamın, tüm bu özellikleri

kendinde buluşturarak çalıştığı ve bu özelliklerin hepsine sahip olmasını gerektiren işinin ne olduğunu tam olarak bir öğrenebilirim," dedim kendi kendime, "Bu merakımdan bir an önce kurtulabilirim."

Sözünü ettiğim yetenekleri içinde en çok viyolonsel çalması üzerinde durdum. Diğer tüm yetenekleri harikulâdeydi ama viyolonsel çalması kadar eksantrik değildi. Viyolonseliyle ünlü bestecilerden parçalar çalardı, hem de zor parçalar, iyi biliyordum çünkü ricam üzerine Mendelssohn'un Lieder'inden ve diğer ünlülerden birkaç parça çalmıştı. Ama tek başına kaldığı zaman, çok nadiren müzikle uğraşır ya da herhangi bir tanınmış parçayı çalardı. Bazı akşamlar koltuğunda arkasına yaslanıp gözlerini kapar ve dizindeki kemanından dikkatsizce gıcırtilar çıkarırdı. Kimi zaman, çıkan notalar güçlü ve hüzün doluydu. Bu notalar ara sıra, muhteşem ve neşeli de olurdu. Açıkçası, notalar, ruhuna egemen olan düşünceleri yansıtıyorlardı ama, müziğin bu düşüncelere yardım edip etmediği, viyolonsel çalmasının saçma bir arzu ya da basit bir merak olup olmadığına karar veremiyordum. Gösterdiğim sabrın ufak bir karşılığı olarak en sevdiğim parçaları çalmasaydı, birbiri ardına çaldığı ve insanı çileden çıkaran parçalarına isyan edebilirdim.

İlk hafta içinde, bizi arayıp soran kimse olmadı ve arkadaşımın da benim gibi yalnız bir insan olduğunu düşünmeye başladım. Sonradan, birçok tanıdığı olduğunu ve bu tanıdıklarının, toplumun değişik sınıflarına mensup olduğunu öğrendim. Bay Lestrade adında ufak tefek, soluk benizli, fare suratlı ve kara gözlü, haftada üç dört kez gelen bir adamla tanıştım. Bir sabah, şık giyimli bir kız gelip yarım saatten fazla bir süre oturdu. Aynı günün öğle saatinde,

Yahudi bir seyyar satıcıya benzeyen, saçları ağarmış, kılıksız ve oldukça heyecanlı görünen ve hemen arkasından oldukça yaşlı bir kadının takip ettiği acayip ziyaretçi geldi. Bir başka seferinde de yaşlı ve beyaz saçlı bir beyefendi gelip, arkadaşımınla konuştu; başka sefer de acayip suratlı, pamuklu kadifeden yapılmış üniforması içinde bir demiryolu hamalı geldi. Her sınıfa mensup bu ilginç kişiler geldiği zaman Sherlock Holmes, oturma odasını kullanabilmek için bana rica ederdi, ben de yatak odama çekilirdim. Beni rahatsız ettiği için her seferinde özür dileyerek, "Bu odayı, bir iş yeri olarak kullanmam gerek," derdi, "Ve bu insanlar da müşterim" diyerek kısa bir açıklama yapardı. Elime yine, üstü kapalı bir şekilde de olsa, işinin ne olduğunu sorma fırsatı geçmişti ama terbiyem, bir insanı, eğer istemiyorsa kendisine ait özel şeyleri söylemesi için zorlamama müsaade etmedi. İşinin ne olduğunu bana söylememesi için haklı birtakım nedenleri olduğunu düşündüm ama, çok geçmeden yeri geldiği bir sırada, ağzındaki baklayı çıkarttı.

4 Marttı, hatırlamam için iyi bir nedenim var, o sabah her zamankinden daha erken kalkmış ve Sherlock Holmes'u hâlâ kahvaltısını yaparken yakalamıştım. Ev sahibesi, geç kalkma huyumu çok iyi bildiğinden dolayı, sofrada, benim için kahvaltı hazırlanmamıştı. Anlamsız bir huysuzlukla zili çaldım ve ters bir şekilde kahvaltıya hazır olduğumu söyledim. Sonra, zaman geçirmek için masadan bir gazete aldım, bu sırada, arkadaşım, tostunu ktır ktır yiyordu. Gazetede makalelerden birinin başlığı kalemle çizilerek işaretlenmişti. Doğal olarak, göz gezdirmeye başladım.

Makalenin, biraz gösterişli olan başlığında 'Hayat Kitabı' yazılıydı ve gözlemci bir insanın, hayatta karşısına çıkanları

doğru ve sistematik bir Şekilde incelemesi sonucu ne kadar çok Şey öğrenebileceğini anlatmaya çalışıyordu. Makale, zekice ve anlamsız fikirlerin olağanüstü bir karıŐımıydı. Açıklamalar ilginç ve etkileyiciydi ama sonuçlarını, konudan uzak ve abartılı buldum. Yazar, insanın yüzünde meydana gelen anlık bir ifade, bir kasın gayri ihtiyari oynaması ya da normal olmayan bir bakış sayesinde insanın en gizli düşüncelerini etraflıca anlayabileceğimizi iddia ediyordu. Yine yazara göre, iyi gözlem ve analiz etme becerilerine sahip birini aldatmak imkânsızdı. Vardığı sonuçlar, Öklit'in önermeleri kadar hatasızdı. Cahil insanlara bu sonuçlar öyle ürkütücü gelecekti ki, bu sonuçlara varmak için yaşadığı süreçleri anlatana kadar yazarın, bir büyücü olduğunu bile düşünebilirlerdi.

"Bir su damlasından," diyordu yazar, "Atlantik Okyanusunun ya da Niagara Şelalesi'nin gerçek olduğunu, ikisini de görüp duymamış olmanıza karşın, çıkartabilirsiniz. Tüm hayat büyük bir zincirdir, doğada her gördüğümüz de bu zincirin bir halkasıdır. Diğer tüm sanatlar gibi, Tümdengelim ve Analiz Bilimi de uzun ve sabırlı bir çalışma sonucu öğrenilir ama hayat, hiçbir ölümlünün bu bilimi en mükemmel Şekilde öğrenmesine izin verecek kadar uzun değildir. Konunun en büyük güçlüklerini anlatan bu ahlâkî ve zihinsel yönlerine dönmeden önce, bırakalım da araştırmacı, daha önemli sorunların üstesinden gelsin. Bırakalım, bir ölümlüyle tanıştığında adamın, geçmişini ve ne işle veya sanatla uğraştığını daha ilk bakışta anlasın. Bunlar basit bir egzersiz gibi görünebilir fakat, gözlem yeteneğini geliştirir ve bir insana, neden, nereye bakması gerektiğini öğretir. Bir adamı, tırnaklarından, ceketinin kolundan, çizmesinden, pantolonunun dizlerinden, işaret ve başparmaklarından, yüz

ifadesinden, gömlek kolundan - tüm bunların her biri sayesinde ne iş yaptığını kolaylıkla anlayabiliriz. Tüm bunlar bir arada düşünöldü mü, işinin uzmanı olan araştırmacının yanılığya düşmesi hiçbir şekilde mümkün değildir."

"Ne saçma ve boş lâflar!" diye bağırdım, gazeteyi masaya fırlatarak; "Hayatımda bu kadar saçma bir şey okumamıştım."

"Sorun nedir?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Ne mi? Bu makale," dedim, yumurta kaşığımla makaleyi işaret edip, gelen kahvaltımın başına otururken.

"İşaretlemiş olduğunuza göre okumuş olduğunuzu da düşünüyorum. Zekice yazıldığını inkâr etmiyorum. Yine de beni sinirlendirdi. Besbelli, bu teori, inzivaya çekilip kendini çalışmalarına vererek bu küçük paradoksları geliştirmiş, koltuğundan kalkmayan bir tembele aittir. Düşünceleri hiç pratik değil. Onu, metroda üçüncü sınıf bir vagona tıkarak, içerdeki tüm yolcuların ne iş yaptığını söylemesini isterdim. Ve söyleyemeyeceğine dair de bire on bahse girerdim."

"Paranızı kaybederdiniz," diye cevap verdi Holmes, sakince. "Makaleye gelince, onu ben yazdım."

"Siz!"

"Evet; gözlem ve tündengelimde bulunma yeteneğim var. Bu makalede açıkladığım ve size göre gerçeklikten uzak olan teorilerim aslında oldukça pratiktir - öyle pratik ki ben, bunlardan ekmeğimi çıkartıyorum."

"Peki nasıl?" diye sordum elimde olmadan.

"Aslında, benim kendime ait bir mesleğim var. Sanırım, dünyada bu işi yapan tek kişiyim. Ben bir danışman dedektifim, bunun ne anlama geldiğini umarım anlamışsınızdır. Burada, Londra'da, Devlete bağlı ve özel birçok dedektif vardır. Bu insanlar hata yaptı mı, bana gelirler ve ben de onları doğru ize yöneltirim. Tüm kanıtları önüme koyarlar ve genellikle, suç tarihi bilgimin de yardımıyla sorunlarını çözmeyi başarırım. İşlenen suçlar arasında büyük bir benzerlik vardır ve önceden işlenmiş olan bin suçun tüm ayrıntıları parmaklarının ucundaysa bin birinciyi aydınlatamaman garip olur. Lestrade, tanınmış bir dedektiftir. Bir sahtekârlık dâvâsında başını biraz derde sokmuş, onu buraya getiren mesele buydu."

"Peki ya diğer insanlar?"

"Onlar, çoğunlukla özel araştırma büroları tarafından gönderiliyor. Hepsinin de, bir şeyler yüzünden başı dertte ve biraz bilgi edinmek istiyorlar. Ben, anlattıklarını dinlerim, onlar da, benim önerilerimi dinler ve sonra, ücretimi alırım."

"Demek istediğiniz," diye söze başladım, "Odanızdan dışarı adımınızı atmadan, başka insanların kendi gözleriyle her detayını görüp de hiçbir şey yapamadığı, karmâşık dâvâları çözdüğünüz mü?"

"Öyle sayılır. Sezgilerim kuvvetli diyebilirim. Ara sıra, biraz karışık dâvâlar da karşıma çıkar. Öyle oldu mu, koşarak gidip, her şeyi kendi gözlerimle görmem gerekir. Sorunlar karşısında işime yarayan her şeyi mükemmel bir şekilde kolaylaştıracak birçok özel bilgim var. Makalede yazılı olup sizi sinirlendiren tümdengelim kurallarının pratikte bana bir faydası yoktur. Gözleme benim için ikinci plândadır. İlk

buluşmamızda, Afganistan'dan geldiğinizi söylediğimde şaşırılmış gibi görünüyordunuz."

"Hiç şüphesiz, size bunu birisi söylemişti."

"Hiç âlâkası yok. Afganistan'dan geldiğinizi hemen anlaştım. Uzun zamandır süregelen alışkanlığım sonucunda, düşünceler kafamdan sırayla öyle kolay geçti ki aradaki adımları düşünmeden sonuca vardım. Yine de bazı adımlar attım. Düşünceler kafamdan sırayla şöyle geçti, 'Karşımda, tıp doktoru tipli bir beyefendi var ama bir asker havası da var. Öyleyse, kesinlikle ordu doktoru olmalı. Tropikal iklimden yeni gelmiş olmalı çünkü yüzü esmer ama derisinin doğal rengi bu değil çünkü bilekleri açık renk. Zorluklar ve hastalıklarla mücadele etmiş. Bu, bitkin yüzünden kolayca anlaşılıyor. Sol kolundan yaralanmış. Çünkü kolay bükemiyor ve tuhaf bir şekilde tutuyor. Tropikal iklimin neresinde İngiliz ordusunun bir doktoru, bu kadar zorluk çekip, kolundan yaralanabilir? Tabii ki Afganistan'da, bu düşüncelerin kafamdan geçmesi bir saniyemi bile almadı. Sonra da Afganistan'dan geldiğinizi söylediğimde hayret ettiniz."

"Bu kadar açıklama yeter," dedim, gülümseyerek. "Bana Edgar Allan Poe'nun Dupin'ini hatırlatıyorsunuz. Böyle insanların, öykülerin dışında yaşadığından haberim yoktu."

Sherlock Holmes, ayağa kalktı ve piposunu yaktı. "Beni Dupin'le karşılaştırarak bana iltifat ettiğinizden hiç şüphem yok," diye karşılık verdi. "Benim düşünceme göre Dupin, çok aşağılık kompleksli bir insandı. Arkadaşları düşüncelerini açıkladıktan sonra, çeyrek saat sessiz kalarak lâfa karışması çok gösterişli ve yapay bir hareketti. Hiç şüphesiz, analitik bir

dehaya sahipti ama Poe'nun hayâl ettiği türden bir fenomen olmaktan çok uzaktı."

"Gaboriau'nun eserlerini okudunuz mu?" diye sordum. "Lecoq, sizde bir dedektif düşüncesi oluşturuyor mu?"

Sherlock Holmes, alaycı bir şekilde burun büktü. "Lecoq, zavallı bir acemiydi," dedi, öfkeli bir sesle, "Beğendiğim bir tek yönü vardı, o da enerjisi. O kitap beni hasta etmişti. Sorun, meçhul bir mahkûmu teşhis etmektir. Ben bu işi yirmi dört saat içinde yapabilirdim. Lecoq altı ayını verdi. Bu kitap, dedektiflerin kaçınması gereken davranışların bulunduğu bir ders kitabı olarak kullanılabilir."

Hayranı olduğum iki karakter hakkında böyle laubali bir şekilde konuşması beni çok kızdırmıştı. Pencereye doğru yürüyüp kalabalık sokağa bakmaya başladım. "Bu adam, daha zeki olabilir," dedim kendi kendime, "Ama kesinlikle kendini çok beğenmiş."

"Bu günlerde ne suç işleniyor ne de suçlular kol geziyor," dedi, şikayet edercesine. "Akıllı olmanın bizim meslekte büyük faydası vardır. Adımı ünlü yapacak potansiyele sahip olduğumu biliyorum. Yaşayan ya da yaşamış hiçbir insan, ne benim ortaya koyduğum çalışmaya ne de doğuştan gelen yeteneğime sahiptir. Ve sonuç nedir? Ortaya çıkaracak bir suç ya da en azından, sebebi açık ve acemilikle işlenmiş, sıradan bir Scotland Yard görevlisinin bile üstesinden gelebileceği bir olay yok."

Kendini beğenmiş bir şekilde konuşmasına hâlâ kızgındım. Konuyu değiştirmenin daha iyi olacağını düşündüm.

"Şu adamın ne aradığını merak ettim." dedim, apartman numaralarına endişeli bir şekilde bakıp, yolun diğer tarafından yukarı yürüyen iri yapılı ve basit giyimli bir adamı işaret ederek. Elinde mavi, büyük bir zarf vardı, bir mesaj taşıdığı belliydi.

"Deniz kuvvetlerinden emekli olmuş çavuşu kastettiniz herhalde," dedi Sherlock Holmes.

"Kendinle övün!" diye içimden geçirdim. "Tahminini doğrulayamayacağımı biliyor."

Tam bu düşünce zihnimden geçmişti ki izlediğimiz adamın gözü, bizim evin numarasına takıldı ve koşarak yolun karşısına geçti. Birisi, kapıya gürültüyle vurdu ve aşağıdan gelen kısık bir ses ve ardından basamakları çıkan ağır ayak sesleri duyduk.

Evin kapısını açtığımda, "Bay Sherlock Holmes'a," dedi, odanın içine adımını atıp, elindeki mektubu arkadaşşıma vererek.

Kendini beğenmişliğine bir son vermek için elime fırsat geçmişti. Deminki sözlerini kafasından uydururken bunu çok az düşünmüştü. "Sorabilir miyim," dedim, en yumuşak sesimle, "Ne iş yapıyorsunuz?"

"Bir otelde kapıcıyım," diye gülümseyerek cevap verdi. "Üniformamı tamire verdim."

"Eskiden ne iş yapardınız?" diye sordum, arkadaşşıma anlamlı anlamlı bakarak.

"Kraliyet Deniz Kuvvetleri'nin Hafif Piyade Bölüğünde çavuştum, efendim. Soracağınız başka bir şey var mı

efendim? İzninizle efendim!"

Topuklarını birbirine vurup başını kaldırarak selâm verdi ve geldiği gibi hızla çıkıp gitti.

III

Lauriston Gardens'in Esrarı

Arkadaşımın teorilerinin pratik yanının bu taze kanıtı karşısında oldukça korkup şaşırđımı itiraf etmeliyim. Analiz yeteneğine duyduğum saygı şaşılacak derecede arttı. Zihnimi kurcalayan birtakım şüphelerden kurtulamamıştım, tüm bunların benim aklımı karıştırmak için önceden tertiplendiğini düşünüyordum ama, beni kandırarak eline ne geçeceğini aklım hayalim almıyordu. Kafamı çevirdiğimde, mektubu okumayı bitirmişti, boş boş ve donuk bakan gözleri, zihninin meşgul olduğuna işaretti.

"Nasıl oldu da bildiniz?" diye sordum.

"Neyi bildim?" dedi sinirlice.

"Adamın, Deniz Kuvvetlerinden emekliye ayrılmış bir çavuş olduğunu."

"Önemsiz şeylerle kaybedecek vaktim yok," diye cevap verdi kabaca; sonra, bir gülümsemeyle, "Kabalığımı bağışlayın. Düşüncelerimin sırasını bozdunuz. Fakat, belki böylesi daha iyi oldu. Demek o adamın Deniz Kuvvetlerinde çavuş olduğunu anlayamadınız?"

"Öyle."

"Öyle olduğunu anlamak, nasıl anladığımı açıklamaktan daha kolay. İki kere ikinin dört ettiğini kanıtlamak durumunda

kalsanız, bu gerçekten emin olmanıza karşın, yine de birtakım güçlükler yaşayabilirsiniz. Ta sokağın karşısından, adamın elinin arkasındaki büyük, mavi çapa dövmesi görülüyordu. Bu da, denizi çağırıyordu. Elinde bir asker çantası vardı ve sakalları ordunun kurallarına uygundu. Buradan da denizci olduğunu çıkartıyoruz. Kendine güveni olan ve bir kumandan edasıyla yürüyen bir adamdı. Başını nasıl dik tuttuğunu ve bastonunu nasıl salladığını görmüşsünüzdür. Yüzünden metin, saygıdeğer ve orta yaşlı bir insan olduğu da okunuyordu - tüm bu gerçekler beni, onun bir çavuş olduğunu inanmaya sürükledi."

"Muhteşem!" diye bağırdım.

Yüzündeki ifadeden, şaşkınlığımın ve hayranlığımın hoşuna gittiğini düşünmeme karşın, "Sıradan," dedi Holmes. "Az önce, bugünlerde hiç suçlu yok demiştim. Sanırım yanıldım - şuna bir bakın!" Görevlinin getirdiği mektubu bana uzattı.

"Nasıl olur," diye bağırdım göz gezdirince, "Bu korkunç!"

"Sanırım pek de sıradan bir olay değil," dedi sakince. "Mektubu yüksek sesle okur musunuz?"

Okuduğum mektupta şunlar yazılıydı.

"SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES:

Brixtone Sokağı'ndaki, Lauriston Gardens'ta, gece saat üçte kötü bir olay meydana geldi. Devriye gezen adamımız, sabah saat ikiye karşı evde bir ışık görmüş ve evin boş olduğunu bildiği için, bir şeylerin ters gittiğinden şüphelenmiş. Kapıyı açık bulmuş ve mobilyası olmayan ön odada iyi giyimli,

ceketinin iç cebinde 'Enoch J. Drebber, Cleveland, Ohio, A.B.D.' yazılı kartlar olan bir beyefendinin cesedini bulmuş. Evden ve adamın üzerinden bir şey alınmadığı belli. Ne bir hırsızlık olmuş, ne de bu adamın nasıl öldürüldüğüne dair elimizde bir ipucu var. Odada kan izleri var ama bu adamın hiç yarası yok. Bu boş eve nasıl geldiği konusunda da hiçbir fikrimiz yok; her şey büyük bir bulmacaya benziyor. Saat on ikiden önce herhangi bir saatte eve gelerseniz, beni bulabilirsiniz. Sizden haber alana kadar her şeyi olduğu gibi bıraktım. Gelemezseniz, ben size tüm detayları aktarırım, görüşlerinizi benimle paylaşacak olursanız size şükranlarımı sunarım.

Saygılarımla,

TOBIAS GREGSON."

"Gregson, Scotland Yard'daki en zeki adamlardan biridir," dedi arkadaşım; "O ve Lestrade, kötünün içinde en iyidir. Hızlı ve enerjiktirler ama eski âdetlere çok bağlıdırlar - hem de şaşırtıcı bir şekilde. İkisi de birbirlerini gırtlaklamak için hazır bekler. Bir çift güzel manken kadar kıskançtırlar. İkisini de bu dâvâyâ verdilerse eğleneceğiz demektir."

Dalga dalga yükselen sakin konuşması beni çok şaşırtmıştı. "Kaybedecek bir saniye bile yok," diye bağırdım; "gidip sizin için bir araba çağırayım mı?"

"Gidip gitmemek konusunda kararsızım. Ayakkabılarımı giydim mi dünyanın en çaresiz, tembel şeytanı olabiliyorum - bazen de, çalışma azmim geldi mi gayet dinç oluyorum."

"Bu, uzun zamandır özlemini çektiğiniz bir şans değil mi?"

"Sevgili dostum, bu meselenin bana ne faydası var? Tüm meseleyi çözdüğümü varsayalım, tüm başarının Gregson'a, Lestrade'e ve Scotland Yard'a mal olacağından hiç kuşkunuz olmasın. Bunun da sebebi, gayri resmi kişiliğim."

"Ama yardım etmeniz için size yalvarıyorum."

"Evet. Ondan daha üstün olduğumu biliyor ve bunu her defasında yüzüme de söylüyor ama, başarıyı başka bir kişiyle paylaşmaktansa gider dilini keser. Yine de gidip bir göz atabiliriz. Bu işi kendi hesabıma halledeceğim. Elimden hiçbir şey gelmezse, ben de onların haline gülerim. Haydi, gidelim!"

Aceleyle paltosunu sırtına geçirdi ve uyuşukluğunu üzerinden attığını gösterircesine enerjik bir şekilde acele etmeye başladı.

"Şapkanızı alın," dedi.

"Benim de mi gelmemi istiyorsunuz?"

"Evet, yapacak daha iyi bir işiniz yoksa." Bir dakika sonra bir atlı arabaya binmiş, aceleyle Brixton Sokağına doğru yol alıyorduk.

Sisli ve bulutlu bir sabahtı. Evlerin üzerinde, yolların çamur renginin yansımasına benzeyen gri bir sis perdesi vardı. Arkadaşım iyi günündeydi ve Cremona kemanlarıyla bir Stradivarius ve Amati arasındaki farklar üzerine konuşuyordu. Bense suskundum çünkü, kasvetli hava ve üzerimize aldığımız can sıkıcı iş, beni bunaltmıştı.

"Söz konusu mesele üzerine pek kafa yormuyorsunuz," dedim en sonunda Holmes'ün, müzik söylevini yarıda keserek.

"Henüz elimizde hiçbir bilgi yok," diye cevapladı. "Tüm kanıtları görmeden teoriler yürütmek büyük bir hatadır. Kararınızı aleyhte etkiler."

"İstediğiniz bilgilere en kısa zamanda kavuşacaksınız," dedim parmağımla işaret ederek; "Yanılmıyorsam burası, Brixton Sokağı ve şu ilerideki de aradığımız ev olmalı."

"Geldik demek. Arabayı durdur, arabacı, evet, burada dur!" Evden yaklâşık yüz metre ötedeydik ama inmemizde ısrar etti ve yolculuğumuzun geri kalanını yürüyerek tamamladık.

Lauriston Gardens'taki, Üç Numara'nın, uğursuz ve korkutucu bir görünüşü vardı. Yolun biraz gerisinde kalan dört binadan biriydi. Bu binaların yalnızca ikisinde oturanlar vardı. İkinci boş evin üç katında da bulanık camlarda katarakt gibi görünen 'Kiralık' ilanları dışında, insanın içini bunaltan boş ve kasvetli pencereler vardı. Bu evlerin her birini, hastalıklı bitkilerin fışkırdığı küçük bir bahçe, yoldan ayırıyordu ve evlere kilden ve çakıldan ibaret, dar bir yoldan gidiliyordu. Gece boyunca yağın yağmur yüzünden her yer çamurluydu. Bahçe, tepesinde tahta parmaklıklar olan, tuğladan, yaklâşık bir metrelik bir duvarla sınırlıydı ve boşuna, boyunlarını uzatıp gözlerini dikerek içerde neler olup bittiğini bir parça olsun anlamaya çalışan bir gurup meraklının çevresini sardığı iri yarı bir polis memuru, duvara dayanmıştı.

Sherlock Holmes'ün, bir an önce eve dalıp olayın sırrını çözmeye koyulacağını düşündüm. Dikkatinden hiçbir şey

kaçmıyor gibiydi. Bu şartlar altında bana, yapmacık gibi görünen bir soğukkanlılıkla kaldırımında bir aşağı bir yukarı yürüyüp yere, gökyüzüne, karşıdaki evlere ve parmaklıklara boş boş baktı. İncelemesini bitirdikten sonra sokaktan eve giden yoldan - çimlerin üzerini örttüğü yoldan demek daha doğru olur - aşağı yavaş yavaş ve gözlerini yere dikerek yürümeye koyuldu. İki kere durdu ve bir keresinde yüzünde bir gülümseme gördüm ve memnuniyetini belirten birkaç söz söyledi. Çamurlu ıslak toprakta bir sürü ayak izi vardı ve hâlâ birçok kişi gelip gittiği için birbirine karışan bu ayak izlerinden, arkadaşımın nasıl olup da bir şeyler çıkarıp öğrenebileceğini kestiremiyordum. Benim gözümde kaçan birçok noktayı onun gördüğünden hiç şüphem yoktu çünkü algılama yeteneğinin çabukluğunun birçok muhteşem kanıtını görmüştüm.

Evin kapısında uzun boylu, beyaz yüzlü, lepiska saçlı, elinde küçük bir not defteri olan bir adam, bize doğru koşup arkadaşımın elini coşkuyla sıktı. "Gelmeniz çok ince bir davranış," dedi, "Kimsenin hiçbir şeye dokunmasına izin vermedim."

"Şunun dışında!" diye cevap verdi arkadaşım yolu işaret ederek. "Üzerinden bir bizon sürüsü geçse, yol bu kadar bozulmazdı. Hiç şüphesiz, yine de, buna izin vermeden önce kendince birtakım sonuçlara varmışsındır."

"Evde yapacak çok işim vardı," diye baştan savma bir cevap verdi dedektif. "Meslektaşım, Bay Lestrade de burada. Bu meselenin üstesinden gelmek için ona güveniyorum."

Holmes, bana baktı ve kaşlarını alaycı bir şekilde çattı. "Siz ve Lestrade gibi iki adam bu işin üzerindeyse, işi çözmek için

bir üçüncüye gerek yok demektir," dedi.

Gregson kendi halinden memnun bir şekilde ellerini ovuşturdu. "Sanırım elimizden gelen her şeyi yaptık," diye cevapladı; "Bu oldukça tuhaf bir dâvâ ve bu tür dâvâların sizin iştahınızı oldukça kabarttığını bilirim."

"Buraya atlı bir arabayla gelmediniz mi?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Hayır, efendim."

"Lestrade de mi?"

"Hayır, efendim."

"Öyleyse biz bir çıkıp odaya bakalım." Sözüne karşılık beklemeden eve uzun adımlarla girdi, yüzünden hayranlığı okunan Gregson da arkasından takip ediyordu.

Üstü çıplak, tahta döşemeli ve tozlu bir koridor, mutfığa ve odalara açılıyordu. Koridorun solunda ve sağında iki kapı vardı. Bu kapılardan birinin haftalardır kapalı olduğu belliydi. Öbür kapı, esrarengiz olayın meydana geldiği yemek odasına açılıyordu. Holmes, içeri yürüdü ve ölümün varlığının yüreğimde uyandırdığı hissi bastırmaya çalışarak, ben de onu takip ettim.

Kare şeklinde büyük bir odaydı, hiç eşya olmadığından daha da büyük görünüyordu. Gösterişli fakat kaba bir duvar kâğıdı, duvarları süslüyordu ve şurada burada duvar kâğıdının büyük bir bölümü soyulmuş aşağı sarkıyor ve bu yüzden de alttaki sarı sıva görünüyordu. Kapının karşısında gösterişli bir şömine ve bu şöminenin rafında da bir sanat eserinin mermerden taklidi bulunuyordu. Şöminenin bir köşesindeki

şamdana kırmızı bir mum takılmıştı. Odanın, tek penceresi de o kadar kirliydi ki ışık belli belirsiz olup, tüm daireyi kaplayan kalın toz tabakası altında koyulaşmış olan her şeye, daha koyu gri bir renk veriyordu.

Tüm bu detayları ben sonradan gözlemledim. O an, tüm dikkatimi yerde tek başına, hareketsiz ve korkutucu bir şekilde, sırtüstü yatan, açık ve artık hiçbir şey görmeyen gözlerini renksiz tavana dikmiş adama vermiştim. Kırk üç - kırk dört yaşlarında, orta boylu, geniş omuzlu, siyah ve parlak kıvrıkcık saçlı, kısa sakallı bir adamdı. İnce pamuklu ağır bir redingot ve yelek, altına da açık renk bir pantolon giymişti, yakası ve kollukları tertemizdi. İyi fırçalanmış ve temiz bir silindir şapka, yerde yanında yatıyordu. Parmakları sımsıkıydı ve kollarını uzatmıştı ama bacakları birbirine değiyordu, sanki çok acı çekerek, ölüme karşı mücadele vermişti. Sert yüzünde, bir korku ifadesi okunuyordu. Bu ifade, benim, insanlarda daha önce görmediğim bir nefret ifadesiydi. Dar alnında oluşmuş derin kıvrımlar, küt burnu ve çıkık çenesi bu ölü adama, tuhaf bir şekilde adeta maymunu bir görünüm vermişti. Birçok ölüm şekli görmüştüm. Fakat, ölümün bu kadar korkutucu bir yönünün olduğunu ilk kez, Londra'nın kenar mahallelerinin ana yollarından birine bakan, bu karanlık ve kasvetli dairede görüyordum.

Lestrade, hafifçe eğilmiş ve araştırma yapar bir halde, kapının girişinde duruyordu. Bizi görünce doğrularak, beni ve arkadaşımı selâmladı.

"Bu dâvâ, akılları iyice karıştıracak," dedi. "Gördüğüm hiçbir dâvâyâ benzemiyor ama ben de çaylak değilim."

"Hiç ipucu yok mu?" diye sordu Gregson.

"Hiç yok," diye sözünü kesti Lestrade.

Sherlock Holmes, cesedin yanına gitti ve diz çökerek dikkatle incelemeye başladı. "Hiç yara olmadığından emin misiniz?" diye sordu, yere sıçramış sayısız kan damlasını ve lekesini göstererek.

"Eminiz," diye bağırdı her iki dedektif de.

"Öyleyse, bu kan, elbette, ikinci bir kişiye - eğer cinayet işlenmişse, büyük bir olasılıkla katile - ait olmalı. Bana 1834 yılında, Utrecht'te, Van Jansen'in ölümü dâvâsındaki noktaları hatırlattı. Dâvâyı hatırlıyor musun, Gregson?"

"Hayır, efendim."

"Okuyun - buna ihtiyacınız var. Gün ışığında yeni hiçbir şey yok. Her şey önceden olup bitmiş."

Konuşurken, gözlerinde, sözünü etmiş olduğum o uzaklara dalıp gitmiş ifade olduğu halde, hünerli parmaklarıyla oraya buraya, her yere dokunuyor, hissediyor, bastırıyor ve inceliyordu. İncelemesini o kadar çabuk yapmıştı ki insan en ince ayrıntılara bile dikkat ettiğini zor fark ederdi. En sonunda, adamın dudaklarını kokladı ve deri çizmelerinin tabanlarına baktı.

"Yerinden hiç oynatıldı mı?" diye sordu.

"Araştırmamızın gerektirdiği sebepler dışında hayır."

"Onu artık morga kaldırabilirsiniz," dedi. "Öğrenecek daha başka bir şey kalmadı."

Gregson'un emrinde, sedye taşımakla görevli iki adam vardı. Seslenmesi üzerine, odaya girdiler ve yabancı, sedyeye alınıp

dışarı çıkarıldı. Görevliler ölü adamı kaldırırlarken, bir yüzük yere düşüp çınlayarak yuvarlandı. Lestrade yüzüğü yakaladı ve çok şaşırılmış bir ifadeyle baktı.

"Burada bir kadın varmış," diye bağırdı. "Bu, bir kadının evlilik yüzüğü."

Konuşurken, yüzüğü avcunun içinde tutuyordu. Hepimiz etrafına toplanıp yüzüğe baktık. Bu küçük, basit altın halkacığını bir zamanlar bir gelinin parmağını süslediğine hiç şüphe yoktu.

"Bu, işleri karıştırıyor," dedi Gregson. "Tanrım, her şey önceden de yeterince karmâşıkty."

"Her şeyi basitleştirmedeğinizden emin misiniz?" dedi Holmes. "Yüzüğe bakarak elimize hiçbir şey geçmez. Ceplerinde ne buldunuz?"

"Hepsi burada," dedi Gregson, merdivenin alt basamaklarından birinde toplanmış nesnelere işaret ederek. "Londra'da, Barraud'dan alınmış, 97163 Numaralı, bir altın saat. Oldukça ağır ve sağlam, altın Albert zinciri. Üzerinde Mason simgesi olan altın bir yüzük. Altın broş - buldok başı şeklinde, gözleri yakuttan. Cleveland'li Enoch J. Drebber'a ait, üzerinde E. J. D. harfleri yazan kartların bulunduğu Rus yapımı, deri bir kart kutusu. Cüzdanı yok ama ceplerinde yedi sterlin on üç şilin bulduk. Başındaki boş sayfada Joseph Stangerson yazılı, Boccaccio'nun Decameron'unun cep baskısı. İki mektup - E. J. Drebber'ın ve Joseph Stangerson'ın adresleri yazılı."

"Adres neresi?"

"Strand'deki Amerikan Borsası - istenince iletilmek üzere bırakılmışlar. Mektupların ikisi de, Guion Vapur Şirketinden ve şirketin vapurlarının Liverpool'dan hareket etmesiyle ilgili. Bu zavallı adamın, New York'a dönmek üzere olduğu apaçık."

"Peki, Stangerson hakkında hiçbir araştırma yaptınız mı?"

"Hemen yaptım, efendim," dedi Gregson. "Tüm gazetelere ilanlar gönderttim ve adamlarımdan biri, Amerikan Borsasına gitti ama henüz dönmedi."

"Cleveland'e de adam yolladınız mı?"

"Bu sabah telgraf çektik."

"Soruşturmanızı nasıl dile getirdiniz?"

"Olayları en ince ayrıntısına varana kadar anlattık ve bize yardımı dokunabilecek herhangi bir bilgileri varsa memnun olacağımızı söyledik."

"Size, önemli gözüken hiçbir konu hakkında ayrıntılı bilgi istemediniz mi?"

"Stangerson hakkında sorular sordum."

"Başka hiçbir şey sormadınız mı? Tüm bu dâvânın gelip dayandığı önemli bir nokta yok mu sizce? Tekrar telgraf çekmeyecek misiniz?"

"Tüm söylemem gerekenleri söyledim," dedi Gregson, kızgın bir sesle.

Sherlock Holmes, kendi kendine güldü ve tam söze başlayacaktı ki biz koridorda konuşurken ön odada bulunan

Lestrade ellerini gururlu ve halinden memnun bir halde ovuşturarak tekrar sahneye çıktı.

"Bay Gregson," dedi, "Az önce, içerdeki duvarları inceledim. Eğer, ben dikkat etmeseydim, birilerinin mutlaka gözünden kaçırabileceği bir keşifte bulundum."

Konuşurken, küçük adamın gözlerinin içi parıldıyordu ve meslektaşından bir adım önde olmasının yol açtığı bastırılmış bir sevinci yaşadığı belliydi.

"Buraya gelin," dedi, korkunç cesedin götürülmesinden beri biraz daha iç açıcı duruma gelen odaya koşturup, geri dönerek. "Şimdi, şurada durun!"

Çizmesinden bir kibrit yaktı ve kibriti duvara doğru tuttu.

"Şuna bakın!" dedi, kendisiyle övünür bir şekilde.

Duvar kâğıdının o kısmının paramparça olduğuna dikkat etmiştim. Odanın bu köşesinde büyük bir parça duvar kâğıdı, duvardan soyulmuş ve alttaki sarı sıvanın gözüktüğü yerde kare şeklinde bir boşluk bırakmıştı. Bu boşluğa kan kırmızısı harflerle bir tek sözcük yazılmıştı-

RACHE.

"Buna ne diyeceksiniz?" diye bağırdı dedektif, gösterisini sergileyen bir gösterici edâsıyla. "Bu ayrıntı, gözden kaçmıştı çünkü odanın en karanlık bölümündeydi ve kimsenin aklına oraya bakmak gelmemişti. Katil -kadın mı, erkek mi bilmiyoruz-bunu kendi kanıyla yazmıştı. Kanın duvardan damlayarak yaptığı lekeye bakın! Böylece intihar düşüncesini kafamızdan atıyoruz. Yazmak için neden o köşe seçilmişti? Size anlatacağım. Şömine rafındaki şu mumu gördünüz mü?"

Bir zamanlar o mumu yakıyorlarmış ve eğer yanıyor olsaydı, bu köşe, duvarın en karanlık bölümü olacağına en aydınlık yeri olacaktı."

"Bu ipucunu bulduğunuza göre ne anlama geldiğini de söyler misiniz?" dedi Gregson, küçümseyici bir sesle.

"Ne anlama mı geliyor? Bakın, bunu yazan kişi, Rachel diye bir kadın adı yazıyordu ama, yazıyı bitirecek zamanı olmadığı için bitiremedi. Sözlerimi unutmayın, bu dâvâ aydınlığa kavuştuğunda, Rachel adında bir kadının olayla ilgisi olduğunu göreceksiniz. Gülmenize çok sevindim, Bay Holmes. Çok usta ve akıllı olabilirsiniz ama her şey sonuçlandığında yaşlı tilkinin, en iyi olduğunu göreceksiniz."

"Sizden gerçekten özür dilerim!" dedi arkadaşım. Ardında bir kahkaha patlatarak, küçük adamın öfkesini daha da arttırdı. "Sizin de dediğiniz gibi, içimizde bunu fark eden ilk kişi olma şerefine eriştiniz. Geçen geceki esrarengiz olayla ilgili bu sözcüğün, ikinci bir kişi tarafından yazıldığına hiç şüphe yok. Bu odayı incelemeye henüz vaktim olmamıştı. Ancak, izin verirsiniz hemen şimdi inceleyeceğim."

Konuşurken cebinden bir metre şeridi ve büyük, yuvarlak bir büyüteç çıkardı. Bu iki aletle, odada hızla yürümeye başladı, bazen duruyor, ara sıra diz çöküyordu, bir kere de yüz üstü yere yattı. Kendini işine öyle kaptırmıştı ki bizim varlığımızı bile unuttu, durmadan alçak sesle fısıldayarak kendi kendine konuşuyor, heyecanlanıyor, ıslık çalıyor, cesaret ve umut verici sesler çıkarıyordu. Onu seyrederken elimde olmadan safkan, iyi eğitilmiş bir av köpeğinin kaybettiği kokuyu bulana kadar merakla ve hızla ileri geri koşmasını hatırladım. Yaklaşık yirmi dakika kadar, çok büyük

bir dikkatle, benim göremediğim noktalar arasındaki mesafeyi ölçüp ara sıra yine akıl almaz bir tavırla metre şeridini kullanıp, duvarda bir şeyler ölçerek araştırmalarına devam etti. Bir yerde, yerden küçük gri bir toz tabakası toplayıp bir zarfın içine koydu. En sonunda, büyüteciyle her harfin üzerinden büyük bir dikkatle geçerek duvardaki sözcüğü inceledi. Bu da bittikten sonra, halinden memnun gibi görünüyordu. İşi biten metre şeridini ve büyütecini cebine koydu.

"Dahi olmak, sonsuz gayret gerektirir, derler" dedi bir gülümsemeyle. "Çok kötü bir tanım ama tam dedektiflere göre."

Gregson ve Lestrade, Sherlock Holmes'ün, hareketlerini büyük bir merakla ve hor görerek izliyorlardı. Sherlock Holmes'ün, en küçük hareketinin bile kesin ve pratik bir bilgi bulmaya yönelik olduğunu anlamaya başlamıştı ama, onlar bu gerçeği görememişlerdi.

"Ne düşünüyorsunuz, efendim?" diye sordular.

"Sizlere yardım edecek olsaydım, sizlerden bu dâvânın getireceği şerefi ve saygınlığı çalmış olurum," dedi arkadaşım. "O kadar iyi gidiyorsunuz ki, herhangi birisinin işinize karışması, sizin için büyük bir talihsizlik olurdu. Konuşurken sesinden çok büyük bir alay seziliyordu. "Daha sonra, incelemelerinizin nasıl gittiğinden beni haberdar ederseniz," diye sözlerine devam etti, "Size elimden geldiğince yardım ederim. Bu sırada, cesedi bulan polis memuruyla konuşmak isterim. Adını ve adresini verebilir misiniz?"

Lestrade, not defterine bir göz attı. "John Rance," dedi. "Şu an izinli. Onu Kennington Park Gate, Audley Court'ta 46 numarada bulabilirsiniz."

Holmes, adresi defterine not etti.

"Gelin, Doktor," dedi; "Gidip onu görelim. Dâvânızda size yardımcı olacak bir şey söyleyeyim," diye sözlerine devam etti, iki dedektife dönerek. "Bir cinayet işlendi ve katil bir erkekti. Boyu bir sekseni geçen, hayatının olgunluk çağında, boyuna göre küçük ayakları olan, küt burunlu sıradan çizmeler giyip Trichinopoly purosunu içen bir adamdı. Kurbanını, ön nallarından biri yeni diğer üç nalı eski bir atın çektiği bir atlı arabayla getirmişti. Büyük ihtimalle katilin ateş basmış bir yüzü vardı ve sağ elinin tırnakları uzundu. Bunlar ilk bakışta gördüklerim. Belki, bu ipuçları size yardım edebilirler."

Lestrade ve Gregson alaycı bir gülüşle birbirlerine baktılar.

"Bu adam, bir cinayete kurban gittiye, bu cinayet nasıl işlendi?" diye sordu Gregson.

"Zehirle," dedi Sherlock Holmes tersçe. "Bir şey daha var, Lestrade," dedi, kapıdan dönerek: "Rache,' Almanca intikam demektir; Bayan Rachel adında birini arayarak zaman kaybetmeyin."

İki rakip dedektifi, hayretten ağzı açık kalmış bir halde bırakarak odadan çıktı.

IV

John Rance'in Anlatacakları

Lauriston Gardens'taki Üç Numara'dan çıktığımızda saat birdi. Sherlock Holmes, uzun bir telgraf çekmek için en yakındaki telgraf ofisine götürdü beni. Ardından bir atlı arabaya işaret etti ve arabacıya bizi Lestrade tarafından verilen adrese götürmesini söyledi.

"İlk elden kanıt gibisi yok," dedi; "Doğrusunu söylemek gerekirse, dâvâ hakkında bir kanıya vardım ama, hâlâ öğrenilmesi gereken şeyler varsa öğrenmeye hazırım."

"Beni şaşırtıyorsunuz, Holmes," dedim. "Sözünü ettiğiniz kanıtlardan, görüldüğünüz kadar emin değilsiniz galiba."

"Bir hataya yer vermemeliyim," diye cevap verdi.

Holmes'a "Şu atlı araba" diye sorduğumda.

"Oraya vardığımızda gözüme çarpan ilk şey, atlı arabanın tekerlekleriyle kaldırımın kenarında bıraktığı iki tekerlek iziydi. Dün geceye kadar, bir haftadır hiç yağmur yağmadığından bu derin tekerlek izlerini bırakan, ve gece boyunca orada duran bir atlı araba olmalıydı. Atların toynaklarının bıraktığı izler de vardı, içlerinden birinin şekli diğer üçünden daha belirgindi, bu da atın yeni bir nalının olduğuna işaret etti. Atlı araba, yağmur başladıktan sonra oraya vardığına ve sabahın hiçbir saatinde orada olmadığına göre -

bu konuda Gregson'un sözüne güveniyorum - gece boyunca burada durmuş olmalı ve o iki adamı bu eve getiren de oydu."

"Çok basit gibi gözüküyor," dedim; "Ama diğer adamın boyunun uzunluğunu nasıl açıklayacaksınız?"

"Her on dâvânın dokuzunda, bir adamın boyunu adımlarından anlayabilirsiniz. Çok basit bir hesaplama, şimdi sizi sayılarla sıkmama gerek yok. Bu adamın adımlarını çamurlu toprakta ve evin içinde gördüm. Sonra hesaplamamı kontrol ettim. Bir adam duvara bir şeyler yazarken, içgüdüleri onu göz hizasında yazmaya iter. Duvarda yazdığı da yerden bir metre seksen santim yüksekteydi. Çocuk oyuncağıydı."

"Peki yaşı?" diye sordum.

"Bir adam, bir metrelik adımlar atıyorsa hayatının sonbaharında olamaz. Çünkü bahçede üzerinden atladığı çamurlu su birikintisinin genişliği bir metreydi. Deri çizmeli adam kenarından dolaşmış, küt burunlu çizmeli adam da üzerinden atlamıştı. Bu işin esrarengiz hiçbir yönü yok. O makalede sözünü ettiğim gözlem ve tümdengelim kurallarının birkaçını gerçek hayata uyguluyorum, hepsi bu. Kafanızı karıştıran başka bir şey var mı?"

"Tırnaklar ve Trichinopoly," dedim.

"Duvardaki yazıyı yazan adamın baş parmağı kana batırılmıştı. Büyütecim sayesinde adamın yazıyı yazarken duvarın sıvasını bir parça kazıdığını fark ettim, tırnakları kısa olsaydı, böyle bir şey olmazdı. Yerden biraz kül topladım. İnceydi ve rengi siyahtı - bu ancak bir Trichinopoly purosunun külü olabilirdi. Puro külleri üzerine özel bir araştırma yaptım - aslında, bu konu üzerine bir monografi

yazmıştım. Tanınmış herhangi bir marka puronun ya da tütünün külünü bir bakışta birbirinden ayırabildiğim için, bununla övünürüm. Gregson ve Lestrade gibi dedektifleri, yetenekli dedektiflerden ayıran noktalardan biri de budur."

"Peki ya ateş basmış yüz?" diye sordum.

"Ah, haklı olduğumdan hiç şüphem olmamasına karşın o çok büyük bir tahmindir. Dâvânın bu noktasında bunu bana sormamalısınız."

Elimi alnıma götürdüm. "Aklım karıştı," dedim; "Düşündükçe her şey daha da esrarengiz bir hâl alıyor. Bu iki adam - tabii eğer iki kişiydilerse - neden bu boş eve geldiler? Onları oraya getiren arabacıya ne oldu? Bir insan zehir içmeye bir başkasını nasıl zorlar? Kan nereden gelmişti? Hırsızlık yapılmadığına göre katilin amacı neydi? Kadının yüzüğünün orada ne işi vardı? Hepsinden önemlisi, ikinci adam, gitmeden önce neden Almanca bir sözcük olan *RACHE*'yi yazmıştı? Tüm bu gerçekleri açıklamanın mümkün olmadığını düşünüyorum."

Arkadaşım bana hak verircesine gülümsedi.

"Durumun güçlüklerini başarıyla ve çok güzel bir şekilde dile getirdiniz," dedi. "Asıl gerçekler hakkında bir kanıya varmama karşın netleşmemiş dahabirçoknokta var. Zavallı Lestrade'in keşfine gelince, o yazı yıkıcı sosyalistleri ve gizli örgütleri ileri sürerek polisi yanlış yöne itmeye yönelikti. Bir Alman tarafından yazılmamıştı. Fark ettiğiniz gibi, duvardaki A harfi, klasik Alman alfabesindeki gibi yazılmıştı. Gerçek bir Alman, Latin yazı tipini kullanır, bu yüzden rahatlıkla söyleyebiliriz ki bunu yazan bir Alman değil, işini fazla özenerek yapan bir taklitçiydi. Soruşturmayı yanlış bir yöne

çekmek için düzenlenmiş bir hileydi. Dâvâ hakkında size daha fazlasını anlatmayacağım, Doktor. Bir sihirbaz, numarasının sırrını açıklarsa hiç itibar göremez; size çalışma yöntemlerimi daha fazla gösterecek olursam, benim basit bir insan olduğum sonucuna varacaksınızdır."

"Böyle bir şey, aklımın ucundan bile geçmez," diye cevap verdim; "detektifliği, dünyada kabul edilen bir bilim konumuna getirdiniz."

Arkadaşım bu sözlerim ve içtenlikle konuşmam üzerine sevinçten havalara uçtu. Bir kız, güzelliğinin övülmesi konusunda ne kadar hassas olursa onun da sanatıyla ilgili duyduğu övgüler karşısında o kadar hassas olduğunu fark ettim.

"Size bir şey daha söyleyeceğim," dedi. "Deri çizmeli adam ve küt burunlu çizmeli adam, büyük bir ihtimâlle, aynı atlı arabayla geldiler ve mümkün olduğunca arkadaşça - hatta kol kola - yoldan aşağı yürüdüler. İçeri girdiklerinde odada dolandılar - ya da deri çizmeli adam olduğu yerde durdu ve küt burunlu çizmeli adam odada dolandı diyelim. Tüm bunları yerdeki tozdan çıkardım; yürürken gittikçe heyecanlandığını da anladım. Bunun göstergesi, adımlarının genişliğinin artması. Durmadan konuşuyordu ve hiç şüphesiz, gittikçe öfkeleniyordu. Ardından, o trajik olay meydana geldi. Tüm bildiklerimi size anlattım, geri kalanı şüphelerden ve tahminlerden öteye gitmiyor. Yine de başlangıç için iyi iş çıkardık. Acele etmeliyiz, bu öğleden sonra Norman Neruda'yı dinlemek için Halle'un konserine gitmek istiyorum."

Bu konuşmayı, atlı arabamız kirli sokaklarda ve kasvetli ara yollarda yol alırken yapmıştık. Bu yolların, en kirlisine ve kasvetlisine gelince arabacı, arabayı durdurdu. "Şurada gördüğünüz, Audley Court," dedi, kirli tuğlalı yapıların bulunduğu dar sokağı işaret ederek. "Geri döndüğünüzde beni burada bulacaksınız."

Audley Court, çekici bir yer değildi. Dar bir yoldan geçerek, iri ve yassı kaldırım taşlarıyla döşenmiş ve sefil evlerin olduğu bir avluya çıktık. Bir gurup eli yüzü kirli çocuğun arasından ve iplere dizili rengi solmuş çamaşırların altından geçerek kapısında pirinçten, küçük bir levha üzerine John Rance yazılmış 46 Numaraya geldik. Kapıyı çalıp, bize kapıyı açan kişiye, John Rance'ı görmek istediğimizi söylediğimizde, polis memurunun uyduğunu öğrendik ve onu beklemek için oturma odasına davet edildik.

John Rance, uykusunda rahatsız edildiği için, biraz kızgın bir halde ortaya çıktı.

Holmes, kendisine bazı sorular sormak istediğini söylediğinde. "Merkeze raporumu verdim," dedi.

Holmes cebinden altın, yarım teklik çıkardı ve parayla dalgın dalgın oynamaya başladı. "Her şeyi bir de sizin ağzınızdan duymak istiyoruz," dedi.

"Bildiklerimi anlatmaktan büyük bir mutluluk duyarım," diye cevap verdi polis memuru, gözlerini altın paraya dikmiş bir halde.

"Tek istediğimiz gördüklerinizi bir de bize anlatmanız."

Atkılından kanepesine oturan Rance, anlatacaklarında hiçbir noktayı atlamamaya kararlı bir şekilde kaşlarını çatı.

"Her şeyi en başından anlatacağım," dedi. "Gece saat ondan, sabah saat altıya kadar devriye görevim vardı. Gece saat on birde White Hart'ta bir kavga çıkmıştı ama oraya gittiğimde, meyhanedeki kavganın yatışmış, ortalığın sakin olduğunu gördüm. Saat birde yağmur yağmaya başladı. Daha sonra Harry Murcher'la karşılaştım - kendisi Holland Grove Sokağında devriye gezer - Henrietta Sokağının köşesinde durup biraz konuştuk. Saat ikiyi biraz geçmişti ki çevreye bir göz atıp Brixton Sokağında her şeyin yolunda olup olmadığını görmeye karar verdim. Çok pis ve ıssız bir sokaktı. Yanımdan geçen bir kaç atlı arabanın dışında hiç kimseye rastlamadım. Yolda gezinip bir duble cinin, içimi ne kadar ısıtacağını düşünürken bir evden gelen ışığın parıltısı gözümü aldı. Lauriston Gardens'daki iki evin de kanalizasyon alt yapısı iyi olmadığı için, ki orada yaşayan en son kiracı da tifodan ölmüştü, evin boş olduğunu biliyordum. Hayretten küçük dilimi yutacaktım, o birden, bir şeylerin ters gittiğinden şüphelendim. Kapıya vardığımda -"

"Durdunuz ve bahçenin girişine geri yürüdünüz," diye polis memurunun sözünü kesti arkadaşım. "Bunu neden yaptınız?"

Rance şiddetle irkildi, Sherlock Holmes'a, bakarken duyduğu büyük şaşkınlık yüzünden okunuyordu.

"Bu doğru, efendim," dedi. "Bunu nereden bildiğinizi ancak Tanrı bilir. Dediğiniz gibi, kapıya vardığımda her yer o kadar sessiz ve ıssızdı ki yanımda birisi olursa, kendimi daha iyi hissedeceğimi düşündüm. Aslında ben, cesur biriyimdir, hiçbir şeyden korkmam ama içeridekinin lâğımdan kaptığı

tifo yüzünden ölen adam olabileceğini düşündüm birden. Bu düşüncenin, aklıma nereden geldiğini bilmiyorum. Bu düşünce beni kapıdan geri çevirdi ve Murcher'in fenerini görebilmek umuduyla bahçenin girişine geri döndüm ama ne ondan ne de bir başkasından eser yoktu."

"Sokakta kimse yok muydu?"

"Hiç kimse yoktu, efendim, tek bir köpek bile. Sonra kendimi topladım ve eve geri dönüp kapıyı açtım. İçeride her şey sessizdi, bu yüzden, ışığın yandığı odaya gittim. Şömine rafında duran bir mum titrek bir şekilde yanıyordu - kırmızı bir mum - ve bu mumun ışığı sayesinde -"

"Evet, ne gördüğünüzü biliyorum. Odada birkaç kez dolandınız ve cesedin yanına diz çöktünüz ve sonra odadan çıkıp mutfak kapısını açmayı denediniz ve sonra -"

John Rance yüzünde korkuyla ve gözlerinde şüpheyle ayağa fırladı. "Tüm bunları nereye saklanıp gördünüz?" diye bağırdı. "Sanırım siz, benden çok daha fazlasını biliyorsunuz."

Holmes güldü ve kartını masaya koyup, polis memurunun önüne doğru itti. "Cinayet suçuyla beni tutuklamayın da," dedi. "Ben iz süren kurtlardan biriyim ama, asıl kurt değil; Bay Gregson ve Bay Lestrade, benimle ilgili tüm sorularınıza cevap verecektir. Devam edin. Sonra ne yaptınız?"

Rance kanepesine oturdu. Yavaş yavaş yüzündeki şaşkınlık ifadesi kayboluyordu. "Bahçenin girişine geri gittim ve düdüğümü çaldım. Bunun üzerine düdüğün sesini duyan Murcher ve iki kişi daha yanıma geldi."

"Peki sokak o zaman da boş muydu?"

"Hemen hemen öyleydi, efendim."

"Hemen hemen derken ne demek istiyorsunuz?"

Polis memurunun yüzünde bir gülümseme belirdi. "Hayatımda birçok sarhoş gördüm," dedi, "ama o gece gördüğüm adam kadar sarhoşunu daha önce hiç görmemiştim. Dışarı çıktığımda bahçenin girişindeki parmaklıklara tutunmuş avazı çıktığı kadar Columbine'ın yeni çıkmış Banner'ını söylüyordu. Bırakın bana yardım etmesini, ayakta bile duramıyordu."

"Nasıl bir adamdı?" diye sordu Sherlock Holmes.

John Rance, bu soruya biraz kızmış gibi görünüyordu. "Sıradan sarhoş bir adamdı işte," dedi. "O kadar işimiz olmasaydı onu merkeze götürürdük."

"Yüzü - elbisesi - bunlara hiç dikkat etmediniz mi?" dedi Holmes, sabırsızlıkla.

"Onları fark etmiş olmalıyım çünkü onu, Murcher ve benim arama alarak ayakta durmasına yardımcı olmuştuk. Uzun boylu, kırmızı yüzlü, boğazı sarıp sarmalanmış -"

"Bu kadar yeter," diye bağırdı Holmes. "Ona ne oldu?"

"Onunla, fazla ilgilenemezdik. Çünkü, yapacak bir sürü işimiz vardı," dedi polis memuru, üzgün bir şekilde. "Biraz ayılınca, evinin yolunu bulduğundan eminim."

"Ne giymişti?"

"Kahverengi bir palto."

"Elinde bir kırbaç var mıydı?"

"Kırbaç - hayır."

"Onu yanına almamış olmalı," diye mırıldandı arkadaşım. "Sonradan bir atlı araba gördün mü ya da tekerleklerinin sesini duydun mu?"

"Hayır."

"İşte yarım tekliğin," dedi arkadaşım, ayağa kalkıp şapkasını alarak. "Rance, korkarım, polis teşkilâtında asla terfi edemeyeceksin. Kafanı koparıp bir süs eşyası olarak kullanabilirsin. Dün gece çavuş rütbesine yükselebilirdin. Elinde tuttuğun adam bu esrarengiz olayın anahtarını tutan ve bizim aradığımız adamdı. Bu konuda tartışmanın artık bir faydası yok; sana tüm diyeceklerim bu kadar. Gelin, Doktor."

Polis memurunu kafasında birtakım kuşkuyla, ama kesinlikle rahatsız bir şekilde geride bıraktık.

"Aptal budala!" dedi Holmes, acı bir sesle, evimize geri dönüyorduk. "Eşsiz bir fırsat yakaladığını ve bundan faydalanamadığını düşünmek insanı deli ediyor."

"Kafamda karanlıkta kalan birtakım noktalar var hâlâ. Bu adamın tanımıyla sizin bu esrarengiz olaydaki ikinci kişi hakkındaki fikriniz birbirine benziyor. Ama evden çıktıktan sonra neden tekrar geri dönsün? Suçlular böyle çalışmaz."

"Yüzük, dostum, yüzük: Geri dönme sebebi yüzüktü. Onu yakalamamızın hiçbir yolu kalmazsa, yüzüğü her zaman için bir yem olarak kullanabiliriz. Onu yakalayacağım, Doktor - onu yakalayacağıma dair sizinle bahse girerim. Tüm bunlar için size teşekkür etmeliyim. Siz olmasaydınız gitmeyip

şimdiye dek karşılaştığım en ilginç soruşturmayı kaçıracaktım: Kızıl Soruşturmayı. Biraz sanat jargonu kullanmanın sakıncası yok. Yaşamın renksiz döngüsünden kopup gelen kızıl bir cinayet örneği var önümüzde, bu durumda bizim görevimiz bunu çözmek ve her noktasını gün ışığına çıkarmaktır. Şimdi öğle yemeğine gidelim, sonra da Norman Neruda'ya gideriz. Müziği ve reveransı muhteşemdir. Chopin'in şu parçasını harika çalar: Tra-la-la-lira-lira-lay."

Ben insan zihninin çok yönlülüğünü düşünürken bu kurnaz tilki de arabada arkasına yaslanıp bir tarlakuşu gibi neşeyle şarkı söylemeye başladı.

V

Gazeteye Verilen İlanın Getirdiği Ziyaretçi

Sabahki gayretlerimiz, zavallı bedenim için çok yorucu olmuştu ve öğleden sonra bitkin düşmüştüm. Holmes konsere gittikten sonra kanepeye uzanıp birkaç saat uyumaya çalıştım. Fakat boşunaydı. Tüm olanlardan ötürü çok heyecanlanmıştım ve zihnimde birçok merak ve şüphe vardı. Gözlerimi her kapayışımında, karşımda, öldürülen adamın çarpık ve maymuna benzeyen yüzünü görüyordum. Adamın yüzü bende o kadar uğursuz bir izlenim yaratmıştı ki bu yüzün sahibini bu dünyadan defeden adama şükrandan başka hiçbir şey duymuyordum. Bir insanın yüz hatlarından ne denli kötü olduğu anlaşılabilseydi, Cleveland'li Enoch J. Drebber'ın dünyanın en kötü insanı olduğunu hemen anlayabilirdiniz. Yine de, adaletin yerine getirilmesinin ve yasalar karşısında, kurbanın doğasındaki kötülüğün kusuruna bakılmaması gerektiğini unutmuyordum.

Düşündükçe, arkadaşımın hipotezi - adamın zehirlenerek öldürülmüş olduğu - gözüme daha da olağanüstü gözükmeye başladı. Kurbanın dudaklarını nasıl kokladığını hatırladım ve onu böyle düşünmeye itecek bir şeyler keşfettiğine dair kafamda hiçbir şüphe kalmadı. Peki, adam ya zehirlenmediyse ve ölen adamda ne bir yara ne de boğulma izi görülmediğine göre, onun ölümüne ne sebep olmuştu? Öte yandan, yerdeki kan kime aitti? Ne bir boğuşma izi ne de kurbanın katili yaralayabileceği bir silâh vardı. Tüm bu

sorular cevapsız kaldıkça ne Holmes'ün ne de benim gözüme uyku girmeyeceğini düşündüm. Kafasında ne olduğunu bir an olsun tahmin edemiyordum ama, sakin ve kendinden emin tavırları, tüm bu gerçekleri açıklayan bir teori geliştirdiğine inanmama neden olmuştu.

Eve çok geç döndü - o kadar geç ki, konserin onu bu kadar alıkoyamayacağını biliyordum. Gelmeden önce akşam yemeği masaya konmuştu.

"Muhteşemdi," dedi, yerine otururken. "Darvin'in müzik hakkında ne dediğini hatırlıyor musunuz? Müzik yapma ve dinleme yeteneğinin, insan ırkında konuşma yeteneğinden daha önce geliştiğini söylüyor. Müzikten, böylesine derinden etkilenmemizin sebebi belki de budur. Dünyanın daha çocukluğunu yaşadığı, üzerlerinde bir sis perdesi bulunan yüzyıllardan, ruhlarımızda birtakım belirsiz anılar kalmış olmalı."

"Bu oldukça geniş bir düşünce," dedim.

"Bir insan eğer doğa üzerine yorumlarda bulunacaksa düşünceleri de en az doğa kadar geniş olmalı," diye cevapladı. "Sorun nedir? Pek iyi görünmüyorsunuz. Brixton Sokağındaki olay sizi üzdü galiba."

"Doğrusunu söylemek gerekirse, üzdü," dedim. "Afganistan'daki deneyimlerimden sonra bu tür durumlara karşı daha hazırlıklı olmalıydım. Maiwand'da kendi arkadaşlarımla doğranmasına, cesaretimi yitirmeden tanık olmuşum."

"Sizi anlayabiliyorum. Hayâl gücünü kamçılayanın ne olduğu esrarengizdir; hayâl gücünün olmadığı yerde korku da

yoktur. Akşam gazetesini gördünüz mü?"

"Hayır."

"Olayı tüm ayrıntılarıyla anlatıyor. Sadece, adamın cesedi kaldırılırken bir kadın yüzüğünün yere düştüğünden bahsetmiyor. Bahsetmemesi çok daha iyi."

"Neden?"

"Şu ilana bir göz atın," diye cevapladı. "Olaydan sonra her gazeteye, bir kopyasını hiç vakit kaybetmeden gönderdim."

Gazeteyi bana uzattı ve sözünü ettiği yere hemen baktım. 'Bulunan Eşyalar' köşesindeki ilk ilandı. 'Bu sabah, Brixton Sokağında, yazılıydı, 'White Hart Meyhanesi ve Holland Grove Sokağı arasındaki yolda basit, altın bir evlilik yüzüğü bulundu. Bu akşam saat sekiz ile dokuz arası, Baker Sokağı, 22IB'deki Doktor Watson'a müracaat edebilirsiniz.'

"Adınızı kullandığım için özür dilerim azizim Watson," dedi. "Kendi adımı kullanacak olsaydım, o ahmaklar her şeyin farkına varıp işime burunlarını sokarlardı."

"Hiç sorun değil," dedim. "Ama birisinin müracaat ettiğini düşünelim, o zaman ne yapacağız, ben de yüzük yok ki."

"Oh, yüzüğünüz var," dedi, bana bir tane uzatarak. "Bu, işimizi pekâlâ görür. Neredeyse hiç farkı yok."

"Peki bu ilana kimin cevap vereceğini umuyorsunuz?"

"Kahverengi paltolu adamın - başka bir deyişle, küt burunlu çizmeler giyen, kırmızı yüzlü arkadaşımızın cevap vereceğini umuyorum. Kendisi gelmese bile bir suç ortağını gönderir."

"Bunun çok tehlikeli olduğunu düşünmez mi?"

"Hiç zannetmiyorum. Bu dâvâ hakkındaki görüşüm doğruysa, ki doğru olduğuna inanmam için haklı nedenlerim var, bu adam yüzüğü kaybetmektense her şeyi tehlikeye atabilir. Benim düşünceme göre, yüzüğü Drebbler'ın üzerine eğilirken düşürdü ve o sırada onun eksikliğini duymadı. Evi terk ettikten sonra yüzüğü düşürdüğünü fark etti ve aceleyle geri döndü fakat, mumu söndürmeden giderek, hata yaptığı için polisin, çoktan olay yerine gelmiş olduğunu gördü. Bahçenin girişinde görüldüğü zaman, doğabilecek şüphelerden kurtulmak için sarhoş numarası yapmak zorundaydı. Şimdi, kendinizi o adamın yerine koyun. Meseleyi bir kez daha gözden geçirince, yüzüğü evden çıktıktan sonra sokakta düşürmüş olmasının mümkün olduğunu düşünmüştür. Peki, sonra ne yapacaktı? Yüzüğü 'Bulunan eşyalar' köşesinde görmeyi umarak, büyük bir heyecanla, akşam gazetelerine göz atacaktı. Gözü elbette bu ilana ilişecekti. Fazlasıyla sevinecekti. Bunun bir tuzak olabileceğinden neden korkacaktı ki? Yüzüğün bulunmasının cinayetle bir ilgisinin olacağını düşündüğümüz onun, aklına bile gelmeyecekti. Ve buraya gelecekti. Gelecek de. Bir saate kalmaz burada olur."

"Peki sonra?" diye sordum.

"Oh, onun icabına ben bakarım. Kendinize ait bir silâhınız var mı?"

"Askerlikten kalma eski bir tabancam ve birkaç kurşunum var."

"Tabancanızı temizleyip doldursanız iyi olur. Karşımızdaki tehlikeli bir adam; onu gafil avlayacak olmama karşın,

tedbirli olmayı elden bırakmamak iyi olur."

Yatak odama gittim ve tavsiyesine uydum. Tabancayla döndüğümde, sofraya kaldırılmıştı ve Holmes en sevdiği işle, viyolonselinden gıcırtilar çıkarmakla meşguldü.

"Dâvâ gittikçe büyüyor," dedi, ben odaya girince; "Amerika'ya çektiğim telgrafa cevap aldım. Dâvâ hakkındaki görüşüm doğruluk kazandı."

"Peki görüşünüz nedir?" diye sordum heyecanla.

"Viyolonselime yeni teller alsam iyi olacak," dedi. "Tabancanızı belinize koyun. Adam geldiğinde, onunla hiçbir şey yokmuş gibi konuşun. Gerisini bana bırakın. Sert davranarak adamı korkutmayın."

"Saat şimdi sekiz," dedim, saatime bakarak.

"Evet. Birkaç dakika içinde kesinlikle burada olacak. Kapıyı yavaşça açın. İşte böyle. Şimdi anahtarı kapı deliğine sokun. Teşekkürler! Sonra cebinden ciltli bir şey çıkardı. Bu, eski bir kitaptı. Elindeki kitaba dikkatle baktığıma görünce, ilgilendiğimi düşünerek, kitap hakkında bilgi vermeye başladı. "1642 yılında İskoçya Ovalarında, Liege'de Latince olarak yayınlanmış bu tuhaf kitabı - De Jure inter Gentes yayınlamış-dün bir kitap tezgâhından aldım. Bu küçük kahverengi cilt basıldığında Charles'ın başı hâlâ omuzlarının üzerindeydi."

"Kim basmış?" diye sordum.

"Philippe de Croy adında birisi. Baş sayfasında, çok kurumuş mürekkeple, 'Ex libris Gulielmi Whyte,' yazılı. William Whyte'ın kim olduğunu merak ettim. Pragmatik bir

onyedinci yüzyıl avukatı olmalı. El yazısı, kanun adamlarınıninkine benziyor. Birden sustu "Sanırım beklediğimiz adam geldi." Dış kapının zili çalmıştı.

Arkadaşım konuşurken kapının zili tekrar ve sertçe çalındı. Sherlock Holmes, yavaşça ayağa kalktı ve koltuğunu kapıya doğru çevirdi. Hizmetçinin koridordan geçtiğini ve kapıyı açmasıyla birlikte kapı mandalının tıkırtısını duyduk.

"Dr. Watson burada mı oturuyor?" diye sordu biri, net ama kaba bir sesle. Hizmetçinin cevabını duyamadık ama, kapı kapandı ve birisi merdivenlerden çıkmaya başladı. Sanki tereddüt içinde ayaklarını sürüyordu. Arkadaşım ayak seslerini dinlerken yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Ayak sesleri yavaş yavaş koridorda duyulmaya başlandı ve en sonunda birisi kapıya vurdu.

"Girin," diye bağırdım.

Seslenmem üzerine içeriye girmesini beklediğimiz vahşi adamın aksine, oldukça yaşlı ve cildi kırışıklıklar içinde bir kadın girdi. Işığın aniden parıldamasıyla gözleri kamaşmıştı sanki ve eğilerek selâm verdikten sonra uykudaymış gibi yarı kapalı gözlerle bize baktı, sinirli ve titrek parmaklarıyla cebinde bir şey arıyordu. Arkadaşıma baktım, yüzü o kadar acıklı bir hâl almıştı ki gülmek için kendimi zor tuttum.

Yaşlı kadın, cebinden, akşam gazetesinden kesilmiş olan ilanı çıkardı ve verdiğimiz ilanı işaret etti. "Buraya gelmemin sebebi, bu ilandır, beyefendiler," dedi, bir kez daha eğilip selâm vererek; "Brixton Sokağında bulunan altın alyans ilanı. Bu alyans on 'iki ay önce evlenen kızım Sally'e aittir, kocası bir Union gemisinde kamarottur ve eve gelip de karısının, yüzüğü kaybettiğini öğrenirse aklımın hayalimin

almayacağı sözler söyler, iyi anına denk gelirse pek bir şey yapmaz fakat, özellikle içkili olduğunda durum değişir. İçkiliyken çok kaba ve sert biri oluyor Eğer sizi memnun edecekse, dün gece sirke -"

Kadını daha fazla konuşturmadan, cembimdeki yüzüğü çıkardım. "Bu onun yüzüğü mü?" diye sordum.

"Tanrıya şükürler olsun!" diye bağırdı yaşlı kadın; "Sally bu gece mutlu bir kadın olacak. Aradığım yüzük bu."

"Peki adresinizi alabilir miyim?" diye sordum, elime bir kalem alarak.

"Houndstich, Duncan Sokağı, 13 numara. Buradan bir hayli uzakta."

"Brixtone Sokağı, hiçbir sirkin ya da Houndstich'in arasında kalmıyor," dedi Sherlock Holmes, tersçe.

Yuvarlak yüzlü yaşlı kadın, kenarları kızarmış küçük gözleriyle arkadaşına sertçe baktı. "Beyefendi, benim adresimi istedi," dedi.

"Sally, Peckham'da, Mayfield Place'te bir pansiyonda yaşıyor."

"Peki sizin adınız -"

"Benim adım Sawyer - Tom Dennis'le evlendiği için onun soyadı Dennis, denizde olduğu sürece oldukça iyi ve temiz bir adamdır, şirkette iyi biri olarak onu, yoldan çıkarıyor." bahsedilir; ama karaya çıktı mı, kadınlar ve içki dükkânları -"

"İşte yüzüğünüz, Bayan Sawyer," diye yaşlı kadının sözünü kestim, arkadaşımın bir işaretine uyarak; "Bu yüzük, hiç

şüphesiz, kızınıza ait ve bu yüzüğü gerçek sahibine verebildiğime çok sevindim."

Birçok hayır duasının ve şükran dolu sözlerin ardından, ihtiyar kadın yüzüğü cebine koydu ve ayağını sürüyerek çıkıp, merdivenlerden indi. Sherlock Holmes, kadın gider gitmez ayağa fırlayıp aceleyle odasına gitti. Birkaç dakika geçmeden uzun paltosunu giymiş ve kravatını takmış bir halde döndü.

Onu takip edeceğim," dedi telâşla; "Bir suç ortağı olmalı ve beni ona götürecektir. Beni bekleyin."

Holmes, merdivenlerden inerken koridorun kapısı ziyaretçimizin arkasından daha kapanmamıştı. Camdan baktığımda kadının yolun karşı tarafında halsiz bir şekilde yürüdüğünü görebiliyordum, bu sırada, takipçisi onu biraz geriden takip ediyordu. "Ya tüm teorisi yanlış," diye düşündüm kendi kendime, "Ya da gizemin tam kalbine gidiyor." Eve dönünceye kadar yatmaya kendisini, beklememi söylemesine gerek yoktu. Çünkü bu maceranın sonucunu duyana kadar gözümde uyku girmeyecekti.

Evden çıktığında saat dokuzaya geliyordu. Ne kadar gecikebileceği hakkında hiçbir fikrim yoktu ama pipomu tütürerek ve Henri Murger'ın, Vie de Boheme'inin sayfalarını çevirerek vurdumduymazcasına oturdum. Saat onu geçti; yatağına, yatmaya giden hizmetçi kızın ayak seslerini duydum. Saat on birde, aynı yere giden pansiyoncu kadının da ayak seslerini duydum. Holmes'ün, anahtarının metalik sesini duyduğumda saat on ikiye geliyordu. İçeri girer girmez başarılı olamadığını yüzünden anladım. Fakat sıkıntılı durum

fazla sürmedi. Sonunda, neşesi geri geldi ve kendini tutamayarak içten bir şekilde güldü.

"Scotland Yard'dakilerin bunu öğrenmelerini istemezdim, Watson," diye bağırdı, koltuğuna gömülürken; "Onlarla o kadar dalga geçtim ki eğer bu durumu görselerdi, benden intikâm almak için, ellerine iyi bir fırsat geçmiş olurdu. Ben gülebilirim çünkü bu uzun koşuda, başarıya ulaşacağıma inanıyorum."

"Öyleyse mesele nedir?" diye sordum.

"Oh, kendi aleyhimde olan bir öyküyü anlatmaktan hiç çekinmem. O yaratık çok gitmemiştii ki topallamaya başladı ve ayaklarının şiştiğine dair her tür belirtiyi gösterdi. Sonunda, durma noktasına geldi ve oradan geçmekte olan bir atlı arabaya işaret etti. Adresi duyabilmek için yanına yaklaşmayı başardım ama bu kadar endişelenmeme hiç gerek yoktu çünkü adresi öyle yüksek sesle söyledi ki, yolun karşı tarafındakiler bile duymuşlardır, 'Houndstich, Duncan Sokağı, onüç numaraya sürün,' diye bağırdı. Söylediklerinin gerçek olduğunu düşündüm ve onun içeride olduğundan emin olarak arabanın arkasına tutundum. Bu, her dedektifin yapmakta usta olması gereken bir sanattır. Uzun bir müddet yol aldık ve arabacı, sözü edilen adrese gelmeden önce dizginleri hiç çekmedi. Araba kapıya varmadan önce arabanın arkasından sıçrayıp normal bir yaya gibi, aylak aylak yürümeye başladım. Arabanın durduğunu gördüm. Arabacı aşağı atladı ve kapıyı açıp bekledi. Dışarı hiç kimse çıkmadı. Adamın yanına gittiğimde boş arabanın içine delicesine baktığını ve şu ana kadar duyduğum en çeşitli ve oturaklı küfürleri savurduğunu gördüm. Yolcudan ne iz ne de eser kalmıştı ve korkarım ücretini biraz geç alacaktı. Onüç

Numarayı sorduğumuzda evin Keswick adında saygın bir duvar kağıdı yapıştırıcısına ait olduğunu ve ne Sawyer ne de Dennis adının hiç duyulmadığını öğrendik."

"O sendeleyeni, halsiz yaşlı kadının hareket halindeki arabadan, ne sürücüye ne de size görünmeden indiğini mi söylemeye çalışıyorsunuz?" diye bağırdım, hayret içinde.

"Yaşlı kadını, Tanrı kahretsin!" dedi Sherlock Holmes sertçe. "Bu kadar kolay kandıığımız için asıl yaşlı kadınlar biziz. Genç, çevik ve aynı zamanda eşsiz bir oyuncu olmalıydı. Olaylar eşsiz bir şekilde tertiplenmiş. Hiç şüphesiz, takip edildiğini anladı ve beni yanıltmak için bu yolu kullandı. Bu da gösteriyor ki peşinde olduğumuz adam sandığım kadar yalnız ve aptal değilmiş çünkü onun için birtakım şeyleri tehlikeye atacak arkadaşları var. Doktor, çok bitkin görünüyorsunuz. Tavsiyemi dinleyin ve dinlenin."

Gerçekten de çok yorgun hissediyordum kendimi, o yüzden tavsiyesine uydum. Holmes'u, yavaş yavaş yanan ateşin karşısında bıraktım. Gecenin geç saatlerine kadar viyolonselinden çıkan alçak, hüznü dolu nağmeleri dinlerken, biran önce çözmeyi arzuladığı, tuhaf problem üzerine kafa yorduğunu biliyordum.

VI

Tobias Gregson, Neler Yapılabileceğini Gösteriyor

Ertesi gün çıkan gazeteler, 'Brixton'un Esrarı' adını verdikleri olayla çalkalanıyordu. Haberi yayınlayan tüm gazeteler, olayın uzun bir açıklamasını veriyordu, ayrıca bazı gazetelerde konuyla ilgili başmakaleler bile vardı. Gazetelerde yeni öğrendiğim birtakım bilgiler de yok değildi. Gazete kupürlerini sakladığım defterimde olayla ilgili birçok kupür ve özet bilgi var. İşte içlerinden birkaçı.

Daily Telegraph, suç tarihinde tuhaf yönleri olan trajedilerin nadir olduğunu yazıyordu. Kurbanın adının Almanca olması, diğer tüm ana etkenlerinin eksikliği ve duvardaki esrarengiz yazı gibi etkenlerin hepsi de, cinayeti siyasi mültecilerin ve sosyalist anarşistlerin işlediğine işaret ediyordu. Sosyalistlerin Amerika'da birçok kolu vardı ve kurban, hiç şüphesiz, onların yazılı olmayan yasalarını çiğnemişti ve onlar tarafından izi aranıyordu. Vehmgericht'e, Aqua tofana'ya, Carbonari'ye Brinvilliers Markiz'ine, Darwin Teorisine, Malthus'un prensiplerine ve Ratcliff High cinayetlerine üstünkörü değinen makale, Hükûmete uyarıda bulunarak ve İngiltere'deki yabancıların sıkı bir takibe alınmasını tavsiye ederek son buluyordu.

Standard Gazetesi'de, kanunsuz saldırıların genellikle Liberal Hükûmet yönetimi altında gerçekleştiğini yazıyordu.

Bu suçların, toplum kitlelerinin yerleşmemiş düşüncelerinden ve bu düşüncelerin sonucunda otoritenin zayıflamasından kaynaklandığı da ekleniyordu. Kurban, birkaç haftalığına başkentte kalan Amerikalı bir beyefendi idi. Camberwell, Torquay Terrace'da, Madam Charpentier'e ait pansiyonda kalıyordu. Gezilerinde kendisine özel sekreteri Bay Joseph Stangerson eşlik ediyordu. İki adam, ayın dördünde Salı günü pansiyoncu kadınla vedalaştıktan sonra Liverpool ekspresini yakalamak için Euston İstasyonuna gittiler. Ardından, peronda birlikte yürürken görüldüler. Kayıtlara göre, Bay Drebber'ın, cesedi, Euston'dan millerce uzaklıktaki Brixton Sokağı'ndaki boş bir evde bulunana kadar, hiçbirinden haber alınmamıştı. Oraya nasıl gittiği ya da kaderiyle nasıl karşılaştığı, bu esrarengiz olayın cevap bekleyen başlıca soruları. Stangerson'un nerede olabileceği hakkında en ufak bir bilgi yok. Scotland Yard dedektiflerinden, Bay Lestrade ve Bay Gregson'un bu dâvâyâ baktıklarını öğrenmekten dolayı mutluyuz ve bu iki tanınmış dedektifin bu dâvâyâ hızla ışık tutması bekleniyor.

Daily News ise, bu cinayet, muhakkak siyasî bir cinayettir diye yazıyordu. Drebber, mutlaka ya iç hesaplaşma sırasında ya da karşıt guruptan olduğu için, siyasî gurubun intikam almak uğruna saldırısı sonucu hayatını kaybetmiştir. Eğer olayın tam olarak aydınlanmasını istiyorsak, bir an önce Sekreter Stangerson'u bulmak ve ondan maktul hakkında birtakım bilgiler almak için her tür çabayı göstermeliyiz. Kaldığı evin adresinin öğrenilmesiyle büyük bir ilerleme kaydedildi - bu sonucu tamamen Scotland Yard'dan Bay Gregson'un zekâsına ve enerjisine borçluyuz.

Sherlock Holmes ve ben bu yazıları kahvaltıda tekrar gözden geçirdik; bu yazılar Holmes'u, oldukça çok eğlendirmişe benziyorlardı.

"Sonuç ne olursa olsun Lestrade'in ve Gregson'un başarı kazanacağını sana söylemiştim."

"Bu işlerin nasıl gittiğine bağlı."

"Oh, bunun hiç önemi yok. Eğer adam yakalanırsa onların çabaları sayesinde yakalanmış olacak ama, kaçarsa onların, tüm çabalarına karşın kaçmış olacak. Ya ben kazanırım ya da onlar kazanır. Ne yaparlarsa yapsınlar, onları izleyecekler.

Holmes, olayla ilgili görüşlerini anlatmaya devam ederken, birden olduğum yerde sıçradım.

"Neler oluyor?" diye bağırdım, çünkü tam o sırada, koridorda ve merdivende pansiyoncu kadının öfke dolu sözlerinin yanı sıra bir sürü ayak sesi duymuştum.

"Detektif polis gücünün Baker Sokağı birimi," dedi arkadaşım sakince; tam o bunları söylerken odaya, o güne dek gördüğüm en kirli ve pejmürde kılıklı, yarım düzine köprü altı çocuğu doluştu.

"Dikkat!" diye bağırdı Holmes, sert bir sesle ve altı küçük sokak serserisi kirli ufak heykelcikler gibi sıraya dizildiler. "Bundan sonra, hep birlikte gelmenize gerek yok. Bana rapor vermek için sadece Wiggins'in gelmesi yeterli. Şimdi söyle bakalım Wiggins, dediğim şeyi bulabildiniz mi?"

"Hayır, efendim, bulamadık," dedi, Wiggins olduğu anlaşılan gençlerden biri.

"Bulacağınızı da sanmıyordum. Bulana kadar aramaya devam edin. İşte maaşlarınız," diyerek her birine bir şilin uzattı. "Haydi, gidin ve gelecek sefere daha iyi bir raporla dönün."

Elini sallamasıyla fareler gibi merdivenlerden aşağı kaçıştılar ve çok geçmeden tiz seslerini sokakta duyduk.

"Bu küçük dilencilerden biri, on polisin yapacağından çok daha fazlasını başarır," dedi Holmes. "Resmi kılıklı bir insanın görüntüsü tedirginlik yaratacağı için, birçok insanın konuşmasını engeller. Fakat bu gençler, her yere gidip her şeyi öğrenebilirler. Aynı zamanda acımasızdırlar; ihtiyaçları olan tek şey birlik."

"Onları Brixton dâvâsında mı görevlendiriyorsunuz?" diye sordum.

"Evet. Netleştirmek istediğim bir nokta var. Her şey bir an meselesi. Bakın! Yeni haberler alacağız! Yüz hatlarından mutluluk okunan Gregson da yolun aşağısından geliyor. Bize geldiğini biliyorum. Evet, durdu. İşte geliyor!"

Zil sertçe çalındı, sokak kapısı açıldıktan sonra, kumral saçlı dedektif merdivenleri ikişer ikişer çıkararak birkaç saniye içinde oturma odamıza daldı.

"Sevgili dostum," diye bağırdı Holmes'ün tepkisiz elini sıkarak, "Beni tebrik edin! Her şeyi gün ışığına çıkardım."

Arkadaşımın anlamlı yüzünde, bir an için endişeli bir ifade gördüğümü sandım.

"Doğru iz üzerinde olduğunuzu mu söylüyorsunuz?" diye sordu.

"Doğru iz ne demek? Adamı yakalayıp hapse attık bile, efendim."

"Peki adı nedir?"

"Arthur Charpentier, Majestenin Donanmasında Deniz Yüzbaşı," diye bağırdı Gregson tombul ellerini ovuşturup göğsünü şişirerek.

Sherlock Holmes, rahat bir nefes aldı ve gülümsedi.

"Oturun, şu purolardan denesenize," dedi. " Nasıl başardığınızı duymayı merakla bekliyoruz. Biraz viski soda alır mısınız?"

"Almamın hiç sakıncası yok," dedi dedektif. "Son bir iki gündür gösterdiğim üstün gayretler sonucu yorgun düştüm. Anlayacağınız öyle bedensel bir gayret değil, daha çok zihinsel bir gayretti benimkisi. İkimiz de zihnimizi kullanarak çalıştığımız için dediklerime hak vereceksinizdir, Bay Sherlock Holmes."

"Bana çok büyük bir onur verdiniz," dedi Holmes, sakince. "Bu mutlu edici sonuca nasıl vardığınızı dinlemek istiyoruz."

Dedektif koltuğa oturup, halinden memnun bir şekilde purosunu içmeye başladı. Sonra, birdenbire, bir mutluluk nöbetiyle bacak bacak üstüne attı.

"İşin zevki," diye bağırdı, "Kendini zeki sanan Lestrade aptalının, dâvânın başından beri yanlış iz üzerinde olmasında gizlidir. O şimdi, bu olayla hiç ilgisi olmayan sekreter Stangerson'un peşinde düştü. Lestrade'in, şu sıralarda yanlış adamı yakaladığından hiç şüphem yok."

Bu düşünce, Gregson'un o kadar hoşuna gitti ki katılana kadar güldü.

"Peki siz nereden ipucu yakaladınız?" diye sordum.

"Ah, size her şeyi anlatacağım! Doktor Watson, tüm bunlar elbette aramızda kalacak. Mücadele etmemiz gereken ilk zorluk, bu Amerikalının geçmişi hakkında bilgi edinmektir. Bazı insanlar, gazetelerdeki ilanlara cevap verilene ya da birtakım kurumlar çıkıp bilgi verene kadar bekleyecekti. Ama Tobias Gregson'un çalışma tarzı böyle değildir. Maktulün yanındaki şapkayı hatırlıyor musunuz?"

"Evet," dedi Holmes; "Camberwell Sokağı, 129 Numaradaki, Underwood ve Oğulları dükkânında yapılmıştı."

Gregson biraz yılgınca baktı.

"Bunu fark ettiğinizden hiç haberim yoktu," dedi. "Oraya gittiniz mi?"

"Hayır."

"Hayır mı?" diye bağırdı Gregson, rahatlamış bir şekilde; "Ne kadar küçük görünürse görünsün, elinizdeki şansları değerlendirmelisiniz."

"Büyük bir zekâ için, hiçbir şey küçük değildir," dedi Holmes, öğüt verir bir şekilde.

"Underwood'a gittim ve o boyda ve sözünü ettiğim özelliklere sahip bir şapka satıp satmadığını sordum. Satıcı defterlerini karıştırdı ve hemen buldu. Şapkayı Torquay Terrace'da, Charpentier Pansiyonu'nda kalan Bay Drebber adında birine göndermişti. Böylece adresini buldum."

"Zekice - çok zekice!" diye mırıldandı Sherlock Holmes.

"Sonra Madam Charpentier'i aradım," diye sözlerine devam etti dedektif. "Onu, yüzü solgun ve canı sıkkın bir hâlde buldum. Kızı da odadaydı - olağanüstü güzellikte bir kızdı; ben onunla konuşurken gözleri kızardı, dudakları titriyordu. Bu, dikkatimden kaçmadı. Bir şeylerden kuşkulandım. Doğru izi yakaladığınız andaki duyguyu bilirsiniz, Bay Sherlock Holmes, sinirleriniz gerilir. 'Son kiracınız Cleveland'li Bay Enoch J. Drebber'ın esrarengiz ölümünü duydunuz mu?" diye sordum.

"Anne, kafa salladı. Ağzından tek bir kelime bile çıkmıyordu. Kız, gözyaşlarına boğuldu. Bu insanların, meydana gelen olayla ilgili bir şeyler bildiklerinden daha da kuşkulananmaya başladım."

"Bay Drebber, trene yetişmek için evden saat kaçta ayrıldı?" diye sordum.

"Saat sekizde,' dedi, heyecanını bastırmak için yutkunarak. 'Sekreteri Bay Stangerson, 9.15'te ve 11'de kalkacak iki tren olduğunu söylemişti. Bay Drebber, 9.15 trenini yakalayacaktı.'

"Peki, bu onu, son görüşünüz müydü?"

"Bu soruyu sormamla kadının yüzünde korku dolu bir ifade belirdi. Sinirden mosmor kesildi. Ağzından bir tek 'Evet' cevabı çıkana kadar birkaç saniye geçti - bu cevabı da boğuk ve anormal bir ses tonuyla söylemişti. Bir süre sessizlik oldu. Gen kız, birden annesine doğru döndü.

"Yalan söyleyerek yaptığımız yanlışsı hiçbir iyilik düzeltemez, anne,' dedi. 'Bu beyefendiye karşı dürüst olalım. Evet efendim, Bay Drebber'ı tekrar gördük.'

"Tanrı seni bağışlasın!" diye bağırdı Madam Charpentier ellerini havaya doğru kaldırıp, koltuğuna çökerek. 'Kardeşini öldürdün.'

"Eğer gerçeği söylemezsek Arthur, esas o zaman ölür anne;" dedi kız, sakince.

Hemen araya girdim. "Bana her şeyi anlatsanız iyi olur,' dedim. 'Biraz olsun güvenmek, hiç güvenmemekten iyidir. Ayrıca, bizim bu konuda neler bildiğimizi bilmiyorsunuz.'

"Hepsi senin başının altından çıktı, Alice!' diye söylendi annesi; ardından bana dönerek, 'Size her şeyi anlatacağım, efendim. Oğlum için duyduğum heyecanın, bu korkunç olayda bir parmağı var diye korktuğum düşüncesinden kaynaklanmadığını bilin. O kesinlikle masum. Tek korkum, sizin ve başkalarının gözünde suçlu sanılıp, kötü duruma düşmesidir. Fakat, böyle bir şey asla söz konusu olamaz. Yüksek karakteri, mesleği ve geçmişi onun böyle bir şeyi yapmasını engeller.'

"Yapacağınız en iyi iş, tüm gerçekleri anlatmaktır,' diye cevap verdim. 'Sözüme güvenin, oğlunuz masumsa başına hiçbir şekilde kötülük gelmeyecek.'

"Alice, lütfen bizi yalnız bırakır mısınız,' dedi ve bunun üzerine Alice, yanımızdan ayrıldı. 'Hayır, efendim,' diye sözlerine devam etti, 'Size tüm bunları açıklamaya hiç niyetim yoktu ama, zavallı kızım her şeyi size belli ettiğine

göre başka hiçbir şansım kalmadı. Konuşmaya karar verdiğim için size her şeyi, hiçbir detayı atlamadan anlatacağım.'

"Bu, çok doğru bir davranış olur,' dedim.

"Bay Drebber, yanımızda kalalı üç hafta oluyordu. O ve sekreteri Bay Stangerson, tüm Avrupa Kıtasını dolaşmaktaydılar. İkisinin de valizlerinde 'Kopenhag' etiketini gördüm, ki bu etiket son uğradıkları yeri gösteriyordu. Stangerson, sessiz ve içine kapanık bir adamdı ama üzülerek söylüyorum ki, patronu onun tam tersiydi. Kaba zevkleri ve insanlıktan uzak davranışları vardı. Buraya geldiği gece, içkinin de etkisiyle, daha da kabalaştı. Çok geç yattı ve gündüz saat on ikide, daha yeni yeni ayılıyordu. Kaldığı süre içinde, evdeki hizmetçi kızlara olan davranışları, iğrenç denecek kadar serbest ve lâubaliydi. En kötüsü, kızım Alice'e de aynı şekilde davranması ve mânâlı sözlerini anlayamayacak kadar saf olan kızımınla, çok çirkince konuşmasıydı. Bir keresinde kızımı kollarının arasına alıp, zorla kucağına oturttu. Onun, böylesine ahlâksızca davranışlarına dayanamayan sekreteri bile tepki göstermişti.

"Fakat, neden tüm bunlara tahammül ettiniz?' diye sordum. 'Sanırım dilediğiniz zaman, pansiyoncularınızdan kurtulabilirsiniz.'

"Bu sorum üzerine, Bayan Charpentier'in yüzü kızardı. 'Tanrıya yemin ederim ki geldiği ilk günden beri gözüm üzerindeydi,' dedi. 'Ama bu çabam boşunaydı. Günde adam başı bir sterlin ödüyorlardı - bu, haftada on dört sterlin eder, üstelik ölü sezona girdik. Ben bir dulum ve Donanmadaki oğlumun masrafları benim için çok fazla. Parayı kaybetmek istemiyordum. Her şeyin iyi olması için gayret ettim. Ama bu

sonuncusu canıma tak etti ve ondan gitmesini istedim. Gidişinin nedeni buydu.'

'Sonra?'

'Onun arabayla uzaklaştığını görünce kalbim ferahladı. Oğlum o sıralar izindeydi ama ona bunlardan hiç bahsetmedim. Çünkü, oğlumun çok sert bir mizacı vardır ve kız kardeşini de çok sever. Eğer, olanları kendisine anlatsaydım, olay çıkarabilirdi. Dediğim gibi, onların arkasından kapıyı kapadığımda üzerimden büyük bir yük kalkmıştı. Fakat, erken sevinmişim. Çünkü daha bir saat geçmeden kapının zili çaldı ve Bay Drebber'ın geri döndüğünü gördüm. Çok heyecanlıydı ve içkiyi fazla kaçırdığından dolayı, her zamankinden daha beter olmuştu. Kızım ile oturduğum odaya zorla girdi ve trenini kaçırdığıyla ilgili anlamsız sözler söyledi. Sonra Alice'e dönüp, ona gözümün önünde kendisiyle gelmesini teklif etti. 'Sen istediğin gibi davranacak yaştasın,' dedi, 've seni durduracak hiçbir yasa yok. Bir kenarda yeterince param da var. Bu yaşlı kadını hiç düşünme bile, benimle gel, seninle uzaklara gidelim. Seni bir prenses gibi yaşatırım.' Zavallı Alice, o kadar çok korkmuştu ki ondan geri çekildi ama, o kötü adam kızımı bileklerinden yakaladı ve kapıya doğru sürüklemeye çalıştı. Çığlık attım, o anda oğlum Arthur odaya girdi. Sonradan olanları ben de bilmiyorum. Küfürler ve itiş kakış sesleri duydum. Başımı kaldıramayacak kadar korkmuşum. Ama başımı kaldırdığımda Arthur'un elinde bir sopa vardı ve neşeli neşeli güldüğünü gördüm. 'O ahlâksız adamın bizi bir daha rahatsız edeceğini sanmıyorum,' dedi. 'Arkasından gidip ne yaptığını göreceğim.' Bu sözleri söyledikten sonra

şapkasını aldı ve sokaktan aşağı doğru yürümeye başladı. Ertesi sabah, Bay Drebber'ın, esrarengiz ölümünü duyduk.'

"Bu açıklamayı sık sık nefes nefese kalan ve duraksayan Bayan Charpentier'in kendi ağzından duydum. Bazen öyle kısık sesle konuşuyordu ki, ne dediğini zor anlıyordum. Yine de olası bir hataya yer vermemek için, anlattıklarını kısa kısa not ettim."

"Oldukça heyecan verici," dedi Sherlock Holmes, esneyerek. "Sonra ne oldu?"

"Bayan Charpentier duraksayınca," diye sözlerine devam etti dedektif, "Tüm dâvânın bir noktaya dayandığını gördüm. Kadınları etkilediğini düşündüğüm bir şekilde gözlerimi ona dikerek oğlunun saat kaçta döndüğünü sordum."

"Bilmiyorum," diye cevapladı.

"Bilmiyor musunuz?"

"Hayır, anahtarı var, o yüzden eve kendi girmiş."

"Siz yattıktan sonra mı?"

"Evet."

"Saat kaçta yattınız?"

"On bir gibi."

"Öyleyse oğlunuz gideli en az iki saat mi oluyordu?"

"Evet."

"Belki de dört beş saat."

"Belki."

"Tüm bu süre içinde ne yapıyordunuz dersiniz?"

"Bilmiyorum,' diye cevap verdi, benzi solarak."

"Bu noktadan sonra yapacak bir şey elbette yoktu. Yüzbaşı Charpentier'in nerede olduğunu öğrendim ve yanıma iki adam alıp onu tutuklamaya gittim. Omzuna dokunup bizimle sesini çıkartmadan gelmesi için kendisini uyardığımda, cesur bir deniz subayı edâsıyla, "Beni, sanırım Drebbler adındaki o adi herifin ölümüyle ilgim olduğunu düşündüğünüz için tutukluyorsunuz," dedi. Ona bu konuda hiçbir şey söylememiştik. Fakat, cinayet hakkında böyle konuşması zaten çok şüphe uyandırıcı bir noktaydı."

"Evet," dedi Holmes.

"Drebbler'ı takip ederken tuttuğu ve annesinin de tarif ettiği ağır sopa hâlâ yanındaydı. Ağır, kısa ve kalın bir sopaydı."

"Öyleyse, sizin teoriniz nedir?"

"Benim teorime göre, Drebbler'ı Brixton sokağına kadar takip etti. Aralarında çıkan kavga sırasında Drebbler, belki de karın boşluğuna, kendisini hiç iz bırakmadan öldürecek bir sopa darbesi aldı. Gece o kadar yağmurluydu ki etrafta hiç kimse yoktu, bu yüzden Charpentier, kurbanının cesedini boş eve sürükledi. Muma, kana, duvardaki yazıya ve yüzüğe gelince, hepsi de polisi yanıltmak için düzenlendiği numaralar olabilir."

"Aferin!" dedi Holmes yüreklendirici bir sesle. "Gregson, gerçekten de iyi gidiyorsunuz. Bulgularınızdan biz de faydalanabiliriz."

"Bu meseleyi oldukça çabuk ve sessiz bir şekilde çözdüğüm için kendimle övünüyorum," dedi dedektif gururla. "Genç adam, verdiği ifadede, Drebber'ı bir müddet takip ettikten sonra, Drebber'ın kendisini fark ettiğini ve izini kaybettirmek için bir atlı arabaya bindiğini, dolayısıyla takipten vazgeçtiğini belirtiyor. Eve dönerken eski bir denizci arkadaşıyla karşılaşmış ve onunla uzun bir yürüyüşe çıkmış. Bu eski denizci arkadaşının nerede oturduğunu sorunca hiç de tatmin edici bir cevap veremedi. Sanırım dâvâ olağanüstü denecek kadar iyi gidiyor. Beni asıl mutlu eden, işe yanlış yerden başlayan Lestrade'ın halini düşünmek. Korkarım bu dâvâda pek başarılı olamayacak. Aman Tanrım, bakın kim geldi?"

Biz konuşurken merdivenlerden sessizce çıkarak, kapıyı çalmadan odaya giren, Lestrade'in ta kendisiydi. Genellikle tavırlarından ve giysilerinden anlaşılan, kendine duyduğu o güven ve kaygısız tavırları tamamen kaybolmuştu. Yüzünde rahatsız ve endişeli bir ifade vardı, elbiseleri de buruşuk ve uyumsuzdu. Sherlock Holmes'a, akıl danışmak için geldiği ortadaydı. Ancak meslektaşı Gregson'u, burada gördüğü için canının sıkılmış olduğunu, açık bir şekilde belli etmişti. Odanın ortasında şapkasıyla sinirlice oynayarak, ne yapacağını bilemiyormuş gibi durdu. "Bu olağanüstü bir dâvâ," dedi en sonunda - "Akıl ermez bir olay."

"Ah, demek bu dâvâyı böyle buluyorsunuz, Bay Lestrade," diye bağırdı Gregson, kendisiyle övünürcesine. "Bu sonuca varacağınızı tahmin etmiştim. Sekreter Bay Joseph Stangerson'u bulabildiniz mi bari?"

"Sekreter Bay Joseph Stangerson," dedi Lestrade ciddi bir sesle, "Bu sabah saat altıda Halliday Otelinde ölü bulundu."

VII

Karanlıktaki Işık

Lestrade'in bize verdiği bu haber o kadar önemli ve beklenmedik bir haberdir ki üçümüz de haklı olarak serseme döndük. Gregson koltuğundan fırladığı gibi viski sodasını bir dikişte bitirdi. Hiç sesimi çıkarmadan dudaklarını sıkmış ve kaşlarını çatmış vaziyette, Sherlock Holmes'a baktım.

"Şimdi de Stangerson!" diye mırıldandı. "Dâvâ büyüyor."

"Önceden de yeterince büyüktü," diye söylendi Lestrade, bir sandalye alarak. "Sanki bir savaş meclisinin tam ortasına düştüm."

"Bu - bu istihbarattan emin misiniz?" diye kekeleydi Gregson.

"Elbette, şimdi onun odasından geliyorum," dedi Lestrade. "Neler olup bittiğini ilk keşfeden ben oldum."

"Biz de Gregson'un konuyla ilgili görüşlerini dinliyorduk," dedi Holmes. "Neler gördüğünüzü ve yaptığınızı bize anlatmanızın bir sakıncası var mı?"

"Buna hiç itirazım yok," diye cevap verdi Lestrade, aldığı sandalyeye, nihayet oturarak "Drebber'ın ölümüyle Stangerson'un ilgisi olduğu düşüncesine çok inandığımı açıkça itiraf ediyorum. Bu son gelişme ise, tamamen yanıldığımı gösteriyor. Kafamdaki sabit düşünceyle

sekreterin, cinayet saatinde, nerede olduğunu ve neler yaptığını öğrenmek için işe koyuldum. Ayın üçüncü gününün akşamında, saat sekiz buçuk civarında Euston İstasyonunda birlikte görülmüşler. Sabaha karşı ikide de Drebber, Brixton Sokağında ölü bulundu. Aklımı kurcalayan soru, Stangerson'un saat 8.30'dan cinayet saatine kadar ne yaptığı ve sonra ona ne olduğu. Liverpool'a çektiğim telgrafta adamın bir tarifini verdim ve yetkilileri Amerikan gemilerini izlemeleri konusunda uyardım. Sonra Euston civarındaki tüm otelleri ve pansiyonları arayarak işe koyuldum. Drebber ve arkadaşı ayrılmış olsalardı, arkadaşının geceyi doğal olarak civarda bir yerde geçireceğini ve ertesi sabah da istasyona tekrar geleceğini düşünüyordum."

"Buluşma yerini önceden kararlaştırmış olmalılar," dedi Holmes.

"Öyle olduğu da kanıtlandı. Dün tüm geceyi boş yere sorular sorup, adamı aramakla geçirdim. Araştırmalara, bu sabah erkenden, tekrar başladım ve saat sekizde Küçük George Sokağı'ndaki Halliday Oteline gittim. Otelde, Bay Stangerson adında birinin kalıp kalmadığını sorunca bana olumlu cevap verdiler."

"Onun beklediği beyefendi hiç şüphesiz sizsiniz," dediler. "İki gündür bir beyefendiyi bekliyor."

"Peki kendisi şu anda nerede?" diye sordum."

"Yukarıda, uyuyor. Saat dokuzda uyandırılmak istedi."

"Yukarı çıkıp onu bir an önce göreceğim," dedim.

"Aniden karşısına çıkmamın sinirini bozacağını ve onu tedbirsizce konuşmaya sürükleyeceğini düşündüm. Otel garsonu, odayı göstermek için bana eşlik etti: Oda, ikinci katta dar, küçük bir koridorun sonundaydı. Otel garsonu bana kapıyı gösterdikten sonra tam merdivenlerden inecekti ki, bunca yıllık deneyimime karşın yine de midemi bulandıracak bir manzarayla karşı karşıya geldim. Kapının ardından süzülen ince bir kan çizgisi kapının hemen kenarında küçük bir birikinti oluşturmuştu. Bağırمام üzerine otel garsonu geri geldi. Kapı içerden kilitliydi ama, omzumuzla yüklenerek kapıyı kırdık. Odanın penceresi açık ve her taraf darmadağındı, pencerenin dibinde bir adam geceliğiyle yatıyordu. Adam ölmüştü ve öleli çok olmuştu. Çünkü, kontrol ettiğimde adamın bedeni katılaşmış ve soğumuştü. Adamı yüzüstü çevirdiğimizde garson, onun odayı Joseph Stangerson adıyla tutan adamın ta kendisi olduğunu söyledi. Ölüm nedeni, sol tarafından aldığı ve kalbine isabet eden bir bıçak darbesiydi. Yara oldukça derin olduğu içni, çok kan akmıştı. Şimdi işin en tuhaf yerine geliyorum. Maktulün üzerinde sizce ne vardı?"

Daha Sherlock Holmes, cevap vermeden tüyelerimin ürperdiğini hissettim, yaklaşmakta olan korkuyu önceden sezmiştim.

"Kanlı harflerle yazılmış RACHE sözcüğü," dedi.

"Hepsi bu kadar;" dedi Lestrade, şaşkınlık içinde; hepimiz bir süre sessiz kaldık.

İki kişiyi öldüren bu esrarengiz katilin hareketlerinde cinayetlerine korkunç bir hava veren, sistemli ve anlaşılmaz

bir şeyler vardı. Savaş meydanında yeterince sağlam olan sinirlerimin zayıfladığını hissettim.

"Adamı görmüşler," diye sözlerine devam etti Lestrade. "Sütçünün çırağı, mandıraya giderken tesadüfen otelin arkasındaki ahırlar sokağından aşağı yürüyormuş. Her zaman orada duran bir merdivenin, ikinci kattaki açık pencerelerden birine dayandığını görmüş. Yürüyüp geçtikten sonra arkasını dönüp baktığında bir adamın merdivenden indiğini görmüş. Adam merdivenden o kadar yavaş ve sessizce iniyormuş ki sütçü çocuk, onun otelde çalışan bir marangoz ya da temizlikçi olduğunu düşünmüş. İşine gitmek için saatin daha erken olduğunu düşünmesinin dışında, adamı öyle dikkatlice incelememiş. Adamın uzun boylu, kırmızı yüzlü olduğunu ve uzun, kahverengi bir palto giydiğini farketmiş sadece. Adam, cinayeti işledikten sonra hemen kaçmayıp odada bir süre kalmış olmalı çünkü ellerini yıkadığı lavaboda ve bıçağını sildiği çarşaflarda kan lekelerine rastladık."

Katilin, bir kez de sütçünün ağzından duyduğumuz ve Holmes'ün, önceden yaptığı tarifle benzeşen açıklamasını dinledikten sonra, Holmes'a baktım. Fakat yüzünde ne bir sevinç ne de memnunluk ifadesi vardı.

"Odada katil hakkında ipucu verecek bir şeyler buldunuz mu?" diye sordu.

"Hiçbir şey bulamadık. Stangerson'un cebinde Drebber'ın cüzdanı vardı ama tüm ödemeleri onun yaptığını göz önünde bulundurursak bu normal birşeydir. Cüzdanda seksen sterlin vardı ama, paraya hiç dokunulmamıştı. Bu esrarengiz suçların sebebi her şey olabilir ama, bu cinayetlerin sebebi kesinlikle hırsızlık olamaz. Maktulün cebinde Cleveland'den yaklâşık

bir ay önce çekilmiş ve üzerinde 'J. H. Avrupa'da,' yazılı bir telgraftan başka ne bir belge ne de bir not defteri vardı. Bu mesaja hiçbir ad yazılmamıştı."

"Peki başka hiçbir şey yok muydu?" diye sordu Holmes.

"Kayda değer başka hiçbir şey yoktu. Uyumak için yanına aldığı romanı yatağın üzerindeydi ve piposu yanındaki sandalyede duruyordu. Masada bir bardak su ve pencerenin eşiğinde, içinde birkaç hap olan bir ilâç kutusu vardı."

Sherlock Holmes bir sevinç nidasıyla koltuğundan fırladı.

"Son ipucu," diye bağırdı sevinçle. "Dâvâ çözümlenmiştir arkadaşlar."

"Şu an elimde, bir cinayet zincirinin tüm halkaları var," dedi arkadaşım, kendinden emin bir şekilde ve bir süre sustuktan sonra konuşmasına devam etti. "Gerçi açıklanması gereken bazı detaylar var ama Drebber'ın, istasyonda Stangerson'dan ayrılmasından ve Stangerson'un cesedinin bulunmasına kadar geçen zaman içindeki olayları kendi gözümle görmüş kadar tüm bildiklerimin doğru olduğundan eminim. Bildiklerimi size kanıtlayacağım. O haplar şu anda yanında mı?"

"Haplar bende," dedi Lestrade, sonra cebinden küçük beyaz bir kutu çıkartarak; "Hapları, cüzdanı ve telgrafı Polis Merkezinde bir kasaya koymak için yanıma aldım. Bu hapları, yanıma almam sizin için büyük bir şans, aslına bakarsanız onların benim gözümde hiçbir önemi olmadığını söylemeliyim."

"Onları bana verin," dedi Holmes. "Şimdi, Doktor," dedi bana dönerek, "Bunlar normal haplar mı?"

Kesinlikle normal değillerdi. İnci gibi gri, küçük, yuvarlak ve ışığa doğru tutulduklarında neredeyse saydam haplardı. "Renklerinin açıklığından ve saydamlığından bu hapların suda çözülebildiğini söyleyebilirim," dedim.

"Kesinlikle," dedi Holmes. "Bir zahmet aşağı inip uzun zamandır durumu kötü olan ve dün pansiyoncu kadının acısına bir son vermenizi istediği zavallı teriyeri buraya getirir misiniz?"

Aşağı indim ve köpeği kollarıma alıp yukarı çıkardım. Güçlükle nefes alış ve cam gibi gözleri, sonunun pek yakın olduğuna işaret etti. Aslında, kar beyazı olan burnundan, bu köpeğin normal ömrünü çoktan aştığı anlaşılıyordu. Hayvanı halının üzerinde duran bir yastığa yatırdım.

"Bu haplardan birini ikiye böleceğim," dedi Holmes, çakısını çıkarıp, hapi ikiye böldü. "Hapın bir yarısını ilerdeki amaçlarımızda kullanmak üzere kutuya koyacağım. Diğer yarısını da içinde bir çay kaşığı su olan şarap kadehinin içine atacağım. Evet baylar arkadaşımız Doktorun haklı olduğunu görüyorsunuz, hap gerçekten de çözülüyor."

"Bu ilginç olabilir," dedi Lestrade, kendisine gülünmesinden çekinen birinin utangaç ses tonuyla;" yine de bunun Bay Joseph Stangerson'un ölümüyle ne ilgisi olduğunu kesinlikle anlayamıyorum."

"Sabırlı ol, dostum, sabırlı ol! Az sonra bunun cinayetle ne kadar ilgili olduğunu göreceksin. Şimdi karışıma biraz tat vermek için kadehe süt dökceğim ki, tabağı köpeğe uzattığımızda içindekini hemen yalayıp yutsun."

Bunları söylerken şarap kadehinin içindekileri döktüğü fincan tabağını, teriyerin önüne uzatmasıyla hayvanın tabağı silip süpürmesi bir oldu. Sherlock Holmes'ün samimi tavırları öylesine ikna ediciydi ki, hepimiz sessizce oturup hayvanı dikkatle izlemeye ve karışımın korkunç etkisini beklemeye başladık. Fakat hiçbir şey olmadı. Köpek yastığın üzerinde güçlükle nefes alıp vererek fakat durumu ne iyiye ne de kötüye gider bir halde, iki büklüm yatmaya devam etti.

Holmes saatini çıkardı ve dakikaların sonuçsuzca ilerlediğini görünce yüzüne üzüntü ve hayâl kırıklığı dolu bir ifade oturdu. Dudağını kemirip parmaklarıyla masaya vuruyor ve bir tür sabırsızlık belirtisi gösteriyordu. O kadar büyük bir heyecan duyuyordu ki onun için üzüldüm, bu sırada iki dedektif de Holmes'ün, karşı karşıya kaldığı bu duruma hiç üzülmemiş bir şekilde onunla alay edercesine gülüyorlardı.

"Her şey bir rastlantı olamaz," diye bağırdı, en sonunda koltuğundan fırlayıp odada deli gibi bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. "Basit bir rastlantı olması imkânsız. Drebber dâvâsında şüphelendiğim hapların aynısı Stangerson'un ölümünde de karşıma çıkıyor. Fakat hapların hiçbir etkisi yok. Bu ne anlama geliyor? Kurduğum tüm mantık zinciri yanlış olamaz. Bu mümkün değil. Bu zavallı köpeğin durumu da değişmedi. Ah, buldum! Buldum!" Neşeyle bağırarak hap kutusunu kaptığı gibi bir başka hapi ikiye bölüp suda erittikten sonra süt ekleyerek teriyere sundu. Zavallı hayvan sütü daha tamamen içmemişti ki, bedeni baştan aşağı şiddetle titredi ve yıldırım çarpmış gibi katı ve cansız bir şekilde yere düştü.

Sherlock Holmes, derin bir nefes aldı ve alnındaki teri sildi. "Daha çok bilgim olmalıydı," dedi; "Uzun bir tümdengelim

zinciri sonucu edindiğim bir bilgi, gözüme yanlış gözükürse bunun başka bir anlama gelebileceğini şimdiye kadar çoktan öğrenmeliydim. Kutudaki iki haptan biri, en öldürücü zehirlerden birini taşıırken diğeri son derece zararsızdı. Bunu, daha kutuyu görmeden önce anlamalıydim."

Bu son cümle bana o kadar korkunç gelmişti ki aklının başında olduğuna neredeyse inanmayacaktım. Fakat ölü köpek, dostumun varsayımının doğru olduğuna dair en iyi kanıtı. Kendi kafamdaki sis perdelerinin gittikçe aralandığını farkettim ve gerçek hakkında belli belirsiz de olsa bir fikir sahibi olmaya başladım.

"Tüm bunlar size tuhaf gelebilir," diye sözlerine devam etti Holmes, "Soruşturmanın daha başında karşınıza çıkan bir ipucunun önemini kavramayı beceremediniz. Şansımın da yardımıyla bu ipucunu yakaladım ve o zamandan beri de olup biten her şey, birbirini mantıklıca izledi ve ilk baştaki şüphelerimi doğruladı. Bu yüzden sizin kafanızı daha da karıştıran ve dâvânın gittikçe tuhaf bir hâl almasına neden olan olaylar, her şeyin iç yüzünü daha iyi anlamama ve vardığım sonuçları güçlendirmeye yaradı. Tuhaflıkla, gizemi birbirine karıştırmak hatadır. En sıradan görünen suç, her zaman için en esrarengiz suçtur çünkü, tüm dengelilerde bulunacak hiçbir yeni ya da özel yönü yoktur. Katilin kurbanının cesedi yolun kenarında, olayı daha da olağanüstü gösteren o garip ve sansasyonel ipuçları olmadan bulunsaydı, bu dâvânın çözülmesi kesinlikle daha zor olacaktı. Bu tuhaf detaylar dâvâyı zorlaştırmak bir yana, işimizi daha da kolaylaştırdı."

Bu son cümleye kadar büyük bir sabırla dinleyen Bay Gregson, kendine daha fazla hakim olamadı. "Bakın, Bay

Holmes," dedi, "Hepimiz sizin zeki bir adam olduğunuzu ve kendinize özgü çalışma yöntemleriniz olduğunu kabul ediyoruz. Ancak, bizim, öğütlerinizden ve teorilerinizden çok daha fazlasına ihtiyacımız var. Amacımız katili yakalamak. Dâvâ hakkında vardığım sonuçta sanırım yanıldım. Genç Charpentier'in bu olayla bir ilgisi olamaz. Lestrade kendi adamının, Stangerson'un peşinden gitti ama, görünüşe bakılırsa o da yanıldı. Her konuda ortaya sürekli ipuçları attınız ve sanırım bizim bildiğimizden çok daha fazlasını biliyorsunuz ama, bu dâvâ hakkında nasıl olup da bu kadar çok şey bildiğinizi sormamın zamanının geldiğini hissediyorum. Bize bu cinayetleri işleyenin adını söyleyebilir misiniz?"

Holmes'ün konuşmasına fırsat kalmadan Lestrade araya girerek.

"Elimden Gregson'un haklı olduğunu düşünmekten başka bir şey gelmiyor," dedi Lestrade. "İkimiz de çok çabaladık fakat, başarısız olduk. Yanılmıyorsam, size gereken tüm delilleri elde ettiğinizi defalarca söylediniz. Elinizdeki delilleri daha fazla kendinize saklamayıp, bize de açıklasınız iyi olur derim."

"Katili tutuklamanın herhangi bir şekilde gecikmesi," dedim, "Yeni cinayetler işleyip, kötülüklerde bulunması için ona fırsat verebilir."

Söylediklerimiz karşısında zor durumda kalan Holmes, kararsızlık belirtileri gösterdi. Düşüncelere daldığı zamanki alışkanlığıyla, kafası öne eğik ve kaşları çatık bir hâlde odada gezinip durdu.

"Merak etmeyin. Katil, başka bir cinayet işlemeyecek," dedi en sonunda, aniden durup bize bakarak. "Bundan hiç şüpheniz olmasın. Katilin adını bilip bilmediğimi sordunuz. Biliyorum. Adını bilmemiz, onu yakalama fırsatıyla kıyasladığımızda çok önemsiz kalıyor. Bunun da çok kısa bir zamanda gerçekleşmesini bekliyorum. Kendi plânlarım sayesinde başarılı olacağımı umut ediyorum ama bu, ince elenip sık dokunması gereken bir mesele. Çünkü, karşımızda en az kendisi kadar zeki olduğunu kanıtlama fırsatını bulduğum biri tarafından yardım gören, zeki ve tehlikeli bir adam var. Hiç kimsenin kendisinden şüphelenmediğini düşündüğü sürece bu adamı yakalama şansımız var ama, en ufak bir şeyden şüphelenirse adını ve eşgalini değiştirip, dört milyon nüfuslu bu büyük şehirde bir anda izini kaybettirebilir. Hiçbirinizin duygularını rencide etmeden söylemek zorundayım ki, bu adamlarla, resmi güçlerin başa çıkamayacağını düşündüğüm için sizden yardım istemedim. Başarısız olursam, beceriksiz suçlamasına hedef olacağımı biliyorum ama buna karşı da hazırlıklıyım. Kendi plânlarımı tehlikeye atamam. Fakat, sonuca vardığımda size tüm bildiklerimi anlatacağıma söz veriyorum."

Gregson ve Lestrade, Holmes'ün, tavırlarından ve kendilerine yönelik bu küçük düşürücü, imâlî sözlerden hiç de memnun olmamış gibiydiler. Gregson, lepiska saçlarının dipleriyle oynarken, Lestrade'in, şeytanca bakışlarında merak ve kızgınlık okunuyordu. Hiçbiri konuşmaya fırsat bulamadan birisi kapıya vurdu. Ve köprüaltı çocuklarının pis kokan sözcüsü genç Wiggins, içeri girdi.

"Lütfen, efendim," dedi, elini alnına götürüp, saygıyla selâm vererek. "Arabanız aşağıda bekliyor."

"Aferin evlât," dedi Holmes tatlı bir ses tonuyla. "Bu kelepçe modelini neden Scotland Yard'a tanıtmıyorsunuz?" diye sözlerine devam ederken, açtığı çekmecedен bir çift kelepçe çıkartıp, müfettişlere gösterdi. "Kilidi ne kadar da mükemmel çalışıyor. Bir anda kapanıyor."

"Eski kelepçeler yeterince iyi," dedi Lestrade, "Tabii kelepçeleyecek adam bulursak."

"Çok güzel, çok güzel," dedi Holmes gülerek. "Arabacı, bavullarımı taşımama yardım edebilir sanırım. Arabacının yukarı gelmesini söyle, Wiggins."

Arkadaşımın bir tatile çıkıyormuş gibi konuşmasına şaşırılmışım. Çünkü, bana hiçbir şeyden bahsetmemişti. Odadaki ufak valizi çekip, valizin kemerlerini sıkmaya başladı. Arabacı odaya girdiğinde kendini işine çoktan kaptırmıştı.

"Bana biraz yardım etsene, arabacı," dedi. Fakat, konuşurken yüzünü arabacıya dönmemişti.

Arabacı, asık yüzle ve asabi bir şekilde içeri girerek, yardım etmek için ellerini uzattı. Aynı anda bir metalden çıkan sert bir ses duyuldu ve Sherlock Holmes ayağa kalktı.

"Baylar," diye bağırdı, gözleri parıldayarak, "Sizlere Enoch Drebber'in ve Joseph Stangerson'un katili Bay Jefferson Hope'u takdim ederim."

Her şey bir anda olup bitmişti - o kadar çabucak olmuştu ki, ne olduğunu tam olarak anlamaya fırsatım olmadı. O an Holmes'ün, yüzündeki muzafferane ifadeyi, sesinin yankılanmasını, korkunç yüzlü arabacının, bileklerinde sanki

büyüyle bir anda beliren parıltılı kelepçelere, afallamış bir şekilde baktığını çok net hatırlıyorum. Bir iki saniye herkes heykel gibi kaldı. Ardından, kıskıvrak yakalanan arabacı, müthiş bir kuvvetle, Holmes'ün ellerinden kurtulmayı başardı ve kendini camdan dışarı atmak için ileri fırladı. Karşısında, dairenin ahşap kısımları ve cam vardı ama, daha camdan başını uzatmadan Gregson, Lestrade ve Holmes, avlarına saldıran av köpekleri gibi arabacının üzerine atıldılar. Adamı etkisiz hâle getirmek için, işe ben de karıştım ve müthiş bir boğuşma başladı. Adam o kadar güçlü ve vahşiydi ki, dördümüzü de hiç durmadan silkip attı. Saralı bir insanın sahip olduğu müthiş bir güce sahipti sanki. Yüzü ve elleri, camdan çıkmaya çalışırken parçalanmıştı ama, kan kaybı direncini azaltamamıştı. Lestrade onu boyun bağından yakalayıp da boğazını sıkıya başlanana kadar çabalarının boşuna olduğunu anlatamadık. Sonunda adamı kıskıvrak yakalayıp ellerini ve ayaklarını sıkı sıkıya bağladık. Buna rağmen hâlâ debeleniyordu, üstelik elleri kelepçeliydi de. Bu da bittikten sonra nefes nefese kalmış bir halde ayağa kalktık.

"Elimizin altında arabası var," dedi Sherlock Holmes. "Onu Scotland Yard'a kendi arabasıyla götürebiliriz. Beyler," dedi, yüzünde mutlu bir gülümsemeye, "Bu küçük gizemli dâvâmızın sonuna geldik. Şu anda bana sormak istediğiniz tüm soruları sorabilirsiniz ve onları cevaplamayı reddetmem için hiçbir sebep kalmamıştır."

İKİNCİ KISIM

- MORMONLAR DİYARI -

I

Geniş Alkali Ovası

Büyük Kuzey Amerika Kıtasının orta bölümünde, medeniyetin ilerleyişine karşı bir engel teşkil eden, kıraç ve soğuk bir çöl vardır. Sierra Nevada'dan Nebraska'ya, Yellowstone Nehrinden Colorado'ya ve oradan da güneye uzanan bölge, yalnızlığa terk edilmiş, sessiz ve vahşi bir bölgedir. Bu vahşi bölgede, doğanın bütün özellikleri görülmektedir. Karlarla kaplı yüksek dağlar ve karanlık, kasvetli vadiler içiçedir. Sivri kanyonlardan süratle akan ırmaklar ve kışın karla beyazlaşan, yazın alkali tozuyla grileşen engin ovalar vardır. Hepsi de kıraçlık, konuk sevmezlik ve ıstırap belirtileri taşır.

Bu ıssız yerde yaşayan hiç kimse yoktur. Bir gurup Pawnee ya da Karaayak arada sırada başka av sahalarına gitmek için bu yoldan geçer ama, bu cesur insanların içlerinde en dayanıklı olanlar bile, bu korkunç bölgeyi terk edip, kendilerini bir an önce büyük çayırliklarda bulmak isterler. Çakallar çalılıkların içine kaçıp gizlenir, şahinler havada ağır ağır kanat çırpar ve hantal boz ayılar karanlık koyaklarda hantal hantal gezinip kayalıklarda, mümkün olduğunca

kendilerine yiyecek ararlar. Bu vahşi doğanın tek sakinleri, bu hayvanlardır.

Tüm dünyada Sierra Blanco'nun güney bölümü kadar korkunç manzaraya sahip, başka bir yer daha yoktur. Göz alabildiğince geniş, her yeri alkali tozuyla kaplı ve bodur çalı kümeleriyle ikiye bölünen bir ova uzanır. Ufuk çizgisinde sıra dağların karlarla kaplı, engebeli tepeleri görülür. Ülkenin bu büyük bölümünde ne bir hayat belirtisi ne de hayatı çağrıştıran hiçbir şey yoktur. Çelik mavisi gökyüzünde ne bir kuş ne de kasvetli, gri toprakta en ufak bir hareket vardır - buralara mutlak sessizlik hakimdir. Bu zorlu ve el değmemiş bölgede en ufak bir ses bile yoktur - tüm doğaya sessizlik hakimdir - mutlak ve yüreklere korku veren bir sessizlik.

Bu geniş düzlükte hayatı çağrıştıran hiçbir şeyin olmadığı söylenir. Bu neredeyse doğrudur. Sierra Blanco'dan aşağı bakıldığında çöl boyunca uzanan ve uzaklarda kıvrılıp kaybolan bir yol görülür. Bu yolda birçok arabanın tekerlek izi ve sayısız maceraperestin ayak izi vardır. Yolun çeşitli yerlerine dağılmış, güneşte parıldayan ve donuk alkali tabakasına karşın ayakta duran beyaz nesnelere vardır. Yanlarına yaklaşmış onlara bir göz atın! Onlar kemiktir: bazıları büyük ve kalındır, bazıları da küçük ve daha ince. Büyük ve kalın olanlar, büyük baş hayvanlara diğerleri de insanlara aittir. Bin beş yüz mil boyunca yol kenarında hayatını kaybedenlerden geriye kalanların çevreye dağıldığı korkunç kervan yolunu görebilirsiniz.

Bin sekiz yüz kırk yedi yılında, tepeden yine aynı manzaraya bakıldığında bir adamın tek başına yürüdüğü görülüyordu. Görünüşünden yaşını tespit etmek mümkün değildi. Kırkına mı yoksa altmışına mı yakın olduğunu

söylemek, bir gözlemci için gerçekten zordu. Yüzü zayıf düşmüş ve açlıktan dolayı bitkin görünüyordu. Kahverengi parşömene benzeyen derisi, açlıktan belirmiş kemiklerine yapışmıştı; uzun, kumral saçında ve sakalında beyaz teller vardı; çukur gözleri tuhaf bir şekilde parıldıyordu; tüfeğini tutan eli, daha çok bir iskeletin elini andırıyordu. Dinlenmek için durduğu zamanlar, destek almak için tüfeğine dayanıyordu; uzun boyu ve iri kemikli yapısı, sağlığında kuvvetli ve dayanıklı biri olduğuna işaret etti. Zayıf yüzü ve açlıktan zayıflamış bedeninden sarkan giysiler, onun bu güçsüz ve tarif edilemeyecek kadar kötü görünmesinin sebebinin ne olduğu hakkında bir düşünce veriyordu. Adam ölmek üzereydi - açlıktan ve susuzluktan.

O koyaktan bu küçük tepeye, su izine rastlarım umuduyla, güçlkle inmişti. Karşısında büyük tuz çölü ve uzaklarda nemin varlığına işaret eden hiçbir bitkinin ya da ağacın olmadığı vahşi dağlar uzanıyordu. Tüm bu uçsuz bucaksız bölgede hiçbir umut ışığı yoktu. Kuzeye, doğuya ve batıya çılgınca ve şüpheyle baktı, ardından yolculuğunun sonuna geldiğini, nihayet o kıraç, sarp ve kayalık cehennem kendisine mezar olacağını düşündü. "Ha yirmi yıl sonra kuş tüyünden bir yatakta ya da burada ölmüşüm, ne çıkar," diye mırıldandı, iri bir kaya parçasının gölgesine sığınarak.

Oturmadan önce tüfeğini bıraktı ve sağ omzunun üzerinde taşıdığı gri bir şala bağlı bohçasını yere indirmeye çalıştı. Bohçası, taşımaya gücünün yetmeyeceği kadar ağır gözüküyordu. Çünkü, bohçayı tam yere koyacakken, bohça elinden kaydı ve sert bir şekilde düştü. O anda gri bohçadan bir inilti duyuldu ve içinden koyu kahverengi gözlü, yanakları gamzeli, küçük ve korkmuş bir yüz görüldü.

Çocuk, "Canımı acıttın!" dedisitem dolu bir ses tonuyla.

"Canını isteyerek yakmadım, dedi adam büyük bir üzüntüyle." Konuşurken bohçayı çözdü ve bohçanın içinden zarif ayakkabıları ve ketenden küçük bir önlüğü olan; pembe güzel elbisesi, bir annenin özenli bakımına işaret eden, beş yaşlarında, güzel küçük bir kız çıktı. Çocuk uzun yolculuktan dolayı aşırı derecede yorgun düşmüştü ama, sağlıklı kolları, yol arkadaşından daha az ıstırap çektiğini gösteriyordu.

Adam, "Şimdi nasılsın?" diye sordu. Çünkü küçük kız hâlâ başının arka tarafını örten altın rengindeki kıvrıkcık saçlarını ovuyordu.

"Öp de geçsin," dedi büyük bir ciddiyetle, acıyan yeri göstererek. "Annem öyle yapardı. Annem nerede?"

"Annen gitti. Fakat, merak etme çok geçmeden ona kavuşacaksın."

"Gitti demek!" dedi küçük kız. "Hoşça kal dememiş olması tuhaf; halamlara çaya giderken her zaman hoşça kal derdi. Onu görmeyeli üç gün oluyor. Hava korkunç sıcak, değil mi? Suyumuz ya da yiyecek bir şeyimiz yok mu?"

"Hayır, tatlım, hiçbir şeyimiz yok. Bir süre daha sabretmek zorundasın, sonra her şey düzelecek. Başını göğsüme yasla, o zaman kendini daha iyi hissedersin. İnsanın, dudakları kurumuşken konuşmak kolay değildir ama sanırım sana her şeyi açıklayacağım. Elindekiler de nedir?"

"Güzel şeyler! Hoş şeyler!" diye bağırdı çocuk neşeyle, elinde iki küçük parıltılı mika taşı tutarak. "Eve geri döndüğümüzde bunları kardeşim Bob'a vereceğim."

"Çok yakında daha güzel şeyler göreceksin," dedi adam kendinden emin bir şekilde. "Yalnızca biraz bekle. Söyle bakalım, - ırmağın kenarından ayrıldığımız zamanı hatırlıyor musun?"

"Oh, evet."

"Hani demiştim ya, karşımıza çok geçmeden başka bir ırmak çıkacak demiştim. Ama bir şeyler ters gitti; pusulalar, haritalar ya da herhangi bir şey bizi yanıltmış olabilir ve nehre ulaşamadık. Suyumuz bitti. Senin için bir damla su kaldı kalmasına ama - ama -"

"Ama yüzümüzü yıkayacak suyumuz kalmadı," diye sözünü kesti küçük kız, adamın ümitsiz yüzüne bakarak.

"Hayır, içecek suyumuz kalmadı. İlk ölen Bay Bender oldu, onu Kızılderili Pete, Bayan Mcgregor, Johnny Hones ve annen takip etti, yavrum."

"Öyleyse, annem de öldü," diye bağırdı küçük kız, elleriyle yüzünü kapatıp acı acı ağlayarak.

"Evet, sen ve ben hariç herkes öldü. Sonra, bu yönde biraz olsun su bulabilme şansımızın olduğunu düşündüm, o yüzden seni sırtladım ve birlikte yolculuk etmeye başladık. Durumumuzun pek de iyiye gittiğini söyleyemem. İkimizde son derece az bir şansı kaldı!"

"Bizim de mi öleceğimizi söylemeye çalışıyorsun?" diye sordu çocuk, hıçkırıklarına hakim olup, gözyaşlarıyla ıslanan yüzünü kaldırarak.

"Sanırım öyle demek istiyorum."

"Bunu neden daha önce söylemedin?" dedi, neşeyle gülerek. "Beni çok korkuttun. Fakat, ölürsek mutlaka anneme tekrar kavuşabiliriz."

"Evet, kavuşacaksın, yavrum."

"Sen de kavuşacaksın. Senin ne kadar iyi bir insan olduğunu ona söyleyeceğim. Bahse girerim elinde büyük bir sürahi suyla ve Bob'la benim sevdiğimiz, her tarafı kızarmış, sıcak, kara buğdaydan keklerle cennetin kapısında bizi bekliyordur. Cennete varmamız ne kadar sürer?"

"Bilmiyorum - herhalde çok sürmez." Adam, gözlerini güneydeki ufuk çizgisine dikti. Mavi gökyüzünde her dakika büyüklüğü artan ve hızla yaklaşan üç küçük nokta belirdi. Kahverengi beş büyük kuş oldukları hemen anlaşılan noktalar, iki yolcunun tepesinde daireler çizdikten sonra onlara tepeden bakan kayaların üstüne tünediler. Bunlar batının leş yiyici akbabaları ve ölümün habercisi şahinlerdi.

"Tavuklar ve horozlar," diye bağırdı küçük kız neşeyle, uğursuz görünüşlerine işaret edip havalanmaları için ellerini çırparak. "Burayı Tanrı mı yarattı?"

"Elbette Tanrı yarattı," dedi yol arkadaşı, bu beklenmedik sorudan biraz korkmuş bir şekilde.

"Illinois'i ve Missouri'yi de Tanrı yarattı," diye sözlerine devam etti küçük kız. "Ama, sanırım ülkenin bu taraflarını başka birisi yaratmış. Hiçbir şey yerli yerinde değil. Suyu ve ağaçları unutmuşlar."

"Dua etmeye ne dersin?" diye sordu adam çekinerek.

"Henüz gece olmadı," diye cevap verdi kız.

"Fark etmez. Bu uygun olmaz ama bahse girerim, Tanrı buna aldırmayacaktır. Ovalara vardığımız zaman, at arabasında, onların arkasından her gece dua ederdin."

"Neden sen de dua etmiyorsun?" diye sordu çocuk, meraklı gözlerle.

"Hatırlamıyorum ki," diye cevap verdi. "En son dua ettiğimde, boyum şu tüfek kadardı. Fakat insan dua etmek için hiçbir zaman geç kalmış sayılmaz. Sen duaları okursun ben de yanında durup seninle beraber söylerim."

"Öyleyse ikimizin de diz çökmesi gerekecek," dedi diz çökmek için şalı yere sererek. "Ellerini böyle tutmalısın. Bu, kendini iyi hissetmeni sağlayacaktır."

Bu tuhaf görüntüye, akrabalarından ve şahinlerden başka tanıklık edecek hiç kimse yoktu. İki yolcu, küçük saf çocuk ve cesur, kuvvetli fakat, ölmek üzere olan adam, dar şalın üzerinde yan yana diz çöktüler. Dolgun yüzlü kızla açlıktan zayıf düşmüş, sivri yüzlü adam, bulutsuz gökyüzüne doğru başlarını kaldırarak karşı karşıya oldukları yüce Tanrıya yürekten yakardılar: İki ses - biri ince ve net, diğeri derin ve sert - bir olmuş merhametli ve bağışlayıcı Tanrıya yakarıyordu. Dua bittikten sonra çocuk uyuya kalıp da başını koruyucusunun geniş göğsüne yaslayana kadar, iri kaya parçasının gölgesinde oturdular. Adam, bir süre kızın uyuyuşunu seyretti ama doğa kanunu, ondan daha güçlü çıktı. Üç gün üç gecedir ne dinlenmiş ne de uyumuştur. Göz kapakları yavaşça yorgun gözlerinin üzerine kapandı ve başı yavaş yavaş düşmeye başladı, ta ki uzun sakalları, kızın altın rengindeki saçlarına değene dek. İkisi de derin ve rüyasız bir uykuya daldılar.

Adam, yarım saat daha uyanık kalsaydı, tuhaf bir manzarayla karşılaşacaktı. Alkali ovasının en uç noktasında, ilkin çok hafif ve uzaktaki sisten zor ayırt edilebilen fakat gittikçe yükselerek ve büyüyerek bir bulutu andıran bir toz bulutu yükseldi. Gittikçe büyümesinden, bu bulutun ancak çok sayıda hareket halindeki varlıklar tarafından çıkartılabileceği kesinlik kazandı. Daha verimli bir yerde, iyi bir gözlemci, kendisine doğru gelenlerin bu çayırliklarda otlanan bizon sürüleri olduğu sonucuna varırdı. Böylesine kıraç topraklarda, böyle bir şey elbette imkânsızdı. Toz bulutu, yolunu kaybetmiş adamla kızın buldukları tepeye yaklaştıkça, sis perdesinin ardından tentelerle örtülü atlı arabalar ve silâhlı adamların figürleri görülmeye başlandı ve bu toz bulutunun, Batıya yolculuk eden büyük bir kervana ait olduğu ortaya çıktı. Ama ne kervandı! Kervanın, ne başı belliydi ne de sonu. Muazzam ovada atlı arabalardan, atlılardan ve yayalardan oluşan uzun bir kervan yol alıyordu. Yüklerinin altında sendeleyerek yürüyen sayısız kadın ve yük arabalarının yanında giden ya da beyaz tentelerin ardından bakan bir sürü çocuk vardı. Bu, kesinlikle normal bir göçmen kervanı değil, hayat şartlarının zorluğu nedeniyle kendilerine, yerleşecek yeni bir yer aramak zorunda kalan insanların kfilesiydi. Tekerleklerin gıcirtısının ve atların kişnemelerinin yanı sıra bu geniş insan kitlesinden, birbirinden ayırt edilemeyen konuşmalar ve gürültüler yükseliyordu. Çok gürültülü bir kfileydi ama çıkardıkları gürültü, tepelerindeki iki yorgun yolcuyu uyandırmaya yetmemişti.

Kervanın başında, eğreti dikimli kasvetli giysiler giyen, sert yüzlü ve tüfekli, yaklâşık yirmi adam gidiyordu. Kayalığın dibine vardıklarında durdular ve kendi aralarında kısa bir konuşma yaptılar.

"Kuyular sağda, kardeşlerim," dedi kalın dudaklı, düzgün tıraşlı, saçları kırlaşmış bir adam.

"Sierra Blanco'nun sağına doğru yol alalım - böylece Rio Grande'ye varırız," dedi bir başkası.

"Su için endişelenmeyin," diye bağırdı bir üçüncüsü. "Suyu taşlardan çıkartan Tanrı, seçilmiş insanların yüzüstü bırakmayacaktır."

"Amin! Amin!" diye karşılık verdi etrafındakiler.

Tam, yolculuklarına devam etmek üzereydiler ki içlerindeki en genç ve keskin gözlülerden biri bağırarak, tepelerindeki sarp kayalığı işaret etti. Kayalığın dibindeki gri taşların ardından güneş ışınlarının vurduğu, metalik bir şey parlıyor atların dizginlerinin çekildiği ve tüfeklerin taşıma kayışlarından çıkarıldığı görüldü; bu sırada, ön tarafa destek vermek için başka atlılar da dörtmala koşturarak geldiler. "Kızılderililer" sözü, ağızdan ağıza dolaşıyordu.

"Burada hiçbir Kızılderili olamaz," dedi liderlerine benzeyen yaşlıca bir adam. "Pawneeleri'in topraklarından çıktık ve büyük dağları aşana kadar da başka bir Kızılderili kabilesiyle karşılaşmayacağız."

"İsterseniz çıkıp bir göz atayım, Stangerson Kardeş," dedi içlerinden biri.

"Ben de,"

"Ben de," diye bağırdı bir düzine adam.

"Atlarınızı aşağıda bırakın, biz sizi burada bekleriz," diye cevap verdi yaşlı adam. Gençler, bir dakika bile kaybetmeden

atlarından inip meraklarını çeken nesneye giden sarp yokuştan yukarı çıkmaya başladılar. Deneyimli izcilerin kararlılığıyla ve maharetiyle sessizce ve çabucak ilerlediler. Aşağıdan bakanlar ufuk çizgisinde birer nokta olarak kaybolana kadar kayadan kayaya atlamalarını izlediler. Tehlikeyi haber veren genç, kayalığa çıkanlara öncülük ediyordu. Peşinden gelenler, onun heyecana kapılmış gibi ellerini kaldırdığını gördüler ve yanına geldiklerinde gördükleri manzara karşısında onlar da şaşkına döndüler.

Çıplak tepenin üzerindeki platoda tek başına kocaman bir kaya parçası duruyordu ve bu kaya parçasının dibinde uzun sakallı, uzun boylu ve sert yüz hatlarına sahip ama oldukça zayıf bir adam yatıyordu. Yüzündeki yorgun ifade ve düzenli nefes alıp vermesi çoktandır uyuduğuna işaretti. Yanında yatan küçük bir kız çocuğu, kollarını onun boynuna dolamış ve başını göğsüne yaslamıştı. Ayırık dudaklarının arasından düzgün, kar beyazı gibi dişleri görünüyordu ve çocuksu yüzüne neşeli bir gülümseme hakimdi. Beyaz çorapları ve parlak kopçalı zarif ayakkabıları içinde görünen küçük beyaz dolgun bacakları, yol arkadaşının aklıktan bir deri bir kemik haline tezat oluşturuyordu. Bu tuhaf çiftin tepesindeki kayanın bir çıkıntısına konmuş heybetli üç şahin, yeni gelenleri görür görmez hüsrana uğurlukları attılar ve kızgın bir şekilde kanat çırparak uzaklaştılar.

Kötü niyetli kuşların uğultuları, adamla çocuğu uyandırdı, şaşkınlıkla gökyüzüne baktılar. Adam ayağa kalkıp uyku galip geldiği zaman ıssızken, şimdi çok sayıda insan ve hayvanla dolup taşan ovaya baktı. Ovaya bakarken gördüklerine inanmadı ve kemikli elini gözüne siper etti.

"Sanırım, serap dedikleri bu olsa gerek," diye mırıldandı. Çocuk yanı başında durmuş, ceketinin eteğini tutuyordu, hiçbir şey söylemedi ama çevresine büyük bir şaşkınlıkla baktı; çocukluğun verdiği o merak dolu bakışla.

Kurtarma gurubu, gördüklerinin serap olmadığına, yolunu kaybetmiş adamla kızı hemen ikna etti. Kurtarıcılardan biri, küçük kızı kavradığı gibi omzuna oturttu, diğer iki kişi de açlıktan zayıf düşmüş adamın koluna girip ona, aşağıya kadar inmesi için, yardım ettiler.

"Adım John Ferrier," dedi yolcu; "Yirmi bir kişiden geriye yalnızca ben ve bu küçük kız kaldık. Geri kalanların hepsi açlıktan ve susuzluktan güneyde öldü."

"Kız, senin çocuğun mu?" diye sordu biri.

"Sanırım, artık benim," diye cevap verdi. "O, artık benim kızım çünkü onun, hayatını kurtardım. Bu günden sonra adı Lucy Ferrier. Sizler de kimsiniz?" diye sözlerine devam etti, güneşten yanmış, iri yarı kurtarıcılarına bakarak; "Sayınız çok fazla gözüküyor."

"Hemen hemen on bin kişiyiz;" dedi genç adamlardan biri; "Bizler, Tanrının zulme uğramış çocuklarıyız - Melek Merona'nın seçilmiş çocukları."

"Bu meleğin adını hiç duymadım," dedi yolcu. "Ama onun kutsal saadetine eren çok insan varmış meğer dünyada!"

"Kutsal şeylerle alay etmeyin," dedi bir başkası sert bir şekilde. "Palmyra'da kutsal Joseph Smith'e verilen, dövülmüş altın levhalara, Mısır harfleriyle yazılmış olan o kutsal yazılara inanıyoruz. Tapınağımızı kurduğumuz Illinois

Eyaletine bağlı Nauvoo'dan geliyoruz. ölün kalbinde bile olsa, kötü insanlardan ve tanrısızlardan kaçıp sığınacak bir yer arıyoruz."

Nauvoo adı, John Ferrier'in aklına bazı şeyler getirdi. "Anlıyorum," dedi; "Sizler Mormon'larsınız."

"Bizler Mormon'larız," diye hep bir ağızdan cevapladı oradakiler.

"Peki nereye gidiyorsunuz?"

"Bilmiyoruz. Tanrının eli, Peygamberimize yardım ederek bizlere yol gösteriyor. Onun karşısına çıkmalısınız. Sizinle ne yapacağımıza o karar verecektir."

Bu sırada, tepenin eteklerine varmışlar ve çevrelerini bir hacı kalabalığı sarmıştı - soluk yüzlü, uysal bakışlı kadınlardan; güçlü, şen çocuklardan ve ciddi, sıkıntılı erkeklerden oluşan bir kalabalık. Yabancılardan birinin küçük bir kız çocuğu olduğunu, diğerinin de perişanlığını görünce, şaşkınlık ve teselli dolu sözler yükseldi. Büyüklüğü, aşırı süslülüğü ve güzelliğiyle göze çarpan bir arabaya varana kadar yabancılara yol gösteren Mormon, hiç durmadan yoluna devam etti, peşlerinden kalabalık bir Mormon kitlesi takip ediyordu. Diğer arabalara iki ya da en çok dört at bağlanırken, bu arabaya altı at bağlanmıştı. Sürücünün yanında otuzundan fazla göstermeyen bir adam oturuyordu ama tavırları ve yüzündeki kararlı ifade, onun bir lider olduğuna işaret ediyordu. Siyah ciltli bir kitap okuyordu. Kalabalığın yaklaştığını görünce, kitabı bir kenara koydu ve olup bitenleri anlatan Mormon'u dikkatle dinledi. Ardından, yolunu kaybetmiş adamlarla kıza döndü.

"Sizi yanımıza alırsak," dedi ciddi bir şekilde, "Ancak, bizim inancımıza bağılı inananlar olursanız alabiliriz sizleri. Sürümüzde hiçbir kemirici kurda yer yoktur. Bu vahşi doğada sizlerden geriye kemiklerinizin kalmasını istemiyorsanız, meyveyi çürüten o küçük kurtlardan olmadığınızı zamanla kanıtlamalısınız. Bu şartlar altında bizimle gelecek misiniz?"

"Sanırım, şartınız ne olursa olsun sizinle geleceğiz," dedi Ferrier, bu sözü öyle üstüne basarak söyledi ki ağırbaşlı yaşlılar bile, gülmekten kendilerini alamadılar. Yalnızca lider, o sert ve etkili ifadesini korudu.

"Onu götürün, Stangerson Kardeş," dedi, "Ona, ve çocuğa yiyecek ve içecek verin. Ona kutsal inançlarımızı öğretmek de sizin göreviniz olsun. Çok zaman kaybettik. İleri. Zion'a, ileri!"

"Zion'a ileri!" diye bağırdı mormon kalabalığı; bu sözler, kervan boyunca dalgalanıp çok uzaklarda bir mırıltı olarak kaybolana kadar ağızdan ağıza dolaştı. Kırbaçların şaklamasıyla ve tekerleklerin gıcirtısıyla, büyük arabalar harekete geçtiler ve çok geçmeden tüm kervan bir kez daha yola koyuldu. Yolda rastladıkları adamları kıza bakmakla görevlendirilen Yaşlı adam, onları, bir şeyler yiyip içmeleri için arabasına götürdü.

"Burada kalacaksınız," dedi. "Birkaç gün içinde bitkinliğinizden eser kalmaz. Bu sırada, şu andan itibaren sonsuza dek bizim dinimizdensiniz. Brigham Young böyle buyurdu ve Tanrının sesi olan Joseph Smith'in sesiyle konuştu."

II

Utah ieği

Sığınacakları son yere gelmeden önce, göçmen Mormonların başından geçenleri ve yaşadıkları sıkıntıları anlatmanın yeri değil. Mississippi kıyılarından kayalık dağların batı yamaçlarına kadar, tarihte eşi benzeri görülmemiş bir kararlılıkla mücadele vermişlerdi. Vahşi insanlar, vahşi hayvanlar, açlık, susuzluk, yorgunluk ve hastalıklar - doğanın önlerine çıkarabileceği her tür engel - Anglo-Sakson direnciyle alt edilmişti. Fakat uzun süren yolculuk ve artan korkular, içlerinde en güçlü olanların bile yüreklerini hoplatmıştı. Güneşin yakıp kavurduğu, geniş Utah Vadisi'ni gördüklerinde ve liderlerinin ağzından, buranın vaat edilmiş topraklar olduğunu ve bu bakir toprakların sonsuza dek onlara ait olduğunu duyduklarında hepsi diz çöküp dua ettiler.

Young, çok geçmeden yetenekli bir idareci ve kararlı bir lider olduğunu kanıtladı. Gelecekte kurulacak olan şehrin haritaları çizildi ve plânları yapıldı. Çevredeki tüm çiftlik alanları her bireyin durumuna göre eşit olarak bölünüp paylaştırıldı. Esnaf ticarete koyuldu, işçi de işine. Kasabadaki sokaklar ve meydanlar, adeta bir sihirle bir anda ortaya ıktılar. Tarlaların etrafı ağaçlarla ya da çalılarla çevriliyor, tohumlar ekiliyor ve tarlalar sürülüyordu, ta ki ertesini yaz tüm tarlalar altın sarısı buğdaylarla dolup taşana dek. Bu tuhaf yerleşmede her şey hızla gelişti. Her şeyden önemlisi, kasabanın merkezindeki büyük tapınak gittikçe büyüdü ve

yüksekliği arttı. Günün ağarmasından akşamın alacakaranlığına kadar, çekicin takırtısı ve testerenin sesi, göçmenlerin, kendilerini birçok tehlikeden sağ salim kurtulmalarını sağlayan Tanrıları için diktikleri anıttan eksik olmadı.

John Ferrier ve onunla aynı kaderi paylaşıp, evlât edindiği küçük kız, bu büyük hac yolculuğunun sonuna kadar Mormon'lara eşlik ettiler. Küçük Lucy Ferrier, Yaşlı Stangerson'un arabasında oldukça mutlu bir şekilde, tüm zorluklara göğüs germiş, Mormon'un üç karısı ve on iki yaşındaki inatçı oğluyla yolculuğu geçirmişti. Lucy, annesinin ölümüyle yaşadığı şoktan sonra, kendine gelerek, çocukluğun da verdiği esneklikle, kadınlarla arkadaş oldu ve tenteye örtülü, hareket eden evindeki yeni yaşantısına kendini alıştırdı. Bu sırada, tamamen iyileşen John Ferrier de faydalı bir rehber ve yorulmak bilmez bir avcı olarak değer kazanmıştı. Yeni arkadaşlarının saygısını o kadar çabuk kazandı ki, yolculuklarının sonuna vardıklarında bizzat Young'ın, başlıca dört yardımcısının, Yaşlı Stangerson, Kemball'ın, Johnston'un ve Drebber'in da onayıyla, kendisine herhangi bir göçmen kadar büyük ve verimli bir arazi parçası verilmesinde karar kılındı.

John Ferrier kazandığı arazide kendine, ilerleyen yıllarda yapılan birçok eklemeye bir villa kadar büyüyecek olan, kütükten, dayanıklı bir kulübe yaptı. Pratik zekâlı, alışverişlerinde gözü açık ve hünerli elleri olan bir adamdı. Kuvvetli yaratılışı, sabahtan akşama kadar toprağı ıslah edip sürmesine imkân sağlıyordu. Böylece, çiftliği ve sahip olduğu her şey, fazlasıyla zenginleşti. İlk üç yıl içinde komşularından biraz daha varlıklıydı, altıncı yıla gelindiğinde zengin olmuştu

ve on ikinci yıla gelindiğinde Salt Lake'de, zenginlikte onunla boy ölçüşecek ancak üç beş insan vardı. Koca kasabada ve tüm eyalette, John Ferrier adını duymayan hiç kimse kalmamıştı.

Ferrier, dostlarıyla uyum içindeydi, hiç kimseyi rahatsız etmiyordu. Yalnız, dindaşlarını, hassas oldukları bir tek konuda rahatsız edebilirdi. Arkadaşlarının ısrarlarına karşın, hiçbir tartışma ya da onu ikna etmeye yönelik konuşmalar, kendisini birkaç kadınla birden evlenmeye ikna edemiyordu. Bunu inatla reddetmesi için hiçbir sebep göstermiyordu ama, bu kararlılığına azimle ve inatla bağlı kalması, onu zor duruma sokuyordu. Sonradan, zorunlu kaldığı için girdiği dine karşı kayıtsız kaldığı için, kendisini suçlayanlar vardı, bazıları da gözünü para hırsının bürüdüğünü ve elinde olmadan masraflarının arttığını ya da cimriliği yüzünden evlenmediğini iddia ediyordu. Diğerleri de eski bir aşk ilişkisinden, Atlantik'in kıyısında, onun özlemiyle yanıp tutuşan bir kadından söz ediyorlardı. Her ne sebeple olursa olsun Ferrier bekâr kaldı. Diğer her yönden, bu yeni yerleşimin tüm kurallarına ayak uydurdu ve dinsel inançlarına sadık, adımlarını doğru atan bir adam olarak ün kazandı.

Lucy Ferrier, kütükten yapılmış kulübede büyüdü ve babasına, giriştiği işlerde yardım etti. Dağların insanın içine işleyen havası ve çam ağaçlarının güzel kokusu, küçük kız için bir dadının ve annenin yerini aldı. Takip eden yıllar boyunca boyu uzadı ve biraz daha güçlendi, yanakları daha da pembeleşti ve adımlarını daha bir sağlam atmaya başladı. Yoldan geçerken Ferrier'in çiftliğine uğrayan birçok yolcu, buğday tarlalarındaki kıvrak, genç kız figürünü izlediklerinde ya da onunla, babasının kısırağına binerken karşılaştıklarında,

gerçek bir Batılı çocuğun, becerisiyle ve zerafetiyle her şeyin üstesinden geldiğini görerek, uzun zamandan beri unutmuş oldukları birçok düşüncenin zihinlerinde canlandığını hissediyorlardı. Böylece tomurcuk çiçek açtı ve babasının, en zengin çiftçilerden biri olduğu sene, Pasifik boyunca rastlanabilecek en güzel Amerikalı kızlardan biri olup çıkmıştı.

Fakat kızının gelişip çok güzel bir kız olduğunu ilk fark eden babası olmadı. Zaten genellikle böyle olur. Bu gizemli değişim, zamanla ölçülemeyecek kadar gizlice ve yavaş yavaş olur. Genç kız, bir ses tonu ya da bir elin dokunuşuyla heyecandan içi içine sığmayacak hale gelene kadar, kendini hiç tanıyamaz ve korkuyla karışık bir gururla, içinde yeni ve daha büyük bir doğanın doğduğuna inanır. O günü hatırlayamayan ve yeni bir hayatın müjdecisi o küçük olayı unutan pek az kadın vardır. Lucy Ferrier'e gelince, ilerde kaderini ve beraberinde birçok şeyi etkileyecek olan bu durum, kendisi için oldukça ciddiydi.

* * *

Sıcak bir Haziran sabahıydı ve Ahir Zaman Azizleri, kovanlarını kendilerine amblem olarak seçen, arılar kadar meşguldüler. Tarlalarda ve sokaklarda insanlar harıl harıl çalışıyordu. California'da altın arayıcılığı salgını baş gösterdiğinden ve kara yolu, Seçilmişlerin şehrinden geçtiği için anayol boyunca katırlar, sırtlarındaki ağır yüklerle, uzun sıralar oluşturmuştu, hepsi de batıya gidiyordu. Uçsuz bucaksız otlaklarından koyunlarını ve öküzlerini getirenler ve bitmez tükenmez yolculukları sonucunda atları kadar yorgunluktan bitkin düşmüş göçmenler vardı. Tüm bu karmakarışık kalabalığın arasında, hünerli bir binicinin ustaca

at sürüşüyle Lucy Ferrier, dört nala at koşturuyordu. Güzel yüzü, yaptığı egzersiz sonucu kıpkırmızı kalmıştı ve uzun, parlak saçları, arkasından uçuşarak havada dalgalanıyordu. Kasabadaki babası, onu bir iş için çağırmıştı ve önceden de birçok kez yaptığı gibi, gençliğin verdiği tüm korkusuzlukla ve yalnızca verilen işi nasıl yerine getireceğini düşünerek atını dört nala sürüyordu. Uzun ve zorlu bir yolculuğa çıkmış olan kervanlardaki erkekler, onu hayranlıkla izlediler ve hayvan derisinden yapılmış giysileri içindeki Kızılderililer bile, solgun yüzlü genç kızın güzelliğine hayran hayran bakarken, o her zamanki kolay heyecana kapılmama özelliklerini yitirdiler.

Kasabanın civarına vardığında, düzlüklerden gelen vahşi bakışlı altı adamın sürdüğü büyük bir hayvan sürüsünün yolu tıkadığını gördü. Atını sabırsızlıkla aralık gördüğü bir yere sürerek bu engeli aşmayı denedi. Aralıktan daha yeni geçiyordu ki hayvanlar arkasından iyice yaklaştılar ve kendini sel gibi üzerine gelen vahşi gözlü, uzun boynuzlu boğaların tam ortasında buldu. Sığırlarla uğraşmaya alışkın olduğundan, bu durum karşısında paniğe düşmedi ve sürüyü yarabilme umuduyla, atını ayakta tutabilmek için her yolu denedi. Fakat, boğalardan birinin boynuzu kazara ya da kasten kısırağın böğrüne geldi ve hayvancağız delirecek kadar ürktü ve canının da yanmasıyla, bir anda şaha kalkıp öfkeyle kişneyerek en usta sürücüyü bile üzerinden atacak gibi zıplayıp havaya sıçramaya başladı. Durum, çok tehlikeli bir hâl almıştı. Ürkmüş at, her ileri atıldığında, hayvanların boynuzlarıyla karşı karşıya geliyordu ve bu durum, onu delirtiyordu. Kızın tek yapabildiği, eğerinin üzerinde kalabilmektir ama, eğerinden yanlılıkla kayıp düşmesi demek, hantal ve ürkmüş hayvanların toynakları altında korkunç bir

şekilde ölmesi demektir. Aniden ortaya çıkan güç durumlara alışkın olmadığı için, başı dönmeye başladı ve dizgini tutan elleri gevşemeye başladı. Yükselen toz bulutundan ve mücadele eden hayvanların kaldırdığı toz yüzünden, çaresizlik içinde tüm çabalarını bir kenara bırakacaktı ki, yanı başında duyduğu kibar sesli, birisinin imdadına yetiştiğini anladı. Aynı anda, kuvvetli bir el, ürkmüş atı, kalın yularından yakaladı ve sürünün arasında yol açarak, onu, sürünün dışına çıkardı.

"Umarım canınız yanmadı, bayan," dedi kurtarıcısı saygıyla.

Adamın karanlık, korkunç yüzüne baktı ve anlamsızca güldü. "Çok korktum," dedi safça; "Atım Poncho'nun bu kadar çok boğayı bir arada görünce ürkeceği kimin aklına gelirdi ki?"

"Tanrıya şükürler olsun ki eğerinizden düşmediniz," dedi adam içtenlikle. Uzun boylu, vahşi görünüşlü, güçlü bir demir kırık ata binmiş ve bir omzuna uzun bir tüfek asmış, avcılarının giydiği türden kaba giysiler giymiş bir adamdı. "Sanırım John Ferrier'in kızımanız," dedi; " Sizi daha önce, onun evinden çıkıp ata bindiğinizi gördüm. Onu görünce, St. Louis'li Jefferson Hopes'u hatırlayıp hatırlamadığınızı sorun. Tabii kendisi aynı Ferrier'se, bilin ki o ve babam çok sıkı dostlardır."

"Gelip kendiniz sorsaydınız daha iyi olmaz mıydı?" diye cevap verdi alçak gönüllülikle.

Genç adam, bu öneriye sevinmiş görünüyordu ve gözleri neşeyle parıltıyordu. "Dediğiniz gibi yapacağım," dedi; "İki aydır dağlardaydık, onun için kıyafetim hiç uygun değil. Gidip kıyafetimi değiştirmem gerekecek."

"Size teşekkür etmesi için onun da benim de çok iyi bir sebebimiz var," diye cevap verdi kız. "Babam beni çok sever. O boğaların altında kalıp ölseydim hiçbir zaman kendini toparlayamazdı; çok üzülürdü."

"Ben de çok üzülürdüm," dedi avcı kılıklı adam.

"Sizi! Bunun sizi pek ilgilendireceğini sanmıyorum. Hem, sizi daha tanımıyoruz bile."

Bu söz üzerine, genç avcının karanlık yüzüne öyle sıkıntılı bir ifade geldi. Bunun üzerine Lucy Ferrier yüksek sesle güldü.

"Öyle demek istemedim," dedi; "Elbette, artık dostumuzsunuz. Bize mutlaka uğramalısınız. Şimdi yola çıkmalıyım yoksa babam iş verirken, bana bir daha hiç güvenmeyecek. Hoşça kalın!"

"Güle güle," diye cevap verdi, geniş şapkasını kaldırıp, Lucy'nin küçük elini sıktıktan sonra. Kısrağını geri çevirip hayvanı kamçılıyıp, sonra arkasından bir toz bulutu kaldırarak, ok gibi geniş yoldan aşağı ilerledi.

Genç Jefferson Hope, sıkıntılı ve suskun bir şekilde arkadaşlarıyla birlikte at sürmeye devam etti. Birlikte Nevada Dağlarında gümüş aramış, keşfettikleri maden damarlarını işletmek için yeterli parayı bulmak umuduyla, Salt Lake'e geri dönüyorlardı. Lucy Ferrier'le bu ani tanışması, düşüncelerini başka bir yöne kaydırana kadar, madenciliğe diğer herkes kadar meraklıydı. Sierra'nın esintilerini andıran, içi dışı bir, sağlıklı ve güzel genç kızın görüntüsü, kor gibi yanan, ehlileştirilmemiş kalbinin en derin köşelerinde büyük bir heyecan uyandırmıştı. Kız gözden kaybolunca, hayatında yeni

bir dönüm noktasına geldiğini anladı. Ne gümüş spekülasyonlarının ne de başka herhangi bir sorunun, aklını başından alan bu yeni sorun karşısında hiçbir önemi yoktu. Kalbinde doğan aşk, bir erkeğin ani ve değişebilir bir hayali değil, güçlü iradeli ve asi huylu bir adamın vahşi tutkusuydu. Giriştiği her işte başarılı olmaya alışmıştı. Çabası ve azmi başarılı olmasına yardım ederse, bu işte de hayâl kırıklığına uğramayacağına yürekten inanıyordu

O gece ve daha sonraki birçok gece John Ferrier'i ziyaret etti, ta ki çiftlik evinde herkes tarafından tanınana dek. Vadiye tıkmış kalmış ve kendini işine vermiş olan John Ferrier, son on iki yıl boyunca dünyadaki son gelişmelerden habersiz kalmıştı. Fakat, meydana gelen yenilikleri, Jefferson'dan öğrendi. Jefferson Hope her şeyi, John'u olduğu kadar Lucy'i de ilgilendirecek bir şekilde anlatıyordu. California'da rehberlik yapmıştı. Barış ve bereket zamanında kazanılan ve kaybedilen birçok servetin hikâyesini anlattı. İzcilik, avcılık, gümüş arayıcılığı ve kovboyluk da yapmıştı. Heyecanlı maceralar neredeyse, Jefferson Hope da onların peşini takip etmişti. Çok geçmeden, Jefferson, yaşlı adamın sık sık erdemlerinden söz ettiği, oğlu gibi sevdiğini söylediği en gözde adamlarından biri oldu. Diğer yandan, Lucy de genç adamı sevmeye başlamıştı. Ferrier belki bu sevginin farkında değildi ama, bu durum Jefferson'un gözünden kaçmıyordu.

* * *

Jefferson Hope, bir yaz akşamı, atını dört nala koşturarak geldi ve atını girişte durdurdu. Lucy kapıdaydı, onu karşılamak için aşağı inmişti. Atın dizginlerini çite doladı ve bahçedeki dar yoldan yürümeye başladı.

"Burada ki işlerimi bitirdim, şimdilik gidiyorum. Lucy," dedi kızın ellerini tutup şefkatle yüzüne bakarak; "Senden benimle hemen gelmeni istemeyeceğim ama, buraya geri döndüğümde benimle gelmek için hazır olacak mısınız?"

"Peki bu ne zaman olacak?" diye sordu Lucy, yüzü kızarıp, başını önüne eğerek.

"Dışarıda iki ay geçireceğim. Sonra gelip seni alacağım, sevgilim. Aramıza hiçbir engel giremez."

"Peki ya babam?" diye sordu.

"Bu madenleri düzgün bir şekilde işlettiğim takdirde baban da kararımızı onayladı. Bu konuda hiçbir endişem yok."

"Oh, pekâlâ; babam ve sen her şeyi ayarladıysanız söylenecek hiçbir şey kalmamış demektir," diye fısıldadı, yanağını, Jefferson'un geniş göğsüne dayamış bir şekilde.

Jefferson sevinçle, "Tanrıya şükürler olsun!" dedi kısık sesle ve eğilip Lucy'i öptü. "Her şey yolunda öyleyse. Beni kanyonda bekliyorlar. Hoşça kal sevgilim - hoşça kal. İki ay sonra görüşeceğiz."

Konuşurken kızıdan kendini çekti ve atına atlayıp arkasına bile bakmadan dörtnala uzaklaşmaya başladı. Sanki geride bıraktıklarına son bir kez baksa her şeyin altüst olacağından korkuyordu. Lucy, gözden kaybolana kadar Hope'un arkasından baktı. Ardından, Utah'ın en mutlu kızı olarak evine geri döndü.

III

John Ferrier, Peygamberle Konuşuyor

Jefferson Hope ve arkadaşları Salt Lake'den ayrılalı üç hafta olmuştu. Genç adamın dönüşünü ve evlât edindiği kızını yakında kaybedeceğini düşündükçe, John Ferrier'in yüreği sızlıyordu. Ama kızının parıltılı ve mutlu yüzü, durumu kabullenmesine herhangi bir sözden daha çok yardımcı oluyordu. Kararlı yüreğinin derinliklerinde, hiçbir zaman için, kızının bir Mormon'la evlenmesine kendisini hiçbir şeyin ikna edemeyeceğine inanmıştı. Böyle bir evliliğin utanç verici ve yüz karası bir evlilik olacağını düşünüyordu. Mormon doktrinleri ılımlı olarak ne düşünürse düşünsün, bir tek bu konuda esnek değildi. Fakat, ağzını sıkı tutmak zorundaydı çünkü o günlerde Azizlerin Topraklarında geleneklere karşı, herhangi bir düşünceyi dile getirmek tehlikeliydi.

Evet, tehlikeliydi - o kadar tehlikeliydi ki en azizler bile yanlış anlaşılır ve bundan dolayı cezalandırılırlar korkusuyla, bazı düşüncelerini ancak fısıldayarak ifade edebiliyorlardı. Bir zamanlar, zulme uğrayan kurbanlar, şimdi birer zulmedici olup çıkmışlardı, hem de o güne kadar gelmiş geçmiş en büyük zulmediciler olmuşlardı. Ne Sevilla Engizisyonu, ne Alman Vehmgericht'i, ne de İtalya'daki Gizli Örgütler, Utah Eyaletini gölgede bırakacak kadar korkunç düşünceler üretebilmişlerdi.

Gizliliği ve sahip olduğu gizemi, bu örgütü iki misli korkunç hale getirmişti. Örgütün her şeyden haberdar olduğu ve her şeye gücünün yettiği söyleniyordu fakat bunun kanıtı ne duyulmuş ne de görülmüştü. Mormon kilisesine karşı çıkanlar yok olmuştu ve hiç kimse, bu insanların nereye kaybolduklarını ya da başlarına neler geldiğini bilmiyordu. Karısı ve çocukları eve dönüşünü bekliyorlardı ama baba hiçbir zaman gizli rahiplerin boyunduruğu altında, başından geçenleri anlatmak için geri dönemiyordu. Zaten istese de geri dönemezdi, çünkü yok ediliyordu. Cüretkar bir söz ya da düşüncesiz bir hareket, yok edilmekle cezalandırılıyordu ve hiç kimse, kendilerine hükmeden bu gücün doğasının ne olduğunu bilmiyordu. İnsanların, yürürken duydukları korkudan ürpermelerine, bu vahşi doğanın göbeğinde bile canlarını sıkan şüphelerine şaşmamak gerekirdi.

Önceleri, bu karanlık ve korkunç güç, yalnızca Mormon inancını kabul ettikten sonra dinden çıkmayı dileyen ya da sapan insanları cezalandırmak için kullanılıyordu. Fakat, çok geçmeden, bu gücün kullanım alanı genişledi. Yetişkin kadınlar gittikçe azalıyordu ve kadın nüfusunun azalmasıyla, poligami hiçbir anlamı olmayan bir doktrin olup çıkmıştı. Tuhaf söylentiler yayılmaya başlanmıştı - Kızılderililerin asla görülmedikleri bölgelerde, öldürülen göçmenler ve talan edilen kamplar hakkında söylentiler yayılıyordu. Yaşlıların haremelerinde yeni kadınlar beliriyordu - bunlar, bitkin düşüp ağlayarak, yüzlerinde tarif edilemez bir korkunun izlerini taşıyan kadınlardı. Geç kalmış yolcular, dağlardaki silâhlı, maskeli, sinsî, sessiz ve karanlıkta gizlice saldıran çetelerden bahsediyorlardı. Bu hikâyeler ve söylentiler, zamanla daha fazla gerçeklik ve şekil kazanmaya başladılar ve en sonunda bu çeteler, bir ad kazandılar. Batının ıssız çiftliklerinde bugün

bile, Danite Çetesi ya da İntikam Melekleri, uğursuz ve kötülük getiren adlar olarak hatırlanır.

Örgüt hakkında daha çok bilgiye sahip olmak, korkunç sonuçlara yol açarak, insanların zihinlerine yerleşmiş olan korkuyu azaltacağına, daha da arttırdı. Hiç kimse, bu acımasız örgüte kimlerin mensup olduğunu bilmiyordu. Din adı altında işlenen bu kanlı ve vahşet dolu cinayetlere katılanların adları, büyük bir gizlilikle saklı tutuluyordu. Peygamber ve onun kurduğu örgüt hakkında şüpheli en ufak bir söz söyleyen kimse, o günün gecesinde ya öldürülüyor ya da kendisi içindeyken, evinin ateşe verilmiş olduğu görülüyordu. İşte bu yüzden herkes birbirinden korkuyor ve yüreğindeki hiçbirini dile getiremiyordu.

* * *

Güzel bir sabah, John Ferrier buğday tarlalarına gitmek için yola koyulacaktı ki, dış yani bahçe kapısının mandalının tıkırtısını duydu. Kapının mandalını açanın kim olduğunu anlamak için pencereden bakmasıyla orta yaşlı, iri yarı bir adamın patikadan geldiğini gördü. Yüreği ağzına geldi çünkü gelen, liderleri Peter Young'un ta kendisiydi. Tüm benliğini korku sardı çünkü, böyle bir ziyaretin kendisi için pek hayırlı olmayacağını biliyordu - Ferrier, Mormon liderini karşılamak için kapıya koştu. Young, Ferrier'in selâmlarını soğuk bir şekilde karşıladı ve yüzünde ciddi bir ifadeyle oturma odasına kadar Ferrier'i takip etti.

Kendine bir sandalye alıp çiftçiye sert bir ifadeyle, açık renk kirpiklerinin altından bakarak, "Ferrier Kardeş" dedi, "Gerçek inananlar, seninle iyi dost oldular. Seni çölde açlıktan ölürlen yanımıza aldık, seninle yemeğimizi paylaşıp Seçilmiş vadiye

sağ salim varmanı sağlayarak sana topraklarımızdan iyi bir pay verdik ve bizim korumamız altında servetinin genişlemesine izin verdik. Öyle değil mi?"

"Öyle," diye cevapladı John Ferrier.

"Tüm bunlara karşılık, senden tek bir isteğimiz vardı: o da, gerçek inancı benimsemiş ve bu inancın gerektirdiklerine her anlamda ayak uydurman. İsteğimizi yerine getireceğine söz verdin ama hakkında söylenenler doğruysa, sen dininin gereklerini ihmâl ediyormuşsun."

"Peki inancımı nasıl ihmâl ediyormuşum?" diye sordu Ferrier, itiraz edercesine ellerini havaya kaldırarak. "Ortak bütçeye para mı ayırmadım? Tapınaktaki ayinlere mi katılmadım? Yoksa - ?"

"Karıların nerede?" diye sordu Young, çevresine bakınarak. "Çağır da onlara bir merhaba diyeyim."

"Evlenmediğim doğru," dedi Ferrier. "Ama çok az kadın vardı ve evlenmek için benden daha haklı sebepleri olan birçok erkek vardı. Yalnız bir adam değilim: İsteklerime karşılık veren bir kızım var."

"Seninle konuşmak istememin sebebi de kızın," dedi Mormon'ların lideri. "Kızın, adeta bir Utah Çiçeği olup çıktı ve bu topraklarda, yüksek bir konuma sahip pek çok insanın gözüne girdi."

John Ferrier içinden bir ah çekti.

"Kızın hakkında inanmak istemeyeceğim haberler duydum - bir maceraya gönlünü kaptırdığı yolunda haberler. Sanırım bunlar, çok konuşan insanların uydurması olmalı. Azizlik

mertebesine ermiş Joseph Smith'in kanunundaki on üçüncü kural nedir? 'İnancı gerçek her genç kızın, seçilmişlerden biriyle evlenmesi gerekir, eğer kız bir yabancıyla evlenirse, büyük bir günah işlemiş olur.' Durum böyleyken, kızın bu kuralı çiğnerse, kurala uyulmasını sağlamadığın için, cezalandırılman kaçınılmazdır."

John Ferrier, hiç cevap vermedi, kamçısıyla sinirli bir şekilde oynuyordu.

"Bu noktadan yola çıkarak, tüm inancın sınanacak - Kutsal Dörtlü Meclisinin kararı budur. Kız, genç olduğundan, ne saçı başı ağarmış biriyle evlenmesine izin veririz ne de onu seçme hakkından mahrum bırakırız. Yaşlıların doğurmamış birçok genç karısı var ama gençlerimizin de kendilerine eş bulması gerek. Stangerson'un bir oğlu var, Drebber'ın da bir oğlu var ve ikisi de kızını evlerine memnuniyetle gelin olarak kabul ederler. Bırakalım da kızın, ikisinden birini kendine eş seçsin. Özellikle yakışıklı ve zenginler, ayrıca inançları da sağlam. Buna ne dersin?"

Ferrier bir müddet, kaşları çatık bir halde sessiz kaldı.

"Bize zaman vermelisiniz," dedi sonunda. "Kızım çok genç - henüz evlenecek yaşta değil."

"Seçim yapmak için bir ay süresi var," dedi Young, sandalyesinden kalkarak. "Bu sürenin sonunda cevabını verecek."

Kapıdan çıkıp gidecekti ki yüzü kızarmış bir şekilde ve gözlerinden kıvılcımlar saçarak döndü. "Zayıf iradenizle Kutsal Dörtlünün emirlerine karşı çıkmaktansa, her ikinizin

de vücudu Sierra Blanco'da iskelete dönsün, daha iyi!" diye gürlledi.

Eliyle gözdağı verici bir hareket yaparak kapıya yöneldi. Ferrier, onun sert adımlarıyla patikanın çakıllarını ezerek yürüdüğünü duydu.

Dirseğini dizine dayamış bir şekilde oturmuş, meseleyi kızına nasıl açıklayacağını düşünürken, yumuşak bir elin kendi eline dokunduğunu hissetti ve başını kaldırmasıyla birlikte kızının yanı başında durduğunu gördü. Kızının solgun ve korkmuş yüzüne bakar bakmaz, onun tüm olanlardan haberdar olduğunu anladı.

"Tüm konuşulanları duymamak, için sağır olmak gerekirdi," dedi, babasının baktığını görünce. "Sesi tüm evde çınılıyordu. Oh, baba, baba, ne yapacağız?"

"Hemen korkuya kapılma," diye cevap verdi, kızını yanına çekip geniş ve sert eliyle kızının yumuşacık ve mis gibi kokan saçlarını okşayarak. "Bu meseleyi şu veya bu şekilde halledeceğiz. Şu adam için duyduğun sevgide hiçbir azalma yok, değil mi?"

Babasına verebildiği tek cevap, hıçkırıp ağlayarak, onun boynuna sarılmak oldu.

"Demek ki seviyorsun. Zaten ona karşı olan sevginin azalacağını hiç sanmıyordum. Tam sana uygun bir genç. Tüm dualarına ve vaazlarına karşın, Mormon'lardan bir fazlası var: O bir Hıristiyan. Yarın bir kervan Nevada'ya doğru yola çıkacak, ona bir mektup gönderip içinde bulunduğumuz çıkmazdan kendisini haberdar edeceğim. O genç adamı biraz

olsun tanıyorsam, telgraftan bile daha hızlı bir şekilde geri dönecektir."

Lucy, babasının bu tanımı üzerine hafifçe gülümseyerek, biraz olsun rahatlardı.

"Gelince, bize en iyi yolu gösterecektir. Ama ben, senin için korkuyorum, babacığım. Kulağıma çok kötü söylentiler geliyor - Peygambere karşı çıkanların başına gelenler hakkında korkunç söylentiler: Başlarına hep kötü bir şey geliyormuş."

"Ama, biz ona karşı çıkacak bir şey yapmadık ki," diye cevap verdi babası. "Önümüzde daha bir ay var; sanırım, yapabileceğimiz en iyi hareket, bu sürenin sonuna kadar Utah'ı terk etmek."

"Utah'ı terk etmek mi?"

"Sanırım yapacak başka bir şey yok."

"Ama ya çiftlik?"

"Para olarak kurtarabildiğimiz kadarını kurtarırız, gerisine de veda ederiz. Doğrusunu söylemek gerekirse, Lucy, böyle bir şey yapmayı daha önce de aklımdan geçirmiştım. Buradaki insanlar, lânet olası Peygamberlerine boyun eğebiliyor olabilirler ama, ben hiç kimseye boyun eğmekten hoşlanmam. Ben hür doğmuş bir Amerikalıyım ve tüm bunlar, benim yabancı olduğum şeyler. Sanırım onlara ayak uydurmak için yaşım oldukça geçmiş. Eğer bize zarar vermek için, bu çiftliğin civarında gezinmeye kalkarlarsa, tüfeğimden çıkan kurşunlar, onlara hadlerini bildirecektir."

"Ama gitmemize izin vermeyeceklerdir," diye itiraz etti kızı.

"Jefferson gelene kadar bekle, kısa zamanda bunun da bir çaresini buluruz. Bu sırada, canını sıkma, hayatım ve Şu ağlamayı da bırak. Artık, gözyaşlarını görmek istemiyorum. Korkacak hiçbir şey yok. En azından şimdilik hiçbir tehlike yok."

John Ferrier, bu teselli edici sözleri kendinden emin bir ses tonuyla söyledi ama kızı, kapıların sıkıca kapatılmasına babasının, o gece her zamankinden daha çok özen gösterdiğini ve yatak odasının duvarında asılı duran pas tutmuş eski av tüfeğini temizleyip doldurduğunu gözden kaçırmadı.

IV

Can Pazarı

Mormon'ların Peygamberiyle görüşmesini takip eden günün sabahı John Ferrier, Salt Lake'e gidip, Nevada Dağlarına doğru yola çıkacak olan kervanda, tanıdığı kişiyi bulduktan sonra Jefferson Hope'a yazdığı mektubu kendisine emanet etti. Mektubunda genç adama, kendilerini büyük bir tehlikenin tehdit ettiğini ve geri dönmesinin ne kadar acil olduğu yazılıydı. Mektubu emanet ettikten sonra içi rahatladı ve eve içi biraz olsun rahatlamış bir şekilde döndü.

Çiftliğine yaklaşırken girişteki çitlere iki atın bağlı olduğunu görünce şaşırdı. Evinin içine girip de oturma odasında kendisini bekleyen iki genç adamı gördüğünde şaşkınlığı bir kat daha arttı. Uzun, solgun yüzlü olanı, sallanan sandalyede arkasına yaslanıp, ayaklarını sobaya dayamıştı. Kalın enseli, sert ve böbürlenmiş tavırları olan diğer genç adam, elleri ceplerinde, pencerenin önünde durmuş, herkes tarafından sevilen bir şarkıyı ıslıkla çalıyordu.

John Ferrier, içeridekileri soğuk bir şekilde selâmlayıp, kim olduklarını sordu.

Elleri cebinde olan genç adam. "Belki bizi tanımıyorsunuz," dedi. "Bu, Yaşlı Drebber'ın oğludur. Ben de, Tanrı, elini uzatıp sizi doğru yola soktuğunda, sizinle birlikte yolculuk eden Joseph Stangerson'um."

Pencerenin önündeki adam, "Eğer bizimkiler olmasaydı siz çoktan ölmüştünüz," diye sırtarak mırıldandı.

"Babalarımızın da tavsiyesine uyup," diye sözlerine devam etti Stangerson, "Kızınıza evlenme teklifinde bulunmak için geldik, tabii siz ve kızınız hangimizi seçerse. Benim dört karım var ve Drebber Kardeşin de yedi karısı olduğuna göre, kızınızla evlenmek için, sanırım, benim daha haklı bir nedenim var."

"Hayır, hayır, Stangerson Kardeş," diye bağırdı beriki; "Sorun kaç karımız olduğu değil, kaçına bakabildiğimiz. Babam, değirmenleri benim üzerime yaptı; ben daha zengin bir adamım."

"Ama benim servetim, ileride daha da genişleyecek," dedi Stangerson, sakin bir şekilde. "Tanrı, babamı aramızdan ayırınca, çiftlikler ve deri fabrikası bana kalacak. O zaman, ben senden daha zengin olacağım ve Kilisede daha yüksek bir konuma erişeceğim."

"Kararı genç kız verecek," dedi John Drebber, aynadaki yansımasına bakıp sırtırken. "Her şeyi onun seçimine bırakacağız."

Bu konuşma sırasında, John Ferrier, kamçısını iki ziyaretçinin de sırtına indirmemek için kendini zor tutmuş, kapının girişinde öfkeden kuduruyordu.

"Bana bakın," dedi en sonunda, geniş adımlarla üzerlerine yürüyerek, "Kızım sizi çağırdığı zaman geleceksiniz ama, o zamana kadar yüzünüzü bir daha görmek istemiyorum."

İki genç Mormon, şaşkınlık içinde ona baktılar. Genç kızla evlenmek için aralarında verdikleri mücadelenin hem kız için hem de baba için büyük bir onur kaynağı olduğunu sanıyorlardı. Fakat, işin düşündükleri gibi olmadığını anladılar.

"Bu odadan çıkmanın iki yolu var," diye bağırdı Ferrier; "Ya kapıdan ya da pencereden çıkarsınız. Hangisini tercih edersiniz?"

Esmer yüzündeki ifade, o kadar vahşice ve ince elleri o kadar korkutucuydu ki, ziyaretçileri yerlerinden fırlayıp telâşlı bir şekilde evi terk ettiler. Yaşlı çiftçi, onları, dış kapıya kadar izledi.

"Damadımın kim olacağına aranızda karar verdiğiniz zaman, benim de haberim olsun," dedi, alay edercesine.

"Bunun hesabını vereceksin!" diye bağırdı Stangerson, öfkeden yüzü bembeyaz olmuş bir halde. "Peygambere ve Dörtlü Meclisine meydan okudun. Bu yaptığından hayatının sonuna kadar pişman olacaksın."

"Tanrının Eli üzerine sert bir şekilde inecek," diye bağırdı genç Drebber; "Tanrı sana büyük bir darbe indirecek."

"Öyleyse ben de kendi darbemi indiririm," diye öfkeyle kükredi Ferrier. O ana kadar odasından çıkmayan Lucy, yanına gelerek onu kolundan tutup da engel olmasaydı, üst kata çıkıp silâhını kapacaktı. Kızının kollarından kurtulmak için uğraşırken, davetsiz misafirlerinin atlarına binerek, oradan hızla uzalaşmalarını kızgın bakışlarla izliyordu.

Gidenlerin arkasından "Alçakherifler!" diye bağırdı, alnında biriken ter tanelerini silerek; "Kızımı sizin karınız olarak göreceğime sizi mezarda görürüm daha iyi."

"Bence de, baba," diye cevap verdi Lucy, babasına katılarak; "Dua edelim de Jefferson çok geçmeden burada olsun."

"Evet. Gelmesi uzun sürmez. Ne kadar çabuk gelirse bizim için o kadar iyi olur. Çünkü, bir sonraki hareketlerinin ne olacağını bilmiyoruz."

Bu yaşlı ve azimli çiftçiye ve evlât edindiği kızına birilerinin akıl verip yardım etmesi için artık çok geçti. Tüm yerleşim tarihine bakıldığında Yaşlıların otoritesine, kolay kolay kimsenin karşı çıkamadığı görülüyordu. Küçük hatalar bile çok sert bir şekilde cezalandırılıyorsa, bu isyankârların kaderini kim bilir neler bekliyordu. Ferrier, zenginliğinin ve konumunun hiçbir işe yaramayacağını biliyordu. Kendisi kadar tanınmışlar ve zenginler bile ortadan kaldırılmışlar, bütün mülkleri Kiliseye kalmıştı. Cesur bir adamdı ama, kendisini bekleyen belli belirsiz tehlikeleri düşündükçe tüm bedenini bir ürperti sarıyordu. Bilinen her tür tehlikeyi cesaretle karşılayabilirdi ama bu gerilim, onun sinirlerini bozuyordu. Korkularını kızından saklıyordu. Ancak, tüm meseleye hiç önem vermiyormuş gibi davranmasına karşın büyük bir huzursuzluk duyduğu, kendisini çok seven zeki kızının gözlerinden kaçmamıştı.

Önceki günkü davranışına karşılık, Young'dan eline bir mesaj ya da sitem dolu bir mektup geçeceğini düşündü. Yanılmamıştı. Beklediği mesaj, hiç ummadığı bir şekilde yazılmıştı. Ertesi sabah uyanmasıyla birlikte, göğsünün üzerindeki yatak örtüsüne küçük ve kare bir kâğıt parçasının

İğne ile tutturulduğunu görerek, büyük bir hayrete düştü. Kâğıtta kalın ve bölük pörçük harflerle şunlar yazılıydı:

"Kararını değiştirmek için önünde yirmi dokuz gün var, aksi taktirde -"

Tire işareti, herhangi bir tehditten daha da korkutucu anlamlara geliyordu. Bu uyarının odasına nasıl geldiği, John Ferrier'in aklını iyice karıştırdı. Çünkü, hizmetkârlar evin dışındaki bir barakada uyuyorlardı ve kapılarla camlar sürgülüydü. Kâğıdı buruşturup attı ve kızına hiçbir şey söylemedi ama bu olay, yüreğine daha önceki korkularından daha büyük bir korku düşürmüştü. Yirmi dokuz günlük süre, Young'un verdiği süreye denk düşüyordu. Hangi kuvvet ya da cesaret, böyle esrarengiz güçlerle donanmış bir düşmana karşı koymasına yardımcı olabilirdi ki? İğneyi yatak örtüsüne batıran kimse, onun hayatına da kastedebilirdi ve canına kıyan kişiyi asla öğrenemezdi.

Ertesi sabah, siniri daha da bozuktü. Kahvaltıya oturduklarında, Lucy birdenbire bağırıp tavanı işaret etti. Tavanın tam ortasına büyük olasılıkla yanan bir çubukla 28 sayısı yazılmıştı. Bu, kızına anlaşılmaz geldi, Ferrier de, kızını olanlardan haberdar etmedi. O gece sabaha kadar silâhı elinde bekleyip nöbet tuttu. Ne bir ses duydu ne de kimseyi gördü ama sabahleyin kapısının dışına kocaman bir 27'nin, boyayla yazılmış olduğunu gördü.

Günler böylece birbirini takip etti. John Ferrier, her sabah uyandığında, görünmeyen düşmanları, çiftliğin ya da evin bir köşesine, verilen sürenin bitmesine kaç gün kaldığını yazmış oluyorlardı. Ölümçül sayılar, kimi zaman duvarlara, bazen yerlere ve bazen de çiftliğin girişine ya da parmaklıklara

tutturulmuş küçük kağıtlarda yazılıydı. John Ferrier, o kadar tetikte olmasına karşın, her gün gelen bu uyarıların kimler tarafından bırakıldığını bir türlü öğrenemiyordu. Bu uyarıları görünce, içini neredeyse batıl inanca varan bir korku kaplıyordu. En sonunda yorgun ve bitkin düştü, gözlerinden, kısıvrak yakalanmış bir yaratığın endişeli bakışları okunuyordu. Hayatta artık tek bir ümidi vardı, o da genç avcının Nevada'dan dönmesiydi.

Yirmi gün on beş güne indi, on beş gün de on güne fakat genç adamdan hiçbir haber yoktu. Sayılar her geçen gün daha da azalıyordu ve hâlâ bir haber yoktu. Ne zaman bir atlı yüksek sesle bağırarak yaklaşırsa ya da bir arabanın sürücüsü, arabasına koştığı atlarına bağırırsa yaşlı çiftçi, yardımın en sonunda geldiğini düşünerek heyecanla çiftliğin girişine koşuyordu. En sonunda, beşinci gün bitti ve dördüncü güne gelindi ve dördüncü gün de bitip üçüncü güne gelindiğinde Hope'un geleceğine dair inancını iyice yitirdi ve tüm kaçış umutları suya düştü. Yerleşim alanını çevreleyen dağlar hakkında bilgisi az olduğundan ve tek başına kaldığı için güçsüz olduğunu biliyordu. Sık işleyen yolların, düşmanları tarafından sıkı bir şekilde gözetlenip korunduğunu da biliyordu ve Dörtlü Meclisinin emri olmadan hiç kimse bu yollardan geçemezdi. Ne yöne dönerse dönsün, kendisini bekleyen tehlikeden hiçbir kaçış yolu yok gibi gözüküyordu. Fakat yaşlı adam, verdiği karardan asla dönmeyecekti. Mormon'lar, kızına asla el süremeyeceklerdi. Bu uğurda canını vermeye hazırdı.

Yaşlı adam, bir akşam, derin bir şekilde dertlerini düşünmeye dalmış, bu dertlerden kurtulmanın bir yolunu arıyordu. O sabah evinin duvarına iki sayısı yazılmıştı ve

ertesini gün, verilen mühlet sona ermiş oluyordu. Peki sonra ne olacaktı? Belli belirsiz ve korkunç düşünceler geliyordu aklına. Ya kızı - o ölürse, tek başına kalan kızının başına neler gelecekti? Çevrelerini sarmış bu ölümcül ağdan kurtulmanın hiçbir yolu yok muydu? Başını masaya yaslayıp, içine düştüğü çaresizliği düşünerek ağlamaya başladı.

Fakat o da neydi? Sessizlikte hafif bir gıcırta duyuldu - kısık ama gecenin sessizliğinde kolayca duyulan bir gıcırta. Ses, evin kapısından gelmişti. Ferrier sürünerek salona girdi ve kulaklarını dört açtı. Bir kaç dakika duraksadı ve kısık ses, tekrar duyuldu. Birisi yavaşça kapının aynalık tahtasına vuruyordu. Yoksa gelen, gizli mahkemenin kanlı emirlerinden birini uygulamakla görevli, bir gece yarısı katili miydi? Ya da verilen mühletin sonuna gelindiği yazmak için gelen bir casus muydu? John Ferrier, savaşarak ölmenin, sinirlerini laçka eden ve yüreğini ürperten gerilimden çok daha iyi olacağını düşündü. İleri atılıp sürgüsünü çekerek, kapıyı ardına kadar açtı.

Dışarıda her şey sessiz ve sakindi. Gece güzeldi ve yıldızlar ışıl ışıl parlıyorlardı. Çitlerle ve giriş kapısıyla son bulan küçük ön bahçe, çiftçinin gözünün önündeydi ama, ne orada ne de yolda hiç kimse görülüyordu. Rahat bir nefes alan Ferrier, sağa sola bakındı, ta ki kendi ayaklarının dibinde bir adamın yüzü koyun, yerde yattığını hayrete düşerek görene dek.

Gördüğü manzara karşısında o kadar korkuya düştü ki, birden bağırılmamak için elini ağzına götürüp duvara yaslandı. Aklına ilk gelen düşünce, yüzükoyun yere yatmış figürün, yaralı ya da ölmek üzere olan bir adam olabileceğiydi. Fakat, yerdeki adamın, yattığı yerden sürünerek, bir yılan gibi çabuk

ve sessiz bir şekilde içeri girdiğini gördü. Adam, eve girer girmez ayağa kalkıp kapıyı kapadı ve şaşkınlık içinde kalan çiftçi, Jefferson Hope'un korkunç fakat, kendisine güven veren yüzünü gördü.

"Aman Tanrım!" dedi John Ferrier, nefesi kesilerek. "Beni çok korkuttun. İçeri böyle girmenin sebebi nedir?"

"Bana önce yemek verin," dedi beriki kabaca. "Ağzıma kırk sekiz saattir bir lokma bile koymadım." Masada, ev sahibinin akşam yemeğinden arta kalan soğuk ete ve ekmeğe saldırdı ve oburcasına ne var ne yoksa silip süpürdü. "Lucy'nin durumu iyi mi?" diye sordu, açlığını giderince.

"Evet. Tehlikenin büyüklüğünden haberi yok," diye cevap verdi yaşlı adam.

"Bu iyi. Evi her taraftan izliyorlar. Bu yüzden sürünerek gelmek zorunda kaldım. Onların gözleri oldukça keskin olabilir ama, bir Washoe avcısını yakalayacak kadar keskin değiller."

John Ferrier, beklediği sadık müttefiğin şimdi yanında olmasından dolayı tüm karamsarlıklardan sıyrılıp, bambaşka biri olup çıktı. Genç adamın kösele gibi ellerini yakalayıp içten bir şekilde sıktı. "Gurur duyulacak bir adamsın," dedi. "İçinde bulunduğumuz tehlikeyi ve dertleri paylaşacak pek kimse çıkmadı."

"Çok doğru söylediniz," diye cevap verdi genç avcı. "Size saygım vardır ama bu durumda tek başınıza olsaydınız başımı böyle bir arı kovanına sokmadan önce iki kez düşünürdüm. Beni buraya getiren asıl sebep, Lucy'dir ve ona bir zarar gelirse sanırım Utah'tan bir Hope ailesi eksik olur."

"Eh, söyle bakalım, ne yapacağız şimdi?"

"Yarın son gün ve bu gece harekete geçmediğimiz takdirde, her şey biter. Kartal Kanyonunda bir yük katırı, ve üç at bizleri bekliyor. Ne kadar paranız var?"

"İki bin dolarlık altınım ve beş bin dolarlık banknotum var."

"Bu kadarı, işimizi görür. Benim de ekleyecek bir o kadar param var. Dağlardan geçerek Carson City'e varmalıyız. Lucy'i uyandırsanız iyi olur. Geldiğimden haberleri olmalarını istemediğim için, hizmetkârların evde kalmaması çok iyi oldu."

Ferrier, kendilerini bekleyen yolculuk için kızını uyandırmaya gidince, Jefferson Hope, yenilebilecek her şeyi büyük bir torbaya doldurdu ve sert bir çömleğe su koydu. Çünkü, kendi tecrübelerinden biliyordu ki, dağlardaki kuyular arasında uzun mesafeler vardı ve bu kuyuların sayıları azdı. Yaşlı çiftçiyle kızı, yola çıkmak için hazırlanmış olarak göründüklerinde, Hope'da neredeyse tüm hazırlıklarını tamamlamıştı. Bir süredir birbirini görmeyen genç âşıklar birbirlerini sıcak bir şekilde karşıladılar. Fakat, bu merasim kısa sürdü. Çünkü, dakikalar çok kıymetliydi ve yapılacak çok iş vardı.

"Bir an önce yola çıkmalıyız," dedi Jefferson Hope, kendilerini bekleyen tehlikenin büyüklüğünü kavrayan ama bu tehlikeyi cesaretle karşılamaya hazır biri gibi, kısık fakat kararlı bir sesle. "Evin ön ve arka girişleri izleniyor ama temkinli bir şekilde yan camlardan çıkıp tarlalardan geçerek onların arasından geçebiliriz. Yolu bir bulduk mu, atların beklediği Kartal Kanyonundan iki mil ötedeyiz demektir.

Şafakla birlikte dağlardan geçerek yolumuzu yarılmış oluruz."

"Ya bizi durdururlarsa?" diye sordu Ferrier.

Hope, sağ tarafında duran tabancasının kabzasına eliyle vurdu. "Sayıları bizim için çok fazla ama, yine de iki üç tanesini de bizimle birlikte götürürüz," dedi fesat bir gülüşle.

Evdeki tüm ışıklar söndürüldü ve Ferrier, karanlık pencereden, bir zamanlar kendisinin olan ama sonsuza kadar terk etmek üzere olduğu topraklarına son bir kez daha baktı. Topraklarını gözden çıkarmaya kendini çoktan hazırlamıştı ve kızının hayatı ve mutluluğu, mahvolan servetinin yol açtığı üzüntüden daha ağır basıyordu. Hışırdayan ağaç yaprakları ve uçsuz bucaksız tarım tarlaları da dahil olmak üzere her şey, o kadar sakin ve huzurlu görünüyordu ki, katillerin nerelere pusuya yattığını fark etmek çok zordu. Ama genç avcının, bembeyaz yüzündeki ifade, eve yaklaşırken kafasındaki soruların cevabını aldığına işaret ediyordu.

Ferrier, altınlarla ve banknotlarla dolu çantayı, Jefferson Hope da hazırladığı erzakı ve suyu almıştı. Bu sırada Lucy'nin elinde birkaç özel eşyasını koyduğu küçük bir çanta vardı. Camı yavaşça ve dikkatlice açarak karanlık bir bulutun ayı örtmesini bekledikten sonra, evin küçük bahçesine birer birer girdiler. Nefeslerini tutan kaçaklar, çömelip yürüyerek bahçeyi geçtiler ve bahçenin etrafını çeviren ağaçların kenarından geçip giderek mısır tarlasına çıkan geçide geldiler. Tam buraya varmışlardı ki, genç adam iki yol arkadaşını kollarından çekip gölgeye sürükledi, sessizce ve heyecandan titrer bir halde yere yattılar.

Zamanında almış olduğu eğitim, Jefferson Hope'un kulaklarının bir vaşığınkiler kadar keskin olmasına yaramıştı. Biraz öteden, bir baykuşun bir diğere acıklı bir şekilde öterek karşılık vermesinden önce, kendilerini yere güçlkle atabilmişlerdi. Aynı anda, belirsiz ve şüpheli bir figür, ilerlemekte oldukları geçitte belirdi ve yine baykuş taklidi yapıp, acıklı bir şekilde öterek sinyal vermesiyle birlikte karanlığın içinden ikinci bir adam ortaya çıktı.

"Yarın, gece yarısı," dedi otorite sahibi gibi gözüken ilki. "Çobanaldatan üç kere ötünce."

"Pekala," dedi beriki. "Drebber Kardeşe söyleyeyim mi?"

"Bunu ona ilet, o da diğelerine ilet sin. Dokuza yedi!"

"Yediye beş!" diye tekrar etti beriki ve iki figür, değışik yönlere ayrıldılar. Son sözleri, kendi aralarında bir tür işaret ve parola olmalıydı. Ayak sesleri yavaş yavaş kesilince, Jefferson Hope ayağı fırladı ve yol arkadaşlarının geçitten geçmesine yardım edip onlara tarlalarda hızlı adımlarla yol gösterdi, bu sırada gücü tükenen kızın, koluna girerek yürümesine yardım ediyordu.

"Acele edin! Acele edin!" diyordu nefesi kesilerek. "Nöbetçilerin bulunduğu bölgeden geçiyoruz. Her şey, adımlarımızın çabukluğuna bağı. Acele edin!"

Ana yola çıkınca, daha hızlı ilerlediler. Yolda şans eseri hiç kimseyle karşılaşmadılar ve bir tarlaya girerek yine kimseye görünmeden yollarına devam ettiler. Genç avcı, kasabaya varmadan önce, dağlara çıkan engebeli ve dar bir patikaya saptı. Tepelerindeki iki sivri tepe, karanlıkta, her zamankinden daha kocaman ve korkunç görünüyordu ve bu

iki tepeyi birbirinden ayıran boşluk da atlarının, kendilerini beklediği Kartal Kanyonu oluyordu. Jefferson Hope emin olduğu içgüdüleriyle, iri kaya parçalarının arasında yolunu bulup sadık hayvanların iplerle kazıklara bağlandığı, kayalarla gizlenmiş köşeye gelene kadar, kurumuş bir dere yatağını takip etti. Kızı bir ata bindirdiler ve yaşlı Ferrier, para çantasıyla atlardan diğerine binerken, Jefferson Hope da kendi atına binerek, dik ve tehlikeli patikadan aşağı inmeye başladılar.

Doğanın bu korkunç yüzünü görmeye alışkın olmayan herkes için, korkunç sayılabilecek bir yoldan geçiyorlardı. Bir taraflarında, pürüzlü yüzeyinde taşlaşmış bir canavarın kaburga kemiklerini andıran volkanik taşların olduğu, karanlık, çetin ve yaklâşık bin metre yükseklikte olup, insanı tehdit eder bir görünümü olan sarp ve kayalık bir uçurum vardı. Diğer tarafta, iri kayaların ve birikmiş parçaların yarattığı engebeli yol ilerlemeye engel oluyordu. Yol öyle düzensizdi ki, bazen tek sıra halinde ilerlemek zorunda kalıyorlardı. Güçlüklerle dolu bu yoldan, yalnızca usta biniciler atlarını geçirebilirlerdi. Ama tüm tehlikelere ve zorluklara karşın, kaçakların yüreklerinde en ufak bir kaygı bile yoktu çünkü, attıkları her adım sayesinde peşlerindeki ve kendilerini bekleyen kötülüklerden biraz daha uzaklaşıyorlardı.

Fakat çok geçmeden, hâlâ Azizlerin topraklarında olduklarını gördüler. Bu sırada, Lucy'nin korkup bağırarak, bir tepeyi işaret etmesiyle, yolun en tehlikeli bölümüne geldiklerini anladılar. Yola tepeden bakan ve gökyüzüne doğru uzanan karanlık ve düz patikada, bir nöbetçi tek başına duruyordu. Atlıların nöbetçiyi görmesiyle nöbetçinin atlıları

görmesi bir oldu ve nöbetçinin "Kim var orada?" diye seslenmesi, sessiz kanyonda yankılandı.

"Nevada'ya giden yolcular," dedi Jefferson Hope, eğerinde asılı duran tüfeğine elini götürerek.

Hope'un hareketinden şüphelenen nöbetçi de parmağını tüfeğinin tetiğine götürdü. Kaçaklar, verdikleri cevaptan tatmin olmamış bir şekilde kendilerini izleyen nöbetçiye şüpheyile bakıyorlardı.

Nöbetçi "Kimin izniyle?" diye sordu.

"Kutsal Dörtlünün," diye cevap verdi Ferrier. Mormon'larla yaşadığı zaman içinde, edindiği tecrübeler ona, adını verebileceği en yüksek otoritenin, Kutsal Dörtlü olduğunu öğretmişti.

"Dokuza yedi," diye bağırdı nöbetçi.

"Yediye beş," diye karşılık verdi Jefferson Hope hemen, bahçede duyduğu parolayı hatırlayarak.

"Geçin, Tanrı sizinle olsun," dedi yukarıdaki nöbetçi. Onun bulunduğu yerin ilerisinde, yol genişliyordu ve atlar tırıs gitmeye başlamışlardı. Arkalarına baktıklarında, yalnız başına nöbet tutan adamın, oturmak için yere doğru eğildiğini gördüler. Seçilmiş insanların sınırlarından çıktıklarını ve kendilerini özgürlüğün beklediğini biliyorlardı.

V

İntikam Melekleri

Tüm gece boyunca girintili çıkıntılı dar geçitlerden ve kayalarla örtülü, düzensiz patikalardan geçtiler. Yollarını birçok kez kaybettiler ama Hope'un dağlar hakkındaki engin bilgisi sayesinde, yollarını tekrar bulmayı başardılar. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte, karşılarında vahşi güzellikte bir manzara uzanıyordu. Ufukta birbiri ardından görünen, karlarla kaplı büyük tepeler, çevrelerini her yönden sarmıştı. Endişeleri kuruntudan ibaret değildi, çünkü altlarındaki vadi, ağaçlarla ve bayırdan aşağı yuvarlanan iri kaya parçalarıyla doluydu. Tam bayırdan geçerlerken, iri bir kaya parçası, büyük bir gümbürtüyle aşağı yuvarlanarak sessiz vadide yankılanmalara yol açıp yorgun atların ürkerek, huysuzlaşmalarına neden oldu. Fakat, kısa sürede atlarını sakinleştirip, olası bir tehlikeyi engelleyerek, yollarına devam ettiler.

* * *

Güneş, doğudan yavaş yavaş doğarken, büyük dağların tepeleri, bir festivaldeki lâmbalar gibi birbiri ardına aydınlandılar, ta ki hepsi kıızıla bürünüp parıldayana dek. Gördükleri bu muhteşem manzara, üç kaçağın gönüllerini ferahlattı ve onlara canlılık getirdi. Çok hızlı bir akıntının boşandığı bir koyağın kenarında durup atlarına su içirirken birlikte acele bir kahvaltı yaptılar. Lucy ve babası, daha fazla

dinlenmeye seve seve razıydılar ama Jefferson Hope, yalvarışlara hiç kulak asmıyordu. "Kaçtığımızı öğrenip, çoktan peşimize düşmüşlerdir," dedi. "Her şey, hızlı olmamıza bağlı. Carson'a sağ salim vardık mı, geri kalan hayatımız boyunca istediğimiz gibi dinlenebiliriz."

Tüm gün boyunca dar geçitlerden geçmek için mücadele verdiler ve akşam üzeri, düşmanlarıyla aralarında kırk beş kilometre mesafe olduğunu hesapladılar. Gece, esmekte olan dondurucu rüzgârdan korunmak için sığındıkları kayalık bir tepede kamp kurup, ısınmak için birbirlerine sokularak birkaç saatlik uykunun keyfini çıkardılar. Fakat şafaktan önce kalkıp bir kez daha yola koyulmuşlardı. Takipçilerinden hiçbir iz yoktu ve Jefferson Hope, düşmanlığına hedef oldukları korkunç örgütün sınırlarından oldukça uzaklaştıklarını düşünmeye başlamıştı. O demir elin nereye erişip erişemeyeceğini ya da ne kadar zamanda onları avcuna alıp ezeceğini pek bilmiyordu.

Kaçışlarının ikinci gününün ortasında, sınırlı miktardaki erzakları iyice tükenmeye başladı. Bu, avcıyı biraz rahatsız etti çünkü, dağlarda avlanması gerekiyordu ve önceleri de birçok kez, hayat şartları yüzünden tüfeğine güvenmek zorunda kaldığı için, durumun önemini biliyordu. Dinlebilecekleri kuytu bir köşe bularak, yol arkadaşlarının ısınmaları için birkaç parça kuru dal toplayıp bir ateş yaktı. Buldukları yer deniz seviyesinden yaklâşık bin dört yüz metre yükseklikteydi ve insanın iliklerine işleyen acı bir soğuk vardı. Atlarla yük katırını iple bir yere bağlayıp, Ferrier ile Lucy'e hoşça kal dedikten sonra tüfeğini omzuna astı ve şansının karşısına ne çıkaracağını bilmeden yola koyuldu. Arkasına dönüp baktığında, yaşlı adamın ve genç kızın ateşe

doğru çömeldiklerini, bu sırada atlarla yük katırının bağlı oldukları yerde sessizce durduğunu gördü. Bir süre ilerledikten sonra tekrar dönüp baktığında, geride bıraktığı büyük kayalar yüzünden, onları göremez oldu.

Ağaç kabuklarındaki izlerden ve başka işaretlerden yola çıkarak, bölgede birçok ayının olduğu düşüncesine varmasına karşın, birkaç mil boyunca vadiden vadiye yürümesi başarısızlıkla sonuçlandı. En sonunda, iki üç saatlik sonuçsuz bir aramanın ardından çaresiz bir şekilde geri dönmeyi düşünürken kafasını yukarı kaldırmasıyla birlikte, yüreğinin sevinçten titremesine neden olacak bir manzara gördü. Yaklaşık seksen beş - yüz metre yüksekliğindeki çıkıntılı bir tepenin ucunda, görünüş olarak bir koyunu andıran fakat bir çift kocaman boynuzla silâhlanmış bir yaratık gördü. Büyük boynuz - bu adla biliniyordu - büyük bir ihtimalle, avcının göremediği bir sürüye öncülük ediyordu ve şans eseri, hayvan, avcuyu görmemişti. Yüzükoyun yatarak tüfeğini bir kayanın üzerine koydu ve tetiği çekmeden önce uzun bir süre, avını kaçırmamak için özenle nişan aldı. Avcı, ateş ettiği zaman hayvan havaya sıçrayıp bir an için tepenin ucunda sendeledikten sonra, aşağıdaki vadiye yuvarlandı.

Hayvan, kaldırılamayacak kadar ağırdı, bu yüzden, avcı, hayvanın bir budunu alıp, böğründen de bir parça kesmeye karar verdi. Ganimetini omzuna yükleyip, aceleyle kendi ayak izlerini aramaya koyulduğu sırada akşam karanlığında bastırmak üzereydi. Ayak izlerini aramaya yeni koyulmuştu ki içinde bulunduğu güç durumun farkına vardı. Yolu şaşırmişti ve tanıdığı vadileri çoktan geride bırakmıştı ve saptığı patikayı bulması hiç de kolay değildi. İçinde bulunduğu vadi, dar geçitlerle ikiye ayrılıyor ve bu geçitler de kendi aralarında

birkaç yola ayrılıyorlardı. Bu dar geçitler birbirlerine o kadar benziyorlardı ki, birini diğ erinden ayırt etmek imkânsızdı. Asla görmediğ inden emin olduğu bir dağ akarsuyuna varana kadar yoluna birkaç kilometre devam etti. Yanlış yola saptığına inanarak, başka bir yolu denedi ama sonuç aynıydı. Gece süratle bastırıyordu ve bildiğı bir geçide vardığında, neredeyse karanlık çökmüştü. Fakat ay doğmadığı için, çevrenin karanlık olması ve her iki yanındaki kayalıklar, ilerlemesini daha da zorlaştırdığı için doğru yolda ilerlemek hiç de kolay değildi. Yükünün ağırlığı altında ezilmiş ve uğraşları sonucu yorgun düşmüş bir halde sendeleyerek yürürken, her adımın kendisini Lucy'e biraz daha yaklaştırdığını ve yolculuklarının geri kalanında kendilerine yetecek kadar erzak taşıdığını göz önünde bulundurarak, cesaretini kaybetmemeye çalışıyordu.

Avcı, sonunda yaşlı adamı ve Lucy'i bıraktığı geçidin ağzına varmıştı. Karanlıkta, ortaya çıkan ay ışığının sayesinde, geçidi çevreleyen kayalıkları seçebiliyordu. Beş saattir kayıp olduğu için dostlarının, kendisini merakla beklediklerini düşündü. Büyük bir sevinçle ellerini ağzına götürdü ve geldiğini haber vermek için yüksek sesle hey oradakiler, ben geldim diye bağırması, vadide yankılanmalara yol açtı. Duraksadı ve gelecek karşılık için kulaklarını dört açıp dinledi. Korkunç, sessiz vadilerin sessizliğini bozan ve kendi kulaklarında defalarca çınlayan bağırması dışında, hiçbir ses duyulmadı. Öncekinden daha gür bir sesle tekrar bağırdı fakat kısa bir süre önce, orada bıraktığı yol arkadaşlarından en ufak bir fısıltı bile gelmedi. Belli belirsiz, tarif edilemez bir korku kapladı benliğini ve duyduğu korkunç sıkıntıyla, kıymetli yemeği elinden bırakıp, deli gibi ileri atıldı.

Köşeyi dönünce, ateşin yakılmış olduğu yer, gözler önüne serildi. Bir yığın odun hâlâ kor halinde yanıyordu ama ateşin, o ayrıldığından beri körüklenmediği ortadaydı. Aynı ölüm sessizliği, hâlâ tüm çevreye hakimdi. Tüm düşünceleri, tarifsiz bir endişeye dönüşerek, iyice meraklandı. Ateşin kalıntılarının yanında hiçbir canlı yoktu. Yokluğu sırasında, başlarına beklenmedik ve korkunç bir felâket gelmiş olabilirdi - büyük ve arkasında hiçbir iz bırakmayan bir felâket.

Bu darbe karşısında şaşkına dönen ve akli başından giden Jefferson Hope, başının döndüğünü hissetti ve düşmemek için tüfeğine dayanmak zorunda kaldı. Fakat aslında bir aksiyon adamı olduğu için, geçici acizliğinden hemen sıyrılmasını bildi. İçin için yanan ateşten, yarısı yanmış bir tahta parçası olarak meşale haline getirdi ve meşalesinin de yardımıyla kamp yerinin çevresini araştırmaya başladı. Her yerde atların ayak izleri vardı, bu da bir gurup atlının, dostlarını yakaladığına işaret etti ve bıraktıkları izlerden, atlıların Salt Lake'e doğru döndükleri anlaşılıyordu. Atlılar, yaşlı adamla kızını da beraberlerinde geri götürmüş müydü? Jefferson Hope, kendini buna neredeyse inandırmıştı ki, bakışları, tüm bedeninin baştan aşağı titremesine neden olan bir yere takıldı. Kamp yerinin biraz ötesinde, daha önceden kesinlikle orada olmayan, kırmızı topraktan bir tümsek vardı. Bu tümseğin, yeni kazılmış bir mezardan başka hiçbir şey olmadığı belliydi. Genç avcı, mezarın yanına yaklaşınca, üzerine bir çubuğun dikili olduğunu ve çubuğun çatala benzeyen ucunda bir kâğıdın durduğunu gördü. Kâğıtta yazılanlar oldukça açıktı:

JOHN FERRIER SALT LAKE SAKİNLERİNDEN,

4 Ağustos 1860'da öldü.

Kısa bir süre önce geride bıraktığı azimli yaşlı adam, ölmüştü ve bu da onun mezar taşıydı. Jefferson Hope, ikinci bir mezar olup olmadığını görmek için çılgınca etrafa bakındı ama ortalıkta başka bir mezardan eser yoktu. Lucy, önceden belirlenmiş kaderine boyun eğip, Yaşlıların, oğullarından birinin haremde köle olmak üzere, korkunç takipçiler tarafından geri götürülmüştü. Genç adam, kızın mahvolmaya mahkûm olduğunun ne kadar kesin olduğunu fakat kendisinin bunu önleyecek gücü olmadığını görünce, yaşlı adamın yanında sonsuz ve huzur dolu uykusunda, aynı şekilde yatıyor olmayı diledi.

Fakat, hareketli ruhu, ümitsizlikten kaynaklanan uyuşukluğu üzerinden bir an önce atmasına yardımcı oldu. Kendisine hiçbir şey kalmamış olsa bile, en azından hayatını intikam almaya adayabilirdi. Yılmaz bir sabrın ve azmin yanı sıra, Jefferson Hope, bir zamanlar Kızılderililerin arasında yaşarken edindiği kinin, insana sağladığı eşsiz bir güce de sahipti. Terkedilmiş ateşin yanı başında dururken, acısını dindirecek tek şeyin, düşmanlarına kendi eliyle adam akıllı bir ceza vermek olduğunu düşündü. Güçlü iradesi ve bitmek tükenmek bilmeyen enerjisiyle, bu uğurda mücadele etmeye karar verdi. Merhametsiz yüzü bembeyaz olmuş bir halde, yemeğini bıraktığı yere geri döndü ve için için yanan ateşi körükleyerek kendisine birkaç gün yetecek kadar et kavurdu. Yiyeceğini bir sırt çantasına koydu ve yorgun argın bir şekilde, İntikam Meleklerinin peşine düşerek dağlardan geri dönmeye koyuldu.

Beş gün boyunca, önceden at sırtında geçmiş olduğu geçitlerden, şimdi yaya olarak geçtiği için ayakları şişti ve bitkin düştü. Geceleri, kayaların arasına uzanıp birkaç saat uyuyordu ama, sabahın ilk ışıklarıyla da yola çıkmış oluyordu. Altıncı gün talihsiz kaçışlarına başladıkları Kartal Kanyonuna vardı. Oradan Mormon'ların topraklarını görebiliyordu. Yorgunluktan bitkin düşmüş bir halde tüfeğine dayandı ve aşağısında uzanan geniş şehre, kin dolu gözlerle bir süre baktı. Şehre bakarken, bazı ana sokaklarda bayrakların asılı olduğunu ve büyük bir festival hazırlığının olduğunu gördü. Bir atın toynaklarından çıkan takırtıyı duyup da bir atlının kendisine doğru geldiğini gördüğünde, tüm bunların ne anlama gelebileceğini düşünüyordu. Kendine yaklaşan bu atlının, ara sıra yardım ettiği Cowper adında bir Mormon olduğunu hatırladı. Bu yüzden, adamın yanına gittiğinde, Lucy Ferrier'in, başına neler geldiğini öğrenmek için ona selâm verdi.

"Ben, Jefferson Hope," dedi. "Beni hatırlarsın."

Mormon, eskiden tanıdığı Jefferson'a, hiç benzemeyen bu adama, şaşkın bir vaziyette baktı. Kim derdi ki, eskiden giyimine özen gösteren bir zamanların genç ve yakışıklı avcısı, paçavralar içinde, saçı başı dağınık, dehşet verici bembeyaz bir yüzü ve vahşi gözleri olan bir serseri kılığında görünecek diye. Fakat avcıyı tanımasıyla birlikte şaşkınlığı endişeye dönüştü.

"Buraya gelmekle delilik ettin," diye bağırdı. "Seninle konuşurken görülmek, benim hayatım için de tehlikeli. Ferrierler'in kaçmasına yardım ettiğinden dolayı Kutsal Dörtlü, yakalanman için emir çıkarttı."

"Ne onlardan ne de verdikleri emirden korkmuyorum," dedi Hope, kızgın bir şekilde. "Bunun böyle olduğunu bilmeni isterim, Cowper. Şimdi sevdiklerin aşkına, birkaç sorumu cevaplaman için senden rıza ediyorum. Her zaman için iyi arkadaş olduk. Tanrı aşkına, cevap vermeyi reddetme!"

"Nedir?" diye sordu Mormon, tedirgin bir şekilde. "Çabuk ol. Yerin kulağı var."

"Lucy Ferrier' e ne oldu?"

"Dün, genç Drebber'la evlendi. Dayan, dostum, bana dayan; yorgunluktan bitkin düşmüşsün, hiç halin kalmamış."

"Bana aldırma," dedi Hope bitkin bir şekilde. Yüzünün rengi iyice solmuş ve ayağının dibindeki büyük kayanın üzerine çökmüştü. "Evlenmiş mi dedin?" diye sordu umutsuzca.

"Dün evlendi - Aşağıda gördüğün bayrakların sebebi de bu. Genç kızı, elde etmek için genç Drebber ve genç Stangerson arasında bir mücadele olmuş. İkisi de sizin peşinizdeki gurupta yer almış ve Stangerson'un kızın babasını vurmuş olması, kızla evlenmesi için daha geçerli bir sebep olmuş ama, kızla kimin evleneceği mecliste tartışılınca, Drebber'ı destekleyenler daha güçlü çıktığı için Peygamber, kızı ona verdi. Ama hiç kimse, ona çok uzun süre sahip olamayacak çünkü dün, yüzünde ölümü gördüm. Canlı bir kadından çok, canlı bir ölüyü andırıyordu. Gidiyor musun?"

"Evet, gidiyorum," dedi yerinden kalkan Jefferson Hope. Gözlerinde uğursuz bir ışık parıldarken, yüzündeki ifade o kadar sert ve değişmezdi ki, yüzü mermerden yapılmışa benziyordu.

"Nereye gidiyorsun?"

"Boş ver," dedi ve tüfeğini omzuna astıktan sonra hızlı adımlarla geçitten aşağı inip uzaklaşarak vahşi hayvanların inlerinin bulunduğu dağlarda gözden kayboldu. Artık, dağlarda yaşayan bütün vahşi hayvanların içinde, ondan daha vahşisi ve tehlikelisi yoktu.

* * *

Mormon'un kehaneti yerini bulacaktı. Babasının korkunç ölümünden midir yoksa zorla sürüklendiği nefret verici evlilik yüzünden midir bilinmez, zavallı Lucy, bir daha kendine gelemedi ve iyice bitkin düştükten bir ay sonra öldü. Lucy'le, John Ferrier'in mülkleri için evlenmiş olan ayyaş kocası, karısının ölümünden dolayı hiçbir bir üzüntü duymazken, diğer karıları onun için yas tutup Mormon geleneklerini yerine getirerek, cenazeden önceki gece kızın başında beklediler. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte tabutun başında toplanmışlardı fakat, tarif edilemez bir korkuyla ve şaşkınlıkla, kapının açıldığını ve vahşi görünüşlü, yanık tenli, paçavralar içindeki bir adamın, içeri girdiğini gördüler. Adam, korkudan yere çömelen kadınlara hiç bakmadan ve tek bir söz bile etmeden, bir zamanlar Lucy Ferrier'in saf ruhunu barındıran sessiz beyaz figüre doğru ilerledi. Kızın üzerine eğilerek, dudaklarını kızın soğumuş alnına dokundurduktan sonra kızın parmağındaki alyansı çıkardı. "Böyle gömülmeyecek," diye vahşice bağırdıktan sonra, kadınlar imdat bile isteyemeden merdivenlerden inerek kayboldu. Olup bitenler o kadar tuhaf bir şekilde ve kısa bir zamanda gelişmişti ki kızın, bir zamanlar bir gelin olduğunu kanıtlayan altın alyansın ortadan kaybolması gibi inkâr edilemez bir gerçek olmasaydı, görenler ne kendi gözleriyle gördüklerine

inanacaklardı ne de başka insanları, gördüklerine inandırabileceklerdi.

Birkaç ay boyunca, Jefferson Hope tuhaf ve vahşî bir hayat sürüp tüm benliğini saran şiddetli intikam duygusunu kalbinde besleyerek dağlarda başıboş bir halde, gezinip durdu. Esrarengiz bir figürün, kasabada sinsi sinsi dolaştığı ve ıssız dağlarda sık sık görüldüğü yolunda çıkan söylentiler şehrin her yanına yayılmıştı. Bir gün, bir kurşun ıslık çalarak Stangerson'un penceresinden girip, Stangerson'un üç santim ilerisine saplanmıştı. Başka bir gün ise, Drebber sarp bir kayalıktan geçerken, büyük bir kaya parçası üzerine yuvarlandı ve kendisini bekleyen korkunç ölümden yüzükoyun yere atlayarak ancak kurtulabildi. İki genç Mormon'un, hayatlarına kast etmeye yönelik bu olayların nedenini keşfetmesi pek uzun sürmedi ve düşmanlarını ölü ya da diri yakalamak amacıyla, dağları defalarca aradılar ama her seferinde başarısız oldular. Ardından, tek başlarına ya da akşam karanlığından sonra evden dışarı çıkmamaya ve evlerini sıkı bir koruma altına almaya karar verdiler. Bir süre sonra, bu önlemleri gevşettiler çünkü düşmanlarından ses seda çıkmamıştı. Zamanla, bu intikam ateşinin söneceğini ummuşlardı.

Fakat bu intikam ateşi, sönmek bir yana, daha da körüklenmişti. Avcının inatçı ve boyun eğmez bir yaratılışı vardı ve üstün gelen intikam duygusu, ona, o kadar hakim olmuştu ki kalbinde başka hiçbir duyguya yer vermiyordu. Her şeyden önce pratik bir adamdı. Kendini sürekli zorladığı için kuvvetli bedeninin daha fazla dayanamayacağını fark etti. Soğuğa maruz kaldığından ve sağlıklı gıdalar alamadığından gittikçe zayıf düşüyordu. Dağlarda beklenmedik bir anda

ölürse, o heriflerden nasıl intikam alabilirdi ki? Ve, dağlarda kalmakta biraz daha ısrar ederse, ölümün kapısını çalacağı muhakkaktı. Bunun da düşmanlarının işine yarayacağını düşünerek, eski sağlığına kavuşmak ve hiç sıkıntı çekmeden amacına ulaşmasına yetecek parayı kazanmak için zorunlu olarak Nevada'daki madenlere döndü.

En fazla bir yıl, tüm gözlerden uzak olmayı istiyordu fakat, hiç beklenmeyen olaylar zinciri, madenleri beş yıldan önce terk etmesine engel oldu. Beş yılın sonuna gelindiğinde, aklında kalan geçmişle ilgili tüm acı anılar ve intikam arzusu, John Ferrier'in, mezarının başında durduğu gece olduğu gibi capcanlıydı. Kılık değiştirip, kendine takma bir ad bularak ve ölüp ölmeyeceğini hiç düşünmeden, yalnızca adaleti yerine getirmek için Salt Lake'e geri döndü. Orada kendisini aksiliklerin beklediğini gördü. Seçilmiş İnsanların arasında birkaç ay önce bir bölünme yaşanmış, Kilisenin bazı genç üyeleri, Yaşlıların otoritesine karşı ayaklanmış ve sonuçta, isyânkarlardan bazıları Utah'tan uzaklaştırılarak Asi olmuşlardı. Uzaklaştırılanların arasında Drebber ve Stangerson da vardı ama hiç kimse, onların nereye gittiklerini bilmiyordu. Söylentilere göre Drebber, mülklerinin büyük bir kısmını paraya çevirmeyi başarıp zengin bir adam olarak ayrılırken, arkadaşı Stangerson ise, servetini kurtaramadığı için fakir düşmüştü. Nerelerde olabileceklerine dair hiçbir ipucu yoktu.

Bir insan, ne kadar kinci olursa olsun, böyle zor bir durumda intikam almaktan vazgeçerdi ama Jefferson Hope, bir an olsun intikâm duygusundan vazgeçmedi. Girdiği işlerden zar zor biriktirdiği ve hayatını sürdürmesine ancak yeten parasıyla, Birleşik Devletleri kasaba kasaba, şehir şehir

gezerek düşmanlarını aradı. Yıllar birbirini takip etti, siyah saçları ağarmaya başladı fakat, hayatını adadığı amacı bir an olsun aklından çıkarmayarak, bir av köpeği gibi o adamları takip etti. Sabrının ödülünü en sonunda gördü. Tek yaptığı, bir pencereden içeri göz gezdirmek olmuştu ama o bakış sayesinde, peşinde olduğu adamların, Ohio Eyaletine bağlı Cleveland'de olduklarını anlamıştı. İntikâm plânının tüm ayrıntılarını kafasında tasarlayarak, kaldığı sefil yere geri döndü. Fakat, oradan ayrılmadan önce Drebber, pencereden dışarı bakmıştı. Dışarıya baktığında sokaktaki serseriyle gözgöze gelmiş ve adamı şans eseri tanımıştı. Adamın gözlerinden cinayet okunduğunu görmüştü. Özel sekreteri olan Stangerson'un yanına aceleyle giderek eski bir düşmanın kıskançlığı ve nefreti yüzünden, hayatlarının tehlikede olduğunu söyleyerek, oradan uzaklaşmışlar, böylece kendilerini bekleyen cezadan şimdilik kurtulmuşlardı. O akşam bir kavgaya karışan Jefferson Hope, hapse atılmış ve kefaleti ödeyemediğinden birkaç hafta, hapiste kalmıştı. En sonunda, özgürlüğüne kavuştuğunda, Drebber'ın, evinin boşaltılmış olduğunu ve sekreteriyle birlikte Avrupa'ya gittiğini öğrendi.

İntikamcı, bir kez daha amacına ulaşamamış ve duyduğu yoğun nefret, amacına ulaşması için onu, yoluna devam etmeye zorlamıştı. Fakat paraya ihtiyacı vardı ve bir müddet, çalışmak için bir işe girerek kendisini bekleyen yolculuk için para biriktirmeye koyuldu. En sonunda, hayatını sürdürmesine yetecek kadar para kazanınca, Avrupa'ya gitti ve şehirden şehre gidip insan üstü bir gayret göstererek, düşmanlarının izini aradı fakat kaçaklar, hiçbir yerde karşısına çıkmadı. Saint Petersburg'a vardığında, düşmanlarının Paris'e gittiklerini öğrendi ve onların izini

orada takip edince, bu sefer de Kopenhag'a doğru yola çıktıklarını öğrendi. Danimarka'nın başkentine geldiğinde yine geç kalmıştı çünkü kaçaklar, Londra'ya gitmişlerdi. Fakat Londra'da da, Jefferson Hope'un, intikamından kaçamayacaklardı. Londra'da neler olup bittiğini, Doktor Watson'un, yaşlı avcının ağzından aktardığı, minnettar olduğumuz 'Günlüğünden' okumaktan başka seçenek yoktu.

VI

Doktor John Watson'un Hatıralarının Devamı

Mahkûmumuzun gösterdiği öfkeli direniş, bize karşı olan tavrında bir art niyet taşıdığına işaret etmiyordu çünkü güçsüz düştüğünü görünce nazik bir şekilde gülümsedi ve boğuşma sırasında hiç kimsenin canını yakmamış olmayı umduğunu söyledi. "Sanırım beni polis merkezine götüreceksiniz," dedi Sherlock Holmes'a. "Arabam kapıda bekliyor. Ayaklarımı çözerseniz arabaya kadar kendim inerim. Eskiden olsaydı, kaldırabileceğiniz kadar hafiftim."

Gregson ve Lestrade, bu teklifin cüretkâr bir teklif olduğunu düşünerek birbirlerine bakiştılar ama Holmes, mahkûmun sözüne hiç tereddüt etmeden güvendi ve ayağındaki bağları çözdü. Ayağa kalkıp bacaklarının bir kez daha özgür olduğundan emin olmak istercesine gerindi. Ona bakarken, daha çok, güçlü yapılı bir insan gördüğümü ve karanlık, güneşten yanmış yüzünde, güçlü kişiliği kadar sağlam bir kararlılık ve kuvvet ifadesi olduğunu kendi kendime düşündüğümü hatırlıyorum.

Evden ayrılmadan önce Hope, Sherlock Holmes'a dönerek "Bay Holmes, eğer polis müdürlüğü makamı boşsa, oraya ancak siz lâyıık olabilirsiniz," dedi, ev arkadaşşıma duyduğu hayranlığı gizlemeden bakarak. "Benim izimi çok temkinli bir şekilde takip ettiniz."

"Benimle gelseniz iyi olur," dedi Holmes, iki dedektife.

"Arabayı ben sürerim," dedi Lestrade.

"Pekâlâ! Gregson da benimle arabanın içinde gelir. Siz de geliyorsunuz, Doktor. Dâvâyla siz de ilgilendiniz. Bu yüzden, bu işi sonuna kadar takip etmelisiniz."

Holmes'ün teklifini memnuniyetle kabul ettim ve merdivenlerden birlikte indik. Mahkûmumuz kaçmak için hiçbir girişimde bulunmadan, bir zamanlar kendisinin olan arabanın basamaklarını sakince çıktı, biz de onu takip ettik. Lestrade, sürücü koltuğuna geçti ve gideceğimiz yere, çok kısa sürede vardık. Bir polis memurunun, mahkûmumuzun adını ve öldürdüğü adamların da adlarını bir deftere not ettiği küçük bir odaya aldılar bizi. Polis memuru, görevini ağır ağır ve bir makine gibi yerine getiren, beyaz yüzlü ve hissiz bir adamdı. "Tutuklu, bu hafta içinde hakimlerin karşısına çıkacaktır," dedi; "Bu sırada, söylemek istediğiniz bir şey var mı, Bay Jefferson Hope? Söyleyeceklerinizin kayıtlara geçirileceğini ve aleyhinizde kullanılabileceğini hatırlatırım."

"Söyleyecek çok şeyim var," dedi Jefferson Hope, yavaşça. "Sizlere her şeyi açıklamak istiyorum."

"Bunları duruşmaya saklasanız daha iyi olmaz mı?" diye sordu Müfettiş.

"Buna bir daha asla şansım olmayabilir," oldu cevabı. "Korkmanıza gerek yok. İntihar etmeyi düşünmüyorum. Siz doktor musunuz?" Bu son soruyu sorarken karanlık vahşi gözlerini bana çevirdi.

"Evet, doktorum," diye cevap verdim.

"Öyleyse, elinizi buraya koyun," dedi bir gülümsemeyle, kelepçeli bileklerini göğsüne doğru tutarak.

Dediğini yapmamla birlikte kalbinin olağanüstü bir şekilde attığını ve göğüs kafesinde bir şeylerin ters gittiğini hemen anladım. Göğüs kafesi, güçlü bir motorun çalışmasıyla birlikte içten sarsılan, zayıf bir yapı gibi tir tir titriyordu. Sessiz odada, mahkûmun göğsünden gelen hırıltılı ve uğultulu, kısık bir ses duyuluyordu.

"Sizde anevrizma^[1] hastalığı var!" diye bağırdım.

"Hastalığıma bu adı veriyorlar," dedi sakın bir şekilde. "Geçen hafta, muayene olmak için bir doktora gittim ve bana kalp damarlarımın birkaç güne kalmadan yırtılacağını söyledi. Hastalığım her geçen gün daha da kötüye gidiyordu. Salt Lake Dağlarında aşırı yorulmaktan ve sağlıksız beslenmekten yakalanmışım bu hastalığa. Şimdi görevimi yerine getirdim ve nasıl ölürsem öleyim hiç umurumda bile değil ama, yaptıklarımın bir açıklamasını bırakmak istiyorum geride. Öldükten sonra, aşağılık bir katil olarak hatırlanmak istemiyorum."

Müfettiş ve iki dedektif, hikâyesini anlatmasına izin vermenin ne kadar uygun olacağını kendi aralarında çabucak tartıştılar.

"Doktor, tehlikenin çok yakın olduğunu mu düşünüyorsunuz?" diye sordu Müfettiş.

"Kesinlikle," diye cevap verdim.

"Öyleyse adaleti yerine getirmek için görevimizi yerine getirip ifadesini hemen almalıyız," dedi Müfettiş. "İfadenizi

vermekte şimdi özgürsünüz, efendim, fakat söylediklerinizin kayıtlara geçirileceği konusunda sizi bir kez daha uyarıyorum."

"İzin verirsiniz oturacağım," dedi mahkûm, söylediğini yerine getirerek. "Anevrizmam kolayca yorulmama neden oluyor ve yarım saat önce giriştiğimiz boğuşma sonrasında meseleleri tam olarak aydınlatamadık. Bir ayağım çukurda olduğu için size yalan söylemeye niyetim yok. Söyleyeceğim her şey doğrudur fakat, şunu da bilmenizi isterimki bu anlatacaklarımı nasıl karşılayacağınız benim için hiç önemli değildir."

Bu sözleri söyledikten sonra, Jefferson Hope sandalyesinde arkasına yaslandı ve ifadesini vermeye başladı. Anlattığı olaylar, çok sıradan şeylermiş gibi sakin bir şekilde ve olayların sırasını atlamadan konuşuyordu. Sonradan eklenen ifadenin doğruluğunu teyit edebilirim çünkü Lestrade'in, mahkûmun sözlerini not ettiği defterini elime geçirmişt看.

"Bu heriflerden ne kadar neden nefret ettiğim, sizleri pek ilgilendirmez," dedi; "İki insanın - bir babanın ve kızının - ölümlerinden sorumlu olmaları, benim için yeterli bir sebepti ve bu hatalarını, kendi hayatlarıyla ödediler. Suçlarının zaman aşımına uğramış olması yüzünden, hiçbir mahkemede onların suçluluğunu kanıtlayamazdım. Fakat işledikleri suçları biliyordum ve hakimin, jürinin ve celladın yerini ben almıştım. İçinizde bir parça olsun insanlık varsa, benim yerimde olsanız siz de aynısını yapardınız.

"Sözünü ettiğim kızla, uzun yıllar önce evlenecektim. Fakat zavallı kız, o Drebber denen herifle zorla evlendirilmiş ve bu yüzden kalbi paramparça olmuştu. Alyansını,zavallı

sevgilimin parmağından çıkartmışım. Öürken, Drebber'a o yüzüğü göstereceğime yemin ettim. Böylece işlediği cinayeti hatırlayacak ve kendisini neden cezalandırmak istediğimi anlayacaktı. Yüzüğü yanımda taşıyıp onu ve arkadaşını, iki kıtada takip etmek pahasına da olsa, sonunda onları yakaladım. Yakında öürsem, ki öyle gözüküyor, bu dünyadaki görevimi iyi bir şekilde yerine getirdiğimi bilerek öleceğim. Onları kendi ellerimle yeryüzünden yok ettim. Ümit edebileceğim ya da arzulayacağım başka hiçbir şey kalmadı."

"Onlar zengindi, bense fakir; işte bu yüzden, onları takip etmem kolay olmadı. Londra'ya geldiğimde cebimde tek metelik bile yoktu ve geçimimi sürdürmek için bir işe başlamam gerektiğini anladım. Ata binmek ve araba sürmek, benim için yürümek kadar doğaldı, o yüzden, bir atlı arabanın sahibinin yazıhanesine uğrayarak kendime hemen bir iş buldum. Her hafta, kazandığım paranın belli bir kısmını patronuma verecektim ve arta kalan parayı da kendime ayıracaktım. Paranın arta kaldığı çok nadirdi ama yine de parayı denkleştirmeyi güçbelâ başardım. İşin en zor kısmı, yolları öğrenmekti çünkü bu şehir, görmüş olduğum tüm labirentler içinde en karmâşık olanıydı. Fakat yanımda bir harita taşıyordum, böylece belli başlı otellerin ve istasyonların yerini öğrendikten sonra işim oldukça kolaylaştı.

"O iki alçağın nerede oturduğunu bulmam pek uzun sürmemişti. Ama, onlara rastlayana kadar haklarında epey bir araştırma yaptım. Camberwell'de, nehrin karşı kıyısındaki bir pansiyonda kalıyorlardı. Nerede kaldıklarını öğrendiğimde artık biliyordum ki, her ikisinin kaderi benim merhametime kalmıştı. Sakalımı uzatmışım ve beni tanımalarına imkân

yoktu. Elime bir fırsat geçip de işlerini bitirene kadar peşlerini bırakmayacaktım. Onları elimden kaçırmamaya bu kez kararlıyđım.

"Londra'da nereye giderlerse gitsinler, peşlerinden hiç ayrılmıyordum. Onları bazen arabamla bazen de yürüyerek takip ediyordum ama arabayla takip etmek, en iyisiydi çünkü böylece, onları gözden kaybetmiyordum. Sabahın erken saatlerinde ya da gece yarısına doğru çok az para kazanabildiğim için patronumla aram açılmıştı. Peşinde olduğum adamlar, elimin altında oldukları sürece, bu, benim için hiç önemli değildi.

"Fakat onlar da çok kurnazlardı. Takip edildikleri ihtimalini göz önünde bulundurdukları kesindi çünkü ne akşam karanlığında ne de tek başlarına sokağa çıkmıyorlardı. İki hafta boyunca, her gün arabamla onları takip ettim ama onları bir kez olsun tek başlarına yakalayamadım. Günün her saati onları takip ediyordum ama elime en ufak bir fırsat bile geçmiyordu fakat, umudumu kaybetmemiştim, çünkü içimden bir ses, intikam saatinin geldiğini söylüyordu. Tek korkum, göğsümdeki bu hastalığın vaktinden evvel canımı alıp bu dünyadaki görevimi yarım bırakmama neden olmasıydı.

"En sonunda, bir akşam Torquay Terrace'de - kaldıkları pansiyonun bulunduğu sokağın adı buydu - bir aşağı bir yukarı dolanıyordum ki, bir arabanın kapılarında durduğunu gördüm. Arabaya birkaç bagaj yüklendi ve bir süre sonra Drebber ve Stangerson arabaya bindiler ve araba yola koyuldu. Ben de arabama binerek peşlerine takıldım ve onları gözden kaybetmedim, içimde büyük bir sıkıntı vardı çünkü kaldıkları şehri terketmelerinden korkuyordum. Euston İstasyonunda indiler ve atımın başında bir çocuğu bırakıp

onları, perona kadar takip ettim. Liverpool treninin gelip gelmediğini sordular ve kondüktör, trenin az önce kalktığını ayrıca diğer trenin gelmesine daha birkaç saat olduğunu söyledi. Stangerson, bunu duyunca biraz bozuldu ama Drebber, durumdan oldukça memnun görünüyordu. İnsan kalabalığının içinde, onlara o kadar yaklaştım ki aralarında geçen her sözü duyabiliyordum. Drebber, yapacak ufak bir iş olduğunu söyledi. Kendisini beklemesini Stangerson'dan rica etti. Arkadaşı ona itiraz etti ve birbirlerinin yanından asla ayrılmamaya karar verdiklerini hatırlattı. Drebber, meselenin çok hassas olduğunu ve tek başına gitmesi gerektiğini söyleyerek karşılık verdi. Stangerson'un bu sözlere ne karşılık verdiğini duyamadım ama Drebber küfürler ederek öfkeden deliye döndü ve Stangerson'un parayla tuttuğu basit bir hizmetkar olduğunu ve ona emir vermeye devam etmemesi gerektiğini hatırlattı. Bu sözler üzerine, sekreter, içinde bulunduğu olumsuz durum içinde en akıllısını yaparak, eğer son treni kaçırsa kendisiyle Halliday Otelinde buluşacağını söyledi; Stangerson'un bu teklifini kabul eden Drebber, saat on birden önce peronda olacağını söyleyip istasyondan ayrıldı.

"Beklediğim an, en sonunda gelip çatmıştı. Ezeli düşmanlarım artık elimdeydi. Birlikteyken birbirlerini koruyabilirlerdi ama tek başlarına oldukları vakit, benim merhametime kalmışlar demektir. Fakat aşırı heyecana kapılmadım. Plânlarım çoktan şekil vermiştim. Kurbanın, kendisini neyin vurduğunu fark edecek zamanı olmazsa ve neden cezalandırıldığını anlamazsa, intikam almanın hiçbir zevki kalmaz. Ben, peşinde olduğum adamın, işlediği eski suçun peşini bırakmadığını anlamasını sağlayacak şekilde bir plân yapmıştım. Şans eseri, birkaç gün önce, Brixton

Sokağındaki bazı evlere bakan bir beyefendi, evlerden birinin anahtarlarını arabamda düşürmüştü. Anahtarları düşürdüğü günün akşamında gelip onları geri almıştı ama o arada bir anahtarın örneğini çıkarmıştım ve kafamda bir plân oluşturmuştum. Bu sayede, bu büyük şehirde rahatsız edilmeden, plânlarımı rahatça gerçekleştirebileceğim boş bir yere kavuşmuştum. Şimdi çözmem gereken zor sorun, Drebber'ı o boş eve nasıl götüreceğimdi.

Yoldan aşağı yürüyüp bir iki içki dükkânına girdi. Son girdiği içki dükkânında, yarım saat kadar oyalandı. Dışarı çıktığında, yürürken sendeliyordu ve körkütük sarhoş olduğu belliydi. Tam önümde duran, tek atlı bir arabaya işaret etti. Tüm yol boyunca, arabayı o kadar yakından takip ettim ki atımın burnuyla arabanın arasında bir metre mesafe vardı. Araba, Waterloo Köprüsünden geçip birkaç kilometre yol aldıktan sonra, bir süre önce kaldığı yerin önünde durunca çok şaşırđım. Oraya ne amaçla geri döndüğünü tahmin bile edemiyordum fakat yoluma devam ettim ve evden birkaç metre ötede arabamı durdurdum. Drebber eve girdi. Arabaysa oradan uzaklaştı. Lütfen bir bardak su verir misiniz. Konuşmaktan boğazım kurudu.

Uzattığım bir bardak suyu bir dikişte bitirdi.

"Şimdi daha iyiyim," dedi. "Beklemeye başlayalı bir iki saat olmuştu ki, evden insanların boğuşmasını andıran sesler gelmeye başladı. Ardından, kapı ardına kadar açıldı ve iki adam göründü; içlerinden bir Drebber, diğeri de daha önce hiç görmediğim bir genç adamdı. Genç adam, Drebber'ı kolundan yakalamıştı. Basamakların başına geldiklerinde ona tokat atıp öyle bir tekme savurdu ki, Drebber yolun ortasına kadar uçtu. "Seni köpek!" diye bağırdı, elindeki sopasını Drebber'a doğru

sallayarak. "Saf bir kızı rahatsız etmeyi ben sana gösteririm!" Genç adam öyle kızgındı ki Drebber'ı, sopayla bir güzel dövecekti fakat o aşağılık herif adımlarını açıp, sendeleyerek oradan son sürat uzaklaştı. Sokağın köşesine kadar koştu ve arabamı görünce bana işaret edip arabaya atladı. "Beni Halliday Oteline götür," dedi.

"Arabama binmesine tüm kalbimle o kadar sevinmişim ki anevrizmamın baş göstermesinden o an hiç korku duymuyordum. Yapılacak en iyi şeyin ne olduğunu kafamda tasarlayarak, arabayı yavaş bir şekilde sürdüm. Onu dosdoğru düzlük bir araziye götürüp ıssız bir patikada kendisiyle, son bir kez olsun konuşabilirdim. Fakat içki krizi yine baş gösterdi ve arabayı bir meyhanenin önünde durdurmamı işaret edip kendisini beklememi tembihledikten sonra içeri girdi. Meyhane kapanana kadar içeride kaldı ve dışarı çıktığında o kadar sarhoştur ki kazdığım kuyuya düştüğünü anlamıştım.

"Onu soğukkanlılıkla öldürmeyi amaçladığımı düşünmeyin. Öyle yapmış olsaydım, katı bir adalet uygulamış olacaktım. Uzun zamandan beri ona bir şans tanımaya karar vermişim. Amerika'yı gezmekle geçirdiğim süre içinde birçok işe girip çıkmıştım, bir seferinde York Koleji'nin laboratuvarında kapıcılık ve çöpçülük yapmıştım. Bir gün, profesör, zehirler üzerine ders veriyordu ve Güney Amerika'da bir okunucundaki zehirden çıkardığı ve alkaloit adını verdiği bir ilâcı tanıttı. Bu ilâç o kadar güçlüydü ki, çok azıyla bile bir insanı çabucak öldürebilirdiniz. Bu karışımın bulunduğu şişeyi gözüme kestirdim ve herkes çıkınca, birazını aşırıdım. İlâçlardan çok iyi anlıyordum. Alkaloitle suda eriyen, iki küçük hap imâl ettim ve hapları iki ayrı kutuya koydum. Aynı zamanda da zehirli haplara benzeyen fakat zararsız haplardan

birer tane daha imâl edip diğerklerinin yanına koydum. Elime fırsat geçince o alçak heriflere kutudan bir hap seçmelerini emredecektim, ben de geri kalan hapi yutacaktım. Bir ceketin altından silâhımı ateşlemenin daha öldürücü ve kesin olacağı muhakkaktı ama, ben bu yolu tercih etmişim. O günden itibaren iki ilâç kutusunda yanımda taşımaya başladım. İşte onları kullanma vakti gelip çatmıştı.

"Saat on ikiye geçmiş, bire geliyordu, fırtınalı ve soğuk bir geceydi, rüzgâr deli gibi esiyor ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Dışarının kasvetli olmasına içten içe sevinmişim - o kadar sevinçliydim ki duyduğum bu sevinçten dolayı neredeyse çocuklar bağıracaktım. Beyefendiler! Siz de uzun yıllar boyunca özlemini duyduğunuz bir şeyi arasaydınız ve aradığınızı birden elinizin altında bulsaydınız, yaşadığım duyguları o zaman anlardınız. Sinirlerimi yatıştırmak için bir sigara yaktım ama ellerim titriyordu ve heyecandan şakaklarım zonkluyordu. Arabayı sürerken, yaşlı John Ferrier'in ve tatlı Lucy'min karanlıktan bana bakıp gülümsediklerini görüyordum sanki, tıpkı şu anda sizi bu odada gördüğüm gibi. Onların hayali, arabayı Brixton Sokağı'ndaki evin önünde durdurana kadar bana eşlik ettiler.

"Yağmurun şakırtısı dışında ne bir ses duyuluyordu ne de ortalıkta kimse vardı. Arabayı durdurup Drebber'ın inmesini bekledim ama, o inmedi. Şüphelenip arabanın penceresinden içeriye baktığımda Drebber'ın bir kenara büzülmüş, sarhoş bir halde uyduğunu gördüm. Kolundan tutup salladım ve 'İnme vakti," dedim.

"Pekâlâ, arabacı," dedi.

"Kastettiđi otele geldiğimizi sandığını dűşündüm çünkü başka hiçbir söz söylemeden arabadan indi ve beni bahçeye kadar takip etti. Ayakta durması için yanında yürüyüp ona destek olmak zorunda kaldım. Fakat bu şekilde zor yürüyorduk. Çünkü oldukça ağırdı. Evin kapısına geldiğimizde kapıyı ben açtım ve onu ön odaya geçirdim. Size yemin ederim ki, onu ön odaya geçirene kadar babayla kızı önümüzde yürüdüler.

"Cehennem gibi karanlık," dedi, ayağıyla yere sertçe vurarak.

"İçerisi birazdan aydınlık olacak," dedim bir kibrit yakıp, yanımda getirdiğim bir mumu yakarak. "Şimdi, Enoch Drebber," diye sözlerime devam ettim, ona doğru dönüp ışığı yüzüme tutarak, "Ben kimim?"

"Gözlerinden uyku akarak ve sarhoş bir halde bana baktı. Aşırı sarhoş olmasına rağmen gözlerinde beliren korku parıltısı ve tüm bedeninin korkudan şiddetle sarsılması, beni tanıdığını gösteriyordu. Korkudan mosmor kesilmiş bir halde sendeleyerek geri çekildi ve dişleri birbirine vururken, alnından soğuk terler boşandığını gördüm. Bu manzara karşısında kapıya yaslanıp uzun uzun, vahşi bir sesle güldüm. Her zaman için, intikamın tatlı olduğunu düşünmüştüm ama şimdi, sahip olduğum gönül rahatlığına bu kadar rahat bir şekilde kavuşacağım, aklımın ucundan bile geçmemişti.

"Seni adi yaratık!" dedim; "Salt Lake'den birçok yere, Saint Petersburg'a, oradan da buralara kadar sizi takip ettim ve her seferinde elimden kurtuldunuz. En sonunda, peşinizden koşturmam bir son buldu. Ya sen ya da ben yarın sabahın ilk ışıklarını göremeyeceğiz." Ben konuşurken korkudan iyice

büzüldüğünü ve yüzündeki ifadeden, benim deli olduğumu düşündüğünü görebiliyordum. İntikam saati gelmişti. Şakaklarımda beliren damarlar kuvvetle atıyordu. Birdenbire burnum kanamaya başladı. Eğer burnum kanamasaydı, öldürücü bir kalp krizi geçireceğim muhakkaktı.

"Lucy Ferrier için ne diyeceksin?" diye bağırdım, Drebber'a, kapıyı kilitleyip anahtarı elimde sallayarak. "Cezanı çekeceğin anın gelmesi çok uzun sürdü ama cezayı en sonunda çekeceksin." Ben konuşurken, o korkağın dudaklarının titrediğini gördüm. Hayatını kurtarmak için bana yalvaracaktı ama bunun faydasız olduğunu biliyordu.

"Beni öldürecek misin?" diye sordu kekeleyerek.

"Seni öldürmeyeceğim," diye cevap verdim. 'Pis bir sürüngen öldürmekten bahseden de kim? Zavallı sevgilimi, öldürdüğünüz babasından ayırırken ve o lânetli, rezil haremine zorla götürürken sen merhamet gösterdin mi?'

"Babasını öldüren ben değilim," diye bağırdı.

"Ama onun o masum kalbini kıran sendin," diye haykırıp, ilâç kutusunu çıkardım. "Yüce Tanrı, ikimizden birini cezalandıracak. Bir hap seç ve yut. Haplardan birinde ölüm diğerinde ise hayat var! Senin yutmadığın hapi ben yutacağım. Dünyada adalet var mı yok mu yoksa her şey şansa mı kalmış göreceğiz."

"Korkudan yere çöküp deli gibi çılgılık atarak merhamet dilendi ama bıçağımı çektim ve bana itaat edip hapi yutana kadar bıçağımı boğazına dayadım. Ardından, ben de öbür hapi yuttum ve birkaç dakika sessizce ayakta durup, kimin yaşayıp kimin öleceğini görmek için birbirimizin yüzüne

baktık. İlk sancuların etkisiyle, zehrin kanında dolaştığını fark edince, yüzünde beliren o ifadeyi asla unutamayacağım. Yüzündeki ifadeye kahkahalarla güldüm ve Lucy'nin alyansını gözünün önünde tuttum. Ölümü ani olmuştu çünkü alkaloit kana hızlı karışmıştı. Acıdan tüm bedeni kasıldı; ellerini ileri uzatıp sendeledi ve ardından, boğuk bir ses çıkartarak yüzükoyun yere düştü. Ayağımla onu sırtüstü çevirdim ve elimi kalbine götürdüm. Nabızı atmıyordu. Ölmüştü!

"Bu sırada, burnumdan sürekli kan gelmekteydi. Akan kanımla duvara yazı yazmak düşüncesi, aklıma nereden geldi hatırlamıyorum. Belki de polisi yanıltmak için bunun muhteşem bir düşünce olduğunu düşünmüştüm. Kendimi çok neşeli hissediyordum. Bir kuş kadar hafiflemiştim. Bir süre önce New York'ta, saldırıya uğrayan bir Alman'ın, üzerine RACHE yazılmış bir halde ölü bulunduğunu hatırladım ve o zamanlar, gazeteler bunu gizli örgütlerin yapmış olabileceği iddiasıyla çalkalanmıştı. New York'luların aklını karıştıran olayın, Londralıların da aklını karıştıracaklarını düşündüm ve parmağımı kendi kanıma batırıp duvarda kolayca görünür bir yere o sözcüğü yazdım. Ardından, arabama doğru yürüdüm ve dışarıda hiç kimsenin olmadığını ve gecenin hâlâ fırtınalı olduğunu gördüm. Arabama binerek biraz ilerlemiştim ki elimi Lucy'nin yüzüğünün durduğu cebime atınca yüzüğün orada olmadığını gördüm. Bunun üzerine yıldırım çarpmışa döndüm çünkü o yüzük, Lucy'den bana kalan, tek hatıraydı. Drebber'ın, cesedinin üzerine eğilirken düşürmüş olabileceğimi düşündüğüm için arabayla geri döndüm ve arabamı bir ara sokağa bırakıp büyük bir cesaretle eve doğru yürüdüm - yüzüğü kaybetmektense her şeyi göze alırdım. Eve vardığımda, evden çıkan bir polis memuruyla karşılaştım ve

birden telâşlandım ama, bu telâş fazla sürmeden kendimi toparladım sarhoş numarası yaparak elinden kurtulmayı başardım.

"Enoch Drebber'ın hayatı böyle son buldu. Tek yapmam gereken, Stangerson'a da aynı şekilde cezasını verip John Ferrier'e olan borcumu kapatmaktı. Halliday Otelinde kaldığını bildiğimden, tüm gün, evin civarında dolanıp durdum. Drebber'ın geri dönmediğini görünce bir şeylerden şüphelenmiş olabileceğini düşündüm. Stangerson kurnaz bir adamdı ve her zaman tetikteydi. Fakat evden çıkmayarak benden kurtulacağını sanıyorsa çok yanılıyordu. Yatak odasının penceresinin hangisi olduğunu, çok geçmeden öğrendim ve sabahın erken saatlerinde, otelin arka sokağındaki merdivenlerden faydalanarak daha gün ağarmadan odasına girdim. Onu uyandırdım ve uzun zaman önce, haksız yere canını aldığı adam hakkında hesap verme saatinin geldiğini söyledim. Drebber'ın nasıl öldüğünü anlattım ve ona da zehirli haplarla ölme fırsatını tanıdım. Kendisine sunduğum, acı çekmeden ölme fırsatını kabul edeceğine, yatağından fırlayıp boğazıma sarıldı. Kendimi korumak için bıçağımı kalbine sapladım. Ölüm ister zehirle, ister bıçakla olmuş, hepsi birdi benim için. İlâhî Adaletin pençesinden, kimse kurtulamazdı!

"Söyleyeceklerim bitmek üzere, zaten istesenez de daha fazla konuşamam çünkü, bugün çok yoruldu. Amerika'ya dönmeme yetecek kadar para biriktirmeyi düşünerek arabayla yolcu taşımaya birkaç gün daha devam ettim. Meydanda duruyordum ki pejmürde kılıklı genç bir serseri, boş bir araba aradığını ve arabanın Baker Sokağı, 22IB'de oturan bir beyefendi tarafından istendiğini söyledi. Hiçbir şeyden

kuşkulanmayarak geldim ve gözümü açıp kapayana kadar, bu genç adam kelepçeleri bileklerime geçirmiş ve beni kolayca yakalamıştı. Tüm hikâyem bu kadardır, baylar. Bir katil olduğumu düşünebilirsiniz ama benim de sizin gibi, adaletin bir bekçisi olduğuma inanıyorum.

Adamın anlattıkları o kadar korkunç ve tavırları o kadar etkileyiciydi ki sessiz ve düşüncelere dalmış bir halde oturduğumuz yerden bir süre kalkamadık. Bezgin hâllerine karşın, resmi dedektifler bile, Jefferson Hope'un, anlattıklarını hayretler içinde dinlemişlerdi. Odaya sessizlik hakimdi. Hiç kimse, tek bir kelime bile etmiyordu. Yalnız stenoyla not almakta olan Lestrade'in kaleminin sesini duyuyorduk.

"Açıklığa kavuşturmak istediğim bir tek nokta var," dedi Sherlock Holmes, en sonunda. "Gazeteye ilan verdiğim yüzük için buraya gelen suç ortağınız kimdi?"

Tutuklu, şakacı bir şekilde arkadaşşıma kurnazca göz kırptı. "Kendime ait sırları sizlere anlatabilirim," dedi, "ama başka insanların başına dert açmam. Gazetede ki ilanınızı görünce bunun ya bir tuzak olduğunu ya da aradığım yüzük olduğunu düşündüm. Arkadaşım, gönüllü bir şekilde gidip ne olup bittiğini gördü. Zekice hareket ettiğimi inkâr edemezsiniz."

"Buna hiç şüphe yok," dedi Holmes, içtenlikle.

"Şimdi, baylar," dedi Müfettiş, ciddi bir sesle. "Yasaların gerektirdiklerini yerine getirmemiz gerek. Tutuklu, perşembe günü, hakimlerin karşısına çıkacak ve sizin de mahkemeye şahitler olarak katılmanız gerekiyor. O zamana kadar ondan ben sorumluyum." Konuşurken zili çalması üzerine, birkaç gardiyan içeri girip tutukluyu götürürken, arkadaşşımla birlikte

polis merkezinden çıktık ve Baker Sokağına dönmek için bir araba tuttuk.

VII

Sonuç

Perşembe günü hakimlerin karşısına çıkmamız konusunda hepimiz uyarılmıştık ama Perşembe günü geldiğinde, şahitliğimizi gerektirecek bir durum kalmamıştı. Daha yüce bir Hakim, söz konusu meseleyle bizzat ilgilenmiş ve Jefferson Hope, kendisine ilâhî adaletin uygulanacağı mahkemenin önüne çıkarılmıştı. Yakalandığı günün gecesi, anevrizması baş göstermiş ve sabaha karşı, hücrelerinde, yere serili bir halde yatarken bulunmuş. Yüzünde mutlu bir ifade varmış, sanki hayatının son anlarında, dolu dolu geçen geçmişini hatırlamış ve gözü arkada kalmamıştı.

"Gregson ve Lestrade, ölüm haberini alınca öfkeden deliye dönecekler," dedi Holmes, ertesi akşam olay hakkında konuşurken. "Sanırım, gazetelerde kendilerinden övgüyle bahsedilmeyecek!"

"Jefferson Hope'un yakalanmasıyla pek âlâkaları olduğunu sanmıyorum," diye cevap verdim.

"Bu dünyada yaptıklarınızın hiçbir önemi yoktur," diye karşılık verdi arkadaşım, sert bir şekilde. "Önemli olan, insanları yaptıklarına nasıl inandırabileceğindir. Neyse," deyip biraz duraksadıktan sonra, neşeli bir şekilde sözlerine devam etti. "Bu soruşturmayı kaçırmamakla iyi ettim. Bugüne kadar böyle bir dâvâyla hiç karşılaşmamıştım. Basit olduğu kadar çok eğitici birkaç yönü olan bir dâvâydı."

"Basit mi?" diye haykırdım.

"Aslında başka türlü de nitelendirilebilir," dedi Sherlock Holmes, şaşkırmama gülererek. "Soruşturmanın son derece basit olmasının en iyi kanıtı, başka hiçbir yardıma başvurmadan, yalnızca birkaç basit tümdengelimden yola çıkarak üç gün içinde suçluyu yakalamış olmamdır."

"Bu doğru," dedim.

"Sıradan olmayan bir şeyin, bir engel olmaktan öte, bir yol gösterici olduğunu size çoktan söylemişim. Bu tür bir sorunu çözerken, en önemli şey, olayların ardında yatanlar hakkında mantık yürütebilmektir. Bu, çok faydalı ve kolay bir yoldur ama, insanlar bu yola pek başvurmazlar. Hayatın gündelik olaylarında ise ilerisi hakkında mantık yürütmek daha faydalı olduğundan, diğer yol unutulur. Sentez yoluyla mantık yürüten elli kişi varsa çözümlemelere vararak mantık yürüten bir kişi vardır."

"İtiraf etmeliyim ki," dedim, "Söylediklerinizden pek bir şey anlamadım."

"Zaten anlamanızı da pek beklemiyordum. Bakalım daha açık nasıl anlatabilirim. Pek çok insana bir olaylar zincirini anlatın, size sonucun ne olacağını söyleyeceklerdir. Akıllarında, bir araya getirdikleri bu olaylardan yola çıkarak, bir şeylerin olup biteceğini söylerler. Fakat bir sonucu söylediğinizde, kendi bilinçaltı akımlarından yola çıkarak, o sonuca ulaşmalarını sağlayan adımların neler olduğunu söyleyebilecek insan sayısı azdır. Olayların ardında yatanlar hakkında mantık yürütmekten ya da çözümlemelere gitmekten kastettiğim güç budur."

"Anlıyorum," dedim.

"Bu dâvâ, yalnızca sonucunu bildiğimiz fakat geri kalan her şeyi kendi başımıza bulmamızı gerektiren bir dâvâydı. Mantık yürütürken yola çıktığım noktaları size anlatayım. Her şeye en başından başlayacağım. Sizin de bildiğiniz gibi, eve doğru yürürken aklımda hiçbir düşünce yoktu. Doğal olarak, işe yolu incelemekle başladım ve size önceden de açıkladığım gibi, tekerlek izlerinden yola çıkarak bir arabanın tüm gece boyunca orada durduğunu anladım. Tekerleklerin bıraktığı dar izler yüzünden arabanın özel bir araba değil de bir yolcu arabası olduğu fikrine vardım. Londra'daki arabalar, genellikle hususi arabalardan daha dar oluyor.

"Bu, aklımda beliren ilk düşünceydi. Ardından, bahçenin çamurlu topraklı patikasından yavaşça yürüdüm, ki bu patika, birtakım düşünceler edinmem için birebirdi. Hiç şüphem yok ki, yol sizin gözünüze ayaklar altında çiğnenmiş sulu çamur gibi gözüküyordu ama alışkın gözlerim sayesinde, yerde gördüğüm her iz bir anlamı olduğunu biliyordum. Dedektiflik biliminin, ayak izlerini takip etme diye çok önemli fakat bir o kadar da ihmâl edilmiş bir dalı vardır. Bunun üzerinde her zaman için çok durmuşumdur ve bu, pratik yapa yapa bende bir içgüdüye dönüşmüştür. Polis memurlarının ayak izlerini gördüm. Fakat, bahçeden ilk geçen adamların ayak izlerini de fark ettim. Orada diğerlerinden önce bulunmuş olduklarını söylemek kolaydı çünkü onların ayak izleri, sonradan gelenlerin ayak izlerinin altında kalmıştı. Böylece edindiğim ikinci düşünceden yola çıkarak, gece gelen ziyaretçilerin iki kişi olduğu, birinin uzun boylu bunu adımlarının uzunluğunu ölçerek saptamıştım ve

diğerinin de çizmelerinin bıraktığı küçük ve zarif izlerden yola çıkarak iyi giyimli olduğu sonucuna vardım.

"Eve girince, bu düşüncem doğrulandı. İyi çizmeli adam, karşımda yerde yatıyordu. Öyleyse, cinayeti uzun boylu adam işlemiştir, tabii ortada bir cinayet varsa. Ölü adamın vücudunda herhangi bir yara izi yoktu ama yüzündeki ıstırap dolu ifade, kendisini bekleyen sonun ne olduğunu önceden gördüğüne işaret ediyordu. Kalp rahatsızlığından ya da herhangi bir doğal sebepten ölen insanların yüzünde asla, böylesine ıstırap dolu bir ifade göremezsiniz. Ölü adamın dudaklarını kokladıktan sonra, biraz acı bir koku duydum ve zehrin adama zorla içirildiği sonucuna vardım. Zehrin zorla içirildiğine göstereceğim bir diğer kanıt da, yüzündeki nefret ve korku dolu ifadeydi. Bu sonuca, eleme yöntemini kullanarak varmıştım çünkü başka hiçbir hipotez, gerçeklere bir açıklama getiremeyecekti. Bunun hiç duyulmadık bir düşünce olduğunu söylemeyin. Zor kullanılması sonucunda kurbanın zehir içmesi, suç tarihinde yeni bir olay değildir. Odessa'daki Dolsky ve Montpgellier'deki Leturier dâvâları, bir zehirbilim uzmanının aklına gelen ilk dâvâlardır.

"Ve büyük soruya geldik: cinayetin sebebi neydi? Cinayetin amacı hırsızlık değildi çünkü kurbandan hiçbir şey alınmamıştı. Siyasi bir cinayet miydi? Yoksa, cinayetin nedeni bir kadın mıydı? Karşı karşıya kaldığım sorular bunlardı. Siyasi katiller, işlerini yapıp sıvışırlar. Fakat bu cinayet önceden tasarlanmıştı ve suçun faili, cinayet sırasında orada olduğunu göstermek için odanın her yanında, kendinden izler bırakmıştı. Bu, kasten yapılmış bir yanlış olmalıydı, siyasi bir cinayet, böylesine izler bırakılarak, plânlı bir şekilde gerçekleştirilemezdi. Duvardaki yazı,

düşüncelerimi haklı çıkardı. Dâvâ kesinlikle bir çıkmaza girmişti. Fakat, yüzük bulununca her şey açıklığa kavuştu. Hiç şüphe yoktu artık: Katilin, yüzüğü, kurbanı ölü ya da kayıp bir kadını hatırlatmak için kullandığı belliydi. Bu noktada, Gregson'a, Cleveland'e çektiği telgrafta Bay Drebber'ın, önceki yaşantısıyla ilgili önemli bir noktaya değinip değinmediğini sordum. Olumsuz bir cevap verdiğini hatırlarsınız.

"Sonra odayı dikkatlice incelemeye başladım, ki bu incelememin sonucunda katilin boyu hakkındaki düşüncem doğruluk kazandı ve Trichinopoly purosuyla tırnaklarının uzunluğu gibi yeni ipuçları edindim. Etrafta boğuşma izi olmadığı için, yerdeki kanın, heyecanlanan katilin burnundan fışkırdığı sonucuna vardım. Kan izlerinin onun ayak izleriyle uyduğunu gördüm. Hiç kimse, çok asabi bir mizaca sahip olmadıkça, duyduğu heyecan yüzünden böyle tepki vermeyeceği için, katilin büyük olasılıkla çok güçlü ve yüzüne ateş basmış bir adam olduğunu düşündüm. Sonradan gelişen olaylar, haklı olduğumu gösterdi.

"Evden ayrıldıktan sonra, Gregson'un ihmâl ettiği işleri yapmaya koyuldum. Cleveland'deki polis merkezine çektiğim telgrafta, Enoch Drebber'ın, evliliğiyle ilgili sorular sormakla yetindim. Cevap oldukça kesindi. Drebber, Jefferson Hope adında, bir zamanlar karısına âşık olan eski bir düşmanın tehditleri yüzünden, yasal korunma talebinde bulunmuştu ve aynı Hope, o sırada Avrupa'da bulunuyordu. Cinayeti çözmeme yarayacak ipucunun elimde olduğunu biliyordum. Geriye kalan tek şey, katili yakalamaktı.

"Eve doğru Drebber'la yürüyen adamın, arabayı süren adamdan başka hiç kimse olamayacağı sonucuna varmıştım.

Yol üzerindeki izler, atın sağda-solda dolaştığını gösteriyordu. Peki, sürücü evde değilse neredeydi? Katil, kendini ele vermişti. Londra'da birini takip etmek için araba sürücüsü olmaktan daha iyi yol yoktur. Tüm bu düşünceler, beni, kaçınılmaz bir şekilde, Jefferson Hope'un, Metropolün sokaklarından birinde olduğu sonucuna itti.

"Bir araba sürücüsü olduysa, işini bitirdikten sonra, bu mesleğe hemen son vereceğini düşünmek mantıklı değildi. Dikkatleri üzerine çekmemek için, böyle ani bir değişikliğe gitmeyecekti. Takma adla dolaşmasına hiçbir gerek yoktu. Gerçek adının bilinmediği bir ülkede adını neden değiştirecekti ki? Bu yüzden köprü altı çocukları dedektiflik birimini kurdum ve aradığım adamı ortaya çıkartıncaya kadar, onları sistemli bir şekilde Londra'daki her atlı araba sahibine gönderdim. Ne kadar başarılı oldukları ve onların yardımından ne kadar çok ve çabuk faydalandığım, hafızanızda hâlâ canlıdır. Stangerson'un öldürülmesi, hiç beklenmedik bir olaydı ama aynı zamanda, önüne geçilmesi de çok zordu. Yalnız, bu ikinci cinayet sayesinde, varlığından önceden şüphelendiğim haplar hakkında, ipuçları elde ettik. Gördüğünüz gibi, her şey, kusursuz bir mantıklı olaylar zincirinden ibaret."

"Muhteşem!" diye bağırdım. "Yetenekleriniz halk tarafından da takdir görmeli. Bir yazı hazırlayıp yayınlatsanız, fena olmaz. Bunu siz yapmazsanız, sizin yerinize ben yapacağım."

"Dilediğinizi yapmakta serbestsiniz, Doktor," diye cevap verdi. "Bakın!" diyerek sözlerine devam etti, bir gazete uzatarak, "Şuraya bakın!"

Gazete, o günkü Echo'ydu ve işaret ettiği paragrafta, gündemde olan cinayetle ilgili bir noktaya değinilmişti:

"Enoch Drebber ve Joseph Stangerson adındaki iki Amerikalıyı öldürmekle suçlanan jefferson Hope'un, cezaevindeki beklenmedik ölümü, halkı büyük bir heyecana sevk etmiştir. Mormon inançlarının sebep olduğu ve çok eskilere dayanan bir aşk kavgası sonucu işlenen suç hakkında otoriteler tarafından bilgilendirilmemize karşın, dâvânın ayrıntılarını büyük bir ihtimlle asla ğrenemeyeceğiz. Kurbanların her ikisinin de genlık yıllarında Ahir Zaman Azizlerinden oldukları ve ölen mahkûm Hope'un da, Salt Lake'den geldiği elimizdeki bilgiler arasında. Dâvâ, dedektif polis gücümüzün ne kadar başarılı olduğunu göstermiş olması açısından çok büyük bir önem taşımaktadır ve bu başarı tüm yabancılara, kavgalarını kendi vatanlarında halledip, bu kavgalarını İngiliz topraklarında asla srdrmemeleri konusunda iyi bir ders vermiştir. Zekice tertiplenmiş olan, bu yakalama operasyonunun tüm başarısını nl Scotland Yard görevlilerinden Bay Lestrade ve Bay Gregson'a borçluyuz. Katil, dedektifliğe biraz yeteneği olan ve yukarıda adı geçen dedektiflerin vereceği eğitimle onların seviyesine biraz olsun erişmiş bulunan, amatör bir dedektif olan Sherlock Holmes'n, dairesinde yakalanmıştır. Düzenlenecek nişan töreninde, iki dedektifin de, gösterdikleri üstün hizmetlerden dolayı ödüllendirilmeleri bekleniyor."

"Bu dâvânın daha en başında, böyle olacağını size söylememiş miydim?" diye bağırdı Sherlock Holmes, bir kahkaha atarak. "İşte Kızıl Soruşturmamızın sonucu: Onlara birer nişan verecekler!"

"Aldırmayın," diye cevap verdim; "Tüm gerçekleri günlüğüme kaydettim ve birgün halk bunları öğrenecek. Bu sırada, başarınızın bilincinde olarak kendinizi memnun hissetmelisiniz, tıpkı bir zamanlar bir Romalı cimrinin dediği gibi -

"Halk beni istediği kadar ıslıklasın, vız gelir bana! Ben evimdeki çekmecemde bulunan değerli şeyleri seyrederek, kendimi alkışlıyorum."

DÖRTLÜ İTTİFAK

ROMAN, 1890

I

Kestirim Bilimi

Sherlock Holmes, şömine rafının köşesinden şişeyi, halis maroken kutusundan da şırıngayı aldı. Uzun, beyaz, titreyen parmaklarıyla ince uçlu iğneyi ayarladı ve sol kolunu sıvadı. Düşünceli bakışları bir süre sayısız iğne izleriyle dolu adaleli kolunda ve bileğinde dolaştı. Nihayet iğnenin ucunu kolundan içeri daldırdı, küçük pistonu aşağı doğru bastırdı ve keyifle derin bir nefes vererek kadife çizgili koltuğuna gömüldü.

Aylar boyu günde üç kez bu gösteriye tanıklık ettim ama bir türlü alışamadım. Aksine gün geçtikçe bu manzara beni daha çok rahatsız ediyor, bu duruma bir dur deme cesaretini gösteremediğim için, her gece içim kabarıp duruyordu. Buna müdahale etmek için kaç kez karar verdim ama dostumun o sakin ve soğukkanlı havası, bu hamleyi yapmama engel oluyordu. Güçlü kişiliği, ustaca tutumu, defalarca tecrübe ettiğim olağanüstü nitelikleri yüzünden onunla didişmekten hep çekindim.

Ta ki o güne kadar... Öğle yemeğinden sonra içtiğim Beaune'den mi yoksa onun bu tutumuna sürekli kafa yormamın verdiği yorgunluk ve bıkkınlıktan mıdır bilmem, birden artık daha fazla dayanamayacağımı hissettim:

"Bugünkü hangisi?" diye sordum, "morfin mi, kokain mi?"

Bitap düşmüş gözlerini gotik yazılı eski ciltli kitaptan kaldırdı."Bu kokain," dedi, - "yüzde yedilik bir çözelti. Denemek ister misin?"

"Aman, kalsın!" diye tersledim. "Benim bünyem Afgan seferinden bu yana toparlanamadı. Daha fazlasına katlanamam."

Bu tavrıma gülümseyerek karşılık verdi. "Belki de haklısın, Watson." dedi. "Sanırım fiziksel etkileri açısından oldukça zararlı olduğu söylenebilir. Ne var ki, onun ruhumu uyandırıcı, zihnimi berraklaştırıcı etkileri yanında, yan etkileri önemsiz kalıyor."

"Ama düşün bir!" dedim ısrarla. "Bunun nelere mal olabileceğini bir hesap et! Beynin, söylediğin gibi canlanıyor ve uyanıyor olabilir, ancak bu doku değişimlerini hızlandıran ve en sonunda kalıcı bir hasar bırakabilen patolojik, yıkıcı bir süreç. Arkasından nasıl etkiler bıraktığını sen de biliyorsun. Çektiğin eziyetlere değer mi? Kısa sürede geçecek bir zevk için, sana bahşedilmiş o büyük güçleri kaybetme riskine neden girersin? Unutma ki bunları yalnızca bir dost olarak değil, bir tıp adamı olarak da söylüyorum."

Gücenmiş gibi görünmüyordu. Aksine, sohbetten keyif alıyormuş gibi parmak uçlarını birleştirdi, dirseklerini koltuğun kolçaklarına koydu:

"Aklım," dedi, "durağanlığa isyan ediyor. Bana sorunlar getir, iş getir, en derin şifreleri ve karmâşık analizleri ver, bunları çözmek için uygun atmosferi sağla. Ancak öyle bu yapay uyarıcıları bırakabilirim. Ama varoluşun donukluğu beni tiksindiriyor. Ruhumun yücelmesi için can atıyorum. Bu

özel mesleği işte bu yüzden seçtim. Belki de yarattım demeliyim, çünkü bu konuda dünyada tekim."

"Serbest çalışan tek dedektif olarak mı?" dedim kaşlarımı kaldırarak.

"Serbest çalışan tek uzman dedektif." diye cevapladı."Ben dedektiflik konusunda başvurulabilecek en son ve en yüksek merciyim. Gregson, Lestrade veya Athelney Jones altından kalkamayacakları bir durumla karşılaştıklarında - genelde karşılaşırlar - konu benim önüme gelir. Bir uzman olarak, verileri inceler ve uzman görüşümü belirtirim. Böyle vakalarda ücret bile talep etmem. Adım gazete manşetlerine de taşınmıyım istemem. Bana özgü güçleri kullanabileceğim bir alan bulmuş olmanın keyfiyle işin kendisi tek başına benim için en yüksek ödül olur. Gerçi Jefferson Hope vakasında zaten çalışma yöntemlerim hakkında sen de biraz fikir sahibi olmuşsundur."

"Evet, oldum." dedim, içtenlikle."Hayatım boyunca hiçbir şey benim için bu denli çarpıcı olmamıştı. Öyle ki, bu çalışmayı bir kitapçık halinde, biraz da fantastik bir başlıkla kaleme almıştım: 'Kızıl Soruşturma.'"

Memnuniyetsiz bir ifadeyle başını salladı.

"Şöyle bir göz atmıştım." dedi. "Dürüst olmak gerekirse, bunun için seni takdir edemeyeceğim. Dedektiflik, tam anlamıyla bir bilimdir ya da öyle olmalıdır. Aynen bilimde olduğu gibi de duygusallıktan uzak ve soğukkanlı yaklaşım gerektirir. Sense Öklid'in beşinci teorisinin içine bir aşk ya da ihanet öyküsü sokuşturur gibi, bu konuya romantizm ile renk katmaya çalışmışsın."

"Ama orada aşk vardı." diye gürledim. "Gerçekleri çarpıtamazdım."

"Bazı gerçeklerin bastırılması gerekir ya da en azından onlara yaklaşırken adil bir orantı gözetilmelidir. O vakada bahse değer tek önemli nokta, sebep ve sonuçlar bağlamında merak ve analitik akıl yürütme idi ki ben bu sayede vakayı aydınlığa kavuşturdum."

Sırf onu mutlu etmek için hazırladığım bir çalışmayı böylesine eleştirmesi beni rahatsız etmişti. İtiraf etmeliyim ki ben de, hazırladığım kitapçığın sadece satır satır onun yaptığı işlere ayrılması gerektiği yönündeki egoizminden rahatsız oldum. Baker Caddesi'nde onunla birlikte yaşadığım yıllar boyunca ortağımın o sakin ve öğretici tutumunun altında bir parça kibrin de yattığına çok defa şahit olmuşumdur. Bir açıklama yapmadan yaralı bacağımı ovuşturmak için oturdum. Bir süre önce bacağıma bir Jezail mermisi yemiştin. Gerçi yürümeme engel olmuyor ama her hava değişiminde ince ince sızlıyordu.

Bir süre sonra gül kökünden yapılmış piposunu doldururken Holmes: "Artık benim şanım tüm Kıta'ya yayılmış durumda. Geçen hafta Francois Le Villard benden yardım istedi. Senin de muhtemelen bildiğin gibi kendisi Fransız dedektif servisinde son günlerde oldukça yıldızı parlayan bir isim. Keltlere has hızlı sezgileri var ancak yeteneklerini daha da yukarılara taşımak için ihtiyacı olan geniş yelpazede sağlam ve doğru bilgiden yoksun. Vaka bir vasiyet ile ilgiliydi ve ilgi çekici özellikler taşıyordu. Ona, bu duruma benzer iki vakadan bahsettim, bir tanesi 1857 yılında Riga'da, diğeri de 1871'de St. Louis'te meydana gelmişti. Bu iki vaka sayesinde çözüme ulaştı. Bu da bu sabah aldığım teşekkür mektubu."

Konuşurken yabancı malı buruşuk bir kâğıdı bana doğru fırlattı. Gözlerim yere düşen kâğıt üzerinde dolaşırken, Fransız'ın ateşli hayranlığını yansıtan "güzel", "çarpıcı ustalık", "zoru başarmak" gibi bir yığın ifadeye rastladım.

"Bir çırağın ustasıyla konuştuğu gibi yazmış," dedim.

"Evet, yaptığım yardımı oldukça önemli buluyor." dedi Sherlock Holmes, yumuşak bir edayla. "Onun da hatırı sayılır düzeyde Allah vergisi yetenekleri var. İdeal bir dedektifin sahip olması gereken üç özellikten ikisini taşıyor. Gözlem ve kestirim gücü var. Yalnızca bilgi yok ama bu da zamanla edinilebilir. Bugünlerde birtakım küçük çalışmalarımı Fransızcaya çeviriyor."

"Çalışmaların mı?"

"Evet, haberin yok muydu?" diye bağırdı, gülerek. "Evet, birkaç makale yazma gafletinde bulundum. Bunlar hep teknik konular üzerine. Mesela işte bir tanesi: 'Değişik Tütün Cinslerinin Külleri Arasındaki Farklar Üzerine'. Bu makalede yüz kırk çeşit puro, sigara ve pipo tütününü renkli tablolarla sıralayarak külleri arasındaki farkları gözler önüne serdim. Bu detay, ceza davalarında hep dikkate alınır ve yer yer kanıt olarak olağanüstü değer taşır. Eğer net bir şekilde söyleyebilirsen, mesela, 'bu cinayet Hint 'lunka'sı içen bir adam tarafından işlenmiştir', kesinlikle bu, araştırma bölgeni oldukça daraltacaktır. Eğitimli bir göz için Trichinopoly'nin kara külü ile, kuşgözünün beyaz kabarık külü arasındaki fark, lahana ile patates arasındaki fark kadar büyüktür."

"Küçücük ayrıntılar konusunda sende olağanüstü bir yetenek var," dedim.

"Ayrıntılara önem veririm. Burada da iz sürme üzerine bir makalem var. İçinde izleri korumak amacıyla alçı kullanımı üzerine bazı önemli notlar var. Bu da, çatıcılar, denizciler, mantarcılar, dizgiciler, dokumacılar ve elmas parlaticılar gibi meslek erbabının yaptıkları işlerin el yapıları üzerine etkisi konusunda merak uyandırıcı küçük bir çalışmam. Bilimsel çalışmayı seven bir dedektif için, özellikle tanımlanmamış cesetleri teşhis etmede ya da suçluların çalışma geçmişini öğrenmede büyük pratik önemi vardır. Neyse, bunlar benim hobilerim; bunlarla seni sıkımayayım."

"Hayır" dedim içtenlikle. "Hele de bunları uygulamalı olarak gördükten sonra oldukça ilgimi çekiyor bu yöntemler. Ama şu gözlem ve kestirim konusundan yeni bahsediyorsun. Kuşkusuz biri diğerini bir dereceye kadar içeriyor."

"Pek de değil," diye cevapladı, koltuğuna keyifle kurulup piposundan yoğun ve mavi duman halkaları çıkarırken. "Örneğin, gözlem bana senin bu sabah Wigmore Caddesi Postanesi'ne gittiğini söylüyor. Kestirim ise postanede telgraf çektiğini bilmemi sağlıyor."

"Doğru," dedim. "Her ikisi de doğru! Ama açıkçası nasıl bu sonuçlara vardığını anlayamadım. Benim açımdan bir anlık bir karardı ve bundan hiç kimseye söz etmedim."

"Çok basit," dedi bıyık altından gülerek, -- "o kadar basit ki açıklamaya ihtiyaç bırakmıyor; ama gözlem ve kestirim arasındaki farkı gözler önüne sermesi açısından açıklamakta yarar var. Gözlem bana ayakkabının burnunda kırmızımsı bir toz olduğunu söylüyor. Wigmore Caddesi Postanesinin tam karşısında kaldırım kazılmış ve oraya biraz toprak atılmıştı; o toprağa basmadan postaneye girmek oldukça zor. Toprağın

kendine has kırmızı bir rengi var, yörede de bildiğim kadarıyla başka yerde bu cins toprak yok. Buraya kadarı gözlem, bundan sonrası kestirim..."

"Peki, telgraf çektiğimi nasıl kestirdin?"

"Bütün sabah karşında oturdum. Mektup falan yazmadın, bunu biliyorum. Açılmış masanda bir tabaka pul ve kalın bir deste kartpostal var. Öyleyse postaneye telgraf çekmekten başka ne için gitmiş olabilirsin? Olmayacak ihtimalleri elersen, geriye gerçekler kalır."

"Biraz düşündükten sonra cevap verdim: "Bu hadisede gerçek tam da bu, ama yine senin söylediğin gibi mesele çok ama çok basit. Eğer haddimi aştığımı düşünmezsen bu teorilerini daha ciddi bir testten geçirebilir miyim?"

"Aksine," dedi, "böylece ikinci bir doz kokain almamın önüne geçmiş olursun. Karşıma çıkaracağın her tür problem beni mutlu eder."

"Bir ara bir insanın günlük kullandığı bir eşyada kişiliğinin izlerini bırakmamasının çok zor olduğundan ve eğitilmiş bir gözlemcinin bu izleri okuyabileceğinden bahsetmiştin. Yakın bir zamanda elime geçen bir saatim var. Rica etsem, saate bakarak, eski sahibinin kişiliği ve alışkanlıkları hakkında bana biraz fikir verebilir misin?"

Saati ona uzattım, bu testi çözmesinin imkânsız olduğunu düşünüyordum ve bu duyguyla sevinçten içim içime sığmıyordu. Böylelikle zaman zaman takındığı dogmatik tavra karşı da bir ders vermiş olacaktım. Saati eliyle şöyle bir tarttı, minesini dikkatle inceledi, arkasını açtı, önce çıplak gözle, sonra da güçlü, dışbükey bir mercekten bakarak

alışmasını inceledi. Sngs düşmüş suratına bakarken gülmemek için kendimi zor tutuyordum, sonunda kapağını kapatarak saati bana geri uzattı.

"Hemen hemen hiçbir veri yok." dedi. Saat temizleneli çok olmamış, bu da bana ışık tutacak verilerin çoğunun kaybolmuş olduğu anlamına geliyor."

"Haklısın," dedim. "Bana gönderilmeden önce temizlenmiş." İçimden, ortağımın ne kadar güçsüz ve sakat bir bahanenin arkasına sığındığını düşünüyordum. Temizlenmemiş bir saatte ne bulabilecekti ki?

"Tatmin edici değilse de, incelemem o kadar da sonuçsuz kalmadı," dedi hülyalı ve donuk gözlerini tavana dikerek. "Yanlışsam düzelt, saat senin ağabeyine ait, o da babandan miras almış."

"Bunu tabii ki saatin arkasında yazan H.W. ifadesinden çıkardın, değil mi?"

"Elbette. W. harfi senin kendi soyadın. Saat yaklâşık elli yıllık, yazılırsa neredeyse saatle yaşıt: Evladiyelik olarak üretilmiş. Genelde ziynet eşyaları, yaşça en büyük erkek çocuğa miras kalır. Genellikle baba ismi de bu çocuğa verilir. Eğer doğru hatırlıyorsam baban öleli çok oldu. Bu yüzden, en büyük ağabeyindeydi bu saat."

"şimdiye kadar doğru," dedim. "Daha başka?"

"ok düzensiz biriydi. Hem düzensiz hem de dikkatsiz. Güzel umutlarla yola çıkmış ama tüm fırsatları kaçırmış. Kısa süreli refah dönemleri yaşamışsa da genelde fakirlik içinde

yaşamış. Sonunda da kendini içkiye vermiş ve ölmüş. Tüm çıkarabildiklerim bunlar."

Sandalyeden yay gibi fırladım. Yüreğimde hatırı sayılır bir acıyla odanın içinde dönüp durmaya başladım:

"Bu sana hiç yakışmıyor, Holmes," dedim. "Bu yola başvurmuş olabileceğine inanamıyorum. Zavallı ağabeyimin hayat hikâyesini öğrenmişsin, şimdi de bu bilgileri şu tuhaf yöntemlerle çıkarmış gibi yapıyorsun. Tüm bunları şu eski saatten öğrendiğine beni inandıramazsın! Bu hiç nazik değil, açıkça söylemek gerekirse şarlatanca bir hareket!

"Sevgili doktorum," dedi nazikçe, "yalvarırım özrümü kabul et. Vakayı böyle soyut bir problem olarak ele alınca, kişisel dünyanda bunun sana ne kadar acı verebileceğini düşünemedim. Ancak seni temin ederim, sen bana bu saati uzatıncaya kadar, senin bir erkek kardeşin olduğunu bile bilmiyordum."

"Peki, öyleyse söyler misin, tüm güzellikler adına, bu bilgilere nasıl ulaştın? En ince ayrıntısına kadar hepsi doğru..."

"Şansım yaver gitti diyelim. Olasılıklar üzerinden düşündüm yalnızca. Hepsinin tam tamına doğrulanacağını hiç tahmin etmemiştim."

"Herhalde sırf tahmin değildi?"

"Hayır, hayır: Ben asla tahmin yürütmem. Tahmin yürütmek, beynin mantık fakültelerinde şok etkisi yapan bir alışkanlıktır. Söylediklerim sana garip geliyor, çünkü benim düşünce sıralamamı takip etmiyor, seni büyük çıkarımlara

götürebilecek küçük gerçekleri benim gibi gözlemlemiyorsun. Mesela ağabeyinin özensiz biri olduğunu söylemekle başladım. Saat kutusunun alt kısmını incelediğin zaman göreceksin ki bir yarık var ve saatin her tarafı çizikler içinde. Bu çiziklerin nedeni, saatin her zaman bozuk para ya da anahtar gibi diğer sert cisimlerle aynı cepte taşınması... Elli Gine'lik bir saate böyle rahat muamele eden birinin özensiz olduğu çıkarımını yapmak büyük bir marifet değildir. Ayrıca kendisine böyle değerli bir şey kalmış birinin hayatının başlangıcında birçok imkâna sahip olduğunu söylemek de zor varılacak bir sonuç değil."

Ona hak verdiğimi göstermek için başımı salladım.

"İngiltere'deki rehineciler arasında yaygın bir uygulama vardır. Bir saat geldiğinde, kutunun içindeki etikette yazan sayıyı iğne ucuyla çizerler. Böylece sayının kaybolma veya değiştirilme olasılığı ortadan kalkar. Düz etiketlemeden daha kullanışlı bir yöntemdir. Bu kutunun içinde merceğimle görebildiğim kadarıyla en az dört tane böyle sayı var. Sonuç; ağabeyin sık sık paraya sıkışan biriymiş. İkinci sonuç; zaman zaman da parasal açıdan rahata kavuşmuş, öyle olmasa saatini rehineciden geri alamazdı. Son olarak, iç tabakaya bakmanı istiyorum, anahtar deliği olan yere. Anahtar deliğinin etrafındaki binlerce çizici görüyor musun? Ayık bir adam anahtarı deliğe sokarken bu kadar zorlanır mı? Ancak bir ayyaşın saatinde böyle çizikler oluşur. Saatini gece kuruyormuş, titreyen ellerinin izlerini anahtar deliğinde bırakarak. Tüm bunlarda gizem filan yok."

"Gerçekten de gün ışığı gibi berrak." diye cevap verdim. "İtiraf ediyorum, sana karşı haksızlık yaptım. Fevkalade yeteneklerine güvenmek konusunda daha cesur olmalıydım.

Sorabilir miyim acaba, hâlihazırda takip ettiğin bir dosya var mı?"

"Hayır. Sadece kokain. Beyin aktivitesi olmadan yaşayamıyorum. Başka ne için yaşanır ki? Burada, pencere önünde tüm gün dikil. Bu kadar tatsız, neşesiz, faydasız bir dünya olabilir mi? Bak şu sarı sis, nasıl da caddeden aşağı dönerek ilerliyor, boz renkli evler arasından süzülüp gidiyor. Bundan daha umutsuz, sıradan ve ruhsuz ne olabilir? Eğer uygulayacağın bir alan yoksa birtakım güçlere sahip olmanın yararı nedir, doktor? Suçlar sıradan, varoluş sıradan ve hiçbir nitelik tüm bu sıradanlıklara dünya üzerinde bir işlev kazandırmıyor."

Bu nutka bir cevap vereyim diye ağzımı açmıştım ki heyecanla çalınan kapıdan içeri elinde taşıdığı pirinç tepside bir kart ile birlikte ev sahibesi girdi.

"Genç bir bayan sizi görmek istiyor, efendim," dedi, arkadaşşıma bakarak.

Holmes kartı okudu: "Bayan Mary Morstan... Hmm! Bu ismi hatırlamıyorum. Bayan Hudson, hanımefendiye gelmesini söyleyin. Sen de gitme doktor, kalmanı istiyorum."

II

Durumun Özeti

Bayan Morstan kapıdan emin adımlarla ve özgüven içinde girdi. Sarışın, ufak tefek, tatlı, genç bir bayandı. Eldivenleri ve elbisesi kusursuz bir zevkin ürünüydü. Yine de kıyafetinde imkânlarının kısıtlı olduğu izlenimi veren bir sadelik, basitlik göze çarpıyordu. Elbisesi soluk griye çalan bej renkteydi, üzerinde örgü ya da desen yoktu. Başında da aynı donuk tonda bir başlık bulunuyordu. Başlığın yanında da biraz olsun ona renk katan beyaz bir tüy dikkat çekiyordu. Yüz hatlarında geometrik bir uyum, simasında belirgin bir güzellik görülüyordu ama sevimli ve cana yakın bir yüz ifadesi vardı. Kocaman mavi gözleri de ayrıca sempatikti ve insanın içine işliyordu. Üç ayrı kıtada birçok ulusa uzanan kadın belleğimle böylesine saf ve duyarlı izlenim veren bir yüze rastlamamıştım. Sherlock Holmes'in gösterdiği yere otururken, dudakları kıpırdadı, elleri titredi, her halinde bir gerginlik gözleniyordu.

"Bay Holmes, size geldim, çünkü daha önce de patronum Bayan Cecil Forrester'in küçük bir ailevi sorununu çözmeye yardımcı olmuşsunuz. Nezaket ve yeteneğinizden oldukça etkilenmiş."

"Bayan Cecil Forrester," diye düşünceli şekilde tekrarladı. "Sanırım kendisine çok az bir yardımım dokundu. Gerçi hatırladığım kadarıyla vaka da oldukça basitti."

"O öyle düşünmüyor ama. Gerçi benim sorunum o kadar basit değil. Kendimi içinde bulduğum bu durumdan daha ilginç ve daha izahı zor bir durumu hayal bile edemiyorum."

Holmes ellerini ovuşturdu, gözleri parladı. Yüzünde beliren net, şahince bakışlarıyla sandalyesinde öne doğru eğildi. Anlatılacaklara kulak kesilmiş şekilde: "Konuyu anlatın." dedi. Sesinde canlılık ve ciddiyet vardı.

O an orada olmaktan biraz çekinmiştim. Sandalyemden kalkarken: "Ben izninizle kalkayım." dedim.

Birden şaşkırtıcı bir şekilde beni durdurmak için eldivenli elini uzattı:

"Eğer arkadaşınız da lutfedip durur ve dinlerse benim için tarifi imkânsız bir iyilik olur bu."

Tekrar sandalyeme çöktüm.

"Kısaca, mesele şöyle:" diye devam etti. "Babam bir Hint alayında subaydı ve beni henüz çok küçük bir çocukken memlekete geri gönderdi. Annem ölmüştü, İngiltere'de hiç akrabam yoktu. Edinburg'ta çok rahat bir yatılı okula yerleştirildim, on yedi yaşına kadar da orada kaldım. 1878 yılında babam birlik komutanı olarak yıllık izinle memlekete geldi. Sağ salım yurda döndüğüne dair Londra'dan bir telgraf çekti. En kısa zamanda verdiği adrese, 'Langham Oteli'ne gelmemi istiyordu. Hatırladığım kadarıyla sevgi ve içtenlik dolu bir mesajdı. Londra'ya ulaştıktan sonra Langham'a gittim ve öğrendim ki Yüzbaşı Morstan orada kalıyordu ama bir gece önce oradan ayrılmış ve henüz geri dönmemişti. Bir haber almaksızın tüm gün onu bekledim. O gece, otel yöneticisinin tavsiyesi üzerine polise başvurduğum, ertesi sabah

da tüm gazetelere ilanlar verdik. Aramalarımız bir sonuç vermedi. O gün bugündür talihsiz babam hakkında tek kelime bile haber alamadım. Memleketine kalbinde umutlarla gelmişti, biraz olsun huzur ve rahat istemişti ama onun yerine..." Elini boynuna koydu, patlayan bir hıçkırık, cümlesini yarıda kesti.

"Tarih?" diye sordu, Holmes, not defterini açarken.

"1878 yılının 3 Aralık tarihinde ortadan kayboldu, neredeyse on yıl önce."

"Valizi?"

"Otelde kalmıştı. İçinde delil olabilecek hiçbir şey yoktu. Giysiler, kitaplar, Andaman Adaları'ndan alınmış hatırı sayılır miktarda hediyelik eşya. Orada mahkûmlardan sorumlu bir birlikte subaylık yapmıştı."

"Memlekette hiç arkadaşı var mıydı?"

"Tek bildiğimiz kişi, kendisiyle aynı birlikten, 34. Bombay Piyadesi'nden, Binbaşı Sholto idi. Binbaşı kısa bir süre önce emekli oldu. Yukarı Norwood'da yaşıyordu. Onunla da tabii ki iletişime geçtik ama silah arkadaşının İngiltere'ye geldiğinden bile haberi yoktu."

"Sıradışı bir vaka," dedi Holmes.

"En sıradışı kısmını henüz anlatmadım. Yaklaşık altı yıl önce, kesin tarih söylemek gerekirse 4 Mayıs 1882'de, Times Gazetesi'nde Bayan Mary Morstan'ın adresini soran ve ortaya çıkmasının kendi hayrına olacağını söyleyen bir ilan yayımlandı. İlanın altında ne bir isim ne de bir adres vardı. O sıralar Bayan Cecil Forrester'in evinde dadı olarak çalışmaya

yeni başlamıştım. Onun tavsiyesiyle adresimi ilan sütununda yayımladım. Aynı gün postadan üzerinde adresim yazılı küçük mukavva bir kutu geldi. Kutuyu açtığımda çok büyük ve göz kamaştırıcı bir inci buldum. İçinde bir kelime olsun yazı yoktu. O gün bugündür her yıl aynı gün, benzer bir kutu, benzer bir inciyle ve göndericiye ilişkin başka bir ipucu olmaksızın bana geliyor. Bir uzman, bu incilerin çok nadir bulunan bir tür olduğunu ve hatırı sayılır bir değeri olduğunu söylemişti. Ne kadar güzel olduklarını buyurun gözlerinizle görün." Konuşurken bir yandan da düz bir kutuyu açtı ve o güne kadar gördüğüm en güzel incilerden altı tanesini gösterdi.

"Gerçekten de durumunuz oldukça ilginç," dedi Sherlock Holmes, "Başka bir şey oldu mu peki?"

"Bugüne kadar hayır. Zaten bu yüzden size geldim. Bu sabah bu mektubu aldım, belki kendiniz okumak istersiniz."

"Teşekkürler," dedi Holmes. "Zarfı da alayım lütfen: Londra damgalı. Güney Batı yakası. 7 Temmuz. Hmm.! Bir parmak izi var köşede, muhtemelen postacıya ait. En iyi kalite kağıt. Zarf da, paketi altı peni olanlardan. Kullandığı kırtasiyeye bakılırsa özel biri olduğu belli. Adres yok:

'Bu akşam saat yedide Lyceum Tiyatrosu'nun dışında soldan üçüncü sütunda bekleyin. Eğer korkuyorsanız yanınızda iki arkadaş getirebilirsiniz. Siz mağdur bir kadınsınız ve hakkınızda adalet yerini bulacak. Polis getirmeyin. Getirirseniz her şey boşa gider.

Meçhul Arkadaşınız'

"Pekâlâ, oldukça esrarengiz bir durum. Ne yapmayı düşünüyorsunuz Bayan Morstan?"

"Benim size sormak istediğim tam da bu."

"Öyleyse kesinlikle gideceğiz. Siz ve ben, bir de tabii ki Dr. Watson. Mektubu yazan, iki arkadaş getirebileceğinizi söylüyor. Dr. Watson ile daha önce de beraber çalışmıştık."

"Fakat gelir mi acaba?" diye sordu. Sesinde ve yüz ifadesinde yalvaran bir hal vardı.

"Onur duyarım, mutlu olurum," dedim, hevesle, "bir yardımım olacaksa."

"Sizler çok nazıksınız," dedi. "Hayattan elini eteğini çekmiş bir kimseyim, böyle bir iş için yardım isteyebileceğim hiç dostum yok. Saat altıda burada olursam sanırım uygun olur, değil mi?"

"Geç kalmamalısınız," dedi Holmes. "Yalnız bunlardan önce bir nokta daha var. Kutuların üzerindeki adreslerde kullanılan el yazısı ile mektuptaki el yazısı aynı mı?"

"Onları da getirdim," diye cevap verdi ve yarım düzine kâğıt parçası çıkardı.

"Kesinlikle örnek bir müşterisiniz. Doğru sezgileriniz var. Şimdi bir bakalım." Kâğıtları masaya yaydı, kısa ve ok gibi hızlı bakışlarla hepsini gözden geçirdi. "Mektuptaki yazı hariç diğer tüm yazılarda yazısını değiştirmeye çalışmış." dedi birden, "ama yazan konusunda hiç şüpheye yer yok. Şu Yunan 'e' sinin kalıbına sığmayan uzanımıyla, şu son "s" harfinin

kuyruğuna bakın. Hiç şüphe yok, bunlar aynı elin ürünü. Sizi yersiz umutlara sevk etmek istemem ama Bayan Morstan, bu el yazılarıyla babanızın el yazısı arasında bir benzerlik var mı?"

"Aralarında en küçük bir benzerlik bile yok."

"Ben de bunu duymayı umuyordum. Öyleyse sizi saat altında bekliyoruz. Lütfen kâğıtların bende kalmasına izin verin. Böylece bu arada biraz daha inceleme fırsatım olur. şu an saat daha üç buçuk. Au revoir, o zaman."

"Au revoir," dedi misafirimiz, birimizden diğerine geçen parlak ve zarif bir bakışla, inci tanelerini saklayan kutuyu koynuna yerleştirdi ve hızlıca çıktı. Pencere önünde, cadde boyu hızlı adımlarla seyirtmesini izledim. Ta ki gri şapkası ve üzerindeki beyaz tüyü, kasvetli kalabalık içinde bir nokta gibi kalıncaya kadar...

Arkadaşıma dönerek "Ne çekici bir bayan!" dedim. Piposunu yeniden yaktı, geriye yaslandı ve göz kapaklarını aşağı düşürerek: "Öyle miydi?" dedi isteksizce, "Fark etmedim."

"Gerçekten sen otomatik bir makinesin, bir hesap makinesi!" diye bağırdım. "Bazen senin bir insan olduğuna inanasım gelmiyor."

Nazikçe gülümsedi. "Birincil derecede önemli olan şu," dedi, "kişisel özelliklerin yargılarını saptırmasına izin verme. Bir müşteri benim için yalnızca bir bireydir, problem içinde bir faktördür. Duygusal nitelikler berrak düşünmenin düşmanıdır. Seni temin ederim, tanıdığım en zengin kadın, üç küçük çocuğu sigorta paralarını almak için zehirlemekten

idam edildi. Tanıdığım insanlar içinde en itici olanı, bir hayırseverdi, Londra'daki fakirler için yaklâşık çeyrek milyon para harcadı."

"Yine de bu vakada..."

"Hiçbir zaman istisna yapmam. İstisnalar kaideyi bozar... Şimdiye kadar hiç el yazısından kişilik okuma çalışmaları yaptın mı? Bu dostumuzun çiziktirdikleri hakkında ne düşünüyorsun?"

"Okunaklı ve düzenli," diye cevap verdim. "İşadamlarına has bir düzenliliği ve güçlü bir kişiliği var."

Holmes kafasını salladı. "Uzun harflerine bak," dedi. "Çoğunlukla kısa harflerin pek üstüne çıkmıyorlar. Şu 'd' harfi 'a' ya benzemiş, şu 'l' harfi de 'e' gibi. Kişilik sahibi kişiler, okunaksız bile yazsalar, her zaman uzun harflerini oldukça uzun yaparlar. 'k' larında kararsızlık, büyük harflerinde kibir var. Neyse, şimdi çıkıyorum ben. Dışarıda yapmam gereken bazı işler var. Sana şu kitabı tavsiye ederim, şimdiye dek kaleme alınmış en önemli kitaplardan biri. Winwood Reade'nin, 'İnsanlığın Çilesi' kitabı. Bir saat içinde gelirim."

Elimdeki kitapla pencere önünde oturdum ama düşüncelerim yazarın cesur yorumlarından oldukça uzaktaydı. Zihnim son ziyaretçimizde takılı kalmıştı, gülüşü, sesindeki derin ve zengin tonlamalar, yaşamını tümüyle kaplamış gizemler. Eğer babası kaybolduğunda on yedi yaşında olmuş olsa, şu an yirmi yedi yaşında olmalıydı. Güzel bir yaştı. Tam da gençliğin ilk bilinç düzeyinden sıyrılıp, yaşanan deneyimler ışığında biraz karamsar olunan bir yaştı genelde. Oturdum ve hayallere daldım. Ne zaman ki böylesi tehlikeli

düşünceler kafama üşüştü, hemen çalışma masama koştum ve üzerinde çalıştığım patoloji tezine öfkeyle atıldım. Neydim ben? Zayıf bir bacağı ve ondan daha zayıf bir banka hesabı olan bir askeri doktor... Ne cesaret, böyle şeyleri düşünebiliyordum? O bir bireydi, yalnızca bir faktör, o kadar. Geleceğim karanlık olduğuna göre, hayal gücümün bana verdiği safi imkânsız hayallerle onu aydınlatmaya çalışmak yerine, onunla erkekçe yüzleşmek hiç şüphesiz daha doğru olacaktı.

III

Çözüm Arayışı

Holmes döndüğünde saat beş buçuktu. Gözleri parlıyordu, istekli bir hali vardı ve enerjik görünüyordu. Onun durumunda bu hal bir süre sonra yerini en beter bunalımlara terk edebilirdi.

"Bu meselede öyle büyük bir gizem yok," dedi, onun için doldurduğum kahveyi alırken. "Tüm bu gerçeklerin bir tek açıklaması olabilir."

"Ne? Yoksa çözdün mü vakayı?"

"Bunu söylemek için henüz erken. Yalnızca önemli bir gerçeği keşfettim o kadar. Ancak bu gerçek ÇOK önemli. Halen eklenmesi gereken detaylar var tabii. Yalnızca Times'in eski sayılarını karıştırırken, 34. Bombay Piyade Birliği'nden tanıdığımız Yukarı Norfolk'dan Binbaşı Sholto'nun 28 Nisan 1882 tarihinde öldüğünü öğrendim."

"Çok kalın kafalı olabilirim Holmes, ancak buradan nasıl bir sonuç çıkardığını anlayamadım."

"Hayır mı? Beni şaşırtıyorsun. Öyleyse benim baktığım yerden bakmalısın. Yüzbaşı Morstan ortadan kayboluyor. Londra'da ziyaret etmiş olabileceği tek kişi Binbaşı Sholto. Binbaşı Sholto ise bırak görüşmeyi, Morstan'ın Londra'ya geldiğinden bile habersiz olduğunu söylüyor. Dört yıl sonra Sholto ölüyor. ÖLÜMÜNDEN BİR HAFTA SONRA

Yüzbaşı Morstan'ın kızı değerli bir hediye alıyor ve aynı hediye her yıl aynı zamanlarda yeniden geliyor. En sonunda da 'mağdur bir bayan' vurgusuyla bu mektup geliyor. Babasının ortadan kaybolması dışında bu bayan ne tür bir meselenin mağduru olabilir. Neden hediyeler Sholto'nun ölümünden hemen sonra gönderilmeye başlasın? Tek açıklama şu; Sholto'nun bir varisi bayanın içinde bulunduğu durum hakkında bilgi sahibidir. Bu durumu kendince telafi etmek için böyle bir yöntem seçmiştir. Tüm bu verileri karşılayabilecek alternatif bir teorin var mı?

"Fakat ne ilginç bir telafi yöntemi! Nasıl da ilginç bir yolla! Neden altı yıl önce değil de şimdi mektup yazıyor? Ayrıca mektup adaletin yerine geleceğini söylüyor. Ne tür bir adalet olabilir bu? Babasının halen yaşıyor olduğunu düşünmek aşırı iyimserlik olur. Bu vakada da anladığımız kadarıyla bundan başka adaletsizlik yok."

"Kapalı noktalar var, birtakım kapalı noktalar." dedi Sherlock Holmes, dalgınca. "Ama bu gece yapacağımız keşif onların hepsini çözecek. Aa, bir araba gelmiş, içinde de Bayan Morstan var. Sen tamam mısın? Öyleyse haydi bir an önce aşağı inelim. Biraz gecikmişiz."

Ben şapkamı ve en ağır bastonumu yanıma almıştım, baktım ki Holmes, çekmecesinden altıpatlarını çıkardı ve cebine koydu. Belliydi ki bu gece olacaklar konusunda temkinli davranmayı tercih ediyordu.

Bayan Morstan koyu bir pelerine sarınmıştı, duygulu yüzü muntazam ama solgundu. Karşı karşıya olduğumuz durumdan dolayı bir tedirginlik hissetmiyorsa, ona yalnızca bir kadın demek yanlış olurdu; kendisini çok iyi kontrol ediyordu.

Ayaküstü Sherlock Holmes'ün sorduğu birtakım sorulara da rahatça cevap verdi.

"Binbaşı Sholto babamın çok yakın arkadaşıydı," dedi. "Babamın mektupları Binbaşı'dan bahisler ile dolu olurdu. O ve babam Andaman Adaları'ndaki birlikleri yönetiyorlardı, dolayısıyla birlikte birçok zorluğa göğüs germişlerdi. Bu arada, babamın çalışma masasında kimsenin anlayamadığı ilginç bir kâğıt da bulundu. Önemli bir şey olduğunu hiç sanmıyorum ama bakmak isteyebileceğinizi düşündüm, bu nedenle de yanımda getirdim. İşte burada."

Holmes katlanmış kâğıdı dikkatlice açıp dizi üzerinde düzeltti. Sonra çift merceğiyle tamamen sistemli bir şekilde inceledi.

"Hint malı bir kâğıt," dedi. "Bir zamanlar bir panoya iğnelenmiş. Üzerinde, birçok salon, koridor ve odaya sahip geniş bir binanın bir kısmının planına benzer çizimler var. Bir noktada kırmızı mürekkeple yapılmış bir çarpı işareti var, üzerinde de 'soldan 3.37' yazılmış, silinmiş. Sol köşede ilginç bir hiyeroglif şekil var, kolları birbirine değecek şekilde çizilmiş dört adet çarpı, bir hizada. Yanında da kargacık burgacık bir yazı ile 'Dörtlü İttifak, -- Jonathan Small, Muhammed Singh, Abdullah Han, Dost Ekber' yazılmış. Hayır, açıkçası ben de bu kâğıtla vakamız arasında bir bağ kuramadım ama bu önemli bir belge. Bir cep kitabının arasında dikkatlice saklanmış; her iki tarafı da aynı derecede temiz."

"Zaten babamın cep kitabının arasında bulunmuştu."

"Öyleyse bunu dikkatlice saklayın Bayan Morstan, gelecekte işimize yarayabilir. Bu meselenin başlangıçta

düşündüğümünden çok daha derin ve karmâşık olacağından şüphelenmeye başladım. Fikirlerimi yeniden gözden geçirmeliyim."

Arabada arkasına yaslandı. Kalkık kaşları ve boş bakan gözlerinden, derin düşüncelere daldığını fark edebiliyordum. Bayan Morstan ve ben, kısık bir sesle gezimizden ve olası sonuçlarından konuşuyorduk, ancak arkadaşımız, yolculuğun sonuna kadar o sarsılmaz suskunluğunu korudu.

Bir Eylül akşamıydı, henüz saat yedi olmamıştı ama gün, bunaltıcı kasvetini kuşanmıştı bile, yoğun bir sis tabakası koca şehrin üstüne usul usul çökmeye başlamıştı. Çamur renkli bulutlar, çamurlu sokaklar üzerine hüznle çökmüştü. Kordon boyunca dizilmiş lambalar, ıslak kaldırımlarda belli belirsiz akisler yapıyordu. Dükkânların pencerelerinden sızan sarı ışıklar, dışarının buğulu havasına doğru süzülüyor, kalabalık cadde boyunca bulanık izler bırakıyordu. Bu ışık huzmeleri arasında uçuşan bitmez tükenmez bu yüzler geçidinde bana öyle geliyordu ki, tüyler ürpertici, hortlaksı bir hava vardı. Üzgün ve mutlu, bezgin ve hayat dolu yüzler... Tüm insanlar gibi, onlar da karanlıktan aydınlığa, sonra bir kez daha karanlığa uçuşup duruyorlardı. Aslında izlenimlerin adamı değilim ama kasvetli ve yoğun akşam, içine girmiş olduğumuz bu garip iş, bir araya gelerek beni heyecanlı ve gergin bir hale sokmuştu. Bayan Morstan'ın tavırlarından onun da benimle aynı hisler içinde olduğunu görebiliyordum. Holmes tek başına benim şu zavallı tespitlerime taş çıkartabilirdi. Defterini açık şekilde dizinin üstünde tutuyor, cep fenerinin de yardımıyla yer yer çizimler yapıyor, notlar tutuyordu.

Lyceum Tiyatrosu'nda yan girişlerde yoğun bir kalabalık vardı. Ön tarafta, faytonlar ve dört tekerleklilerin biri durup biri kalkıyor, her birinden smokinli adamlar, şallı, mücevherli kadınlar boşalıyordu. Randevu noktamız olan üçüncü sütuna zar zor ulaşmıştık ki arabacı kıyafetiyle ufak tefek, esmer, kıvrak bir adam yanımıza yaklaştı:

"Sizler Bayan Morstan ve arkadaşları mısınız?" diye sordu.

"Ben Bayan Morstan, bu iki beyefendi de arkadaşlarım." dedi.

Adam soru sorar gibi bakan delici iki gözle bizi tepeden tırnağa süzdü:

"Beni bağışlayın hanımefendi," dedi kararlı bir tavırla, "fakat arkadaşlarınızın polis memuru olmadığına dair sizden teminat istemek durumundayım."

"Bana güvenebilirsiniz, polis değiller." dedi.

Adamın kulak tırmalayıcı bir ıslığıyla bir sokak çocuğu, dört tekerlekli arabayı karşıya geçirdi ve kapısını açtı. Biz arabada yerlerimizi alırken, bizi bulan adam da kapımızı kapattı. Tam oturmuştuk ki arabacı atını kırbaçladı, hızla sisli caddelere doğru atıldık.

Durum oldukça merak uyandırıcıydı. Sonu meçhul bir iş için meçhul bir yere doğru yol alıyorduk. Ya bu davet bir aldatmacadan ibaretti – ki bunu aklıma bile getirmek istemiyordum – ya da bu seyahatimizde önemli sonuçlar bizi bekliyordu. Böyle düşünmek için de yeterli nedenimiz vardı. Bayan Morstan her zamanki gibi sakin ve kararlı bir görüntü sergiliyordu. Afganistan maceralarımla onu güldürüp

eğlendirmeye çalıştıysam da, açıkçası içinde bulunduğumuz durum ve gideceğimiz yer konusunda duyduğum merak, hikâyelerimi de etkisiz kılıyordu. Şimdi söylediğine göre ona anlattığım en sürükleyici anı, gecenin bir köründe çadırımdan içeri sokulan tüfeğe karşı içinde kaplan yavrusu olan bir fıçıyı fırlatışıma dair olanmış. Başlarda nereye doğru gittiğimize dair biraz fikrim vardı fakat çok geçmeden bir yandan hızımız ve ortalığı kaplayan sis, bir yandan Londra hakkındaki sınırlı bilgim nedeniyle tüm dayanaklarımı kaybettim, epey bir yol gittiğimiz dışında hiçbir şey bilmez hale geldim. Fakat Sherlock Holmes yanılma nedir bilmiyor, arabamız meydanlardan, dolambaçlı ara sokaklardan geçtikçe tek tek bu mekânların isimlerini mırıldanıyordu:

"Rochester Sokağı" diyordu, "Bu da Vincent Meydanı. Şimdi de Vauxhall Köprü Yolu'na çıktık. Görünüşe bakılırsa Surrey tarafına gidiyoruz. Evet, ben de zaten öyle düşünmüştüm. Şu an köprüden geçiyoruz. Nehrin karaltısını görebilirsiniz."

Gerçekten de geniş ve sakin sular boyunca dizili lambaların yardımıyla Thames'in bir bölümünü hayal meyal görmeye muvaffak olduk. Ancak arabamız öyle hızlı hareket ediyordu ki çok geçmeden nehrin karşı tarafındaki labirent gibi caddelerin arasına dalıverdik.

"Wordsworth Yolu" dedi dostum. "Priory Yolu, Lark Hall Sokağı. Stockwell Mevkii. Robert Caddesi. Cold Harbor Sokağı. Görünüşe bakılırsa maceramız bizi pek gözde mekânlara sürüklemiyor."

Gerçekten de kuşku ve korku uyandıran bir muhite gelmiştik. Sıra sıra kasvet yüklü tuğladan evlere ancak

köşedeki meyhanelerin hoyrat ışıkları ve cafcaflı parıltıları bir nebze renk katıyordu. Sonra önlerinde küçük bahçeleri olan iki katlı evler geldi. Sonra yeniden insana dik dik bakan uçsuz bucaksız tuğla evler... Bu evler sanki devasa kentin kırlara doğru attığı ahtapot kolları gibiydi.

Nihayet arabamız, yeni bir ev sırasındaki üçüncü evin önünde durdu. Diğer evlerde zaten yaşam belirtisi yoktu. Önünde durduğumuz ev de komşu evler gibi karanlıktı. Yalnız mutfak penceresinden birazcık ışık sızıyordu. Ancak kapıyı çalmamızla birden kapı ardına kadar açıldı ve karşımızda sarı sarı, dökümlü beyaz elbisesi ve sarı kuşağıyla Hintli bir hizmetçi belirdi. Karşımıza çıkan bu doğu figürü ile bu üçüncü sınıf varoş evinin salaş giriş kapısı arasında bir tutarsızlık hemen göze çarpıyordu.

"Sahip sizi bekliyor," dedi. Hemen ardından içeri odadan tiz bir ses yükseldi: "Onları içeri al, khitmutgar, onları doğru içeri al!"

IV

Kel Kafalı Adamın Öyküsü

Hintliyi alçak tavanlı, kötü aydınlatılmış ve daha kötü tefriş edilmiş sıradan bir koridor boyunca takip ettik, sağ tarafta bir kapının önünde durdu ve kapıyı ardına kadar açtı. Kapının ardından bize doğru sarı bir ışık taşarak geldi. Işığın tam ortasında yalçın kafasıyla ufak bir adam duruyordu. Kafasının yanlarından boydan boya püskül gibi kızıl saçlar taşıyordu. Kel ve parlak kafa derisi ortadan, köknar ağaçları arasından sıyrılan bir dağ zirvesi gibi göğe yükseliyordu. Elleri birbirine kenetli biçimde ayakta dikiliyordu. Yüzünde kâh gülen kâh kaş çatan fakat asla sabit kalmayan hareketli bir ifade vardı. Tabiat ona sarkık bir dudak ve hemen dikkati çeken bir dizi sarı ve düzensiz diş vermişti. Elini aralıksız olarak yüzünün alt yarısında dolaştırarak bu görüntüyü gizlemeye çalışır gibiydi. İlk bakışta göze çarpan kelliğine rağmen genç bir görüntü veriyordu. Aslına bakılırsa daha otuzuna yeni girmişti.

İnce ve yüksek bir sesle "Hizmetinizdeyim Bayan Morstan," diyordu sürekli. "Hizmetinizdeyim beyler, lütfen küçük odama girin. Küçük bir mekân fakat zevkime göre döşettim. Güney Londra'nın kasvetli çölünde bir sanat vahası burası."

Davet üzerine içeri girince hepimiz şaşkına döndük. Bu pejmurde evde bu oda, pirinçten bir takının üzerine oturtulmuş birinci sınıf bir elmas kadar akıllamazdı. Duvarlar

en zengin ve görkemli perdeler ve duvar halıları ile kaplıydı. Onların sağında ve solunda da görkemli bir şekilde gözler önüne serilen tablolar ve doğu işi vazolar vardı. Kehribar sarısı ve siyah olan halı öylesine yumuşak ve kalındı ki ayaklarımız bir yosun yatağına serilir gibi zevkle içine gömülüyordu. Karşılıklı serilmiş iki dev kaplan postu ve köşedeki paspasın üstünde duran dev nargile, doğunun zevkini yansıtıyordu. Güvercin şeklinde gümüşten bir lamba, odanın tam ortasında tavandan aşağı, neredeyse görünmeyecek kadar ince altından bir tel ile asılıyordu. Yandığı zaman odanın içini hafif ve güzel bir koku kaplıyordu.

"Bay Thaddeus Sholto," dedi küçük adam, sallanarak ve gülümseyerek. "Bu benim adım. Tabii ki siz Bayan Morstan'sınız. Ve bu beyefendiler..."

"Bu Bay Sherlock Holmes ve bu da Dr. Watson."

"Doktor mu?" diye bağırdı heyecanla. Stetoskobunuz yanınızda mı acaba? Rica etsem, mitral kapakçığım hakkında ciddi şüphelerim var, beni aydınlatır mısınız? Aortik bölgemden yana bir endişem yok ancak mitral hakkında vereceğiniz bilgiler benim için önem arz ediyor."

Ricası üzerine kalbini dinledim ama yanlış giden bir şey görmedim. Ancak korkudan tepeden tırnağa tir tir titriyordu. "Normal görünüyor," dedim, "endişe etmeniz için bir sebep yok."

"Heyecanımı bağışlayın, Bayan Morstan," dedi uçarı bir ses tonuyla. "Oldukça hastalıklı bir insanım ben, uzun zamandır mitral kapakçığımdan şüpheleniyordum. Şüphelerimin yersiz

olduğunu duymak beni memnun etti. Babanız da birazcık kalbine özen gösterseydi belki de bugün hayatta olacaktı."

Böylesine hassas bir konuda bu kadar patavatsız konuştuğu için o an suratına bir yumruk geçirebilirdim. Bayan Morstan oturdu, yüzü dudaklarına kadar bembeyaz kesilmişti. "İçimden bir ses, öldüğünü söylüyordu hep," dedi.

"Size her türlü bilgiyi verebilirim," dedi adam, "ayrıca, hakkınızda adaletin yerini bulmasını sağlayabilirim ve sağlayacağım da; Kardeşim Bartholomew ne derse desin. Arkadaşlarınızın burada olmalarından dolayı çok mutluyum, böylece sadece sizi korumuş olmayacaklar, aynı zamanda yapacaklarıma ve söyleyeceklerime şahitlik etmiş olacaklar. Hem üçümüz kardeşim Bartholomew'e karşı daha güçlü durabiliriz. Aramızda yabancı yok, değil mi, polis filan? Her şeyi pekâlâ karışan görüşen olmadan aramızda halledebiliriz. Kardeşim Bartholomev'i aleni davranmak kadar rahatsız edecek başka bir şey olamaz."

Alçak bir kanepeye oturdu ve sulu, zayıf, mavi gözleriyle soru sorarcasına bize doğru bakmaya başladı.

"Kendi hesabıma," dedi Holmes, "burada açıkladığınız her şey burada kalacaktır."

Ben de hemfikir olduğumu belirtmek için başımı salladım.

"Çok güzel! Çok güzel!" dedi. "Size bir bardak Chianti önerebilir miyim, Bayan Morstan? Ya da Tokay'ı mı tercih edersiniz? Başka şarap buldurmuyorum. Bir şişe açtırayım mı? Hayır mı? Peki öyleyse, umarım tütün dumanına aldırış etmiyorsunuzdur; hafif balsam aromalı Doğu tütünü. Biraz

gergin bir mizacım var, nargile benim için paha biçilmez bir yatıştırıcı."

Hazneye bir miktar kor koydu, dumanla birlikte, gül suyunun içinde neşeli kabarcıklar oluştu. Üçümüz yarım daire şeklinde oturmuştuk, tuhaf, sarsak küçük adam, sivri ve parlak kafasıyla ortamımızda oturarak nargilesini tütürürken, biz de kafalarımızı öne eğmiş, çenelerimizi ellerimizin üstüne koymuş ona bakıyorduk.

"Sizinle bu görüşmeyi yapmaya ilk karar verdiğimde," dedi, "size adresimi verebilirdim, fakat ricamı hiçe sayıp, hoş olmayan insanlar getireceğinizden korktum. Bu nedenle böyle bir randevu düzenleyerek öncelikle adamım Williams'ın sizi görmesini sağladım. Onun yetkinliğine güvenim tamdır. Eğer durumunuz ona inandırıcı gelmeseydi, daha fazla ilerlemeden görüşmeyi orada kesecekti, böyle talimat almıştı. Aldığımız bu önlemleri mazur görün, ben artık az çok münzevi bir adamım. Neredeyse katıksız bir estetik anlayışa sahibim; bir polis kadar estetikten uzak başka bir şey de düşünemiyorum. Kaba maddeciliğin her türlüsüne çekinceyle yaklaşırım. Kalabalığa çok seyrek karışıırım. Sizin de gördüğünüz gibi çok dar bir zarafet atmosferinde yaşıyorum. Kendimi sanat koruyucusu olarak nitelendirebilirim. Bu da benim zaafım. Mesela şu manzara resmi hakiki bir Corot yapıtı. Şu Salvator Rosa'ya bir uzman şüpheyile yaklaşabilir ama şu Bouguereau'nın orijinal olduğunda en küçük bir şüphe yok. Modern Fransız ekolüne düşkünüm biraz."

"Beni bağışlayın Bay Sholto," dedi Bayan Morstan, "ancak burada olma sebebim, bana söyleme arzusunda olduğunuz şeyi öğrenmek. Saat epey geç oldu, ben de bu görüşmenin olabildiğince kısa olmasını istiyorum."

"En iyi ihtimalle bile biraz zaman alır," diye cevapladı; "çünkü Norwood'a gitmek ve kardeşim Bartholomew'i görmek zorundayız. Hep beraber gidip kardeş Bartholomew'i ikna etmeye çalışacağız. Bana doğru gelen bu yolu seçtiğim için bana çok kızgın. Dün gece onunla oldukça sert bir tartışmamız oldu. Kızdığında nasıl da berbat bir herif olduğunu hayal bile edemezsiniz."

"Eğer Norwood'a gitmemiz icap ediyorsa, belki de hemen çıkmalıyız," deme cüretinde bulundum.

Kulakları kızarıncaya kadar güldü. "Maalesef o kadar kolay değil," dedi. "Sizi böyle birdenbire karşısına çıkartsam ne der bilmiyorum. Önce onunla aramızdaki hukuktan bahsederek sizleri buna hazırlamalıyım. Öncelikle söylemem gerekiyor; hikâyenin içinde öyle noktalar var ki ben de o konularda bir şey bilmiyorum. Gerçekleri önünüze yalnızca bildiğim kadarıyla sereceğim:

"Babam, sizin de tahmin etmiş olabileceğiniz gibi bir zamanlar Hindistan ordusunda görev almış Binbaşı John Sholto'dur. Yaklaşık on bir yıl önce emekli oldu ve Yukarı Norwood'da Pondicherry Bölgesi'ne yerleşmek üzere geldi. Hindistan'da büyük bir servet edinmişti; bu sayede değerli antikalarından oluşan geniş bir koleksiyon ve bir grup Hintli hizmetkâr ile hatırı sayılır miktarda parayı yanında getirdi. Bu imkânlar ile kendisine bir ev aldı ve büyük bir lüks içinde yaşadı. İkiz kardeşim Bartholomew ile benden başka çocuğu yoktu.

Yüzbaşı Morstan'ın kaybolmasının yol açtığı etkiyi çok iyi hatırlıyorum. Detayları gazetelerden okumuştuk, babamızın bir arkadaşı olduğunu da bildiğimiz için, babamızın

huzurunda da konuyu epeyce tartıştık. Ne olmuş olabileceğine dair yaptığımız yorumlara o da katılırdı. Bir an olsun, bu konuda içinde büyük sırlar sakladığından şüphelenmedik. Babamın, Arthur Morstan'ın akıbetini bilen tek kişi olduğunu hiç düşünmedik.

Tek bildiğimiz; bir sır, somut bir tehlike, sürekli babamızı etkisi altında bulunduruyordu. Dışarı yalnız başına çıkmaktan çok korkuyordu. Pondicherry Bölgesi'ne her çıktığında yardımcı kılığında iki koruma ona eşlik ediyordu. Sizi buraya getiren Williams, işte onlardan biriydi. Eski İngiltere hafif sıklet şampiyonudur. Babamız korktuğu şeyin ne olduğunu bize hiç anlatmazdı ama tahta bacaklı adamlara karşı belirgin bir tahammülsüzlüğü vardı. Hatta bir keresinde, siparişler için gelen tahta bacaklı kendi halinde bir tüccara tabancasıyla ateş etmişti de konuyu kapatmak için yüklü bir para ödemek zorunda kalmıştık. Kardeşim ve ben bunun, babamın kuruntusu olduğunu düşünüyorduk ancak hadiseler fikrimizi değiştirmemize neden oldu.

1882'nin başlarında babam Hindistan'dan şok etkisi yapan bir mektup aldı. Kahvaltı masasında mektubu açtığında neredeyse düşüp bayılacaktı, o günden sonra da bir daha toparlanamadı zaten, adım adım ölüme doğru gitti. O mektupta ne yazdığını asla öğrenemedik. Mektubu elinde tutarken gördüğüm kadarıyla tek bildiğim kısa ve özensizce yazılmış olduğu... Yıllarca dalak büyümesinden çekmişti ama o günden sonra hızla daha da kötüleşti. Nisan ayının sonlarına doğru hekimler umudun bittiğini söylüyordu, o ise bizimle son bir konuşma yapmak istiyordu.

Odasına girdiğimizde yastıklarla desteklenmiş durumdaydı ve zor nefes alıyordu. Kapıyı kilitlememizi ve yatağının iki

ucuna yanaşmamızı istedi. Sonra, ellerimizi tutarak, bize dikkate değer bir konuşma yaptı. Sesinde yalnızca acının değil, o anki duygularının da neden olduğu bir kırıklık vardı. Söylediklerini size elimden geldiği kadarıyla onun kelimeleriyle aktaracağım:

‘Bir tek şey var,’ dedi, ‘şu önemli anda zihnimde ağırlık yapan bir tek şey var. O da zavallı Morstan'ın yetimine yaptığım haksızlıktır. Hayatım boyunca beni çepeçevre kuşatan günahım, açgözlülüğüm, o yetimden hazineyi esirgememe neden oldu. Oysa hazinenin en azından yarısı onun olmalıydı. Üstelik ondan esirgediğim paya kendim de dokunmuş değilim. İşte açgözlülük böylesine kör ve aptal bir duygu... Bir şeylere sahip olmak benim için öyle büyük değer ifade ediyordu ki, onları birileriyle paylaşmak bana dayanılmaz geldi hep. Kinin şişenin yanındaki inci dizisini gördünüz mü? Onları ona göndermek için ayırdığım halde göndermeye elim varmadı. Sizler, oğullarım, Agra hazinesinden ona adil bir pay vereksiniz. Yalnız ben ölünceye kadar inciler de dâhil hiçbir şey göndermeyin. Çünkü belli olmaz, yeniden sağlığıma kavuşabilirim.’

‘Size Morstan'ın nasıl öldüğünü de anlatacağım,’ diye devam etti. ‘Yıllarca zayıf bir kalpten çekti fakat bunu herkesten sakladı. Bunu bilen tek kişi bendim. Hindistan'da iken değişik olaylar zinciri sonucu o ve ben hatırı sayılır bir hazinenin idaresini ele geçirdik. Ben hazineyi doğru İngiltere'ye getirdim. Morstan geldiği günün gecesi doğrudan hazineden payını almak için buraya geldi. İstasyondan gelmiş ve en güvendiğim adamlarımdan, toprağı bol olsun, Lal Chowdar tarafından karşılanmıştı. Hazinenin bölüşümü konusunda Morstan ve ben fikir ayrılığı içindeydik, birbirimize biraz ağır

laflar ettik. Morstan, ani bir sinir kriziyle sandalyesinden fırladı, sonra elini kalbine götürdü, yüzü karardı, sonra da arkası üstüne düştü. Düşerken hazine sandığının köşesine çarparak başını da yaralamıştı. Üzerine eğilip baktığımda, dehşetle, ölmüş olduğunu fark ettim.

Uzunca bir süre ne yapacağımı bilemeden yarı şaşkın oturdum. İlk aklıma gelen tabii ki yardım çağırmak oldu ama yapamadım, çünkü cinayetle suçlanmam için her türlü sebep vardı. Tartışma sırasında ölmüştü ve kafasındaki yara da benim aleyhimeydi. Ayrıca yapılacak bir tahkikatta hazineye ait bilgilerin ortaya çıkması işten bile değildi. Oysa onu saklamak için de azami gayret sarf ediyordum. Bana, nereye gittiğini dünyada hiç kimsenin bilmediğini söylemişti. Zaten kimsenin bilmesi için bir sebep de yoktu.

Hâlâ düşünüp duruyordum ki hizmetçim Lal Chowdar'ı kapı eşiğinde gördüm. İçeri sızdı ve kapıyı içeriden kilitledi. "Korkmayın Sahip," dedi. "Onu öldürdüğünüzü kimse bilmeyecek. Haydi, onu saklayalım. Kim daha akıllıymış?"

"Onu ben öldürmedim," dedim, Lal Chowdar başını salladı ve gülümsedi. "Her şeyi duydum, Sahip," dedi. "Tartıştığınızı ve darbenin sesini duydum. Ama dudaklarım mühürlü. Evdeki herkes uyuyor. Haydi, onu birlikte ortadan kaldıralım." Bu kadarı karar vermeme yetti. Eğer kendi hizmetkârım bile masum olduğuma inanmadıysa, yirmi aptal tüccardan oluşan jüriyi nasıl masumiyetime ikna edebilecektim? Lal Chowder ve ben o gece cesedi ortadan kaldırdık, birkaç gün içinde de Londra gazeteleri Yüzbaşı Morstan'ın gizemli kayboluşunu yazdı. Anlattıklarımın anlayacağınız gibi bu meselede benim suçlanmamı gerektirecek bir şey yok. Tek suçum, cesedi ortadan

kaybederken, hazineyi de ortadan kaybetmek ve Morstan'ın payına da kendi payımmış gibi sahip çıkmaktır. İşte bu nedenle sizden bunun telafisini istiyorum. Kulağınızı bana verin. Hazinenin yeri...'

Tam bu sırada yüz ifadesi korkunç bir hal aldı; bakışları vahşileşti, çenesi düştü ve asla unutamayacağım bir ses tonuyla bağırdı: "Onu dışarı çıkarın, İsa aşkına, içeri almayın!" O an ikimiz de bakışlarının kilitlendiği yere, arkamızdaki pencereye baktık. Karanlığın içinden bir yüz bize doğru bakıyordu. Pencereye bastırıldığı yerde beyazlaşan burnunu görebiliyorduk. Saçlı sakallı bir yüzdü. Vahşi ve gaddar gözlerinden yoğun bir şekilde kötülük okunuyordu. Kardeşim ve ben, pencereye doğru koştuk ama adam gitmişti. Geri döndüğümüzde ise babamın başı düşmüş, nabızı durmuştu.

O gece bahçeyi boydan boya aradık ama pencere altındaki çiçekliğin üzerindeki tek ayak izi hariç, bu davetsiz misafire ilişkin bir iz bulamadık. O ayak izi olmasaydı, o vahşi ve azılı suratı hayal gücümüzün ürettiği bir şey olarak görecektik. Ne var ki çok geçmeden etrafımızda acayip şeyler olmaya başlayınca bunun bir hayal olmadığına ikna olduk. Babamın odasındaki pencere sabahleyin açık bulundu, dolaplar ve kutular didik didik edilmişti. Babamın göğsü üstüne yırtılmış bir kâğıtta gayet özensiz bir yazıyla "Dörtlü İttifak" yazan bir not iliştilmişti. Bu ifade ne anlama geliyordu, eve gelen bu gizli ziyaretçi kimdi, asla öğrenemedik. Anlayabildiğimiz kadarıyla her şeyin altı üstüne getirilmiş olmasına rağmen evden bir şey çalınmamıştı. Doğal olarak kardeşim ve ben, bu acayip hadise ile babamı sağlığında devamlı korkuya

sürükleyen şey arasında bir bağlantı olduğunu düşündük ama bu iş bizim için hâlâ tam bir muamma."

Küçük adam nargilesini çekmeyi bıraktı. Bir süre düşünceli bir şekilde fokurdattı. Hepimiz dalmış oturuyor, bu sıra dışı hikâyeyi dinliyorduk. Babasının ölümüne dair kısa açıklamanın ardından Bayan Morstan ölü gibi bembeyaz olmuştu, hatta bir ara bayılacağından korktum. Bir bardak su içmek için davrandı, ben de sakin bir şekilde, sehpanın üzerinde duran Venedik sürahiyle ona su verdim. Sherlock Holmes yüzünde dalgın bir ifadeyle arkasına yaslanmış oturuyordu. Göz kapakları parıldayan gözlerini gölgeliyordu. Ona şöyle bir göz ucuyla bakınca, daha bugün hayatının tekdüzeliğinden acı acı yakındığını aklıma getirmeden edemedim. En azından burada onun dehasını sonuna kadar kullanmasına imkân tanıyacak bir problem vardı. Bay Thaddeus Sholto, hikâyesinin bizde yaptığı etkiden dolayı bariz bir gururla hepimizi tek tek süzdü, sonra dev nargilesini fokurdattımaya devam etti.

"Kardeşim ve ben," dedi, "tahmin edebileceğiniz gibi, babamın bahsettiği hazineden dolayı oldukça heyecanlanmıştık. Haftalar ve aylar boyunca bahçenin her bir karışını kazdık, en ufak bir iz bulamadık. Hazinenin saklandığı yerin ölmeden önce babamın dudaklarının ucunda olduğu fikri çıldırtıcıydı. Hazinenin ortada olan tek parçası olan incilere bakınca kayıp hazinenin ne derece görkemli bir şey olabileceğini tahmin edebiliyorduk. Bu inci dizisi üzerinde kardeşim Bartholomew ve ben biraz tartıştık. İncilerin ne kadar değerli olduğu apaçık ortadaydı. Kardeşim onları elden çıkarmaya karşı çıkıyordu, çünkü laf aramızda, o da babamın yaptığı tarzda hataları yapmaya meyilliydi. Eğer

incileri verirsek, bunun dedikodulara yol açacağını, sonuç olarak da başımızın derde gireceğini düşünüyordu. Sonunda onu Bayan Morstan'ın adresini bulmaya ve ona belirli aralıklarla tek tek inciler yollamaya ikna edebildim. Böylece o da paraya asla muhtaç olmayacaktı."

"Çok nazikçe bir düşünce," dedi Holmes, içtenlikle, "ne kadar, ne kadar iyisiniz!"

Küçük adam, umursamaz bir biçimde elini salladı. "Biz yalnızca emanetçiydik," dedi. "Benim düşünce tarzım hep bu oldu. Gerçi kardeşim Bartholomew tam olarak benim gibi rahat düşünemedi. Bizim kendimize ait yığınla paramız vardı. Ben daha fazla istemezdim. Öte yandan, genç bir bayana böyle bir alçaklık yapmak büyük bir ayıp olurdu. 'Le mauvais gout mene au crime.'^[2] Fransızlar böyle şeyleri bir araya getirmede oldukça hünerliler. Bu konuda aramızdaki fikir ayrılığı öyle boyutlara geldi ki kendi evime taşınmamın uygun olacağını düşündüm; böylece, eski hizmetkârı ve Williams'ı yanıma alarak Pondicherry Malikânesi'nden ayrıldım. Fakat dün, çok önemli bir hadise olduğunu öğrendim. Hazine bulunmuştu ve hemen Bayan Morstan ile bağlantı kurdum. Şimdi tek yapmamız gereken, Norwood'a giderek hazineden payımızı almak... Düşüncelerimi geçtiğimiz gece kardeşim Bartholomew'e anlattım, dolayısıyla istemeyerek de olsa bizi bekliyor olacak."

Bay Thaddeus Sholto konuşmasını bitirmişti. Kanapesinde kımıldanıp duruyordu. Bu gizemli hikâyenin geldiği noktanın etkisiyle hepimiz sessizliğe gömülmüştük. İlk davranan Holmes oldu:

"Başından sonuna kadar en doğrusunu yapmışsınız bayım," dedi. "Baştan beri karanlıkta kaldığınızı söylediğiniz noktaları aydınlatmak adına sanırım size daha sonra küçük bir ziyaret yapabiliriz. Fakat az önce Bayan Morstan'ın da belirttiği gibi, vakit geç oldu, bir an önce yola koyulsak iyi olacak."

Yeni dostumuz, nargilesinin hortumunu büyük bir özenle nargileye doladı ve bir perdenin arkasından oldukça uzun, yakaları ve manşetleri Astragan, düğmeli bir pardesü çıkarıverdi. Gecenin aşırı kasvetli havasına rağmen düğmelerini sonuna kadar ilikledi, kıyafetini kulaklarını da örten tavşan derisi bir şapkayla tamamladı. Bu haliyle hareketli ve sivri suratının dışında hiçbir yeri görünmüyordu. "Sağlık durumum çok hassas," dedi kapıya doğru önümüzden yürürken, "Böyle hastalık hastası gibi davranmaya mecburum."

Arabamız dışarıda bizi bekliyordu. Programın daha önceden ayarlandığı belliydi; araba biz biner binmez hızla hareket etti. Thaddeus Sholto, tekerleklerin tıkırtılarını bastırırcasına yüksek bir sesle habire konuşuyordu:

"Bartholomew akıllı bir heriftir," dedi. "Hazineyi nasıl bulduğunu zannediyorsunuz? Hazinesinin evin içinde bir yerlerde olduğuna kanaat getirmiş: evin üç boyutlu şekli üzerine çalışmış, bir inçlik bir yeri bile es geçmeden evin her yerinde ölçüler almış. Birçok ölçünün yanısıra, evin yüksekliğinin yetmiş dört fit olduğunu bulmuş. Ancak tüm odaların yüksekliğini ayrı ayrı toplayıp kat aralarını da ekleyince yetmiş fiti geçmediğini fark etmiş. Hesapta olmayan dört fitlik bir yer varmış. Bunun ancak binanın tepesinde olabileceğini düşünmüş. En üstteki odanın alçı ve çitalardan yapılmış tavanında bir delik açmış ve yukarıda

ustaca kapatılmış ve varlığı kimsece bilinmeyen bir başka küçük tavanarası keşfetmiş. Tam ortada, iki kalas arasında öylece bekleyen hazineyi görmüş. Mücevherlerin yarım milyon Sterlinden az olmadığını düşünüyor."

Bu devasa paranın telaffuz edilmesiyle birlikte hepimiz gözlerimiz açık, birbirimize bakakaldık. Bayan Morstan, eğer sağ salim hakkını alabilirsek, yardıma muhtaç bir mürebbiyeden, İngiltere'nin en zengin varisine dönüşecekti. Kuşkusuz, sadık bir dost böyle bir durumda sevinirdi, ancak utanarak söylüyorum ki bencillik ruhumu kaplamıştı, kalbim içimde kurşun gibi ağırlaşmıştı. Tebrik etme anlamına gelecek birkaç söz mırıldandım, sonra başımı öne eğerek oturdum, yeni dostumuzun dır dır konuşmasına kulaklarımı tıkadım. Bu adam tescilli bir hastalık hastasıydı, ardı arkası kesilmez hastalık belirtileri sıraladığını hayal meyal hatırlıyorum. Yolculuk boyunca bir kısmını cebindeki deri muhafaza içinde sakladığı uyduruk kocakarı ilaçlarının terkip ve etkileri hakkında sayısız soru sordu. O gece ona anlattığım şeylerin hiçbirini umarım hatırlamaz. Holmes'in anlattığına göre onu iki damladan fazla hintyağı almanın devasa zararlarına karşı uyarmış, sakinleştirici etki için yüksek dozda kargabüken özü önermişim. Arabamız sert bir fren yapıp, arabacı kapıyı açmak üzere fırladığında, kendimi rahatlamış hissettim.

Arabaya doğru elini uzatırken Bay Thaddeus Sholto "İşte burası, Bayan Morstan, Pondicherry Malikânesi," dedi.

V

Pondicherry Malikânesinin Acıklı Hikâyesi

Gece maceramızın son durağına vardığımızda saat neredeyse on bir olmuştu. O rutubetli sisi arkamızda kalan devasa şehirde bırakmıştık, burada hava oldukça güzeldi. Batı yönünden ılık bir rüzgâr esiyor, ağır bulutlar gökyüzünde yavaşça akıyor, yarım ay bulutların arasından kâh görünüp kâh kayboluyordu. Havanın durumu, oldukça uzakları görmemize olanak sağlıyor idiye de Thaddeus Sholto, yolumuzu aydınlatmak için arabanın yanındaki lambalardan birini eline aldı.

Pondicherry Malikânesi tepesinde cam kırıkları olan oldukça yüksek taş duvarların ortasında yükseliyordu. Demirden örgülü tek ve dar bir kapıdan başka girişi yoktu. Rehberimiz bu kapıyı postacı gibi çaldı.

İçeriden sevimsiz bir ses: "Kim o?" diye bağırdı.

"Benim ben, McMurdo, benim kapı çalışımı bilmiyor musun?"

Homurtulu bir sesin ardından anahtar şakırtıları geldi. Kapı ağırca arkaya doğru açıldı, kapıda kısa boylu, geniş göğüslü bir adam belirdi. Fenerin sarı ışığında çıkıntılı yüzü ve parlayan, güvensiz gözleri görünüyordu.

"Siz misiniz Bay Thaddeus? Fakat bunlar da kim? Efendiden onlarla ilgili bir talimat almadım."

"Almadın mı McMurdo? Beni şaşırtıyorsun. Geçen gece kardeşime, birkaç arkadaş getireceğimi söylemiştim."

"Bugün odasından hiç çıkmadı, Bay Thaddeus, bana da bir talimat vermedi. Çok iyi biliyorsunuz ki kurallara harfiyen uymam gerekiyor. Sizi içeri alabilirim ancak arkadaşlarınız burada beklemek zorunda."

Bu umulmadık bir engeldi. Thaddeus Sholto şaşkın ve ümitsiz bakışlarla ona baktı. "Çok kabasın, McMurdo!" dedi. "Eğer ben onlara kefilsem, bu senin için yeterli olmalı. Bak burada bir de genç bir bayan var. Bu saatte cadde ortasında bekleyemez."

"Çok üzgünüm, Bay Thaddeus," dedi hizmetkâr, tavizsizce. "Bu kişiler sizin arkadaşlarınız olabilirler. Ancak Efendi'nin arkadaşları değil. Efendi, görevimi yapmam için bana iyi para ödüyor. Ben de görevimi yapacağım. Arkadaşlarınızdan hiçbirini tanımıyorum."

"Yanılıyorsun, McMurdo," diye neşeyle bağırdı Sherlock Holmes. "Beni unuttuğunu hiç sanmıyorum. Dört yıl önce Alison'un mekânında seninle üç raund döğüşen amatör boksörü unutmadın, değil mi?"

Döğüşçü McMurdo: "Bay Sherlock Holmes!" diye gürledi. "Tanrı aşkına! Sizi nasıl fark edemedim? Orada sus pus duracağınıza öne gelip de çenemin altından o çapraz vuruşunuzu yapsaydınız, hiç sual etmeden sizi tanırdım. Maalesef yeteneklerinizi heba ettiniz! İsteseydiniz çok yükseklerle erişebilirdiniz."

"Gördün mü Watson, tüm uzmanlıklarım beni yarı yolda bıraksa, yine kendimi kurtaracak bir yeteneğim var." dedi

Holmes, gülerek. "Dostumuz, eminim bizi burada, soğukta bırakmayacaktır."

"Girin efendim, girin, siz ve arkadaşlarınız..." diye cevapladı. "Çok üzgünüm Bay Thaddeus, ancak emirler çok kesin. İçeri almadan önce arkadaşlarınızdan emin olmam gerekiyordu."

İçeride düz toprakla çevrili çakıl bir yol vardı ve kare şeklinde, alelade bir evin dev girişine uzanıyordu. Bir tavanarası penceresi ve ayışığından aydınlanmış bir köşe dışında her yer karanlıkta kalıyordu. Karanlık ve ölümcül sessizliğiyle binanın devasa boyutu, kalbe ürperti veriyordu. Thaddeus Sholto bile endişeli görünüyordu; elindeki fener tıkırdayarak titriyordu.

"Anlayamıyorum," dedi. "Bir yanlışlık olmalı. Bartholomew'e buraya geleceğimizi açıkça söyledim ama penceresinde ışık yok. Buna anlam veremiyorum."

Holmes sordu: "Her zaman güvenlik önlemleri böyle sıkı mıdır?"

"Evet, babamın izinden gitti o. Zaten sevilen evlat oydu, anlarsınız ya, bazen ona babamın bana anlattığından daha fazla şey anlatmış olabileceğini düşünürüm. Şu yukarıda, ayışığının vurduğu pencere Bartholomew'in. İçerisi oldukça aydınlık görünüyor fakat sanırım içeride ışık yanmıyor."

"Hayır," dedi Holmes, "ancak şu kapının yanındaki küçük pencerede bir ışık parıltısı görüyorum."

"Ha o kâhyanın odası. Orada ihtiyar Bayan Bernstone kalıyor. O bize olan biteni anlatır. Ancak sanırım bana birkaç

dakika müsaade edersiniz; geleceğimizi bilmediği için, hepimizi bir anda görürse telaşlanabilir. Fakat sessiz olun, o da ne?"

Feneri yukarı kaldırdı, elinin titremesinden ışık her tarafımızda çemberler çiziyordu. Bayan Morstan bileğimi tuttu, kalplerimiz güm güm vurarak kulak kesildik. Büyük siyah binada sessiz gecenin içinden seslerin en acısı yükseldi; korkmuş bir kadının tiz ve kırık inlemesi...

"Bu Bayan Bernstone," dedi Sholto. "Evdeki tek kadın o. Burada bekleyin. Ben birazdan dönerim."

Kapıya doğru koştu ve kendi acayip yöntemiyle kapıyı çaldı. Uzun boylu ve yaşlı bir kadının onu karşıladığını görebiliyorduk. Bay Thaddeus'u görmenin verdiği mutlulukla eğiliyordu.

"Bay Thaddeus, efendim, geldiğimize çok memnun oldum! Çok memnun oldum, Bay Thaddeus, efendim!"

Bu sözleri kapı kapanıncaya kadar dinledik, kapı kapanınca ses de gitgide boğuk bir hal aldı.

Rehberimiz feneri bize bırakmıştı. Holmes feneri yavaşça etrafta dolaştırıyordu, dikkatlice evi ve bahçenin her tarafındaki çukur ve tümsekleri inceliyordu. Bayan Morstan ve ben, ayakta ve el eleydik. Aşk ne hoş bir şey, ikimiz o günden önce birbirimizi hiç görmemiştik, aramızda birbirimizi çekecek bir kelime ya da bir bakış olmamıştı, ama şimdi bu heyecan anında, ellerimiz içgüdüsel olarak birbirini bulmuştu. Buna o günden beri hayret ediyorum, ama o gün bana dünyanın en doğal şeyi gibi gelmişti. Onun da bana sık sık anlattığına göre, o da bana karşı bir huzur ve korunma

güdüsüyle yaklaşmış. İki çocuk gibi öylece el ele duruyorduk, etrafımızdaki onca karanlık şeye inat, içimiz huzur doluydu.

"Ne garip bir mekân!" dedi etrafına bakarak. "Sanki İngiltere'nin bütün köstebekleri buraya akın etmiş. Böylesini bir de Ballarat yakınlarında bir tepenin yamacında görmüştüm, definecilerin bir zamanlar kazdığı bir yerde..."

"Evet, aynı şey," dedi Holmes. "Bunlar da definecilerin izleri. Unutmayın, onlar da bu hazineyi altı yıl boyunca aradılar. Zeminin taş ocağı gibi olmasına şaşmamak gerek."

O sırada evin kapısı ardına kadar açıldı ve Thaddeus Sholto, ellerini öne uzatmış ve gözlerinde dehşetle dışarı fırladı:

"Bartholomew'e bir şeyler olmuş!" diye bağırdı. "Korkuyorum, sinirlerim bunu kaldırmaz." Gerçekten de korkudan yarı ağlar vaziyetteydi. Tiklerle dolu çelimsiz yüzü, korkmuş bir çocuk gibi pahalı astragan yakalarının arasından çıkmıştı.

"Eve girelim o zaman," dedi Holmes, soğukkanlı ve kendinden emin sesiyle.

"Evet, girin!" diye rica etti Thaddeus Sholto. "Yolu gösterecek kadar iyi hissetmiyorum kendimi."

"Hepimiz onunla birlikte kâhyanın odasına doğru gittik. Oda, koridorun sol tarafındaydı. Yaşlı kadın, dehşete kapılmış bir yüz ve sürekli kıvıldağan parmaklarla bir oraya bir buraya koşturuyordu, Bayan Morstan'ı görmek onu bir nebze olsun yatıştırdı:

"Tatlı ve sükûnet dolu yüzünüzü Tanrı korusun!" diye çılgın bir hıçkırıkla haykırdı. "Size bakmak bana iyi geliyor. Öyle

perişan oldum ki!"

Bayan Morstan, yaşlı kadının çalışmaktan nasırlaşmış ince elini avuçları içine aldı ve kulağına nazikçe ve kadınca birkaç söz fısıldadı. Bu sayede yaşlı kadının kansız yanaklarının rengi yerine geldi, konuşmaya başladı:

"Efendi kendini içeri kilitlemişti, şimdi cevap vermiyor. Tüm gün çağrısını işitmek için bekledim. Genelde yalnız olmak ister. Bir saat önce kötü bir şey olduğundan endişe ettim, yukarı çıkıp anahtar deliğinden baktım. Gitmelisiniz Bay Thaddeus, gidip kendiniz bakmalısınız. Bay Bartholomew'i on yıldır, hem sevinçli hem hüzünlü gördüm. Ancak böyle bir suratla hiç görmedim."

Sherlock Holmes feneri aldı ve önden gitti çünkü Thaddeus Sholto'nun dişleri birbirine vuruyordu. Öylesine sarsılmıştı ki merdivenden çıkarken koluna girdim, dizleri titriyordu. İki kat çıktıktan sonra, Holmes cebinden merceğini çıkardı ve kat halısı olarak kullanılan hasır üstünde bana anlamsız gelen şekilsiz toz zerreciklerine dikkatlice baktı. Feneri tutuyor ve sağa sola dikkatli bakışlar atarak ağır ağır ilerliyordu. Bayan Morstan kâhya ile birlikte geride kalmıştı.

Üçüncü kata geldiğimizde düz ve uzun bir koridor bizi karşıladı. Sağ tarafta hint halısından yapılmış harika bir resim, sol tarafta da üç kapı vardı. Holmes koridor boyunca da yine aynı metodlu yavaş adımlarla yürüdü. Biz de hemen arkasından geliyorduk, uzun siyah gölgelerimiz koridordan geriye doğru akıyordu. Aradığımız kapı üçüncü kapıydı. Holmes kapıyı çaldı ama cevap alamadı, sonra kolu çevirerek açmaya çalıştı ancak kapı içeriden ve lambayı tam karşısında tuttuğumuzda görebildiğimiz kadarıyla geniş ve güçlü bir

sürgüyle kilitlemişti. Anahtar delikteydi, fakat, delik tamamen kapalı değildi. Sherlock Holmes eğildi, eğilmesiyle doğrulması bir oldu, hızlı bir nefes aldı:

Burada şeytani bir şeyler var Watson," dedi, daha önce görmediğim kadar etkilenmiş görünüyordu. "Sen ne diyorsun?"

Delige doğru eğildim ve korkuyla doğruldum. Ayışığı odaya doluyordu, odada belli belirsiz, aldatıcı bir aydınlık vardı. Alt tarafı gölgede kaldığı için havada asılı duruyormuş gibi görünen ve doğrudan bana doğru bakan bir yüz gördüm. Aynı dostumuz Thaddeus'un yüzü gibiydi. Aynı uzun, parlak kafa, aynı dairesel ve püskül gibi kızıl saçlar, aynı kansız çehre... Yüzünde sabit ve doğal olmayan korkunç bir gülümseme vardı. Bu hareketsiz ve ayışığı vurmuş odada, bu gülümseme, asık bir surattan, çatık kaştan daha korkunç geliyordu. Yüzü küçük arkadaşımıza o kadar çok benziyordu ki bir ara doğrulup hala yanımızda mı diye bakma ihtiyacı hissettim. Sonra ikiz olduklarını söylediği aklıma geldi. "Bu korkunç bir şey!" dedim Holmes'a. "Ne yapmalıyız?"

"Kapıyı kırmalıyız," dedi. Kapının karşısında geriye doğru yaylandı, tüm ağırlığını kilide verdi. Gıcırdadı ama açılmadı. Kapının üstüne birlikte bir kez daha atıldık, aniden kapı açıldı ve kendimizi Bartholomew Sholto'nun odasında bulduk.

Burası bir kimya laboratuvarı gibi döşenmişti. Karşıdaki duvarda iki sıra cam kapaklı şişe diziliydi. Masanın üstü Bunsen ocakları, test tüpleri ve imbiklerle doluydu. Köşelerde hasır sepetlerde asit dolu cam balonlar vardı. Bunlardan biri çatlak veya kırık olmalıydı çünkü koyu renkli bir sıvı ondan dökülmüş gibi duruyordu, havada katran gibi oldukça sert bir

kokulu vardı. Odanın bir tarafında bir çıta ve alçı yığınının ortasında birkaç basamaklı bir merdiven bulunuyordu, bunların üstünde de tavanda bir adamın rahatlıkla geçebileceği bir açıklık vardı. Basamakların ayağında, dikkatsizce atılmış uzunca bir ip vardı.

Masanın yanında, tahtadan bir koltukta, evin sahibi yığılmış, başı sol omzuna yatmış şekilde, yüzünde korkunç ve gizemli bir bakışla oturuyordu. Soğuk ve kaskatı kesilmişti, görünüşe göre saatler önce ölmüştü. Yalnızca yüzü değil, sanki bütün eklemeleri en garip şekilde değişmişti. Masanın üstünde elinde ilginç bir alet vardı: kahverengi, sık damarlı, kafa kısmı taştan yapılmış çekice benzeyen bir baston... Elinde de yırtılmış bir kağıt üzerinde yazılmış kelimeler vardı. Holmes kağıda göz gezdirdi, sonra bana uzattı:

"Görüyor musun?" dedi, kaşlarını anlamlı bir şekilde kaldırarak.

Fenerin ışığında korku ve heyecanla okudum: "Dörtlü İttifak"

"Tanrı aşkına, bütün bunlar ne demek oluyor?" diye sordum.

"Cinayet demek oluyor," dedi, ölünün üzerine eğilirken, "Ah, bunu tahmin etmiştim. Şuraya bak!"

Eliyle tam ölünün kulağı üzerinde uzun, koyu renkli dikene benzeyen bir şeyi gösterdi.

"Dikene benziyor." dedim.

"Evet o bir diken, onu alabilirsin. Ancak dikkatli ol, çünkü zehirli."

Dikeni baş parmağım ve işaret parmağım arasında sıkıştırarak aldım. Diken, saplandığı yerden öyle kolay çıktı ki geride belirgin bir iz bile bırakmadı. Yalnızca dikenin çıktığı yerden küçücük bir parça kan görüldü.

"Bu benim için çok anlaşılmaz bir gizem," dedim. "Gitgide aydınlanacağı yerde, daha da karanlık bir hal alıyor."

"Aksine," dedi, "her geçen gün daha da aydınlanıyor. Tüm boşlukları doldurmam için yerine oturması gereken yalnızca birkaç bağlantı kaldı."

Odaya girdiğimizden beri yeni dostumuzun varlığını neredeyse unutmuştuk. Hala kapı eşiğinde dikiliyordu, dehşete kapılmış bir şekilde ellerini ovuşturuyor ve kendi kendine inliyordu. Derken aniden, keskin ve acı bir çığlık attı.

"Hazine gitmiş!" dedi. "Hazineyi çalmışlar! İşte bu hazineyi indirdiğimiz delik. Ona ben yardım etmişim! Onu gören son kişi bendim! Dün gece onu burada bıraktım, ben aşağı inerken kapısını kilitlediğini işittim."

"Saat kaç sularıydı?"

"Saat ondu. Ve şimdi ölmüş. Polis gelecek, bu cinayette parmağım olduğundan şüphelenecek. Evet, kesinlikle bundan eminim. Fakat siz öyle düşünmüyorsunuz, değil mi baylar? Tabii ki benim yaptığımı düşünmüyorsunuz, değil mi? Eğer bunu yapan ben olsaydım sizi buraya getirir miydim? Hay Allah! Hay Allah! Kesin kafayı yiyeceğim!" Kollarını çılgınca sallayarak ayaklarını yere vuruyordu.

"Korkmanız için hiçbir sebep yok Bay Sholto," dedi Holmes, nazikçe elini omzuna koyarak. "Beni dinleyin ve

şubeye giderek meseleyi olduğu gibi polise anlatın. Onlara her şekilde yardım edebileceğinizi söyleyin. Siz dönünceye kadar biz burada bekleyeceğiz."

Küçük adam yarı sersem bir şekilde denileni yaptı, karanlıkta merdivenlerden sendeleyerek indiğini duyabiliyorduk.

VI

Sherlock Holmes Kanıtları Topluyor

"Şimdi, Watson," dedi Homes, ellerini birbirine sürterek, "yarım saatimiz var. Bunu iyi kullanalım. Benim dosyam, sana daha önce de söylediğim gibi, neredeyse tamamlandı ancak hemen emin olmamak lazım. Bu basit görünen yapının altında, daha derin bir şeyler yatıyor olabilir."

"Basit mi?" diye patladım.

"Elbette," dedi, bir tıp profesörünün sınıfta ders anlatmasına benzer bir edayla. "Şimdi o köşede otur, ayak izlerin delilleri karıştırmasın. Şimdi çalışma zamanı! Öncelikle, bu adamlar nasıl geldiler ve nasıl gittiler? Dün gecedен beri kapı açılmamış. Peki ya pencere?" Lambayı oraya doğru götürdü, gözlemlediği şeyleri yüksek sesle mırıldanıyordu ama anlattıklarını benden çok kendine anlatıyordu. "Pencere içeriden sürgülenmiş. Çerçeve sağlam. Yan tarafında eklem yok. Şunu bir açalım; yakınlarda su borusu da yok. Çatı da oldukça ulaşılması zor bir yerde ama pencereye birileri tırmanmış. Dün gece biraz yağmur yağmıştı. İşte şurada, pervazın üzerinde çamurlu bir ayak izi var. Burada da yuvarlak çamurlu bir iz var ve burada, zeminde yine aynı iz ve burada masada da aynı iz var. Bak Watson! Bu gerçekten çok hoş bir kanıt..."

Gayet net görünen yuvarlak çamur izlerine baktım. "Bunlar ayak izi değil" dedim.

"Bu bizim için daha değerli bir şey. Bir tahta izi bu... Bak şu pervazın üzerindeki de bir çizme izi, ağır bir çizme, metalden yapılma geniş bir topuğu var, yanında da bu tahta izi."

"Tahta bacaklı bir adam..."

"Kuşkusuz. Fakat birileri daha varmış. Oldukça kabiliyetli bir ortak... Şu duvardan çıkılabilir mi doktor?"

Açık pencereden dışarı baktım. Ay hala evin o tarafını aydınlatıyordu. Bulduğumuz oda rahat bir atmış fit yüksekteydi. Ayak koyulacak bir yer ya da tuğla yarığı da yoktu.

"Bu kesinlikle imkânsız!" dedim.

"Yardım olmadan evet. Fakat düşün, burada bir arkadaşın var, sana şu köşede gördüğüm sağlam, kalın halatı sarkıtıyor. Bir ucunu bu mükemmel kancaya sabitliyor. Artık eğer becerikli bir adamsan, tahta bacaklıyı da, daha başka herkesi de yukarı çıkarırsın. Ayrılırken de yine aynı yöntemle inersiniz, arkadaşın halatı yukarı çeker ve çözer, pencereyi kapatır, içeriden sürgüler ve geldiği yerden geri gider. Küçük bir noktayı not etmek gerek," halatı evirip çeviriyordu, "bu tahta bacaklı arkadaşımız, iyi bir tırmanıcı olmasına karşın, profesyonel bir denizci değilmiş. Ellerinde nasır yok, merceğimle baktığımda özellikle de halatın son kısımlarında birden fazla noktada kan izine rastladım, buradan da anlaşılacağı üzere halattan kayarken biraz hızlı kaymış ve el derisinin bir kısmını halatta bırakmış."

"Buraya kadar güzel," dedim, "fakat işler daha da çetrefilli hale geliyor. Peki bu gizemli yardımcı? O odaya nasıl girdi?"

"Evet, yardımcı!" diye dalgındalgın tekrarladı Holmes, "Bu yardımcı konusunda gariplikler var. Bu kişi, vakayı sıradanlıktan çıkarıyor. Kendisini takdir etmek lazım, zira benzer olaylar Hindistan'da ve hafızam beni yanıltmıyorsa Senegambia'da gerçekleşmiş olsa da, bu yardımcı, bu ülkenin suç kayıtlarında bir çığır açıyor."

"Öyleyse nasıl girdi içeri?" diye tekrarladım. "Kapı kilitliydi, pencereye ulaşmak imkânsızdı, bacadan mı girdi?"

"Şömine oldukça dar," diye cevapladı. "O olasılığı da düşündüm."

"Öyleyse nasıl?" diye ısrar ettim.

"Benim yöntemimi kullanmıyorsun," dedi, başını sallayarak. "Sana kaç kere söyledim; imkânsızları elersen, geriye İNANILMAZ DA OLSA, gerçek kalır. Kapıdan, pencereden ya da bacadan girmediğini biliyoruz. Odada saklanmadığını da biliyoruz, odada saklanılacak bir yer yok. Öyleyse nereden girdi?"

"Tavandaki delikten" diye heyecanla atıldım.

"Elbette öyle yaptı. Öyle yapmak zorundaydı. Eğer feneri benim için tutma nezaketini gösterirsen, araştırmamızı yukarıdaki odaya, hazinenin bulunduğu gizli yere doğru genişleteceğiz."

Merdiveni yerleştirdi, bir kalası iki eliyle tutarak, kendini yukarı, çatı katına attı. Sonra yüzükoyun yatarak uzanıp feneri aldı. Benim de yukarı çıkmam için feneri tuttu.

Kendimizi içinde bulduğumuz oda, ona altı fitlik bir odaydı. Zemin kalaslardan oluşmaktaydı. Aralarında ince çıtalar ve

alçı vardı. Dolayısıyla orada yürürken, kalastan kalasa basarak yürümek gerekiyordu. Çatı ortaya doğru yükseliyordu ve görünüşe göre bu evin gerçek çatısıydı. Odada hiçbir mobilya, döşeme yoktu, zeminde yılların biriktirdiği toz, kalın bir tabaka yapmıştı.

"İşte gördün mü?" dedi Sherlock Holmes, elini eğimli duvara koyarak. "Bu bir çatı kapağı, çatıya çıkıyor. İterek açabilirim. Bu da tatlı bir açıyla eğimli çatı. Burası bizim Bay Bir Numara'nın girdiği yer. Bakalım ona dair başkaca izler bulabilecek miyiz?"

Feneri zemine doğru tuttu. Bunu yapar yapmaz, o gece ikinci kez yüzünde o ürkek ve şaşkın bakışı gördüm. Ona baktıkça benim tüylerim ürperiyordu. Zemin, çıplak bir ayağın izleriyle doluydu. İzler çok net ve mükemmeldi ama normal bir adamın ayak izlerinin yarısından küçüktü.

"Holmes," dedim fısıldayarak, "bu korkunç işi bir çocuk yapmış."

Bir anda kendine geldi: "Bir an için bocaladım," dedi, "fakat olay oldukça doğal. Hafızam beni yanılttı ya da daha önceden bunu öngörebilmem gerekirdi. Burada öğrenilecek bir şey kalmadı. Haydi, aşağı inelim."

Aşağı odaya yeniden iner inmez heyecanla sordum: "Peki bu ayak izleri hakkında teorin nedir?"

"Sevgili Watson, biraz olsun kendin yorumlamaya çalış," dedi, tahammülsüz bir tavırla. "Benim yöntemlerimi biliyorsun. Onları uygula, sonuçları kıyas etmende sana yardımcı olurlar."

"Gerçeklere yönelik bir şey düşünemiyorum." Diye cevap verdim.

Kaba bir tavırla "Yakında anlayacaksın," dedi, "bence burada önem taşıyan başka bir şey kalmadı ama yine de bakacağım."

Merceğini ve mezurasını çıkardı ve dizleri üstünde odanın dört bir yanında işe koyuldu; uzun ve ince burnunu kalaslara yalnız birkaç santim kalacak şekilde yaklaştırarak ölçüyor, karşılaştırıyor ve inceliyordu. Boncuk gözleri bir kuşun gözleri gibi derin ve parlaktı. Hızlı, sessiz ve çevik hareketleriyle, iz süren eğitimli bir tazıyı andırıyordu. Onu izlerken bir yandan da enerjisini ve zekâsını kanunları korumak yerine çiğnemek için sarf etseydi ne yaman bir suçlu olabileceğini düşünmekten kendimi alamıyordum. Çalışırken kendi kendine mırıldanıyordu, nihayet neşeyle bir çığlık attı.

"Kesinlikle şanslıyız," dedi. "Çok az sorunumuz kaldı. Bay Bir Numara, katran ruhuna ayağını daldırmakla hiç iyi etmemiş. Takma ayağının kenarıyla, bu kötü kokulu şeye çarpmış ve cam balonu çatlatmış. İçindeki sıvı da dışarı sızmış."

"E, ne olmuş?" diye sordum.

"Adamı yakaladık yani, hepsi bu kadar," dedi, "bu kokuyu dünyanın öbür ucuna kadar takip edebilecek bir köpek biliyorum. Eğer bir köpek sürüsü bir ringa balığı sürüsünü tüm eyalet boyunca takip edebiliyorsa, özel eğitimli bir tazı, böylesine keskin bir kokuyu nereye kadar takip edebilir? Bu da içler dışlar çarpımı gibi oldu. Bu sorunun cevabı bize... Heey... İşte kanunun resmi temsilcileri de geldi. "

Aşağıdan ağır ayak sesleri ve kaba boydan konuşmalar geliyordu. Koridorun kapısı yüksek sesle çarptı.

"Onlar gelmeden önce," dedi Holmes, "şu zavallı adamın koluna ve bacağına bir dokun. Ne hissediyorsun?"

"Kasları tahta gibi sert." diye cevapladım.

"Evet öyle. Kaslar aşırı kasılmış durumda, ölülerde görülen normal katılığın çok ötesinde. Yüzünde görülen bu Hipokratik gülümseme ya da eski yazarların dediği gibi 'risus sardonicus'^[3] ile birleştirildiğinde, bu durum sana ne düşündürüyor?"

"Ölümüne güçlü bir bitkisel alkaloid neden olmuş olabilir" diye cevapladım, "striknin benzeri bir madde ile tetanoz oluşabilir."

"Yüz kaslarının bu halini görür görmez ben de bunu düşündüm. Odaya girer girmez de zehrin vücut sistemine nasıl karıştığını görmeye çalıştım. Senin de gördüğün gibi hiç zorlanmadan cilt altına girmiş ya da atılmış dikenini buldum. Eğer adamın sandalyede dik durduğunu varsayarsak, dikkat et, dikenin girdiği yerin yönüne göre, tavandaki delikten atılmış olması gerek. Şimdi dikenini incele."

Dikenini dikkatle aldım ve fenerin ışığına doğru tuttum. Diken uzun, keskin ve siyahtı. Sivri ucuna yakın bir yerde, sanki sakızimsı bir madde kurumuş gibi parlak bir görüntü vardı. Dikenin küt ucu, tıraşlanmış ve bir bıçakla yuvarlatılmıştı.

"Bu bir İngiliz dikenini mi?" diye sordu.

"Hayır, kesinlikle değil."

"Tüm bu verilerle oldukça isabetli çıkarımlar yapabilsin ancak görevliler geldi. Dolayısıyla yardımcı kuvvetler geri çekilebilir."

Konuşması henüz bitmişti ki gitgide yaklaşan ayak sesleri koridorda yüksek bir tonda duyulmaya başladı, derken iri yarı, heybetli gri takım elbiseli bir adam ağır adımlarla odaya girdi. Kocaman kırmızı bir yüzü, ışıldayan ve sertçe bakan küçücük gözleri vardı. Göz torbaları kaba ve şişkindi. Hemen arkasında üniformalı bir müfettiş ve hâlâ heyecandan titreyen Thaddeus Sholto vardı.

"İşte bir vaka daha!" diye boğuk ve heybetli bir sesle bağırdı. "Basbayağı bir vaka! Fakat bunlar da kim? Aman Tanrım, evin içi tavşan kümesi gibi kalabalık!"

"Sanırım beni tanırsın, Bay Athelney Jones," dedi Holmes, sakince. "Bak sen! Tabii tanıyorum!" diye hırıldadı. "Bu teorisyen Bay Sherlock Holmes. Seni hatırlıyorum! Bishopgate mücevher davasında hepimize dava konusu, kanıtlar ve hüküm konusunda verdiğin dersi asla unutmayacağım. Bizi doğru düşünmeye sevketmiştin, fakat şimdi takdir edersin ki rehberliğinden ziyade şans faktörü işledi orada."

"Mesele çok basit bir muhakeme meselesiydi."

"Hadi bayım! İtiraf etmekten çekinme. Bütün bunlar da neyin nesi? Fena bir şey! Çok fena! Burada acımasız gerçekler var, teorilere yer yok! Bir başka dava için dışarıda, Norwood'da olmam ne şans! Haberi aldığımda polis merkezindeydim. Adam nasıl ölmüş dersiniz?"

"Aslında bu üzerinde teoriler kuramayacağım kadar karmâşık bir vaka." dedi Holmes soğuk bir şekilde.

"Hayır, lütfen! Bazen yorumlarının tam isabet kaydettiği de oluyor, bunu inkâr edemeyiz. Olur şey değil! Kapı kilitliydi, anlıyorum. Yarım milyonluk mücevherler de kayıp. Pencere nasıldı?"

"Kapalıydı ama pervaz üzerinde ayak izleri vardı."

"Pekâlâ, pencere kapalı olduğuna göre, ayak izlerinin konumuzla ilgisi yok. Aklın yolu bir. Adam kalp krizinden ölmüş olabilir. Öyleyse mücevherler nasıl gitti? Ha! Bir teorim var. Bazen bana da böyle ilhamlar geliyor. Müfettiş sen ve Bay Sholto, dışarı çıkın. Arkadaşın kalabilir. Bu konuda ne düşünüyorsun, Holmes? Sholto kendi ifadesiyle dün gece kardeşiyle beraberdi. Kardeşi kalp krizinden öldü, böylece Sholto hazine ile birlikte oradan uzaklaştı. Bu nasıl?"

"Bunun üzerine ölü adam büyük bir nezaketle kalktı ve kapıyı içeriden kilitledi."

"Hmm. Burada bir hata var. Meseleye ortak akılla yaklaşalım. Bu Thaddeus Sholto, kardeşi ile birlikte İDİ, derken bir tartışma ÇIKTI, bunları biliyoruz. Kardeş öldü ve mücevherler gitti. Bunu da biliyoruz. Thaddeus gittikten sonra kardeşi gören olmadı. Yatağı bozulmamıştı. Görünüşe göre Thaddeus'un akli durumu da çok sağlıklı değil. Görünüşü de, nasıl söylesem, pek çekici değil. Gördüğünüz gibi ağımı Thaddeus etrafında örüyorum. Örümcek ağı onun üstüne kapanmak üzere."

"Henüz tüm gerçekleri elde etmedin." dedi Holmes. Bu ağaç kıymık ki zehirli olduğuna inanmak için elde tüm sebepler

var, adamın kafa derisine saplı idi, izi de hala gördüğün gibi duruyor. Bu kart da, gördüğün gibi yazılmış, masanın üstündeydi ve yanında da gerçekten şüphe çeken bu taş başlı alet vardı. Tüm bunları teorinde nereye yerleştirirsin?"

Şişman dedektif; "Her açıdan teorimi destekliyor," dedi gururla. Evin içi Hint malı eşyalarla dolu. Thaddeus bunları kullandı, eğer bu kıymık zehirliyse, pekâlâ bir başkası gibi Thaddeus da bu zehirli kıymığı cinayetinde kullanmış olabilir. Karta gelince o da bir hokus pokustan, göz boyamadan ibaret, onu yok sayabilirsiniz. Tek mesele, işi yaptıktan sonra nasıl ayrıldığı... Ha! Sahi, çatıda bir delik vardı." Cüssesinden beklenmeyecek bir çeviklikle merdivenden çıktı, çatı katına ulaştı. Hemen ardından da çatı kapağını buldu. Attığı sevinç çığlığı aşağıdan duyuldu.

"O da bir şeyler bulabilir," dedi Holmes, omuz silkerek. "Bazı zekâ pırıltılarına sahip... Il n'y a pas des sots si incommodes que ceux qui ont de l'esprit!^[4]"

"Gördünüz mü?" dedi Athelney Jones, merdivenden aşağı eğilerek. "Sonuç olarak gerçekler, salt teorilerden daha iyidir. Vakaya bakış açım doğrulandı. Yukarıda bir çatı kapağı var ve yarı açık durumda."

"O kapağı ben açtım."

"Yaa, gerçekten mi? Demek sen de kapağı fark ettin," Kapağın daha önce keşfedilmiş olması onu biraz üzmüştü. "Her neyse, kim fark ettiyse etti, bu kapak adamımızın nasıl kaçtığını açıklıyor. Müfettiş!"

Koridordan "Buyrun efendim!" sesi yükseldi.

"Bay Sholto'ya buraya gelmesini söyle. – Bay Sholto, formalite icabı belirtmeliyim ki söylediğiniz her şey aleyhinize delil olarak kullanılabilir. Sizi, kardeşinizin ölümü nedeniyle kraliçe adına tutukluyorum."

Zavallı küçük adam "İşte! Ben size söylememiş miydim?" diye bağırırken gözleri tek tek bizi dolaşıyor, ellerini sert hareketlerle sallıyordu.

"Bu konuda endişeye kapılmayın Bay Sholto," dedi Holmes, "sanırım sizi bu suçtan aklayabilirim."

Dedektif, "Fazla söz verme Bay Teorisyen, fazla söz verme!" diye çıkıştı, "Bu iş sandığından daha zor olabilir."

"Sadece onu aklamakla kalmayacağım Bay Jones, dün gece bu odada olan iki kişiden birinin adını ve eşgalini peşinen sana vereceğim. Adamın adı, buna inanmak için tüm deliller elimde, Jonathan Small. Jonathan fazla eğitilmiş biri değil, ufak tefek, hareketli bir adam, sağ bacağı yok, onun yerine içeriden bağlanmış tahta bir bacak kullanıyor. Sol ayağındaki çizmenin kaba saba, kare şeklinde bir burnu, topuğunu çevreleyen demirden bir bandı var. Orta yaşlı, güneşten oldukça yanmış bir teni var, aynı zamanda sabıkalı. Bu birkaç özellik yanında bir de avuç içinde ciddi bir sıyrık var. Diğer adam da..."

"Ah, diğer adam?" dedi Athelney Jones, alaylı bir sesle, ne var ki görebildiğim kadarıyla muhatabının bu kadar kesin konuşmasından etkilenmişti.

"Gerçekten tuhaf biri," dedi Sherlock Holmes, arkasını dönerken. "Umarım çok geçmeden ikisiyle de seni tanıştırayım. – Sana söyleyeceklerim var, Watson."

Beni merdiven başından uzaklaştırdı. "Bu umulmadık gelişme," dedi, "seyahatimizin ana amacından bizi saptırdı."

"Ben de öyle düşünüyordum," dedim. "Bayan Morstan'ın bu felaket evinde daha fazla kalması doğru değil."

"Elbette. Ona eve kadar eşlik etmelisin. Kendisi Bayan Cecil Forrester ile birlikte Aşağı Camberwell'de yaşıyor, buraya çok uzak değil. Onu bırakıp geri gelersen burada seni bekliyor olacağım. Belki de çok yorulmuşsundur?"

"Kesinlikle hayır. Bu tuhaf işi biraz daha çözünceye kadar dinlenebileceğimi sanmıyorum. Hayatın sıkıntılı yönlerine ilişkin çok şey gördüm, geçirdim ama bu gece yaşadığım ilginç sürprizler yumağı bütün sinirlerimi altüst etti. Yine de hazır bu kadarını görmüşken, meseleyi seninle birlikte çözmek istiyorum."

"Varlığının bana çok yardımı dokunacaktır." diye cevapladı. Vakayı bağımsız olarak inceleyecek ve dostumuz Jones'u kendi kurduğu saçmalıklarla övünmeye terk edeceğiz. Bayan Morstan'ı bıraktıktan sonra, Lambeth'te su kenarındaki Pinchin Yolu No. 3'e gitmeni istiyorum. Sağ taraftaki üçüncü ev bir kuşçuya ait: Adı Sherman. Penceresinde küçük bir tavşanı tutan bir tazı figürü göreceksin. İhtiyar Sherman'ın kapısını çal ve ona selamlarımla Toby'i istediğimi söyle. Toby'i yanında bana getireceksin."

"Sanırım bir köpek bu."

"Evet, iyi bir kırma ve dehşet bir koku alma duyusu var. Toby'nin yardımını, Londra'nın tüm dedektif gücünün yardımına tercih ederim."

"Öyleyse onu getireceğim," dedim, "şu an saat bir, eğer iyi bir ata denk gelirim saat üçten önce burada olurum."

"Bu arada ben de," dedi Holmes, "Bayan Bernstone'dan ve Bay Thaddeus'un söylediği şu yan odada uyuyan Hintli hizmetkârdan ne öğrenebileceğime bakacağım. Sonra da Büyük Jones'un yöntemleri üzerinde çalışıp, pek ince olmayan alaylarını dinleyeceğim. 'Wir sind gewohnt das die Menschen verhoehnen was sie nicht verstehen.'^[5] Goethe'nin mısraları her zaman etkileyici."

VII

Fıçının Hikâyesi

Polisler beraberlerinde bir araba getirdiler, arabaya atladım ve Bayan Morstan'ı evine bıraktım. Kadın olmanın verdiği meleksi mizaç nedeniyle kadınlar yanlarında destek isteyen, kendilerinden daha zayıf biri bulunduğunda soğukkanlı davranırlar. İşte dehşete kapılmış kâhyanın yanında onu böylesine aydınlık ve sakin bulmuştum. Ancak arabaya binince, önce fenalaştı, sonra da ağlama krizine tutuldu; gece boyu olan bitenler onu perişan etmişti. Hep beni o günkü seyahatte biraz soğuk ve mesafeli gördüğünü anlatır. Kalbimde yaşadığım savaşı ve kendime hâkim olma çabamı pek fark etmemiş. Oysa ellerim kadar aşkım ve sevgim de onunla beraberdi. Hayatın formaliteleriyle dolu yıllar boyunca, onun tatlı ve cesur tabiatını o ilginç deneyimler gününde olduğu kadar hiç hissetmedim. O gün ona olan hislerimi açıklama konusunda dudaklarımı mühürleyen iki düşünce vardı. Bir kere zayıf ve çaresizdi, zihni ve sinirleri sarsılmıştı. Böyle bir durumdayken onu aşka zorlamak, onu gafil avlamak anlamına gelirdi. Daha da kötüsü, o çok zengindi. Eğer Holmes'in araştırmaları başarıya ulaşırsa, o zengin bir mirasa konacaktı. Benim gibi yarım maaşlı bir cerrahın, şans eseri gelen böyle bir samimiyeti kullanması adil miydi, haysiyetle bağdaşır mıydı? Beni adi bir servet avcısı olarak görmeyecek miydi? Böyle bir düşüncenin

zihninden bile geçmesi riskini göze alamazdım. Bu Agra hazinesi aşılmaz bir engel gibi aramıza girmişti.

Bayan Cecil Forrester'in evine vardığımızda saat ikiye geliyordu. Hizmetçilerin mesaisi bitmişti fakat Bayan Forrester, Bayan Morstan'ın aldığı ilginç mesajdan dolayı öyle meraklanmıştı ki, gelirse diye onu bekliyordu. Kapıyı kendisi açtı, orta yaşlı, zarif bir bayandı, birbirlerinin bellerine ne kadar da nazikçe sarılıyorlardı, onu nasıl da anaç bir ses tonuyla karşılamıştı. Sadece ücretle çalışan biri değil, aynı zamanda aziz tutulan bir dost olduğu her halinden belliydi. Tanışma faslından sonra Bayan Forrester içtenlikle içeri girmemi ve başımızdan geçenleri anlatmamı istedi. Yapmam gereken işin önemini izah ettim ve konu hakkında bir ilerleme olursa kendilerini haberdar edeceğime içtenlikle söz verdim. Ayrılırken geriye doğru bir bakış attım. O insanları, birbirine sıkı sıkıya sarılan iki zarif figürü, yarı açık kapıyı, salonun puslu cam arasından parlayan ışığını, barometreyi ve parlak basamak çubuklarını hala görür gibi oluyorum. Bizi içine çeken bunca karanlık ve vahşetli işin ortasında huzurlu bir İngiliz evinin tebessümünü yakalamak insanı dinlendiriyordu.

Olan bitenler hakkında düşündükçe kafamda her şey daha karanlık ve vahşi bir hal aldı. Gaz lambalarıyla aydınlatılan caddelerde gezinirken yaşadığımız bu alışılmışın dışında olaylar zincirini zihnimden geçiriyordum. Başlangıçta birçok gizli nokta vardı: En azından onlar açıklığa kavuştu. Yüzbaşı Morstan'ın ölümü, incilerin postalanması, ilan, mektup, tüm bu olaylar aydınlanmıştı. Ancak bu olaylar bizi daha derin ve daha trajik bir gizeme sürükledi. Hint hazinesi, Morstan'ın valizinde bulunan esrarengiz plan, Binbaşı Sholto'nun ilginç

ölüm sahnesi, hazinenin yeniden keşfi ve hemen ardından keşfedenin öldürülmesi, garip suç ortakları, ayak izleri, ilginç silahlar, Yüzbaşı Morstan'ın kağıdı ile benzer şekilde kartta yazanlar; burada gerçekten girift bir şeyler vardı ve sevgili ev arkadaşım kadar donanımlı olmayan biri, bir tek kanıt bile elde edemedi bu davayı bırakabilirdi.

Pinchin Yolu, Lambeth'in aşağı kesiminde bir dizi iki katlı pejmurde tuğla evden ibaretti. Fark edilinceye kadar numara 3'ün kapısını bir süre çalmak zorunda kaldım. Nihayet karanlıkta bir mum parıltısı ve üst pencereden bakan bir surat belirdi.

"Yürü, seni sarhoş serseri," dedi surat. "Kapıyı çalmaya devam edersen kulübelerin kapısını açıp, tam kırk üç köpeği üzerine salacağım."

"Bir tanesini salsanız yeter, zaten onun için buradayım." dedim.

"Yokol!" diye bağırdı ses, "Bu çantada bir engerek yılanı var, hemen toz olup gitmezsen kafana düşecek."

"Ama ben bir köpek istiyorum." diye bağırdım.

"Tartışmak istemiyorum!" diye bağırdı Bay Sherman. "Şimdi sıkı dur, çünkü 'üç' dediğimde, yılan geliyor."

"Bay Sherlock Holmes..." diye lafa başlamışken birden sözlerim sihirli bir tesir gösterdi. Aniden pencere kapandı ve bir dakika içinde kapı açılıverdi. Bay Sherman uzun boylu ve sıskaydı. Omuzları düşüktü; ince bir boynu ve mavi gözlükleri vardı.

"Bay Sherlock Holmes'in arkadaşlarının başımızın üstünde yeri var." dedi. "Buyrun bayım, içeri girin. Porsuktan uzak durun, ısırır. Seni gidi yaramaz, beyefendiden bir ısırık almak ister miydin?" Bu sözü çılgın kafası ve kırmızı gözleriyle kafesinin demirleri arasından sarkan bir as'a söylüyordu.

"Onu kafanıza takmayın bayım, o sadece kör bir yılan, zehirsizdir, ortalıkta haşeratı temizliyor. Başlangıçta biraz kaba davrandım, kusuruma bakmayın. Çocuklar beni çok rahatsız ediyorlar, sürekli gelip gelip kapımı çalıyorlar. Bay Sherlock Holmes'in benden istediği neydi bayım?"

"Sizin bir köpeğiniz varmış, onu istedi."

"Haa! Bahsettiği köpek, Toby olacak."

"Evet, ismi Toby idi."

"Toby burada sol tarafta 7 numarada." Oradan buradan topladığı bu acaip hayvanlar topluluğu arasından elinde mumuyla ağır hareketlerle ilerledi. Puslu ve gölgeli ışıktaki her köşeden bizi süzen parlayan gözlerin varlığını sezebiliyordum. Başımızın üzerindeki kirişler bile sıra sıra vakur duruşlu kümes hayvanlarıyla doluydu; seslerimiz uykularını biraz bölmüş olacak, vücutlarının ağırlığını tembelce kâh bir tarafa kâh diğer tarafa vererek huzursuzluklarını gösteriyorlardı.

Toby, çirkin, uzun tüylü, sarkık kulaklı bir yaratıktı. Spaniel ile lurcher arası, kahverengi ve beyaz renkte, yalpalayarak yürüyen bir köpekti. İhtiyar tabiatseverin bana uzattığı bir parça şekeri biraz ısrardan sonra elimden yedi, böylece aramızda dostluk kurulmuş oldu ve beni arabaya doğru takip etmeye başladı. Bana eşlik etme konusunda hiç yabancılık

çekmiyordu. Pondicherry Malikânesine geldiğimde saat kulesinde saat tam üçü vuruyordu. Geldiğimde eski döğüşçü McMurdo da suç ortağı olarak tutuklanmış, Bay Sholto ile beraber karakola götürülmüştü. Dar kapıyı iki polis memuru tutmuştu ancak dedektifin adını söyledikten sonra köpekle birlikte içeri girmeme izin verdiler. Holmes kapı eşiğinde duruyordu, elleri ceplerinde, piposunu tüttürüyordu.

"Aaa, onu getirmişsin!" dedi. "Güzel köpek! Athelney Jones gitti. Sen ayrıldığından beri oldukça hareketli dakikalar geçirdik. Sadece dostumuz Thaddeus'u değil, bekçiyi, kâhyayı ve Hintli hizmetkârı da tutukladı. Üst katta bir çavuş var, onu saymazsak mekân bize emanet. Köpeği burada bırak, yukarı gel."

Toby'i koridordaki masaya bağladık ve merdivenlerden çıktık. Odanın merkezindeki görüntü bir örtüyle örtülmüştü, onun dışında oda bıraktığımız gibi duruyordu. Bezgin görünümlü bir polis çavuşu köşeye yaslanmış duruyordu.

Fenerini ödünç ver, çavuş," dedi arkadaşım, "Şimdi bu kartı boynuma as, önümde sallansın. Teşekkürler. Şimdi çizmelerimi ve çoraplarımı çıkarmam gerek. Bunları aşağı indir Watson. Biraz tırmanış yapacağım. Mendilimi de katran ruhuna daldır, onunla yapacağım bir şey var. Şimdi benimle tavanarasına gel."

Delikten yukarı tırmandık. Holmes bir kez daha tozlu zemin üstündeki ayak izlerine doğru feneri doğrulttu.

"Umarım kısmen de olsa şu ayak izlerini seçebiliyorsundur. Bu izlerde kayda değer bir şey fark ettin mi?"

"Bu izler," dedim, "bir çocuğa ya da ufak tefek bir kadına ait."

"Boyutları dışında, başka bir şey fark ettin mi?"

"Bunlar sıradan ayak izleri işte."

"Hayır, değil, şuraya bak! Şu bir sağ ayak izi. Şimdi yanına kendi çıplak ayağımı koyuyorum. Şimdi fark ne?"

"Senin ayak parmakların bitişik, bu izde ise tüm parmaklar belirgin şekilde ayrık duruyor."

"Kesinlikle öyle. İşte yakaladın. Şimdi bunu aklında tut ve şu pencereye doğru git, ağaç kısmını kokla. Mendil bende olduğuna göre ben burada kalıyorum."

Söylediği gibi yaptım, hemen güçlü bir katranımsı koku aldım.

"Evet, dışarı çıkarken, ayağını oraya koymuş demek ki. Eğer SEN bu kokuyu alabildinse, Toby'nin bu kokuyu almada hiç zorlanmayacağını düşünebilirim. Şimdi doğru aşağı git, köpeği çöz ve Blondin'i izle.

Aşağı bahçeye geldiğimde Sherlock Holmes çatıdaydı. Çatı boyunca yavaşça sürünen Holmes, aşağıdan dev bir ateşböceği gibi görünüyordu. Bir grup bacanın arkasına geçince onu gözden kaybettim, sonra yeniden göründü, sonra karşı tarafa geçince bir kez daha kaybettim. O tarafa doğru gittiğimde köşe saçaklarından birinin üstünde onu oturur buldum.

"Geldin mi, Watson?" diye bağırdı.

"Evet."

"İşte burası. O aşağıdaki siyah şey ne?"

"Su fıçısı."

"Onun üstüne çık."

"Evet."

"Duvarda merdiven izi var mı?"

"Hayır."

"Lanet olası herif! Burası çok tehlikeli bir yer. Onun tırmanabildiği yerden ben de aşağı inebilirim. Su borusu oldukça sağlam görünüyor. Her neyse, geliyorum."

Bir an ayakları tökezledi ve fener, duvar boyunca aşağı düştü. Sonra Holmes, hafif bir sıçrayışla önce fıçının üstüne, sonra da yere atladı.

"Onu takip etmek kolay oldu," dedi çorap ve çizmelerini giyerken. "Tüm duvar boyunca tuğlalar gevşemiş, o telaşla da bunu düşürmüş. Siz doktorların dediği gibi, 'teşhisim doğru çıktı'."

Elinde bana gösterdiği şey, renkli hasırdan örülmüş küçük bir keseydi. Üzerinde alelade boncuklar vardı. Şekil ve boyut açısından bir sigara kesesinden farksızdı. İçinde o koyu renk dikenlerden yarım düzine vardı. Bartholomew Sholto'ya atılan gibi bir tarafları sivri, diğer tarafları ovaldi.

"Bunlar şeytani şeyler," dedi. "Dikkat et de bir tarafına batırma. Bunları elde ettiğim için mutluyum. Umarım adamın elinde bunlardan başka yoktur. Bunlardan birinin tenimize saplanma olasılığından bir süre korkmayabiliriz böylece."

Kendi adıma Martini kurşununu tercih ederim. Altı millik bir yürüyüşe ne dersin Watson?"

"Tabii ki, neden olmasın!" diye cevapladım.

"Ayakların bu kadarını kaldırabilir mi?"

"Tabii ki!"

"Haydi köpekçik! Aslan Toby! Kokla şunu, Toby, kokla şunu!" Katran ruhuna daldırılmış mendili köpeğin burnuna doğru götürdü. Bu sırada küçük yaratık, gösterişsiz bacaklarını ayırmış, kafasındaki komik şeyle beraber, ünlü bir şarabı koklayan şarap eksperisi gibi görünüyordu. Holmes, mendili uzak bir yere fırlattı, köpeğin boynuna sağlam bir ip bağladı ve onu su fıçısına doğru götürdü. Hayvan, birden heyecanlı ve gür bir sesle ardı ardına havlamaya başladı, daha sonra burnu yerde, kuyruğu havada, koşmaya başladı. Hızından, boynundaki ip geriliyor, biz ona zor yetişiyorduk.

Doğu tarafı yavaş yavaş aydınlanmaya başlamıştı. Bu soğuk, gri ışıkta artık biraz daha öteyi görebiliyorduk. Kare şeklindeki devasa ev, siyah, boş pencereleri ve kule gibi yüksek, çıplak duvarlarıyla üzgün ve perişan halde arkamızda kalıyordu. Yolumuz çukur ve tümseklerle yaralanmış arazilerden geçti. Bütün mekân, her tarafta var olan tepecikler, fazla gelişmiş çalılıkları ile çürümüş ve hastalıklı bir görüntü veriyordu. Manzara bu haliyle, boynuna asılı duran bu kara trajediyle uyum sağlamıştı. Bahçe duvarına ulaşınca Toby hızla koştu ve istekle havlayarak nihayet genç bir kayın ağacıyla perdelenen bir köşede durdu. İki duvarın birleştiği yerde, bazı tuğlalar kırılmıştı, kırıkların açtığı yarıklar alt taraflarından aşınmış ve pürüzsüzleşmişti. Sanki bu duvar öteden beri sıklıkla merdiven niyetine kullanılmıştı.

Holmes köpeği de benden alarak duvara tırmandı ve duvarın diğer tarafına onu bıraktı.

Tam yanına tırmanmıştıım ki, "İşte bu da tahta bacaklının el izi", dedi. "Beyaz alçının üstüne bulaşmış kan izini görüyor musun? Dünden beri güçlü bir yağmur yağmamış olması ne şans! Bu sayede yirmi küsür saat sonra bile kokular tazeliğini koruyor olacak."

İtiraf etmeliyim ki başlangıçta Londra yollarındaki yoğun trafik nedeniyle, geçen süre zarfında izlerin tamamen yok olacağından korkuyordum. Ama kısa sürede şüphelerim yok oldu. Toby asla tereddüt etmedi, yolunu değiştirmede, kendisine has garip paytak yürüyüşüyle yuvarlanırcasına yürümeye devam etti. Anlaşılan, katran ruhunun dokunaklı kokusu, diğer tüm kokuları bastırıyordu.

"Sakın bu meselede," dedi Holmes, "başarımı safi bu adamların kimyasala ayaklarını daldırmalarına bağladığımı düşünme. şu anki bilgilerimle onların izini birçok yoldan sürebilirim. Ama bu yol en kolayı, ayrıca madem kaderimiz bunu ellerimize verdi, onu görmezden gelseydim kendimi suçlu hissederdim. Ne var ki bu durum, vakanın başlangıçta vaat ettiği entelektüel derinliği ortadan kaldırıyor. Eğer bu âşıkâr kanıt olmasaydı, vaka bize epey şan kazandıracaktı."

"Hâlâ fazlasıyla şan kazandırabilir," dedim. "Seni temin ederim, Holmes, bu vakada yaptığın çıkarımlar, beni Jefferson Hope Cinayeti'ndekinden daha çok hayrete düşürdü. Bu seferki bana daha derin ve anlaşılmaz geliyor. Mesela nasıl oluyor da tahta bacaklı adamı tarif ederken bu kadar kendinden emin oluyorsun?"

"Bak sevgili dostum! Bu çok basit... Meseleyi abartmak istemiyorum. Son derece âşıkâr bir durum bu. Hapishane yönetiminde bulunan iki subay, gömülü bir hazine ile ilgili sırlara ulaşır. Onlar için bir İngiliz, Jonathan Small tarafından bir harita çizilir. Yüzbaşı Morstan'ın bıraktıkları arasında bir çizelgede bu isme rastladığımızı hatırlıyorsunuzdur. Çizdiği haritayı kendisi ve arkadaşları adına imzalar, - şöyle böyle çarpıcı bir biçimde adlandırdığı gibi, 'dörtlü ittifak'. Bu çizelgenin yardımıyla subaylar, ya da onlardan biri, hazineyi alır ve İngiltere'ye getirir. Bu sırada muhtemelen birileri bu süreçten memnun olmaz. Peki, şimdi soru; neden Jonathan Small hazineyi kendi almadı? Cevabı belli. Çizelgenin tarihi, Morstan'ın mahkumlarla haşır neşir olduğu tarihlere karşılık geliyor. Jonathan Small hazineyi alamadı, çünkü o ve arkadaşları mahkûmdu ve dışarı çıkamıyorlardı."

"Bu söylediklerin bir fikir yürütmeden ibaret," dedim.

"Ondan daha fazlası... Gerçeklerle örtüşen tek hipotez bu... Bakalım işin arkası da tutuyor mu? Binbaşı Sholto yıllar boyu hazinesiyle beraber huzurla yaşadı. Sonra Hindistan'dan onu dehşete düşüren bir mektup aldı. Neydi bu mektup?"

"Yüzüstü bıraktığı insanların serbest bırakıldıklarını söyleyen bir mektup..."

"Ya da kaçtıklarını... Bu daha mantıklı, çünkü normal hapis sürelerini zaten biliyor olması gerekir. Eğer kaçmamış olsalardı bu mektup o kadar çok şaşırtıcı olmazdı. Peki, ne yapıyor? Kendini tahta bacaklı bir adama karşı koruyor, dikkatini çekerim, beyaz bir adama karşı... Çünkü beyaz bir tüccarı o zannedip ateş ettiğini biliyoruz. Şimdi, çizelgede yalnızca bir tek beyaz adamın adı var. Diğer isimler Hindu ya

da Müslümanlara ait. Başka beyaz adam yok listede. Dolayısıyla, kesinlikle söyleyebiliriz ki o tahta bacaklı adamla Jonathan Small aynı kişi. Nasıl, buraya kadar mantıkta hata var mı?"

"Hayır, açık ve kestirme bir mantık."

"Peki, öyleyse, şimdi kendimizi Jonathan Small'ın yerine koyalım. Olaya onun bakış açısıyla bakalım. Hakkı olduğunu düşündüğü şeyi geri almak ve kendisine yanlış yapan adamdan intikam almak için İngiltere'ye gelir. Sholto'nun yaşadığı yeri bulur ve kuvvetle muhtemeldir ki evin içinden birileriyle iletişime geçer. Şu uşak, Lal Rao, onu henüz görmedik. Bayan Bernstone onun pek iyi karakterli biri olmadığını söylüyor. Fakat Small, hazinenin nerede olduğunu bulamaz çünkü binbaşı ve ölmüş olan bir sadık hizmetkârı hariç hiç kimse hazinenin yerini bilmemektedir. Birden Small, binbaşının ölüm döşeğinde olduğunu öğrenir. Hazinenin sırrını mezara götüreceğinden endişe ederek bekçileri atlatır ve ölüm döşeğindeki adamın penceresinde alır soluğu, ancak iki oğlu yanında olduğu için içeri giremez. Ölü adama olan nefretinden deliye döndüğünden o gece odaya girer, gizli evrakı araştırır ve hazineye ilişkin ipuçları bulmaya çalışır, sonrasında da yaptığı ziyaretin bir nişanesi olarak o kâğıdı bırakır. Hiç şüphesiz adamımız daha önceden binbaşmayı öldürmeyi planlamıştır, binbaşının üzerinde bıraktığı notla da bunun adi bir cinayet değil, dört kafadarın bakış açısıyla adaletin yerine gelmesi olduğunu göstermek istemiştir. Suç kayıtlarında böylesi acayip böbürlenme davranışları çok yaygındır, genelde de suçlu hakkında çok değerli ipuçları verirler. Buraya kadar takip edebildin mi?"

"Tam anlamıyla evet..."

"Şimdi Jonathan Small ne yapabilir? Yalnızca hazinenin bulunması için yapılan çalışmaları gizliden gizliye takip edebilir. Muhtemelen İngiltere'den ayrılır ve belirli aralıklarla geri döner. Sonra çatı katı bulunur, o da anında bundan haberdar olur. Yine burada, evin içinde bir suç ortağı olduğu fikrinin altını çiziyoruz. Jonathan, o tahta bacağıyla, Bartholomew Sholto'nun o yüksek odasına tek başına çıkamaz. Yanına gerçekten ilginç bir suç ortağı alır, onunla bu zorluğu aşar, ancak çıplak ayağını katran ruhuna daldırır, böylece Toby gelir ve Aşil tendonunda sakatlık olan yarı maaşlı bir subayı altı mil boyunca topallatır."

"Fakat cinayeti Jonathan değil, suç ortağı işledi."

"Kuşkusuz. Ayrıca Jonathan odaya girişte yaptıklarına bakılırsa bu durumdan pek hoşnut olmamış. Onun Bartholomew Sholto ile bir alıp veremediği yoktu. Eğer elleri ve ağzı bağlanmış olsaydı bunu daha çok tercih ederdi. Onun ipini çekmeyi dilemezdi. Ama bir kere ortağının vahşi içgüdüleri harekete geçmişti. Zehir de kendinden bekleneni yapmıştı. Bundan sonra Jonathan notunu bıraktı, hazine sandığını aşağı indirdi ve kendi de peşinden gitti.

İşte çözebildiğim kadarıyla olaylar zinciri böyle. Görüntü olarak orta yaşlarda olması gerek. Ayrıca Andaman adalarının kavurucu sıcağında çalıştığı için bronzlaşmış olmalı. Boyunu da adımlarının uzunluğundan hesapladık zaten, bir de sakallı olduğunu biliyoruz. Adamın kıllı biri olduğu Thaddeus Sholto'nun da pencerede dikkatini çekmişti. Bilmem ki başka bir şey var mı?"

"Suç ortağı?"

"Ha evet, orada da büyük bir gizem yok. Fakat çok yakında her şeyi anlayacaksın. Sabah havası ne kadar güzel! Şu küçük buluta bak, dev bir flamingonun pembe tüyü gibi gökyüzünde süzülüyor. Güneşin kırmızı yanı kendini Londra bulutlarının üstüne doğru çekiyor. Aşırı sayıda çok insanın üzerinde parlıyor ama iddiasına girerim ki şu an güneşin altında senin ve benimki kadar garip bir iş yok. Doğanın sıradan güçleri karşısında bizim aciz hırslarımız ne kadar da küçük kalıyor! Şu senin Jean Paul ile aranız nasıl?"

"Oldukça iyi. Carlyle üzerinden onu epey bir inceledim."

"Bir nehri takip ederek gölü bulmak gibi... Tuhaf ama derin bir açıklaması var. İnsanın gerçek büyüklüğünün kanıtının kendi küçüklüğünü fark etmesinde yattığını söylüyor. İnsanoğlunun başlı başına bir asalet örneği olan muvazene ve takdir gücünü masaya yatırıyor. Richter'de düşünce için epey gıda var. Silahın yok, değil mi?"

"Bastonum var."

"Bu adamların inlerine gittiğimizde o türden bir şeylere ihtiyaç duyacağımız kuvvetle muhtemeldir. Jonathan'ı sana bırakıyorum ama diğeri yaramazlık yaparsa vurup indireceğim."

Konuşurken revolverini çıkardı, mermi haznesine iki tane mermi koydu, ceketinin sağ cebine geri yerleştirdi.

Bu sırada yazlık evlerle çevrili yarı kırsal yollar boyunca Toby'nin rehberliğinde büyük şehre doğru ilerliyorduk. Artık sürekli caddelere yaklaşmıştık. İşçiler, çımacılar uyanmıştı. Fahişeler panjurları kapatıyor, kapı eşiklerini süpürüyordu. Kare çatılı köşe başı meyhanelerinde hayat yeniden başlıyor,

kaba saba görünümlü adamlar, sabah içkilerinin ardından sakallarını kol yenlerine silerek dışarı çıkıyordu. Garip görünümlü köpekler aylak aylak geziyor, biz geçerken meraklı bakışlarla bizi süzüyordu. Eşi bulunmaz Toby'miz ise ne sağa ne de sola bakıyor, burnunu yere mıhlamış, ilerliyordu. Arada bir taze bir koku aldığıında istekle havlıyordu.

Streatham, Brixton ve Camberwell'i geçtik, Oval'in doğusundaki ara sokaklardan geçerek kendimizi Kennington Yolu'nda bulduk. Takip ettiğimiz adamlar, kaçarken takip edilmemek için garip bir zikzak yol izlemiş görünüyordu. Eğer ana yolun paralelinde gittikleri yönde bir ara sokak varsa, orayı tercih etmişlerdi. Kennington Yolu'nun ayağında, sola saparak Bond ve Miles Caddeleri'ni geçmişlerdi. Bu ikinci caddenin, Knight'in Yeri'ne döndüğü noktada Toby ilerlemeyi durdurdu. Bir kulağı dik, diğeri sarkık bir şekilde ileri geri koşmaya başladı. Köpeksi bir kararsızlık sergiliyordu. Sonra daireler çizmeye başladı, ara ara bize bakıyor, sanki bu mahcup durumuna karşı bizden hoşgörü bekliyordu.

"Bu köpeğin kararsızlığı da ne böyle?" diye homurdandı Holmes. "Arabaya binmiş ya da balonla uçmuş değiller ya."

"Belki de burada bir süre beklediler." dedim.

"Hah, tamam, yeniden ilerliyor," dedi arkadaşım, rahatlamış bir edayla. Gerçekten de etrafı şöyle bir koklayarak aniden zihnini toplamış, daha önce göstermediği kadar büyük bir enerji ve kararlılıkla ok gibi yerinden fırlamıştı. Koku görünüşe göre öncekinden daha keskindi. Artık burnunu yere koymuyordu bile, tasmaını çekiştiriyor, bizi koşturmaya

çalışıyordu. Holmes'in bakışlarındaki parlaklıktan, yolculuğumuzun sonuna geldiğimizi düşündüğü görülüyordu.

Rotamız şimdi White Eagle tavernasının biraz ilerisine, Broderick ve Nelson'un geniş kereste deposuna gelinceye kadar Nine Elms'e dönmüştü. Burada köpek, heyecandan çılgına dönmüş, dış kapıdan bıçkıcıların çalışmakta olduğu kapalı binanın içine doğru koştu. Köpek bir geçitin etrafından ilerleyerek iki kereste yığınının arasından geçti, nihayet bir el arabasının üstünde getirilmiş ve oracığa bırakılmış bir fıçının üzerine zıpladı. Sallanan dili ve kapanıp açılan gözleriyle, Toby fıçının üzerinde duruyor ve bir takdir beklercesine bir bana bir Holmes'a bakıyordu. Fıçının çıtaları ve el arabasının tekerlekleri, koyu bir sıvıyla boyanmıştı. Tüm ortamda da ağır bir katran kokusu vardı.

Sherlock Holmes ve ben birbirimize baktık ve aynı anda teskin edilemez bir kahkaha kopardık.

VIII

Baker Caddesi Çetesi

"Şimdi ne yapıyoruz?" diye sordum. "Toby güvenilirliğini yitirdi."

"Duyularına göre hareket etti," dedi Holmes, onu fıçının üzerinden aldı ve kereste deposundan dışarı doğru yürümeye başladı. "Londra'da bir gün içinde ne kadar çok katran taşındığını düşünürsen, yolumuzun onlardan biriyle çakışmasına şaşmamak gerekir. Bugünlerde katran çokça kullanılıyor, özellikle de ağaç işlemede. Zavallı Toby'nin bir suçu yok."

"Yeniden başa dönmeliyiz sanırım."

"Evet ama şükür ki fazla geriye gitmemize lüzum yok. Knight'in Yeri'ndeki köşede iki farklı iz birbirine zıt istikametlerdeydi ve Toby burada şaşırdı. Sonra biz yanlış olan yoldan devam ettik. Şimdi diğerini takip edeceğiz."

Bu oldukça kolaydı. Toby'i oraya götürdüğümüzde hatasını telafi etti, geniş bir daire çizdi, sonra da yeni bir yoldan yürümeye başladı.

"Şimdi de bizi o fıçının geldiği yere doğru yönlendirmesin!" dedim.

"Bunu düşündüm. Fakat dikkat edersen kaldırımdan gidiyor, fıçı yolun ortasından geçmiştir. Şimdi doğru kokuyu takip

ediyoruz."

Nehir kenarına doğru indi, Belmont Place ve Prince Caddelerine doğru koştu. Broad Caddesi'nin sonunda doğrudan su kenarına geldi, orada küçük bir tahta iskele vardı. Toby iskelenin en ucuna kadar gitti, orada durdu, karanlık akıntıya doğru bakmaya başladı.

"Şansımız yokmuş," dedi Holmes, "Buradan bir tekneye binmişler." İskele kenarında birçok kayık ve sandal vardı. Herbir köşede Toby'yi dolaştırdık, onca koklamasına rağmen bir ize rastlamadı.

Kaba saba iskelenin yakınında küçük bir tuğla ev vardı, evin ikinci penceresinden tahta bir tabela sarkıyordu. Tabelada büyük harflerle "Mordecai Smith" yazılıydı, altında da "Tekneler saatlik ve günlük kiralanır." Kapının üzerindeki bir yazıda da bir istibot seferinden bahsediliyordu. İskele üzerindeki bir yığın kömür de bu bilgiyi doğruluyordu. Sherlock Holmes yavaşça etrafa bakındı, yüzünde kaygılı bir ifade vardı. "Bu çok kötü," dedi. "Bu herifler umduğumdan akıllı çıktılar. Görünen o ki izlerini kaybettirmişler. Korkarım bütün bunlar önceden planlanmış bir şeymiş."

Holmes, evin kapısına yaklaşıyordu ki, kapı açıldı ve küçük, kıvrıkcık saçlı, altı yaşlarında bir çocuk koşarak çıktı. Ardından da iri yarı, kızıl yüzlü bir kadın elinde bir süngerle çıkageldi.

"Çabuk geri dön, yıkanacaksın, Jack." diye bağırdı. "Geri dön, seni küçük afacan, baban gelip de seni böyle görürse, gününü görürsün."

"Küçük şirin çocuk!" dedi Holmes, yaklaşmak için. "Nasıl da elma yanaklı bir çocuk! Söyle bakalım Jack, istediğin bir şey var mı?"

Çocuk bir süre düşündü. "Bir şilin isterim," dedi. "O kadarcık mı?"

"Öyleyse iki şilin isterim," diye cevapladı zeki çocuk, biraz düşündükten sonra. "Öyleyse al bakalım! Tut! – Çok tatlı bir çocuk Bayan Smith!"

"Tanrı sizi korusun bayım, hem tatlı hem de huysuz. Hele de kocam günler boyu gittiği zaman onunla başa çıkması çok zor oluyor."

"Kocanız yok mu?" dedi Holmes, şaşırılmış bir ses tonuyla. "Buna üzüldüm, zira onunla konuşmak isterdim."

"Dün sabahtan beri yok, bayım, doğrusunu söylemek gerekirse onun hakkında endişeleniyorum. Eğer tekne kiralayacaksanız ben yardımcı olabilirim."

"İstimbotu kiralamak istiyordum."

"Maalesef, istimbotla gitti bayım. Zaten beni şaşırtan da bu; içinde Woolwich'e gidip dönecek kadar bile kömür yok. Mavna ile gitmiş olsa neyse, çoğu kereler bir iş için ta Gravesend'e kadar gitmiş ve orada da iş varsa bir süre orada kalmıştır. Ama bir istimbot, kömürsüz ne işe yarar?"

"Belki de nehir boyunda bir iskeleden almıştır."

"Olabilir bayım ama pek âdeti değildir. Her zaman oralarda birkaç çuval kömür için ne çok para istediklerinden yakınıdır. Bir de o tahta bacaklı adamı sevmedim, çirkin bir yüzü ve

yabancı bir şivesi var. Neden sürekli buraya gelip durur ki, bizden ne ister?"

"Tahta bacaklı adam mı?" dedi Holmes, belli belirsiz bir şaşkınlıkla.

"Evet bayım, kirli yüzlü, maymun suratlı bir herif, ihtiyar eşimin yanına defalarca geldi. Dün gece de eşimi yatağından kaldıran oydu. Dahası, eşim onun geleceğini biliyordu ki istimbotu o gelmeden hazırladı. Söyledim ya bayım, bu durumdan hiç hoşlanmıyorum."

"Fakat sevgili Bayan Smith," dedi Holmes, omuz silkerek, "Boşuna endişe ediyorsunuz. Gecenin bir yarısı gelenin o tahta bacaklı adam olduğunu nereden biliyorsunuz? Nasıl bu kadar emin olduğunuzu anlamıyorum."

"Sesi, bayım. Sesini tanıyorum, kalın ve boğuk bir sesi var. Pencereyi tıklattı, saat üç sularıydı, "Haydi kalk dostum," diye bağırdı: "Demir alma zamanı!" İhtiyar eşim büyük oğlum Jim'i kaldırdı ve bir şey söylemeden birlikte gittiler. Tahta bacağının taşlar üzerindeki tıkırdamasını duyabiliyordum."

"Bu tahta bacaklı adam yalnız mıydı?"

"Kesin bir şey söyleyemem bayım ama başka ses duymadım."

"Üzgünüm Bayan Smith, bir istimbot istiyordum, bir dokunup bin ah işittim, adı neydi?"

"Aurora, bayım."

"Aa! Şu sarı çizgili yeşil istimbot olmasın, çok geniş bir düdüğü var..."

"Pek değil. Aslında nehir üzerinde görülebilecek en kk Şeylerden biri, yeni boyandı, siyah renkte ve iki kırmızı çizgisi var."

"Teşekkürler. Umarım en kısa zamanda Bay Smith'ten haber alırsınız. Ben Şimdi nehir boyu gideceğim. Aurora'nın izine rastlarsam ona sizin endiŐelendiĐinizi söylerim. Siyah bir baca mı demiştiniz?"

"Hayır, bayım, siyah ama üzerinde beyaz bir bant var."

"Sahi siyah olan yan cidarlarıydı. İyi sabahlar Bayan Smith,-
- Şurada bir kayıkçı var Watson, onunla nehri geçelim."

Kayığa oturduğumuzda "Bu tür insanlar hakkında bilinmesi gereken temel Şey," dedi Holmes, "verdikleri bilgilerin senin için en kk bir önemi olduğunu onlara sezdirmemek gerektiğidir. EĞer sezdirirsen bir anda bir istiridye gibi kendilerini kapatırlar. Onları gönülsüz dinliyormuŐ gibi yaparsan, az önce yaptığımız gibi, istediğini alma olasılığın çok fazladır."

"Şimdi rotamız daha da belirginleŐti." dedim.

"Ne yapmalıyız peki?"

"Bir istimbot kiralayıp nehir boyunca Aurora'nın izini srmeliyiz."

"Sevgili dostum, bu çok zorlu bir iş olur. Buradan Greenwich'e kadar nehrin iki yakasında sayısız iskeleye uğramış olabilir. Ayrıca köprünün altında, miller boyunca çok

sayıda demirlenecek yerler var. Eğer tek başına hareket edersen tüm bu ihtimalleri tüketmek günler, haftalar sürer."

"Öyleyse polise başvuralım."

"Hayır, muhtemelen Athelney Jones'u son ana kadar aramayacağım. Kötü bir adam değil, ayrıca profesyonel olarak onu üzecek hiçbir şey yapamam, fakat buraya kadar gelmişken bu işi tek başıma bitirmeyi arzuluyorum."

"Öyleyse iskele memurlarına sorarak ilerleyemez miyiz?"

"Çok daha kötü olur! O zaman adamlarımız enselerinde olduğumuzu anlarlar ve bir an önce ülkeyi terk ederler. Hâlihazırda da zaten yeteri kadar terk etmeye isteklidirler ama tam anlamıyla güvende olduklarını bildikleri sürece acele etmeyeceklerdir. Jones'un gayreti burada işimize yarayacaktır, onun davaya bakışı günlük gazetelere kesin yansır, böylece kaçaklarımız, herkesin yanlış iz üzerinde olduğunu düşünür."

Millbank Hapishanesi önünde karaya çıkarken sordum: "Peki öyleyse ne yapacağız?"

"Şu arabaya bineceğiz, eve gideceğiz, kahvaltı edeceğiz, bir saat uyuyacağız. Bu gece de dolaşmamız kuvvetle muhtemeldir. Bir postanede dur, arabacı! Toby'yi salmıyoruz, hâlâ bize faydası olabilir."

Büyük Peter Caddesi'nde durduk ve Holmes telgrafını çekti. Yola devam ederken "Sence kime çektim bu telgrafı?" diye sordu.

"Kesinlikle hiçbir fikrim yok."

"Jefferson Hope vakasında başvurduğum Baker Caddesi polis dedektif şubasını hatırlıyor musun?"

"Eh," dedim, gülerek.

"Paha biçilmez yararlılık gösterecekleri bir vaka bu. Eğer başarısız olurlarsa başka kaynaklarım da var ama önce onları bir deneyeceğim. Telgraf şu benim küçük teğmenim çamur Wiggins'eydi. Biz kahvaltımızı bitirmeden sanırım o ve çetesi bize katılır."

Saat sekiz, dokuz sularıydı. Gece boyunca birbiri ardına gelen hadiselerin etkisi güçlü olmuştu, bunun farkındaydım. İyiden iyiye gevşemiş ve bitap düşmüştüm, zihnim bulanmış, bedenim yorulmuştu. Bende ne arkadaşımı sürükleyen meslek aşkı vardı ne de meselelere soyut zihinsel problemler gibi bakabiliyordum. Bartholomew Sholto'ya pek ısınmadığım için onun katillerine karşı da bir nefret beslemiyordum. Fakat hazine farklı bir meseleydi. Hazine, ya da en azından bir kısmı, Bayan Morstan'a aitti. Onu bulmamız küçük bir ihtimal bile olsa, bu gayeye hayatımı adamaya hazırdım.

Doğru, eğer o hazineyi bulursam, muhtemelen Bayan Morstan benim için ulaşılmaz olacaktı. Ancak böylesine bir düşünceden etkilenen bir aşk, bencil ve sefil bir aşk olurdu. Holmes'in suçluları bulmak için bir sebebi varsa, benim hazineyi bulmak için on sebebim vardı.

Baker Caddesi'nde bir duş almak ve kıyafetlerimi tepeden tırnağa değiştirmek, beni mükemmel şekilde yenilemişti. Odamıza geldiğimde kahvaltı hazırды ve Holmes kahveleri koyuyordu.

"İşte," dedi gülerek, eliyle gazeteyi gösteriyordu. "Gayretli Jones ve tam teşekküllü gazetecimiz meseleyi aralarında çözmüşler. Neyse, bu vaka ile yeteri kadar haşır neşir oldun. İyisi mi önce jambon ve yumurtadan al."

"The Standard" gazetesini ondan aldım ve manşetini okudum: "Yukarı Norwood'da Gizemli Olay". Haber şöyle devam ediyordu:

"Geçtiğimiz gece saat on iki sularında, Pondicherry Malikânesinin sahibi Bay Bartholomew Sholto, odasında ölü bulundu. Deliller bunun bir cinayet olduğunu gösteriyor. Öğrenildiği kadarıyla Bay Sholto'nun vücudunda darp izine rastlanmazken babasından miras kalan Hint mücevherleri çalındı. Cesedi o sırada evi ziyaret eden Bay Sherlock Holmes, Dr. Watson ve müteveffanın kardeşi Bay Thaddeus Sholto buldu. Şans eseri o sırada Norwood Polis Merkezi'nde bulunan polis teşkilatının ünlü mensuplarından Bay Athelney Jones, ihbarın ardından yarım saat içinde olay yerine ulaştı. Eğitimli ve tecrübeli yardımcıları, zaman kaybetmeden suçluları tespit çalışmalarına başladı. Olayla ilgili kardeş Thaddeus Sholto, Kâhya Bayan Bernstone, Hintli uşak Lal Rao ve McMurdo isimli kapıcı ya da bekçi tutuklandı.

Bay Jones'un iyi bilinen teknik bilgisi ve titiz gözlem yeteneği sayesinde acımasız katillerin odaya kapıdan ya da pencereden girmiş olamayacakları, cesedin bulunduğu odanın bitişiğine açılan çatı kapısından girdikleri, dolayısıyla hırsız ya da hırsızların evi iyi tanıyan kişiler oldukları kesin olarak ortaya çıktı. Bu gerçek, olayın sıradan bir hırsızlık vakası olmadığını gösteriyor. Kanun adamlarının bu serî ve gayretli çalışmaları, böyle durumlarda zinde ve usta bir zihnin varlığının ne büyük bir şans olduğunu ortaya koyuyor.

Bu sonucun, dedektiflerimizin bağımsız çalışmaları gerektiğini, böylece araştırmaları gereken vakalara daha etkin nüfuz edebileceklerini savunanlara karşı da iyi bir cevap teşkil ettiğini düşünmekten kendimizi alamıyoruz."

"Harika değil mi?" dedi Holmes, kahve fincanının üzerinden sırtarak. "Ne düşünüyorsun?"

"Bence bu cinayette biz de tutuklanmaktan ucuz kurtulmuşuz."

"Bence de... Ama yeni bir gayrete kapılırsa, bizim güvenliğimiz de tehlikeye girer."

Tam bu sırada kapı zili yüksek sesle çaldı ve ev sahibemiz Bayan Hudson'ın yılgın ve korkulu sesi yükseldi.

"Tanrı aşkına Holmes," dedim doğrularak, "kesin bizi almaya geldiler."

"Yok, o kadar da kötü değil. Bu gelen gayrıresmi bir kuvvet. Baker Caddesi çetesi geldi."

O konuşurken merdivenlerden hızla çıkan yalın ayak sesleri tıkırdamaya başladı, ardından da bir düzine hırpani, pasaklı, küçük sokak çocuğu odaya doluştu. İçeri kargaşa ile girmelerine karşın, davranışlarında bir disiplin de seziliyordu; bir anda yan yana hizalanarak meraklı bakışlarla bize bakmaya başladılar. Diğerlerinden daha uzun ve yaşça daha büyük bir tanesi gururla öne atıldı; bu küçük korkulukta bu gurur ifadesi oldukça gülünç duruyordu.

"Mesajınızı aldım bayım," dedi "ve hepsini hızla buraya getirdim. Biletler için üç şilin ve altı peni."

"Al bakalım," dedi Holmes, cebinden bir miktar gümüş çıkararak. Bundan sonra onlar sana gelecek, sen de bana geleceksin. Evimi bu şekilde istila etmenizi istemiyorum. Gerçi böylece söyleyeceklerimi hepiniz birinci ağızdan duymuş olacaksınız. Aurora adında bir istimbotu arıyorum, sahibi Mordecai Smith, rengi siyah, iki kırmızı çizgisi var, bacası da siyah ve üzerinde beyaz bir bant var. Şu an nehir boyunda bir yerlerde. Biriniz de Mordecai Smith'in kendi iskelesinde beklesin, böylece geri dönerse bize haber verir. Kendi aranızda iş bölümü yapıp nehrin iki yakasını da etraflıca aramalısınız. Bir gelişme olursa bize bildirin. Anlaşıldı mı?"

"Evet efendim!" dedi Wiggins.

"Ödeme eskisi gibi... Ayrıca istimbotu ilk bulana da bir Gine vereceğim. Bir günlük ücretinizi de peşin veriyorum. Haydi, şimdi gidin bakalım!" Her birine birer şilin verdi. Bir anda koşarak aşağı indiler. Bir süre sonra caddenin her bir yanına dağılmışlardı.

"Eğer bu istimbot suda ise, onu bulacaklardır," dedi Holmes, masadan kalktı ve piposunu yaktı. "Her yere ulaşabilirler, her şeyi görebilirler, herkesi duyabilirler. Akşamdan önce sanırım haberini alırız. Bu sırada bize de yalnızca beklemek kalıyor. Aurora'yı ya da Bay Mordecai Smith'i bulmadan iz sürmeye devam edemeyiz."

"Toby şu kırıntıları yiyebilir sanırım. Sen yatacak mısın Holmes?"

"Hayır: Yorgun değilim. Garip bir yapım var. Çalışmaktan ötürü yorulduğumu hiç hatırlamıyorum, fakat atalet beni tamamen bitkin düşürüyor. Biraz tüttürecek ve zarif

müşterimin önümüze getirdiği bu garip iş üzerine düşüneneğim. Dünyada kolay bir iş varsa bu bizimki olmalı. Sonuçta tahta bacaklı adam pek fazla yok, fakat diğer adam, sanırım, benzersiz bir tip."

"Yine mi diğer adam?"

"Sana karşı adama bir gizem kazandırmayı düşünmüyorum. Yalnız kendi kendine bir fikre varmış olman gerekirdi. Verileri gözden geçir. Küçük ayak izleri, pabuç görmemiş çıplak ayaklar, taş başlı tahtadan baston, aşırı çevik bir bünye, küçük zehirli oklar. Tüm bunlar sana ne ifade ediyor?"

"Bir vahşi!" diye haykırdım. "Muhtemelen Jonathan Small'ın ortağı olan şu Hintlilerden biridir o da."

"Sanmıyorum," dedi. "İlginç silahların izlerini ilk gördüğümde ben de öyle düşünmüştüm fakat ayak izlerinin dikkat çekici karakteri beni tekrar düşünmeye sevk etti. Hindistan Yarımadası'nın bazı sakinleri küçük adamlar, fakat hiçbiri böyle bir ayak izi bırakmaz. Hinduların ayakları uzun ve incedir. Müslümanlar da sandalet giydikleri için başparmakları ayrıktır, çünkü sandaletin ipi o aradan geçer. Bu küçük oklar da yalnız bir yolla atılabilir; boruyla. Öyleyse bu vahşiyi nereden bulacağız?"

"Güney Amerika!" diye salladım.

Elini uzattı ve raftan hacimli bir cilt indirdi. "Bu yeni yayımlanan bir coğrafya ansiklopedisinin ilk cildi. Son otorite olarak kabul edilebilir. Bakalım elimizde ne var? '*Andaman Adaları, Sumatra'nın 340 mil kuzeyinde, Bengal Körfezi'ndedir.*' Hmm! Hmm! Neler neler var! Nemli bir iklim, mercan kayalıkları, köpekbalıkları, Blair Limanı,

hapishaneler, Rutland Adaları, kavak ağaçları, -Hah! İşte burada! *'Bazı antropologlar tarafından Afrika Bushmanları, Amerikan Kızılderilileri ve Tierra del Fuegolular dünyanın en küçük insanları olarak tanımlansa da Andaman Adaları'nın yerlileri, herhalde dünyanın en küçük ırkıdır. Ortalama boyları dört fitin altındadır ancak bundan da kısa olan yetişkinlerin sayısı hiç de az değildir. Acımasız, aksi ve inatçı insanlardır, fakat güvenleri kazanıldığında onlarla çok güçlü dostluklar kurulabilir.'* Bunları akılda tut Watson. Şimdi şunu dinle: *'Tabiat olarak çirkin görünümlüdürler, geniş, şekilsiz kafaları, küçük, sert bakan gözleri vardır, şekilleri bozuktur. El ve ayakları belirgin şekilde küçüktür. O kadar inatçı ve vahşidirler ki, İngiliz Hükümeti'nin onları tüm kazanma çabaları boşa gitmiştir. Gemi kazalarından kurtulanlar için baş belasıdırlar. Taş başlı sopalarıyla onların kafasını dağıtır ya da zehirli oklarıyla onları vururlar. Tüm bu kıyımların peşinden yamyam ziyafetleri gelir.'* Hoş ve şirin adamlar, Watson! Bu adam eğer kendi güdüleriyle hareket etme konusunda serbest bırakılsaydı hikâyemiz çok daha fena sonuçlanabilirdi. Düşünüyorum da, Jonathan Small da böyle bir adamla çalışmamak için her şeyini verirdi."

"Peki bu adam bu kadar garip bir ortağı nasıl buldu?"

"Bunu söylemek zor... Her ne kadar Small'un Adaman Adaları'ndan geldiğini biliyor olsak da, bu adalının onunla gelmesi oldukça zor bir ihtimal. Şüphesiz ki zamanla bunları anlayacağız. Bana bak, Watson; çok bitkin görünüyorsun. Şu kanepeye uzan, bakalım seni uyutabilecek miyim?"

Kemanını köşeden aldı, ben uzandıktan sonra, o an bestelediği – şüphesiz kendi bestesiydi, çünkü büyük bir doğaçlama gücü vardı – bir melodiyi hafif bir sesle, rüya gibi

çalmaya başladı. Sıska kollarını, ciddi yüzünü, kollarının iniş çıkışını hayal meyal hatırlıyorum; sanki yumuşacık bir sesler denizinde huzur içinde yüzüyordum. Derken kendimi Mary Morstan'ın bana bakan tatlı yüzüyle birlikte rüyalar âleminde buldum.

IX

Zincirde Bir Kırılma

Uyandıgımda ikinci vakti idi, güçlenmiş ve yenilenmişim. Sherlock Holmes aynen bıraktığım gibi oturuyordu, yalnızca kemanının yanına kurulmuş, derinlemesine bir kitaba gömülmüştü. Ben hareketlenince bana doğru baktı, yüzünde sıkıntılı bir hal vardı:

"Deliksiz uyudun," dedi. "Konuşmamız seni uyandırır diye endişe ettim."

"Ben bir şey duymadım." dedim, "Yeni haberler var mı peki?"

"Maalesef hayır, hayal kırıklığına uğradım, şaşkınım, bu saate kadar belirgin bir şeyler duyarız diye tahmin ediyordum. Wiggins gelişmeleri anlatmak için geldi. Henüz hiçbir ize rastlanmadığını söylüyor. Can sıkıcı bir arayış bu, her geçen saatin önemi var."

"Yapabileceğim bir şey var mı? İyice dinlendim, yeni bir gece gezintisine hazırım."

"Şu an yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Yalnızca bekleyeceğiz. Eğer dışarı çıkarsak, haberler biz yokken gelir, bu da gecikmeye neden olur. Sen istediğini yapabilirsin ama ben burada kalmalıyım."

"Öyleyse ben de Camberwell'e gidip, Bayan Cecil Forrester'e uğrayayım. Dün uğramamı söylemişti."

"Bayan Cecil Forrester mı?" dedi Holmes, bıyık altından gülererek.

"Tabii Bayan Morstan'a da uğramış olacağım. Olanları merak ediyorlardır."

"Ben olsam onlara fazla bir şey anlatmazdım," dedi Holmes, "kadınlara asla tam anlamıyla güvenemezsin, en güvenilir olanlarına bile..."

Bu acımasız fikir üzerine tartışmak istemedim. "Bir iki saat içinde gelirim." dedim.

"Pekâlâ! İyi şanslar! Ama nehri geçeceksen oradan da Toby'i bırak, artık ona göre bir işimiz kaldığını sanmıyorum."

Bunun üzerine köpeğimizi de yanıma aldım ve Pinchin Yolu'ndaki ihtiyar tabiatsevere birkaç kuruşla birlikte teslim ettim. Camberwell'de Bayan Morstan'ı gece yaşadıklarından sonra biraz bezgin ama gelişmeleri duymak için de istekli buldum. Bayan Forrester da merak içindeydi. Onlara yaptıklarımızı tek tek anlattım ama olayın en trajik yanlarını kendime sakladım. Bay Sholto'nun ölümü hakkında bazı şeyler anlattım ama tam anlamıyla cinayetin ayrıntılarını gizledim. Tüm gizlediklerime rağmen anlattıklarım içinde onları şaşkına düşürecek ve ürkütecek yeteri kadar ayrıntı vardı.

"Tam anlamıyla bir roman gibi!" dedi Bayan Forrester. "Yaralı bir kadın, yarım milyonluk bir hazine, kara bir

yamyam, tahta bacaklı bir eşkıya. Ejderha ya da lanetli kont hikâyeleri gibi."

Bayan Morstan, bana parıltılı bir bakış atarak "ve kurtarıcı olarak da iki gezgin şövalye," diye ekledi.

"Mary, senin kaderin bu araştırmanın sonuçlarına bağlı ama yeteri kadar heyecan duyduğunu düşünmüyorum. Bu denli zengin olmanın nasıl bir şey olacağını bir düşün, dünya ayaklarının altında!"

Bu olasılık karşısında en küçük bir mutluluk belirtisi göstermemesi içime serinlik verdi. Aksine bu konuya en ufak bir ilgi duymadığını gösterircesine başını gururla kaldırdı:

"Şu an sadece Bay Thaddeus Sholto'yu düşünüyorum." dedi. "Başka hiçbir şeyin önemi yok; bence başından beri çok nazik ve onurlu davrandı. Onu bu asılsız ve korkunç suçlamadan aklamak bizim görevimiz."

Camberwell'den ayrıldığımda akşam olmuştu. Eve vardığımda hava oldukça karanlıktı. Arkadaşımın kitabı ve piposu, sandalyesinin üzerinde duruyordu, fakat kendisi ortadan kaybolmuştu. Bir not bulurum umuduyla etrafa bakındım ama yoktu.

Panjurları indirmek üzere geldiğinde Bayan Hudson'a "Sanırım Bay Sherlock Holmes gitmiş" dedim.

"Hayır Efendim. Odasına gitti. Biliyor musunuz efendim," dedi, sesini etkileyici bir fısıltıya dönüştürerek, "onun sağlığından endişe ediyorum."

"Neden Bayan Hudson?"

"Çok garip bir hali var. Siz gittikten sonra bir yukarı bir aşağı yürüdü durdu. Artık ayak seslerinden bitkin düşmüştüm. Sonra kendi kendine konuşmaya, homurdanmaya başladı. Ne zaman zil çalsa, merdiven başına gelerek: "Kim gelmiş Bayan Hudson?" diye sordu. Şimdi odasına kapandı ama hâlâ aynı şekilde odada volta atıyor, duyuyorum. Umarım hastalanmaz efendim. Sakinleştirici bir şeyler vereyim mi diyecektim ki bana dönüp öyle bir baktı ki odadan nasıl çıktığımı bilemedim."

"Endişelenmeniz için bir neden yok, Bayan Hudson," diye karşılık verdim. "onu çok defalar bu şekilde gördüm. Zihninde onu huzursuz eden birtakım küçük meseleler var."

Her ne kadar kıymetli ev sahibemize karşı rahatlatıcı bir tonda konuştuysam da, gece boyu odada dolaşan fersiz ayak seslerini duymaktan ve ince ruhunun bu hareketsizlik karşısında nasıl da örselendiğini düşünmekten, ben de tedirgin olmuştum.

Kahvaltıda yorgun ve bitkin görünüyordu. Her iki yanağında küçük birer kızarıklık vardı.

"Kendini çok yoruyorsun ihtiyar," dedim. "Gece boyu volta attın durdun."

"Hayır, uyuyamadım," dedi. "bu berbat mesele beni tüketiyor. Tüm engelleri aşmışken böylesine basit bir engeli aşamamak çok fena... Adamları biliyorum, istimbotu biliyorum, her şeyi biliyorum, fakat yine de hiçbir haber alamıyorum. Başkalarını da seferber ettim, tasarrufum altında olan her yolu kullandım. Nehrin tamamı iki yandan da arandı, hiçbir ize rastlanmadı. Bayan Smith de kocasından bir haber

alamadı. Yakında istimbotu batırdıklarını düşünmeye başlayacağım. Gerçi bunu düşünmem için de maniler var."

"Belki de Bayan Smith bizi yanlış yönlendirdi."

"Hayır, o olasılığı eledim. Araştırdım, o tarife uyan bir istimbot var."

"Nehrin yukarısına gitmiş olabilir mi?"

"Onu da düşündüm. Bunun için de Richmond'a kadar araştırarak bir ekip var. Eğer bugün bir haber gelmezse, yarın kendim çıkacağım, hem de istimbotun değil, adamların peşine düşeceğim. Ama kesin, kesin bir şey duyacağız."

Fakat duymadık. Wiggins'ten ya da diğerlerinden bir kelime gelmedi. Gazetelerin birçoğunda Norwood trajedisi konusunda makaleler vardı. Hepsi de zavallı Thaddeus Sholto'ya cephe almış görünüyordu. Ancak hiçbirinde ertesi gün yeni bir soruşturma başlatılacağı bilgisi dışında yeni bir ayrıntı yoktu. Akşam bayanlara başarısızlığımızı anlatmak için Camberwell'e gittim, döndüğümde Holmes keyifsizdi ve somurtuyordu. Sorularına bile zorla cevap verdi. Akşam boyunca çokça ısıtma, buhar, damıtma içeren anlaşılması zor bir kimyasal analizle meşgul oldu. Sonunda öyle bir koku çıktı ki kendimi binadan zor attım. Deney tüplerinin tıkırdamalarını sabahın erken saatlerine kadar işittim ki bu da o iğrenç kokulu deneyin o saatlere kadar sürdüğü anlamına geliyordu.

Şafakla birlikte uyandığımda onu yatağımın başında ayakta dikilir vaziyette buldum. Üzerinde kruvaze ceketli kaba bir gemici elbisesi vardı. Aynı kabalıkta bir atkı da boynunu örtmüştü:

"Nehre iniyorum Watson" dedi. "Düşünüp durdum ve şimdi bir tek yol görebiliyorum. Her şeye rağmen denemeye değer."

"Neden olmasın, ben de gelebilir miyim?" dedim.

"Hayır, beni temsilen burada kalırsan daha faydalı olabilirsin. Pek gidesim yok, Wiggins geçen gece biraz ümitsiz konuştu ama gün içinde yeni bir haber gelebilir. Gelen tüm notları, telgrafları açmanı istiyorum, herhangi bir haber gelirse de kendin karar ver ve uygula. Sana güvenebilir miyim?"

"Kesinlikle."

"Korkarım bana haber ulaştıramazsın, çünkü ben de tam olarak nerede olacağımı bilmiyorum. Ama eğer şansım varsa, fazla uzun sürmez. Öyle ya da böyle bir şeyler öğrenmiş olarak döneceğim."

Kahvaltı süresince hiçbir gelişme olmadı. Standard gazetesini açınca, yeni bir şeylere rastladım: *"Yukarı Norwood trajedisine dair, meselenin başta sandığımızdan daha karmâşık olduğunu gösteren yeni gelişmeler oldu. Yeni kanıtlara göre Bay Thaddeus Sholto'nun her hangi bir şekilde bu cinayetlerle ilişkili olması imkânsız görünüyor. Bay Sholto ve kâhya Bayan Bernstone dün akşam salıverildi. Polisin gerçek suçlular hakkında da bazı ipuçlarına sahip olduğu sanılıyor. Scotland Yard'dan Bay Athelney Jones da, çok iyi bilinen enerjisi ve zekâsı ile konuyu takip ediyor. Bu durumda başka tutuklamalar da bekleniyor."*

"Şimdilik bu sonuç tatmin edici" diye düşündüm. En azından dostumuz Sholto serbest kalmıştı. Her ne kadar

polisin bilindik zarf atmalarından biri gibi gözükse de, buldukları yeni kanıtların ne olduğunu merak ediyordum.

Gazeteyi masanın üstüne attım, tam o sırada gözüm gazetenin taziye sütununda bir ilana takıldı. Şöyle deniliyordu:

"KAYIP – Geçen Salı sabahı saat üç sularında Aurora isimli, iki kırmızı şeritli siyah renkte ve bacası beyaz bantlı siyah bir istimbot ile evden ayrılan Sandalcı Mordecai Smith ve oğlu Jim kaybolmuştur. Mordecai Smith ve Aurora istimbotunun nerede olduğu hakkında bilgisi olanların Smith iskelesindeki Bayan Smith'e ya da 221B Baker Caddesi adresine başvurmaları rica olunur. Bilgi verenlere beş pound ödül verilecektir."

Bunun Holmes'in işi olduğu açıkça belliydi. Baker Caddesi adresi bunun yeterli kanıtıydı. Oldukça çarpıcı, zekice bir hamleydi. Kaçaklar bunun kayıp kocasını arayan bir kadının kaygısından öte bir şey olmadığını düşüneceklerdi.

Uzun bir gün olmuştu. Ne zaman kapı çalınsa ya da caddede sert bir ayak sesi duyulsa Holmes'in geri döndüğünü ya da ilanına bir cevap geldiğini sandım. Birazcık kitap okumaya çalıştım ama düşüncelerim sürekli bu garip olaya ve peşinde olduğumuz kötü tabiatlı alçak ikiliye kayıyordu. Arkadaşımın yürüttüğü mantıkta köklü bir hata olabilir miydi? Aşırı özgüveninin esiri olduğu için gerçekleri görme yetisini kaybetmiş olabilir miydi? Çevik ve kuramsal zihni bu ham teoriyi yanlış temeller üzerine bina etmiş olamaz mıydı? Hiç yanıldığını görmemiştim; oysa en usta mantıkçılar bile arada sırada yanılırdı. Kurduğu aşırı ince mantık nedeniyle yanılmış olabileceğini düşünüyordum. Daha düz ve sıradan bir

açıklama dururken çok daha ince ve tuhaf açıklamaları tercih ediyordu. Öte yandan kanıtları kendi gözlerimle görmüştüm, yaptığı kestirimleri de ondan dinlemiştim. Bu garip olaylar zincirinde geriye doğru baktığımda, birçoğu kendi içinde sıradandı ama hepsi de aynı yöne bakıyordu. Holmes'in açıklamaları yanlış çıksa bile gerçeklerin aynı düzeyde acayip ve sarsıcı olacağını düşünmekten kaçınamıyordum.

Öğleden sonra saat üçte kapı zili yüksek sesle çaldı, şaşırtıcı bir şekilde evin girişinde otoriter bir ses tonuyla Bay Athelney Jones belirdi. Yalnız çok farklı görünüyordu. Yukarı Norwood'daki davayı kendinden gayet emin bir şekilde almış olan o kamu vicdanının usta ve kudretli temsilcisinden eser kalmamıştı. Moralman çökmüş bir ifadesi vardı, gayet uysal hatta özür dilercesine bir havaya bürünmüştü.

"İyi günler bayım, iyi günler," dedi, "Bay Sherlock Holmes yok galiba, anlıyorum."

"Evet, ne zaman geleceğini de bilmiyorum. Fakat belki beklemek istersiniz. Lütfen oturun, puro alın."

"Teşekkür ederim, bekleyeyim." dedi, yüzünü büyük kırmızı bir mendille kuruladı.

"Viski soda alır mıydınız?"

"Peki, yarım bardak alayım. Yılın bu zamanına göre hava oldukça sıcak. Başımda da oldukça bela bir iş var. Şu Norwood davası ile ilgili teorimi biliyor muydunuz?"

"Açıkladığınızı hatırlıyorum."

"Aslında bir daha gözden geçirmek zorunda kaldım. Ağımı Bay Sholto etrafında sımsıkı örmüştüm bayım, fakat Sholto

bu ağı tam ortasından parçaladı. Suçsuzluğunu şüpheye yer bırakmaz şekilde kanıtladı. Kardeşinin odasından ayrıldığı andan itibaren gözden kaybolduğu bir an bile yok. Dolayısıyla o çatıya tırmanan kişi o olamaz. Bu çok karanlık bir dava ve mesleki itibarım tehlikede. Birazcık yardım almak beni çok mutlu eder."

"Hepimiz belli zamanlarda yardıma ihtiyaç duyarız." dedim.

"Bayım, arkadaşınız Bay Sherlock Holmes harika bir adam," dedi, boğuk ve fısıltılı bir sesle. "yenilmez bir adam o. O genç adamın içinde yer aldığı birçok vaka gördüm ama onun bir ışık tutamadığı bir dava henüz görmedim. Yöntemleri bilindik türden değil ayrıca teoriler kurmakta biraz da aceleci ama son tahlilde, bence gelecek vaat eden bir polis olurdu; bunu kim biliyordur, umursamıyorum. Bu sabah ondan bir telgraf aldım. Anladığım kadarıyla bu Sholto işi hakkında bazı kanıtlara ulaşmış. İşte mesajı."

Telgrafı cebinden çıkardı ve bana uzattı. Poplar'dan saat on ikide atılmıştı. "*Hemen Baker Caddesi'ne git,*" yazıyordu. "*Eğer gelmemişsem beni bekle. Sholto çetesinin izini bulmak üzereyim. Eğer işi sonuçlandıran ekibin içinde olmak istiyorsan bu gece bizimle gelebilirsin.*"

"Bu çok iyi... Belli ki yine bazı yeni kokular almış," dedim. Belirgin bir hoşnutlukla atıldı: "Haa, demek ki o da benim gibi başta yanılmış. Bazen en iyilerimiz bile gerçekleri iskalayabiliyor. Çok tabii ki bu da yanlış bir alarm olabilir. Ancak bir kanun görevlisi olarak vazifem hiçbir olasılığı kaçırmamak... Kapıda birileri var, geldi galiba."

Ağır adımlarla merdivenlerden çıkan ayak sesleri ve nefes nefese kalmış birinin hırıltılı nefesi duyuldu. Merdivenler

fazla gelmiş olacaktı ki bir ya da iki kez durakladı, nihayet odamıza ulaştı ve içeri girdi. Görünüşü de işittiğimiz seslerle uyumluydu. Yaşlı bir adamdı, üzerinde denizci kıyafeti vardı. Eski kruvaze ceketinin düğmelerini boğazına kadar iliklemişti. Sırtı kamburlaşmıştı, dizleri titriyordu ve ağır astımlı bir nefesi vardı. Kalın meşeden yapılmış bastonuna dayanırken ciğerlerine hava doldurma gayreti içinde omuzları inip kalkıyordu. Çenesini kaplayan renkli bir atkısı vardı, koyu ve keskin bakışlı gözleri, gür ve beyaz kaşları, kırılmış uzun favorileri dışında yüzünün çok az kısmı görünüyordu. Bütün bu görüntü, bana yaşlı ve fakir, bir o kadar da saygıdeğer, usta bir denizci izlenimi veriyordu.

"Ne oldu adamım?" diye sordum.

Yaşlı insanlara özgü yavaş ve muntazam bakışlarla etrafını süzdükten sonra, "Bay Sherlock Holmes burada mı?" dedi.

"Hayır, fakat onun yerine ben varım. Ona bir mesajın varsa bana söyleyebilirsin."

"Bunu ancak ona söyleyebilirim." dedi.

"Fakat dedim ya, onu temsilen ben buradayım. Konu Mordecai Smith'in teknesi miydi?"

"Evet, onun nerede olduğunu biliyorum. Peşinde olduğu adamların da nerede olduğunu biliyorum. Hazinesinin de yerini biliyorum. Her şeyi biliyorum."

"Öyleyse bana söyle, ben de ona söyleyeyim."

Yine ihtiyarlara mahsus huysuz bir inatçılıkla "Yalnız ona söyleyebilirim" diye tekrarladı.

"Peki, öyleyse beklemen gerekiyor."

"Hayır, hayır, kimsenin keyfi olsun diye bütün günümü harcayamam. Eğer Bay Holmes burada değilse, tüm bunları kendi bulsun. İkinizin de kim olduğu umurumda değil, bir tek kelime söylemem."

Kapıya doğru atılırken, Athelney Jones önüne geçti:

"Biraz bekle dostum," dedi. "önemli şeyler biliyorsun, böyle çekip gitmemelisin. İstesen de istemesen de arkadaşımız gelinceye kadar seni koruyacağız."

Yaşlı adam, kapıya doğru küçük bir hamle yaptıysa da, Athelney Jones, geniş sırtıyla kapıyı kapayınca, direnmenin beyhude olduğunu anladı.

Bastonunu yere vurarak: "Bu nasıl bir muamele böyle?" diye bağırdı. "Buraya bir beyfendiyi görmeye geliyorum ve siz ikiniz, hayatım boyunca hiç görmediğim iki kişi, beni alıkoyarak böyle davranıyorsunuz!"

"Merak etme, sana bir şey olmayacak," dedim. "Kaybettiğin zamanı sana ödeyeceğiz. Şuradaki kanepeye otur, çok beklemezsin."

Öfkeyle gelerek, oturup, yüzünü ellerinin arasına aldı. Jones ve ben purolarımıza ve sohbetimize geri döndük. Bir anda, Holmes'in sesi çınladı:

"Sanırım bana da bir puro ikram edersiniz" dedi.

İkimiz de sandalyelerimizden fırladık. Holmes, yanibaşımızda gülerek oturuyordu.

"Holmes!" diye haykırdım. "Sen buradasın da, ihtiyar nerede?"

"İşte ihtiyar," dedi, elinde bir beyaz saç yığını tutarak. "İşte burada, peruk, favoriler, kaşlar, hepsi burada. Kamuflajımın gayet başarılı olduğunu biliyordum ama bu testi geçebileceğini ummuyordum."

Jones, keyifle "Nasıl bir düzenbazlık bu!" diye bağırdı. "Oyuncu olmalıymışsın, az bulunan bir oyuncu olurdun. O darülaceze öksürüğü, o titrek bacaklarla haftada on pound kazanırdın. Gerçi gözlerindeki parıltı bana yabancı gelmemişti ama biz de kaçmana öyle kolay müsaade etmedik, gördün."

Purosunu yakarken "Bunun için tüm gün çalıştım." dedi. "Biliyorsunuz, artık suç dünyasındakilerin büyük bir çoğunluğu beni tanımaya başladı. Hele de bu arkadaşımız benim bazı maceralarımı kaleme alıp bastırdıktan sonra... Bu yüzden araştırmalarım sırasında böylesi birtakım kılık değiştirmeler yapmam gerekiyor. Telgrafımı aldın mı?"

"Evet, beni buraya getiren de o oldu."

"Soruşturman ne sonuç verdi?"

"Hiçbir şey elde edemedik. İki mahkûmumu serbest bırakmak zorunda kaldım, diğer ikisi hakkında da elimde kanıt yok."

"Üzülme. Onların yerine başka iki kişi vereceğiz sana. Ama benim emirlerim altına girmen gerekiyor. Resmiyette bütün başarı senin hanene yazılacak, ancak çalışırken yalnızca benim gösterdiğim yolu takip edeceksin. Anlaştık mı?"

"Tamamen... Yeter ki o adamları bulalım."

"Güzel, öyleyse ilk etapta hızlı bir polis teknesi isteyeceğim –bir istimbot-, saat yedide Westminster Merdivenleri'nde olacak."

"Sorun değil, ayarlarım. Zaten orada her zaman bir tane bulunur, fakat emin olmak için caddenin karşısına çıkıp bir telefon açabilirim."

"Sonra, dirençle karşılaşma ihtimalimize karşı iki sağlam adam istiyorum."

"Teknede iki ya da üç adam bulunacak. Başka?"

"Adamları hakladıktan sonra hazineyi alacağız. Sanırım hazine sandığını, yarısına hakkıyla sahip olan genç bayana götürmek bu arkadaşım için zevk olacaktır. Genç bayan, sandığı ilk açan kişi olsun. Ee, Watson?"

"Benim için büyük bir zevk olur."

"Teamüllere aykırı bir plan," dedi Jones, başını sallayarak. "Ne var ki zaten olan biten her şey teamüllere aykırı. Sanırım bunu da görmezlikten gelmek durumundayız. Yalnız bunun ardından hazine resmi tahkikat için yetkililere teslim edilmek zorunda."

"Tabii ki, bu ayarlanabilir. Bir diğer nokta: Bu mesele hakkında Jonathan Small'ın kendi ağzından bazı detayları duymaktan memnun olurum. Biliyorsunuz, dosyalarımın detayları üzerinde çalışmayı severim. Onunla gayriresmi bir görüşme yapmama engel olunmayacak, burada, benim evimde ya da başka bir yerde olabilir. Tabii adamakıllı korunması sağlandıktan sonra..."

"Pekâlâ, patron sensin. Bu Jonathan Small'ın gerçekten var olduğuna dair bile bir delil yok elimde. Eğer onu yakalarsanız, onunla bir görüşme yapma isteğinizi nasıl geri çevirebilirim?"

"O zaman anlaştık yani..."

"Tamamen. Başka bir şey var mı?"

"Akşam yemeğini lütfen bizimle yiyin. Yarım saat içinde hazır ederim. İstiridyem ve bir çift kekliğim, bir iki çeşit de beyaz şarabım var. Watson, henüz ev işlerindeki hünerlerimi görmüş değilsin."

X

Adalının Sonu

Yemek oldukça keyifliydi. Holmes eğer isterse çok mükemmel konuşabiliyordu ve o gece istemişti. Heyecanın verdiği coşkunluk içinde görünüyordu. Zekâsının hiç bu kadar parıldadığını görmemiştim. Hemen ardı ardına bir sürü şeyden bahsetti, -Ortaçağın efsane piyeslerinden ve çömlekçiliğinden, Stradivarius kemanlarından, Sri Lanka Budizminden ve geleceğin savaş gemilerinden- öyle ki bunların her birinde sanki özel ihtisas yapmıştı. Önceki günlerin karanlık depresyonuna karşın şimdi parlak espri anlayışı coşmuştu. Athelney Jones da istirahat saatlerinde sosyal bir insan olabildiğini gösterirken, yemeklere iştahla yumuldu. Bana gelince, ben de görevimizin sonuna yaklaştığımız için ve Holmes'in bu mutlu halini görmekten dolayı sevinçliydim. Akşam yemeği boyunca bizi bir araya getiren sebep hakkında hiçbirimiz bir imada bile bulunmadık.

Ortalık toparlanınca, Holmes saatine baktı, sonra da üç bardağı porto şarabıyla doldurdu. "Tek kadeh," dedi, "küçük serüvenimizin başarısına... Artık vakit geldi. Silahın var mı Watson?"

"Masamın çekmecesinde beylik revolverim var."

"Onu alsan iyi edersin. Hazırlıklı olmak lazım... Araba kapıya gelmiş. Saat altı buçukta gelmesini söylemiştim."

Westminster iskelesine ulaştığımızda saat yediyi biraz geçiyordu ve istimbotumuz bizi bekliyordu. Holmes istimbotu iyice inceledi:

"Bunun bir polis teknesi olduğunu belli edecek bir işaret var mı üzerinde?"

"Var. şu yan tarafındaki yeşil lamba..."

"Öyleyse onu çıkarın."

Bu küçük değişiklik yapıldı. Tekneye atladık ve halatlar çekildi. Jones, Holmes ve ben kı tarafında oturduk. Dümende bir adam, makinelere bakan bir adam ve ileride iki iri kıyım polis müfettişi vardı.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Jones.

"Kuleye. Onlara Jacobson'un yerinin tam karşısında durmalarını söyle."

Görünüşe göre teknemiz oldukça hızlıydı. Uzun uzun dizilmiş yüklü mavnaları sanki duruyorlarmış gibi hızla geçtik. Bir buharlı nehir vapurunu da geçtiğimizde Holmes keyifle gülümsedi:

"Herhalde bu hızla nehirdeki her şeyi geçebiliriz." dedi.

"En azından bizi geçebilecek pek fazla nehir aracı yok."

"Aurora'yı yakalamamız gerekecek, o da hızıyla nam salmış bir istimbot. Sana işin iç yüzünü anlatacağım Watson. Böyle küçük bir şeyin beni frenlemesine nasıl da bozulmuştum, değil mi?"

"Evet."

"Kimyasal deneylere gömülerek zihnime iyi bir istirahat verdim. Büyük devlet adamlarımızdan birinin dediği gibi, 'en iyi dinlenme iş değişikliğiyle olur'. Bence de öyledir. Üzerinde çalıştığım hidrokarbonu çözdürmeyi başardıktan sonra, Sholto'lar sorununa tekrar döndüm ve tüm vakayı tekrar düşündüm. Çocuklar nehrin yukarısına da aşağısına da gitmiş, bir sonuç alamamıştı. İstimbot herhangi bir rıhtım ya da iskelede değildi, eve de geri dönmemişti. Diğer tüm ihtimaller çürüdüğünde geriye izlerini kaybettirmek için onu batırmış olma ihtimalleri kalıyor idiyse de bu çok küçük bir ihtimaldi. Bu Small denen adamın zekâ olarak belirli bir düzeyin üstünde olduğunu biliyordum ama böylesi incelikleri düşünebilecek biri olduğunu sanmıyordum. Çünkü genelde böylesi şeyleri düşünmek ileri düzey eğitim gerektirir. Sonradan düşündüm ki, bu adam bir süre Londra'da kalmış olduğu için – Pondicherry Malikânesini sürekli gözetlediğine dair elimizde deliller var – hemen bir anda buradan ayrılamazdı. Bir gün bile olsa işlerini düzenlemesi için biraz zamana ihtiyacı vardı. Neyse, bu bir olasılık sonuçta."

"Yalnız bu hesap bana biraz zayıf geldi." dedim. "Yolculuğa çıkmadan önce bütün işlerini yoluna koymuş olması daha büyük bir olasılık bence."

"Hayır, ben öyle düşünmüyorum. Kaldığı barınak onsuz yapabileceğine emin oluncaya dek çok değerli bir şeydi onun için. Fakat ikinci bir mesele daha vardı. Jonathan Small, arkadaşının bu garip fiziksel görünümünün, tüm gizlemelerine rağmen söylentilere yol açacağı ve bunun da Norwood trajedisi ile alaka kurulmasına neden olacağı farkındaydı. Zekâsı bunu görece kadar keskindi. Karanlığın örtüsünde karargâhlarından çıktılar ve ortalık aydınlanmadan

geri dönmeleri gerekiyordu. Şimdi, Bayan Smith'e göre istimbota bindiklerinde saat üçü geçiyordu. Bir saat kadar sonra hava oldukça açılmış olacak ve insanlar etrafta olacaktı. Bu yüzden çok uzağa gitmediklerine karar verdim. Smith'e çenesini tutması için iyi para verdiler, son kaçış için istimbotunu ayarladılar ve o gece ellerinde hazine sandığıyla iskeleyle koştular. İki gece içinde ki bu süre içinde gazetelerin konuya bakışlarını ve kimlerden şüphelenildiğini görme fırsatları olacaktı, karanlığın örtüsü altında Gravesend'de ya da Downs'ta bir gemiye doğru yola çıkacaklardı. Oradan da hiç şüphe yok ki Amerika'ya ya da kolonilere geçişi ayarlamışlardı."

"Peki ya istimbot? Onu da barınaklarına götürmüş olamazlar."

"Kesinlikle. Bulunamıyor olmasına karşın istimbotun çok uzağa gittiğini sanmıyordum. Bunun üzerine kendimi Small'ın yerine koydum ve o kapasitede bir adamın bakışıyla olaya baktım. Muhtemelen istimbotu geri göndermenin ya da onu bir iskelede tutmanın eğer polis onun peşine düşerse takibi kolaylaştıracağını düşünmüş olmalıydı. Öyleyse hem onu gözden kaybetmek hem de ihtiyaç duyduğunda elinin altında bulundurmak nasıl mümkün olacaktı? Onun yerinde olsam ne yapardım diye düşündüm. Aklıma bir tek yol geliyordu. İstimbotu bir tersaneye ya da tekne tamircisine demirlerdim. Bu sayede üzerinde küçük değişiklikler yaptırabilirdim. Böylece istediğim yere onu götürebilir, hem gözlerden saklamış hem de birkaç saat içinde elimin altında kullanıma hazır hale getirmiş olurum."

"Oldukça basit görünüyor."

"Ancak böyle basit şeyler bu denli rahat gözden kaçırılır. Sonra bu fikrin peşinden gitmeye karar verdim. Bu zararsız ihtiyar denizci kıyafetine büründüm ve nehir boyu bütün tersanelerde araştırmalara başladım. İlk on beş tanesinde bir şey bulamadım fakat on altıncısında, yani Jacobson'unkinde, iki gün önce Aurora'nın oraya tahta bacaklı bir adam tarafından teslim edildiğini, dümen kısmında küçük birtakım değişiklikler istendiğini öğrendim. 'Aslında dümeninde bir sorun yoktu,' dedi ustabaşı, 'işte orada duruyor, kırmızı şeritli...' Tam o sırada şu kayıp tekne sahibi Mordecai Smith gelmesin mi? Zirzurna sarhoştı. Tabii onu tanımam olanaksızdı, fakat kendi ismini ve istimbotun ismini telaffuz etti, öyle tanıdım. 'Onu bu akşam saat sekizde istiyorum,' dedi. 'Tam sekizde hazır olacak, zira beklemeye tahammülü olmayan iki beyefendi var.' Belli ki ona iyi para ödemişlerdi, oldukça fazla parası vardı, adamları şiline boğdu. Onu biraz uzaktan izliyordum, o bir meyhaneye dalınca ben de yolda bulduğum çocuklardan birini istimbotun başına nöbetçi dikmek üzere tersaneye geri geldim. Şu an suyun kenarında bekliyor, harekete geçtiklerinde mendilini sallayacak. Biz açıkta bekleyeceğiz, bunca hazırlığa rağmen adamları, hazineyi ve her şeyi alamazsak çok garip olur."

"Bunlar doğru kişiler olsunlar, olmasınlar, her şeyi kusursuzca planlamışsın," dedi Jones, "fakat işi ben yönetiyor olsaydım, Jacobson'un tersanesine bir polis timi koyar ve geldiklerinde onları tutuklardım."

"Bu asla gerçekleşmezdi. Bu herif oldukça kurnaz biri... Önceden bir gözcü gönderecek ve şüpheli bir duruma rastlarsa bir sonraki haftaya kadar saklanmaya devam edecektir."

"Ama Mordecai Smith'i takip edip, saklandıkları yeri de öğrenebilirdin." dedim.

"O durumda da bütün günümü heba etmiş olurdum. Bence Smith'in onların nerede saklandıklarını biliyor olma ihtimali ancak yüzde bir. İçki ve para geldikten sonra neden sorular sorsun ki? Ona ne yapacağını haberciler aracılığıyla söylüyorlardır. Yok, bütün muhtemel yolları düşündüm, bu yol en iyisi."

Bu konuşma devam ederken, Thames'i kaplayan sıra sıra köprülerin altından geçiyorduk. Şehirden çıktığımızda, güneşin son ışıkları Aziz Paul katedralinin tepesindeki haçı parıltıyordu. Londra Kulesi'ne ulaştığımızda alacakaranlık olmuştu.

"İşte Jacobson'un tersanesi," dedi Holmes, Direkleri ve Surrey tarafındaki gemi armasını göstererek. "bu mavnaları kendimize siper yaparak yukarı, aşağı dikkatlice hareket edelim." Gece gözlüklerini cebinden çıkararak bir süre kıyıyı gözetledi. "Gözcü yerinde duruyor, görebiliyorum," dedi, "fakat henüz mendil göremiyorum."

"Bence akıntı yönünde biraz gidip pusuya yatarak onları beklemeliyiz." dedi Jones, heyecanlı bir şekilde. Hepimizde bir heyecan vardı, ne olup bittiği konusunda çok az bir fikri olan polisler ve gemiciler bile heyecanlıydı.

"Varsayımlar üzerine hareket etme lüksümüz yok," diye cevapladı Holmes. "Bire on ihtimalle akıntı yönünde gidecekler, fakat bu kesin değil. Bulduğumuz noktadan, tersanenin girişi görünüyor, fakat bizi oradan göremezler. Berrak bir gece olacak ve her yerde fazlasıyla ışık var. Burada

kalmalıyız. Şu ötelerde gaz lambasının ışığındaki kalabalık insan seline bakın."

"Tersane işçileri evlerine dönüyorlar."

"Paspal görünüşlü hergeleler, bence herkeste bir miktar ölümsüzlük pırıltısı gizli. Fakat onlara baktığında bunu fark etmek ihtimal dışı... İnsanoğlu nasıl bir gizem böyle!"

"Bazıları insanı, hayvan bedeninde saklı ruh olarak tanımlıyor." dedim. Holmes, "Konu ile ilgili Winwood Reade'nin güzel tespitleri var." dedi. "Birey olarak insanın çözülmez bir bilmece olduğunu, ancak gruplar haline geldiğinde bu gizemden sıyrılıp matematiksel bir kesinliğe büründüğünü söylüyor. Örneğin bir tek insanın ne yapacağını önceden kestiremezsin ama ortalama büyüklükte bir grubun ne yapacağını büyük bir kesinlikle söyleyebilirsin. Bireyler farklılık gösterse de topluluklara ilişkin yüzdeler sabit kalır. İstatistikçiler böyle söylüyor. Bir mendil mi görüyorum? Evet şu ötede beyaz bir mendil sallanıyor."

"Evet bu senin adamın," diye bağırdım. "Onu gayet net görebiliyorum."

"Evet, işte Aurora da orada," diye bağırdı Holmes "ve şeytan gibi hızla ilerliyor!"

"Ateşçi, tam yol ileri. Şu sarı ışıklı istimbotu izle. Tanrım, eğer bizi atlatırsa kendimi asla affetmem!"

Aurora, tersane girişinden görünmeyecek şekilde süzölmüş ve iki ya da üç küçük teknenin arkasından geçmişti, böylece biz onu görmeden önce büyük oranda hızlanmıştı. Şimdi nehir boyu neredeyse kanatlanmıştı, kıyıya yakın bir şekilde

büyük bir hızla gidiyordu. Jones, sessizce Aurora'ya doğru baktı ve başını salladı:

"Çok hızlı gidiyor," dedi. "Onu yakalayabileceğimizden emin değilim."

Holmes, dişlerini sıkarak: "Onu YAKALAMALIYIZ!" diye bağırdı. "Kazanı kömürle ateşçi! Son hıza ulaştır! Tekneyi yakma pahasına onlara yetişmeliyiz!"

İyiden iyiye yaklaşmıştık. Fırınlardan homurtuya benzer sesler çıkıyordu, güçlü makineler vızıldıyor, büyük metal bir kalp gibi madeni sesler çıkarıyordu. Teknenin dik ve sivri pruvası nehir suyunu ikiye yarıyor, sağ ve solumuzda açılarak ilerleyen iki dalga bırakıyordu. Makinelerin her bir vuruşunda zıplıyorduk. Teknemiz canlı bir mahlûk gibi kıpırdanıyordu. Teknemizin ucundaki büyük sarı fener, önümüzde uzun ve titrek bir ışık yolu oluşturuyordu. Bu ışığın biraz ilerisinde de karanlık bir gölge halinde Aurora görünüyordu. Ardında bıraktığı beyaz köpükler ne kadar hızlı gittiğinin bir göstergesiydi. Mavnaların, buharlı vapurların, ticaret gemilerinin arasından, bir sağdan bir soldan, birinin arkasından, bir diğerinin etrafından hızla geçiyorduk. Karanlığın içinden sesler yükseliyor, Aurora şimşek gibi akıyor, hemen arkasından, onun izinden de biz ilerliyorduk.

Holmes, kazan dairesine doğru eğilerek bağırdı: "Kömürleyin, beyler, kömürleyin!" Ateşli ve kartal görünüşlü yüzüne aşağıdan alevlerin ışığı yansıyor. "Elde edebildiğiniz kadar buhar üretin!"

Jones, gözleri Aurora üzerinde: "Sanırım biraz yaklaştık" dedi.

"Bence de" dedim. "Birkaç dakika içinde yetişiriz." Ne var ki tam o sırada kem talihimizin kurbanı olduk. Birbirine halatla bağlı üç mavnadan oluşan bir filo aramıza dalıverdi. Sert bir dümen hareketiyle çarpışmaktan son anda kurtulduk. Onları atlatıp Aurora'nın peşine yeniden düştüğümüzde Aurora, arayı iki yüz yarda kadar açmıştı. Yine de hâlâ net olarak görünüyordu. Bulanık, belli belirsiz alacakaranlık, yerini berrak, yıldızlı bir geceye bırakıyordu. Kazanlarımızın basıncı sona dayanmıştı, teknenin zayıf iskeleti, bizi ilerleten devasa enerji karşısında sarsılıyor, gıcırđıyordu. Pool'dan geçtik, West India doklarını aştık, uzun Deptford kıyıları boyunca ilerleyip, Köpekler Adası'nın etrafını dolaşarak tekrar açığa çıktık. Önümüzdeki flu görüntü kendiliğinden açıldı ve zarif Aurora yeniden net bir şekilde görünür oldu. Jones, ışılđığımızı oraya doğrulttu, böylece güvertesindeki karaltıları görmeye başladık. Birisi kış kısmında, dizleri arasında siyah bir şey üzerinde eğilerek oturuyordu. Yanıbaşında ternöv köpeğine benzer koyu bir şey vardı. Genç oğlan dümen yekesini tutuyor, fırının kızıl alevleri karşısında ihtiyar Smith görölüyordu. Belden yukarısı çıplak bir şekilde canla başla kürek kürek kömür atıyordu. Başlangıçta onları takip edip etmediğimizden emin olmayabilirlerdi, fakat şimdi, her bir dönemeçte peşlerini hiç bırakmayışımızdan artık şüphe kalmamış olmalıydı. Greenwich'te üçyüz adım kadar gerilerindeydik. Blackwall'da mesafemiz iki yüz elliden fazla değildi. İnişli çıkışlı kariyerimde sayısız ülkede sayısız yaratığın peşine düşmüştüm, fakat hiçbirinde Thames boyunca bu çılgınca ve uçarcasına yaptığımız adam avı kadar vahşi bir heyecan duymamıştım. Onlara sürekli yarda yarda yaklaşıyorduk. Gecenin sessizliğinde onların makinelerinin soluklarını ve tıkırtılarını işitiyorduk. Kış kısmındaki adam

hala güverteye doğru eğilmiş, bir şeylerle meşgul gibi kollarını oynatıyor, arada bir başını kaldırıp aramızdaki mesafeyi ölçmeye çalışıyordu. Gitgide daha da yaklaştık. Jones bağırarak durmalarını söyledi. Aramızda ancak dört tekne boyu mesafe vardı ve her iki tekne de inanılmaz bir hızla ilerliyordu. Bir yanımızda Barking Level, diğer yanımızda kasvetli havasıyla Plumstead Bataklıkları, nehrin açıklarında seyrediyorduk. Mesafe iyice daralınca, kışkırmadaki adam yerinden fırladı ve sıkılmış yumruklarını bize doğru sallayarak çatlak bir sesle küfürler savurdu. İri yarı, güçlü bir adamdı, bacaklarını ayırarak ayakta duruyordu, baldırlarının aşağısına baktığımda sağ bacağında bir tahta olduğunu gördüm. Keskin ve kızgın bağrıışları üzerine güvertede yatan bir tomarda birden hareketlenme oldu. Kendiliğinden doğruldu ve küçük, siyahî bir adama dönüştü. Gördüğüm en küçük adamdı. Kocaman, şekilsiz bir kafası, kıvrıkcık, darmadağınık saçları vardı. Holmes çoktan rövelverini çıkarmıştı; bu vahşi, biçimsiz yaratığı görünce ben de kendiminkine davrandım. Koyu renkli bir çeşit perdesü ya da battaniyeye bürünmüştü. Yalnızca yüzü görünüyordu; fakat tek başına o yüz bile insana uykusuz bir gece geçirebilirdi. Acımasızlık ve vahşetin derinlemesine nakşolunduğu böylesi bir yüzü daha önce görmemiştim. Küçücük gözleri karanlık bir ışıkla yanıyor ve parlıyordu. Kalın dudakları dişlerinin arkasında kalmıştı, dişleri yarı hayvansı bir hırsıyla sırtıyor, tıkırdıyordu.

Holmes, sessizce konuştu: "Elini kaldırdığı anda ateş et." Artık aramızda bir teknelik bir uzaklık vardı, neredeyse uzansak dokunacaktık. Şu an ikisini de ayakta durur vaziyette görebiliyordum. Beyaz adam, bacakları ayırık bir vaziyette avazı çıktığı kadar bağırarak küfürler savuruyordu. Berbat

yüzüyle ve fenerimizin ışığında bize doğru gıcırdattığı güçlü, sarı dişleriyle o habis cüce de şükür ki net bir şekilde gözümüzün önünde duruyordu. Derken bakışlarımız arasında üzerindeki örtünün altından okul cetvelini andıran kısa, yuvarlak bir tahta parçası çıkardı ve dudaklarına götürdü. Birden silahlarımız aynı anda patladı. Olduğu yerde döndü, kollarını yukarı fırlattı, boğuk bir öksürükle yanlamasına nehre düştü. Suya gömülürken, beyaz köpükler arasında bir an için nefret dolu, tehditkâr gözlerini gördüm. O sırada, tahta bacaklı adam kendini dümene doğru attı ve dümeni hızla çevirdi, tekne bir anda yönünü güneye döndü. Kıç tarafından geçerken, aramızda yalnız birkaç fit mesafe vardı. Bir anda yeniden ardına düştük, fakat Aurora neredeyse kıyıya ulaşmıştı. Kıyı, ıssız ve yabani bir yerdi, ayışığı durgun su birikintileri ve çürümeye yüz tutmuş bitkilerle dolu geniş bir bataklık arazi üstünde parlıyordu. Aurora, boğuk bir gümbürtüyle bir çamur yığınınına saplandı. Burnu havada, kıç tarafı suyun içindeydi. Kanun kaçağı, tekneden dışarı atlar atlamaz, tahta bacağı tamamen balçığa saplandı. Beyhude kendini kurtarmaya çalışıyordu. İleri ya da geri bir adım bile atamıyordu. Aciz bir öfkeyle çığlıklar koparıyordu, çılgına dönmüş şekilde dışarıdaki ayağıyla çamuru dövüyordu. Çırpındıkça tahta bacağı balçığa daha fazla gömülüyordu. Biz de teknemizle yanaştığımızda, çamura öyle bir gömülmüştü ki, omuzlarından bir halat bağlayarak onu çekmek suretiyle yanımıza zor çıkardık. Smith ailesi, baba ve oğul, Aurora'nın içinde asık suratlı bir biçimde oturuyorlardı, fakat çağrıldıklarında kuzu kuzu geldiler. Aurora'yı da saplandığı yerden çıkarıp teknemizin arkasına bağladık. Sağlam demirden yapılmış Hint işi bir sandık güvertede duruyordu. Bu sandık, hiç şüphesiz Sholto'ların lanetli hazinesini taşıyan

sandıktı. Anahtarı yoktu ama hatırı sayılır bir ağırlığı vardı. Onu kendi teknemize dikkatlice taşıdık. Yeniden nehirde yola koyulurken, ışıldağımızla yol boyu suyu taradık ama Adalı'ya ait bir ize rastlayamadık. Kıyılarımıza gelen bu garip ziyaretçinin kemikleri, şimdi Thames nehrinin dibindeki koyu balçığın içinde bir yerlerde yatıyor.

Tahta döşemeyi göstererek, "Şuraya bakın," dedi Holmes, "silahlarımıza hızlı davranmışız." Çok iyi tanıdığımız o öldürücü oklardan biri bizim durduğumuz bölmenin arkasındaki tahtaya saplanmıştı. Tam silahlarımızı ateşlediğimiz sırada ikimizin arasından geçip oraya saplanmış olmalıydı. Holmes oka bakarak gülümsedi ve basitçe omuz silkti. Fakat itiraf etmeliyim ki, o gece oldukça yakınımızdan geçen o korkunç ölümü düşünmek beni deliye döndürmüştü.

XI

Büyük Agra Hazinesi

Tutsağımız, teknenin kabininde, elde etmek için çok çaba sarfettiği ve uzun zaman beklediği demir sandığın karşısında oturuyordu. Vücudu bronzlaşmış, deli bakışlı bir adamdı, maun rengi yüzünün her yanında zor ve evsiz, barksız geçen bir hayatın izleri olan örümcek ağı gibi kırıksıklıklar vardı. Sakallı ve sivri çenesiyle, amacından kolay kolay vazgeçirilemeyecek bir adam görüntüsü veriyordu. Büyük kısmı ağarmış siyah, kıvrıkcık saçlarına bakılırsa, yaşı elli veya o civarda olmalıydı. Kalın kaşları ve uzun çenesinin, sinirlendiğinde ona ne kadar korkunç bir görüntü verdiğini az önce görmüştüm, fakat şimdi, bu durgun haliyle hiç de sevimsiz gelmiyordu. Şimdi, kelepçeli elleri dizinin üstünde, başı göğsüne gömülü oturuyor, keskin, parıldayan gözleriyle ona bütün bunları yaptıran kutuya bakıyordu. Bana öyle geliyordu ki, suskun çehresinde kızgınlıktan çok, keder vardı. Gözlerinin içinde bir gülümseme ile başını kaldırıp bana bakınca, Holmes bir puro yaktı ve:

"Eveet, Jonathan Small, olayın bu boyutlara gelmesinden dolayı üzgünüm." dedi.

"Ben de bayım," dedi adam samimi bir ses tonuyla. "Bu işten kolay sıyrılabileceğimi sanmıyorum ama kutsal kitaba yemin ederim ki Bay Sholto'ya karşı elimi kaldırmadım. Bunu yapan o küçük şeytan, Tonga idi. O lanet oklarından birini attı

ona. Bu işte parmağım yok bayım. Sanki bir akrabam ölmüş gibi kahroldum. O küçük şeytani bu yaptığından dolayı halatla dövdüm, fakat olan olmuştu, onu geri getiremezdim."

"Puro al," dedi Holmes, "şu şişeden de biraz çek, ıslandımsın. Sen ipe tırmanırken bu kadar küçük ve zayıf bir adamın Bay Sholto'nun üstesinden gelip onu zaptedebileceğini nasıl düşünebildin?"

"Olan biteni sanki oradaymış gibi biliyor görünüyorsunuz bayım. Gerçek şu ki ben odanın boş olacağını umuyordum. Evdekilerin alışkanlıklarını iyi biliyordum ve o saatlerde Bay Sholto genelde yemek için aşağı inerdi. Hiçbir şeyi saklamadan anlatacağım. Kendimi savunmamın en iyi yolu sadece gerçekleri anlatmak. Konu bizim binbaşı olsaydı, büyük bir iç huzuruyla idam edilmeyi kabul ederdim. Onu bıçaklama konusunda, şu puroyu içmeyi düşündüğüm kadar bile düşünmezdim. Fakat bu genç Sholto'yu öldürmek aklımın ucundan geçmezdi, zira onunla bir meselem hiç olmadı."

"Şu an Scotland Yard'dan Bay Athelney Jones'un tasarrufu altındasın. Bay Jones seni bana getirecek, ben de sana olay hakkındaki gerçekleri soracağım. Sorularımı içtenlikle cevaplamalısın, öyle yaparsan sana faydalı olabilirim. Sanırım adamın sen odaya girmeden önce ölmesini sağlayacak güçlü bir zehir aldığı ispatlayabilirim."

"Evet, öyle oldu bayım. Hayatım boyunca böyle çarpıldığımı hatırlamıyorum; pencereye tırmandığımda, onu başı omzunda, bana doğru sırtır vaziyette gördüm. Bu beni çok sarstı bayım. Kaçıp gitmeseydi neredeyse o vahşiyi öldürüyordum. Anlattığı kadarıyla o kaçış yüzünden bastonunu ve oklarının bir kısmını orada bırakmış. Bana

kalırsa sizi peşimize düşüren de bu oldu, sonrasını nasıl getirdiğinize ise aklım ermez benim. Bunun için size düşmanlık besleyecek değilim fakat şaşılacak şey doğrusu," diye ekledi, yüzünde acı bir gülümseme vardı, "yaklâşık yarım milyonluk bir paraya sahip olma iddiasıyla yaşayan ben, hayatımın yarısını Andaman adalarında mendirek inşa ederek, diğer yarısını Dartmoor'da kanalizasyon kazarak geçirdim. Tüccar Ahmet'i ilk gördüğüm ve Agra hazinesinden haberdar olduğum gün hayatımın en kötü günüymüş meğer. Öyle bir hazine ki, ona sahip olan da dâhil hiçkimseye kötü talihten başka bir şey vadetmiyor. Ona ölüm getirdi, Binbaşı Sholto'ya korku ve suçluluk duygusu verdi, benim için de anlamı hayat boyu kölelikten başka bir şey olmadı."

O sırada Athelney Jones, geniş yüzünü ve ağır omuzlarını küçük kamaradan içeri soktu. "Tam bir aile partisi," dedi. "O içkiden ben de biraz alacağım sanırım Holmes. Bence birbirimizi kutlayabiliriz. Yazık ki diğerini canlı yakalayamadık; fakat başka seçeneğimiz yoktu. İtiraf ederim ki Holmes, hızlı davrandın. Onu altetmek için yapabileceğimiz tek şey buydu.

"Güzel biten her şey güzeldir," dedi Holmes, "fakat Aurora'nın bu kadar hızlı olduğunu kesinlikle bilmiyordum."

"Smith'in söylediğine göre Aurora, nehir üzerindeki en hızlı istimbotlardan biriymiş. 'Eğer makinelerde bana yardım edecek biri daha bulunsaydı, asla yakalanmazdık' diyor. Ayrıca bu Norwood işiyle ilgili de hiçbir şey bilmediğine yemin ediyor."

Tutuklumuz "Hiçbir şey bilmiyor," diye bağırdı. "bir kelime bile bilmiyor. Onun istimbotunu seçtim, çünkü onun hızını

daha önce duymuştum. Ona hiçbir şey söylemedik, fakat iyi para ödedik, eğer Brazils'e gitmek üzere Gravesend'de demirli tekemiz Esmeralda'ya ulaşabilseydik hatırı sayılır bir meblağ daha alacaktı."

"Yani, eğer yanlış bir şey yapmamışsa, ona da bir yanlış yapılmaz. Suçluları çabuk yakalarız ama onları mahkûm etmek için acele etmeyiz." Mağrur Jones'un, bu tutuklamanın ardından nasıl da havalara girdiğini görmek, oldukça eğlenceli oluyordu. Sherlock Holmes'in yüzündeki hafif gülümseme, onun da bu eğlenceli durumu kaçırmadığını gösteriyordu.

"Birazdan Vauxhall Köprüsü'nde olacağız," dedi Jones, "sizi hazine sandığıyla beraber indireceğiz. Söylemem gerekir ki, bunu yapmakla çok büyük bir sorumluluğu üzerime alıyorum. Bu kural dışı bir şey, fakat tabii ki anlaşma anlaşmadır. Görev icabı sizinle birlikte bir polis müfettişini de göndermek zorundayım, çünkü çok değerli bir yükünüz var. Herhalde arabayla gideceksiniz, değil mi?"

"Evet arabayla gideceğim."

"Sandığın anahtarının olmayışı çok kötü, olsa önce içeriğine dair bir döküm çıkarırdık. Sandığın kilidini kırmak zorunda kalacaksınız. Anahtar nerede adamım?"

"Nehrin dibini boyladı," dedi Small kısaca.

"Hmm. Neyse, bu gereksiz meseleyle sizi yormayalım. Zaten yeterince yorduk sizi de. Yalnız, doktor, sizi dikkatli olmanız konusunda uyarmalıyım. Sandığı Baker Caddesi'ndeki pansiyona geri getirin. Bizi orada bulacaksınız, oradan da polis merkezine gideriz."

Beni yanımda demir sandıkla birlikte Vauxhall'da indirdiler, iri yarı, güleç yüzlü bir polis müfettişini bana refakat etmek üzere bıraktılar. On beş dakikalık bir yolculuktan sonra Bayan Cecil Forrester'in evine ulaştık. Evin hizmetçisi böyle geç bir saatte ziyaretçi gelmesine şaşırılmış görünüyordu.

Bayan Cecil Forrester akşam yemeği için dışarıdaydı ve muhtemelen çok geç gelecekti. Ancak Bayan Morstan kabul salonundaydı: ben de nazik polis müfettişini arabada bırakıp, elimde sandıkla kabul salonuna gittim.

Bayan Morstan açık pencerenin önünde, boyun ve bel kısmında hafif kırmızılık olan yarı saydam, beyaz bir malzemedен yapılmış elbiseler içinde oturuyordu. Gölgeyi bir lambanın yumuşak ışığı, hasır sandalyesine yaslanmış Mary'nin tatlı ve vakur yüzünde geziniyor, gür saçlarının bol kıvrımlarına hafif metalik bir renk veriyordu. Sandalyenin yan tarafından beyaz bir kol aşağı doğru sarkıyor, bu duruşta insanı kendine çeken bir hüznün dile geliyordu. Ayak seslerimle birlikte ayağa kalktı, beni görmesiyle birlikte yaşadığı şaşkınlık ve memnuniyet, solgun yanaklarına renk getirdi.

"Bir araba sesi duydum," dedi. "Bayan Forrester erken geldi diye düşündüm, fakat gelenin siz olacağınız aklıma gelmedi. Bana ne haberler getirdiniz?"

"Haberden daha fazlasını getirdim," diyerek, sandığı masanın üstüne koydum. Canlı ve sevinçli bir ifadeyle konuşmuştum, hâlbuki kalbim yerine sığmıyordu. "Size dünyadaki bütün haberlere degecek bir şey getirdim. Size bir servet getirdim." dedim.

Demir sandığa doğru şöyle bir baktı. Gayet soğukkanlı bir şekilde "Hazine bu mu?" dedi.

"Evet, işte büyük Agra hazinesi. Yarısı sizin, yarısı da Thaddeus Sholto'nun. İkinize de ikiyüzer bin düşüyor. Bunu bir düşünün! Her yıl için on bin pound demek bu. İngiltere'deki zengin genç bayanların çoğundan daha zengin olacaksınız. Bu harika değil mi?"

Sanırım sevincimi biraz abartılı göstermiştim, konuşmalarım da ona pek inandırıcı gelmemişti. Kaşlarını biraz kaldırdı ve bana şüphe ile baktı.

"Eğer bu hazine bugün buraya gelmişse," dedi, "bunu size borçluyum."

"Hayır, hayır," dedim, "bana değil, dostum Sherlock Holmes'a. Onun bile analitik dehasını zorlayan böylesi bir meselede, dünya çapında bir gayrete sahip olsam bile bu kanıtların peşine düşüp sonuca ulaşamazdım. Bunca gayrete rağmen son anda onu neredeyse kaybediyorduk."

"Yalvarırım oturun ve her şeyi anlatın, Dr. Watson." dedi.

Holmes'in yeni arama yöntemini, Aurora'yı keşfedişini, Athelney Jones'un ortaya çıkışını, akşam yolculuğumuzu ve Thames boyunca yaptığımız amansız takibi, yani onu son görüşümden beri olup biten her şeyi kısaca anlattım. Yaşadığımız maceraların hikâyesini parlayan gözlerle ve ağzı açık dinledi. Bizi kılpayı ıskalayan zehirli oktan bahsederken, rengi öylesine beyaz bir hal aldı ki, bayılacak sandım.

Biraz su vermek istediğimde, "Bir şeyim yok, şu an iyiyim. Dostlarımı nasıl korkunç bir tehlikeye attığımı duymak beni

sarstı." dedi.

"Hepsi geçti," dedim, "Hiç önemli değil. Daha başka ayrıntılarla canınızı sıkmak istemem. Gelin, daha iç açıcı bir şeylerden bahsedelim. İşte hazine burada. Bundan daha güzel ne olabilir ki? Onu ilk gören kişi olmak hoşunuza gider diye düşündüm ve yanımda getirdim."

"Tabii, hoşuma gider," dediyse de, sesinde istekli bir hava yoktu. Hiç şüphesiz, elde edilmesi çok pahalıya mal olan bir hazineye karşı kayıtsız kalmasının çok kabaca bir davranış olacağını düşünmüştü:

"Ne güzel bir sandık!" dedi, sandığın üzerine eğilerek. "Sanırım Hint işi, değil mi?"

"Evet, Benares işi metal işçiliği."

"Çok da ağırmış!" dedi, sandığı kaldırmaya çalışırken. "Bu sandık tek başına da oldukça kıymetli olmalı. Anahtarı nerede?"

"Small onu Thames'e atmış," diye cevapladım. "Bayan Forrester'in şömine demirini ödünç almam gerekiyor." Sandığın ön tarafında oturan Buda şeklinde kalın ve geniş bir asma kilit vardı. Kilidin alt tarafından şömine demirinin ucunu sokarak, levye gibi dışarı doğru büktüm. Kilit, şiddetli bir çıtlama ile açıldı. Titreyen parmaklarımla sandığı açtım ve kapağını geriye yatırdım. İkimiz de şaşkınlık içinde bakakaldık: Sandık boştu!

Bu denli ağır olmasına şaşmamak gerekirdi; demir kısım, sandığın her tarafında rahat üçte iki inç kalınlığında vardı. Sandık, yekpare ve sağlam yapıydı, çok değerli şeyleri

taşımak için yapıldığı belliydi ama içinde bir parça, bir kırıntı kadar bile metal ya da mücevher bulunmuyordu. Mutlak anlamda ve tamamen boştu.

"Hazine yok," dedi Bayan Morstan, soğukkanlılıkla.

Bu kelimeleri duyar duymaz anlamını kavradım ve ruhumdan büyükçe bir gölge çekilip gitti. O ana kadar bu Agra hazinesinin ruhumda ne denli ağırlık yaptığının farkında değildim, bütün ağırlık o an kalktı. Bencilceydi, kabul ediyordum, hainceydi, yanılttı ama aramızdaki altından duvarın kalkmasına sevinmek dışında bir şey hissetmiyordum. En içten halimle "Tanrıya şükür!" diye haykırdım.

Çabuk ve sorgulayan bir gülümsemeye bana baktı: "Neden öyle söylüyorsunuz?" dedi.

Elini elime aldım ve "Çünkü yeniden ulaşabileceğim yerdesiniz." dedim. Elini çekmedi. "Çünkü sizi seviyorum Mary, bir erkeğin bir kadını sevebileceği en gerçek sevgiyle. Çünkü bu hazine, bu zenginlikler dudaklarımı mühürlemişti. Şimdi hepsi dağıldı ve sizi nasıl sevdiğimi söyleyebiliyorum. İşte bu yüzden 'Tanrıya şükür!' dedim."

Onu kollarıma doğru çekerken fısıldadı: "Öyleyse ben de 'Tanrıya şükür!' diyeyim." Kim hazine kaybettiyse etti, bense o gün bir tane bulmuştum, bunu biliyordum.

XII

Jonathan Small'ın İlginç Hikayesi

Arabadaki polis müfettişi çok sabırlı bir adamdı; yanına epey geç dönmüştüm. Ona boş sandığı gösterdiğim zaman, yüzünün rengi değişti.

Sıkıntıyla "Desenize ödül gitti!" dedi. "Para yoksa ödeme de yok. Eğer hazine bu sandığın içinde olsaydı bu geceki çalışma ben ve Sam Brown için birer onluk anlamına gelecekti."

"Bay Thaddeus Sholto zengin bir insan," dedim. "Hazine olsun olmasın, sizi ödüllendirecektir."

Ancak polis müfettişi umutsuzca başını salladı: "Bu pis bir iş," diye tekrarladı, "Bay Athelney Jones da böyle düşünecek."

Tahmini doğru çıktı, Baker Caddesi'ne gidip de boş sandığı gösterdiğimde, dedektif boş boş baktı. Onlar da, Holmes, mahkûm ve o, eve yeni varmışlardı, planlarını değiştirmiş ve önce durumlarını haber vermek için yol üzerindeki bir polis merkezine uğramışlardı. Arkadaşım, her zamanki umursamaz bakışlarıyla koltuğuna yayılmıştı. Small, hissiz bir şekilde onun tam karşısında oturmuş, tahta bacağını sağlam olan bacağının üstüne atmıştı. Boş sandığı gösterdiğimde sandalyesine yaslanıp gür bir kahkaha patlattı.

Athelney Jones hiddetle; "Bu senin işin, Small!" dedi.

"Evet, onu hiçbir zaman elinizin erişemeyeceği bir yere koydum," diye sevinçle bağırdı. "O benim hazinem ve eğer ben onu alamazsam kimsenin almasına da izin vermem. Size söylüyorum; Andaman'da mahkûm üç adam ve ben hariç, yaşayan hiç kimsenin o hazine üzerinde bir hakkı yok. Artık biliyorum ki o hazine bana yar olmaz ve biliyorum ki onlara da yar olmaz. Hem onlar için hem de kendim için en doğru olanı yaptım. O hazine dördümüzün yeminiydi. Biliyorum ki benim yerimde hangisi olsa benim yaptığımın aynısını yapardı. Hazinenin Sholto ya da Morstan'ın eş, dost, akrabasına gitmesine seyirci kalmaktansa, onu Thames'e attım. Ahmet'e yaptıklarımız onları zengin etmek için değildi. Hazineyi anahtarın ve küçük Tonga'nın olduğu yerde bulacaksınız. Teknenizin bize yetişeceğini anlayınca, hazineyi emin bir yere attım. Bu macerada size tek Rupî yok."

Athelney Jones sert çıktı; "Bizi kandırmaya çalışıyorsun, Small. Hazineyi Thames'e atmak isteseydin, sandıkla birlikte atman daha kolay olurdu."

Small, yandan kurnaz bir bakış attı ve cevapladı; "Benim için atmak, sizin için de onu geri çıkarmak kolay olurdu," dedi. "Beni yakalayacak kadar akıllı olan, bir demir sandığı da nehrin dibinden çıkaracak kadar akıllıdır. Şu an tüm hazine yaklâşık beş millik bir yol boyunca dağılmış vaziyette, onu toplamak epey zor olacaktır. Gerçi bunu yapmak bana çok zor geldi. Bize yetiştiğinizde neredeyse çıldırmıştım. Yine de bunun için yas tutacak değilim. Hayatımda çok inişler, çıkışlar oldu, fakat gidenin ardından ağlamamayı öğrendim."

"Bu çok ciddi bir durum Small," dedi dedektif, "bu denli karşı gelmek yerine adalete yardımcı olmuş olsaydın, duruşmadaki şansın artardı."

Sabıkalı Small, "Adalet mi?" diye homurdandı. "Ne güzel adalet be! Eğer bizim değilse, kimin hazinesi o? Onu hak etmek için hiçbir şey yapmamış kişilere onu teslim etmenin adalet neresinde? O hazineyi nasıl aldığıma bir bakın! O sıtma yuvası bataklıkta geçen koskoca yirmi yıl! Tüm gün sakız ağaçları altında çalışıp, geceleri o iğrenç mahkûm barakalarında zincirlenmek, örümcekler tarafından ısırılmak, sıtma nöbetleri geçirmek, beyaz adamdan intikam alma sevdasındaki o lanet suratlı zenci polislerin zorbalıklarına katlanmak... İşte ben böyle kazandım Agra hazinesini; siz ise kalkmış, uğruna bedel ödediğim şey ile bir başkasının sefa sürmesine katlanamadım diye, bana adaletten söz ediyorsunuz! Bir hücrede oturup, benim olması gereken para ile keyif çatanları düşünmektense, defalarca idam edilmeyi ya da Tonga'nın zehirli oklarıyla postumu deldirmeyi tercih ederim."

Small, sabır maskesini çoktan düşürmüştü. Bütün bu sözler ağzından vahşice dökülüyordu, ellerinin ateşli hareketinden, kelepçeleri şıkırdayıp duruyordu. Onun bu hırs ve tutkusunu gördükten sonra artık, bu yaralı mahkûmun peşinde olduğunu öğrenen Binbaşı Sholto'nun, içine düştüğü korkunun temelsiz ve yersiz olmadığını anlayabiliyordum.

Holmes sakince konuştu; "Yalnız şunu unutuyorsun; biz bunların hiçbirini bilemezdik. Senin hikâyeni hiç duymadık, ayrıca senin hakkında adaletin nasıl tecelli ettiğini de bilemeyiz."

"Pekâlâ bayım, her ne kadar şu an bileklerimde duran şu kelepçelerin nedeni siz olsanız da, bana karşı samimi konuşunuz. Yine söylüyorum, bunun için size kin duymuyorum. Durum gayet açık ve adil. Eğer hikâyemi

duymak isterseniz, sizden saklayacak değilim. Tanrı şahidimdir ki, size anlatacaklarım doğrudur. Teşekkür ederim; su bardağını şöyle yanıma koyarsanız, dudaklarım kurduğunda onunla ıslatırım.

Aslen Worcestershireliyim, Pershore yakınlarında doğdum. Oralara yolunuz düşerse sanırım halen o bölgede Small'lardan bir grup yaşıyor. Oralara gidip bakmayı çok aklımdan geçirdim ama doğrusunu söylemek gerekirse ailem nezdinde hiçbir zaman sevilen biri olmadım, beni gördüklerinde de çok mutlu olacaklarını sanmıyorum. Akrabalarımın hepsi kendi hallerinde, kiliseye gidip gelen, küçük çiftçilerdi, kırsal kesimde iyi tanınan ve güvenilen kimselerdi, bense her zaman biraz serseri tabiatlıyım. Nihayet, on sekiz yaşlarımdayken bir kızla başım belaya girdi, ben de ailemin canını daha fazla sıkmamak için Kraliçe'nin şilinlerini de alarak Hindistan seferine hazırlanan askeri birliğe katıldım.

Ne var ki askerlik öyle çok bana göre bir meslek değildi. Tören adımı atmayı, tüfek tutmayı daha yeni öğrenmiştim, Ganj Nehri'ne yüzmeye gidecek kadar da aptaldım. Şansımdan, o an birliğimizin çavuşu John Holder da benimle beraber sudaydı ve birliğin en iyi yüzücülerinden biriydi. Tam nehrin ortasında bir timsah beni kaptı ve sağ bacağımı diz üstünden itibaren bir cerrah kadar temiz bir şekilde alıverdi. Olayın şokundan ve kan kaybından bayılmışım. Holder beni tutup kıyıya çıkarmasaydı oracıkta boğulacaktım. Bu olay üzerine beş ay hastanede yattım. Baldırıma saplanan bu tahta bacakla taburcu olduğumda, artık ordudan çürüğe çıkarılmışım. Bu halimle hiçbir aktif işte de çalışamazdım.

Manzarayı gözünüzün önünde bir canlandırın; daha yirmi yaşıma gelmeden işe yaramaz bir kötürüm olmuşum. Çok

geçmeden kara talihim bir şansa dönüştü. Oraya çiviotu üreticiliği yapmak için gelen Abelwhite adında bir adam, işçilerinin çalışmasını kontrol edecek bir gözetmene ihtiyaç duydu. Abelwhite, kazadan sonra benimle oldukça fazla ilgilenen alay komutanımızın arkadaşıydı. Neyse, uzun lafın kısası, alay komutanımız bu görev için beni şiddetle tavsiye etti. İş çoğunlukla at sırtında yapılacağı için, bacağım da büyük bir engel olmayacaktı. Sonuçta atın üzengisini tutacak bir ayağım vardı. Tek yapmam gereken, tarla boyunca dolaşp çalışanları kontrol etmek, çalışmayanları da rapor etmektir. Kazancım güzeldi, kaldığım yer rahattı; tüm bunları düşünerek hayatımın kalan kısmını burada, çiviotu tarlalarında geçirebilirdim. Bay Abelwhite nazik bir adamdı, sık sık kaldığım kulübeye gelir, benimle pipo içerdi. Beyazlar, o gurbet ortamında kendi memleketlerinde olduğundan daha fazla birbiriyle kaynaşıyordu.

Ne var ki hiçbir zaman talih yüzüme uzun uzadıya gülmedi. Aniden, ortada hiçbir emare yokken, büyük isyan patlak verdi. Bir ay boyunca Hindistan oldukça sakin ve huzurluydu, Surrey gibi, Kent gibi bir yerdi. Ama ardından iki yüz bin kara şeytan sokaklara salınıverdi, ülke tam anlamıyla bir cehennem oldu. Tabii siz bunları zaten benden iyi biliyorsunuzdur baylar, okumak pek benim işim değil. Ben sadece gözümle gördüklerimi biliyorum. Bizim çiftlik, kuzeybatı sınırına yakın, Muttra adı verilen bir mevkideydi. Geceler boyu gökyüzü, yanan evlerin ışığıyla aydınlandı. Gündüzleri ise Avrupalılar, kadınları ve çocukları ile birlikte küçük gruplar halinde arazimizden geçerek, en yakın askeri birliklerin olduğu Agra'ya doğru yol alıyordu. Bay Aberwhite, biraz dikkatli bir adamdı. Aklınca durumun biraz fazla abartıldığını, olayların aynen çıktığı günkü gibi birden

bitivereceğini düşünüyordu. Ülke alevler içinde yanarken verandasında oturuyor, viski ve puro içiyordu. Tabii ben ve Dawson da onunla kalmıştık. Dawson, karısı ile birlikte çiftliğin evrak işlerini ve yönetimini üstlenen arkadaşı. Nihayet bir gün olan oldu. O gün uzaktaki bir tarladaydım, akşamüstü atıma binmiş, yavaş yavaş eve doğru gidiyordum. Birden gözlerim, sarp bir derenin dibinde yatan bir şeye takıldı. Ne olduğunu anlamak için atımı oraya doğru sürdüm. Birden başımdan kaynar sular boşaldı, gözümün önünde parça parça kıyılmış, Dawson'un karısı duruyordu. Etlerinin bir kısmını çakallar ve vahşi köpekler yemişti. Yolun biraz yukarısında, ileride Dawson yüzüstü cansız yatıyordu. Elinde boş bir revolver vardı. Önünde de dört Hintli asker karşılıklı yatıyordu. Yeniden atıma atladım, hangi yoldan geri döneceğimi düşünüyordum ki, o sırada Abelwhite'ın kulübesinden kesif bir duman yükseldiğini gördüm. Alevler çatıyı kuşatmak üzereydi. Artık patronuma bir faydam dokunmayacağını farkındaydım, üstelik olaya karışırsam kendi canımdan da olacaktım. Bulduğum yerden, yüzlerce kara ifritin, sırtlarındaki kırmızı pelerinleriyle yanan evin etrafında naralar atarak dans ettiklerini görebiliyordum. Birkaçı beni işaret etti, ardından bir çift mermi başımın üstünde vızıldadı; ben de çeltik tarlalarının içinden topukladım. Gece geç saatlerde kendimi Agra'nın güvenli duvarları içinde buldum.

Maalesef orada da öyle ahım şahım bir güvenlik yoktu. Bütün ülke sanki arıların istilasına uğramış gibiydi. Nerede İngilizler küçük gruplar oluştursa, silahları elverdiği ölçüde buldukları toprağı ellerinde tutmaya çalışıyorlardı. İşin en acı tarafı da; piyadesi olsun, süvarisi olsun, nişancısı olsun, bizim çarpıştığımız bu adamlar bizim eğitip öğrettiğimiz

kendi devşirme birliklerimizdi, bizim silahlarımızı kullanıyorlar, bizim borularımızı öttürüyorlardı. Agra'da 3'üncü Bengal Piyadeleri, Sihler, iki süvari birliği ve bir topçu bataryası vardı. Esnaf ve memurlardan oluşmuş bir de gönüllü birlik bulunuyordu, ben de tahta bacağımla bu birliğe katıldım. Temmuz ayının başlarında isyancıları karşılamak için Şahganj'a gittik ve bir süre sonra onları geri püskürttük, fakat barutumuz bitmişti ve şehre doğru geri çekilmek zorundaydık. Dört bir yandan sadece kötü haber alıyorduk, o şartlarda bu çok normaldi, çünkü haritaya bakarsanız göreceksiniz ki biz olayların tam kalbinde yer alıyorduk. Lucknow, doğu tarafında yaklâşık yüz mil mesafedeydi, Kanpur da aşağı yukarı aynı mesafede, güneydeydi. Haritadaki her noktada yalnızca işkence, cinayet ve zorbalık vardı.

Agra şehri çok büyük bir yerdir. İçi fanatiklerle ve şeytana tapanların bin türlüyle doludur. Bir avuç adamımızı da şehrin dar ve kıvrımlı sokaklarında kaybettik. Bu yüzden liderimiz, nehrin karşısına geçti ve Agra'nın eski kalesinde konuşlandı. Siz beyefendiler daha önce o eski kaleyi duydunuz ya da okudunuz mu, bilmiyorum. Çok tuhaf bir yerdir, yaşadığım bunca tuhaflığa rağmen gördüğüm en tuhaf yer orasıdır. Öncelikle devasa boyutlardadır, hektarlarca arazisi vardır. İçinde modern bir kısım vardır, bütün garnizonu, kadınları, çocukları içine alır, ambarlar ve daha başka her şey oradadır ve hepsine yetecek yer vardır. Fakat eski karargâh ile karşılaştırıldığında modern olan kısım çok küçük kalır. Oraya hiç kimse gitmez, akreplere ve çiyanelara terk edilmiştir. Büyük ve terk edilmiş dehlizleri, kıvrımlı geçitleri, içeri ve dışarı kıvrılan koridorları vardır. İnsanların içeride kaybolması işten bile değildir. Bu nedenle oraya

gidildiği çok nadirdir, yine de şimdi bile ellerinde meşalelerle içeriye keşfe çıkan küçük gruplara tek tük rastlayabilirsiniz.

Nehir eski kalenin tam önünden geçer ve kaleyi korur ama yanlarda ve arkada birçok kapı vardır, tabii ki eski karargâhtaki bu kapıların da, yeni birliğin yerleşik olduğu yer gibi korunması gerekiyordu. Adam sayımız binanın dört köşesini korumada ve her silah başına bir adam yerleştirmede yetersiz kalıyordu. Böyleyken, bu sayısız kapıları tutmak için her birine güçlü bir koruma noktası yapmamız imkânsızdı. Biz de kalenin tam ortasında merkezi bir karakol binası düzenledik, sonra da her kapıya bir beyaz adam, iki ya da üç yerli yerleştirdik.

Ben de gecenin belirli saatleri için binanın güneybatı tarafında küçük, izbe bir kapıda görevlendirildim. Emrime de iki Sih süvarisi verdiler. Görevim, yanlış giden bir şeyler olursa tüfeğimi ateşlemektir, umulurdu ki merkez karakoldan yardım zamanında gelsin. Karakolla aramızdaki mesafe rahat iki yüz adım gelirdi, üstüne üstlük bir de bu mesafenin yer yer geçitler ve koridorlardan oluşan bir labirenti andırıldığını eklersek, gerçek bir saldırıda karakoldan zamanında çıkıp gelebilecekleri konusunda ciddi şüphelerim vardı.

Neyse, bu küçük nöbet noktasının benim komutamda olması bana gurur vermişti, çünkü henüz acemi bir erdim, üstelik de tek bacağım yoktu. Nöbet noktasını iki gece emrimdeki Pencaplılarla birlikte korudum. Pencaplılar, uzun boylu ve sert görünüşlü adamlardı, isimleri de Muhammed Singh ve Abdullah Han idi. İki de eski askerdi ve Chilian-wallah'ta bize karşı savaşmışlardı. İngilizce'yi iyi konuşuyorlardı ama ben onların dilini çok az anlayabiliyordum. Birlikte durmayı tercih ediyorlardı ve bütün gece o tuhaf Sih diliyle

konuşuyorlardı. Bana gelince, ben de kapının dışında duruyordum, önümüzden akan geniş, kıvrımlı nehre ve büyük şehrin titrek ışıklarına bakıyordum. Davul ve tamtam sesleri, afyon ve morfinle sarhoş olmuş isyancıların bağırış, çağırışları, düşmanlarımızın gece boyu nehrin karşı yakasındaki varlığını bize bir an olsun unutturmuyordu. Devriye subayı, her şeyin yolunda olduğundan emin olmak için her iki saatte bir bütün nöbet noktalarını geziyordu.

Nöbetimin üçüncü gecesi karanlık ve çamurluydu, şiddetli yağmur yağıyordu. Böyle bir havada kapının önünde saatlerce durmak oldukça can sıkıcıydı. Bizim Sihleri konuşurmak için tekrar ve tekrar çaba sarfettim fakat çok başarılı olamadım. Gece saat iki sularında devriye gelip gitti, gecenin bezginliği biraz olsun açıldı. Adamlarımın benimle konuşmayacağını anlayınca, pipomu çıkardım, sonra onu yakmak için tüfeğimi yere koydum. Bir anda iki Sih, üzerime çullandı. Bir tanesi tüfeğimi kaptığı gibi kafama doğrulttu, diğeri de gırtlığıma kocaman bir bıçak dayadı ve dişlerini sıkarak, eğer hareket edersem boğazımı keseceğine dair yemin etti.

İlk düşüncem bu heriflerin isyancılardan olduğu ve bu hareketin de bir taarruz başlangıcı olduğu yönündeydi. Eğer kapımızı ele geçirirlerse bu kale düşer, kadınlar ve çocuklar da tıpkı Kanpur'da yaşandığı gibi muamele görürlerdi. Belki siz beyler, benim kendi reklamımı yapıyor olduğumu düşünüyor olabilirsiniz, fakat yemin olsun ki bütün bunları düşününce, bıçağın ucunu gırtlığımda hissetmeme rağmen, çılgılık atmaya üzere ağzımı açtım, belki bu son çılgılığım olacaktı ama merkez karakolu da teyakkuza geçirebilecektim. Beni tutan, düşüncelerimi okumuş olacak ki; tam kendimi çılgılık atmaya hazırlarken, kulağıma fısıldadı, 'Ses çıkarma.

Kale yeterince güvende. Nehrin bu tarafında isyancı köpeklerden kimse yok.' Konuşması oldukça inandırıcıydı, ayrıca eğer sesimi yükseltirsem, öleceğim kesindi, bunu adamın kahverengi gözlerinden okuyabiliyordum. Bu yüzden, benden ne istediklerini öğrenmek için sessizce bekledim.

İçlerinden daha uzun ve daha sert bakışlı olanı, Abdullah Han isimli olan, 'Dinle beni Sahip" dedi. 'Ya şimdi bizimle olursun ya da ebediyen susarsın. Mesele tereddüte yer bırakmayacak kadar önemli. Hirstiyanların haçına olan sadakatin adına ya kalbinle ve ruhunla beraber bize katılacaksın ya da cesedin bu gece hendeğe atılacak, bizlerse isyancı ordusundaki kardeşlerimize katılacağız. Bu ikisinin ortası bir yol yok. Hangisini seçeceksin, ölüm mü, yaşam mı? Karar vermen için yalnızca üç dakika verebiliriz, zaman geçiyor, yeni devriye gelmeden bu işin bitmesi lazım.'

'Nasıl karar verebilirim ki?' dedim. 'Benden ne istediğinizi bile söylemediniz. Fakat size söyleyeyim, eğer konu, kalenin güvenliğine aykırı bir şeyse, bununla işim olmaz, bıçağını hemen boğazıma saplayabilirsin.'

'Kaleyle ilgili değil,' dedi. 'Sadece hemşehrilerin buraya ne yapmak için geldilerse onu yapmanı, zengin olmanı istiyoruz. Bu gece bizden biri olursan, şu yalın bıçak üzerine ve şimdiye kadar hiçbir Sih'in çiğnemediği üçlü yeminle yemin ederiz ki, ganimetten hakkın olan payı alacaksın. Daha açık söylenemezdi.'

'Fakat bu hazine neyin nesidir?' dedim. 'Yeter ki bana nasıl yapılacağını gösterin, zengin olmaya en az sizin kadar ben de hazırım.'

‘Öyleyse yemin edeceksin,’ dedi, ‘babanın kemikleri üzerine, annenin şerefi üzerine, inandığın haç üzerine, ne bugün ne de yarın bize el kaldırmayacağına ve aleyhimizde konuşmayacağına yemin edeceksin.’

‘Yemin ediyorum,’ diye cevapladım. ‘Kalenin tehlikeye düşmemesi şartıyla.’

‘O zaman dostum, ben de yemin ediyorum ki dördümüz arasında eşit olarak bölünecek olan hazinenin dörtte birini alacaksın.’

‘Fakat burada üç kişi var.’ dedim.

‘Yoo, Dost Ekber de payını alacak. Onları beklerken sana hikâyeyi anlatabiliriz. Muhammed Singh, sen de kapıda dur da, geliyorlar mı, bak. Evet, her neyse Sahip, bunu sana anlatıyorum, çünkü bir Feringhee'nin nezdinde yemin bağlayıcıdır, bu yüzden sana güvenebiliriz. Eğer sen yalancı bir Hindu olsaydın ve onların yalan yanlış tapınaklarındaki bütün tanrılara yemin etseydin, yine de kanın bıçağıma bulaşır, cesedin de suya kavuşurdu. Ancak biz Sihler İngilizleri, İngilizler de biz Sihleri bilir. Öyleyse söyleyeceklerime kulak ver:

Kuzey eyaletlerinde zenginliği çok, toprakları az bir race var. Babasından çok şey kalmış, kendisi de bunların üstüne servetler eklemiş, biraz düşük tabiatlı biri olduğu için altınlarını harcamak yerine, biriktirmeyi yeğlemiş. Olaylar çıkınca hem aslanla hem de kaplanla arkadaş olmak istemiş, yani hem İngilizlerle, hem de Hindularla... Çok geçmeden bakmış ki beyazlar her yerde ölüyor, beyazların sonunun geldiğini düşünmüş. Yine de dikkatli bir adam olarak, ne olursa olsun, servetinin yarısı yine kendi elinde kalsın diye

planlar yapmış. Altın ve gümüş olanlarını sarayının mahzenlerinde bırakmış, ancak en değerli taşlarını, en seçkin incilerini demir bir sandığa koymuş ve tüccar süsü verdiği güvenilir bir hizmetçisiyle Agra'daki kaleye yollamış ki bölge tamamen huzura kavuşuncaya kadar orada dursun. Böylece eğer isyancılar kazanırsa, parası kendinde kalacak, eğer İngilizler bölgeyi ele geçirirse, bu sefer de mücevherlerine bir şey olmamış olacak. Servetini böyle böldükten sonra Hinduların tarafına geçmiş, çünkü kendi bölgesinde onlar daha güçlü. Dikkatini çekerim Sahip, böyle yaparak malını, mülkünü, bir nevi garanti haline almış oluyor.

İşte bu Ahmet adıyla dolaşan sözde tüccar, şu an Agra şehrinde ve kaleye girmenin yollarını arıyor. Yanında da seyahat arkadaşı olarak benim üvey kardeşim Dost Ekber var ve onun bu sırrını biliyor. Dost Ekber bu gece Ahmet'e, kalenin arka kapılarından birinden onu içeri sokma sözü verdi, bu amaçla da bu kapıyı seçti. Şimdi buraya gelecek, burada Muhammed Singh ve beni bekler bulacak. Mekân ıssız, kimse de geldiğini görmeyecek. Bu saatten sonra dünya Tüccar Ahmet'ten haber alamayacak, fakat racanın büyük hazinesi bizim aramızda bölünecek. Buna ne diyorsun, Sahip?'

Worcestershire'de bir insanın hayatı büyük ve kutsal bir şey olarak görülür; fakat dört bir yanında ateş ve kan varsa ve her köşe başında ölümlerle karşılaşmaya alıştıysan durum çok farklı oluyor. Tüccar Ahmet'in yaşaması ya da ölmesi benim için hava kadar hafif bir şeydi ama hazine hakkındaki bu konuşmalardan sonra bu iş aklıma yattı. O servetle memleketimde neler yapabileceğimi düşündüm; serseri, aylak diye tanıdıkları kişi cepleri dolusu altınlarla geri döndüğünde

nasıl da bakakalacaklardı. İşte bu düşüncelerle zaten ikna olmuşum, ne var ki tereddüt ettiğimi düşünen Abdullah Khan, beni ikna etmek için meseleyi daha da açıyordu:

‘Bir düşün Sahip,’ dedi, ‘bu adamı İngiliz ordusu yakalasa ya asar ya da vurur, mücevherler de devlete kalır, kimseye de bir Rupi faydası olmaz. Şimdi onu yakalayan biz olacağımıza göre, neden geri kalanını da biz üstlenmeyelim? Mücevherler ha ordunun hazinesinde olmuş, ha bizde olmuş. Her birimizi yeterince zengin ve büyük yapacak kadar para var orada. Kimse de ne olduğunu bilmeyecek, zaten bütün dünyadan iliştiğimiz kesik durumda. Bundan iyi ne olabilir? Tekrar soruyorum Sahip, bizimle misin? Eğer değilsen sana da düşman muamelesi yapacağız.’

‘Tüm kalbim ve ruhumla, sizinle beraberim.’ dedim.

‘Güzel,’ dedi ve tüfeğini bana geri verdi. ‘Gördüğün gibi bir sözünle sana güveniyoruz. Biz de kendi sözümüzü çiğnemeyeceğiz. Şimdi oturup kardeşimin ve tüccarın gelişini beklemeliyiz.’

‘Kardeşin biliyor mu bizim ne yapacağımızı?’ diye sordum.

‘Plan onun planı. O planladı. Şimdi kapıya, Muhammed Singh'in yanına gidelim de, birlikte gözetleyelim.’

Yağmur hala kararlı bir şekilde yağıyordu, yağmur mevsiminin başlangıcıydı zaten. Gökyüzünden, kahverengi, yüklü bulutlar sürüklenerek geçiyordu, bir taş atımı mesafeden fazlasını görmek zordu. Kapımızın önünde derin bir hendek uzanıyordu, fakat içindeki su büyük oranda kurumuştu ve atlayarak karşıya kolayca geçilebilirdi. Orada bu iki vahşi Pencaplı ile birlikte dikilip, eceline doğru

gelmekte olan adamı beklemek benim için oldukça tuhaf bir duyguydu.

Ansızın gözüm hendeğin diğer tarafında sönük bir fener ışığına takıldı. Işık tepecikler arkasında kayboldu, sonra yeniden görüldü ve yavaş yavaş bize doğru gelmeye başladı.

‘İşte oradalar!’ diye bağırdım.

Abdullah kulağıma fısıldadı: ‘Onu sen durduracaksın, aynı konuştuğumuz gibi. Onu korkutacak hareketler yapma. Onu bizimle içeri yolla, sen burada nöbet tutarken biz geri kalan kısmı hallederiz. Feneri hazır et, böylece onun gerçekten beklediğimiz kişi olup olmadığını anlayalım.’

‘Işık karşıdan titreyerek ilerliyordu, bir duruyor, bir yürüyordu, sonunda hendeğin karşı tarafında iki karanlık siluet gördüm. Hendek köprüsünü indirdim, çamur üstünden karşıya geçtiler, onları durdurmadan önce, kapıya doğru yarı yola kadar ilerlemelerini bekledim. Sert bir sesle bağırdım: ‘Kim var orada?’

Cevap geldi: ‘Biz dostuz.’ Fenerimi çıkardım ve onlara doğru tuttum. İlk gelen neredeyse kemerine kadar inen uzun siyah sakallarıyla dev gibi bir Sih'ti. Laf aramızda, daha önce böyle uzun bir adam hiç görmemiştim. Diğeri kısa, şişman, yuvarlak bir herifti, başında büyük, sarı bir sarık vardı. Elinde de omuz atkısına sarılı bir bohça vardı. Korkuyor gibi görünüyordu, elleri sıtmalı gibi titriyor, iki parlak, küçük ve kırpışan gözle kafasını bir sağa, bir sola çeviriyordu. Bu haliyle kafasını deliğinden korka korka çıkararak bir fareyi andırıyordu. Onu öldürme fikri içimi titretti, fakat hazineyi düşününce kalbim, içimde taş gibi sertleşti. Yüzümün beyaz

olduğunu görünce, neşeye küçük bir çığlık attı, sonra da koşarak bana doğru geldi.

Nefes nefese, 'Koruyun beni, Sahip,' dedi. 'Zavallı tüccar Ahmet'i koruyun. Rajputana'dan geliyorum, Agra kalesine sığınmak istiyorum. İngiliz Ordusu'nun tarafındayım diye soyuldum, dövüldüm ve her şeyime el konuldu. Ne güzel bir gece ki ben ve zavallı eşyalarım yeniden güvendeyiz.

'O bohçada ne var?' diye sordum.

'Demir bir kutu,' diye cevap verdi. 'Başkaları için hiçbir değer ifade etmeyen ama kaybedersem beni çok üzecek bir iki aile yadigârı var içinde. Ben dilenci filan değilim, sizi ödüllendiririm, genç Sahip, komutanınızı da, yeter ki bana ihtiyacım olan sığınmayı sağlayın.'

Adamla daha fazla konuşacak kadar kendime güvenmiyordum. O şişman, korku dolu yüzüne baktıkça, onun kanını akıtacağımız fikri bana daha zor gelmeye başladı. En iyisi bu duygulardan sıyrılmaktı.

'Onu merkez karakoluna götürün.' dedim. İki Sih iki yanından adama yaklaştı, dev cüsseli olan da arkalarına düştü, beraber kapıdan girdiler. Adam ölümle çepeçevre sarılmıştı. Bense elimde fenerle kapıda kaldım.

Issız koridorlarda çınlayan ölçülü ayak seslerini duyuyordum. Derken aniden ayak sesleri, yerini boğuşma bağırışma ve soluma seslerine bıraktı. Bir süre sonra korkutucu bir şekilde benim bulunduğum tarafa doğru nefes nefese koşturan birinin seslerini duydum. Fenerimi uzun ve düz geçide doğru çevirdim, gelen o şişman adamdı, rüzgâr gibi koşuyordu, yüzü kan içindeydi, hemen arkasında da

elinde parlayan bir bıçakla kaplan gibi sıçrayarak koşan siyah sakallı dev Sih vardı. Bu küçük tüccar kadar hızlı koşanına rastlamadım. Sih ile arasını açıyordu, beni de geçip dışarı çıkabilirse, kendisini kurtaracaktı. Kalbim ona karşı yumuşamıştı ama tekrar hazineyi düşününce yeniden serteldi, katılaştı. Tam yanımdan geçiyordu ki tüfeğimi bacaklarının arasına savurdum, o da vurulmuş bir tavşan gibi yerde iki kez yuvarlandı. Ayağa kalkmasına fırsat vermeden Sih, üzerine çullandı ve bıçağını yan taraftan iki kez sapladı. Adam ne çığlık attı, ne inledi ne de hareket etti, düştüğü yerde öylece kaldı. Sanırım düştüğü anda boynunu kırdı. Görüyorsunuz baylar, sözümü tutuyorum. Size işin tüm yönlerini lehime olsun olmasın, olduğu gibi anlatıyorum."

Durdu, Holmes'in onun için hazırladığı viski ve suya doğru kelepçeli elleriyle uzandı. İtiraf etmeliyim ki o an kendi adıma ona karşı azami derecede nefret duymuştum. Sadece bulaştığı bu soğukkanlı cinayetten dolayı değildi bu, belki daha çok anlatış üslubundaki küstahlık ve lakaytlıktan dolayı idi. Onun için ne ceza verilecek olursa olsun, ona acımamı ya da sempati duymamı bekleyemezdi benden. Sherlock Holmes ve Jones, elleri dizlerinin üstünde oturuyor, hikâyeyi büyük bir ilgiyle ve derinlemesine dinliyorlardı, fakat ikisinin de yüzünde aynı tiksinti ifadesi vardı. Small bunu anlamış olacak ki, konuşma ilerledikçe sesinde daha çok meydan okuma havası seziliyordu.

"Bütün bu olanlar çok kötü şeylerdi," dedi. "ama merak ediyorum, kaç kişi benim yerimde olsa, bıçağı gırtlığına yiyeceğini bildiği halde, hazineden bir pay almayı reddedebilirdi? Ayrıca adam kaleye girdiğinde, ya ben ölecektim ya da o... Eğer adam kaçmış olsaydı, bütün iş açığa

çıkacaktı, ben de mahkemeye çıkarılacak ve büyük olasılıkla kurşuna dizilecektim, bilirsiniz, böyle zamanlarda insanlar pek merhamet göstermezler."

"Hikâyeye devam et." dedi Holmes, kısaca.

"Sonra onu Abdullah, Ekber ve ben içeri taşıdık. Kısa bir adam olduğu için oldukça hafifti. Muhammed Singh, kapıda nöbet tutuyordu. Adamı Sihlerin önceden hazırladığı bir yere götürdük. Biraz uzakta, kıvrımlı bir geçidin, büyük bir meydana açıldığı bir yerdi. Buradaki tuğla duvarlar ufalanıyordu. Toprak zemin bir yerde doğal bir mezar oluşturacak şekilde çökmüştü. Tüccar Ahmet'i oraya koyduk, üzerini gevşek tuğlalardan koyarak kapattık. Bundan sonra da hep beraber hazineye doğru döndük.

Hazine ilk saldırıya uğradığı yerde düşürdüğü gibi öylece duruyordu. Sandık da işte şu masanızın üstünde duran sandığın ta kendisiydi. Üst kısmında oyularak yapılmış kulba ipekten bir iplikle asılmış bir de anahtar vardı. Sandığı açtık, fenerimizi sandığın içine doğru tuttuğumuzda, aynı Pershore'de küçük bir delikanlı iken okuduğum ve düşündüğüm gibi bir değerli taşlar yığını ile karşılaştık. Onlara bakmak gözlerimizi kamaştırıyordu. Gözlerimize böylesine bir ziyafet çektirdikten sonra, hepsini dışarı çıkardık ve içindekilerin bir listesini yaptık. Sandıkta yüz kırk üç tane birinci kalite elmas vardı, bunların bir tanesinin de dünyanın ikinci büyük değerli taşı olan 'Büyük Mogul' olduğuna inanıyorum. Doksan yedi tane iyi kalite zümrüt vardı. Yüz yetmiş tane yakut vardı ama bir kısmı küçüktü. Kırk tane lal taşı, iki yüz on tane safir, atmış bir adet akik, çok fazla sayıda beril, damarlı akik, kedigözü, turkuaz ve diğer taşlar vardı. Bazılarının adını o zamanlar bilmiyordum,

sonradan bu taşlara karşı oluşan merakla öğrendim. Bunun yanında, yaklâşık üç yüz tane çok iyi kalite inci vardı, bunlardan on iki tanesi altın bir taç üzerine işlenmişti. Bu arada, yeri gelmişken söyleyeyim; hazineyi yeniden ele geçirdiğimde bu son söylediklerim sandıkta yoktu.

Hazinemizi saydıktan sonra tekrar sandığa yerleştirdik ve Muhammed Singh'e göstermek üzere kapıya götürdük. Sonra sırrımıza ve birbirimize sadık kalacağımıza dair yeniden resmen yemin ettik. Ülke yeniden huzura kavuşuncaya dek onu güvenli bir yere saklayıp, sonra aramızda bölüştürmeye karar verdik. Hazineyi aynı gün bölüştürmenin bir mantığı yoktu, çünkü eğer bu değerli taşlar üzerimizde bulunursa büyük şüpheye yol açardı. Zaten kalede bunları koyabileceğimiz özel bir yerimiz yoktu. Bu yüzden sandığı, cesedi gömdüğümüz dehlize taşıdık, orada en sağlam duvarın belirli tuğlalarının altında bir çukur kazdık ve hazineyi içine koyduk. Hazineyi gömdüğümüz noktayı dikkatlice not aldık. Ertesi gün de ben her birimize birer tane verilmek üzere dört tane plan çizdim, sonra da her birimizin hepimiz için yemin ettiğini, münferit hareket etmeyeceğimizi belirtmek üzere çizdiğim planların altına dördümüzün imzalarını attırdım. Elimi kalbime koyarak, bütün içtenliğimle söyleyebilirim ki, bu yemini asla çiğnemedim.

Baylar, artık size Hint ayaklanmasının nasıl sonuçlandığını anlatmama gerek yok herhalde. Wilson Delhi'yi alıp, Sör Colin, Lucknow'u kurtarınca, isyanın belkemiği kırıldı. Akın akın taze birlikler geldi ve Nana Sahib hudutlardaki nüfuzunu yitirdi. Albay Greathed komutasındaki bir birlik Agra'ya gelerek orayı asilerden temizledi. Ülke yavaş yavaş huzura kavuşuyor görünüyordu, bizler de güven içinde avantadan

payımızı alıp gitmenin hayallerini kurmaya başlamıştık. Ancak bir anda hepimiz Ahmet'in katilleri olarak tutuklanınca umutlarımız suya düştü.

Olay şöyle gelişti; Raca, Ahmet'e mücevherleri vermişti, çünkü Ahmet, güvenilir bir adamdı. Fakat doğunun insanı biraz şüpheli olur; bu raca da belki ilkinden daha güvenilir ikinci bir adamını gizlice ilkinin ardından hafiyelik yapmak üzere görevlendirmiş. İkinci adam, Ahmet'e kendini göstermemesi, bir gölge gibi onu takip etmesi konusunda sıkı sıkıya tembihlenmiş. Sonuç olarak o gece de Ahmet'i takip etmiş ve kapıdan girdiğini görmüş. Tabii ki Ahmet'in kaleye sığınma talebinin olumlu karşılandığını düşünmüş. Ertesi gün kendisi de sığınma başvurusu için geldiğinde, Ahmet'in izine rastlayamamış. Bu durum ona çok ilginç gelmiş ve karakol çavuşuyla konuşmuş, o da bunu kumandanın kulağına duyurmuş. Derinlemesine bir araştırmadan sonra ceset bulunmuş. Böylece tam her şey yolunda, emniyettedir derken, dördümüz de tutuklanıp cinayetten yargılanmak üzere mahkemeye çıkarıldık. Üçümüz, o gece kapıyı tutan kişiler olduğumuz için, dördüncüsü de maktulün yol arkadaşı olduğu bilindiği için... Duruşmada mücevherlerle ilgili tek kelime sorulmadı. Çünkü raca görevinden alaşağı edilmişti ve Hindistan'dan sürülmüştü. Mücevherler konusunda bilgisi ya da ilgisi olan kimse kalmamıştı. Ne var ki cinayet, bütün boyutlarıyla açığa çıkmış ve dördümüzün de bu işte parmağı olduğu kanıtlanmıştı. Üç Sih, ömür boyu hapse mahkûm edildi, ben de idama; fakat sonradan cezam diğerleri gibi ömür boyu hapse çevrildi.

Kendimizi içinde bulduğumuz durum gerçekten tuhaf bir durumdu. Dördümüzün de ayakları zincirliydi ve bir daha

dışarı çıkma ihtimalimiz görünmüyordu. Öte yandan taşıdığımız sır, bir kullanabilsek, hepimizi saraylarda yaşatacak kadar değerliydi. Dışarıda muhteşem bir servet hazır vaziyette, sadece gidip almanı beklerken, yiyecek biraz pirinç, içecek biraz su bulabilmek uğruna kanı beş para etmez görevlilerin sille ve tokatlarına dayanmak, kafayı yemen için yeterdi de artardı bile. Bu durum beni de delirtebilirdi, fakat ben her zaman sabırlı bir adam olmuşumdur, bu yüzden kendimi tuttum ve zamanımı bekledim.

Sonunda o gün geldi gibi gözüküyordu. Agra'dan Madras'a, oradan da Andaman Adaları'ndaki Blair adasına gönderildim. Bu yerleşimde çok az beyaz tutuklu vardı, ben de baştan beri iyi hal gösterdiğimden, orada bir nevi imtiyaz kazandım. Harriet Dağı'nın eteklerinde küçük bir yer olan Hope Town'da bana bir baraka verdiler ve beni büyük oranda kendime bıraktılar. Burası bunaltıcı, sıtmalılı bir yerdi, hepsinin ötesinde de etrafımız, insan eti yiyen yerlilerle doluydu. Hepsi de bir açığımızı yakalasa bize zehirli oklarından atmak için sabırsızlanıyordu. Kazı, yol yapımı, yer elması ekimi gibi bir düzine yapılacak iş vardı, dolayısıyla bütün gün yeterince meşguldük, akşamları ise kendimize ayırdığımız az da olsa bir zaman vardı. Diğer şeylerin yanında, doktora ilaç hazırlamayı öğrendim, bu sayede tıp konusunda ondan yüzeysel de olsa bir şeyler kaptım. Her zaman oradan kaçış için bir şans arayışım devam etti. Ne var ki en yakın kara parçasına yüzlerce mil uzaktaydık. Üstelik bu denizlerde yok denecek kadar az rüzgâr vardı; bu nedenle oradan kaçmak çok zor bir işti.

Dr. Somerton, çevik, sportmen bir gençti, diğer genç subaylar onun odasında toplanır ve akşamları kâğıt

oyunlardı. Benim ilaçları hazırladığım muayenehane, onun oturma odasının hemen yanındaydı. Aramızda küçük bir pencere vardı. Genellikle kendimi yalnız hissettiğim zaman, muayenehanedeki lambayı söndürür, sonra orada durup, konuşmalarını dinler, oyunlarını izlerdim. Ben kendim de kâğıt oyunlarını çok severim, oyunu seyretmek de neredeyse oynamak kadar keyif veriyordu bana. Yerel birliklere komuta eden Binbaşı Sholto, Yüzbaşı Morstan ve Teğmen Bromley Brown, doktorun kendisi, bir de iki üç tane hapishane memuru olurdu odada. Hepsi de hilebaz, cingöz tiplerdi. Her akşam onlar için küçük bir parti havasında geçerdi.

Çok geçmeden bir şey dikkatimi çekti. Her zaman askerler yeniliyor, siviller kazanıyordu. Yani hile filan vardı demek istemiyorum ama hep öyle oluyordu. Bu hapishane memurları, Andaman'a geldiklerinden beri kâğıt oynamaktan başka bir şey yapmamışlardı, bu nedenle bir noktaya kadar birbirlerinin oyun tarzını artık ezberlemişlerdi. Askerler ise oyunu zaman geçsin diye, umursamadan oynuyorlardı. Her geçen gece bizim askerlerin parası suyunu çekti, paralar bittikçe de daha gayretli oynamaya başladılar. Bunların içinde Binbaşı Sholto tam bir masa kekliğiydi. Başlangıçta masaya kâğıt para ve altın koyuyordu, zamanla hem de büyük meblağlarda senetler koymaya başladı. Bazen bir iki oyunda kazandığı da oluyordu, bu durum onu yüreklendiriyor, sonra eskisinden de beter ütülüyordu. Bütün gün barut fıçısı gibi dolaşiyor, sonra da normalin üstünde miktarlarda içki içiyordu.

Bir gece öncekilerden de fazla kaybetti. O ve Yüzbaşı Morstan, sallanarak odalarına doğru giderken ben

barakamdaydım. İki candan arkadaşlardı, yedikleri içtikleri ayrı gitmezdi. Binbaşı, kaybettiği paralardan dem vuruyordu:

‘Her şey bitti, Morstan,’ diyordu, barakamın önünden geçerlerken, ‘Ben bitmiş bir adamım, varımı yoğumu alacaklar.’

‘Saçmalama eski dostum!’ dedi diğeri, omzuna vurarak: ‘Ben de feci bir sille yedim ama...’ Duyabildiğim yalnızca bu kadardı, fakat bu kadarı beni düşündürmeye yetti.

İki gün sonra Binbaşı Sholto sahilde dolaşıyordu; bu onunla konuşmak için iyi bir şanstı, ben de bu şansı değerlendirdim:

‘Size bir şey danışmak istiyorum binbaşım,’ dedim.

Purosunu eline alarak, ‘Söyle bakalım, neymiş, Small’ dedi.

‘Gizli bir hazine var desem, onu kime emanet edebilirim? Yarım milyon değerinde bir hazinenin nerede olduğunu biliyorum, onu ben kullanamadığıma göre, düşündüm de, onu uygun otoritelere devretsem, belki mahkûmiyet süremi kısaltırlardı.’

‘Yarım milyon mu, Small?’ dedi heyecanla, ciddi olup olmadığını anlamak için gözlerimin içine sertçe baktı.

‘Evet, tam o kadar efendim, mücevherler ve incilerden oluşan bir servet. Orada öylece yatıyor, gelip alacak kişiyi bekliyor. En ilginç olanı da, gerçek sahibi şu an sürgünde, mülkünden uzaklarda, yani kim gelip alırsa servet onun.’

‘Devlete vermek lazım, Small,’ diye kekeledi, ‘devlete...’ Konuşmalarında tereddütlü bir hava vardı, tam manasıyla anladım ki onu ele geçirmiştım.

'Öyleyse efendim, bu bilgiyi Generale mi vermeliyim?' diye sakince sordum.

'Yani aceleci de davranmamalısın, yoksa pişman olabilirsin. Bana her şeyi anlat, Small, tüm ayrıntıları ver.'

Ona bütün hikâyeyi anlattım, tabii ki yerleri tam olarak öğrenmesini engelleyecek şekilde küçük değişikliklerle... Sözüm bittiğinde, düşüncelere dalmış bir şekilde ayağa kalktı. Dudaklarının titrediğini, içinde bir mücadele yaşadığını görebiliyordum.

'Bu çok önemli bir mesele, Small.' dedi en sonunda. 'Kimseye bundan bahsetmemelisin, çok yakında seninle yeniden görüşeceğim.'

İki gece sonra o ve arkadaşı Yüzbaşı Morstan, gece yarısı ellerinde bir fenerle barakama geldiler.

'Yüzbaşı Morstan'a da o hikâyeyi kendi ağzınla anlatmanı istiyorum, Small' dedi.

Ben de aynen Binbaşı Sholto'ya anlattığım hikâyeyi tekrar anlattım.

'Gerçek bir hikâyeye benziyor, ha?' dedi, 'Harekete geçmeye yetecek kadar sağlam bir hikâyeye mi sence?' Yüzbaşı Morstan başını salladı.

'Bana bak Small,' dedi binbaşı, 'bu mesele hakkında arkadaşımınla birlikte epey konuştuk ve bu senin sırrının bir devlet meselesi olduğuna karar verdik, fakat sonuçta bunun kararını verecek olan sensin, bu konuda en iyi kararı verecek güce de sahipsin. Sorulacak soru şu; bunun için ne karşılık istiyorsun? İstediklin şeyi gerçekleştirmek isteriz, en azından

bunun için çaba gösteririz, tabii şartlarda anlaşırsak.' Serinkanlı ve umursamaz bir edayla konuşmaya çalışıyordu ama gözleri hırs ve heyecanla parlıyordu.

'Neden olmasın baylar,' dedim. Ben de onun kadar heyecanlıydım ama soğukkanlı görünmeye çalışıyordum. 'benim durumumda olan birinin yapabileceği tek pazarlık var. Sizden özgürlüğümü istiyorum, diğer üç arkadaşımın da tabii... O zaman biz de sizi ortak olarak alırız ve aranızda bölüşmeniz için beşinci bir pay veririz.'

'Hmm,' dedi, 'beşinci bir pay ha! Bu çok cazip değil.'

'Her birinize elli bin düşer.' dedim.

'Ama sizi nasıl serbest bırakacağız? Sen de biliyorsun ki istediğin, imkânsız bir şey.'

'O kadar da değil,' dedim, 'en ince ayrıntısına kadar düşündüm ben. Kaçışımıza tek engel, seyahatimize uygun bir tekne bulamamak, bir de tabii bu kadar uzun bir seyahate yetecek erzak konusu var. Kalküta ya da Madras'ta tam bizim amacımıza hizmet edecek bir sürü küçük yat var. Bir tanesini getirirsiniz. Gece yata binecek şekilde planımızı yaparız. Bizi Hindistan sahili boyunca bir yerde bırakırsanız, size düşeni yapmış olursunuz.'

'Bir tek sen olsaydın,' dedi.

'Ya hep ya hiç!' dedim. 'Biz bu uğurda yemin ettik. Dördümüz de her zaman ortak hareket ederiz.'

'Gördün mü Morstan,' dedi, 'Small sözünün eri bir adam. Arkadaşlarından vazgeçmiyor. Bence ona tam manasıyla güvenebiliriz.'

‘Bu pis bir iş,’ dedi diğeri. ‘dediğin gibi olsa bile, alacağımız para, göze aldığımız riski karşılamalı.’

‘Pekâlâ Small,’ dedi binbaşı, ‘sanırım bir görüşüp sana dönsek iyi olacak. Tabii önce hikâyenin doğruluğunu araştırmamız gerek. Sandığın nerede olduğunu bana söyle, ben de yıllık iznimi alayım, Hindistan'a gideyim, hadiseyi bir araştırayım.’

‘Ağır olun,’ dedim. O heyecanlandıkça ben sakinleşiyordum. ‘Diğer üç yoldaşımın iznini almalıyım. Dediğim gibi, ya dördümüz ya hiç...’

‘Saçmalama!’ diye atıldı. ‘Üç tane siyah herifin bizim anlaşmamızla ne alakası var?’

‘Siyah ya da mavi,’ dedim, ‘onlar da benimle beraber anlaşmanın içinde ve hep beraber gideceğiz.’

Sonra Muhammed Singh, Abdullah Khan ve Dost Ekber'in de hazır olduğu ikinci bir toplantı yaptık. Meseleyi yeniden masaya yatırdık, sonunda bir anlaşmaya vardık. Biz iki subaya Agra kalesindeki o bölgeyi gösteren çizimleri verecek ve hazinenin bulunduğu duvarı işaretleyecektik. Binbaşı Sholto da hikâyemizin doğruluğundan emin olmak için Hindistan'a gidecekti. Eğer sandığı bulursa orada bırakacak ve bize seyahat için tam tekmil hazırlanmış bir yat gönderecekti. Yat, Rutland Adası'nda bekleyecekti. Biz onunla Agra'ya gidecektik, sonra Sholto da aynı yatla görev yerine dönecekti. Sonra Yüzbaşı Morstan izin alacak, bizimle Agra'da buluşacaktı. Hazineyi son haliyle orada paylaşacaktık. Morstan hem binbaşının payını, hem de kendi payını alıp gidecekti. Bütün bu anlaşmayı, akla gelebilecek ve dudaktan dökülebilecek bütün yeminleri ederek tescilledik.

Bütün gece, kâğıt ve mürekkep elimde, çizdim durdum, sabah tam anlamıyla hazır iki çizelge vardı elimde. Altında dördümüzün imzası vardı: Abdullah, Ekber, Muhammed ve ben.

Evet baylar, sizi uzun hikayemle sıktım, biliyorum, dostum Bay Jones, beni bir an önce kodese tıkmak için sabırsızlanıyor. Elimden geldiğince özetlemeye çalışacağım. Hain Sholto Hindistan'a gitti, fakat bir daha asla gelmedi. Yüzbaşı Morstan daha sonra bana bir posta vapurunun yolcu listesinde Sholto'nun adını gösterdi. Güya amcası ona yüklü bir miras bırakarak vefat etmişti. Bunun üzerine ordudan ayrılmıştı. Bizi kandırdığı gibi diğerlerini de kandırmakta sakınca görmüyordu. Kısa süre sonra Morstan da Agra'ya gitti, tahmin ettiğimiz gibi hazine yerinde yoktu. Alçak herif tamamını alıp gitmişti, üstelik de bizim sırrımızın karşılığında verdiği hiçbir sözü yerine getirmeden.

O günden sonra sadece intikam için yaşadım. Gündüz düşüncelerimde, gece rüyalarımında intikam vardı. Bu benim için ezici, tüketici bir tutku oldu. Kanunlar da, idam edilmek de umurumda değildi artık. Kaçıp gitmek, Sholto'nun izini sürmek, ellerimi gırtlığına dayamak tek düşüncem olmuştu. Sholto'yu gebertme fikri yanında, Agra hazinesi bile küçük geliyordu gözüme.

Hayatım boyunca kafama koyduğum birçok şey oldu ve bunların hepsini gerçekleştirdim. Fakat bunu gerçekleştirmek için uzun ve sıkıntı dolu yıllar geçmesi gerekti. Tıp konusunda bir miktar tecrübe edindiğimi söylemiştim. Bir gün Dr. Somerton, hummaya tutuldu ve yataklara düştü. O sırada bir grup mahkûm Andaman Adası'nın küçük yerlilerinden birini ormanda yakalamış. Yerli, hastaydı ve

ölmek üzereydi. Ölmek için de kendine تنها bir yer seçmişti. Genç bir yılan kadar tehlikeli görünüyordu ama onun bakımını üstlendim ve iki ay içinde kalkıp yürüyecek hale getirdiğim için bana karşı sevgi beslemeye başladı, artık ormana geri dönmek istemiyor, sürekli barakamın etrafında geziyordu. Dilini de bu sayede biraz öğrenmem, onu bana daha sıkı bağladı.

Tonga; adı buydu, iyi bir denizciydi ve büyük, geniş bir kanosu vardı. Kendini bana adadığını ve bana hizmet etmek için her şeyi yapabileceğini anlayınca, kaçış şartlarının oluştuğunu anladım. Bu fikrimi onunla paylaştım. Kanosunu bir gece nöbetçilerin olmadığı terk edilmiş bir iskeleye getirecek, beni oradan alacaktı. Ayrıca yanına bol miktarda içme suyu, yine bol miktarda yer elması, Hindistan cevizi ve patates almasını tenbihledim.

Küçük Tonga, saf ve güvenilir biriydi. Hiçkimse kendine yoldaş olarak onun kadar sadık birini bulamazdı. Kararlaştırdığımız gece botuyla iskeledeydi. Şans bu ya, o gün gardiyanlardan biri iskeleye gelmişti; bana hakaret etmek ve beni yaralamak için hiçbir fırsatı kaçırmayan adi bir Peştun'du. Ondan intikam almak için de bir fırsat kolluyordum, o fırsatı da işte yakalamıştım. Sırtı bana dönük şekilde sahilde duruyordu, omzunda da karabinası asılıydı. Beynini dağıtmak için bir taş aradım ama bulamadım. Derken aklıma acayip bir fikir geldi, halen kullanabileceğim bir silahım vardı. Karanlıkta yere oturdum ve tahta bacağımı yerinden söktüm. Üç uzun sekmede hemen arkasına varmıştım. Beni fark edince karabinasını omzuna dayadı ama öyle sert vurdum ki kafatasının ön tarafı olduğu gibi içine göçtü. Tahtanın vurduğum kısmı yarıldı, bakın, burada hâlâ

izi duruyor... Tek bacakla dengemi koruyamadığım için ikimiz birlikte yere düştük, ayağa kalktığımda o hâlâ hareketsiz yatıyordu. Doğru bota gittim, bir saat içinde açık denize çıkmıştık. Tonga, silahları ve tanrıları da dâhil dünya namına bütün mamelekini yanına almıştı. Diğer şeylerin yanı sıra, uzun bir bambu mızrağı ve Andaman usulü hindistancevizi ağacından örülmüş bir hasır örtüsü vardı. On gün boyunca şansımıza güvenip, kürek çektik durduk. On birinci gün, Singapur'dan Cidde'ye giden ve Malezyalı hacıları taşıyan bir ticaret gemisi bizi aldı. Gemi oldukça kalabalıktı, Tonga ve ben de kısa sürede aralarına girmeyi başardık. Bir iyi özellikleri varsa o da: seni rahat bırakıyorlar ve hiç soru sormuyorlardı.

Şimdi küçük dostumla yaşadığımız tüm maceraları anlatmaya kalksam, pek memnun olacağınızı sanmıyorum, çünkü hepsini anlatsam güneş doğuncaya kadar bitmez. Oraya, buraya, dünyanın birçok yerine gittik, her defasında bizi Londra'dan uzaklaştıracak bir gelişme oluyordu. Ancak hiçbir zaman asıl gayemi aklımdan çıkarmadım. Geceleri rüyamda sürekli Sholto'yu görüyordum. Uykuda onu rahat bir yüz kere öldürmüşümdür. Nihayet, üç ya da dört yıl önce kendimizi Londra'da bulduk. Sholto'nun yaşadığı yeri bulmam hiç zor olmadı. Sonra hazineyi nerelerde harcadığını ve hâlâ hazineden elinde bir miktar kalıp kalmadığını anlamak için derhal işe koyuldum. Bana yardım edebilecek bazı kişilerle arkadaşlık kurdum, isim vermiyorum, çünkü kimseyi gammazlamak istemiyorum, nihayet hâlâ elinde mücevherlerin olduğunu öğrendim. Sonra birçok yolu deneyerek ona ulaşmaya çalıştım, fakat o da epey kurnazdı, oğulları ve hizmetkârının yanı sıra iki tane de döğüşçüyü yanına koruma olarak almıştı.

Nihayet bir gün ölüm döşeginde olduğunu öğrendim. Doğru bahçeye koştum, onun bu şekilde pençelerimin arasından sıyrılıp gidecek olması beni çılgına çeviriyordu. Pencerelelerinden içeriyi gözetliyordum. O yatağında yatıyor, iki yanında da oğulları bulunuyordu. İçeri dalıp üçüne birden saldırmayı kuruyordum ki, o sırada bir baktım, çenesi düştü, anladım ki ölmüştü. Yine de aynı gece odasına girdim, mücevherlerimizi nereye sakladığına dair bir kayıt bulabilir miyim diye bütün kâğıtlarını karıştırdım. Ama bir satır bile bulamadım. Olabildiğince üzgün ve sinirli bir şekilde oradan ayrıldım. Ayrılmadan önce düşündüm ki, günün birinde eğer Sih dostlarımla yeniden karşılaşırsam Sholto'nun yanına nefretimizin bir ifadesi olarak bir not koyduğumu bilmek onları mutlu ederdi. Ben de dördümüzün işaretini, aynı çizdiğim haritada yaptığım gibi hızlıca çiziktirdim ve Sholto'nun göğsüne iğneledim. Üzerinde soyduğu ve aptal yerine koyduğu adamlardan bir işaret olmadan mı mezara gidecekti? O kadar da değildi.

Fuarlarda, panayırlarda Tonga'yı 'kara yamyam' olarak teşhir etmek suretiyle hayatımızı kazanıyorduk. Tonga çiğ et yiyor ve savaş dansını yapıyordu, günün sonunda bir şapka dolusu paramız oluyordu. Bu sırada tabii ki Pondicherry Malikânesinden havadisleri almaya da devam ediyordum. Birkaç yıl boyunca, hazineyi aramakta oldukları dışında bir haber gelmedi. Nihayet uzun zamandır beklediğimiz haberi işittik. Hazine bulunmuştu. Hazine evin çatı katında, Bay Bartholomew Sholto'nun kimya laboratuvarının üstünde bulunmuştu. Hemen oraya gittim ve evi yeniden inceledim. Fakat bu tahta bacağımınla nasıl yukarı çıkacaktım? Neyse ki çatıdaki kapağı ve Bay Sholto'nun yemek saatini öğrenmiştim. Tonga'nın yardımıyla bu işin üstesinden

gelebileceğimizi düşünüyordum. Tonga'yı beline doladığı bir halatla yanımda getirdim. Aynı bir kedi gibi tırmanıyordu; kısa sürede çatıya ulaştı, fakat şansa bakın ki Bartholomew Sholto hala odadaydı, bu da hayatına maloldu zaten. Tonga onu öldürmekle çok akıllıca bir şey yaptığını sanıyor olacaktı ki halatla yukarı çıktığımda onu tavus kuşu gibi gururla kabarmış bir halde dolaşırken buldum. Onu bu yaptığından dolayı halatın ucuyla dövüp, 'Seni kana susamış küçük iblis!' diye azarladığımda oldukça şaşırılmıştı. Hazine sandığını aldım, önce onu indirdim, sonra arkasından ben indim, tabii önce dörtlü grubumuzun imzasını masanın üstüne bıraktım. Bununla artık mücevherlerin gerçek sahiplerini bulduğunu göstermek istemiştim. Sonra Tonga halatı yukarı çekti, pencereyi kapattı, geldiği yolu takip ederek dışarı çıktı.

Bilmem ki daha size ne anlatayım. Denizcinin birini Smith'in Aurora teknesinin ne kadar hızlı olduğu konusunda konuşurken duymuştum. Bu teknenin kaçışımız için iyi bir seçenek olduğunu düşündüm. İhtiyar Smith'le bağlantı kurdum, ona eğer bizi gemimize sağ salim ulaştırırsa iyi bir ödeme yapacağımı söyledim. Şüphesiz bu işte bir bit yeniği olduğunu anlamıştı ama sırrımızı öğrenmeye çalışmadı. Tüm bu anlattıklarım doğrudur, bunları size eğlenesiniz için anlatmadım, zira bugün bana yaptıklarınız beni pek eğlendirmediler. Bunları anlattım, çünkü kendimi savunmamın en iyi yolunun hiçbir şeyi saklamadan anlatmak olduğuna inanıyorum. Ayrıca Binbaşı Sholto'nun bana neler yaptığını ve oğlunun ölümü konusunda hiç suçum olmadığını bütün dünya bilsin istiyorum."

"Oldukça kayda değer bir anlatımdı." dedi Sherlock Holmes, "Çok ilginç bir vakanın, yine çok ilginç sonu... Gerçi

hikâyenin son kısmında benim için yeni olan bir şey yoktu, bir tek o halat hariç. Halatı sizin getirdiğinizi düşünememiştim. Bu arada, Tonga'nın bütün oklarını telaşla evde unuttuğunu sanıyordum, yine de teknede bize bir tane sallamayı başardı."

"Hepsini unutmuştu bayım, sadece borunun içinde kalan son oku vardı."

"Aa, tabii ya," dedi Holmes, "bunu aklıma getirmedim."

Tutuklu nezaketle sordu; "Sormak istediğiniz başka bir nokta var mıydı?"

"Sanırım yok, teşekkürler!" diye cevapladı Holmes.

"Pekala, Holmes," dedi Athelney Jones, "Sohbetin keyif verici ve hepimiz biliyoruz ki sen bir suç ustası, fakat görev görevdir, ayrıca sana ve arkadaşına verdiğim sözü fazlasıyla yerine getirdim. Hikâyecimizi demir parmaklıklar arkasına kilitlersem kendimi daha rahat hissedeceğim. Araba iki polis memuruyla birlikte aşağıda bekliyor. Yardımlarınız için ikinize de şükran borçluyum. Tabii mahkemede şahitliğinize başvurulacaktır. Size iyi geceler diliyorum!"

"İkinize de iyi geceler baylar," dedi Jonathan Small.

Odadan çıktıklarında Jones, ihtiyatı elden bırakmadı ve "Önce sen, Small..." dedi."Tedbirimi alayım da, Andaman Adalarındaki adama yaptığın gibi tahta bacağını kafama geçirme."

Bir süre karşılıklı sessizce puro içtikten sonra, "Evet, işte küçük dramımızın sonu," dedim. "Korkarım bu, senin yöntemlerini öğrenme fırsatı bulduğum son görev olabilir.

Zira Bayan Morstan, müstakbel eşim olmayı kabul ederek beni onurlandırdı."

Derin bir ah çekti, "Ben de bundan korkuyordum," dedi. "Seni tebrik edemeyeceğim."

Biraz incinmişim; "Kararım seni hayal kırıklığına mı uğrattı?" dedim.

"Hayır hayır. Bayan Morstan tanıdığım en çekici kadınlardan biri, aslında böylesi işlerde bize çok faydası dokunabilirdi. Bu konulardaki kabiliyetini, babasının onca evrakı arasından Agra planını bulup saklamasıyla da ortaya koydu. Fakat aşk duygusal bir şey ve duygusal olan şeyler, benim her şeyin üstünde değer verdiğim katı gerçeklere taban tabana zıttır. Ben olsam asla evlenmezdim, evlenmek muhakeme yeteneğini elinden alabilir insanın."

Gülerek karşılık verdim; "İnanıyorum ki benim muhakeme yeteneğim bu çetin sınavdan çıkacaktır. Fakat sen bitkin görünüyorsun."

"Evet, yorucu temponun etkileri görünmeye başladı. Herhalde bir hafta kendime gelemem."

"İlginç," dedim, "o muhteşem enerji ve zindeliğin, yerini başkalarında görsem tembellik diyeceğim bir hale mi bıraktı?"

"Evet," diye cevapladı, "içimde hem koca bir aylak hem de canlı, dinamik bir adam taşıyorum. Şu bizim Goethe'nin dizeleri hep aklımdadır:

*Schade dass die Natur nur EINEN Mensch aus Dir schuf,
Denn zum wuerdigen Mann war und zum Schelmen der Stoff.*

Bu arada, Şu Norwood işinde, tahmin ettiğim gibi evin işinden kendilerine bir suÇ ortaağı bulmuşlar, o da Şu uşak, Lal Rao'dan başkası olamaz. Meğer Jones, dev ağını çekerken boş çekmemiş, işinde bir balık da yakalamış. Bu onur tek başına ona ait."

"Bu paylaŐım biraz haksız değil mi?" dedim, "Bu vakada bütün işi sen yaptın. Bu işten ben bir eş kazandım, Jones mesleki itibarını artırdı, Tanrı aşkına, sana ne kaldı?"

"Bana mı?" dedi Sherlock Holmes, "Bak hala bir Şişe kokainim var." Uzun ve beyaz parmaklarıyla ŐiŐeye uzandı.

SHERLOCK HOLMES'ÜN MACERALARI

HİKÂYELER, 1891-92

Bohemya'da Skandal

I

Sherlock Holmes'a göre o, tam anlamıyla bir kadındı. Onun için başka bir ifade kullandığını pek duymadım. Holmes'ün gözünde o, cinsiyetinin bütün özelliklerini sergileyen biriydi. Holmes'ün Irene Adler'a karşı hissettiği duygunun "aşk"la kesinlikle hiç ilgisi yoktu. Bütün duygular, özellikle de bu duygu, onun soğuk, mükemmeliyetçi ama hayranlık uyandıracak kadar dengeli zihnine çok uzaktı. Bana göre o, dünyanın gördüğü en kusursuz akıl ve gözlem makinesiydi, ama âşık rolünün hakkını veremeyeceği de bir gerçektir. Yumuşak tutkuların hep alayla bahsederdi. Bir gözlemci için bu duygular, insanın amaçlarının ve eylemlerinin ardında yatan gerçeği gösteren, hayranlık uyandırıcı mükemmel belirtilerden başka bir şey değildi. Fakat deneyimli bir mantıkçı böylesine tehlikeli duyguları, hassas ve gayet dengeli mizacına sızmasına izin verirse bu duygular, vardığı mantıksal sonuçlara gölge düşürebilecek, saptırıcı faktörler haline gelirdi. Hassas bir aletin üzerindeki bir toz zerresi veya güçlü bir mercekteki bir çatlak, onununki gibi bir mizaca sahip bir insan için bir tutkudan daha saptırıcı olamazdı. Ama ne olursa olsun hayatında tek bir kadın vardı: şüphe ve sorularla anımsadığı merhum Irene Adler.

Son zamanlarda Holmes'u nadiren görüyordum. Evliliğim nedeniyle birbirimize uzak kalmıştık. Ben, kendi düzeninin efendisi olmanın güzelliğini keşfetmiş, evimle ilgilenip tam

bir mutluluğa kavuşmuşken; bohem ruhuyla sosyal etkinliklerin her türüsünden nefret eden Holmes ise Baker Sokağı'ndaki evinde eski kitaplarına gömülmüştü. Haftadan haftaya kokain ile hırsları, uyuşturucunun yarattığı uyuşuklukla birlikte, güçlü tabiatının azgın enerjisi arasında salınıp duruyordu. Eskiden olduğu gibi suç araştırmalarıyla dinginleşiyor, engin zekâsı ve olağanüstü gözlem yeteneğiyle, ipuçlarından yola çıkarak polisin bile çaresiz kaldığı bazı vakaları çözüyordu. Zaman zaman, yaptıkları kulağıma geliyordu; Trepoff cinayetinde Odessa'ya davet edilişi, Trincomalee'deki Atkinson kardeşlerin eşsiz trajedisini çözümü ve son olarak Hollanda kraliyet hanedanı vakasında gösterdiği inceliklerle dolu başarıyı hep takip etmiştim. Ancak günlük gazeteleri okuyan herkes gibi edindiğim bu bilgiler dışında, eski dostum ve yoldaşımdan pek haber alamıyordum.

1888 yılının 20 Mart gecesi pratisyen hekim olarak açtığım muayenehanedeki bir hastamdan eve dönüyordum. Derken yolum tesadüfen Baker Sokağı'na düştü. 'Kızıl Soruşturma'nın karanlık olayları dolayısıyla gayet iyi hatırladığım o kapının önünden geçerken, Holmes'u yeniden görmek ve olağanüstü yeteneklerini nasıl kullandığına yeniden şahit olmak için içimde dayanılmaz bir arzu uyandı. Odasının ışıkları yanıyordu ve yukarı baktığımda, uzun ve zayıf silüetinin iki kez perdenin önünden geçtiğini farkettim. Çenesini göğsüne dayamış, elleri arkasında kavuşmuş şekilde odanın içinde hızlı adımlarla dolanıp duruyordu. Her türlü alışkanlığı ve ruh halini yakından bildiğim için onun bu davranışının anlamını hemen çıkardım. Yine iş başındaydı. Uyuşturucunun yarattığı hayallerden sıyrılmış, yeni bir

problemin izini sürüyordu. Zili çaldım ve vaktiyle onunla paylaştığım odaya girdim.

Beni coşkuyla karşılamadı. Zaten nadiren öyle olurdu; ama sanırım beni gördüğüne sevinmişti. Tek laf etmeden ama dostane bir bakışla bana koltuğu işaret etti. Bir kutu sigara fırlatırken kül tablası ile çakmağın yerini gösterdi. Sonra şöminenin önünde durarak, kendine özgü bakışlarıyla beni tepeden tırnağa dikkatlice süzdü.

"Evlilik sana yaramış," dedi. "Seni gördüğümünden bu yana yaklâşık dört kilo almışsın Watson."

"Üç buçuk," diye cevap verdim.

"Sahi mi? Bence biraz daha fazladır. Biraz daha fazla olduğunu sanıyorum Watson. Gördüğüm kadarıyla yine pratisyenliğe dönmüşsün. Tekrar çalışmaya başlama niyetinin olduğunu bana söylememiştin."

"O halde bunu nereden biliyorsun?"

"Görüyorum; gördüklerimden çıkarıyorum. Yoksa son günlerde yağmurdan iliklerine kadar ıslandığını, ayrıca evinde çok beceriksiz ve dikkatsiz bir hizmetçinin olduğunu nasıl bilebilirdim?"

"Azizim Holmes," dedim. "Bu kadarı da fazla ama. Birkaç yüzyıl önce yaşamış olsaydın seni diri diri yakarlardı. Perşembe günü kırdan yürüyüşe çıktığım ve eve perişan halde döndüğüm doğru, ama elbiselerimi değiştirmiş olduğuma göre bunu nasıl anladın? Mary Jane'e gelince yola gelmez bir vaka; karım da onu sık sık uyarıyor. Yine de bütün bunları nereden biliyorsun aklım almıyor."

Kıs kıs güldü ve uzun narin ellerini ovuşturdu.

"Çok basit," dedi. "Gözlerim bana, sol ayağındaki ayakkabının iç tarafında, tam şömine ışığının vurduğu yerde, ayakkabı derisinin üzerinde birbirine neredeyse paralel altı çizik bulunduğunu söylüyor. Kurumuş çamuru çıkarmak için kazımaya çalışmış beceriksiz birinin elinden çıktıkları açık. Gördüğün gibi, akıl yürütmeye, yağmurlu bir havaya yakalandığını ve Londra'nın en kötü çizme temizleyicisine sahip olduğunu çıkarabiliyorum. Muayenehanende çalışmakta olduğunu ise şundan çıkardım: Bir beyefendi odama girdiğinde tentürdiyot kokuyorsa, sağ elinin işaret parmağında siyah bir gümüş nitrat lekesi varsa ve paltosunun sağ cebinde, stetoskopunu saklamış olduğu yeri belli eden bir kabarıklık varsa, onun faal bir hekim olduğunu anlayamamam için aptal olmam gerekir."

Akıl yürütme sürecini açıklamadaki rahatlığı üzerine gülmekten kendimi alamadım. "İleri sürdüğün delilleri dinledikçe," dedim, "çözümün gülünç ölçüde kolay olduğunu, benim bile bunu aynı kolaylıkla yapabileceğimi görüyorum. Fakat yeni bir örnekle karşılaştığımda sen çözümü açıklayana kadar şaşkınlığım geçmiyor. Oysa benim gözlerim de seninkiler kadar iyi."

"Doğru," diye cevap verdi. Bir sigara yaktı ve koltuğa gömüldü. "Bakıyorsun ama gözlemlemiyorsun. Aramızdaki fark belli. Mesela, antreden bu odaya çıkan merdivenleri sık sık görmüşsündür."

"Sık sık."

"Ne kadar sık?"

"Yüzlerce kez, sanırım."

"Peki kaç tane basamak var?"

"Kaç tane mi? Bilmiyorum."

"Tam da bu işte! Çünkü gözlemedin. Ama baktın. Benim demek istediğim de bu. Ben on yedi basamak olduğunu biliyorum çünkü ben hem baktım hem de gözlemledim. Bu arada, küçük problemlerle ilgilendiğin ve benim bazı önemsiz deneyimlerimi kaleme alma meziyetine sahip olduğun için şu mesele ilgini çekebilir" dedi.

Masanın üzerinde duran pembe renkli ve kalın bir mektup zarfını bana uzattı. "Postayla yeni geldi," dedi. "Yüksek sesle oku."

Mektup tarihsizdi ve üzerinde ne bir imza, ne de bir adres vardı. "Bu akşam saat sekize çeyrek kala," diyordu mektupta, "sizi bir beyefendi ziyaret edecek.Çok önemli bir konu hakkında fikrinizi alacak. Son zamanlarda Avrupa'nın kraliyet ailelerinden biri adına yaptığınız araştırmalar, böyle önemli konularda güvenilir biri olduğunuzu gösteriyor. Her kesimden sizinle ilgili edindiğimiz bilgiler bu yöndedir. Lütfen o saatte odanızda olunuz ve ziyaretçinin yüzündeki maskeyi mazur görünüz."

"Çok esrarengiz," dedim. "Sence ne anlama geliyor?"

"Henüz elimde bir bilgi yok. Elinde bilgi olmadan bir teori üretmek büyük bir hata olur. İnsan teorileri gerçeklere uyduracağına, farkında olmadan gerçekleri teorilere uydurmaya çalışır. Gelelim mektuba; ondan ne çıkarıyorsun?"

Mektup kâğıdını ve üzerindeki yazıyı dikkatle inceledim.

"Bu yazının hali vakti çok yerinde olsa gerek," diye söze başladım, dostumun akıl yürütme tarzını taklit etmeye çalışarak. "Böyle bir kâğıdın paketi üç şilinden aşağı değildir.

Acayip sağlam ve sert bir kâğıt."

"Acayip... doğru kelime bu," dedi Holmes. "Kesinlikle İngiliz kâğıdı değil. Işığa tut da, bak!"

Dediğini yaptım ve kâğıdın filigramına "Eg", "P" ve "Gt" ifadelerinin işlenmiş olduğunu gördüm.

"Bundan ne çıkarıyorsun?" diye sordu Holmes.

"Kağıt üreticisinin adı şüphesiz; ya da isminin baş harfleri olsa gerek."

"Hiç de değil. 'G' ve 't' Almanca'da 'şirket' anlamına gelen 'Gesellschaft'ın kısaltması.

Bizdeki 'Co.' gibi. 'P' tabiki, 'Papier', yani 'kâğıt'. Şimdi de 'Eg' için uluslararası atlasımıza bakalım." Kitaplıktan kalın, kahverengi, ağır bir kitap indirdi. "Egglow, Egglonitz -hah! İşte buldum: Egria. Carlsbad yakınlarında Almanca konuşulan bir ülkede, Bohemya'da bir yer. Wallenstein'in burada ölmesi nedeniyle meşhur olmuş bir şehir; ayrıca çok sayıda cam ve kâğıt fabrikalarıyla da ün yapmış. Aha, dostum buna ne diyorsun?"

Gözleri parıldadı ve sigarasından derin bir nefes çekerek koca mavi dumanını zaferini ilan edercesine havaya üfledi.

"Kâğıt Bohemya'da imal edilmiş," dedim.

"Kesinlikle. Ve mektubu yazan adam bir Alman. Garip cümle yapısına baksana: 'Her kesimden sizinle ilgili

edindiğimiz bilgiler.' Bir Fransız ya da Rus bunu bu şekilde yazmazdı. Sadece Almanlar fiilleri böyle kaba kullanır. Öyleyse yapılacak tek birşey kalıyor; Bohemya malı kâğıdına yazan ve yüzünü göstermemek için maske takan bu Alman'ın ne istediğini bulmak. Ve yanılmıyorsam, kendisi bütün şüphelerimizi gidermek üzere şimdi buraya geliyor."

Sözünü henüz bitirmişti ki sokaktaki kaldırıma sürtünen tekerlek gürültüsüyle at nalı sesi duyuldu, hemen ardından da zil aniden çaldı. Holmes ıslık çaldı.

"Seslere bakılırsa bir fayton bu," dedi. "Evet," diye devam etti, pencereden dışarı bakarak, "küçük şirin bir fayton. Güzel bir çift at tarafından çekilmekte. Her biri üç bin şilin eder. Bu işte para var, Watson; bakalım işin içinden neler çıkacak!"

"Ben artık gitsem iyi olur, Holmes," dedim.

"Sakın ha doktor. Olduğun yerde kal. Ben sensiz ne yaparım? Hem, bu iş çok ilginç olacak gibi. Kaçırırsan yazık olur."

"Ama senin müşterin..."

"Onu kafana takma. Yardımına ihtiyacım olabilir. İşte geliyor. Şu koltuğa otur doktor ve gözlerini dört aç."

Merdivenleri çıkan ve koridora kadar gelen yavaş ve ağır ayak sesleri, oda kapımızın önünde kesildi. Ve sert bir şekilde kapıya vuruldu.

"Giriniz!" dedi Holmes.

İçeriye, en az 1.90 boyunda, Herkül gibi kolları, bacakları ve göğsü olan bir adam girdi. Kıyafeti, İngilizlere göre zevksiz

sayılacak derecede gösterişliydi. Kruvaze paltosunun kol yenleri ile yakası, kalın ve geniş astragan kürklüydü; omuzlarında taşıdığı koyu mavi rengindeki pelerin, ateş kırmızısı rengi ipek bir kumaşla astarlanmış ve zümrüt bir broşla boynuna tutturulmuştu. Baldırlarına kadar çıkan çizmelerini süsleyen kahverengi kürk, giysileriyle uyandırdığı barbar zenginliği tamamlıyordu. Bir eliyle geniş kenarlı bir şapka tutuyor, diğer eliyle ise, yanaklarından başlayarak yüzünün üst kısmını örten siyah bir büyücü maskesini oturtmaya çalışıyordu. Yüzünün görünen alt kısmından güçlü bir karaktere sahip olduğu anlaşılıyordu; inatçılık raddesine varan bir kararlılığı gösteren; kalın, sarkık bir dudak ve uzun, düz bir çene.

"Mektubumu aldınız mı?" diye sordu, kalın, sert bir ses tonu ve belirgin bir Alman aksanıyla. "Size geleceğimi söylemiştim." Kime hitap edeceğine karar verememiş gibi bir bana bir Holmes'a baktı.

"Lütfen oturunuz," dedi Holmes. "Sizi dostum ve meslektaşım Dr.Watson'la tanıştırayım. Kendisi ara sıra vakalarımnda bana yardım etmek nezaketinde bulunur. Kiminle konuşma şerefine nail olduğumu öğrenebilir miyim acaba?"

"Bana Kont Von Kramm diye hitap edebilirsiniz; Bohemya'lı asillerdenim. Size çok önemli bir meseleyi açacağım için, şu beyefendinin, yani dostunuzun sır tutmasını bilen güvenilir ve namuslu bir kişi olduğunu umuyorum; aksi takdirde sizinle yalnız görüşmeyi tercih ederim."

Gitmek üzere kalkmışım ki, Holmes beni bileğimden yakalayarak koltuğa geri itti. "Ya her ikimizle konuşursunuz,

ya da hiçbirimizle," dedi Holmes. "Bana söyleyeceğiniz her şeyi bu beyefendinin önünde de söyleyebilirsiniz."

Kont geniş omuzlarını silkti. "O halde başlayayım," dedi. "Fakat öncelikle anlatacaklarımın iki yıl süre ile sır olarak kalmasını size, şart koştuğumu bilmenizi isterim; bu sürenin sonunda anlatacaklarımın bir önemi kalmayacaktır, ama şu an için Avrupa tarihini etkileyecek bir olay olduğunu söylersem abartmış olmam."

"Size söz veriyorum," dedi Holmes.

"Ben de," diye ekledim.

"Maskeli olduğum için kusura bakmayın," diye devam etti garip ziyaretçimiz. "Beni görevlendiren kişi, elçisinin tanınmasını istemiyor ve şunu da itiraf etmeliyim ki, az önce kendimi tanıtırken söylemiş olduğum unvan bile aslında bana ait değil."

"Bunun farkındaydım," dedi Holmes umarsızca.

"Şartlar çok hassas ve her türlü önlemin alınması gerekiyor. Aksi halde Avrupa'nın kraliyet hanedanlarından birini ciddi sıkıntıya sokacak bir skandal patlak verebilir. Açık konuşmak gerekirse, bu mesele Bohemya kralı, büyük Ormstein Ailesi ile ilgilidir."

"Bunu da anlamıştım," diye homurdandı Holmes. Koltuğuna yerleşip gözlerini kapattı.

Ziyaretçimiz, kendisine Avrupa'nın en keskin zekalı ve en enerjik dedektifi olarak tanıtılan bu adamın şimdi koltukta baygın uzanmış halini görünce büyük bir şaşkınlığa

düşmüştü. Holmes, gözlerini yavaş yavaş açarak iri yarı müşterisine sabırsızca baktı.

"Eğer, Majesteleri sadede gelme tenezzülünü gösterirse," diye söze başladı,"elimden geleni yaparım."

Adam yerinden fırlayarak sıkıntıyla odada ileri geri yürümeye başladı. Ümidi kırılmış gibiydi; yüzündeki maskeyi çıkarıp yere fırlattı.

"Haklısınız," diye bağırdı; "kral benim. Neden gizlemeye çalışayım ki?"

"Sahi neden?" diye söylendi Holmes. "Majesteleri daha konuşmaya başlamadan Cassel-Felstein Grandükü, Bohemya Kralı Wilhelm Gottsreich Sigismond von Ormstein'la karşı karşıya olduğumu anlamıştım."

"Fakat beni anlamalısınız," dedi garip ziyaretçimiz, tekrar yerine oturup elini yüksek beyaz alnında gezdirerek, "bu tip işleri kendi başıma halletmeye alışık değilim. Ama bu mesele o kadar hassas ki bir dedektife bırakırsam kendimi, yabancı ellere teslim etmiş gibi hissedecektim. Sırf size danışmak için Prag'dan buraya gizlice geldim."

"O halde lütfen danışınız," dedi Holmes, gözlerini tekrar kapatarak.

"Olanları kısaca anlatayım: Aşağı yukarı beş yıl önce, Varşova'ya yaptığım uzun bir gezide ünlü maceraperest Irene Adler'la tanıştım. Bu isim herhalde size tanıdık gelmiştir."

"Zahmet olmazsa doktor, fihristime bakar mısın ?" diye mırıldandı Holmes gözlerini açmadan.

Yıllardır insanlar ve olaylarla ilgili bütün bilgilerin arşivini tutuyordu, böylece bir konu ya da insan hakkındaki bilgiyi hemen bulabiliyordu. Bu kez de kısa bir süre içinde, bir Yahudi hahamının bilgileri ve derin deniz balıkçılığı üzerinde yazısı bulunan bir kurmay binbaşının bilgileri arasındaki bir maddede, aradığım kadının biyografisini buldum.

"Ver bakalım!" dedi Holmes. "Hım! 1858'de New Jersey'de doğmuş. Kontralto...La Scala! Hım Varşova Kraliyet Operası'nda primadonna – bulduk işte! Opera sahnelerinden emekli - aha! Londra'da yaşıyor - kesinlikle! Anladığım kadarıyla Majesteleri bu genç kadınla ilişkiye girmiş, kamuya açıklandığında skandal çıkaracak mektuplar göndermiş ve şimdi de o mektupları geri almak istiyor."

"Tamamen doğru. Fakat siz nasıl..."

"Gizli bir evlilik oldu mu ?"

"Hayır."

"Resmi bir kâğıt veya evrak?"

"Yok."

"O zaman Majesteleri'ni tam takip edemiyorum. Eğer bu genç kadın, mektuplarını şantaj veya başka amaçlar için kullanacaksa onların orijinal olduklarını nasıl ispat edebilir?"

"Benim el yazım. "

"Taklit edilmiş olabilir.

"Özel mektup kağıdımı kullanmıştım ama."

"Boş mektup kâğıtlarınızı daha önceden çalmış olabilirler."

"Altına kendi mührüm var."

"Sahte mühür basılmış olabilir."

"Ya fotoğrafım?"

"Satın alınmıştır."

"Ama bu ikimizin birlikte çekilmiş fotoğrafı."

"Aman Tanrım! Bu çok kötü işte! Majesteleri gerçekten tedbirsiz davranmış."

"Aklım başımda değildi, çıldırmıştım."

"Kendinizi ciddi bir tehlikeye atmışsınız."

"O zamanlar Veliahtım. Henüz gençtim. Şimdi bile ancak otuzuma bastım."

"Resmi geri almalıyız."

"Denedik ama başaramadık."

"O zaman Majesteleri parasını ödemeli. Resmi satın almalıyız."

"Satmak istemiyor."

"Çalarız o zaman."

"Bunu beş kez denedik. Benim tuttuğum hırsızlar iki kez evini soydu. Bir keresinde seyahat ederken bavulunu değiştirdik. İki kez yolunu çevirdik. Hepsi nafile."

"Hiçbir şey bulunmadı mı?"

"Hiçbir şey."

Holmes güldü. "Çok hoş küçük bir mesele," dedi.

"Fakat benim için çok önemli," diye karşılık verdi Kral sitemle.

"Öyle olmalı. Peki, kadın fotoğrafla ne yapmayı düşünüyor?"

"Beni mahvetmeyi."

"Ama nasıl?"

"Yakında evleniyorum."

"Bunu duymuştum."

"İskandinavya Kralı'nın ikinci kızı Clothüde Lothman von Sa-xe-Meningen'le. Bu ailenin katı prensiplerine ne kadar bağlı olduğunu biliyorsunuzdur belki. Müstakbel eşim de çok hassas bir ruha sahip. Sadakatimin üzerine düşebilecek en ufak bir gölge bütün evlilik planlarımı suya düşürür."

"Peki, Irene Adler ne diyor?"

"Fotoğrafları onlara göndermekle tehdit ediyor beni. Biliyorum, yapar bunu. Siz onu tanımazsınız, çelik gibi sert bir ruhu vardır. Yüzü nasıl bütün kadınların yüzünden güzelse, zekâsı da tüm erkeklerin zekâsından güçlüdür. Başka bir kadınla evlenmeyeyim diye yapmayacağı şey yoktur."

"Fotoğrafları şimdiye kadar göndermediğine emin misiniz?"

"Eminim."

"Ama neden?"

"Çünkü nişan resmen ilan edildiği gün fotoğrafı gönderecekmiş; öyle söyledi bana. Yani önümüzdeki pazartesi."

"Daha üç günümüz var demek," dedi Holmes esneyerek. "Bu da gayet iyi, çünkü şu an ilgilenmem gereken birkaç önemli işim var. Majesteleri bir süre Londra'da kalacaklardır tabii?"

"Elbette. Beni Langham Oteli'nde, Kont Von Kramm adıyla bulabilirsiniz."

"O halde olan bitenleri haber vermek için size telgraf çekeceğim."

"Lütfen bunu yapın. Merakla bekleyeceğim."

"Peki ya para meselesi?"

"Size açık çek vereceğim."

"Sınırsız mı?"

"Size şu kadarını söyleyeyim, o fotoğrafı ele geçirmek için krallığımın eyaletlerinden birini feda etmeye hazırım."

"Peki şu anki harcamalar?"

Kral, pelerinin altından ağır, deri bir çanta çıkartarak masanın üzerine koydu.

"Üç yüz altın ve yedi yüz banknot var," dedi.

Holmes defterinin sayfasına bir makbuz yazarak ona uzattı.

"Matmazelin adresi?" diye sordu.

"Briony Köşk'ü, Serpentine Caddesi, St. John Korusu."

Holmes not aldı. "Son bir soru daha," dedi. "Şu fotoğraf büyük boy mu?"

"Evet."

"Artık size iyi geceler dilerim, Majesteleri, size yakında iyi haberler getireceğime inanıyorum."

Kraliyet faytonu sokakta ilerlerken Holmes bana dönerek devam etti: "Sana da iyi geceler Watson. Yarın öğleden sonra saat üçte bana uğrarsan, bu küçük mesele hakkında seninle konuşuruz."

II

Ertesi gün saat tam üçte Baker Sokağı'na vardım, fakat Holmes henüz gelmemiştir. Ev Sahibesi onun, sabah saat sekizi biraz geçe evden çıktığını söyledi. Holmes'ün gelmesi Ne kadar sürerse sürsün beklemeye karar vererek şöminenin yanına oturdum. Bu araştırma çok ilgimi çekmişti. Gerçi daha önce anlattığım iki hikâyedeki garip ve karanlık özellikler bu sefer yoktu ama vakanın içeriği ve müşterinin yüksek makamı, hikâyeye apayrı bir hava katıyordu. Benim ilgimi çeken hususlar, yapılan araştırmaların yanı sıra, dostumun olaylara hâkimiyeti, keskin akıl yürütme usulü, çalışma sistemi ve en karmâşık gizemleri hızlı ve mükemmel yöntemlerle çözüşüydü. Hep başarılı olmasına o kadar alışmışım ki, başarısızlık ihtimali aklımın ucundan bile geçmiyordu.

Saat dörde doğru kapı açıldı ve kırmızı suratlı, pejmurde kıyafetli, sarhoş görünümlü bir seyis odaya daldı. Dostumun kılık değiştirmede ne kadar yetenekli olduğunu bilirdim ama bu kez gelenin Holmes olup olmadığını anlamak için çok dikkatli bakmam gerekti. Bana selam verip yatak odasına geçti. Beş dakika sonra her zamanki düzgün kıyafetleriyle dışarı çıktı. Ellerini ceplerine sokarak şöminenin önüne bacaklarını uzattı. Birkaç dakika kıs kıs güldü.

"Doğru olamaz," diye bağırp, tekrar gülmeye başladı, takatti kesilip koltuğa yaslanmak zorunda kalana kadar böyle devam etti..."

"Ne oldu?"

"Çok eğlenceli. Bu sabah neler yaptım, tahmin edemezsin."

"Tahmin edemiyorum. Sanırım Bayan Irene Adler'ın ne gibi alışkanlıkları olduğunu araştırdın, kim bilir belki de evini gözetledin."

"Doğru ama bambaşka yollardan...Bu sabah saat sekizi biraz geç, işten çıkmış bir seyis kılığında evden ayrıldım. Seyislere her zaman sempati duyulur. Onlardan biri olursan bilinmesi gereken her şeyi öğrenirsin. Briony Köşkü'nü hemen buluverdim. Arkasında bir bahçesi olan, önü sokağa bakan iki katlı şahane bir villaydı. Kapısında büyük bir kilit vardı. Sağ tarafta ise; neredeyse döşemeye kadar inen yüksek pencereleriyle, büyük bir oturma odası vardı. Pencerelerin İngiliz kilitleri bir çocuğun bile kolaylıkla açabileceği cinstendi.Arka taraftaki fayton durağının çatısından, evin koridoruna ulaşılabilirdi. Başka da kayda değer bir şey yoktu. Evin dört bir tarafını kolaçan ettim, fakat ilginç bir şey gözümü çarpmadı.

"Sonra sokaktan aşağı yürürken, beklediğim şeyi buldum. Bahçe duvarı boyunca uzanan çıkmaz bir sokağın sonunda bir ahır vardı. Atları kaşağılayan seyislere yardım ettim; bunun karşılığında iki peni, bir şişe içki, iki sarımlık sert tütün ve Bayan Adler hakkında istediğim tüm bilgileri edindim. Tabii bu arada, çevrede oturan ve hiç ilgimi çekmeyen diğer insanların hayat hikâyelerini de dinlemek zorunda kaldım."

"Peki, kimmiş bu Irene Adler?" diye sordum.

"O civardaki bütün erkeklerin başını döndüren. Bu gezegen üzerinde etek giyen yaratıkların en sevimlisi; Serpentine

Sokağı'ndaki ahırda adamlardan biri böyle diyordu. Sakin bir hayatı varmış; konserlerde şarkı söylüyor, her sabah saat beşte evinden arabasıyla çıkıyor ve her akşam tam yedide yemek için geri dönüyormuş. Şarkı söylemeyeceği zamanlar pek seyrek dışarı çıkıyormuş. Evinde kendisini, esmer, yakışıklı ve gösterişli bir adam sık sık ziyaret ediyormuş. Günde en az bir kere gelirmiş; çoğu zaman iki kere. Adliyeden Bay Godfrey Norton diye biriymiş. "Faytoncularla dostluk kurmanın yararlarını gör işte." Adamı birçok kez buradan, Serpentine Sokağı'ndan eve götürmüşler. Onun hakkında her şeyi biliyorlar. Anlattıklarını dinledikten sonra Briony Köşkü'nün önünde son bir tur daha atarak hücum planımı düşündüm."

"Şu Godfrey Norton'in meselede önemli bir rol oynadığı açıktı. Avukat olduğunu söylüyorlardı, bu bana ilginç geldi. Aralarında ne tür bir ilişki vardı acaba? Avukatın sık sık yaptığı ziyaretlerin amacı neydi? Kadın onun müşterisi mi? Arkadaşı mıydı? Yoksa metresi mi? Müşterisi ise, genç kadın fotoğrafı ona emanet etmiş olabilirdi. Eğer değilse, emanet etme ihtimali azdı. Benim bundan sonra Briony Köşkü'ndeki araştırmalarıma devam edip avukatın adliyedeki odasını gözden geçirmem, yukarıdaki soruların cevabına bağlıydı. Önemli bir noktadaydım ve bu da araştırma alanımı genişletiyordu. Tüm bu ayrıntılarla canını sıkıyorum sanırım ama durumu anlaman için küçük sorunlarıma seni de ortak etmem gerekiyor."

"Seni cankulağıyla dinliyorum," diye cevap verdim.

"Tam da bu meseleyi zihnimde tartıyordum ki Briony Köşkü'nün önünde bir fayton durdu. İçinden bir beyefendi indi. Gaga burunlu, bıyıklı, esmer ve çok yakışıklı bir adamdı.

Besbelli ki bahsettikleri adam buydu. Acelesi varmış gibi görünüyordu. Faytoncuya beklemesini söyledi, kapıyı açan hizmetçinin yanından hızla içeri daldı. Tutumuna bakılırsa, kendi evindeymiş gibi hareket ediyordu."

"Eve gireli aşağı yukarı yarım saat olmuştu. Oturma odasının penceresinden onu görebiliyordum. Büyük adımlarla bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, konuşurken de heyecan içinde ellerini kollarını sallıyordu. Kadını göremedim ama adam geldiğinden daha aceleci bir şekilde dışarı çıktı. Faytona binerken cebinden altın saatini çıkarıp baktı, 'Çılgınlar gibi sür,' diye bağırdı, 'önce Regent Sokağı'nda Gross ve Hankey Firması'na, sonra da Edgeware Yolu'ndaki St. Monica Kilisesi'ne. Yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın, 'dedi.

"Gözden uzaklaştılar. Onları takip etsem mi diye düşünürken, evin önüne küçük bir fayton yanaştı. Ceketinin düğmeleri çözülmüş, kravatı kulağının arkasına düşmüş bir sürücüsü vardı.. Fayton evin önünde daha durmamıştı ki genç kadın dışarı fırladı. Arabaya binerken bir an için onu gördüm, bir erkeğin uğrunda ölebileceği kadar güzel yüzlü hoş bir kadındı.

"St. Monica Kilisesi'ne çek, John," diye bağırdı, "yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın."

"Benim için fırsat doğmuştu, Watson. Faytonun arkasına mı sıçrasam yoksa peşinden mi koşsam diye düşünürken başka bir fayton geldi. Arabacı paspal görünümlü müşterisine şöyle bir baktı, fakat ben itiraz etmesine fırsat vermeden faytona atladım. 'St. Monica Kilisesi'ne,' dedim, 've yirmi dakikada gidersen bir altın alırsın.' Saat on ikiye yirmi beş vardı ve ufukta beni nelerin beklediği az çok belli olmuştu.

"Fayton adeta uçuyordu; hiç bu kadar hızlı gittiğimi hatırlamıyorum. Ama öbürküler bizden daha hızlılılar. Kiliseye vardığımda onların faytonlarının kapının önünde olduğunu gördüm; atları burunlarından soluyordu. Arabacıya parasını ödeyip kiliseye daldım. İçerisi bomboştu, sadece takip ettiğim iki kişi ve bir de onlarla ağız kavgasına başlayan beyaz cüppeli bir papaz vardı. Üçü de mihrabın önünde duruyordu. Kiliseye gelmiş herhangi biri gibi yan koridorda bir sıraya oturdum. Birden mihraptakiler yüzlerini bana doğru çevirdiler. Godfrey Norton, tüm hızıyla bana doğru koşmaya başladı.

"Tanrıya şükür," diye bağırdı. "Tam zamanında geldiniz. Rica ederim! Çabuk olun!"

"Ne oluyor?" diye sordum.

"Çabuk olun be adam, sadece üç dakikamız var; ondan sonra her şey yasalara uygun cereyan etmiş olacak."

"Neredeyse sürüklenerek mihraba götürüldüm. Daha nerede olduğumu bile anlayamadan, kulağıma fısıldanan nikah merasimindeki alışagelmış sözleri tekrarlamaya başladım; bilmediğim şeyler için yemin ediyordum. Kısacası Bayan Irene Adler ile Godfrey Norton'un evlenmelerine yardım ettim; her şey bir anda olup bitti. Bir yanımda beyefendi, diğer yanımda hanımefendi, bana teşekkür ederken önümdeki papaz sevinçle gülümsüyordu bana. Ömrüm boyunca böyle akıl almaz bir duruma düşmemiştim. Az evvel de bunu düşündüğüm için gülmüştüm. Görünüşe göre nikah muamelesi için evrakta bir eksiklik vardı, bu nedenle papaz, şahit olmadan onları evlendirmeyi kesinlikle reddetmişti. Ben ortaya çıkınca sokakta uygun bir adam aramak zorunda

kalmamışlardı. Gelin, bana bir altın verdi. Bu altını, hadisenin bir hatırası olarak saatimin zincirine taktım."

"Olaylar tamamen beklenmedik şekilde gelişmiş," dedim. "Sonra ne oldu?"

"Evet, planlarımın suya düşme tehlikesi vardı. Ne var ki yeni evlilerin hemen balayına çıkmalarından da korkuyordum.Çevik ve etkili önlemler almam gerekiyordu. Fakat kilisenin kapısında birbirlerinden ayrıldılar. Avukat adliyeye, kadın da kendi evine yol aldı. 'Her zamanki gibi saat beşte parkta olacağım,' dedi kadın ayrılırken. Daha fazlasını duyamadım. Ayrı ayrı yollara gittiler, ben de hazırlıklarımı yapmak üzere buraya eve döndüm."

"Neymiş hazırlıkların?"

"Biraz soğuk biftek ve bir bardak bira," diye cevap verdi." Yemeği düşünemeyecek kadar meşguldüm ve anlaşılan bu akşam daha da meşgul olacağım. Bu arada senin yardımına ihtiyacım olacak doktor."

"Memnuniyetle."

"Kanunlara karşı gelmek seni rahatsız eder mi?"

"Hiç önemli değil."

"Peki, tutuklanma tehlikesi?"

"İyi bir şey uğrunaysa o da önemli değil."

"Hem de çok iyi bir şey!"

"O zaman emrindeyim."

"Sana güvenebileceğimi biliyordum."

"Peki istediğın nedir?"

"Bayan Turner yemeği getirsin, sana her şeyi açıklayacağım." Yemek geldi.

"Şimdi," dedi ev sahibinin getirdiği yemeğin başına otururken,"bunu yemekte konuşmalıyız, çünkü fazla zamanım yok. Saat neredeyse beş olacak. İki saate kadar olay yerinde olmalıyız. Matmazel Irene, daha doğrusu Madam, saat yedide gezintisinden dönmüş olur. Briony Köşkü'ne geldiğinde biz de orada olmalıyız."

"Peki, sonra?"

"Sonrasını bana bırak. Ben olacakları ayarladım zaten. Yalnız tek bir nokta üzerinde ısrar edeceğim. Ne olursa olsun sen bu işe karışmayacaksın. Anlıyor musun?"

"Tarafsız mı olacağım?"

"Hiçbir şey yapmayacaksın. Muhtemelen bazı küçük tatsızlıklar çıkacak. Sen müdahale etme. Tartışmanın sonunda beni eve sokacaklar. Dört beş dakika sonra oturma odasının penceresi açılacak. Sen tam pencerenin yakınında durup bekleyeceksin."

"Tamam."

"Beni izleyeceksin, senin görebileceğın bir yerde olacağım."

"Anladım."

"Elimi yukarıya doğru kaldırdığım anda - aynen böyle – sana şimdi vereceğim şeyi pencereden içeri fırlatacaksın. Aynı anda 'yangın var!' diye bağırmaya başlayacaksın. Sözlerimi takip edebildin mi?"

"Kesinlikle."

"Korkulacak bir şey yok," dedi, cebinden puro şeklinde sarılmış uzun bir nesne çıkartarak. "Tesisatçıların kullandığı sıradan bir duman fişeği. Her iki ucundaki başlıklar kendi kendine patmasını sağlar. Senin bütün yapacağın iş bu kadar. Sen bağırmağa başladığında birçok insan koşup gelecektir. O zaman sokağın sonuna doğru yürürsün ve ben de on dakika içinde sana katılırım. Her şey yeterince açık mı?"

"Ben hiçbir şeye karışmayacağım, pencerenin yanında bekleyeceğim, seni kollayacağım, işaretini alır almaz bu nesneyi fırlatacağım, yangın diye bağıracağım ve sonrasında seni sokağın köşesinde bekleyeceğim."

"Aferin."

"O halde bana güvenebilirsiniz."

"Harika. Sanırım artık yeni rolüme hazırlanmamın zamanı geldi."

Yatak odasına daldı ve beş dakika sonra sevecen, saf ihtiyar bir rahip kılığında dışarı çıktı. Geniş kenarlı siyah şapkası, bol pantolonu ve beyaz boyunbağının yanı sıra sempatik gülümseyişle ve genel olarak iyiliksever ve meraklı bakışlarıyla tam rolüne bürünmüştü. Holmes sadece kıyafetini değiştirmemişti; yüzündeki ifade, davranışları, kısacası tüm görünüşüyle yeni rolüne tastamam oturmuştu. Dedektif olmaya karar verdiği için sahneler, iyi bir aktörü; bilim ise, bir akılcıyı kaybetmişti.

Baker Sokağı'ndan ayrıldığımızda saat altıyı çeyrek geçiyordu. Serpentine Caddesi'ne vardığımızda ise

buluşmamıza daha on dakika vardı. Ortalık çoktan kararmıştı. Ev sakininin gelmesini beklerken Briony Köşkü'nün önünde bir ileri, bir geri yürüdük. Sokak lambaları yanmıştı bile. Ev aynen Sherlock Holmes'ün tarif ettiği gibiydi, fakat çevresi beklediğimden fazla gürültülüydü. Şehir dışında ufak bir mahalle olmasına rağmen evin bulunduğu sokak oldukça hareketliydi. Paspal kıyafetli bir grup adam bir köşede sigara içip gülüşüyor, bir bileyici çarkını döndürüyor, iki muhafız bir dadıyla kırıştırıyor ve iyi giyimli birkaç genç adam, ağızlarında purolarıyla avare avare dolaşıyorlardı.

"Gördüğün gibi," diye söze girdi Holmes evin önünde yürürken. "Bu evlilik meseleyi çok basitleştiriyor. Bu fotoğraf, artık iki tarafı keskin bir bıçağa benzedi. Müşterimiz, nasıl fotoğrafı prensesin görmesini istemiyorsa, Bayan Adler da Bay Godfrey Norton'un görmesini istemeyecektir. Şimdi sorun şu: Fotoğrafı nerede bulacağız?"

"Nerede, sahi?"

"Kadının fotoğrafı yanında taşıyor olması mümkün değil. Çünkü fotoğraf büyük boy. Bir kadının kıyafetleriyle saklayamayacağı kadar büyük. Hem Kral'ın, yolunu kestirip üzerini aratabileceğini biliyor. Buna benzer iki deneyim yaşamış. Öyleyse yanında taşımadığını kabul edebiliriz."

"O halde nerede?"

"Ya bankacısında ya da avukatında. Bu iki ihtimal var. Ama her ikisinde de değil diye düşünüyorum. Kadınlar doğuştan gizemliliğe önem verirler ve sırlarını kendileride saklamayı severler. Niye bir başkasına teslim etsin ki? Bu konuda kendinden başka kimseye güvenemez, çünkü durumu başkalarına açıklayamaz. Ayrıca, fotoğrafı birkaç gün içinde

kullanmaya kararlı olduğunu unutma. Her an için ulaşabileceği bir yerlerde olması gerekir. Kısacası fotoğraf, oturduğu evde olmalı."

"Ama ev iki kez aratmışlar."

"Olsun! Nereye bakacaklarını bilememişlerdir."

"Peki, sen nereye bakacaksın?"

"Ben bakmayacağım."

"Ne yapacaksın o zaman?"

"Onun bana göstermesini sağlayacağım."

"Fakat kabul etmeyecektir."

"Başka çaresi olmayacak. Tekerleklerin sesini duyuyorum. Bu onun arabası. Şimdi işinin başına dön, talimatlarımı harfiyen uygula."

Sözlerini tam bitirmişti ki sokağın köşesinden bir araba görüldü. Körüklü küçük bir fayton Briony Köşkü'nün önünde durdu. Köşedeki serserilerden biri biraz bahşiş koparmak umuduyla arabanın kapısını açmak için fırladı ama aynı niyete sahip başka bir serseri onu iterek öne geçti. Bunun üzerine adamlar itişip kakışmaya başladılar. Başlayan kavgaya önce muhafızlar, sonra gençler ve en son bileyici de katıldı. Arabasından inen hanımefendi kendini büyük bir kavganın ortasında buldu. Bunun üzerine Holmes, bayanı korumak amacıyla kalabalığın içine daldı; fakat tam ona ulaşmak üzereyken bir çığlıkla yere düştü. Yüzünden kanlar akıyordu. Holmes, düşünce muhafızlar ve gençler ayrı ayrı yönlere kaçtılar. Bu arada hiç müdahale etmeden olayların

gelişmesini izleyen üstü başı düzgün birkaç kişi, genç kadınla yaralı adama yardım etmek üzere toplandılar. Irene Adler – ben onun için bu adı kullanmaya devam edeceğim – hızla merdivenleri çıktı, kapının önüne gelince durdu, sokağa dönüp baktı.

"Zavallı adamın yaraları ciddi mi?" diye sordu.

"Ölmüş," diye bağırdı birkaç kişi.

"Hayır, hayır, hâlâ yaşıyor!" diye atıldı bir diğeri. "Ama hastaneye yetişemedi göçer."

"Cesur adammış," diye mırıldandı bir kadın. "Eğer yetişmeseydi hanımın çantasıyla saatini kesin çalıp gitmişlerdi. Feci bir çeteymiş bu! Neyse, bakın; nefes almaya başladı."

"Sokakta böyle yatamaz. İçeri taşıyalım mı Madam?"

"Tabii. Oturma odasına çıkarın. Orada rahat bir kanepeler var. Buradan lütfen!"

Pencerenin dibinden her şeyi rahat rahat görebiliyordum. Yavaşça ve büyük bir özenle yaralıyı Briony Köşkü'ne soktular ve oturma odasına yerleştirdiler. Lambaları yaktılar; perdeler indirilmediği için Holmes'u kanepede yatarken görebiliyordum. Şu an oynadığı rolden ötürü pişmanlık duyup duymadığını bilmiyorum. Bildiğim tek şey şu: Tuzak kurduğumuz bu kadının büyüleyici güzelliğini ve yaralı adama gösterdiği incelik ve özeni görünce, hayatımda bugünkü kadar utandığımı hatırlamıyorum. Ama bana verdiği rolü bırakmak, Holmes'a yapabileceğim en büyük ihanet olurdu. Soğukkanlılığımı topladım ve ceketimin altından

duman fişegini çıkardım. Sonuçta, kadına zarar vermiyorduk diye düşündüm. Sadece bir başkasına zarar vermesini engellemeye çalışıyorduk.

Holmes yerinden doğruldu ve sanki nefessiz kalmış gibi hareketler yapmaya başladı. Bir hizmetçi kız, hızla fırlayarak pencereyi açtı. O anda dostumun elini havaya kaldırdığını gördüm. Hemen fişegi odaya fırlatarak "Yangın!" diye bağırmaya başladım. Ben bağırmaya başlar başlamaz çevredeki izleyici kalabalığı da hep bir ağızdan "Yangın!" diye haykırmaya başladı. Odadan yükselen yoğun duman, pencereden dışarı çıkmaya başlamıştı. Oraya buraya koşuşturan insanları görmekte güçlük çekiyordum. Bir an için Holmes'ün sesini duydum. Kalabalığı yatıştırmaya çalışıyor, bunun yanlış alarm olduğunu söyleyip duruyordu. Bağrısan kalabalığın içinden sıyrılarak sokağın köşesine gittim. On dakika sonra dostumun beni kolumdan tutup çektiğini hissettim ve birlikte o kargaşadan uzaklaştık. Edgware Yolu'nun sessiz sokaklarından birine girene kadar hızla adımlarla sessizce yürüdük.

"Bravo Watson," dedi. "Daha iyisi olamazdı. her şey yolunda gitti."

"Fotoğrafı aldın mı?"

"Nerede olduğunu biliyorum."

"Bunu nasıl öğrendin?"

"Daha önce de sana dediğim gibi, bana o gösterdi."

"Ben hâlâ anlayamadım."

"Gizem yaratmak istemem," dedi gülerek. "Mesele, çocuk oyuncağı gibi bir şeydi. Sokağı dolduran adamları farketmişsindir. Onların hepsini bu akşam için ben topladım."

"Tahmin etmiştim."

"Kavga çıktığında, avucumun içi kırmızı bir boyayla doluydu ileri atıldım ve yere düştüm, elimi yüzüme buladım ve acınacak bir görüntü verdim. Eski bir numaradır."

"Bunu da anlamıştım."

"Derken beni içeri taşıdılar. Kadın beni içeri almak zorunda kaldı. Başka ne yapabilirdi ki? Üstelik en çok şüphelendiğim oturma odasına aldı. Yatak odasını da görebildiğinden fotoğrafı hangisinde sakladığını anlayabilecektim. Beni bir kanepeye yatırdılar. Nefessiz kalmış gibi yaparak pencereyi açtırdım ve sana fişeği fırlatman için fırsat yarattım."

"Bu ne işe yaradı peki?"

"En önemli nokta da bu zaten. Bir kadın, evinin yandığını görünce, içgüdüsel olarak, en çok değer verdiği malına koşar. Çok güçlü bir içgüdüdür bu; bu yöntemi çok kez kullanmışımdır. Mesela Darlington Skandalı'nda ve Arnsworth Şatosu Macerası'nda. Her annenin aklına önce bebeği gelir; bekâr bir kadının da mücevher kutusu. Bu vakada ise bu kadın için en değerli şeyin bizim aradığımız fotoğraf olduğu açıktı. En azından onu emniyete alacağı kesindi. Yangın alarmı çok başarılıydı. Duman ve bağırsmalar çelik gibi sinirleri bile sarsmaya yeterdi. Kadın da öyle davrandı. Fotoğraf, zilin üstündeki bir bölmenin arkasındaki aralıktaymış. Sen 'yangın var!' diye bağırdığında hemen oraya koştu ve fotoğrafı dışarı çıkardı. Yanlış alarm olduğunu

açıkladığımda ise fotoğrafı yerine koydu, fişeğe baktı ve odadan fırladı. Onu bir daha da görmedim. Ben yerimden kalktım, özür dileyerek evden çıktım. Fotoğrafı alıp almama konusunda bir an için tereddüt ettim fakat içerideki arabacının beni izlediğini görünce beklemenin daha güvenli olacağına karar verdim. En ufak bir acelecilik her şeyi bozabilirdi."

"Peki, şimdi ne olacak?"

"Aslında araştırmamız bitti. Yarın, Kral ve seninle, gelmek istersen tabii, Irene Adler'i ziyaret edeceğiz. Kendisi gelinceye kadar nasıl olsa bizi oturma odasına alacaklar. Geldiği zaman ise ne bizden ne de fotoğraftan eser kalacak. Resmin eline geçmesi Majesteleri'ni çok mutlu edecek."

"Saat kaçta orada olacağız?"

"Sabah sekizde. O saatte henüz kalkmamış olur ve bu da bize zaman kazandırır. Ayrıca çabuk olmalıyız çünkü evliliği, hayatında ve alışkanlıklarında büyük değişikliklere yol açabilir. Gecikmeden Kral'a telgraf çekmeliyim."

Baker Sokağı'na geldik, kapıda durduk. Holmes, cebinde evin anahtarını ararken oradan geçmekte olan biri: "İyi geceler Bay Sherlock Holmes" dedi.

Kaldırımında bir sürü insan vardı fakat bu ses, oradan hızla geçmekte olan bir genç ve zayıf bir adamdan geliyordu.

"Bu sesi daha önce de duydum," dedi Holmes yarı karanlık sokağa bakarak. "Kim olduğunu merak ediyorum."

III

O gece Baker Sokağı'nda kaldım. Ertesi sabah tost ve kahveden oluşın kahvaltımızı ederken Bohemya Kralı odaya girdi.

"Herhalde buldunuz!" diye bağırdı, Sherlock Holmes'ün omuzlarını tutup yüzüne mutlu mutlu bakarak.

"Henüz değil."

"Ama bulacaksınız, değil mi?"

"Umuyorum."

"O halde gelin. Gitmek için sabırsızlanıyorum."

"Bir fayton çağırmanız lazım."

"Gerek yok, benimki aşağıda bekliyor."

"Gidelim o zaman."

Aşağı indik ve tekrar Briony Köşkü'nün yolunu tuttuk.

"Irene Adler evlendi," diye söze girdi Holmes.

"Evlendi mi? Ne zaman?"

"Dün."

"Fakat kiminle?"

"Norton adlı İngiliz bir avukatla."

"Ama onu seviyor olamaz."

"Umarım seviyordur."

"Neden?"

"Çünkü bu durumda, Majestelerinin artık korkmasına gerek kalmaz. Eğer kadın, kocasını seviyorsa Majestelerini sevmiyor demektir. Majestelerini sevmiyorsa, Majestelerinin planlarına da müdahale etmesi için bir sebep kalmaz."

"Doğru. Ama yine de... Neyse! Keşke benimle olsaydı! Ne muhteşem bir kraliçe olurdu!" Serpentine Caddesi'ne gidene kadar Kral'ın ağzını bıçak açmadı.

Briony Köşkü'nün kapısı açıktı, yaşlı bir kadın merdivenlerin başından bize alaycı bir bakış attı.

"Yanılmıyorsam Bay Sherlock Holmes sizsiniz" dedi.

Holmes meraklı ve oldukça şaşırılmış bir ifadeyle kadına baka kaldı. "Evet Bay Holmes benim," diye cevap verdi.

"Güzel! Hanımefendi sizin geleceğinizi söylemişti. Kendisi bu sabah kocasıyla birlikte ülkeden ayrıldı. Charing Cross'tan beş on beş trenine bindiler."

"Ne!" diye haykıran Sherlock Holmes geriye doğru sendeledi. Yüzü kederden ve şaşkınlıktan bembeyaz kesilmişti. "Yoksa İngiltere'den ayrıldılar mı?"

"Bir daha dönmemek üzere."

"Peki ya belgeler?" diye sordu Kral sertçe. "Hepsi kayboldu!"

"Göreceğiz." Holmes, hizmetçiyi bir yana iterek oturma odasına daldı, Kral ve ben de onun peşinden gittik. Oda

darmadağındı; eşyalar sağa solasaçılmış, raflar ve çekmeceler boşaltılmıştı. Anlaşılan, kadın kaçmadan önce her şeyi talan etmiş gibiydi. Holmes, zile doğru atıldı, üstündeki küçük bölmeyi kaldırdı ve aralıktan bir fotoğrafla bir mektup çıkardı. Fotoğraf, Irene Adler'ın gece kıyafetiyle çekilmiş bir fotoğrafıydı. Mektubun zarfı üzerine ise "Sherlock Holmes'a: Şahsa özel." yazılıydı. Dostum zarfı yırtarak açtı; mektubu birlikte okumaya başladık. Bir önceki gece yarısı yazılmıştı ve şöyle diyordu:

"Azizim Sherlock Holmes,

Gerçekten çok iyiydiniz. Beni tam anlamıyla tuzağa düşürdünüz. Yangın alarmına kadar hiçbir şeyden şüphelenmemiştim. Ama sonra nasıl bir ipucu verdiğimi görünce düşünmeye başladım. Daha aylar önce, beni size karşı uyarılmışlardı. Bana, Kral bir dedektif tutarsa bunun kesinlikle siz olacağını söylemişlerdi. Adresiniz de bana verilmişti. Kendimi ele vermeme sağlayarak istediğiniz şeyin yerini öğrenecektiniz demek! Şüphelenmedim değil ama sevimli yaşlı papaz rolünü öyle güzel oynamıştınız ki... Ama bildiğiniz gibi oyunculuk eğitimim vardır. Erkek kostümleri benim için yeni bir şey değil. Sağladığı rahatlıktan kendim de sık sık yararlanmışımdır. Arabacım John'a sizi izlemesini söyledikten sonra yukarı çıktım, yürüyüş kıyafetlerimi giydim ve siz tam ayrılırken ben aşağı indim.

"Baker Sokağı'ndaki evinizin kapısına kadar sizi takip ettim. Böylece gerçekten de ünlü Sherlock Holmes tarafından ziyaret edildiğime emin oldum. Sonra biraz da ihtiyatsızca

size iyi geceler diledikten sonra, kocamı görmeye adliyeye gittim.

"Onunla konuştuktan sonra, bu kadar tehlikeli bir rakibe karşı en iyi yolun kaçmak olduğuna karar verdik. Bu yüzden, yarın geldiğinizde evi boş bulacaksınız.Fotoğrafa gelince, müşterinizin içi rahat etsin. Ondan daha iyi bir erkeği seviyorum ve o erkek de beni seviyor. Kral canının istediği kişiyle evlenebilir; ona engel olacak değilim. Ne varki fotoğraf bende kalacak; onu, ileride belki başıma gelebilecek belalardan kendimi korumak amacıyla bir silah olarak kullanmak için saklayacağım. Onun yerine ilişkide, saklamak isteyebileceği bir fotoğraf bırakıyorum ve size de içten selamlarımı iletiyorum Bay Sherlock Holmes.

Takdirlerimle

IRENE NORTON (ADLER)"

"Ne kadınmış... Tanrım ne kadınmış!" diye bağırdı Bohemya Kralı, mektubu bitirdiğimizde. "Size ne kadar hızlı ve kararlı olduğunu söylemiştim. Şahane bir kraliçe olmaz mıydı ondan! Bana uygun biri olmaması yazık değil mi?"

"Onu tanıdıktan sonra gerçekten size uygun olmadığını anlamış bulunuyorum, Majesteleri," dedi Holmes soğukça. "Majestelerinin işini tam bir başarıyla sonuçlandıramadığım için üzgünüm."

"Tam aksine, azizim," diye bağırdı Kral, "daha başarılı olamazdınız.Irene'in sözünün eri olduğunu bilirim.

Fotoğraftan yana hiçbir endişem yok, onu yakılmış kabul ediyorum."

"Majestelerinin sözleri beni memnun etti."

"Size çok şey borçluyum. Lütfen sizi nasıl ödüllendirebileceğimi söyleyin. Bu yüzük..." Parmağından zümrüt bir yüzük çıkardı ve Holmes'a uzattı.

"Majestelerinde benim için daha değerli olan birşey var," dedi Holmes.

"Söyleyin yeter."

"Şu fotoğraf!"

Kral şaşkın şaşkın ona baktı.

"Irene'in fotoğrafı mı?!" diye bağırdı. "Tabii, madem ki istediğiniz bu."

"Majestelerine teşekkür ederim. O halde yapılacak başka birşey kalmadı. Size iyi günler dilerim." Kralın önünde eğildi ve ona uzatılan ele dikkat etmeden arkasını dönerek yanımızdan ayrıldı.

İşte, Bohemya krallığını tehdit eden büyük bir skandalın ve zeki bir kadının Sherlock Holmes'u faka bastırışının hikayesi bu. Dostum, kadınların zekâsıyla alay eder dururdu. O günden beri kadınların zekâsıyla ilgili espriler yaptığını bir daha hiç duymadım. Ama ne zaman Irene Adler'in adı geçse veya fotoğrafına baksa aynı şeyi söyler: *Ne kadındı o!*

Kızıl Saçlılar Kulübü

Geçen yılın sonbaharında bir gün dostum Sherlock Holmes'u ziyaret ettim. Onu, kızıl saçlı, parlak yüzlü, güçlü yapılı, yaşlıca bir adamla koyu bir sohbe dalmış halde buldum. Rahatsız ettiğim için özür dileyerek odadan çıkmak üzereydim ki, Holmes aniden beni odaya çekti ve arkamdan kapıyı kapattı.

"Bundan daha iyi bir zamanda gelemezdin dostum Watson," dedi içtenlikle.

"Meşgul olduğumu düşündüm."

"Öyleyim. Hem de çok."

"Öyleyse yan odada bekleyeyim."

"Olmaz." Misafirine döndü: "Bay Wilson, bu beyefendi benim dostum ve meslektaşım olup bugüne kadar başarıyla sonuçlandırdığım vakaların pek çoğunda bana yardım etmiştir; hiç şüphem yok ki sizin meselenizde de aynı şekilde bize çok faydası dokunacaktır."

Ciddi görünüşlü adam oturduğu yerden yarı kalkarak belli belirsiz bir selam verdi ve şişkin göz kapaklarının çevrelediği küçük gözleriyle beni süzmeye başladı.

"Kanepeye oturmaz mısınız," dedi Holmes, koltuğuna gömülerek; düşünceli olduğu zamanlarda yaptığı gibi parmaklarını uçuca getirdi.

"Senin de benim gibi, günlük hayatın sıradanlığının dışındaki garipliklerden hoşlandığını biliyorum sevgili Watson. Öyle olmasa benim küçük maceralarımı, darılma ama, biraz da süsleyerek anlatmaya heves etmezdin."

"Senin maceraların bana her zaman olağanüstü ilginç gelmiştir," dedim.

"Geçen gün, Bayan Mary Sutherland'in o çok basit problemiyle karşılaştığımızda, acayip izlenimler ve olağanüstü kombinasyonlar için hayatın kendisine bakmamız gerektiğini, çünkü hayatın, her zaman hayal gücünün ötesinde örnekler sunduğunu söylediğimi hatırlıyorsundur."

"Hâlâ şüpheyile karşıladığım bir düşünce."

"Buna eminim doktor, fakat şimdi sana sıralayacağım gerçekleri duyunca bu kararından vazgeçecek ve benim haklı olduğumu göreceksin. Şimdi gelelim bugünkü hikâyeye; Bay Jabez Wilson bu sabah bana geldi ve uzun zamandır dinlediğim en garip hikâyelerinden birini anlatmaya başladı. Böyle şeylerin büyük değil, küçük suçlarda görüldüğünü, hatta bazen ortada gerçekten bir suç olup olmadığının bile şüpheli olduğunu söylediğimi daha önceden duymuşsundur. Şimdiye kadar anlatılanlardan bir suçun söz konusu olup olmadığını söylemem imkânsız, fakat olayların gidişatı çok ilginç. Zahmet olmazsa Bay Wilson, hikâyeyizi bir kez daha başından anlatabilir misiniz? Bunu sadece dostum Dr. Watson da duysun diye değil, bu garip hikâyenin en ince ayrıntılarını tekrar gözden geçirebileyim diye de istiyorum. Normalde bir olayın gidişatını dinlediğimde hafızamdaki bir sürü benzer vakayla kıyaslayıp tamamlarım. Ama bu seferki hikâyenin bir benzerini ne gördüm ne de duydum."

İri yarı müşteri, sanki biraz da gururla, göğsünü kabarttı ve paltosunun cebinden kirlenmiş ve kırışmış bir gazete çıkardı. Gazeteyi dizlerinin üzerine yayarak ilan köşesine bakarken ben de dikkatimi onun üstünde topladım ve dostumun yaptığı gibi, kıyafetiyle tavırlarından ipuçları çıkarmaya koyuldum.

İncelememden fazla bir şey çıkaramadığımı itiraf etmeliyim. Konuğumuz her gün rastlanan tipik bir İngiliz tüccarının bütün özelliklerini göstermekteydi: göbek bağlamış, kibirli ve ağır kanlı. Üstünde, fazlasıyla bol, kareli bir pantolon ve önü iliklenmemiş, pek temiz olmayan bir ceket vardı. Pasaklı yeleşinde, pirinçten bir zincirle tutturulmuş köşeli bir metal parçası, süs olarak sallanıyordu. Eskimiş silindir şapkası ve kadife yakalı solmuş kahverengi paltosu, yanındaki sandalyede duruyordu. Parlak kızıl saçlarının yanı sıra kederli ve mutsuz yüz ifadesinin dışında adamda dikkat çekici pek bir şey bulamamıştım.

Sherlock Holmes çabalarımı fark ederek bana bir göz attı ve meraklı bakışlarım üzerine gülerek kafasını salladı. "Beyefendinin bir zamanlar bilek gücüyle çalıştığı, enfiye çektiği, mason olduğu, Çin'e gittiği ve son zamanlarda çok yazı yazdığı dışında söyleyebileceğim başka birşey yok."

Bay Jabez Wilson şaşkınlıkla oturduğu yerden fırladı; işaret parmağıyla gazeteyi gösterirken bakışlarını dostuma çevirdi.

"Tanrı aşkına Bay Holmes, bütün bunları nasıl bildiniz?" diye sordu. "Mesela ellerimle çalışığımı nasıl anladınız? Gerçekten de iş hayatına bir gemi marangozu olarak başladım."

"Ellerinizi sizi ele veriyor, beyefendi. Sağ eliniz sol elinizden epeyce büyük. Onunla çalışmışsınız ve kaslarınız da ona göre

gelişmiş."

"Peki, ya enfiye, ya masonluk?"

"Birliğinizin katı kurallarına karşı gelmek istemem ama göğsünüzdeki rozet bunu gösteriyor."

"Aa elbette, nasıl da unutmuşum. Peki ya çok yazı yazdığımı?"

"Ceketinizin sağ ön kolu öylesine parlak ki, ayrıca sol kolunuzun dirseğe kadar olan kısmı dümdüz; demek ki kolunuzu devamlı masaya dayamışsınız."

"Peki, Çin?"

"Sağ bileğinizin hemen üstündeki balık motifli dövmeyle sadece Çin'de yaparlar. Dövmeler üzerine küçük bir çalışma yapmıştım, hatta çalışmam, bu konuyla ilgili literatüre bile girdi. Balığın yüzgeçleri üzerindeki zarif pembelik tamamen Çin'e özgü. Ayrıca saatinizin zincirinin ucunda bir Çin parasının sallandığını görünce hiç şüphem kalmadı."

Bay Jabez Wilson kahkahalarla güldü. "Ben de sandım ki..." dedi. "Önce yaptığının dahice olduğunu sanmıştım, meğer çok basitmiş."

"Wayson," dedi Holmes, "şimdi düşünüyorum da, her şeyi olduğu gibi anlatmak hata. *Ornne ignotum pro magnifico* diye bir söz vardır, bilirsin. Böyle açık sözlü olmaya devam edersem, küçük şöhretim sönecek. Neyse, bize ilanı gösterebilir misiniz Bay Wilson?"

"Evet zaten bulmuştum," diye cevap verdi, kızarmış kalın parmağını sütunun üzerinde tutarak. "İşte burada. her şey

bununla başladı. Buyrun kendiniz okuyun bayım."

Gazeteyi alarak okumaya başladım:

"Kızıl Saçlılar Kulübü'nden duyurulur: Lübnan doğumlu, Amerika'nın Pennsylvania eyaletine yerleşmiş merhum Ezekiah Hopkins' in vasiyeti ve isteği üzerine, haftada 4 sterline çalışabilecek bir kulüp üyesi aranmaktadır. Bu ilan, vücudu ve zihni sağlam, yirmi bir yaşından büyük, kızıl saçlı tüm erkeklere açıktır. Başvurular, pazartesi saat on birde, Pope's Court, Fleet Sokağındaki Kulüp binasında Duncan Ross'a şahsen yapılacaktır."

"Bu da ne demek?" diye söze girdim, bu garip ilanı ikinci kez okuduktan sonra.

Holmes, keyfi yerinde olduğu zamanlar yaptığı gibi, koltuğuna gömülmüş kıkırdıyordu.

"Alışılmadık bir şey, değil mi?" dedi. "Şimdi, Bay Wilson, bize kendinizden, ailenizden ve bu ilanın hayatınızda yol açtığı değişikliklerden bahsedin. Doktor, sen şu gazetenin adını ve tarihini bir yere kaydediver."

"27 Nisan 1890 tarihli *The Morning Chronicle*. Tam iki ay önceki gazete."

"Çok güzel. Evet, Bay Wilson?"

"Size de anlattığım gibi, Bay Sherlock Holmes," dedi Jabez Wilson, alnındaki terleri silerek, "Coburg Meydanı'nda şehire yakın küçük bir rehinci dükkânım var. İşim öyle büyük değildir, son yıllarda ancak geçinebilecek kadar kazanıyorum. Eskiden iki yardımcım vardı ama artık sadece bir tane var.

Onun da maaşını ödemekte zorluk çekiyorum; mesleği öğrenmek için yarım maaşla çalışıyor."

"Bu meraklı gencin adı ne?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Adı Vincent Spaulding ve o kadar da genç değil aslında. Yaşını tahmin etmek kolay değil. Ondan daha yetenekli bir çırak bulamazdım herhalde. Ona verebildiğimin iki katını kolaylıkla kazanabilir aslında. Ama sonuçta o halinden memnunsa neden aklına böyle şeyler sokayım ki?"

"Sahiden neden yapasınız ki? Piyasa fiyatından daha düşük bir maaşa çalışan bir elemanınız olduğu için şanslısınız. Böyle ucuz işçi bulmak bugün için hiç de kolay değil. Şu sizin çırak da aynen şu ilan gibi ilginç geldi bana."

"Ah, onun da bazı kusurları var tabii," dedi Bay Wilson. "Onun kadar fotoğraf delisi biri yoktur herhalde. İşinde kendini geliştireceği yerde eline fotoğraf makinesini aldığı gibi dışarı fırlar veya resimlerini tabetmek için, tavşanın deliğine girdiği gibi bodruma iner ve bir daha da çıkmaz. En büyük kusuru bu. Bunun dışında kendisi iyi bir yardımcıdır. İçinde hiç kötülük yoktur."

"Hâlâ sizinle çalışıyor sanırım."

"Evet, beyefendi. Bir o, bir de ara sıra yemek yapıp ortalığı temizleyen on dört yaşında bir kız. Evimdeki bütün insanlar bunlar. Ben dulum ve hiç çocuğum olmadı. Üçümüz sessiz sakin yaşayıp gidiyoruz; başımızı sokacak bir evimiz var; eh, borçlarımızı da ödeyebiliyoruz, bundan iyisi can sağlığı. Ama birden şu ilan çıkıverdi karşımıza. Tam sekiz hafta önce Spaulding elinde bu gazeteyle büroya gelip şöyle dedi:

" 'Keşke kızıl saçlı olsaydım, Bay Wilson.'

" 'O niye?' diye sordum.

" 'Bakın,' dedi, 'Kızıl Saçlılar Kulübü yeni bir iş ilanı daha vermiş. Oldukça iyi bir maaş veriyorlar ve anladığım kadarıyla hâlâ eleman açıkları var. Adamlar ellerindeki parayı nereye harcayacaklarını bilemiyorlar herhalde. Ah, saçımı kızıla boyatabilsem! O zaman hiç düşünmeden atardım bu işe.'

'Bu kulüp de neyin nesi?' diye sordum. Görüyorsunuz ya, Bay Holmes, ben evine bağlı bir insanım. O yüzden işim evimde; isterim ki, ben işin peşinden koşacağıma iş benim ayağıma gelsin. Bu nedenle bazen haftalarca evin kapısından öteye adım atmadığım olur. Dışarıda neler olup bittiğinden pek haberim olmuyor, dolayısıyla böyle haberleri dinlemek hoşuma gidiyor. Neyse...

" 'Kızıl Saçlılar Kulübü'nü duymadınız mı?' diye hayretle sordu çırağım, gözlerini iri iri açarak.

" 'Hiç duymadım.'

" 'Bu geçekten garip biliyor musunuz, çünkü siz bu iş için biçilmiş kaftansınız.'

" 'Peki, ne ödüyorlarmış?' diye sordum.

" 'Yılda bir ki yüz, ama iş çok kolay, bu arada kendi işinize de devam edebilirsiniz.'

"Nasıl kulak kabarttığımı tahmin edersiniz; birkaç yıldır işlerim pek iyi gitmiyordu ve yılda birkaç yüz sterlin, durumumu düzeltmeye yeterdi.

" 'Bana her şeyi anlat,' dedim.

" 'Bakın,' dedi ilanı göstererek, 'kendiniz görün, Kulüp bir eleman arıyor, başvuracağınız adres de burada yazılı. Kulüp, bildiğim kadarıyla, Ezekiah Hopkins adında tuhaf bir Amerikalı milyoner tarafından kurulmuş. Kendisi de kızıl saçlı olduğu için bütün kızıl saçlılara büyük bir sempatisi varmış; bu yüzden öldükten sonra mirasının kızıl saçlı insanlara kolaylık sağlamayı amaçlayan bir vakıf kurulmasında kullanılmasını vasiyet etmiş. Duyduğum kadarıyla maaş çok iyi, iş de çok kolaymış.'

" 'Fakat,' dedim, 'o zaman milyonlarca kızıl saçlı müracaat edecektir. '

" 'Hiç de öyle değil,' diye cevap verdi. 'Zaten bu ilanlar, Londralı erkeklerle sınırlı. Çünkü bu Amerikalı, iş hayatına gençken Londra'da başlamış ve vefa borcunu böyle ödemek istemiş. Hatta söylenenlere göre, saçın açık veya koyu kızıl olması yetmiyormuş, sizinki gibi parlak kırmızı olması gerekiyormuş. Eh Bay Wilson, niyetiniz varsa oraya bir gitmeniz yeterli olacaktır bence. Ama birkaç yüz sterlin için değmez diye düşünürseniz o zaman başka.'

"Sizin de gördüğünüz gibi baylar, saçlarım hem gür, hem de kıpkızıl. Bu nedenle seçmelerde benimle yarışacak kimse olamazdı. Vincent Spaulding bu konuda çok şey biliyor gibiydi; belki bana faydalı olabilirdi. Buz yüzden kepenkleri kapatıp benimle gelmesini söyledim. Bir gün çalışmamak onun da işine gelmişti. Böylece dükkanı kapayıp ilanda verilen adrese doğru yola çıktık.

"Böyle bir şeyi dünyada göremezsiniz Bay Holmes. Kuzeyden, güneyden, doğudan ve batıdan, saçında birazcık

kızıl ton olan bir sürü erkek şehire gelmiş adresi soruyordu. Fleet Sokağı, kızıl saçlı insanlarla dolup taşıyordu. Pope's Court, bir manavın portakal tezgâhına dönmüştü. Bir tek ilandan sonra tüm ülkede bu kadar kızıl saçlı toplanabileceği hiç aklıma gelmemişti. Kızılın her tonunu görebilirdiniz: saman kırmızısı, limoni, portakal kırmızısı, kiremit rengi, karaciğer rengi, tuğla kırmızısı; fakat Spaulding'in dediği gibi tam, hakiki, alev kırmızısı saç yoktu aralarında. Ben olsam bu kalabalığı görüp vazgeçerdim ama Spaulding'e söz geçiremedim. Nasıl becerdi bilmem, onu itti, bunu çekti, beni sürükleyerek bir şekilde kalabalığın arasından çıkarıp büronun önündeki merdivenlere kadar getirdi. Merdivende iki yönde insan akını vardı, bazıları umutla yukarı çıkıyor, diğerleri işe alınmadıkları için üzgün geri dönüyordu. İtişe kakışa sonunda büronun kapısına geldik."

Müşterimiz bir an için durakladı. Holmes "Yaşadıklarınız çok ilginç," diyerek araya girdi ve hafızasını tazelemek için biraz enfiye çekti. "Lütfen ilginç hikâyeyize devam edin."

"Büroda, birkaç sandalye vardı, tahta bir masanın arkasında kızıl saçlı küçük bir adam oturuyordu. Gelen her adaya birşeyler soruyor ve sonra da herbirini sudan bahanelerle eliyordu. İşe kabul edilmek o kadar da kolay görünmüyordu. Fakat sıra bize geldiğinde bu küçük adam bana herkesten daha iyi davrandı, daha rahat konuşabilmek için kapıyı kapattı.

"Çırağım 'Bay Jabez Wilson;' diye beni takdim etti, 'Kulüpte işe girmek istiyor.'

" 'Kendisi bu işe çok uygun,' diye cevap verdi ufak adam. 'Her tarife tıpatıp uyuyor. Şimdiye kadar bu kadar güzelini

gördüğümü hatırlamıyorum.' Bunu söyledikten sonra bir adım geri çekildi, başını yana eğerek gözlerini saçıma dikti; utanır gibi olmuşum. Derken yerinden fırladı, elimi sıktı ve beni başarımdan ötürü candan kutladı.

" 'Daha fazla beklemek haksızlık olur, ' dedi. 'Emin olmak için bazı şeyler yapmam gerek, bunun için lütfen kusuruma bakmayın,' diyerek iki eliyle saçıma yapışıp çekti; acıdan bağırdım. 'Gözleriniz yaşardı,' diyerek saçlarımı bıraktı. 'Gördüğüm kadarıyla her şey yolunda. Kusura bakmayın bayım; bu konuda dikkatli olmamız gerekiyor, çünkü daha önceden iki kez perukla, bir kez de boyayla kandırıldık. Neyse sizinki hakikiymiş. Başıma gelenlerin hepsini anlatsam aklınız durur.'

Pencereye yanaştı, dışarıda bekleyenlere uygun kişinin işe alındığını var gücüyle haykırdı. Aşağıdan bir uğultu koptu, herkes oflayıp poflayarak farklı yönlere doğru gözden kayboldu. Artık ben ve patronum dışında başka kızıl saçlı kalmadı.

" 'Benim adım,' dedi, 'Duncan Ross. Ben de soylu velinimetimizin vakfından yararlanan bir emekliyim. Evli misiniz Bay Wilson? Çocuklarınız var mı?'

"Olmadığını söyledim.

"Yüzü aniden asıldı.

" 'Eyvaah' dedi ciddiyetle. 'Bu kötü. Bunu duyduğuma üzüldüm. Çünkü vakıf, özellikle kızıl saçlıları bir araya getirmek ve de onların nesilden nesile çoğalmasını sağlamak amacıyla kuruldu. Bekâr olmanız büyük talihsizlik.'

"Bunun üzerine benim de yüzüm asıldı Bay Holmes, çünkü işi alamayacağımı sandım. Fakat adam birkaç dakika düşündükten sonra razı olduğunu söyledi.

" 'Bir başkası olsaydı hiç acımazdım, fakat sizin gibi saçları olan biri için kuralları biraz esnetmeliyiz' dedi. 'Yeni işinize ne zaman başlayabilirsiniz?'

" 'E, biraz aptalca gelebilir ama zaten bir işim var,' dedim.

" 'Zararı yok Bay Wilson!' dedi Vincent Spaulding. 'Zaten bütün gün çalışacak değilsiniz.'

" 'Hangi saatlerde çalışacağım?' diye sordum.

" 'Saat ondan ikiye kadar.'

"Bir rehinci en çok akşamları çalışır Bay Holmes, özellikle de ödeme gününden önceki perşembe ve cuma akşamları. Bu yüzden sabahları birkaç kuruş kazanmanın bana hiçbir zararı olmayacaktı. Hem çırağıma güveniyordum, işleri bensiz de yürütebilirdi.

" 'Bu bana çok uygun,' dedim. 'Peki, ya ücret?'

" 'Haftada 4 sterlin.'

" 'Ya yapılacak iş?'

" 'Tamamen göstermelik.'

" 'Tamamen göstermelik derken ne demek istiyorsunuz?'

" 'Yapacağınız bütün iş, mesai saati boyunca büroda ya da en azından binada olmak. Eğer dışarı çıkarsanız, işi sonsuza kadar kaybedersiniz. Bu konuda vasiyetnamedeki şartlar

gayet açık. Tüm zaman zarfında bürodan çıktığınız anda şartlara uymamış olursunuz.'

" 'Kabul, topu topu günde dört saat nasıl olsa, bu yüzden dışarı çıkmayı hiç düşünmem,' dedim.

" 'Hiçbir bahane kabul edilmez,' dedi Bay Duncan Ross, 'ne hastalık, ne iş, ne de başka bir şey. Hep büroda olmanız gerekiyor, yoksa işi unutun.'

" 'Peki, yapılacak iş nedir?'

"*Britannica Ansiklopedisi*'nin kopyasını çıkarmak. İlk cildinden başlarsınız. Kâğıt, kalem ve mürekkebi kendiniz getireceksiniz, biz sadece bu masayla sandalyeyi veriyoruz. Yarın başlayabilir misiniz?'

" 'Tabii,' diye cevap verdim.

" 'O halde görüşmek üzere, Bay Jabez Wilson. Şansınız yaver gidip bu güzel işi aldığınız için sizi tebrik ederim.' Selamlayarak beni kapıya kadar geçirdi, ben de çırağımla eve döndüm. Şans yüzüme güldüğü için o kadar mutluydum ki ne dediğimi, ne yaptığımı bilmiyordum. Bütün gün bu meseleyi düşündüm ve akşam olduğunda yine keyfim kaçmıştı, çünkü bu işin içinde bir bit yeniği olabileceğini düşünmeye başladım. Birinin böyle bir vasiyet bırakması veya *Britannica Ansiklopedisi*'nin kopyasını çıkarmak gibi basit bir şey için dünyanın parasını vermelerini aklım almıyordu. Vincent Spaulding beni neşelendirmek için elinden geleni yaptı fakat yatma zamanı geldiğinde bu işten çekilmeyi aklıma koymuştum.

Ertesi sabah, farklı bir ruh haliyle uyandım ve işe bir göz atmaya karar verdim. Gidip bir şişe mürekkep, bir dolmakalem ve yedi sayfa kağıt alarak Pope's Court'un yolunu tuttum.

"İşyerine varınca doğrusu şaşkınlıkla karışık bir sevinç duydum; her şey hazır ve mükemmeldi. Masa benim için hazırlanmış, Bay Duncan Ross da işe gelip gelmediğimi kontrol etmek için beni bekliyordu. 'A' harfinden başlamamı söyledi ve beni yalnız bıraktı. Ama ara sıra gelip bir göz atıyor, her şeyin yolunda gidip gitmediğini kontrol ediyordu. Saat tam ikide beni uğurladı, yazdıklarımı iltifat etti ve ben çıktıktan sonra büronun kapısını kilitledi.

"Günler böyle geçti, Bay Holmes. Derken cumartesi günü geldi çattı, müdür haftalık ücretim olan dört sterlinimi verdi. Ertesi hafta da aynı şekilde paramı aldım, ondan sonraki hafta da. Her sabah saat onda işe başlıyor, öğleden sonra ikide ayrılıyordum. Zamanla Bay Duncan Ross sadece sabahları gelmeye başladı, bir süre sonra da hiç gelmez oldu. Buna rağmen, odayı bir an için bile olsa terk etmeye cesaret edemedim, çünkü ne zaman geleceğini bilemezdim, iş çok iyi ve bana da gayet uygun olduğu için kaybetmeyi göze alamazdım.

"Böylece sekiz hafta çalıştım. Çok geçmeden 'B' harfine başlayacağımı umuyordum. Dünyanın kağıdını harcamış, yazdıklarımı neredeyse bir rafı doldurmuştum. Derken iş birden sona erdi."

"Sona mı erdi?"

"Evet efendim. Hem de bu sabah. Her zamanki gibi saat onda işe gittim ama kapı kapalıydı; kilitlemişlerdi. Üzerine

astıkları bir kartona da bazı şeyler yazmışlardı. İşte burada, kendiniz okuyun."

Bir dosya kâğıdı büyüklüğünde beyaz bir karton parçası uzattı. Üzerinde şöyle yazıyordu:

KIZIL SAÇLILAR KULÜBÜ KAPANDI - 9 EKİM 1890

Sherlock Holmes'la ben bu kısa haberi ve arkasındaki üzgün yüzü inceledik. Fakat meselenin komik tarafı o kadar ağır bastı ki dayanamayıp kahkahalarla gülmeye başladık.

"Bunda hiç de gülünecek bir şey yok," diye bağırdı müşteri, kızıl saçlarının diplerine kadar kızararak. "Bana gülmekten başka yapabileceğiniz bir şey yoksa gideyim daha iyi."

"Hayır, hayır," diye atıldı Holmes, adamı henüz kalktığı sandalyeye tekrar oturtarak. "Bu vakayı hayatta kaçırmam. O kadar ilginç ki. Darılmayın ama hikâyenizin komik bir tarafı da var. Kapıda bu yazıyı görünce ne yaptığınızı, söyler misiniz."

"Çok şaşırdım beyefendi. Ne yapacağımı bilemiyordum. Sonra çevredeki bürolara uğrayarak sordum, ama kimsenin bir şeyden haberi yoktu. Sonunda, giriş katında muhasebecilik yapan bina sahibini buldum ve Kızıl Saçlılar Kulübü'ne ne olduğunu sordum. Böyle bir kulübü hiç duymadığını söyledi. Ardından ona Bay Duncan Ross'un kim olduğunu sordum. Bu ismi ilk defa duyuyormuş.

" 'Yani,' dedim, '4 numaradaki kiracı.'

" 'Kim? Kızıl saçlı adam mı?'

" 'Evet, o.'

" 'Haa, onun adı William Morris'tir,' dedi. 'Kendisi avukattır. Burayı kendi yerine geçene kadar geçici bir büro olarak kullanıyordu. Dün taşındı.'

" 'Onu nerede bulabilirim?'

" 'Yeni bürosunda. Bana adresi vermişti. Evet, King Edward Sokağı 17 Numara, St. Paul civarı.'

" 'Hemen yola koyuldum Bay Holmes, fakat adrese gittiğimde suni diz kapağı imal eden bir atölye çıktı karşıma. Kimse de William Morris veya Duncan Ross adında birini tanıımıyordu.'

"Peki, ondan sonra ne yaptınız?"

"Saxe-Coburg Meydanı'ndaki evime döndüm ve çırağımın fikrini sordum. O da işin içinden çıkamadı. Sadece beklememi önerdi; postayla haber gelebilirdi. Ama bu benim için yeterli değildi Bay Holmes. Böyle bir işi durup dururken kaybetmek istemiyordum. Zor durumdaki insanlara tavsiyede bulunduğunuzu önceden duymuş olduğumdan doğruca size geldim."

"Çok da iyi ettiniz," dedi Holmes. "Başınızdan geçenler son derece ilginç. Bu vakayla seve seve ilgileneceğim. Anlattıklarınızdan çıkarabildiğim kadarıyla, görüldüğünden daha ciddi bir durumla karşı karşıya olabiliriz."

"Hem de çok ciddi!" dedi Bay Jabez Wilson. "Çünkü haftada dört sterlin kaybediyorum."

"Sizin kişisel olarak," diye söze girdi Holmes, "bu garip kulüpten zarar gördüğünüzü hiç sanmıyorum. Aksine, bugüne kadar yaklâşık 30 sterlin kazanmışsınız, üstüne üstlük 'A' harfiyle başlayan konularda bir sürü bilginiz oldu. Aslında hiçbir kaybınız olmamış!"

"Hayır bayım. Öyle değil. Bilmek istediğim, bu heriflerin kim oldukları ve eğer bu bir şakaysa benimle neden böyle oynadıklarıdır. Zira bu şaka onlara şimdiye kadar otuz iki sterline mal oldu."

"Bazı noktaları açıklığa kavuşturmamız gerekiyor. İlk olarak size şunu sormak istiyorum Bay Wilson: Şu ilk gazete ilanını size gösteren çırağınız ne zamandır sizinle birlikte çalışıyor?"

"O zamanlar yanıma gireli bir ay olmuştu."

"Sizi nasıl gelip buldu?"

"İlan vermiştim."

"Tek başvuran o muydu?"

"Hayır, bir düzine aday vardı."

"Neden onu seçtiniz?"

"Çünkü becerikliydi ve ucuza çalışmaya razıydı."

"Tam olarak söylersek, yarım maaşa."

"Evet."

"Bize Vincent Spaulding'i tarif eder misiniz?"

"Kısa boylu, sağlam yapılı, hareketli biri. En az otuz yaşlarında olmasına rağmen yüzünde hiç tüy yok. Alnında ise

beyaz bir leke var asit yanığı gibi bir Şey."

Holmes heyecan içinde oturduğu yerden doğruldu. "Tam tahmin ettiğim gibi," dedi. "Kulaklarında küpe deliği var mıydı?"

"Evet, efendim. Gençken bir ingene kulağına küpe deliği açmış."

"Hmm," dedi Holmes düşünceli bir halde sandalyesine tekrar gömülerek. "Hâlâ sizinle mi?"

"Evet, efendim. Hatta onu bıraktım da geldim."

"Siz yokken işleriniz yürüyor mu?"

"Hiç Şikayetim olmadı efendim. Sabahları pek iş olmaz zaten."

"Bu kadarı yeterli Bay Wilson. Bir-iki güne kalmaz, size haber veririm. Bugün cumartesi, sanırım pazartesiye kadar bu bilmeceyi çözeriz."

"Ee, Watson," dedi Holmes, misafirimiz gittikten sonra. "Ne diyorsun sen bu işe?"

"Hiçbir Şey," diye cevap verdim dürüstçe. "ok esrarlı bir iş."

"Genelde," dedi Holmes, "bir Şey ne kadar garip görünüyorsa, o denli az gizemlidir. Nasıl ki sıradan bir yüzü tarif etmekle çıkarmak zorsa, hergünkü sıradan meseleleri de kafa yorarak çözmek o kadar zordur. Ama bu meselede daha hızlı davranmalıyım."

"Peki, ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordum.

"Pipo içmeyi," diye cevap verdi. "Bu, en az üç pipoluk bir problem. Senden ricam, elli dakika boyunca ağzını açmaman." Ayaklarını sandalyeden çekti, ince dizlerini şahin gagasını andıran burnuna yaklaştırdı ve gözlerini kapatarak orada öylece oturdu. Ağzındaki siyah piposu garip bir kuşun gagası gibi duruyordu. Bir süre sonra, uyuyakaldığını düşünmeye başlamıştım ki birden sandalyesinden fırladı; kesin bir karara varmış gibiydi. Piposunu şöminenin üstüne koyarak konuşmaya başladı:

"Bugün öğleden sonra St. James Salonu'nda Sarasate'nin konseri var . Ne dersin Watson? Hastaların senin yakanı bir-iki saatliğine bırakır mı dersin?"

"Bugün yapacak bir şeyim yok. İşim hiçbir zaman fazla vaktimi almıyor zaten."

"O halde şapkanı alıp benimle gel. Önce şehir merkezine gideceğim, yolda öğlen yemeği yiyebiliriz. Bugünkü programda Alman müziği var, bunu İtalyan veya Fransız müziğine tercih ettiğimi bilirsin. O müziği dinlerken, insan içine kapanıveriyor, benim de şu sırada buna ihtiyacım var. Gidelim!"

Metro ile Aldersgate'e kadar gittik; oradan kısa bir yürüyüşle, bu sabah dinlediğimiz garip hikâyenin geçtiği Saxe-Coburg Meydanı'na vardık. Burası pis ve berbat bir meydandı. Dört sıra halinde uzanan iki katlı kiremit evler biraz çimen, biraz da solmuş defne çalılarında oluşan bir alana bakıyordu. Yine de bütün bunlar dumanlı ve kirli atmosferi ortadan kaldırmıyordu. Köşedeki evin üzerinde, kahverengi bir tabela üzerine beyaz harflerle "Jabez Wilson"

yazılıydı, böylece evin, kızıl saçlı müşterimizin işlerini yürüttüğü yer olduğunu anladık.

Sherlock Holmes, evin önünde durdu, başını yana eğerek uzun uzun baktı; çatık kaşlarının altındaki gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Sonra yavaşça sokağın yukarısına yürüdü ve gerisin geri köşeye geldi. Evleri dikkatlice süzdü. Sonunda rehinci dükkânının bulunduğu evin önüne geldi, bastonuyla kaldırıma iki-üç kez sertçe vurduktan sonra kapıyı çaldı. Kapı hemen açıldı, sinekkaydı tıraş olmuş, parlak görünümlü, genç bir adam dostumu içeri buyur etti. "Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Sadece buradan sahile nasıl gidileceğini soracaktım."

"Sağdan üçüncü sokağa sapın, sonra soldan dördüncü sokaktan girin," diye cevap veren çırak pat diye kapıyı kapayıverdi.

"Çok uyanık bir oğlan," dedi Holmes, oradan ayrılırken. "Bana kalırsa, Londra'nın en uyanık dördüncü genciyle karşı karşıyayız; hatta üçüncü bile olabilir. Ama hakkında çok şey öğrendim bile."

"Anlaşılan," dedim, "Bay Wilson'in çırağının, bu Kızıl Saçlılar Kulübü meselesinde oynadığı rol yabana atılmayacak cinsten. Kesin onun yüzünü görmek amacıyla kendisine adres sordun."

"Yüzünü görmek için değil."

"Neyi o zaman?"

"Pantolonunun dizlerini."

"Peki ne gördün?"

"Beklediğim şeyi."

"Bastonla kaldırıma neden vurdun?"

"Bak azizim, şimdi gözlem zamanı, gevezelik zamanı değil. Düşman hatlarında casusluk yapmak gibi bir şey bu. Saxe-Coburg Meydanı hakkında bazı şeyler öğrendik. Şimdi arka sokakları keşfedelim."

Saxe-Coburg Meydanı'ndan köşeyi döndükten sonra karşılaştığımız görüntü, bir resmin ön yüzüyle arka yüzü arasındaki fark kadar dikkat çekiciydi. Şehir merkezinin trafiğini kuzeye ve batıya bağlayan ana caddelerden birinin üzerindeydik şimdi. Çevredeki ticaret merkezleri, gelip gideniyle sürekli bir hareket halindeydi ve kaldırımlar, koşuşturan yayaların ayak izlerinden kapkara olmuştu. Gösterişli dükkânların oluşturduğu sıraya ve büyük iş hanlarına bakarak bunların arka tarafına düşen sokağın, demin ayrıldığımız solgun ve hareketsiz yer olduğuna inanmak güçtü.

"Dur bakaylım," dedi Holmes, köşede durup boylu boyunca caddeye bakarak, "buradaki binaların sırasını hafızama yerleştirmek istiyorum. Londra'yı iyi tanımak benim için bir tutku. Şuradaki tütüncü, Mortimer'in yeri, sonra küçük gazeteci, şu da City&Suburban Bankası'nın Coburg şubesi, ardından vejetaryen restoranı geliyor ve şuradaki de McFarlane'in fayton yapım atölyesi. Ondan sonra da öteki blok başlıyor. Şimdi doktor, görevimizi tamamladığımıza göre keyfimize bakalım. Bir sandviç ve bir fincan kahve, sonra da kemanların tatlı, zarif ve uyumlu dünyasına. Orada, bizi bilmeceleriyle rahatsız edecek kızıl saçlı müşteriler olmayacak."

Dostum müziğe bayılırdı; sadece yetenekli bir çalgıcı değil, aynı zamanda yabana atılmayacak bir bestecidi. Bütün öğleden sonra konser salonunda taburesinde oturup sonsuz bir mutluluğa gömüldü; o sırada zayıf parmaklarını müziğin temposuna göre sallayarak, hafifçe gülümseyen yüzü, rahat, hülyalı bakışlarıyla kendini müziğe verdi. Acımasızca canileri avlayan, keskin zekâlı, iz koklamakta eşi benzeri olmayan Holmes'tan eser yoktu. Benzersiz karakterinin bu ikili tabiatı zaman zaman birbirinin yerini alarak baskın çıkıyordu. Arada sırada ortaya çıkan şiirsel ve düşünceli ruh halini, aşırı zekası ve kurnazlığına bir tepki oluşturduğunu düşünmüşümdür . Tabiatındaki bu değişiklikler, aşırı bezginlikle yitik enerji arasında gidip gelmesine yol açıyordu. Bazen günlerce koltuğunda oturup kitaplarına daldığı anlarda,eline kemanını alıp harikalat yaratırdı. Derken içindeki av tutkusu uyandığında o parlak zekâsı çağrışım yeteneğini doruğa çıkarırdı; yöntemlerini bilmeyen insanlar hayrete düşer, karşılarında yabancı bir dünyadan gelmiş bir insan var sanırlardı. O gün öğleden sonra dostumu St. James Salonu'nda müziğe dalmış halde gördüğümde, izini sürdüğü insanların sonunun hiç de iyi olmayacağını hissettim.

"Herhalde artık eve gitmek istersin doktor," dedi dışarı çıktığımızda.

"Evet, iyi olur."

"Benim birkaç saatlik bir işim var. Şu Coburg Meydanı'ndaki mesele çok ciddi."

"Neden ki?"

"Büyük bir suçun işlenmesine ramak kaldı. Zamanında engel olabileceğimize inanıyorum. Ama bugünün cumartesi

olması işleri biraz karışıyor. Bu gece senin yardımına ihtiyacım olacak."

"Saat kaçta?"

"Onda gel yeter."

"Saat onda Baker Sokağı'nda olacağım."

"Çok güzel. Bir şey daha var doktor, bu iş biraz tehlikeli, o yüzden ne olur ne olmaz, sen tabancanı da yanına al." Eliyle selam verdi ve topukları üzerinde dönerek kalabalığın içinde gözden kayboldu.

Başkalarından daha çok aptal olduğumu sanmıyorum aslında, ama ne zaman Sherlock Holmes'la birlikte bir işe kalkışsam kendimi yeteneksiz hissetmişimdir. Bu davada da aynısı oldu; onun duyduklarını ben de duymuştum, gördüklerini ben de görmüştüm, ama sözlerinden anladığım kadarıyla, o sadece olanları değil, olacakları da görmüştü. Oysa benim gözümde bütün mesele karmâşıklığını ve garipliğini hâlâ koruyordu. Kensington'daki evime giderken, yolda, her şeyi ta en başından bir kez daha aklımdan geçirdim: kızıl saçlı ansiklopedi kopyacısının anlattığı sıradışı hikâyeyi, Saxe-Coburg Meydanı'ndaki ziyaretimizi ve Holmes yanımdan ayrılırken söylediği şüpheli sözleri. Gece buluşmak da neyin nesiydi; neden silahımı yanıma almam gerekiyordu? Nereye gidecektik; ne yapacaktık? Holmes beni uarmıştı, şu bizim sinekkaydı tıraşlı rehincinin çırağını yabana atmamak gerekiyordu; herifin bu işte bir parmağı olabilirdi. Kendi kendime olayları çözmeye çalıştım ama sonunda umutsuzluk içinde vazgeçip bir kenara bıraktım. Nasılsa gece çok şeye gebeydi.

Evden çıktığımda dokuzu çeyrek geçiyordu. Parkı hızla geçerek Oxford Sokağı üzerinden Baker Sokağı'na geldim. Kapıda iki fayton duruyordu. İçeri girdiğimde, yukarıdan seslerin geldiğini fark ettim. Odaya daldığımda, Holmes'u iki adamla hararetili hararetili konuşurken buldum. Adamlardan birini tanıyordum: polis memuru Peter Jones. Diğer adam ise uzun boylu, zayıf ve üzgün yüzlü biriydi; elinde parlak bir şapka, üstünde de önemli kişilere özgü gösterişli bir redingot vardı.

"İşte! Takım tamamlandı," dedi Holmes, çift düğmeli kısa gemici ceketini ilikleyip askından ağır av kılıbını çekip aldı. "Sanırım Scotland Yard'dan Bay Jones'u tanıyorsunuz Watson. Seni Bay Merryweather'la tanıştırayım. Kendisi bu geceki macerada bizimle birlikte olacak."

"Gördüğünüz gibi, yine çifter çifter ava çıkıyoruz doktor," dedi Jones; mantıklı konuşmaya bayılırdı. "Dostumuz avdan çok iyi anlar. Tek ihtiyacı, yaşlı bir köpeğin ona yol göstermesidir."

"Umarım bir yaban kazıyla yetinmek zorunda kalmayız," diye araya girdi Bay Merryweather karamsarca.

"Bay Holmes'a güvenebilirsiniz bayım," dedi polis memuru gururla. "Gerçi, biraz fazla teorik ve fantastik yöntemleri vardır ama aslında kendisi doğuştan dedektiftir. Sholto cinayeti ve Agra Hazinesi macerasında olduğu gibi, resmi kaynaklardan daha doğru tahminlerde bulunduğu olmuştur bir iki kez."

"Siz böyle diyorsanız Bay Jones, mesele yok," dedi yabancı saygıyla. "Yine de itiraf etmeliyim ki briçi özledim. Yirmi

yedi yıldır ilk kez bir cumartesi gecesini briç oynamadan geçiriyorum."

"Bana kalırsa," dedi Sherlock Holmes, "şimdiye kadarki en büyük bahsinizi bu gece oynayacaksınız; hem de en heyecanlı bir partide. Sizin için Bay Merryweather, bahis konusu olan 30.000 sterlin; sizin içinse Jones, istediğiniz adamın elinize düşmesi."

"John Clay bir katil, hırsız, soyguncu ve sahtekâr. Kendisi henüz genç bir adam, Bay Merryweather, ama mesleğinin zirvesinde. Emin olun, kelepçelerimi Londra'nın bütün suçlularının yerine en çok onun bileklerinde görmek isterdim. Çok ilginç bir adam şu John Clay. Büyük babası bir kraliyet düküymüş ve kendisi de Eton ve Oxford'da okumuş. Zekâsı da parmakları kadar işlek; hangi taşı kaldırsak altından o çıkıyor ama bugüne kadar bir türlü yakalayamadık. Bir bakıyorsunuz, bu hafta İskoçya'da bir soygun düzenliyor, derken ertesi hafta Cornwall'da bir yetimhane açmak için para topluyor. Yıllardır izini sürüyorum ama şimdiye kadar yüzünü bir kez bile göremedim."

"Bu gece sizi onunla tanıştırmaktan zevk duyacağım," dedi Holmes. "Ben de birkaç kez John Clay'le karşılaştım ve mesleğinin zirvesinde olduğu konusunda size katılıyorum. Bu arada saat onu geçiyor; yola çıkalım. Siz ikiniz ilk faytonu alın, Watson'la ben ikinci arabayla sizi takip ederiz."

Sherlock Holmes uzun yolculuk boyunca pek konuşmadı. Arabanın koltuğuna yaslanıp o gün öğleden sonra dinlediği bir melodiyi mırıldanmaktaydı. Gazla aydınlatılan parke yollarda sarsılarak, sonu gelmeyen dönemeçli sokaklardan geçtikten sonra, nihayet Farrington Sokağı'na ulaştık.

"Bilmecenin çözümüne çok yaklaştık," diye konuşmaya başladı dostum. "Şu Merryweather, banka müdürüdür ve bu meseleyle bizzat ilgileniyor. Jones'u da yanımıza almanın iyi olacağını düşündüm. İşinde tam bir ahmak olmasına rağmen aslında fena adam değildir. Tek bir iyi tarafı var; o da birine kancayı taktı mı bir aslan kadar cesur ve bir keçi kadar inatçı olması. İşte geldik, bizi bekliyorlar."

Sabah dolaştığımız kalabalık sokağa gelmiştik. Arabalardan indikten sonra, Bay Merryweather'ın önderliğinde dar bir yoldan geçtik, binanın yan kapısını vardık. Kapıyı açtığı anda, ucunda büyük demir bir kapının daha bulunduğu, küçük bir koridor çıktı karşımıza. Bu kapıyı da açtık, dolambaçlı ve taştan bir merdivenden indik, karşımıza ikinci bir demir kapı çıktı. Bay Merryweather durdu, bir fener yaktı; sonra da bizi, toprak kokan, karanlık bir geçitten yürüttü; üçüncü kapıyı açtı, her tarafta birbirine sınımsıkı bağlanmış kafesli sandıkların bulunduğu koca bir mahzene girdik.

"Yukarıda bir şey yok," dedi Holmes feneri yukarı kaldırıp çevresine bakarken. "Aşağıda da bir şey yok," dedi Bay Merryweather, bastonuyla, zemine döşenmiş taşlara vurarak. Birden şaşkın şaşkın yere eğildi, "Vay canına, çıkan sese bakılırsa aşağısı boş gibi!" dedi.

"Lütfen, biraz daha sessiz olun!" dedi Holmes sert bir şekilde. "Şimdiden bu araştırmanın başarısını tehlikeye soktunuz. Şu sandıklardan birinin üstüne oturup işimize burnunuzu sokmamanızı rica ediyorum."

Bay Merryweather, yüzünde kırılgan bir ifadeyle sandıklardan birinin üstüne tündü. Holmes ise diz çöktü, bir elinde fener, diğerinde büyüteç, taşların arasındaki çatlakları incelemeye

başladı. Birkaç saniye sonra ayaklarının üzerinde doğruldu ve büyütecini cebine koydu.

"En azından bir saat vaktimiz var," diye konuşmaya başladı, "çünkü rehinci, rahat yatağına girmeden harekete geçmezler. Sonra da hiç zaman kaybetmeden işe girişecekler, işlerini ne kadar kısa sürede bitirirlerse, kaçmak için de o kadar çok vakitleri olacak. Şu anda doktor, tahmin edebileceğin gibi, Londra'nın en büyük bankalarından birinin mahzenindeyiz. Bay Merryweather genel müdür ve sana Londra'nın büyük hırsızlarının bu mahzenle neden bu kadar ilgilendiklerini açıklayacaktır."

"Fransız altınımız yüzünden," diye fısıldadı müdür. "Soygun teşebbüsleri olabileceği konusunda birkaç kez uyarılmıştık zaten."

"Fransız altını mı?"

"Evet. Birkaç ay önce sermayemizi güçlendirmek için Fransa Bankası'ndan 30.000 Napolyon altını borç almıştık..İnsanlar, henüz paraları çıkarmadığımızı ve hâlâ mahzende sakladığımızı duydular. Şu an üstünde oturduğum sandığın içinde, kurşun bölmeler de 2000 Napolyon altını var. Şu anki altın rezervimiz normalde tek bir şubede saklanamayacak kadar çok. Bu yüzden banka müdürleri bu konuda endişeli."

"Çok da haklı oldukları ortaya çıkmış durumda," diye fikrini belirtti Holmes. "Artık küçük planımızı uygulamaya geçirmenin zamanı geldi. Bir saat içinde kesin sonuca ulaşacağımızı umuyorum. Bu arada, Bay Merryweather, feneri söndürüverin."

"Karanlıkta mı kalacağız yani?"

"Korkarım öyle! Yanımda bir deste oyun kâğıdı getirmiştım. Dört kişi olduğumuza göre kâğıt oynayabiliriz diye düşünmüştüm, ama rakibimiz hazırlıklarını tamamlamış. Onun için ışık yakarak riske giremeyiz. her şeyden önce pozisyonlarımızı kararlaştırmalıyız. Bunlar gözü pek adamlardır ve biz her ne kadar onlara nazaran avantajlı durumda olsak da dikkat etmezsek bu işten zararlı çıkabiliriz. Ben şu sandığın arkasına saklanayım, siz de şuradakilerin. Ben üstlerine ışık tuttuğum anda hücumla geçeriz. Watson, eğer ateş edecek olurlarsa, hiç düşünmeden vur onları."

Tabancamı atışa hazır durumda tahta sandığın üzerine koydum, kendim de sandığın arkasına gizlendim. Holmes feneri söndürüp bizi zifiri karanlıkta bıraktı. Daha önce böylesi bir karanlığı hiç görmemiştım. Sadece kızmış metal kokusu her an için yanmaya hazır lambanın varlığını kanıtlıyordu. Sinirlerim beklemekten gerilmişti, mahzenin üzerimize birdenbire çöken karanlık, soğuk ve nemli havasında bunaltıcı ve uğursuz bir şey varmış gibiydi.

"Tek bir kaçış yolları var," diye fısıldadı Holmes. "O da evin arkasından Saxe-Coburg Meydanı'na çıkmak. Umarım sizden rica ettiğim şeyleri yerine getirmişsindir, Jones?"

"Ön kapıda bir müfettiş ve iki polis memuru nöbette bekliyor."

"O zaman tüm çıkış yollarını kapattık demektir. Şimdi sessizce bekleyelim."

Zaman nasıl da geçmek bilmiyordu. Sadece bir saat on beş dakika geçmişti, ama bana, sanki gece bitmiş ve şafak

sökmeye başlamış gibi gelmişti. Kıpırdanmaktan korktuğum için bacaklarım yorgunluktan kaskatı kesilmişti. Sinirlerim o kadar gerilmiş ve kulaklarım o kadar keskinleşmişti ki, sadece yanımdakinin hafif nefes alışlarını duymakla kalmıyor, iri cüsseli Jones 'un hırıltısını, banka müdürünün iniltisinden ayırt bile edebiliyordum. Önümdeki sandığın üzerinden baktığımda döşemeyi görüyordum. Derken odada bir ışık fark ettim.

İlk başta döşemenin taşına yansıyan parlak bir leke şeklindeydi, sonra gittikçe uzayarak sarı bir çizgi haline geldi. O anda döşemenin taşları usulca yarıldı ve aralarından bir el çıkıverdi. Işığın aydınlattığı döşemeye parmaklarıyla dokunan, kadın elini andıran beyazlıkta bir eldi bu. Bir dakika, belki bir dakikadan da fazla bir süre çarpık parmaklarıyla eli dışarı uzanıverdi. Sonra ortaya çıktığı gibi hızla gözden kayboldu. Taşların arasından sızan donuk ışığın dışında yine karanlığa gömülmüştük. Fakat çok geçmeden, beyaz taşlardan biri, gıcırtilı bir sesle yana doğru kaydırıldı; dört köşeli bir delik ortaya çıktı ve bu delikten bir fener ışığı sızmaya başladı. Aradaki boşluktan, küstah bakışlı, genç bir erkek yüzü çıktı ve çevresine dikkatle baktıktan sonra kendini yukarı çekti. Deliğin her iki tarafından önce birer el, sonra omuzlar, kalça ve dizler görüldü. Adam hemen deliğin başında durarak bir eliyle aşağıdan yardımcısını çekti çıkardı; o da kendi gibi esnek ve kısa boyluydu, soluk bir yüzü ve kıpkızıl saçları vardı.

"Herşey yolunda," diye fısıldadı. "Keskiyle torbaları getirdin değil mi? Allah kahretsin! Atla Archie, atla; kaç; ben burada idare ederim."

Sherlock Holmes daha önce fırlamış ve adamı yakasından tutmuştu. Diğeri delikten kayboldu, Yırtılan kıyafetin sesini duydum; herifin ceketinin ucu yırtılarak Jones'un elinde kalmıştı. Işık adamın tabanca tutan elini aydınlattı ama o anda Holmes'ün av kırbacı adamın bileğinde şakladı ve tabanca yere düştü.

"Artık çok geç, John Clay," dedi Holmes cesurca. "Hiç şansın yok."

"Görüyorum," diye cevap verdi adam tam bir kayıtsızlık içinde. "Ama anladığım kadarıyla arkadaşım yakayı kurtarmış. Kaçarken ceketini size hatıra bıraktı galiba."

"Onu kapıda üç kişi bekliyor." dedi Holmes.

"Vay canına! her şeyi çok iyi ayarlamış olduğunuz açıkça görülüyor. Sizi tebrik etmeliyim."

"Ben de sizi," diye cevap verdi Holmes. "Kızıl saç fikriniz alışılmadık ve etkiliydi."

"Az sonra suç ortağını görürsün," dedi Jones. "Kodese girmek için sabırsızlanıyor. Ellerini uzat da bileziklerini takayım."

"Şu kirli ellerinizi üstüme sürmemenizi rica edeceğim," dedi adam, kelepçeler bileklerine takılırken. "Siz daha farkında olmayabilirsiniz ama damarlarımda asil bir kan dolaşıyor. Ayrıca, benimle konuşurken 'beyefendi' ve 'lütfen' demeyi ihmal etmemenizi rica ediyorum."

"Pekâlâ," dedi Jones, alaycı bir şekilde bakarak. "Beyefendi benimle yukarı çıkıp dışarıda bekleyen arabaya binerek karakola kadar gelme nezaketini gösterir miydi acaba?"

"Bak böylesi daha iyi," dedi Clay neşeyle. Önümüzde saygıyla eğilerek bizi selamladı, sonra dedektifin nezaretinde sessizce gitti.

Mahzenden çıkarken Bay Merryweather söze atıldı: "Bay Holmes bankamızın size nasıl teşekkür edeceğini ve bu zahmetinizi nasıl ödeyeceğimizi gerçekten bilmiyorum. Şimdiye kadar gördüğüm en büyük banka soygunu girişimini mükemmel bir şekilde tespit ederek önlediniz."

"Bay John Clay'le halletmem gereken bir iki hesabım daha var," dedi Holmes.

"Yaptığım bir-iki ufak masraf dışında bankanızın bana para ödemesine gerek yok. Ben zaten Kızıl Saçlılar Kulübü'nün garip hikâyesini çözerek ve böyle benzersiz bir deneyim yaşayarak fazlasıyla ödüllendirilmiş oldum."

Ertesi sabah Baker Sokağı'nda sabahın ilk saatlerinde viski-sodamızı yudumlarırken, "Görüyorsun ya Watson," dedi Holmes, "gerek bu fantastik kulüp ilanının, gerekse ansiklopedi kopyalama meselesinin, bu pek zeki olmayan rehinciyi günde birkaç saat ayak altından çıkarmak için uydurulmuş olduğunu daha başından anlamıştım. Gerçekten garip bir yol ama herhalde daha iyisini bulamazlardı. Hiç şüphesiz bu fikir, dahi Clay'in aklına suç ortağının saç renginden gelmiş olmalı. Rehinci için haftada 4 sterlin, binlerle oynayan bu adamlar için önemsiz bir yemdi. Birlikte ilanı verdikten sonra, biri geçici çıraklık rolünü, diğeri de işveren rolünü oynayarak rehincinin sabahları ortalıkta görünmemesini sağladılar. Çırağın yarım maaşa çalışmayı kabul ettiğini ilk duyduğumda, bu işe girmesini paradan başka bir amaca bağlamak gerektiğini anlamıştım."

"Peki, amacın ne olduğunu nasıl tahmin ettin?"

"Evde bir kadın olsaydı başka türlü bir entrika olmalı diye düşünebilirdim. Ama böyle şey yoktu. Adamın sadece küçük bir dükkânı vardı ve evinde böyle ince hazırlıklara ve harcamalara değecek cinsten eşya, para falan da yoktu. O halde evin dışında birşeyler olmalıydı. Ama nasıl bir şey? Bir an için çırağın fotoğraf tutkunluğu, bodruma inişini hatırıma geldi. Bodrum katı... İşte bu! Karmâşık meselenin cevabı orada saklıydı. Bu gizemli çırağı sorup soruşturdum ve Londra'nın en soğukkanlı, en cesur suçlularından biriyle karşı karşıya olduğumu öğrendim. Çıracak bodrumda, daha doğrusu mahzende birşeyler yapıyordu; hem de aylar boyunca, günde bir iki saatlik bir şey. Düşündüm; bu ne olabilirdi? Olsa olsa o evden diğer bir binaya giden bir tünel kazmak.

"Seninle olay yerine gittiğimizde buraya kadarını biliyordum. Bastonumla kaldırıma vurunca sen şaşırmıştın.. Mahzenin öne mi yoksa arkaya doğru mu genişletildiğini öğrenmek için yaptım bunu. Öne doğru değildi. Sonra zili çaldım ve tam beklediğim gibi, kapıyı çıracak açtı. Daha önce de birkaç kez karşıma çıkmıştı ama hiç göz göze gelmemiştik. Yüzüne pek bakmadım bile. Görmek istediğim dizleriydi. Ne kadar yıpranmış, kırışmış ve lekeli olduklarını sen de fark etmişsindir herhalde. Bu hali, saatler süren köstebekliğini gösteriyordu. Geriye tek bir soru kalmıştı, bunu ne için yaptıkları. Köşeyi döndüğümde City and Suburban Bankası'nın dostumuzun eviyle sırt sırta olduğunu gördüm. Artık problemi çözdüğümünden emindim. Sen konserden eve dönerken, ben hem Scotland Yard'ı hem de banka müdürünü aradım; sonrasında neler olduğunu biliyorsun."

"Peki, soygunu bu gece yapacaklarını nereden anladın?" diye sordum.

"Kulüp bürosunu kapatmış olmaları, artık Bay Jabez Wilson'in varlığını önemsemediklerini gösteriyordu, senin anlayacağın tünel tamamlanmıştı. Ama bir an önce tüneli kullanmaları gerekiyordu, çünkü altın külçelerinin er ya da geç götürüleceğini biliyorlardı. Cumartesi bunun için en uygun gündü çünkü kaçmaları için onlara iki gün kazandırırđ.İşte bu nedenle onların bu gece geleceklerine emindim."

"Şahane bir çözüm!" diye atıldım, hayranlık duygumu daha fazla bastıramayarak. "Uzun bir zincir ama her halkası yerine oturuyor."

"Bu düşünce oyunu beni can sıkıntısından da kurtardı," diye cevap verdi esneyerek. "Ama ne yazık ki bu sıkıntının yine üstüme çökmeye başladığını hissediyorum. Bütün hayatım, geçim sıkıntısı denen şeyden kaçmakla geçiyor. Böyle ufak tefek problemler bana bu konuda yardımcı oluyor."

"Öte yandan insanlığın hayrına çalışıyorsun," dedim.

Omuzlarını silkti. "E, belki de öyle, yaptıklarım pek de değersiz sayılmaz galiba. Ne demiş Gustave Flaubert, George Sand'a yazdığı mektupta: *'L'homme c'est rien - l'oeuvre c'est tout.'*"

Bir Kimlik Vakası

Sherlock Holmes'la birlikte Baker Sokağı'ndaki evde şöminenin karşısında oturuyorduk. "Aziz dostum," diye söze girdi, "hayat, insan aklının alabileceğinden çok daha gariptir. Bizler aslında sıradan denen şeyleri çoğu zaman hayal bile edemeyiz. Şayet ikimiz şu pencereden el ele uçup, bu büyük şehrin üzerinde dolaşarak çatıları hafifçe kaldırıp aşağıda olup biten garipliklere, sıra dışı tesadüflere, planlara, niyetlere ve nesilden nesle süren harika olaylar zincirine bakabilseydik, aslında alışıldık ve önceden tahmin edilebilir sonuçlarıyla insan ürünü eserlerin hepsi, yararsız ve sönük bir hal alırdı."

"Bundan emin değilim," diye cevap verdim. "Gazetelerde gördüğümüz bütün olaylar istisnasız oldukça açık ve yeterince kaba gibi görünüyor. Polis raporlarıysa aşırı derecede gerçekçi ama yine de kabul etmeliyiz ki sonuç ne fantastik ne de sanatsal."

"Gerçekçi bir etki yaratabilmek için belli şeyleri seçip ayıklayabilmek gerekir," dedi Holmes. "Bir polis memuru basmakalıp şeyler üzerinde dururken, bir gözlemci, meselenin özünü oluşturan ayrıntılara bakar. Duruma göre bazen sıradan olandan daha olağanüstü bir şey yoktur."

Gülümseyerek kafamı salladım. "Neden böyle düşündüğünü gayet iyi anlayabiliyorum," dedim. "Üç ayrı kıtada çaresiz kalmış herkese yardım ve tavsiyede bulunan senin gibi birinin devamlı garip ve şaşırtıcı olaylarla karşılaşması doğaldır. Ama şuna bir baksana!" Yerden sabah gazetesini aldım.

"Şimdi küçük bir test yapalım. Karşıma çıkan ilk başlık şöyle: 'Bir kocanın karısına yaptığı acımasızlık'. Altında yarım sütun haber var ama okumama gerek kalmadan ne kadar bilindik bir mesele olduğunu kestirebiliyorum. Her zaman olduğu gibi işin içinde başka bir kadın, alkol, itişme, kavga, yaralama, sevecen kız kardeş veya ev sahibesi vardır mutlaka. En kötü yazar bile bu kadar kaba yazamazdı."

Holmes gazeteyi alıp bir göz attıktan sonra "Aslında verdiğin örnek, tezini savunman açısından uygun değil," dedi. "Dundas boşanma vakası bu. Bu vakayla bağlantılı bazı küçük meseleleri çözmelerine yardım etmişim. Adam ağzına bir damla bile içki sürmezdi, hayatında da başka bir kadın yoktu ve kadının şikâyetçi olduğu davranış, kocasının her yemekte takma dişlerini çıkararak kadına fırlatıyor olmasıydı. Takdir edersin ki, bu kadarını sıradan bir hikâyeci bile hayal edemez. Biraz enfiye al Doktor ve verdiğin örneği çürüttüğümü itiraf et."

Kapağının ortasında büyük bir ametist taşı olan altın rengi enfiye kutusunu uzattı. Kutunun cafcacı mütevazı ve basit hayatına o kadar aykırı duruyordu ki yorum yapmadan edemedim.

"Tabii," dedi, "seni birkaç haftadır görmediğimi unutmuşum, Irene Adler vakasında yardım ettiğim için Bohemya Kralı'ndan küçük bir hediye bu."

"Ya yüzük?" diye sordum, parmağında parıldayan göz kamaştırıcı pırlantaya bakarak.

"O, Hollanda kraliyet ailesinden. Fakat çok hassas bir mesele olduğu için bir iki vakamı kayda geçme iyiliğinde bulunmuş sana bile anlatamam."

"Peki, Şu an elinde bir vaka var mı?" diye sordum merak içinde.

"On-on iki civarında, ama hiçbirinin ilginç bir yanı yok. Önemli olmasına önemliler ama ilginç değiller. Ama Şu kaniya vardım ki önemsiz meselelerde çoğu zaman bir gözlem alanı ve araştırma zevki veren sebep-sonuç analizi bulunur. Daha büyük suçlar büyük ihtimalle daha basit olurlar, çünkü suç ne kadar büyükse, ardındaki amaç da genellikle o kadar belirgin olur. Bu vakalarda, Marsilya'dan aldığım karmâşık vaka hariç, ilgi çekici hiçbir Şeye rastlayamazsın. Belki birazdan daha ilgi çekici bir Şeyle karşılaşabiliriz, çünkü yanılmıyorsam, bu gelen, müşterilerimden biri."

Sandalyesinden kalkmış, hafifçe aralanmış perdenin arkasından sıkıcı ve renksiz Londra sokağını seyrediyordu. Omzunun üzerinden baktığımda, iri yarı bir kadın gördüm. Kadının boynunda büyük bir kürk, kafasında ise Düşes Devonshire tarzına uygun olarak kulağını örtecek Şekilde yerleştirilmiş geniş kenarlı, kırmızı tüylü bir Şapka vardı. Bu geniş zırhının altından tedirgin ve tereddütlü gözlerle penceremize bakıyordu. İleri geri sallanıyor ve gergin bir halde eldivenlerinin düğmeleriyle oynuyordu. Derken aniden, denize dalar gibi yola atlayıp karşıya geçti; çok geçmeden zilin sertçe çaldığını duyduk.

Holmes sigarasını Şömine ateşine atarken "Bu belirtileri daha önce de görmüştüm," dedi. "Kaldırımda o Şekilde sallanıp durması bir aşk meselesi olduğunu gösteriyor. Öğüt almak istiyor ama meselenin hassasiyetinden dolayı birine açılıp açılmak konusunda kendinden emin değil. Şurası bir gerçek ki, bir kadın bir erkek tarafından aldatılmışsa artık

sallanmaz, onun yerine zili acı acı çalar. Bu durumda bir aşk meselesi olduğunu, ama kızın sinirli olduğu kadar şaşkın ve kederli olduğunu düşünebiliriz. Zaten kendisi de şüphelerimizi bizzat ortadan kaldırmak için geliyor."

Dostum bunları söylerken kapı çalındı ve hizmetçi çocuk, Bayan Mary Sutherland'i takdim etti. Kadın, küçük, esmer çocuğun arkasında bütün görkemiyle duruyordu, küçük bir takanın ardında duran ihtişamlı bir denizci gibi. Sherlock Holmes, kadını, kendine özgü kibar ve rahat tavırlarıyla karşıladı. Kapıyı kapattıktan sonra koltuğu gösterdi ve yine kendine özgü dalgın bakışlarıyla kadını süzmeye başladı.

"Sizce de," dedi, "gözleriniz bozuk olduğu halde daktiloyla bu kadar çok yazı yazmak biraz zor değil mi?"

"Başlangıçta zordu," diye cevap verdi kadın, "ama şimdi bakmadan da harflerin nerede olduğunu biliyorum." Sonra kadın söylediklerinin ne manaya geldiğini fark edince şiddetle irkildi. Geniş ve anlayışlı yüzünde beliren korku ve şaşkınlık dolu bir ifadeyle baktı.

"Hakkımda bir şeyler duymuş olmalısınız Bay Holmes," diye bağırdı, "yoksa bunları nasıl bilebilirsiniz ki?"

"Önemsiz bir mevzu," dedi Holmes gülerek. "Bir şeyleri bilmek benim işim.

Belki de başkalarının gözden kaçırdıkları şeyleri görebilmeyi öğrendiğim içindir. Aksi halde bana niye gelesiniz ki?"

"Bayan Etherege tavsiye ettiği için size geldim, beyefendi. Polis dâhil herkes öldü diye kocasından umut kesmişken onu

nasıl kolaylıkla bulduğunuzu anlattı bana. Ah, Bay Holmes, umarım benim meselemi de aynı başarıyla çözersiniz. Zengin değilim, ama daktiloyla kazandıklarım dışında yılda yüz sterlinlik bir gelirim var; Bay Hosmer Angel'a ne olduğunu öğrenmek için hepsini feda edebilirim."

Parmaklarını birleştirip gözlerini tavana diken Holmes, "Niçin buraya gelirken o kadar acele ettiniz?" diye sordu.

Bayan Mary Sutherland'in ifadesiz yüzünde yine şaşkın bir bakış belirdi. "Evet, evden bir hışımla çıktım," dedi; "çünkü babam olacak Bay Windibank'ın rahatlığı beni deli ediyordu. Polise gitmeyi veya size gelmeyi reddediyordu; üstelik kimseye bir zarar gelmediğini söyleyerek bir şeyler yapmaya yanaşmaması beni adeta çileden çıkarıyordu; ben de kendi başımın çaresine bakıp doğruca size geldim."

"Babanız," dedi Holmes, "üvey galiba. Soy ismi farklı olduğuna göre."

"Evet, üvey babam. Benden yalnızca beş yıl iki ay büyük olmasına rağmen ona baba dememin gülünç olduğunu biliyorum."

"Peki, anneniz sağ mı?"

"Evet, annem sağ. Babamın ölümünden çok kısa bir süre sonra evlenmesine pek sevinmedim Bay Holmes, hem de kendinden neredeyse on beş yaş genç olan biriyle. Babam Tottenham Court Yolu'nda tesisatçılık yapardı ve öldükten sonra ardında düzgün bir iş bıraktı. Annem, ustabaşı Bay Hardy'yle birlikte bir süre işi yürüttü ama Bay Windibank, dükkânı sattırdı anneme; kendisi para işlerinde çok iyi olduğu için bunun daha kârlı olacağına ikna etti annemi. Nitekim

hisseler ve faizlerin karşılığında toplam 4700 sterlin kadar para aldılar. Zaten babam hayatta olsaydı bu kadarını asla kazanamazdı."

Sherlock Holmes'ün böyle savruk ve önemsiz bir hikâyeye tahammül göstermemesini beklerdim, ama aksine, büyük bir dikkat ve ilgiyle dinliyordu.

"Sizin küçük kazancınız," diye sordu, "bu işten mi geliyor?"

"Yo, hayır bayım. O tamamen ayrı. Auckland'deki Ned amcamdan kaldı bana. Hisseler Yeni Zelanda borsasında yüzde 4,5 veriyor. Anapara iki bin beş yüz sterlin, ama ben sadece faizini alabiliyorum."

"Çok ilginç," dedi Holmes. "Yılda yüz sterlin gibi bir gelikle gezip tozup gününüzü gün ediyorsunuzdur tabii. Ne de olsa bekâr bir kadın yılda 60 sterlinle bile gül gibi geçinip gidebilir bence."

"Bundan daha azıyla da geçinebilirim Bay Holmes, ama takdir edersiniz ki evde kaldığım sürece onlara yük olmak istemiyorum, bu yüzden paramı kullanmalarına izin veriyorum. Bay Windibank, faizi çekerek anneme veriyor. Ben de daktilodan kazandıklarımla güzel güzel geçinebiliyorum. Sayfa başına iki peni kazanıyorum ve günde on beş-yirmi sayfa yazabiliyorum."

"Durumunuzu apaçık anlattınız," dedi Holmes. "Bu, dostum Dr. Watson. Kendisinin önünde rahatça konuşabilirsiniz. Şimdi rica etsem bize Bay Hosmer Angel'la ilişkinizi anlatabilir misiniz?"

Bayan Sutherland'in yüzü kızardı ve gergin bir halde ceketinin kenarını kıvırmaya başladı. "Onunla havagazi işçilerinin balosunda tanıştık." dedi. "Babam hayattayken dernek sürekli bilet gönderirdi. Ölümünden sonra da bizi unutmadılar ve anneme bilet göndermeye devam ettiler. Bay Windibank baloya gitmemizi istemiyordu. Aslına bakarsanız hiçbir yere gitmemizi istemiyordu. Bir keresinde bir pazar okuluna kaydolmak istediğimde çılgına dönmüştü. Fakat bu sefer gitmeye kararlıydık; hem ne hakla bize engel olabilirdi ki? Oradakilerin bize göre insanlar olmadığını söylüyordu; oysa hepsi babamın arkadaşlarıydı. Sonra da benim giyecek doğru düzgün bir elbisemin olmadığını bahane etmeye başladı. Oysa çekmecesinden pek çıkarmadığım mor renkli kadife bir elbisem vardı; pekâlâ onu giyebilirdim. Sonunda yıldırma çabaları işe yaramayınca iş için Fransa'ya gitti, biz de, annem ile ben eski ustabaşımız Bay Hardy ile birlikte baloya gittik. İşte Bay Hosmer Angel'la da orada tanıştım."

"Bay Windibank baloya gittiğinizi öğrenince çok kızmış olmalı," dedi Holmes.

"Yo hayır, hiç olumsuz tepki vermedi. Hatırladığım kadarıyla gülüp omuzlarını silkti. Bir kadını bir şeyden mahrum etmeye çalışmanın hiçbir işe yaramayacağını çünkü kadının ne yapıp edip yine kendi bildiğini okuyacağını söyledi."

"Anlıyorum. Demek bu Bay Hosmer Angel'la baloda tanıştınız."

"Evet beyefendi. Onunla o gece tanıştım. Ertesi gün arayıp sağ salim eve gidip gitmediğimizi sordu. Daha sonra da onunla buluştuk; yani ben yürüyüş yapmak için iki kez onunla

buluştum Bay Holmes. Sonra babam eve dönünce Bay Hosmer Angel artık bizim eve gelemez oldu."

"Niye?"

"şey, babam böyle şeylerden hoşlanmaz. Elinden gelse hiç ziyaretçi kabul etmeyecek. Bir kadının kendi aile çevresi içinde mutlu olması gerektiğini söyler hep. Oysa anneme de hep dediğim gibi, bence bir kadın kendi çevresini oluşturmalı. Benin de henüz çevrem olmayınca..."

"Peki ya Bay Hosmer Angel? O sizi görmeye çalışmadı mı?"

"Babam bir haftalığına daha Fransa'ya gidecekti; bunun zerine Hosmer, bir mektup yazarak babam gidene kadar grşmememizin daha iyi ve güvenli olacağını söyledi. Bu arada yazışabiliyorduk; o her gün yazıyordu. Babamın öğrenmesine fırsat vermemek için mektupları sabah alıyordum."

"O sıralar bu beyefendiyle nişanlı mıydınız?"

"Ah evet, Bay Holmes. İlk buluşmamızdan sonra nişanlandık. Hosmer, Leadenhall Sokağı'nda bir büroda veznedarlık yapıyordu... Ve..."

"Ne bürosu?"

"En kötüsü de bu ya Bay Holmes, bilmiyorum."

"Peki, nerede kaldığını biliyor musunuz?"

"Büroda yatıp kalkıyordu."

"Ve siz adresini bilmiyorsunuz, öyle mi?"

"Bilmiyorum. Bir tek Leadenhall Sokağı'nda olduğunu biliyorum."

"Mektuplarınızı hangi adrese gönderiyordunuz?"

"Elden verilmek üzere Leadenhall Sokağı Postanesi'ne. Şayet büroya gönderilirse bir kadından mektup alıyor diye diğer kâtiplerin diline düşebileceğini söyledi. Ben de onun yaptığı gibi daktiloyla yazmayı teklif ettim ama bunu da kabul etmedi; elle yazdığım zaman mektuplar gerçekten benden geliyor gibi oluyormuş, daktiloyla yazarsam aramıza makinenin girdiğini hissedermiş. Bu küçük ayrıntılar benden ne çok hoşlandığını ve beni ne kadar düşündüğünü gösteriyor Bay Holmes."

"Ben de öteden beri küçük şeylerin her zaman en önemli şeyler olduğunu savunurum," dedi Holmes. "Bay Hosmer Angel hakkında hatırladığınız başka küçük şeyler var mı?"

"Çok utangaç bir adamdı, Bay Holmes. Fazla göze batmaktan nefret ettiği için benimle gündüz yerine akşam gezmeyi tercih ediyordu. Çok kibar ve zarif bir beyefendiydi. Sesi bile inceydi. Genç yaşta bir boğaz hastalığı geçirmiş olduğu için sesinin böyle tereddüt dolu bir fısıltı gibi çıktığını söylemişti bir defasında. Her zaman sade, zevkli ve iyi giyinirdi. Benim gözlerim gibi onunkiler de zayıftı. Bu yüzden ışıktan korunabilmek için renkli gözlükler takıyordu."

"Peki, üvey babanız Bay Windibank Fransa'ya döndükten sonra ne oldu?"

"Bay Hosmer Angel, evimize geldi ve babam geri dönmeden evlenmeyi teklif etti. Çok ciddiydi ve ne olursa olsun ona sadık kalacağıma kitabın üstüne yemin ettirdi."

Annem bana yemin ettirmekte çok haklı olduğunu, çünkü bunun, aşkının bir işareti olduğunu söyledi. Zaten annem onu başından beri sevmiştir, hatta benden daha çok. Hafta içinde evlenmekten söz ettiklerinde babama ne diyeceğimizi sordum. Bunu kafama takmamamı, ona sonra haber verebileceğimizi, annemin bunu ayarlayabileceğini söylediler. Bu hiç hoşuma gitmemiştir Bay Holmes. Benden sadece birkaç yaş büyük olan üvey babamdan izin istemek gülünç geliyordu ama yine de böyle bir davranış hoşuma gitmedi. Bu nedenle Şirketin Fransa bürosunun bulunduğu Bordeaux'ya mektup yazdım, ama mektup tam da evleneceğim günün sabahı geri geldi."

"Öyleyse babanıza haber veremediniz mi?"

"Evet, bayım, çünkü babam, mektubu almadan İngiltere'ye doğru yola çıkmıştı."

"Hay aksi! Büyük talihsizlik. Evlilik cuma gününe ayarlanmıştı. Kilisede mi olacaktı?"

"Evet, beyefendi, sessiz sakın bir tören olacaktı. King's Cross yakınında bulunan St. Saviour kilisesinde düğün töreni, sonrasında da St. Pancras Oteli'nde kahvaltı. Hosmer bir faytonla geldi ama biz iki kişi olduğumuz için bizi o faytona bindirip kendisi de sokakta çevirdiği başka bir faytona bindi. Kiliseye ilk biz vardık ve onun faytonu geldiğinde inmesini bekledik ama hiç kimse inmedi. Faytoncu aşağı inip arabanın içine baktığında kimseyi göremedi! Faytoncu olanları anlayamadığını, çünkü adamın bindiğini bizzat kendi gözleriyle gördüğünü söyledi. Bunlar geçen Cuma oldu Bay Holmes ve o zamandan beri babamdan bir haber alamadık. Başına ne geldiğini öğrenmek istiyorum."

"Bence size çok yüz kızartıcı davranmış," dedi Holmes.

"Ah hayır bayım! Beni böyle ortada bırakamayacak kadar iyi ve nazik bir insandı. Bütün sabah boyunca, ne olursa olsun ona sadık kalmam gerektiğini söyleyip durmuştu. Bizi ayıracak beklenmedik bir şey olsa bile yemin ettiğimizi, bu yemini hiç unutmamamı ve kendisinin er ya da geç bu yemini yerine getireceğini söylemişti. Düğün sabahı için garip konuşmalardı ama sonrasında olanlar bu konuşmaların anlamlı olduğunu gösteriyor."

"Mutlaka öyledir. O halde siz Bay Angel'ın başına beklenmedik bir felâketin geldiğini düşünüyorsunuz."

"Evet. Önceden bir tehlikeyi sezmiş olmalı, yoksa niye o sözleri söylesin ki? Sanırım korktuğu şey başına geldi."

"Fakat o tehlikenin ne olabileceği konusunda hiçbir fikriniz yok, öyle mi?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Bir sorum daha var. Anneniz bu olayı nasıl karşıladı?"

"Öfkelendi ve bu konuyu bir daha açmamamı söyledi."

"Peki babanız? Ona da anlattınız mı?"

"Evet; bir şeyler olduğu konusunda bana katıldığını ve Hosmer'den yeniden haber alacağıma inandığını söyledi. Onun da dediği gibi, birilerinin beni kilise kapısına kadar getirip, sonra da terk etmesinin nasıl bir açıklaması olabilir ki? Şayet benden borç para almış olsaydı veya benimle evlenip paramın üstüne konsaydı bunu anlayabilirdim ama

Hosmer paradan hiç söz etmemişti. Zaten parama göz dikecek birine benzemiyordu."

"Öyleyse ne olmuş olabilir? Neden size hiç haber göndermiyor?"

"Ah, bunları düşünmekten neredeyse aklımı oynatacağım. Geceleri gözüme bir damlacık uyku girmiyor." Çantasından küçük bir mendil çıkardı ve mendile kapanıp hıçkırıklara gömüldü.

Holmes ayağa kalkarken "Sizin için meseleyle ilgileneceğim," dedi."Kesin bir sonuca ulaşacağımıza eminim. Müsadenizle meselenin bütün sorumluluğunu üzerime alıyorum, siz de bu konuyu daha fazla düşünmeyin artık. Öncelikle Bay Hosmer Angel nasıl sizin hayatınızdan çekip gittiyse, siz de onu hafızanızdan silmeye çalışın."

"Demek ki onu bir daha göremeyeceğimi düşünüyorsunuz?"

"Ne yazık ki öyle."

"Peki, ona ne olmuş olabilir?"

"Bu sorunun cevabını bulacağım, bana inanın. Şimdi rica etsem, Bay Angel'ın görünüşünden bahsedebilir misiniz? Bir de, mümkünse, sakladığınız mektupların bazılarını görmek istiyorum?"

"Geçen cumartesi Chronicle gazetesine onun için bir ilan vermiştim," dedi. "İşte, gazetenin kupürü. Bunlar da ondan aldığım mektuplardan dördü."

"Teşekkür ederim. Peki, sizin adresiniz?"

"Lyon Meydanı, No: 31, Camberwell."

"Bay Angel'ın adresini hiç öğrenemediniz. Peki, babanızın iş adresi nedir?"

"Fenchurch Sokağı'ndaki büyük şarap ithalatçısı Westhouse & Marbank'te çalışıyor."

"Teşekkür ederim. Her şeyi çok açık anlattınız. Belgeleri burada bırakın ve size verdiğim tavsiyeyi unutmayın. Bu meseleyi kapatın artık, hayatınızı daha fazla etkilemesine izin vermeyin."

"Çok kibarsınız Bay Holmes ama bunu yapamam. Hosmer'e sadık kalmalıyım. Geri döndüğünde ona hazır olmalıyım."

Abartılı şapkası ve boş yüz ifadesine rağmen, yalın inancında saygı uyandıran bir soyluluk taşıyordu ziyaretçimiz. Küçük kâğıt yığını masanın üstüne bıraktı ve çağrıldığı takdirde hemen geleceğine söz vererek gitti.

Sherlock Holmes, ellerini kavuşturup, ayaklarını uzatarak bir süre sessizce tavana baktı. Sonra, kendisine danışmanlık hizmeti yapan yağlı kilden eski piposunu raftan indirip yaktı ve bezgince sandalyesine yaslandı; piposundan kesif mavi dumanlar çıkarmaya başladı.

"Hayli ilginç bir çalışma olacak bu," diye söze girdi. "Kızın kendisi, önemsiz küçük sorunundan daha ilginç. Fihristime bakarsan, 1977'de Andover'de ve geçen yıl da Lahey'de buna benzer vakaların yaşandığını görürsün. Esasında fikir eski olmasına rağmen benim için tamamen yeni bir iki ayrıntı var. Kızın kendisi yeteri kadar bilgi verdi."

"Benim göremediğim birçok şeyi görmüş olmalısın," dedim.

"Göremediğin değil, fark edemediğin, Watson. Nereye bakacağını bilmediğin için önemli noktaları kaçırdın. Elbise kollarının önemini, başparmak tırnaklarının söylediklerini veya bir ayakkabı bağının verdiği bilgilerin ne kadar değerli olduğunu bir türlü anlatamadım sana. Söyle bakalım, kadının görüntüsünden sen neler çıkardın? Onu bana tarif et."

"Hım, üstünde kiremit kırmızısı bir tüyü olan kurşun rengi, geniş kenarlı bir şapka giyiyordu. Ceketini küçük siyah süslemeli ve siyah boncukluydu. Boynuna ve kollarına mor kadife parçalar dikilmiş koyu kahverengi bir elbisesi vardı. Sağ elindeki grimsi eldivenin işaret parmağı yıpranmıştı. Çizmelerine bakmadım. Küçük yuvarlak altın küpeleri vardı. Kaba ve rahat görünümüyle hali vakti yerinde biri olduğunu belli ediyordu."

Sherlock Holmes, ellerini hafifçe çırpıp kıkırdı.

"Bana sorarsan Watson, harika gidiyorsun. Sahiden iyi gözlemlemişsin. Önemli noktaları kaçırdığın bir gerçek ama metodu yakalamışsın ve renkleri çabucak yakalıyorsun. Yalnız, adamım, genel izlenimlere hiçbir zaman güvenme, hep ayrıntılara bak. Ben bir kadının ilkin elbise kollarına bakarım. Bir erkeğin ise pantolonunun dizlerine. Senin de gördüğün gibi bu kadının kollarında kadife vardı. Kadife izleri sergilemede çok yararlı bir malzemedir. Bilekten biraz yukarıdaki çift çizgi, bir daktilocunun masaya kolunu dayadığı yeri gösteriyor. Dikiş makinesi de buna benzer bir iz bırakır ama buradakinin aksine sol kolda ve başparmaktan uzakta oluşur. Sonra yüzüne baktığımda, burnunun her iki

yanındaki kelebek gözlüğün izini görünce, göz bozukluğu ve daktiloda yazmakla ilgili söylediklerim onu şaşırttı tabii."

"Beni de şaşırttı."

"Fakat her şey apaçık ortadaydı. Sonra çizmelerine baktığımda ben de şaşırdım. Çizmenin biri diğerine benzemiyordu. Garip görünüyorlardı. Birinin üstündeki toka hafif süslüken, diğerinki sadeydi. Birinin beş düğmesinden alttaki ikisi iliklenmişken, diğerinin birinci, üçüncü ve beşinci düğmeleri iliklenmişti. Öyleyse iyi giyimli genç bir kadınla karşılaştığında çizmelerinin tuhaf, düğmelerininse tam iliklenmemiş olduğunu görürsen evden aceleyle çıktığını rahatlıkla söyleyebilirsin."

"Peki, başka ?" diye sordum, her zamanki gibi dostumun bu keskin zekâsından, gayet etkilenmiş bir halde.

"Üstüne başına şöyle bir bakınca, evden ayrılmadan önce ama tamamen giyindikten sonra bir şeyler yazmış olduğunu fark ettim. Zaten sağ eldiveninin işaret parmağının yıpranmış olduğunu sen de görmüştün, ama hem eldivende, hem de parmakta mor bir mürekkep lekesi olduğunu fark etmedin galiba. Aceleyle yazarken kalemi mürekkebe fazla batırmış. Bu, sabah olmuş olmalı, aksi takdirde iz, parmak üzerinde bu kadar belirgin kalmazdı. Başlangıç için bunlardan bahsetmek eğlenceli olabilir ama artık işe dönmeliyim, Watson. Bay Hosmer Angel'ın ilandaki tarifini okuyabilir misin?"

Küçük gazete kupürünü ışığa tuttum.

"Bu ayın on dördüncü gününün sabahı Hosmer Angel adlı bir beyefendi kaybolmuştur.

Yaklaşık 1.70 boylarında, güçlü yapılı, soluk benizli, hafif kel, siyah saçlı, gür siyah favorili ve bıyıklı; renkli gözlük takıyor ve biraz konuşma zorluğu çekiyor. Son görüldüğünde, üstünde altın rengi Albert zinciri, ipek kuşaklı siyah bir frak, gri Harris tüvit pantolon ve kahverengi tozluklu çizmeler vardı. Leadenhall Sokağı'nda bir büroda çalıştığı biliniyor. Görenlerin..."

"Bu kadarı yeterli," dedi Holmes. "Mektuplara gelince," diye devam etti, onlara göz atarak, "çok sıradanlar. Balzac'tan yaptığı bir alıntı dışında Bay Angel'la ilgili hiçbir ipucu yok. Fakat şüphesiz senin de dikkatini çekeceğini düşündüğüm önemli bir nokta var."

"Hepsi daktiloyla yazılmış," diye fikrimi belirttim.

"Bunla bitmiyor, isim-imza kısmı da daktiloyla yazılmış. Dipteki küçük 'Hosmer Angel' yazısına bak. Gördüğün gibi tarih var ama Leadenhall Sokağı dışında hiçbir şeyin belirtilmemesi şüphe uyandırıyor. Fakat bu imza meselesi bir şeyi apaçık gösteriyor."

"Neyi?"

"Azizim, bunu hâlâ göremediğini söyleme bana."

"Herhangi bir durumda aleyhine kullanılmaması için elle imza atmaktan kaçınmış olmalı."

"Hayır, amaç bu değil. Meseleyi açıklığa kavuşturmak için iki mektup yazmam gerekiyor. Birini şehirdeki bir şirkete; diğerini de genç kadının üvey babası Bay Windibank'a; ondan yarın akşam saat altıda bizi görmeye buraya gelmesini rica edeceğim. Sanırım erkek akrabalarla işimiz olacak."

Mektuplara cevap gelene kadar yapabileceğimiz bir şey olmadığından küçük problemimizi bir süreliğine rafa kaldırabiliriz, Watson."

Dostumun akıl yürütme yeteneğine ve olağanüstü enerjisine inandığım için, bu benzersiz vakayla ilgilenirken gösterdiği kararlı ve rahat tavrının sağlam nedenleri olduğunu düşündüm. Sadece bir kez başarısızlığa uğradığını gördüm, o da Bohemya Kralı ve Irene Adler'in fotoğrafıyla ilgili vakada. Fakat Dörtlerin Yemini ve Kızıl Soruşturma vakalarını göz önüne aldığımda, Holmes'ün çözemediği bir olay gerçekten de arapsaçı olmalı diye düşünürüm. Onu, siyah kil piposunu tütürürken yalnız bıraktım. Ama ertesi akşam geldiğimde, Bayan Mary Sutherland'in kayıp güveyinin kimliğiyle ilgili bütün ipuçlarının elinin altında olacağından emindim.

O günlerde üzerine yoğunlaşmak zorunda kaldığım, işimle ilgili önemli bir mesele vardı. Ertesi günü bir hastamın başucunda geçirmek zorunda kaldım. Ancak saat altıya doğru serbest kalabildim. Bu küçük vakanın sır perdesinin aralanmasını kaçırmayayım diye bir faytona atladım ve doğruca Baker Sokağı'nın yolunu tuttum. Vardığımda, Sherlock Holmes'u tek başına otururken buldum. Uzun, ince vücuduyla koltuğa gömülmüş, yarı uykulu bir halde karşıladı beni. Çevredeki şişe barikatı, deney tüpleri ve hidroklorik asidin yakıcı kokusu, bütün gününü o çok hoşlandığı kimyasal çalışmalarla geçirdiğini gösteriyordu.

"Ee, çözdün mü bari?" diye sordum içeri girdikten sonra.

"Evet. Barit bisülfatmış."

"Hayır, hayır, vakayı kastediyorum!" diye bağırdım.

"Ha, onu mu? Ben de üzerinde çalıştığım tuzu sordun sandım. Dün bazı ayrıntıların ilginç olduğunu söylemişim, ama meselenin gizemli bir yanı yoktu. Ne yazık ki tek sorun, suçluyu cezalandıracak bir kanun olmaması."

"Kimmiş peki ve ne diye Bayan Sutherland'i terk etmiş?"

Daha soru ağzımdan yeni çıkmış ve Holmes'ün cevap vermesine ramak kalmıştı ki önce koridordaki ayak seslerini, sonra da kapının çalındığını duyduk.

"Bu gelen, kızın üvey babası Bay James Windibank olmalı," dedi Holmes. "Saat altıda geleceğini yazmıştı. Buyrun!"

Tıraşlı ve soluk yüzlü, belirgin şekilde kaçamak tavırlı bir adam girdi içeriye. Otuz yaşlarında görünen bu adam son derece keskin ve delici gri gözlere sahipti, iri yapılı ve orta boyluydu. Bize sorgulayıcı bir bakış attı, parlak şapkasını büfenin üzerine koydu ve usulca selam vererek en yakın sandalyeye sindi.

"İyi akşamlar Bay James Windibank," dedi Holmes. "Sanırım, saat altıda buluşmamızı kabul eden, daktiloyla yazılmış bu mektup sizin."

"Evet beyefendi. Biraz geç kaldığım için özür dilerim, ama bilirsiniz işte, elimde olmayan nedenler var. Bayan Sutherland küçük sorunuyla canınızı sıktığı için üzgünüm, ne de olsa kirli çamaşırların ortaya dökülmesinden hiç hoşlanmam. Buraya gelmesine hiç razı değildim, ama siz de fark etmişsinizdir, kendisi çok heyecanlı ve fevri bir kızdır ve bir konuda kararını vermişse ölseniz yolundan döndüremezsiniz. Resmi polisle bir bağlantınızın olmadığını bildiğimden durumu

umursamadım ama yine de böyle ailevi bir problemin duyulması hiç hoş değil. Hem boşu boşuna bir çaba bence, çünkü şu Hosmer Angel'ı bulabileceğinizi pek sanmıyorum."

"Tam tersi," dedi Holmes sessizce, "Bay Hosmer Angel'ı bulacağıma inanmak için yeterince nedenim var."

Bay Windibank şiddetle irkildi ve eldivenlerini elinden düşürdü. "Neymiş o nedenler? Duymak için sabırsızlanıyorum," dedi.

"Garip olan şu ki," diye söze başladı Holmes, "bir daktilonun da bir insanın el yazısı gibi kendine has özellikleri vardır. Kullanılmış iki daktilo tıpatıp aynı olamaz. Bazı harfler diğerlerinden daha çok yıpranır; bazı harflerin ise sadece bir tarafı yıpranır. Şimdi Bay Windibank, bana gönderdiğiniz mektupta, e harflerinin üstünde hafif bir leke ve r harflerinin kuyruğunda küçük bir kusur var. Yazınızın kendine özgü on dört özelliği daha var ama bu saydıklarım en belirgin olanları."

"Bürodaki bütün yazışmalarımızı bu daktiloyla yaptığımız için biraz eskidi tabii," diye cevap verdi ziyaretçimiz, küçük, parlak gözlerini Holmes'a dikerek.

"Şimdi size sahiden çok ilginç bir çalışma göstereceğim Bay Windibank," diye devam etti Holmes. "Bu günlerde, daktilonun suçla ilişkisi hakkında küçük bir makale yazmayı düşünüyorum; ne zamandır üzerinde durduğum bir konudur da. Kayıp adamdan geldiği iddia edilen dört mektup var elimde. Hepsi daktiloyla yazılmış. Her birinde, sadece e harflerinin üstünde leke bulunmasının ve r harflerinin kuyruksuz olmasının dışında, büyüteçle bakıldığında fark edilebilen on dört ortak özellik daha görülüyor."

Bay Windibank, sandalyesinden fırlayıp şapkasını kaptı. "Böyle hayal ürünü konuşmalarla vakit kaybedemem Bay Holmes," dedi. "Adamı yakalayabilerseniz ne âlâ, sonucunu bana da haber verirsiniz."

"Elbette," dedi Holmes, adamın arkasına geçip kapıyı kilitledikten sonra. "Öyleyse işte size haber veriyorum: onu yakaladım!"

"Kimmiş? Nerede?" diye bağırdı Bay Windibank. Beti benzi atmış, kapana kısılmış fare gibi çevresine bakmaya başlamıştı.

"Ama bu işe yaramaz... Kesinlikle yaramaz," dedi Holmes yumuşak bir ses tonuyla.

"Kurtuluş yolunuz yok Bay Windibank. Böyle basit bir meseleyi çözmemin imkânsız olduğunu söylemeniz çok kötü bir iltifattı, zira her şey çok açık, ortada! Oturun da olan bitenleri konuşalım."

Ziyaretçimiz bir sandalyeye çöktü. Yüzü hayalet gibi bembeyazdı ve alnındaki ter damlaları parlıyordu. "Ama kanunen... Bir şey yapılamaz," diye kekeledi.

"Maalesef dediğiniz doğru. Ama aramızda kalsın, şimdiye kadar karşılaştığım en zalimce, bencilce ve insafsızca hileydi bu, Bay Windibank. Şimdi ben olayların seyrini anlatacağım, yanılırsam lütfen beni düzeltin."

Adam büsbütün mahvolmuş biri gibi, başını öne eğmiş, sandalyesine gömülmüş halde oturuyordu. Holmes ayaklarını şöminenin köşesine koydu ve elleri cebinde, arkasına

yaslanarak konuşmaya başladı. Bize değil de kendine konuşuyor gibiydi.

"Adam sırf parası için kendinden çok yaşlı bir kadınla evlenir," diye söze başladı,

"ve onlarla birlikte yaşadığı sürece, evin kızının parasını kullanmanın keyfini çıkarır. Onların konumundaki insanlar için önemli bir meblağ sayılabilecek bu paranın yokluğu, ciddi bir değişikliğe yol açabilir. Bu yüzden parayı korumak gerekir. Kız sevimli, iyi niyetli, duygusal ve sıcakkanlıdır; bu dürüst kişiliği ve küçük geliriyle birlikte uzun süre bekâr kalmasına izin verilmemelidir. Evlenecek olması, yılda yüz sterlini kaybetmesi anlamına gelmektedir. Bu durumda, üvey babası bunu önlemek için ne yapar? Önce onu evde tutup yaşlılarıyla arkadaşlık kurmasını engellemeye çalışır. Fakat bunu ne kadar sürdürebilir ki? Zaten kız da inat etmeye ve haklarını aramaya başlamıştır; nihayet bir baloya gitmek istediğini söyler. Peki, o zaman kurnaz üvey babası ne yapar? Kalbinin değil de aklının sesini dinler. Karısının yardımı ve suç ortaklığıyla kılık değiştirir. Keskin gözlerini renkli gözlüklerle, yüzünü bir bıyık ve gür favorilerle, berrak sesini ise sahte bir fısıltıyla gizler. Kızın miyoplüğundan da faydalanarak Bay Hosmer Angel'a dönüşür ve âşık rolünü kendi oynayarak diğer âşıkları kızdan uzak tutar."

"İlk başta sadece bir şakaydı," diye inledi ziyaretçimiz. "Kızın kendini böyle kaptıracağını hiç düşünmemiştik."

"Pek tabii. Fakat genç kadın kendini tamamen kaptırmıştır ve üvey babasının Fransa'da olduğuna inandığı için, bir ihanet ihtimali aklının ucundan bile geçmez. Zaten beyefendinin davranışlarını beğenmiştir; üstüne üstlük annesinin

beyefendiye duyduğu hayranlığı da araya girince, kızın duyguları iyice sağlamlaşır. Sonra Bay Angel kızı aramaya başlar, çünkü gerçek kızın üzerinde bir tesir bırakmak için mümkün olduğu kadar ileri gitmeleri gerekiyordu. Ayarlanan buluşmalar ve bir nişan, neticede kızın duygularının bir başkasına yönelmesini kesinlikle engelleyecektir. Ne var ki bu aldatmaca sonsuza dek süremezdi. Düzmece Fransa gezileri zahmetli olmaya başlamıştır. Meseleyi öyle dramatik bir sona erdirmeleri gerekiyordur ki, genç kadın, üzerindeki kalıcı etkiyle bir süre başkalarına bakmasın. Kutsal kitap üzerine sadakat yemini ettirmeler ve olabilecek bazı şeyler hakkında düğün sabahı konuşmaların sebebi hep bu. James Windibank, Bayan Sutherland'in Hosmer Angel'a gözü en az on yıl başka erkek görmeyecek kadar bağlanmasını istiyordu. Onu kilise kapısına kadar götürür ve sonra daha ileri gidemeyeceğini bildiğinden, o eski numaraya başvurup faytonun bir kapısından binip diğerinden inerek gözden kaybolur. Ben olayların bu şekilde geliştiğini düşünüyorum Bay Windibank!"

Holmes konuşurken, ziyaretçimizin kendine güveni geri gelmişti. Solgun yüzündeki alaycı ifadeyle sandalyesinden kalkıp konuşmaya başladı.

"Dediğiniz gibi olabilir de, olmayabilir de Bay Holmes," dedi, "şayet göründüğünüz kadar zekiyseniz, şu anda kanunları iğneyenin ben değil siz olduğunu da biliyorsunuzdur. Ben başından beri kanuna aykırı bir şey yapmadım, ama siz şu kapıyı kilitli tuttuğunuz sürece kişisel haklara tecavüz ve kanunsuz alıkoyma suçlarını işliyor durumdasınız."

"Haklısınız, kanun size dokunamaz," dedi Holmes, anahtarı çevirip kapıyı açarak, "ama cezayı sizin kadar hak eden biri daha çıkmamıştır. Şayet genç kadının bir erkek kardeşi veya arkadaşı olsaydı şimdiye kadar çoktan kırbacını sırtınıza indirmişti bile." diye söze devam etti. Adamın yüzündeki acı alayı fark ettiğinde öfkeleni: "Müşterilerime karşı görevimin bir parçası değildir ama en iyisi şuradaki kırbacı alıp bu meseleyi kendim..." Kırbaça doğru iki adım attı ama daha eline almaya fırsat kalmadan Bay James Windibank merdivenlerden koşarak indi, ağır dış kapıyı çarpıp çıktı. Pencereden bakınca sokağın aşağısına doğru olanca hızıyla kaçarak gözden kaybolduğunu gördük.

"Soğukkanlı bir alçak daha!" dedi Holmes gülerek, kendini tekrar sandalyeye attıktan sonra. "Bu adam çok feci bir şey yapana kadar ortalıkta dolaşarak suçtan suça atlayacak ve sonunda darağacını boylayacak. Ama vakamız bazı açılardan ilgi çekiciydi, değil mi Watson?"

"Ben düşünce seyrinizin tüm adımlarını henüz tam olarak anlayabilmiş değilim," dedim.

"Ta en başından anlatayım. Bu Bay Hosmer Angel'ın garip davranışlarının ardında sağlam bir amacının olduğu belliydi. Bu olaydan en kârlı çıkacak olanın da üvey baba olduğu da besbelliydi. Ayrıca iki adamın hiçbir zaman bir araya gelmemiş olması, biri yokken diğeri ortaya çıkması da kuşku uyandırıyordu. Bir kılık değiştirmeyi akla getiren renkli gözlükler, garip ses tonu ve gür favoriler de öyle. Şüphelerimi kesinkes doğrulayan nokta ise imzasını bile daktiloyla atması oldu; ki bu, genç kadının adamın el yazısını en küçük bir örnekten seçebilecek kadar iyi tanıdığını gösteriyordu.

Gördüğün gibi, küçük ayrıntılarıyla birlikte bütün bu gerçekler hep aynı yöne işaret ediyordu."

"Peki, bunları nasıl kanıtladın?"

"Adamı teşhis ettikten sonra yardım almak zor değildi. Çalıştığı şirketi biliyordum.

Elimde adamın tarifi de olduğundan, kılık değiştirmek için kullanmış olabileceği her şeyi -favori, ses tonu gibi – çıkararak tarifi şirkete gönderdim ve bu tarifin çalışanlarından herhangi birine uyup uymadığını sordum. Daktilosunun özelliklerini fark etmişim zaten, böylece bu iş adresindeki adamın kendisine yazarak buraya gelmesini rica ettim. Beklediğim gibi, cevap daktiloyla yazılmıştı ve benzer yazım kusurlarını içeriyordu. Fenchurch Sokağı'ndaki Westhouse& Marbank'ten gelen cevap, bu tarifin, çalışanlarından James Windibank'e tastamam uyduğunu söylüyordu. Yaşasın!"

"Peki, Bayan Sutherland?"

"Ona anlatırsam bana inanmayacaktır. Eski bir Fars atasözü der ki: 'Bir kadının hayalini yıkmak, bir kaplanın yavrusunu elinden almaya benzer'. Hafız da Horace kadar derinlikli ve bilgilidir."

Boscombe Vadisi'nin Esrarı

Karımla birlikte bir sabah oturmuş kahvaltı ederken hizmetçi kız bir telgraf getirdi.

Telgraf Sherlock Holmes'dan geliyordu ve şöyle yazıyordu: 'Bana ayıracak birkaç günün var mı? İngiltere'nin batısından Boscombe Vadisi trajedisiyle bağlantılı bir telgraf aldım. Benimle gelersen sevinirim. Hava ve manzara harika. Paddington'dan kalkan 11: 15 trenine bin.'

"Ne dersin hayatım?" dedi karım bana bakarak. "Gidecek misin?"

"Bilmem ki... Bu aralar çok da hastam var."

"Canım sen de, Anstruther senin yerine halleder. Son zamanlarda rengin soldu zaten. Hava değişikliği sana iyi gelir. Hem, Bay Sherlock Holmes'ün maceraları da hep ilgini çekmiştir."

"Bu maceralardan pek çok şey öğrendiğimi inkâr edemem," diye cevap verdim. "Eğer gideceksem bir an önce hazırlanmalıyım. Sadece yarım saatim var."

Kamp kurma konusunda Afganistan'da edindiğim tecrübe sayesinde en azından hızlı ve her zaman yolculuğa hazır bir gezgin olmuşumdur. Sadece birkaç eşyaya ihtiyacım olduğu için kısa sürede hazırlandım ve bir arabaya atlayarak Paddington tren istasyonunun yolunu tuttum. Oraya vardığımda, Sherlock Holmes peronda bir aşağı bir yukarı

turluyordu. Üzerindeki gri renkli uzun sehayat paltosu ve bez kasketiyle olduğundan daha uzun ve ince görünüyordu.

"Gelmen çok iyi oldu Watson," dedi. "Yanımda, sonuna kadar güvenebileceğim biri olması benim için çok önemli. Çünkü cinayet yerinden yardım umduğum kişiler ya bu işin ehli olmuyor, ya da çok bilmiş geçiniyorlar. Sen trende pencere kenarında yer tut, ben de biletleri alayım."

Kompartımanda bizden başka kimse yoktu. Holmes yanında koca bir evrak yığını getirmişti. Bunları karıştırıyor, bazılarını okuyor, ara sıra ufak tefek notlar alıyor ve düşünüyordu. Reading'e yaklaştığımız sırada elindeki kâğıtları büyük bir balya haline getirerek üstteki rafa kaldırdı.

"Boscombe Vadisi'nde olan bitenleri duydun mu?" diye sordu.

"Hayır. Birkaç gündür gazete okumadım."

"Londra basını pek ayrıntılı bilgi vermemiş zaten. Demin, gazetelerin son sayılarından kayda değer ayrıntıları toplamakla uğraşıyordum. Anlaşılan bu da çözümü çok basit, şu son derece zor vakalardan biri."

"Söylediklerin biraz çelişkili değil mi?"

"Ama doğrusu bu. Olağanüstü bir katil kesinlikle iz bırakır. Buna karşılık günlük işlenen sıradan cinayetlerin çözümü aslında daha zordur. Bu vakaya gelince, öldürülen adamın oğluna karşı ciddi bir dava açılmış durumda."

"Bir cinayet mi işlenmiş?"

"Öyle olduğu iddia ediliyor. Bizzat kendim incelemeden hiçbir şeye kesin gözüyle bakmam. Önce meseleyi sana, benim de bildiğim kadarıyla birkaç kelimeyle anlatayım.

"Boscombe Vadisi, Ross kasabasından hiç de uzakta olmayan, Herefordshire çiftliğinin kurulduğu vadidir. Bu bölgedeki en büyük toprak sahibi, bir süre Avustralya'da çalışıp para kazandıktan sonra eski memleketine dönen Bay John Turner adında biri. Kendi arazisindeki Hatherley çiftliğini, yine kendisi gibi Avustralya'dan gelen Bay Charles McCarthy adında bir adama kiralamış. Birbirlerini koloniden tanıdıkları için, bir yere yerleşirken birbirlerine yakın olmak istemeleri doğal. Turner daha zengin olduğu için, McCarthy kiracı konumunda kalmış ama sık sık beraber olmalarından anlaşıldığına göre, aralarında herhangi bir sorun çıkmamış şimdiye kadar. McCarthy'nin on sekiz yaşında bir oğlu, Turner'ın da aynı yaşlarda bir kızı var ve her iki adam da dul. Komşu İngiliz aileleriyle, hiç ilişki kurmadan, kendi hallerinde yaşıyorlarmış. McCarthy'ler spora düşkün olduklarından sık sık çevredeki at yarışlarında görülüyorlarmış. McCarthy'nin iki hizmetçisi var: biri erkek, diğeri kadın. Turner'in ise, sayıca daha fazla. En azından yarım düzine civarında. Aileler hakkında toplayabildiğim bilgiler bu kadar. Şimdi gelelim olaya.

"3 Haziran günü –yani geçen Pazartesi- McCharty öğleden sonra saat üçe doğru Hatherley çiftliğinden ayrılarak, çok yakınlardaki Boscombe Gölü'ne gitmiş. Burası Boscombe Vadisi'ne akan nehirlerin oluşturduğu küçük bir gölmüş. Aynı gün sabah uşağıyla birlikte Ross'a gitmiş. Uşağın sonradan söylediğine göre efendisi o gün oldukça aceleciymiş, çünkü

öğleden sonra saat üçte önemli bir randevüsü varmış. McCarthy işte bu randevudan geri sağ dönmemiş.

"Hatherley çiftliğindeki evinden Boscombe Gölü'ne kadar beş yüz metrelik bir mesafe vardır. İki kişi adamın oralardan geçtiğini görmüş. Görenlerden biri ihtiyar bir kadın, adını bilmiyorum; diğeryse Bay Turner'ın çalıştırdığı orman korucusu William Crowder. Her iki tanık da McCarthy'nin yalnız yürüdüğünü söylüyorlar. Korucunun dediğine göre, McCarthy önünden geçip gittikten birkaç dakika sonra oğlu kolunda tüfeğiyle aynı yoldan babasını takip ediyormuş. Korucunun aklına o anda kötü bir şey gelmemiş, ta ki aynı akşam talihsiz olayı öğrenene değin.

"Baba-oğulu daha sonraki saatlerde göl kenarında başkaları da görmüş. Boscombe Gölü etrafı, çimen ve sazlıklarla çevrili ormanlık bir bölgedir. Patience Moran adında on dört yaşında bir kız o gün ormanda çiçek topluyormuş. Kendisi, Bay Turner'ın kapıcısının kızı. Kızın anlattığına göre Bay McCarthy'yi oğluyla birlikte göl kenarında görmüş. Baba oğul şiddetli şekilde tartışıyorlarmış. Derken baba, oğluna bağırılmış. Bunun üzerine oğlu da babasına karşı, onu dövecekmiş gibi elini kaldırmış. Bunları gören kızcağız öylesine korkmuş ki oradan kaçıp eve gitmiş ve annesine her şeyi anlatmış. Sözünü bitirdiği sırada genç McCarthy telaşla içeri dalmış; babasını ormanda ölü bulduğunu söylemiş ve korucudan yardım istemiş. Genç adam çok heyecanlıymış, yanında ne tüfeği ne de şapkası varmış; sağ elinde ve gömleğinin kolunda taze kan lekesi varmış. Onu takip ederek göl kenarındaki çimenlikte yatan cesedi bulmuşlar. Maktulün kafasına ağır düz bir silahla defalarca vurulmuş. Bu ağır yaralar cesedin birkaç adım ötesindeki oğlunun tüfeğinin

dipçiğiyle yapılmış olabilirmiş. Bu durumda genç adamı hemen tutukluyorlar ve "kasten cinayet" suçuyla salı günü mahkemeye sevk ediyorlar. Çarşamba günü Ross'ta hâkim karşısına çıkıyor ve dava bir sonraki celseye erteleniyor. İşte Watson, polisin elindeki başlıca veriler bunlar."

"Daha lanet bir vaka olamaz herhalde," diye fikrimi belirttim.

"Bütün ipuçları tek bir kişiyi işaret ediyor."

"İpuçları işin içine girince ben çok dikkatli davranırım," diye cevap verdi Holmes . "Başlangıçta doğrudan tek bir şeye işaret ediyormuş gibi görünüyor olabilirler ama olaya başka açıdan baktığınızda, bu sefer de tamamen farklı bir şeye işaret ettiklerini görebilirsiniz. İtiraf etmeliyim ki olaylar, genç adamın aleyhine gelişmiş ve suçlunun o olma ihtimali de çok yüksek. Ama bazı komşuları, bu arada komşu çiftliğin sahibinin kızı Bayan Turner sanığın masum olduğuna inanıyorlar ve savunması için, senin de Kızıl Soruşturma'dan tanıdığın Lestrade'e yüklemişler. Lestrade ise meselenin altından kalkamadığı için bana devretti. İşte bu yüzden orta yaşlı iki beyefendi, evlerinde kahvaltı edecekleri yerde, sabah sabah, saatte elli mil hızla batıya doğru gidiyorlar."

"Ne yazık ki bu sefer bu vaka ününe ün katmayacak. Çünkü tüm veriler oğlanın suçlu olduğunu gösteriyor," dedim.

"Apaçık bir gerçekten daha yanıltıcı bir şey yoktur dünyada," diye cevap verdi gülerek. "Kaldı ki, Bay Lestrade'in gözünden akan bazı apaçık gerçeklerle karşılaşabiliriz. Onun teorilerini nasıl çürüttüğümü bilirsin. Mesela ben, senin yatak odanın penceresinin sağ tarafta

olduğunu açıkça görebilirken, Lestrade'in böyle apaçık belli olan birşeyi bile görebileceğinden şüphe duyarım.

"Nasıl olurda..."

"Sevgili dostum seni iyi tanırım. Başlıca özelliğin olan askeri titizliğini de bilirim. Her sabah tıraş olursun ve bu mevsimde de güneş ışığında tıraş oluyorsundur. Sola doğru indikçe yapılan tıraş kötüleştiğinden ve çenenin alt köşesinde bu kusur iyice ortaya çıktığından, odanın o tarafının, diğer taraftandan daha az aydınlatılmış olduğu çok açık. Bunu, senin gibi titiz birini eleştirmek için değil, gözlem ve akıl yürütmeye bir örnek olsun diye söylüyorum. Benim yöntemim bu, ve umarım önümüzdeki meseleyi çözerken de işe yarayacaktır. Soruşturmada ipucu olarak ileri sürülen iki ufak nokta var ki, bunlar üzerinde biraz kafa yormalıyız."

"Neymiş onlar?"

"Görünüşe bakılırsa, genç adam hemen tutuklanmamış; Hatherley Çiftliği'ne döndükten sonra tutuklanmış. Polis müfettişi onu tutuklamak zorunda olduğunu bildirince oğlu buna hiç şaşırmamış, bunu hakettiğini söylemiş. Nitekim bu ifadesi, jürinin zihnini kurcalayan bütün şüpheleri ortadan kaldırmış.

"Tam bir itirafmış," diye atıldım heyecanla.

"Hayır, çünkü hemen ardından suçunu inkâr etmiş."

"Ne olursa olsun Holmes, böyle bir olaylar zincirinden sonra en azından şüpheli bir ifade değil mi bu?"

"Tam aksine," dedi Holmes, "benim için şu anda bulutların arasından görebildiğim en parlak ışık bu. Suçlu olsun ya da

olmasın, şartların tamamen kendi aleyhinde olduğunu göremeyecek kadar aptal olamaz. Tutuklanması sırasında şaşırılmış görünseydi veya öfkelenmiş gibi yapsaydı anlardım; o zaman ben de ondan şüphelenirdim. Çünkü o şartlar altında böyle bir şaşkınlık ya da öfke hiç doğal olmazdı ve ancak bir takım dolaplar çeviren bir adamın bulduğu bir taktik olarak görülürdü. Olanları dürüstçe kabullenışı, ya masumiyetinden, ya da ölçülü ve sağlam karakterli oluşundandır. Ama nasıl olur da o gün babasına bağırırken, küçük kızın ifadesine göre elini vuracakmış gibi babasına kaldırırken, evlatlık vazifelerini unutmuş gibi görünüyor? Bu nedenle ifadesindeki kendi kendini kınama ve pişmanlık belirtileri, bana suçlu bir zihinden çok, sağlıklı bir zihinin işaretleri gibi geliyor."

Kafamı salladım. "Ama Holmes, bir sürü insan bundan daha az delille asıldı."

"Evet öyle. Bir sürü insan da yok yere asıldı."

"Genç adam ne diyor bu işe?"

"Korkarım anlattıkları savunma avukatının pek işine yaramayacak. Ne var ki bir iki ilginç nokta dikkatimi çekti. İşte burada, kendin okuyabilirsin."

Çantasından yerel Herefordshire gazetesini çıkardı ve sayfayı çevirerek şanssız genç adamın ifadesinin yazılı olduğu paragrafı işaret etti. Ben de arabanın bir köşesine çekilerek yazılanları çok dikkatli okumaya başladım. Şöyle yazıyordu:

‘Maktulün biricik oğlu Bay James McCarthy, çağırıldığında şöyle bir ifade vermiştir: "Üç gündür Bristol'deydim; geçen pazartesi sabahı geri döndüm. Ben geldiğimde babam evde

yoktu; hizmetçi kız, onun uşak John Cobb'la birlikte Ross kasabasına gittiğini söyledi. Kısa bir süre sonra atlı arabanın tekerlek seslerini avluda işitince pencereden dışarı baktım; babam arabadan inip hızlı adımlarla avluyu geçti. Ama hangi yöne doğru gittiğine dikkat etmedim. Derken tüfeğimi alarak, tavşanın bol olduğu Boscombe Gölü'ne gitmek için yola çıktım. Yolda korucu William Crowder'a rastladım, ki bunu kendisi de ifadesinde belirtmiştir; ama benim babamı takip ettiğimi söylerken yanılıyordu. Babamın önümde gittiğinden haberim yoktu. Göle elli metre kala, biri 'Cooee' diye seslendi. Bu, babamla aramızdaki bir parolaydı. O zaman hızla ileri fırladım ve onu, göl başında beklerken buldum. Beni görünce çok şaşırıldı. Biraz da tersleyerek orada ne işim olduğunu sordu. Derken münakaşa etmeye başladık. Neredeyse birbirimize girecektik, çünkü babamın çok sinirli bir mizacı vardır. Baktım ki öfkesi dizginlenemez hale geldi, döndüm ve Hatherley Çiftliği'ne doğru yürümeye başladım. Elli metre ancak gitmiştim ki, arkamdan korkunç bir çığlık yükseldi. Bunun üzerine koşarak geri döndüm. Babamla karşılaşmış olduğum yere vardığımda onu can verirken buldum. Başı feci şekilde yarılmıştı. Tüfeğimi yere attım ve onu kollarıma aldım, ama hemen oracıkta son nefesini verdi. Birkaç dakika yanında diz çöküp bekledim, sonra da yardım istemek için Bay Turner'in kapıcısına koştum, çünkü o civardaki, en yakın ev onunki idi. Babamın yanına döndüğümde ortalıkta hiç kimseyi görmedim. Başından nasıl yaralandığı hususunda hiçbir fikrim yok. Davranışları biraz soğuk ve haşin olduğundan pek sevilen bir adam değildi. Ama bildiğim kadarıyla hiç düşmanı yoktu. Bu mesele hakkında başka bir şey bilmiyorum."

"Savcı: 'Babanız ölmeden önce size birşeyler söyledi mi?'"

"Tanık: 'Bir kaç kelime mırıldandı, ama tek duyabildiğim kelime 'arat' oldu.'

"Savcı: 'Bundan ne anlam çıkardınız?'

"Tanık: 'Bana hiçbir şey çağrıştırmadı. Sayıkladığını düşündüm.'

"Savcı: 'Babanızla son kavganızın sebebi neydi?'

"Tanık: 'Bunu cevaplandırmak istemiyorum.'

"Savcı: 'Korkarım size bu konuda baskı yapmak zorundayım.'

"Tanık: 'Bu hususta gerçekten konuşmak istemiyorum. Sizi temin ederim ki, bütün bunların başına gelen talihsizlikle hiç ilgisi yok.'

"Savcı: 'Buna mahkeme karar verir. Cevap vermeyi reddetmenizin ilerdeki soruşturmalarda sizinle ilgili ciddi şüpheler uyandıracığını söylememe gerek yok herhalde.'

"Sanık: 'Cevap vermemekte kararlıyım.'

"Savcı: 'Bu "Cooee" çağrısının aranızda özel bir işaret olduğunu söylemişsiniz. '

"Tanık: 'Evet, öyleydi.'

"Savcı: 'Peki, nasıl oldu da sizi görmeden, hatta Bristol'den geri döndüğünüzü bile bilmeden böyle seslendi?'

"Tanık (oldukça şaşkın): 'Bilmiyorum.'

"Bir jüri üyesi: 'Çılgılığı duyup geri döndüğünüzde ve babanızı ağır yaralı yatarken gördüğünüzde şüphenizi çeken

bir şey oldu mu?'

"Tanık: 'Pek olmadı.'

"Savcı: 'Ne demek istiyorsunuz?'

"Tanık: 'Koruluk düzlüğüne koşarken o kadar heyecanlı ve endişeliydim ki, babamdan başka bir şey düşünemiyordum. Ama sanki ileri doğru koşarken sol tarafımda belli belirsiz bir şey gördüm gibi geldi. Gri renkli bir şey, bir palto belki ya da ekose bir şal. Babamın başından kalktığımda tekrar etrafıma baktım ama o şey kaybolmuştu.'

"Savcı: 'Yani siz yardım çağırmaya gitmeden önce mi kaybolmuştu?'

"Tanık: 'Evet öyle.'

"Savcı: 'O şeyin ne olduğunu söyleyebilir misiniz?'

"Tanık: 'Hayır, ama orada bir şey yatıyordu işte.'

"Savcı: 'Cesetten ne kadar uzaktaydı?'

"Tanık: 'Dört metre ya vardı ya yoktu.'

"Savcı: 'Peki, koruluğun başından ne kadar uzaklıktaydı?'

"Tanık: 'Hemen hemen aynı uzaklıkta'

"Savcı: 'Eğer o şey çalındıysa, bu sizin yaklaşıp dört metre gerinizde oldu, öyle mi?'

"Tanık, 'Evet, sırtım dönüktü.'

Tanığın soruşturması burada sona eriyordu.

"Savcı, gördüğüm kadarıyla, genç McCarthy'ye epey yüklenmiş," dedim gazetede ki sütuna bakarak. "Babasının, oğlunun eve döndüğünü bilmediği halde, aralarındaki işareti vermesindeki çelişkiye; babasıyla aralarında geçen tartışmayı anlatmayı reddetmesine; ve babasının son sözlerine dikkat çekmek istemiş. Haliyle bütün bunlar, savcının da söylediği gibi, tamamen çocuğun aleyhine."

Holmes sessizce güldü ve yumuşak koltuğunda uzandı. "Sen ve savcı," dedi, "genç adamın lehine olan bazı önemli noktaları es geçiyorsunuz. Görmüyor musun? anlattıklarını az çok hayal mahsulü olarak kabul ediyor. Jürinin sempatisini kazanacak bir kavga sebebi uyduramadığı için ölenin ağzından çıkan 'arat' kelimesini de genç adamın uydurduğunu ileri sürüyor. Birdenbire ortadan kaybolan paltoya gelince... Yok dostum, ben bu vakaya, genç adamın söylediklerinin doğru olduğu varsayımıyla başlayacağım. Bakalım bu varsayım bizi nerelere götürecektir? Ama şimdi, yanımdaki kitabı okuyacağım ve olay yerine gidene kadar daha fazla konuşmak istemiyorum. Öğle yemeğini Swindon'da yedikten sonra sanırım yirmi dakika içinde orada oluruz."

Güzel Stroud Vadisi'ni ve Severn'i geçtikten sonra saat dörde doğru küçük şirin Ross kasabasına vardık. Kaçamak ve kurnaz bakışlı, tilki yüzlü zayıf bir adam istasyonda bizi bekliyordu. Çevresindeki ortama uymayan açık kahverengi ceketi ve deri pantolonuyla Scotland Yard'dan müfettiş Lestrade idi bu. Onunla birlikte Hereford Arms pansiyonuna gittik, orada bize bir oda ayırtmıştı.

"Bir araba ayarladım," dedi Lestrade. Çaylarımızı içmeye koyulduk. "Sizin enerjik tabiatınızı iyi tanırım Holmes, suç mahalini görmezseniz içiniz rahat etmez."

"Çok nazıksın," diye cevap verdi Holmes. "Bu, tamamen bir barometre basıncı sorunu." Lestrade şaşırmişti. "Dediklerinizi anlamakta biraz güçlük çekiyorum," dedi..

"Barometre ne diyormuş bakalım? Hım, yirmi dokuz. Havada ne bulut, ne de rüzgâr var. Cebimde keyifle içilecek bir paket sigara var ve şu kanepede alışıldık kır pansiyonlarındaki ufacık divanlardan daha geniş ve rahat. Bu gece arabanıza ihtiyacım olmayacak."

Lestrade şaşırmişti ama gülümsedi. "Gazetelerden bir fikir edinmiş olmalısınız," dedi. "Biliyorum, mesele apaçık ortada ve ne kadar derinine inersen o kadar belirginleşiyor. Ama ne de olsa bir hanımefendinin böyle bir isteğini reddedemezdim; hele onun kadar kararlıysa." Sizin hakkınızda çok şey duymuş. Benim yapabildiklerimden fazlasını yapamayacağınızı tekrar tekrar söylememe rağmen yine de sizin de fikrinizi almak istedi. Hay Allah, arabası kapıya gelmiş bile."

Daha sözünü yeni bitirmişti ki, hayatımda gördüğüm en güzel kadınlardan biri hızla odaya daldı. Parlak menekşe gözleri, yarı açık dudakları ve yanaklarındaki pembeliğiyle heyecan ve endişesinin bir süre için doğal çekingenliğini boğduğu belli oluyordu. Bizi teker teker süzdükten sonra bir kadın sezgileriyle dostuma yöneldi:

"Ah, Bay Sherlock Holmes!" diye bağırdı. "Gelmenize çok sevindim. Size bazı gerçekleri söylemek istiyorum. Biliyorum, bunu James yapmadı. Buna inanıyorum ve sizin de bunu göz önüne alarak çalışmaya başlamanızı istiyorum. Bu konuda hiç şüphemiz olmasın. Çocukluğumuzdan beri birbirimizi tanırız ve kusurlarını

herkesten iyi bilirim; ama o bir karıncayı bile incitemeyecek kadar yufka yüreklidir. Onu tanıyan herkes bu suçlamanın ne kadar anlamsız olduğunu bilir."

"Umarım onu temize çıkarırız Bayan Turner," dedi Sherlock Holmes. "Elimden geleni yapacağıma emin olabilirsiniz."

"Tutanağı okudunuz, değil mi? Herhangi bir sonuca vardınız mı? Bir çatlak, bir gedik bulabildiniz mi? Ne dersiniz, sizce masum mu o?"

"Büyük bir ihtimalle."

"Demedim mi?" diye bağırdı, kafasını arkaya atıp Lestrade 'e küstahça bakarak. "Duyuyorsunuz! Bana umut veriyor."

Lestrade omuzlarını silkti. "Maalesef meslektaşım karar vermekte biraz acele ediyor." dedi.

"Ama haklı. Ah! Haklı olduğunu biliyorum. Bunu James yapmadı. Babasıyla arasında geçen şu tartışmaya gelince, konu benimle ilgili olduğundan savcıya hiçbir şey söylemedi, eminim."

"Sizinle ilgisi nedir?" diye sordu Holmes çabucak.

"Artık bazı şeyleri saklamanın anlamı kalmadı. James benim yüzümden babasıyla sık sık atıştırdı. Bay McCarty evlenmemiz için çok ısrar ediyordu. James ve ben birbirimizi hep kardeş gibi sevdik; fakat görüyorsunuz, o daha çok genç ve hayat tecrübesi pek az. Doğal olarak benimle evlenmek istemiyordu. Bu yüzden sürekli tartışıyorlardı; eminim baba ile oğul arasındaki son kavganın nedeni de buydu."

"Peki ya sizin babanız?" diye sordu Holmes. "O, sizin evlenmenizden yana mıydı?"

"Hayır, o da karşıydı. Bay McCarthy dışında kimse onaylamıyordu."

Holmes keskin ve sorgulayıcı bakışlarından birini atınca genç kadının yüzü kızardı.

"Bu bilgi için teşekkür ederim," dedi. "Yarın gelsem babanızla görüşebilir miyim?"

"Maalesef doktor buna izin vermez."

"Doktor mu?"

"Evet, duymadınız mı? Zavallı babam birkaç yıldır hasta; bu son olay da onu iyice çökertti. Yataktan kalkamıyor. Dr. Willows –kendisi aile doktorumuz olur- onun harabeye döndüğünü ve asabının fena halde bozulduğunu söylüyor. Bay McCarthy babamı, Victoria'daki eski günlerinden beri tanıyan tek adam."

"Victoria'da, öyle mi? Bakın bu önemli işte."

"Evet, maden ocaklarında."

"Altın ocaklarında mı? Yanılmıyorsam, Bay Turner bütün servetini bu ocaklardan kazandı."

"Evet, kesinlikle."

"Teşekkür ederim Bayan Turner. Bana çok yardımcı oldunuz."

"Yarın yeni gelişmeler olursa bana haber verirsiniz, değil mi? Herhalde hapishaneye James'i görmeye gidersiniz. Ah,

giderseniz, Bay Holmes, ona masum olduğuna inandığımı söyleyin."

"Söylerim Bayan Turner."

"Şimdi eve dönmeliyim, uzun zaman dışarıda kalırsam hasta babam beni merak eder. Hoşçakalın. Tanrı yardımcınız olsun." Odadan, geldiği gibi heyecanla çıkıp gitti. Arabasının tekerleklerinin tıkırtısı kısa bir süre sonra duyulmaz oldu.

"Sizi anlamıyorum, Holmes," dedi Lestrade. Birkaç dakikalık sessizlikten sonra kibirle, "neden ona bu kadar umut veriyorsunuz ki? Sonunda hayal kırıklığına uğrayabilir. O kadar yufka yürekli değilimdir ama sizin bu yaptığınıza zalimlik denir."

"Sanırım, James McCarthy'yi temize çıkaracak bir yol buldum," dedi Holmes. "Onu hapishanede görme iznim var mı?"

"Evet, ama sadece sizin ve benim için."

"O zaman, dışarı çıkmama kararımı tekrar gözden geçirmeliyim. Hereford trenini yakalayıp, onu bu gece görmek için yeterli zamanımız var mı?"

"Fazlasıyla."

"O halde öyle yapalım. Watson, kusura bakmazsan seni yalnız bırakacağım ama birkaç saat içinde geri dönerim."

Onlarla istasyona kadar yürüdüm, sonra küçük şehirin sokaklarında dolaşıp otele geri döndüm ve kanepeye uzanıp bir roman okumaya başladım.Şimdi çözmeye çalıştığımız derin esrar karşısında romanın konusu o kadar zayıf kalmıştı

ki, dikkatim sürekli dağılıyordu. Sonunda kitabı bir yana atıp günün olaylarını düşünmeye karar verdim. Diyelim ki bu mutsuz genç adamın hikâyesinin tamamen doğru olduğunu kabul ettik, peki, o zaman babasını bırakmasından, çığlığını duyup tekrar onun yanına dönmesine kadar geçen kısa sürede neler olup bitmişti? Korkunç ve ölümcül birşeyler olmalıydı. Ne olabilirdi onlar? Tıbbi bilgilerimle yaraların şeklinden ne çıkarabilirdim? Zile bastım ve tüm mahkeme kağıtlarını istedim.

Adli tıbbın ifadesine göre, sol kafatası kemiğinin arkadan üçüncüsü ve art kafa kemiğinin sol yarısı, küt bir silahla vurularak kırılmıştı. Böyle bir darbe ancak arkadan yaklaşılarak vurulabilirmiş. Bu ifade, sanığın lehine olabilirdi, çünkü tanıkların anlattıklarına göre genç adam, babasının karşısında duruyormuş. Ama bu neye yarar ki? Darbe indiği anda yaşı adam birdenbire sırtını dönmüş olamaz mı? Yine de bunu Holmes'a söylemek gerekirdi. Bir de öürken söylediği şu esrarengiz ‘arat’ kelimesi vardı. Bunun anlamı ne olabilirdi? Sayıklama mı? Pek sanmıyorum. Ani bir darbeyle ölen bir adam sayıklamaz. Hayır, anlaşılan katilin kim olduğunu söylemek istemişti.Ama ‘arat’ derken neyi kastetmişti ki? Muhtemel bir açıklama bulabilmek için kafa patlattım.

Bir de genç McCarthy'nin gördüğünü söylediği şu gri palto vardı. Eğer anlattıkları doğruysa, katil kaçarken paltosunu unutmuş olmalıydı. Unuttuğunun farkına vardıktan sonra soğukkanlılıkla geri dönüp, oğul babasının üzerine eğildiği sırada, birkaç metrelik mesafeyi katederek paltosunu alıp gitmişti.Ne kadar esrarlı bir olay örgüsüydü bu!Sonunda Lestrade'in düşüncelerini bırakıp Sherlock Holmes'ün

sezgilerine güvenmeye ve genç McCarthy'nin masumiyetini güçlendirecek yeni kanıtların gelmesini beklemeye karar verdim.

Sherlock Holmes döndüğünde vakit epey geçti. Yalnızdı, Lestrade şehirde yatacak bir yer ayarlamıştı.

"Barometre hâlâ çok yüksek," dedi koltuğuna oturduktan sonra. "Umarım olay yerine görmeden önce yağmur yağmaz. Öte yandan, böyle nazik bir işi halledebilmesi için insanın iyi gününde olması lazım ve ben bu uzun yol yorgunluğuyla bunu beceremem. Bu arada, genç McCarthy'yi gördüm."

"Peki, ondan ne öğrendin?"

"Hiçbir şey."

"Olayla ilgili hiçbir şey anlatmadı mı?"

Holmes başıyla hayır dedi. "Hem de hiç. Bir ara onun katilin kim olduğunu bilip sakladığını düşündüm ama artık eminim ki o da herkes gibi olan bitenlere şaşkın. Yakışıklı ve sağlam yürekli bir genç, ama pek akıllı değil."

"Anlamadığım bir şey var. Bayan Turner gibi güzel ve genç bir kadınla evlenmeyi nasıl olur da erteler?" dedim.

"Ah, o da acıklı bir hikâye. Bu genç adam, kıza delicesine âşık. Ama iki yıl kadar önce, henüz çiçeği burnunda bir delikanlıyken –o zamanlar Bayan Turner'ı henüz tanımıyor; genç kız beş yıl yatılı okula gitmiş- bu aptal çocuk ne yapıyor bil bakalım? Bristol'da garson bir kızı tuzağına düşürüyor ve onunla evleniyor! Hiç kimsenin bundan haberi yok tabii. Uğruna canını vermeye hazır olmana rağmen imkânsız olduğunu bildiğin birşeyi yapmaya zorlanmanın ne kadar güç

olduğunu tahmin edersin. Son tartışmalarında babasının, onu Bayan Turner'a evlilik teklifi etmeye zorlamasına karşı koymasının sebebi buydu işte. Öte yandan kendini haklı çıkartacak bir şeyi de yoktu ve babası çok sert bir adam olduğundan, gerçeği öğrenir öğrenmez canına okurdu. Bristol'da üç gün boyunca garson karısıyla birlikteymiş; babası nerede olduğunu bilmiyormuş; buna dikkat et, çünkü önemli. Neyse, yine de kötülükten iyilik çıkmış, çünkü garson kız kocasının cinayet suçuyla yargılandığını ve büyük bir ihtimalle asılacağını gazetelerden okuyunca tüm ilişkilerini kesiyor. Kocasına bir mektup yazarak bu evlilikten önce Bermuda Dockyard'da zaten bir kocasının olduğunu, yani aralarında hiçbir bağın olmadığını açıkça belirtiyor. Sanırım en azından bu haber, bütün bu çektiklerinden sonra genç McCarthy'yi biraz olsun avutmuştur."

"Ama eğer o suçsuzsa, bu işi kim yaptı o zaman?"

"Kim mi? Dikkatini özellikle iki noktaya çekmek isterim. Maktul göl kenarında biriyle buluşacaktı; bu kimse oğlu olamazdı çünkü o, Bristol'daydı ve babası onun döndüğünü bilmiyordu. İkincisi, baba Mc Carthy, oğlunun döndüğünü bilmeden 'Cooe!' diye bağırmıştı. Bunlar vakanın kaderini belirleyen hayati noktalar işte. İstersen şimdi George Meredith'ten konuşalım. Ayırıtıları yarına bırakalım."

Holmes'ün tahmin ettiği gibi, ertesi gün yağmur yağmadı. Sabah hava güneşli ve bulutsuzdu. Saat dokuzda Lestrade, bizi arabayla alarak önce Hatherley Çiftliği'ne, oradan da Boscombe Gölü'ne götürdü.

"Bu sabahki haberler ciddi," dedi Lestrade yolda. "Duyduğuma göre Bay Turner'ın sağlığı bozulmuş; doktor,

kurtulacağını sanmıyormuş."

"Yaşlı bir adamdı değil mi?" diye sordu Holmes.

"Altmışlarında, ama sağlığı altın madenlerinde bozulmuş ve uzun süredir hasta. Son olan bitenler onu iyiden iyiye sarstı. McCarthy'yle eski arkadaşlarmış ve dahası, ona büyük iyiliği dokunmuş. Öğrendiğime göre, Hatherley Çiftliği'ni işletmesine karşı McCarthy'den beş kuruş almıyormuş."

"Demek öyle. Bak bu ilginç," dedi Holmes.

"Ah, evet! Ona defalarca yardım etmiş. Burada herkes Bay Turner'in Bay McCarty'ye yaptığı iyiliklerden bahsediyor."

"Gerçekten mi? Kendi adına fazla birşeye sahip olmayan ve Turner'a vefa borcu olan McCarthy'nin, hâlâ tek mirasçı olan Bayan Turner'ı oğluyla evlendirmekten bahsediyor olması sizin de dikkatinizi çekmedi mi? Sanki her şey bir evlenme teklifiyle hallolacakmış gibi davranıyordu. Kızın da açıkladığı gibi, Turner'in kendisinin bu evliliğe karşı olduğunu bilmemiz işi daha da garipleştiriyor. Bundan birşeyler çıkartamıyor musunuz?"

"Çıkarımlara ve akıl yürütmelere başladık yine," dedi Lestrade bana göz kırparak.

"Teoriler ve hayallerin peşinden koşmadan gerçekleri ortaya çıkarmaktan bıktım."

"Haklısınız," dedi Holmes ağır başlılıkla, "gerçekleri ortaya çıkarmak size her zaman zor gelmiştir."

Lestra abartılı bir nezaketle cevap verdi:

"Buna rağmen olaylardan çıkardığım bir sonuç var ki; bunu anlamakta zorlanıyorsunuz."

"Neymiş o?"

"Bence baba McCarthy, oğul McCarthy tarafından öldürüldü; gerisi fasafiso."

"Göreceğiz bakalım," dedi Holmes gülerek. "Şu soldaki, Hatherley Çiftliği değil mi?"

"Evet, ta kendisi."

Geniş, konforlu görünen, damı kiremitle döşeli, iki katlı bir binaydı. Etrafını çeviren gri renkli duvarları sarmâşıklar kaplamıştı. Fakat kapalı perdeler ve dumansız bacalarıyla kasvetli bir görünüşü vardı. Sanki bu lanetin ağırlığı hâlâ üzerindeydi.

Kapıyı çaldık; Holmes'ün ricası üzerine hizmetçi kadın bize, efendisinin öldüğü gün giymiş olduğu çizmelerle genç McCarthy'ye ait bir çift çizmeyi gösterdi; ama bunlar, genç adamın o akşam giydiği çizmeler değildi. Holmes bu ayakkabıları inceden inceye gözden geçirdikten sonra, bunları yedi sekiz açıdan dikkatle ölçtükten sonra avludan Boscombe Gölü'ne giden patikaya girdik.

Koku aldığıında, Sherlock Holmes adeta kişilik değiştirdi. Baker Sokağı'ndaki o sakin düşünen mantıklı adamı artık tanımakta zorlanırdınız. Yüzü kızarır ve karanlıklaşırdı. İki koyu çizgi haline dönüşen kaşlarının altından gözleri çelik gibi parlardı. Başını öne düşürür, omuzları bükülür, dudakları kısıılır ve uzun, sinirli boynunda damarları tek tek ortaya çıkardı. Burun delikleri hayvansı bir av arzusıyla büyür ve

zihni tamamen önündeki soruna yoğunlaşırdı. Öyle ki, kendisine bir soru sorulduğunda veya biri düşüncesini belirttiğinde ya hiç duymaz, ya da çabuk ve sabırsız bir homurdanmayla cevap verirdi.

Çayırların arasında uzanan patikayı sessizce hızla geçerek orman yolundan Boscombe Gölü'ne ulaştı. Zemin bütün bölgedeki gibi nemli ve çamurluydu. Gerek patikada, gerekse yolun her iki tarafındaki çimenler üzerinde pek çok ayak izi vardı. Holmes bazen koşturuyor bazen de kıpırdamadan duruyordu. Çayırın çevresinde küçük bir tur attı. Lestrade ve ben arkasından gidiyorduk. Lestrade kayıtsız ve kibirli bir havaya bürünmüştü ama ben, bütün hareketlerinin belli bir amaca yönelik olduğunu bildiğimden dostumu ilgiyle izliyordum.

Hafif sazlıklarla kaplı Boscombe Gölü yaklâşık elli metre genişliğindeydi ve Hatherley Çiftliği ile zengin Bay Turner'ın özel parkının arasındaki sınırda bulunuyordu. Uzakta, ağaçların arasından, zengin arazi sahibinin evinin sivri tepeli kubbeleri seçilebiliyordu. Gölün Hatherley tarafında ağaçlar sıktı ve sınırını sazlıkların çizdiği gölün çevresinde, ağaçların arasında yirmi adım genişliğinde dar bir kuşak uzanıyordu. Lestrade, bize cesedin bulunduğu noktayı gösterdi. Zemin o kadar ıslaktı ki, talihsiz adamın yaralanıp düştüğü yerde bıraktığı izler açıkça görünüyordu. Gergin yüzü ve dikkatli bakışlarından anladığım kadarıyla Holmes çiğnenmiş çimenden bazı ipuçları elde etmişti. Kokunun izini süren bir köpek gibi oradan oraya dönüp dolaşıyordu. Sonunda dedektife dönerek:

"Göle niye girdiniz?" diye sordu.

"Bir tırmıkla suyu taradım. Belki silah veya ipucu bulabilirim diye. Ama sen bunları nasıl oluyor da..."

"Şşş... Şimdi buna zamanım yok! Sol ayağınızla hafif içe basıyorsunuz; ayak iziniz burada her tarafta. Bir köstebek bile görebilirdi bunu. Sonra sazlıklar arasında kayboluyor. Şu sığır sürüsü buraları çiğneyip geçmeden önce gelseydim işim çok daha kolay olurdu. Kapıcıyla birlikte gelenlerin izleri burada; cesede beş metre mesafedeki tüm ayak izlerini yok etmişler. Yalnız şurada, aynı kişinin ayakkabılardan çıkma üç ayrı iz var."

Daha iyi görebilmek için cebinden büyütecini çıkardı ve pardösüsünü yere serip üzerine uzandı. Bizimle değil de, daha çok kendi kendine konuşuyordu. "Bunlar genç McCarthy'nin ayakları. İki kez yürüyerek, bir kez de koşarak geçmiş; tabanın izleri daha derinken topukların izleri güçlkle seçiliyorsa koşmuş demektir. Bu, anlattığı hikâyeye de uyuyor. Babasının yerde yattığını görünce koşmuş. Şuradaki izler de babasının; bir aşağı, bir yukarı dolaşmış. Peki, ya şu iz? Oğlunun tüfeğinin dipçiğine ait, bir an durmuş, sesleri dinlerken silahını dayadığı yer. Aha! Bakın burada ne var! Ayak uçları! ayak uçları! Köşeli ve pek alışılmadık çizmeler! Geliyorlar, gidiyorlar, bir daha geliyorlar... elbette, palto için.

Peki, nereden geliyorlar?"

İzi bazen bulup bazen kaybederek, sonunda ormanın sonundaki büyük bir kayın ağacının gölgesine varana kadar koşuşturup durdu. Bir ucundan diğerine dolaştı ve bir kez daha yüz üstü yere uzandı. Aniden bir sevinç çığlığı attı. Uzun bir süre orada öylece kaldı. Toprak zemindeki yaprakları eşeledi; kuru dalları ayıkladı, sonra toprağı kazdı

ve birazını bir zarfa koydu. Büyüteciyle sadece zemini değil, ağaçların kabuklarını da inceledi. Yosunların ortasındaki bir taş da alarak yakından baktı. Sonra da koruluktan ana yola çıkan dar patikadan yürüdü. İzler korunun sonunda kayboluyordu.

"Gerçekten de çok ilginç bir vakaymış," dedi. Yine eski normal haline geri dönmüştü.

"Şu sağdaki gri ev kapıcının kulübesi olmalı. Gidip Moran'la konuşmak veya en azından bir not bırakmak istiyorum. Bunu yaptıktan sonra öğle yemeğine gidebiliriz. Siz önden arabaya yürüyün, ben de birazdan size gelirim."

On dakika sonra hep birlikte arabaya atlayıp, Ross kasabasına doğru yola koyulduk. Holmes, ormandan aldığı taş hâlâ yanında taşıyordu.

"Bu ilginizi çekebilir Lestrade," dedi taş uzatarak. "Cinayet bununla işlenmiş."

"Ama üzerinde hiç iz göremiyorum."

"Yok da ondan."

"Peki siz nereden biliyorsunuz o zaman?"

"Altında çimen bitmiş, demek ki sadece birkaç günden beri bu taş, aldığım yerde duruyordu. Üstünde nereden geldiğine dair hiçbir işaret yoktu. Yaralara da uyuyor. Zaten başka bir silahın izi de yok."

"Peki, katil kim?"

"Uzun boylu bir adam, hem solak, hem de sağ ayağı topallıyor. Ökçeleri kalın bir av çizmesi giyiyor, gri renkte bir

paltosu var, Hint purosunu içerken ağızlık kullanıyor ve cebinde eski bir çakı taşıyor. Başka işaretler de var ama bu saydıklarımız bize yeter."

Lestrade güldü. "Maalesef şüphelerim hâlâ devam ediyor," dedi. "Varsayımlarınız iyi güzel de, bütün bunların inatçı İngiliz jürisini tatmin edeceğini sanmıyorum."

"*Nous verrons*," diye cevap verdi Holmes sakince. "Siz kendi yöntemlerinizi kullanın, ben de kendiminkileri. Bugün öğleden sonra yapacak daha bir sürü işim var. Sanırım Londra'ya gidecek akşam trenine yetişiriz, Watson."

"Meseleyi tamamlanmadan bırakacak mısınız yani?"

"Hayır, tamamlandı zaten."

"Peki ya cinayetin sırrı?"

"Çözüldü."

"Suçlu kim o zaman?"

"Az önce tarif ettiğim beyefendi."

"İyi ama kim bu?"

"Onu bulmak zor olmayacak. Burası o kadar da kalabalık bir yöre değil."

Lestrade, omuzlarını silkti. "Ben pratik bir adamım," dedi. "Hiç işim yok da etrafta dolaşıp, bir bacağı aksayan, solak bir adam arayacağım. Scotland Yard'a rezil olurum sonra."

"Öyle olsun," dedi Holmes sakince. "Siz şansınızı kullandınız. Otelinize geldik. Hoşçakalın. Gitmeden önce size telgraf çekerim."

Lestrade'i bırakarak otelimize gittik. Öğle yemeği bizi bekliyordu. Holmes suskundu, derin bir düşünceye dalmıştı. Yüzünde acı dolu bir ifade vardı. İçinden çıkılamaz bir durumla karşı karşıyaydı sanki.

"Dinle Watson," dedi, masa toparlandıktan sonra, "şu sandalyeye otur da sana anlatayım. Ne yapacağımı bilmiyorum ve tavsiyene ihtiyacım var. Bir puro yak ve dinle."

"Dinliyorum."

"Bu vakada, genç McCarthy'nin hikâyesinde ta başından beri iki nokta var ki, ben onların adamın lehine olduğunu düşünüyorum, sense aleyhine olduğunu. Biri, genç adamın ifadesine göre babasının, oğlunu görmeden önce 'Cooee!' diye işaret vermesi; diğeri de ölmeden önceki son sözleri. Başka şeyler de söylemişti ama oğlu sadece bunları anlayabilmişti. Şimdi, araştırmamız bu iki noktadan yola çıkmalı. Genç adamın söylediklerinin bir an için doğru olduğunu varsayalım."

"Peki şu 'Cooee' sesi ne oluyor o zaman?"

"Oğluna yöneltmiş olamaz. Onun Bristol'de olduğunu sanıyordu. Duyuş mesafesinde olması tamamen tesadüf. Bu sesi, buluşmak için gittiği adamın dikkatini çekmek için çıkardı. Ama bu 'Cooee' sesi Avustralya'ya özgü bir ses, yani Avustralyalılar arasında kullanılıyor. Demek ki McCarthy'nin Boscombe Gölü'nde buluşacağı adam büyük ihtimalle Avustralya'dan tanıdığı biriydi."

"Peki, şu 'arat' kelimesi ne anlama geliyor?"

Sherlock Holmes, cebinden katlanmış bir kağıt parçası çıkararak masanın üzerine yaydı. "Bu Victoria Kolonisi'nin haritası," dedi. "Geçen gece Bristol'den istettim bunu." Elini haritanın bir bölgesine koydu. "Ne yazıyor şurada?"

"ARAT," dedim.

Elini kaldırdı ve haritanın tamamını göstererek:"Ya şimdi?" dedi.

"BALLARAT."

"Tamam. Aslında adamın söylediği şey buydu ama oğlu sadece son hecesini duyabildi. Babası ise katilin adını söylemeye çalışıyordu. Yani Ballaratlı bilmem kim!"

"Mükemmel!" diye atıldım.

"Herşey çok açık. Şimdi, gördüğün gibi çemberi oldukça daralttım. Üçüncü nokta, eğer oğlunun ifadesini doğru kabul edersek, katilin gri bir paltosu olması gerekiyordu. Bu durumda araştırmamızı, Ballarat'ta yaşamış gri paltolu bir Avustralyalı tarifine kadar indirgedik."

"Kesinlikle."

"Ve bu bölgeden biri olmalı, çünkü göle ya çiftlikten, ya da çevresindeki araziden gidiliyor ve bu bölgelere de yabancılar kolaylıkla giremiyor."

"Doğru."

"Gelelim bugünkü araştırmamıza. Zemini inceledikten sonra o aptal Lestrade'e söylediğimi sen de duydun."

"Peki, bu bilgileri nasıl elde ettin?"

"Benim çalışma metodumu bilirsin. Ayrıntıların gözlemlenmesi üzerine kuruludur."

"Katilin boyunu kabaca adım uzunluğundan çıkardığını biliyorum. Keza aynı ayak izlerine bakarak çizmelerin boyunu tahmin ettin."

"Evet, çizmelerin büyüklüğü normalin üstündeydi."

"Peki, adamın topalladığını nereden çıkardın?"

"Sağ ayağının izi hep sol ayağının izinden daha belirsizdi. O ayağın üzerine daha az ağırlık veriyordu. Neden? Çünkü topallıyordu."

"Ya solaklığı?"

"Adli tıbbın raporuna göre yaralanma şekli seni bile biraz şaşırtmıştı. Darbe adamın tam arkasından gelmiş ama kafatasının sol tarafına. Böyle birşey solak biri tarafından değil de kim yapabilir ki!

"Katil, babayla oğul arasındaki tartışma sırasında ağacın arkasına saklanmış. Hatta orada bir puro bile içmiş. Tütünler hakkındaki bilgilerime dayanarak, bulduğum külün bir Hint purosuna ait olduğunu gördüm. Bu konuda bazı çalışmalarım olduğunu biliyorsun. Hatta 140 farklı pipo, puro ve sigara tütünü hakkında bir makalem bile vardır. Külü bulduktan sonra çevreye baktım ve yosunların arasında izmaritini de buldum. Rotterdam'da sarılan Hint purolarından biriydi."

"Peki, ağızlık konusu?"

"Puroyu inceledim; ağıza girecek kısmı ıslanmamıştı. Demek ki ağızlık kullanıyordu."

Puronun ucu ısırılmamış, dip kısmından kesilmişti. Ama kesilen yer düzgün olmadığı için bunun kör bir çakıyla kesildiği sonucuna vardım."

"Holmes," dedim, "katilin kaçamayacağı bir ağ örmüşsün. Onu asacak ipi keserek masum bir insanın hayatını kurtardın. Bütün bunların işaret ettiği noktayı anlayabiliyorum..."

Bu arada otel hizmetçisi geldi. "Bay John Turner," diye bağırdı ve odamızın kapısını açıp içeri bir misafir buyur etti.

İçeri giren adam garip ve etkileyici bir tipti. Yavaş, topallayan adımları ve düşük omuzları elden ayaktan düştüğünü gösteriyordu. Ama derin çizgili kırışık yüzü, iri cüssesi ve upuzun kol ve bacakları olağanüstü bir kuvvete sahip olduğu izlenimi vermekteydi. Uzun sakalı, kırışmış saçları, kara ve gür kaşlarıyla haşmetli bir görünümü vardı. Buna karşın yüzü kireç gibi bembeyaz olmuş, dudakları ve burnunun çevresinde mavi lekeler ortaya çıkmıştı. Ölümcül bir hastalığın pençesinde olduğunu hemen ilk bakışta anladım.

"Lütfen kanepeye buyurun," dedi Holmes nazikçe. "Mektubu mu aldınız mı?"

"Evet, kapıcı getirdi. Bir skandalı önlemek için beni burada görmek istediğinizi yazmışsınız."

"Eğer mahkemeye gidersem herkes dedikoduya başlar diye düşünmüştüm."

"Peki, beni neden görmek istediniz?" Sanki sorduğu sorunun cevabı verilmiş gibi, yorgun ve umutsuz gözlerle Holmes'a bakıyordu.

"Evet," dedi Holmes, sözlerden çok bakışlara cevap vererek. "Öyle. McCarthy hakkında her şeyi biliyorum."

Yaşlı adam, yüzünü ellerinin arasına aldı. "Tanrı yardımcım olsun!" dedi. "Ama zaten genç adamın mahvolmasına izin vermeyecektim. Mahkeme, aleyhine karar verseydi ortaya çıkıp tüm gerçeği anlatacaktım."

"Bunu duyduğuma çok memnun oldum," dedi Holmes ağırbaşlılıkla.

"Arada sevgili kızım olmasa çoktan anlatmıştım her şeyi. Ama tutuklandığımı duyarsa üzülür diye..."

"Bu noktaya kadar gelmeyebilir," dedi Holmes.

"Nasıl?"

"Ben polis değilim. Kızınız beni tuttu ve ben, onun çıkarlarını gözetiyorum. Ancak genç McCarthy beraat etmesi şart."

"Ömrüm çok kısaldı," dedi yaşlı Turner. "Yıllardır şeker hastalığının pençesindeyim. Doktorum, en fazla bir ay ömrüm kaldığını söylüyor. Ama hapiste öleceğime kendi evimde ölmeyi tercih ederim."

Holmes ayağa kalktı, masa başına geçti. Eline bir kalem ve önüne bir tomar kâğıt alarak, "Sadece gerçeği anlatın," dedi. "Ben yazayım, siz imzalayın ve Watson da şahit olsun. İşler kötü giderse, bu itirafnamenizi göstererek genç McCarthy'yi kurtarabilirim. Mecbur kalmadığım takdirde bu yazıyı hiçbir şekilde açıklamayacağıma dair söz veriyorum"

"Mahkemeye kadar yaşıyıp yaşamayacağım bile belli değil, ama Alice'i hayal kırıklığına uğratmak istemiyorum. Şimdi size her şeyi anlatacağım; bu uzun bir hikâye aslında ama kısa kesmeye çalışacağım."

"Siz bu merhum McCarthy'yi tanımazsınız. Şeytanın ta kendisiydi. İnanın bana. Tanrı herkesi öyle bir adamdan korusun. Yirmi yıldır yakamdan düşmedi, hayatımı mahvetti. Beni nasıl avucunun içine aldığı anlatayım size.

"Altmış yıllarında altın madenlerinde çalışıyordum. O zamanlar gençtim, başıboş ve kaygısızdım. Hiçbir şeyden yılmıyordum. Derken kötü arkadaşlar edindim, kendimi içkiye verdim. Kumarda da şansım yaver gitmeyince inzivaya çekildim. Ufaktan ufaktan hırsızlığa da başladım. Altı kişiydik ve çılgın, özgür bir hayatımız vardı. İstasyondan istasyona dolaşıp, maden vagonlarını soyarak yaşıyorduk. O zamanlar adım Ballarat'lı Kara Jack'ti. Oradaki kolonilerde bugün dahi Ballarat Çetesi dillerden düşmez.

"Bir gün Ballarat'tan Melbourne'a giden bir altın konvoyuna saldırdık. Altı atlı askere karşı altı kişiydik, bu yüzden iş kolay olacağı benziyordu. Dört vagon boşalttık ama hasılatı daha tam alamadan üç arkadaşımız öldürüldü. Silahımı, vagon sürücüsünün; ki bizim McCarthy'di - başına dayadım. Keşke onu orada öldürseydim, ama yapmadım, hayatını bağışladım. Üstüme dikilmiş sinsi bakışlarını hâlâ hatırlıyorum. Altınları alarak kimseye yakalanmadan İngiltere'ye gittik. Artık zengindik. Orada arkadaşlarımdan ayrıldım ve kendime sessiz ve saygın bir hayat kurmaya karar verdim. Bulduğum bu araziyi satın aldım ve paramla iyi birşeyler yapmaya başladım. Evlendim de, ve karım, genç yaşta ölmesine rağmen, bana küçük, tatlı Alice'imi bıraktı.

Daha küçük bir bebekken bile o minicik elleri beni doğru yola sevkediverdi. Hayatıma tam anlamıyla yeniden başladım ve geçmişimi silmek için elimden geleni yaptım. Her şey yolunda gidiyordu; ta ki McCarthy ortaya çıkana kadar.

"Bir yatırımla ilgilenmek için kasabaya indiğimde onunla Regent Sokağı'nda karşılaştım. Perişan bir haldeydi.

" 'İşte yeniden karşılaştık Jack,' dedi koluma girerek. Uzun zamandır o anı bekliyor gibiydi . 'Artık bir aile olacağız. Biz sadece iki kişiyiz, oğlum ve ben. Bundan böyle bize sen bakacaksın. Tabii eğer bakmam dersen başka,burası İngiltere; burada kanunlar çok sıkıdır ve her köşede bir polis var.'

"Onlardan kurtulmanın yolu yoktu, batıya gelerek en iyi topraklarıma yerleştiler, hem de kira ödemedi. Benim için rahat ve huzur yoktu artık; nereye dönsen, onun sırttan, kurnaz yüzünü görüyordum. Alice büyüdükçe işler daha da kötüleşmeye başladı, çünkü polisten çok, kızımın geçmişimi öğrenmesinden korktuğumu anlamıştı. İsteddiği her şeyi verdim, hem de hiç soru sormadan. Toprak, para, ev... Bir tek şey dışında: Alice. Evet, sonunda Alice'i de istedi.

"Benim kızım gibi onun oğlu da büyümüşü. Sağlığının bozulduğunu bildiğinden oğlunun bütün malıma konmasının iyi olacağını düşünüyordu. Ama bu noktada ben hiç taviz vermedim. Lanet olası ailesinin benimkiyle karışmasını istemiyordum. Çocuğu sevmediğim için değil, ama sonuçta damarlarında onun kanını taşıyordu. Kararımı vermişim. McCarthy beni tehdit etti. Elinden geleni ardına koymamasını söyledim. Bu konuyu konuşmak üzere evlerimizin arasındaki gölde buluşmaya karar verdik.

"Oraya gittiğimde oğluyla konuşmakta olduğunu gördüm. Ben de kayın ağacının arkasına saklandım, bir de puro yaktım, yalnız kalmasını bekledim. Fakat konuşulanları dinlediğimde içimde birşeyler kabarmaya başladı. Kızımın evlenmesi için oğlunu zorluyordu. Sanki bir sokak fahişesiymiş gibi Alice'in fikrini almaya bile gerek görmüyordu. İşte o an yıllarca bastırduğım tüm kötülükler içimde canlanıverdi. Hayatımın en değerli varlığını böyle bir herifin kirli çıkarlarına terketme düşüncesi beni çılgına çevirdi. Aradaki bağı koparamaz mıydım? Zaten bir ayağı çukurda, umutsuz bir adamdım. Zihnim ve vücudum hâlâ sağlam olmasına rağmen kaderim belliydi zaten. Peki, ya kızım? Bu şeytani gebertirsem onu kurtarabilirdim hiç olmazsa. Ben de bunu yaptım Bay Holmes. Bugün de olsa aynı şeyi yapardım. Büyük günahlar işledim ve bunun bedelini de ödedim. Hayatımın işkenceden farkı yoktu benim için... Ama kızımın da aynı yollarla bir canavarın pençesine düşmesine dayanamazdım. Karşımdaki iğrenç, zehirli bir hayvanmış gibi acımadan vurdum ona. Attığı çığlıkla oğlu geri geldi ama ben çoktan koruda saklanmıştım. Ama kaçarken unuttuğum paltomu alabilmem için geri dönmem gerekti. İşte olanların gerçek hikâyesi budur beyler."

Yaşlı adam önündeki itirafnamesini imzalarken Holmes, "Sizi yargılamak benim görevim değil," dedi. "Tek dileğim böyle birşeyin kimsenin başına gelmemesi."

"Benim de bayım. Peki, ne yapmayı düşünüyorsunuz?"

"Sağlığınıza göz önüne alırsak hiçbir şey. Yakında, en yüce mahkemeye hesap vermeniz gerekeceğini siz kendiniz de biliyorsunuz. Ben de yazdıklarınızı saklayacağım. Fakat genç McCarthy yanlışlıkla suçlu bulunursa mahkemeye sunacağım."

Suçlu bulunmazsa, siz ölseniz de ölmeseniz de burada bende sonsuza kadar saklı kalacak."

"Elveda, o halde," dedi yaşlı adam ağırbaşlılıkla. "Bana bu huzuru verdiğiniz için teşekkür ederim."

O kocaman vücuduyla, sendeleyerek ve titreyerek odadan çıktı. "Tanrı yardımcımız olsun!" dedi Holmes, uzun bir sessizlikten sonra. "Neden kader, zavallı ve çaresiz yaratıklara böyle oyunlar oynuyor? Böyle bir davayla karşılaştığımda, Baxter'in sözlerini düşünmeden edemiyorum ve kendi kendime şunları söylüyorum: 'İşte, sadece Tanrı adına yürüyor Sherlock Holmes.'"

Holmes, bütün itirazları çürüterek James McCarthy'nin beraat etmesini sağladı. Yaşlı Turner konuşmamızdan yedi ay sonra öldü. Umarım genç çocuk ve kız, geçmişlerini örten o karanlık bulutları bilmeden, birlikte mutluluklar içinde yaşarlar...

Beş Portakal Çekirdeği

1882-1890 yılları arasında Sherlock Holmes vakalarıyla ilgili aldığım notlara bakınca, o kadar çok sayıda garip ve ilginç olaylar olduğunu görüyorum ki aralarından birini seçmekte zorlanıyorum. Bazıları gazetelerde yayımlandı, bazıları ise hiç gün ışığına çıkmadı. Benim amacım da bu ikincileri anlatmak. Kimi vakalar, Holmes'ün analitik yeteneklerini zorladı ve yazılı bir anlatım için uygun değildi; kimileri de kesin mantıksal kanıtlara ulaşılamadan yarım kaldı. Fakat bir tanesi var ki, bazı noktaları aydınlanmadığı, belki de hiçbir zaman aydınlanmayacağı halde ayrıntılarıyla o denli ilginç ve sonucuyla da bir o kadar şaşırtıcıydı. Bu vakayı size anlatmadan geçemem.

1887 yılında, kaydını tuttuğum önemli, önemsiz birçok vaka oldu. Bu on iki aylık zaman diliminde kayıtlarımı topladığım başlıklar arasında, Paradol Chamber macerasını, bir mobilya atölyesinin alt katında lüks bir kulüpleri olan Amatör Dilenciler Topluluğu olayını, İngiliz gemisi Sophy Anderson'ın kayboluşunu, Uffa adasında Grice Paterson'ların macerasını ve son olarak da Camberwell zehirlenme vakasını sayabilirim. Bu sonuncusununda, hatırlanacağı üzere Sherlock Holmes, ölü adamın saatini ayarlayarak, iki saat önceden kurulduğunu ve maktulün yatağa bu saatte girdiğini ispat etmişti. Bütün bunları da bir gün mutlaka anlatırım, ama bunların hiçbiri, şimdi kalemi elime alıp anlatmaya

başlayacağım hikâyedeki kadar garip bir olaylar zincirine sahip değildir herhalde.

Ekinoks fırtınalarının çıkmaya başladığı Eylül ayının son günlerindeydik. Gün boyu rüzgâr ıslık çalıyor; yağmur, pencerelere çarpıyordu. İnsan, bu büyük modern Londra'da bile, bir an için olsun hayatın rutinliğinden kurtularak, kafesteki vahşi bir hayvan gibi uygarlığın arkasından, insanoğluna kükreyen bu büyük doğa güçlerini düşünmeden edemiyordu. Akşam olduğunda fırtına daha çok şiddetlendi ve rüzgâr, bacalarda ıslık çalmaya başladı. Sherlock Holmes şöminenin bir ucunda oturmuş, dalgın dalgın suç kayıtlarını incelerken, ben de öteki uçta oturmuş, Clark Russel'in deniz maceralarından birini okumaya çalışıyordum. Dışarıdaki fırtınanın ve yağmurun sesi, okuduğum kitaptaki deniz dalgalarına karışıyordu. Karım, birkaç günlüğüne annesini ziyarete gitmişti; bu nedenle ben de Baker Sokağı'ndaki emektar eve misafir gelmiştim.

"Sen de duydun mu?" dedim dostuma bakarak." Biri zili çaldı galiba. Bu saatte kim olabilir ki? Birini bekliyor muydun? Arkadaş falan?"

"Senden başka arkadaşım yok ki," diye cevap verdi. "Misafirleri pek sevmem."

"Bir müşteri o zaman."

"Eğer öyleyse, ciddi bir mesele olmalı. Başka türlü, hiçbir kuvvet bir adamı böyle bir günde ve bu saatte dışarı çıkaramaz. Belki de bizim ev sahibesinin arkadaşlarından birisidir."

Sherlock Holmes, tahmininde yanılıyordu; koridorda duyulan ayak seslerinden sonra kapımız çalındı. Uzun koluyla lambayı çevirerek, misafirin oturacağı boş sandalyelerden birini aydınlatacak şekilde yerleştirdi.

"Girin!" dedi.

İçeri iyi giyimli ve zarif görünümlü genç bir adam girdi. Yirmi iki yaşında ya var, ya yoktu. Üstünden sular akan şemsiyesi ve uzun parlak yağmurluğu, dışarıda ne kadar kötü bir hava olduğunu gösteriyordu. Lambanın ışığında, endişeli gözleri ve solgun yüzü belli oluyordu. Bir şeyden korktuğu belliydi.

"Size bir özür borçluyum," dedi, altın kelebek gözlüklerini gözlerine tutarak. "Umarım rahatsız etmiyorumdur. Bakın, odanıza dışarıdaki fırtına ve yağmurdan izler getirdim bile."

"Paltonuzu ve şemsiyenizi alayım," dedi Holmes. "Askıda dururlarsa hemen kururlar. Anladığım kadarıyla İngiltere'nin güney batısından geliyorsunuz."

"Evet, Horsham'den."

"Ayakkabılarınızdaki kil ve çamur karışımından anlaşılıyor zaten."

"Bir konuda tavsiyenizi almaya geldim."

"Orası kolay."

"Ve yardımınızı."

"Bakın bu her zaman kolay değildir işte."

"Sizin hakkınızda söylenenleri duydum. Binbaşı Prendergast, onu Tankerville Kulübü skandalında nasıl kurtardığınızı anlattı."

"Ah, tabii. Hile yaptı diye yanlış yere suçlanmıştı."

"Herşeyi çözebileceğinizi söyledi."

"Biraz abartmış."

"Asla yenilmediğinizi."

"Dört kez yenildim - üç kez erkeklere, bir kez de bir kadına."

"Ama başarılarınızın sayısıyla karşılaştırınca nedir ki bu?"

"Genelde başarılı olduğum doğrudur."

"O zaman benim sorunumda da aynı başarıyı gösterebilirsiniz."

"Lütfen, sandalyenizi şöyle ateşin yanına getirin ve hikâyenizi bütün ayrıntılarıyla anlatın."

"Sıradan bir hikâye değil benimkisi."

"Hiçbiri değildir. Ben başvurulacak son adresim zaten."

"Bunca tecrübenize rağmen, ailemin başına gelenler kadar gizemli bir olaylar zinciriyle karşılaşmış olduğunuzu merak ediyorum doğrusu."

"İlgiyle karşılarım," dedi Holmes. "Lütfen, şimdi en başından başlayın. Önce en önemli noktaları anlatın. Ayrıntılar hakkında ben gerekli soruları sorarım."

Genç adam, sandalyesini yaklaştırarak ıslak ayaklarını ateşe uzattı.

"Adım," diye söze başladı, "John Openshaw, ama başımdaki bu belayla adımın hiç bağlantısı yok. Bu bir miras meselesi olduğundan, iyi anlaşılması için en başından anlatmalıyım."

"Büyük babamın iki oğlu vardı: amcam Elias ve babam Joseph. Babamın, Coventry'de, bisikletin icadından sonra büyüttüğü küçük bir fabrikası vardı. Openshaw patlamaz lastiklerinin patentini aldıktan sonra işi o kadar büyümüş ki, sattıktan sonra eline yüklü bir miktar para geçmiş.

"Amcam Elias, gençken Amerika'ya göç etmiş ve Florida'ya yerleşerek çiftçilik kurmuş. Savaş zamanı, önce Jackson'ın, sonra da Hood'un ordusunda bulunmuş ve albaylığa kadar yükselmiş. Lee silahlarını bıraktığında amcam da çiftlik işlerine geri dönerek üç dört yıl daha bu işi yapmış. 1869'da veya 1870'de Avrupa'ya geri dönmüş. Horsham yakınlarında Sussex Kasabasında küçük bir arazi almış. Amerika'da büyük bir servet yapmasına rağmen geri dönmesinin sebebi, zencilere ve onlara toprak veren Cumhuriyetçi politikaya karşı oluşuymuş. Hiddetli, çabuk sinirlenen biraz acayip bir adamdı; sinirlendiğinde, ağzı öyle bozulurdu ki çevresindekiler utançtan yerin dibine geçerdi. Horsham'de yaşadığı onca yıl bir kez bile dışarıya eğlenmeye çıkmadığına eminim. Bir bahçesi ve iki, üç tarlası vardı. Burada çalışırdı, ama bazen haftalarca odasından çıkmazdı. Çok fazla konyak ve sigara içerdi. Çevresinde insan bile görmek istemediği gibi arkadaş edinmeyi de düşünmezdi; hatta öz kardeşini yani babamı bile pek sık görmezdi.

"Benden rahatsız olmazdı; hatta severdi beni, çünkü beni ilk gördüğünde daha on iki yaşında bir çocuktum, yani amcamın İngiltere'ye gelişinden sekiz, dokuz yıl sonra, 1878'de. Babama, onunla kalmam konusunda yalvarırdı. Bana her zaman iyi davranırdı. İçmediği zamanlar benimle tavla ve dama oynamayı severdi. Zamanla beni, yanında çalışanlarla, tüccarlarla tanıştırdı; öyle ki, on altı yaşına geldiğimde neredeyse evin efendisi olmuştum. Anahtarlar bende olduğu için, onu rahatsız etmediğim sürece istediğim her yere girebilirdim. Tavan arasındaki kilitli oda hariç. Oraya ben de dahil kimsenin girmesine izin vermezdi. Gençliğin verdiği merakla bir kez anahtar deliğinden içeri baktım ama eski sandıklar,bavullar ve paketler dışında bir şey göremedim.

"Bir gün – 1883 yılının Mart ayında -yabancı bir ülkeden bir mektup geldi albaya. Ona mektup gelmesi alışılmışın dışında bir olaydı, çünkü faturaları peşin öderdi ve hiç arkadaşı yoktu. Zarfı eline alıp baktığında 'Hindistan'dan!' dedi, 'Kalküta pulu! Ne olabilir ki?' Zarfı aceleyle açtı ve içinden beş tane küçük kurumuş portakal çekirdeği çıktı. Bunu görünce gülmeye başladım ama amcamın yüzünün ifadesini görünce gülüşüm dondu kaldı. Dudakları sarkmış, gözleri yerinden fırlamış, yüzü kireç gibi bembeyaz olmuştu. Elleri titreyerek mektuba baktı ve 'K.K.K.' diye bağırdı, 'Tanrım, tanrım, günahlarımın cezasını çekiyorum!'

" 'Neymiş amca?' diye sordum.

" 'Ölüm,'dedi, ve masadan kalkarak odasına çekildi. Ben dehşetten kaskatı kesilmiştim. Zarfı elime aldığımda arkasında, üçgen şeklinde yapışan kapağın iç tarafında kırmızı mürekkeple üç tane art arda 'K' harfinin yazılmış olduğunu gördüm.İçinde, beş tane kurutulmuş portakal çekirdeğinden

başka birşey yoktu. Amcamın büyük korkusunun sebebi ne olabilirdi ki?

Kahvaltı masasından kalkarak merdivenleri çıkıyordum ki amcamla karşılaştım. Bir elinde tavan arasındaki odaya ait olduğunu sandığım paslı bir anahtar, diğerinde de para kutusuna benzer pirinç bir kutu vardı.

" 'İstediklerini yapsınlar, onları hâlâ alt edebilirim,' diyordu. 'Mary'ye söyle, odamdaki şömineyi yaksın ve Horsham'daki avukat Fordham'a da biriyle haber gönder.'

"Dediğini yaptım. Avukat geldiğinde beni de odaya çağırdılar.Şöminede parlak bir ateş yanıyordu, külleri simsiyahtı, sanki kâğıt yakılmıştı. Şöminenin hemen yanında da kapağı açık, içi boş halde, pirinç kutu duruyordu. Kutuya dikkatle baktığımda, kapağın üzerinde sabah zarfta da gördüğüm 'K' harflerinin yazılı olduğunu gördüm hayretle.

" 'John,' dedi amcam, 'vasiyetnamemi şahit olarak senin de imzalamanı istiyorum. Tüm varımı yoğumu kardeşime, yani babana bırakıyorum. Şüphesiz o ölünce de sana kalacaktır. O zaman huzur içinde tadını çıkarabilirsen ne âlâ! Ama eğer yapamazsan oğlum, tavsiyeme uy ve onu en azılı düşmanına ver. Sana böyle iki tarafı keskin bir bıçağı andıran bir miras bıraktığım için üzgünüm ama işlerin nereye varacağını tahmin edemiyorum. Şimdi lütfen Bay Fordham'ın gösterdiği yeri imzala.'

"Söylendiği gibi imzaladım ve avukat vasiyetnameyi alarak gitti. Tahmin edeceğiniz gibi bu garip olay üzerimde derin bir etki yarattı ama olanları defalarca enine boyuna düşünmeme rağmen işin içinden çıkamadım. Ondan sonra bilemediğim bir korku benliğimi kapladı. Gerçi haftalar geçtikçe etkisi

hafifledi ve günlük hayatın rutini devam etti ama amcamda değişiklikler olmaya başladığını fark ediyordum. Eskisinden daha çok içmeye ve toplumdandan daha da çok uzaklaşmaya başlamıştı. Zamanının çoğunu, kapısını içeriden kilitlediği tavan arasındaki odasında geçiriyordu. Ama bazen, sarhoş gibi çılgınca odadan fırlıyor, elinde tabancası, evin etrafında dört dönüyordu. Bahçeye fırlıyor ve kimseden korkmadığını, hiç kimseye koyun gibi boyun eğmeyeceğini söylüyordu. Bu nöbetler geçtikten sonra hışımla yine odasına dönüyor ve kapıyı içeriden kilitliyordu. Ruhunun derinliklerindeki korkuya teslim olan bir adam evinin efendisi olamazdı. Böyle zamanlarda, en soğuk günlerde bile, yüzü terden sırılsıklam oluyordu.

"Sabrınızı daha fazla zorlamadan meselenin özüne gelirsek Bay Holmes, bir gece yine sarhoş bir halde evden çıktı ve bir daha da geri dönmedi. Onu aramaya çıktığımızda, bahçenin sonundaki bir çamur birikintisinde bulduk. Yarım metre derinliğindeki su birikintisinde yüzükoyun yatmaktaydı. Ölmüştü. Zor kullanıldığına dair bir ize rastlanmadığı için jüri sarhoşken intihar ettiği kanısına vardı. Ama ben kendisini o kadar yakından tanıyordum ki, ölümü düşünmenin bile onu ne derece dehşete düşürdüğünü bildiğim için intihar ihtimaline inanmadım. Fakat mesele zamanla unutuldu; babam mirasa konu ve malikâneyi ve bankadaki 14.000 sterlini aldı."

"Bir dakika," diyerek araya girdi Holmes, "bu, dinlediğim en ilginç hikâyelerden biri. Lütfen, amcanızın mektubu aldığı ve sözümona intihar ettiği tarihleri söyler misiniz?"

"Mektup 10 Mart 1883'te geldi ve yedi hafta sonra yani 2 Mayıs gecesi de amcam öldü."

"Teşekkür ederim. Lütfen anlatmaya devam edin."

"Babam, Horsham'deki araziyi aldıktan sonra, benim isteğim üzerine, her zaman kilitli durmuş olan tavan arasındaki odayı açtık. İçindekiler yok edilmişti ama pirinç kutu oradaydı. Kapağının içinde kabartma harflerle K.K.K. Yazılmıştı; altında da şunlar okunuyordu: 'Mektuplar, notlar, makbuzlar ve bir kayıt.' Bunların, Albay Openshaw'un yok ettiği kâğıtların listesi olduğunu düşündük. Bunun dışında, tavan arasında, etrafa dağılmış kâğıtlar ve amcamın Amerika'daki hayatını anlatan defterden başka kayda değer birşey yoktu. Bazıları, amcamın görevini ne kadar iyi yaptığını ve ne kadar cesur bir asker olduğunu gösteren, savaş zamanından kalma belgelerdi; diğerleriye, Güney Eyaletleri devletinin kuruluşuyla ilgili politik belgelerdi. Amcam, zamanında Kuzeyden gönderilen, tepeden inme politikacılara karşı çıkmıştı.

"Babam 84 yılı başında Horsham'de yaşamaya başladı. 85 Ocağı'na kadar her şey yolunda gitti. Fakat yılbaşından dört gün sonra beraberce kahvaltı ederken, babam birden bir çığlık attı, çok şaşırılmıştı. Bir elinde yeni açılmış bir zarf, diğerindeyse beş portakal çekirdeği vardı. Albayla ilgili ona anlattığım hikâyeye hep gülmüştü, ama şimdi, aynışey onun da başına gelince, çok korkmuş ve şaşırılmış görünüyordu.

" 'Bu da ne demek John?' diye kekeledi.

"Kalbim donmuştu.'K.K.K.' dedim.

"Zarfın içine baktı. 'Ta kendisi,' diye bağırdı. 'Harfler aynı. Ama üzerlerinde yazılı olanlar da ne?'

" Omzunun üzerinden baktım ve şunları okudum: 'Evrakı güneş saatinin üstüne koy.'

" 'Ne kâğıtları? Ne güneş saati?' diye sordu.

" 'Bahçedeki güneş saati. Başka yok ki,' dedim, 'herhalde amcamın yakmış olduğu evrak kastediliyor.'

" 'Hadi canım sen de!' dedi cesur görünmeye çalışarak. 'Uygar bir ülkede yaşıyoruz; böyle zırvalara inanacak değiliz. Nereden gelmiş bu şey?'

" 'İskoçya'dan Dundee şehrinden,' diye cevap verdim pula bakarak.

" 'Bir çeşit eşek şakası,' dedi. 'Güneş saatiyle, evrakla işim ne benim? Böyle şeylere pabuç bırakmam.'

" 'Polisle konuşmalıyız,' dedim.

" 'Sonra da alay konusu olalım değil mi? Olmaz böyle şey!

" 'O zaman işi bana bırak.'

" 'Hayır, saçmalama. Böyle bir zırva için ortalığı karıştırma.'

"Onunla tartışmak boşunaydı, kendisi inatçı bir adamdır. Ama benim içim rahat etmemiştir.

"Mektup geldikten üç gün sonra, babam, Portsdown Hill'de görev yapan arkadaşı, binbaşı Freebody'yi ziyaret etmeye gitti. Gitmesine sevinmişim, çünkü evden uzak olduğu sürece emniyette olacağını düşünmüştüm . Ama yanılmışım. Gittikten iki gün sonra, binbaşidan, hemen gelmemi rica eden bir telgraf aldım. Babam adadaki kireç ocaklarından birine düşmüştü. Kafası yarılmıştı ve bilincini kaydetmişti. Ne yazık

ki ben yetişmeden öldü. Görünüşe göre akşam güneş batarken Fareham'den dönüyormuş ve yolu iyi bilmediğinden ve kireç ocağının çevresinde çit olmadığından bir çukura düşmüştü. Jüri, 'kaza eseri ölüm' kararı verdi.

"Ölümüyle ilgili bütün gerçekleri inceledim ama bir cinayet olduğuna dair en ufak bir kanıt bulamadım. Zor kullanıldığına dair bir iz yoktu; ne ayak izleri, ne bir soygun, ne de o çevrede gezinen şüpheli yabancılar vardı. her şeye rağmen içimin hiç de rahat etmediğini söylememe gerek yok sanırım. Bu işin içinde bir bit yeniği olduğuna emindim.

"Miras böyle sevimsiz bir şekilde bana kalmış oldu. Şimdi bana, bunu neden kabullendiğimi soracaksınız, cevap vereyim; bu belanın bir şekilde amcamın geçmişinden kaynaklandığını ve tehlikenin beni, başka bir yerde de olsam, bulacağına emindim de ondan. Neyse, zavallı babam 85 Ocağı'nda öldü ve o günün üzerinden iki yıl sekiz ay geçti. Bu süre boyunca Horsham'de mutlu bir hayat yaşadım. Tam, bu lanetin ailemin üzerinden kalktığını ve son nesille birlikte sona erdiğini düşünmeye başlamıştım ki, dün sabah, babama gelen mektubun aynısı bana da geldi."

Genç adam ceketinin cebinden kırışmış bir zarf çıkardı. Masaya yaklaşarak zarfı salladı ve içinden beş tane küçük portakal çekirdeği düştü.

"Zarf bu," diye devam etti. "Pula bakılırsa Londra'nın batı bölgesinden gelmiş. Şurada da aynen babama gelen mektuptaki harfler ve kelimeler: 'K.K.K.' ve 'Kâğıtları güneş saatinin üstüne koy.' "

"Peki, siz ne yaptınız?" diye sordu Holmes.

"Hiçbir şey."

"Hiç mi?"

"Doğruyu söylemek gerekirse" yüzünü, narin beyaz ellerinin arasına gizledi, "çaresizdim ve kendimi, üzerine yaklaşan yılanı gören zavallı bir tavşan gibi hissettim. Dayanılmaz ve önlenemez bir lanetin pençesinde gibiydim."

"Yapmayın," dedi Sherlock Holmes. "Harekete geçmelisiniz dostum, yoksa mahvolursunuz. Ümitsizliğe kapılmanın sırası değil şimdi."

"Polise gittim."

"Ee?"

"Anlattıklarımı sakın sakın dinleyip bıyık altından güldüler. Onlara göre bu, aptalca bir şakaydı; gerek amcamın gerekse babamın ölümü tesadüftü ve bu durumla ilgisi yoktu."

Holmes kavuşturduğu ellerini havada salladı. "Ahmaklar!" diye bağırdı.

"Yine de evde benimle kalması için bir polis memuru verdiler."

"Bu gece sizinle birlikte buraya geldi mi?"

"Hayır. Sadece evde kalmak için emir almıştı."

Holmes yine lanetler savurdu.

"Bana neden geldiniz," diye atıldı, "ve hepsinden ötesi neden hemen gelmediniz?"

"Bilmiyordum. Ancak bugün, sorunumu Binbaşı Prendergast'a açtığımda, duydum isminizi. Size gelmemi o tavsiye etti."

"Mektubu aldığınızdan bu yana iki gün geçmiş. Daha önce davranmalıydın. Sanırım bu anlattıklarınızdan başka ekleyeceğiniz bir şey yok."

"Birşey daha var," dedi John Openshaw. Ceketinin ceplerini karıştırarak, rengi solmuş, mavi bir kağıt çıkardı ve masaya koydu. Kırıksıklıklarını eliyle düzeltti. "Hatırlıyorum, amcamın şöminede yaktığı kağıtlar da bu renkteydi. Bu tek sayfayı çatıdaki odanın döşemesinde buldum. Herhalde diğerlerinin arasından yere düşerek yanmaktan kurtulmuş. Amcamın hatıra defterinden koparılmış bir yaprak olduğunu sanıyorum; bize faydası olur mu, bilmem. Yazı kesinlikle amcamın elyazısı."

Holmes lambayı kâğıdın üzerine tuttu, hep birlikte kâğıdın üzerine eğildik; yırtık köşesine bakılırsa bir defterden kopmuş olmalıydı. Başında "Mart 1869" yazılıydı ve başlığın altında, aşağıdaki bilmecemsi şeyler yazıyordu:

4.3. Hudson geldi. Hiç değişmemiş.

7.3. Çekirdekler Paramore'a, McCauley'ye ve St. Augustinli John Swain'e gönderildi.

9.3. McCauley temizlendi.

10.3. John Swain temizlendi.

12.3. Paramore ziyaret edildi. her şey yolunda.

"Teşekkür ederim!" dedi Holmes, kâğıdı katlayıp misafirimize verirken. "Şu anda kaybedecek hiç vaktimiz yok. Anlattıklarınızı tartışmaya bile zaman kalmadı. Siz hemen eve dönüp işe koyulun."

"Peki, ne yapacağım?"

"Yapılacak, hem de çabucak yapılacak tek bir şey var. Bize gösterdiğiniz bu kâğıdı, anlattığınız o pirinç kutuya koyun. Amcanızın diğer bütün evrakları yaktığını ve kalan tek sayfanın bu olduğunu açıklayan bir pusula da bırakın kutuya. İkna edici kelimeler kullanın. Bunu yaptıktan sonra, belirtildiği gibi, kutuyu güneş saatinin üstüne koyun. Anladınız mı?"

"Tamamen."

"Şu an için intikam falan düşünmeyin. Sanırım bu meseleyi kanun yoluyla halledebiliriz; ama ilk önce, onların yaptığı gibi, biz de kendi ağıımızı örmeliyiz. Şimdilik en önemli şey sizi tehlikeden kurtarmak. Sonra bu esrarı çözüp suçluları cezalandırırız."

"Teşekkür ederim," dedi genç adam, ayağa kalkıp paltosunu alırken. "Bana hayat ve umut verdiniz. Dediklerinizi aynen uygulayacağım."

"Hiç zaman kaybetmeyin. Bu arada, hepsinden önemlisi, kendinize çok dikkat edin, çünkü gerçekten büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunuzdan hiç kuşku kalmadı. Eve nasıl döneceksiniz?"

"Waterloo'dan trenle."

"Saat daha dokuz olmadı.Sokaklar hâlâ kalabalık olacağından güvende olursunuz.Ama yine de tetikte olun."

"Yanımda silahım var."

"Bakın bu iyi. Vakanız üzerinde çalışmaya yarın başlayacağım."

"O halde Horsham'de görüşeceğiz."

"Hayır, sizin sırrınızın cevabı Londra'da. Onun için ben de araştırmalarımı burada yapacağım."

"O zaman bir iki güne kadar kutu ve kâğıtlarla ilgili gelişmeleri haber veririm size. Söylediklerinizi harfiyen uygulayacağım."

Bizimle el sıkışarak ayrıldı. Dışarıda fırtına devam ediyor ve yağmur pencerelere vuruyordu. Bu garip, çılgın hikâyeye sanki dışarıdaki fırtınadan gelmiş ve tekrar onun içinde kaybolup gitmişti.

Sherlock Holmes, başı öne eğik, ateşi seyrederek bir süre sessizce oturdu. Sonra piposunu yaktı ve arkasına yaslanarak, tavana yükselen mavi dumanı seyretti. "Watson," dedi sonunda, "galiba şimdiye kadar karşılaştığımız vakaların arasındaki en inanılmazı bu olacak.

"Dörtlülerin İşareti hariç."

"Doğru, o hariç. Ama bana kalırsa, şu bizim John Openshaw daha büyük bir tehlikenin içinde."

"Peki, bu tehlikenin ne olduğu hakkında bir fikrin var mı?" diye sordum.

"Bazı noktalar apaçık ortada," diye cevap verdi.

"Hangi noktalar? Şu K.K.K. neyin nesi ve bu mutsuz aileden ne istiyor?"

Sherlock Holmes, gözlerini kapadı, parmak uçlarını birleştirdi ve dirseklerini koltuğun kenarına dayadı. "Mantıklı bir adama tek bir gerçek yeterlidir. Bu gerçekten, tüm olaylar zinciriyle birlikte gelecekte meydana gelebilecek sonuçları da çıkarılabilir. Nasıl ki Cuvier, tek bir kemiğe bakarak bütün hayvanı tarif edebiliyorsa, zincirdeki bir halkayı tamamen kavrayabilmiş bir gözlemci de hem önceki, hem de sonraki halkaları tam bir kesinlikle tanımlayabilir. Sebebin tek başına ulaşacağı sonuçları henüz kavrayabilmiş değiliz. Problemler, ancak duyulmanın etkisinden kurtulduktan sonra çözülebilir. Mantıklı bir adam, yöntemi en üst noktalara yükseltebilmek için, bilgi alanına giren bütün gerçekleri kullanmak zorundadır. Bütün bilgilere sahip olmak, bugünkü serbest eğitim ve ansiklopedi çağında ulaşılması güç bir hedeftir. Aslında bir insanın, işinde gerekli olan bütün bilgilere sahip olması imkânsız değil ve ben de bunun için çabalıyorum. Yanlış hatırlamıyorsam, bir keresinde, dostluğumuzun ilk günlerinde, benim özelliklerimi çok iyi belirtmiştin."

"Evet," diye cevap verdim gülererek. "Orijinal bir yaklaşımdı. Felsefe, astronomi ve politika bilgine sıfır vermiştim sanırım. Botanik: değişken; jeoloji: şehrin seksen kilometrelik bir alanındaki çamur izlerini tanıyacak kadar ileri, kimya: kendine özgü, anatomi: sistemsiz, duygusal edebiyat ve suç kayıtları: benzersiz; kemancı, boksör, kılıç ustası, kokain ve tütünle kendini zehirlemeye eğilimli. Galiba analizimin ana noktaları bunlardı."

Holmes bu son söylediklerim üzerine gülümsedi. "O zaman da belirttiğim gibi," dedi, "bir insan, beynindeki odaları kullanabileceği eşyalarla döşemeli ve geri kalanları da istediği zaman çıkarıp kullanabileceği bir yere, kütüphanesine yerleştirmelidir. Şimdi, bu gece dinlediğimiz hikâyeye gelirsek, bütün kaynaklarımızı kullanmamız gerektiği ortada. Lütfen arkadaki rafta duran şu Amerikan Ansiklopedisi'nin K cildini verir misin? Şimdi durumu ve bundan sonra olabilecekleri bir gözden geçirelim.İlkin, Albay Openshaw'dan başlayalım.

Amerika'dan ayrılması için güçlü bir sebebi olmalıydı. Onun yaşındaki insanlar alışkanlıklarını kolay kolay değıştirmezler. Ayrıca Florida'nın o nefis iklimini bırakıp İngiltere'de kırsal bir kasabada inzivaya çekilmezler. İngiltere'de böyle bir hayatı seçmesi için ya birinden ya da bir şeyden dehşetli korkmuş olması gerekir. Bu nedenle varsayımımızı, birinden veya bir şeyden korktuğu için Amerika'dan ayrıldığını söyleyerek genişletebiliriz.

Korktuğu şeyin ne olduğuna gelince... Elimizdeki tek delil, şu mektuplar. Önce kendine, sonra da mirasçılara gönderilen şu korkunç mektuplar. Zarfların üstündeki pullara dikkat ettin mi?"

"İlki Pondicherry'den, ikincisi Dundee'den, üçüncüsü de Londra'dan geliyordu."

"Londra'nın doğusundan. Bundan ne çıkarıyorsun?"

"Hepsi de birer liman şehri. Gönderen bir gemide olmalı."

"Mükemmel. Artık bir ipucumuz var. Bu mektupları yazan kişi, büyük bir olasılıkla limana yanaşmış bir gemide

bulunmalı. Şimdi ikinci bir ipucuna gelelim. Pondicherry'den gelen tehdit mektubuyla tehdidin yerine getirilmesi arasında yedi hafta geçiyor. Dundee'de ise yalnızca üç-dört gün. Bu sana birşeyler çağrıştırıyor mu?"

"Katilin katedeceği mesafe uzundu."

"Ama unutma ki mektubun ki daha da uzundu."

"Ne demek istediğini anlamadım."

"En azından adamın veya adamların içinde buldukları geminin bir yelkenli olduğunu ileri sürebiliriz. Anlaşılan şu ilginç tehdit mektuplarını her defasında denize açılmadan önce postaladılar. Dundee'den atılan tehdit mektubundan cinayetin işlenişine kadar ne kadar az zaman geçtiğini görüyorsun. Pondicherry'den bir buharlı gemiyle gelmiş olsalardı mektupla hemen hemen aynı zamanda gelirlerdi, oysa aradan tam tamına yedi hafta geçmiş. Sanırım mektup buharlı gemiyle gönderiliyor; katil ise arkadan yelkenli gemiyle geliyor."

"Olabilir."

"Olabilir değil, kesinlikle bu böyle. Şimdi bu meselenin ivediliğini ve neden genç Openshaw'a bir an önce hareket etmesini söylediğimi anlıyor musun? Mektubu gönderenler, aradaki mesafeyi kateder etmez harekete geçiyorlar. Ve bu seferki Londra'dan geldiği için gecikmeyi göze alamayız."

"Aman Tanrım!" diye bağırdım. "Bu acımasız takibin sebebi ne olabilir ki?"

"Anlaşılan Openshaw'un elinde bulunan evrak, gemideki kişi ya da kişiler için hayati bir öneme sahip olmalı. Bana

kalırsa bu cinayetleri birden fazla kişi işledi. Tek bir kişi mahkemeyi bile aldatarak iki cinayeti işleyemez. Bu işin için de başkaları da olmalı. Tek amaçları, kimin elinde olursa olsun evrakı ele geçirmek. Şu K.K.K. harfleri de bir insanın değil, bir cemiyetin ismini gösteriyor."

"Peki, ama ne cemiyeti bu?"

"Sen hiç Ku Klux Klan diye birşey duymadın mı?" dedi Sherlock Holmes, kısık bir sesle, öne eğilerek.

"Hiç duymadım."

Holmes, dizlerinin üstüne yerleştirdiği kalın ciltli kitabın sayfalarını çevirdi. "İşte burada, " dedi: "Ku Klux Klan. Bir tüfeğin doldurulurken çıkardığı seslerden türetilmiş bir isim. Bu korkunç, gizli örgüt, Amerikan İç Savaşı'ndan sonra Güney Eyaletleri adına askerlik yapmış olanlar tarafından kurulmuş. Kısa zamanda, Tennessee, Louisiana, Carolina, Georgia ve Florida gibi, ülkenin çeşitli yerlerinde yerel şubeler açmış. Güçlerini en fazla siyasi alanda kullandılar; amaçları zenci seçmenleri yıldırma ve kendi görüşlerine karşı olanları öldürmek veya ülkeden sürmektir. Genellikle eyleme geçmeden önce kurbanı uyarıyorlardı. Bu uyarı, genellikle bilinen fantastik sembollerle oluyordu: mesela meşe ağacından yapılmış çatal, karpuz tohumu veya portakal çekirdeğiyle. Bu uyarıyı aldıktan sonra, kurban ya açık bir şekilde istenileni yapmalı, ya da ülkeden gitmeliydi. Eğer meydan okumaya kalkarsa, çoğu zaman beklenmedik bir zamanda, beklenmedik bir şekilde ölüm gelirdi. Cemiyet, o kadar mükemmel örgütlenmiş ve yöntemleri o kadar sistemliydi ki onlara karşı koymayı başarabilen pek olmamıştır. Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin ve

Güneydeki soyluların çabalarına rağmen, örgüt birkaç yıl daha gelişmeye devam etti. Nihayet 1869 yılında, bu hareket hızla çökertildi. Fakat o tarihten bu yana, çeşitli yerlerde münferit eylemlere hâlâ rastlanmaktadır."

"Senin de gördüğün gibi," dedi Holmes, elindeki kitabı bırakarak, "örgütün ani dağılışıyla, Openshaw'un bir sürü evrakla Amerika'dan ayrılışı aynı tarihlere rastlıyor. Bu iki olay arasında kesinlikle bir ilişki olmalı. O ve ailesinin peşindeki şeyin ne olduğunu görüyorsun. Senin anlayacağın, bu kayıtlar ve günlük, Güneydeki örgüt elemanlarını ortaya çıkarabilir. Hiçbiri gece rahat uyuyamıyordur."

"Öyleyse bizim gördüğümüz o koparılmış sayfa..."

"... o uğursuz defterin bir yaprağı Yanlış hatırlamıyorsam üzerinde şöyle yazıyordu: 'Portakal çekirdekleri A, B ve C'ye gönderildi.' Yani örgütün ihbar mektupları gönderilmiş. Sonra da A ve B'nin temizlendiğine veya ülkeyi terk ettiğine ve son olarak da C'nin ziyaret edildiğine dair bazı bilgiler verilmişti. Korkarım bu ziyaretin sonu çok kötü oldu. Bu durumda Watson, sanırım olaya ışık tutabileceğiz. Bu arada umarım genç Openshaw dediklerimi yapmıştır; zira bu onun son şansı. Bu gece söylenecek veya yapılacak başka bir şey kalmadı. Şimdi kemanımı uzatırsan, dışarıdaki kötü havayı ve ondan da kötü adamları, şöyle bir yarım saatliğine unutmaya çalışabiliriz."

Ertesi sabah hava açıktı. Güneş ışıkları, tüm şehri kaplayan sis tabakasının arasından sızılmaktaydı. Aşağıya indiğimde, Sherlock Holmes kahvaltıya oturmuştu bile.

"Seni beklemediğim için kusura bakma," dedi, "ama bugün Openshaw vakasıyla çok meşgul olacağım."

"Neler yapacaksın?" diye sordum.

"Herşey, yapacağım ilk soruşturmanın sonuçlarına bağlı. Sonuçta Horsham'e bile gitmek zorunda kalabilirim."

"Oradan mı başlayacaksın?"

"Hayır, hayır; burada, bu şehirde başlamak istiyorum. Sen zili çal; hizmetçi kahveni getirir."

Beklerken gazeteyi aldım. Masanın üzerinde katlanmış duruyordu. İlk sayfasına bir göz attım. Kanımı donduran bir haber başlığıyla karşılaştım.

" Holmes," diye bağırdım, "çok geç kalmışsın."

"Ah!"dedi, elindeki fincanı bırakarak, "korktuğum şey başıma geldi. Nasıl yapılmış?"

Sakince konuşuyordu, ama ne kadar sarsıldığını sesinden anlamıştım.

"Bakar bakmaz gözüme Openshaw ismi çarptı ve sonra da 'Waterloo Köprüsü'nde Facia' başlığı. Haber şöyleydi:

"Dün gece saat dokuz ile on arasında, Waterloo Köprüsü yakınlarında devriye gezen H Bölgesi polis müfettişi Cook, birinin imdat diye haykırdığını, sonrasında da birinin suya düştüğünü duydu. Gecenin oldukça karanlık ve fırtınasının çok şiddetli olmasından dolayı köprüden geçenlerin yardım çabalarına rağmen suya düşen kişi kurtarılamadı.Sonra ceset, alarm verilmiş olduğu için deniz polisinin yardımıyla sudan çıkarıldı. Cebinden çıkan bir zarftan öğrenildiği üzere cesedin, Horsham yakınlarında oturan John Openshaw adında bir gence ait olduğu anlaşıldı. Büyük bir ihtimalle Waterloo

İstasyonu'ndan kalkan son treni yakalayabilmek için koştururken aceleden ve aşırı karanlığın da etkisiyle yolunu şaşırdığı ve vapur iskelesinin bulunduğu yerden suya düştüğü tahmin ediliyor. Yapılan muayenede ölüye zor kullanıldığını gösteren bir iz bulunamamıştır. Merhumun talihsiz bir kazaya kurban gittiği anlaşılıyor. Öyle olsa bile bu kaza, yetkililerin, nehir iskelelerinin güvenliğini tekrar gözden geçirmeleri gerektiğini gündeme getiriyor."

Birkaç dakika ikimizden de ses çıkmadı. Holmes'u hiç böyle üzgün ve sarsılmış görmemiştim.

"Bu, gururumu incitti Watson," dedi sonunda. "Kötü bir duygu bu kuşkusuz, gururum incindi. Bu artık benim için kişisel bir meseledir. Gücüm yettiği sürece bu çetenin peşini bırakmayacağım. Adam benden yardım istemeye geldi, ben ise, onu ölüme gönderdim!" Sandalyesinden fırlayarak sıkıntıyla odada bir ileri, bir geri yürümeye başladı. Solgun yanakları kızarmıştı ve uzun ince ellerini sıkıp duruyordu.

"Kurnaz şeytanlar!" diye bağırdı sonunda. "Ama onları yakalayacağım. Openshaw'u tuzığa nasıl düşürdüler acaba? İskele, istasyona giden sokak üzerinde değil ki? O fırtınalı gecede bile köprüden gelip geçenler olur, onların gözü önünde böyle bir cinayet işlenemez. Neyse Watson, bakalım uzun vadede kim kazanacak! Ben şimdi dışarı çıkıyorum!"

"Polise mi?"

"Hayır. Ben kendim polis olacağım. İsterlerse ben ağı ördükten sonra sinekleri kapabilirler; ama ondan önce değil."

Bütün gün kendi işlerimle uğraştım ve ancak akşam geç vakitte Baker Sokağı'na dönebildim. Sherlock Holmes henüz

gelmemişti. Eve girdiğinde ise saat ona geliyordu. Solgun ve bitkin bir hali vardı. Dolaptan bir dilim ekmek çıkararak iştahla yedi ve bol bol su iti

"Asın galiba," dedim.

"Hem de kurt gibi. Yemek yemek bütün gün aklıma bile gelmedi. Kahvaltıdan beri hiçbir Şey yemedim."

"Hiçbir Şey mi?"

"Bir parça bile. Yemeği düşünecek vaktim olmadı."

"Peki, neler yaptın? Bir ipucu buldun mu?"

"Artık avucumun içindeler. Genç Openshaw'un intikamı yakında alınacak. Onlara karşı kendi Şeytansı yöntemlerini kullanacağız, Watson! İyice düşündüm bunu."

"Ne demek istiyorsun?"

Dolaptan bir portakal çıkardı ve kabuğunu soyarak kesip çekirdeklerini masaya sıktı.

Arasından beş tane ayırarak bir zarfa yerleştirdi. Zarfın içine " S.H.'den J.C.'ye" yazdı. Sonra zarfı kapadı ve zerine "Kaptan James Calhoun, Lone Star Gemisi, Savannah, Georgia, ABD" adresini yazdı.

"Limana girdiğinde eline geçecek," dedi, acı acı gülerek. "Ona uykusuz bir gece geçirmeye yeter bu. Genç Openshaw'un inandığı gibi, o da bunun, kaderinin bir işareti olduğunu düşünecektir."

"Peki, kim bu Kaptan Calhoun?"

"etenin lideri. Diğerlerine de sıra gelecek, ama önce bu."

"İzini nasıl buldun?"

Cebinden, üzeri tarihler ve isimler yazılı büyükçe bir sayfa çıkardı.

"Bütün günümü, Lloyd Seyahat Acentası'nın listelerini incelemekle geçirdim. 83 yılının Ocak ve Şubat aylarında Pondicherry'ye giden bütün gemileri rotalarını saptadım. O aylarda bu güzergâhtan geçmiş olduğu belirtilen otuz altı gemi vardı. Bunlardan biri olan Lone Star hemen dikkatimi çekti. Yola Londra'dan çıktığı belirtilmesine rağmen, ismi, Amerika'nın eyaletlerinden birine verilen bir isimdir."

"Teksas sanırım."

"Hangisi olduğuna emin değilim; ama geminin Amerika çıkışlı olduğunu biliyordum."

"Sonra ne yaptın?"

"Dundee'den kalkan gemileri inceledim. Lone Star gemisinin, 85 yılının Ocak ayında orada olduğunu görünce bütün şüphelerim doğrulanmış oldu. Sonra, şu an Londra limanında bulunan gemileri araştırdım."

"Ee?"

"Lone Star buraya geçen hafta demir atmış. Albert İskelesi'ne gittiğimde, geminin bu sabah suların yükselmesiyle birlikte nehirden çekildiğini ve Savannah'ya doğru yelken açtığını öğrendim.Gravesend'e bir telgraf çektim;yelkenlinin oradan yeni geçtiğini öğrendim. Rüzgâr doğruya doğru estiğine göre şu an Godwins'i geçmiş, Wight Adası'na yaklaşmış olmalı."

"Şimdi ne yapacaksın peki?"

"O, elimden kurtulamaz. Öğrendiğim kadarıyla, gemideki tek Amerikalılar Kaptan James Calhoun'la iki tayfasıymış. Gerisi Finlandiyalı ve Alman. Ayrıca, bu üçlünün dün gece gemide olmadıklarını da öğrendim. Yüklemeyi yapan hamal söyledi bunu. Lone Star, Georgia'ya varır varmaz, buharlı gemiyle gönderdiğim mektup da orada olacak. Savannah polisine de telgraf çekerek bu üç kişinin cinayet zanlıları olduğu bildirdim."

İnsanların yaptıkları en iyi planlarda bile kusurlar olabilir. Peşlerindeki kurnaz ve kararlı düşmanlarının varlığını haber veren portakal çekirdekleri, John Openshaw'un katillerinin eline hiç ulaşamadı. O yıl, sonbahar fırtınaları çok uzun ve şiddetli geçti, özellikle denizlerde... Savannah'ya ulaşacak olan Lone Star'ın haberlerini boşuna bekledik. Sonunda, Atlantik açıklarında batmış bir geminin enkazının bulunduğunu ve armasında "L.S." harflerinin yazılı olduğunu öğrendik. Lone Star'in akıbeti hakkında öğrendiklerim bundan öteye geçmedi...

Tavşan Dudaklı Adam

St. George İlahiyat Koleji Müdürü Doktor Elias Whitney'in kardeşi, bir afyon bağımlısı yani afyonkeşti. Thomas de Quincey'nin kitabının etkisi altında kalarak, onun yaşadıklarını denemeye kalkışmış, içtiği tütüne afyon ruhu katarak en sonunda kendisi de bir afyonkeş olup çıkmıştı. Her zaman olduğu gibi, bırakmanın başlamaktan daha zor olduğunu anladığında ise iş işten çoktan geçmişti. Hayatını bir afyon bağımlısı olarak devam ettiriyordu artık. Bu alışkanlığı nedeniyle hem arkadaşları hem de yakınları için bir yüz karası olarak kabul görülüyordu. Ona üzülenler de yok değildi. Beti benzi atmış bir şekilde oturmaktan çok, zorla iliştilmiş gibi öylece kalakaldığı sandalyenin üzerindeki görüntüsü bugün bile gözlerimin önündedir. Sapsarı ve kanı iyice çekilmiş bir surat, kontrolsüz bir şekilde sarkmış dudaklar ve iyice küçülmüş gözleriyle bu asil adam, şimdi bir çöküntüyü andırıyordu.

1889 yılının Haziranında bir gece yarısına doğru üzerimize mahmurluk çöktüğü sırada kapımızın çalınmasıyla karımla göz göze geldik. Oturduğum yerde doğrularak kapıyı çalanın kim olacağını düşünürken karım işlemekte olduğu örgüye ara vererek, biraz da üzgün bir ses tonuyla:

— Bir hasta. Dışarı çıkmak zorunda kalabilirsin, dedi.

Ben de mırıldanarak kendisini onayladığımı ifade eder gibi yaparken, bir yandan da yoğun geçen bir günün üstüne işte bu

hiç olmadı gibisinden düşünmeye başlamıştım. Oldukça yorucu bir gündü ve söylenmeye başladım.

Az sonra dış kapının açıldığını duyduk. Kapı önünde telaşlı konuşmalar yapıldığını bulduğumuz odadan bile anlayabiliyorduk. Konuşmalar kesildikten sonra yanımıza gelen kişinin önce hızlı ayak seslerini duyduk ardından da bulduğumuz odanın kapısının açıldığını gördük. Üzerinde koyu renk elbisesiyle, yüzünü gizleyen ve siyah bir tül taşıyan bayan konuğumuz içeri girerek aynı telaşla konuşmaya başladı:

— Bu kadar geç bir saatte sizi rahatsız ettiğim için özür dilerim, dedikten sonra birden ne olduğunu anlamamıza bile fırsat vermeden karımın boynuna sarılarak ağlamaya başladı. Başım da önemli bir dert var Bayan Watson! Yardım edin.

Karım ne olup bittiğini anlamaya çalışırken şaşkın gözlerle bana bakıyordu. Kadının ağlamasından etkilenmiş olmalıydı.

— Tanrı'm, dedikten sonra konuşmaya başlamadan önce kadını tanımak için yüzündeki siyah tülü kaldırarak kadının kim olduğundan emin olmak ister gibiydi. Kate! Kate Whitney! Ah, Tanrı'm! Beni ne kadar korkuttun. Yüzüne bakıncaya kadar kim olduğunu çıkaramadım inan.

— Çok çaresiz bir durumdayım Bayan Watson! Başıma gelenlerden sonra bana ancak sizin yardımcı olabileceğiniz geldi aklıma, dedi.

Her zaman böyle olurdu zaten... Kim derdi olduğunu düşünse soluğu eşimin yanında alırdı.

— Ah Kate! Gelmene çok sevindim. Biraz şarap veya su iç. Rahatla lütfen... Daha sonra şuraya otur da olan biten her şeyi bana anlat istersen. James de uyumaya gidebilir.

— Lütfen biraz daha kalın Bay Watson! Mutlaka sizin de dinlemenizi istiyorum anlatacağım şeyleri. Bu konuda tavsiyelerinizi duymaya ihtiyacım var. Hem bakarsınız yardım da edersiniz, dedikten sonra bir yerlere hemen ilişerek anlatmaya başladı.

— Tahmin edebileceğiniz gibi, Isa ile ilgili bir sorun nedeniyle burada bulunuyorum. Konu Isa ile ilgili. Tam iki gündür eve adımını atmadı. Onun için iyiden iyiye endişeleniyorum artık... Ne olur yardım edin?

Bayan Whitney, karımın eski bir okul arkadaşıydı. Aile içi sorunlar nedeniyle zaman zaman onunla sohbet ettiklerini biliyordum. Kocasının sağlık sorunları olduğu zaman bazen bana da akıl danıştığı olurdu. Bu nedenle öncelikle olan biteni anlamak için onu sakinleştirmeye çalıştık. Kocasının nerede olduğu veya onu bulabileceğimiz bir yer bilip bilmediğine ilişkin küçük sorular sorduk.

Nerede olabileceğini tahmin edebiliyormuş ama emin değilmiş. Şehrin doğu tarafında bir yerlerdeki afyon tekkelerinden birine dadanmış olma ihtimalinin yüksek olduğunu da biliyormuş. Genel olarak ya da bugüne kadar kriz zamanlarında bu gitmeler en fazla 24 saat sürüyormuş. Her şart altında akşam biraz bitkin ve harap halde evin kapısını mutlaka çalarmış. Bu kez bir farklılık olduğunu hissediyormuş. Aklına kötü şeyler geliyormuş, haklı olarak. Çünkü 48 saattir ondan haber alamıyormuş. Bir ihtimal kocasını rıhtımın yakınında bir yerlerde çöplükte sızmış

olarak bulabilirmişiz. Yukarı Swandam Sokağı'nda bulunan Altın Bar'da olma ihtimali de varmış. Ama bir kadın olarak bütün bunların üstesinden gelemeyeceğini de eklemeye edemedi pek tabii. Böyle bir saatte barlarda çöplüklerde kocasını araması pek de yakışık almazdı, insanların kötü kötü bakacaklarından çekiniyordu.

Özetle bu ve benzeri şeyler anlattı Bayan Whitney. Esas mesele şuydu ki, bu işi halletmek için oraya kadar kendisine eşlik etmemizi istiyordu. Bayan Watson'ın gelmesine gerek olmadığını da hesaplamış ve kocasının doktoru olarak, hatta tek başıma bu işi üstlenmemin mümkün olup olmadığını öğrenmek istiyordu.

Elden ne gelir... Böyle bir durumda yardım etmekten kaçınmak mümkün değildi. İş başa düşmüştü bir kere. Kocasını vermiş olduğu adreslerde bulmam durumunda en geç iki saate kadar arabayla eve göndereceğime söz verdim. Çok değil, en fazla 10 dakika içinde sıcak evimi ve rahat koltuğumu terk edip hazırlandıktan sonra yola çıkmış bulunuyordum. Arabayla şehrin doğusuna, bilmediğim bir maceraya doğru yola koyuldum. Tuhaf bir hikâyenin beni beklediğini nasıl bilebilirdim ki?

İlk hedef afyon tekkesiydi pek tabii. İşin bu aşamasında fazla bir güçlkle karşılaştığım söylenemez. Bayan Whitney'in sözünü ettiği Yukarı Swandan Sokağı, nehrin kuzey yakasını Londra Köprüsü sayesinde doğu yakasına bağlayan bir merkez bölgedeydi. Üstelik rıhtımın arka taraflarında ve alabildiğine pis bir sokak olduğunu da hatırlatmak isterim. Afyonkeşlerin bu makbul mekânının bir mezbeleliğe benzediğine ilişkin peşin bir yargım vardı en baştan. Nihayet aradığım adrese gelmiştik. Arabacıya

beklemesini söylediğimde iki bina arasında sıkışıp kalmış ve merdivenlerle inilen bir mahzeni andıran karanlık ve kuytu bir yerin önündeydik. Sarhoşların, ayyaşların ve keşlerin ayakları altında ezilip çürümüş merdivenlerden aşağı indiğim yer pek de iç açıcı değildi.

Bir gaz lambasının ışığı altında zar zor seçebildiğim bir kapı kolu gideceğim yönü işaret eder gibiydi. İçerisinin de dışarıdan kalır bir yanı yoktu. Kendinizi uzun yolculuğa çıkmış sürgün gemilerindeki göçmen koğuşlarında zannedebilirdiniz. Yüksek tavanlı olmayan bir odada yerlerde boylu boyunca uzayan yatakların arasında kesif bir afyon kokusu ve dumanlı hava sizi karşılıyordu. Burada nefes almak bile zordu. Yatakların üzerine tuhaf bir biçimde sanki üst üste yığılmış gibi duran insanlar, karanlıkta sanki istiflenmiş gibiydiler. Pek çoğunun omuzları çökmüş, dizlerinde eklemleri yokmuşçasına kıvrık, zayıf ve halsiz, kafalar kontrolsüz bir şekilde yana yatmış olarak uyuşmuş vaziyette yatıyorlardı. Feri sönmüş gözlerle sabit bir noktaya bakan gözler hayata tutunmaktan çoktan vazgeçtiklerini gösteriyor gibiydi. Sağda solda tesadüfen gücü kalmış bir ya da iki çift göz, içeri giren bu yabancıya sabitlenmiş gibi bakıyordu. Bu kesif dumanlı havanın içerisinde arada bir parlayıp sönen ateş topları, metal pipolardaki afyonun ciğerlerine dolarken çıkardığı bir imdat çılgılığı gibiydi. Herkesin kafası cilalıydı. Bu yarı uyanıklık arasında gidip gelen yığın içerisinde kendi kendine konuşanları da anlamsız tartışmaların içerisinde bocalayıp duranları da görmek mümkündü. Kısa aralıklarla ortaya çıkan ölüm sessizliği bu ortama daha denk düşüyor gibiydi. Neticede daha çok kendi kendileriyle konuşuyor olmaları, aslında onların sayıkladıklarını gösteriyor demek anlamına da gelebilirdi. Odanın diğer ucuna doğru bir bakış

atınca, kömür mangalının yanı başında, çenesini iki elinin arasına alarak derin düşüncelere dalmış gibi görünen, aslında önünde yanmakta olan ateşle meşgul olduğu anlaşılan, zayıf, uzunca boylu, ihtiyar adam gözüme ilişti hemen.

Bu sırada yanıma yaklaşan Malaya'lı olduğundan şüphe duymadığım biri, elinde tuttuğu pipoyu ve bir miktar afyonu bana vererek uzanmam için yer gösterdi.

— Hayır, teşekkür ederim, dedim. Burada bir arkadaşımı, Bay Isa Whitney'i arıyorum. Kendisiyle konuşmam gerekiyor.

İsmi söylediğim sırada odanın sağ tarafında bir kıpırdanma olduğunu fark ettim. Daha dikkatli bakınca bitkin ve perişan haldeki Whitney hemen gözüme ilişiverdi.

— Tanrı'm! Dr. Watson, burada ne işiniz var, derken aslında alabildiğine zavallı görünüyordu. Bedeni gergindi... Saat kaç Watson? diye sordu bana.

— 11'e geliyor, dedim.

— Hangi gündeyiz?

— Cuma, 19 Haziran.

— Ooo... Ben Çarşamba zannediyordum. Yoksa beni korkutmaya mı çalışıyorsun Watson? Çarşamba günündeyiz, değil mi?

Bu sırada yüzünü elleriyle gizlemeye çalışarak hüngür hüngür ağlıyordu.

— Emin ol Cuma günündeyiz. Eşin iki gündür seni arıyor. İçine düştüğün durumdan utanmalısın?

— İyide bu neyi değiştirir ki? Zaten yeteri kadar içine düştüğüm durumdan utanıyorum. Bu arada iki gün nereden ıktı? Ben yalnızca birkaç saattir buradayım. Sayısını karıştırmış olabilirim ama en fazla üç-dört pipo içmiş olmalıyım. Hepsi o kadar. Peki, seninle eve geleceğim. Kate'i korkutmak ister miyim hiç? O benim küçük Kate'im... Hadi, bana yardım et dostum! Arabayla geldin değil mi?

— Geldiğim araba dışarıda beni bekliyor.

— Tamamdır o zaman... Gidebiliriz... Borcumu da ödemem gerekiyor. Benim için ne kadar borcum olduğunu öğrenir misin Watson, rica etsem? Perişan halde olduğumu görüyorsun değil mi? aresizim...

Hadi bana kolay gelsin... Bu kesif afyon dumanının içinde Şimdi bir de demeyele uğraşacaktım. Nerden bulaşmıştım ki bu işe? Hayıflanarak ve alabildiğine nefesimi tutarak uzanmış bir halde yatan bu insanların arasından geçerek mekânda ödeme yapacak birini aramaya başladım. Mangalın başında kor ateşle uğraşan adamın yanından geçerken belli belirsiz bir Şekilde ceketimin birisi tarafından çekildiğini fark ettim. Fısıltıyla konuşan biri, bana hitaben,

— Bana bakma hemen. Gider gibi yapıp sonra dönüp bana bakarsın, dedi.

Sesi tanıyor gibiydim. Şu hemen yanı başımda oturan yaşlı adamdan geliyordu. Fakat o bundan habersizmiş gibi istifini hiç bozmadan oturmaya devam ediyordu. İyice zayıflamış suratını fark etmemek olmazdı bu yaşlı adamın. Afyon tüten piposu dizlerinin arasına düşmüş gibi eğreti duruyordu. Fısıltılı sesin sylediğisi gibi iki adım daha atıp geriye döndüm. O an gördüğüm Şey karşısında az daha küçük dilimi yutmak

üzereydim. Çok şaşırılmışım. Adam ustalıklı bir manevrayla öyle güzel bir pozisyon almıştı ki, onu benden başka kimsenin fark etmesinin olanağı yoktu. Gerçekten ustalık işi bir hamleydi. Daha bir dikkatli bakınca beni bu kadar şaşırtan adamın sırtındaki kamburun düzelir gibi olduğunu ve yüzündeki kırışıklıkların da kaybolduğunu, üstelik gözlerinin de parladığını görmüştüm. Mangalın başında oturan bu yaşlı adam, şimdi bana kıs kıs gülen Sherlock Holmes'tan başkası değildi aslında. Bana yine belli belirsiz bir hareketle yanına yaklaşmamı işaret etti, görüntüsünden tebdili kıyafete farklı bir görünümdeydi.

— Holmes, dedim ne olduğunu anlamak ister gibi, ne işin var burada senin? Bu halin ne?

— Sesini yükseltmeden konuş benimle, dedi, seni duyabiliyorum. Şu keş arkadaşından kurtul da konuşalım istersen.

— Dışarıda bekleyen bir araba var.

— Bu durumda, arkadaşını o arabayla eve göndermen daha uygun. Onun olan biteni anlaması pek mümkün görünmüyor zaten. Karına da benim yanımda olduğuna ilişkin bir not gönder de meraklanmasın. Sen dışarıda beş dakika kadar oyalanırsan yanına gelmiş olurum.

Holmes'ün bu tip oldubittilerine alışık olduğumdan, bu davranışını yadırgamadım haklı olarak. Onu bu tip durumlarda reddetmek mümkün değildi. Öngördüğümüz şekilde kafası dumanlı Whitney'i fazla soru sormasına fırsat vermeden arabayla uğurlarken, Holmes'ün yanında olduğumu anlatan küçük bir notu da karıma iletmesi için arabacının eline tutuşturmuştum. Arabacıya hizmetlerinin karşılığını

ödedikten sonra sokakta sevgili dostum Holmes'ün maceralarından birine daha katılmak için hazır sayılırdım.

Kısa süre sonra o pejmürde kıyafetler içerisinde bir silueti andıran Holmes, tekkeden çıkarak yanıma gelmiş ve birlikte yürümeye başlamıştık. Ben olan biteni anlayamamanın şaşkınlığıyla arada bir ona bakmaktan kendimi alamıyordum. Yanımda bir süre kambur bedeniyle topallayarak yürüyen Holmes, yeteri kadar uzaklaştığımızı kanaat getirdikten sonra etrafta kimsenin olmamasından emin olarak birden kamburunu düzeltti ve ağız dolusu bir kahkaha attı.

— Watson, sevgili dostum... Bakışlarından anladığım kadarıyla kokain çekme zaafımın ardından bu kez afyona merak sardığımı düşünmüyorsundur umarım?

— Bu kadar beklenmedik şekilde ve kamufle olduğunu görünce aklıma başka ne gelebilirdi ki?

— Ya peki, sen orada ne arıyordun?

— Az önce arabaya bindirdiğim arkadaşımı aramak için oradaydım.

— Ben de senin dediğinin tam tersi birşeyi, yani düşmanımı aramak için oradaydım.

— Düşman mı? O da kim?

— Benim kadim düşmanlarımdan birini arıyordum. Buna daha çok av demek daha doğru. Bu oldukça anlaşılmaz bir durum gibi görünüyor, biliyorum... Farkı da zaten burada... Watson, sevgili dostum, buraya aynı nedenle araştırma yapmak için geldim zaten. Biraz duman altı olmadan her zaman av izi sürmek pek mümkün olmayabiliyor. Bu keşlerin

dillerinin altında bakla ıslanıp ıslanmadığını anlamak ve avıma ilişkin bilgi toplamak için onlarla muhabbet etmek yararlı olur diye düşündüm. Tanınmamak için de iyice kamufle olmam gerekiyordu. Hayatımı riske atmış olduğumun farkındayım. Bir ipucu bulmam gerekiyordu dostum. Üstelik buralara daha önce gelmişliğim de var. Bu gördüğün tekkenin sahibi olan densiz Lascar benden intikam almak için yemin etmiş tescilli bir düşmanım. Arka tarafta Paul Rıhtımı'na çıkan gizli bir kapı var... Kapı dile gelseydi de sana aysız gecelerde yaşanan gizli kapaklı hikâyeleri anlatsaydı...

— Cinayetlerden mi söz ediyorsun yoksa?

— Ne sandın ya? O karanlık dehlizde canı alınan zavallıların her biri için 1.000 Sterlin almış olsaydık, şimdiye kadar çoktan köşeyi dönmüş olurduk. Öyle ki rıhtımda yer alan en korkunç cinayetlerin tamamı burada işleniyor. Oraya infazı onaylanarak giren hiç kimse kurtulamaz. Neville St. Clair'de sanırım böyle bir kumpasa düşmüş olmalı. Bir dakika bekler misin, buralarda bir yerlerde bizim de sesimizi duyan birileri olabilir, dedikten sonra Holmes, belli belirsiz duyulabilecek bir ıslık çaldı. Uzaktan aynı şekilde cevaplanan ıslık sesinden hemen sonra bize doğru bir arabanın hareket ettiğini ve taşları döven tekerlek sesinin giderek yaklaştığını anlamamız fazla uzun sürmedi.

— Ne dersin Watson, benimle gelmek istiyor musun, dedi atlı arabanın karanlıkta gittikçe bize yaklaşan farlarını izlerken.

— Olabilir... Bir yardımım dokunacaksa elbette?

— Bir dost her zaman işe yarar, üstelik eli kalem tutan biri olmasına da hayır demem hiçbir zaman. The Cedars'ta senin için fazladan bir yatak her zaman vardır.

— The Cedars mı dedin?

— Evet... Söz konusu ev, Bay St. Clair'in. Soruşturma süresince orada kalmanın daha yararlı olacağını düşünüyorum.

— Tam olarak nereden söz ediyorsun, Tanrı aşkına?

— Hımm, Lee kırsalında bir yerlerden elbette. Buraya olsa olsa yedi mil kadar bir uzaklıktan söz ediyorum.

— İyi ama ben konuya tam anlamıyla yabancı kaldım.

— Sorun etme... Arabaya binecek olursan, birazdan her şeyi anlatacağım sana. Hadi ama, dedikten sonra araba sürücüsüne dönerek:

- John, senin görevin buraya kadar. Her şey için teşekkür ederiz. İşte bu da yarım altının... Yarın 11 gibi gelersen görüşebiliriz, dedi.

Ardından sürücünün yerine oturarak atları hafifçe kırbaçladı ve arabayı hareket ettirdi. Yol giderek genişlerken, kirli bir nehrin üzerine kurulu biraz geniş bir köprüye doğru uzanıyordu. Kiremitlerin tekdüze yığını altında sessizce ilerlerken, bazen bir polisin belirgin şekilde kaldırımları ezerken çıkardığı topuk sesi ya da sağda solda mütemadiyen duyulan sarhoş melodileri gecenin sessizliği bozuyordu. Bir bulutun peşine takılmış gibi adeta sürüklenerek akan gökyüzünün hızlı akışı, sanki hemen arkalarından bize gülümsemek isteyen yıldızların neşesini örtmek ister gibi

telaşlıydı. Bu sırada kafasının karmakarışık olduğu her halinden belli olan Holmes, sesini çıkarmadan başıyla yalnızca gideceğimiz yere odaklanmış gibi derin düşüncelere dalmıştı. Ben de meraklı bir bekleyişin esiri de olsam, sessiz ve sakin bir şekilde bana açıklama yapmasını bekleyen uslu bir öğrenciye benziyordum. Sıramın geleceğini biliyordum.

İlerlemeye devam ettik... Birkaç mil sonra artık şehrin arka mahallelerinin sınırına kadar gelmiş bulunuyorduk. Bu sırada Holmes, sanki bu anı bekliyormuş gibi şöyle bir kendine gelmek için oturduğu yerde omuzlarını düzeltirken, bir yandan da piposunu yakmayı ihmal etmedi.

— Sıranın sana gelmesini beklerken takındığın şu sessiz olma tavrı çok etkileyici, Watson! Seni bu nedenle daha çok seviyorum. İyi bir arkadaşsın. Birileriyle konuşma ihtiyacı duyduğumun sen de en az benim kadar farkındasın. İçinde bulunduğum karmâşık durumdan çıkmak için bunu birilerine aktarmam gerektiğini biliyorum. Bu nedenle yanımda olman beni sevindirdi dostum. Şimdi ne düşündüğümü soracak olursan, kapıda bizi karşılayacak bayana ne diyeceğimi hesaplıyorum...

— Ama konu hakkında henüz bilgi vermedin bana.

— Haklısın... Ama Lee'ye gidinceye kadar anlatırım. Basit gibi görünen bir konu olmasına karşın pek bir ilerleme sağlayamadığımı söyleyerek başlayalım istersen. Bazı bilgi kırıntıları var ama bunlar arasındaki bağlantıyı kurmak o kadar kolay görünmüyor. Senin tam da bu noktada bana yardımın dokunacağını düşünüyorum, sevgili Watson! Bildiklerimi sana aktarmaya başlayabilirim artık... Olur da

aklına birşeyler gelirse ya da farkına varamadığım birşeyler hissedersen lütfen paylaş benimle.

— Peki...

— 1884 yılı Mayıs ayına yani birkaç ay öncesine gidiyoruz. Lee'ye bir beyefendi gelmiş bu günlerde. Adı, Neville St. Clair. Burada bir süre aradıktan sonra güzel ve büyük bir villa alıp kendi zevkine göre döşemiş. Her şey hazır olunca da villasında zenginlik içerisinde yaşamaya başlamış. Derken, her zaman olduğu gibi, çevresi giderek genişlemeye başlamış. İnsanları tanıdıkça farklı kişilerle dost olmaya başlamış. 1187 yılına geldiğimizde ise yerel bir bira üreticisinin kızıyla tanışarak evlenmişler. Bu evlilikten de iki çocukları olmuş. Bu adamın her ne kadar her zaman başında olması gereken bir işi bulunmuyor da olsa ticari bağlantılarını takip etmek, onlarla bağıni koparmamak için kent merkezine düzenli olarak her sabah gittiğini ve aynı şekilde her akşam saat 17:14'te de döndüğünü biliyoruz. Kendisi 37 yaşında...

İyi bir eş ve aile babası. Sakin bir kişiliği ve sevgi dolu bir yüreği var. Üstelik herkes tarafından sevilen biri Bay St. Clair. Yaptığımız araştırmaların sonuçlarına bakacak olursak, Capital&Counties Bankası'nda 220 Sterlin kredisi ve bunun karşılığında da 88 Sterlin borcu bulunuyormuş. Bu rakamlara bakınca ekonomik anlamda hali vakti yerinde olduğunu söyleyebiliriz. Parasal sorunlar onun için kolayca üstesinden gelebileceği birşey.

Geçen pazartesi gününe geliyorum... O gün Bay Neville St. Clair, her gün yaptığından farklı olarak kente biraz daha erken gitmiş. Üstelik giderken önemli iki işi olduğu bilgisini de vererek çıkmış evden. Akşam gelirken oğlu için bir kutu

oyuncak kiremit getireceği sözünü vermekten de geri kalmamış.

Yalnızca bu da değil. Kocası evden çıktıktan kısa bir süre sonra karısının eline, Aberdeen Taşımacılık Şirketi'nde kendileri adına bir paketin bulunduğunu gösteren bir telgraf ulaşmış. Buraları biraz tanıyorsan, söz konusu nakliyat şirketinin Yukarı Swandam Sokağı'nın hemen kuzeyinde, Fresno Sokağı'nda olduğunu biliyorsundur. Geçerken bu bilgiyi de verdikten sonra yeniden olayın gelişimine dönüyorum. Bayan St. Clair, bu haberi de aldıktan sonra günlük işlerini hallederek öğle yemeğinin hemen ardından, şehre inmiş. Küçük bir alışverişin ardından taşımacılık şirketine giderek söz konusu paketi almış ve 16.35 sularında yeniden Swandam Sokağı'nı takip ederek istasyona doğru yola çıkmış. Buraya kadar sanırım anlaşılmayan birşey yok.

— Haklısın... Anlaşılmayan birşey yok...

— Pekâlâ... Pazartesi günü havanın aşırı sıcak olduğunu hatırlıyorsundur umarım. İşte böyle bir günde Bayan St. Clair ağır ağır sokakta ilerlerken, biraz da sokaktan ürkmüş bir şekilde, arabaya binmesinin daha uygun olacağını düşünmüş. Çevrede bir araba bulurum umuduyla Swandam Sokağı'nda ilerlerken bazı gürültüler duymuş. Ne olup bittiğini daha iyi görmek için başını kaldırdığında ise gördükleri karşısında iyice şaşkına dönmüş. Çünkü kocası bir binanın ikinci katından ona işaretlerle birşeyler anlatmaya çalışıyormuş. Kadın, o an pencereden gördüğü kadarıyla kocasının yüzündeki ifadeden sıkıntıda olduğunu anlamış. Adamın karısına eliyle işaret ettiğini gören birileri ani bir hareketle onu hızla pencereden uzaklaştırmış ve kadın kocasını artık göremez olmuş. Kadının dikkati takdire şayan: O kısacık

zaman diliminde kocasının üzerinde sabah evden çıkarken üzerine giydiğine benzeyen koyu renk bir ceket olmasına karşın, ne yakalığı ne de kravatı bulunuyormuş boynunda.

Kadın, o an kocasının başının dertte olduğunu düşünerek hemen dış merdivenlerden aşağı doğru koşmaya başlamış; evin bu gece seninle karşılaştığımız afyon tekkesi olduğunu da ekleyelim. Kadın, hızla ilk girdiği odayı geçip hızla merdivenlere koşmuş. Daha doğrusu koşmaya çalışmış. Çünkü Lascar, merdivenlere ulaşamadan kadının önünü kesivermiş. Daha sonra da Danimarkalı bir adamla birlikte kadını sokağa atmışlar. Kadın o panik ve telaşla sokaktan aşağı koşarak yardım isteyebileceği birilerini aramış. Neyse ki şansından o sırada devriyeye çıkmış olan birkaç polisle karşılaşmış yolda.

Olayı aydınlatmak isteyen bir müfettiş ve iki polisi yanına alan kadın, ev sahibinin itirazlarına aldırmaz etmeden Bay St. Clair'in görüldüğü kattaki odaya çıkmışlar. Adamın orada olmadığını tahmin edersen, öyle de olmuş. Çıktıkları katı kendi mekânı olarak gören çirkin suratlı bir dilenciden başka kimsecikleri ortalıkta görememişler. Bay Tavşan Dudak ve Lascar denilen soysuz, odada böyle bir olayın yaşanmadığına yemin ederek, polisleri inandırmaya çalışmış. Müfettiş, çaresiz bir şekilde tam bu adamların söylediklerine inanıp, yanıldığını söylemeye kalkışacağı sırada kadın, küçük bir çılgılık atarak birden masanın altına uzanivermiş. Orada bulunduğu küçük kutunun kapağını açınca Bay Clair'in akşam çocuklara getireceğini söylediği kiremit oyuncaklar yere saçılmış.

Bu gelişme üzerine pek de güven vermeyen bu iki adamın söylediği tutarsız açıklamaları yan yana getiren müfettiş olaya

daha fazla önem verilmesi gerektiğini anlamış haklı olarak. Bunun üzerine o kattaki odaları daha bir ayrıntılı incelemeye başlamışlar. Elde ettikleri bilgileri yan yana getirince burada korkunç bir cinayet işlendiğine kanaat getirmişler.

Sokağa bakan ve daha çok oturma odasını andıran oda, buranın tersine rıhtıma bakan daha küçük bir yatak odasına açılıyormuş. Evin yatak odasındaki pencere ile rıhtım arasında kalan kesiminde gelgit sırasında sular yükselince içi suyla dolan biraz dar bir bölge varmış. Bu yöne bakan pencerenin epey geniş olduğunu ve alttan da açılabilirdiğini anımsatmak isterim. Polisin yaptığı ayrıntılı inceleme sırasında bu pencerenin denizliğinde ve odanın ahşap zemininde kan izi bulunmuş. Bu arada başka ayrıntılar da var elbette... Bay Neville St. Clair'in elbiselerinin tamamı oturma odasında, bir perdenin arka tarafından çıkmış. Yalnızca bu da değil... Çizmeleri, çorapları, şapkası ve hatta saati bile oradaymış ama ceketini yokmuş. Elbiseleri de zorla çıkartılmış gibi görünmüyormuş. Buna karşın Bay Neville St. Clair sırta kadem basmış. Olasılıklar içinde akla en yatkın olanı, pencerenin oradan yüzerek kaçmış olabileceği şeklinde.

Şimdi bu hikâyenin diğer figüranlarına bakalım biraz da... Onlar da bu olayın içindeler ne de olsa... Lascar'ı ele alalım öncelikle... Bayan St. Clair, Lascar'ın kötü sabıkasını, soysuzluğunu bilmiyor ama yine de kocasını pencereden görmesinden hemen sonra koşarak geldiğinde kendisini merdivenlerin başında engellemiş olmasına bakarak bu adamın olsa olsa yataklık yapmış olabileceğini söylüyor. Bu kötülük abidesinin ifadesi de zaten oldukça acemiymiş. Güya, ne kiracısı Hugh Boone'un ne işle meşgul olduğundan haberdarmış ne de Bay St. Clair'in elbiselerinin oraya neden

ve nasıl geldiğinden falan. Kendisine inanacak olursak ilk kez görüyormuş üstelik...

Biraz da şu çirkin surattan söz edelim... Afyon tekkesinin ikinci katını kendine mekân edinen ve Bay Neville St. Clair'i son gören kişi olması en muhtemel figür olarak karşımıza çıkan dilencinin adı Hugh Boone. Bu bay çirkin suratı şehirde neredeyse herkes tanır. Dilenciliği meslek olarak edinmiş olmasına karşın biraz da polisten kaçmak için kendisini kibrit satıcısı olarak gösterir. Bu Bay Tavşan Dudak'ı her zaman aynı yerde rastlamak mümkündür. Buradan fazla uzak olmayan Threadneedle Sokağı'nın sol tarafında, sen de fark etmiş olmalısın, girintili bir bölüm onun 'işyeri'dir. Her gün burada bağdaş kurmuş vaziyette oturarak kibrit sattığını düşünebilirsiniz. Oysa acınacak haldeki fiziksel özelliği sayesinde insanlar onu görünce merhamete gelip daima önünde duran şapkasının içine sadaka bırakmaktan geri kalmazlar.

Dikkat çekici bulduğumdan onu gözlediğimi itiraf edebilirim. O küçük yardımlar sayesinde kısa sürede elde ettiği kazancı söylesem hayret edersin. Fiziksel kusuru nedeniyle yoldan geçenlerin onu görmemesi neredeyse imkânsızdır. Onu sokaklarda gördüğümüz diğer dilencilerden ayıran en belirgin fiziksel özellikleri arasında; hastalıklı bir surat, tavşan dudağına kadar inen ürkütücü bir yara izi, buldok yapılı bir çene ve portakal rengi saçlarıyla tam bir zıtlık oluşturan koyu renk bir çift göz sayılabilir. Bu dilencinin artık, arama yapılan kadın güya kiracısı ve hatta Bay St. Clair'i gören son kişi olduğunu söyleyebiliriz.

— Ama adam özürlü.

— Yürürken biraz aksadığını söyleyebiliriz. Ama bunun dışında oldukça güçlü ve sağlıklı olduğunu düşünüyorum. Bir doktor olarak sen de takdir edersin ki, bazen bir organdaki zayıflık diğer organların daha güçlü olmasına neden olabiliyor.

— Rica etsem, hikâyeye devam eder misin?

— Polis incelemesi sırasında ortaya çıkan penceredeki kanı görünce Bayan St. Clair bayılmış. Polisler kadının bu durumda burada kalmasının yararsız olduğunu düşünerek evine götürmüşler. Bu sırada evdeki incelemelerine devam eden Müfettiş Barton, işe yarar birşeyler bulamamış maalesef. İşin bu aşamasında belki Boone'un hemen tutuklanmamış oluşu soruşturma açısından bir fırsatın elden kaçmasına neden olmuş olabilir. Çünkü bu dilencinin o kısacık zaman diliminde 5-10 dakikalığına da olsa Lascar'la konuşmuş olması kuvvetle muhtemel görünüyor. Hatalarını anlayıp üzerini aradıklarında ise birşey bulamamışlar doğal olarak. Gömleğinin sağ kolunda dikkatlerden kaçmayan kan lekesini ise sağ parmağındaki yara izini göstererek açıklamaya kalkışmış. Yine aynı sakin duruşla pencerede bulunan kan lekelerini kastederek, daha önce burada olmadığına ilişkin yemin etmiş. Ona göre bütün lekeler farklı bir yerlerden bulaşmış olabilirmiş falan... Yalnızca bu da değil... Bay St. Clair'in elbiselerinin bu odada ne aradığına kendisi de en az polisler kadar şaşırılmış güya. Bayan St. Clair'in kocasını bu odanın penceresinde görmüş olmasına ise, kadının halüsinasyon gördüğünü öne sürerek cevap vermiş. İnandırıcı gelmeyen tutum ve davranışları nedeniyle tüm karşı çıkmalarına karşın zorla karakola götürülmekten kurtulamamış yine de. Müfettiş Barton ise suyun çekilmesini

beklemeye karar vererek, belki daha başka kanıtlar bulabilirim ümidiyle orada kalmış.

Deniz bir süre sonra çekilmiş elbette. Ama çamurların içerisinde yapılan incelemede Bay St. Clair değil de kayıp olan ceketini bulunmuş. Ceketin cebinde bulunan şeyi tahmin edebilir misin?

— Nasıl tahmin edebilirim ki?

— Bence de öyle... Ceket cepleri bozuk para doluymuş. 421 Peni ve 270 yarım Peni. Ceketin çamura saplanması nereden de bu olmalı diye düşünüyorum. Bedeni nerede o zaman? Onun da nehre sürüklendiği tahmin ediliyor.

— Bu işte bir terslik olmalı bana göre. Adamın bütün elbiselerini odada bulduğunuzu söylediniz. Bu durumda yalnızca ceketinin üzerinde olması biraz tuhaf değil mi?

— Pek değil... Ama yine de kuşkuyu elden bırakmamakta yarar var. Diyelim ki Boone denilen çirkin surat, Bay Neville St. Clair'i pencereden itti. Bu durumda sanırım kimse onu görmedi. Yapılması gereken birşey daha vardı: Adamın elbiselerinin de yok edilmesi gerekiyordu. Ceketini dışarı atacağı sırada, suyun üzerinde yüzeceği aklına gelmiş olmalı. Onu dibe batıracak birşeyler bulması gerektiğinin farkına varıyor ama zaman sıkışık. Çünkü bu sırada aşağıda kadının Lascar'la olan tartışmasını ve ardından polislerin geldiğini duymuş olmalı. Telaşla aklına gelen ilk çareye başvuruyor ve dilencilikten kazandığı metal paraları ceketin ceplerine doldurarak pencereden dışarı atıyor. Bu anda yaklaşan ayak seslerine yakalanmamak için kalan elbiselere birşey yapamayacağını anlayınca pencereyi kapatarak kendisine uygun bir köşe bulup beklemeye başlıyor.

– Mümkün...

– Daha iyi bir tahmin yapıncaya kadar şimdilik bununla yetinebiliriz. Az önce de söylediğim gibi Boone denilen adam şimdi karakolda. Oradan birşey çıkacağını pek sanmıyorum aslında. Dilencilik yaptığı her ne kadar tescilli de olsa başka bir suça bulaştığına ilişkin bir bilgi yok.

Bunlar makul ve mantıklı... Oysa asıl yanıtlanmayı bekleyen başka sorular var... Öncelikle Bay Neville St. Clair'in bu afyonkeşlerin tekkesinde ne işi vardı? Orada neler yaşadı? Hugh Boone'un bu işteki rolü nedir? Sana şunu itiraf etmeliyim ki sevgili dostum, basit bir olayın bu kadar karmâşık olduğu başka bir olay daha önce başıma hiç gelmedi.

Holmes'ün anlatımı sona gelirken, arabamız da şehrin dışına doğru kırsal bölgelere yönelmişti. Sohbetimiz sona erdiğinde ise pencerelerinden tek tük ışıkların sızdığı bir köyün içerisinden geçiyorduk.

– Lee'nin dış mahallelerine geldik sayılır, dedi Holmes. Middlesex'ten başlayan yolculuğumuz Surrey'in hemen ardından Kent'e ulaştırdı bizi. Şuradaki ağaçların arasından sızan ışıkları görebiliyor musun Watson? İşte orası da The Cedars... Lambanın yanında oturan kadın da atların ayak seslerini duymuş olmalı sanırım...

– Fakat senin araştırmayı asıl Baker Sokağı'nda yürütmen gerekmez miydi?

– Haklısın, fakat orada araştırılması daha çok iş var. Bayan St. Clair kullanmam için bana iki oda verdi burada. Eminim senin hem meslektaşım hem de arkadaşım olduğunu

öğrenince yanımda olmana sevinecektir. Kocasına ilişkin iyi bir bilgi veremediğim sürece onunla karşılaşmak beni üzüyor sevgili dostum. Her neyse, işte geldik...

Bu sırada büyük bir köşkün önünde durmuştuk. Kâhya arabamızı götürmek için hemen yanımızda bitivermişti. Ben de bu sırada Holmes'ün peşi sıra çakıl yolu takip ederek eve doğru yürümeye başlamıştım. Köşkün kapısı biz yanına vardığımızda usulca açılıverdi. Karşımızda şimdi boyun ve bilek kısımları pembe şifonlarla bezenmiş muslin elbiseli, sarışın ve biraz kısa boylu bir kadın duruyordu.

Vücudu biraz öne doğru eğilmiş vaziyette, bir elini kapıda tutarken diğerini kararsız bir şekilde havada tutuyordu. Bu sırada merakı gözlerinden okunabiliyordu. Hemen konuya girdi:

— Bir gelişme var mı, diye söze soruyla başlarken iki kişi olduğumuzu görünce nezaketen sevindiğini belli ederek, derin bir iç çekti.

— İyi bir haber getirmiş olabilir misiniz?

— Hayır.

— O zaman kötü bir haber getirdiniz?

— Hayır.

— En azından buna sevinebiliriz. Lütfen içeri girin, kapıda kaldınız. Uzun ve yorucu bir günün ardından dinlenmeniz gerekiyor.

—Dostum Watson'ı sizinle tanıştırmama izin verin. Birçok olayda beraberdik ve kendisinin bana çok yardımı

dokunmuştur. Tesadüfen onunla karşılaşınca bize yardımı dokunacağını düşünerek, kendisini buraya davet ettim.

— Çok memnun oldum Bay Watson, dedi içtenlikle elimi sıkarken. Bu ani ziyaretinizde bir eksiğimiz olursa lütfen bizi bağışlayın.

— Bayan Clair, eski bir asker olduğum için böylesi durumlara alışkın olduğumu ifade etmek isterim. Burada size ve dostum Holmes'a yardımcı olabilirim, ne mutlu bana.

— Bay Holmes, dedi kadın üzerinde akşam yemeği hazırlanmış olan yemek odasına girdiğimizde, size bazı şeyler soracağım. Ama rica ederim bana samimi cevaplar verin.

— Bundan kuşkunuz olmasın hanımefendi.

— Duygusal olarak nasıl tepki vereceğime takılmayın lütfen. Hiçbir koşul altında krize de girmeyeceğim, bayılacak da değilim. Her şeyi bana olduğu gibi söyleyin.

— Emin olabilirsiniz.

— Bay Neville'in yaşadığına inanıyor musunuz?

Fazlasıyla net bir soruydu. Holmes biraz sıkılır gibi olmuştu.

Kadın bir kez daha hatırlatma ihtiyacı hissederek,

— Sizden dürüst bir cevap bekliyorum, dedi merakla beklerken.

— Peki... Size karşı açık konuşacağım: İnanmıyorum!

— Ölmüş olduğuna mı inanıyorsunuz peki?

— Evet.

– Öldürülmüş olma ihtimali var mı?

– Bunu kastetmedim. Bilemiyorum... Olabilir de olmayabilir de...

– Hangi gün ölmüş olabilir sizce?

– Pazartesi.

– Bay Holmes, ondan bugün bir mektup aldım!

Bu beklemediği bir gelişmeydi. Holmes, ani bir hareketle yerinden sıçradı.

– Bu nasıl olabilir, diye sert bir tepki verdi.

– Bugün geldi, dedi kadın elinde tuttuğu mektubu gülümseyerek sallarken.

– Bakmama izin verir misiniz?

– Tabii.

Henüz kadının cevabını beklemeden zaten mektubu eline almıştı bile. Daha sonra masada lambadan gelen ışığa iyice sokularak mektubu dikkatli bir şekilde inceledi. Ben de heyecanlanmışım doğal olarak. Ayağa kalkmış ve omzunun üzerinden mektuba bakmaya başlamıştım. Mektup kalın bir zarfla gönderilmişti. Üzerinde de bugünün tarihini gösteren mühürlü bir Gravesend pulu vardı.

– Hoyratça yazılmış, dedi Holmes, belli belirsiz bir sesle ve zarfı göstererek, bu eşinizin el yazısı olmasa gerek.

– Haklısınız fakat mektuptaki yazı ona ait.

— Bana göre bu mektubu postaya veren kişinin adresi araması gerekmiş.

— Nasıl, anlamadım?

— İsmi yazarken, dikkatli bakarsanız yazının kendiliğinden kurumaya bırakıldığını hemen anlayabilirsiniz. Yazının diğer yerleri daha gri gibi. Bu, bize bu bölümlerde kurutma kâğıdı kullanıldığını gösteriyor. Zarfın üzerindeki yazıların tamamı aynı anda kurutulmuş olsaydı, bu durumda ismin de gri bir renk alması gerekirdi. Bu sayede, zarfın üzerini yazan kişinin ismi önceden yazdığını ve adresi yazmak için de bir süre beklediğini öğrenmiş oluyoruz. Demek ki adresi bilmiyordu. Küçük bir ayrıntı gibi görünebilir ama deneyimlerimiz, bize detayların önemli olduğunu göstermiştir. Şimdi biraz da mektuba bakalım. Zarfın içinde başka birşey daha vardı sanırım?

— Haklısınız, bir yüzük, bir mühür yüzüğü vardı.

— Bu yazının eşinize ait olduğundan emin misiniz?

— Onun el yazısı çeşitlerinden bir tanesi.

— El yazılarından mı dediniz?

— Daha çok acele edeceği zaman bu yazıyı kullanır. Genelde kullandığı el yazısına pek benzemez ama bunu da kullandığını biliyorum.

— Sevgilim, korkma sakın. Her şey düzelecek, göreceksin. Büyük bir hata var ve bunun düzeltilmesi gerekiyor. Biraz zaman alabilir. Sabırlı ol! NEVILLE." Bir kitabın boş sayfasına yazılmış, kurşunkalemle. Islak değil. Temizliğe pek de önem vermeyen biri tarafından Gravesend'den gönderildiği

anlaşıyor. Zarf, anladığım kadarıyla tütün çiğneyen biri tarafından yapıştırılmış görünüyor. Bu mektubun eşiniz tarafından yazıldığından kesinlikle eminsiniz, değil mi?

— Eminim, evet. Neville yazmış.

— Bugün Gravesend'den postaya verildiği anlaşılıyor. Siz yine de fazla iyimser olmayın Bayan St. Clair. Tehlike tam olarak geçmiş sayılmaz.

— Bu mektup bize yaşadığını kanıtlar, değil mi Bay Holmes?

— Böyle olmaması için hiçbir neden yok. Yeter ki biri bize oyun oynuyor olmasın. Bu arada yüzük pek birşey kanıtlamıyor; çünkü ondan alınmış da olabilir.

— Bu yazının onun el yazısı olduğundan eminim, Bay Holmes.

— Şunun olması da mümkün: Mektup pazartesi günü yazılmıştır ama bugün postaya verilmiştir.

— Haklısınız.

— Eğer böyleyse, arada geçen zamanda çok şey yaşanmış olabilir.

— Oh, Bay Holmes! Lütfen beni daha fazla karamsarlığa sürüklemeyin. Her şey yolunda. Aramızda güçlü bir duygusal bağ vardır bizim. Eğer başına kötü birşey gelmiş olsaydı bunu mutlaka hissederdim. Öyle ki, bakın size küçük birşey anlatayım. Geçenlerde yatak odasında elini kestiğini ben yemek odasında dayken hissedip hemen yanına koşmuştum. Bu,

küçük ve sıradan bir olay. Başına daha önemli birşey gelmiş olsa hissetmez miyim sanıyorsunuz.

— Olur mu öyle şey! Ben, birçok kez buna ilk elden tanık olan biriyim. Bir kadının sezgilerinin ne kadar güçlü olduğunu bildiğim için, çözümleyici aklın çıkardığı sonuçlardan daha çok onların sezgilerine güvenirim. Bu nedenle sanırım mektupla birlikte hissiyatınızın artmış olmasını anlayışla karşılayabiliyorum. İyi ama bu durumda kocanız neden eve dönmüyor?

— Kim bilir? İnanılmaz bir durum. Neden böyle davrandığını anlayamıyorum...

— Size küçük bir haber bile vermeden, pazartesi günü ansızın ortadan kaybolması pek mantıklı değil üstelik.

— Öyle denilebilir.

— Swandam Sokağı'nda gördüğünüz ana dönecek olursak yeniden, o an çok şaşırdınız herhalde?

— Hem de nasıl.

— Pencerenin açık olduğunu söylemişsiniz, değil mi?

— Evet.

— Bu sırada size seslenmiş olabilir mi?

— Belki.

— Fakat siz yalnızca çığlık sesini duydunuz.

— Haklısınız.

— İmdat, diye seslenmiş olabilir mi?

- Olabilir pek tabii. El de salladı.
- Birden aşağı doğru çekildiğini mi gördünüz?
- Öyle birşey, evet. Birden yok oldu.
- Kendisinin geriye doğru sıçramış olması da mümkün. Odada başka birini gördünüz mü?
- Hayır, görmedim. Fakat o korkunç suratlı adam zaten odada olduğunu söylüyor. Lascar da içeri girdiğimde merdivenin dibinde bitivermişti aniden.
- Evet... Kocanız size el kol işareti yaparken üzerinde kendi giysileri vardı, değil mi?
- Öyle ama üzerinde her zamanki yakalığını ve kravatını görmediğime eminim. Çıplak boynunu gördüğümü net bir şekilde hatırlıyorum.
- Peki, Swandam Sokağı'ndan size daha önce söz ettiğini hiç hatırlıyor musunuz?
- Hayır.
- Afyon kullandığına ilişkin birşeye hiç tanık oldunuz mu?
- Kesinlikle hayır.
- Bu bilgiler için teşekkür ederim, Bayan St. Clair. Bazı şeylerden emin olmak için her şeyin üzerinden bir kez daha gitmek yararlı olabiliyor. Bunları size onun için sordum. Artık yemeğimizi yiyebiliriz sanırım. Daha sonra da odalarımıza çekilmeyi planlıyoruz. Yarın, hepimiz için yorucu bir gün olacak sanıyorum.

Çift yataklı, geniş ve ferah odamıza çıktık yemekten sonra, günün yorgunluğunu atmak için hemen yatağa girdim, bütün bir gece süren macera beni fazlasıyla yormuştu. Buna karşın Sherlock Holmes, aklına takılan bir konu veya olay olduğunda günlerce, hatta haftalarca dinlenmeden çalışabilirdi. Konuya ilişkin sonuç alabileceği bir noktaya gelmeden veya konunun henüz sonuç alınabilecek kadar olgunlaştığına hükmetmeden öncelikle bildiklerini yeniden bir araya getirir, farklı şeyler kurgulayarak olabilecekler hakkında bir sonuca ulaşmak isterdi. Bu süreç onun açısından yorucu olmasına karşın sonuna kadar dayanacak iradeyi gösterdiğine çoğu kez tanık olmuşluğum vardır. Bu nedenle kendimi yatağa attığım sırada o, paltosunu ve ceketini çıkardıktan sonra, mavi renkli geniş bir sabahlık giymişti. Odanın içinde gezinerek yataktaki yastıkları ve kanepeler ile koltuğun minderlerini kullanarak kendisine bir tür şark köşesi hazırladı. Ağzında piposuyla mavi dumanlar eşliğinde gözlerini tavana dikerek, lambanın kısık ışığı altında sessiz ve sakin bir şekilde buraya kurularak derin düşüncelere daldı. Göz kapaklarım kapanmaya başladığında onu aynı şekilde otururken gördüğümü hatırlıyorum. Güneşin çoktan doğmuş olduğunu fark ederek yataktan fırladığım sırada bile aynı şekilde oturmakta olduğunu şaşırarak gördüm. Aynı yerde, piposu ağzında ve tüten dumanlar eşliğinde... Odanın içi bundan dolayı tütün kokuyordu. Bütün bir gece içtiğinden olsa gerek tütün yığını sona gelmişti. Kalktığımı görünce seslendi.

— Günaydın, Watson?

— Günaydın...

– Bu durumda benimle sabah sabah küçük bir geziye çıkmaya hazırsındır umarım?

– Bundan kuşkun olmasın.

– Öyleyse hemen giyinmelisin dostum. Anladığım kadarıyla köşkte henüz uyanan kimse yok. Kâhyanın kaldığı yeri biliyorum nasıl olsa. Ondan arabamızı hazırlamasını isteyebiliriz.

Daha sonra kendi kendine gülümsediğini fark ettim. Gece yatarken gördüğüm ciddiyetinden en küçük bir iz yoktu.

Hemen giyinmeye koyulmuştum bile. Bu sırada göz ucuyla saatime bakmayı da ihmal etmedim. Henüz saatin 04.25 olması nedeniyle kimsenin kalkmamış olmasını normal karşılamak gerekiyordu. Holmes, bu sırada arabayı hazırlaması için kâhyayı uyandırmış ve geri dönmüştü. Ben de bu sırada hazırlıklarımı tamamlamış sayılırdım.

– Bulduğum şeyi test etmek istiyorum Watson, dedi çizmelerini giyerken. Kendimi aslına bakarsan Avrupa'nın en aptal adamı sayacağım neredeyse. Hani beni Charing Cross'tan atsalar hak etmiş sayılırım. Fakat sana şu kadarını söylemeliyim ki, meselenin kilidini çözdüğümü düşünüyorum.

– Nasıl oldu bu peki, diye sordum esprili bir şekilde.

– Banyoda, dedi. Çok ciddiyim, diye ekledi şaşırıldığını görünce. Az önce orada buldum ve şu an çantamda. Hadi hemen gidip kontrol edelim, bakalım olayın kilidini doğru bulmuş muyuz?

Elimizden geldiği kadarıyla sessiz olmaya çalışarak aşağı kata indik ve sabah güneşine çıktık birlikte. Arabayı hazırlamış olan kâhya yarı giyinik bir şekilde bizi bekliyordu. Az sonra arabanın içinde Londra'ya doğru yol almaya başlamıştık bile. Arka kısımlarındaki sebzeleri şehre ulaştırmaya çalışan birkaç yk arabasını saymazsak, yolun her iki tarafında dizilmiş köşkler derin bir sessizlik içinde henüz uyanmamış görünüyordu.

– Sonuçları açısından bakılınca bu kadar ilginç olabileceği hiç aklıma gelmemişti, dedi Holmes bir yandan arabayı sürerek. şu kadarını bilmeni isterim ki bazen insanın gözü hiçbir şey görmüyor, adeta kr oluyor. Yine de en kısa yoldan zebildiğimize inanıyorum.

Surrey'e vardığımızda ise erken kalkanları görmeye başlamıştık artık. Uykulu gözlerle pencerelerden bakan insanlarla tek tük karşılaşıyorduk burada. Waterloo Köprü Yolu'nu geçerek nehrin karşı yakasında önce Wellington Sokağı'na daha sonra da Bow Sokağı'ndaki karakola ulaştık. Sherlock Holmes, polisler arasında tanınmış biriydi. Bu nedenle kapıda nöbet tutan iki polis memuru onu görünce selam verdiler. Bunlardan biri atları tutarken, diğerisi de içeriye kadar bize eşlik etti.

– Bugün kim nöbetçi? diye sordu Holmes.

– Müfettiş Bradstreet.

– Oh, Bradstreet, nasılsın?

Bu sırada başında tepeli şapka ve klasik düğmeli ceketiyle biraz uzun boylu, iri yapılı bir polis memuru yanımıza gelivermişti.

– Özel birşey konuşmak istiyorum sizinle, uygun musunuz?

– Ne demek Bay Holmes? Lütfen odama geçelim.

Müfettişe yakışır bir şekilde büyük bir masa, geniş raflar ve duvara asılı telefonuyla dikkat çekiyordu oda. Müfettiş yerine geçtikten sonra,

– Size nasıl yardımcı olabilirim, Bay Holmes?

– Bir soruşturmada suçlanan şu dilenci Boone için geldim müfettiş. Kendisi Lee'li Bay Neville St. Clair'in kaybolmasıyla ilgili yürütülen soruşturma için burada tutuluyor.

– Haklısınız... Soruşturma devam ederken elde edeceğimiz bilgiler işe yarayabilir diye gözaltında tutuyoruz kendisini.

– Bu durumda kendisi şu an burada.

– Hücrede tutuluyor.

– Şu ana kadar onu soran kimse oldu mu?

– Onun gibi pis bir herifi kimsenin soracağını sanmam.

– Pis mi dediniz?

– Evet, öyle... Hiç olmazsa ellerini yıkasın diye ne kadar üstelersek üstelleyelim yıkamıyor pis herif. Şu davası görülsün de onu bir içeri atalım. O zaman görür gününü. Onu hapiste iyice yıkarlar umarım. Onu görseniz, eminim siz de bana hak vereceksiniz.

– Bunu bizim için yapar mısınız gerçekten? Onu görmeyi ben de çok isterim.

— Bu kadar istiyorsanız, neden olmasın. Hadi, sizi götüreyim. Çantanızı burada bıraksanız da olur.

— Yanımda kalsa daha iyi.

— Nasıl isterseniz. Bu taraftan...

Bizi koridorda biraz yürüttükten sonra açtığı demir parmaklıklı bir odaya aldı. Buradan bir merdiven sarkıtarak aşağı indirdi bizi. Daha sonra da her iki yanında sıra sıra kapılar dizilmiş olan başka bir koridora soktu.

— Sağdan üçüncü kapı, işte burası onu tuttuğumuz yer, dedi müfettiş.

Sessizce kapının üzerindeki gözetleme kapağını açarak içeriye baktı.

— Uyuyor... Bakın, burada.

İkimiz de müfettişin işaret ettiği yerden içeri baktık. Dilenci yüzü bize dönük bir şekilde ağır ağır nefes alarak uyuyordu. Orta boyluydu. Üzerindeki eski püskü paltosunu çıkarmadan öylece yatmıştı. Müfettişin dediği gibi kirli ve bakımsızdı. Suratındaki kir, onun çirkin ve ürkütücü görünümünü gizleyemiyordu. Gözünün hemen alt tarafından inen yara tavşan dudağına kadar uzanıyordu... Bu, ön taraftaki birkaç dişini açıkta bırakmıştı. Parlak kıvılcık saçları ise dağınık bir şekilde alnına ve gözlerinin üzerine düşmüştü.

— Şu güzelliğe bakar mısınız, dedi müfettiş.

— Haklısınız, bu adam kesin bir banyoya ihtiyaç duyuyor, dedi Holmes. Bunu tahmin ederek hazırlıklı gelmişim, dedikten sonra çantasından büyükçe bir banyo süngeri

çıkarmıştı. Bu sırada ben olay karşısında şaşkınlıktan neredeyse küçük dilimi yutacaktım.

– Ne kadar şakacısınız Bay Holmes, dedi müfettiş.

– Şu kapıyı bana sessizce açarsanız, bu kirli suratı adam edebiliriz gibime geliyor.

– Olabilir, dedi müfettiş. Bow Sokağı'nın hücreleri bu kadar pisliği kaldırmaz. Biraz temizlik iyi gelir, diyerek anahtarıyla kapı kilidini hemen açtı. Bu sırada biz de sessizce içeriye süzüldük. Adam bizim geldiğimizi fark etmeden hafifçe yerinde gerindikten sonra ağır uykusuna devam etti. Bu sırada Holmes, kovanın içerisinde ıslattığı süngeri ani bir hareketle dilencinin suratına sürüverdi. Bana ve müfettişe hitaben,

– Sizi tanıştırayım... Kent ilçesinden Bay Neville St. Clair.

Bu, büyük bir şaşkınlık anıydı. Dilencinin çirkin suratı süngerin değmesiyle birlikte aniden değişmeye başladı. Tıpkı kabuğundan soyulan bir ağaç gibi... O çirkin surattaki değişim görülmeye değerdi. Kirden pis bir kahverengiye dönüşmüş suratın rengi değişirken, korkunç yara izi ve tavşan dudak da düzelmmişti. Kızıl saçların da değiştiğini görünce merakla ortaya çıkan yeni surata bakmaya başlamıştık. Ortaya bu kez biraz soluk benizli, siyah saçlı, ürkek ve tedirgin bakışlarıyla yeni bir yüz çıkmıştı. Gözlerini ovuşturan adam olan biteni anlayamamanın verdiği telaşla uyku mahmurluğunu üzerinden atmaya çalışıyordu. Bütün bunları anlaması ve uyku mahmurluğundan kurtulması o kadar uzun sürmedi. Bu anda suçüstü yakalanmış gibi attığı küçük bir çığlığın ardından, yüzünü yeniden uyandırdığı yastığa gömmüştü. Sanki yüzünü kimseye göstermek istemiyor gibiydi.

— Vay canına... Şuna bak! Bu aramakta olduğumuz kayıp adam değil mi, diye bağırdı müfettiş.

Az önce dilenci, şimdi ise Bay Neville olan adam, kendini olayların akışına bırakmaya karar vermiş bir ruh haliyle müfettişe dönerek,

— Haklısınız... Peki, beni ne ile suçlamayı düşünüyorsunuz, öğrenebilir miyim? dedi.

— Bay Neville St. Clair'i öldürme diyeceğim ama şu anda bunu da diyemiyorum, dedi şaşkın bir gülümsemeye müfettiş. Yok, hayır! Şaşırtıcı bir durum gerçekten... Yirmi yedi yıldır polislik yaparım, ilk kez karşılaşıyorum böyle bir olayla.

— Ben Neville St. Clair olduğuma göre, demek ki ölmüş olamam. Bu durumda böyle bir suçun olmadığını da anlamış oluruz. Kaldı ki, bu ortaya çıktığına göre beni burada tutmanızı gerektirecek suçun maddi koşulları da ortadan kalkmış oluyor.

— Belki ortada bir suç olmayabilir, dedi Holmes konuya müdahale etme gereği duyarak. Keşke karınıza güvenmiş olsaydınız.

— Burada söz konusu olan karım değil ki? Çocuklarım... Onların benden utanmalarını hiçbir zaman istemedim. Ah, Tanrı'm! Bu utanca nasıl katlanırım? Ne yapacağım şimdi ben?

Sherlock Holmes, bu durumda Bay Neville'e babacan bir tavırla yaklaşmak gerektiğini düşündü.

— Yasal yollara başvurmaya kalkarsan bu seni daha çözümsüz bir noktaya getirecektir. Böyle birşey yapman halinde olay herkes tarafından duyulacaktır. Buna karşın başka bir çözüm yöntemi daha var. Eğer polisi hakkında bir dava olmadığına ve suç işlemediğin konusunda ikna edebilirsen bu durumda olay belki de kayıtlara bile geçmeyebilir. Müfettiş Bradstreet bu konuda size yardımcı olabilir ve alacağı notları daha üst makamlara ileterek olayın mahkemeye kadar uzamasının önünü kesebilir.

— Tanrı sizi korusun, diyen adam heyecanını açık etti bu öneri karşısında. Bu sırrı çocuklarımın öğrenmesi hayatta en son isteyeceğim şey. Onlar öğreneceğine hapiste yatmaya, hatta idam bile olmaya razıyım.

İsterseniz başımdan geçenleri ilk duyan siz olun.

Babam Chesterfield'da okul müdürüydü. Eğitimimi orada aldım. Genç yaşında çok yer gezdim, sahne tozu yuttum ve en sonunda Londra'da yayınlanan bir akşam gazetesinde muhabir olarak çalışırken buldum kendimi. Bir gün editörüm benden şehirdeki dilencilerle ilgili bir yazı dizisi hazırlamamı istedi. Bu ilginç görevi doğal olarak sevinçle karşıladım. Bugün sizin de farkına vardığınız olaylar zinciri o zaman başladı. Dilencilerin neler yaşadıklarını, onların dünyalarını anlatmak için onlardan biri gibi davranmanın yararlı olacağını düşündüm. Sahneyle olan yakınlığım bana makyaj hilelerinin nasıl yapıldığı konusunda epey deneyim sağlamıştı. Hatta şu kadarını söyleyeyim, o zamanlar bu konuda kimse benimle yarışamazdı bile. Yüzüme koyu bir makyaj yaparak başladım işe. Ama yeterli değildi. Kendimi biraz da acındırmak için az önce sildiğiniz yara izini yaptım.

Daha sonra bunu bir adım daha ileri götürerek dudağımın yukarı doğru kalkık durmasını sağladım, ten rengi bir bant kullanarak. Bu makyajı kızıl bir peruk ve paçavraya dönüşmüş giysilerle tamamlayarak işe koyuldum. Şehrin iş merkezlerinden birinde, daha çok kibrit satıcısı kılığında dilenmeye başladım. İlk günün sonunda akşam eve döndüğümde gördüğüm manzara beni oldukça şaşırtmıştı. Yedi saat dilenmiş olmama karşın 26 Şilin 4 Peni toplamayı başarmıştım.

Bunu dikkate almadan makaleyi yazmaya koyuldum hemen. Aksilik işte. Bir gün kefil olduğum arkadaşım senedini ödeyemeyince tamı tamına 25 Sterlin bir borcun altına girmiş oldum. Bu, beklenmedik bir durumdu. Ne yapıp edip bu borcu ödemem gerekiyordu, ama nasıl? Bu sırada aklıma parlak bir fikir geldi. Hemen de uygulamaya koyuldum. Önce gidip alacaklılardan iki hafta kadar bana zaman tanımalarını istedim ve bunu koparmayı başardım. Hemen sonra da müdürümden izin aldım. Bu süre içerisinde her gün düzenli olarak kılık değiştirerek dilencilik yapmaya devam ettim. Çok değil, en fazla on gün içerisinde parayı toplamış ve borcumu ödemiştim.

Oldukça basit sayılabilecek bir makyaj sayesinde dilencilikten oldukça iyi para kazanılacağını bir kez keşfetmiş bulunuyordum. Basit bir makyaj sonucunda büründüğüm dilencilik sayesinde şapkamı önüme koyarak bir günde kazandığım parayı, ancak bir hafta köpek gibi çalışarak kazanabiliyordum.

Gururum mu para mı, savaşı ne yazık ki para kazandı. Muhabirliği bırakarak dilencilığe başladım. Bu küçük sırrımı sadece bir tek kişi biliyordu. Tahmin edebileceğiniz gibi,

Swandam Sokağı'nda her sabah beyefendi kılığında yukarı çıktığım dilenci kılığında aşağı indiğim, akşamları da tam tersini yaptığım dairenin sahibi Lascar... Bu adama da iyi para vererek susturmayı başarıyordum.

Kısa sürede önemli bir para kazanabileceğimi fark ettim. Bu sokaklarda yılda 700 Sterlin kazanmak öyle her dilencinin harcı değildir. Bu miktar üstelik benim yıllık ortalama kazancımdan bile aşağıdadır. Makyajımın çok iyi olması ve oyunculuk deneyimlerim sayesinde bir zaman sonra şehirde tanınan bir dilenci olmayı başarmıştım. Her gün bu zavallı görünümüm sayesinde yüzlerce Peni şapkamda toplanıyordu. Öyle ki kazancımın günde iki Sterlin'den aşağı düşmesi durumunda işlerin iyi olmadığını düşünmeye başlıyordum.

Para kazandıkça giderek daha da hırslı olmaya başlamıştım. Kazandıklarımı bir yatırıma dönüştürmem gerektiğine karar vererek, şehir dışında bir ev aldım ve ardından da evlendim. Burada kurduğum diğer hayatımda kimse benim gerçekte ne iş yaptığımı bilmiyordu. Sevgili karım bile şehirde bazı işleri takip ettiğimi biliyor ama gerçekte ne iş yaptığımdan en küçük bir haberi olmuyordu.

Olayın olduğu güne geliyorum. Geçen pazartesi dilenmeyi tamamlamış, afyon tekkesinin üstündeki mekânda kıyafetimi değiştiriyordum. Bu sırada pencereden dışarı doğru öylesine bir bakış atınca, birden karımın sokağın orta yerinde durmuş bana baktığı gözüme ilişti. O kadar şaşırıdım ki ne yapacağımı bilmemenin getirdiği telaşla çılglık atarken bir yandan da elimle yüzümü gizlemek istedim. Karımın buraya gelebileceğini düşünerek hemen sır ortağım Lascar'ın yanına giderek yukarı gelmek isteyen olursa engellemeye çalışmasını söyledim. Biraz sonra karımın sesini aşağıda duydum.

Lascar'ın onu yukarı çıkarmayacağını biliyordum. Bu sırada ben de telaşla yeniden dilenci kıyafetlerimi giyerek makyajımı yaptıktan sonra peruğumu kafama geçirdim. Beni bu makyajla karımın bile tanıyamayacağından emindim. Zamanın aleyhime işlediği bir sırada evin aranabileceğini düşünerek yeni elbiselerimi de gizlemem gerektiği aklıma geldi. Aksilikler peşi sıra geldi. Pencereyi açmak isterken sabah evde küçük bir kaza sonucu kanayan parmağım yeniden kanamaya başladı. Penceredeki kan izi bu sırada oluştu. Ceketimin ceplerine elime o sırada geçen madeni paraları doldurarak dışarı attım. Diğer elbiseleri de pencereden dışarı atacaktım ama polislerin merdivenlerden yukarı çıktığını fark ettiğim için bunu başaramadım. Daha sonra olanları zaten biliyorsunuz. Polisler beni Neville St. Clair olarak değil, onun katili olarak gözaltına aldılar ve karakola getirdiler.

Kendime ilişkin anlatabileceklerim bunlar. Bu arada tanınmamak için de yıkanmayı şu ana kadar reddettim. Bu sayede belki kurtulabilirim diye düşünüyordum. Tekkenin üst katındaki araştırma sırasında bir ara fırsatını bulup Lascar'a yüzüğümü vererek ne yapması gerektiğini aceleyle anlattım.

— Göndermesini istediğiniz o not karınızın eline daha dün ulaştı, dedi Holmes.

— Bu, çok kötü olmuş gerçekten. Karım için kim bilir ne kadar zor bir hafta olmuştur.

— Lascar, sürekli olarak polis gözetiminde olan biri, dedi müfettiş Bradstreet, bu nedenle mektubu göndermek onun açısından öyle kolay birşey değil. Bunu oraya takılan denizcilere vermiş olabilir göndermeleri için. Bu durumda onların da göndermeyi unutmuş olmaları mümkün.

— Bu akla uygun, dedi Holmes kafasını sallayarak. Bunun olması gayet mümkün. Peki ama Bay St. Clair, bugüne kadar dilencilik yaparken başınız polisle hiç belaya girmedi mi?

— Girmez olur mu? Birçok kez polisle sorun yaşadım. Buna karşın ödenen cezalar can yakmıyor.

— Bu kadar yeterli bana göre, dedi Bradstreet. Eğer bu olayı bir şekilde görünmez yaparsak, bu Hugh Boone hikâyesini burada neticelendirmek en iyisi.

— Bunun için en büyük yemini ediyorum huzurunuzda, Tanrı şahidimdir, kesinlikle istediğiniz gibi olacak.

— Böylece olayı burada neticelendirmiş oluyoruz o zaman. Yeniden yakalanmanız durumunda bütün hikâyenin herkes tarafından bilineceğinden emin olabilirsiniz Bay St. Clair. Bu sırada Bay Holmes, size de bir minnet borcumuz var. Siz olmasaydınız olayı bu şekilde sonuçlandırmak belki hiçbir zaman mümkün olmayacaktı. Fakat bunu nasıl anladığınızı öğrenmek isterim, Bay Holmes.

— Çok çalıştım, diye söze başladı Holmes, beş yastık üstünde sabaha kadar çalışıp art arda yaktığım pipolar sayesinde ulaştım sonuca. Watson, hadi biz elimizi çabuk turalım biraz. Belki Baker Sokağı'ndaki kahvaltıya yetişebiliriz.

Mavi Yakut

Noel'den iki gün sonra, yeni yılını kutlamak amacıyla dostum Sherlock Holmes'a uğramıştım. Üstünde mor bir sabahlıkla kanepenin üzerine uzanmıştı. Masanın üstünde elinin altında piposu ve yeni gözden geçirdiği belli olan sabah gazeteleri duruyordu. Kanepenin yanındaki tahta sandalyeye artık giyilemeyecek kadar eski, pejmürde ve birkaç yeri kırışmış bir şapka asılmıştı. Sandalyenin üzerinde duran büyüteç ve lens ise şapkanın oraya incelenmek üzere asıldığını gösteriyordu.

"İşin var galiba," dedim, "umarım rahatsız etmiyorumdur?"

"Hayır, etmiyorsun. Vardığım sonuçları tartışabileceğim bir dostumun yanımda olması beni mutlu eder. Aslında oldukça sıradan bir mesele," diye devam etti, başparmağıyla sandalyedeki eski şapkayı göstererek, "fakat ustalık gerektiren bazı ilginç noktaları da yok değil."

Koltuğa oturarak ellerimi çıtır çıtır yanan şömine ateşinde ısıttım. Dışarıda sert ayaz devam ediyordu ve pencerelerin önü buz tutmuştu.

"Hikâyenin sıradan görünmesine rağmen altından ölümcül bir şey çıkabilir belki." diye söze başladım. "Yani, bir sırrı çözmene ve suçluları cezalandırmana yarayacak önemli bir ipucuna rastlayabilirsin demek istiyorum."

"Yo, hayır. Ortada suç falan yok," dedi Sherlock Holmes gülerek. "Birkaç kilometrekarelik alana sıkışmış dört milyon

insanın itişip kakışmasından kaynaklanan şu önemsiz, küçük hadiselerden biri sadece. Böyle yoğun bir insan sürüsünün içinde etki-tepki sonucu her çeşit olayın meydana gelmesi beklenebilir. Ayrıca hadiselerden bazılarının, suç teşkil etmemesine rağmen garip ve çarpıcı olmaları da anlaşılır bir şey. Bu tür hadiselerle daha önce de karşılaşmıştık."

"Hem de çok," dedim. "Defterime geçirdiğim son altı maceranın üçünde, kanunen bir suç işlenmemişti."

"Kesinlikle. Sanırım İrene Adler, Bayan Mary Sutherland ve Bükük Dudaklı Adam vakalarını kastediyorsun. Bu küçük meselenin de aynı masum kategoriye gireceğinden eminim. Odacı Peterson'u tanıyorsun, değil mi?"

"Evet."

"İşte bu küçük hatıra ondan."

"Onun şapkası mı?"

"Yo, hayır. şapkayı o bulmuş. Sahibi bilinmiyor. Rica ederim ona eski püskü bir şapka olarak değil de bir düşünce problemi gözüyle bak. Fakat önce buraya nasıl geldiğini anlatayım. Bu şapka Noel sabahı, şu anda Peterson'un ocağında kızardığına emin olduğum gayet iri bir kazla birlikte geldi. Hadise şöyle gerçekleşmiş: Noel sabahı saat dörtte bizim çok dürüst dostumuz Peterson, küçük bir eğlenceden çıkmış, Tottenham Court Yolu üzerinden evine dönüyormuş. O esnada sokak ışığında uzun boylu bir adamın hafifçe sendeleyerek önünde yürüdüğünü fark etmiş. Adamın omzunda beyaz bir kaz asılıymış. Tam Goodge Sokağı'ndan köşeyi dönerken bu yabancıyla bir grup serseri arasında bir kavga çıkmış. Serserilerden biri adamın şapkasını düşürmüş.

Bunun üzerine adam da kendini savunmak için bastonunu havaya kaldırıp başının etrafından döndürünce arkasındaki mağazanın penceresini aşağı indirmiş. Peterson yabancıyı saldırganların elinden kurtarmak için ileri atılmış, ama mağazanın penceresini kırdığını ve üniformalı bir adamın koşarak üstüne doğru geldiğini gören adam, şaşkınlık içinde yere düşürdüğü kaza aldırmadan topuklamış. Ve Tottenham Court Yolu'nun arkasındaki o labirent gibi küçük sokaklarda gözden kaybolmuş. Peterson'u gören serseriler de sıvışmış ve kavga yeri, bu eski şapka ve Noel kazıyla birlikte kavga ganimeti olarak Peterson'a kalmış."

"Herhalde o da bunları götürüp sahibine vermiştir."

"Aziz dostum, işte sorun da burada. Üzerinde 'Bayan Henry Baker'a' yazan küçük bir kart kazın sol ayağına iliştirilmiş ve şapkanın içine de 'H.B.' harfleri işlenmiş, ama bu koca şehirde binlerce Baker ve yüzlerce Henry Baker olduğuna göre, bu kayıp eşyayı sahibine teslim etmek o kadar kolay bir iş değil."

"Peki, Peterson ne yapmış?"

"Böyle eften püften problemlerle bile ilgilendiğimi bildiği için, Noel sabahı, şapkayla kazı bana getirdi. Havanın epey soğuk olmasına rağmen, artık daha fazla geciktirilmeden yenmesi gerektiğini düşünerek kazı Peterson'a verdim. Noel ziyafetini kaybeden meçhul adamın şapkası da bende kaldı."

"Peki, kayıp kazıyla ilgili ilan vermiş mi?"

"Hayır."

"Kimliğini nasıl tespit edeceksin?"

"Ancak akıl yürüterek."

"Şapkasından yola çıkararak mı?"

"Kesinlikle."

"Şaka yapıyor olmalısın. Bu eski püskü şapkadan ne çıkarabilirsin ki?"

"İşte büyütecim. Yöntemlerimi de biliyorsun. Bakalım bu şapkayı giyen adamın kişiliği hakkında sen ne çıkaracaksın?"

Bu eski püskü nesneyi elime aldım; söylediklerimden dolayı biraz pişmanlık duyarak, şapkayı incelemeye koyuldum. Pek rahat giyilemeyen, sert, yuvarlık ve gayet sıradan siyah bir şapka idi. Astarı kırmızı ipektendi, ama rengi hayli solmuştu. İmalatçının ismi yoktu ama Holmes'ün de söylediği gibi, bir yanına 'H.B.' harfleri işlenmişti. Baştan düşmesini engelleyecek bir ip takmak için kenarına bir delik açılmıştı. Dikişleri atmıştı, oldukça tozlu ve üzerinde lekeler vardı. Rengi solan yamalar yer yer mürekkeple boyanmıştı.

"Hiçbir şey çıkaramadım," dedim, şapkayı geri vererek.

"Aksine Watson, aslında çok şey çıkarabilirsin. Tek sorunun, gördüklerinle akıl yürütememen. Çıkarsama yapmakta çok ürkek kalıyorsun."

"Öyleyse sen söyle bakalım, bu şapkada neler görüyormuşsun."

Şapkayı eline alıp kendine özgü araştırmacı gözleriyle incelemeye başladı. "Belki görüldüğü kadar çok ipucu vermiyor," diye lafa girdi. "Fakat çok net olarak gözükten birkaç nokta var; bazı özellikleri de en azından güçlü bir

ihtimali destekliyor. Sahibinin çok entelektüel bir adam olduğu ve geçen üç yılda mali durumunun gayet iyi olduğu açıkça anlaşılıyor. Ne var ki son zamanlarda zor günler geçirmiş. Vaktiyle tedbirli bir adammış ama şimdi bu özelliği biraz zayıflamış. Bu da ahlaki bir bozulmaya işaret ediyor; malvarlığının azaldığını da hesaba katarsak, kötü bir alışkanlığa, muhtemelen içkiye kapıldığını söyleyebiliriz. Bundan yola çıkarak, karısının artık onu sevmediğini kesinkes söyleyebiliriz."

"Azizim Holmes!"

"Ancak hâlâ kendine biraz saygısı kalmış," diye devam etti bana aldırmadan. "Sakin bir hayat sürüyor, dışarı pek çıkmıyor, ne zamandır spor da yapmıyor, genellikle limon kremi sürdüğü kır saçlarını son birkaç gün içinde kestirmiş orta yaşlı bir adam. Şapkaya bakıp bu gerçekleri açıkça görebiliyoruz. Ha unutmadan, evine havagazı bağlanmamış olma ihtimali de çok yüksek."

"Holmes şaka mı yapıyorsun?"

"Asla. Sana çıkarımları söyledim işte. Yoksa onlara nasıl ulaştığımı hâlâ anlamadın mı?"

"İtiraf etmeliyim ki, seni takip edemiyorum. Örneğin, bu adamın entelektüel biri olduğunu nasıl anladın?"

Cevap vermek yerine şapkayı başına taktı. Şapka burun kemiğiyle alnının buluştuğu hizaya kadar iniyordu.

"Hacim meselesi," dedi, "bu kadar büyük bir kafanın içinde bir şeyler olmalı."

"Peki, adamın maddi durumunun kötüye gittiğini nereden çıkardın?"

"Bu şapka üç yıllık. Çok kaliteli; ipek kuşağa ve astara baksana! Bu adam üç yıl önce böylesine pahalı bir şapka alabilmiş ama o zamandan beri başka şapka almamış; demek ki mali durumu kötüleşmiş."

"Evet, olabilir. Ya tedbirli oluşu ve ahlaki yozlaşması?"

"İşte tedbir," dedi Holmes, parmağıyla, şapkanın kenarındaki deliği göstererek. "Şapkalarda ilk alındığı zaman böyle bir delik olmaz. Adam rüzgârda başından şapka uçmasın diye böyle bir delik açmış. Bu da bir ölçüde tedbiri gösterir. Ama ip kopmuş ve onu yeniden taktırma ihtiyacı duymamış. Bu da, tedbiri elden bıraktığını, yani karakterinde bir zayıflama olduğunu gösterir. Ne var ki şapkanın üzerindeki bazı lekeleri mürekkeple kapatmaya çalışması, kendine olan saygısını büsbütün kaybetmediğini gösteriyor."

"Gayet makul görünüyor söylediklerin."

"Astarın altını dikkatlice incelediğimizde, orta yaşlı olduğu, saçının kırılaştığı ve son zamanlarda kesildiği ve limon kremi kullandığı gibi başka önemli ipuçlarına ulaşıyoruz. Büyüteçle baktığımızda, berberin kesmiş olduğu birçok saç kılını kolayca görülebiliyoruz. Hepsi şapkanın içine yapışmış. Limon kreminin ayrıksı kokusunu da alabiliyoruz. Şapkanın üzerindeki tozlar sokaktan gelen tozlar değil de, evin içinden gelen kahverengi yumuşak tozlar; bu da bize zamanının çoğunu evde geçirdiğini gösteriyor. Astar üzerindeki nem izleri, adamın çok terlediğini, dolayısıyla epeydir spor yapmadığını ispatlıyor."

"Peki ya karısı? Adamı artık sevmediğini söylemiştin."

"Bu şapka haftalardır fırçalanmamış. Sevgili Watson, seni de şapkanda bir haftalık tozla görseydim, karının bu halde dışarı çıkmana izin verdiğini düşünerek, sana karşı sevgisini artık ne yazık ki kaybetmiş olduğunu söyledim."

"İyi de adam bekâr olabilir."

"Hayır, kazı eve aralarını düzeltmek için götürüyordu. Kazın bacağına asılı notu unutma."

"Her şeye bir cevabın var. Fakat evinde havagazı olmadığını nereden çıkarıyorsun, kuzum?"

"Şapkada kazara bir iki mum lekesi olabilir; ama en az beş mum lekesi görünce sürekli mumlarla haşır neşir olduğunu düşündüm. Muhtemelen geceleyin, bir elinde şapkası, diğerinde mumla üst kata çıkıyordu. Ee, havagazı lambasından mum lekesi olmayacağına göre... Tatmin oldun mu?"

"Dâhice," dedim gülerek, "ama senin de az evvel söylediğin gibi, ortada bir suç yoksa ve kazın kaybedilmesinden başka bir zarar olmamışsa, bunlarla uğraşmak zaman kaybı değil mi?"

Sherlock Holmes tam cevap vermek için ağzını açmıştı ki kapı açıldı ve odacı Peterson, yanakları kızarmış, yüzünde şaşkın bir ifadeyle odaya daldı.

"Kaz, Bay Holmes! Kaz!" dedi nefes nefese.

"Ne? Ne olmuş kaza? Canlanıp mutfak penceresinden uçup gitti mi yoksa?" Holmes, adamın heyecanlı yüzünü

görebilmek için dönüp kanepeye doğru eğildi.

"Bakın, beyefendi! Bakın, karım içinde ne buldu!" Elini açtı. Avucunun karanlığında yıldız gibi parıldaayan, bir fasulye tanesinden küçük, mavi bir taş duruyordu.

Sherlock Holmes ıslık çalarak doğruldu. "Tanrı aşkına Peterson!" dedi. "Bu bir hazine. Eline ne geçtiğinin farkındasındır herhalde?"

"Bir elmas mı acaba, bayım? Değerli bir taş. Camı macun gibi kesebilir."

"Değerli bir taştan fazlası o."

"Kontes Morcar'ın mavi yakutu mu yoksa?" diye atıldım.

"Ta kendisi. Son zamanlarda The Times gazetesinde her gün ilanını gördüğüm için büyüklüğünü ve şeklini biliyorum. Kesinlikle eşsiz ve paha biçilmez bir mücevher. Onun için koyulan 1000 sterlinlik ödül, gerçek bedelinin yirmide biri bile etmez."

"Bin sterlin mi? Aman Tanrım!" Odacı sandalyelerden birine çökerek merakla bir bana bir Holmes'a baktı.

"Ödül bu kadar. Ama eminim Kontes, duygusal nedenlerden ötürü bu mücevheri geri alabilmek için servetinin yarısını feda ederdi."

"Yanlış hatırlamıyorsam, Cosmopolitan Oteli'nde kaybolmuştu," dedim.

"Kesinlikle. Beş gün önce, 22 Aralık'ta. John Horner adında bir tesisatçı, onu hanımefendinin mücevher kutusundan çalmakla suçlanmıştı. Adamın aleyhindeki deliller o kadar

kuvvetliydi ki vaka, mahkemeye intikal etmişti. Burada bir yerlerde hikâyenin tamamı olacaktı..." Gazeteleri, tarihlerine bakarak taradı, sonunda birini çıkardı ve sayfayı açıp aşağıdaki paragrafı okumaya başladı:

"Cosmopolitan Oteli'nde Mücevher Hırsızlığı. 26 yaşındaki tesisatçı John Horner, bu ayın yirmi ikisinde, Kontes Morcar'ın mücevher kutusundan mavi yakut diye bilinen nadide mücevherini çalmakla suçlanmaktadır. Otelin üst düzey yetkililerinden James Ryder, o gün Horner'ı, ikinci gevşek ızgarayı tamir etmesi için Kontes Morcar'ın giyinme odasına aldığını ifade etmiştir. Ryder kısa bir süre Horner'la beraber kaldıktan sonra, dışarıdan çağırıldığı için gitmiş. Geri döndüğünde, Horner'ın ortadan kaybolduğunu, odalardan birinin kapısının zorlanarak açıldığını ve Kontes'in mücevherlerini saklamak için kullandığı sonradan anlaşılan küçük, maroken bir kutunun, masanın üstünde içi boş halde durduğunu görmüş. Ryder hemen durumu polise anlatmış ve Horner aynı akşam tutuklanmıştır; ama mücevher, tüm aramalara rağmen Horner'ın üstünden veya kaldığı evden çıkmamıştır. Kontes'in hizmetçisi Catherine Cusack, Ryder'ın imdat çağrısı üzerine odaya koştuğunu ve her şeyin Ryder'ın ifadesinde belirttiği şekilde cereyan ettiğini söylemiştir. B bölgesinden Müfettiş Bradstreet, Horner'ın tutuklanırken polise şiddetle karşı koyduğunu ve masum olduğunu avazı çıktığı kadar haykırıp durduğunu ifade etmiştir. Yetkililer, zanlının daha önce hırsızlıktan sabıkası olduğunu da göz önüne alarak, vakayı doğrudan mahkemeye sevk etmiştir. Mahkeme sırasında çok heyecanlı olduğu gözlenen Horner, karar açıklanırken bayılınca mahkeme salonundan çıkarılmıştır.

"Hım! Bu kadar mahkeme haberi yeter," dedi Holmes düşünceli bir şekilde. Gazeteyi bir kenara attı. "Şimdi çözmemiz gereken problem, çalınan bir mücevher kutusundan Tottenham Court Yolu'ndaki kaza kadar uzanan olaylar zincirinden ibaret. Gördüğün gibi Watson, deminki küçük çıkarımlarımız birdenbire çok daha ciddi ve çok daha şaibeli bir meseleye bağlandı. Mücevher burada; kazın içinden çıktı ve kaz da, biraz önce özelliklerini tahmin ettiğimiz, eski püskü şapkalı Bay Henry Baker'ın kazı. Öyleyse şu anda bizim için en önemli şey, bu adamı bulup bu küçük hadisede parmağı olup olmadığını öğrenmek. Önce en basit yolları takip edip bütün akşam gazetelerine ilan vermekle işe başlayacağız. Bu da işe yaramazsa başka yöntemler kullanacağım."

"İlanda ne söyleyeceksin?"

"Bana bir kalem ve bir kâğıt ver. Şöyle yazalım: 'Goodge Sokağı'nın köşesinde bir kaz ve siyah bir fötr şapka bulunmuştur. Bay Henry Baker'ın bu akşam saat 6.30'da 221B Baker Sokağı'na başvurması rica olunur.' Bu yeteri kadar kısa ve net oldu."

"Evet. Ama ilanı görebilecek mi dersin?"

"Gazetelere sürekli bakıyor olmalı çünkü kaybı, fakir bir adam için ağır bir kayıp. Mağazanın penceresini talihsizce kırdığında ve Peterson 'u üzerine doğru koşarken gördüğünde öylesine korkmuştu ki kaçmaktan başka bir şey düşünememişti. Ama şimdi kazı düşürdüğüne çok pişmandır kesin. Hem ilana ismini de yazacağımızdan, o görmese bile onu tanıyanlar haber verirler. İşte bu kâğıdı al Peterson, ilan bürosuna koş ve bunu akşam gazetelerine ver."

"Hangilerine bayım?"

"Globe, Star, Pall Mail, St. James, Evening News, Standard, Echo ve aklına gelen diğerlerine."

"Tamam bayım. Peki ya mücevher?"

"Aa, evet. Onu ben saklayacağım. Teşekkür ediyorum sana. Bu arada Peterson, dönüşte bir kaz alıp buraya bırak ki, onu senin ailenin yediği kazı telafi etmek için bu beyefendiye verelim."

Odacı gittikten sonra, Holmes, mücevheri alarak ışığa tuttu. "Muhteşem bir şey," dedi. "Nasıl da parlıyor. Çalınmak için biçilmiş bir kaftan olduğu kesin. Her değerli mücevher böyledir. Tam bir şeytan tuzağıdır aslında. Daha büyük ve daha eski mücevherlerin her yüzünün kanlı bir geçmişi vardır. Bu ise yirmi yıllık bile değil. Güney Çin'de Amoy Nehri'nin kıyılarında bulunmuş. Kırmızı değil de mavi olması dışında bir yakutun bütün özelliklerine sahip. Fazla eski olmamasına rağmen kötü bir geçmişi var. Dört-beş gram ağırlığındaki bu kristalleşmiş kömür için iki cinayet işlenmiş, sülfürik asitle bir cinayet girişimi, bir intihar ve birkaç soygunda bulunulmuş. Böyle güzel bir oyuncak için iki kişinin darağacına bir kişi de hapse gideceği kimin aklına gelirdi? Şimdi onu sağlam kasamda kilitli tutacağım ve Kontese bir telgraf çekerek, mücevherin elimde olduğunu bildireceğim."

"Sence bu Horner masum mu?"

"Şimdiden bir şey söyleyemem."

"Ya şu Henry Baker'ın olayda parmağı olabilir mi?"

"Bana kalırsa, Henry Baker'ın, elinde saf altından daha değerli bir kuş taşıdığını bilmiyor olma ihtimali çok yüksek. Bunu da çok basit bir yolla, ilana cevap verdiğinde öğreneceğiz."

"O zamana kadar bir şey yapmayacak mısınız?"

"Hayır."

"Öyleyse ben işime döneyim. Akşam belirttiğin saatte geri dönüp bu derece karmâşık bir meselenin nasıl çözüldüğünü görmek istiyorum."

"Dönmene sevinirim. Akşam yemeğini yedide yiyeceğim. Sanırım yemekte çulluk var. Unutmadan, bütün bu olanlardan sonra Bayan Hudson'a, çulluğun içine dikkatlice bakmasını söylesem iyi olur."

Baker Sokağı'na geri döndüğümde saat altı buçuğu biraz geçiyordu. Eve yaklaşırken, uzun boylu bir adamın kapının önünde yarım daire oluşturan aydınlıkta beklediğini gördüm. Başında İskoç şapkası vardı ve paltosunun düğmelerini çenesine kadar iliklemişti. Tam vardığımda kapı açıldı ve adamla birlikte Holmes'ün odasına çıktık.

"Bay Henry Baker olmalısınız," dedi Holmes, koltuğundan kalkarak. Gerektiği zaman takındığı o rahat tavrıyla adamı selamladı. "Rica ederim şöminenin yanındaki sandalyeye oturun Bay Baker. Gece soğuk ve gördüğüm kadarıyla bünyeniz soğuğa alışkın değil. Watson, sen de tam zamanında geldin. Bu sizin şapkanız mı Bay Baker?"

"Evet bayım, kesinlikle benim şapkam."

Geniş omuzlu cüsseli bir adamdı. Büyük bir kafası vardı. Geniş yüzünde sivri, kırlaşmış, kahverengi bir sakalı vardı. Gözlerinden zeki biri olduğu okunuyordu. Burnunda ve yanaklarındaki kırmızılık ve uzattığı elindeki hafif titreme, Holmes'ün daha önceden adamın özellikleri hakkındaki yaptığı tahminleri hatırlatıyordu. Eskimiş siyah frakının bütün düğmeleri iliklenmiş ve yakası kaldırılmıştı. Ceketin kollarından çıkan zayıf ve çıplak bilekleri, içine gömlek giymediğini gösteriyordu. Kelimeleri dikkatle seçerek ağır ağır konuşuyordu ve kaderin sillesini yemiş kültürlü ve zeki bir adam izlenimi uyandırıyordu.

"Birkaç gündür biz göz kulak oluyoruz bunlara," dedi Holmes, "adresinizi belirten bir ilan vermenizi bekledik. Sahi, neden ilan vermediniz?"

Misafirimiz biraz utangaç bir edayla güldü. "Eskisi kadar paralı biri değilim artık," dedi. "Bana saldıran serserilerin şapkamı da kazı da aldıklarını düşünmüştüm. Onları bulmaya yönelik umutsuz bir çabayla daha fazla para harcamak istemedim."

"Anlıyorum. Bu arada, kazı yemek zorunda aldık."

"Yediniz mi?" Misafirimiz heyecanla sandalyesinden kalktı.

"Evet, aksi takdirde kimsenin işine yaramazdı zaten. Ama bakın, şurada dolapta duran kaz işinizi görür. Sizinkiyle aynı ağırlıkta ve taptaze."

"Ah, elbette," diye cevap verdi Bay Baker rahatlamış bir halde iç geçirerek.

"Fakat kendi kazınızın tüyleri, bacakları ve içi hâlâ duruyor, yani yemek isterseniz..."

Bunu duyan adam bir kahkaha patlattı. "Yaşadığım maceranın hatırası olarak onları saklayabilirim," dedi, "ama kalsın bayım, izninizle dolaptaki kazı alıp gideyim."

Sherlock Holmes omuzlarını hafifçe silkerek bana keskin bir bakış fırlattı.

"İşte şapkanız ve kazınız," dedi. "Ha unutmadan, kazı nereden aldığınızı sorabilir miyim? Kaz etini çok severim de, hayatımda böyle semizini görmedim."

"Hay hay bayım," dedi Baker. Aldıkları koltuğunun altına sıkıştırarak ayağa kalktı. "Sık sık birkaç arkadaşımınla birlikte Müze'nin yakınlarında Alpha Meyhanesi diye bir yere gideriz. Gündüzleri çoğu zaman Müze'de oluruz. İşte bu meyhanenin sahibi Windigate bu yıl bir kampanya başlatarak haftada birkaç peni taksitle Noel'de bir kaz almamızı sağladı. Ben taksitleri düzenli olarak ödeyerek kazı aldım. Sonrasında neler olduğunu siz de biliyorsunuz. Size minnettarım bayım, zira böyle bir İskoç şapkası ne yaşıma, ne de ciddiyetime uyuyordu." Gülünç bir tavırla önümüzde eğildi ve ağırbaşlılıkla her ikimize de selam verip kendi yoluna gitti.

Holmes adamın arkasından kapıyı kapattıktan sonra, "Bay Henry Baker'la işimiz bu kadar," dedi Holmes. "Konuyla ilgili hiçbir şey bilmediğine kalıbımı basarım. Aç mısın Watson?"

"Pek değil."

"Öyleyse akşam yemeğini erteleyerek henüz taze olan bu ipucunun peşinden gitmeyi öneriyorum."

"Anlaştık."

Gece feci soğuktu ve paltolarımızı giyip atkılarımızı boynumuza sardık. Dışarıda, yıldızlar berrak gökyüzünde parlıyor ve yoldan geçenlerin nefesleri buharlaşarak havaya karışıyordu. Buz tutmuş sert yolda sesli adımlarla yürüyerek Wimpole Sokağı'ndan Harley Sokağı'na, oradan da Wigmore Sokağı'ndan Oxford Sokağı'na saptık. O beş dakikada, Holborn'a giden sokakların birinin köşesinde bulunan küçük Alpha Meyhanesi 'ne varmıştık bile. Holmes meyhanenin kapısını açtı ve bara geçerek kırmızı suratlı, beyaz önlüklü bir adamdan iki bira istedik.

"Biranız da kazlarınız gibi mükemmel olmalı," dedi Holmes.

"Kazlarım mı?" diye sordu adam, şaşkınlıkla.

"Evet. Daha yarım saat önce Bay Henry Baker'la konuştuk da. Sizin kaz kampanyanıza o da katılmış."

"Evet, anlıyorum. Fakat onlar benim kazlarım değil, bayım."

"Gerçekten mi? Kimin o zaman?"

"Covent Gardeh'daki bir satıcıdan almıştım, iki düzine kadar."

"Öyle mi? Onlardan bazılarını tanırım. Siz hangisinden aldınız?"

"İsmi Breckinridge'di."

"Çıkaramadım bu ismi. Neyse, sağlığınıza içiyorum bayım. İyi geceler."

"Şimdi yolumuz Bay Breckinridge'e çıkıyor," dedi Holmes, dışarı sisli havaya çıktığımızda. Paltosunun önünü ilikleyerek ekledi: "Unutma ki Watson, zincirin bir ucunda bir kaz dururken, diğer ucunda, suçsuzluğunu kanıtlayamazsak kesinlikle en az yedi yıl hüküm giyecek bir adam var. Araştırmamızın sonucunda onun suçlu olduğunu da bulabiliriz ama her halükârda polisin es geçtiği bir soruşturma yapmamız gerekecek. Tek şansımız bu. Sonuna kadar gitmeliyiz. Öyleyse güneye dön, koşar adım marş!"

Holborn'dan geçerek Endell Sokağı'na vardık, oradan da zikzak çizerek Covent Garden Pazarı'na gittik. Büyük tezgâhlardan birinin üstünde Breckinridge ismi yazılıydı. Favorileri uzamış, at suratlı tezgâh sahibi bir gencin tezgâhı toplamasına yardım ediyordu.

"İyi akşamlar. Bu gece hava soğuk," dedi Holmes.

Satıcı başıyla onayladı ve sorgulayıcı gözlerle dostuma baktı.

"Görünüşe bakılırsa kazınız kalmamış," diye devam etti Holmes, boş mermer tezgâhı göstererek.

"Yarın sabah gelecek."

"İşime yaramaz."

"Başka bir satıcıya bakın."

"Bana sizi tavsiye ettiler."

"Kim tavsiye etti?"

"Alpha'nın sahibi."

"Aa evet, ona iki düzine göndermiştim."

"Üstelik çok iyiymişler. Peki, siz nereden aldınız?"

Bu soru üzerine satıcının öfkeye kapılmasına şaşırđım doğrusu.

Eli belinde satıcı, kafasını ileri uzatarak meydan okurcasına "Pekâlâ, bayım," dedi, "amacınız ne? Açıkça söyleyin de bilelim."

"Amacım yeteri kadar açık değil mi? Alpha'ya verdiğiniz kazları kimden aldığınızı öğrenmek istiyorum."

"Ben de size söylemeyeceğim. Başka bir derdiniz?"

"Neyse, o kadar da önemli değil; ama önemsiz bir mevzu için neden bu kadar sinirlendiğinizi anlayamadım."

"Sinirlenmek ha? Benim gibi rahatsız edilseydiniz siz de sinirlenirdiniz bayım. İyi bir mala iyi bir para ödedim mi benim işim biter. Ama birileri çıkıp da, 'Kazlar nerede?', 'Kazları kime sattın?', 'Karşılığında ne aldın?' gibi sorular sorarsa cinlerim tepeme çıkar. Çıkarılan yaygarayı duyan da dünyada onlardan başka kaz yokmuş sanır."

"Benim, sorgulamada bulunan diğer kişilerle bağlantım yok," dedi Holmes, umursamaz bir tavırla. "Hem söylemeseniz de olur. Kazlardan iyi anlarım ve köy kazıdır diye bir beşliğine bahse girdim."

"O zaman beşliği kaybettiniz bayım, çünkü değil. Kasabada yetişmiş kazlar," diye atıldı satıcı.

"Sanmam."

"Öyle olduğunu söylüyorum."

"İnanmıyorum."

"Benden daha mı iyi bileceksiniz? Küçüklüğümden beri bu işi yapıyorum. Bakın, size söylüyorum, Alpha'ya giden kazlar kesinlikle köy kazı değil."

"Beni kandıramazsınız."

"O halde bahse var mısınız ?"

"Paranıza yazık olur, haklı olduğumdan eminim çünkü. Ama madem istiyorsunuz, dersinizi vermek için bir altına bahse girerim."

Satıcı sinsi sinsi güldü. "Defterleri getir Bill," dedi.

Küçük çocuk, biri ince, diğeri kalın iki defter getirdi ve yukarıdan sallanan lambanın altına koydu.

"Pekâlâ, Bay Ukala," dedi satıcı, "bakalım gerçeği öğrenince ne yapacaksınız. Bu küçük defteri görüyor musunuz?"

"Evet."

"İşte mallarımı aldığım adamların listesi. Görüyor musunuz? Bu sayfadakiler köylü satıcılar ve isimlerinin yanındaki sayılar ise büyük defterdeki hesaplarını gösteriyor. Kırmızı mürekkeple yazılmış şu sayfayı görüyor musunuz? Bunlar da kasabalılar. Şimdi baştan üçüncü ismi yüksek sesle okuyun."

"Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117249," diye okudu Holmes.

"Aynen. Şimdi de bu sayıya büyük defterden bakın."

Holmes söylenen sayfayı açtı. "İşte burada, 'Bayan Oakshott, Brixton Yolu No: 117, yumurta ve kümes hayvanları satıcısı."

"Peki, son giriş ne zaman yapılmış?"

" '22 Aralık'ta. 7 şilin 6 peniye yirmi dört kaz."

"Doğru. İşte gördünüz. Peki, altında ne yazıyor?"

" 'Alpha'dan Bay Windigate'e 12 şiline satıldı."

"Ee, ne diyorsunuz buna?"

Sherlock Holmes çok üzgün görünüyordu. Cebinden bir altın çıkararak tezgâhın üzerine attı. Kelimelere dökülemeyecek kadar şiddetli bir öfkeye kapılmış bir adam havasıyla hiçbir şey söylemeden dönüp gitti. Birkaç metre ileride sokak lambasının altında durarak kendine özgü sessiz gülüşüyle için için güldü.

"Favorileri böyle kesilmiş ve cebi dışarı sarkmış birini gördün mü anla ki karşında her zaman bahse girebileceğin bir adam var," dedi. "İtiraf etmeliyim ki, adama 100 sterlin bile verseydim bu kadar iyi bilgi alamazdım. Watson, galiba araştırmamızın sonuna geliyoruz. Şimdi kararlaştırmamıza gereken tek bir husus var: Bayan Oakshott'a bu gece mi gidelim, yoksa yarına mı bırakalım? Satıcının söylediklerine bakılırsa, meseleyle ilgilenen başkaları da var. Bence... "

Yeni ayrıldığımız satıcının tezgâhından gelen gürültü Holmes'ün sözleri yarıda kesti. Dönüp baktığımızda, ufak tefek, fare suratlı bir adam tezgâhın sallanan lambasının oluşturduğu aydınlık dairenin ortasında durduğunu gördük.

Breckinridge ise tezgâhının başında, yumruklarını adama doğru sallayıp öfkeyle konuşuyordu.

"Bıktım sizden de, kazlarınızdan da," diye bağıırıyordu. "Cehennem dibine kadar yolunuz var. Şayet aptalca konuşmalarınızla beni daha fazla rahatsız ederseniz köpeğimi üstünüze salacağım. Bayan Oakshott'ı buraya getirin ona açıklayayım, ama size ne ilgilendiriyor ki? Kazları sizden mi aldım sanki?"

"Hayır, ama onlardan biri benimdi," diye sızlandı küçük adam.

"Öyleyse gidin Bayan Oakshott'a sorun."

"Kendisi size sormamı söyledi."

"İsterseniz Prusya Kralı'na sorun, umurumda değil. Yeter artık! Defolup gidin buradan!" Hızla öne fırlayınca küçük adam kaçarak karanlıkta kayboldu.

"Aha! Brixton Yolu'na gitmemize gerek kalmayabilir," diye fısıldadı Holmes. "Benimle gel, bir bakalım bu adamdan ne öğrenebiliriz." Dostum tezgâhların çevresindeki kalabalığı yarararak, küçük adamı hızla yakalayıp omzuna dokundu. Adam birden geri sıçradı. Lambanın ışığında, adamın betinin benzinin attığını görebiliyordum.

"Kimsiniz? Benden ne istiyorsunuz?" diye sordu titrek bir sesle.

"Affedersiniz," dedi Holmes kibarca. "Demin satıcıyla aranızdaki konuşmaya istemeden kulak misafiri oldum. Size yardımcı olabileceğimi düşünüyorum."

"Siz mi? Siz kimsiniz? Konu hakkında ne biliyorsunuz ki?"

"Adım Sherlock Holmes. Benim işim insanların bilmediklerini bilmek."

"Ama bu meseleyi bilemezsiniz."

"Üzgünüm ama her şeyi biliyorum. Brixton Yolu'ndan Bayan Oakshott'ın sattığı kazların izinden giderek, Breckinridge isimli bir satıcıya, ondan Alpha'nın sahibi Bay Windigate'e ve nihayet kulübün bir üyesi olan Bay Henry Baker'a ulaşmak istiyorsunuz."

"Ah beyefendi, tam da aradığım kişiymişsiniz siz!" diye bağırdı küçük adam, titreyen parmaklarını uzatarak. "Bu meselenin ne kadar önemli olduğunu bilemezsiniz!"

Sherlock Holmes sokaktan geçen bir fayton çevirdi. "O halde gelin, meseleyi bu soğuk pazar yerinde değil de sıcak bir odada tartışalım," dedi. "Fakat daha önce kiminle karşılaşma şerefine erdiğimi öğrenmek isterim."

Adam bir an tereddüt etti, sonra yan yan bakarak "İsmim John Robinson," diye cevap verdi.

"Hayır, hayır, gerçek isminizi sordum," dedi Holmes tatlı bir edayla. "Takma isimlerle çalışmak beceriksizlerin işidir."

Yabancıнын beyaz yanakları birden kızardı. "Pekâlâ," dedi, "gerçek ismim James Ryder."

"Elbette! Cosmopolitan Oteli'nden. Rica ederim arabaya binin de, size öğrenmek istediğiniz her şeyi hemen anlatayım."

Adam başına geleceklere kestiremiyormuş gibi yarı korkulu, yarı umutlu gözlerle bir Holmes'a, bir bana baktı. Sonra arabaya bindi. Yarım saat sonra Baker Sokağı'ndaki oturma odamıza varmıştık. Yol boyunca çit çıkmadı, ama adamın derin derin nefes alıp verışı ve ellerini ovuşturması ne kadar endişeli olduğunu gösteriyordu.

Holmes neşeyle odaya girdikten sonra "İşte geldik!" dedi. "Şömine bu havada çok güzel görünüyor. Üşümüş gibisiniz Bay Ryder. Rica ederim, şuradaki hasır sandalyeye oturun. Bu ufak meselenizi konuşmadan önce terliklerimi giymek istiyorum. Şimdi... O kazlara neler olduğunu bilmek istiyor musunuz?"

"Evet bayım."

"Yoksa o kaza mı demeliydim? Sanırım, tek bir kazla ilgileniyorsunuz: siyah çizgili kuyruğu olan beyaz bir kaz."

Ryder heyecanla titredi. "Ah bayım," diye bağırdı, "o kazın nerede olduğunu söyleyebilir misiniz bana?"

"Burada."

"Burada mı?"

"Evet. Ne kazmış değil mi! Ona bu kadar ilgi göstermenize şaşırmıyorum. Öldükten sonra küçük bir yumurta çıkardı; mavi renkte şimdiye kadar görülmuş en güzel, en parlak yumurta. Onu burada, kendi müzemde saklıyorum."

Misafirimiz ayağa fırlayarak sağ eliyle şömineye tutundu. Holmes kasesini açtı ve yıldız gibi parlak ışıklar yayan mavi yakutu çıkardı. Ryder, onun kendisine ait olduğunu iddia edip etmeme noktasında kararsız kalıp asık çaresizce bakakaldı.

"Oyun buraya kadardı, Ryder," dedi Holmes sessizce. "Sıkı tutunun bayım, yoksa şömineye düşeceksiniz. Watson, onu kolundan tutup sandalyeye oturt. Bu ağır suçu işleyen biri için pek yürekli sayılmazmış. Ona biraz konyak ver. Hah şöyle! Şimdi biraz insana benzedi işte. Amma korkakmış!"

Adam bir an sendeledi, az kalsın düşüyordu, ama konyak sayesinde yanaklarına biraz renk geldi ve oturduğu yerden bize korkulu gözlerle bakmaya başladı.

"Neredeyse bütün bağlantıları biliyorum ve ihtiyacım olan bütün kanıtlar da elimde; bu nedenle bana anlatacak fazla bir şeyiniz olmasa gerek. Yine de vakayı tamamlamak için bazı küçük noktaları aydınlatmama yardımcı olabilirsiniz. Kontes Morcar'ın bu mavi taşı daha önceden de duymuş olmalısın Ryder?"

"Catherine Cusack bana ondan bahsetmişti," dedi çatlak bir sesle.

"Anlıyorum; hanımefendinin hizmetçisi. Birdenbire zengin olmak seni kolayca baştan çıkardı. Bana öyle görünüyor ki Ryder, aslında senin içinde çok sefil bir haydut yatmakta. Şu tesisatçı Horner'ın, daha önceden sabıkalı olduğunu ve bütün şüpheli gözlerin onun üzerine çevrileceğini biliyordun. Sonra ne yaptın? Hanımefendinin odasında ufak bir çalışma yaptınız; sen ve suç ortağın Cusack. Sonra da Horner'ın eve çağırılmasını sağladınız. O gittikten sonra da mücevher kutusunu boşalttınız, alarm verdiniz ve bu talihsiz adamın tutuklanmasına neden oldunuz. Sonra da..."

Ryder birden kendini yere atarak dostumun dizlerine sarıldı.

"Tanrı aşkına, acıyın bana!" diye bağırdı. "Babamı, annemi düşünün! Kalpleri nasıl dayanır buna! Daha önce hiç suç işlememiştim! Bundan sonra da işlemeyeceğim. Yemin ederim. İncil üzerine yemin ederim. N'olur dava açmayın! Tanrı aşkına, yapmayın bunu!"

"Sandalyene otur!" dedi Holmes sertçe. "Şimdi ağlaşıp sızlanmanın zamanı değil; şu masum Horner'ı bu işe bulaştırırken düşünseydin."

"Kaçarım Bay Holmes. Ülkeyi terk ederim efendim. O zaman aleyhindeki bütün suçlamalar kalkar."

"Hım! Bunu sonra konuşuruz. Şimdi bize ikinci perdeyi olduğu gibi anlat. Taş nasıl kazın içine girip pazara düştü? Bize gerçeği söyle, zira tek kurtuluş yolun bu."

Ryder diliyle kurumuş dudaklarını ıslattı. "Size her şeyi olduğu gibi anlatacağım bayım," dedi. "Horner tutuklandıktan sonra benim için en iyisinin mücevherle birlikte ortadan kaybolmak olduğuna karar verdim, çünkü polis er ya da geç gelip beni ve odamı arayacaktı. Otelde taşı emniyet içinde saklayabileceğim bir yer yoktu. Ben de bir iş gezisi bahane ederek kız kardeşimin evine gittim. Oakshott adında bir adamla evli ve Brixton Yolu'nda kümes hayvanları besleyip pazara satarak geçimini sağlıyor. Öylesine korkmuştum ki, yolda gördüğüm her adamı polis ya da dedektif sanıyordum. Soğuk havaya rağmen Brixton Yolu'na vardığımda yüzümden ter akıyordu. Kız kardeşim niye böyle solgun olduğumu sorunca ben de oteldeki mücevher soygununa üzüldüğümü söyledim. Sonra arka bahçeye gittim, bir pipo yakarak ne yapmam gerektiğini düşündüm.

"Pentonville'de hapis yatmış Maudsley adında bir arkadaşım vardı eskiden. Bir gün onunla yolda karşılaştık ve hırsızların işlerini nasıl yaptıklarını ve çaldıkları şeyleri nasıl sakladıklarını konuştuk. Onunla ilgili birkaç şey bildiğimden beni ele vermeyeceğini biliyordum. Böylece dosdoğru yaşadığı yere, Kilburn'e gidip ona sırrımı açmaya karar verdim. O da bana, mücevheri nasıl paraya çevirebileceğimi anlatacaktı. Fakat güvenli bir şekilde ona nasıl ulaşacaktım? Otelden ayrılabilmek için elimden geleni yapmıştım zaten. Yakalanıp aranmam an meselesiydi; o zaman ceketimin cebindeki taşı bulabilirlerdi. O esnada duvara yaslanmış, ortalıkta dolaşan kazları seyrediyordum. Derken birdenbire, en iyi dedektifleri bile alt edecek bir fikir geldi aklıma.

"Birkaç hafta önce kız kardeşim, Noel armağanı olarak kazlardan birini alabileceğimi söylemişti. Her zaman sözü gibi özü de iyidir. Şimdi kazı alıp taşı içine koyacak ve doğruca Kilburn'e gidecektim. Bahçede küçük bir kulübe vardı, onun arkasında kazlardan birini yakaladım. Çizgili kuyruklu, epey iri beyaz bir kazdı. Kazın gagasını açarak taşı içine soktum. Hayvan şöyle bir yutkundu ve taş, boğazından geçerek kursağına indi. Fakat sonra öyle bir çırpınıp bağırmaya başladı ki, çıkan sesler üzerine kız kardeşim gelip neler olduğunu sordu. Tam ona dönüp konuşacağım sırada, hayvan elimden kaçıp diğerlerinin arasına karıştı.

" 'O kuşla ne yapıyordun Jem?' dedi.

" 'Hani Noel için bir tane vereceğini söylemiştin ya,' dedim, 'ben de aralarından en semiz olanını seçiyordum.'

" 'Fakat biz seninkini ayırdık bile,' dedi. 'Ona Jem'in kazı diyoruz. Bak şurada, kocaman, beyaz olan. Yirmi altı taneler;

biri sana, biri bize, geriye kalan iki düzinesi de pazara.'

" 'Teşekkür ederim Maggie,' dedim, 'ama senin için fark etmezse ben demin seçtiğimi almayı tercih ederim.'

" 'Ama senin için ayırdığımız kaz, birkaç kilo daha ağır' dedi, 'özellikle senin için besledik onu.'

" 'Boş ver. Diğerini alayım ben,' dedim.

" 'Nasıl istersen,' dedi, biraz ekşiyerek. 'Hangisini istiyorsun peki?'

" 'Şurada çizgili kuyruklu, beyaz olanı. Sürünün tam ortasındaki.'

" 'Tamam, o halde. Onu kes, senin olsun.'

"Söylediğini yaptım Bay Holmes ve kuşu Kilburn'e kadar götürdüm. Arkadaşıma bütün yaptıklarımı anlattım. Ne de olsa yabancı olmadığı şeylerdi bunlar. Gülmekten patladı. Sonra bir bıçakla kazın karnını yararak açtık. Taştan eser göremeyince kalbim duracak gibi oldu. Feci bir hata yapmış olduğumu anladım. Kuşu orada bırakıp kız kardeşimin evine fırladım ve arka bahçeye koştum. Fakat ortalıkta hiç kaz görünmüyordu.

" 'Kazlar nereye gitti Maggie?' diye bağırdım.

" 'Satıcıya gittiler Jem.'

" 'Hangi satıcıya?'

" 'Covent Garden'dan Breckinridge'e.'

" 'Peki, içlerinde benim seçtiğime benzer, çizgili kuyruklu bir tane daha var mıydı?' diye sordum.

" 'Evet Jem. İki taneydiler zaten; onları ben bile birbirinden ayıramıyordum.'

"Sonra tabii ayaklarımdaki olanca dermanla şu Breckinridge'e koştum, ama adam kazların hepsini satmıştı ve nereye gittiklerini söylemiyordu. Bana nasıl cevap verdiğini siz de duydunuz. Kız kardeşim, delirdiğimi düşünüyor. Bazen ben de haklı olduğumu düşünüyorum. Şimdi ise, uğruna karakterini sattığı bir servete elini bile sürememiş damgalı bir hırsız oldum. Tanrım yardım et! Tanrım yardım et!"

Yüzünü ellerinin arasına alarak hıçkırarak hıçkırarak ağlamaya başladı.

Uzun bir sessizliği Sherlock Holmes'ün ağır ağır nefes alıp parmaklarını masaya vurması bozdu. Sonra dostum ayağa kalkarak kapıyı ardına kadar açtı. "Defol!" dedi.

"Ne? Ah, Tanrı sizi korusun!"

"Kes sesini. Defol!"

Başka söze gerek kalmamıştı. Adam merdivenlerden apar topar indi, dış kapıyı çarpıp çıktı. Sokaktaki ayak seslerini duyduk.

"Sonuç olarak Watson," dedi Holmes, piposunu alarak, "polisle uğraşmama gerek kalmadı. Horner'ın geleceği tehlikede olsaydı hadise başka türlü cereyan ederdi; ama bu sefil adamın bir daha ortaya çıkacağını sanmıyorum. O nedenle dava düşer. İşlenen bir suçu örtbas ediyorum olabilirim, ama bu sayede belki de bir insan hayatını kurtarıyorum. Adam ödü patladı, bir daha suç işlemez. Onu şimdi kodese tıkarırsan, ömrü boyunca bir hapisane kuşu olur. Kaderin

cilvesi iŖte, önümüze benzersiz bir vaka çıkardı, ve tek ödülü de çözümünü bulmak oldu."

Benekli Kordon

Son sekiz yıldır dostum Sherlock Holmes 'un kullandığı yöntemleri takip ettiğim yetmiş kadar vakaya göz atışımda, bu vakaların birçoğunun garip, bazılarının trajik ve hatta komik olduğunu, ama hiç birinin sıradan olmadığını görüyorum. Holmes, para için değil meslek aşkıyla çalışıyordu. Nitekim sıra dışı, hatta fantastik olmayan araştırmalara girmeyi reddettiği bile olurdu. Ne var ki bütün bu vakaların arasında, ünlü Surrey ailesiyle ilgili vaka gibisi yoktu.

Söz konusu vaka, Holmes'la tanışıklığımızın başında, Baker Sokağı'ndaki evde birlikte kaldığımız ilk günlerde gerçekleşti. Bu hikâyeyi daha önce de kaleme alabilirdim, ama birine bu konuda sessiz kalacağıma dair söz vermiştim. Fakat şimdi bana yemini ettiren hanımefendinin zamansız ölümü üzerine sözümü bozabilirim artık. Zaten Dr. Grimesby Roylott'un ölümüyle ilgili çirkin dedikodular o kadar yayıldı ki gerçekleri günışığına çıkartmanın zamanı geldi.

1883 senesinin Nisan ayının başlarındaydık. Bir sabah beni uyandıran Sherlock Holmes'u yatağımın başucunda giyinik bir halde dururken buldum. Geç kalkmayı pek seven biri olduğu için, şöminenin üzerindeki saatin henüz yediyi çeyrek geçtiğini gördüğümde, biraz şaşırarak hatta biraz da sinirlenerek Holmes'a baktım. Ne de olsa ben de alışkanlıklarına sadık biriydim.

"Seni bu kadar erken kaldırmak zorunda kaldığım için özür dilerim Watson," dedi, "ama görünüşe bakılırsa, bu sabah erken uyandırılan sadece sen değilsin. Sabahın köründe Bayan Hudson'u uyandırmışlar; sonra da beni. Şimdi de sıra sende."

"Ne olmuş peki? Bir yerde yangın falan mı çıktı?"

"Hayır; bir müşteri; genç bir hanımefendi, ruhen epey sarsılmışsa benziyor. Benimle görüşmekte ısrar ediyor. Şu anda oturma odasında bekliyor. Sana haber vermeden edemedim. Sabahın bu saatinde genç hanımefendiler koca şehirde dolanıp uykulu insanları yataklarından kaldırıyorsa söyleyecek oldukça önemli şeyleri var demektir. Belki bu olay seni ilgilendirir diye düşündüm."

"Dostum, bunu asla kaçırmak istemem."

Holmes'ün iz üzerindeyken karşısına çıkan problemleri, sezgileri kadar hızlı olan mantık zincirleriyle çözüme kavuşturmasını hayranlıkla izlemekten aldığım keyfi hiçbir şeyden almazdım. Çabucak giyindim ve birkaç dakika içinde, dostumla birlikte oturma odasına indik. İçeri girdiğimizde, yüzü kalın bir peçeyle örtülü, siyahlara bürünmüş bir kadın pencerenin yanındaki yerinden kalktı.

"Günaydın hanımefendi," dedi Holmes neşeyle. "Adım Sherlock Holmes. Bu da dostum ve meslektaşım Dr. Watson. Bana olduğu kadar ona da her hususta güvenebilirsiniz. Bayan Hudson da şömineyi yakmış, ne güzel. Lütfen ateşin yanına sokulun; size bir sıcak kahve söyleyeyim; görüyorum ki titriyorsunuz."

Kadın sandalyesini ateşe doğru çekerek alçak bir sesle, "Titrememin sebebi soğuk değil," dedi.

"Öyleyse ne peki?"

"Korku. Bay Holmes. Sadece korku."

Konuşurken peçesini kaldırdı; üzüntüden perişan ve dehşetten ürpermiş bir haldeydi. Bütün kanı çekilmiş, yüzü kireç gibi bembeyaz kalmıştı. Bakışları, kapana kısılmış vahşi bir hayvan gibi korku ve tedirginlik doluydu. Otuz yaşlarında göstermesine rağmen, saçları yer yer beyazlaşmış, yüzü ise yorgun ve yıpranmıştı.

Sherlock Holmes, her şeyi kavrayan zeki gözleriyle kadını çabucak süzdü, ona doğru eğildi, elini genç kadının eline değdirerek:

"Korkmayın," dedi rahatlatıcı bir ses tonuyla. "Size yardım edeceğiz. Gördüğüm kadarıyla, Londra'ya bu sabahki trenle gelmişsiniz."

"Beni tanıyor musunuz yoksa?"

"Hayır, ama sol eldiveninize bir tren dönüş bileti sıkıştırmışsınız. Yola erken çıkmış olmalısınız; üstelik istasyona varmadan, bozuk yollarda faytonla uzun bir yolculuk yapmışsınız."

Kadın şiddetle irkildi. Hayretle Holmes'a bakıyordu.

"Bunda garip bir şey yok, sevgili hanımefendi," dedi Holmes gülümseyerek.

Ceketinizin sol kolu en az yedi yerinden çamura bulanmış. Lekeler henüz taze. Bu şekilde çamur sıçratan bir araç bir

faytondan başkası olamaz. Üstelik lekelerin yeri sürücünün neresinde oturduğunuzu da gösteriyor."

"Nasıl anladınız bilmiyorum ama tamamıyla doğru," dedi kadın. "Saat altıdan önce evden ayrıldım, yirmi geçe Leatherhead'e ulaştım ve Waterloo'ya giden ilk trene binip doğruca buraya geldim. Beyefendi, bu acıya daha fazla dayanamayacağım; böyle giderse çıldırabilirim. Gidebileceğim hiç kimsem yok... Hiç kimse... Beni seven biri hariç, ama o da, ne yazık ki, bana yardım edemez. Zor bir durumdayken yardım ettiğiniz Bayan Farintosh bana sizden söz etmişti, Bay Holmes. Adresinizi ondan aldım. Ah bayım, etrafımı saran karanlığı azıcık bile olsa aydınlatabilseniz... Bana yardım edin lütfen! Şu anda zahmetinizi karşılayacak kadar param yok, ama birkaç ay içinde evleneceğim ve kendi gelirime kavuşacağım. En azından o zaman sizi ödüllendirebilirim."

Holmes çalışma masasına giderek çekmecenin kilidini açtı ve küçük bir kitap çıkarttı.

"Farintosh." dedi. "Evet, hatırlıyorum; opalden bir taç ile ilgili bir vakaydı. Sanırım seninle tanışmadan önceydi Watson. Size şu kadarını söyleyebilirim hanımefendi, arkadaşınızın vakasına verdiğim önemi sizin vakanıza da verebilmek beni sevindirecek. Mesleğimi zevk için yaparım madam. Masraflara gelince, istediğiniz zaman ödeyebilirsiniz. Acelesi yok. Ama şimdi, bize derdinizi anlatın, lütfen."

Kadınının sıkılmış parmakları çözülüverdi.

"Öncelikle şunu bilmelisiniz ki, durumumun asıl korkunç yanı, endişelerime kesin bir neden gösteremeyişim. Beni tedirgin eden öylesine ufak tefek şeyler ki bunlar, dışarıdan

bakanlara önemsiz görünür. Öyle ki, bu dünyada yardımı ve tavsiyesine başvurabildiğim o yegâne kişi bile, anlattığım her şeyi, isterik, genç bir kadının hayalleri olarak nitelendiriyor. Bana açıkça böyle söylemiyor tabii, ama sakinleştirici cevaplarından ve başka yerlere kayan gözlerinden bunu okuyabiliyorum. Hakkınızda çok şey duydum Bay Holmes; siz, insan yüreğinin gizli kalmış en derin sırlarını bile görebilen biriymişsiniz. Beni yavaş yavaş boğan bu korkuyu yenebilmenin yolu var mıdır dersiniz?"

Sizi dinliyorum hanımefendi."

"Adım Helen Stoner. İngiltere'nin en eski Sakson hanedanından Royslott'ların son temsilcisi olan üvey babamla beraber Westsurrey'deki Stoke Moran kasabasında yaşıyorum."

Holmes başını onaylayıcı bir şekilde salladı

"Bu ismi duymuştum," dedi.

"Bu aile, bir zamanlar İngiltere'nin en zenginleri arasında yer alıyormuş, ama geçen yüzyılda tüm serveti har vurup harman savuran dört kardeş yüzünden felaketlere sürüklenmiş. Sonunda bir kumarbaz, ailenin yıkımına neden olan darbeyi vurmuş. Birkaç dönüm arazi ve ağır ipotek altındaki iki yüzyıllık bir evden başka bir şey kalmamış geriye. Royslott'ların son temsilcisi, yoksul bir asil olmanın verdiği utançla hayatını o evde tamamladı. Tek oğlu, yani benim üvey babam, bu yeni koşullara boyun eğmemiş, bir akrabadan borç istemiş. Bu parayla tıp eğitimini tamamlayıp Kalküta'ya gitmiş. İyi bir doktormuş ama haris bir adammış. Kısa zamanda muayenehanesi çok iyi işlemeye başlamış. Fakat bir gün, evinde meydana gelen bir hırsızlık nedeniyle

öfkeye kapılıp yerli uşağını döverek öldürmüş; bu yüzden de darağacından kıl payı kurtulmuş. Uzun yıllar hapiste kaldıktan sonra hayata küskün ve zalim bir adam olarak Londra'ya dönmüş.

"Dr. Roylott daha Hindistan'dayken, Bengal Topçu Alayı Subayı Stoner'den dul kalan genç bir kadınla, yani annemle evlenmiş. Evlendiklerinde ikiz kardeşim Julia'yla ben daha iki yaşındaymışız. Annemizin oldukça yüklü miktarda parası varmış; 1000 sterlinden fazla ve bunun hepsini Dr. Roylott'un üzerine geçirmiş. Öte yandan bizler birer genç kız olup evlenince her yıl elimize bir miktar para geçmesini de şart koşmuş.

"İngiltere'ye dönüşümüzden kısa bir süre sonra annem öldü. Sekiz yıl önce Crewe yakınlarındaki bir tren kazasında kaybetti hayatını. Bunun üzerine Londra'da çalışmaktan vazgeçen Dr. Roylott, bizi Stoke Moran'daki eski baba evine getirdi. Annemizin bırakmış olduğu para her isteğimize yetiyor, mutluluğumuza gölge düşürecek hiçbir sorun yaşanmıyordu. Ama işte tam o sıralarda, üvey babamızın huyu feci şekilde değişiverdi. Stoke Moran'da aralarında yine bir Roylott görmekten büyük kıvanç duyan komşularımızla dostluk ilişkilerini arttıracığı yerde tamamen evine kapandı. Ender olarak evden çıktığı zamanlarda ise yoluna çıkan herkesle kavga ediyordu. Deliliğe varan aşırı sinirli karakteri aileden geliyordu. Bana öyle geliyor ki tropik ülkelerde geçirdiği uzun yıllar bu huyunu daha da şiddetlendirmişti. Utanç verici kavgaları hiç eksik olmuyordu. Bunlardan ikisi mahkemede sonuçlandı. En sonunda kasabanın başına bela oldu. Sinirine hâkim olamayan inanılmaz güçlü bir adam olduğu için insanlar karşısına çıkmaktan korkuyordu."

"Daha geçen hafta kasaba nalbandıyla tartıştı ve adamı bir korkuluğun üstünden nehre attı. İş mahkemeye düşmesin diye neyim var neyim yoksa hepsini toplayıp nalbanda verdim."

"İşte böyle bir hayat sürüyor üvey babam. Göçmen ingenelerden başka kimseyle arkadaşlık kurmuyor. adırlarında saatlerce kaldığı yetmiyormuş gibi, onlarla haftalarca süren yolculuklara çıkıp köy-kasaba dolaşıyor, bu serserilerin birkaç dönümlük arazisinde kalmalarına izin veriyor. Diğer bir merakı da Hindistan'dan getirttiği hayvanlar. şu sıralarda, bir arkadaşının gönderdiği evcilleştirilmiş bir leoparı, bir de şebek maymunu var. Onların topraklarında özgürce dolaşmalarına izin veriyor ve çevredeki insanlar da bu hayvanlardan, en az sahibinden korktukları kadar korkuyor."

"Size anlattıklarımın, zavallı kız kardeşimle ikimizin pek mutlu bir hayatımız olmadığını anlıyorsunuzdur. Bizimle kalmayı kabul edecek hizmetçi bulamadığımız için, uzunca bir süre evdeki tüm işleri biz yaptık. Julia öldüğünde daha otuz yaşında olmasına rağmen, saçları tıpkı benimkiler gibi beyazlamaya başlamıştı bile."

"Demek kız kardeşiniz öldü?"

"Evet, iki yıl önce. Zaten buraya da sizinle onun ölümüyle ilgili konuşmaya geldim. Size hayatımı anlattım; kendi yaşımızda ve bizim sınıfımıza ait kişileri tanıma olanağından uzak kalışımıza şaşırmışsınızdır. Sadece Harrow yakınlarında oturan halamıza, annemin bekâr kız kardeşi Bayan Honoria Westphail'e arada bir kısa ziyaretlerde bulunma fırsatımız oluyordu. Julia iki yıl önce Noel'de oraya gitti ve orada tanıştığı bir binbaşıyla nişanlandı. Üvey babam, kardeşim

döndüğünde nişanı öğrendi ve bu evliliğe itiraz etmedi; ama düğün için kararlaştırılmış tarihten birkaç hafta önce, beni tek dostumdan mahrum bırakan o korkunç olay meydana geldi."

O ana kadar bütün anlatılanları koltuğunda, gözleri kapalı ve başı yastığa gömülü bir şekilde oturmuş dinleyen Sherlock Holmes, şimdi gözkapaklarını kaldırmış, kadına bakıyordu.

"Lütfen anlatmaya devam edin ve hiçbir ayrıntıyı atlamayın," dedi.

"Bu hiç de zor olmayacak çünkü o korkunç olayın hiçbir anı hafızamdan asla silinmeyecek. Daha önce de söylediğim gibi evimiz çok eski ve ancak bir tarafı oturulabilecek durumda. O tarafın yatak odaları da binanın zemin katındadır; oturma odaları ise orta katında. Yatak odalarından ilki Dr. Roylott'un, ikincisi kardeşimin, üçüncüsü de benim. Odaların aralarında geçit yok ama, üçü de aynı koridora açılıyor. Anlatabildim mi?"

"Kesinlikle"

"Bu üç odanın pencereleri bahçeye bakıyor. Dr. Roylott, o korkunç gece, erkenden odasına çekilmişti ama uyumadığını biliyorduk, çünkü Hindistan'dan getirttiği, içimi sert purosundan çıkan dumanların kokusu kız kardeşimi rahatsız etmişti. Bu nedenle odasından çıkıp yanıma geldi. Yaklaşan düğünü hakkında uzunca konuştuk. Saat on birde, kalkıp odasına dönecekken, bir an kapıda durdu ve dönüp bana baktı.

" 'Helen' dedi. 'Söyler misin, gecenin bir vaktinde birinin ıslık çaldığını hiç duydun mu?'

" 'Islık mı? Yo!'

" 'Herhalde sen de uykunda ıslık çalıyor olamazsın, değil mi?'

" 'Bu mümkün değil; neden sordun?'

" 'çünkü son birkaç gecedir, sabaha karşı saat üç sularında hep hafif bir ıslık sesi duyuyorum. Uykum hafif olduğu için her seferinde bu sesle uyanıveriyorum. Nereden geldiğini kestiremiyorum; belki yan odadan belki de bahçeden. Demek sen bir Şey duymadın?' " 'Hayır, ben duymadım. Belki de arazideki serseri ingenelerdir.'

" 'Herhalde yledir. Ama bahçeden geliyorsa senin duymaman garip doğrusu.'

" 'Doğru ama benim uykum daha derindir, bilirsin.'

" 'Neyse, zaten önemli değil.'

"Sonra gülümsedi, kapımı kapattı ve birkaç saniye sonra kendi odasının kapısını kilitlediğini duydum."

"İlginç," dedi Holmes. "Gece, kapılarınızı her zaman kilitler miydiniz?"

"Her zaman."

"Peki, neden?"

"Leopardan ve Şebek maymundan bahsetmiştim size ya, onların kapımızı drtp içeri girebileceklerinden korkuyorduk. O yüzden kapılarımızı kitlemeden kendimizi güvende hissetmiyorduk."

"Çok yerinde bir karar. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"O gece beni uyku tutmadı. Bir felaketin olabileceği önsezisi, huzurumu kaçırmıştı. Hatırlarsanız kız kardeşim ve ben ikiziz ve böylesine yakın olan iki ruhun bağlarının ne kadar güçlü olduğunu eminim bilirsiniz. Korkunç bir geceydi; dışarıda rüzgâr uğulduyor, yağmur camları sarsıyordu. Birdenbire bütün bu gürültünün ortasında korkunç bir çığlık duydum. Kız kardeşimin sesiydi bu. Yatağımdan fırladım, omzuma bir şal alıp aceleyle koridora çıktım. Odamın kapısını açtığımda hafif bir ıslık sesi duyar gibi oldum. Tıpkı kardeşimin tarif ettiği gibi bir ıslık. Ardından da madeni bir eşyanın yere düşüşünün çıkardığı bir gürültü işittim. Kız kardeşimin odasına koştum. Koridordan aşağıya koşarken kardeşimin kapısının kilidi açıldı ve yavaşça aralandı. Korkudan donakalmış bir halde, içeriden ne çıkacağını bilemeden, kapıya bakıyordum. Koridordan ışık vuran kapı ağzında kardeşimin belirlediğini gördüm. Yüzü korkudan bembeyaz kesilmiş, ellerini yardım istercesine ileri uzatmıştı ve tüm vücudu bir sarhoş gibi bir o yana bir bu yana sallanıp duruyordu. Koşup onu kollarıma aldım, ama tam o anda dizlerinin bağı çözüldü ve yere düştü. Vücudu amansız bir sancının etkisindeymiş gibi kıvranıyor ve kasılıyordu.

"Önce beni tanıyamadım sandım, ama üzerine eğildiğimde, hayatım boyunca unutamayacağım kesik bir sesle 'Aman Tanrım! Helen! Kordon! Benekli kordonda!' diye inledi. Söylemek istediği başka şeyler daha vardı; doktorun odasını işaret ediyordu, derken yeni bir nöbet geldi, artık sesi bir hırıltıya dönüşmüştü. Üvey babamı çağırarak koridordan aşağıya koştum. Zaten o da bornozunu giymiş halde bana

doğru koşuyordu. Kız kardeşimin yanına vardığımızda, şuurunu kaybetmişti. Üvey babam ona konyak içirmeye çalıştı, bana hemen doktor çağırmamı söylediye de bütün çabalar boşunaydı. Ve kardeşim kendine gelemeden gözlerimizin önünde yavaş yavaş öldü. Sevgili kız kardeşimin korkunç sonu işte böyle geldi."

"Bir dakika!" diye atıldı Holmes. "şu ıslık ile düşen bir cismin gürültüsünü duyduğunuzdan emin misiniz? Duyduğunuza dair yemin edebilir misiniz?"

"Bunu bana mahkemedeki yargıç da sorgulamada sordu. Duyduğuma eminim ama yine de fırtınanın gürültüsü ve eski evimizin çatırdama seslerinin arasında başka bir sesle karıştırmış olabilirim."

"Kız kardeşiniz giyinik miydi?"

"Hayır, üstünde yalnızca geceliği vardı. Sağ elinde yanmış bir kibrit çöpü, sol elinde ise, bir kibrit kutusu tutuyordu."

"Demek ki tehlikeyi sezdiğinde ışık yakıp etrafına bakınmış. Bu önemli bir ayrıntı. Peki, yargıç ne sonuca vardı."

"Bu olayı tüm derinliğiyle inceledi. Dr. Roylott'un hareketleri kasabada zaten uzun zamandır tedirginlik yaratıyordu. Fakat mahkeme ölüm sebebine dair tatmin edici bir ipucu bulamadı. Ben ifademde, kapının içeriden kilitlenmiş olduğunu ve pencerelerin, demir parmaklıklarının ve eski panjurların her gece örtüldüğünü belirttim. Odanın duvarlarını incelediler, çekiçle her yerine vurdular, her tarafı sağlamdı ve yapılan araştırmalarda tabanın da sağlam olduğu ortaya çıktı. Bacamız geniştir ama girişi dört büyük çubukla kapatılmıştı. Bütün bunları göz önüne aldığımızda,

kardeşimin bu felaketle karşılaştığında odasında yalnız olduğu ortada. Ayrıca üzerinde herhangi bir dövülme izine rastlanılmadı."

"Zehirlenme olmasın?"

"Doktorlar bir takım tahliller yaptılar ama bir şey bulamadılar."

"Peki, sizce talihsiz kardeşiniz neden öldü?"

"Bence kardeşim korkudan öldü. Ama onu bu denli şoke edecek şeyin ne olduğunu kesinlikle bilemiyorum."

"O sırada civarda çingeneler var mıydı?"

"Evet, her zaman birkaç tane vardır zaten."

"Peki, kardeşinizin son sözü olan benekli kordon ile ilgili ne düşünüyorsunuz?"

"Bazen düşünüyorum da, bunları söylediği zaman bilinci yerinde değildi galiba. Bazen de topraklarımızda yaşayan çingeneleri kastetmiş olabilir diyorum. Bilemiyorum ama belki de çingenelerin birçoğunun kafalarına sardığı benekli yemeniyi kastederek böyle söyledi, kim bilir."

Holmes'ün bu açıklamayla tatmin olmadığı belliydi. "Henüz bir karara varabilmek için çok erken. Lütfen hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"O olayın üzerinden geçen iki yıl boyunca her zamankinden daha yalnızdım. Son zamanlara kadar tabii. Bir ay kadar önce, yıllardır tanıdığım ve sevdiğim bir arkadaşım bana evlilik teklifinde bulundu. Adı Armitage, Percy Armitage ve kendisi Cranewater'lı Bay Armitage'ın ikinci oğludur. Üvey babam,

evliliğimize karşı çıkmayınca düğünü ilkbahara doğru yapmayı kararlaştırdık.

"İki gün önce, evimizin batı kanadında bir tamirata başlandığı için yatak odamın duvarını delmek zorunda kaldılar. Bu nedenle kız kardeşimin hayatını kaybettiği odaya taşındım ve onun yatağında yatıyorum. Dün gece, uyanık bir halde kardeşimin korkunç kaderini düşünerek uzanıyordum ki, birden kısık sesli bir ıslık duydum. Ne derece korktuğumu düşünebiliyor musunuz? Yataktan fırladığım gibi lambayı yaktım ama görünürde hiçbir şey yoktu. O kadar sarsılmıştım ki tekrar yatağa giremedim. Giyindim ve sabahın ilk ışıklarıyla birlikte evden dışarı fırladım. Bir arabaya atladım ve Leatherhard tren istasyonuna vardım. İlk trene yetişebildim; yardımınızı istemek için buraya geldim."

"Çok akıllıca hareket etmişsiniz," dedi dostum. "Ama bana gerçekten her şeyi anlattınız mı acaba?"

"Evet, her şeyi."

"İnanmıyorum buna, Bayan Roylott. Üvey babanızı korumaya çalışıyorsunuz."

"Neden, ne demek istiyorsunuz?"

Holmes cevap vermeden önce, misafirimizin elini örten siyah ipek mendili kaldırdı. Bembeyaz bileğinde bir elin parmak izleri vardı.

"Size kötü davranmış," dedi Holmes.

Misafirimiz kıpkırmızı oldu ve bileğini tekrar örttü.

"Doktor sert bir adamdır," dedi. " Bazen gücünün farkında olmuyor."

Uzun bir sessizlik hâkim oldu odaya. Holmes, çenesini ellerine dayamış, çıtırdayan şömineye bakıyordu.

"Oldukça karmâşık bir işe benziyor," dedi sonunda. "Nasıl hareket edeceğimize karar vermeden önce bilmek istediğim daha bir sürü şey olacak. Ama kaybedecek zamanımız yok. Hemen bugün Stoke Moran'a gitsek, üvey babanızın haberi olmadan evinizin batıya düşen bölümünü görebilir miyiz acaba?"

"Ne tesadüf, bugün olur çünkü Dr. Roylott önemli birkaç işini halletmek için şehre indi. Büyük ihtimalle eve geç döner. Sizi rahatsız edecek hiçbir şey olmaz. Evde şu anda bir hizmetçimiz var, ama kadın çok yaşlı ve kafası pek çalışmaz. Onu rahatlıkla yolumuzdan uzak tutabilirim."

"Harika. Watson, sen de geliyorsun, değil mi?"

"Kesinlikle."

"Öyleyse birlikte gidelim. Peki, siz ne yapmayı düşünüyorsunuz bu arada?"

"Hazır şehre inmişken yapmam gereken bir iki işim var onları halleder daha sonra sizi karşılayabilmek için saat on iki trenine binerim."

"Öğleden sonra oraya varırız. Benim de halledilecek bir iki ufak işim var. Kahvaltıya kalmaz mıydınız?"

"Hayır, gitmem gerekiyor. Bunları size anlattığım için kendimi şimdiden rahatlamış hissediyorum. Öğleden sonra

gelmenizi dört gözle bekleyeceğim."

Yüzünü siyah peçesiyle kapattıktan sonra odadan sessizce çıktı.

"Konuyla ilgili ne düşünüyorsun Watson?" diye sordu Holmes koltuğuna yaslanarak.

"Bence son derece karanlık ve karışık bir iş gibi görünüyor."

"Oldukça karanlık ve karışık."

"Fakat şu var, eğer hanımefendi yerin ve duvarların sağlam; kapının, pencerenin ve bacanın kapalı olduğu konusunda haklıysa, o zaman hiç şüphe yok ki zavallı kız kardeşi bu garip sonuyla karşı karşıya geldiğinde odasında yalnızdı."

"Peki, o zaman şu tuhaf ıslık neyin nesi; ya ölen kadının son sözlerine ne demeli?"

"Bilemiyorum."

"Öncelikle gece duyulan ıslıkları, evin civarlarında dolaşan bir grup çingeneyi, üvey kızının evliliğini engellemek isteyen yaşlı doktoru ve ölen kardeşin son sözlerini dikkate almalıyız. Ayrıca, Bayan Helen Stoner'in duyduğu madeni ses de var; bu ses, kepenkleri yerinde tutan demirin yerine oturmasıyla da çıkmış olabilir. Neyse ben bu karmâşık meseleyi çözebileceğimize inanıyorum."

"Peki, bu durumda sence çingenelerin bu işte parmağı ne?"

"En ufak bir fikrim yok."

"Onlarla ilgili söylenenlere bazı itirazlarım var."

"Benim de. Zaten bugün Stoke Moran'a gitmemizin nedeni de bu. Etrafı bir kolaçan edelim... Ama Tanrı aşkına, bu da nesi?"

Birden kapı ardına kadar şiddetle açıldı ve eşikte iri yarı, boyu kapı kadar bir adam belirdi. Giyimi ne şık, ne de zevksizdi. Silindir şapkası, uzun frakı, çizmeleri ve elinde salladığı kısa kamçısıyla aykırı bir görüntüsü vardı. Boyu o kadar uzundu ki, şapkası kapının tepesine değiyordu. Gövdesi ise, kapıyı enlemesine kaplayacak kadar genişti. Birbirine yakın gözleri kan çanağına dönmüştü. Ona vahşi, tehlikeli ve yaşlı bir kuş havası veren sivri, ince kemikli, dümdüz bir burnu vardı. Güneşte yanmış, kırış kırış kocaman suratı önce bana, sonra da dostuma çevrildi.

"İçinizden hanginiz Holmes?" diye sordu kaba bir sesle.

"Benim, bayım," dedi dostum sessizce.

"Ben Dr. Grimesby Roylott.

"Memnun oldum," dedi Holmes soğukça. "Buyurun, oturmaz mısınız?"

"Boş ver. Üvey kızım buradaydı, biliyorum. Onu takip ettim. Size ne söylediğini bilmek istiyorum?"

"Yılın bu zamanı için havalar biraz serin, öyle değil mi!" dedi Holmes.

"Size neler anlattı?" diye bağırdı yaşlı adam öfkeyle.

"Ama duyduğuma göre bademler çiçek açmış," diye devam etti dostum, adamı umursamayarak.

"Hah! Benimle dalga geçiyorsunuz öyle mi?" dedi ziyaretçimiz, kamçısını sallayıp bir adım ileri atarak. "Seni tanıyorum sahtekâr. Adını daha önce de duymuştum. Her Şeye burnunu sokan Sherlock Holmes sensin!"

Dostum gülümsedi.

"Meraklı Holmes," diye devam etti adam.

Dostumun gülümsemesi arttı.

"Scotland Yard'ın kuklası Holmes."

Holmes neşeyle kıkırdamaya başladı. "ok hoş sohbet birisiniz doğrusu, " dedi.

"Giderken arkanızdan kapıyı kapatmayı unutmayın, cereyan yapıyor."

"Söyleyeceklerimi söylemeden Şuradan Şuraya gitmem. İşime burnunu sokmaya kalkma! Bayan Stoner'ın buraya geldiğini biliyorum. Onu takip etmiştim. Bana numara çevirmek tehlikelidir, bilmiş olasın!"

Hızla odaya dalıp Şömineye yaklaştı. Dökme demirden yapılmış maşayı alıp kocaman esmer elleriyle bkverdi.

"Benden uzak dursanız iyi olur! Bir dahaki sefere seni elime geçirirsem..." diye homurdanarak maşayı Şöminenin içine fırlattı, sonra da kapıyı Şiddetle çarparak odadan çıkıp gitti.

"Oldukça sevimli bir adama benziyor," dedi Holmes gülerek. "Onun kadar kaba değilim ama gitmeseydi, benim gücümün de ondan aşağı kalır yanının olmadığını gsterebilirdim."

Bunları söyledikten sonra demir maşayı aldı ve onu tek bir hareketle eski haline getirdi.

"Beni polisle bir tutması ne büyük küstahlık! Bam telime bastı. Neyse, bu olay araştırmamıza hız katabilir ama umarım Bayan Stoner tedbirsizliğinin cezasını çekmez. Şimdi Watson, kahvaltımızı edelim sonra da Tabipler Birliği'ne bir uğrayayım; işimize yarayacak bazı bilgiler bulabilirim orada."

Sherlock Holmes, elinde yazılar ve şekillerle dolu mavi bir kâğıtla döndüğünde saat neredeyse birdi.

"Bayan Royslott'un vasiyetnamesini inceledim," dedi. "Değerini bulmak için vasiyetnamede yer alan malların bugünkü fiyatlarını hesapladım. Kadın öldüğünde 1100 sterlin civarında olan vasiyetin toplam değeri, arsa fiyatlarındaki düşmeden dolayı artık yalnızca 750 sterlin ediyor. Evlendikleri takdirde her bir kıza yılda 250 sterlin düşüyor. Buradan şu sonucu çıkartıyoruz: her ikisinin de evlenmesi halinde üvey babalarına pek az bir para kalacak hatta birinin bile evlenmesi doktorun mali durumunu sarsmaya yeterli olacaktı. Sabah yaptığım çalışmalar boşuna değilmiş. Demek ki adam bu evliliği engellemek için elinden geleni yapacak. Şimdi Watson, boşa zaman harcamayalım; üstelik adam, işleriyle ilgilendiğimizi öğrendikten sonra. Demem o ki hazırsan bir araba çağırıp Waterloo'ya doğru yola çıkalım. En iyisi sen tabancanı yanına al. Demir maşaları lastik gibi bükebilen adamlar ancak bir tabancanın dilinden anlar. Sanırım bir tabanca, bir de diş fırçasından başka bir şeye ihtiyacımız olmayacak."

Şansımız varmış, Waterloo'ya vardığımızda Leatherhead'e giden treni son anda yakaladık. Leatherhead'e varınca bir

fayton kiraladık ve Stoke Moran'a doğru yola çıktık. Mükemmel bir manzaranın içinden dört beş mil yol aldık. Güneşli, yer yer bulutlu, harika bir gündü. Ağaçların ve yol kenarındaki çalılardan yeşil tomurcukları henüz patlamıştı ve hava, nemli toprağın mis gibi kokusuyla dolup taşıyordu. Yaklaşan baharın güzelliği ile takip ettiğimiz uğursuz iş arasında garip bir çelişki vardı; en azından bana göre. Dostum, kollarını kavuşturmuş, şapkasını alnına çekmiş bir halde önde oturuyordu. Çenesi göğsüne düşmüştü; derin düşüncelere dalmış olduğu belliydi. Ama birden bire yerinden sıçradı, omzuma dokundu ve pencereden önümüzdeki çayırları işaret ederek, "Şuraya bak!" dedi.

Holmes "Stoke Moran mı burası?" diye sordu arabacıya.

"Evet, bayım, Dr. Grimesby Roylott'un evinin ta kendisidir."

Arabacı, parkları süsleyen ağaçların ardında, kırmızı kiremitli damı görünen koskoca bir binayı gösterdi.

"Tamiratları sürüyor," dedi Holmes. "Demek ki doğru gelmişiz."

Şoför daha uzakta solda bulunan bir grup çatıyı işaret ederek, "Şurası da köy," dedi. "Ama o malikâneye gitmek istiyorsanız, en kısa yol kırların arasından geçendir. Tarlaların üzerindeki patikaları geçerek de oraya ulaşabilirsiniz. Şurası işte, bayanın olduğu yer."

"Hanımefendi de Bayan Stoner olmalı," dedi Holmes gözlerini kısarak.

"Evet, sanırım önerinize uysak daha iyi olacak."

Sürücüye parasını ödedik ve arabadan indik. Araba tekrar ana caddeye çıktı ve Leatherhead'e dönüş yoluna koyuldu.

"Adam bizi mimar ya da müteahhit sanmıştır. Çenesini tutar herhalde," dedi Holmes, biz çitleri tırmanırken.

"İyi günler Bayan Stoner. Gördüğünüz gibi sözümüzde durduk."

Sabah gelen müşterimiz neşeye bize doğru koştu. Ellerimizi sevecenlikle sıkarak, "Gelişinizi sabırsızlıkla bekledim," dedi. "Her şey yolunda gidiyor; Doktor Royslott şehre inmiş ve akşamdan önce gelmesi beklenmiyor."

"Biz doktorla tanışma şerefine eriştik," dedi Holmes ve olanları kısaca anlattı.

Bayan Stoner dinledikçe beti benzi atıyordu. "Aman Tanrım!" diye bağırdı sonunda. "Beni takip etmiş!"

"Öyle görünüyor."

"O kadar sinsi ki kendimi onun yanında hiçbir zaman güvende hissetmiyorum. Döndüğünde kim bilir ne diyecek!"

"Kendisini koruması gerekecek çünkü peşinde kendisinden daha kurnaz birilerini bulabilir. Kendinizi bu gece odanıza kilitlemelisiniz. Yine de dövmeye kalkacak olursa, sizi Harrow'daki halanızın yanına götürürüz. Şimdi zamanımızı iyi kullanmalıyız. Öncelikle bizi görmek istediğimiz odalara götürme nezaketinde bulunursanız sevinirim."

Bina gri taşlardan yapılmıştı. Bir yengecin iki yana uzatılmış kıskaçlarına benzeyen kıvrık iki kanat ve yüksek, merkezi bir binadan oluşuyordu. Kanatlardan birinde camlar kırılmış,

tahtalarla örtülmüştü ve çatının da bir tarafı çökmüştü; tam bir harabeyi andırıyordu. Merkez bina biraz daha iyi durumdaydı. Sağ kanat ise pencerelerindeki perdeler ve bacalarından tüten mavi dumanıyla ailenin oturduğu yerin burası olduğunu belli ediyordu. En ucundaki duvara bir yapı iskelesi kurulmuş ve taş duvar kırdırılmıştı. Ama etrafta inşaat amelelerinden eser yoktu. Holmes, biçilmemiş çimler üzerinde ağır ağır bir aşağıya bir yukarı yürüyüp pencerelerin dış taraflarını dikkatlice inceledi.

"Anladığım kadarıyla bu pencere sizin yatak odanızın penceresi; ortadaki kardeşinizin ve ana binanın yanındaki de Dr. Roylott'un odası, doğru mu?"

"Evet. Ama ben artık ortadakinde yatıyorum."

"Tamirat yüzünden, değil mi? Sırası gelmişken söyleyeyim, yıkılan duvarda acil tamirat gerektirecek bir şey göremiyorum doğrusu."

"Yoktu zaten. Bana kalırsa bu sadece beni odamdan çıkartmak için bir bahane."

"Bence de. Bu dar kanadın öbür yanında, üç yatak odasının açıldığı koridor var herhalde. Koridordan dışarıya açılan pencere falan var mı?"

"Evet, ama çok küçük bir pencere. İçinden geçebilmek için çok zorlanmak gerek."

"İkiniz de geceleri kapılarınızı kilitlediğinize göre odalarınıza o taraftan ulaşamazdı. Peki, şimdi odanıza gidip pencereningenizi içerden kapatır mısınız lütfen?"

Bayan Stoner söyleneni yaptı. Panjurlarını indirdi. Holmes, pencerenin kilidini dikkatlice inceledikten sonra panjurları açmak için her yolu denediyse de başarılı olamadı. Panjurları bir arada tutan çubuğu yerinden kaldırmak için araya bıçak sokacak bir boşluk yoktu. Büyüteciyle menteşeleri inceledi. Saf demirden yapılmış olup gayet sağlam bir şekilde ahşap çerçeveye oturtulmuşlardı, açılmaları imkânsızdı.

"Hmm..." diye söylendi Holmes yanağını kaşıyarak. "Teorim bazı noktalarda yetersiz kalıyor. Panjurlar kapalı haldeyken pencerelerden içeri kimse girmiş olamaz. Neyse, gidip içeride olayı aydınlatacak ipuçları var mı, bir bakalım, Watson."

Küçük bir yan kapıdan geçip, yatak odalarının kapılarının açıldığı beyaz badanalı bir koridora girdik. Holmes üçüncü odayı incelemeye gerek duymadığı için hemen Bayan Stoner'in kullandığı, kız kardeşinin öldüğü ortadaki odaya geçtik.

Eski usul köy evlerindeki odalara benzeyen şöminesi ve alçak tavanıyla küçük, hoş bir odaydı. Bir köşede çekmeceli, kahverengi bir komodin, başka bir köşede beyaz örtülü dar bir yatak ve pencerenin sol tarafında da bir tuvalet masası duruyordu. Ortada iki adet hasır iskemle, yerde bir halı. Odadaki eşyaların hepsi buydu. Süpürgelikler ve duvarın panelleri kahverengi meşedendi. Ama o kadar eskimiş ve solmuşlar ki büyük ihtimalle evin ilk yapımından kalmışlardı. Holmes iskemlelerden birini çekip oturdu. Ses çıkarmadan bakışlarını odanın duvarlarında gezdirdi; odanın tüm detaylarını dikkatle inceledi.

Yatağın başucunda sarkmakta olan kalın bir kordonu göstererek, "şuradaki zil nereye bağlı?" diye sordu.

"Hizmetçinin odasına."

"Diğer eşyalardan daha yeni görünüyor."

"Evet, oraya topu topu birkaç yıl önce bağlandı."

"Kız kardeşinizin isteği üzerine herhalde?"

"Hayır, onu kullandığını hiç görmedim. Bir şey gerektiğinde hep kendimiz gider alırdık."

"ok ilginç, bu kadar güzel bir zili oraya koymanın hiçbir faydası yokmuş gibi görünüyor. şimdi yer döşemesini incelemem için bana birkaç dakika verin lütfen."

Büyüteciyle döşemeyi incelemeye başladı. İleri geri sürünerek tahtaların arsındaki en ufak çatlakları bile gözden geçirdi. Peşinden duvar kâğıtlarına da aynı dikkatle baktıktan sonra yatağın yanına gitti. Hiç ses çıkarmadan ona bir an baktı. Kordonun asılı olduğu duvara göz gezdirdi. Kordonu eline alıp sertçe aşağı çekti. "Ama bu sadece ssmş," dedi. "Ucu bir tele bile bağlanmamış. Bakın bu çok ilginç işte! Gördüğünüz gibi ufak vantilatörün üzerindeki bir engele takılmış."

"Ne garip; bunu daha önce hiç fark etmemiştim."

"ok garip!" diye mırıldandı Holmes ipi çekiştirerek. "Bu odayla ilgili bir iki acayip şey daha var. Örneğin, hangi akıllı mimar vantilatörü dış duvara takacağına iki oda arasına yerleştirir ki!"

"O da oldukça yeni," dedi Bayan Stoner.

"Kordon takıldığı zaman mı monte edildi?" diye sordu Holmes.

"Evet, o aralar ufak tefek bir sürü değişiklik yapılmıştı."

"Hepsi de son derece ilginç değişiklikler galiba; sözüm ona zil sistemi ve temiz havasız bir vantilatör. Bayan Stoner, izninizle araştırmamıza yandaki odada devam etmek istiyorum."

Doktor Grimesby Roylott'un odası üvey kızının odasından daha büyüktü ama aynı sadelikle döşenmişti. Göze çarpan eşyalar şunlardı: bir kamp yatağı, çoğu teknik konulu kitaplarla dolu küçük tahta bir raf, sallanan bir sandalye, duvara dayalı ahşap başka bir sandalye, yuvarlak bir masa ve kocaman çelik bir kasa. Holmes yavaşça dolaşıp hepsini büyük bir ilgiyle inceledi.

"Bunun içinde ne var?" diye sordu kasaya vurarak.

"Üvey babamın iş evrakları."

"Demek ki siz kasanın içini gördünüz."

"Sadece bir kez gördüm, birkaç yıl önce. O zaman içinin evraklarla dolu olduğunu hatırlıyorum."

"İçinde bir kedi yoktur herhalde."

"Hayır, bunu da nereden çıkardınız?"

"Peki, şuna bir bakın!" dedi Holmes ve kasanın üzerinde duran küçük bir süt kâsesini havaya kaldırarak gösterdi.

"Hayır, kedimiz yok bizim. Ama leopar..."

"Ah, evet tabii! Ne de olsa leopar da büyük bir kedi sayılır, ama böyle koskoca bir hayvan bir kâse sütle yetinir mi? Neyse, özellikle halletmek istediğim son bir mesele daha var."

Tahta sandalyenin önünde eğildi ve oturulacak yerini büyük bir özenle inceledi.

"Teşekkür ederim. Bu iş de tamam sayılır," dedi ve büyütecini cebine koyarak ayağa kalktı. "Bak sen! Burada ilginç bir şey daha var."

Dikkatini çeken eşya, yatağın bir köşesine asılmış, köpekleri eğitmeye yarayan küçük bir kamçıydı. Kamçının ucu, kabzasına öyle bir bağlanmış ki bir ilmek oluşmuştu.

"Buna ne dersin Watson?"

"Oldukça sıradan bir kamçı, ama ucu niye bağlı?"

"Normalde böyle olmaması lazım, değil mi? Ah, ah kötü bir dünyada yaşıyoruz. Ve zeki bir insanın akli suça çalıştığında, kötünün de kötüsü oluyor. Görmek istediklerimi gördüm. Bayan Stoner; avluya çıkalım mı?"

O güne kadar dostumu hiç bu denli ciddi ve kararlı görmemiştim. Avluda bir yukarı bir aşağıya yürüyüp durduk. Ne ben ne de Bayan Stoner, Holmes'u rahatsız etmeye cesaret edemiyorduk. Sonunda derin düşüncelerinden sıyrılıp bize baktı;

"Bayan Stoner, tavsiyelerime harfi harfine uymanız gerekiyor."

"Bunu yapacağıma emin olabilirsiniz."

"Bu konu gün gibi âşıkâr. Hayatınız, işbirliğimize bağlı."

"Sizi temin ederim ki ne söylerseniz yapacağım."

"İlk iş olarak, arkadaşım ve ben geceyi odanızda geçirmek zorundayız."

Bayan Stoner'la ben Holmes'a büyük bir şaşkınlıkla baktık.

"Evet, bunu yapmak zorundayız. Bakın açıklayayım. Yanılmıyorsam şu istikamette bir köy oteli olmalı?"

"Evet, Taç Oteli."

"Güzel. Oradan sizin yatak odanızın penceresi görülür mü?"

"Evet."

"Akşam üvey babanız döndüğünde odanızda olun. Bir bahane buluverin. Ne bileyim ben, başım ağrıyor falan deyin. Baktınız ki kendi odasına çekiliyor, o zaman pencerenizin panjurunu açıp çengeli kaldırın ve lambayı yakarak bize işaret verin. Ondan sonra sessizce eski yatak odanıza gidin ve geceyi orada geçirin. Tamirata rağmen bu geceliğine buna katlanabilirsiniz sanırım?"

"Ah evet, elbette!"

"O halde gerisini bize bırakın."

"Peki siz ne yapacaksınız?"

"Biz geceyi sizin odanızda, daha doğrusu kız kardeşinizin yatak odasında geçireceğiz. Şu sizin işittiğiniz gürültüler neymiş, görelim."

Bayan Stoner elini dostumun koluna koyarak, "Bana öyle geliyor ki Bay Holmes, siz sesin kaynağı konusunda kararınızı zaten vermişsiniz," dedi.

"Belki."

"Öyleyse söyleyin bana Allah aşkına, kız kardeşim nasıl öldü?"

"Bu hususta konuşmadan önce elimde kesin kanıtların olmasını tercih ederim."

"Hiç değilse bana düşüncemin doğru olup olmadığını söyleyin. Ani bir korku muydu bütün bunlara sebep olan?"

"Hayır, sanmıyorum. Bana kalırsa biraz daha elle tutulabilir bir sebebi vardı. Neyse, Bayan Stoner, artık yanınızdan ayrılmalıyız, Dr. Roylott döndüğünde bizi burada görecektense bütün planlarımız suya düşer. Hoşça kalın ve cesur olun. Söylediklerimi yaparsanız sizi tehdit eden her neyse onu çok yakında gün ışığına çıkarabiliriz. Onun için rahat uyuyabilirsiniz."

Taç Oteli'nde bir oda tuttuk. Oda üst katta olduğu için pencereden baktığımızda malikânenin giriş kapısı ve salonu görebiliyorduk. Alacakaranlık çökerken Dr. Grimesby Roylott'un geri döndüğünü gördük. Arabayı süren küçük siluetin yanında tehditkâr kocaman bir gölge gibi duruyordu. Çocuk kocaman demir kapıları açmakta biraz zorlanınca doktorun hakaretler yağdıran sesini duyduk ve ona doğru salladığı yumruktaki öfkeyi gördük. Araba yoluna devam etti ve birkaç dakika sonra, oturma odalarından birindeki ışığın yanmasıyla birlikte dışarıdaki ağaçlar aydınlandı.

Holmes, ağır ağır çöken karanlıkta pencere yanında otururken bana, "Biliyor musun Watson," dedi, "seni bu gece oraya götürmekle doğru mu ediyorum diye düşünüyorum. Bu iş çok tehlikeli."

"Ama bir yardımım olabilecekmi?"

"Olmaz olur mu? Senin varlığın yeter."

"O halde kesinlikle geleceğim."

"Bu gerçekten çok nazik bir davranış olur."

"Tehlikeden bahsettiğine göre o odalarda benim gördüğümünden fazlasını görmüşsün."

"Hayır. Şöyle söyleyeyim: Belki de benim, ayrıntılardan sonuç çıkarma yeteneğim senden biraz daha fazla. Yoksa benim görebildiklerimi sen de görüyorsun."

"Anormal bir şey gördüğümü söyleyemem, şu zil kordonunun dışında. Onun da nasıl bir anlamı olduğunu çözmek, ne yazık ki benim harcıma değil."

"Vantilatöre dikkat etmedin mi?"

"Ettim ama onda da bir gariplik yok ki! Bana kalırsa iki odanın arasında küçük bir deliğin olması o kadar garip bir şey değil. Ayrıca o kadar küçük bir deliğin içinden bir fare bile geçemez."

"Daha Stoke Moran'a gelmeden, burada bir vantilatör bulacağımızı biliyordum."

"Ciddi misin Holmes!"

"Evet, ciddiyim. Hatırlıyor musun, Bayan Stoner bize olanları anlatırken, kız kardeşinin Dr. Roylott'un odasında içtiği purosunun kokusundan rahatsız olduğunu söylemişti. Bu elbette odaların arasında bir bağlantı olduğunu gösteriyordu. Bağlantı küçük olmalıydı, yoksa polisin

raporunda yer alırdı. Ben de olsa olsa bir vantilatördür diye düşünmüştüm."

"Tamam da, ne olmuş yani orada bir vantilatör varsa?"

"En azından tarihleri ile ilgili bir rastlantı yok mu sence? Bir vantilatör takılıyor, derken bir kordon çekiliyor, arkasından da genç bir hanımefendi yatağında birdenbire ölüveriyor. Sana da garip gelmiyor mu bu?"

"Ben hâlâ aralarında bir bağlantı göremiyorum."

"Peki, yatakla ilgili ilginç bir şey fark etmedin mi?"

"Hayır."

"Ayak ucundan döşemeye vidalanmıştı. Sen hiç o şekilde vidalanmış bir yatak gördün mü?"

"Gördüm dersem yalan olur."

"Genç kadın istese de yatağını başka bir yere çekemezdi. Vantilatörle uzun ipin yataktan daima belirli bir mesafede olmaları gerekiyordu."

"Holmes!" diye haykırdım. "Ne demek istediğini yavaş yavaş anlamaya başlıyorum galiba. İkinci bir cinayeti önlemek için tam zamanında yetişmişiz."

"Çok zekice ve şeytanca planlanmış bir cinayet. Bir doktor, yolundan saptığında suçluların en beteri olur çıkar. Böyleleri soğukkanlı ve bilgili oldukları için yapamayacakları şey yoktur. Palmer ve Pritchard'ı hatırlarsan, meslektaşlarının en önde gelenleriydi. Bu adam daha da kurnaz; ama Watson, bizim de öyle boş olmadığımızı ona göstereceğiz galiba. Bu akşam dehşetten ürpermeye hazırlanalım. Neyse, Tanrı aşkına

pipolarımızı tttrelim ve birkaç saat boyunca daha neşeli şeyler düşünelim."

Saat dokuz sularında ağaçların arasından sızan ışıklar söndü ve Manor malikânesi karanlığa gömüldü. İki saat boyunca çıt çıkmadı ama tam saat on birde, önümüzdeki karanlıkta birdenbire küçük bir ışık yanıp söndü.

"İşaret veriyor," dedi Holmes ayağa fırlayarak. "Orta pencereden geliyor."

Dışarı çıktığımızda Holmes, otelin sahibi ile biraz konuştu. Bir tanıdığımızı ziyarete gideceğimizi ve geceyi orada geçirme ihtimalimizin olduğunu söyledi. Birkaç saniye sonra soğuk bir rüzgârın eşliğinde kapkaranlık yola girmiştik bile. Önümüzdeki karanlıkta, bizi bekleyen tehlikeli görevimize giden yolu göstermek için tek bir sarı ışık parıldıyordu. Malikânenin bahçesine girmekte hiç zorlanmadık, çünkü eski duvarlarda tamir edilmemiş gedikler vardı. Ağaçların arasından ilerleyip avluya ulaştık. Tam pencereden içeriye girmeye hazırlanıyorduk ki arkamızdaki çalılardan bir gölge fırladı. Çarpık çurpuk vücutlu, topal, korkunç bir yaratıktı bu; kendini çimenlerin üzerine attı ve hızla avluyu geçip karanlıkta kayboldu.

"Aman Tanrım!" diye fısıldadım. "Onu gördün mü?"

Holmes da o an için en az benim kadar şaşkındı. Korkudan eliyle, bileğimi sımsıkı kavradı. Derken sessizce gülmeye başladı ve kulağıma fısıldadı;

"Ev halkı çok hoş doğrusu. Nihayet şebek maymunuyla karşılaştık."

Doktorun evinde barındırdığı garip hayvanları unutmuştum. Bir de leopar vardı sahi; şansımıza birden üstümüze sıçrarsa? Holmes'la beraber ayakkabılarımızı çıkartıp yatak odasına girdiğimizde rahat bir nefes aldığımı itiraf etmeliyim. Dostum ne olur ne olmaz diye hiç ses çıkarmadan pencereyle panjurları kapattı, lambayı masanın üzerine koydu ve odayı şöyle bir süzdü. Gündüze göre değişen hiçbir şey yoktu.

Holmes bana sokuldu ve elini ağzına siper yaparak kulağıma fısıldadı. O kadar kısık sesle konuşuyordu ki dediğini zar zor duyabiliyordum.

"En ufak bir gürültü planımızı mahvedebilir,"

Başımı sallayarak onayladım.

"Işığı söndürmek zorundayız. Vantilatörün içinden görülebilir."

Anladım manasında başımı tekrar salladım.

"Sakin uyuyakalma! Bu, hayatına mal olur sonra. Tabancan hazır dursun, belki ihtiyacımız olabilir ona. Ben şimdi yatağın kenarında uzanacağım, sen de bir iskemle al."

Tabancamı çıkartıp masaya koydum. Holmes, yanında getirdiği ince uzun demirden çubuğu yatağın üzerine koydu; yanına da bir mumla bir kutu kibrit. Ardından lambayı söndürdü. Böylece tamamen karanlığa gömüldük. O korkunç gece nöbetini asla unutmam. Ortalıkta ses seda yoktu. Buna rağmen dostumun az ileride, gözleri açık bir halde oturduğunu ve benim kadar heyecanlı olduğunu biliyordum. Panjurlar en ufak bir ışığı bile geçirmiyordu ve zifiri karanlıkta bekleyişimizi sürdürüyorduk. Arada bir, dışarıdan

bir kuş ötüşü duyuluyordu. Bir defasında da tam penceremizin altından bir kedi sesine benzer uzun bir miyavlama sesi duyduk. Şebek maymun gerçekten dilediği gibi dolaşabiliyordu. Çok uzaktan, her çeyrekte bir çalan çanın sesini duyabiliyorduk. Ne kadar uzun sürüyordu o çeyrekler! Saat on iki oldu; gece yarısı... Derken saat biri vurdu. Sonra ikiyi ve üçü; biz olacakları hâlâ sessizce bekliyorduk.

Birden, vantilatörün olduğu yerden bir ışık sızdı, sonra hemen sönuverdi. Onu, yanan yağın ve ısınmış metalin yoğun kokusu takip etti. Yandaki odada birisi bir fener yakmıştı. Her şey tekrar sessizliğe gömülmeden, yan odada birinin kımıldadığını duydum. Koku giderek yoğunlaşıyordu. Aradan yarım saat geçti; can kulağıyla etrafı dinliyordum. Derken aniden hafif bir hışırtı duyuldu. Sanki suyu kaynayan bir çaydanlıktan çıkan buharın sesiydi bu; zayıf ve sakinleştirici. Aynı anda Holmes yataktan fırlayıp bir kibrit çaktı ve elindeki demir çubukla sarkmakta olan kordona tüm gücüyle vurmaya başladı.

"Gördün mü Watson?" diye bağırdı, "gördün mü?"

Ama ben hiçbir şey göremiyordum. Holmes, kibritini çaktığı anda, kısık sesli bir ıslık sesi duymuştum ama yorgun gözlerimi kamaştıran ani ışık yüzünden dostumun dehşet içinde havaya kaldırdığı şeyin ne olduğunu görememiştim. Dostumun bembeyaz kesilmiş yüzü, çarpılmış gibiydi.

Bir an için elindeki demiri sakın bir şekilde öylece havada tuttu ve bakışlarını vantilatöre çevirdi; o anda hayatımda hiç duymadığım kadar korkunç bir çığlık duydum. Gecenin sessizliğinde birden patlak veren bir feryat; acı, korku ve

öfkeyle dolu, tüyler ürperici bir feryat. Felce uğramış gibiydim. Daha sonradan, bu çığlığın köydeki hatta daha uzaktaki insanları bile uykularından uyandırmış olduğunu öğrendik. Bakışlarımı Holmes'a çevirdim. Derken o çığlık karanlıkta kayboldu. Gecenin sessizliği ortama hâkim oldu.

"Bu da neydi böyle acaba?" diye fısıldadım.

"Her şeyin artık bittiğini işaret ediyor," dedi Holmes. "Ve belki de böylesi daha iyidir. Silahını al, Doktor Roylott'un odasına gidiyoruz."

Karamsar bir yüzle lambayı yaktı ve koridordan aşağıya yürümeye başladı. Doktorun odasının kapısına iki defa vurduysa da cevap gelmedi. Kapı tokmağını aşağı indirerek kapıyı açıp içeri girdi. Ben de elimde atışa hazır tabancamla onu takip ettim.

İçerideki manzara ürkütücüydü. Masada bir denizci feneri yanıyordu. Işığı, kapısı açılmış çelik kasanın üstünde yansıyor. Masanın yanındaki sandalyede, üzerinde uzun gri pijamasıyla Dr. Grimesby Roylott oturuyordu. Ayaklarında, kırmızı topuksuz terlikleri vardı. Kucağında ise köpekleri eğitmeye yarayan kamçı vardı.

Çenesi yukarı dönmüştü. Korkudan yuvarlarından fırlamış gözleri donuk bir şekilde tavanın bir köşesine bakıyordu. Alnının üzerinde kahverengimsi benekli, garip sarı bir kordon dolanmıştı. Biz odaya girdikten sonra bile hiç kımıldamadı.

"Kordon! Benekli kordon!" diye fısıldadı Holmes.

Bir adım öne attım. Aynı anda Roylott'un başını süsleyen o tuhaf kordon kımıldayıverdi ve doktorun saçlarının arasından,

küçük elmas şeklindeki başı ve şişkin boynu ile iğrenç bir yılan çıktı.

"Bu bir bataklık engereği," diye bağırdı Holmes. "Hindistan'ın en zehirli yılanı. Bir kez soktu mu, adamı kesinlikle öldürür. Kötülük yapan gerçekten de kötülük buluyormuş. İnsan, kendi kazdığı kuyuya kendi düşer. Seninle şu yaratığı yuvasına geri sokalım, sonra da Bayan Stoner'ı güvenilir bir yere götürür ve olanları polise anlatırız. "

Ani bir hareketle, ölü adamın kucağındaki kamçıyı çekip aldı, halkayı yılanın boynundan geçirdikten sonra kollarını ileriye uzatarak hayvanı, kasanın içine fırlattı. Kapağını da hemen kapattı.

İşte Dr. Grimesby Roylott'un ölümü böyle oldu. Ertesi gün sinirleri tamamen bozulmuş olan Bayan Stoner'a üzücü haberi verip, onu trene bindirerek Harrow'daki halasına gönderdik. Yerel polis, doktorun, evinde barındırdığı tehlikeli hayvanlardan biriyle oynarken öldüğü sonucuna vardı. Ertesi gün Londra'ya dönerken yolda Holmes dava ile ilgili benim bilmediğim ayrıntıları anlattı.

"Bayan Stoner olanları ilk anlattığında, tamamıyla yanlış bir sonuca varmıştım, Watson. Bu da elde yeterli delil olmaksızın bir çözüme varmanın ne denli sakıncalı olduğunu açık seçik gösteriyor. Çevrede dolaşan çingeneler, zavallı kızın dudaklarından dökülen kelimeler...'benekli kordon'... Hiç şüphesiz titrek mum ışığında görebildiği o melun hayvanı anlatmaya çalışıyordu. Bütün bunlar beni yanlış bir yöne saptırdı: Çingenelerden şüphelenmiştim. Odada bulunan birini tehdit eden şey her neyse, ne pencereden ne de kapıdan girmiş olamayacağını anladığımda fikirlerim tamamıyla değişti.

"Tüm dikkatimi artık odadaki vantilatöre ve zil kordonuna vermiştim. Yatağın üzerine sarkan bu kordonun sadece süsten ibaret oluşu, yatağın döşemeye vidalanmış olması bende hemen bir şüphe uyandırdı; bu kordon olsa olsa vantilatörden çıkıp yatağa gelen bir şey için köprü görevi görebilirdi. Aklıma hemen yılan geldi. Sonra doktorun Hindistan'dan gelen vahşi hayvanlara olan ilgisini de bu düşününce doğru yolda olduğumu hissettim. Görüyorsun ya, Watson! Kimyasal testlerde ortaya çıkmayacak bir zehirle cinayet işleme fikri, ancak uzun yıllar doğuda yaşamış, zeki ve acımasız birinin aklına gelebilirdi. Onun için önemli olan husus, böyle bir zehrin en kısa zamanda tesir etmesiydi. O zehirli sivri dişlerin bırakacağı koyu renkli iki küçük noktayı görebilmesi için polisin gerçekten çok keskin gözlü olması gerekirdi.

"Ardından şu ıslık sesini düşündüm. Dr. Roylott'un, yılanı sabah olmadan geriye çağırması gerekiyordu. Herhalde onu eğitmişti; doktor ıslık çaldığında, yılan odada gördüğümüz süt kokusuna geliyordu. Yılanı vantilatör deliğinden geçirtti. Yılan ancak yatağın baş ucundaki kordona sarılarak aşağıya süzülebiliyordu; başka yolu olamazdı. Ama yılan odadaki kişiyi ilk seferde mi ısıracaktı, onu pek bilemezdi; belki de bir hafta boyunca her gece denemesi gerekecekti, ama bir kez ısırды mı, kurbanı kurtulamazdı.

"Doktorun odasına girdiğim zaman bu sonuca varmıştım. Sandalyesini incelediğim zaman anladım ki doktor sık sık onun üstüne basmış. Eh, ne de olsa başka türlü vantilatöre ulaşamazdı. Çelik kasa, bir kâse süt ve ucu ilmiklenmiş kamçı... Bütün bu ipuçları şüphelerimi silmeye yetti. Bayan Stoner'in duyduğu o boğuk gürültü, besbelli ki üvey babasının zehirli hayvanı içeri attıktan sonra çelik kasanın kapağını

çarparak kapaması sonucu çıkan sestti. Bir kere kararımı verdikten sonra, tezimi ispatlamak için attığım adımları sen de biliyorsun. Yılanın tıslamasını duyduğum anda hemen ışığı yaktım ve yılanı vurdum."

"Böylece onun vantilatör deliğinden yandaki odaya geri dönmesini sağladın."

"Evet, ve sonuçta diğer tarafta duran sahibine saldırdı. Değneğimin darbelerinden bazıları hayvana isabet etmişti; o da kızgınlığının acısını ilk gördüğü insandan çıkardı. Bu durumda Doktor Grimesby Roylott'un ölümünden bir bakıma ben sorumluyum; ama itiraf edeyim ki Watson, bu suç vicdanımı hiç de rahatsız etmiyor..."

Mühendisin Başparmağı

Dostluğumuz boyunca çözmesi için Sherlock Holmes'a havale edilen bütün problemler arasında, benim ona sunduğum yalnızca iki tane olay oldu: biri, Bay Hatherley'in başparmağı ile ilgili olay, diğeri ise, Albay Warburton'un deliliğiyle ilgili olan olay. Bunlardan ikincisi özel yeteneklere sahip, dikkatli bir araştırmacı için daha ilginç olabilir, ama diğeri, başlangıcıyla öylesine garip, ayrıntılarıyla öylesine dramatikti ki özellikle bu vakanın kayda geçirilmesinin daha anlamlı olacağını düşünüyorum. Dostum Holmes bu vakada, o inanılmaz sonuçlara varmayı sağlayan dengeli akıl yürütme yöntemlerini kullanmaya pek gerek duymadı. Hikâye, bildiğim kadarıyla gazetelerde debirçokdefa yer almıştı. Ancak böyle anlatımların tümünde olduğu gibi, yarım sütun halinde yazılan bir haberin etkisi çok az olur. Hele olayların tek tek kendi gözünüzün önünde gelişmesini, ortaya çıkan ipuçları ve kanıtlarla, sırrın adım adım çözülüşünü görmekle kıyaslayacak olursak. O zamanlar, içinde bulunduğumuz durum beni çok etkilemişti ve aradan iki yıl geçmesine rağmen bu etkinin azaldığını söyleyemem.

Şimdi anlatacağım olay, 1889 yazında, evliliğimden hemen sonra gerçekleşti. Bilindiği gibi, doktorluğa geri dönünce Holmes'u Baker Sokağı'ndaki evinde yalnız bırakmıştım. Ama onu sık sık ziyaret ediyor, bohem alışkanlıklarından bazen vazgeçirmeye çalışıyor, bize gelmesini söylüyordum. Hastalarımın sayısı her geçen gün artıyordu. Paddington tren istasyonuna yakın oturduğumuz için, hastalarımın arasında

birkaç demiryolu işçisi de vardı. Ağrılı, müzmin bir hastalığın pençesinden kurtardığım hastalarımın biri, her fırsatta yeteneklerimi övüyor ve etkileyebildiği her hastayı bana gönderip duruyordu.

Bir sabah, saat yediye doğru hizmetçi kız odamın kapısını çaldı, Paddington'dan iki adamın geldiğini ve muayene odasında beni beklediklerini bildirdi. Tren yolu kazalarının ne kadar acil olduğunu tecrübelerime dayanarak bildiğim için çabucak giyindim ve aşağıya koştum. Aşağıya indiğimde, vaktiyle tedavi ettiğim kondüktör odadan çıkıp kapıyı arkasından sıkıca kapattı.

"Onu getirdim," diye fısıldadı omzunun üzerinden başparmağıyla kapıyı işaret ederek, "ama merak etme, durumu iyi."

"Peki, nesi var?" diye sordum. Kondüktörün davranışı bana, tuhaf bir yaratığı odama sakladığı izlenimi veriyordu.

"Yeni bir hasta," diye fısıldadı. "Düşünüp taşındım, en iyisi onu kendim getireyim dedim, yoksa kaçıp gidecek." Artık sağ salim burada. Neyse, şimdi gitmem lazım doktor; benim de sizin gibi bazı görevlerim var," dedi göz kırparak. Ardından çekip gitti. Teşekkür bile edememiştim.

Muayene odasına girdim, masada sade giyimli bir adam oturuyordu. Kasketini kitaplarımın üstüne koymuştu. Eline her tarafı kan lekeleri ile dolu bir mendil sarmıştı. Genç görünüyordu; yirmi beşten fazla değildi; yüzünde güçlü erkekçe bir ifade vardı; ama beti benzi atmıştı ve zorlukla kontrol altında tutabildiği güçlü bir sarsıntı içindeymiş izlenimi veriyordu.

"Sizi sabah sabah rahatsız ettiğim için özür dilerim doktor bey," dedi. "Dün gece ağır bir kaza geçirdim. Sabah treniyle geldim ve Paddington istasyonunda nerede bir doktor bulabileceğimi sordum; deminki iyiliksever bey beni buraya kadar getirme nezaketinde bulundu. Hizmetçinize kartımı vermiştim ama görüyorum ki onu sehpanın üzerinde unutmuş."

Kartı alıp inceledim. 'Bay Victor Hatherley, su mühendisi, Victoria Cad. 16 a. (3. Kat) ' Sabahki ziyaretçimin ismi ve adresi böyleydi. "Sizi beklettiğim için kusura bakmayın, sıkılmış olmalısınız" dedim sandalyeye oturarak. "Anladığım kadarıyla bir gece yolculuğundan yeni gelmişsiniz, bu bile yeterince can sıkıcı."

"Hayır, gecem pek de sıkıcı geçmedi," dedi ve gülmeye başladı. Gittikçe sesini yükselterek gülmeye devam etti. Sandalyesine yaslanmış, sinirli ve cırtlak bir sesle gülüyordu. Tıbbi içgüdüm bu tür gülüşleri normal kabul etmez.

"Kesin artık!" diye bağırdım. "Kendinize gelin!" Hemen sürahidenden bir bardak su doldurup verdim. Boşunaydı; gülme krizine yakalanmıştı. Güçlü tabiata sahip insanların büyük bir tehlike atlattıktan sonra girdikleri türden bir nöbetti. Sonunda kendine geldi. Yorgun görünüyordu.

"Kendimi gülünç durumuna soktum," dedi.

"Hayır, hiç de değil. Haydi şunu da için bakalım." İçine biraz konyak kattığım suyu içtikten sonra kansız yanaklarına biraz renk geldi.

"Bu iyi geldi!" dedi.

"Şu başparmağıma bir bakar mısınız doktor? Daha doğrusu başparmağımın vaktiyle bulunduğu yere."

Mendili açıp elini uzattı. Sinirlerim sağlam olmasına rağmen ben bile gördüğüm manzara karşısında ürperdim. İleri uzanan dört parmağının yanında, başparmağın olması gerektiği yerde süngerimsi iğrenç bir et ve kan lekesi vardı. Başparmağı ya kesilmiş ya da kökünden koparılmıştı.

"Aman Tanrım!" diye bağırdım. "Korkunç bir yara bu. Çok fazla kanamış olmalı."

"Evet, epey fazla; bu iş olup bittikten sonra bayılmışım ve sanırım uzunca bir süre de baygın kalmışım. Kendime geldiğimde hâlâ kanıyordu. Bunun üzerine mendilimle bileğimi sıkıca sardım ve bir tahtayla destekledim."

"Harika! Cerrah olmalıymışnız."

"Aslında su akışı meselesine benziyor, bu da bildiğiniz gibi uzmanlık alanım."

Yarayı inceleyip teşhisi koydum: "Bu çok ağır ve sivri bir şeyle yapılmış."

"Satır gibi birşeydi," dedi.

"Bir kazaydı herhalde?"

"Hayır, kesinlikle değil."

"Nasıl? Bir saldırı mıydı yani?"

"Çok fecisinden hem de."

"Beni korkutuyorsunuz."

Yarayı temizledim, tedavi ettim, pamuk ve karbolla bandajladım. Arada sırada dudağını ısırırsa da muayene boyunca hiç sesini çıkartmadan oturdu.

Bitirdiğimde, "Şimdi nasılsınız?" diye sordum.

"Harika! Konyak ve sargınız sayesinde yeniden doğmuş gibiyim. Çok halsiz düştüm ama başımdan çok şey geçti."

"Bir süre konuşmazsanız daha iyi olur. Belli ki sinirleriniz bozuk."

"Yoo, artık değil. Hikâyemi polise de anlatmalıyım, ama aramızda kalsın, şu yaram olmasa kimse anlattıklarına inanmaz, çünkü başımdan geçenler olağanüstü şeyler. Üstelik anlattıklarımı destekleyebilecek pek kanıtım da yok. Bana inansalar bile onlara sunabileceğim ipuçları o kadar az ki, adaletin yerini bulma olasılığı yok gibi."

"Hah!" diye bağırdım. "Bu çok zor bir problemse o zaman polise gitmeden önce dostum Sherlock Holmes'a gitmenizi öneririm."

"Ondan söz edildiğini duymuştum," dedi ziyaretçim. "Bu işle ilgilenecek olursa çok sevinirim. Tabii polise de gitmem gerekecek ama önce dostunuza gitsem iyi olur. Dostunuza benim için bir tavsiye mektubu yazar mısınız?"

"Daha iyisini de yaparım; sizi ona kendim götürürüm."

"Size gerçekten minnettar olurum."

"Bir araba çağırıp beraber gidelim. Zamanında gidersek birlikte kahvaltı da edebiliriz. Ne dersiniz?"

"Tamam. Hikâyemi anlatmadan içim rahat etmeyecek."

"O zaman hizmetçime söyleyeyim bir araba çağırsın. Ben hemen dönerim."

Yukarı koşup eşime durumu kısaca anlattım; beş dakika sonra Baker Sokağı'na doğru yola koyulmuştuk bile. Sherlock Holmes, tam tahmin ettiğim gibi, ropdöşambriyle oturma odasında, *Times* gazetesinin dedikodu sütununu okuyor ve kahvaltı öncesi piposunu tütürüyordu. Birkaç gün öncesinden kalan gazeteler şöminenin önünde bir yığın oluşturmuştu. Bizi her zamanki sakin ve nazik tavrıyla karşıladı, pastırmalı yumurta söyledi ve beraber nefis bir kahvaltı yaptık. Kahvaltımız bittiğinde konuğumuzu divana oturttu, başının arkasına yumuşak bir yastık yerleştirdi ve hemen yanına bir bardak konyakla su koydu.

"Başınızdan geçen her neyse, Bay Hatherley, sıradan birşey olmadığı belli," diye söze girdi. "Rica ederim uzanın ve kendinizi evinizde gibi hissedin. Bize anlatabileceğiniz kadarını anlatın ama yorulursanız susun, durup gücünüzü toparlamak için şu içkiden birkaç yudum için."

"Teşekkür ederim. Doktor yaramı sardığından beri kendimi çok daha iyi hissediyorum. Sizin kahvaltınız da tedaviyi tamamladı sanırım. Değerli vaktinizi fazla harcamamak için hemen yaşadıklarımı anlatmaya başlayayım."

Holmes, meraklı ve uyanık kişiliğini gizleyen o bitkin ve yorgun haliyle kocaman koltuğunda geriye yaslandı. Ben de tam karşısına kuruldum. Birlikte ses çıkarmadan konuğumuzun ilginç hikâyesini dinlemeye başladık.

"Evvvela bilmelisiniz ki, Londra'da tek başına yaşayan yetim ve bekâr biriyim ben. Su mühendisiyim ve yedi yıldır da Greenwich'teki ünlü Venner & Matheson firmasında

çalışıyorum. İki yıl önce ihtisas yaptım; zavallı babamın ölümüyle elime para geçince, kendi işimi kurmaya karar verdim ve Victoria Caddesi'nde bir yazıhane tuttum.

"Başlangıçta çok sıkıntılı günler yaşadım, galiba kendi işini yapmaya başlayan herkesin başına geliyor bu. Benim için de tam olarak öyle oldu. İki yıl boyunca sadece üç kez danışmanlıkta bulundum, bir kez de küçük bir iş üstlendim; hepsi bu kadar. Brüt kazancım yirmi yedi sterlindi. Her gün, sabahın dokuzundan akşamın dördüne kadar küçük iş yerimde oturup beklerdim. Tabii sonunda umudum tükendi ve asla başaramayacağıma inanmaya başladım.

"Neyse, dün tam yazıhanemden çıkmak üzereydim ki sekreterim odama girerek, dışarıda benimle iş için görüşmek isteyen bir beyefendinin beklediğini söyledi. Üzerinde 'Albay Lysander Stark' yazan bir de kartvizit getirmişti. Hemen arkasından albayın kendisi de odaya girdi. Oldukça uzun boylu ama zayıf mı zayıf bir adamdı. Hayatım boyunca onun kadar zayıf bir adam gördüğümü hatırlamıyorum. Çok sivri bir burnu ve çenesi vardı. Yanaklarının derisi, sivri yüz hatlarından dolayı gergin duruyordu. Yine de sağlıklı görünüyordu, gözleri ıslık ıslık, adımları çevik ve hareketleri enerji doluydu. Sade ama şık giyinmişti; yaşı da herhalde kırka yakındı.

" 'Bay Hatherley?' dedi, hafif Alman aksanıyla. 'Bana sizi tavsiye ettiler, Bay Hatherley. Sırf, mesleğinizi ustaca yaptığınız için değil; aynı zamanda ihtiyatlı ve sır saklayabilen biri olduğunuz için.'

"Böyle bir iltifat karşısında her genç adamın hissedeceği gibi ben de kendimi pohpohlanmış hissettim ve eğilerek

selam verdim. 'Beni böylesine güzel tanıtanın kim olduğunu sorabilir miyim?' dedim.

" 'Size bunu şu an için söylemesem daha iyi olur. Aynı kaynaktan hakkınızda çok şey öğrendim; yetim ve bekarmışsınız ve Londra'da tek başınıza oturuyormuşsunuz.'

" 'Çok doğru,' diye cevap verdim.'Merakımı bağışlayın ama bütün bunların benim mesleki becerimle ilgisi ne? Yanlış anlamadıysam benimle iş görüşmeye geldiniz.'

" 'Aa, tabii. Söylediğim her şeyin işle ilgili olduğunu göreceksiniz. Size bir iş vereceğim ama tam bir gizlilik şart... anlıyorsunuz ya, hiç kimseye bir şey söylemeyeceksiniz. Bunu ailesiyle yaşayan bir adamdansa yalnız yaşayan birinden beklemek daha akıllıca olur herhalde.'

" 'Sır tutacağıma dair söz verirsem,' dedim, 'sözümün söz olduğunu bilmenizi isterim.'

"Konuşmam boyunca bana öyle sertçe baktı ki, ömrümde hiç bu kadar şüphe dolu, sorgulayıcı bir bakış görmemiştim.

" 'Söz veriyor musunuz öyleyse?' dedi sonunda.

" 'Evet veriyorum.'

" 'Şu andan itibaren ve ileride ağzınızı hiç açmayacaksınız, tamam mı? İşle ilgili ne yazılı, ne de sözlü tek bir laf etmeyeceksiniz?'

" 'Söz verdim ya!'

" 'Çok iyi.' Birden ayağa fırladı ve yıldırım hızıyla odanın öbür tarafına koşup kapıyı açtı. Koridor boştu.

" 'Bu da tamam,' diyerek döndü. 'Bazı sekreterlerin patronlarının işleri konusunda ne kadar meraklı olduğunu bilirim. Artık rahat rahat konuşabiliriz,' dedi. Koltuğunu benimkine iyice yaklaştırdı ve tekrar bana o vesveseli ve sorgulayıcı bakışlarını yöneltti.

"Bu kupkuru adamın tuhaf davranışları beni tedirgin etmişti; ondan pek hoşlanmadığım gibi biraz da ürküyordum. Bir müşteriyi kaçırma endişesi bile içimdeki huzursuzluğu saklamama yetmedi.

" 'Rica ederim artık sadede gelin beyefendi,' dedim; 'zamanım değerlidir.' Son cümlemi söylememiş olmayı nasıl isterdim bir bilseniz; ama ağızımdan öyle çıkıvermişti işte.

" 'Bir gecelik iş için elli Gine'ye ne dersiniz?'

" 'Gayet cazip.'

" 'Bir gecelik iş dediğime bakmayın siz, aslında bir saat demek daha doğru olur. Sizden istediğim, bozulmuş hidrolik bir baskı makinesine bakmanız. Bozukluğun nerede olduğunu söylerseniz tamiri kendimiz de halledebiliriz. Ne dersiniz bu işe?'

" 'Kolay bir iş gibi görünüyor. Üstelik kazancı da harika .'

" 'Kesinlikle öyle. Bu gece son trenle gelmenizi istiyoruz.'

" 'Nereye?'

" 'Berkshire'daki Eyford'a. Reading'den yedi mil ötede. Oxfordshire sınırına yakın küçük bir kasaba. Paddington'dan kalkan trene binerseniz on biri çeyrek geçe gibi orada olursunuz.'

" 'Anlaştık.'

" 'Ben sizi orada bir arabayla bekliyor olacağım.'

" 'Bayağı bir yol gideceğiz demek ki?'

" 'Evet, yerimiz kasabanın dışında. Eyeford istasyonundan en az yedi mil uzakta.'

" 'Öyleyse gece yarısından önce oraya varmamız pek mümkün görünmüyor.'

Büyük ihtimalle bir dönüş treni de bulamam. Bu durumda geceyi sizde geçireceğim, öyle mi.'

" 'Evet, size kolaylıkla bir oda ayarlayabiliriz.'

" 'Bu oldukça garip bir durum, daha uygun bir zamanda gelsem olmaz mı?'

" 'Geç saatte gelmenizi özellikle istiyoruz. Aslında işinin doruğuna ulaşmış meslektaşlarınıza ödenecek parayı sizin gibi genç ve tanınmamış bir beyefendiye vermemizin sebebi de bu zaten. Ama isterseniz vazgeçebilirsiniz, henüz hiç birşey için geç değil tabii.'

"Teklif ettiği parayı düşündüm; o anda çok ihtiyacım vardı ona. 'Hayır vazgeçmiyorum,' dedim, 'isteklerinizi memnuniyetle yapacağım. Ama benden beklediğiniz iş hakkında bazı ayrıntıları öğrenmek isterim.'

" 'Peki. Sizden istemiş olduğumuz gizlilik yeminin merakınızı uyandırmış olması çok doğal. Her ayrıntıyı sunmadan sizden bir şey talep etmek istemem.'

Akşam üzeri kimseyi beklemiyorsunuz değil mi?'

" 'Kesinlikle hayır!'

" 'Öyleyse anlatayım. Siz de bilirsiniz ki killi toprak çok değerli bir şeydir ve İngiltere'de yalnızca bir iki yerde bulunur.'

" 'Duymuştum.'

" 'Bir süre önce Reading'e yakın bir yerde, küçük, çok küçük, bir arazi satın almıştım. Derken şans eseri arazimdeki toprağın killi olduğunu keşfettim. Ancak, yaptığımız inceleme sonucunda gördük ki elimizdeki arazi, sağında ve solunda bulunan çok daha büyük iki arsayı birleştiren bir damar halinde ortada bulunmakta. Ne yazık ki iki yanımızdaki topraklar komşularımıza ait. Bu saf insanlar, neredeyse bir altın madeni kadar değerli bu şeyin topraklarında bulunduğundan tamamen habersizdi. Doğal olarak, onlar gerçek değerini keşfetmeden topraklarını satın almak istedim, ama ne yazık ki bunun için yeterli param yoktu. Uzatmayalım, birkaç dostuma sırrımı anlattım ve onlar da kendi küçük toprağımızı birlikte gizlice işletmemizi ve de kazanacağımız parayla ilerde öteki arazileri de satın almamızı önerdiler. Şimdi bir süreden beri bunu yapıyoruz ve çalışmamızı kolaylaştırmak için hidrolik bir pres makinesi kurduk. Bu makine, demin de size söylediğim gibi, bozuluverdi ve şimdi sizin önerinize ihtiyaç duyuyoruz. Bu işin çok gizli tutulması gerekiyor. Küçük evimize su mühendislerinin girip çıktığı öğrenilirse büyük bir merak uyanır, hatta çok geçmeden bir araştırma bile başlatılabilir. Anlıyorsunuz ya, böyle birşey bütün planlarımızı suya düşürür. Onun için, bu akşam Eyford'a gelirken kimseye haber vermemeniz için sizden söz aldık. Yeterince açıklayıcı oldu mu?'

" 'Sizi gayet iyi anladım,' dedim. 'Yalnız anlamadığım bir husus var: killi toprağı işlemek için hidrolik bir basma makinesine neden ihtiyaç duyuyorsunuz? Bildiğim kadarıyla bir çukurdan çakıl taşı çıkarmak için nasıl kürek kullanılıyorsa, killi toprak için de aynı yöntem kullanılır.'

" 'Aa' dedi hiç umursamadan, 'biz kendi yöntemlerimizi kullanıyoruz. Toprağı küçük tuğlalar halinde sıkıştırıyoruz, böylece ne olduklarını belli etmeden onları götürebiliyoruz. Ama bunun sizin işinizle ilgisi yok. Size her şeyi anlattım Bay Hatherley, ayrıca size güvendiğimi zaten söylemiştim.' Ayağı kalktı. 'Öyleyse sizi saat on biri çeyrek geçe Eyford'da bekleyeceğim,' dedi.

" 'Orada olacağımdan şüpheniz olmasın beyefendi.'

" 'Kimseye tek kelime etmeyin.' Sorgulayıcı bakışlarla yüzüme uzun uzun baktı, elimi soğuk ve gevşek bir şekilde sıktıktan sonra aceleyle odamdan çıktı.

"Neyse, her şeyi sakın kafayla tekrar düşündüğümde, armut piş ağzıma düş misali ayağıma gelen bu işe, sizin de tahmin edebileceğiniz gibi oldukça şaşırmıştım. Bir yandan çok memnundum tabi, çünkü teklif edilen para, normalde hizmetlerim karşılığında alacağım miktarın neredeyse on katıydı. Üstelik bu siparişin arkası da gelebilirdi. Öte yandan, iş verenimin yüzü ve davranışları bende nahoş bir izlenim uyandırmıştı. Killi toprakla ilgili açıklaması da beni tatmin etmemişti. Ne diye gece yarısı oraya gidecektim ki? Üstelik birine bir şey anlatırım diye abartılı bir korkusu vardı. Neyse, bütün bu düşüncelerimi bir yana attım, akşam yemeğimi erkenden yedikten sonra Paddington'a gidip trene bindim.

"Reading'e vardığımda sadece aktarma yapmakla kalmadım, başka bir istasyona gitmek zorunda kaldım. Neyse ki, Eyford'a giden son trene yetiştim ve saat on biri biraz geçe, kötü aydınlatılmış küçük bir tren istasyona ulaştım. Orada inen tek yolcu bendim. Peronda elinde lambası yarı uykulu bir kondüktörün dışında kimsecikler yoktu. Küçük kapıdan dışarı çıktığımda, sabahki konuğumu sokağın karşısındaki gölgede beklerken buldum. Tek kelime etmeden beni kolumdan yakaladığı gibi kapısı açık duran at arabasının içine soktu. Biner binmez her iki taraftaki pencereleri kapattı, tahtaya birkaç defa vurarak faytoncuya işaretini verdi ve hızla yola koyulduk."

"Araba tek atlı mıydı?" diye araya girdi Holmes.

"Evet. Tek atlı."

"Rengini görebildiniz mi?"

"Evet, Faytonun lambaları yanıyordu çünkü. Kestane rengiydi.

"At yorgun muydu, yoksa dinç mi?"

"Oo, dinçti; derisi pırıl pırıldı."

"Teşekkür ederim. Sözüünüzü kestiğim için özür dilerim. Lütfen hayli ilginç hikâyenizi anlatmaya devam edin."

"Derken yola çıktuktan sonra en az bir saat boyunca gittik. Albay Lysander Stark bana yalnızca yedi mil demişti ama gittiğimiz hızı ve süreyi düşündüğümde en az on iki mil olduğuna bahse girerim. Bütün yol boyunca yanımda sessizce oturdu. Ara sıra ona doğru göz ucuyla baktığımda, beni büyük bir dikkatle incelediğini fark ettim. Oraların yolları bozuktu

galiba, çünkü feci bir şekilde sallanıp duruyorduk. Dışarı bakıp nerede olduğumu bilmek istediysem de pencereler buzlu camla kaplanmış olduğu için görebildiğim tek şey, yanından ara sıra geçtiğimiz ışıkların puslu parlaklığıydı. Arada bir yolculuğun monoton havasını dağıtmak için bir iki laf etsem albay, tek kelimelik cevaplarla yetiniyor, böylece sohbet daha başlamadan bitiyordu. Neyse, sonunda bozuk yoldan kumlu düzgün bir yola çıktık. Az sonra fayton durdu. Albay Lysander Stark hemen dışarı fırladı. Arkasından indiğimde beni çabucak, açık duran bir kapıdan içeri itti. Arabadan inmiş ve hemen bir hole girmiştik, böylece evin önüne ait en ufak birşey dahi görememiştim. Kapıdan içeriye adım atar atmaz kapı arkamdan hızla kapandı, uzaklaşan arabanın belli belirsiz tekerlek tıngırtılarını duydum.

"Evin içi zifiri karanlıktı ve albay, birşeyler mırıldanarak kibrit aramak için el yordamıyla dolanıp duruyordu. Birden holün öbür ucunda bir kapı açıldı ve altından bir ışık demeti vurdu. Eşikte bir kadın belirdi; elindeki gaz lambasını başının üzerinde tutuyordu. Biraz eğilerek meraklı gözlerle bize baktı. O zaman gördüm; güzel bir kadındı. Pahalı bir kumaştan siyah renkli elbisesi lambanın ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Bilmediğim bir dilde, kulağıma bir soru gibi gelen birşeyler söyledi. Albay tek hecelik bir mırıltıyla cevap verdiğinde kadın öyle bir şaşırıldı ki neredeyse lambayı elinden düşürecekti. Albay Lysander Stark, yanına gidip kulağına birşey fısıldadı ve ardından genç kadını aynı kapıdan dışarı çıkarttı. Elinde lambayla tekrar bana döndü.

" 'Bu odada birkaç dakika beklemenizi rica edeceğim," dedi, başka bir kapıyı açarak. Şimdi, üzerinde bir sürü Almanca kitabın bulunduğu, yuvarlak bir masanın ortada durduğu,

küçük, sessiz ve sade döşenmiş bir odadaydık. Albay Lysander Stark lambayı kapının yanında duran bir komodinin üzerine bıraktı.

" 'Sizi fazla bekletmeyeceğim,' dedi ve karanlıkta kayboldu.

"Masanın üzerindeki kitaplara bir göz attım. Almanca bilmem ama, bunların içinden sadece iki tanesi bilimle ilgiliydi, diğerleri şiir kitaplarıydı. Manzarayı merak edip dışarısını görebilmek için pencereye yanaşım, ama meşeden yapılmış panjurlar sımsıkı kapalıydı. Ev çok sessizdi. Holün bir yerinde, yüksek sesle tik tak eden eski bir saatin sesini duyabiliyordum sadece. Huzursuz olmaya başladım. Kimdi bu Almanlar ve bu gözden ırak garip yerde neden yaşıyorlardı? Burası neresiydi? Eyford'dan on mil uzaktaydım; tek bildiğim buydu. Kuzeye mi, güneye mi, doğuya mı yoksa batıya mı düşüyordu, bu konuda hiçbir fikrim yoktu. Reading ve büyük ihtimalle diğer büyük kasabalar da on millik bir çevre içinde kalıyordu, yani burası belki de sandığım kadar تنها bir yer değildi. Yine de etraftaki sessizliğe bakınca şehir dışında olduğumuz kesindi. Odanın içinde, bir aşağıya bir yukarıya dolanıyor, moralimi düzeltmek için kendi kendime sessizce bir şarkı mırıldanıyordum; elli Gine'yi hak etmişim doğrusu.

"Birdenbire, önceki sessizliği bozan hiçbir işaret olmaksızın, odanın kapısı yavaşça açıldı. Az önceki kadın eşikte durmaktaydı, arkasına düşen hol kapkaranlıktı. Lambanın sarı ışığı meraklı ve güzel yüzüne yansımıştı. Korkudan ödü patlamış gibiydi. Bakışları damarımdaki kanı donduracak gibiydi. Titreyen parmağını ağzına götürerek sessiz olmam için işaret etti. Ve arkasındaki alacakaranlığa korkak bakışlar fırlatarak çat-pat İngilizcesi'yle birkaç kelime fısıldadı.

" 'Sizin yerinizde olsam giderdim,' dedi sakin olmaya çabalayarak; 'giderdim, burada kalmazdım. Burada yapabileceğiniz birşey yok.'

"Ama hanımefendi," dedim, "henüz görevimi tamamlamadım. Makineyi görmeden gidemem ki..."

" 'Beklemeye değmez, ' diye devam etti. 'Şu kapıdan çıkın gidin, kimse sizi görmez. ' Gülümseyip kafamı salladığımı görünce çekingenliğini üzerinden atıp ellerini kavuşturmuş halde bir adım ileri atıldı. 'Tanrı aşkına,' diye fısıldadı, 'çok geç olmadan gidin buradan!'

"Ama ben doğuştan biraz inatçıyım ve yoluma bir engel çıktığında, bir işi bitirmeye daha çok heveslenirim. Alacağım parayı, yorucu yolculuğumu ve görünürde hiç de hoş geçmeyecek olan geceyi düşündüm; bunların hepsi boşuna mıydı? Bana verilen görevi yerine getirmeden ve paramı almadan neden kaçacakmışım ki? Bu kadını hiç tanımıyordum, belki de biraz rahatsızdı. Söyledikleri, beni itiraf edemeyeceğim kadar sarsmış olsa da başımı cesurca salladım ve kalacağımı söyledim. Tam, cevap verecekti ki yukarıda bir kapı kapandı ve merdivende ayak sesleri duyuldu. Kısacık bir an için, kulak kabarttı, ellerini çaresizlik içinde kaldırdı ve tıpkı geldiği gibi sessizce gitti.

"Albay Lysander Stark odaya girdi. Yanında kısa boylu, şişman bir adam vardı; gerdanlı, keçi sakallı biriydi bu; adı Bay Ferguson'muş.

" 'Kendisi sekreterim ve menajerim olur,' dedi Albay. 'Şey, ben giderken kapıyı kapatmamış mıydım? Umarım cereyanda kalmadınız.'

"Hayır, tam tersine," dedim, "oda bana biraz havasız geldiği için kendim açtım."

"Bana şu şüpheli bakışlarından birini daha fırlatıp, 'Öyleyse işimize başlasak daha iyi olacak sanırım,' dedi.

" 'Bay Ferguson ile beraber size yukarıdaki makineyi gösterelim.'

" 'Şapkamı alayım, öyleyse.'

" 'Gerek yok! Makine evin içinde.'

" 'Ne? Killi toprağı evin içinden mi çıkartıyorsunuz?'

" 'Hayır, hayır, burada sadece presliyoruz. Neyse, bunları boş verelim, sizden istediğimiz tek şey makineyi inceleyip bize bozukluğunun nerede olduğunu söylemeniz.'

"Yavaşça merdivenden üst kata çıktık, en önde elinde fenerle albay, arkasından şişman menajer, en arkada da ben. Koridorları, geçitleri, daracık döner merdivenleri ve küçük alçak kapılarıyla labirentten farkı yoktu bu eski evin. Üst katta ne halı ne de mobilya vardı, duvar kâğıtları dökülüyordu ve nem, duvarlarda yeşil lekeler oluşturmuştu. her şeyi doğal karşılıyormuş gibi görünmeye çalıştıysam da kadının uyarılarını unutmamıştım. Söylediklerini hafife almıştım ama gözüm yine de bu iki adamın üzerindeydi.

"Ferguson, sakın ve suratsız bir adama benziyordu. Söylediği birkaç kelimedenden anladığım kadarıyla, benim gibi İngiliz'di. Sonunda Albay Lysander Stark alçak bir kapının önünde durup anahtarla kilidini açtı. Aynı anda üçümüzün sığamayacağı kadar küçük, kare biçiminde bir odaya

açılıyordu. Ferguson dışarıda beklerken Albay beni içeriye soktu.

" 'Şu anda hidrolik presin içinde duruyoruz,' dedi. 'Birinin aklına esip de mekanizmayı çalıştırma, sanırım hepimiz hıy yutarız. Bu küçük odanın tavanı, aslında alçalan bir pistonun ucunu oluşturuyor ve alçaldığında, üzerinde durmakta olduğumuz bu metal tabana tonlarca güç uygulayarak presleme işlemini tamamlıyor. Yan taraflarda gördüğümüz ufak su sütunları basıncı almaya, iletmeye ve kat kat artırmaya yarar. Gerçi makine çalışıyor ama bir yerde tutukluk yapıyor ve nedense gücünden düşmüş durumda. Şimdi size zahmet, makineyi inceleyip durumunu nasıl düzelteceğimizi bize söyleyin.'

"Lambayı elinden aldım ve makineyi dikkatlice gözden geçirdim. Gerçekten de muazzam büyüklükte bir makineydi, olağanüstü bir basınç uygulayabilecek kapasitedeydi.

Dışarı çıkıp, kontrol düğmelerinden birini çevirdiğimde çıkan sesteki, silindirlerden birinde küçük bir sızıntı olduğunu hemen anladım. Yaptığım incelemeler sonucunda pistonun kafasındaki lastik contanın aşındığını gördüm; silindir tam randımanlı çalışmıyordu. Güç kaybının sebebi besbelli ki buydu. Albaya bunu anlattım; söylediklerimi dikkatlice dinleyip, makinenin nasıl tamir edileceğine dair bazı sorular sordular. Gereken açıklamaları yaptıktan sonra kendi merakımı gidermek için makinenin ana parçasının bulunduğu odacığa girdim.

"Killi toprak hikâyesini yutmamıştım; bu denli güçlü bir mekanizmayı, öyle fuzuli bir işlem için kullanmak çok aptalca olurdu. Duvarlar ahşaptı ama, zemin masif

demirdendi. Tabanı daha yakından incelediğimde, bütün zemini kaplayan ince bir metal toz olduğunu fark ettim. Ne olduğunu iyice anlamak için yere eğilip tozu karıştırıyordum ki kısık bir ses işittim. Albay bembeyaz kesilmiş halde bana bakıyor, kendi kendine Almanca birşeyler mırıldanıyordu.

" 'Ne yapıyorsun orada?' diye sordu sertçe.

"Bana anlattığı saçma hikâyeye inandığım için kızmıştım. 'Hayranlıkla, killi toprağın kalitesini seyrediyordum,' dedim. 'Makinenin gerçekte neye yaradığını bilsem size daha iyi öneride bulunurdum.'

"Bunu söyler söylemez o kadar sert konuştuğuma pişman oldum. Albay suratını astı, dumanlı gözlerinde uğursuz bir ışık belirdi.

" 'Pekâlâ,' dedi, 'makineyle ilgili her şeyi öğreneceksiniz.' Geriye doğru bir adım attı, küçük kapıyı hızla kapayıverdi. Dışarıdan da kilitledi. Ona doğru koşup kapının koluna asıldım ama nafile. Tekmelerime ve yumruklarıma rağmen kapı sapasağlam duruyordu. 'Hey!' diye bağırdım. 'Heey! Albay! Çıkarın beni buradan!'

"Derken birden, sessizliğin ortasında, yüreğimi ağzıma getiren bir ses duydum.

Kaldıraçların yukarı kalkışı ve sızdıran silindirin çıkardığı vızıltı. Albay motoru çalıştırmıştı.

Lamba döşemeyi incelerken koyduğum yerde duruyordu. Yaydığı ışıkta, siyah renkli tavanın sarsılarak yavaş yavaş üzerime doğru alçaldığını gördüm. Belki ilk bakışta o kadar tehlikeli görünmüyordu ama bir dakika içinde beni ezip

şekilsiz bir püre haline getirebilecek kadar güçlü olduğunu biliyordum. Çığlıklar atarak kapıya atıldım ve tırnaklarımla kilidi parçalamaya çalıştım. Albaya beni, bırakması için yalvarıyordum ama kaldıraçların acımasız gürültüsü çığlıklarımı boğuyordu. Tavan, kafamın on-on beş santim üzerine kadar inmişti; elimi yukarı kaldırdığımda sert, pürüzlü yüzeyine değebiliyordum. O anda bir fikir aklımdan yıldırım gibi geçti; ölümün acısı vücudumun alacağı duruma göre değişebilirdi. Yüz üstü yattığım taktirde ağırlık omurgama binecekti; o korkunç anı düşünmek bile beni çılgına çevirmeye yetiyordu. Yoksa arka üstü mü yatsaydım? O zaman üzerime gelen öldürücü siyah gölgeye bakacak kadar korkusuz olabilecek miydim? Artık ayakta duramaz hale gelmiştim ki gözüm, içimdeki umut ışığını canlandıran birşeye takıldı.

"Tabanın ve tavanın demirden yapılmış olduğunu söylemişim ya!.. Ama duvarları ahşaptı. Ümitsizce etrafıma son kez hızlı bir bakış attığımda, duvarı oluşturan tahta perdelerden birinin aralığından incecik sarı bir ışık sızdığını gördüm. Bu aralık gittikçe genişledi, derken bir geçit açıldı. Gözlerime inanamıyordum; oradan kurtulmamı sağlayacak bir geçitti bu. Deli gibi kendimi o delikten dışarı fırlattım, bir az sonra yarı baygın halde diğer tarafta yığıldım kaldım. Geçit arkamdan tekrar kapanmıştı ama lambanın şangırtısı ile hemen ardından metal yüzeylerinin birleşmesinden çıkan gıcırta, ölümden nasıl kıl payı kurtulduğumu anlatıyordu.

"Bileğimin sertçe çekiştirilmesiyle kendime geldim. Dar bir koridorun taş döşemesinde yatıyordum ve yanımda, sağ eliyle bir mum tutarken, sol eliyle beni çekiştirip duran bir kadın

vardı. Bu, aptal gibi davranıp uyarısına kulak asmadığım kadının ta kendisiydi.

" 'Gelin! Gelin!' diye bağıırıyordu nefes nefese. 'Her an gelebilirler. Sizin orada olmadığınızı görecekler. Çok az zamanımız var, çabuk gelin!'

"Ee, bu defa tavsiyesine uydum. Titreyen bacaklarla ayağa kalktım ve koridor boyunca koşmaya başladım; dönen bir merdivenden indik. Tam başka geniş bir koridora ulaşmıştık ki, koşan ayakların seslerini ve iki adamın bağırışlarını duyduk. Biri bizim olduğumuz kattan diğereine cevap veriyor, öbürü de bir alt kattan sesleniyordu. Yol göstericim olduğu yerde dondu ve çıldırmak üzereymiş gibi etrafına bakındı. Derken bir kapı açtı, burası bir yatak odasıydı ve pencereden içeri ayışığı giriyordu.

" 'Bu tek şansınız,' dedi. 'Çok yüksek ama belki atlayabilirsiniz.'

"Tam bu esnada koridorun sonunda bir ışık göründü. Bir elinde fener, diğere elinde kasap satırına benzeyen silahıyla Albay Lysander Stark bize doğru koşmaya başladı. Yatak odasına daldım, pencereyi açtım ve dışarı baktım. Mehtapta aydınlanan bahçe ne kadar da huzurlu, sakin ve tatlı görünüyordu. Yükseklik on metre ya vardı, ya yoktu. Pencere pervazına çıktım ama beni takip eden kişiyle kurtarıcım arasında ne konuşulduğunu duymadan atlamak istemedim. Albay kadına saldıracak olursa bütün tehlikeleri göze alıp imdadına yetişecektim. Bu düşünce aklımdan henüz geçmişti ki, adam kapıda belirdi. Kadını yana iterek geçmeye çalıştı ama o, kollarını adamın etrafına dolayıp engellemeye çalıştı.

" 'Fritz! Fritz!' diye haykırdı. 'Geçen sefer bana verdiğin sözü unutma. Bir daha böyle bir şey olmayacak demiştin. O bir şey söylemez. Kimseye anlatmayacak.'

" 'Sen delisin Elise!' diye bağırdı Albay, kadından kurtulmaya çalışarak. 'Hepimizi mahvedeceksin. O çok şey gördü. Bırak da geçeyim diyorum sana.' Kadını bir yana iterek pencereye koştu ve kocaman silahıyla bana saldırdı. Ben kendimi aşağı sarkıtmış ve parmaklarımla pencerenin pervazına tutunuyordum. Tam o anda satırı indirdi. Hafif bir acı hissettim, ellerim kaydı ve aşağıdaki bahçeye düştüm.

"Oldukça sarsılmıştım ama hiçbir yerim incinmemişti. Hâlâ tehlikede olduğumun farkındaydım, onun için ayağa kalktım ve tüm gücümle çalılardan arasına daldım. Koşarken, birdenbire şiddetli bir baş dönmesi ve mide bulantısı hissettim. Acıyla zonklayan elime baktım ve ilk defa o zaman baş parmağımın olmadığını ve yaramdan kan fışkırdığını gördüm. Mendille sarmaya uğraşıysam da kulaklarım ansızın çınlamaya başladı, o anda gül fidanlarının arasına düşüp bayıldım.

"Baygın halde ne kadar yatmışım, hiç bilmiyorum. Epey uzun bir süre olmalı, çünkü ayıldığımda ay kaybolmuştu ve sabahın ilk ışıkları görünüyordu. Etrafa düşen çiğ nedeniyle giysilerim sıırılsıklamdı; ceketimin her yeri yaralı elimden akan kanla kıpkırmızı olmuştu. Çektiğim acı, gece yaşadığım tüm olayları bir saniyede hatırlamama neden oldu. Takipçilerimin hâlâ peşimde olabileceğini düşünerek hemen ayağa fırladım. Ne var ki, etrafıma bakındığımda şaşırıp kaldım; ne bir ev vardı, ne de bahçe! Ana yolun hemen yanındaki çitin dibine düşüp kalmışım. Bulduğum yerden baktığımda az aşağıda uzunlamasına evler gördüm; biraz daha

yaklaşınca, önceki gece buraya varırken inmiş olduğum istasyon çıkıverdi karşıma. Elimdeki şu iğrenç yara olmasaydı bir akşam önce olan bitenlerin kötü bir rüya olduğunu düşünürdüm.

" 'Yarı baygın bir halde istasyona girip sabah trenini sordum. Bir saat sonra Reading'e bir tane varmış. Buraya geldiğim geceki görevli adamın hâlâ orada olduğunu fark ettim. Kendisine Albay Lysander Stark diye birini tanıyıp tanımadığını sordum. İsim ona yabancıymış. Önceki gece beni bekleyen faytonu fark etmiş miydi? Hayır, fark etmemiş. Yakınlarda bir polis karakolu var mıydı? Üç mil ötede bir tane varmış.

"Zayıf ve hasta halimle benim için fazla uzaktı. Polise hikâyemi anlatma işini şehire dönene kadar ertelemeye karar verdim. Geldiğimde saat altıyı biraz geçiyordu, onun için önce yaramı sardırmaya gittim. Doktor çok nazikmiş, sonunda beni buraya getirdi. İşim size düştü Bay Holmes, ne tavsiye ederseniz yapacağıma dair söz veriyorum."

Bu ilginç hikayeyi dinledikten sonra ikimiz de bir süre sessizce oturduk. Sonunda Sherlock Holmes, kitaplığına giderek içi gazete küpürleriyle dolu albüm çıkardı.

"Burada ilginizi çekecek bir ilan var," dedi. "Bir yıl kadar önce bütün gazetelerde çıkmıştı. Dinleyin: 'Kayıp. Bay Jeremiah Hayling. Yirmi altı yaşında, su mühendisi. Akşam saat onda evini terk ettikten sonra kendisinden bir daha haber alınamamıştır. Üzerinde siyah'... vesaire. Ne dersiniz? Bana kalırsa Albay, makinesini en son o zaman tamir ettirdi.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı hastam. "Bu, kadının söylediklerini de açıklıyor."

"Çok haklısınız. Albay, soğukkanlı ve gaddar bir adam olmalı, kimsenin küçük oyununu bozmasına izin vermeyecek. Neyse, şimdi saniyelerin bile önemi var. Hazırsanız önce Scotland Yard'a uğrayalım, oradan da Eyford'a gideriz."

Yaklaşık üç saat sonra, hepimiz, Reading'den kalkıp küçük Berkshire kasabasına giden trende beraberdik. Sherlock Holmes, su mühendisi, Scotland Yard'tan Müfettiş Bradstreet, bir sivil polis ve ben. Bradstreet, önündeki koltuğa bir harita açmış ve pusulasını kullanarak Eyford'u merkez alan bir halka çizmekle meşguldü.

"İşte burası," dedi, "kasabanın etrafında on millik bir yarıçap. Aradığımız yer bu çemberin dışına yakın bir yer olmalı. Sanırım on mil demiştiniz, öyle değil mi bayım."

"Bir saatlik bir yoldu."

"Aynı yoldan sizi baygın halde geri getirdiler, öyle mi?"

"Öyle olmalı. Sanki beni kaldırılıp başka bir yere götürdüler."

"Anlamadığım bir husus var," diye lafa karıştım. "Sizi bahçede baygın halde bulduklarında neden öldürmediler? Belki de kadının o serseriye yalvarmaları işe yaradı."

"Sanmam. Albayınki kadar duygusuz bir suratı daha önce hiç görmemiştim."

"Neyse, yakında her şeyi öğreneceğiz zaten," dedi Bradstreet. "Ben çemberimi buraya çizdim. Keşke peşinde olduğumuz insanları tam olarak hangi noktada aramamız gerektiğini bilseydik."

"O noktayı size parmağımla gösterebilirim sanırım," dedi Holmes sessizce.

"Ah, gerçekten mi!" diye çıkıştı müfettiş. "Daha şimdiden fikrinizi oluşturdunuz demek! Eh, bakalım kim haklı çıkacak. Bana kalırsa aradığımız herifler bu dairenin güneyinde olmalı, çünkü oranın toprakları daha tenhadır."

"Bence doğuda," dedi hastam.

"Ben de oyumu batı için kullanıyorum," dedi sivil polis. "Orada sakin küçük köyler bulunur."

"Ben de kuzey diyorum," dedim. "nk bu kısımlar engebeli değil; dostumuzun anlattığına bakılırsa faytonla giderken yokuş aşağı veya yokuş yukarı gittiklerini hatırlamıyor."

"Hadi bakalım," diye atıldı müfettiş gülerek; "ok hoş, hepimiz farklı dşnyoruz. Her dört yn söylendi. Siz oyunuzu kime veriyorsunuz, Bay Holmes?"

"Hibirinize. Hepiniz yanılıyorsunuz."

"Ama hepimizin yanılması mümkün değil."

"Ama yanılıyorsunuz," dedi Holmes. "İşte benim yerim şurası," diyerek parmağını dairenin tam merkezine koydu. "İşte, onları burada bulacağız."

"Peki, on yıllık yolculuk ne oldu?" diye sordu Hatherley, şaşkınlık içinde.

"Beş ileri, beş geri. İşte bu kadar basit. Arabaya bindiğinizde atın dinlenmiş olduğunu kendiniz söylediniz. On mil o kötü yollarda koşmuş olsaydı nasıl böyle zinde görünürdü?"

"Tamam, Őimdi numarayı anladım," dedi Bradstreet, dűŐunceli bir Őekilde. "Çetenin yaptığı Őey gűn gibi âŐıkâr."

"Kesinlikle. Bunlar Őeytana pabucunu ters giydiren cinsten kalpazanlar," dedi Holmes. "Makineyi, gűműŐ yerine baŐka alaŐımlar oluŐturmak için kullanıyorlar."

"Son zamanlarda kurnaz bir çetenin bu iŐin içinde olduėunu biliyorduk," dedi MűfettiŐ. "Binlerce madeni parayı piyasaya sűrdűler. Reading'e kadar izlerini takip ettik ama izlerini bűyűk bir ustalıkla silmiŐ oldukları için maalesef daha ileri gidememiŐtik. Bu da iŐlerinin ehli olduklarım gűsteriyor. Ama Őimdi, elimize geçen bu gűzel fırsat sayesinde yakalarına yapıŐabileceėiz"

Ama műfettiŐ yanılmıŐtı, űnkű bu suçluların kanunun ellerine dűŐmeye hiç niyetleri yoktu. Eyford tren istasyonuna vardığımızda, bir aėaç öbeėinin arkasından yűkselen ve çevreyi uėursuzca kaplayan kocaman bir duman bulutu gűzűműze çarptı.

Tren bizi indirip yeniden hareket etmek üzereyken "yangın mı çıkmış?" diye sordu Bradstreet.

"Evet, efendim!" dedi istasyon műdűrű.

"Ne zaman ıktı?"

"Dűn gece çıkmıŐ diye duydum efendim, ama giderek yayılıyor. Bűtűn ev alevler içinde kaldı."

"Kimin evi?"

"Dr. Becher'in."

Mühendis dostumuz araya girdi: "Söylesenize, şu Dr Becher uzun, sivri burunlu zayıf bir Alman değil mi?"

İstasyon müdürü neşeye gülmeye başladı. "Hayır efendim, Dr. Becher bir İngiliz'dir ve köyde ondan daha koca göbekli biri daha yoktur. Ama onunla kalan bir beyefendi var; özel hastasıymış anladığım kadarıyla yabancı. Görünüşe bakılırsa, okkalı bir bifteğe ihtiyacı var gibi."

İstasyon müdürü daha konuşmasını bitirmeye kalmadan hepimiz yangının olduğu yöne doğru koşmaya başlamıştık. Yol küçük bir tepeye çıkıyordu ve önümüzde, pencerelerinden ve kapısından alevler püsküren beyaz bir bina duruyordu. Bahçesinde üç itfaiye arabası alevlerle boğuşup duruyordu.

"İşte burası!" diye bağırdı Hatherley heyecanla. "İşte çakıl taşlı yol ve şunlar da içinde baygın yattığım gül fidanları. Şurada gördüğünüz ikinci kattaki pencereden atlamıştım."

"Eh, en azından onlardan intikamınızı almışsınız," dedi Holmes. "Anlaşılan gaz lambanız presin altında ezilirken ahşap duvarları tutuşturmuş. O sırada herifler heyecanla sizi kovalamakla meşgul oldukları için bunu fark edememişler. Herhalde çoktan kaçıp gitmişlerdir ama siz yine de eski dostlarınıza bir bakınsanız iyi olur."

Holmes'ün tahmini doğru çıktı. Gitmişlerdi. O günden sonra ne o güzel kadından, ne uğursuz Almandan, ne de suratsız İngiliz'den bir haber alınabilmişti. O sabah bir çiftçi, büyük sandık yüklü bir arabanın içindeki, birkaç kişiyle birlikte hızla Reading'e doğru gitmekte olduğunu görmüş. Bunun dışında başka hiçbir ize rastlanmadı. Holmes'ün müthiş zekâsı bile kaçakların nerede olduklarına dair bir ipucu bulunmasını sağlayamadı. İtfaiyeciler, içeride buldukları garip şeylere bir

hayli şaşırılmışlardı. İkinci kattaki pencere pervazında kopmuş bir insan başparmağı bulmaları şaşkınlıklarını daha da arttırmıştı. Akşama doğru, çabaları nihayet sonuç verdi ve yangını söndürdüler.

Ama çatı çökmüştü ve bütün ev öyle bir enkaza dönmüştü ki, talihsiz müşterimize o kadar pahalıya patlayan makineden, yamulmuş birkaç silindir ve demir boruların haricinde hiçbir şey kalmamıştı. Bol miktarda nikel ve kalay bulduysa da madeni paralardan eser yoktu. Anlaşılan arabayla kaçırılan büyük sandıklara istif edilmişti. Su mühendisimizin şuurunu kaybettiği bahçeden ayıldığı noktaya nasıl geldiği sorusu, bahçedeki yumuşak toprakta bulunan izler olmasa, sonsuza kadar cevap bulunamayabilirdi. Biri çok küçük, diğeri de çok büyük ayaklı iki kişi tarafından taşınmıştı. Büyük ihtimalle, ortağı kadar kötü ve ölüme susamış biri olmayan sessiz İngiliz, kadınla beraber baygın adamı tehlikeden uzaklaştırmıştı.

Londra'ya kalkan trene binerken mühendisimiz üzgün bir ifadeyle, "Yaptığım işe bak!" dedi. "Başparmağımı kaybettim yetmiyormuş gibi, elli Gine de uçtu gitti. Peki ne kazandım?"

"Tecrübe," dedi Holmes gülerek. "Bu işe yarayabilir, biliyorsun. Tek yapman gereken, hayatının sonuna kadar hatırlaman için bunu kelimelere dökmek."

Asil Bekâr

Lord St. Simon'ın evliliği ve ardından garip şekilde boşanması, talihsiz damadın içinde bulunduğu yüksek çevrelerde epey zamandır konuşulmaz olmuştu. Yeni skandallar ve onların nahoş ayrıntıları, bu dört yıllık dramla ilgili dedikoduları gölgelemişti. Bütün gerçekler halka anlatılmadığı ve dostum Sherlock Holmes'ün bu meselenin çözümünde büyük bir payı olduğu için, bu çarpıcı hikâyeyi olduğu gibi anlatmam gerektiğini düşünüyorum.

Ben evlenmeden birkaç hafta önce, Holmes'la birlikte Baker Sokağı'ndaki evi paylaşıyorduk. Dostum bir öğleden sonra gezintisinden döndüğünde masanın üzerinde onu bekleyen bir mektup buldu. O gün, aniden çıkan sonbahar rüzgârlarıyla birlikte yağmur yağmaya başlayınca ben de bütün gün evde kalmıştım. Afganistan seferinden kalan bacağımdaki Jezail kurşunu da bütün gün zonklayıp durmuştu. Rahat bir koltuğa oturmuş, bacaklarımı da birbirinin üzerine uzatmış halde bir sürü gazete okudum. Sonunda günün haberlerine doyunca gazeteleri bir kenara attım ve uyuşuk bir halde öylece uzandım. Derken masanın üzerinde duran, büyük bir taçla süslenmiş zarfa bakıp dostumun bu asil müşterisinin kim olduğunu tembel tembel merak ettim.

Holmes içeri girdiğinde, ona "Önemli bir mektubun var," dedim. "Yanlış hatırlamıyorsam, genelde sabahları balıkçılardan ve gelgit gözcülerinden başka kimseden mektup almazdın."

"Evet, çok çeşitli insanlardan mektup aldığım doğru," diye cevap verdi gülümseyerek. "Sıradan vakalar genelde daha ilginç olurlar. Bu mektup ise, gittiği yerde insanın canını sıkan veya bol bol yalan söylemesini gerektiren, münasebetsiz bir davetiye benziyor." Mührü kopartarak zarfın içindekilere baktı.

"Yok canım! İlgı çekici bir şey olabilir."

"Bir davetiye değil herhalde."

"Hayır, tam bir iş mevzusu."

"Asil bir müşteriden mi?"

"İngiltere'nin en asillerinden."

"Aziz dostum, kutlarım seni."

"Seni temin ederim Watson, müşterimin mevkisinden ziyade davası ilgilendiriyor beni. Son zamanlarda gazeteleri okuyorsun, değil mi?"

"E, tabii," dedim iç çekip köşedeki gazete yığınını işaret ederek. "Yapacak başka bir şeyim yoktu."

"Bak bu iyi; belki de bana bu vakada yardımcı olabilirsin. Ben suç haberleri ve kayıp ilanları dışında başka bir şey okumam da. Hele şu ikincisi her zaman bilgilendirici olmuştur benim için. Son haberleri yakından takip ettiysen, Lord St. Simon ve evliliği hakkında da bir şeyler okumuşsundur herhalde."

"Oo tabii, hem de büyük bir ilgiyle."

"Şahane! Elimdeki mektup Lord St. Simon'dan geliyor. Şimdi sana bu mektubu okuyacağım, sen de gazetelere bakıp bu meseleyle ilgili yazılanları aktaracaksın. Okuyorum:

"Sevgili Bay Sherlock Holmes,

Lord Backwater, fikirlerinize ve sırdaşlığınıza sonuna kadar güvenebileceğimi söyledi. Bu nedenle, evliliğimle ilgili çok acı verici bir olay hakkında size danışmaya karar verdim. Scotland Yard'dan Bay Lestrade de bu meseleyle ilgileniyor ve kendisi sizinle işbirliği yapmaya karşı çıkmayacağını, hatta bunun yararlı olacağınıza inandığını beyan etti. Öğleden sonra saat dörtte geleceğim. Eğer o vakitte başka bir randevunuz varsa ertelemenizi rica ediyorum, çünkü bu mesele çok ciddi.

Görüşmek üzere;

Robert St. Simon"

Holmes mektubu katlarken, "Grosvenor Malikâne-sinden gönderilmiş, tüy kalemle yazılmış ve asil lordumuzun sağ elinin serçe parmağına mürekkep sıçramış," dedi. "Saat dörtte demiş. Şimdi saat üç. Bir saat içinde burada olur."

"O halde senin de yardımınla meseleyi açıklığa kavuşturmak için vaktimiz var. Sen gazetelerdeki haberleri zaman sırasına göre diz. Ben de müşterimizin kim olduğuna bir bakayım." Şöminenin yanındaki raftan kırmızı kaplı bir kitap aldı. "İşte buldum," dedi, oturup, kitabı dizlerinin üstüne koyarak. "Lord Robert Walsingham de Vere St. Simon, Balmoral Dükü'nün

ikinci oğlu. 1846'da doğmuş. şu anda kırk bir yaşında ve yaşı evliliğe uygun. Bir dđnem, Kolonilerin sekreterliğini yapmış. Babası Dük, bir zamanlar Dışışleri Bakanlığı yapmış. Plantagenet soyuyla yakın akrabalığı, Tudor soyuyla da uzak akrabalığı var. Burada çok aydınlatıcı bilgiler yokmuş. Sana dđnsem iyi olur Watson, asıl bilgiler sende."

"Aradığımı kolayca buldum," dedim, "çünkü bilgiler çok yeni, hem mesele de çok çarpıcı. Fakat bir araştırma yaparken başka meselelerle rahatsız edilmekten hoşlanmadığını bildiğim için bu bilgileri sana aktarmaya çekindim."

"şu Grosvenor'daki taşıma arabası meselesinden mi bahsediyorsun? O küçük mesele halloldu bile; zaten ilk andan belliydi ne olduğu! Zahmet olmazsa, gazetelerden derlediklerini okuyabilir misin?"

"İşte ilk gözüme çarpan haber. Birkaç hafta önce Morning Post gazetesinin dedikodu köşesinde yayınlanmış. şöyle yazıyor: 'Söylentiler doğruysa Balmoral Dükü'nün ikinci oğlu Lord Robert St. Simon ile San Francisco'lu toprak sahibi Aloysius Doran'ın tek kızı Ivan Hatty Doran arasında bir evlilik ayarlandı."

"Kısa ve öz," diye araya girdi Holmes, uzun ve zayıf bacaklarını şömineye doğru uzatarak.

"Aynı haftanın sosyete gazetelerinden birinde konuya daha geniş yer veren bir haber var. şöyle diyor: 'Çok yakında evlilik piyasasında da koruma çağrısı yapılacak, çünkü şimdiki serbest piyasa ilkesi, kendi iç piyasamızın aleyhine gelişiyor. Büyük Britanya'nın soylu zatlarını teker teker Atlantik'in karşı yakasındaki kuzenlerimize kaptırıyoruz. Bu albenili istilacılar, geçen hafta yeni bir ganimet daha ele

geçirdiler. Aşk tanrısının oklarına yirmi yıldır direnen Lord St. Simon, sonunda pes etti ve Kaliforniya'lı bir milyonerin büyüleyici kızı Hatty Doran'la yakında evleneceklerini açıkladı. Westbury House kutlamalarında zarif bedeni ve etkileyici yüzüyle dikkatleri üzerine çeken Bayan Doran evin tek çocuğu ve çeyizinin altı haneli rakamlara ulaşacağı söyleniyor. Balmoral Dükü'nün son birkaç yıldır tablolarını satmak zorunda kaldığı ve Lord St. Simon'ın Birchmoor'da küçük bir arazi dışında kendine ait hiçbir serveti olmadığı için, bu evlilikten kârlı çıkacak olanın sadece Kaliforniyalı bayan olmadığı kesin."

"Başka bir şey var mı?" diye sordu Holmes esneyerek.

"Evet, haber bol. Sabah gazetesinde habere Hannover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'nde sade bir tören yapılacağı, törene sadece birkaç yakın dostun çağrılacağı ve kutlamanın, Bay Aloysius Doran'ın yeni satın aldığı Lancaster'deki evinde düzenleneceği de eklenmiş. İki gün sonra ise, yani geçen Çarşamba, kısa bir ilanla düğünün yapılmış olduğu ve balayının Lord Backwater'in Petersfield'daki evinde geçirileceği bildiriliyor. Gelin kaybolmadan önceki bütün haberler bunlar."

"Neyden önceki?" diye sordu Holmes irkilerek.

"Gelin kaybolmadan önceki."

"Ne zaman kaybolmuş?"

"Düğünden sonraki ilk sabah."

"Gerçekten mi? Bak şimdi olay ilginç bir hal almaya başladı; e biraz da dramatik."

"Evet, biraz sıra dışı olması beni de etkiledi."

"Genellikle ya törenden önce ya da balayı sırasında kaybolurlar. Böylesine ilk kez rastlıyorum. Rica etsem, ayrıntıları anlatır mısınız?"

"Ama çok eksik olduklarını söylemeliyim."

"Belki gerisini biz tamamlarız."

"Dünkü sabah gazetelerinden birinde çıkan bir haber, hadiseyi çok iyi aktarıyor. Başlığı şöyle:

" 'Meşhur Düğünde Tuhaf Hadise':

" 'Lord St. Simon'ın ailesi, evliliğiyle ilgili olarak meydana gelen garip ve üzücü olaylar yüzünden zor günler geçiriyor. Dün gazetelerde de ilan edilen tören, evvelsi sabah yapıldı; ama bir süredir ortalıkta dolaşan dedikoduların iç yüzü daha yeni yeni ortaya çıkıyor. Yakınları olayı gizlemeye çalışsa da, hadise halkın dikkatini o kadar çekti ki artık olanları örtbas etmek imkânsız.

" 'Hanover Meydanı'nda bulunan St. George Kilisesi'nde yapılan çok sade törene, gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral Düşesi, Lord Backwater, Lord Eustace ve Leydi Clara St. Simon (damadın erkek ve kız kardeşleri) ve Leydi Alicia Whittington dışında kimse katılmadı. Törenden sonra, herkes Bay Aloysius Doran'ın Lancaster'daki evinde hazırlanan kahvaltıya gitti. İsmi bilinmeyen bir kadının, Lord St. Simon'la ilgili bazı iddiaları olduğunu söyleyerek eve girmeye çalışması üzerine küçük bir kargaşa çıktığı söyleniyor. Kadın uzun ve zorlu çabalardan sonra uşaklar tarafından uzaklaştırılmış. Şans eseri eve bu münasebetsiz

olaydan önce giren gelin konuklarla kahvaltuya oturmuş ama aniden rahatsızlandığını söyleyerek odasına çıkmış. Uzun süre dönmeyince çıkan homurtular üzerine babası ona bakmaya gitmiş. Fakat hizmetçiler, kızın odaya kısa bir süreliğine uğradığını, bir ceket ve bir bone alarak acele aşağı indiğini söylemişler.

Kapıcılardan biri, bir kadının evden ayrıldığını gördüğünü ama diğerleriyle birlikte olduğunu düşündüğü için onun gelin olmasına ihtimal vermediğini belirtmiş. Bay Aloysius Doran, kızının kaybolduğuna emin olunca damatla birlikte hemen durumu polise bildirmiş. Bu garip hadiseyi aydınlatmak için derhal soruşturma açılmış. Ne var ki geçen geceye kadar kayıp bayanın nerede olduğuna dair hiçbir bilgi alınamamış. Olayda bir bit yeniği olduğuna dair söylentiler var. Polis evin girişinde kargaşa yaratan kadını tutuklamış. Bu kadının, kıskançlık veya başka bir nedenle gelinin garip kayboluşunda parmağının olabileceğinden şüpheleniliyor."

"Hepsi bu kadar mı?"

"Bir başka sabah gazetesinde küçük bir haber daha var."

"Oku bakalım."

"Olay çıkaran Bayan Flora Miller'ın tutuklandığı yazıyor. Eskiden Allegro'da dansözlük yaptığı ve damadı birkaç yıldır tanıdığı öğrenilmiş. Gazetelerde daha fazla ayrıntı yok. Gerisi sana kalıyor artık."

"Son derece ilginç bir vaka gibi görünüyor. Dünyada kaçırmam bunu. Ama kapı mı çalınıyor ne? Saat dördü biraz geçtiğine göre bu gelen asil müşterimiz olmalı. Gitmeyi

aklından bile geçirme Watson, en azından hafızamı sınamak için bir tanığa ihtiyacım var."

Hizmetçi çocuk kapıyı açarak; misafirimizi "Lord Robert St. Simon," diye takdim etti. Dik burunlu solgun yüzünde hoş ve kültürlü bir ifade vardı. İnsanları yönetmeyi ve emrine amade kılmayı iyi bildiğini gösteren kararlı iri gözleriyle bir beyefendi girdi içeri. Hareketleri canlıydı. Hafif kamburu ve yürürken bükülen dizleriyle genel görünüşü vaktinden önce yaşlanmış bir adam gibi gösteriyordu onu. Şapkasını çıkarınca, saçlarının uçlardan beyazladığı ve keli belli oldu. Geniş yakaları, siyah frakı, beyaz ceket, sarı eldivenleri, deri ayakkabıları ve açık renk tozluklarıyla havai denecek kadar özenli bir giyim tarzı vardı. Yavaşça odaya girdi ve kafasını soldan sağa çevirdi. Bir yandan da sağ elindeki sarı renkli gözlük zincirini sallıyordu.

"İyi günler Lord St. Simon," dedi Holmes, ayağa kalkıp misafirin önünde eğilerek. "Lütfen hasır sandalyeye oturunuz. Dostum ve meslektaşım Dr. Watson'ı takdim edeyim. Şömineye biraz yaklaşın da bu meseleyi konuşalım."

"Sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, benim için çok üzücü bir hadise bu Bay Holmes. Fena haldeyim. Daha önce de buna benzer hassas vakaları çözmüş olduğunuzu duydum, fakat herhalde hiçbiri bu vaka gibi asil bir topluluğu ilgilendirmiyordu."

"Aksine."

"Efendim?"

"Böyle bir topluluktan son müşterim bir kraldı."

"Aa, gerçekten mi? Bilmiyordum. Hangi kral?"

"İskandinavya Kralı."

"Olamaz! O da mı karısını kaybetti?"

"Takdir edersiniz ki," dedi Holmes yumuşak bir tonla, "müşterilerimin vakalarında gizlilik prensibim vardır. Sizin için de geçerli bu."

"Elbette! Çok doğru! Çok doğru! Özür dilerim. Benim meseleme gelince; bir fikir oluşturabilmeniz için her türlü bilgiyi vermeye hazırım."

"Teşekkür ederim. Şimdiye kadar basına yansıyanları öğrendim. Sanırım gelinin kaybolmasıyla ilgili şu haber doğru."

Lord St. Simon gazeteye şöyle bir göz attı. "Evet, buraya kadar hepsi doğru."

"Ama bir varmak için bundan fazlası gerekiyor. Size yönelteceğim sorulara vereceğiniz cevaplarla bir sonuca ulaşmayı umuyorum."

"Lütfen buyurun."

"Bayan Hatty Doran ile ilk kez nerede tanıştınız?"

"Bir yıl önce San Francisco'da."

"Amerika'da seyahatte miydiniz?"

"Evet."

"O zaman mı nişanlandınız?"

"Hayır."

"Öyleyse ilişkiniz arkadaşçaydı."

"Onunla birlikteyken çok eğleniyordum, o da bunu görüyordu."

"Babası çok mu zengin?"

"Pasifik'in en zengin adamı olduğu söyleniyor."

"Servetini nasıl yapmış?"

"Madencilikten! Birkaç yıl öncesine kadar hiçbir şeyi yokmuş. Sonra altın bulunca, yatırım yapmış ve çuvallar dolusu para kazanmış."

"Peki, genç hanımefendinin, yani karınızın karakteri hakkındaki izleniminiz nedir?"

Asil misafirimiz gözlüklerini daha hızlı sallamaya başlamıştı. Sonra gözlerini ateşe çevirdi. "Bakın Bay Holmes," dedi, "babası zengin olmadan önce karım yirmili yaşlarındaymış. O dönem boyunca maden kamplarında, ormanlarda, dağlarda dolaşarak büyümüş; dolayısıyla eğitimini okuldan değil, doğadan almış. Hani erkek Fatma denilen cinsten, sağlam yapılı, yabani ve özgür, geleneklere aldırmayan biri; çok coşkulu ve sabırsız bir mizacı var. Çabucak karar verir ve kararlarını korkusuzca hayata geçirir. Ne var ki, özünde soylu bir kadın olduğunu bilmesem,"- hafifçe öksürdü - "ona şerefle taşıdığım soy ismimi vermezdim. Kendini kahramanca feda edebilecek onuruna düşkün bir kadın o."

"Yanınızda bir fotoğrafı var mı?"

"Evet, bir tane getirdim." Bir madalyonu açıp kadının çok sevimli yüzünü gösterdi. Bir fotoğraf değil, fildişinden bir minyatürdü. Ressam, kadının parlak siyah saçlarını, kocaman siyah gözlerini ve ağzını güzelce ortaya çıkarmıştı. Holmes minyatürü uzun uzun dikkatlice inceledi, sonra madalyonu kapatıp Lord St. Simon'a geri uzattı.

"O zaman, genç hanımefendi Londra'ya geldiğinde ilişkinizi tazelediniz, öyle mi?"

"Evet. Babası en son Londra'ya gelirken onu da getirmişti. Birkaç kez buluştuk, nişanlandık ve şimdi de evliyiz."

"Hatırı sayılır pahada bir çeyiz de getirdi sanırım."

"Evet, ama ailem için alışılmadık bir miktar değil."

"Ve tabii, evlilik fiilen gerçekleştiği için bu size kalıyor."

"Aslında bunu hiç araştırmadım."

"Kesin öyledir. Bayan Doran'ı törenden önce gördünüz mü?"

"Evet."

"Neşeli miydi?"

"Hem de nasıl. Geleceğimiz hakkında konuşup duruyordu."

"Gerçekten mi? Bakın bu çok ilginç. Peki, ya düğün sabahı?"

"Olabildiğince neşeliydi, en azından tören sonrasına kadar."

"Onda bir değişiklik fark ettiniz mi?"

"Aslına bakarsanız, onu ilk kez bu kadar huysuz görüyordum. Ama bu, konumuzla ilgisi olmayan önemsiz bir

husus. "

"Rica ederim devam edin, her şeyi anlatın bize."

"Ah, yaptığı çocukça idi. Koridordan geçerken elindeki buketini düşürdü, tam ön sıradaydı ve buket sıraya düştü. Haliyle anlık bir gecikme oldu ama sırada oturan bir beyefendi buketi alarak hemen karıma uzattı. Yani önemsiz bir olaydı ama ona bu mevzuyu açtığımda beni tersledi ve eve giderken yol boyunca anlaşılmaz bir şekilde surat asıp durdu."

"Gerçekten mi? Sıradan bir beyefendi olduğunu söylemişsiniz. Demek ki halktan birileri de vardı orada."

"Evet. Kilise açıkken onları dışarı çıkarmak imkânsızdır."

"Bu beyefendi karınızın arkadaşlarından biri miydi?"

"Hayır, hayır; nezaket gereği beyefendi diyorum, yoksa oldukça sıradan görünüyordu. Orada olduğunu fark etmemiştim bile. Ama konudan biraz uzaklaşmıyor muyuz?"

"Leydi St. Simon törenden çıktığında eski neşesini kaybetmişti demek. Babasının evine gittiğinizde ne yaptı?"

"Hizmetçiyle konuştuğunu gördüm."

"Hizmetçisi kim?"

"Adı Alice. O da Amerikalı. Kaliforniya'dan gelirken onu da getirmişler."

"Özel bir hizmetçi mi?"

"Sayılır. Karım ona fazla serbestlik tanıyormuş gibi geldi bana. Zaten Amerika'da bu tip şeylere daha farklı gözle bakıyorlar."

"Bu Alice ile ne kadar konuştu?"

"Sadece birkaç herhalde. Ben o anda başka şeylerle ilgileniyordum."

"Ne konuştuklarını duymadınız mı?"

"Leydi St. Simon 'bir damar kapmak' tabirini sarf ediyordu. Argo konuşmaya alışıktır. Ne demek istediğini anlamamıştım."

"Amerikan argosu bazen çok şey anlatabilir. Peki, karınız hizmetçisiyle konuşması bittikten sonra ne yaptı?"

"Kahvaltı odasına gitti."

"Kolunuza girmiş miydi?"

"Hayır, tek başınaydı. Böyle küçük meselelerde başına buyruk hareket eder. Derken masaya oturalı daha on dakika bile olmamıştı ki, aceleyle ayağa kalktı, ağzında birkaç özür geveledi ve odadan çıkıp gitti. Bir daha da geri dönmedi."

"Fakat anladığım kadarıyla şu hizmetçi Alice, hanımefendinin odasına çıktığını, gelin elbisesini değiştirdiğini ve bir bone takarak dışarı çıktığını söylüyor, değil mi?"

"Aynen öyle. Sonrasında da karım, o sabah Bay Doran'ın evinde olay çıkaran, şimdi de gözaltında bulunan Bayan Flora Müler'la birlikte Hyde Park'ta yürürken görülmüş."

"Aa, evet. Ben de size bu genç kadın ve onunla ilişkiniz hakkında birkaç soru soracaktım."

Lord St. Simon omuzlarım silkip kaşlarını kaldırdı. "Birkaç yıldır dostça bir ilişkimiz vardı onunla, hem de çok dostça olduğunu söyleyebilirim. Allegro'da çalışırdı. Ben ona cömertçe davranmıştım, o da benden hiç şikâyetçi olmamıştı ama kadınları bilirsiniz işte Bay Holmes. Flora küçük sevimli bir hanımdı ve bana çok sadıktı ama aşırı derecede dik kafalıydı. Evlenmek üzere olduğumu öğrenince bana korkunç mektuplar yazmaya başladı. Doğrusu töreni o kadar sade yapmamızın bir nedeni de kilisede bir skandal çıkmasından endişelenmemdi. Biz törenden geri döndükten sonra, evin kapısına geldi ve içeri girmeye çalıştı. Çok kaba bir dille konuşmaya, hatta karıma tehditler savurmaya başladı; ama ben bunların olacağını tahmin ettiğim için hazırlıklıydım. Önceden çağırdığım iki sivil polis onu dışarı çıkardı. Olay çıkarmanın bir işe yaramayacağını görünce sesini kesti."

"Karınız bütün bunları duydu mu?"

"Hayır, neyse ki duymadı."

"Sonra da bu aynı kadınla yürürken mi görüldü?"

"Evet. Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in de ciddi bulduğu nokta burası. Flora'nın karımı kandırarak dışarı çıkarttığını ve ona korkunç bir tuzak kurduğunu düşünüyorlar."

"Bu olabilir."

"Siz de mi öyle düşünüyorsunuz?"

"Ben öyle bir şey söylemedim. Ama sizce de bu mümkün değil mi?"

"Flora karıncayı bile incitemez."

"Ama kıskançlık insanın karakterini garip bir şekilde değiştirebilir. Lütfen söyleyin, siz ne düşünüyorsunuz?"

"Ben buraya çözüm bulmaya geldim, teorilerimi anlatmaya değil. Size bildiğim bütün gerçekleri anlattım. Ama yine de fikrimi soruyorsanız, düğün heyecanı ve çok seçkin bir topluluğa girmiş olduğunu fark etmesi, karımda sinirsel bir rahatsızlık yaratmış olabilir."

"Kısacası aklını oynattı mı diyorsunuz?"

"Sırt çevirdiği şeyleri hesaba katınca, başka bir açıklama gelmiyor aklıma."

"Tabii, sizinki de makul bir hipotez," dedi Holmes, gülümseyerek. "Pekâlâ, Lord St. Simon, ben öğreneceklerimi öğrendim sanırım. Son bir sorum olacak: Kahvaltı masasında oturduğunuz yerden, pencereden dışarıyı görebiliyor muydunuz?"

"Yolun diğer ucunu ve parkı görebiliyorduk."

"Demek öyle. O zaman sizi daha fazla alıkoymayalım. Sizinle daha sonra yine haberleşeceğiz."

"Umarım şansınız yaver gider de bu sorunu çözersiniz," dedi misafirimiz ayağa kalkarak.

"Çözdüm bile."

"Ne? Ne dediniz?"

"Çözdüğümü söyledim."

"Karım nerede o zaman?"

"Yakında öğreneceğim bir ayrıntı bu."

Lord St. Simon kafasını salladı. "Ne yazık ki bu vaka sizinkinden veya benimkinden daha zeki bir zihni gerektiriyor," dedi ve önümüzde görkemli bir şekilde eğilerek odadan çıktı.

"Lord St. Simon kendini benimle aynı kefeye koyarak onurlandırdı beni. Bütün bu sorgulamadan sonra bir viski soda ve bir puroyu hak ettim herhalde. Misafirimiz buraya gelmeden önce meseleyi kafamda çözmüştüm zaten."

"Azizim Holmes!"

"Daha önce de benzer vakalarla karşılaşmıştım, ama hiçbiri bunun kadar ani gelişmemişti. Bütün incelemelerim sonunda tahminim kesinlik kazandı."

"E, senin duyduklarını ben de duydum."

"Fakat bana çok yardımı dokunan önceki vakalardan haberdar değilsin sen. Birkaç yıl önce Aberdeen'de ve Fransa-Prusya savaşından sonra da Münih'te buna benzer şeyler olmuştu. Bu da o tip vakalardan biri. Dur, bak kim gelmiş. İyi günler Lestrade! Masanın üzerinde boş bir bardak ve puro seni bekliyor."

Resmi dedektif kendisine denizci havası veren geniş yakalı kısa paltosu ve kravatıyla çıkagelmişti. Elinde siyah keten bir torba vardı. Kısa bir selamdan sonra oturdu ve kendisine sunulan puroyu yaktı.

"Nasıl gidiyor hayat?" diye sordu Holmes, gözleri parlayarak. "Keyifsiz görünüyorsun."

"Evet, pek keyfim yok. Şu lanet St. Simon vakası. Bir türlü işin içinden çıkamıyorum."

"Sahiden mi? Beni şaşırtıyorsun."

"Böylesine karmâşık bir vakaya hiç rastlamamıştım? Sanki bütün ipuçları parmaklarımın arasından kayıp gidiyor. Bütün gün üzerinde çalışıp durdum."

"Ve bu yüzden ıslanmışsın," dedi Holmes, elini müfettişin omzuna koyarak.

"Evet, parkı araştırıyorduk."

"Tanrı aşkına, neden?"

"Leydi St. Simon'ın cesedini aradık."

Sherlock Holmes, sandalyesine yaslanarak kahkahalarla güldü.

"Trafalgar Meydanı'ndaki çeşmenin altını da kazdınız mı?" dedi.

"Neden ki? Ne demek istiyorsun?"

"İki durumda da bu hanımefendiyi bulma ihtimaliniz aynı da ondan."

Lestrade dostuma kızgın bir bakış attı. "Galiba her şeyi biliyorsunuz!" dedi.

"Ah, sadece gerekli bilgileri duyunca son kararımı verdim."

"Sahiden mi? Peki, parkı araştırmak boşuna mıydı?"

"Sanırım."

"Peki, o zaman nasıl oldu da bunları orada bulabildik?" Konuşurken çantasını açıp içinden beyaz ipekten bir gelinlik, bir çift saten ayakkabı, bir buket ve bir duvak çıkardı. Hepsi

de suda durmaktan sıırıslıklam olmuş ve solmuştu. "Ha, bir de bu var," dedi, hepsinin üstüne bir düğün yüzüğü koyarak. "İşte size çözmanız gereken bir bilmece Bay Holmes."

"Evet, öyle!" dedi dostum mavi yüzüğü havaya fırlatarak. "Bunları kanalizasyonda mı buldunuz?"

"Hayır. Parkın bir köşesinde bulduk. Onun elbiseleri olduğunu anlayınca da cesedin uzakta olamayacağını düşündüm."

"Aynı parlak akıl yürütmeye, her insanın cesedi gardırobunun yakınlarında bulunur diyebiliriz. Rica etsem söyler misiniz, bununla nereye varmak istiyorsun?"

"Şu kaybolma hadisesinde Flora Miller'ın payını ortaya çıkarmak istiyorum."

"Ne yazık ki bu çok zor."

"Sahiden öyle mi düşünüyorsun?" diye atıldı Lestrade, biraz imalı bir şekilde. "Holmes, ne yazık ki çıkarımlarım yapmakta pek iyi değilsin. Şu kısacık süre içinde bile iki gafın oldu. Bu elbisenin Flora Miller'la ilişkisi var."

"Nasıl bir ilişkiymiş?"

"Elbisenin cebinde bir paket var. Paketin içinde de bir kart kutusu var. Kart kutusunda da bir not." Notu önündeki masaya açtı. "Şunu dinle: 'Her şey hazır olduğunda beni görürsün. Hemen gel. F.H.M.' Şimdi, bana kalırsa Flora Miller, Leydi St. Simon'ı kandırarak dışarı çıkarttı ve işbirlikçileriyle onu kaçırdılar. İsmının baş harfleriyle imzaladığı bu notu kapıda usulca cebine sıkıştırdı ve dışarı çıkmasını sağladı."

"Harika, Lestrade," dedi Holmes gülerek. "Gerçekten çok iyisin. Şuna bir de ben bakayım." Notu umursamaz bir tavırla aldı ama sonra dikkatle incelemeye başladı. Sonunda neşeyle bağırdı. "Sahiden çok önemli bu," dedi.

"Öyle mi dersin?"

"Kesinlikle. Kutlarım seni."

Lestrade kazandığı zaferin coşkusuyla ayağa kalkıp Holmes'ün yanına gitti. Başını eğip nota baktı. "Ama," diye bağırdı, "yanlış tarafına bakıyorsun!"

"Tam tersine, doğru tarafı bu."

"Doğru tarafı mı? Delirdin mi? Not öbür tarafa yazılmış işte."

"Ama bu tarafında da bir otel faturasının bir parçası görülüyor. Dikkat çekici."

"Önemli bir şey yok ki. Ben de gördüm," dedi Lestrade. "4 Ekim, oda 8 şilin, kahvaltı 2 şilin 6 peni, kokteyl 1 şilin, öğle yemeği 2 şilin 6 peni, bir bardak şarap 8 peni.' Başka da bir şey yok."

"Olabilir. Ama yine de önemli. Nota gelince, o da önemli elbette, en azından ismin baş harfleri. Tekrar kutlarım seni."

"Yeterince zaman kaybettim," dedi Lestrade ayağa kalkarken. "Ben sıkı çalışırım; öyle, şöminenin başında oturup teori geliştirmem. İyi günler Bay Holmes. Bakalım bu meseleyi önce kim çözecek." Elbiseleri toplayıp çantaya tıktırarak kapıya yöneldi.

"Son bir ipucu vereyim sana Lestrade," dedi Holmes, rakibi kapıdan çıkarırken. "Vakanın asıl çözümünü söyleyeyim sana. Leydi St. Simon hikâye. Öyle biri yok; hiç de olmadı."

Lestrade dostuma üzgün bir ifadeyle baktı. Sonra bana döndü, eliyle alnına vurdu, başını üç kez salladı ve çıkıp gitti. Dış kapıyı henüz kapatmıştı ki Holmes da ayağa kalkarak paltosunu giydi. "Bay Lestrade çalışma konusunda haklı," dedi, "o nedenle Watson, seni bir süre daha gazetelerinle baş başa bırakacağım."

Sherlock Holmes gittiğinde saat beşi geçiyordu ama benim yalnız kalacak vaktim olmamıştı pek, çünkü aradan bir saat geçmeden elinde büyük bir kutuyla bir adam çıkageldi. Yanında getirdiği gençle birlikte kutuyu açarak odamızın sade maun masasının üstüne nefis bir sofraya kurmaya başladılar. Şaşırıp kalmıştım.

Sülün, kaz ciğeri ezmesi, çulluk ve antika şişeler içinde şaraplardan oluşan şatafatlı mönü krallara layıktı. Ziyaretçilerim, masayı donattıktan sonra, ziyafetin parasının ödendiğini ve bu adrese ısmarlandığını söyleyip başka tek laf etmeden, Bin Bir Gece Masallarındaki cinler misali geldikleri gibi gittiler.

Sherlock Holmes dokuzdan önce çevik adımlarla odaya girdi. Ciddi görünüyordu ama gözlerinde gördüğüm ışık, vardığı sonuçlarda yanılmamış olduğunu gösteriyordu.

"Demek sofrayı hazırlamışlar," dedi ellerini ovuşturarak.

"Misafirlerin var galiba. Sofra beş kişilik de."

"Evet, bazı misafirlerimiz olacak galiba," dedi. "Lord St. Simon'ın henüz gelmemiş olmasına da şaşırdım aslında. O da nesi? Bu duyduklarım onun ayak sesleri olmalı."

Gerçekten de öğlende gelen müşterimiz aceleyle içeri daldı. Gözlüklerini her zamankinden daha hızlı sallıyordu ve aristokrat yüzünde rahatsız bir ifade vardı.

"Mesajımı aldınız demek," dedi Holmes. "Evet ve itiraf etmeliyim ki yazdıklarınız beni çok şaşırttı. Bütün bunların doğru olduğuna emin misiniz?"

"Evet."

Lord St. Simon bir sandalyeye çöktü ve elini alnına götürdü.

"Aile fertlerinden birinin böyle küçük düşürüldüğünü duyunca, dük ne diyecek acaba?" diye söylendi kendi kendine.

"Tam bir talihsizlik. Küçük düşme konusunda da pek emin değilim."

"Ama siz farklı bir açıdan bakıyorsunuz."

"Kimseyi suçlu bulamıyorum. Yöntemi utanç verici olsa da hanımefendinin başka şansı yoktu bence. Ona akıl verecek birisi olsaydı..."

"Küçük düşürüldüm, bayım, alenin küçük düşürüldüm," dedi Lord St. Simon, parmaklarıyla masaya vurarak.

"Bu zavallı kızı bağışlamalısınız. Başına gelenler pişmiş tavuğun başına gelmez."

"Kesinlikle affetmem. Çok kızgınım. Utanç verici bir şekilde kullanıldım."

"Galiba kapı çalıyor," dedi Holmes. "Evet, yukarı çıkanlar var. Sizi tek başıma ikna etmekte zorlanırım diye bir iki destekçi çağırmıştım Lord St. Simon." Dostum kapıyı açtı ve içeriye bir hanım ile bir beyefendiyi buyur etti. "Lord St. Simon," dedi, "tanıştırıyorum; Bay ve Bayan Francis Hay Moulton. Hanımefendiyi zaten tanıyor olmalısınız."

Müşterimiz, gelenleri görünce koltuğundan fırladı ve ayakta dimdik dikildi. Gözlerini yere dikti, elini redingotunun göğsüne götürdü. Onuru zedelenmiş adam portresi çiziyordu. Kadın ileri doğru çevik bir adım atarak elini Lorda uzattıysa da o, başını kaldırmamakta ısrar etti. Kadının yalvaran yüz ifadesine karşı koymak zordu.

"Bana kızgınsın Robert," dedi. "Bu konuda haklısın da."

"Rica ederim, özür dileme," dedi Lord St. Simon acıyla.

"Ah, evet, sana gerçekten çok kötü davrandığımı biliyorum. Gitmeden önce seninle konuşmalıydım ama öylesine sersemlemiştim ki, Frank'i burada tekrar görünce ne yapacağımı ve ne diyeceğimi bilemedim. Kilisede düşüp bayılmışım."

"Belki de bu meseleyi baş başa konuşmak istersiniz Bayan Moulton?"

"Bana sorarsanız," diye söze girdi garip beyefendi, "bu meselede zaten gizli saklı bir şey kalmadı artık. Ben kendi adıma, herkesin bunları duymasını istiyorum." Kısa boylu,

ince yapılı, esmer bir adamdı. Tıraşlı ve keskin hatlı yüzünde uyanık bir ifade vardı.

"Öyleyse tüm hikâyemizi dosdoğru anlatalım," dedi hanımefendi. "Frank ile ben, 1884'te Rockies yakınlarında, babamın çalıştığı McQuire madeninde tanıştık. Sonra da nişanlandık. Derken babam zengin bir damar bulup çok para kazanmaya başlarken zavallı Frank bir şey çıkaramamıştı. Babam zenginleştikçe Frank de yoksullaşıyordu; babam sonunda bu nişan meselesini bir daha duymak istemediğini söyleyerek beni Frisco'ya götürdü. Fakat Frank hemen pes etmedi; beni oraya kadar takip etti ve biz, babamdan gizli gizli görüşmeye devam ettik. Babam duysaydı deliye dönerdi herhalde; bu nedenle her şeyi aramızda halletmeye karar verdik. Frank, geri dönüp altın bulacağını ve babam kadar zengin olmadan geri dönmeyeceğini söyledi. Buna karşılık ben de onu ölene kadar bekleyeceğime ve o hayatta olduğu sürece başka biriyle asla evlenmeyeceğime söz verdim. 'Öyleyse neden hemen şimdi evlenmiyoruz,' dedi, 'böylece ben de senden emin olurum ve buraya dönene kadar da senin kocan olduğunu iddia etmem.' Böylece konuşup anlaştık ve bir rahibin huzurunda evlendik; sonra da Frank altın aramaya gitti, ben de babamın yanına döndüm.

"Sonra Frank'in Montana'da olduğunu, oradan Arizona'ya geçtiğini öğrendim. Derken New Mexico'dan yazdı bana. Bir gün, gazetede yer alan uzun bir haberde bir madenci kampının Apaçiler tarafından basıldığını ve öldürülenlerin arasında Frank'in de olduğunu okudum. Bu haberi okur okumaz bayılmışım. Sonraki aylarda da hastalıktan yatağa düştüm. Babam iyi olmadığımı düşünerek Frisco'nun bütün doktorlarına gösterdi beni. Bir yıldan fazla bir süre hiç haber

alamayınca Frank'in gerçekten öldüğüne inandım. Sonra Lord St. Simon, Frisco'ya geldi, biz Londra'ya gittik, sonunda da bir evlilik ayarlandı. Babam her şeyden gayet memnundu ama ben hep zavallı Frank'in kalbimdeki yerini yeryüzündeki hiç kimsenin dolduramayacağını hissediyordum.

"Her şeye rağmen Lord St. Simon'la evlenseydim evlilik görevlerimi kesinlikle yerine getirirdim. Aşkımıza söz geçiremiyoruz ama hiç değilse davranışlarımızı kontrol edebiliriz. Ona iyi bir eş olma niyetiyle kiliseye gittim. Kilisede Frank'i gördüğümde neler hissettiğimi tahmin edebilirsiniz. Ön sırada durmuş bana bakıyordu. Başlangıçta onu hayalet sandım, ama dönüp tekrar baktığımda hâlâ orada durduğunu gördüm. Gözlerinde, onu gördüğüme sevinip sevinmediğimi soran meraklı bir bakış vardı. O anda nasıl oldu da düşüp bayılmadım hayret ediyorum. Çevremdeki her şey dönüp durmaya başladı. Rahibin sözleri kulağımda vızıldıyordu. Ne yapacağımı bilemiyordum. Töreni durdurup bir olay mı çıkarmalıyım? Ona yeniden baktım; ne düşündüğümü anlamış gibiydi, çünkü parmağını dudaklarına götürmüş susmamı işaret ediyordu. Sonra onun bir kâğıt parçasına bir şeyler karaladığını gördüm ve bana bir not yazdığını anladım. Onun oturduğu sıranın önünden geçerken elimdeki buketi ona doğru düşürdüm ve o, çiçekleri bana geri uzatırken notu da elime sıkıştırıverdi. Bana işaret verdiği zaman onunla gidip gitmeyeceğimi soran kısacık bir nottu. Ona karşı sorumluluğumdan hiç şüphe duymadığım için istediği her şeyi yapmaya hazırdım.

"Eve döndüğüm zaman, Frank'i Kaliforniya'dan tanıyan hizmetçime olanları anlattım ve ağzını sıkı tutmasını, sadece birkaç eşya ve elbise hazırlamasını söyledim. Lord St.

Simon'la konuşmam gerekirdi biliyorum ama annesi ve diğer o seçkin insanların önünde bunları konuşmaktan çekindim. Önce kaçmaya, daha sonra da her şeyi anlatmaya karar verdim. Masaya oturalı daha on dakika geçmemişti ki pencereden yolun öbür yanında duran Frank'i gördüm. Bana işaret etti ve parkın içine doğru yürümeye başladı. Masadan sıvıştım, yukarı çıkıp eşyalarımı aldım ve onun peşinden gittim. Karşıma çıkan kadın Lord St. Simon'la ilgili bir şeyler anlatmaya çalışıyordu; az da olsa duyduklarımdan anladığım kadarıyla eski evliliğiyle ilgili bir sırdan bahsediyordu. Neyse ki ondan kurtulmayı başardım ve kısa bir süre sonra Frank'le buluştum. Beraber bir faytona binerek Gordon Meydanı'ndaki bir eve gittik. Onca yıl bekledikten sonra gerçek evliliğimi yapmıştım işte. Frank her şeyi anlattı. Apaçilere esir düşüp kaçmış; Frisco'ya gelmiş, hayatından umudumu kestiğimi öğrenmiş, İngiltere'ye gitmiş ve beni sürekli takip etmiş. Sonunda ikinci düğünümün sabahında da beni bulmuş.

"Bir gazetede görmüştüm," diye açıkladı Amerikalı. "Kendisinin ve kilisenin ismi verilmişti ama hanımefendinin nerede yaşadığı belirtilmemişti."

"Sonra ne yapacağımızı konuşmaya başladık. Frank her şeyin açık seçik olmasından yanaydı ama ben o kadar utanıyordum ki, ortalıktan kaybolup onları bir daha görmemenin en iyisi olacağını düşündüm. Babama, hayatta olduğumu bildiren bir telgraf çekmem yeterdi. O kahvaltı masasında oturmuş dönmemi bekleyen lortları ve leydileri düşünmek tüylerimi ürpertiyordu. Bunun üzerine Frank, izime bir daha rastlanılmasın diye düğün giysilerimden bir bohça yapıp kimsenin bulamayacağı bir yere attı. Bay Holmes, akşama doğru gelmeseydi -ki bizi nasıl bulabildiğini hâlâ

anlamış değilim - biz yarın Paris'e gitmiş olacaktık. Kendisi benim yanıldığımı, Frank'in haklı olduğunu ve eğer her şeyi gizli tutarsak büyük bir hata yapacağımızı anlattı. Sonra Lord St. Simon'la baş başa bir görüşme yapmamızı teklif edince, biz de hemen buraya geldik. İşte gerçekleri öğrendin Robert. Sana acı verdiğim için çok üzgünüm. Umarım hakkımda çok kötü şeyler düşünmezsin."

Lord St. Simon bu uzun hikâyeyi sert tavrını yumuşatmadan, kaşları çatık, dudakları sımsıkı kapalı bir halde dinlemişti.

"Affedersiniz," dedi, "ama özel ilişkilerimi böyle toplum önünde tartışmak hiç âdetim değildir."

"Peki, beni affedecek misin? Ayrılmadan önce elimi sıkacak mısın?"

"Ah tabii, eğer seni mutlu edecekse." Elini uzattı ve kendisine uzatılan eli soğukça sıktı.

"Keşke," dedi Holmes, "dostane bir akşam yemeğinde bize eşlik etseniz."

"Benden çok şey istiyorsunuz," diye yanıtladı Lord. "Bu son gelişmeleri kabullenmek zorunda kalmış olabilirim ama olanlardan sonra oturup eğlenmemi beklemeyin benden. Hepinize iyi geceler dileyip gitsem iyi olacak." Önümüzde saygıyla eğilerek odadan çıktı.

"Hiç değilse siz bize eşlik edin," dedi Sherlock Holmes. "Bir Amerikalıyla tanışmaktan her zaman zevk duymuşumdur, Bay Moulton. Vaktiyle bir monarşinin yaptığı ahmaklıkların ve birkaç bakanın yaptığı hataların, gelecekte çocuklarımızın

aynı dünya ülkesinin vatandaşları olarak ortak bir bayrak altında yaşamalarını engelleyemeyeceğine inanıyorum."

Misafirlerimiz gittikten sonra "Çok ilginç bir vaka oldu," diye söze girdi Holmes. "Zira ilk bakışta anlaşılmaz görünen bir meselenin ne kadar basit bir açıklamasının olabileceğini apaçık gösteren örnek bir vaka bu. Genç kadının anlattığı olaylar zinciri ne kadar doğalsa, Scotland Yard'dan Bay Lestrade'in vardığı sonuçlar da o kadar tuhaf."

"Demek ki sen aslında başından beri hiç yanılmadın, öyle mi?"

"En başta iki husus açıktı; birincisi, genç kadının evlenmeye hevesli olması, diğeri de eve döndükten birkaç dakika sonra bundan pişmanlık duyması. Anlaşılan o sabah fikrini değiştirmesine sebep olan bir şey olmuştu. Peki, ne olmuştu? Dışarıdayken kimseyle konuşmuş olamazdı, çünkü damatla birlikteydi. Peki, birisini mi görmüştü? O her kimse Amerika'dan gelmiş olmalıydı, çünkü burada çok uzun süredir kalmadığı için, bir bakışla tüm planlarını değiştirmesine sebep olacak kadar derin bir etki yaratacak kişiyi burada tanımış olamazdı. Gördüğün gibi, eleme yoluyla o kişinin Amerikalı olabileceği sonucuna varıyoruz. Peki, kadının üzerinde nasıl böyle büyük bir etki yaratabilirdi? Bir sevgili veya bir koca olabilirdi. Genç kadının kızlığını garip yerlerde ve koşullarda geçirmiş olduğunu biliyordum. Lord St. Simon'ı dinlemeden önce bu noktaya varmıştım. Kilisedeki adamdan, gelinin tavırlarındaki ani değişiklikten, bir not iletmek için planlandığı açıkça belli olan buketi düşürme olayından, kadının özel hizmetçisiyle konuştuğundan bahsetmesiyle her şey açıklığa kavuşmuş oldu. Ayrıca hizmetçiyle konuşurken duyduğunu söylediği

"bir damar kapma" deyiminin madenci argosunda, birinin özel damarını ele geçirme anlamına bildiğimden bu nokta da açıklık kazandı. Bir adamla kaçmıştı ve bu adam ya bir sevgili ya da eski bir kocaydı; bu ikincisinin olma ihtimali daha yüksekti."

"Peki, onları nasıl buldun?"

"Bunda zorlanabilirdim, ama dostumuz Lestrade değerini bilmediği önemli bir bilgiye sahipti. Nottaki baş harfler de önemliydi ama daha önemlisi, bu hafta içinde Londra'nın en seçkin otellerinden birinde kalınmış olmasıydı."

"Peki, kaldıkları otelin seçkin bir otel olduğunu nasıl anladın?"

"Yüksek fiyatlarından. Bir yatak için sekiz şilin, bir bardak şarap içinse sekiz peni, otelin ne kadar pahalı olduğunu gösteriyordu. Londra'da bu kadar pahalı otellerin sayısı çok değildir. Northumberland Caddesi'ndeki ikinci otelin kayıtları inceledim ve otelde Francis H. Moulton adında bir Amerikalının kaldığını, önceki gün ayrıldığını ve notun arkasındaki faturanın aynısını kestiğini öğrendim. Mektupların 226 Gordon Meydanı'ndaki adresine gönderilmesini istemişti; bunun üzerine ben de o adrese gittim ve sevgili çifti orada buldum. Durumlarını gerek halka, gerekse Lord St. Simon'a açıkça anlatmalarının daha iyi olacağı söyledim ve onlara burada buluşmaya teklif ettim. Senin de gördüğün gibi, sözlerinde durdular."

"Ama pek de iyi bir sonuç vermedi," dedim. "Lord çok katı davrandı."

"Fakat Watson," dedi Holmes gülümseyerek, "bütün olan bitenlerden ve düğünden sonra bir anda hem karını, hem de yüklü bir serveti kaybetseydin sen de zil takıp oynamazdın herhalde. Sonuçta Lord St. Simon'ı anlayışla karşılamalıyız ve onun durumuna düşmediğimiz için şükretmeliyiz. Şimdi sandalyeni yaklaştırıp kemanımı uzat; artık önümüzde çözülmeyi bekleyen tek mesele, bu soğuk sonbahar akşamlarını nasıl geçireceğimiz."

Zümrüt Taç

"Holmes," dedim bir sabah, pencereden sokağa bakarken, "yolda yürüyen bir deli var. Yakınlarının onu böyle yalnız başına bırakmış olmaları ne kadar üzücü." Dostum, koltuğundan ağır hareketlerle kalktı ve elleri sabahlığının cebinde, omzumun üzerinden bakmaya başladı. Bulutsuz, serin bir Şubat sabahıydı ve dünden kalma karlar yeri kalın bir örtü gibi kaplamış, kış güneşinin altında parlıyordu. Baker Sokağı'nın ortasındaki karlar trafik yüzünden erimişti ama kaldırımların dipleri hâlâ bembeyazdı. Gri kaldırımlar temizlenmiş ve küreklenmişti ama tehlikeli derecede kaygan oldukları için fazla yaya yoktu. Aslında, garip davranışları dikkatimi çeken beyefendinin dışında, Metropolitan İstasyonu yönünden gelen kimse yoktu.

Elli yaşlarında, uzun boylu, şişmanca bir adamdı. Güçlü bir ifadesi ve kendinden emin bir yapısı vardı. Siyah frakı, parlak şapkası, şık kahverengi tozlukları ve gri pantolonuyla zengin ama iç karartıcı bir stilde giyinmişti. Ama davranışları, giysileri ve görünümüne aykırıydı. Yorgun olmasına rağmen koşmakta kararlı biri gibi ara sıra hızla ileri atılıyor, sonra yine yavaşlıyordu. Koşarken ellerini aşağıya yukarıya sallıyor; kafasını bir o yana, bir bu yana yatırıyor ve yüzünü en olmadık şekillere sokuyordu.

"Bu adamın derdi ne böyle?" diye sordum. "Sürekli evlerin kapı numaralarına bakıyor."

"Sanırım buraya geliyor," dedi Holmes, ellerini ovuşturarak. "Buraya mı?"

"Evet. Herhalde bana danışmak istiyor. Sanırım bu belirtileri daha önce de gördüm. İşte! Dememiş miydim?" O bunları söylerken adam oflaya puflaya kapımıza kadar koşmuş ve evi ayağa kaldıracak kadar şiddetle zile asılmıştı. Birkaç saniye içinde odamızdaydı. Hâlâ hızlı hızlı nefes alıyor ve garip el kol hareketleri yapıyordu; ama gözlerinden öylesine büyük bir keder ve çaresizlik okunuyordu ki gülümsememiz bir anda endişe ve acımaya dönüştü. Bir süre hiçbir şey söyleyemeden kıvranıp durdu. Artık aklının sınırlarına gelmiş bir adam gibi saçını başını yoluyordu. Sonra aniden ayağa fırlayıp kafasını duvara şiddetle çarptı. Hemen atılıp yardım ettik. Sherlock Holmes, adamı rahat bir sandalyeye oturttu ve o da yanına oturarak bütün ustalığıyla sakin ve yatıştırıcı bir ses tonunda konuşmaya başladı adamla.

"Bana hikâyenizi anlatmaya geldiniz, değil mi?" dedi. "Acele ettiğiniz için biraz yorulmuşsunuz. Biraz soluklanana kadar oturun. Küçük sorununuzla sonra da ilgilenebiliriz."

Adam birkaç dakika derin nefes alarak oturdu. Duygularıyla mücadele ediyor gibiydi. Sonra mendiliyle alnım sildi ve yüzünü bize çevirdi.

"Benim deli olduğumu sanıyorsunuz herhalde," dedi.

"Büyük bir sorununuz olduğunu görebiliyorum," diye yanıtladı Holmes.

"Tanrı şahidim ya, gerçekten de öyle! Aklımı kaçırmama yol açacak kadar büyük, bir o kadar da korkunç bir bela bu.

Şimdiye kadar alnıma leke sürdürtmemişsem de bir rezalete dayanabilirim. Özel sorunlar ise zaten herkesin başına gelir, ama bu ikisi bir araya gelince - hem de en korkunç şekliyle - ruhumu sarsmaya yetti. Bir de bu meselede yalnız olmadığımı eklerseniz, en soylu insan bile bir yolu bulunmadıkça bu acıdan kurtulamaz."

"Lütfen kendinizi toparlayın bayım," dedi Holmes, "bana kim olduğunuzu ve başınıza gelenleri açık açık anlatın."

"İsmim," dedi konuğumuz, "belki de size hiç yabancı gelmeyecektir. Ben Alexander Holder'ım. Threadneedle Sokağı'ndaki Holder&Stevenson şirketinin ortağuyım."

Londra'daki ikinci büyük özel bankaya ait olduğundan, bu isim gerçekten de yabancı değildi bize. Londra'nın ileri gelenlerinden birini böyle acınacak duruma düşüren ne olabilirdi acaba? Son bir çabayla hikâyesini anlatmaya koyulana kadar merakla bekledik.

"Vakit nakittir," dedi. "Onun için polis müfettişi sizin yardımınıza başvurmamı tavsiye edince hemen size koştum. Baker Sokağı'na tramvayla geldim ve bu karda faytonlar yavaş gider diye kalan yolu yürüyerek gelmeyi tercih ettim. Herhalde pek antrenmanlı olmadığım için de nefes nefese kaldım. Şimdi daha iyiyim. Gerçekleri size kısaca ve bütün açıklığıyla anlatmaya başlayabilirim. "Siz de bilirsiniz ki bankacılıkta başarılı olmak için kaynaklarımıza yatırımlar bulmamız ve bağlantılarımızı artırarak daha çok müşteriye ulaşmamız gerekir. Bunun en iyi yolu da kredi vermektir ve bunun için de teminat şarttır. Son birkaç yıl içinde bu yönde çok başarılı olduk ve birçok soylu aileye, ellerindeki tablolar,

kitaplıklar veya diğer eşyaları karşılığında oldukça yüklü miktarlarda krediler verdik.

"Neyse, dün sabah büromda oturmuş işlerime bakarken bir not aldım. Üzerindeki ismi görünce biraz irkildim, çünkü, size sadece dünyaca tanınmış bir isim olduğunu söylemekle yetineceğim birinden geliyordu. Kendisi biraz sonra odama girdi ve sevimsiz bir işi bir an önce halletmek ister gibi hemen iş konuşmaya girişti.

" 'Bay Holder,' dedi, 'kredi verdiğinizizi duydum.' " 'Teminat sağlamsa tabii,' diye cevap verdim.

" 'Bu benim için ciddi bir durum,' dedi. 'Acilen 50.000 sterline ihtiyacım var. Tabii böyle önemsiz bir miktarı dostlarımdan da temin edebilirdim ama onları karıştırmak istemediğim için bu işi kendim yürütmeyi tercih ettim. Siz de kabul edersiniz ki benim konu-mumdaki birinin borç altına girmesi pek akıllıca olmaz.' " 'Bu miktarı ne kadar süreliğine istediğinizi sorabilir miyim acaba?' dedim. " 'Önümüzdeki Pazartesi'ye yüklü bir miktar alacağım var; o zaman faiziyle geri verebilirim size. Ama parayı hemen şimdi almam şart.'

" 'Elimde olsa,' dedim, 'bu parayı size hemen kendi cebimden verirdim. Ama bu durumda şirket adına vereceğime göre, ortağımın konuşmam gerekiyor ve zorunlu bazı işlemleri halletmemiz şart.' " 'Bir an önce halletseniz iyi olur,' dedi.

"Cebinden siyah bir kutu çıkararak sandalyenin yanına koydu. 'Zümrüt Tacı duymuşsunuzdur herhalde,' dedi.

" 'İmparatorluğun en değerli mücevherlerinden biridir,' dedim. " 'Çok doğru.' Kutuyu açtı ve yumuşak kadifeler içine

yerleştirilmiş mücevheri gösterdi. Ta kendisiydi. 'Otuz dokuz tane büyük boy zümrüt ve paha biçilmez bir altın zincir' dedi. 'Sizden istediğim paranın en az iki katı eder. Teminat olarak size bunu vermeye hazırım.'

"Kutuyu elime aldım ve şaşkınlık içinde mşterime baktım. " 'Değerinden şüphe mi ediyorsunuz yoksa?' diye sordu. " 'Hayır, kesinlikle değil. Ama sadece...'

" 'Nasıl oluyor da bunu size veriyorum değil mi? İiniz rahat olsun. Eğer dört gün içinde geri alabileceğimi bilmesem bunu yapmayı aklıma bile getirmezdim. Paha biçilmez bir şaheserdir. Teminat yeterli mi?' " 'Fazlasıyla.'

" 'Anlayacağınız zere Bay Holder, bu, size duyduğum güveni gösteren gcl bir delil. Bu yüzden, bunun gizli kalacağı ve hiçbir dedikoduya yol açmayacağı konusunda eminim. Hepsinden tesi, özenle korunması gerekiyor, nk aksi takdirde büyük bir skandal kopacaktır. Başına en ufak bir şey gelirse hepsini kaybettik demektir, nk üzerindeki zümrütlerin dünyada eşi benzeri yok. Ama bütün gvenimle size teslim ediyorum ve pazartesi sabahı bizzat gelip kendim geri alacağım.'

"Müşterimin acelesi olduğunu görerek başka bir şey söylemedim ve veznedarımı çağırarak kendisine elli adet 1000 sterlin ödenmesini söyledim. Herkes gidip de masanın üzerinde duran değerli kutuyla tek başıma kaldığımda, üzerimdeki bu büyük sorumlulukla ilgili kötü kötü şeyler gelmeye başladı aklıma. Ulusal bir servet gözüyle bakıldığı için, başına en ufak bir talihsizlik geldiğinde büyük bir

skandal kopacağı kesindi. Sorumluluğu üzerime aldığıma pişman olmaya başlamıştım bile. Ama artık yapacak bir şey olmadığından mücevheri kendi özel kasama kilitledim ve işimin başına döndüm.

"Akşam olduğunda, böyle değerli bir şeyi büromda bırakmanın hiç de akıllıca olmayacağını düşündüm. Banka kasaları daha önce de soyulmuştu, bu kez benimkinin soyulmayacağı ne belliydi? Aman Tanrım, ne kadar güç bir duruma düşerdim kim bilir! Böylece önümüzdeki birkaç gün boyunca işe gelip giderken kasayı yanımda taşımaya, gözümün önünden ayırmamaya karar verdim. Bir araba çağırdım ve yanımda mücevherle Streatham'deki evime gittim. Huzursuzluğum, üst kata çıkıp kutuyu yatak odasındaki dolabıma kilitleyene kadar da geçmedi. "Şimdi size biraz da ev halkından bahsedeyim Bay Holmes, çünkü meseleyi çok iyi kavramanızı istiyorum. Seyisim ve uşağım evin dışında yattıkları için onları ayrı tutabiliriz. Onların dışında, yıllardır bizimle olan ve güvenilirliklerinden kuşku duymayacağım üç tane bayan hizmetçim var. Bir de sadece birkaç ay önce benimle çalışmaya başlayan yardımcı hizmetçi Lucy Parr. Ama o da mükemmel bir kişiliğe sahip; şimdiye kadar hiç şikâyetim olmadı. Çok güzel bir kız olduğu için hayranları ara sıra ortalıkta dolaşılıyor ama tek kusuru bu; onun dışında her açıdan çok iyi bir kızdır.

"Hizmetçiler dışında ailemin kendisi o kadar küçük ki tarif etmem pek zamanımı almayacaktır. Ben dulum ve bir tek oğlum, Arthur var. Arthur beni büyük bir hayal kırıklığına uğrattı Bay Holmes, hem de çok büyük. Bu konuda kendim de suçluyum, biliyorum. Herkes onu çok şımarttığını söylüyor. Haklılar da. Ama sevgili karım öldüğünde, bir tek

oğlum kalmıştı sevebileceğim. Yüzündeki gülümsemenin bir an için bile kaybolmasına dayanamıyordum. Hiçbir isteğini geri çevirmedim. Keşke biraz daha katı olsaydım; bu ikimiz için de daha iyi olurdu. Ama tek istediğim onun iyiliğiydi.

"Doğal olarak, benden sonra işimin başına geçmesini istiyordum ama bu işe hiç yatkın değildir. Yabani ve inatçı bir yapısı var ve doğrusunu söylemek gerekirse, büyük miktarlarda parayla çalışacak kadar güvenilir bulmuyorum onu. Gençliğinde aristokrat bir kulübe üye oldu ve kısa zamanda pahalı zevkleri olan bir grup insanla arkadaşlık kurdu. Kâğıt oynamaya ve çok para kaybetmeye başladı. Hep bana gelir, şeref borcunu ödeyebilmek için benden avans isterdi. Arkadaşlarından kopmak için çok uğraştı ama her seferinde, dostu Sir George Burnwell'in de etkisiyle, aralarına geri döndü.

"Aslında Sir George Bumwell gibi bir adamın oğlumun üzerindeki etkisine şaşmamak gerekir. Kendisi evimize sık sık geldiği için biliyorum; onun gibi büyüleyici bir adama karşı koymak zordur. Dünyayı parmaklarının ucunda oynatan, her yeri gezmiş, her şeyi görmüş; çok iyi konuşan, çok yakışıklı bir adamdır. Ama yarattığı büyülü havadan uzakta, serinkanlılıkla düşündüğümde, alaycı konuşmaları ve bakışları gözümün önüne gelir ve bir kez daha ne kadar güvenilmez biri olduğunu anlarım. Kadınsı içgüdülerine dayanarak küçük Mary de benim gibi düşünüyordu.

" Şimdi bir tek Mary kaldı bahsedilecek. Kendisi benim yeğenim olur. Erkek kardeşim beş yıl önce ölünce kızcağızın dünyada kimsesi kalmadı. Onu evlatlık aldım ve ona kızım gibi baktım. Evimin neşesidir o - tatlı, sevgi dolu, güzel bir kız. Bir yandan da ev işlerini mükemmel bir şekilde idare

eder. Sağ kolumdur benim, onsuz ne yapardım bilmiyorum. Şimdiye kadar sadece bir konuda üzdü beni. O da oğlumun evlenme teklifini geri çevirmesi. Bence bu dünyada oğlumu doğru yola sokacak tek insan odur; evlilikleri

Arthur'un bütün hayatını değiştirirdi. Ama ne yazık ki artık çok geç - hem de sonsuza kadar!

"Neyse, artık evimde yaşayan insanları tanıdığınıza göre asıl hikâyemi anlatmaya başlayabilirim Bay Holmes.

"O gece akşam yemeğinden sonra oturma odasında kahvelerimizi içerken, Arthur ve Mary'ye başımdan geçenleri, çatımız altındaki değerli hazineyi anlattım. Tabii ki müşterimin ismini vermedim. Ben bunları anlatırken, kahveleri getirmiş olan Lucy Parr odada değerdi, buna eminim; ama kapının kapalı olup olmadığını bilemiyorum. Neyse, Mary ve Arthur bu ünlü tacı görmek istediler ama onlara bunun iyi bir fikir olmadığını söyledim.

" 'Onu nereye koydun?' diye sordu Arthur.

" 'Kendi dolabıma.'

" 'İnşallah gece evi soymazlar,' dedi.

" 'Kilitli ama,' diye cevap verdim.

" 'İyi de baba, o dolabı her anahtar açar. Bir keresinde o dolabı başka bir anahtarla açmıştım ben.'

"Hep böyle garip konuştuğu için, söylediklerinin üzerinde pek durmadım. Ama o gece benimle birlikte odama kadar geldi.

" 'Baksana baba,' dedi gözlerini yere dikmiş halde, 'bana 200 sterlin verebilir misin?'

" 'Hayır veremem!' diye cevap verdim sertçe. 'Para meselelerinde sana hep fazlasıyla cömert davrandım zaten.'

" 'Evet öyleydin,' dedi, 'ama bu paraya ihtiyacım var, yoksa bundan sonra kulüpte

kimsenin yüzüne bakamam.'

" 'Çok da iyi olur!' diye bağırdım.

" 'Evet ama benim şerefsiz bir adam olmamı istemezdin herhalde,' dedi. 'Bu utanca dayanamam. Bir şekilde o parayı bulmalıyım. Eğer sen vermeyeceksen başka yollar deneyeceğim.'

"Çok sinirlenmişim, çünkü bir ay içindeki üçüncü para isteyişiydi. 'Benden bir kuruş bile alamazsın,' diye bağırdım. Bunun üzerine önümde eğildi ve tek bir söz söylemeden çıktı.

"Odada yalnız kalınca dolabımı açtım, hazinemimin yerinde olduğunu gördüm ve tekrar kilitledim. Ardından her şeyin yolunda gidip gitmediğini görmek için evi kolaçan etmeye karar verdim. Aslında bu genellikle Mary'nin işiydi ama o gece kendim yapsam daha iyi olacak diye düşündüm. Merdivenlerden aşağı indiğimde antrede Mary'yi gördüm. O da pencereyi kapatıyor ve sürgülüyordu. " 'Söylesene baba,' dedi, - biraz endişeli görünüyordu -, 'Lucy'-ye bu gece dışarı çıkması için izin mi verdin?' " 'Hayır vermedim.'

" 'Daha şimdi arka kapıdan girdi de. Eminim birilerini görmek için dışarı çıkmıştı. Ama bu hiç de güvenli değil, buna bir dur demek gerekiyor.'

" 'Yarın sabah onunla konuş, ya da istersen ben konuşurum. Her yeri kilitledin mi?'

" 'Elbette baba.'

" 'Pekâlâ, iyi geceler o zaman.' Onu öptüm ve yukarı, yatak odama çıktım. Hemen uyumuşum.

"Size meseleyle ilgili her şeyi anlatmaya çalışıyorum Bay Holmes. Takıldığınız bir nokta olursa lütfen sorun."

"Hiç gerekli değil, anlattıklarınız çok açık."

"Umarım özellikle şimdi anlatacaklarım da bu kadar açık olur: Zaten uykum pek ağır değildir, bir de yaşadığım gerginliği eklerseniz, her zamankinden daha tedirgin uyumuş olmam doğaldır. Gece, saat ikide, bir sesle uyandım. Ben kendime gelene kadar ses kesilmişti ama bende, sanki bir yerlerde bir pencere açılmış gibi bir izlenim uyanmıştı. Dikkat kesilerek dinledim. Birden yan odada belirgin bir şekilde ayak sesleri duydum. Korkudan titrer bir halde yataktan kalktım ve odamın kapısının üstünden baktım. Bir de ne göreyim: Havagazı lambası hâlâ açıktı ve benim zavallı oğlum, üstünde gömleği ve pantolonu, elinde taçla ışığın altında duruyordu. Olanca gücüyle onu kırmaya, bükmeye çalışıyor gibiydi.

"'Arthur!' diye bağırdım. 'Seni gidi alçak! Hırsız! O taca ne cüretle elini sürebiliyorsun?' Sesimi duyunca onu elinden düşürdü ve yüzü bembeyaz kesildi.

Tacı kaparak dikkatlice inceledim. Üstündeki üç zümrütle bir parçası eksikti.

" 'Seni gidi rezil!' diye bağırdım, öfkeme hakim olamayarak.

'Onu parçalamışsın! Şerefimi iki paralık ettin! Çaldığın taşlar nerede?'

" 'Çalınmış!' diye bağırdı.

" 'Evet ya, hırsız!' diye kükredim, omuzlarından sarsarak. " 'Eksik yok. Eksik olamaz,' dedi.

" 'Üçü eksik. Ve sen onların nerede olduğunu biliyorsun. Hırsız olduğun kadar yalancısın da. Diğer parçaları da koparmaya çalıştığını görmedim mi sanki?' " 'Bana yeteri kadar isim taktın,' dedi, 'buna daha fazla dayanamam. Beni aşağılamaya kararlı olduğuna göre daha fazla bir şey söylemeye gerek yok. Sabah evini terk edeceğim ve kendi yoluma gideceğim.'

" 'Buradan yanında polislerle ayrılacaksınız!' diye bağırdım, öfkeden ve acıdan çılgına dönmüş bir halde. 'Bu meseleyi sonuna kadar araştırtacağım.' " 'Benden bir şey öğrenemezsin,' dedi, onda daha önce görmediğim bir ifadeyle. 'Eğer polisi çağırmak istiyorsan çağır. Bırakalım da her şeyi onlar çözsün.' "Bu sırada öfkeyle sesimi yükselttiğim için bütün ev ayağa kalkmıştı. Odama ilk koşan Mary oldu. Tacı ve Arthur'un yüzünü görünce bütün meseleyi anladı ve bir çığlık atarak bayıldı. Polisi çağırması için hizmetçiyi gönderdim ve soruşturmayı onlara bıraktım. Müfettiş ve bir memur eve geldiğinde, o zamana kadar kollarını kavuşturmuş halde asık suratla beklemiş olan Arthur, bana kendisini hırsızlıkla suçlayıp suçlamayacağımı sordu. Hasar görmüş taç ulusal bir servet olduğu için meselenin artık özel bir mesele

değil, kamuya ait olduğunu söyledim. Bunu kanunların halletmesini istiyordum.

" 'En azından beni hemen tutuklatmayacaksın herhalde. Evden beş dakikalığına ayrılırsam, bu hem senin, hem de benim yararına olur,' dedi. " 'İster git, istersen de çaldığını sakla,' dedim. Ama sonra içine düştüğüm korkunç durumu fark ederek, sadece benim değil, benden çok daha önemli birinin de şerefine söz konusu olduğunu hatırlattım ona. Halkı ayağa kaldırabilecek bir skandalın koparmak üzere olduğunu söyledim. Kayıp üç taşı ne yaptığını söyleyerek bütün bunları engelleyebilirdi.

" 'Tabii ki mesele senin üzerine kalacak,' dedim; 'suçu işlerken yakalandığın için. göstereceğin hiçbir bahane olayın çirkinliğini örtemez. Ama zümrütlerin nerede olduğunu söylersen her şeyi telâfi edebilirsin; böylece her şey affedilir ve unutulur.'

" 'Affını başkalarına sakla,' diye cevap verdi burun kıvrarak.

"Söyleyeceğim hiçbir şeyin onu etkilemeyeceğini anladım. Artık tek bir çarem kalmıştı. Müfettişi çağırdım ve onu gözaltına aldılar. Odasını ve evde mücevherleri saklayabileceği her yeri aradılar ama ne bir iz bulundu, ne de benim zavallı çocuğum, bütün dil dökmelere ve tehditlere rağmen tek bir söz söyledi. Bu sabah onu bir hücreye kapattılar ve ben de bütün polis formalitelerini tamamlayıp meseleyi çözmeniz için yardım istemek üzere size koştum. Polis, açık seçik bir şekilde şu anda yapabilecekleri bir şey olmadığını itiraf etti.

"Siz hiçbir harcamadan kaçınmayın Bay Holmes. Zaten 1000 sterlinlik bir ödül de koydum. Aman Tanrım, ben ne

yapacağım? Bir gecede bütün şerefimi, mücevherleri ve oğlumu kaybettim. Ah, ne yapacağım ben?"

Elleriyle başını tuttu ve ileri geri sallanarak çocuklar gibi sızlanmaya başladı.

Sherlock Holmes birkaç dakika boyunca kaşları çatık, gözleri ateşe sabitlenmiş bir halde sessizce oturdu.

"Evinize gidip gelen çok insan olur mu?" diye sordu sonunda.

"Ailesiyle birlikte ortağım gelir ve bazen de Arthur'un birkaç arkadaşı. Geçenlerde birkaç kez Sir George Burnwell geldi. Başkası da yok sanırım."

"Siz toplum içine çok çıkar mısınız?"

"Arthur sever bunu. Mary ve ben evde kalırız. İkimiz de böyle-sini daha çok severiz."

"Genç bir kız için garip."

"Sessiz, sakın bir kızdır. Kaldı ki, o kadar da genç değildir. Yirmi dört yaşında."

"Bu olay, anlattığınız kadarıyla onun için de büyük bir şok oldu herhalde."

"Korkunç! O benden bile daha fazla etkilendi."

"İkiniz de oğlunuzun suçlu olduğu kanısındasınız herhalde."

"Elinde taçla dururken kendi gözlerimle gördükten sonra..."

"Bunun kesin bir kanıt olduğunu sanmıyorum. Tacın geri kalanı da hasar görmüş müydü?"

"Evet, bükülmüştü."

"Peki o zaman düzeltmeye mi çalışıyordu sizce?"

"Tanrı sizi korusun! Onun için ve benim için elinizden geleni yapmaya çalıştığınız belli. Ama bu çok zor bir görev. O anda ne mi yapıyordu? Eğer niyeti masumsa neden söylemedi bana?"

"Haklısınız. Ve eğer suçluysa neden bir yalan uydurmadı da denebilir, değil mi? Bence sessiz kalması her iki yöne de çekilebilir. Olayla ilgili birkaç önemli nokta daha var. Sizi uyandıran gürültü hakkında polis ne dedi?"

"Arthur'un, odasını kapatırken çıktığını düşündüler."

"Olabilir. Suç işleyen bir adam, evi ayağa kaldırmak için kapısını çarpıyor. Peki bu mücevherlerin kaybolmasına ne dediler?"

"Evde her yeri aramaya devam ediyorlar."

"Evin dışına bakmayı akıl ettiler mi bari?"

"Evet, olağanüstü çaba gösterdiler. Bütün bahçe didik didik arandı."

"Pekâlâ, sevgili bayım," dedi Holmes, "ilk anda aklınıza gelenlerden daha fazlası olabileceğini göremiyor musunuz? Size çok basit görünüyor ama bence son derece karmâşık bir durum. Teorinizi bir düşünün. Oğlunuz yatağından kalkıyor, büyük bir riski göze alarak sizin odanıza giriyor, dolabı açıyor, tacı alıyor, güç bela bir parçasını koparıyor, başka bir yere gidiyor, otuz dokuz mücevher arasından sadece üçünü kimsenin bulamayacağı bir yere saklama başarısını gösteriyor

ve sonra da geri kalan otuz altı taşla birlikte geri dönüyor ve orada yakalanıyor. Sorarım size, bu teori mantıklı mı?"

"Peki ama başka ne olabilir ki?" diye atıldı bankacı, umutsuz bir ifadeyle. "Eğer iyi niyetliyse bunu bana neden söylemiyor?"

"Bunu bulmak bizim görevimiz," diye yanıtladı Holmes. "O halde şimdi, Bay Holder, sakıncası yoksa sizinle birlikte Streat-ham'e gidelim ve ayrıntıları daha yakından inceleyelim."

Dostumun ısrarı üzerine ben de onlara eşlik ettim. Zaten dinlediğimiz bu hikâyeye bende büyük bir merak uyandırmıştı. Ben de zavallı babası gibi, oğlun suçlu olduğunu düşünüyordum, ama Holmes'ün kararlarına güvendiğim için, bir umut kapısı olabileceğini hissediyordum. Holmes, yol boyunca çenesi göğsüne düşmüş, şapkasını gözlerine çekmiş, derin düşünceler içinde tek bir söz söylemeden oturdu. Müşterimiz, bu umut ihtimali üzerine biraz keyiflenmiş, benimle iş meseleleri hakkında bir konuşmaya bile girişmişti. Kısa bir tren yolculuğu ve ardından da kısa bir yürüyüşün sonunda Fairbank'e, bankacının mütevazı evine vardık.

Fairbank, anayoldan biraz uzakta, beyaz taştan yapılmış köşeli bir evdi. Girişteki iki büyük demir kapının önünde bir fayton yolu ve karlarla örtülmüş bir çimenlik uzanıyordu. Sağ tarafta, küçük, sık bir ağaçlıktan sonra, iki fundalık arasından mutfak kapısına giden bir patika ve satıcılar için bir giriş vardı. Sol tarafta ise ahırlara giden dar bir yol bulunuyordu. Holmes bizi kapıda bırakarak ön cepheyi geçti ve önce satıcı yolunu, sonra da bahçeyi dolaşarak ahır yoluna girdi. Böylece bütün evin çevresini yavaşça dolanmış oldu. Bay Holder ve

ben bu uzun işlemin sonunu beklemeden oturma odasına girdik ve ateşin başında oturduk. Biz orada sessizce otururken kapı açıldı ve içeri genç bir bayan girdi. Uzunca boylu, zayıf biriydi, Teninin beyazlığıyla daha da ortaya çıkan siyah saçları ve gözleri vardı. Daha önce hiçbir kadının yüzünde böyle bir solgunluk görmemiştim. Dudakları kansız kalmış, gözleri ise ağlamaktan kızarmıştı. Sessizce odaya süzülürken, kadının sabah, bankacıda gördüğümünden daha büyük bir acı içinde olduğunu fark ettim. Kendine hakim, güçlü bir karaktere sahip olduğu açıkça belli olan bir kadını böyle acı dolu bir ifadeyle görmek benim için daha da sarsıcı olmuştu. Varlığımı fark etmeden doğru amcasına gitti ve tatlı, kadınsı bir hareketle amcasının başını okşadı.

"Arthur'un serbest bırakılması için emir verdin, değil mi baba?" diye sordu. "Hayır kızım, mesele sonuna kadar incelenecek."

"Ama onun masum olduğuna eminim. Kadınların içgüdülerini bilirsin. Kötü bir şey yapmadığını biliyorum ve sen de ileride ona bu kadar sert davrandığın için pişman olacaksın, inan bana."

"Peki eğer masumsa neden sessiz kalıyor?"

"Kim bilir? Belki de ondan bu kadar şüphelenmene kızmıştır."

"Elinde taçla gördükten sonra nasıl olur da şüphelenmezdim?"

"Ama sadece bir göz atmak için almış olabilir. Lütfen onun masum olduğuna inan."

Meseleden vazgeç ve daha fazla bir şey söyleme. Sevgili Arthur'umuzun hapiste olduğunu düşünmek çok korkunç!"

"Mücevherler bulunana kadar bu işin ucunu bırakmayacağım -asla Mary! Arthur'a duyduğun sevgi senin gözlerini kör ediyor. Olayı örtbas etmek şöyle dursun, daha derinine incelemesi için Londra'dan bir beyefendi getirdim."

"Bu beyefendi mi?" diye sordu, bana dönerek.

"Hayır, onun arkadaşı. Kendisini yalnız bırakmamızı istedi. Ahır yolundadır şu anda."

"Ahır yolu mu?" Siyah kaşlarını kaldırdı. "Orada ne bulacağını umuyor ki? Ah! sanırım bu o. Doğru olduğuna emin olduğum şeyi, yani Arthur'un masum olduğunu ispat edeceğinize inanıyorum bayım," dedi Sherlock Holmes'a dönerek. "Size tamamen katılıyorum ve sizin de yardımınızla bunu ispat edeceğimize ben de inanıyorum," diye cevap verdi Holmes, ayak-kabılandaki karları paspasa silkelerken. "Sanırım Bayan Mary Holder'la tanışma zevkine eriştim. Size birkaç soru sorabilir miyim?"

"Lütfen bayım, eğer bu korkunç meseleyi çözmeye yardımcı olacaksa hiç çekinmeyin."

"Dün gece siz hiçbir şey duymadınız mı?"

"Hayır, amcam yüksek sesle konuşmaya başlayana kadar hiçbir şey duymadım. Onu duyunca aşağı geldim."

"Pencereleri ve kapıları siz kapattınız. Bütün pencereleri kilitlediniz, değil mi?"

"Evet."

"Bu sabah hepsi kilitli miydi?"

"Evet."

"Sevgilisi olan bir hizmetçiniz vardı galiba. Sanırım, dün gece onu kontrol etmek için dışarı çıktığını söylemişsiniz amcanıza."

"Evet, oturma odasıyla ilgilenen ve amcamın taçla ilgili söylediklerini duymuş olabilecek olan da o."

"Anlıyorum. Bunu sevgilisine söylediğini ve ikisinin bu soygunu planladığını düşünüyorsunuz herhalde."

"İyi ama bütün bu gereksiz teoriler ne işe yarar ki," diye atıldı bankacı sabırsızlıkla. "Size Arthur'u elinde taçla gördüğümü söylemiştim."

"Biraz bekleyin Bay Holder. Sıra ona da gelecek. Bu kıza geri dönersek Bayan Holder, mutfak kapısından girdiğini gördünüz sanırım."

"Evet. Kapının kilitli olup olmadığını kontrol etmek için gittiğimde onun kapıdan içeri girdiğini gördüm. Karanlıkta adamı da gördüm."

"Onu tanıyor musunuz?"

"Ah, evet! Bize sebze getiren manav. Adı Francis Prosper."

"Kapının solunda, yani yolun ortasında mı duruyordu?" diye sordu Holmes.

"Evet, öyle."

"Adamın tahta bir bacağı var mıydı peki?"

Genç bayanın siyah gözlerine korkuya benzer bir ifade geldi. "Bunu nereden bildiniz?" diye sordu. Gülümsedi, ama karşılığında Holmes'ün zayıf, meraklı yüzünde bir gülümseme bulamadı.

"Şimdi üst kata çıkalım," dedi. "Belki evin dışına yine geri dönerim. Ama durun belki de yukarı çıkmadan önce alt kattaki pencerelere bir göz atsam iyi olacak." Pencerelerin birinden diğerine hızla yürüdü ve antreden ahır yoluna bakan geniş pencerenin önünde durdu. Pencereyi açtı ve büyüteciyle pervazı dikkatlice inceledi. "Şimdi üst kata çıkabiliriz," dedi sonunda.

Bankacının yatak odası, sade döşenmiş küçük bir odaydı. Gri bir halı, büyük bir dolap ve uzun bir aynadan başka bir eşya yoktu. Holmes hemen dolaba yöneldi ve kilidini incelemeye başladı.

"Açmak için hangi anahtar kullanılmış?" diye sordu.

"Oğlumun daha önce de söylediği gibi - eski eşyaları koyduğumuz odadaki dolabın anahtarı."

"Anahtar burada mı?"

"Masanın üzerinde duruyor."

Sherlock Holmes, anahtarı alarak dolabı açtı.

"Açılırken gürültü çıkarmıyor," dedi. "Sizi uyandırmamasına şaşmamak gerekir. Herhalde bu kutu da tacın koyulduğu kutu. Bir göz atayım." Kutuyu açtı ve tacı çıkararak masanın üstüne koydu. Tam bir kuyumculuk şaheseri; üzerindeki otuz altı taş, şimdiye kadar gördüğüm en iyileriydi. Tacın bir parçası kırılmıştı ve üç taş kayıptı.

"Pekâlâ Bay Holder," dedi Holmes, "kayıp parça buradan kırılmış. Şimdi geri kalanını da kırmanızı isteyebilir miyim acaba?" Bankacı dehşet içinde baktı. "Hayatta yapamam," dedi.

"O zaman ben yaparım." Holmes birden bütün gücüyle tacı bükmeye çalıştı ama sonuç vermedi. "Biraz gevşedi sanırım," dedi, "ama parmaklarım çok güçlü olmasına rağmen kırabilmek için çok zaman harcamam gerekecektir. Sıradan bir adam bunu yapamaz. Onu kırduğımda nasıl bir ses çıkar sizce Bay Holder? Ateşlenmiş bir tabanca kadar gürültü çıkarır. Ve siz hâlâ bütün bunlar yatağınızın birkaç metre ötesinde olduğu halde hiçbir şey duymadığınızı mı söylüyorsunuz bana?"

"Ne diyeceğimi bilemiyorum. Her şey çok belirsiz."

"Ama devam ettikçe her şey daha da aydınlanacak. Siz ne dersiniz Bayan Holder?"

"Amcamla aynı düşünceleri paylaştığımı itiraf etmeliyim."

"Oğlunuzu gördüğünüzde ayaklarında terlik veya ayakkabı var mıydı?"

"Gömleği ve pantolonu dışında hiçbir şey yoktu üstünde."

"Teşekkür ederim. Soruşturma gayet iyi geçiyor; eğer bu meseleyi çözemezsek bizim beceriksizliğimizden kaynaklanıyor demektir. İzninizle Bay Holder, araştırmaya evin dışında devam etmek istiyorum."

Holmes, gereksiz ayak izlerinin işini zora sokacağını söyleyerek bizim gelmemizi istemedi; kendisi tek başına gitti.

Birkaç saat sonra ayakkabıları karlarla kaplı ve yüzü her zamanki gibi esrarlı bir şekilde geri döndü.

"Sanırım görülecek her şeyi gördüm Bay Holder," dedi. "Artık evime dönmemin zamanı geldi."

"Peki ya mücevherler Bay Holmes. Onlar nerede?"

"Bunu henüz söyleyemem."

Bankacı ellerini ovuşturdu. "Onları bir daha göremeyeceğim!" diye bağırdı. "Peki ya oğlum? Bu konuda şansımız var mı?"

"Fikrim hiçbir şekilde değişmiş değil."

"Ama Tanrı aşkına, o zaman dün gece evimde olanlar neydi?"

"Eğer yarın sabah dokuz, on arası Baker Sokağı'ndaki evime gelerseniz sonucu öğrenirsiniz. Sanırım mücevherleri geri almak için yapacağım her şeye tam destek verirsiniz ve harcamalarım için bir sınır koymazsınız."

"Onları geri almak için gerekirse tüm servetimi veririm."

"Çok iyi. O halde meseleyle ilgileneceğim. Şimdilik hoşçaka-hn; ama akşamdan önce buraya tekrar gelmek zorunda kalabilirim."

Henüz ne şekilde olduğunu anlayamasam da dostumun bu vakaya kafasında son noktayı koyduğunu görebiliyordum. Evimize dönerken yolda birkaç kez meseleyi açmak istedim, ama o her seferinde başka bir konuya geçince çaresizce vazgeçtim. Geldiğimizde saat daha üç bile olmamıştı. Hemen odasına çıktı ve birkaç dakika sonra bir berduş gibi giyinmiş

halde aşağı indi. Yakalarını kaldırđıđı, kullanılmaktan parlamış eski paltosu, kırmızı boyunbağı ve eski püskü çizmeleriyle tam bir berduşa dönmüştü.

"Sanırım bu işe yarar," dedi şöminenin üstündeki aynaya bakarken. "Keşke sen de benimle gelebilseydin Watson, ama korkarım bu imkânsız. İz peşine düşmek veya bir alçağı takip etmek zorunda kalabilirim, ama olayı mutlaka çözeceğim. Birkaç saat içinde döneceğimi umuyorum." Dolabın üstündeki salamdan bir dilim kesip iki dilim ekmeğin arasına koyarak kendine bir sandviç yaptı ve bunu da cebine sokup yola çıktı.

Daha çayımı henüz bitirmiştim ki geri döndü. Neşeyle eski püskü bir çizmeyi sallıyordu. Onu bir tarafa attı ve kendine bir fincan çay hazırladı. "Geçerken şöyle bir uğradım," dedi. "Yine gitmek zorundayım."

"Nereye?"

"West End'in bir ucuna. Biraz zaman alabilir. Geç kalırsam beni bekleme."

"Peki nasıl gidiyor?"

"Eh işe, şöyle böyle. Senden ayrıldıktan sonra Streatham'e gittim ama eve uğramadım. Böyle güzel bir avı berbat etmek istemezdim. Burada dedikoduyla zaman kaybedemem, şimdi gidip bu rezil kıyafetlerden kurtulayım da eski saygın kimliğime bürüneyim."

Sözlerinden öte tavırları bile memnun olduğunu gösteriyordu. Gözleri parlıyordu; hatta solgun yanaklarına kan gelmişti. Aceleyle yukarı çıktı ve birkaç dakika sonra dış

kapının çarpılışından, avının takibine geri döndüğünü anladım. Gece yarısına kadar bekledim ama gelmediğini görünce odama çekildim. İz peşindeyken, günler, geceler boyunca ortalıkta görünmemesi ender rastlanan bir durum değildi ve geç kalması beni şaşırtmadı. Saat kaçta geldiğini bilmiyorum ama ben sabah kahvaltıya indiğimde o, bir elinde kahvesi, diğerinde bir gazete, masada oturuyordu. Oldukça dinç ve sağlıklı görünüyordu. "Sensiz başlamamı mazur gör Watson," dedi, "ama unutma ki müşterimizle bir randevumuz var."

"Saat dokuzu geçmiş bile," diye karşılık verdim. "Bu gelen o olmalı." Gerçekten de bankacı dostumuzdu gelen. Onda gördüğüm değişiklik beni şaşkına çevirdi. Normalde geniş ve heybetli olan yüzü şimdi çökmüştü ve sanki saçındaki beyazlar da artmıştı. Dün sabahki hareketlerinden sonra, şimdiki yorgun ve gevşek halini görmek üzüntü vericiydi. Ona uzattığım bir koltuğa çökerek oturdu. "Böyle büyük bir cezaya çarptırılmak için ne yaptım bilmiyorum," dedi. "Daha iki gün öncesine kadar mutlu ve varlıklı bir adamdım; bir derdim yoktu. Şimdiyse yalnızlığa ve rezilliğe doğru sürükleniyorum. Dertler birbirini takip ediyor. Yeğenim Mary de beni terk etti."

"Sizi terk mi etti?"

"Evet. Bu sabah odasına girdiğimde, yatağının bozulmamış ve odasının boş olduğunu gördüm. Antredeki masaya benim adıma bir not bırakılmıştı. Dün gece, öfkeyle değil ama üzüntüyle, oğlumla evlenmiş olsaydı bütün bunların olmayacağını söylemişim ona. Belki de bu yaptığım, düşüncesizce bir hareketti. Zaten notta da bundan bahsediyor:

" 'ÇOK SEVGİLİ AMCACIĞIM, sizin basınıza dert açığımı biliyorum. Farklı davransaydım bu korkunç talihsizlik meydana gelmeyecekti. Kafamda bu düşünce olduğu sürece sizin çatınız altında bir daha mutlu olamam; bu yüzden sizi terk etmem gerektiğini hissediyorum. Geleceğim hakkında endişelenmeyin çünkü geleceğim garanti altında; ve hepsinden de önemlisi beni aramayın çünkü bu hem gereksiz, hem de bana zarar verebilir. Hayatta ve ölümden her zaman sizin sevgili Mary'niz.'

"Bununla ne demek istiyor Bay Holmes? Sizce bu intihar edeceğini mi gösteriyor?"

"Hayır, hayır, hiç ilgisi yok. Ama belki de bu en iyi yol olurdu. Dertlerinizin sonuna yaklaşıyorsunuz Bay Holder."

"Öyle mi diyorsunuz? Bir şeyler duydunuz demek, Bay Holmes; bir şeyler öğrenmiş olmalısınız! Mücevherler nerede?"

"Tanesine 1000 sterlin sizce çok mu pahalı olurdu?"

"On bin bile öderim."

"Gerekmez. Üç bin yeter. Bir de ödül meselesi var tabii. Çek karneniz yanınızda mı? İşte size kalem. Siz en iyisi 4000 sterlin yazın."

Bankacı, yüzünde şaşkın bir ifadeyle çeki imzaladı. Holmes çalışma masasına gitti, üzerinde üç taş bulunan üçgen altın bir parça çıkardı ve masaya attı.

Müşterimiz sevinçten çılgık atarak parçayı aldı.

"Bulmuşsunuz!" diye bağırdı. "Hayatım kurtuldu! Hayatım kurtuldu!"

Sevinç gösterisi de kederli hali gibi aşırıydı. Eline geçirdiği mücevherleri göğsüne bastırıyordu.

"Borçlu olduğunuz bir şey daha var Bay Holder," dedi Sherlock Holmes biraz da sertçe.

"Borç mu?" Eline kalemi aldı. "Siz miktarı söyleyin hemen yazarım."

"Hayır, bana borçlu değilsiniz. Oğlunuza, o soylu gence bir özür borçlusunuz.

Kendi oğlumda görsem gurur duyacağım bir davranış gösterdi kendisi."

"Demek onları alan Arthur değilmiş, öyle mi?"

"Size dün de söyledim, bugün de söylüyorum, o değildi."

"Emin misiniz? O zaman hemen ona gidelim de gerçeğin ortaya çıktığını haber verelim."

"O zaten biliyor. Meseleyi hallettikten sonra onunla da konuştum. Bana hikâyeyi anlatmayacağını görünce, ben ona kendim anlattım. Bunun üzerine, söylediklerimin doğru olduğunu itiraf etti. Henüz açıklayamadığım birkaç küçük ayrıntıyı da onun sayesinde öğrendim. Ama sizin bu sabah ona söyleyecekleriniz sessizliğini bozmasını sağlayabilir."

"Tanrı aşkına o halde bana siz anlatın!"

"Anlatacağım; ve bu gerçeğe ulaşmak için geçtiğim her aşamayı da teker teker açıklayacağım. İlk olarak benim için söylemesi, sizin için de duyması en zor olan şeyi söylemekle başlayayım: Sir George Burnwell ve Mary, aralarında anlaşmışlar ve birlikte kaçmışlar."

"Bizim Mary mi? İmkânsız!"

"Ne yazık ki mümkünden de öte, gerçek. Bu adamı aranızda aldığınızda, ne siz, ne de oğlunuz onun gerçek karakterini biliyordu. Kendisi İngiltere'nin en tehlikeli adamlarından biridir - batmış bir kumarbaz, tam bir alçak; kalpsizin, vicdansızın biri. Yeğeniniz böyle adamları tanıyamaz tabii ki. Tatlı sözlerine kanmış olmalı. Ona neler söylediğini Tanrı bilir; ama en azından yeğeninizi kullandığını ve her akşam görüşüklerini biliyoruz."

" İnanmam, inanmam!" diye bağırdı bankacı solgun bir yüzle.

"O zaman dün gece evinizde neler olduğunu anlatayım. Yeğeniniz, sizi odanızda sanarak aşağı indi ve ahır kapısına açılan pencereden sevgilisiyle konuştu. Ayak izlerinin kara gömülmüş olması birilerinin orada durduğunu gösteriyor. Genç bayan ona taçtan söz etti. Bu haber üzerine adamın şeytani arzuları kabardı ve kızı da kandırmayı başardı. Yeğeninizin sizi sevdiğine kuşkusuz yok, ama bazı kadınlar için sevgilinin aşkı diğer bütün sevgileri yok eder. Sizin aşağı geldiğinizi gördüğünde konuşmaları henüz bitmemişti; bu yüzden hemen pencereyi kapattı ve size hizmetçinizin tahta bacaklı bir adamla kaçamağından bahsetmeye başladı, ki bu da yalan değildi.

"Oğlunuz Arthur ise sizinle konuştuktan sonra yatağına gitti, ama kulübe olan borçlarını düşünmekten doğru düzgün uyuyamadı. Gece yansı kapısının önünde hafif bir ayak sesi duydu ve bunun üzerine kalkıp baktığında, kuzeninin gizlice sizin odanıza daldığını gördü. şaşkınlıktan dona kalmış halde üzerine birkaç giysi geçirip koridora çıktı ve karanlıkta beklemeye başladı. Yeğeniniz kısa bir süre sonra odanızdan çıktığında, oğlunuz, koridor lambasının ışığında kızın elinde değerli tacı tuttuğunu gördü. Kız, merdivenlerden inerken oğlunuz korkuyla fırladı ve kapınızın yanındaki perdenin arkasına saklanarak aşağıdaki antreyi gözlemeye koyuldu. Yeğeninizin pencereyi açışını, karanlıkta bekleyen birine tacı verişini ve sonra pencereyi kapatarak odasına geri koşusunu gördü. Genç bayan tam perdenin yanından geçmiş, ama oğlunuzu fark etmemişti. "Oğlunuz, sevdiği kadın ortalıktayken harekete geçmek istemedi, çünkü bu yeğeniniz için korkunç bir rezalet olurdu. Kız adasına girince oğlunuz, bunun sizin için ne kadar zor bir durum olacağını fark etti ve meseleyi kendi halletmeye karar verdi. Çıplak ayaklarıyla aşağı koştu, pencereyi açtı, karın üzerine atladı ve yoldan aşağı koşmaya başladı. Ay ışığında bir karaltı gördü. Sir George Burnwell kaçmak istedi ama Arthur onu yakaladı. Tacın bir ucundan oğlunuz, bir ucundan da rakibi çekiştirmeye başladı. O karmaşada oğlunuz, Sir George'a vurdu ve gözünün üstünü kanattı. Sonra bir gürültü koştu ve oğlunuz, tacın elinde kaldığını fark edip geri koştu, pencereyi kapattı, odanıza çıktı. Tam, tacın kavga sırasında bükülmüş olduğunu fark etmiş, düzeltmeye çalışırken ortaya siz çıktınız."

"Bu mümkün mü?" diye inledi bankacı.

"Ona teşekkür edeceğinize lanetler savurduğunuzu görünce o da öfkelendi. Birini ele vermeden hikâyenin doğrusunu anlatamazdı. Gerçi bu biri, böyle bir sevgiyi hakketmiyordu ama oğlunuz asil davranarak sırrını korudu."

"Demek ki Mary tacı görünce onun için çığlık atarak bayıldı," diye bağırdı Bay

Holder. "Aman Tanrım! Ne kadar da körmüşüm! Bir de beş dakikalığına dışarı çıkmak için izin istemesi! Kayıp parçanın kavga yerinde olup olmadığını görmek istiyormuş demek ki. Onu nasıl da yanlış deđerlendirmiŝim!"

"Evinize gittiğimde," diye devam etti Holmes, "hemen, kar üzerinde işime yarayacak izler olup olmadığını araştırmaya koyuldum. nceki akşamdan beri kar yağmadığını ve izlerin sabit kalmasına yardım edecek bir soğuk olduğunu biliyordum. Satıcı yoluna girdim ama her yere basılmıŝtı ve izler birbirine girmişti. Ama biraz ötede, mutfak kapısının orada, bir kadın ve kardaki yuvarlak izlerinden anladığım kadarıyla tahta bacaklı bir adamın durup konuşmuş olduklarını anladım. Hatta bir an tedirgin olduklarını ve yerdeki derin ayak ucu ve belli belirsiz topuk izlerinden çıkarabildiğim kadarıyla kadının geri dönüp hızla kapıya koştuğunu, bu sırada tahta bacaklının bir süre bekleyip sonra da gittiğini bile söyleyebilirim. O anda, sizin de daha önceden anlattığınız gibi, bunun hizmetçiniz ve sevgilisi olduğunu düşündüm; araştırma da öyle gösteriyordu. Bahçeden geçerken, polise ait oldukları belli olan birkaç iz dışında önemli bir şeye rastlamadım. Ahır yoluna girdiğimde ise, önümdeki karda çok uzun ve karmâşık bir hikâyenin yazılı olduğunu gördüm.

"Çizmeli bir adama ait olduğu anlaşılan bir iz, bir de çıplak ayaklı bir adama ait olduğu belli olan başka bir iz vardı. Bana anlattıklarınızdan hatırladığım kadarıyla bu ikincisinin oğlunuz olduğu kanısına vardım. İlki, her iki yönde de yürümüştü ama diğeri hızla koşmuştu ve çizme izlerinin üzerinde kendi izini bıraktığından anlaşıldığı üzere diğerin peşinden gitmişti. İzleri takip ettiğimde, çizmelinin beklerken bütün karı ezdiği antre penceresinin önüne gitmiş olduğunu gördüm. Sonra, yolun yüz metre kadar aşağısındaki diğeri uca gittim. Çizmelinin orada arkasına dönüp bakmış olduğunu, karların üzerinde sanki kavga edilmiş gibi izler bırakılmış olduğunu gördüm. Kan lekelerini de görünce yanılmadığımı anladım. Çizmeler sonra yoldan aşağı koşmuştu. Yol üzerindeki diğeri kan lekeleri de yaralananın o olduğunu gösteriyordu. Caddeye ulaştığında kaldırımın temizlenmiş olduğunu, dolayısıyla daha fazla bir iz bulamayacağımı anladım. "Eve girdiğimde, siz de hatırlarsınız, büyütecimle antredeki pencerenin çerçevesini ve pervazını inceledim ve birilerinin oradan geçtiğini gördüm. Islak ayağın bastığı yerdeki taban izi açıkça görülebiliyordu. O zaman neler olduğu düşünmeye başladım. Pencerenin dışında bir adam beklemiş, birileri mücevherleri getirmiş, oğlunuz bunları görmüş, hırsız takip etmişti, onunla kavga etmiş, ikisi de tacın bir ucundan çekiştirmeye başlamıştı. İkisinin gücü birleşince tac daha fazla dayanamamıştı. Oğlunuz, hazineyle geri dönmüş ama bir parçasını rakibine bırakmıştı. Buraya kadar her şey açıktı. Peki adam kimdi ve tacı ona kim getirmişti?

"Benim bir sözüm vardır; imkânsızı çıkardığında elinde kalan şey gerçeklerdir. O halde, bunu yapan siz de olmadığınıza göre, geriye bir tek yeğeniniz ve hizmetçileriniz

kalıyordu. Eğer hizmetçilerinizden biri olsaydı oğlunuz neden onların yerine suçlanmayı göze alacaktı ki? Makul bir açıklaması yoktu. Öte yandan, kuzenini sevdiğini biliyorduk; onun sırrını saklamak isteyebilirdi - hele bir de bu sır utanç verici bir şeyse. Onu pencerenin önünde gördüğünüzü ve tacı görünce bayıldığını da hatırlayınca tahminim doğrulanmış oldu. "Peki suç ortağı kim olabilirdi? Bir sevgili olması muhtemeldi, çünkü başka hiç kimse, size karşı hissetmesi gereken sevgi ve minneti bastıramazdı. Dışarı çok az çıktığınızı ve arkadaş çevrenizin de sınırlı olduğunu biliyordum. Ama aralarında Sir George Burnwell de vardı. Kadınlar arasındaki kötü ününü duymuştum.

İzlerini gördüğüm şu çizmeleri giyen ve kayıp taşlan elinde bulunduran o olmalıydı. Arthur'un onu görmüş olmasına rağmen ailesinin ismini zedelemekten bir şey söylemeyeceğini o da biliyordu.

"Sonra neler yaptığımı siz de tahmin edebilirsiniz. Bir berduş kılığında Sir George'un evine gittim, bir şekilde uşağıyla konuşmayı başararak efendisinin dün gece yüzünü kestiğini öğrendim. Altı şiline de botlarını satın aldım. Bunlarla Streatham'e gittim ve izlere tam olarak uyduklarını gördüm."

"Dün akşam yolda kötü giyimli bir serseri gördüm," dedi Bay Holder. "Elbette. O bendim. Adamımı bulduğumu anlayınca eve dönerek kıyafetlerimi değiştirdim. Çok hassas bir noktaya gelmiştim. Bir skandal çıkmasını önlemek için resmi makamları uyandırmamak zorundaydım. Bir yandan da böyle kurnaz bir alçağın, bu meselede elimizin kolumuzun bağlı olduğunu bildiğinin farkındaydım. Onu görmeye gittim. Tabii ki ilk başta her şeyi reddetti. Ama olanları bütün

ayrıntılılarıyla anlatınca duvarda asılı bastonu kaparak karşı koymaya çalıştı. Adamımı iyi tanıdığım için o daha vurmaya kalkmadan silahımı kafasına dayadım. O zaman biraz akli başına geldi. Elindeki her taş için 1000 sterlin vereceğimizi söyledim. Bunun üzerine yüzü asıldı. 'Lanet olsun!' dedi, 'üçünü altı yüze sattım bile!' Resmi bir soruşturma açılmayacağını garanti ederek mücevherlerin yeni sahibinin adresini almayı başardım. O adrese gittim ve sıkı bir pazarlık sonucu, parça başına 1000 sterline geri aldım mücevherleri. Sonra oğlunuza uğrayarak her şeyin yolunda olduğunu anlattım ve ancak saat ikide, uzun bir günün sonunda yatağıma girebildim."

" İngiltere'yi büyük bir skandaldan kurtaran bir gün olmuş," dedi bankacı ayağa kalkarken. "Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Yetenekleriniz, hakkınızda söylenenlerden bile fazla. Şimdi hemen gidip yaptığım büyük yanlışlık yüzünden oğlumdan özür dileyeceğim. Zavallı Mary'ye gelince; onu düşündükçe yüreğim burkuluyor. Sanırım siz bile onun nerede olduğunu söyleyemezsiniz bana."

"En azından," dedi Holmes, "Sir George Burnwell ile birlikte olduğunu söyleyebiliriz. Suçu ne olursa olsun, çok yakında cezasını fazlasıyla çekeceğine de eminim."

Akgürgenlerin Esrarı

"Sanatı sırf sanat için seven birisi," diye söze girdi Sherlock Holmes, elindeki Daily Telegraph'ın ilan ekini kenara bırakarak, "bir sonuca ulaşmayı önemsemeyiz çoğu zaman. Sevinerek görüyorum ki, başımızdan geçen maceraları kayda geçirirken sen de bu gerçeği göz önüne alıyorsun Watson. Benim boy gösterdiğim birçok 'ünlü vakaya' ve sansasyonel isimler içeren davalara pek rağbet etmeden, kendi içinde önemsiz görünen fakat benim ilgi alanıma giren akıl yürütme ve mantıksal sentez gibi şeyler gerektiren ve konular açısından zengin olan olayları ele alman beni sevindiriyor."

"Ama yine de," dedim, gülümseyerek, "yazdıklarına yakıştırılan sansasyonellik suçlamalarından kolay kolay kurtulamıyorum."

"Belki de bir konuda yanıldın," dedi. Şömineden maşayla bir kor alarak kiraz ağacından piposunu yaktı - düşüncelere dalmak yerine tartışmak istediği zamanlarda, kil piposunun yerine tercih ederdi bu pipoyu. "Bir vakada en önemli nokta olan çıplak gerçekleri, anlatmakla yetinmeyip, ifadelerini süslemeye çalışmakla hata ettin belki de."

"Bu konuda sana haksızlık ettiğimi sanmıyorum," diye cevap verdim biraz da soğukça, çünkü dostumun kendine özgü karakterinde çoğu zaman fark ettiğim egoizm yine karşıma çıkmıştı.

"Hayır, burada bencillik veya hor görme yok," dedi, her zamanki gibi sözlerimden çok düşüncelerime cevap vererek. "Eğer sanatımın tam anlamıyla hakkının verilmesini istiyorsam bunun sebebi kişisel değil. Bu beni aşan bir şey. Suç evrenseldir. Mantık ise nadir görülür. Bu yüzden suçtan çok, mantık üzerinde durmalısın. Sonuçta, ders olarak görülebilecek örnekleri bir dizi hikâyeye çeviriyorsun."

Baharın ilk günlerinde soğuk bir sabah vaktiydi ve biz Baker Sokağı'ndaki eski odamızda, kahvaltıdan sonra ateşin başında oturmuş konuşuyorduk. Kül rengi evlerin arasından akan yoğun sisin koyu san dumanlan yüzünden, karşı evlerin pencereleri ancak cisimsiz karaltılar halinde görülebiliyordu. Havagazı lambası, henüz toplanmamış masanın üzerindeki örtünün ve porselenlerin üzerinde parlıyordu. Sherlock Holmes bütün sabah sessizce oturup art arda gazetelerin ilan sayfalarını okumuş ve sonunda belli ki araştırmaktan vazgeçerek benim edebi kusurlarım üzerine ders vermeye koyulmuştu.

"Zaten," diye söze girdi, uzun uzun piposunu tüttürdükten sonra, "sansasyonellikle suçlanman güç, çünkü üzerinde uğraştığın vakaların çoğunda, hukuki anlamda bir suç işlenmiş değildi. Bohemya Kralı'na yardımcı olduğum o küçük mesele, Bayan Mary Sut-herland'in ilginç vakası, bükük dudaklı adamla ilgili mesele ve asil beyefendinin olayı, hep hukukun ilgi alanına girmeyen meselelerdi. Ama korkarım ki, sansasyonellikten kaçınarak sıradanlığa düşmüş olabilirsin."

"Sonuçları öyle olmuş olabilir," diye cevap verdim, "ama ele aldığım yöntemler tamamen yeni ve ilgi çekici."

"Yapma sevgili dostum, bir dokumacıyı dışından, bir dizgiciyi sol başparmağından tanıyamayan, gözlem yapmaktan aciz bir halk, analiz ve akıl yürütmenin ince ayrıntılarından ne anlar! Ama sen kendin sıradansan seni suçlayamam, çünkü o eski büyük vakaların zamanı geçti artık. İnsan, en azından suçlu insan, bütün cesaretini ve orijinalliğini kaybetti. Benim mesleğim de - öyle görünüyor ki -yatılı okullardaki genç bayanların kayıp kurşun kalemlerini bulma ajanslığına doğru gidiyor. Sanırım artık dibe vurdum. Bu sabah aldığım bu not, sıfır noktasına geldiğimi gösteriyor. Oku!" Bana doğru buruşuk bir mektup fırlattı. Mektup önceki akşam Montague Meydanı'ndan gönderilmişti ve şöyle yazıyordu: '*SEVGİLİ BAY HOLMES, Yapılan bir bakıcılık teklifini kabul edip etmeme konusunda size danışmak istiyorum. Eğer sizi rahatsız etmezsem, yarın on buçukta gelmek istiyorum. -Sevgilerle, VIOLET HUNTER*'

"Genç bayanı tanıyor musun?" diye sordum. "Hayır."

"Saat on buçuk oldu bile."

"Doğru; ve şüphesiz bu gelen de o."

"Düşündüğünden daha ilginç olabilir. Mavi yakut meselesini hatırlarsan, önce basit bir heves gibi görünen olay, ciddi bir araştırmaya dönüşmüştü. Şimdi de aynısı olabilir."

"Eh, öyle umalım! Zaten şüphelerimiz biraz sonra giderilecek, çünkü yanılmıyorsam söz konusu kişi geldi."

Tam bunları söylerken kapı açıldı ve içeri genç bir bayan girdi. Gösterişsiz ama düzgün giyimi, parlak ve hareketli yüz ifadesiyle, hayatta bazı şeyleri tek başına başarmak zorunda

kalmış bir kadın görüntüsü çiziyordu. "Verdiğim rahatsızlığı mazur göreceğinize eminim," dedi kadın, dostum onu karşılamak için ayağa kalktığı anda; "çünkü başımdan çok garip bir olay geçti ve tavsiyesini alabileceğim kimsem olmadığı için sizden yardım istemeye geldim."

"Lütfen oturun Bayan Hunter. Size yardım edebilirsem sevinirim." Holmes'ün, bu yeni ziyaretçinin tavrı ve konuşmasından çok etkilenmiş olduğunu görebiliyordum. Önce araştırmacı huyuyla kadını baştan aşağı süzdü ve sonra gözlerini kapatıp parmak uçlarını birleştirerek dinlemeye koyuldu. "Beş yıldır," dedi ziyaretçimiz, "Albay Spence Munro'nun evinde çocuk bakıcılığı yapıyordum. Fakat Albayın iki ay önce Nova Scotia-Halifax'a tayini çıkınca, çocuklarını da alarak Amerika'ya gitti ve ben de işsiz kaldım. İlan verdim, başvuruları değerlendirdim ama bir türlü iş bulamadım. Biriktirdiğim az miktar bir para da suyunu çekmeye başlayınca kara kara düşünmeye başladım. "West End'de Westaway's adında tanınmış bir bakıcı ajansı vardır; haftada bir kez oraya gidip kendime uygun bir iş olup olmadığına bakıyordum. Westaway, ajansın kurucusunun adı ama aslında bütün işi Bayan Stoper çekip çevirir. Küçük bürosunda oturur; dışarıdaki odada bekleyenler teker teker içeri alınır, dosyalar kontrol edilir ve uygun bir iş olup olmadığına bakılır.

"Neyse, geçen hafta her zamanki gibi küçük büroya alındığımda, Bayan Stoper'in bu kez yalnız olmadığını gördüm. Gülümseyen yüzü ve kat kat gerdaniyla şaşılacak derecede şişman bir adam dirseğine dayanıp oturmuş, gözünde gözlükleri, giren bayanları dikkatli dikkatli

inceliyordu. Ben içeri girer girmez sandalyesinden hafifçe sıçradı ve Bayan Stoper'a dönerek:

" 'Bu olur,' dedi; 'daha iyisini bulamayız. Mükemmel! Mükemmel! ' Ellerini ovuşturuyor, çok hevesli görünüyordu. O kadar rahat görünümlü bir adamdı ki onu izlemek hoşuma gitmişti.

" 'İş arıyorsunuz, değil mi bayan?' diye sordu.

" 'Evet beyefendi.' " 'Bakıcı olarak mı?' " 'Evet.'

" 'Peki ne kadar maaş istiyorsunuz?'

" 'En son Albay Spence Munro ile çalışırken ayda dört sterlin alıyordum.' " 'Ah yazık! Haksızlık bu, haksızlık!' diye atıldı çok sinirlenmiş gibi. O tombul ellerini havaya kaldırmıştı. 'Böyle çekici ve yetenekli bir bayana nasıl olur da bu kadar az bir para teklif edilebilir?'

" 'Yeteneklerim düşündüğünüz kadar çok olmayabilir bayım,' dedim. 'Biraz Fransızca, biraz Almanca, müzik, resim... '

" 'Hayır, hayır!' diye bağırdı. 'Bunlar söz konusu değil zaten. Önemli olan, bir hanımefendi olmanın bütün gereklerini yerine getirip getirmediğinizdir. Bu kadar basit işte. Eğer bu özelliklere sahip değilseniz, bir gün ülkenin tarihine geçecek bir çocuğun yetiştirilmesine zaten uygun değilsiniz demektir. Ama eğer gerçekten de tam bir hanımefendiyseniz, size üç basamaklı rakamların altında bir teklif götürülemez. Benimle çalışırsanız bayan, yılda yüz sterlinle başlarsınız.' "Tahmin edebileceğiniz gibi Bay Holmes, o sıralar o kadar çaresizdim ki böyle bir teklif inanamayacağım kadar iyiydi. Beyefendi,

yüzümdeki bu şüpheli ifadeyi fark etmiş olacak ki, cebinden küçük bir defter çıkararak üstüne bir şeyler yazdı. " 'Ayrıca,' dedi, - gülümsediğinde gözleri yüzünün beyaz kırışıklarının arasında parıldıyordu - 'genç bayanlarıma maaşlarının yarısını önceden veririm ki, seyahatleri ve gardıropları için gerekli harcamaları yapabilsinler.' "Böyle mükemmel ve düşünceli bir adamla daha önce hiç karşılaşmamıştım. O sıralar, sürekli veresiye alışveriş yapmak zorunda kalıyordum ve böyle bir avans, borçlarımı temizlemeye yeterdi. Ama bütün olanlar o kadar garipti ki, kabul etmeden önce bazı şeyleri öğrenmem gerekiyordu. " 'Nerede oturduğunuzu sorabilir miyim beyefendi?' dedim. " 'Hampshire. Güzel bir kır kasabasıdır. Winchester'a beş mil ötede, Akgürgenler Konağında. Güzel bir kasabanın en güzel evinde oturuyorum bayan.' " 'Peki benim görevim ne olacak? Öğrenmek isterim.'

" 'Tek bir çocuk - altı yaşında küçük bir afacan. Onu, terlikle böcek öldürürken bir görseniz! Bam! bam! bam! Göz açıp kapayana kadar üçü gitti bile!' Sandalyesine yaslanarak gülmeye başladı.

"Çocuğun eğlence tarzı beni biraz rahatsız etmişti, ama babasının kahkahası şaka yaptığını düşündürdü bana.

" 'O halde görevim,' diye sordum, 'tek bir çocuğun bakımıyla ilgilenmek mi?'

" 'Hayır, hayır, sadece o değil, sevgili bayan,' diye atıldı. 'Sizin göreviniz, karımın size vereceği talimatları yerine getirmek olacak. Tam bir hanımefendi olmanız yeterli. Kolaymış değil mi?' " 'Faydalı olmaya çalışırım.'

" 'Tabii ki. Elbiselere gelince... Biz gösterişi seven insanlarız -gösterişli ama iyi niyetli insanları. Size vereceğimiz bir

elbiseyi herhalde hiç itiraz etmeden giyersiniz değil mi?'

" 'Evet,' dedim, fakat sözleri beni gerçekten şaşırtmıştı.

" 'Peki bize gelmeden önce saçınızı kısa kestirmenizi istesem?'

"Kulaklarıma inanamıyordum. Sizin de görebildiğiniz gibi Bay Holmes, saçlarım gayet gösterişlidir ve pek nadir bir kestane rengindedir. Çevremde bir sanat eseri gibi görülür. Böyle garip bir sebepten onları feda etmeye gelemedim.

" 'Korkarım bu imkânsız,' dedim. Küçük gözleriyle beni izliyordu ve ben bunları söylediğimde biraz bozulduğunu fark ettim.

" 'Ama ne yazık ki bunu yapmanız şart,' dedi. 'Bu, karımın küçük bir hayali ve siz de bilirsiniz ki bayanların istekleri yerine getirilmelidir. Siz gerçekten saçlarınızı kestirmemekte kararlı mısınız?'

" 'Evet bayım, bunu gerçekten yapamam,' diye cevap verdim kararlı bir şekilde. " 'Ah pekâlâ; sizinle çalışamayacağız demek ki. Ne yazık; diğer açılardan çok uygundunuz. Bu durumda Bayan Stoper, diğer bayanlara baksam iyi olur.' "Müdire hanım bütün bu konuşmalar boyunca önündeki kâğıtlarla ilgilenmiş ve tek bir söz söylememişti; ama şimdi öyle sıkıntılı bir şekilde bakıyordu ki, teklifi reddetmem yüzünden yüklü bir miktar komisyonu kaçırdığını anladım. " 'İsminizin bundan sonra listede yer almasını istiyor musunuz?' diye sordu kadın. " 'Sizce bir mahzuru yoksa Bayan Stoper.'

" 'Böylesine mükemmel bir teklifi bile geri çevirdiğinize göre buna hiç gerek kalmadı,' dedi sert bir şekilde. 'Bundan

sonra bizden size yeni işler bulmamızı bekleyemezsiniz. Size iyi günler dilerim Bayan Hunter.' Masadaki zili çaldı ve uşak bana kapıyı gösterdi.

"Sonra Bay Holmes, evime gidip de dolabın tamtakır olduğunu ve masamdaki faturaları görünce, yaptığının aptalca olup olmadığını düşünmeye başladım. Sonuçta bu insanların garip huylan olsa ve bunlar için tam bir itaat isteseler bile, en azından bunun karşılığını veriyorlardı. İngiltere'de çok az bakıcı yılda yüz sterlin kazanıyor. Hem saçlanm ne işe yarardı ki? Çoğu insan artık kısa kestiriyor zaten. Bütün bunları düşünüp durdum. Ertesi günün sonunda bir hata yaptığımı emindim artık. Tam, gururumu yenip ajansa giderek teklifin geçerli olup olmadığını sormayı düşünmeye başlamıştım ki, beyefendiden bu mektup geldi. Mektup yanımda ve size de okuyacağım:

AKGÜRGENLER KONAĞI, WINCHESTER

'SEVGİLİ BAYAN HUNTER, - Bayan S toper bana adresinizi verme nezaketinde bulundu ve ben de kararınızı yeniden düşünüp düşünmediğinizi öğrenmek maksadıyla size yazmaya karar verdim. Karım sizin gelmenizde ısrarlı, çünkü benim anlattığım kadarıyla sizden çok etkilendi. Bu isteklerimizin sizde yaratacağı rahatsızlıkları telâfi etmek için üç ayda otuz sterlin veya yılda 120 sterlin vermeye hazırız. Aslında bu isteklerimiz o kadar da katı değil. Karım çelik mavisini çok sever ve sabahları evde, sizin bu renk bir elbise giymenizi isteyecektir. Kaldı ki, böyle bir elbise almak zorunda da değilsiniz çünkü sevgili kızım Alice' in (kendisi şu anda Philadelphia'dadır) elbisesi sanırım size tam uyacaktır. Hem

sonra, şurada burada durmanız veya sizden istenen bazı davranışlarda bulunmanız sizi zor durumda bırakmayacaktır. Saçınıza gelince, üzgünüm ania bu konuda ısrarlıyım, umuyorum ki maaşınızı artırmamız bu sorunu da halledecektir. Çocuk söz konusu olunca, göreviniz hiç de ağır değil. Lütfen gelmeye çalışın. Trenin saatini bildirirseniz, sizi Winchester'dan almaya gelirim. - Sevgilerle JEPHRO RUCASTLE.

"Elime geçen mektup bu, Bay Holmes. Kabul etmeye karar verdim. Yine de son adımı atmadan önce, bütün meseleyi bir kez de size açmanın iyi olacağını düşündüm."

"Peki Bayan Hunter, kararlıysanız mesele hallolmuştur," dedi Holmes gülümseyerek.

"Reddetmemi tavsiye etmeyecek misiniz?"

"Bir kız kardeşim olsa bu işi alması hoşuma gitmezdi açıkçası."

"Bütün bunların anlamı ne Bay Holmes?"

"Ama henüz elimde bir veri yok. O yüzden bir şey söyleyemem. Belki sizin bir fikriniz vardır."

"Bana öyle geliyor ki mümkün olan tek bir açıklama var. Bay Rucastle çok kibar, iyi kalpli birine benziyordu. Karısı delirmiş olabilir ve akıl hastanesine kapatmasınlar diye, meseleyi fazla gürültü çıkarmadan, karısının bütün isteklerini yerine getirerek halletmek istiyor olabilir."

"Dediğiniz gibi bu mümkün - gerçekten de, olasılığı en yüksek seçenek bu. Ama her durumda, evin genç bir bayana göre olmadığı gerçeğini göz ardı edemeyiz."

"Ama para Bay Holmes, para!"

"Ah tabii, ücret gayet iyi, hatta çok iyi. Beni rahatsız eden de bu. Yılda 40 sterline halledebilecekken, neden size 120 sterlin versinler ki? Arkasında güçlü bir sebepleri olmalı."

"Şartları anlatınca beni anlayacağınızı düşünmüştüm. Yanımda olduğunuzu bilmek kendimi daha güçlü hissetmemi sağlardı."

"Böyle hissetmeye devam edin. Küçük meseleniz, son aylarda karşıma çıkan en ilginç vaka oldu. Kendine özgü bazı ayrıntılar var. Eğer bir şeylerden şüphelenirseniz veya kendinizi tehlikede hissederseniz..."

"Tehlike mi? Nasıl bir tehlike olabilir ki?"

Holmes ciddiyetle başını salladı. "Zaten ne olduğunu bilseydik, artık bir tehlike olmaktan çıkardı," dedi. "Gündüz, gece fark etmez, günün herhangi bir anında bana telgraf çektiğiniz takdirde hemen yardımınıza gelirim."

"Bu bile yeter." Yüzündeki endişe geçmiş bir halde heyecanla kalktı. "Artık gönül rahatlığıyla Hampshire'a gidebilirim. Hemen Bay Rucastle'a yazacak, zavallı saçlarımı feda edecek ve yarın Winchester'a gitmek için hazırlıklara başlayacağım." Holmes'a minnet dolu birkaç şey söyleyerek iyi geceler diledi ve aceleyle gitti.

"En azından," dedim, merdivenlerden hızla inip gittiğini duyduktan sonra, "kendi başının çaresine bakabilecek bir

genç bayana benziyor."

"Ve öyle olması da gerekiyor," dedi Holmes ciddiyetle; "yanılmıyorsam birkaç gün içinde ondan yeni haberler alacağız."

Dostumun tahmini çok geçmeden doğrulandı. İki hafta boyunca, hep bu yalnız kadının başından geçebilecek garip olayları düşündüm. Sıradışı ücret, garip koşullar ve ağır olmayan bir iş, hep anormal bir şeyler olduğuna işaret ediyordu, ama söz konusu olan bir kapris mi, yoksa bir komplo mu, adam gerçekten insan sever biri mi, yoksa kötü niyetli biri mi, anlamak benim için güçtü. Holmes'a gelince, kaşları çatık bir halde düşüncelere dalıyor, meseleden bahsettiğimde ise elinin tersiyle itiyor ve "Bilgi! bilgi! bilgi!" diye bağıyordu sabırsızca. "Dereyi görmeden paçaları sıvaya-mam." Bu konuşmaların sonunda ise, bir kadının böyle şartları kabul etmemesi gerektiğini söylüyordu.

Ve nihayet geçen gece telgraf geldi. Ben de tam Holmes'u, bütün gece test tüpleriyle yapacağı o alışıldık çalışmalarından biriyle yalnız bırakmak üzere gitmeyi düşünüyordum. Sarı zarfı açarak mesaja şöyle bir baktı ve bana uzattı. "Bradshaw'dan tren saatlerine bak," dedi ve kimya çalışmalarına geri döndü. Mesaj kısa ve acildi.

Lütfen yarın öğle vakti Winchester'daki Black Swan Oteli'nde olun. Lütfen gelin! Çıldırılmak üzereyim.

HUNTER.

"Benimle gelecek misin?" diye sordu Holmes, kafasını kaldırarak.

"Çok isterim."

"O halde saatlere bak."

"Dokuz buçukta bir tane var," dedim, Bradshaw rehberime bakarak. "11.30'da Winchester'a varıyor."

"Çok iyi. O halde aseton analizini bırakıp yarın sabaha hazırlan-sam iyi olacak." Ertesi gün saat on birde İngiltere'nin eski başkentine doğru yola çıkmıştık. Holmes yol boyunca sabah gazetelerini okudu, fakat Hampshire sınırını geçtikten sonra gazeteleri bir kenara atıp manzaranın zevkini çıkarmaya başladı. Tam bir bahar günüydü. Açık mavi bir gökyüzü ve batıdan doğuya sürüklenen beyaz bulutlar. Güneş tepemizde parlıyor, bir yandan esen hafif bir rüzgâr da insana enerji veriyordu. Aldershot'un çevresindeki tepelerin ötesinde, yeşilliklerin arasında, çiftliklerin kırmızı ve gri çatıları görülebiliyordu. "Ne kadar güzel ve iç açıcı değil mi?" diye bağırdım, Baker Sokağı'nın sislerinden kurtulmuş olmanın heyecanıyla. Ama Holmes ciddiyetle başını salladı.

"Biliyor musun Watson," dedi, "benim gibi, baktığı her şeyde kendi özel ilgi alanıyla ilgili referanslar arayan biri, zihnin laneti etkisindedir aslında. Sen bu tek tük evlere bakıp güzelliklerinden etkileniyorsun. Onlara ben baktığımda ise, tek bir şey görüyorum; birbirlerinden çok uzaklar ve suç işlemek için çok uygun bir yerdeler."

"Tanrı aşkına!" diye bağırdım. "Nasıl olur da bu eski, şirin evleri suçla bağdaştırabilirsin?"

"Oysa bana her zaman endiŖe verirler. Tecrübelerime dayanarak Ŗunu söyleyebilirim ki Watson, Londra'nın en alçak vadilerinde bile, bu sevimli ve güzel kır evlerindeki kadar çok günah işlenmiyordur."

"Beni korkutuyorsun!"

"Ama sebebi çok açık. Şehirde, kanunun yapamadığını toplum baskısı yapar. Şehirdeki bir sokakta, ne kadar rezil bir muhit olursa olsun, eziyet edilen bir çocuğun sesi veya bir sarhoşun narası, komşularda öfke yaratacak ve hemen yakınlardaki kanunun çarkı bir Ŗikâyetle harekete geçecektir. Ama bu yalnız evlere bak. Kanunlardan habersiz zavallı insanlarla dolu. Böyle yerlerde rastlanabilecek zalimlikleri düşün. Bizden yardım isteyen bayan, Winchester'da yaşamaya başlayacak olsaydı, onun için bu kadar endişelenmezdim. Tehlike aradaki beş milde. Neyse ki başı henüz belada değil."

"Evet. Bizimle Winchester'da buluşmaya gelebildiğine göre."

"Kesinlikle. Demek ki serbest kalabiliyor."

"O halde mesele ne olabilir ? Bir açıklaman yok mu?"

"Elimizdeki gerçeklere dayanarak oluşturduğum yedi ayrı açıklamam var. Ama bunlardan hangisinin doğru olduğunu, şüphesiz bizi bekleyen taze bilgiler belirleyecek. Katedral'e de geldik işte, bakalım Bayan Hunter bize neler anlatacak."

'Black Swan' şehrin ana caddesinde, istasyondan fazla uzakta olmayan ünlü bir oteldi ve genç bayanı orada bizi beklerken bulduk. Gittiğimizde bir oda ve öğlen yemeği ayarlanmıştı.

"Geldiğinize yle sevindim ki," dedi içtenlikle. "Ne kadar iyisiniz. Ben ne yapacağımı bilemiyorum. Tavsiyeniz benim için çok değerli olacak."

"Lütfen başınıza gelenleri anlatın bize."

"Elbette, ama çabuk olmalıyım çünkü Bay Rucastle'a saat üçten önce geri dneceğime dair söz verdim. Bu sabah şehre gelebilmek için izin almayı başardım ama ne için geldiğimi pek bilmiyor."

"Lütfen her şeyi sırasıyla anlatın," dedi Holmes. Uzun, ince bacaklarını ateşe uzattı ve dinlemeye hazırlandı.

"İlk olarak, gerçekte Bay ve Bayan Rucastle'dan kötü bir muamele görmediğimi söylemeliyim. Bu konuda adil olmalıyım. Fakat onları bir türlü anlayamıyorum ve bu yüzden de iim hiç rahat değer."

"Anlayamadığınız nedir?"

"Davranışlarının sebebi. Ama önce her şeyi olduğu gibi anlatayım ki daha iyi anlayın. İlk geldiğimde Bay Rucastle beni buradan alarak arabasıyla Akgürgenler Konağına götürdü. Daha önceden demiş olduğu gibi, ev iyi bir yere yapılmıştı, ama evin kendisi hiç de güzel değerdi bence. Rutubet ve kötü havalardan artık iyice kirlenmiş beyaz badanalı, genişçe, köşeli bir ev düşünün. Üç tarafı ağaçlarla kaplı olan evin yüz metre kadar ilerisinden başlayan ve Southampton yoluna çıkan bir patika var. Öndeki bu arazi eve ait, ama çevresindeki korular, Lord Southerton'ın topraklarına giriyor. Evin ismi de kapının hemen önündeki grgenlerden geliyor.

"Her zamanki sevimliliğiyle, patronum beni karısı ve çocuğuyla tanıştırdı. Baker Sokağı'ndaki odanızda yaptığımız tahminler kesinlikle doğru çıkmadı Bay Holmes. Bayan Rucastle deli falan değil. Sessiz sakin, solgun yüzlü bir kadın. Sanırım kocasından çok daha genç. Otuzunu geçmemiştir ya, adam da kırk beşin üzerinde olamaz zaten. Aralarında geçen konuşmalardan, yedi yıldır evli olduklarını, adamın dul olduğunu ve ilk karısından olan tek çocuğu olan kızının Philadelphia'ya gittiğini öğrendim. Sonradan Bay Rucastle'm söylediğine göre, kızının ayrı olmasının sebebi üvey annesine duyduğu anlamsız kinmiş. Kız en az yirmi yaşında olduğuna göre, babasının genç eşiyle geçinememesi doğaldır. "Bayan Rucastle hem görünüş olarak, hem de zihnen pek parlak biri değilmiş gibi geldi bana. Üzerimde güçlü bir etki bırakmadı yani. Kadın varla yok arasında bir şey. Kendini kocasına ve küçük oğluna adadığı belli. Küçük, gri gözleriyle dikkatle izliyor ve bir istekleri olursa, zamanından önce yerine getirebilmek için canla başla çalışıyor. Adam da, o her zamanki gösterişli tavrıyla karısının üstüne titriyor. Sonuçta mutlu bir çifte benziyorlar. Ama bu kadının gizli bir derdi var. Sık sık, yüzünde son derece üzgün bir ifadeyle derin düşüncelere dalıyor. Birkaç kez onu ağlarken yakaladım. Bazı zamanlar, bunun sebebinin şımarık ve huysuz çocuğu olduğunu düşündüm. Çocuğun yaşı küçük, ama yaşına göre orantısız, kocaman bir kafası var. Bütün hayatı, vahşi öfke nöbetleri ve surat asmalar arasında geçiyor. Kendinden daha zayıf yaratıklara zarar vermekten başka bir zevki yok ve bu konuda, fare, kuş ve böcek yakalamak konusunda, epey başarılı. Ama bu küçük yaratık hakkında konuşmak istemiyorum Bay Holmes, zaten hikâyemle pek bir ilgisi yok."

"Her ne kadar size ilgisiz görünse de," diye araya girdi dostum, "bütün ayrıntıları anlatmanız iyi olur."

"Önemli hiçbir şeyi atlamak istemiyorum. Evle ilgili ilk anda dikkatimi çeken en rahatsız edici nokta, hizmetçilerin görünüşü ve davranışları oldu. Sadece iki kişi var; bir adam ve karısı. Toller -adamın adı bu - kır saçlı ve favorili, sürekli içki kokan, kaba ve görgsüz biri. Çalışmaya başladığımdan beri en az iki kez zilzurna sarhoş olmasına rağmen, Bay Rucastle hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davrandı. Adamın karısı ise Bayan Rucastle kadar sessiz, ama ondan daha sevimsiz, uzun boylu, asık suratlı bir kadın. Gördüğüm en tatsız çift, neyse ki zamanımın çoğunu birbiriyle yan yana olan çocuk odasında ve kendi odamda geçiriyorum.

" İlk iki gün çok sakin geçti, fakat üçüncü gün Bayan Rucastle kahvaltıdan sonra aşağı inerek kocasının kulağına bir şeyler fısıldadı.

" 'Ah, tabii,' dedi adam bunun üzerine, Bana dönerek;" saçlarınızı kestirecek kadar uyumlu davrandığınız için size minnettarız Bayan Hunter. Fakat sizi temin ederim ki, güzelliğinizden en ufak bir şey bile kaybetmiş değilsiniz. Şimdi bakalım mavi elbise size nasıl yakışacak. Şu anda yatağınızın üzerinde duruyor ve onu giyme kibarlığını gösterirseniz memnun kalacağız.'

"Beni bekleyen elbise garip bir mavi tonundaydı. Harika bir malzemedен yapılmıştı, ama daha önceden giyildiğini belli eden bazı işaretler vardı üzerinde. İstesem, bedenime bu kadar uygun diktiremezdim. Bay ve Bayan Rucastle, ilk görüşte bana biraz abartılı gelecek kadar çok beğendiler. Yere kadar uzanan üç uzun pen-ceresiyle evin bütün ön cephesini içine

alan oturma odasında bekliyorlardı beni. Odaya, arkası ortadaki pencereye çevrilmiş bir sandalye yerleştirilmişti. Ona oturmam söylendi ve sonrasında Bay Rucastle, odanın öteki yanında bir ileri bir geri yürüyerek şimdiye kadar duyduğum en gülünç hikâyeleri anlatmaya başladı. O kadar komikti ki halsiz kalana kadar güldüm. Mizahtan hiç anlamadığı belli olan Bayan Rucastle ise, bu süre boyunca elleri kucağında, yüzünde üzgün ve endişeli bir ifadeyle oturdu. Bir saat kadar sonra, Bay Rucastle aniden durarak yapılması gereken diğer işlere bakma zamanının geldiğini ve elbisemi değiştirerek küçük Edward'in odasına çıkmam gerektiğini söyledi. " İki gün sonra, aynı sahne benzer şartlar altında tekrarlandı. Yine elbisemi giydim, pencerenin önüne oturdum ve patronumun bitmek tükenmek bilmeyen hikâyelerine gülüp durdum. Sonra elime bir roman tutuşturdu, sandalyeyi, sayfanın üstüne gölgem düşmeyecek şekilde ayarladı ve yüksek sesle okumamı istedi. On dakika kadar okuduktan sonra - tam da ilk bölümün ortasına gelmiştim -cümleyi dahi bitiremeden durmamı ve yukarı çıkarak elbisemi değiştirmemi emretti.

"Bu sıradışı sahnelerin ne anlama geldiğini ne kadar merak ettiğimi herhalde tahmin edersiniz Bay Holmes. Her seferinde yüzümün pencereye dönük olmamasına çok dikkat ettiklerini fark ettim ve bu yüzden arkamda neler olup bittiğini görmeye can atıyordum. Başlangıçta bunu yapmak imkânsız gibi görünüyordu ama sonunda bir yolunu buldum. Önceden kırılmış olan el aynamın küçük bir parçasını mendilime sakladım ve ilk fırsatta, kahkahaların ortasında mendilimi gözlerime götürerek arkamı görmeyi başardım. İtiraf etmeliyim ki o an hayal kırıklığına uğradım. Hiçbir şey yoktu.

"Aslında bunlar ilk anda gördüklerimdi desem daha doğru olur. Daha dikkatli baktığımda, sakallı kısa boylu, gri bir takım giymiş olan bir adamın Southampton yolunda durmuş bana doğru bakmakta olduğunu fark ettim. Orası işlek bir yol olduğu için çoğu zaman insanlar olurdu. Ama bu adam, arazimizi sınırlayan parmaklıklara dayanmış ciddi ciddi bakıyordu. Mendilimi indirdiğimde Bayan Rucastle'in meraklı gözlerle beni süzmekte olduğunu gördüm. Hiçbir şey söylemedi ama eminim elimde bir ayna olduğunu ve arkamı görebildiğimi anlamıştı. Hemen ayağa kalktı.

" 'Jephro,' dedi, 'yolda durmuş, Bayan Hunter'a bakan terbiyesiz bir adam var.'

" 'Sizin dostunuz değil ya Bayan Hunter?' diye sordu Bay Rucastle. " 'Hayır, buralarda kimseyi tanımam.'

" 'Ne büyük terbiyesizlik! Şimdi lütfen arkanızı dönerek çekip gitmesini işaret edin.'

" 'Görmezlikten gelmek daha iyi olmaz mıydı?'

" 'Hayır, hayır, sonra hep ortalıkta dolaşır. Lütfen adama dediğim gibi işaret edin.' "Söyleneni yaptım ve sonrasında da Bayan Rucastle panjurları indirdi. Bu bir hafta önceydi; o günden bu yana ne o mavi elbiseyi giyerek pencerenin önünde oturdum, ne de o adamı bir daha gördüm."

"Lütfen devam edin," dedi Holmes. "Hikâyeniz çok ilginç bir hal almaya başladı."

"Korkarım şimdi anlatacaklarımın ilgisiz olduğunu düşüneceksiniz, çünkü bu farklı olayların birbiriyle hiçbir bağlantısı yokmuş gibi görünüyor: Akgürgenler Konağına ilk

geldiğimde, Bay Rucastle beni mutfak kapısından girilebilen küçük bir ek binaya götürmüştü. Oraya yaklaştığımızda zincir şangırtıları ve büyük bir hayvanın kıpırdanışını andıran sesler duydum.

" 'İçeri bakın!' dedi Bay Rucastle, tahtalar arasında bir yarığı işaret ederek. "Ne kadar güzel değil mi?"

"Baktığımda, karanlıkta parlayan iki göz ve bir kenara büzüşmüş belli belirsiz bir siluet gördüm.

" 'Korkmayın,' dedi patronum. İrkildiğimi fark ederek gülmeye başlamıştı. "O benim köpeğim Carlo. Benim dediğime bakmayın, onunla sadece seyisimiz Toller başa çıkabiliyor. Günde bir kez besleriz; çok değil, ki her an formda olsun. Toller geceleri onu serbest bırakır ve bir kez dişlerini geçirdikten sonra, kurbanının Tanrı yardımcısı olsun. Bu yüzden, iyiliğiniz için, geceleri dışarı çıkmayın; söz konusu olan hayatınız.'

"Bu uyarı hiç de boşuna değildi. Ayın tepede olduğu ve aşağıdaki çimenleri gün gibi aydınlattığı güzel bir gece, saat iki civarında penceremin önünde durmuş, manzaranın keyfini çıkarıyordum ki aşağıda, gürgenlerin dibinde bir şeylerin hareket ettiğini fark ettim. Açıklığa çıktığında ne olduğunu gördüm. Koyu renkli, sarkık çeneli ve siyah burunlu, kocaman bir köpek. Çimenlerin üzerinde yavaş yavaş yürüyerek karanlıkta kayboldu. Bu korkunç bekçi beni o kadar etkiledi ki anlatamam; bir hırsız görsem bu kadar korkmazdım.

" Şimdi anlatacağım hikâyeye ise oldukça garip. Bildiğiniz gibi Londra'da saçlarımı kestirip bavulumun dibine yerleştirmiştım. Bir akşam, çocuk yattıktan sonra, odamdaki

mobilyaları incelemeye ve eşyalarımı düzenlemeye başladım. Odada, üst iki çekmecesini boş ve açık, alt çekmecesini ise kilitli olan bir komidiri vardı. Açık çekmecelere çarşaf larımı yerleştirdikten sonra elimde hâlâ birkaç parça eşyam kalmıştı ve o en alt çekmeceyi kullanamadığım için sinirlendim. Bir umutla, elimdeki anahtarlarla çekmeceyi açmaya çalıştım. Daha ilk anahtar kilide uydu ve çekmece açıldı. İçinde sadece tek bir şey vardı ama eminim ne olduğunu tahmin edemezsiniz. Çekmecede saç larım duruyordu.

"Elime alıp inceledim. Aynı renkte ve kalınlıktaydı. Bu tesadüf çok garibime gitti. Benim saç larım nasıl olmuştu da o çekmeceye girmişti? Titreyen ellerle bavulumu açtım, içindikileri döktüm ve dibinden kendi saç larımı bulup çıkardım. İkisini yan yana koydum; emin olun, birbirlerine tıpatıp benziyorlardı. Garip değil mi? Ne kadar düşünsem de neler olduğunu anlayamadım. O garip saç ı çekmeceye geri koydum ve meseleden Rucastle'lara hiç bahsetmedim çünkü kilitli bir çekmeceyi açarak yanlış yaptığımı düşündüm. "Sizin de fark ettiğiniz gibi, gözlemci bir tabiatım var Bay Holmes, bu yüzden kısa bir sürede evin bütün planını kafama çizmeyi başardım. Evin bir taraf ı var ki, sanki orada kimse yaşamıyor -Toiler'ların kaldığı bölümde her zaman kilitli olan bir kapı. Bir gün, merdivenleri çıkarken, Bay Rucastle'ın, elinde anahtarlarla bu odadan çıktığını gördüm. Yüzünde öyle bir ifade vardı ki birden ürktüm. Tanıdığım o şişman, neşeli adamdan eser yoktu. Yanakları kızarmış, kaşları öfkeyle çatılmış ve şakaklarında damarları çıkmıştı. Kapıyı kilitledi ve bana hiçbir şey söylemeden aceleyle gitti. "Bu, bende daha çok merak uyandırdı. İlk fırsatta evin dışına çıkarak o bölümün pencerelerini görebileceğim bir yere gittim. Üçü pislik içinde, birinin kepenkleri kapalı dört pencere vardı. Hiç

kimsenin kullanmadığı açıktı. Çevrede dolaşp, pek belli etmemeye çalışarak yukarı bakıyordum ki, her zamanki mutlu ve neşeli haliyle Bay Rucastle çıkageldi.

" 'Ah!' dedi, 'size hiçbir şey söylemeden gittiğim için kusuruma bakmayın genç bayan. Zihnim iş meseleleriyle öyle meşgul ki.'

"Alınmadığıma dair onu temin ettim. 'Bu arada,' dedim, 'yukarıda boş odalarınız var galiba, birinin kepenkleri de kapalı.'

" 'Fotoğraf hobim vardır,' dedi. 'Yukarıda kendime bir karanlık oda yaptım. Vay, vay, vay, ne kadar da açıkgöz bir genç bayanmış-sınız siz! Kim derdi ki? Bakın hele!' diye devam etti şakayla takılarak, ama gözlerinde aynı mizahi ifade yoktu. Orada şüphe vardı, huzursuzluk vardı, kesinlikle mizah yoktu. " İşte Bay Holmes, o odalarda bir şeyler olduğunu fark ettiğimden beri, ne olduğunu öğrenmek için yanıp tutuşmaya başlamıştım. Sırf merak için değil elbette, kendi geleceğim de söz konusuydu. Bir görev duygusuyla yaklaşıyordum - bir faydam dokunabileceğini düşünüyordum. Kadınlık içgüdüleri derler ya, belki benimki de bu kadınlık içgüdüsiydi. Neyse, odalar orada duruyorlardı ve ben de o yasak bölgeye girmeye can atıyordum.

" İlk kez dün bir fırsat geçti elime. Ama öncelikle, sadece Bay Rucastle'ı değil, Toller ve karısını da, ellerinde büyük, siyah çantalarla oraya girip çıkarken gördüğümü eklemeliyim. Toller son zamanlarda çok içiyordu ve dün akşam da çok sarhoştı. Yukarı çıkarken anahtarın kapıda durduğunu fark ettim. Toller unutmuş olmalıydı. Bay ve Bayan Rucastle, çocuklarıyla birlikte alt katta olduklarından, bundan daha iyi

bir fırsat olamayacağını düşündüm. Anahtarı yumuşakça çevirerek kapıyı açtım ve içeri sıyrıldım.

"Önüme, ucundan sağa dönülen, duvarları bakımsız ve halisiz küçük bir koridor çıktı. Köşeyi dönünce üç kapı çıktı karşıma. Birincisi ve üçüncüsü açık, diğeri kilitliydi. Her biri, tozlu ve kasvetli boş odalara açılıyordu. Birinde iki pencere, diğerinde tek bir pencere vardı ve bu pencereler o kadar kalın bir kir tabakasıyla kaplanmıştı ki akşam ışığı zorlukla süzülebiliyordu içeri. Ortadaki kapı kapalıydı ve kapının dışına eski bir yatağın demir döşemeleri çakılmıştı. Kapının kendisi kilitliydi ve anahtar da ortalıkta değildi. Bu parmaklıklı kapının, dışarıdan gördüğüm penceresi kepenkli odaya açıldığı belliydi, ama kapının altından sızan ışık, içerisinin karanlık olmadığını gösteriyordu. Demek ki tepeden ışık girebiliyordu. Koridorda durmuş bu garip kapıya bakarken ve içerideki sırrın ne olduğunu düşünürken, birden odanın içinde ayak sesleri duydum ve kapının altından gelen ışıktan bir gölgenin geçtiğini gördüm. Akıl almaz bir korku kapladı içimi Bay Holmes. Gergin sinirlerim baskın çıktı ve sanki peşimde korkunç bir el varmış da elbisemin eteğinden beni yakalayacakmış gibi, dönüp koşmaya başladım. Koridordan geçip dış kapıyı açtım ve dosdoğru Bay Rucastle'ın önüne çıktım.

" 'Demek sizdiniz,' dedi gülümseyerek. Kapıyı açık görünce anlamıştım zaten.' " 'Ah, çok korktum!' dedim nefes nefese.

" 'Sevgili genç bayan! sevgili genç bayan!' dedi, sesi o kadar yumuşak ve avutucuydu ki, 'sizi korkutan nedir, sevgili bayan?'

"Ama sözleriyle beni kandırmaya çalıştığını fark ederek kendimi toparladım. " 'O boş bölgeye girmekle büyük bir aptallık ettim,' diye cevap verdim. 'O kadar ıssız ve garip bir yer ki koşarak dışarı kaçtım. Aman Tanrım, ne kadar ürkütücü bir yer orası!'

" 'Hepsi bu mu?' diye sordu; dikkatle bana bakıyordu.

" 'Siz ne sandınız ki?' diye sordum.

" 'Orayı neden kilitlediğimi düşünüyorsunuz?'

" 'Kesinlikle bilmiyorum.'

" 'Orada işi olmayanları uzak tutmak için. Anladınız mı?' bütün sevimliliğiyle gülümsüyordu.

" 'Emin olun, bilseydim...'

" 'Pekâlâ, artık biliyorsunuz. Ve eğer bir daha bu eşikten adımınızı atarsanız...' o anda yüzündeki gülümseme şeytani bir bakışa dönüştü, 'sizi köpeğe yem olarak veririm.'

"O kadar korkmuştum ki ne yaptığımı hatırlamıyorum. Sanırım koşarak odama kaçtım. Kendime geldiğimde, yatağın üzerinde, bütün vücudum tir tir titrer halde yatıyordum. Sonra aklıma siz geldiniz Bay Holmes. Tavsiyenizi almadan o eve bir daha adımımı atmam. Evden, adamdan, kadından, hizmetçilerden, hatta çocuktan bile korkmuştum. Hepsi bana çok kötü davranmıştı. Tabii ki hemen o anda da kaçabilirdim ama merakım korkuma bile üstün geldi. Sonunda kararımı verdim. Size telgraf gönderecektim. Şapkamı ve pelerinimi alarak evden yarım mil kadar uzaktaki telgraf bürosuna gittim ve rahatlamış bir halde geri döndüm. Kapıya yaklaşırken korkunç bir şüphe kapladı içimi. Ya köpeği saldılsa? Fakat

sonra Toller'in akşamdan zilzurna sarhoş olduğunu ve ev halkı içinde o vahşi yaratıkla başa çıkabilen tek kişinin de o olduğunu hatırladım. Başka biri cesaret edip de köpeğe yaklaşmadıysa tabii. Neyse, sağ salim eve girdim ve bütün gece, sizin geleceğinizi düşünmenin mutluluğuyla uyuyamadım. Bu sabah Winchester'a gelmek için izin almakta pek zorluk çekmedim, ama saat üçten önce evde olmalıyım, çünkü Bay ve Bayan Rucastle bir ziyarete gidecekleri için çocuğa bakmam gerekiyor. İşte Bay Holmes, size bütün maceramı anlattım. Şimdi bana bütün bunların ne anlama geldiğini ve hepsinden öte, ne yapmam gerektiğini söylerseniz çok memnun olurum."

Holmes ve ben bu olağandışı hikâyeyi büyülenmiş gibi dinlemiştik. Sonunda dostum ayağa kalktı, elleri cebinde, yüzünde derin bir ciddiyetle, odada bir aşağı, bir yukarı yürümeye başladı. "Toller hâlâ sarhoş mu?" diye sordu.

"Karısını Bayan Rucastle'a bununla ilgili dert yanarken duydum."

"Güzel. Ve Rucastle'lar bu gece dışarı çıkıyorlar, öyle mi?"

"Evet."

"Evde kilitli bir kiler var mı?"

"Evet, bir şarap mahzeni var."

"Bütün bu olanlara karşı çok cesur ve duyarlı davranmışsınız Bayan Hunter. Bir kahramanlık gösterisine daha var mısınız? Sizin ne kadar güçlü bir kadın olduğunuzu bilmesem sormazdım bile."

"Deneyebilirim. Peki nedir?"

"Dostum ve ben, saat yedide Akgürgenler Konağına geleceğiz. Rucastle'lar henüz dönmemiş olacak ve umarım Toller da kendine gelmemiş olacak. Geriye, ortalığı ayağa kaldırabilecek bir tek Bayan Toller kalıyor. Onu da bir iş için kilere gönderir ve arkasından kapıyı kilitlerseniz, işimiz çok kolaylaşacaktır."

"Yaparım."

"Mükemmel! O halde meseleyi iyice gözden geçirelim. Her şeyin makul tek bir açıklaması olabilir. Siz oraya, birinin yerine geçmek için getirildiniz ve gerçek kişi o odada hapis. Buraya kadar her şey çok açık. İçeride kimin olduğuna gelince, evin kızı Bayan Alice Rucastle olmalı. Yanlış hatırlamıyorsam Amerika'ya gitmiş olduğu söylenmişti. Boylarınız, bedenleriniz ve saç renkleriniz birbirine benzediği için seçildiniz. Muhtemelen, geçirdiği bir hastalık sonucu saçları kesilmişti ve bu yüzden sizinkiler de gitmek zorundaydı. Onun saçlarını tesadüf eseri buldunuz. Yoldaki o adam ise kızın bir arkadaşıdır şüphesiz - muhtemelen nişanlısı - ve siz onun gibi giyinip ona benzediğinizde, bir de üstüne kahkahalar attığınızda, bu adam sizi görmüş ve Bayan Alice Rucastle'ın mutlu olduğuna, artık kendisini görmek istemediğine ikna olmuş olmalı. Köpek ise, adamla kızın irtibata girmesini engellemek için geceleri serbest bırakılıyordu. Buraya kadar her şey açık. En önemli nokta ise çocuğun davranışları."

"Ne ilgisi olabilir ki?" diye atıldım.

"Sevgili Watson, bir tıp adamı olarak sen de bilirsin ki, son zamanlarda bir çocuğun eğilimlerini anlamak için ebeveynleri de inceleniyor. Tam tersi de geçerli olabilir tabii. Çoğu zaman

ben de ebeveynlerin karakterlerini anlamak için çocuklarını incelerim. Bu çocuğun davranışları anormal derecede vahşi ve bu özelliğini ister güler yüzlü babasından, isterse de annesinden almış olsun, eve kapattıkları kız için bir tehlike teşkil ediyor olmalı."

"Çok haklısınız Bay Holmes," diye bağırdı müşterimiz. "Siz bunlan anlattıkça, gördüğüm binlerce şey kafamda iyice aydınlanıyor. Haydi, hiç zaman kaybetmeden yardım edelim bu zavallı yaratığa."

"İhtiyatlı olmalıyız, çünkü karşımızda çok kurnaz bir adam var. Saat yediye kadar hiçbir şey yapamayız. O saatte sizinle buluşur, çok geçmeden de meseleyi çözeriz."

Yol üzerindeki bir hana uğradıktan sonra dediğimiz gibi tam saat yedide oraya vardık. Bayan Hunter, bizi kapıda gülümseyerek karşılamamış olmasaydı da ışıқта parlayan koyu renk yapraklarıyla o ağaçları görür görmez evi tanıyacağımıza eminim.

"Dediklerimizi yaptınız mı?" diye sordu Holmes. Alt kattan bazı gürültüler geldi.

"Bu sesler kilerden, Bayan Toller'dan geliyor," dedi genç bayan. "Kocası ise mutfakta, halının üzerinde horul horul uyuyor. Bunlar da anahtarları. Bay Rucastle'da da aynıları var."

"Gerçekten çok iyi bir iş başarmışsınız!" diye bağırdı Holmes heyecanla. "Şimdi yolu gösterin de bu uğursuz meseleyi bitirelim."

Merdivenleri çıktık, kapıyı açtık ve koridoru geçerek Bayan Hunter'ın bahsettiği parmaklıklı kapıya geldik. Holmes, ek yerlerinden keserek kapıdaki parmaklıkları çıkardı. Sonra elindeki bütün anahtarları kilitle denemeye başladı, ama nafile. İçeriden hiç ses gelmiyordu. Bu sessizlik karşısında Holmes'ün yüzü asıldı. "Umarım çok geç kalmamışsınızdır," dedi. "Bayan Hunter, sanırım içeriye siz olmadan gireceğiz. Şimdi Watson, şuna bir omuz atalım da açılıp açılmayacağını görelim."

Eski, harap bir kapıydı; darbelerimize dayanamadı. Birlikte odaya girdik. Bomboştı. Küçük bir yatak, küçük bir masa ve bir sepet dolusu çarşaftan başka hiçbir eşya yoktu. Tepemizde gökyüzü görünüyordu ve tutsak gitmişti. "Burada kötü bir şeyler olmuş," dedi Holmes; "adamımız, Bayan Hunter'ın niyetini anlayıp kurbanını kaçırmış olmalı."

"Ama nasıl?"

"Tepeden. Nasıl olduğunu şimdi anlarız." Tavana sıçradı. "Ah tabii ya," diye bağırdı, "buradan uzun bir merdivenin ucu görülebiliyor. Demek ki böyle yapmış."

"Ama bu imkânsız," dedi Bayan Hunter, "Rucastle'lar giderken merdiven orada değildi."

"Geri dönüp halletmiştir. Size onun zeki ve tehlikeli bir adam olduğunu söylemiştim. Ve şimdi aşağıdan gelen bu ayak sesleri de ona ait değilse şaşarım. Watson, sanırım silahını hazırlasan iyi olacak."

Sözlerini yeni bitirmişti ki, elinde kalın bir sopayla şişman bir adam belirdi odanın kapısında. Bayan Hunter çığlık atarak

duvara yapıştı ama Sherlock Holmes ileri sıçrayarak adama kafa tuttu. "Alçak!" dedi, "kızın nerede?"

Şişman adam gözlerini odada gezdirdikten sonra yukarıdaki açıklığa baktı.

"Bunu soracak birisi varsa o da benim," diye bağırdı. "Hırsızlar! Casuslar! Sizi

yakalayan benim, değil mi ? Elime düştünüz. Gününüzü göstereceğim!" Dönerek, gürültüyle merdivenlerden aşağı indi.

"Köpeği almaya gidiyor!" diye bağırdı Bayan Hunter.

"Silahım yanımda," dedim.

"Dış kapıyı kapatsak iyi olur," dedi Holmes ve birlikte merdivenlerden koşarak aşağı indik. Hole daha varmamıştık ki, dışarıdan bir köpeğin havlamaları ve sonrasında tüyleri diken diken eden acı dolu bir çığlık duyuldu. Yandaki odaların birinden, kırmızı suratlı, titrek bacaklı, yaşlıca bir adam çıkageldi. "Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Birileri köpeği serbest bırakmış. İki gündür beslenmemişti. Çabuk, çabuk olun, yoksa çok geç kalabiliriz!" Holmes ve ben, arkamızda Toller, dışarı fırladık. Koca yaratık yerde kıvranan ve çığlıklar atan Rucastle'ın boğazına yapışmıştı. Ateş ederek beynini dağıttım ve hayvan, dişlerini adamın boğazından çıkaramadan yere yığıldı. Onları zar zor ayırıp adamı eve taşıdık. Yaşıyordu ama feci halde yaralanmıştı. Onu oturma odasında kanepeye yatırdık. Toller, karısını çağırmaya gittiğinde, adamın acısını dindirebilmek için elimden geleni yaptım. Dış kapı açıldı ve içeri uzun boylu, zayıf bir kadın girdi.

"Bayan Toller!" diye bağırdı Bayan Hunter.

"Evet hanımefendi. Bay Rucastle yukarı çıkmadan önce beni dışarı çıkardı. Ah hanımefendi, keşke neler tasarladığınızı önceden anlatsaydınız bana. Boşuna uğraştığınızı söyledim."

"Bak sen!" dedi Holmes, kadını dikkatle süzerek. "Demek Bayan Toller, mesele hakkında herkesten daha çok şey biliyor."

"Evet bayım, doğru, ve bildiğim her şeyi anlatmaya da hazırım."

"Lütfen oturun ve anlatın, çünkü kafamda hâlâ aydınlanmamış birkaç nokta var."

"Şimdi anlarsınız," dedi kadın. "Aslında kilerden çıkabilseydim daha önce de anlatırdım ya, neyse. Eğer polislik bir durum olursa her zaman sizin yanınızda olduğumu ve Bayan Alice'in de dostu olduğumu unutmayın."

"Babası tekrar evlendiğinden beri evde hiç mutlu olamadı Bayan Alice. Onu eziyorlar, hiçbir şeyde söz sahibi olmasına izin vermiyorlardı. Ama bir arkadaşının evinde Bay Fowler Ta tanışana kadar her şey o kadar da kötü değildi. Öğrendiğim kadarıyla, mirasta Bayan Alice'in de hakkı vardı ama kızcağız o kadar sessiz ve sabırlıydı ki bu konudan hiç söz etmezdi. Sonuçta her şeyiyle Bay Rucastle ilgilenirdi. Adam, kızının bu konuda bir sorun çıkartmayacağını biliyordu fakat bir kocanın çıkıp da kanuni haklarını isteme ihtimali doğunca, sanırım bu işe bir son vermeye karar verdi. Evlen-se de evlenmese de parasını kullandırtacağına dair bir kâğıt imzalatmak istedi. Kız imzalamayı kabul etmeyince ona öyle eziyet etti ki, kızcağız sonunda havale geçirip altı hafta ölüm

döşeginde yattı. Sonunda iyileşti ama sanki sadece gölgesi kalmıştı ve o güzelim saçları da gitmişti. Ama bütün bunlar erkek arkadaşını hiç etkilemedi ve genç adam, olabildiğince sadık kaldı kıza."

"O halde," dedi Holmes, "anlattıklarınız bütün meseleyi açıklıyor. Gerisini tahmin edebiliyorum. Herhalde Bay Rucastle çareyi bu hapis sisteminde buldu."

"Evet bayım."

"Ve ısrarcı Bay Fowler'dan kurtulmak için Londra'dan Bayan Hunter'ı getirdi."

"Aynen öyle oldu bayım."

"Ama Bay Fowler, bir denizciye yakışır şekilde inatla evi ablukaya aldı ve sonunda, öyle ya da böyle, çıkarlarınızın ortak olduğuna sizi inandırdı."

"Bay Fowler çok kibar ve cömert bir beyefendiydi," dedi Bayan Toller ciddiyetle.

"Ve böylece patronunuz dışarı çıktıktan sonra bir merdiven ayarlama konusunda anlaştınız."

"İyi bildiniz bayım, aynen böyle oldu."

"Size kesinlikle bir özür borçluyuz Bayan Toller," dedi Holmes, "kafamıza takılan bütün soruları çözmemize yardımcı oldunuz. Bayan Rucastle, doktorla birlikte geldiğine göre Watson, biz en iyisi Bayan Hunter'a Winchester'a kadar eşlik edelim, çünkü bana kalırsa artık burada bulunmamızın bir anlamı kalmadı." Bu esrar perdesi de böylece kalkmış oldu. Bay Rucastle ölmedi ama sadece karısının bakımıyla

hayatını devam ettirebildi. Eski hizmetçiler, belki de Rucastle'ların geçmişi hakkında çok şey bildikleri için, onlarla kalmaya devam ettiler. Bay Fowler ve Bayan Alice Rucastle kaçtıklarının ertesi gün özel izinle evlendiler. Bay Fowler şu anda Hükümet adına Mauritius Adası'nda görev yapıyor. Bayan Violet Hunter'a gelince, dostum Holmes, olay kapandıktan sonra ona daha fazla ilgi göstermedi. Şu anda Walsall'da özel bir okulun başında bulunuyor ve eminim ki başarıdan başarıya koşuyordur.

SHERLOCK HOLMES'ÜN ANILARI

HİKÂYELER, 1892-93

Gümüş Şimşek

Bir sabah beraber kahvaltıya oturmuştuk ki Holmes:

"Watson, korkarım gitmek zorundayım," dedi.

"Gitmek mi? Nereye?"

"King's Pyland, Dartmoor'a."

Buna hiç şaşırمامıştım. Aslında, günlerdir İngiltere'nin bir uçtan bir uca dilinde olan böyle bir hadiseye nasıl oldu da karışmadı diye meraktaydım. Gün boyu çenesi göğsüne mıhlı, çatık kaşlarıyla odada bir ileri, bir geri volta atıp durmuş, piposu defalarca en sert tütünuyla dolup dolup boşalmıştı. Sorularıma, laf atmalarımaya karşı tepkisizdi. Haber ajansımızın gönderdiği günlük gazeteleri şöyle bir göz attıktan sonra bir köşeye fırlatmıştı. Hiç konuşmuyor olsa da aklından geçenleri pekâlâ biliyordum. Wessex Kupası'nın favori atının ortadan kayboluşu ve terbiyecisinin acıklı ölümü tam da onun analiz yeteneklerini gıcıklayacak şekilde kamuoyu önüne düşmüştü. Tam bu yüzden, olayın geçtiği yere gitme niyetini açıklamasını dört gözle bekliyor, umuyordum.

"Sana ayak bağı olmayacaksam ben de seninle gelmekten mutluluk duyarım." dedim.

"Sevgili Watson, gelsen inan çok iyi edersin. Zamanını boşa harcamış olmayacaksın, zira bu olayı benzersiz derecede özel yapacak bazı noktalar var. Sanırım Paddington'daki trene yetişecek yeterli zamanımız var, meseleyle ilgili ayrıntıları

sana yolda anlatırım. Şu harika dürbününü de yanına alırsan sevinirim."

Holmes'in dediği gibi, bir saat kadar sonra kendimi Exeter yolunda birinci sınıf vagonun bir köşesinde buldum. Sherlock Holmes, seyahatlerde kullandığı, kulakları yukarı kıvrık şapkasının çevrelediği sert ve hevesli yüzüyle, Paddington'dan satın aldığı günlük gazetelere dalmıştı. Reading'i de bitirip sonuncu gazeteyi koltuğunun altına aldı ve bana puro kutusunu uzattı:

Pencereden dışarıyı izlerken saatine baktı, "İyi gidiyoruz," dedi, "şu anda hızımız saatte elli üç buçuk mil."

"Çeyrek mil işaretlerini görmedim ben," dedim.

"Ben de görmedim ama bu hattaki telgraf direkleri atmış metre aralıklarla dikildiğine göre hesaplaması kolay. John Straker cinayeti ve Gümüş Şimşek'in kayboluşuyla ilgili detaylı bilgin vardır herhalde."

"Telegraph ve The Chronicle'da yazan şekliyle biliyorum olayı."

"Bu vaka, dedektifin sanatını yeni kanıtlar toplamakta değil, bilinen detayları ayıklamakta göstereceği türden bir vaka. Yaşananlar alışılmışın dışında, oldukça karmâşık ve çokları için kişisel önem taşıyan bir trajedi olduğu için, sayısız tahmin, varsayım ve hipotezle çepeçevre sarılı bulunuyoruz. Zor olan da işte gazetecilerin, teorisyenlerin süsleyerek abarttıkları şeyler arasından gerçeği, mutlak ve inkâr edilemez gerçeği ortaya çıkarmak. Bu sağlam temellere dayandıktan sonra yapmamız gereken, ne tür çıkarımlar yapılabileceğini görmek ve bütün bu esrarın neyin üzerinde dönüp durduğunu

saptamak olacak. Salı akşamı hem atın sahibi Albay Ross'tan, hem de vakaya bakan Müfettiş Gregory'den, yardımımı isteyen birer telgraf aldım."

"Salı akşamı ha!" diye atıldım. "Ve bugün Perşembe. Neden dün harekete geçmedin?"

"Çünkü yanıldım, sevgili Watson, üstelik korkarım bu yanılgıya beni senin hikâyelerin sayesinde tanıyan çoklarının zannettiğinden daha sık düşünüyorum. İngiltere'de böylesine ünlü olmuş ve göze çarpan bir atın hele de Kuzey Dartmoor gibi yerleşimin seyrek olduğu bir bölgede, uzun süre gizli kalacağını tahmin etmemiştim. Dün saatler boyu atın bulunduğunu, onu kaçıranın da John Straker'in katili ile aynı kişi olduğunu duymayı bekledim durdum. Ancak bir gün daha geçip de genç Fitzroy Simpson'un tutuklanmasından başka bir gelişme olmayınca, harekete geçme zamanımın geldiğini hissettim. Yine de bir şekilde dünü de boşa geçirdiğimi düşünmüyorum."

"O zaman bir teori kurdun kafanda."

"En azından vakanın ana unsurlarını yakaladım. Bunları sana teker teker anlatacağım. Bir vakayı birine anlatınca her şey zihinde daha da aydınlanıyor, hem sana başlangıç noktamızı anlatmazsam bana yardım etmen güç olur."

Yastığıma doğru yaslandım ve puromu tütürmeye başladım. Holmes de öne eğilmiş, bir yandan sağ elinin ince uzun parmak uçlarıyla sol elinin avuç içini yoklarken, diğer yandan bizi bu yolculuğa iten olayların bir özetini yaptı:

"Gümüş Şimşek, Isonomy'nin soyundan geliyor ve ünlü atası gibi parlak rekorlara imza atmış. Şu anda beş yaşında ve

talihli sahibi Albay Ross'a birçok ödöl kazandırmış. Bu talihsiz olaya kadar Wessex Kupası'nın daima bir numaralı favorisiydi. Her dört kişiden üçü bahislerde ona oynuyordu. Bahisçileri şimdiye kadar hiç hayal kırıklığına uğratmadığı için de bu oranlara rağmen üstünde inanılmaz paralar dönüyordu. Tüm bu nedenlerle, Gümüş Şimşek'in bir sonraki Salı günü bayrak düştüğünde yarış sahasında olmasını engellemek isteyen bir sürü insan olduğu âşıkârdı.

Bu gerçek hiç şüphesiz, Albay'ın ahırının yer aldığı King's Pyland'da da biliniyordu. Yıldız atı korumak için tüm önlemler alınmıştı. Atın yetiştiricisi John Straker, tartıda ağır geldiği güne kadar hep Albay Ross'un atlarına binmiş eski bir jokeymiş. Albay Ross'a beş yıl jokey olarak, yedi yıl da yetiştirici olarak hizmet etmiş. Her zaman gayretli ve sadık bir hizmetkâr olmuş. Tesis küçük olduğundan ve yalnızca dört at barındırdığından, Straker'in emrinde yalnızca üç genç çalışıyormuş. Bu gençlerden biri her gece ahırda duruyor, diğerleri de tavan arasında uyuyormuş. Üçü de seçme gençlermiş. John Straker, evli bir adam olduğu için ahırlara yaklâşık iki yüz yarda uzaktaki küçük bir villada yaşıyormuş. Çocukları yokmuş, bir hizmetçiyle rahat içinde yaşıyorlarmış. Köyün çevresi oldukça ıssız. Yalnızca yarım mil kuzeyde, hastalar ve temiz Dartmoor havası almak isteyenler için Tavistocklu bir müteahhit tarafından inşa edilmiş bir dizi villa var. Tavistock da iki mil batıda bulunuyor. Fundalık arazinin öte yanında da yine iki mil uzakta, Lord Backwater'e ait Mapleton adında daha büyük bir yetiştirme çiftliği bulunuyor. Çiftlik Silas Brown tarafından yönetiliyor. Fundalığın diğer tarafları tam bir boşluk. Birkaç göçebe Çingene dışında oralarda yaşayan yok. Olayın gerçekleştiği geçen pazartesi gecesi de genel durum bundan farklı değildi.

O akşam her zaman olduğu gibi atlara talimleri yaptırılmış, suları içirilmişti. Saat dokuzda ahırlar kilitlendi. Gençlerin ikisi yetiştiricinin evine bir şeyler atıştırmak için gitmişti. Üçüncü genç, Ned Hunter da ahırda nöbet tutuyordu. Saat dokuzu birkaç dakika geçe, hizmetçi Edith Baxter, Ned'in baharatlı koyun etinden oluşan yemeğini getirmek üzere ahırlara doğru geldi. İçecek bir şey getirmemişti çünkü ahırda bir çeşme bulunuyordu. Zaten nöbetçinin sudan başka bir şey içmesi yasaktı. Hava karanlık ve ahıra giden yol çalılık olduğundan hizmetçi kız elinde bir fener taşıyordu.

Ahırlara otuz yarda kadar kalmıştı ki karanlıktan bir adam çıkagelmiş ve Edith Baxter'a durmasını söylemiş. Adam fenerin sarı ışığının aydınlattığı çembere doğru bir adım daha atınca kız adamı daha net görmüş. Adam yünlü İskoç kumaşından gri bir takım elbise giyiyormuş. Tozlukları, tokmaklı ağır bastonu ve kumaş şapkasıyla beyefendi görünümlü bir adammış. Ancak en çok dikkat çeken özelliği aşırı soluk ve tedirgin görünümlü yüzüymüş. Hizmetçiye göre adamın yaşı otuzdan aşağı değil.

'Söyler misiniz, neredeyim ben?' diye sormuş. 'Tam çalılıkların arasında uyumaya karar vermiştim ki fenerinizin ışığını gördüm.'

'King's Pyland ahırları civarındasınız.' demiş kız.

'Sahi mi? Ne şans!' diye haykırmış adam. 'Sanırım orada bir genç her gece yalnız kalıyor. Elinizdeki de akşam yemeği olmalı, ona götürüyorsunuz. Belki de yeni bir elbise parası kazanmak istersiniz.' demiş ve yeleğinin cebinden katlanmış beyaz bir kâğıt çıkarmış. 'Eğer bu gece o gence bunu

verirseniz, paranın satın alabileceği en güzel elbise sizin olacak.'

Kız, adamın bu davranışından korkarak yanından kaçmış ve her zaman yemeği getirip uzattığı pencereye doğru yönelmiş. Pencere zaten açılmış ve Hunter içerideki küçük masada oturuyormuş. Tam Hunter'a olan biteni anlatmaya başlamış ki, yabancı gene gelmiş, pencereden içeri başını uzatarak:

'İyi akşamlar,' demiş. 'Seninle konuşmam lazım.' Kız adam konuşurken kapalı olan elinin arasından küçük bir kâğıt paketin sarktığını gördüğünü söylüyor.

'Ne işiniz var burada?' diye sormuş Hunter.

'Cebini doldurabilecek bir iş,' demiş adam. 'Burada Wessex Kupası'na katılacak iki tane atın var; Gümüş Şimşek ve Bayard. Bana gerçeği söyle, sen de kazan. Koşuda Bayard'ın Gümüş Şimşek'e bin yardada yüz yarda fark atacağı ve bu ahırda da ona oynanacağı doğru mu?'

'Demek sen de o lanet tüyoculardan birisin!' diye bağırılmış genç adam. 'Şimdi King's Pyland'da senin gibilere ne yapıldığını göstereceğim sana.' Yerinden fırlamış ve ahırın öte yanına köpeği çözmeye gitmiş. Kız, eve doğru koşmuş, koşarken adamın pencereye doğru eğildiğini görmüş. Ancak bir dakika sonra Hunter dışarı çıktığında adam ortalarda yokmuş. Tüm binaların etrafını aramasına rağmen adamdan bir iz bulamamış."

"Bir dakika," dedim, "Ahırdaki genç, köpeğiyle birlikte dışarı çıkarken, kapıyı açık mı bırakmış?"

"Harika Watson, harika!" diye mırıldandı Holmes. "Bu noktayı ben de merak ettim ve konuyu açıklığa kavuşturmak için dün Dartmoor'a özel bir telgraf çektim. Delikanlı çıkarken kapıyı kilitlemiş. Sen sormadan söyleyeyim; pencere de bir adamın girebileceği kadar geniş değilmiş.

Hunter, arkadaşları gelinceye kadar beklemiş. Straker'e de olan biteni anlatan bir not göndermiş. Straker her ne kadar meselenin ciddiyetini kavrayamamış gibi görünse de durumu öğrenince heyecanlanmış, huzursuzlanmış. Bayan Straker gece saat birde uyandığında, kocasını giyinirken görmüş. Karısının sorularına karşılık da, atlar için endişe ettiğini ve bu nedenle uyuyamadığını, ahırlara gidip her şeyin yolunda olduğunu gözleriyle görmek istediğini söylemiş. Yağmur damlalarının camlarda tıkırdadığı gecede kadın, kocasının evde kalması için ısrar etmiş. Ancak tüm ısrarlara rağmen adam geniş yağmurluğunu alıp evi terk etmiş.

Bayan Straker sabah yedide uyandığında kocasının hâlâ dönmediğini fark etmiş. Aceleyle giyinip hizmetçiyi çağırmış, birlikte ahırlara gitmişler. Ahırların kapısı açılmış ve içeride Hunter, sandalyede baygın bir şekilde oturuyormuş. Şampiyon atın ahır boşmuş ve Bay Straker'den eser yokmuş.

Koşum odasının üstündeki samanlıkta uyuyan iki genci hemen uyandırmışlar. Her ikisinin de uykusu ağır olduğundan, gece boyunca bir şey duymamışlar. Hunter muhtemelen ağır bir ilacın etkisinde olduğundan, onu uyandırmak mümkün olmamış. Onu orada bırakıp iki kadın ve iki genç dışarıda kayıpları aramaya başlamış. Bay Straker'in bir sebeple atı sabah erkenden çalışmaya götürdüğü düşüncesiyle aramaya devam etmişler. Ancak evin yakınlarında çevreye hakim bir tepeye çıktıklarında, bir

trajedinin tam ortasında olduklarını fark etmişler. Attan hiçbir iz yokmuş ama ahırların çeyrek mil ötesinde bir çalının üzerinde John Straker'in yağmurluğunun sallandığını görmüşler. Biraz ötede de çalılıkların arasında leğen şeklinde bir çukurun dibinde zavallı Bay Straker'in cesedini bulmuşlar. Kafatası ağır bir silahla parçalanmış ve baldırında çok keskin bir aletle açıldığı belli olan uzun ve düzgün bir yarık varmış. Anlaşılan, Straker kolay pes etmemiş ve saldırganlara karşı kendisini canla başla savunmuş. Sağ elinde sapına kadar kana bulanmış kısa bir bıçak, sol elinde ise kırmızılı, siyahlı ipek bir kravat varmış. Hizmetçinin söylediğine göre, bu kravat, önceki akşam gelen yabancının kravatıymış. Sonradan Hunter da ayılınca kravatın sahibinin o adam olduğu konusunda oldukça emin konuşmuş. Ayrıca pencere önünden, yemeğine ilaç atarak ahırı gözcüsüz bırakanın da aynı adam olduğundan eminmiş. Kayıp ata gelince; boğuşmanın gerçekleştiği çamurlu alandaki ayak izlerine bakılırsa, o da boğuşma sırasında oradaymış. O günden beri at kayıp. Koyulan büyük ödül nedeniyle Dartmoor'un bütün Çingeneleri onun peşinde. Buna rağmen hâlâ attan haber yok. Son olarak; genç adamın yemek artıklarında yapılan incelemede hatırı sayılır miktarda toz afyona rastlanmış. Aynı yemekten bütün ev halkı yediği halde, Hunter'dan başkasına bir şey olmamış.

İşte bütün spekülasyonlardan arınmış ve mümkün olabildiğince çıplak gerçekler bunlar. Şimdi de polisin bu vakada neler yaptığına bakalım:

Vakayı üstlenen Müfettiş Gregory, son derece başarılı bir polis. Eğer biraz hayal gücü olsaydı, kariyerinde oldukça iyi yerlere gelebilirdi. Olay yerine gelir gelmez, derhal akla ilk gelen şüpheliyi bulup tutuklamış. Sana daha önce bahsettiğim

şu villalardan birinde oturduğu için onu bulmak zor olmamış. Adamın adı Fitzroy Simpson diye geçiyor. İyi bir ailenin eğitilmiş çocuğu. At yarışlarında büyük bir servet kaybettikten sonra şimdi, Londra'nın spor kulüplerinde küçük bahislerle ilgileniyor. Oynadığı bahislere bakıldığında, favori atımızın rakiplerine onun adına beş bin pound yatırıldığı görülüyor. Tutuklandığında, Dartmoor'a King's Pyland atları hakkında biraz tüyo almak için geldiğini kabul etmiş. Ayrıca Silas Brown yönetimindeki Mapleton ahırlarına da ikinci favori at olan Desborough hakkında tüyo almaya gittiğini eklemiş. Önceki akşam anlatıldığı gibi davrandığını inkâr etmeye kalkmamış. Kötü bir niyeti olmadığını, yalnızca ilk elden tüyo almak istediğini ifade etmiş. Kravatı kendisine gösterildiğinde ise beti benzi atmış. Maktulün elinde ne aradığı sorulduğunda ise cevap verememiş. Islak elbiseleri, o geceki fırtınada dışarıda olduğunu gösteriyor. Kurşun kaplamalı Penang-lawyer tipi bastonu da Bay Straker'in kafasındaki darbe izlerini açıklar türden. Öte yandan kendisi hiç yara almamış. Bu da maktulün elindeki bıçağın nasıl kana bulandığı sorusunu gündeme getiriyor. İşte özet olarak tüm olay böyle Watson, meseleye biraz olsun ışık tutabilirsen çok mutlu olurum."

Holmes'in kendine has açık seçikliğiyle önüme serdiği durumu büyük bir ilgiyle dinlemiştim. Anlatılanların çoğuna aşina olmakla birlikte olaydaki önemlerini ve birbirleri arasındaki ilgiyi yeteri kadar kavrayamamıştım.

"Straker'in, boğuşma sırasında aldığı beyin hasarından sonra kendi bıçağıyla kendini yaralamış olması mümkün değil mi?" dedim.

"Mümkünden de öte kuvvetle muhtemel," dedi Holmes. "Bu durumda zanlının lehine olan noktalardan biri ortadan kalkmış oluyor."

"Ama yine de polisin kafasındaki senaryonun ne olduğunu hâlâ anlayabilmiş değilim," dedim.

"Korkarım oluşturdukları teori ne olursa olsun, ona ciddi itirazlar olabilir." diye cevapladı Holmes. "Polise göre, anladığım kadarıyla, Fitzroy Simpson, delikanlıyı ilaçla uyuttu, bir şekilde yedek bir anahtar ele geçirdi, ahır kapısını açtı ve atı çıkardı, koşum takımlarını giydirdi ve öylece kaçırdı. Kapıyı da açık bıraktı. Atı fundalık alana doğru sürdü. Derken, atın yetiştiricisiyle karşılaştı. Haliyle aralarında bir kavga başladı. Simpson, Straker'in kendini savunmak için kullandığı bıçağından bir yara dahi almadan ağır bastonuyla onun beynini dağıttı. Sonra da hırsız, atı gizli bir yere götürdü ya da at, boğuşma sırasında kaçtı. Eğer kaçtıysa şu an fundalık alanda dolaşıyor olmalı. İşte polisin gözünde olay böyle gerçekleşti. Evet, bu pek olası görünmüyor ama diğer senaryolar daha da zayıf. Olay yerine gittiğimde tüm bu varsayımları hızlıca gözden geçireceğim, o zamana kadar şu bulunduğumuz noktadan daha ileriye bir çıkış noktası göremiyorum."

Devasa Dartmoor çemberinin ortasında bir kalkan göbeği gibi duran küçük Tavistock kasabasına vardığımızda akşam oluyordu. İstasyonda bizi iki beyefendi bekliyordu. Birisi aslan yelesi gibi saçları ve sakalı, delici açık mavi gözleriyle uzun boylu sarışın, diğeri de frak ceketi ve tozluğ, kısa favorileri ve gözlüğüyle kısa boylu, hareketli iki beyefendiydi. İkincisi meşhur spor adamı Albay Ross'tu.

Diğeri ise İngiliz Dedektif Servisi'nde hızla isim yapmış Müfettiş Gregory idi.

"Geldiğimize çok sevindim, Bay Holmes," dedi Albay, "Müfettiş burada yapılması gereken her şeyi yaptı, ancak zavallı Straker'in katilinin ve atımın bulunması konusunda kapalı bir nokta kalmasın istiyorum."

"Taze bir gelişme oldu mu?" diye sordu Holmes.

"Üzülerek belirteyim ki, pek bir gelişme olmadı," dedi Müfettiş. "Dışarıda bir araba bizi bekliyor, hiç şüphesiz, siz de karanlık bastırmadan olay yerini görmek istersiniz, onun için, dilerseniz yolda konuşmaya devam edelim."

Çok geçmeden konforlu faytonumuza binmiş, tarihî Devonshire şehrinin içinden yol almaya başlamıştık. Müfettiş Gregory, vakayla iyice haşır neşir olduğundan, hemen ne biliyorsa anlatmaya başladı. Holmes ara sıra bir soru ya da yorumla araya giriyordu. Albay Ross, arkasına yaslanmış, kollarını kavuşturmuş, şapkası gözlerinin üstüne düşmüş şekilde oturuyordu. Bence bu iki dedektifin konuşmalarını can kulağıyla dinliyordum. Gregory, teorisini ayrıntılarıyla anlatıyordu. Anlatılanlar, Holmes'in trende anlattıklarının neredeyse aynısıydı.

"Fitzroy Simpson'un çevresindeki ağ gittikçe daralıyor. Bence adamımız o. Fakat tabii ki kanıtlarımız tamamen dolaylı türden, yani yeni bir gelişme tamamen bu durumu değiştirebilir."

"Peki ya Straker'in bıçağı?"

"Düşerken kendi kendini yaraladığı neredeyse kesin."

"Dostum Dr. Watson da buraya gelirken öyle düşündüğünü söylemişti. Eğer durum böyleyse, bu da Simpson'un aleyhine olur."

"Şüphesiz. Üzerinde ne bir bıçak izi ne de başka bir yara izi bulundu. Kanıtlar kesinlikle onun aleyhinde. Favori atın kaybolması en çok onun işine gelirdi. Ahır nöbetçisini uyutma konusunda şüpheli, fırtınada dışarıdaymış, elinde ağır bir baston varmış, kravatı da maktulün elinde bulunmuş. Bütün bunlar bence mahkemeye çıkmak için yeter."

Holmes başını salladı; "Akıllı bir avukatla tüm bu kanıtları çürütmek mümkün," dedi. "Neden atı ahırdan çıkarsın ki? Onu yaralamak niyetindeyse bunu pekâlâ ahırda da yapamaz mıydı? Cebinde bir anahtar bulundu mu? Toz afyonu ona kim sattı? Hepsinden önemlisi; onun gibi bölgeye yabancı biri, hele de öyle bir atı nereye saklayabilir? Hizmetçiden nöbetçiye iletmesini istediği kâğıt konusunda kendi açıklaması ne oldu?"

"On Poundluk bir banknot olduğunu söylüyor. Cüzdanında bu on Pound bulundu. Ama söylediğiniz diğer hususlar göründükleri kadar sağlam değil Bay Holmes. Bir kere, adam bölgenin yabancıları değil. İki kez yazın Tavistock'ta kalmış. Afyon, muhtemelen Londra'dan getirilmiş. Anahtarı, işi bittikten sonra bir yerlere atmış olabilir. Atı da fundalıkta bir yerlerde bir çukurun dibine veya eski bir maden sahasına atmış olabilir."

"Peki ya kravat hakkında ne söylüyor?"

"Kravatın kendisine ait olduğunu, fakat kaybettiğini söylüyor. Vaka hakkında yaşanan yeni bir gelişme de onun atı ahırdan çıkaran kişi olduğuna delil sayılabilir."

Holmes hemen kulak kabarttı.

"Pazartesi gecesi cinayetin işlendiği noktanın bir mil kadar uzağında bir grup Çingene'nin kamp yaptığına dair izler tespit ettik. Salı günü oradan ayrılmışlardı. Simpson ve bu Çingenerler arasında bir anlaşma olduğunu varsayarsak, atı onlara teslim etmiş olamaz mı? O zaman Çingenerler atı alıp götürmüştür."

"Bu kesinlikle mümkün."

"Fundalıkta bu Çingenerleri aratıyorum. Ayrıca Tavistock'taki bütün ahır ve müstemilatı on mil çapında bir bölgede arattırdım."

"Anladığım kadarıyla oldukça yakında bir yetiştirme çiftliği daha var, değil mi?"

"Evet, bu da gözden kaçırılmaması gereken bir nokta. Onların atı Desborough da bahislerde ikinci sırada geldiği için, favori atın kaybolması onların da işine gelirdi. At yetiştiricisi Silas Brown'un da yarışa büyük miktarlarda para yatırdığı ve zavallı Straker ile arasının pek hoş olmadığı biliniyor. Ancak onun da ahırlarını araştırdım, konuyla ilgili bir bulguya rastlayamadım."

"Peki ya şu Simpson'un Mapleton ahırlarıyla bir bağlantısına rastlandı mı?"

"Hayır, rastlanmadı."

Holmes, arkasına yaslandı ve konuşma bitti. Birkaç dakika sonra da arabacımız, yol kenarında sade, küçük, saçaklı, kırmızı tuğlalı bir villanın önünde durdu. Biraz ötede bir çayırın ötesinde gri renkli, enlemesine uzun bir müstemilat

binası yer alıyordu. Diğer tüm yönlerde soluk eğreltiotlarının bronzlaştırdığı fundalığın alçak kıvrımları ufka doğru boylu boyunca uzanıyordu. Bu manzarayı yer yer Tavistock'un çan kuleleri ve batıya doğru Mapleton ahırları ve çevresindeki bir dizi ev kesintiye uğratıyordu. Holmes hariç hepimiz arabadan atlamıştık. Holmes ise hâlâ arkasına yaslanmış, başını havaya kaldırmış, ilerisindeki gökyüzüne gözlerini dikmiş, tamamen kendi iç dünyasında düşüncelere dalmıştı. Koluna dokunmamla sıçrayıp, arabadan atlaması bir oldu.

Şaşkın şaşkın bakan Albay Ross'a dönerek "Bağışlayın," dedi, "hayallere dalmışım." Gözlerinde ışık, davranışlarında bastırmaya çalıştığı bir coşku vardı. Bu benim alışık olduğum bir durumdu ve sanırım yeni bir delil bulmuştu. Ama nereden ve nasıl bulduğuna dair en küçük bir fikrim yoktu.

"Belki de hemen olay yerine gitmek istersiniz Bay Holmes." dedi Gregory.

"Sanırım burada biraz daha kalıp detaylarla ilgili bir iki soru sorsam daha iyi olacak. Galiba Straker buraya geri getirildi, değil mi?"

"Evet, üst katta yatıyor. Otopsi yarın yapılacak."

"Hizmetinizde uzun yıllar çalışmıştı değil mi Albay Ross?"

"Her zaman benim için mükemmel bir çalışan oldu."

"Sanırım öldüğünde ceplerinde bulunanlara dair bir döküm yapmışsınızdır, Müfettiş..."

"Cebinden çıkanları arzu ederseniz oturma odasında görebilirsiniz."

"Çok mutlu olurum." Hep beraber ön odada, odanın ortasındaki yuvarlak bir masada toplandık. Müfettiş, kare şeklinde teneke bir kutuyu anahtarıyla açtıktan sonra, içinden çıkanları önümüze yığıdı. Yığının içinde bir kutu kibrit, iki inçlik bir yağlı mum, gül ağacı kökünden bir pipo, fok derisinden yapılmış bir kese içinde yarım onsluk iri kesim Cavendish tütününü, altın zincirli gümüş bir saat, beş İngiliz altını, alüminyumdan bir kalem kutusu, birkaç kağıt ve üstünde Weiss & Co. Londra yazan fildişi saplı, oldukça ince ve bükülmez bir bıçak vardı.

Holmes bıçağı eline aldı ve dikkatlice inceledi, "Bu oldukça özel bir bıçak," dedi. "Üzerindeki kan izlerine bakılırsa cesedin elinde bu bıçak varmış. Watson, tabii bu bıçak senin alanına giriyor, değil mi?"

"Evet, bu bizim 'katarakt bıçağı' dediğimiz bıçak." dedim.

"Sanırım. İnce işler için yapılmış oldukça ince bir bıçak. Böylesine zorlu bir keşif için oldukça garip bir seçim. Üstelik katlanıp cebe atılır bir bıçak da değil."

"Bıçağın keskin ucu bir mantarla kapatılmış. Bu mantarı da cesedin yanında bulduk." dedi Müfettiş. "Karısının dediğine göre bu bıçak, yatak odasında, makyaj masasının üstünde duruyormuş, Straker, odadan çıkarken onu da yanına almış. Silah olarak kötü bir seçim ama belki de o an eline geçirebildiği en iyi şey buydu."

"Bu, pekâlâ mümkün. Peki ya şu kâğıtlar?"

"Üç tanesi saman tüccarlarından alınmış faturalar. Bir tanesi Albay Ross'un direktiflerini içeriyor. Diğeri de Bond Caddesi'ndeki şapkacı Madam Lesurier tarafından William

Derbyshire adına kesilmiş otuz yedi on beş Pound'luk bir fatura. Bayan Straker'in söylediğine göre, Derbyshire kocasının bir arkadaşıymış ve ara sıra onların adresini kullandığı oluyormuş."

Holmes, faturaya bakarak "Madam Derbyshire'in biraz pahalı zevkleri varmış." dedi, "Tek bir giyecek için oldukça yüksek bir meblağ bu. Her neyse, görünüşe bakılırsa burada öğrenilecek bir şey kalmadı, artık olay yerine gidebiliriz."

Oturma odasından tam çıkmıştık ki koridorda bekleyen bir kadın ileri atıldı ve Müfettiş'in kolunu tuttu. Zayıf yüzünde yabani ve sabırsız bir ifade vardı. Yaşadığı korkunun izi yüzünde bir damga gibi duruyordu:

"Onları yakaladınız mı? Buldunuz mu onları?" diye inledi.

"Hayır, Bayan Straker. Fakat Bay Holmes bize yardım etmek için ta Londra'dan kalkıp geldi. Elimizden gelen her şeyi yapacağız."

"Sizinle bir süre önce Plymouth'ta bir açık hava partisinde karşılaşmamış mıydık, Bayan Straker?" dedi Holmes.

"Hayır bayım, yanlışınız var."

"Olur şey değil! Buna yemin edebilirim. Üzerinizde deve kuşu tüylü, süslü, kül rengi ipek bir kıyafet vardı."

"Hiç öyle bir elbisem olmadı bayım." diye cevapladı kadın.

"Ah, hay Allah!" dedi Holmes. Özür dileyerek Müfettiş'i takip etti. Fundalıkta küçük bir yürüyüşten sonra cesedin bulunduğu çukura ulaştık. Çukurun hemen yanında da paltonun asılı olarak bulunduğu çalılar vardı.

"O gece hiç rüzgâr yokmuş herhalde." dedi Holmes.

"Hayır, fakat şiddetli yağmur vardı."

"Bu durumda palto oraya rüzgârın etkisiyle uçmamış, götürülüp bırakılmış."

"Evet, çalılar üstüne serilmiş olarak bulundu."

"İşte bu beni çok meraklandırdı. O günden beri herhalde burada gezinmeyen kalmamıştır. Pazartesi gecesinden bu yana buraya çok ayak basmıştır."

"Hayır, çukurun yanına bir yere bir örtü serdik ve hepimiz oraya bastık."

"Mükemmel."

"Bu çantada Straker'in ve Fitzroy Simpson'un ayakkabılarından birer tane getirdim. Bir de Gümüş Şimşek için yapılan nallardan aldım."

"Sevgili Müfettiş, kendinizi aşıyorsunuz!"

Holmes çantayı aldı ve çukura indi. Örtüyü daha merkezi bir noktaya itti. Sonra yüz üstü uzanıp çamurun içindeki ayak izlerini yakından incelemeye başladı. "Vay canına!" diye bağırdı. "Bu da ne?" Elinde tuttuğu, yarısı yanmış bir kibritti. Çamura öyle bir batmıştı ki ilk bakışta bir odun parçasına benziyordu.

"Nasıl oldu da onu atlayabildim?" dedi Müfettiş. Canı oldukça sıkılmıştı.

"Çamurun içinde görünmez vaziyetteydi. Ben gördüm, çünkü onu arıyordum."

"Nasıl? Onu mu arıyordunuz?"

"Evet, bulmayı umuyordum."

Botları çantadan çıkardı ve her birini yerdeki izlerle karşılaştırdı. Sonra yukarı çıktı ve sürünerek çalıkların arasında dolaştı:

"Korkarım başka iz yok," dedi Müfettiş. "Bölgeyi her yöne yüz yarda kadar dikkatlice inceledim."

"Gerçekten mi?" dedi Holmes, başını kaldırarak. "Şimdi siz bunu söyledikten sonra saygısızlık edip bir de ben bakmayayım o zaman. Fakat karanlık basmadan önce fundalıkta küçük bir yürüyüş yapmalıyım ki yarın bölgeyi tanıyabileyim. Bu arada şans getirmesi için şu nalı da cebime atayım."

Dostumun bu sakin ve sistemli çalışmasını ne zamandır izleyen Albay Ross sabırsızlıkla saatine baktı. "Siz benimle gelerseniz sevinirim Müfettiş," dedi, "Tavsiyenizi almak istediğim birkaç konu var. Özellikle de Kupanın başlangıcında atımızın adını listeden çekip çekmeme konusunda konuşmak istiyorum."

"Tabii ki hayır!" diye bağırdı Holmes, kararlılıkla. "Ben olsam ismi listeden çekmezdim."

Albay başıyla selamladı, "Bu fikirde olmanıza çok sevindim bayım." dedi. "Yürüyüşünüz bittiğinde bizi merhum Straker'in evinde bulabilirsiniz, oradan hep birlikte Tavistock'a gideriz."

Müfettişle ikisi geri döndüler, Holmes ve ben de fundalıkta ağır ağır yürümeye başladık. Güneş, Mapleton ahırlarının arkasından batmaya başlamıştı, önümüzdeki uzun ve eğimli

ova akşam güneşiyle altın sarısı bir renge bürünmüştü. Derinliklerde, soluk eğreltiotlarının üzerinde bu renk kızılımsı kahverengiye dönüşüyordu. Arazideki bu ışık oyunları, dostumun umurunda bile değildi; o çoktan en derin düşüncelere dalmıştı bile.

"Şuradan gideceğiz Watson," dedi sonunda. "Şimdilik 'John Straker'i kim öldürdü?' sorusunu bir kenara bırakıp, ata ne olduğuna yoğunlaşmalıyız. Boğuşma sırasında olay yerinden kaçtığını varsayarsak, nereye gitmiş olabilir? Atlar sürü halinde yaşamayı seven yaratıklardır. Eğer kendi haline bırakıldıysa, ya King's Pyland'a dönmüş ya da Mapleton'a gitmiştir. Neden fundalıkta dolaşıp dursun ki? Zaten öyle olsa, çoktan bulunurdu. Çingeneler onu neden kaçırsın? Bu insanlar belanın adını duysalar, ortadan sıvışırlar. Polisle başları derde girsin istemezler. Böyle bir atı satmayı da düşünemezler. Onu almakla bir şey kazanamayacakları gibi, büyük de bir riske girmiş olurlar, bu apaçık ortada."

"Öyleyse at nerede?"

"Söylediğim gibi; ya King's Pyland'a ya da Mapleton'a gitmiş olmalı. King's Pyland'da yok. Öyleyse Mapleton'da. Bunu bir hipotez olarak alalım, bakalım bizi nereye ulaştıracak. Fundalığın bu kısmı, Müfettişin de söylediği gibi oldukça sert ve kuru. Bu istikamet doğrudan Mapleton'a çıkıyor. Gördüğün gibi ileride uzunca bir çukurluk var, Pazartesi gecesi o bölge iyice ıslanmıştır. Eğer varsayımımız doğruysa, at oradan geçmiş olmalı. Dolayısıyla izlerini arayacağımız bölge de orası."

Bu konuşma sırasında tempolu bir şekilde yürümeye devam ediyorduk, çok geçmeden bahsi geçen çukura vardık.

Holmes'in isteği üzerine ben sağ yakaya geçtim, Holmes de sol yakayı aldı. Elli adım atmamıştım ki, Holmes'in çığlığını duydum. Bana doğru el sallıyordu. Yanına gittiğimde önündeki yumuşak zeminde at izlerinin düz bir çizgi halinde uzandığını gördüm, üstelik izler, cebine koyduğu nalla da birebir örtüşüyordu.

"Şimdi anladın mı hayal gücünün önemini?" dedi Holmes, "Gregory'nin sahip olmadığı şey de tam bu. Ne olmuş olabileceğini hayal ettik, varsayımımıza göre hareket ettik ve varsayımımız doğrulandı. Haydi ilerleyelim."

Çamurlu zemini geçtik ve çeyrek mil kadar kuru, yoğun çimenlikli bir bölgeye geldik. Derken zemin yeniden eğim kazandı ve yeniden izlerle karşılaştık. Yarım mil kadar izleri kaybettik, yeniden bulduğumuzda Mapleton'a oldukça yaklaştık. Onları yine ilk gören Holmes oldu ve zafer sevinciyle durup bana gösterdi. At izinin yanında bir de insan izi görünüyordu.

"Daha önce at yalnızdı," diye bağırdım.

"Kesinlikle. Önce yalnızdı. Vay canına, bu da ne?"

İkili iz, sert bir dönüşle yeniden King's Pyland'a doğru yöneldi. Holmes ıslık çaldı ve izlerin peşinden biz de döndük. Onun gözleri izler üzerindeydi, bense biraz yan tarafa bakınca, izlerin yeniden geri dönüp eski istikametime gittiğini şaşkınlıkla fark ettim.

İzleri gösterince "Yaşa Watson, bizi uzun bir yürüyüşten kurtardın. Az kaldı kendi izlerimiz üzerinden geri dönüyorduk. Dönüş izlerini takip edelim hadi."

Çok fazla gitmedik. İzler, Mapleton'un kapılarına kadar uzanan asfalt zeminde bitti. Biz biraz yaklaşıncaya bir seyis, kapılardan bize doğru koşarak geldi:

"Gidin buradan! Burada serserilere yer yok." dedi.

"Sadece bir soru sormak istemiştim," dedi Holmes, elini yecek cebine sokarak:

"Patronunuz Bay Silas Brown'u yarın sabah beşte görmeye gelsem çok mu erken olur?"

"Ah! Bakın o saatte gezecek birisi varsa o da Bay Brown'dır. Her zaman ilk kalkan o olur. Ama işte, sorularınıza bizzat cevap vermek üzere zaten kendisi de geliyor. Hayır bayım, hayır, paranıza dokunduğumu görürse en iyi ihtimalle işimden olurum. Dursun, belki sonra alırım."

Sherlock Holmes, cebinden çıkardığı yarım kronu yeniden usulca içeri sokarken, sert görünüşlü ihtiyar bir adam, elinde binici kırbacıyla uzun adımlarla dışarı fırladı:

"Ne oluyor Dawson?" diye bağırdı. "Çene çalmayı bırak! İşine dön! Size gelince, ne şeytanlık peşindesiniz?"

Holmes, en tatlı ses tonuyla cevap verdi: "Sizinle on dakika görüşmek istiyoruz nazik bayım."

"Her önüme gelenle konuşacak vaktim yok benim. Buralarda yabancı istemiyoruz. Çabuk toz olun, yoksa köpeğim ayaklarınıza dalacak!"

Holmes öne doğru eğildi ve eğiticinin kulağına bir şeyler fısıldadı. Adam duydukları karşısında küplere bindi:

"Yalan bu!" diye bağırdı, "İğrenç bir yalan!"

"Çok güzel. Konuyu burada, herkesin önünde mi tartışacağız, yoksa odanıza mı geçelim?"

"Peki, dilerseniz içeri geçelim."

Holmes gülümsedi. "Seni yalnızca birkaç dakika bekleteceğim, Watson," dedi. "Pekâlâ Bay Brown, hizmetinizdeyim."

Yirmi dakika geçmişti ki daha onlar içeriden çıkmadan yelkenler suya indi. O kadar kısa sürede Silas Brown'un yüzünde gördüğüm değişikliği başka yerde görmemiştim. Yüzü solmuş, kül gibi olmuştu, alnı boncuk boncuk ter içinde kalmıştı. Elindeki kırbaç, rüzgâr önündeki ağaç dalı gibi titriyordu. O zorba, kendinden emin tavırları gitmiş, sahibinin peşinden giden bir köpek gibi dostumun ardına düşmüştü.

"Söylediklerinizi harfiyen yerine getireceğim, hepsini ama hepsini!" dedi.

Holmes, etrafına bakarak "Hata olmamalı," dedi. Silas, Holmes'in gözlerindeki tehdit dolu ifadeyi görünce daha da sindi:

"Hayır, hayır, hata olmayacak. Orada olacak. Öncelikle değiştireyim mi, yoksa..."

Holmes biraz düşündükten sonra kahkahayı patlattı, "Hayır, hayır," dedi, "ben sana yazacağım. Oyun yok, unutma, yoksa...!"

"Bana güvenebilirsiniz, gerçekten!"

"Evet, sanırım güvenebilirim. Pekâlâ, yarın benden haber alacaksınız." Kendisine uzanan titreyen eli umursamadan

topukları üzerinde geri döndü. Yeniden King's Pyland'a doğru yola çıktık.

Holmes dönüş yolunda söze girdi; "Zorbalık, korkaklık ve sinsiliğin böylesine birleştiği Silas Brown gibi biriyle çok nadir karşılaşmışımdır."

"Demek at ondaymış..."

"Esti, gürlendi ama o sabahki yaptıklarını öyle ayrıntısıyla anlattım ki onu izlediğimi sandı. İzlerin arasındaki garip, köşeli ayakuçlarını herhalde fark ettin. Ayağındaki botlar o izlerle birebir örtüşüyordu. Yine bunu ondan başkası da yapmaya cesaret edemezdi zaten. Adeti olduğu üzere yine sabah herkesten önce kalktığını, fundalıkta bir atın başıboş gezdiğini fark ettiğini ona görmüş gibi anlattım. Nasıl merak edip yanına gittiğini, alnında ona adını veren beyaz lekeyi görünce şaşırıldığını bir bir sıraladım. Parasını yatırdığı atı geçebilecek tek atı ellerinin altında bulmak onun için büyük bir şanstı. İlk tepki olarak onu King's Pyland'a götürmeyi düşündüğünü ve oraya yöneldiğini, fakat son anda şeytana uyup, yarış bitinceye kadar onu Mapleton'a saklamaya karar verdiğini anlattım. Ona her şeyi detaylarıyla anlatınca, her şeyi unuttu, kendi postunun derdine düştü."

"Fakat onun ahırları da arandı?"

"Onun gibi bir ihtiyar kurtta ne numaralar vardır kim bilir..."

"Ama atı onun ellerinde bırakmaktan çekinmiyor musun? Ona zarar vermek için ihtiyarın her türlü nedeni var..."

"Sevgili dostum, merak etme, ona gözü gibi bakacaktır. Atın kılına bile zarar gelmeyecek. Kendisini affettirmek için tek şansı bu."

"Albay Ross, ne şekilde olursa olsun, affedici bir adam izlenimi vermedi bana."

"İşi Albay Ross'a bırakacak değilim. Benim kendime has yöntemlerim var. Neyi ne kadar az ya da çok anlatacağıma ben karar veririm. Serbest çalışıyor olmanın avantajı da bu işte. Sen de fark ettin mi bilmem, Watson, fakat Albay'ın tavrı bana biraz ukalâca geldi. Bunun karşılığında biraz olsun eğlenme sırası bende. Sakın ona attan bahsetme."

"Elbette, sen izin vermeden söylemem."

"Ve tabii ki John Straker'i kimin öldürdüğü sorusunun yanında bütün bunlar hiç kalıyor."

"Sen de asıl buna eğileceksin, değil mi?"

"Tam tersine, gece treniyle Londra'ya dönüyoruz."

Dostumun bu sözleri üzerine yıldırım çarpmışa dönmüştüm. Yalnızca birkaç saattir Devonshire'deydik ve oldukça parlak başlayan bir araştırmayı yarıda bırakması inanılır gibi değildi. Merhum Straker'in evine varıncaya kadar ağzından tek bir kelime dahi alamadım. Geldiğimizde Albay ve Müfettiş salonda bizi bekliyordular.

"Arkadaşım ve ben gece ekspresiyle dönüyoruz," dedi Holmes, "Güzelim Dartmoor havasını teneffüs etmiş olduk."

Müfettişin gözleri fal taşı gibi açıldı, Albay da alaycı bir şekilde dudak büktü:

"Demek zavallı Straker'in katilini bulmaktan ümidinizi kestiniz."

Holmes, omuz silkti, "Önümüzde ciddi engeller var," dedi. "Ancak, Salı günü atınızın geri dönerek start alacağına olan inancım hâlâ oldukça güçlü. Lütfen o gün için jokeyinizi hazır tutun. Bay John Straker'in bir fotoğrafı varsa alabilir miyim?"

Müfettiş elindeki zarfın içinden bir fotoğraf çıkarıverdi ve Holmes'a uzattı.

"Sevgili Gregory, tüm isteklerimi hemen karşılıyorsun. Eğer biraz beklerseniz, gidip hizmetçi kıza bir şey sormak istiyorum."

Holmes dışarı çıkınca Albay Ross, "Londralı danışmanımızın beni hayal kırıklığına uğrattığını söylemeliyim." deyiverdi, "Geldiğinden beri bir adım ileriye gitmiş değiliz."

"En azından atınızın koşacağını söyledi ya..." dedim.

"Evet söyledi," dedi Albay, omuz silkerek, "ama atımı getirmesini tercih ederdim."

Holmes odaya girdiğinde tam da onu savunacak bir şeyler söylemek üzereydim.

"Pekâlâ baylar," dedi Holmes, "Tavistock'a gitmek için hazırım."

Biz arabaya binerken, ahırda çalışan gençlerden biri kapıyı bizim için tuttu. Holmes birden aklına bir şey gelmiş gibi eğildi ve gencin koluna dokundu:

"Çayırdaki otlayan birkaç koyununuz var, onlara kim bakıyor?" dedi.

"Ben bakıyorum efendim."

"Son günlerde onlarda bir gariplik gördün mü?"

"Aslında pek bir şey görmedim efendim, yalnız, üç tanesi biraz aksıyor."

Kıkırdayıp ellerini ovuşturmasından, Holmes'in oldukça sevindiği görülüyordu:

"Tam isabet Watson, tam isabet!" dedi Holmes, kolumu çimdikleyerek, "Gregory, koyunlarda çıkan bu salgına dikkat etmeni öneririm. Gidelim Arabacı!"

Albay Ross, dostuma karşı duyduğu güvensizliği gösteren bakışlarla dikiliyordu, ama Müfettiş'in bakışları merak doluydu.

"Bunun önemli olduğunu düşünüyor musunuz?"

"Hem de çok."

"Özellikle dikkatimi çekmek istediğiniz bir nokta var mı?"

"Köpeğin o geceki garip davranışları..."

"O gece köpek bir şey yapmamış..."

"Garip olan da bu ya..." dedi Sherlock Holmes.

Dört gün sonra Holmes ve ben yeniden trendeydik. Winchester'daki Wessex Kupası'nı izlemeye gidiyorduk. Albay Ross, anlaştığımız gibi bizi istasyonun dışında karşıladı

ve arabasıyla şehrin dışındaki yarış sahasına götürdü. Vakur bir yüzü vardı, davranışları ise aşırı soğuktu.

"Hâlâ atımdan bir iz yok," dedi.

"Sanırım onu görseniz hemen tanırdınız, değil mi?" diye sordu Holmes.

Albay çok sinirlenmişti. "Yirmi yıldır yarış dünyasındayım, böylesi bir soruya hiç muhatap olmadım." dedi. "Beyaz alnı ve alacalı ön ayaklarıyla bir çocuk bile Gümüş Şimşek'i tanır."

"Bahisler ne durumda?"

"İşin garip tarafı da burada. Düne kadar bire on beş veriyordu, şimdi ise o kadar düştü ki bire üç bile vermesi zor."

"Hmm, birileri bir şeyler biliyor, bu kesin."

Araba, tribünlerin yakınındaki kapalı alana geldiğinde, girişleri görmek için tabelaya baktım:

Wessex Kupası

Yeni Parkur (2700 m)

Bay Heath Newton'un "Siyahi" si (Kırmızı kep, bordo ceket.)

Albay Wardlaw'ın "Kavgacı"sı (Pembe kep, mavi ve siyah ceket.)

Lord Backwater'in "Desborough"u (Sarı kep ve kolluk.)

Albay Ross'un "Gümüş Şimşek"i (Siyah kep, kırmızı ceket.)

Balmoral Dükü'nün "İris"i (Sarı ve siyah çizgiler.)

Lord Singleford'un "Rasper"i (Mor kep, siyah kolluk.)

"Ekürimizi bırakıp bütün umudumuzu sizin sözünüze bağlamıştık," dedi Albay, "O da ne? Gümüş Şimşek yazıyor!"

"Gümüş Şimşek'e karşı beşe dört!" sesleriyle meydan inledi. "Gümüş Şimşek'e karşı beşe dört! Desborough'a karşı beşe on beş! Beşe dört ganyan!"

"Bakın yarışa katılan numaraları kaldırdılar." diye atıldım, "Altısı da orada!"

"Altısı mı? Öyleyse benim atım da koşuyor!" diye bağırdı Albay, büyük bir coşkuyla. "Ama onu göremiyorum, benim renklerim geçmedi."

"Beş tanesi geçti, bu o olmalı."

Ben bunları söylerken, tartı yerinden, güçlü doru bir at çıkarak önümüzden geçti. Sırtında Albay'ın o çok meşhur kırmızı-siyah renklerini taşıyordu.

Albay, "Bu benim atım değil!" diye bağırdı. Bu yaratığın vücudunda bir tek beyaz kıl bile yok. Nedir bu yaptığınız Bay Holmes?"

Dostum hiç istifini bozmadan "Pekâlâ, bırakın da ne yapacağını görelim." dedi, sonra da dürbününden yarışı izlemeye başladı. "Harika! Mükemmel bir çıkış!" diye haykırdı. "İşte geliyorlar, köşeyi dönecekler!"

Bulduğumuz yerden atlar mükemmel görünüyordu. Altı at, birbirine o kadar yakın koşuyordu ki, üstlerine bir halı serseniz hepsini kapatacaktı. Yarışın ortalarında, Mapleton'un sarısı öne geçti. Sonra bize yaklaşırlarken, Albay'ın atı, Desborough'u geçmeyi başardı ve üstelik altı boy da fark attı. Balmoral dükünün İris'i ancak uzak ara üçüncü olabildi.

Albay, eliyle gözleri üstünden bir kavis çizerek "Öyle ya da böyle, yarışı ben aldım," dedi, "Ama itiraf edeyim ki bu işten hiçbir şey anlamadım. Sizce de bu gizem yeteri kadar uzun sürmedi mi Bay Holmes?"

"Tabii ki Albay, her şeyi anlayacaksınız. Fakat önce hep beraber gidip ata bir bakalım... Hah, işte burada!" dedi. Tartı bölümüne doğru yolumuza devam ettik. Bu bölüme yalnızca at sahipleri ve onların yakınları girebiliyordu. "Tek yapmanız gereken, yüzünü ve bacaklarını alkolle silmek. Eski Gümüş Şimşek tekrar karşınızda."

"Beni hayretten hayrete düşürüyorsunuz!"

"Onu bir fakirin elinde buldum ve görünüşünü hiç bozmadan koşsun istedim."

"Sevgili bayım, harikalar yarattınız. At çok sağlıklı ve zinde gözüküyor. Hayatında hiç bu kadar iyi koşmamıştı. Yeteneklerinizden kuşkuya düştüğüm için size bin kez özür borçluyum. Atımı bulmakla bana çok büyük bir iyilik yaptınız. John Straker'in katiline de bir el atarsanız, çok daha büyük bir iyilik yapmış olursunuz."

"El attım zaten," dedi Holmes sakince.

Albay ve ben merakla ona doğru baktık:

"Onu buldunuz mu? Nerede o zaman?"

"Burada."

"Burada mı? Nerede?"

"Şu anda yanımda, benimle beraber."

Albay öfkeden kıpkırmızı oldu, "Size çok şey borçlu olduğumun farkındayım Bay Holmes," dedi, "fakat şu söylediğiniz ya çok kötü bir şaka ya da bir hakaret."

Sherlock Holmes güldü, "Sizi temin ederim ki cinayetle sizi ilişkilendirmek gibi bir kastım yoktu Albay," dedi, "katil hemen arkanızda duruyor." İlerledi ve elini cins atın parlak boynuna koydu.

Albay ve ben hep bir ağızdan bağırdık; "At mı?"

"Evet, at! Ancak bunu meşru müdafaa amacıyla yaptığını ve John Straker'in asla güveninize layık biri olmadığını söylesem belki atınızın suçu biraz hafifler... Neyse, zil çalıyor, sonraki yarışta da bir şeyler kazanabilmeyi umuyorum, ayrıntılı açıklamayı şimdilik daha uygun bir zamana erteliyorum."

Londra'ya dönüş yolunda yataklı trenin bir köşesinde kendimize yer bulduk ve sanıyorum Albay Ross ve benim için yolculuk epey kısa geldi. Zira dostum, yol boyu Dartmoor'daki yetiştirme çiftliğinde Pazartesi gecesinden beri olan biten her şeyi sanki kendi görmüş gibi tek tek anlattı:

"İtiraf ediyorum," dedi, "gazete haberlerinden edindiğim bilgilerle kurduğum tüm teoriler yanlış çıktı. Sadece belli başlı detaylara eğilmeleri onların da gerçeği görmesini engelledi. Devonshire'e giderken, aleyhindeki delilleri yeterli

bulmamakla beraber, suçlunun gerçekten Fitzroy Simpson olduğuna inanmıştım. Arabayla Straker'in evine vardığımızda, o akşam çalışanlara yedirilen baharatlı koyun etinin anlamı birden zihnimde belirdi. Hepiniz arabadan indiğiniz halde arabada oturur vaziyette bir süre beklediğimi hatırlıyor olmalısınız. O sırada böylesine açık bir kanıtı nasıl olup da atladığıma şaşıyordum."

Albay söze girdi; "Hâlâ bunun ne demek olduğunu anlamış değilim."

"Bu kafamda kurduğum sebep sonuç zincirinin ilk halkasıydı. Toz afyonun kendine has bir tadı vardır. Rahatsız edici değildir ama fark edilmemesi imkânsızdır. Sıradan bir yemeğe katıldığında, tadan kişi kesinlikle onu fark edecek ve daha fazla yemeyecektir. Baharat, bu tadı gizleyecek en ideal şeydi. Fitzroy Simpson'un, Straker'in evinde o akşam baharatlı bir yemeğin servis edilmesini sağlaması veya böyle bir yemeğin çıktığı bir akşam elinde toz afyonla gelmesi akıldan uzak bir ihtimal olurdu. Böyle bir şey düşünülemez. Daha bu noktadan, Simpson'u elemek mümkündü. Hemen şüphenin odağına o akşam yemek olarak baharatlı koyun eti seçimini yapabilecek iki kişiyi, Straker ve eşini yerleştirdim. Afyon, nöbetçinin yemeği hazırlanıp da bir kenara koyulduğunda katılmıştı, çünkü diğerlerinde böyle bir etki görülmedi. Peki hizmetçi kız görmeden o tepsiye kim müdahale etmiş olabilirdi?"

Bu soruya cevap vermeden önce, köpeğin sessizliği dikkatimi çekti, zira doğru bir çıkarım her zaman diğerlerini tetikler. Simpson olayı nedeniyle ahırlarda bir köpek olduğunu biliyordum, fakat birileri içeri girip bir atı dışarı çıkarmış, köpek havlayıp da yukarıda yatan iki delikanlıyı

uyandırmamıştı. Belli ki gece ziyaretçisi, köpeğin tanıdığı biriydi.

Artık ahırlara gidip Gümüş Şimşek'i çıkarmanın John Straker olduğuna ikna olmuşum, ya da neredeyse ikna olmuşum. Peki niyeti neydi? Tabii ki kötü bir niyetti bu, yoksa neden kendi çalışanının yemeğine ilaç katsındı? Yine de nedenini hâlâ anlamamıştım. Daha önce de eğiticilerin rakip atlara para yatırıp, hile ile kendi atlarının kazanmasını engellediklerini ve bu yolla ciddi paralar kazandıklarını duymuştum. Bunu bazen jockeyyle yaparlar, bazen de daha kesin ve radikal yollar seçerler. Peki buradaki etken neydi? Maktulün cebinden çıkanların beni bir sonuca ulaştıracağını umuyordum.

Öyle de oldu. Maktulün elinde bulunan o özel bıçağı unutmuş olamazsınız; akli başında hiç kimse silah olarak öyle bir bıçak seçmez. O bıçak, Dr. Watson'un da dediği gibi, cerrahide en hassas operasyonlar için kullanılan bir alettir. O gece de yine böylesine hassas bir operasyon için kullanılacaktı. Albay Ross, siz de at yarışları konusundaki engin tecrübelerinizden bilirsiniz, atın kaba etinden tendonlarına cilt altından atılacak ufak bir kesikle, hiçbir iz bırakmadan onu sakat bırakmak mümkündür. Böyle bir işlem yapıldığında at, hafifçe aksayacaktır, bu aksama da yoğun egzersize ya da romatizmaya yorulacak ve asla hile olarak düşünülmecektir."

"Hain! Alçak herif!" diye bağırdı Albay.

"John Straker'in atı neden fundalığa götürdüğü şimdi anlaşılıyor, değil mi? Böylesine güçlü bir hayvan, bıçağın ucunu etinde hissettiği anda, en ağır uykucuları bile çılgınlığıyla uyandırabilirdi. Bunu açık havada yapmak kesinlikle şarttı."

Albay haykırdı, "Ne kadar da körmüşüm! Demek bu yüzden oraya mum ve kibrit götürdü."

"Kesinlikle... Fakat şansım varmış ki eşyalarını incelediğimde yalnız suçun işlenme yöntemini değil, aynı zamanda buna sevk eden sebepleri de anlamış oldum. Hepimiz bu dünyada yaşıyoruz Albay, insanlar başkalarına ait faturaları ceplerinde taşımazlar. Zaten kendimizinkiler bize yeter de artar bile. Bunu düşünerek Straker'in iki ayrı hayat yaşadığını, ikinci bir adresi daha olduğunu anladım. Faturanın içeriğine bakılırsa işin içinde bir de kadın vardı ve bu kadın pahalı zevklere sahipti. Sizin gibi çalışanlarına karşı cömert bir patronun elemanı olsa bile, kimse bir giysiye öyle yirmi Gine'yi kolay kolay ödemez. Bayan Straker'e öyle bir giysisi olup olmadığını öğrenmek için zarf atmıştım, anladım ki o giysi onun eline geçmemiş. Şapkacının adresini not etmiştim. Oraya Bay Straker'in resmiyle gidersem şu gizemli Bay Derbyshire'in de kim olduğunu öğrenebileceğimi hissetmiştim.

Gerisi zaten çorap söküşü gibi geldi. Straker atı o çukura götürmüştü. Böylece mumun ışığı uzaktan görünmeyecekti. Simpson, bölgeden ayrılırken kravatını düşürmüş olacaktı. Straker de bir sebeple, belki de atın bacağını bağlamak için bu kravatı yanına aldı. Çukura inince atın arkasına geçti ve kibriti çaktı. O anda hayvan ürktü ve kötü bir şeylerin olacağına dair hayvansal içgüdüleriyle çifte atarak, çelik nallarını Straker'in alnında patlattı. Adam yağın yağmura rağmen işini kolay yapmak için zaten paltosunu çıkarmıştı. Darbenin tesiriyle yere düşerken elindeki bıçak da baldırını boydan boya yardı. Yeterince açık oldu mu?"

"Mükemmel!" diye bağırdı Albay, "Mükemmel! Sanki siz de oradaydınız!"

"Yaptığım son kestirim ise, ne yalan söyleyeyim, epey sağlamdı. Straker gibi kurnaz bir adam prova yapmadan böyle bir tendon operasyonuna kalkışmış olamazdı. Peki bu provayı ne üzerinde yapacaktı? Gözüm koyunlara takılıp da sorduğum soruya o cevabı alınca, varsayımımın doğru olduğunu şaşırarak anladım.

Londra'ya döndüğümde şapkacıyı buldum. Resmi gösterdim, hemen tanıdı. Resimdeki Derbyshire adında çok iyi bir müşterisi olduğunu, Bay Derbyshire'in pahalı giysilere düşkün oldukça alımlı bir eşi olduğunu söyledi. Bu bayanın Bay Straker'i boğazına kadar borç batağına sürüklediğinden hiç kuşku yok. Adam da bu durumdan kurtulmak için böylesine çirkin bir yöntemle başvurdu."

"Her şeyi açıkladınız ama bir şey hâlâ gizemini koruyor," dedi Albay, "peki ya at neredeydi?"

"Ha, o mu? O da fırlayıp kaçtı tabii. Komşularınızdan biri, sağ olsun, onu himaye etmiş. Artık bu konuda affedici olmak lazım. Yanılmıyorsam, Clapham ayrımına geldik, on dakikaya kalmaz Victoria'ya varmış oluruz. Eğer daireme kadar gelip bir puromu içerseniz Albay, orada ilginizi çekecek başka ayrıntıları da memnuniyetle anlatırım."

Karton Kutu

Dostum Sherlock Holmes'ün sıra dışı zihinsel özelliklerini sergilediği vakaları seçerken, her zaman, içinde mümkün olduğunca az duygusallık bulunan ve yeteneklerini en iyi şekilde gösteren örneklerle yönelmişimdir. Ancak suç dünyasından duyguları söküp atmak ne yazık ki mümkün olmadığı için bir hikayeci olarak, zaman zaman ya mesele için önem teşkil eden detayları feda edip sahte bir izlenim uyandırmak zorunda kaldım ya da meseleyi tercihlere değil şansa bırakmak durumunda bulundum. Bu kısa önsözden sonra artık notlarıma dönüp garip ve korkunç olaylar zincirine dalabilirim.

Bunaltıcı bir Ağustos günüydü. Baker Sokağı fırın gibi yanıyor, yolun karşısındaki sarı kiremitli eve vuran güneş insanın gözünü alıyordu. Sanki bu, kışın siste kasvetle yükselen aynı bina değildi. Odamızın panjurları yarı indirilmişti ve Holmes kanepeye uzanmış, sabah postasıyla gelen bir mektubu tekrar tekrar okuyordu. Ben Hindistan'daki görevim sırasında sıcağa bağışıklık kazandığım için termometrenin kaçını gösterdiğine pek aldırmıyordum. Ama sabah gazeteleri ilgi çekiciydi. Parlamento tatile girmişti. Herkes şehir dışına çıkmıştı.

Ben de New Forest'ın ormanlarını, Southsea'nin kumsallarını düşünüyordum. Fakat ben bankadaki hesabım tamtakır olduğu için tatil düşüncesini rafa kaldırmıştım; dostum içinse ne kır havası ne de deniz kenarının en ufak bir

çekiciliği yoktu. Ö, beş milyon insanın ortasında yaşamayı, antenlerini uzatarak her türlü dedikoduyu, her çeşit çözülmemiş vakayı beklemeyi seviyordu. İçinde doğa sevgisi yoktu. Onun için tek değişiklik, ara sıra zihnini şehrin alçaklarından uzaklaştırıp taşradaki kardeşinin izine düşmekti.

"Haklısın Watson," dedi Holmes birdenbire, "gerçekten bir meseleyi halletmek için çok gülünç bir yönteme benziyor."

"Hem de çok!" diye onayladım; ama birden içimden geçenleri aynen tekrar ettiğini fark edince oturduğum yerden doğrulup şaşkın şakın yüzüne baktım.

"Bu da ne demek böyle Holmes?" diye bağırdım. "Bu kadarı da fazla artık."

Şaşkın halimi görüp zevkle güldü.

"Hatırlar mısın," diye söze girdi, "bir süre önce, bir mantık adamının, yanındaki dostunun dışavurmadığı düşüncelerini takip edişini anlatan Poe hikâyelerinden bir parça okuduğumda sen meseleye yazarın güç gösterisi olarak bakmıştın. Aynı şeyi ben de sık sık yaptığımı söylediğimde ise inanmamıştın."

"Olamaz!"

"Ağzınla olmasa da kaşlarınla konuşuyorsun sevgili Watson. Gazeteyi okumayı bırakıp düşüncelere daldığını görünce fırsat bu fırsat zihnini okuyayım dedim. Tabii sonunda düşüncelerini nasıl takip ettiğimi göstermek için araya girmek zorunda kaldım."

Ama ben hâlâ tatmin olmamıştım. "Bana okuduğun örnekte," dedim, "adam sonuçları yanındaki arkadaşının

hareketlerini gözlemleyerek çıkarıyordu. Yanlış hatırlamıyorsam arkadaşı yolda yürürken taşa takılıp sendeliyor, gökyüzüne bakıyordu vesaire. Ama ben burada sessizce sandalyemde oturuyordum; sana nasıl bir ipucu vermiş olabilirim ki?"

"Kendine haksızlık ediyorsun. İnsanın yüz hatları duygularını ifade etmek için vardır; ve seninkiler de gayet sadık uşaklar."

"Yani düşüncelerimi yüz hatlarımdan mı çıkarıyorsun?"

"Yüz hatların ve özellikle de gözlerin. Düşüncelerinin nasıl başladığını belki sen bile hatırlamıyorsundur."

"Evet, doğru söylüyorsun."

"O zaman ben sana anlatayım. Gazeteyi bıraktıktan sonra, ki dikkatimi çeken ilk davranışın bu oldu, yarım dakika kadar boş bir ifadeyle oturdun. Sonra gözlerin, General Gordon'ın yeni çerçevelediğin resmine takıldı. Yüzündeki değişimden bir düşünce zincirinin başladığını anlamıştım. Ama fazla uzağa gidemiyordum. Neyse gözlerin sonra kitaplarının üstünde duran Henry Ward Beecher'ın çerçevesiz resmine gitti. Sonra kafanı kaldırıp duvara baktın. Bunun anlamı açıktı. O portreyi çerçeveletirsen hem duvardaki boşluğu kapatır, hem de Gordon'ın resmiyle uyumlu bir ikili oluştururlardı."

"Ne kadar harika takip etmişsin!" diye bağırdım heyecanla.

"Buraya kadar bir sapma olmamıştı. Ama şimdi düşüncelerin Beecher'a geri dönmüştü. Adama dikkatle bakıp yüz hatlarından karakterini inceliyor gibiydin. Sonra gözünü

kısmayı bırakıp ileri doğru bakakaldın; yüzünde düşünceli bir ifade vardı. Beecher'ın hayatındaki olayları hatırlıyordun. Bundan sonra, İç Savaş'ta nasıl Kuzeylilerin tarafında yer aldığını hatırlıyor olmalıydın; çünkü bir keresinde buna ne kadar öfkelendiğini bana da söylemiştin. Bu konuda o kadar ateşliydin ki, Beecher'ı başka türlü düşünmen imkânsızdı. Sonra gözlerinin resimden uzaklaştığını fark edince bu sefer zihninin sadece İç Savaş'a yöneldiğini tahmin ettim. Dudaklarının kapalı, gözlerinin parlak, ellerininse sımsıkı kavuşturulmuş olduğuna bakıp, o umutsuz mücadelede her iki tarafın gösterdiği kahramanlıkları düşündüğünü anlamıştım. Ama sonra yüzün üzüntülü bir hal aldı ve kafanı salladın. Bu sefer de acıları, korkuları ve insan hayatının ne kadar ucuz olduğunu düşünüyor olmalıydın. Elinin eski yarana gittiğini ve sonrasında hafifçe gülümsediğini görünce, uluslararası meselelerin böyle aptalca yollarla çözülmeye çalışılmasına anlam veremediğini düşündüm. Tam bu noktada ben de bunun gülünç olduğuna katılıyor; ayrıca akıl yürütmemin başarılı olduğuna da seviniyordum."

"Kesinlikle!" dedim. "Şimdi sen açıklayınca fark ediyorum. Her zamanki gibi hayrete düştüm."

"Seni temin ederim Watson, gerçekten önemsiz bir ayrıntı bu. Geçenlerde bana inanmadığını söylemeseydin hiç yeltenmezdim bile. Neyse, elimde öyle bir mesele var ki, çözümünün düşünce okumadaki gibi kolay olacağını sanmıyorum. Gazetede Croydon, Cross Sokağı'nda oturan Bayan Cushing'e postayla gönderilen bir paketin içinden çıkan garip şeylerle ilgili bir yazı vardı, bilmem fark ettin mi?"

"Hayır hiçbir şey görmedim."

"Ah gözünden kaçmış olmalı. Gazeteyi uzatır mısın? İşte burada, ekonomi köşesinin altında. Şimdi zahmet olmazsa yüksek sesle okuyuver."

Gazeteyi alıp gösterdiği yazıyı okumaya koyuldum. Başlığı şöyleydi: "*Korkunç Paket*"

"Croydon, Cross Sokağı'nda oturan Bayan Cushing, kesinlikle akü almaz bir eşek şakasının kurbanı olmuştur. Dün öğleden sonra saat ikide postacı kahverengi kâğıda sarılmış küçük bir paket getirdi. Karton kutunun içinde ham tuz vardı. Bayan Cushing kutuyu boşalttığı anda yakın zamanda kesildiği belli olan iki insan kulağı buldu. Kutu önceki sabah Belfast'tan koli postasıyla gönderilmişti, ancak paketin üstünde gönderenle ilgili bir ibare bulunmuyordu. Bayan Cushing gibi, hiç evlenmemiş, nispeten münzevi bir hayat sürmüş, az sayıdaki yakınlarından da nadiren posta alan bir kadın için mesele daha da gizemli bir hal almıştı. Ancak birkaç yıl önce, Penge'de otururken evinin odalarını üç tıp öğrencisine kiralamış, daha sonra da çok gürültü yaptıkları ve düzensiz bir hayatları olduğu için çıkartmak zorunda kalmıştı. Emniyet çevreleri, o günden sonra Bayan Cushing'e kin besleyen gençlerin hanımefendiyi korkutmak için bu kadavra parçalarını göndermiş olacaklarından şüpheleniyor. Meselede gözden kaçırılmaması gereken bir gerçek de bu öğrencilerden birinin Kuzey İrlanda'lı olduğu, hatta Bayan Cushing 'in hatırladığı kadarıyla Belfast'tan geldiğidir. Vakanın halihazırda en parlak dedektif memurlarından Bay Lestrade tarafından soruşturuluyor olması ise sevindirici bir gelişmedir. "

"*Daily Chronicle* bu kadar," dedi Holmes, okumayı bitirdiğimde. "Şimdi sıra dostumuz Lestrade'de. Bu sabah kendisinden bir not aldım. Şöyle yazıyor:

"Bu vakanın tam size göre olduğunu düşünüyorum. Meseleyi açıklığa kavuşturma umudumuzu yitirmedik ancak üzerinde çalışacak bir malzeme bulmakta biraz zorlanıyoruz. Elbette Belfast'taki posta idaresiyle irtibata geçtik ama o gün çok sayıda koli teslim edildiği için söz konusu paketi veya göndereni teşhis etmeleri imkânsız. Koli yarım kiloluk, taba renkli bir kutuymuş ama bu bilginin bize bir yarar sağlayacağını hiç sanmıyorum. En mantıklı teori hâlâ öğrencilerle ilgili olan gibi görünüyor ama siz yine de birkaç saatinizi ayırıp buraya uğrarsanız çok sevinirim. Bütün gün ya evde ya da karakolda olacağım."

"Ne diyorsun Watson? Sıcağa aldırmadan benimle Croydon'a gelir misin? Hem notlarına da yeni bir şeyler eklemiş olursun."

"Benim de canım bir şeyler yapmak istiyordu."

"İşte sana fırsat. Aşağıya haber ver de araba çağırınsınlar. Ben üstümü başımı değiştirip sigara tabakamı doldurur doldurmaz gelirim."

Biz trendeyken yağmur yağdığı için Croydon'da hava şehirdeki kadar bunaltıcı değildi. Holmes önceden telgraf çektiği için Lestrade her zamanki gibi şık ve meraklı haliyle

bizi istasyonda bekliyordu. Beş dakikalık bir yürüyüşten sonra Bayan Cushing'in oturduğu Cross Sokağı'na vardık.

Her iki tarafında iki katlı kiremit evler olan, temiz ve düzenli, beyaz taş basamaklarında önlüklü kadınların oturup dedikodu yaptığı uzunca bir sokaktı. Yolun yarısında Lestrade durup bir kapıyı çaldı. Kapıyı açan ufak tefek hizmetçi kız bizi Bayan Cushing'in oturduğu salona aldı. Hanımefendi kocaman, narin gözleri olan; kırılmış saçları şakaklarından salınan rahat tavırlı bir kadındı. İçeri girdiğimizde, yanındaki taburede renk renk iplikler, kucağında da oyası duruyordu.

"O korkunç şeyler dışarıda duruyor," dedi Lestrade'i görünce, "umarım hepsini alıp götürürsünüz."

"Zaten öyle yapacağım Bayan Cushing. Dostum Bay Holmes sizinle birlikte göz atana kadar beklemek istedim."

"Neden benimle birlikte?"

"Belki birkaç soru sormak ister."

"Ben hiçbir şey bilmediğimi söylüyorum ama siz hâlâ soru sormak istiyorsunuz."

"Evet hanımefendi," dedi Holmes yumuşak bir ses tonuyla, "bu meselenin sizi gereğinden fazla sıktığına hiç şüphem yok."

"Buna emin olabilirsiniz beyefendi. Benim gürültüsüz patırtısız bir hayatım var. Gazetede ismimi görmeye ve evde polislerin dolaşmasına alışık değilim. O şeylerin daha fazla evde kalmasına izin veremem Bay Lestrade. Görmek istiyorsanız gidin dışarıda bakın."

Evin arkasındaki dar bahçede küçük bir kulübe vardı. Lestrade içeri girip sarı kutuyu ve kahverengi paket kâğıdını getirdi. Hep birlikte bahçenin sonundaki bir sıraya oturduk. Holmes, Lestrade'in uzattığı parçalan teker teker incelemeye başladı.

"İpler son derece ilginç," diye söze girdi Holmes, koli bağlarını ışığa tutup koklayarak. "Bu iplerden sen ne çıkarıyorsun Lestrade?"

"Ziftli."

"Kesinlikle. Ziftli sicimler. Ayrıca şüphesiz sen de fark etmişsindir; Bayan Cushing ipi makasla kesmiş. Her iki tarafındaki izlerden anlaşılıyor. Bu çok önemli."

"Ben önemini anlayamadım," dedi Lestrade.

"Önemi şu: düğüme dokunulmamış. Ve düğüm de son derece ilgi çekici."

"Çok düzgün bağlanmış. Bunu ben de fark etmiştim." dedi Lestrade kendinden emin bir şekilde.

"O halde ipleri şimdilik bir yana bırakalım." dedi Holmes gülümseyerek, "Gelelim paket kâğıdına. Kâğıt taba rengi ve üstünde belirgin bir kahve kokusu var. Nasıl? Yoksa sen fark etmemiş miydin? Bence burası şüphe götürmez. Adres garip bir şekilde dağınık karakterlerle yazılmış: 'Bayan S. Cushing, Cross Sokağı, Croydon.' Kalın uçlu bir kalem kullanılmış; muhtemelen bir J ve mürekkep de ucuz cinsinden. 'Croydon' kelimesi önce 'i' ile yazılmış, sonra 'y' olarak düzeltilmiş. O halde gönderen kişi -ki erkek olduğu el yazısından anlaşılıyor- nispeten eğitimsiz biri ve Croydon kasabasını pek

tanımıyor. Buraya kadar iyi gidiyor! Kutu sarı, yarım kiloluk taba renkli kolilerden ve sol alt köşedeki iki parmak izinden başka dikkat çekici bir özelliği yok. İçine doldurulmuş tuz ise, kürk ve deri saklamakta kullanılan ham cinsten. En dibinde de bu sıra dışı şeyler yatıyor."

Holmes bunları söylerken iki kulağı çıkardı, dizlerinin üstüne çöküp dikkatle incelemeye koyuldu. Lestrade'le ben de yanında eğilip bir bu korkunç antikalara, bir de Holmes'ün düşünceli, meraklı yüzüne baktık. Holmes nihayet kulakları kutuya geri koyduktan sonra bir süre düşünceli düşünceli oturdu.

"Senin de dikkatini çekmiştir muhakkak," diye söze girdi neden sonra, "kulaklar aynı kişiye ait değil."

"Evet bunu ben de fark ettim. Ama madem ki bu, kadavra odalarında rahatça dolaşabilen öğrencilerin bir eşek şakası, iki ayrı kulağı çiftmiş gibi göndermeleri de zor olmamıştır."

"Haklısın ama bu bir eşek şakası değil."

"Bundan emin misin?"

"Varsayım lehte değil aleyhte. Kadavra odasındaki cesetler koruyucu bir sıvı içinde saklanır. Ama bu kulaklarda böyle bir ize rastlanmıyor. Ayrıca henüz tazeler de. Kör bir aletle kesilmiş, ki bir tıp öğrencisinin ameliyat aletleri yanında çok ilkel kalır. Yine ayrıca tıpla ilgilenen biri ham tuz değil karbolik asit ya da rafine çözücüleri tercih ederdi. Tekrar söylüyorum; bu bir eşek şakası değil, aksine olayın içinde ciddi bir suç söz konusu."

Dostumun sözlerini duyduğumda tüylerimin diken diken olduğunu hissettim. Yüzündeki ciddi ifade endişemi daha da artırmıştı. Demek, bir eşek şakasının ürünü gibi görünen bu vahşi hediye'nin ardında tuhaf ve tarif edilmez bir eylem yatıyordu. Ama Lestrade'in kafasını sallayışından buna inanmadığı anlaşılıyordu.

"Şüphesiz şaka iddiasına karşı itirazlar gösterilebilir," dedi, "ama bu söylediğine karşı çok daha güçlü nedenler bulunuyor. Kadının Penge'de ve burada yirmi yıl boyunca huzurlu ve saygın bir yaşam sürdüğünü biliyoruz. Bu süre içinde bir gün olsun evinden ayrılmış bile değil. Madem öyle; kadının bu işten hiçbir şey anlamadığını da kabul edersek, neden bir katil, tutup da suçunun kanıtlarını özellikle ona göndersin?"

"Çözmemiz gereken mesele de bu zaten," diye yanıt verdi Holmes. "Ben kendi hesabıma, işin içinde bir çifte cinayet olduğunu varsayacağım ve şimdiye kadar ileri sürdüğüm mantığın doğru olduğunu kabul ederek harekete edeceğim. Kulaklardan biri, ufakça, güzel biçimli, küpe için delinmiş ve bir kadına ait. Diğeri de bir erkeğe ait; güneşten yanmış, rengi atmış ve yine küpe deliği açılmış. Bu iki insan muhtemelen öldü; yoksa hikâyelerini çok önceden duyardık. Bugün Cuma. Paket Perşembe sabahı gönderilmiş. O halde bu trajedi Çarşamba, Salı ya da daha önceki bir gün meydana gelmiş. Eğer bu iki insan öldürüldüyse, yapıtının ürünlerini Bayan Cushing'e gönderen kişi katilden başkası olabilir mi? Aradığımız kişinin, paketi de gönderen kişi olduğunu farz edelim. Bayan Cushing'e bu paketi göndermesi için güçlü nedenleri olmalı. Peki bu nedenler ne olabilir? Kadına, işin bitirildiğini haber vermek; belki de huzurunu kaçırmak için,

kim bilir. Ama bütün bunlar doğruysa kadın kimin gönderdiğini biliyor olmalı. Gerçekten biliyor mu? Bundan şüpheliyim. Biliyorsa neden polise haber versin? Kulakları gömecek olsa kimsenin ruhu bile duymazdı. Tabii bunu, suçu örtbas etmeye çalışıyor olsaydı yapardı. Tersine bir niyeti olsaydı suçluyu hemen ihbar ederdi. Çözmemiz gereken düğüm de bu." Holmes başından beri yüksek sesle ve hızlı hızlı konuşuyordu; ancak açıklamasının sonuna doğru bahçe çitinin arkasına bir bakış attı ve hızla ayağa fırlayarak eve doğru yürümeye başladı.

"Bayan Cushing'e sormak istediğim birkaç soru var." dedi.

"O zaman sizi burada bırakmak zorundayım," dedi Lestrade, "çünkü halletmem gereken küçük bir işim var. Zaten Bayan Cushing'den başka bir şey öğrenebileceğimi de sanmıyorum. Beni ararsanız polis karakolunda olacağım."

"İstasyona dönerken uğrarız." dedi Holmes.

Birkaç dakika sonra Holmes'la birlikte, hanımefendinin put gibi oturmuş, sessizce oyasını işlemeye devam ettiği salondaydık yine. İçeri girdiğimizde kafasını kaldırıp samimi ve meraklı mavi gözleriyle bize baktı.

"Düşündüm de beyefendi," diye söze girdi, "olanlar tamamıyla bir hata. Koli bana yanlışlıkla gönderilmiş olmalı. Bunu Scotland Yard'dan gelen o beyefendiye de tekrar tekrar söyledim ama o her seferinde gülüp geçti. Bildiğim kadarıyla bu dünyada hiç düşmanım yok; neden birileri bana böyle bir oyun oynamak istesin ki?"

"Ben de sizinle aynı fikirdeyim Bayan Cushing," dedi Holmes, kadının yanına bir sandalye çekip oturarak. "Bence

bu söylediğiniz muhtemelden de öte..." Tam bu sırada sustu. Durmuş, merakla kadını incelemekte olduğunu fark ettim. Dikkatli yüzünde bir an için hayret ve memnuniyet ifadesi belirdi, ancak kadın bu sessizliğin nedenini anlamak için kafasını kaldırdığında karşısında eskisi gibi ciddi bir ifade buldu. Ben de kendimce kadını incelemeye koyuldum. Düz, kırılmış saçlarına, özenle yerleştirilmiş başlığına, küçük altın küpelerine, rahat tavırlarına dikkatle baktım ama açıkçası, dostumun o anki heyecanını haklı çıkarabilecek bir şey bulamadım.

"Bir iki sorum olacaktı..."

"Ah sorulardan o kadar sıkıldım ki!" diye atıldı Bayan Cushing.

"Sanırım iki kız kardeşiniz var."

"Bunu nereden bildiniz?"

"Odaya girer girmez şöminenin üstünde, üç hanımefendinin yer aldığı bir resim olduğu dikkatimden kaçmadı. Bu hanımefendilerden birinin siz olduğunuza şüphe yok; diğerleri ise size o kadar benziyor ki akrabadan başka bir ihtimal düşünemiyorum."

"Evet dedikleriniz doğru. Onlar kız kardeşlerim; Sarah ve Mary."

"Hemen yanımdaki, Liverpool'da çekilmiş olan bu resimde ise küçük kız kardeşiniz, yanında üniformasına bakılırsa kamarot olduğu anlaşılan bir adamla birlikte yer alıyor. Kardeşinizin resim çekildiği sırada bekâr olduğu açık."

"Çok dikkatlisiniz."

"Bu benim işim."

"Dedikleriniz doğru. Ama kardeşim birkaç gün sonra Bay Browner'la evlendi. Kocası o sıralar Güney Amerika güzergâhında çalışıyordu ama kardeşimden çok hoşlandığı için hasretine dayanamayıp Liverpool ve Londra gemilerinde çalışmaya başladı."

"Ah, örneğin *Conquerof*'da olabilir mi?"

"Hayır, son haber aldığımında *May Doy* gemisindeydi. Jim bir keresinde beni ziyarete gelmişti. Ama bu yeminini bozmadan önceydi tabii. Sonraları karaya çıktığında içki içmeye başladı. Azıcık içse bile deliye dönerdi. Ah, keşke o bardağı eline hiç almasaydı. Önce benimle ilişkiyi kesti, sonra Sarah'yla tartıştılar; son olarak Mary de mektup yazmayı kesince onlardan hiç haber alamaz olduk."

Bayan Cushing'in bu konuda ne kadar hassas olduğu anlaşılıyordu. Yalnız bir hayat süren çoğu insan gibi o da önce çekingen davrandı ama sonra yavaş yavaş açıldı. Önce kamarot olan eniştesiyle ilgili pek çok ayrıntı anlattı; sonra da daldan dala atlayarak eski kiracılarını, o tıp öğrencilerini anlatmaya koyuldu. Kirayı nasıl geç yatırdıklarından tutun da, çalıştıkları hastanelere kadar her şeyi öğreniyorduk. Holmes ara sıra sorduğu sorular dışında her şeyi dikkatle dinliyordu.

"Şu ortanca kız kardeşiniz Sarah," dedi. "İkiniz de hiç evlenmemiş olmanıza rağmen birlikte oturmamanız merakımı çekti."

"Ah siz Sarah'yı bilmezsiniz. Tahmin bile edemezsiniz. Croydon'a geldiğimde bunu denedik ve iki ay öncesine kadar da sürdürdük; ama sonra ayrılmak zorunda kaldık. Öz kız

kardeşim hakkında kötü şeyler söylemek istemem ama Sarah her işe burnunu sokar ve hiç kimseyi beğenmez."

"Liverpool'daki akrabalarınızla da bu yüzden mi tartıştı?"

"Evet. Hem de en samimi olduğumuz insanlarla. Öyle ki, bir aralar onlara daha yakın olabilmek için gidip yanlarında bile kalmıştı. Ama şimdi Jim Browner için söylemediğini bırakmıyor. Burada kaldığı son altı ay boyunca Jim'in içkisi ve davranışlarından başka bir şey konuşmadı. Bana kalırsa Jim'in işine de burnunu sokmaya kalktı; o da dersini verince bütün ipler koptu herhalde."

"Teşekkür ederim Bayan Cushing," dedi Holmes, ayağa kalkıp saygıyla eğilerek. "Yanlış duymadıysam kardeşiniz Sarah, Wallington'da New Sokağı'nda oturuyor öyle mi? Pekâlâ hoşça kalın. Sizin de dediğiniz gibi, hiç ilginiz olmayan bir mesele yüzünden başınız ağrıdığı için üzgünüm."

Dışarı çıktığımızda Holmes geçmekte olan bir arabaya seslenip durdurdu.

"Wallington buradan ne kadar uzaklıkta?" diye sordu.

"Bir mil kadar beyefendi."

"Çok iyi. Atla Watson. Demir tavında dövülür. Vaka ne kadar basit olursa olsun halletmemiz gereken bir iki bağlantımız var. Arabacı, yolda gördüğün ilk telgraf bürosunun önünde dur."

Holmes buradan kısa bir not gönderdi ve yolculuğun geri kalanında, gözüne güneş girmesin diye şapkasını burnuna kadar indirip kaykıldı. Sonunda arabacı, az önce geldiğimiz evden neredeyse farksız başka bir evin önünde durdu.

Dostum adama beklemesini söyledi. Tam elini kapının tokmağına götürmüştü ki, kapı açıldı ve basamakta parlak şapkalı, siyahlar içinde, ağırbaşlı genç bir beyefendi belirdi.

"Bayan Cushing evde mi?" diye sordu Holmes.

"Bayan Sarah Cushing ağır hasta," dedi adam. "Dünden beri şiddetli beyin semptomları gösteriyor. Tıbbi danışmanı olarak ziyaretçi görmesini uygun bulmuyorum. Size tavsiyem; on gün sonra gelin." Genç adam eldivenlerini eline geçirdi, kapıyı kapattı ve sokağa doğru yöneldi.

"Ne yapalım, öyle olsun," dedi Holmes neşeyle.

"Onu görsek bile bize fazla bir şey söyleyemezdi herhalde."

"Bana bir şey söylemesini istemiyorum zaten. Sadece kendi gözlerimle görmek istedim. Ama galiba aradığımı buldum. Neyse, arabacı bizi güzel bir otele götür; öğle yemeğini yedikten sonra karakola uğrayıp dostumuz Lestrade'le de konuşuruz."

Birlikte yemek yerken Holmes sadece kemanlardan söz etti. Tottenham Court Yolu'ndaki Yahudi bir rehinciden en az bin şilinlik bir Stradivarius'u nasıl elli beş şiline kapattığını büyük bir heyecanla anlattı. Sonra söz Paganini'den açıldı ve bu sıra dışı adamla ilgili anekdotlar anlatmaya koyuldu. Karakola gittiğimizde akşam olmak üzereydi ve bunaltıcı sıcak yerini tatlı bir esintiye bırakmıştı. Lestrade bizi kapıda bekliyordu.

"Size bir telgraf var Bay Holmes," dedi.

"A-ha! Cevap gelmiş!" Holmes zarfı yırtıp içine şöyle bir göz attıktan sonra aceleyle cebine tıktırdı. "Her şey yolunda." dedi sonra.

"Bir Şey bulabildiniz mi?"

"Her Şey tamam."

"Ne!" Lestrade hayretle bakıyordu. "Şaka yapıyorsunuz."

"Hiç bu kadar ciddi olmamıŐtıım. Korkunç bir suç işlenmiş ve ben her ayrıntısını ortaya çıkardığımı sanıyorum."

"Peki ya suçlu?"

Holmes kartvizitinin arkasına birkaç kelime karalayıp Lestrade'e uzattı.

"İsmi bu," dedi. "En erken yarın geceye kadar tutuklamada bulunamazsınız. Ayrıca sadece çözümleri zor olan meselelerle anılmayı tercih ettiğim için bu vakayla ilgili olarak ismimin geçmesini istemiyorum. Gidelim Watson." Lestrade'i, elindeki karta mutlu bir Şekilde bakar halde bırakarak istasyona yöneldik.

"Bu vaka," diye söze girdi Sherlock Holmes, gece Baker Sokağı'ndaki odamızda purolarımızı yakıp sohbete oturduğumuzda, "Kızıl Çalışma" ve "Dörtlülerin İşareti" adıyla kaleme aldığın araŐtırmalarımızda olduğu gibi sonuçlardan nedenlere doğru akıl yürütmek zorunda kaldığımız bir mesele oldu. Lestrade'e mektup gönderip, bizim de ancak adam yakalandıktan sonra öğrenebileceğimiz bazı ayrıntıları bildirmesini istedim. Sevgili dostumuz ne kadar akıldan, mantıktan yoksun olsa bile, ne yapması gerektiğini anladığında sonuna kadar bir buldok gibi azimle gider. Zaten Scotland Yard'da bu kadar yükselmesinin nedeni de bu."

"O halde vaka henüz bitmiş değil, öyle mi?" diye sordum.

"Temelde bitmiş sayılır. Kurbanlardan biri hâlâ kayıp olmasına rağmen bu işin arkasında kimin olduğunu öğrendik. Tabii sen de kendince bazı teoriler oluşturmuşsunur."

"Sanırım şüphelendiğin adam şu Liverpool gemilerinin kamarotu Jim Browner, değil mi?"

"Ah, şüphe müphe kalmadı."

"Belli belirsiz birkaç nokta dışında fazla bir şey göremiyorum."

"Benim içinse aksine hiçbir şey daha açık seçik olamazdı. Temel aşamaları teker teker ele alalım. Hatırlarsın, meseleye tamamen boş bir zihinle başladık, ki bu her zaman bir avantajdır. Hiçbir teori oluşturmadık. Oraya, sadece gözlemlemek ve gözlemlerimizden sonuçlar çıkarmak için gittik. İlk gördüğümüz ne oldu? Bu sırların hiçbirinden haberi yokmuş gibi görünen saygın bir hanımefendi ve ortada iki kız kardeş daha olduğunu anlamamı sağlayan bir resim. O anda aklımdan, kutunun kardeşlerden birine gönderilmiş olabileceği geçti. Ama o aşamada bu fikri ne çürütebilir ne de ispatlayabilirdim; o yüzden geçici olarak bir kenara bırakmaya karar verdim. Sonra senin de hatırlayacağın gibi bahçeye gittik ve küçük, sarı kutunun içindeki tuhaf şeylere baktık.

"İplik denizcilerin kullandıkları türden bir sicimdi; araştırmamızın bu aşamasında deniz kokusunu hissedebiliyorduk. Ayrıca iplerin denizciler arasında yaygın bir tarzda düğümlendiğini, kolinin bir limandan postalandığını ve erkek kulağında da yine denizcilerde yaygın olduğu şekilde küpe deliği bulunduğunu gözlemleyince bu

trajedinin aktörlerini denizlerde aramak gerektiğinden emin oldum.

"Paketin gönderildiği adresi tekrar incelediğimde Bayan S. Cushing'e hitap edilmiş olduğunu fark ettim. Elbette en büyük kardeş Bayan Cushing'di ama isminin baş harfi 'S' olan başka bir kardeş de olabilirdi. O halde araştırmamıza yepyeni bir açıdan yaklaşmamız gerekiyordu. Bunun üzerine, meseleyi açıklığa kavuşturmak için eve geri döndüm. Sen de hatırlarsın; tam Bayan Cushing'e, bir hata yapılmış olduğunu söylemek üzereydim ki, birden durdum. Bunun nedeni, o esnada gördüğüm bir şeyin beni hayrete düşürmüş olmasıydı. Artık araştırma alanımız iyice daralmıştı.

"Bir tıp adamı olarak sen de bilirsin ki Watson, insan kulağı kadar değişken bir organ daha yoktur. Her kulak esasen diğerlerinden çok farklıdır. Geçen yılın *Anthropological Journalı*'nda konuyla ilgili olarak, şahsen kaleme aldığım iki kısa makale bulabilirsin. Dolayısıyla kutudaki kulakları bir uzman gözüyle incelemiş; anatomik farklılıklarını dikkatle not etmişim. Bayan Cushing'e baktığımda, kulaklarının az önce incelediğim kadın kulağına tıpatıp benziyor olduğunu fark edince nasıl şaşırılmış olduğumu tahmin edebilirsin. Bu tesadüf olamazdı. Dış kulakta aynı incelme, üst kısımda aynı geniş kıvrım, iç kıkırdakta da aynı bükülme vardı. Yani neredeyse her şeyiyle aynı kulaktı.

"Tabii bu gözlemin önemini hemen kavramıştım. Kurbanla kan bağı bulunduğu, muhtemelen yakın akraba olduğu açıktı. Ailesiyle ilgili konuşmaya başladığımızda ise son derece değerli ayrıntılardan söz etti.

"Öncelikle kız kardeşinin ismi Sarah'ydı ve adresleri de yakın zamana kadar aynıydı. Buradan hatanın nasıl yapıldığını ve paketin kime gönderildiğini anlamamak imkânsızdı. Sonra küçük kardeşle evlenen kamarottan söz etti. Bu beyefendi, Bayan Sarah ile bir aralar o kadar samimi olmuştu ki, kadın Browner'lara daha yakın olabilmek için Liverpool'a bile gitmiş, ama bir tartışma sonucunda ayrılmışlardı. Bu tartışma yüzünden birkaç ay hiç görüşülmemişti; yani Browner Bayan Sarah'ya bir paket gönderecek olsa eski adresine gönderirdi.

"Mesele iyice çözülmeye başlamıştı. Önce bu kamarotun varlığından, sonra da güçlü karakterinden haberdar olmuştuk. Evet, adam öyle tutkulu biriydi ki karısına daha yakın olmak için güzelim işini bile değiştirmişti. Tabii ara sıra içkiyi de fazla kaçıyordu. Artık karısının öldürüldüğünden şüphelenebilirdik. Aynı zamanda, muhtemelen denizci olan bir adam daha öldürülmüştü. Elbette başlangıçta cinayet nedeni olarak kıskançlık geliyor insanın aklına. Peki ama neden bu eylemin ürünleri Bayan Sarah Cushing'e gönderilmişti? Muhtemelen Liverpool'da kaldığı süre içinde hanımefendi, bu trajedinin meydana gelmesi için bir yardımcı tutmuştu. Önceden sözü geçen hattaki gemilerin sırasıyla Belfast, Dublin ve Watford'dan geçtiklerini bilirsin. Bu durumda Browner'ın cinayeti işledikten hemen sonra *May Day* buharlısına bindiğini farz edersek bu korkunç paketi postalayabileceği ilk yer Belfast olurdu.

"Bu aşamada ikinci bir çözüm daha olası görünüyordu; ve her ne kadar gerçekleşme ihtimalini yüksek görüyor olmasam da, daha fazla ilerlemeden önce bu ihtimali de bir sonuca bağlamak istiyordum. Bay ve Bayan Browner'ı umutsuz bir

âşık öldürmüş olabilirdi; erkek kulağı kocaya ait olabilirdi. Bu varsayıma karşı ciddi itirazlar olabilir ama yine de tamamen imkânsız değildi. Bu yüzden Liverpool emniyetinden dostum Algar'a bir telgraf gönderip, Bayan Browner'ın evde olup olmadığını ve Browner'ın *May Day*'e binip binmediğini araştırmasını istedim. Sonra da Bayan Sarah'yı ziyaret etmek için Wallington'a gittik.

"İlk olarak merak ettiğim şey, ailenin kulak yapısının hanımefendiye ne derece geçtiğini görmektir. Kendisinden bundan fazlasını da öğrenebilirdik ama o kadar da önemli değildi. Bütün Croydon'ın bu olayla çalkalandığını düşünürsek meseleden haberdar olmaması imkânsızdı. Paketin asıl kime gönderildiğini o da anlamış olmalıydı. Adaletle yardım etme gibi bir niyeti olsaydı polise hemen haber verirdi zaten. Ama her şeyi kendi gözlerimizle görmek zorundaydık. Oraya gittiğimizde paketle ilgili haberlerin hanımefendiyi, beynine hasar verecek kadar etkilediğini öğrendik. Olan bitenin ne anlama geldiğini ondan daha iyi kimse kavrayamazdı; ama yardımı için bir süre daha beklemek zorunda olduğumuz da açıktı.

"Aslına bakarsan, yardımına o kadar da muhtaç değildik. Aradığımız cevap polis karakolunda bekliyordu bizi. Daha kesin bir çözüm olamazdı. Bayan Browner'ın evi üç günden fazladır kapalıydı ve komşuları, akrabalarını ziyaret etmek için güneye gitmiş olabileceğini düşünüyordu. Taşımacılık şirketinden, Browner'ın *May Day*'e binmiş olduğu bilgisi de geldiğine göre Bayan Browner'ın yarın gece Thames'e varacağını tahmin edebiliriz. Onları kaba ama işini bilir dostumuz Lestrade karşılayacak; eminim çok geçmeden bütün ayrıntıları da öğrenmiş olacağız."

Sherlock Holmes tahminlerinde yanılmamıştı. İki gün sonra aldığı şişkin bir zarfın içinden dedektifin kısa bir notu ve zırvalıklarla dolu, daktiloyla yazılmış birkaç sayfa çıktı.

"Lestrade adamı yakalamış," dedi Holmes, zarfı açtıktan sonra. "Belki anlattıklarını sen de duymak istersin.

"SEVGİLİ BAY HOLMES,

Teorilerimizi test etmek için birlikte yaptığımız plan gereği (buradaki 'birlikte' sözüne dikkatini çekerim Watson) dün akşam saat altıda Albert Limanı'na gittim; Liverpool, Dublin ve Londra Buharlı Posta Şirketi'ne ait olan S. S. May Doy gemisine çıktım. Araştırmalarım sonucu gemide James Browner adında bir kamarot olduğunu ve bu kamarotun yolculuk boyunca çok tuhaf davrandığı için kaptan tarafından görevinin askıya alındığını öğrendim. Adamın odasına gittiğimde, bir sandığın üstüne oturmuş, başını avuçlarının arasına almış, ileri geri sallanır halde buldum. İri yarı, güçlü bir adamdı ve oldukça esmerdi, şu çamaşırıcı vakasında bize yardım eden Aldridge'e çok benziyordu. Kendimi tanıttığımda hışımla yerinden sıçradı ama düdüğümü öttürüp civardaki nehir polislerini kamaraya çağırınca yüreksizlik gösterip kelepçelere uysalca ellerini uzattı. Adamı hemen nezarethaneye getirdik; tabii bir delil bulma umuduyla kutusunu da. Ama kutuda denizcilere özgü kocaman, keskin bir bıçak dışında kayda değer bir şey bulamadık Ancak çok geçmeden delile ihtiyaç olmadığı da anlaşıldı; çünkü adam soruşturma için müfettiş karşısına çıkarıldığında hemen ifade vermek için izin istedi. Bu sırada alınan ifadenin üç kopyasından biri de ilişiktedir. Bu, başından beri tahmin

ettiğim gibi son derece basit bir vaka oldu ancak yine de soruşturmamda bana yardım ettiğiniz için size müteşekkirim. Saygılarımla,

G. LESTRADE

"Hım! Gerçekten de çok basit bir vaka oldu," dedi Holmes, "ama müfettişin, bizi ilk kez çağırdığında böyle düşündüğünü sanmıyorum. Neyse, bakalım Jim Browner neler söylüyor. Shadewell Polis Karakolu'nda Müfettiş Montgomery önünde verdiği ifade burada. Neyse ki söyledikleri olduğu gibi aktarılmış.

" 'Söyleyecek bir şeyin var mı da ne demek? Elbette var. İçimi döküp rahatlamam gerekiyor. Sonra beni ister asın, ister serbest bırakın. Ne olacağı umurumda değil. İnanın bana, başından beri gözüme bir gram olsun uyku girmedi; olanları anlatıp kurtulana kadar da rahat yüzü yok bana. Bazen adamın yüzünü görüyorum ama çoğunlukla da onunkini. İkisi de gözümün önünden gitmiyor. Adam kızgın görünüyor ama onun yüzünde sanki şaşkınlık var. Kuzucuğum! Sürekli sevgiden başka bir şey görmediği bir suratta ölümün karanlığını hissetmek kim bilir nasıl korkutmuştur onu.

" 'Ama hepsi Sarah'nın suçuydu; inşallah yaptıkları arkasına kalmaz, sürüm sürüm sürünür umarım. Ben burada kendimi aklayacak değilim. İçkiye geri döndüğümü, yine köpek gibi içmeye başladığımı biliyorum. Ama o beni affederdi; o kadın hayatımızı karartmamış olsa bana kol kanat gerer, kurtarırdı beni. Sarah Cushing bana âşıktı -işin aslı bu- beni o kadar sevmesine rağmen, gözümün karımdan başkasını görmediğini anlayınca bütün aşkı zehirli bir nefrete dönüştü.

" 'Bunlar üç kız kardeşti. En büyükleri iyi bir kadındı, ortanca olan bir şeytan; en küçükleri ise bir melek. Evlendiğimizde Mary yirmi dokuz, Sarah ise otuz üç yaşındaydı. Hep birlikte kalırken günlerimiz o kadar neşeli geçiyordu ki, ben koca Liverpool'da

Mary'nden daha iyi bir kadın olamayacağını düşünüyordum. Ve bir gün Sarah'yı bir haftalığına evimize çağırdık; ama o hafta ay oldu, aylar ayları kovaladı ve sonunda o da bizden biri olup çıktı.

" 'O sıralar yeşilaycıydım, kenara biraz para koyuyorduk; her şey günlük güneşlikti anlayacağınız. Yüce Tanrım, kim derdi ki sonunda böyle olsun? Kimin aklından geçerdi ki?

" 'Çoğu zaman hafta sonları evde olurum; bazen de gemi, yükleme için limanda kaldığı zamanlarda bütün hafta evde oluyordum ve baldızım Sarah'yı sık sık görebiliyordum. Siyah saçlı, uzun boylu, zarif, kıpır kıpır bir kadındı. Baş her zaman dik gezer, gözlerinde hep bir ışıltı olurdu. Ama küçük Mary varken o aklımdan bile geçmiyordu; yüce Tanrı önünde yemin ederim ki gözümün onu gördüğü yoktu.

" 'Ara sıra benimle yalnız kalmaktan hoşlandığının farkındaydım ama başkaca bir şey de düşünmemiştim. Ama bir akşam her şeyi anladım. Gemiden geldiğimde karım yoktu ama Sarah evdeydi. "Mary nerede?" diye sordum. "Ah yatırılacak birkaç fatura varmış," dedi. Ben evin içinde bir ileri bir geri yürüyerek sabırsızlıkla karımı beklemeye başladım. "Mary olmadan keyfine bakamaz mısın sen Jim?" diye sordu. "Benimle biraz olsun vakit geçirmeye dayanamadığını görmek kalbimi kırıyor."

"Üzülme güzelim," dedim ve nezaket gereği elimi ona doğru uzattım ama birden elimi kapıp avuçlarının arasında sıkıştırdı. Elleri hummalı gibi yanıyordu. Gözlerine baktığımda da aynı şeyi görüyordum. Her şey ortadaydı. Kaşlarımı çatıp elimi kurtardım.

Bunun üzerine yanımda bir süre sessizce durdu, ama sonra elini yine kaldırıp sırtımı sıvazladı. "Hey gidi koca Jim!" dedi ve alaycı bir kahkahayla odadan koşup çıktı.

" 'O günden sonra Sarah benden tüm kalbiyle nefret etti; inanın bu nefret işinde de epey iyiydi. Bizimle kalmaya devam etmesine izin vererek büyük eşeklik yaptım -ne aptalmışım- ama kalbinin kırılacağını bildiğim için Mary'ye de hiçbir şeyden söz etmedim. Her şey eski haline döndü ama bir süre sonra Mary'de bazı değişiklikler fark etmeye başladım. Önceden iyi niyetli ve masum yürekli olan karım artık şüpheli biri olup çıkmıştı; hep nerede olduğumu, ne yaptığımı, mektupların kimden geldiğini falan merak etmeye başlamıştı. Gün geçtikçe daha da çekilmez hale geliyor, yoktan yere kavgalar çıkarıyordu. Ben olanlara bir anlam veremiyordum. Sarah benden uzak durmaya çalışıyordu ama Mary'le içtikleri su ayrı gitmez olmuştu. Nasıl yalanlar uydurup karımın aklını çelmeye çalıştığını şimdi anlayabiliyorum ama o zamanlar kalın kafalığımdan hiçbir şey konduramıyordum. Sonra yeminimi bozup yeniden içmeye başladım; ama düşünüyorum da, Mary eskisi gibi olsaydı bunu da yapmazdım. Nedense benden nefret etmeye başlamıştı ve aramızdaki uçurum gittikçe genişliyordu. Sonra ortaya şu Alec Fairbairn çıktı ve her şey daha da kötüye gitmeye başladı.

" 'Önceleri Sarah'yı görmeye geliyordu ama adamda şeytan tüyü olduğu için zamanla bizim de kalbimizi çalmıştı. Heyecanlı, zeki bir adamdı; dünyanın yarısını dolaşmıştı ve yaşadıklarını tatlı dille anlatmakta üstüne yoktu. Ahbaplığı gerçekten çok iyiydi, bunu inkâr edemem; bir denizciyle konuşmayı da biliyordu. Bir ay kadar evimizden eksik olmadı ve onun bu yumuşak ve kurnaz tavırlarından bir zarar gelebileceği bir an olsun aklımdan geçmedi. Ama sonra şüphelenmeme yol açan o olay gerçekleşti ve ben o günden sonra bir daha huzur bulamadım.

" 'Aslında önemsiz bir şeydi. Bir gün, eve geldiğimi kimse fark etmemişti. Kapıdan içeri baktığımda karımın yüzünde bir an memnuniyet dolu bir bakış gördüm ama gelenin ben olduğumu anlayınca yüzü yine asıldı ve hayal kırıklığı içinde çekip gitti. Bu kadarı benim için yeterliydi. Ayak seslerimizi bir tek Alec Fairbairn ile karıştırmış olabilirdi. Adam o anda karşımda olsaydı oracıkta gebertmişim; böyle şeylere dayanamam, tepem attı mı gözüm dünyayı görmez. Mary bunu fark edince korkuyla yanıma koşup koluma yapıştı. "Yapma Jim, yapma!" diyordu. "Sarah nerede?" diye sordum. "Mutfakta," dedi. "Sarah," dedim, içeri girdiğimde, "şu Fairbairn denen herif kapımdan içeri bir daha adımını atmayacak."

"Nedenmiş?" diye sordu Sarah. "Çünkü ben öyle istiyorum."

"Ah!" dedi, "dostlarım bu eve layık değilse ben de layık değilim o zaman."

"Canın nasıl isterse," dedim ben, "ama Fairbairn'i bir daha ortalıkta görürsem, hatıra olsun diye kulaklarından birini

gönderirim sana." Herhalde öfke dolu yüzümü görüp korktu; çünkü başka bir söz etmeden o akşam evden ayrıldı.

" 'Aslına bakarsanız o kadın bütün bunları şeytanlığından mı yaptı, yoksa sadece karımla aramı mı açmaya çalışıyordu bilemiyorum. Neyse, iki sokak ötede bir eve yerleşti ve denizcilere oda kiralamaya başladı. Fairbairn de orada kalıyordu ve Mary bazen kız kardeşi ve o adamla çay içmeye gidiyordu. Ne kadar sık gittiğini bilmiyorum, ama bir gün onu takip ettim. Kapıyı zorlayıp içeri girdiğimde Fairbairn denen korkak herif arka bahçe duvarının üstünden atlayıp kaçmayı başardı. Kanma, eğer ikisini bir daha o adamla birlikte görürsem oracıkta geberteceğime dair yemin ettim ve ağlayıp sızlamasına bakmadan önüme katıp eve götürdüm. Artık aramızda sevgiden eser kalmamıştı. Benden nefret ettiğini ve korktuğunu görüyor, bunu düşündükçe kendimi içkiye veriyor, böylece benden daha çok nefret etmesine yol açıyordum.

" 'Neyse Sarah Liverpool'da daha fazla yapamayacağını anladı ve yanlış bilmiyorsam, Croydon'a dönüp kardeşiyle birlikte kalmaya başladı. Ama evde her şey eskisi gibi devam ediyordu. Ta ki geçen haftaya kadar.

" 'Nasıl olduğunu anlatayım. Yedi günlük bir yolculuk için *May Day*'e bindik ama varillerden biri kurtulup tabanda hasar yaratınca on iki saatliğine limana çekmek zorunda kaldık. Ben gemiden inip eve döndüm. Yolda bunun karıma sürpriz olacağını düşünüyorum, eve erkenden döndüğüm için sevineceğini umuyordum. Bunları hayal ederek sokağımıza adımımı atmıştım ki, o anda yanımdan geçen bir arabada karımla Fairbairn'in yan yana oturmuş, benden habersiz konuşup gülüştüklerini gördüm.

" 'İnanın bana, yüce Tanrı önünde yemin ederim ki, o andan itibaren kendimi kaybettim. Şimdi düşündüğümde bütün olanlar bir rüya gibi geliyor bana. O gün zaten erkenden içmeye başlamıştım; bu da son noktayı koymuştu. Şimdi başım limancı çekici gibi güm güm zonkluyor ama o sabah kulaklarımda Niagara şelalesi uğulduyordu sanki.

" 'Neyse hemen tabana kuvvet arabanın peşine düştüm. Elimdeki ağır, meşe bastonu sımsıkı tutuyordum. Başlangıçta öfkeden gözüm hiçbir şey görmüyordu; ama koştukça üstüme bir kurnazlık geldi de biraz arkadan giderek onları izlemeye devam ettim. Bir süre sonra tren istasyonunda durdular. Gişelerin önü epey kalabalık olduğu için fark edilmeden iyice yanlarına yaklaştım. New Brighton için bilet aldılar. Ben de aldım ama üç vagon arkalarına. New Brighton'a geldiğimizde inip Parade'da yürümeye koyuldular; ben de yüz metre kadar arkalarından takip ediyordum. Nihayet sıcak havada suyun üstünde daha iyi serinleyeceklerine karar vermiş olacaklar ki, bir kayık tutup nehre açıldılar.

" 'İşte şimdi elime düşmüşlerdi. Hava epey bir puslu olduğu için birkaç yüz metreden ötesi seçilmiyordu. Ben de bir kayık tutup peşlerine düştüm. Onları önümde bulanık bir leke halinde görebiliyordum. Aynı hızda gidiyorduk. Kıyıdan bir mil kadar açılmışlardı ki onları yakaladım. Havanın buğusu bir perde gibi inmişti üzerimize. Şimdi üçümüz nehrin ortasında yapayalnız kalmıştık. Tanrım, üstlerine gelen tekne beni görünce yüzlerinde beliren o ifadeyi nasıl unutabilirim? Karım çılgılığı bastı. Adam da gözlerimdeki vahşeti görüp korkarak küfürler savurmaya, elindeki küreği bana vurmaya başladı. Ama ben bunları savuşturup bastonumu hızla indirerek adamın kafasını yumurta gibi

kırdım. O anki bütün deliliğime rağmen karımın hayatını bağışlardım belki; ama bir baktım, adamın üstüne atılıp, "Alec, Alec," diye inlemeye başladı. Bunun üzerine bastonumu bir kez daha indirdim; karım da adamın yanına serilmişti. O anda gözümü kan bürümüştü. Sarah da orada olsaydı, Tanrı şahidimdir, o da nasibini alırdı. Sonra bıçağımı çektiğim gibi... Yine çok konuştum. Sarah'nın, işgüzarlığının nelere yol açtığını görünce yüzünün alacağı hali düşünerek hayvanca bir zevk alıyordum. Neyse, sonra cesetleri kayığa bağladım, kayığın dibinde bir delik açtım ve batana kadar bekledim. Kayıkçı, bu havada yollarını kaybederek denize sürüklendiklerini düşünmüştür herhalde. Ben üstümü başımı düzelterip karaya çıktım ve hiç şüphe uyandırmadan gemime geri döndüm. O gece Sarah Cushing'in paketini hazırladım ve ertesi gün Belfast'tan gönderdim.

" 'Artık bütün gerçeği öğrendiniz. Beni asın ya da ne isterseniz onu yapın, ama şunu bilin ki, ben cezamı çoktan çektim. O ikisinin yüzleri gözümün önünden gitmiyor, teknem pusun arasından karşılarına çıktığında yüzlerindeki o ifade... Ben onları çabuk öldürdüm ama onlar beni yavaş yavaş öldürüyorlar; böyle bir gece daha geçirseydim sabahına ya delirmiş ya da ölmüş olurdum. Beni yalnız başıma hücreye koymayın efendim. Yalvarırım yapmayın. Bir gün bunlar sizin de başınıza gelirse anlarsınız.'

"Bunun anlamı nedir Watson?" dedi Holmes, mektubu okumayı bitirince. "Bu mutsuzluk, şiddet ve korku çemberi ne amaca hizmet ediyor? Bunun mutlaka bir amacı olmalı; yoksa evrenimiz tesadüflerle yönetiliyor demektir, ki bu da mümkün olamaz. Peki ama nasıl bir amaç? Tekrar tekrar karşımıza çıkan bu soru karşısında insan akli o kadar aciz ki."

Sarı Surat

Kendine has yetenekleriyle sevgili dostum Sherlock Holmes'a ilişkin sizlere aktardığım sayısız hikâyenin bazen izleyicisi bazen de aktörü olduğum âşıkâr. Bu hikâyeler, genel anlamda, daha çok başarılı sonuçlarıyla dikkat çekiyor. Başarısız olanlarına değinmememiz, Holmes'ün ününe ün katmak amacı taşımıyor. Zaten kendisi de buna ihtiyaç duymuyor, doğrusunu söylemek gerekirse. Asıl mesele, dostumun Holmes'ün sonuçlandıramadığı olayları başkalarının da çözüme kavuşturamayacak olması.

Her neyse... Holmes, zaman zaman kontrolü kaybetmiş birisi kadar dengesiz olabiliyor ya da biz onun kontrolünü kaybettiğini sanabiliyoruz. Onu çok yakından tanıyor olmanın verdiği tecrübeyle konuşmam gerekirse, asıl böylesi anlarda Holmes, fiziksel ve aklî yeteneklerinin doruğuna çıkmış oluyor. Zekâsının tavan yaptığı böylesi anlarda onu yanlış anlamak daha kolaydı, elbette yakından tanımıyorsanız. Sonuçları itibariyle başarısız olduğu olaylarda bile, şu ya da bu şekilde, gerçeğe en fazla yaklaşan muhakemenin onunki olduğu her zaman ispatlanmıştır.

Musgrave Töreni de dâhil, benzer beş-altı hikâyenin sonuçları buna iyi birer örnektir. Yine de şimdi sözünü edeceğim hikâyeye bu durumun sağlamasını yapacak kadar önemli ve ilginç.

Yapmış olmak için yapmak, Holmes'ün kişiliğine pek uymaz. Buna spor da dâhildi. Buna rağmen yine de kaslı vücut yapısı, onu oldukça enerjik ve güçlü yapıyordu. Kendi kilosunda değme boksöre taş çıkartacak kadar iyiydi. Bu güç, sporla kazanılmış bir yetenekten çok, işi gereği yaptığı aktivitelerden kazanılmış bir özellikti. Sorumluluk üstlendiği zaman, iz üzerindeyken açığa çıkan enerjisi sayesinde rakipsiz bir çalışma temposuyla soluk almadan çalışırdı.

Doğaldır ki, işin zorunlu kıldığı aktiviteleri sporla karıştırmak doğru olmaz. Zaten biz de karıştırmamaya çalışıyoruz. Oysa Holmes'a sağlıklı yaşıyor bile denemezdi. Hatta çok ender de olsa kullandığı kokaini de hesaba katarsak, buna çok önem verdiği de söylenemezdi. Bunu da daha çok olayların arası açıldığında, nispeten kendisini daha rahat hissettiği zamanlarda ve gazetelerin bile ilgisini çekmediği dönemlerde yapardı... Buna daha çok varoluşun sıradanlığından kurtulmak için başvurduğunu söylersek yanlış olmaz...

Kendisini keyifli bir bahar günü, moralinin de yerinde olduğunu dikkate alarak, parkta yürüyüş yapmaya ikna ettim. Henüz filizlenmeye başlamış karaağaçların ve kestane tomurcuklarının arasında, uzun sayılabilecek bir süre boyunca, iki saate yakın genellikle doğanın sesini dinleyerek güzel bir yürüyüş yaptık. Saat beş sularında Baker Sokağı'nın köşesini dönmek üzereydik. Eve henüz ulaşmıştık ki, Holmes'ün uşağı kapıyı açarken,

- Affedersiniz efendim, dedi. Biraz önce bir beyefendi sizi sordu?

- Öğleden sonra yürüyüşlerini artık yapmamalıyız, dedi henüz soranın kim olduğunu sorma zahmetine bile girmeden. Daha sonra uşağına dönerek,

- Şimdi nerede? Gitti mi yoksa?

- Gitti efendim, dedi uşak.

- İçeri davet etmediniz mi yoksa?

- İçeri kendisi girmişti efendim, dedi uşak.

- Ne kadar kaldı içeride?

- Yaklaşık 30 dakika kadar, beyefendi. Yanılmıyorsam biraz huzursuzdu. İçerde sizi beklerken oturmak yerine dolanıp durdu. Ayak sesleri bana kadar geliyordu efendim. Bir süre sonra iyice huzursuzlanıp koridora çıkarak, 'Sanırım gelmeyecek bu adam!' dedi biraz öfkeli bir ses tonuyla. 'Biraz daha beklerseniz, gelecektir!' dedim, 'Hmm... En iyisi onu dışarıda beklemek. Açık havada sakinlerim belki. Yoksa beni hafakanlar basıyor.' dedi ve hemen ardından da dışarı çıktı. Onu beklemeye bir türlü ikna edemedim.

Holmes, bu sırada odaya doğru giderken,

- Elden ne gelir! Yapabileceğinin en iyisini yapmışsın, dedi. Ben de onun peşi sıra odaya girmiştim.

- Bak bu duruma fena halde bozuldum, Watson! Ben zaten boş durmayı sevmeyen bir adamım, üstelik can sıkıntısından patlamak üzereyken çözüm bekleyen bir sorun ayağıma kadar geliyor ve fakat aksiliğe bakın ki ben o gün o saatte yürüyüşe çıkmış oluyorum. İnanılır gibi değil!

Davetsiz misafirimizin pek sabır taşı olduğu söylenemez sanırım. Baksanıza, masada piposunu unutacak kadar dalgın veya dağınık. Bu amber pipolardan, üstelik Londra'da, hâlâ kullanan insan var mıymış, şaşkırdım doğrusu? İnsan bu kadar değer verdiği bir pipoyu unutacak denli dalgın ve düşünceliyse kesinlikle iyi bir durumda değildir Watson!

- Bunu nasıl anladınız, yani pipoya değer verdiğini?

- Bunun için uzman olmaya lüzum yok! Bence bu pipo, olsa olsa yedi Şilin eder. Ahşap kısmına ve amberlerine bakarsanız iki kez tamir edildiğini siz de hemen anlayabilirsiniz. Yine de gümüş kullanılarak güçlendirilmiş olması piponun değerini artırmış olmalı. Pipoyu bu kadar dikkatli tamir ettirmiş olması, onun kendisi için ne kadar önemli olduğunu bize anlatır.

- Hepsi bu kadar değil sanırım, diye sordum pipoyu elinde evirip çevirerek incelemeye devam eden Holmes'a. Tanıdık araştırmacı bakışlarla elindeki pipoyu ölçüp biçmeye devam eden Holmes, bir ara onu farkına varmadan öğrencilerine ders veren bir profesör edasıyla sallayarak anlatmaya başladı:

- Pipo, önemli bir tamamlayıcıdır. Kendine has karakter taşıyor olması biraz saate biraz da ayakkabı bağcığına yaklaştırır onu. Burada incelemekte olduğumuz pipo, sanki değersiz görünmeye çalışıyor gibi, sıradan duruyor. Buna rağmen, bizi başka sonuçlara götürecektir kadar da değerli. Sahibi sağlam dişleri olan, belli ki güçlü kuvvetli, sakin ve kaygısız, solak, hali vakti yerinde bir beyefendi olmalı.

Bu, tipik bir Holmes tutumuydu... Sanki odada kimse yokmuş da üzerinde çalışmakta olduğu bir eşyadan yola çıkarak sonuca ulaşmak ister gibi bir hali vardı. Buna rağmen

benim kendisini dinleyip dinlemediğimden emin olmak için arada bir kaçamak bakışlar da atmaktan geri kalmıyordu.

- Anlamadığım şu: Hem yedi Şilin diyorsun hem de adamın durumunun iyi olduğunu söylüyorsun... Bu nasıl olabilir?

- Pahalı bir tütün: Grosvenor harmanı. Daha ucuza daha iyi bir tütün alabileceksen, dedi avuç içine tütünden bir parça dökerek, bu markayı tercih etmesi bizi, şaşmaz bir şekilde adamın tasarruf yapma gereği duymayacak kadar durumu iyi olan biri olduğu sonucuna götürür.

- Hepsi bu değil sanırım?

- Puposundaki yanık izlerine bakılacak olursa yakmak için lamba veya havagazı kullandığı sonucuna da varabiliriz. İşte, şuradaki yanığı görebiliyoruz. Kibrit kullanırsanız bu izin olması mümkün değil. Oysa piponuzu lambadan yakmaya kalkarsanız sonuç değişmez. Bu izlerin piponun sağında olması bunu kullanan kişinin solak olduğunu anlatıyor bize. Sağ elini kullanan biri, lambadan yakmaya kalktığı anda piposunun elbette solunu tutar alev.

İstisnaların kaideyi bozmadığını hatırlatmama gerek yok sanırım. Üstelik amber ağızlığı ısırıp durmasına bakarsak yapılı bir vücuda sahip olduğunu ve dişlerinin de sağlam olduğunu söyleyebiliriz bu sayede. Daha fazla yorulmamıza da gerek yok artık, merdivenlerdeki ayak sesleri ona ait olmalı yanılmıyorsam. Böylece pipo yerine kendisini inceleme fırsatı bulmuş oluruz.

Biraz sonra bulunduğumuz salonun kapısı açıldı ve içeriye sanki söylenenleri duymak ister gibi telaşlı bir şekilde boylu poslu, genç bir adam girdi. Üzerindeki gri takım sade ama son

derece şıktı. 30 yaşında dersek belki abartmış bile olabilirdik. Birkaç yaş daha genç olması mümkündü...

Biraz da tedirgin bir ses tonuyla:

- Belki de kapıyı çalmam gerekiyordu. Bu nedenle sizden özür diliyordum, dedi. Bu densizliğimi lütfen bağışlayın. İçerisinde bulunduğum karmâşık durum nedeniyle biraz gergin olduğumu ifade etmeme lütfen izin verin.

Genç adam, bu telaşlı başlangıcın ardından hemen bir yerlere tutunarak en yakındaki koltuğa çoktan oturmuştu bile.

- Birkaç gündür uyumadığınızı daha ilk bakışta anlayabiliyorum, dedi Holmes, babacan ve samimi bir tarzda. Böylesi durumlar insanı ister istemez geriyor. Sizi anlayabiliyorum. Bu durumda size yardımcı olabilirim sevinirim... Ne dersiniz?

- Çok iyi olur Bay Holmes. Zaten böyle bir yardım için sizi rahatsız ettim. Beyefendi, çaresiz bir durumdayım. Nasıl çözüm bulacağımı da bilmiyorum. Bütün hayatım altüst olmak üzere!

- Bir dedektifin kapısını bu nedenle çalmış olmalısınız...

- Haklısınız ama yalnızca bu değil... Ne kadar sağduyulu olduğunuzu biliyorum. Üstelik tecrübelerinizi bunun üzerine eklersek sizin düşüncelerinize neden ihtiyaç duyduğumu anlamak daha kolay olur. Yapmam gereken şeyin ne olduğu konusunda bana yardımcı olursanız çok sevinirim. Çünkü ben içinden çıkamıyorum...

Adamın sesi titriyordu. Buna bakarak acı çektiğini hemen anlayabiliyordunuz.

- Aslında, doğrusunu söylemek gerekirse, size anlatacağım konu özel hayatımı da kapsıyor. Bu nedenle hassasiyet göstereceğinize inanıyorum. Birçok insan bu gibi durumlarda özel hayatını başkalarıyla pek paylaşma niyetinde değildir. Üstelik karımdan söz ediyor olmak pek de hoş bir durum değil. Diyeceğim o ki, şu an bile karımın durumunu sizlerle konuşuyor olmaktan utanıyorum. Çünkü onun tanımadığım bir adamla ilişkisinden söz edecek olmam işin ne kadar vahim olduğunu size daha kolay anlatacaktır. İnsanı rencide eden bir durum. Dayanacak gücüm kalmadı... Lütfen yardım edin!

- Bay Grant Munro, diye konuşmaya başladı Holmes.

İsmi duyunca umulmadık bir şekilde yerinden zıplayan ziyaretçimiz,

- Nasıl olur? İsmimi nereden biliyorsunuz, diye bağıarak sordu.

- İlahi Bay Munro, dedi gülümseyerek Holmes, madem tanınmak veya bilinmek istemiyorsunuz o halde şapkanızda yazılı olan isminize ne demeli? Her neyse, konumuz zaten bu değil... Sayın Bay Munro, bu odada sizinkinden daha mahrem ve bir o kadar gizli ne kadar çok sır dinledik, sayısını tahmin bile edemezsiniz. Bu nedenle size de yardımcı olacağımızdan emin olabilirsiniz. Şimdi yapmanız gereken şey, bize başınızdan geçen şeyleri hiçbir şey atlamadan, olduğu gibi, anlatmak...

Misafirimiz yeniden kapıdan girdiği ifade tarzıyla oldukça endişeli bir şekle büründü. Bu endişesini gizlemek ister gibi bir hali vardı. Genel ifadesi yüzündeki yaraları saklamak isteyen mağrur ve güçlü duruşuyla tezat oluşturuyordu. Sonunda bastırmaya çalıştığı anlatma eğilimi baskın gelmiş

olmalı ki, eliyle ne olursa olsun der gibi bir işaret yaptıktan sonra, konuşmaya başladı:

- Bay Holmes, size her şeyi anlatacağım... Üç yıldır devam eden mutlu bir evliliğim var. Her şey o kadar güzel gidiyordu ki... Şimdi ise olanlar oldu. Geçtiğimiz pazartesi gününden bu yana, ters giden bir şeyler var. Anlayamıyorum... Karımın hayatında, düzensizlikler ve manasızlıklar oluşmaya başladı. Bu da evliliğimizi sancılı bir duruma sürüklüyor açıkçası. Bu nedenle birbirini tanımayan iki yabancı gibi giderek birbirimizden uzaklaştığımızı görüyorum.

Konunun ayrıntılarına girmeden önce size anlatmam gereken şeyler var, dedektif...

Karımın beni sevdiğini biliyorum. Bunu sizin de bilmenizi istiyorum. Eşim, yani Effie'nin beni, hâlâ ilk günkü kadar samimi ve bütün ruhuyla seviyor olduğundan hiçbir kuşku yok. Bunu hissedebiliyorum... Onu, beni sevip sevmediğini anlayacak kadar iyi tanıyorum... Burası tartışma götürmez. Yine de geldiğimiz noktada ters giden bir şeylerin olduğunu biliyor ve bu nedenle de sorunun üstesinden gelmeye çalışıyorum. Aksi halde eskisi gibi olamayacağımızı bugünden görebiliyorum.

Bu sırada daha fazla şey öğrenmek isteyen sabırsız bir merakla Holmes,

- Lütfen devam edin Bay Munro, dedi...

- Karımın geçmişini anlatarak başlamama izin verin lütfen. Belki işe yarayabilir. Ben onu tanıdığımda 25 yaşında ve boşanmıştı. O zamanlar Hebron soyadını kullanıyordu. Effie, küçük yaşta gittiği Amerika - Atlanta'da iyi bir avukat olan

Hebron'la tanışıyor ve daha sonra da evleniyor. Bu evlilikten bir çocukları oluyor. Tesadüfe bakın ki o sırada bu bölgede yayılan sarıhumma hastalığı hem kocasını hem de çocuğunu elinden alıyor. Bu arada kocasının ölüm belgesini gördüğümü de hatırlatmak isterim. Kendisini buraya bağlayan hiçbir şeyin kalmaması ve sevdiklerini kaybetmiş olmasının da acısıyla Effie, kocasından kendisine kalan 4.500 Sterlin'lik dikkat çekici mirası da alarak Amerika'dan ayrılıp İngiltere'ye halasının yanına, yani Middlesex Pinner'a dönüyor. Onu tanıdığımda henüz altı aydır Pinner'da bulunuyordu. İlk görüşte aşk ve mutlu son... Birkaç hafta sonra da evlenmiştik.

Devam ediyorum... Ticaretle uğraşan biri olmam sebebiyle yıllık yedi, hadi bilemediniz sekiz yüz Sterlin'lik bir gelirim var. Bu nedenle Norbury'de yıllık kirası 80 Sterlin olan bir villayı tutmam hiç de sorun olmadı. Şehrin yakınlarında, kırsal bir bölgede küçük şirin bir ev... Evin biraz ilerisinde küçük bir otel ve iki ev daha var. Bizim evin karşısındaki villayı da sayarsak komşularımızı tamamlamış oluyoruz. Sakin bir bölge... Başka da komşumuz yok. İşimin durumuna göre, bazen çok sık şehre gittiğim söylenebilirdi ama özellikle yazın karımla birlikte olmak çok güzeldi.

Diyeceğim o ki, son günlerde gelişen olaylara gelinceye kadar her şey çok iyi gidiyordu. Sizi bilgilendirmek için söylemem gereken bir şey daha var: Evliliğimizin hemen ardından Effie, bütün mal varlığını benim üzerime geçirdi. Bunu ben istemedim. Kendisi "işlerim kötü giderse şimdiden önlem olsun" diye ısrar ederek yaptı bunu. Bundan altı hafta kadar önce tuhaf bir konuşma geçti aramızda bunu aktarmak isterim:

- Jack, istediğim zaman paramı çekebileceğimi söylemiştin, hatırladın mı canım?

- Para senin değil mi, dedim, istediğin zaman hayatım.

- Bu durumda 100 Sterlin alabilirim, değil mi?

Şaşırdığımı söylemeliyim... Çünkü karımın benden yeni bir elbise veya onun gibi bir şey için para isteyeceğini düşünüyordum.

- 100 sterlin mi, diyerek şaşırdığımı göstermek istedim.

- Benim tanıdığım bankerler böyle soru sormazlar, dedi.

- Gerçekten istiyorsan, elbette alabilirsin.

- Ciddiyim, dedi.

- Bana neden istediğini söylemek istemediğini görüyorum, dedim.

- Şimdi değil ama belki bir gün anlatırım Jack!

Bu durumu anlayışla karşılamam gerektiğini düşündüm. Evliliğimizde ilk kez böyle bir durumla karşılaşıyordum. Bugüne kadar her şeyi açık açık konuşmuştuk. Birbirimize karşı asla sır tutmazdık. Neticede, ona istediği miktarda bir çek koçanı yazıp verdim. Bu tatsız durumu da unuttum gitti. Yine de bu durumu ilgisiz görünmesine karşın size anlatmam gerektiğini düşündüm.

Yeniden evimize dönecek olursak... Evimizin yakınlarında bize bakan bir köşk var. Yakında dediysem, o kadar da değil... Aramızda bir tarla kadar uzaklık olmasına rağmen, yine de oraya gitmek için yolu geçmek gerekiyor. Bu yol

boyunda çok güzel ve gezmekten her zaman hoşlandığım bir sarıçam koruluğu bulunuyor. Söz konusu köşk yaklâşık sekiz aydır boş. Bu nedenle olacak sanırım, ne zaman önünden geçsem, bu eski tarz iki katlı köşkün mutlu bir aile yuvası olacağını hayal ederdim.

Yürüyüşe çıktığım bir pazartesi akşamı köşkün önünden geçerken verandasına bazı eşyaların konulduğunu ve bir yük arabasının da gelmekte olduğunu gördüm. 'Köşk yeni kiracılarını buldu herhalde' diye geçirdim aklımdan. İster istemez komşularımızın nasıl insanlar olduğunu öğrenme merakıyla köşkün etrafında mütemadiyen turlamaya başladım. Bir ara evin üst katında bulunan pencerelerden birinden belli belirsiz birinin bana bakmakta olduğu hissine kapıldım.

Şunu söylememe izin verin Bay Holmes; o an içimde bir ürperti duyduğumu ifade etmeliyim. Bunun nedenini belki tam olarak anlatamam ama o surat beni ürkütmüştü. Garip bir durum! Üstelik onu çok iyi göremememe rağmen bu, böyleydi. Uğursuz ve kötücül bir şeylerin olduğunu hissetmiştim ama ne? Bilmiyordum... Bu durumu anlamak için köşke daha da yaklaşmaya karar verdim. Nafile bir çaba... Penceredeki ürkütücü surat o an kayboldu... Bir hayalet gibi hızlı ve karanlık...

Sonraki birkaç dakika boyunca bu olayı anlamaya çalışmak için çaba harcadım. O surat bir erkeğe mi yoksa bir kadına mı aitti? Anlayamamıştım... Aramızda epey mesafe olduğu için buna karar veremedim. Yine de bu meçhul siluetin beni etkilemiş olmasına şaşırmıştım. Beni en fazla etkileyen şeyin siluetin rengi olduğunu bu sırada fark ettim. Kireç gibi beyaz bir surat, sert bir ifade tarzı ve parlıyor olduğunu

hatırlıyorum. İçimdeki merak dürtüsünü alt edemiyordum. Bu nedenle daha fazla sabredemeyip bir tanışma bahanesiyle kapılarını çalmaya karar verdim yeni komşularımızın. Biraz uzun boylu, çelimsiz ve hiç de kibar olmayan bir kadın açtı kapıyı bana.

- Buyurun, ne istiyorsunuz, diye hızla sordu. Kuzeyli aksanıyla konuşuyordu ve bu hemen anlaşılabilirdi.

- Karşıdaki evde oturuyorum yani komşuyuz, dedim zoraki bir gülümsemeyle evimizi başımla göstererek. Taşındığınızı görünce belki yardımım dokunur diye bir hal hatır sormaya gelmiştim.

- Teşekkür ederiz... Bir şeye ihtiyacımız olursa söyleriz, dedikten sonra cevap bile beklemeden kapıyı suratıma kapatıverdi.

Kaba bir davranıştı ve sinirlenmişim. O gece hep bunu düşündüm. Yeni komşularımızın penceredeki silueti ve kapıda beni karşılayan kadının kaba davranışı için için beni kemiriyordu sanki. Mizacı hassas olduğu için Effie'ye bundan hiç söz etmemeye karar verdim. Buna rağmen yine de yatmadan önce karşı köşke taşınanlar olduğu bilgisini kayıtsız bir şekilde verdim. Beklediğim gibi karım da habere kayıtsız kaldı ve neredeyse hiç tepki vermedi.

Uykum biraz ağırdır. Genelde deliksiz uyurum, bu nedenle zaman zaman tiye alındığım bile olmuştur aile arasında. O gün, komşularımda yaşadığım gergin dakikalardan sonra üzerimde kalan tedirginlikten dolayı uyumakla uyanık kalmak arasında gidip geliyordum. Gece yarısına doğru, gözümü açmaya çalışırken odada bir hareketlilik sezdim. Biraz daha

dikkat kesilince karımın üzerini giyinerek sessizce dışarı çıkmakta olduğunu anladım.

Nereye gidiyorsun diye soracağım sırada gözlerim mum alevinde parlayan karımın suratındaki ifadeye takılı kaldı. Ondaki bu yüz ifadesi bana oldukça yabancıydı. İlk kez böyle görüyordum. Kireç gibi bembeyaz bir surat ve hızlı hızlı nefes almaktan mustarip bir göğüs kafesi... Mantosunu üzerine giyerken titreyen elleriyle bir şeyi kıracakmış kadar tedirgin ve beni uyandırmamaya aşırı itina gösteren bir ruh halini tüm çıplaklığı ile görebiliyordum.

Uyuduğuma kanaat getirdikten sonra nihayet sessizce dışarı süzüldü. Az sonra da sokak kapısının kapandığına işaret eden ince bir tık sesini duydum. Yeniden gergin bir ruh haline sürüklenmişim. Olan biten her şeyi anlama çabasıyla yatakta oturup düşünmeye çalışıyordum. Bu sırada saatin kaç olduğunu anlamak için her zaman yastık altında tutmaya itina gösterdiğim saati baktım. Saatin akrebi üçü gösteriyordu. Can yakıcı soru şuydu: Karımı sabahın üçünde, sessizce, üstelik bana haber vermeden dışarı çıkartan şey neydi?

Kafamda olan biten her şeyi sıraya koyup bir anlam vermeye çalıştım. Ama nafile... İşler çığırından çıkmış gibiydi. Bu arada ne kadar zaman geçti bilmiyorum dış kapıdan birinin ses çıkarmadan içeri girdiğini fark ettim. Biraz sonra merdivenlerde duyduğum ayak sesleri Effie'ye aitti.

İçeri girince hemen tepki verdim:

- Tanrı aşkına! Nerelerdeydin Effie?

Karım aniden gelen tepki karşısında bir an için yaşadığı şaşkınlıkla küçük bir çığlık attı... Benim uyanmış olmam belki de en son istediği şeydi. İçerisinde olduğu duruma bakınca yüzündeki ifadeler beni iyice sarstı. Bir suçluluk psikolojisi altında olduğunu anlamıştım. Karım Effie, bilmenizi özellikle isterim ki bana karşı her zaman dürüst olmuştur. Oysa şu son bir saat içerisinde yaşadıklarımız karşısında adeta şaşkınlıktan küçük dilimi yutmak üzereydim. Benim sevgili karım, güvenilir karım, odamıza tıpkı çıktığı gibi sessizce giriyor ve beni uyanık bulunca da çığlığı basıyordu... Gerçekten ilginç bir andı...

Yeniden ve biraz daha sert bir tonda sordum:

- Nereye gittin?

Paltosunu titreyen bir elle çıkarmaya çalışırken cevap verdi:

- Neden şaşırıldığını anlayabiliyorum. Böyle bir şeyi bugüne kadar hiç yapmamıştım. Ama bugün nedense içimi biraz sıkıntı bastı. Bu nedenle çıkıp dışarıda birkaç dakikalığına da olsa hava almak ihtiyacı hissettim. İyi de oldu. Yoksa burada düşüp bayılacağımı düşünüyordum.

Bu sırada benimle göz göze gelmemeye özellikle dikkat ediyordu. Ses tonu yalanını ele verir gibiydi, inandırıcı değildi. Bunu onun yüzüne vurmak yerine sessizce yüzümü duvara çevirdim. Sevgili karım Effie'nin ilk kez kalbimi kırdığına şahit oluyordum, üstelik içimde büyüyen şüpheyi de görmezden gelemezdim. Karımın benden ne sakladığını mutlaka bilmem gerekiyordu. Onu bana yalan söyleten şey neydi?

Gecenin yarısında onu dışarı çıkartan şeyi öğrenmem gerekiyordu. Bunu öğreninceye kadar asla sakinleşmeyeceğimi biliyordum. Huzursuz olan benliğimin sakinleşmesi için gerçekleri öğrenmem gerektiğini biliyordum. Daha ilk soruda bana yalan söylemiş olmasından incinmiş ve başka soru sorma lüzumu görmemiştim. O saatten sonra sabaha kadar rahatsız bir ruh haliyle yatakta dönüp durdum. Sorulara verdiğim hiçbir cevap bana yeterli gelmiyordu. Olan bitenleri kavramakta zorlanıyordum...

Sabah olunca işim gereği şehre gitmem gerekiyordu. Ama nafile... Bu kafayla işe yoğunlaşamayacağımı bildiğimden şehre gitmeyi erteledim. Effie'nin huzursuzluğunu da görebiliyordum. Bunun için müneccim olmaya gerek yoktu. Göz göze gelmemeye gayret ederek her ikimiz de bir sonraki hamlenin ne olacağını anlamaya çalışan rakip takım oyuncularını gibiydik. Ne yediğimi bile anlamadığım kahvaltıda bile konuşmadık diyebilirim. Zaten hemen yemekten sonra yürüyüşe çıkmayı tercih ettim. Böylesi zamanlarda açık havada yapacağım yürüyüş kafamı toplamak için birebirdi.

Bu sırada yürüyerek Crystal Palace'a kadar gitmişim... Bir saat kadar bu şekilde dolaştıktan sonra saat 13 00'a doğru Norbury'e döndüm. Geri dönüş yolum komşu köşkle çakıştığı için yanından geçerken, dün gördüğüm irkiltici silueti yeniden görebilmek umuduyla, gözlerimle pencerelere bakmaya devam ettim. Bu sırada hiç beklemediğim bir şey oldu. Komşu köşkün kapısı açıldı ve içeriden çıkan kişiyi görünce az daha şaşkınlıktan küçük dilimi yutacaktım. Kapı açıldığında içeriden çıkan kişi karımdı...

Yeniden şaşırma sırası bana geçmişti. Bu sırada karımla göz göze geldiğimizi de hesaba katarsak bu durum, tam bir şaşkınlıktan donup kalma haliydi. Benim şaşkınlığım karşısında Effie'nin ki bir hiçti! Karım bu şaşkınlığın yarattığı panikle bir an için içeri kaçmayı bile aklından geçirmiş olabilir. Yüzü bembeyaz olmuştu ve gözlerindeki korkuyu fark etmemek imkânsızdı. Bir zaman sonra duruma uygun davranmaya çalışarak dudaklarında zoraki bir gülümsemeye ve itici bir ses tonuyla tepki verdi bana,

- Ah Jack! Dün sözünü ettiğin komşularımızı ziyarete geldim. Belki bir yardımım dokunabilir diye düşünmüştüm. İyi yapmışım değil mi? Ne dersin? Neden öyle duruyorsun, kızmadın ya?

- Gece hava almak için geldiğin yer burası olmasın?

- Bu ne demek oluyor şimdi, diye öfkelenir gibi yaptı.

- Dün gece eminim buraya geldin... Bir gece yarısı üstelik kocana fark ettirmeden ziyaret ettiğin bu insanların kim olduğunu bana açıklar mısın?

- Yanılıyorsun! Buraya daha önce hiç gelmedim, dedi.

- Bu kadar kolay yalan söylüyor olmana şaşıyorum. Seni tanıyamıyorum, diye bir an için boş bulunup bağırdım. Konuşurken sesinin titrediğinin farkında bile değilsin. Bugüne kadar bana hiç yalan söylemeyen, hiçbir şey saklamayan karım, şimdi kolaylıkla yalan söyleyebiliyor. Buna inanamıyorum! Şimdi içeri girip olan biten her şeyi öğreneceğim, dedim.

- Lütfen Jack! Bunu ne olur yapma!

Kapıya gitmek için hamle yaptığım sırada ondan umulmayacak kadar haşin bir hareketle kolumdan tutup şiddetle çekti.

- Sana yalvarıyorum Jack! Bunu ne olur yapma... Yemin ediyorum, zamanı gelince bütün bunları sana olduğu gibi açıklayacağım. Ama şimdi içeri girersen her şey mahvolur! Bu yalnızca durumu daha da kötüleştirir, dedi.

Bu sırada kolumdan çekiştirmeye devam ediyordu. Koluma cansiperane yapışmış gibiydi...

- Jack, her zaman olduğu gibi bana güvenmeni istiyorum. Özellikle bu kez güvenmeni rica ediyorum senden. İnan, seni bu kararından dolayı pişman etmeyeceğim. Gizlediğimi düşündüğün her şey daha çok senin iyiliğin için... Ama bu köşke girmekte ısrar edersen aramızdaki her şeyin biteceğinden emin olabilirsiniz, dedi.

Söylediklerini anlamaya, dolayısıyla bir tutum belirlemeye çalışıyordum. Alabildiğine kararlı ve bir o kadar çaresiz duruşu nedeniyle kapının önünde öylece kalakaldım... Neden sonra cevap verdim:

- İçeri girmemem için tek şartım, şu andan itibaren bu meselenin kapanmasıyla mümkün olabilir. Önümüzdeki günlerde birşey olmayacağına dair söz veriyorsan, sırrını saklamakta serbestsin. Bu durumda ben de başka bir girişimde bulunmayacağıma ilişkin sana söz verebilirim.

Bu cevap karşısında birden rahatlayarak,

- Güveneceğini biliyordum! İnan dediklerini harfiyen yerine getireceğim. Her şeyin yoluna gireceğinden emin olabilirsiniz

artık. Hadi gel, evimize gidelim, dedi beni kolumdan çekerek.

Bu esnada başımı çevirip yukarıya, pencereye baktığımda beni ürküten o tuhaf sarı suratın bizi izlediğini gördüm. O garip suratlı varlıkla Effie arasında nasıl bir ilişki olabileceğini aklım bir türlü almıyordu. Aralarındaki bağlantıyı bir türlü kuramıyordum...

İçinden çıkılmaz bir durumdu anlayacağınız. Üstelik saygısız ve kaba hareketleriyle beni öfkeliendiren kapıyı açan bu kadın kimdi? Bir değil, cevap isteyen birden çok soru dolaşıyordu aklımda ve ben bu sorulara cevap vermeden asla huzur bulamayacaktım.

Bir süre için evde kalmaya devam ettim. İki gün boyunca karım, o gün ayaküstü yaptığımız anlaşmaya sadık kalmaya devam etti; en azından ben öyle sanıyordum. Çünkü evden dışarı adımını atmadığına ilk elden şahittim. Buna rağmen devam eden gün bütün bunların tersyüz olduğunu, verdiği sözü tutamayacak kadar bu olayın etkisi altına girmiş olduğunu kavramaya başladım.

Evde geçen iki günün ardından işlerimi halletmek için şehre kadar gitmek zorunda kaldım. Bu kez alışkanlığımdan vazgeçerek, öğleden sonraki 15.36 treniyle değil, 14.40 treniyle eve dönmeye karar vermiştim. Eve erken gelmiş olmam nedeniyle hizmetçi kızını hazırlıksız yakaladım. Hizmetçi kız beni görünce sorularıma muhatap olmamak için salona kaçtı. Ben hemen:

- Hanımefendi nerede? diye sordum elbette. Kız biraz da rengi atmış bir vaziyette,

- Yürüyüşe çıkmıştı yanılmıyorsam, dedi.

Şüpheli yanımda hemen harekete geçmişti bile. Evin sağına soluna bakarak karımın evde olup olmadığından emin olmak istedim. İz peşindeki bir dedektif gibiydim. Bu sırada karımın üst kattaki odasını kolağan ederken pencereden az önce beni karşılayan hizmetçinin komşu köşke doğru telaşlı bir koşu tutturduğu gözüme ilişti. Bir şeylerin yine ters gittiğini anlamıştım.

Daha önce olduğu gibi, karım komşu köşke gitmiş ve benim dönmem halinde kendisine haber verilmesini tembih etmiş olmalıydı. Bütün bunları anlamamla birlikte öfkeden kıpkırmızı kesilerek komşu köşke doğru koşmaya başlamak bir oldu. Bu karmâşık şeyi artık anlamam gerektiğinin farkındaydım. Ne olup bittiğini öğrenmek benim de hakkımdı. Ben henüz evden çıkmıştım ki, karımla hizmetçinin komşu köşkten çıkarak telaşla eve gelmekte olduklarını gördüm. Fakat ben onları görmezden gelip günlerdir aklımı kurcalayan sorulara cevap bulmanın telaşıyla o köşke girmekte kararlıydım bu kez. Nitekim öyle de oldu. Kapıyı çalmaya lüzum bile görmeden teklifsiz bir şekilde hızla içeri dalmış bulundum.

Köşk bütün bu telaştan oldukça uzak bir izlenim bırakıyordu. Giriş katı alabildiğine sessiz ve sakindi. Bir kenarından görebildiğim kadarıyla mutfakta kaynamakta olan suyu hemen fark etmiştim. Bir sepete kıvrılmış yatan siyah ve büyük bir kedi mışıl mışıl uyuyordu. Daha önce kaba davranışlarıma maruz kaldığım sevimsiz kadın ortalıkta görünmüyordu. Hemen mutfağın bitişiğindeki odada da yoktu. Daha fazla oyalanmadan hemen ve ilk anki telaşla hızla merdivenlerden yukarı tırmandım.

İçim içimi kemiriyordu. Karşılaşacağım şeyi çok merak ediyordum. Merdivenlerin çıkmayı tamamladığımda karşıma iki boş oda daha çıktı. Koca evde muhatap olabileceğiniz bir tek insanın olmaması doğrusu şaşırtıcıydı. Hızlı bir bakışla evdeki mobilyaların ve duvara asılan resimlerin alelade şeyler olduğunu anlamakta gecikmedim. Bu açıklamada tek istisna sarı suratın silüetini gördüğüm odaydı. Bu oda diğerlerinden daha ilk bakışta ayrılıyordu. Oldukça konforlu ve bu işten anlayan biri tarafından döşenmiş olduğu görülebiliyordu. Ama beni asıl şaşırtan bu odada gördüğüm şeydi. Şüphelerimde haklı olabileceğimi gösteren bir şey... Üstelik beni tedirgin eden ve biraz da öfkelenmeme neden olan şey: Şöminenin üzerinde karımın büyükçe bir fotoğrafı duruyordu. Bunun en fazla üç ay önce çekilmiş olduğundan adım gibi emindim.

Bunu aklımda tutarak araştırmalarımaya devam ettim. Ama koca köşkte kimseyi bulamadım. Artık emin olduğumda ise kendimi dışarı attım. İçeride boğulmak üzereydim. Üzerime çöken ağırlıktan bir an önce kurtulmak ümidiyle temiz havayı içime çektim... Biraz daha soluklandıktan sonra sıradan adımlarla evime yöneldim.

Effie, ben daha kapıdan içeri adımımı bile atmadan kapıda karşıladı. Oysa ben şu son yaşadıklarımın üzerimde yarattığı gerginlikle hiçbir şeyi göremeyecek veya fark edemeyecek kadar dağılmıştım. Bu gerginlikle karımı biraz da sitemkâr tarzda elimle bir kenara iterek umursamaz bir şekilde çalışma odama gittim. Effie arkamdan gelmişti...

- Sana söz vermiş olmama rağmen oraya gittiğim için senden özür dilerim Jack, derken karımın sesi hafiften

titriyordu. Ama inan olan biteni bilsen buna ne kadar mecbur kaldığım konusunda sen de bana hak verirsin.

- Bunu anlamanın tek bir yolu var Effie! Bana her şeyi hemen şimdi anlatman!

- Ama, ama bunu yapamam Jack! Bu mümkün değil!

- Bak Effie, senden tek tek açıklama beklediğim çok sayıda soru var: O köşke neden benden gizlice girip çıktığını, orada kimlerin yaşadığını, onları nereden ve nasıl tanıdığını, şöminenin üzerinde duran fotoğrafını verdiği kişinin kim olduğunu bana açıklamadığın sürece aramızdaki güvene dayalı ilişki bitmiştir, dedim ve hemen ardından da evi üzülerek terk ettim.

Bütün bunlar dün başıma geldi Bay Holmes... Karımı daha sonra hiç görmedim, görme çabam da olmadı. Üstelik bu garip olaya ilişkin en küçük bir gelişmeden de haberdar değilim henüz. Bu veya buna benzer bir şeyi bugüne kadar hiç yaşamamıştık, inanın... İçerisinde sürüklendiğim bu karmaşadan nasıl çıkacağımı, ne yapmam gerektiğini, olanları nasıl yorumlamam gerektiğini falan hiç bilmiyorum. Bu sabah olaya ilişkin kafamda olan biteni tartmaya çalışırken aklıma siz geldiniz. Sizin tecrübeleriniz sayesinde içinden çıkamadığım bu olayı çözebileceğinize samimiyetle inanıyorum. Lütfen bana yardımcı olun! Bir akıl verin... Başka sorunuz varsa onları da bildiğim kadarıyla cevaplamaya çalışırım. Artık aklımı size teslim ediyorum... Bu karmaşadan nasıl kurtulacağımı söylemek için tecrübenizi konuşturmanızı rica ediyorum. Ben artık dayanamıyorum Bay Holmes, akıl sağlığımı kaybetmek üzereyim...

Eve telaşlı bir şekilde gelen adamın hikâyesini, ben ve Holmes, nefes almadan sonuna kadar dinlemiştik. Adamın ruhsal bir yıkımla karşı karşıya olduğunun farkındaydık. Holmes, olan biteni kafasında ölçüp biçerken derin düşüncelerden bir an için sıyrılıp, neden sonra sessizliği bozan taraf oldu:

- Pencerede gördüğünüz ve sarı surat olarak tarif ettiğiniz siluet bir erkek olabilir mi size göre?

- Bilemiyorum... Yakından görme fırsatım hiç olmadı...

- Anlayabildiğim kadarıyla size oldukça etki etmiş herhalde, ne dersiniz?

- Haklısınız... Özellikle suratındaki renk dikkat çekiciydi ve yüz hatlarının son derece sert olduğunu fark etmiştim. Ama yaklaşmaya çalıştığımda hemen kayboldu pencerenin öbür tarafında...

- Pardon, karınız şu 100 Sterlin'i ne zaman istedi demiştiniz?

- Yaklaşık olarak iki ay kadar önce.

- Karınızın Amerika'da evlendiği ilk kocasının fotoğrafını hiç gördünüz mü?

- Maalesef... O adam hastalıktan öldükten sonra Atlanta'da çıkan büyük bir yangında her şeyiyle yanıp kül olmuş.

- Adamın ölüm kâğıdını karınızın elinde gördüğünüzü söylemiştiniz, yanılıyor muyum yoksa?

- Haklısınız, Effie, yangının hemen ardından ölüm kâğıdının bir örneğini çıkartmayı akıl etmiş...

- Karınızın Amerika'da tanıdığı hiç kimse var mıydı, bunu biliyor musunuz?

- Bildiğim kadarıyla, hayır diye cevap vereceğim bu sorunuza.

- Bu durumda oradan kendisine mektup da gelmiyordu, öyle mi?

- Haklısınız...

- Bu cevaplarınız için size teşekkür ediyorum Bay Munro... Anlattıklarınızdan yola çıkarak biraz sesli düşünmek istiyorum müsaadenizle. Size komşu olduğunu söylediğiniz köşk tamamen boşaltılmışsa işimiz biraz daha zorlaşacaktır. Yok, siz oraya gittiğinizde evdekiler size görünmemek için kaçmışlar veya saklanmışlarsa ki bunun olabileceği daha akla uygun, bu durumda geri dönebileceklerini düşünebiliriz. Bu bizim işimizi kolaylaştıran bir gelişme olacaktır sonuçları itibariyle. Şu an için yapılabilecekleri düşünüyorum da bana göre yapmanız gereken en iyi şey Norbury'e dönüp evi daha dikkatli bir şekilde gözetlemeniz olacak. İçeride birilerinin olduğuna kanaat getirecek olursanız içeriye girmeye çalışmak yerine bize bir telgraf çekmeniz yeterli. Bir saat içerisinde gelip olayın üzerindeki sır perdesini aralıyoruz...

- Ya köşkte kimse yoksa? O zaman ne yapacağız?

- Meraklanmayın canım... Bu durumda benim oraya gelmem kaçınılmaz olacaktır. Orada birlikte konuşuruz. Sizi şimdi hemen uğurlayalım. Yersiz endişelere kapılmamanızı ve telaşlı hareketlerden kaçınmanızı özellikle tavsiye ediyorum.

Konuşmanın sona erdiğini gören Munro ayağa kalkmıştı bile. Holmes, onu kapıya kadar geçirdikten sonra yeniden çalışma odasına dönerek bana,

- Sevgili Watson, bu bana pis bir iş gibi geldi. Ne dersin?

- Kötü kokular alıyorum. Sanki gizli kapaklı bir şeyler oluyor, diye cevap verdim Holmes'a.

- Bence de öyle... Bu iş daha çok şantaja benziyor ya da tamamen yanılıyorum.

- Şantaj mı? Kim olabilir ki?

- Henüz ne bizim ne de Munro'nun tanışma fırsatı bulduğu o esrarengiz suratın sahibi elbette. O esrarengiz siluetin sahibi, bu hikâyede önemli bir oyuncu olmalı Watson... Bu nedenle merakımı gidermek için sabırsızlanıyorum.

- Bir şeyler düşünmüş olmalısın...

- Kesinlikle haklısın... Bence kadının Amerika'da öldüğünü söylediği kocası, o köşkte. Aksi olursa çok şaşırım, doğrusunu söylemek gerekirse.

- Bu sonuca nereden vardın?

- Anlatılanlardan elbette... Kadın eski kocasını görmesin diye Munro'nun o eve girmesini istemiyor olmalı. Bu kadar hararetle kocasının eve girmesini istememesinin başka bir açıklaması yok. Amerika'da yapılan evlilik, belki bu evlilikten sonra kocasındaki belirgin kişilik değişiklikleri ya da ne bileyim belki de cüzzam gibi tehlikeli bir hastalığa yakalanmış olması falan... Sonrasında kadının bu adamdan

kaçıp yeniden İngiltere'ye farklı bir kimlikle döndüğünü ve yeni bir hayata başladığını düşünebiliriz.

Üç yıldır evli olması, onun kendine güven duymasına ve daha rahat hareket etmesine neden olmuş olabilir. Üstelik yanında getirdiği sahte veya bir başkasına ait bir ölüm belgesini kocasına göstererek onun güvenini kazanmayı başarmış görünüyor. Bu hikâyede aksamalar olmuş olabilir. Eski kocası veya her kimse, onun izini sürerek buralara kadar gelmiş olması kuvvetle muhtemel. Onun yerini ve elbette yaptıklarını bilen birileri veya kocası, kadına bir mektupla gerçekleri anlatacağına ilişkin şantaj yapmış olmalı. Kocasından istediği o 100 Sterlin'i bu iş için kullanmış olduğunu sanıyorum. Bu geçici çözüm, uzun süre beklemiyor veya bekleyemiyor.

Bu para şantajcılarını ancak bir süre için susturmuş olmalı. Bir süre sonra bu kişiler kadının evinin yakınına kadar hatta ona komşu olacak kadar yaklaşıyorlar. Munro, kadına komşu köşke taşınanlardan söz edince o saat hemen olup biteni anlıyor. Bu nedenle kadın hikâyenin başındaki mizansene uygun olarak daha o gece yarısı henüz olmuşken üzerini giyip komşu köşke giderek bu kişileri buradan gitmeleri ve kendisini rahat bırakmaları hususunda ikna etmeye çalışıyor. Akşam sonuç alamayınca ertesi sabah yeniden gitmekten başka da şansı kalmıyor.

Aksilik işte... Kocasıyla karşılaşıyor. Ona hikâyeyi anlatmak yerine, ki bu onun için iyi olmayabilirdi, ona söz vererek ve hatta kocasının sevgisini suiistimal ederek gelişmeleri örtbas etme yolunu seçiyor. Ne var ki bu duruma ancak iki gün dayanabiliyor. Her şeyin ortaya çıkacak olmasından tedirginlik duyuyor olmalı. Çaresiz bir şekilde bu

kişileri gitmeye ikna etmek için yeniden komşu köşkün yolunu tutuyor. Bu sırada yanında şantajcılarının istediği fotoğrafı da götürmüş olabilir. Önceden tembihlenmiş ve ağzını sıkı tutması için harçlık verilmiş olan hizmetçi kız tam bu sırada koşup beyefendinin eve geldiği haberini uçurmuş olmalı kendisine.

Kadın bu aşamada kocasının doğrudan bu köşke geleceğini isabetli bir şekilde bilerek buradakilere hemen arka kapıdan kaçmaları yönünde telkinde bulunuyor. Onlar da bu kez kadının tavsiyesine uyarak Bay Munro'nun yürüyüş yaptığı çamlığın içerisinde gözden hemencecik kayboluyorlar. Munro'nun bütün aramaları bu nedenle boşa çıkıyor, evde kimseyi bulamıyor bildiğimiz kadarıyla. Sonuç olarak Munro, bu akşam da orayı boş bulursa bu, beni şaşırtır. Bu muhakemeyi nasıl buldun sevgili dostum?

- Sonuç olarak hepsi tahmin...

- Haklısın ama bizim önümüze konulan bütün bilgileri aynı senaryoda kullanmaya kalktığımızda bundan daha iyi bir sonuç çıkmaz. Dediğim gibi, her şey bu kadarsa, teori de bu kadardır diyebilirim. Farklı ipuçları ortaya çıkacak olursa biz de ne yapalım çaresiz yeni duruma uygun bir senaryonun nasıl olduğuna kafa yormaya başlayabiliriz. Şimdilik Norbury'den gelecek olan habere odaklanmalıyız...

Bunun için çok beklememiz gerekmedi. Çaylarımızı henüz bitirmiştik ki beklediğimiz telgraf elimize ulaştı. Telgrafta, köşkün boş olmadığını ve o garip suratlı şahsı aynı pencerede gördüğünü yazan Munro, bizi 19 treniyle gelirken karşılayacağını ve biz gelinceye kadar da beklemede kalacağını haber veriyordu.

Tren yolculuğumuz sonunda vardığımız istasyonun peronunda bizi beklemekte olan Munro'nun ayaklarının titrediğini ölgün mum ışığında bile anlamak mümkündü. Heyecanla Holmes'ün kolundan tutan Munro:

- Hâlâ oradalar... Ben gözetleme yapmak için geldiğim ilk anda köşkün ışıklarının yanmakta olduğunu fark ettim. Bir an önce bu işi çözüme kavuşturmak istiyorum.

- Bir planınız vardır umarım, diye araştıran gözlerle sordu Holmes.

Bu sırada karanlıkta ağaçlıklı bir yoldan yürümekteydik.

- Benimki basit bir plan sayılabilir ancak nezaketle, olmadı zorla içeri gireceğim ve her şeyi görme fırsatı yakalamış olacağım. Sizlerin yanımda olmanızı bana şahitlik yapmanız anlamında çok önemli buluyorum.

- Bunu yapmakta, üstelik eşinizin uyarılarına rağmen yapmakta çok istekli gördüm sizi.

- Kesinlikle öyleyim... Tespitiniz çok doğru.

- Bence de doğru iz üzerindesiniz. Gerçeğin en kötüsü bile şüpheden iyidir. Bana sorarsanız hemen o köşke gitmeliyiz. Bu, yasal değil ama olsun, olayın önemi karşısında bu riski alabiliriz.

Kesif bir karanlık bütün bir kentin üzerine çökmüştü adeta... Göz gözü görmüyordu. Çalılarla çevrelenmiş dar bir yola henüz sapmıştık ki, yağmur yağmaya başladı. Bu şartlarda Munro sabırsızlığını dizginleyememenin verdiği telaşlı bir heyecanla koşarken biz de onun peşi sıra adeta sürükleniyorduk.

Bu sırada ileride görünen belli belirsiz ışıkları kastederek:

- Bizim evin ışıkları, dedi.

Biraz sonra da ağaçların ilerisinde görünen başka bir yere doğru işaret ederek:

- Orası da bizim gideceğimiz köşk, dedi.

Bu sırada karşımıza çıkan köşeyi döner dönmez hedefimizdeki köşk karşımıza çıkıverdi. Biz henüz gözlerimizle pencereler arasında gezinirken, üst kattaki pencerenin önünde bir karaltının hareket ettiğini görmüştük bile.

Bu detayı kaçırmayan Munro hemen ileri atılarak:

- İşte o! Onu siz de gördünüz değil mi? Hadi, şimdi lütfen beni takip edin, dedi.

Bizim kapıya doğru hamle yaptığımız sırada gecenin karanlığında bir kadın, Munro'nun önüne doğru fırlayarak, kollarını sanki yalvarıyormuş gibi açtıktan sonra bir şeyler söylemeye koyuldu. Karanlıkta yüzünü görme imkânımız yoktu.

- Ne olur yapma Jack! Tanrı aşkına bundan vazgeç, diye bağıırıyordu kadın. Bu gece olacakları tahmin edebiliyordum. Senden bir kere daha teklifimi düşünmeni istiyorum sevgilim! Lütfen bana güven... İnan, pişman olmayacaksın!

- Güvenince neler olduğunu gördüm, Effie... Derhal önümden çekilmeni istiyorum. Ben ve elbette bu soylu dostlarım bu akşam bu sorunu halletmeyi düşünüyoruz...

Munro sözlerini bitirdikten sonra karısını eliyle bir kenara iterek kapıdan içeri daldı. Biz de peşinden gittik doğal olarak. İçeriye henüz giren Munro'nun önünü kesen yaşlı bir kadın, ilerlemesine engel olmak istedi. Bu engeli de aşarak hemen merdivenlere yöneldik, önde Munro, arkasından da biz... Nispeten daha iyi aydınlatılmış odaya girdik hep birlikte.

İçerideki manzarayı iyice tasvir etmeliyim anlayabilmeniz için... Rahat ve zevkli bir oda olduğu her halinden anlaşılabilirdi. Masanın ve şöminenin üzerinde yanan mumlar odayı aydınlatmaya yetiyordu.

Bu manzarayı tamamlayan şey ise köşedeki bir masanın üzerine eğilmiş halde duran küçük bir kız çocuğuydu. Üzerindeki kırmızı elbise ve elindeki kırmızı eldiven hemen dikkat çekiyordu. Bundan daha dikkat çeken bir başka şey ise kız çocuğunun daha biz içeri girdiğimiz anda hemen yüzünü kaçırmak istemesi olmuştu. Bir an için çocukça bir merak ve tedirginlikle yüzünü döndüğünde ise gördüğüm şey karşısında ellerim buz kesti. Bize kaçamak bir bakış atmak isteyen bu surat, tuhaf bir parlaklık içerisindeydi. Yüz hatları en küçük bir ifade kırıntısı bile taşımıyordu. Sonuç olarak, olan biten her şeyi anlamakta hikâyenin bundan sonrasında fazla zorlanmadık diyebiliriz.

Holmes, neşeli bir tavırla elini kızın kulağına uzatarak, yüzündeki maskeyi çıkarmıştı. Bu kez karşımızda şaşkınlıktan ağzı bir karış açık, ne yapacağını bilmeyen, anlamsız ve sevimli gözlerle birilerini arayan küçük bir siyahî kız çocuğu bembeyaz dişleriyle parıldayarak karşımızda duruyordu. Dakikalardır gerilim içerisinde bekleyen bedenim bu komik durum karşısında zembereğinden boşalmış gibi

kahkahalarla sarsılmaya başladı... Oysa Bay Munro, olayların etkisiyle şaşkınlıktan öylece kalakalmıştı.

- Bu ne demek şimdi, diye bağırdı istemeden ve kontrolsüz bir şekilde...

Bayan Munro, biraz sitemkâr ve mağrur bir ifadeyle odaya girerek ona cevap verdi:

- Anlatacağım... Bu kadar çok istiyorsun madem, öyleyse her şeyi anlatacağım sana. Sonrası sana kalmış...

Yere daha sağlam basan, gururlu bir edayla konuşmasına devam etti kadın:

- Kocamın Atlanta'da öldüğünü zaten biliyorsun; bilmediğin şey ise kızımın kurtulduğu.

- Kızın mı, diye yeniden sorma ihtiyacı hissetti Munro.

Kadın konuşmaya başlamadan önce göğsünden çıkardığı gümüşten büyük bir madalyonu elinde tutarak,

- Bunun açık halini hiç görmedin değil mi, diye sordu.

- Hayır... Açıldığını bile bilmiyordum.

Bayan Munro, madalyonun yanındaki bir mekanizmayı iterek kapağını açtı. Son derece yakışıklı olduğu her halinden belli, üstelik zeki bakışlarıyla dikkat çeken siyahî bir adamın portresi madalyonun içerisinden bize gülümsüyor gibiydi.

- John Hebron... Atlanta'daki kocam. Bu dünyada tanıdığım hiçbir insan bana göre onun kadar soylu değildir. Onunla evlenmek için kendi ırkımı karşıma almak pahasına çok badireler atlattım. Ama onunla yaşamış olduğum hiçbir

şeyden asla pişmanlık duymadım. Belki tek şanssızlığımız, ki buna ne kadar şanssızlık denebilir bilemiyorum, çocuğumuzun renginin de babasına benzemesi oldu. Hatta öyle ki, Lucy babasından bile siyahtır. Yine de o benim kızım, o annesinin küçük kızı, en değerli varlığı.

Bu duygusal konuşmaya tepkisiz kalamayan küçük kız, koşarak annesine sarıldı. Kadın bir süre yutkunarak bocaladıktan sonra konuşmasına kaldığı yerden devam etti:

- Onu yanımda İngiltere'ye getirmememin başlıca ve en önemli nedeni hastalığından dolayı bünyesinin bu kadar uzun bir yolculuğa dayanamayacak olmasındandır. Bu nedenle bütün riskleri göze alarak onu güvendiğim bir İskoç kadının ellerine teslim ettim. O, benim canımdan bir parçaydı. Onu nasıl yok sayabilirdim ki?

Şimdi seninle ilgili bölüme geliyorum Jack! Kader seni karşıma çıkardığında, çocuğumdan söz etmekten çekindim, ürktüm, ne bileyim belki de tedirgin oldum. Tanrı şahidimdir, seni kaybetmekten korktum Jack... İkinizden birini seçmek zorundaydım. Siz buna isterseniz zayıflık deyin; ben sevdiğim adamı seçtim. Küçük kızımı bu süre zarfında üç yıl boyunca bakıcısının şefkatli kollarına teslim ettim. Eskiden de hizmetimizde çalışmış biri olarak kendisi oldukça güvenilirdi. Evliliğimiz süresince kızımın varlığını senden gizli tutmaya özen gösterdim Jack. Kızımın sağlığını uzaktan da olsa sürekli olarak takip etmeye çalışıyordum.

Gün geldi, kızımın hasretine dayanamamaya başladım. Onu yakınımda görmek, canım istediği zaman gidip dokunmak, koklamak istiyordum. Bu dayanılmaz bir arzu olarak içimi yanıp kavurmaya başladığında onu kısa bir süreliğine de olsa

yanıma almaya karar verdim. Tehlikeli de olsa bunu denemek zorunda olduğumu biliyordum. Bakıcıya yaptığım plandan ve komşu köşke dair talimatlardan söz ettim.

Onlar sanki yeni komşumuz gibi gelecek ve oraya yerleşeceklerdi. Aramızdaki bağlantıyı hiçbir şekilde açık etmeyecektik. Kızımı gündüz vakti evden çıkarmaması için de sıkı sıkıya bakıcı kadını tembihledim. Ellerini ve yüzünü bir şekilde gizlemesi için çare bulmasını da istedim. Çevremizdeki insanların etrafta dolaşan siyahî bir çocuktan bahsetmelerini ve alay konusu olmasını istemiyordum. Ne kadar dikkatli olursak olalım, bu olaydan da anlaşılabilceği gibi, her şey önceden planlandığı gibi gitmeyebiliyor. Kim bilir, belki de daha dikkatli olmamız gerekirdi ama yapamadık işte... Senin gerçeği öğrenme ihtimalin beni korkutuyordu. O bu kadar yakınımdayken onun yanına gitmekten kendimi alıkoyamadım.

Köşkün tutulduğunu o gece senden öğrendiğimde içim içime sığmadı. Onların geldiğini anlamıştım. O heyecanla ne yaptığımı bile bilmiyordum. Bir türlü uyuyamıyordum. Tehlikeyi göze aldım ve senin derin bir uyku çektiğini düşünerek usulca kalkıp giyindim. Senin beni görmüş olman sorunların çıkmasına neden olan ilk kıvılcımdı. İşte öğrenmek istediğin gerçek bu... Şimdi senden bize ne olacağını öğrenmek istiyorum.

O kısacık zaman dilimi geçmek bilmedi... Bay Munro'nun vermiş olduğu cevabı bugün bile son kelimesine kadar hatırlarım. O küçük siyah inciye şefkatle kucağına alan Bay Munro, diğer elini de karısı Effie'ye uzatarak:

- İstersen bunu evde konuşalım. Orada konuşmamız daha doğru olur, dedi. Mükemmel olduğumu iddia etmiyorum ama düşündüğünden çok daha iyi biri olduğumu göreceksin Effie!

Biz de onlarla birlikte köşkten çıkarken, Holmes fark ettirmeden kolumu çekiştirerek:

- Biz Londra'ya dönsek daha iyi olur diyorum, dedi usulca kulağıma.

Bu olay kulağıma küpe olmuştu. O gece geç bir vakitte yatmaya gittiğim sırada karşılaştığım Holmes, bana gülerek:

- Watson biliyor musun, insanın kendine çok güvenmesi her zaman iyi olmayabilir. Bugün yaşadığımız olaya bakarak bu sonuca rahatlıkla ulaşabiliriz. Bir gün kendime bu kadar çok güvenmem nedeniyle yanlış yapacağıma kanaat getirecek olursan, lütfen kulağıma '*Norbury*' diye fısıldar mısın?

Borsa Kâtibi

Paddington'da yaşlı Bay Farguhar'dan devraldığım bir muayenehaneye evliliğimin hemen ardından taşındım. Yaşlı adam bir zamanlar mesleğinde en üst noktaya kadar çıkmayı başarmış, önemli ve tanınmış bir doktordu. Artık yaşlanmış olması nedeniyle yakasını bir türlü bırakmayan hastalıklardan artık iş göremez haldeydi ve muayenehanesini devrediyordu. Çoğu insan bu noktada bilinçaltında kendilerini iyileştirecek olan doktorun sağlıklı olmasını bekler haklı olarak. Ne de olsa kendisine yararı olmayan birinin başkasının derdine derman olması beklenemezdi... Bu gibi önyargılar, bir zamanlar mesleğinde zirveye oynayan bu yaşlı doktora artık muayenehanesini terk etmesi gereken saatin geldiğini anlatıyordu. Artık iş göremez oluşu ve kendisini terk eden hastaları nedeniyle iflas bayrağını çoktan çekmişti. Bense bu durumla tezat oluşturacak kadar dinamik ve atak oluşumdan yola çıkarak, burayı eski günlerine kavuşturacağıma inanıyordum.

Bu arzu ve başarma hırsının omuzlarıma yüklediği sorumlulukla nefes almadan çalışıyor olmam nedeniyle Baker Sokağı'nı sanki unutmuş gibiydim. Sevgili dostum Holmes'u bu tempo içerisinde nadiren ve kısa zaman aralıklarıyla görebiliyordum. Zaten kendisiyle, işi olmadığı zamanlarda evde kalmayı seviyor olması nedeniyle bir türlü karşılaşamıyorduk. Aksilik işte...

Sıradan bir Haziran sabahında bir yandan British Medical Journal'ı okurken bir yandan da kahvaltımı yapıyordum ki kapının çalmasıyla hafifçe irkildim. Bir zaman sonra da benim sevgili dostum Holmes'ün tiz sesini duyunca, ne yalan söylemeli, oldukça sevindim.

Kapıdan içeri biraz da acele eder gibi girerken,

— Watson, Watson... Ah sevgili Watson, dedi. ‘Dörtlerin Yemini'nden bu yana epey zaman geçtiğini hesaba katarsak Bayan Watson umarım sağlığına kavuşmuştur...

— Sağ ol dostum, ikimiz de iyiyiz, dedim elini sıkarken...

Bir konuya girmek için hazırlık yaptığı her halinden belliydi. Ben sallanan sandalyeme yeniden oturduğum sırada,

— Bu iş yoğunluğundan dolayı uzak kalmış olmamız, umarım senin olaylara olan ilgini yitirmene neden olmamıştır, dedi.

Holmes' a hemen cevap verdim,

— Olur mu hiç! Emin ol, dün gece çalışma masamda notlarımı düzene koymak için epey çalıştığımı bile söyleyebilirim.

— Defterinin hiçbir zaman tam olarak tamamlanmış olmayacağını biliyorsundur umarım.

— Haklısın... Onları zenginleştirmek için her zaman yeni olaylara ihtiyacımız olacak. Bu sıralar yeni bir macera olmasını çok istiyorum.

— İstedikğin oldu o zaman. Bugün hemen yeni bir maceraya başlayabiliriz. Ne dersin?

- Benim için uygundur.
- Mesela şöyle Birmingham'a kadar uzanacak olsak?
- Öyle diyorsan vardır bir nedenin... Kabul!
- Fakat seni işlerinden alıkoymak istemem...
  - Onu fazla sorun yapmasan da olur... Bugünlerde kendimin değil daha çok komşumun işlerini yapıyor sayılırım.
  - Ooo... Bu, çok iyi... İsbet olmuş o zaman, dedi ve şöyle rahatlamış gibi oturduğu koltuğun arkasına yaslanarak, gözkapaklarını kapatır gibi yaparak aradan bana baktı.
  - Yanılıyorsam lütfen düzelt! Sağlığın seninle görüşmediğimiz zaman diliminde biraz kötü gitti sanırım?
  - Haklısın... Gözünden birşey kaçmıyor... Geçen hafta üç gün yataktan çıkamadım. Biraz soğuk almıştım. Ama ben bundan üzerimde hiç iz kalmadığını düşünüyordum? Yanılıyor muyum yoksa?
  - Hayır, hayır... Bu konuda bir sorun yok. Alabildiğine sağlıklı göründüğünü sevinerek söylemeliyim.
  - O zaman?
  - İyi bir gözlemci olduğumu bildiğini sanırdım!
  - Demek yine incelemeye girdik?
  - Haklısın... Bu benim alışkanlığım...
  - O halde bana bunu nasıl anladığını da söyleyebilirsin artık.
  - Çok basit, terliklerinden.

Bu cevap karşısında başımı eğerek yeni aldığım deri terliklerime bakarken buldum kendimi. Sonuçsuz kalan bakışlarla,

— Terliklere bakarak bu sonuca..., diyecektim ki sözümü tamamlamama fırsat vermeden Holmes cevapladı.

— O terlikler yepyeni. En fazla birkaç hafta önce almış olabilirsin. Terliklerin bana dönük kısmından tabanına baktığım zaman biraz yanmış olduklarını fark ettim. Öncelikle aklıma belki ıslatmış olabileceğin geldi. Ne de olsa ıslanmış bir terliği hemen kurutma telaşıyla tabanını ateşe tutarken yakmak mümkündü. Neden sonra bu düşüncemden vazgeçtim. Çünkü satıcının logosunu taşıyan çıkartma terliğin üzerindeydi hâlâ. Islanmış olsaydı, terliğin üzerinde bu çıkartmayı göremezdim. Bu durumda tabandaki yanıkların oluşması için bir tek yol kalıyordu: Ayaklarını ateşe karşı uzatarak oturmuş olman. Sen de kabul edersin ki, Haziran gibi sıcak bir ayda kimse ayaklarını ateşe tutmak istemez.

Bu örnekte de görülebileceği üzere Holmes çok basit bir detaydan yola çıkarak hüküm yürütebilecek kadar yetenekliydi. Basit fakat etkileyici... Bunu düşünüyor olduğumu görerek hafif bir tebessümle,

— Bazı açıklamaları uzatıyor olmamdan sıkılmıyorsun umarım. Neden-sonuç ilişkisi kimi zaman etkileyici olmayabiliyor, kabul ediyorum... Her neyse, benimle Birmingham'a geliyor musun?

— Elbette... Yolculuğumuzun içeriği nedir?

— Anlatırım... Trende rahat rahat anlatırım. Elini çabuk tutsan iyi olur, çünkü müşterim dışarıda bekliyor.

— Kısa sürede geliyorum, dedim ve hemen küçük ve aydınlatıcı bir not yazdım komşuma. Daha sonra yukarıya karımın yanına giderek durumun aciliyetini ve gitmem gerektiğini izah ettim. Ardından merdivenlerden hızla inerek kapıda beni beklemekte olan Holmes'ün yanına geldim. Holmes bu arada dışarıdaki piriç levhaya bakıyordu.

— Komşun, bir doktordu, değil mi?

— Haklısın... O da benim gibi muayenehanesini yeni açtı.

— Onun tuttuğu yer de zannediyorum, seninki gibi, eski bir bina.

— Benimkine çok benziyor. Semtın kuruluşu kadar eski binalar bunlar.

— Bu durumda sokaktaki en eski iki yeri tutmuşsunuz diyebiliriz.

— Buna nasıl emin olabilirsiniz ki?

— Ayaklarımın altındaki basamaklardan... Seninkiler onunkilerden üç-beş santim daha fazla aşınmış olduğu hemen fark ediliyor. Bu detaya girmeden istersen hemen arabaya binelim derim. Arabada Hail Pycroft adında bir beyefendi bizi bekliyor dakikalardır. Hemen yanına gitmezsen treni kaçıırabiliriz. Hadi gel, seni tanıştırayım kendisiyle...

Bu sırada arabanın yanına kadar gelmiştik... Daha arabaya adımımızı atarken Holmes arabacıya emir verdi:

— Acele et arabacı! Trene yetişmemiz lazım...

Arabada bizi düzgün bir fiziğe sahip, iri yapılı genç bir beyefendi bekliyordu. Sarı kıvrımlı bıyıkları vardı. Giyimi

dâhil olduğu konumu ispatlar gibiydi. Göz alıcı bir şık şapka ve kaliteli siyah takım elbise... Fizikleri onları ele verirdi çoğu zaman... Her zaman atletik olduklarını görebilirdiniz... Bu özellikleriyle sportif olmaları orduda onlara iyi bir ün sağlamıştı. Bir cockney⁴ ve daha fazlası olarak yerleşik bir şehir insanıydı. Sağlıklı olduğunu gösteren kırmızı ve yuvarlak suratından gülmeye yatkın bir kişiliği olduğunu anlayabilirdiniz ama bir çizgiyi andıran dudaklarındaki belli belirsiz hareketten şu an hüzünlü olduğu anlaşılıyordu.

4 Doğu Londralı veya Londralılar için kullanılır. (ç..n.)

Araba yolculuğunun ardından birinci sınıf bir vagona Birmingham'a doğru yola çıkmadan Holmes'tan konuya ilişkin hiçbir aydınlatıcı bilgi alamadım. Neden sonra konuştuğunda ise önce gideceğimiz mesafe hakkında bizi bilgilendirerek başladı işe.

— 70 dakika kadar sürecektir bir yolculuk yapacağız, dedikten hemen sonra Bay Pycroft'a bakarak konuşmaya başladı.

— Bay Pycroft, sizden küçük bir şey rica ediyorum. Umarım beni kırmazsınız. Bana aktardığınız gibi yaşadığınız olayı, hatta biraz daha ayrıntılı olarak dostuma da anlatmanız gerekiyor. Ben de bu sırada olayların üzerinden bir kez daha geçme fırsatı bulmuş olacağım.

Bu sırada bana bakarak konuşmasına devam etti,

— Watson, sevgili dostum, şimdi dinleyeceğin olay oldukça farklı gelebilir. Seni şaşırtmasın. Her şey mümkün de olabilir, olmayabilir de... Buna rağmen her ikimizin de hoşlandığı türden detaylar içeriyor. Durum bu... Şimdi Bay Pycroft, bundan sonra konuşma sırası sizde, lütfen buyurun!

Genç Londralı, ışıl ışıl gözlerle bana bakarak konuşmaya başladı.

— Kötü olan şu ki, kendimi aptal durumuna düşürdüğüm için halen yüzüm kızarıyor. Kim bilir, sonuçta belki de her şey kendiliğinden yoluna girecek. En başından beri zaten hep bunun için çaba harcadım. Olur da oyunun sonunda elime hiçbir şey geçmeyecek olursa bu benim açımdan sonuçları itibariyle çok kötü olacak. Böyle bir duruma düşersem kendimi tam bir ana kuzusu gibi hissedeceğim.

Hikâye anlatmak pek bana göre değil Bay Watson! Anlatıcı olarak pek başarılı olamadığımı en başta söyleyerek affınıza sığınıyorum. Bu da benim gerçeğim... Şimdi anlatmaya başlayabilirim...

Coxon&Woodhouse'da çalışıyordum. Çalışıyordum diyorum çünkü burada bir zamanlar hem iş sahibiydim hem de içinde yaşadığım güzel bir lojmanım vardı. Bu durum, yakın zamana kadar böyleydi. Sizin de duymuş olacağınızı zannederek devam ediyorum, hepsini elimizden aldılar. Burada çalışan 27 kişiyle birlikte beni de kapının önüne koydular. Tam beş yıldır burada çalışıyordum oysa ve benden memnun olduklarını düşünüyordum. Belki de bundan olacak, yaşlı Coxon, bana iyi bir referans vererek sonraki yaşamımda yardımcı olmayı düşünmüş olabilir ama bilemiyorum yine de... Sonuç olarak kâtipler dâhil hepimiz işten çıkartılmıştık. Birçok yere başvurduğum iş için, çok sayıda çare aradım. Ne yazık ki, benim durumumda çok sayıda insan olduğu için başarılı olmam pek mümkün görünmüyordu.

Coxon&Woodhouse'da haftada aldığım üç Sterlin yeterli bir miktardı ve bu nedenle 70 Sterlin kadar biriktirmeyi

başarmıştım. Geçen zaman içinde bu birikimim de suyunu çekmişti. Böylece çok daha ciddi bir krize doğru sürüklenmişim. Şu kadarını söyleyeyim, iş başvurusu yapmak için evraklarımı postaya verebileceğim zarf parası bile bulamaz bir haldeydim. O küçücük birikimim suyunu çekmişti. Küçük bir ihtimal bile olsa iş bulma kurumunun merdivenlerini aşındırıp durdum ama nafiye. Bütün umudum ve beklentilerim gittikçe sona yaklaşıyordu. Bir gün son ihtimalleri araştırırken Lombard Caddesi'nde faaliyet yürüten Mawson&Williams'da başvuruda bulunabileceğim bir iş olduğunu öğrendim.

Bu firmayı ne kadar yakından tanıyorsunuz bilmiyorum ama şu kadarını söylememe müsaade edin lütfen, söz konusu firma, Londra'nın kendi alanında en güçlü finans kurumlarından biri. İlanlarına yalnızca mektupla cevap veriliyordu. Yüz yüze görüşme imkânı yoktu yetkililerle. Çaresiz bir şekilde başvuru formunu doldurup yanına referansımı da eklemeyi ihmal etmedim. İtiraf etmek gerekirse başvurumun kabul edilmesi anlamında en küçük bir umut kırıntısı bile taşıımıyordum içimde. İnsanın her zaman yanılabilmesine bir kez daha tanık oldum bu başvuru sayesinde. Bir zaman sonra elime ulaşan cevap kâğıdında yeterli bulunmam halinde önümüzdeki pazartesi günü hemen işe başlayabileceğim söyleniyordu. Verecekleri ücret iyi olması bir yana, üstelik daha önce Coxon'da yapacağım işle aynıydı. Mutluluktan ayaklarım yere basmaz bir haldeydim, tutmasalar kanatlanıp uçacak gibi hissediyordum kendimi.

Buraya kadar garip bir durum yok neticede.

Şimdi biraz da garip ve tuhaf konulara gelmek istiyorum. O zamanlar kaldığım pansiyon Hampstead yolundaki Potter's

Terrace 17 numaradaydı. Herkes için sıradan benim için önemli bir gündü; çünkü Mawson&Williams'dan işe ilişkin cevap aldığım güne denk geliyordu. Ben akşam mahmurluğu içerisinde ve gelişmelerden kuş gibi hafiflediğim bir sırada sigaramı içerken, pansiyonun sahibi olan kadın yanıma gelerek bana bir kartvizit uzattı. Kartın üzerindeki notta 'Arthur Pinner-Mali Danışman' ibaresi dikkat çekiyordu. Benimle ne gibi bir işi olabilirdi ki? Şaşırılmışım... Madem görüşmek istiyordu, 'neden olmasın' diyerek bu tanımadığım adamı çağırabileceğini söyledim kartı getiren pansiyoncu kadına. Birazdan kapıda fazla uzun olmayan hatta orta boylu sayılabilecek, saç ve göz rengi koyu olan ve simsiyah sakallı bir adam belirdi. Biraz ukala bir görünüşü vardı. Yoksa fazla mı kendini beğenmişti! Atletik özelliklere sahip bir vücudu olduğu belliydi. Yerinde duramaz gibi bir hali vardı. Sanki hemen işini bitirip de buradan kaçıp gitmek ister gibiydi konuşmaya başladık.

— Bay Hail Pycroft?

— Evet, benim, diyerek oturması için bir sandalye işaret ettim.

— Zannediyorum daha önce Coxon&Woodhouse'da çalışıyordunuz, doğru mu?

— Evet...

— Şimdi de yanlış bilmiyorsam Mawson'da işe başlamak üzeresiniz?

— Hemen hemen!

— Haklı olarak bunları neden ve hangi amaçla soruyor olduğumu merak ediyorsunuz. Bu merakınıza hemen yanıt vereceğim. Bilmelisiniz ki, bazı yetenekleriniz ama özellikle de mali alandaki yeteneklerinizi duymuş bulunuyorum. Bu konuda muhataplarım bana hep iyi şeyler söylediler. Coxon'ın Finans Müdürü Parker'ı mutlaka hatırlamanız gerekir? Sizin hakkınızda o kadar güzel sözler etti ki, tahmin bile edemezsiniz.

— Gerçekten mi? Benden bu şekilde söz etmiş olması beni çok sevindirdi. Mali alandaki konulara her zaman biraz daha fazla ilgi duyuyor olmam doğru da benim hakkımda insanların bu şekilde referans oldukları hakkında pek bilgim yoktu doğrusu...

— Sayılarla uğraşmayı seviyor olduğunuza göre hafızanızın güçlü olduğunu düşünüyorum, haklı mıyım?

— Ortalama bir cevap vereyim: İdare eder, diyerek biraz da alçak gönüllülük yaptım hemen.

— İşten ayrıldığınız günden bu yana piyasada olup bitenler hakkında bir fikriniz var mı Bay Pycroft?

— Elbette... Borsa bültenini her sabah okuma alışkanlığım vardır.

— Bu çok iyi bir haber! Mali işlerden anlayan dediğin adam budur işte! Sizin bu konuda bildiklerinizi öğrenmek açısından birkaç soruma cevap verme nezaketini gösterir misiniz?

— Neden olmasın?

— Örneğin bugün Ayrshires'ın durumu nedir?

– 106 çeyrek ile 105,5 arasında.

– Ya peki, Yeni Zelanda konsolide?

– 104.

– British Broken Hills?

– 7 ile 7,5 arası.

– Olağanüstü bir çaba, diye kollarını havaya kaldırdı, ne kadar beğendiğini ifade etmek ister gibi. Size referans olan kişilerin kanaatlerine güvenmem gerektiğini biliyordum. Böyle bir adam Mawson'a birkaç beden büyük gelir.

Bu kontrolsüz heyecan karşısında, doğrusu iyice şaşırmıştım.

– Geri kalanların benim hakkımda iyi şeyler söyleyeceğinden pek ümitli değilim Bay Pinner. Bu işi bulana kadar az taban eskitmedim. Bu nedenle ben bununla yetinmek isterim.

– Bunu aşın dostum, kendinizi buna hazırlayın... Siz çok daha iyi yerlere gelmeyi hak eden bir insansınız. İsterseniz yapacağım teklifi dinlemeden bana karşı çıkmayın. Bir ihtimal bu bile tam olarak sizin yeteneklerinizle birebir örtüşen bir iş olmayabilir. Buna rağmen çok daha önemli bir mevkide olacağınızı garanti edebilirim. Teklifimi Mawson'ın teklifiyle mukayese edince daha kolay anlayacağınızdan eminim. Ne dersiniz? Şöyle bir başlangıç daha uygun olacaktır. Peki, Mawson'da işe ne zaman başlayacaksınız?

– Pazartesi günü.

– Hmmm... Bu durumda gitmeseniz de olur!

– Ne demek gitmemek Bay Pinner?

– Franco-Midland Hırdavat Ltd. Şti.'nin adını duydunuz mu daha önce? Brüksel ile Sanremo'da bulunanları saymazsak Fransa'da toplamda 134 şubesi bulunan bir şirketten söz ediyorum ve size bu şirketin Mali İşler Müdürü olmayı öneriyorum size.

Bir anda irkildim. Böyle bir teklif almış olduğuma inanamıyordum. Neden sonra kısık bir sesle:

– Bu şirketin adını daha önce duymadım, dedim.

– Haklısınız... Henüz sermayesi halka açılmış değil. Kurucusu Harry Pinner, yani kardeşim, hem Genel Müdür hem de Yönetim Kurulu üyesidir. Benim buralarda olduğumu duyunca benden genç, dinamik, atak ve yaratıcı fikirleri olan birini bulmamı istedi. Parker da bana sizden söz edince tereddütsüz doğru adamı bulduğumu anladım. Bu aşamada ne yazık ki size önerebileceğim ücret sadece 500 Sterlin...

– Şimdi siz bana yılda 500 Sterlin mi dediniz, diye heyecanlı ve kontrolsüz bir tepki verdim.

Muhatabım oldukça sakindi oysa...

– Bu miktarın sadece başlangıç olduğunu bilmenizi isterim. Buna ek olarak genel kârdan yüzde bir hisse de alacaksınız. Şu kadarını söylemek isterim ki, bu sizin maaşınızdan bile daha büyük bir rakama denk gelecektir.

– İyi de Bay Pinner, ben hırdavat işinden hiç anlamam ki?

– Ne önemi var... Mühim olan rakamların dilinden anlamak zaten!

Bu güzel ve cazip teklif karşısında neredeyse küçük dilimi yutacaktım. Buna rağmen bu teklifte bana tutarsız gelen noktalar vardı, bu nedenle sormadan edemedim.

— Dürüst olmam gerekirse, burada bana tuhaf gelen noktalar var, dedim. Güvenilir ve oldukça bilinir bir şirket olan Mawson bana ancak 200 Sterlin veriyor; oysa sizin şirketinizi tanımıyor olmak bir kenara, hakkında az önce sizin söylediklerinizin dışında hiçbir şey bilmiyorum bile.

— Muhakeme yürütme kabiliyetinizi alkışlıyorum Bay Pycroft. Bu, bana size gelmekle doğru bir iş yaptığımızı gösteriyor bana. Kardeşimin aradığı kişi tam da sizsiniz. Kolay ikna olmadığınızı görüyorum. Size hemen 100 Sterlin'lik bir çek takdim ediyorum, buyurun. Bu bizimle çalışmak istemeniz durumunda size vereceğimiz başlangıç avansıdır.

— Bayım bu iyi geldi bana! Bu durumda ne zaman başlıyorum?

— Birmingham'da yarın öğleden sonra, saat birde olmanız yeterli olacaktır. Kardeşim, şirketin temsilciliğinin bulunduğu 126 B Corporation Caddesi'ndeki ofisinde sizi bekleyecek. Size kardeşime götürmeniz için bir mektup vereceğim. Her ne kadar bu işin onun tarafından da onaylaması gerekiyorsa da siz bunu sorun etmeyin kendinize. Onaylanmış sayabilirsiniz her şeyi.

— Bu durumda size bütün bunlar için minnettar olduğumu bildirmek isterim Bay Pinner, dedim.

— Bu prosedürü geçelim dostum! Keyfinize bakın! Haa, bu arada formaliteden de olsa şuraya 'Franco-Midland Hırdavat

Ltd. Şti.'nde yılda 500 Sterlin'e Mali İşler Müdürü olarak çalışmayı kabul ediyorum.' yazarak imzalarsanız sevinirim.

Bu isteği hemen yerine getirdim ve kâğıda istediklerini yazarak imza attım.

— Tamamlamamız gereken son birşey daha var. Mawson ne olacak?

— Bu müjdeli haberleri duyunca onu tamamen unuttuk, haklısınız. Ben bir ara istifa ettiğimi haber veririm kendilerine, dedim.

— Sizden farklı bir şey istesem? Şu kadarını bilmelisiniz ki, sizin için Mawson'ın müdürüyle takıştık. Hakkınızda bilgi almak için yanına uğramış olma hatasını işledim. Keşke gitmeseydim. Bu kadar kaba olabileceğini aklımın ucundan bile geçirmiyordum. Sizi kendi şirketinden koparmak için ayartmaya çalışıyorum diye ithamda bulundu. Ben de o gerginlik içerisinde, "Yetenekli insanlar istiyorsanız daha iyi para vermelisiniz." diye konuşma gafletinde bulundum. O da aynı şekilde bana cevap vermekten geri kalmadı haklı olarak, "Emin ol daha az paraya bizde çalışmayı kabul edecektir." dedi. Benim yeni bir hamle yapmam kaçınılmaz olmuştu. Bu durumda, "Bir beşliğe iddiaya var mısınız? Benim ona bulunacağım tekliften sonra bir daha onu buralarda asla görmeyeceksiniz!" dedim. Bu çıkışımın ardından daha da hiddetlenerek, "Anlaştık o zaman! Biz ona en çaresiz anında kol kanat gerdik. Bizi bu nedenle o kadar kolay bırakacağını zannetmiyorum." dedi. Evet, Bay Pinner tam olarak böyle konuştu. Ben de dayanamayıp, Mawson'ın müdürüne:

— Alçak herif, diye tepki verdim Dr. Watson. Hayatım boyunca bu adamla hiç karşılaşmadım, bu ne cüret! Siz

istemiyorsanız kendisini görme zahmetine bile girmem Bay Pinner, dedim.

Bay Pinner, bu sözlerimden memnun olmuştu, ayağa kalkarak:

— İşte bu tam da sizden beklediğim hareket Bay Pycroft! Siz tam kardeşimin aradığı kişisiniz. Şu size söz verdiğim avansınızı içeren çek, şu da mektubunuz. Lütfen şu adresi de not edin: 126 B Corporation Caddesi. Randevunuzun yarın öğleden sonra saat birde olduğunu hatırlatırım. İyi geceler, iyi şanslar!

Adamla aramızda geçen konuşma bundan ibaret. Bu gelişme karşısında çok mutlu olmuşum. O gece sizde tahmin edersiniz ki, heyecandan uyuyamadım. Gözümü kırpmadım desem yalan olmaz Dr. Watson. Sabah erkenden beni Birmingham'a götürecek trene binmişim bile. Heyecandan içim içime sığmıyordu. Oraya varınca önce otele gidip eşyalarımı bıraktım. Daha sonra da randevu saatinde belirtilen adreste olmak için yola çıktım.

O heyecanla saatin hızlı döndüğünü düşünmüş olmalıyım ki randevuya 15 dakika önce gitmişim. O kadar önemli olmadığını düşündüm. Cadde üzerindeki 126 B, iki mağaza arasında bir pasajın olduğu binaya işaret ediyordu. Pasajın içerisinde ilerleyerek koridorun sonundaki taş merdivenlerin başladığı yere kadar geldim. Merdivenlerin yukarısında onlarca büronun olduğu bir kata çıktığını tahmin etmek o kadar zor olmasa gerekti. Ben de tam böyle düşündüm. Yukarı çıktığımda beşinci kata kadar hiçbir odanın girişinde aradığım Franco-Midland Hırdavat Ltd. Şti. tabelasını göremedim.

Zaten merdivenlerin de sonuna gelmiştim. Bu, sürpriz olmuştu benim için. Aldatılmış olduğumu bile aklımdan geçirdiğimi düşündüğümü itiraf etmeliyim. Bu sırada hemen yanı başımdan geçen adam dikkatimi çekti. Beni selamlayan adam dün gece görüştüğüm Bay Pinner'a ne kadar da benziyordu? Boyları ve sesi aynı bile denebilirdi. Buradaki adamın sakalsız olduğunu ve saçlarının da biraz daha açık renk olduğunu eklemeliyim. Her neyse...

Bana hitaben,

— Siz Bay Hail Pycroft olmalısınız? Yanılıyor muyum yoksa, diye sordu.

— Evet, benim, dedim biraz şaşırmış olarak.

— Ben de sizi bekliyordum aslına bakarsanız. Biraz erken gelmişsiniz ama önemi yok. Kardeşimden gelen bu sabahki not, sizin hakkınızda, övgülerle doluydu.

— Ben de bu nedenle büronuza bakıyordum aslında, diyerek konuya girmek istedim.

— Buraya daha geçen hafta taşındık ve tam olarak hazırlıklarımızı tamamladığımız söylenemez. Bu nedenle kapıda tabelamızı bulamamakta haklısınız. Bu eksikliği de kısa sürede gideririz. Hadi, ofise gidelim de konuşalım, dedi.

Ofis demiş olmak belki de yersiz kaçmış olabilir. Merdivenlerin bitiminde yer alan çatı arasında salaş bir odadan, boş ve izbe bir yerden söz ediyorum size. Yerlerde halının olmadığını ve pencerelerde perde bulunmadığını da ifade edeyim. Odanın içerisinde bir köşede iki sandalye, bir masa, dolap ve çöp sepetini de eklerseniz alın size Franco-

Midland Hırdavat Ltd. Şti.'nin ofisi... Oysa ben çok sayıda çalışanın olduğu, evrakların masalarda yığılı bir şekilde sırasını beklediği parlak masalar ve kâtiplerin çalıştığı heyecanlı bir iş ortamı bekliyordum. Bu, benim için tam bir hayal kırıklığıydı aslında!

Bunu fark etmiş olmalıydı muhatabım,

— Hadi ama moralinizi bu ortama bakarak hemen bozmayın. Roma'nın bir günde kurulduğunu söyleyen yalan söyler! Şirketimiz çok güçlü... Henüz bazı bürolarımızı tamamlamamış olmamız bu gerçeği değiştirmez. Buyurun oturun ve bana evraklarınızı verin lütfen!

Uzattığım mektubu dikkatle okuduktan sonra,

— Arthur'un üzerinde müthiş bir etki bırakmış olmalısınız. Onu etkilemek o kadar da kolay değildir, bilmenizi isterim. Bu nedenle onun kadar uyanık bir adamı bile etkilemiş olmanız asla küçümsenemez. Genelde çalışma alanlarımız farklı da olsa bu kez onun önerilerine uyacağım. Bu kadar sağlam bir referansı yok saymam. Pekâlâ, işe alındığınızı size açıklayabilirim.

— Teşekkür ederim! Tam olarak görevimin ne olacağını da söyler misiniz?

— İngiltere'den Fransa'ya gönderilecek olan zücaciye eşyalarını 134 mağazaya dağıtan Paris deposunu siz yöneteceksiniz. Satış işlemlerinin bir hafta içerisinde tamamlanmasını planlıyoruz. Siz de o zamana kadar Birmingham'da çalışabilirsiniz.

— Burada ne yapacağım, diye yeniden bir soru daha yöneltince masanın çekmecesini açarak büyük ve kırmızı renk bir kitap çıkartarak bana uzattı,

— Bu, Paris'teki bütün işletmelerin bilgilerini kapsayan bir rehber kitap. Bunu eve götürüp, buradaki bütün hırdavatçıların listesini, adresleriyle birlikte çıkartarak işe başlayabilirsiniz. İleride işimize çok yarayacağından emin olabilirsiniz...

— Özür dilerim ama hırdavatçıların kayıtlı olduğu bir listenin zaten elinizin altında olması gerekmez mi?

— Çok haklısınız... Var elbette ama yetersiz ve eksik. Onlar biraz farklı bir sistemle çalışıyorlar diyebiliriz. Siz bu listeyi hazırlamaya hemen başlayın ve Pazartesi günü saat 12'ye kadar tamamlayın. Size şimdiden kolay gelsin Bay Pycroft. Sizi her zaman ilk günkü kadar heyecanlı ve sebatkâr bulmak istiyorum. Zekânız işimize çok yarayacaktır.

Hepsi bu... Beni o kadar heyecanlandıran dün geceki tekliften bugün benim payıma düşen sadece buydu. Kafamın içinde 40 tane tilki dolaşıyordu. Bu benim beklediğim şey değildi. Kolumun altında tuttuğum kırmızı kitapla otele giderken kafama takılan sorulara cevap bulmaya çalışıyordum.

İşe alınmış olmayı, üstelik avansımın da ödenmiş olmasını görmezden gelemezdim. Buna rağmen büronun görünümü, şirket tabelasının henüz kapıya asılmamış olması ve diğer bütün detaylar kuşkularımı giderecek kadar yeterli değildi. Üstelik görüştüğüm kişi yani patronum da üzerimde iyi bir izlenim bırakmamıştı. 100 sterlini almış olmam benim için şimdilik yeterliydi aslına bakacak olursanız. Diğer sorunlar

işin daha çok onların halletmesi gereken bölümünü ilgilendiriyordu. Hemen çalışmaya koyularak listeleme çalışmalarına başladım. Pazar günü dâhil aralıksız çalışmama rağmen pazartesi gününe kadar ancak H harfine kadar gelebilmişim. Hazırladığım kadarıyla listeyi de yanıma alarak bana söylenen gün ve saatte büroya gittiğimde patronum beni görüşme yaptığımız masanın başında bekliyordu. Evraklara kısaca göz attıktan sonra çarşamba gününe kadar tamamlamamı isteyerek beni gönderdi. Daha sonra da cuma gününe kadar yani dün için bitirmek üzere anlaştık. Nihayet bitirdiğim listeyi Bay Harry Pinner'a teslim etmeyi başarmıştım. Patronum bundan memnun olmuş görünerek,

— Size teşekkür etmeliyim, dedi. İşin bu kadar yorucu olduğunu galiba tam olarak hesaplayamadım. İnanın bu liste çok işimize yarayacak, dedi.

— Haklısınız... Çok zaman alıcı bir iş, dedim ben de cevap olarak.

— Sırada buna benzer bir iş daha var Bay Pycroft. Züccaciye satıyor olmaları nedeniyle mobilya mağazalarının listesini de yapmanızı isteyeceğim sizden.

— Elbette, dedim.

— Yarın akşam saat yedide sizi bekliyor olacağım. Yine de siz rahat çalışabilirsiniz. Zaman sorunumuz yok. Arada bir çıkıp gezin, hava alın, eğlenin, dedi gülererek.

Bu sırada gülerken sol taraftaki dişlerinden birinin altın kaplama olduğunu fark ettim.

Holmes ellerini ovuşturarak hikâyeyi dinlemeye devam ediyordu.

— Bu durum bana biraz garip geldi, Bay Watson. Londra'da kardeşi ile görüşürken de benzer şekilde kahkaha attığı sırada dişlerinin altın olduğunu fark etmiştim. İlginç olan tarafı şu ki, altın kaplama olan dişler aynı tarafta ve aynı diş gibi gelmişti bana. Kardeşi, hatırlıyorum Mawson'a gitmeyeceğimi duyduğu sırada böyle bir kahkaha atmıştı. O altının parlaklığı asla hatırımdan çıkmaz. O andan sonra bazı şeyleri daha kolay birleştirdiğimi düşünüyorum. Her iki adamın sesleri ve boyları şaşılacak kadar birbirine benziyordu. İyi bir makyaj ve belki bir perukla her şey halledilebilir gibiydi. Kim bilir belki de her iki adam aslında aynı kişiydi? Belki kardeşlerin birbirlerine çok benziyor olmalarını da söyleyebiliriz ama bu aynı dişlerin altın kaplama olacağı anlamına gelmez herhalde...

Bu kuşkular kafamın içinde dolaşırken pasajdan çıkıp ne yaptığımı bilmeden bir süre kaldırımları adımlayıp durdum. Bir zaman sonra artık otele gelmiştim. Başımı soğuk suyun altında tutarak kendime gelmeye çalıştım bir süre. Beni Londra'dan Birmingham'a neden göndermişti? Bu durumda benden önce buraya neden gelmiş olabilirdi ki? Kendi kendine mektup göndermiş olmasını anlayamıyordum.

Neticede durum içinden çıkılmaz bir aşamaya gelmişti. Soru sorarak sağlıklı sonuçlara ulaşamadığımı fark ettim. İçerisine düştüğüm bu karmâşık durumdan beni ancak Bay Sherlock Holmes'ün kurtarabileceği geldi aklıma. Londra'ya hemen hareket edersem şu an içinde olduğumuz trenle Birmingham'a dönebileceğimizi hesaplayarak sizleri buldum. Durum budur...

Bu tuhaf hikâyeyi anlatmayı bitiren borsa kâtibi susunca, bir süre için kimse konuşmadı. Bir süre sonra Sherlock Holmes, düşüncelerinden sıyrılarak, içtiği şarabın tadına varmak isteyen bir uzman edasıyla bana bakarken, kendisini biraz düşünceli ama memnun gördüm.

— Güzel bir hikâyeye... Öyle değil mi Watson! Bana kalırsa şu Franco-Midland Hırdavat Ltd. Şti.'nin Birmingham bürosuna uğramak yararlı olabilir. Arthur Pinner ile tanışmak oldukça ilginç olacak diye bir his var içimde. Ne dersin?

— Bu tanışmanın üstesinden nasıl geleceğiz?

— İşin o tarafını bana bırakın, dedi araya giren Hail Pycroft. Sizleri kendisine iş arayan arkadaşım olarak tanıtırım. Bu makul görünüyor, bana göre...

— Haklısın, bu, makul bir plan, dedi Holmes. Şu beyefendinin bürosunu ve daha da önemlisi kendisini yakından görürsek sanırım daha sağlıklı olarak olaylar arasındaki ilişkileri anlayabiliriz gibime geliyor. Üstelik seni onlar için bu kadar bulunmaz yapan şey nedir sorusuna da bu sayede cevap verebileceğimizi düşünüyorum.

Bunları dedikten sora gergin bir şekilde ve boş gözlerle pencereden dışarı bakmaya başladı. Yolculuğumuzun kalan bölümünde de bir daha ağzını hiç açmadı. Birmingham'a vardıktan sonra tanışma faslına geçebileceğimize kanaat getirdik. Akşam üzeri saat yedi sularında şirketin Corporation Caddesi'ndeki bürosunun bulunduğu binaya doğru yola koyulmuştuk bile.

— Zamanından önce orada olmak anlamsız, dedi Pycroft. Büroya sadece benimle buluşmak için uğradığını

düşünüyorum. Başka zamanlarda büroda kimse olmadığını zannediyorum.

— Olabilir, dedi Holmes.

— Bakın, diye birden panikledi borsa kâtibi. Önümüzde yürüyen şu adamı görüyor musunuz? Bu o işte, dedi.

Biraz ilerimizde Pycroft'un daha önce yaptığı tarife benzer esmer, ufak tefek ve iyi giyimli bir adam yürüyordu. Bizim onu izlediğimiz sırada, adam karşı kaldırımdaki gazeteciyi görerek oraya gitti ve bir gazete aldı. Daha sonra da koltuğunun altına sıkıştırdığı gazete ile birlikte yeniden bu tarafa geçerek büronun bulunduğu pasaja girdi ve hızla gözden kayboldu.

— Şu an içeri girdiği yer, size sözünü ettiğim büronun olduğu pasaj, dedi Pycroft. Hadi artık, gidip şu işi anlayalım. Sabırsızlanıyorum...

Pycroft'un peşine takılıp tam beş kat yukarı çıkmayı başardık. Büronun bulunduğu odanın kapısında bekledik. İçeriden bizi gören biri girebileceğimizi söyledi. Hep birlikte böylece odaya girmiş olduk. Odanın içi tam Pycroft'un tarifine uygun bir şekildeydi. Mobilyasız ve salaş... Odadaki tek masanın arkasında oturmakta olan, az önce sokakta karşılaştığımız adam gazetesini okuyordu. Bizi beklemiyor olduğu kesindi. Başını kaldırıp bizi görünce bunu hemen anlamıştık. Bu sırada suratında çok derin bir hüznün izlerini de bulmak mümkündü. Bu hüznün yanında biraz da korku bulabilirdik daha dikkatli bakınca. Alnındaki parlaklık ve gözlerindeki ifade bu anlamda onu ele veriyordu. Öyle ki, kâtibi tanımadığını bile düşünebilirdiniz... Genç adamın

yüzündeki ifadeden patronunun durumuna çok şaşırdığı hemen anlaşılabilirdi.

— Hasta mısınız Bay Pinner, diyebildi usulca.

— Haklısınız, iyi sayılmam, diye cevap verdi adam. Bu sırada toparlanmaya çalışıyordu.

Kendi kendine biraz da zaman kazandırmak isteyen bir halde,

— Bu beyler kim, Pycroft?

— Bermondsey'den Bay Harris ve Bay Price, diye öylesine bir cevap verdi Pycroft, hiç bozuntuya vermeden. Her ikisi de yakın dostum olur. İş aradıklarını öğrenince belki şirketimizde onlara uygun bir iş bulunabilir diye sizinle görüştürmek istedim.

— Neden olmasın, diye garip bir yüz ifadesiyle cevap verdi Pinner. Bana uzmanlık alanlarınızdan söz ederseniz size uygun bir şeyler ayarlayabiliriz, dedi Holmes ve bana bakarak.

— Ben muhasebeciyim, dedi Holmes.

— Ne kadar isabet olmuş buraya gelmeniz. Bize de böyle biri lazımdı gerçekten. Ya siz Bay Price?

— Ben kâtibim, dedim.

— Size de şirketimizde bir görev bulabiliriz. Bir gelişme olursa sizi haberdar edeceğimden emin olabilirsiniz. Yalnız şu an beni yalnız bırakmanızı istiyorum sizden. Tanrı aşkına, beni yalnız bırakın!

Bu sözleri söylerken ne kadar acı çektiğini yüzünden anlamak mümkündü. Bu sözler, içinde kabaran baskının bir tür dışa vurumu gibiydi. O sırada Holmes'la göz göze geldim. Hail Pycroft ise patronuna doğru hamle yaptı,

— Bugün bana yeni bir görev verecektiniz, unuttunuz mu yoksa Bay Pinner?

— Evet haklısınız... Biraz beklemenizi rica ediyorum sizden. İsterse arkadaşlarınız da bekleyebilir, dedi Bay Pinner sakın bir ifadeyle. Birkaç dakikaya kalmaz yanınızda olacağım, dedikten sonra kibarca selam vererek bitişik odaya açılan bir kapının arkasında kayboldu.

— Ne oluyor, diye sordu Holmes. Adam kaçmaya mı çalışıyor yoksa?

— Bu mümkün değil.

— Neden peki?

— O kapının arkasında başka bir oda var sadece.

— Oranın çıkışı olabilir?

— Hayır, yok.

— Odada ne var peki?

— Dün gördüğüm kadarıyla boştu.

— O zaman bu adam orada ne yapıyor olabilir ki? Hal ve hareketleri bana pek güven vermedi açıkçası. Onu bu kadar güvensiz yapan şey nedir acaba?

— Belki de detektif olduğumuzu anlamıştır, diye söze girdim...

– Belki, dedi Pycroft.

– Adamın suratındaki ifade bizi gördüğü zaman olmadı ki, dedi Holmes. Bizden önce yaşadığı bir şeyler onu etkilemiş olmalı...

Bu sırada adamın girdiği odadan gelen sesler üzerine Holmes'ün sözleri yarım kaldı.

– Kapıya vurarak bu adam hangi akla hizmet ediyor olabilir ki, dedi borsa kâtibi.

Aynı sesi bir kez daha duyduk. Bu kez öncekinden biraz daha şiddetliydi üstelik. Hep birlikte sesin geldiği kapıya doğru bakıyorduk. Bu sırada Holmes'ün gerginliği yüz hatlarından belli oluyordu. Sert ve heyecan okunan yüzüyle biraz öne eğilmiş dibiydi. İçerden bu kez bir gümbürtü duyduk hepimiz. Holmes, bunun üzerine ilk harekete geçen kişi oldu. Hemen odanın kapısına kadar gidip açmaya çalıştı. Fakat kapı içeriden kilitlenmmişti. Hep birlikte yüklenince az sonra menteşeleri yerinden sökülen kapının büyük bir gümbürtüyle kırıldığına şahit olduk ama içeride kimseyi göremedik.

O kısa duraklama anının hemen ardından başka bir köşede bir kapı olduğunu anlamamız uzun sürmedi. Holmes hemen bu kapıyı da açtı. Yerde gördüğümüz ceket ve yelekten bakışlarımızı kurtardıktan sonra kapının arkasındaki kancaya asılı halde Franco-Midland Hırdavat Şirketi'nin Genel Müdürü asılı duruyordu. Dizleri yukarı doğru çekilmiş gibiydi. Kafası ise oldukça tuhaf bir şekilde sallanıyordu. Bizim içerdeyken duyduğumuz sesler adamın çırpınırken topuklarını yere vurmasından kaynaklanıyordu demek ki...

O an yaşadığımız bocalamanın hemen ardından belinden kavrayarak adamı yukarı kaldırdım. Bu sırada Pycroft ile Holmes da adamın boynunu ipten kurtardılar. Karşımızda az önce gördüğümüz kanlı canlı adam gitmiş, yerine beti benzi solmuş ve morarmış dudaklarıyla zorlukla nefes alıp veren bir adam gelmişti.

— Durumu nedir Watson, dedi Holmes.

Adamı hemen elimle muayene etmeye giriştim. Kalp atışları çok zayıflamıştı... Neden sonra vücudu kasılmaya ve nefes alıp vermeye başlamıştı yeniden. Bu sırada aralanan gözkapaklarından, önce gözbebeklerinin beyazlarını görmüştük...

— Ucuz atlattı bence... Tehlike yok. Pencereyi açarsak daha iyi olur. Biraz hava girsin içeri. Sürahiyi alabilir miyim, dedim ve yerde yatan adamın yakasını gevşettim, daha rahat nefes alması için. Bu sırada kendine gelmesi için elime aldığım sürahiden yüzüne su serptim. Soluk alıp vermesi düzelineye kadar da kollarını hareket ettirmeye devam ettim.

— Kısa sürede tamamen kendine gelir, dedim.

Holmes, bu arada elleri pantolon ceplerinde, çenesi iyiden iyiye göğsüne düşmüş bir halde masanın başında duruyordu.

—Polisin olaya el koyma zamanı geldi artık. Bu arada onlar gelinceye kadar olan biten her şeyi iyice anlamamız gerekli sanırım.

Olan bitenden iyice şaşkına dönen Pycroft konuya balıklama dalmakta gecikmedi.

— Beni buraya kadar getirmiş olmalarını kafam bir türlü almıyor, dedi.

— Her şey aslında o kadar basit ki, dedi Holmes. Bugün olanlar hariç.

— Diğer kısımları anladınız bu durumda?

— Her şey bana göre anlaşılabilir. Sen ne dersin, Watson?

— Şu kadarını söyleyebilirim, hiçbir şey anlamadım!

— Ama olayların zincirleme olarak düşünürsen, bizi bir yerlere çıkardığını göreceksin, dedi Holmes.

— Nasıl?

— İki küçük ayrıntı bütün olanları anlamamıza yardımcı oluyor gibi... Mesela, Pycroft'un bu tuhaf şirkete girmesini kabul ederken kâğıda attığı imza ve el yazısı. Bunu neden yaptıklarını anlamış olmalısın.

— Maalesef, bir sonuca varamadım, dedim.

— Bence, bu el yazısı ve imza işi olayın kırılma anı. Bu basit bir işe giriş başvurusu anlamı taşıyor bana göre. Çünkü bu tip anlaşmaların öncelikle sözlü olarak yapıldığını ve sonradan kâğıda döküldüğünü biliyoruz. Bu durumda bu kişiler neden bunu yapmış olabilir diye düşünmemiz gerekiyor haklı olarak. Bunun tek bir anlamı olabilir; o da, olsa olsa el yazısı örneğine ihtiyaç duymaları.

— Neden? Benim el yazımın örneği onların ne işine yarayabilir ki?

—Bu sorunuza cevap verdiğimiz zaman olayı anlamak için epey yol kat etmiş olacağız demektir. Şu an için sadece el yazınıza ihtiyaçları olduğunu bildiğimiz sonucuna kadar gidebiliyoruz. Buradan ikinci bir hususa daha gelmiş oluyoruz. Pinner, Mawson'daki işi kabul etmediğini doğrudan senin söylemeni kesinlikle istemedi. Bu durumda Mawson'ın müdürü hiç görmediği Bay Pycroft'un daha önceden kendisine deklare edildiği şekilde pazartesi günü gelip işe başlayacağını düşünmeye devam edebilir.

— Oh, Tanrı'm! Bu kadar kör olacağım hiç aklıma gelmezdi.

— El yazısı meselesi işin kırılma anı. Şirketin seni tanınması ancak el yazından mümkündü. Farklı bir el yazısına sahip biri hemen anlaşılabilirdi. Düzenbaz adam, insanların el yazısını taklit etmeyi öğrenmiş olmalı. Mawson'da kimseyle doğrudan görüşmemiş olmalısınız, bu söylediklerimin doğru olabilmesi için, ne dersiniz?

— Tamamen haklı olduğunuzu teslim etmeliyim. Beni orada kimse tanımaz, dedi Pycroft üzgün bir sesle.

— Tam isabet! Böylece seni şirketten uzak tutma aşamasını başarıyla yerine getirmiş oluyorlar. Daha sonra da senin yerine başka biri geçmiş olmalı. Senin Londra'dan uzaklaştırılma operasyonunun bunun için gerçekleşti. Yüklü miktarda verilen avans bir tür sus payı gibiydi aslında. Burada amaç bir şekilde Londra'ya dönüp oyunlarını bozmalarını engellemek olmalı. Yani seni saf dışına itmiş oldular. Seni meşgul etmek için de çeşitli işler vererek oyunlarını sürdürdüler.

— Adamın karşıma, kardeşiymiş gibi çıkmasına ne demeli o zaman?

— Ekip çok kalabalık değil herhalde. Olsa olsa iki kişi kadar. Biri senin yerine Mawson'da işe başlamış olmalı. Diğeri de seni daha fazla meşgul etmek için farklı kimliklere bürünmek durumunda kalmış olmalı. Benzerliklerin dikkat çekici olmaması için de kardeş oldukları izlenimi yaratmışlar. Böylece üçüncü bir kişiyi daha oyuna dâhil etmeden sorunun üstesinden gelmiş olmaları gerekiyor. Burada onları ele veren o küçük ayrıntı, yani altın kaplama dış meselesini anlamış olman, senin uyanıklığın...

Hail Pycroft, öfkeden kıpkırmızı olmuştu.

— Dehşet... Ne kadar aptalmışım! Ben buralarda sersem sersem çalıştığımı zannederken yerime geçen Pycroft ne yapmış olabilir? Bu kısmını da deşifre edebildiniz mi Bay Holmes? Yalvarırım söyleyin lütfen!

— Mawson'a derhal bir telgraf çekmeden bunu anlayamayız.

— Cumartesi günleri saat 12'de kapanırlar.

— Bu, o kadar da sorun değil. Nasıl olsa orada bir görevli veya ne bileyim bekçi vardır her şart altında. Şansımızı denemek zorundayız.

— Aklınızla bin yaşayın... Bu gayet mümkün.

—Buraya kadar olan her şeyin bir anlamı var. Peki, ama gözümüzün önünde kendini asmaya kalkan bu adama ne demeli?

Arkamızdan hırıltılı bir sesle,

— Gazete, dedi az önce kendisini ölümden döndürdüğümüz adam. Şimdi doğrulmuş, oturmaya çabalıyor gibiydi. Soluk

rengi hâlâ belirgindi. Yine de biraz toparlamıştı kendini. Boynundaki kırmızı izi eliyle ovalamaya devam ediyordu bir yandan da...

— Bak bu olabilir... Tabii ya! Gazete, dedi Holmes yerinden fırlayarak. Orada bir şeyler yazıyor olmalı. Nasıl akıl edemedim bunu. Onu gözümünden kaçırmış olduğum için kendime kızıyorum şimdi. İşin püf noktası orada yazıyor olmalı.

Bu sırada eline aldığı gazeteyi masanın üzerine açmıştı bile çoktan. Az sonra gördükleri karşısında heyecanı tavan yapmış bir şekilde çığılığı bastı,

— Bak Watson! Şuraya bak... Evening Standart'ın bugünkü baskısı karşımızda duruyor. Aradığımız haber başlıkta: 'Mawson&Williams'ta Cinayet! Büyük Soygun Girişimi. Suçlu Yakalandı!' Hadi ama Watson, bu kadar sakin kalmamalısın. Lütfen, oku bize şu haberin detaylarını. Merakta bırakma bizi...

Haberin birinci sayfadan manşete çıktığına bakılırsa şehirde günün olayı olacak kadar önemliydi. Okumaya başladım,

— Bu akşam şehirde bir soygun girişiminde bulunuldu. Bu sırada bir kişi ölürken, soyguncu yakalandı.

Finans sektörünün önemli kuruluşlarından Mawson&Williams'ın portföyünde değeri milyonlarca Sterlin'i bulan tahviller bulunuyordu. Şirket yönetimi bu tahvillerin güvenliğini sağlamak için hiçbir masraftan kaçınmayarak teknolojik kasalar yaptırmakla yetinmemiş binanın güvenliğini sağlamak için 24 saat nöbet tutan güvenlik önlemleri almıştı.

Elimize ulaşan bilgilere göre, geçen hafta şirkette Hail Pycroft adında yeni bir kâtip işe başlamış. Fakat bu kişinin aslında tanınmış bir kalpazan ve beş yıllık hapis cezasını yeni tamamlamış olduğu bugün meydana gelen olayların ardından, polisin yaptığı araştırmalar sonucunda anlaşılmış bulunmaktadır. Soruşturma devam ederken, henüz bilinmeyen bir şekilde sahte bir evrak ve isim altında şirkette çalışmaya başlayan hırsızın, şirketi soymak için hemen planını devreye soktuğu anlaşılmış bulunmaktadır.

Mawson&Williams'da mesai Cumartesi günü 12'de sona ermektedir. Merkez Karakol Komiseri Tuson, o gün dikkati sayesinde öğleden sonra saat 13 20'de elinde çantayla birinin bu şirketten çıkmasından şüphelenerek adamı takibe almıştır. Memur Pollack'ın da yardımıyla çantalı adam uzun süren bir takibin neticesinde yakalanmıştır.

Adamın çantasında arama yapan polisler, 100 bin Sterlin tutarında Amerikan Demiryolu Hissesi ve değerli tahviller bulmuşlardır. Daha sonra şirket binasında titiz bir araştırma yapan polis, yüksek güvenlikli kasaların birinin içinde o gün görevli olan bekçinin cesediyle karşılaşmıştır. İlk otopsi sonuçlarına göre, adamın başına sert bir cisimle vurularak öldürüldüğü anlaşılmıştır. Daha sonra kasayı açan hırsız çantasına koyduğu değerli evraklarla birlikte kaçmaya çalışırken yakalanmıştır. Soyguncunun kardeşiyle birlikte çalıştığını düşünen polis şu ana kadar olayla bağlantısını kuramamakla birlikte onu da sorgulamak üzere aramaya başlamıştır."

— Bu durumda polise yardımcı olabiliriz herhalde, dedi Holmes yerde ekşi bir suratla yatmakta olan adama bakarak. İnsan garip bir yaratık Watson! Kardeşim dediğiniz kişi ister

aşağılık bir hırsız ister bir katil olsun, yakalandığını öğrendiğiniz zaman sizi intihara sürükleyebiliyor. Bu insan doğasının tuhaflıklarından biri... En iyisi şimdi bununla zaman harcamayı bırakalım da Bay Pycroft, siz burada dostum Watson'la birlikte şu adamın başında beklerken, ben de gidip polislere aradıkları adamın burada olduğu haberini vereyim.

Gloria Scott Vakası

Bir kış akşamı ateşin başında oturuyorduk; dostum Sherlock Holmes "Burada birtakım kâğıtlar var," dedi, "bir göz atsan iyi edersin. Bunlar esrarengiz *Gloria Scott* vakası hakkında, bu da Sulh Hukuk Mahkemesi Hâkimi Trevor'u dehşete düşüren ve kalpten götüren mesaj."

Çekmecedен biraz yıpranmış bir rulo çıkararak bandını açtı ve barut rengi yarım bir kâğıda aceleyle karalanmış kısa bir notu bana uzattı:

'Oyun biletleri Londra'da bitti.' diye başlıyordu; 'Keyfimin kâhyası Hudson bir çırpıda her aklına gelen şeyi sülün yavrusuna anlatmış. Bu kadar çabuk davranan birine kaç insafli insan kurtul benden diyebilir?'

Bu acayip mesajı okuyup da başımı kâğıttan kaldırdığımda yüzümün aldığı şekilden dolayı Holmes kıkır kıkır gülüyordu:

"Ne oldu, afalladın?" dedi.

"Böylesi bir mesaj insanı nasıl dehşete düşürür, anlayamadım. Daha çok gülünç geldi bana..."

"Öyle olmalı. Fakat bunu okuyan adam da akli başında bir adamdı neticede, okuduğunda kafasına dipçik yemiş gibi oldu."

"Beni meraklandırıyorsun," dedim. "Peki az önce neden bu vakanın ilgimi çekebileceğini söyledin?"

Çünkü bu benim ilgilendiğim ilk vakaydı."

Dostumun bu dedektiflik işlerine hangi vakayla girdiğini hep merak etmiştim. Fakat onu daha önce hiç bu konuda konuşmaya istekli görmediğimden, sorup öğrenememişim. Koltuğunda öne doğru eğildi ve belgeleri dizinin üstüne yaydı. Sonra piposunu yaktı ve bir süre sayfaları çevirdi."

"Sana hiç Victor Trevor'dan bahsetmiş miydin?" dedi. "Kolejde geçirdiğim iki yılda tek arkadaşım oydu. Ben hiçbir zaman öyle çok girişken biri olmadım, Watson, her zaman odama kapanıp kendi düşünce dünyam içine gömülmek en büyük tutkum oldu. Bu nedenle de akranlarım içine asla karışmadım. Eskrim ve boks gibi bazı sportif faaliyetlerim dışında, onlarla paylaşabileceğim bir ilgi alanım da olmadı. Benim çalışma alanlarım onlarınkilerden çok farklıydı. Trevor görüştüğüm tek kişiydi. Onunla tanışmamız da kiliseye giderken, köpeğinin beni ayaklarımdan yakalaması sonucu olmuştu.

Arkadaşlık kurmak için oldukça can sıkıcı bir nedendi ama işe yaradı. On gün boyunca ayağım yüzünden yataktan hiç çıkamadım, Trevor da bu sürede sık sık gelip halimi hatırlamı sordu. Başlarda bu ziyaretler bir dakika sürüyordu, fakat zamanla daha da uzun ziyaretlerde bulunmaya başladı, dönemin sonuna doğru artık çok yakın arkadaş olmuştuk. İçten ve sıcakkanlı bir gençti, hayat dolu ve enerjikti. Birçok konuda benim tam zıddımdı ama bazı ortak yanlarımız da vardı. Mesela ikimizin de başka arkadaşı yoktu, bu durum bizi birbirimize daha çok bağladı. Sonunda beni babasının Norfolk, Donnithorpe'deki evine davet etti. Uzun tatilimin bir ayını onun ev sahipliğinde geçirdim.

Trevor'un babası, belli ki varlıklı ve nüfuzlu bir adamdı, toprak sahibiydi. Sulh Hukuk Mahkemesi hakimiydi. Donnithorpe, Langmere'nin kuzeyinde, Broads kırsalında küçük bir köydür. Ev klasik mimaride, geniş, tavanları meşeden, tuğla bir binaydı. Binaya sıra sıra ıhlamur ağaçlarıyla çevrili bir yoldan geçerek giriliyordu. Yaban ördeği avı için bölge çok müsaitti, epey balık da çıkıyordu. Evin küçük ama seçme kitaplarla dolu bir kütüphanesi vardı. Kütüphane anladığım kadarıyla evin eski sahibinden kalmıştı. Aşçıları da fena değildi. Zor beğenen biri değilsen, o evde keyifle bir ay geçirilebilirdin.

Baba Trevor dul bir adamdı ve arkadaşım onun tek oğluydu.

Bir de duyduğuma göre bir kızı varmış ama Birmingham'a yaptıkları bir ziyaret sırasında difteriden ölmüş. Babası çok ilgimi çekmişti. Fazla kültürlü biri değildi ama hem bedensel hem zihinsel açıdan güçlü bir adamdı. Kitaplarla pek arası yoktu ama çok seyahat etmiş, dünyanın birçok yerini görmüştü. Öğrendiği hiçbir şeyi unutmamıştı. İri yapılı, tıknaz, dağınık kıvr saçlı, yanık yüzlüydü ve mavi gözleri nihayet derecede sert ve delici bakıyordu. Bununla birlikte yörede nezaket ve yardımseverliğiyle ün yapmıştı, mahkemede aldığı kararlarda da merhameti elden bırakmadığı söyleniyordu.

Oradaki ilk günlerimde bir akşam yemekten sonra oturmuş, Porto şarabı içiyorduk. Genç Trevor, gözlem ve çıkarım konusunu açtı, benim bu konularda ne kadar yetenekli olduğumdan, bu yöntemleri nasıl sistemleştirdiğimden bahsetmeye başladı. Tabii o sıralar ben bu özelliklerimin hayatımda ne gibi bir rol oynayacağını bilincinde değildim. Yaşlı adam belli ki oğlunun anlattığı birkaç alelade örnekten

yeteri kadar tatmin olmamıştı ve belki de oğlunun övgülerini abartılı bulmuştu:

‘Haydi Bay Holmes,’ dedi keyifle gülerek, ‘Ben mükemmel bir malzemeyim, benden ne çıkarabileceksiniz bakalım.’

‘Korkarım pek fazla bir şey çıkaramam,’ dedim; ‘mesela son bir yıl içinde ölümlerle tehdit edilmiş olduğunuzu düşünüyorum.’

Birden dudaklarındaki gülümseme yok oldu, bana şaşkınlıkla bakıyordu:

‘Evet bu doğru,’ dedi. ‘Biliyorsun, Victor,’ dedi oğluna dönerek, ‘o kaçak avcılık çetesini çökerttiğimizde, bizi bıçaklayacaklarına yemin etmişlerdi, nitekim Sör Edward Holly gerçekten de saldırıya uğradı. O günden beri hep tetikteyim, ancak bunu nasıl bildiniz?’

‘Çok güzel bir bastonunuz var,’ diye cevapladım. ‘Üzerindeki ibareden anlaşılıyor ki bu bastonun sizdeki geçmişi bir yıldan az. Bastonun baş tarafını oydurup içine erimiş kurşun döktürmüşsünüz, böylece zorlu bir silaha dönüşmüş. Eğer korktuğunuz bir şeyler olmasaydı böyle bir önlem almazdınız diye düşündüm.’

‘Daha başka?’ dedi gülerek.

‘Gençliğinizde boks yapmışsınız.’

‘Bu da doğru. Bunu nasıl bildiniz? Burnum biraz eğri, herhalde oradan...’

‘Hayır,’ dedim. ‘Kulaklarınızdan anladım. Kulaklarınız boksörlere özgü şekilde düzleşip kalınlaşmış.’

‘Başka ne söyleyebilirsiniz?’

‘Parmak uçlarındaki nasırlara bakılırsa, ellerinizle çok kazı yapmışsınız.’

‘Tüm paramı altın madenlerinde çalışarak kazandım.’

‘Yeni Zelanda’da bulunmuşsunuz.’

‘Yine doğru.’

‘Japonya’ya da gitmişsiniz.’

‘Kesinlikle.’

‘Bir de isminin baş harfleri J. A. olan biriyle çok yakından bir ilişkiniz olmuş ama sonra onu tamamen unutmak istemişsiniz.’

Bay Trevor yavaşça doğruldu, vahşi bir bakışla mavi gözlerini bana dikti, öne doğru yalpaladı, sonra da üstü fındık kabuklarıyla dolu kumaşın üstüne yığıldı.

Ben ve oğlu, nasıl bir şaşkınlık yaşadık, tahmin edersin Watson. Neyse ki yakasını gevşetip bardakla yüzüne biraz su serpince, çok geçmeden bir iki soludu ve ayıldı. Olduğu yere oturdu:

‘Ah çocuklar,” dedi, gülümsemeye çalışarak, ‘umarım sizi korkutmamışımdır. Böyle güçlü görüldüğüme bakmayın, kalbim çok zayıf, heyecana gelemiyorum, gördüğünüz gibi beni devirmek çok zor değil. Bunu nasıl yapıyorsunuz, bilmiyorum ama Bay Holmes, piyasadaki saygın dedektiflerin hiçbiri, bence sizin elinize su dökemez. Bu sizin kaderiniz bayım, bunu dünyayı az biraz tanımış bir adam olarak söylüyorum.’

İnan bana Watson, hakkımdaki bu abartılı övgü ve tavsiyeler, o güne kadar küçücük bir hobiden ibaret olan yeteneklerimi bir mesleğe dönüştürme fikrini ilk defa aklıma düşürdü. Fakat o an beyefendinin ani rahatsızlığı ile o denli ilgileniyordum ki, başka bir şey düşünecek durumda değildim.

‘Umarım sizi yaralayacak bir şey söylememişimdir.’ dedim.

‘Doğrusu o kadar hassas bir noktaya dokundunuz ki; sorabilir miyim, nereden bildiniz ve daha başka ne biliyorsunuz?’ Bütün bunları şakayla karışık soruyordu ama gözlerinde o dehşetin izleri hâlâ görünüyordu.

‘Çok basit,’ dedim. ‘O balığı çekip sandala atabilmek için kollarınızı sıvadiğinizde dirseğinizin yanında o J.A. harflerini görmüştüm. Harfler hâlâ okunabiliyordu ama bulanık görünüşlerinden ve etraflarındaki derinin aldığı halden, yazıyı silmek için epey çaba gösterdiğiniz belli oluyordu. Anladım ki bu iki harf sizin için bir zamanlar çok şey ifade etmiş, sonra ise onları unutmak istemişsiniz.’

‘Sizde nasıl bir göz var böyle?’ diye atıldı, rahatlamış görünüyordu. ‘Aynen söylediğiniz gibi, ama bu konuda konuşmayalım; malum, en kötü hayaletler eski aşkların hayaletleridir. Haydi bilardo salonuna geçelim de birer puro çekip kendimize gelelim.’

O günden sonra Bay Trevor bütün içten davranışlarına rağmen, bana karşı hep kuşkuyla baktı. Bunu oğlu da fark etti, ‘Bizim hâkimin aklına öyle bir şüphe düşürdün ki’ dedi, ‘artık senin tam olarak neyi bilip, neyi bilmediğinden asla emin olamayacak.’ Biliyordum, bu durumu açık etmek istemiyordu, ama bu duygular zihninde o kadar güçlü yerleşmişti ki her

halinde açığa çıkıyordu. Artık ona rahatsızlık verdiğimi düşünmeye başlamıştım, bu nedenle ziyaretimi noktalamaya karar verdim. Fakat, oradan ayrılacağım gün, önemini sonradan anlayacağım garip bir olay gerçekleşti:

Üçümüz bahçedeki çimenlikler üstünde sandalyelerimize oturmuş, güneşin ve Broads manzarasının tadını çıkarıyorduk. Derken evin hizmetçisi geldi ve kapıda Bay Trevor'u görmek isteyen biri olduğunu söyledi.

‘Adı neymiş?’ diye soruldu:

‘Adını vermek istemiyor.’

‘Peki ne istiyormuş?’

‘Kendisini tanıdığınızı söylüyor, birkaç dakika konuşmak istiyor.’

‘Peki misafirimize yolu göster.’ Çok geçmeden ufak tefek pörsümüş bir adam dalkavukça hareketlerle, ayaklarını sürüyerek çıkageldi. Yeninde katran lekesi olan önü açık bir ceket giyiyordu. Kırmızı siyah renklerde bir gömleği, kaba yünden bir pantolonu ve alelade giyilmiş kaba çizmeleri vardı. İnce ve yanık yüzü şeytansı bir ifade barındırıyordu. Sapsarı ve çarpık dişleriyle aralıksız sırıtıyordu. Biçimsiz elleri aynı denizcilerinki gibi yarı kapalı duruyordu. Adam çimenliklerden sallana sallana gelirken, Bay Trevor, hıçkırığa benzer bir ses çıkardı ve sandalyesinden ayağa fırladı, doğru eve koştu. Bir süre sonra geri döndü, yanımdan geçerken yoğun bir brendi kokusu aldım.

‘Pekâlâ dostum,’ dedi. ‘Senin için ne yapabilirim?’

Denizci kısık gözler ve aynı gevşek gülümsemeyle ayakta dikiliyordu:

‘Beni tanımadın mı?’ diye sordu.

‘Tanımaz olur muyum? Sen Hudson'sun.’ dedi Bay Trevor, şaşkın bir ses tonuyla.

‘Evet, Hudson ya...’ dedi denizci. ‘Seni son gördüğümünden bu yana otuz yıl geçmiş. Sen burada evindesin, ben de hâlâ yarı aç yarı tok, gezinip duruyorum.’

‘Hay aksi! Göreceksin, o eski günleri unutmadım ben.’ diye atıldı Bay Trevor, denizciye yaklaşıp fısıltıyla bir şeyler söyledi, sonra sesini yükselterek devam etti, ‘Mutfağa git, bir şeyler ye, iç, keyfine bak. Sana illâ ki yapacak bir iş buluruz.’

‘Teşekkürler beyefendi,’ dedi denizci ellerini önünde kavuşturarak, ‘iki yıldır külüstür bir yük gemisinde dolaşıp duruyorum, doğru dürüst tayfası da yoktu, bitkin düştüm. Biraz dinleneyim diyorum. Ya sana gelecektim ya da Bay Beddoes'e.’

‘Ah!’ dedi Trevor, ‘Bay Beddoes'in yerini biliyor musun?’

‘Çok yaşa beyim, ben bütün eski dostlarımin yerini bilirim.’ dedi bozuk bir gülümsemeyle, sonra da hizmetçinin ardından mutfağın yolunu tuttu. Bay Trevor, bu gelen adamla bir zamanlar kazılara giderken aynı gemide yolculuk yaptıklarına dair bir şeyler mırıldandı, sonra da bizi bahçede bırakıp eve girdi. Bir saat sonra eve girdiğimizde onu yemek salonundaki kanepede sızmış olarak bulduk. Bütün bu olan bitenler belleğimde çirkin izlenimler bıraktı, ertesi gün Donnithorpe'den ayrılacağıma üzölmüyordum çünkü

varlığımın arkadaşımı huzursuz ettiğini düşünmeye başlamıştım.

Bütün bunlar uzun tatilimin ilk ayında oluyordu. Londra'daki pansiyonuma döndüm, orada yedi hafta boyunca organik kimya deneyleri yaparak zaman geçirdim. Sonbahar gelip de tatilimin sonlarına yaklaştığım sırada bir gün arkadaşımdan Donnithorpe'ye gelmemi isteyen bir telgraf aldım. Telgrafta arkadaşım yardım ve tavsiyelerime şiddetle ihtiyaç duyduğunu yazıyordu. Tabii ben de her şeyi bırakıp bir kez daha kuzeye doğru yola çıktım.

Beni at arabasıyla istasyonda karşıladı, geçtiğimiz iki ayın arkadaşımında yaptığı yıpratıcı etki bir bakışta göze çarpıyordu. Zayıflamış ve bitkin düşmüştü, o meşhur esprili, gürültücü adamdan eser kalmamıştı:

'Hâkim bey ölüyor,' dedi ilk söz olarak.

'Olamaz!' diye atıldım. 'Mesele nedir?'

'Felç. Sinir krizleri geçiriyor, bugün bütün gün ölümle pençeleşti. Gittiğimizde onu canlı bulacağımızdan kuşku duyuyorum.'

Senin de tahmin edebileceğin gibi bu beklemediğim haber karşısında neye uğradığımı şaşırılmıştım:

'Peki ne sebep oldu bu duruma?' diye sordum.

'İşte burası garip. Arabaya atla, hem konuşalım, hem gidelim. Senin ayrılacağın günün akşamında gelen o adamı hatırlıyor musun?'

'Çok iyi hatırlıyorum.'

‘O gün evimize kadar aldığımız adam kimdi biliyor musun?’

‘Hiçbir fikrim yok.’

‘O şeytandı, Holmes.’ diye haykırdı.

Şaşkınlıkla bakakaldım.

‘Evet, şeytanın ta kendisiydi. O geldikten sonra bir saat bile huzurumuz olmadı, bir saat bile... O akşamdan sonra hâkim beyin huzuru kaçtı, şimdi de ölümle burun buruna... Hep o lanet Hudson yüzünden.’

‘Ne yaptı ki?’

‘Ah bunu bilmek için neler vermezdim. Bu nazik, yardımsever, iyi kalpli ihtiyar hâkim, nasıl oldu da böyle bir zorbanın pençesine düştü? Geldiğine çok sevindim, Holmes. Senin muhakeme yeteneğine ve sağduyuna çok güveniyorum, bana en doğruyu yapmam konusunda yardım edeceğini biliyorum.’

Beyaz ve pürüzsüz kır yolu boyunca, önümüzde batmakta olan güneşin kızıl ışıklarıyla parıldayan Broads'ı izleyerek ilerliyorduk. Solumuzdaki ağaçlık alanın ardında çiftliğin bacaları ve bayrak direği görünmeye başlamıştı.

‘Babam o herifi bahçıvan yaptı,’ dedi dostum, ‘sonra bu görev onu tatmin etmeyince kâhyalığa terfi ettirdi. Sanki ev onun eviydi, her yerde dolaşüyor, canı ne isterse onu yapıyordu. Hizmetçiler onun ayyaşlığından ve küfürlü konuşmalarından rahatsız oluyordu. Babam şikâyet etmesinler diye onların da maaşlarına zam yaptı. Herif babamın teknesini, en nadide tüfeğini alıyor, ava çıkıyordu. Bir de şu alaycı, küstah ve saygısız surat ifadesi yok mu, eğer benim

yaşlarımda olsaydı şimdiye kadar yirmi kez suratını dağıtırdım. Dedim ya Holmes, bunca zaman kendimi tuttum; şimdi soruyorum kendime, acaba tutmasam daha mı iyi ederdim?

Neyse, zamanla her şey daha da kötüye gitti. Günden güne şu hayvan Hudson, daha münasebetsiz bir hal aldı. En sonunda bir gün benim de olduğum bir ortamda babama saygısızca bir cevap verince, onu omuzlarından yakalayıp odadan dışarı attım. Mosmor olmuş bir surat ve sözden daha tehditkâr düşmanca bakışlarla sıvıştı gitti. Bu olay üzerine zavallı babamla aralarında ne geçti bilmiyorum ama ertesi gün babam gelip Hudson'dan özür dilememi rica etti. Sen de takdir edersin ki reddettim ve ona böyle bir alçağın ona ve evine karşı böyle hoyratça davranmasına nasıl izin verebildiğini sordum:

"Ah çocuğum!" dedi, "konuşması kolay, ama ne haldeyim bir bilsen. Fakat bileceksin Victor. Er geç bunu öğrenmeni sağlayacağım. Zavallı yaşlı babanın senin kötülüğünü isteyeceğini düşünmezsin değil mi delikanlı?" Oldukça hislenmişti, kendisini tüm gün çalışma odasına kapattı, onu pencereden izledim, gün boyu bir şeyler karaladı durdu.

O akşam Hudson evden ayrılacağını söyleyince bu bana bir müjde gibi gelmişti. Akşam yemeğinden sonra yemek salonunda oturmuştuk, gelerek o kalın ve yarı sarhoş ses tonuyla bu niyetini açıkladı:

"Norfolk'ta yeteri kadar kaldım," dedi. "Hampshire'a Bay Beddoes'e gideceğim. Her halde geldiğime en az sizin kadar sevinir."

"Umarım bize kırıldığından dolayı gitmiyorsundur Hudson," dedi babam, sesinde kanımı donduran bir monotonluk vardı.

Bana doğru ters ters bakarak, "Henüz benden özür dileyen olmadı." dedi.

Babam bana dönerek "Victor, bu değerli insana biraz kaba davrandığını kabul etmelisin." dedi.

"Aksine, bence ona karşı haddinden fazla hoşgörü gösterdik." diye cevapladım.

"Hmm. Demek öyle..." diye homurdandı Hudson, "Pekâlâ dostum, görüşeceğiz!" dedi ve gitti. Yarım saat sonra da evi terk etti. Babamın bu olaydan sonra sinirleri iyice laçka oldu. Geceler boyu odasını adımlıyordu, tam eski sağlığına kavuşacakken de felce yakalandı.'

Merakla sordum; 'Nasıl oldu bu?'

'Çok garip. Dün akşam babama bir mektup geldi, üzerinde Fordingbridge damgası vardı. Babam mektubu okudu, başını elleri arasına koydu, aklını yitirmiş gibi odada dönüp durmaya başladı. Sonunda onu sakinleştirip kanepeye yatırdığımda, ağzının ve göz kapaklarının çarpıldığını gördüm, anladım ki inme inmişti. Hemen Dr. Fordham geldi. Onu yatağına yatırdık; fakat felç yayılmış görünüyordu, bir daha da şuuru yerine gelmedi, korkarım düzelmesi de zor.'

'Beni korkutuyorsun, Trevor!' diye atıldım. 'Peki bu mektupta onu bu hale sokacak ne yazıyor olabilir ki?'

'Hiçbir şey. İşin en garip yanı da bu ya... Mesaj oldukça saçma, aptalca... Aman Tanrım, galiba korktuğum başımıza gelmiş!'

O bunları söylerken evin önündeki dönemeci dönmüştük, alacakaranlıkta evin bütün perdelerinin kapatıldığını gördük. Kapıya doğru koştuk, dostumun yüzünü keder kaplamıştı, kapıdan dışarı siyah giyimli bir adam çıktı.

Trevor sordu, 'Ne zaman oldu doktor?'

'Siz ayrıldıktan hemen sonra oldu.'

'Hiç kendine geldi mi?'

'Ölmeden önce bir anlığına kendine geldi.'

'Bana bir şey söyledi mi?'

'Sadece kâğıtların Japon dolabının arka çekmecesinde olduğunu söyledi.'

Arkadaşım, doktorla birlikte cenaze odasına çıktı, ben çalışma odasında kaldım, bütün olan biteni kafamdan tekrar tekrar geçirdim. Hayatım boyunca hiç bu kadar hüzünlenmemiştim. Bu boksör, gezgin ve altın arayıcısı Trevor'un nasıl bir geçmişi vardı? Bu ekşi suratlı denizcinin etkisi altına nasıl girmişti? Kolundaki silik dövmeden bahsettiğimde niçin bayıldı? Fordingham'dan gelen mektup nasıl da onu ölüme götürdü? Sonra Fordingham'ın Hampshire'da olduğunu hatırladım, denizci muhtemelen şantaj yapmak için gittiği Bay Beddoes'in Hampshire'da oturduğundan bahsetmişti. O zaman mektup ya denizci Hudson'dan gelmişti ve utanç verici bir sırrı açığa vurduğundan bahsediyordu ya da Beddoes'ten geliyordu ve eski bir dostuna o sırrın açığa çıkmasının an meselesi olduğuna dair bir uyarıyı içeriyordu. Buraya kadar her şey açıktı. Fakat öyleyse neden arkadaşım bu mektubun saçma

sapan bir şey olduğunu söylemişti? Belki de yanlış anlamıştı, belki de mektup yazılanlardan farklı anlamları içinde saklayan, ustaca şifrelenmiş bir mektuptu. Bu mektubu görmeliydim. Eğer gizli bir mesaj içeriyorsa o mesajı çözebileceğime inancım tamdı. Bir saat kadar sıkıntı içinde bunları düşündüm. En sonunda gözü yaşlı bir hizmetçi elinde lambayla çıkageldi. Hemen arkasından da dostum Trevor, solgun ama metanetli bir şekilde, elinde şu an kucağымda olan mektupla çıkageldi. Karşıma oturdu, lambayı masanın köşesine doğru sürdü ve bu gördüğün barut renginde tek sayfaya kargacık burgacık bir yazıyla yazılmış mektubu bana uzattı:

‘Oyun biletleri Londra'da bitti.’ diye başlıyordu; ‘Keyfimin kâhyası Hudson bir çırpıda her aklına gelen şeyi sülün yavrusuna anlatmış. Bu kadar çabuk davranan birine kaç insafly insan kurtul benden diyebilir?’

Mektubu ilk okuduğымda yüzümün aldığı ifade seninkinden farklı değildi. Sonra bir kez daha dikkatlice okudum. Düşündüğüm gibiydi, kelimelerin bu garip diziliminde gizli bir anlam yatıyordu. Acaba bu ‘keyfimin kâhyası’ ve ‘sülün yavrusu’ ifadelerinin daha önce aralarında belirledikleri bir anlamı mı vardı? Eğer durum böyleyse, bunlar tamamen kelimelerle ilgisiz anlamlar taşıyor olabilirdi, böyle bir durumda hiçbir şekilde sonuca ulaşmak mümkün olmazdı. Fakat durumun böyle olduğunu düşünmek istemiyordum. Mesajda geçen Hudson ismi, mektubun tahmin ettiğim konuda olduğunu ve Hudson tarafından değil Beddoes tarafından yazılmış olduğunu gösteriyordu. Yazıları tersten okumayı da denedim, fakat ‘her çırpıda bir Hudson’ gibi ifadeler beni bir sonuca götürmedi. Sonra kelimeleri birer

atlayarak okudum, 'Oyun Londra'da keyfimin Hudson' ya da 'aklına şeyi yavrusuna' ifadeleri olaya bir ışık tutmadı.

Sonra birden bilmecenin anahtarını yakaladım, gördüm ki ilk kelimededen başlayarak ve kelimeleri iki iki atlayarak okuduğumda, tam da Bay Trevor'u dehşete düşürecek bir anlam çıkıyor.

Mesaj oldukça kısa ve özdü. İşte şifresi çözülmüş uyarı mesajı:

'Oyun bitti. Hudson her şeyi anlatmış. Çabuk kaç, kurtul!'

Victor Trevor başını titreyen elleri arasına aldı ve mırıldandı, 'Sanırım mesaj bu! Bu ölümden de beter, burada utanç verici bir suçun izleri var. Peki ya şu "sülün yavrusu", "bilet" ifadelerinden ne anlayacağız?'

'Bunların mesaja bir katkısı yok, olsa olsa mesajı gönderenin kişiliğine ilişkin doneler içeriyor. "Oyun ... bitti ... Hudson ... her ... şeyi ... anlatmış." vs. diye mesajını yazmış. Sonra da aralarında daha önce kullandıkları anlaşılabilir bir şifreyle araları her bir boşluğa iki kelime gelecek şekilde doldürmüş. Doğal olarak aklına gelen ilk kelimeleri yazmış olmalı. Bu kelimelerden yola çıkarak oyunlara meraklı olduğu ya da sülün yetiştiriciliğiyle uğraştığı yönünde tahminlerde bulunabilirsin. Peki sen bu Beddoes hakkında ne biliyorsun?'

'Şimdi sen sorunca hatırladım, merhum babamı her sonbaharda, yetiştirip tabiata saldığı hayvanları vurmak için davet ederdi.'

'Öyleyse mektubun ondan geldiğinden emin olabiliriz.' dedim, 'Şimdi geriye denizci Hudson'un bu iki varlıklı ve

nüfuzlu adamı kullanmak için yıllarca sakladığı sırrın ne olduğunu bulmak kaldı.'

'Eyvah Holmes, korkarım bu utanç verici bir günahın sırrı!' dedi dostum heyecanla, 'Fakat senden saklayacak değilim. İşte bunlar da babamın, Hudson'ın yapacaklarından endişe ederek kaleme aldığı kâğıtlar. Bunları Japon dolabından buldum. Babam ölmeden önce yerlerini doktora söylemiş. Al bunları ve bana da oku, onları kendim okuyacak ne gücüm ne de cesaretim var.'

İşte bu elimde tuttuklarım onun bana verdiği kâğıtlar Watson, o eski çalışma odasında Trevor'a okuduğum gibi şimdi sana da okuyayım. Kâğıtların dış kısmında şöyle bir ibare var:

"Gloria Scott gemisinin 8 Ekim 1855'te Falmouth'tan hareket edip 6 Kasım'da 15° 20' Kuzey Paraleli, 25° 14' Batı Meridyeni noktasında battığı ana kadarki bazı ayrıntıları içerir."

Yazı mektup formunda yazılmış ve şöyle devam ediyor:

"Benim çok ama çok sevgili oğlum,

Sana bütün samimiyetimle söylemek isterim ki büyük bir skandalın ortaya çıkmasının arefesinde yüreğimi kanatan şey, ne kanunlar karşısındaki durumum, ne eyaletteki konumum ne de beni tanıyan insanların gözünde düşeceğim durumdur; sadece ve sadece benim yüzümden yaşayacağın utancı düşünmek beni kahrediyor. Sen ki beni yürekten seviyorsun ve şimdiye kadar bana duyduğun saygıyı sarsacak hiçbir şey olmamıştı. Sürekli tepemde dolaşan bu bela patlak verdiğinde, bu satırları okumanı istiyorum. Böylece

suçlanmayı ne kadar hak ettiğimi birinci ağızdan, benden duymuş olacaksın. Öte taraftan, eğer her şey yolunda giderse (ki yüce Tanrım bunu bize bahşetmeye kadirdir!) ve bu evraklar da sağlam bir şekilde eline geçerse, tüm kutsal değerlerin adına sana rica ediyorum, sevgili annenin ve onunla aramızdaki sevginin hatırına, bunları ateşe at ve unut gitsin.

Eğer hâlâ bu satırları okumaya devam ediyorsan, her şey açığa çıkmış ve beni evden alıp götürmüşler demektir, yahut daha da güçlü bir ihtimal, biliyorsun kalbim çok zayıf, dudaklarım mühürlü bir şekilde ölüp gitmişim demektir. Her iki durumda da artık bir şeyleri saklamanın zamanı değildir, sana söyleyeceğim her şey kelimesi kelimesine gerçeğin ta kendisidir; buna yemin ederim. Umarım beni anlayışla karşılırsın:

Sevgili oğlum, benim gerçek adım Trevor değil. Gençliğimde adım James Armitage idi. Birkaç hafta önce kolejden arkadaşın bu ismin baş harflerini söyleyince neden öyle fena oldum, şimdi anlıyorsundur, sırrımı öğrendi diye ödüm koptu. Neyse, Armitage ismiyle Londra'da bir bankada çalışmaya başlamıştım. İşte bu isimde çalışırken devletimin kanunlarına aykırı fiillerim yüzünden hüküm giydim ve sürgün cezasına çarptırıldım. Bana çok mu kızılıyorsun evlat? Ödemem gereken bir şeref borcum vardı. Nasıl olsa fark edilmeden geri yerine koyarım düşüncesiyle benim olmayan bir parayı bankadan çekip kullandım. Fakat şansım ters döndü. Gelmesini umduğum para bir türlü gelmedi, hesapların zamansız incelenmesi sonucu da açığım ortaya çıktı. Olaya daha toleranslı yaklaşabilirlerdi ama bundan otuz yıl önce kanunlar bugün olduğundan daha sıkı uygulanıyordu.

Böylece yirmi üçüncü yaş günümde kendimi diğer otuz yedi mahkûmla beraber, Avustralya'ya giden *Gloria Scott* gemisinin arka güvertesinde zincirlenmiş olarak buldum.

Sene elli beşti, Kırım Savaşı en ateşli günlerini yaşıyordu ve eski mahkum gemileri Karadeniz'de taşımacılık için kullanılıyordu. Hükümet de mahkûmları taşımak için boyutça daha küçük ve tam da bu işler için uygun olmayan gemileri kullanmak zorunda kalıyordu. *Gloria Scott* gemisi daha önce Çin ile çay ticareti yapmak amacıyla kullanılan eski, ağır pruvalı, geniş kirişli bir gemiydi. Bu gemiler yeni yelkenliler çıkınca ticari amaçla kullanılmaz olmuştu. Beş yüz ton ağırlığındaydı; Falmouth'tan demir aldığımızda otuz sekiz hapishane kuşu dışında, yirmi altı personel, on sekiz asker, bir kaptan, üç yardımcı kaptan, bir doktor, bir din görevlisi ve dört gardiyanla beraber yüz kişilik yolcusu vardı.

Mahkûm hücrelerinin arasındaki bölmeler, mahkûm gemilerindeki gibi kalın meşeden değil, oldukça ince ve dayanıksız bir ağaçtan yapılmıştı. Benim hücremin kış taraf yanındaki hücrede yatan adam, daha rıhtımda gemiye bindirilirken dikkatimi çekmişti. Temiz ve tüysüz suratı, uzun ve ince burnu, geniş çenesiyle genç bir adamdı. Hemen göze çarpan hepimizden uzun boyu ve fiyakalı yürüyüşüyle bizlere tepeden bakıyordu. Aramızda hiç kimse onun omuzlarına bile yetişemiyordu sanırım, en az iki metre boyu vardı. Hayattan yılmış, kederler içinde bir sürü insan arasında böylesine rahat ve enerji dolu olması ilginçti. Kar fırtınasının ortasında yanan bir ateş gibiydi. Hücre komşum olduğunu öğrenince sevinmiştim, o gece sevincim daha da arttı; kulağımın dibinde bir fısıltıyla irkildim, bir de ne göreyim, bir yolunu bulup aramızdaki paravanı delmemiş miydi?

‘Selam dostum!’ dedi, ‘Adın ne, burada ne işin var?’

Sorusunu cevapladım, sonra aynı soruyu ben de ona sordum:

‘Adım Jack Prendergast,’ dedi, ‘ve seninle işim bittiğinde bu ismi şükranla anar olacaksın.’

O hikâyesini anlatırken bunları daha önce duyduğumu hatırladım, ben tutuklanmadan hemen önce onun davası bütün ülkede epey konuşulmuştu. İyi ve güçlü bir aileden geliyordu ve oldukça yetenekli bir adamdı, fakat iflah olmaz derecede kötü alışkanlıkları vardı, kurduğu dahiyane dolandırıcılık tezgâhı sayesinde Londra'nın önde gelen tüccarlarından yüklü miktarda para tırtıklamıştı.

‘Ha! Ha! Demek namımı duydun!’ dedi gururla.

‘Epey duydum.’

‘O zaman bu olayın tuhaf olan yanı da dikkatini çekmiştir.’

‘Neydi tuhaf olan?’

‘Çeyrek milyona yakın para götürdüm, değil mi?’

‘Öyle söyleniyordu.’

‘Fakat bu paranın bir kuruşu bile bulunamadı...’

‘Evet öyle olmuş.’

‘Öyleyse para nerede?’ dedi.

‘Hiçbir fikrim yok,’ dedim.

‘İki parmağım arasında’ diye bağırdı, ‘Tanrı aşkına, senin kafandaki saçlar kadar param var benim. Eğer paran varsa adamım, bir de onu nasıl kullanacağını ve çoğaltacağını

biliyorsan, istediğın *her şeyi* yapabilirsin. Her şeyi yapabilecek bir adamın, farelerin ve böceklerin cirit attığı küflenmiş, tabut gibi bir Çin ticaret gemisinde oturup kışının nasır bağlamasını bekleyeceğini düşünmüyorsun herhalde. Hayır efendim, böyle bir adam kendisine ve arkadaşlarına iyi bakar. Lafımı iyi dinle! Sen de bu adama takıl, talih yüzüne gülsün!'

Onun konuşma tarzı buydu, başlangıçta bana pek de inandırıcı gelmemişti. Fakat güvenilirliğimi test ettikten ve tüm kutsallar üzerine ciddiyetle yemin ettikten sonra, geminin yönetimini ele geçirebilmenin bir yolu olduğuna beni ikna etti. Prendergast liderliğinde bir düzine mahkûm, zaten gemiye binmeden önce bunu kararlaştırmıştı. Bahsi geçen para da onlar için itici bir güç olmuştu.

'Bir zamanlar bir ortağım vardı,' dedi, 'az bulunur cinsten bir adam, etle tırnak gibiydik. Şu an iyi bir konumda, gerçekten iyi... Bil bakalım şimdi nerede? Kendisi bu geminin rahibi. Evet ta kendisi! Gemiye siyah cübbesi, belgeleri ve gemiyi satın almaya yetecek kadar parayla bindi. Tayfalar, bedenleri ve ruhlarıyla ona ait. Onları daha gemide işe başlamalarından önce, peşin ödeme indirimiyle satın aldı. İki gardiyanı ve ikinci kaptan Mereer'i kafaladı, eğer değeyeğine inanırsa kaptanı da kafalar.'

'Peki biz ne yapacağız?' diye sordum.

'Sence?' dedi, 'Bu askerlerin bir kısmının elbiselerini terzinin yapmadığı kadar kırmızıya boyayacağız.'

'Ama silahları var,' dedim.

'Bizim de olacak adamım. İçimizdeki her bir insan evladına yetecek kadar silah var. Eğer bunca mürettebat arkamızdayken bu gemiyi ele geçiremezsek, işi gücü bırakalım, yatılı kız lisesine kaydolalım. Bu gece solundaki adamla da konuş, bak bakalım ona güvenebilir miyiz.'

Dediğini yaptım, öğrendim ki diğer komşum da benim gibi sahtekârlıktan hüküm giymişti. Adı Evans'tı, sonradan o da benim gibi adını değiştirdi, şu an İngiltere'nin güneyinde yaşıyor, o da oldukça zengin ve nüfuzlu bir adam. O da bu planı duyunca katılmakta oldukça istekli davrandı. Gemi körfezi geçmeden, mahkûmlardan iki kişi hariç, planımıza dahil olmayan kimse kalmamıştı. Bunlardan ilkinin akli dengesi zaten pek yerinde değildi, ona güvenemezdik, diğeri de sarılık illetiyle boğuşuyordu, bize yararı olmazdı.

Başından beri gerçekten gemiyi ele geçirmemize engel olabilecek hiçbir şey yoktu. Mürettebatın tamamı haydutlardan oluşuyordu, aslına bakılırsa zaten bu iş için seçilmişlerdi. Sözde rahibimiz de bizi cesaretlendirmek üzere hücrelerimize geliyor, elinde güya içi dini kitap dolu olan siyah bir çantayla, herkese gerekli malzemeleri dağıtıyordu. O kadar sıklıkla gelip gitti ki üçüncü günün sonunda hepimizin yatağının altında birer eğe, birer silah, bir miktar barut ve yirmişer kurşun hazır olmuştu. Gardiyanların iki tanesi Prendergast'ın ajanlarıydı, ikinci kaptan da sağ kolu... Geminin kaptanı, iki yardımcısı, iki gardiyan, teğmen Martin ve onun on sekiz askeri, bir de doktor dışında karşımızda kimse yoktu. Her ne kadar her şey rahat olacak gibi görünse de tedbiri elden bırakmamaya ve saldırıyı bir gece vakti aniden gerçekleştirmeye kararlıydık. Ne var ki saldırı günü planlanandan önce gelip çattı, şöyle ki:

Yola çıkışımızın üçüncü haftasında bir akşam, hasta olan bir mahkûmu görmek üzere doktor aşağı geldi. Hastanın yatağının altına bir ara eli ilişince, silahlardan birinin ucu eline geldi. Eğer çenesini tutup da bunu gizlice yukarı rapor etseydi, bütün plan alt üst olacaktı, fakat heyecanlı bir herifmiş, şaşkınlıkla bir çığlık attı ve rengi birden soldu, bunun üzerine durumu çaktığı anlaşıldı ve yakalandı. Askerleri ayağa kaldırmasına fırsat vermeden ağzını bantladılar ve onu yatağa bağladılar. Doktor, güverteye çıkan kapının kilidini açmıştı, hep beraber o kapıya doğru koştuk. İki nöbetçiyi ve olan biteni anlamak için oraya doğru koşan bir onbaşıyı etkisiz hale getirdik. İdari kamaranın önünde iki asker daha vardı ama görünüşe göre tüfekleri dolu değildi, çünkü ateş etmeye yeltenmediler, süngülerini takarken vuruldular. Sonra kaptan köşküne doğru hücum ettik, tam biz kapıyı açarken içeriden bir patlama sesi duyuldu, içeri girdiğimizde kaptanın beyni masaya raptiyelerle tutturulmuş Atlas Okyanusu haritasının üstüne saçılmıştı, rahip de odada elinde dumanı tüten bir silahla öylece duruyordu. İki yardımcı kaptan da tayfalar tarafından bağlanmıştı, her şey yoluna girmiş görünüyordu.

İdari oda kaptan köşkünün yanındaydı, hep beraber oraya geçtik ve kanepelerin üstüne yayıldık. Bir kere daha özgürlüğü yakalamış olmanın keyfiyle herkesin çenesi düşmüştü. Odanın her bir yanında dolaplar vardı, çakma rahibimiz bu dolaplardan birini patlattı ve içinden bir düzine şarap şişesi çıkardı. Şişeleri açtık, bardaklara doldurduk ve içmeye başladık. Hiç beklenmedik bir anda ardı ardına tüfek sesleriyle irkildik. Odanın içi bir anda duman olmuştu, göz gözü görmüyordu. Duman dağıldığında ortalığın hali perişandı. Wilson ve sekiz kişi daha üst üste düşmüş, yerde

kıvranıyordu. O birbirine karışmış kan ve şarap manzarası gözümün önüne geldikçe hâlâ kendimden geçerim. Bu manzara karşısında o kadar korkmuştuk ki eğer Prendergast olmasa belki de pes edecektik. Prendergast, öküz gibi böğürerek kapıya doğru koştu. Canlı kalan kim varsa onun peşinden gitti. Kıç tarafında teğmen ve on adamı duruyordu. Salon masasının tepesindeki aydınlatma kapağı biraz aralık kalmıştı ve bize o aralıktan ateş açmışlardı. Onlar daha silahlarını dolduramadan tepelerine çöktük. Onlar da erkekçe savaştılar ama üstünlük bizdeydi, beş dakika geçmeden her şey bitti. Aman Tanrım! Ortalık mezbahaya dönmüştü! Prendergast öfkeli bir şeytanı andırıyordu; yerde yatan askerleri bir hışımla canlı, cansız demeden, çocuk kucaklar gibi tek tek tutup denize atıyordu. Oldukça ağır yaralı bir çavuş, can havliyle denizde yüzmeye çalışıyordu, içimizden biri haline acıyıp silahıyla beynini dağıttı. Çatışma bittiğinde gardiyanlar, kaptan yardımcıları ve doktor dışında gemide düşman kalmamıştı.

Bu sağ kalanlar üzerine de ateşli bir tartışma başladı. Çoğumuz özgürlüğümüze yeniden kavuştuğumuz için mutluyduk ve daha başka cinayetlerle vicdanımızı daha fazla kirletmek istemiyorduk. Elimizde kafalarına dipçikle vurup bayıltmak, sonra da denize atmak ya da acımasızca öldürmek gibi seçenekler vardı. Biz sekiz kişi, beş mahkûm ve üç denizci, onların öldürülmelerine razı olmadık. Ancak Prendergast ve beraberindekiler kararlıydı. Geleceğimizi garanti altına almak için temiz bir iş yapmamız gerekiyordu. Onları sağ bırakırsak mahkemede, tanık kürsüsünde ötecekleri kesindi. Bu tartışmalarla gitgide bizim de canımız tehlikeye düşmeye başlamıştı ki, Prendergast, eğer dilersek bir filikaya binip gidebileceğimizi söyledi. Bu teklifi duyunca

balıklama atladık, zaten o ana kadar yaşanan kepezeliklerden sıkılmıştık, üstelik de daha beterleri olacak gibi görünüyordu. Her birimize birer denizci kıyafeti, bir fıçı su, biri öteberi, diğeri bisküvi dolu iki çıkın ve bir pusula verdi ve bizi belirli bir programa göre salıverdi, bize rastlayıp da soran olursa, 15° Kuzey Paraleli, 25° Batı Meridyeni koordinatlarında batan bir geminin mürettebatı olduğumuzu söyleyecektik. Bunları sıkı sıkıya tembihleyip ipi keserek bizi suya bıraktı.

Şimdi hikâyemin en şaşırtıcı bölümüne geliyorum sevgili oğlum. Denizciler suların yükselmesiyle yelkenleri geri yatırmışlardı. Biz onlardan ayrıldıktan sonra yeniden forattılar. Kuzeydoğu'dan esen hafif bir rüzgarla gemi yavaş yavaş bizden uzaklaşmaya başladı. Bizim teknemiz de uzun ve düzgün dalgalar üzerinde yüksele alçala ilerliyordu. Grubun en okumuş yazmış kişileri olarak Evans ve ben, harita üzerinde konumumuza bakıyor ve hangi sahile gideceğimize karar vermeye çalışıyorduk. Yeşil Burun Adaları, beş yüz mil kadar kuzeyimizdeydi, Afrika sahilleri ise yedi yüz mil doğumuzda kalıyordu. Rüzgar genelde kuzeyden estiğine göre, gidilecek en uygun yer Sierra Leone olacaktı, biz de yönümüzü oraya çevirdik. O sırada geminin de direkleri hâlâ sancak tarafından görünüyordu. Aniden gemiye baktığımızda, üzerinde kesif bir duman bulutu gördük. Duman gökyüzüne uzanmış dev bir ağaç gibi görünüyordu. Birkaç saniye geçmemiştir ki kulaklarımızda gök gürültüsü gibi bir ses uğuldadı, duman bulutu incelerek kayboldu ve *Gloria Scott*'tan iz kalmadı. Bir anda teknenin başını bütün gücümüzle patlamanın olduğu yöne çevirdik.

Geminin battığı yere bir saatte ancak gelebilmiştik, önce geç kaldığımızdan ve kimseyi kurtaramadığımızdan dolayı

hayıflandık. Suyun yüzeyinde bata çıka yüzen parçalanmış bir tekne, birkaç sandık ve ağaç parçalarını görünce geminin battığı noktanın orası olduğunu anladık, fakat bir yaşam belirtisi yoktu, ümitsizlikle tam geri dönüyorduk ki, bir imdat çığılığı duyduk. Çığılığın geldiği yönde biraz uzakta bir tahta parçasına tutunmuş bir adam gördük. Tekneye aldığımız adam, genç denizci Hudson, her tarafı yanmış ve bitkin düşmüş olduğundan ertesi sabaha kadar gemide neler olduğuna dair hiçbir şey anlatamadı.

Görünüşe göre biz ayrıldıktan sonra, Prendergast ve adamları beş kişiyi daha öldürmüştü. İki gardiyan vurulup denize atılmıştı. Üçüncü kaptan da aynı akıbete uğramıştı. Prendergast daha sonra aşağı inip, arka güvertede zavallı doktorun gırtlığını da kendi elleriyle kesmişti. Geriye oldukça gözü pek ve çevik olan bir numaralı yardımcı kaptan kalmış. Elinde kanlı bıçağıyla kendisine doğru yaklaşan hükümlüyü görünce, daha önce bir şekilde yıpratmayı başardığı zincirlerini kırıp atmış ve kaçarak geminin arka ambarına dalmış. Onun peşine düşen bir düzine silahlı adam da nihayet onu devrilmiş bir barut fıçısının yanında elinde bir kutu kibritle bulmuş. Bunun gemideki yüz barut fıçısından yalnızca biri olduğunu ve bir şey yapmaya yeltenen olursa gemiyi havaya uçuracağını söylemiş. Bir süre sonra da patlama olmuş zaten; Hudson patlamanın kibritten değil, yolunu şaşırmış bir mermiden dolayı olduğunu sanıyordu. Sebep ne olursa olsun, bu olay *Gloria Scott*'un ve onu ele geçiren güruhun sonu oldu.

İşte benim de karıştığım o berbat hadise özetle böyle, oğlum. Ertesi gün, Avustralya'ya gitmekte olan *Hotspur* adında iki direkli bir gemi bizi aldı. Kaptan bizim batık bir

yolcu gemisinin kazazedeleri olduğumuza kolay inandı. Resmi makamlar da tutuklu nakil gemisi *Gloria Scott*'un denizde kaybolduğu yönünde rapor tutunca, artık o günden sonra geminin gerçek akıbeti hakkında tek kelime bile edilmedi. Harika bir yolculuktan sonra *Hotspur* bizi Sydney'e indirdi. Evans ve ben de isimlerimizi değiştirerek, her milletten insanın yer aldığı altın arama bölgesine geçtik. Eski kimliklerimizi silmek konusunda da bir zorluk yaşamadık. Gerisini anlatmaya zaten lüzum yok. İyice zengin olduk, epey bir seyahatten sonra İngiltere'ye zengin birer müstemlekeci olarak dönüş yaptık. Çiftlik arazileri satın aldık. Yirmi yılı aşkın süre, geçmişimizin sonsuza dek karanlıklara gömüldüğü düşüncesiyle topluma yararlı bireyler olarak huzur içinde yaşadık. Derken bir gün o denizde ölmekten kurtardığımız adam çıkageldi; neler hissetmiş olabileceğimi bir düşün. Bir şekilde izimizi bulmuş ve bizim korkularımızdan istifade ederek kendine bir yaşam kurmayı planlamış. Şimdi neden onu kırmamaya çalıştığımı ve neden bu kadar yoğun korkular yaşadığımı anladsın mı? Şimdi beni bırakıp diğer kurbanına gitmiş bulunuyor. Onu da böyle gizli kapaklı tehditlerle sindirmeye çalışacak."

Yazının altında, oldukça titrek bir yazıyla ve zor seçilir şekilde, "Beddoes, H.'nin her şeyi anlattığını şifreli olarak yazmış. Güzel Tanrım! Bizlere acı ne olur!" yazılı.

İşte o gece genç Trevor'a okuduğum metin buydu. Bence Watson, bu oldukça dramatik bir durum. Sevgili dostum bu olay üzerine kalbi kırık bir şekilde Terai'ye çay tarımı yapmak üzere gitti. Duyduğuma göre durumu iyiymiş. Hudson ve Beddoes'e gelince, o uyarı mektubunun geldiği günden sonra ikisinden de haber alamadım. İkisi de tam anlamıyla sırra

kadem bastı. Olaydan sonra polis soruşturması filan da açılmadı, muhtemelen Hudson hiç polise gitmedi, sadece Beddoes öyle sandı. Hudson birkaç kez Beddoes'in evinin etrafında dolaşırken görülmüş. Polise göre Beddoes'le hesabını görüp sığırmış olabilir. Bana kalırsa gerçek bunun tam tersi. Bence Beddoes, Hudson tarafından gammazlandığını düşünerek ondan intikamını aldı ve yanına alabildiği kadar para alıp ülkeyi terk etti. İşte vakanın ayrıntıları bunlar, Doktor, eğer koleksiyonuna katmak istersen, hepsi senindir."

Musgrave'lerin Tekerlemesi

Dostum Sherlock Holmes'in beni en çok şaşırtan özelliklerinden biri de şudur: Düşünce yöntemleri açısından hiç kuşkusuz insanlık aleminin en sistemli ve en titiz kişilerinden biridir. Giyim kuşamında da oldukça resmi ve özenlidir. Bununla birlikte aynı evi paylaştığım bu dostum, kişisel alışkanlıklarında o derecede özensiz ve düzensizdir. Ben çok düzenliyim diye söylemiyorum. Afganistan'daki kargaşa ve keşmekeşten çıktıktan sonra, bohemce yaşamının zirvesine tırmandığımı ve bir tıp adamına yakışmayacak derecede düzensiz olduğumu kabul ederim. Fakat benim düzensizliğimin bir sınırı var; purolarını kömür kovaşında, tütününü İran'dan gelme terliğinin içinde saklayan, cevap verilmemiş mektuplarını sustalıyla ahşap şömine rafının tam ortasına mihlayan bu adam yanında ben yunmuş yıkanmış sayılırım. Atış talimlerinin bir açık hava aktivitesi olduğunu sanırdım; Holmes, keyfi gıcır olduğu bir gün koltuğuna kurulup, yüz tane Boxer marka fişegi yanına alarak, eli tetikte, karşıdaki duvarı vatansever duygularla V.R.^[Z] harfleriyle bezedikten sonra bunun şart olmadığını anlamış oldum. Odamızın atmosferi de, görünümü de bundan pek olumlu etkilenmedi tabii.

Odamız her daim kimyasal maddelerle ve umulmadık yerlerden, mesela kahvaltı tabaklarından ya da çok daha acayip yerlerden çıkan suç delilleriyle dolu olurdu. En kötüsü de o belgeler... Belgelerini, özellikle de baktığı eski davalarla

ilgili olanları atmaktan ödü patlardı. Senede bir ya da iki defa, eğer kendinde o gücü bulursa, onları şöyle bir çıkarıp etiketlemeye, düzenlemeye çalışırdı. Daha önce de bir yerlerde sözünü ettiğim gibi, ününe ün katan keşifler yaptığı, bir davanın peşine düştüğü dönemlerde insan üstü bir enerji patlaması yaşardı. Dava sonuçlanınca da bir uyuşukluk, tembellik dönemi gelirdi. Kemanı ve kitaplarına gömülürdü. Kanepeyle masa arasında mekik dokumasını saymazsanız, parmağını oynatmayacak kadar tembelleşirdi. Bu şekilde aylar boyu kağıtlar birikti, birikti. Odanın her köşesi kağıt yığınlarıyla doluydu. Hiçbir şekilde yakılmalarına, sahibinin izni olmadan bir yere kaldırılmalarına tahammül edemezdi. Bir kış gecesi, ateşin başında oturuyorduk, Holmes de elinden düşürmediği kitabının üzerine bazı notlar almakla meşguldü. İşini bitirince cesaretimi toplayıp, bir iki saat işlere ara verip, odamızı daha yaşanılır bir hale getirmemizin iyi olabileceğini söyledim. Bana hak vermişti, acıklı bir yüz ifadesiyle kalktı ve yatak odasına gitti, odadan büyük bir teneke kutuyu peşi sıra sürükleyerek geri döndü. Kutuyu odanın ortasında yere bıraktı, altına bir tabure çekip oturdu ve kutunun kapağını açıp geriye yatırdı. Kutunun üçte biri, kırmızı kurdelelerle birbirinden ayrılmış kâğıt öbekleriyle doluydu. Afacan bir yüz ifadesiyle bana bakarak:

"Burada çok vaka var Watson," dedi. "Eğer bu kutuda neler olduğunu bilseydin, bence dışarıdakileri bunun içine koymam yerine, bunun içinden dosyalar çıkarmamı isterdin."

"Bunlar eski işlerine dair belgeler mi?" dedim, "Eski işlerine de bakmayı hep istemişimdir."

"Evet adamım, bunlar senin ortaya çıkıp da hayatımın destanını yazmaya başlamadan önceki işlerim." Kâğıt

öbeklerini tek tek itinayla kutudan çıkardı. "Bunların hepsi de başarıyla sonuçlanmadı, Watson." dedi. "Bazılarının içinde küçük soru işaretleri kalmıştır. Bu Tarleton cinayetlerinin dosyası, bu şarap tüccarı Vamberry olayı, ihtiyar Rus kadının macerası, alüminyum koltuk değneği hadisesi, yumru ayaklı Ricoletti ve onun iğrenç karısı... Ve bu da... vay canına, bu da oldukça nadide bir olay."

Elini kutunun dibine daldırdı ve oradan kayar kapaklı küçük ahşap bir kutu çıkardı. Çocukların oyuncaklarını koydukları kutulara benziyordu. Kutudan buruşuk bir kâğıt ve pirinçten yapılmış antika bir anahtar, ucuna ip bağlanmış bir tahta parçası ve üç paslı metal disk çıkardı. Yüzümdeki ifadeye gülerek:

"Evet adamım, bunlardan ne çıkarıyorsun?" dedi.

"İlginç bir koleksiyon."

"Çok ilginç, fakat bunların etrafındaki hikâye daha da ilginç."

"Bunlarda yaşanmış bir tarih var yani?"

"Yaşanmış tarih mi? Dostum, bunların kendisi tarih."

"Ne demek istiyorsun?"

Sherlock Holmes, parçaları tek tek eline aldı, hepsini masanın üzerine itinayla dizdi. Sonra sandalyesine kuruldu onlara bir süre gururla baktı:

"Bunları," dedi, "Musgrave maceramdan birer hatıra olarak sakladım."

Bu konudan daha önce de birkaç kez bahsetmişti ama ayrıntılarını öğrenme şansım olmamıştı. "Eğer biraz bahsedersen çok mutlu olurum." dedim. Sesini yükselterek, muzip bir edayla:

"Yani bu döküntüler de böylece kalsın mı?" dedi. "Bu düzen merakın da takdire şayan, Watson. Fakat eğer bu vakayı da kayıtlarına alırsan memnun olurum. Çünkü bu olayda öyle noktalar var ki, ne bu ülkede ne de dünyadaki suç dosyalarında sanmıyorum bir benzeri bulunsun. Bir sürü değersiz başarımın kayıtlara geçip de bu nadide işin geçmemesi şüphesiz büyük bir eksiklik olur.

Gloria Scott hadisesinin ve hikâyesini sana anlattığım o zavallı adamla konuşmalarımın, mesleğimi seçmemde nasıl etkili olduğundan bahsetmiştim. Bugün ismim hem halktan hem de kanun adamlarından oluşan çok geniş çevrelerce biliniyor. Karanlık davalarda başvuru en son merci haline geldim bugün. Seninle ilk tanıştığım zamanlarda, "Kızıl Soruşturma" ismiyle kitaplaştırdığın olay sırasında bile oldukça önemli bir çıkış yapmış olmama rağmen henüz pek kazanç sağlamıyordum bu işlerden. Hatırlarsın, başlangıçta bu durum bana ne kadar zor gelmiş ve bir çıkış yolu bulabilmek için nasıl da uzunca bir süre beklemek durumunda kalmıştım.

Londra'ya ilk geldiğimde Montague Caddesi'nde, müzenin arkasında bir yerde kalıyordum. Orada bol bol boş vaktim oluyordu ve ben bu vakti, ileride bana yararı olacak değişik bilim dalları üzerinde çalışarak geçiriyordum. Üniversite öğrenimimin son yıllarında okulda adımdan ve yöntemlerimden epey bahsedildiği için, o zamanlar genelde vakalar eski okul arkadaşlarımdan geliyordu. İşte bu şekilde gelen işlerin üçüncüsü Musgrave vakasıdır. Kendine özgü

olaylar zinciri ve barındırdığı tehlikeler nedeniyle, bugünlere gelmemde önemli bir atlama taşıdır.

Reginald Musgrave ile aynı kolejde okumuştuk, onunla az da olsa bir muhabbetimiz vardı. Lisans öğrencileri arasında pek de popüler değildi, genelde kibirli biri olarak tanınıyordu, fakat bence onun bu soğuk duruşu, kibirden ziyade, aşırı çekingen mizacından ileri geliyordu. Görünüş olarak haddinden fazla asaletli duruyordu. Zayıf, kalkık burunlu, büyük gözlü, ağır tabiatlı, bununla beraber de nazik biriydi. Gerçekten de krallıkta bulunan en eski ailelerden birine mensuptu. Kuzey Musgrave'lerden on altıncı yüzyılda ayrılıp Batı Sussex'e yerleşen asker bir ailenin torunuydu. Hurlstone Malikânesi muhtemelen yörenin en eski binasıydı. Doğduğu yerin bazı özellikleri insana yapışıp kalıyor, ben de onun soluk ve keskin yüz ifadesini gördükçe o gri kemerleri, mozaik pencereleri ve feodal kalelerin insanda saygı uyandıran kalıntılarını aklıma getirmeden edemiyordum. Bir ya da iki defa konuşmuştuk, oradan aklımda kaldığı kadarıyla birkaç kez, benim gözlem ve kestirim yöntemlerime olan ilgisini açığa vurmuştu.

Dört yıl boyunca ondan bir haber almamıştım ki bir sabah Montague Caddesi'nde kaldığım yere geldi. Pek değişmemişti, yine o modayı yakından takip eden züppe görünümü üzerindeydi ve yine o kendisine has sakin ve nazik karakteri olduğu gibi duruyordu. Sıcak bir merhabadan sonra:

‘Ee neler yaptın bakalım Musgrave?’ dedim.

‘Babamın vefatını duymuş olmalısın,’ dedi; ‘vefat edeli iki yıl oldu. O günden beri Hurlstone mülklerinin idaresini doğal olarak ben yürütüyorum. Mahalli idarede de görev aldığım

için işlerim oldukça yoğun. Sen de anladığım kadarıyla okul yıllarında bizi şaşkınlığa sevk eden o yeteneklerini pratik hayata taşımışsın, Holmes.'

'Evet,' dedim, 'ben de aklımla para kazanıyorum işte.'

'Bunu duyduğuma sevindim, çünkü tavsiyelerine ciddi anlamda ihtiyacım var. Hurlstone'da garip şeyler oluyor ve polis de olan biteni aydınlatmayı başaramadı. Gerçekten sıra dışı ve zor anlaşılır şeyler oldu.'

Bilirsin işte, onu büyük bir ilgiyle dinledim, Watson. Zaten o boş geçen aylar boyunca elimin erdiği her yere yetişmeye çalışmıştım. Başkalarının çözemediği olayları çözebileceğime tüm kalbimle inanıyordum. İşte yeteneklerimi test edebileceğim bir fırsat karşıma çıkmıştı.

'Lütfen, her ayrıntıyı bilmek istiyorum.' dedim.

Reginald Musgrave, karşıma oturdu ve uzattığım sigarayı alıp yaktı:

'Bilirsin,' dedi, 'bekâr bir adamım ama Hurlstone'da işlerin yürümesi için hatırı sayılır miktarda çalışana ihtiyacım var. Böylesi eski ve düzensiz bir yerin bakım işleri epey bir mesai alıyor. Özellikle av mevsiminde sık sık evde partiler de veriyorum. Bu şartlarda çalışanları azaltmak zaten mümkün olmuyor. Sekiz hizmetçi, bir aşçı, bir kâhya, iki uşak bir de garsonum var. Tabii bahçe ve ahırlar için çalışanlar ayrı.

Bu çalışanlar içinde en uzun süre hizmetimizde bulunan, kâhya Brunton. Brunton, babam tarafından işe alındığında işsiz bir öğretmenmiş. Hem kişiliği hem de yüksek enerjisi sayesinde kısa zamanda evde paha biçilmez derecede önemli

biri oldu. Atletik yapılı, yakışıklı bir adamdı, parlak bir yüzü vardı; yirmi yıldır yanımızda çalışıyor ama şimdi de kırkından fazla değildir. Birkaç dil bilmesi ve neredeyse bütün müzik aletlerini çalabilmesi gibi kişisel özellikleri ve doğuştan gelen üstün yetenekleriyle, bu görevde uzun yıllar kalabilmiş olması çok güzel. Muhtemelen kendini bizde rahat hissetti, bir de meslek değiştirecek cesareti kendinde bulamadı galiba. Hurlstone'un kâhyası sıfatıyla, bizi ziyaret eden herkesin aklında yer edinmeyi başarıyordu.

Yalnız bu mükemmel adamın bir kusuru var. Biraz Don Juan'dır kendisi. Tabii onun gibi bir adam için öyle bir yerde bu rolü oynamak çok zor değil. Evlendiğinde her şey yoluna girmişti. Ne zaman ki dul kaldı, başımıza açtığı dertlerin ardı arkası kesilmedi. Aylar önce hizmetçilerden Rachel Howells ile nişanlanınca, artık durulur, kendine bir çeki düzen verir diye umduk. Fakat hemen, vakit kaybetmeden onu bırakıp, bekçinin kızı Janet Tregellis'le düşüp kalkmaya başladı. Rachel iyi kızdır, yalnız Galli olmasından kaynaklı, biraz sinirli bir yapısı var. Bu olay üzerine kız, şiddetli bir beyin humması geçirdi, şimdi evin içinde ruh gibi dolaşıp duruyor. En azından düne kadar öyleydi. Bu bizim Hurlstone'daki ilk olayımızdı. Fakat sonra arkasından öyle bir şey oldu ki bu olayı unutturdu, nihayet Brunton'un bu son kepezeliğinden sonra onu işten çıkardım:

Söyledim ya, adam çok zeki. Ne geliyorsa başına, bu zekâsı yüzünden geliyor. Acayip meraklı... hiç üzerine vazife olmayan şeylere kalkıştı bu merak yüzünden. Merakının nerelere kadar uzandığını tahmin edemiyordum, bu son olaydan sonra gözüm açıldı:

Dediğim gibi ev çok köhne. Geçen hafta bir gün, daha kesin konuşalım, Perşembe gecesi, beni uyku tutmadı. Aptallık edip akşam yemeğinden sonra sert bir kahve içmişim. Gece saat ikiye kadar uykuyla mücadele ettim. Baktım ümit yok, okumakta olduğum bir roman vardı, ona devam edeyim dedim, kalktım, şamdanı yaktım. Fakat kitabı bilardo salonunda bırakmışım, üstüme bir şeyler aldım ve oraya doğru yürümeye başladım.

Bilardo salonuna gitmek için merdivenlerden inip kütüphane ve silah odasına uzanan bir koridordan geçmek gerekiyor. Koridorun başına geldiğimde, kütüphanenin açık kapısından dışarıya bir ışık süzüldüğünü gördüm. Hâlbuki ben yatmadan önce lambayı söndürmüş, kapıyı da kapatmışım. Doğal olarak ilk aklıma gelen hırsızlar oldu. Hurlstone'un koridorlarında duvarlar boydan boya antika silahlarla doludur. Ben de duvarların birinden bir savaş baltası aldım, şamdanı bir yere bıraktım ve koridoru parmaklarımın üzerinde geçtim. Açık kapıdan içeriye kafamı uzattım.

Kâhya Brunton kütüphanedeydi. Üstü başı giyinik, bulduğu ilk sandalyeye oturmuştu. Dizinin üstünde haritaya benzeyen bir kâğıt parçası duruyordu. Başı ellerinin arasında, düşünceli şekilde haritaya bakıyordu. Karanlığın içinde sessizce ve şaşkınlıkla dikiliyor, onu izliyordum. Masanın kenarında duran küçük bir mumun ışığı, giyinik olduğunu göstermeye yetiyordu. Birden sandalyesinden kalktı, yan taraftaki çalışma masasına gitti, anahtarı çevirdi ve çekmecelerden birini açtı. Oradan bir kâğıt çıkardı. Sandalyesine geri döndü ve kâğıdı masanın kenarındaki mumun yanına koydu, dikkatle incelemeye başladı. Aile dokümanlarımızı böylesine soğukkanlılıkla incelemesine daha fazla dayanamadım ve ona

doğru bir adım daha attım. Brunton başını kaldırıp beni görünce, birden ayağa fırladı, korkudan yüzü mosmor kesilmişti, incelediği kâğıdı göğsüne bastırmıştı.

"Demek, sana gösterdiğimiz güvenin karşılığını böyle veriyorsun ha? Yarından tezi yok, burayı terk edeceksin." dedim.

Tamamen yıkılmış bir haldeydi. Başıyla beni selamladı ve tek kelime etmeden yanımdan geçti gitti. Mum hâlâ masanın üstünde yanıyordu, mumun ışığında Brunton'un çalışma masasından aldığı o kâğıda baktım. Şaşırdım, çünkü hiç de önemli olmayan bir kâğıttı. Musgrave Tekerlemesi adı verilen ve soru cevap şeklinde yazılmış eski bir aile belgesinin bir nüshasıydı. Bu bizim ailemize özgü bir tekerlemedir. Asırlardır Musgrave ailesinin yaşı gelen her ferdi bu tekerlemeyi okur. Bize özel bir şeydir, oldu olacak belki bir de arkeologların ilgisini çekebilir. Hanedan armalarımız, silahlarımız gibi... Fakat pratikte işe yarayan bir şey değildir.'

'Şu kâğıda geri dönsek iyi olur.' dedim. Tereddütle:

'Gerçekten gerekli görüyorsan...' dedi. 'Ama önce şunu anlatayım: 'Brunton'un bıraktığı anahtarla çalışma masasının çekmecelerini yeniden kilitledim. Oradan ayrılmak üzere arkamı döndüğümde bir baktım ki kâhya geri dönmüş, karşımda duruyordu. Yoğun duyguların tesiriyle boğuk çıkan bir sesle:

"Bay Musgrave, efendim." diye haykırdı, "Ben bu utanca dayanamam. Hayatım boyunca onurum, benim için her şeyin önünde oldu. Bu utanç beni öldürür. Beni bu kedere sürüklerseniz inanın ölümüm sizin elinizden olur. Bu olaydan sonra eğer beni artık tutmak istemiyorsanız, Tanrı aşkına bari

bir ay süre verin, kendi isteğimle gitmiş gibi yapıp, öyle ayrılalım. Buna dayanabilirim ama bunca tanıdığım insanın önünde buradan kovulmaya dayanamam."

"Bu kadar merhameti hak etmiyorsun, Brunton." diye cevapladım. "Yaptıkların yüzünden zaten yeterince adın çıktı. Ne var ki, uzun zamandır ailenin hizmetindesin, seni insanların önünde rencide etmek istemem. Bir ay çok fazla. Bir hafta içinde çek git; giderken de istediğin gerekçeyi uydurabilirsin."

"Bir hafta mı efendim?" diye ümitsizlikle atıldı, "İki hafta... en azından iki hafta deyin!"

"Bir hafta!" diye tekrarladım. "Ayrıca sana karşı hak ettiğinden daha insafli davrandığımı da kabul et."

Başı göğsünde, ayaklarını sürüyerek oradan uzaklaştı, ben de ışığı söndürüp odama döndüm.

Ondan sonraki iki gün boyunca Brunton, görevlerini daha bir titizlikle yerine getirdi. Ben de olan bitene dair kimseye renk vermedim, yaptığı terbiyesizliğin üstünü nasıl örteceğini merakla bekledim. Ancak üçüncü sabah, Brunton ortada görünmedi. Hâlbuki her sabah kahvaltıdan sonra yanıma uğrar ve o gün yapılacak işlere ilişkin talimatları alırdı. Yemek salonundan ayrılırken hizmetçi Rachel Howells ile karşılaştım. Dedim ya, hastalanmıştı ve daha yeni yeni iyileşiyordu. Oldukça yorgun, bitkin, solgun görünüyordu. Bu haliyle işbaşı yaptığı için onu biraz fırçaladım:

"Yatağında olmalısın," dedim. "kendini iyi hissedinceye kadar çalışmayacaksın."

Bana öyle garip bir yüz ifadesiyle baktı ki, yaşadıklarının beyninde kalıcı hasar bıraktığından şüphelenmeye başladım.

"Yeteri kadar iyiyim, Bay Musgrave." dedi.

"Doktor ne diyecek bakalım." dedim. "Şimdilik işi bırak, aşağı indiğinde de oradakilere söyle, Brunton'u görmek istiyorum."

"Kâhya gitti." dedi.

"Gitti mi? Nereye?"

"Gitti. Kimse onu görmemiş. Odasında da yok. Evet, evet, o gitti, o gitti!" dedi ve arkasındaki duvara doğru yıkıldı, kahkaha ve çığlık nöbetleriyle yerde yuvarlanmaya başladı. Bu ani atak beni korkuttu, hemen zile sarıldım ve yardım çağırdım. Kızı odasına götürdüler, ben Brunton'u ararken kız çığlıklar atmaya devam ediyordu. Brunton'un ortadan kaybolduğunda şüphe yoktu. Yatağı bozulmamıştı, gece odasına çekildikten sonra kimse onu görmemişti. Sabah bütün kapılar ve pencereler kapalıydı, evden nasıl çıkıp gittiğini belli değildi. Elbiseleri, saati ve hatta parası odasındaydı. Sürekli giydiği siyah elbisesi yoktu. Çizmelerini bırakmış, terliklerini almıştı. Gecenin bir yarısı kâhya Brunton nereye gitmiş olabilirdi ki? Şimdi neredeydi?

Tepeden tırnağa her yere baktık fakat ondan bir iz bulamadık. Dediğim gibi evin tamamı, özellikle de şimdi neredeyse kullanılmayan en eski binamız labirent gibi. Evin her bir odasına, bölmesine tek tek baktık, fakat adamımıza ilişkin bir tek iz bulamadık. Sahip olduğu her şeyi ardında bırakıp gitmesi inanılmazdı, ya şimdi neredeydi? Yerel polisi de aradım ama bir sonuç alamadım. Önceki gece yağmur

yağmıştı, bahçeyi ve evin etrafındaki bütün yolları gözden geçirdik ama nafileydi. İşler bu durumdayken, yeni bir gelişme dikkatimizi asıl muammadan öteye çekti.

İki gün boyunca Rachel Howells'in durumu epey ağırdı. Sinir krizleri, sayıklamalar birbirini takip etti. Geceleri yanında dursun diye bir hemşire de tutmuştuk. Brunton'un kayboluşunun üçüncü gecesinde, hastasının rahat uyuduğunu görünce hemşire de koltukta biraz uyuklamış, sabah erkenden uyandığında yatak boşmuş, pencere açılmış ve hasta ortalarda yokmuş. Hemen teyakkuza geçtik. Yanıma iki uşak alıp kızı aramaya çıktım. Ne tarafa gittiğini anlamak zor olmadı, ayak izleri pencerenin altından başlıyor, bahçeden geçerek gölün kenarına kadar devam ediyordu, izler araziye uzanan çakıl döşeli yola yakın bir yerde bitiyordu. Gölün derinliği iki buçuk metre kadar vardı, izleri göl kenarında görünce aklını yitirmiş zavallı genç kız için ne kadar endişelendiğimizi tahmin edersin.

Tabii hemen ağları getirdik, bir iz bulabilmek için işe koyulduk, fakat bir ceset bulamadık. Öte yandan, sudan hiç umulmadık bir şey çıkardık. Bezden bir kese içinde bir yığın eski, paslı, rengi atmış metal ve donuk renkli cam ve çakıl parçaları çıktı. Bu garip kese dışında gölde de bir şey bulamadık. Dün de akla gelebilecek her yeri aradık ama ne Rachel Howells'in ne de Richard Brunton'un akıbetine dair ipucu bulamadık. Yerel polis de onların peşinde, ben de son çare olarak sana geldim.'

İşte böyle Watson, bu acayip olaylar zincirini ilgiyle dinledikten sonra, parçaları birleştirmeye çalıştım. Kafamda tüm bu olayların ortak noktasının ne olabileceğini saptamaya çalıştım. Kâhya gitmişti. Hizmetçi kız gitmişti. Hizmetçi kız

kâhyayı sevmişti ama arkasından ondan nefret etmesini gerektirecek olaylar olmuştu. Galli kanı taşıyordu, ateşli ve tutkulu bir kadındı. Kâhyanın ortadan kaybolması ardından iyice sinirleri laçka olmuştu. İçinde garip şeyler olan bir keseyi göle atmıştı. Bütün bu ayrıntıları nazara almak gerekiyordu ama bunların hiçbirisi meselenin merkezine oturmuyordu. Bütün bu olaylar zincirinin başlangıç noktası neydi? O noktayı bir bulsam düğüm çözülecek gibi görünüyordu.

‘O kâğıdı görmem lazım, Musgrave,’ dedim. ‘sonuçta bu kâhya, işini kaybetme riskini de göze alarak, o kâğıdı incelemeye değer bulmuş.’

‘Bizim bu tekerleme gerçekten saçma bir iş,’ dedi. ‘fakat görenekleri yaşatmak açısından önemi var. şu an elimde o soru ve cevapların bir kopyası var, bakarsan eğer...’

İşte bana şu elimdeki kâğıdı verdi, Watson, her Musgrave'in adam olacak yaşa geldiğinde söylemesi gereken soru ve cevaplar bunlar. Olduğu gibi okuyorum:

"Kimindi o?"

"Gidenin."

"Kimin olacak?"

"Gelecek olanın."

"Güneş neredeydi?"

"Meşenin üstünde."

"Gölge neredeydi?"

"Karaağacın dibinde."

"Oraya nasıl gidilir?"

"Kuzeye on ve on, doğuya beş ve beş, güneye iki ve iki, batıya bir ve bir, oranın altında."

"Onun için ne vereceğiz?"

"Her şeyimizi."

"Neden vermeliyiz?"

"Güven için."

'Orijinalinde tarih filan yok. Ama yazıya bakılırsa on yedinci yüzyılın ortalarında kaleme alınmış.' dedi Musgrave. 'Fakat korkarım, bu meseleyi çözmende sana pek faydası olmaz bunun.'

'En azından,' dedim, 'ilkinden daha ilgi çekici yeni bir gizem daha çıktı. Birini çözünce diğerinin de çözümüne ulaşabiliriz. Beni bağışla ama Musgrave, senin bu kâhya oldukça akıllı bir adammış, üstelik de on nesil patronlarından daha güçlü öngörülere sahipmiş.'

'Merak ediyorum, ne çıkaracaksın bakalım,' dedi Musgrave. 'Bence bu kâğdın pratik anlamda hiçbir önemi yok.'

'Bana kalırsa da son derece önemli, eminim ki Brunton da benim gibi düşünmüş. Büyük bir olasılıkla onu yakaladığın gece bu kâğıdı ilk defa görmüyordu.'

'Doğru olabilir. Zaten saklamıyorduk ki...'

'Belli ki daha önceden gördüğü kâğıda bir kez daha göz gezdirip hafızasını tazelemek istedi. Anladığım kadarıyla

elinde bu kâğıtla karşılaştırdığı bir harita ya da çizelge vardı. Sen ortaya çıkınca onu cebine attı.'

'Bu doğru. Peki bu eski aile geleneğimizle ne işi olabilir ki onun ve bütün bu tekerlemeler ne anlama geliyor?'

'Bunu bulmada zorlanacağımızı sanmıyorum,' dedim, 'iznin olursa ilk trenle Sussex'e gidelim, hadiseyi yerinde ve daha derinlemesine inceleyelim.'

Aynı gün öğleden sonra Hurlstone'daydık. Belki de bu meşhur tarihi binanın resimlerini görmüş, hakkında bir şeyler okumuşsundur. Özetlemek gerekirse bina 'L' şeklinde inşa edilmişti. L'nin kısa kolu, binanın asıl çekirdeğini oluşturuyordu. Uzun kol daha sonradan ilave edilmişti ve diğerine göre daha modern sayılırdı. Bu eski kısmın tam ortasında, ağır işlemeli alçak kapının üzerinde 1607 tarihi kazılıydı. Fakat uzmanlara göre kirişler ve taş işçiliğine bakılacak olursa tarihi daha da eski. Aşırı kalın duvarları ve küçük pencereleri nedeniyle son yüzyılda yeni inşa edilen uzun kanada taşınmışlar. Eski binayı da ancak depo ve kiler olarak kullanmışlar. Evin dört bir yanı, yaşlı ağaçlarla dolu çok güzel bir park ile çevriliydi. Arkadaşımın da bahsini ettiği göl, yola yakın bir yerde bulunuyordu. Binaya da iki yüz metre kadar uzaklıktaydı.

Anlamıştım ki Watson, burada üç tane sır yoktu. Sadece bir tane sır vardı. Bu Musgrave Tekerlemesi'ni doğru okuyabilirsem, kâhya Brunton ve hizmetçi Howells meselelerini de çözecek kanıt elime geçmiş olacaktı. Bütün enerjimi bu yüzden ona yoğunlaştırdım. Adam bu eski formülü çözmeye niçin bu kadar çok heves ediyordu? Belli ki içinde asırlar boyu kimsenin dikkatini çekmeyen bir şeyler

bulmuştu. Bu bulduğu şey ona ne kazandıracaktı? Brunton'un kaderi bundan nasıl etkilenmişti?

Bu tekerleme metnini okuyunca kanaat getirdim ki soru ve cevaplarla bir noktaya işaret ediliyordu. Eğer o noktayı bulabilirsek, Musgrave'lerin asırlar boyu torunlarına bellettikleri şifreyi çözmüş olacaktık. Başlangıç için elimizde iki anahtar vardı; bir meşe ve bir karaağaç. Meşe zaten belliydi, evin tam önündeki araba yolunun solunda, o zamana dek gördüğüm en büyük meşe ağaçlarından biri duruyordu. Önünden geçerken:

'Herhalde bu tekerleme hazırlandığında bu meşe buradaydı.' dedim.

'En az Norman İstilasası^[8]'ndan beri buradadır herhalde,' dedi, 'sekiz metre çapı var.'

Böylece ilk noktamızı sabitlemiş olduk. Sonra sordum:

'Peki yine böyle yaşlı bir karaağacınız var mı?'

'Şurada bir yerde çok yaşlı bir tane vardı ama on yıl önce üstüne yıldırım düştü, biz de onu kestik.'

'Tam olarak nerede idi, biliyor musun?'

'Tabii ki.'

'Başka karaağaç var mı peki?'

'O kadar eskisi yok, burada genelde bolca kayın ağacı var.'

'Şu ağacın yerine bir bakalım.'

At arabasıyla ilerliyorduk. Musgrave eve girmeden bir çırpıda bizi karaağacın on yıl öncesine kadar durduğu yere

götürdü. Karaağacın yeri, meşeyle ev arasında neredeyse tam ortadaydı. Araştırmamız doğru yolda ilerliyor görünüyordu:

‘Sanırım karaağacın tam olarak boyu ne kadardı, bunu bilemeyiz değil mi?’ dedim.

‘Hemen söyleyeyim; on dokuz buçuk metreydi.’

‘Nasıl da bildin?’ dedim şaşkınlıkla.

‘Eski öğretmenim ne zaman trigonometri ödevi verse, yüksekliklerle ilgili şeyler sorardı. Öğrenciliğim zamanında bahçe içinde ne kadar bina ve büyük ağaç varsa hepsinin boyunu hesaplamışım’dır.’

Bu bizim için hiç beklenmedik bir şanstı. İstediğim veriler umduğumdan çok kolay elime geçiyordu:

‘Peki söyler misin, kâhya sana bununla ilgili bir soru sormuş muydu?’ dedim.

Reginald Musgrave şaşkınlıkla yüzüme baktı, ‘Şimdi sen sorunca hatırladım,’ dedi, ‘Brunton bundan birkaç ay önce, uşaklardan biriyle iddiaya girdiğini bahane ederek o ağacın boyunu bana sormuştu.’

Bu harika bir haberdi Watson, bu son bilgi, doğru yolda olduğumu gösteriyordu. Güneşe baktım, biraz alçalmıştı. Hesap ettim, bir saat kadar sonra eski meşe ağacının en üst dalları hizasına gelecekti. O zaman kâğıtta belirtilen şartlardan biri gerçekleşmiş olacaktı. Karaağacın gölgesi diye kastedilen şey gölgenin bittiği yer olsa gerekti, başka türlü olsa ağacın gövdesi referans seçilirdi. Öyleyse, güneş tam meşenin üstüneyken karaağacın gölgesinin tahminen nereye düşebileceğini hesaplamam gerekiyordu."

"Karaağaç artık orada olmadığına göre, bunu hesaplamak herhalde zor olmuştur, Holmes."

"Evet, ama en azından Brunton bunu yapmayı düşündüğüne göre ben de yapabilirim diye düşündüm. Aslında çok da zor değildi. Musgrave ile çalışma odasına gittik, oradan şu tahtayı buldum ve yonttum, ucuna da uzun bir ip bağladım. Her bir metreye bir düğüm attım. Sonra bir olta kamışı aldım, boyu iki metreydi. Beraber meşenin olduğu yere gittik. Güneş tam meşenin üstüne gelmişti. Kamışı yere diktim, gölgenin yönünü işaretledim ve boyunu ölçtüm; üç metre geldi.

Bundan sonrası kolaydı, iki metrelik kamışın gölgesi üç metre geliyorsa, on dokuz buçuk metrelik ağacın gölgesi yirmi dokuz metre gelirdi. İki gölgenin de doğrultusu tabii ki aynı olacaktı. Mesafeyi ölçtüm, mesafenin sonu neredeyse evin duvarına geliyordu. Tam o noktaya kazığı yerleştirdim. Hemen beş santim yanında bir delik daha vardı, bu da beni ayrıca sevindirdi. Bu deliğin Brunton tarafından açıldığını biliyordum. Demek ki hâlâ doğru iz üzerindeydim.

Bu başlangıç noktasından itibaren adımlamaya başladım, yönleri cep pusulama ile tayin ediyordum. İlk on adım, duvara paralel gitti. Bulduğum noktayı bir tahtayla işaretledim. Sonra doğuya doğru beş, güneye doğru iki adım attım. Bu da beni eski binanın kapı eşiğine getirdi. Batıya doğru iki adım daha atınca, taş kemerli koridordan içeri girmiş oluyordum. Kâğıtta belirtilen yer burasıydı.

Hiç bu kadar hayal kırıklığına uğramamıştım Watson. Bir an hesaplamalarımda bir hata olduğunu düşündüm. Batmakta olan güneş koridorun zeminini boydan boya aydınlatıyordu. Zeminde yıpranmış gri taşlar vardı ve birbirine sıkıca geçmiş

görünüyorlardı. Yüzyıllardır yerlerinden oynamamışlardı. Brunton da burada bir şey yapmamıştı. Zemin boyunca ayaklarımı yere vurdum, farklı bir ses duymadım. Zeminde bir çatlak filan da yoktu. Neyse ki Musgrave, yaptığım işlerin anlamını kavramaya başlamıştı ve en az benim kadar o da heyecanlanmıştı. Hesaplarımı kontrol etmek için kâğıdı çıkardı. Biraz inceledikten sonra atıldı:

‘Altında diye yazıyor.’ dedi, ‘Sen orayı gözden kaçırdın...’

O zamana kadar bir yerleri kazacağız diye düşünmüştüm, o anda yanlış düşündüğümü anladım:

‘Öyleyse buranın altında bir bodrum kat var!’ dedim heyecanla.

‘Evet, ev kadar eski bir bodrum kat var. Hemen burada, bu kapıdan.’

Taştan yapılmış bir döner merdivenden aşağı indik. Dostum bir kibrit çaktı ve köşedeki varilin üstünde duran feneri onunla yaktı. Bir anda doğru yere geldiğimizi ve bizden önce de buraya gelen birilerinin olduğunu anladım.

Burası odun deposu olarak kullanılmıştı, fakat kütükler kenara yığılmıştı. Böylece ortada açık bir bölge bırakılmıştı. Bu boşlukta büyük ve ağır bir kapak taşı, ortasında da paslı bir demir halka bulunuyordu. Halkaya kalın bir çoban atkısı geçirilmişti. Musgrave bağırdı:

‘Vay canına! Bu Brunton'un atkısı. Yemin ederim bunu onda görmüştüm. Hain herif! Burada ne aramış?’

Önerim üzerine iki polis bu duruma nezaret etmek üzere çağrıldı. Polisler gelince, atkıdan tutarak taşı kaldırmaya

yeltendim. Ancak kıpırdatabildim. Sonra polis memurlarından birinin yardımıyla taşı kaldırıp kenara koymayı başardım. İçerisi karanlıktı. Hepimiz içeri daldık, Musgrave de kapağın ağzına çömelip bize fener tuttu.

İki metreden biraz derin, daracık bir odaydı burası. Bir köşede, pirinç kaplı, kapağı açılmış tahta bir kutu, üzerinde de bu elimdeki anahtar vardı. Kutunun dışı, kalın bir toz örtüsüyle kaplıydı. Kutu yer yer kurtlar tarafından yenmiş, açılan delik sayesinde kutunun içinde grimsi mantarlar bitmişti. Kutudan işte bu elimdeki bozuk para gibi metal diskler çıktı. Başka da bir şey yoktu.

Fakat o an o eski sandıkla pek ilgilenmiyorduk, yanında yatan şeye odaklanmıştık. Siyah elbiseli bir adamdı orada yatan. Baldırları üstüne çökmüş, kafası kutuya doğru uzanmıştı. Kolları da kutunun iki yanındaydı. Duruşu nedeniyle bütün kan yüzüne hücum etmişti. Suratı kapkara kesilmiş bu haliyle onu kimse tanıyamazdı. Fakat cesedi dışarı çıkardığımızda, boyu, kıyafeti ve saçları sayesinde arkadaşım, bunun kayıp kâhyanın ta kendisi olduğunu kolaylıkla söyleyebildi. Öleli birkaç gün olmuştu ama bedeninde hiçbir yara bere yahut darbe izi yoktu. Ceset dışarı taşındı ama hâlâ en az başlangıçtaki kadar esrar varlığını sürdürüyordu.

Açıkçası Watson, hayal kırıklığı yaşıyordum. Tekerleme kâğıdında yazan yeri bulduğumda işin çözüleceğini düşünmüştüm, fakat şimdi oradaydım ve hâlâ oranın aile açısından önemini ve niçin bu kadar titizlikle saklandığını anlayabilmiş değildim. Gerçi evet, Brunton'un başına ne geldiğini ortaya çıkarmıştım ama bu sefer de bunun nasıl olduğunu ve bu olaylarda, ortadan kaybolan kadının rolünün

ne olduğunu bulmak gerekiyordu. Köşede bir fiçı bulup üstüne oturdum ve olan biteni bir daha dikkatlice zihnimden geçirdim.

Böyle durumlarda nasıl bir hareket tarzım olduğunu bilirsin, Watson. Kendimi adamın yerine koyarım ve onun zekâ düzeyinde bir insanın böyle bir durumda ne yapmış olabileceğini hayal etmeye çalışırım. Bu örnekte Brunton'un birinci sınıf bir zekâyâ sahip olduğu bariz ortadaydı. Bu nedenle astronomların bahsini ettiği o "göz yanılması" faktörünü burada devreden çıkarabilirdik. Brunton, değerli bir şeylerin saklandığını biliyordu. Mekânı buldu. Odanın üstündeki kapak taşının, yardım olmadan bir kişi tarafından açılmayacağını da anladı. O zaman ne yapacaktı? Güvendiği birileri de olsa dışarıdan yardım alamazdı. Kapıları açmak, birilerini içeri almak, üstelik de bunu görünmeden yapmak riskli işti. En güzeli içeriden birinden yardım almak olacaktı. Fakat kimden yardım alabilirdi? Şu kız ona sırlı sıklam âşıkı. Genelde erkekler, ne kadar kötülük yaparlarsa yapsınlar, bir kadının sevgisini kaybedebileceklerini düşünemezler. O da bir iki hamlede Howells ile bir sulh imzalamaya çalıştı ve sonra da onu kendine suç ortağı olarak ayarladı. Böylece gece beraber bodrum kata gelebilecekler, güçlerini birleştirerek taşı kaldırabileceklerdi. Buraya kadar hayalimde onları görmüş gibi takip edebiliyordum.

Fakat iki kişi için, hele de bunların birisi kadınsa, o taşı kaldırmak oldukça zor olmuş olmalı. İri yarı bir Sussex polisiyle ikimiz bile zar zor kaldırdık taşı. Öyleyse nasıl kaldırdılar? Muhtemelen aynı durumda kalsam benim yapacağım şeyi yaptılar. Kalkıp etrafa saçılmış odunları dikkatle incelemeye başladım. Aradığım şeyi de hemen

buldum. Bir metre kadar uzunlukta bir tahta parçasının ucu epeyce ezilmişti. Bazı tahtaların da bir tarafı yanlardan düzleşmişti. Belli ki üzerlerine iyi bir yük binmişti. Taşı biraz yerinden oynattılar ve araya tahta koydular, sonunda kapak bir adamın geçebileceği kadar açılınca, uzun bir tahtayı boylamasına altına destek yaptılar. Taşın olanca ağırlığı üstüne bindiği için tahtanın ucu ezildi. Buraya kadar da iyi gelmiştim.

Peki bu gece yarısı dramı nasıl devam etmişti? Delikten içeri yalnızca bir kişi girebilirdi, o da Brunton'du. Kız yukarıda beklemiş olmalıydı. Brunton kutuyu açtı, içindekileri yukarı uzattı, öyle olmalıydı, çünkü biz geldiğimizde kutu boştu. Peki sonra ne oldu?

Bu tutkulu Kelt kızı, kendisini, belki de düşündüğümüzden daha fena şekilde aldatmış olan adamı eline düşmüş görünce, içinde nasıl büyük bir intikam ateşi yanmıştı kim bilir? Tahta yerinden kaymış ve Brunton içeride iken kapak üstüne kapanmış olabilir miydi? Belki de kız, tahtaya bir vurdu, kapak kapandı, sonraki manzara gözümün önünde canlanıyordu. Elinde hazine torbası, kız döner merdivenden hızla yukarı çıktı, arkasından âşık olduğu adamın çığlıkları geliyordu, ellerini taş kapağa vurup duruyor, kurtulmaya çalışıyordu. Böylece nefesi tükendi ve orada ölüverdi.

İşte bu yüzden kızın yüzünde o garip ifade vardı, sinir krizleri geçirmesi bundandı. Peki kutuda ne vardı? Onlarla kız ne yaptı? Elbette arkadaşımın gölden çıkarttığı metal, cam ve taş parçalarıydı kutudan çıkan. Suçunun son delillerini de ortadan kaldırmak için onları göle atmıştı.

Yirmi dakika boyunca hareketsiz oturdum ve düşündüm. Musgrave hâlâ o soluk yüz ifadesiyle orada duruyordu. Elindeki feneri sallıyor, delikten içeri doğru bakıyordu.

‘Bunlar Kral Birinci Charles'ın döneminden kalan paralar,’ dedi avucunun içindeki metal parçalarını göstererek, ‘gördüğün gibi bu tekerlemenin ortaya çıktığı tarihi tahmin ederken isabet etmişiz.’

‘Birinci Charles'tan başka şeyler de bulabiliriz,’ dedim. Birden o ilk iki sorunun anlamı zihnimde berraklaştı. ‘Şu gölden çıkardığınız kesede bulduğunuz parçaları bir gözden geçireyim.’ dedim.

Çalışma odasına gittik. Musgrave, parçaları önüme yığıdı. Parçaları önemsemediği kadar vardı. Metal de taşlar da kapkara kesilmişti. Bir tanesini kolumun yeniyle sildim, avucumun içinde parlamaya başladı. Metal parça çift halka şeklindeydi, fakat bükülmüş, şekli bozulmuştu.

‘Unutma,’ dedim. ‘kraliyet yandaşları kralın ölümünden sonra da bir süre hüküm sürdüler. Kaçarken de ileride, olaylar yatıştığında geri almak üzere en değerli varlıklarını gömerek sakladılar.’

‘Büyük dedem Sir Ralph Musgrave önde gelen bir şövalyeydi. İkinci Charles'ın de en önemli adamıydı.’ dedi arkadaşım.

‘Gerçekten mi?’ dedim. ‘O zaman taşlar yerine oturdu. Oldukça trajik bir yolla oldu ama nihayet bu servete kavuştuğun için seni tebrik ederim. Bu çok değerli bir hazine ama tarihi değeri daha büyük tabii ki.’

'Neymiş bu değer?' dedi şaşkınlıkla.

'Eski İngiliz krallarının tacı bu.'

'Taç mı?'

'Kesinlikle. Tekerleme metninde ne diyordu? "Kimindi o?"

"Gidenin." Bu kral Charles'ın idamını işaret ediyor. Sonra, "Kimin olacak?"

"Gelecek olanın." Bu da ikinci Charles. Gelişi önceden öngörülmüş. Bu yıpranmış ve yamulmuş taç, kesinlikle bir zamanlar Stuart'ların başlarını süslüyordu.'

'Peki gölde ne işi vardı?'

'Bu cevaplanması zaman alacak bir soru...' dedim ve ardından kafamda kurduğum olaylar zincirini bir bir ona anlattım. Hikâyem bittiğinde karanlık çoktan çökmüş ve ay gökyüzünde parlamaya başlamıştı.

'Peki Charles tahta geçtiğinde neden tacını geri almamış?' dedi Musgrave, parçaları kesenin içine koyarken.

'İşte muhtemelen asla bilemeyeceğimiz bir noktaya parmak bastın. Herhalde bu sırrı bilen tek Musgrave bu olaylar sırasında dünyaya gözlerini yumdu. Anlamını açıklayamadan gittiği bu tekerlemeyi de torunlarına miras olarak bıraktı. O günden bu güne bu tekerleme babadan oğla geçti. Derken nihayet onun sırrını çözen bir adamın eline geçti, o da bu uğurda hayatından oldu.'

İşte Musgrave Tekerlemesi'nin öyküsü bu, Watson. Şu an o taç Musgrave'lerin koruması altında. Yasal bir takım sıkıntılar yaşadılar ama sonunda onu ellerinde tutmayı başardılar.

Eminim adımı söylersen senin de o tacı görmene izin verirler. Kayıp kızıdan da bir daha haber alınamadı. Belki de İngiltere'den ayrıldı, kendini ve işlediği suçun hatırasını denizaşırı ülkelere sürükledi gitti."

Reigate Bulmacası

Dostum Bay Sherlock Holmes, 87 baharında sarf ettiği büyük efordan sonra girdiği depresyondan henüz sıyrılamamıştı. Bütün bir Hollanda-Sumatra firması meselesi ve Baron Maupertius'un çevirdiği büyük dolaplar, halkın belleğinde hâlâ tazeliğini koruyor ve burada anlatılamayacak kadar siyaset ve sermaye çevreleriyle içli dışlı konular bunlar. Yine de şunu söyleyebilirim; suça karşı hayat boyu verdiği savaşta bu olay sayesinde Holmes, yeni ve farklı bir silah kullandı ve bunu bütün dünyanın gözleri önünde yaptı. Sıra dışı ve karmâşık bir işti.

Notlarıma göre, 14 Nisan'da, Lyons'tan Holmes'in Dulong Oteli'nde hasta yattığına dair bir telgraf aldım. Yirmi dört saat içinde hasta yatağının başına geldim ve durumunun çok ağır olmadığını görünce rahatladım. Ne var ki günde en az on beş saatini verdiği, hatta yeminle söylediğine göre birkaç kez beş gün üst üste dinlenmeden çalıştığı o iki aylık araştırmanın stresiyle, o demirden bünyesi çökmüştü. Bu yorucu çalışma temposunun ardından gelen başarı da onu bu hastalıktan kurtaramamıştı. Avrupa onun adıyla çalkalanıyordu, odası hıncahınç tebrik telgraflarıyla doluydu. Durum böyleyken o en şiddetli depresyonun pençesine yakalanmıştı. Üç ülkenin polis güçlerinin birleşip de sonuç alamadığı meseleyi Holmes çözmüş, Avrupa'nın en yaman dolandırıcısını köşeye sıkıştırmıştı ama bu bile yaşadığı sinir buhranından onu çekip çıkaramamıştı.

Üç gün sonra yeniden Baker Caddesi'ne döndük. Fakat dostumun biraz hava değişimine ihtiyacı vardı. Bu bahar mevsiminde, kırsalda geçirilecek bir hafta bana da çok iyi gelecekti. Afganistan'da tedavisini üstlendiğim eski dostum Albay Hayter, Surrey, Reigate yakınlarında bir ev almıştı ve sık sık da onu ziyarete gelmem konusunda ısrar ediyordu. Son görüşmemizde, arkadaşım Holmes de gelmek isterse onu da ağırlamaktan mutluluk duyacağını söylemişti. Tabii Holmes'i ikna etmek için biraz diplomasi gerekiyordu, fakat ev sahibinin bekâr olduğunu ve orada tam bir özgürlükle hareket edebileceğini anlayınca bana uydu. Lyons'tan dönüşümüzden bir hafta sonra Albay'ın evine kapağı attık. Hayter artık emekli olmuş iyi bir askerdi ve dünyanın birçok yerini görmüştü. Tahmin ettiğim gibi, Holmes ile ortak yönleri olduğunu kısa sürede fark etti.

Geldiğimiz günün akşamı, yemekten sonra Albay'ın silah odasında oturuyorduk, Holmes kanepeye uzanmıştı. Biz de Hayter'in, doğu silahlarından oluşan küçük koleksiyonuna bakıyorduk. Hayter birden söze girdi:

"Bu arada," dedi, "acil bir durumda kullanmak için bu silahlardan birini yukarıya, odama çıkarsam iyi olacak."

"Acil durum mu?" dedim.

"Evet, bugünlerde bölgede bir çete kol geziyor. Geçen Pazartesi bölgenin zenginlerinden, ihtiyar Acton'un evine dalmışlar. Büyük bir zarar yok ama hâlâ ortalıkta dolaşıyorlar."

"İpucu yok mu?" dedi Holmes, gözlerini Albay'a dikerek.

"Henüz yok. Fakat bizim muhitteki küçük suçlardan biri bu Bay Holmes, başardığınız o uluslar arası işten sonra, bu işler size küçük gelir."

Holmes bu iltifatı geçiştirdi ama gülümsemesinden, memnun olduğu belliydi:

"Peki ne yapmışlar?"

"Pek bir şey yapmamışlar. Kitaplığı soymuşlar ama pek çabalarına değecek bir şey almamışlar. Odayı alt üst etmişler, çekmeceleri, kitapları dağıtmışlar, Alexander Pope'un nadir bulunan bir *Homeros* cildini çalmışlar. Gümüş kaplama iki şamdan, bir fildişi büro malzemesi, meşeden, küçük bir barometre, bir de ip yumağı götürmüşler."

"Ne kadar garip bir karışım!" dedim.

"Yani adamlar ellerine geçirebildikleri ne varsa götürmüşler işte..."

Holmes oturduğu yerden homurdandı:

"Bölge polisinin bu işe el atması lazım. Belli ki burada..."

Parmağımı salladım:

"Sevgili dostum, buraya dinlenmeye geldin. Sinirlerin çok yıprandı, Tanrı aşkına yeniden başımıza iş açma..."

Holmes, omuz silkti, Albay'a davadan çekildiğini anlamına gelen komik bir bakış attı, sonra sohbet daha az tehlikeli konularla devam etti.

Fakat bir kere olacağı vardı, bütün çabalarım boşa gitti, ertesi sabah problem kendiliğinden bizi öyle bir buldu ki artık

kulak ardı edemedik. Böylece bu kır tatili, ummadığımız bir hale büründü. Albay'ın uşağı teklifsiz içeri daldığında henüz kahvaltı ediyorduk:

"Haberleri duydunuz mu efendim?" dedi, biraz soluklandı ve devam etti, "Cunningham'larda olanları duydunuz mu?"

"Soygun!" diye bağırdı Albay, elindeki kahve fincanı havada kaldı.

"Cinayet!"

Albay bir hayret ıslığı çaldı, "Aman Tanrım!" dedi, "Kim öldürüldü, J.P. mi yoksa oğlu mu?"

"İkisi de değil efendim. Arabacıları, William. Kalbinden vurulmuş efendim, oracıkta ölmüş."

"Kim vurmuş?"

"Hırsız, efendim. Ateş etmiş ve bir anda toz olmuş. Hırsız, tam mahzenin penceresinden içeri giriyormuş ki William onu suçüstü yakalamış. Patronunun mallarını koruyayım derken canından olmuş."

"Saat kaçta?"

"Dün gece efendim, on iki sularında."

"Yaa? Öyleyse oraya da bir uğrayalım..." dedi Albay ve soğukkanlılıkla kahvaltısına döndü. Kâhya gidince, "Bu çirkin bir iş," diye ekledi, "ihtiyar Cunningham buranın önde gelenlerindedir, çok da efendi bir adamdır. Bu olay onu perişan eder, William yıllardır hizmetindeydi, iyi bir elemandı. Belli ki bunlar Acton'un evine girenler."

"Ve onca garip şeyi çalanlar..." dedi Holmes, düşünceli bir şekilde.

"Kesinlikle."

"Hmm. Bu belki de dünyadaki en basit vakadır ama ilk bakışta biraz gizemli, değil mi? Kırsalda iş yapan hırsızların biraz yer değiştirmeleri beklenir. Birkaç gün içinde aynı bölgede iki iş yapmazlar. Dün akşam önlem almaktan bahsettiğinizde, buranın koca İngiltere'de hırsız ya da hırsızların en son ilgisini çekecek yer olduğunu düşünmüştüm. Demek ki daha öğreneceğim çok şey var."

"Sanırım bunlar buranın yerlisi bir grup." dedi Albay. "Bu durumda da tabii Acton ve Cunningham'ın evleri bu civardaki en büyük evler."

"Ve en zengin mi?"

"Yani, öyle olmaları lazım, fakat ikisinin de yıllar süren ve iliklerini kurutan mahkeme işleri oldu. İhtiyar Acton, Cunningham'ın topraklarının yarısı üzerinde hak iddia ediyor, avukatları da bu işi sıkı sıkıya takip ediyorlar."

"Eğer bu hain buraların yerlisiyse, onu yakalamak zor olmayacaktır," dedi Holmes esneyerek. "Tamam, Watson, olaya karışmaya niyetim yok."

Kâhya kapıyı paldır küldür açtı, "Müfettiş Forrester, efendim." dedi.

Şık görünüşlü, keskin bakışlı, genç bir memur içeri girdi. "Günaydın Albay," dedi, "Umarım rahatsız etmiyorumdur, fakat Baker Caddesi'nden Bay Holmes buradaymış diye duyduk."

Albay, eliyle Holmes'i gösterdi, müfettiş başıyla selamladı:

"Belki bize yardımınız dokunur diye düşündük Bay Holmes."

"Kader senden yana değil Watson," dedi Holmes gülerek. "Geldiğinizde biz de bu olayı konuşuyorduk, Müfettiş. Belki bizimle detayları paylaşırsınız." O bilindik tavrıyla arkasına yaslandığında, durumun ümitsiz olduğunu anladım.

"Acton işinde, elimizde bir kanıt yok. Fakat burada epey var, iki işin de aynı elden çıktığında şüphemiz yok. Adamı görmüşler."

"Yaa?"

"Evet efendim. Fakat merhum William Kirwan'ı öldüren kurşundan hemen sonra sırta kadem basmış. Bay Cunningham onu yatak odasının penceresinden görmüş. Bay Alec Cunningham da arka geçitten görmüş. Olay olduğunda saat on ikiye çeyrek varmış. Bay Cunningham yeni yatmış, Bay Alec de üzerinde sabahlığıyla oturmuş, pipo içiyormuş. İki de arabacı William'ın yardım çağrısını duymuş. Bay Alec hemen olan biteni anlamak için oraya koşmuş. Arka kapı aıkmış, merdivenlerin dibine geldiğinde, iki adamın dışarıda boğuştuğunu görmüş. Biri ateş etmiş, diğeri düşmüş ve katil çitin üzerinden atlayarak kayıplara karışmış. Bay Cunningham yatak odasının penceresinden adamın yola çıktığını görmüş ama hemen gözden kaybetmiş. Bay Alec, ölmekte olan adamı kurtarmak için orada kalmış, hırsız da kaçıp gitmiş. Orta yapılı bir adam olduğu ve koyu renk giyindiği dışında kişisel bir ipucumuz yok. Fakat aktif bir şekilde soruşturuyoruz. Eğer adam yabancıysa onu çok geçmeden buluruz."

"William orada ne yapıyormuş? Ölmeden önce bir şey söylemiş mi?"

"Tek kelime etmemiş. Annesiyle beraber bir kulübede yaşıyormuş. Çok güvenilir bir elemanmış. Gece evin etrafını kolaçan ettiğini düşünüyoruz. Tabii bu Acton hadisesi herkesi teyakkuza geçirdi. Hırsız kapıyı zorlayarak açmış galiba, kilitte zorlama izi var."

"William çıkarken annesine bir şey söylemiş mi?"

"Kadın çok ihtiyar ve sağır, ondan hiçbir bilgi alamayız. Zaten yaşadığı şok yüzünden aklı pek başında değil, daha önce de çok aklı başında biri olduğunu sanmıyorum. Yine de önemli bir detay var. Şuna bir bakın!"

Defterden yırtılmış küçük bir kâğıt parçası çıkardı ve dizinin üstünde yaydı:

"Bu kâğıt parçası, cesedin parmakları arasında bulundu. Büyük bir kâğıdın parçası gibi görünüyor. Gördüğünüz gibi, kâğıtta yazılı olan saat, maktulün öldüğü saat. Ya katil kâğıdı William'ın elinden yırtıp aldı ya da William katilin elinden... Sanki randevu gibi bir şey bu..."

Holmes kâğıt parçasını eline aldı, kâğıtta şöyle yazıyordu:

On ikiye çeyrek kala

seni çok

ikinize

Müfettiş devam etti:

"Bunun bir randevu olduğunu varsayarsak, her ne kadar William Kirwan dürüst bir adam olarak tanınıyorsa da, hırsızla işbirliği yaptığı akla geliyor. Belki orada buluştular, belki hırsızın kapıdan girmesine de yardım etti, sonra da birbirlerine düştüler."

"Bu yazı oldukça garip," dedi Holmes, elinde kâğıdı büyük bir dikkatle inceliyordu. "Bu iş düşündüğümünden daha derin." Başını ellerini arasına koydu. Müfettiş, davasının ünlü Londralı dedektif üzerinde bıraktığı etkiyi görerek gülümsedi. Hemen ardından Holmes devam etti:

"Şu söylediğiniz, hırsız ve arabacı arasında bir anlaşma olabileceği ve bunun da aralarında anlaştıkları bir randevu kâğıdı olabileceği, ihtimalden uzak değil ve gayet ustaca bir yorum. Bu yazı..." Yeniden başını ellerinin arasına koydu ve birkaç dakika derin derin düşündü. Başını tekrar kaldırdığında, hayret ettim; yüzüne renk gelmişti, gözleri de hastalanmadan önceki gibi parlıyordu. O eski enerjisiyle ayağa fırladı:

"Bakın ne diyeceğim..." dedi, "Konunun ayrıntılarıyla ilgili küçük bir inceleme yapmalıyım. Bu işte beni cezbeden bir şeyler var. İzin verirseniz Albay, dostum Watson'la ikiniz burada kalın, Müfettiş'le ben olay yerine gidelim, bazı tahminlerim var, onların doğruluğunu bir araştıralım. Yarım saat içinde dönerim."

Bir buçuk saat sonra Müfettiş tek başına geldi:

"Bay Holmes, dışarıda dolanıp duruyor," dedi. "Oraya dördümüz beraber gidelim istiyor."

"Bay Cunningham'ın evine mi?"

"Evet bayım."

"Niçin?"

Müfettiş omuz silkti, "Bilmiyorum bayım. Aramızda kalsın, Bay Holmes henüz tam iyileşmemiş galiba. Gittiğimizden beri acayip davranışlar sergiliyor, aşırı heyecanlanıyor."

"Bence endişelenmenize gerek yok," dedim. "O çılgın davranışlarının altında genelde bir metot vardır."

"Bazıları onun metotlarının altında çılgınlık olduğunu söylüyor," diye mırıldandı Müfettiş. "Fakat şu an ateşlenmiş durumda; Albay, eğer hazırsanız gidelim."

Dışarı çıktığımızda Holmes çenesini göğsüne mıhlamış, elleri ceplerinde bir aşağı bir yukarı adımlayıp duruyordu:

"Vaka gitgide daha da heyecanlı olmaya başladı." dedi. "Watson, kır gezisi tavsiyen gerçekten işe yaradı. Harika bir sabah geçirdim."

"Anladığım kadarıyla olay yerindeydiniz," dedi Albay.

"Evet, Müfettiş ve ben, beraber küçük bir keşif yaptık."

"Sonuç?"

"İlginç şeyler gördük. Yürüyelim, bir yandan anlatayım. Öncelikle rahmetlinin cesedini gördük. Söylendiği gibi, revolver kurşunuyla vurulmuş."

"Bundan şüphemiz mi vardı?"

"Her şeyi teyit etmek iyidir. Çabamız boşa gitmedi. Sonra Bay Cunningham ve oğluyla konuştuk. Katilin tam olarak hangi noktadan kaçıp gözden kaybolduğunu onlar görmüşler. Bunu da öğrenmek ilginç oldu."

"Doğal olarak."

"Sonra maktulün annesine bir uğradık. Fakat çok yaşlı ve bunamış olduğundan, ondan bir bilgi alamadık."

"Peki yaptığınız incelemelerden edindiğiniz sonuç nedir?"

"Bu sıra dışı bir suç. Belki de bu gidişimizde bazı şeyler daha net görülür. Sanırım Müfettiş de ben de maktulün elindeki kâğıtta cinayet saatinin yazılı olmasının çok önemli olduğu konusunda hemfikiriz."

"Bu bize bir ipucu verebilir, Bay Holmes."

"Veriyor. Bu notu yazan her kimse, o saatte William Kirwan'ı yatağından kaldıran da o. Fakat kâğıdın geri kalanı nerede?"

"Bulurum umuduyla her yere dikkatle baktım." dedi Müfettiş.

"Maktulün elinden yırtılarak alınmış. İnsan onu almak için neden bu kadar özen gösterir? Çünkü kâğıt suçluyu gözler önüne seriyordu. Peki onunla ne yapmıştır? Büyük ihtimalle cebine atmıştır. Tabii bir köşesinin maktulün avucunda kaldığını fark etmemiş olacak. Eğer kâğıdın geri kalanını da bulursak çözüme epey yaklaşmış olacağız."

"Evet de, suçluyu yakalamadan, cebine nasıl ulaşacağız?"

"Tamam ama düşünmeye değeri. Bir başka nokta daha var. Bu not William'a gönderilmişti. Kâğıdı yazan kişi almış olamaz. Yoksa bu kadar yaklaşmışken not kâğıdı uzatmak yerine diyeceğini sözlü olarak diyebilirdi. Öyleyse notu kim getirdi? Yoksa postayla mı geldi?"

"Bunu araştırdım," dedi Müfettiş. "William dün öğleden sonra postasıyla bir mektup almış. Zarfı da imha etmiş."

"Harika!" dedi Holmes, Müfettişin sırtına vurarak. Postacıyı gördünüz yani... Sizinle çalışmak bir zevk. Ha, bu arada geldik. Albay, benimle gelerseniz, size suç mahallini göstereyim."

Maktulün şirin kulübesini geçtik, sıra sıra meşelerin olduğu bir yoldan yürüyerek, Nuh Nebi'den kalma bir eve geldik. Evin kapı pervazında Malplaquet Savaşı'nın tarihi yazılıydı. Holmes ve Müfettiş, bizi evin etrafından dolaştırdılar. Yan kapıya ulaştık. Kapıyla yol boyu uzanan çitler arasında bir bahçe vardı. Mutfak kapısında bir polis memuru duruyordu.

"Kapıyı ardına kadar aç memur bey," dedi Holmes. "İşte genç Bay Cunningham'ın başında durup da şu an bulunduğumuz yerde iki kişinin boğuşmasını izlediği merdiven bu. İhtiyar Bay Cunningham da şu penceredeydi; soldan ikinci... Adamın şu çalılığın solundan kaçıp gittiğini görmüş. Oğlu da görmüş. İkisi de çalıktan dolayı o noktadan eminler. Sonra Bay Alec çıkıp vurulan adamın yanına çökmüş. Zemin çok sert olduğu için gördüğünüz gibi bize yardımcı olacak bir iz yok." Holmes konuşurken iki adam evin köşesinden bize doğru yürüyordu. Biri güçlü hatlara sahip, kırışık yüzlü yaşlı bir adam, diğeri de gösterişli kıyafetleri ve aydınlık gülümsemesiyle genç bir adamdı. Bizi

oraya getiren işle adamın görünüşü arasında bir tezat vardı. Holmes'a:

"Hâlâ uğraşıyor musunuz?" dedi. "Siz Londralıları hızlı bilirdim, umduğum gibi çıkmadınız."

"Yaa, öyle oldu, bize biraz daha zaman vermelisiniz," dedi Holmes esprili bir şekilde.

"Zaman istiyorsunuz demek," dedi genç Alec Cunningham. "Hâlâ ortada bir kanıt göremiyorum."

"Bir tek kanıt var," dedi Müfettiş. "Düşünüyorduk da, eğer şeyi bulabilirsek... Tanrı aşkına! Bay Holmes! Ne oldu size?"

Zavallı dostumun yüzü birden acılaştı. Gözleri yukarı kaydı. Yüz hatları acı içinde titriyordu. Ağır bir iniltiyle, yüzüstü kapaklandı. Aniden gelen şiddetli atak karşısında neye uğradığımızı şaşırmıştık, hemen onu mutfağa taşıdık. Geniş bir iskemleye uzattık. Bir süre zorlanarak nefes alıp verdikten sonra, yüzünde zayıflığından dolayı özür dilercesine utançla karışık bir ifadeyle kendine geldi:

"Watson söylemiştir belki, ciddi bir hastalıktan yeni yeni kurtuluyorum," diye izah etti. "Böylesi ani ataklara halen biraz meyilliyim."

"Sizi arabamla eve bıraktırayım mı?" dedi yaşlı Cunningham.

"Yoo, hazır buradayken, bir şeyden emin olmak istiyorum. Bunu teyit etmek çok kolay."

"Neymiş o?"

"Bana öyle geliyor ki, zavallı William'ın olay yerine gelişi, hırsızdan önce değil, sonra olmuş. Kapı zorlanmış ama hırsız içeri girmemiş."

"Bence bu çok bariz." dedi Bay Cunningham, homurdanarak. "Oğlum Alec henüz yatmamıştı, herhalde evin içinde biri dolaşıyor olsaydı duyardı."

"Nerede oturuyordu?"

"Soyunma odasında pipo içiyordum."

"Hangi pencere o?"

"En soldaki, babamınkinin yanı."

"Tabii her ikinizin de lambaları yanıyordu."

"Kuşkusuz."

"Burada bir gariplik var," dedi Holmes gülerek. "Böylesine tecrübeli bir hırsız, ışıkların yandığı ve iki kişinin hâlâ ayakta olduğu bir saatte bir eve girer mi sizce?"

"Soğukkanlı bir hırsız olmalı."

"Yani eğer böylesine garip bir olay olmasaydı sizden açıklama istemezdim ama," dedi genç Bay Alec. "Sizin görüşünüze göre, adam eve girdi, soygununu yaptı, sonra William ile karşılaştı. Öyle olsaydı ortalık dağınık olmaz mıydı? Aldığı şeyin illa ki farkına varırdık."

"Bu ne aldığına bağlı," dedi Holmes. "Sıradan bir hırsızdan bahsetmiyoruz. Kendine has bir tarzı var. Acton'ların evinden ne çaldığına bir bakın, neydi onlar, bir yumak, bir büro malzemesi ve daha bilmem ne..."

"Emrinize amadeyiz, Bay Holmes," dedi ihtiyar Cunningham. "Siz ve Bay Müfettiş ne dersiniz yapılacak."

"ncelikle," dedi Holmes, "Bu iş için ödül koyun, kendi cebinizden, resmi makamların koyacağı ödül zaman alır, daha miktarı belirleyecekler... Formu ben hazırladım, rica etsem imzalar mısınız? Elli pound yeterli olur diye düşündüm."

"Beş yüz de verirdim," dedi J.P., Holmes'in uzattığı kâğıt ve kalemi alırken. Kâğıda bakarak, "Fakat bu yanlış yazılmış," dedi.

"Aceleyle yazdım,"

"Bakın, Şöyle baŐlamıŐsınız, 'Salı gecesi saat bire çeyrek kala bir olay oldu...' diye devam ediyor. On ikiye çeyrek kala olacaktı."

Bu hata beni üzmüştü, çünkü Holmes'in böylesi hatalara karşı ne kadar hassas olduğunu biliyordum. Her Şeyi çok net hatırlamak ve söylemek onun bir özelliğiydi, fakat son hastalığı belli ki onu çok sarsmıştı. Bu son hatadan sonra anladım ki, eski haline gelmesine daha vardı. Müfettiş kaşlarını kaldırmış bakıyordu, Alec Cunningham da kahkaha atıyordu. Bir an Holmes, utandı. İhtiyar adam hatayı düzeltti ve kâğıdı Holmes'a geri uzattı:

"Bunu bir an önce baskıya verelim," dedi, "Bence bu çok iyi bir fikir."

Holmes, kâğıdı dikkatlice cep defterinin arasına koydu:

"Şimdi de," dedi, "hep beraber eve girelim de Şu acayip hırsızın evden bir Şey almadığından emin olalım."

İçeri girerken Holmes, zorlanmış olan kapıyı inceledi. Keski ya da güçlü bir bıçağın kullanıldığı belli oluyordu, kilit bununla zorlanmıştı. Kesici aletin tahtada bıraktığı iz görülebiliyordu:

"Sürgü kullanmıyorsunuz o zaman."

"Hiç gerek duymadık."

"Köpeğiniz de yok..."

"Var ama evin öbür tarafında zincirli."

"Hizmetçiler saat kaçta yatıyor?"

"On gibi."

"Anladığım kadarıyla normalde o saatlerde William da yatmış oluyordu."

"Evet."

"O gece uyumamış olması ilginç. Şimdi bize evi gezdirerseniz çok memnun olurum Bay Cunningham."

Mutfaklara açılan taş döşeli bir koridordan geçtik, ahşap bir merdivenle evin birinci katına çıkılıyordu. Merdivenin karşısında, sahanlıkta daha gösterişli bir merdivenle giriş salonuna çıkılıyordu. Sahanlık misafir odasına ve yatak odalarına açılıyordu. Bay Cunningham ve oğlunun odaları da buradaydı. Holmes ağır adımlarla yürüyor, evin mimarisini dikkatle inceliyordu. Yüz ifadesinden, sağlam bir koku aldığı belli oluyordu ama içgüdülerinin onu nerelere sevk ettiği konusunda en küçük bir fikrim yoktu:

"Saygıdeğer Bayım," dedi Bay Cunningham, sabırsızlıkla, "bence bu çok gereksiz. Şu merdiven başındaki oda benimki, oğlumunki de bir ilerisi. Hırsızın buraya kadar bize fark ettirmeden gelme ihtimali olabilir mi, takdirlerinize bırakıyorum."

"Bence şansınızı başka yerde deneyin." dedi oğlu, alaycı bir gülümseme ile.

"Benimle biraz daha eğlenmeniz için, şu odaların pencerelerine de bakayım, manzaraya ne kadar hakimler. Sanırım bu oğlunuzun odası" –kapıyı açtı– "sanırım olay olduğunda burada pipo içiyordu. Buranın penceresi nereyi görüyor?" Yatak odasını adımladı ve soyunma odasına şöyle bir baktı. Bay Cunningham yüzünü ekşiterek:

"Umarım şimdi tatmin olmuşsunuzdur." dedi.

"Teşekkürler, galiba istediğim her şeyi gördüm."

"O zaman eğer gerekliyse benim odama da bakabiliriz."

"Sizin için sorun olmayacaksa..."

J.P. omuz silkti ve odasına doğru yürüdü. Sade döşenmiş sıradan bir odaydı. Biz pencereye doğru yürürken Holmes biraz durakladı. Şimdi o ve ben grubun arkasında kalmıştık. Yatağın ayak ucunda bir tabak dolusu portakal ve su dolu bir sürahi vardı. Yanından geçtiğimiz sırada Holmes önümden uzandı ve şaşkın bakışlarım arasında ne varsa yere boca etti. Cam sürahi bin parça oldu, meyveler de odanın dört bir yanına saçıldı.

"Gördün mü yaptığını, Watson?" dedi soğukkanlılıkla. "Halıyı berbat ettin."

Bir süre öylece kaldım, sonra yerdeki meyveleri toplamaya başladım. Bir nedenle ortağım, suçu benim üzerime atıyordu. Diğerleri de benim gibi saçılan şeyleri toplamaya başladı, sehpa düzeltilip yerine koyuldu. Müfettiş:

"O da ne?" dedi Müfettiş, "Nereye gitti şimdi?"

Holmes ortadan kaybolmuştu.

"Burada bir dakika bekleyin," dedi genç Alec Cunningham. "Adamın aklı başında değil bence. Baba, sen benimle gel de nereye gittiğine bakalım!"

İkisi odadan çıktılar, Müfettiş, Albay ve ben odada şaşkınlık içinde birbirimize bakıyorduk.

"Kusuruma bakmazsanız eğer, ben de Bay Alec ile hemfikirim." dedi Müfettiş. "Bu hastalığının bir etkisi olsa gerek, fakat bana öyle geliyor ki..."

Sözleri kısa ve ani bir çığlıkla bölündü:

"Yardım edin! Yardım edin! Adam öldürüyorlar!" Kısa bir şaşkınlıktan sonra bu sesin dostuma ait olduğunu fark ettim. Odadan çıkıp sahanlığa doğru çılgınca koştum. Boğuk ve belli belirsiz bir hale dönüşen çığlıklar ilk girdiğimiz odadan geliyordu. Hemen içeri, soyunma odasına daldım. İki Cunningham Sherlock Holmes'in halsiz bedenine çullanmışlardı. Genç olan iki eliyle Holmes'in gırtlığına çökmüştü, ihtiyar olan da bileğini bükmeye çalışıyordu. Üçümüz hemen atılıp, onları Holmes'in üstünden çektik. Holmes ayakları üstünde sendeledi, yüzünün rengi solmuş, bitkin düşmüştü:

"Bu adamları tutuklayın müfettiş," dedi soluk soluğa.

"Hangi suçtan?"

"Arabacıları William Kirwan'ı öldürmekten."

Müfettiş dehşet içinde bakakaldı. "Haydi ama Bay Holmes," diyebildi, "herhalde şimdi bu insanları tutuklamak..."

"İnsaf! Şunların yüzüne bir baksanıza!" diye tersçe bağırdı Holmes.

Bu insan yüzlerinde gördüğüm suçluluğu daha önce başkasında görmemiştim. İhtiyar adam, asık suratıyla baygın bakıyordu. Oğlunun ise o kendine has havalı ifadesinden eser kalmamıştı. Karanlık gözlerinde bir canavarın vahşeti okunuyordu, yüzündeki vahşet yakışıklı görünümünü gölgeliyordu. Müfettiş hiçbir şey söylemedi, kapıya doğru yürüdü, ıslık çaldı. Çağrısına iki polis memuru geldi.

"Başka çarem yok, Bay Cunningham," dedi Müfettiş, "eminim bütün bu olanlar büyük bir hata. Fakat takdir edersiniz ki... Fakat durun! Bırakın o silahı!" Eliyle vurarak, genç adamın çekmekte olduğu silahı yere düşürdü.

"Bunu saklayın," dedi Holmes, ayağını silahın üstüne koyarak; "Mahkemede işinize yarar. Fakat asıl aradığımız işte buydu." Buruşmuş bir kâğıt parçasını çıkardı.

"Kâğıdın diğer parçası!" diye bağırdı Müfettiş.

"Kesinlikle."

"Peki nerede buldunuz?"

"Bulacağımdan emin olduğum bir yerde. Şimdi size her şeyi açıklayacağım. Bence Albay, siz ve Watson, şimdi eve gitseniz iyi olur. En fazla bir saat sonra ben de gelirim.

Müfettiş ve ben tutuklularla biraz konuşalım. Öğle yemeğinde beraber oluruz."

Sherlock Holmes sözünde durdu, Albay'ın odasında bize katıldığında saat birdi. Yanında kısa boylu ihtiyar bir bey vardı. Asıl evi soyulan Bay Acton olarak tanıştı benimle:

"Bu küçük hadiseyi size izah ederken Bay Acton da yanımda olsun istedim." dedi Holmes, "Doğal olarak o da detayları merak ediyordur. Sevgili Albay, herhalde benim gibi fırtınalı bir kişiyle tanıştığınıza bin pişman olmuşsunuzdur."

"Aksine," dedi Albay, sıcak bir şekilde, "Çalışma yöntemlerinizi gözlerimle görme ayrıcalığını yaşadığım için mutluyum. İtiraf etmeliyim ki hiç ummadığım bir şeydi bu. Nasıl bu sonuca vardığınızı da hiç anlamadım. Ben bu sonuca götürecek en ufak bir ipucu göremedim."

"Açıklamalarım sizi hayal kırıklığına uğratabilir, fakat huyumdur, ne Watson'dan ne de dikkatle dinleyecek herhangi birinden hiçbir ayrıntıyı saklamam. Ancak öncelikle, şu soyunma odasında başıma gelenlerden sonra epey sarsıldım, şu brendinizden bir bardak rica edebilir miyim Albay? Son zamanlarda gücümü epey zorladım."

"Umarım bu sinir krizlerinden bir tane daha geçirmediniz."

Sherlock Holmes içtenlikle güldü. "Sırası gelince ona da değiniriz," dedi. "Şimdi sırasıyla konuyu önünüze sereceğim. Böylece bu karara hangi noktalardan vardığımı anlayacaksınız. Lütfen, kafanıza yatmayan yerler olursa araya girip sorun.

Dedektiflik sanatında, onca bilgi içinden hayati olan ve olmayanları ayırt etmek çok önemlidir. Bunu yapmazsanız enerji ve ilginiz tükenir, konsantre olamazsınız. Bu vakada, bütün sırrı açığa çıkaracak olanın, maktulün elinde bulduğumuz küçük kâğıt parçası olduğundan, ilk dakikadan beri şüphem yoktu.

Buna girmeden önce şu gerçeğe dikkatinizi çekeyim, eğer Alec Cunningham'ın söylediği doğru idiyse, yani katil, William Kirwan'ı öldürdükten sonra *anında* kaçtıysa, maktulün elindeki kâğıdı yırtıp alan o olamazdı. Eğer o değilse, bunu yapan bizzat Alec Cunningham olmalıydı, çünkü ihtiyar oraya indiğinde maktulün başında birkaç hizmetçi duruyordu. Bu çok basit bir noktaydı, fakat müfettiş bunu gözden kaçırdı, çünkü bu toprak sahibi zenginlerin bu işte parmağı olmadığı varsayımıyla yola çıktı. Bense hiçbir önyargı olmadan, soğukkanlılıkla gelişmeler beni nereye götürdüyse oraya gittim. Araştırmanın ilk aşamasında Bay Alec Cunningham'ın takındığı tavır beni işkillendirmişti.

Müfettişin bize verdiği kâğıt parçasını dikkatle inceledim. Anladım ki bu çok önemli bir dokümanın parçasıydı. İşte burada. Burada ilgi çekici bir şey görmüyor musunuz?

"Biraz düzensiz bir yazı," dedi Albay.

"Sevgili Bayım," dedi Holmes, "hiçbir şüpheye yer bırakmayacak kadar açık ki bu yazı, iki kişi tarafından ve birer kelime atlayarak yazılmış. 'ikiye' kelimesinin zayıf 'e'si ile, 'çeyrek' kelimesinin güçlü 'e'lerine dikkatinizi çekmek istiyorum, o zaman ne demek istediğimi anlayacaksınız. Bu iki kelimeye dikkatlice bakacak olursanız, 'on', 'çeyrek' ve 'çok' kelimelerinin güçlü bir el tarafından, 'ikiye', 'kala',

'seni' kelimelerinin de zayıf bir el tarafından yazıldığını fark edeceksiniz.

"Vay canına! Gün gibi âşıkâr!" diye haykırdı Albay. "Neden iki kişi bir mektup yazmaya kalksın ki?"

"Belli ki iş, pis bir işti. Biri diğerine güvenmediği için, ikisinin de eli eşit oranda karışsın istediler. Bu iki adamdan, 'On' ve 'çeyrek' kelimelerini yazan işin elebaşı."

"Bunu nasıl anladınız?"

"Ellerden birinin diğerine nazaran zayıf karakterli olmasıyla buna karar verilebilirdi. Fakat daha kuvvetli delillerimiz var. Dikkatle bakarsanız, güçlü karaktere sahip el, yazısını önce yazmış, diğerinin doldurması için de boşluklar bırakmış. Boşluklar her zaman yeterli gelmemiş, gördüğünüz gibi ikinci adam 'ikiye' kelimesini 'On' ve 'çeyrek' arasına sığdırmakta zorlanmış. Kelimelerini önce yazan kişi, şüphesiz işi planlayan kişiydi."

Bay Acton, "Mükemmel!" diye bağırdı.

"Fakat çok derin bir şey değil," dedi Holmes. "Şimdi çok önemli bir noktaya geldik. Belki de bilmiyorsunuzdur, yazısına bakarak bir insanın yaşını tespit etmek uzmanlar için çocuk oyuncağıdır. Normal şartlarda on yıl yanılmayla bu tespit edilebilir. Normal şartlarda diyorum, çünkü genç olup da hasta veya fiziksel olarak zayıf olanlar, yaşlılar gibi yazabilirler. Bu örnekte birinin kalın ve güçlü yazısına nazaran diğerinin hâlâ okunaklı olmasına karşın çarpık yazısına bakın. 'k' harflerini hep ıskalamış. Demek ki bu yaşlı biri ama henüz elden ayaktan düşmemiş, çünkü yazısı okunaklı.

Bay Acton, yine "Mükemmel!" diye bağırdı.

"Yalnız daha önemli bir nokta var. Bu iki el arasında ortak bir nokta var. Bu iki yazı, aralarında kan bağı olan iki kişi tarafından yazılmış. En belirgin olarak bunu Yunan 'e' lerinde görebilirsiniz, fakat ben daha küçük ayrıntılarda da bunu görebiliyorum. Bu iki yazı örneğinde hiç kuşkusuz yok ki bir aile bağı var. Tabii şu an sadece kâğıda bakarak ulaştığım başlıca sonuçlardan bahsediyorum. Bir uzman bir yazıya bakarak bundan başka yirmi üç tane daha sonuç çıkarabilir. Bütün bu çıkarımlar, Cunningham'ların, baba ve oğul bu mektubu yazdıklarına olan inancımı derinleştirdi.

Buraya kadar gelmişken tabii bir sonraki adım, suçun ayrıntılarına ve bize nasıl yol gösterebileceklerine eğilmek oldu. Müfettişle beraber eve gittik ve görülebilecek ne varsa gördük. Maktulün vücudundaki yarayı görünce, bir revolver yarası olduğundan ve yaklâşık dört metre uzaktan ateş edildiğinden adım gibi emin oldum. Kıyafete toz bulaşmamıştı, dolayısıyla Alec Cunningham'ın iki kişinin boğuştuğunu gördüğü yalandı. Yine baba ve oğul ikisi de kaçan kişinin yola hangi noktadan atladığında hemfikirdiler. Tam o noktada, olacak bu ya, geniş bir hendek vardı ve tabanı çamurdu. Orada da bir ayak izine rastlamayınca anladım ki, sadece Cunningham'lar kaçış noktası konusunda yine yalan söylemiyordu, böyle bir adam hiç oraya gelmemişti bile.

Artık bu cinayetin neden işlendiğini bulmaya gelmişti iş. Bunu anlamak için önce Bay Acton'un evindeki hırsızlığın nedenine eğildim. Albay'ın söylediği şeylerden anladığım kadarıyla siz Bay Acton ve Cunningham'lar arasında süregelen bir dava vardı. Bir an onların kütüphanenize gelip,

davada faydalarına olacak bir doküman aradıklarını düşünmüştüm."

"Kesinlikle öyledir," dedi Bay Acton. "Bu niyette olduklarında şüphe yok. Onların topraklarının yarısı üzerinde hak iddia ediyorum. Eğer o bir tek belgeyi bulup imha etselerdi (Allah'tan ki o da avukatlarımın çelik kasasında duruyor.) davamı kesinlikle düşürürlerdi."

"Alın işte!" dedi Holmes, gülümseyerek. "Bu çok tehlikeli ve cüretkâr bir hareketti, genç Alec'in adımlarını görüyor gibiyim. Hiçbir şey bulamayınca, bunun sıradan bir hırsızlık olduğu izlenimini vermek için ellerine geçirdikleri birkaç şeyi alıp sıvıştılar. Buraya kadar tamam da, hâlâ kapalı olan bir nokta vardı. Her şeyden daha çok, o kayıp kâğıt parçasının peşindeydim. Onu maktulün elinden Alec'in yırtıp aldığından emindim. Kağıdı aldıktan sonra sabahlığının cebine koymuş olacaktı. Başka nereye koyabilirdi ki? Öyleyse tek mesele, o kâğıdın hâlâ orada olup olmadığını öğrenmekteydi. Bunu öğrenmeye değerdi, işte o eve bu nedenle gittik."

Cunningham'lar, hatırlarsanız bize mutfak kapısının önünde katıldılar. Tabii bu noktada en önemli şey, bir kâğıt parçası bulduğumuzdan haberdar olmamalarıydı. Yoksa gecikmeden kendilerindeki parçayı imha ederlerdi. Tam Müfettiş, bulduğumuz kâğıttan ve ona atfettiğimiz önemden bahsediyordu ki, şans eseri beni sanki birden kriz tuttu ve yere düştüm. Böylece konuşmanın seyri değişti."

"Tanrı aşkına!" diye bağırdı Albay gülerek, "Yani o bayılma numaradan mıydı? Boşuna mı o kadar heyecanlandık?"

"Profesyonelce konuşmak gerekirse, süper bir numaraydı," dedim. Kurnazlığıyla beni her gün daha fazla şaşırtan adama

şaşkınlıkla bakıyordum.

"Bu çoğu zaman işe yarayan bir numaradır," dedi Holmes. "Bayılma numarasından sonra çok da kurnazca değil ama, ihtiyar Cunningham'ın 'on ikiye' yazmasını sağlamak için, yanlış yazılmış süsü verilmiş bir kâğıt uzattım. Böylece onu bendeki yazıyla karşılaştıracaktım."

"Vay anasını, ben tam bir eşeğim!" diye haykırdım.

"Bana nasıl acıyarak baktığını görebiliyordum." dedi Holmes gülerek. "Sana yaşattığım bu acı için üzgünüm. Beraber üst kata çıktık, odaya girdiğimizde sabahlığı kapının arkasında asılı olarak gördüm. Diğer odaya geçince, masayı devirdim, böylece bir an dikkatlerini dağıttım. Bundan istifadeyle geri dönüp sabahlığın ceplerine baktım. Sonunda kâğıdı buldum, tahmin ettiğim gibi sabahlığın cebindeydi, fakat o anda Cunningham'lar üstüme çullandı. Siz çabuk davranıp da o dostça yardımı yapmasaydınız beni orada ve o anda öldüreceklerdi. Genç adamın ellerini hâlâ gırtlâğımda hissediyorum. Babası da kâğıdı elimden almak için bileğimi bükmeye çalışıyordu. Her şeyi bildiğimi bir çırpıda anladılar, gördüğünüz gibi de, o çok kendine güvenen hallerinden, birden ümitsiz bir duruma geçince, daha da içler acısı bir hâle büründüler.

Daha sonra cinayetin nedenini öğrenmek için ihtiyar Cunningham ile küçük bir sohbetimiz oldu. Oldukça uysaldı. Fakat oğlu tam bir şeytandı, o silahına bir ulaşsa, hemen oracıkta birimizin ya da kendinin beynini dağıtmaya hazırdı. Cunningham baktı ki her şey kendi aleyhine, ne biliyorsa çözüldü. Görünüşe göre, William o gece iki patronunu Bay Acton'un evine girerken gizlice gözetlemişti. Böylece

onları avucuna aldı, onları ihbar etmekle tehdit etti, şantaj yaptı. Ancak Bay Alec, böylesi oyunlar oynanacak bir adam değildi. Alec'in aklına dahiyane bir fikir geldi. Kasabalının hırsız korkusunu, kendilerine şantaj yapan adamdan kurtulmak için kullanacaktı. William'a bir yem attılar ve oracıkta vurdular. Eğer not kâğıdını alma konusunda biraz daha dikkat etseydiler, bir de aksesuarlar konusunda biraz daha dikkatli davransaydılar, haklarında büyük ihtimalle bir şüphe oluşmayacaktı."

"Peki ya notta ne yazıyordu?" diye sordum.

Sherlock Holmes, parçaları önümüzde birleştirdi:

'On ikiye çeyrek kala doğu kapısına gelersen seni çok şaşırtacak ve Annie Morrison'la ikinize oldukça faydası dokunacak bir şey öğreneceksin. Fakat kimseye konu hakkında bir şey söyleyeyim deme.'

"Tam da umduğum gibi bir mesaj." dedi. "Pek tabii, Alec Cunningham, William Kirwan ve Annie Morrison arasında ne gibi bir ilişki olduğunu bilmiyoruz. Fakat sonuçta bu yem işe yaradı. Herhalde 'y' ve 'g' harflerinde görülen akrabalığı gözden kaçırmıyorsunuzdur. İhtiyarın 'i' harflerinin noktasız olduğuna da dikkatinizi çekerim. Watson, bence kasabadaki bu sakin tatil epey işe yaradı. Yarın artık Baker Caddesi'ne iyice canlanmış olarak dönebilirim."

Albayın Ölümü

Evleneli henüz bir kaç ay olmuştu. Sıcak bir yaz akşamında şöminemin başında oturup günün son piposu eşliğinde bir roman okumaya çalışıyordum. Çok yorucu bir gün geçirmiştım ve uyumamak için kendimi zor tutuyordum. Karım üst kata çıkmıştı bile. Hol kapısının kilitlendiğini duyduğumda hizmetçilerin de yataklarına çekildiklerini anlamıştım. Koltuğumdan kalkmış, pipomun küllerini boşaltıyordum ki birden kapının zili çaldı.

Saate baktım. On ikiye çeyrek vardı. Bu kadar geç bir saatte gelen kişi bir misafir olamazdı. Herhalde bir hasta, belki de bütün geceyi ayakta geçirmemi gerektirecek bir yaralı. Yorgun bir yüzle hole çıktım ve kapıyı açtım. Kapıda duran, Sherlock Holmes'tan başkası değildi.

"Ah, Watson," dedi. "Seni ayakta yakalayabildiğime çok sevindim."

"Sevgili dostum, lütfen içeri gel."

"Şaşırmış görünüyorsun ve bu gayet doğal tabii. Anladığım kadarıyla karşında bir hasta değil de beni bulduğun için rahatlamışsın da! Hım! Hâlâ bekarlık günlerindeki gibi o Arkadya karışımını içiyorsun demek! Ceketinin üzerindeki külü nerede görsem tanırım. Üniforma giymeye yabancı olmadığın çok belli. Mendilini cebinde taşıma alışkanlığından vazgeçmezsen hiç bir zaman gerçek bir özel doktor olduğunu

düşünmeyecek insanlar. Bu gece bana evinde bir yer ayarlaman mümkün mü acaba?"

"Memnuniyetle."

"Bir kişilik misafir odanın oluşunu söylemiştin ve şu anda evde bir misafirin kalmadığını görebiliyorum. Portmanton öyle ima ediyor en azından."

"Kalırsan son derece mutlu olacağım."

"Teşekkür ederim. Öyleyse boş odanı alacağım. Evine bir tesisatçının adımını atmış olduğunu görmek beni üzdü. Genellikle kötüye işarettir. Su boruları değildir umarım?"

"Hayır, gaz."

"Ah! Yer döşemesinde ayakkabısından iki çivi izi bırakmış da; bak, tam ışığın vurduğu yerde. Hayır, teşekkür ederim, Waterloo'da akşam yemeği yedim, ama seninle bir pipo tütürmekten memnuniyet duyarım."

Ona tütün kutusunu uzattım ve bir süre tek kelime etmeden karşılıklı oturarak pipolarımızı içtik. Çok önemli bir iş olmadığı takdirde bu saatte bana gelmeyeceğini biliyordum, onun için sessizce oturup konuya gelmesini bekledim.

"Mesleki açıdan oldukça meşgul günler geçirdiğini görebiliyorum," dedi bana bakarak.

"Evet, çok dolu bir gün geçirdim," diye cevap verdim. •
"Sana çok saçma gelebilir," diye ekledim, "ama bunu nereden anladığım gerçekten merak ettim."

Holmes kendi kendine güldü.

"Alışkanlıklarını bilmek gibi bir avantajım var sevgili Watson," dedi. "Gitmen gereken yer yakındaysa yürürsün, daha uzaktaysa bir araba kullanırsın. Ayakkabılarının, kullanılmış olmakla beraber kirli olmadıklarını gördüğümde, bu günlerde arabaya başvuracak kadar çok işinin olduğunu anlayabiliyorum."

"Tek kelimeyle mükemmel!" diye atıldım.

"Sıradan bir gözlem," dedi. "Gözlemcinin, karşısındaki insana olağanüstü gelen bir sonuç çıkarabileceği durumlardan biri bu; o da, sırf diğeri, gözlemin temelini oluşturan o küçük ayrıntıları unuttuğu için. Aynı şeyi, senin küçük yazıların için de söylemek mümkün sevgili dostum; okurlarınla paylaşmayı kendi elinde tuttuğun ayrıntılardan dolayı değerini kaybettiklerini düşünürsen haklı olduğumu göreceksin. Şimdi, şu anda, o okurların durumundayım, çünkü elimde, karmâşıklığıyla insan beynini büyüleyen en garip ve olağanüstü vakalardan birinin ipuçlarını tutuyorum, ama teorimi ispatlayacak olan gerekli verileri bulamıyorum. Fakat bulacağım Watson, bulacağım! Kuşkun olmasın!" Gözlerinde hafif bir ateş belirdi ve yanakları kızardı. Ama bu çok kısa sürdü. Yeniden baktığımda, yüzü eski haline dönmüştü; birçok insanın onu bir insan değil de bir makine olarak nitelendirmesini sağlayan o sert, adeta duygusuz ifade yeniden kaplamıştı yüzünü.

"Problemin oldukça ilginç yönleri var," dedi. "Hatta, olağanüstü ilginç yönler desem daha iyi olacak. Olayı zaten araştırmış bulunuyorum ve sanırım çözümüne oldukça yakıным artık. Bu son adımda bana eşlik edersen, bana çok faydan dokunacağından eminim."

"Bu bana mutluluk verir."

"Yarın Aldershot'a kadar gelmen mümkün olabilir mi acaba?"

"Jackson'un benim yerine bakabileceğinden kuşku yok."

"Çok iyi. Saat 11.10'da Waterloo'dan hareket etmek istiyorum."

"Hazırlanmam için o kadar süre haydi haydi yeter."

"Güzel. Çok fazla uykun yoksa, sana olayı ve yapmamız gerekenleri genel hatlarıyla anlatayım."

"Sen gelmeden önce uykum vardı, ama şu anda iyice uyanmış durumdayım."

"Önemli noktaları atlamadan hikâyeyi kısaltacağım. Büyük bir ihtimalle olayla ilgili bir şeyler okumuş bile olabilirsin. Aldershot'ta yaşayan ve Royal Mallows'ta görevli olan Albay Barclay cinayetini araştırıyorum."

"Olayla ilgili hiç bir şey duymamıştım."

"Bu gayet doğal, olay henüz iki günlük. Her neyse, durum genel olarak şöyle;

"Royal Mallows, senin de bildiğin gibi İngiliz ordusunun en ünlü İrlanda alaylarından biridir. İsyân'da da Kırım'da da harikalar yaratmış ve ondan beridir bir karışıklık çıktığında adından söz ettirmeyi bilmiştir. Pazartesi gecesine kadar, alayın başında korkusuz Albay Barclay vardı. Orduda sıradan bir er olarak işe başlamasına rağmen, İsyân sırasındaki cesaretinden dolayı subaylığa yükselen ve bir zamanlar

arkadaşlarıyla omuz omuza dövüşmüş olduğu alayın başına geçen bir adam.

"Albay Barclay çavuş olduğu zamanlarda evlenmişti ve karısı -evlenmeden önce soyadı Devoy'muş- aynı müfrezede başçavuş olan bir adamın kızıydı. Dünya evine girdiklerinde, gençler -ki o zamanlar henüz gençtiler- tahmin de edebileceğin gibi bir süre için uyumsuzluk yaşamışlar. Ama görünüşe bakılırsa çabucak toparlanmışlar ve Bayan Barclay, anladığım kadarıyla, tıpkı meslektaşları tarafından saygı duyulan kocası gibi, alaydaki bayanların arasında her zaman oldukça popüler olmuş. Şunu da ekleyebilirim son derece güzel bir kadınmiş ve şimdi bile, otuz yıl süren bir evlilikten sonra dahi, hâlâ kraliçeler kadar çarpıcı bir görünüşe sahip.

"Albay Barclay ve karısı son derece mutlu bir tablo çizmiş bugüne kadar. Binbaşı Murphy -bu bilgilerin çoğunu bana ileten kişi- çiftin anlaşamadıkları bir konunun olmadığını ısrarla belirtiyor. Genel olarak bakıldığında, Barclay'in, karısına olan bağlılığı, karısının kendisine hissettiği bağlılığa nazaran daha bile fazlaymış. Barclay, bir gün bile karısından uzak duramazmış. Öte yandan karısı, sadık olmasına rağmen, o kadar tutkulu değilmiş, fakat buna rağmen alayda örnek bir çift olarak görülüyorlarmış. Kısacası, ilişkilerinde, gelecek felaketi haber veren herhangi bir ipucu yaşanmamış.

"Albay Barclay'in karakterinde son derece ilginç bir kaç özelliğin mevcut olduğu söyleniyor. Genellikle mükemmel ve neşeli bir asker görüntüsü çizerken bazı durumlarda ondan hiç beklenmeyecek şiddet ve saldırganlık gösterilerinde bulunurmuş. Karakterinin bu özelliğinin hiçbir zaman karısına yansımadağı bir gerçek. Binbaşı Murphy'yi ve konuştuğum diğer üç subayı şaşırtan diğer bir gerçek de,

Albayın arada sırada depresyona girmesiymiş. Binbaşının söylediğine göre, Barclay, alayın arada sırada düzenlediği yemeklerdeki neşeli ortamı gördüğü zamanlarda, yüzündeki gülümseme, sanki görünmez bir el tarafından alınıp götürülüyormuş. Günlerce çıkmazmış bunalımdan. Bu ve biraz da batıl inançlı olması, meslektaşlarının onda fark ettiği alışılmadık davranışlar. Batıl inancı, yalnız kaldığı zamanlarda, özellikle de karanlık olduğunda ortaya çıkıyormuş.

Erkeksi kişiliğine ters düşen bu garip özelliği eleştirenler, hatta hor görenler çok.

"Royal Mallows'ların ilk müfrezesi son bir kaç yıldır Aldershot'ta bulunuyor. Evli olan subaylar barakaların dışında yaşıyor ve Albay, kuzey garnizonun bir kilometre dışında bulunan Lachine adlı bir villada ikamet ediyormuş. Müstakil olan evin yirmi metre ötesinden anayol geçiyor. Yardımcıları, bir arabacı ve iki hizmetçiden oluşuyor. Bunlarla beraber, Albay ve karısı, çocukları olmadığı için, evde yaşayan tek kişilermiş.

"Şimdi, geçen Pazartesi akşamı saat dokuz ve on arasında Lachine'de gerçekleşen olaylara gelelim.

"Bayan Barclay, görünüşe göre tam bir Katolik ve fakirlere eski giysiler dağıtma amacım güden Watt Street Kilisesinde kurulmuş olan Aziz George mezhebine sempati duyduğu da öğrendiklerimin arasında. Olayların gerçekleştiği akşam, mezhebin saat sekizde bir toplantısı olmuş ve Bayan Barclay orada bulunmak için akşam yemeğini geçiştirmiş. Arabacılarından biri, kadın evden çıkarken kocasına fazla gecikmeyeceğini söylediğini duymuş. Ardından komşu

villada yaşıyan genç bayan Morrison'u çağırılmış, ve ikisi toplantıya gitmek üzere evden ayrılmışlar. Kırk dakika süren toplantıdan sonra, Bayan Barclay Bayan Morrison'u evine bırakmış, sonra da saat dokuzu çeyrek geçe evine dönmüş.

"Lachine'de kahvaltı odası olarak kullanılan bir oda var. Burası yola bakıyor ve büyük cam bir kapıyla bahçeye açılıyor. Bahçe on beş metre genişliğinde ve üzeri dikenli tellerle kaplı alçak bir duvarla anayoldan ayrılmış durumda. Bayan Barclay eve döndüğünde bu odaya girmiş. Oda akşamları kullanılmadığı için kepenkleri kapalı değilmiş ve Bayan Barclay lambayı yakıp hizmetçi Jane Stewart'tan bir fincan çay istemek için zili çalmış. Bunun, normal alışkanlıklarına pek uymadığını söylediler. Albay, yemek odasında oturuyormuş, ama karısının dönüşünü duyunca kahvaltı odasında ona katılmış. Arabacı, onu holü geçip odaya girerken görmüş. Canlı olarak görüldüğü son an buymuş işte.

"Yaklâşık bir on dakika sonra hizmetçi çayı getirmiş, ama ev sahiplerinin öfkeyle bağrıışmalarını duyunca şaşırıp kalmış. Kapıyı çalıp da içeriden yanıt gelmeyince açmaya çalışmış, fakat kapının içeriden kilitli olduğunu fark etmiş. Doğal olarak, hızla aşağı inip aşçıya haber vermiş ve ardından iki kadın, yanlarında arabacıyla, hâlâ süren kavgayı dinlemeye hole çıkmışlar. Her biri, sadece iki kişinin sesinin duyulduğu konusunda güvence verdiler; Barclay ve karısının sesleri. Barclay'ın ifadeleri boğuk ve derinden geldiği için dinleyenler söylediklerini duyamamışlar. Öte yandan karısının sesi son derece iğneleyiciymiş ve sesini yükselttiğinde onu gayet net duyabilmişler. 'Seni korkak!' diye tekrarlayıp durmuş. 'Bu saatten sonra ne yapılabilir ki? Hayatımı bana geri ver.

Seninle bir daha aynı havayı solumayacağım! Korkak! Korkak!' kadın aşağı yukarı böyle konuşmuş. Neyse, adam birden acıyla haykırmış ve ardından, bir gümbürtü eşliğinde kadının kulakları tırmalayan çığlım duymuşlar. İçeriden hâlâ çığlıklar yükselirken, bir felaketin kopmuş olduğundan emin olan arabacı kapıyı zorla açmak için atılmış, ama kapı bütün darbelerine direnmiş. Hizmetçiler de ona yardım edemeyecek kadar korkmuş bir durumda olduğu için hızla kapıdan fırlayıp bahçeye ve açık duran büyük Fransız kapılara koşmuş. Yaz ortasında bulunduğumuz için kapılarını açık durması gayet doğal anladığım kadarıyla. Arabacı hiç zorluk çekmeden odaya dalmış. Ev sahibesi çığlık atmayı bırakmış; koltuğun üzerinde baygın bir halde yatıyormuş. Şanssız Albaysa, kafası pencerenin köşesine yakın bir vaziyette kendi kan gölünün ortasında yatıyormuş.

"Ev sahibi için yapabileceği bir şey olmadığını anladığında, arabacının ilk düşüncesi doğal olarak kapıyı açmak olmuş. Ama burada beklenmeyen çok ilginç bir durum var. Anahtar kapının üstünde değilmiş ve odanın her yerini aramışsa da bulamamış. Bunun için bir kez daha cam kapılardan dışarı çıkıp bir doktor ve polisin eşliğinde geri dönmüş. Şüphelerin üzerinde yoğunlaştığı kadın, hâlâ baygın bir halde, odasına götürülmüş. Ardından albayın cesedi koltuğa yatırılmış ve felaket sahnesi dikkatlice araştırılmış.

"Şanssız askerin yarasının, kafasının arkasında bulunan iki santimetre genişliğinde bir kesik olduğu ortaya çıkmış. Kaba bir sopa benzeri bir şeyle açılmış olduğundan kuşku olmadığı gibi silahın ne olduğunu anlamak da zor değilmiş. Cesedin hemen yanında, yerde, kemikten tutacağı olan sert bir tahta sopası varmış. Albay, savaştığı çeşidi ülkelerden satın almış

olduğu geniş bir silah koleksiyonuna sahipmiş ve polis, silahın bu değerli parçalarının arasından gelmiş olduğunun sonucuna varmış durumda. Hizmetçiler, silahı daha önce gördüklerini hatırlayamadıklarını söylüyorsa da o kadar geniş bir koleksiyonda böyle bir şeyi gözden kaçırmış olmaları olası. Kayıp anahtarın inanılmaz bir şekilde ne Bayan Barclay'm, ne cesedin üzerinde, ne de odanın başka herhangi bir yerinde bulunamamış olmasının gerçeğinden başka, odada kayda değer bir şey bulunamadı polis tarafından. Kapı, sonunda Aldershot'tan getirttikleri bir ilingir tarafından açıldı.

"Salı sabahı, polisin araştırmalarını genişletmek için Binbaşı Murphy tarafından Aldershot'a ağırıldığımda durum işte böyleydi Watson. Problemin zaten ilgi çekici olduğunu kabul etmelisin ama araştırmalarımın sonucunda, ilk bakışta göründüğünden çok daha ilginç bir vakayla karşı karşıya olduğumu çok geçmeden anladım.

"Odayı araştırmaya girişmeden önce evin hizmetçilerini sorguladım, ama sana az önce aktardığım bilgilerden başka bir şey öğrenemediğim bir gerçek. İlginç bulduğum bir ayrıntı edindim yine de; Jane Stewart, hizmetçilerden biri, önemli bir şey hatırladı. Tartışma seslerini duyduğunda aşağı kata indiklerini, soma da diğer çalışanlarla döndüğünü hatırlayacaksın. Her neyse, henüz aşağı inmeden önce, elinde çayla kapıya geldiğinde, beyefendiyle hanımefendilerin seslerinin neredeyse hiç duyulmayacak kadar boğuk geldiğini ve kavga ettiklerini, kullandıkları sözcüklerinden değil de daha çok ses tonlarından çıkarmış olduğunu söyledi. Biraz daha zorlamamla, evin hanımefendisinin iki kez 'David' sözcüğünü kullanmış olduğunu hatırladı. Bu ayrıntı,

kavganın çıkış sebebine biraz olsun yaklaşmamız için son derece önemlidir. Albayın ismi, hatırlayacağın gibi, James'di...

"Polisi de hizmetçileri de inanılmaz derecede etkileyen bir durum var olayda. Bu da Albayın yüzündeki ifade. Anlattıklarına göre, akıl almaz derecede büyük bir korkunun resmi varmış yüzünde. Birçok kişi adamı gördükleri yerde bayılıp kalmış; o denli korkunçmuş görüntüsü. Kaderiyle yüz yüze gelmiş olduğu gayet açık ve bunun sonucunda korkmuş olması da gayet doğal tabii. Bütün bunlar polisin teorisine çok uygun düşüyor; Albay, onu öldürmek üzere ileri atılan karısını görmüş. Yaranın kafasının arkasında olması da bu teoriyi çürütmüyor, darbeden korunmak için dönmüş olabilirdi. Hanımefendinin kendisinden de herhangi bir bilgi alamadık ne yazık ki; çok ağır bir beyin humması geçiriyor ve şimdilik konuşamıyor.

"Polisten, Bayan Morrison'un -o akşam Bayan Barclay'le beraber dışarı çıkan hanımefendi- arkadaşının eve dönüşünde o kadar sinirli olmasının arkasındaki sebepleri bilmediğini açıklamış olduğunu öğrendim.

"Bütün bu bilgileri edindikten sonra Watson, peş peşe birkaç pipo içerek, bilgileri önem derecelerine göre sınıflandırmaya çalıştım. Hiç kuşku yoktu ki davanın en önemli ve en ilginç ayrıntısı, anahtarın kayıp olduğu gerçeğiydi. Odada yapılan son derece dikkatli bir araştırmadan soma bile bulunamadığına ve Bayan Barclay'in de Albayın da üzerinde olmadığına bakılırsa, biri onu alıp götürmüş olmalıydı. Üçüncü bir kişinin varlığından kuşku yoktu. Ve bu üçüncü şahıs, ancak ve ancak bahçeye bakan cam kapılardan içeri girmiş olabilirdi. Odayı ve dışarıdaki

bahçeyi dikkatlice incelemekle, bu gizemli kişinin izine rastlayabileceğimi düşünüyordum. Yöntemlerimi bilirsin Watson. Araştırmamda uygulamaya sokmadığım tek bir yöntem kalmadı ve aradığım şeyi sonunda buldum. Odada üçüncü bir adam bulunmuştu ve ana yol tarafından gelerek bahçeden geçmişti. Ayak izlerinin beş tanesini çok net olarak belirleyebildim: biri yolun hemen yanında, alçak duvarın üzerinden geçmek için seçtiği noktada; iki tanesi bahçenin içindeydi ve diğer ikisi de içeri girdiği yerdeki tahtaların üzerinde. Görünüşe göre bahçeyi koşarak geçmiş, çünkü izlerin parmak tarafları topuk tarafına göre çok daha baskındı. Ama beni şaşırtan adamın kendisi değildi aslında. Arkadaşıydı."

"Arkadaşı mı!?"

Holmes, cebinden büyük bir kâğıt çıkardı ve bunu kucağında dikkatlice açtı.

"Bundan ne sonuç çıkarırsın?" diye sordu.

Kâğıt, küçük bir hayvanın ayak izleriyle doluydu. Beş bölümden meydana gelen bir taban ve uzun tırnaklarının olduğunu gösteren işaretleri vardı ve her biri de ancak bir tatlı kaşığı kadar büyüktü.

"Bir köpek," diye cevap verdim.

"Köpeklerin perdelere tırmandığını daha önce duymuş muydun peki? Bu hayvanın perdede izlerine rastladım."

"Öyleyse bir maymun mu?"

"Ama bunlar bir maymunun ayak izleri değil ki."

"Öyleyse ne olabilir?"

"Ne köpek, ne kedi, ne maymun, ne de bildiğimiz başka bir hayvana ait. Ölçülerine dayanarak büyüklüğünü aşağı yukarı belirlemeye çalıştım. Burada, hayvanın hareketsiz durmuş olduğu bir anda ortaya çıkmış dört pati izi var. Ön ayaklarıyla arka ayaklarının arasında yaklâşık olarak kırk santimetrelik mesafenin olduğunu görüyorsun. Buna, bir de boynunun ve kafasının uzunluğunu eklersek yarım metreden biraz daha uzun bir hayvanla karşı karşıya kalırsın -kuyruğu varsa daha da uzun olur tabii. Ama şimdi de şu diğer ölçüye dikkat et. Hayvan burada hareket etmiş ve böylece, bir adımının uzunluğunu edinebildik. Her defasında yalnızca sekiz santimetrelik adımlar attığı ortaya çıktı. Gördüğün gibi, uzun bir gövdesi olan, kısa bacaklı bir yaratığın resmi oluştu. Ne yazık ki arkasında bir tüyünü bırakacak kadar düşünceli davranmamış ama şekli aşağı yukarı resmettiğim gibi olmalı. Perdelere tırmanabildiği ve etobur olduğu da diğer ayrıntılar arasında."

"Bu sonuca nasıl vardın?"

"Perdeye tırmandığı için. Pencerede, kafeste bir kanarya besliyorlardı ve hayvan kuşa ulaşmaya çalışmış gibi."

"Peki öyleyse bu garip hayvanın ne olduğunu artık biliyor musun?"

"Ah, onun ismini bir koyabilsem vakayı çözmeme bir şey kalmazdı. Genel olarak bakıldığında, büyük ihtimalle sansargiller sınıfına ait bir hayvan, gerçi öyleyse de o sınıftaki hayvanların hepsinden çok daha büyük olduğu bir gerçek."

"Peki ama bu hayvanın işlenen suçla ne ilgisi var?"

"Bu noktayı henüz belirleyemedim. Ama gördüğün gibi birçok bilgiye ulaşmış durumdayız. Bir adamın ana yolda durup Barclay'lerin kavgasını izlediğini biliyoruz -kepenkler açık ve oda ışıklıydı. Ayrıca, adamın bahçeden geçtiğini, küçük garip bir hayvan eşliğinde eve girdiğini de biliyoruz. Ya Albaya gerçekten vurdu, ya da Albay onu gördüğünde o kadar korktu ki düştü ve kafasını kendi yaraladı. Son olarak şu garip bilgiye de sahibiz; yabancı adam giderken, yanında odanın anahtarını da götürmüş!"

"Bulguların, vakayı daha da karmâşıklaştırmışa benziyor," dedim Holmes'a.

"Kesinlikle. Olayın, ilk düşündüklerinden çok daha derin bir boyutu *olduğu ortaya* çıkmış oldu. Meseleyi esaslı bir şekilde düşündüm ve bütün vakaya değişik bir yönden bakmam gerektiği sonucuna ulaştım. Ama Watson, seni uykundan ettim ve bunları sana yarın Aldershot'a giderken yolda da anlatabilirim."

"Hayır, teşekkürler. Artık duramayacak kadar ileri gitmiş durumdasın."

"Saat yedi buçukta evden çıkarken, Bayan Barclay'in, kocasıyla arasının gayet iyi olduğu ortada. Daha önce de anlattığım gibi kocasını hiç bir zaman tutkulu bir şekilde sevmemiş olabilir, ama Albayla arkadaşça sohbet ederken duyulmuş arabacı tarafından. Şimdi, dönüşünden hemen sonra kocasıyla karşılaşma olasılığının en az olduğu odaya girip her sinirli kadın gibi anında çaya sarıldığını ve sonunda adam yanına geldiğinde de sözlü suçlamalarla ona saldırdığım biliyoruz. Öyleyse saat yedi buçukla dokuz arasında kadının duygularını tamamen değiştiren bir şeylerin

meydana gelmiş olduğu kesin. Gerçek şuydu ki, Bayan Morrison bu bir buçuk saatlik zaman dilimi boyunca yanında olmuştu ve inkâr ediyor olmasına rağmen, bir şeylerden haberi olmalı.

"İlk çıkarımım, bu genç kadınla Albayın arasında bir şeylerin geçmiş olabileceği ile ilgiliydi. Genç kadın bunu itiraf etmiş olabilirdi. Ve bu, Bayan Barclay'in eve sinirli bir şekilde dönmesini de genç kadının polislerle bir şey söylememesini de açıklardı. Duyulmuş olan kelimelerin çoğuna da uyan bir durumdu. Ama David adında birinden bahsedilmesi ve Albayın karışma duyduğu aşkı baz alarak bu fikri reddettim. Gelen yabancı adamı hesaba bile katmıyorum, ki daha önce olanlarla herhangi bir alakasının bulunmaması da olası. İlerlemek oldukça zordu ama Albayla Bayan Morrison'un arasında bir şeylerin geçmediğine inandıkça, Bayan Barclay'in, kocasından nefret etmesine sebep olan ipucunun genç kadının elinde olduğundan da o kadar emin oluyordum. Böylece Bayan M'ye uğrayıp, bir şeyler sakladığından emin olduğumu ima ettim ve davanın aydınlanmaması durumunda arkadaşının, Bayan Barclay'in, kendini hapiste bulabileceğini de ekledim.

"Bayan Morrison, yumuşak huylu bakışları ve sarı saçları olan son derece hoş bir genç bayan ve zekâ ile mantık açısından da bir eksiklik çekmediği ortadaydı. Ben konuşmamı bitirdikten sonra bir süre boyunca sessizce oturdu ve soma da kararını vermiş bir şekilde hızla bana dönerek, sana da aktarmak istediğim bir şey anlattı:

"Arkadaşıma, olayla ilgili hiç bir şey söylemeyeceğime dair söz vermiştim ve söz sözdür,' dedi; 'ama bu kadar ciddi bir suçlamayla karşı karşıya olmasına bir de zavallılığın sağlık

durumu konuşamayacağı kadar kötü olması eklenince, sözümü tutmamakla o kadar da kötü etmeyeceğim sanırım. Pazartesi akşamı olanları size anlatacağım.

"Akşam saat dokuzu çeyrek geçe Watt Sokağı'ndaki Vaazından dönüyorduk. Oldukça sessiz ve ürkünç bir yer olan Hudson Sokağından geçmek zorundaydık. Sokak, sol kaldının da duran tek bir lamba tarafından aydınlatılıyor; biz bu lambaya yaklaşırken, sırtı çok kambur ve omzunun üzerine bir kutuya benzer bir şey atmış bir adamın bize doğru geldiğini gördüm. Sakat görünüyordu çünkü kafasını eğmişti ve dizlerini bükmüş bir şekilde yürüyordu. Yanından geçiyorduk ki, lambanın yaydığı ışık çemberinin içinde bize bakmak için kafasını kaldırdı. Birden durdu ve korkunç bir sesle bağırdı, "Aman Tanrım, bu Nancy!" Bayan Barclay'in beti benzi soldu ve korkunç görünüşlü adam onu tutmasa düşecekti. Ben polis çağırmak üzereydim ama Bayan Barclay, adamla konuşmaya başladı. Bu beni çok şaşırttı doğrusu.

"Öldüğünü sanıyordum Henry. Tam otuz yıldır," dedi titreyen bir sesle.

"Öyleydim," diye cevap verdi adam ve sesinin tonu dehşet vericiydi. Suratı son derece karanlıktı ve gözlerindeki ışık hâlâ her gece kâbuslarıma giriyor. Korkunçtu. Saç ve sakalları grileşmiş ve yüzü, çürümüş bir elma gibi buruş buruştu.

"Sen yürümeye devam et, canım," dedi Bayan Barclay; "bu adamla biraz konuşmak istiyorum. Korkulacak bir şey yok." Cesurca konuşmaya çalışıyordu, ama hâlâ bembeyazdı ve kelimeler, titreyen dudaklarından zar zor dökülüyordu.

"Benden istediğini yaptım ve ikisi bir kaç dakika boyunca beraberce yürüdüler. Ardından, gözlerinden alevler saçan bir halde yeniden yanıma geldi ve lambanın yanında kalan sakat adam yumruklarını, sanki öfkeyle sıkmış, gibi havada sallıyordu. Bayan Barclay'le evimin kapısına gelene kadar tek kelime etmedik, ama burada elimi tuttu ve olanları kimseye anlatmamam için yalvardı.

"Kötü günler görmüş eski bir tanıdığımды o," dedi. Kimseye bir şey anlatmayacağıma dair söz verdiğimde beni öptü ve ondan beridir onu bir daha göremedim. Size bildiğim her şeyi anlattım ve daha önce polisle konuşurken bir şey anlatmadıysam, sevgili dostumun ne kadar büyük bir tehlikede olduğunu bilmediğim içindi. Ama şimdi, her şeyin bilinmesinin sadece yardımına olacağını biliyorum.'

"Konuşması böyleydi işte, sevgili Watson ve tahmin de edebileceğin gibi, bana karanlık bir gecede yakılmış bir ışık gibi geldi. Daha önce birbirinden kopuk olan parçalar yavaş yavaş yerlerine oturmaya başlamıştı ve olayların meydana geliş sırasına dair, bulanık da olsa bir fikir belirdi kafamda. Bir sonraki adım, Bayan Barclay'in üzerinde böylesine etki yaratmış olan adamın kim olduğunu bulmaktı. Hâlâ Aldershot'ta bulunuyorduyorsa, bu o kadar da zor olmayacaktı. Sivil halkın sayısı o kadar çok değil ve sakat bir adam mutlaka ilgi uyandırmış olacaktı. Bir günümü adamı aramakla harcadım ve akşam çökünce -söz konusu olan bu akşamın ta kendisi Watson- onu buldum, ismi Henry Wood ve bayanların onunla karşılaştıkları sokakta yaşıyor. Sadece son beş gündür bu bölgede bulunuyor. Bir sicil memuru kimliğine bürünmüş halde, ev sahibesiyle son derece ilginç bir sohbetim oldu. Adam, sihirbazlık ve gösteri sanatıyla uğraşıyor, akşamları

orduevlerini dolaşıp insanları eğlendiriyor. O kutuda bir çeşit hayvan taşıyormuş; ev sahibesine göre korkunç ve anormal bir cins, daha önce benzerini görmediğini söyledi. Kadına göre, adam bu yaratığı gösterilerinde bir numara için kullanıyor. Bana anlattığı bu şeylerin yanı sıra, ne kadar çarpık olduğunu düşününce adamın yaşamasının mucize olduğunu ve arada sırada yabancı bir dilde bir şeyler mırıldandığını söyledi. Ayrıca, son iki gecedir odasında inleyerek ağladığını duymuş olduğunu da ekledi. Para konusunda bir sorunu yokmuş, ama verdiği depozitinin içinde, kadının sahte bir Florine benzetmiş olduğu bir şey de varmış. Onu bana gösterdi Watson ve Hint parasından başka bir şey değildi.

"Yani, sevgili dostum, durumumuz böyle. Seni yanımda neden istediğimi de anlıyorsundur. Şu kadarını biliyoruz; yanlarından ayrıldıktan sonra, adam bayanları uzaktan takip etmiş, pencereden karı-kocanın kavgalarına tanık olmuş, içeri koşmuş ve bu sırada kutusundaki yaratık da kaçmanın bir yolunu bulmuş. Bunların her birinin olduğu kesin. Ama o odada tam olarak neler olduğunu bize anlatabilecek dünyadaki tek kişi o adamdır."

"Ve senin niyetin de ona sormak, öyle mi?"

"Kesinlikle -ama bir tanığının önünde."

"Ve tanık da benim galiba?"

"Kabul edersen çok sevineceğim. Meseleye bir açıklık getirebilirse her şey yoluna girer. Reddederse, polise başvurmaktan başka çaremiz kalmaz."

"Geri döndüğümüzde onu bulabileceğimizden emin misin peki?"

"Önlemlerimi aldım, sen merak etme. Baker Sokağı'ndaki çocuklardan birini nöbetçi olarak başına diktim. Nereye giderse gitsin, ona bir sinek gibi yapışacağından emin olabilirsin. Onu yarın Hudson Sokağı'nda bulacağız Watson, ama yarına kadar bekleyeceğimize göre seni yatağından daha uzun süre uzak tutarsam asıl suçlu ben olacağım."

Ertesi gün, trajedinin gerçekleşmiş olduğu bölgeye ulaştığımızda öğleni geçmişti ve dostumla beraber hiç vakit kaybetmeden Hudson Sokağı'na doğru yol aldık. Duygularım saklamasındaki yeteneğini bilmeme rağmen, Holmes'ün son derece heyecanlı olduğunu görebiliyordum. Bense, dostumun araştırmalarından birini yakından izleme şansına eriştiğim zamanlarda hep hissettiğim gibi, şu yarı-heyecan, yarı-entelektüel zevki almaya başlamıştım bile.

"İşte burası," dedi, iki katlı taş binaların sıralanmış durduğu kısa sokağa girdiğimizde. "Ah, işte Simpson da şurada, bakalım ne diyecek."

"Hâlâ içeride Bay Holmes!" diye bağırdı, bize doğru koşan küçük bir köprü altı çocuğu.

"Aferin Simpson" dedi Holmes, ufaklığın saçlarını karıştırarak. "Hadi gel Watson. Burası işte." Kartını ve önemli bir meseleyi görüşmek için geldiğini bildiren bir mesajı içeri yolladı ve kısa bir süre sonra, görmeye geldiğimiz adamla karşı karşıydık. Sıcak havaya rağmen bir ateşin yanına büzülmüştü ve küçük oda fırın gibi olmuştu. Adam, sandalyesinde çarpık çurpuk bir şekilde oturuyordu ama yaşlı ve kara olduğu halde, bize doğru çevirdiği yüzü bir

zamanlar yakışıklılığıyla ünlü olmalıydı. Bizi görünce aksi, şüpheli bakışlar fırlattı ve tek kelime etmeden, ayağa bile kalkmadan iki sandalyeye doğru işaret etti.

"Hindistan'dan Bay Henry Wood, sanırım," dedi Holmes neşeyle. "Albay Barclay'in ölümüyle ilgili olarak sizinle konuşmaya geldim."

"O konuda bir şey mi bilecekmişim?"

"Benim de bilmek istediğim bu. Biliyorsunuzdur sanırım, bu olay çözüme kavuşmadığı takdirde, sizin eski dostunuz Bayan Barclay cinayetten tutuklanacak."

Adam şiddetle sarsıldı.

"Kim olduğunuzu bilmiyorum," diye bağırdı, "ve bunları nereden öğrendiğinizi de, ama söylediklerinizin doğru olduğuna dair yemin edebilir misiniz?"

"Tabii ki. Onu şu anda tutuklamamalarının tek sebebi, henüz kendine gelememiş olmasındandır."

"Aman Tanrım! Siz polis misiniz peki?"

"Hayır."

"Öyleyse davayla ilgilenmenizin sebebi nedir?"

"Adaletin yerine getirildiğini görmek her insanı ilgilendiren bir şey."

"Nancy'nin masum olduğuna dair sözüme güvenebilirsiniz"

"Öyleyse suçlu sizsiniz, öyle mi?"

"Hayır, değilim."

"Öyleyse Albay James Barclay'ı kim öldürdü?"

"Ölümüne sebep olan her neydiyse, bunu hak etmişti. Ama size şu kadarını söyleyeyim, kafasını ben kırmış olsaydım, ki yapmayı her şeyden fazla istediğim şey oydu, uzun zamandır hak ettiği cezasından başka bir şey bulmuş olmayacaktı. Suçluluk hisseden kendi vicdanı onu öldürmemiş olmasa, kam şu anda benim ellerimde olabilirdi. Benden hikâyeyi anlatmamı istiyorsunuz. Peki, anlatmamam için bir sebep göremiyorum çünkü utanacak bir şeyim yok.

"Olaylar şöyle gerçekleşti efendim. Artık sırtım bir deveye benziyor ve kaburgalarım çarpık çurpuk olabilir, ama onbaşı

Henry Wood bir zamanlar 117. Piyade bölüğünün en yakışıklı adamıydı. O zamanlar Hindistan'daydık, Bhurtee dediğimiz bir yerde karargahımızı kurmuştuk. Geçen gün ölen Barclay, benimle aynı bölükte çavuştu ve alayın dilberi de dünyada gelmiş geçmiş en güzel kızı olan Nancy Devoy'du; başçavuşun kızıydı. Nancy'ye âşık olan iki kişi vardı ve o da aralarından birini seviyordu. Nancy'nin yakışıklılığım kapıldığını söylediğimi duyduğunuzda, şimdi ateşin yanında çömelmiş duran bu zavallı yaratığa bakarak gülümseyeceksiniz.

"Evet, kalbi bana aitti, ama babası Barclay'le evlenmesi konusunda kararlıydı. Ben sorumluluk nedir bilmeyen, yerinde duramayan bir delikanlıydım, Barclay'se eğitimini almış ve o zamanlar işinde yükselmeye başlamıştı bile. Ama Nancy bana sadıktı ve her şey benimle evleneceğini gösteriyordu ki isyan çıktı ve etraf cehenneme döndü.

"Bizim alay, okçular bataryası, Sih'lerden bir bölük ve bir sürü de sivil, hep beraber Bhurtee'de kısılıp kalmıştık. Etrafımızda binlerce isyancı vardı ve bir kapanın etrafında toplanmış av köpekleri kadar azgındılar. İkinci hafta da geçince su kaynaklarımız tükendi. Her şey, ülkede ilerleyen General Neill'le bağlantı kurmamıza bağlıydı. Son şansımız oydu, çünkü yanımızdaki kadınlar ve çocuklarla savaşa dalmamız imkânsızdı. Durum böyleyken, General Neill'i bulup durumumuzu bildirmek konusunda gönüllü olmak için başvurduğum ve isteğim kabul edildi. Toprakları hepimizden iyi bilen Çavuş Barclay'le meseleyi konuştum ve o da isyancı bölüklerin arasından kaçmamı sağlayacak bir yol çizdi. Aynı gece saat onda yola koyuldum. Binlerce insanın hayatı söz konusuydu, ama ben sadece birini düşünüyordum o gece duvarın üstünden geçerken.

"Yolum, beni düşman nöbetçilerinden koruyacağım umduğumuz kurumuş bir nehir yatağının yanından geçiyordu, ama daha bir kaç adım atmıştım ki altısı birden karşıma çıktı. Karanlıkta çömelmiş beni bekliyorlardı. Bir darbeye bayıldım ve ellerimi ayaklarımı bağladılar. Asıl darbeyi başıma değil, kalbime almıştım, çünkü kendime gelip de etraftakileri dinlemeye başladığımda, arkadaşımın, yolumu çizmiş olan adamın ta kendisinin, yerli uşaklardan birinin vasıtasıyla beni ele vermiş olduğunu anladım.

"Neyse, hikâyenin bu kısmını daha fazla uzatmama gerek yok sanırım. James Barclay'in nasıl bir adam olduğunu artık biliyorsunuz. Bhurtee, ertesi gün General Neill tarafından kurtuldu ama isyancılar geri çekilirken beni de yanlarında götürdüler ve yıllar boyu bir tek beyaz yüz görmek nasip olmadı bana. İşkenceye maruz kaldım ve birçok defa

kaçmaya çalıştıysam da her seferinde yakalanıp tekrar işkence görüyordum. Sonunda işte bu hale geldim. İsyancılardan bazıları Nepal'a kaçtılar ve beni de yanlarına aldılar, ardından da kendimi Darjeeling'de buldum. Oradaki köylüler yanında bulunduğum isyancıları öldürdü ve beni de köle olarak çalıştırdılar. Sonunda kaçmayı başardım; ama güneye gitmek yerine kuzeye doğru ilerlemek zorunda kaldım ve sonunda Afgan'ların arasında buldum kendimi. Yıllar boyu o bölgede dolaşıp durdum ve nihayet Pencab'a geri döndüğümde yerli halka karıştım ve geçimimi, öğrenmiş olduğum sihirbazlık numaralarının sayesinde sağlayabildim. Benim gibi sakat bir serserinin İngiltere'ye dönmesine ya da eski arkadaşlarına başvurmasına ne gerek vardı? İntikam almak için yanıp tutuşuyorduksam bile gidemezdim. Nancy ve arkadaşlarımla, Harry Wood'un bir şempanze gibi sürünüp ancak bir bastonla yürüyebildiğim görmelerindenense sırtı dik bir şekilde öldüğüne inanmaları daha iyiydi. Öldüğümünden hiç kuşkuları olmamıştı ve ben de öyle kalmasını istiyordum. Barclay'in Nancy'yle evlendiği ve hızlı bir şekilde yükseldiği gerçeği geldi kulağıma, ama o bile konuşmamı sağlayamadı.

"Ne var ki insan yaşlanınca evini özlemeye başlıyor. Yıllar boyunca İngiltere'nin yeşil kırlarını, tepelerini hayal edip durdum ve sonunda ölmeden önce son bir kez ülkemi görmeye karar verdim. Beni buraya getirecek kadar para biriktirdim, sonra da buraya, alışkanlıklarını bildiğim askerlerin arasında olabileceğim bir yere geldim ve gösteri sanatım sayesinde geçimimi sağlayabiliyorum."

"Anlatımınız son derece hoş," dedi Sherlock Holmes. "Bayan Barclay'le karşılaşmanızdan zaten haberim var. Soma da, anladığım kadarıyla, onu evine kadar takip ettiniz ve

kocasıyla arasından geçen kavgalarına pencereden tanık oldunuz. Duygularınıza daha fazla hakim olamadınız, bahçeden geçtiniz ve aralarına daldınız."

"Evet efendim, öyle yaptım. Ve Barclay beni gördüğünde, suratında daha önce hiç kimsede görmediğim bir ifade belirdi, sonra da düşüp kafasını pencere pervazına çarptı. Ama daha düşmeden önce ölmüştü. Şömine üzerindeki şu yazıyı nasıl okuyabiliyorsam, onun suratında da ölümü öyle okudum. Sırf görüntüm bile, suçluluk çeken kalbini bir kurşun gibi delmeye yetti."

"Peki ya sonra?"

"Nancy bayıldı ve ben de elindeki anahtarı aldım. Kapıyı açıp yardım istemeyi niyetim... ama sonra birden her şeyi bırakıp kaçmanın benim için daha iyi olacağını düşünmeye başladım. Bir suçlu arayacaklardı ve anlattıklarına büyük ihtimalle inanmayacaklardı ve en önemlisi de, yakalanmak, ne olursa olsun, sırrımın ortaya çıkması anlamına da geliyordu. Telaşımın anahtarı cebime sokmuşum ve perdeler tırmanmış olan Teddy'yi yakalamaya çalışırken de bastonumu düşürdüm. Teddy'yi kutusuna geri koymayı başardığımda mümkün olduğu kadar hızla oradan kaçtım."

"Teddy de kim?" diye sordu Holmes.

Adam yere eğilip köşede bulunan kanca benzeri bir şeyi kaldırdı. Bir anda, kırmızımsı-kahverengi çok güzel bir hayvan ortaya çıktı. İncecik ve zarif bir bedeni ve kısa bacakları vardı; uzun ince bir burnu ve bir hayvanda gördüğüm en güzel gözlere sahipti.

"Bir firavunfaresi," diye bağırdım.

"Evet, bazıları onlara öyle der," dedi adam. "Ben yılan-yakalayan derim ve Teddy kobralar konusunda inanılmaz hızlı. Burada dişleri olmayan bir kobram var ve Teddy, insanları eğlendirmek için sahnede her gece onu yakalıyor.

"Bilmek istediğiniz başka bir şey var mıydı efendim?"

"Şimdilik yoksa da Bayan Barclay'in başının belaya girmesi durumunda size tekrar başvurabiliriz."

"Öyle bir şey olursa pek tabii ki konuşacağım."

"Ama ne kadar alçakça davranmış olursa olsun, gerekmedikçe ölü bir adama karşı bu skandalı alevlendirmenin bir anlamı yok. Yaptığı şeyden hissettiği suçluluğun otuz yıldır yakasını bırakmadığını bilme şansına eriştin en azından. Ah, bak, Binbaşı Murphy geçiyor sokaktan. Hoşça kalın Wood. Dünden beri bir gelişme olup olmadığını öğrenmek istiyorum."

Binbaşı köşeyi dönmeden ona yetişmeyi başardık.

"Ah, Holmes," dedi: "Sanırım bütün bu kargaşanın gereksiz olduğunun ortaya çıktığını duydun?"

"Ne olmuş peki?"

"Otopsi sonuçları henüz bildirildi. Ölüm sebebi kesinlikle bir kalp kriziymiş. Görüyorsun ya, vaka aslında o kadar da karışık değilmiş."

"Ah, son derece basit," dedi Holmes gülümseyerek. "Hadi gel Watson, Aldershot'ta bizi tutan başka bir şey olduğunu sanmıyorum."

"Bir Şey daha var," dedim, istasyona doğru ilerlediğimizde. "Kocanın ismi James ve diğer adamınki Henry olduğuna gore, Şu David'le ilgili konuşma da ne anlama geliyordu?"

"Resmetmeyi oylesine sevdiğin o gerçek araştırmacı olsaydım o kelimenin bana butun hikayeyi anlatması gerekiyordu sevgili Watson. Eleştirmek için kullanılmış bir sozcuk olduğu ortada."

"Eleştirmek mi?"

"Evet; David, bildiğin gibi, arada sırada yanlış yollara sapardı ve bir defasında da avuŐ James Barclay'le aynı yola sapmıştı. Uriah ve Bathseba'ya ilgili kucuk meseleyi anımsıyor musun? Korkarım ki İncil'le ilgili bilgilerim biraz paslanmış, ama hikayeyi birinci ya da ikinci Samuel'de bulabilirsin."

Brook Sokağı Cinayeti

Dostum Bay Sherlock Holmes'ün eşsiz zekâsının bazı yönlerini gözler önüne sermeyi amaçladığım ve birbirleriyle ilgisi olmayan maceralarının kâğıda dökülmüş hallerini karıştırdığım anlarda, her açıdan amacıma uygun olan örnekleri seçmekte ne kadar zorlandığımı fark ederek şaşırıyorum. Çünkü Holmes'ün, analitik akıl yürütmedeki hünerlerini sergilediği ve araştırmalarında kullandığı akıl almaz yöntemlerinin değerini yansıtmış olduğu vakaların çoğunda, delillerin kendileri o kadar önemsiz ve sıradan görünmüştür ki onları halka sergileme konusunda tereddüt etmişimdir. Öte yandan tersi de olmuştur; durum ve delillerin olağanüstü özellikler taşıdığı, ama çözümünde kendisinin katkısının, benim -biyografisinin yazarı olarak- istediğimden daha az olduğu vakalar vardır. "*Kızıl Çalışma*," adıyla yayınladığım o küçük meseleyi ve *Gloria Scott'un* batışıyla ilgili maceralar daha sonraki karşılaştırıldığında, tarihçileri her zaman tehdit eden bu 'gelgitin' iyi bir örneği ortaya çıkıyor. Şimdi yazmak üzere olduğum vakada da dostumun etkisi yeterince önemli görünmeyebilir; ama peş peşe gelişen durumlar öyle inanılmaz, öyle ilginçti ki onu bu diziden ayırmam mümkün değildi.

Ekim ayının soğuk ve yağmurlu günlerinden birini yaşıyorduk. Güneşliklerimiz yarı yarıya kapalıydı ve Holmes, sabah postasıyla eline ulaşmış olan bir mektubu tekrar tekrar okuyarak koltukta yatıyordu. Bana gelince, Hindistan'daki doktorluk stajım dolayısıyla soğuğa değil, sıcağa dayanıklı

hale gelmiştim ve şimdi de biraz üşüyordum. Okuduğum gazetede ilginç bir şey yoktu. Parlamentoda işler yolundaydı, herkes şehir dışına çıkmıştı ve ben, New Forest'ın açıklık alanlarını ya da Güney denizinin pırılısını görmek için adeta yanıp tutuşuyordum. Banka hesabımdaki küçük kriz, tatilimi ertelememe sebep olmuştu, dostumu ise zaten ne şehir dışı ne de deniz ilgilendiriyordu. Beş milyon insanın içinde, kollarını mümkün olan her yöne uzatıp suçluların peşinde olmaya bayılıyordu. Sayısız yeteneklerinin, tanrı vergisi özelliklerinin arasında özel bir doğa sevgisi yoktu ve yaşadığı tek değişim, şehrin *suçlularının* peşlerini bir süreliğine bırakıp da şehir dışındakilerin peşine düşmesiydi.

Holmes'ün bir sohbete yanaşmayacak kadar işine gömülmüş olduğunu fark ederek gazeteyi yana fırlattım ve sandalyede arkama yaslanarak derin düşüncelere dalıp uzaklara gittim. Arkadaşımın sesiyle düşüncelerimden sıyrıldım.

"Haklısın Watson," dedi. "Bir anlaşmazlığı ortadan kaldırmak için gerçekten de çok mantıksız bir yöntem gibi görünüyor."

"Kesinlikle akıl almaz!" diye konuştum, ama sonra düşüncelerimi yankılamış olduğunun farkına vardım ve sandalyemde doğrularak şaşkın gözlerle ona baktım.

"Bu da ne demek Holmes?" diye bağırdım heyecanla. "Bu hayal edebileceklerimin bile ötesinde bir şey!"

şaşkınlığı onu kahkahalara boğdu.

"Hatırlarsın," dedi, "bir süre önce sana Poe'nun hikâyelerinden birinden bir paragraf okumuştum; gerçek bir araştırmacının, arkadaşının söze dökülmemiş düşüncelerini

her zaman takip ettiğini anlatan bir paragraf. Sen bu konuyu yazarın yaratıcılığına vermiştin ve ben, bunu her zaman uyguladığımı söylediğimde bana inanmadığını ima etmiştin."

"Hayır etmedim!"

"Belki kelimelere dökmedin, sevgili Watson, ama kaşlarınla ima ettiğin kesin. Onun için gazeteyi yana fırlatıp derin düşüncelere daldığını gördüğümde, seninle sessiz bir şekilde de anlaşabildiğimizi ispatlamak için bunu kaçırılmayacak bir fırsat olarak gördüm."

Ama ben daha tatmin olmamıştım. "Bana okuduğun örnekte," dedim, "araştırmacı, incelediği adamın hareketlerinden çıkarıyordu sonuçları. Yanlış hatırlamıyorsam, adam bir taş yığınının altına takıldı, yıldızlara baktı ve saire. Bense sandalyemde sessizce oturmaktan başka bir şey yapmıyordum, sana ne gibi bir ipucu vermiş olabilirim ki?"

"Kendine haksızlık ediyorsun. Yüz ifadeleri, insana duygularını yansıtabilmesi için bağışlanmış şeylerdir ve seninkiler sadık birer hizmetçi."

"Düşüncelerimi yüz ifadelerimden okuduğunu mu söylüyorsun bana?"

"Yüz ifadelerinden ve özellikle de gözlerinden. Belki sen bile düşüncelerinin neler olduğunu anımsayamıyorsundur değil mi?"

"Hayır, anımsayamıyorum."

"O zaman sana anlatayım. Gazeteyi yana fırlattıktan sonra, ki ilgimin sana kaymasına sebep olan hareket buydu, yarım dakika kadar yüzünde boş bir ifadeyle oturdun. Ardından

gözlerin, daha yeni çerçevelemiş olduğun General Gordon'un fotoğrafına kaydı ve yüzündeki değişiklikten düşüncelere daldığını gördüm. Ama bu fazla uzun sürmedi. Gözlerin, kitaplarının üzerinde duran Henry Ward Beecher'ın çerçevesiz portresine kaydı. Sonra da duvarda gezmeye başladılar ve bunun anlamı tabii ki gayet açıktı. Portrenin çerçevesiz olması durumunda öbür tarafta duran Gordon'un resmine uyacağım ve yeri biraz daha dolduracağını düşünüyordu da."

"İnanılmaz başarılı bir takip olmuş!" diye atıldım heyecanla.

"Buraya kadar yanılmış olmam küçük bir olasılık. Ama ondan sonra düşüncelerin tekrar Beecher'a kaydı ve adamı, sanki yüz hatlarından karakterini çıkarmaya çalışıyormuş gibi dikkatlice incelemeye başladın. Sonra gözlerinin hareketleri kesildi ama düşünceli bir yüzle karşıya bakmaya devam ettin. Beecher'ın kariyerinde gerçekleşen çeşitli olaylar hatırlıyordun. İç Savaş sırasında Kuzey adına gittiği görevi de düşünmeden edemeyeceğinin farkındaydım, çünkü daha 'kaba' insanlarımızın ona karşı davranışlarını bana aktardığında ne kadar kızdığını hatırlıyordum. O kadar etkilenmiştin ki, Beecher'ı düşünürken o olayı da düşünmeden edemeyeceğini biliyordum. Gözlerin bir süre sonra resimden ayrıldığında, aklının iç savaşa kaymış olması gerektiğini düşündüm ve dudaklarını birbirine bastırıldığını, gözlerinin alev fışkırdığını ve ellerini sıkıldığını gözlemlediğimde, o çarpışmada her iki tarafın da gösterdiği inanılmaz cesareti düşündüğünden emin oldum. Sonra yüzün yeniden üzgün bir hal aldı, kafanı salladın. Boşa harcanmış canların korkunçluğuna kaymıştı artık düşüncelerin. Elin, eski yarana kaydı ve yüzünde hafif bir gülümseme belirdi, ki bu da ulusal sorunları çözmekteki bu mantıksız ve akıl almaz

yöntemleri düşünmeye başladığını gösterdi bana. Bu noktada gerçekten de mantıksız olduğu konusunda sana katıldığımı belirttim ve tüm gözlemlerimin doğru çıkmış olduğunu gördüğüme de sevindim."

"Tek kelimeyle muhteşem!" diye atıldım. "Ama her birini anlatmana rağmen hâlâ eskisi kadar şaşkın olduğumu itiraf etmeliyim."

"Son derece basitti, sevgili Watson, emin olabilirsiniz. Geçen gün bana inanmadığını göstermeseydin, bu konuda dikkatini bile çekmezdim. Akşam, hafif bir meltemle beraber çökmüş. Londra'da bir tura ne dersin?"

Küçük oturma odamızdan sıkılmış olduğum için bu fikrine memnuniyetle katıldım. Üç saat kadar dolaşp durduk ve yürüyüşümüz boyunca Fleet Sokağı'ndan Strand'a gelgit şeklinde dalgalanan hayatın hareketli renklerini izledik. Holmes'ün kendine özgü konuşması ve ayrıntıları gözlemlemedeki başarısıyla yaptığı içgüdüsel yorumları, beni hem eğlendiriyor, hem büyülüyordu. Baker Sokağı'na döndüğümüzde saat onu geçmişti. Tek atlı bir araç kapıda bizi bekliyordu.

"Hım! Bir doktorun, şayet yanılmıyorsam pratisyen bir hekim," dedi Holmes. "Çalışmaya başlayalı uzun süre geçmemiş, ancak işleri çok yoğun olmuş. Sanırım bize danışmaya gelmiş! İyi ki geri geldik!"

Artık Holmes'ün çıkarımlarını anlayabilecek kadar ilerlemiştim ve aracın içindeki ışığının yanında asılı duran sepette bulunan tıbbi malzemelerinin durumunun, onu bu hızlı sonuçlara ulaştırmış olduğunu görebiliyordum. Odamızda yanan ışık, ziyaretin gerçekten de bizim için olduğunu

gösteriyordu. Bu saatte bir meslektaşımı bize getirmiş olan sebebi merak ederek Holmes'ün arkasından odamıza daldım.

İçeri girdiğimizde, solgun ve sıska yüzlü bir adam ateşin yanında oturmuş olduğu yerden bizi karşılamak için kalktı. Otuz dört-otuz beşten daha büyük olamazdı, ama sıskalığı ve sağlıksız rengi, gücünü ve gençliğini tüketmiş olan bir yaşamın hikâyesini anlatıyordu bize. Hareketleri, hassas bir beyefendiye uygun olarak çekingen ve mütevazıydı. Ayağa kalkarken şöminenin üzerine yasladığı beyaz eli, bir operatörünkinden çok bir ressamın elini andırıyordu. Giysileriye gösterişsiz ve renksizdi , siyah bir pardösü, koyu renkli bir pantolon ve biraz daha renkli bir kravat.

"İyi akşamlar doktor," dedi Holmes her zamanki neşesiyle. "Henüz sadece bir kaç dakika beklemiş olduğunuzu görmekten memnun oldum."

"Arabanın sürücüsüyle mi konuştunuz?"

"Hayır, yan masadaki mum anlattı bunu bana. Lütfen yerinize tekrar oturun ve size nasıl yardımcı olabileceğimi anlatın."

"Ben Doktor Percy Trevelyan," dedi ziyaretçimiz, "ve 403 Brook Sokağı'nda oturuyorum."

"Siz, sinirsel rahatsızlıklardan meydana gelen egzama ve yaralarla ilgili bir raporun yazan değil miydiniz?" diye sordum.

Çalışmalarından haberdar olduğumu anladığında, solgun yanaklarına renk geldi.

"O çalışmayla ilgili bir şeyler duyalı o kadar çok zaman geçti ki, hiç ilgi çekmediğini düşünmeye başlamıştım," dedi. "Yayımcılarım, satışı için son derece cesaret kırıcı bir rakam verdi. Siz de, anladığım kadarıyla bir doktorsunuz öyle mi?"

"Emekliye ayrılmış bir askeri cerrah."

"Sinirsel hastalıklar her zaman kişisel merakım olmuştur.

Elimde olsa, bu konuda uzmanlık yapmak isterdim, ama insan öncelikle ulaşabileceği şeylerin peşinden gitmeli. Bunların konumuzla ilgisi yok tabii ve zamanınızın ne kadar değerli olduğunu biliyorum Bay Holmes. Buraya geliş sebebim, Brook Sokağı'ndaki evimde *son zamanlarda* gerçekleşen bir dizi garip olay. Bu akşam öyle bir noktaya vardı ki bir an önce buraya gelmekten başka çaremin olmadığı düşünedim."

Sherlock Holmes, yerine oturarak bir pipo yaktı. "Sebebiniz ister bir sorununuzu anlatmak, ister mesleğinizle ilgili olsun, her iki şekilde de evimize hoş geldiniz," dedi. "Rica etsem, sizi rahatsız eden olayları detaylı bir şekilde tekrarlayabilir misiniz."

"Bir ya da ikisi o kadar sıradan ve önemsiz ki," dedi Dr. Trevelyan, "onlara değinmek bile beni biraz utandırıyor açıkçası. Ama durumu kesinlikle açıklayamıyorum ve son olaylar her şeyi daha da karıştırdı. Neyse, bütün ayrıntılarıyla hikâyemi aktaracağım ve hangi noktaların önemli, hangilerinin önemsiz olduğuna karar vermeyi size bırakacağım.

"Öncelikle üniversite eğitimimden bahsetmekle başlamam gerekiyor işe. Londra üniversitesinden mezun oldum ve

profesörlerimin, beni çok parlak bir geleceğin beklediği öğrencilerden olduğumu düşündüklerini söylersem, eminim boşuna kendimle övündüğümü düşünmeyeceksinizdir. Mezun olduktan sonra King's College Hastanesi'nin küçük bir bölümünde araştırmalarımı yapmaya devam ettim. Şansım yaver gitti ve katalepsi ile ilgili araştırmalarım bazı otoritelerin dikkatini çekti. Ardından, arkadaşınızın az önce değindiği o konu, sinirsel hastalıkların yol açtığı deri enfeksiyonlarıyla ilgili araştırmam da bana Bruce Pinkerton ödülünü ve madalyasını kazandırdı. O dönem, geleceğimin parlak olduğunu düşünürdü herkes.

"Ama ilerleme yolundaki en büyük engel, sermayemin olmamasıydı. Büyük bir ihtimalle bildiğiniz gibi, yüksekleri hedefleyen bir uzman, çalışma hayatına Cavendish Square bölgesindeki sokaklarından birinde başlamak zorunda, ama oranın kira ve dekorasyon masraflarım karşılamak neredeyse imkânsız. Bu önkoşulları gerçekleştirebilseydin bile, bir kaç yıl boyunca tek başına çalışmaya hazır olmalı ve makul fiyata kiralık bir araç bulmalısın. Bunları gerçekleştirmek beni bir hayli aşıyordu ve yapabileceğim tek şey, harcamalarımı kısarak, on yıl içinde kendi tabelama sahip olabileceğim kadar para biriktirebilmeyi dilemekti. Ama birden, hiç beklemediğim bir şey oldu ve önüme yeni bir fırsat çıktı;

"Şöyle oldu; Blessington adında daha önce hiç görmediğim bir beyefendi beni ziyarete geldi. Bir sabah öylece odama daldı ve geliş sebebini derhal açıklamaya koyuldu.

" 'Çok parlak bir gelecek vaat eden ve yakın bir zaman önce bir ödül almış olan Percy Trevelyan siz misiniz?' diye sordu.

"Saygıyla eğildim.

" 'Bana dürüstçe cevap ver,' diye devam etti yabancı, 'dürüst olman avantajına olacaktır. Başarılı olmak isteyen bir adamın gereksindiği zekaya sahipsin. Peki gerekli yeteneğin var mı?'

"Sorusunun netliği gülümsememe sebep oldu.

" 'Sanırım gerektiği kadar var,' dedim.

" 'Kötü bir alışkanlığın var mı? İçkiye karşı zaafın filan?'

" 'Rica ederim beyefendi!' diye atıldım.

" 'Çok güzel! Bunların hepsi de iyi! Ama sormak zorundayım. Madem bu kadar iyi özelliklere sahipsin, neden çalışmıyorsun?'

"Omuzlarımı silktim.

" 'Hadi, hadi!' dedi adam hep kullandığı dobra tavrıyla. 'Her zamanki hikâye, değil mi? Beynin dolu ama cebin boş. Peki Brook Sokağı'nda sana bir muayenehane kurmayı düşündüğümü söylesem ne dersin?'

"Şaşkın gözlerle adama bakakaldım.

" 'Oh, senin için değil tabii, bunu kendim için yapıyorum,' dedi. 'Sana karşı tamamıyla dürüst olacağım ve sana uyarsa bana çok iyi uyacağı kesin. Yatırım olarak kullanabileceğim bir kaç binim var, anlıyor musun? Ve ben de onları sana yatırmakla iyi bir iş yapacağımı düşünüyorum.'

" 'Ama neden?' diye sordum şaşkınlıktan afallamış halde. " 'Sadece bir yatırım işte. Bir sürü yatırımdan daha güvenli olduğu da kesin üstelik.'

" 'Peki bana düşen görev nedir?'

" 'Sabırlı ol, anlatacağım. Ben evi alacağım, dekore edeceğim ve hizmetçilerin masraflarını karşılayacağım; kısaca, işlerin yürümesini sağlayacağım. Senin yapacağın tek şey muayenehanedeki koltuğu eskitmek olacak. Sana harçlık vermemin yanı sıra ihtiyaçlarını karşılama işini de üstleneceğim. Sen kazandığının dörtte üçünü bana vereceksin ve dörtte birini de kendine saklayacaksın, hepsi bu!'

"Bu ilginç ve alışılmadık bir teklifti Bay Holmes. Nasıl pazarlık yapıp anlaştığımızı anlatarak canınızı sıkmayacağım, ama her şey, yirmi beş Martta oraya taşınacağım kararı vermemizle bitti. O da yanıma yerleşti. Kalbi zayıftı ve sürekli tıbbi kontrolden geçmesi gerekiyordu. Birinci kattaki en iyi iki odayı kendisi için oturma odasına ve yatak odasına çevirdi. Çok sade bir hayat süren, fazla kalabalıktan hoşlanmayan ve pek de sık dışarı çıkmayan bir adam. Hayatı düzensizdir, ama bir açıdan da düzenin kendisi olduğunu söyleyebiliriz. Her akşam aynı saatte muayenehaneme girer, kitapları inceler, kazandığım her biri için otuz beş peni bırakır ve gerisini odasındaki kasasına koyardı.

"Şu kadarını söyleyebilirim ki, yatırıma hiç bir zaman pişman olmadı. En başından beri büyük bir başarıydı. Bir kaç başarılı tedaviyle beraber hastanede edinmiş olduğum ünle, başarının basamaklarını hızla tırmandım ve Bay Blessington'u bir kaç yılda zengin ettim.

"Geçmişimden ve Bay Blessington Ta ilişkilerimden bu kadar bahsetmek yeter. Artık, beni bu gece buraya getiren şeyleri anlatmaya geldi sıra.

"Bay Blessington bir kaç hafta önce her zamanki gibi yanıma geldiğinde, son derece sinirliymiş izlenimi bıraktı

bende. Batı yakasında işlenmiş olduğunu söylediği bir soygundan bahsetti. Heyecanını çok abartılı bulmuştum, çünkü evin kapılarını ve pencerelerini derhal sağlamlaştırmamız gerektiğini söylemişti.

"Bu tuhaf gerginliği bir hafta boyunca devam etti. Sürekli olarak şüpheli gözlerle pencereden dışarısını süzüyordu. Akşam yemeğinden sonra yapmaya alışkanlık edinmiş olduğu küçük yürüyüşlerine de çıkmaz olmuştu. Hareketlerinden çıkarabildiğim tek şey, birinden ya da bir şeyden ölesiye korktuğuydu; fakat bu konuda ona bir şey sormaya kalktığımda o kadar sinirlendi ki konuşmamızı derhal başka yönlelere kaydırmak zorunda hissettim kendimi. Zaman geçtikçe korkuları hafifledi ve tam da eski alışkanlıklarına geri dönmüştü ki yeni bir gelişme oldu. Bunun üzerine adamcağız sinir krizi geçirdi. Hâlâ yatıyor zavallı.

"Olan şuydu. İki gün önce şimdi size okuyacağım bu mektubu aldım. Ne adres ne de isim belirtilmiş içinde.

" 'Şu anda İngiltere'de bulunan Rus bir asilzade,' diye başlıyor, 'Kendini Percy Trevelyan'ın profesyonel ellerine teslim etmek istiyor. Bir kaç yıldır katalepsi krizlerinden şikayetçi olan hasta, Dr. Trevelyan'ın bu konudaki uzmanlığından haberdar ve Dr. Trevelyan için de uygunsa, yarın akşam saat altıyı çeyrek geçe muayene olmak için gelmek istiyor.'

"Bu mektubu çok ilginç bulduğumu itiraf etmeliyim, çünkü katalepsiyle ilgili araştırma yapmanın zor tarafı hastalığın çok ender görülmesidir. Onun için hastam ertesi gün randevu saatinde geldiğinde pek tabii ki odamda oturmuş onu bekliyordum.

Yaşlıca bir adamdı; zayıf, biraz utangaç ve gayet sıradan - insanın Rus bir asilzadeyle ilgili hayallerini hiçbir şekilde karşılamıyordu. Yanındaki adamın görüntüsü beni çok daha fazla etkiledi. Esmer, sert hatlı bir yüzü olan, uzun boylu ve Herkül kadar güçlü görünen, şaşırtıcı derecede yakışıklı bir gençti. İçeri girdiklerinde eliyle diğer adamın kolunu destekliyordu ve görünüşünden beklenemeyecek bir nezaketle yaşlı adamı bir sandalyeye oturttu.

"İçeri girdiğim için beni bağışlayın doktor,' dedi, hafif aksanlı bir İngilizce kullanarak. 'Bu babam ve onun sağlığı benim için dünyadaki her şeyden daha değerlidir.'

"Babası için endişesi beni duygulandırmıştı. 'İsterseniz muayene boyunca yanımızda kalabilirsiniz' dedim.

"'Kesinlikle olmaz,' diye bağırdı korkmuş görünerek. 'Size anlatamayacağım kadar acı çekiyorum. Babamı o korkunç krizlerinden birinde görmeye dayanamayacağımdan eminim. Sinirlerim son derece hassastır. Siz babamla ilgilenirken, izin verirsiniz ben bekleme odasında kalacağım.'

"Buna tabii ki hayır demedim ve genç adam çekildi. Hastayla beraber durumunu tartışmaya koyulduk ve bütün süre boyunca not aldım durdum. Çok parlak bir zekaya sahip değildi ve cevap verme konusunda biraz tutuktu, ki bunu dilimize alışık olmamasına bağladım. Birdenbire, ben hâlâ not alırken, sorularıma cevap vermeyi tamamen bıraktı ve başımı kaldırıp baktığımda sandalyesinde dimdik oturmuş, bomboş gözlerle bana baktığım fark ettiğimde şok oldum. O garip ataklarından birini yaşıyordu yine.

"İlk olarak, biraz önce de dediğim gibi, acıma ve korkuyla doldum. Ama korkarım ki kısa bir süre sonra, daha çok

profesyonel bir tatmin hissetmeye başladım. Hastanım nabzını ve ateşini ölçtüm ve kaslarının sertliğini bakıp reflekslerini kontrol ettim. Bunlarda herhangi bir gariplik yoktu ve bu daha önceki tecrübelerime de gayet uygundu. Araştırmalarım da hastalara nitrit-amil koklatmakla oldukça iyi sonuçlar elde etmiştim ve şimdi içinde bulunduğum durum, bunu tekrar test etmek için kaçınılmaz bir fırsat gibi görünüyordu. Şişe aşağıda, laboratuvarımdaydı, onun için hastamı sandalyesinde oturur halde bıraktım ve aşağı koştum. Onu bulmakta biraz geciktim -beş dakika kadar- ve sonra geri döndüm. Boş bir odayla karşılaştığımda yaşadığım şaşkınlığı herhalde tahmin edersiniz.

"Tabii ki hemen bekleme odasına koştum, ama oğlu da gitmişti. Holün kapısı itilmiş ama kapatılmamıştı. Uşağım henüz yeni ve pek zeki sayılmaz. Aşağıda bekler ve ben zili çaldığımda yukarı koşup hastaları kapıya indirir. O gün hiç bir şey duymamıştı ve durum gizemini koruyordu. Bay Blessington kısa bir süre sonra yürüyüşlerinden birinden döndü ama ona konuyla ilgili hiç bir şey söylemedim; doğruyu söylemek gerekirse son zamanlarda onunla mümkün olduğu kadar az konuşmaya çalışıyorum.

"Neyse, o Rus'la oğlunu bir daha görmeyi beklemiyordum, onun için bu akşam, aynı saatte muayenehaneme girdiklerinde ne kadar şaşırdığımı size anlatamam.

" 'Sanırım dünkü beklenmedik kayboluşum için size büyük bir özür borçluyum doktor,' dedi hastam.

" 'İtiraf ermeliyim ki beni çok şaşırttınız,' dedim.

" 'Gerçek şu ki, ataklarımdan birinden uyandığımda, aklım daha önce olanlar konusunda bulanık oluyor. Yabancı bir

odada uyandım -en azından bana öyle gelmişti- ve sizin yokluğunuzda yarı baygın bir halde sokağa çıktım.'

" 'Ve ben de,' dedi oğlu, 'babamı sizin odadan çıkarken gördüğümde, görüşmenin sona ermiş olduğunu düşündüm. Evimize vardığımızda ancak farkına varabildim durumun.'

" 'Pekala,' dedim gülerek, 'beni çok şaşkın bırakmaktan başka bir zarar verilmedi; onun için şimdi bekleme odasına çıkarsanız efendim, dün öylesine ani sona eren görüşmeye devam edebilmek beni çok mutlu edecek.'

" 'Yaklâşık yarım saat boyunca o yaşlı beyle beraber semptomlarını tartıştıktan sonra ona reçetesini yazdım ve ardından da oğlunun koluna girmiş bir halde gidişini izledim.

"Daha önce söylediğim gibi, Bay Blessington egzersizi için genellikle günün bu saatini tercih ediyordu. Kısa bir süre sonra eve döndü ve üst kata çıktı. Daha yeni yukarı çıkmıştı ki merdivenden hızla aşağı indiğini duydum, ardından panikten deliye dönmüş bir adam gibi muayene odama daldı.

" 'Odama kim girmiş?' diye bağırdı.

" 'Hiç kimse,' diye cevap verdim.

" 'Yalan söylüyorsun!' dedi bağıra bağıra. 'Gel de kendin gör!'

"Kullandığı kelimelerin kabalığını duymazdan geldim, çünkü korkudan çıldırmış görünüyordu. Beraberce üst kata çıktığımızda, halısında gayet net seçilebilen bir sürü ayak izini gösterdi bana.

" 'Bunların bana ait olduğunu mu söylüyorsun yani?' " diye bağırdı.

"İzler gerçekten de onun yapmış olamayacağı kadar büyüktü, üstelik yeni oldukları da belliydi. Bildiğiniz gibi öğlenden sonra yağmur yağdı ve evimize gelen tek insanlar o Rus hastalarımıydı. Ben babasıyla konuşurken, bekleme odasındaki adam yukarı çıkmış ve Bay Blessington'un odasına girmiş olmalı. Ama nedenini bilemiyorum. Hiç bir şeye dokunulmamıştı ve hiç bir şey de çalınmamıştı, ama ayak izleri, birinin orada dolaşmış olduğunu ispatıydı.

"Bay Blessington, hiç beklemediğim bir şekilde sarsılmıştı durumdan. Tabii ki herkesi rahatsız edecek bir olay, ama onun tepkisi bana aşırı geldi. Koltuğuna gömülüp ağlamaya başladı ve doğru düzgün konuşmasını bile sağlayamadım. Buraya gelmem onun fikriydi ve açıkçası ben de ona içtenlikle katıldım; gerçekten de oldukça ilginç bir durum. Bu akıl almaz olayı çözebileceğinize pek inanmasam da, benimle beraber gelme nezaketini bir gösterseniz en azından adamcağızı biraz teselli etmeme yardımcı olurdunuz."

Sherlock Holmes, bu uzun anlatımı büyük bir dikkatle dinlemişti ve bu da ilgisini çekmiş olduğunu gösteriyordu bana. Yüzü her zamanki gibi duygulardan yoksundu, ama gözkapakları daha sıkı kapanmıştı ve piposundaki duman, doktorun anlatımındaki önemli noktaları vurgulamak istermişçesine her zamankinden daha yoğun bulutçuklar halinde yükseliyordu. Ziyaretçimiz konuşmasını bitirirken Holmes tek kelime etmeden ayağa fırladı. Bana şapkamı uzattıktan sonra kendisinininkini de masanın üzerinden aldı ve Dr. Trevelyan önde olmak üzere dışarı çıktık. On beş dakika içinde Brook Sokağı'ndaki muayenehanenin önündeydik.

Küçük bir uşak bize kapıyı açtıktan sonra, halı kaplanmış geniş merdivenleri hemen tırmanmaya başladık.

Ama hiç beklenmedik bir şekilde durmak zorunda kaldık. Merdivenin tepesindeki ışık birden söndürüldü ve karanlığın içinden ince, titrek bir ses duyuldu.

"Bir silahım var," diye bağırdı. "Bir adım daha atarsanız ateş ederim, ona göre."

"Bay Blessington, artık çok oluyorsunuz ama," diye bağırdı Dr. Trevelyan.

"Ah, demek sizsiniz doktor," dedi yukarıdaki, büyük bir rahatlamayla. "Peki yanındaki baylar? Onlar olduklarını iddia ettikleri kişiler mi?"

Karanlıkta kalan kişi tarafından uzun bir süre dikkatlice incelendiğimizi hissettik.

"Peki, peki, tamam," diye seslendi sonunda. "Yukarı gelebilirsiniz, önlemlerim sizi sinirlendirdiyse özür dilerim."

Konuşurken, bir yandan da merdiven lambasını yaktı ve önümüzdeki garip görünüşlü adamı sonunda görebildik. Görünüşü, tıpkı sesi gibi, gergin sinirlerini yansıtıyordu. Çok şişmandı, ama bir zamanlar daha da şişman olmuş olduğu anlaşılıyordu çünkü yanakları, tıpkı bir tazınıninkini andıracak şekilde boş katmanlar halini almıştı. Hastalıklı bir rengi vardı ve ince telli, sarı saçları, sinirlerinin gerginliğiyle şaha kalkmış gibiydi. Elinde bir tabanca vardı, ama biz yukarı çıkarken onu cebine geri koydu.

"İyi akşamlar, Bay Holmes," dedi. "Buraya gelmenize nasıl sevindim bilemezsiniz. Dünyadaki herkesten fazla ihtiyacım

var önerinize. Sanırım Dr. Trevelyan bu korkunç olayı size anlattı."

"Kesinlikle," dedi Holmes. "Bu iki adam kim Bay Blessington ve sizi neden rahatsız etmek istiyorlar?"

"Ee, şey," dedi adam gergin bir tavrıyla, "bunu söylemek güç. Bu soruya doğru yanıt vermeme beklemiyorsunuz herhalde Bay Holmes."

"Bilmediğinizi mi söylüyorsunuz bana?"

"Lütfen içeri gelin. Odama buyurun, rica ediyorum."

Rahat mobilyalarla döşenmiş büyük bir oda olan yatak odasına götürdü bizi.

"Şunu görüyor musunuz?" diye sordu, yatağının ucunda duran büyük, siyah bir sandığı işaret ederek. "Hiç bir zaman fazla zengin biri olmadım Bay Holmes, tüm hayatım boyunca sadece tek bir yatırım yaptım; Dr. Trevelyan bu konuda sizi aydınlatmıştır. Ama bankacılara inanmam. Hiç bir zaman bir bankacıya güvenemem Bay Holmes. Aramızda kalsın, sahip olduğum azıcık paranın hepsi o kutunun içinde, onun için tanımadığım insanların odama girmiş olduğunu anladığımda neden bu kadar paniğe kapıldığımı anlıyorsunuzdur."

Holmes her zamanki araştırmacı gözleriyle Blessington'u bir süre inceledikten sonra kafasını salladı.

"Beni kandırmaya çalışırsanız size bir öneride bulunmam imkânsız," dedi.

"Ama size her şeyi söyledim."

Holmes, yüzünde bir iğrenmeyle arkasını döndü. "İyi akşamlar Dr. Trevelyan," dedi.

"Yani bana bir öneriniz olmayacak mı?" diye konuştu Blessington çatlak bir sesle.

"Size önereceğim tek şey var bayım, o da yalan söylememenizdir."

Bir dakika sonra sokağa inmiş, evimize doğru yol almaya başlamıştık bile. Oxford Caddesi'ni geçmiş ve Harley Caddesi'nin yansına gelmiştik ki arkadaşım sonunda konuşmaya başladı.

"Seni böyle aptalca bir şey için buraya kadar getirdiğime üzgünüm Watson," dedi sonunda. "Temelinde ilginç bir vaka aslında."

"Ben pek bir şey çıkaramadım doğrusu," diye itiraf ettim.

"Şu Blessington'u rahatsız etmenin bir yolunu bulmaya çalışan iki -belki daha fazla- adam olduğu apaçık ortada. Suç ortağı doktoru oyalarken söz konusu genç adamın, her iki ziyaretlerinde de Blessington'un odasına girdiğine dair en ufak bir kuşku yok."

"Peki ya katalepsi konusu?"

"Bir taklit Watson. Gerçi bunu uzmanımıza söylemeye asla cesaret edemem ama taklit edilmesi çok kolay bir durum. Bizzat denemişimdir.

"Peki sonra?"

"İki defa da şansları yaver gitmedi ve Blessington'u evde bulamadılar. Randevu için öylesine alışılmadık bir saati

seçmelerinin sebebi, bekleme odasında başka bir hastanın olmadığıni garantilemek içindi kuşkusuz, ki bu da Blessington'un günlük rutininden pek haberdar olmadıklarının bir göstergesi. Eğer tek amaçlan adamı soymak olsaydı, en azından paranın yerini arama girişiminde bulunurlardı. Ayrıca, kendi hayatı için korktuğunda bunu bir adamın gözlerinden okurum. Bizim adamın düşman edinip -ki bu ikisi öyle görünüyor- sonra da bundan haberdar olmaması olanaksız gibi geldi bana. Onun için, bu adamların kim olduklarını bildiğini ve kendine özgü bir takım sebeplerden bunu gizli tuttuğunu varsayıyorum. Yarın sabah daha konuşkan olarak uyanması olası."

"Peki başka bir alternatif yok mu?" diye konuştum, "çok düşük bir olasılık olsa bile mümkün olan bir seçenek: Katalepsi hastası olan Rus ve oğluya ilgili tüm hikâyeye Dr. Trevelyan'ın uydurduğu bir şey olamaz mı? Belki bir takım çıkarları için Blessington'un odasına kendi çıkmıştır."

Sokak lambasının ışığında Holmes'ün neşeyle gülümsediğini gördüm.

"Sevgili dostum," dedi, "benim aklıma gelen ilk şey de oydu, ama doktorun hikâyesini doğrulama fırsatım oldu. Söz konusu genç adam merdiven halısında izlerini bırakmıştı ki böylece odada bırakmış olduğu izleri görmeme pek gerek kalmadı. Adamın ayakkabıları Blessington'un sivri ayakkabılarının tersine köşeli oldukları ve doktorunkilerden de en azından on santimetre daha büyük oldukları için, bu kişinin varlığından şüphelenmemize gerek kalmıyor. Ama artık uyuyabiliriz, çünkü yarın sabah Brook Sokağından yeni bir şeyler duyacağımızdan şüphem yok."

Sherlock Holmes'ün kehanetinin gerçekleşmesi uzun sürmedi. Ertesi sabah, gün henüz ağarmışken, saat yedi buçukta yatağımın yanında durur buldum onu.

"Aşağıda bizi bekleyen bir araç var Watson," dedi.

"Bir şey mi olmuş?"

"Brook Sokağı olayı."

"Yeni bir haber var mı?"

"Trajik, ama düşündürücü," dedi perdeyi kaldırarak. "Şuna bir bak: üzerinde, '*Tanrı aşkına, hemen gel - P. T.*' yazılı bir kâğıt parçası. Bir defterden yırtılmış. Doktor arkadaşımız bunu yazarken kötü bir durumdaymış. Hadi gel sevgili dostum, çünkü bu acil bir çağrı."

Yaklaşık on beş dakika sonra yine doktorun evinin önündeydik. Yüzünde dehşet dolu bir ifadeyle bizi karşılamaya geldi.

"Oh, nedir bu başıma gelenler!" diye konuştu, elleriyle şakaklarını ovuşturarak.

"Neler oluyor?"

"Blessington intihar etmiş!"

Holmes bir ıslık öttürdü.

"Evet, gece kendini asmış."

İçeri geçmiştik ve doktor, bizi bekleme odası oluşu belli olan odasına soktu.

"Ne yaptığımı bile bilmiyorum," diye ağladı. "Polis yukarı çıktı. Son derece sarsılmış durumdayım."

"Durumu ne zaman fark ettiniz?"

"Hizmetçi her sabah erkenden ona bir fincan çay götürür. Bu sabah odaya girdiğinde, yaklâşık olarak saat yedide, odanın ortasında asılı duruyormuş adamcağız. İpini, eskiden ağır bir lambanın asılı durduğu kancaya bağlamış ve dün bize gösterdiği o sandığın üzerinden atlamış."

Holmes bir süre derin düşüncelere dalmış halde durdu.

"İzin verirsen," dedi sonunda, "yukarı çıkıp odaya bir göz atmak isterdim."

İkimiz de doktorun peşinden yukarı çıktık.

Yatak odasının kapısından içeri adımımızı attığımız anda, karşımıza çıkan korkunç görüntünün etkisiyle donup kaldık. Blessington'un yüzünün şekilsizliğinden, yanaklarının boş torbaları andırıldığından bahsetmiştim. Kancaya asılmış şekilde dururken, bu görüntüsü daha da korkunç olmuştu. Boynu, tüyleri yolunmuş bir tavuğu andırmasına yol açacak şekilde uzamış ve gövdesinin daha da şişman ve anormal görünmesine sebep olmuştu. Üzerinde yalnızca pijaması vardı ve şişmiş ayak bilekleri ve şekilsizleşmiş ayakları, paçalarının altından sarkarak görüntünün ürkünçlüğünü bir kat daha artırıyordu. Yanı başında, not alan yakışıklı bir polis müfettişi duruyordu.

"Ah, Bay Holmes," dedi neşeyle, dostum odaya girerken, "seni görmek ne güzel."

"Günaydın, Lanner," diye karşılık verdi Holmes, "uğramamın bir sakıncası yoktur umarım. Bu olayın meydana gelmesinin sebebini biliyor musun?"

"Evet, bir şeyler duydum."

"Bir fikir oluşturabildin mi?"

"Görebildiğim kadarıyla, adam korkudan aklını kaçırmış. Yatağında uyumuş olduğu belli, ki bu da duruma çok uygun. Biliyorsun ki intiharların en sık meydana geldiği saat, sabah beş civarındadır. Büyük ihtimalle o saatlerde ölmüştür. Karar vermeden önce, olayları iyice düşünmüş gibi görünüyor."

"Kaslarının sertliğine bakılırsa, yaklâşık üç saat önce ölmüş derim ben," diye açıkladım.

"Odada özel bir şey var mı dikkatini çeken?" diye sordu Holmes.

"Lavabonun yanında bir tornavidayla bir kaç vida buldum. Gece boyunca oldukça fazla puro içmişe benziyor. Burada, şömineden çıkardığım dört puro ucu var."

"Hım!" dedi Holmes, "puro ağızlığını inceledin mi?"

"Hayır, öyle bir şey bulamadım."

"Peki ya puro kutusunu?"

"Evet, paltosunun cebindeydi."

Holmes kutuyu açarak içinde bulunan tek puroyu kokladı.

"Oh, bir Havana purosusu. Sizin bulduklarınızsa Hollanda'nın, doğu Hindistan'daki kolonilerde ürettikleri cinsten. Bunlar

diğer markaya nazaran daha ince ve uzun." Dört puro ucunu aldı ve büyüteciyle onları incelemeye koyuldu.

"Bunlardan ikisi ağızlıkla, diğer ikisi ise ağızlıksız içilmiş," dedi. "İkisi çok fazla keskin olmayan bir bıçakla kesilmiş, diğerleri ise mükemmel dişler tarafından kopartılmış. Bu bir intihar değil, Bay Lanner. Çok iyi planlanmış ve soğukkanlılıkla işlenmiş bir cinayet."

"Bu mümkün değil!" diye bağırdı polis müfettişi.

"Nedenmiş?"

"Cinayet işlemek için ne diye böyle hantal bir yöntem seçsinler ki?"

"Bizim bulmamız gereken şey de bu."

"Gerçekten bir cinayetse, içeri nasıl girebildiler?"

"Ön kapıdan."

"Sabah hâlâ sürgülüydü."

"Onların arkasından sürgülenmiş."

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Ayak izlerini gördüm. Bir süre bana izin verirseniz bu konuda biraz daha bilgi verebilirim."

Kapıya yürüyüp kilidi çevirdi ve her zamanki tavrıyla mekanizmayı bir süre inceledi. Ardından anahtarı çıkardı -ki iç taraftaydı- ve onu da inceledi. Yatağı, halıyı, sandalyeleri ve şömineyi, cesedi ve ipi dikkatlice inceledi. Sonunda tatmin olmuşa benziyordu. Hep beraber cesedi aşağı indirip bir çarşafın altına yerleştirdik.

"İple ilgili bir bilgimiz var mı?" diye sordu.

"Bundan kesilmiş," dedi Dr. Trevelyan, yatağın altından uzun bir sicim çıkararak. "Yangından çok fazla korkardı ve bunu her zaman yanında tutardı ki merdivenlerde yangın çıkarsa pencereden kaçabilirdi."

"Bu onları bir sürü dertten kurtarmış olmalı," dedi Holmes, düşünceli düşünceli. "Evet, deliller apaçık ortada. Öğleden sonraya kadar cinayetin sebebini de size açıklamış olmasam çok şaşıracağım doğrusu. Şöminenin üzerinde duran şu fotoğrafı da yanıma alacağım, soruşturma şurasında bana faydası dokunabilir."

"Ama bize daha hiç bir şey anlatmadınız!" diye çıkıştı doktor.

"Ah, olayların meydana geliş sırasıyla ilgili kuşkulu bir durum yok," dedi Holmes. "İşin içinde üç adam vardı; genç adam, yaşlı olanı ve biri daha, ki onun kimliğiyle ilgili en ufak bir ipucum yok. İlk ikisinin Rus asilzadeyle oğlu olduğunu söylememe gerek yok sanırım. Evin içinde bulunan bir yardımcı tarafından içeri alınmışlar. Bir öneride bulunmama izin verirseniz Müfettiş, bu, uşağı tutuklamanız olurdu; yanınızda daha yeni çalışmaya başlamıştı, değil mi doktor?"

"Genç uyanığın kayıp olduğu ortaya çıktı," dedi Dr. Trevelyan, "hizmetçiyle aşçı onu az önce aradılar."

Holmes omuzlarını silkti.

"Bu oyundaki rolü küçük değil," dedi. "Neyse, üçü beraber merdivenlerden çıktıktan sonra, ki bunu parmak uçlarında

yapmışlardı; yaşlı adam en önde, genç adam arkasından ve kimliğini bilmediğimiz adam da en arkada..."

"Sevgili Holmes, şimdi biraz abartmıyor musun?" diye atıldım.

"Oh, ayak izlerinin sırası konusunda en ufak bir kuşku yok. Dün gece hangi izin kime ait olduğunu öğrenme şansım oldu. Neyse, yukarı çıktıktan sonra Bay Blessington'un odasına vardılar ve kapısının kilitli olduğunu fark ettiler. Ne var ki bir telin yardımıyla anahtarı çevirmeyi başardılar. Bunu büyüteçsiz bile görebilirsiniz, çünkü yaptıkları baskıdan kilit dilinin üzeri çizilmiş.

"Odaya girdiklerinde yaptıkları ilk şey, büyük ihtimalle Bay Blessington'un ağzına bir şey tıkmak oldu. Adamcağız ya hâlâ uyuyordu, ya da en ufak bir ses bile çıkaramayacak kadar korkmuştu. Evin duvarları oldukça kaim ve çığlığının -eğer çığlık atmaya fırsatı olduysa tabii- duyulmamış olması gayet anlaşılabilir bir şey.

"Onu bağladıktan sonra, bir çeşit tartışma yaşanmış. Büyük ihtimalle mahkemelerdeki gibi bir yargılama süreci. Bu oldukça uzun sürmüş olmalı, çünkü puroların içildiği zaman buydu. Yaşlı adam şu bambu sandalyesinde oturuyordu; puro ağızlığını kullanan oydu. Daha genç olanı ise şu tarafta oturuyordu; küllerini komodinin yanına silkti. Görünüşe bakılırsa üçüncü arkadaş da bir aşağı, bir yukarı yürüyüp durmuş. Blessington galiba yatağında oturuyordu, ama bu konuda tam olarak emin olamadım.

"Neyse, Blessington'u asmalarıyla bitti iş. O kadar hazırlıklı gelmişler ki, yanlarında bir çeşit kaldıraç ya da darağacı getirmiş oldukları inancındayım. Bence şu tornavidayla

vidaları da o aleti monte ederken kullanacaklardıysa da kancayı gördüklerinde zahmetten bütünüyle kurtulmuş oldular tabii. İşlerini bitirdiklerinde evden ayrılmışlar ve kapı, arkadaşları tarafından, içeriden kapatılmış."

Gece olanlarla ilgili bu tasviri büyük bir ilgiyle dinlemiştik. Holmes'ün başvurmuş olduğu küçük noktalar o kadar belirsiz ve önemsiz görünüyordu ki her birini bize gösterdiğinde bile mantığını takip etmekte zorlandık. Polis müfettişi uşakla ilgili soruşturma yapmak üzere aramızdan ayrılırken, Holmes Ta ben de kahvaltımızı etmek için Baker Sokağı'na döndük.

"Saat üçte dönerim," dedi, yemeğimizi bitirdiğimizde. "Müfettişle doktor da o saatte burada olacak ve ben de, vakanın hâlâ koruduğu ufak bir belirsizliği o zamana kadar çözmüş olacağımı sanıyorum."

Ziyaretçilerimiz tam vakitlerinde geldi, ama dostum ancak saat dörde çeyrek kala göründü. İçeri girdiğinde, yüzündeki ifadeden her şeyin yolunda gitmiş olduğunu anladım.

"Yeni bir haber var mı Müfettiş?"

"Çocuğu bulduk efendim."

"Harika! Ben de adamları buldum."

"Buldun mu?" diye bağırdık hep bir ağızdan.

"Yani en azından kimliklerini tespit ettim. Şu namı diğer Blessington, tam da beklediğim gibi polis merkezinde çok ünlü biri; keza arkadaşları da öyle. İsimleri Biddle, Hayward ve Moffat."

"Worthingdon Bankası çetesi!" diye bağırdı müfettiş.

"Ta kendileri," dedi Holmes.

"Harika! Bu her şeyi açıklıyor," dedi müfettiş.

Trevelyan'la ben, hiç bir şey anlayamamış halde birbirimize baktık.

"Worthingdon Bankası işini unuttuğunuzu söylemeyin bana," dedi Holmes. "İşin içinde beş kişi vardı, bildiğiniz bu dördü ve Cartwright adında bir beşinci. Tobin, bankanın müdürü, soygun sırasında öldürüldü ve hırsızlar da yedi bin sterlinle beraber kaçtı. Bunlar 1875'te gerçekleşti. Beşi de tutuklandı ama aleyhlerine kullanılacak çok az delil vardı. Şu bizim Blessington, yani Sutton -çetenin en berbat elemanıydı- kendi paçasını kurtarmak için konuştu. Anlattıklarıyla, mahkemeye Cartwright'ı asacak ve diğer üçünü on beşer yıl olmak üzere hapis cezasına çarptırmasına yetecek deliller sundu. Her neyse, çetenin o bölümü geçen gün hapisten çıktığında -ki bir kaç yıl erken tahliye oldular- haini bulup intikamlarını almaya karar verdiler. Girişimleri iki kez başarısız oldu; ama üçüncü bir defa denediklerindeyse bildiğiniz gibi istediklerini elde ettiler. Anlatmamı istediğiniz başka bir şey var mıydı Dr. Trevelyan?"

"Sanırım her şeyi inanılmaz bir şekilde aydınlattınız," dedi doktor. "Blessington'un o kadar heyecanlı olduğu gün, çete elemanlarının serbest bırakıldıklarının haberini okumuştum demek."

"Evet, tam olarak öyle. Bir soygundan bahsetmesi, şeffaf bir aldatmacadan başka bir şey değildi."

"Peki ama bütün bunlardan size bahsetmemesinin nedeni neydi peki?"

"Takdir edersiniz ki, sevgili dostum, arkadaşlarının intikam hırsıyla yanıp tutuştuğunu bildiği için, kimliğini mümkün olduğu sürece gizlemek istiyordu. Kimliği bir utanç kaynağıydı ve bunu ortaya çıkarmaya niyeti yoktu. Her ne kadar sefil olsa da hâlâ İngiltere'nin kanunlarının altında yaşıyordu ve kuşkusuz ki Müfettiş, kanunların yenilgiye uğradığı her durumda, adalet kılıcı intikamını almak için bekliyor olacak."

Brook Sokağı doktoru ve evinde kalan hastasıyla ilgili ilginç vaka böyleydi işte. O geceden beri polis, katillerin izlerine hiç bir yerde rastlayamamıştır, ama Scotland Yard'da dolaşan spekülasyonların arasında, bir kaç yıl önce Portekiz yakınlarında bütün mürettebatı ve yolcularıyla beraber sulara gömülen Norah Creina adlı buharlı gemide olduklarına dair bir şeyler söyleniyor. Uşağa karşı açılan davalar delil eksikliğinden dolayı düştü ve Brook Sokağı Cinayeti -öyle adlandırılmıştı- tüm ayrıntıları ele alınarak, ilk defa şimdi basılmıştır.

Yunanlı Tercüman

Sherlock Holmes'ün, uzun süreli dostluğumuz boyunca ne kendi akrabalarından ne de geçmiş hayatından söz ettiğini duymuştum. Bu konulardaki sessizliği, onun bende uyandırdığı gayriinsanî izlenimi güçlendirmişti. Sonunda onu, kalbi olmayan bir beyin, akıl gerektiren konularda ne kadar başarılıysa, duygusal alanda da o kadar tökezleyen nevi şahsına münhasır biri olarak değerlendirmeye başladım. Kadınları aşırı derecede itici bulması ve yeni dostluklar kurmaya heves etmemesi, duygusuz kişiliğinin birer göstergesiydi. Dahası, kendi ailesinden bahsetmeye hiç yanaşmıyordu. Bunun üzerine hiçbir akrabası hayatta olmayan bir yetim olduğunu düşünmeye başlamıştım. Fakat bir gün ağabeyinden bahsetmeye başlayınca şaşkınlıktan afalladım.

Güzel bir yaz akşamında çaylarımızı yeni bitirmiştik. Konudan konuya zıplayan sohbetimiz, golf sopaları ve dünyanın yörünge açısının eğikliğine değindikten sonra, atacılık ve kalıtsal kişilik özelliklerine geldi. Özel bir yeteneğin insana soyaçekimden mi kaldığı yoksa daha çok aldığı eğitimden mi kaynaklandığı konusunu tartışıyorduk.

"Mesela senin durumunda," dedim, "bana anlattıklarına bakacak olursak, gözlem yapma yeteneğinin yanı sıra akıl yürütmekteki olağanüstü becerilerinin, kendi sistematik çalışmalarının bir sonucu olduğu besbelli."

"Bir ölçüye kadar öyle." diye cevap verdi, düşünceli bir halde. "Atalarım, kendi sınıflarına özgü bir yaşantı süren köy ahalisiydi. Fakat şu bir gerçek ki yeteneğim kanımda var. Anneanneme çekmiş olmalıyım; çünkü o, Vemet'in, hani şu Fransız sanatçısının kardeşiydi. Sanatçılık damarının hangi tuhaf şekillere girebileceğini asla bilemezsin."

"İyi de kalıtsal olduğunu nereden çıkarıyorsun?"

"Çünkü ağabeyim Mycroft, bu konularda benden bile yeteneklidir."

Bu benim için sahiden yeni bir haberdi. İngiltere'de bu kadar yetenekli bir başka adam daha yaşıyorsa, nasıl oluyor da ne polis ne de diğer insanlar onun hakkında bir şey bilmiyorlardı? Bunu sorarken, kardeşinin kendisinden daha başarılı olduğunu söylemesinin, elbette dostumun mütevazılığından kaynaklandığını ima etmeden de duramadım. Bu fikrime içtenlikle güldü.

"Azizim Watson," dedi, "tevazuyu erdem sananlara katılmıyorum. Bir mantıkçı için, her şey tam olarak ne ise öyle görünmelidir. Kendini küçük görmek de, yeteneklerini abartmak da gerçeklerden kaçmaktır. Onun için Mycroft'un benden daha iyi bir gözlemci olduğunu söylediğimde, kesin hakikatten bahsettiğimi bilmelisin."

"Senden kaç yaş büyük?"

"Yedi yaş."

"O halde tanınmamış olmasının sebebi ne?"

"O, kendi çevresinde çok tanınmış biridir."

"Çevresi derken?"

"Şey, mesela Diyojen Kulübü'nde."

Bahsettiği kurumu daha önce hiç duymamıştım ve Sherlock Holmes de bunu yüzümden okumuş olmalıydı ki saatini çıkardı.

"Diyojen Kulübü, Londra'nın en garip kulüplerinden biridir; eee Mycroft'un da çok garip bir insan olduğu âşikâr. Hiç aksatmadan, her gün saat dört kırk beş ile yedi kırk arasında orada olur. Şu anda saat altı, bu harika yaz akşamında bir yürüyüşe çıkmak istersen, seni bu iki tuhaf varlıkla tanıştırmaktan mutluluk duyarım."

Beş dakika sonra Regent Meydanı'na doğru yola çıktık.

"Mycroft'un yeteneklerini neden dedektiflik işinde kullanmadığını merak ediyorsun olmalısın," dedi dostum. "Çünkü öyle bir yeteneği yok."

"Ama bana demin..."

"Gözlem yapma ve çıkarımda bulunmada benden daha üstün olduğunu söyledim. Dedektiflik sanatı bir koltukta oturup akıl yürütmekle yapılabilecek bir iş olsaydı, ağabeyim kesinlikle dünyanın gelmiş geçmiş en büyük dedektifi olurdu. Ama maalesef ne gerekli enerjiye ne de hırsa sahip. Kendi çözümünü doğrulamak için bile günlük alışkanlıklarından vazgeçmez ve kendi haklılığını ispatlamak için uğraşmaktansa yanlış anlaşılmayı tercih eder. Ona defalarca yeni problemlerle gitmişimdir ve o da her defasında bana daha sonra doğru oldukları ortaya çıkan cevaplar vermiştir. Buna rağmen kendisi, bir vakayı mahkemeye ya da jüriye

aktarmadan önce üzerinde çalışması gereken bir takım noktaları çözmekten acizdir."

"O halde bu mesleği yapmıyor, değil mi?"

"Kesinlikle hayır. Dedektiflik benim için bir yaşam tarzıyken, onun gözünde eğlence arayan insanlara göre bir hobi sadece. Sayılar konusunda fevkalade yetenekli ve bazı devlet kurumlarının hesap defterlerini kontrol ediyor. Mycroft, Pall Mall'da yaşıyor ve her sabah Witehall'a yürüyüp, akşamları geri dönüyor. Koca bir yıl boyunca başka da bir egzersiz yapmıyor. Başka bir yere de gittiği yok; tabii evinin hemen karşısında bulunan Diyojen Kulübü'nü saymazsak."

"Orayı daha önce duyduğumu hatırlamıyorum."

"Bu çok doğal. Bilirsin, Londra'da her türlü insan var. Bazıları utangaçlıktan, bazılarıysa insanlara karşı güvensizlik ve nefretlerinden dolayı diğer insanların arasına karışmak istemez. Yine de bu insanlar günlük gazeteleri, periyodik çıkan diğer yayınları okuyabilecekleri, rahat sandalyeleri olan bir yere hayır demezler. Diyojen Kulübü'nün kuruluş amacı da bu insanlara rahat bir yer temin etmektir. Şimdi şehirdeki en asosyal adamların çoğu bu kulübe gidiyor. Üyelerin birbirleriyle ilgilenmesi kesinlikle yasak. Yabancılar Odası haricinde hiçbir yerde kati suretle konuşulmaz; kurallara uymazsan kulüpten atılırsın. Ağabeyim kurucularından biriydi ve ben de şahsen ortamını çok rahatlatıcı bulurum."

Konuşa konuşa Pall Mall'a ulaşmıştık ve bir süre yol boyunca ilerledikten sonra, Sherlock Holmes, Carlton'un hemen yakınındaki bir kapının önünde durdu. Konuşmamam için beni uyardı ve ardından hole girdik. Camlı panelden

bakınca, içeride bir sürü adamın oturup bir Şeyler okuduğu büyük ve lüks salonu belli belirsiz görebiliyordum. Holmes beni Pall Mall'e bakan küçük bir odaya soktu ve kısa bir süre ortalıktan yok olduktan sonra, her halinden ağabeyi olduğu anlaşılan bir adamla geri döndü.

Mycroft Holmes, Sherlock'tan çok daha güçlü ve cüsseli bir adamdı. Bedenen kesinlikle çok daha iriydi ama yüzü, geniş olmasına rağmen kardeşine has o keskin ifadeye sahipti. Grinin değişik bir tonuna sahip gözleri, bütün gücünü sergilemek zorunda kaldığında Sherlock'un gözlerinde gördüğüm o uzak, kendinden emin bakışlarla sürekli parlıyor gibiydi.

"Sizinle tanıştığıma memnun oldum efendim," dedi, bir fokun yzgecini andıran geniş, Şişman elini uzatarak. "Sherlock'un zdeğ vakaları kaydetmeye baŐlamanızdan beri ondan sürekli haber alabiliyorum. Ha, sırası gelmişken Sherlock, seni geçen hafta burada göreceğimi sanıyordum. Manor Malikânesi vakasıyla ilgili olarak bana danışmaya gelmeni bekledim. Vakanın seni biraz aştığını düşünmüştüm."

"Gerek kalmadı, olayı çözdüm," dedi dostum gülümseyerek.

"Adams'dı tabii."

"Evet, Adams'dı."

"Ta başından beri bundan emindim."

Birlikte kulübün penceresinin kenarına oturdular.

"İnsanoğlunu incelemek isteyen biri için, burası bulunmaz bir yer," dedi Mycroft. "Şu muazzam çeŐitliliđe bir baksana! Mesela Şu bize doğru gelen iki adam..."

"Bilardocu ve diğeri mi?"

"Evet onlar. Diğer adama ne diyorsun?"

Adamlar penceremizin tam karşısında durdular. Bilardocuyla ilgili görebildiğim tek işaret, ceketinin cebinin üzerindeki tebeşir izleriydi. Diğer adam şapkasını geri itmiş ve koltuğunun altına bir sürü paket sıkıştırmış oldukça kısa boylu, esmer biriydi.

"Anladığım kadarıyla eski bir asker," dedi Sherlock.

"Ve çok kısa bir süre önce görevinden olmuş," diye ekledi ağabeyi.

"Hindistan'da görev yapmış olduğu belli."

"Hem de çavuş ya da onbaşı olarak."

"Bana kalırsa İngiliz Topçu Birliği'nde," dedi Sherlock.

"Ve dul."

"Ama çocuğu var."

"Çocukları, değerli kardeşim, çocukları."

"Aa, hadi ama," diye araya girdim gülerek, "bu biraz fazla olmadı mı?"

"Dostum Watson," diye başladı Holmes. "O şekilde yürüyen ve yüzünde bu denli otoriter bir ifade takınan bir adamın asker olduğunu söylemek zor değil; güneşte kavrulmuş tenine baktığında, bir erden daha yüksek bir rütbeye sahip olduğunu ve Hindistan'dan yeni döndüğünü kolayca tahmin edebilirsin."

"Hâlâ asker postallarını giymesi de görevinden yeni ayrıldığını gösteriyor," diye ekledi Mycroft.

"Süvari değilmiş ama bir kaşının etrafının daha açık renk olması şapkasını yan taktığını gösteriyor. Kilosu, lâğımcı olmasına yetmeyeceği için de topçu birliğinde çalışmış."

"Sonra tabii, karalara bürünmüş olması da çok yakın birini kaybetmiş olduğunu gösteriyor. Alışverişi kendisinin yapması, ölen kişinin, karısı olabileceğine işaret. Gördüğün gibi çocuklar için bir şeyler almış. Aldığı çingiraktan, çocuklardan birinin çok küçük olduğu sonucuna varırız. Karısı büyük bir ihtimalle doğum yaparken ölmüş. Koltuğunun altında resimli bir kitap taşıması da daha büyük ikinci bir çocuğunun olduğunu gösteriyor."

Ağabeyinin kendisinden bile daha keskin bir gözlemci olduğunu söylediğinde dostumun ne demek istediğini şimdi anlamaya başlamıştım. Holmes bana bakarak gülümsedi. Mycroft, kaplumbağa kabuğundan yapılmış bir kutudan enfiye çıkardı ve ceketinin önüne düşen parçacıkları kırmızı renkte büyük bir ipek mendille sildi. "Bu arada Sherlock," dedi, "aslında tam sana uygun bir dava iletildi bana geçenlerde; son derece ilginç bir dava. Doğrusu üzerine fazla gidemeyecek kadar yorgunum bu aralar, ama hiç değilse konuyla ilgili tatmin edici temel bir fikir edindim. Ayrıntıları dinlemek istersen..."

"Sevgili Mycroft, çok memnun olurum."

Mycroft cep defterinden bir sayfa koparıp üzerine bir şeyler yazdı, ardından zili çaldı ve notu gelen garsona uzattı.

"Bay Melas'ın bana uğramasını istedim," dedi. "Benimle aynı apartmanda, hemen üst katımda oturuyor, biraz tanışıklığımız var. Zaten buna binaen bana gelip derdini anlattı. Anladığım kadarıyla, Bay Melas Yunanlı kökenlere sahip müthiş bir dilbilimci. Geçimini, mahkemelerde tercümanlık yaparak ve arada bir de Northumberland Avenue otellerinden birine gelen zengin Doğululara rehberlik yaparak sağlıyor. Başından geçen son derece ilginç olayı kendi ağzından dinleseniz daha doğru olur."

Birkaç dakika sonra kısa boylu, sağlam yapılı bir adam aramıza katıldı. Yuvarlak yüzü ve kömür rengi saçlarından güneyli olduğu anlaşılıyordu, ama eğitimli bir İngiliz beyefendisine özgü konuşuyordu. Sherlock Holmes'la samimice el sıkıştı. Karşısındaki dedektifin, hikâyesini dinlemeye can attığını anladığında da kuru renk gözleri sevinçle ışıldadı.

"Polisin bana inandığını sanmıyorum; hayır, kesinlikle inanmıyor," dedi üzgün bir sesle. "Daha önce böyle bir olay duymadıkları için bunun mümkün olamayacağını düşünüyorlar. Ama ben şundan eminim ki, yüzünde yara bantları olan zavallı adamcağıza ne olduğunu öğrenmeden rahat edemeyeceğim."

"Sizi dinliyorum," dedi Sherlock Holmes.

"Bugün çarşamba," dedi Bay Melas. "Demek ki pazartesi gecesi, yani sadece iki gün önce oldu her şey. Ben tercümanım, büyük ihtimalle komşum size bunu söylemiştir zaten. Bütün dillerde tercümanlık yaparım, daha doğrusu neredeyse tümünde. Gerçi Yunanlı olduğum için özellikle o dilde çok başarılıyım. Yıllardan beri Londra'nın önde gelen

Yunanca tercümanı olarak çalıştığım dan ismim otellerde sıkça geçer.

"Başı derde giren bir yabancı nın ya da geç saatte gelip yardıma ihtiyaç duyan bir turist in beni olmadık saatlerde çağırması ender rastladığım bir hadise değildir. Bu yüzden son derece şık giyimli genç bir adam olan Bay Latimer, pazartesi gecesi odama gelip, kapıda bekleyen faytonunda ona eşlik etmemi istediğini söylediğinde, bunu garip karşılamadım. Yunanlı bir arkadaşı bir iş için ona gelmiş, en azından bana öyle söyledi. Yabancı dil bilmediği için de Yunanlı bir tercümana ihtiyaç duymuşlar. Biraz uzakta, Kensington'da oturduğunu söyledi; sokağa çıkar çıkmaz beni hemen faytonuna sokmasından çok acelesi olduğunu anladım.

"Fayton dedim ama çok geçmeden bunun iki atlı bir binek arabası olabileceğinden şüphelenmeye başladım. Londra'da genellikle kullanılan dört tekerlekli araçlardan çok daha geniş ti ve döşemeleri biraz yıpranmış olmasına rağmen oldukça kaliteliydi. Bay Latimer karşımdaki koltuğa oturdu. Neyse, yola koyulduk, Charing Cross'un içinden geçerek Shaftesbury Meydanı'ndan yukarı çıktık. Tam Oxford Caddesi'ne ulaştık. O esnada ben Kensington'a kestirme bir yoldan mı gittiğimizi soruyordum ki, yol arkadaşım bir hayli garip davranmaya başlayarak cümlemi yarıda kesti.

"Aniden cebinden çok ürkütücü kurşun bir sopa çıkarttı ve sanki sopanın ağırlığını ve gücünü sınıyormuş gibi defalarca ileri geri salladı. Ardından tek kelime etmeden sopayı yanındaki koltuğun üstüne bıraktı. Arabanın her iki yanındaki camları kaldırdığında, camların dışarıyı göremeyeyim diye camların gazete kâğıtlarıyla kaplanmış olduğunu büyük şaşkınlıkla fark ettim.

" 'Görüşünüzü engellediğim için özür dilerim Bay Melas,' dedi. 'Doğrusu, gittiğimiz yeri görmenizi istemiyorum. Sonradan orayı tekrar bulmanız başıma dert açabilir.'

"Tahmin edeceğiniz gibi, adamın söyledikleri beni hayrete düşürdü. Gayet güçlü görünen, geniş omuzlu, genç bir adamdı ve silahı olmasa bile onunla yapacağım kavgada hiçbir şansım olamazdı. " 'Bu hiç alışılmadık bir muamele Bay Latimer,' diye kekeledim. 'Yaptığınızın kanunlara aykırı olduğunu biliyor olmalısınız.'

" 'Özgürlüğünüzü biraz kısıtlamış oluyoruz tabii,' dedi, 'ama daha sonra kendimizi size affettireceğiz. Lakin sizi uyarmalıyım Bay Melas; bu gece herhangi bir şekilde yardım çağırmaya ya da benim hoşuma gitmeyecek başka bir şey yapmaya kalkışırsanız, başınıza ciddi bir iş almış olursunuz. Hiç kimsenin nerede olduğunuzu bilmediğini ve gerek bu arabada gerekse evimde benim hükmüm altında olduğunuzu unutmayın lütfen.'

"Sakin bir halde konuşuyordu, ama konuşma tarzı epey tehditkârdı. Niçin böylesine sıra dışı bir şekilde kaçırıldığımı düşünerek sessizce oturdum. Sebep ne olursa olsun bundan kesinlikle kaçamayacağım besbelliydi ve olacakları görmek için beklemekten başka çarem yoktu.

"Nereye gittiğimize dair en ufak bir fikrim yoktu; yaklâşık iki saat boyunca yola devam ettik. Arada sırada çakıl taşlarının üzerinden geçtiğimiz izlenimini uyandıran sesler duyuyorduk, ama çoğu zaman sessiz sedasız dosdoğru ilerlememizi sağlayan asfalt yollardan geçiyorduk; ne yazık ki bu ses değişiklikleri hariç, nereye gittiğimize dair bir tahmin yürütmemi sağlayacak herhangi bir işaret yoktu etrafta.

Pencereleri örten kâğıtlar ışık geçirmiyordu ve ön cama mavi bir perde asılmıştı. Pall Mall'dan ayrıldığımızda saat yediyi çeyrek geçiyordu ve yolculuğumuzun sonuna geldiğimizde saatim dokuzda on kalayı gösteriyordu. Yol arkadaşım camı açtığında, üzerinde bir lambanın ışıldadığı kemerli alçak bir kapıyı belli belirsiz görebildim. Arabadan alelacele indirildiğimde kapı açıldı ve kendimi birden evin içinde buldum. Girerken iki yanımdaki ağaçları ve çimenliği hayal meyal gördüm, ama buranın özel bir mülkiyet veya bir yazlık olup olmadığını söyleyemem.

"Evin içinde etrafı çok az aydınlatan renkli bir gaz lambasının ışığıyla ancak duvarları resimlerle dolu epey büyük bir holde olduğumuzu görebildim. Kısık ışıkta bize kapıyı açmış olan kişiyi zar zor seçebildim; kaba görünümlü, kısa boylu, yuvarlak omuzlu, orta yaşlarda bir adamdı. Parlayan ışık sayesinde, bize doğru dönerken adamın gözlüklü olduğunu gördüm

" 'Bu Bay Melas mı, Harold?' diye sordu.

" 'Evet.'

" 'Güzel, güzel! Umarım bize kızmamışsınızdır Bay Melas, ama sizin yardımınız olmadan işimize devam edemezdik. Sorun çıkartmazsanız pişman olmazsınız, ama herhangi bir numara yapmaya kalkarsanız, Tanrı yardımcınız olsun!' Endişeli bir havayla kesik kesik konuşuyordu ve sözlerinin arasında kikir kikir gülüyordu. Fakat beni eğlendirmekten ziyade korkuttuğunu söylemeliyim.

" 'Ne istiyorsunuz benden?' diye sordum.

" 'Bizi ziyaret eden Yunanlı bir beyefendiye birkaç soru sormanızı ve bize cevaplarını tercüme etmenizi, hepsi bu. Ama sakın size söylediklerimizden fazla bir şey söylemeye kalkışmayın, yoksa sizi doğduğunuza pişman ederiz.' deyip, yine o endişeli tavrıyla kikirdedi.

"Bir yandan konuşurken, bir yandan da çok güzel mobilyalarla döşenmiş bir odanın kapısını açtı. Buradaki ışık da yarı yarıya kısılmış bir gaz lambasından geliyordu. Oda kesinlikle büyüktü ve ayağımın altındaki halının yumuşaklığından, ne kadar lüks eşyalarla döşenmiş olduğu anlaşılıyordu. Odanın içinde saten kaplı sandalyeler, büyük, beyaz mermerden bir şömine ve yanında da Japon tarzına benzeyen bir zırh duruyordu. Lambanın hemen altında bir sandalye vardı ve yaşlıca olan adam, oraya oturmam için işaret yaptı. Genç olanı hemen yanımdan ayrılmıştı, ama sonra başka bir kapıdan geri geldi. Yanında, sabahlık giymiş bir beyefendi vardı ve ikisi yavaşça bize doğru geliyordu. Lambanın yaydığı cılız ışık çemberinin içine girdiklerinde, adamın görüntüsünün beni dehşete düşürdüğünü itiraf etmeliyim. Beti benzi atmıştı ve fena halde yıpranmış görünüyordu ve pörtlek gözleri, gücünden daha büyük bir ruhu olan bir adamın ışıltısıyla parıltıyordu. Fiziksel zayıflığından daha da şaşırtıcı olan şey, ağzının bağlanmış ve yüzünün her tarafının da yara bantlarıyla kaplanmış olmasıydı.

" Bu garip varlık bir sandalyeye oturmaktan ziyade düşerken, 'Slate'i getirdin mi Harold?' diye bağırdı yaşlı olanı. 'Elleri serbest mi? İyi, şimdi ona kalemi ver. Bay Melas, soruları siz soracaksınız, o da cevapları yazacak. Öncelikle kâğıtları imzalamaya hazır olup olmadığını sorun.'

"Söylediğini yaptığımda Yunanlı adamın gözleri öfkeyle parıldadı.

" 'Asla!' diye yazdı anadilimde.

" 'Hiçbir koşul altında mı?' diye sordum, yine bizi tutsak eden adamın isteklerine uyarak.

" 'Ancak benim huzurumda tanıdığım bir Yunanlı rahip tarafından evlendiğini görürsem.'

"Soruları soran adamın o rahatsız edici kıkırdaması duyuldu tekrar.

" 'Seni neyin beklediğini biliyorsun o halde?'

" 'Bana ne olacağı umurumda değil.'

"Bunlar, yarı konuşarak, yarı yazarak yürüttüğümüz garip soru-cevap faslımızdan birkaç örnekti. Kâğıtları imzalayıp imzalamayacağını tekrar tekrar sormak zorunda kaldım. Her seferinde aynı olumsuz cevabı aldım. Derken aklıma bir cin fikir geldi. Her sorunun arkasına ufak ufak kendi cümlelerimi de eklemeye başladım; başlangıçta yanımızdaki adamların bir şey anlayıp anlamadıklarını öğrenmek için masumca sorular sordum, ama sonra, hiçbir şey çakmadıklarını anlayınca, tehlikeli bir oyun oynadım. Konuşmamız aşağı yukarı şöyleydi:

" 'Böyle karşı koymakla eline bir şey geçmez... Kimsin sen?'

" 'Umurumda değil... Londra'da bir yabancıyım ben.'

" 'Kaderin kendi ellerinde... Ne zamandan beri buradasın?'

" 'Umurumda değil... Üç haftadır.'

" 'O topraklar hiçbir zaman senin olmayacak. Nedir seni sıkan şey?'

" 'Serserilerin de olmayacak! Beni aç bırakıyorlar.'

" 'İmzalarsan serbest kalacaksın... Burası neresi?'

" 'Asla imzalamayacağım! Bilmiyorum.'

" 'Böyle yapmakla ona yardımcı olmuyorsun... Adın ne?'

" 'Bunu kendi söylemeden inanmam... Kratides.'

" 'İmzalarsan onu görebilirsin... Nereden geliyorsun?'

" 'Demek ki onu bir daha göremeyeceğim... Atina.'

"Beş dakikam daha olsaydı Bay Holmes, adamlar tam burnumuzun dibindeyken bile herifin bütün hikâyesini öğrenecektim. Sıradaki sorum bile meseleyi aydınlatabilirdi, ama tam soracağım sırada bir kapı açıldı ve içeri bir kadın girdi. Yüzünü net seçemiyordum, ama siyah saçlı, uzun boylu ve zarif biri olduğunu ve uzun etekli beyaz bir elbise giymiş olduğunu görebildim.

" 'Harold,' dedi kadın, bozuk bir aksanla İngilizce konuşarak. 'Daha fazla kalmayacağım. Yukarıda kendimi çok yalnız hissediyorum, sadece... Aman Tanrım, bu Paul!'

"Bu son kelimeleri Yunanca söylemişti ve tam o anda adam olanca gücüyle ağzının üzerindeki bandı yırttı ve 'Sophy! Sophy!' diye bağırarak kadının kollarına atıldı. Ne var ki birbirlerine sarılmaları çok kısa sürdü; yaşlı adam bitkin kurbanını kolayca etkisiz hale getirip odadan dışarı sürüklerken, genç adam da kadını yakalayıp diğer kapıdan dışarı itti. Bir an için odada yalnız kalmıştım. Derken içinde

bulduğum bu evin nerede olduğuna dair bir ipucu edinebileceğimi düşünerek hemen ayağa fırladım. Allahtan daha adım atmadan önce kafamı kaldırıp etrafıma bakınmışım, çünkü kapıda duran yaşlı adam gözlerini bana dikmişti.

" 'Hepsi bu kadar Bay Melas,' dedi bana. 'Sizi çok özel bir iş için buraya getirdiğimizi fark etmişsinizdir. Sizi rahatsız etmek istemezdik, ama ne yazık ki Yunanca bilen ve bu pazarlıkları başlatan arkadaşımız Yunanistan'a dönmek zorundaydı. Ne yapıp edip onun yerini alabilecek birini bulmalıydık, sizin yeteneklerinizi duyduğumuz için şanslıyız.'

"Önünde eğildim."

" 'Burada beş altın var,' dedi bana doğru gelerek, 'umarım sizin için yeterli olur. Ama sakın unutmayın,' diye ekledi omzuma hafifçe vurup kikirdeyerek, 'aramızda olanlardan tek bir kişiye dahi bahsederseniz, sizi doğduğunuza pişman ederim!'

"Bu umursamaz görünüşlü adamın bende uyandırdığı tiksinti ve dehşeti size tarif edemem. Lambanın ışığının altında dururken yüzünü daha net görebiliyordum. Uzun ve sivri yüz hatlarına ve şekilsiz, bakımsız, küçük bir keçi sakalına sahipti. Konuşurken kafasını bana doğru uzatıyordu ve dudaklarıyla gözkapakları sanki bir tiki varmış gibi sürekli seğiriyordu. Ayrıca, garip, rahatsız edici gülüşünün de bir sinir hastalığından kaynaklandığını düşünmeden edemedim. Yüzünün korkunçluğu gözlerinde yatıyordu; tehditkâr ve soğuk bakışlarıyla habis bir acımasızlık yayan, çelik renkli gözlerinden.

" 'Öterseniz bunu öğreniriz,' dedi. 'Her yerde kulağımız var. Şimdi dışarıda sizi bekleyen bir araba var, arkadaşım sizi götürecekt.'"

"Hızla holden çıkarılarak arabaya bindirildim ve etrafımda ağaçlarla dolu bir bahçe bulunduğunu hayal meyal tekrar görebildim. Bay Latimer hemen arkamdan geliyordu ve tek bir kelime etmeden karşımdaki koltuğa oturdu. Arabanın camları kapalıydı. Hiç konuşmadan uzun yolculuğumuza başladık ve gece yarısından hemen önce durduk.

" 'Burada ineceksiniz Bay Melas,' dedi yol arkadaşım. 'Sizi evinizden bu kadar uzakta bıraktığım için üzgünüm ama başka çarem yok. Herhangi bir şekilde arabayı takip etmeye kalkışırsanız kendinize zarar verirsiniz.'"

"Adam konuşurken, bir yandan da kapıyı açmıştı ve arabacı atı kamçılıyıp tekrar yola koyulduğu için az kalsın inemeyecektim. Büyük bir şaşkınlıkla etrafıma bakındım. Katırtırnağı çalılıklarıyla kaplı açık bir arazinin ortasında duruyordum. Çok uzakta, dağınık halde ışıklarının yandığı bir sürü ev seçilebiliyordu. Öte yanda ise bir tren yolunun kırmızı sinyal lambaları vardı.

"Beni buraya getiren araba çoktan gözden kaybolmuştu. Etrafıma bakınarak nerede olduğumu çıkarmaya çalışıyordum ki karanlıkta birinin bana doğru geldiğini gördüm. İyice yaklaştığında, tren yolunun bekçisi olduğunu fark ettim.

"Burasının neresi olduğunu bana söyleyebilir misiniz?" diye sordum.

" Wandsworth Common," diye cevap verdi.

"Buradan şehre giden bir tren var mı?"

"Buradan Clapham geçidine bir mil kadar yürümeniz gerek," dedi. "Şimdi başlarsanız Victoria'ya giden son trene yetişebilirsiniz."

"Maceramın sonu işte böyleydi Bay Holmes. Nerede olduğuma, kiminle konuştuğuma dair en ufak bir fikrim yoktu. Bildiğim her şeyi anlattım size. Ama çirkin bir oyun oynandığını anladım; elimden gelirse o mutsuz adama yardım etmek istiyorum. Hemen ertesi sabah Bay Mycroft Holmes'a bütün hikâyeyi anlattıktan sonra polisle de görüştim, ama onlar hiç ilgilenmedi."

Bu ilginç hikâyeyi dinledikten sonra hepimiz bir süre sessizce oturduk. Sonunda Sherlock ağabeyine bakarak sessizliği bozdu.

"Herhangi bir ipucumuz var mı?" diye sordu.

Mycroft, yan masada duran Daily News gazetesini aldı.

" 'Atina'dan gelen ve İngilizce konuşamayan Paul Kratides adlı Yunanlı bir beyefendinin nerede olduğuna dair bilgi verebilecek kişiler ödüllendirilecektir. Aynı ödül, ilk ismi Sophy olan Yunanlı bir bayanla ilgili bilgi verebilecek kişiler için de geçerlidir.' Gazetelerdeki bilgiler bunlardan ibaret. Cevap yok."

"Yunan Elçiliğine sordunuz mu?"

"Evet, sordum. Hiçbir şey bilmiyorlar."

"Atina polisine bir telgraf çekelim o zaman?"

"Ailenin tüm enerjisi Sherlock'a geçmiş," dedi Mycroft, bana dönerek. "Her neyse, sen bu vakayı al ve sonuçlarından beni haberdar et."

"Tamam," diye cevap verdi dostum sandalyesinden kalkarak. "Sana ve Bay Melas'a haber veririm. Bu arada Bay Melas, sizin yerinizde olsam kesinlikle çok dikkatli olup gözlerimi dört açardım, çünkü bu gazete ilanları sayesinde onlara ihanet ettiğinizi öğrenmişlerdir."

Birlikte eve yürürken, Holmes bir telgraf bürosunda durup bir kaç telgraf çekti.

"Gördüğün gibi Watson," diye söze girdi, "akşamımızı hiç de boşa geçirmemiş olduk. En ilginç vakalarımın bazıları Mycroft aracılığıyla bu şekilde gelmiştir bana. Demin dinlediğimiz vakanın da tek bir açıklaması olduğu halde bazı değişik noktaları var."

"Çözümü bulmak konusunda umutlu musun?"

"Bu kadar şeyi öğrendikten sonra, geri kalanı çözemememiz garip olur doğrusu. Sen de dinlediğimiz hadiseyi açıklayacak bir teori geliştirmiş olmalısın."

"Belli belirsiz bazı fikirler edindim, evet."

"Peki, ne sonuca vardın?"

"Şu Yunanlı kızın, Harold Latimer adlı genç İngiliz tarafından kaçırılmış olduğu apaçık ortada."

"Peki, nereden kaçırılmış?"

"Bilmiyorum, belki de Atina'dan."

Sherlock Holmes kafasını salladı. "O genç adam tek bir kelime İngilizce bilmiyordu. Hanımefendi ise dilimizi gayet iyi konuşuyordu. Bundan yola çıkarak kadının bir süredir İngiltere'de bulunduğunu, ama adamın Yunanistan'a hiç gitmediğini söyleyebiliriz."

"Öyleyse kadın İngiltere'ye ziyaret amaçlı geldi; Harold da ona birlikte kaçmayı teklif etti."

"Olabilir tabii."

"Sonra da ağabeyi Yunanistan'dan gelip duruma müdahale etmek istedi. Aralarındaki ilişki bunu gösteriyor. Tedbirsizce davranıp, genç adam ve onun yaşlı arkadaşının tutsağı oldu. Kızın mirasını, belki de adamın vekili olduğu bir mirası devredecek bir takım kâğıtlar imzalamaya onu zorladılar. O buna yanaşmayınca onunla pazarlık yapmak için bir tercümana ihtiyaç duydular ve Bay Melas'ı buldular. Ağabeyinin gelişinden kızın haberi yoktu ve bunu tamamen tesadüf eseri öğrendi."

"Harika Watson!" diye bağırdı Holmes. "Gerçeğe çok yaklaştığını düşünüyorum. Bütün kozlar elimiz. Tek korkum, ani bir şiddet gösterisinde bulunmaları. Bize zaman verirlerse onları yakalarız."

"İyi ama evin yerini nasıl anlayacağız."

"Teorimiz doğruysa ve kızın ismi sahiden Sophy Kratides ise, onun yerini tespit etmek çocuk oyuncağı. Tek umudumuz bu, çünkü kardeşi buraların tam bir yabancısı. Harold'la bu kızın ilişkisi bu hale gelmeden önce hiç değilse bir kaç hafta gibi bir zaman geçmiş olmalı, çünkü Yunanistan'daki ağabeyi haberi alıp buraya kadar gelecek zamanı bulmuş. Bu süre

boyunca beraber yaşamışlarsa, Mycroft'un ilanına cevap alma ihtimalimiz yüksek."

Sohbetimize devam ederken, Baker Sokağı'ndaki evimize ulaşmıştık. Merdivenleri ilk çıkan Holmes oldu ve odamızın kapısını açtığına şaşkınlıktan bir çığlık attı. Omzunun üzerinden baktığımda ben de aynı ölçüde şaşırdım. Ağabeyi Mycroft, koltuğa gömülmüş pipo içiyordu.

"İçeri gir Sherlock! Siz de bayım," dedi sakince, şaşkın yüzlerimize gülümseyerek. "Benim bu kadar atik olabileceğimi düşünmezdin, değil mi Sherlock? Fakat her nedense, bu vaka hayli ilgimi çekti."

"Buraya nasıl geldin?"

"Bir arabayla yanınızdan geçtim."

"Yoksa yeni bir gelişme mi var?"

"İlanıma bir cevap aldım."

"Aha!"

"Evet, siz ayrıldıktan bir kaç dakika sonra geldi."

"Peki, ne diyor?"

Mycroft Holmes cebinden bir kâğıt çıkardı. "İşte burada," dedi, "zayıf yapılı orta yaşlarında bir beyefendi tarafından yazılmış; en iyi kalitede kâğıdın üzerine dolma kalemle. 'Beyefendi,' diyor, 'bugünkü gazetede yer alan ilanınıza cevaben, söz konusu genç kadını çok yakından tanıdığımı bildirmek isterim. Benimle görüşmek isterseniz, hanımefendinin acıklı geçmişiyle ilgili birkaç hususta sizi aydınlatabilirim. Şu anda Beckenham'da Myrtels'da yaşıyor."

Saygılarımla,

J. Davenport.'

"Aşağı Brixton'dan yazıyor," dedi Mycroft. "Hemen oraya gidip bahsettiği hususları öğrenebilir miyiz, ne dersin Holmes?"

"Sevgili Mycroft, ağabeyinin hayatı, kızın hikâyesinden çok daha önemli. Bence Scotland Yard'a uğrayıp Müfettiş Gregson'a haber versek daha iyi olur, oradan da doğrudan Beckham'a gideriz. Adama işkence ettiklerini biliyoruz, geçen her saat hayati öneme sahip."

"Bence Bay Melas'ı da yanımıza almalıyız," diye teklif ettim. "Bir tercümana ihtiyacımız olabilir."

"Haklısın," dedi Sherlock Holmes. "Bir araba bulması için çocuğu gönder de hemen yola çıkalım." Bir yandan konuşurken, bir yandan da masasının çekmecesini açtı; cebine tabancasını koyduğunu fark ettim. "Evet," dedi, bakışlarıma karşılık olarak; "duyduklarımızdan yola çıkarak, oldukça tehlikeli bir çeteye karşı karşıya olduğumuzu söyleyebilirim."

Sonunda Bay Melas'ın Pall Mall'daki evine ulaştığımızda, hava tam kararmak üzereydi. Bizden hemen önce bir beyefendinin çağırması üzerine gittiğini öğrendik.

"Nereye gittiğini söyleyebilir misiniz?" diye sordu Mycroft.

"Bilemiyorum bayım," diye cevap verdi, kapıyı açan kadın. "Bildiğim tek şey, gelen beyefendiyle beraber bir arabaya binip gittiği."

"Beyefendi ismini söyledi mi?"

"Hayır efendim."

"Uzun boylu, yakışıklı, esmer, genç bir adam mıydı?"

"Yo, hayır, efendim. Kısa boylu, gözlüklü ve çelimsiz yüzlü bir adamdı. Ama tavırları çok hoştu, konuşurken sürekli gülüyordu."

"Hadi hemen gidelim!" diye bağırdı Holmes heyecan içinde. Birlikte Scotland Yard'a doğru yol alırken, "Hadise giderek ciddileşiyor," diye konuştu. "Adamlar Melas'ı tekrar ele geçirmişler. Cesur bir adam olmadığını geçen geceden sonra fark etmişlerdir kesin. Bu serseriler, adamın karşısına çıktıkları anda onu dehşete düşürebildiklerini biliyorlar tabii. Ondan ustaca faydalanmak istedikleri belli, ama işleri bittiğinde, ihanet ettiği gerekçesiyle onu cezalandırabilirler."

Trenle giderek, Yunanlı dostumuzun kullandığı atlı arabayla aynı zamanda, hatta ondan önce Beckenham'a varmayı umuyorduk. Sonunda Scotland Yard'a vardık, ama Müfettiş Gregson'u bulup eve girmemizi sağlayacak arama iznini çıkarmak bir saatten fazla bir zamanımızı aldı. Londra Köprüsü'ne vardığımızda, saat ona çeyrek vardı; Beckham istasyonuna ulaştığımızda ise on buçuk olmuştu bile. Faytonla yarım kilometrelik bir yoldan sonra Myrtles'a vardık; yolun karşısında büyük, karanlık bir ev vardı. Sonunda oraya ulaşınca arabamızı gönderdik ve hep beraber, eve giden patikadan yukarı yürümeye koyulduk.

"Bütün pencereler karanlık," dedi Müfettiş.

"Ev terk edilmiş görünüyor."

"Kuşlarımız uçmuş ve yuva boş duruyor," dedi Holmes.

"Nereden çıkardın bunu?"

"Son bir saat içinde yüklü ağır bir araba buradan çıkmış."

Müfettiş güldü. "Sokak lambasının ışığında ben de tekerlek izlerini gördüm, ama yükü de nereden çıkardınız?"

"Aynı arabanın aksi istikamete giden izlerini görmüş olabilirsiniz. Ama evden çıkan izler o kadar derin ki, ağır yüklü olduğunu kesinkes söyleyebilirsiniz."

"Bak beni gafil avladın işte," dedi Müfettiş omzunu silkerek. "Kapı kolayca kırılacak gibi değil, ama içeriden ses gelmezse bunu denemek zorundayız."

Kapıya şiddetle vurup zilin ipini çekti, ama içeriden hiç ses gelmedi. Holmes bir süre ortalıktan kaybolduktan sonra iyi haberlerle döndü.

"Bir pencereyi açmayı başardım," dedi.

"Kanunların karşısında değil de yanında olmanız bizim için büyük bir şans Bay Holmes," dedi Müfettiş. Dostumun, pencerenin kancasını ustaca açmış olduğunu fark etmişti. "Her neyse, bu durumda herhangi bir davet beklemeden içeri girebiliriz sanırım."

Sırayla, büyük bir odanın içine girdik. Görünüşe bakılırsa Bay Melas'in anlattığı yer burasıydı. Müfettişin yaktığı yağ lambasından yayılan ışığın yardımıyla, Yunanlı dostumuzun anlattığı kapıları, perdeleri, lambayı ve Japon zırh takımını olduğu gibi gördük. Masanın üzerinde iki kadeh, boş bir brendi şişesi ve bir yemekten artakalanlar duruyordu.

"Nedir o?" diye sordu Holmes aniden. Olduğumuz yerde öylece sessiz kalıp dinledik. Başımızın üzerindeki bir yerden bir inleme sesi geliyordu. Holmes kapıya koşup hole çıktı. Boğuk ses üst kattan geliyordu. Holmes hızla merdivenlerden yukarı koştu, peşinden Müfettiş ve ben. Ağabeyi Mycroft da cüssesinin elverdiği hızla arkamızdan geliyordu. Üst katta üç kapıyla karşılaştık. Bezen cansız bir mırıldanma bazen de kulak tırmalayıcı bir inlemeye dönüşen sesler orta kapıdan geliyordu. Kapı kilitliydi, ama neyse ki anahtarı dışında bırakmışlardı. Holmes kapıyı ardına kadar açıp hızla içeri daldı, ama içeri girmesiyle, boğazını tutarak dışarı çıkması bir oldu.

"Duman!" diye bağırdı. "Biraz bekleyin. Birazdan dağılır."

Odanın içine adımımızı attığımızda, içerideki tek ışık kaynağının odanın ortasında duran bakır bir mangalda yanan küçük, mavi bir alev olduğunu gördük. Bu alev zeminde solgun, gri bir ışık çemberi oluşturuyordu. Daha ötede kalan gölgelerde de duvarın dibine çökmüş iki kişinin silüetlerini hayal meyal seçebiliyorduk. Hepimizi nefessiz bırakıp öksürten, zehirli, korkunç bir duman açık kapıdan dışarıya süzülüyordu. Holmes, merdivenlerin başına koşup temiz bir nefes çekti ve ardından odaya dalarak pencereyi açtığı gibi mangalı bahçeye fırlattı.

Tekrar dışarı fırlayarak, "Bir dakika sonra girebiliriz," dedi. "Mum nerede? İçerideki dumanlı havada kibrit yakabileceğimizi sanmıyorum. Işığı kapıda tut da şunları çıkartalım Mycroft, şimdi!"

Çevik adımlarla zehirlenmiş adamlara ulaşım, onları ışığın bol olduğu hole çektik. Kendilerinde değillerdi. Yüzleri

şışmış, gözleri pörtlemiş ve dudakları morarmıştı. Yüz hatları öyle belirsizleşmişti ki, siyah sakalı ve tombul cüssesi olmasa, daha birkaç saat önce bizimle beraber Diyojen Kulübü'nde oturan Yunanlı tercümanı tanıyamazdık. Elleri ve ayakları sıkıca bağlanmıştı ve ağır bir darbe yemiş olduğu gözündeki izden anlaşılıyordu.

Açlık çektiği belli olan uzun boylu diğer adam da aynı şekilde bağlanmış ve yüzüne bir sürü yara bandı yapıştırılmıştı. Onu yere koyduğumuzda inlemesi kesildi. Şöyle bir göz atınca, onun için artık çok geç olduğunu gördüm. Bay Melas içinse durum farklıydı, hâlâ yaşıyordu. Biraz amonyaklı su ve brendi yardımıyla bir saatten az bir süre içinde gözlerini açtı. Onu bütün yolların buluştuğu karanlık vadiden çekip çıkardığımı görmenin mutluluğuna erdim.

Bizim teorilerimizi doğrulayan basit bir hikâyeye anlattı. Evine gelen ziyaretçi, belinden bir silah çıkarınca Melas kaçınılmaz ani bir ölüm korkusuyla ikinci kez kaçırılmaya hiç ses çıkaramamış. Kikirdeyip duran kanun kaçağının, bizim talihsiz tercümanın üzerindeki etkisi neredeyse hipnotize ediciydi, çünkü elleri titremeye başlayıp beti benzi atmadan kanun kaçağının adından bile bahsedemiyordu. Adamcağız alelacele Beckenham'a götürülmüş ve ikinci bir görüşmede yine tercümanlık yapmış. Bu görüşmede istediklerini yerine getirmemesi durumunda hemen öldürülmeye tehdit edilmiş.

Tehditlerinin hiçbir işe yaramadığını görünce onu tekrar hapsedmişler. Melas'ı da gazetede çıkan ilana dayanarak ihanetle suçlayıp kalın bir sopayla bayıltmışlar. Uyanıp da, bizi üzerine eğilmiş halde gördüğü ana kadar, hatırladığı son şey buydu.

Yunanlı tercümanın ilginç vakası işte böyleydi, bazı noktaları hâlâ tam olarak aydınlatılabilmemiş değil. Gazetede ki ilana cevap veren beyefendiyle görüşerek, talihsiz genç bayanın çok zengin Yunanlı bir aileden geldiğini ve İngiltere'yi birkaç arkadaşını ziyaret etmek için geldiğini öğrenebildik.

İngiltere'deyken Harold Latimer adında genç bir adamla tanışmış. Adam genç kadını etkilemiş ve sonunda onunla kaçması için ikna etmiş. Olayların seyrinden rahatsızlık duyan dostları, hanımefendinin Atina'daki ağabeyiyle irtibata geçip olanları ona anlatmakla yetinmişler ve ardından da bütün meseleden elini eteğini çekmişler. Ağabey, İngiltere'ye ayak basar basmaz bir hata işleyip, Latimer ve daha sonra adının Wilson Kemp olduğu ortaya çıkan yaşlı ortağının ellerine teslim olmuş. Serseriler dil bilmediği için çaresiz kalan adamı hapsedip işkenceye maruz bırakarak, kendisinin ve kız kardeşinin topraklarını onlara devrettiğini kanıtlayan belgeleri zorla imzalamasını istemişler.

Kızın haberi olmadan onu evde tutmuşlar ve herhangi bir şekilde karşılaşmaları durumunda kız kardeşinin onu tanımaması için yüzüne yara bantları yapıştırılmışlar. Fakat kadınsı sezgileri, tercümanın ilk ziyaretinde ağabeyiyle tesadüfen ilk kez karşılaştığında, maskenin ardını hemen görmesini sağlamış. Ne çare ki kızcağızın kendisi de hapis durumundaymış zaten.

Evde, arabacıyla karısından başka hiç kimse yokmuş ama sonuçta onlar da iki suç ortağıyla işbirliği yaptıklarından, ona hiçbir şekilde yardım etmemişler. Sırlarının ortaya çıktığını ve kardeşleri ikna edemeyeceklerini anlayan suç ortakları, kızla beraber evden kaçmışlar. Fakat gitmeden önce hem onlara

meydan okuyan adamdan, hem de onları ele verenden intikamlarını aldıklarını düşünmüşler.

Bu hadiseden aylar sonra, Budapeşte'den gelen ilginç bir gazete kupürüne rastladık. Bir kadınla seyahat etmiş olan iki İngiliz'in trajik sonlarını anlatan bir haberdi. Görünüşe göre her ikisi de bıçaklanmış ve Macar polisi birbirlerini bıçaklamış olduklarına kanaat getirmişti. Ama bana kalırsa Holmes'ün bu konuda biraz farklı düşünüyordu. Ona göre o Yunanlı kız bulunursa, kendisine ve ağabeyine karşı işlenen hataların intikamının nasıl alındığının gerçek hikâyesi, ondan dinlenebilirdi.

Kayıp Antlaşma

Evliliğimi takip eden Temmuz ayı, üç ilginç olayın gerçekleşmesiyle akıllardan silinmeyecek bir hal aldı. Sherlock Holmes'la beraber olmak ve metotlarını inceleme fırsatı bulduğum bir zamana denk geliyordu. Meydana gelen bu olayları, 'İkinci Leke', 'Kayıp Antlaşma' ve 'Yorgun Kaptan' başlıklarıyla kaydetmiştim. İçlerinden ilki, önemli hisseler ve krallığın önde gelen aileleriyle o denli iç içe ki daha yıllar boyunca halka açıklanması mümkün olmayacak. Ne var ki şimdiye kadar ilgilendiği tüm vakaların hiçbirinde analitik düşünce gücünü bu denli parlak, bu denli net yansıtma fırsatı bulamamıştır Holmes. Bu davayla, onu yalandan izleme şansına erişen insanları bir kez daha hayran bırakmıştır kendisine. Bütün enerjisini, sonradan suç örgütünün yalnızca yan kolları olduğu ortaya çıkan bölgeye harcayan Paris Polis Departmanından Mösyö Dubugue'a ve Dantzig'in ünlü uzmanlarından Fritz von Waldbaum'a vakanın ayrıntılarını açıkladığı konuşmasının neredeyse tamamını hâlâ saklıyorum. Her neyse, bu hikâyeye kimseye zarar vermeden açıklandığında, yeni yüzyıla girmiş olacağız. Ben de bu sırada listemdeki ikinci başlığa kayabilirim. Bu vaka dabilirçokkonuda onu çok özel yapan ayrıntılarla doluydu ve bir zamanlar ulusal değer de taşıyordu.

Okul günlerimde, benimle aynı yaşta olmasına rağmen iki sınıf üstümde okuyan Percy Phelps adında bir arkadaşım vardı. Son derece zeki bir çocuktü ve okulun verdiği her ödülü kazanıp götürürdü. Sonunda, parlak eğitimini

Cambridge'de devam etmesini sağlayacak bir burs da kazanarak mezun oldu. Çok önemli ve zengin akrabaları vardı; her birimiz henüz küçük çocuklarken bile, ünü yaygın muhafazakar politikacı Lord Holdhurst'ün onun dayısı olduğunu biliyorduk. Bu ünlü akrabası okul günlerinde pek işine yaramadı doğrusu. Tam tersi, onu oyun bahçesinde kovalayıp baldırına ince bir dalla vurmak bize pek eğlenceli gelirdi. Ama dünyaya açıldığı zaman durum bir hayli değişti. Oradan buradan haberlerini aldığım için yetenekleri ile sahip olduğu güçlü akrabalarının sayesinde Dışişleri Bakanlığı'nda iyi bir göreve gelmiş olduğunu biliyordum. Ama bir süredir aklımdan tamamen uçup gitmişti ki alttaki mektup, varlığını bana hatırlattı:

Briarbrae, Woking.

Sevgili Watson, sen üçüncü sınıftayken beşinci sınıfta olan 'Kurbağa yavrusu Phelps'i hatırlayacağına hiç şüphem yok. Belki, dayımın yardımıyla Dışişleri Bakanlığı'nda iyi bir pozisyona geldiğimi bile duymuş olabilirsin, hatta başıma korkunç bir şanssızlık gelmeden önce işimde çok güvenilir ve saygın insanların arasında sayıldığımı da.

O korkunç olayın ayrıntılarını yazmama lüzum yok. Ricama kulak asarsan zaten sana her birini anlatmam gerekebilir. Beni dokuz haftadır süründüren menenjitten henüz kalktım ve hâlâ son derece zayıfım. Arkadaşın Bay Holmes'la görüşmemin mümkün olup olamayacağını soracaktım sana. Otoriteler yapılacak başka bir şeyin kalmadığı konusunda beni ikna etmeye çalıştılsa da olayla ilgili onun da fikrini almak gerçekten hoşuma giderdi. Lütfen onu bana getirmeye

çalış, hem de bir an önce. Bu dehşet bilinmezliğin içinde geçirdiğim her dakika bana bir saat gibi geliyor. Daha önce onun tavsiyesine başvurmadıysam, bu sadece yediğim darbeye sağlığımın yerinde olmamasından kaynaklandı, yeteneklerine saygı duymadığım için değil. Lütfen onu bu konuda da bilgilendir, olur mu? Artık iyileştim, ama tekrar hastalanırım diye olayla ilgili fazla bir şey düşünmeye cesaret edemiyorum. Hâlâ o kadar zayıfım ki gördüğün gibi ancak dikte etme yoluyla yazabiliyorum. Tekrar rica ediyorum, buraya gelmesi için onu ikna etmeye çalış.

Eski okul arkadaşın, Percy Phelps.

Bu mektupta beni duygulandıran bir şey vardı, Holmes'ün gelmesi konusundaki ısrarında acınacak bir durum görüyordum. O kadar etkilenmişim ki, ricasını yerine getirmek için elimden geleni yapmaya hazırdım. Ama bu o kadar da zor değildi; Holmes'ü, sanatına ihtiyaç duyan bir müşterinin yardımına hemen koşacağını bilecek kadar tanıyordum. Karım da meselenin daha fazla bekletilmemesi gerektiği konusunda bana katıldı ve bir saat kadar sonra, Baker Sokağı'ndaki eski dairemde buldum kendimi.

Holmes, üzerinde sabahlığıyla masasında oturmuş, kimyasal araştırmalarından birine dalmıştı. Küçük bir ocağın üzerinde, şiddetle kaynayan, kocaman, büklümlü bir damıtma aleti duruyordu ve damıtılmış sıvı oradan, iki litrelik bir ölçü aletine akıyordu. İçeri girdiğimde, dostum kafasını sadece yarım yamalak kaldırdı; araştırmasının önemli olduğunu anlayarak, ben de bir koltuğa oturup beklemeye koyuldum. Bir şişeden diğerine dolaşıp cam pipetiyle her birinden bir kaç

damla çekti ve sonunda da masaya, bir çözeltiyle dolu bir tüp getirdi. Sağ elinde de bir turnusol kâğıdı tutuyordu.

"Tam bir kriz anında geldin, Watson," dedi. "Bu kâğıt maviye dönüşürse her şey yolunda. Kırmızı olursa bir vaka daha çözülmüş olacak." Kâğıdı test tüpünün içine daldırdı ve kâğıt hemen cansız, kirli bir kırmızıya büründü. "Hım! Ben de öyle düşünmüştüm!" diye atıldı. "Biraz sonra yanında olacağım Watson. Acem terliğinde tütün bulabilirsin." Çalışma masasına dönüp bir kaç telgraf yazdı ve sonra da bunları bir ulağa verdi. Ardından kendini karşımdaki koltuğa atıp dizlerini çenesine kadar çekti ve kollarım ince bacaklarının etrafına sardı.

"Sıradan, küçük bir cinayet," dedi. "Anladığım kadarıyla sende daha iyi bir şey var. Alarma geçmiş olduğun belli. Ne oldu söylesene."

Ona mektubu uzattıktan sonra, büyük bir dikkatle okumasını izledim.

"Pek bir bilgi vermiyor, değil mi?" diye konuştu, mektubu bana geri verirken. "Neredeyse hiç."

"Fakat kullanılmış olan el yazısı yine de ilginç."

"Ama el yazısı onun değil ki."

"Kesinlikle. Bir kadının el yazısı."

"Bir erkeğin olmalı," diye karşı çıktım.

"Hayır, bir kadının el yazısı bu, üstelik oldukça özgün bir karaktere sahip bir kadının. Biliyorsun, yeni bir araştırmanın eşiğindeyken, müşterinin, özel bir tabiata sahip olan -iyi

niyetli olsun, olmasın- bir kişiyle yakın ilişkide olduğunu bilmek bir avantaj. Bu vaka ilginç olabilir. Hazırsan, hemen Woking'e doğru yola çıkabiliriz. Zor durumdaki diplomatı ve mektuplarını dikte ettiği hanımefendiyi bir görelim bakalım."

Waterloo'da şansımız yaver gitti ve bir sabah treninde yerimizi aldık. Bir saat kadar sonra kendimizi Woking'in çamlıklarında bulduk. Briarbrae, istasyondan bir kaç dakikalık yürüyüş yolu uzakta, geniş bir arazının ortasında duran büyük bir köşktü. Kartvizitlerimizi içeri yolladıktan sonra zarifçe döşenmiş bir oturma odasına alındık ve bir kaç dakika içinde, boylu poslu, cana yakın bir adam bize katıldı. Kırkma yaklaşmış görünüyordu ama yanakları öyle kırmızı, gözleri öyle neşe doluydu ki, şişman, yaramaz bir çocuk izlenimi uyandırıyor insanda.

"Gelmenize öyle sevindim ki," dedi, ellerimizi heyecanla sıkarak. "Sabah kalktığından beri Percy'nin konuştuğu tek konu sizsiniz. Ah, zavallı çocuk, bulabildiği her umut parçasına çılgınca sarılıyor! Annesiyle babası, sizi karşılamak için beni gönderdi, çünkü konudan bahsedildiğini duymak bile onlara çok acı veriyor."

"Henüz ayrıntıları dinlemedik," diye açıkladı Holmes. "Gördüğüm kadarıyla siz ailenin mensuplarından değilsiniz."

Yeni tanıştığımız adam önce şaşırılmış göründü, ardından önüne bakarak gülmeye başladı.

"Madalyonumun üzerindeki baş harfleri gördünüz tabii," dedi. "Bir an için çok zekice bir şey yapmış olduğunuzu zannettim. Adım Joseph Harrison ve Percy, kız kardeşim Annie'yle yakında evleneceğine göre ailenin bir parçası sayılırım herhalde. Kardeşimi Percy'nin odasında

bulabilirsiniz; tam iki aydır onun bakımını tamamıyla üstlenmiş durumda. Asimi isterseniz hemen oraya gitsek iyi olacak, sizi görmek için nasıl sabırsızlandığınızı biliyorum."

Bize gösterilen oda, oturma odasıyla aynı kattaydı. Her köşesi çiçeklerle bezenmiş, yarı yarıya bir oturma odası, yan yarıya da bir yatak odası gibi döşenmiş bir yerdi burası. Son derece solgun ve bitkin görünümlü genç bir adam, bahçenin mis gibi tatlı kokusunu ve yaz havasının yumuşaklığını içeri gönderen açık pencerenin yanındaki bir koltukta yatıyordu. Adamın yanında da bir kadın oturuyordu ama içeri girdiğimizi gördüğünde usulca ayağa kalktı.

"Gitmemi ister misin Percy?" diye sordu.

Onu durdurmak için eline sıkı sıkı sarıldı. "Nasılsın Watson?" dedi sıcak bir gülümsemeye. "Şu bıyığının altında seni kesinlikle tanıyamazdım, ama sanırım bunlar karşılıklı, değil mi? Yanındaki beyefendi de, tahminlerime göre, ünlü dostun Sherlock Holmes, öyle mi?"

Bir kaç kelimeyle dostumu ev sahibine tanıştırdıktan sonra ikimiz de oturduk. Bizi ilk karşılamaya gelmiş olan genç adam odadan ayrılmıştı, ama kız kardeşi, Percy'nin elini tutmuş bir halde yanımızdaydı. Çarpıcı bir kadındı, biraz kısa boylu ve topluca olduğu halde güzel, esmer bir yüzü, kocaman, koyu renk İtalyan gözleri ve simsiyah, upuzun, gür saçları vardı. Kadının renkli çehresi, yanındaki adamın beyaz yüzünü, olduğundan daha da yıpranmış ve yorgun gösteriyordu.

"Zamanınızı harcamayacağım," dedi Percy, koltukta doğrularak. "Daha fazla uzatmadan konuya geleyim. Mutlu ve başarılı bir adamdım Bay Holmes. Evliliğim için de

hazırlıklar yapıyordum ki beklenmedik ve korkunç bir şanssızlık sonucu bütün hayatım mahvoldu.

"Watson'un belki de size aktarmış olduğu gibi Bay Holmes, Dışişleri Bakanlığı'nda çalışıyordum ve dayımın, Lord Holdhurst'ün çevresi sayesinde hızlı bir şekilde çok saygı duyulan bir konuma geldim. Dayım, Dışişleri Bakanı olduğunda, bana bir sürü önemli görev verdi ve bunları hep başarıyla tamamladığımı gördüğünde, yeteneklerime ve sadaketime sonsuz bir güven duymaya başladı.

"On hafta kadar önce -daha kesin konuşmak gerekirse, yirmi üç Mayıs'ta- beni ofisine çağırdı ve bitirmiş olduğum bir işle ilgili bana övgüler yağdırdıktan sonra yapmamı istediği yeni bir iş olduğunu söyledi.

" 'Bu,' dedi, masasından gri bir kâğıt rulosu çıkararak, 'İngiltere'yle İtalya arasında imzalanan gizli bir anlaşmanın aslıdır. Üzüntüyle söylüyorum ki bu özel belgeyle ilgili bazı bilgiler şimdiden dışarı sızmış bile. Daha fazla bir bilginin sızmaması hayati bir önem taşıyor. Fransız ve Rus elçilikleri, bu kâğıtların içeriklerini öğrenmek için inanılmaz paralar öder. Bu belgeler benim ofisimden dışarı çıkmamalıydı, ama kopyalanmaları son derece gerekli. Büronda bir masa var mı?'

" 'Evet, efendim.'

" 'Öyleyse bu anlaşmayı al ve masana kilitle. İş çıkışında herkes gittiğinde senin kalabilmeni sağlayacak emirler vereceğim, böylece izlenmediğinden emin olarak onları kopyalayabilirsin. İşini bitirdiğinde, asıl belgeyi de kopyayı da tekrar masana kilitle ve yarın sabah şahsen gelerek onları bana teslim et.'

"Kâğıtları aldım ve..."

"Bir saniye için beni bağışlayın" dedi Holmes. "Bu konuşma süresince yalnız mıydınız?"

"Kesinlikle."

"Büyük bir odada mı?"

"Evet, oldukça büyük bir odadır."

"Ortasında duruyordunuz?"

"Evet, aşağı yukarı."

"Ve alçak sesle konuşuyordunuz tabii, değil mi?"

"Dayımın sesi her zaman inanılmaz alçak olmuştur zaten. Ben de pek bir şey söylemedim."

"Teşekkür ederim," dedi Holmes, gözlerini kapatarak, "Lütfen devam edin."

"Söylediklerini yaptım ve diğer çalışanlar gidene kadar bekledim. Odamdakilerden biri, Charles Gorot, işinde biraz geri kalmıştı, onun için onu orada bırakıp yemeğe çıktım. Geri döndüğümde gitmişti. İşimi bir an önce bitirmek istiyordum, çünkü Joseph'in -biraz önce tanıştığınız Bay Harrison yani- şehirde olduğunu ve akşamki on bir treniyle Woking'e gideceğini biliyordum; mümkünse ona yetişmek istiyordum.

"Gizli antlaşmayı incelediğimde, amcamın hiç de abartmamış olduğunu ve gerçekten de son derece önemli bir belge olduğunu hemen anladım. Ayrıntılara girmeden, Büyük Britanya'nın Üçlü İttifakın karşısındaki yerini açıkladığım ve

Fransız donanmasının Akdeniz'de İtalya'ya üstün gelmesi durumunda İngiltere'nin durumunun ne olacağıyla ilgili teoriler içerdiğini söyleyebilirim. İçeriği sadece deniz kuvvetleriyle ilgiliydi ve belgenin sonunda da önemli şahısların imzaları vardı. Belgenin tamamına bir göz gezdirdikten sonra kopyalama işine başladım.

"Fransızca yazılmış uzun bir belgeydi ve yirmi altı ayrı madde içeriyordu. Mümkün olduğu kadar hızlı çalıştım, ama saat dokuzda henüz dokuzunu bitirebilmişim ve trenimi kaçırdığımı artık biliyordum. Hem yemek yemiş olduğum, hem de uzun ve yorucu bir gün olmuş olduğu için kendimi yorgun ve aptal hissetmeye başlamıştım. Bir fincan kahve zihnimi açardı. Merdivenlerin dibindeki küçük odasında geceleri binada kalan bir kapıcımız var ve o, mesai yapan memurlara gaz ocağında kahve yapardı. Yanıma gelsin diye zili çaldım.

"Gelenin, tanıdığım kapıcı değil de bir kadın olduğunu fark ettiğimde oldukça şaşırđım. Önlük giymiş, şişman, yaşlı bir kadındı. Bana kapıcının karısı olduğunu söyledi ve bunun üzerine ben de bir kahve getirmesini istedim.

"İki madde daha kopyaladıktan sonra kendimi daha da yorgun hissederek, biraz uyanmak için odada yürümeye başladım. Kahvem henüz gelmemiştii ve bu kadar gecikmesinin sebebinin ne olduğunu merak ediyordum. Kapıyı açarak koridordan aşağı baktım. Loş bir ışıkla aydınlatılmış dümdüz bir koridordur ve benim odam da, başka çıkışının bulunmadığı bu koridorun sonunda bulunuyor. Koridorun ucunda, dönen bir merdiven var ve kapıcının odası ise bir kat altta, merdivenin dibindeki koridorda. Merdivenin ortasında küçük bir sahanlık var ve

oradan da başka bir koridora gidiliyor. Bu ikinci koridorda, başka, daha küçük bir merdivenin gittiği bir yan kapı var, bunu hizmetçiler ve Charles Sokağı'ndan gelip de kestirmeden yararlanmak isteyen memurlar kullanır. Size kabataslak bir harita çizdim."

"Teşekkür ederim. Şimdilik anlattıklarınız gayet açık," dedi Sherlock Holmes.

"Şimdi anlatacağım noktaya dikkat etmeniz son derece önemli. Merdivenlerden inip alttaki hole girdim ve odasında derin bir uykuya dalmış olan kapıcıyı buldum. Çaydanlık şiddetle kaynıyordu ve onu ocaktan kaldırıp yana koydum. Elimi uzatmış, tam onu uyandıracaktım ki, kafasının üzerindeki zillerden biri şiddetle çalmaya başladı ve adam sarsılarak hemen uyandı.

" 'Bay Phelps, siz miydiniz!' dedi, bana şaşkın gözlerle bakarak.

" 'Kahvemini hazır olup olmadığına bakmak için geldim.'

" 'Çaydanlığı ateşe koymuştum, ama sonra uyuyakalmışım efendim.' Bir kere bana baktıktan sonra kafasını kaldırıp, hâlâ çınlayan zile de baktı ve bu sırada yüzündeki şaşkınlık ifadesi giderek büyüyordu.

" 'Efendim, siz buradaysanız, zili kim çaldı?' diye sordu.

" 'Zili mi!' diye bağırdım. 'Kimin ziliydi?'

" 'Sizin odanızın ziliydi.'

"O anda yüreğimi soğuk bir el sardı sanki. O halde biri, tam da hayati bir değer taşıyan antlaşma masamın üzerinde

açıkken benim odamdaydı. Merdivenlerden yukarı çılgın gibi koşarak koridora daldım. Koridorlarda kimse yoktu Bay Holmes. Odam da boştu. Her şey bıraktığım gibi duruyordu, bana teslim edilmiş olan değerli kâğıtlar hariç. Kopya yerindeydi, ama aslı gitmişti."

Holmes sandalyesinde dikilip ellerini ovuşturdu. Vakanın tam ona göre olduğunu görebiliyordum. "Peki o zaman ne yaptınız?" diye mırıldandı.

"Hırsızın yan kapıdan girmiş olması gerektiğini hemen anladım; ön kapıdan girmiş olsa, yolda onunla kesinlikle karşılaşırđım çünkü."

"Bütün süre boyunca odanızda, ya da az önce anlattığınız şu loş aydınlatmaya sahip koridorda saklanmış olamayacağından kesinlikle emin misiniz?"

"Bu kesinlikle imkânsız. Bir fare bile ne odamda ne de koridorda saklanmış olamazdı; gizli hiç bir yer yok."

"Teşekkür ederim, lütfen devam edin."

"Kapıcı, yüzümün solgun halinden korkunç bir şey olduğunu anlamış ve benimle gelmişti. Şimdi ikimiz de koridordan hızla geçerek Charles Sokağı'na giden dik basamaklardan aşağı koştuk. Merdivenin dibindeki kapı kapalı ama kilitli değildi. Kapıyı hızla açıp dışarı fırladık. Dışarıdayken, yakınlarda bir yerlerde bulunan bir saatin üç kez çaldığını duyduğumu hatırlıyorum. Ona çeyrek vardı."

"Bu son derece önemli bir nokta," dedi Holmes, gömlek kolunu not kâğıdı olarak kullanarak.

"Çok karanlık bir geceydi ve hafif, sıcak bir yağmur çiseliyordu. Charles Sokağı'nda kimse yoktu, ama Whitehall'de her zamanki gibi yoğun bir trafik söz konusuydu. Böylece şapkasız halimizle kaldırım boyunca koşturduk ve sonunda, uzaktaki köşede bir polis memuruna rastladık.

" 'Bir soygun bildirmek istiyorum,' diye bağırdım. 'Dışişleri bakanlığından paha biçilmez bir belge çalındı. Yakınlarda bu taraftan geçen kimse oldu mu?'

" 'Ben son on beş dakikadır buradaydım efendim,' dedi polis, 'bu süre boyunca ancak bir kişi geçti yanımdan, bir kadın, uzun boylu ve yaşlıca bir kadın. Kırmızı bir panço vardı üzerinde.'

" 'Ah, o karım,' diye bağırdı kapıcı, 'başka kimse geçmedi mi?'

" 'Hayır, hiç kimse.'

" 'Öyleyse hırsız diğer taraftan gitmiş olmalı, Bay Phelps,' diye bağırdı adamcağız, bir yandan kolumu çekiştirerek.

"Ama ben henüz tatmin olmamıştım ve adam beni çekiştirip uzaklaştırmaya çalıştıkça kuşkularım artıyordu.

" 'Kadın hangi taraftan gitti?' diye sordum heyecanla.

" 'Bilemiyorum efendim. Yanımdan geçtiğini fark ettim, ama onu izlemek için pek bir sebebim yoktu. Gerçi acelesi varmış gibi görünüyordu.'

" 'Üzerinden ne kadar zaman geçti?'

" 'Oh, çok uzun olmadı.'

" 'Daha kesin konuşamaz mısınız?'

" 'Ee, beş dakikadan fazla olamaz en azından.'

" 'Zamanınızı boşa harcıyorsunuz efendim ve şimdi her dakikanın hayati değeri var,' diye bağırdı kapıcı, 'benim yaşlı karımın bu işle bir ilgisinin olmadığına inanın efendim. Sokağın diğer ucuna gelin benimle. Pekala, siz gelmeseniz de ben gideceğim.' Bunları söyledikten sonra dönüp diğer tarafa doğru koşmaya başladı.

"Ama ben hemen peşinden fırlayıp onu kolundan yakaladım.

" 'Nerede oturuyorsun?' diye sordum.

" 'Brixton'da, 16. Ivy Lane'de,' diye cevap verdi. 'Ama yanlış iz üzerinde ilerlemeyin Bay Phelps. Diğer tarafa geçip bir şey duyabilecek miyiz diye bakalım lütfen.'

"Tavsiyesine uymakla hiç bir şey kaybetmezdik. Polis memuruyla beraber aşağıya koştuk, ama karşımıza yoğun bir trafikten başka bir şey çıkmadı. Her yöne gidip gelen, çöken yağmurlu gece boyunca kafalarını sokabilecekleri bir yere ulaşmak için koşturup duran insanlarla doluydu sokaklar. Bu yönden kimlerin geçtiğini bize söyleyecek herhangi bir bekçi de yoktu üstelik.

"Ardından bakanlığa geri dönüp merdivenleri ve koridoru aradık, ama hiç bir şey elde edemedik. Odama giden koridor, ayak izlerinin kolayca görünmesini sağlayan bir çeşit muşambayla örtülüdür. Bunu çok dikkatlice incelediysek de herhangi bir ayak izine rastlayamadık."

"Bütün akşam yağmış mıydı?"

"Aşağı yukarı saat yediden beri."

"Öyleyse saat dokuz gibi gelen kadının herhangi bir iz bırakmamasını nasıl açıklıyorsunuz?"

"Bu noktaya değinmenize çok sevindim. Benim de dikkatimi çekmişti, ama sebebini öğrendim; kadın, bakanlığa girdiğinde çizmelerini çıkarıp terlik giyermiş, izlerinin olmaması gayet doğal."

"Pekala. Demek yağmurlu bir gece olmasına rağmen herhangi bir iz yoktu. Olaylar zinciri gerçekten de son derece olağanüstü. Ondan sonra ne yaptınız?"

"Odayı da araştırdık. Gizli bir kapının bulunmadığı kesin ve pencereler de yerden yaklâşık olarak on metre yüksekte, üstelik ikisi de içeriden kapalıydı. Yerdeki halı, zeminden yapılacak bir girişi olanaksız kılıyor ve odanın tavanı da bildiğimiz sıradan beyaz cinsten. Hayatım üzerine bahse girerim ki kâğıtları çalan her kimse, ancak ve ancak kapıdan girmiş olabilir."

"Peki ya şömine?"

"Şöminemiz yok. Soba kullanıyoruz. Zile bağlı olan ip masamın hemen sağında duruyor, yani onu çeken kişi masanın yanma gitmek zorundaydı. Ama bir suçlu ne diye zili çalmak istesin, hiç anlayamıyorum. Tek kelimeyle bir muamma."

"Gerçekten de alışılmadık bir vaka. Peki sonraki adımlarınız nelerdi? Odayı araştırdınız, hırsızın herhangi bir iz bırakıp bırakmadığını da kontrol ettiniz herhalde, puro izmariti, düşürülmüş bir eldiven ya da bir toka belki de?"

"Herhangi bir şey yoktu."

"Herhangi bir koku?"

"Bakın onu hiç düşünmemiştik."

"Ah, bir tütün kokusu böyle bir araştırmada çok işimize yarayabilirdi."

"Ben sigara içmem, onun için herhangi bir sigara kokusu olsaydı, bu büyük bir ihtimalle dikkatimi çekerdi. En ufak bir ipucu yoktu. Tutunabildiğimiz tek şey, kapıcının karısının - Bayan Tangey'nin- aceleyle koşup gitmiş olmasıydı. Kocasının kadının koşturmasıyla ilgili herhangi bir açıklama yapamadıysa da kadının her gün aşağı yukarı o saatlerde gittiğini söyleyebildi. Polis memuruyla ben, onda olduklarını düşünerek, kâğıtları yok etme fırsatı bulamadan kadını yakalamak gerektiği konusunda anlaştık.

"Bu zamana kadar Scotland Yard da haber almıştı ve Bay Forbes, gelen Müfettiş, olayı çözmek için işine dört elle sarıldı. Bir araba çağırdık ve yarım saat sonra bize verilmiş olan adresteydik. Kapıyı, Bayan Tangey'nin en büyük kızı olduğunu söyleyen genç bir kadın açtı. Annesi henüz eve dönmemişti ve onu beklemek üzere içeri alındık.

"Yaklâşık olarak on dakika sonra kapı çalındı ve tam burada, kendimi suçlamama sebep olan çok ciddi bir hata yaptık. Kapıyı kendimiz açacağımıza kızın açmasına izin verdik. 'Anne, içeride seni bekleyen iki adam var,' dediğini duyduk ve bir saniye sonra da holden aşağı koşuşturan ayak sesleri duyduk. Forbes kapıyı hızla açtı ve ikimiz de arka odadan geçip mutfağa koştuk. Ne var ki kadın oraya bizden önce varmıştı bile. Bize bir süre meydan okurcasına baktıktan

sonra beni tanıdığında, yüzünde tam bir şaşkınlık ifadesi belirdi.

" 'Aa, ofisten Bay Phelps değil mi bu?' diye atıldı hayretle.

" 'Hadi, hadi, bizden kaçtığında kim olduğumuzu sanıyordun?' diye sordu Müfettiş.

" 'Komisyoncular olduğunuzu sanmıştım,' diye cevap verdi kadın, 'bir tüccarla aramızda biraz sorun vardı da.'

" 'Bu pek inandırıcı olmadı,' diye konuştu Forbes. 'Dışişleri Bakanlığı'ndaki bir ofisten çok önemli bir belge almış olduğuna dair kuşkularımız var ve buraya, belgeden kurtulmak için de koşmuş olabilirsin. Bizimle Scotland Yard'a kadar gelmen gerekecek.'

"Ne kadar karşı koyduysa da çabası boşunaydı. Bir dört tekerlekli çağırıldı ve üçümüz beraber geri döndük. Dönmeden önce tabii ki mutfağı araştırdık. Biz yanına gelmeden kâğıtları yok etmiş mi diye özellikle mutfak şöminesini aradık, fakat ne küle ne de bir kâğıt parçasına rastladık. Evden ayrılıp da Scotland Yard'a ulaştığımızda, kadını bayan polislerden birine arattırdık. Gergin bir şekilde aramanın sonuçlarının gelmesini bekledim. Kâğıtlardan eser yoktu.

"İlk olarak o anda durumumun korkunçluğunu kavradım. O zamana kadar hep koşturup durmuştum ve hareket halinde olmak düşünmemi engellemişti. Antlaşmayı hemen geri alacağıma o kadar inanmıştım ki, başarısız olmam durumunda sonuçlarının ne olacağını düşünmeye bile cesaret edememiştim. Artık yapacak bir iş kalmayınca durumumu düşünecek zaman buldum ne yazık ki. Tek kelimeyle

korkunçtu. Watson, okuldayken de hassas ve kolay heyecanlanan bir çocuk olduğumu anlatabilir size. Doğam böyle. Dayımı ve kabinedeki iş arkadaşlarını düşündüm, onun için, kendim için ve tüm yakınlarım için nasıl bir utanç kaynağı olduğumu da. İnanılmaz bir şanssızlığın kurbanıydım, ama diplomatik meseleler söz konusu olduğunda şanssızlığın hiç bir önemi yoktu. Mahvolmuştum; utanç verici bir şekilde ve umutsuzca mahvolmuştum. Artık kendimde değildim ve o aralar neler yaptığımı da bilmiyorum. Büyük bir ihtimalle ağlamaya başlamışım. Etrafıma toplanmış, beni teselli ermeye çalışan bir sürü polisle ilgili hayal meyal bir şeyler hatırlıyorum. İçlerinden biri benimle Waterloo'ya kadar gelip beni Woking'e giden bir trene bindirdi. Tesadüfen aynı trende bulunan ve komşum olan Dr. Ferrier'le karşılaşmasaydık eminim bütün yolu benimle gelirdi adamcağız. Doktor büyük bir nezaket göstererek benimle ilgilendi. İyi ki de Öyle yapmış, çünkü daha istasyondayken bir sinir krizi geçirdim ve sonunda eve döndüğümüzde artık iyice delirmiştım.

"Doktorun bizim evin zilini çalmasıyla herkes yataklarından fırlayıp da beni bu halde bulduklarında ortalığın ne hale geldiğini tahmin edebilirsiniz herhalde. Zavallı Annie ve annem hıçkırıklara boğuldu. Dr. Ferrier istasyondaki polisin anlattığı kadarıyla bildiklerini onlara aktarmışsa da bu da işleri kolaylaştırmadı. Ağır bir hastalığın eşiğinde olduğum belli olduğu için Joseph bu güzel yatak odasından apar topar çıkarılmış ve sonra da burası benim için bir hasta bakıcı odasına çevrildi. Burada, tam dokuz haftadır menenjitten baygın bir halde, sayıklayarak yattım Bay Holmes. Buradaki Bayan Harrison ve doktorun yoğun ilgisi olmasaydı, bugün burada sizinle konuşuyor olamayacaktım. Gündüzleri

bakımımı tamamıyla kendi üstlenen Bayan Harrison'du ve geceleri bakması için de bir hemşire tutmuş, çünkü nöbet geçirdiğim anlarda birilerine veya kendime zarar verebilecek durumdaymışım. Yavaş yavaş kendime geldim, ama sadece bu son iki gündür her şeyi yeniden hatırlayabiliyorum. Hiç düzelmemiş olmayı diliyorum ara ara, ama işte buradayım. Ayağa kalktığımda yaptığım ilk şey vakayı inceleyen Bay Forbes'a telgraf çekmekti. Buraya geldi ve her şeyi araştırdığı halde en ufak bir ipucunun bulunamadığının haberini getirdi bana. Kapıcı ve karısını her bakımdan araştırdıkları halde davayı aydınlatacak herhangi bir şey bulunamamış. Polisin şüphelendiği bir diğer şahıs da genç Gorot'tu. Hatırlıyorsunuzdur, o akşam odamda mesai yapan adam. Herkes gittikten sonra kalmış olması ve Fransız bir isme sahip olmasından dolayı ondan şüphelenmişlerdi; ama işin gerçeği şu ki, o gidene kadar çalışmaya başlamadım ve kökenleri Fransız olsa da en az benim, sizin kadar İngiliz'dir adamcağız. Onu suçlayacak herhangi bir şey bulunamadı ve işte ondan sonrası yok. Tıkandık. Siz son umudumsunuz Bay Holmes. Siz de başarısızlığa uğrarsanız onurumu da meslek hayatımı da sonsuza kadar kaybedeceğim."

Uzun konuşmasından dolayı bitkin düşen hasta, hemşiresi ona sakinleştirici bir ilaç hazırlarken başını yastıklarına gömdü bir kez daha. Holmes, kafasını arkaya atmış ve gözlerini yummuş halde sessizce oturuyordu. Ona yabancı olan birine göre tamamıyla umursamaz görünüyor olabilirdi; ama ben, bu pozisyonun tam tersine, ciddi bir şekilde konsantre olduğu anlamına geldiğini biliyordum.

"Her şeyi o kadar ayrıntılı bir şekilde anlattınız ki," dedi sonunda, "soracak pek az soru bıraktınız. Fakat son derece

önemli olan bir tane var aklımda. Bu özel görevi aldığınızı kimseye anlatmış mıydınız?"

"Hayır, hiç kimseye."

"Buradaki Bayan Harrison'a bile mi?"

"Hayır. Görevi aldığım ve onu yapmaya başladığım sürenin arasında Woking'e gitmemiştim."

"Ve ailenizden hiç kimse tesadüfen sizi görmeye gelmemiştii, öyle mi?"

"Hiç kimse."

"Ailenizden ofisinizi tanıyan, yolunu kolayca bulabilecek birileri var mı?"

"Oh, evet, her biri orada bulunmuştur."

"Gerçi söz konusu antlaşmadan yakınlarınıza bahsetmediyseniz bu sorular gayet önemsiz tabii."

"Hiç bir şekilde bahsetmemiştim."

"Kapıcıyla ilgili özel bir bilginiz var mı?"

"Eski bir asker olmasından başka bir şey bilmiyorum."

"Hangi bölük?"

"Oh, duyduğum kadarıyla... Coldstream Bekçileri."

"Teşekkür ederim. Bu konuda Forbes'tan bilgi alabileceğimden eminim. Otoriteler bilgi toplamakta olağanüstü iyidirler, her zaman onları kendi yararları için kullanmayı bilmeseler bile... Ah, güller ne harika çiçekler!"

Koltuğu geçerek açık pencereye yürüdü ve her tondan kırmızının da bulunduğu yeşil bahçeye bakarak, bir yaban gülünç kaldırıp kokladı. Kişiliğinin bu yanı bana tamamen yabancıydı; daha önce doğaya ait nesnelere böyle yakından ilgilendiğini görmemiştim hiç.

"Akıl yürütmenin önemi, kendini en çok din temasında gösterir," diye konuştu sırtım pervaza yaslayarak. "Mantık tarafından tam bir bilim haline bile getirilebilir. İlahi gücün iyiliğinin bence en büyük kanıtı eklerde yatıyor. Tüm diğer Şeyler, rneğin gücümüz, arzularımız, yemeğimiz, varlığımızı srdrebilmemizi sağlamak için gerçekten gereklidir. Bu gl ise bir dl. Kokusu ve rengi hayatın süsüdür, hayatın gerekliliklerinden biri değil. dller sadece iyi gler tarafından verilir, onun içindir ki ekler, içlerinde umut barındırır bence."

Percy Phelps ve hemşiresi, bu konuşması boyunca Holmes'a, hayal kırıklığıyla karışık bir Şaşkınlık ifadesiyle bakakalmalardı. Holmes, parmaklarının arasında yabani gl tutar halde derin düşüncelere dalmıştı. Bir kaç dakika boyunca öylece durmuştu ki geçek kadın, düşüncelerini böldü.

"Bu problemi zebileceğinize inanıyor musunuz Bay Holmes?" diye sordu, sesinde hafif bir iğnelemeyle.

"Oh, problemimiz!" diye cevap verdi, hayatın gerçeklerine geri dönerek. "ok karışık ve özel bir vaka olduğunu kabul etmeliyim, ama konuyu araştıracağıma ve dikkatimi çeken bir nokta olduğu takdirde de sizi hemen haberdar edeceğime söz veriyorum."

"Herhangi bir ipucu görüyor musunuz?"

"Bana yedi tane verdiniz, ama onlardan bahsetmeden önce, gayet tabii ki onları denemek zorundayım."

"Şüphelendiğiniz biri var mı?"

"Kendimden şüpheleniyorum..."

"Ne?!"

"Bu kadar çabuk bir şekilde sonuçlara vardığım için."

"Öyleyse Londra'ya dönüp sonuçlarınızın doğru olup olmadığını bir araştırın."

"Tavsiyeniz son derece yerinde, Bayan Harrison," dedi Holmes ayağa kalkarak. "Bence yapabileceğimiz daha iyi bir şey yok Watson. Bay Phelps, boşuna umutlanmamaya çalışın. Gerçekten de çok karışık bir iş."

"Sizi tekrar görene değin ateşlerde yanacağım," diye konuştu diplomat acınacak bir sesle.

"Pekala, yarın aynı trenle buraya döneceğim, ama vereceğim haberlerin olumsuz olma olasılığı büyük."

"Gelmeye söz verdiğiniz için Tanrı sizi korusun," dedi müşterimiz. "Bir şeylerin yapıldığını bilmek bana yeniden hayat veriyor. Bu arada aklıma gelmişken, Lord Holdhurst'ten bir mektup aldım."

"Ha! Peki ne yazmış?"

"Soğuk bir yazı, ama kaba değil. Ciddiyetini koruyan sağlık durumumu göz önüne almış olsa gerek. Konunun son derece önemli olduğunu tekrarladı ve ben iyice iyileşmeden, hatta işlediğim hatayı onarmak için bana bir fırsat tanınmadan

geleceğimle ilgili -ki bu tabii ki kovulmamla alakalı olan bir şey- hiç bir şeyin yapılmayacağını da eklemiş."

"Peki, bu gayet mantıklı ve düşünceli bir davranış," dedi Holmes. "Hadi gel Watson, şehirde yapacak bir sürü işimiz var."

Bay Joseph Harrison, istasyona kadar bize eşlik etti ve kısa bir süre sonra Portsmouth treniyle yol almaya başladık. Holmes yine derin düşüncelere dalmıştı ve Clapham Kavşağını geçene kadar tek bir kelime etmemişti.

"Evleri yukarıdan görmeni sağlayan bu yüksek hatların üzerinden Londra'ya gelmek oldukça eğlenceli bir şey."

Esprî yaptığını düşündüm, çünkü manzara son derece iç bunaltıcıydı, ama çok geçmeden, anlatmak istediğini daha açık bir şekilde ifade etti.

"Tek başlarına duran şu kocaman binalara bak, kurşun renkli bir denizde, tuğladan adalar gibi görünüyorlar."

"Yatılı okullar onlar."

"Deniz fenerleri, sevgili Watson! Geleceğin ışık kuleleri! İçlerinden, İngiltere'nin parlak geleceğinin fışkıracığı yüzlerce tohumcuk bannduan kapsüller her biri. Phelps'in içki alışkanlığı yoktur değil mi?"

"Zannetmiyorum."

"Ben de seninle aynı fikirdeyim, ama her olasılığı hesaba katmak zorundayız. Zavallı adam kesinlikle derin sulara girmiş bulunuyor ve onu bir daha karaya çıkartabilecek miyiz

bilemiyorum açıkçası. Bayan Harrison hakkında ne düşünüyorsun?"

"Güçlü bir karaktere sahip olduğu belli."

"Evet ve tamamen yanılmıyorsam iyi çeşitten. O ve ağabeyi, Northumberland taraflarında yaşayan bir demircinin tek çocukları. Phelps geçen kış seyahatleyken onunla nişanlandı ve kız da ağabeyinin eşliğinde Phelps'in ailesiyle tanışmak için gelmişti. Tam da o ara Phelps'in başına bu olaylar geliyor ve kız, sevgilisinin hemşiresi olma göreni üstlenirken, kendini biraz dışlanmış hissetse bile ağabeyi Joseph de kalıyor. Gördüğün gibi bir kaç araştırmada bulundum bile. Bugün, araştırmalar günü olmak zorunda."

"İşim..." diye konuşmaya başladım.

"Oh, kendi işlerini benimkinden ilginç buluyorsan..." dedi Holmes hafif iğneleyici bir tonla.

"İşlerimin bir iki gün bensiz de idare edebileceğini söyleyecektim. Yılın en verimsiz zamanlarını yaşıyoruz."

"Mükemmel," dedi, tekrar neşeli haline kavuşarak. "Öyleyse bu vakayla beraber ilgileneceğiz. Başlangıç olarak Forbes'u görmeye gitmek çok iyi olacak. Vakayı hangi yönden incelemeye başlamamız gerektiğini anlatacak her türlü ayrıntıyı büyük bir ihtimalle biliyordur."

"Bir ipucunun olduğunu söylemiştin."

"Evet, bir sürü var, ama biraz araştırma yapmadan değerlerini bilemeyiz. Çözülmesi en zor olan suçlar, nedensiz işlenenlerdir. Bu davada çıkarı olan kim var, bir düşünelim. Fransız elçiliği var, bir de Rus elçiliği; bunlardan birine

belgeleri satmak isteyen bir kişi olabilir, bunun yanı sıra Lord Holdhurst faktörü de var tabii."

"Lord Holdhurst!?"

"Bir devlet adamının, kendini, öyle bir belgeyi kazara yok etmeyi isteyecek durumda bulması ender rastlanan bir şey değildir."

"Lord Holdhurst'ün saygınlığına sahip bir devlet adamı için bu geçerli olamaz."

"Bu bir olasılık ve olasılıkları göz önüne almamak gibi bir seçeneğimiz yok. Bugün o beyefendiyle bir görüşmemiz olacak. Neyse, bu arada araştırmaları hemen başlattığımı bilmek istersin herhalde."

"Şimdiden mi?"

"Evet, Woking istasyonundayken Londra'nın bütün akşam gazetelerine telgraf çektim. Bu ilan her birinde çıkacak."

Bir defterden yırtılmış bir kâğıt uzattı. Kurşun kalemlerle şunlar yazılmıştı üzerine: *On sterlinlik ödül - '23 Mayıs akşamında Dışışleri Bakanlığı'nın önünde ya da yakınında bir kişiyi indiren arabanın numarasını bilenler lütfen 221 B, Baker Sokağı'na başvursun.'*

"Hırsızın bir arabayla geldiğinden eminsin yani?"

"Öyle olmazsa bile zararı yok. Ama Bay Phelps, odasında ve koridorlarda gizlenecek bir yerin olmadığı konusunda haklıysa, kişi dışarıdan gelmiş olmalı. O denli yağmurlu bir gecede dışarıdan gelip de arkasından hiç bir ayak izi

bırakmıyorsa bir arabayla gelmiş olması çok yüksek bir olasılıktır. Evet, sanırım bunu iddia edebiliriz."

"İkna edici bir teori."

"Bu, sözünü ettiğim ipuçlarından biriydi. Bizi bir yere götürebilir. Hah, bir de şu zil konusu var, ki o bu vakanın en ilginç noktalarından biri. Zil ne diye çalsın? Hırsızın kendisi mi çekti ipi? Acaba meydan okumak mı istedi? Hırsızın yanında olup da onu engellemek isteyen biri mi yaptı? Aslında bir kaza da olabilir tabii. Yoksa...?" İçinden henüz çıkmış olduğu derin düşüncelerin arasına tekrar daldı; her hareketinin anlamını bilen bana, aklına yeni bir olasılık gelmiş gibi görünüyordu.

Kendi istasyonumuza vardığımızda saat üçü yirmi geçiyordu. Büfede hafif bir öğlen yemeği yedikten sonra hemen Scotland Yard'a hareket ettik. Holmes, Forbes'a telgraf çekmişti ve Müfettişi -kısa boylu, hiç bir şekilde cana yakın olmayan, tilki gibi bir adam- bizi bekler halde bulduk. Bize karşı çok soğuk davranıyordu, özellikle de geliş nedenimizi anladıktan sonra.

"Yöntemlerinizle ilgilibirçokşey duydum Bay Holmes," dedi kuru bir şekilde. "Önce polisin sağlayabildiği tüm bilgileri kullanırsınız, sonra da gidip vakayı çözer ve bütün takdiri kendiniz toplarsınız."

"Tersine," dedi Holmes, "çözdüğüm son elli üç vakanın sadece dördünde ismim geçti ve tam tamına kırk dokuzunda tüm takdiri polis topladı. Bunu fark etmediğiniz için sizi suçlamıyorum, çünkü genç ve tecrübesizsiniz, ama yeni görevinizde başarılı olmak istiyorsanız bana karşı değil, benimle beraber çalışmalısınız."

"Bir iki ipucu beni son derece mutlu ederdi doğrusu," dedi Müfettiş, tavrını değiştirerek. "Şimdiye kadar vakada bir adım bile ilerleyemedim."

"Şimdiye kadar yaptıklarınızı bir anlatın bakalım."

"Tangey'yi, yani binanın kapıcısını izlettim. Sonuçta üzerimizde iyi bir izlenim bıraktı. Ona karşı en ufak bir şey bulamadık. Karısına gelince durum farklı. Görüldüğünden çok daha fazlasını bildiğinden eminim."

"Onu da takip ettirdiniz mi?"

"Bayan polislerimizden birini peşine taktık. Bayan Tangey'nin içme alışkanlığı var ve sarhoş olduğu iki defasında görevlimiz onunla sohbet etti, ama kadın kesinlikle hiç bir şey söylemiyor."

"Başlarının komisyoncularla dertte olduğunu duydum."

"Evet, öyleymiş ama borçlarını kapatmışlar."

"Parayı nereden bulduklarını biliyor musunuz?"

"O konuda bir sorun yok. Adamın maaşı karşılamış; borç almış olduklarına dair bir işaret yok."

"Bay Phelps kahvesini ısmarladığında neden kapıcının yerine geldiğini anlattı mı?"

"Kocasının çok yorgun olduğunu ve onun işlerini hafifletmek istediğini söyledi."

"Hım, bu en azından adamın bir süre sonra sandalyesinde uyur halde bulunmasını açıklıyor. Öyleyse kadının karakteri haricinde onlara karşı hiç bir şey yok. O gece neden aceleyle

uzaklaşmış olduğunu sordunuz mu? Hızı, polis memurunun dikkatini bile çekmişti."

"Her zamankinden daha geç kalmış ve bir an önce eve varmak istiyormuş."

"En azından yirmi dakika sonra yola çıkmanıza rağmen ondan önce evine vardığınız gerçeğini ona aktardınız mı?"

"Bir arabayla bir otobüsün farkını bilmemiz gerektiğini söyledi."

"Eve varmasıyla birlikte mutfağa koşmasının sebebini anlattı mı?"

"Çünkü borçlarını ödeyecek parası oradaymış."

"En azından her şeye bir cevabı varmış. Binayı terk ettiğinde herhangi birine rastlayıp rastlamadığını sordunuz mu?"

"Polis memurundan başkasını görmemiş."

"Güzel, onu gayet ayrıntılı bir şekilde sorguladığınız belli. Başka ne yaptınız?"

"Kâtip Gorot'u da dokuz haftadır takip ettirdik, ama ondan da hiçbir sonuç alınamadı. Ona karşı bir şey bulamadık."

"Başka bir şey var mı?"

"Açıkçası üzerine gidecek başka bir izimiz yok, başka bir ipucu bulamadık."

"Zilin çalmasıyla ilgili bir teoriniz var mı?"

"Aslında itiraf etmeliyim ki o konu beni aşıyor. İpi çekenin çok serinkanlı biri olduğu belli, öyle alarm verebildiğine

göre."

"Evet, gerçekten de oldukça ilginç bir hareket. Bize anlattıklarınız için çok teşekkür ederim. Adamı ellerinize teslim edebilecek konuma gelirse size haber vereceğim. Hadi gel Watson."

"Şimdi nereye gidiyoruz?" diye sordum ofisten çıktığımızda.

"Bakanlar kurulu mensubu ve İngiltere'nin gelecek başbakanı Lord Holdhurst'le biraz sohbet edeceğiz."

Lord Holdhurst'ü Dovraing Sokağı'ndaki ofisinde yakalama şansımız oldu ve Holmes, kartını içeri yolladığında hemen içeri davet edildik. Politikacı, bizi şu geleneksel resmi şekilde karşıladı ve sonra ikimizi de şöminenin her iki yanında bulunan lüks koltuklara oturttu. Ortamımızdaki halının üzerinde ayakta durduğunda, ince, uzun yapısı, keskin yüz hatları, düşünceli ifadesi ve ilk grilerini göstermeye başlamış olan kıvrık saçlarıyla sıradan bir adamdan çok, bir asilzadeyi andırıyordu.

"İsminiz bana yabancı değil Bay Holmes," dedi gülümseyerek. "Ve buraya geliş amacınızı bilmiyormuşum gibi de davranmam tabii. Buradaki ofislerde, sizin buraya gelmenizi sağlayacak sadece bir olay oldu son zamanlarda. Yine de kimin adına geldiğinizi merak ediyorum doğrusu."

"Bay Percy Phelps'in ricasıyla geldim," diye cevap verdi Holmes.

"Ah, şanssız yeğenim! Akraba olduğumuz için onu herhangi bir şekilde korumam daha da imkânsız hale geliyor, bunu

eminim anlıyorsunuzdur. Korkarım ki bu olay, kariyerine indirilmiş çok ağır bir darbe."

"Peki ya doküman bulunursa, o zaman ne olur,"

"Ah, o durumda her şey değişir tabii."

"Size sormak istediğim bir iki şey vardı Lord Holdhurst."

"Size elimden geldiğince yardımcı olmak isterim."

"Belgenin kopyalanmasıyla ilgili bilgileri bu odada mı vermiştiniz?"

"Evet, bu odadaydı."

"O halde birileri tarafından dinlenmiş olmanız pek mümkün değil sanırım."

"Olanaksız."

"Bu belgelerin kopyasını çıkarttırmayı düşündüğünüzü kimseye söylemiş miydiniz?"

"Hayır."

"Bundan emin misiniz?"

"Kesinlikle."

"Hım, Bay Phelps'le ikiniz de kimseye anlatmadığınıza göre hiç kimsenin konuyla ilgili bilgisi yoktu. Öyleyse hırsızın o odada bulunması tamamen tesadüftü. Belgeyi gördü ve o anda almaya karar verdi."

Politikacı gülümsedi. "Bakın bunu düşünmemiştim," dedi.

Holmes, bir süre düşüncelere daldı. "Son derece önemli bir şey daha vardı sizinle tartışmak istediğim," dedi. "Anladığım kadarıyla antlaşmanın ayrıntılarının öğrenilmesinin çok ciddi olaylarla sonuçlanacağından korkuyordunuz."

Politikacının yüzünde bir gölge belirdi. "Son derece kötü sonuçlar."

"Herhangi bir şey oldu mu?"

"Henüz değil."

"Diyelim ki söz konusu antlaşma Fransız ya da Rus Dışişleri Bakanlıklarından birine ulaştı, bundan haberinizin olması beklenir miydi?"

"Kesinlikle," dedi Lord Holdhurst alaylı bir tavırla.

"Olayın üzerinden neredeyse on hafta geçtiğine ve herhangi bir ses çıkmadığına göre, antlaşmanın her nedense onlara ulaşmadığını düşünmek yanlış olmaz herhalde."

Lord Holdhurst omuz silkti.

"Hırsızın, bu antlaşmayı çerçeveletip duvara asmak için çalmış olduğunu düşünemeyiz ya Bay Holmes. Bu çok saçma olurdu."

"Belki daha iyi bir teklif bekliyordur."

"Biraz daha beklerse hiç bir şey alamayacak. Zira antlaşma bir kaç aya kadar gizli olmaktan çıkacak."

"Balan bu çok önemli bir bilgi," dedi Holmes. "Hırsızın, birden ortaya çıkan ciddi bir hastalığa yakalanmış olduğunu düşünmek de mümkün tabii..."

"Menenjit gibi bir hastalığı mı kastediyorsunuz?" diye sordu politikacı, Holmes'a kaçamak bir bakış fırlatarak.

"Öyle söylemedim," dedi Holmes kuru bir şekilde. "Evet, Lord Holdhurst, değerli zamanınızı yeterince aldığımızı düşünüyorum, artık size iyi günler dilememiz gerekiyor."

"Araştırmanızda başarılar dilerim, suçlu kim olursa olsun," diye cevap verdi asilzade, kapıda bize eğilirken.

"Fena bir adam değil," dedi Holmes, beraberce Whitehall'a çıktığımızda. "Ama meslekteki konumunu korumak için çabalıyor. Kesinlikle zengin değil ve bir sürü görevi var. Ayakkablarının tamir edilmiş olduğunu eminim ki fark etmişsinizdir. Her neyse Watson, seni işinden daha fazla alıkoymayayım. Arabayla ilgili ilanına bir cevap almadığım takdirde bugün başka bir işim yok. Ama yarın sabah benimle Woking'e gelersen son derece mutlu olurum; bu sabah bindiğimiz trenin aynısıyla gitmeyi düşünüyorum."

Anlaştığımız gibi onunla ertesi sabah buluştum ve beraberce Woking'e doğru yol aldık. İlanına bir cevap alamamıştı ve vakayla ilgili herhangi bir gelişme olmamıştı. Holmes, istediği zaman bir kızıl derilinin ifadesiz ve sır vermeyen yüzüne sahip olabiliyordu; vakayla ilgili tatmin olup olmadığını kesinlikle anlayamıyordum. Sohbeti, hatırladığım kadarıyla, Bertillon sisteminin ölçüleriyle ilgiliydi ve Holmes kesinlikle başka bir şey hakkında konuşmadı.

Müşterimizi, güzel hemşiresinin bakımında bulduk yine, ama onu en son gördüğümüzden bu yana çok daha iyi görünüyordu ve içeri girdiğimizde koltuğundan hiç zorlanmadan kalkıp bizi karşıladı.

"Bir ilerleme var mı?" diye sordu heyecanla.

"Raporum, tam beklediğim gibi, şimdilik olumsuz," dedi Holmes. "Forbes ve dayınla görüşmenin yanı sıra bizi belki bir yerlere götürebilecek olan bir iki araştırma başlattım."

"Öyleyse umudunuzu yitirmediniz yani?"

"Kesinlikle hayır."

"Tanrı sizi korusun Bay Holmes!" diye konuştu Bayan Harrison. "Cesaretimizi, sabrımızı yitirmezsek, gerçek ortaya çıkacaktır."

"Bizim, size göre daha çok şeyimiz var anlatılacak," dedi Phelps, koltuğun üzerine çökerek.

"Ben de öyle olacağını ummuştum."

"Evet, gece bir macera geçti başımızdan, üstelik oldukça ciddi sonuçlan olabileceği ortaya çıkan bir macera." Konuştukça, gözlerinde beliren korku eşliğinde yüzü ciddileşti. "Biliyor musunuz," dedi, "korkunç bir komplonun bilinçsiz merkezi olduğumu ve onurumla beraber hayatımın da tehlikede olduğunu düşünmeye başladım."

"Ah!" diye atıldı Holmes.

"İnanılmaz geliyor, çünkü bu dünyada -en azından bildiğim kadarıyla- tek düşmanım yoktur. Yine de dün gece edindiğim tecrübeyi düşündüğümde başka bir sonuca varamıyorum."

"Lütfen devam edin."

"Dün gece odamda bir hemşire olmadan yattım ilk defa. Kendimi o kadar iyi hissediyordum ki, hemşireme izin

verebileceğimi düşündüm. Neyse, yanımda bir gece lambası da koyup hafif bir uykuya dalmıştım ki gece saat iki civarında kısık bir sesle uyandım. Tahta kemirdiği zaman bir farenin çıkardığına benzer bir sesteki ve bir süre gerçekten de öyle olduğuna inanarak yatağımdan dinledim. Birden daha yüksek gelmeye başladı ve arkasından metalik bir tıkırtı duyuldu. Şaşırarak doğruldum. Seslerin ne olduğuna bir kuşku yoktu artık; ilk sesler, çerçevelerin arasından bir aletin sokulmasından, ikincisiyse kancanın geriye itilmesinden çıkmıştı.

"Bu seslerden sonra yaklâşık on dakika boyunca hiçbir şey duyulmadı, her kimdiyse, herhalde seslere uyanıp uyanmadığını anlamak için bekliyordu. Ardından, pencere yavaşça açıldığında hafif bir gıcırta duyuldu. Daha fazla dayanamadım, çünkü sinirlerim zaten laçkalaşmış durumda, biliyorsunuz. Yataktan fırlayıp kepenkleri ardına kadar açtım. Pencereye çömelmiş bir şekilde bir adam duruyordu. Pek fazla bir şey göremedim, çünkü saniyesinde yok olmuştu. Üzerinde, yüzünün alt kısmını da örten siyah bir çeşit pelerin vardı. Emin olduğum tek bir şey var, o da elinde bir çeşit silah tuttuğuydu. Arkasını dönüp koşmaya başladığında onun parıltısını gördüm."

"Son derece ilginç," dedi Holmes. "Lütfen devam et, ondan sonra ne yaptın?"

"Daha güçlü olsaydım onu pencereden takip ederdim. Ama durum böyle olunca, zili çalarak evi ayağı kaldırdım. Bu biraz zaman aldı, çünkü zillerimiz mutfağına bağılı ve bütün hizmetçiler üst katta uyuyor. Her neyse, kendimi tutamayıp bağırıp çağırmaya başladım ve bunun üzerine Joseph aşağı geldi, diğerkleri de onu takip etti. Seyis ve Joseph, pencerenin

dışında izler bulduysa da son zamanlardaki havanın kuruluşundan dolayı izleri çimenliklerde takip etmeleri imkânsızdı. Ne var ki, yolun kenarında bulunan tahta çitte, sanki biri üstünden geçerken tırabzanın üst kısmını kırmış gibi izlerin oluşmuş olduğunu söylediler. Yerel polise henüz tek bir kelime etmedim; önce sizin fikrinizi almamın daha iyi olacağını düşündüm doğrusu."

Müşterimizin anlatımı, Sherlock Holmes'ün üzerinde olağanüstü bir etki bıraktı. Sandalyesinden kalkarak odada deliler gibi dolaşmaya başladı.

"Şansızlıklar asla yalnız gelmez," dedi Phelps, gülümseyerek. Her ne kadar saklamaya çalışsa da, macerasının onu ne kadar sarsmış olduğu, gülümsemesinin altından açıkça görülebiliyordu.

"Şansızlıklara gelince gerçekten de payınıza düşeni almışsın bana kalırsa," dedi Holmes. "Kendinizi evin çevresinde kısa bir yürüyüş yapabilecek kadar güçlü hissediyor musunuz acaba?"

"Oh, evet, biraz güneş ışığı çok hoş olurdu doğrusu. Joseph de bizimle gelir."

"Ve ben de," dedi Bayan Morrison.

"Korkarım siz gelmiyorsunuz," dedi Holmes, kafasını sallayarak. "Olduğunuz yerde kalmanızı rica etmek zorundayım."

Genç bayan memnuniyetsizliğini gösteren bir edayla yerine döndü. Ağabeyi bize katılınca dördümüz beraberce dışarı çıktık. Evin çevresini dolaşıp genç diplomatın penceresinin

altına geldik. Pervazda, tıpkı anlatmış olduğu gibi izler vardı, ama hiç bir işe yaramayacak kadar silik ve karışıklılar. Holmes kısa bir süre üzerlerine eğildikten sonra doğrulup omuzlarım silkti.

"Bunlardan pek bir şey çıkartılamayacağı ortada," dedi. "Evin diğer tarafına geçip, hırsızın neden tam olarak bu pencereyi seçtiğini anlamaya çalışalım. Oturma odasının ve yemek odasının büyük pencerelerinin bu iş için daha çekici noktalara sahip olacağım düşünmüştüm."

"Yoldan kolayca görülüyorlar," diye önerdi Bay Joseph Harrison.

"Ah, evet tabii. Burada bir kapı var, onu da deneyebilirmiş. Ne için kullanılıyor?"

"Satıcılar için bir yan kapı. Geceleri tabii ki kilitli oluyor."

"Daha önce hiç böyle bir alarminız olmuş muydu?"

"Asla!" dedi müşterimiz.

"Evinizde pahalı bir şeyiniz var mı? Hırsızları çekecek herhangi bir şey?"

"Değerli bir şey yok."

Holmes, elleri ceplerinde ve her zamanki aldırılmaz tavrıyla evin diğer tarafına geçti.

"Bu arada," dedi Joseph Harrison'a, "anladığım kadarıyla adamın çiti kırmış olduğu bir yer bulmuşsun. Oraya gidip bir bakalım!"

Genç adam, çitin üst kısmının çatlamış olduğu bir yere götürdü hepimizi. Tahtanın bir parçası aşağıya doğru sallanıyordu. Holmes bunu koparıp, eleştiren gözlerle parçayı inceledi.

"Bunun gerçekten de dün gece yapıldığını mı düşünüyorsunuz? Oldukça eski görünüyor, değil mi?"

"Şey, olabilir tabii."

"Diğer tarafta birinin atlamış olduğuna dair iz de yok. Hayır, sanırım burada da bir yardım bulamayacağız. Yatak odasına dönüp meseleyi konuşalım."

Percy Phelps, müstakbel kayınbiraderinin koluna yaslanarak çok yavaş yürüyordu. Holmes, bahçeyi hızlı adımlarla geçti ve diğerleri yetişmeden yatak odasının açık penceresinin önüne varmıştı bile.

"Bayan Harrison," dedi Holmes, son derece ciddi bir tavırla, "bütün gün olduğunuz yerde kalmanızı istiyorum. Hiçbir şeyin sizi buradan uzaklaştırmasına izin vermemelisiniz, anlıyor musunuz? Bu son derece önemli."

"Tabii, isteğiniz buysa Bay Holmes," dedi kız, şaşkın gözlerle dostuma bakarak.

"Gece yatağınıza çekildiğinizde bu odanın kapışım dışarıdan kilitleyip anahtarı yanınıza alın. Bunu yapacağınıza söz verin."

"Ama Percy?"

"O bizimle Londra'ya gelecek."

"Ve ben de burada kalacağım, öyle mi?"

"Bunu onun iyiliği için yapmalısınız. Ona yardımcı olmuş olacaksınız. Çabuk! Hemen söz verin!"

Diğerleri tam bize yetişirken, kabul ettiğine dair başını salladı hızlıca.

"Ne diye içeride oturup toz topluyorsun Annie?" diye bağırdı ağabeyi. "Sen de güneşe çık biraz!"

"Hayır, teşekkür ederim Joseph. Başım ağrıyor ve bu odanın serinliği beni rahatlatıyor."

"Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz Bay Holmes?" diye sordu müşterimiz.

"İyi bir konuya parmak bastınız, bu küçük *olayı* araştırırken asıl vakamızı unutmamalıyız. Bizimle beraber Londra'ya kadar gelerseniz bize çok faydanız olurdu."

"Hemen mi?"

"Hemen değilse de hazırlandığında gidebiliriz. Bir saat yeterli olur mu hazırlanman için?"

"Kendimi oldukça iyi hissediyorum, gerçekten de bir faydam olacaksa..."

"İnanamayacağın kadar fazla."

"Belki de gece sizinle kalmamızı istersiniz?"

"Tam da bunu teklif edecektim."

"Öyleyse geceki arkadaşım tekrar gelecek olursa, kuşun yuvadan uçtuğunu görecek. Hepimiz ellerinizdeyiz, Bay Holmes ve tam olarak ne yapmamızı istediğinizi bize

söylemeniz gerek. Belki de bana bakması için Joseph'ın de bizimle beraber gelmesini istiyorsunuzdur?"

"Yok, yok. Watson bir doktor biliyorsunuz, o size bakabilir. İzin verirseniz öğlen yemeğimizi burada yer, sonra da beraberce şehre döneriz."

Her şey önerdiği gibi ayarlandı, ama Bayan Harrison, Holmes'ün isteğine uyarak yatak odasında kaldı. Dostumun hareketlerinin ne anlama geldiğini anlayamıyordum. Belki de genç bayanı, sağlığı geri dönen ve harekette bulunabilmenin mutluluğuyla bizimle beraber yemek odasında oturan Phelps'ten biraz uzaklaştırmak içindi. Ne var ki bu kadarla kalmadı, bize istasyona kadar eşlik edip ikimizi vagona bindirdikten sonra, Holmes'ün bizim için daha bile şaşırtıcı bir sürprizinin olduğu ortaya çıktı; çok sakin bir şekilde, Woking'i terk etmeye niyetinin olmadığını söyledi.

"Geri dönmeden önce araştırmak istediğim bir iki küçük nokta var," dedi. "Sizin yokluğunuz Bay Phelps, bana oldukça yardımcı olacak. Watson, Londra'ya vardığınızda hemen Baker Sokağı'na gidip buradaki dostumuzla orada kalma nezaketini gösterirsen beni çok mutlu edersin. Ben geri dönene kadar da oradan ayrılmazsanız iyi olur. Eski okul arkadaşları olmanız çok büyük bir şans, konuşacak çok şeyiniz vardır. Bay Phelps bu gece misafir odasında yatabilir ve ben de kahvaltı vaktinde sizlere tekrar katılmış olurum, çünkü saat sekizde beni Waterloo'ya götürecek bir tren var. "

"Peki ya Londra'daki araştırmamız? O ne olacak?" diye sordu Phelps, hayal kırıklığına uğramış halde.

"O işi yarına bırakabiliriz. Şimdilik burada daha faydalı olacağımı düşünüyorum."

"Briarbrae'dekilere yarın geceye kadar döneceğimi düşündüğümü söyleyebilirsiniz," diye bağırdı Phelps, platformdan uzaklaşmaya başladığımızda.

"Briarbrae'ye döneceğimi pek sanmıyorum," diye yanıt verdi Holmes ve biz hızla yol alırken arkamızdan heyecanla el sallamaya koyuldu.

Phelps'le bütün yol boyunca Holmes'ün garip davranışını konuştuk, ama ikimiz de bu yeni gelişmeyi açıklayacak tatmin edici bir cevap bulamadık.

"Herhalde dün geceki soygunla ilgili bir ipucu bulmak istiyordur, gerçekten bir soygunduysa tabii. Bana kalırsa sıradan bir hırsız değildi," diye konuştu Phelps.

"Öyleyse ne düşünüyorsun?"

"Yıpranmış sinirlerimden olduğunu düşünebilirsin, ama ciddi sonuçlar doğurabilecek politik bir entrikanın ortasına düşmüş olduğuma kesinlikle inanıyorum ve bu komploları hazırlayanlar, anlayamadığım bir sebepten dolayı beni öldürmek istiyorlar. Aptalca ve garip geldiğini biliyorum, ama elimizdeki verileri düşün! Bir hırsız ne diye içeride pahalı bir şeyin olamayacağı belli olan bir yatak odası penceresinden içeri girmeyi denesin? Ayrıca ne diye elinde bir bıçakla gelsin?"

"Bir soyguncu aleti olmadığına emin misin?"

"Evet, kesinlikle. Bir bıçaktı, bundan kuşku yok. Gayet net bir şekilde parıldadığını gördüm."

"Ama bütün bunların nasıl bir açıklaması olabilir? Senin peşinde olmaları için bir sebep var mı?"

"Ah, işte esas sorumuz bu."

"O halde Holmes'ün da aynı sonuçlara vardığını varsayabiliriz. Bu, garip davranışlarını açıklardı değil mi? Teorinin doğru olduğunu varsayalım; Holmes'ün, dün gece odana girmeye çalışan adamı yakalamasıyla, antlaşmayı çalanın kim olduğunu bulmaya çok yaklaşmış olacağı kesin. İki ayrı düşmanın, farklı iki kişinin olduğunu varsaymak oldukça anlamsız. Seni soyan da, hayatına kasteden de aynı kişi olmalı."

"Ama Holmes, Briarbrae'ye geri dönmeyi düşünmediğini söylemişti."

"Onu uzun zamandır tanıyorum," dedim, "ve şimdiye kadar, çok iyi bir sebebi olmadan bir şey yaptığım görmedim."

Holmes ve vakayla ilgili konuşmamız bu kadardı, yolun geri kalanı boyunca başka konular üzerine devam etti sohbetimiz. Ama işin geçeceği, benim için oldukça yorucu bir gün oldu. Phelps, uzun hastalığından sonra hâlâ zayıftı, başına gelenlerden dolayı da stresli ve mızızızlanan bir adam olmuştu. Saatler boyunca Afganistan'a, Hindistan'a, sosyal sorunlara ve aklını meseleden uzaklaştıracak başka her türlü konuya ilgisini çekmeye çalıştım, ama boşuna. Eninde sonunda aklını, kaybolmuş olan antlaşmaya tekrar takıyor, meraklanıyor, tahminlerde bulunuyor, Holmes'ün yaptıkları, Lord Holdhurst'ün attığı adımları ve sabah alacağımız haberlerin neler olacağıyla ilgili senaryolar yaratıp duruyordu. Gece ilerlerken, gerginliği oldukça dayanılmaz bir hal almıştı.

"Holmes'a sarsılmaz bir güven duyuyorsun değil mi?" diye sordu.

"Olağanüstü şeyler yaptığını görmüşümdür."

"Yine de bu olay kadar karanlık bir meseleye ışık getirememiştir daha önce..."

"Oh, evet; seninkinden daha bile az ipucu sunan soruları çözdüğüne de tanık oldum."

"Ama, bu denli önemli, bütün ulusu ilgilendiren bir meselede değil herhalde?"

"Bundan emin değilim. Bildiğim bir şey varsa, o da hayati değer taşıyan bazı konularda Avrupa'nın üç ayrı yönetim organlarının adına hareket etmiş olduğudur."

"Onu iyi tanıyorsun Watson. Öyle anlaşılmaz bir adam ki yüzünden ne anlam çıkaracağımı asla bilemiyorum. Sence umudu var mı? Başarılı olacağına inanıyor mu sence?"

"Hiç bir şey söylemedi henüz."

"Bu kötüye işaret olmalı."

"Aksine. Fark ettim ki, ne zaman bir vakayı çözmekte zorlansa bunu söyler. Henüz doğruluğundan tam olarak emin olmadığı bir iz üstünde olduğunda çok sessiz oluyor. Neyse, sevgili dostum, böyle endişelenerek hiçbir şeyi çözüme kavuşturamayacağımız belli, onun için şimdi yatmanı ve yarın sabah bizi bekleyen her neyse, onun için dinlenmiş olmanı tavsiye edeceğim."

Sonunda tavsiyeme uymasını sağlamayı başardıysam da, gerginliğini göz önüne alarak fazla uyuyamayacağını arılayabiliyordum. Ruh halinin bulaşıcı olduğu da ortaya çıktı, çünkü ben de, her biri bir öncekinden daha bile

imkânsız olan yüzlerce teori yaratarak bu garip problemi düşünerek yatağımda dönüp durdum gece boyunca. Holmes ne diye Woking'de kalmıştı? Bayan Harisson'un gün boyunca hasta odasında kalmasını neden istemişti? Orada kalmayı düşündüğünü Briarbrae'deki insanlardan saklamaya neden bu kadar özen göstermişti? Bütün bu soruların cevabım eninde sonunda öğreneceğimi düşünerek, bitkin bir halde uykuya daldım.

Sabah uyandığımda saat yediydi ve hemen Phelps'in odasına koşturdum. Uykusuz bir geceden sonra bitkin ve solgundu ve beni görür görmez Holmes'ün dönüp dönmediğini sordu.

"Söz verdiği saatte burada olacaktır," dedim, "ne daha erken, ne de daha geç."

Ve sözlerim doğruydü, çünkü sekizi biraz geçe kapımıza bir araba yanaştı ve içinden arkadaşımız çıktı. Pencereden baktığımız yerden, sol elinin bandajda olduğunu ve yüzünün son derece solgun ve düşünceli olduğunu görebiliyorduk. Apartmana girdiyse de yukarı gelmesi normalden biraz daha uzun sürdü.

"Yenilgiye uğramış bir adama benziyor!" diye konuştu Phelps heyecanla.

Aynı düşüncede olduğumu itiraf etmek zorunda kaldım. "Sonuçta," dedim, "vakanın anahtarı büyük ihtimalle burada, şehirde bir yerde bulunuyor."

Phelps inlemeye başladı.

"Nasıl olduğunu bilmiyorum," dedi, "ama dönüşünü büyük bir umutla beklemiştim. Fakat elinin dün o şekilde bağlı

olmadığı kesin. Ne olmuş olabilir acaba?"

"Yaralı değilsin ya Holmes?" diye sordum, dostum odaya girdiğinde.

"Yo, yo, kendi sakarlığımdan kaynaklanan bir çizik o kadar," diye yanıtladı, başıyla ikimize de günaydın diyerek. "Sizin bu vakanız, Bay Phelps, gerçekten de şimdiye kadar araştırdığım en karanlık vakalardan biri."

"Yeteneklerinizi aşacağından korkmuştum hep."

"Son derece olağanüstü bir tecrübe oldu benim için."

"Bandajın maceralardan haber veriyor," diye konuştum. "Neler olduğunu anlatmayacak mısın bize?"

"Kahvaltıdan sonra, sevgili Watson. Unutma ki sabah sabah uzun bir yoldan geliyorum. Herhalde arabacıyla ilgili ilanıma bir cevap gelmemiştir, değil mi? Peki, peki, her zaman kazanmayı bekleyemeyiz ya."

Kahvaltı sofrası hazırlandı ve tam da zili çalmak için uzandığım sırada, Bayan Hudson kahve ve çayla odaya girdi. Bir kaç dakika sonra da kapaklı üç tabakla geri döndü ve üçümüz de -Holmes açlıktan kudurmuş, ben meraklı ve Phelps de depresyonun eşiğinde üzgün bir şekilde- sofraya oturduk.

"Bayan Hudson bizim için erken uyandı," dedi Holmes, kapağını kaldırarak baharatlı tavukla dolu bir tabağı ortaya çıkararak. "Yemek yapma konusunda çok yaratıcı değildir, ama bir İskoç olarak nefis kahvaltı hazırlıyor doğrusu. Senin tabağında ne var Watson?"

"Jambonlu yumurta," diye cevap verdim.

"Güzel! Ne yiyeceksiniz Bay Phelps, baharatlı tavuk mu, yumurta mı, yoksa kendi tabağındakileri mi?"

"Teşekkür ederim. Hiçbir şey yiyebileceğimi sanmıyorum," dedi Phelps.

"Ah, hadi ama! Önündeki tabakta ne olduğuna bir bakın."

"Teşekkür ederim, bir şey yememeyi tercih ederim."

"Pekala," dedi Holmes, yüzünde yaramaz bir ifadeyle, "eminim bana bir şeyler vermeye itiraz etmezsiniz, değil mi?"

Phelps, Holmes'ün isteğine boyun eğip tabağının kapağını kaldırırken birden çığlık atmaya başladı. Yüzü, en az bakakaldığı tabak kadar beyaz bir halde olduğu yerde oturdu. Tabağın ortasında, mavi-gri renkli bir kâğıt silindiri duruyordu. Onu eline aldı, gözlerini üzerinde gezdirdi, ardından da onu bir yandan göğsüne bastırıp, bir yandan mutluluktan bağırırken odanın içinde deliler gibi dans etmeye başladı. Sonunda, duygu yoğunluğundan bitkin düşerek sandalyesine çöktü. Öyle kötüydü ki bayılmasın diye boğazından aşağı brendi dökmek zorunda kaldık.

"Kendinize gelin canım," dedi Holmes, bir yandan omzuna vurup adamı sakinleştirmeye çalışarak. "Kâğıtları öyle ani bir şekilde önünüze çıkardığım için özür dilerim, ama Watson da bilir ki, dramatik bir an yaşamaya fırsatım olduğunda, buna asla karşı koyamam."

Phelps, Holmes'ün elini yakalayıp öptü. "Tanrı sizi korusun!" diye ağladı. "Onurumu kurtardınız!"

"Ee, sonuçta kendi onurum tehlikedeydi, değil mi?" dedi Holmes. "Sizi temin ederim ki, sizin için bir işte hata yapmak ne kadar berbat bir durumsa, bir vakada başarısızlığa uğramak da benim için odur."

Phelps, değerli dokümanları ceketinin en iç ceplerinden birine dikkatlice soktu.

"Sizi kahvaltınızdan daha fazla alıkoyacak kadar acımasız değilim, ama belgeyi nereden ve nasıl aldığınızı öğrenmek için yanıp tutuştuğum bir gerçek."

Sherlock Holmes kahvesinden büyük bir yudum alıp, ilgisini yumurtalarına yöneltti. Bir süre sonra ayağa kalkıp piposunu yaktı ve memnun bir halde sandalyesine çöktü.

"Size önce ne yaptığımı ve sonra da nasıl gelişmelerin olduğunu anlatayım," dedi. "Sizi istasyonda bıraktıktan sonra Surrey'in mükemmel kırlarında harika bir yürüyüş yaptım ve sonunda Ripley adında şirin, küçük bir köye ulaştım. Bir handa çay içtim ve aynı yerde şişemi dolduracak ve cebime bir kaç sandviç indirecek şansına da eriştim. Akşam çökene kadar orada bekledikten sonra da tekrar Woking'e dönüp, günbatımından hemen sonra Briarbrae'nin dışındaki yolda buldum kendimi.

"Neyse, yol boş olana kadar bekledim -büyük ihtimalle hiç bir zaman kalabalık olmayan bir cadde zaten- sonra da çitin üzerinden tırmanıp topraklarınıza indim."

"Bahçe kapısı açık değil miydi?" diye atıldı Phelps.

"Açıktı tabii, ama böyle konularda özel bir zevkim var. Üç çam ağacının bulunduğu noktayı seçtim ve onları kendime

siper alarak, içeriden herhangi birinin beni görmesine olanak bırakmayacak şekilde çitin üzerinden geçtim. Diğer tarafta çalıkların arasında çömeldim ve birinden diğerine sürünerek - rica edeceğim, pantolonumun utanç verici durumuna bir bakın- sonunda hemen yatak odasının pencerenin dibinde duran açelyaların arkasına vardım. Orada çömelip olabilecekleri beklemeye koyuldum.

"Odanızdaki perdeler kapalı değildi ve Bayan Horrison'un, kitap okuyarak masada oturduğunu görebiliyordum. Saat onu çeyrek geçe kitabını kapatıp kepenkleri kapattı ve odasına çekildi.

"Kapıyı arkasından kapattığım duydum ve anahtarı çevirdiğinden de gayet emindim."

"Anahtarı mı!" diye bağırdı tekrar Phelps.

"Evet; Bayan Harrison'a, kendi odasına çekildiğinde kapıyı kilitleyip anahtarı yanına almasını söylemişim. Ona verdiğim her talimatı yerine getirdi ve unutmayın, onun yardımını olmasa, şimdi o kâğıtlar ceket cebinde olmayacaktı. Her neyse, odadan çıktı ve ışıklar söndü, ben de açelyaların arasında beklemeye devam ettim.

"Güzel bir geceydi, ama beklemek yine de oldukça sıkıcıydı. Evet, büyük yarışın başlamasını bekleyen sporcunun hissettiği heyecanı da içermiyor değildi, ama yine de biraz fazla uzun sürdüğünü söylemeliyim, neredeyse şu *Benekli Kordon* problemini çözdüğümüzde beklemek zorunda kaldığımız o karanlık odadaki kadar uzun Watson. Woking'de, çeyreklerde çalan bir kilise saati vardı ve saatin bozulup durduğunu düşündümbirçokkez. Neyse, aşağı yukarı saat ikide, beklediğim sesleri sonunda duydum; yavaşça geri

çekilen bir sürgü ve kilitte dönen bir anahtarın şingirtisi. Bir iki saniye sonra hizmetçi kapısı açıldı ve Bay Joseph Harrison, ay ışığına bürünmüş bahçeye çıktı."

"Joseph mı?!" diye atıldı Phelps.

"Başında bir şey yoktu, ama tehlikeli bir dununla karşılaşması durumunda yüzünü hemen gizleyebilmesini sağlayacak siyah bir pardösü vardı omzunun üzerinde. Duvarın gölgelerinde parmak uçlarında yürüyerek ilerledi ve pencereye ulaştığında uzun bir bıçağı pencere çerçevesinin arasından sokarak kancayı açtı, ardından da pencereleri ardına kadar açarak kepenklere aynı şeyi uygulayıp yolunu açtı.

"Yattığım yerden odanın içini ve adamın yaptığı her hareketi çok net bir şekilde görebiliyordum. Şöminenin üzerinde duran mumları yaktı, sonra da kapının yanındaki köşesinden halıyı kaldırdı. Ardından, eğilip, tesisatçıların gaz borularına daha kolay ulaşmalarını sağlamak için genellikle bırakılan delikleri örten bir tahta parçasını kaldırdı. Bu tahta, ortaya çıktı ki, aşağı kattaki mutfığa giden gaz borusunu örtüyormuş gerçekten de. Joseph Harrison, bu gizli yerden sizin kâğıt silindirinizi aldıktan sonra tahtayı yerine yerleştirdi, üzerine halıyı örttü ve mumları da söndürdükten sonra, dışarıda onu beklediğim yerde doğrudan kollanma geldi.

"Doğrusu, ondan beklediğimden daha uyanık çıktı, gerçekten öyle. Beni görür görmez bıçağıyla üzerime atıldı ve üstünlüğü ele geçirene kadar onu iki defa yere sermek zorunda kaldım. Elimin üzerindeki kesiği işte bu sırada aldım. İşimi bitirdiğimde, gören tek gözüyle beni öldürecekmiş gibi bakıyordu, ama mantıklı davranarak kâğıtları bana verdi. Kâğıtları aldığımda onu bıraktım; bu

sabah eve gelmeden önce de Forbes'a telgraf çektim. Yeterince hızlı davranırsa kuşunu yakalayabilir, ama oraya vardığında yuva büyük bir ihtimalle çoktan boşalmış olacak, ki devlet için en güzeli herhalde bu olur. Lord Holdhurst'ün de sizin Bay Percy, bu olayın bir polis mahkemesine kadar *varmasını* istemediğinizi düşündüm de."

"Aman Tanrım!" diye atıldı müşterimiz. "Çalman kâğıtların bütün bu ıstıraplı haftalar boyunca benimle aynı odada olduklarını mı söylüyorsunuz yani?"

"Evet, aynen öyle!"

"Ve Joseph! Joseph bir hırsızmış, öyle mi?!"

"Evet! Korkarım ki Joseph'in karakteri, dış görünüşünden algılanacağından çok daha tehlikeli bir derinliğe sahip. Bu sabah aldığım haberlere göre hisselerle akılsızca oynamanın sonucu yüklü bir miktarda para kaybetmiş ve şansının tekrar dönmesi için yapamayacağı şey yokmuş. Sadece kendini düşünen bir adam olduğu için kardeşinin mutluluğunun da, sizin onurunuzun da onu durdurmasına izin vermeyecekti."

Percy Phelps sandalyesine iyice gömüldü. "Başım dönüyor," dedi. "Anlattıklarınız kafamı allak bullak etti."

"Sizin vakanızdaki esas problem," diye belirtti Holmes, her zamanki öğretici tavrıyla, "ortalıkta çok fazla delilin bulunmasında yatıyordu. En önemli bilgiler, vakayla ilgisi olmayan ayrıntılarca örtülüp saklanmış durumdaydı. Bize sunulmuş olan bütün verilerin arasından, önemli olduklarını düşündüklerimizi seçmek, sonra da onları sıraya dizip bu olağanüstü ilginç olaylar zincirini bütünleştirmemiz gerekiyordu. O gece beraber eve dönmeyi planladığınıza dair

anlattıklarınıza dayanarak ve Dışişleri Bakanlığı'nı iyi bildiğine göre size uğraması büyük bir olasılık olduğu için, en başından Joseph'tan zaten şüphelenmiştim. Birinin yatak odasına girmeye çalışmış olduğunu duyduğumda, ki oraya Joseph'tan başka hiç kimse bir şey saklamış olamazdı -o gece doktorla beraber döndüğünüzde Joseph'ı odasından nasıl ettiğinizi anlatmıştınız- bütün şüphelerim kayboldu, özellikle de soygun girişiminin hemşirenin olmadığı ilk gece yapıldığını bildiğimden; hırsız, evin alışkanlıklarını yakından bildiğini göstermişti."

"Ah, ne kadar da körmüşüm!"

"Her şey, anladığım kadarıyla, şöyle gelişti: Joseph Harrison, Charles Caddesi kapısından binaya girdi ve yolunu bildiği için, tam da siz çıktıktan sonra, hemen odanıza yöneldi. İçeride kimsenin olmadığını gördüğünde ısrarla zile asıldı, ama tam da öyle yaptığı sırada masanın üzerindeki kâğıtları gördü. Onları şöyle bir süzdüğünde, bir devlet meselesiyle ilgili olduklarım ve paha biçilmez bir hazineye rastladığını anladı ve kâğıtları cebine indirdiği gibi ortadan kayboldu. Hatırlayacağınız gibi, uykulu kapıcı ilginizi zile çekene kadar birkaç dakika geçmişti, işte o kadarı hırsızın kaçması için yeterliydi.

"Bulduğu ilk trenle Woking'e döndü ve belgeyi inceleyip gerçekten de eline bir hazine geçirmiş olduğunu anladıktan sonra kâğıtları çok güvenilir olduğunu düşündüğü bir yere sakladı. Fransız elçiliğine ya da yüksek bir fiyat vereceğini düşündüğü başka bir yere belgeyi götürmeden bir iki gün beklemeyi düşünmüş olmalı; ne var ki sonra çok ani bir şekilde siz döndünüz ve Joseph, önceden herhangi bir uyan olmaksızın, odasından ve dolayısıyla da kâğıtlarından oldu.

Bu durum onu çıldırtmış olmalı. En sonunda onu ele geçirmek için bir fırsat elde ettiğini sanıyor ve odanıza girmeye çalışıyor, ama uyanık olmanız karşısında yine başarısızlığa uğruyor. O gece her zamanki ilaçlarınızı almadığınızı hatırlıyorsunuzdur."

"Hatırlıyorum."

"Sanırım ilaçlarınızın etkisinin çok güçlü olması için bir takım ayarlamalar yapmıştı, büyük ihtimalle de baygın olmanızı bekliyordu. Tabii ki, güvenli olduğu anda tekrar deneyeceğini biliyordum. Odanızdan uzaklaşmanız tam da aradığı fırsattı. Bayan Harrison'un bütün gün odada kalmasını sağladım ki, hırsız bizi atlatmanın bir yolunu bulamasın. Her neyse, ortalığın sakin olduğu izlenimine kapılmasını sağladıktan sonra, size anlattığım gibi nöbet tuttum. Kâğıtların büyük bir ihtimalle odada olduğunu tahmin ediyordum, ama onları arayarak bütün zemini sökmek gibi bir niyetim yoktu. Onun için saklandığım yerden onu gözleyerek belgenin yerini kendisinin göstermesini bekledim, böylece de bir sürü zahmetten kurtulmuş oldum tabii. Yeterince açık olmayan bir nokta varsa söyleyin."

"En baştan beri ne diye pencereyi kullandığını anlayamıyorum," diye konuştum, "kapıyı da kullanabilirdi pekala, öyle değil mi!?"

"Kapıya ulaşması için yedi ayrı yatak odasının yanından geçmesi gerekecekti. Ayrıca bahçeye kolaylıkla çıkabiliyordu. Başka bir şey var mı?"

"Beni öldürmeyi düşündüğüne inanmıyorsunuz değil mi?" diye sordu Bay Phelps. "Bıçağı sadece bir araç olarak kullanıyordu herhalde."

"Öyle olabilir," diye cevap verdi Holmes omuzlarım silkerek. "Bu konuda söyleyebileceğim tek bir şey var, o da Bay Joseph Harrison'un merhametine asla güvenemeyeceğimdir."

Son Olay

Özel yeteneklerinden asla kuşku duymadığım sevgili dostum Sherlock Holmes'a ilişkin size aktarabileceğim şeyler için yüreğim sızlayarak kalemi yeniden elime almış bulunuyorum. Rastlantılar sonucu karşılaşmak zorunda kaldığım ilk olay olan '*Kızıl Soruşturma*'dan bu yana olağanüstü şeyler yaşadığımızı takdir etmek gerekiyor.

O olaydan bugüne uluslararası sonuçlar doğurabilecek kadar önemli '*Kayıp Antlaşma*' olayının çözüm sürecine kadar yaşadıklarımızın olağanüstü içeriğini yansıtmak ve olaylardaki karmâşık ilişkileri açıklamak için üslûbunun zaman zaman tökezlediğini, dostumun hayranlık duyulması gereken yeteneklerini anlatmak anlamında eksik kaldığının özeleştirisini de yapmak durumundayım. Aslında son iki yılda yaşadıklarımızı anlatmak veya paylaşmak gibi bir niyetim yoktu. Bu süreçte kapanması imkânsız yaralar açan olayların önemini görmezden gelemeyiz elbette. Fakat hayat her zaman önceden planlanan tarzda yürümeyebiliyor.

Albay James Moriarty'den kısa bir süre önce bana gelen bir mektup bunu doğrulayan bilgilere kaynaklık ediyordu ve beni yeniden yazmak zorunda bırakan fitili ateşleyen şey de bu oldu. Mektubun içeriğinde kardeşinin anısına haksızlık edildiğini yazan Albay'ın söylediklerini dikkate aldığımızda artık olayı yazmaktan başka çaremin kalmadığını çoktan anlamış bulunuyordum.

Olayların gelişimini bilen yegâne kişi olarak bunları kamuoyuna sunmaktan, halka anlatmaktan başka yol kalmadığına inanıyorum. Aslına bakarsanız sürecin bu şekilde gelişmiş olmasından da memnunum diyebilirim... Gizli saklı bir şeyin kalmaması için her şeyi açıklamanın zamanı çoktan geldi de geçiyor bile...

Okuyabildiğim kadarıyla olay hakkında, üç farklı mecrada bazı şeyler dile getirildi. Önce 6 Mayıs 1891'de Journal de Geneve'de, ikinci olarak 7 Mayıs 1891'de çeşitli İngiliz gazetelerinde ve son olarak da tarafıma ulaşan bir mektupta. İlk ikisini, üstünkörü yaklaşımlarından dolayı dikkate almayacak olursak, sonuncusunu özellikle de yanlışları çokça içerisinde barındırıyor olması nedeniyle ki bunu sizlere göstermek için elimden geldiği kadar yardımcı olmaya çalışacağım, hesaba katmakta, en azından bu konudaki gerçekleri açıklamakta sakınca görmememiz gerekiyor. Benim görevim, olaylara tanık olmuş bir aktarıcı olarak, Profesör Moriarty ile dostum Sherlock Holmes arasında vuku bulan olayları bütün çıplaklığı ile sizlere anlatmak.

Sherlock Holmes'la aramız son dönemlerde biraz şekerrenkti... Burada biraz evliliğim biraz da doktorluk yapmaya başlamış olmamın etkisi hissediliyordu. Yine de bu durum, Holmes'la son derece yakın olduğumuz gerçeğini değiştirmiyor. Araştırma yaparken hemen yanı başında ne zaman bir arkadaş desteği istese doğal olarak bana geliyordu; lakin bu eskisi kadar sık olmuyordu. Ziyaretler giderek seyrekleşiyordu. Öyle ki, 1890 yılına geldiğimizde yalnızca üç olay kaydedebilmiş olmaktan dolayı hayıflandığımı sizlerle paylaşmalıyım.

1890 kışı ve hemen devamında 1891'in ilkbahar aylarında Holmes'ün Fransız Hükümeti adına çalışmalarında bulunduğu ilişkin haberlere gazete satırlarında rastlamam fazla uzun sürmedi. Bu rastlaşmanın peşi sıra Holmes'tan biri Narbonne'dan, diğeri de Nimes'ten olmak üzere iki not aldım. Notlarda Fransa'da uzun süreli kalmak niyetinde olduğunu yazıyor olmasına rağmen dostumun 24 Nisan günü akşam saatlerinde muayenehaneme paldır küldür girmesini biraz da şaşkınlıkla izledim. Yorgunluğu her halinden belliydi. Üstelik zayıf bedeni ve solgun teni ilk elden hemencecik dikkat çekiyordu...

Ondaki değişimi fark eden bakışlarıma cevap olarak,

- Evet, son zamanlarda kendimi biraz fazla yordum galiba. Stres altında yoğun bir dönemden geçtim, zor zamanlardayım, dedi ve hemen ekledi, kepenkleri kapatmamın herhangi bir sakıncası var mı?

Cevabımı beklemeden hızla kepenkleri kapattıktan sonra sürgülemeyi de ihmal etmedi. Bu esnada muayenehanemdeki yegâne ışık, okumak için kullandığım lambadan geliyordu.

- Bir şeylerden korkuyor gibi bir halin var?

- Öyle de denebilir...

- Neden korkuyorsun?

- Silahlardan ve kurşunlardan!

- Bu ne demek şimdi?

- Beni iyi tanıyorsun Watson! Üstelik boşuna heyecanlanmayacağımı bilecek kadar iyi... İnsan, tehlike

karşısında heyecanlanır doğal olarak; bunun aksini düşünmek cesaretten çok aptallıktır, bilirsin.

Sigarasının dumanını, haz alır gibi ciğerinin derinliklerine çekerken gevşediğini anlayabiliyordunuz.

- Öncelikle senden özür dilemeliyim. Bu kadar geç bir saatte seni rahatsız etmek istemezdim. Aynı şekilde giderken yapacağım şeyler için de şimdiden özür diliyorum. Çünkü bahçe duvarına tırmanarak arkadan gitmek istiyorum...

Meraktan çatlamak üzereydim:

- Holmes, sevgili dostum, bana bunların ne anlama geldiği anlatır mısın lütfen?

O an elini bana doğru uzatınca odadaki ışığın loş aydınlığında Holmes'ün elinin kanadığı fark ettim.

- Olan biten her şey sıradan şeyler değil dostum, dedi yüzünde hafif bir tebessümle bakarken, insanın elini kırmasına neden olacak kadar önemli olduğunu takdir edersin... Bu arada Bayan Watson evde yok mu?

- Birilerini ziyarete gitti.

- Gerçekten mi? Tam isabet... O halde yalnızsın?

- Öyle de denebilir...

- Bu durumda birlikte bir hafta kadar süreceğ bir geziye çıksak diyorum, ne dersin?

- Nereye?

- Kıta Avrupası'nda herhangi bir yere gidebiliriz. Her yer aynı nasıl olsa...

Bu tutum bana biraz tuhaf geldi. Gelişmeler pek de sağlıklı görünmedi. Nedensiz bir tatil teklifi ve Holmes? İlginç gerçekten... Bu pek Holmes'a uyan bir tarz değildi. Mimikleri solgun ve bitkin yüzündeki gerginliği bütün çıplaklığı ile ele veriyordu. Bunu anladığımı çabuk fark etti doğal olarak. Kendince güven veren bir pozisyon takınarak, ellerini kenetleyip dizlerinden destek aldıktan sonra açıklama yapmaya başladı.

- Profesör Moriarty adını daha önce duymadın sanırım?

- Hayır!

- İşte sorun da burada zaten... Sorunu bu kadar ilginç ve olağanüstü kılan şey Moriarty adının üzerindeki sır perdesi. Bu adamın namı ve ünü bütün Londra'da dalga dalga yayılıp genişlerken, hakkında kimsenin bir şey bilmiyor olması ilginç! Bu adamı alt etmem gerekiyor Watson! Bunu bütün samimiyetimle söylüyorum sana. Bu adamdan kurtulması gerekiyor toplumun. Bunu başardığım gün kariyer basamaklarının zirvesine çıktığımı hissedeceğimden eminim. Bu sayede üstelik daha huzurlu ve mutlu bir hayatım olacağına da inanıyorum.

Watson, bu arada sana küçük bir sır vermeme izin ver lütfen. Aramızda kalsın ama! İskandinavya Krallığı'na ve Fransız Cumhuriyeti'ne yardımcı olduğum son olaylardan sonra artık daha dingin ve huzur içerisinde yaşayabileceğimi ümit etmiştim. Bu sayede kimyasal araştırmalarım daha çok zaman ayırabileceğim hissine kapılmıştım üstelik. Yanılmışım... Dinlenmek ne mümkün, bir isim yüzünden koltuğumda huzur içerisinde geçireceğim tek bir dakikam bile yoktu Watson! Profesör Moriarty adını duymak bile beni

huzursuz ediyordu. Üstelik bu adamın Londra'da elini kolunu sallayarak dolaşabiliyor olduğunu düşündükçe beni hafakanlar basıyordu.

- Neden peki?

- Bu adam etkileyici bir kariyere sahip öncelikle. İyi bir aileden geliyor olmasını, aldığı mükemmel eğitimi ve matematik alanındaki dehasını da buna eklersek bana hak vereceksin. Henüz 21 yaşındayken Binom Teorisi üzerine araştırma yaparak Avrupa'da ses getirmiş birinden söz ettiğimizi de buna ekleyin lütfen. Bu sayede küçük de olsa bir üniversitede Matematik Kürsüsü'ne sahip olmasını unutmamalıyız. Önünde parlak bir gelecek vardı. Aksi düşünülemezdi bile! Buna rağmen damarlarında akan kanın ona bıraktığı genetik miras daha çok şeytani özelliklere sahip olmasına neden oldu. O bu mirasa ihanet edecek yerde eşsiz zekâsının ona sunduğu fırsatları bu uğurda kullanarak son derece tehlikeli biri olmayı başardı. Üniversitede görev yaptığı kentte hakkında bir yığın söylenti çıktı. Öyle ki bu söylentiler nedeniyle en sonunda Matematik Kürsüsü'nü bırakarak, Londra'ya eğitmen olarak gelmek zorunda kaldı. Bütün bunlar herkes tarafından bilinen şeyler aslında, bilinmeyenlerse benim onun hakkında toplayıp şimdi sana anlatacaklarım...

Senin de bana hak vereceğin gibi, Londra suçlular dünyasına benim kadar vakıf olan kimse yoktur. Uzun yıllar boyunca yaptığım çalışmalar sonucunda, bu şehirdeki suçluların korunaklı bir ortamda kanunlara meydan okuduklarını, bu nedenle önemli bir gücü temsil ettiklerini ve daha da önemlisi onları koruyan bir mekanizmanın varlığını hissediyordum. Sahtekârlıktan hırsızlık olaylarına varıncaya kadar sayısız

olayda bunu hissetmiş olduğumu söylemeliyim. Üstelik birçok çözülmemiş olayın da aynı suç mekanizması tarafından organize edildiğini düşünmüşümdür istemeyerek de olsa. Bu geçen sürede sonuç alınamayan olayları sonuçlandırmak, bunların üzerindeki sır perdesini üzerinden kaldırmak için çok fazla mesai harcadım. En sonunda bir ipucu bulduğuma emin olduğumda ise zor ve karmâşık da olsa onu takip etmeye karar verdim. Bütün sonuçlar beni eski Matematik Profesörü Moriarty'ye götürüyordu.

Sana daha farklı bir değerlendirme yapayım Watson: Adam suçluların Napolyon'u! Hangi taşı kaldırsam karşıma o çıkıyor. Bu şehirde işlenen suçların neredeyse yarısının ve elbette sonuç alınamamış her suçun organizatörü. Dahi olduğu noktasında hiçbir tereddüdüm yok. Üstelik bir filozof ve soyut düşünce üstadı! Zekâsının birinci sınıf olduğu tartışma götürmez.

Öyle ki, kurduğu mekanizma bu dehasını gösteren önemli bir organizma aslında. Bu mekanizmanın orta yerinde üstelik hareketsiz bir şekilde oturacak kadar güçlü ve her yeri kontrol altında tutup, en küçük falsonun verilmesini bile engelleyecek kadar profesyonel bir şekilde yönetici konumda. Kendisi hareketsiz, nötr. Planın dışındaymış gibi davranmaya ve öyle de kalmaya özellikle çaba gösteriyor. Ama bütün planlar ondan geçiyor. Mekanizma sınırsız ve inanılmaz bir eleman kaynağıyla, etkileyici bir organize suç örgütünün bütün görevlerini yapmaya hazır ve nazır.

İster ortadan yok edilmesi gereken bir belge, ister soyulacak bir ev veya öldürülecek biri... Hepsi aynı titiz uğraşın bir sonucu. Herhangi bir durumda profesöre derhal haber verilmesi yeterli. Her şey büyük bir itinayla halledilir.

Diyelim ki işler yolunda gitmedi de suçu işleyen kişi yakalandı... Bu bile planlamaya dahil edilmiş durumda. Yakalanan kişinin kefaleti ve savunmasına varıncaya kadar her şey plan dahilinde. Para her zaman hazır. Bu mekanizmanın bir yerinde çatlak olsa bile, yakalananlar yalnızca suça bulaşmış olanlar. Kendisine asla dokunulamıyor. Üstelik bu konuda kendisinden şüphe bile duyulmuyor.

Watson, durum bu sevgili dostum... Araştırmalarım sonucunda ortaya çıkan örgütün genel profili ve işleyişi işte böyle. Bu sonuca ulaşmak benim bütün enerjimi ve zamanımı elimden çaldı. Şimdi de bu suç mekanizmasını dağıtmaya çalışıyorum işte.

Gelgelelim profesör öyle kolay lokma değil. Çevresi tarafından koruma altına alınmış olması elimizi kolumuzu bağlayan en önemli neden. Siz ne kadar çaba harcarsanız harcayın mahkemede onun aleyhine sunabileceğiniz birşey bulamıyorsunuz. En azından yakın zamana kadar böyleydi.

Sevgili dostum beni iyi tanıdığınızı biliyorum. Güçlüklerin üstesinden nasıl geldiğimi ve bunları yeteneklerimle nasıl aştığıma ilk elden siz şahitsiniz. Bütün yeteneklerime rağmen bu arada geçen üç ayın sonunda bir nebze pes ettim. Entelektüel açıdan dengim sayılabilecek biriyle karşı karşıya olduğumu istemeyerek de olsa şaşırarak kabul ettim. Bu zaman zarfında karşılaştığım suçlar karşısında dehşetle ürperdim. Bildiğim yeteneklerine duyduğum hayranlığım giderek kayboldu. Beklediğim fırsatı çok sürmeden yakaladım. Ufacık da olsa bir hata yapmış olması, üstelik bunu ben o kadar yakınındayken yapmış olması kendisine çok pahalıya patladı.

Bu tip fırsatları başarıyla taçlandırmak için olanca enerjimi harcayarak, ağımlı bir örümcek titizliği ile örmeye giriştim hemen. Şu an onu bu olayda tam anlamıyla tuzağa düşürmek üzereyim. Çok değil, üç gün sonra yani pazartesi gününe kadar öldürücü yumruğumu bu suç şebekesinin üzerine indireceğim. Böylece profesörün başını çektiği mekanizma berhava olurken, tüm suçlular polisin eline düşmüş olacak. Sonrası malum: Asrın mahkemesine çıkacak olan suçlular, bugüne kadar çözülmeyi bekleyen kırktan fazla davayla yüz yüze gelecek, sonuçta ortaya çıkacak olan gerçekler ışığında hepsi de ipi boylayacak. Yine de atacağımız her adıma dikkat etmek durumundayız. Çünkü bu aşamada yapacağımız en küçük hata bile onları elimizden kaçırmaya vesile olabilir.

Profesör Moriarty'nin ruhu bile duymadan her şeyi yapabilseydim, aslında her şey çok daha güzel olacaktı. Ama adam akıllı ve gerektiğinden fazla uyanık. Onu sarıp sarmalamak için attığım her adımı gördü. Buna göre önlemler aldı, yeni yöntemler, farklı metotlar denemeye kalkarak kurtulabileceğini düşündü. Ben her seferinde onun hamlesine yeni bir hamleyle karşılık vererek kolay lokma olmadığımı gösterdim.

Sana hiç de alçakgönüllü olmadan söyleyebilirim ki sevgili dostum, eğer bütün bu derin kavganın akıl oyunlarına ilişkin bir rapor hazırlanabilseydi, dedektiflik tarihinde eminim çığır açacak gelişmeler olarak bir gün tarihte hak ettiği değeri görebilirdi. Hayatımda bu kadar başarıya susamamıştım... Aynı şekilde bu kadar ağır bir karşılığını da hiç tatmamıştım. Mevcudiyetini korumak adına benimle sıkı bir kavgaya tutuştuğu her halinden belli. İşte bu sabah atılan son adımlar neticesinde artık önümüzdeki üç gün kritik önemde. İşin

başarılı olabilmesi, netice alabilmemiz için üç gün beklememiz gerekiyor.

Henüz bu sabah ofisimde bu kurnaz oyuna ilişkin süreci kafamda ölçüp biçerken, birden kapı açıldı ve beni şaşkınlığa düşüren biri karşımda belirdi: Profesör Moriarty!

Sen de çok iyi bilirsin ki sınırlarım kaya gibi sağlamdır sevgili dostum! Yine de buna rağmen günlerdir kafamı meşgul eden bu adamı birden karşımda görünce şaşkınlıktan az daha küçük dilimi yutacaktım. Biraz o anki durumumu anlatmamam izin ver lütfen: Artık fiziksel özellikleriyle yakalamaya çalıştığım adam karşımdaydı ve oldukça da tanıdıkta benim için. Boylu posluydu... Biraz zayıftı...

Alnı geniş lakin birazcık öne çıkıktı, buna rağmen göz çukurları ise tam tersine içe çökük gibiydi. Tıraşlı olmasını, solgun tenini ve alçakgönüllü duruşuna bakınca bir zamanlar kürsü sahibi olan bu profesörün etkileyici geçmişinin izlerini yüzünden anlamak mümkündü. Çok okumaktan kaynaklanan hafif kamburluğunu da bunlara eklersek, meraklı bir sürüngen edasıyla salınıp duran kafasını bir o yana bir bu yana sallayıp durmasına bir anlam yükleyebilirdik artık. Derin çizgilerin çevrelediği gözleriyle beni baştan aşağı süzerken, ne kadar meraklı olduğu hemen anlaşılabilirdi. Neden sonra bana seslenerek,

- Zavallı bir beynin ürünüsün, dedi. Cebi dolu bir sabahlıkla öylece duruyor olmanın ne kadar tehlikeli olabileceğini bile göremiyorsun...

Tehlikeli olaylar karşısında sezgilerimle hareket etmeyi alışkanlık haline getiren ben, profesör daha odaya adımını attığı an hemen koruyucu bir savunma için önlemlerimi

almıştım. Ağzımı sıkı tutarsam bu kötü durumdan kurtulabileceğimi düşünüyordum. Çekmecemde bulunan silah bu arada çoktan cebimde ona doğru doğrultulmuştu bu arada... Bunu fark ettiğini görünce yapılması gerekenin silahı masanın üzerine koymak olduğunu düşünerek buna uygun davrandım. Muhatabım gülümseyen gözlerle beni dikkatle izlemeye devam ediyordu. O gözlere bakınca silahın yanımda olmasına sevinmem gerektiği sonucuna ulaştım...

- Beni yeterince tanımadığınızı görüyorum, dedi.
- Bu konuda size katılamayacağım. Söyleyecek bir şey varsa sizin için beş dakika ayırabilirim. Lütfen oturun!
- Söyleyeceklerimi tahmin ettiğinizi görüyorum, dedi bana cevaben.
- Sizin de benim cevabımı tahmin etmiş olmanız gerekirdi o zaman, diye karşılık verdim ben de.
- Hâlâ kararlı mısınız?
- Kesinlikle!

Bu sırada profesörün eli cebine gidince ben de refleksle hemen silahı elime almıştım. İçinde bazı notlar bulunan bir defter çıkardı cebinden sonuçta.

- 4 Ocak'da harekete geçtiğinizi görüyorum. 23 Ocak'ta ise artık benim için bir rahatsızlık kaynağı olmaya başladınız. Henüz Şubat'ın ortasına geldiğimizde ise varlığınız beni çoktan sinirlendirmeye başlamıştı bile. Üçüncü ayın sonlarına doğru yani Mart ayının sonunda planlarımı bozduğunuzu görüyorum. Nisan sonuna yani şimdiye dönecek olursak: Sizin inatçı tutumunuz yüzünden benim özgürlüğümün artık

iyiden iyiye kısıtlandığını düşünmeye başladım. Özetle durum içinden çıkılmaz bir hal almak üzere!

- Yoksa bir öneriniz mi var, dedim...

Kafasını sallayarak,

- Derhal durmanızı öneriyorum, Bay Holmes! Bunu yapmak zorundasınız üstelik! Biliyorsunuz, değil mi?

- Pazartesi olsun, bakarız, dedim.

- Çok yazık... Sizin gibi parlak bir kariyere sahip biri için gerçekten de çok yazık... Oysa sorunun tek bir çıkış yolu olduğunu görebileceğinizi düşünmüştüm. Yanılmışım! Derhal geri çekilmeniz gerekiyor! Yaptığınız çalışmalar, yürüttüğünüz soruşturmaya bakınca size tek bir çözüm yolumuzun kaldığını ifade etmeliyim. Aslına bakarsanız, tarzınız iyi bir entelektüel çalışmayı gerekli kılıyor. Buna şahit olmak zevkli bir deneyimdi. Size şu an, aşırı önlemler almanın beni ne kadar üzeceğini itiraf etmeliyim. Hali hazırda gülümsüyor olabilirsiniz ama sizi temin ederim son gülen biz olacağız!

- Mesleğimin tehlike barındırdığını biliyorum, dedim.

- Keşke yalnızca bir tehlikeden söz ediyor olsaydık... Oysa burada söz konusu olan şey bütün sonuçlarıyla birlikte kesin bir yok oluş! Sizin kavgaya tutuştüğünüz bir tek kişi değil, koca bir mekanizma. Yazık! Bu kadar zeki olmanıza rağmen bunu görmemiş olmanıza, örgütün devasa yapısını kavrayamamış olmanıza şaşıyorum. Diyeceğim o ki Bay Holmes, ya geri adım atacaksınız ya da yok olacaksınız!

Sohbeti bitirme zamanı gelmişti. Ayağa kalkarak:

- Üzülerek ifade etmeliyim ki sizinle yaptığımız bu güzel sohbeta devam ederken, bekletmekte olduğum önemli işler için de zaman ayırmalıyım.

Bu durumda onun da ayağa kalkması kaçınılmazdı. Bana ses çıkarmadan acıyarak bakarken, kafası sallanıyordu.

Nihayet:

- Peki, dedi, durumunuz biraz acı verici ama ben üzerime düşeni yaptım. Gördüğünüz gibi, attığınız her adımdan haberdarım. Pazartesi gününe kadar bir şey yapamayacağınızı zaten siz söylediniz. Bunu bir düello olarak kabul ediyorum Bay Holmes. İkimizin arasında gerçekleşen bir düello! Siz, düellonun bir tarafı olarak beni mahkemeye çıkarabileceğinizi sanıyorsunuz, oysa ben o mahkemeye çıkmayacağım konusunda size garanti veriyorum. Siz hamlelerinizle beni alt etmeyi düşünüyorsunuz, oysa bunun asla olmayacağını söylediğimi unutuyorsunuz. Zekânızı beni yok etmek üzere harekete geçirirseniz, benim de aynı şekilde karşılık vereceğimden emin olabilirsiniz.

- İltifatlarınız için teşekkür ederim, Bay Moriarty! Benim de bu durumda size iltifatta bulunmam kaçınılmaz oldu. Dile getirdiğiniz ilk durumun gerçekleşeceğinden emin olsam inanın, halkın huzuru için teklifinizi güle oynaya kabul ederdim.

- Daha önce de dediğim gibi, bunlardan birinin olacağına ilişkin garanti verebilirim ama diğeri imkânsız, dedi küstah bir tavırla. Daha sonra da daha fazla konuşmanın anlamsızlığını görerek iyice kamburlaşmış sırtını bana dönerken iyice kıstığı gözleriyle odamı inceleyerek, çekip gitti.

İşte sevgili dostum, Profesör Moriarty ile aramızda geçen ilginç diyalog bu şekilde cereyan etti. Bu diyalogdan oldukça rahatsız olmuştum aslına bakarsan. Yumuşak ve ikna edici üslup, sözlerine bir başıbozuğun kesinlikle üstesinden gelemeyeceği kadar etkileyici. Gelişmeler bu denli uç bir noktaya gelmişken neden polise haber vermediğimi de soracaktır şimdi doğal olarak ya da en iyisi sen sormadan ben vereyim cevabı. Hamlelerime karşı cevabın doğrudan kendisinden değil ama bugüne kadar olduğu gibi, kurduğu suç mekanizmasının herhangi bir üyesinden geleceğinden eminim de ondan. Bunun böyle olacağına ilişkin başımdan bazı şeyler geçti bile.

- Size saldırdılar mı yoksa?

- Ah Watson ah! Bu hamleleri gördükten sonra Profesör Moriarty'nin öylece durup yumruğun gelmesini beklemesi safdillilik olurdu. Nitekim öyle de oldu. Oxford Caddesi'ndeki işlerimi yoluna koymak için öğle saatlerinde dışarı çıkmıştım. Bentick ile Welbeck sokaklarının kesiştikleri köşeye geldiğimde, iki atlı arabanın hızla, çılgın bir şekilde üzerime doğru geldiğini gördüm. Canımı ancak kendimi kaldırıma atarak kurtardım. Marylebone Sokağı'na sapan araba ise hızla gözden kayboldu. Bir süre sakinleştikten sonra yoluma devam ettim. Vere Sokağı'ndan aşağı doğru yürüdüğüm sırada bu kez bir binanın çatısından aşağı atılan bir tuğla hızla ayaklarımın ucunda parçalanarak tuzla buz oldu. Doğal olarak hemen polisi çağırdım inceleme yapması için. Tamirat için binanın çatısında yığılı bulunan tuğla ve kiremitler olduğunu söyleyen polisler, sonuç olarak bunlardan birinin rüzgârın etkisiyle aşağı düşmüş olacağı noktasında beni ikna etmeye uğraştılar. Her neyse...

Daha sonra Pall Mall'deki ağabeyimin yanına gitmek için bir araba tuttum. Senin yanına gelinceye kadar da zamanımı orada geçirdim. Ama senin yanına gelmek için yola çıktığımda yolda eli sopalı bir başıbozuğun saldırısına uğradığımı, onu yere serdiğimi ve hali hazırda bu adamın polis sorgusunda olduğunu da hatırdan çıkarma. Geçerken belirtmeliyim ki, yumruğu ağzının üstüne yiyen adamla eski matematik profesörü arasında en küçük bir ilinti bile bulunamadığına emin olabilirsiniz. Sonuç itibarıyla şimdi sendeyim. Profesör ise çok da uzak olmayan bir yerde büyük ihtimalle yeni problemler çözmeye başlamıştır bile. Bütün bu olaylar silsilesini düşününce şimdi evine geldiğimde neden hemen önlem aldığımı ve evini neden arkadan terk etmek istediğimi anlamışsındır sanırım.

Her zaman hayranlıkla izlediğim dostumu cesaretinden dolayı kutladım. Fakat günün dehşet uyandıran sahnelerini şimdi sakın kafayla yeniden düşünürken, aklıma takılan sorunu da paylaşmadan edemedim.

- Geceyi burada geçirmeyi mi düşünüyorsun?

- Hayır! Burada kalmam tehlikeli olabilir dostum! Ben bütün ayarlamaları yaptım. Artık her şey tereyağından kıl çekilir gibi tıkr tıkr işleyecek kadar olgunlaştı. Tutuklamalar ve olaylar ben olmasam dahi kendiliğinden yürüyecek kıvama geldi. Ama elbette mahkemede bulunmam gerekiyor yine de... Bu nedenle polisin harekete geçeceği tarihe kadar ortalıkta görünmemeyi tercih ettim. Bana göre bu en iyisi... Sonuç olarak senin de benimle birlikte Kıta Avrupası'na gelmeni öneriyorum sevgili dostum, inan bu beni çok sevinirim.

- Hmm... İşlerim pek yoğun sayılmaz aslında. Komşum da yardımcı olduğuna göre, benim de seninle gelmemem için hiçbir neden yok sayılır!

- Yarın sabah yola çıkmaya ne dersin?

- Neden olmasın! Zorunluysak olabilir.

- Böyle bir zorunluluk var dostum. Ama şu söyleyeceklerimi de harfiyen yapmanı isteyeceğim senden. Watson, ne olur söylediklerimi tam olarak uygula. Unutma ki, Avrupa'nın bana göre en organize suç örgütüne ve onun zeki yöneticisine karşı oyunun içindesin. Şuradan başlayalım öncelikle. Yanında götürmeyi düşündüğün ne varsa bunları, güvenilir biriyle önceden Victoria'ya göndermen gerekiyor. Götürecek kişinin üzerinde adres falan olmasın. Sabahleyin gitmek için bir araba çağırtalım. Ama gelen arabaları her seferinde reddedip, biz üçüncüyü tercih edelim. Sonuçta bu arabaya binerek, arabacıya gitmek istediğimiz adresi yazılı olarak verelim.

Bu adresi atmamasını da sıkı sıkıya tembih edelim. Kâğıtta yazıldığı üzere Lowther Pasajı'nın bulunduğu binanın ucuna kadar gitmen gerekiyor. Önceden hazırladığın araba ücretini arabacıya buraya yanaşır yanaşmaz ödeyerek koşar adımlarla pasajın içerisine dalmalı ve aynı şekilde tam saat dokuz çeyrekte pasajın diğer tarafından çıkacak şekilde hızını ayarlamalısın. Burada seni, kırmızı yakalı, kocaman ve siyah bir palto giymiş arabacısıyla yeni fakat küçük bir başka fayton bekliyor olacak. Bu faytonla yeniden yola koyulup Victoria'da tam Anakara Ekspresi'nin kalkış saatinde istasyonda olmayı başarmalısın.

- Nerede buluşacağız?

- İstasyonda sevgili dostum. Önden ikinci vagonda birinci sınıf bir kompartıman bize ayrılmış olacak.

- Biz de doğal olarak burada buluşacağız o zaman?

- Haklısın!

Sohbetimiz bu uyarıların arkasından sona ermişti. Geceyi burada geçirmesi için Holmes'a yaptığım ısrarlar sonuçsuz kalmıştı. Evde kalmasının sorun yaratabileceğinin farkındaydı. Bu nedenle ısrarlarıma rağmen gitmekte kararlıydı. Yarınki planlarımıza ilişkin ayaküstü küçük bir sohbet yaptıktan sonra Holmes'la birlikte arka bahçeye çıktık. Burada Mortimer Sokağı'na bakan duvara tırmanıp gözden kayboldu. Duvarın diğer tarafına indiği anda ıslıkla bir araba çağırdığını, sonra da hızla uzaklaştığını arabanın sesini takip ederek anlamıştım.

Sabahleyin hemen işe koyuldum. Holmes'ün söylediklerini büyük bir dikkatle uygulamaya başladım. Bineceğim arabanın Moriarty tarafından gönderilen bir araba olmamasına aşırı özen göstererek, kahvaltının ardından Lowther Pasajı'na doğru yola çıktım. Bana söylediği şekilde pasajın içerisinde koşar adımlarla ilerleyerek tam saatinde içerisinde kırmızı yakalı, siyah palto giyen sürücüsü bulunan küçük bir faytona atlamayı başarmıştım. Buraya kadar her şey önceden planlandığı şekilde gidiyordu. Fayton daha içerisine adımımı attığım an hareket etmişti bile çoktan. Victoria İstasyonu'na vardığımızda ise beni bıraktıktan sonra arabanın hızla oradan uzaklaştığına şahit oldum.

Her şey bu aşamaya kadar yolunda gidiyor görünüyordu. Daha önceden gönderdiğim bagajlarım da gelmişti. Holmes'ün tarif ettiği vagonu bulmak hiç de zor olmadı.

Çünkü üzerinde rezerve yazan yegâne kompartıman buydu. Aksilik bu ya, Holmes henüz ortalıkta görünmüyordu. Trenin hareketine yedi dakika kalmıştı. Sağa- sola bakarak dostumun tanıdık, çelimsiz fiziğine benzer insanları aradı gözlerim yolcular arasında. Nafile! Yoktu...

Bozuk İngilizcesiyle oradaki hamala bagajlarının bağlanması gerektiğini anlatmaya çalışan İtalyan aksanlı bir rahibe, kısa süreliğine, yardımcı olmaya çalıştım. Saat dolduğunda etrafa son bir bakış attıktan sonra, vagona binmek zorunda kaldım. Vagonda az önce yardımcı olmaya çalıştığım rahibin bulunmasına oldukça şaşırdım. Burada olmasını doğru olmadığını ona anlatmaya çalışmam sonuçsuz kaldı. Benim İtalyancam kadar, onun da İngilizcesi berbattı. İster istemez "ne halin varsa gör" diyerek yerime oturdum. Holmes'ün ortalıkta hâlâ görünmüyor olmasından endişelenmeye ve biraz da korkmaya başlamıştım doğrusu. Yoksa gecenin karanlığında giderken başına kötü bir şey mi gelmişti? Hareket düdüğünü duyduğum anda, hemen yanı başımda yabancıları olmadığım bir ses bana hitaben,

- Sevgili dostum Watson, henüz bana günaydın bile demedin, dedi.

O anki şaşkınlığımı anlatamam. Hayretle donakalmıştım. Yardımcı olmaya çalıştığım rahip dönmüş bana bakıyordu. Bir an için yüzündeki kırıksıklıkların kaybolduğunu, burnunun kalktığını, alt dudağındaki sakilliğın düzeldiğini ve yaşlı gözlerine ışık geldiğini görür gibi oldum. Rahibin sırtındaki kamburun dahi düzeldiğini söyleyebilirdim o an için. Sonrasında yeniden eski haline dönmüşü ihtiyar rahip. Yani Holmes, geldiği hızla kaybolmuştu yeniden...

- Tanrı'm, dedim şaşkınlıkla, az daha aklımı yitiriyordum...

Holmes, kısık bir sesle konuşmaya başladı bu kez:

- Tedbiri elden bırakmamak gerekiyor. Bizi izlemeleri kuvvetle muhtemel. Bunun için yeterli kanaate sahibim. Hatta bak, Moriarty gözüktü bile!

Bu sırada tren hareket etmişti. Camdan baktığımda kalabalığın içerisinde insanları itip kakarak ilerlemeye çalışan boylu poslu bir adamı görür gibi oldum. Eliyle treni durdurmak istercesine çeşitli hareketler yapıyordu. Ama artık çok geçti! Tren birkaç saniye içerisinde hızlanarak istasyondan çıkmıştı...

- Sonuçlarına bakacak olursak aldığımız önlemlerin yeteri kadar etkili olduğu kanaatine varmalıyız, dedi Holmes gülerek. Bu sırada üzerindeki rahip kostümünü çıkararak bir çantaya yerleştirdi.

- Bu sabahki gazeteleri okudun mu Watson?

- Hayır!

- Bu durumda Baker Sokağı'nda olan bitenden de haberin yok senin?

- Baker mı?

- Dün gece bilmelisin ki oturduğum apartmanı ateşe vermişler, sevgili dostum. Yine de büyük bir zararın olmamasına sevinmeliyiz.

- Tanrı'm! Holmes, bunlar insanın dayanma limitlerini bile zorluyor.

- Bence, dün akşam üzeri bana yapılan sopalı saldırıdan sonra benim izimi kaybettiler. Yoksa evime döndüğümü neden düşünsünler ki? Yine de farklı bir yol izlemiş olmalılar. Seni izlemiş olduklarını sanıyorum. Victoria Tren İstasyonu'na gelmiş olmalarını veya bizim izimizi bulmalarını başka türlü açıklamak mümkün değil. Sen Watson, gelirken ters giden bir şeylerle karşılaşmış olabilir misin?

- Sen ne söylediyse aynıını yaptım.

- Faytonu kolay buldun mu?

- Evet...

- Peki, arabacıyı tanıdın mı?

- Hayır!

- Mycroft, ağabeyim... Bu tip durumlarda tanıdığımız insanlara güvenmek her zaman en etkili yöntemdir. Olan olmuş bir kere... Geçelim... Şimdi Moriarty konusunda ne yapmamız gerektiğini planlamak gibi daha önemli işlerimiz var.

- Ekspres bir trenle yolculuk ettiğimize göre, doğal olarak geminin hareket saati ile trenin limana varış saati arasında paralellik olacaktır. Bu durumda ondan başarılı bir şekilde kurtulduğumuzu söyleyebiliriz, bana göre.

- Unuttuğun bir şey var sevgili dostum! Söz konusu adamın zekası... En az benim kadar zeki olduğunu lütfen göz ardı etmeyelim. Bunu pek ciddiye almadığını görüyorum. Kovalanan değil de kovalayan kişi ben olsaydım, bu kadar küçük bir engele takılıp sendelemezdim doğrusu. Ne dersin?

- Bu durumda ne yapabilir ki?
- Hmm... Benim yapabileceğimin aynısını...
- Sen ne yapardın böyle bir durumda peki?
- Özel bir sefer isterdim hemen!
- Böyle bir iş için, bence, çoktan geç kalmış olmalı.
- Hiç de değil. İçerisinde bulunduğumuz trenin Canterbury'de duruyor olduğunu ve geminin de her zaman 15 dakika rötarlı hareket ettiğini hesaba katarsak, bana göre bizi orada yakalaması kaçınılmaz görünüyor.
- İyi de suçlu olan biz değiliz ki? Gelince onu hemencecik tutuklatırız.
- Sizin dediğiniz yöntem üç aydır üzerinde çalıştığım planın iflası anlamına gelir Watson! Sizin dediğinizi yapmış olursak elbette büyük balığı yakalamış olurduk ama küçük balıkları yakalamak böylece tamamen suya düşerdi. Bu nedenle, kesinlikle bir tutuklama olmayacak!
- Bu durumda ne yapmamızı öneriyorsun Holmes?
- Öncelikle Canterbury'de inmeliyiz.
- Sonra?
- Sonraa... Uzun bir yolculuk yapmak zorunda kalacağız. Önce Newhaven'a, oradan da Dieppe'ye kadar gitmeliyiz. Zeki takipçi Moriarty'nin bu durumda Paris'e gidip bagajlarımızın başında nöbet tutmaktan başka elinde yöntem kalmayacak bizi bulmak için. Bu sırada iki gün kaybedeceğini hesaplarsak, biz bu sırada hasır çantalar eşliğinde

Lüksemburg ve Basel üzerinden İsviçre'ye varmış olacağız çoktan.

Bu plana uygun olarak hareket etmeye başladık hemen. Öncelikle Canterbury'de yolculuğumuzu sonlandırdık. Newhaven'a giden trenin hareket saatine bir saat kadar zaman olduğundan oyalanmaya başladık.

Giyecek kıyafetlerimizin olduğu çantaları elden çıkarmış olmaktan dolayı biraz üzgün vaziyette etrafımı süzerken, Holmes hızlı bir şekilde kolumu çekiştirmeye başlamıştı çoktan. Tren yolunun ilerisini göstererek bana,

- Gördüğün gibi dostum... Buraya kadar gelmekte gecikmedi, dedi. Akıllı adam!

Oldukça uzak bir mesafede Kentish Ormanı'nda bir duman izi görmek mümkündü. Çok geçmeden, istasyonun bir ucundan görüş mesafemize giren trenin lokomotifini fark etmiştik. Tren sanki bir yerlere yetişme telaşıyla hızlı bir şekilde istasyona öfkeli dumanlar çıkararak girerken, biz güç bela kendimizi bir bavul yığınının arkasına atabilmiştik.

Holmes biraz da mağrur bir edayla giden trenin arkasından bakarak,

- İşte gidiyor, dedi. Görüleceği üzere onun zekâsının da sığ olduğu bir nokta var. Benim nasıl düşünebileceğimi tahmin ederek hareket etmiş olsaydı, bu yanılsa asla düşmezdi. Üstelik tam 12'den vurmuş olurdu hedefi...

- Ya bizi yakalaysaydı?

- Beni öldürme niyetinden en küçük bir kuşku duymuyorum. Yine de bu oyun, iki kişilik. Bizim meşgul olmamız gereken

şey ise karnımızı burada mı doyuracağız yoksa Newhaven'a varıncaya kadar aç mı kalacağız?

O gece Holmes'ın planladığı şekilde Brüksel'e geçtik ve iki gün kadar orada oyalandıktan sonra bu kez Strasbourg'a doğru hareket ettik. Pazartesi sabahı Londra polis teşkilatına telgraf çeken Holmes, akşam üzeri cevabını almıştı bile. Heyecanla mesajı bir çırpıda açan Holmes, okuduktan sonra öfkeyle yırttığı kâğıdı şömineye attı. Homurdanır gibi bir ses çıkararak,

- Bunu nasıl tahmin edemedim? Kaçmış, dedi.

- Moriarty mi?

- Evet... Bütün suç şebekesini ele geçirmişler ama kendisi sırra kadem basmış. Polisi atlatmayı başarmış anlayacağın... Bu, anlaşılabilir bir şey. Biraz Londra'dan uzaklaşınca onunla başa çıkabilecek kimseciklerin kalmamasını fırsata çevirmiş olmalı. Ben yine de bunu plana dahil ettiğimi düşünüyordum aslında. Sonuç olarak bana sorarsan, senin İngiltere'ye dönmem daha iyi olabilir Watson!

- Nasıl?

- Çünkü senin açından benimle birlikte yolculuk yapman pek de iyi sonuçlanmayabilir. Benimle olman senin için tehlikeli olabilir anlayacağın. Adamın kurduğu şebekeyi yok ettim. Arı kovanına çomak soktum anlayacağın. Londra'ya dönebileceğini sanmıyorum artık. Sonuçları kendisi için kötü olur... Bundan sonra bütün mesaisini benden intikam almak için harcayacak, anladığım kadarıyla. Benimle yaptığı baskın gibi görüşmede zaten kendisi de itiraf etmişti aslında. Bu konuda kararlı olacağını düşünmek için sayısız nedenimiz var.

Bu nedenle senden işinin başına dönmeni istemek durumundayım Watson!

Bir polemikçi olan Holmes'u, kendisiyle kalmam noktasında ikna etmem hiç de kolay olmadı. Strasbourg'daki bir kafede yarım saat kadar bu konuyu tartıştıktan sonra nihayet aynı akşam birlikte yola çıkmak için anlaşmıştık. Bu kez Cenevre'ye gidiyorduk. Olağanüstü güzel geçen yedi gün boyunca Rhone Vadisi'ni boydan boya dolaştık. Yoldan ayrılmamız için Leuk'a kadar gitmemiz gerekti. Burada karla kaplı Gemmi Geçidi'ni aşarak Interlaken üzerinden Meiringen'e ulaşmayı başardık. Harikulade güzelliklerle dolu bir yolculuktu. Doğa mükemmel derecede etkileyiciydi. Bir yanda ilkbaharın insanı baştan çıkaran yeşil görüntüsü, diğer yanda bembeyaz karla kaplı tepeler... Bu güzellikler içerisinde seyahat ederken bile Holmes daima tetikteydi. Peşimizde dolaşan gölgeyi aklından bir an olsun çıkarmıyordu. İster Alpler'in şirin bir köyünden geçelim isterse de ıssız dağ geçitlerinden, o, hep tetikte olmayı tercih ediyordu. Çevreyi inceliyor, olan biten her şeyi dikkatlice akıl süzgecinden geçiriyor ve her adımını ölçülü atıyordu. Peşimizdeki tehlikenin zekâsından bir an bile kuşku duymayan Holmes, ne kadar uzağa gidersek gidelim, ondan asla yeterince uzaklaşamayacağımızın farkındaydı.

Bir defasında Gemmi Geçidi'nden Daubensee'nin melankolisine doğru ilerlediğimiz bir sırada tepelerden yuvarlanan bir kaya, yanı başımızdan geçip aşağılarda akmakta olan nehri boylamıştı. Bu onun için yeterliydi. Sorun varsa soru da vardı... Tehlikenin doğal yollardan mı yoksa planlanarak mı üzerimize doğru geldiğini araştırmak için tepeye kadar çıkmaktan çekinmedi. Mihmandarımız, bu tip

olayların her zaman karşılanabilecek kadar önemsiz ve alışıldık olduğunu ne kadar söylerse söylesin Holmes, tepki vermeyerek kuşkulu gözlerle etrafı incelemeye devam etti. Dudaklarında olan biten her şeyin şüphelerini doğruladığını gösteren bir iz vardı bana bakarken.

Olan biten her şeye bakıp size anlattıklarımın yola çıkarak Holmes'ün mutsuz olduğunu sanmanızı da istemem. Hatta tam tersi bir durum söz konusuydu. Her zamankinden daha neşeli ve mutlu görünüyordu. Profesör Moriarty'nin varlığı, onun için neredeyse bir saplantıya dönüşmüştü ve toplumu bu adamdan kurtarmak için bütün benliğiyle bir kavgaya tutuşmuş gibiydi. Öyle ki, bu adamın toplum içindeki mevcudiyetinin sona erdiğini gördüğü an, kendi kariyerini de sonlandıracağını bıkmadan usanmadan anlatıyordu.

- Watson, biliyor musun, bütün bir hayatı boşa geçirdiğimi söyleyecek kadar uçlarda geziyorum. İnan ki, kariyerim, bütün bir meslek hayatım bu akşam sona erecek olsa bile gözümde değil, umursamıyorum. Çünkü içim rahat. Hiç de alçakgönüllü olmadan ifade etmeliyim ki Londra halkı benim sayemde daha temiz bir hayat sürüyor bugün. Binden fazla olayı çözmüş olmakla övünebilirim. Üstelik bunların hiçbirinde yanlış ata oynamadım, suçluları kollamadım. Gel gör ki, toplumun içine sürüklendiği yapay problemlerle ilgilenmekten artık yorulduğumu hissediyorum. Yine problem çözmek istiyorum ama bu kez doğanın problemlerimi çözmek için içimde büyük bir istek kabarıyor, zapt edemiyorum. Bu, senin için iyi olmayabilir Watson! Üzülerek söylemeliyim ki yazıların sona erecek. Bu zeki ve kurnaz adamı, Avrupa'nın bu en tehlikeli suçlusunu yakaladığım gün maalesef

kariyerimi sonlandıracağım Watson... Sen de doğal olarak bunları yazamayacaksın...

Olayların bu aşamasında sizinle paylaşmam gereken küçük bir şey daha var. Buna değinmeden geçmek saygısızlık olur. Olabildiğince kısa tutmaya çalışacağım. Hoşlanmadığım bir ayrıntı olduğu için şu ana kadar bunu sizlerle paylaşmaktan kaçındım. Buna rağmen en önemli görevlerimden birinin de bunları sizlere aktarmak olduğunun farkındayım.

Meiringen adında küçük bir köye vardığımızda takvim yaprağı 3 Mayıs'ı gösteriyordu. Yaşlı Peter Steiler'in işletmeciliğini üstlendiği Englisher Hof adında küçük bir pansiyonda konaklamaya karar verdik Holmes'la birlikte. Yaşlı kurt, oldukça zeki bir adamdı. Bir zamanlar Londra'daki Grosvenor Oteli'nde üç yıl süresince garsonluk yapmasından dolayı İngilizcesi mükemmeldi. Ayın dördünde tepelerin ardındaki Rosenloui'da geceyi geçirmek üzere ki bu yaşlı işletmecinin önerisiydi, Holmes'la birlikte yola çıktık. Reichenbach Şelalesi'ni geçmeye kalkışmamamız için özellikle tembihlenmiştik. Orayı görmemiz gerektiğini bize hatırlatan ve yanı başında uzanan patikadan da haberdar edilmiştik.

Olağanüstü etkileyici ve bir o kadar da korkunç bir yerdi. Eriyen karlar nedeniyle iyice kabarmış bulunan sular şelaleden büyük bir gümbürtüyle dökülürken, aşağıda adeta yanan bir evden yükselen dumanlara nazire yaparcasına görkemli bir fıskiye dönüşüyordu. Köpükler içindeki nehir yatağı aslında kayalar üzerine oyulmuş gibiydi. Parlak, simsiyah kayalarla çevrelenmiş nehir yatağı suya hükmetmek için boşuna çabalıyordu. Fokurdayarak aşağı doğru hareket eden ve birbirleriyle yarışarcasına ileriye hamle yapan suyun

yüzeyi köpükler içerisinde öfkesini kusmaya hazır bir kaynayan kazanı andırıyordu.

Nehir yatağı buralarda bir yerde epey daraldıktan sonra suyu zapt edemeyeceğini anlayarak sivri dişlerini göstererek sanki onlara gitmesi için yol veriyor gibiydi. Müthiş bir manzaraydı. Sanki aşağı doğru inmek için adeta kükreyerek akan sular, hemen sonra yukarı doğru yükselirken tıslamaya benzer sesler çıkarıyor gibiydi. Bu görüntüden başınız dönebilirdi. Biz de bu göz alıcı manzaranın hemen yanı başında durmuş, uçurumun kenarından dökülen suyun güzelliğini seyrederken, bir yandan da aşağıdan yükselen suyun çarpmasıyla oluşan su buharını izliyor ve çıkardığı seslerin çığığında kayboluyorduk.

Yaşlı işletmecinin bize tarif ettiği patika, bu eşsiz manzarayı keşfetmek isteyenler için şelalenin bir yarısına kadar uzanıyorsa da beklenmedik bir şekilde ummadığınız bir yerde sonlanıyor olması şaşırtıcıydı. Böylece gelenler aynı yoldan geri dönmek zorunda kalıyordu. Biz de herkes gibi aynı yolu izleyerek dönmüştük ki, oranın yerlisi olduğu her halinden belli olan İsviçreli bir genç yanımıza kadar koşarak gelerek, elimize bir mektup tutuşturdu. Mektup, kalmakta olduğumuz pansiyonun logosunu taşıyordu ve yaşlı işletmeci tarafından bana hitaben kaleme alınmıştı.

Bizim pansiyondan ayrılmamızın hemen ardından, görünüşe bakılırsa, ölmek üzere olan bir bayan pansiyona gelmişti. Davos Platz'da geçirdiği kışın ardından Lucerne'deki arkadaşlarına katılmak için yola çıkacağı esnada, ani ve şiddetli bir iç kanama geçirmişti. Birkaç saat yaşayabileceği konusunda herkes hemfikir olmuş. Belki bir "İngiliz kökenli doktor görmesi onu rahatlatabilirmiş" diyerek beni

çağırıyordu... Yaşlı kurt Steiler, bütün iyi kalpliliğiyle mektuba eklediği anekdotta, kadının ısrarla İsviçreli bir doktor görmek istemediğini de söylemeyi ihmal etmemiş ve eklemiştir: Kadının başına bir şey gelirse, elinden geleni yapmadığı için kendisi sorumlu sayacaktı ve bu nedenle çağrısına cevap verecek olursam en azından kendisi için çok büyük bir iyilik anlamına geleceğini söylemişti.

İyi niyetli otel işletmecisinin çağrısı, görmezden gelemeyeceğim bir istektir. Üstelik yabancı bir ülkede İngiliz bir bayanın isteğini reddedemezdim. Buna rağmen bu sürede zarfında sevgili dostum Holmes'u burada yalnız başına bırakmak konusunda içimde gittikçe büyüyen endişelerim vardı. Bu endişelerimi gidermek için, ben dönünceye kadar mektubu getiren genç İsviçrelinin ona eşlik etmesi noktasında anlaşmaya vardık. Bu, bir parça beni rahatlatmıştı. Otele gitmek için yola çıkacağım sırada Holmes, şelalenin yanında bir süre daha oyalandıktan sonra Rosenlauri'ye kadar yavaş bir tempoda yürüyeceğini ve akşam orada buluşabileceğimizi söyledi.

Yürümeye başladıktan az sonra arkama dönüp baktığımda Holmes'u, kollarını kavuşturmuş olarak bir kayaya yaslanmış vaziyette şelaleden dökülen suların köpürmesini izlerken gördüm. Hayatımda onu son kez gördüğüm ana şahit olduğumu henüz bilmiyordum. Patikadan otele ulaşmak için hızla ilerlerken bir kez daha dönüp arkama bakma ihtiyacı hissettim. Ne yazık ki bu noktadan şelaleyi görmek artık mümkün değildi. Yalnızca göz ucuyla patikanın izini sürebiliyordum. Patikanın üzerinde hızlı adımlarla ilerleyen heyecanlı bir adamı fark etmem işte tam bu sıradaydı. Çok iyi hatırladığım kadarıyla etrafındaki hâkim renk yeşilin

içerisinde adamın kapkara silüetini görmek için çok fazla çaba harcamaya gerek yoktu aslında. O esnada yürüyüşündeki acelecilik ne yalan söylemeli hiç dikkatimi çekmemişti. Hastaya yetişmek için yeniden yola çıktığımda ise bütün bunları çoktan unutmuşum bile...

Bir saat kadar hızlı bir tempoda yürüyerek Meiringen'e ulaşmayı başarmıştım. Yaşlı işletmeci Steiler, kapıda duruyordu. Son bir hamleyle kadının durumunu öğrenme telaşıyla Steiler'a sordum:

- Şu an durumu nasıl? Daha iyidir umarım?

Yaşlı adamın suratındaki şaşkın ifadenin anlamını kavramaktan henüz çok uzaktım. Yaşlı adamın kaşlarını hareket ettirdiği an kalbime saplanan ağrının şiddetini anlatamam. Israrla,

- Bunu siz yazmadınız mı? dedim mektubu elimde sallayarak. Otelde hasta, hatta iç kanamadan ölmek üzere olan bir bayan, üstelik İngiliz bir bayan yok mu?

- Hayır, ne münasebet, dedi yaşlı işletmeci bana bakarak. Ama bu mektubun üzerinde pansiyonumuzun logosu var. İlginç... Durun bir dakika, sizin gidişinizden hemen sonra buraya gelen şu uzun boylu İngiliz yazmış olabilir mektubu. Lakin demişti ki...

Steiler'ın konuşmasının devamını dinlemenin anlamsızlığını kavradığım anda yüreğim korkuyla sarsılarak köyün sokaklarından geçerek aşağı doğru koşmaya başladım. Hemen sonrasında az önce hızlı adımlarla geçtiğim patika yolda tırmanmaya başlamıştım bile. Patika yolu takip ederek pansiyona ulaşmam aşağı yukarı bir saat kadar sürmüştü. Bu

nedenle Reichenbach Şelalesi'ne yeniden ulaşabilmem nereden baksanız en az iki saatimi almıştı. Ben giderken dönüp baktığımda Holmes'ün yaslandığı kayanın hemen yanı başında asası duruyordu. Buna rağmen kendisinden en ufak bir belirti bile yoktu. Bütün bağırımlarım boşunaydı.

Kayalardan yankılanarak bana geri dönen kendi sesimi saymazsak ses seda yoktu diyebiliriz. O an, orada Holmes'ün asasını görmüş olmak kanımın çekilmesine neden olmuştu. Bu kanıt, onun giderken kararlaştırdığımız Rosenloui'ye gitmediğini gösteren en önemli belirtiydi. Öyle görünüyordu ki, onu yok etmek için gelenler karşısında Holmes, bir tarafta aşılamaz kayalar silsilesi, diğer yanda hemen yanı başında boylu boyunca uzanan uçurumla süslü patika yoldan başka bir şey bulamamıştı. Ona eşlik etmesi için bıraktığım İsviçreli genç de ortalıkta görünmüyordu. Onun da Moriarty tarafından tutulmuş olduğunu tahmin ediyordum. Sonrasında neler olduğu şimdilik bir sırdı. Bu sırrın detaylarını kimden öğrenebileceğimi bulmam gerekiyordu. Olan biteni kim bana anlatacaktı, kim?

Bu sırada kendimi toparlamak, sağlıklı düşünebilmek için öylece biraz durmam gerektiğini fark ettim. Gelişmelerin hızı ve şaşırtıcı etkisi karşısında elim ayağım boşalmıştı... Bir tür uyuşukluk halinin etkisi altına girmiştım. Sağlıklı düşünebilmek için olanca gücümü toparlamam gerektiğini biliyordum. Böyle bir durum karşısında sevgili dostum Holmes'ün ne yapacağını düşünerek onun yöntemlerini kullanarak sorunu anlamaya ve çözmeye çalıştım. Bu o kadar da kolay değildi doğal olarak. Sohbet ederken kendisiyle aslında patikanın sonuna kadar yürümediğimizi fark ettim.

Dolayısıyla asanın durduğu yer aslında bizim de durduğumuz yeri gösteriyordu. Siyah toprak, şelalenin hemen yanı başında uzanan patikanın üzerine düşen su damlacıkları yüzünden yumuşak bir dokuydu. Nemliydi... Bu o kadar belirgindi ki bir kuşun bile orada ayak izlerini fark edebildiniz. Bu sayede incelemelerime devam ederken, patikanın benden uzakta bulunan bölümlerinde uzaklaşmış olan iki kişinin ayak izlerini kolayca seçebiliyordum. Geri dönmedikleri âşıkârdı.

Patika yolun sonuna doğru ise toprağın yüzeyindeki değişiklikler daha çok eşelenmiş gibi duruyordu. Bu bölümde toprak tamamen çamur kıvamına gelmişti. Bu bölümde uçuruma doğru uzanan yeşilliklerin ezilmiş olduğunu hemen ayırt edilebiliyordu. Hemen oracıkta su damlaları eşliğinde yere yüzüstü uzanarak aşağı doğru dikkatlice bakmaya başladım. Havanın giderek kararmaya başlaması da bir başka olumsuz gelişmeydi aslında. Bu sırada kayaların üzerinde sıçrayarak adeta yarışır gibi havada uçuşan suyun yarattığı ışıktan başka seçebileceğim bir şey yoktu. Bir kez daha aşağı doğru seslendim umutsuzca... Daha öncekiler gibi sesimin yankısından başka bana cevap veren bir şey yoktu. Şelaleden köpürerek aşağı dökülürken suyun çıkardığı ses, o an, bana daha çok bir insan sesi gibi gelmişti nedense...

Sevgili dostum Holmes'tan, son bir mesaj daha görmek varmış kaderimde. Asasından az önce de söz etmişim. Bir kayaya yaslanmış bir şekilde öylece duruyordu. Asanın yuvarlak uçlu üst kısmına biraz daha yakından ve dikkatlice bakınca gözüme parlak bir şeyin çarptığını fark ettim. Bunun Holmes'ün genellikle yanında taşıdığı gümüş sigaralık olduğunu şaşkınlıkla gördüm. Hemen uzanıp almaya

yeltenirken altında küçük bir kâğıt yığını olduğuna şahit oldum. Bu kâğıtların defterinden alelacele yırtılmış ve bana hitaben kaleme alınmış bir mektup olduğunu anlamam çok sürmedi. Üslubundan, yazılanların Holmes'ün kaleminden çıktığını anlayabilecek kadar onu iyi tanıyordum. Kullandığı kelimeler ve yazı stilini her yerde tanıyabilirdim. Sanki çalışma ofisindeki masaya oturup yazmış kadar dikkatli ve özenli tutumu ilk elden dikkat çekiyordu.

"Sevgili Watson,

Okuduğun satırları aramızdaki sorunları son bir kez daha tartışmak için sabırsızlanarak başımda bekleyen Moriarty'nin rızasıyla yazıyorum. Kendisi İngiliz polisini nasıl atlattığını ve bizim yaptıklarımızdan haberdar olmak için hangi yöntemleri kullandığı konusunda beni epey aydınlattı. Olan biten her şey parlak zekâsına ilişkin düşüncelerimi doğrular nitelikteydi. Hâlâ onun parlak aklının yarattığı suçlardan toplumu kurtaracak olmaktan dolayı mutlu olduğumu bilmeni istiyorum. Elbette bunun bir bedeli olduğunu biliyorum. Üstelik bu bedel, arkadaşlarıma ama özellikle de sana çok ıstırap verecektir. Sana söylediğim üzere kariyerimin zaten bir dönüm noktasında olduğunu, onu her an sonlandırabileceğimden sana çokça söz etmiştim. Artık gerçekleri kabullenmek zamanı.

Bu arada sana bir şeyleri itiraf etmem gerektiğini de bilmeni istiyorum. Steiler'dan geldiği söylenen mektubun düzmece olduğunu daha en başından anlamıştım. Bu veya benzeri bir şeyin olacağını bildiğim için sürekli olarak tetikteydim. Bu nedenle öncelikle senin uzaklaşmanı bekledim. Müfettiş Patterson'a bir not iletmeni istiyorum. Bu suç şebekesinin suçlarını ispatlamak için ihtiyaç duyacağı bütün belgeleri,

'Moriarty' yazılı mavi zarfların içerisinde M. Güvercin yuvasında bulabilir. İngiltere'den ayrılmadan önce malvarlığımı ağabeyim Mycroft'a bıraktığımı da açıklamalıyım. Bayan Watson'a sevgilerimi iletmeni istiyorum. Daima seninle olduğumu da asla unutma sevgili dostum...

Sherlock Holmes."

Bundan sonrasını anlatmak daha kolay. Fazla zamanınızı almayacağım. Yapılan araştırmalar ve uzman görüşleri dikkate alındığında, her iki adamın tutuştukları bir kavga neticesinde uçurumdan aşağı yuvarlandıkları noktada kimsenin bir kuşkusu kalmadı. Onları yuvarlandıkları bu cadı kazanında aramak kimsenin aklına gelmedi bile. Şelalenin köpürerek döküldüğü yerde böyle bir uğraşa girişmek oldukça anlamsızdı.

Şimdi o suların döküldüğü bir yerde ne garip bir tesadüftür ki, dünyanın en tehlikeli suçlusu ile kendi döneminin en önde gelen kanun koruyucusu sonsuza dek yan yana yatacak. Holmes'a refakat etmesi için bıraktığım İsviçreli genç sırta kadem basmıştı. Onun da Moriarty'nin çetesine dahil olan şebeke üyelerinden biri olduğu böylece açığa çıkmış oluyordu. Ya çetenin geri kalanı?

Holmes'ün sunmuş olduğu belgeler bu anlamda oldukça değerliydi. Onun sayesinde suç şebekesinin nasıl çalıştığı, hangi yöntemleri kullandığı ve mekanizmayı nasıl kontrol altında tuttuğu bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmıştı. Bu önemli çalışma, asla unutulmayacaktır.

Mahkemede bu korkunç suç şebekesinin lideri olan adama ilişkin çok az bilgi ortaya çıktı. Şu an yazıyor olmam, onun

kariyerini nasıl hak ederek kazandığını anlatmak adına kendimi sorumlu hissetmemden kaynaklanmaktadır. Diğer yandan hayatım boyunca tanıdığım bu en iyi ve akıllı adama saldırarak, Moriarty gibi aklını suçla ilişkilendirmiş bir adamı aklamaya çalışan akıl danelerinin karşısında yazmak, dostuma duyduğum saygıdandır.

BASKERVILLE'LERİN KÖPEĞİ

ROMAN, 1901-02

I

Bay Sherlock Holmes

Sabahlamadığı zamanlarda ki, bu çok sık olurdu, genellikle geç kalkan Bay Sherlock Holmes, kahvaltı masasında oturuyordu. Ben ise şöminenin önünde duruyordum. Konuğumuzun bir gece önce unutmuş olduğu bastonu eğilip yerden, halının üstünden aldım. Penang Lawyer dedikleri cinsten ucu topuzlu, kalın, güzel bir bastonu bu. Topuzun hemen altında iki üç santim genişliğinde gümüş bir halka vardı. Üstünde, 'C. C. H. arkadaşlarından James Mortimer M. R. C. S.'e 1884 yazılıydı. Ciddi, sağlam, güven veren bir havası olan bu bastonları, eskiden aile doktorları taşırdı.

"Anlat bakalım Watson, neler çıkarabildin?"

Holmes'ün arkası bana dönüktü ve kendisine, neyle ilgilendiğimi hissettirmemiştim.

"Ne yaptığımı nereden anladın? Başının arkasında da gözlerin var galiba."

"Bu iş için karşımdaki, pırıl pırıl parlatılmış, gümüş kaplama kahve kutusu, yeter," dedi. "Ama, şimdi onu bırak, Watson, konuğumuzun bastonu hakkında ne düşünüyorsun? Elimizden kaçırdık. Nereye gittiğini bilmiyoruz. Fakat, bize bıraktığı ya da almayı unuttuğu bu baston oldukça önemli bir delil sayılır. Haydi anlat bakalım, bu ipucundan neler çıkardın? Konuğumuz nasıl biri?"

Elimden geldiği kadar dostumun yolundan gitmeye çalışarak; "Öyle zannediyorum ki," dedim, "Doktor Mortimer, başarılı, sevilen yaşlı bir doktor; baksana onu tanıyanlar dostluk ve sevgilerini kalıcı kılmak için bunu armağan etmişler ."

"Güzel!" dedi Holmes. "Olağanüstü!"

"Hastalarının çoğuna yaya giden bir köy doktoru olması da söz konusu."

"Niye?"

"Çünkü bu baston, bir zamanlar güzel bir bastonmuş, ama öyle yıpranmış ki, böyle eski bir bastonu, şehirde çalışan bir doktorun taşıyabileceğini düşünemiyorum. Baksana demiri nasıl eskimiş, uzun yol yürüdüğü belli."

"Oldukça yerinde bir düşünüş!" dedi Holmes.

"Hem sonra, 'C.C.H. arkadaşları' diyor. "Bir avcı kulübü olsa gerek. Belki yerel bir avcı kulübünün üyelerinin tedavisiyle ilgilendi ve onlar da karşılık olarak kendisine küçük bir armağan verdiler."

"Doğrusu yamansın Watson," dedi Holmes, sandalyesini geri itip bir sigara yakarak. "Benim küçük başarılarımı anlatırken kendi yeteneklerini hiç dikkate almadığını söylemeliyim. Belki ışık saçmıyorsun ama, ışığı iyi iletiyorsun. Bazı kimseler, dâhi olmadıkları halde, dehayı kışkırtacak güce sahiptirler. Doğrusunu söylemek gerekirse sevgili dostum, sana çok şey borçluyum."

Sözleri çok hoşuma gitmişti doğrusu; çünkü bugüne kadar benimle hiç böyle konuşmamıştı. Genellikle kendisine karşı

duyduğum hayranlığa ve yöntemlerini övmeye çalışmama karşılık hep kayıtsız davranması bana dokunmuştu. Artık onayını alacak kadar ustalaştığımı, onun yöntemini öğrendiğimi ve bunları uygulayabildiğimi düşünerek gurur duydum. Derken bastonu elimden aldı ve birkaç dakika inceledi. Sonra, sigarasını bırakıp, büyük bir ilgiyle bastonu pencereye götürerek ona, büyüteçle baktı.

"Çok ilginç ama, önemli sayılmaz," dedi koltuğun her zaman oturduğu köşesine dönerek. "Bastonda bir iki belirti olduğu belli. Bunlardan çeşitli sonuçlara varılabilir."

"Gözümden kaçan bir şey mi var?" diye sordum şaşkınlıkla. "Gözden kaçırmış olabileceğim önemli bir şey olduğunu sanmıyorum."

"Üzgünüm sevgili Watson ama, vardığın sonuçların çoğu yanlış. Doğrusunu söylemek gerekirse, beni kışkırttığından söz ederken yanlışlarını gördüğümünden, beni gerçeğe götürdüğünü söylemek istemiştin. Bu meselede tamamıyla yanılıyorsun demiyorum. Adamın bir köy doktoru olduğundan kuşku yok. Çok yürüdüğü de belli."

"O halde yanılmamışım."

"Buraya kadar evet."

"Ama, başka bir şey söylemedim ki ben."

"Hayır, öyle değil sevgili Watson, iş bu kadarla bitmiyor. Meselâ doktor için yaptırılan bir armağanın avcı kulübünden çok bir hastaneden gelmesi daha akla yatkın, baş harfleri C.C. olursa, ister istemez insanın aklına Charing Cross geliyor."

"Olabilir."

"Bu ihtimâl daha kuvvetli. İhtimâlleri bu fikrin üstüne kurarsak, bu davetsiz konuğun kimliğini belirleyebilmemiz için, yeni bir dayanak noktası bulmuş oluruz."

"Peki, C.C.H.'nin Charing Cross Hastanesi olduğunu düşünelim; bundan ne çıkarabiliriz?"

"Ne çıkarabileceğimiz aklına gelmiyor mu? Yöntemlerimi biliyorsun ya, uygulasana."

"Bundan çıkan daha doğrusu aklıma gelen tek şey; adamın bir köyde değil de şehirde çalıştığı."

"Sanırım biraz daha ileri gidebiliriz. Konuyu şu açıdan ele alalım. Böyle bir armağan ne zaman verilebilir? Arkadaşları ne zaman bir araya gelirse, iyi niyetlerinin ifadesi olan bir şeyi kendisine verirler? Elbette, Doktor Mortimer işten ayrılıp kendi başına çalışmaya başlayacağı zaman. Bastonun armağan edildiğini biliyoruz. Bir şehir hastanesinden bir köy doktorluğuna geçme olduğunu tahmin ediyoruz. Acaba, bu armağan kendisine tam hastaneden ayrılırken verilmiş dersem, gerçeklerden çok uzaklaşmış olur muyum?"

"Sanmam."

"Hastanenin memurlarından biri olmadığı belli, çünkü Londra'da oldukça tanınmış biri olsa gerek, böyle biri de köye gitmez. O halde neydi? Hastanede memur olmadığına göre bir aile doktoru veya tıp fakültesinden yeni çıkmış biri olması gerekir. Bastonun üstündeki tarihe göre, beş yıl önce ayrılmış. Böylece senin ağırbaşlı, orta yaşlı aile doktorun uçup gidiyor sevgili Watson ve yerine daha otuzuna gelmemiş, sevimli, tutkusuz, unutkan genç biri çıkıyor, bu gencin bir köpeği

olmalı; kabaca tarif etmek gerekirse, Terrier'den biraz büyük, Çoban köpeğinden biraz küçük."

Sherlock Holmes arkasına yaslanıp, havaya küçük halkalar halinde uçuşan sigara dumanları savurmaya başlayınca, söylediklerine inanmamış gibi güldüm.

"Elimde bu son kısmı doğrulayacak delil yok," dedim. "Ama, adamın yaşı ve mesleği hakkında bazı bilgiler bulmak zor değil." Kitaplığımdan tıp kitaplarının bulunduğu raftan Tıp Rehberi'ni alıp, sayfalarını çevirmeye başladım. Mortimer soyadlı pek çok doktor vardı fakat, bunlardan ancak biri bizim konuğumuz olabilirdi. Bulup yüksek sesle okudum.

"Mortimer, James, M.R.C.S., 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Aile doktoru, 1882'den 1884'e kadar Charing Cross Hastanesi'nde çalışmıştır. Karşılaştırmalı Patoloji'den 'Hastalık Ataların Özelliklerine Dönme Midir?' adlı teziyle Jackson Ödülü'nü kazanmıştır. İsveç Patoloji Derneği'nin üyesidir. 'Eski Neslin Özelliklerine Dönmede Hilkat Garibesi'nin yazarı, Lancet, 1882 Dergisi, 'İlerliyor muyuz?' - Psikoloji Dergisi, Mart, 1883- eserleri arasındadır. Grimpen, Thorsley ve High Barrow mahallelerinin doktorudur."

"Yerel bir avcı kulübünden söz edilmiyor Watson," dedi Holmes anlamlı bir şekilde gülerek: "Köy doktoru olmasına köy doktoru, zekice yaptığın gözlemler sonucu söylemiş olduğun gibi. Sanıyorum çıkardığım sonuçlarda haklıyım. Sıfatlara gelince, yanılmıyorsam, sevimli, tutkusuz ve unutkan demiştim. Deneyler sonucu edindiğim bilgilere göre, bu dünyada yalnız sevimli ve sevilen kişiler armağan alırlar. Tutkusuz bir kimse Londra'yı bırakıp, ücra bir köye gider. Ve

ancak, dalgın bir kişi geldiği odada bir saat bekledikten sonra kartvizitinin yerine, bastonunu bırakıp gidebilir."

"Peki köpek?"

"Bu bastonu köpeğin efendisinin arkasından taşıdığı belli. Baston ağır olduğu için, köpek tam ortasından sıkı sıkı dişlerini geçirmiş, dişlerinin izleri göze batacak kadar belli. Bu izler arasındaki mesafeden anlaşıldığına göre, köpeğin çene kemiği, bence bir Terrier'inkinden biraz büyük ve bir Çoban köpeğininkinden de biraz küçük. Bir dakika, tamam, kıvırcık tüylü bir İspanyol köpeği."

Konuşurken ayağa kalkmış, odada bir aşağı bir yukarı gezip duruyordu. Derken, pencerenin kenarında durdu. Sesi öyle güven doluydu ki, gözlerimi kaldırıp şaşkınlıkla ona baktım.

"Seni, anlamıyorum, nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Çok kolay köpek şimdi kapımızın önünde, boynunda da sahibinin adı yazılı olan tasmaı var. Sakın bir yere gitme, Watson. Meslekdaşım olduğuna göre, burada bulunman işime yarayabilir. Şimdi kaderin en dramatik anı, Watson. Merdivende gitgide yaklaşmakta olan birinin ayak seslerini duyuyorsun; iyi niyetli mi, kötü niyetli mi, belli değil. Bir bilim adamı olan Doktor James Mortimer, cinayet uzmanı Sherlock Holmes'den ne isteyebilir ki? Buyrun efendim."

Konuğumuzun karşımıza çıkması beni şaşkına çevirdi. Ben tipik bir köy doktoru bekliyordum. Uzun boylu, incecik, bir adamdı, gagaya benzeyen uzun bir burnu, altın çerçevesi gözlüğünün arkasında pırıl pırıl parıldaayan, birbirine yakın gri keskin gözleri vardı. Önlüğü üstündeydi ama, çok özensiz giyinmişti, ceketinin rengi solmuş, pantolonu eskimişti. Genç

olmasına rağmen, şimdiden kamburu çıkmıştı. Başı önüne eğik yürüyordu, iyi kalpli bir insana benziyordu. İçeri girer girmez, gözleri Holmes'ün elindeki bastona takıldı, bir sevinç çılgılığıyla ona doğru atıldı.

"Öyle sevindim ki," dedi. "Burada mı, yoksa Shipping Office'de mi bıraktım, diye düşünüp duruyordum. Bu bastonu dünyayı verseler kaybetmek istemem."

"Bir armağan galiba?" dedi Holmes.

"Evet efendim."

"Charing Cross Hastanesi'nden, değil mi?"

"Evlenirken birkaç arkadaş hediye etmişti."

"Ya, çok kötü," dedi Holmes başını sallayarak.

Doktor Mortimer gözlük camlarının altında gözlerini kırıştırtarak şaşkınlıkla baktı.

"Niye kötü?"

"Vardığımız sonuçları bozdunuz. Evlenmeniz nedeniyle mi demiştiniz?"

"Evet efendim, evlenip hastaneden ayrıldım, dolayısıyla da ihtisasımı yarıda bırakmış oldum. Kendime bir ev kurmam gerekiyordu."

"Neyse, pek o kadar da yanılmış sayılmayız," dedi Holmes. "Bakın, Doktor James Mortimer..."

"Mister deyin, Mister sadece bir M.R.C.S."

"Araştırmadan yapıyorsunuz herhalde."

"Bir bilim meraklısı, Bay Holmes; büyük, bilinmeyen okyanusun kıyılarında, midye kabukları toplayan biri. Bay Holmes, yanılmıyorsanız siz, yoksa!.."

"Evet, sizi arkadaşım Watson'la tanıştırayım."

"Memnun oldum efendim. Arkadaşınızdan söz edilirken sizin adınızı da duymuştum. Bay Holmes, beni çok ilgilendiriyorsunuz. Böyle dolikosefalik bir kafatası ile, bu denli bir supraorbital oluşum görmemiştim. Parietal çatlağa, izin verirsiniz parmağımınla şöyle bir dokunayım. Kafatasınızın kalıbı, aslı elde edilinceye kadar bir antropoloji müzesi için iyi bir malzeme oluşturur. Belki biraz aşırı gidiyorum ama, doğrusu kafatasınıza gıpta ediyorum."

Sherlock Holmes, adamın bir koltuğa oturması için eliyle işaret etti.

"Kendi alanınızda uzmanız sanırım, tıpkı benim kendi alanımda olduğu gibi," dedi.

"İşaret parmağınızdan anladığıma göre, kendi sigaranızı kendiniz sarıyorsunuz. Bir tane yaksanıza."

Adam kâğıtla tütün çıkardı ve şaşılacak bir ustalıkla bir sigara sardı. Uzun, titreyen parmakları vardı. Bir böceğin antenleri gibi çevik, bir türlü yerinde duramayan parmaklar.

Holmes susuyordu ama, dostumuzun dikkatini çektiğini kısa, keskin bakışlarından, anladım.

"Tahminime göre," dedi sonunda, "Dün geceki ve bugünkü ziyaretiniz sadece benim kafatasımı incelemek için değildi herhalde."

"Hayır efendim, hayır; yine de kafatasınızı incelemek fırsatını bulduğum için mutluyum. Size gelmemin nedeni Bay Holmes, kendi başıma içinden asla çıkamayacağım, bir çıkış yolu bulamayacağım, son derece önemli ve olağanüstü bir meseleyle karşı karşıya oluşum. Avrupa'daki uzmanlardan en iyi ikinci kişi olduğunuza inandığım için..."

"Affedersiniz, birinci olma şansına ulaşan uzman kimmiş acaba?" diye sordu Holmes, biraz öfkeyle.

"Kuramcı bir adama, Mösyö Bertillon'un eseri daha fazla etki eder."

"O halde, niye ona gitmediniz?"

"Kuramcı olandan bahsettim sadece. Ama, pratikte sizin üstünüze kimse yok, bunu herkes söylüyor. Umarım, bir pot kırmadım..."

"Biraz," dedi Holmes. "Doktor Mortimer, yardımımı istediğiniz konunun ne olduğunu kısaca söylerseniz, sanırım daha iyi olur..."

II

Baskerville'nin Lâneti

"Bir el yazması var," dedi Doktor James Mortimer.

"Odaya girdiğinizde görmüştüm," dedi Holmes.

"Eski bir el yazması."

"Eğer sahte değilse on sekizinci yüzyılın ilk yarısına ait olmalı."

"Bunu nasıl anladınız, efendim?"

"Konuşmanız sırasında birkaç santimini incelememe, farkında olmadan izin verdiniz. On yıl farkla bir yazmanın tarihini bilememek pek acemice bir iş olur. Bu konudaki benim küçük monografimi okumuşsunuzdur herhalde? Bu tarih, 1730 olsa gerek."

"Tarih tam olarak 1742'dir." Doktor Mortimer göğüs cebinden bir kâğıt çıkardı. "Bu el yazması, üç ay önce ani ve trajik ölümü Devonshire'da büyük olay yaratan Sir Charles Baskerville tarafından bana emanet edildi. Ben Baskerville'nin hem yakın dostu, hem de tıbbî yardımcısıydım. Kuvvetli bir hafızası vardı, zekiydi. Olaylara hep olumlu yönden bakardı ve benim gibi o da hayâl gücünden yoksundu. Yine de bu yazmayı çok ciddiye alıyordu. Sanki, başına gelecekleri önceden biliyordu ve kendini buna hazırlayıp, kaderine razı oluyordu."

Holmes yazmayı almak için elini uzattı, sonra dizinin üstünde büyük bir itinayla düzeltti.

"Bak Watson, kısa 's' harfiyle uzun 's' harfi sırayla nasıl kullanılmış. Yazmanın tarihini saptamamda işime yarayan ipuçlarından biri."

Omuzunun üzerinden eğilerek, yazıları solmuş olan el yazması kâğıda baktım. Kâğıdın başında 'Baskerville Hall' yazılıydı, altında da büyük rakamlarla gelişigüzel yazılmış: '1742' tarihi vardı.

"Bu, hikâye gibi bir şey."

"Evet, Baskerville ailesinin efsanesini anlatan bir rapor."

"Ama, bana başvurmanızın sebebi herhalde daha çağdaş ve daha olumlu bir şey olsa gerek."

"Son derece çağdaş, olumlu ve acele olarak çözüm bulunması gereken bir konu, yirmi dört saat içinde bir çözüm bulunması gerek. El yazması kısa ama, konuyla yakından ilgili. İzninizle size okuyayım."

Holmes koltuğuna yaslandı, parmaklarının uçlarını birbirine değdirdi ve konuya tamamıyla kendini vermek istermiş gibi gözlerini kapadı. Doktor Mortimer, yazmayı daha rahat okuyabilmek için ışığa tutarak, yüksek, çatlak sesiyle şu eski dünya hikâyesini okumaya başladı:

"Baskerville'lerin köpeğinin doğuşu hakkında çeşitli rivayetler vardır. Ben Hugo Baskerville'nin soyundan geldiğim için, bu hikâyeyi babamdan dinledim. O da kendi babasından dinlemiş. Bu nedenle şimdi anlatacağım hikâye tamamen aslına uygundur.

Oğullarım, sizin de inanmanızı isterim ki, günahı cezalandıran aynı adalet, aynı zamanda büyük bir merhamet göstererek affedebilir de. Tanrıya yakararak ve pişmanlık duyularak ortadan kaldırılabilecek hiçbir lânet o kadar ağır sayılmaz. Bu hikâyeden, geçmişte yaşananlardan dolayı korkmamayı fakat, gelecekte aynı hataları yapmamayı, dikkatli olmayı öğrenin ki, ansızın yakalandığınız tutkular, ailenizin başına bir daha aynı felâketlerin gelmesine neden olmasın.

"Bilmiş olun diye, büyük isyan zamanı bilginlerinden Lord Clarendon'un hikâyesini dikkatinize sunuyorum: Baskerville'lerin malikânesi Hugo Baskerville tarafından yönetiliyordu ve bu adamın, çok vahşi, aşağılık ve Tanrı tanımaz bir adam olduğu bir gerçektir. O çevrede hiç aziz yetişmediği için bu özellikleri belki bağışlanabilirdi fakat, onda öyle ahlâksız, kötü ve zalim bir kişilik vardı ki, ismi bu özelliğinden dolayı Batı'da destanlaşmıştı. Birgün, bu, Hugo denilen adam Baskerville malikânesinin yakınında toprakları olan bir çiftçinin kızına âşık oldu. Tabii böyle karanlık ruhlu bir adamın tutkusu aşk gibi parlak bir kelimeyle ne kadar ifade edilebilirse. Fakat, çok namuslu ve iyi ahlâklı biri olan kız, adamın kötü şöhretinden korkuyor ve Hugo'dan hep kaçıyordu. Kendisine yüz vermediği için buna çok sinirlenen Hugo, kızın babası ve kardeşlerinin evde olmadıkları bir St. Michael yortusu günü beş altı serseri arkadaşıyla birlikte çiftliğe gelip, zavallı kızı kaçırdılar. Kızı, Hall'e getirdiler ve üst kattaki odalardan birine kapadılar. Hugo ile arkadaşları her gece olduğu gibi içki âlemine başladılar.

"Aşağıdan öyle şarkılar, öyle bağırışlar, okkalı küfürler geliyordu ki zavallı kızcağız aşağıdan gelen seslerden ve

yaşadığı korkudan dolayı neredeyse aklını kaçıracaktı. Dediklerine göre Hugo Baskerville öyle sözler sarfediyormuş ki, o sözler söyleyeni bile yok edecek cinsttenmiş. Kız sonunda en cesur ve en cüretkâr adamı bile ürkütecek bir şeye kalkışmış: Şimdi bile varolan güney duvarını kaplayan sarmâşıklara tutunarak saçağın altına inmiş. Oradan da bozkıra geçip, evin yolunu tutmuş. Hall ile babasının çiftliği arasında dokuz mil uzaklık varmış.

"Bir süre sonra Hugo, esirine yemek götürmek, -başka kötü niyetleri de vardı herhalde-, bahanesiyle konuklarından ayrılmış. Hugo odanın kapısını açınca bir de ne görsün: kafes boş, kuşu uçup gitmiş. Bunun üstüne başına cinler üşüşmüş gibi merdivenlerden paldır küldür inip yemek salonuna girmiş, büyük masanın üzerine sıçrayıp, şişeleri ve tabakları etrafa fırlatmış. Herkesin önünde, kendisinden kaçma cüreti gösteren şıllığı yakaladığı zaman, vücudunu ve ruhunu o gece şeytanın eline vereceğini avaz avaz bağırarak söylemiş. Eğlenceye katılanlar, Hugo'nun dehşeti karşısında şaşırıp kalmışlar, aralarından daha kötü birisi ya da sarhoşu; kaçan kızın arkasından köpekleri bırakma fikrini ortaya atmış. Bunun üzerine Hugo evden dışarı fırlamış, seyislerine kısrağını eyerlemelerini, köpek kulübelerinin kapılarını açmalarını söylemiş. Bu arada kızın mendilini köpeklere koklatıp, hepsini sıraya koyduktan sonra, ay ışığı altında parlayan bozkıra salmış.

"Eğlenceye katılanların çoğu bir süre şaşkın vaziyette kalakalmışlar. Bu kadar kısa bir zaman içinde bütün bu olup bitenleri anlayamamışlar. Fakat, çok geçmeden dumanlı kafaları, biraz ayılınca işin farkına varabilmişler. Derken, birden gürültüler çoğalmış, kimi tabanca getirsin diye

bağırıyor, kimi atını, kimi bir şişe şarap istiyormuş. Ama, sonunda başlarının bir karış üstünde duran akılları yerine inmiş, on üç kişinin on üçü de atlarına atlayıp Hugo'nun arkasından bozkıra çıkmışlar. Ay pırıl pırıl parlıyormuş gökyüzünde, yan yana, hızla ilerliyorlarmış, kızın evine gitmek için kullanabileceği yollardan gidiyorlarmış.

"Bir iki mil kadar yol aldıktan sonra, bozkırda dolaşan, çobanlardan birine seslenip köpek sürüsünü görüp görmediğini sormuşlar. Adam da hikâyeye göre, öyle şaşırmış ki, ne diyeceğini bilememiş; ama sonunda, peşinden köpeklerin kovaladığı, zavallı kızı gördüğünü söylemiş. 'Ama, başka bir şey daha gördüm,' demiş. Bu gördüğüm şey de Hugo Baskerville siyah kısırağının üstünde, yıldırım gibi yanımdan geçti, arkasından da dilsiz, gözleri alev saçan bir cehennem köpeği koşuyordu. Tanrı korusun beni öyle bir köpekten.' Bu bilgileri aldıktan sonra sarhoş adamlar, çobana lânetler yağdırıp sürmüşler atlarını. Fakat, çok geçmeden bozkırdan gelen nal sesleriyle tüyleri diken diken olmuş, Sir Charles'ın siyah kısırağı ağzı köpük içinde, sallanan yuları ve boş eyeriyle gelmiş. Sarhoş adamlar atlarını birbirlerine yaklaştırmışlar, çok korkmuşlar ama, yine de bozkırda ilerlemeye devam etmişler, oysa yalnız başlarına olsalarmış her biri atının başını geri çevirmekten büyük mutluluk duyacakmış. Böylece yavaş yavaş ilerleyerek sonunda köpeklerin olduğu yere ulaşmışlar. Köpekler cinslerinin iyiliğiyle ve cesaretiyle tanınmışlarsa da, bozkırda bir araya gelmiş ve sanki bir şeyden korkmuş gibi dik bir bayırın başında uluyup, korkuyla inliyorlarmış ve dikleşmiş tüyleriyle önlerinde uzanan dar vadiye bakıyorlarmış.

"Topluluk durmuş. Takibe çıktıkları zamana göre şimdi daha ayılmış olduklarını tahmin edersiniz herhalde. Çoğu, fazla ileri gitmek istemiyormuş ama, aralarından üçü, ya en cesurları, ya da hâlâ ayılmamış olan en sarhoşları; atlarını bayırdan aşağı sürmüşler. Vadi geniş bir açıklığa çıkıyormuş, şimdi hâlâ orada duran iki büyük kaya vardır. Ay ışığı o kadar parlakmış ki düzlüğü bütün ayrıntılarıyla aydınlatıyormuş. Adamlar yaklaştıklarında gördükleri manzara karşısında ne yapacaklarını bilememişler. Düzlüğün tam ortasında korkudan ve yorgunluktan ölen zavallı kız yatıyormuş. Ama, bu üç zampananın aklını başından alan şey, ne kızın cesedi, ne de kızın cesedinin yanında yatan Hugo Baskerville'in cesediymiş; Hugo'nun üstünde, boğazına sarılmış, iğrenç bir yaratık varmış, büyük, kara bir hayvan, ama ölümlü gözlerin gördüğü, göreceği herhangi bir köpekten daha büyükmüş. Onlar bakarken o şaşkınlık verecek kadar ucube olan şey Hugo Baskerville'nin gırtlakını ısırıp koparmış. Sonra alev saçan gözlerini ve kan damlayan çene kemiklerini onlara çevirerek açıp kapamaya başlayınca üçü de korkudan kanları donmuş ve tatlı canlarını kurtarmak için çılglık çılgıca bozkırda kaçmaya başlamışlar. Söylendiğine göre aralarından biri, o gördüğü yaratık yüzünden çok kısa bir süre sonra ölmüş. Diğer ikisi ise, yaşadıkları sürece yarım akıllı kalmışlar.

"Ortaya çıkan köpeğin hikâyesi işte böyle oğullarım. Bu köpek o günden beri ailenin başına belâ olmuştur. Bunu yazmamın sebebi; bilinen bir şeyin sadece ima edilene veya tahmin edilene göre daha az korkunç olduğu içindir. Aileden birçok kişinin ölümlerinin de ani, kanlı ve gizemli olduğu bir gerçektir. Kitabı Mukaddeste uyarılan üçüncü ve dördüncü kuşaktan daha öteye suçsuz kimselerin sonsuza kadar

cezalandırılmıyacağı için Tanrının sonsuz rahmetine sığınalım. Sizleri Tanrıya emanet ederken, şeytanî kuvvetlerin ortaya çıktığı karanlık saatlerde bozkırdan geçmemenizi bir önlem olarak tavsiye ediyorum."

"-Bunu, Hugo Baskerville oğulları Rodger ve John'a bırakırken kız kardeşleri Elizabeth'e, bundan söz etmemeleri konusunda, onları uyarır."

Doktor Mortimer, garip hikâyeyi okumayı bitirdiğinde gözlüğünü alnına kaldırıp, Bay Sherlock Holmes'a baktı. Sherlock Holmes esneyerek sigara izmaritini ateşe fırlattı.

"Demek öyle?"

"İlginç bulmadınız mı?"

"Hayalet ya da cin hikâyelerine meraklı olanlar için öyle."

Doktor Mortimer, cebinden katlanmış bir gazete çıkardı.

"Şimdi bakın, Bay Holmes, size daha yakın tarihli bir yazı. Devon County Chronicle gazetesinde bu sene 14 Mayıs tarihinde yayınlanmış. Bu tarihten birkaç gün önce ölen Sir Charles Baskerville'nin ölümüyle ortaya çıkan olayların hikâyesi."

Dostum biraz öne eğilip, daha dikkatli dinlemek istermiş gibi bir tavır takındı. Konuğumuz da gözlüğünü yeniden takıp, okumaya başladı:

"Geçenlerde birdenbire vefat eden, adı gelecek seçimlerde Mid Devon'un liberal adayları arasında yer alan Sir Charles Baskerville, hepimizi derin bir kedere bürümüştür. Sir Charles, Baskerville Hall'de kısa bir süreden beri oturuyordu.

Ancak iyi ve sevimli huyuyla, yardımseverliğiyle kısa sürede kendisiyle ilişkide bulunan herkesin sevgisini ve saygısını kazanmıştır. Günümüzdeki Nouveaux Ric hes'ler^[9] arasında kötü günler yaşamak zorunda kalmış, eski ve köklü asil bir ailenin oğludur. Şu anda sahip olduğu serveti kendinin yapmış olması ve aileyi eski görkemli günlerine kavuşturması sevinilecek bir olaydır. Sir Charles, herkesin çok yakından bildiği gibi, Güney Afrika'daki borsa oyunlarında büyük para sahibi olmuştu. Çarkın kendi aleyhine dönünceye kadar ileri gidenlerden daha akıllıca davranıp, borsadan çekilmiş ve servetiyle birlikte İngiltere'ye dönmüştü. Baskerville, Hall'e yerleşeli ancak iki yıl olmuştur. Çok ani olan ölümüyle kesintiye uğrayan ilerleme ve imar plânlarından herkes söz etmektedir. Kendisinin çocuğu olmadığından, daha hayattayken bütün o yörede oturanların, servetinden yararlanacağını açıkça söylemiştir. Zamansız ölümü birçok kişiye üzüntü vermiştir. Bu çevredeki yardımseven derneklerine yaptığı yüksek miktardaki bağışlar, bu sütunlarda sık sık yayınlanmıştır.

'Sir Charles'ın ölüm nedeninin, yapılan araştırmalarla tam olarak ortaya çıktığı söylenemez. Sir Charles'ın bir cinayete kurban gitmesi için herhangi bir neden ileri sürülemez. Ama, ölümle ilgili ilgisi olmayan boş inançların sebeplerini ortadan kaldırmak için büyük çaba harcanmıştır. Sir Charles bekârdı ve birtakım garip alışkanlıkları vardı. Çok zengin olmasına karşın, çok mütevazı bir hayat yaşardı. Baskerville Hall'deki hizmetkârları kocası uşak, karısı da hizmetçilik yapan Barrymore adlı evli bir çiftten ibaretti. Birçok dostunun da onayladığı Barrymore'ların ifadesine göre, Sir Charles'ın sağlığı uzun süreden beri bozuktu. Sık sık rengi solar, nefes darlığı çekip, soluk soluğa kalırdı. Sinir krizlerine neden olan

bir kalp hastalığından söz edilmektedir. Sir Charles'ın dostu ve doktoru olan Doktor James Mortimer da yukarıdaki ifadeleri doğrulamıştır.

Elde edilen kanıtlar çok azdır. Sir Charles her gece yatmadan önce Baskerville Hall'ün ünlü porsuk ağaçlı yolunda yürüyüş yapardı. Bunu Barrymore'ların tanıklığı ortaya çıkarıyor. Mayısın dördünde, Sir Charles ertesi gün Londra'ya gitmek niyetinde olduğunu söylemiş ve Barrymore'dan bavulunu hazırlamasını istemişti. Her zamanki gibi o gece de yürüyüşe çıkmıştı. Bu gezintilerde puro içerdi. Bu son gezisi olmuştu, bir daha geri gelmedi. Saat on ikide Barrymore, Hall'ün kapısının açık durduğunu görünce, telâşlanmış ve fener alarak efendisini aramaya çıkmış. Bütün gün yağmur yağdığı için, Sir Charles'ın ayak izleri yolda çok belirginmiş. Bu yolun ortalarına doğru, bozkıra açılan bir kapı vardır. Sir Charles'ın bir süre orada durduğunu gösteren belirtiler varmış. Yoldan aşağı yürümeye devam eden Barrymore, yolun sonunda efendisinin cesediyle karşılaşmış. Barrymore'un ifadesinde açıklanamayan bir nokta var; efendisinin ayak izleri bozkır kapısını geçtikten sonra değişiyormuş. Yerde, sanki ayak ucunda yürümüş gibi izler varmış.

Murph adında çingene bir at tüccarı o gece oralarda dolaşıyormuş ama, çok sarhoşmuş. Birtakım bağırışma ve çığlıklar duymasına rağmen çığlıkların nereden geldiğini bir türlü kestirememiş, Sir Charles'ın cesedinde hiçbir darp izi görülmemiştir. Doktor, inanılmayacak ölçüde yüz buruşması olduğunu söylüyor. Öyle ki Doktor Mortimer, önce karşısında yatan kişinin dostu ve hastası olduğunu anlayamamış. Bu belirtinin az görülen nefes darlığı ve kalp yetmezliğinden ileri

gelebileceğini de eklemiştir. Bu açıklamalarını morgta yapılan incelemede de tekrarlayarak, kronik bir hastalığı olduğunu açıklamıştır; Jüri, bunun üzerine tıbbî kanıtlara dayanarak Sir Charles'ın bir cinayete kurban gitmediğine karar vermiştir. Bu karar memnuniyetle karşılandı. Çünkü; Sir Charles'ın vârisinin, bir an önce Hall'e yerleşip, üzüntü verici bir şekilde kesintiye uğrayan hayırlı işleri devam ettirmesi gerekiyordu. Hakimin gerçeğe dayanarak işi çözmesi, bu işin doğurduğu korku dolu masallara son vermiştir. Aksi takdirde Baskerville Hall'de oturacak birini bulmak zor olacaktı. En yakın akrabasının Sir Charles Baskerville'nin küçük kardeşinin oğlu Bay Henry Baskerville olduğu öğrenilmiştir. Delikanlı en son haber, Amerika'da olduğuna dairdir. Şimdi başına konan talih kuşunu ona bildirmek için araştırmalar yapılmaktadır."

Doktor Mortimer, gazeteyi katladı ve cebine yerleştirdi.

"Bunlar, Sir Charles Baskerville'nin ölümü konusunda açıklanan gerçekler, Bay Holmes."

"İlgi çekici tarafları olan böyle bir konuya, dikkatimi çektiğiniz için, size teşekkür etmeliyim," dedi Sherlock Holmes. O sıralarda gazetelerde bir şeyler okumuştum fakat, Papa'yı huzura kavuşturmak için şu önemsiz Vatikan kabartmaları işiyle uğraşıyordum. Bu nedenle İngiltere'de meydana gelen pek çok olayla ilgilenemedim. Bütün bilinen şey, demek bu gazete haberinde yazılı."

"Evet."

"Gazetede yayınlanmayan buna rağmen, sizin bildiğiniz başka şeyler var mı?" Arkasına dayandı, parmak uçlarını birleştirdi, her zamanki sakin ve bilgiç tavrını aldı.

"Açıklayacak olursam..." dedi Doktor Mortimer, heyecanlanmaya başlamıştı. "Kimseye söylemediğim, söyleyemediğim şeyleri size söylemem gerekecek. Bunları hâkime açıklamayışımın sebebi, bir bilim adamının halkın gözünde, batıl inançlara sahip olduğunu göstermek istemeyişimdir. Başka bir sebep daha var, gazetede yazıldığı gibi, adı çıkmış olan Baskerville Hall'ün kötü ününü artıracak bir şey söylediği takdirde orada oturacak kimsenin bulunamayacağıydı. Kendimce haklı bulduğum bu sebeplerden ötürü, bildiklerimin hepsini anlatmadım. Çünkü söyleyeceklerim, elle tutulur, somut sonuçlar verecek gibi değildi, ama sizinle açık konuşmama engel olacak herhangi bir neden yok.

"Bozkırdaki evler birbirlerine uzaktır ama, evleri yakın olanlar birbirleriyle sık sık görüşürler. Sir Charles Baskerville'i de bu nedenle çok sık görürdüm. Lafter Hall'den Bay Frankland ve doğa bilimci Bay Stapleton'dan başka, tüm bu çevrede, onlardan başka doğru dürüst okumuş adam bulamazsınız. Sir Charles bir kenara çekilmiş, toplumdan uzak duran bir adamdı, hasta olması ve benim de doktor olmam, bizi birbirimize yakınlaştırmıştı. Bilimdeki ortak kaygılarımız, aramızda iyi bir dostluğun oluşmasına yol açmıştı. Güney Afrika'dan birçok bilimsel bilgi getirmişti. Bushman ve Hottentot'nun karşılaştırmalı anatomisini tartışarak pek çok hoş akşamlar geçirmiştir.

"Sir Charles'ın, son birkaç ay içinde sinir sisteminin neredeyse patlayacak derecede bozulduğunu görüyordum. Size okuduğum efsaneye bütün kalbiyle inanmıştı. Öyleki kendi toprakları içinde de olsa gece geç saatte asla bozkıra çıkmazdı. Size inanılmayacak gibi gelir ama Mr. Holmes,

ailesinin üzerine korkunç bir felâketin çöktüğüne inanıyordu. Korkunç yaratık düşüncesinden bir türlü kurtulamıyordu. Geceleri kendisini görmeye gittiğimde garip bir yaratık görüp görmediğimi ya da bir köpek havlaması duyup duymadığımı sık sık sorardı; bana bunları sorarken de sesi heyecandan tir tir titrerdi.

"Korkunç olaydan üç hafta kadar önce, bir akşam arabayla evine gitmiştim. Sir Charles, Hall'ün kapısının önünde duruyordu. Arabamdan inip önünde durdum, o sırada gözlerinin benim arkamda bir yere dikildiğini ve korkunç bir ifadeyle bakakaldığını gördüm. Arkama dönüp baktığımda, onun baktığı büyük kara bir köpeğin yolun kenarından geçtiğini gördüm. Öyle heyecanlanmış ve korkmuştu ki, kendisini rahatlatmak hayvanın görüldüğü yere gitmek zorunda kaldım. Köpek görünürde yoktu ama, bu olay belleğimde çok etki bırakmış gibiydi. Bütün akşam onunla birlikte kaldım, ilk geldiğimde size okuduğum el yazması belgeyi bu olayla ilgili olarak bana vermişti. Bu küçük hikâyeyi size anlatmamın sebebi, meydana gelen o korkunç olayla bir ilgisi olabileceğini düşünmemdir. Ama, o sıralarda bu işin uydurma olduğuna inanıyordum.

"Tavsiyem üzerine Londra'ya gitmeye karar vermişti. Kâlbının zayıf olduğunu biliyordum, içinde bulunduğu sürekli endişe, ne kadar hayâl ürünü olursa olsun, sağlığına kötü etki yapıyordu. Londra'nın eğlence yerlerinde geçireceği birkaç ayın Sir Charles'a çok iyi geleceğini düşünüyordum. Ortak dostumuz, Bay Stapleton da, onun bu durumuna çok üzülüyordu, o da benim düşüncelerime katılıyordu.

"Sir Charles'ın öldüğü gece, cesedi bulan uşak Barrymore, seyis Perkins'i atla bana göndermişti. Daha uyumamış

olduğum için, bir saat içinde Baskerville'deydim. Soruşturmada gösterilen bütün kanıtları kontrol edip, onayladım. Porsuk ağaçlı yoldan ayak izlerini takip ettim; bir süre durup beklediğini gösteren ayak izlerinin değiştiğini gördüm. Yumuşak çakıllı yolda Barrymore'dan başkasının ayak izine rastlamadım. Sonra cesedi büyük bir dikkatle inceledim. Ben gelinceye kadar cesede kimse dokunmamıştı. Sir Charles, yüzükoyun yatıyordu, kolları iki yanına açılmış, parmakları toprağa gömülmüş, yüz çizgileri tanınmayacak kadar bozulmuştu. Cesette herhangi bir darp izi yoktu. Fakat, soruşturmada Barrymore yanlış bir bilgi verdi. Cesedin çevresinde toprakta hiç iz olmadığını söyledi. Herhalde görmedi. Ama, ben gördüm, biraz ötede yeni ve oldukça belirgin izler gördüm."

"Ayak izleri mi?"

"Ayak izleri."

"Erkek mi, kadın mı?"

Doktor Mortimer, bir süre tuhaf tuhaf yüzümüze baktı, sonra hemen hemen fısıltı halinde:

"Bay Holmes, bunlar dev bir köpeğin ayak izleriydi," dedi.

III

Bilmece

Bu sözleri duyunca, doğrusu bayağı irkildim. Doktorun sesinde de bir heyecan dalgası vardı, bize anlattıklarının etkisi altında kalmış gibiydi. Holmes, heyecan içinde ileri doğru eğildi, merak dolu gözleri, olayla son derece ilgilendiğini gösteriyordu.

"Siz gördünüz demek?"

"Sizi nasıl görüyorsam öyle."

"Ve bir şey söylemediniz?"

"Neye yarardı ki?"

"Nasıl oldu da bunu başka kimse görmedi?"

"İzler cesetten yirmi metre kadar ötedeydi. Hikâyeyi bilmeseydim, ben de araştırmazdım."

"Bozkırda çok Çoban köpeği var mıdır?"

"Elbette. Fakat, bu Çoban köpeği değildi."

"Çok büyüktü dediniz, öyle mi?"

"Dev gibi."

"Ama, cesede yaklaşmamış, öyle mi?"

"Evet."

"Nasıl bir geceydi?"

"Islak ve kuvvetli soğuk."

"Yağmur yağıyordu ama, değil mi?"

"Hayır."

"Yol nasıldı?"

"İki sıra eski porsuk çiti vardır, bir buçuk metre kadar yükseklikte, arasından geçilemeyecek kadar sıktır. Ortadaki yol, iki buçuk metre kadar genişliktedir."

"Çitlerle yol arasında, herhangi bir şey var mı?"

"Evet, her iki yanda bir buçuk metre kadar çimenlik uzanır."

"Anladığımı kadarıyla, porsuk çitine girip çıkmak için, sadece bir kapı var. Öyle değil mi?"

"Evet, bozkıra açılan kapı."

"Başka bir aralık yok mu?"

"Hayır."

"Demek ki porsuklu yola girmek için, ya doğru evden gelmek, ya da kapıdan girmek gerek, öyle mi?"

"Uçta, yazlık evden kullanılmayan başka bir geçit daha vardır."

"Sir Charles eve yakın mıydı?"

"Hayır, evin, yaklâşık elli metre kadar gerisinde yatıyordu."

"Şimdi söyleyin bana, Doktor Mortimer? Burası önemli, gördüğünüz izler yoldaydı, çimen üstünde değildi değil mi?"

"Çimende iz yoktu."

"İzler bozkır kapısı tarafında mıydı?"

"Evet, bozkır kapısı tarafında, yolun kenarındaydı."

"Çok ilginç bir nokta daha. Kapı kapalı mıydı?"

"Kapalıydı, üstünde bir de asma kilit vardı."

"Yüksekliği ne kadardır?"

"Bir metre kadar."

"O halde herkes üstünden atlayabilir?"

"Evet."

"Kapıda ne izleri gördünüz?"

"Belli bir şey yoktu."

"Aman Tanrım! Bunu kimse incelememi mi!"

"Sadece ben inceledim."

"Ve hiçbir şey bulamadınız, öyle mi?"

"Her şey öyle karışıktı ki. Sir Charles herhalde beş on dakika orada durmuştu."

"Nerden çıkarıyorsunuz bunu?"

"Çünkü purosunun külü iki kere silkelenmişti."

"Harika! Bu, bizim meslekten Watson, tam bize göre. Ya izler?"

"Küçük çakıllar, toprak parçası üstünde dağınık durumdaydı. Başka iz göremedim."

Sherlock Holmes sabırsız bir hareketle elini dizine vurdu.

"Ah, ben orada olsaydım!" diye bağırdı. "Çok ilginç bir olay. Bir dedektif için inanılmaz ipuçları vardır. Çakıl döşeli o yolu sayfa gibi okurdum ama, yağan yağmur tarafından çoktan kirletilmiş ve meraklı köylülerin ayak izleri yüzünden silinmiştir. Ah Doktor Mortimer, Doktor Mortimer, beni çağırmaşınız! Bu yüzden üstünüze çok büyük bir sorumluluk almış oluyorsunuz."

"Sizi çağıramazdım Bay Holmes, sonra bütün dünya duyardı, kimsenin duymaması gerektiğinin nedenini anlattım size, üstelik, üstelik..."

"Neden durdunuz?"

"En deneyimli dedektiflerin bile bir şey yapamayacağı bir alan vardır."

"Bu işin doğaüstü güçlerin marifeti olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Yüzde yüz öyle demedim."

"Fakat, böyle düşündüğünüz belli."

"Korkunç olaydan beri, Bay Holmes, kulağıma öyle şeyler geldi ki. Bunları doğanın kurulu düzeniyle bağdaştırmak güç."

"Ne gibi, meselâ?"

"Olay meydana gelmeden önce, bozkırda Baskerville şeytanına benzeyen yaratığı gören çok kimse var, bu hiçbir hayvana benzemeyen bir yaratıkmış."

"O bölgede yaşayanlar, bunun iri, ışık saçan, korkunç hayalete benzeyen bir yaratık olduğu konusunda birleşiyorlar. Bu adamların hepsini sorguya çektim. Biri kalın kafalı bir köylüydü, biri nalbanttı, biri de çiftçiydi. Hepsi de korkunç hayalet konusunda aynı şeyi anlatıyordu. Üstelik anlatılanlar efsanedeki cehennem köpeğine uyuyordu. O bölgede bir dehşet rüzgârı esiyor. Bozkırdan gecenin karanlığında, oradan geçecek olan adam çok cesur olmalı."

"Peki siz, bir bilim adamı olarak doğaüstü güçlere inanıyor musunuz?"

"Neye inanacağımı bilemiyorum Bay Holmes."

Holmes omuz silkti.

"Bugüne kadar yaptığım araştırmalar bu dünyaya aitti," dedi. "Büyük bir alçakgönüllülükle şeytanla çarpıştım ama, şeytanın babasıyla uğraşmak zor bir iş olsa gerek. Ancak, ayak izinin gözle görüldüğünü ve gerçek olduğunu kabul etmelisiniz."

"Köpek bir insanın boğazını çekip koparacak kadar gerçektir ama, yine de şeytanîydi."

"Bakıyorum, kendinizi doğaüstü güçlere inananlara kaptırmışsınız. Doktor Mortimer, gerçekten böyle düşünüyorsanız o zaman neden bana başvurduğunuzu açıklar mısınız? Bir solukta hem Sir Charles'ın ölümünü incelemenin boş bir uğraş olduğunu söylüyorsunuz, hem her şeye rağmen bunu incelemek istediğinizi belirtiyorsunuz?"

"İstediğimi söylemedim."

"O halde size nasıl yardım edebilirim?"

"Waterloo İstasyonuna gelmek üzere olan..." Doktor Mortimer saatine baktı. "Tam bir saat on beş dakika var. Sir Henry Baskerville'e nasıl davranmalıyım?"

"Vârisi olana mı?"

"Evet. Sir Charles'ın ölümü üzerine bu delikanlı hakkında araştırma yaptık ve Kanada'da çiftçilik yaptığını öğrendik. Edindiğimiz bilgilere göre, mükemmel bir gençmiş. Şu andan itibaren, bir tıp adamı olarak değil, Sir Charles'ın vasiyetnamesinin güvenilir bir takipçisi olarak davranıyorum."

"Mirasta hak iddia eden başka kimse var mı?"

"Yok sayılır. İzini bulabildiğimiz diğer ve tek akrabası Sir Charles'ın büyüğü olan Rodger Baskerville'dir. Genç yaşta ölen ikinci kardeş Henry'nin babasıdır. Üçüncü Rodger ailenin öteki üyelerine banzemezdi. Eski Baskerville soyundan geliyormuş ve anlattıklarına göre Hugo'nun bir benzeriymiş. İngiltere'de yaşayamayacak duruma gelince Orta Amerika'ya gitmiş ve 1876 yılında sarı hummadan ölmüş. Henry Baskerville ailenin son üyesidir. Bir saat beş dakika sonra onu Waterloo İstasyonu'nda karşılayacağım. Bu sabah Southampton'da olduğuna ilişkin bir telgraf aldım. Ne yapmamı önerirseniz, Bay Holmes?"

"Atalarının evine niye gitmesin?"

"Doğal bir şey gibi görünüyor, değil mi? Ama oraya giden her Baskerville'nin kötü bir sonla karşılaştığını düşünün. Eğer Sir Charles ölümünden önce benimle konuşabilseydi, soylarının sonuncusunu ve büyük mirasa konan vârisinin bu uğursuz yere gelmesine engel olmamı isterdi. Bütün olup

bitenlere rağmen o yoksul ve soğuk çevrenin gelişmesinin bu gencin varlığına bağlı olduğu inkâr edilemez. Baskerville Hall'de oturacak biri bulunmadığı takdirde, Sir Charles'ın yaptığı bütün hayır işleri boşa gidecek. Bu işte, ortada olan çıkarlarımın beni etkilemesinden korktuğum için durumu size anlattım. Şimdi tavsiyenizi rica ediyorum."

Sherlock Holmes bir süre düşündü.

"Açıkçası mesele şu," dedi. "Dartmoor'u bir Baskerville için tehlikeli yapan şeytanî bir kuvvet var. Fakat, bu sizin düşünceniz, değil mi?"

"Hiç olmazsa bunun böyle olduğunu gösteren birkaç delil var diyebilirim."

"Tamam. Eğer, sizin doğaüstü varsayımınız doğruysa, delikanlıyı Devonshire'da da rahat bırakmayacak gibi, Londra'da da. Sınırlı güçleri olan bir şeytan, aklın alacağı şey değil."

"Bu olaylarla karşılaşırdınız Bay Holmes, durumu daha ciddiye alırdınız. O halde size göre delikanlı Devonshire'da da, Londra'daki kadar güvende olacak demek? Gelmesine elli dakika kaldı. Ne diyorsunuz?"

"Diyeyeğim şu Bay Mortimer, ön kapıyı tırmalayıp duran köpeğinizi alıp bir arabaya binmeniz ve Sir Henry Baskerville'i karşılamak üzere Waterloo'ya gitmeniz."

"Sonra?"

"Kararımı vermeden, kendisine hiçbir şey söylemeyeceksiniz."

"Kararınızı vermeniz ne kadar sürer?"

"Yirmi dört saat. Yarın saat onda, Doktor Mortimer, bana uğrarsanız çok sevinirim. Sir Henry Baskerville'i de birlikte getirirseniz gelecekteki plânlarım için büyük yardımda bulunmuş olursunuz."

"Peki Bay Holmes," dedi ve randevuyu gömleğinin cebinden çıkardığı küçük bir not defterine yazdı. Garip, meraklı ve dalgın tavrıyla kapıdan hızla çıktı. Holmes, doktorun arkasından seslenerek onu merdivenin başında durdurdu.

"Bir soru daha, Doktor Mortimer. Sir Charles Baskerville'nin ölümünden önce bu hayaleti birçok kişinin gördüğünü söylediniz, değil mi?"

"Üç kişi."

"Daha sonra gören olmuş mu?"

"Duymadım."

"Teşekkür ederim, güle güle."

Holmes koltuğuna döndü, için için memnun olduğunu gösteren bir havası vardı.

"Dışarı mı Watson?"

"Bir yardımım olacaksa kalayım."

"Şimdilik kalmana gerek yok. Ancak, harekete geçtiğim zaman sana ihtiyacım olabilir. Harika doğrusu, eşsiz bir şey bu. Bradley'e uğrayıp, söyle, en kuvvetli sert tütününden yarım kilo kadar gönderiversin, olur mu? Teşekkür ederim. Akşama kadar gelmesen iyi olur. Akşam, şu sabah bize

anlatılan Şu son derece ilgi çekici konu üstündeki gözlemlerimizi karşılaştırırız."

Dostumun, bir olayı belleğinde çözmeye kalktığında, yalnız kalmaya ihtiyacı olduğunu bilirim. Böyle anlarda en ufak ipucu ve delil parçasını tartar, karşı görüşler kurar, ikisini de dengeler ve hangi noktaların gerekli, hangilerinin asılsız olduğuna karar verir. Bu nedenle günü kulübemde geçirdim ve akşama kadar da Baker Street'e dönmedim. Saat dokuz sıralarında evin salonundaydım. Kapıyı açtığımda yangın var sandım. Çünkü oda öyle dumanlıydı ki, masanın üstündeki lâmbanın ışığı bile donuklaşmıştı. İçeri girince korkum yatıştı. Kuvvetli, sert tütünün keskin kokusu boğazımı yaktı ve öksürdüm. Duman arasında ağzında siyah kil piposu, yün hırkasını giymiş, koltuğunda iki büklüm oturan Holmes'u gördüm.

"Üşüttün mü Watson?" dedi.

"Hayır, Şu zehirli havadan."

"Sanki, burası dumanlı olmuş gibi bakıyorsun."

"Ne diyorsun buranın havası, dayanılamayacak kadar kötü kokuyor."

"O halde pencereyi aç. Bütün günü kulübende geçirdin galiba?"

"Holmes!"

"Yanlış mı söyledim?"

"Doğru ama, nasıl...?"

Benim Şaşkın halime güldü.

"Watson, üstünde hoş bir tazelik var. Sahip olduğum küçük güçlerimi sende denemek hoşuma gidiyor. Yağmurlu ve çamurlu bir günde bir bey dışarı çıkıyor. Akşam geri döndüğünde şapkası ve ayakkabıları parlaklığını yitirmemiş. Demek ki bir yerde takılıp kaldı. Fazla dostu olan bir adam olmadığına göre, bu kişi nereye gitmiş olabilir? Nereye gittiği belli değil mi?"

"Belli."

"Dünya öyle belli şeylerle dolu ki, kimsenin aklına bile gelmiyor. Ben neredeydim dersin?"

"Sen de takılıp kaldın buraya?"

"Yanıldın. Devonshire'a gittim."

"Ruhun mu gitti?"

"Evet. Vücudum bu kolktukta kaldı ve ben yokken de sayısını bilmediğim kahveyle, aklın almayacağı ölçüde tütün tüketti. Stanford'a adam gönderip bozkırın o kısmına ait ayrıntılı bir harita istettim, ruhum da bütün gün bozkırın üstünde dolaşıp durdu. Yolu kolayca bulabildiğimi gururla söyleyebilirim."

"Büyük ölçekli bir harita olmalı."

"Çok büyük", dedi. Bir kısmını açıp dizine koydu. "Bizi ilgilendiren yer şurası. Şu ortadaki yer de Baskerville Hall."

"Çevresinde orman var mı?"

"Var. Adı yazılı değil ama, porsuklu yol şu olacak, bozkır da, gördüğün gibi sağında. Şu ev topluluğu Grimpen köyü, Doktor Mortimer'ın evinin bulunduğu yer. On kilometrelik

çapı olan bir daire içinde gördüğün gibi, çok az ev var. Hikâyede adı geçen Lafter Hall işte. Şurada bir ev var, yanlış hatırlamıyorsam adı Stapleton idi, bu onun evi olacak. Şurada iki bozkır evi bulunuyor, High Tor ile Foulmire. On dört mil ötede ağır mahkûmların bulunduğu Princetown Hapishanesi. Bu dağınık noktaların arası, ıssız ve ölü bozkırla kaplı. Cesedin bulunduğu sahne burası demek. Bunun bir daha oynanmaması için yardım etmeye çalışalım."

"Vahşi bir yer olmalı?"

"Evet, tam yeri, eğer şeytan insanların işlerine karışıyorsa..."

"Demek sen de, doğüstü güçlerin rolüne inanıyorsun?"

"Şeytanın silâhları kan ve etten meydana gelmiş olamaz mı? Başlangıçta değerlendirilmesi gereken iki konu var. Biri işlenen herhangi bir suç var mı? Öteki, suçun cinsi ve nasıl işlendiği?"

Doktor Mortimer'ın tahmini doğruysa ve işimiz de doğüstü güçlerle uğraşmaksa, araştırmamız burada bitiyor demektir. Ama, bu varsayıma dönmeden önce, diğer varsayımların tamamını ortadan kaldırmamız gerekiyor. İzin verirsen şu pencereyi kapayalım. Watson, sana garip gelecek fakat, temiz hava sanki hafızamı toplamama yardım ediyor. Bunu denemek için, düşünmek üzere bir kutuya girecek kadar ileri gitmedim, bu ama bu inançlarımın mantikî sonucu. Olay üstünde düşündün mü hiç?"

"Evet, bütün gün düşündüm."

"Bir sonuca vardın mı?"

"Ne diyeceğimi bilemiyorum."

"Eşi bulunmadığına kuşku yok. Birtakım özel noktaları var. Meselâ, ayak izlerindeki değişiklik. Sen ne dersin?"

"Mortimer, yolun o kısmının parmak ucunda gidildiğini söylemişti."

"O, sadece birkaç budalanın soruşturmada söylediğini tekrarladı. İnsan yoldan aşağı ve o kadar uzun mesafeyi parmak uçlarında neden yürüsün?"

"Peki, o halde?"

"Koşuyordu Watson, hızla, koşuyordu, hayatını kurtarmak için koşuyordu, sonunda kâlbî durarak, yüzüstü düşüp öldü."

"Neden kaçıyordu peki?"

"Bütün mesele de burada işte. Koşmaya başlamadan önce adamın korktuğuna ilişkin belirtiler var?"

"Onu nerden çıkarıyorsun?"

"Onu korkutan şeyin, bozkırdan geldiğini sanıyorum. Eğer durum böyle ise, en akla yatkını da bu; eve doğru koşacağına, evden uzaklaşması için insanın deli olması gerek. Çingenenin anlattıklarının doğru olduğunu kabul edersek, yardım gelmesinin en az olduğu yöne doğru 'imdat' diye bağırarak koşmuş. Sonra, o gece kimi bekliyordu ve neden evinde beklemiyordu da, porsuklu yolda bekliyordu?"

"Birini bekliyordu diyorsun, öyle mi?"

"Yaşlı ve hasta bir adamdı. Bir akşam gezintisine çıkmış olabilir ama, yerler ıslak ve hava da kötüydü. Doktor Mortimer'in, benden daha pratik sağduyuyla, adamın

purosunun külünden çıkardığı gibi, beş on dakika beklemesi doğal bir şey mi?"

"Fakat, her akşam çıkıyormuş?"

"Her akşam kapısında beklediğini sanmıyorum. Tersine, kanıtlar bozkıra çıkmaktan kaçındığını gösteriyor. O gece orada bekledi. Londra'ya gideceği günün gecesi. Sorun boyut kazanıyor Watson. Anlam kazanıyor? Azizim Watson, lütfen şu kemanımı verir misin?" Artık, sabaha kadar bu konuyla ilgili bir şey düşünmeyelim, en azından Doktor Mortimer ile Sir Henry Baskerville gelinceye kadar.

IV

Sir Henry Baskerville

Kahvaltı masamız erkenden toplandı, Holmes hırkasını giyerek, bir gün önce kararlaştırılan randevu saatini beklemeye başladı. Müşterilerimiz tam zamanında geldiler. Doktor Mortimer, genç Henry Baskerville ile birlikte içeri girdiğinde saat onu gösteriyordu. Henry Baskerville, ufak tefek, cin gibi kara gözlü bir adamdı, otuz yaşlarında olmalıydı, sağlam yapılıydı, kara kalın kaşları, iri çizgili, bir dövüşçü yüzü vardı. Üstüne kırmızımsı tüvid bir elbise giymişti. Ömrünün çoğunu açık havada geçirmiş izlenimi veren yanık bir yüzü vardı ama, ağırbaşlı duruşu, sakin ve kendinden emin davranışlarıyla, bir asil olduğunu belli ediyordu.

"Size Henry Baskerville'i takdim edeyim," dedi Doktor Mortimer.

"İşin ilginç yanı Bay Sherlock Holmes," dedi Henry Baskerville. "Dostum bu sabah sizi ziyaret etmemizi teklif etmeseydi, ben kendim gelecektim. Bizlerin içinden çıkamayacağı bazı olayları siz kolayca aydınlatıyormuşsunuz. Bu sabah öyle ilginç bir şey oldu ki, inanın işin içinden çıkamadım."

"Lütfen oturun Sir Henry. Demek Londra'ya geldikten sonra başınıza önemli bir şey geldi öyle mi?"

"O kadar önemli değil Bay Holmes. Galiba bir şaka. Şu mektup, tabii buna mektup denirse. Mektup bu sabah elime geçti."

Masanın üzerine bir zarf koydu. Hepimiz üstüne eğildik. Ucuz, gri renkte bir zarftı bu. Üstünde: 'Sir Henry Baskerville, Notrhumberland Oteli yazıyordu.' Berbat bir yazıydı, zor okunuyordu. Zarfın üstünde Charing Cross damgası ve mektubun bir akşam önce postaya verildiğini gösteren tarih vardı.

"Northumberland Oteli'nde kalacağınızı bilen var mıydı?" diye sordu Sherlock Holmes, dikkatle konuğumuza bakarak.

"Kimse bilmiyordu. Orada kalmama, Doktor Mortimer beni karşıladıktan sonra karar verdik."

"Ama, Doktor Mortimer herhalde o otelde kalıyordu?"

"Hayır, bir arkadaşımda kalıyordum," dedi. "Bu otele gideceğimize ilişkin önceden bir şey bilmiyorduk."

"Hımm! Biri bizimle çok ilgili görünüyor." Zarfın içinden dörde katlanmış bir kâğıt çıkardı. Açıp masanın üstüne koydu. Kâğıdın ortasında, basılmış bir metinden kesilmiş kelimeleri yapıştırarak oluşturulmuş bir tek cümle vardı:

"Hayatınıza ve aklınıza önem veriyorsanız

bozkırdan uzak durun."

Sadece 'bozkır' kelimesi kitap harfleriyle ve mürekkeple yazılmıştı.

"İşte böyle," dedi Sir Henry Baskerville. "Bay Holmes bunun ne demek olduğunu siz söyleyebilirsiniz? Acaba kim,

işlerimle bu kadar yakından ilgileniyor?"

"Siz ne dersiniz Doktor Mortimer? Hiç olmazsa bunda doğüstü güçler var diyemezsiniz ya?"

"Hayır efendim ama, işin doğüstü olduğuna inanmış birinden gelebilir."

"Ne işi?" diye sordu Sir Henry birden. "Bana öyle geliyor ki, işlerimi sizler benden daha iyi biliyorsunuz."

"Bu odadan çıkmadan, bütün bildiklerimizi siz de öğrenmiş olacaksınız. Buna söz veriyorum", dedi Sherlock Holmes. "Şimdi izninizle bu çok ilgi çekici belgeyle uğraşalım, dün hazırlanıp, postaya verilmiş olmalı. Dünkü Times var mı Watson?"

"Şurada köşede duruyor."

"Ne olur alsana. Başmakalenin olduğu sayfayı aç lütfen." Gözlerini sütunlarda aşağı yukarı gezdirdikten sonra. "Şu serbest ticaret hakkında yazılmış olan makale önemli. Dinleyin bir yerinde şöyle diyor:

'Kendi özel ticaret veya sanayiinizin koruyucu bir yasayla destekleneceği hakkında aklınıza boş hayâller getiriyorsanız, bu gibi bir yasa düzeni sonuçta, servetinize ülkenizden uzak dur demek olacak, ihracatımızın öneminin azalmasına ve bu adadaki iş hayatınıza balta inmesine sebep oluyor demektir.'

"Ne dersin buna Watson?" diye bağırdı Holmes sevinç içinde ellerini birbirine vurarak. "Hayran olunacak bir duygu, değil mi?"

Doktor Mortimer profesyonel bir merakla Holmes'a baktı, Sir Henry Baskerville de şaşkın kara gözlerini bana çevirdi.

"İthalat veya ihracat üzerine hükûmetin koyduğu vergiye aklım ermez," dedi. "Ama, bana yolumuzdan uzaklaştık gibime geliyor."

"Tersine, doğru yoldayız, Sir Henry. Watson yöntemlerimi sizden iyi bilir ama, o bile bu cümlenin anlamını çıkaramadı galiba."

"Hayır, itiraf etmeliyim, aralarında herhangi bir bağ göremiyorum."

"Yine de sevgili Watson, öyle bir bağ var ki, sanki birbirinden çıkmış gibi. 'Hayatınıza', 'Aklınıza', 'Önem', 'Uzak durun', 'Veriyorsanız', kelimelerinin nerden alındığını görmüyor musunuz?"

"Evet doğru! Eh, pes doğrusu!" diye bağırdı Sir Henry.

"Doğrusu, Bay Holmes böyle bir şey asla aklıma gelmezdi," dedi Doktor Mortimer, şaşkınlık içinde dostuma bakarak. "Kelimelerin gazeteden kesilmiş olduğu söylenecekti şaşırmazdım ama, hangi gazeteden olduğunu ve başmakalede bulunduğunu bilmek gördüğüm en önemli olay. Nasıl buldunuz?"

"Doktor bey, bir zenciyle bir Eskimo kafatasını birbirinden ayırt edebilirsiniz değil mi?"

"Elbette."

"Nasıl peki?"

"Çünkü bu, benim ilgi alanım. Farklar belli. Supra orbital baş, yüz açısı, çene kemiği eğrisi."

"Bu da benim ilgi alanım. Ünlü bir burjuva gazetesi olan Times'ın makalesiyle, bir bulvar gazetesinin kötü makalesi arasında ne fark varsa, zenci kafatasıyla Eskimo kafatası arasında da o fark vardır. Gazeteler arasındaki ayrımı yapabilmek bir cinayet uzmanının bilmesi gereken başlıca unsurlardan biridir. Ama, bir keresinde yanıldım. Leeds Mercury gazetesiyle Western Morning gazetesini karıştırmıştım ama, o zaman çok gençtim. Fakat, Times'ın başmakalesi bellidir, bu kelimeler de başka bir gazeteden alınamazdı. Bu mektup dün hazırlandığına göre, bu kelimelerin dün yayınlanan gazeteden alınması akla daha yatkın."

"Anladığıma göre, Bay Holmes," dedi Sir Henry Baskerville. "Biri bu kelimeleri makasla kesmiş."

"Bir tırnak makasıyla," dedi Holmes. "Kısa uçlu bir makas olduğu belli, çünkü 'uzak dur'un üstü yırtılmış."

"Evet öyle, o halde biri kısa uçlu bir makasla bu kelimeleri kesip kolayla..."

"Hayır zamkla," dedi Holmes.

"Zamkla kâğıdın üstüne yapıştırmış. Ama, niye 'bozkır' kelimesi mürekkeple yazılmış?"

"Çünkü basılmışını bulamamıştır da ondan. Diğer kelimeleri bulmak kolaydı, herhangi bir gazetede bulunabilirdi ancak, bozkır kelimesi her gün kullanılan bir kelime değildir."

"Evet. Bu yazıdan, başka bir şey çıkarabiliyor musunuz, Bay Holmes?"

"Bütün izlerin ortadan kaldırılması için elden gelen ne varsa yapılmış ama, bir iki ipucu var. Adrese dikkat ederseniz, bozuk bir yazı stiliyle yazılmış. Oysa Times gazetesini entellektüel kişilerden başkası okumaz. Mektubun, kendini cahil biri gibi göstermek isteyen kültürlü biri tarafından yazıldığını ve sizin tarafınızdan anlaşılacağından ya da tanınabileceğinden korktuğu için yazısını saklamaya çalıştığını çıkarabiliriz. Bakın kelimeler düz bir çizgi oluşturmuyor, kimi yukarda, kimi aşağıda. Meselâ 'Hayat' kelimesi yerinde değil. Bu ya dikkatsizliğini ya da bu işi yapanın panik içinde olduğunu gösterir. Bence ikincisi daha olası, çünkü konu önemliydi ve böyle bir mektubu düzenleyen birinin dikkatsiz olabileceğini sanmıyorum. Eğer bunu panik içinde yaptıysa, bu paniğin sebebi neydi? Mektup sabaha kadar postalanabilirdi. Nasıl olsa Sir Henry otelden çıkmadan eline geçecekti. Bunu hazırlayan, birinin işini yarıda bırakacağından mı korkuyordu? Kimdi o?"

"Bundan sonra tahmin işi başlıyor," dedi Bay Mortimer.

"İhtimâlleri tartıp en olabirini seçme işi dersiniz daha iyi olur. Hayâl biliminin kullanılması. Ama, düşünce zincirimizi kuracak maddî bir dayanak noktası var elimizde. Tahmin diyeceksiniz fakat, bu mektubun bir otel odasında yazıldığından da eminim."

"Bunu nereden çıkardınız?"

"Dikkatle inceleyecek olursanız mektubu yazan, hem kalemle, hem de mürekkeple epey zorluk çekmiş, kalem tek bir kelime içinde iki kere sürçmüş ve kısa bir adreste üç kere

kurumuş. Kişiyeye ait bir kalem veya mürekkep pek nadiren böyle olur, ikisinin bir arada olmasına ise ender rastlanır. Otellerdeki mürekkep hokkalarını, kalemlerini bilirsiniz. Evet, hiç şüphem yok, kesilen Times'ı buluncaya kadar, Charing Cross'taki otellerin çöp sepetlerini araştırarak olursak, bu ilginç haberi göndereni hemen yakalardık. Hey, bu da ne?"

Üstüne kelimelerin yapıştırılmış olduğu kâğıdı, gözlerine yaklaştırmış, inceliyordu.

"Ne oldu?"

"Hiç," dedi yere atarak. "Bomboş bir kâğıt, kâğıtta damga da yok. Bu ilginç mektuptan bundan başka bir bilgi çıkaramayacağız; Sir Henry, söyleyin bakalım, Londra'ya geldiğinizden bu yana başınıza başka ilginç bir olay geldi mi?"

"Sanmıyorum, Bay Holmes."

"Sizi izleyen, gözetleyen birini görmediniz mi?"

"Ucuz macera roman kahramanları gibi bir şey oldum çıktım", dedi konuğumuz. "Neden izlesinler ya da gözetlesinler?"

"Şimdi geleceğiz ona. Meseleyi ele almadan önce, bize söyleyeceğiniz bir şey yok mu?"

"Neyi söyleyeceğimi bilemiyorum ki?"

"Her günkü olan şeylerden başka bir şey?"

Sir Henry gülümsedi.

"Henüz İngilizlerin yaşama biçimi hakkında bir bilgim yok, bütün hayatımı Amerika ve Kanada'da geçirdim. Sadece, insanın çizmesinin tekini kaybetmesi, herhalde İngiliz âdetlerinden değildir."

"Demek çizmenizin tekini kaybettiniz?"

"Dostum," diye bağırdı Bay Mortimer. "Bir tarafa koymuş, sonra da koyduğunuz yeri unutmuşsunuzdur. Otele döndüğünüzde bulursunuz. Bay Holmes'a böyle konulardan söz etmenize gerek yok."

"Bana her günkü olan şeylerden farklı bir şey olup olmadığını sormuşlardı da."

"Elbette," dedi Holmes. "Olay ne kadar saçma olursa olsun. Demek çizmelerinizden birini kaybettiniz?"

"Belki de hatırlayamadığım bir yere koydum, her neyse. Dün gece her ikisini de kapımın önüne bıraktığımı hatırlıyorum, sabah yalnız bir teki vardı. Temizlikçi çocuktan bir şey öğrenemedim. Daha dün gece Strand'den almıştım, henüz giymemiştim."

"Eğer hiç giymediyseniz, temizlenmesi için neden dışarı koydunuz?"

"Dün gece Londra'ya gelişinizden hemen sonra gidip bir çift çizme aldınız, öyle mi?"

"Oldukça fazla alışveriş yaptım. Doktor Mortimer da benimle birlikte geldi. Bir çiftlik yöneteceksem kıyafetlerimin de rolüme uygun olması gerekir. Amerika'da buradan farklı yaşadım. Bu arada altı dolar verip bir çift kahverengi çizme aldım ve daha giyemedim de tekini çaldırdım."

"Çalınsa bile, çalanın işine yaramaz ki," dedi Sherlock Holmes. "Ben de Bay Mortimer'ın düşüncesine katılıyorum, çok geçmeden bulursunuz?"

"Şimdi beyler," dedi Sir Henry biraz sertçe. "Bütün bildiklerimi size anlattım. Şimdi siz de sözünüzde durup, tüm olup bitenleri anlatın bakalım?"

"İstediğinizi anlayışla karşılıyorum," diye cevap verdi Holmes. "Doktor Mortimer bize anlattığınız hikâyeyi, Sir Henry'ye de anlatsanız iyi olacak."

Doktor Mortimer, büyük bir ciddiyetle ve bir bilim adamı havasıyla cebinden kâğıtları çıkardı, bunları dün sabahki gibi okudu. Sir Henry Baskerville, büyük bir dikkatle, sessizce ve ara sıra hayret çılgınlıkları atarak dinliyordu.

"Serveti, bir kin ve lânetle birlikte miras almış bulunuyorum," dedi, uzun hikâyeye bittikten sonra. "Elbette, bu köpek hikâyesini çocukluğumdan beri duyarım. Ailede, sık sık anlatılır ama, bugüne kadar hiç ciddiye almamıştım. Amcamın ölümüne gelince, yemin ediyorum kafamdaki her şey altüst, karmakarışık. Bu bir polis işi mi, rahip işi mi, siz de henüz karar vermemiş gibisiniz."

"Öyle."

"Bir de otele gelen mektup meselesi çıktı ortaya. Bu da onunla ilgili olabilir mi?"

"Bozkırda olup bitenleri bizden daha iyi bilen biri var galiba?" dedi Bay Mortimer.

"Aynı zamanda," dedi Holmes. "Biri, size karşı iyi niyetli davranıyor çünkü, tehlikeyi önceden haber veriyor."

"Ya da kendi isteklerini gerçekleştirmek için, beni korkutup kaçırmak istiyorlar."

"Elbette, bu da olabilir. Doktor Mortimer çeşitli çözüm yolları gerektiren bir problemle bana başvurduğunuz için, size teşekkür ederim. Fakat, Sir Henry, şimdi karar vermemiz gereken önemli bir nokta var: Baskerville Hall'e gidip gitmemeniz."

"Niye gitmeyeyim?"

"Tehlike var gibi."

"şu aile canavarından mı, yoksa insanlar tarafından mı?"

"Ortaya çıkarmamız gereken nokta da bu."

"Hangisi olursa olsun. Cehennemde şeytan yoktur Bay Holmes. Yeryüzünde ailemin yuvasına gitmemi engelleyecek kimse olamaz, son cevabım bu." Bu sözleri söylerken kaşları atıldı ve yüzü kıpkırmızı oldu. Baskervillelerin ateşli mizacını, ailenin bu son temsilcisinde de görmek mümkündü. "Bu arada," dedi. "Bana söylediklerinizin hepsini düşünmeye zaman bulamadım. şu anda olup bitenleri bir anda kavrayıp karar vermek, zor bir iş. Birkaç saat kadar istirahat edip, kafamı dinlemek iyi gelecek. Bakın, Bay Holmes, şimdi saat on bir buçuk. Hemen otele gidiyorum. Dostunuz Doktor Watson siz, ben ve Doktor Mortimer, birlikte saat ikide yemeye, ne dersiniz? O zaman bu konu hakkında düşündüklerimi belki daha iyi anlatabilirim?"

"Watson, gelebilir misin?"

"Elbette."

"Saat ikide otelde olacağız. Bir araba çağırayım mı?"

"Yürümeyi tercih ederim, bu hikâye beni bir hayli endişelendirdi."

"Sizinle birlikte yürümekten zevk duyarım," dedi Bay Mortimer.

"O halde saat ikide görüşürüz. Hoşçakalın."

Konuklarımızın merdivenden inerken çıkan ayak seslerini, sonra da ön kapının kapanışını duyduk. Holmes birdenbire dalgın düşünceli ruh halinden uyanıp, sıçrayarak ayağa kalktı.

"Çabuk şapkanı al, çizmelerini giy Watson! Kaybedecek vaktimiz yok." Bunları söyler söylemez odasına hızla daldı, birkaç saniye içinde elbisesini giymiş olarak geldi. Apar topar merdivenlerden inip sokağa çıktık. Doktor Mortimer ile Baskerville, iki yüz metre kadar önümüzde yürüyorlardı. Oxford Street'e doğru gidiyorlardı.

"Koşup durdurayım mı?"

"Aman sakın Watson, sakın. Eğer buna dayanabilirsen sen yetersin. Dostlarımız çok akıllı, gerçekten yürümek için hoş bir gün."

"Adımlarını sıklaştırdı ve aramızdaki uzaklığı yarıya indirdi. Yüz metre kadar arkalarından, Oxford Street'e doğru yürümeye başladık, oradan da Regent Street'e. Dostlarımız durup bir mağazanın vitrinine bakmaya başladılar, Holmes de bir vitrinin önünde durdu.

Bir dakika sonra hafif bir sevinç çığlığı attı. Işıl ışıl gözlerinin yöneldiği yere bakınca, içinde bir adam olan güzel

bir arabanın karşı tarafta durduğunu, sonra yeniden yavaş yavaş hareket ettiğini gördüm.

"Aradığımız adam, Watson! Yürüyün!.. Bir şey yapamamak bile, onu yakından iyice görmüş oluruz."

Tam o sırada, arabanın yan penceresinden çalı gibi kara sakallı, bir adamın üstümüze çevrilmiş keskin bakışlarını gördüm. Arabanın üstündeki pencere kalktı, yüksek sesle arabacıya bir şey söylendi ve araba deli gibi Regent Street'ten aşağı hızla gitmeye başladı. Holmes bir araba bulmak için bakındı ama, görünürde hiç araba yoktu. Ve trafik seli arasında arabanın peşinden deli gibi koşmaya başladık fakat, aradaki mesafe çok fazlaydı ve çok geçmeden araba gözden kayboldu.

"Gördün mü bak!" dedi Holmes üzülererek, araba seli arasından soluk soluğa rengi atmış bir durumda çıktığında. "Böylesine kötü talih ve beceriksizlik, görülmüş şey mi Watson? Azizim Watson, dürüst bir adamsan, bunu da aleyhine bir not olarak yazmalısın!"

"Kimdi adam?"

"Bilmiyorum."

"Caus mu?"

"Aldığım bilgilere göre, Henry Baskerville, Londra'ya geldiğinden beri, biri sürekli onu izliyor. Aksi takdirde Northumberland Otelinde kaldığı nasıl bilinebilirdi ki? Şehre geldiği ilk gün izlendiğine göre ikinci gün de izleneceği apaçık ortada. Belki farkına varmışsındır, Doktor Mortimer efsaneyi okurken, iki kere pencereye gittim."

"Evet, hatırlıyorum."

"Pencereye gitmemin nedeni sokakta dolaşanlara bakmaktı ama, dışarıda şüphe çekecek kimseyi göremedim. Yetenekli profesyonel bir adamla karşı karşıyayız Watson. Bu iş bir hayli derin, bizimle ilişkiye giren bu kişinin iyi ya da kötü niyetli olduğuna karar vermedim ama, gücünün ve tasarılarının farkındayım. Dostlarımız dışarı çıkar çıkmaz, görünmeyen izleyecisini bulmak için hemen arkalarından bu yüzden çıktım fakat, bu esrarengiz kişi çok kurnaz, aynı zamanda aşırı tedbirli biri. Arkalarından rahat gidebilsin ya da gerektiğinde kaçabilsin ya da arabaya bindikleri takdirde rahatça kovalayabilsin diye arabada bekledi. Buna rağmen arabaya binmesinin sakıncası da yok değildi."

"Acaba, Arabacının bağlı olduğu?.."

"Evet."

"Yazık, numarasını alamadık."

"Dostum Watson, her ne kadar düşüncesizce davrandıysam da, arabanın numarasını almayı akıl edemediğimi nasıl düşünebilirsin? Adamımız 2704 numaralı arabacıdır. Ama, bu bilgi şimdilik bir işe yaramaz."

"Anlamıyorum. Başka ne yapabilirdik ki?"

"Arabayı görür görmez hemen dönüp ters yöne gitmem gerekirdi. Sonra bir araba tutar, arkasından belli bir mesafe bırakarak izlerdim ya da daha iyi bir şey yapar, Nortumberland Oteline gider, orada beklerdim. Derken o kimliği belirsiz kişi Baskerville'yi otele kadar takip ettikten sonra, kendi oyununu biz ona oynar, nereye gittiğini

öğrenirdik. Heyecanımızı yenemediğimiz için, rakibimizin olağanüstü çabukluğu ve enerjisi ile faka basmış olduk ve bu yüzden adamı elimizden kaçırdık."

Regent Street'den aşağı konuşarak iniyorduk. Doktor Mortimer ile Sir Henry çoktan gözden kaybolmuştu.

"Onları izlememizin bir anlamı yok artık," dedi Holmes. "Gölge gitti, bir daha da geri gelmez. Bakalım elimizde başka ne kartlar var, görelim, oyunumuzu ona göre dikkatle oynayalım. Arabadaki adamın yüzünü yemin edecek kadar tanıdığını söyleyebilir misin?"

"Sadece sakalını."

"Ben de öyle ama, galiba sakalı takmaydı. Böyle ince bir görev peşinde olan bir adamın sakalı yüz çizgilerini saklamaktan başka ne işe yarar ki. Gel girelim şuraya Watson."

Haber bürolarından birine girdik, müdür bizi saygıyla karşıladı.

"Wilson, küçük bir meselenizin çözümünde size yaptığım yardımı, görüyorum ki hâlâ unutmamışsınız."

"Nasıl unutturum efendim. Namusumu kurtardınız, hatta belki de hayatımı."

"Abartıyorsunuz sevgili dostum. Aklıma bir şey geldi Wilson, sizin çocuklar arasında Cartwright adında biri vardı hani, araştırmada çok yetenekliydi."

"Evet efendim, hâlâ burada çalışıyor."

"Çağırabilir misiniz? Teşekkür ederim! Bir de şu beş poundu bozmanızı rica edeceğim."

Cartwright on dört yaşlarında, akıllı ve güler yüzlü bir çocuktü, müdürün çağrısına cevap verip, hemen geldi. Ünlü dedektife büyük bir hayranlıkla bakıyordu.

"Otellerin olduğu rehberi verir misiniz?" dedi Holmes. "Teşekkür ederim. Şimdi bak Cartwright, burada yirmi üç otel adı var, hepsi de Charing Cross çevresinde, gördün mü?"

"Evet efendim."

"Bunları tek tek dolaşacaksın."

"Peki efendim."

"Önce dışardaki kapıcıya bir şilin vereceksin. İşte sana yirmi üç şilin."

"Evet efendim."

"Çöp sepetine bakmak istediğini söyleyeceksin. Önemli bir telgrafın kaybolduğunu, aramak istediğini söyleyeceksin, anladın mı?"

"Evet efendim."

"Ama asıl aradığın şey, Times'ın orta sayfası, orası burası makasla kesilmiş delikli bir sayfa. İşte Times'ın bir nüshası. Sayfa da şu. Kolayca bulabilirsin, değil mi?"

"Evet efendim."

"Her seferinde dışardaki kapıcı, salona bakan çocuğu çağırarak, ona da bir şilin vereceksin. Yirmi üç şilin daha sana. Derken yirmi üç otelin yirmisinden çöplerin yakıldığını

ya da atıldığını duyacaksın. Üçündeyse seni bir kâğıt yığını başına götürecekler, sen de orada Times'ın bu sayfasını arayacaksın. Beklenmedik bir şey olursa diye sana on şilin daha. Sonucu bana akşam olmadan telgrafla bildir, Baker Street'e. Şimdi geriye, telgrafla 2704 numaralı arabayı ve arabacıyı bulmamız kalıyor, Watson. Sonra da Bond Street'in resim galerilerinden birine girer, yemek saatine kadar vakit geçiririz."

V

Üç Kopuk İplik

Sherlock Holmes'ün en önemli yeteneklerinden biri de istediği zaman belleğini üstünde yoğunlaştığımız konudan ayırabilmesiydi. Şimdi, saatlerdir uğraştığımız işi unutmuş gibiydi, çağdaş Belçikalı resim ustalarının eserlerini seyretmeye dalmıştı. Galeriden ayrılıp Northumberland Oteline gidinceye kadar resim ve sanat hakkında ilginç yorumlar yaptı.

"Sir Henry Baskerville sizi yukarda bekliyor," dedi otel görevlisi. "Gelir gelmez sizleri yukarı çıkarmamı söyledi."

"Kayıt defterinize bakmamda herhangi bir mahzur var mı?" dedi Holmes.

"Hayır, efendim."

Defterde Baskerville'den başka iki isim daha vardı. Biri Newcastle'dan Theophilus Johnson ve ailesi, öteki Alton'dan High Loge'lu Bayan Oldmore ve hizmetçisi.

"Herhalde bu tanıdığım Johnson olmalı," dedi Holmes görevliye. "Avukat, değil mi, topallayarak yürür?"

"Hayır efendim, bu Bay Johnson, kömürcü, çok çalışkan bir bey, sizin yaşlarınızda."

"Bilgilerinizde bir yanlışlık olmasın?"

"Hayır efendim, uzun yıllardır bu otelde kalır. Kendilerini çok iyi tanırız."

"O halde tamam. Bayan Oldmore'u da hatırlıyor gibiyim. Meraklı olduğum için özür dilerim, insan bir dostunu ararken bir başkasıyla karşılaşılıyor."

"Kendileri hasta bir hanımdır efendim. Kocasını bir zamanlar Gloucester valisiydi, şehre indiğinde bizde kalmayı tercih eder."

"Teşekkür ederim, tanıdığımı sanmıyorum. Bu sorularla pek önemli bir problemi çözdük Watson," diye devam etti alçak bir sesle. Merdivenden çıkarken, "Dostumuzla ilgilenen kişinin bu otelde kalmadığını öğrendik. Her ne kadar Sir Henry'yi gözden kaçırmak istemiyorlarsa da, onun kendilerini görmelerini de aynı derecede istemiyorlar. Bu insanın aklına pek çok soru getiriyor."

"Neler getiriyor?"

"Mesela, hey azizim bu da ne?"

Merdivenin başına gelince Sir Henry Baskerville ile karşılaştık. Yüzü öfkeden kıpkırmızı olmuştu, bir elinde eski, tozlu bir çizme vardı. Çok sinirlenmişti ve doğru dürüst konuşamıyordu, konuştuğu zaman da garip bir şiveyle, kendisinden şimdiye kadar duymadığımız bir Batı Amerika şivesiyle konuşuyordu.

"Beni enayi sanıyorlar," diye bağırdı. "Dikkatli davranmazlarsa yanlış adama uğraştıklarını anlayacaklar; o çocuk kaybolan çizmeyi bulamazsa görür gününü. Bu sefer fazla ileri gittiler."

"Hâlâ çizmenizi mi arıyorsunuz?"

"Evet bayım, bulacağım da."

"Ama sizinki, dediğimize göre yeni kahverengi bir çizme değil miydi?"

"Öyleydi bayım, ama, aldıkları eski, siyah bir çizme, işte."

"Yoksa..."

"Evet öyle. Üç çift çizmem vardı, yeni aldığım kahverengi, eski siyah çizmelerim, bugün de siyah çizmenin tekini aldılar. Şimdi anladınız mı? Öyle bakıp duracağınıza bir şey söyleyin!"

Telaş içinde bir Alman garson ortaya çıktı.

"Üzgünüm efendim. Bütün oteli aradım ama bulamadım."

"Çizme, ya akşam olmadan hemen bulunur. Ya da otel müdürüne çıkıp, hemen oteli terk edeceğimi bildiririm."

"Sinirlenmeyin efendim, çizmenizi mutlaka bulacağız."

"Hemen bulun, yoksa bunun hesabını kötü verirsiniz, hırsızların serbestçe dolaştığı bu otelde başka bir şey kaybetmeye niyetim yok. Neyse, Bay Holmes, böyle önemsiz bir konuyla sizi karşıladığım için özür dilerim."

"Önemsiz olduğunu sanmıyorum."

"Çok ciddiye aldınız galiba?"

"Evet. Peki, siz bunu nasıl açıklıyorsunuz?"

"Açıklamaya kalkıştığım yok. Sadece başıma gelen en garip olay olduğunu biliyorum."

"En garibi olabilir?" dedi Holmes endişeli bir tavırla.

"Siz ne düşünüyorsunuz?"

"Bir şey anladığımı söyleyemem. İşiniz oldukça karışık Sir Henry. Amcanızın ölümünü de işin içine katarsak, uğraşmış olduğum önemli beş yüz olayın içinde, sizinki kadar sır dolu olanına rastlamadım. Ama, elimizde çeşitli ipuçları var; birinden biri eninde sonunda bizi gerçeğe götürecektir. Yanlış ipi çekebiliriz ama sonunda doğru olan ipliği mutlaka buluruz."

Güzel bir öğle yemeği yedik, yemek süresince bir araya gelmemize neden olan konu hakkında hiç konuşmadık.

Sonra da salona geçtik. Holmes, Baskerville'ye son kararını sordu.

"Baskerville Hall'e gideceğim."

"Ne zaman?"

"Hafta sonunda."

"Biraz düşünürseniz iyi olur," dedi Holmes. "Bu yerinde bir karar değil. Çünkü Londra'da izlendiğinize ilişkin, elimde pek çok kanıt var, milyonlarca insanın yaşadığı bu şehirde, bu insanları bulmak ve amaçlarının ne olduğunu anlamak çok zor. Kötü niyetli kişilerse, size kötülük yapabilirler ve bunun önüne geçmek için gücümüz yetmeyebilir. Benim evimden çıktıktan sonra izlendiğinizi biliyor muydunuz?"

Doktor Mortimer dehşet içinde kaldı.

"İzlenmek mi? Bizi kim izliyordu?"

"Üzgünüm, bunu size söylemeyeceğim. Dartmore'daki tanıdıklarınız arasında kara ve top sakallı olan biri var mı?"

"Hayır, durun bir dakika, evet, Barrymore, Sir Charles'ın uşağının kara ve top sakalı vardır."

"Peki, Barrymore nerede?"

"Malikânede olması gerekir."

"Orada olduğundan, Londra'ya gelip gelmediğinden emin olmalıyız."

"Bunu nasıl öğrenebiliriz?"

"Bir telgraf kâğıdı verebilir misiniz? 'Sir Henry için her şey hazır mı?' Adresi, 'Bay Barrymore, Baskerville' diye yazın. En yakın postane nerede? Grimpen. Güzel, Grimpen'deki postane müdürüne bir telgraf daha çekeriz. 'Telgraf Bay Barrymore'un eline verilecek. Kendisi yoksa, lütfen telgrafı Sir Henry Baskerville Northumberland Oteli'ne geri göndermeniz rica olunur.' Barrymore'un işinin başında olup olmadığını böylece anlamış oluruz."

"Güzel," dedi Baskerville. "Yalnız, Doktor Mortimer, kim bu Barrymore?"

"Bir süre önce ölmüş olan bir uşağın oğlu. Dört nesildir malikâneye onlar bakarlar. Duyduğuma göre, o çevredeki en saygın çiftlerden biri."

"Aynı zamanda," dedi Baskerville. "Malikânede aileden biri olmadığı sürece güzel bir evleri olacak ve hiçbir iş yapmayacaklar."

"Doğru."

"Barrymore, Sir Charles'ın vasiyetinden yararlanabiliyor muydu?"

"Kendisi ve karısı beş yüz pound alacaklardı."

"Peki, bu parayı alacaklarını biliyorlar mıydı?"

"Evet, Sir Charles vasiyetnamesini herkese anlatmaktan zevk duyardı."

"Ya? Bu çok ilginç."

"Umarım," dedi Doktor Mortimer, "Sir Charles'ın vasiyetinden yararlanan herkese şüpheli gözle bakmıyorsunuzdur, çünkü bana da bin pound bırakıyordu."

"Ya? Mirastan yararlanan başka kim var?"

"Pek çok kişiye miktarı önemli olmayan para ve mülk bıraktı. Geri kalanı da Sir Henry alacaktı."

"Geri kalan ne kadardı?"

"Yedi yüz kırk bin pound."

Holmes şaşkınlık içinde gözlerini kaldırdı. "Toplam rakamın bu kadar yüksek olduğunu bilmiyordum," dedi.

"Sir Charles'ın zenginliği dillere destandı ama, senetlerini inceleyinceye kadar bunun miktarını bilmiyorduk. Malının genel tutarı bir milyona yakın."

"Vay canına! İnsan bu kadar para için her şeyini gözden çıkarabilir. Bir sorum daha var, Doktor Mortimer, buradaki genç dostumuzun başına kötü bir olay geldiğini düşünelim, böyle kötü bir varsayım için özür dilerim fakat, o zaman miras kime kalacak?"

"Sir Charles'ın küçük kardeşi Rodger Baskerville evlenmeden öldüğü için, mal uzaktan akrabası olan Desmonds'a kalır. James Desmond'a. Westmoreland'de oturuyor."

"Teşekkür ederim. Bunlar çok önemli bilgiler. Bay James Desmonds'u tanıyor musunuz?"

"Evet, bir kere Sir Charles'ı ziyarete gelmişti. Saygı ve güven uyandıran, kendini dine adanmış bir insan. Sir Charles'ın bütün ısrarlarına rağmen gelir getiren bir mülkün kendine verilmesini kabul etmedi."

"Bu mütevazı bir hayatı olan adam, Sir Charles'ın binlerce poundunun sahibi olacak demek. Mirasın ona geçmesi için yasal bütün işlemler yapıldı. Şimdiki sahibi parayı dilediği gibi harcayabilir."

"Siz vasiyetnamenizi hazırladınız mı, Sir Henry?"

"Hayır, Bay Holmes, hazırlamadım. İşlerin bu durumda olduğunu daha dün öğrendim. Bu nedenle zaman bulamadım. Ama, nasıl olursa olsun paranın unvan ve malla birlikte geçmesi gerekiyor. Zavallı amcam böyle istemiş. Mala bakacak parası olmayan biri, Baskervillerin onurunu nasıl koruyabilir? Ev ve toprak, parayla birlikte geçmeli."

"Güzel, o halde, Sir Henry hemen Devonshire'a gitmenizi öneriyorum. Yalnız, bazı önlemler alınması gerekiyor. Oraya asla yalnız gitmemelisiniz."

"Doktor Mortimer benimle birlikte dönecek."

"Ama Doktor Mortimer'in hastaları var, evi de size kilometrelerce uzakta. Ne kadar iyi niyetli olursa olsun, size

yardım edemeyebilir. Olmaz, Sir Henry, güvenebileceğiniz ve yanınızdan ayrılmayacak biri gerekiyor size."

"Siz gelebilir misiniz, Bay Holmes?"

"İşler çıkmaza girerse, orada olmaya çalışırım. Londra'nın her yerinden kendilerine yardım edip, birtakım olayları aydınlatmam için başvurular oluyor, sürekli yardım istiyorlar. Bu şartlar altında, Londra'dan kısa bir süre için de olsa ayrılamayacağımı, anlayışla karşılayacağınıza inanıyorum. Şu sıralar, İngiltere'nin en saygın kişilerinden biri adi bir şantajcıyla karşı karşıya, bu rezaleti ancak ben önleyebilirim. Görüyorsunuz ki, şimdilik Dartmoor'a gitmem, gerçekten imkânsız..."

"Kimi önerirsiniz?"

Holmes kolumu tuttu.

"Eğer arkadaşım kabul ederse, ondan daha iyisini bulamazsınız. Size en güvenilir insanı öneriyorum."

Teklif beni şaşırttı ama, cevap vermeye zaman bulamadan Baskerville elimi tutup samimiyetle sıktı.

"Doğrusu bana büyük bir iyilikte bulunuyorsunuz Doktor Watson," dedi. "Durumumu biliyorsunuz, olay hakkında bütün düşüncelerimi de biliyorsunuz. Eğer Baskerville Hall'e gelip benimle birlikte kalırsanız, hayatımın sonuna kadar size minnettar kalıp, bu iyiliğinizi unutmayacağım."

Macera beni hep çekmiştir ve Holmes'ün sözleri, bana övgü dolu geldi. Ayrıca, Sir Henry'nin beni yürekten çağırması hoşuma gitmişti.

"Sevinerek gelirim Sir Henry, ne demek," dedim. "Zamanımı bundan daha iyi bir şekilde geçiremezdim."

"Bana sürekli haber gönderirsin," dedi Holmes. "Bir şeyler olursa, nasıl davranman gerektiğini sana bildiririm. Herhalde cumartesiye kadar her şey hazır olur."

"Senin için uygun mu Watson?"

"Evet."

"O halde cumartesi günü, Paddington'dan on buçukta kalkan trende buluşuruz. Bir terslik olursa sana bildiririm."

Tam ayrılmak üzereydik ki, Baskerville bir zafer çılgılığı attı, odanın bir köşesine yönelerek, eğildi ve bir dolabın altından kahverengi bir çizme çıkardı.

"Kaybolan çizmem!" diye bağırdı.

"Bütün meselelerimiz böyle kolayca çözülseydi ne iyi olurdu!" dedi Sherlock Holmes.

"Ama, bu çok garip," dedi Doktor Mortimer. "Öğle yemeğinden önce odada aramadığım yer kalmamıştı."

"Ben de her yeri aramıştım," dedi Baskerville. "Aramadığım köşe bucak kalmamıştı."

"Bu yüzden çizmenin odada olmadığından eminim."

"O halde biz yemekten garson oraya koymuş olmalı," dedi Doktor Mortimer.

Alman garson hemen çağrıldı ama, hiçbir şeyden haberi olmadığını söyledi. Soruşturmadan bir sonuç çıkmadı. Sürekli birbirini izleyen bu anlamsız ve küçük esrarengiz olaylar

zincirine biri daha eklenmişti. Sir Charles'ın ölümü hakkındaki ilginç hikâyeyi bir yana bırakacak olursak, iki gün içinde anlamsız bir dizi olay meydana gelmişti: Önce matbaa harfleriyle düzenlenmiş bir mektup geliyor, sonra arabadaki kara sakallı casus, yeni kahverengi çizmenin tekinin kaybolması, eski siyah çizmenin kaybolması, şimdi de yeni kahverengi çizmenin tekrar odaya bırakılması. Holmes, Baker Street'e doğru yol alırken, arabanın içinde susmuş oturuyordu. Çatık kaşlarından ve düşünceli yüzünden, aklından benim gibi bütün bu garip ve görünürde birbiriyle ilişkisi olmayan olayları birbirine bağlayacak ipuçları aradığı belliydi. Öğleden sonra ve akşamın geç saatine kadar pipo içerek, düşünüp durdu.

Akşam yemeğinden önce iki telgraf geldi. Birincisinde şunlar yazılıydı:

'Barrymore'un malikânede bulunduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Baskerville'

İkinci telgrafta ise:

"Söylediğiniz gibi yirmi üç otele gidildi, fakat kesik Times sayfası bulunamadı."

"İpliklerimden ikisi koptu Watson. Beni hayatta sinirlendiren tek şey, bir olayda her şeyin ters gitmesidir. Dostum Watson peşinden gidebileceğimiz bir ipucu daha bulmalıyız."

"Casusu götüren arabacı var daha."

"Biliyorum ve bu yüzden, araba şirketine, arabacının adını ve adresini bildirmeleri için bir telgraf çektim. Eğer bildirdilerse, adam her an gelebilir. Belki, bu arabacı sorularıma olumlu cevap verebilir..."

Bu sırada, kapının aniden çalan zili odanın içinde çınlayınca, aynı anda yerimizden fırladık. Holmes'ün yüzünde bir tebessüm belirmişti. Çünkü, bu çalan zil, iyi bir haberin müjdecisi olabilirdi. Kapı açıldı ve içeri kaba saba bir adam girdi. Bu, Holmes'ün beklediği arabacı olmalıydı.

"Trafik bürosundan geliyorum. Bu adresde oturan bir bey 2704 numarayı şikâyet etmiş," dedi. "Yedi yıldır arabacılık yapıyorum, bugüne kadar hiç kimse beni şikâyet etmedi. Bürodan çıkıp doğru buraya geldim, şikâyetinizi yüz yüze konuşmak için."

"Hiç bir şikâyetim yok bayım," dedi Holmes. "Üstelik, sorularıma doğru cevap verirsen, sana yarım altın veririm."

"Zamanım boşa gitmedi öyleyse," dedi arabacı sırtarak. "Ne sormak istiyorsunuz bayım?"

"Önce adını ve adresini not edeyim. Belli olmaz, belki yeniden gerekli olabilirsiniz."

"Adım John Clayton, adresim 3 Tupey Street, the Borough. Arabam ise, Waterloo İstasyonu'nun yanındaki Shipley garajında, durur sürekli."

Sherlock Holmes arabacının söylediklerini not etti.

"Clayton, söyle bakalım; bu sabah saat onda bu eve gelip burayı gözetleyen ve sonra da bu evden çıkıp, Regent

Street'den aşağı iki yürüyen beyi takip eden müşterin hakkında ne biliyorsun?

Adam şaşırmıştı, biraz da keyfi kaçtı.

"Söyleyecek fazla bir şey yok. Baksanıza benim bildiğim kadarını siz de biliyorsunuz. Yalnız, bilmediğiniz tek şey o adamın dedektif olduğu. Adam dedektif olduğunu söyledi ve hakkında da kimseye bir şey söylememem konusunda beni uyardı."

"Bak ahbap, bu pek ciddi bir konu, benden bir şey saklamaya kalkarsan, sonra başın belâya girer. Demek, adam dedektif olduğunu söyledi, öyle mi?"

"Evet?"

"Ne zaman söyledi bunu?"

"Arabadan inerken."

"Başka neler söyledi?"

"Adını söyledi."

Holmes zafer kazanmış bir edayla bana bir bakış fırlattı. "Demek adını söyledi. Neymiş adı?"

"Adı," dedi, "Sherlock Holmes'mş."

Arabacının verdiği cevap üzerine bugüne kadar Holmes'n bu kadar çok şaşırdığını ve böylesine sinirlendiğine hiç şahit olmamıştım. Bir süre öyle kaldı. Derken, katıla katıla gülmeye başladı.

"Büyük bir yetenekle karşı karşıyayız azizim Watson," dedi. "Kılıcı benim kadar çabuk kullanıyor. Doğrusu güzel çıkıştı.

Demek adı Sherlock Holmes idi?"

"Evet efendim, adı öyleydi."

"Olağanüstü! Söyler misin, bu adam nereden bindi, başka neler oldu?"

"Saat dokuz buçukta, Trafalgare Square'den geçerken beni çağırdı. Dedektif olduğunu ve soru sormadan, bütün gün her istediğini yaptığım takdirde, iki pound vereceğini söyledi. Ben de memnuniyetle kabul ettim. Önce Northumberland Oteline gittik, iki bay çıkıp, sıradaki bir arabaya bininceye kadar bekledik. Sonra buraya yakın bir yere gelinceye kadar arabayı takip ettik."

"Burası olacak," dedi Holmes.

"Bundan emin değilim ama, yolcum çok iyi biliyordu. Arabayı bir kaldırımın kenarına doğru çekip, bir buçuk saat kadar bekledik. Sonra iki bay yanımızdan geçti ve Baker Street'den aşağı..."

"Orasını biliyorum," dedi Holmes.

"Regent Street'in dördte üçünü geçmiştik ki, yolcum pencereyi kaldırıp son süratle Waterloo İstasyonu'na gitmemi söyledi. Atı kırbaçladım, on dakikada ordaydım. Sonra sözünde durarak iki poundu verdi. Arabadan inince dönüp 'Belki taşıdığın yolcunun kim olduğunu bilmek istersin, ben ünlü dedektif Sherlock Holmes'üm,' dedi ve istasyona girdi. Adamın adının Sherlock Holmes olduğunu bu şekilde öğrenmiş oldum."

"Anlıyorum. Yolcunu bir daha da görmedin değil mi?"

"İstasyona girdikten sonra görmedim."

"Peki, bu ünlü dedektif Sherlock Holmes'ü tarif edebilir misin?"

Arabacı bir süre durdu, başını kaşdı. "Tarif etmek o kadar kolay değil. Kırk yaşlarında kadar, orta boylu, sizden beş on santim kadar kısa efendim. Kibar bir bey gibi giyinmişti, kara sakalı vardı, ucu kare şeklinde kesilmişti, solgun bir yüzü vardı. Başka söyleyebileceğim bir şey yok. Hepsi bu."

"Gözlerinin rengi?"

"Bilmiyorum."

"Başka bir şey hatırlamıyor musun?"

"Hayır efendim. Başka hiçbir şey hatırlamıyorum."

"İyi, işte yarım altının. Eğer bir şeyler hatırlayıp da yeni bilgiler getirirsen, bir yarım daha veririm. Güle güle."

"İyi geceler bayım, teşekkür ederim."

John Clayton neşeli bir şekilde ayrıldı. Holmes omuz silkerek bana döndü ve sıkıntılı bir şekilde gülümsedi.

"Üçüncü ipliğimiz de koptu, yine başladığımız yere döndük," dedi. "Kurnaz herif. Evimizin numarasını biliyordu, Sir Henry Baskerville'in bana başvurduğunu biliyordu, Regent Street'den beni tanıdı, arabanın numarasını alacağımı tahmin etti ve arabacıyı bulup sorguya çekeceğimi anladı, bu cüretli haberi bana gönderdi. Watson, bu sefer tam dişimize göre bir düşmanımız var. Londra'da mat oldum. Umarım Devonshire'da şans güler sana. Ama, 'O konuda?' içim pek rahat değil."

"Hangi konuda?"

"Seni oraya göndermek konusunda. Pis iş Watson, pis ve tehlikeli bir iş, Baker Street'te yeniden seni sağ salim görünce inan çok sevineceğim."

VI

Baskerville Malikânesi

Sir Henry Baskerville ve Doktor Mortimer, belirlenen gün ve saatte istasyondaydılar; Devonshire'a hareket ettik. Bay Sherlock Holmes beni istasyona kadar götürdü. Dikkatli olmam için uyardı ve önerilerde bulundu.

"Kafanı birtakım varsayım ve şüphelerle doldurarak ön yargılı davranmanı istemiyorum," dedi, "Senden istediğim, orada olup bitenleri tek tek en ince ayrıntısına kadar bildirmen, varsayımları bana bırak."

"Neleri bildireyim?"

"Olayla ilgisi olabilecek her şeyi, bu ilgi ne kadar dolaylı olursa olsun, özellikle genç Baskerville'nin komşularıyla aralarında geçenler, ya da Sir Charles'ın ölümüyle ilgili yeni kanıtlar. Geçen gün bazı araştırmalar yaptım ama, bir sonuca ulaşamadım. Kesin gibi görünen bir tek şey var. Müstakbel vâris olan Bay James Desmond, sevilen, sayılan, yaşlı bir adam; böyle bir işe kalkışmaz o. Onu hesaba hiç katmayabiliriz. Sir Henry Baskerville'nin bozkırda çevresini sarmakta olan öteki kişiler."

"Önce, şu Barrymore çiftini listeden çıkarsak, iyi olmaz mı?"

"Aman, sakın. Eğer böyle bir şey yaparsak, bu büyük bir hata olabilir. Eğer masumsalar büyük haksızlık yapmış

oluruz; eğer suçluysalar bunu kanıtlamak için kanıtları ortadan kaldırmayıp, gözönünde tutalım. Hayır, hayır, onları da şüpheliler listesinde tutalım. Sonra, yanılmıyorsam malikânede bir seyis vardı. İki bozkır çiftçisi. Doktor Mortimer var ki, tamamen suçsuz olduğuna inanıyorum, hakkında bir şey bilmediğimiz karısı var bir de. Sonra şu doğa bilimci Stapleton ile, çekici bir kadın olduğu söylenen kız kardeşi var. Lafter Hall'lü Bay Frankland da var, onun da kim olduğunu bilmiyoruz ve birkaç komşu daha. Bunları birer birer gözden geçir."

"Elimden geleni yaparım."

"Silâhın yanında mı?"

"Yanıma, almayı uygun buldum."

"Evet. Gece gündüz yanından ayırma, hiçbir zaman dikkatsiz davranma."

Dostlarımız birinci sınıf kompartmandan yer almışlardı, bizi peronda bekliyorlardı.

"Hiçbir haber yok," dedi Doktor Mortimer, Sherlock Holmes'ün sorularına. "Yalnız bir şeye yemin edebilirim, iki gündür etrafı kontrol etmeden dışarı çıkmadık, eğer izlenseydik bunu fark ederdik."

"Hiç ayrılmadınız, değil mi?"

"Sadece dün öğle üzeri. Londra'ya geldiğimde bir günü kendime ayırırdım. Yine öyle yaptım ve günü, Cerrahlar Koleji Müzesi'nde geçirdim."

"Ben de parkta gelen geçene baktım. Ama başımıza bir Şey gelmedi," dedi Sir Henry.

"Yine de, tedbirsiz davranmışsınız; lütfen, sizden rica ediyorum Sir Henry, tek başınıza bir yere gitmeyin. Başınıza büyük bir felâket gelebilir. Çizmenin öteki tekini buldunuz mu?"

"Hayır."

"Ya, ilginç? Neyse, güle güle," dedi Holmes, tren perondan ayrılırken. "Yalnız Sir Henry, Doktor Mortimer'ın bize okuduğu Şu eski tuhaf efsanedeki cümlelerden birini unutmazsanız iyi olur. Şeytanın gücünün arttığı karanlık saatlerde, bozkıra çıkmayın."

Arkamızda bıraktığımız perona bakınca, Holmes'ü ciddi ve asık suratla, hiç kıpırdamadan, dimdik durmuş, arkamızdan bakarken gördüm.

Yolculuk çabuk ve eğlenceli geçti, Doktor Mortimer'ın İspanyol köpeğiyle oyunlar oynarken iki yol arkadaşımı daha yakından tanımaya çalışıyordum. Birkaç saat sonra kahverengi toprak kızılaştı, tuğla granite döndü, bol otların daha zengin ve daha ıslak bir iklime işaret ettiği, çevresi çitlerle kaplı tarlalarda inekler otliyordu. Genç Baskerville pencereden heyecanla başını çıkarıp, Devon sahnesinin tanıdık çizgilerini görerek bir çığlık attı.

"Doktor Watson, buradan ayrıldıktan sonra, birçok yer gezdim, dolaştım," dedi. "Ama, burayla karşılaştıracak bir yer hayatımda görmedim."

"Ben de, memleketiyle övünmeyen hiçbir Devonshire'lı görmedim," dedim.

"Bu, insanın soyundan ileri gelebileceği gibi, ülkenin bir özelliği de olabilir," dedi Doktor Mortimer. Yuvarlak Kelt kafatasını görmek için dostumuza bir defa bakmak yeter, içinde de Kelt isteği ve heyecanı, bir şeye bağlanma kuvveti vardır. Zavallı Sir Charles'ın kafası ender görülen bir tipti. Yarı Galya, yarı Ivernian özellikleri taşıyordu. Ama, Baskerville Malikânesi'nden ayrıldığınızda çok küçüktünüz değil mi?"

"Babam öldüğü zaman on dört on beş yaşlarındaydım, kendisi güney kıyısında küçük bir evde oturduğu için, malikâneyi hiç görmedim. Oradan da doğru Amerika'daki bir dostun yanına gittim. Bozkır, Doktor Watson'a ne kadar yabancıysa, bana da öyle, bozkırı görmeyi çok istiyorum."

"Öyle mi? O halde arzunuz kolayca yerine getirilmiş demektir, bakın, bozkır görülmeye başladı," dedi Doktor Mortimer, vagonun penceresinden eliyle işaret ederek.

Dört köşe tarlalardan ve ormanın alçak eğrisinden, uzakta, gri hüzünlü bir tepe yükseliyordu, rüyalarındaki olağanüstü bir manzara gibi uzakta loş ve belirsiz görünen garip, çentikli bir tepesi vardı.

Baskerville'nin gözleri uzun bir süre oraya takılı kaldı. Kendi kanından olan kimselerin uzun süre hüküm sürdüğü ve derin iz bıraktığı bu garip yeri ilk defa görmenin, onun yüzünde nasıl bir etki bıraktığını gördüm. Tüvid elbisesi, Amerikan şivesiyle vagonun köşesinde oturmuştu, esmer ve anlamlı yüzüne bakınca o asil kanlı, ateşli, usta adamların soyundan geldiğinden daha bir emin oldum. Kalın kaşlarında

ve kahverengi iri gözlerinde gurur, ağırbaşlılık ve güç vardı. O yasak bozkırda zor ve tehlikeli bir şey karşımıza çıktığı takdirde, cesurca davranacağı belli olan bir arkadaşı bu.

Tren küçük bir istasyonda durdu, hepimiz indik. Dışarda, alçak beyaz bir parmaklığın arkasında, bir çift atın koşulu olduğu küçük bir araba vardı. Gelişimizin büyük bir olay yarattığı belliydi, istasyon müdürü ve hamallar valizlerimizi taşımak için toplanmışlardı. Tatlı şirin bir kır köşesiydi ama, kapının iki yanında kısa tüfekleri üstüne dayanmış, biz geçerken dikkatle çevreye bakan siyah üniformalı askerleri görünce şaşkırdım. Kaba, nasırlı bir yüzü olan arabacı, Sir Henry Baskerville'yi selâmladı. Arabaya bindikten birkaç dakika sonra, geniş beyaz yoldan aşağı uçarcasına gidiyorduk. İki yandan otlaklar yukarı doğru yuvarlanarak gidiyordu. Eski evler, belirli aralıklarla sık yeşil yaprakların arasından çıkıyordu.

Araba kenar bir yola girdi, asırlarca tekerleklerin iz bıraktığı derin yollardan, iki yanda ıslak otlar, çok sayıda hayvan iskeleti, eğrelti otları ve yüksek tümseklerin arasından çıkmaya başladık. Alacalı böğürtlenler, batan güneşin altında parlıyordu. Yavaş yavaş çıkıyorduk, dar bir granit köprüden geçip, kurşuni kaya parçaları arasından köpürerek ve gürleyerek hızla aşağı doğru akan gürültülü bir dere boyunca yol aldık. Yol ve dere, meşe ve çam ağaçlarıyla doluydu.

Her dönemeçte, Baskerville ellerini çırparak mutluluk çılgınlıkları atıp, heyecan içinde etrafa bakıyor ve ardı arkası kesilmeyen sorular soruyordu. Gördüğü her şey gözlerine güzel geliyordu ama, ona güzel gelen şeyler bana, ölüp giden yılın izini açıkça gösteren bir hüznün havasıyla doluymuş gibi geliyordu. Yolları kaplayan sarı yapraklar biz geçtikçe

titreşiyordu. Arabamız bir ara, çürümüş bitki yığını arasına girdi, Baskerville'lerin dönmekte olan vârisinin arabasının karşısına çıkan kötü armağanlardı bu yığınlar.

"Hey!" diye bağırdı Doktor Mortimer, "Bu da ne?" Önümüzde bir bayır uzanıyordu. Bu bayır, bozkırın bir parçasıydı fakat, Doktor Mortimer'ı şaşırtan şey bayır değildi. Onu şaşırtan asıl şey, bozkırı ikiye ayıran yolun kenarında yükselen tepenin üstünde ata binmiş, sert ve parlak bir heykele benzeyen bir askerin durmasıydı. Askerin gergin, sert bir duruşu vardı, tüfeğini koluna dayamış, geçtiğimiz yerde nöbet bekliyordu.

"Bu da nedir Perkins?" diye sordu Doktor Mortimer.

Arabacımız oturduğu yerden cevap verdi:

"Princetown'dan bir mahkûm kaçmış efendim. Üç gün oluyor ve hâlâ ele geçiremediler. Askerler bütün yolları ve istasyonları tutmuşlar ama, yine de yakalayamadılar. Buradaki çiftçiler bundan tedirgin oldular. Bütün mesele bundan ibaret."

"Duyduğuma göre, haber verene beş pound mükâfat varmış," dedim.

"Öyle ama bayım, beş pound için kimse canını tehlikeye atmaz. Adi bir tutuklu değil ki. Ele avuca gelmeyen cinsten."

"Kim peki?"

"Selden, Notting Hill canavarı."

O dâvâyı iyi hatırlıyorum, cinayetin inanılmaz vahşeti ve caninin zalimliği Holmes'ün de ilgisini çekmişti. Davranışı

zalimceydi fakat, onun bir akıl hastası olduğuna karar verdiler. Böylece ölüm cezasından kurtulmuş oldu. Arabamız bir yokuşun üstüne gelmiş, önümüzde taş ve kaya yığını bozkır uzanıyordu. Esmekte olan soğuk rüzgâr iliklerimize işliyordu. O gaddar adam orada bir yerde, bu ıssız ovada vahşi bir hayvan gibi, kuytu bir köşede ya da mağaranın birinde, kâlbi, kendisini afaroz eden bütün insan ırkına kinle dolu olarak, gizleniyordu. Bu kötü adam, saklandığı yerde mutlaka yeni kötülük plânları hazırlamaktaydı. Issız toprak, soğuk rüzgâr ve karanlık gökyüzünün oluşturduğu manzarayı tamamlamak için bir bu eksikti. Baskerville bile susup, paltosuna sıkı sıkı sarıldı.

Verimli memleket topraklarını arkamızda bırakmıştık. Hepimiz susmuş manzarayı seyrediyorduk: Batmak üzere olan güneşin eğik ışınları dereleri altın iplikler haline getiriyor, sabanın yeri altüst ettiği kızıl toprağı ve ormanları parlatıyordu. Önümüzdeki yol, dev gibi kayalarla kaplı, kızıl yeşil, bayırlarda daha vahşi ve soğuk bir havaya bürünmüştü. Ara sıra bir bozkır evinin yanından geçiyorduk; evlerin duvar ve çatıları taştan yapılmıştı. Kesin ana çizgilerini gösterecek hiçbir bitki yoktu çevrelerinde. Birden, fırtınalı geçen yılların gazabıyla eğrilmiş, meşe çamlarıyla örtülmüş gibi duran, fincana benzer bir yapı görüldü. Arabacı kırbacıyla orayı işaret etti.

"Baskerville Hall," dedi.

Sir Baskerville doğrulmuş, kırmızı yanakları ve parlayan gözleriyle, arabacının gösterdiği yapıya bakıyordu. Birkaç dakika sonra küçük evin kapısına geldik. Giriş, birtakım garip desenli demirlerle kaplıydı, her iki yanda rüzgârdan aşınmış, ısırğanlarla kaplı, üstünde Baskerville'lerin arması olan ve

tepesinde yaban domuzu başı olan sütunlar vardı. Bu küçük bina, siyah granit ve çıplak kirişler iskeletinden ibaretti ama, karşısında yeni bir yapı vardı; yarım kalmıştı; Sir Charles'ın Güney Afrika'dan getirdiği altının meyvesi.

Kapıdan geçip bir yola girdik, tekerleklerin çıkardığı ses, yerlere dökülmüş olan yaprakların içinde kayboluyordu. Aralarından geçtiğimiz asırlık ağaçların uzun dalları, havanın aydınlığını gölgeliyordu. Baskerville, ilerisinde hayalet gibi parıldayan bir ev olan, uzun karanlık yoldan yukarı bakınca ürperdi.

"Burası mı?" diye sordu alçak sesle.

"Hayır, hayır, porsuklu yol öbür taraftadır."

Genç Baskerville, kara kara düşünerek bakındı.

"Amcamın böyle bir yerde, başına bir felâket geleceğini düşünmesine fazla şaşmamak gerekiyor," dedi. "Kim olursa olsun, bu manzara insanı korkutur. Altı ay içinde sıra sıra elektrik lâmbaları dizeceğim buraya, ayrıca köşk kapısının önünü de değiştireceğim. Swan ve Edison marka bin mumluk ampullerle donatacağım."

Yolun sonunda, uzun otların çevirdiği eve vardık. Sönmek üzere olan ışıktaki, ortada, balkonlu koskoca bir yapı kütlesi vardı. Bütün cehpesi sarmâşıklarla kaplıydı, sağında, solunda tek tük açıklık vardı, ya bir pencere deliği ya da arma görünüyordu. Binanın orta bloğundan, eski, mazgallı, birbirinin eşi iki kule yükseliyordu. Kulelerin sağında ve solunda siyah granitten modern kanatlar açılıyordu. Tirizli pencerelerden sönük bir ışık geliyordu ve dik, yüksek bacaların sadece tekinden duman çıkıyordu.

"Hoş geldiniz Sir Henry. Baskerville Hall'e hoş geldiniz."

Arabanın kapısını açmak için balkonun gölgesinden uzun boylu bir adam çıkmıştı. Köşkün sarı ışığında bir kadın vücudu görünüyordu. Gelip, arabacının bavulları indirmesine yardım etti.

"Ben hemen eve gitsem iyi olur. Bu aceleci davranışımın dolayı beni bağışlarsınız değil mi Sir Henry?" dedi Doktor Mortimer. "Karım beni bekler."

"Akşam yemeğine kalmaz mıydınız?"

"Teşekkür ederim. Gitmeliyim. Beni bekleyen bir hasta da olabilir. İnip, size evi göstermek isterdim ama, Barrymore size benden daha iyi rehberlik eder. Hoşçakalın, yardıma ihtiyacınız olduğunda, hangi saat olursa olsun, hemen haber gönderin."

Sir Henry ile birlikte köşke girerken tekerleklerin sesi bahçe yolunun sonunda kesildi ve ağır bir kapı arkamızda kapandı. Kendimizi güzel bir salonda bulduk, geniş ve yüksekti, kirişleri zamanla kararmış meşedendi. Büyük eski model bir şöminede, demir parmaklık ardında odunlar çıtır çıtır yanıyordu.

Sir Henry ile ikimiz, ellerimizi ateşe tuttuk, uzun yol uyuşturmuştu elimizi. Derken, yüksek, ince vitrayı, meşe kaplamalar, geyik başlarını, duvardaki armaları seyretmeye başladık, hepsi de ortadaki kısık ışığın altında loş ve karanlıktı.

"Tam düşündüğüm gibi," dedi Sir Henry. "Tam eski bir aile evi değil mi? Ailemin beş yüz yıldır burada yaşadığını"

düşünün. İnsana huzur ve mutluluk veriyor."

Sir Henry çevreye baktıkça, yüzünün çocuksu bir ışıltıyla aydınlandığını görüyordum. Işık durduğu yere vurmuştu, uzun gölgeler duvarlardan aşağı iniyor, üstünde büyük bir kubbe gibi duruyordu. Barrymore, bavulları odaya taşıdıktan sonra geldi. İyi yetişmiş bir uşak tavrıyla, mütevazı bir şekilde önümüzde durdu. Oldukça yakışıklı bir adamdı, uzun boyluydu, dört köşe siyah bir sakalı ve hatları belirli soluk bir yüzü vardı.

"Akşam yemeğini hemen arzu eder miydiniz efendim?"

"Hazır mı?"

"Birkaç dakika içinde hazır olur efendim. Odalarınızda sıcak su var. Yeni tasarılarınızı hazırlayınca kadar, ben ve karım sizinle birlikte kalmaktan memnun oluruz, yalnız yeni şartlar altında, bu evin idaresi için birçok insana ihtiyacı olduğunu bildirmemi anlayışla karşılayacağınızı sanıyorum."

"Ne gibi şartlar?"

"Sir Charles'ın isteklerini yerine getirebiliyorduk, çünkü kendisinin sakin bir hayatı vardı. Siz elbette daha kalabalık bir çevre içinde yaşamak istersiniz, yaşama biçiminizde değişiklikler yapacaksınız."

"Yani karınızla birlikte gitmek mi istiyorsunuz?"

"Uygun bulursanız, öyle efendim."

"Ama, aileniz kaç nesildir burada, öyle değil mi? Eski bir aile dostundan ayrılmak hiç hoşuma gitmez."

Uşağın soluk yüzünde heyecan izi görür gibi oldum.

"Ben de, karım da aynı duyguları paylaşmaktayız. Ama, doğrusunu söylemek gerekirse, efendim Sir Charles'a yakından bağlıydık, ölümü bize büyük bir darbe oldu ve bu yüzden, burası bizim için büyük bir acı kaynağı oluyor. Baskerville Hall'de korkarım bir daha rahat yüzü görmeyeceğiz."

"Peki niyetiniz nedir?"

"Herhalde bir yerde yeni bir iş buluruz efendim. Sir Charles'ın cömertliği sayesinde. Şimdi isterseniz sizi odalarınıza götüreyim."

Eski Hall'ün tepesinde çepeçevre kare bir balkon vardı, buraya iki merdivenle çıkılıyordu. Bu merkez noktadan bütün bina boyunca iki uzun koridor uzanıyordu, yatak odaları da bu koridorun üzerindeydi. Benimki Baskerville'inkiyle aynı kanattaydı, hemen hemen yanında sayılırdı. Bu odalar köşkün orta kısmına göre daha yeni gibi görünüyordu, parlak duvar kâğıdıyla, mumlar, gelişimizin zihnimize bıraktığı olumsuz izlenimi biraz olsun gidermişti.

Hall'den dışarı açılan yemek odası, loş ve karanlıktı. Uzun bir odaydı bu, ailenin oturduğu yüksek yerden bir basamakla uşakların oturduğu yere iniliyordu. Yukarıda isin kararttığı tavanın altında kara kirişler vardı. Sıra sıra parlak meşaleler ve eski zaman şölenlerinin renkleri ve şenliği olsaydı, hava yumuşayabilirdi ama, böyle siyah elbiseli iki bey gölgelikli bir lâmbadan düşen küçük bir ışık dairesi altında oturursa, insanın sesi boğuk çıkar, ruhu sıkılırdı. Duvarlara asılı olan çerçevelerden Elizabeth Çağı şövalyesinden tutun da, Regency devrinin delikanlısına kadar, her çeşit kıyafette karanlık bir atalar dizisi bize bakıyor ve sessiz duruşlarıyla

ürkütüyordu. Az konuşuyorduk, yemek bitip de yeni bilardo odasına geçip, bir sigara yakınca, kendi hesabıma çok sevindim.

"Doğrusu pek neşeli bir yer değil," dedi Sir Henry. "Biraz havası yumuşatılabilir ama, şimdilik kendimi pek yerleşmiş hissetmiyorum. Böyle bir yerde yapayalnız yaşadığına bakılırsa, amcamın sinirlerinin bozuk olmasında şaşılacak bir şey yok. Neyse, isterseniz, yatmaya çıkalım artık. Belki yarın sabah, çevremiz biraz daha canlı görünür gözümüze."

Yatağa girmeden önce, perdeleri açıp pencereden dışarı baktım. Hall'ün kapısının önünde çayır uzanıyordu. Biraz ötede, esmeye başlayan rüzgârda inleyen, sallanan iki ağaç vardı. Yarışan bulutların arasından yarım ay göründü. Soğuk ışığı altında ağaçların ötesinde, dik, sivri kayalar; uzun ve gittikçe alçalan hüzünlü bozkır uzanıyordu. Perdeyi kapadım, benim içim de hüzünle dolmuştu.

İş bununla bitmedi. Yorgun, bitkin olmama rağmen, gözümeye uyku girmiyordu, olduğum yerde dönüp duruyordum. Havanın iyice kararmasıyla birlikte, eski köşkün üstüne bir ölü sessizliği çökmüştü. Uzaklarda bir yerde saat vurdu. Derken birden gecenin sessizliği içinde bir ses duydum, belirli, hıçkırığa benzeyen bir ses; bir kadın hıçkırığıydı bu; kontrol edilemeyen bir kederin boğazına tıkadığı, kısık bir ses. Kalktım, oturup dinledim. Bu ses dışarıdan gelemezdi. Yakından, çok yakından geliyor gibiydi. Evde bir yerde olmalıydı. Yarım saat kadar sinirlerim gergin bir halde bekledim ama, saatin sessiz vuruşundan ve sarmâşıkların duvardaki hışırtısından başka bir ses duyulmadı.

VII

Merripit Köşkündeki Stapleton'lar

Sabahın taze güzelliği, Baskerville Hall'ün üstümüzde bıraktığı karanlık ve gri karamsar havayı biraz sildi. Sir Henry ile kahvaltıya oturduğumuzda, güneş ışığı yüksek tirizli pencerelerden, üstlerini kaplayan armaların renklerini sulu boya gibi etrafa yansıtıyordu. Siyah tahta kaplamalar, altın ışıklar altında tunç gibi parlıyordu. Dün gece, ruhlarımızı karanlığa bürüyen o odanın, bu oda olduğunu düşünmek güçtü.

"Galiba suç evde değil, bizde!" dedi Genç Baskerville. "Yolculuk bizi yormuştu, üşümüştük, onun için burası bizde karamsarlık yarattı. Şimdi iyice dinlenip, gücümüzü yeniden topladık, neşemiz de yerine geldi."

"Evet, mutlaka öyle olmalı fakat, dün gece, beni rahatsız eden başka bir şey oldu," diye cevap verdim. "Meselâ, siz geceleyin hıçkırarak ağlayan bir kadın sesi duydunuz mu?"

"Ah, evet. Yarı uykulu bir halde ona benzer bir şey duydum. Bir süre dinledim, bir daha duymadığım için hayâl olduğuna karar verdim."

"Ben çok net duydum. Bir kadın hıçkırığı olduğundan eminim."

"Bunu hemen öğrenmeliyiz," dedi ve zili çalıp, Barrymore'a duyduğumuz ses hakkında bir şey bilip bilmediğini sordu.

Efendisini dinlerken, uşanın soluk yüz çizgilerinin daha bir sarardığını görür gibi oldum.

"Evde sadece iki kadın var Sir Henry," diye cevap verdi. "Biri kiler hizmetçisi, evin öteki kanadında yatar, diğeri karım, sesin de ondan gelmediğine eminim."

Yalan söylemişti, çünkü tesadüfen kahvaltıdan sonra uzun koridorda Bayan Barrymore ile karşılaştım, güneş vurmuştu yüzüne. İri yarı, duygusuz, iri çizgili ağzında yerleşmiş ciddi bir ifade olan bir kadındı. Ama, kendini ele veren gözleri kıpkırmızıydı ve ağlamaktan şişmiş gözkapaklarının altından bana bakıyordu. Gece ağlayan oydu demek, ağladığına göre de kocasının haberi olması gerekirdi. Ama ortaya çıkmış olan bir şeyi saklamıştı. Adam bunu niye yapmıştı ve karısı neden bu denli hıçkırarak ağlamıştı? Bu soluk yüzlü, yakışıklı, kara sakallı adamın çevresini esrar ve karanlık bir hava sarmaya başlamıştı. Sir Charles'ın cesedini bulan ilk o olmuştu, yaşlı adamı ölüme sürükleyen şartlar hakkında tüm bilinenler sadece, onun sözlerine dayanıyordu. Acaba Regent Street'deki arabanın içindekinin Barrymore olmasının imkânı var mıydı? Sakal onun sakalı olabilirdi. Arabacı daha kısa boylu bir adam, tarif etmişti ama, edindiği izlenimde yanılmış olabilirdi. Nasıl çözmeliydi bu işi? Herhalde, yapılması gereken ilk iş, Grimpen posta müdürünü görüp, telgrafın Barrymore'un kendi eline gerçekten teslim edilip edilmediğini anlamaktı. Cevap ne olursa olsun, Sherlock Holmes'a yazabileceğim bir şey olurdu hiç olmazsa, Sir Henry kahvaltıdan sonra birtakım evrakı gözden geçirmek üzere oturdu. Yolculuğa çıkmanın tam zamanıydı. Bozkırın kenarı boyunca dört millik güzel bir yürüyüş, beni, küçük, gri bir köye getirdi. Burada diğerlerinden daha yüksek olan iki

büyük bina vardı. Birinin han, ötekininse Doktor Mortimer'in evi olduğunu öğrendim. Aynı zamanda köyün bakkallığını yapan posta müdürü, telgrafı iyi hatırlıyordu.

"Elbette efendim," dedi. "Söylendiği gibi Bay Barrymore'a telgrafı teslim ettirdim."

"Kim teslim etti?"

"Oğlum, işte burda kendisi. James, geçen hafta, Bay Barrymore'a Hall'de telgrafı verdin, değil mi?"

"Evet baba, verdim."

"Kendi eline mi?" diye sordum.

"Kendisi çatı arasındaydı, kendine veremedim. Bayan Barrymore'a verdim, o da hemen kendisine teslim edeceğini söyledi."

"Bay Barrymore'u gördün mü?"

"Hayır efendim, çatı arasındaydı dedim ya."

"Onu görmedinse, çatı arasında olduğunu nerden biliyorsun?"

"Canım karısı bilmez mi nerede olduğunu?" dedi posta müdürü ters ters. "Telgrafı almamış mı? Bir yanlışlık olmuşsa, Bay Barrymore'un kendisinin şikâyet etmesi gerekir."

Soruşturmaya devam etmenin bir anlamı yoktu. Yalnız, Holmes'ün kurnazlığına rağmen Barrymore'un Londra'da olmadığına dair elimizde herhangi bir kanıt yoktu. Londra'da olduğunu varsayalım, Sir Charles'ı canlı olarak en son görenin ve İngiltere'ye döndüğünde yeni vârisi izleyen adamın o

olduğunu düşünsek ne elde etmiş olurduk? Başka biri adına mı iş yapıyordu, yoksa kendi hesabına mı? Barrymore'un, Baskerville ailesini öldürmekle eline ne geçebilirdi? Times'ın başmakalesinden kesilen garip mektup geldi aklıma. Bu, onun işi miydi, yoksa onun plânlarına karşı gelmek isteyen başka birinin mi? Tek mantıklı neden, Sir Henry'nin ortaya atmış olduğu gibi, aile korkutulup kaçırıldığı takdirde Barrymore'lar için rahat ve devamlı bir ev sağlanmış olacaktıydı. Ama, bu genç Baskerville'nin çevresini saran görünmeyen bir ağ gibi örülen derin ve ince plânları açıklayamazdı. Holmes'ün kendisi dememiş miydi, merak dolu uzun araştırma sırasında böyle karışık bir olayla karşılaşmadım diye? Kurşuni tenha yoldan geri dönerken, arkadaşımın işlerinden kurtulup, omuzlarımla üstündeki ağır sorumluluğu alması için dua ettim.

Birden, arkamdan koşarak gelen ayak sesleri duydum. Biri adımla çağırıyordu beni. Doktor Mortimer olacak, diye döndüm, koşarak gelenin bir yabancı olduğunu görünce şaşırardım. Ufak tefek, zayıf, sinekkaydı traşlı, sarı saçlı bir adamdı, etsiz bir çenesi vardı, otuz ile kırk yaşları arasındaydı, gri bir elbise giymişti ve başında, bir de eski hasır şapkası vardı. Omuzunda bitki örnekleri koymak için ince bir kutu asılıydı, bir elinde de yeşil bir kelebek ağı vardı.

"Cesaretimi bağışlayın Doktor Watson," dedi soluk soluğa durduğum yere gelince. "Burada bozkırda basit insanlarız biz, aramızda resmiyet pek yoktur. Ortak dostumuz olan Bay Mortimer, sanırım benden bahsetmiştir. Ben Merripit Köşkü'nden Stapleton."

"Ağınız ve kutunuz bunu belli ediyor zaten," dedim. "Ayrıca, sizin bir doğa bilimci olduğunuzu biliyordum ama,

siz nasıl tanıdınız beni?"

"Mortimer'e uğramıştım, muayenehanesinin penceresinden gösterdi sizi. Yollarımız da aynı yönde olduğu için peşinizden koşup, kendimi tanıtmayı düşündüm. Sir Henry, yolculuk sırasında fazla yorulmamıştır umarım."

"Merak etmeyin, Sir Henry gayet iyi durumda."

"Sir Charles'ın üzücü ölümünden sonra genç Baskerville'nin burada oturmayacağından korkuyorduk. Zengin ve rahat bir hayat yaşamaya alışmış olan bir insandan buraya gelip kendisini böyle karanlık ve sıkıcı bir yere gömmesi istenemez ama, burası için büyük faydası dokunacağını söyleyebilirim. Sir Henry herhalde kendisine anlatılan efsane ve olayla ilgili boş inançlara bağlı değildir."

"Sanmıyorum."

"Herhalde siz de biliyorsunuzdur, ailenin başına musallat olan şu canavar köpek efsanesini, öyle değil mi?"

"Duydum."

"Buradaki köylülerin ne kadar boşboğaz olduklarını bilemezsiniz. Kime sorarsanız sorun, bozkırda böyle bir canavara rastladıklarına yemin ederler." Gülümseyerek konuşuyordu ama, gözlerinde işi daha ciddiye aldığı görür gibiydim. "Hikâye, Sir Charles'ın hayalini fazla sardı, kötü son da bu yüzden oldu."

"Nasıl peki?"

"Sinirleri öyle gerilmişti ki, herhangi saldırgan, vahşi bir köpek, hasta kâlbini sekteye uğratabilirdi. Porsuklu yolda o

gece gerçekten öyle bir şey gördüğünü tahmin ediyorum. Her zaman kötü bir olayın meydana gelmesinden korkuyordum. Çünkü, Sir Charles'ın zaten zayıf olan kâlbini, böyle bir olaya dayanamayacağını biliyordum."

"Nasıl biliyordunuz?"

"Dostum Mortimer söylemişti."

"Demek ki Sir Charles'ın bu köpek tarafından kovalandığını ve bu yüzden korkarak öldüğünü düşünüyorsunuz?"

"Daha iyi bir açıklamanız var mı?"

"Herhangi bir sonuca varmış değilim."

"Sherlock Holmes ne diyor?"

Bu sözler üzerine soluğum kesildi ama, sakın yüzünü durgun bakışlarını görünce herhangi bir hayret ifadesi hissetmedim.

"Sizi tanımadığımızı saklamak boşuna Doktor Watson," dedi. "Dedektifinizin haberi buraya geldi, o işin içinde olduğuna göre, sizin de olmanız gerek. Mortimer, bana adınızı söyleyince, kim olduğunuzu da söylemesi gerekti. Siz burada olduğunuza göre Bay Sherlock Holmes'ün de bu işle uğraştığını anlamak için kâhin olmaya gerek yok. Bu yüzden, ne düşündüğünü merak etmem de doğal."

"Üzgünüm, bu sorunuzun cevabını veremeyeceğim."

"Kendileri acaba buraya gelecekler mi?"

"Şimdilik şehirden ayrılacak gibi değil. Çözmesi gereken başka olaylar var."

"Yazık! Bize karanlık gelen şeyi aydınlatabilirdi belki. Sizin kendi araştırmalarınıza gelince, herhangi bir şekilde size yardımım dokunabilirse emrinizdeyim. Şüphelerinizin ne tarafa yöneldiği hakkında, ya da ne gibi bir yol takip edeceğinizi bilseydim, şimdi bile yardım edebilirdim."

"Dostum Sir Henry'ye sadece konuk olarak geldim. Ve, bu işle hiç ilgilenmiyorum. Bu yüzden hiçbir şekilde yardıma ihtiyacım olmadığından emin olabilirsiniz."

"Çok güzel!" dedi Stapleton. "Tedbirli ve sıkı ağızlı olmakta tamamıyla haklısınız. Gereksiz yere işe burnumu soktuğum için beni bağışlayacağınızı umarım. Bir daha da bu konuyu açmayacağıma söz veriyorum."

Dar çimenli bir patikanın yoldan ayrılıp bozkırdan kıvrılarak gittiği noktaya gelmiştik. Sağ tarafta sarp kayalıklı bir tepe vardı sağda, bir zamanlar granit ocağı olmalıydı. Bize doğru olan yanı, oyuklarında böğürtlen ve eğreltiotlarıyla kaplı olup kapkara bir kayadan ibaretti. Uzakta yüksek bir yerden gri bir duman yükseliyordu.

"Bu bozkır patikasından giderseniz çok geçmeden Merripit Köşkü'ne varırsınız," dedi. "Bir saatinizi ayırabilseydiniz, sizi kız kardeşimle tanıştırmaktan mutluluk duyardım."

İlkin Sir Henry'nin yanında olmam gerektiğini düşündüm. Ama, çalışma masasının üstündeki deste deste evrakları hatırladım. Çalışmasında ona yardım edemezdim. Holmes de bozkırdaki komşuları incelememi özellikle istemişti. Stapleton'ın davetini kabul ettim ve birlikte patikadan aşağı inmeye başladık.

"Çok hoş bir yer şu bozkır," dedi. Dalgalanan çayırlar üstünde hayalî dalgalar halinde köpüren, çentikli granit tepeleri olan uzun, yeşil, büyük dalgalarda göz gezdiriyordu. "İnsan bıkmıyor şu bozkırdan. Öyle harika gizemleri var ki, aklınız almaz. Öyle geniş, öyle ilginç, öyle sır dolu ki."

"Buraları iyi tanıyorsunuz demek?"

"Buraya geleli daha iki yıl oldu. Buranın sakinleri benden, yeni gelen diye söz ederler. Sir Charles yerleştikten kısa bir süre sonra gelmiştik. Ama, merakım buranın, bütün kıyısını köşesini keşfetmeme sebep oldu, şimdi buraları benden daha iyi bilen birinin çıkacağına sanmıyorum."

"Tanınması zor mu?"

"Çok. Meselâ kuzeye doğru büyük ovaya bakın, garip tepeleri olan. Orada bir tuhaflık görüyor musunuz?"

"Güzel at, binilecek bir yer, böylesine az rastlanır."

"Böyle düşünmekte haklısınız ama, bu düşünce pek çok kişinin canına mâl oldu. Oraya buraya dağılmış şu parlak yeşil noktaları görüyor musunuz?"

"Evet daha verimli gibi görünüyor oraları."

Stapleton güldü.

"Orası büyük Grimpen bataklığıdır," dedi. "İnsan olsun, hayvan olsun bir kere yanlış bir adım attı mı artık öldü gitti demektir. Daha dün bozkır atlarından birinin, o bataklığın içine daldığını gördüm. Bir daha da çıkmadı. Uzun süre kurtulmak için uğraştı ama, sonunda bataklık diğerleri gibi onu da çekip yuttu. Ordan geçmek, kurak mevsimlerde bile

tehlikelidir ama, bu sonbahar yağmurlarından sonra, daha korkunç bir yer olur. Fakat, ben bataklığın içlerine kadar girer, canlı olarak çıkabilirim. Aman Tanrım zavallı atlardan biri daha." Yeşil sazlar arasından yuvarlanan, oraya buraya atılan kahverengi bir leke görünüyordu. Derken işkence çeker gibi uzun boynunu yukarı çıkaran hayvan vahşi vahşi bağırdı. Atın sesi bozkırda yankılanırken, tüylerim diken diken oldu ama, yol arkadaşımın sinirleri benimkilere göre daha sağlamdı.

"Gitti." dedi, "Bataklık yuttu. İki gün içinde iki tane, belki de daha çoktur. Kuru havada oraya gitmeye alışıyorlar, bataklığın pençesine düşünceye kadar hiçbir şey fark etmiyorlar. Kötü bir yer şu Grimpen bataklığı."

"Ama siz girebiliyorsunuz demek?"

"Çevik bir adamın gidebileceği bir iki küçük yol var. Ben kendim buldum."

"Fakat, neden gidiyorsunuz böyle korkunç bir yere?"

"Şu ötedeki tepeleri görüyor musunuz? Bunlar aslında geçit vermeyen, her yanı bataklıkla çevrili adalardır. Bataklık, yavaş yavaş, yıllar geçtikçe sarmıştır çevrelerini. En nadir bitkiler ve kelebekler de orada, elbette insanın merakı varsa."

"Bir gün, ben de denerim şansımı," dedim.

Hayretle bana baktı.

"Tanrı aşkına aklınıza böyle bir düşünce getirmeyin," dedi. "Ölümünüzden ben sorumlu olurum sonra. Emin olun ki canlı çıkabilmeniz için tek ihtimal bile yok. Ben, bazı karışık işaretleri hatırlayarak başarabiliyorum bunu."

"Hey!" diye bağırdım. "O da ne?"

Uzun, alçak sesli, son derece acıklı bir inilti bozkırdan rüzgâr gibi geçti. Bütün hava onunla doldu. Nereden geldiği belli değildi. Pis bir mırıltıyla başlayarak derin bir kükreme halini aldı, sonra yeniden acıklı ve heyecanlı bir mırıltı halinde söndü. Stapleton bana bir tuhaf baktı.

"Garip yer şu bozkır," dedi.

"Neydi bu?"

"Köylüler, bu sesin, Baskerville'leri çağıran lânetli köpeğe ait olduğunu söylerler. Ben bu sesi bundan önce bir iki kere daha duymuştum ama, sesi bu kadar yüksek değildi."

İçimde uyanan dehşetli bir korkuyla, yeşil çimenlerle benek benek kabaran büyük ovaya baktım. Arkamızdaki düzlükte bir kayanın ardında ciyak ciyak bağıran bir çift kargadan başka hiç bir şey kımıldamıyordu.

"Siz, okumuş, kültürlü bir adamsınız. Bu gibi saçma şeylere inanmıyorsunuzdur herhalde, öyle değil mi?" dedim. "Böyle garip ses nereden geliyor dersiniz?"

"Bataklıklar bazen garip sesler çıkarır, çamur yerleşir, su yükselir buna benzer doğa olayları işte."

"Hayır, hayır, bir canlı sesiydi bu."

"Doktor Watson, siz hiç Balabankuşu'nun cığlığını duydunuz mu?"

"Hayır, hiç duymadım."

"Şimdi İngiltere'de çok az görülen bir kuştur, soyu hemen hemen tükenmiştir ama, bozkırda olmayacak şey yoktur. Duyduğumuz bu ses Balabankuş'larının sonuncusuysa hiç şaşmam."

"Ömrümde duymuş olduğum en garip, en korkunç şey."

"Burası güvenilir bir yer değildir. Şu ötedeki yamaca bakın. Orası nasıl bir yer dersiniz?"

Bütün dik yamaç taştan gri dairelerle kaplıydı.

Bana çok ilginç gelen bazı ilkel ağıllarla.

"Nedir onlar, koyun ağılları mı?" diye sordum merakla.

"Hayır, sayın atalarımızın yuvaları. Tarih öncesi insanlardan bozkırda yaşamış olanlar dışında başka kimse burada yaşamadığı için, onlardan geri kalan şeyleri aynen bıraktıkları gibi buluyoruz. Şunlar damsız kulübeleri. Merak edip de gidip içlerine bakarsanız, ocaklarını da görürsünüz, yattıkları yerleri de."

"Küçük ilkel bir şehire benziyor. Ne zaman yaşamışlar burada?"

"Neolitik Çağ'da, tarihi belli değil."

"Nasıl geçinirlermiş?"

"Keçilerini bu yamaçlarda otlatırlarmış, tunç kılıç, taş baltanın yerini alınca, kazarak maden elde etmeyi öğrenmişler. Karşı tepedeki şu büyük hendeğe bakın. Bıraktıkları iz işte. Anlayacağınız Doktor Watson, pek garip tarafları vardır bu bozkırın. Bir dakika aman, Cyclopides^[10] olacak bu."

Küçük bir sinek, ya da bir pervane yolumuzun üstünde kanat çırpıyordu, göz açıp kapayıncaya kadar Stapleton olağanüstü bir güç ve hızla sineği kovalamaya başladı. Yaratığın korku içinde, büyük bataklığa doğru uçtuğunu gördüm. Yol arkadaşım da durmadan bir ot yığınının ötekine sıçırıyor, yeşil ağı havada dalgalandırıp, sineği yakalamaya çalışıyordu. Gri elbisesini durmadan hareket ettiren, kıvrılarak gidişi, kendisini de dev bir pervaneye döndürüyordu. Olağanüstü çevikliğine hayran oldum ve bataklığa ayağı kayacak diye korku içinde durmuş, ona bakarken, bir ayak sesi duydum. Merripit Köşkünün olduğu yere işaret eden dumanların çıktığı yönden gelmişti ama, bozkırın eğimi duyduğum ayak seslerinin sahibini, yaklaşıncaya kadar belli etmemişti.

Bunun, adı geçen Miss Stapleton olduğu belliydi, çünkü bozkırda o kadar çok kadın yoktu, üstelik çok güzel diye de bahsedilmişti ondan. Bana doğru yaklaşan kadının çok farklı özellikleri vardı. Bu park, erkek kardeşiyle onun arasında çok açık bir şekilde belli oluyordu. Çünkü, Stapleton kumral saçlı gri gözlü olup rengi soluktu, oysa kardeşi, İngiltere'deki esmerlerden daha esmerdi; ince, uzun ve nazik davranışlıydı. Ağır başlı, güzel bir yüzü vardı. Yüz hatları keskin ve kusursuz denebilecek kadar düzgündü. Kusursuz vücudu ve şık elbisesiyle, bu ıssız bozkır patikasında garip bir hayaleti andırıyordu.

Ben döndüğümde, kardeşine çevrilmişti gözleri, derken bana doğru adımlarını sıklaştırdı. Şapkamı kaldırmış, knedisini selâmlayıp birkaç söz söylemek üzereydim ki, onun bir anlam veremediğim sözleri, düşüncelerimi başka yöne çevirdi.

"Dönüp gidin," dedi. "Durmayın, dönün Londra'ya."

Aptal aptal bakakaldım. Bana doğru çevrili gözlerinden ateş fıskırıyordu, ellerini sinirli sinirli oğuşturuyordu.

"Niye gideyim?" diye sordum.

"Anlatamam," dedi; alçak, heyecanlı bir sesle konuşuyordu, şivesi biraz peltekti. "Gidin, bir daha da bu bozkıra ayak basmayın."

"Ama, daha henüz geldim."

"Ah! Ah niçin anlamak istemiyorsunuz?" diye bağırdı. "Uyarımın kendi iyiliğiniz için olduğuna inanmıyor musunuz? Susss, kardeşim geliyor. Ona söylediklerimden bahsedeyim demeyin sakın. Şu ötede atkuyrukları arasındaki orkideyi benim için alabilir misiniz? Bozkırda orkide bakımından zenginiz, yine de güzelliklerini görmek için biraz geç kaldınız."

Stapleton sineği kovalamayı bırakmış, soluk soluğa, kıpkırmızı vaziyette yanımıza geldi.

"Hey Beryl! merhaba," dedi. Kardeşini selâmlarken ki sesinin tonu pek candan değildi.

"Yüzün kıpkırmızı olmuş, Jack."

"Evet, sanırım biraz yoruldu. Bir cyclopides kovalıyordum da. Pek az rastlanır, özellikle de sonbaharın bu geç vaktinde. Yazık oldu, kaçırdım!" Sesinde bir kayıtsızlık vardı. Ama, küçük, açık renkli gözleri, hiç de kayıtsız değildi.

"Tanışmışsınız bakıyorum."

"Evet. Sir Henry'ye bozkırın güzelliklerini görebilmesi için, biraz geç kaldığımı söylüyordum."

"Ne dedin? Kim sandın bu beyi?"

"Sir Henry Baskerville değil mi?"

"Yok canım" dedim. "Sadece mütevazı bir arkadaşım. Adım Doktor Watson."

Anlamlı yüzü hafifçe kızardı.

"Ben de Sir Henry ile konuşuyorum sanmıştım," dedi.

"Pek konuşmaya vaktiniz de olmadı galiba," dedi kardeşi aynı soru dolu bakışlarla.

"Kendisini sadece bir misafir olmayıp, buraya yerleşmeye gelen biri sanarak konuştum," dedi. "Orkideler için geç kalıp kalmaması pek önemli değil o halde. Sanırım Merripit Köşkü'ne gelirsiniz, değil mi?"

Kısa bir yürüyüşten sonra, soğuk bir bozkır evine geldik, eskiden çobanların oturduğu bir çiftlikmiş burası ama, şimdi onarılmış, yeni bir köşk haline getirilmişti. Çevresinde bir meyve bahçesi vardı. Bozkırdaki diğer ağaçlar gibi, bu ağaçlar da eğri büğrüydü, bu manzara, insana hüznü ve kasvet veriyordu. Evin hizmetkârı olduğu anlaşılan, pas rengi bir ceket giymiş, buruşuk yüzlü bir uşak kapıyı açtı. İçerisi kadının zevkiyle süslenmişe benziyordu. Zarif döşenmiş büyük salonlar vardı. Ufka kadar yuvarlanarak giden, bitip tükenmeyen granit benekli bozkıra pencereden bakınca, bu bilim adamıyla, güzel bir kadını buraya getiren şeyin, ne olabileceğini düşündüm.

"Garip yer, değil mi?" dedi Stapleton, sanki düşündüğüme cevap vermiş gibi. "Ama, yine de mutlu sayılırız, değil mi Beryl?"

"Hem de nasıl!" dedi. Ama bu sözler pek inandırıcı bir havada söylenmemişti.

"Bir okulum vardı," dedi Stapleton. "Kuzey tarafındaydı. Benim doğamdaki bir adam için monoton ve makine gibi bir işti fakat, gençler arasında yaşamak, taze beyinlerin oluşmasına yardım etmek ve onlara kendi düşünce ve ideallerini aşılacak ayrıcalığı vardı. Buna rağmen, kader başka türlü istedi. Okulda salgın bir hastalık başgösterdi, çocukların üçü öldü. Bu darbeden kurtulamadık bir türlü. Sermayenin çoğu da bir daha elde edilmemek üzere yok oldu gitti. Yine de çocukların sevimli arkadaşlıklarından yoksun kalmamış olsaydım, felâkete karşı direnebilirdim. Fakat, insan hayatta her türlü sıkıntıya alışıyor zamanla. Aslına bakarsanız, buraya gelmekle iyi yaptığıma inanıyorum. Burada sonsuz fırsat var, kız kardeşim de benim kadar bağlı doğaya. Doktor Watson, bozkırı pencereden seyrederken yüzünüzdeki ifadeden bütün bunların aklınızdan geçtiği belli."

"Aklıma gelmedi değil, sizin için pek o kadar değil ama, kız kardeşinizin canı bir hayli sıkılıyor olmalı."

"Hayır, hiç sıkılmıyor," dedi genç kadın hemen.

"Kitaplarımız var, vaktimizin bir kısmını çalışarak değerlendiriyoruz. Sonra, hoş komşularımız ve kendisinden çok istifade ettiğimiz Doktor Mortimer var. Zavallı Sir Charles da çok iyi bir arkadaşı. Çok iyi tanırdık kendisini, onu nasıl özlediğimizi bilemezsiniz. Bu öğle üzeri gelip Sir Henry ile tanışsam rahatsız eder miydim acaba?"

"Çok memnun olacağından eminim."

"O halde, kendisini mutlaka ziyaret edeceğimi söyleyin lütfen. Yeni çevresine alışması için belki kendisine yardım edebiliriz. Yukarı gelip Lepidoptera koleksiyonumu görmek ister miydiniz Doktor Watson? İngiltere'nin güneybatısındaki en eksiksiz koleksiyon olduğunu söyleyebilirim. Siz onlara bakıncaya kadar, yemek de hazır olur.

Görevime dönmek istiyordum. Bozkırın kasveti, zavallı midillinin ölümü, Baskerville'lerin uğursuz efsanesiyle ilgili garip ses, bütün bunlar düşüncelerimi kasvete boğuyordu. Bütün bu belli belirsiz izlenimlerin üstüne, büyük ciddiyetle söylenen Bayan Stapleton'un kesin ve açık uyarısının, arkasında ciddi ve derin bir sebep olduğundan şüphem yoktu. Yemeğe kalmamak için elimden geleni yaptım ve dönmek üzere, geldiğimiz çimenli patikadan yürümeye başladım.

Buraları iyi bilen biri için kestirme bir yol olmalıydı. Çünkü yola vardığım zaman, kenarda, bir kaya üstünde Bayan Stapleton'ı görünce şaşırdım. Yüzü öyle güzel bir kızılığa bürünmüştü ki; bu genç bayanın güzelliğine hayran olmamak mümkün değildi.

"Size yetişebilmek için koşa koşa geldim Doktor Watson," dedi. "Aceleden şapkamı bile almadım. Buraya gelmem doğru değil, aslında. Çünkü kardeşim bundan hoşlanmayabilir. Aslında, sizi yanlışlıkla Sir Henry sandığım için özür dilemek istedim. Ne olur söylediğim sözleri unutun, sizinle hiçbir ilgisi yok."

"Ama unutamam ki Bayan Stapleton," dedim. "Ben, Sir Henry'nin arkadaşayım ve onun iyiliği benim iyiliğim demektir. Sir Henry'nin Londra'ya gitmesi için niye bu kadar ısrar ettiğinizi söyler misiniz?"

"Bir kadın kaprisi Doktor Watson. Beni daha iyi tanıyınca söylediklerimin ve yaptıklarımın sebeplerini neden açıklayamadığımı göreceksiniz."

"Yok canım. Sesinizdeki heyecanı, gözlerinizdeki bakışı hatırlıyorum. Ne olur, bana samimi davranın Bayan Stapleton, buraya geldim geleli her yanımın gölgelerle kaplı olduğunu hissediyorum. Hayat şu büyük Grimpen bataklığı gibi bir şey oldu, insanın her an batabileceği tehlikeli yeşil lekeler var her yerde. Fakat, bu bataklıkta batıp kaybolmamak için, yol gösterecek bir rehber de yok. Ne demek istediğinizi söyleyin, uyarınızı Sir Henry'den başkasına söylemeyeceğimden emin olabilirsiniz."

Yüzünden bir kararsızlık ifadesi geçerken, hafif bir yumuşama oldu fakat, bakışları bana cevap verirken yeniden sertleşti.

"İşi büyütüyorsunuz Doktor Watson," dedi. "Sir Charles'ın ölümü kardeşimle bana büyük bir darbe oldu. Onu çok yakından tanırdık, kendisiyle çok sık görüşürdük. Ailenin üstüne çökmüş olan lânet Sir Charles'ı çok etkilemişti. İfade ettiği korkunun bir sebebi olması gerektiğini düşündüm. Ailenin başka bir üyesinin de gelip burada oturacağını duyduğum zaman, ister istemez üzüldüm, içinde bulunduğu tehlikeyi de kendisine haber vermeyi uygun gördüm. Bütün söylemek istediğim buydu."

"Peki tehlike nereden geliyor?"

"Köpeğin hikâyesini bilmiyor musunuz?"

"Böyle saçmalıklara inanmam ben."

"Ben inanıyorum ama. Sir Henry üstünde herhangi bir etkiniz varsa, Baskerville ailesi için uğursuz olan bu yerden, alın götürün onu. Dünya büyük. Ve duyduğum kadarıyla kendisi de, oldukça varlıklıymış. O halde neden böyle bir yerde yaşayıp, hayatını tehlikeye soksun ki?"

"Tehlike ve tehlikenin içinde yaşamak, Sir Henry'nin doğasında var. Bana daha elle tutulur bir bilgi vermezseniz, onu yerinden kıpırdatmam imkânsız olur."

"Kesin bir şey söyleyemem, çünkü kesin hiçbir şey bilmiyorum."

"Size bir sorum daha var Bayan Stapleton. Benimle konuştuğunuzda bu söylediğiniz şeylerden başka söyleyecek bir şeyiniz yoksa, kardeşinizin söylediklerinizi duymasından niye korktunuz? Söylediğiniz şeyler açık ve netti."

"Kardeşim Hall'de oturulmamasından kaygılanıyor, bozkırdaki yoksul halkı düşünüyor. Sir Henry'nin buradan uzaklaşması için söylediklerimi duyarsa çok kızar. Ama, şimdi görevimi yerine getirmiş bulunuyorum, artık başka bir şey söylemeyeceğim. Dönmeliyim, yoksa beni arar ve sizinle konuştuğumdan şüphelenir. Hoşçakalın!" Dönüp, seyrek kayalar arasında kayboldu, bense ruhum belli belirsiz korkular içinde, Baskerville'nin yolunu tuttum.

VIII

Doktor Watson'ın İlk Raporu

Bundan böyle masamın üstünde, önümde duran Bay Sherlock Holmes'a yazmış olduğum mektuplarla olayları izleyeceğim. Almış olduğumu notlar ve yazdığım mektuplar, bu feci olaylar belleğimde ne kadar canlı olarak kalmış olursa olsun, olayların geliştiği sırada duyduklarımı, şüphelerimi hafızamdan daha iyi gösterecektir.

Baskerville Hall, Ekim 13.

Azizim Holmes;

İlk mektup ve telgraflarım, dünyanın bu Tanrının tamamıyla terk ettiği köşesindeki bütün olan bitenleri, sana bildirmiş durumda. Burada kaldıkça, bozkırın kasvetli havası, insanın üstüne her an daha fazla çöküyor: Buranın büyüklüğü ve büyüleyici vahşiliği insanı adeta uyuşturuyor. Bir kere, içine girdin mi, çağdaş İngiltere'nin bütün izlerini arkada bırakmışsın demektir, ama aynı zamanda, her yerde tarihöncesi insanların evleri ve eserlerini görerek, geçmişte kalan başka bir medeniyetin varlığıyla karşılaşıyorsun. Nereye gidersen git, bu unutulmuş gitmiş olan ilkel ailelerin evleri, mezarları ve tapınakları olması gereken büyük taş anıtlar var. Yamaçlarda yara izi gibi duran gri taş kulübelere baktıkça insan kendi çağından uzaklaşıyor. Eğer, hayvan

derilerine bürünmüş tüylü bir adamın, alçak kapısından sürünerek çıkıp, yayına çakmak taşı uçlu okunu uydurmaya çalıştığını görsen, kendi varlığını yadırgamadığın gibi onunkini de yadırgamazsın. Garip tarafı şu: En verimsiz topraklarda, daima kalabalık insan topluluklarının yaşadığı anlaşılıyor. Eski eserler uzmanı değilim ama, başka kimsenin oturmayacağı bir yerde oturmak zorunda kalan bu insanların, savaş sevmeyen fakat, buna rağmen rahat yüzü görmeyen bir ırk olduğunu tahmin ediyorum.

Bununla beraber bütün bunların senin, beni buraya göndermenle ilgisi yok, bunlar senin son derece olumlu bakış açın için ilgi çekici gelmeyebilir. Güneş mi dünyanın, dünya mı güneşin çevresinde dönüyor konusuna ne kadar ilgisiz davrandığını biliyorum. Bunun için, lâfı uzatmadan Sir Henry Baskerville ile ilgili olaylara geleyim.

Son birkaç gün içinde, bir şey yazmamamın sebebi kayda değer, yazacak bir şey olmamasıydı. Derken hayret verici bir şey oldu, bunu zamanı gelince anlatacağım. Önce gelişen bazı olayları anlatmalıyım.

Bunlardan biri şimdiye kadar hakkında pek az bilgi verdiğim kaçak mahkûm. Buradan uzaklaşmış olmalı. Bu da, bölgede yalnız yaşayanların içine su serpiyor. Caninin kaçmasından bu yana on beş gün geçti. Bu süre içinde ne görüldü, ne de hakkında varlığını belirtecek bir şey duyuldu. Bütün bu zaman içinde, bozkırda kalmasına imkân yok. Elbette, saklanması işten bile değil. Sözümlü ettiğim şu taş kulübelerin herhangi birine saklanabilir ama, bozkır koyunlarından birini yakalayıp öldürmedikçe yiyecek bir şey bulamaz. Fakat, böyle bir şey yapması da söz konusu değil. Çünkü, hemen dikkati çekti. Onun varlığını belli edecek

hiçbir ize rastlanmadığı için, biz de buradan kaçıp, uzaklara gittiğine karar verdik, tarlada çalışan çiftçiler ve aileleri şimdi yataklarında daha rahat uyuyor.

Bu evde, dört, güçlü kuvvetli insanız, kendimizi koruyabiliriz ancak, Stapleton'ları düşündükçe, zaman zaman huzursuzluk duyuyorum. Kilometrelerce uzakta oturuyorlar ve bu yüzden onlara, yardım ulaşması oldukça zor. Bir hizmetçi kız, yaşlı bir uşak, kızkardeş ve gücü, kuvveti yerinde olmayan bir de erkek kardeş. Şu Notting Hill canavarı gibi biri, onların evine girecek olsa o zavallılar kendilerini nasıl korurlar bilemiyorum. Sir Henry ve ben onların adına kaygılanıyoruz. Seyis Perkins'in yanlarında kalma fikrini de kabul etmediler.

Dostumuz genç Baskerville, güzel komşumuzla yakından ilgileniyor. Genç dostumuzun, bu ilgisi hoşuma gidiyor; çünkü bu ıssız yerde onun gibi hareketli bir adam için zaman zor geçiyor, o da çok çekici, güzel bir kadın. Başka, tropikal bir ülkeden gelmiş gibi, havasıyla soğukkanlılık ve heyecanını belli etmeyen kardeşiyle büyük bir zıtlık gösteriyor. Ama, erkek kardeşinde, örtülü ateş gibi yanan bir şey var. Kızkardeşinin üstündeki etkisinin büyük olduğu belli. Sözlerinin onaylanıp onaylanmadığını görmek için, ikide bir kızkardeşine, beni onaylamak zorundasın der gibi baktığını fark ettim. Buna rağmen kız kardeşinin ona iyi davrandığını sanıyorum. Gözlerinde kuru bir parıltı var, olumlu ve sert doğasına uyan ince dudakları ile gerçekten incelenmeye değer biri.

O ilk gün Baskevriille'ye geldi, ertesi sabah da şeytan Hugo'nun efsanesinin geçtiği yeri göstermek için bizi alıp oraya götürdü. Birkaç kilometre yürüdüktan sonra da o

hikâyeyi yaratabilecek, korkunç bir manzaranın olduğu yere geldik. Sarp kayaların arasından geçen kısa bir vadiden sonra, çimenli bir alana çıktık. Tam ortasında iki büyük taş yükseliyordu, tepeleri aşınarak sivrilmiş, canavar bir hayvanın korkunç dişlerini andırıyordu. Sir Henry çok endişelenmişti. Birkaç kere Stapleton'a doğaüstü varlıkların insanların işlerine karışma durumuna inanıp inanmadığını sordu. Gerçi bunları şaka yollu söylüyordu ama, endişeli olduğu da görülüyordu. Stapleton cevap verirken dikkatli davranıyordu. Fakat, Sir Henry'nin duygularına saygı gösterdiği için bütün düşüncelerini açıklamıyor, sadece kısa kısa cevaplar veriyordu. Şeytanî olaylardan örnekler verdi ve bu olayların etkisi altında kalan ailelerden sözetti. Sonuçta bu konuda herkesin düşüncesini paylaştığı yargısına vardık.

Dönüşte, Merripit Köşkü'nde öğle yemeğine kaldık, Sir Henry, orada Bayan Stapleton ile tanıştı. Daha görür görmez onun çekiciliğine kapıldığını hissettim, bu duygunun karşılıklı olduğuna inanıyorum. Eve dönerken, durup durup ondan bahsediyordu, o gün bugün, gün geçmiyor ki kardeşlerden birini görmeyelim. Bu gece akşam yemeğine bizdeler... Sonra da biz onlara gidecekmiz. Böyle bir eşin Stapleton tarafından kabul göreceği sanılır ama, Sir Henry kız kardeşiyle ilgilendiği için, Stapleton'ın bu duruma bozulduğunu sanıyorum. Çünkü, ters ters bakıyor, buna kaç kere tanık oldum. Kız kardeşine yakından bağlı olduğuna kuşku yok. Eğer kız kardeşi evlenip yanından ayrılrsa, tek başına kalır hayatta ama, kız kardeşinin yapacağı iyi bir evliliğe de engel olması, büyük bir bencillik sayılır. Stapleton'ın, bu yakınlığın aşka dönüşmesini istemediğinden eminim. Kaç kere baş başa kalmamaları için birtakım zorluklar çıkardığını gördüm. Unutmadan, şunu da

söylemeliyim, Sir Henry'nin hiçbir zaman tek başına dışarı çıkmaması için verdiği direktifi, dertlerimize bir de aşk eklenecek olursa yerine getirmek daha da zorlaşıyor. Söylediklerini kelimesi kelimesine yerine getirmeye kalkarsam, bunu başaramayacağım için, şöhretin bundan zarar görecektir.

"Geçen gün, daha doğrusu perşembe günü, Doktor Mortimer bizde öğle yemeğine kaldı. Long Down'da bir mezarlık kazısında, tarihöncesi bir kafatası bulduğu için neşeliydi. Aklını tek bir yere yönelten bunun gibi taşkın adam görmedim. Sonra Stapletonlar geldi; iyi kalpli doktor ile birlikte, o kötü gecede yaşanan korkunç olayın meydana geldiği yeri görmek için, Sir Henry'nin ricası üzerine dışarı çıktık. O porsuklu yolda yürümek korkunçtu. Eski, yıkılmaya yüz tutmuş harabe ev, budanmış ağaçlar ve dar çimen şeridinin ucundaydı. Yaşlı adamın purosunun külünü silkelediği bozkır kapısı yarı açıktı. Asma kilidi olan beyaz tahta bir kapı. Kapının ardında bozkır uzanıyor. Olay hakkındaki varsayımını hatırladım birden ve bütün olan bitenleri aklımda canlandırmaya çalıştım. Yaşlı adam orada beklerken, bozkırdan gelen bir şey görüyor. Bu gelenin aklını kaçirtacak kadar korkunç bir şey olduğunu görünce kaçmaya başlıyor, korku ve yorgunluktan düşüp ölünceye kadar koşuyor. Koşa koşa kaçtığı uzun karanlık tüneli yakından gördüm. Neden kaçıyordu? Bozkırdaki bir çoban köpeğinden mi? Yoksa siyah, ölümler aleminden gelen vahşi bir hayaletten mi? Bu işte bir insan eli var mıydı? Soluk yüzlü, gözünden bir şey kaçmayan Barrymore'un, sakladığı önemli bir şey var mıydı? Her şey bulanık ve belirsiz ama, ardında suçun karanlık gölgesi var gibi.

Kısa bir süre önce yeni bir komşuyla, bizden altı yedi kilometre kadar daha güneyde oturan Lafter Hall'den Bay Frankland ile tanıştım. Kırmızı yüzlü, beyaz saçlı, öfkeli bir ihtiyar. Kendisi bir hukukçu ve bütün zevki İngiliz yasalarıyla uğraşmak, bu uğraşısı için çok miktarda para harcamış. Sırf zevk için uğraşıyor, yasanın bazen savunucusu, bazen de karşısında oluyor, bu onun için pahalı bir eğlence. Aslında pek şaşırđımı söyleyemem. Bu adam bazen bir hakkı tekeline alıp, herkese meydan okuyor, bazen başkasının kapısına dayanıyor ve oranın eskiden beri yol olduğunu öne sürerek, orayı yıktırıyor. Yıktırđı yerin sahibinin, kendini mahkemeye vermesi için, meydan okuyor. Eski örf ve âdet hukukunu iyi bilir, bilgisini, Fernworthy'lilerin bir lehine, bir aleyhine kullanır, böylece bir alkışlanır, bir lanetlenir. Söylendiğine göre şu anda elinde yedi dava varmış, bu belki servetinin geri kalanının da tükenmesine, onu yiyip bitirmesine ve artık kimseye zarar veremeyecek duruma gelmesine neden olacak. Yasalar bir yana, iyi kalpli, iyi huylu birine benziyor, kendisinden söz etmemin sebebi senin çevredeki kişileri inceleyip bildirmemi istemen. Şimdi garip bir şeye merak sarmış, kendisi amatör bir astronom olduğundan, güzel teleskopuyla çatıya çıkıyor ve bütün gün, kaçak mahkûmu bulurum diye çevreyi gözetleyip duruyor. Bütün enerjisini buna harcasa iyi, ama söylenenlere göre akrabasına haber vermeden Long Down'daki mezarlığı açıp kafatasını aldı diye Doktor Mortimer'ı de dâvâ edecekmış. Hayatımızın monotonluğunu biraz değiştiriyor ve gerçekten ihtiyacımız olan komik havayı biraz estiriyor.

Kaçak mahkûm, Stapleton'lar, Doktor Mortimer ve Lafter Hall'lü Franklan'den haber verdikten sonra, şimdi sana önemli

bir Şey söyleyeceğim. Dn geceki bizi Şaşırtan olayla ilgili Barrymore'lar hakkında.

nce, Barrymore'un burada olup olmadığını anlamak için Londra'dan çektiğin telgraftan söz edeyim. Posta müdürünün ifadesinin bu telgrafın boşa gittiğini gösterdiğini ve elimizde hiçbir kanıt olmadığını sana bildirmiştim. Sir Henry'ye durumu anlattım, o da gerçeği hemen öğrenmek istediği için, Barrymore'u çağırıp, telgrafı kendisinin alıp almadığını sordu. Barrymore telgrafı aldığını söyledi.

"ocuk, bunu bizzat sana mı teslim etti?" diye sordu Sir Henry.

Barrymore bu soru karşısında Şaşırdı ve bir süre düşündü.

"Hayır!" dedi. "Ben o sırada sandık odasımdaydım, telgrafı bana karım getirdi."

"Cevabı kendin mi verdin?"

"Hayır, karıma cevap vermesini söyledim, o da yazmak için aşağı inmişti."

Akşam olunca Barrymore, bu konuyu kendiliğinden açtı.

"Bu sabahki sorularınızın nedenini pek anlayamadım," dedi. "Umarım, güveninizi kaybedecek kötü bir Şey yapmadım?"

Sir Henry yle bir Şey olmadığını söyledi ve kendisini yatıştırmak için Londra'dan getirdiği elbiselerden bazılarını ona verdi.

Bayan Barrymore'un davranışlarıyla yakından ilgileniyorum. Hantal fakat, güçlü biri, pek disiplinli, son derece de saygılı. Sürekli hareket ve heyecan içinde. Bundan daha heyecanlı bir

kişi tahmin edemezsin. İlk gece, onun hıçkırarak ağladığından söz etmişim sana. O günden beri kaç kere gözyaşı izi gördüm yüzünde. Derin bir acının içini kemirdiği belli. Bazen, işlediği bir suç mu acaba onu rahat bırakmıyor diyorum, bazen de onu üzüp ağlatan Barrymore mu diye düşünüyorum. Bu adamın davranışlarında garip ve şüphe uyandırıcı bir şeyler hissediyorum hep. Nihayet dün gece olanlar bu kuşkularımı iyice güçlendirdi.

Bu anlattığım sana, önemsiz bir olay gibi gelebilir. Bilirsin, uykum hafiftir, bu evde nöbetçiliğe başladığımdan bu yana, uykularım daha da hafifleşti. Dün gece sabaha karşı saat ikide, odamın önünden geçen sinsi bir ayak sesiyle uyandım. Kalktım, kapıyı yavaşça açıp dışarı baktım. Uzun, siyah bir gölge, koridordan aşağı kayıyordu. Elinde mum, koridordan aşağı ses çıkarmadan yürüyen bir adamın gölgesiydi bu. Üstünde pijama, altında pantolon vardı, ayakları çıplaktı. Sadece gölgesini görüyordum ama, boyundan Barrymore olduğunu anladım. Çok yavaş ve dikkatli adım atıyordu. Davranışlarında suçlu ve bir şeyden gizleniyormuş gibi, anlatamadığım esrarengiz bir hava vardı.

Koridorun, Hall'ün çevresindeki balkonla kesildiğini söylemişim. Fakat, öteki uçta koridor yeniden başlıyordu. Biraz uzaklaşınca kadar bekledim, sonra arkasından gittim. Balkona geldiğimde, Barrymore koridorun öteki ucuna varmıştı, açık bir kapıdan sızan ışığın sayesinde, oradaki odalardan birine girdiğini anladım. Bu odaların hiçbirinde eşya yoktu ve kullanılmıyordu. Bu nedenle yolculuk daha esrarlı görünüyordu. Adam hareketsiz duruyormuş gibi, ışık sürekli parlıyordu. Koridordan aşağı elimden geldiği kadar ses çıkarmadan inmeye başladım ve kapının köşesinden

baktım. Barrymore, elindeki mumu cama tutmuş vaziyette pencerenin önüne oturmuştu. Yüzü yarı bana dönüktü, bozkırın karanlığına bakıyor, bir şey bekliyormuş gibi duruyordu. Birkaç dakika dikkatle baktı. Derken anlaşılmaz kelimeler homurdanıp, sabırsızlık ifade eden bir hareketle ışığı söndürdü. Ben hemen odama döndüm, az sonra sinsi adımların yeniden odamın kapısının önünden geçtiğini duydum. Çok sonra hafif bir uykuya dalmıştım ki, kapılardan birinde bir anahtarın döndüğünü duydum ama, sesin nereden geldiği tam olarak anlaşılmıyordu. Bütün bunların nedenini bilemiyorum fakat, bu evde gizli bir şeyler dönüyor ve er geç bunun ne olduğunu anlayacağım. Kendi varsayımlarımla seni tedirgin etmek istemiyorum, çünkü sadece olayları yazmamı istemiştin benden. Bu sabah akşamki olayları Sir Henry'ye anlattıktan sonra, uzun uzun düşünerek, bir plân hazırladık. Bu plândan şimdilik bahsetmiyorum ama, bu durum, daha sonra yollayacak olduğum raporumu senin için çok ilgi çekici hale getirecek.

IX

Doktor Watson'ın İkinci Raporu: Bozkır Üstündeki Işık

Baskerville Hall, Ekim 15

Azizim Holmes;

Görevimin ilk günlerinde seni habersiz bırakmak zorunda kalmıştım ama, şimdi geçen zamanı telâfi etmek istediğimi göreceksin. Çünkü, meydana gelen ilginç olaylar birbirini izlemeye başladı. Son raporumda Barrymore'un penceredeki şüpheli duruşundan söz etmiştim. Şimdi elimde öyle kozlar var ki, eğer yanılmıyorsam, seni bir hayli şaşırtacak. İşler beklemediğim bir boyut kazandı. Geçen kırksekiz saat içinde, bazı olaylar açıklık kazanırken, bazı olaylar da iyice içinden çıkılmaz hale geldi.

Maceramı izleyen sabah, kahvaltıdan önce, koridordan aşağı indim, Barrymore'un dün gece girdiği odayı yakından inceledim. Önünde durup dikkatle baktığı, batıya açılan pencerenin, evdeki diğer pencerelere göre, daha farklı bir özelliğe sahip olduğunu gördüm. Bu, bozkıra en yakın olan pencereydi. İki ağaç arasında meydana gelen bir açıklık vardı ve bu açıklık, doğruca bozkıra bakıyordu. Bunun dışında kalan pencerelerden bakıldığında, bozkır çok az görünüyor. Bozkır, sadece bu pencereden daha iyi görüldüğüne göre, Barrymore buradan, bozkırdaki bir şeye ya da birine

bakıyordu. Barrymore, gecenin bu saatinde ve karanlığında kimi görmek isteyebilirdi? Aklıma, bunun bir aşk macerası olabileceği geldi. Bu düşünce, uzun şüpheli davranışlarını ve karısının huzursuzluğunu açıklayabilirdi. Adam yakışıklı biri, bir köylü kızının gönlünü çalmış olabilir, bu bakımdan bu varsayımın tutması akıl dışı değil. Sabahleyin iyice düşündüm, bu düşünce saçma bile olsa şüphelerim beni böyle düşünmeye itiyor.

Barrymore'un hareketlerinin gerçek açıklaması ne olursa olsun, bunları şimdilik Sir Henry'ye açıklamak istemedim. Fakat, daha sonra fikrimi değiştirdim. Kahvaltıdan sonra Sir Henry ile görüştüm ve bütün gördüklerimi kendisine anlattım. Beklediğimden daha az şaşırdı.

"Ben, onun geceleri yürüdüğünü biliyordum. Bu konuda kendisiyle görüşecektim," dedi. "Söylediğiniz saatte koridordan gelen ayak seslerini ben de duydum zaten."

"O halde, her gece o pencereye gidiyor demek," dedim.

"Olabilir. Eğer bazı şüpheleriniz varsa, bunun ne olduğunu anlamak için, onu izleyebiliriz. Acaba dostunuz Holmes burada olsaydı ne yapardı?"

"Söylediğinizi yapardı herhalde," dedim. "Barrymore'u izler ve ne yaptığını anlamaya çalışırdı."

"O halde biz de aynı şeyi yapalım."

"Ama, bizi mutlaka farkedebilir."

"Sanmam, çünkü adam biraz sağır, bazı şüpheleriniz varsa, bunun ne olduğunu anlamak için, onu izleyebiliriz. Ayrıca, ne olursa olsun şansımızı deneyelim. Bu gece ayak seslerini

duyuncaya kadar benim odamda bekleyelim." Sir Henry sevinçle ellerini birbirine vurdu. Bu macerayı, bozkırın sakin hayatını biraz değiştireceğine inandığı için, heyecanla karşılıyordu.

Sir Henry, daha önce Sir Charles için plân yapan mimarla ve Londralı bir müteahhit ile görüşüyor. Burada yakında bir hayli değişiklikler olacak. Plymouth'dan dekoratör ve döşemeciler geldi. Dostumuzun para harcamak niyetinde olduğu belli, ailesinin itibarını yeniden kazandırmak için çalışmaktan ve masraftan kaçınmak niyetinde değil. Ev elden geçip, yeniden döşenince, tek eksiği güzel bir kadın olacak. Söz aramızda, Sir Henry, eğer bir eş isterse, bunu bulmakta pek zorluk çekmeyecek, Sir Henry güzel komşumuz Bayan Stapleton'a âşık gibi. Ama, gerçek aşkın gerektirdiği hareketler yok. Mesela bugün aradan bir kara kedi geçti, dostumun canını epey sıktı ve çok telâşlandı.

Barrymore hakkındaki görüşmemizden sonra Sir Henry, şapkasını giyip dışarı çıkmaya hazırlandı. Elbette, ben de arkasından.

"Ne o, sen de mi geliyorsun Watson?" diye sordu bana garip garip bakarak.

"Bozkıra mı gidiyorsunuz?" diye sordum.

"Evet."

"Aldığım direktifi biliyorsunuz. İşinize karıştığım için özür dilerim ama, Holmes'ün, sizi yalnız bırakmamamı ve özellikle bozkıra yalnız gitmemenizi ısrarla söylediğini biliyorsunuz."

Sir Henry elini omuzuma koydu, gülerek:

"Dostum," dedi. "Holmes, bütün zekâsına ve tecrübesine rağmen, bozkıra geldiğimden beri meydana gelen olayları tahmin edemedi. Anlıyorsunuz ya, işleri bozan bir adam olmadığınızdan eminim."

Böyle davranması beni çok zor durumda bırakıyordu, ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Ben daha kararımı vermeden, bastonunu alıp evden çıkmıştı bile. Ama, sonra vicdanımla hesaplaştığımda, onu gözden kaybetmenin kesinlikle doğru bir hareket olmadığına karar verdim. Sana talimatını dinlemediğinden dolayı kötü bir olayın meydana geldiğini itiraf edecek olsaydım, ne duruma düşeceğimi tahmin ediyorum. Emin ol, bunun düşüncesi bile yanaklarımı kızartıyor. Aradan bir süre geçti fakat, yine de geç kalmış olmayabilirdim; hemen Merripit köşkünün yolunu tuttum. Sir Henry'nin izine rastlamadan hızla gidiyordum, bozkır patikasının ikiye ayrıldığı yere gelinceye kadar yürüdüm. Orada yanlış bir yöne sapmaktan çekinerek bozkırın kuşbakışı görüldüğü bir tepeye 'karanlık taş ocağıydı burası' çıktım. Çıkar çıkmaz da onu gördüm. Birkaç yüz metre ötede, bozkır patikası üstündeydi; yanında bir kadın vardı, bu bayan Stapleton'dan başkası değildi. Daha önceden sözleşmiş oldukları anlaşılıyordu. Konuşmaya dalmışlar, yavaş yavaş ilerliyorlardı. Genç bayan söylediklerinin ciddiliğini kanıtlamak istercesine elleriyle çabuk, küçük hareketler yapıyordu. Sir Henry dikkatle dinliyor, ara sıra bazı şeyleri reddediyormuş gibi, başını sallıyordu. Kayaların arasında durmuş, acaba ne yapmam gerekiyor diye düşünüp duruyordum. Onları takip edip konuşmalarına kulak misafiri olmak ayıptı ama, görevim genç Baskerville'yi yakından izleyip, onu bir an olsun gözden kaybetmememi gerektiriyordu. Bir dosta karşı casus gibi davranmak nefret

edilecek bir şeydi doğrusu. Yine de onu, tepeden gözetlemekten başka çare bulamadım. Sonradan bu durumu kendisine itiraf eder, vicdanımı rahatlatırdım. Herhangi bir tehlike olduğunda yardımda bulunamayacak kadar uzakta olduğum gerçektir. Ama, onlara iyice yaklaşmaya çalışırsam, hemen farkedilebilirdim. Böyle bir şey ile karşılaşan Sir Henry, kız arkadaşının yanında küçük düştüğüne hükmederek, bana küsüp, darılabilirdi. Böyle bir dalgınlık işleri bozup, birlikte hareket etmemizi engelleyebilirdi.

Dostumuz Sir Henry ile Bayan Stapleton, patikada durmuşlar, konuşmalarına öyle dalmışlardı ki, kendilerinden başka kimseyi görecekteki durumda değillerdi. Birden, bu görüşmenin tanığının yalnız ben olmadığını gördüm. Havada uçuşan yeşil bir şey takıldı gözüme. Dikkatlice bakınca, o yeşil şeyin engebeli toprak üstünde ilerlemekte olan bir adamın sopasının ucunda olduğunu gördüm. Kelebek ağı Stapleton'dı bu. O çifte benden daha yakındı. Onlara doğru ilerliyor gibiydi. O sırada Sir Henry birden Bayan Stapleton'ı kendine doğru çekti. Kolunu kızın beline dolamıştı ama, bana öyle geliyordu ki, sanki kız başını yana çevirmiş, karşı koyuyordu. Sir Henry başını kıza doğru eğdiğinde, kız hayır der gibi elini kaldırdı. Derken birden ayrılarak, telâşla dönüp baktıklarını gördüm. Stapleton'dı buna sebep. Saçma ağı arkasında sallanarak onlara doğru bağırarak, deli gibi koşuyordu. Yanlarına gelince, heyecan içinde, dans eder gibi, el kol hareketleri yapmaya başladı âşıkların önünde, bu sahnenin ne ifade ettiğini bilmiyorum ama, sanki Stapleton Sir Henry'ye çıkışıyormuş gibi geldi bana. O da açıklamalarda bulunmaya çalışıyordu, Bay Stapleton ikna olmayıp, daha çok kızılıyordu. Kız sessizce durmuş, ses çıkarmıyordu. Sonunda Stapleton topuğu üstünde döndü ve eliyle kız kardeşine

emreder gibi, yanına gelmesini işaret etti, o da kararsız kararsız Sir Henry'ye bir bakış fırlatıp, kardeşine doğru gitti. Doğa bilimcinin öfkeli hareketleri, kız kardeşine sinirlendiğini gösteriyordu. Sir Henry bir dakika kadar durup arkalarından baktı, sonra, geldiği yoldan yavaş yavaş geri dönmeye başladı. Üzüntülü vaziyette başını, önüne eğmiş, yürüyordu.

Bütün bunlara bir anlam veremedim ama, dostumun haberi olmadan bu kadar özel bir olaya tanık olduğum için çok utanmıştım. Tepeden aşağı koşup, Sir Henry'ye yetiştim. Aklını kaçırarak kadar sinirlenmiş biri gibi, yüzünün kıpkırmızı ve kaşlarının çatılmış olduğunu gördüm.

"Hey Watson! Nereden düştün?" dedi. "Yoksa her şeye rağmen peşimden mi geldin?"

Her şeyi anlattım ona: Durup beklemediğimi, nasıl takip ettiğimi ve bütün olup bitenlere nasıl tanık olduğumu anlattım. Bir an, gözleri ateş içinde baktı bana ama, açık kalpliliğim öfkesini yumuşattı. Sonunda acı acı güldü.

"İnsan şu çayırın ortasını yalnız kalınabilecek, güvenli bir yer sanır," dedi, "Aman Tanrım, bütün çevre halkı sanki benim aşkımı görmeye çıkmış, şaşılacak bir durum doğrusu! Neredeydin?"

"Şu tepede."

"Oldukça geride?" dedi. "Ama, kardeşi epey öndeydi. Bize doğru gelişini gördün mü?"

"Gördüm."

"Kardeşinin deli olabileceği aklına geldi mi?"

"Pek sanmıyorum."

"Sen öyle bil. Ben de bugüne kadar akli başında sanırdım ama, ya o, ya ben, ikimizden birinin deli gömleği giymesi gerek. Neyim var benim? Birkaç haftadır benimle kalıyorsun Watson, açık söyle, sevdiğim kadına kocalık yapamayacak biri miyim?"

"Yok canım."

"Servetime de bir şey diyemez. Demek beni beğenmiyor. Bana karşı olmasının nedenini anlamıyorum? Kadın olsun erkek olsun, hayatımda kimseyi incitmedim, yine de kız kardeşinin parmaklarının ucuna dokunmamdan bile çekiniyor. Evet. Dahası da var. Bak Watson, kızı tanıyalı birkaç hafta oldu ancak ama, onu ilk gördüğümde benim için yaratılmış olduğunu fark ettim, o da, yemin ederim benimle birlikte olduğu zaman çok mutlu. Bir kadının gözlerinde, sözden daha güçlü ışık vardır. Ama, hiç başbaşa bırakmadı bizi, bugün ancak kendisiyle daha çok konuşabildim. Benimle buluştuğu için çok memnundu fakat, aşk hakkında konuşmuyordu, benim konuşmamı da engellemeye çalışıyordu. Durup durup, buranın çok tehlikeli olduğundan bahsediyor. Ben buradan ayrılmadıkça, içinin rahat etmeyeceğini söylüyor. Ona, seni tanıdıktan sonra, buradan ayrılmam mümkün değil dedim. Gerçekten gitmemi istiyorsan sen de bir yolunu bulup benimle beraber gel dedim. Ona evlenme teklif ettim ama, cevabını veremedi, yüzü sararmış, deli gibi koşarak kardeşi geldi yanımıza. Öfkeden yüzünün rengi atmıştı, gözleri ateş saçıyordu. Kızkardeşiyle ne yapıyor muşum? Kendisine iğrenç gelen bu tarz yaklaşımlara, nasıl cesaret ediyor muşum? Sir olmakla istediğimi yapabileceğimi mi sanıyor muşum? Kızın kardeşi olmasaydı haddini bildirecektim.

Kendisine kız kardeşine duyduğum hislerin utanılacak bir şey olmadığını ve karım olmak şerefini bana bağışlayacağını ümit ettiğimi söyledim. Bir şey değişmeyince, ben de kendimi tutamadım, biraz sert konuştum. Kız kardeşinin yanında, belki o kadar sert konuşmamalıydım. Böylece, birlikte gittiler gördüğün gibi; bu bölgede şu anda benden daha şaşkını bulamazsınız. Nedir bütün bunlar Watson? Söylersen hayatımın sonuna kadar sana minnettar kalacağım."

Bir açıklama yapmaya çalıştım ama, doğrusu ben de şaşırılmıştım. Dostumuzun unvanı, serveti, yaşı, huyu, görünüşü hepsi iyiydi ve ailenin üstüne çöken talihsizlikten başka karşı çıkılacak herhangi bir nokta göremiyorum. Kızın kendi fikrini sormadan böyle hayır cevabı verilmesi ve kızın da bir şey demeden buna boyun eğmesi insanı şaşırtıyor. Bununla beraber Stapleton o gün öğleden sonra bizi ziyarete geldi. İçimizi rahatlattı. Sabahki kabalığı için özür diliyordu. Sir Henry çalışma odasında, özel bir görüşme sonunda işlerin düzeldiğini söyledi ve bunun bir kanıtı olarak da gelecek cuma günü Merripit köşkünde yemeğe davet edilmiştik.

"Şimdi deli demiyorum artık," dedi Sir Henry. "Bu sabah üstüme doğru gelirken, gözlerinin ifadesini unutamam ama, öyle nazik özür diledi ki."

"Davranışı hakkında bir açıklamada bulundu mu?"

"Hayattaki her şeyinin kız kardeşi olduğunu söylüyor. Değerini anlaması hoşuma gidiyor. Hep birlikte yaşamışlar, dediğine göre çok yalnız bir adammış, kız kardeşinden başka kimsesi yokmuş. Onu kaybetmenin düşüncesi bile çok dehşet verici bir olaymış. Benim ona bağlandığımı önceleri anlamamış ama, bunu görünce ve kız kardeşinin elinden

alınabileceğinin farkına varınca, öyle şaşkına dönmüş ki, bir süre ne yaptığını, ne dediğini bilememiş. Bütün olup bitenler için çok üzülmüş ve kız kardeşi gibi güzel bir kızı, bütün hayatı boyunca kısıtlamanın ne kadar delice ve bencilce bir şey olduğunu anlamış. Elinden gitmesi kaderse, kötü birine gideceğine, iyi birine gitmesini tercih edermiş. Ama, ne olursa olsun kendisi için büyük bir darbeymiş bu ve buna dayanabilmesi için biraz zaman istiyormuş. İşe üç ay ara verir de, hemen evlilik istemeden kız kardeşiyle arkadaşlığa devam edilirse hiç engel olmayacağını söyledi. Ben de söz verdim."

Böylece, küçük problemlerden biri çözülmüş oldu. İçinde yürümekte olduğumuz bu bataklığın bir yerinde dibi bulmak yine de bir aşama sayılır. Şimdi Stapleton'ın kız kardeşinin, Sir Henry'ye karşı ters davranmasının asıl sebebini biliyoruz. Dolaşmış çileden çektiğim bir ipliğe daha geçiyorum. Geceki hıçkırıkların sırrına, Bayan Barrymore'un gözyaşı dolu gözleri, uşağın evin batıya bakan kafesli penceresine yaptığı yolculuk. Beni tebrik et sevgili dostum, bir dedektif olarak seni hayâl kırıklığına uğratmadığımı söyle, beni gönderirken gösterdiğin güven yüzünden, pişman olmadığını söyle. Bütün bunlar bir gece içinde çözüldü.

'Bir gece' dedim ama, aslında 'iki gece,' çünkü ilk gecede bir sonuç elde edemedik. Sir Henry ile sabahın üçüne kadar oturduk, merdiven başındaki saatin vuruşundan başka ses duymadık. Pek sıkıcı bir nöbetti. İkimiz de oturduğumuz yerde uyuya kaldık. Fakat, umudumuzu yitirmedik ve yeniden beklemeye karar verdik. Ertesi gece, lâmbayı aşağı indirdik, ses çıkarmadan beklemeye başladık. Zaman geçmek bilmiyordu, tıpkı bir avcı gibi, kurduğu tuzağa avının düşmesini sabırla beklediği gibi, inatla bekliyorduk. Saat biri

vurdu, ikiyi, yine boşuna beklediğimiz sanmıştık ki, birden oturduğumuz yerden doğrulduk, yorgun olan beş duyumuz hazır ol durumuna geçti. Çünkü, koridorda bir ayak sesi çıtırtısı duymuştuk. Sessiz sessiz yürüyerek uzaklarda kayboldu. Derken, Sir Henry yavaşça kapıyı açtı ve izlemeye başladık. Adam balkonu dönmüştü bile, koridor karanlıktı. Öteki kanada varıncaya kadar sessizce ilerledik. Uzun boylu kara sakallı, omuzları kalkık bir adamın ayak uçlarına basa basa ilerlediğini gördük. Daha önce yaptığı gibi odaya girdi, mumun ışığı karanlıkta onu çerçevesiyordu ve koridorun karanlığına bir tek sarı ışık demeti düşürüyordu. Adımlarımızı yavaşça atarak, çevreyi kontrol ederek, dikkatle ilerledik. Ayakkabılarımızı çıkarmıştık ama, eski tahtalar her adım atışta hafifçe gıcırdayordu. Heyecandan nefes almaya bile çekiniyorduk. Her an, farkedilmekten korkuyorduk. Adam iyi ki sağırdı, kendini tamamen işine vermişti. Sonunda kapıya varıp içeri göz attık, tam iki gece önceki gibi, mum elinde, pencerenin önüne oturmuş, dikkatle dışarıya bakıyordu.

Bu olayla ilgili herhangi bir plân hazırlamamıştık ama, Sir Henry doğrudan iş görmeyi seviyordu. Odaya girdi, Barrymore bir hayret çığılığı atarak, benzi atmış bir şekilde tir tir titreyerek, olduğu yerde kala kaldı. Yüzünün beyaz maskesinden parlayan kara gözlerinin, Sir Henry'den bana çevrilince dehşet ve şaşkınlıkla dolu olduğunu gördüm.

"Ne yapıyorsun burada Barrymore?"

"Hiç efendim."

Öyle telâş içindeydi ki, konuşamıyordu, elindeki mumun titrek ışığı, gölgeleri bir aşağı bir yukarı kaldırıp indiriyordu.

"Pencereye baktım efendim. Her gece dolaşır bakarım, iyice kapalı mı diye."

"İkinci kattaki pencereleride mi?"

"Evet efendim, bütün pencereleri."

"Bak Barrymore," dedi Sir Henry ters ters. "Senden gerçeği öğrenmeye karar verdik, şimdi söylemen senin için daha iyi olur. Haydi, yalanları bırak! Söyle ne yapıyordun pencerede?"

Adam çaresiz bize bakıyordu, şüphe ve umutsuzluğun son noktasına varmış gibi ellerini birbirinin içinde sıkıp duruyordu.

"Kötü bir şey yapmıyordum efendim. Pencereye mum tutuyordum?"

"Pencereye niye mum tutuyordun?"

"Sormayın, lütfen sormayın! Size yemin ederim ki kendi sırrım değil bu. Sadece benim sırrım olsaydı sizden saklamazdım."

Birden aklıma bir fikir geldi, uşağın titreyen elinden mumu aldım.

"İşaret olarak kullanıyordu herhalde," dedim. "Bakalım cevap gelecek mi." Mumu onun tuttuğu gibi tuttum. Ve gecenin karanlığına baktım. Belli belirsiz ağaçların kara gövdelerini ve hafif ışık altında uzayan bozkırı görüyordum. Ay, bulutların arkasına gizlenmişti. Birken bir zafer çığlığı attım; küçücük bir topluiğne başı gibi sarı bir ışık, gecenin karanlık örtüsünü delmiş, pencerenin çerçevelediği siyah karenin ortasında parlıyordu.

"İşte orda!" diye bağırdım.

"Hayır, hayır efendim, bir şey değil, hiçbir şey," dedi uşak heyecanla. "Sizi temin ederim ki..."

"Işığı hareket ettir Watson," diye bağırdı Sir Henry. "Bak o da oynatıyor! Serseri herif, bunun bir işaret olduğunu inkâr mı ediyorsun? Söyle! Kim o suç ortağın nedir bu maskaralık."

Adamın yüzü meydan okur gibi bir tavır aldı.

"Bu benim işim, sizinle ilgisi yok, söylemeyeceğim."

"O halde işini bırakır gidersin buradan."

"Peki efendim, gitmem gerekiyorsa giderim."

"Namusun lekelenmiş durumda. Kendinden utanman gerekir, ailen yüz yıldır bu evde yaşamış, sense bana karşı sinsi oyunlar hazırlıyorsun."

"Hayır efendim, size karşı değil!"

Bir kadın sesiydi bu, Bayan Barrymore kocasından daha soluk yüzlü ve dehşet içinde, kapıda duruyordu. Yüzündeki güçlü duygu ifadesi olmasa, şal ve eteklik içindeki şişko vücudu komik görünebilirdi.

"Gidiyoruz Eliza. Burada işimiz bitti. Topla eşyalarımızı," dedi uşak.

"Ah John, John, bütün bunlara ben neden oldum! Hepsi benim suçum Sir Henry, hep benim suçum. Yaptıklarının hepsi benim içindi, ben yalvardığım için."

"O halde, her şeyi açıkça anlatın."

"Zavallı kardeşim bozkırda açlıktan ölüyor. Kapımızın önünde ölmesine gönlümüz razı olmaz. Işık, gelip yemeğini alması için verilen bir işarettir. Onun ışığı da yemeğin götürülmesi gereken yeri gösteriyor.

"Demek ki kardeşiniz..."

"Kaçak mahkûm efendim, cani Selden."

"Gerçek bu efendim," dedi Barrymore. "Kendi sırrım olmadığı için size anlatamayacağımı söylemiştim. Şimdi öğrendiniz artık ve bu hareketin size karşı olmadığını gördünüz."

Demek ki, gizli hareketler ve penceredeki esrar, buydu. Sir Henry ve ben, hayret içinde kadına baktık. Bu saygı değer kadının, ülkenin en tehlikeli canilerinden birinin kardeşi olmasına imkân var mıydı?

"Evet efendim, benim adım da Selden'di, küçük kardeşimdir benim. Küçükken çok şımartılıp, başı boş bırakıldığı için, her istediğini yapıyordu. Büyüyünce kötü arkadaşlar edindi, şeytan ruhuna girdi, annemin kalbini kırdı ve adımızı lekeledi. Suç üzerine suç işledikten sonra, Tanrı korudu da darağacından kurtuldu ama, benim için, hâlâ o küçükken baktığım ve abla olarak sevdiğim kıvrıcık saçlı haylaz çocuktur. Bir fırsatını bulup, hapishaneden kaçmış. Burada olduğumuzu, ona yardım etmekten kaçınmayacağımızı biliyordu. Açlıktan bitkin bir durumda, ayaklarında zincir buraya sürünerek geldiğinde ne yapabildik? Aldık, besledik, baktık. Sonra siz geldiniz efendim, kardeşim kargaşalık yatışincaya kadar bozkırda kalmayı daha uygun gördü ve orada gizlendi. Ama iki gece de bir, orada olup olmadığını anlamak için, mum tutuyorduk, onun ışığını görünce de,

kocam biraz yiyecek götürüyordu. Her gün, ah bir gitse diyorduk ama, o orada oldukça onu açlığa mahkûm edemezdik. Bütün gerçek bu, ben namuslu ve saygılı bir kadını. Ortada bir suç varsa, o suç kocamın değil benim. O tüm bunları benim hatırım için yaptı."

Kadının sözleri inandırıcı bir ciddilikle söylenmişti.

"Doğru mu Barrymore?"

"Evet Sir Henry, hepsi doğru."

"Karına yardım ettiğin için seni suçlayamam. Söylediklerimi unut. Şimdi odanıza gidin, yarın sabah bu işi daha etraflı konuşuruz."

Gittiklerinde tekrar dışarı baktık, Sir Henry pencereyi açınca soğuk gece rüzgârı, yüzümüze kırbaç gibi çarptı. Uzakta, karanlıkta sarı ışık noktası hâlâ parlıyordu.

"Bakıyorum, çok kurnaz," dedi Sir Henry.

"Sadece buradan görülebilecek şekilde yerleştirilmiş olsa gerek."

"Olabilir. Ne kadar uzak dersin?"

"Dik kayanın yanında olmalı."

"Bir iki kilometre kadar."

"Olsa olsa o kadar."

"Barrymore yemek götürdüğüne göre, fazla uzak olmasa gerek. Watson, ben gidip adamı yakalayacağım."

Aynı düşünce benim kafamdan da geçmişti. Barrymorelar bize sır vermemişlerdi. Biz zorla almıştık ağızlarından. Adam o çevrede oturanlar için büyük tehlikeydi, affedilecek, acınacak tarafı olmayan, ıslah olmaz caninin biriydi. Yakalayıp, adalete teslim ederek, onun bölgedeki masum insanlara zarar vermesine engel olmalıydık. Eğer müdahale etmezsek, vahşi ve zalim doğası, başkalarına zarar verebilirdi. Mesela herhangi bir gece, komşumuz Stapleton'lar onun tarafından saldırıya uğrayabilirdi. Belki de bu düşünce, Sir Henry'yi bu kadar duyarlı yapmıştı.

"Ben de geliyorum," dedim.

"O halde silâhını alıp, çizmelerini giy. Hemen çıkalım. Adam bir şeylerden şüphelenip, her an kaçabilir."

Beş dakika içinde dışarıdaydık. Maceralı yolculuğumuza başladık. Karanlık çalılar, sonbahar rüzgârının kasvetli iniltisi ve düşen yaprakların hışırtısı arasından hızla ilerliyorduk. Gece havası, nem ve çürük kokusuyla ağırdı. Ara sıra ay görünüyor, bulutlar gökyüzünde uçuşup duruyordu. Şansımıza, bozkıra çıktığımızda yağmur çiselemeye başladı. Işık sönmemişti.

"Sizin de silâhınız var mı?" diye sordum.

"Var!"

"Ona sessizce yaklaşmalıyız. Karşı koymasına fırsat vermeden gafil avlamalıyız."

"Watson, dostum," dedi Sir Henry, "Holmes buna ne der acaba? Şeytanın gücünün arttığı karanlık saatten ne haber!"

Sözlerine cevapmış gibi, bozkırın geniş karanlığından, Grimpen bataklığının kıyılarından, o garip uluma yükseldi birden. Gecenin sessizliği içinde rüzgârla birlikte gelen, uzun derin bir homurtu, yükselen bir uluma, acıklı bir inilti halinde kaybolup giderken, defalarca yankılandı, bütün hava cırtlak, vahşi ve tehdit havasıyla sarsılmıştı. Sir Henry kolumu tuttu, yüzü karanlıkta pırıl pırıldı.

"Tanrım bu da ne, Watson?"

"Bilmiyorum. Bozkırda duyulan bir ses. Daha önce de duymuştum."

Ses sustu, ortalığı derin bir sessizlik kapladı. Nefes almaya çekinerek çevreyi dinledik, bir şey duyulmuyordu.

"Watson," dedi Sir Henry, "Bir köpek sesiydi bu."

Kanım damarlarımda donmuştu. Ani korkudan sesimin değiştiğini farkettim.

"Bu sese ne diyorlar?" diye sordu.

"Kim?"

"Köylüler."

"Onlar cahil kimseler. Ne dediklerinden size ne?"

"Söyle Watson. Ne diyorlar?"

Durakladım ama sorudan kaçamadım.

"Baskerville'lerin köpeğinin sesi diyorlar."

Homurdandı, sonra bir süre sustu.

"Bir köpekti," dedi sonunda. "Ama, sesi sanki kilometrelerce uzaktan geliyordu, şu taraftan sanıyorum."

"Tam olarak nereden geldiğini kestirmek güç."

"Rüzgârla yükselip alçalıyordu. Grimpen bataklığı tarafı değil mi?"

"Evet."

"Evet, evet, oradan geliyordu. Watson, sen ne dersin? Bir köpek uluması değil miydi bu? Ben çocuk değilim. Gerçeği söyle, neydi o?"

"Bu sesi ilk duyduğumda, Bay Stapleton ile beraberdik. Garip bir kuş sesinin olabileceğini söyledi."

"Hayır hayır bu bir köpek sesiydi. Aman Tanrım bu hikâyeler gerçek mi yoksa? Böylesine karanlık bir sebepten, tehlike içinde miyim ben? Sen bunlara inanmıyorsun değil mi Watson?"

"Hayır, hayır."

"Ama, Londra'da başkaydı, o zaman gülebiliyorduk ama, burada, bozkırın karanlığında böyle bir ulumayı duymak dehşet verici bir şey. Zavallı amcam. Yattığı yerin yanında köpeğin ayak izleri varmış. Hepsi tutuyor. Watson, korkak olduğumu sanmıyorum ama, şu ses kanımı dondurdu. Bak tut elimi."

Sir Henry'nin eli demir gibi soğuktu.

"Yarın kendinize gelirsiniz."

"Bu ulumayı unutabileceğimi hiç sanmıyorum. Şimdi ne yapalım.?"

"Dönsek mi?"

"Hayır, kaçağı yakalamaya geldik ve yakalayacağız. Biz onun arkasında ve bir cehennem köpeği de bizim arkamızda. Yürü! Cehennem kuyusunun bütün canavarları bozkıra salınmış bile olsa yürü!"

Çevremizde kayalık tepeler örgüsü, önümüzde sürekli yanıp duran sarı ışık beneği, yavaş yavaş, düşe kalka ilerliyorduk. Koyu karanlık bir gecede, bir ışığın uzaklığını kestirmek oldukça zor bir iş; parıltı bazen ufukta bir yerde, bazen birkaç metre ileride görünüyordu. Nerede olduğunu anladık sonunda. Işığın çok yakınındaydık, erimekte olan bir mum, rüzgâra siper olan kayaların yükseldiği bir aralığa sokulmuştu; sadece Baskerville Hall'den görülecek kadar iyi ayarlanmıştı. Bizi granit bir kaya gizliyordu, arkasına saklanıp, üstünden işaret ışığına baktık, çevresinde hayat belirtisi olmadan bozkırın ortasında yanan bir mumu görmek garip bir şeydi, sadece tek, düz, sarı bir alev ve her iki yanında görünen kayalar.

"Ne yapalım?" diye fısıldadı Sir Henry.

"Burada bekleyelim. Işığın yanında bir yerde olmalı, önce görelim."

Bu sözler ağızından çıkar çıkmaz, ikimiz de onu gördük; mumun yandığı aralığın üstündeki kayalarda şeytanî bir yüz, garip ihtirasların görüldüğü bir yaratığın yüzü. Çamur içinde, çalı gibi uzamış sakalı ve keçeleşmiş saçlarıyla, tepedeki şu inlerde, eskiden oturmuş olan vahşilerden bir farkı yoktu. Alttaki ışık, küçük kurnaz gözlerinde yansıyor, avcılarının

ayak seslerini duymuş, vahşi ve kurnaz bir hayvanın gözleri gibi karanlıkta, dehşet içinde sağa sola bakıp duruyordu.

Bir şeyden şüphelendiği belliydi. Belki Barrymore'un bilmediğimiz başka bir işareti daha vardı, belki de başka bir şey ama, şeytanî yüzünde korku görüyordum. Her an ışığı söndürüp, karanlığın içinde kaybolabilirdi. Bu yüzden ileri atıldım, Sir Henry de atıldı. O sırada kaçak mahkûm bir küfür savurdu ve üzerimize, bizi koruyan granit kayaya çarparak parçalanan büyük bir taş yuvarlandı. Koşmak için ayağa fırladığında, kısa, ufak tefek, güçlü vücudunu net olarak gördüm. O sırada şans yardım etti, ay bulutların altından çıktı. Tepenin sırtından aşağı atıldık, adam öteki yamaçtan aşağı son hızla koşuyor, bir dağ keçisi çevikliğiyle taştan taş sığıyordu. Tabancamdan çıkacak bir kurşun onu durdurabilirdi ama, silâhı, bize saldırdığı zaman kullanmak için almıştım yanıma, yoksa kaçan silâhsız bir adama ateş etmek için değil. İkimiz de yarışmalara katılmış sporcular gibi iyi koşucuyduk. Fakat, çok geçmeden bizden daha hızlı koşan adamı yakalayamayacağımızı anladık. Ay ışığı altında hızlı koşup, ufak bir tepenin yamacındaki kayaların arasında bir benek haline gelip yitinceye kadar izledik. Gücümüz tükeninceye kadar koşmamıza rağmen, aramız gittikçe açılıyordu. Sonunda durduk ve soluk soluğa iki kayanın üstüne oturduk, uzakta kayboluşunu sinirden ne yapacağımızı bilemez vaziyette seyrettik.

İşte tam o sırada, çok garip, hiç beklenmedik bir şey oldu. Oturduğumuz kayanın üstünden kalkmış, eve dönmek üzereydik, umutsuz kovalamadan vazgeçmiştik. Ay sağdan alçalıyordu, granit bir kayanın dış dış tepesi, gümüş yuvarlağın alt eğrisine geliyordu. Orada abanozdan bir heykel

gibi, ay ışığının aydınlattığı kayanın üstünde, bir adam gördüm. Hayâl gördüm sanma Holmes, ömrümde bundan daha belirli bir şey görmediğimden emin olabilirsiniz. Tahminime göre ince uzun bir adamdı bu. Ayakları biraz aralık duruyordu, kollarını kavuşturmuş başını eğmişti, sanki önünde uzanan ve granitten yapılmış olağanüstü ıssızlığa bakarak bir şey düşünüyordu. O müthiş yere ait, korkunç bir hayaletti sanki. Fakat, bu esrarengiz kişi, kaçak mahkûm değildi. Bu adam ötekinin kaybolduğu yerden çok uzaktaydı. Üstelik ondan daha uzun boylu biriydi. Bir hayret çığlığıyla Sir Henry'ye bakmasını söyledim ama, o dönüp, gösterdiğim yere bakıncaya kadar, adam ortadan kayboldu. Granitin keskin tepesi hâlâ ayın alt kenarını kesmekteydi ama, üstünde o sessiz ve hareketsiz duran adamdan eser yoktu.

O yöne doğru gidip kayalıkları aramak istedim fakat, orası çok uzaktı ve Sir Henry'nin sınırları ailenin karanlık hikâyesini hatırlatan o ulumadan dolayı hâlâ gergindi. Bu yüzden, yeni maceralara atılacak durumda değildi. Bu adamı görmediği için, onun kayaların üstündeki garip varlığı ve tehdit eder gibi duruşunu ve verdiği heyecanı benim kadar hissedemezdi. "Bekçilerden biridir herhalde," dedi. "Şu herif kaç-tığından beri, bozkır onlarla doldu." Bu düşüncesi beni pek tatmin etmemişti. Bugün Princetownlılarla görüşüp kaçırdıkları adamın nerede aranması gerektiğini söyleyeceğiz. Onu yakalayıp, kendi tutuklumuzmuş gibi getiremediğimize üzuldüm. Dün geceki maceralar bundan ibaret. Holmes. Kabul et ki, iyi rapor veriyorum sana. Söylediklerimin çoğu elbette konudan uzak ama, bütün olup bitenleri sana anlatmamın yararı olduğuna inanıyorum. Sen sonuçlara varmak için arasından hangisini seçersen seç. İlerleme kaydettiğimiz bir gerçek. Barrymore'un söz konusu ilginç

hareketlerinin nedenini ortaya çıkarmış bulunuyoruz, bu da durumu epey aydınlatmış oldu. Ama, bozkırın esrarı ve garip sakinleri eskisi gibi hâlâ büyük bir sır. Belki gelecek raporumda bununla ilgili bilgiler verebilirim. En iyisi senin buraya gelmen. Neyse, birkaç gün içinde yeniden yazarım sana.

X

Doktor Watson'ın Günlüğünden

Buraya kadar, ilk günlerde Sherlock Holmes'a göndermiş olduğum raporları verdim. Şimdi bu yöntemi bırakmak zorunda kalıyorum, yeniden o zamanlar tutmuş olduğum günlüğüme ve hatıralarıma dayanacağım. Günlüğümdeki notlar, bütün ayrıntılarıyla belleğimden silinmeyecek gibi kazılmış olan o sahneleri canlandıracak. Kaçak mahkûmu izlediğimiz gecenin sabahı bozkırdaki garip olayları anlatmaya başlıyorum.

Onaltı Ekim. Kasvetli, sisli bir gün, yağmur çiseliyor. Gök, yuvarlanıp giden bulutlarla kaplı. Bulutlar sürekli yükselip alçalıyorlar ve böylece bozkırın çizgilerini daha bir belirginleştiriyorlar. Tepelerin yamaçlarında ince gümüş damarlar var; uzakta, ıslak yüzlerine ışık vuran, parıldayan kayalar uzanıyor. Sir Henry, gece heyecan içinde yaşadığımız olayların hâlâ etkisinde. Ben de kalbimde bir ağırlık duymaktayım, sanki bir tehlike bizi bekliyormuş gibi, hep orada duran, bekleyen bu tehlike ve ne olduğunu tam olarak anlatamadığım için de daha olağanüstü görünüyor.

Boşuna mı duruyorum böyle? Çevremizde hareket eden uğursuz bir etkiye yönelmiş olaylar serisini düşünün bir. Ailenin üzerindeki lânet efsanesini doğrulayan Hall'ün son sakininin ölümü var ki, bunun sırrı hâlâ çözülmüş değil. Ayrıca, bozkırda garip bir varlık gördüklerini söyleyen

köylülerin anlattığı hikâyeler. İki kere kendi kulaklarımla duydum. Uzaktan gelen köpek ulumasına benzer bir çığlık. Doğanın normal yasalarının dışında olması imkânsız ve inanılmayacak bir şey. Yerde ayak izi bırakan, havayı ulumasıyla yankılatan bir köpek, kesinlikle hayalî olamaz. Stapleton ve Mortimer buna inanabilir ama, dünyada en çok güvendiğim bir şey varsa o da sağduyumdur. Ben, böyle bir şeye hiçbir zaman inanmam. İnanmak demek, zavallı, cahil köylülerin seviyesine inmek demektir. Bu cahil insanlar sıradan vahşi bir köpekle yetinmeyip, ağzından ve gözlerinden cehennem ateşi fışkırtan bir köpek hayâl ediyorlar. Holmes böyle hayallere inanmaz, ben de onun dostuyum. Gerçek gerçektir, bu ulumayı iki kere duydum bozkırda. Oralarda dolaşan dev bir köpeğin olduğunu kabul etmek, her şeyi anlatırdı. Ama, böyle bir köpek nerede saklanabilir, yiyeceğini nereden bulur, nereden gelmiştir, nasıl oluyor da gündüz vakti ortaya çıkmıyor? Elbette açıklaması ortaya, öteki kadar zorluklar çıkarıyor. Üstelik, bu işin içinde, Londra'daki şüpheli kişinin parmağı da olabilir. Arabadaki esrarengiz adam, Sir Henry'ye gelen ihbar mektubu.

Hiç olmazsa bu gerçek. O dost veya düşman olan kişi, şimdi nerede? Londra'da mı kaldı, yoksa peşimizden buraya mı geldi? Kayalıkların tepesinde gördüğüm yabancı, o esrarengiz adam olabilir mi?

Onu bir kere gördüğüm doğru ama, yine de çok iyi emin olduğum bir şey var ki, o adam burada görmüş olduğum kimselerden değil. Bütün komşuları çok iyi tanıyorum. Boyu Stapleton'dan daha uzun, Frankland'den çok daha inceydi. Barrymore olabilirdi ama, onu arkamızda bırakmıştık, bizi izleyemeyeceğinden de eminim. Demek ki bir yabancı ve bizi

takip ediyor. Tıpkı Londra'daki yabancının bizi izlediği gibi. O adamı yakaladığımız takdirde, çözülmesi güç olaylara son vermiş olacağız. Bütün gücümü buna harcamalıyım. İlk aklıma gelen şey, plânlarımı Sir Henry'ye açmaktı. İkinci ise, kendi oyunumu kendim oynamalıydım ve bundan kimseye söz etmemeliydim. Sir Henry pek konuşmuyor, dalgın. Sinirleri bozkırdaki o sesi duyduğundan beri bir hayli bozuldu. Endişesini artıracak bir şey söylemek istemiyorum, yolumda kendi başıma ilerleyeceğim.

Bu sabah, kahvaltıdan sonra bir şey oldu. Barrymore Sir Henry ile görüşmek istedi, çalışma odasına kapandılar bir süre. Ben bilardo odasındaydım, birkaç kez, seslerinin yükseldiğini duydum, tartıştıkları konuyu tahmin ediyordum. Az sonra Sir Henry kapıyı açıp beni çağırdı.

"Barrymore'un bir şikâyeti var Doktor Watson," dedi. "Sırrını kendiliğinden söylediği için, kayınbiraderini izlememizi haksızlık olarak görüyormuş!"

Uşak, yüzünün rengi atmış, ciddiyetini bozmadan karşımızda duruyordu.

"Biraz fazla ileri gitmiş olabilirim efendim," dedi. "Bunun için özür dilerim. Ama, sizin dün gece Selden'ı izlediğinizi duyunca çok şaşırdım.. Zavallı, yeteri kadar izleniyor, siz de üstüne tuz biber ektiniz."

"Bunu daha önce söylemiş olsaydın, başka türlü davranırdık," dedi Sir Henry. "Sen, sadece, daha doğrusu karın söyledi, sen sonra itiraf ettin."

"Bundan yararlanacağınızı düşünmemiştim Sir Henry, gerçekten düşünmemiştim."

"O adam, acımasız bir cani ve bozkırdaki evler korumasız. Bu caninin güvenilir biri olmadığını anlamak için yüzünü görmek yeter. Mesela Bay Stapleton'ın evini düşün, onları koruyacak kimse yok. Bu cani yeniden hapis haneye girmeden, kimse güvenlikte olmayacak."

"O hiç kimseye saldıracak durumda değil efendim. O bakımdan yemin edebilirim. Bu civarda kimseye saldırmaz. Sir Henry, emin olun, birkaç gün içinde gerekli işlemler tamamlanacak ve Güney Amerika yolunda olacak. Tanrı aşkına efendim, hâlâ bozkırda olduğunu, polis duymasın. İzlemeyi bıraktılar, gemi hazır oluncaya kadar kalacak, hepsi o kadar. Eğer onu yakalattırsanız, benim de karımın da başı derde girer. Lütfen polise haber vermeyin, ne olur."

"Ne dersin Watson?"

Omuz silktim. "Ülkeden kazasız belâsız giderse, bizi bir uğraştan kurtarmış olur."

"Ama, gitmeden birinin canını yakacak olursa?"

"Öyle delilik yapamaz efendim. Bütün gerekli olan şeyleri sağladı. Suç işlerse, gizlendiği yeri ele vermiş olur."

"Doğru," dedi Sir Henry. "Peki Barrymore."

"Tanrı sizi korusun. Çok çok teşekkür ederim. Yeniden yakalanacak olsaydı, karım kahrından ölürdü."

"Kötülüğe yardım ediyoruz galiba Watson. Ama, duyduklarımızdan sonra, adamı ele verebileceğimi sanmıyorum, neyse, bu iş burada bitiyor. Peki Barrymore, gidebilirsin."

Birkaç teşekkür ifade eden cümle parçaları söyledikten sonra gitmek üzere döndü, derken durdu, geri geldi.

"Bize çok iyi davrandınız efendim, ben de karşılığında size bir şey yapmak istiyorum. Biliyorum bunu daha önce söylemem gerekiyordu Sir Henry ama, soruşturmadan çok sonra keşfettim. Henüz kimseye söylemedim. Yani, zavallı Sir Charles'ın ölümü hakkında.

Genç Baskerville ile birlikte ikimiz ayağa fırladık. "Nasıl öldüğünü biliyor musun?"

"Hayır efendim, o kadarını bilmiyorum."

"Ne biliyorsun o halde?"

"O saatte kapıda bir kadının beklediğini."

"Kadın mı?"

"Evet efendim."

"Kim bu kadın peki?"

"Adını bilmiyorum efendim, yalnız baş harflerini biliyorum. L. L."

"Bunu nereden biliyorsun Barrymore?"

"Bakın, Sir Henry, amcanız o sabah bir mektup almıştı. Çok mektup alırdı, tanıdıkları çoktu, iyi kalpliliğini herkes bilirdi, bu yüzden, başı derde giren kim olursa olsun, ona başvururdu. Ama, o sabah, sadece bir mektup vardı ve bu yüzden dikkatimi çekti. Mektup Coombe Tracey'den geliyordu, adresi bir kadının yazdığı belliydi."

"Sonra?"

"Bu konunun üzerinde karım dikkatimi çekinceye kadar, bir daha durmadım. Sir Charles'ın çalışma odasına, öldüğünden beri hiç dokunmamıştık. Fakat, birkaç hafta önce odayı temizlerken şöminenin arkasında yanmış bir mektubun küllerini buldum. Büyük kısmı parça parça kül olmuştu ama, bir parçası, sayfanın sonu, yanmamıştı, yazı okunabiliyordu. Mektubun sonunda lütfen gibi bir yazı vardı, şöyle yazıyordu: 'Ne olur, lütfen, bir centilmenseniz eğer, bu mektubu yakın ve saat onda kapıda beni bekleyin.' Altında L. L. vardı."

"O kâğıt duruyor mu?"

"Hayır efendim, yerinden alınca dağıldı."

"Sir Charles aynı yazıyla başka mektup almış mıydı hiç?"

"Doğrusu efendim mektuplarına pek dikkat etmezdim. Bunu da, kendiliğinden ortaya çıkmasaydı görmezdim."

"L. L. 'nin kim olduğu hakkında bir fikrin var mı?"

"Hayır efendim, sizden fazla hiçbir şey bilmiyorum. Ama, bu kadını bulursak, Sir Charles'ın ölümü hakkında çok şey öğreniriz sanıyorum."

"Böyle önemli bir haberi nasıl saklayabildin Barrymore, anlamıyorum."

"Tam o sırada başımıza bildiğiniz olaylar geldi. Sonra efendim, karım ve ben Sir Charles'ı çok severdik, üstelik bizim için yaptıklarından sonra, bu işi ortaya çıkarmanın zavallı efendimize yardımı dokunmazdı ve işin içinde bir kadın parmağı olduğuna göre, dikkatli hareket etmek gerekirdi."

"Şöhretine söz mü gelirdi diyorsun?"

"Pek hoş bir şey olmayacağını düşünmüştüm. Ama şimdi siz bize iyi davrandınız ve olay hakkında bildiğimizi size söylememekle haksızlık ettiğimi düşündüm."

"Güzel, Barrymore. Gidebilirsin." Uşak çıkınca, Sir Henry bana döndü. "Evet Watson, bu yeni ışığa ne dersin?"

"Karanlığı biraz daha karartıyor, o kadar."

"Ben de öyle düşünüyorum ama, L. L. 'in kim olduğunu bilsak, bütün iş ortaya çıkar. Bu da bir aşama. Birinin olaylar hakkında bilgisi olduğunu biliyoruz, onu bir ele geçirebilsek. Ne yapalım dersin?"

"Holmes'a derhal haber verelim. Bu haber onun için önemli olabilir. Belki buraya gelir."

Hemen odama dönüp, sabahki konuşmamızı rapor ettim. Son zamanlarda Holmes'ün işinin çok olduğunu, Baker Street'den gelen az, kısa ve verdiği haberle ilgisi olmayan cevaplardan anlıyordum. Herhalde, şantaj olayı bütün zamanını alıyordu. Ama, bu yeni bilginin dikkatini çekmesi sonucu, olayı yeniden ele almasını gerektirebilir. Ah, keşke burada olsaydı.

Ekim 17. Bütün gün yağmur yağdı, sarmâşıklar rüzgârın etkisiyle hışırdayıp durdu ve saçaklardan sürekli su aktı. Soğuk, barınaksız bozkırdaki kaçak mahkûmu düşündüm. Zavallı şeytan! Suçları ne olursa olsun, bir kısmını ödedi. Sonra öteki geldi aklıma, bozkırda, kayanın üstündeki adam. O da, bu tufanda dışarıda mıydı? Akşam yağmurluğumu giydim, çamur içindeki bozkırda epey yürüdüm. Kötü

hayâller kuruyordum, yağmur yüzüme vuruyor, kulaklarımda uğulduyordu. Yolu kara bataklığa düşenleri Tanrı korusun, sert topraklar bile şimdi bataklığa dönüşüyor olmalıydı. Üzerinde nöbet bekleyen bekçiyi gördüğüm, siyah kayayı buldum, çentikli tepesinden kasvet içindeki bozkıra baktım. Kızıl yüzünden yağmur sağanakları geçiyordu. Koyu renkli, bulutlu manzaranın üstünde, alçakta duruyor, görüntü, tepelerin yamaçlarında gri çelenkler meydana getiriyordu. Uzakta, soldaki boşlukta, yarı yarıya sisle kaplı, ağaçların üstünden Baskerville Hall'ün iki ince kulesi yükseliyordu. Tepelerin yamaçlarında tarihöncesi kulübelerden başka, görebildiğim tek insan hayatı iziydi bunlar. Fakat, iki gece önce, aynı yerde gördüğüm adamdan iz yoktu.

Dönerken, yolda Doktor Mortimerle karşılaştım. Tek atlı arabasıyla, Foulmire'in çiftlik evinden eğri bir bozkır yolundan geliyordu. Bizimle çok ilgileniyordu, gün geçmiyordu ki Hall'e gelip, hatırımızı sormasın. Arabasına binmem için ısrar etti, eve doğru yollandık. Küçük İspanyol köpeğini kaybettiği için çok üzgündü. Bozkıra çıkmış bir daha da dönmemiş. Elimden geldiği kadar teselli etmeye çalıştım ama, Grimpen bataklığındaki midilli geldi aklıma. Bu yüzden, küçük köpeğinin yüzünü bir daha göreceğini sanmıyorum.

"Bir şey soracaktım Mortimer," dedim, yolda ine kalka ilerlerken. "Arabayla gidilebilecek mesafe içinde, tanımadığımız kimse kalmadı, değil mi?"

"Sanmam."

"O halde, adının baş harfleri L.L. olan bir kadın tanıyor musunuz?"

Birkaç dakika düşündü.

"Hayır," dedi. "Birkaç çingene ve işçi var adlarını bilmediğim ama, çiftçiler ve mülk sahipleri arasında adının baş harfleri L.L. olan kimse yok. Durun bir dakika," dedi biraz sonra, "Laura Lyons var, adının baş harfleri L.L. ama, Coombe Tracey'de oturuyor."

"Kim bu kadın?"

"Frankland'in kızı."

"Ne! Şu huysuz ihtiyarın mı?"

"Evet, kızı Lyons adında bir sanatçıyla evlendi, bozkıra gelip skeçler yapardı. Fakat, adam kötü biri çıktı ve kızı terketti. Duyduğuma göre, kusur yalnız tek taraflı olmayabilir. İznini almadan evlendiği için, belki, babası yüz çevirmiş olabilirdi kızından. Böylece kadın, yaşlı günahkârla genç günahkâr arasında oldukça zor durumlara düştü."

"Nasıl geçiniyor?"

"Frankland'in bir miktar para bağladığını sanıyorum, pek fazla olmasa gerek, çünkü kendi işi başından aşkın. Kız cezayı hak etmiş bile olsa, bu kadar kötü durumda bırakılmazdı. Hikâyesi duyuldu, burada oturan pek çok kişi, namuslu yaşasın diye, elinden geleni yaptı. Stapleton, Sir Charles. Ben de yardım ettim biraz."

Niye sorduğumu sordu. Ben de, fazla bir şey anlatmayarak merakını giderdim. Kimseye sırlarımızı açmamızın bir anlamı yoktu. Yarın sabah Coombe Tracey'ye gideceğim, şu şüpheli şöhreti olan Laura Lyons'ı görebilirim bu esrar zincirinin bir halkası aydınlatılabilir. Yılan zekâsı gelişmeye başladı bende,

Çünkü Mortimer'ın soruları zorlaşınca, Frankland'in kafatasının hangi guruba ait olduğunu sordum, yolculuğumuzun geri kalan kısmında, sadece kafatası bilimi üstüne nutuk dinledim. Sherlock Holmes ile yıllarca boşuna yaşamadım ya.

Bu fırtınalı ve kasvetli günde anlatılacak bir olay daha var. Biraz nce Barrymore ile yaptığım görüşme zamanı gelince oynayacağım bir koz daha veriyor elime.

Mortimer yemeğe kaldı, Sir Henry ile birlikte biri oynadılar. Uşak kahvemi kütüphaneye getirdi, böylece birkaç soru sorma fırsatı buldum.

"Ne haber?" dedim. "şu sizin kıymetli akrabanız gitti mi, yoksa hâlâ gizleniyor mu orada?"

"Bilmiyorum efendim. Gitmediyse bile ölmesini diliyorum. nk beldan başka bir şey getirmede buraya. Son yemek gtrdğmden beri bir haber almadım,  gün oluyor."

" gün önce gördün mü onu?"

"Hayır efendim, sonraki gidişimde yemeğin yerinde olmadığını gördüm."

"Demek ki oraya gitmiş?"

"yle olacak, tabii, eğer diğer adam almadıysa."

Dudaklarıma götürmekte olduğum kahve fincanı yarı yolda kaldı, Barrymore'a bakakaldım .

"Demek başka bir adam olduğunu sanıyorsun?"

"Evet efendim, bozkırda başka biri daha var."

"Sen gördün mü onu?"

"Hayır efendim."

"O halde nereden biliyorsun?"

"Selden söyledi bana, bir hafta, ya da daha önce. O da gizleniyormuş ama, anladığıma göre kaçak bir mahkûm değil. Hoşuma gitmiyor bu durum. Doktor Watson!.. Çok açık söylüyorum efendim, bu durum hiç hoşuma gitmiyor." Birden heyecanlanmış, tedirgin bir tavır almıştı.

"Şimdi dinle beni Barrymore! Bu konuda benim bir çıkarım yok. Sadece yardım için geldim efendine. Hoşuna gitmeyen şeyin ne olduğunu açıkça söyle bana."

Barrymore birden sinirlenişine ya da duygularını sözle ifade edemeyişine üzülüyormuş gibi bir süre durakladı.

"İşlerin gittiği yön efendim," diye konuştu sonunda, bozkıra açılan, yağmurun kırbaçladığı pencereye doğru elini sallayarak. "Bir yerde kötü bir oyun oynanıyor, bir şeytanlık hazırlanıyor, buna yemin edebilirim! Sir Henry, bir an önce Londra'ya dönse öyle memnun olacağım ki!"

"Seni korkutan nedir peki?"

"Sir Charles'ın ölümünü düşünün. Cinayet soruşturmasını yapan memur çok ürpertici şeyler söyledi. Gecenin karanlığında bozkırdan gelen sesler. Üstüne para verseniz, gece vakti oradan geçecek kimse bulamazsınız. Şu ötelerde gizlenen esrarengiz yabancı. Ne bekliyor? Ne istiyor? Bu adamın, Baskerville'ye karşı iyi duygular beslediğini sanmıyorum. Sir Henry'nin yeni uşakları gelse, buradan kurtulsam, içim öyle bir rahatlayacak ki."

"Şu yabancı hakkında," dedim. "Bildiğin bir şey var mı? Selden, sana ne dedi? Nerede gizlendiğini, ne yaptığını biliyor mu?"

"Bir iki kere görmüş onu ama, sır küpüdür, bir şey alamazsınız ondan. Önce polis sanmış fakat, çok geçmeden polis olmadığını anlamış. Dediğine göre, kötü niyetli birine benzemiyormuş. Fakat, ne yaptığını çıkaramamış."

"Nerde gizleniyormuş peki?"

"Yamaçtaki eski kulübelerde, ilk insanların yaşadıkları taş kulübelerde."

"Yiyeceği nereden buluyor dersin?"

"Selden'ın dediğine göre, onun için çalışan bir çocuk varmış, bütün ihtiyaçlarını o sağlıyormuş. Herhalde Coombe Tracey'den getiriyor istediklerini."

"Güzel, Barrymore. Sonra, yine bu konu hakkında konuşuruz."

Uşak gidince, pencereye doğru yürüdüm ve buğulu camdan, uçuşan bulutlara ve rüzgârın savurduğu ağaçların sallanan dallarına baktım. İnsan, evinin içinde bile ürküyordu geceden ve şimdi, bozkırdaki taş kulübe nasıldı acaba? Bir insanın böyle bir zamanda, böyle bir yerde, gizlenmesine neden olan, hangi nefret tutkusuydu acaba!.. İnsanı, böyle bir işkenceye katlanmaya zorlayan ne gibi derin ve ciddi bir sebep olabilir? Orada, bozkırdaki kulübe içinde, beni endişelendiren meselenin özü yatıyor gibi. Gizemin kalbine varmak için, elimden geleni yapacağıma yemin ediyorum.

XI

Kayalıktaki Adam

Günlüğümün son bölümünü oluşturan kısım, hikâyemi ekim ayının on sekizine kadar getirdi. Bu, garip olayların müthiş sonucuna doğru hızla gitmeye başladığı bir zaman. Bunu izleyen birkaç gün içinde olup bitenler, hafızamda silinmeyecek gibi kazılı. İki önemli olayı saptadıktan sonra gelen günü anlatmaya başlıyorum. Bu çok önemli olan iki olaydan biri, Coombe Trace'li Laura Lyons'ın Sir Charles Baskerville'ye mektup yazması ve ölümle karşı karşıya geldiği yer ve saatte randevu vermiş olması, öteki, yamaçtaki taş kulübelerde, bozkırda gizlenen adam. Elimdeki bu iki gerçeğe, karanlık noktaları eğer aydınlatamıyorsam ya zekâm yetmiyor demektir ya da cesaretim yok.

Bayan Lyons hakkında dün akşam öğrendiklerimi Sir Henry'e söylemeye fırsat bulamadım, çünkü Doktor Mortimer'le birlikte gece geç saatlere kadar oyun oynadılar. Keşfimi sabah kahvaltıda anlattım, benimle birlikte Coombe Tracey'ye gelmeyi isteyip, istemediğini sordum. Önce gelmek istedi, sonra düşündük, benim yalnız gitmemin daha uygun olduğuna karar verdik. Ziyaretimiz dikkat çekerse, fazla bilgi alamayabilirdik. Sir Henry'yi geride bıraktım bu yüzden, yine de içim rahat değildi; içimdeki sıkıntıyla yola koyuldum.

Coombe Tracey'e varınca, Perkins'e atları bir ahıra götürüp, dinlendirmesini söyledim ve soruşturma yapacağım bayan

hakkında araştırmalara başladım. Oturduğu yeri bulmakta glk çekmedim, evi merkez, gzel bir yerdeydi. Yol gsterilmeyi beklemeden bir hizmetçi, beni içeri aldı. Salona girince, Remington yazı makinesinin önünde oturan bir hanım, yerinden kalkıp, glmseyerek beni karşıladı. Yabancı biri olduğumu grnce yz asıldı, derken, oturup ziyaretimin nedenini sordu.

Bayan Lyons'ı grdğnzde gznze çarpan ilk Şey, son derece gzel bir kadın olduğuydu. Gzleri ve saçları aynı, parlak kestane rengindeydi. Yanakları her ne kadar il içindeyse de, esmer rengin o gzel pembeliğiyle karışmıştı, gln iinin o nefis pembesi. İlk izleniminiz hayranlıktı, dediğim gibi. İkinci izlenim ise, eleştiri duygusu veriyordu insana. Yznde ince bir sahtelik vardı, bir ifade kabalığı, sertlik belki de, o mkemmel gzelliği bozan bir dudak sarkıklığı. Bunlar sonradan anlaşılıyordu ama, insan o sırada sadece gzel bir kadının huzurunda hissediyordu kendini. Bana ziyaretimin sebebini tekrar sordu. O ana kadar yapacağım işin inceliğini fark etmemiştim.

"Babanızla," dedim. "Babanızla tanışmış bulunuyorum."

Saçma bir girişti bu, byle olduğunu kadın bana Şöyle hatırlattı:

"Babamla aramızda hiç bir ortak yanımız yok," dedi. "Ona karşı hiçbir borcum yok, dostlarıysa benim dostlarım değildir. Sir Charles Baskerville ile bazı iyi kalpli kişiler olmasaydı, açlıktan ölür giderdim. Buna, babamın kılı bile kıpırdamazdı."

"Şu an hayatta olmayan Sir Charles Baskerville hakkında, sizinle grşmeye gelmiştim."

Kadının yüzündeki çiller oynadı.

"Onun hakkında ne söyleyebilirim?" diye sorarken, parmakları yazı makinesinin tuşları üstünde sinirli sinirli geziniyordu.

"Onu tanıyordunuz, değil mi?"

"İyiliğine karşı ne kadar borçlu olduğumu söyledim ya. Şimdi geçinebiliyorsam, onun sayesinde."

"Kendisiyle mektuplaşıyor muydunuz?"

Kadın, kahverengi gözlerinde kızgın bir parıltıyla başını kaldırıp, yüzüme baktı.

"Bu sorulardan amaç ne?" dedi birden.

"Amaç bir dedikodunun yayılmasını önlemek, iş bizim denetimimiz dışına çıkmamalı."

Susuyordu, yüzü hâlâ soluktu. Sonunda cesur ve meydan okuyan bir havayla başını kaldırıp baktı.

"Peki söyleyeyim," dedi. "Ne soruyordunuz!"

"Sir Charles ile mektuplaşıyor muydunuz?"

"Nezaketine ve cömertliğine teşekkür etmek için bir kaç kere yazdım."

"Hangi tarihlerde yazdığınızı hatırlıyor musunuz?"

"Hayır."

"Onunla buluştunuz mu hiç?"

"Evet, bir iki kere Coombe Tracey'ye geldiğinde. Yalnız yaşayan bir adamdı, yardımlarını gizlice yapardı."

"Ama, kendisini bu kadar az gördünüzse, ona bu kadar az yazdıysa, durumunuzu bilmeden nasıl yardım etti peki?"

Bu zor soruma, cevabı hazırды.

"Çok kişi biliyordu üzücü hikâyemi, bana yardım için birleşmişlerdi. Biri Sir Charles'ın samimi dostu ve komşusu Stapleton'dı. Çok iyi kalpli biriydi, o anlattı durumumu Sir Charles'a."

Sir Charles Baskerville, Stapleton'ı defalarca para toptasın diye yardıma çağırmişti, bu bakımdan kadının dediklerinde gerçek payı vardı.

"Sir Charles'ın sizinle buluşması için yazdınız mı?" diye devam ettim.

Bayan Lyons yine öfke içinde kızardı.

"Doğrusu hiç olmayacak bir soru bu."

"Üzgünüm aynı soruyu bir daha tekrarlamak gerekecek."

"Cevabı hayır o halde."

"Sir Charles'ın öldüğü gün?"

Yüzündeki kızarıklık bir an kayboldu, karşımda bir ölünün yüzü belirdi. Kuru dudakları, duyamadığım ama, gördüğüm 'hayır'ı söyleyemiyordu.

"Herhalde belleğiniz sizi yanıltıyor," dedim. "İsterseniz, mektubunuzdan bir iki satır tekrarlayabilirim size. Bakın, tekrarlıyorum. 'Beni, akşam saat onda, kapıda bekleyin. Ve,

eğer bir centilmenseniz, bu mektubu lütfen yakarak imha edin.' Bayıldığını sandım ama, kısa sürede kendini topladı."

"Aman Tanrım, bu mektubu yakıp, yok etmesini söylemişim. Sandığım gibi centilmen biri değilmiş demek," dedi soluk soluğa.

"Sir Charles'a haksızlık ediyorsunuz. Mektubu yaktı yakmasına. Fakat, bazen mektup yansa da okunabilir durumla kalabiliyor. Yazdığınızı itiraf ediyorsunuz demek?"

"Evet, yazdım," diye bağırdı, kelimeler dudaklarından sel gibi dökülmeye başladı. "Yazdım, niye inkâr edeyim? Utanacak bir şey yok ki bunda. Bana yardım etmesini istiyordum. Kendisiyle görüşebildiğim takdirde, bu yardımı alacağımı sanıyordum, bu nedenle benimle buluşmasını rica ettim."

"Ama niye böyle garip bir saatte?"

"Çünkü ertesi gün Londra'ya gideceğini duymuşum, bir daha dönünceye kadar aylar geçebilirdi. Daha önce oraya gidemememin nedenleri vardı."

"Peki niye evine gitmediniz de, bahçede randevu verdiniz?"

"O saatte bir kadının, bekâr bir adamın evine gidebileceğini mi sanıyorsunuz?"

"Peki gidince, ne oldu?"

"Gitmedim ki."

"Bayan Lyons!"

"Hayatım üstüne yemin ederim ki gitmedim. Bir şey engel oldu gitmeme."

"Neydi o?"

"Özel bir konu. Söyleyemem."

"Sir Charles'ın ölümle karşılaştığı yerde ve saatte randevunuz olduğunu söylüyorsunuz fakat, oraya gitmediğinizi söylüyorsunuz demek?"

"Gerçek bu."

Pek çok soru sorup durdum, ama, fazla ileri gidemedim.

"Bayan Lyons", dedim bu uzun ve sonuçsuz görüşmeden sonra ayağa kalkarak. "Büyük bir sorumluluk alıyorsunuz üstünüze, bütün bildiklerinizi açıklamayıp kendinizi güç bir duruma sokuyorsunuz. Polise haber verirsem, ne kadar zor durumda olduğunuzu daha iyi anlayacaksınız. Eğer masumsanız, başta niye kabul etmediniz?"

"Çünkü yanlış bir sonuca varılmasından korkuyordum ve adımın çıkmasından çekiniyordum."

"Niye Sir Charles'ın mektubunuzu yakması için o kadar ısrar ettiniz?"

"Mektubu okudunuzsa anlarsınız."

"Mektubu okuduğumu söylemedim."

"Bir kısmını bana anlattınız ya."

"Sadece okunabilir kısmını. Dediğim gibi mektup yanmıştı. Tabii ufak bir bölümü dışında. Size yine soruyorum, niçin Sir

Charles'ın, ölmeden önce aldığı o mektubu yakması için ısrar ettiniz?"

"Çok özel bir konu."

"Bu işin yayılmaması için daha iyi bir sebep yok mu?"

"Sanırım, mutsuz evliliğimi ve bu evlilikten dolayı duyduğum pişmanlığı biliyorsunuz."

"Biliyorum. O kadarını duydum."

"Hayatım, nefret ettiğim bir kocanın eziyetinden kaçmakla geçti. Yasalar ondan yana, beni tekrar kendisiyle yaşamaya zorlayabilir. Sir Charles'a o mektubu yazdığım da bazı giderleri karşıladığım takdirde özgürlüğüme kavuşma ihtimalimin olduğunu öğrenmiştim. Benim için büyük bir şeydi bu. Sakin bir kafa, mutluluk, onur, her şey. Sir Charles'ın cömertliğini biliyordum, hikâyeyi benim ağzımdan duyduğu takdirde, bana yardım edebileceğini düşünmüştüm."

"Peki nasıl oldu da gitmediniz?"

"Çünkü bu arada başka bir kaynaktan yardım gördüm."

"O halde bunu açıklamak için Sir Charles'a niye yazmadınız?"

"Ertesi sabah öldüğünü gazetede okumuş olmasaydım, yazacaktım."

Kadının hikâyesinde çelişkili bir yan yoktu, hiçbir sorum cevapsız kalmadı. Sadece, facia sıralarında kocasına boşanma dâvâsı açıp açmadığını araştırarak kontrol edebilirdim.

Baskerville Hall'e gerçekten gitmiş olsaydı, oraya gitmediğini söylemeye cesaret edemezdi. Çünkü, sabahın erken saatinde kimseye görünmeden, Coombe Tracey'ye dönemezdi. Böyle bir yolculuk saklanamazdı. Galiba kadın, doğruyu söylüyordu, hiç olmazsa bir kısmını. Şaşkın bir halde hayâl kırıklığına uğramış olarak döndüm. İşin başkahramanına varmak için girdiğim her yolun sonunda bir engelle karşılaşıyordum. Yalnız, kadının yüzü gözümün önüne geldikçe, benden bir şey sakladığını hissediyordum. Niye o kadar sararmıştı? Soruları cevaplamamak için, niye bu kadar direnmişti? Olay olduğunda niye bu kadar sessiz kalmıştı. Bana görünmek istediği kadar masum olamazdı. Artık bu yönde gidemezdim. Şimdi, bozkırdaki taş kulübelerin içinde bulunacak olan, öteki ize dönmem gerekiyor.

O da pek belirsiz bir yöndü. Geri dönerken birbiri ardından gelen tepelerin, hâlâ ilk insanların iziyle dolu olduğunu farkettim. Barrymore şu yıkık kulübelerden birinde, bir yabancıнын yaşadığını söylemişti. Oysa bozkırda boydan boya her tarafa bunlardan yüzlercesi dağılmıştı. Fakat, o esrarengiz adamı buluncaya kadar bozkırdaki bütün kulübelere girip çıkacaktım. Adamı içeride bulduğum takdirde kim olduğunu ve bizi uzun zamandır neden izlediğini kendinden öğrenecektim, gerekirse silâhla tehdit edecektim. Regent Street'in kalabalığı arasında kaçması kolaydı ama, ıssız bozkırda elimden kaçması kolay değildi.

Eğer kulübeyi bulur da, sahibini içinde bulamazsam, ne olursa olsun, o esrarengiz adam gelinceye kadar orada kalıp bekleyeceğim. Holmes, onu Londra'da elinden kaçırmıştı.

Sherlock Holmes'ün ben başarırım, benim için büyük zafer olacak.

Bu olayda şans hep ters gitmişti ama, sonunda yardımına yetişiyordu. Şansımın müjdecisiyse Bay Frankland'ın kendisiydi. O, gri favorili kırmızı yüzüyle, yürümekte olduğum ana yola açılan bahçe kapısının dışında duruyordu.

"İyi günler Doktor Watson!" diye bağırdı kendinden beklenmedik bir neşeyle. "Atlarınıza biraz mola verin ve beni kutlamak için, bir bardak şarap içmeye buyrun."

Kızına karşı davranışını öğrendikten sonra, kendisine karşı duygularım pek dostça değildi ama, Perkins ile arabayı eve göndermek istiyordum, bu da iyi bir fırsattı. Arabadan indim, akşam yemeğine kadar dönmeyeceğimi bildiren bir pusula gönderdim Sir Henry'ye. Sonra da Frankland'ın arkasından yemek odasına girdim.

"Benim için büyük bir gün Bay Watson, hayatımın en güzel günlerinden biri!" diye bağırdı gülerek. "İki iş birden bitirdim. Buradakilere yasaların olduğunu göstereceğim, burada belâ arayan bir adam var. Eski Middleton Parkı'nın ortasından bir yol hakkı aldım, park kapısının birkaç yüz metre karşısında. Ne buyrulur buna? Şu büyük adamlara, halkın haklarını gelişigüzel çiğneyemeyeceklerini öğreteceğim, kahrolasıcılar! Fernworthy halkının pikniğe geldiği ormanı kapattırdım. Şu insanlarda hiç mülkiyet duygusu yok, istedikleri yere paketleriyle, şişeleriyle gideceklerini sanıyorlar. İki dâvâ da karara bağlandı Doktor Watson, ikisi de lehime sonuçlandı. Sir John Morland'i kendi arazilerinde avlanıyor diye mahkûm ettirdiğimden beri, böyle sevinmemiştim."

"Bunu nasıl yaptınız?"

"Kayıtlara bakın. Okumaya değer, Frankland'e karşı Morland, kraliçenin barosunun mahkemesi. İki yüz pounda mal oldu bana ama, dâvâyı kazandım."

"Bundan bir çıkar sağladınız mı?"

"Hiç Bay Watson hiç. Bu durumdan hiçbir çıkarım olmadığını gururla söyleyebilirim. Sadece kamu görevi duygusuyla hareket ediyorum. Mesela bu akşam Fernworthy'lular toplanıp resmimi yakarak bana lânet okuyacaklar. Bu lânetleme toplantılarına engel olmaları için geçen defa polise söylemiştim. Emniyet müdürlüğünün durumu rezalet bayım, hakkım olan korumayı bile yapamıyorlar. Frankland'e karşı Regina dâvâsı için, halkın dikkatini çekerek bana karşı davranışlarından dolayı pişman olacaklarını onlara söyledim. Sözlerim şimdiden doğru çıktı."

"Nasıl?" diye sordum.

İhtiyar pek bilgiç bir tavır takındı.

"Çünkü onlara bilmek için can atacakları şeyi söyleyebilirdim; ama serserilere yardım etmem için, hiçbir şey yok."

Dedikodusundan kurtulmak için bir bahane düşünüyordum ama, birden bu düşünceden vazgeçip, bir süre daha dinlenmeye karar verdim. Yaşlı günahkârın ters huyunu iyi öğrenmiştim, Ayrıca, konuşması sırasında kendisi için önemli olmayan bir bilgi, benim için önemli olabilirdi.

"Herhalde yasak av bölgesiyle ilgilidir, değil mi?" diye sordum ilgisiz bir tavırla.

"Ha ha! Bu iş çok daha önemli! Bozkırdaki kaçak mahkûmdan ne haber?"

Birden irkildim. "Nerede olduğunu biliyor musunuz yoksa?" dedim.

"Tam yerini bilmiyorum ama, polisin onu nerede yakalayabileceğini biliyorum. Adamı bulmanın biricik yolunun, yiyeceğini nereden sağladığını keşfetmek olduğu hiç gelmedi mi aklınıza?"

Gerçeğe yaklaştığı belliydi, rahatsız olmaya başladım. "Elbette," dedim. "Ama, bozkırda bir yerde olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Biliyorum, çünkü ona yemek götüren haberciyi kendi gözlerimle gördüm."

Barrymore'u gördü diye içim hop etti. Bu, her şeye burnunu sokan yaşlı oyunbozanın gücü altına girmek tehlikeliydi. Fakat, sonra söylediği içimi rahatlatı.

"Yiyeceğinin bir çocuk tarafından götürüldüğünü söylediğimde şaşıracaksınız. Çatıdaki teleskopumla her gün görüyorum. Aynı yoldan, aynı saatte gidiyor, kaçak mahkûmdan başka kime götürebilir ki."

Bu talihe diyecek yoktu doğrusu! Ancak, ilgilenmiyormuş gibi davranmaya devam ettim. Bir çocuk! Barrymore'da, meçhul adamın bir çocuk tarafından yardım gördüğünü söylemişti. O adamı gözlüyordu demek, kaçak mahkûmu değil, Frankland burada tökezlemişti. Fakat, bu yaşlı gevezeden, bilmediğim ilginç bilgiler alabilirsem o zaman, uzun ve yorucu bir av peşinde koşmaktan kurtulmuş

olacaktım. Bu yüzden, anlattıklarına inanmıyormuş gibi yaptım.

"Bozkırdaki çobanların birine yemek götüren bir çocuk da olabilir," dedim.

En ufak bir karşı koyma, yaşlı diktatörün gözlerinden ateş fıskırtıyordu. Gözleri şeytan gibi bakıyordu ve gri favorileri, kızgın bir kedinin tüyleri gibi dikilmişti.

"Yok bayım yok!" dedi uzayan bozkırı göstererek. "Şu ötedeki kara kayayı görüyor musunuz? Arkasında üstü dikenli çalıyla kaplı olan tepeyi? Bütün bozkırın en taşlı kısmıdır. Çobanın işi ne orada? İleri sürdüğünüz düşünce çok saçma."

Boynumu bükerek, durumu bilmeden konuştuğumu itiraf ettim. Böyle uysal davranışım, onun daha çok konuşmasına yol açtı.

"Emin olun ki, herhangi bir yargıya varmadan, sağlam sebeplere dayanırım. Kaç kere gördüm çocuğu torbasıyla. Her gün, bazen günde iki kere. Bir dakika Doktor Watson. Evet o, işte yine göründü. Gözlerim beni yanıltıyor mu yoksa, gördüğüm şey gerçek mi?"

Bizden oldukça uzaktaydı ama, mat yeşil ve gri tümseğin üstünde siyah bir noktayı ben de görüyordum.

"Gelin, gelin," diye bağırdı Frankland yukarı kata koşarak. "Kendi gözünüzle görün de karar verin."

Teleskop üç ayaklı bir sehpanın üstüne monte edilmiş koskoca bir aletti, evin düz çatısı üstünde duruyordu.

"Çabuk olun Doktor Watson, tepenin arkasına geçmesin."

Oradaydı, omuzunda küçük bir torba, zorlukla tırmanıyordu tepeye. Zirveye varır varmaz bir an soğuk mavi göğe karşı ana çizgileri görünen paçavralar içindeki kaba şeklini gördüm. Birinin takip etmesinden korkuyormuş gibi, kaçamak ve sinsi bakışlarla muhteşem tepenin ardında kayboldu.

"Nasıl?"

"Gizli bir yolculuğa çıktığı belli çocuğun."

"Ne yaptığı bir polis memurunun bile anlayacağı kadar belli. Ama, tek kelime bile alamazlar benden. Doktor Watson, sizin de bu sırrı saklamanızı istiyorum. Tek kelime bile yok, anlıyorsunuz ya!"

"Nasıl isterseniz."

"Bana karşı utanç verici bir şekilde hareket ettiler. Frankland'e karşı Regina dâvâsının gerçekleri ortaya çıkınca, bütün belediye sakinleri pişman olacak. Polise hiç bir şekilde yardım etmeyeceğim. Ellerinden gelse lânet yağdırıp resmimi yakmak yerine, beni yakmakla daha memnun olurlardı. Gitmeyin lütfen. Bu büyük günün şerefine şarap şişesini boşaltmama yardım edin!"

Bütün ısrarlarına karşı koydum ve benimle birlikte evime kadar gelme isteğinden vazgeçirdim. Gözleri benim üstümde olduğu halde, yoluma devam ettim. Derken bozkıra saptım ve çocuğun, arkasında kaybolduğu taşlı tepeye doğru yürümeye başladım. Her şey lehime çalışıyordu, talihin yoluma çıkardığı bu fırsatı kaçırmayacağıma ve bu işten vazgeçmeyeceğime dair yemin ettim.

Tepenin zirvesine vardığımda, güneş batmak üzereydi ve önümdeki uzun bayırlar, bir yanda altın yeşili, öte yanda gri gölgelere bürünmüştü. Ufukta sis vardı, içinden Belliver ve Vixen Tor'un hayâlî biçimleri yükseliyordu. Geniş ovada ne ses vardı, ne bir hareket. Büyük bir gri kuş, bir martı ya da bir çulluk mavi gökte yükseldi. Gökyüzünün kubbesiyle altındaki çöl ortasında bizden başka canlı yoktu sanki. Kısır manzara, yalnızlık hissi, görevimin esrarı ve önemi içimi ürpertiyordu. Görünürde kimse yoktu. Ama tam önümdeki tepelerde eski taş kulübeler, daire halinde sıralanmıştı. Aralarında derme çatma çatısı olan bir kulübe vardı. Onu görür görmez kalbim hop etti. Yabancı'nın gizlendiği yer burası olmalıydı. Nihayet ayağımı gizlendiği yerin eşiğine basmıştım, elimin altındaydı.

Stapleton'ın, konan bir kelebeğin yanına ağı elinde yaklaşması gibi, dikkatle kulübeye doğru ilerlerken orada birinin oturduğundan adım gibi emindim. Kayaların arasından giden belli belirsiz bir patika üstünde kapı gibi kullanılan yıkık dökük bir delik vardı. İçerden ses gelmiyordu, meçhul adam orada saklanmış olabileceği gibi, bozkırda sinsisi sinsisi dolaşıyor da olabilirdi. Sinirlerim heyecandan gerilmişti. Sigaramı atıp, silâhımın kabzasını kavradım, kapıya doğru hızla ilerleyip içeri baktım. Boştu.

Yanlış yere gelmediğimden emindim. Adamın kaldığı yerin orası olduğu belliydi. Neolitik Çağ adamının bir zamanlar üstünde yattığı taşın üzerinde muşambaya sarılı birkaç battaniye, bir de içinde küllerin yığılı olduğu kaba saba bir ocak vardı. Yanında birkaç tencere, tabak, yarı dolu bir su kovası duruyordu. Bir sürü boş konserve tenekesi uzun süredir burada yaşandığının belirtisiydi. Kulübenin ortasında masa gibi kullanılan düz bir taş ve üstünde de küçük bir sepet

vardı. İçinde bir somun ekmek, konserve, peynir ve iki konserve tenekesi şeftali vardı. Sepetin içindekileri inceledikten sonra yerine bırakırken, altında yazılı bir kâğıt görünce kâlbim hızla çarpmaya başladı. Hemen alıp baktım, kurşun kalemle şu yazılıydı: 'Doktor Watson Coombe Tracey'ye gitti.'

Kâğıt elimde, bir dakika kadar bu haberin anlamını düşündüm. Demek, Sir Henry değil, bendim esrarlı adam tarafından izlenen. Beni kendi takip etmemiş, bir ajan göndermişti, belki de çocuğu bu iş için kullanıyordu. Ve çocuğun raporu da buradaydı işte. Belki, bozkıra geldiğimden beri gözden kaçan veya rapor edilmeyen hiç bir hareketim olmamıştı. Gözle görülmeyen bir kuvvet duygusu vardı hep, son derece hünerle ve incelikle çevremizi saran bu ağ, bizi öylesine hafif tutuyordu ki, insan uç bir noktaya varınca farkedebilirdi ancak, ağa takıldığını.

Burada, bulduğum raporun dışında , başka raporlar da olabilirdi, kulübenin içini aramaya başladım. Bununla beraber, ne rapora benzer bir şey vardı, ne de garip yerde yaşayan adamın karakterini ve amacını gösteren bir belirti.

Şiddetli yağan yağmurları düşünüp, derme çatma dama bakınca, bu rahatsız yerde yaşamasını gerektirecek sebebin ne olduğunu gerçekten çok merak ettim. Bu, bizim kötülüğümüzü isteyen düşman mıydı, yoksa, bizimle hiç ilgisi olmayan biri miydi? Bunu anlamadan kulübeden ayrılmamaya karar verdim.

Dışarıda güneş alçalıyordu. Batı, kızılıklara altın sarılarına bürünmüştü. Büyük Grimpen bataklığı arasında, uzaktaki su birikintileri, kızıl lekeler halinde yansıtıyordu bu ışınları.

Baskerville Hall'ün iki kulesi ve Grimpen köyünü belirten uzaktaki duman görünüyordu. İkisinin ortasında tepenin ardında Stapleton'ların evi vardı. Güneşin batmadan önce ışığı altında her şey tatlı, hoş ve sakindi. Buna rağmen, bütün bedenim, yaşanan olayların dehşetiyle titriyordu. Sinirlerim gergindi ama, sabırla, iradeyle kulübenin karanlık, kuytu bir köşesine oturup şüpheli adamın gelmesini bekledim.

Düşüncelere dalmış vaziyette otururken, duyduğum ses yüzünden birden irkildim. Uzaktan, taşlara vuran çizmenin tın tın öten sesi geldi. Bu sesler, birbirlerini takip ederek gittikçe yaklaşıyordu. Köşenin karanlığına saklanıp, cebimdeki tabancanın horozunu kaldırdım; yabancıyı görmeden ortaya çıkmamaya kararlıydım. Bir ara sesler kesildi. Durmuştu herhalde. Fakat, ayak sesleri yeniden duyuldu ve kulübenin kapısında aniden bir gölge belirdi.

"Dışarıdaki hava, buradakinden daha iyi sevgili Watson," dedi çok iyi tanıdığım bir ses. "Açık havayı tercih edeceğini sanıyorum."

XII

Bozkırda Ölüm

Bir an soluğum kesildi sandım, sesim kısıldı. Kulaklarıma inanımıyordum. Derken duyularım ve sesim geri geldi ve tedirginliğin ezici ağırlığı bir anda üstümden kalktı. Bu soğuk, keskin, alay dolu ses tonu, dünyada ancak bir kişiye ait olabilirdi.

"Holmes!" diye haykırdım. "Holmes."

"Azizim Watson dışarı çıkın," dedi, "Tabancana da dikkat et, lütfen."

Harabe kapıdan eğilerek çıktım. Holmes, dışarda bir taşın üstüne oturmuştu, gri gözleri benim şaşkın yüzümü görünce zevkten oynamaya başladı. Zayıflamış, incelmışti ama, formu yerindeydi. Zeki yüzü güneşten tunçlaşmış, rüzgârdan yanmıştı. Tüvid elbisesi ve meşhur kepiyle bozkırda geziye çıkmış bir turiste benziyordu. Özelliklerinden biri olan temizliği sayesinde yüzünün Baker Street'deki gibi yumuşak kalmasını sağlamıştı.

"Ömrümde bu kadar çok sevinmemiştim," dedim eline sarılıp sıkarak.

"Şaşırmamışsındır da."

"Evet, doğru hiç bu kadar çok şaşırmamıştım."

"Emin ol, yalnız sen değilsin şaşırın, bu gizli barınağımı bulacağın aklıma gelmezdi ve içeride olduğunu, kapının yirmi metre önüne geldikten sonra fartkettim."

"Ayak izinden tanıydın herhalde?"

"Hayır Watson; dünyadaki bin bir ayak izi içinde, seninkini nasıl tanıyabilirim? Beni yanıltmak istiyorsan, sigaranı değiştirmen gerek. Bir sigara izmariti üstünde Bradley Oxford Street markası görürsem dostum Watson'ın o dolaylarda olduğunu hemen anlarım. Herhalde, burayı bulduğun zaman düşmanımı yakalayacağını düşünerek sevinmişsindir."

"Öyle."

"Ben de öyle düşündüm, hayran kalınacak sabrını bildiğimden, yabancının dönüşünü görmek üzere, silâh elinde pusuya yatıp beklediğini biliyordum. Demek, gerçekten caninin ben olduğumu sandın ha?"

"Kim olduğunu bilmiyordum ama, bulmaya karar vermiştim."

"Mükemmel Watson! Tam yerini buldun? Kaçak mahkûmu kovaladığın gece görmüşsündür herhalde, ayın arkamdan çıktığını hesap edememiştim."

"Evet, o zaman gördüm."

"Burayı buluncaya kadar da herhalde kulübelere tek, tek girip çıktın, değil mi?"

"Hayır, senin çocuk izlendiğinin farkında olmadığı için, seni ne tarafta aramam gerektiğini gösterdi."

"Teleskoplu ihtiyar olacak. Merceklerde parıldıyan ışığı gördüğümde ne olduğunu ilk anda anlamamıştım." Kalkıp kulübenin içine baktı. "Bakıyorum erzak getirmiş Cartwright. Bu kâğıt da ne? Demek Coombe Tracey'ye gittin ha?"

"Evet."

"Bayan Laura Lyons'ı görmeye mi?"

"Evet."

"Aferin! Araştırmalarımızın paralel gittiği belli, bulgularımızı birleştirirsek durumu epey açığa çıkarmış olacağız."

"Holmes, inan burada olmana çok sevindim. Doğrusu sorumluluk ve esrarengiz durumlar sinirlerime dokunmaya başlamıştı. Ama, buraya nasıl geldin Holmes, burada gizli gizli ne yapıyorsun? Aslında, senin Baker Street'de şantaj dâvâsını çözme işiyle uğraşıyor olman gerekmiyor muydu?"

"Sevgili dostum, daha birçok olayda olduğu gibi, bu olayda da, paha biçilmez yardımın dokundu bana. Sana oyun oynuyormuş gibi göründümse, ne olur bağışla beni. Doğrusu, bir bakıma senin için böyle davrandım, tehlikede oluşun getirdi beni buraya. Olayı bizzat inceleyip, sana yardımcı olmak istedim. Sir Henry ve seninle birlikte olsaydım, bu dikkat çekici olurdu ve benim varlığım düşman ya da düşmanlarımızı tetikte bulundururdu. Hall'de otursaydım, bulduğum bilgilerin araştırmasını yapamazdım, şimdi, tam olarak anlaşılmasa da, elde ettiğim bazı ipuçları sayesinde, yoluma devam edeceğim. Esrarengiz olayların üzerindeki sis perdesi aralanır aralanmaz da, bütün ağırlığımla üstüne saldıracağım."

"Peki ama, bana söyleyebilirdin."

"Söyleyecek olsaydım, işimize yaramazdı ve en ufak bir dikkatsizlik sonucu benim de işin içinde olduğum ortaya çıkabilirdi. Bana, mutlaka bir şey söylemek isteyecektin, ya da iyi kalpliliğinden dolayı, burada rahat etmem için bana bir şeyler getirmeye çalışacaktın. Böyle davrandığın takdirde ise boş yere, tehlikeye atılmış olacaktık. Cartwright'ı aldım yanıma, haber bürosundaki ufaklığı hatırlarsın, ufak tefek ihtiyaçlarımı karşılıyor, bir somun ekmek, bir temiz yaka. İnsan başka ne ister? Bir çift göz, çok çevik bir çift bacak, ikisi de eşsiz."

"Demek, bütün raporlarım boşa gitti ha?" diye titredi sesim, onları yazarken duyduğum gurur ve zahmetimi düşünerek.

Holmes cebinden bir deste kâğıt çıkardı.

"İşte burada raporların, aziz dostum, okuya okuya bir hayli yıprattım. Durumu öyle iyi ayarladım ki, raporlar hemen ertesi gün elime geçiyordu. Son derece esrarlı bir olayda göstermiş olduğun zekâ ve çalışmanı candan kutlarım."

Hayâl kırıklığına uğradığım için, hâlâ kızılıyordum ama, Holmes'ün beni samimiyetle övmesi öfkemi yatıştırmıştı. Söylediklerine hak vermiyor değildim, onun böyle davranması, ikimiz için de iyi olmuştu.

"Böyle daha iyi oldu," dedi yüzümde öfkemin kaybolduğunu görünce. "Şimdi anlat bakalım, Laura Lyons'dan neler öğrendin? Onu görmeye gittiğini tahmin etmek güç değildi, çünkü bu konuda bize yardımı dokunabilecek Coombe Tracey'deki tek kişi, o. Nitekim sen gitmiş olmasaydın, yarın ben gidecektim."

Güneş batmış, alacakaranlık bozkıra inmeğe başlamıştı. Hava serinledi, ısınmak için kulübeye girdik. Orada, alacakaranlık içinde, bir köşeye oturduktan sonra, Holmes'a Laura Lyons ile konuştuklarımızı anlattım. Öyle ilgilendi ki, bazı yerlerini iki defa anlattırırdı.

"Bu çok önemli," dedi ben sözümü bitirince. "Bu, önemli bir boşluğu dolduruyor. Bu kadınla, Stapleton arasında yakın bir ilişki olduğunu biliyorsundur herhalde, değil mi?"

"Bu ilişkiden haberim yoktu."

"Bunda şüphe yok. Buluşuyorlar, yazışıyorlar, güçlü bir ilişki var aralarında. Bu, elimize pek güçlü bir silâh veriyor. Karısını ayırabilmek için onu kullanabilseydim..."

"Karısı mı?"

"Senin bana vermiş olduğun bilgiye karşılık, ben de sana bir iki şey söyleyeyim. Burada, Bayan Stapleton diye bilinen kadın, aslında karısı."

"Vay canına! Bundan emin misin? Madem durum dediğin gibi, neden Sir Henry'nin, karısına âşık olmasına izin veriyor?"

"Sir Henry'nin âşık olmasının ona bir zararı yok ki. Sir Henry'nin Bayan Stapleton ile fazla ilgilenmesine her defasında nasıl engel olduğunu sen de gördün. O kadın, kardeşi değil, karısı."

"Niye bu kadar ince plânlanmış bir iş böyle?"

"Çünkü, Stapleton onu serbest bir kadın olarak gösterdiği takdirde, kendi için daha yararlı olacağını biliyordu."

Şimdiye kadar açıklanmayan belirsiz kuşkularım şekillenip, Stapleton üstünde toplandı. O duygusuz, renksiz, hasır şapkalı, kelebek ağılı adamda müthiş bir şey görüyor gibiydim, güzel yüzlü, kötü kalpli, sonsuz sabır ve hüner sahibi bir yaratık.

"Demek ki düşmanımız o. Londra'da, bizi takip eden kişi de o olabilir."

"Sanırım öyle."

"Uyarı mektubunu da karısı yazmıştır herhalde?"

"Öyle olacak."

"Ama bundan emin misin Holmes? Kadının, Stapleton'ın karısı olduğunu nereden öğrendin."

"Çünkü seninle karşılaştığı zaman, hayatıyla ilgili bir gerçeği söyleyecek kadar boş bulunmuştu ve tahmin ederim ki, sonradan buna çok pişman oldu. Bir zamanlar İngiltere'de, bir yerlerde öğretmenlik yaptığı gerçek. Bir okul öğretmenini izlemekten daha kolay bir şey de yoktur. Bu meslekte olan herhangi bir kimseyi bulmak için, pek çok eğitim bürosu var. Ufak bir araştırma sonucu okulun birtakım kötü olaylar yüzünden yıkıma uğradığını, okul sahibinin de, ki o zamanlar adı başkaymış, karısı ile birlikte ortadan kaybolduğunu öğrendim. Tarifler uyuyordu. Kaybolan adamın böcek bilimine düşkün olduğunu öğrenince, tahminimde yanılmadığımı anladım."

Esrar perdesi kalkıyordu fakat, hâlâ gölgede kalan bazı noktalar vardı.

"Eğer bu kadın gerçekten karısıysa, Bayan Laura Lyons'ın, bu işte rolü ne peki?" diye sordum.

"Bu, senin araştırmalarının aydınlattığı noktalardan biri. Kadınlı yaptığın görüşme, durumunu ortaya çıkardı. Kocasıyla arasında herhangi bir boşanma düşünöldüğünü bilmiyordum. Durum böyleyse, Stapleton'ı bekâr olarak ele alırsak, demek ki karısı olmayı hayâl ediyordu."

"Hayâl kırıklığına uğrayınca ne olacak?"

"Kadın o zaman işimize yarayacak. Yarın ilk işimiz onu görmek olsun. Watson, şu an olman gereken yerden uzun süre ayrıldın gibi geliyor, ne dersin? Bence, hemen dönsen iyi olur."

Son kırmızı çizgiler de batıda solmuş, gece bozkırın üstüne çökmüştü. Lacivert bir gökte, tek tük sönük yıldız parlıyordu.

"Bir sorum daha var Holmes," dedim ayağa kalkarak. "Öğrenmemde bir sakınca yok sanırım. Bütün bunlardan amaç ne, nedir tüm bunlar?"

Holmes alçak sesle cevap verdi:

"Cinayet Watson, iyi pânlanmış, kasıtlı cinayet. Başka soru sorma. Onun ağı Sir Henry'nin üstüne kapanırken, benimki de onun üstüne kapanıyor ve senin yardımınla da hemen hemen avucumun içinde gibi. Bizim için bir tek tehlike var sadece. Biz, hazır olmadan, adamın harekete geçmesi. Bir gün daha, en fazla iki gün sonra, iş tamam olacak ama, o zamana kadar, acı çeken çocuğuna şefkatle bakan bir anne gibi, iyi bak Sir Henry'ye. Buraya gelmekte belki haklıydın ama, yanından hiç ayrılmasaydın daha iyi olurdu. O da ne!"

Müthiş bir çığlık, uzun, dehşet dolu bir çığlık yükseldi bozkırın sessizliğinden.

"Tanrım!" diye bağırdım, soluğum kesilmişti. "Nedir bu? Ne olabilir?"

Holmes ayağa sıçradı, kulübenin kapısında atletik vücudunun ana çizgilerini görüyordum, omuzları düşük, başı ilerde, karanlığı süzüyordu.

"Sus," diye fısıldadı, "Sus."

ığlık öyle dehşetle çıkmıştı ki, gölgeler altındaki ovanın uzak bir yerinden gelen ses, tekrar çınladığında kulaklarımızda daha yakın, daha yüksek perdeden çınladı.

"Nerede?" diye fısıldadı Holmes; sesindeki heyecandan, o çelik gibi sinirleri olan adamın, sinirden titrediğini farkettim. Bu çığlığa yeni bir ses daha karışmıştı, derin, anlaşılmaz bir hırıltı, ritmik ve korkunç, denizin dalgalarının yükselip, alçaldığında çıkardığı ses gibi.

"Köpek!" diye bağırdı Holmes; "Gel Watson, koş! Aman Tanrım, geç mi kaldık yoksa?"

Bozkırda hızla koşmaya başlamıştı, ben de arkasından koşuyordum. Ama, önümüzdeki engebeli toprağın bir tarafından, umutsuzluk dolu bir çığlık daha geldi, derken küt diye ağır bir şey, gürültüyle düştü. Durup dinledik. Rüzgârsız gecenin ağır sessizliği içinde korkunç homurtuların dışında, başka ses duyulmuyordu.

Holmes'ün üzgün bir adam gibi, elini alnına götürdüğünü gördüm. Ayağıyla yere vurdu.

"Yenildik Watson, korkarım geç kaldık!"

"Yok canım!"

"Boş yere bekledim. Sen de, Watson, bak, oradan ayrılmam neye mal oldu! Ama, Tanrı şahit, eğer Sir Henry'ye bir şey olduysa, bunun hesabını sormamız gerekir."

Düşe kalka, kayalara çarpa çarpa, yabancı otların arasından, tepelere tırmanıp, bayırlardan rüzgâr gibi inerek ve korkunç seslerin geldiği yöne doğru, karanlığın içinde koşuyorduk. Sesin her yükselişinde Holmes, karanlığın içinde bir şeyler görmeye çalışıyordu ama, bu karanlığın içinde bir şey görmek mümkün değildi.

"Bir şey görebiliyor musun?"

"Hayır."

"O da ne?"

Sol tarafımızdan, hafif bir inilti gelmişti kulağımıza. O yandaki bir sıra kayalık, taşlı bir bayıra bakan keskin bir kayayla bitiyordu. Çentikli yüzünde, kanatları açık duran bir kartal gibi, karanlık eğri bir cisim vardı. Ona doğru koşarken, belirsiz çizgileri biçimlenmeye başlamıştı. Yüzüstü yatan bir adamdı bu ve kollarının arasında kalan başı, garip bir durumdaydı. Omuzlar büzülmüş, vücut sanki parende atmak üzereydi. Duruşu öyle korkunçtu ki, ürkmemek elde değildi. Holmes, yerde yatan adamın üzerinde gezdirdiği elini, dehşet içinde çekti. Çaktığı kibritin alevi, kanlı parmaklarını ve maktulün ezilmiş kafasından yavaş yavaş ve aktıkça genişleyen korkunç kan birikintisini aydınlatıyordu. Alevin aydınlattığı bir şey daha vardı. Yüzüstü yatan bu kişi Sir

Henry Baskerville'den başkası olamazdı. Çünkü, o kızıl tüvid elbisesini unutmamıza imkân yoktu. Çünkü, Baker Street'e geldiği zaman giymiş olduğu elbiseydi üstündeki. Korkunç manzarayı gördükten sonra, kibritin alevi titreyip söndü, alevle birlikte, içimizdeki umudumuz da sönmüştü.

"Lânet olsun, lânet olsun," diye bağırdım. "Ah, Holmes, onu yalnız bıraktığım için kendimi hiçbir zaman affetmeyeceğim."

"Benim suçum daha büyük Watson. Mesele tamamıyla çözülsün diye, zavallının ölmesine neden oldum. Mesleğimdeki en büyük darbe, bu oldu. Ama, nereden bilebilirdik ki, bütün uyarılarımıza rağmen, bozkıra yalnız çıkıp, hayatını tehlikeye atacağını!"

"Lânet olsun, o çılgınlıkları duyup da, bu kadar yakınımız da olmasına rağmen, kurtaramadık. Onun ölümüne neden olan o canavar köpek nerede acaba?" Kayaların arasında bir yerde saklanıyordur şimdi belki de. Ya Stapleton nerede? Bunu kendisine sormamız gerekir."

"Soracağımızdan emin olabilirsiniz Watson!.. Amcayla yeğen öldürüldüler. Biri doğaüstü sandığı bir hayvanı görür görmez, ötekiyse gördüğü bu cehennem yaratığından delice kaçarken. Ama, köpekle, bu olaylar arasındaki bağı mutlaka çözmeliyiz."

Zavallı kadının parçalanmış vücudunun yanında durmuştuk, bütün uzun ve yorucu çalışmalarımızı boşa çıkaran bu anî ve korkunç olay, içimizi eziyordu. Zavallı dostumuzun düşmüş olduğu kayaların tepesine çıkarken, ay yükseldi, zirvesinden, yarı gümüş, yarı karanlık dolu olan gölge içindeki bozkıra baktım. Uzaklarda, kilometrelerce uzaklarda, Grimpen bataklığı yönünde, tek bir ışık yanıyordu. Bu ışık, gelse gelse

Stapletonlar'ın evinden gelebilirdi. Nefretle yumruğumu sıktım.

"Niye hemen gidip yakalamıyoruz?"

"Henüz değil. Adam çok kurnaz ve tedbirli. Bildiğimiz değil önemli olan, kanıtlayabileceğimiz şey önemli. Yanlış bir adım atarsak, adamı elimizden kaçırabiliriz."

"Ne yapabiliriz ki?"

"Yarın yapacak çok iş var. Bu gece zavallı dostumuza yapılması gereken son vazifeyi yerine getirelim, başka bir şey yapamayız."

Birlikte tepeden aşağı inip, gümüş taşlar üstünde kapkara ama, belirli bir şekilde yatan cesede tekrar yaklaştık. O garip biçime girmiş olan beden, içime bıçak gibi saplandı sanki, gözlerim yaşla doldu.

"Holmes, yardım çağırmanız gerek. Hall'e kadar taşıyamayız bu cesedi. Aman Tanrım, Holmes, delirdin mi, ne yapıyorsun?"

Holmes neşeyle bağırıp, cesedin üstüne eğilmişti. Birden ayağa kalkıp, elimi tutarak, beni kucakladı. Benim ciddi, soğukkanlı arkadaşım mıydı bu? Yaptığı hareketler hiç de normal değildi!"

"Sakal! Sakal! Adam sakallı!"

"Sakallı mı?"

"Sir Henry değil bu. Bu adam, benim komşum olan kaçak mahkûm!"

Heyecan içinde sırtüstü çevirdi cesedi, kan damlayan sakalı soğuk parlak aya yönelmişti. Kırışık alınlı ve içeri çökmüş hayvanî gözleri, cesedin kim olduğunu gösteriyordu. Kayanın üstündeki mumun ışığı yüzle aynı yüzdü bu yani, canı Selden'in yüzü.

Bir anda her şey aydınlandı. Sir Henry'nin Barrymore'a eski elbiselerini vermiş olduğunu hatırladım. Barrymore, bunları Selden'in kolay kaçması için ona yollamıştı. Çizmeler, gömlek, hepsi Sir Henry'nindi. Holmes'a durumu anlatırken, kalbim hızlı ve neşe içinde çarpıyordu.

"Demek ki, giydiği elbiseler yüzünden öldü bu kaçak," dedi.

Köpeğe, Sir Henry'nin bir eşyasının koklatıldığı belli, herhalde otelde kaybolan çizmedir koklatılan, adam da bu yüzden öldü. Yine de garip bir şey var. Selden, bu zifiri karanlıkta köpeğin kendisini izlediğini nasıl anladı da, kaçmaya başladı?"

"Köpeğin sesini duymuştur."

"Bozkırda köpek sesi duymanın bunun gibi kaçak birini, kendisini ele verecek kadar bağırarak, dehşete düşüreceği inanılmaz bir şey. Sanırım, köpek uzun süre kovalamış onu."

"Bana daha esrarengiz gelen tarafı, bütün tahminlerimizin doğru olduğunu düşünecek olursak..."

"Bir şey tahmin ettiğim yok benim."

"O halde bu köpek niye bu gece salınmış? Hep bozkırda dolaşmıyordu herhalde. Sir Henry'nin orada olacağını bilmeden Stapleton onu nasıl bırakır?"

"Beni endişelendiren şeyin cevabı daha zor, senin sorunun cevabını yakında buluruz ama, benimki hep sır olarak kalabilir. Şimdi önemli olan şu zavallı kaçağın cesedini ne yapacağımız. Burada, tilkilere, kargalara bırakacak değiliz ya."

"Bence polise haber verinceye kadar, şu kulübelerden birine çekelim."

"Tamam. İkimiz oraya kadar taşıyabiliriz herhalde. Hey, Watson, dur bir dakika. Biri geliyor. Eğer yanılmıyorsam, tahmin ettiğim adam geliyor. Dikkatli davran, yanlış bir kelime kullanıp, açık verme. Yoksa, plânlarımızın hepsi suya düşer."

Bozkırdan biri geliyordu, purosunun ateşini görüyordum. Parlak ay, adamı iyice belirgin duruma getirmişti. Doğa bilimcinin ufak tefek biçimini ve kaygısız yürüyüşünü görüyordum. Bizi görünce şaşırarak durdu fakat, hemen toparlanıp yanımıza yaklaştı.

"Vay! Doktor Watson, siz misiniz? Gecenin bu saatinde sizi burada göreceğim hiç aklıma gelmezdi. Aman Tanrım, bu da ne! Birine bir şey olmuş! Sakın dostumuz Sir Henry!.." Aceleyle önümden geçip cesedin üstüne eğildi. Derin bir soluk aldığını duydum, puro parmaklarının arasından düştü."

"Kim, kim bu adam?" diye kekeledi.

"Selden, Princetow ceza evinden kaçan adam."

Stapleton, bize döndüğünde yüzü bembeyazdı ama, geçirdiği şaşkınlık ve hayâl kırıklığına büyük bir güçle hâkim oldu. Keskin bakışlarını Holmes'den bana çevirdi.

"Aman Tanrım! Ne korkunç, nasıl ölmüş?"

"Şu kayalardan düşüp ölmüş olacak. Arkadaşımla ben bozkırda dolaşıyorduk, çığılığı duyup, buraya geldiğimizde iş işten geçmişti."

"Ben de duydum çığılığı. Onun için geldim. Sir Henry için kaygılanıyordum."

"Onun için neden kaygılanıyordunuz," diye sordum.

"Onun gelmesini bekliyordum. Gelmeyince şaşırđım, bozkırda çığılıklar duyunca ister istemez korktum." Gözler yine benden Holmes'a çevrildi, "Çığılıktan başka bir şey duydunuz mu?"

"Hayır," dedi Holmes. "Siz duydunuz mu?"

"Hayır."

"Ne duyabilirdik?"

"Canım, köylülerin hani şu hayalet canavardan söz ettiklerini duymuşsunuzdur. Bozkırda geceleri, bir köpek sesi duyduklarını anlatırlar. Bu gece de öyle bir köpek olup olmadığını düşünüyordum."

"Hiç öyle bir şey duymadık," dedim.

"Peki, şu zavallı adam nasıl öldü dersiniz?"

"Uzun süre korku ve endişe içinde olmak, adama aklını kaçırtmıştır. Deli gibi koşuyordu bozkırda, derken, düşüp başını parçaladı."

"En akla yatan açıklama tarzı bu," dedi Stapleton. Rahatladığını gösteren bir nefes aldı. "Siz ne dersiniz Bay

Sherlock Holmes?"

Dostum, onun iltifatlarına gülümseyerek karşılık verdi.

"Beni hemen tanıdınız," dedi.

"Doktor Watson geldiğinden beri, sizin de gelmenizi bekliyorduk. Fakat, böyle kötü bir olayla karşılaşmanız, herhalde hoş olmamıştır."

"Öyle oldu. Dostumun yapacağı açıklamalar sizin için yeterli olur sanıyorum. Yarın Londra'ya kötü bir anıyla döneceğim."

"Demek yarın dönüyorsunuz?"

"Evet öyle."

"Umarım, ziyaretiniz bizi şaşkına çeviren olaylara biraz olsun ışık tutacaktır."

Omuz silkti Holmes.

"İnsan her zaman beklediği başarıyı elde edemez. Bir dedektif; dedikodular, efsaneler değil, gerçek olaylar arar. Bu olay umduğum gibi olmadı."

Dostum açık ve kaygısızca konuşuyordu. Stapleton hâlâ ters ters bakıyordu. Derken bana döndü:

"Şu zavallı adamın cesedini bizim eve götürsek diyeceğim ama, kız kardeşimi korkutur, onu endişelendirmeye hakkım yok. Üstüne bir şey örtsek, yarına kadar bir şey olmaz sanırım. Ama, sizleri konuk etmekten onur duyarım."

Stapleton'ın konukseverliğine karşı koyarak, Holmes ile ben Baskerville Hall'ün yolunu tuttuk. Doğa bilimciyi de evine

dönmesi için yalnız bıraktık. Geri dönüp baktığımızda adamın, büyük bozkırda yavaş yavaş uzaklaştığını gördük. Kötü sonunu bulan adam, gümüş bayırda, kara bir leke gibi yatıyordu.

XIII

Ağın Örülüşü

"Her an onu yakalayabiliriz," dedi Holmes bozkırda yürürken. "Adam amma da hâkim sinirlerine! Kurduğu tuzağa düşen adamın başka biri olduğunu görünce, büyük bir hayâl kırıklığına uğramasına rağmen, yine de çabuk toparladı kendini. Watson, bunun gibi dişimize uygun biriyle bugüne kadar karşılaşmadığımızı Londra'da sana söylemiştim."

"Seni görmesi hoşuma gitmedi."

"Benim de öyle. Ama başka çare yoktu."

"Şimdi burada olduğunu bildiğine göre, plânlarında bir değişiklik olur mu?"

"Ya daha dikkatli davranır, ya da birden akılsızca davranarak yeni bir cinayet daha işleyebilir. Pek çok cani gibi aşırı derecede kendine güvenip, bizi aldatacağını sanabilir."

"Neden hemen tutuklamıyoruz?"

"Sevgili Watson, sen doğuştan hareketli bir adamsın. İçgüdün seni hep bir şey yapmaya zorluyor. Ama, bunları sadece seninle tartışmak için söylüyorum: Bu gece tutukladığımızı düşün, peki ne olacak? Elimizde aleyhine bir kanıt var mı? Adam çok kurnaz. Ona yardım eden bir suç ortağı olsaydı ve birkaç kanıt bulabilseydik belki. Ama, şu

köpeği ortaya çıkarabilsek bile, bu efendisi için bir suç unsuru sayılmaz ki."

"Fakat, bir dâvâ açabiliriz."

"Hayır, elimizde tahmin ve şüpheden başka bir şey yok. Böyle bir hikâye ve bu kanıtlarla mahkemeye çıkacak olursak, gülerler bize."

"Sir Charles'ın ölümü var."

"Üstünde hiçbir iz bulunmadan ölü bulundu. Korkutularak öldüğünü ve korkusunun da ne olduğunu sadece sen ve ben biliyoruz, bunu o vurdumduymaz jüri üyelerine nasıl anlatırız? Bunun bir köpek olduğuna dair kanıt nerede? Dişlerinin izi yok. Köpeğin cesedi ısırmadığını ve Sir Charles'ın, köpek henüz yanına gelmeden öldüğünü biliyoruz. Bütün iddialarımızı kanıtlamamız gerek, kanıtlayacak durumda da değiliz."

"Peki bu geceki olay?"

"Bu gece de bir şey oldu sayılmaz. Yani köpekle, kaçak adamın ölümü arasında doğrudan doğruya bir ilişki yok. Köpeği görmedik. Sadece sesini duyduk ve bu, adamın peşinden koştuğunu ispatlamaz. Hiçbir kanıt yok ortada. Hayır sevgili dostum, şimdi bile elimizde dâvâyı açacak kanıt olmadığını ve bunu ele geçinceye kadar tehlikeyi göze almamızın gerekli olduğunu anlamalısın."

"Ne yapacağız peki?"

"Durum kendisine açıklandığında, Bayan Laura Lyons'ın çok işimize yarayacağına inanıyorum. Bir plân hazırladım

üstelik. Yarına kadar idare ederiz; katili ertesi güne kalmadan yakalayacağımızı tahmin ediyorum."

Başka bir şey konuşmadan, Baskerville'nin kapısına kadar dalgın, düşünceli şekilde yürüdük. Kapının önüne gelince.

"Sen de geliyor musun?" diye sordum.

"Evet, artık saklanmamın bir anlamı kalmadı. Yalnız, Watson, Sir Henry'ye, köpekten söz etme. Selden'in ölüm nedeninin ayrıntılarını bilmesine gerek yok. Yarın sinirleri yatışmış olur, söylediğine göre, yarın akşam yemeğine davetlisiniz."

"Evet."

"Sen bir mazeret uydur, yalnız Sir Henry yalnız gitsin. Sanırım bunu kolayca ayarlayabilirsin. Akşam yemeğine geç kaldık. Umarım içebilecek bir çorba bulabiliriz."

"Meydana gelen son olaylardan sonra Sir Henry, birkaç gündür Sherlock Holmes'ün Londra'dan gelmesini bekliyordu, onu karşısında görünce çok sevindi. Bavulunun neden yanında olmadığını sordu ve bunun cevabını alamayınca kaşlarını yukarı kaldırdı. Daha sonra çorbamızı içerken, akşam yaşadığımız olayların bir kısmını Sir Henry'ye anlattık. Fakat, Barrymore ve karısına acı haberi vermek bana düştü. Barrymore için, bu rahatlatıcı bir şey olabilirdi ama, karısı için hiç de hoş bir haber değildi. Kardeşinin öldüğünü duyan kadın, önlüğünü yüzüne kapadı ve hüngür hüngür ağladı. Bu adam, birçok kişinin gözünde canavarın biriydi, yarı canavar yarı şeytandı; ama kadın için o çocukluğundaki küçük yaramaz kardeşiydi hâlâ. Daha sonra, Sir Henry bu akşam niçin dışarı çıkmadığını anlatmaya başladı.

"Watson dışarı çıktıktan sonra, evde canım çok sıkıldı. Beni tebrik edin çünkü sözümde durdum. Dışarı yalnız çıkmamaya yemin etmiş olmasaydım, çok eğlenebilirdim çünkü, Stapleton beni evine davet etmişti."

"Çok eğlenceli bir akşam geçireceğinizden şüphem yok," dedi Holmes kuru bir sesle. "Sizi öldü gibi düşünüp, yasınızı tutmaya kalkışmamız hoşunuza gitmezdi herhalde?"

Sir Henry gözlerini açtı:

"Nasıl, nasıl?"

"Zavallı Selden'in üstünde sizin elbiseniz vardı. Korkarım elbisenizi ona veren uşağınızın başı belâya girecek."

"Sanırım, bana ait olduğunu gösteren herhangi bir arma yoktur üstünde."

"Şansınız varmış, daha doğrusu hepiniz şanslısınız, çünkü bu olayda hepiniz yasalara karşı geldiniz. Yasalara bağlı bir dedektif olarak, bütün evdekileri tutuklamam gerek mi, değil mi acaba diye düşünüyorum. Watson'un raporları suçu kanıtlayacak belgeler sayılabilir."

"Peki herhangi bir kanıt elde edebildiniz mi?" diye sordu Sir Henry. "Şu karışık işi çözebildiniz mi? Watson'la benim, buraya geldiğimizden beri bir şeyler bulup bulmadığınızı bilmiyorum."

"Çok geçmeden her şeyi önünüze serebileceğimi umuyorum. Bu iş, son derece karışık ve çözülmesi zor bir durum aldı. Daha birçok noktalar var aydınlatılması gereken ama, onlar da açığa çıkmak üzereler."

"Watson'ın da size söylediği gibi, köpeğin sesini gerçekten duyduk, boş bir efsane değil. Batı Amerikadayken köpeklerle ilgilenmiştim. Bu yüzden, seslerini iyi tanırım. şu köpeği yakalayıp, esrarengiz durumu aydınlatırsanız, gelmiş geçmiş bütün dedektiflerin en büyüğü sizsiniz demektir."

"Eğer siz de yardım ederseniz, onu yakayabileceğimi sanıyorum."

"Ne derseniz yaparım."

"Güzel. Yalnız nedenini sormadan, söylediğim her şeyi yapmanızı rica edeceğim."

"Nasıl isterseniz."

"Böyle yaparsanız küçük problemimiz çözülmüş olacak. şüphem yok ki..."

Birden susup, yukarı doğru bakmaya başladı. Işık yüzüne vurmuştu, çok dikkatli, kıpırdamadan duruyordu, tetikte bekleyen birinin kesme taştan yapılmış heykeline benziyordu.

"Ne var?" diye bağırdık ikimiz de.

Gözlerini yere indirirken heyecanını gizlemeye çalıştığını gördük. Yüz çizgilerinde bir değişiklik yoktu ama, gözleri ateş gibi parlıyordu.

"Bir sanatseverin hayranlığı sadece, özür dilerim," dedi elini karşı duvarda asılı portrelere doğru uzatarak. "Watson, sanattan bir şey anlamadığımı söyler ama, sadece sanat konusunda ki fikirlerimiz uyuşmuyor, hepsi o kadar. Doğrusu bu güzel bir portre serisi."

"Böyle düşünmeniz hoşuma gitti," dedi Sir Henry şaşkın şaşkın dostuma bakarak. "Bunlardan anladığımı söyleyecek değilim, resimden çok, attan ya da Buffalodan anlarım. Fakat, bu gibi sanat eserleriyle uğraşacak zaman bulamadım."

"İyi bir şey görünce hemen anlarım, bunu şimdi de görüyorum. Yemin ederim ki, şu bir Knelle'dir, arkadaki mavi ipek elbisesi olan bayanla, peruk takmış bay da Reynolds olmalı. Bunlar aile portreleri değil mi?"

"Evet."

"Adlarını biliyor musunuz?"

"Barrymore tek tek isimlerini öğretti ama, dersimi tekrarlayabileceğimi sanıyorum."

"Şu teleskoplu bay kim?"

"Tümamiral Baskerville, Batı Hind Adaları'nda Rodney'in kumandasındaydı. Mavi elbise giymiş, elinde kâğıt rulosu olan Sir William Baskerville, o da Pitt zamanında Avam Kamarasında encümen başkanıymış."

"Şu karşıdaki atlı, şu siyah kadife ve sırmalı?"

"Bu kişi... Bütün kötülüklerin başı, Şeytan Hugo, Baskerville köpeğini ortaya çıkaran. Onu unutacağınızı sanmıyorum."

Şaşkınlık ve büyük bir merakla portreye baktım.

"Hayret!" dedi Holmes. "Sakin kendi halinde bir adam gibi ama, gözlerinde gizli bir şeytanlık var sanıyorum. Daha iri yarı, kaba saba biri olarak hayâl etmiştim."

"O olduğundan şüphe yok, adı ve tarihi arkasında yazılı."

Holmes birkaç söz daha söyledi ama, yaşlı zampara, sanki büyülemişti onu, çünkü gözlerini bütün yemek boyunca ondan ayırmadı. Sir Henry, odasına çekildikten sonra ancak, dostumun düşüncelerini öğrenebildim. Yatak odasının şamdanını alıp beni yemek odasına geri götürdü ve ışığı zamanla lekelenmiş portreye doğru tuttu.

"Bir şey görüyor musun?"

Geniş tüylü şapkaya, kıvrırcık buklelere, beyaz dantel yakaya ve sert ciddi yüze baktım. Zalim bir yüz değildi, ciddi, sert, haşin, hareketsiz ince dudaklı ağzı olan bir yüz, pek hoşgörölü olmayan soğuk bir bakış.

"Tanıdığın birine benziyor mu?"

"Çenesi biraz Sir Henry'yi andırıyor."

"Olabilir, ama dur bir dakika!" Bir sandalyenin üstüne çıktı, ışığı sol eline alıp kaldırdı, sağ eliyle, geniş şapka ve uzun saç lülelerini kapadı.

"Aman Tanrım!" diye bağırdım şaşkınlık içinde.

Stapleton'ın yüzü ortaya çıkmıştı.

"Biliyorsun ki, gözlerim yüz incelemeye alışmıştır, üstündeki süsleri değil. Bir cinayet dedektifinin ilk yapması gereken şeylerden biri de kıyafetleriyle kimliklerini saklayanların gerçek yüzünü görebilmesidir."

"Harika bir şey bu. Sanki kendi portresi."

"Çok ilgi çekici bir benzerlik, hem ruhî, hem fizikî bakımdan. Aile portrelerini incelemek, insanı ruhgöçüne inandırmaya yeter. Adamın Baskerville'lerden olduğu belli."

"Öyleyse, mirasda hak iddia ediyor?"

"Evet, öyle. Şu resim, tesadüfen, eksik olan halkayı tamamladı. Yakaladık Watson, elimizde, yarın gecedan önce ağımızın içinde kendi kelebeklerinden biri gibi çırpınacağına dair yemin edebilirim. Bir topluiğne, bir mantar, bir de kart, Baker Street'deki koleksiyonumuza ekleyebiliriz." Resimlerle ilgilenmeyi bırakıp başını çevirdiğinde kahkahalarla gülmeye başladı, Holmes böyle güldüğü zaman, biri hapı yuttu demektir.

Sabah erken kalktım, ama Holmes benden de erken kalkmıştı, giyinmiş, ve bahçeden geldiğini gördüm.

"Bugün güzel geçecek," dedi, ellerini neşe içinde birbirine vurarak. "Ağların hepsi yerinde, toplamaya başlayabiliriz. Gün bitmeden, bizim, şu koca, zayıf çeneli kalkan balığı, bakalım ağımızın içine düşecek mi?"

"Sabah sabah bozkıra mı gittin?"

"Grimpen'den Princetown'a, Selden'ın ölümünü bildiren bir telgraf gönderdim. Artık, hiçbirinizin konuyla ilgilenmesine gerek kalmadı. Sadık Cartwright'a güvende olduğumu söyledim. Yoksa zavallı, bir köpek efendisinin mezarı başından nasıl ayrılmazsa, o da oradan ayrılmazdı."

"Şimdi ne yapacağız?"

"Sir Henry'yi göreceğiz. İşte geliyor."

"Günaydın Holmes," dedi Sir Henry.
"Genelkurmaybaşkanıyla, savaş plânları hazırlayan bir
general gibisiniz."

"Kesinlikle öyle. Watson emir bekliyor."

"Ben de."

"Çok güzel. Duyduğuma göre, bu gece Stapleton'larda
yemeğe davetliymişsiniz doğru mu?"

"Siz de gelin. Çok konuksever kişiler, sizi görmekten büyük
zevk duyacaklarından eminim."

"Üzgünüm, Watson ile beraber Londra'ya gitmemizin daha
faydalı olacağını düşünüyorum."

Sir Henry'nin yüzü gözle görülür şekilde asıldı.

"Bu işi çözmeden gitmeyeceğinizi sanıyordum. Hall olsun,
bozkır olsun; hiç de hoş yer değil. Burada yalnız kalmak pek
hoş olmayacak."

"Sevgili dostum; bana tamamıyla güvenmenizi ve
söylediğim her şeyi itiraz etmeden yerine getirmenizi rica
etmiştim. Dostlarınıza, yemekte bulunmayı çok istediğimi
fakat, acele bir iş nedeniyle Londra'ya gitmemiz gerektiğini
söylersiniz. Çok yakında yeniden Devonshire'a döneceğimizi
umuyoruz. Dediklerimi onlara söylemeyi unutmazsınız, değil
mi?"

"Israr ediyorsanız, peki."

"Başka çıkar bir yol olmadığına inanın."

Sir Henry bizim kaçığımızı düşündüğü için, alnını kırıştırıyordu, incinmişti sanki.

"Ne zaman gitmek istiyorsunuz?" diye sordu soğuk bir sesle.

"Kahvaltıdan hemen sonra, Coombe Tracey'ye gideceğiz ama, Watson eşyalarını almayacak, geri geleceğinden emin olabilirsiniz. Watson, Stapleton'a gidemediğinden dolayı üzülüğünü bildiren bir telgraf yolla!.."

"Ben de Londra'ya gitmek isterdim sizinle," dedi Sir Henry. "Burada neden yalnız kalayım ki?"

"Çünkü sizin göreviniz burada. Söylediklerime evet diyeceğinize söz vermiştiniz. Ben kalmanızı istiyorum."

"Peki o halde, kalayım."

"Ölmek istemiyorsanız, Merripit köşkünden, doğru Grimpen yolunu izleyen patikadan gidin, o yol sizin eve çıkar."

"Söylediğiniz gibi yaparım."

"Çok güzel. Kahvaltıdan sonra hemen çıkalım, öğle üzeri Londra'da oluruz."

Geçen gece. Holmes'ün Stapleton'a, ertesi gün gideceğini söylediğini hatırladığım için, bu değişikliğe çok şaşırardım. Niçin, benim de kendisiyle gelmemi istediğini anlayamadım. Böylesine tehlikeli durumun varlığını bilmesine rağmen, buradan hemen niçin ayrılmak istediğini anlayamadım. Yine de bir şey söyleyemedim, nedenini sormadan evet demek zorundaydık; canı sıkkın, arkadaşımıza veda ettik. Birkaç saat sonra Coombe Tracey istasyonuna gelmiştik; eşyalarımızı

gönderdikten sonra, peronda küçük bir çocuğun, Holmes'ü beklediğini gördük.

"Bir emriniz var mı efendim?"

"Bu trene binip gideceksin, Cartwright. Trenden iner inmez benim adıma Sir Henry Baskerville'ye bir telgraf göndereceksin, düşürmüş olduğum not defterimi bulduğun takdirde, taahhütlü olarak Baker Street'e göndermesini bildirirsin."

"Pek efendim."

"İstasyondaki büroya gidip, bana haber var mı, yok mu sor bakalım."

Çocuk gittikten kısa bir süre sonra, bir telgrafla geri geldi, Holmes bana verdi telgrafı, şöyle yazıyordu:

'Telgrafınızı aldık. Tutuklama belgeleriyle geliyoruz. Saat beş kırk beşte oradayız.

Lestrade.'

"Bu sabah gönderdiğim telgrafın cevabı. Bizim meslekten olanların en iyilerinden biri, yardımına ihtiyacımız olabilir. Şimdi Watson, zamanımızı Bayan Laura Lyons'a gitmekle çok iyi değerlendirmiş oluruz."

Mücadele plânı ortaya çıkıyordu. Stapleton'ları, gerçekten Londra'ya döndüğümüze inandırmak için, Sir Henry'i kullanıyordu, tam gerektiğimiz zaman olay yerinde olacaktık. Londra'dan gelecek olan telgraftan Sir Henry, Stapleton'lara söz ederse, kafalarındaki son şüphe de silinmiş olacaktı. Zayıf çeneli kalkanın üstündeki ağımız, gittikçe daralıyordu. Bayan

Laura Lyons alışma odasındaıdı. Sherlock Holmes'ün açık konuşması ve doğrudan doğruya konuya girmesi, kadını şaşırttı.

"Sir Charles Baskerville ile ilgili kanıtların peşindeyim," dedi Holmes. "Dostum Watson, söylediklerinizi bana anlattı. Bu konuda konuşmak istemediğimiz bazı noktalar olduğunu söyledi."

"Söylemek istemediğim mi?" diye sordu kadın meydan okur gibi.

"Sir Charles ile saat onda kapıda buluşmak için, mektup yazdığınızı itiraf ettiniz. Orada ve o saatte öldüğünü biliyoruz. Bu olaylarla ilişkili olan şeyleri söylemediniz."

"Bir ilişki yok ki."

"O halde, bu büyük bir rastlantı eseri demek. Ama, bir ilişkili bulmamız çok zor değil. Sizinle açık konuşmak istiyorum Bayan Lyons, bu bir cinayet olayıdır, ve kanıtlar, yalnız dostunuz Bay Stapleton'a değil, karısına da karşı."

Kadın yerinden sıçradı.

"Karısı mı?" diye bağırdı.

"Artık saklamaya gerek yok. Kız kardeşi diye tanıttığı kadın, aslında karısı."

Bayan Lyons yerine oturdu, elleriyle koltuğun yanlarını sıkıyordu, pembe tırnaklarının sıkılmaktan beyazlaştığını gördüm.

"Karısı mı!" dedi bir daha. "Karısı ha! Fakat, o evli değil ki?"

Sherlock Holmes omuz silkti.

"Kanıtlayın! Kanıtlayabilirsiniz eğer..." Gözlerindeki vahşi alev sözlerden daha çok şey ifade ediyordu.

"Bunu size gösterebilirim," dedi Holmes, cebinden resim ve belgeler çıkararak: "York'da dört yıl önce birlikte çektirdikleri bir resim. Arkasında Bay ve Bayan Vandeleur yazılı ama, dikkatli bakarsanız, kim olduklarını anlarsınız. O sıralarda, St. Oliver özel okulunu işleten, Bay ve Bayan Vandeleur'ün üç yeminli şahidin huzurunda yazılmış ifadeleri. Okuyun bakın, şüpheniz kalacak mı?"

Kadın kâğıtlara baktı, ümitsiz bir kadının hareketsiz, kaskatı kesilmiş yüzüyle başını kaldırdı.

"Bay Holmes," dedi, "Bu adam, kocamdan boşandığım takdirde, benimle evleneceğine dair söz vermişti. Şeytan herif, yalan söylemiş bana. Hepsi yalanmış söylediklerinin. Niye ama, niye? Hep benim için çalışıyor sanıyordum. Demek beni kullanmış. Nasıl inanabilirim artık ona? Kendi şeytanca davranışlarından ve düşüncelerinden sonra, ona nasıl güvenebilirim artık? Ne sorarsanız sorun, bir şey saklamayacağım. Bir şeye yemin edebilirim, mektubu yazdığımda yaşlı beye herhangi bir kötülük geleceğini bilmiyordum, o benim çok iyi dostumdu."

"Size inanıyorum hanımefendi," dedi Sherlock Holmes. "Bu olayları yeniden anlatmanız sizin için üzüntü verici olacak. İsterseniz, olayları ben anlatayım, yanıldığım yerlerde siz düzeltirsiniz. Bu mektubu Stapleton göndermenizi söyledi, değil mi?"

"O yazdırttı."

"Buna neden olarak, boşanmanızla ilgili mahkeme masraflarının Sir Charles'dan alacağınız yardımla karşılanacağını söylemişti."

"Öyle."

"Mektubu gönderdikten sonra randevuya gitmemenizi söyledi, öyle mi?"

"Başka birinin böyle bir neden için gereken parayı sağlamasının onurunu kıracağını ve kendisi, her ne kadar fazla parası olmasa da, aramızdaki engellerin ortadan kaldırılması için, son kuruşuna kadar parasını harcayacağını söyledi."

"Tutarlı davranan biri. Gazetede ölüm haberini görünceye kadar bir şeyden haberiniz olmadı, değil mi?"

"Hayır."

"Ve Sir Charles ile olan randevunuzdan kimseye bahsetmemeniz için yemin ettirdi size, öyle değil mi?"

"Evet. Ölümün esrarlı olduğunu ve gerçek ortaya çıkarsa, benden şüphe edeceklerini söyledi. Korkmuştum ve bu yüzden sustum."

"Tamam. Ama, şüpheleniyordunuz, değil mi?"

Bir an durdu, bakışlarını yere indirdi.

"Yani... Evet, şüpheleniyordum," dedi. "Ama, bana bağlı kalsaydı böyle olmazdı."

"Bence, zamanında kaçabildiğiniz için şansınız varmış," dedi Sherlock Holmes.

"Sizin elinizde kanıt vardı, o bunu biliyordu; üstelik yaşıyordunuz. Birkaç ay uçurumun kenarlarında dolaştınız. Şimdi artık gitmemiz gerek Bayan Lyons, yakında, tekrar görüşeceğimizi umuyorum."

"Sır perdesi kalkıyor, zorluklar birer birer azalıyor," dedi Holmes, Londra'dan gelecek olan ekspres treni beklerken. "Pek yakında, son zamanların en acayip, en esrarlı cinayetinin hikâyesini bitirmiş olacağım. Kriminoloji öğrencileri buna benzer 66 yılında, küçük Rusya'daki Godno olaylarını ve Kuzey Carolina'daki Anderson cinayetlerini hatırlıyabilirler ama, bu yine de çok başka. Şu kurnaz adamın aleyhine tek kanıt yok elimizde. Bu gece yatağa girmeden her şey aydınlanmazsa, şaşarım doğrusu." Londra ekspresi istasyona kükreyerek girdi, küçük kıvrıkcık tüylü bir buldog köpeği, birinci sınıf vagonların birinden fırladı. Ardından da Lestrade. Tek tek tokalaştık Lestrade'ın dostuma nasıl saygıyla davrandığını görüyordum, birlikte ilk çalışmaya başladıkları zamandan beri, Holmes'den çok şeyler öğrenmiş olmalıydı. Bir zamanlar bu adamın dostuma karşı takındığı tavırları, yaptığı üstü kapalı ince alayları hatırlıyordum.

"İlginç bir iş mi ?" diye sordu.

"Yıllardır böylesini görmedim," dedi Holmes. "İşe başlamak için iki saatimiz var. Bu zamanı, yemek yiyerek geçiririz. Sonra da, Lestrade'e Dartmoor'un saf, gece havasını içine çektirerek, Londra'nın sisini boğazından çıkartırız. Oraya hiç gitmediniz değil mi? O halde bu ilk ziyaretinizi asla unutamayacağınızı umuyorum."

XIV

Baskerville'lerin Köpeği

Sherlock Holmes'ün kusurlarından biri, elbette bu da bir kusur sayılırsa, plânlarını, zamanı gelinceye kadar, kimseye açmamaktı. Bu, biraz çevresindekilere hükmetmesini ve şaşırtmasını seven, filozof gibi görünmek huyundan biraz da, hiçbir açık kapı bırakmamak için, mesleğinin gerekli kılıdğı tedbirli olmaktan ileri geliyordu. Ama, bu onun adına çalışan ajan ve yardımcıları için, bazı zorluklar yaratıyordu. Bu yüzden, çok çekmişim ama, karanlıktaki o uzun yolculuğumuzda başımıza gelenleri hiç unutmadım. Bakalım daha neler göreceğiz; nihayet son hamleyi yapacaktık, fakat, Holmes yine de izleyeceği yol hakkında bir şey söylemiyordu, ancak tahmin yürütebiliyordum. Soğuk rüzgâr yüzümüze çarpınca ve yolun iki yanındaki karanlık boşlukları görünce sonunda yeniden bozkıra döndüğümüzü anlayıp içim titredi. Atların her ileri atılışı, tekerleklerin her dönüşü, bizi büyük maceramıza doğru yaklaştırıyordu.

Arabayı kiralamıştık; arabacının yüzünden rahat konuşamıyorduk, heyecanlıydık ve sinirlerimiz gergindi ama, buna rağmen havadan sudan söz ediyorduk. Bu gereksiz gerilimden, Frankland'in evini geçtikten sonra kurtuldum, Hall'e, oynanacak olan oyunun sahnesine yaklaşmıştık. Kapıya kadar gitmedik ve caddeye açılan bahçe kapısının yanında indik. Arabacıya parasını verip, Coombe Tracey'ye

dönmesini söyledik ve Merripit köşküne doğru yürümeye başladık.

"Silâhın var mı Lestrade?"

Küçük dedektif gülümsedi.

"Pantolonum ayağымda oldukça bir arka cebim var demektir. Arka cebim oldukça da, sürekli, içinde bir şey bulundururum."

"Güzel! Dostum ve ben de, herhangi bir tehlikeye karşı hazırız."

"Ağı epey daraltmış gibisiniz Bay Holmes. Önce hangi oyunu oynayacağız?"

"Bekleyiş oyununu."

Tepenin karanlık bayırlarına, yamaçlarına ve Grimpen bataklığı üstünde yatan büyük sis gölüne bakıp: "Doğrusu pek neşeli bir yere benzemiyor burası," dedi dedektif ürpererek. "İleride bir evin ışıklarını görüyorum."

"Orası Merripit köşkü, yolculuğumuzun da bittiği yer. Ne olur, parmaklarınızın ucunda yürüyün ve alçak sesle konuşun."

Eve doğru giderken, yol boyunca tedbirle ilerliyorduk ama, yüz metre kadar yaklaşınca Holmes bizi durdurdu.

"Bu kadar yeter," dedi. Saklanıp, bekleyelim. "Şu karşıdaki kayalar harika bir korunak oluşturuyor."

"Burada mı bekleyeceğiz?"

"Evet, küçük tuzağımızı burada kuracağız. Şu deliğe gir, Lestrade. Sen evin içini biliyorsun, değil mi Watson? Odaların yerini gösterebilir misin? Şu uçtaki kafesli pencereler nedir?"

"Mutfak pencereleri olmalı."

"Peki, onun ötesindeki, şu parıl parıl parlayan?"

"Yemek odası galiba."

"Panjurlar kalkık. Çevreyi en iyi sen biliyorsun. Ses çıkarmadan, yavaşça git, ne yaptıklarına bak. Ama, Tanrı aşkına gözetlendiklerinin farkına varmasınlar!"

Patikadan, ayak ucuna basa basa gidip, meyva ağaçlarını çeviren alçak duvarın arkasına gittim. Eğilerek yoluma devam ettim, perdesi açık olan pencereden içerisini, net olarak görünceye dek ilerledim.

Odada yalnızca iki kişi vardı, Sir Henry ile Stapleton. Yuvarlak masada karşılıklı oturmuşlardı, ben onları yandan görüyordum. İkisi de puro içiyordu, masada kahveyle şarap duruyordu. Stapleton konuşuyordu ama, Sir Henry'nin benzi soluktu, dalgın oturuyordu. Tek başına, bu uğursuz bozkırda eve nasıl döneceğini düşünüyordu, herhalde.

Onları gözetlerken, Stapleton kalkıp odadan çıktı, Sir Henry bardağını yeniden doldurup arkasına dayanarak, purosunu içmeye devam etti. Bir kapı çıtırtısı ve çakıl üstünde çizmelerin çıkardığı tok sesi duydum. Adımlar, benim arkasında saklandığım duvarın öbür tarafındaki patikadan geçti. Duvarın arkasına baktım, doğa bilimcinin, meyve bahçesinin köşesindeki bir kulübenin kapısının önünde

durduğunu gördüm. Kilitte bir anahtar döndü, kapı açılınca, içerden garip bir homurtu sesi geldi. İçerde bir dakika kaldı kalmadı, derken anahtar bir daha döndü, tekrar eve girdi. Konuşunun yanına geldiğini görünce, eğilip, yavaş yavaş geri döndüm ve arkadaşlarımla beni beklediği yere gelince, gördüklerimi anlattım.

"Kızkardeşi orada yok muydu Watson?" diye sordu Holmes, sözlerimi bitirince.

"Hayır," diye cevap verdim.

"Mutfaktan başka yerde ışık olmadığına göre, acaba nerede?"

"Bilmiyorum."

Büyük Grimpen bataklığı üstünde kesif beyaz bir sis olduğunu söylemişim. Bize doğru yayılıyordu. Alçak fakat, kalın bir duvar gibi gelip durdu. Ay üstünde parlıyordu, sanki uzaktaki kayaların başlarını taşıyan büyük, pırıldayan bir buz tarlasıydı. Holmes'ün yüzü ona dönüktü, ağır ağır ilerleyişine bakıp bir şeyler mırıldandı.

"Bize doğru geliyor Watson!"

"Kötü mü?"

"Çok kötü doğrusu! Plânlarımı bozabilir. Neredeyse on olacak. Başarımız ve Sir Henry'nin hayatı, sisin yolu kaplamadan, dışarı çıkmasına bağlı."

Gece üstümüzde, açık ve güzeldi. Yıldızlar soğuk ve parlaktı. Hilâl biçimindeki ay, bütün sahneyi yumuşak ve belli belirsiz bir ışığa boğuyordu. Önümüzde, evin kara kütlesi

vardı, çatısı ve birbirine girmiş bacaları, gümüş gökyüzünde resim gibi duruyordu. Alt kattaki pencerelerden çıkan geniş altın rengi ışık çubukları, meyva bahçesine, bozkırın üstüne doğru yayılıyordu. Birden, ışıklardan biri söndü. Uşaklar mutfaktan ayrılmışlardı. Işık sadece yemek odasında yanıyordu, katil ev sahibiyile, bundan haberi olmayan konuğu oturmuş puro içip, sohbet ediyorlardı.

Dakikalar ilerledikçe, bozkırın yarısını kaplayan şu beyaz yün gibi ova, eve doğru gittikçe daha çok yaklaşıyordu. İlk ince tüyleri, ışık yanan pencerenin altında ve ışık karesinin önünde kıvrılmaya başlamıştı, ağaçlar beyaz buhar içindeydi. Sis çelenkleri, evin her iki köşesini sarmaya başlamış, kesif bir duvar oluşturuyordu; üst kat ve çatı, gölgeli bir denizde, garip bir gemi gibi yüzüyordu. Holmes, öfke ile önümüzdeki kayanın üstüne ayağıyla vurdu ve toprağa bir tekme attı.

"Onbeş dakika içinde çıkmazsa, yol sisle kaplanacak. Yarım saat sonra kendi ellerimizi bile göremeyeceğiz."

"Gerileyip daha yükseğe çıkalım mı?"

"Daha iyi olacak."

Sis duvarı ilerlerken evden beşyüz metre kadar uzaklaştık; üst ucuna ayın gümüş yaldız sürdüğü yoğun deniz durmadan ilerliyordu.

"Çok geri gittik," dedi Holmes. "Bize ulaşmadan, ona yakalanmasını istemiyorum, fazla uzaklaşmayalım. Ne olursa olsun, duralım artık." Diz çöküp kulağını yere koydu. "Tanrım, nihayet geliyor."

Bozkırın sessizliğini, hızlı hızlı yürüyen ayak sesleri bozuyordu. Taşların arasına saklanarak, önümüzdeki gümüş uçlu duvara dikkatle bakmaya başladık. Ayak sesleri yaklaşıyordu. Bir perde arkasından çıkar gibi, sisin içinden beklediğimiz adam çıktı. Yıldızların aydınlattığı geceye çıkınca, bir süre çevresine bakındı. Derken, hızlı ve ürkek adımlarla ilerlemeye başladı. Saklandığımız yerin önünden geçti ve arkamızdaki uzun yokuşa tırmanmaya başladı. Sık sık sağ ve sol omuzundan başını çevirip arkaya bakıyordu. Huzursuz olduğu belliydi.

"Konuşmayın," dedi Holmes. Tabancasının horozunun kalktığını duydum. "Dikkat, geliyor!"

Sisin içinden bir yerden sürünerek ilerleyen biri ya da bir şeyin hışırtıları geliyordu. Elli metre ötemizdeydi bulut, üçümüz de dikkat kesilmiştik, içinden ne gibi bir dehşetin fırlayacağına bakıyorduk. Holmes'ün dirseğinin yanındaydım. Bir ara yüzüne baktım. Soluktu ama, canlıydı; gözleri, ay ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Fakat, birden kaskatı oldu, bakışlar ve dudaklar hayret içinde aralandı, aynı anda Lestrade korkunç bir çığlık atarak, kendini yere attı. Ben ayağa fırladım, kaskatı kesilmiş elim tabancamın kabzasında, zihnim sisin karanlıklarından üstümüzden sıçrayan o korkunç biçimin etkisi altında, felce uğramıştım. Bir köpekti bu, kocaman, kömür rengi bir köpek ama, hiç bir ölümlü gözün görmediği gibi korkunç bir köpek. Açık ağzından ateş fışkırıyordu, gözleri pırıl pırıl yanıyordu. Sinir krizi geçiren bir beyinde uyanabilecek delice hayâllerin bile hiçbiri bu kadar vahşi, korkunç ve cehennemî bir şekil ortaya koyamazdı. Sis duvarından üstümüze sıçrayan bu yabanî hayvan kadar korkunç bir şey olamazdı.

Uzun adımlarla, büyük, siyah yaratık, dostumuzun ayak izlerinin arkasından sıçraya sıçraya gidiyordu. Aniden ortaya çıkışı bizi öylesine şaşırtmıştı ki, kendimizi toparlayamadan önümüzden geçip gitti. Derken, Holmes'la aynı anda ateş ettik. Hayvan korkunç bir uluma çıkardı fakat, yoluna devam etti. Galiba kurşunlardan sadece biri isabet etmişti. Uzakta, Sir Henry'yi gördük, duyduğu korku ve heyecandan kaskatı kesilerek durmuş, arkasına bakıyordu. Ay ışığı altında yüzü bembeyazdı, elleri dehşet içinde havada kalmıştı, olduğu yerde arkasından gelen korkunç şeye bir anlam vermeye çalışıyordu.

Ama köpekten çıkan o acı ses, bütün korkularımızı yok etmişti. Kurşun işlediğine göre, demek ki ölümlüydü, yaralayabildiğimize göre, öldürebilirdik de. Hayatımda, bugüne kadar, Holmes'ün o gece koştuğu gibi kimseyi böyle koşarken görmemiştim. Çok iyi koşucu diye bilinirim, ben küçük dedektifi geçtiğim de Holmes'de beni geçti. Yol boyunca koşarken, ileride Sir Henry'nin çığlıklarını ve köpeğin kükremesini duyuyorduk. Hayvanı avının üstüne atılırken gördüm, derken yere devirdiğini ve boğazına saldırdığını. Tam o anda Holmes, hayvanın üstüne, tabancasının içindeki beş kurşunu birden boşalttı.

Korkunç yaratık, bizi dehşete düşüren ulumasıyla havaya sıçrayıp, sırtüstü yere yuvarlandı, dört pençesini zor oynatıyordu. Sonra, hareketsiz kaldı. Soluk soluğa hayvana yaklaşıp, tabancamı pırıl pırıl parlayan korkunç başına dayadım ama, tetiğe basmaya gerek yoktu. Dev köpek ölmüştü.

Sir Henry düştüğü yerde hareketsiz yatıyordu, gömleğinin önünü yırttık, Holmes yara izi olmadığını ve yardımın tam

zamanında yetiştiğini görünce rahatlayarak, derin bir nefes aldı. Dostumuzun gözkapakları oynamaya başlamıştı bile kalkmak için hafifçe doğruldu. Lestrade, konyak şişesini Sir Henry'nin dişlerinin arasına sıkıştırdı; korku içinde iki göz bize bakıyordu.

"Tanrım!" diye fısıldadı. "Neydi o? Tanrı aşkına söyleyin neydi o?"

"Her neyse, öldü artık," dedi Holmes. "Aileye musallat olan hayaleti öldürdük artık."

Kocaman, güçlü kuvvetli yaratık, önümüzde yatıyordu. Korkunç, vahşi ve küçük bir aslan kadar iri, melez bir köpekti bu. Ölümün getirdiği hareketsiz kaskatı duruşunda bile, koca ağzından mavimsi bir alev fışkırtıyor gibiydi. Parıldayan ağzına elimi sürdüm, çekince baktım, benim parmaklarım da parlıyordu.

"Fosfor," dedim.

"Çok iyi hazırlanmış bir karışım," dedi Holmes, ölü hayvanı koklayarak. "Bu koku alma gücüne karşı koyabilecek başka hiçbir güç olamaz. Bu korkuyu geçirmenize neden olduğumuz için çok özür dileriz, Sir Henry. Köpek olduğunu biliyorduk ama, beklediğimiz bu çeşit bir yaratık değildi. Sis de zaman bırakmadı bize."

"Hayatımı kurtardınız."

"Ama önce tehlikeye soktuk. Ayağa kalkabilecek misiniz?"

"Şu konyaktan bir yudum daha verin, sonra her şeye hazırım. Tamam. Elimden tutun lütfen. Şimdi ne yapacaksınız?"

"Sizi burada bırakacağız. Bu gece başka maceralara atılmaya hazır değilsiniz. Biraz beklerseniz, birimizden biri sizinle birlikte Hall'e gider."

Sendeleyerek ayağa kalkmaya çalıştı fakat, yüzü soluktu ve vücudu hâlâ titriyordu.

"Şimdi sizden ayrılmamız gerekiyor," dedi Holmes. "İşimizin geri kalan kısmını bitirmeliyiz, geçen her saniye bizim için önemlidir. Kanıtı bulduk, şimdi failini yakalamamız gerekiyor."

"Evde bulma ihtimalimiz binde bir," dedi yoldan geri dönerken. "Silâh sesi ona oyununun ortaya çıkmış olduğunu anlatmıştır."

"Çok uzaktaydık, bu siste ses boğulmuş olabilir."

"Köpeği çağırmak için arkasından geldiğine, emin olabilirsiniz. Hayır, şimdiye kadar kaçmıştır ama, bundan emin olmak için evi arayalım."

Ön kapı açıldı, atıldık, koridorda karşımıza çıkan yaşlı uşak, korkudan titriyordu, onu orada bırakıp, odadan odaya koşmaya başladık. Yemek odasından başka yerde ışık yoktu ama, Holmes lâmbayı alıp evin her yerini aradı. Aradığımız adam ortalıkta yoktu. Sadece üst kattaki yatak odalarından biri kilitliydi.

"Burada biri var!" diye bağırdı Lestrade. "Bir ses duyuyorum. Açın kapıyı."

İçerden hafif bir inilti, bir hışırtı geliyordu. Holmes kilidin üstüne bir tekme atınca, kapı ardına kadar açıldı. Elimizde tabancalar üçümüz birden daldık içeri. Bulmayı umduğumuz,

kaçak şeytandan bir iz yoktu. Ama, hiç beklenmedik garip bir şeyle karşılaştık. Oda, küçük bir müze haline getirilmişti, duvarlar, sıra sıra camekânlar içinde kelebek ve pervane böceği koleksiyonuyla doluydu, bunlar, bu tehlikeli ve anlaşılmaz adamın eğlencesiydi. Odanın ortasına, çatıyı sağlamlaştırmak ve kurtların kemirdiği eski direği desteklemek için dik bir kalas konmuştu. Kadın mı, erkek mi olduğu belli olmayan biri pek çok çarşaf ve bezle sıkı sıkı direğe bağlanmıştı. Bir başka havlu, yüzün alt tarafını sarmıştı, üstünde, acı, utanç ve korku dolu iki kara göz bakıyordu. Hemen atılıp, çarşafı yırttık bağlarından kurtarınca; Bayan Stapleton çıktı karşımıza. Güzel başı, göğsüne düştü, boynunda kırmızı bir kırbaç izi gördüm.

"Aşağılık herif!" diye bağırdı Holmes. "Lestrade, çabuk konyak şişesini ver! Koltuğa oturtun! Yorgunluktan, ve dayak yemekten bayıldı."

Gözlerini yeniden açtı.

"Sağ mı?" diye sordu. "Kurtuldu mu?"

"Elimizden kurtulamaz hanımefendi."

"Hayır, hayır, kocamı demek istemiyorum. Sir Henry, sağ mı?"

"Evet."

"Köpek?"

"Öldü."

Rahat bir nefes aldı.

"Tanrım, şükürler olsun, şükürler olsun! Şeytan herif! Bakın ne yaptı bana!" Elbisesinin kollarını sıyırdı, her yeri yara bere içindeydi. "Bunlar bir şey değil ama, hiçbir şey! Zihnime, ruhuma yaptığı işkence yok mu! Hepsine dayanabilirdim, zalimliğe, yalnızlığa, hayâl kırıklığıyla dolu bir hayata fakat, aşkının benim olduğunu bildiğim süre. Ama, onun benimle oynadığını bilmiyordum." Hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı.

"Onun için iyi duygular beslemediğinizi görüyorum," dedi Holmes. "O halde, nerede bulabileceğimizi söyleyin. Oyunlarına yardım etmişseniz, şimdi de bize yardım ederek suçunuzu hafifletin."

"Kaçabileceği bir tek yer var," diye cevap verdi. "Bataklığın tam ortasındaki, bir adanın üstünde, eski bir maden ocağı vardır. Köpeğini orada saklardı. Orayı, sığınabilmek için önceden hazırlamıştı. Kaçsa kaçsa, oraya kaçmıştır."

Sis duvarı pencerede beyaz tül gibi duruyordu. Holmes lâmbayı oraya tuttu.

"Baksanıza," dedi. "Bu gece Grimpen bataklığında yol bulamaz."

Kadın ellerini birbirine vuruyor, gülüyordu, gözleri, dişleri, vahşi bir neşe içinde parlıyordu.

"İçeri girebilir ama, bir daha dışarı çıkamaz." diye bağırdı. "İşaret direklerini bu gece göremez. Bataklıktaki yolu göstermesi için o direkleri birlikte dikmiştik. Bugün, keşke onları çıkarabilseydim."

Sis kalkmadan, onu izlemek anlamsızdı. Bu arada, evi Lestrade'e teslim edip, Holmes'la birlikte Baskerville Hall'e

gittik. Stapleton'ların hikâyesini artık ondan saklayamazdık fakat, sevdiği kadınla ilgili gerçeği öğrendiğinde, soğukkanlı davrandı. Yalnız, gece yaşadıkları sinirlerini çok bozmuştu, sabah olmadan ateşi yükseldi ve yatağa düştü, Doktor Mortimer çağırdık. İyileştikten sonra ikisi birlikte dünya seyahatine çıktılar, Sir Henry ancak ondan sonra, o kötü kaderli mülkün efendisi oldu.

Şimdi hemen bu garip hikâyenin sonuna geliyorum. Hayatımızı bu kadar uzun süre bulutlandıran ve fecî olaylara tanıklık ettiren korkularımızı ve şüphelerimizi okuyucuyla paylaşmak istedim. Köpeğin ölümünün sabahı sis kalkmıştı, Bayan Stapleton, bizi bataklıkta keşfettikleri yola götürdü. Kocasının izlerini takip ederken, kadının yorgun ve üzgün hali hayatının ne kadar dehşet içinde geçmiş olduğunu gösteriyordu. Onu geniş su birikintisinin bir yerinden fırlamış, kuru ve güvenli ince bir yarımadanın üstünde bıraktık. Sağa sola dikilmiş küçük kazıklar, kıvrıla kıvrıla giden yolu gösteriyordu. Yol üstü yeşil kuyular ve bataklar arasındaki ot yığınlarından gidiyordu. Çürük otlar ve kamışlar, çamur dolu su birikintilerinden çıkan, ağır, leş gibi kokular, yüzümüze çarpıyordu. Bazen, sadece bir adım atıyor, belimize kadar suya giriyorduk, altımızdaki toprak inip kalkıyordu; metrelerce böyle ilerledik. Battıkça, sanki öldürücü, korkunç karanlık, pençesiyle bizi aşağı çekiyordu. Bu tehlikeli yoldan bizden önce birinin geçmiş olduğunu farkettilik. Bir ot yığını arasında çamurdan çıkmış kara bir şey duruyordu. Holmes yoldan inerek onu almak için göğsüne kadar suya gömüldü, eğer, biz orada olmasaydık ayağı bir daha yeryüzü göremeyecekti. Eski siyah bir çizmeyi kaldırdı havaya. Derinin içinde 'Toronto,' yazılıydı.

"Bu çamur banyosuna değdi," dedi. "Dostumuz Sir Henry'nin kaybolan çizmesini bulduk."

"Kaçarken, Stapleton atmış olmalı."

"Evet, köpeğe koklattıktan sonra elinde kalmış olacak. Oyununun açığa çıktığını görünce, çizmeyi sakladığı yerden alarak kaçtı. Sonra buraya gelince de fırlatıp attı. Buraya kadar sağ geldiğini biliyoruz."

Bundan sonrasını bilmiyorduk, tahminler boşunaydı. Balçıkta ayak izi bulmanın imkânı yoktu. Çamur, izleri kapatıyordu. Bataklığın ötesindeki kuru toprağa çıktığımızda, heyecan içinde izini aradık. Görünürde hiçbir iz yoktu. Toprağın hikâyesi gerçekse, Stapleton, o gece sis içinde çabalayarak gitmeğe çalıştığı o adaya asla varmamıştı!.. Orada bir yerde, o büyük Grimpen bataklığının bir yerinde, onu içine çeken balçıklı bu koca bataklıkta, o soğuk katı yürekli adam, ebediyete gömülmüş, yatıyordu.

Vahşi suç ortağını sakladığı, bataklıkla çevrili adada, daha önce bıraktığı anlaşılan birçokize rastladık. Koca bir tekerlek ve şaft vardı, içi çöple doluydu. Buranın, terkedilmiş bir maden ocağı olduğu belliydi. Yanında madencilerin artık yıkılmak üzere olan, kulübe kalıntıları vardı. Bunların birinde bir kancayla bir zincir ve kemirilmiş kemikler vardı. Bunlar hayvanı burada saklamış olduğunu gösteriyordu. Kemik yığınları arasında üstünde bir tutam kahverengi tüy olan bir köpek iskeleti vardı.

"Bir köpek!" dedi Holmes. "Vay canına! Kıvırcık tüylü bir İspanyol. Zavallı Mortimer, köpeğini bir daha göremeyecek. Bizim için, buranın gizli, esrarlı bir tarafı kalmamıştı artık. Köpeğini saklayabiliyordu ama, sesini bastıramıyordu bir

türlü, gündüz bile insanın tüylerini diken diken eden o ulumayı örtemiyordu. Köpeğini, gerektiğinde Merripit'deki kulübede saklıyordu fakat, orası tehlikeliydi. Sadece o büyük günde, köpeği saldırtacağı zaman böyle bir şeye cesaret edebiliyordu. Tenekedeki karışım, köpeğe sürdüğü fosforlu karışımdı. Ailenin başına belâ olan cehennem köpeği havasını vermek için ve ihtiyar Sir Charles'ı korkutarak öldürmek için kullanılmıştı. Kaçak mahkûmun, çığlık çığlığa koşması boşuna değildi. İnsan, arkasından böyle bir yaratığın karanlık içinde, sıçrayarak geldiğini görünce, ister istemez korkar. Dahice bir buluş. Bozkırda onu görünce, hangi köylü ne olduğunu anlamak için, böyle bir yaratığın peşinden giderdi? Londra'da söylemiştim, şimdi yine söylüyorum, bugüne kadar şu ilerde yatan adamdan daha tehlikeli bir adamın peşinden koşmamıştık." Bunu söylerken, bozkırın kızıl yamaçlarında kayboluncaya kadar uzanan üstü yeşillikli bataklığa doğru kaldırmıştı kolunu.

XV

Geri Dönüş

Kasım ayının sonuydu, Holmes'la ben, soğuk ve sisli bir gecede, Baker Street'deki oturma odamızda, alev alev yanan ateşin başında oturmuştuk. Devonshire'a yapmış olduğumuz trajik ziyaretten sonra, Sherlock Holmes, çok önemli iki işi almıştı; biri, Nonpareil Kulübü İskambil skandalıyla ilgili Albay Upwood'un kötü hareketlerini ortaya çıkarmış; ikincisi, hafızalarda kaldığı gibi, sonradan, hayatta olduğu anlaşılan ve New York'ta evlenen genç bayan Mlle Carère'yi yani, üvey kızını öldürdüğü iddia edilen, zavallı Madam Montpensier'yi kurtarmıştı. Bu güç ve önemli olaylardan başarıyla çıktığı için keyfi yerinde olduğundan, Baskerville olayının ayrıntıları üstünde konuşurabildim. Bir süredir, sabırla fırsat arayıp duruyordum, bir olayla uğraşırken, başka bir olay üstünde konuşmak istemezdi. Zeki ve çok meşgul olan kafasını asla geçmişe çeviremezdik. Sir Henry ile Doktor Mortimer, Londra'daydı, sınırlarının düzelmesi için önerilen o uzun yolculuğa çıkacaklardı. O gün, öğleyin bize uğradıkları için, konu kendiliğinden açıldı.

"Kendine Stapleton diyen adamın açısından bakılacak olursa, mesele basitti," dedi Holmes, "Hareketlerinin sebebini, başta bilmemize imkân olmadığı için ve olup bitenlerin ancak bir kısmını bildiğimiz için, iş çok karışık görünüyordu. Bayan Stapleton ile iki kere görüşüm. Böylece, olay her yönüyle

aydınlandı ve karanlık hiçbir yanı kalmadı. Olay listesinde, B harfi altında bu konuda birkaç not bulabilirsiniz."

"Hafızanızdaki ana çizgileri söyleyemez miydiniz acaba?"

"Elbette. Ama, bütün olayları hatırlayabileceğimi söyleyemem. Şiddetli zihin faaliyeti, geçmişini garip bir şekilde siliyor. Dâvâsını çok iyi bilen ve son derece iyi savunan bir avukat, başka dâvâlarda uğraştığı zaman, ötekileri hatırlayamaz. Benim uğraştığım her olay da bir öncekini unutturuyor. Mlle Carère, Baskerville Hall olayını unutturdu. Bakarsınız, yarın başka küçük bir mesele dikkatime sunulur, Fransız bayanla albay Upwood'u unuturum. Köpek olanına gelince, olup bitenleri hatırladığım kadarıyla anlatayım, unuttuğum yerleri siz hatırlatın.

"Soruşturmalarımın öğrendiğime göre, aile portresi yalan söylemiyordu, adam gerçekten Baskerville'lerdendi. Adı kötüye çıktıktan sonra Güney Amerika'ya giden ve söylendiğine göre, evlenmeden ölen şu Rodger Baskerville'nin oğluydu, Rodger, Sir Charles'ın küçük kardeşiydi. Aslında evlenmiş ve bir çocuğu olmuş, onun da asıl adı babasınıninkiyle aynıymış, Costa Rica güzellerinden Beryl Garcia ile evlenmiş, daha sonra, adını Vandeleur diye değiştirip İngiltere'ye kaçmış, ve Yorkshire'ın doğusunda bir okul açmış. Bu mesleği seçmesine neden, yolda, Fraser adında veremli bir öğretmenle tanışmış olması. Adamın tecrübesinden yararlanıp, bir okul açmış. Sonra Fraser adındaki öğretmen ölüyor ve iyi iş yapmakta olan okulun durumu gittikçe kötüleşiyor. Vandeleur, adını Stapleton'a çevirmeyi uygun buluyor ve ellerinde kalan servet ve gelecek için yaptığı plânlarla birlikte, böceklerle karşı olan ilgisini de unutmadan, İngiltere'nin güneyine geliyorlar. British

Museum'dan öğrendiğime göre, çok meşhur biri, Yorkshire'dayken bulduğu bir kelebeğe Vandeleur adını vermiş.

"Şimdi, hayatının bizce çok önem taşıyan kısmına geliyorum. Adam, herhalde soruşturmuş ve kıymetli bir mülkle arasında, sadece iki hayat olduğunu öğrenmiş. Devonshire'a gittiğinde, plânlarının çok netleşmiş olduğunu sanıyorum ama, işin içinde başka bir şeytanlık olduğu belli ki, karısını kız kardeşi gibi gösteriyor. Onu bu işte kullanmayı çoktan tasarlamış. Ancak, belki kuracağı tuzakın sonuçlarını tahmin edemiyordu. Sonunda mülke sahip olmak istiyordu ve bu amaca ulaşabilmek için de, her türlü aracı kullanmaya ve bütün tehlikeleri göze almaya hazırdı. İlk işi, atalarının evine mümkün olduğu kadar yakın oturmaktı, ikincisiyse, Sir Charles Baskerville'nin yakın komşularıyla, dostluk kurmaktı.

"Baskerville'nin kendisi, köpekten bahsetmişti ve böylece, kendi ölümünü kendi hazırlamış oldu. Stapleton, Stapleton demeye devam edelim, ihtiyarın kalbinin zayıf olduğunu ve küçük bir darbenin, onu öldürebileceğini biliyordu. Bunu da Doktor Mortimer'dan öğrenmişti. Sir Charles'ın bâtil itikatlı biri olduğunu ve bu uğursuz efsaneye gerçekten inandığını biliyordu. Kurnaz kafası, yaşlı Baskerville'yi öyle bir şekilde öldürmek istiyordu ki, olayın gerçek sorumlusu bulunsa bile, suç ona yüklenemesindi.

"Bu fikri kafasına koyduktan sonra, çok ince hareket etti. Bu plân, hazırlayan sıradan biri olsaydı, sıradan vahşi bir köpekle bu işi yapar ve bununla yetinirdi. Yaratığa şeytanî bir hava vermek için yapay araçlar kullanması dâhiyane bir buluş. Köpeği Londra'da Fulham Road'daki, Ross ve Mangles çiftliğinden almış. Bu ellerinde bulunan köpeklerin en vahşisi

ve kuvvetlisiymiş. Köpeği alınca, North Devon'a getirmiş, ordan kimsenin dikkatini çekmemesi için, bozkırı yürüyerek geçmiş. Böcekleri avlamaya çalışırken Grimpen bataklığını iyice öğrendiği için, canavarı gizleyecek yeri bulmuştu. Köpeği oraya koyup fırsat beklemeye başlıyor.

"Fakat, pek fırsat bulamıyordu. İhtiyarı, geceleri malikânesinden dışarı çıkarmanın, imkânı olmuyordu. Stapleton kaç kere köpeğiyle pusuya yatmış ama, olmamış. Köylüler, köpeği bu boşa çıkan gezintilerin birinde görmüş ve çok korkmuşlar. Bu yüzden, şeytan köpek efsanesi doğrulanmış oluyor. Karısının, Sir Charles'ı tuzağa düşüreceğini ümit ediyordu ama, karısı sözünü dinlemiyordu. İhtiyarın gönlünü çalıp, düşmanına teslim etmeyi kabul etmemekte direniyordu. Tehditler, hatta maalesef dayak bile işe yaramıyordu. Kadın, bu işe karışmak istemediği için, Stapleton bir süre ne yapacağını şaşırıldı.

"Sir Charles'ın dostu olduğundan, zavallı Bayan Laura Lyons'a yardım için aracılık yapmayı üstüne alıyor ve kendisini bekâr olarak gösterdiği için, kadını avucunun içine alıyor ve kocasından boşandığı takdirde, onunla evleneceğine dair söz veriyor. Sir Charles, Doktor Mortimer'ın tavsiyesiyle Hall'den ayrılmak üzereyken, plânlarını uygulama zamanı geliyor. Hemen harekete geçmesi gerekirdi, yoksa avı elinden kaçabilirdi. Böylece, Londra'ya gitmeden önce, o gece kendisiyle görüşmesi için, Bayan Lyons'a zorla o mektubu yazdırıyor. Sonra mantikî bir fikir ileri sürerek, gitmesine engel olunca, fırsat da eline geçiyor.

"Akşam Coombe Tracey'ye arabayla dönüp, köpeğine fosforlu boyasını sürdükten sonra, alıp, ihtiyarın bekleyeceği kapıya getiriyor. Efendisi tarafından kışkırtılan köpek, kapının

üstünden atlayıp, zavallı Baskerville'yi kovalamaya başlıyor, o da porsuklu yolda çığlık çığığa kaçıyor. Karanlık tünelde, o büyük kara köpeği, alev fışkıran ağzını, ateş püsküren gözlerle görmek, korkunç olmalı. Yolun sonunda, kalp krizi geçiriyor ve düşüp ölüyor. Köpek, kenardaki çimenlerin üstünde koştuğu için, görünen tek iz adamın izi oldu. Kımıldamadan yatan adamı görünce, hayvan gelip kokladı herhalde, ölü olduğunu anlayınca da dönüp gitti. Doktor Mortimer'ın gördüğü izleri o zaman bırakmış olacak. Köpek, geri çağrılıp, Grimpen bataklığına götürülüyor, olay polisi şaşırtıyor, çevre halkı korkuyor ve sonunda işe biz el koyuyoruz.

"Sir Charles Baskerville'nin ölümü hakkında başka bir şey yok. Şeytanca kurnazlığını görüyorsunuz, çünkü asıl katile dâvâ açılmasına imkân yok gibi bir şey. Köpek kendisini ele veremezdi. Olayla dolaylı olarak ilgisi olan her iki kadın ise, Bayan Stapleton ve Bayan Laura Lyons, Stapleton'dan kuşku duyuyorlardı.

"Bayan Stapleton'ın, kocasının Baskerville'ye karşı hazırladığı plândan ve köpekten haberi vardı. Fakat, bayan Lyons'ın ikisinden de haberi yoktu ama, randevunun iptalinden sonra ölüm onu da şüphelendirmişti. İkisi de onun elinin altındaydı, adamın ikisinden de korkmasına neden yoktu. Bu işin birinci kısmı kolay başarılmıştı ancak, ikinci kısmı daha zordu.

"Stapleton, Sir Charles'ın Kanada'da vârisi olduğunu belki bilmiyordu. Fakat, bunu çok geçmeden dostu, Doktor Mortimer'dan öğrendi, Henry Baskerville'nin gelişini bütün ayrıntılarıyla öğrendi. Stapleton'ın ilk düşüncesi bu genç yabancının daha Devonshire'a gelmeden Londra'da işini

bitirmektir. İhtiyarı tuzaga düşürmeyi kabul etmediği için, karısından o günden beri çekiniyordu; üstündeki etkisinin kaybolabileceğini düşünerek, gözünün önünden fazla uzaklaşmasını istemiyordu. Bu yüzden, onu da götürdü Londra'ya. Graven Street'de, Mexborough Private otelinde kaldıklarını öğrendim. Bu otel de, adamımın uğradığı yerler arasında. Orada, karısını odaya kapattıktan sonra, bir sakal takıp, Doktor Mortimer'ın arkasından Baker Street'e, oradan da istasyona ve Northumberland Oteli'ne gidiyor. Karısı olanları anlamış gibiydi ama, kocasından öyle korkuyormuş ki, elinden bir şey gelmiyordu. Bu yüzden kadın, tehlikedeki adama yazıp, durumu bildirmeye cesaret edememiş. Mektup, Stapleton'ın eline geçerse, hayatını tehlikeye atmış olacaktı, nitekim bildiğiniz gibi kelimeleri kesip gönderdi, adresi de kasıtlı olarak eksik yazdı. Sir Henry'e gelen mektup, ilk uyarıydı.

"Stapleton için Sir Henry'nin bir eşyasını alması çok önemliydi. Bu, köpeği kullanması gerektiğinde arkasından gönderebilmek içindi. Büyük bir cesaret ve hızla harekete geçiyor, otelin temizlikçisinin bu iş için rüşvet almış olduğu belli. Ama, ilk eline geçen çizme, yeni olduğun için, işine yaramıyor. Sonra, onu geri bıraktırıp, eskisini çaldırıyor. Çok ipucu verdi bana, gerçek bir köpek söz konusu olduğunu anladım birden, yoksa, yeni çizmenin yerine eskisini almak kaygısı, başka neye işaret olabilirdi? Bir olay, ne kadar korkunç ve garip olursa, o kadar dikkatle incelenmesi gerekir. Bir olayda en anlamsız gelen şey, iyi düşünülüp bilim açısından bakıldığında, genellikle ipucu verir.

"Derken ertesi sabah, dostlarımız ziyarete geliyor. Tabii, Stapleton da peşlerinde. Oturduğumuz yeri öğrenip beni

tanınmasından sonra, daha dikkatli davranmaya başlıyor. Stapleton'ın maceraları, yalnız Baskerville olayı ile sınırlı değil. Son üç yıl içinde, batıdabirçokhırsızlık olayı meydana gelmiş ama, faili bulunamamış bir türlü. Bunların sonuncusu mayıs ayında Folkeston Court'da oldu. Tek başına iş gören maskeli soyguncu, karşısına çıkan uşağı öldürmüştü. Tükenmekte olan parasını çoğaltmak için bu gibi işlere başvurduğundan şüphem yok, uzun zamandır iflâh olmaz tehlikeli bir adam olduğu belli.

"O sabah bizden kaçtığı zaman, nasıl çabuk davrandığını gördük, sonra da arabacıyla bana adını göndermesindeki cüreti. O andan sonra, Londra'da olayı üzerime aldığımı anlayınca, orada artık onun için iş kalmadığını anladım. Dartmoor'a dönüp, Baskerville'nin gelişini bekledi..."

"Bir dakika," dedim. "Olayların sırasını doğru anlattığına kuşku yok ama, açıklamadığın bir konu var. Efendisi Londra'dayken köpek ne oldu?"

"Onu da araştırdım, önemli bir taraf elbette. Stapleton'ın bir suç ortağı olduğu belli ama, her şeyini anlatıp, kendini onun eline tamamıyla vermediği de ortada. Merripet köşkünde Anthony adında yaşlı bir uşak vardı. Okul işlettiği zamandan beri, bu uşak onunla çalışıyormuş. Efendisiyle hanımefendinin karı koca olduğunu bildiğine şüphe yok. Bu adam ortadan kaybolmuş. Adam ülkeden kaçtı. İngiltere'de Anthony adına pek rastlanmaz, İspanyol, ya da Amerikalı. İspanyolca adı Anthonio. Adam, Bayan Stapleton gibi iyi İngilizce konuşuyordu ama, dili biraz sürçerdi. O adamın Stapleton'ın çizdiği yoldan, Grimpen bataklığından gittiğini, gözlerimle gördüm. Efendisi olmadığı zaman, herhalde köpeğe

bakıyordu; köpeğin hangi amaçla kullanılacağını bilmeyebilirdi.

"Stapleton'lar, Devonshire'a gidince, arkalarından Sir Henry ile sen de gittin. Ben o sırada ne yapıyordum, bir iki kelimeyle anlatayım. Belki hatırlarsınız, üstüne matbaa harfleri yapışık kâğıdı incelerken, büyük bir titizlikle damgasını aramıştım. Gözlerime iyice yaklaştırdığımda, beyaz yasemin denilen hafif bir koku duydum. Usta bir dedektifin, birbirinden ayırması gereken yetmişbeş çeşit parfüm vardır. Hemen anlaşılırsa, koku çok işe yarar. Bunu tecrübelerimden biliyorum. Koku olduğuna göre, işin içinde bir kadın var demekti, şüphelerim Stapleton'a yönelmeye başlamıştı bile. Böylece henüz yolculuğa çıkmadan, köpeğin varlığından emin olmuş ve caninin kim olabileceği hakkında şüphelerim uyanmıştı.

"Stapleton'ı gözetleme oyunu oynuyordum. Sizinle olduğum takdirde, son derece dikkatli davranacağı için, bu iş amacına ulaşamayabilirdi. Bu yüzden yalnız seni değil, herkesi aldattım, herkes beni Londra'da bilirken, gizlice buraya geldim. Tahmin ettiğim gibi, bu o kadar zor değildi, hem böyle meselelerde ufak şeylere bakılmaz. Çoğu zaman Coombe Tracey'de kalıyordum, bozkırdaki kulübeyi, hareket alanına yakın olmam gerektiğinde kullanıyordum. Cartwright köylü çocuğu kıyafetiyle benimle birlikte gelmişti. Çok işime yaradı. Yemeğimi, giysilerimi, o getiriyordu. Ben Stapleton'ı gözetlerken, Cartwright, da seni gözetliyordu ve böylece bütün ipleri elimde tutabiliyordum.

"Raporlarının çabucak elime geçtiğini söyledim. Baker Street'den derhal Coombe Tracey'ye gönderiliyordu. Çok işime yaradılar, özellikle Stapleton'ın gerçek hayat hikâyesi.

Adamla, kadının teşhisini koyduktan sonra, durumu bütün açıklığıyla kavradım. Olay, kaçak mahkûm ve onunla Barrymore arasındaki ilişkiler yüzünden çok karıştı. Bunu da çok iyi şekilde sen açığa çıkardın. Her ne kadar ben kendi gözlerimle aynı sonuca vardım da.

"Sen beni bozkırda bulduğunda, bütün olayı biliyordum ama, Jüriye sunacağım deliller yoktu elimde. O gece Stapleton'ın, Sir Henry'yi öldürmek amacıyla kaçak mahkûmun ölümüne sebep olması bile, bir delil oluşturmuyordu. Onu yakalayabilmek için, Sir Henry'yi yalnızmış gibi gösterip, Stapleton'ın saldırıya geçmesini sağlamalıydık. Böyle yaptık ve dostumuzun ağır bir şok geçirmesi pahasına işi başardık ve böylece Stapleton'ın amacına ulaşmasına engel olduk. Sir Henry'nin böyle bir şeye katlanması, itiraf ediyorum, benim hatam ama, hayvanın bizi hareketsiz bırakacak kadar korkunç bir varlık olacağı aklımın ucundan bile geçmemişti. Ayrıca, görüş açımızın daralmasına sebep olan sisi de hesaplamamıştık. Şimdi, içim rahat ve Doktor Mortimer'ın kısa süre içinde geçeceğini söylediği, bir sinir hastalığı dışında işi başarmış bulunuyoruz. Uzun bir yolculuk, dostumuzun sinirlerini düzelteceği gibi, yaralı duygularına da ilâç gibi gelecektir. Kadına karşı olan aşkı, derin ve samimiydi, bu işin onun için en kötü tarafı, kadın tarafından aldatılması oldu.

"Stapleton'ın, kadının üstünde büyük etkisinin olduğu belli. Kadın, ona karşı gelemiyordu. Bu, sevgiden de olabilir, korkudan da. Belki her ikisi de vardı, çünkü bu iki duygu yanyana varolabilir. Her neyse, etki büyüktü. Böylece kız kardeşi diye ortalıkta görünmeyi kabul etti ama, adam kendisini cinayet ortağı yapmak isteyince, direndi. Kocasının

haberi olması ihtimali olmasaydı, Sir Henry'ye söyleyecekti, buna defalarca yapmaya çalıştı. Stapleton'ın kendisi de, kıskançlık duyuyordu. Sir Henry'nin, kadına duygularını açıkladığını görünce, sinirlerine engel olamıyor ve soğukkanlılığı sayesinde saklamayı başardığı ateşli ruhunu ortaya çıkarıyordu. Bu yüzden, kısa sürede bu işi bitirmek istiyor ve Sir Henry'nin sık sık Merripit köşküne gelmesini söylüyordu. Böylece er geç aradığı fırsatın çıkacağını düşünmekteydi. Ama, olay günü, karısı, birden aleyhine döndü. Kadın, Selden'in ölümünü duymuştu ve köpeğin Sir Henry'nin geleceği akşam, kulübede saklandığını biliyordu. Bu cinayete karşı kocasına saldırdı, bunu korkunç bir sahne izledi, böylece ilk defa kadın, kocasına baş kaldırmış oluyordu. Kadının karşı koyuşu, adamda birden nefret uyandırdı ve kendini ele vereceğini anladı. Böylece kadını, Sir Henry'ye haber veremesin diye bağlayıp, hapsetti. Bütün o çevrede yaşayanların, Sir Henry'nin ölümünün, ailenin üstündeki lânet yüzünden meydana geldiğine inanmaları sonucu, bir oldu bittiye getirerek, karısını yeniden kazanmayı ve bildiklerini polise anlatmasına engel olabileceğini ümit ediyordu. Burada yanlış bir hesap yaptı. Çünkü, kadın böyle bir davranışı kolay kolay hazmedemezdi ve zaten, kocasından iyice soğumuştur. İşte böyle Watson, notlarıma başvurmadan, bu garip olayı tüm ayrıntılarıyla daha fazla anlatamam, başka anlatılmadık önemli bir şey kaldığını sanmıyorum."

"Sir Henry'yi, amcasına yaptığı gibi korkutarak öldürebileceğini ümit edemezdi ama."

"Hayvan çok vahşiydi ve uzun süre aç bırakıldığı için, neredeyse açlıktan ölecekti. Görünüşü, bir insanı belki

korkudan öldürmeyebilirdi ama, parçalayarak öldürebilirdi. Nitekim vaktinde yetişmeseydik, öyle de olacaktı."

"Geriye bir tek güçlük kalıyor, Stapleton vâris olarak ortaya çıkınca, bu durumunu nasıl açıklayacaktı, yani malikâneye bu kadar yakın oturup da kendisini ortaya çıkarmamasını? Mirasta, şüpheyeye ve sorguya meydan vermeden nasıl hak iddia edebilirdi ?"

"Bu çok zor bir soru ve çözmeme için, ortaya çok soru çıkarıyorsun. Benim araştırma alanım, geçmiş ve bugün fakat, insanın gelecekte neler yapacağını bilmek güç. Bayan Stapleton, bu konuyu birkaç kez dinlemiş kocasından. Üç çıkar yol vardı: Güney Amerika'ya gider, oradaki İngiliz makamlarına kendini tanıtır ve İngiltere'ye hiç gelmeden, serveti istetebilirdi ya da bir şey uydurur, bir süre Londra'da kalması gerektiğini ileri sürebilirdi veya bir suç ortağı bulur, onu vâris gibi gösterip, gelirin bir kısmını kendi alırdı. Tanıdığımız kadarıyla bu adam, tüm zorluklara karşı, mutlaka bir çıkar yol bulurdu. Sevgili dostum Watson; birkaç haftadır çok çalıştık. Bir gece için olsun, kafamızı daha eğlenceli bir tarafa yöneltebiliriz sanıyorum. Les Huguenots'da bir loca ayırttım. De Reszkes'i duydun mu hiç? Lütfen, yarım saate kadar hazır ol, oraya gitmeden önce, yolda Marcini'ye şöyle bir uğrar, güzel bir akşam yemeği yeriz."

SHERLOCK HOLMES'ÜN DÖNÜŞÜ

HİKÂYELER, 1903-05

Boş Ev

1894 baharında saygıdeğer Bay Ronald Adair'in olağandışı ve anlaşılmaz koşullar altında öldürülmesi, tüm Londra ahalisinin dikkatini çekmiş, sosyete dünyasını ise dehşete düşürmüştü. Halk, polis soruşturması sırasında ortaya çıkan birçok ayrıntıyı öğrenmişti ancak kovuşturma için açılan dava öylesine eziciydi ki kanıtların önemli bir miktarı saklanmış ve tüm gerçekleri ortaya çıkarmak gerekli görülmemiştir. Ancak şimdi, yani olayın üzerinden geçen yaklaşık on yılın sonunda, zinciri oluşturan kayıp halkaları bulmama izin veriliyor. Suç zaten başlı başına ilgi çekiciydi, fakat bu ilginçlik macera dolu ömrümde başımdan geçen tüm olaylar arasında en büyük şoku ve sürprizi yaşamama neden olan akıl almaz neticesi ile karşılaştırıldığında hiçbir şeydi. Şimdi bile, aradan geçen onca zamandan sonra, olanları düşünürken titriyor ve zihnimi etkisi altına alan o ani neşe, şaşkınlık ve kuşku dalgasını hissediyorum. Olağanüstü bir adamın düşünce ve eylemlerine dair verdiğim işaretlere ilgi gösteren insanlara bildiklerimi onlarla paylaşmadığım için beni suçlamamaları gerektiğini söylemek isterim. Çünkü ancak geçen ayın üçünde kalkan, bizzat onun dudaklarından çıkan bir yasak tarafından engellenmemiş olsaydım bunu birinci vazifem sayardım.

Suç konusuna beslediğim derin ilginin Sherlock Holmes ile yakınlığım sonucu başladığını ve o ortadan kaybolduktan sonra da kamuyu ilgilendiren çeşitli sorunları dikkatle okumaya devam ettiğimi söylemek yanlış olmaz. Hatta birkaç

defa, sırf kendimi tatmin etmek adına bu vakaları çözmek için onun yöntemlerini kullandığım olmuştur ancak başarılı olamamıştım. Yine de bana Ronald Adair'in trajedisi kadar çekici gelen bir vaka hiç olmamıştı. Meçhul kişi ya da kişilerin kasten adam öldürmekten hüküm giymesine yol açacak soruşturma tutanağını okuduğumda, Sherlock Holmes'ün ölümü ile toplumun ne kadar büyük kayıp yaşadığını her zamankinden çok anlamıştım. Bu garip vakada ona özellikle çekici gelecek birçok husus bulunduğu emindim ve Avrupa'nın ilk dedektifinin eğitilmiş gözlemleri ve uyanık zekâsı, polisin gayretlerine katkı sağlayacak ve hatta onlardan daha önce davranacaktı. Gün boyu yaptığım turlarda meseleyi zihnimde evirip çevirdiysem de bana yeterli gelen herhangi bir açıklama bulamadım. Önceden anlatılmış bir hikâyeyi tekrar dile getirmenin riskini göze alarak, soruşturma sonucunda halkın da haberdar olduğu gerçekleri yeniden özetlemek istiyorum.

Saygıdeğer Ronald Adair, o zamanlar Avustralya kolonilerinden birinin valisi olan Maynooth Kontu'nun ikinci oğluydu. Adair'in annesi katarakt ameliyatı için Avustralya'dan geri dönmüştü. O, oğlu Ronald ve kızı Hûda ile birlikte Park Yolu 427 numarada oturuyorlardı. Genç adamın, yaşadığı yüksek sosyete içinde, bilindiği kadarıyla herhangi bir düşmanı ya da kötü bir alışkanlığı yoktu. Carstairs'ten Bayan Edith Woodley'le nişanlanmış, ancak nişan birkaç ay önce karşılıklı anlaşmayla bozulmuştu ve bu olayın da arkasında derin duygular bıraktığına dair herhangi bir işaret yoktu. Sakin ve duygusuz bir yapıya sahip olduğundan, genç adamın hayatı çoğunlukla dar ve sıradan bir çevrede geçiyordu. Buna karşın, ölüm bu genç ve rahat

aristokrata, 30 Mart 1894 gecesi saat on ile on bir buçuk arası, olabilecek en garip ve beklenmedik şekilde gelmişti.

Ronald Adair kâğıt düşkününü biri olarak sürekli oynardı fakat hiçbir zaman zararlı olabilecek yüksek potlar koymazdı. Baldwin, Cavendish ve Bagatelle oyun kulüplerinin üyesiydi. Öldüğü günün akşamında, yemekten sonra Bagatelle kulübünde bir el vist oynamış olduğu ortaya çıkmıştı. Aynı kulüpte öğleden sonra da oynamıştı. Birlikte oynadığı Sör John Hardy ve Albay Moran ifadelerinde vist oynandığını ve kâğıtların hemen hemen eşit dağıtılmış olduğunu belirtmişti. Adair beş pounddan fazla kaybetmiş olamazdı. Muazzam bir servete sahipti ve böylesi bir kayıp onu hiçbir biçimde etkilemezdi. Zaten neredeyse her gün kulüplerden birinde oynardı, fakat dikkatli bir oyuncu olduğu için masadan çoğunlukla kazançlı kalkardı. Hatta şahitlerin ifadelerine göre birkaç hafta önce Albay Moran'la ortak olduğu bir oyunda Godfrey Milner ve Lord Balmoral'dan dört yüz yirmi sterlin kazanmışlardı. Soruşturmada ortaya çıktığı kadarıyla yakın tarihte olanlar bunlardan ibaretti.

Cinayet akşamı kulüpten saat tam onda dönmüştü. Annesi ve kız kardeşi bir akrabalarının yanındaydı. Hizmetçi, genç adamın, genellikle oturma odası olarak kullanılan ikinci kattaki bir odaya girdiğini duyduğunu belirtmişti. Beyefendi eve gelmeden önce o odadaki şömineyi yakmış ve içeriye duman dolunca pencereyi açmıştı. Leydi Maynooth ve kızı saat on bir yirmide eve dönene kadar odadan hiç ses gelmemişti. Leydi Maynooth, iyi geceler dilemek amacıyla oğlunun odasına girmek istemiş ancak kapının içeriden kilitlendiğini fark etmişlerdi. Kapıyı çalmalarına ve bütün bağırışlara karşın içeriden bir cevap gelmemişti. Hemen

yardım çağırılarak kapı kırılmış, içeri girdiklerinde ise zavallı genç adamı masanın yanında yerde yatarken bulmuşlardı. Başı bir tabancadan çıkan kurşunun dağılmasıyla deforme olmuştu ancak odada herhangi bir silah da bulunamamıştı. Masanın üzerinde on poundluk iki banknot ve çeşitli miktarlarda düzenlenmiş küçük yığınlar halinde gümüş ve altın on yedi poundluk bozukluk duruyordu. Aynı zamanda, üzerinde kulüpten bazı arkadaşlarının isimleri ile karşısında rakamların yazılı olduğu bir de kâğıt vardı. Tüm bunlar ölmeden önce, oyunlardaki kazanç ve kayıplarını hesaplamaya çalıştığını gösteriyordu.

Ayrıntılar üzerinde yapılacak ufak bir inceleme bile meseleyi daha da karmâşık hale getiriyordu. Öncelikle, genç adamın kapıyı içeriden kilitlemesinin gerekçesi anlaşılamamıştı. Bunu katil yapmış ve daha sonra pencereden kaçmış olabilirdi. Ancak bunu başarması için en az yedi metrelik bir atlayış yapması gerekiyordu. Aşağıda ise bütünüyle çiçek açmış bir çiğdem tarhi vardı ve ne çiçeklerde ne de toprakta herhangi bir ezilmeye, evi yoldan ayıran dar çimenlikte de herhangi bir ayak izine rastlanmamıştı. Kapıyı içeriden bizzat genç adamın kilitlemiş olduğu açıktı. Peki, ölüm ona nasıl uğramıştı? O pencereye herhangi bir iz bırakmadan kimse tırmanamazdı. Birinin pencereden ateş ettiği farz edilse bile, bir tabanca ile ölümcül yaranın açılmış olması için gerçekten olağanüstü bir atış yapılması gerekiyordu. Üstelik Park Yolu işlek bir yerdi ve evin yüz metre kadar ilerisinde bir taksi durağı vardı. Kimse silah sesi de duymamıştı. Yine de ortada ölü bir adam ve bir tabanca mermisi vardı. Mermi, yumuşak uçlu türlerde görüleceği gibi vücuda girer girmez dağılmış ve ani bir ölüme neden olan ciddi bir yara açmıştı. Park Yolu gizeminin ayrıntıları bu

şekildeydi ve görünürde bir cinayet nedeninin olmaması durumu daha da karmâşıklaştırıyordu çünkü daha önce de söylediğim gibi genç Adair'in bilinen bir düşmanı yoktu, ayrıca odasından herhangi bir kıymetli eşya veya para alınmamıştı.

Bütün günümü bu koşulları kafamda evirip çevirmekle, hepsini bağdaştıran bir teori oluşturmaya çabalamakla ve zavallı dostumun dediği gibi, her araştırmanın başlangıç noktasını meydana getiren en az dirençli noktayı bulmaya çalışmakla geçirmiştım. Çok fazla ilerleyemediğimi itiraf etmeliyim. Akşam olunca parkta biraz dolaşmaya çıktım ve saat altı civarı kendimi Park Yolunun Oxford Caddesi ucunda buldum. Kaldırımında durup gözünü bir evin penceresine dikmiş bir grup işsiz güçsüz insan, beni görmeye geldiğim eve yönlendirmiş oldu. Sivil giyimli bir dedektif olduğundan ciddi şekilde kuşkulandığım renkli gözlüklü, uzunca ve zayıf bir adam kendi ürettiği teorisinden bahsederken, kalabalık da anlattıklarını dinlemek için etrafında toplanıyordu. Adama olabildiğince yaklaştım ama gözlemleri bana öylesine saçma gelmişti ki iğrenerek geri çekildim. Bunu yaparken, arkamda iki büklüm durmakta olan yaşlı bir adama çarptım ve elindeki kitapları yere düşürdüm. Kitaplarını toplamasına yardım ederken birinin üstünde, 'Ağaca Tapınmanın Kökeni' ismini gördüğümü hatırlıyorum. Yaşlı adamın ya tüccar olarak ya da hobisi gereği nadir eserleri toplayan bir kitapsever olduğunu düşünmüştüm. Kaza için özür dilemeye çalışıyordum ama talihsiz biçimde hırpaladığım bu kitapların, sahibinin gözünde çok kıymetli olduğu anlaşılıyordu. Aşağılama dolu bir homurdanmayla topukları üstünde döndü ve son olarak gördüğüm şey kambur sırtı ve beyaz favorileriyle kalabalığın arasında kayboluşu oldu.

Park Yolu 427 numarada yaptığım gözlemler ilgilendiğim sorunu açıklığa kavuşturmakta yetersiz kalmıştı. Ev yoldan, tamamı bir buçuk metreyi geçmeyen alçak bir duvar ve çitlerle ayrılıyordu. Bu durumda herhangi bir kimsenin bahçeye girmesi epey kolaydı ama pencereye ulaşmak mümkün değildi, çünkü tırmanmak için kullanılabilecek ne bir su borusu ne de başka bir şey bulunuyordu. Aklım her zamankinden daha karışık olarak Kensington'ın yolunu tuttum. Çalışma odama varalı beş dakika bile olmamıştı ki hizmetçi kapıda beni görmek isteyen biri olduğunu söylemek için içeri girdi. Gelenin, benim şu ihtiyar, tuhaf, eski kitap koleksiyoncusundan başkası olmadığını gördüğümde hayretler içinde kalakaldım. Beyaz saçlarının arasından sert, kırışık yüzü belli belirsiz görünüyor ve sağ kolunun altında o değerli kitaplarının en az bir düzine kadarı duruyordu.

"Beni gördüğünüze şaşkırdınız bayım," dedi garip, gaklamaya benzer bir sesle.

Söylediğini onayladım.

"Benim de bir vicdanım var bayım ve ağır aksak arkanızdan gelirken şans eseri bu eve girdiğinizi görünce, kendi kendime içeri girip şu kibar beyi göreyim, biraz aksi davranmama rağmen kötü bir niyetimin olmadığını anlatayım ve kitaplarımı toplamama yardım ettiği için ona teşekkür edeyim diye düşündüm."

"Buraya kadar zahmet etmişsiniz," dedim. "Peki, kim olduğumu nasıl bildiniz?"

"Ah bayım, ne tesadüf ki komşuyuz. Küçük kitapçı dükkânımı Church Caddesi'nin köşesinde bulabilirsiniz ve sizi orada görmekten mutluluk duyarım. Belki siz de kitap

toplarsınız. Yanımda, "İngiliz Kuşları', 'Catullus' ve 'Kutsal Savaş' var. Hepsi de kelepirdir. Bu beş ciltle ikinci raftaki şu boşluğu doldurabilirsiniz. Dağınık görünüyor, öyle değil mi bayım?"

Arkamdaki dolaba bakmak için başımı çevirdim. Tekrar döndüğümde, çalışma masamın öbür ucunda Sherlock Holmes durmuş, gülümseyerek bana bakıyordu. Ayağa fırladım, birkaç saniye şaşkınlık içinde bakakaldım ve sonra da hayatımda ilk ve son kez bayılmış olmalıyım. Gözlerimin önünde beliren gri sis dağıldığında yakamın çözülmüş olduğunu ve dudaklarımdaki sızlamadan brendi içirildiğimi fark ettim. Holmes, elinde bir şişeyle sandalyeme eğilmiş bana bakıyordu.

"Sevgili Watson," dedi iyi hatırladığım sesiyle, "sana binlerce özür borçluyum. Bu kadar etkileneceğini tahmin etmezdim."

Koluna sarıldım.

"Holmes!" diye bağırdım. "Gerçekten sen misin? Gerçekten yaşıyor olabilir misin? O korkunç uçurumdan tırmanarak kurtulman mümkün mü?"

"Bir dakika," dedi. "Bunları tartışacak kadar iyi durumda olduğuna emin misin? Zaten lüzumsuz derecede çarpıcı olan yeniden ortaya çıkışımla sana yeterince ciddi bir şok yaşattım."

"Ben iyiyim Holmes, ama hala gözlerime inanamıyorum. Yüce Tanrım, hele ki senin çalışma odamda olduğunu düşününce! "

Yine ceket kolundan kavradım ve altındaki ince, zinde kolu hissettim.

"Hayalet olmadığın kesin," dedim. "Sevgili dostum, seni gördüğüme çok sevindim. Otur ve o korkunç uçurumdan nasıl canlı kurtulabildiğini anlat."

Karşıma oturdu ve o eski, kayıtsız tavrıyla bir sigara yaktı. Üstünde kitap tüccarının hırpani redingotu vardı ama kılığının geri kalan parçaları beyaz saç ve eski kitaplar yığını halinde masanın üzerinde duruyordu. Holmes eskisinden daha zayıf ve sert görünüyordu ve ince yüzündeki ölü beyazı ton bana son zamanlarda pek de sağlıklı yaşamadığını anlatıyordu. "Gerinebildiğim için çok mutluyum Watson," dedi. "Uzun boylu birinin sürekli olarak, boyundan 30 santim daha kısa bir şekilde durması ciddi bir iş. Şimdi, sevgili dostum, bu açıklamalar konusunda, eğer benimle işbirliği yapacaksan, önümüzde çok zor ve tehlikeli bir gece olduğunu söylemeliyim. Belki de, olanları bu işi hallettikten sonra anlatsam daha iyi olacak."

"Ama çok merak ediyorum. Hemen şimdi dinlemeyi tercih ederim."

"Bu gece benimle gelecek misin?"

"Ne zaman ve nereye istersen gelirim."

"Tıpkı eski günlerdeki gibi. Gitmeden önce akşam yemeği için bir şeyler yemeye vaktimiz var. Pekâlâ, şu uçurumu anlatayım o zaman. Evet, oradan kurtulmam hiç zor olmadı çünkü içine düşmemiştim."

"Düşmemiş miydin?"

"Hayır, Watson hiç düşmedim. Bıraktığım not ise hakikati anlatıyordu. Kurtuluşa giden dar patika üzerinde Profesör Moriarty'nin o uğursuz silüetini gördüğümde kariyerimin sonuna geldiğimden hiç şüphem yoktu. O gri gözlerinde amansız bir azim görmüştüm. Bir süre konuştuktan sonra eline geçen o kısa notu yazmama izin verdi. Yanına sigara kutum ve bastonumu da bıraktım ve önde ben arkada Moriarty patikada yürümeye başladık. Patikanın sonuna geldiğimde kaçacak yerim kalmamıştı. Moriarty silah çekmedi, ama uzun kollarıyla üzerime çullandı. Oyunun sonuna geldiğinin farkındaydı ve tek düşüncesi benden intikam almaktı. Şelalenin kenarında sendeleyerek ilerlemeye başladık. Ben, daha önce de birkaç kez işime yarayan, baritsudan yani Japon güreş tekniğinden biraz anlarım. Ellerinden kurtuldum. O ise korkunç bir çılgılık atarak birkaç saniye debelendi ve her iki eliyle de boşluğa tutunmaya çalıştı. Bütün çabalarına rağmen dengesini sağlayamadı ve düştü. Şelalenin kenarından uzun uçurum boyunca düşüşünü izledim. Aşağıda bir kayaya çarparak sıçradı ve sonra da suya düştü."

Holmes'ün arada sigarasının dumanını üfleyerek anlattığı bu hikâyeyi hayretler içerisinde dinliyordum.

"Peki ya izler!" diye bağırdım. "Kendi gözlerimle gördüm. Patikadan aşağı sadece iki iz gidiyor ve ikisi de geri dönmüyordu."

"O da şöyle oldu. Profesörün gözden kaybolduğu an, talihin bana bundan daha olağanüstü bir fırsat sunamayacağını fark ettim. Beni öldürmeye yeminli tek kişinin Moriarty olmadığını biliyordum. Liderlerinin ölümüyle intikam hırslarının daha da artacağından emin olduğum en az üç kişi

daha vardı. Hepsi de son derece tehlikeli adamlardı. İçlerinden biri beni mutlaka yakalardı. Öte yandan bütün dünya öldüğüme ikna olursa bu adamlar da kendilerini özgür hissedecek ve kendilerini açık edeceklerdi ve er ya da geç ben de onları yok edebilecektim. Daha sonrasında ise hala hayatta olduğumu açıklayabilirdim. Beyin öylesine hızlı çalışıyor ki, sanırım bütün bunları Profesör Moriarty, Reichenbach Şelalesi'nin dibine varmadan düşünmüş olmalıyım.

"Ayağa kalktım ve arkamdaki kayalık duvarı incelemeye koyuldum. Birkaç ay sonra büyük ilgiyle okuduğum meseleyle ilgili pitoresk hikâyende duvarın pürüzsüz olduğunu söylemişsin. Bu tam olarak doğru değildi. Ayağımı basabilecek birkaç yer ve bir çıkıntı olduğunu gördüm. Kayalık öylesine yüksekti ki tırmanmak imkânsızdı ve ıslak patikada iz bırakmadan yürümek de mümkün değildi. Daha önce de benzer durumlarda yaptığım gibi çizmelerimi ters giyebilirdim elbette ama aynı yöne giden üç ayak izi bunun bir kandırmaca olduğunu düşündürürdü. Her şey hesaba katıldığında en iyisi tırmanma riskini göze almaktı. Bu hiç de hoş bir iş değildi, Watson. Şelale altımda gürüldüyordu. Pek hayalperest biri değilimdir, ama inan bana, bir an için Moriarty'nin uçurumdan bana seslenen çığlıklarını duyar gibi oldum. En ufak bir hatanın ölümcül sonuçları olurdu. Tutunduğum otların tutamlar halinde elimde kaldığı ya da ayaklarımın da kayanın ıslak çentiklerinde kaydığı zamanlarda sonumun geldiğini düşündüm. Ama tüm gayretimle tırmanmayı sürdürdüm ve sonunda birkaç metre genişliğinde, yumuşak yeşil yosunlarla kaplı bir çıkıntıya ulaştım. Orada görünmeden rahatça saklanabilirdim. Sen, sevgili dostum Watson, diğerleriyle birlikte ölümümün

ayrıntılarını iyi niyetli ama yetersiz bir şekilde incelerken ben yukarıda yatıyordum.

"Sonunda, siz o kaçınılmaz ve her bakımdan hatalı sonuçlara varıp otele dönünce ben de yalnız kalmış oldum. Maceralarımın sonuna geldiğimi düşünüyordum ki hiç umulmadık bir olay, beni başka sürprizlerin de beklediğini gösterdi. Yukarıdan yuvarlanan irice bir kaya gümbürdeyerek yanımdan geçti, patikaya çarparak oradan da uçuruma düştü. Bir an için bunun bir kaza olduğunu düşündüm, ama yukarı bakınca kararmakta olan gökyüzünün önünde birileri olduğunu gördüm ve bulunduğum çıkıntıya doğru bir taş daha atıldı ve başımın birkaç santim yanından geçti. Bunun elbette ki basit bir açıklaması vardı. Moriarty yalnız değildi. Bir suç ortağı – ve bir kez bakmam bile ne kadar tehlikeli olduğunu anlamama yetmişti – Profesör bana saldırdığında gözcülük etmişti. Benim göremediğim uzak bir yerden dostunun ölümüne ve benim kaçışıma şahit olmuştu. Biraz beklemiş, sonra tepeye çıkararak ortağının bitiremediği işi tamamlamaya gayret etmişti.

"Olanları anlamam uzun sürmedi Watson. Kayalıkların üzerindeki o karanlık yüzü tekrar görünce, bunun başka bir taşın habercisi olduğunu biliyordum. Patikaya geri dönmek için büyük bir gayret içine girdim. Bunu sakın bir anımda yapabileceğimi sanmıyorum. İnmek tırmanmaktan yüz kat daha zordu. Ama tehlikeyi düşünmeye vaktim yoktu, zira ellerimle çıkıntının kenarına asılı dururken yanımdan bir taş daha geçti. Yolun yarısında kaydım ama Tanrıya şükür çizikler ve kanlar içinde olsa da patikaya indim. O karanlıkta dağda on millik patikayı geçerek kaçtım ve bir hafta sonra da

kendimi Floransa'da buldum. Artık kimsenin başıma ne geldiğini bilmediğinden emindim.

"Güvenebileceğim tek bir insan vardı; kardeşim Mycroft. Sana bu konuda özür borçluyum Watson, ama ölmüş olduğumun düşünülmesi gerekiyordu ve şurası kesin ki, bunun doğruluğunu kabullenmemiş olsaydın talihsiz sonumla ilgili o kadar ikna edici bir hikâyeye kaleme alamazdın. Son üç yılda birçok kez sana yazmak için kalemi elime aldım ama her seferinde bana karşı sevgi dolu tutumunu düşünüp bir hata yaparak sırrımı açığa çıkarmandan korktum. Aynı sebepten, bu akşam kitaplarımı düşürdüğünde de senden uzaklaştım çünkü o an için tehlike altındaydım ve herhangi bir şaşkınlık ya da duygusallık gösterseydin, gerçek kimliğime dikkat çekecek ve hazin ve onarılması zor sonuçlara neden olacaktı. Mycroft'a gelince, ihtiyacım olan parayı bulmak için ona güvenmek zorundaydım. Londra'da işler umduğum gibi gitmemişti çünkü Moriarty çetesi davası sonunda çetenin en tehlikeli iki üyesi, yani en azılı düşmanlarım serbest kalmıştı. Bu yüzden iki yıl boyunca Tibet'te dolaştım ve vaktimi Lhasa'yı ziyaret ederek baş Lamayla birkaç gün geçirerek harcadım. Sigerson isimli bir Norveçlinin dikkat çekici keşiflerini belki sen de okumuşsundur, ama bunların dostundan haberler olduğunu asla anlamadığından eminim. Daha sonra İran üzerinden Mekke'ye geçtim ve Hartum'da bulunan Halifeye kısa ama ilginç bir ziyarette bulundum ve sonuçlarını da Dış İşleri Bakanlığına bildirdim. Fransa'ya döndükten sonra, güneyde Montpellier'deki bir laboratuarda kömür katran türevleri üzerine bir araştırma yaparak birkaç ay geçirdim. Bunu da tatmin edici biçimde sonuçlandırdıktan ve Londra'da düşmanlarımdan sadece birinin kaldığını öğrendikten sonra ise hali hazırda geri dönmeye

hazırlanıyordum. Bu sırada Park Yolu'ndaki dikkat çekici vakanın ortaya çıkışıyla hazırlıklarımı hızlandırdım. Vaka yalnızca kendine has değerinin yanı sıra kişisel bazı fırsatlar sunuyor olması nedeniyle de çekici geliyordu bana. Vakit kaybetmeden Londra'ya geldim, kimliğimi gizlemeden Baker Caddesi'ne gittim, Bayan Hudson'un şiddetli histeriler geçirmesine neden oldum ve Mycroft'un odalarını ve belgelerimi her zaman oldukları şekilde muhafaza ettiğini gördüm. İşte böyle sevgili Watson, bugün saat ikide kendimi eski odamda, eski koltuğumda buldum ve tek dileğim karşımdaki koltuğu süsleyen eski dostum Watson'ı görmektir."

O Nisan akşamı dinlediğim o çarpıcı hikâyeye işte böyleydi. Bir daha asla göremeyeceğimi düşündüğüm o uzun, ince endam ve sert ve meraklı yüz tarafından doğrulanmasa, kesinlikle inanamayacağım o hikâyeye. Bir şekilde yokluğunda yaşadığım matem öğrenmişti ve üzüntüsünü sözleriyle değil, tavrıyla belli ediyordu.

"Kederin en iyi panzehiri çalışmaktır sevgili Watson," dedi "ve bu gece elimde ikimiz için, başarıyla sonuçlandırabilirsek bu gezegendeki bir insanın hayatını kurtaracağımız bir iş var." Daha fazlasını anlatması için boşuna yalvarmıştım. "Sabah olmadan yeterince şey öğreneceksin," diye cevap verdi. "Daha hakkında konuşacağımız üç yıllık bir geçmiş var. Saat dokuz buçuğa yani boş evle ilgili şu unutulmaz maceraya atılacağımız zamana kadar anlattıklarımın bu kadarı yeterli olsun."

Gerçekten de tıpkı eski günlerdeki gibiydi. Tam o saatte kendimi arabada onun yanında otururken bulmuştum. Tabancam cebimdeydi ve maceranın heyecanını kalbimde hissediyordum. Holmes, sert, ciddi ve sessizdi. Sokak

lambalarının ışığı sert yüz hatlarına vurdukça kaşlarının düşünceli biçimde çatıldığını ince dudaklarının sımsıkı kapalı olduğunu görebiliyordum. Londra'nın karanlık suç ormanından ne tür vahşi bir hayvan avlamak üzere olduğumuzu bilmiyordum ama bu usta avcının görünüşünden, önemli bir maceraya atıldığımızı, o sofu kasveti delerek ara sıra beliren alaycı gülümseme nedeniyle de araştırmamızda az da olsa bir umut olduğunu anlayabiliyordum.

Baker Caddesi'ne gideceğimizi düşünmüştüm ancak Holmes arabayı Cavendish Meydanı'nın köşesinde durdurdu. Arabadan iner inmez sağına soluna dikkatle bakındığına, her sokak köşesinde, takip edilmediğinden emin olmak için adeta kıvrandığını fark etmiştim. Tuhaf bir rotamız vardı. Holmes, Londra ara sokakları hakkında muazzam bilgiye sahipti. Bu kez aralarından hızlı ve emin adımlarla geçtiği otlak ve ahırların varlığından o zamana dek haberim bile yoktu. Sonunda bizi Manchester Caddesi'ne oradan da Blandford Caddesi'ne götüren eski ve kasvetli evlerin sıralandığı küçük bir sokağa çıktık. Burada, hızla dar bir geçide daldı, ıssız bir bahçeye açılan ahşap bir kapıyı geçti ve sonra bir evin arka kapısını anahtarla açtı. Birlikte içeri girdik ve kapıyı arkamızdan kapattı.

İçerisi zifiri karanlıktı ama buranın boş bir ev olduğunu anlamıştım. Çıplak döşeme, ayaklarımızın altında gıcırıyor ve çatırıyor, uzatmış olduğum elim kâğıtlarının şeritler halinde döküldüğü bir duvara değiyordu. Holmes'ün soğuk, ince parmakları bileğimden kavrayarak, beni uzunca bir koridor boyunca ilerletti. Nihayet bir kapının üzerinde belli belirsiz bir ışık görmüştüm. Burada Holmes aniden sağa döndü ve kendimizi geniş, kare biçimli, boş bir odada bulduk.

Odanın köşeleri gölgede kalmış ama ortası, cadde lambalarının ışığıyla hafifçe aydınlanmıştı. Yakınlarda hiç lamba yoktu ve pencere kalın bir tozla kaplıydı bu nedenle de içeride birbirimizden başka bir şey göremiyorduk. Dostum elini omzuma koydu ve dudaklarını kulağıma yaklaştırdı.

"Nerede olduğumuzu biliyor musun?" diye fısıldadı.

"Baker Caddesi'nde olduğumuz kesin," diye cevap verdim, bulanık pencereden dışarı bakarak.

"Doğru. Eski evimizin tam karşısında duran Camden Malikânesindeyiz"

"Peki, neden buradayız?"

"Çünkü buradan pitoresk yığınların manzarasını kusursuz biçimde görebiliriz. Görünmemeye çok dikkat ederek pencereye biraz daha yaklaşmanı ve – küçük maceralarımızın birçoğunun başlangıç noktası olan – eski odalarımıza bakmanı rica edebilir miyim senden, Watson? Üç yıl ortalıkta olmamam seni şaşırtma gücümü azaltmış mı bir görelim."

İlerledim ve karşıda duran o tanıdık pencereye baktım. Bakar bakmaz nefesim kesilerek şaşkınlık içinde bağırdım. Tül kapalıydı ve odada güçlü bir ışık yanıyordu. Sandalyede oturan bir adamın gölgesi pencere üzerindeki aydınlık perdenin sert, kara çerçevesine vuruyordu. Başın duruşuna, köşeli omuzlara ve keskin hatlara bakınca kim olduğunu anlamamak mümkün değildi. Yüzü pencereye doğru yarı dönmüş vaziyetteydi ve ortaya çıkan sonuç atalarımızın resmetmeyi sevdiği türden karanlık bir siluetti. Holmes'ün kusursuz bir taklidiydi bu. O kadar şaşırmıştım ki adamın

gerçekte yanımda durduğundan emin olmak için elimi ona doğru uzattım. Sessiz kahkahalar atarak titriyordu.

"Ne diyorsun?" dedi.

"Yüce Tanrım!" diye bağırdım. "Harika olmuş."

"Ne yıllar yıpratır ne de alışkanlıklar bozar sonsuz hayal gücümü," dedi, sesinde sanatçının kendi eserinden duyduğu sevinç ve gurur vardı.

"Gerçekten de bana benziyor, değil mi?"

"Sen olduğuna yemin edebilirdim."

"Beğeniler Grenoble'dan Bay Oscar Meunier'in hakkı. Bu heykeli yapmak için birkaç gün uğraştı. Balmumundan bir büst. Gerisini de akşam Baker Caddesi'ne uğradığımda ben ayarladım."

"Peki, ama niye?"

"Çünkü sevgili Watson, bazı insanların, aslında başka bir yerdeyken orada olduğumu sanmaları gerekiyor."

"Odaların gözetlendiğini mi düşünüyorsun?"

"İzlendiğinden EMİNİM."

"Kim tarafından?"

"Eski düşmanlarım tarafından, Watson. Liderleri, Reichenbach Şelalesi'nde yatan o pek büyüleyici topluluk tarafından. Benim hayatta olduğumu bir tek onlar biliyor, bunu unutma. Er ya da geç evime geri döneceğimi tahmin ediyorlardı. Böyle düşünerek evi sürekli gözlem altında tuttular ve bu sabah geldiğimi gördüler."

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Çünkü pencereden dışarı bakınca nöbetçilerini tanıdım. Çekirdekten yetişme bir cellât ve ağız tamburası çalma konusunda usta olan Parker adında zararsız sayılabilecek bir adam. Onu fazla umursamıyorum. Ama arkasındaki korkunç adamdan çekinmek için pek çok nedenim var. Moriarty'nin can dostu, tepeden üzerime kayalar yuvarlayan adam ve aynı zamanda Londra'daki en kurnaz ve tehlikeli suçlu. Bu gece peşimde olan kişi de oydu Watson ve aslında bizim ONUN peşinde olduğumuzun farkında değil."

Dostumun planları yavaş yavaş ortaya çıkıyordu. Bu güvenli inzivadan gözcüler gözetleniyor ve takipçiler de takip ediliyordu. Yukarıdaki gölge yem ve bizler de avcılardık. Karanlıkta sessizce durup önümüzden aceleyle geçip duran gölgeleri izliyorduk. Holmes sessiz ve hareketsizdi ama tetikte olduğunu ve gözlerinin önümüzden geçenlerin üzerine sabitlendiğini söyleyebilirdim. Soğuk ve patırtılı bir geceydi ve rüzgâr uzun sokak boyunca ıslık çalarak esiyordu. Çoğu palto ve eşarplarına sarınmış insanlar bir aşağı bir yukarı hareket ediyordu. Bir ya da iki kez, gördüğüm kişileri birden çok kez gördüğüm hissine kapılmıştım. Özellikle de sokağın biraz yukarısında, rüzgârdan korunmak için bir evin kapısında bekliyormuş gibi görünen iki adam dikkatimi çekmişti. Dostumun dikkatini onlara yöneltmeye çalıştım ama ufak bir sabırsızlık gösterisinden sonra sokağa bakmayı sürdürdü. Birkaç kere huzursuzca ayaklarını oynatıyor ya da parmaklarını aniden duvara vuruyordu. Endişe duymaya başladığını planının umduğu gibi gitmediğini anlamıştım. Nihayet gece yarısı yaklaşırken sokak yavaş yavaş boşalıyordu. Holmes kontrolsüz bir şekilde odada bir ileri bir

geri yürüyordu. Tam ona bir şeyler söylemek üzereydim ki, gözlerimi aydınlık pencereye çevirdiğimde en az daha önceki kadar şaşırtıcı bir sürpriz yaşadım. Holmes'u kolundan tutarak yukarıyı işaret ettim.

"Gölge hareket etmiş!" diye bağırdım.

Bize doğru bakan kısım, heykelin profilinin gölgesi değil, sırtıydı artık.

Geçen üç yıl, yerine daha az işleyen bir zekâ koyarak Holmes'ün mizacı ve sabırsızlığındaki sertliği hafifletmeyi başaramamıştı.

"Elbette ki hareket edecek," dedi. "Sence ben oraya oyuncak olduğu bariz belli bir manken dikip Avrupa'nın en kurnaz adamlarından birinin bu numarayı yutmasını bekleyecek kadar beceriksiz bir sakar mıyım Watson? İki saattir bu odadayız ve Bayan Hudson her çeyrek saatte bir yani tam sekiz kez büstün duruşunu değiştirdi. İşi önden yaptığı için gölgesi görünmüyor. Ah!" Bir an için tiz bir çığlıkla nefesini tuttu ve heyecanla tekrar nefes aldı. Loş ışıkta başını ileri uzattığını, dikkatten kaskatı kesildiğini görmüştüm. Cadde bütünüyle boşalmıştı. O iki adam halen kapı aralığında saklanmış olabilirlerdi ama onları artık göremiyordum. Ortasındaki karanlık silüetle önümüzde parlayan sarı perde dışında her yer karanlık ve hareketsizdi. Sessizlikte dostumdan gelen o bastırılmış heyecan dolu tiz, ıslıksı çığlığı tekrar duydum. Hemen sonra beni odanın en karanlık yerine çekti ve dudaklarıma kapattığı elini hissettim. Kolumu kavrayan parmakları titriyordu. Dostumu daha önce hiç böyle gördüğümü hatırlamıyorum. Oysa önümüzdeki karanlık sokak halen ıssız ve hareketsizdi. Ama aniden, Holmes'ün keskin

algılarıyla çoktan fark ettiği şeyi ben de duydum. Kulaklarıma alçak, kaçamak bir ses gelmişti ve bu ses Baker Caddesi yönünden değil, gizlendiğimiz evin arka tarafından geliyordu. Bir kapı açılıp kapandı. Hemen sonra ise – aslında bu denli yüksek duyulmaması gereken fakat ev boş olduğundan her yerde yankılanan – ayak sesleri duyuldu. Holmes çömelip duvara yaslanınca ben de aynısını yaptım. Elim tabancamın kabzasını tutuyordu. Loşluğu delen gözlerim, bir adamın belli belirsiz hatlarını gördü. Açık duran kapının karanlığından daha karanlık bir gölgeydi bu. Adam bir anlığına durdu ve daha sonra tehditkâr bir tavırla arada bir de çömelerek, emekleme pozisyonunda yavaşça odaya doğru ilerledi. Bu uğursuz gölge üç metre yakınıma kadar gelince hamlesine karşılık vermeye hazırlandım fakat aslında varlığımızdan haberi olmadığını anlamam uzun sürmedi. Yanımızdan geçip pencereye yöneldi ve epey yumuşak ve gürültüsüz bir şekilde pencereyi hafifçe kaldırdı. Açılan pencere ile aynı seviyeye geldiğinde tozlu pencerenin artık bulanıklaştırmadığı sokak ışığı yüzünü aydınlatmıştı. Çok heyecanlı görünüyordu. Gözleri yıldız gibi parlıyordu, yüz hatlarıysa heyecandan kasılmıştı. İnce, kemerli bir burnu, geniş ve çıplak bir alnı, gür ve kırılmış bir bıyığı olan yaşlıca bir adamdı. Başındaki silindir şapka geriye doğru itilmişti ve açık paltosundan frakının içine giydiği gömlek parlıyordu. Derin ve keskin çizgilerle dolu, ince, esmer bir yüzü vardı. Elinde, bastona benzer bir şey taşıyordu ancak onu yere bırakınca metalik bir çınlama duyuldu. Sonra paltosunun cebinden irice bir şey çıkardı ve bir vida ya da yayın yerine oturmasına benzer yüksek, keskin bir tıkırtı duyulana kadar da bu nesneyle meşgul oldu. Dizlerinin üzerinden kalkmadan öne doğru eğilip bütün ağırlığını ve gücünü bir kaldıracı verince yine

önceki gibi uzun, dönme, öğütme sesine benzer güçlü bir tıkırtı duyuldu. Sonra tekrar doğruldu ve elinde biçimsiz bir dipçiği olan bir tür silah tuttuğunu gördüm. Silahın arkasını açıp içine bir şeyler doldurdu ve şaklatarak kapattı. Ardından çömelerek namlunun ucunu pencerenin açık kısmına yerleştirdi. Uzun bıyığının silahın arka kısmına eğildiğini ve nişan alırken gözlerinin parladığını görüyordum. Kabzayı omzuna bastırıp namlunun ucunda bütün açıklığıyla duran o heyecan verici hedefi, sarı zemin üzerindeki siyah gölgeyi görünce memnuniyetle iç çektiğini duymuştum. Bir an için hiç kımıldamadan hareketsiz durdu. Sonra parmağı tetiğe uzandı. Yüksek, tuhaf bir vızıltı ve kırılan camın uzun, gümüşsü çınlaması duyuldu. Holmes o anda tıpkı bir kaplan gibi nişancının sırtına atladı ve adamı yüz üstü yere serdi. Adam hemen doğrularak çarpınmanın verdiği güçle Holmes'ün boğazına sarıldı. Ama ben ileri atılıp tabancamın kabzasıyla başına vurunca tekrar yere düştü. Üzerine çullandım ve onu tutarken dostum tiz bir ıslıkla işaret verdi. Kaldırımında koşuşturma sesleri duyuldu ve sonra üniformalı iki polis, yanlarında sivil kıyafetli bir Müfettişle ön kapıdan içeri dalıp odaya girdi.

"Siz misiniz Lestrade?" diye sordu Holmes.

"Evet, Bay Holmes. İşi kendim üstlendim. Sizi yeniden Londra'da görmek çok güzel bayım."

"Sanırım biraz gayri resmi yardıma ihtiyacınız var. Bir yıl içinde çözülememiş üç cinayet epey fazla Lestrade. Ama Molesey gizemini çok da zorlanmadan çözmüştünüz. Yani, epey başarılıydınız."

Hep birlikte kalktık. İki yanından güçlü kuvvetli birer adamın tuttuğu mahkûmumuz güçlkle nefes alıyordu. Sokakta birkaç aylak toplanmaya başlamıştı. Holmes pencereye doğru ilerledi, pencereyi ve panjurları kapattı. Lestrade iki mum ve polisler de fenerlerini çıkardı. Nihayet mahkûmumuzu yakından görebilecektim.

Bize dönük olan bu yüz son derece erkeksi ve uğursuzdu. Bir filozofun alnına ve bir şehvet düşkününün çenesine sahip olan bu adamın hem iyiye hem de kötüye yatkınlığı olmalıydı. Ama zalim mavi gözlerine, sarkık, alaycı göz kapaklarına, öfkeli, saldırgan burnuna ve tehditkâr, derin çizgili alnına bakan biri doğanın en bariz tehlike sinyallerini görmeden de edemezdi. Hiçbirimize aldırılmıyor, nefret ve şaşkınlığın aynı derece harmanlandığı bir ifadeyle dosdoğru Holmes'ün yüzüne bakıyordu.

"Seni iblis!" diye homurdanıyordu. "Seni kurnaz iblis!"

"Ah Albay!" dedi Holmes, bozulmuş yakasını düzeltirken. "Şu eski piyeste ne derler bilirsiniz: 'Tüm yolculuklar âşıkların kavuşmasıyla biter.' Sanırım Reichenbach Şelalesi'ndeki o kayalıkta bana yaptığınız iyilikten beridir sizi görme zevkine erişemedim."

Albay transa geçmiş gibi dostuma bakmaya devam ediyor, "Seni kurnaz iblis!" demeyi sürdürüyordu.

"Sizi tanıştırmadım," dedi Holmes. "Baylar bu, bir zamanlar Majestelerinin Hindistan Ordusu'nda ve Doğu İmparatorluğumuzun büyük havyan avında görev yapmış olan Albay Sebastian Moran. Yanlısam beni düzeltin, ama kaplan avınız hala rakipsizdir öyle değil mi Albay?"

Öfkeli, yaşlı adam hiçbir şey söylemeden dostuma bakmayı sürdürdü. Vahşi gözleri ve sert bıyıklarıyla bizzat kendisi bir kaplana benziyordu.

"Benim basit kurnazlıklarımın, sizin gibi tecrübeli bir shikariyi^[11] kandırması hayret verici," dedi Holmes. "Bunlara aşına olmalıydınız. Küçük bir çocuğu bir ağaca bağlayıp, tüfeğinizle ağaçta pusuya yatıp kaplanın yeme gelmesini beklemiyor muydunuz? Bu boş ev benim ağacım ve siz de kaplamınsınız. Başka kaplanların da gelmesi ya da ufak da olsa hedefi vuramama ihtimaline karşı yedekte silahlarınız da vardı öyle değil mi? Bunlar da," dedi etrafı göstererek, "benim öbür silahlarım. Benzerlik mükemmel."

Albay Moran hiddetle homurdanarak ileri atıldı ama polisler onu geri çekti. Yüzünde korkunç bir öfke belirmişti.

"Ama bana küçük bir sürpriz yaşattığınızı itiraf etmeliyim," dedi Holmes. "Sizin de bu boş evi ve bu elverişli ön pencereyi kullanabileceğinizi düşünmemiştim. İşinizi dostum Lestrade ve saygıdeğer adamlarının sizi bekledikleri sokakta halledeceğinizi sanmışım. Ama bu istisna dışında her şey beklediğim gibi gelişti."

Albay Moran dedektif Lestrade'e döndü.

"Beni tutuklamak için sebepleriniz vardır ya da yoktur," dedi, "ama bu adamın alaylarına maruz kalmamı gerektirecek hiçbir neden göremiyorum. Eğer kanunun elindeysem her şey yasal yollardan halledilmeli."

"Evet, bu yeterince makul," dedi Lestrade. "Gitmeden önce söylemek istediğiniz başka bir şey var mı Bay Holmes?"

Holmes yerden havalı tüfeği almış mekanizmasını incelemeye koyulmuştu.

"Hayranlık uyandıran, eşsiz bir silah," dedi. "Sessiz ve inanılmaz derecede güçlü. Kır Alman mekanikçi Von Herder'in bunu Profesör Moriarty için yaptığını biliyordum. Yıllardan beridir varlığından haberim vardı ama elime alma fırsatı bulamamıştım. Bunu ve mermilerini size emanet ediyorum Lestrade."

"Onlara iyi bakacağımıza inanın Bay Holmes," dedi Lestrade, ekip kapıya yönelirken. "Söyleyeceğiniz başka bir şey var mı?"

"Onu neyle suçlamayı düşünüyorsunuz?"

"Neyle mi suçlayacağız? Elbette ki Bay Sherlock Holmes'u öldürmeye teşebbüs."

"Öyle değil Lestrade. Bu meselenin içinde bulunmayı hiç istemem. Sizin sonuçlandırdığınız bu göz alıcı tutuklamanın bütün övgüleri de size, yalnızca size ait olmalı. Evet, Lestrade, sizi kutlarım! Onu, her zamanki kurnazlık ve cesaretinizin yarattığı mutlu karışımla yakaladınız."

"Onu yakaladım mı? İyi de kimi yakaladım Bay Holmes?"

"Bütün polis kuvvetlerinin boş yere arayıp durduğu adamı. Saygıdeğer Ronald Adair'i, geçen ayın otuzunda Park Yolu 427 numaradaki evin ikinci katının ön penceresinden havalı tüfekte vuran Albay Sebastian Moran'ı. Suçlama bu Lestrade. Pekâlâ, Watson, kırık pencereden giren soğuk havaya dayanabilirsen, çalışma odamda puro içerek geçireceğimiz yarım saatte epey eğleneceğini tahmin ediyorum."

Eski odalarımız Mycroft Holmes ile Bayan Hudson'ın gözetimi altında hiç değişmeden kalmıştı. Evet, içeri girdiğimde odanın alışılmadık şekilde derli toplu olduğunu görmüştüm ama eski işaretler de yerli yerindeydi. Kimya köşesi de asit lekeli, çam yüzeyli masa da duruyordu. Yukarıdaki bir rafta, heybetli eskimiş kitaplar ve pek çok ahbabımızın yakmaktan son derece memnun olacağı referans kaynakları bulunuyordu. Etrafa baktığımda taslakları, keman kılıfını, pipo askısını hatta içine tütün konulan Acem terliğini bile görmüştüm. Odada bizi bekleyen iki kişi vardı; ilki içeri girer girmez bize sarılan Bayan Hudson ve diğerisi de bu akşamki macerada çok önemli bir rol oynayan garip heykel. Arkadaşıma ait hayranlık uyandıracak derecede iyi yapılan balmumu rengi heykel kusursuz bir kopyaydı. Ufak bir kaideye oturtulmuş, etrafına Holmes'ün eski sabahlıklarından biri öylesine düzgün örtülmüştü ki sokaktan bakıldığında oluşturduğu yanılısama kusursuzdu.

"Bütün tedbirlere dikkat ettiğinizi umuyorum Bayan Hudson," dedi Holmes.

"Ona tıpkı söylediğiniz gibi dizlerimin üzerinde emekleyerek yaklaştım efendim."

"Mükemmel. Bu işi çok güzel hallettiniz. Peki, merminin nereye gittiğini gördünüz mü?"

"Evet efendim. Korkarım güzel büstünüzü berbat etti, çünkü tam da baş kısmından geçip duvara saplandı. Onu halıda bulup aldım. İşte burada!"

Holmes mermiyi bana uzattı. "Gördüğün gibi yumuşak bir tabanca mermisi Watson. Bunda bir deha gizli çünkü kimse bir havalı tüfekten böyle bir şeyin atılmasını beklemez.

Pekâlâ, Bayan Hudson, yardımınız için size minnettarım. Hadi Watson, şimdi seni bir kez daha şu eski koltuğunda göreyim, çünkü konuşmak istediğim birkaç önemli konu var. Hırpani redingotunu çıkarıp büstün üstündeki gri-renkli sabahlığı üzerine geçirdikten sonra yine eski Holmes olmuştu.

"Yaşlı shikarinin ne sinirleri eski sağlamlığını ne de gözleri eski keskinliğini kaybetmiş," dedi gülerek, büstün parçalanmış alnını incelerken.

"Başın arka kısmının ortasından girmiş ve beynin içine saplanmış. Hindistan'daki en iyi nişancıydı o ve Londra'da ondan daha iyisi tahminimce zor bulunur. Adını hiç duymuş muydun?"

"Hayır duymadım."

"Ne şöhret ama! Ama yanlış hatırlamıyorsam, sen yüzyılımızın en büyük dâhilerinden Profesör James Moriarty'nin adını da duymamıştın. Şuradaki raftan biyografi fihristimi uzatsana."

Arkasına yaslanıp purosundan yoğun duman savurarak sayfaları ağır ağır çevirmeye başladı.

" 'M harfi koleksiyonum epey iyidir," dedi. "Herhangi bir harfi ünlü yapmak için bizzat Moriarty bile yeterli olurdu aslında. Bak işte zehirleyici Morgan, berbat anılarım olan Merridew ve Charing Cross'taki bekleme salonunda sol köpek dişimi kıran Mathews da burada. Ve son olarak bu geceki dostumuz da var."

Defteri bana uzattı ve okumaya başladım:

Moran, Sebastian, Albay. İssiz. İlk Bangalore Yerleşimcilerinden. 1840 Londra doğumlu. Bir zamanlar İngiltere elçisi olarak İran'a giden Sör Augustus Moran, C.B.'nin^[12] oğlu. Eton ve Oxford'da eğitim görmüş. Jowaki Seferi, Afgan Seferi, Charasiab, Sherpur ve Kabil'de de hizmet vermiş. Batı Himalayalar'daki Büyük Av Hayvanları (1881) ve 'Ormanda Üç ay' (1884) kitaplarının yazarı. Adres: Conduit Caddesi. Kulüpler: Anglo-Hint, Tankerville, Bagatelle Kart Kulübü. Kenara da Holmes'ün el yazısıyla şu not düşülmüştü: Londra'daki en tehlikeli ikinci adam.

"Bu çok şaşırtıcı," dedim, defteri ona uzatırken. "Aslında geçmişte onurlu bir askermiş."

"Doğru," diye cevap verdi Holmes. "Belli bir noktaya kadar iyi hizmetler vermiş. Çelik gibi sinirleri varmış. Hindistan'da insan yiyen yaralı bir kaplanın peşine nasıl düştüğü hala anlatılır. Bazı ağaçlar vardır Watson, belirli bir büyüklüğe ulaştıktan sonra bazı nahoş gariplikler göstermeye başlarlar. Bunu çoğu zaman insanlarda da görebilirsin. Kişinin, gelişimi sırasında atalarının sıralı düzenini temsil ettiğine dair bir teorim var. Bu yüzden iyiye ya da kötüye gösterdikleri ani yönelimlerde atalarının çizgisinden kaynaklanan güçlü bir etki anlamına gelir. Kişi böylece kendi ailesinin geçmişinin ta kendisine dönüşür."

"Biraz hayalci görüldüğü kesin."

"Zaten üzerinde fazla ısrarcı değilim. Sebebi ne olursa olsun Albay Moran bir yerlerde hata yapmaya başlamış. Herhangi bir skandala yol açmadan, Hindistan'da fark edilmeden kalabilmiş. Emekli olmuş, Londra'ya dönünce yine kötülüğe bulaşmış. Tam bu sırada, adamlarına bir süre başkanlık ettiği

Profesör Moriarty tarafından bulunmuş. Moriarty ona istediği kadar para vermiş ve sıradan hiçbir suçlunun başaramayacağı üst-sınıf birkaç işte onu kullanmış. 1887'de Lauderli Bayan Stewart'in ölümünü hatırlar mısın? Hatırlamadın mı? Neyse, o işin arkasında da Moran'ın olduğuna eminim ama hiçbir şey kanıtlanamadı. Albay öylesine zekice gizlenmişti ki Moriarty çetesi dağılmış olmasına rağmen onu suçlu çıkarmayı başaramamıştık. O tarihlerde, odana geldiğimde havalı tüfeklerden korkup panjurları nasıl kapattığımı hatırlıyor musun? O an abarttığımı düşündüğünden şüphem yok. Ama ben ne yaptığımı çok iyi biliyordum çünkü o olağanüstü silahı ve arkasında duran dünyadaki en iyi nişancıyı tanıyordum. İsviçre'deyken Moriarty ile bir olup beni takip eden ve Reichenbach'taki kayalıkta bana o zorlu beş dakikayı yaşatanın da o olduğuna şüphe yok."

"Fransa'daki geçici ikametim sırasında bu adamı hapse tıkmak için bir neden bulmak üzere gazeteleri dikkatle takip ettiğime emin olabilirsiniz. O, Londra' da serbestken hayatım yaşamaya değer olamazdı. Gece ve gündüz gölgesi üstümde olacak ve er ya da geç bir fırsatını bulacaktı. Peki, ne yapabiliirdim? Onu ortalık yerde vuramazdım çünkü ben de sanık durumuna düşerdim. Hukuki yollara başvurmanın da faydası yoktu. Çılgınca bir şüphe gibi görünen bir şeye dayanarak polis müdahale edemezlerdi. Sonuçta yapabileceğim pek bir şey yoktu. Ama er geç onu ele geçireceğimi bilerek suç haberlerini takip ettim. Ardından Ronald Adair'in ölümü geldi. Nihayet fırsat ayağıma gelmişti! Benim gibi ne yaptığını bilen biri için, bunu yapanın Albay Moran olduğu bariz değil miydi? Delikanlıyla kâğıt oynamış, kulüpten evine kadar takip etmiş ve açık pencereden onu

vurmuştu. Buna hiç şüphe yoktu. Yalnızca bulunan mermiler bile boynuna ilmeği geçirmeye yeter.

"Vakit kaybetmeden buraya geldim. Albayın dikkatini benim üzerime çekmesi için gözcüye görünmeyi de ihmal etmedim. İşlediği suçla aniden gelişim arasında bağlantı kurmakta ve paniğe kapılmakta gecikmemiştir. Beni bir an önce ortadan kaldırma girişimlerine başlayacağından ve bu amaç için ölümcül silahını kullanacağından emindim. Onun için pencereye mükemmel bir işaret bıraktım ve ihtiyaç olabileceğini düşünerek polise haber verdim. Bu arada Watson, sen de kapı aralığında duran o polisleri şaşmaz bir kesinlikle tanıdın. Neyse, gözlem için makul olduğuna inandığım bir yer seçtim ve saldırı için aynı yeri seçeceği aklımın ucundan bile geçmemiştir açıkçası. Pekâlâ, sevgili Watson, açıklamam gereken başka bir şey kaldı mı?"

"Evet," dedim. "Albay Moran'ın Saygıdeğer Ronald Adair'i öldürmeye iten nedenin ne olduğunu söylemedin."

"Ah sevgili Watson, işte o noktada en mantıklı zihnin bile hataya düşebileceği varsayımlar dünyasına adım atıyoruz. Herkes var olan kanıtlara dayanarak kendi hipotezini oluşturabilir ve seninkinin de en az benimki kadar doğru olması muhtemeldir."

"Öyleyse sen bir hipotez oluşturduğun öyle mi?"

"Sanırım gerçekleri açıklamak çok da zor değil. Albay Moran ve genç Adair'in birlikte önemli miktarda para kazandıkları kanıtlanmıştı. Moran'ın hile yaptığına şüphe yok. Bunu uzun süredir biliyordum. Bana kalırsa, cinayet günü Adair, Moran'ın hile yaptığını anlamıştı. Büyük bir ihtimalle de onunla özel olarak konuştu ve gönüllü olarak kulüpten

ayrılıp bir daha kâğıt oynamayacağına söz vermediği takdirde bunu diğerlerine anlatmakla tehdit etmişti. Adair gibi bir delikanlının, yaşı kendinden büyük ve epey tanınmış birini bir anda teşhir ederek çirkin bir skandal yaratmak istemesi uzak bir ihtimal. Bence tahmin ettiğim gibi davrandı. Oyun kulüpleri ile bağıını koparmak kartlardan haksız şekilde elde ettiği kazandıklarıyla geçinen Moran'ın mahvolması demekti. Böylelikle, o sırada ortağının hileli oyunu sonucu gelen kazancı istemediği için paranın ne kadarını geri vermesi gerektiğini hesaplamakla meşgul olan Adair'i öldürdü. Adair evin hanımları içeri girip onu şaşırtmasın ve o paralar ve isimlerle ne yaptığını sormasın diye de kapıyı kilitlemişti. Sence bu geçer not alır mı?"

"Tam üstüne bastığından şüphem yok."

"Bunun kabul edilip edilmeyeceğini mahkemede göreceğiz. Bu arada Albay Moran ne olursa olsun bizi daha fazla rahatsız edemeyecek. Von Herder'in o meşhur havalı tüfeği Scotland Yard Müzesi'ni süsleyecek ve Bay Sherlock Holmes, hayatını bir kez daha, Londra'nın her daim bolca sunduğu enteresan ufak sorunları araştırmaya adayabilecek."

Norwood'lu İnşaatçı

"Merhum Profesör Moriarty'nin hazin kaybından sonra Londra," dedi Sherlock Holmes, "bir suç uzmanının gözünden, son derece yavan ve sıkıcı bir şehre dönüştü."

"Londra'da seninle hemfikir olacak çok fazla insan bulabileceğinden şüpheliyim," dedim.

"Pekâlâ, sanırım bencillik ediyorum," dedi Holmes gülümseyerek. Sandalyesini geriye iterek kahvaltı masasından uzaklaştı. "Bu kesinlikle toplumun yararına oldu ve işini kaybeden zavallı bir suç uzmanı dışında hiç kimse zararlı çıkmadı. Moriarty'nin zamanında, sabah gazetelerinde sayısız olasılık görürdük. Çoğu zaman sadece küçücük bir iz, belli belirsiz bir işaret... Ancak bu bana o kötü niyetli dehanın işbaşında olduğunu anlatmaya yeterdi Watson, tıpkı bir ağın kenarlarındaki küçücük titreşimlerin akıllara, ağın merkezinde pusuya yatmış beklemekte olan iğrenç bir örümceği getirmesi gibi. Önemsiz hırsızlıklar, sebepsiz saldırılar, amaçsız zorbalıklar... İpuçlarını görebilen kişi, tüm bunların tek bir bütünün içindeki parçalar olduğunu hemen anlayabilirdi. Suç dünyası üzerine eğitim alan bir öğrenciye, o zamanlar Avrupa'daki hiçbir başkent Londra'nın sahip olduğu avantajları sunamazdı. Oysa şimdi..." İşlerin bu duruma gelmesinin nedeninin bizzat kendisi olduğunu reddedercesine alaycı bir tavırla omuz silkti.

Bu konuşma Holmes'ün dönüşünden birkaç ay sonra gerçekleşmişti. Ricası üzerine muayenehanemi devretmiş ve Baker Caddesi'ndeki eski karargâhımıza geri dönmüştüm. Kensington'daki muayenehanemi alan genç meslektaşım Doktor Verner, telaffuz etmeye cüret edebildiğim en yüksek fiyatı neredeyse hiç tereddüt etmeden çıkarıp vermişti – bu olay ancak birkaç yıl sonra, Verner'in Holmes'ün uzak bir akrabası olduğunu ve aslında parayı dostumun tedarik etmiş olduğunu öğrendiğimde açıklığa kavuşacaktı.

Aylar süren ortaklığımız aslında onun söylediği kadar olaysız değildi, çünkü notlarımı gözden geçirdiğimde bu dönemin Eski Başkan Murillo'nun evrak vakası ile canımızı zor kurtardığımız, şoke edici Hollanda buharlı gemisi FRIESLAND olayını da kapsadığını fark ettim. Oysa onun kibirli ve soğuk doğası her zaman, toplumun övgüsünü kazanmasına vesile olacak her şeye sırtını dönmesine neden olurdu. Üstelik son derece sert ifadeler kullanarak yöntemleri, başarıları ya da kendisi hakkında tek kelime olsun etmemem yönünde beni de uyarmıştı – daha önce de bahsettiğim gibi, bu yasak ancak şimdilerde kalkmıştı.

Garip protestosunun ardından Bay Sherlock Holmes sandalyesinde arkasına yaslanmış, sabah gazetesinin sayfalarını sakın sakın çeviriyordu ki birden ısrarla çalan zil sesiyle irkildik, hemen ardından da dış kapı yumruklanmaya başladı. Kapının açılmasıyla önce antrede bir koşuşturmaca, ardından merdivenlerden gürültüyle çıkan ayak sesleri duyuldu. Derken gözü dönmüş, beti benzi atmış genç bir adam telaşla odaya daldı. Heyecandan zangır zangır titreyerek bir Holmes'a, bir bana baktı. Sonunda sorgulayan

bakışlarımıza karşılık, bu nezaketsiz girişi için bir özrün gerekli olduğunun farkına vardı.

"Özür dilerim," diye haykırdı. "Ancak beni suçlamayın. Aklımı kaçırmak üzereyim. Bay Holmes, ben deniz bedbaht John Hector McFarlane'im."

Sanki sadece ismini söyleyerek, hem ani ziyaretinin hem de kaba davranışının nedenini izah etmiş gibi bir tavır takınmıştı. Fakat dostumun tepkisiz yüz ifadesini görünce bu ismin benim gibi onun için de bir şey ifade etmediğini anladım.

"Bir sigara alın Bay McFarlane," dedi Holmes, tabakasını uzatarak. "Semptomlarınız için sevgili dostum Dr. Watson size muhakkak bir sakinleştirici yazacaktır. Son birkaç gündür hava da epey sıcak. Şimdi, eğer biraz olsun kendinize gelebildiyseniz, şu koltuğa oturup bize kim olduğunuzu sakince ve tane tane anlatırsanız çok memnun olurum. İsminizi, sizi tanımam gerekiyormuş gibi söylediniz fakat sizi temin ederim bekâr, avukat, mason ve astım hastası olduğunuz gibi âşikâr gerçekler dışında, hakkınızda hiçbir şey bilmiyorum."

Dostumun yöntemlerini iyi bildiğimden, onun akıl yürütme tarzını takip ederek, adamın üstünün dağınıklığını, elindeki yasal evrakları, şık saatini ve solunumunu gözlemleyerek bunları doğrulamak benim için de zor olmamıştı. Müşterimiz ise hayretler içinde bakakalmıştı.

"Evet, hakkımda söyledikleriniz doğru Bay Holmes, bunların yanı sıra şuan Londra'daki en bedbaht insan olduğumu da söyleyebilirim. Tanrı aşkına beni yüz üstü bırakmayın Bay Holmes! Olur da hikâyemi bitirmeden beni tutuklamaya gelirlerse, lütfen size bütün gerçekleri

anlatabilmem için bana zaman tanımlarını sağlayın. Benim için dışarıda sizin çalışmakta olduğunuzu bilirsem, hapse memnuniyetle girebilirim."

"Sizi tutuklayacaklar mı?" dedi Holmes. "Bu müke – çok enteresan. Hangi suçtan dolayı tutuklanmayı bekliyorsunuz?"

"Aşağı Norwoodlu Bay Jonas Oldacre cinayetiyle suçlanıyorum."

Dostumun yüz ifadesinden, korkarım ki memnuniyetin de karıştığı, bir anlayış okunuyordu.

"Olur şey değil," dedi; "daha bu sabah kahvaltıda dostum Dr. Watson'a artık gazetelerde sansasyonel olaylar göremediğimizi söylemiştim."

Konuğumuz titreyen elini uzatarak, hala Holmes'ün dizinin üzerinde durmakta olan Daily Telegraph'ı aldı.

"Gazeteyi okumuş olsaydınız, bu sabah neden size geldiğimi de bir bakışta anlardınız bayım. İsmim ve talihsizliğim çoktan herkesin diline düşmüş."

Gazeteyi açtı ve orta sayfayı gösterdi. "İşte burada, izin verin size de okuyayım. Dinleyin Bay Holmes, başlıklar şöyle diyor: 'Aşağı Norwood'da Esrarengiz Olay. Tanınmış İnşaatçı Ortadan Kayboldu. Cinayet ve Kundakçılık Şüphesi. Suçluyu Ele Veren Önemli İpuçları.' Bay Holmes, işte izini sürdükleri bu ipuçları onları yanıltarak bana yönlendirdi. Zaten London Bridge İstasyonu'ndan beri takip ediliyorum, muhtemelen beni tutuklamak için sadece iznin çıkmasını bekliyorlardır. Annem buna çok üzülecek – bu zavallı anneciğimi çok

üzecek!" Endişe ve ıstırapla ellerini ovuşturarak sandalyesinde ileri geri sallanmaya başladı.

Bir şiddet suçunun faili olmakla suçlanan bu adamı ilgiyle inceledim. Sarı saçlı, iyi giyimli, tıraşlı, yakışıklı bir gençti. Korkuyla bakan mavi gözleri ve ince, narin bir ağzı vardı. Yaşı yirmi yedi civarında olmalıydı, giyimi ve tavırlarına bakılırsa tam bir centilmendi. İnce, yazlık pardösüsünün cebinden, mesleğini açığa vuran bir deste resmi evrak çıkmıştı.

"Zamanımızı iyi kullanmalıyız," dedi Holmes. "Watson, zahmet olmazsa gazeteyi alıp bana o haberi okuyabilir misin?"

Müşterimizin bahsettiği çarpıcı manşetlerin altındaki şu imalı satırları okudum:

"Dün sabaha karşı Aşağı Norwood'da, ciddi bir suça delalet ettiğinden kuşku duyulan esrarengiz bir olay gerçekleşti. Bay Jonas Oldacre, uzun yıllardır inşaat işiyle uğraştığı bölgenin tanınmış sakinlerinden biridir. Sydenham Sokağı'nın sonundaki Deep Dene Malikânesinde yaşayan bekâr, elli iki yaşındaki Bay Oldacre, tuhaf huylarıyla, insanlardan uzak ve gizemli yaşamıyla tanınan bir adamdır. Hatırı sayılır ölçüde servet kazandığı söylenen işini birkaç yıl önce bırakmıştı. Dün gece saat on iki sularında, hala evinin arkasında durmakta olan küçük kereste deposunda yangın alarmı verildi. İtfaiye kısa sürede olay yerine ulaşmış olsa da kuru keresteler hızla tutuşmuş olduğundan her şey küle dönmeden önce yangını kontrol altına almak mümkün olamadı. Buraya kadar olay sıradan bir kaza gibi görünmektedir, ancak yangının ardından bir suça işaret eden yeni deliller bulunduğu

bildirildi. Yangın esnasında mülk sahibinin ortalıkta görünmediği, bunun üzerine bir soruşturma yapıldığı ancak Bay Oldacre'ın ortadan kaybolmuş olduğu sonucuna varıldığı öğrenildi. Odası incelendiğinde, ev sahibinin yatağının hiç bozulmamış, odasındaki kasanın açık ve birkaç önemli evrakın ortalığa saçılmış olduğu görüldü. Ayrıca kanlı bir boğuşmanın gerçekleştiğine dair izler bulunduğu, odanın içinde ve yine odada bulunan meşe ağacından yapılmış bir bastonun sapında da kan lekelerine rastlandığı öğrenilen bilgiler arasında. Bu bastonun, dün gece Bay Jonas Oldacre'ın gece geç saatlerde evinde ağırlamış olduğu konuğuna, yani Gresham Binaları, E.C. 426 numaradaki Graham ve McFarlane Şirketi'nin küçük ortağı olan Londralı genç avukat John Hector McFarlane'e ait olduğu öğrenildi. Ayrıca, polisin elinde cinayet nedenini açıklayabilecek delillerin de olduğu bildirildi. Tüm bu bulgular ışığında sansasyonel olayların gerçekleşmesi kaçınılmaz görünmektedir.

"SON DAKİKA – Baskıya girdiğimiz esnada Bay John Hector McFarlane'in, Bay Jonas Oldacre'ı öldürme suçundan tutuklanmış olduğuna dair söylentiler kulağımıza ulaştı. En azından tutuklama emrinin çıkmış olduğu elde edilen kesin bilgiler arasında. Ayrıca Norwood'da yürütülen tahkikatta oldukça can sıkıcı bazı yeni gelişmeler gerçekleştiği öğrenildi. Talihsiz inşaatçının odasındaki boğuşma izlerinin yanı sıra, yatak odasının (oda giriş kattadır) Fransız pencerelerinin açık olduğunun görüldüğü, ağır ve hacimli bir cismin evden keresteliğe doğru sürüklendiğine dair izlere rastlandığı ve son olarak küllerin arasında kömürleşmiş bazı kalıntıların da bulunduğu bildirildi. Polisin teorisi bu olayın, kurbanın kendi odasında baston darbeleriyle öldürüldüğü, evraklarının çalındığı, cesedinin kereste deposuna

sürüklendiği ve cinayet delillerini yok etmek için deponun ateşe verildiği son derece sansasyonel bir suç olduğu yönünde. Cinayet soruşturması, her zamanki enerjisi ve zekâsıyla ipuçlarını değerlendirmekte olan Scotland Yard Müfettişi Lestrade'in tecrübeli ellerine teslim edildi."

Sherlock Holmes, bu olağanüstü hikâyeyi gözleri kapalı, parmak uçlarını birleştirmiş halde dinlemişti.

"Bu olayda kesinlikle ilgi çekici birçok husus var," dedi ruhsuz bir tavırla. "Bay McFarlane, ilk olarak size tutuklanmanıza yetecek bunca delil bulunuyormuş gibi görünüyorken, nasıl oluyor da hâlâ serbest olduğunuzu sorabilir miyim?"

"Annem ve babamla birlikte Blackheath'te Torrington Kulübesi'nde yaşıyorum Bay Holmes, ancak dün gece Bay Jonas Oldacre'la geç vakitte bir iş görüşmesi yaptıktan sonra Norwood'da bir otelde kaldım. Sizin az önce okuduğunuz haberi ben de trene bindiğimde okudum, o ana kadar benim bu olaydan haberim bile yoktu. Ne denli korkunç bir tehlike içinde olduğumu anlar anlamaz da, davayı size teslim etmek için hemen buraya koştum. Şüphesiz şehirdeki büroma ya da evime gider gitmez tutuklanacağım. London Bridge İstasyonu'ndan beri bir adam beni takip ediyor ve kuşkusuz – Aman Tanrım, bu da ne?"

Önce kapı zili, ardından merdivenlerde ayak sesleri duyuldu. Bir an sonra eski dostumuz Lestrade kapıda belirdi. Omzunun üzerinden baktığımda arkasında bir ya da iki üniformalı polis olduğunu görebiliyordum.

"Bay John Hector McFarlane?" dedi Lestrade.

Talihsiz müşterimiz beti benzi atmış biçimde ayağa kalktı.

"Sizi Bay Jonas Oldacre'ı kasten öldürme suçundan tutukluyorum."

McFarlane umutsuzca dönüp bize baktı ve çaresizce koltuğuna yığıldı.

"Bir dakika Lestrade," dedi Holmes. "Yarım saat geç ya da erken olması sizin için fark etmez değil mi? Beyefendi tam da bu ilginç olayı bize anlatmak üzereydi, söyleyecekleri işin içyüzünü aydınlatmamıza yardımcı olabilir."

"Bence bu meseleyi aydınlığa kavuşturmakta hiç zorluk çekmeyeceğiz," dedi Lestrade kararlılıkla.

"Yine de, eğer izniniz olursa, anlatacaklarını dinlemeyi çok isterdim."

"Öyle olsun Bay Holmes," dedi Lestrade. "Sizi geri çevirmem çok zor, zira geçmişte emniyet teşkilatına büyük yardımlarınız dokundu, Scotland Yard'ın size bir iyilik borcu var. Ancak tutuklunun yanında kalmam gerekli, ayrıca burada söyleyeceği her şeyin mahkemede aleyhinde delil olarak kullanılabileceği konusunda onu uyarmakla yükümlüyüm."

"Benim dileğim de buydu," dedi müşterimiz. "Tek isteğim mutlak hakikati dinleyebilmeniz için bana söz hakkı tanımanız."

Lestrade saatine baktı ve "Yarım saatiniz var," dedi.

"Öncelikle şuna açıklık getireyim," dedi McFarlane, "Bay Jonas Oldacre'ı aslında hiç tanımadım. Adına aşınaydım çünkü annem ve babamın yıllar öncesinden kendisiyle

tanışıklığı varmış fakat sonraları hayat onların yollarını ayırmış. Dolayısıyla dün öğleden sonra üç sularında büroma geldiğinde çok şaşırdım.

Ancak bana ziyaretin nedenini söyleyince daha da şaşırdım. Elinde, üzerleri el yazısıyla dolu birkaç defter sayfası vardı ve onları masama koydu.

"‘Bu benim vasiyetim,' dedi. ‘Sizden onu yasal bir vasiyetnameye dönüştürmenizi istiyorum Bay McFarlane. Siz bunu yaparken ben de burada oturup bekleyeceğim.'

"Vasiyetnameyi hazırlamaya başlamıştım ki birkaç istisna dışında tüm varlığını bana bıraktığını fark ettim, nasıl bir şaşkınlık yaşadığımı siz düşünün. Beyaz kirpikleriyle bir dağ gelinciğini anımsatan, ufak tefek, tuhaf görünümlü bir adamdı, bir an başımı kaldırdığımda, keskin gri gözlerini memnun bir ifadeyle üzerime dikmiş olduğunu fark ettim. Vasiyetin şartlarını okurken gözlerime inanmamıştım, ancak yaşlı adam hayatta hiç akrabası olmayan bir bekâr olduğunu, gençliğinde annemi ve babamı tanıdığını, benim hakkımda hep iyi şeyler duyduğunu ve bu parasının saygın ellerde olmasını istediğini söyledi. Tabi ona sadece kekeleyerek teşekkür edebildim. Bu şekilde vasiyeti kâtibin şahitliğinde gerektiği gibi bitirilip imzalandı. Bu mavi kâğıt resmi vasiyetnamedir, bunlar ise bahsettiğim müsvedde hali. Bu iş bittikten sonra Bay Jonas Oldacre hâsılat kiralaları, tapu senetleri, ipotekler ve geçici senetler gibi birçok belgeyi daha görüp incelemem gerektiğini, her şey halledilmeden kafasının rahat etmeyeceğini söyledi ve o gece vasiyetnameyi de alıp Norwood'a gelmemi rica etti. ‘Oğlum,' dedi bana, ‘işlemler bitene kadar bu mesele hakkında ailene tek kelime etme

lütfen. Bunun onlar için küçük bir sürpriz olmasını istiyorum.' Ben içtenlikle söz verene kadar da bu konuda ısrar etti.

"Bay Holmes, eminim o anda benden isteyeceği bir Şeyi reddedebilecek durumda olmadığımı tahmin edebilirsiniz. O bana mirasını bırakmak istiyordu, benim tek arzum ise onun bütün dileklerini titizlikle yerine getirebilmektir. Bu yüzden ben de eve, önemli bir işim çıktığını ve ne kadar gecikeceğimi kendimin de bilmediğini söyleyen bir telgraf çektim. Bay Oldacre daha erken evde olamayacağını belirterek, akşam dokuzda beni evine yemeğe davet etti. Ancak evini kolay bulamadığım için ulaştığımda saat dokuz buçuk olmuştu ve onu..."

"Bir dakika!" dedi Holmes. "Kapıyı kim açtı?"

"Evin kâhyası olduğunu sandığım orta yaşlı bir kadın."

"Sanırım polislere sizin adınızı veren de bu kadındır."

"Kesinlikle," dedi McFarlane.

"Lütfen devam edin."

McFarlane alnının terini sildi ve daha sonra hikâyesine devam etti:

"Bu kadın beni, sade bir sofranın hazırlanmış olduğu oturma odasına buyur etti. Sonra Bay Jonas Oldacre ile büyük bir kasanın bulunduğu yatak odasına geçtik. Bay Oldacre kasayı açtı ve bir deste belge çıkardı, bunları birlikte gözden geçirdik. İŞimiz bittiğinde saat on bir ila on iki arası olmalıydı. Khyayı uyandırmamız gerektiğini söyledi. Beni, tüm bu süre içinde açık durmakta olan, odadaki Fransız penceresinden çıkmam için yönlendirdi."

"Jalûziler kapalı mıydı?" diye sordu Holmes.

"Emin değilim ancak sanırım yarıya kadar açıktı. Evet, açık pencereyi çekmek için jalûziyi yukarı kaldırdığını hatırlıyorum. Bastonumu bulamamıştım ancak bana, 'Boş ver oğlum, nasılsa bundan sonra sık sık görüşeceğiz, elbet bir dahaki ziyaretinde veririm,' demişti. Bay Oldacre'ı bıraktığımda kasa açıktı ve evraklar da masanın üstündeydi. Çok geç olduğundan Blackheath'e dönemedim, geceyi Anerley Arms'da geçirdim ve sabah bu korkunç olayı gazetede okuyana dek olan biten hiçbir şeyden haberim yoktu."

Lestrade, bu önemli hikâyeyi dinlerken sadece bir ya da iki kez kaşlarını kaldırmıştı, sonunda: "Sormak istediğiniz başka bir şey var mı Bay Holmes?" diye sordu.

"Blackheath'e gidene kadar başka sorum yok."

"Sanırım Norwood demek istediniz," dedi Lestrade.

"Ah evet; tabi ki Norwood demek istemiştım," dedi Holmes esrarengiz gülümsemesiyle. Lestrade kabullenmeyi istemese de deneyimleri sayesinde, onun için anlaşılmaz olan şeyleri jilet gibi keskin bir zekânın kavrayabileceğini öğrenmişti. Dostuma merak içinde baktığını fark ettim.

"Sanırım sizinle birkaç husus üzerine konuşmalıyız Bay Sherlock Holmes," dedi. "Pekâlâ, Bay McFarlane, kapıda iki memurum var, dışarıda da bir araba sizi bekliyor."

Genç adam perişan halde ayağa kalktı ve odadan çıkarken dönüp son bir kez bize yalvaran gözlerle baktı. Memurlar onu arabaya yönlendirirken Lestrade bizimle kaldı.

Holmes, bu esnada vasiyetnamenin müsveddesini almış, merakla kâğıtları incelemeye başlamıştı.

"Bu belgeyle ilgili bazı hususlar dikkat çekici Lestrade, değil mi?" dedi kâğıtları ona uzatırken.

Müfettiş şaşkın bir ifadeyle belgelere baktı.

"İlk birkaç satırı, ikinci sayfanın orta kısmındakileri ve son sayfanın bir iki satırını okuyabiliyorum. Bunlar baskıdan çıkmış gibi son derece okunaklı," dedi, "ancak aradaki satırlar çok kötü, hatta üç yerde hiçbir şey okuyamadım."

"Bundan ne anlıyorsunuz?" dedi Holmes.

"Siz ne anlıyorsunuz?"

"Bunların trende yazıldığını... Okunaklı kısımlar istasyonlarda yazılmış, zor okunanlar hareket halindeyken, hiç okunamayanlar ise demiryolu makaslarından geçerken yazılmış olmalı. Bir uzman bir bakışta bunun bir banliyö hattında yazıldığını anlayabilir çünkü ancak büyük şehirlerin yakınlarında böyle ardı ardına bir dizi demiryolu makası vardır. Bütün yolculuğunu bu vasiyeti yazmakla geçirdiğini varsayarsak, bu tren de o zaman, sadece Norwood ile London Bridge arasında bir kez durmuş olan bir ekspres olmalı."

Lestrade gülmeye başladı. "Teorilerinizi anlatmaya başladığınızda benim kapasitemi çok aşıyorsunuz Bay Holmes," dedi. "Bu söylediklerinizin olayla ilgisi ne?"

"Tabi ki genç adamın hikâyesinin ve bu vasiyetnameyi Jonas Oldacre'ın dünkü yolculuğu esnasında yazmış olduğunun doğru olduğunu anlıyoruz. Ne kadar garip değil mi? Böylesine önemli bir belgeyi adam özensizce yazıyor. İnsanın

aklına, aslında bunun uygulamada çok fazla önemi olacağını düşünmediğini getiriyor. İnsan ancak hiçbir zaman geçerli olmasını istemediği bir vasiyet hazırlayacaksa onu bu şekilde gelişigüzel yazıverir."

"Evet, aynı zamanda ölüm fermanını da kendi elleriyle hazırlamış," dedi Lestrade.

"Ya, sizce öyle mi?"

"Değil mi?"

"Elbette muhtemel, ancak henüz vakayı açıklığa kavuşturabilmiş değilim."

"Açık değil mi? Artık bu olay da açık değilse, daha ne açık olabilir ki Bay Holmes? Yaşlı bir adamın ölümü sonucu bir servete konacağını öğrenen genç bir adam ne yapar? Kimseye bir şey söylemez ancak bir bahane bulup o gece müşterisiyle buluşur, evdeki kâhyanın uyumasını bekler ve sonra baş başa kaldıklarında yaşlı adamı odasında öldürür, cesedini de adamın kereste deposunda yakar ve yakınlardaki bir otele gitmek üzere evden ayrılır. Odadaki ve bastondaki kan lekeleri belli belirsiz. Muhtemelen cinayetin kansız olacağını düşünmüş, ardında hiç iz bırakmadan cesedi ortadan kaldırdığını sanmıştı. Ancak bıraktığı izler yakayı ele vermesine neden oldu. Her şey son derece açık değil mi?"

"Sevgili Lestrade, bana da zaten her şey fazla açıkmiş gibi geliyor," dedi Holmes. "Pek çok üstün niteliğiniz olsa da, hayal gücünüzü kullanmıyorsunuz. Kendinizi bir an için bu genç adamın yerine koyun. Cinayeti işlemek için sizin için en doğru zaman, hemen vasiyetin hazırlandığı gece mi olurdu? İki olay arasında çok yakın bir ilişki olması size de tehlikeli

görünmez miydi? Üstelik bu cinayeti evde olduğunuzun bilindiği bir zamanda, sizi içeri bir hizmetçi almışken işlemeye kalkar mıydınız? Son olarak, cesedi gizlemek için böylesine büyük bir zahmete girmenize rağmen, suçlu olduğunuzun kanıtı olan bastonunu olay yerinde mi bıraktırdınız? Kabul edin Lestrade, tüm bunlar hiç de olası görünmüyor."

"Bay Holmes; siz de benim kadar iyi bilirsiniz ki bir suçlu telaşlandığında soğukkanlı bir adamın asla yapmayacağı şeyleri yapar. Büyük ihtimalle odaya dönmeye cesaret edemediğinden bastonu bırakmak zorunda kaldı. Elimizdeki kanıtlarla uyuşan başka bir teoriniz var mı?"

"Size hemen en az yarım düzine sayabilirim," dedi Holmes. "Mesela, birazdan anlatacaklarımın gerçekleşmiş olması hem muhtemel hem de mümkün. Bunu bir hediye olarak kabul edin. Yaşlı adam değerli oldukları açıkça belli olan belgeler gösteriyor. O esnada oradan geçmekte olan bir serseri, jalûzinin yarı açık olması sayesinde açık pencereden her şeyi görüyor. Avukat evden çıkıp gidiyor. Serseri içeri giriyor! Pencereden daha önceden gördüğü bastonu kaptığı gibi Oldacre'ı öldürüyor ve cesedi yaktıktan sonra da kaçıyor."

"Serseri cesedi niye yaksın ki?"

"McFarlane neden yaksın?"

"Kanıtları yok etmek için."

"Bu durumda serseri de aynı nedenden, yani bir cinayet işlendiğinin hiç anlaşılmaması için pekâlâ bunu yapmış olabilir."

"Sizce serseri neden hiçbir şey almamış?"

"Odada paraya çevirmesinin mümkün olmadığı belgeler dışında, değerli bir şey bulamadı."

Lestrade başını iki yana sallasa da bana kendinden biraz önceki kadar emin değilmiş gibi göründü.

"Pekâlâ Bay Sherlock Holmes, siz isterseniz serserinizi arayabilirsiniz. Siz onu bulana kadar biz de adamımızı alıkoyacağız. Zaman kimin haklı olduğunu gösterecek. Ancak şunu unutmayın, bildiğimiz kadarıyla şuna kadar hiçbir belgeye dokunulmamış ve onlara elini sürmemek için geçerli bir sebebi olan dünyadaki tek insan da tutuklumuz. Zaten yasal varis o, yani her halükarda o mirasa konacağını düşündü."

Bu yorum dostumu etkilemişe benziyordu.

"Lestrade, ben kanıtların bazı bakımlardan sizin teorinizi tam olarak desteklediğini inkâr ettiğimi söylemiyorum," dedi. "Sadece başka teoriler de olabileceğine dikkat çekmek istiyorum. Sizin de söylediğiniz gibi, kimin haklı olduğunu zaman gösterecek. Size iyi günler! Gün içinde gelişmeleri görmek için Norwood'a uğrarım."

Müfettiş gittikten sonra dostum ayağa kalktı ve kendisini zevkine uygun görevler beklemekte olan bir adam edasında günlük işleri için hazırlıklara koyuldu.

"Söylediğim gibi ilk olarak Blackheath'e gitmeliyim Watson," dedi, paltosunu giyerken.

"Neden Norwood değil?"

"Çünkü bu davada birbiri ardına son derece ilginç olaylar gerçekleşmiş. Polis, gerçek anlamda suç unsuru içerdiğinden tüm dikkatini ikinci olaya verme yanılığısına düşmüş. Fakat bana kalırsa bu vakaya en mantıklı yaklaşım, öncelikle ilk olayı, yani şu aniden hazırlanmış olan tuhaf vasiyet ile beklenmeyen varis meselesinin iç yüzünü aydınlatmaya çalışmak olmalı. Bu, ardından gerçekleşen olayları anlamamızı kolaylaştırabilir. Ayrıca hayır sevgili dostum, senin yardım edebileceğini sanmıyorum. Şu an için tehlikeli bir durum söz konusu değil, aksi halde sen olmadan gitmeyi aklımdan bile geçirmezdim. Akşam döndüğümde, kendini benim himayeme teslim etmiş olan bu talihsiz genç adam için yapmış olduklarımı sana anlatacağıma inanıyorum."

Holmes geç vakitte döndüğünde, bezgin ve endişeli yüz ifadesinden, umutlarının boşa çıkmış olduğunu hemen anladım. Telaşlı ruh halini sakinleştirebilmek için tam bir saat keman çaldı. Sonunda enstrümanını bir kenara kaldırıp, bana başından geçen talihsizlikleri anlatmaya başladı.

"Her şey ters gitti Watson, hatta daha kötüsü olamazdı. Lestrade'in karşısında bozuntuya vermemeye çalıştım ama sanırım bu defa doğru yolda olan kişi Müfettiş, yanılan taraf biz olduk. İçgüdülerim bir yönü, gerçekler ise başka bir yönü gösteriyor. Korkarım İngiliz jürileri henüz Lestrade'in kanıtları karşısında benim teorilerime inanacak kadar zekâ düzeyine sahip insanlar değiller."

"Blackheath'e gittin mi?"

"Evet sevgili Watson gittim. Çok geçmeden de merhum Oldacre'ın nasıl bir alçak olduğunu öğrendim. Baba, oğlunu aramak için dışarıdaydı. Ufak tefek, gösterişsiz, mavi gözlü

bir kadın olan anne evdeydi. Korku ve öfkeden deliye dönmüştü. Elbette oğlunun suçlu olabilme ihtimalini dahi kabul etmiyordu. Fakat Oldacre'ın öldüğü haberine ne şaşırması ne de üzülmesi. Aksine adam hakkında konuşurken o denli sert ifadeler kullanıyordu ki farkında olmadan polisin görüşlerini destekliyordu, çünkü bu konuşma tarzını daha önce duymuşsa oğlunun da Oldacre'a karşı büyük bir nefret ve kin besleyeceği açıktı. 'O bir insan değildi, uğursuz şeytanın tekiydi,' dedi annesi, 'gençliğinden beri de hiç değişmedi.'

" 'Gençliğinde onu tanır mıydınız?' diye sordum.

" 'Evet, hem de çok iyi tanırdım. Hatta eski taliplerimden. Çok şükür içimdeki his onu bırakmamı ve yoksul olsa da iyi kalpli bir adam olan şimdiki kocamla evlenmemi söyledi. Onunla nişanlıyken kulağıma, bir kuşluğa bir kedi saldığına dair korkunç bir hikâyeye gelmişti. Bu merhametsiz ve zalimce hareketi beni öylesine dehşete düşürmüştü ki, artık onunla olamayacağımı anladım.' Bir çekmeceyi açıp bir şeyler arandıktan sonra bana, bir bıçakla delik deşik edilerek bozulmuş bir kadın fotoğrafı çıkarıp gösterdi. 'Bu benim,' dedi. 'Bu fotoğrafı bu haliyle bana, lanetlerle birlikte düğün günümün sabahında göndermişti.'

" 'Anlıyorum ancak tüm mal varlığını oğlunuza bıraktığına göre sizi affetmiş olmalı,' dedim."

" 'Ne oğlum ne de ben, Jonas Oldacre'ın ölüsünden ya da dirisinden gelecek hiçbir şeyi istemiyoruz!' diye bağırdı. 'Yukarıda Tanrı var Bay Holmes, Oldacre denen o iblisi nasıl cezalandırırdıysa, zamanı gelince oğlumun eline o hainin kanının bulaşmadığını da gösterecektir.'

"Hemen vazgeçmedim, çabalamaya devam ettim ancak varsayımımızı doğrulayacak tek bir ipucu bile bulamadığım, hatta beni haksız çıkarabilecek başka gerçekler de öğrendim. Sonunda vazgeçtim ve Norwood'a gittim.

"Kiremitten, büyük ve modern bir villa olan Deep Dene Malikânesi'nin önünde defnelerle dolu olan bir bahçesi, arkasında ise kendi arazisi var. Sağ tarafında, yoldan biraz uzakta yangının çıktığı kereste deposu bulunuyordu. Defterime kaba bir krokisini çizdim, işte şu soldaki pencere Oldacre'ın odasına açılıyor. Gördüğün gibi yoldan içerisi görülebiliyor. Bugün elde edebildiğim teselli edici tek bilgi buydu. Lestrade orada değildi ancak onun yerine olay yerinden baş memuru sorumluydu. Define bulmuş gibilerdi. Tüm sabahı yanmış odunlardan kalan külleri araştırarak geçirmişler ve organik kalıntıların yanı sıra erimiş birkaç metal parçası da bulmuşlar. Bunları ben de dikkatle inceledim, pantolon düğmesi olduklarına kuşku yoktu. Hatta birinin üzerinde, Oldacre'ın terzisi olan 'Hyams' adının yazdığını bile ayırt edebildim. Daha sonra bir bulgu ya da iz bulabilmek için dikkatle evin önündeki çimenliği araştırdım ancak kuraklık her şeyin demir gibi kaskatı olmasına neden olmuştu. Kereste deposuyla aynı hizadaki kısa kurtbağrı çalılarının içinde bir ceset ya da çuval gibi ağır bir şeylerin sürüklenmiş olduğuna dair izleri dışında hiçbir şey bulamadım. Elbette tüm bunlar da polisin teorisini destekliyor. Tepemdeki Ağustos güneşine rağmen çimenliğin her karışını sürünerek araştırdım, ancak bir saatin sonunda ayağa kalktığımda öncekinden daha fazla bilgiye sahip değildim.

"Neyse, bu fiyaskonun ardından yatak odasına gidip orayı da inceledim. Kan lekeleri belli belirsizdi, sadece hafif lekeler ve renk değişimleri olarak seçilebiliyordu ancak kesinlikle tazeydi. Baston yerinden oynatılmıştı ancak yine de onda da hafif lekeler vardı. Zaten kendisi de kabul ettiği için bastonun müşterimize ait olduğundan da kuşku yok. Halıda, iki adamın ayak izleri fark edilebiliyordu ancak üçüncü bir iz rastlayamadım, bu da karşı tarafı destekliyor. Onlar durmadan sayı kazanıyor ancak biz yerimizde sayıyoruz.

"Aslında bizim için bir umut ışığı var. Ancak o da bizi hiçbir sonuca ulaştıramayacak. Evrakları inceledim, çoğu kasadan çıkarılıp masada bırakılmıştı. Evraklar mühürlü zarflar içindeydi ancak birkaçı polisler tarafından açılmıştı. Anladığım kadarıyla çok da değerli değillerdi, üstelik Bay Oldacre'ın hesap defteri de onun sanıldığı kadar varlıklı olmadığını gösteriyordu. Yine de bana tüm evraklar orada değilmiş gibi geldi. Çok daha değerli olan bazı senetlerden bahsedilmiş olsa da onları bulamadım. Elbette bunu kesin olarak ispat etmemiz mümkün olsa, Lestrade'in iddiasını çürütürdük. Kim yakında kendisine miras kalacağını bildiği bir şeyi çalar ki?

"Her yeri inceledikten sonra ve hiçbir iz bulamayınca, şansımı kâhyayla denemeye karar verdim. Adı Bayan Lexington'dı, ufak tefek, asık yüzlü ve sessiz kadının şüpheli ve kısık gözleri vardı. Bildiği bir şey olsa bize anlatacağını sanmıştım. Ancak ağzı sıkı çıktı. Evet, Bay McFarlane'i saat dokuz buçukta eve buyur etmişti. O kapıyı açmış olmaksızın elinin kırılmış olmasını tercih edeceğini söyledi. On buçukta yatmıştı. Odası evin diğer uçundaydı ve neler olup bittiğini duymamıştı. Bay McFarlane, şapkasını ve yanılmıyorsa

bastonunu antrede bırakmıştı. Yangın alarmıyla uyanmıştı. Zavallı efendisinin öldürülmüş olduğundan emindi. Düşmanları mı vardı? Tabii, her erkeğin düşmanları olabilirdi ancak Bay Oldacre da insanlarla sadece iş için görüşen kendi halinde bir insandı. Kerestelik de bulunan düğmeleri o da görmüştü ve adamın bir gece önce giydiği pantolona ait olduğundan kesinlikle emindi. Keresteler oldukça kuruydu çünkü bir aydır yağmur yağmıyordu. Hemen tutuşuvermişlerdi. Olay yerine ulaştığında tek görebildiği çoktan yükselmiş olan alevler olmuştu. İtfaiyeciler gibi kendisi de içerden gelen yanık et kokusunu almıştı. Ayrıca ne evraklar ne de Bay Oldacre'ın özel meseleleri hakkında bir şey biliyordu.

"Yani sevgili Watson, özetle başarısız oldum. Yine de, her şeye rağmen yine de..." – inançlı bir tavırla ince ellerini birbirine kenetledi – "bu işte büyük bir yanlışlık olduğunu biliyorum. Bunu iliklerime kadar hissediyorum. Ortaya çıkmamış bir şeyler var, kâhya da bunu biliyor. Gözlerinde, sadece suçluyu bilen birinde görülebilecek bir tür inkâr vardı. Yine de bunun hakkında fazla konuşmanın bir faydası yok Watson. Eğer şansımız dönmezse, korkarım ki Norwood Kayıp Vakası, doğruyu yanlış ayırt edemeyen insanların eninde sonunda tahammül etmek zorunda kalacağını düşündüğüm, başarılarımızın vakayinamesindeki yerini alamayacak."

"Belki de," dedim, "genç adamın görüntüsü jüriyi inandırmaya yeter, ne dersin?"

"Ah, bu çok riskli sevgili Watson. '87'de kendisini ceza almaktan kurtarmamızı istemiş olan şu korkunç katil Bert Stevens'ı hatırlamıyor musun? Hiç ondan daha yumuşak başlı

ve daha dindar görünen başka bir genç adamla karşılaşmış mıydık?"

"Doğru söylüyorsun."

"Alternatif bir teori üretemezsek bu adamı kaybederiz. Şuan ona karşı sunulacak kanıtlarda bir hata bulmak mümkün görünmüyor. Üstelik yapılan her soruşturma da bu iddiaları güçlendiriyor. Yine de o evraklar hakkında ilginç bir husus var ki, araştırmamızın başlangıç noktası olarak bize faydası dokunabilir. Hesap defterine bakarken, para durumunun kötü olmasının, geçen yıl Bay Cornelius adına yüklü çekler yazmış olmasından kaynaklandığını fark ettim. Emekli bir inşaatçıyla büyük alım satım işlemleri yapmış olan bu Bay Cornelius'un kim olduğunu merak ettiğimi itiraf etmeliyim. Bu olayda onun da parmağı olabilir mi? Belki bir borsacıdır ancak bu yüklü ödemelerle eşleşen bir senet bulamadık. Diğer bulgular sonuç vermediğinden, bu çekleri bozduran beyefendinin kim olduğunu öğrenmek için araştırmalarımı bankaya yönlendirmeliyim. Ancak sevgili dostum, Lestrade her an bir alçaklık yaparak dosyayı kapatabilir, o zaman korkarım ki müşterimizi ipten kurtaramayız. Biliyorsun ki bu Scotland Yard için büyük bir zafer olacaktır."

Sherlock Holmes o gece uyudu mu bilemiyorum ancak sabah kahvaltıya indiğimde onu solgun ve bitkin buldum, zaten parlak olan gözleri, etraflarındaki koyu halkalar yüzünden daha da parıldıyordu. Koltuğunu çevreleyen halı, sigara izmaritleri ve sabah gazetelerinin erken baskılarıyla dolmuştu. Masada ise açık bir telgraf vardı.

Telgrafı bana uzatırken "Bunun hakkında ne diyorsun Watson?" diye sordu.

Norwood'dan gelmişti ve şöyle yazıyordu:

"YENİ VE ÖNEMLİ KANITLAR BULDUK.
MCFARLANE'İN SUÇU KESİNLEŞTİ. DAVAYI
BIRAKMANIZI TAVSİYE EDERİM -- LESTRADE"

"Bu çok ciddi görünüyor," dedim.

"Lestrade zaferini ilan etmiş bile!" dedi Holmes, acı bir gülümsemeye. "Ancak davayı bırakmak için yine de erken. Sonuçta yeni deliller iki kenarı da keskin bıçak gibidir, Lestrade'in düşündüğünden farklı bir yönde etki edebilirler. Sen kahvaltını yap Watson, sonra da dışarı çıkıp neler yapabileceğimizi değerlendiririz. İçimden bir ses bugün hem dostluğuna hem de manevi desteğine ihtiyacım olacağını söylüyor."

Dostum kahvaltı yapmadı. Bu da onun acayip huylarından biriydi, en gergin anlarında yemekten kesinlikle kaçınırdı, açlıktan baygın düşene dek, kendi demir gibi olan kuvvetinden istifade ettiğini görmüştüm. Bir doktor olarak bu yapmasına sitem ettiğimde, "Şuanda enerjimi ve gücümü sindirim için harcayamam," diye cevap verirdi. Bu yüzden, kahvaltısına elini bile sürmeden Norwood'a doğru yola koyulmamız beni şaşırtmamıştı.

Tam da hayal ettiğim gibi bir villa olan Deep Dene Malikânesi'ne vardığımızda, çevresindeki meraklı kalabalık henüz dağılmamıştı. Lestrade bizi bahçe kapısında karşıladığında zaferinin coşkusu yüzünden okunabiliyordu.

"E, Bay Holmes, yanıldığımızı kanıtlayabildiniz mi? Serserinizi bulamadınız mı yoksa?" diye atıldı.

"Henüz bir sonuca varamadım," dedi dostum.

"Fakat biz dün bir sonuca ulaştık. Ki bu son deliller de haklı olduğumuzu ispatlıyor, yani bu defa sizden bir adım önde olduğumuzu kabul etmelisiniz Bay Holmes."

"Sanki olağanüstü bir şeyler bulmuşsunuz gibi bir tavrınız var," dedi Holmes.

Lestrade yüksek sesle güldü.

"Siz de sanırım, tıpkı bizim gibi, yenilgiden pek hoşlanmıyorsunuz," dedi. "Ancak bir adam her zaman haklı çıkmayı bekleyemez, sizce de öyle değil mi Dr. Watson? Lütfen söyle buyurun baylar, sanırım bu defa size cinayetin failinin John McFarlane olduğunu kesin olarak ispat edebileceğim."

Beraber koridorda ilerledik ve bizi arkadaki karanlık bir salona yönlendirdi.

"Genç McFarlane cinayeti işledikten sonra şapkasını almak için buraya gelmiş olmalı," dedi. "Şuna bir bakın."

Aniden heyecanla bir kibrit yaktı ve ışığı sayesinde beyaz duvarda bir kan lekesi olduğunu gördük. Kibriti yaklaştırdıca bunun bir lekeden fazlası olduğunu gördüm. Bu bir başparmak iziydi.

"Rica etsem büyütecinizle bir bakar mısınız Bay Holmes."

"Bakıyorum zaten."

"Hiçbir parmak izinin birbirinin aynısı olmadığını biliyorsunuzdur, değil mi?"

"Evet, bunu duymuştum."

"Pekâlâ, o zaman rica etsem duvardaki bu izi, bu sabah genç McFarlane'in balmumuna çıkardığımız başparmağı iziyle karşılaştırabilir misiniz?"

Balmumundaki izi duvardaki kan lekesine yaklaştırdığında, bir büyütece bile gerek duymadan ikisinin aynı parmağa ait olduğu açıkça anlaşılıyordu. Talihsiz müşterimiz için artık hiç umut olmadığını düşündüm.

"Evet, işte son noktayı koyduk," dedi Lestrade.

"Evet, kesinlikle," dedim istemsiz olarak.

"Kesinlikle bu son noktaydı," dedi Holmes.

Ses tonu dikkatini çektiğinden dönüp dostuma baktım. Yüzündeki ifadede olağanüstü bir değişim olmuştu. Sanki içindeki sevinci belli etmemek için büyük bir çaba gösteriyor gibiydi. Gözleri yıldızlar gibi ıslıl ıslıl parılıyordu. Gülme krizine girmemek için büyük bir çaba gösterdiği izlenimine kapıldım.

Sonunda "Olur şey değil! Tabi ya!" dedi. "Bu kimin aklına gelirdi ki? Görünüş insanı nasıl da aldatıyormuş, kesinlikle! Oysa nasıl da kibar genç bir beyefendiydi! Kendi yargılarımıza körü körüne inanmamamız gerektiği konusunda büyük bir ders aldık. Sizce de öyle değil mi Lestrade?"

"Evet, bazılarımız kendinden fazla emin olabiliyor Bay Holmes," dedi Lestrade. Adamın küstahlığı insanı delirtebilecek cinstendi ancak yine de üzerimize alınmadık.

"Bu genç adam şapkasını askıdan alırken sağ başparmağını duvara değdirmiş demek, Tanrım ne büyük şans! Aynı zamanda, düşününce insan bunun çok da doğal bir hareket olduğunu anlıyor."

Holmes sakin görünmesine rağmen konuşurken bütün vücudu, bastırılmış bir heyecanla sarsılıyor gibiydi.

"Yeri gelmişken Lestrade, lütfen bu olağanüstü keşfi kimin yaptığını da söyler misiniz?"

"Kâhya, yani Bayan Lexington nöbetteki polis memuruna göstermiş."

"O esnada polis neredeymiş?"

"Hiçbir şeye dokunulmaması için suçun gerçekleştiği yatak odasında nöbet tutuyordu."

"Peki, polis neden dün bu izi bulamamış ki?"

"Tabi haklı olarak salonda ayrıntılı bir inceleme yapmak için bir gerekçemiz yoktu. Ayrıca, gördüğünüz gibi aslında bu salon çok da göze çarpmıyor."

"Evet, haklısınız, hiç göze çarpmıyor. Sanırım bu izin dün de burada olduğuna kuşku yok."

Lestrade dönüp Holmes'a, aklını kaçırmış olduğunu düşünüyormuş gibi baktı. İtiraf etmeliyim ki, hem neşeli tavırları hem de çılgınca yorumları beni de fazlasıyla şaşırtıyordu.

"McFarlane'in, kendi aleyhine kanıtlar bırakmak amacıyla gecenin bir yarısı hapisten çıkıp buraya geldiğini düşünüyor

olamazsınız, değil mi?" dedi Lestrade. "Kime sorarsanız sorun bunun McFarlane'in parmak izi olduğunu anlayacaktır."

"Evet, onun parmak izi olduğuna zaten kuşku yok."

"Tamam, bu kadar yeter," dedi Lestrade. "Ben pratik bir adamım Bay Holmes. Elimde kanıtım varsa vakit kaybetmeden bir sonuca varırım. Eğer bana bir şey söylemek isterseniz, oturma odasında raporumu yazıyor olacağım."

Holmes yeniden soğukkanlı bir tavır takındı ancak yüzünde hâlâ eğlendiğine dair pırıltılar görebiliyordum.

"Olur şey değil! Bu gerçekten de çok üzücü bir gelişme Watson, sence de öyle değil mi?" dedi. "Yine de müşterimiz için umut verici bazı hususlar olduğunu göz ardı edemeyiz."

"Bunu duyduğuma çok sevindim," dedim içtenlikle. "Onun için her şeyin bitmiş olduğundan korkuyordum."

"Ben senin kadar umutsuz değilim Watson. Şöyle ki, dostumuzun böyle körü körüne inandığı bu delilde gerçekten çok ciddi bir kusur var."

"Sahi mi? Peki ne?"

"Bu salonu daha önce incelediğim için dün bu izin duvarda olmadığını *biliyor olmam*. Haydi Watson, seninle güneşin altında küçük bir gezinti yapalım."

Kafam karışık ancak kalbim yeniden umutla ısınmış bir halde, bahçede dolaşırken dostuma eşlik ettim. Holmes evin her bir tarafında durarak sırasıyla her birini dikkatle inceledi. Adından beni içeri yönlendirdi ve bütün binayı bodrumdan tavan arasına kadar dolaştık. Odaların çoğu boştu, yine de

Holmes her birini titizlikle inceledi. Nihayet üç boş odanın bulunduğu en üst kattaki koridorda yine aniden keyiflendi.

"Evet, bu vakanın gerçekten son derece sıra dışı bazı özellikleri var Watson," dedi. "Sanırım artık sırrımızı Lestrade'in öğrenme zamanı geldi. Yanıldığımızı düşünerek ilk gülen o olmuştu, ancak eğer ki bu çıkarımım doğru ise, belki de onun yanılışı karşısında son gülen biz olacağız. Evet, pekâlâ. Bu soruna nasıl yaklaşmamız gerektiğini artık bildiğimi zannediyorum."

Holmes oturma odasına girdiğinde Scotland Yard Müfettişi hâlâ yazmaktaydı.

"Sanırım vaka raporunu yazıyordunuz,"

"Evet."

"Bunun için biraz erken olduğunu düşünmüyor musunuz? Kanıtlarınızın yetersiz olduğunu düşünmekten kendimi alamıyorum da."

Lestrade dostumu o kadar iyi tanıyordu ki sözlerini önemsemeden edemedi. Kalemını bırakıp merakla döndü.

"Ne demek istiyorsunuz Bay Holmes?"

"Sadece henüz görmediğiniz bir tanığın daha olduğunu söylemek istiyorum."

"Onu getirebilir misiniz?"

"Sanırım bunu yapabilirim."

"Öyleyse getirin lütfen."

"Elimden geleni yapacağım. Kaç memurunuz var?"

"Civarda üç tane var."

"Harika!" dedi Holmes. "Acaba hepsinin de iri, güçlü kuvvetli ve gür sesli olup olmadıklarını sorabilir miyim?"

"Seslerinin konumuzla ne alakası olduğunu anlayamamış olsam da, öyle olduklarından kuşku yok."

"Sanırım hem bunu, hem de diğer birkaç hususu anlamanıza yardımcı olabilirim," dedi Holmes. "Rica etsem adamlarınızı çağırır mısınız, ben de her şeyi izah etmeye çalışacağım."

Beş dakika sonra üç polis memuru da salondaydı.

"Müştemilattan bol miktarda saman bulun lütfen," dedi Holmes. "Ancak iki deste olarak getirmenizi isteyeceğim. Sanırım ihtiyacım olan tanığın ortaya çıkmasında çok faydalı olacak. Teşekkür ederim. Sanırım üzerinde kibrit vardır sevgili Watson. Şimdi Bay Lestrade, lütfen hepiniz en üst kata kadar bana eşlik edebilir misiniz?"

Daha önce de bahsettiğim gibi yukarıda üç odanın bulunduğu geniş bir koridor vardı. Koridorun bir ucunda, Sherlock Holmes'ün isteği üzerine dizilmişti, polis memurları sırtıyor, Lestrade'in ise dostuma bakarken yüzünde ardı ardına şaşkınlık, beklenti ve hor görme ifadeleri beliriyordu. Holmes, gösteri yapan bir sihirbaz edasıyla önümüzde durdu.

"Rica etsem memurlarınızdan birini iki kova su getirmesi için gönderebilir misiniz? Samanları da duvarlara değmeyecek şekilde iki tarafa bırakın lütfen. Tamam, sanırım artık hazırız."

Lestrade'in yüzü öfkeden kızarmaya başlamıştı.

"Bizimle oyun mu oynuyorsunuz Bay Holmes?" dedi. "Bildiğiniz bir şey varsa, bu saçmalıklara başvurmadan da anlatabilirsiniz."

"İnanın bana sevgili Lestrade, yaptığım her şey için harika bir gerekçem var. Birkaç saat önce, şans sizden yana görünürken bana takılmadan edememiştiniz; şimdi siz de benim gösterimi mazur görmelisiniz. Watson, rica etsem pencereyi açıp, samanın bir ucunu kibritle yakabilir misin?"

Dediğini yaptım, kuru saman çatırdayarak alev aldığı anda hava akımı yoğun gri dumanın bir girdap gibi koridora yayılmasına neden olmuştu.

"Güzel, şimdi tanışımızı sizin için bulup bulamayacağımızı göreceğiz Lestrade. Rica etsem herkes "Yangın var!" diye bağırabilir mi? Evet, şimdi, bir, iki, üç..."

Hep bir ağızdan "Yangın var!" diye bağırmaya başladık.

"Teşekkür ederim. Zahmet olmazsa tekrar bağırabilir misiniz?"

"Yangın var!"

"Lütfen son bir kez daha beyler, evet, hep bir ağızdan lütfen."

"Yangın var!"

Çığılığımız bütün Norwood'da duyulmuş olmalıydı. Derken, biz susar susmaz inanılmaz bir şey gerçekleşti. Koridorun sonunda, bir duvar gibi görünen yerde aniden bir kapı açıldı ve ufak tefek, yaşlı bir adam yuvasından çıkan bir tavşan gibi koridora fırladı.

"Harika!" dedi Holmes sakince. "Watson, samanlara bir kova su dök. Yeterli olacaktır! Evet Lestrade, izin verin ben de sizi kayıp tanığımızla tanıştırayım: Bay Jonas Oldacre."

Müfettiş, adama şaşkınlıktan boş boş bakıyordu. Yaşlı adam ise koridorun parlak ışığında gözlerini kırıştırarak bir bize, bir de için için yanmakta olan ateşe bakıyordu. Kaypak bakışlı açık gri gözleri ve beyaz kirpikleri olan, düzenbazlığın, ahlaksızlığın ve uğursuzluğun yansıdığı yüzü nefret uyandırıcıydı.

"Bu da ne demek?" dedi Lestrade sonunda. "Bunca zamandır neredeydiniz?"

Müfettişin yüzü öfkeden kızarmıştı, Oldacre huzursuzca güldü.

"Ben kimseye zarar vermedim."

"Zarar vermedin mi? Masum bir adamın asılması için elinden geleni yaptın. Bu beyefendi burada olmasaydı da muhtemelen bunu başarmış olacaktın."

Sefil adam sızlanmaya başladı.

"Tabi öyledir efendim, ancak ben yalnızca bir eşek şakası yapmak istemiştim ve --"

"Ah! Şaka, öyle mi? Seni temin ederim bu şakaya sen çok gülemeyeceksin. Onu aşağı indirin ve ben gelene kadar da oturma odasında tutun!" dedi Lestrade. Herkes gittikten sonra dostuma dönüp yeniden konuşmaya başladı, "Bay Holmes, memurlarımın önünde konuşamazdım ancak Dr. Watson'ın yanında çekinmem gerek yok. İnanın, nasıl başardığınızı benim için hala bir muamma, yine de bu belki de şimdiye

kadarki en parlak başarınızdı. Masum bir adamın hayatını kurtardınız ve itibarımı iki paralık edebilecek korkunç bir skandalı önlediniz."

Holmes gülümseyerek Lestrade'in omzuna vurdu. "İtibarınızı kaybetmek yerine sevgili bayım, ününüze ün katmış olduğunuzu göreceksin. Yazmakta olduğunuz raporda birkaç değişiklik yapmanız yeterli olacaktır, böylece herkes Müfettiş Lestrade'i yanıltmanın ne denli zor olduğunu anlayacaktır."

"Yani sizin isminiz açıklanmasın mı?"

"İstemiyoruz. Çıkardığımız işin kendisi zaten bize mükâfat. Belki ileride bir gün, heyecanlı tarihçimin bunları yazmasına izin verirsem ben de itibar kazanabilirim, değil mi Watson? Pekâlâ, izin verirseniz şimdi gidip şu sıçanın saklandığı yere bir göz atalım."

Koridorun ucuna, yaklâşık iki metrelik bir bağdadi bölme yapılmış ve kapı da bu bölmenin içine ustalıkla gizlenmişti. Odacık, saçakların altındaki küçük yarıklarla aydınlatılmıştı. İçeride bir iki parça eşya, biraz yiyecek, su, birkaç kitap ve evrak vardı.

"Mesleğinin avantajlarından faydalanmış," dedi Holmes dışarı çıkarken. "Kendine küçük bir gizlenme yeri yapabilmek için kimseden yardım alması gerekmemiş, tabi vakit kaybetmeden senin ellerine teslim edeceğim şu kıymetli kâhyasını saymazsak Lestrade."

"Tavsiyenizi dinleyeceğim. Ancak anlamıyorum, burayı nasıl fark ettiniz Bay Holmes?"

"Adamımızın evde saklanmakta olduğunu daha önce anlamıştım. Koridorlarda yürürken bunun diğerinden yaklâşık iki metre kadar daha kısa olduğunu fark ettiğimde artık onun nerede saklandığı da benim için aşikârdı. Bir yangın alarmını duyması karşısında sakince bekleyebilecek kadar sağlam sinirleri olamazdı. Elbette onu içeri girip bizzat çıkarabilirdik ancak onu çıkmaya zorlamamızın daha eğlenceli olacağını düşündüm. Kaldı ki sabah bana takıldığınızı göz önünde bulundurarak, gizemli bir hava yaratıp sizi şaşırtarak ödeşmek istedim Lestrade."

"Evet, gerçekten de amacına ulaştınız Bay Holmes. Peki, adamın en başından beri evde saklandığını nasıl anladınız?"

"O parmak izinden elbette Lestrade. Bunun her şeyin sonu olduğunu söylemişsiniz, öyleydi ancak çok farklı bir açıdan. Dün o izin orada olmadığını biliyordum. Daha önce mutlaka fark etmişsinizdir, ayrıntılara çok önem veririm. Dün ben o salonu dikkatle inceledim ve duvarda bir şey olmadığından emindim. Dolayısıyla o iz dün gece yapılmış olmalıydı."

"Fakat bu nasıl olabilir?"

"Oldukça basit. Bu zarflar mühürlenirken Jonas Oldacre, McFarlane'in yumuşak balmumuna başparmağıyla bastırmasını sağlamıştı. Bu öyle çabuk ve doğal bir şekilde olmuştu ki, belki bunu genç adam bile hatırlamıyordur. Muhtemelen bu kendiliğinden gerçekleşivermişti ve Oldacre'ın bile bunu nasıl kullanacağı konusunda hiçbir fikri yoktu. Sığınağında olup biteni düşünürken aniden bu parmak izini kullanarak McFarlane aleyhinde bir delil yaratabileceğini fark etti. Onun için mührün balmumundan kalıbını çıkarmak hiç zor olmadı, sonra küçük bir iğne

yardımıyla akıttığı az miktardaki kanıyla bunu ıslattı ve gece yarısında kendisi ya da kâhyası bu parmak izini kolaylıkla duvara çıkarttı. Eğer gizlendiği yerde bulduğumuz evrakları incellerseniz, bahse girerim ki üzerinde parmak izinin olduğu bu mührü de bulursunuz."

"Harika!" dedi Lestrade. "Harika! Her şey apaçık ortada! Fakat bu büyük aldatmacanın amacı neydi Bay Holmes?"

Müfettişin az önceki otoriter tavırlarının, nasıl da bir anda öğretmenine sorular soran küçük bir çocuk tavırlarına dönüştüğünü izlemek çok eğlenceliydi.

"Bunu açıklamanın da zor olduğunu sanmıyorum. Şuan bizi aşağıda son derece kötü niyetli ve kindar bir beyefendi beklemekte. Onun bir zamanlar McFarlane'in annesi tarafından reddedildiğini biliyor muydunuz? Ah, tabi ki bilmiyordunuz! Size önce Blackheath'e, ondan sonra Norwood'a gitmeniz gerektiğini söylemiştim. Bu adamın haksızlık olarak gördüğü bu reddediliş, onun hain, entrikacı beyninde yer etmiş ve hayatı boyunca intikam ateşiyle yanıp tutuşmuş. Ancak bu zamana kadar uygun bir fırsat yakalayamamıştı. Son bir iki yıldır işleri kötü gidiyordu – sanırım – kendini borç batağında buldu. Böylece alacaklılarını dolandırmaya karar verdi ve bu amaçla, aslında kendisi olduğunu tahmin ettiğim sahte bir isme, yani gerçekte var olmayan Bay Cornelius'a yüklü çekler yazdı. Henüz bu ödemelerin izini sürme fırsatım olmadı ancak paranın, Oldacre'ın zaman zaman Bay Cornelius kılığında gittiği, şehir merkezinden uzaktaki bir bankaya yatırıldığından hiç kuşku yok. Sonunda ismini tamamen değiştirmeye, hesapta biriken parayı çekerek ortadan kaybolmaya ve başka bir yerde yeni bir hayata başlamaya karar verdi."

"Evet, çok mantıklı."

"Ortadan kaybolarak hem izini kaybettireceğini, hem de kendisinin eski sevgilisinin biricik oğlu tarafından öldürüldüğü izlenimini verebilirse, bu büyük intikamla kadını kahredeceğini fark etti. Bu bir hainlik başyapıtıydı, üstelik adam planını ustalıkla uyguladı. Açık bir cinayet nedeni olabilecek bir vasiyetname, genç adamın ailesinden sakladığı ziyareti, bastonun saklanması, kan lekeleri, kereste deposundaki hayvan kalıntıları ve düğmeler, hepsi de takdire değer. Birkaç saat öncesine kadar benim açımdan bile kurtulmanın mümkün görünmediği mükemmel bir suç ağıydı. Ne var ki ancak bir usta bir sanatçının sahip olabileceği, nerede durması gerektiğini bilme meziyeti bu adamda yoktu. Talihsiz kurbanının boynundaki ilmeği daha da sıkmak için, zaten mükemmel olan bir planı daha da iyileştirmek istedi ve her şeyi berbat etti. Gelin, artık aşağı inelim Lestrade. Ona sormak istediğim birkaç soru var."

Alçak adam, her iki tarafında birer polisle birlikte kendi salonunda oturuyordu.

"Yalnızca şakaydı sevgili beyefendi, sadece bir eşek şakasıydı, kötü bir niyetim yoktu inanın," diye sızlanıyordu durmadan. "İnanın sevgili bayım, sadece ortadan kaybolduğumda olacakları görmek istediğimden saklanıyordum, umarım zavallı genç Bay McFarlane'e zarar vermek istediğimi düşünerek bana haksızlık etmezsiniz."

"Bu jürinin vereceği bir karar," dedi Lestrade. "Cinayete teşebbüsten olmasa da komplo suçundan yargılanacaksınız."

"Ayrıca alacaklılarınız muhtemelen Bay Cornelius'un banka hesabına da el koyacak," dedi Holmes. Küçük adam bir anda

irkildi ve uğursuz bakışlarını dostuma çevirdi.

"Tüm yaptıklarınız için size teşekkür etmem gerek," dedi adam. "Belki bir gün size olan borcumu öderim."

Holmes anlayışla gülümsedi.

"Önümüzdeki birkaç yıl fazlasıyla meşgul olacağınızı düşünüyorum," dedi. "Aklıma gelmişken, kereste deposuna eski pantolonlarınızdan başka ne koydunuz? Ölü bir köpek, bir tavşan, ya da başka bir şey mi? Söylemeyecek misiniz? Ah, olur şey değil, bu ne kabalık böyle! Tamam, pekâlâ, eminim kan ve kömürleşen kalıntılar için birkaç tavşan yeterli olmuştur. Watson, eğer bu hikâyeyi yazacak olursan, tavşanları kullanabilirsin"

Dans Eden Adamlar

Holmes son birkaç saattir hiç konuşmadan, içinde kötü kokulu bir nesneyi mayalanmaya bıraktığı bir kimya kabı üzerine uzun, ince sırtını kamburlaştırmış halde eğilerek oturuyordu. Başı göğsüne düşmüştü ve bulunduğum yerden soluk gri tüyleri ve siyah bir topuzu olan tuhaf bir kuş gibi görünüyordu.

"Demek," dedi birden, "Güney Afrika sanatlarına yatırım yapma niyetin yok Watson öyle mi?"

Şaşkınlıktan irkilmiştim. Holmes'ün garip yeteneklerine alışkın olmama rağmen, en mahrem düşüncelerime bu ani girişi bütünüyle açıklanamazdı.

"Bunu nereden anladın?" diye sordum.

Elinde buharı tüten bir test tüpü ve derine dalmış gözlerinde neşeli bir pırıltıyla taburesinde döndü.

"Hadi kendine büsbütün afalladığını itiraf et, Watson?" dedi.

"Evet afalladım."

"Sana bununla ilgili bir kâğıt imzalatmam gerekir."

"Neden?"

"Beş dakika sonra bunun son derece basit olacağını söyleyeceksin."

"Böyle bir şey söylemeyeceğime eminim."

"Görüyorsun ya sevgili Watson," dedi ve elindeki test tüpünü bıraktı ve sınıfa ders anlatan bir profesör havasıyla devam etti; "her biri diğerini takip eden ve her biri kendi içinde basit olan bir dizi çıkarımda bulunmak hiç de zor değil. Eğer, bunu yaptıktan sonra, ortadaki çıkarımları atlayıp insanlara yalnızca başlangıç ve bitiş noktalarındaki fikirleri anlatmayı seçersen fazla cafcaflı olmasına karşın şaşırtıcı bir sonuç ortaya çıkabilir. Bundan sonra ise, sol işaret parmağınla başparmağın arasındaki çizgiye bakarak, ufak sermayeni altın madenlerine yatırım için kullanmayacağından emin olmak hiç de zor değil."

"Ben herhangi bir bağlantı göremiyorum."

"Muhtemelen göremezsin ama hemen şimdi yakın bir bağlantı göstereceğim. Bu basit zincirin kayıp halkaları şöyle: 1. Dün gece kulüpten eve döndüğünde sol işaret parmağınla başparmağın arasında tebeşir izi vardı. 2. Bیلardo oynarken istekayı sağlam tutabilmek için tebeşiri oraya sürersin. 3. Thurston'dan başkasıyla bیلardo oynamazsın. 4. Dört hafta önce, Thurston'ın Güney Afrika'daki bazı arazilerde hakkı olduğu ancak bir ay sonra geçerliliğinin biteceğini ve bunları seninle de paylaşmak istediğini söylemiştin. 5. Çek defterin çekmecemde kilitli ve benden anahtarı istemedin. 6. Paranı bu şekilde bir yatırıma kullanmak istemiyorsun."

"Ne kadar da basitmiş!" diye atıldım.

"Kesinlikle!" dedi, biraz da kızdırarak. "Bir kez açıklandıktan sonra her sorun insana çocukça gelir. İşte sana açıklanamayan bir sorun. Bakalım bundan ne çıkaracaksın dostum Watson." Masaya bir kâğıt fırlattı ve bir kez daha kimyasal analizlerine döndü.

Şaşkınlık içinde kâğıdın üzerinde tuhaf hiyerogliflere baktım.

"Bunları bir çocuk çizmiş olmalı Holmes," diye bağırdım.

"Sana göre öyle!"

"Başka ne olabilir ki?"

"Bunu, Norfolk'taki Riding Thorpe Malikânesi'ndeki Bay Hilton Cubitt de öğrenmek için sabırsızlanıyor. Bu küçük bilmece ilk postayla geldi ve beyefendi de sonraki trenle varacakmış. İşte kapı da çalıyor Watson. Bu gelen oysa hiç şaşırmam."

Merdivenlerde güçlü ayak sesleri duyuldu ve bir an sonra da içeri uzun boylu, al yanaklı, iyi tıraşlı bir beyefendi girdi. Parlak gözleri ve kırmızı yanakları, Baker Caddesi'nin sislerinden uzakta bir yaşam sürdüğünü anlatıyordu. İçeri girerken, geldiği güçlü, taze ve zindeleştirici doğu sahili havasını da yanında getirmiş gibiydi. Bizimle tokalaştıktan sonra oturmak üzereydi ki gözü, benim az önce inceleyip masanın üzerine bıraktığım o garip işaretlerin bulunduğu kâğıda ilişti.

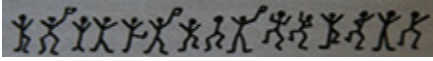
"Bay Holmes, bunlarla ilgili herhangi bir şey bulabildiniz mi?" diye sordu. "Bana tuhaf gizemlere pek düşkün olduğunuz söylendi. Bence bundan daha tuhafını bulamazsınız. İncelemeye vaktinizin olması için kâğıdı gelmeden önce gönderdim."

"Son derece ilginç işler oldukları kesin," dedi Holmes. "İlk bakışta bunları bir çocuğun oyun için yaptığını düşündürüyor. Çizildikleri sayfa üzerinde bir uçtan diğerine dans eden bir

dizi küçük, garip figürden oluşuyor. Böyle gülünç bir şeye bu denli önem atfetmeniz niye?"

"Aslında bu kadar önem vermezdim Bay Holmes ama onları bu denli önemli kılan karımın tavrı. Onu ölesiye korkuttu. Hiçbir şey söylemiyor ama gözlerindeki dehşeti görebiliyorum. Bu yüzden meselenin enine boyuna incelenmesini istiyorum."

Holmes kâğıdı kaldırdı, böylelikle güneş ışığı da kâğıdın üzerine düştü. Defterden koparılmış bir sayfaydı. Şekiller kurşun kalemle çizilmişti ve şöyleydi:

Holmes çizimleri bir süre inceledikten sonra dikkatlice katlayarak not defterinin arasına sıkıştırdı.

"Bu son derece ilginç ve olağandışı bir vaka olmayı vaat ediyor," dedi. "Mektubunuzda birkaç ayrıntıdan bahsetmişsiniz Bay Hilton Cubitt, ancak bir kez de dostum Dr. Watson için tekrarlayabilerseniz minnettar olurum."

"İyi bir hikâye anlatıcısı değilimdir," dedi ziyaretçimiz, iri, güçlü ellerini gergin biçimde kavuşturup bırakarak. "Bana anlamadığınız noktaları sorabilirsiniz. Geçen yıl evlilik tarihimden anlatmaya başlayayım ama öncelikle, zengin bir adam olmasam da yaklâşık beş yüz yıldır Riding Thorpe'da yaşayan bir aileye mensup olduğumu söylemek isterim ve Norfolk yöresinde daha tanınmış bir aile de yoktur. Geçen yıl, yıldönümü kutlamaları için Londra'ya geldiğimde, semtimizin

papazı Parker orada konakladığı için Russell Meydanı'nda bir pansiyonda kendime bir oda tuttum. Amerikalı genç bir kadın da orada kalıyordu. Adı Patrick'ti, Elsie Patrick. Bir şekilde arkadaş olduk, bir aya kalmadan da ona delicesine âşık oldum. Bir nikâh dairesine gidip sessiz sedasız evlendik ve Norfolk'a da evli bir çift olarak döndük. İyi ve köklü bir aileden gelen bir adamın, geçmişini ya da yakınlarını tanımadığı bir kadınla bu şekilde evlenmiş olması size çılgınca gelebilir Bay Holmes, ancak onu siz de görüp tanısaydınız beni daha iyi anlardınız.

"Elsie bu konuda epey dürüsttü. İstemem halinde vazgeçebilme fırsatını bana defalarca sunmadığını söyleyemem. 'Geçmişte nahoş bazı ilişkilerim oldu,' demişti bana; 'Bunları unutmak istiyorum. Geçmişini hiç anmamayı yeğlerim çünkü bana acı veriyor. Beni alırsan Hilton, kişisel olarak kendinden hiçbir şekilde utanç duyması gerekmeyen bir kadın almış olacaksın. Ancak bu konuda sadece sözüme güvenmek zorunda kalacaksın ve senden önceki yaşantım hakkımda sessiz kalmama izin vereceksin. Bu şartlar senin için ağırsa Norfolk'a dön ve beni de, içinde bulduğun o yalnız yaşamla bırak.' Bunları evleneceğimiz günün arifesinde söylemişti. Onu olduğu gibi kabul etmekten memnun olduğumu söyledim ve sözümü de tuttum.

"Neyse, bir yıldır evliyiz ve çok da mutluyuz. Ama bir ay kadar önce, Haziran sonlarında ilk kez bazı sorunlar olacağına dair işaretler görmeye başladım. Karım bir gün Amerika'dan bir mektup aldı. Mektupta bulunan Amerikan pulunu ben de bizzat gördüm. Beti benzi atmış halde mektubu okudu ve ateşe atıp yaktı. Daha sonra bu konudan hiç bahsetmedi. Ben de bahsetmedim çünkü söz vermiştim. Ancak karım o andan

itibaren bir saat bile rahat yüzü görmedi. Yüzünde her zaman – sanki hep kötü bir şeylerin olmasını beklermiş gibi – bir korku ifadesi var. Bana güvenseydi daha iyi ederdi. Onun en iyi dostu olduğumu anlardı. Yine de kendisi konuşana kadar ben hiçbir şey diyemem. Aslını isterseniz, samimi bir insandır Bay Holmes. Geçmiş yaşamında başına her ne geldiyse onun hatası olmadığına eminim. Ben Norfolk'lu basit bir toprak ağasıyım, ama bütün İngiltere'de aile şerefine benim kadar önem veren bir başkası yoktur. Karım da bunu iyi biliyor, evlenmeden önce de biliyordu. Şerefime en ufak bir leke bile sürmeyeceğine eminim.

"Neyse, artık hikâyemin tuhaf bölümüne geleyim. Bir hafta kadar önce - geçen hafta Salı günüydü – pencerelerden birinin pervazında şu kâğıttakilere benzer bir dizi küçük, tuhaf, dans eden figürler gördüm. Tebeşirle çizilmişlerdi. Bunları seyis çocuğun çizdiğini düşünmüştüm ama delikanlı hiçbir şey bilmediğine yemin etti. Her nasılsa, gece çizilmişlerdi. Şekilleri yıkayarak çıkardım ve karıma bunlardan daha sonra bahsettim. Onları fazla ciddiye alışına ise şaşırılmışım. Daha başka şekiller olursa onları da kendisine göstermem için bana yalvardı. Bir hafta boyunca yeni bir şekil olmamıştı ve sonra dün sabah bu kâğıdı bahçedeki güneş saatinin altında buldum. Onu Elsie'ye gösterdim ve tam o anda bayılarak bir ceset gibi yere düştü. Sürekli rüya gören bir kadın gibi, o andan beridir hep yarı sersem ve dehşetli gözlerle dolaşıp duruyor. İşte, size bu kâğıdı göndermeye de o an karar verdim Bay Holmes. Polise götürmezdim çünkü bana gülerlerdi. Ancak siz ne yapmam gerektiğini söyleyebilirsiniz. Zengin değilim, ama karımı tehdit eden bir şey varsa onu korumak için her kuruşumu feda etmeye hazırım."

Karşımızda duran bu İngiliz eski toprak insanı hoş bir insandı. Samimi mavi gözleri ve geniş, sağlıklı yüzüyle yalın, dobra ve nazikti. Karısına duyduğu aşk ve güven yüzünden okunuyordu. Holmes adamın hikâyesini büyük bir dikkatle dinledikten sonra bir süre sessizce oturup düşündü.

"Bay Cubitt," dedi sonunda, "sizce de en doğrusu eşinizle konuşarak bu sırrı sizinle paylaşmasını istemek değil mi?"

Hilton Cubitt irice başını iki yana salladı.

"Söz sözdür Bay Holmes. Elsie anlatmak isteseydi zaten anlatırdı. İstemiyorsa onun güvenini sarsmak bana göre değil. Fakat olanları bilmek benim de hakkım - ve öğreneceğim de."

"O halde sizin için elimden geleni yapacağım. İlk olarak şunu sormak istiyorum: çevrede hiç yabancı insanlara rastlandığını duydunuz mu?"

"Hayır."

"Yaşadığınız yerin oldukça sakın bir yöre olduğunu varsayıyorum. Yeni bir yüz olsa hemen duyulurdu."

"Evin hemen civarında görülse, evet. Ama uzaklarda birkaç sulama arazimiz var. Sonra çiftçilerimiz kiracı da alıyor."

"Bu şekillerin bir anlamı olduğu açık. Eğer başlı başına bir anlamları varsa mesajı çözmemiz neredeyse imkânsız. Ama öte yandan şekillerin her birinin arasında sistematik bir bağlantı varsa çözebileceğimize hiç şüphem yok. Ne var ki, elimizdeki bu örnek yeteri kadar uzun olmadığı için şimdilik bir şey yapamam ve anlattığınız şeyler o kadar belirsiz ki bir araştırmanın başlatılması için gerekli temeli sağlamaya yetmiyor. Şu an için Norfolk'a dönmenizi, olan bitene dikkat

etmenizi ve ortaya çıkacak yenidans eden adamların eksiksiz bir kopyasını çıkarmanızı öneririm. Pencere pervazına tebeşirle çizilenlerinin bir kopyasının bulunmaması çok yazık. Çevrede yabancıların görülüp görülmediğine dair sessiz bir araştırma yürütün. Yeni kanıtlar bulursanız vakit kaybetmeden bana gelin. Size verebileceğim en iyi tavsiye bu Bay Hilton Cubitt. Acil gelişmeler olması halinde her zaman Norfolk'taki evinize gelip olanları yakından incelemeye de hazırım."

Bu konuşma sonrasında Sherlock Holmes epey düşünceliydi ve sonraki günlerde onu birkaç kez not defterinin arasından kâğıdı çıkarıp uzun uzun ve ciddiyetle tuhaf şekilleri incelerken görmüştüm. Hiçbir şekilde o konudan bahsetmiyordu ancak iki üç hafta kadar sonra, bir akşamüstü evden çıkmak üzereyken beni çağırды.

"Burada kalsan iyi olur Watson."

"Neden?"

"Çünkü bu sabah Hilton Cubitt'ten bir telgraf aldım. Hani şu dans eden adamlar konusunu ve Bay Cubitt'i hatırlıyorsun değil mi? Biri yirmi geçe Liverpool Caddesi'ne varacakmış. Her an buraya gelebilir. Telgrafından anladığım kadarıyla önemli bazı yeni gelişmeler varmış."

Norfolk'lu toprak ağasının istasyondan arabayla gelmesi uzun sürmemişti. Yorgun gözleri ve kırışmış alnıyla endişeli ve üzgün görünüyordu.

"Bu iş sinirlerimi bozmaya başladı Bay Holmes," dedi, yorgun bir halde koltuklardan birine gömülürken. "Sizinle ilgili tasarıları olan, görünmez ve bilinmez insanlarla çevrili

olduğunu bilmeniz zaten yeterince kötü. Ancak buna bir de karınızın her gün biraz daha eridiğini izlemek eklenince insanın dayanamayacağı noktaya geliyor. Karım tükenip gidiyor, gözlerimin önünde ölüyor."

"Henüz herhangi bir şey söylemedi mi?"

"Hayır Bay Holmes, söylemedi. Kızcağızın konuşmak istediği zamanlar oldu ama yine de tereddütlerini bir kenara bırakamadı. Ona yardım etmeye çalıştım ama sanırım beceremedim ve onu korkuttum. Köklü ailem ve bölgede sahip olduğumuz ün ve leke sürülmemiş onurumuzdan duyduğumuz kıvanç hakkında konuşmaya uğraştı ve sadede geldiğimizi düşünüyordum ki oraya varamadan konuşma bitiyordu."

"Fakat siz bir şeyler buldunuz sanırım değil mi?"

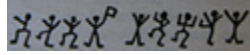
"Bol miktarda Bay Holmes. İncelemeniz için pek çok yeni dans eden adam figürü getirdim. Fakat asıl önemlisi o adamı bizzat gördüm."

"Bunları çizen adamı mı yani?"

"Evet, hem de onu bu şekilleri çizerken gördüm. Dilerseniz her şeyi sırayla anlatayım. Sizi ziyaretimden sonra ertesi sabah ilk gördüğüm şey yeni dans eden adamlar oldu. Tebeşirle, evin ön pencerelerine bakan çimenliğin yanındaki atölyenin ahşap kapısına çizilmişlerdi. Eksiksiz bir kopyalarını çıkardım, işte burada." Bir kâğıdı açarak masaya yaydı. Hiyeroglifler şu şekildeydi:

"Mükemmel!" dedi Holmes. "Mükemmel! Devam edin."

"Kopyasını çıkardıktan sonra izleri silmiştim ama iki gün sonra yine sabah yeni şekiller ortaya çıktı. Onların kopyası da burada."

Holmes ellerini ovuşturdu ve keyifli bir şekilde kıkırdadı. "Gittikçe daha fazla malzeme birikiyor," dedi.

"Üç gün sonra ise bir kâğıda karalanıp güneş saatinin üstündeki bir çakılın altına konmuş bir mesaj buldum. İşte burada. Gördüğünüz gibi karakterler sonuncuyla tıpatıp aynı. Bunu bulduktan sonra pusuyu yatmaya karar verdim. Tabancamı çıkardım ve çimenliği ve bahçeyi tepeden gören çalışma odamda oturup bekledim. Gece yarısı iki civarında pencere kenarına oturmuş, etrafı seyrediyordum ay ışığı dışında her şey zifiri karanlıktı. Tam bu sırada arkamda ayak seslerini duydum. Seslerin sahibi geceliği içindeki karımdı. Yatağa gelmemi rica ediyordu. Bense ona bu saçma oyunları oynayanın kim olduğunu bulmak istediğimi söyledim. Karım bunun anlamsız bir eşek şakası olduğunu ve dikkate almamam gerektiğini söyledi.

"‘Eğer seni gerçekten rahatsız ediyorsa Hilton, bu beladan kurtulmak için bir süreliğine seyahat edebiliriz, yalnızca sen ve ben.’"

" 'Nasıl? Bir eşek şakası uğruna evimizden sürgün mü edilelim?' dedim. 'sonra bütün kasabayı kendimize güldürelim.' "

"'Peki o halde hadi yatağa gel,' dedi, 'bunları sabah konuşuruz.'"

"Biz konuşurken, aniden ay ışığında, zaten beyaz olan yüzünün daha da beyaz kesildiğini gördüm, omzumdaki eli de kasılmıştı. Bahçedeki atölyenin gölgesinde hareket eden bir şeyler vardı. Karanlık bir gölgenin sürünerek ilerlediğini, köşeyi yavaşça döndüğünü ve kapının önünde çömeldiğini gördüm. Silahıma davranıp dışarı fırlayacaktım ki karım kollarını belime doladı ve var gücüyle beni tuttu. Ondan kurtulmaya çabalasam da umutsuzca direnerek bana mani oldu. Nihayet ondan kurtulmayı başardım ancak ben kapıyı açıp atölyeye varana kadar o yaratık da çoktan ortadan kaybolmuştu. Yine de varlığına dair bir iz bırakmıştı. Kapının üstünde, daha önce de iki kez rastladığım ve kâğıda da bir kopyasını çıkardığım dans eden adam figürlerini seçebiliyordum. Her yeri aramama karşın adamdan hiçbir iz yoktu. Şaşırtıcı olan ise, sabah kapıyı tekrar incelediğimde önceden gördüğüm çizginin altına bazı yeni şekillerin çizilmiş olduğunu fark etmemdi, yani bu durumda hep yakınlarda bir yerlerde olması gerekliydi."

"O yeni şeklin de kopyasını çıkardınız mı?"

"Evet, epey kısa ama yine de çıkardım. İşte burada." Bir kâğıt daha çıkardı. Yeni şekiller şöyleydi:

"Bana söyler misiniz," dedi Holmes – ne denli heyecanlı olduğu gözlerinden anlaşılıyordu - "bu ilkinin devamı mıydı yoksa bütünüyle ayrı mı görünüyordu?"

"Kapının farklı bir yerindeydi bu."

"Mükemmel! Bizim için en önemli kısmı da işte burası. Bu beni umutla doldurdu. Pekâlâ Bay Hilton Cubitt, ilginç hikâyenize devam edin lütfen."

"O gece o ödle maskarayı yakalamama engel olan karıma ne kadar kızdığımı saymazsak söyleyeceğim başka bir şey yok Bay Holmes. Zarar görmemden korktuğunu söyledi. Oysa bir an için aklıma benim değil de o adamın zarar görmesinden korktuğu fikri geldi, çünkü karımın bu adamın kim olduğunu ve bu garip işaretlerle ne anlatmak istediğini bildiğinden hiç şüphem yoktu. Fakat karımın sesinin tonu ve gözlerindeki bakış bütün şüphelerimi engelledi Bay Holmes ve asıl düşündüğünün benim güvenliğim olduğuna inandım. Durum bundan ibaret ve şimdi ne yapmam gerektiği konusundaki tavsiyelerinizi bekliyorum. Ben çiftlikte çalışan yarım düzine kadar adamımı çalılıklara yerleştirmekten ve o herif geldiğinde ona bir temiz dayak attıktan sonra sonsuza kadar bizi rahat bırakmasını sağlamaktan yanayım."

"Korkarım, böyle basit çarelere başvurulmayacak kadar derin bir vaka bu," dedi Holmes. "Londra'da ne kadar kalabilirsiniz?"

"Bugün dönmem gerekiyor. Karımı bütün gece yalnız bırakmayı göze alamam. Çok gergin ve hemen geri gelmem için adeta yalvardı."

"Sanırım haklısınız. Biraz daha kalabilseydiniz bir iki gün içinde sizinle birlikte de dönebilirdik. Bu arada kâğıtları burada bırakın. Çok geçmeden ziyaretinize gelmem ve bu meseleye ışık tutabilmemiz muhtemel görünüyor."

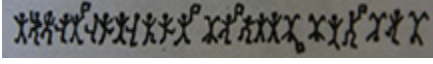
Sherlock Holmes ziyaretçimiz gidene kadar sükûnetini profesyonel bir tarzda korumuştur ancak onu çok iyi tanıyan benim için ne kadar heyecanlı olduğunu görmek hiç de zor değildi. Hilton Cubitt'in geniş omuzları kapıdan kaybolur kaybolmaz dostum masaya koştur, dans eden adamların olduğu bütün kâğıtları önüne serdi ve karmâşık ve ayrıntılı bir hesaplama girişti. İki saat boyunca bir sürü sayfayı şekil ve harflerle doldurmasını seyrettim. İşine kendini öylesine kaptırmıştı ki varlığını büsbütün unutmuş görünüyordu. Arada bir ilerleme kaydediyor, keyifle ıslık çalıyor şarkı mırıldanıyordu. Kafası iyiden iyiye karıştıdaysa uzunca bir süre çatılmış kaşlar ve boş bakışlarla öylece oturuyordu. Sonunda bir memnuniyet haykırışıyla sandalyeden fırladı ve ellerini ovuşturarak odada bir ileri bir geri yürümeye başladı. Sonra uzun bir telgraf yazmaya koyuldu. "Eğer alacağım cevap umduğum gibi olursa koleksiyonuna güzel bir vaka daha ekleyebilirsin Watson," dedi. "Yarın Norfolk'a gidip dostumuza rahatsızlığının sırrıyla ilgili yeni haberler verebileceğiz."

Meraklandığımı itiraf etmeliyim ama Holmes açıklamalarını kendi istediği zamanda ve tarzda yapmayı severdi bu nedenle bana güvenmeyi uygun bulacağı zamana kadar beklemeye karar vermiştim.

Ancak telgrafın cevabı gecikmişti ve sabırsızlıkla dolu iki gün geçti. Bu süre boyunca kapı her çalışına Holmes'ün kulakları dikiliyordu. İkinci günün akşamı Hilton Cubitt'ten

bir mektup geldi. O sabah, güneş saatinin kaidesinde bulunduğu uzun yazı dışında her şey sakindi. Kopyasını çıkardığı şekilleri de mektuba iliştirmişti:

Holmes bu grotesk frizleri birkaç dakika inceledi ve sonunda şaşkınlık ve karamsarlık nidalarıyla ayağa fırladı. Yüzü endişeden bitkindi.

"Bu mesele fazla uzadı," dedi. "Bu gece North Walsham'a tren var mı?"

Tarifeye baktım. Sonuncusu da gitmişti.

"O halde sabah kahvaltımızı erkenden edip ilk trene bineriz," dedi Holmes. "Orada bulunmamıza ivedilikle ihtiyaç var. Ah! İşte beklediğimiz telgraf. Bir dakika Bayan Hudson; bir cevap gerekebilir. Hayır, tam beklediğim gibi. Bu mesaj, Hilton Cubitt'e meselenin iç yüzünü vakit kaybetmeden bildirmemizi daha da elzem kılıyor çünkü Norfolk'lu kendi halindeki toprak ağamız, benzersiz ve tehlikeli bir ağa yakalanmış durumda."

Öyle de olacaktı gerçekten. Bana önceleri çocukça ve tuhaf gelen bu hikâyenin karanlık sonuna ulaştığımda, içim bir kez daha o dehşet ve karamsarlıkla doluyor. Keşke okurlarıma daha parlak bir son aktarabilseydim, ama bunlar gerçeklerin kayıtlarıdır ve benim de sonraki günlerde Riding Thorpe Malikânesi'ni İngiltere'nin her köşesinde konuşulur hale

getiren bu garip olaylar zincirini ulaştıkları karanlık buhrana dek takip etmem gerekiyor.

North Walsham'a henüz ayak basmış ve gideceğimiz yeri yeni zikretmiştik ki istasyon görevlisi aceleyle yanımıza geldi. "Londra'dan gelen dedektifler sizlersiniz değil mi?" diye sordu.

Holmes'ün yüzünde bir rahatsızlık ifadesi belirdi. "Bunu da düşünmene sebep nedir?"

"Çünkü Norwichli Müfettiş Martin az önce buradan geçti. Fakat siz cerrah da olabilirsiniz. Kadın ölmemiş yani en son açıklamalara göre ölmemişti. Onu kurtarmak için hala zamanınız var sonunda darağacına gidecek olsa bile."

Holmes endişeyle kaşlarını çatmıştı.

"Biz Riding Thorpe Malikânesi'ne gidiyoruz," dedi, "ama orada neler olup bittiğini duymadık."

"Korkunç bir olay," dedi görevli. "Vurulmuşlar. Hem Bay Hilton Cubitt hem de karısı. Kadın önce kocasını sonra kendisini vurmuş. Hizmetçilerin söyledikleri bu. Adam ölmüş ve kadının hayatından da umut kesilmiş. Tanrım, Norfolk yöresinin en eski ve de en şerefli ailelerinden biri."

Holmes hiçbir şey söylemeden aceleyle bir araba buldu ve yedi millik uzun yol boyunca ağzını bıçak açmadı. Onu nadiren böylesine umutsuz görmüşümdür. Tüm yolculuk boyunca huzursuzdu ve sabah gazetelerini dikkatle ve endişe içinde okumasını seyrettim. En kötü korkularının aniden gerçeğe dönüşmesi onu melankolik bir boşluğa itmişti. Koltuğunda arkasına yaslanıp kasvetli düşüncelerde

kayboldu. Aslında çevremizde ilgi çekici çok şey vardı çünkü geçmekte olduğumuz kırsal bölge İngiltere'nin diğer taşraları gibi benzersizdi. Dağınık haldeki seyrek kulübeler günümüz nüfusunu temsil ederken, yeşil, düzlük arazinin dört bir yanını kiliselerin muazzam, dört köşe kuleleri dolduruyor ve Doğu Anglia'nın bütün ihtişam ve refahını ortaya koyuyordu. Nihayet Norfolk sahilinin yeşil ucundan Alman Okyanusu'nun mor renkli kıyıları görüldü. Sürücü, bir koruluktan yükselen kiremit ve kalastan yapılmış ahşaptan üçgen iki çatıyı kırbacıyla göstererek, "İşte, şurası Riding Thorpe Malikânesi," dedi.

Araba revaklı ön kapıya doğru ilerlerken, evin önündeki tenis çimlerinin hemen yanında duran siyah atölye kulübesini ve bizim için garip çağrışımları olan kaideli güneş saatini görmüştüm. İyi giyimli, mumlanmış bıyığı olan ufak tefek bir adam çabuk ve dikkatli bir şekilde faytondan indi. Kendini Norfolk Emniyeti'nden Müfettiş Martin olarak tanıttı. Dostumun ismini duyduğunda ciddi biçimde hayrete düşmüştü.

"Gerçekten çok şaşırtıcı, Bay Holmes, suç daha bu sabah üçte işlendi. Siz bunu Londra'dan duyup benimle aynı çabuklukta gelmeyi nasıl başardınız?"

"Olacakları tahmin ettim. Önleme umuduyla gelmiştim."

"O halde bizim bilmediğimiz önemli kanıtlarınız olmalı, çünkü birbirlerine çok bağlı bir çift oldukları söyleniyor."

"Sadece dans eden adamlarla ilgili kanıtlarım var," dedi Holmes. "Size meseleyi daha sonra anlatırım. Bu arada bu trajediyi önlemek için çok geç kaldığımızıza göre, bildiklerimi adaletin yerini bulması için kullanmakta sabırsızlanıyorum."

Soruşturmanıza beni de ortak eder misiniz yoksa bağımsız hareket etmemi mi tercih edersiniz?"

"Birlikte hareket etmekten kıvanç duyarım Bay Holmes," dedi Müfettiş içtenlikle.

"Bu durumda bütün kanıtları duymak ve daha fazla vakit kaybetmeden çevreyi incelemek beni memnun eder."

Müfettiş Martin, dostumun kendi yöntemleriyle çalışmasına izin verme sağduyusunu göstererek sonuçları dikkatle not etmekle yetindi. Bayan Hilton Cubitt'in odasından yeni çıkan kır saçlı, yerel cerrah kadının yaralarının ağır olduğunu ama şimdilik ölümcül olmadıklarını belirtti. Kurşun beyninin ön kısmından geçmişti ve kadının kendine gelmesi muhtemelen uzun sürecekti. Kadının kendisini mi vurduğu yoksa başkası tarafından mı vurulduğu ile ilgili sorumuza kesin bir cevap veremeyeceğini söyledi. Merminin çok yakından ateşlendiğine şüphe yoktu. Odada tek bir tabanca bulunmuştu ve onun da iki mermisi de boşaltılmıştı. Bay Hilton Cubitt kalbinden vurulmuştu. Adamın karısını vurduktan sonra kendini vurmuş olması da kadının suçlu olması da eşit derecede mümkündü çünkü silah yerde tam aralarında bulunmuştu.

"Bay Cubitt hareket ettirildi mi?" diye sordu Holmes.

"Hanımefendi dışında hiçbir şeye dokunmadık. Onu yerde, yaralı halde bırakamazdık."

"Ne kadardır buradasınız doktor?"

"Saat dörtten beri."

"Sizden başka kimse var mıydı?"

"Evet, buradaki memur da buradaydı."

"Hiçbir şeye dokunmadınız öyle mi?"

"Hayır."

"Çok ihtiyatlı davranmışsınız. Peki, sizi çağıran kimdi?"

"Hizmetçi kız Saunders."

"Alarmı çalan da o muydu?"

"O ve aşçı Bayan King."

"Şu an neredeler?"

"Sanırım mutfaktalar."

"Öyleyse vakit kaybetmeden onların da hikâyesini dinleyelim."

Meşe-döşemeli, yüksek pencereli eski salon, bir sorgu odasına dönüştürülmüştü. Holmes, yorgun yüzünde parlayan amansız gözleriyle büyük, eski bir koltukta oturuyordu. O gözlerde hayatını kurtaramadığı müşterisinin intikamını almak için gerekirse her şeyini feda etme kararlılığını okuyabiliyordum. Gösterişli Müfettiş Martin, yaşlı, kır saçlı köy doktoru, ben ve kayıtsız bir polis memuru ile birlikte garip bir topluluk oluşturuyorduk.

İki kadın hikâyelerini yeterince açık biçimde anlattı. Bir patlama sesiyle uykularından uyanmışlardı, bu sesi ise bir dakika sonra ikinci bir patlama takip etmişti. Bitişik odalarda kalıyorlardı ve Bayan King hızla Saunders'a gitmişti. Merdivenleri birlikte inmişlerdi. Çalışma odasının kapısı açıktı ve masanın üzerinde bir mum yanıyordu. Efendileri

odanın ortasında yüzükoyun yatıyordu. Öldüğü aşikârdı. Karısı ise başını duvara yaslamış, pencerenin yakınına büzülüp kalmıştı. Kötü yaralanmıştı ve yüzünün bir yanı kan içindeydi. Güçlkle nefes alıyor ama hiçbir şey söyleyemiyordu. Koridor da tıpkı oda gibi duman ve barut kokusuyla doluydu. Pencere kapalıydı ve içeriden kilitlenmişti. Her iki kadın da bu noktada hemfikirdi. Hemen gidip doktoru ve polisi çağırılmışlar. Sonrasında ise uşak ve seyisin yardımıyla yaralı hanımlarını odasına taşımışlardı. Karı kocanın yataklarında oldukları anlaşılıyordu. Kadının üzerinde geceliği, adamın üstündeyse yatak kıyafetlerinin en üstüne giydiği sabahlığı vardı. Çalışma odasında hiçbir şeye dokunulmamıştı. Şimdiye dek bir kez olsun karı kocanın kavga ettiğini duymamışlardı. Her zaman birbirlerine çok düşkün bir çift görünümü vermişlerdi.

Hizmetçilerin ifadeleri ana hatlarıyla böyleydi. Müfettiş Martin'in bir sorusuna cevap olarak bütün kapıların içeriden kilitlendiğini, evden kimsenin kaçamayacağını belirttiler. Holmes'ün sorusu üzerine, en üst kattaki odalarından çıktıklarında barut kokusu aldıklarını hatırlamışlardı.

"Bu kanıtı tüm inceliğiyle dikkatinize sunuyorum," dedi Holmes meslektaşına. "Artık sanırım artık odayı ayrıntılı olarak incelemenin vakti geldi."

Çalışma odası, üç tarafı kitaplarla kaplı, içinde bahçeyi gören alelade bir pencereye bakan bir yazı masasının durduğu ufak bir odaydı. İçeri girer girmez dikkatimizi çeken ilk şey, iri gövdesiyle odanın içinde boylu boyunca uzanan talihsiz toprak ağası olmuştu. Dağınık kıyafetlerinden apar topar uykusundan uyandırılmış olduğu anlaşılıyordu. Kurşun önden ateşlenmiş ve kalbini delip geçtikten sonra vücudunda

kalmıştı. Ölümü kesinlikle ani ve acısız olmuştu. Ne geceliğinde ne de ellerinde barut izi yoktu. Köy doktoruna göre hanımefendinin yüzünde lekeler vardı ama ellerinde yoktu.

"Bu ikincinin olmamasının hiçbir anlamı yok. Var olması ise çok şey ifade edebilirdi," dedi Holmes. "İyi oturmadığı için geri tepen bir fişek barut izi bırakmadan defalarca ateş edilebilir. Bay Cubitt'in cesedini artık kaldırabilirsiniz. Doktor, yanılmıyorsam bayanı yaralayan kurşunu çıkarmadınız, öyle değil mi?"

"Bunun yapılması için ciddi bir ameliyat gerekiyor. Ama silahta halen dört kurşun daha var. İki ateşlenmiş ve iki yara açmış. Yani her kurşunun bir açıklaması var."

"Öyle görünüyor," dedi Holmes. "Belki pencerenin kenarına isabet eden kurşunu da açıklayabilirsiniz o halde?"

Bunu söylerken aniden dönmüş ve uzun, ince parmağıyla pervazın altında, pencerenin dip kısmının birkaç santim üzerindeki deliği gösteriyordu.

"Bu inanılmaz!" diye bağırdı Müfettiş. "Orayı nasıl gördünüz?"

"Çünkü ben de onu arıyordum."

"Mükemmel!" dedi köy doktoru. "Kesinlikle haklısınız bayım. O zaman üç kez ateş edilmiş. Yani üçüncü bir kişi daha mevcutmuş. Peki, bu kimdi ve nasıl kaçabildi?"

"Çözmeye çalıştığımız mesele de bu," dedi Sherlock Holmes. "Hizmetçiler odalarından çıkarken burunlarına barut kokusu geldiğini aldıklarını söylediklerinde bunun çok önemli

bir konu olduğunu söylemişim, hatırlıyor musunuz Müfettiş Martin?"

"Evet, bayım ama itiraf etmeliyim sizi çok fazla dinlemiyordum."

"Bu, ateş edildiği sırada hem kapının hem de pencerenin açık olduğunu akla getiriyordu. Yoksa barut dumanı eve o denli çabuk yayılamazdı. Öyle olması için odada cereyan olması gerekiyordu. Buna karşın, hem kapı hem de pencere çok kısa bir süreliğine açık kalmıştı."

"Bunu nereden anladınız?"

"Çünkü mum erimemiş."

"Şahane!" diye bağırdı Müfettiş. "Şahane!"

"Pencerenin bu trajedi sırasında açık olduğunu teyit ettikten sonra dışarıda duran ve bu pencereden ateş edilen üçüncü bir kişinin de bu olayda bulunabileceğini düşündüm. Bu kişiye doğru bir atışın pervaza isabet etmesi de muhtemeldi. Baktım ve kurşun izi işte oradaydı."

"Peki, pencere nasıl kapatıldı ve kilitlendi öyleyse?"

"Kadının ilk hareketi dürtüsel olarak pencereyi kapatıp kilitlemek olmuştur. Vay canına, bu da ne böyle?"

Çalışma masasının üzerinde bir kadın çantası duruyordu. Timsah derisindendi ve gümüş işlemeleri vardı. Holmes vakit kaybetmeden çantayı hemen açtı ve ters çevirip boşalttı. Bir lastikle tutturulmuş, İngiltere Bankası'na ait yirmi adet elli poundluk banknottan başka bir şey yoktu.

"Bunun iyi muhafaza edilmesi gerekli çünkü mahkemede delil olacak," dedi Holmes ve çantayı içindekilerle birlikte Müfettişe teslim etti. "Şimdi artık ahşabın parçalanma biçiminden odanın içinden atıldığı bariz olan üçüncü kurşunun esrarını aydınlatmanın zamanı geldi. Aşçı Bayan King'i bir kez daha görmem gerekiyor. Bayan King, epey güçlü bir patlamayla uykunuzdan uyandığınızı söylemişsiniz. Sizce bu, ikinciden daha mı gürültülüydü?"

"Aslında o sırada yeni uyandığım için bir şey söylemek zor bayım. Ancak bana hayli gürültülü geldi."

"Peki hemen hemen aynı anda iki el ateş edilmiş olabilir mi sizce?"

"Bu konuda hiçbir şey söyleyemem."

"Bense öyle olduğuna inanıyorum. Müfettiş Martin, sanırım bu odadan öğrenebileceğimiz her şey bundan ibaret. Benimle gelerseniz, bahçenin bize ne gibi taze kanıtlar sunacağını birlikte görebiliriz."

Çalışma odasının penceresinin altında bir çiçek tarhi uzanıyordu ve ona yaklaşıncaya hayret nidaları attık. Çiçekler ezilmişti ve yumuşak toprak ayak izleriyle doluydu. Tuhaf biçimde uzun, sivri parmakları olan büyük bir erkek ayağının izleriydi. Holmes çimenlerin ve yaprakların arasında, yaralı kuşu arayan bir av köpeği gibi avını arayıp durdu. Sonra bir memnuniyet nidasıyla öne eğilip yerden küçük, bronz bir silindir aldı.

"Ben de böyle düşünmüştüm," dedi, "tabancanın bir ejektörü varmış, üçüncü fişek de burada. Müfettiş Martin, araştırmamız neredeyse sona erdi."

Holmes'ün çabuk ve ustaca yürüttüğü inceleme karşısında, Kasaba Müfettişinin nasıl büyük bir şaşkınlık yaşadığı yüzündeki ifadeden okunabiliyordu. Başlarda konumu gereği olaya çözmeye o da meyletmiş ancak şimdi duyduğu hayranlığa yenik düşmüştü. Artık itiraz etmeden Holmes'ün gösterdiği her yöne gitmeye hazırды.

"Kimden şüpheleniyorsunuz?" diye sordu.

"Bu konuya daha sonra geleceğim. Henüz size açıklayamayacağım birkaç unsur daha bulunuyor bu olayda. Bu kadar ilerlemişken bırakın yine kendi yolumda ilerleyeyim, böylece tüm meseleyi bir anda ve herkes için aydınlatabileyim."

"Nasıl isterseniz Bay Holmes. Adamımızı yakalayalım yeter..."

"Gizemli olmak gibi bir niyetim yok, ama tam eylemde olduğumuz şu anda uzun ve karmâşık açıklamalara girişmem imkânsız. Bütün ipuçları avucumun içinde. Hanımefendi hiçbir zaman kendine gelemese bile dün gece ki koşulları yeniden oluşturup adaleti sağlayabileceğiz. Öncelikle, bu çevrede 'Elrige's' adında bir han olup olmadığını öğrenmek istiyorum."

Hizmetçiler çapraz sorguya alındı, ancak görünüşe göre hiçbiri bu isimde bir yer duymamıştı. Doğu Ruston yönünde, birkaç kilometre ötede bu isimde bir çiftçinin yaşadığını hatırlayan seyis olayı biraz olsun aydınlatmıştı.

"İssız bir yer midir bu çiftlik?"

"Hem de çok ıssız bayım."

"Belki de gece burada olanlardan haberleri olmamıştır daha, ne dersin?"

"Belki de bayım."

Holmes bir süre düşündükten sonra yüzünde tuhaf bir gülümseme belirdi.

"Atlardan birini hazırla delikanlı," dedi. "Elrige Çiftliği'ne bir mesaj götürmeni istiyorum."

Cebinden farklı türdeki dans eden adam resimlerini çıkardı. Hepsini önüne koyarak bir süre çalışma masasında oyalandı. Sonunda çocuğa bir not uzattı. Bu notu sadece söz konusu kişiye ulaştırmasını ve kesinlikle sorulan hiçbir şeye cevap vermemesini tembihledi. Notun dış kısmında, Holmes'ün okunaklı el yazısına hiç benzemeyen dağınık, düzensiz harfler görmüştüm. Doğu Ruston, Norfolk'taki Elrige Çiftliği'ne, Bay Abe Slaney'e gönderiliyordu.

"Bana kalırsa Müfettiş," dedi Holmes, "refakatçi istemek için telgraf yollamanız çok iyi olacaktır, çünkü hesaplamalarım doğruysa elinizde bölge hapishanesine nakletmeniz gereken çok tehlikeli bir mahkûm olacak. Notu götüreceğiz çocuğun telgrafınızı da ileteneğinden eminim. Biz de öğleden sonra tren varsa şehre dönsek fena olmaz Watson. Bitirmek istediğim ilginç bir kimyasal analizim var, zaten bu soruşturma da çok geçmeden kapanacak."

Delikanlı notla birlikte yola çıktıktan sonra Sherlock Holmes hizmetçilere bazı talimatlar verdi. Gelen bir ziyaretçi Bayan Hilton Cubitt hakkında sorular soracak olursa hanımefendinin durumu hakkında bilgi verilmeden onu hemen oturma odasına alacaklardı. Holmes bunları aşırı

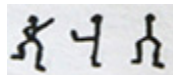
ciddiyetle, önemini vurgulayarak söylemişti. Son olarak bizi oturma odasına götürdü. Artık elimizden bir şey gelmeyeceğini, gelecekte bizi nelerin beklediğini görene kadar da vaktimizi en iyi şekilde geçirmemiz gerektiğini söyledi. Doktor da, hastalarının yanına gitmek üzere ayrıldıktan sonra yalnızca Müfettiş ve ben kalmıştık.

"En azından bu bir saatimizi ilginç ve yararlı bir şekilde değerlendirmemize yardım edebilirim sanırım," dedi Holmes, sandalyesini masaya çekip üzerinde dans eden adamların bulunduğu kâğıtları masaya yayarken. "Sana gelince sevgili Watson, bunca zamandır doğal merakını gidermemiş olmama rağmen sakince bekleyebildin, bunu telafi edeceğimden şüphen olmasın. Size de Müfettiş, sanırım bütün bu olaylar dikkat çekici mesleki bir çalışma gibi gelmiştir. İlk olarak, Bay Hilton Cubitt'le Baker Caddesi'nde gerçekleştirmiş olduğumuz görüşmelerimizden çıkardığım bazı tuhaf gerçeklerden bahsetmeliyim." Ardından, zaten daha önce bahsetmiş olduğum konuşmaları kısaca özetledi. "Böylesi korkunç bir facianın habercileri olduklarını bilmeyen birini, şu an önümde duran bu tuhaf eserler kuşkusuz gülümsetebilir. Her türlü şifreli yazıya fazlasıyla aşinayım. Hatta bu konu üzerine yüz altmış farklı şifreyi analiz ettiğim önemsiz bir monografim de bulunuyor. Ancak buna karşın bu yazının bana da bütünüyle yabancı geldiğini itiraf etmeliyim. Bu sistemi icat eden kişiler, görünüşe göre bu karakterlerin bir mesaj gizlediğinin anlaşılmamasını, bunların yalnızca basit, çocukça şekiller olduğunun düşünülmesini istiyormuş.

"Ne var ki bu sembollerin harflere karşılık geldiğini bir kez anladıktan ve diğer tüm gizli yazı türlerinde bize rehberlik eden kuralları uyguladıktan sonra, çözmek benim için son

derece kolaydı. Elime ulaşan ilk mesaj o kadar kısaydı ki sembolünün 'E'ye karşılık geldiğini söylemekten fazlasını yapmak benim için bile imkânsızdı. Bildiğiniz üzere 'E' İngiliz alfabesinde en çok kullanan harfidir. Öylesine baskındır ki, kısa bir cümlede bile en çok onun bulunmasını bekleyebilirsiniz. İlk mesajdaki on beş sembolden dördü aynıydı, bu nedenle de bu sembolün E olduğunu düşünmek oldukça mantıklıydı. Bazı yerlerde bu figürün elinde bayrak varken bazılarında yoktu. Fakat bayrakların dağılma biçimini göz önünde bulundurarak, bunların cümleyi kelimelere bölmek için kullanılmış olabileceğini düşündüm. Ben de bunu bir hipotez olarak kabul edip bu şeklinin E olduğunu varsaydım:

"Araştırmanın en can alıcı kısmına gelmiştim. Ne de olsa E'den sonra gelecek İngiliz alfabesinin diğer harflerinin düzeni çok da belirgin değildir ve bir sayfalık sıradan bir yazıda bir harfin baskınlığı tam aksi bir durum da gösterebilir. Kabaca söylemek gerekirse; sayısal olarak ortaya çıkma sıklıkları açısından harflerin sıralaması T, A, O, I, N, S, H, R, D ve L şeklindedir fakat T, A, O ve I sayısal anlamda birbirlerine çok yakındır. Dahası anlamlı bir parçaya ulaşana dek her bir kombinasyonu denemeye kalkışmak, sonsuz bir çalışmaya girişmek anlamına gelecekti. Bu nedenle yeni malzemelerin gelmesini bekledim. Bay Hilton Cubitt'le ikinci görüşmemizde bana iki kısa cümle, arada bayrak olmadığı için de tek kelime olduğu anlaşılan bir mesaj vermişti. Semboller şöyleydi:

Şimdi beş harfli bu kelime elimdeki ikinci ve dördüncü harfin E olduğunu kabul edebilirdim. Bu kelime 'sever,' 'lever,' ya da 'never' olabilir.^[13] Bunlardan sonuncusunun, bir çağrıya cevap niteliğinde söylenmiş olması çok muhtemeldi ve şartlar da cevabın evin hanımı tarafından yazıldığını işaret ediyordu. Bunu doğru kabul ettiğimizde, bu sembollerinin, sırayla N, V ve R harflerine karşılık geldiğini çıkarabilirdik.

"Bu noktada bile işimiz epey zordu, ama aklıma gelen memnun edici bir fikir birkaç harfi daha bulabilmemi sağladı. Eğer bu mesajlar düşündüğüm gibi bayanın geçmiş yaşamında samimi olduğu birinden geliyorsa, iki E arasında üç harfin bulunduğu bir kombinasyonun 'ELSIE' ismine karşılık gelebileceğini fark ettim. İnceleme sırasında böyle bir kombinasyonun, üç kez tekrarlanan bir mesajın son kısmında yer aldığını gördüm. Mesajda Bayan Elsie'den bir ricada bulunulduğuna şüphe yoktu. Böylece L, S ve I harflerini de bulmuş oldum. Peki bu rica ne olabilirdi? 'Elsie'den önce gelen kelimeler yalnızca dört harften oluşuyordu ve E harfiyle bitiyorlardı. Kelimenin 'COME'^[14] olması gerektiğini düşündüm. E ile biten diğer bütün dört harfli kelimeleri denedim ancak vakamıza uyan bir tane bulamadım. Böylece C, O ve M harflerini de bulmuştum ve ilk mesaja bir kez daha hücum edip onu kelimelere ayıracak ve hala meçhul olan kelimelerin yerineyse nokta koyacak duruma gelmiştim. Bunu uyguladığımda şu sonuca ulaştım: .M .ERE ..E SL.NE.

"İlk harf sadece A olabilirdi ve bu kısa cümlede üç kez daha tekrarlandığı için bu buluş çok önemliydi. Ayrıca ikinci

kelimedeki H harfi de belirgindi. Mesajın yeni hali şu şekilde oluşmuştu:

AM HERE A.E SLANE.

Ya da isimdeki belirgin boşlukları doldurunca şu cümle oluşuyordu:

AM HERE ABE SLANEY.^[15]

Elimde artık yeteri kadar harf olduğu için ikinci mesaja daha rahat bakabilirdim. O da şu şekildeydi:

A.ELRI.ES.

Buradaki boşluklara yalnızca T ve G harflerini yerleştirdince anlamlı bir hale geliyordu ve ortaya çıkan ismin mesajı yazan kişinin kaldığı bir han ya da ev olabileceğini düşündüm."

Müfettiş Martin'le beraber, dostumun ortaya çıkardığı, yaşadığımız güçlükler üzerine eksiksiz hükümler sunan sonuçlara nasıl vardığına dair açıklamalarını müthiş bir ilgiyle dinliyorduk.

"Peki, sonra ne yaptınız bayım?" diye sordu Müfettiş.

"Bu Abe Slaney'in Amerikalı olduğundan düşünmek için pek çok nedenim vardı, çünkü Abe Amerikalılara özgü bir kısaltmaydı ve bütün bu meselenin başlangıç noktası Amerika'dan gelen bir mektup olmuştu. Ayrıca işin içinde suçla ilgili bir sır olduğunu düşünmek için de pek çok nedenim vardı. Hanımefendinin, geçmişiyle ilgili imalar ve kocasına güvenip bunları onunla paylaşmaktan kaçınması hep bu yöne işaret ediyordu. Bunun üzerine kendisi de birçok kez Londra'daki suçlarla ilgili bilgilerimden faydalanan New York

Polis Bürosu'ndan dostum Wilson Hargreave'e bir telgraf çektim. Ona, Abe Slaney isminin kendisine tanıdık gelip gelmediğini sordum. Cevabı şöyleydi: 'Chicago'daki en büyük dolandırıcı.' Tam da bu cevabı aldığım akşam Hilton Cubitt bana Slaney'den gelen son mesajı göndermişti. Bilinen harfleri yerli yerine koyunca şu sonuç çıkıyordu:

ELSIE -RE-ARE TO MEET THY GO-

P ve D harflerinin de eklenerek mesajın tamamlanması bana, alçağın ikna çalışmalarından vazgeçip tehditlere başladığını gösteriyordu.^[16] Chicagolu haydutları iyi tanıyor olmam, sözlerini hızla eyleme dönüştüreceğini anlamamı sağladı. Bunu düşünerek dostum ve meslektaşım Dr. Watson'la hemen Norfolk'a geldik ama ne yazık ki geç kalıp olabilecek en kötü şeyin gerçekleştiğini gördük."

"Bir vakayı sizinle birlikte ele almak benim için büyük bir ayrıcalık," dedi Müfettiş sıcak bir şekilde. "Yine de sizinle açık konuştuğum için beni bağışlayın. Siz yalnızca kendinize hesap verirsiniz, ancak ben amirlerime açıklama yapmak durumundayım. Eğer katil gerçekten de Elrige'de yaşayan şu Abe Slaney ise ve ben burada otururken kaçarsa başım büyük belaya girer."

"O konuda rahat olabilirsiniz. Kaçmaya çalışmayacaktır."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Kaçmak suçunu kabul etmek anlamına gelir."

"Öyleyse izin verin onu tutuklayalım."

"Ben de onu bekliyorum, her an gelebilir."

"Peki ama neden gelsin ki?"

"Çünkü gönderdiğim notla gelmesini istedim."

"Ama bu imkânsız Bay Holmes? Sırf istediğiniz için neden gelsin? Böyle bir şüphelenip kaçmasına neden olmaz mı?"

"Mesajı buna göre oluşturmayı başardığımı düşünüyorum," dedi Sherlock Holmes. "Aslında, eğer yanılmıyorsam kendisi de geliyor zaten."

Patikayı geçmekte olan bir adam kapıya yaklaşıyordu. Uzun boylu, esmer, yakışıklı bir adamdı. Üstünde gri bir flanel ve kafasında Panama şapkası vardı. Yüzünü kaplayan siyah sakalları, iri, bir gaga burnu ve elinde yürüyüşüne eşlik eden bir bastonu vardı. Kendi mülkündeymiş gibi kasılarak patikayı geçti ve zili kuvvetle çalmasını duyduk.

"Baylar," dedi Holmes "sanırım artık kapının arkasındaki yerlerimizi alma vakti. Böyle bir adamla karşı karşıya olduğunda, her türlü önlemi almak gerekir. Kelepçelerinize ihtiyacınız olacak Müfettiş. Konuşma işini bana bırakın."

Bir dakika kadar sessizce bekledik. İnsanın asla unutamayacağı türden dakikalardan biriydi. Sonra kapı açıldı ve adam içeri girdi. Holmes hemen atılarak adamın başına bir silah dayadı ve Martin de bileklerine kelepçeleri geçirdi. Tüm bunlar öylesine hızlı ve ustaca yapılmıştı ki adam saldırıya uğradığını bile anlamadan kısıvrak yakalanmıştı. Parlayan kara gözleriyle bizi süzdü. Sonra da acı bir kahkaha attı.

"Beyler beni bu kez fena faka bastırdınız. Görünüşe göre sert kayaya çarptım. Ancak ben buraya Bayan Hilton Cubitt'in mektubuna cevap olarak gelmişim. O da bu işin içinde

olmasın sakın? Bu tuzağın hazırlanmasına o yardım etmiş olamaz değil mi?"

"Bayan Hilton Cubitt ağır yaralı ve şu an ölüm döşeğinde." Adam bütün evde yankılanan kederli bir çığlık attı.

"Siz delirmişsiniz!" diye bağırdı öfkeyle. "Yaralanan kocasıydı, o değil. Küçük Elsie'ye kim dokunabilir ki? Onu tehdit etmiş olabilirim ama Tanrı beni affetsin, onun saçının teline bile dokunamam. Sözüünüzü derhal geri alın! Bana yaralı olmadığını söyleyin!"

"Ölü kocasının yanında ağır yaralı halde bulundu."

Adam derin bir inlemeyle kanepeye gömüldü ve yüzünü kelepçelenmiş ellerinin arasına aldı. Beş dakika boyunca sessiz durdu ve sonra başını kaldırarak çaresizliğin verdiği sakinlikle konuşmaya başladı.

"Sizden saklayacak hiçbir şeyim yok baylar," dedi. "Ben adama ateş ettiysem o da bana ateş etti bu cinayet sayılmaz. Fakat benim o kadına zarar verdiğimi düşünüyorsanız ne beni ne de onu tanıyorsunuz demektir. İnanın bana, dünya üzerinde hiçbir erkek bir kadını benim onu sevdiğim gibi sevmemiştir. O benim hakkımdı. Yıllar önce bana söz vermişti. Aramıza giren o İngiliz de neyin nesiydi? Size onun benim hakkım olduğunu ve yalnızca hakkımı aradığımı söylüyorum."

"Gerçek yüzünüzü öğrenince sizden ayrıldı," dedi Holmes sertçe. "Sizden uzakta olabilmek için Amerika'dan kaçtı ve İngiltere'de saygıdeğer bir beyefendiyle evlendi. Ama siz onun yakasını bırakmadınız, onun izini sürdünüz. Onu, sevdiği ve saygı duyduğu kocasını terk etmeye ve sizinle, yani korktuğu ve nefret ettiği bir adamla kaçmaya zorladınız.

Buna ikna edebilmek için de hayatını ıstıraba çevirdiniz. Sonunda soylu bir adamın ölümüne ve onu çok seven karısının intiharına neden oldunuz. Bu hikâyede sizin payınıza düşen işte bu Bay Abe Slaney ve bunun için kanun önünde hesap vereceksiniz."

"Eğer Elsie ölürse başıma gelecekler umurumda olmaz," dedi Amerikalı. Ellerinden birini açarak avucunun içinde duran buruşmuş nota baktı. "Bakın bayım," diye atıldı, gözlerinde bir kuşku pırıltısıyla, "beni korkutmaya çalışmıyorsunuz değil mi? Eğer bayan dediğiniz kadar kötüyse bu notu kim yazdı?" Notu masaya attı.

"Sizi buraya getirmek için ben yazdım."

"Siz mi yazdınız? Dünya üzerinde, Birlik dışında dans eden adamların sırrını bilen yoktur. Peki, siz nasıl yazdınız?"

"Birinin icat ettiğini bir başkası pekâlâ keşfedebilir," dedi Holmes. "Sizi Norwich'e nakletmek üzere bir araba gelmek üzere Bay Slaney. Ancak bu arada neden olduğunuz hasarı az da olsa onarmak için vaktiniz var. Bayan Hilton Cubitt'i nasıl büyük bir zan altında bıraktığının farkında mısınız? Eğer ben burada olmasaydım, topladığım bilgiler olayı aydınlatmasaydı hanımefendinin kocasını öldürme suçundan yargılanacağını biliyor musunuz? Hiç değilse, onun hiçbir şekilde, doğrudan ya da dolaylı olarak bu trajik sondan sorumlu olmadığını tüm dünyaya açıklamak sizin borcunuz."

"Bundan daha çok istediğim bir şey yok inanın," dedi Amerikalı. "Kendi adıma yapabileceğim en iyi şey zaten gerçeği tüm çıplaklığıyla anlatmak."

"Bunları aleyhinize kullanılacağını belirtmek görevim," diye bağırdı Müfettiş, İngiliz suç yasalarının ihtişamlı tarafsızlığıyla. Slaney omuzlarını silkti.

"Şansımı deneyeceğim," dedi. "Öncelikle baylar, bu kadını çocukluğundan beri tanıdığımı bilmenizi isterim. Biz Chicago'da yedi kişilik bir çeteydik ve Elsie'nin babası da Birliğin patronuydu. Yaşlı Patrick zeki bir adamdı. Anahtarını bilmeyen kişiye bir çocuğun karalamaları gibi gelen bu yazıyı icat eden kişi de oydu. Neyse, Elsie'nin bazı işlerimizden haberi oldu ve yaptıklarımıza tahammül edemedi. Kendi imkânlarıyla biriktirdiği biraz parası da vardı, onları da yanına alıp Londra'ya kaçtı. Nişanlıydık, belki doğru dürüst bir işim olsaydı benimle evlenecekti de. Fakat yasadışı hiçbir şeye bulaşmak istemiyordu. Nerede olduğunu ancak bu İngiliz'le evlendikten sonra öğrenebildim. Ona yazdım ancak cevap alamadım. Sonunda ben de buraya geldim, mektuplarım etkili olmayınca ben de okuyabileceği yerlere mesajlar bırakmaya başladım.

"Yaklâşık bir aydır buradayım. Alt kattaki bir odasını kiraladığım o çiftlikte yaşıyorum ve her gece, kimsenin ruhu bile duymadan girip çıkabiliyorum. Açıkçası Elsie'yi ikna etmek için elimden geleni yaptım. Mesajları okuduğunu biliyordum çünkü bir keresinde o da altına bir mesaj yazmıştı. Zaten ondan sonra öfkeden deliye döndüm ve onu tehdit etmeye başladım. Bunun üzerine bana gitmem için yalvaran ve kocası bir skandala karışırsa kalbinin çok kırılacağını belirten bir mektup gönderdi. Bir de, eğer sonrasında oradan ayrılıp sonsuza kadar kendisini rahat bırakmayı kabul edersem sabah üçte, kocası uyuyunca aşağı gelerek pencerelerden birinden konuşabileceğini yazmıştı. Gece

söylediği saatte aşağı geldi. Gitmem için bana para vermek istedi. Çılgına döndüm, kolundan yakaladığım gibi onu pencereden aşağı çekmeye uğraştım. Fakat, tam o anda kocası geldi, elinde de bir silah vardı. Elsie yere eğilince adamla karşı karşıya kaldık. Ben de silahlıydım, onu korkutmak ve kaçabilmek için silahımı ona doğrulttum. Fakat bana ateş etti ve ıskaladı. Ben de hemen hemen aynı anda tetiğe bastım, adam o anda yere yığıldı. Bahçeden kaçarken pencerenin arkamdan kapandığını duydum. Anlattıklarımın her kelimesi doğru beyler. O genç bana notu getirene kadar da hiçbir şeyden haberim olmadı, ben de tıpkı bir alakarga gibi tıpış tıpış geldim ve kendimi ellerinize bıraktım."

Amerikalı konuşurken, içinde üniformalı iki polis olan bir araba eve yaklaşmaktaydı. Müfettiş Martin ayağa kalktı ve mahkûmun omzuna dokundu.

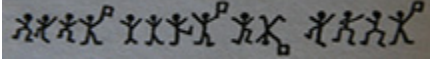
"Vakit geldi."

"Onu görebilir miyim?"

"Hayır, hanımefendinin bilinci kapalı. Bay Sherlock Holmes, bir gün yine önemli bir vakada sizinle birlikte çalışma şansına sahip olmayı umuyorum."

Durup pencereden arabanın gidişini izledik. Arkamı dönünce, gözüm, adamın masanın üzerine fırlattığı buruşturulmuş kâğıda takıldı. Holmes'ün, onu tuzağa düşürmek için yazdığı nottu bu.

"Bakalım okuyabilecek misin Watson?" dedi gülümseyerek. Notta yine hiçbir kelime yoktu ve sıralanmış dans eden adamlar vardı yalnızca.

"Sözünü ettiğim anahtarı kullanırsan," dedi Holmes, "bunun yalnızca, 'Come here at once'^[17] anlamına geldiğini göreceksin. Adamın bu davete kayıtsız kalamayacağını biliyordum, çünkü hanımefendiden başkasından geliyor olamazdı. Böylece sevgili dostum Watson, şimdiye sadece dek kötülüğün ajanları olarak kullanılmış dans eden adamları ilk kez iyi bir şey uğruna kullanmış olduk. Not defterin için de olağandışı bir hikâyeye verme sözümü böylelikle tutmuş oldum sanırım. Trenimiz saat üç kırkta kalkıyor. Akşam yemeğine Baker Caddesi'nde olacağımızı tahmin ediyorum."

Söylenecek son bir söz daha var. Abe Slaney yani Amerikalı Norwich geçici mahkemeleri tarafından ölüm cezasına çarptırıldı. Ancak hafifletici nedenler ve ilk ateş edenin Hilton Cubitt olması sayesinde cezası düşürülerek müebbet hapse çevrildi. Bayan Hilton Cubitt hakkında tüm bildiğim ise tamamen iyileştiği ve hayatını fakirler ile kocasının topraklarına adanmış bir dul olduğu.

Bisikletli Takip

1894'ten 1901'e kadar Sherlock Holmes'ün gündemi oldukça yoğundu. Arada kalan sekiz yılda, kamuoyuna yansıyan bütün olaylarda, ona başvurulmuş olduğunu söylersek yanlış yapmış olmayız. Bu zaman zarfında bir kısmı çaprâşık ve olağanüstü içerikteki yüzlerce özel sorunun çözümlenmesinde önemli bir rol üstlendi. Bu yoğun çalışma temposu nedeniyle kaçınılmaz olarak başarısız olduğu durumlar söz konusu olsa bile, genel anlamda Holmes, göz kamaştırıcı başarılarıyla dikkat çekti.

Olayların ilk elden tanığı olmam nedeniyle bütün bu zaman zarfında tuttuğum ayrıntılı notları sizlere sunmak için bir sıralama yapmak, kabul edersiniz ki, o kadar da kolay bir şey olmasa gerek. Bu, yine de prensiplerime sadık kalmayacağım anlamına gelmez. Başından beri uyguladığım yöntemi takip ederek, her zaman olduğu gibi, korkunç suçlar kategorisine girecek olayları bir kenara bırakarak, daha çok akıl oyunları ile öne çıkan ve dikkat çekici yöntemlerle çözüme kavuşturulan olayları sizlere aktarma yöntemini tercih edeceğim.

Charlington'lu yalnız bisikletçi Bayan Violet Smith'e ilişkin gerçekleri ve umulmadık bir şekilde trajediye dönüşen araştırmalarımızın sonuçlarını bu nedenle okuyucuya aktarmaya karar verdim.

Bazen koşullar dostum Holmes'ün her zamanki yeteneklerini göstermesine izin vermeyebiliyor, tıpkı bu olayda olduğu gibi.

Yine de anlatacağım olayı diğerlerinden ayırt eden önemli özellikler bulunuyor ve bu nedenle de anlatılmayı hak ediyor.

Bayan Violet Smith'le ilk karşılaştığımız tarih, 23 Nisan Cumartesi gününe denk geliyor. 1895 yılına ait notlarımda bu tarih görülebilir. Aklımda kaldığı kadarıyla konuşacak olursam, Holmes, o tarihlerde tanınmış tütün milyoneri Bay John Vincent Harden'ın devam eden mahkemesiyle ilgili olarak oldukça karmâşık bir sorunun üstesinden gelmeye çalıştığı için bu ziyaret pek de ilgisini çekmemişti açıkçası. İlgilendiği olay üzerinde her zaman çok fazla yoğunlaşan ve bütün dikkatini buraya yönelten Holmes, bu nedenle ilgisini dağıtacak bütün diğer konulara oldukça mesafeli davranırdı. Buna karşın dostum Holmes'ün kabalık etmeyeceği de bilinir...

Üstelik o akşam saatlerinde kendisini Baker Sokağı'ndaki evinde ziyaret ederek yardımını talep eden ve önerilerine ihtiyacı olduğunu söyleyen uzun boylu, zarif ve bir prenses kadar güzel olan genç bir kadını reddetmek olanaksızdı. Böyle bir anda zamansızlıktan yakınmak pek de işe yaramıyordu; çünkü genç kadın bir anlamda oldubitti yaparak ve kararlı bir şekilde geldiğinden mutlaka derdini anlatmak istediğini cümle âleme beyan etmek ister gibiydi.

Kayıtsız bir gülümsemeye bu kabullenmek durumunda kalan Holmes, davetsiz konuğuna nazik bir şekilde oturmasını ve aklını kurcalayan bu kadar önemli sorunu kendisine anlatmasını istedikten sonra,

— Size bakınca, bu kadar istekli bir şekilde bisiklet kullanıyor olmanızdan yola çıkarak, dedi kadını baştan ayağa

süzerek, sorunun bir sağlık sorunu olmadığını anlayabiliyorum.

Bu sözler karşısında bir an için şaşırarak kadın istemsiz bir hareketle şaşırarak ayaklarına bakarken, bir yandan ben de pedal çevirirken ayakkabısının taban kısmında meydana gelen aşınmayı fark ettim.

— Oh, evet... Bisiklete çok binerim Bay Holmes. Sizi bugün ziyaret etmemin nedenlerinden biri de zaten bu.

Bir bilim adamı edasıyla kadının eldivensiz olan elini tutan Holmes, heyecan ve duygu belirtisi göstermeden incelemeye başladı:

— Özür dilerim, işimin gereğini yapıyorum, dedi kadının elini bıraktığı sırada. Bir an için sizin daktilo kullandığınızı düşünecektim. Oysa bu parmakların müzikle ilgili oldukları çok açık. Watson, kütleleşmiş parmak uçlarını fark ettin mi? Bunlara her iki meslekte de rastlamak mümkün, lakin yüzdeki bu ifade özel..., diyerek kadının yüzünü nazik bir şekilde ışığa doğru çevirdi. Bu ifadeye bir daktilografin yüzünde rastlamak her zaman mümkün olmayabilir. Bayan, bir müzisyen!

— Evet, Bay Holmes, müzik öğretmeniyim.

— Yüzünüzün renginden anladığım kadarıyla şehir dışında çalışıyorsunuz?

— Haklısınız bayım, Surrey sınırında, Farnham yakınlarında.

— Semt olarak güzel bir yer. İnsanları da çok ilginç. Watson, anımsıyor musun, Archie Stamford adlı kalpazanı oralarda yakalamıştık. Her neyse Bayan Violet, Surrey sınır

bölgesinde, Farnham yakınlarında başınızdaki geçenleri dinlemek istiyoruz şimdi sizden.

Genç kadın alabildiğine açık bir şekilde ayrıntılara da dikkat etmeye çalışarak şimdi size aktardığım olayı anlatmaya başladı:

— Babam, yani eski Imperial Tiyatrosu Orkestra Şefi James Smith aramızdan ayrıldı. Onu kaybettik... Ralph Smith adında bir amcamın dışında annem ve benim başka bir yakınımız yoktu ki onun da 25 yıl önce Afrika'ya gittiğini ve o günden bu yana kendisinden haber alamadığımızı söylemeliyim. Babamın vefatının ardından geçimimizi zar zor sürdürebiliyorduk. The Times'ta birilerinin bizi bulmak için vermiş olduğu ilanı duyduğumuzda, bize miras kalmış olabileceğini düşünerek oldukça heyecanlanmıştık. Bunu tahmin edebilirsiniz... Hemen harekete geçerek gazetede adı geçen avukatı bulduk. Burada, Güney Afrika'dan henüz gelmiş olan Bay Carruthers ve Bay Woodley ile tanıştık. Bu baylar bize, Johannesburg'da birkaç ay önce yoksulluk içerisinde ölen amcamın yakın arkadaşları olduklarını söylediler. Amcam ölüm döşeğindeyken bu iki beyden akrabalarını bulmalarını ve bir ihtiyaçları olup olmadığını öğrenmelerini istemiş. Amcamın yaşarken bizi bir kez bile arayıp sormamasına karşın ölüm döşeğindeyken merak etmesine pek de anlam verememiştik doğrusu, tuhaf bir durum vardı. Bay Carruthers bu tuhaflığa, amcamın kardeşinin ölümünden yeni haberdar olduğunu ve bu nedenle kendisini bize karşı sorumlu hissettiğini söyleyerek yanıt verdi.

— Özür dilerim, diyerek araya girdi Holmes, bu karşılaşma ne zaman gerçekleşti?

– Dört ay kadar önce, geçen Aralık ayında.

– Devam edin lütfen...

– Bu sırada tanıştığım diğer adamdan yani Bay Woodley'den daha ilk görüşte hoşlanmamıştım. Şişman, saçlarını her iki yana yapıştırmış, kızıl bıyıkları olan bu genç, çok nobrandı ve sürekli olarak bakışlarıyla beni rahatsız ediyordu. Bu davranışı son derece yakışıksızdı. Üstelik Cyril'in bu nezaketsiz adamla tanışmamı istemeyeceğinden emindim.

– Cyril..., demek adı bu, dedi Holmes tebessümle.

Genç kadın biraz kızararak gülümsedi,

– Evet, Bay Holmes, elektrik mühendisidir kendisi. Yaz sonunda evlenme planı yapıyoruz. Tüh! Bu konuya nasıl geldim birden? Nerede kalmıştım, tamam, Bay Woodley'de... Bu adamın olumsuz yapısına karşın diğeri, yani daha yaşlı olanı, Bay Carruthers daha olumlu bir izlenim bırakmıştı benim üzerimde. Biraz daha koyu tenli, soluk benizli ve mülayim bir görünüşü vardı. Kibarlığını ve sevimli bir şekilde gülümsemesini de buna eklerseniz bana hak verirsiniz umarım.

Ekonomik sorunlarla boğuştuğumuzu öğrenince bana on yaşındaki kızına müzik dersi vermeme teklif etti. Annemi yalnız bırakamayacağımı söyleyerek bu teklifi reddetmek istediğimde ise hafta sonları onu görmeye gidebileceğimi ekledi. Ayrıca yılda 100 £ gibi çok cazip bir teklifte bulundu. Çaresiz kabul ettim. Böylece Farnham'e altı mil uzaklıktaki Chiltern Çiftliği'nde çalışmaya başlamış oldum.

Bay Carruthers dul biriydi. Bayan Dixon, ev işlerini yürüten yaşlı ve saygıdeğer kâhya olarak kendisine yardımcı oluyordu. Burada cana yakın ve hoş bir çocukla karşılaşınca iyimser bir şekilde her şeyin artık yolunda gideceğini düşünmeye başlamıştım. Hep birlikte burada çok güzel ve zevkli akşamlarımız oldu. Bay Carruthers alabildiğine kibar ve müzikle ilgili biriydi. Üstelik her hafta sonu şehre gidip, annemi ziyaret ediyor olmam da zevkliydi.

Bu mutlu tablo, kızıl bıyıklı Bay Woodley'in de eve gelmesiyle birlikte tatsız bir şekle büründü. Önce bir hafta için gelmiş olmasına karşın, bu zaman bana sanki üç ay gibi uzun gelmişti. İğrenç biriydi, herkese despotça davranmaktan zevk alıyor gibiydi. Bundan daha da kötü şeylerle karşılaşacaktım. Parasıyla şişinip duran bu ukala adam, daha da ileri giderek kendisiyle evlenmemi isteyecek kadar ileri gitmişti. Sadece bu da değil...

Evlenmeyi kabul edersem beni Londra'daki mücevherler kadar çok mücevhere boğacağını yineleyip duruyordu. Bütün bunların sonuçsuz kaldığını gördüğünde ise başka şeyler yapmaya başladı. Bir akşam yemeğin hemen ardından beni sımsıkı tutarak, çok güçlü olduğunu eklemeliyim, kendisini öpmemi, yoksa bırakmayacağını söyledi. Neyse ki tam bu sırada içeri Bay Carruthers girerek beni kurtardı. O ne yaptı dersiniz? Pervasız bir şekilde ev sahibinin üzerine atlayarak adamı yere yatırdı ve tartakladı. Sizin de doğal olarak tahmin edebileceğiniz gibi bu olay, Bay Woodley'in ziyaretlerinin sonu oldu.

Ertesi gün benden özür dileyen Bay Carruthers, benzer bir olayın bir daha yaşanmasına izin vermeyeceğine ilişkin olarak

bana söz verdi. Zaten Bay Woodley'i o günden sonra bir daha görmedim.

Bay Holmes, şimdi de buraya sizin düşüncelerinizi almak için gelmeme neden olan olayı anlatmak istiyorum. Cumartesi günleri düzenli olarak öğle sularında 12:22 trenini yakalamak için bisikletimle Farnham Tren İstasyonu'na gidiyorum. Bir tarafında Charlington Fundalıkları diğer tarafında Charlington Malikânesi'ni çevreleyen yüksek çalılıkların uzandığı Chiltern Çiftliği yolu, bir mil boyunca alabildiğine ıssızdır; öyle ki buradan daha ıssız bir yer hatırlamıyorum bile. Bir arabaya veya bir köylüye rastlamak için bile Crooksbury Tepesi yakınlarındaki yola kadar çıkmak gerekebilir.

İki hafta kadar önce bu yoldan geçerken bir an için arkama bakma gereği duydum. Bu sırada iki yüz metre kadar arkamda bisikletli bir adamın gelmekte olduğunu gördüm. Adamın orta yaşlı ve kısa kesilmiş siyah sakalları vardı görebildiğim kadarıyla. Farnham'e gelmeden biraz önce yeniden arkama baktığımda ise adamı göremedim. Dolayısıyla ben de üzerinde fazla durmadım. Pazartesi günü dönüş yolunda bir kez daha aynı adamı bu yolda gördüğümde ise çok şaşırdım, Bay Holmes. Bir sonraki cumartesi ve pazartesi günü aynı yoldan geçerken bu olay tekrarlanınca ne kadar şaşırdığımı tahmin edebilirsiniz. Aramızdaki mesafeyi korumaya özen gösteren adam beni rahatsız etmek istemiyor gibiydi. Ama yine de ortada oldukça tuhaf bir durum olduğu belliydi. Durumu bir kez de Bay Carruthers'e anlattım. Olaya fazlasıyla önem vererek bir daha yalnız başıma oradan geçmemem için bana bir at arabası ayarlamaya çalışacağına ilişkin söz verdi.

Bana söz verilen at arabasının bu hafta gelmesi gerekiyordu ama sanırım bazı sıkıntılar nedeniyle gelemedi. Dolayısıyla ben de bisikletle gitmek zorunda kaldım bir kez daha. Bugün sabah başımdan geçenleri anlatıyorum artık size... Charlinton Fundalığı'na geldiğimde ister istemez arkama bakınca yeniden o adamı orada bana bakarken gördüm. Bundan önceki haftalarda olduğu gibi, aynı şekilde, beni izliyordu. Aramızdaki mesafe nedeniyle onu çok iyi seçemiyorsam da tanımadığımdan kesinlikle emindim. Başında kumaş bir şapka ve üzerinde koyu renk bir takım elbise vardı. Yüzünde ise bu mesafeden bile kolayca fark edilecek kadar belirgin koyu renk, siyah sakal bulunuyordu. Nedense bugün çok korkmadım ondan...

Yine de merakımı yenemediğimden olsa gerek, kim olduğunu ve beni neden takip ettiğini anlamak istedim. Bu nedenle bisikletimi yavaş sürmeye başladım, baktım o da yavaşlamıştı. Sonunda durmaya karar verdim ama o da durup beklemeye başlamıştı. Bu sorunu kurnazlıkla çözebileceğimi düşünerek, bisikletimin pedallarına hızla asıldım. Yol üzerindeki keskin bir sapağı döner dönmez beni görmeyeceğini düşünerek durup beklemeye başladım. Birazdan meçhul takipçimin de köşeyi dönüp geçmesini bekledim. Ama nafiye bir çaba...

Baktım gelen giden yok, makul bir süre sonra yeniden döndüğüm köşeye çıkarak, geride bıraktığım yola baktım. Bir mil kadar uzağı görebilmeme karşın adam sırta kadem basmıştı. Daha da tuhaf olan şey, takipçimin sapabileceği başka bir yan yolun falan oralarda olmamasıydı.

Holmes, gülümseyerek ellerini ovuşturdu.

— Olay gerçekten de kendine özgü ayrıntılar içeriyor olmalı, dedi. Keskin sapağı döndüğünüz zamanla yeniden yola çıkıp yolun boş olduğunu görmeniz arasında ne kadar bir süre geçti size göre?

— En fazla iki, üç dakika...

— Bu durumda geri dönmüş olamaz; çünkü yan yol olmadığını söylediniz. Doğru mu?

— Evet, doğru...

— O zaman patika bir yola dalmış olması gerekiyor.

— Fundalığın olduğu tarafa geçecek olsaydı kesinlikle görürdüm.

— O halde mantıklı olan şey, yolun diğer tarafında uzanan Charlinton Malikânesi'ne yönelmiş olmasıdır. Burada söylemek istediğiniz başka bir şey var mı?

— Hayır, Bay Holmes, yok. Yaşadıklarım karşısında merakımı yenmek için bile olsa sizin görüşleriniz benim için çok değerliydi. Yoksa rahat etmeyecektim.

Holmes, sessiz bir şekilde oturmaya devam ediyordu.

— Nişanlınız nerede çalışıyor bayan, diye yeniden konuşmaya başladı bir süre sonra.

— Coventry'de, Midland Elektrik Şirketi'nde.

— Sakın size bir sürpriz yapmak istemiş olmasın?

— Oh, Bay Holmes! Öyle olsaydı onu kesinlikle tanırdım.

— Bu durumda başka hayranlarınız olmuş olabilir mi?

- Birkaç tane vardı aslında Cyril'le tanışmadan önce...
- Onunla tanıştıktan sonra?
- Şu sevimsiz Woodley sadece. Bu durumda ona ne kadar hayranım denebilirse elbette...
- Başka biri?

Güzel bayanın kafası karışmıştı.

- Kim olabilir? diye sordu yeniden Holmes.
- Bu belki de yalnızca bir kuruntudur... Emin değilim ama zaman zaman işverenim Bay Carruthers de benimle yakın olmayı önemsiyordu kanaatimce. Sürekli olarak birlikte zaman geçiriyor olmamız, akşamları ona eşlik etmem dikkat çekici. Bana bunu belli etmemek için özel bir çaba gösterdiğini düşünüyorum. Ne de olsa kendisi tam bir beyefendidir. Kızları bilirsiniz, bu tip şeyleri hemen anlarlar işte...

– Hmm!

Holmes o an ciddileşti.

- Ne iş yapıyor?
- Oldukça zengin biri.
- Ama atlı arabası ve atları olmayan bir zengin?
- Yani... Ekonomik durumu iyi diyelim. Her hafta iki, bazen üç kez şehre gidiyor. Güney Afrika'daki altın hisseleri de fazlasıyla ilgisini çekiyor.

— Pekâlâ, beni gelişme olursa bilgilendirin Bayan Smith. Biraz yoğunum ama sizin sorununuzla da ilgilenmeye çalışacağım. Bu zaman zarfında haberim olmadan herhangi bir girişimde bulunmayın. Şu an için size hoşça kalın diyoruz. Sizden hep iyi haberler almayı ümit ediyoruz.

— Bu güzel kızın peşinde kimse olmasaydı şaşırırdım zaten, dedi Holmes meditasyon piposunu yakmaya hazırlanırken. Yine de bunun تنها yollarda meydana gelmiş olması ürkütücü. Gizlice onu izleyen bir âşık olması gayet mümkün, bundan kuşku duymuyorum. Buna karşın olay yine de ilginç ayrıntılar içermiyor denemez Watson.

— Yalnızca o yoldan geçerken meydana gelmiş olmasını mı kastediyorsun?

— Haklısın. Öncelikle Charlington Malikânesi'nde kimin oturduğunu öğrenerek başlamalıyız işe. Bu arada Carruthers ile Woodley arasındaki ilişki de tuhaf geldi bana. Bu kadar farklı iki karakterin arkadaşlığı düşündürücü. Bu iki insan, Ralph Smith'in akrabalarını bulmak için bile olsa neden yan yana gelmiş olabilirler ki? Yalnızca bu da değil... Bir yanda çocuğu için tuttuğu mürebbiyeye ortalamanın iki katı yıllık ücret vereceksin, diğer yandan evin istasyondan altı mil uzakta olmasına karşın bir atın bile olmayacak. Buna ne demeli? Tuhaf gerçekten Watson, çok tuhaf!

— Oraya gitmeyi düşünüyor musun?

— Hayır, sevgili dostum, sen gideceksin. Fazla önemli bir olay gibi görünmüyor, bu nedenle üzerinde çalıştığım diğer çalışmaları aksatmam doğru olmaz. Sen en iyisi pazartesi günü erkenden Farnham'e giderek Charlington Fundalığı dolaylarında gizlenebilirsin. Burada gözlem yapıp duruma

göre hareket edersin. Daha sonra da malikânede kimlerin oturduğunu öğrenmeye çalışırsın. Gördüklerini ve öğrendiklerini de daha sonra bana anlatırsın. Durum budur Watson, sonuca ulaşmak için elimizde sağlam kanıtlar olmadan bu konuyu daha fazla kurcalamanın anlamı yok bana göre.

Güzel bayanın pazartesi sabahı Waterloo'da 9:50 trenine binmesi nedeniyle ben de kaçınılmaz olarak 9:13 trenini yakalamak durumunda kaldım. Farnham İstasyonu'na geldikten sonra oradan Charlington Fundalığı'nın tarifini almak o kadar da zor olmadı. Genç kadının yaşadığı olayların geçtiği yeri tespit etmek pek mümkün değildi; çünkü yolun bir yanı açık bir fundalık diğer yanı ise porsuk ağaçları ile çepeçevre sarılmış, olağanüstü ağaçların boy boy sıralandığı doğal bir parkın içerisinde uzayıp gidiyordu. Malikânenin likenlerle bezeli bahçe kapısı iki sütun üzerine dökülen armalarla süslenmiş gibiydi. Burada yaptığım araştırmada araba yolunun dışında çalılar arasında bazı kuytu yerler keşfettim. Malikâneyi bulunduğum yerden yani yoldan görmek mümkün değildi.

Üstelik malikânenin sınırlarını belirleyen bu çalılarının bakımsızlığını ve yerleşik bir boğuculuğun ortaya çıkmasına neden olan çürümüşlüğü görmek de mümkündü. Fundalıklar bahar güneşinin ışıl ışıl parlayan güneşi altında insanın gözünü alacak kadar güzel katırtırnaklarıyla dolup taşıyordu. Sonuç olarak, bir yandan malikânenin bahçe kapısını diğer yandan da yolun mümkün olduğu kadar ilerisini görebileceğim bir yerde konuşlanarak fundalıkta gizlendim. Bir süre için kimsecikleri görmedim yolda...

Fazla beklememe gerek kalmadan, yolun benim geldiğim yönün ters tarafından bir bisikletlinin geldiğini gördüm. Adamın üzerinde koyu renk bir takım elbise ve suratında siyah sakalı vardı. Adam, Charlington arazisinin sınırına kadar giderek çalılıkların arasında bir yerde saklandı. Bunun üzerinden henüz 15 dakika bile geçmeden yolda bir bisikletli daha belirdi. Bu, istasyondan gelmekte olan tanıştığımız genç bayandı. Charlington Fundalığı yakınlarında etrafa daha dikkatli bir şekilde bakmaya başlamıştı. Genç kız tepeyi geçtikten bir süre sonra çalılıkların arasında saklanmakta olan adam da bisikletiyle onu izlemeye başladı.

Geniş arazi boyunca uzanan yolda başka kimse yoktu; önde bisikletinin üzerinde zarif bir bayan ve onu takip eden kötülük yapmaya hazır bir şekilde bisikletinin gidonuna yapışmış bir adam. Genç kız bir süredir alışkanlık haline getirdiği şekilde arkasındaki adamı fark edince yavaşladı. Bunun üzerine takipçisi de yavaşladı. Kız durunca adam da aralarında yaklâşık olarak iki yüz metrelik mesafeyi korumaya çalışarak durdu aniden.

Daha sonra yaşananlar genç bayanın kararlı olduğunu gösteren mücadelecî yönünü kanıtlayan içerikteydi. Beklenmedik ve hızlı bir şekilde yaptığı manevrayla geriye dönerek adamın üzerine doğru pedal çevirmeye başladı. Rakibi de kız kadar atak çıktı. Aynı şekilde tepki vererek cılgın bir şekilde kızdan kaçmak için pedallara yükleniverdi. Bu kovalamacayı izlemeye her ikisini de dönemeçte gözden kaybedinceye kadar sürdürdüm. Bu sırada saklandığım kuytuluktan çıkmamakla akıllılık yaptığımı da anlamış oldum. Az sonra adam birden yolun başında yeniden belirdi. Usulca ilerleyerek daha önceki yerine döndü. Malikânenin

kapısına geldiğinde ise bisikletinden indi. Burada kısa bir süre ağaçların altında beklediğini gördüm. Adam, uzaktan görebildiğim kadarıyla kravatını düzeltiyor gibiydi.

Daha sonra da hızla bisikletine binerek malikânenin yolunu tuttu. Bunun üzerine ben de fundalıktaki yerimi terk ederek ağaçların arasından onu izlemeye başladım. Oldukça uzakta Tudor stili bacaların yükseldiği eski, kirli renkteki binayı bu sırada fark etmiştim ama yol biraz daha sık çalılarla çevrelenmeye başlayınca adamı gözden kaybetmiştim. Bunun benim için yeterli olacağını düşünerek neşeli bir şekilde Farnham'e döndüm.

Kasabada emlak işleri yapan birinden ısrarcı olmama karşın Charlington Malikânesi'ne ilişkin hiçbir bilgi alamadım. Neyse ki bana Pall Mall'deki başka bir firmadan bilgi alabileceğimi söyledi. Eve dönerken bu firmaya uğrayarak yetkili biriyle görüşmeyi başarmıştım. Onun dediğine göre, Charlington Malikânesi'ni yaz için tutmam imkânsızmış. Çok geç kalmışım; çünkü bir ay kadar önce başkası tarafından tutulmuş. Kiralayan kişinin adı da Bay Williamson'mış. Saygıdeğer ve yaşlıca bir beyefendiymiş. Benden özür dileyen bu kibar yetkili, müşterileri hakkında daha fazla bilgi vermesinin doğru olmadığını da eklemeyi ihmal etmedi.

Holmes, bütün bu açıklamaları içeren ayrıntılı raporumu dikkatli bir şekilde dinledi. Buna karşın ondan küçücük bir övgü bile alamadım. Tam aksine, yaptığım veya yapmam gerekenler hakkında düşüncelerini belirtirken suratına bakarak biraz gergin olduğu bile söylenebilirdi.

— Öncelikle saklanmak için tercih ettiğin yer doğru gelmedi bana, Watson. Malikâneyi çevreleyen çalıların arkasında

konumlanmış olsaydın bu tuhaf adamı daha yakından görme şansını elde etmiş olabilirdin. Sen yanlış bir yerde ve çok uzakta gizlenerek belki de Bayan Smith kadar bile yakın olamadın adama. Bu bayan söz konusu takipçisini tanımadığını söylüyor ama ben tanıyor olduğundan kesinlikle eminim. Zaten bu böyle olmasaydı adam neden bu kadar süratle kaçsın ki? Diğer bir nokta da adamın bisikletini üzerine eğilerek kullanıyor olması. Bu da elbette tanınmamak için gösterdiği başka bir çaba. Bu nedenle oldukça başarısız bir sonuç aldın. Adam senden birkaç yüz metre ileride eve dönüyor sen ise adam hakkında bilgi almak için kasabadaki emlak ofisine gidiyorsun.

— Sen ne önerirdin peki, dedim öfkeli bir ses tonuyla.

— En doğrusu, en yakındaki meyhaneye gitmekti. Biliyorsun ki en fazla dedikodu yapılan yerler daha çok bu tip mekânlar. Üstelik belki de ev sahibinden hizmetçiye varıncaya kadar tam takım malikânede yaşayanların listesini de verirlerdi sana. Williamson dedin, değil mi? Bu isim bana hiçbir çağrışımında bulunmuyor. Madem bu beyefendi yaşlı biri, o zaman genç bayanın aradığımız takipçisi bu adam değil.

Senin anlattıkların yine de bize bir şeyi kanıtladı. Neyi? Genç kızın anlattığı olayın doğru olduğunu. Bundan neredeyse emindim zaten. Üstelik bisikletli takipçiyle malikâne arasındaki ilişkiden de hiç kuşkulandım. Bunlara ek olarak malikâneyi tutan şahsın Williamson isimli biri olduğunu da öğrenmiş olduk senin araştırmandan. İyi de kim bu şahıs? Her neyse sevgili dostum, bu kadar üzgün olmayın yine de... Benim de bazı araştırmalar yapmam gerekiyor sanırım...

Ertesi sabah Bayan Smith'ten dün tanık olduğum olayları teyit eden aynı içerikte bir mektup aldık. Ama mektubun sonunda çok daha önemli bir konuda bilgi veriyordu:

"Bay Holmes, evdeki durumum giderek daha karmâşık bir hal almaya başladı. İşverenim bana evlenme teklif etti. Bu teklifin içtenliğinden kuşku duymuyorum. Ancak sizin de bildiğiniz gibi ben başkasıyla sözlenmiş bulunuyorum. Bu nedenle beyefendiyi reddettim, kendisi de bunu anlayışla karşıladı. Yine de bu gelişme sonrasında aramızın eskisi gibi olmadığını tahmin edebilirsiniz."

— Genç bayan sorunla daha yeni karşılaşılıyor gibi, dedi Holmes, mektubu okuyarak. Bu olay en başta görüldüğünden daha da karmâşık bir şekil aldı. Bu durumda sessiz ve dingin, tertemiz bir kır havası bana iyi gelir. Ben de fırsattan istifade böylece aklımı kurcalayan birkaç konuyu test etmiş olurum.

Kırsal alanda geçireceği bu sakin günün sonu Holmes için, beklediği gibi olmamışa benziyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde Baker Sokağı'na geldiğinde bizzat kendisi bir Scotland Yard araştırmasına konu olabilirdi; dudağı patlak, alını şişmiş ve kılık kıyafeti darmadağın durumdaydı. Yaşadıkları çok hoşuna gitmiş olmalıydı; çünkü anlatırken bile kendisini gülmekten alıkoyamıyordu.

— Sürekli olarak hareketsiz kalmamak için arada bir böyle araştırma gezilerine ihtiyacım var anlaşılın, dedi. Eski İngiliz boksunda neyse ki biraz maharet sahibiyim. Zaman zaman çok işime yarıyor doğrusunu söylemek gerekirse. Tıpkı bugün olduğu gibi, yoksa sonum daha da kötü olabilirdi.

Yaşadıklarını anlatması için ona epey dil döktüm.

— Daha önce senin de yapmanı istediğim şey olan meyhaneye gitme düşüncesini uygulamaya koydum ve çok geçmeden o civarda bulduğum bir meyhanede araştırma yapmaya başladım. Barda sohbet ettiğim çok konuşan bir adam çorap söküğü gibi her şeyi anlatmaya başladı. Williamson'ın, malikânede birkaç hizmetçisiyle birlikte yaşayan sakallarına ak karışmış ihtiyar bir adam olduğunu öğrendim. Din adamı olabileceğine ilişkin ortalıkta dolaşan rivayetlere ve son zamanlarda malikânede meydana gelen olaylara bakarak fazla önem verilmemesi gerektiği sonucuna vardım.

Bu, zaten benim de daha önce araştırmış olduğum bir şeydi ve bu isimde özellikle karanlık işlere bulaşmış bir geçmişi bulunan rahibin varlığını tespit etmiştim. Bu arada konuşkan adam, malikâneye hafta sonları çok sayıda yabancı konuğun gelip gittiği bilgisini de verdi. Hatta Bay Woodley adında kızıl bıyıkları olan bir adamın çok fazla dikkat çektiğini söylemeyi de ihmal etmedi. Sohbetin bu aşamasında birden karşımıza kim çıktı dersin? Elbette, söz konusu kişinin kendisi.

Yan taraftaki odalardan birinde bira içmekle meşgulmüş ve sohbetimize başından beri tanık olmuş. Tepkisi gecikmedi: Ben de kimmişim? Neden soru soruyormuşum? Amacım neymiş? Farklı bir dili vardı, güzeldi; özellikle de sıfatları vurucuydu. Bu saldırgan konuşmanın ardından ne yazık ki kendimi kurtaramadığım bir de okkalı tokat attı bana. Sonra olanlar ise daha da güzeldi. Sol kroşem adamın suratında patladı. Bunu sevmiş olmalı. Sonuç olarak ben gördüğün şekilde terk ettim o mekânı. Bay Woodley ise arabayla gitmek zorunda kaldı. İşte, güya sakin kır gezimin bilançosu. Surrey

dolaylarında yaşadıklarım eğlenceliydi ama yine de senden daha fazla bir şey öğrenememiş olduğumu da söylemeliyim.

Perşembe günü genç bayandan yeni bir mektup daha almıştık.

"Bay Carruthers'le çalışmayı sona erdireceğim dersem, sanırım bana hak verirsiniz Bay Holmes. Buradaki şartlar artık bana pek uygun değil. Üstelik yüksek ücret bile bu gerçeği değiştiremez. Cumartesi günü buradan bir daha dönmek üzere ayrılıp şehre dönmeyi planlıyorum. Bu arada Bay Carruthers söz verdiği araba işini halletti. Issız yollardaki tehlikeli yolculuğum sona erdi; elbette gerçekten böyle bir tehlikeden söz edilebilirse!

Burayı terk etmemin asıl nedeni Bay Carruthers'le aramızda geçen evlilik gerginliği değil; o ürkütücü Bay Woodley'in yeniden ortaya çıkması. Her zaman bir iticiliği vardı ama artık katlanılamayacak kadar çekilmez geliyor bana; galiba bir kaza geçirmiş. Onu uzaktan pencereden gördüm sadece. Başka da hiç karşılaşmadık. Bay Carruthers'le aralarında uzun süren konuşmalar yapıyorlar. Patronumu bu sohbetlerden sonra biraz heyecanlı buldum doğrusunu söylemek gerekirse.

Woodley burada kalmıyor ama yakınlarda bir yerlerde kaldığını tahmin ediyorum. Bu sabah onu yeniden çalılıkların arasında saklanırken fark ettim. Onu yakınımda görmektense vahşi bir hayvanla yan yana olmayı daha çok isterim. Bu adamdan alabildiğine nefret ediyor ve biraz da korkuyorum. Bay Carruthers'in böyle bir yaratıkla ne tür bir işi olur, buna bir anlam veremiyorum doğrusu. Sonuçta benim için bütün bunlar hafta sonu sona erecek."

— Umarım öyle olur Watson, dedi Holmes, düşünceli bir şekilde. Anladığım kadarıyla küçük bayan bazı numaraların içerisine çekilmek isteniyor. Bu mekândan ayrılırken kimsenin onu rahatsız etmemesi için eşlik etmek de bizim görevimiz olmalı. Sevgili Watson, hafta sonu oraya gidip bu tuhaf süreci sona erdirmek gibi bir görevimiz var artık.

Şu ana kadar olayın bu kadar önemli olabileceği doğrusunu söylemek gerekirse aklıma gelmemişti, bunu itiraf edebilirim. Bana daha çok tehlikeli değil de bir tür gönül oyunu gibi gelmişti. Sonuçta birilerinin genç bir kadını takip etmesi pek de duyulmadık bir şey değildi ne de olsa. Kadınlara konuşmaya cesaret edemeyen birileri, hatta ondan gizlenen birilerinin varlığı mümkündü ve bunda korkulacak bir taraf da yoktu. Ancak Woodley gibi iğrenç bir adamın varlığı da biliniyordu. Üstelik bu korkunç adam bir kez genç kadını rahatsız etme cesaretini bile göstermişti. Her ne kadar Bay Carruthers'in evine son geldiğinde ona hiç yaklaşmamış da olsa bu gerçek ortadaydı.

Bisikletli takipçi olsa olsa malikânenin hafta sonu partilerinin sürekli katılımcılarından biri olmalıydı. Kim olduğu, ne istediği bilinmiyordu. Holmes'ün düşünceli ruh halini görmem, üstüne üstlük yanına tabancasını da almış olması, beni, bu tuhaf olayların sonunda bir trajedinin yaşanabileceği noktasına kadar getirdi.

Yağmurlu bir gecenin ardından aydınlık bir sabaha uyanmıştık. Pırıl pırıl katırtırnaklarıyla dolu fundalık, Londra'nın kasvetli griliğinden yorulmuş gözlere adeta bir ziyafet çekiyor gibiydi. Holmes'la birlikte geniş kumlu yolda yürüyerek sabahın tertemiz havasını içimize çektik. Kuş sesleri bahar sabahımıza özellikle eşlik ediyor gibiydi.

Crooksbury Tepesi'ne doğru çıkan yoldan ilerlerken etrafında sıralandıkları binadan daha genç olan meşelerin arasında malikâneyi seçebiliyorduk. Holmes fundalıkla yeşil çalı çitinin arasında ilerleyen uzun yola dikkatimi çekti. Uzak bir noktadan bulunduğumuz yöne doğru gelmekte olan şeyi işaret ediyordu aslında.

Holmes gergin bir şekilde homurdandı:

— Yarım saat kadar bir zaman tanımiştım. Bu gelen eğer genç kadının arabasıysa demek ki ilk treni yakalamak istiyor. Watson korkarım onu kaçırdık, biz yetişmeden o Charlinton'dan geçmiş olacak.

Yoldaki yükseklikler nedeniyle bir noktadan sonra gelen arabayı göremez olmuştuk. Ne kadar hızlı hareket ettiğimizi tarif edemem. Uzun süredir benimsediğim durağan yaşam tarzını dikkate alacak olursak Holmes'ün gerisinde kalmamı daha iyi anlatmış olurum. Buna karşın Holmes, fizik olarak çok daha hazırlıklıydı; bu tip anlarda ortaya çıkan yedek bir gücü her zaman bulunurdu. Hızlı bir tempoda yaptığımız yürüyüşün ardından biraz yavaşlama kararı verdiğinde Holmes, benden yüz metre ilerideydi. Orada öylece durarak birazcık üzülmüş bir şekilde ve oldukça umutsuz bir yüz ifadesiyle elini yukarı kaldırmış duruyordu. Tam o anda dizginleri yerlerde sürünen ve üstümüze doğru gelmekte olan bir at, eşkin bir yürüyüş temposuyla üzerinde sürücüsü olmayan arabayı sürükleyerek yolun dönemecinde belirmişti.

— Watson, geç kaldık geç, diye bağırdı Holmes, bir solukta yanına kadar geldiğimde. Önceki trene gidebileceğini hesaplamamış olmam büyük bir hata. Onu kaçırmış olabilirler Watson! Cinayet! Tanrı'm! Yolu kapatalım! Atı durdur! İşte

tamam Şimdi... Hadi, Şimdi arabaya binelim de bu hatayı ne kadar telafi edebileceğimizi birlikte bir kontrol edelim.

Hemen arabaya atlayarak yola koyulduk. Dönemeci geğtiğimiz anda Holmes, atı kırbaçlayarak biraz daha hızlı gitmesini sağladı. Az sonra köşeyi döner dönmez malikâne ile fundalık arasındaki o ıssız yol hemen önümüzde belirivermişti. Hemen Holmes'ün kolunu tutarak,

— Adam orada işte, dedim.

Bisikletli biri bize doğru geliyordu. Başı biraz aşağıda, omuzları da düşmüş gibiydi. Olanca gücüyle pedallara asılıyor gibiydi. Yarışmada bisiklet süren yarışçıları andırıyordu. Tam bu anda başını yukarı kaldırınca sakallı yüzü ortaya çıkmıştı. O da bizi görerek, bisikletini kenara çekerek üzerinden inmişti... Simsiyah sakallarıyla teninin solukluğu arasında tam bir zıtlık vardı sanki. Gözleri de biraz öfkeli bir şekilde alev alevdi. Bizi inceledikten sonra, göz ucuyla arabayı yokladı. Şaşkın bir ifade vardı yüzünde.

— Siz de kimsiniz, diye bağırdı bisikletiyle yoldan geçmemizi engelleyerek. Bu arabayı nereden buldunuz? Hemen durun diyorum size, dedikten sonra cebinden hızla çıkardığı bir tabancayı üzerimize doğrulttu. Durun hemen, yoksa atınızı burada öldürürüm!

Holmes bu sırada dizginleri bana teslim ederek arabadan atlamıştı bile.

— Aradığımız adam sensin. Violet Smith nerede, Şimdi söyle bakalım, dedi kesin ve hızlı bir ses tonuyla.

— İyide benim de öğrenmek istediğim zaten bu. Onun arabasına binen sizsiniz? Bu durumda nerede olduğunu da sizin bilmeniz gerekmez mi?

— Biz arabayı bulduğumuzda içinde kimse yoktu. Yolda bulduk. Genç bayana belki yardımımız dokunabilir diye hemen içine atlayıp bu yöne geldik.

— Yüze Tanrı'm! Yüce Tanrı'm! Ne yapacağım şimdi ben, diyen adam çaresizliğini belli etti. Lanet Woodley ile pis adamın teki olan peder onu yakalamış olmalı. Hadi, beni takip edin o zaman. Siz gerçekten Violet'e yardım etmek istiyorsanız beni izleyin. Hep birlikte belki onu kurtarabiliriz. Zaten, her ne pahasına olursa olsun, onu mutlaka kurtarmalıyız.

Sözünü tamamlayan adam tabancasını elinde tutarak, porsukağacı çalılarının arasındaki bir kuytuluğa doğru koşmaya başlamıştı. Bunu gören Holmes da adamın peşi sıra çalılıklara dalmıştı. Ben de hemen arabayı yolun kenarına çekerek peşlerine takıldım.

— Buradan gitmiş olmaları gerekir, dedi Holmes, çamurlu patikadaki ayak izlerini eliyle işaret ederek. Bir dakika! Bu da kim böyle?

On yedi yaşlarında, ayağında deri çizme ve tozlukları bulunan, seyis yamağını andıran genç bir çocuğa işaret ediyordu bu sırada. Çocuk dizlerini karnına doğru çekmiş bir halde yerde yatıyordu. Başındaki yara dehşet vericiydi. Bayılmış görünüyordu ama hala yaşıyor olduğu kesindi. İlk bakışta kafatasının sağlam olduğunu anlamıştım hemen.

— Bu Peter! Seyistir kendisi, dedi siyah sakallı adam. Violet'in arabasını kullanan bu çocuktur. Demek o alçaklar çocuğu arabadan indirip yaralamışlar. Onu burada bırakmak belki de en iyisi. Şu an için ona bir yararımız dokunmaz bana göre. Biz, en iyisi hep birlikte Violet'i, genç bir kadının başına gelebilecek belki de en korkunç felaketten kurtarmak için çaba harcamalıyız.

Bu sözlerin ardından hep birlikte ağaçların arasında ilerleyen patika yolda çılgınlar gibi koşmaya başladık. Evi çevreleyen çalılıklara yaklaştığımızda Holmes, aniden durdu.

— Eve doğru gitmemişler, dedi. Defnelerin arasındaki izlere bakın, sol taraftakiler onlara ait. Evet, tahmin ettiğim gibi.

Holmes henüz sözünü tamamlamıştı ki ilerideki çalıktan tiz bir kadın çığlığı duyduk. Korkmuş ve dehşete kapılmış birinin çığlığına benziyordu. Çığlık en keskin yerinde boğuk boğuk sesler ardından birden kesilivermişti.

— Bu taraftan! Haydi! İleride olmalılar, diye bağırdı yabancı adam çalılıkların arasından hızla fırlayarak. Ah, alçaklar! Korkaklar! Hadi baylar, beni takip edin. Maalesef, çok geç kaldık! Çok geç! Ulu Tanrı'm!

Etrafı yaşlı ağaçlarla çevrili açık bir alana çıkmıştık bu sırada. İlerde, geniş gövdeli bir meşe ağacının gölgesindeki üç kişiyi hemen fark etmiştik. Bu üç kişiden bir Bayan Violet'ti. Ağzının bir mendil yardımıyla bağlandığı ve bayılmak üzere olduğu bu mesafeden görülebiliyordu. Kızın tam karşısına dikilmiş olan iri kıyım, kızıl bıyıkları olan adam bir elini beline koymuş, diğeriyle de kırbacını havaya sallayarak, zafer naraları atıyordu. İkisinin arasında ise tüvit takım elbiseli, beyaz cüppeli ve aksakallı yaşlıca bir adam duruyordu. Bir

evlilik töreni yapıldığından kuşku yoktu. Çünkü bizim yaklaştığımız sırada aksakallı ihtiyar, bir eliyle dua kitabını cebine koyarken, diğeriyle de damadın sırtını sıvazlıyordu.

— Evlendiler mi yoksa, diye panikle sordum.

— Haydi, yanlarına gidelim, diye bizi yönlendirdi yabancı. Benimle gelin de ne olup bittiğini öğrenelim, diye ileri atıldı. Holmes ve ben kaçınılmaz olarak hemen adamın arkasından fırladık.

Bu üçlü gruba yaklaştığımız sırada genç kadın tökezleyerek ağaca yaslandı. Rahip eskisi Williamson yalancı bir tevazu ile bizi selamladı. Bu sırada alçak Woodley ise insanın tüylerini diken diken eden ürkütücü bir kahkaha attı.

— Seni tanıdım, Bob. Sakalını çıkar istersen artık. Sen ve arkadaşlarının zamanlaması çok iyi. Sizi Bayan Woodley ile tanıştırmama izin verin lütfen!

Bizimle gelen yabancının tepkisi görülmeye değerdi. Yüzünde eğreti duran sakalı hemen çıkarıp yere attı. Sakalın altından solgun renkte, tıraşlı, sivri bir surat peydahlandı. Bu sırada tabancasını, elindeki kırbacı tehditkâr bir şekilde havada savurarak bize doğru gelmekte olan korkunç Woodley'e doğrultmayı da ihmal etmedi.

— Evet, diye konuşmaya başladı yabancı adam. Ben Bob Carruthers'im. Bu işin sonunda idam edilmek bile olsa bu genç bayanı mutlaka kurtaracağım elinizden. Eğer ona küçük de olsa zarar verirsiniz başınıza neler geleceğini size daha önce söylemişim değil mi? Ben sözümde duran biriyim ve bunu burada bir kez daha göstereceğim.

– Biraz geç kaldın dostum. O artık karım oldu.

– Öyle bile olsa, o ancak senden dul kalabilir.

Bu sırada tabancasını ateşleyiverdi. Woodley kanlar içerisinde kalmış bir haldeyken acıyla haykırarak sırt üstü yere düştü. Çirkin, kırmızı suratı bu sırada kireç gibi beyaza kesmişti. Rahip eskisi ise üstündeki cüppesine karşın yakası açılmadık küfürler savurarak silahına davranmaya çalıştıysa da Holmes'ün silahı bu sırada burnunun dibinde bitivermişti.

– Bu kadar zorbalık yeter, dedi Holmes soğukkanlı bir ses tonuyla. Tabancanı hemen at! Watson, sen de şu tabancayı adamın kafasına doğrult istersen? Pekâlâ, bu kadar... Teşekkür ederim... Bay Carruthers, siz de verin artık o tabancayı. Bu kadar şiddet yeterli. Verin onu bana!

– Sizi tanımıyorum henüz.

– Adım Sherlock Holmes.

– Ulu Tanrı'm!

– Bundan anladığım kadarıyla beni tanıyorsunuz. Polis gelene kadar yetki bende. Hey sen, diye seslendi biraz geride beklemekte olan seyis yamağına. Bu notu karakoldaki polisler'e götürmeni istiyorum. Orada yetkili birine verirsin. Onlar gelene kadar buradaki herkes benim sorumluluğum altındadır.

Holmes'ün otoriter tarzının gücü buradaki herkesi etkisi altına almıştı. Bu trajik sahnenin tek egemen kişiliği kendisiydi. Buradaki herkesi kontrol altına almayı başarmıştı. Williamson ve Carruthers bir an için yaralı Woodley'i eve taşıırken bulmuştu kendilerini. Ben de ister istemez korkmuş

vaziyetteki kızın koluna girmek durumunda kalmıştım. Holmes'ün istemesiyle yaralıyı muayene ettim ve daha sonra iki kişiyi kontrol altında tuttuğu yemek odasına giderek kendisine rapor verdim.

— Yaşayacak, dedim.

— Nasıl olur, diye olduğu yerde zıpladı Carruthers. Hemen gidip işini bu kez kesin olarak bitireceğim. Ne demek şimdi bu? Masum bir kız, bundan sonraki hayatını şu alçak Woodley ile geçirmek zorunda bırakılabilir mi?

— Evlilik meselesinde bu kadar panik yapmanıza gerek yok, dedi Holmes. Hiçbir koşulda bu evlilik geçerli olamaz, dolayısıyla onun karısı da olamaz. Bunu engelleyen iki önemli nedenimiz var. Öncelikle şu papaz eskisi Williamson'ın bu evliliği kıyabilecek bir ehliyeti var mı onu araştırmamız gerekecek.

— Ben papazım, diye hemen tepkisini koydu haydut.

— Ama ehliyetini kaybetmiş bir papaz olmalısınız.

— Bir kez papaz olduysanız her zaman papaz olarak kalırsınız.

— Bundan pek emin değilim. Evliliğe ilişkin belgeler nerede?

— Cebimde elbette...

— Bu durumda onları sahtekârca yöntemler kullanarak çıkarmış olmanız gerekir. Her koşul altında sizin, tarafların rızası olmadan zorla gerçekleşen bir evliliğin geçerli sayılamayacağını bilmemeniz şaşırtıcı. Çünkü şu kadarını

söylemeliyim ki çok yakında sizin de öğreneceğiniz üzere bu oldukça ciddi bir suçtur. Zaten bunu öğrenmek ve üzerinde uzun uzun düşünmek için benim hesaplamalarım göre önünüzde on yılınız bulunuyor. Sana da bir çift lafım var Carruthers... Eğer silahını ateşlemek yerine cebinde tutsaydın çok daha isabetli bir iş yapmış olurdun.

— Size hak veriyorum Bay Holmes... Ama yine de sevdiğiniz kızın zarar görmesi, onu koruyamamış olmak... Bu kızı seviyorum Bay Holmes... Aşkın insanı nasıl etkilediğine ilk kez tanık oldum. Sevdiğim insanın Kimberley'den Johannesburg'a kadar her yerde nam salmış, Güney Afrika'nın bu en tanınmış eşkıyasının eline geçtiğini düşünmek bile beni çıldırtmaya yetti. Şu an bana ne kadar inanırsınız bilemem ama Bay Holmes, inanın bu kız benim yanımda çalışmaya başladığı günden bu yana bir kez olsun bu malikânenin yakınından yalnız geçmesine göz yummadım. Çünkü ona kötülük yapmak isteyeceklerinden emindim. Bunu engellemek için onu belirli bir mesafeden bisikletle izlemeyi alışkanlık haline getirdim. Bir tatsızlık olmasın, yanlış anlaşılmaya yol açmamak için de takma sakal kullandım. O, çok masum ve narin. Kendisini takip ettiğimi anlayacak olursa benim yanımda çalışmak istemeyeceğini hesaplayarak böyle davrandım.

— Diyelim ki doğru söylüyorsunuz, ona bu tehlikelerden neden söz etmediniz?

— Bilecek olsaydı yanımda çalışmaz, terk ederdi ve ben de buna katlanamazdım. Beni sevmemiş olabilir ama hiç olmazsa yakınımda olmasını sağlayarak sesini duyacak olmam bile benim için yeterliydi.

– Sizin aşk dediğiniz bu tutum bana göre fazla bencil Bay Carruthers, dedim araya girerek.

– Belki de... ya da her ikisi birden... Her anlamda gitmesine izin veremezdim. En azından bu güruhtan onu sakınmak için bile olsa onu yakınımında tutmamın yararlı olacağını düşündüm. Fakat gelen telgraftan sonra harekete geçeceklerini iyice emin olmuşum.

– Telgraf mı?

Carruthers cebinden çıkardığı telgrafı gösterdi hemen.

– İşte burada, dedi.

Telgraftaki mesaj kısa ve özdü: "İhtiyar öldü!"

– İlginç, dedi Holmes. Bu kısa telgrafın onları neden ve nasıl harekete geçireceğini daha yeni anladım. Her neyse, biraz daha bekleyecek olduğumuza göre bize bildiklerinizi anlatabilirsiniz.

Bu sırada ihtiyar papaz eskisi yakası açılmadık küfürler etmeye başlamıştı.

– Tanrı şahidimdir, dedi ihtiyar. Olur da bizi ele verme cüreti gösterirsen Bob Carruthers, emin ol Jack Woodley'e yaptığının aynısını yaparım sana. Kıza ilişkin bildiğin bütün hikâyeleri anlatabilirsin, sonuçta kişisel bir sorun olarak kabul edilebilir. Ama arkadaşlarını ispiyonlayacak olursan işte o zaman yandığının resmidir. Haberin olsun!

– Sayın peder neden bu kadar heyecan yapıyorsunuz, anlayamadım doğrusu, dedi Holmes, bir sigara yakarak. Emin olun şu ana kadarki bütün kanıtlar sizin aleyhinize. Ben biraz

da merakımı yenmek adına öğrenmek istiyorum. Yok, herkes bildiği ile yetinsin demek isterseniz, bu durumda ben konuşmaya başlarım. Bu sayede belki sizin açık etmediğiniz şu gizli kapaklı işlerinizi ne kadar anlatmayacağınızı ilk elden test etmiş oluruz. Öncelikle her üçünüzün de yani Williamson, siz Carruthers ve Woodley denilen şu adam Güney Afrika'dan geldiniz.

— Büyük bir yalan, dedi ihtiyar. Bu ikisini iki ay öncesine kadar ne gördüm ne de tanıdımlığım vardır. Ayrıca hayatımda Afrika'ya adımımı bir kerecik bile atmadım. Bunu da benim için piponuzda tütürerek içebilirsiniz Bay Holmes... Yok, hayır, 'Bay Çokbilmiş.'

— Doğru söylüyor, dedi Carruthers.

— Bu durumda yalnızca ikiniz gelmiş olmalısınız. Saygıdeğer peder sanırım tam bir bulunmaz İngiliz kumaşı. Siz o zaman Ralph Smith'i Afrika'dan tanıyor olmalısınız. Fazla uzun olmayan bir gelecekte aramızda olmayacağından emindiniz. Bu durumda yeğenine bıkaçağı büyük bir serveti olmalıydı. Buraya kadar iyi gittim sanırım?

Carruthers başıyla onayladı. Williamson ise sunturlu bir küfür savurdu yine.

— En yakın akrabasının Bayan Violet olduğunu ve ölüm döşeğindeki yaşlı adamın bir vasiyetnamesinin bulunmadığını da öğrenmişsiniz.

— Okuryazar değildi, dedi Carruthers.

— Böylece her ikinizin de buraya gelerek kızı bulmanız kaçınılmaz oldu. Plan şöyle işleyecekti: Biriniz onu kandırıp

evlenecek, diğeri de servete ortak olacaktı. Bilmediğim bir nedenle müstakbel damat adayı Woodley'di. Bu arada, gerçekten de onun bu işte damat olmasına nasıl karar verdiniz? Neden siz değil de o?

— Yolda oynadığımız kâğıt oyununu o kazandı çünkü.

— Plan basitti... Siz genç bayanı yanınızda işe alacaktınız, Woodley'de kur yapacaktı. Aksilik işte... Genç kız bu adamın iflah olmaz kötülüklerle dolu biri olduğunu fark ederek ona mesafeli davrandı. Planınızı bozan şey yalnızca bu da değildi sanırım. Çünkü siz de rolünüzü unutmuş ve ona âşık olmuştunuz. Üstelik bu küstah adamın genç kızı sahiplenecek olması fikri de sizi rahatsız ediyordu artık, haksız mıyım?

— Hayır! Tanrı biliyor ki, buna kesinlikle izin vermezdim.

— Bir nedenle aranızda tartıştınız. Woodley sizin yanınızdan ayrılarak kendi başına davranmaya ve farklı planlar uygulamaya başladı.

— Bana sorarsan Williamson, bu beyefendi zaten bütün olayı biliyor, dedi Carruthers rahatsız edici bir gülüşle. Haklısınız, aramızda kavga ettik ve bana saldırdı ama artık ödeşmiş bulunuyoruz. Zaten, daha sonra da ortalıktan kayboldu. Bu papazla o arada tanışmış işte. Violet'in bisikletle geçtiği ıssız yol üzerinde yaşadıklarını öğrendim neden sonra. Bir şekilde oyuna yeniden dâhil olup kıza kötülük yapmak için fırsat kolladıklarını düşünüyordum. Bu nedenle kızı sürekli olarak izlemeye başladım.

Bu kafadarları etrafta arada bir görüyordum çünkü. Ne planladıklarını öğrenmek istiyordum asıl olarak. Ralph Smith'in öldüğünü bildiren telgrafla Woodley, iki gün önce

yeniden kapıma dayandı. Bana aramızdaki anlaşmaya bağlı kalıp kalmayacağımı sordu. Ben de artık böyle bir şeyin olamayacağını söyledim kendisine. Woodley, bunun üzerine kızla evlenmek isteyip istemediğimi sordu. Yoksa ona ganimetten pay mı vermek istiyordum? Kendisine bu görevi üstlenmeye dünden razı olduğumu ve zevk duyacağımı belirttim. Fakat genç kızın benimle evlenmek istemediğini söyledim. O her zamanki küstah yaklaşımla, "Biz kızı önce evlendirelim. Göreceksin bir iki haftaya kalmaz buna alışır..." dedi. Ben itiraz ederek kesinlikle zorbalık yapmamamız gerektiğini söylediğimde ise bana sunturlu bir küfür savurmaktan geri kalmadı. Üstüne üstlük, her ne pahasına olursa olsun, genç kıza sahip olmak konusunda kararlı olduğuna yemin ederek çekip gitti.

Bayan Violet'in bu hafta sonu bizden ayrılacağını biliyordum. Bu nedenle güvenli bir şekilde istasyona kadar gitmesi için kendisine bir at arabası ayarladım. Bu bile beni tatmin etmemişti. Bu nedenle arkasından bisikletle takip etmeye karar verdim. Onları izlemek için bisikletime bindiğimde yola çıkmıştı bile. Arabaya yetiştiğimde ise sizin de bildiğiniz gibi biraz geç kalmıştım. Tam o anda ben arabayı sizin kullandığınızı görerek şaşırırım haklı olarak.

Holmes, hikâyenin tam burasında ayağa kalkıp sigarasını şömineye fırlattı.

— Yanılmışız Watson, dedi. Bisikletli takipçinin çalılarının arasında kravatını düzelttiğini söylediğin anda hepsini anlamış olmalıydım. Yine de bu önemli ve eşsiz olayı da başarılı bir finale taşımış olduk. Gördüğüm kadarıyla bu tarafa doğru gelen üç polis memuru var. Ha, evet, bu da iyi, küçük seyis yamağı da yanlarında. Buradan anlıyoruz ki ne

çocuk ne de zoraki damat bu macerayı kalıcı bir hasara uğramadan atlatabilecekler. Watson, sevgili dostum, istersen Bayan Smith'in yanına gidip kendine gelip gelmediğini kontrol etsen fena olmaz diyorum artık. Durumu iyiye annesine kadar genç bayana refakat edebileceğimizi düşünüyorum. Yok, kendisini hala kötü hissediyorsa isterse Midlands'daki genç bir elektrikçiye hemen bir telgraf çekebileceğimizi söylemen onun için yeterli olmalı. Bay Carruthers, size de bir çift lafım olacak... Bu kötücül planda yer alarak fazlasıyla cezanızı çekmiş olduğunuzu düşünüyorum. Bu benim kartım... Buyurun... Eğer mahkemede tanık olmamı isterseniz seve seve size yardım etmeye hazırım.

Sonu gelmeyen bu koşuşturmaca içerisinde, okuyucumuzun da farkına vardığı gibi, bazen hikâyeyi son aşamada toparlamak ve meraklı okuyucu için detaylardaki şifreleri aktarmak her zaman kolay olmuyor benim için. Olaylar birbiri peşi sıra akıp giderken sonuçlanan her maceranın ardından kahramanları da hayatımızı sessizce terk ediyor. Yine de burada aktardığımız olayın bu aşamasında bazı ayrıntıları da vermek gerektiğini düşünüyorum. Bayan Violet Smith'e büyük bir miras kaldı.

Kendisi artık ünlü Westminster elektrik şirketi Morton&Kennedy'nin ortağı Bay Cyril Morton'ın sevgili eşi. Williamson yedi yıl, Woodley de on yıl adam kaçırmaya ve gasp suçlarından mahkûm oldular. Carruthers'in akıbetini tam olarak bilmiyorum ama mahkemenin ona bu olaylarda üstlendiği rol nedeniyle fazla bir ceza vermediğini düşünüyorum. Sonuç itibariyle, Woodley çok tanınmış ve

tehlikeli bir eşkıyaydı. Carruthers sanırım birkaç aylık küçük bir cezayla adaletin pençesinden kurtulmuş olmalı...

Priory Okulu Vakası

Baker Sokağındaki küçük evimizde dramatik pek çok giriş çıkışlar yaşanmıştır, ama Thorneycroft Huxtable M.A.,^[18] Ph. D.^[19] vesairenin odamıza girişinden daha ani ve şaşırtıcı hiçbir bir şey hatırlayamıyorum. Akademik başarılarının yükünü taşıyamayacak kadar küçük görünen kartviziti, kendisi odaya girmeden ancak birkaç saniye önce gelebilmişti -o kadar kocaman, o kadar gösterişli, o kadar asildi ki güven ve sağlam kişilik konusunda kusursuz bir örnek olduğu izlenimini uyandırıyor insanda. Buna rağmen kapıyı bir kez kapattığında yaptığı ilk şey sendeleyerek masaya yaslanmaktı ve sonra da kendini tutamayıp yere yığıldı. Yere sermiş olduğumuz ayı postunun üzerinde baygın bir halde öylece yatıyordu önümüzde.

Hemen ayağa fırlamıştık, ama yine de birkaç saniye boyunca, şaşkın bir halde, hayat denen okyanusta bir fırtınanın kopmuş olduğunu gösteren bu insan enkazına sessizlik içinde bakakaldık. Holmes sonunda aklını başına toparlayıp adam için bir yastık kaparken ben de onu kendine getirmesi için biraz brendi getirdim. Adamın bembeyaz yüzü endişeyle çarpılmıştı. Gözlerinin altındaki torbalar kurşuni bir renge sahip, dudakları renklerini kaybetmişti ve sakallarından anlaşıldığı üzere de günlerdir tıraş olmamıştı. Gömleğinin yakası ve kollarına uzun bir yolculuğun kiri yapışmıştı ve saçları da taranmamış bir karmaşaydı. Önümüzde yatan adam acınacak bir haldeydi.

"Nesi var Watson?" diye sordu Holmes.

"Bitkin düşmüş -açlık ve yorgunluktan olma olasılığı büyük," diye cevap verdim, güçsüz nabzını yoklarken.

"Kuzey İngiltere'deki Mackelton'dan alınmış bir dönüş bileti," dedi Holmes, bileti adamın saat cebinden çıkararak. "Saat henüz on iki bile değil. Erken yola çıkmış olduğu kesin."

Kırışıklarla dolu gözkapakları oynamaya başladı ve çok geçmeden gri gözleri dalgınlıkla bize bakmaya başlamıştı. Yüzü utançtan kıpkırmızı kesilmiş bir halde hemen ayağa fırladı.

"Zayıflığımı bağışlayın Bay Holmes; son günlerde sinirlerim oldukça yıprandı. Teşekkür ederim, bir bardak süt ve birkaç bisküvi alabilirsem kısa sürede kendime geleceğimden eminim. Bizzat gelmek zorundaydım, Bay Holmes, benimle beraber dönmenizi garantilemek için. Göndereceğim bir telgrafın, vakanın, acilliği konusunda sizi ikna edemeyeceğinden korktum."

"Kendinizi biraz daha iyi hissettiğinizde..."

"O, artık gayet iyiyim. Nasıl oldu da bu kadar zayıfladığımı anlayamıyorum doğrusu. Bay Holmes, benimle beraber bundan sonraki trenle Mackleton'a gelmenizi istiyorum."

Dostum hayır anlamında kafasını salladı.

"Arkadaşım Dr. Watson şu aralar çok meşgul olduğumuzu doğrulayabilir. Ben Ferrers Belgeleriyle ilgili vakayla uğraşıyorum, üstelik Abergavenny cinayetinin duruşması da

yakınlaşıyor. Ancak ve ancak çok önemli bir vaka uzaklaştırabilir beni bu aralar Londra'dan."

"Önemli mi!" Ziyaretçimiz ellerini havaya kaldırdı. "Holderness Dükünün tek oğlunun kaçırılmasıyla ilgili hiçbir şey duymadınız mı siz?"

"Ne! Eski Bakanlar Kurulu Başkanını mı söylüyorsunuz?"

"Ta kendisi. Olayı gazetelerden saklamaya çalıştık ama dün akşamki *Globe* gazetesinde bir takım dedikodular çıkmış. Bunları duymuş olabileceğinizi düşünmüştüm."

Holmes, uzun, ince kolunu hızla uzatıp özel ansiklopedisinin 'H' cildini raftan aldı.

"*'Holderness, altıncı Dük, K.G., P.C -alfabenin yarısı! 'Baron Beverley, Carston Kontu'- inanılmaz, bu nasıl bir liste böyle! '1900'den beri Hallamshire'in kıdemli yüzbaşı. 1888 'de Sir Charles Appledore kızı Edith 'le evlendi. Tek çocuğu ve varisi Lord Saltire'dir. Yüz bin dönüm araziye sahip ve Wales'le Lancashire'de madenleri var.*

Adres: Carlton House Terrace; Holderness Şatosu, Hallam-shire; Carston Kalesi, Bangor, Wales.

1872'de Deniz Kuvvetleri Kumandanlığı; Dışişleri Bakanı

"Vay, vay, vay, ülkemizin en önemli adamlarından biri olmalı!"

"En önemlisi -büyük ihtimalle de en zengini. Bay Holmes, profesyonel olarak çok başarılı olduğunuzun ve birçok defa sadece iş için iş yaptığınızı biliyorum. Ama size şu kadarını söyleyebilirim ki, Dük, oğlunun yerini bulan adama verilmek

üzere beş bin sterlinlik, onu kaçıran adamın ya da adamlarının isimlerini söyleyebilene de fazladan, bin olmak üzere iki çeki çoktan hazırladı."

"Gerçekten de krallara layık bir teklif," dedi Holmes. "Watson, sanırım Kuzey İngiltere yolculuğunda Dr. Huxtable'a katılacağız. Evet, Dr. Huxtable, madem sütünüzü bitirdiniz, lütfen olanları sırasıyla anlatın ve Priory okulundan Dr. Thorneycroft Huxtable'ın bu işteki yerinin neresi olduğunu, olaydan üç gün sonra yardımımı almak için -sakallarınızın durumu tarihi veriyor- gelmesinin sebebini açıklamayı da unutmayın."

Ziyaretçimiz sütle bisküvilerini bitirmişti. Olayları anlatmak için oturduğunda gözlerine ışık, yanaklarına da renk gelmişti tekrar.

"Öncelikle, kurucusu ve müdürü olduğum Priory'nin bir hazırlık okulu olduğu konusunda sizi bilgilendirmeliyim. 'Huxtable'ın Horace Işıkları' belki size adımı hatırlatabilir. Priory'nin, kesinlikle İngiltere'deki en seçkin, en iyi hazırlık okulu olduğunu söyleyebilirim. Lord Levestoke, Blackwater Baronu, Sir Cathcart Soames -hepsi de oğullarını benim ellerime teslim etmiştir. Holderness Dükü üç hafta öne özel sekreteri Bay James Wilder vasıtasıyla tek oğlu ve varisi on yaşındaki genç Lord Saltire'in benim yanıma geleceğini haber verdiğinde okulumun mümkün olan en üst seviyeye ulaştığını hissettim. O zaman, bunun hayatımdaki en yıkıcı olayın başlangıcı olacağını nereden bilebilirdim ki?"

"Çocuk bir Mayıs'ta geldi; bu yaz döneminin başlangıç tarihidir. Son derece hoş bir gençti ve çok geçmeden de bize uyum sağladı. Evinde çok mutlu olmadığını söylemekle

saygısızlık edeceğimi sanmıyorum, sonuçta böyle durumlarda bildiğimiz her şeyi anlatmalıyız. Dükün evlilik hayatının pek sakin geçmediği herkesçe bilinen bir 'sırdır' ama bu, iki tarafın karşılıklı olarak anlaşıp boşanması ve Düşesin Güney Fransa'ya yerleşmesiyle sonuçlandı. Bütün bunlar daha yeni yaşandı ve annesinin tarafını tutmuş olan çocuk, annesi Holdernesse Şatosundan ayrıldığından beridir bunalım içinde, amaçsızca geçirmeye başlamış günlerini. Dükün, oğlunu benim yanıma göndermek istemesinin temel sebebi buydu ve oğlu da iki haftada bize bağlanmış, oldukça mutlu görünüyordu.

"En son on üç Mayıs'ta, yani geçen pazartesi gecesi görüldü. Çocuğun odası ikinci katta bulunuyor ve girişi, iki çocuğun kaldığı daha büyük başka bir odadan sağlanıyor. Bahsettiğim çocuklar ne bir şey görmüş ne de bir şey duymuş; genç Saltire'in o yolu kullanmadığını biliyoruz. Penceresi açık duruyordu ve hemen dışında yetişmiş olan sağlam bir sarmâşık da kaçış için elverişli bir merdiven görevi üstlenmiş -aşağıda herhangi bir ayak izine rastlayamadık, ama çocuğun ancak ve ancak oradan çıkmış olması mümkün.

"Yokluğu salı sabahı fark edildi. Yatağında uyumuş, gitmeden önce de siyah ceket ve koyu gri pantolondan oluşan okul formasını giymiş. Odaya birilerinin girmiş olduğunu gösterecek herhangi bir işaret yoktu. Herhangi bir mücadelenin yaşandığını, çılgılık atıldığını da zannetmiyoruz çünkü Caunter'ın, bitişik odada kalan büyük çocuğun uykusu çok hafiftir ve öyle bir şeyi mutlaka duyardı.

"Lord Saltire'in kayboluşu fark edilir edilmez okulda bulunan herkesi, çocukları, öğretmenleri, çalışanları, derhal yanıma çağırdım. Lord Saltire'in yalnız başına kaybolmadığı

işte o zaman ortaya çıktı. Heidegger, Almanca Öğretmenimiz de kayıptı. Odası binanın öbür ucunda, ikinci katta bulunuyor ve Lord Saltire'inkiyle aynı yöne bakıyor. O da yatağında uyumuş; ama gömleği ve çoraplarını odasında yerde bulunca yarım yamalak giyinip çıkmış olması gerektiğine karar verdik. Sarmâşıkların vasıtasıyla aşağı inmiş olduğu gayet açık, zira indiği yerdeki çimenlikte ayak izlerini görmek hâlâ mümkün. Bu küçük bahçenin hemen yanındaki küçük bir kulübede adamın bisikleti dururdu, ama o da aynı şekilde kaybolmuştu.

"Mükemmel referanslara sahip bu öğretmen tam iki yıldır benim yanımda çalışıyor, ama sessiz, asık suratlı bir insandı ve diğer öğretmenlerin, çocukların arasında pek sevilmezdi. Neyse, iki kaçağımız da arkalarında tek bir iz bırakmadan öylece gitmişti işte ve şimdi, bu perşembe sabahında, hâlâ salı günü olduğumuz kadar şaşkınsınız. Pek tabii ki bir saniye gecikmeden Holderness Şatosuna haber gönderdik. Bizden sadece birkaç kilometre uzakta ve çocuğun birdenbire evini özleyip de babasına dönmüş olabileceğini düşündük; ama hayır, ondan hiçbir haber alınmamıştı. Dük altüst olmuş durumda -bana gelince, üzerimdeki baskının ve hissettiğim sorumluluğumun sinirlerime ne hale getirmiş olduğunu kendi gözlerinizle de gördünüz. Bay Holmes, eğer tüm güçlerinizi kullandığınız vakalar oluyorsa şimdi de hepsini devreye sokmanız için size yalvarıyorum; üstün yeteneklerinize bundan fazla ihtiyaç duyan bir vaka görmüş olamazsınız daha önce."

Sherlock Holmes, mutsuz okul müdürünün anlattığı hikâyeyi büyük bir dikkatle dinlemişti. Çatılmış kaşları ve aralarında belirmiş olan çizgiler, karmâşık ve olağandışı her

şeye karşı hissettiği merakına hitap eden bu davaya konsantre olması için ayrı bir teşvike ihtiyaç duymadığını gösteriyordu. Defterini çıkarıp bir iki noktayı not aldı.

"Daha önce gelmemekle çok büyük hata etmişsiniz," dedi ciddiyetle. "Araştırmama çok önemli bir handikapla başlayacağım. Bahsettiğiniz sarmaşığın ve çimenliğin profesyonel bir göze anlatabileceklerini tahmin bile edemezsiniz."

"Bu konuda bir suçum yok Bay Holmes. Dük, olayın duyulup da bir skandala dönüşmemesi için çok uğraştı. Ailesinin mutsuzluğunun öğrenilmesini istemiyordu. Öyle şeylerden çok korkar."

"Ama resmi bir araştırma yürütülmüş olmalı, yanılıyor muyum?"

"Evet efendim, ama tam bir hayal kırıklığıydı. Bir ipucu hemen bulundu. Genç bir adam ve bir çocuk, okulun yakınlardaki bir tren istasyonundan trene binerken görülmüştü. Ne var ki dün gece ikisinin Liverpool'da yakalanmış olduğu, vakamızla hiçbir alakalarının olmadığı haberini aldık. İşte böylece, çaresizlik ve hayal kırıklığı içinde uykusuz geçen bir geceden sonra ilk trenle size geldim."

"Bu yanlış ipucunun peşinden gittiklerinden yerel araştırma gevşemiş olmalı, değil mi?"

"Tamamen bırakıldığı bile söylenebilir."

"Böylece üç gün boşa harcanmış. Böylesine önemli bir olayda son derece sorumsuz bir davranış."

"Üzülerek bunu kabul etmek zorundayım."

"Fakat problem yine de bir çözüme kavuşmalı. Bu vakayı üstlenmek beni mutlu edecektir. Kayıp çocuk ve şu Almanca öğretmeni arasında bir bağ bulabildiniz mi?"

"Hayır, hiçbir şekilde bulamadık."

"Çocuk o öğretmenin derslerini alıyor muydu?"

"Hayır; bildiğim kadarıyla ikisi bir araya gelip tek bir kelime bile etmiş değildir."

"Bakın bu gerçekten çok tuhaf. Peki çocuğun bir bisikleti var mıydı?"

"Hayır."

"Başka kimsenin bisikleti kayıp mıydı peki?"

"Hayır."

"Emin misiniz?"

"Pek tabii."

"Pekâlâ, ama öğretmenin çocuğu kucağında taşıyarak gecenin bir yarısında bisikletine atlayıp gittiğini düşünmüyorsunuzdur herhalde?"

"Tabii ki hayır."

"O halde teoriniz nedir?"

"Bisiklet bir kandırmaca olabilir. Belki onu bir yerlere saklayıp birlikte yürüyerek gittiler."

"Mümkün tabii; ama oldukça garip bir kandırmaca olurdu, değil mi? Sözüünü ettiğiniz kulübede başka bisikletler vardı,

değil mi?"

"Bir sürü vardı."

"Bisikletle gidilmiş olduğu izlenimini uyandırmak isteyen birinin, bu durumda *iki* tane bisiklet saklamış olması gerekmez miydi sizce?"

"Herhalde öyle yapardı."

"Tabii ki öyle yapardı. Kandırmaca teorisi işe yaramaz. Ama bisiklet yine de bir araştırma için mükemmel bir başlangıç noktası sayılabilir. Bir bisikleti saklamak ya da ortadan yok etmek kolay değil sonuçta. Son bir soru. Kaybolmadan önceki gün çocuğu görmeye gelen biriler oldu mu?"

"Hayır."

"Peki hiç mektup aldı mı?"

"Evet; bir mektup gelmişti."

"Kimden?"

"Babasından."

"Çocukların mektuplarını açıyor musunuz?"

"Hayır."

"Peki, babasından geldiğini nereden biliyorsunuz öyleyse?"

"Zarfın üzerinde armaları vardı ve üzerindeki adres Dükün el yazısıyla yazılmıştı. Hem sonra Dük yazmış olduğunu da hatırlıyor."

"Çocuk ondan önce en son ne zaman mektup aldı?"

"Üstünden en azından bir hafta geçmişti."

"Fransa'dan hiç gelmiş miydi mektup?"

"Hayır; hiç gelmedi."

"Sorularımın nedenini anlıyorsunuzdur kuşkusuz. Çocuk ya zorla götürüldü ya da kendi isteğiyle yola çıktı. Çocuğun yaşının küçük olması nedeniyle ikinci durum söz konusu olduğunda, dış dünyadan gelen bir şeylerin buna sebep olmasını beklersiniz. Madem hiç ziyaretçisi olmamış, bu teşvikin mektuplar aracılığıyla gelmiş olması gerekir. Anlayacağınız yazıştığı kişileri öğrenmek gerekiyor."

"Korkarım ki bu konuda size pek yardımcı olamayacağım. Yazıştığını bildiğim tek kişi kendi babasıydı."

"Ve babası da oğlunun kaybolduğu gün yazmıştı. Babayla oğul arasındaki ilişki nasıldı?"

"Dük hazretleri hiç kimseye karşı fazla nazik davranmaz. Ülkesinin sorunlarıyla çok meşgul oluyor ve sıradan duygularla ona ulaşmak neredeyse imkânsız. Yine de kendi şeklinde çocuğa karşı her zaman iyiydi."

"Buna rağmen çocuk annesinin tarafını tutmuştu."

"Evet."

"Bunu size kendisi mi söyledi?"

"Hayır."

"O halde Dük mü söyledi?"

"Oh, hayır; olur mu hiç öyle şey!"

"O halde nereden biliyorsunuz?"

"Dük hazretlerinin sekreteri, Bay James Wilder'la biraz konuştum. Lord Saltire'in duyguları konusunda bana bilgi veren oydu."

"Anlıyorum. Hah, bu arada, Dükün göndermiş olduğu şu son mektup -o hâlâ çocuğun odasında mıydı?"

"Hayır; Lord Saltire onu yanına almış olmalı. Evet, bay Holmes, sanırım artık Euston'a doğru yola çıkmamızın zamanı geldi."

"Bir araba çağıracağım. On beş dakika içinde hizmetinizde olacağız. Bay Huxtable, eve telgraf çekecek olursanız oralardaki insanların, Liverpool'daki araştırmanın -ya da polisler olayı her nereye sürüklediyse oradaki- hâlâ sürdüğünü düşünmeleri çok iyi olur. Bu sırada biz de sizin oralarda sessizce çalışabiliriz. Belki izler henüz Watson ve benim gibi iki yaşlı köpeğin koku alamayacağı kadar soğumamıştır daha."

O akşam Dr. Huxtable'ın ünlü okulunun kurulmuş olduğu Peak'in insanı canlandıran soğuşunda bulduk kendimizi. Yolculuğumuzun sonuna geldiğimizde karanlık çökmüştü bile. Holdeki sehpanın üzerinde bir kartvizit vardı ve uşak, efendisinin kulağına bir şeyler fısıldayınca kendisi heyecandan titreyerek bize döndü.

"Dük burada," dedi. "Dük ve Bay Wilder çalışma odasındalar. Hadi baylar, gelin de sizi tanıştırayım."

Pek tabii ki ünlü devlet adamını daha önce görmüş olduğum resimlerinden tanıyordum, ama adam yine de basına

yansıdığından çok farklıydı. Uzun boylu, soylu biriydi; yorgun, sıska bir yüz ve uzun kıvrımlı bir burnu vardı ve giyimine çok önem verdiği açıkça görülüyordu. Yüzünde renk olmayıp teni ölülerini hatırlatıyordu ve bu görüntü kenarında saatinin zincirinin gözüktüğü beyaz ceketine uzanan kıvılcık sakalı sayesinde daha da bir vurgulanmıştı. Hemen yanında, özel sekreteri Bay Wilder olması gereken çok genç bir adam duruyordu. Zeki, parlak mavi gözleri ve ciddi bir yüz ifadesi olan kısa boylu, ürkek, heyecanlı bir adamdı. Odaya girdiğimiz anda keskin ve kendine güvenli bir tonda konuşmaya başlayan oydu.

"Bu sabah size uğradım, Dr. Huxtable, ama ne yazık ki Londra'ya gitmenizi engellemek için geç kalmışım. Amacınızın, vakayı incelemesi için Bay Sherlock Holmes'u buraya çağırmak olduğunu öğrendim. Dük hazretleri, kendisine danışmadan böyle bir adımı atmayı uygun gördüğünüz için son derece sinirli."

"Polisin başarısız olduğunu öğrendiğimde..."

"Dük hazretleri polisin başarısız olduğu konusunda emin değil."

"Fakat, siz de biliyorsunuz ki Bay Wilder..."

"Eminim farkındasınızdır ki Dr. Huxtable, Dük hazretleri bir skandalın çıkması konusunda çok endişeleniyor. Mümkün olduğu kadar az insanı karıştırmak istiyor olaya."

"Mesele kolaylıkla çözülebilir," dedi yıldırılmış olan doktor; "Bay Sherlock Holmes sabah treniyle Londra'ya dönebilir."

"Hiç sanmıyorum, Doktor, hiç sanmıyorum," dedi Holmes en umarsız sesiyle. "Kuzey havasında insanı canlandıran hoş bir şey var. Birkaç günümü sizin kırlarda geçirmek ve aklımı da ilginç bir şeylerle meşgul etmek niyetindeyim. Burada kaldığım sürece sizin yanınızda kalıp kalmayacağıma tabii ki sizin karar vermeniz gerekecek; kasabada bir han bulabileceğimden eminim."

Baskı altındaki doktorun çok büyük bir kararsızlık içinde olduğunu görebiliyordum, ama kızıl sakallı Dükün kalın, gür sesi onu bu dertten kurtardı.

"Bana danışmakla akıllılık etmiş olacağınız konusunda Bay Wilder'e katılıyorum, Dr. Huxtable. Fakat Bay Holmes zaten her şeyi öğrenmiş olduğuna göre onun yeteneklerinden yararlanmamak büyük bir aptallık olur. Bir handa kalmanız söz konusu bile olamaz, Bay Holmes, benimle gelip Holdernesşe Şatosunda kalmayı kabul etmenizden onur duyardım."

"Dük hazretlerine teşekkür ederim. Ama araştırmamı göz önüne alarak olayın gerçekleştiği sahnede kalmamın daha akıllıca olacağı kanısındayım."

"Nasıl isterseniz Bay Holmes. Bay Wilder'a ya da bana sormak istediğiniz herhangi bir şey varsa hiç çekinmeden söyleyin. Elimizden gelen her şeyi yapacağız."

"Büyük bir ihtimalle sizi malikânede görmem gerekecek," dedi Holmes. "Fakat şimdilik sadece şunu sormak istiyorum efendim; oğlunuzun esrarengiz kayboluşuyla ilgili bir teori oluşturduğunuz mu acaba?"

"Hayır efendim, oluşturmadım."

"Bu soru size acı verecekse şimdiden özür dilerim, fakat başka çarem yok. Düşesin bu olayda bir parmağı olduğunu düşünüyor musunuz?"

Bakanın yüzünde belirgin bir tereddüt belirmişti.

"Zannetmiyorum," dedi sonunda.

"Akla uygun gelen ikinci açıklama, çocuğun bir fidye istemiyle kaçırılmış olduğudur. O türden bir istek ulaştı mı size acaba?"

"Hayır, efendim."

"Son bir soru daha, Dük hazretleri. Bu olayın gerçekleştiği gün oğlunuza bir mektup yazmışsınız, bu doğru mu?"

"Hayır; mektubu bir önceki gün yazmıştım."

"Kesinlikle. Ama oğlunuzun eline o gün geçti, değil mi?"

"Evet."

"Mektubunuzda, çocuğun dengesini bozmuş olabilecek, öyle bir adım atmasını sağlayacak bir şeyler var mıydı peki?"

"Hayır, efendim, kesinlikle yoktu."

"O mektubu bizzat mı postaya verdiniz?"

Aristokrat cevap veremedi, biraz sinirlenmiş görünen sekreteri araya girdi.

"Dük hazretleri mektuplarını kendi postalamaz efendim," dedi. "Söz konusu mektup, başkalarıyla beraber çalışma masasının üzerine bırakılmıştı ve ben de onları bir posta çuvalına koydum."

"Bahsedilen mektubun onların arasında olduğundan emin misiniz?"

"Evet; onu görmüştüm."

"O gün kaç tane mektup yazmıştınız Dük hazretleri?"

"Yirmi ya da otuz tane kadar. Birçok kişiyle mektuplaşıyorum. Fakat bunun konumuzla ne ilgisi var?"

"İlgisiz değil," diye cevap verdi Holmes.

"Neysel, neysel," diye devam etti Dük, "polisi Güney Fransa'ya yönelttim. Düşesin böylesine canavarca bir olaya karışmış olacağına inanmadığımı zaten söyledim, ama çocuğun kafası bir sürü yanlış fikirle doluydu ve onun, şu Almanın da yardımıyla annesinin yanına kaçmış olması olası. Evet, Dr. Huxtable, sanırım biz artık Holdernesese'e dönüyoruz."

Holmes'ün sormak istediği başka sorularının olduğunu görebiliyordum; ama asilzade kesin bir şekilde sohbeti bitirmişti. Ailesiyle ilgili sorunları bir yabancıyla konuşmanın, onun aristokrat tabiatına çok ters düştüğü, gelen her yeni sorunun düklük hayatının saklı kalmış sırlarını ortaya çıkaracağından korktuğu çok belliydi.

Dük ve sekreteri gittiğinde, Holmes her zamanki tez canlılığıyla hemen araştırmayı başlattı.

Çocuğun odası dikkatlice arandı ama kaçışın ancak pencereden gerçekleşmiş olduğunun kesinleşmesinden başka herhangi bir şey çıkmadı. Alman öğretmenin odası ve eşyaları da yeni bir ipucu sağlamadı. Sarmâşıklardan biri, adamın ağırlığından kopmuş ve bir fenerin ışığıyla, aşağıya indiğinde

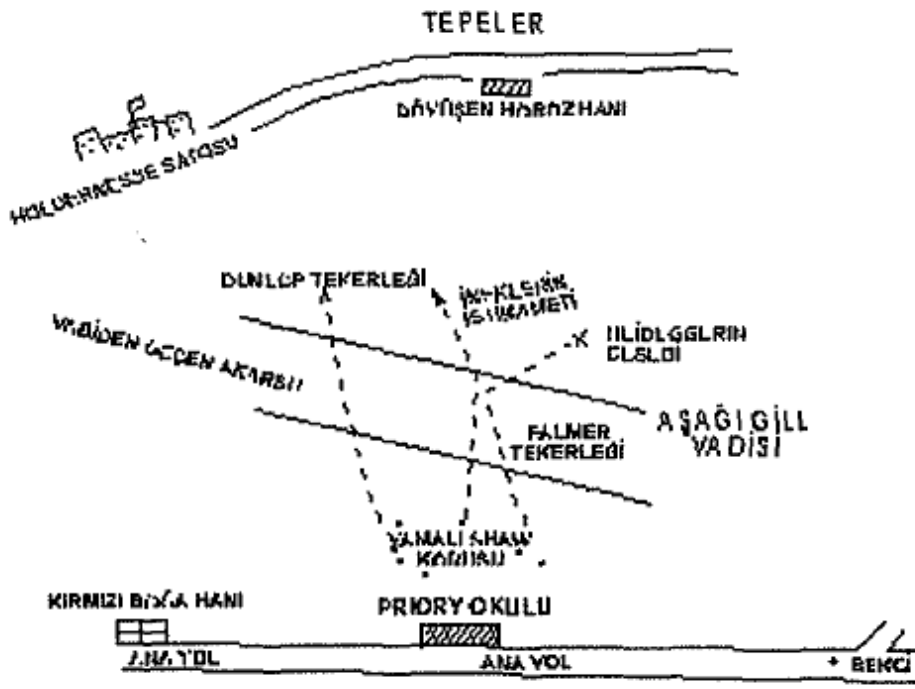
imenlikte bırakmış olduğu topuk izlerini gördük. Kısa, yeşil çimenlerin arasındaki bu izler, gece gerçekleşen anlaşılmaz kaçışa tanıklık eden tek Şeydi.

Sherlock Holmes evdeki araştırmayı bitirdiğinde yalnız başına evden ayrıldı ve ancak saat on birden sonra döndü. Civar bölgeyi gösteren büyük bir harita bulmuştu ve bunu odama getirerek yatağa yaydı. Lambayı da tam ortasına oturtuktan sonra piposunu yaktı ve arada bir, bir takım yerleri bana göstermek için duman tüten ucunu kullanarak uzun süre boyunca haritayı inceledi.

"Bu vaka giderek daha hoşuma gidiyor Watson," diye konuştu. "Gerçekten de çok ilginç birkaç noktası var. Daha yeni başladıysak da araştırmamızda faydalı olabilecek bir takım coğrafi öğeleri tanımanı istiyorum.

"Haritaya bak. Buradaki koyu renkli kare Priory okuludur. Oraya bir iğne koyacağım. Şimdi, buradaki çizgi ana yolu gösteriyor. Doğusundan ve batısından okulun yanından geçtiğini ve her iki yönde de bir mil boyunca herhangi bir yan yolunun olmadığını görüyorsun. Bu iki insan bir yol kullandırsa giderlerken, o yol *kesinlikle* buydu."

"Evet."

"Şansımıza, söz konusu gecede bu yolda meydana gelen şeyleri bir yere kadar takip edebiliyoruz. Şu noktada, pipomun ucunun gösterdiği noktada, bir bekçi görevliydi: saat on ikiden altıya kadar. Doğu istikametinde bulunan ilk kavşak bu. Adam, bir an için bile görev yerinden ayrılmadığını ve bir çocuğun, ya da bir adamın, kendisi görmeden oradan geçmiş olamayacağını söylüyor. Bekçiyle bu gece konuştum ve bana kesinlikle güvenilir biri olduğu izlenimini verdi. Böylece bu taraftan gitmedikleri kesinleşmiş oluyor. Gel gelelim öbür istikamete. Burada bir han var, ev sahibesi hasta yatan, Kırmızı Boğa Hanı. Hasta kadın bir doktorun gelmesi için Mackleton'a haber göndermişti, ama başka bir hastasının yanında olduğu için doktor ancak sabah gelmiş. Handaki diğer kişiler, doktorun gelişini bekleyerek bütün gece ayakta kalmış ve görünüşe göre birileri hep pencereden yola bakmış. Kimsenin geçmediğini söylüyorlar. Güvenilir olduklarını kabul edersek yolun batı yönünü de eleme şansına ermiş

oluyoruz, bununla beraber, kaçakların, yolu *kullanmadıklarını* da söyleyebiliyoruz tabii."

"Fakat bisiklet ne olacak?" diye karşı çıktım.

"Evet. Bisiklete de geleceğiz. Şimdilik yol konusuna devam edelim; yolu kullanmadılarsa okuldan çıktıklarında kuzeye ya da güneye yürümüş olmaları gerek. Buraya kadar her şey tamam. Şimdi hangi yöne gittiklerini bulmaya çalışalım. Evin güneyindeki araziyi, gördüğün gibi ekilebilir topraklar kaplıyor. Buraları, aralarına taş duvarların dikilmiş küçük tarlalarla kaplı ve bir bisiklet için hiç de elverişli bir yol değil. Burayı da eleyebiliriz. O halde kuzeydeki araziye geliyoruz. Tam şurada, 'Yamalı Shaw' olarak adlandırılmış bir ağaç korusu var ve onun ötesindeki on millik alanda da Aşağı Gill Vadisi uzanıyor. Bu ıssız bölgenin bir tarafında, tam şurada, Holderness Şatosu bulunuyor. Yolu takip ettiğinde okuldan on mil uzakta ama araziden geçince sadece altı millik bir yol var aralarında. Vadi, ıssız denebilecek kadar تنها bir yerleşime sahip. Birkaç tane çiftçinin, ineklerini ve koyunlarını barındırdıkları küçük yerleri var. Arazinin bunların haricindeki sakinleri sadece kuşlardır -Chesterfield Caddesine kadar. Bak, orada bir kilise, birkaç ev ve bir han var. Bunların ötesindeyse arazi iyice dikleşiyor, tepeler başlıyor. Araştırmamızın kuzeyde başlaması gerektiği kesin."

"Peki ama ya bisiklet?" diye üsteledim.

"Tamam, tamam!" dedi Holmes sabırsızca. "İyi bir bisikletçi ana yola ihtiyaç duymaz. Bahsettiğim arazide sayısızca patika bulunuyor ve o gece dolunay vardı. Hey! Bu da kim?"

Biri heyecanla kapıyı çalmıştı ve birden Dr. Huxtable odamızdaydı. Elinde, üzerinde beyaz bir armanın bulunduğu

mavi bir kriket kasketi vardı.

"Sonunda bir ipucumuz oldu!" diye bağırdı. "Tanrıya şükürler olsun! Sonunda zavallı çocuğa biraz yaklaşılabildik! Bu onun şapkası."

"Nerede bulundu?"

"Kırlarda kamp kuran çingenelerin karavanında. Salı günü buradan ayrılmışlardı ama polis bugün yerlerini bulmuş ve karavanlarında yapılan arama sonucunda da bunu bulmuşlar."

"Peki orada oluşunu nasıl açıklıyorlar?"

"Yalan söylüyorlar -salı sabahı onu kırlarda bulmuş olduklarını iddia ettiler. Çocuğun yerini biliyorlar o serseriler! Tanrıya şükürler olsun ki şimdi hepsi kilit altında. Ya kanunlar ya da Dükün para kesesi onları konuşturacaktır."

"Buraya kadar gayet iyi," dedi Holmes, doktor sonunda odadan ayrıldığında. "En azından sonuç almayı bekleyebileceğimiz yerin gerçekten de Aşağı Gill Vadisinin o tarafları olduğuna dair teorimiz doğrulanmış oldu. Polis aslında pek bir şey yapmadı, tabii o çingeneleri tutuklamak dışında. Şuraya bak Watson! Vadinin ortasında bir akarsu yatağı var. Haritada işaretlenmiş. Bazı yerlerde bir bataklık oluşturacak kadar genişliyor. Özellikle de okulla Holdernesşe Şatosunun ortasındaki bölgede öyle. Böylesine kuru bir havada herhangi bir yerde iz aramak boşunadır; ama *şu noktada* bir takım izlerin kalmış olması mümkün. Seni yarın sabah çağıracağım, beraberce gidip bu olayın üzerindeki esrar perdesini kaldırıp kaldıramayacağımıza bakarız."

Holmes'ün uzun, zayıf şeklinin yatağımın yanında olduğunu görerek uyandığımda güneş daha yeni yeni doğuyordu. Holmes tam takım giyinmiş, görünüşe göre çoktan dışarı çıkıp gelmişti bile.

"Bisiklet kulübesini ve çimenliği araştırdım," dedi. "Yamalı Shaw'a da gittim. Hadi bakalım Watson, yan odada seni sütlü kakao bekliyor. Acele etmeni istemek zorundayım, çünkü önümüzde harika bir gün var."

Holmes'ün gözleri parıltıyor, yanakları, işinin hazır olduğunu gören büyük ustanın heyecanı ile sağlıklı kırmızı bir renge bürünmüştü. Bu aktif, heyecanlı adam, Baker Sokağındaki içe bakışçı, solgun hayalci Holmes'tan çok farklıydı. Heyecanlı bir enerjiyle canlanmış çevik şekline bakarken önümüzde gerçekten de yorucu bir gün yattığını hissedebiliyordum.

Ne var ki günün başlangıcı tam bir hayal kırıklığıydı. Büyük umutlarla, binlerce koyun patikası barındıran turbalıktı vadiyi arşınlayıp Holdernesşe Şatosunun yakınındaki bataklığa vardık. Çocuk eve gitmiş olsa buradan geçmiş olması gerekirdi ve bir iz bırakmadan da buradan geçmek imkânsızdı. Dostum, bütün yosunlu yüzeylerindeki çamur izlerine dikkat ederek gittikçe kararlı bir yüzle bataklığın sınırında ilerledi. Koyunlar bol bol iz bırakmıştı ve birkaç mil aşağıda inek izleri de bulduk ama başka bir şey yoktu.

"Bir numarayı silebiliriz," dedi Holmes, etrafımızdaki kırların yayıldığı geniş alana kasvetle bakarak. "Şu ötede ikinci bir bataklık ve arada da ince bir akarsu yatağı var. Hey! Hey! Hey! Bu da ne?"

Küçük, dar bir patika çıkmıştı karşımıza. Nemli toprağı sayesinde iyice belirginleşmiş bir halde, bir bisiklet tekerleğinin izi görünüyordu ortasında.

"Yaşasın!" diye bağırdım. "Onu bulduk!"

Ama Holmes başını hayır anlamında sallarken neşeli olmaktan çok, şaşırılmış görünüyordu.

"Bir bisiklet izi olduğu kesin, ama *bizim* aradığımızınki değil," dedi. "Tekerleklerin bıraktıkları izlerin kırk iki çeşidini bilirim ben. Gördüğün gibi, bu dış tarafında bir çizgiye sahip bir Dunlop'tur. Heidegger'in tekerlekleri Palmers markaydı ki bunlar uzunlamasına çizgi izleri bırakır. Okulun matematik öğretmeni Aveling bu konuda emin olduğunu ifade etti. Kısacası, Heidegger'in bisikletinin izi olmadığını söyleyebiliriz."

"O halde çocuğun mu?"

"Olabilir, tabii bir bisikleti olduğunu ispatlayabilmiş olsaydık. Ancak bu konuda ne yazık ki başarısız olduk. Buradaki iz, gördüğün gibi okul istikametinden gelen bir sürücü tarafından bırakılmış."

"Ya da okul istikametinde ilerleyen biri tarafından -değil mi?"

"Hayır, hayır, sevgili Watson. Daha derin bir iz bırakan tekerlek her zaman arka tekerleğidir, çünkü tüm yük ona biner. Birçok yerde ön tekerleğinin izinin üzerinden geçerek onu silmiş olduğunu görebilirsin. Bisikletin okuldan uzaklaşarak ilerlediğine kuşku yok. Araştırmamızla alâkalı da

olabilir alâkasız da, ama daha fazla ilerlemeden önce izi geriye doğru takip edeceğiz."

Öyle yaptık, ancak birkaç yüz metre ilerledikten sonra arazinin nemli topraklarından çıktığımız için izleri kaybettik. Vazgeçmeyerek patikayı geriye doğru takip etmeye devam ettik ve küçük bir pınarın patikanın üzerinde aktığı bir noktaya vardık. Burada yine karşımıza çıktı bisikletin izi, ama ineklerin bıraktıkları izlerle neredeyse mahvolmuş bir haldeydi. Onun ötesinde başka bir ize rastlayamadıysak da gördüğümüz son iz doğrudan Yamalı Shaw'a, okulun, arkasında kalan koruluğa bakıyordu. Bisikletin oradan çıkmış olması gerekiyordu. Holmes çenesini eline dayayarak büyük bir taşın üzerine oturdu. Bir daha hareket ettiğinde iki tane sigara içmiştim.

"Evet," dedi sonunda. "Kurnaz bir adamın, değişik bir iz bırakmak için bisikletinin tekerleklerini değiştirmesi mümkün tabii. O kadar akıllı olan bir suçluyla çalışmak beni onurlandırır doğrusu. Neyse, bu soruyu böylece bırakıp bataklığımıza geri döneceğiz, çünkü daha aramadığımız bir dolu yer var."

Bataklığın nemli topraklarının sınırındaki sistematik araştırmamızı devam ettirdik ve çok geçmeden çalışmamızın karşılığını aldık. Bataklığın alçak kısmının ortasından çamurlu bir patika uzanıyordu ve ona yaklaştığımızda Holmes neşeli bir çığlık attı. Patikanın ortasından telgraf tellerini andıran güzel bir iz geçiyordu. Aradığımız Palmer tekerleğinin iziydi bu.

"İşte bay Heidegger'i bulduk!" diye haykırdı Holmes heyecanla. "Mantık yürütme yöntemimin oldukça başarılı

olduğu ortaya çıktı Watson."

"Seni kutlarım."

"Ama hâlâ uzun bir yol var önümüzde. Patikanın kenarından yürümeni isteyeceğim. Şimdi izi takip edelim. Korkarım fazla ilerlemeyecek."

Ne var ki ilerledikçe, vadinin bu bölümünün birçok yerinde yumuşak, nemli toprakların bulunduğu bölgeler keşfettik ve peşinde olduğumuz iz zaman zaman gözden kaybolursa da onu hep yeniden buluyorduk.

"Farkında mısın Watson," dedi Holmes, "sürücü şu durumda iyice hızlanmış durumda. Buna hiç kuşku yok. İki tekerleğin de izlerinin net olduğu şu ize bak. Her iki iz de aynı derinlikte. Bunun bir tek anlamı olabilir, o da mümkün olduğu kadar hızlanmak isteyen birinin yaptığı gibi, bütün ağırlığını gidona verdiği'dir. Aman tanrım! Adam düşmüş!"

Patikanın yanındaki kuru araziye düzensiz bir şekilde çamur sıçramıştı. Arkasından ayak izleri görüldü, sonra tekerlek izleri tekrar başladı.

"Çamurda kaymış olabilir," diye önerdim.

Holmes, kırılmış bir karaçalı dalını kaldırıp bana doğru uzattı. Dehşetle irkilerek küçük sarı çiçeklerinin hepsinin kırmızıya bulanmış olduğunu gördüm. Patikada da, kenarlardaki çimenlerin arasında da kuru kan lekeleri gözüküyordu.

"Kötü!" dedi Holmes. "Çok kötü! Watson, hemen kenara çekil! Gereksiz tek bir ayak izi olmasın şimdi! Evet, bakalım neler olmuş? Yaralı olarak düşmüş, tekrar ayağa kalkmış,

bisikletine binmiş ve yola devam etmiş. Fakat başka birinin izi yok burada. Burada yandaki patikada bir inek sürüsü yürümüş. Bir boğanın saldırısına uğramış değildi ya? İmkânsız! Ancak başka birinin varlığına dair herhangi bir iz göremiyorum. Devam etmek zorundayız Watson. Artık tekerlek izlerinin yanı sıra arkasında kan lekeleri de bırakmış olacağına göre, elimizden kaçamaz herhalde."

Uzun süre aramak zorunda kalmadık. Tekerleklerin izleri, ıslak ve kaygan zeminde bir süre sonra deliler gibi eğrilip bükülmeye başladı. İleriye doğru baktığımda, kalın karaçalıların arasında metalin parıltısı çarptı gözüme birden. Bir bisikletti, bir pedalı yamulmuş Palmer tekerlekli bir bisikletti ve ön tarafının tamamı kopkoyu bir kana bulanmıştı. Çalıların diğer tarafında bir ayakkabı görünüyordu. Hemen arka tarafa koştuk ve birdenbire şanssız bisiklet sürücüsüyle karşı karşıya kalmıştık işte. Kalın bir sakalı ve tek camı düşmüş gözlükleri olan uzun boylu bir adamdı. Ölümüne sebep olan şey, başına almış olduğu ve kafatasının bir kısmını ezerek kırmış olan korkunç bir yaraydı. Öyle bir yaraya sahip olduktan sonra bile yola devam etmiş olduğu gerçeği adamın gücü ve cesaretiyle ilgili çok şey anlatıyordu. Ayağında ayakkabı vardı ama çorap giymemişti ve önü açık ceketinin içinde pijaması görünüyordu. Adamın, aradığımız Alman öğretmen olduğundan en ufak bir kuşku yoktu.

Holmes büyük bir saygıyla cesedi çevirerek onu dikkatlice inceledi. Sonra uzunca bir süre derin düşüncelere dalmış halde oturdu, ama çatık kaşlarından anladığım kadarıyla bu korkunç keşif araştırmamızda bizi daha ileri taşımamıştı.

"Ne yapacağımıza karar vermek biraz zor Watson," diye konuştu sonunda. "İçgüdülerim araştırmamıza devam

etmemiz gerektiğini söylüyor; şimdiden o kadar çok zaman kaybettik ki boşa harcayacak bir saatimiz yok. Öte yandan şu zavallı adamın cesedini götürsünler diye keşfimizi polisi bildirmek de zorundayız."

"İstersen ben geri dönüp olanları anlatabilirim."

"Ama sana ve yardımına ihtiyacım var. Hey, dur biraz! Şu ötede yer tezeği kesen bir adam var. Onu buraya getir. Polisi o çağırсын."

Köylüyü çalığa getirdim ve Holmes da korkmuş adama Dr. Huxtable'a götürmesi için bir not verdi.

"Evet, Watson," dedi, "bu sabah iki ipucu bulduk. Biri Palmer tekerlekli bisikletti ki onun nereye gitmiş olduğunu görebiliyoruz. Diğeri de Dunlop tekerlekli bisikletti. O konuyu araştırmaya girişmeden önce gerçekten *ne* bildiğimizi bir değerlendirip önemli şeyleri önemsizlerinden ayıralım.

"İlk olarak çocuğun kesinlikle kendi isteğiyle kaçtığı fikrini benimsemiş istiyorum. Penceresinden aşağı tırmandı, sonra da ya yalnız ya da biriyle birlikte yola koyuldu. Bu kadarı kesin."

Ona katıldığımı belirttim.

"Pekâlâ, şimdi bu şanssız Almanca öğretmenine dönelim. Çocuk, kaçtığı sırada okul formasını giyinmişti. Bunu göz önüne alarak ne yapacağını bildiğini söyleyebiliriz. Alman ise çorapsız çıkmış dışarı. Çok kısa bir sürede karar verip harekete geçmiş olduğu kesin."

"Evet, buna kuşku yok."

"Peki neden gitti? Tabii ki yatak odasının penceresinden çocuğun kaçtığını görmüştü. Onu yakalayıp geri getirmek istemişti. Bisikletine atladı, çocuğun peşine düştü ve sonuçta da bu kovalamacada hayatını kaybetti."

"Evet, öyle görünüyor."

"Şimdi asıl konuya geliyorum. Küçük bir çocuğu kovalayan bir adamın yapmasını bekleyeceğimiz şey koşarak peşine düşmesidir Alman'ımız öyle yapmıyor. Bisikletini alıyor. Mükemmel bir bisiklet kullanıcısı olduğu da söylendi bu arada. Çocuğun çok hızlı kaçmasını sağlayacak bir şeye sahip olduğunu bilmeseydi bisikletini almazdı."

"Diğer bisikletten bahsediyorsun."

"Sahnemizi oluşturmaya devam edelim. Adam, okuldan üç buçuk kilometre ötede öldürülüyor -dikkatini çekerim, ölümüne sebebiyet veren şey, bir çocuğun ateşlemiş olabileceği bir silah yarası değil, sadece çok güçlü bir kolun indirmiş olabileceği sert bir darbedir. Bu durumda, kaçarken çocuğun yanında *gerçekten* de birileri vardı. Kaçışın hızlı bir şekilde gerçekleştiğini de, mükemmel bir bisiklet kullanıcısı olmasına rağmen onlara ancak üç buçuk kilometre sonra yetişebildiğinden anlıyoruz. Ne var ki trajik olayın gerçekleştiği sahneyi incelediğimizde birkaç hayvan izinden başka bir şeye rastlayamıyoruz. Geniş bir tur attım ve elli metrelik bir mesafe içinde başka hiçbir iz yok. Başka bir bisikletçinin cinayetin kendisine karışmış olmadığı belli, ama başka bir insanın ayak izine de rastlayamadım."

"Holmes," diye atıldım, "bu imkânsız!"

"Olağanüstü!" diye belirtti Holmes. "Son derece aydınlatıcı bir yorum! Benim anlattıklarına göre *gerçekten* de imkânsız; demek ki bir yerde bir yanlış yaptım. Fakat sen de gördün. Nerede hata yapmış olabileceğimize dair bir fikrin var mı?"

"Düşerken kafasını bir yere vurmuş olması mümkün değil miydi?"

"Bir bataklıkta mı Watson?"

"Ne diyeceğimi bilemiyorum, aklımı kaçırabilirim."

"Ah, hiç olur mu; daha kötü vakalar da çözmüşüzdür seninle. Hiç değilse malzeme açısından bayağı zenginiz, tek sorun onları nasıl kullanacağımızı bilemememizdir. Hadi gel. Palmer tekerleğiyle işimiz bittiğine göre Dunlop'un peşine düşelim de bize neler anlatabileceğine bir bakalım."

İzi bulup onu bir süre boyunca takip ettik ama arazi çok geçmeden çimenlerle kaplı bir hal aldı ve bataklık arkamızda kaldı. İzi daha fazla takip edemeyeceğimiz açıktı. Dunlop marka tekerleğinin izini en son gördüğümüz noktaya göre bisikletin ya Holderness Şatosuna, bir kilometre kadar ötede solumuzda görünen soylu kulelere ya da Chesterfield Caddesinin yanında kurulmuş olan ve bulunduğumuz yere göre önümüzde kalan küçük, gösterişsiz bir köye gitmiş olması gerekirdi.

Kapısında, horoz dövüşünün yapıldığı bir yer olduğunu anlatan bir işareti bulunan çirkin, uğursuz hana yaklaştığımız sırada Holmes birden inledi ve düşmemek için omzuma yapıştı. İnsanı çaresiz bırakan şu bilek burkulmalardan biriydi onu inletmiş olan. Büyük bir zorlukla, esmer, yaşlıca ve

şışman bir adamın oturup pipo içtiği hanın kapısına kadar ilerledi.

"Nasılsınız Bay Reuben Hayes?" diye konuştu Holmes.

"Sen kimsin ve ismimi nereden biliyorsun?" diye cevap verdi köylü, kurnaz gözlerinde şüpheli bir ışık belirirken.

"Ee, başınızın üstündeki plakada yazılı. Evinin efendisi olan bir adamı nerede görsem tanırım. Ahırınızda bir arabaya benzer bir şeyiniz yoktur, değil mi?"

"Hayır; yok."

"Yere basamıyorum."

"O zaman basma."

"Fakat yürüyemiyorum."

"O halde zıpla."

Bay Reuben Hayes'ın tavırları kesinlikle nazik değildi, ama Holmes yine de şaşılacak bir sakinlikle konuşmaya devam etti.

"Baksana şu halime dostum," dedi. "Çaresiz kaldım; hemen devam etmek zorunda olduğum halde. Nasıl olduğu hiç önemli değil benim için."

"Benim için de değil," diye cevap verdi suratsız han sahibi.

"Son derece önemli bir konu. Bir bisikletin varsa onu kullanmak için bir altın verirdim." Han sahibi Holmes'a baktı.

"Nereye gitmek istiyorsun?"

"Holdernesşe Şatosuna."

"Oh, dükün yakın dostları olmalısınız!" dedi adam, alay dolu gözlerle çamurlu giysilerimize bakarak. Holmes neşeyle kıkırdadı. "En azından bizi gördüğüne sevineceği kesin."

"Nedenmiş o?"

"Çünkü kayıp oğluyla ilgili haberler getirdik." Adam çok açık bir şekilde irkildi. "Ne, izini buldunuz mu?"

"Liverpool'da onu görenler olmuş. Her an bulunabilir artık."

Adamın şişman, sakallı yüzü yine hızlı bir değişim geçirdi. Birden çok daha sıcak davranmaya başladı.

"Aslında dükün iyiliğini istemek için çoğu insandan daha az sebebim var," dedi, "çünkü bir zamanlar onun baş arabacısıydım ve bana kötü, çok kötü davranırdı. Tek kelime etmeden beni kovmuştu, hem de yalancı bir hububat tacirinin sözüne inanarak. Olsun, yine de Liverpool'dan genç Lordla ilgili haberlerin gelmesine sevindim ve bu haberleri malikâneye ulaştırmanız için size yardım edeceğim."

"Teşekkür ederim," dedi Holmes. "Önce yiyecek bir şeyler alalım. Sonra bisikleti getirebilirsiniz."

"Bisikletim yok."

Holmes bir altın uzattı adama.

"Söylüyorum ya adam, bisikletim yok. Malikâneye kadar iki atımı ödünç almanıza izin vereceğim."

"Peki, peki, bir şeyler yedikten sonra yine konuşuruz."

Taş kaplı mutfakta bir başımıza bırakıldığımızda Holmes'ün bileğinin ne kadar hızlı bir şekilde iyileştiğini görerek

şasırdım. Akşam çökmek üzereydi ve sabahın erken saatlerinden beri hiçbir şey yememiştik, onun için akşam yemeğinin hakkını verdik. Holmes derin düşüncelere dalıp gitmişti ve yemeğimiz boyunca bir iki defa pencerenin yanına gidip sıkıntıyla dışarı baktı. Pencere sevimsiz bir avluya bakıyordu. Uzak bir köşesinde, üstü başı kapkara bir çocuğun çalıştığı bir demirci atölyesi, diğer tarafta da ahırlar vardı. Holmes, pencereden yaptığı gözlemlerinden birinden sonra yine yerine oturmuştu ki birden haykırarak sandalyesinden fırladı.

"Aman Tanrım, Watson, galiba buldum!" diye bağırdı. "Evet, evet, başka bir çözümü olamaz! Watson, bugün hiç inek izi gördüğünü hatırlıyor musun?"

"Evet, tabii ki, bir sürü gördüm."

"Nerede?"

"Ne bileyim, her yerde. Bataklıkta, patikada ve Zavallı Heidegger'in ölümüyle buluştuğu yerde de varlardı."

"Kesinlikle. Peki, Watson, bugün kırlarda tam olarak kaç tane inek gördüğünü de söyleyebilir misin?"

"Bir tane bile gördüğümü hatırlamıyorum."

"Evet, sence de garip değil mi Watson, yani takip ettiğimiz çizgi boyunca bir sürü inek izine rastladığımız halde bütün arazide tek bir inek görememiş olmamız; çok garip bence, ne dersin ha Watson?"

"Evet, haklısın, garip."

"Peki Watson, kendini biraz zorla; bugün gördüğün izlere geri dön! Patikadaki izleri gözlerinin önüne getirebiliyor musun?"

"Evet."

"Peki izlerin bazılarının bazen şöyle olduğunu hatırlayabiliyor musun Watson," -ekmek kırıntılarını kullanarak izlerin nasıl bir desen çizmiş olduklarını gösterdi : : : : : - "ve bazen de şöyle" - : : : : : - "arada bir de şuna benzer bir şey" -. ' . ' . ' . ' . ' - "Bunları hatırlayabiliyor musun?"

"Hayır, hatırlayamıyorum."

"Ama ben hatırlıyorum. Buna yemin edebilirim. Neyse, boş bir zamanımızda geri dönüp bunu doğrularız. Ah ne kadar da körmüşüm bugün! Çoktan bu sonuca varmış olmalıydım."

"Peki vardığın sonuç tam olarak ne?"

"Sadece çok garip bir inekle karşı karşıya olduğumuzdur. Yürüyen, dört nala ve tırıs giden bir inek. İnanılmaz bir şey Watson, öyle bir kandırmacayı akıl edebilen kişi köylü bir hancı değildi, orası kesin! Neyse, demircide çalışan çocuğun haricinde ortalık sakin görünüyor. Dışarı çıkıp neler bulacağımıza bir bakalım."

Yıkık dökük bir ahırda, kürkleri, yeleleri birbirine karışmış iki at duruyordu. Holmes bir tanesinin arka bacağını kaldırdı ve yüksek sesle gülmeye başladı.

"Eski nallar, ama yeni takılmış nallar eski ama çiviler yeni. Bu vaka bir klasik olmayı hak ediyor. Gel de şu demirciyi bir ziyaret edelim."

Çocuk, bize aldırış etmeden çalışmasını sürdürdü. Holmes'ün, zeminde dağılmış duran demir ve tahta parçalarını sağdan sola kadar hızla gözden geçirdiğini görebiliyordum. Arkamızda ayak sesleri duyduk ve birden han sahibinin kalın kaşlarının ardında parıldayan vahşi bakışlı gözleri ve öfkeyle çarpılmış esmer yüzüyle karşı karşıyaydık. Elinde, sapı metalden kısa bir sopa vardı ve öyle tehditkâr bir havaya bürünmüş üstümüze geliyordu ki, tabancamın cebimde olmasına çok sevindim.

"Sizi cehennem varlıkları, sizi adi casuslar!" diye bağırdı adam. "Ne işiniz var burada?"

"Aa, Bay Reuben Hayes," dedi Holmes soğuk bir sesle, "insan bir şey sakladığınızı ve onu bulmamızdan korktuğunuzu düşünebilir."

Adam inanılmaz bir güç harcayarak öfkesine hakim olmayı başardı ve çarpılmış dudakları eskisinden daha bile korkunç görünmesini saplayan sahte bir gülüşle yukarı kıvrıldı.

"Demirci atölyemde bulabileceğiniz her şeyi alabilirsiniz," dedi. "Ama bana bakın bayım, benim iznim alınmadan insanların etrafı karıştırmasından hoşlanmam, borcunuzu ne kadar çabuk ödeyip buradan giderseniz o kadar memnun olacağım."

"Pekâlâ, Bay Hayes -kötü bir niyetimiz yok," dedi Holmes. "Atlarınıza bir göz attık, ama ben yine de yürümeyi deneyeceğim. Sonuçta çok uzak değil galiba, yanılıyor muyum?"

"Şatonun giriş kapılarına yalnızca üç kilometre var. Soldaki yoldan gideceksiniz."

Arazisinden çıktığımız ana kadar bakışlarını sırtımızda hissettik ama yolda çok fazla ilerlemedik. Holmes, yol bir dönüş yapıp da han sahibinin görüş alanından çıktığımız anda durdu.

"Handayken gerçeğe yaklaşmıştık, çocukları deyimiyle 'sıcaktı' orası," dedi. "Şimdi attığım her adımla etraf daha soğuk oluyor sanki. Yo, yo; her şeyi görmeden önce oradan ayrılmam mümkün değil."

"Ben de şu Reuben Hayes'in her şeyi bildiğinden eminim," diye konuştum. "Ondan daha suçlu görünen birini hiç görmedim daha önce."

"Ah! O şekilde mi göründü sana? Şey, atlar orada, demirci orada. Evet, gerçekten de ilginç bir yer şu Dövüşen Horoz Hanı. Kimseye görünmeden oraya bir göz atsak iyi olacak galiba."

Arkamızda, yer yer gri çakıl taşlarıyla kaplı uzun, aşağıya doğru kıvrımlı bir yol vardı. Yoldan çıkmış tepeye doğru yürüdüğümüz sırada dönüp Holdernesşe Şatosuna doğru baktım ve birden hızla ilerleyen bir bisikletçi gördüm.

"Eğil Watson!" diye bağırdı Holmes, omzumu çekiştirerek. Görüş alanından ancak çıkmıştık ki adam yolda uçarak yanımızdan geçti. Geçtiği yerde kaldırdığı tozların arasından, bembeyaz, kaygılı bir yüz gördüm -ağzı açık, gözleri dehşetle önüne bakan, her hücrelerinden korku fışkıran bir yüz. Bir gece önce görmüş olduğumuz ukala James Wilder'ın garip bir karikatürüne bakıyordum sanki.

"Dükün sekreteri!" diye atıldı Holmes. "Hadi Watson, gidip ne yaptığını görelim." Kayadan kayaya atlayarak hanın

kapısını görebileceğimiz bir yere geldik. Wilder'ın bisikleti kapının yanındaki duvara yaslı duruyordu. Ev tam bir sessizliğe bürünmüştü ve pencerelerden kimse görünmüyordu. Güneş Holderness Şatosunun yüksek kulelerinin ardında batarken etraf alaca karanlığa teslim oldu. Birden, hanın ahırlarına bakan avluda tek kişilik bir arabanın ışıkları belirdi; yola çıkıp son hızla Chesterfield istikametinde yol aldığı sırada da at nallarının sesleri geldi kulağımıza.

"Bundan ne sonuç çıkarıyorsun Watson?" diye fısıldadı Holmes.

"Biri kaçıyor galiba."

"Görebildiğim kadarıyla bir tek kişiydi. Neyse, Bay James Wilder olmadığı kesin, çünkü gördüğün gibi kapıda duruyor."

Karanlıkta kızıl bir ışık karesi belirmişti ve bunun ortasında da kafasını uzatmış, merakla etrafına bakman sekreterin kara silueti görünüyordu. Birini beklediği açıktı. Sonunda yolda gerçekten de ayak sesleri duyuldu, ışık karesinde ikinci bir kişi gözüksükten sonra kapı kapandı ve her şeyi tekrar karanlığa gömdü. Beş dakika kadar sonra da bir lamba yandı ilk kattaki odalardan birinde.

"Görünüşe göre Dövüşen Horoz oldukça garip bir takım insanlara hizmet veriyor," dedi Holmes.

"Bar öbür tarafta kalıyor."

"Evet, öyle. Bunlar, 'özel konular' sınıfına giren cinsten. Evet, Bay James Wilder'ın gecenin bu vaktinde bu yerde ne işi var ve onunla buluşmak için buraya gelen kişi kim? Gel

Watson, gerçekten de riski göze alıp biraz daha yakından bakmaya çalışmamız gerekiyor."

Berberce yola indik ve sürünerek hanın kapısına vardık. Bisiklet hâlâ duvara yaslı duruyordu. Holmes bir kibrit yakıp onu arka tekerleğe tuttu ve ışık bir Dunlop tekerleğini aydınlattığında hafifçe kıkırdadığını duydum. Işığı yanan oda da hemen üstümüzde bulunuyordu.

"Pencereden bir kerecik olsun bakmam gerekiyor Watson. Sen eğilip duvardan destek alırsan galiba başarabilirim."

Birkaç saniye sonra omuzlarında duruyordu. Ama çıkar çıkmaz tekrar aşağı atladı.

"Evet dostum," dedi, "yeterince uzun bir gündü. Sanırım elimizden gelen bütün bilgileri topladık. Okula dönmek için uzun bir yürüyüş bizi bekliyor ve ne kadar erken başlarsak o kadar iyidir herhalde."

Holmes, kırların üzerinden yaptığımız yorucu dönüşte bir kere bile olsun ağzını açmadı ve sonunda oraya ulaştığımızda da okula girmeyip birkaç telgraf gönderebileceğimiz Mackleton İstasyonuna yöneldi. Geç saatte, öğretmenin korkunç ölümünden dolayı çökmüş olan Dr. Huxtable'ı teselli ettiğini duydum ve daha sonra da, sabah ilk olarak odama girdiğindeki kadar enerjik ve heyecanlı bir halde yine yanıma geldi. "Her şey gayet iyi gidiyor, dostum," dedi. "Yarın akşamdan önce vakayı çözmüş olacağımıza dair söz veriyorum."

Ertesi sabah saat on birde dostumla beraber Holdernesşe Şatosunun arazisindeki ağaçlıklı yolunda yürüyorduk. Elizabeth tarzı gösterişli iki kapıdan geçerek Dükün çalışma

odasına alındık. James Wilder, soylu ve nazik haliyle bizi bekliyordu, bir gece önce içinde bulunduğu çılgın korku hali kurnaz gözlerinde ve tiklerle oynayan yüzünde az da olsa varlığını sürdürüyordu hâlâ.

"Kuşkusuz, Dük hazretlerini görmeye geldiniz. Çok üzgünüm; ama gerçek şu ki Dük kendini hiç iyi hissetmiyor. Trajik haberleri aldığından beri son derece telaşlı bir ruh haline büründü. Dün öğleden sonra, yaptığınız keşfi bildiren bir telgraf aldık da Dr. Huxtable'dan."

"Bay Wilder, Dükle görüşmek zorundayım."

"Fakat kendisi odasında."

"O halde odasına çıkmalıyım."

"Korkarım kendisi yatağında."

"Onunla orada görüşürüm o zaman."

Holmes'ün soğuk ve kararlı tutumu sekretere onunla tartışmanın hiçbir yararının olmayacağını gösterdi.

"Pekâlâ, Bay Holmes; burada olduğunuzu kendisine iletirim."

Asilzade, yarım saatlik bir gecikmeden sonra yanımıza geldi. Yüzü her zamankinden daha beyazdı ve omuzları çökmüştü. Bir önceki sabah olduğundan çok daha yaşlı göründü gözüme. Ondaki beklenen nezaketle ikimizi karşıladıktan sonra, kızıl sakallarını masanın üzerine yayarak çalışma masasına oturdu.

"Evet Bay Holmes?" dedi.

Ama dostumun gözleri, efendisinin sandalyesinin yanında duran sekreterin üzerinde kilitlenmişti.

"Dük hazretleri, sanırım Bay Wilder'in yokluğunda daha rahat konuşabileceğim."

Adam, Holmes'u kin dolu bakışlarla süzerken yüzü bembeyaz bir hal aldı.

"Dük hazretleri istiyorsa..."

"Evet, evet; gitsen daha iyi olacak. Peki Bay Holmes, söyleyecek neyiniz var acaba?"

Dostum, kapı sekreterin arkasından iyice kapanana kadar bekledi.

"Gerçek şu ki beyefendi," diye konuştu sonunda, "ortağım Dr. Watson ve ben, Dr. Huxtable'dan, bu davayı çözen kişiye verilmek üzere bir ödül hazırlamış olduğunuzu öğrendik. Bunun doğru olup olmadığını bir de sizden duymak istedim."

"Tabii ki doğru Bay Holmes."

"Doğru bilgilendirildiysem, oğlunuzun yerini bulan kişiye beş bin sterlin verilecekti, doğru mu?"

"Kesinlikle."

"Ve onu kaçıranların isimlerini verebilecek kişiye de fazladan bir binlik?"

"Evet, aynen öyle."

"İkinci koşula sadece çocuğu gerçekten kaçıranlar değil de onlarla işbirliği yapanlar da dahildir herhalde?"

"Evet, evet," diye bağırdı dük, sabırsızca. "Bay Sherlock Holmes, sizi temin ederim ki işinizi iyi yaptığınız sürece beni cimrilikle suçlamak için hiçbir sebebiniz olmayacak!"

Dostumun, ince ellerini heyecanla birbirlerine sürtüğünü görünce çok şaşırđım, çünkü paraya karşı umursamaz tutumunu çok bilen biriydim.

"Yanılmıyorsam masada hazretlerin çek defterini görüyorum," diye konuştu. "Benim adıma altı bin sterlinlik bir çek yazsanız çok sevinirdim. Başkent ve İlçeler Bankasının Oxford caddesindeki şubesiyle çalışıyorum."

Dük hazretleri dimdik bir sırtla sandalyesinde oturarak öfkeli gözlerle Holmes'a bakıyordu.

"Bu bir şaka mı Bay Holmes? Öyleyse hiç komik olmadığını söyleyebilirim."

"Kesinlikle şaka değil efendim. Hayatım boyunca bu kadar ciddi olduğumu hatırlamıyorum."

"O halde ne demek istediğinizi bana açıklamalısınız."

"Ödülü hakkettiğimi söylüyorum. Oğlunuzun nerede olduğunu ve onu tutan kişileri de, en azından bazılarını, biliyorum."

Dükün kızıl sakalları, beyaz yüzüyle kıyasla her zamankinden daha kırmızı bir renge bürünmüş gibiydi. "Nerede peki!" diye bağırdı.

"Oğlunuz dün gece Dövüşen Horoz Hanındaydı; bahçe girişinizden yaklâşık olarak dört kilometre uzakta bulunuyor."

Dük, şokun etkisiyle sandalyesinde iyice çökmüştü. "Peki kimi suçluyorsunuz?"

Sherlock Holmes'ün cevabı gerçekten çok şaşırtıcıydı. Hızla ilerleyerek Dükün omzuna dokundu.

"Sizi suçluyorum," dedi. "Ve şimdi, saygıdeğer beyefendi, şu çeki yazmanızı isteyeceğim."

Sandalyesinden fırlayıp da bir uçurumdan aşağı düşmekte olan bir adam edasıyla elleriyle çırpındığı sırada dükün yüzünde belirmiş olan ifadeyi hayatım boyunca unutamayacağım. Sonra, kendini aristokratça bir kendine hakimiyete zorlayarak tekrar oturdu ve yüzünü ellerine gömdü. Tekrar konuşana kadar birkaç dakika geçti.

"Ne kadarını biliyorsunuz?" diye sordu, başını kaldırmadan.

"İkinizi dün gece gördüm.

"Siz ve arkadaşınız hariç kimse biliyor mu olanları?"

"Hiç kimseyle konuşmadım."

Dük, titreyen parmaklarla kalemini alıp çek defterini açtı.

"Sözümde duracağım, Bay Holmes. Söyledikleriniz beni her ne kadar huzursuz ettiyse de adınıza bir çek yazmak üzereyim. Teklifi ilk yaptığım zaman olayların alacağı hali hiç bilmiyordum. Ama siz ve dostunuz bir skandalı önleyebilecek kişilersiniz, değil mi Bay Holmes?"

"Sizi anladığımdan emin değilim, efendim."

"Sizinle açık konuşmalıyım Bay Holmes. Bu olayı bilen yalnızca ikiniz ise daha fazla yayılması için bir sebep yok.

Sanırım size borçlu olduğum miktar on iki bin sterlin, yanılıyor muyum?"

Ama Holmes gülümseyerek kafasını hayır anlamında salladı.

"Korkarım olayları bu kadar kolay halletmemiz mümkün değil Dük hazretleri. Hesabı verilmesi gereken bir cinayet var işin içinde."

"Fakat James bu konuda hiçbir şey bilmiyordu. Onu cinayet konusunda sorumlu tutamazsınız. Tutma şanssızlığını gösterdiği şu serserinin işiydi o."

"Bir insan suç işlemeye kalktığında, ondan doğacak her türlü sonuçtan sorumlu olduğu inancına sahibim."

"Ahlaksal açıdan, bay Holmes, kesinlikle haklısınız. Ama kanunların gözünde öyle olmadığını biliyorsunuz. Bir insan olay anında hazır bulunmadığı, üstüne üstlük en az sizin kadar tiksiniyor yanlış bulduğu bir cinayetten sorumlu tutulamaz. James olayı duyar duymaz bana her şeyi itiraf etti, o kadar korkmuş ve o kadar pişmandı işte. Katille arasındaki tüm bağını koparmak için bir dakika bile beklemedi. Ah, Bay Holmes, onu kurtarmalısınız -onu kurtarmalısınız! Onu kurtarmak zorunda olduğunuzu söylüyorum!" Dük, duygularını kontrol altında tutma çabalarından tamamıyla vazgeçmişti ve ellerini havada sallayarak odada bir aşağı bir yukarı yürüyüp duruyordu. Sonunda yine kendine hakim olmayı başardı ve tekrar oturdu. "Başka birileriyle konuşmadan önce doğrudan bana gelmiş olma düşünceliğinizi takdir ettiğimi bilmenizi istiyorum," dedi. "En azından bu korkunç skandalı mümkün olduğu kadar hafifletmenin bir yolunu bulmaya çalışabiliriz."

"Size katılıyorum," dedi Holmes. "Birbirimize karşı tamamıyla dürüst olmakla bunu başarabileceğimizden kuşku yok. Dük hazretlerine elimden geldiğince yardımcı olmak isterim tabii; ama bunu yapabilmek için olayı tüm ayrıntılarıyla öğrenmem gerekiyor. Anladığım kadarıyla Bay James Wilder'ı kurtarmak istiyorsunuz ve katilin o olmadığını söylüyorsunuz."

"Hayır; katil kaçmayı başardı."

Sherlock Holmes büyük bir sevimlilikle gülümsedi.

"Dük hazretleri sahip olduğum ünü hiç duymamış olmalı, yoksa benden kaçmanın bu kadar kolay olamayacağını bilirlerdi. Bay Reuben Hayes, verdiğim bilgiler sonucunda dün gece saat on birde Chesterfield'de tutuklandı. Sabah okuldan ayrılmadan yerel polis şefinden bir telgraf aldım."

Dük, sandalyesinde arkasına yaslanarak şaşkınlık ve hayranlık dolu gözlerle dostuma bakakalmıştı.

"Neredeyse, insanüstü denebilecek güçlere sahip olduğunuzu düşünmeye başlayacağım," dedi. "Demek Reuben Hayes tutuklandı? Bu çok iyi bir haber, yani James'in kaderini etkilemeyecekse tabii."

"Sekreterinizin mi?"

"Hayır efendim; oğlumun."

Afallamış görünme sırası Holmes'taydı.

"Bakın bunu hiç bilmediğimi itiraf etmeliyim Dük hazretleri. Daha açık konuşmanızı rica etmek zorundayım."

"Sizden hiçbir şey saklamayacağım. Bana her ne kadar acı verecekse de, James'in aptallığı ve kıskançlığının bizi soktuğu bu korkunç durumda tamamıyla dürüst olmak konusundaki fikirlerinize katılıyorum.

"Ben henüz çok genç bir adamken, Bay Holmes, hayat boyunca yalnızca bir kez yaşanabilecek bir aşkla bir kadını sevdim. Ondan benimle evlenmesini istedim, ama öyle bir birlikteliğinin kariyerimi kötüye etkileyebileceğini söyleyerek beni reddetti. Yaşamış olsaydı asla bir başkasıyla evlenmezdim. Ne yazık ki öldü, ve arkasında da bu çocuğu bıraktı; sevdiğim kadın adına büyüttüğüm, sevgimi verdiğim James'i. Babalığımı dünyaya açıklamam mümkün değildi; ama en iyi eğitimi almasını sağladım ve bir yetişkin olduğundan beri onu hep yakınımda tuttum. Neyse, zaman geldi ve sırrımı öğrendi; o günden beridir de hakkı olanları hatırlatarak, benim için çok korkunç olabilecek bir skandal çıkarabileceğini unutturmayarak üzerimde baskı kuruyor. Onun evdeki varlığı evliliğimi bozan önemli faktörlerdendi, ama yine de en önemlisi ta en başından beri genç varisimden nefret ediyor olmasıydı. Bu koşullar altında James'in evimde kalmasına neden müsaade ettiğimi sorabilirsiniz tabii. Cevabım onun yüzünde annesinin yüzünü görüyor olmamdır. Onun tatlı annesi için sonsuza kadar acı çekmeye hazırım. Sevdiğimin tatlı huylarını da -ah, James'in bahsedip de bana hatırlatamadığı tek bir güzel tarafı yoktu. Onu yanımdan *gönderemezdim*. Ne var ki Arthur'a -yani Lord Saltire'a- kötü bir şey yapacağından o kadar korkuyordum ki sonunda çocuğu Dr. Huxtable'ın güvenli okuluna göndermeye karar verdim.

"James Şu serseri adam Hayes'la tanıştı, çünkü adam benim kiracımdı ve James de benim için işlerimi yürütür. Hayes ta en başından beri bir serseriydi ama James ona garip bir şekilde bağlandı. Her zaman alt sınıflara karşı bir zayıflığı olmuştur. James Lord Saltire'ı kaçırmaya karar verdiğinde bu adamın yardımına başvurdu. Neyse, son günde Arthur'a yazdığımı hatırlıyorsunuzdur. Evet, James mektubu açtı ve zarfa, Arthur'dan, okulun yakınlarında bulunan Yamalı Shaw adında küçük bir ormanda kendisiyle buluşmasını isteyen bir not eklemiş. Düşesin ismini kullanarak çocuğu kandırmaya başardı. James o akşam bisikletle ormana gitmiş -bana bunların hepsini kendi itiraf etti- ve orada buluştuğu Arthur'a annesinin onu görmek istediğini, kendisini kırdı beklediğini ve gece yarısında ormana geri geldiğı takdirde atlı bir adamın bekliyor olacağını, onu annesinin yanına götüreceğini söylemiş. Zavallı Arthur yemi yutmuş. Buluşma noktasına gelmiş ve yanında bir midilli getirmiş olan Hayes'le karşılaşmış. Arthur midilliye binince beraberce yola çıkmışlar. Görünüşe göre -James bunu ancak dün duymuş- takip edilmişler, Hayes de sopasıyla takipçiye vurmuş ve adam da yaraları sonucu ölmüş. Hayes, Arthur'u hanına, Dövüşen Horoz'a götürüp onu üst kattaki odalardan birine kapatmış. Böylece, iyi bir insan ama kuşkusuz acımasız kocasının kontrolünde olan Bayan Hayes'in bakımına bırakılmış.

"İşte, Bay Holmes, iki gün önce sizi ilk gördüğümde durum buydu. O zaman ben de henüz gerçeği bilmiyordum. Şimdi bana James'in bu olayla ne elde etmeye çalıştığını sormak isteyebilirsiniz. Bunda, varisime karşı duyduğu fanatiklik derecesindeki nefretin büyük rolü vardır. James'in bakış açısına göre mal varlığımın varisi kendisi olmalıydı ve bunu

imkânsız kılan toplumsal kuralların hepsinden tiksiniyor. Kaçırma olayının intikamla ilgili kısmı bunlardan doğuyor. Fakat James'in bir de bunun haricinde daha maddi bir isteği de vardı. Veraset anlaşmasını değiştireceğimi umut etmişti; bunu yapabileceğimi düşünüyordu. Benimle pazarlık yapmayı düşünmüş -veraset anlaşmasını değiştirmem ve mirasımı ona devretmeme karşılık Arthur'u geri verecekti. Polisi kendisine karşı kullanmayı asla istemeyeceğimi biliyordu. Evet, James'in benimle böyle bir pazarlığa girişeceğini söylüyorum, ama bunu asla yapamadı. Olaylar onun için fazlasıyla hızlı ilerlediğinden planlarını uygulama fırsatı bulamadı.

"Bu korkunç planını suya düşüren şey, Heidegger denen adamın cesedini bulmuş olmanızdı. James bunu duyar duymaz dehşete kapılmış. Dün bu çalışma odasında beraberce oturduğumuzda aldık haberi. Dr. Huxtable bir telgraf göndermişti. James birdenbire hüzünlenip çok fazla heyecanlanınca, zaten en başından beri hissetmiş olduğum kuşku birdenbire kesinlik kazandı ve bunu ona hemen söyledim. Suçunu kendiliğinden itiraf etti. Ardından, alçak suç ortağı kendi sefil hayatını kurtarma şansına sahip olsun diye sırrını üç gün saklamamı istedi. İsteğine boyun eğdim - hayatım boyunca ona hiç karşı koyamadığım gibi yine başaramadım ve James hemen Hayes'i uyarmak için Dövüşen Horoz'a gitti. Etrafa fark ettirmeden gündüz gidemezdim oraya, ama karanlık çöker çökmez sevgili Arthur'umu görmek için oraya koşturdum. Şükürler olsun ki sağlığı yerinde, ama yine de şahit olduğu korkunç cinayet yüzünden şoka girmiş halde. Vermiş olduğum söz yüzünden hiç istemediğim halde onu üç gün daha Bayan Hayes'in bakımına bırakmak zorunda kaldım; sonuçta katilin kim olduğunu söylemeden Arthur'un nerede bulunduğunu söylemek imkânsız görünüyordu ve bu

da James'imi mahvetmek anlamına geliyordu. Benden dürüst olmamı istediniz Bay Holmes ve size güvenerek, kelimesi kelimesi bildiğim her şeyi anlattım. Şimdi sizin de bana karşı dürüst olmanızı istiyorum."

"Olacağım," diye konuştu Holmes. "Öncelikle şunu söylemek zorundayım ki, Dük hazretleri, kanunun gözünde çok ciddi suçlar işlemiş durumdasınız. Ağır bir suç görmezden gelip bir katilin kaçmasına yardım ettiniz; sonuçta James Wilder'ın, suç ortağına yardım etmek için götürdüğü paranın size ait olduğundan en ufak bir şüphem bile yok."

Dük, başını eğerek bunu onayladı.

"Son derece zor bir durum bu. Ne var ki, fikrime göre bunların hepsinden en büyük kabahati yine de küçük oğlunuza karşı işlediniz Dük hazretleri. Onu üç gün daha o ine mahkum ettiniz."

"Oradakilere, ona iyi bakacaklarına dair söz verdim..."

"Öyle insanlar için söz dediğiniz nedir ki? Yeniden şevke gelemeyeceklerine dair garantiniz var mı? Büyük oğlunuzun kaprislerine boyun eğmek için küçük oğlunuzu gereksiz yere tehlikeye attınız. Affedilmez, açıklanamaz bir hareketti bu."

Holderness'in gururlu lordu, kendi evinde bu şekilde davranılmaya hiç alışkın değildi. Yüzü öfkeyle kıpkırmızı kesildiyse de vicdanı hareketsiz kalmasını sağladı.

"Size yardım edeceğim, ama tek bir şartla. Hemen şimdi ulağınızı buraya çağırtaçak, istediğim şekilde emir vermeme izin vereceksiniz."

Dük tek kelime etmeden elektrikli zile bastı. İçeriye bir uşak girdi.

"Küçük beyinizin bulunduğunu duymak sizi sevindirecektir herhalde," dedi Holmes. "Dük hazretleri, bir arabanın derhal Dövüşen Horoz'a doğru yola çıkıp Lord Saltire'ı bir an önce evine getirmesini arzuluyor.

"Evet, şimdi," dedi Holmes, mutluluğu yüzünden okunan uşak kaybolduğunda, "geleceği sağlama aldığımızı göre geçmişe daha yumuşak gözlerle bakabiliriz artık. Ben resmi bir pozisyonda bulunmuyorum ve adalet yerini bulduğu sürece bildiğim bunca şeyi başkalarıyla paylaşmam için bir sebep yok. Hayes'e gelince hiçbir şey söylemiyorum. Darağacıyla buluşacağı kesin ve onu oradan kurtarmak için parmağımı bile oynatmam. Adamın neler açıklayacağını söylemek imkânsız, ama Dük hazretlerinin onu sessiz kalması için ikna edebileceğinden eminim. Polisin gözünde, fidye istemek için çocuğu kaçırmış olacak. Eğer kendileri gerçeği keşfedemezse, bakış açılarını genişletmek için iyi bir sebep göremiyorum. Sizi yine de uyarmak istiyorum Dük hazretleri, Bay James Wilder'in, evinizde bulunması sadece ve sadece talihsiz olaylara yol açacaktır."

"Evet, bunu anlıyorum Bay Holmes. Yanımdan ayrılıp hazinesini aramaya Avustralya'ya gitmesi için her şey şimdiden ayarlandı.

"O halde, evliliğinizde meydana gelen tatsızlıkların sebebi olarak öne sürdüğünüz adam gittiğinde Düşesle ilişkinizi düzeltmeye çalışmanızı da önereceğim Dük hazretleri."

"O da ayarlandı Bay Holmes. Bu sabah Düşese yazdım."

"Harika," dedi Holmes, ayağa kalkarak. "Sanırım dostumla ben, Kuzeydeki küçük ziyaretimizden dönüşte mutlu pek çok sonuç için kendimizi tebrik edebileceğiz. Yalnız, merak ettiğim bir konu daha var. Hayes denen adam, atlarına ineklerin izlerine benzeyecek nallar taktırmıştı. Böylesine inanılmaz bir yöntemi Bay Wilder'den öğrenmiş olabilir mi acaba?"

Dük, afallamış bir halde bir süre bu soruyu düşündü. Ardından bir kapı açarak bir müze gibi döşenmiş bir odaya aldı ikimizi. Köşede duran camlı bir dolabın aynına giderek üzerindeki yazıyı yüksek sesle okumaya başladı:

"Bu nallar," diye okudu, "Holderness Şatosunun kale hendeğinde bulunmuştur. Atlara göre hazırlanmış olup bir takip yaşandığı vakit iz kaybettirmek maksadıyla altlarına inek toynakları şekli verilmiştir. Orta çağda Holderness'in sahibi akıncı Baronlara ait olduğu sanılıyor."

Holmes dolabı açtı ve parmağını nemlendirerek nalın kenarında dolaştırdı. Birkaç günlük çamurdan ince bir tabaka yapıştı eline:

"Teşekkür ederim," dedi, dolabın kapısını kapatarak. "Kuzeyde gördüğüm en ilginç iki şeyden biriydi bu."

"Birincisi neydi ki?"

"Holmes, çekini katlayıp onu dikkatlice defterinin arasına koydu. "Ben fakir bir adamım," dedi, ve defterini şefkatle okşayıp onu iç cebinin derinliklerine gönderdi.

Kara Peter

Dostumu, fiziksel ve zihinsel anlamda '95 senesindeki kadar rahat gördüğümü anımsamıyorum. Ününün giderek yayılması, beraberinde çalışma temposunun artmasını da getirmişti. Baker Sokağı'ndaki alçakgönüllü eve gelen tanınmış kişilerin değil adlarını açıklamak, kim olduklarına ilişkin imada bile bulunsam bu, ciddi bir kabahat olarak kabul edilmelidir. Yalnızca sanatını yapmak isteyen bütün büyük sanatçılar gibi Holmes da mesleğini icra etmek istiyordu. Olağanüstü hizmetlerinin karşılığında Holmes'ün ödül istediğine hiç tanık olmadım; tek istisna "Holdernesse Dükü" olayıdır.

Yaşadığı dünyadan farklı bir tarzı vardı, bazen vurdumduymaz bazen de tuhaf oluyordu. Zengin ve iyi konumdaki çok sayıda insanın sorunlarına sırf ilgisini çekmediği için burun kıvıracak kadar vurdumduymaz; buna karşın kendi aklına meydan okuma olarak algıladığı dramatik ve ilginç unsurlarla çevrelenmiş bir olayı, daha alçakgönüllü müşterisini kırmayarak haftalarca inceleyecek kadar da tuhaftı.

'95 yılı akılda kalacak bir yıld; Papa'nın özel ricasıyla çözüme kavuşturduğu Kardinal Tosca'nın beklenmedik ölümüyle ilgili ünlü araştırmasından tutun da Londra'nın başına bela olan kanarya eğitmeni Wilson'ın tutuklanmasına kadar varan çok sayıda ilginç ve tuhaf olay meydana gelmişti.

Bu çok önemli sayılan iki olayın hemen sonrasında Oduncu Sığınağı'nda meydana gelen trajedi ve Kaptan Peter Carey'in ölümünün etrafındaki gizemle ilgili konuya el attı. Sherlock Holmes'u anlatan bir yapıtta, bu tuhaf olayın yer almaması o yapıtın henüz tamamlanmadığı anlamına gelir.

Arkadaşım, Temmuz ayının ilk haftasında sürekli olarak zamanını ev dışında geçirmeye başladığından onun yeni bir şeylerin peşinde olduğunu anlamıştım. Tam da bu dönemde oldukça kaba saba birtakım adamların eve kadar gelip Kaptan Basil'i sorması, Holmes'ün bu seferki çalışmasında yeni bir kimliğe büründüğüne en iyi kanıtı. Londra'nın çeşitli bölgelerinde kimliğini gizlemek için kullandığı benim bildiğim en az beş kadar küçük barınağı vardı Holmes'ün. Bana ilgilendiği şeyle ilgili şimdilik bir bilgi vermiyordu, ben de öğrenmek için onu zorlayacak değildim, zaten böyle bir alışkanlığım da yoktu. Fakat daha sonra bu gizemli araştırmasına ilişkin bana verdiği ilk dişe dokunur işaret gerçekten de çok ilginçti.

Sözünü ettiğim gün Holmes, erkenden evden çıkmış, yalnız başıma kahvaltı masasına oturduğum sırada da dönmüştü. Kafasında şapkası ve koltuğunun altında da oldukça alelade bir şeymiş gibi, şemsiye niyetine taşıdığı bir zıpkın vardı.

— Ulu Tanrım! Holmes, diye heyecanlandım birden. Bununla Londra'da gezinmiyorsun sanırım?

— Kasabaya kadar gittim yalnızca.

— Kasabaya mı?

— Üstelik iyice acıkmış durumda olduğumu söylemeliyim. Kahvaltıdan önce yapılan sabah sporunun çok faydalı olduğu

anlaşıyor, sevgili Watson. Bu sabah sporunun nasıl bir şey olduğu konusunda fikir sahibi değilsin henüz.

— Uzak dursun benden. Denemeye niyetim yok.

Holmes, kahvesini koyarken gevrek gevrek gülüyordu.

— Alladyce'ın dükkânınının arka tarafında olanları görseydin, karşına şöyle bir manzara çıkacaktı: Tavandaki kancaya asılı halde ölü bir domuz ve ona çılgın gibi elimde tuttuğum bu aletle vuran üzerinde gömlek olan bir adam. Bu adam benden başkası değildi. Bütün denemelerim boşa gitmişti; çünkü bütün uğraşlarıma karşın domuzu tek bir darbeye delmenin olanaklı olmadığına kesinlikle ikna oldum. Denemek ister misin?

— Hayatta olmaz... İyi de sen neden böyle bir şey yaptın?

— Bunun Oduncu Sığınağı ile ilgili bazı noktaları aydınlatacağını düşündüm... Ooo, Hopkins! Gel hadi! Telgrafını dün gece aldım. Seni bekliyordum bende. Bizimle kahvaltı yapmak ister misin?

Üniforma giymeyi alışkanlık edinmiş ama şu an üzerinde fazla dikkat çekmeyen takım elbisesiyle zeki olduğu belli olan otuz yaşındaki misafirimiz karşımızda dikiliyordu. Bu Stanley Hopkins'ti.

Holmes'ün bu adam hakkında büyük ümitler beslediğini, aynı şekilde işini amatör olması bir yana, daima bilimsel yöntemler kullanarak yapan kendisine karşı bir öğrencinin duyabileceği saygı ve hayranlıkla izleyen genç bir polis müfettişi olduğunu da ekleyelim.

Hopkins'in canı sıkılmışa benziyordu; kaşlarının çatık olmasından bu hemen anlaşılabilirdi. Masamıza otururken çok gergindi.

— Teşekkür ederim efendim. Kahvaltımı etmiştim... Dün akşam rapor vermem gerektiğinden geceyi şehirde geçirdim.

— Rapor edecek ne vardı ki?

— Hiç sormayın efendim, tam bir fiyasko!

— Hiçbir gelişme kaydedemedin mi?

— Maalesef, hem de hiç!

— Mümkün değil! Sanırım olaya el atmam gerekiyor...

— Bunu yapacak olursanız Bay Holmes, dünyanın en mutlu insanı sayacağım kendimi. Elime geçen ilk önemli fırsat; aklımı yitirmek üzereyim. Tanrı aşkına, bana yardım edin!

— Tamam, hadi... Şansa bak ki, olaya ilişkin belgeleri inceleme fırsatım oldu, araştırma raporu dahil. Olay yerinde bulunan tütün kesesiyle ilgili düşüncelerini de merak ediyorum doğrusunu söylemek gerekirse. O bir kanıt sayılmaz mı?

Hopkins konuya bu kadar hızlı bir giriş beklemiyordu. Şaşırmişti...

— Adama ait bir tütün kesesiydi. Üstelik isminin baş harfleri bulunuyordu içerisinde. Fok derisinden yapılmıştı; biliyorsunuz adam bir fok avcısıydı.

— Ama bir piposu yoktu.

— Doğru efendim... Buna ait bir kanıtla rastlamadık, az içiyordu ya da yalnızca dostlarına ikram etmek için yanında tütün taşıyordu.

— Olabilir... Bunun üzerinde durmamın asıl nedeni ben olsam konuyu araştırmaya tam da bu noktadan başlayacak olmamdır. Her neyse, dostum Watson konunun yabancıları sayılır. En başından dinlemesinde yarar var. İstersen olaya ilişkin ayrıntıları bize yeniden aktar.

Stanley Hopkins bunun üzerinde cebinden bir kâğıt çıkarttı.

— Elimdeki kâğıtta, aramızda olmayan Kaptan Peter Carey'in hayatıyla ilgili detaylar içeren bazı bilgiler mevcut. Buna göre, '45'te dünyaya gelmiş, elli yaşında. Oldukça cesaretli ve başarılı bir fok avcısı olduğu biliniyor. 1883 yılında "Denizatı" isimli buharlı geminin kaptanı oldu. Bu görevde sayısız başarılarla dolu yolculuklar yaptıktan sonra 1884 yılında emekliliğe ayrıldı. Devamında birkaç yıl boyunca değişik ülkeler gezmiş ve sonunda Sussex'teki Row Ormanları'nın hemen yakınında bulunan küçük Oduncu Sığınağı'nı satın almış. Geride kalan son altı yılını burada geçirmiş ve bir hafta önce evinde öldürülmüş olarak bulunmuş.

Yaşantısından bazı detaylar ilgi çekici. Yaşam tarzı fazlasıyla muhafazakâr, sessiz ve asık suratlı. Evde kendisiyle birlikte, karısı, yirmi yaşında bir kızı ve iki de bayan hizmetçi var. Hizmetçiler sık sık değişiyor; çünkü ortam çok çekici değil, hatta katlanılmaz bile sayılabilir. Zaman zaman içki içermiş; üstelik bu kriz dönemlerinde ondan daha kötüsünü bulmak imkânsızmış. Karısını ve kızını gece yarısı kapı

önüne koyduğu konuşuluyor; bahçede yaptığı kötü muamele nedeniyle kadınların çıplığından bütün mahalle uyanırmış.

Hatta bununla ilgili olarak kendisiyle konuşmak isteyen bir rahibe saldırdığı için gözaltına bile alınmışlığı bulunuyor. Özetle Bay Holmes, bu Peter Carey'den daha tehlikeli bir katili bulmak için çok daha ciddi bir araştırmaya ihtiyaç var.

Öyle ki bana gelen bilgilere göre, benzer sertliği gemi yönetirken de uygularmış. Bu nedenle denizciler arasında "Kara Peter" olarak nam saldı. Bu, onun esmer olmasıyla ya da simsiyah sakalı nedeniyle yapılan bir yakıştırma değil, aksine etrafına saldırdığı korkutucu ünüyle alakalı bir durum. Şu kadarını söylemeliyim ki, onun yakınındaki herkes ondan nefret ediyor ve elden geldiğince ondan uzak duruyorlar. Bu nedenle olacak, dokunaklı sonu bile kimsenin yas tutmasına vesile olmadı.

Bay Holmes, adamın kulübesinde yapılan araştırmaları siz gördünüz sanırım ama dostunuza burada bulunan kanıtları anlatmak isterim.

Adam evinin birkaç yüz metre kadar dışında kendisine bir kulübe, kendi adlandırmasıyla, "Kamara" yapmış. Akşamları orada uyumaya başlamış. Tek odalı küçük bir kulübeden söz ediyoruz; beşe üç metre kadar. Buranın anahtarı hep kendi cebindeymiş. Burada yatağını kendisi hazırlar, temizliği kendisi yapar ve kendisinden başkasının buraya girmesine de asla müsaade etmezmiş. Oldukça küçük iki penceresi her zaman sıkı bir şekilde perdeyle kapalı olurmuş. Ana yola bakan pencerede ışık gördükleri zaman, uzun zamandır insanlar merakla burayı işaret edip Kara Peter'in içeride ne

yaptığını sorarlarmış birbirlerine. Araştırmada elde edilen en önemli kanıt yine bu pencereden elde edildi Bay Holmes.

Cinayet tarihinden iki gün öncesini anlatıyorum; "Slater" adında bir taş ustası gece yarısından sonra saat bir civarında, anımsarsanız, Row Ormanı'ndan geçmekteymiş. Olayın meydana geldiği bölgeden geçerken birden durmuş ve ağaçların arasından bile oldukça iyi görünen kulübenin aydınlık penceresine bakmış. Perdeye yansıyan bir insan silueti gördüğüne neredeyse yemin ediyor; üstelik bunun Peter Carey olmadığına da emin. Gördüğü adamın sakallı olduğunu, kaptanın sakalının tersine bu adamın kısa sakallı olduğunu ve dik şekilli sakallarının oldukça tuhaf durduğunu söylüyor. Bu bilgileri veren Slater'ın, son iki saatini meyhanede geçirmiş olduğunu ve geçtiğini söylediği yol ile kulübe arasında epey mesafe bulunduğunu da dikkate almakta yarar var. Bu tanığın verdiği bilgiler pazartesi gününe işarete ediyor, oysa cinayet çarşamba günü işlenmiş.

Peter, ölmeden önceki gün yani salı günü oldukça sinirliymiş; sarhoş, tehlikeli ve vahşi bir hayvan kadar saldırgan. Bu nedenle olacak evde o gün zorbalığı üzerindeymiş. Kadınlar bunu fark ederek, ondan köşe bucak saklanmışlar. Sonuçta akşamın ilerleyen saatlerinde kulübesine gitmiş. Uyurken penceresi açık olan kızı, ertesi sabah o taraftan gelen ürkütücü bir haykırış duymuş. Sarhoşken bunun gibi naralar atmayı alışkanlık haline getiren babasının yine aynı şekilde davrandığını düşünerek bunu fazla önemsememiş. Hizmetçilerden biri sabah yedide kalktığında kulübenin kapısını açık görmüş olmasına karşın adamın kontrolsüz öfkesine maruz kalmamak için eve yaklaşmamış. Biri cesaret edip de bakmaya kalkıştığında ise

saat öğleye geliyormuş. O an başlarını kapıdan içeri uzatanlar, bembeyaz kesilmiş suratlarıyla öyle bir manzarayla karşılaşmışlar ki, hemen kasabaya doğru koşmaya başlamışlar. Bundan bir saat sonra görevi almış olarak olay yerine gitmek için yola çıkmıştım bile.

Bay Holmes, bildiğiniz gibi sakin bir yapım vardır. Buna karşın, bilmenizi isterim ki o kulübenin kapısından içeri baktığımda gördüklerim karşısında neye uğradığımı şaşırılmıştım. Korkunç bir görüntüydü; sinekler toplu bir şekilde vızıldayarak havada uçuşurken, oda bir mezbahayı andırıyordu. Adamın burayı kamara olarak kabullenmesi anlaşılabilir bir şeydi; çünkü gerçekten de bir geminin kamarasına benziyordu. Burada bir gemide kaptanın odasında görmek istediği her şey vardı; köşede tek kişilik bir ranza, başka bir köşede büyük denizci sandığı, deniz haritaları, bir denizati resmi ve bir rafta da sıralı halde seyir defterleri. Bütün bunların çevrelediği odanın ortasında da adamın kendisi bulunuyordu. İşkence altında ruhunu kaybetmiş bir beden misali yüzü çarpılmış ve acının dayanılmaz ağırlığı altında kaba sakalları dimdik bir şekle bürünmüştü. Geniş göğüs kafesinin tam merkezinden çelik bir zıpkınla, hemen arkasındaki duvar tahtasına adeta çakılmıştı. Tam o anda, kızının onu duymuş olduğu son haykırışında can vermiş olmalıydı.

Efendim, ben bildiğim kadarıyla, sizin yöntemlerinizi uygulamaya çalıştım bu araştırmada. Olayın meydana geldiği yerin ve dışarısının zeminini incelemeden hiçbir şeye dokunulmasına izin vermedim. Buna karşın herhangi bir ayak izine rastlamadım.

— Hiç iz görmediğiniz anlamına mı geliyor bu?

— Kesinlikle efendim, iz yoktu!

— Sevgili Hopkins, bugüne kadar sayısız olay yeri araştırmasına katıldım ama bunların hiçbirinde henüz uçan bir varlık tarafından cinayet işlendiğine tanık olmadım. Suçlu ayakları üzerinde kaldığı sürece, araştırmasını bilimsel olarak yapan araştırmacı için arkasında mutlaka küçük bir iz ya da bir işaret bırakması kaçınılmazdır. Üstelik her yanı kanlı böyle bir odanın araştırmaya yardım edecek en küçük bir bilgi taşımıyor olmasına akıl erdirmek öyle kolay değil. Yine de araştırma raporunda bazı detaylara yer vermediğini gördüm, haklı mıyım?

— Haklısınız efendim! Bay Holmes, belki de hemen o anda size başvurmamakla büyük bir hata işledim.

—Şu anda bunların üzerinde durmanın pek yararı yok. Odayı incelerken özellikle bazı nesnelere üzerinde daha dikkatli durmak gerektiğini düşünüyorum. Örneğin bir cinayet aleti olarak şu zıpkını ele alalım. Normal koşullarda üç zıpkının kulübenin duvarında asılı olduğunu biliyoruz. Bunlardan biri boştu, şimdi... Adamın göğsüne saplanmış bulunan zıpkının sapında "S.S.. Denizati, Dundee" yazılıymış. Buna bakarak katilin büyük bir hınçla eline geçen ilk şeyi kullandığı kanaatine varabiliriz. Gece yarısından sonra saat ikide cinayetin işlendiğini ve bu saatte Peter Carey'in üzerinde elbiselerinin bulunmasından yola çıkarak katiliyle bir randevusu olduğu sonucu da çıkartılabilir. Masanın üzerindeki rom ve iki kirli bardak bu görüşü destekliyor.

— Evet, dedi Holmes, her iki varsayım da mantıklı görünüyor. Odada romun dışında başka bir alkollü içecek var mıydı?

— Evet, köşedeki sandığın üzerinde içinde brendi ve viski bulunan bir kutu duruyordu. Bunun bir önemi yok sanırım; çünkü şişelere el sürülmemişti, ikisi de doluydu.

— Böyle bile olsa, bu onların önemsiz olduğu sonucunu doğurmaz, dedi Holmes.

— Olabilir... İsterseniz size göre bu soruşturmada bizim işimize yarayacak diğer kanıtlara bakalım. Masanın üzerindeki tütün kesesini ele alalım isterseniz...

— Masanın neresindeydi tam olarak?

— Ortasında... Kalın fok derisinden yapıldığı belliydi; ağız kısmını bağlamaya yarayan deri ipleri bulunan sert, düz kıllı torbalardan. Kapağın altında "P.C." harfleri vardı, içinde de elli gram kadar gemici tütünü.

— Olağanüstü. Başka?

Stanley Hopkins, yanıt vermek için cebinden rengi solmuş bir not defteri çıkardı hemen. İlk sayfada "J.H.N." harfleri ve "1883" tarihi vardı. Holmes, bu sırada defteri masanın üzerine koyarak, kendine özgü titizlikle incelerken ben de Hopkins'le birlikte omuzlarının üzerinden ne yaptığını anlamaya çalışıyorduk. Defterin ikinci sayfasında "K.P.D." harfleri vardı. Sonra gelen birkaç sayfada ise çeşitli sayılar bulunuyordu. Sayfalardan birine Arjantin, diğerine San Paulo, bir diğerine ise Kosta Rika başlığı atılmıştı; bunları çeşitli işaretler ve sayılarla dolu sayfalar izliyordu.

— Bunlar sizin için ne anlam ifade ediyor? diye sordu Holmes.

— Bunlar, anladığım kadarıyla Menkul Kıymetler Borsası pay sahipleri listesi. "J.N.H."nin bir komisyoncunun adının baş harfleri, "K.P.D."nin de onun bir müşterisi olabileceğini düşünüyorum.

— Kanada Pasifik Demiryolları'ndan başlayabilirsin örneğin, dedi Sherlock Holmes.

Stanley Hopkins dişlerinin arasından küfrederken, dizine vurdu.

— Evet ya! Nasıl fark etmedim, diye atıldı. Elbette. Söylediğiniz gibi olmalı. Bu durumda yalnızca "J.H.N"nin ne olduğunu anlamak kalıyor geriye. Eski Menkul Kıymetler Borsası'nın tüm listelerini inceledim ama 1883'te bu harflerle uyumlu kimseye denk gelmedim. Buna karşın bunların arasından birinin diğer hepsinden daha önemli olabileceğini sanıyorum. Bay Holmes, kabul etmelisiniz ki bu, kulübede bulunan ikinci kişi katil olabilir. Ayrıca, değerli senetlerle ilgili bir belgenin dosyaya girmiş olmasıyla, cinayetin neden işlendiğine ilişkin bir kanıtı ulaştığımızı ifade etmek isterim.

Sherlock Holmes'ün yüzünden, bu son gelişme nedeniyle epey şaşırıldığı anlaşılıyordu.

— Bu sonucun her ikisine de hak veriyorum, dedi. Araştırma raporunda yer almayan bu defter, şu ana kadar benim düşündüğüm her şeyi tersyüz ettiğini itiraf ediyorum. Olaya ilişkin vardığım sonuçla bu defter arasında hiçbir ilişki yok. Bu arada, defterde kayıtlı senetlerden herhangi birini elde etmek için de bir çabanız oldu mu?

— Bu çalışma hali hazırda bürolarımızda devam ediyor ama maalesef Güney Amerika şirketlerini ilgili ülkelerde

araştırmak gerektiğinden bunun da birkaç hafta kadar süreceğini düşünöyoruz.

Holmes o sırada defterin kapağını büyüteciyle dikkatlice inceliyordu.

— Bir leke var burada, değil mi, dedi.

— Haklısınız efendim, bir kan lekesi olmalı. Defteri yerde bulduğumu daha önce ifade etmiştim.

— Kan lekesi üstte miydi altta mı?

— Masanın yan tarafına doğru, kenar kısmında, yerde.

— Bu durumda, defterin cinayet işlendikten sonra yere düşmüş olduğu anlaşılıyor.

— Haklısınız Bay Holmes. Bu benim de dikkatimden kaçmadı zaten. Anladığım kadarıyla katil aceleyle kaçarken düşürmüş olmalı. Defter kapının yakınlarındaydı çünkü.

— Ölen adamın eşyaları arasında hiç hisse senedi bulunmadı, yanılmıyorsam?

— Bulunmadı efendim!

— Bu durumda olayın soygun amacıyla yapıldığını gösteren herhangi bir kanıta da rastlamadın?

— Haklısınız, rastlamadım... Her şey yerli yerindeydi...

— İnanılmaz! Çok dikkat çekici bir olay. Olay yerinde bir bıçak olmalı bu durumda...

— Evet, ölü adamın ayaklarının dibinde henüz kınından çıkarılmamış bir bıçak duruyordu. Bayan Carey, bunun ölen

kocasına ait olduğunu teyit etti.

Holmes, bir süreliğine farklı düşünceler içerindeymişçesine sessizce oturdu.

— Peki... Bu durumda seninle birlikte gidip olay yerine bir göz atsam iyi olacak galiba.

Stanley Hopkins, duydukları karşısında heyecanlanarak yerinden sıçradı.

— Teşekkür ederim, efendim. Beni ne kadar mutlu ettiniz bilemezsiniz.

Holmes, müfettişe gülümseyerek,

— Bir hafta önce yapmış olsaydık elbette çok daha yararlı olabilirdi, dedi. Yine de araştırmak yararlı olabilir. Watsoni zamanın varsa bize katılırsan sevinirim. Hadi Hopkins, bir araba çağır artık. Sanırım on beş dakikaya kadar Row Ormanı'na doğru yola çıkabiliriz.

Küçük bir tren istasyonunun hemen ardından devasa bir orman yıkıntısı içerisinde bir süre daha birkaç mil kadar gittik. Burası bir zamanlar Sakson istilacılarını uzak tutmak için kullanılan oldukça büyük bir ormandan geriye kalan kısımdı. İçinden insanın bile geçmesine olanak vermeyecek yoğunluktaki bu kara parçası, tam altmış sene İngiltere'nin doğal bir siperi olarak görev yapmıştı. Şimdi bu orman büyük oranda istila edilmiş durumdaydı; çünkü ülkenin ilk demir ocağı tesisleri bu bölgede açılınca ağaçlar, bu ocaklarda yakılmak üzere birer birer budanmıştı. Geriye bu büyük orman yıkıntısı kalmıştı. Daha kuzeyde bulunan zengin topraklar pazarda söz sahibi olunca, geçmişteki ihtişamından

bugüne kalan bu orman yıkıntısı ve toprağın yaralanmış hali kalmıştı geriye.

Önümüzde şimdi, yeşil bir tepenin üzerine konumlanmış açık arazide uzayıp giden patika sayesinde yola bağlanan, uzunlamasına, tek katlı taş bir ev yükseliyordu. Üç tarafı çalılarla çevrili, bir penceresi ve kapısı bu tarafa bakan küçük bir kulübe ise yola daha yakın bir yerde konumlanmıştı.

Cinayetin işlendiği yere ulaşmış bulunuyorduk. Stanley Hopkins, bizi önce taş eve götürerek burada gri saçlı, ihtiyar bir kadınla tanıştırdı. Bu kadın, yüzündeki kırışıklıklar ve gözlerine sinmiş korkuyla, zor geçen yılların ve kendisine yapılan kötülüklerin izlerini bedeninde taşıyan dul bir eşi. Kadının yanında yanakları solgun, sarışın genç kızı duruyordu. Kız, babasının ölümüne sevindiğini, bunu yapan kişinin elini kutsadığını söylediği sırada gözlerinde bir tür meydan okuma vardı sanki. Kara Peter'in ev halkı insanı ürkütüyordu. Kendimizi dışarı atıp yeniden gün ışığında ölen adamın kulübesine gitmek için yaptığı patikada ilerlerken ancak kurtulduk bu baskıdan.

Kulübe alabildiğine basitti; tahtadan, düz çatısı olan, bir penceresi kapının hemen yanında, kalan iki penceresi de diğer yanında olan küçük bir yapıydı. Stanley Hopkins, cebinden kulübenin anahtarını çıkararak açacağı sırada biraz şaşkın bir ifade belirdi yüzünde.

— Bu kilitle oynanmış, dedi.

Bunda kuşku yoktu. Ahşabın yüzeyi kesik ve çiziklerle doluydu. Öyle ki boyanın altındaki beyazlığı fark edebilirdiniz, yeni olduğu belliydi. Bu sırada Holmes, pencere ile meşguldü.

— Bu da zorlanmış, dedi. Bunu yapan meçhul kişi içeri girememiş. Yeteneksiz olduğu belliymiş.

— Oldukça ilginç bir durum, dedi müfettiş. Bunlar dün burada yoktu, bundan eminim.

— Kasabadan gelen meraklı birileri yapmıştır belki, dedim.

— Bu, oldukça zayıf bir olasılık. Onların çok azı buralara kadar gelmeye cesaret edebilir, buraya gelmiş olsalar bile kulübeye girmeye cesaret edebileceklerini sanmıyorum. Bu konuda sizin görüşünüz nedir, Bay Holmes?

— Bence şans bizden yana.

— Bunu yapanın yeniden geleceğini düşündüğünüzü söylemeyin bana...

— Bence gelecek... Çünkü buraya kapıyı açık bulabileceğini düşünerek gelmiş. Öyle olmasaydı basit bir çakıyla buraya gelmezdi bence. Bu nedenle başarısız olmuş. Ne yapabilirdi ki başka?

— Bir sonraki gece aynı şeyi yeniden yapmak için bu kez hazırlıklı gelecektir.

— Tam isabet. Burada gizlenip onu pusuya düşürebiliriz. Yoksa kendimizi suçlu hissederiz. Hadi bunu geçelim de şimdi şu kulübenin içini görelim bakalım...

Korkunç olayın izleri temizlenmişti; buna karşın bütün eşyalar cinayet sonrasındaki gibi yerinde duruyordu. Holmes, bunda sonraki iki saat süresince eşyaları mercek altına aldı. Araştırmasını sona yaklaştırdığı sırada yüzünden bir sonuç

alamadığı belli oluyordu. Dikkatli inceleme süreci boyunca yalnızca bir kez durakladı.

— Hopkins, bu raftan bir şey almadın değil mi?

— Hayır, daha öncede söylediğim gibi hiçbir şeye elimi sürmedim.

— Ama buradan bir şey alınmış olmalı. Çünkü burada diğer yerlerden daha az toz var. Belki de yan yatmış bir kitap veya kutu... Her neyse, şu an için burada başka bir sonuca varamayacağımız açık. Watson, hadi seninle şu nefis ormanda bir yürüyüş yapalım. Birkaç saatimizi doğayla iç içe kuş sesleri eşliğinde geçirmek yararlı olabilir. Daha sonra burada yeniden seninle buluşuruz Hopkins. Kim bilir belki de davetsiz misafirle tanışma fırsatı yakalarız.

Basit tuzağımızı kurduğumuzda saat gece yarısına doğru on bire geliyordu. Hopkins, kulübenin kapısını açık bırakmaktan yanaydı ama Holmes, bunun kuşku uyandırmaktan başka bir işe yaramayacağını söyledi. Zaten kapı kilidi son derece sıradandı; açmak için sağlam bir bıçak yeterli olabilirdi. Yine Holmes, içeride beklemek yerine dışarıda pencerenin altındaki çalılardan arasında saklanmamızın daha uygun olacağını belirtti ısrarla. Böylece lambayı yakması halinde gelen kişiyi görebilecek ve belki de ziyaretinin amacını anlayabilecektik.

Oldukça uzun ve rutin bir nöbet oldu; yine de suyun yanında pusuya yatıp, oraya gelecek ilk avını yakalamayı hesaplayan avcının duyduğu heyecanla gergindik. Gece karanlığında bize saldırma ihtimali olan ne çeşit bir vahşi ile karşılaşacaktık acaba? Bizi görünce pençesiyle ve güçlü dişleriyle kaçmaya yeltenecek kadar mücadeleci bir yırtıcı suçlu bir kaplan mı,

yoksa korunaksız ve zayıflar karşısında gücünü sınamaktan kaçınmayan kof bir çakal mı çıkacaktı karşımıza?

Bir tek kelime bile etmeden adeta nefeslerimizi tutarak çalıların arasında gizlenerek gelecek olan kişiyi beklemeye başladık. Nöbetimize yeni başladığımız sırada evlerine geç dönmekte olan kasaba sakinlerini dinleyerek zamanımız çabuk geçti; bunlar yavaş yavaş kaybolup yerini koyu bir sessizliğe bıraktı bir zaman sonra -sadece, gecenin ne kadar ötesine sarktığımızı anlamamıza yarayan kilisenin çan sesi ve ağaç yapraklarına düşen yağmur damlalarının sesleri bize arkadaşlık ediyordu artık.

Gece yarısından sonra saatin iki buçuk olduğunu çan seslerinden anlamıştık; şafaktan önce yaşanabilecek en koyu karanlığın içerisine henüz dalmıştık ki kapıdan gelen hafif bir ses hepimizin pür dikkat kesilmesine neden oldu. Patikada biri vardı. Sonra uzun bir sessizlik oldu. Yanlış bir alarm olduğunu düşünmeye başladığım sırada kulübenin diğer tarafından bazı seslerin geldiğine tanık olduk. Bir adam kapının kilidini açmaya çalışıyordu. Bu kez hazırlıklı olduğu, yanında alet getirdiği belli oluyordu; çünkü biraz sonra kapının menteşelerini duyunca açıldığını anlamış olduk. Peşi sıra bir kibrit ve daha sonra da mumun titrek ışığı içerisini aydınlattı. Üçümüz de gizlendiğimiz yerden tül perdenin arkasında içeride olan biteni anlamaya çalışıyorduk.

Gece karanlığında gelen ziyaretçi, bembeyaz yüzünde siyah bıyığı oldukça dikkat çeken, zayıf ve genç biriydi. Yirmili yaşlarda olmalıydı. Yüzünden çok korkmuş olduğu anlaşılabilirdi. Hayatımda bu kadar korkmuş birini daha önce hiç görmemiştim. Dişlerini korkudan birbirine vuruyordu ve titrediği her halinden belliydi. Giyimi

düzgündü, bir beyefendiyi andırıyordu; ceket, diz altından büzgülü bir pantolon ve başında bir kep...

Gözlerinde korkuyla etrafta araştırma yaparken biz de kendisini seyrediyorduk. Az sonra elinde tuttuğu mumu masanın üzerine bıraktı ve kulübenin bulunduğumuz yerden göremediğimiz bir köşesinde gözden yitti. Elinde büyük bir kitapla yeniden döndü; bu rafta gördüğümüz büyük seyir defterlerinden biriydi. Masaya yaslanarak defterin içerisinde aradığı başlığı bulmak için hızla çevirmeye başladı. Sonra aniden defteri kapatarak, köşedeki yerine bıraktıktan sonra mumu söndürdü. Kulübeden gitmek için tam adımını dışarı atacağı sırada Hopkins, kolundan kavradı. Genç adam o an korkudan derin bir iç çekti. Mumu yeniden yaktık ve korkudan titremeye devam eden tutsağımızı yakından görme fırsatı bulmuş olduk. Genç adam, denizci sandığının üzerine adeta yığıldı ve umutsuz gözlerle bizim kim olduğumuzu anlamaya çalışan gözlerle baktı.

— Evet delikanlı, dedi Stanley, kimsin ve burada ne arıyorsun?

Genç adam, bir an için kendine gelmeye çalıştı ve neden sonra omuzlarını dik tutarak bizimle göz göze gelebildi.

— Siz polis olmalısınız, doğru mu? dedi. Benim Kaptan Carey'in ölümüyle bir ilişkimin olabileceği geçiyor aklınızdan fakat emin olun ben masumum...

— Görürüz, dedi Hopkins. Bize önce söyle bakalım, adın ne senin?

— John Hopley Neligan.

Holmes ve Hopkins bir an için göz göze geldi.

— Burada ne yapıyordun?

— Söyleyeceklerim aramızda mı kalacak?

— Hayır, elbette kalmayacak!

— Bu durumda size neden bir şey söylememi bekliyorsunuz ki?

— Bize cevap vermezsen, mahkemede işin çok daha zor olabilir.

Genç adam iç çekti...

— Pekâlâ, anlatayım o zaman, dedi. Hem neden anlatmayayım ki? Eski bir skandalın gün yüzüne çıkmasından yine de öğreniyorum. Dawson ve Neligan isimleri size bir çağrışım yapıyor mu?

Hopkins'in bunu ilk kez duymuş olduğu yüzünden anlaşılabilirdi; diğer yandan Holmes'ün bu isimlere aşina olduğu belliydi.

— Batı Yakası bankacılarını kastediyorsun, dedi. Bir milyonu batırdılar. Comawall'daki ailelerin yarısına yakınına da iflasa sürüklediler. Neligan da kayıplara karıştı.

— Onlardan söz ediyorum evet... Neligan benim babamdır.

Nihayet bazı şeyler aydınlanıyordu. Yine de kaçan bankacı ile Kaptan Peter Carey'nin kendi zıpkınıyla kulübesinde duvara çakılması arasındaki bağlantıyı çözmek o kadar kolay görünmüyordu. Bu nedenle hepimiz birden pür dikkat genç adamın söylediklerini dinliyorduk.

— Babam, gerçekten de bundan sorumlu yegâne kişiydi. Dawson emekli olmuştu. Ben o zamanlar henüz on yaşındaydım fakat yine de etrafımda olan bitenin utancını ve korkunç etkilerini anlayacak kadar büyük sayılırdım. Babamın bütün hisseleri alıp kaçtığı dedikodusu yapıldı hep. Oysa bu, kesinlikle doğru değil. Ona yeterince zaman verilseydi hisseleri satarak herkese parasının tamamını ödeyebileceğine ve böylece her şeyi yoluna koyabileceğine inanmıştı.

Tutuklanması için karar alınmadan önce Norveç'e gitmek üzere yatıyla denize açıldı. Bu yolculuğa çıkarken annemle vedalaştığı o gece hâlâ hatırımdadır. Yanında götürdüğü menkul kıymetler hisse senetlerinin bir listesini her ihtimale karşı bize bıraktı ve yakın gelecekte onurunu ve adını temize çıkartarak döneceğini, kendisine güvenmiş olan tek bir insanın bile acı çekmeyeceğine yemin etti. Bu, onu son görüşümüzdü. Bir daha haber bile alamadık kendisinden. Yatıyla birlikte kayıplara karıştı. Bugüne kadar annem ve ben, yanında götürdüğü senetlerle birlikte, denizin derinlerinde bir yerlerde olduğuna inandık hep. Yakın dönemde bu inancımızı değiştirecek bazı gelişmeler yaşadık; kendisi de işadamı olan bir dostumuz, babamın yanında götürdüğü senetlerden bazılarının yeniden piyasaya çıkmış olduğunu fark etti kısa süre önce. Ne kadar şaşırılmış olduğumuzu tahmin edebilirsiniz. Önceleri bu senetlerin nasıl ortaya çıktıklarını anlamak için aylarca çabaladım. Yorucu araştırmalar sonucunda bunları piyasaya ilk süren kişinin Kaptan Peter Carey olduğu bilgisine ulaştım.

Önce doğal olarak, adam hakkında araştırma yaptım. Bu araştırma sonucunda babamın Norveç'e doğru yolda olduğu

sırada onun da Kuzey Denizi'nden dönmekte olan bir balina gemisinin kaptanlığını yaptığı bilgisine ulaştım. O yıl sonbahar oldukça sert geçmişti. Güneyden esen boralar birbiri peşi sıra gelip durmuştu. Kaptan Carey'in gemisiyle karşılaşmış olması için bu durumda babamın yatının kuzeye doğru sürüklenmiş olması gerekiyordu. Eğer böyle olduysa, babamın başına ne gelmişti? Sonuç ne olursa olsun, Peter Carey ve hisse senetleriyle ilgili gerçekleri öğrenmem durumunda babamın adını temize çıkarma fırsatını yakalamış olacaktım.

Sussex'e bu nedenle malum kaptanı görmek ümidiyle gelmiştim. Ne yazık ki tam bu sırada o korkunç cinayet işlendi. Soruşturma raporları sayesinde kaptanın kulübesinin yerini ve seyir defterlerini burada tuttuğu bilgisine ulaşmış oldum. 1883 yılının Ağustos ayında Denizati'nin seyir bilgilerine ulaşırsam bu sayede babamın akıbetini de öğrenebileceğimi akıl ettim. Dün gece bu amaçla buraya gelmiş olmama karşın maalesef başarısız oldum. Bu gece hazırlıklı geldim ve içeri girmeyi başardım; bu kez de seyir defterinde aradığım sayfaların yırtılmış olduğunu gördüm. Sonrası malum, beni yakaladınız.

- Anlatacaklarının hepsi bu mu, dedi Hopkins.
- Bu kadar, dedikten sonra gözlerini yere indirdi.
- Bize söyleyeceğin başka bir şey yok yani, doğru mu?

Genç adam bir süre için kararsız kaldı.

- Hayır, başka bir şey yok, dedi yeniden.

— Bu durumda sadece dün gece geldin buraya, daha önce gelmedin, öyle mi?

— Gelmedim.

— O zaman bunu da bize açıklarsın, diyerek ilk sayfasında esirimizin adının ilk harflerinin yazılı olduğu ve kapağında kan lekesi bulunan defteri göstererek bağırdı Hopkins.

Çocuk şimdi daha da acınası bir duruma düşmüştü. Yüzünü avuçlarına alarak yine titremeye başlamıştı.

— Bu sizin elinize nasıl geçti? diye mırıldandı. İnanamıyorum... Ben onu hâlbuki otelde kaybetmiş olduğumu sanıyordum.

— Yeter, hadi bakalım, dedi sert bir tarzda Hopkins. Artık derdini mahkemede anlatırsın. Şimdi benimle polis karakoluna kadar geleceksin. Bay Holmes, yardım etmek için buraya kadar gelmiş olmanız nedeniyle size ve arkadaşınıza sonsuz saygılarımı sunuyorum. Görülebileceği gibi sizi buraya kadar yormama hiç de gerek yokmuş aslında; siz olmadan da bu olayı aydınlatabilirdim ama yine de size minnettarım. Brambletye Oteli'nde sizin için iki kişilik rezervasyon yaptırmıştım. Arzu ederseniz birlikte kasabaya kadar yürüyebiliriz.

Ertesi sabah dönüş yolunda Holmes,

— Pekâlâ, Watson, olaya ilişkin senin düşünceni nedir öğrenebilir miyim? diye sordu

— Sonucun seni pek fazla memnun etmediğini görüyorum, dedim

– Yanılıyorsun sevgili Watson, fazlasıyla memnun oldum. Ne yazık ki Stanley Hopkins'in tarzını yine de beğenmediğimi söylemeliyim. Hopkins, beni aslına bakarsan hayal kırıklığına uğrattı. Ondan daha iyi şeyler beklerdim. Öncelikle akla en yakın seçeneği ortaya koyup bunu kanıtlamaya çalışmak en iyi yöntemdir. Bu, suç dosyaları üzerinde çalışırken başvurmanız gereken ilk yöntemdir.

– O zaman senin karşı bir iddian var?

– Bulduğum sonuçlar henüz bizi farklı bir yere ulaştırmak için yeterli değil. Fakat bunların ısrarcı bir takipçisi olacağımı söyleyebilirim.

Baker Sokağı'na vardığımızda Holmes'u birkaç mektup beklemekteydi. Bunlardan birini hızla açtıktan sonra yüzüne birden neşeli bir ifade yayılarak güldü.

– Mükemmel Watson. Farklı seçenekler daha da güçleniyor. Telgraf formun var mı? Senden benim için birkaç mesaj yazmanı rica edeceğim.

"Sumner, Gemiciler Acentesi, Ratcliff Yolu. Üç kişi gönder, yarın sabah onda gelsinler. Basil"

İkinci mesaj:

"Müfettiş Stanley Hopkins, Lord Sokağı, No: 46, Brixton. Yarın sabah dokuz buçukta kahvaltıya gel. Önemli. Gelmeyecek olursan telgraf çek. Sherlock Holmes"

Hepsi bu kadar Watson... Bu pis olay nereden baksan tam on gündür beni uykusuz bıraktı. Bu durumda şimdilik bunu aklımdan silebilirim. Tahminim doğru çıkarsa, yarın bu olayı artık sonsuza kadar unutabiliriz.

Müfettiş Stanley Hopkins, ertesi sabah tam saatinde geldi. Hep birlikte Bayan Hudson'un hazırlamış olduğu olağanüstü güzellikteki kahvaltı masasına oturduk. Genç müfettiş, bu arada göstermiş olduğu başarıdan dolayı oldukça neşeliydi.

— Elde ettiğin sonuçların doğruluğundan emin misin? diye sordu Holmes.

— Bu kadar emin olduğum başka bir olay hatırlamıyorum.

— Bana biraz eksikliği var gibi geldi.

— Şaşırdım Bay Holmes! Başka ne olabilir ki?

— Senaryo olayla bire bir örtüşüyor mu?

— Kesinlikle. Genç Neligan'ın, cinayetin olduğu gün Brambletye Oteli'nde kaldığını tespit ettim. Buraya golf oynamak için gelmiş güya. Odası zemin kattaydı. Bu, ona istediği saatte rahatlıkla girip çıkma şansı veriyordu. Bu onun olay günü Oduncu Sığınağı'na fark edilmeden gitmesine ve Peter Carey'in kulübesini bulmasına vesile oldu. Tartışmaya başladılar ve kontrolünü kaybederek zıpkınla adamı öldürdü. Yaptıkları karşısında kendisi de dehşete kapılarak telaşla oradan kaçarken Peter Carey'i sorgulamak için yanında getirdiği defterini düşürdü. Defterde hisse senetlerinin bazılarının yanına işaret konulduğunu fark etmiş olmalısınız. Geriye kalanlara ise ki bu daha çoğu demekti, işaret konulmamıştı. İşaretli olanlar Londra'da yeniden tedavüle giren senetleri, işaretsiz olanlar ise hâlâ Carey'in elindekileri gösteriyordu. Babasının adını temize çıkarmak isteyen Genç Neligan, kendisinin de anlattığı üzere, onları istiyordu. Olay yerine yaklaşımdan bir süreliğine kaçındı, belki de korktu.

Sonunda hırs yaparak bulmak istediklerine ulaşmak için yeniden kulübeye döndü. Hepsi bu kadar işte, açık ve net.

Holmes, gülümseyerek onu onaylamadığını gösterircesine kafasını salladı.

— Yine bana göre hâlâ eksik bir şeyler var gibi görünüyor. Bazı şeylerin imkânsızlığını göz ardı edemezsin. Bir zıpkını cesetten geçirmeye çalıştın mı hiç? Hayır mı diyorsun? Beyefendi, bu, atlanmaması gereken bir detay. Dostum Watson, bütün bir sabahı bunun nasıl olabileceğini anlamak için deney yaparak geçirdim. Hiç de kolay bir şey değil; güçlü olmak ve benzer iş yapan biri olmak gerektiğini hemen söyleyebilirim. Adamı öldüren darbe o kadar güçlüymüş ki, zıpkın yalnızca bedeni değil duvarı bile delip geçmiş. Tutukladığın o çelimsiz delikanlının bunu yapabileceğine ihtimal vermiyorsundur sanırım. Bir gece vakti Kara Peter'la rom içen kişi bu genç miydi sence? İki gece önce perdeye yansıdığı söylenen silüet ona ait olabilir mi? Hayır, hayır Hopkins; bunlar seni doğrulamıyor, aramamız gereken başka biri daha var; üstelik çok daha tehlikeli olmalı.

Holmes, konuştuğu müfettişin yüzü asıldı. Tahminleri ve beklentileri birer birer çürütülüyordu; yine de kolay teslim olacak gibi görünmüyordu.

— Olay gecesi Neligan'ın orada olduğunu kabul etmelisiniz, Bay Holmes. Defter bunu yeteri kadar kanıtlıyor. Siz bazı eksik yönler bulmuş olsanız da ben mahkemede jüriyi ikna edecek kadar delil topladığımı düşünüyorum. Hem sonra ben aradığımı buldum; oysa sizin korkunç adamınız ortalıkta yok, sahi nerede o?

— Şu an belki de merdivenlerden çıkıyor olabilir, dedi Holmes olanca ciddiyetiyle. Watson, silahını el altında bulundursan iyi olur, dedikten sonra da ayağa kalkarak yan tarafta duran sehpanın üzerine yazılı bir not bıraktı.

— Sanırım artık her şey hazır, dedi.

Bu sırada dışarıdan kaba saba birtakım konuşmalar başlamıştı. Bayan Hudson aniden kapıyı açarak, Kaptan Basil'i soran üç kişinin geldiği haberini verdi.

— Birer birer içeri alabilirsiniz, dedi Holmes.

Odaya giren ilk adamın, kırmızı yanakları ve ak düşmüş favorileri elma gibi yuvarlaktı. Bu sırada cebinden bir mektup çıkaran Holmes,

— Adın ne? diye sordu.

— James Lancaster.

— Maalesef Lancaster, yer kalmadı. Buraya kadar gelerek girdiğin zahmetin karşılığı olarak sana yarım altın veriyoruz. Yandaki odada birkaç dakika beklemeni isteyeceğiz senden.

İçeri giren ikinci adam biraz uzun ve ince yapılıydı. Saçları düz, yanakları da çöküktü. Hugh Pattins adındaki bu adam da ilki gibi, yarım altını alarak beklemesi için yandaki odaya alınmıştı.

Üçüncü olarak içeri giren adam, çok daha dikkate değer bir fiziğe sahipti. Buldoğa benzeyen korkutucu suratı karmakarışık saç ve sakalla tamamlanmıştı. Koyu renk gözleri, kıvrım kıvrım olmuş gür kaşların altında fıldır fıldır

etrafı incelemekle meşguldü. Selamın ardından denizcilerin alışkın olduğu tarzda kepini elinde çevirip duruyordu.

— Adın?

— Patrick Cairns.

— Zıpkıncı mısın?

— Evet efendim... Tam yirmi altı yolculuk.

— Dundee'ye de gitmişliğin vardır herhalde?

— Evet efendim.

— O zaman bir araştırma gemisinde yeniden görev alabilirsin?

— Evet efendim.

— Ne istiyorsun?

— Ayda sekiz sterlin.

— Hemen başlar mısın?

— Sandığımı alır almaz.

— Kâğıtların yanında mı peki?

— Evet efendim.

Cebinden buruş buruş olmuş yağlanmış bir defter çıkarıp uzattı. Holmes, kâğıtlara kabaca bir göz gezdirdikten sonra iade etti sahibine.

— Aradığım kişi sensin, dedi. Anlaşmanız şuradaki sehpanın üzerinde. Eğer onu imzalarsan, anlaşmamız hemen yürürlüğe girmiş olacak.

Denizci odada ilerleyerek kalemi eline aldı.

— İmzayı buraya mı atıyorum? diye sordu sehpanın üzerine eğilerek.

Holmes da sanki kâğıda bakıyormuş gibi yaparken adamın omuzlarının üzerinden eğilerek birden iki eliyle denizciyi boynundan kavradı.

— Bu kadar işte, dedi.

Çelikten gelen birtakım sesler ve sonrasında duyulan klik sesinin hemen ardından çılgına dönmüş bir boğanınkini andıran bir gürlleme işittim. Göz açıp kapayınca kadar geçen kısacık sürede Holmes'la denizci yerde altüst olmuş durumda yuvarlanmaya başlamıştı. Adam çok güçlüydü, öyle ki Hopkins'le birlikte yardım etmek için üzerlerine atlamamış olsaydık, ellerindeki kelepçeye rağmen Holmes'u alt edebilecek durumdaydı. Tabancanın soğuk namlusunu şakağında hissettikten sonra adamın direnci kırıldı. Adamın ayaklarını bileklerinden bağladıktan sonra yerden nefes nefese kalmış bir halde ayağa kalktık.

— Size bir özür borcum var, Hopkins, dedi Sherlock Holmes. Ne yazık ki çırpılmış yumurtalarınız masada soğudu. Yine de kahvaltının bundan sonrasını daha afiyetle yiyeceksin sanırım, öyle değil mi? Tam olayı çözdüğünü düşünürken neler çıkıyor karşına...

Stanley Hopkins yaşadıklarının şaşkınlığını henüz üzerinden atamamıştı.

— Konuşmaya nasıl başlayacağımı bile bilemiyorum Bay Holmes, diyebildi sonunda kıpkırmızı bir suratla. Kendimi

nasıl bu kadar aptal durumuna düşürdüğüme şaşıyorum. Aklımdan çıkarmamam gereken şeyi şimdi bir kez daha iyice anlıyorum. Usta olan sizsiniz, bense sıradan bir öğrenci. Şu an olup bitenlere baktığımda bile bunu nasıl başarmış olduğunuzu anlamakta zorlanıyorum.

— Hadi, dedi Holmes gülümseyerek. Hepimiz yaşayarak öğreniyoruz sonuçta. Senin bu olayda akılda tutman gereken şey, başka bir seçeneğin varlığını görmezden gelmen oldu. Genç Neligan'ı olayların odağına o kadar çok yerleştirdin ki, Patrick Cairns adındaki bu adamı yani Peter Carey'in gerçek katilini bulmak için en küçük bir çaba bile göstermedin.

Yerde yatan denizcinin kaba saba sesi bu sohbeti böldü.

— Bana bakın bayım, dedi, beni bu şekilde hırpalamanıza itirazım yok ama konuşmanız sırasında bir şeyleri açıklarken yanlış bir ifade kurbanı olmak istemem. Siz benim Peter Carey'nin katili olduğumu iddia ediyorsunuz; oysa ben sadece onu öldürdüm diyorum; bana göre ikisi arasında önemli bir fark var. Bana inanmıyor olabilirsiniz. Benim saçmaladığımı da düşünebilirsiniz. Olabilir...

— Yanılıyorsun, dedi Holmes. Seni dinliyoruz.

— Size kısa bir hikâyeye anlatacağım. Ama Tanrı şahidimdir, son kelimesine kadar hepsi de doğrudur. Haklısınız, Kara Peter benim tanıdığım biridir. O bıçağını çıkardı, ben de zıpkın fırlattım. Ya o gidecekti ya ben! Olan biten sadece bu. Siz buna cinayet diyebilirsiniz gerçi ama yine de fark etmez. Kara Peter'in bıçağını kalbimde görmektense boynuma geçirilmiş bir ip görmeyi daha çok tercih ederim.

— Bunların nasıl olduğunu bize anlatacak mısınız?

— En başından beri anlatayım her şeyi. Konuşmak için beni rahat edeceğim bir yere oturtmanızı istesem...

Her şey '83'te başladı, ağustos ayında. Peter Carey, Denizatı'nın kaptanı olarak görev yapıyordu, bense yedek zıpkıncısıydım. Buza kesmiş bir bölgeden henüz çıkmıştık. Pruva rüzgârlarına ek olarak, bir haftadır devam eden Güney rüzgârları eşliğinde evimize dönüyorduk. Bu sırada yolumuzun üzerinde kuzeye sürüklenmiş küçük bir tekneye rastladık. Teknede yalnız başına seyahat eden bir kişi vardı, üstelik denizcilikten anlamayan bir kara adamıydı. Teknenin mürettebatı teknenin batacağını düşünerek filikayla Norveç'e gitmeye çalışmıştı. Hepsinin de boğulmuş olması yüksek bir ihtimal. Sonuçta bu adamı gemiye aldık. Kaptanla ikisi adam gemiye çıktıktan sonra kamaraya kapanıp uzun bir sohbet ettiler. Adamın gemiye gelirken yanına aldığı bagaj, küçük bir metal bir kutuydu sadece. Bildiğim kadarıyla adını da hiç söylemedi. Gemideki ikinci gecesinde aniden ortadan kayboldu. Bu o kadar aniydi ki, sanki hiç gemiye çıkmamış gibi oldu. Mürettebat arasında geçen konuşmalardan anladığım kadarıyla, kendisini güverteden denize atmış veya fırtınada dengesini kaybedip denize de düşmüş olabilirdi. Başına gerçekte ne geldiğini benden başka hiç kimse bilmiyordu aslında. Kaptanın o gece yarısı adamı denize attığına tanık olmuşum. Bu, Shetland'ın ışığını görmeden iki gün önceydi.

Gördüklerimi kendime sakladım, sır gibi. Nasıl bir şeylerin çıkacağını görmek için de tetikte bekledim. İskoçya'ya geldiğimizde hemen her şey unutulmuş gibiydi. Kimse olayı merak edip sormuyordu sonuçta. Yabancı biri kazaya kurban gitmişti işte, bunu sorgulamak lüzumsuz bir işti. Olayın

ardından kısa süre sonra Peter Carey, denizciliği bıraktı. Benim onu bulmam da birkaç yılı buldu. O metal kutunun içindekiler nedeniyle adamı denize atmış olması gerektiği ve kimseye bir şey söylememem nedeniyle de bana bir borcu olduğunu düşünüyordum.

Londra'da görmüşlerdi kendisini. Bir denizciden nerede yaşadığını öğrenmem zor olmadı ve eski kaptanımın hatırını sormak maksadıyla küçük bir ziyaret yapmanın iyi olacağını düşündüm. İlk gece beni anlayışla karşılamış görünüyordu; hayatımın sonuna kadar denizlerden beni kurtaracak bir ödeme yapmaya hazır gibiydi. İki gece sonra her şeyi hazırlayacaktık. O gece yanına gittiğimde kütük gibi sarhoştu ve oldukça sinirliydi. Birlikte oturup içtik ve geçmişi andık; yine de ne kadar içersek içelim suratından bir güvensizlik akmaya devam ediyordu. Bu nedenle duvardaki zıpkına yakın olmaya karar verdim, çünkü gece sona ermeden bir şekilde işime yarayabileceği düşüncesindeydim. Çok geçmeden Kara Peter bana öfke kusmaya; küfretmeye ve bağırıp çağırmaya başladı. Gözlerindeki cinayeti görebiliyordum. Bu sırada bana sustalısı ile meydan okumaya devam ediyordu. Ben daha onu kınından çıkarmasına bile fırsat vermeden zıpkınla saldırıya geçmiştim.

Ulu Tanrı'm! O ne korkunç bir çılgıktı; emin olun, o günden beri uyuyamıyorum. Gözlerimi ne zaman kapayacak olsam onun yüzünü görüyorum. Kanı akıp giderken orada öylece durdum; etraf çok sessizdi. Neden sonra cesaretimi toplayıp etrafa bakabildim. Raflardan birinde duran metal kutuyu bu sırada fark ettim. En az Peter Carey'in bu kutu üzerindeki hakkı kadar benim de hakkım var diye düşünüyordum. Onu

alıp kulübeden çıktım ama salak gibi tütün kesemi masada unuttuğumu bu sırada fark ettim.

Burada başıma gelen daha garip gelen bir şeyden söz edeceğim size. Kapıdan dışarı adımımı henüz atmıştım ki birinin geldiğini fark ederek hemen çalıların arkasına saklandım. Yanılmamıştım... Patikadan aşağı doğru bir adam geliyordu. Öylesine gelip kulübeye girdikten hemen sonra büyük bir korkuyla çığlık attı ve sonra da tabana kuvvet koşarak hemen oradan uzaklaştı. Bu kişinin kim olduğunu veya neden oraya geldiği hakkında en küçük bir bilgim yok.

Ben ise daha sonra on mil kadar yürüdükten sonra Turnbridge Wells'te trene bindim ve Londra'ya geldim. Bir zaman sonra kutunun içindekilere baktığımdaysa içinde nakit para olmadığını gördüm. İçerisinde satmaya cesaret edemeyeceğim kâğıtlar vardı sadece. Kara Peter artık elimde değildi ve ben Londra'nın ortasında beş parasız kalamıştım. Zıpkıncılara yüksek maaş verileceğine ilişkin şu ilanları görünce Gemi Acentesi'ne gittim hemen. Onlar da beni buraya yönlendirdiler. Bütün bildiğim bu kadar. Burada bir kez daha tekrarlıyorum. Kara Peter'ı öldürmüş olsam bile bunun için bana teşekkür edilmesi gerekir; çünkü onları buna bile değmeyecek bir adama harcanacak kenevir ip masrafından kurtarmış oldum.

— Her şey tüm çıplaklığı ile ortada, dedi Holmes, ayağa kalkıp piposunu yaktığı sırada. Hopkins, bence bu tutukluyu daha güvenli bir yere götürmen gerekiyor artık. Burası onu tutabilecek kadar iyi bir hücre değil ne de olsa. Bay Patrick Cairns, halımızın üzerinde gerektiğinden fazla bir yer işgal ediyor.

— Bay Holmes, dedi Hopkins. Size nasıl teşekkür etmem gerektiğini bilmiyor olsam da şu ana kadar henüz olayı nasıl bu şekilde çözmüş olduğunuzu da anlayabilmiş değilim.

— Oldukça basit, olayın en başında doğru kanıtı sahip olman yeterli. Belki şu malum defterden daha önce benim de haberim olsaydı senin gibi yanlış bir tarafa gidebilirdim. Benim işittiğim her şey beni hep aynı hedefe yöneltti. Zıpkını kullanan kişinin mahareti ve inanılmaz gücü, odada rom içilmiş olması, fok derisinden tütün kesesi ki içinde sert bir tütün vardı. Bütün bunlar bir denizciye işaret ediyordu, üstelik balina avcılığı yapmış bir denizciye işaret ediyordu. Kesenin içerisinde yazılı olan P.C. harflerinin rastlantı olduğunu, Peter Carey'in kesesi olmadığını tahmin etmek o kadar da zor değildi. Çünkü o seyrek olarak pipo kullanan biriydi ve kulübesinde yapılan incelemede bir pipo bulunmamıştı. Size kulübede viski veya brendi olup olmadığını sormuştum, anımsarsanız. Siz de olduğunu ama onlara el sürülmediğini söylemişsiniz. Soruyorum size, denizci olmayan kaç kişi viski varken rom içer? Bu nedenle katilin bir denizci olduğundan emindim.

— İyi ama onu nasıl buldunuz peki?

— Saygıdeğer beyefendi, sonrası daha kolay. Madem katil bir denizciydi, bu durumda ancak daha önce Denizatı'nda çalışmış biri olabilirdi. Benim elde ettiğim bilgilere göre, Kara Peter başka bir gemide çalışmamıştı. Dundee'ye üç gün aralıksız bir şekilde telgraf çekerek sonunda Denizatı'nda çalışanların eksiksiz bir listesine ulaşmayı başardım. Zıpkıncılar arasında Patrick Cairns adını gördüğümde araştırmanın sona yaklaşmakta olduğunu anlamış bulunuyordum. Bu adamın halen Londra'da bulunması

gerektiğini ve ortalıktan kaybolmak için ülkeyi bir süreliğine terk etmek isteyebileceğini düşündüm. Bunun üzerine limanda biraz zaman harcayarak Arktik'e yapılacak bir yolculuk için adam aradığım haberini yaydım ortalığa. Kaptan Basil, emrinde çalışacak zıpkıncılar için ilgi çekici bir teklifte bulundu, sonuç malum!

— Muhteşem, diye haykırdı Hopkins. Harikulade!

— Genç Neligan'ı elinizden geldiğince çabuk serbest bırakmalısınız, dedi Holmes. Sizin ona bir özür borcu olduğunuz kanaatindeyim. Peter Carey'in bir kısmını satmış olduğu hisse senetleri ebediyen kaybedilmiş de olsa sözü geçen metal kutu Neligan'a iade edilmelidir. Arabanız aşağıda Bay Hopkins, artık tutuklunuzu götürebilirsiniz. Mahkemede bize ihtiyaç duyacak olursanız Watson'la birlikte Norveç'te bir yerlerde bulabilirsiniz bizi, detayları daha sonra veririm size.

Charles Augustus Milverton Vakası

Size Şimdi aktaracağım olayların üzerinden yıllar geçtiyse de, onlardan üstü kapalı bir Şekilde bile bahsetmek kendimi kötü hissetmeme sebep oluyor. Uzun bir zaman boyunca gerçekleri insanlara açıklamak, bilgileri halka sunmak imkânsızdı; ama olaydaki kilit isim artık insan kanunlarınca dokunulmaz hale geldi ve hikâye, gerekli konular gizli tutulduğu sürece kimseyi kırmadan, üzmeden anlatılabilir. Olay, Bay Sherlock Holmes için de benim için de inanılmaz büyük bir tecrübeydi. Okuyucu, olayın tarihini ya da gerçek olayın ne olduğunu bulmaya yarayacak bazı detayları saklı tutmayı seçtiğim için beni affetmelidir.

Dondurucu bir kış akşamıydı, Holmes'la beraber akşam yürüyüşlerimizden birine çıkmıştık ve saat altı civarında da döndük. Holmes'ün lambayı yakmasıyla beraber masanın üzerinde duran bir kart çarptı gözümüze. Karta bir göz attı ve iğrenti belirten bir sesle yine yere fırlattı. Kartı alıp okudum:

*CHARLES AUGUSTUS MILVERTON, KOMİSYONCU.
APPLEDORE TOWERS, HAMPSTEAD.*

"Kim bu?" diye sordum.

"Londra'da bulup bulabileceğin en berbat adam," diye cevap verdi Holmes, koltuğuna oturup ayaklarını ateşe doğru uzatırken. "Kartın arkasında bir Şey yazıyor mu?"

Arkasını çevirdim.

"Saat 6.30'da uğrayacağım -C.A.M." diye okudum.

"Hm! Neredeyse gelir. Watson, hayvanat bahçesinde yılanların karşısında durup, kem bakışlı, tiksindirici, dümdüz kafaları olan o kaygan, zehirli yaratıkları izlediğinde ürpertiyle karışık bir tikslenme hisseder misin? Her neyse, Milverton'un bende uyandırdığı his budur işte. Mesleki hayatım boyunca en azından elli katille uğraşmışımdır, ama içlerinden en berbatları bile bu adama karşı duyduğum tiksintiyi uyandırmadı bende. Ne var ki onunla iş yapmaktan başka çarem yok -evet, bu doğru, benim davetim üzerine geliyor buraya!"

"Peki ama kimdir bu adam?"

"Sana anlatacağım Watson. O bütün şantajcılarının üstadıdır. Sırrını ya da ününü Milverton'un eline kaptıran adamın, daha da çok kadının tanrı yardımcısı olsun. Güler bir yüz ve taştan bir kalple onları sıktıkça sıkar, iliklerini kurutana, geriye tek bir damla kalmayınca kadar da elinden bırakmaz. Adam kendi açısından bir dahi aslında, daha iyi bir alana yönelmiş olsa adından söz ettirecek biridir. Neyse, yöntemi şöyle: etrafa, varlıklı ve ünlü insanların şereflerini tehdit edecek mektuplara karşılık çok yüksek miktarda paralar ödemeye hazır olduğunu yayıyor. İsteddiği bilgileri, sadece hain uşaklardan, hizmetçilerden değil, saf kadınların güvenini hatta sevgisini kazanmış kibar serserilerden de sürekli bir bilgi akışı var. Cimrilik yapmaz hiç. Güvenli kaynaklardan, iki satırlık bir not için bir haberciye yedi yüz sterlin ödediğini ve bunun sonucunda soylu bir aileyi iflasa soktuğunu duydum. Ortalıkta neler dönüyorsa Milverton hepsini öğrenir. Bu

büyük şehirde yüzlerce insan vardır ki onun ismini duydukları anda bayılacak gibi olurlar. Bir sonraki kurbanının kim olacağını önceden bilmek mümkün değil, çünkü ağzından tek bir kelime alınmayacak kadar zengin ve kurnazdır. Kozlarını yıllar boyu saklar, en kazançlı olacağını bildiği anda da hepsini ortaya sürer. Londra'daki en berbat adam olduğunu söylemiştim, ama sinirli bir anında, sevgilisini bu adamın ellerine teslim eden serseriye onunla kıyaslamak mümkün müdür sorarım sana? Onu seven, ona güvenen birini, zaten dolup taşan para keselerini daha da doldurmak için boş zamanını insanlara işkence etmeye, sinirlerini yıpratmaya adanmış bir adama veren insan daha kötü değil midir?"

Dostumun, bu kadar yoğun duygularla konuştuğunu pek ender duymuşumdur.

"Fakat," diye konuştum şaşırılmış bir halde, "adamı tutuklamak mümkün olmalı, öyle değil mi?"

"Teknik açıdan soruyorsan hiç kuşku yok, ama pratikte mümkün olmadığını söyleyebilirim. Bir kadın düşün mesela, adamın birkaç aylığına hapse girmesini sağlamakla kendi hayatını mutlak bir mahvoluşa sürüklemiş olacağına göre eline ne geçecek? Kurbanlarının elleri kolları bağlı, hiçbir şey yapmaya cesaret edemiyorlar. Bir gün tamamıyla masum bir insana şantaj yapacak olsa, işte o zaman elimize düşmüş olur; ama adam Şeytanın ta kedisi. Hayır, hayır; onunla savaşmanın başka bir yolunu bulmak zorundayız."

"Peki bugün buraya gelmesinin sebebi nedir?"

"Çünkü şanlı şöhretli bir kişi, yürekler acısı vakasıyla bana başvurmuş bulunuyor. Leydi Eva Brackwell'den başkası değil bu -geçen sezon sosyeteye tanıtılan en güzel genç

hanımefendiydi ve on beş gün içinde Dovercourt Kontuyla evlenmesi bekleniyor. Bizim şeytan, genç, parasız bir beyefendiye yazılmış bazı ihtiyatsız -ihtiyatsız Watson, daha kötü bir şey değil- mektupları ele geçirmiş bulunuyor. Evlilik planlarını suya düşürmeye yeteceklerdir. Milverton, büyük bir miktar para almadığı takdirde mektupları Konta gönderecek. Onunla buluşma görevi bana verilmiş bulunuyor -şartları mümkün olduğu kadar iyi bir hale getirmek için."

Dostum cümlesini tamamlamıştı ki aşağıdaki sokakta nal sesleri eşliğinde bir arabanın geldiğini duyduk. Camdan baktığımda önüne bir çift atın koşulmuş olduğu, parlak lambaları, arabanın kestane tahtalarının üzerinde pırıl pırıl parıldadığı haşmetli bir araba gördüm. Kapısı bir uşak tarafından açıldı ve kaba bir palto giymiş, kısa boylu, şişman bir adam indi arabadan. Bir dakika kadar sonra odamızdaydı.

Charles Augustus Milverton, büyük, entelektüel bir kafası, yuvarlak, toplu, sakalsız bir yüzü, hiç silinmeyecekmiş gibi görünen donuk bir gülümseme ve altın kaplamalı büyük gözlüklerin ardından parlayan gri renkli uyanık gözleri olan ellisinde bir adamdı. Görünüşünde, Bay Pickwick'in yardımseverliğini anımsatan bir şey vardıysa da bu, donuk gülümsemesindeki samimiyetsizliğin, meraklı, delici bakışlarının pırlıtısının yok ettiği bir izlenimdi. Sesinin de en az dış görünüşü kadar hoş ve aldatıcı olduğuna, elini uzatmış bir şekilde bize yaklaşıp, ilk gelişinde bizi kaçırdığı için ne kadar üzgün olduğuna dair bir şeyler mırıldanırken tanık olmuş oldum. Holmes, adamın uzatmış olduğu eli görmezden gelip taştan bir ifadeyle yüzüne baktı. Milverton'un gülümsemesi genişledi; omuzlarını silkti, paltosunu çıkarıp

onu büyük bir dikkatle bir sandalyenin arkasına astı, sonra da oturdu.

"Bu beyefendi?" diye sordu, bana doğru bir hareket yaparak. "Ağzı sıkı mıdır? Burada olması doğru mu?"

"Dr. Watson, dostum ve ortağımıdır."

"Çok güzel Bay Holmes. Sadece müvekkiliniz öyle istedi diye itiraz ettim. Takdir edersiniz ki durum çok hassas..."

"Dr. Watson olanları zaten biliyor."

"O halde işimize bakabiliriz. Leydi Eva adına hareket ettiğinizi söylediniz. Şartlarımı kabul etmeniz konusunda size yetki verdi mi acaba?"

"Şartların nelerdir?"

"Yedi bin sterlin."

"Ya alternatif olarak ne sunuyorsunuz?"

"Sevgili Holmes, bu konuda konuşmak bana çok acı veriyor; ama para 14'üne kadar ödenmezse 18'inde herhangi bir evlilik töreni olmayacak." Katlanılmaz gülümsemesi her zamankinden daha genişti şimdi.

Holmes bir süre sessizce düşündü.

"Bana kalırsa," dedi sonunda, "durumu biraz fazla abartıyorsun. Doğal olarak söz konusu mektupların içerikleri konusunda haberdarım. Müvekkilim mutlaka tavsiyeme uyacaktır. Bütün hikâyeyi müstakbel kocasına anlatıp onun merhametine güvenmesini isteyeceğim."

Milverton kıs kıs güldü.

"Kontu tanımadığınız açıkça belli oluyor," dedi. Holmes'ün yüzündeki şaşkın ifadeden, bunun doğru olduğunu görebiliyordum.

"Mektuplarda bu kadar zararlı olan ne var ki?" diye sordu.

"Coşkunlar -çok coşkun," diye cevap verdi Milverton. "Hanımefendi son derece tatlı bir mektup arkadaşıymış. Ama sizi temin ederim ki Dovercourt Kontu bunu hoş görecektir son kişidir. Her neyse, sizin fikriniz başka olduğuna göre durumu olduğu gibi bırakacağız. Bu bir iş meselesinden başka bir şey değil. Müvekkiliniz için en iyisinin bu mektupların Kontun eline geçmesi olduğunu düşünüyorsanız, onları geri almak için bu kadar büyük bir miktar parayı ödeyecek kadar aptal değilsinizdir." Cümlesini bitirdiği anda ayağa kalktı ve paltosunu aldı.

Holmes'ün yüzü, sinirinden kül gibi olmuştu.

"Bekleyin biraz," dedi. "Çok hızlı karar veriyorsunuz. Pek tabii ki bu kadar hassas bir konuda bir skandalın çıkmasını önlemek için elimizden gelen her şeyi yapacağız."

Milverton tekrar yerine oturdu.

"Olayı bu şekilde göreceğinizden emindim zaten," dedi, kendinden memnun bir sesle.

"Fakat şunu unutmamalısınız ki," diye devam etti Holmes, "Leydi Eva zengin değil. İki bin sterlinin bile kaynaklarını tamamen tüketeceği konusunda size garanti veriyorum -sizin söylediğiniz miktarı karşılamasıysa kesinlikle imkânsız. Bütün bunlara dayanarak şartlarınızı biraz daha hafifletmeniz ve şimdi teklif edeceğim fiyata karşılık mektupları geri

getirmeniz için size yalvarıyorum -zaten bundan daha yüksek bir miktar alamayacağınızı da hatırlatmalıyım."

"Milverton'un gülümsemesi yine genişlerken adam neşeye gözlerini kırıştırdı.

"Hanımefendinin kaynaklarıyla ilgili söylediklerinin doğru olduğunun farkındayım, bay Holmes," dedi. "Fakat şunu da kabul etmelisiniz ki bir Hanımefendinin evliliği, dostlarıyla akrabalarının onun için bir şeyler yapması açısından çok uygun bir zamandır. Uygun bir düğün hediyesi konusunda bazı kararsızlıklar çekiyor olabilirler. Bırakın da onları, bu küçük mektup tomarının, Londra'nın tüm ışıkları ve gümüş tabaklarından daha büyük bir neşe kaynağı olduğu konusunda ikna edeyim."

"Bu imkânsız," dedi Holmes.

"Hay Allah, ne yazık!" diye bağırdı Milverton, büyük bir defter çıkararak. "Hiçbir şey yapmamak yönünde verilen tavsiyelerin çok yanlış olduğunu düşünmeden edemiyorum bir türlü. Bakın!" Üzerinde bir ailenin nişanının görüldüğü küçük bir zarf kaldırdı havaya. "Bunun sahibesi -ah, belki de kime ait olduğunu söylemeyi yarın sabaha kadar bırakmalıyım. Tabii o zamana kadar kadının kocasının eline ulaşmış olacak, ama ne yapalım. Üstelik bütün bunlar, kadın elmaslarını sahteleriyle değiştirirse elde edebileceği ufak bir miktar parayı ödemeyi reddettiği için oluyor. Öyle yazık ki! "Neyse, ünlü Bayan Miles ve Albay Dorking'in ansızın bozulan nişanlarını hatırlar mısınız? Düğünden yalnızca iki gün önce, düğünün olmayacağına dair *Sabah Postası*'na bir ilan vermişlerdi. Peki niçin? İnanılması güç, ama bin iki yüz sterlin gibi ufak bir miktar bütün faciayı önlemeye yetebilirdi.

Çok acıklı, değil mi? Ve şimdi de sizi, mantıklı bir adam olan sizi, şartlar hakkında saçmalarken dinliyorum... üstelik müvekkilinizin onuru söz konusuysen -beni şaşırtıyorsunuz Bay Holmes!"

"Söylediklerim gerçek," diye cevap verdi Holmes. "İstedığınız miktarı bulmanın hiçbir yolu yok. Eminim ki kadının hayatını mahvetmektense, size teklif edeceğim miktarı almak çıkarlarınıza daha uygun düşecektir, öyle değil mi?"

"İşte tam o noktada yanıyorsunuz Bay Holmes. Boyun eğmeyip mektupları göndermek uzun vadece çok daha işime yarayacak bir şeydir. Şu anda olgunlaşmakta olan sekiz, on benzer vaka var elimde. Leydi Eva'yı benzettiğim yayılırsa, yeni kurbanlarım beni çok daha cömert karşılayacaklardır. Anlıyor musunuz?"

Holmes sandalyesinden fırladı.

"Arkasına geç Watson! Dışarı çıkmasına izin verme! Evet beyefendi, şu defterinizin içeriklerine yakından bakmak isterim."

Milverton bir fare kadar hızlı hareket ederek odanın yan tarafına kaçmış, şimdi sırtını duvara yaslayıp bize bakıyordu.

"Bay Holmes, Bay Holmes," dedi, paltosunun önünü bize doğru çevirip iç ceplerinden birinden çıkmış büyük bir tabancayı göstererek. "Saçma bir harekette bulunacağınızı tahmin etmiştim. Bu, başıma o kadar sık gelen bir şey ki; hiçbir yararı da olmadı şimdiye kadar. Sizi temin ederim ki baştan aşağı silahlıyım ve kanunların beni destekleyeceğini bildiğim için silahlarımı kullanma konusunda hiç çekinmem.

Şunu da söyleyeyim ki mektupları bir defterin içinde buraya getirmiş olacağım konusunda kesinlikle yanıldınız. O kadar aptalca bir şeyi asla yapmam. Neyse baylar, bu akşam halletmem gereken bir ya da iki görüşmem daha var ve bildiğiniz gibi Hampstead'e uzun bir yol var." İleri doğru bir adım atıp elini paltosundaki silahın üzerine koydu ve kapıya yöneldi. Ben sandalyelerden birini kaldırdım, ama Holmes kafasını sallayınca onu tekrar yerine koydum. Milverton, selam verip bize gülümserken gözünü kırptı ve bir çırpıda kapının dışındaydı. Çok geçmeden araba kapısının hızla kapanışını ve uzaklaşırken tekerleklerin yolda çıkardığı sesler ulaştı kulağımıza.

Holmes, ellerini ceplerine gömmüş bir halde ateşin önünde hareketsizce oturuyordu, kafası göğsüne düşmüş, gözlerini parlayan korrallara kilitlemişti. Tam yarım saat boyunca sessiz ve hareketsizdi. Sonra, kararını vermiş bir adam edasıyla birden ayağa fırlayıp yatak odasına girdi ve çok geçmeden hafifçe topal, keçi sakallı genç bir işçi, sokağa çıkmadan önce kil piposunu yakıyordu yanımda. "Bir süre sonra dönerim Watson," dedi ve gecenin karanlığında kayboldu. Charles Augustus Milverton'a karşı savaş açtığını anlamıştım tabii; ama savaşın almak zorunda kalacağı hal aklımın ucundan bile geçmiyordu o anda.

Holmes, sonraki birkaç gün boyunca o kıyafetinin içinde gidip geldi, ama çoğunlukla Hampstead'da olduğunun ve bu zamanını boşa harcamadığının haricinde ne yaptığıyla ilgili en ufak bir fikrim dahi yoktu. Sonunda, şiddetli bir rüzgârın pencereleri sarstığı soğuk bir gecede, Holmes son yolculuğundan da dönüp normal kılığına geçti, ardından

ateşin karşısında oturup ona özgü o sessiz, içe dönük şekilde neşeyle gülmeye başladı.

"Benim evlenme meraklısı bir adam olduğumu düşünmezsin, değil mi Watson?"

"Hayır, kesinlikle düşünmem!"

"Öyleyse nişanlandığımı duymak seni şaşırtacaktır."

"Sevgili dostum! Tebrik eder..."

"Milverton'un hizmetçisiyle."

"Aman tanrım, Holmes!"

"Bilgiye ihtiyacım vardı Watson."

"Bu sefer çok ileri gitmedin mi ama?"

"Son derece gerekli bir adımdı. Mesleğimde yükselmekte olan bir tesisatçıyım, adım Escott. Kızı her gece dolaşmaya çıkardım, onunla konuşup durdum. Ah, konuşmalarımızı bir duysaydın! Her neyse, istediğim her şeyi elde ettim. Milverton'un evini avucumun içi gibi biliyorum artık."

"Fakat kız ne olacak Holmes?"

Omuzlarını silkti.

"Çaresi yok, sevgili Watson. Masada böyle bir bahis varken kâğıtlarını elinden gelen en iyi şekilde oynamalısın. Her neyse, sevinerek şunu söyleyebilirim ki, ben sırtımı döner dönmez kızın kalbine girip beni unutturacak bir rakibim var. Ah, ne olağanüstü bir gece!"

"Bu havadan hoşlandığınızı mı söylüyorsunuz?"

"İşimi kolaylaştıracaktır. Watson, bu gece Milverton' un evini soymak niyetindeyim."

Birden nefes alamadığımı, çok sakin bir kararlılıkla yavaşça söylenmiş o kelimeler karşısında buz kesildiğimi hissettim. Nasıl ki gece çakan bir şimşek bir anda her tarafı aydınlatıp gözler önüne seriyorsa, ben de bir saniyede böyle bir olayın varabileceği sonuçlarının hepsini görür gibi oldum -Holmes'u bulmaları, yakalamaları, mükemmel bir kariyerin, tamiri mümkün olmayan yanlışlar ve utançla bitmesi, dostumun kendi kaderinin de o mide bulandırıcı Milverton'un merhametine kalması.

"Tanrı aşkına, Holmes, sen ne yaptığını biliyor musun?" diye atıldım endişeyle.

"Sevgili Watson, her şeyi hesaba kattım. Hiçbir zaman gereğinden aceleci ya da düşüncesiz olmadığımı biliyorsun ve başka herhangi bir çıkar yolu olsaydı bu denli faaliyet içerikli, tehlikeli bir adımı atmazdım. Duruma dürüstçe bakalım, olur mu. Eminim ki teknik olarak bir suç olsa da hareketimin ahlaksal açıdan doğru olduğunu sen de kabul ediyorsundur. Milverton'un evini soymak, onun defterini almaktan ibaret bir hareket -onu en son gördüğünde yapmak için bana yardım etmeye hazır olduğun bir hareketti bu."

Söylediklerini aklımda tarttım.

"Evet," dedim; "hedefimiz, yasadışı bir şey için kullanılan objelerden başka bir şey almak olmadığı sürece ahlaki açıdan doğru olduğu söylenebilir."

"Kesinlikle. Ahlaki açıdan doğru olduğuna göre de sadece kişisel olarak atıldığım riski düşünmek kalıyor geriye. Bir

hanımefendi onun yardımına son derece muhtaçken, bir beyefendinin sadece kendisini düşünmesi hiç hoş olmaz, değil mi!"

"Ama öyle yanlış anlaşılacak bir konumda olacaksın ki."

"Ee, riskin bir parçası da bu. Peşinde olduğum şu mektupları almamın başka hiçbir yolu yok. Şanssız bayan o kadar paraya sahip değil ve açılacağı hiç kimse de yok etrafında. Yarın anlaşma yapması için son gün ve sonuçta biz o mektupları bu gece geri almak konusunda başarısız olursak, malûm iblisimiz sözünde durup hanımefendinin hayatını yerle bir edecektir. Yani şu anda ya müşterimi kendi kaderine terk edecek, ya da bu son kartımı da oynayacağım. Aramızda kalsın Watson, ama bu, Milverton denen o alçakla aramda bir düello olacak. Senin de o gün gördüğün gibi, ilk hamlede avantajlar onun tarafındaydı; ama kendime olan saygım ve ünüm söz konusu olduğu için sonuna kadar savaşmaya kararlıyım."

"Peki, bunlardan hoşlanmadığım kesin; ama sanırım böyle olması gerekiyor," diye cevap verdim. "Kaçta başlıyoruz?"

"Sen geliniyorsun!"

"Öyleyse sen de gitmiyorsun," dedim kararlılıkla. "Onurum üzerine yemin ederim ki -ve böyle bir yemini bozduğum hiç görülmemiştir- beni de bu maceraya ortak etmezsen, bir araba çağıracağım gibi soluğu polis istasyonunda alır, hiç tereddüt etmeden seni ele veririm."

"Bana yardımın dokunamaz."

"Nereden biliyorsun ki? Neler olacağını önceden bilmenin hiçbir yolu yok. Her neyse, ben kararımı verdim. Senin dışında başka insanların da şerefleri vardır, hatta göz kulak olunması gereken ünleri de!"

Holmes o ana kadar sinirli görünmüştü, ama şimdi yüzü aydınlandı ve omzumu sıvazladı.

"Peki, peki sevgili dostum, dediğin gibi olsun. Birkaç yıldır seninle aynı evi paylaşıyoruz ve doğrusunu söylemek gerekirse, işimiz aynı hücreyi paylaşmamızla biterse oldukça eğlenceli bir durum olur. Biliyor musun Watson, her zaman randımanlı bir suçlu olabileceğimi düşünmüş olduğumu sana itiraf etmekte bir sakınca görmüyorum. Bu, o yönde hayatımda karşıma çıkacak en büyük şanstır. Bak burada ne var!" Holmes, çekmecenin birinden deriden bir kutu çıkardı ve onu açarak, bir sürü parlak aleti serdi gözlerimin önüne. "Bu, nikel kaplı bir levye, elmas başlı cam kesicisi, uydurulabilen anahtarlar ve uygarlığın gerektirdiği her türlü modern gelişmeyi içeren son teknolojinin, bir numaralı hırsızlık setidir. Ayrıca karanlık fenerim de var. Evet, her şey hazır. Sessiz ayakkabıların var mı Watson?"

"Lastikli tenis ayakkabılarım var."

"Mükemmel. Peki bir maske?"

"Siyah ipekten bir tane yapabilirim herhalde."

"Gördüğüm kadarıyla böyle bir şeye doğuştan güçlü bir eğilimin var. Çok iyi; iki tane maske yap. Başlamadan önce soğuk bir şeyler atıştıracağız. Saat şu anda dokuz buçuk. Saat on birde Row Kilisesinin orada olacak şekilde çıkacağız. Oradan Appledore Towers'a kadar on beş dakikalık bir

yürüyüş mesafesi var. Gece yarısından önce işimize başlamış oluruz. Milverton'un uykusu çok ağırdır ve hiç aksatmadan on buçukta odasına çekilir. Şansımız yaver giderse, ikiden önce buraya dönmüş oluruz -tabii yanımızda Bayan Eva'nın mektuplarıyla!"

Holmes'la beraber, evlerine dönen iki tiyatrocü izleyicisi olduğumuzu düşündürtecek şekilde akşam kıyafetlerimizi giyindik. Oxford Caddesinde bir araba tutup Hampstead'daki bir adresi verdik. Vardığımızda, yolculuğun ücretini ödedik ve paltolarımızı sonuna kadar iliklemiş bir halde -çünkü çok soğuktu ve rüzgâr doğrudan iliklerimize kadar işliyor gibiydi-fundalığın kenarından yürümeye başladık.

"Çok özenli bir çalışma gerektiren bir iş bu," dedi Holmes. "Söz konusu dokümanlar adamın çalışma odasındaki bir kasada saklı tutuluyor ve bu oda da doğrudan onun yatak odasına bağlı. Neyse ki zengin olan bütün kısa boylu şişman adamlar gibi, Milverton'un da uykusu çok ağır. Agatha -yani *nişanlım*- efendiyi uyandırmanın imkânsızlığının hizmetçiler arasında espri konusu olduğunu söylüyor. Milverton'un, çok çalışkan bir sekreteri var ki bütün gününü çalışma odasında geçiriyor. Gece gelmemizin sebebi o. Sonra bir de bahçede özgürce dolaşabilen canavar bir köpeği var. Son iki gecedir geç saatte Agatha'yla buluştum ve o rahat dolaşabileyim diye köpeği bir yere kilitliyor. İşte ev şurası, kendi topraklarında duran şu büyük ev. Bahçe kapısından geçelim -şimdi de sağa, defnelerin arasından gidelim. Sanırım maskelerimizi takmanın zamanı geldi. Gördüğün gibi tek bir pencerede bile ışık yok; şimdilik her şey mükemmel gidiyor."

Siyah ipekten yüz maskelerimizle Londra'nın en azılı suçluları haline geldik ve parmak uçlarımızda, karanlıkta

sessizce bekleyen eve doğru ilerlemeye başladık. Bir sürü pencerenin yanı sıra iki kapının çevrelediği kiremitten bir veranda uzanıyordu evin bir yanından.

"İşte şurası adamın yatak odası," diye fısıldadı Holmes. "Buradaki kapı doğrudan çalışma odasına açılıyor ve aslında çok işimize yarardı. Ama hem kilitli hem sürgülü olduğu için, oradan içeri girmeye kalktığımız takdirde bütün ev halkını uyandıracak kadar ses çıkarırız. Gel, buradan köşeyi dönelim. Misafir odalarından birine açılan bir sera var burada."

Seranın kapısı kilitliydi, ama Holmes camda yuvarlak bir delik açarak anahtarı içeriden çevirdi. Bir saniye sonra kapıyı arkamızdan kapatmıştı ve artık kanunların gözünde iki suçludan başka bir şey değildik. Seranın yoğun, sıcak havası ve egzotik bitkilerin boğucu kokusu gırtlığımızı yapıştı. Holmes, karanlıkta elimi yakaladı ve dalları yüzümüze çarpan çalılırların durduğu birkaç masanın arasından hızla ilerledik. Karanlıkta görmek konusunda inanılmaz bir becerisi vardı; özenle geliştirmiş olduğu bir yetenek. Hâlâ elimi tutarak bir kapı açtı ve kısa bir süre önce bir puronun içilmiş olduğu büyük bir odada bulunduğumuza dair belli belirsiz bir duyguya kapıldım. Holmes, mobilyaların arasından yolunu buldu, başka bir kapıyı açıp onu da arkamızdan kapattı. Elim uzattığımda yanımdaki duvarda bir sürü paltonun asılı olduğunu hissettim ve bir holde olduğumuzu anladım. Onu da geçtikten sonra Holmes çok sessiz bir şekilde hareket ederek sağımızda bulunan başka bir kapıyı açtı. Birdenbire üzerimize bir şey koşunca yüreğim ağzıma geldi -sadece bir kedi olduğunu anladığımda neredeyse gülmeye başlayacaktım. Bu yeni odadaki şömine yanıyordu ve burası da puro kokuyordu. Holmes parmaklarının ucunda içeri girdi, benim gelmemi

bekledi, sonra da kapıyı yavaşça kapadı. Artık Milverton'un çalışma odasındaydık ve karşımızdaki duvarda bulunan bir *portiere*, adamın yatak odasının girişini gösteriyordu.

Ateş güzelce yanıyor, odayı aydınlatıyordu. Kapının yanında bir ışık düğmesinin parıldadığını gördüm, /ama ışık yakmak güvenli olsaydı bile, kesinlikle gereksizdi. Şöminenin bir tarafında, dışarıdayken gördüğümüz pencereyi örten kalın bir perde vardı ve diğer tarafında da verandaya açılan kapı. Odanın ortasında, parlak kırmızı deriden döner koltuğuyla bir çalışma masası duruyordu. Onun hemen karşındaysa, rafında mermerden bir Athene büstünün durduğu bir kitaplık, kitaplıkla diğer duvarın arasında da ateşte parlayan pirinç düğmeleriyle yeşil bir kasa duruyordu. Holmes kasanın yanına gidip nasıl bir şey olduğuna baktı. Ardından emekleyerek yatak odasının kapısına gitti ve kafasını eğmiş bir şekilde durup pür dikkatle dinledi. İçeriden ses gelmedi. Bu sırada ben de kaçışımızı kolaylaştırmanın iyi olacağını düşünerek verandaya açılan kapıyı incelemeye gitmiştim ve adeta afallayarak, ne kilitli ne de sürgülü olduğunu fark ettim! Holmes'ün koluna dokunarak maskeli yüzünü bana çevirmesini sağladım. Kapıyı görünce irkildi, besbelli ki o da benim kadar şaşırılmıştı bu işe.

"Bundan hoşlanmadım," diye fısıldadı, kulağıma eğilerek. "Neler döndüğünü pek anlayamıyorum. Her neyse, kaybedecek bir saniyemiz bile yok."

"Yapabileceğim bir şey var mı?"

"Evet, kapının yanında dur; birinin dışarıdan geldiğini duyarsan içeriden sürgüle, biz geldiğimiz yoldan döneriz. Diğer taraftan gelirlerse de bu kapıdan çıkarız; yani işimiz

bitmişse, yoksa şuradaki perdelerin arkasına da saklanabiliriz. Anladın mı?"

Başımı evet anlamında sallayıp kapının yanındaki nöbetime başladım. İlk korkum geçmişti ve artık, kanunlara karşı koymayıp onları koruduğumuzda hissettiğim bütün heyecanlardan çok daha büyük bir heyecanın tadına varıyordum. Görevimizin asil amacı, bencillikten uzak, hatta kahramanca olduğunun bilinci, düşmanımızın hainliği; bütün bunlar maceramızın tadını arttırıyordu. Kendimi zerre kadar suçlu hissetmeden, içinde bulunduğumuz tehlikeden zevk alıp iyice neşelenmiştim. Hayranlık dolu gözlerle, Holmes'ün, aletlerini önüne serip, çok önemli bir ameliyatı gerçekleştiren bir cerrahın sakin, bilimsel havasıyla aletlerini teker teker seçişini seyrettim. Kasa açılışların, Holmes'ün özel ilgi alanına girdiğini zaten biliyordum ve şu anda bu yeşil ve yaldızlı canavara, genç, güzel bir sürü bayanın kaderini pençelerinin arasında tutan bu ejderhaya meydan okumaktan ne kadar büyük bir zevk aldığını tahmin edebiliyordum. Ceketinin kollarını kıvrırarak -paltosunu bir sandalyenin üzerine asmıştı- iki matkap, bir levye manivela ve bir sürü maymuncuğu çıkarıp önüne serdi. Ben ortadaki kapıda durup göz ucuyla diğer ikisine bakıyor, acil bir durumun oluşması halinde hemen haber vermeye hazırdım; gerçi birilerinin gelmesi durumunda yapacaklarımıza dair planlarım biraz havadaydı aslında. Holmes yarım saat boyunca bütün ilgisini tamamıyla işine vererek çalıştı. Bir aleti bırakırken bir başkasını eline alıyor, her birini usta bir mekaniğin gücü ve becerisiyle kullanıyordu. Sonunda kulağıma bir klik sesi geldi ve yeşil kapı açılıp, içindeki, her biri bağlanıp mühürlenmiş kâğıt tomarlarını gözlerimizin önüne serdi. Holmes bir tanesini dışarı çekti, ama parıldayan ateşin ışığında okumak

kolay değildi ve Holmes küçük fenerini çıkardı -Milverton yan odadayken elektrikleri yakmak fazlasıyla tehlikeliydi çünkü. Birdenbire irkildiğini gördüm Holmes'ün. Kulağını kabarttıktan sonra kasanın kapısını hızla kapattı, sandalyenin üzerindeki paltosunu yakalayıp aletlerini ceplerine doldurdu ve benim de aynısını yapmam gerektiğini işaret ederek perdenin arkasına fırladı.

Perdenin arkasında ona katıldığım sırada ancak duydum onun hassas duyularını alarma geçirmiş olan sesi. Evin içinde birileri dolanıyordu. Uzakta bir yerlerde bir kapı kapandı. Arkasından, garip, monoton bir mırıltı gibi gelmiş olan ses, hızla yaklaşan sert adımların seslerine dönüştü. Odanın dışındaki holde biri yürüyordu. Kapının önünde durdu, kapı açıldı. Işıkların açıldığını haber veren bir klik sesi duyuldu ve ardından kapı tekrar kapandı. Puronun keskin kokusunu aldık. Ayak sesleri odada bir ileri bir geri yürümeye bir süre devam ettikten sonra bir sandalyeden bir gıcırta geldi ve ayak sesleri kesildi. Bir anahtar bir kilite döndü ve kâğıtların hışırtısı duyuldu bu sefer.

Bu zamana kadar dışarı bakmaya cesaret edememiştim, ama şimdi yavaşça hareket ederek perdeleri hafifçe ayırıp baktım. Holmes'ün omzunun baskısından, onun da gözetlemeden bana katılmış olduğunu anladım. Hemen önümüzde, neredeyse dokunabileceğimiz kadar yakında, bize arkasını dönmüş olan Milverton'un yuvarlak şekli vardı. Besbelli ki alışkanlıklarını yanlış değerlendirmişiz; adam yatak odasına hiç çekilmemiş, evin uzak kanadındaki bir oturma odasında oturmuştu şimdiye kadar. Tepesi kelleşmiş, kocaman, kır saçlı kafası manzaramızın ana temasını oluşturuyordu. Kırmızı deriden koltuğunda arkasına yaslanmış, bacaklarını uzatmıştı ve uzun,

siyah bir puro duruyordu ağızında. Üzerinde, siyah kadife yakası olan bordo renkli bir sabahlık vardı ve elinde de tembelce göz gezdirdiği uzun bir hukuk metni vardı. Milverton, büyük bir keyifle purosundan duman tüttüre tüttüre otururken, Holmes'la ikimiz uzun bir süre beklemek zorunda kalacağımızı anlamıştık.

Holmes'ün, durumun kontrol altında olduğunu ve merak etmeme gerek olmadığını belirtmek istercesine elimi sıkmak için uzandığını hissettim. Benim durduğum yerden çok açık bir şekilde belli olan şeyi görüp görmediğini çok merak ettim; kasanın kapısının tamamen kapanmamış olduğunu ve Milverton'un bunu her an fark edebileceğini! Kendi kendime bir plan yaparak adamın bakışlarında, odadaki değişikliğin onun dikkatini çekmiş olduğuna dair bir ışık gördüğüm anda hemen yerimden fırlayıp paltomu kafasına sarıp kaçışını engellemeye, gerisini de Holmes'a bırakmaya karar verdim. Neyse ki Milverton bir kez olsun kafasını kaldırmadı. Elindeki kâğıtlar az da olsa ilgisini çekmişti ve sayfaları peş peşe çevirerek avukatın iddialarının hepsini okudu. Neyse, diye düşündüm, kâğıtları bitirip de purosunun sonuna gelince kendi odasına gidecektir. Ne var ki ikisinin de sonuna ulaşmadan, Holmes'la ikimizin düşüncelerini çok farklı bir yöne sürükleyen olağanüstü bir gelişme oldu.

Bir çok kez saatine baktığını fark etmiştim Milverton'un. Bir keresinde de ayağa kalkmış, hemen ardından sabırsız bir hareketle tekrar yerine oturmuştu. Yine de şunu söylemeliyim ki, bu garip saatte bir ziyaretçi bekliyor olacağı aklımın ucundan bile geçmemişti. Ta ki verandada hafif bir tıkırtı duyana kadar. Milverton kâğıtları bırakıp sandalyesinde dimdik oturup dinledi. Ses tekrar duyuldu ve hemen

arkasından da kapıdan hafif bir tıkırtı geldi. Milverton ayağa kalkıp kapıyı açtı.

"Sonunda," dedi kuru bir sesle. "Neredeyse yarım saat geciktin."

Demek kapının kilitli olmamasının ve Milverton'un gece nöbetinin açıklaması buydu. Bir kadın elbisesinin yumuşak hışırtısı geldi kulağımıza. Milverton'un yüzü bize dönünce perdedeki aralığı kapatmıştım, ama şimdi çok dikkatli bir şekilde tekrar açmayı göze alabilirdim. Adam eski yerine dönmüş, purosunu hâlâ ağzının kenarından sarkıyordu. Hemen önünde, lambanın ışığında parıldayan uzun boylu, ince, esmer bir kadın duruyordu -yüzünün önünde bir tül vardı ve mantosunu çenesine kadar çekmişti. Ziyaretçi, hızlı ve kesik kesik nefes alıyordu ve bütün vücudunun yoğun duygularla sarsıldığını çok net bir şekilde görebiliyorduk.

"Evet," dedi Milverton, "uykusuz kalmama sebep oldun canım. Umarım buna değecek bir şey getirmişsindir. Başka bir saatte gelemezdin, değil mi?"

Kadın, kafasını hayır anlamında salladı.

"Neyse, gelemiyordusaydın gelemiyordun, ne yapalım. Kontes sert bir hanımsa şimdi ondan intikam alma şansını yakaladın tatlım. Bana bak, ne diye titreyip duruyorsun? Hah şöyle! Toparla kendini biraz! Evet, şimdi iş konuşalım biraz." Masasının çekmecelerinden birinden bir defter çıkardı. "d'Albert Kontesini yakından ilgilendirecek beş tane mektubunun olduğunu söylüyorsun. Onları satmak istiyorsun; ben de almak istiyorum. Buraya kadar her şey iyi. Bir tek fiyatı belirlemek kalıyor geriye. Önce mektupları incelemeyi

isterim tabii. Gerçekten sıkı bir şeyler içeriyorlarsa -aman tanrım, siz misiniz?"

Kadın tek kelime etmeden peçesini kaldırmış, mantosunu yere bırakmıştı. Milverton'un önünde duran kişinin yüzü esmer, düzgün hatlı ve güzeldi; hafif kemikli bir burnu, pırıltılı ve katı bakışlı gözleri gölgeleyen güçlü, esmer kaşları ve tehlikeli bir şekilde gülümseyen ince dudakları olan bir yüz.

"Evet, benim," dedi kadın; "hayatını mahvetmiş olduğun kadın."

Milverton güldü, ama sesindeki korku çok belliydi. "Çok dik kafalıydınız," diye konuştu. "Neden o son adımı atmama izin verdiniz ki? Elimde olsa bir sineğe bile zarar verecek biri değilim, ama herkesin bakması gereken bir işi vardır -ne yapmamı bekliyordun ki? İstedğim para ödeyemeyeceğin bir şey değildi. Sen yine de reddettin."

"Sen de mektupları kocama gönderdin ve o -dünyaya gelmiş geçmiş en asil adam olan kocam, ayakkabısının bağcığı bile olmayı hakketmediğim adam- buna dayanamayıp öldü. O son gecede kapma gelip, merhametin için nasıl yalvardığımı hatırlıyor musun? Yüzüme gülmüştün, tıpkı şimdi gülmeye çalıştığın gibi gülmüştün. Korkak ruhun dudaklarını seğirmekten alamıyor şu anda, değil mi? Beni bir daha göreceğini sanmıyordun, oysa o gece öğretmiştin bana, seninle yalnız olarak nasıl görüşebileceğimi. Evet, Charles Milverton, söyleyecek bir şeyin var mı?"

"Evime gelip beni tehdit etmekle eline bir şey mi geçecek sanıyorsun?" dedi adam, ayağa kalkarak. "Sesimi birazcık bile yükseltirsem bütün uşaklarım buraya gelip seni tutuklatır.

Ne var ki kızgınlığını anlıyorum; geldiğin yoldan odamı terk edersen bu konuda kimseye bir şey söylemeyeceğim."

Kadın, yüzünde aynı ölümcül gülümseyişle elini koynuna koymuş, öylece duruyordu.

"Benim hayatımı mahvettiğin gibi başka kimsenin hayatını mahvedemeyeceksin. Benim kalbimi parçaladığın gibi başka kimsenin kalbini parçalayamayacaksın. Dünyayı zehirli bir yılandan arındıracağım. Al sana, aşağılık pislik, al, bunu da al! -bunu da!- ve bunu!"

Kadın, parıldayan küçük bir tabancayı çekmiş ve adamın göğsünden yarım metre ötede durduğu yerde kurşunlarını üzerine boşaltmıştı. Milverton, yüzünde anlaşılmasız bir ifadeyle önce birkaç adım geriledi, şiddetle öksürdü, koca masasının üzerine kapaklanarak kâğıtlarını karıştırmaya başladı. Zorlukla ayağa kalkmayı başardı, bir kurşun daha yedi ve yere yuvarlandı. "İşimi bitirdin," dedi, garip bir sesle, sonra hareketsizdi artık. Kadın ona dikkatlice baktı ve ökçesini, adamın yukarıya dönük yüzüne bastırdı. Yine baktı, ama ne bir ses, ne de bir hareket vardı. Yüksek sesli bir hışırtı duydum, gecenin serinliği ısınmış odaya doldu ve öç almış kadın gitmişti.

Aslında yapacağımız herhangi bir şey adamın kaderini değiştirmeye yetmeyecekti; fakat kadın, Milverton'un sinen bedenine kurşun ardına kurşun sıkarken ben perdenin arkasından atılacak gibi olmuşum ki Holmes'ün soğuk, güçlü eli bileğimi kavradı. Bu sağlam tutuşun anlamını kavramıştım -bizim davamız değildi; adalet, bir alçağı yargılamıştı; buraya gelişimizdeki esas nedeni hatırlayıp ona göre davranmalıydık. Kadın odadan henüz fırlamıştı ki Holmes hızlı, sessiz

adımlarla diğer kapıya koşmuştu. Anahtarı çevirip kapıyı kilitledi. Tam o anda evin içinde koşuşturan ayaklar ve bağırış çağırışlar duyulmaya başladı. Silah sesleri evdekileri ayağa kaldırmıştı. Holmes, bütön soğukkanlılığıyla kasaya koştu, kucağını tomarlarca mektupla doldurdu ve hepsini ateşe attı. Tekrar tekrar yaptı aynı şeyi, ta ki kasa bomboş kalana kadar. Biri kapının kolunu çevirdi ve dışarıdan kapıyı yumruklamaya başladı. Holmes hızla etrafına bakındı. Milveton'un ölümünü getiren mektup, adamın kanına bulanmış bir halde masanın üzerinde duruyordu. Holmes onu da diğerlerinin yanma, ateşe attıktan sonra dış kapıdaki anahtarı aldı ve beni de beraberinde sürükleyip dışarı çıktı, ardından kapıyı dışarıdan kilitledi. "Bu taraftan Watson," dedi; "buradan gidersek duvarı tırmanıp gidebiliriz."

Bir alarımın bu kadar hızlı işleyebileceğine asla inanmazdım. Arkama baktığımda evdeki bütön işıkların yanmış olduğunu gördüm. Ön kapı açılmış, yol insanlarla dolmuştu. Bütön bahçe insan kaynıyordu ve verandadan atladığımız sırada adamın biri gözüne bir dürbün kaldırıp hızla peşimizden geldi. Holmes bahçeyi avucunun içi gibi öğrenmişe benziyordu ve ben hemen arkasından koşarken, hiç zorlanmadan bir öbek küçük ağacın arasından hopluya zıplaya geçti. Önümüze çıkan duvar iki metre boyundaydı, ama Holmes bir adımda üzerine çıkmış, diğer tarafa atlamıştı bile. Ben de aynını yaparken, arkamızdaki adamın ayak bileğimi yakaladığını hissettim; bir tekme savurarak kendimi kurtardım ve üzeri cam kırıkları serpilmiş duvarın üzerinden geçtim. Yüzüstü, diğer tarafta bulunan çalılardan arasına düştüm; ama Holmes beni hemen ayağa kaldırmıştı. Beraberce Hampstead Fundalığının içinden koşmaya başladık ve en azından iki mil boyunca koşmuştuk ki Holmes sonunda durup dinledi.

Arkamızdan tek bir ses bile gelmiyordu. Peşimizdekilerden kurtulmuştuk, artık güvendedik.

Bu inanılmaz maceramızdan hemen sonraki gün kahvaltımızı etmiş sabah pipolarımızın keyfini çıkarıyorduk ki, Scotland Yard'dan Bay Lestrade çok ciddi ve etkileyici bir giriş yaptı gösterişsiz oturma odamıza.

"Günaydın, Bay Holmes," dedi; "günaydın. Şu aralar meşgul olup olmadığını merak ediyordum da."

"Seni dinleyemeyecek kadar meşgul değilim en azından."

"Düşündüm de, şu aralar elinde özel bir şey yoksa, daha dün gece Hampstead'da meydana gelen olağanüstü bir vakada bize yardım etmek istersin belki de."

"Ne diyorsun!" dedi Holmes? "Ne oldu ki?"

"Bir cinayet -son derece dramatik ve olağanüstü bir cinayet. Böyle konularda ne kadar hassas olduğumu biliyorum ve Appledore Towers'a kadar gelip bize tavsiyelerinizden yararlanma fırsatı verirseniz çok büyük bir iyilik yapmış olacaksınız. Sıradan bir suç olmadığını söyleyebilirim. Şu Bay Milverton'u bir süredir gözletiyorduk ve, aramızda kalsın, pis işler karıştırdığını biliyorduk. Şantaj amaçlı kullandığı bazı belgeler topladığı bir gerçek. Neyse, bu belgelerin tümü katilleri tarafından yakılmış. Evden hiçbir şey çalınmamış ve suçluların, sadece bir skandalı önlemek isteyen hali vakti yerinde kişiler olduklarını düşünüyoruz."

"Suçlular mı!" dedi Holmes. "Çoğul!"

"Evet, iki kişiydiler. Dahası, neredeyse elleri kanlı yakalanıyorlarmış. Elimizde ayak izleri ve tarifleri var; onları

bulmamız an meselesi. Birincisi çok iyi bir koşucuymuş, ama arkasında kalan arkadaşı bahçıvan tarafından yakalanmış ve ancak boğuşarak kurtulabilmiş elinden. Orta boylu, yapılı bir adammiş -sert hatlı bir çene, kalın boyun, bıyık, gözlerini örten bir maske."

"Bana pek belirleyici bir tarif gibi gelmedi doğrusu," dedi Sherlock Holmes. "Düşünsene, Watson'ın tarifi olabilirdi!"

"Doğru söylüyorsun," dedi Müfettiş, bu fikre gülererek. "Nasıl da uyuyor Watson'a!"

"Neyse, korkarım sana yardımcı olamayacağım Lestrade," dedi Holmes. "İşin aslı şu ki, ben Milverton denen şu adamı tanırdım ve Londra'nın en tehlikeli adamlarından biri olduğunu düşündüğümü söylemekten çekinmeyeceğim. Kanunların ulaşamadığı bazı suçlar vardır ve bana kalırsa, böyle durumlarda kişisel intikamı hor göremeyiz -en azından bir yere kadar. Hayır, tartışmanın hiçbir anlamı yok. Kararımı verdim. Bu vakada, kurbandan çok, suçu işlemiş olanlara sempatim var; davayı ele almam mümkün değil."

Holmes, şahit olduğumuz trajediyle ilgili tek bir kelime etmemişti bana, ama bütün sabah, derin düşüncelere gömülmüş olduğunu fark etmiş, dalgın gözleri ve ilgisiz tavırlarıyla, bir şeyler hatırlamaya çalışan bir adam görüntüsü çizdiğini düşünmüştüm. Öğlen yemeğimizin ortasındaydık ki Holmes birden ayağa fırladı. "İnanılmaz! Watson, olayı çözdüm!" diye bağırdı. "şapkanı al! Benimle gel!" Baker Sokağından aşağı koşup neredeyse Regent Meydanı'na kadar Oxford Caddesinden ilerledik. Burada, sol tarafta, günün güzellerinin, günün ünlülerinin resimleriyle dolu bir vitrin vardır. Holmes'ün gözleri resimlerden birine takılmıştı ve

baktığı yeri bulduğumda, çok güzel bir elbise giymiş, asil başında elmaslardan bir tacı bulunan bir kadının resmini gördüm. Hafif kemikli burnunu, sert kaşlarını, sert dudaklara ve onların altındaki güçlü küçük çeneye baktım. Eşi olmuş olduğu saygıdeğer asilzade ve devlet adamın kim olduğunu açıklayan plaketi okuduğumda nefesim kesildi. Holmes'la ikimizin gözleri buluşurken parmağını dudaklarına götürdü ve vitrine arkamızı döndük.

Altı Napolyon'un Esrarı

Scotland Yard'lı Lestrade'ın bize akşam ziyaretlerinde bulunmasında alışılmadık bir şey olmadığı gibi, Sherlock Holmes da onun ziyaretlerinden hoşnut olurdu, zira polis teşkilatında olan biten her şeyle ilgili haberdar olmasını sağlıyordu bu kısa görüşmeler. Lestrade'ın getirdiği haberlere karşılık olarak, Holmes, müfettişin üzerinde çalışmakta olduğu bir vakanın tüm detaylarını dinlemeye hazır olur ve her ne kadar şahsen davayı incelememişse de engin tecrübelerine dayanarak bir öneride bulunabiliyor, hatta zaman zaman bir ipucu bile verebiliyordu.

Lestrade, o akşam, havadan ve gazetelerden bahsedip durmuştu. Sonunda sessizleşmiş, düşünceli bir şekilde purosunu tütürmeye vermişti kendini. Holmes, bir süre müfettişi inceledi.

"Hazırda dikkatte değer bir şeyler var mı?"

"Yo, yo, Bay Holmes, dikkatte değer pek bir şey yok."

"Ne olduğunu anlat o halde."

Lestrade gülmeye başladı."

"Peki Bay Holmes, aklımın bir şeylerle meşgul olduğunu inkâr etmeye çalışmamın hiçbir faydası yok. O kadar saçma bir iş ki seni bu konuda rahatsız etmek istemedim. Öte yandan, her ne kadar önemsiz görünse de garip olduğu kesin ve sıra dışı olan şeylere karşı merakını biliyorum. Yine de

bana soracak olursan, bizden çok Dr. Watson'ın alanına giriyor."

"Bir hastalık mı?" diye sordum.

"Delilik bir hastalık sayılıyorsa, evet. Çok garip bir delilik üstelik! Günümüzde yaşayan birinin, önüne çıkan her resmini, her heykelini yok etmeyi isteyecek kadar Birinci Napolyon'dan nefret edebileceğine inanmazdım daha önce."

Holmes, sandalyesinde çöktü.

"Beni ilgilendiren bir iş değil," dedi.

"Kesinlikle. Ben de öyle söyledim ya. Yine de bir adam kendisine ait olmayan heykelleri de kırmak için soygun yapmaya başlayınca, olaylar doktorluktan uzaklaşıp polisin işi oluveriyor."

Holmes tekrar doğruldu.

"Soygun mu! Bak işte bu daha ilginç geliyor kulağa. Ayrıntıları duyalım."

Lestrade, hafızasını tazelemek için küçük bir blok notu çıkardı cebinden.

"İlk vaka dört gün önce rapor edildi merkezimize," dedi. "Morse Hudson'un dükkanında gerçekleşti. Kensington Caddesinde resimler ve heykeller satan bir yer. Asistanı, bir anlığına dükkanın ön tarafını terk etmiş ki büyük bir gürültü kopuyor. Koşarak dükkana dönünce, başka sanat eserleriyle beraber tezgâhın üzerinde durmuş olan bir Napolyon heykelinin yerde, tuzla buz olmuş olduğunu görüyor. Hemen dükkandan fırlayıp sokağa çıkıyor, fakat yoldan geçenlerin

birçoğu bir adamın dükkkandan koşarak çıktığını fark etmiş olduklarını söylemişse de görünürde kimse yok. Zaman zaman meydana gelen şü sokak serserilerinin saldırılarından biri gibiymiş ve gelen polis memuruna da o şekilde ifade verilmiş. Kırılan alçı heykelinin değeri birkaç şilini geçmediği için, olay herhangi bir araştırmayı gerektirmeyecek kadar çocuksu sayılmış.

"Neyse, gel gelelim ikinci olaya. Daha ciddi ve daha garip olduğunu söyleyebilirim. Dün gece gerçekleşti.

"Morse Hudson'un dükkanından birkaç yüz metre uzaklıkta, Kennington Sokağında, Dr. Barnicot isimli bir doktor yaşıyor. Dr. Barnicot, Thames Nehri'nin güney yakasındaki en revaç gören doktorlardan biridir ve ünlü olduğu söylenebilir. Muayenehanesi ve evi Kennington Sokağında, ama iki mil kadar ötede, Aşağı Brixton Caddesinde bir ameliyathane ve bir eczanesi de var. Bu Dr. Barnicot, tam bir Napolyon hayranıdır ve evi, Fransız İmparatorunun kitapları, resimleri ve her türlü heykeliyle dolu. Çok değil, kısa bir zaman önce, Fransız heykeltıraşı Devine'in ünlü Napolyon kafası heykelinin iki alçı taklidini satın almış Morse Hudson'dan. Bunlardan birini Kennington Sokağındaki evinin salonuna, diğerini de Aşağı Brixton'daki ameliyathanesine götürmüş. Ne var ki, Dr. Barnicot bu sabah aşağı inince, dehşetle evinin gece soyulmuş olduğunu, fakat çalınan tek şeyin salonundaki Napolyon heykeli olduğunu fark etmiş. Heykel dışarı taşınmış ve dibinde paramparça bulunduğu bahçe duvarına fırlatılmış hunharca."

Holmes ellerini ovuşturmaya başlamıştı.

"Bu gerçekten ilginç," dedi.

"Seni memnun edebileceğini düşünmüştüm. Neyse, daha sonuna gelmedim. Dr. Barnicot, saat on ikide ameliyathanesine gitmiş, oraya varıp da pencerelerinden birinin gece açılmış olduğunu, ikinci heykelinin parçalarının odanın her tarafına dağılmış olduğunu görünce ne kadar şaşırılmış olduğunu tahmin edebilirsin sanırım. Durduğu yerde atomlarına ayrılmış. İki vakada da bunları yapan suçlunun -ya da delinin- kim olduğunu gösterecek herhangi bir ipucu bulamadık. Evet, Bay Holmes, hepsi bu kadar."

"Kesinlikle çok özel, hatta grotesk bile sayılabilecek bir durum," diye konuşmaya başladı Holmes.

"Peki Dr. Barnicot'un odalarında kırılan büstlerin, Morse Hudson'un dükkanında kırılanın aynısı olup olmadığını öğrenebilir miyim?"

"Aynı alçıdan yapılmışlardı."

"Böyle bir geçek, heykelleri kıran adamın Napolyon'a karşı bir nefretle güdülendiğiyle ilgili bir teoriyi çürütüyor. Sadece Londra'da bile İmparatorun ne kadar çok heykelinin olduğunu düşünürsek, rasgele saldırıya geçecek bir delinin aynı büstün üç kopyasından başlamasının tesadüf olduğunu düşünmek oldukça garip olur doğrusu."

"Evet, ben de öyle düşünüyordum," dedi Lestrade. "Fakat öte yandan, bu Morse Hudson Londra'nın o bölümündeki tek heykel satıcısı ve bahsi geçen üç heykel de yıllardır onun dükkanında durmuş. Yani, dediğin gibi Londra'da yüzlerce Napolyon heykeli olsa da, o üçünün bölgedeki tek heykeller olması muhtemeldir. Demek istediğim, yerel bir fanatiğinin onlarla işe başlamasının sıradan bir tesadüf de olabileceğidir. Sen ne dersin Watson?"

"Monomaninin, yani belirli bir kişiye ya da nesneye yönelik saplantıların sınırı yoktur," diye cevap verdim. "Modern Fransız psikologların 'idee fixe'^[20] diye adlandırmış olduğu bir durum vardır ki bu, yapısal açıdan çok sıradan görülebilirken, aynı zamanda tek bir durum haricinde her açıdan sağlıklı bireylerde bulunabiliyor. Napolyon hakkında derin bir araştırma yapmış, ya da ailesi Dünya Savaşında kalıcı bir zarar görmüş olan bir adamın bir 'idee fixe' geliştirmesi beklenilebilir -bu takıntısını, olağandışı birçok değişik şiddet gösterisiyle dışa vurmasını da öyle."

"Bu yine de yeterli değil, sevgili Watson," dedi Holmes, kafasını hayır anlamında sallayarak; "çünkü ne kadar 'idee fixe' etkisi altında olursa olsun, bu kişi büstlerin nerede olduğunu bulmasına yetecek kadar olamaz."

"Peki *sen* nasıl bir çözüm üreteceksin?"

"Herhangi bir çözüm üretmek gibi bir niyetim yok. Beyefendinin garip davranışının belli bir metoda sahip olduğuna dikkat çekmek isterim yalnızca. Örneğin, bir sesin aileyi uyandırabileceği Dr. Barnicot'un salonunda, büst kırılmadan önce dışarı çıkarılmış, oysa yakalanma riskinin daha az olduğu ameliyathanede durduğu yerde parçalanmış. Vaka saçma denebilecek kadar basit görünüyor, gerçi klasikleşmiş bazı vakalarımın ilk başta çok sıradan görüldüğünü hatırladığımda, herhangi bir şeyi basit diye nitelendirmek doğru gelmiyor artık. Abernetty ailesiyle ilgili korkunç gerçeklerle ilk olarak nasıl karşılaştığımı hatırlıyorsundur Watson -maydanozun sıcak bir günde tereyağının içine ne kadar gömülmüş olduğuyla ilgili basit bir şeydi. Bunları düşündüğümde, kırılmış üç heykelle ilgili hikâyene gülecek değilim Lestrade ve bu kadar özel bir

olaylar zincirinde yeni gelişmeler olduğu takdirde beni de bunlardan haberdar edersen çok sevineceğimi söylemeliyim."

Dostumun kastetmiş olduğu gelişme, hayal etmiş olduğundan çok daha hızlı ve trajik bir şekilde gerçekleşti. Ertesi sabah yatak odamda giyiniyordum ki kapı çalındı ve elinde bir telgrafla Holmes içeri girdi. Yüksek sesle okudu:

"Hemen gel, 131 Pitt Sokağı, Kensington. - Lestrade."

"Ne olmuş peki?" diye sordum.

"Bilmiyorum -her şey olabilir. Ama doğrusu heykellerle ilgili olduğundan şüpheleniyorum. Şüphelerimde haklıysam, dostumuz 'heykelkıran,' Londra'nın başka bir bölgesinde işe başlamış olmalı. Masada kahve var Watson, kapıda da bir araba bekletiyorum"

Yarım saat sonra Pitt Sokağına ulaşmıştık, Londra'nın en işlek caddelerinin hemen yanında bulunan sessiz bir arka sokak. 131 numara, yan yana dizilmiş, hepsi de düzgün görünüşlü ve son derece sıkıcı binalardan biriydi. Kapıya yaklaşıp da evin önündeki çitlerin meraklı bir kalabalık tarafından istila etmiş olduğunu gördüğümüzde Holmes bir ıslık öttürdü.

"Görünüşe bakılırsa sıradan bir şey değil! En azından cinayet girişimi olmalı. Daha azı Londra'nın habercisini burada tutmaya yetmezdi. Çocuğun yuvarlak omuzlarında ve uzatmış olduğu boynunda şiddet okunuyor. Şuna bak Watson. Üst basamaklar sırlıklam diğerleri kuru. Her neyse, yeterince ayak izi var en azından! Hah, işte Lestrade da ön camda gözükte, az sonra her şeyi öğrenmiş olacağız."

Müfettiş bizi çok asık bir suratla karşıladıktan sonra, saçları karmakarışık, flanel bir sabahlığa bürünmüş sinirli, yaşlıca bir adamın bir aşağı, bir yukarı yürüyüp durduğu bir oturma odasına götürdü Holmes'la ikimizi. Evin sahibi -Merkezi Basın Ajansından Bay Horace Harker olarak tanıtıldı bize.

"Yine şu "Napolyon büstü meselesi," dedi Lestrade. "Dün gece çok ilgilenmiş göründün Bay Holmes ve madem vaka artık çok daha ciddi bir hale geldi, belki de olay yerinde bulunmak istersin diye düşündüm."

"Ne hale gelmiş peki?"

"Bir cinayet vakasına dönüştü. Bay Harker, buradaki baylara, tam olarak nelerin olup bittiğini anlatır mısınız lütfen?"

Sabahlıklı adam, son derece melankolik bir yüzle bize baktı.

"İnanılmaz bir şey," dedi, "bütün hayatım boyunca başka insanların haberlerini toplayıp durdum. Şimdi, gerçek bir haber benim karşıma çıkınca, kafam o kadar karışık, o kadar sıkıntılıyım ki, iki kelimeyi bir araya getiremiyorum bir türlü. Buraya bir muhabir olarak gelmiş olsaydım, kendimle bir röportaj yapıp bütün akşam gazetelerine iki sütunluk bir haber vermiş olurdum şimdiye. Şu durumdaysa hikâyemi bir sürü değişik insana tekrar tekrar anlatarak çok değerli bir bilgiyi veriyorum, kendimse bunu hiçbir şekilde değerlendiremiyorum. Evet, sizin isminizi duymuştum Bay Sherlock Holmes ve bu garip işi bir çözüme kavuşturabilerseniz, size hikâyemi anlatmakla gireceğim zahmet karşılanmış olur."

Holmes oturup dinlemeye başladı.

"Her şey, yaklâşık dört ay önce bu oda için aldığım şu Napolyon büstünün etrafında toplanmışa benziyor. Onu, High Street istasyonunun iki kapı ötesinde bulunan Harding Kardeşlerinden oldukça ucuz bir fiyata almıştım. Neyse, muhabirlik işimin büyük kısmı geceyi kapsıyor ve yazılarımı tamamlamak için sabaha kadar oturduğum çok oluyor. Dün gece de öyle oldu. Saat üçte küçük sığınağında oturuyordum -evin en üst katında arka tarafta bulunuyor- ki, aşağıdan bir takım seslerin geldiğini duydum. Kulak kabarttım, ama yeni bir şey duyamadım ve sonunda sesin dışarıdan gelmiş olduğuna karar verip işime döndüm. Fakat birden, yaklâşık beş dakika sonra, dehşet verici bir çığlık yırttı gecenin sessizliğini -hayatımda duyduğum en korkunç, en tüyler ürpertici sesteki Bay Holmes, hayatımın sonuna kadar kulaklarımda çınlamaya devam edecek. Bir iki dakika boyunca korkudan donakalmış bir halde oturdum, sonra ocak süngüsünü kapıp aşağıya indim. Bu odaya girdiğimde pencere ardına kadar açıktı ve büstün şöminenin üzerindeki yerinden gitmiş olduğunu hemen fark ettim. Bir hırsız ne diye öyle bir şeyi çalmak istesin, aklım almıyor bir türlü, çünkü hiçbir değeri olmayan, alçıdan bir Napolyon büstüydü.

"Sizin de görebileceğiniz gibi, şu pencereden çıkan biri, uzun bir adım atmakla ön kapının merdivenine ulaşabilir. Hırsızın yaptığı şeyin bu olduğu açıktı ve ben de gidip kapıyı açtım. Karanlığa çıktığımda, önümde yatan ölü bir adamın üzerine düşüyordum az kalsın. İçeri dönüp bir ışık getirdim ve işte karşımdaydı zavallı adam, boğazı parçalanmış, her taraf kan içindeydi. Sırtüstü yatıyordu, dizlerini karnına çekmiş, ağzı korkunç bir şekilde açıktı. Rüyalarıma gireceği kesin. Polis düdüğümü öttürdüm, ama sonra bayılmış olmalıyım,

Çünkü üzerime eğilen bir polisle salonda olduğumu fark edene kadar başka bir Şey hatırlamıyorum."

"Peki, öldürülen bu adam kimmiş," diye sordu Holmes.

"Kimliğini belirtecek hiçbir Şey yok," dedi Lestrade. "Cesedi morgda görebilirsin, ama Şimdiye kadar cesetten bir Şey çıkaramadık. Uzun boylu bir adam, esmer, çok güçlü, otuzdan büyük olamaz. Giyimi parasız olduğunu gösteriyor, fakat yine de bir işçiymiş gibi görünmüyordu. Kabzası boynuzdan bir bıçak vardı yanındaki bir kan gölünün içinde. Cinayet aleti mi, yoksa öldürülen adama ait bir bıçak mı bilmiyoruz. Giysilerinde herhangi bir isim yoktu ve ceplerinden de sadece bir elma, biraz ip, Londra'yı gösteren küçük bir harita ve bir resim çıktı. İşte, resim de bu."

Küçük bir kamerayla enstantane çekilmiş olduğu belliydi. Uyanık gözleri ve sert hatları olan maymunsu bir adamdı. Kaşları çok kalın ve yüzünün alt kısmı bir Habeş maymunun ağız yapısını hatırlatacak şekilde çıkıktı.

"Büste ne olmuş?" diye sordu Holmes, resme iyice baktıktan sonra.

"Siz gelmeden hemen önce aldık haberini. Campden House Sokağında boş bir evin bahçesinde bulunmuş. Parçalanmış. Şimdi gidip onu görecektim zaten. Siz de gelir misiniz?"

"Kesinlikle. Ama önce etrafıma biraz bakınmak istiyorum." Holmes halıyı ve pencereyi inceledi. "Adam ya çok uzun bacaklı, ya da inanılmaz derecede esnek biri," dedi.

"Aradaki boşluğu düşününce, pencereye ulaşım onu açabilmek hiç azımsanmayacak bir başarı. Geri dönmek daha

kolay olmuş olmalı. Büstünüzden geri kalanları görmek için bizimle gelecek misiniz, Bay Harker?"

Kederli muhabir bir masaya oturmuştu.

"Bunlardan bir şeyler üretmeye çalışmak zorundayım," diye cevap verdi, "her ne kadar akşam gazetelerinin ilk baskılarının çıkmış olduğuna ve olayın ayrıntılarını içerdiğine emin olsam da. Şansıma işte! Doncaster'da çöken tribünü hatırlıyor musunuz? Hah, oradaki tek muhabir bendim ama bir tek benim gazetem bunu haber yapamadı -hiçbir şey yazamayacak kadar sarsılmıştım. Şimdi de hemen kendi kapımın önünde işlenmiş bir cinayeti yazmak konusunda geç kalacağım.

Odayı terk ettiğimizde, kâğıdın üzerinde hızla hareket eden kaleminin sesi duyulmaya başlanmıştı.

Parçalanmış büstün bulunduğu nokta sadece birkaç yüz metre ötedeydi. Peşinde olduğumuz kişiyi çılgına çeviren, aklında yıkıcı bir nefret uyandırdığını düşündüğümüz büyük İmparatorun heykeline bakıyorduk ilk defa. Çimenlerin üzerinde parçalara ayrılmış bir halde duruyordu. Holmes parçaların birkaçını alıp onları pür dikkatle inceledi. Yüzündeki ciddiyeti ve maksatlı hareketlerinden çıkardığım kadarıyla sonunda bir ipucu bulmuştu.

"Ee?" diye sordu Lestrade.

Holmes omuzlarını silkti.

"Henüz uzun bir yolumuz var gidecek," diye cevap verdi. "Fakat yine de... yine de... şöyle söyleyeyim, bundan sonraki adımlarımızı yönlendirebilecek birkaç şey var. Bu ucuz büste

sahip olmak, bu tuhaf suçlu için bir insanın hayatından daha önemliydi. Bu üstüne gidilmesi gereken ilk nokta. Sonra, heykeli evde, ya da hemen dışında kırmadığı gibi ilginç bir gerçek de var; tek amacı heykelleri kırmak olsaydı öyle yapması gerekmez miydi?"

"Karşısına çıkan adamdan dolayı sarsılmış, afallamıştı. Ne yaptığını bilmez bir haldeydi."

"Tamam, bu da mümkün. Ama dikkatini özellikle bu evle, büstün götürüldüğü mekânın konumlarına çekmek istiyorum."

Lestrade etrafına bakındı. "Boş bir evdi, yani bahçesinde rahatsız edilmeyeceğini biliyordu."

"Evet, ama sokağın yukarısında boş bir ev daha var ve buraya ulaşmadan oradan geçmiş olmalı. Büstü orada kırmamasının nedeni neydi? Sonuçta heykeli yanında taşıdığı fazladan her metre, birileriyle karşılama tehlikesini artıyordu."

"Pes ediyorum," dedi Lestrade.

Holmes tepemizdeki sokak lambasına işaret etti.

"Burada, öbür taraftaki evden farklı olarak, ne yaptığını görebilecekti. Burayı seçmesinin nedeni buydu."

"İnanılmaz! Doğru söylüyorsun," diye atıldı müfettiş. "Şimdi düşünüyorum da, Dr. Barnicot'un heykelini adamın kırmızı lambasının yakınında kırmıştı. Peki Bay Holmes, bu bilgiyi ne yapacağız şimdi?"

"Bunu hatırlayacak, kayıt edeceğiz. Daha sonra bununla ilintili başka bir şeye de rastlayabiliriz. Bundan sonraki

adımlarımız için ne önerirsin Lestrade?"

"Fikrimce, başlamak için en uygun yer, öldürülmüş olan adamın kimliğini tespit etmek olacak. Zor olacağını hiç sanmıyorum. Kim olduğunu ve bağlantılarının kimler olduğunu öğrenince, gecenin bir yarısı Pitt Sokağında ne işi olduğunu öğrenmeye doğru bir adım atmış olacağız. Kiminle buluştuğunu, Bay Horace Harker'in kapı önünde onu öldürenin kim olduğunu böylece bulabiliriz. Sizce de öyle değil mi?"

"Kuşkusuz; fakat yine de vakaya yaklaşma konusunda benim seçeceğim yol değil tam olarak."

"Peki sen ne yapardın öyleyse?"

"Ah, seni etkilemeyi katiyen istemem! Ayrı yollardan gitmeyi öneriyorum; daha sonra çıkarımlarımızı kıyaslayabiliriz, böylece birbirimize destek olmuş oluruz."

"Çok güzel," dedi Lestrade.

"Pitt Sokağına geri dönüyorsan Bay Horace Harker'ı gördüğünde kararımı vermiş olduğumu, dün gece evine giren kişinin, "Napolyon takıntılı, tehlikeli, çılgın bir katil olduğunu söylediğimi söyle. Haberi için faydalı olacaktır."

Lestrade, Holmes'a bakakaldı.

"Buna gerçekten inanmıyorsun, değil mi?"

Holmes gülümsedi.

"İnanmıyor muyum? Evet, belki dediğin gibidir. Fark etmez, Bay Horace Harker'ın ve Merkezi Basın Ajansındaki yazarların hoşuna gideceğinden eminim. Evet, Watson,

önümüzde uzun ve oldukça zorlu olacağı benzeyen bir gün var. Lestrade, bu akşam saat altıda Baker Sokağında bizimle buluşabilirsen çok sevinirim. Ölü adamın cebinde bulunan şu fotoğraf o zamana kadar bende kalsın. Mantık zincirim doğru olduğu ortaya çıkarsa bu gece yapılması gereken küçük bir araştırmada senin yardımın ve desteğine ihtiyacımın olma olasılığı var. O zamana kadar hoşça kal ve iyi şanslar!"

Sherlock Holmes'la ikimiz High Street'e kadar yürüdük ve Holmes burada büstün satın alınmış olduğu Harding Kardeşleri dükkanına uğradı. Genç bir asistan, Bay Harding'in öğleden sonraya kadar gelmeyeceğini, kendisinin yeni çalışmaya başlamış olduğunu, bize yardımcı olamayacağını belirtti. Holmes'ün hayal kırıklığı ve siniri yüzünden okunuyordu.

"Peki peki, her şeyin istediğimiz gibi işlemesini bekleyemeyiz Watson," dedi sonunda. "Bay Harding o zamana kadar dönmeyecekse öğleden sonra geri gelmek zorundayız. Fark etmiş olmalısın ki, garip kaderlerinde belirleyici bir şeyin rol oynayıp oynamadığını anlayabilmek için büstlerin ana kaynağını bulmaya çalışıyorum. Kennington Caddesindeki Bay Morse Hudson'a uğrayıp, sorunumuza ışık tutabilecek mi bir bakalım."

Bir saat süren bir yolculuktan sonra resim satıcısının dükkanına varmıştık. Kısa boylu, sağlam yapılı, kırmızı yüzlü ve sinirli bir adamdı.

"Evet, efendim. Tam burada, kendi tezgâhımda efendim," dedi. "Serseriler elini kolunu sallayarak gelip insanın mallarını kırabiliyorsa ne diye vergi ödüyoruz anlayamıyorum

açıkçası. Evet, efendim, Dr. Barnicot'a heykelleri satan bendim. Utanç verici bir durum efendim. Nihilist bir komplo derim ben buna! Bir anarşistten başka hiç kimse etrafta dolanıp heykel kırmaz. Komünist cumhuriyetçiler, işte bundan başka bir şey değiller! Heykelleri nereden mi almıştım? Bunun konumuzla ne ilgisi var anlamadım. Peki, ille de bilmek istiyorsanız, onları Gelder şirketinden almıştım, Church Caddesi, Stepney. Bu alanda iyi bir isme sahiptir onlar, tam tamına yirmi yıldır da öyle olmuştur. Kaç tane mi heykelim vardı? Üç -iki artı bir üç eder- Dr. Barnicot'a verdiğim ikisi ve güpegündüz tezgâhımı üzerinde parçalanan bir başkası. Bu fotoğraftakini tanıyor muymuşum? Hayır, tanımıyorum. Bir dakika, doğrusunu isterseniz tanıyorum. Bu Beppo yahu. Dükkanda bana yardım eden İtalyan bir adamdı. Oymadan biraz anlardı ve çerçeve yapıp yaldızlayabiliyordu, garip işlere yatkın bir eli vardı. Adam geçen hafta ortadan kayboldu, ondan beri de ondan hiçbir şey duymadım. Hayır, nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmiyorum. Burada olduğu süre içerisinde ters hiçbir şey yapmadı. İlk büstün kırılmasından iki gün önce gitmişti."

"Pekâlâ, Morse Hudson'dan öğrenmeyi bekleyebileceklerimiz bu kadardı," dedi Holmes, biz dükkandan çıkarken. "Şu Beppo hem Kennington'da hem Kensington'da ortak bir faktör. Bu on millik yolla değer. Evet, Watson, Stepney'e Gelder şirketine gidiyoruz, büstlerin imal edildiği yere. Orada işimize yarayacak bilgiler edineceğimizden eminim."

Hızla yol alarak moda merkezi Londra'dan, otellerin dizili olduğu Londra'dan, tiyatroların Londra'sından, ticari merkezi Londra'dan, en sonunda da Londra limanından geçtik ve yüz

binlerce insanın yaşadığı nehir kıyısındaki bir kente vardık - burası, apartmanların, Avrupa'nın dışına itilmişlerle dolup taşıdığı bir yerdi. Burada, bir zamanlar zengin tüccarların ikamet ettiği geniş bir yolun üzerinde, aradığımız heykel atölyesini bulduk. Atölyenin dışında, taştan bir sürü heykel barındıran genişçe bir avlu, içeride de, oyma işi yapan, kilden heykel yaratan elli kadar işçi vardı. Müdür, uzun boylu sarışın bir Alman, bizi medeni bir şekilde karşıladı ve Holmes'ün bütün sorularına net cevaplar verdi. Adamın kayıt defterleri, Devine'in Napolyon büstünün mermer bir kopyasından yüzlerce alçı heykelinin çıkarıldığını, ama bir yıl kadar önce Morse Hudson'a yollanmış olan üçünün, altı taneden oluşan bir takımın yarısı olduğunu ve diğer üçünün de Kensington'daki Harding Kardeşleri'ne gönderilmiş olduğunu gösterdi. O altı büstün başka herhangi bir heykelden farklı olması için hiçbir sebep yokmuş. Adam, birinin onları yok etmeyi istemesine kesinlikle anlam veremedi -fikri bile adamın kahkahalara boğulmasına sebep oldu. Toptan fiyatları altı şilinse satıcı on iki ya da biraz üzeri almış. Heykeller, orijinalinin iki yanından alınan bir kalıba dökülerek çıkarılıp iki parça sonradan birleştiriliyormuş. Bu işlem, bizim şu anda bulunduğumuz salonda çalışan İtalyanlar tarafından yapılıyordu. Büstler tamamlanınca, kurumaları için pasajdaki bir masaya bırakılıyor, ardından depoya kaldırılıyorlarmış. Müdürün bize anlatabilecekleri bunlardan ibaretti.

Fakat yanımızdaki fotoğrafı çıkarmamızın, müdürün üzerindeki etkisi inanılmazdı. Adamın yüzü öfkeden kıpkırmızı kesildi ve buz mavisi gözlerinde çok sert bir ifade belirdi.

"Hah, Şu sefil serseri!" diye bağırdı. "Evet, bu adamı gayet iyi tanıyorum efendim. Burası her zaman çok saygın bir kuruluş olmuştur ve polisle yalnızca bir defa işimiz olmuştur; o da bu adamın yüzündendi. Olayın üzerinden bir seneden fazla zaman geçti. Sokağın ortasında başka bir İtalyan'ı bıçaklamış, sonra da peşinde polisle buraya gelmişti ve nitekim burada tutuklandı. Beppo'ydu ismi -ikinci ismini hiçbir zaman öğrenmedim. Böyle bir surata sahip bir adamı işe aldığım için başıma gelenleri hakketmiŐtim herhalde. Ama iyi bir iŐçiydi, en iyilerinden."

"Ne cezasına çarpıldı?"

"Bıçakladığı adam ölmediği için Beppo bir seneye kurtuldu. Artık çıkmış olmalı; ama buraya gelmeye cesaret edeceğini sanmam. Burada çalışan bir kuzeni var, eminim o nerede bulunduğunu söyleyebilir."

"Hayır, hayır," diye atıldı Holmes, "kuzenine tek bir kelime bile gitmemeli -lütfen, hiçbir Şey söylemeyin ona. Çok önemli bir meseleyle meşgulüm ve olayda ilerledikçe giderek daha önemli bir hal almaya başlıyor. Kayıt defterlerinizde büstlerin satıŐıyla ilgili bilgileri bizimle paylaşırken, satıŐın geçen senenin üç Haziranında gerçekteŐtiğini fark ettim. Beppo'nun tutuklanıŐ tarihini söylemeniz mümkün mü acaba?"

"Ödeme listesine bakarak kaba bir tahminde bulunabilirim belki de," diye cevap verdi müdür. "Evet," diye devam etti, birkaç sayfa çevirdikten sonra, "en son yirmi Mayıs'ta maaş almış."

"Teşekkür ederim," diye konuştu Holmes. "Yeterince zamanınızı aldık ve sabrınızı daha fazla zorlamayacağız." Yaptığımız araŐtırmayla ilgili kimseye tek kelime etmemesi

gerektiğine dair son bir kez hatırlatmada bulunduktan sonra, yeninden batıya yöneldik.

Bir restorana girip hızlı bir yemek yiyebildiğimiz zaman öğleni çoktan geçmişti. Girişte gördüğümüz bir gazetede, '*Kensington Faciası. Akıl hastası, adam öldürdü,*' başlığı dikkatimizi çekince, Bay Horace Harker'ın, her şeye rağmen yazısını baskıya yetiştirebilmiş olduğunu anladık. Olay, süslenmiş bir üslupla sansasyonel bir şekilde iki sütuna yansıtılmıştı. Holmes, gazeteyi sirke ve yağın bulunduğu küçük sepete yasladı ve yemeğini yerken yazıyı okudu. Bir iki defa kendi kendine kıkırdadığını duydum.

"Bu harika Watson," dedi. "Şunu bir dinle: 'Polis teşkilatının en tecrübeli kişilerinden biri olan Bay Lestrade ve ünlü dedektif Bay Sherlock Holmes'ün aynı fikirde birleştiği göz önüne alınınca vaka konusunda herhangi bir görüş ayrılığının olamayacağını bilmek gerçekten memnuniyet verici. Her ikisi de, böylesine hazin bir şekilde son bulan grotesk olaylar zincirinin, bilinçli bir suçludan ziyade bir akıl hastasının altından çıktığı konusunda hemfikir. Delilikten başka hiçbir şey, yaşananları açıklamaya yetmez.' Basın, onu nasıl kullanacağını bildiğin takdirde son derece faydalı bir kurumdur Watson. Neyse şimdi, eğer yemeğini bitirdiyse, Kensington'a dönüp Harding Kardeşleri'nin müdürünün fikirlerini bir öğrenelim bakalım."

Büyük mağazanın kurucusunun, tez canlı, kendinden emin kısa bir adam olduğu ortaya çıktı. Zarif hareketleri olan zeki biriydi ve Holmes'ün sorularına seve seve cevap verdi.

"Evet, efendim, akşam gazetelerinden olayı okudum. Bay Horace Harker bizim müşterilerimizden biridir. Büstü birkaç

ay önce satmıştık ona. Gelder Şirketinden üç tane sipariş etmiştik. Üçünü de sattık. Kime mi? Oh, defterlerimize bakarak bunu söyleyebileceğime eminim. Evet, işte girişler burada. Gördüğünüz gibi biri Bay Harker'a, biri Chiswick, Sarısalkım Vadisindeki Sarısalkım Malikânesinden Bay Josiah Brown'a ve biri de Aşağı Grove Sokağı, Reading'de oturan Bay Sandeford'a satılmış. Hayır, fotoğraftaki kişiyi hiç görmedim. Böyle biri yüzü kolay unutmazdınız, değil mi efendim, hayatımda daha çirkin bir şey görmemiştim. Çalışanlarımızın arasında İtalyan var mı? Evet, efendim, işçilerimiz ve temizlikçilerimizin arasında İtalyanlardan bol bol var. İsteseler satış defterlerine bakabileceklerinden eminim. Defterleri saklamak için hiçbir sebep göremiyorum. Pekâlâ, pekâlâ, gerçekten garip bir olay, araştırmalarınızdan bir şeyler çıkarsa umarım bana da haber verirsiniz."

Holmes, Bay Harding'in konuşması boyunca bir sürü not almıştı ve meselenin aldığı halden son derece memnun olduğunu görebiliyordum. Ne var ki, acele etmediğimiz takdirde Lestrade'le olan randevumuza geç kalacağımızın haricinde hiçbir şey söylemedi ve Baker Sokağına ulaştığımızda müfettişi bizi bekler bulduk. Sabırsız bir ruh haline bürünmüş şekilde bir aşağı bir yukarı yürüyordu ve yüzündeki nüfuzlu ifade, gününün boşa geçmediğini gösteriyordu.

"Ee?" diye sordu. "Bir şey bulabildin mi Bay Holmes?"

"Çok dolu bir gün geçirdik ve boşa harcamış olduğumuzu da söyleyemem," diye anlattı dostum. "Dükkan sahiplerinin ikisiyle görüşmüş olmamızın yanı sıra toptancının kendisiyle de konuştuk. Artık yapılışlarından itibaren her büstün nerede olduklarını biliyorum."

"Büstler mi!" diye bağırdı Lestrade. "Peki, peki, senin kendi yöntemlerin var Bay Holmes ve onlara karşı bir şey söyleyecek insan ben değilim, ama galiba senden daha başarılı bir gün geçirdim. Öldürülen adamın kimliğini tespit ettim."

"Sahi mi?"

"Ve cinayet için bir nedeni de buldum."

"Mükemmel!"

"Saffron Hill ve İtalyan mahallesinde özel görevde bulunan bir müfettişimiz var. Neyse, öldürülen adamın boynunda Katolik bir amblem gibi bir şey vardı, bu gerçeği teninin rengiyle birleştirdiğimde güneyi düşünmeye başladım. Müfettiş Hill, onu gördüğü anda adamı tanıdı. Adı Pietro Venucci ve Napoli'den geliyormuş; dahası, Londra'nın en azılı katillerindenmiş. Mafyayla bağlantılı olduğu ortaya çıktı. Senin de bildiğin gibi mafya, cinayetlerle sözünü geçirten gizli bir politik örgüttür. Davanın nasıl aydınlanmaya başladığını gördün mü? Diğer adam da büyük ihtimalle İtalyan bir mafya üyesi. Bir şekilde kurallara karşı gelmiş olmalı. Pietro'yu onun peşine takıyorlar. Cebinde bulunan fotoğraf da büyük ihtimalle aradığımız adama ait; yanlış adamı deşmesin diye verilmiştir. Bizimkini takip ediyor, eve girdiğini görüyor, dışarıda bekliyor, sonra aralarında meydana gelen itişmede ölümcül darbeyi alıyor. Evet, nasıl buldunuz Bay Sherlock Holmes?"

Holmes onaylayıcı bir şekilde alkışladı.

"Mükemmel Lestrade, mükemmel!" diye haykırdı. "Fakat büstlerin kırılmasıyla ilgili açıklamanı duyduğumdan emin

değilim."

"Büstler mi? Şu büstleri aklınızdan çıkaramıyorsunuz, değil mi! Sonuçta önemsiz bir olay o; ufak bir hırsızlık meselesi, en fazla altı ay yatar. Cinayet çok daha önemli bir konu ve gördüğünüz gibi olayı çözmek üzereyim."

"Peki bundan sonraki adımınız ne olacak?"

"Çok basit. Hill'le beraber İtalyan Mahallesine gidip elimizdeki fotoğrafta bulunan adamı bulacağım, sonra da cinayet sebebiyle onu tutuklayacağım. Bizimle gelir misiniz?"

"Hayır, sanmıyorum. Bana kalırsa sonuca ulaşmanın daha kolay bir yolu var. Kesin olduğunu söyleyemem, çünkü her şey -pekâlâ, her şey tamamıyla dışımızda gelişen bir olaya bağlı. Ama büyük umutlarım var... hatta ikiye bir vermeye bile hazırım... bu gece bizimle gelmeyi kabul edersen onu yakalamana yardımcı olabileceğimden eminim.

"Nereye, İtalyan Mahallesine mi?"

"Hayır; onu Chiswick'te bulma olasılığımızın daha büyük olduğunu düşünüyorum açıkçası. Eğer bu gece benimle Chiswick'e gelersen, ben de gerekirse yarın gece İtalyan mahallesine gelmeye söz veririm. Bir günlük gecikmeden hiçbir şey kaybetmezsin, değil mi. Neyse, şimdi birkaç saat uyusak iyi olacak çünkü on birden önce yola çıkmayı düşünmüyorum ve sabaha kadar döneceğimiz şüpheli. Bizimle akşam yemeği yersin Lestrade, sonra başlama saatimiz gelene kadar koltuğumuz hizmetinde olacaktır. Bu arada Watson, bir ulak çağırırsan çok memnun olurum. Gönderilecek bir mektubum var ve hemen yola çıkması çok önemli."

Holmes gecenin geri kalanını, küçük odalarımızdan birini tamamen dolduran eski günlük gazetelerin dosyalarını gözden geçirmekle geçirdi. Sonunda yanımıza geldiğinde gözlerinde bir zafer ışıltısı vardı ama araştırmanın sonuçlarıyla ilgili ikimize de hiçbir şey söylemedi. Bana gelince, bu karışık vakada attığı her adımda Holmes'la beraber ilerlemiştim ve her ne kadar hedefimizi henüz kavrayamamıştıysam da, Holmes'ün, bizim garip suçlunun geri kalan heykellere saldırmasını beklediğini anlamıştım ve bu heykellerin bir tanesinin Chiswick'te bulunduğunu hatırlıyordum. Amacımızın, onu iş üstüneyken yakalamak olduğundan hiç kuşku yoktu ve dostumun, adamımız peşinde kimsenin olmadığını varsayarak işine devam edebileceğini düşünmesini sağlayacak şekilde gazeteye yanlış ipucu vermedeki kurnazlığına hayran olmaktan da kendimi alamıyordum. Holmes tabancamı yanıma almamın iyi olacağını söyleyince hiç şaşırmadım. Kendisi de favori silahı olan binici kamçısını almıştı yanına.

Saat tam on birde araba kapımızdaydı ve ona binip Hammersmith Köprüsü'nün diğer tarafındaki bir noktaya gittik. Arabacıya beklemesi söylendi. Kısa bir yürüyüşten sonra, her biri kendi bahçesine sahip görkemli evlerle çevrili bir yan sokakta bulduk kendimizi. Bir sokak lambasının ışığında evlerden birinin 'Sarısalkım Malikânesi' olduğunu okuduk hemen yanında dikilmiş büyük bir tabelada. Ev halkı büyük bir ihtimalle yataklarına çekilmişti, çünkü bahçeye yuvarlak ve bulanık bir ışık gönderen dış kapısının üzerindeki küçük ışığın haricinde bütün ev karanlıktı. Bahçeyi yoldan ayıran tahta çit, iç tarafı yoğun, siyah bir gölgeye boğuyordu ve bizim şimdi çömeldiğimiz yer de orasıydı.

"Korkarım uzun bir nöbet olacak," diye fısıldadı Holmes. "Yağmur yağmadığı için şans yıldızımıza şükredebiliriz. Zaman geçirmek için pipo içmeyi bile göze alamayacağız ne yazık ki. Her neyse, dediğim gibi, sıkıntımıza değecek bir şeyler bulma şansı ikiye bir."

Neyse ki gece nöbetimizin, Holmes'ün korktuğu kadar uzun olmayacağı ortaya çıktı. Bekleyişimiz çok ani ve olağanüstü bir şekilde son buldu. Birdenbire, önceden herhangi bir uyarı olmaksızın, bahçenin kapısı ardına kadar açılıverdi ve içeri, bir maymun kadar hareketli ve hızlı bir karaltı geçti bahçe patikasından. Kapının üzerinden gelen ışıpta bir an için göründü, ardından evin gölgelerinde kayboldu. Dakikalar geçerken nefes almayı bile cesaret edemiyorduk, ama birden çok hafif bir gıcırta sesi ulaştı kulağımıza. Evin penceresini açıyordu. Ses kesildi, yine uzun süren bir sessizlik içine bekledik. Adam eve girmek için bir yol arıyordu. Çok geçmeden odalardan birinde bir fenerin yandığını gördük. Aradığı şey herhalde o odada değildi, çünkü fenerin ışığı başka bir odada belirdi, ardından bir başkasında.

"Gelin, açık olan pencerenin altına gidelim. Oradan çıkarken onu yakalarız," diye fısıldadı Lestrade.

Ama biz daha parmağımızı kıpırdayamadan adam evden çıkmıştı bile. Işığa boğulmuş küçük bahçe patikasına vardığında kolunun altında beyaz bir şey taşıdığını fark ettik. Tedirgince etrafına bakındı. Boş sokağın sessizliği onu rahatlattı. Bize arkasını dönerek yükünü yere koydu ve hemen ardından bir çatırtı duyuldu. Adam, kendini işine öyle kaptırmıştı ki biz çimenleri aşip arkasına yaklaşırken bizi hiç duymadı. Holmes, bir kaplan sıçrayışıyla adamın sırtına atıldı ve hemen arkasından Lestrade'le ben de bileklerini kavramış,

kelepçeleri yerine takmıştık. Onu bize doğru çevirdiğimizde, bize nefretle bakarken öfkeyle çarpılmış soluk, korkunç yüzünü gördüm ve yakalamış olduğumuz adamın gerçekten de fotoğraftaki olduğunu anladım.

Fakat Holmes'ün ilgilendiği tutsağımız değildi. Adamın evin içinden getirmiş olduğu şeyi -giriş kapısının hemen önünde bin parçaya ayrılmış Napolyon heykelini dikkatlice inceliyordu. Holmes heykelin parçalarını teker teker kaldırıp ışığa tuttu, ama hiçbiri diğerinden farklı değildi. İncelemesini henüz bitirmişti ki holdeki ışıklar yandı, kapı açıldı ve evin sahibi, gömlek ve pantolon içinde neşeli, tombul bir adam görüldü.

"Bay Josiah Brown, öyle değil mi?" dedi Holmes.

"Evet efendim; ve siz de, hiç şüphe yok ki Bay Sherlock Holmes'sunuz! Bugün ulakla gönderdiğiniz notu aldım ve söylediklerinizi harfi harfine uyguladım. Bütün kapılarımızı içeriden kilitleyip gelişmeleri beklemeye koyulduk. Hırsızın yakalamış olduğunuzu gördüğüme çok sevindim doğrusu. Evet, baylar, umarım içeri gelip içecek bir şey ikram etmeme izin verirsiniz şimdi."

Ne var ki, Lestrade yakaladığımızı adamı güvenli bir yerlere götürmek için sabırsızlanıyordu. Onun için arabamız çağrıldı ve birkaç dakika sonra dördümüz de Londra'ya yolunu tutmuştuk bile. Tutsağımız tek kelime bile etmiyor, karışık saçlarının arasından her birimizi teker teker süzüyordu ve bir defasında, ulaşabileceği kadar yakınında olduğumu düşündüğünde, elime aç bir kurt gibi saldırdı. Polis merkezine vardığımızda adamın üstünden birkaç şilin ve kabzası kan

izleri taşıyan uzun bir bıçaktan başka bir şey bulunmadığını öğrenecek kadar bekledik.

"Sorun kalmadı," dedi Lestrade ayrıldığımızda. "Hill bunların hepsini tanır ve ona bir isim vermekte zorlanacağını sanmam. Mafyayla ilgili teorimin doğru olduğunu göreceksiniz. Neyse, onu yakalamadaki ustalığınız için size bir teşekkür borçlu olduğumu hissediyorum Bay Holmes. Aslında nasıl olduğunu tam olarak anlayabilmiş değilim henüz."

"Korkarım ki herhangi bir açıklama için çok geç bir saat," dedi Holmes. "Ayrıca henüz yerine oturması gereken bir iki ayrıntı daha var ve bu vaka en sonuna kadar çözülmeyi hak ediyor. Yarın saat altıda bir kez daha evimize gelersen, şimdi bile bu işin özünü kavrayamamış olduğunu sana gösterebileceğimi sanıyorum. Suç tarihinde kesinlikle özel bir yere sahip olmasını gerektirecek öğeler içeren bir vaka bu. Çözdüğüm küçük vakaları yazıya dökmene bir daha izin verecek olursam Watson, Napolyon büstlerinin olağanüstü vakasının sayfalarını dolduracağına eminim."

Bir sonraki akşam tekrar bir araya geldiğimizde, Lestrade tutsağımızla ilgili bir sürü bilgi edinmişti. İkinci ismi bilinmemekle beraber ismi Beppo'ymuş. İtalyan mahallesinde 'baş belası' olarak biliniyordu. Bir zamanlar, parasını hakkıyla kazan iyi bir heykeltıraşmış, ama kötü yolu seçmiş ve iki kez içeri tıkmış -bir keresinde adi suçtan, bir keresinde de zaten duymuş olduğumuz gibi, bir arkadaşını bıçaklamış olmaktan dolayı. İngilizce'si mükemmelmiş. Büstleri kırmasının sebebi hâlâ gizemini koruyormuş ve adam o konuyla ilgili soruları cevaplamayı kesinlikle reddediyormuş; ama polis, Gelder şirketinde ilgilendiği işler büst yapımını da içerdiğine göre

söz konusu büstlerin büyük ihtimalle adamın kendisi tarafından yapılmış olduğunu keşfetmiş. Holmes, zaten bir çoğunu bildiğimiz bütün bu bilgileri nezaket kuralları içinde dinledi; ama onu fazlasıyla iyi tanıyan biri olarak ben, kafasının başka yerde olduğunu açık seçik görebiliyordum ve takındığı maskesinin altında huzursuzlukla karışık bir beklenti içinde olduğunu fark ettim. Sonunda, oturduğu yerde dikildi ve gözleri ışıldamaya başladı. Kapımız çalınmıştı. Bir dakika kadar sonra merdivenlerimizde ayak sesleri duyduk ve içeri kırılmış favorileri olan kırmızı suratlı, yaşlıca bir adam girdi. Sağ elinde eski püskü bir çanta vardı ve onu masanın üzerine bıraktı.

"Bay Sherlock Holmes'u görmek istiyordum, burada mı acaba?"

Dostum eğilerek selam verirken gülümsüyordu. "Ve siz de Reading'den Bay Sandeford'sunuz." dedi.

"Evet efendim, korkarım biraz geç kaldım; ama trenlerde bir problem vardı. Sahip olduğum bir büstle ilgili yazmışsınız bana."

"Evet, kesinlikle."

"Mektubunuz yanımda -diyorsunuz ki; 'Devine'in Napolyon'unun bir kopyasına sahip olmak istiyorum ve elinizdeki için on sterlin ödemeye hazırım.' Doğru mu bu?"

"Her kelimesi."

"Mektubunuz beni çok şaşırttı, bu büste sahip olduğumu nereden bildiğinizi anlayamadım bir türlü."

"Tabii ki şaşırmışsınızdır, ama aslında açıklaması çok basit. Harding Kardeşleri şirketinden Bay Harding, ellerindeki son kopyalarını sana satmış olduklarını söyleyip bana adresinizi de verdi."

"Ah, bu kadar basit miydi? Peki ona ne ödediğimi de söyledi mi?"

"Hayır, söylemedi."

"Pekâlâ, çok zengin olmasam da dürüst bir adamımdır. Büst için sadece on beş şilin vermiştim. Sizden on sterlin almadan önce bunu bilmeye hakkınızın olduğunu düşündüm."

"Gerçekten çok onurlu bir hareket Bay Sandeford. Ama ben fiyatımı bir kere verdim ve ona sadık kalmak istiyorum."

"Çok iyisiniz Bay Holmes. Benden istediğiniz gibi büstü yanımda getirdim. İşte burada!" Adam çantasını açtı ve sonunda, kaç defa kırık bir halde görmüş olduğumuz büstü bir bütün olarak da görmüş olduk.

Holmes cebinden bir kâğıt aldı ve masanın üzerine de on sterlin koydu.

"Bu kâğıdı imzalamanızı isteyeceğim Bay Sandeford, buradaki şahitlerin önünde. Büstün üzerinde sahip olmuş olduğunuz tüm hakları bana devrettiğinizi ispatlayacak bir kâğıt bu. Prensipleri olan bir adamım ve olayların sonradan nasıl bir hal alacağını asla bilemezsin. Teşekkür ederim Bay Sandeford; paranız burada, iyi akşamlar dilerim."

Ziyaretçimiz gittiğinde Sherlock Holmes'ün hareketleri dikkatimizi çekti. Çekmecelerin birinden beyaz bir örtü alıp onu masanın üzerine sermekle başladı işe. Ardından yeni

sahip olmuş olduğu büstü örtünün tam ortasına koydu. Sonunda binici kamçısını alıp Napolyon'un kafasına sert bir darbe indirdi. Heykel anında parçalara ayrıldı ve Holmes büyük bir heyecanla parçaların üzerine eğildi. Birkaç saniye sonra, bir zafer çığlığı eşliğinde kırıklardan birini kaldırdı. Parçanın üzerinde koyu renk, yuvarlak bir şey yapışmıştı.

"Baylar," diye bağırdı Holmes, "Sizi, Borgiasların ünlü siyah incisiyle tanıştırmama izin verin."

Lestrade ve ben bir süre hiç kıpırdamadan oturduk ve sonra, ne yaptığımızı tam bilmeden, iyi yazılmış bir oyunun en heyecanlı sahnesinden sonra insanlar nasıl alkışlıyorduyorsa onu heyecanla alkışlamaya başladık. Holmes'ün yanakları hafifçe renklendi ve seyircilerinin hayranlığını gören usta bir oyuncu gibi önümüzde eğildi.

Böyle anlarda bir an için bile olsa Holmes bir mantık makinesi olmaktan çıkar, hayranlık duyulmaya, alkış almaya karşı duyduğu insani sevgisini belli ederdi. Olağanüstü derece gururlu ve kontrollü tabiatı, bir dosttan gelen samimi hayranlık ve takdirle derinden etkilenebiliyordu.

"Evet, baylar," diye konuştu, "yeryüzünün en ünlü incisi karşınızda! Tümevarımsal bir mantık yürütmeyele oluşturduğum zincirin sonunda şans da yüzüme güldü de kaybolduğu yerde, yani Prens Colonna'nın Dacre Otelindeki yatak, odasında başlayan ve Gelder şirketinin ürettiği altı Napolyon büstünün sonuncusunun, buradaki heykelin içinde son bulan uzun bir yolculuktan sonra onu buldum. Lestrade, sen bu değerli incinin kayboluşunda yaşanan sansasyonu ve arkasından Londra polisinin onu bulmadaki başarısızlığını hatırlıyorsundur. Vakayla ilgili olarak bana başvurulmuştu

ama ben de olayı aydınlatamadım. Şüpheler, prensesin hizmetçisinin üzerinde yoğunlaşmıştı. O da İtalyan'dı ve Londra'da yaşayan bir ağabeyinin olduğu ispatlanmıştıysa da ikisinin arasında bir bağ oluşturamamıştık. Hizmetçinin ismi Lucretia Venucci'ydi ve Pietro'nun -iki gece önce öldürülen adamdır kendisi- onu ağabeyi olduğu konusunda en ufak bir şüphem yok. Gazetenin eski sayılarını karıştırarak tarihleri karşılaştırdım ve incinin kayboluşunun, Beppo'nun tutuklanışından tam iki gün öncesine denk geldiğini buldum. Beppo, saldırıdan tutuklanmıştı ve bu olay söz konusu büstlerin yapılması sırasında Gelder şirketinin fabrikasında meydana gelmişti. Artık olayların akışını görmeye başladınız, üstelik benim durumdakinin tersine, meydana geliş sıralarına göre. İnci Beppo'daydı. Onu Pietro'dan çalmış olabileceği gibi, Pietro'nun suç ortağı ya da Pietro'yla kız kardeşinin arabuluculuğunu yapan kişi de olabilir. Bunların hiçbir önemi yoktur çözüme ulaşmamızda.

"Önemli olan şey, incinin *onda* olduğunu ve polis, inci *yanındayken* peşine takılmış olduğunu biliyor olmamızdır. Adam doğru çalıştığı fabrikaya yöneldi ve yakalanmadan önce paha biçilmez hazinesini saklamak için sadece birkaç dakikaya sahip olduğunu biliyordu. Altı adet Napolyon büstü pasajda kurumaya bırakılmıştı. Biri hâlâ yumuşaktı. Usta bir heykeltıraş olan Beppo, bir saniyede heykelde küçük bir delik açıp inciyi içeri soktu ve birkaç dokunuşla üzerini örttü. Bulunması imkânsız harika bir saklama yeriydi. Ne var ki Beppo bir yıl hapis cezasına çarptırıldı ve o içerideyken de heykelleri Londra'ya dağıldı. Hazinesini saklayanın hangisi olduğunu söylemesi mümkün olmadığı için onları kırmaktan başka çaresi yoktu. Büstleri sallaması bile işe yaramazdı; alçının ıslak olmasından dolayı inci büyük ihtimalle yapışmış

olacaktı -gördüğünüz gibi gerçekten de tam olarak öyle olmuş. Beppo paniğe kapılmadan arayışına başladı. Gelder'da çalışan bir kuzeni sayesinde büstleri satın almış olan firmaların isimlerini öğrendi. Morse Hudson'da iş bulmayı başardı ve büstlerin üçünün sahiplerini o şekilde buldu. İnci onlarda değildi. Sonra, İtalyan bir çalışan sayesinde, diğer üçünün nerelere satılmış olduğunu öğrendi. İlki Harker'lardaydı. Suç ortağı tarafından yakalandığı yer orasıydı, incinin kayboluşuyla ilgili Beppo'yu suçladı, aralarında meydana gelen kavgada da onu bıçakladı.

"Madem suç ortağıydı, ne diye fotoğrafını taşıyordu?" diye sordum.

"Beppo'nun nerede olduğunu bulmak maksadıyla etraftaki insanlara sormak için. Sebep buydu. Neyse, cinayetten sonra Beppo'nun geri çekilmektense büyük ihtimalle daha da acele edeceğini düşündüm. Polisin, sırrını çözeceğinden korkacak ve onlardan bir adım önde olabilmek için hızlanacaktı. Bildiğiniz gibi, inciyi Harker'in büstünde bulup bulmadığını söylemek için hiçbir yolum yoktu. Aslında siyah inci olup olmadığı konusunda da tam kararımı vermiş değildim tabii; ama büstü ışığı olan bir bahçeye kadar taşıdığına göre bir şeyler aradığı kesindi bana göre. Harker'in büstü üç taneden biri olduğu için şans gerçekten de size söylediğim gibi ikiye birdi incinin içinde olması konusunda. Geriye iki tane büst kalmıştı ve ilk önce Londra'dakini bulmak isteyeceği açıktı. Başka bir trajedinin yaşanmaması için ev sakinlerini önceden uyardım ve mükemmel bir sonuçla karşılaştık. O zamana kadar, peşinde olduğumuz şeyin Borgia incisi olduğundan emin olmuşum tabii. Öldürülen adamın ismi bütün olayları birbirine bağlıyordu. Neyse, sonunda bir tek büst kalmıştı

geriye -Reading'deki- ve incinin onda olması gerekiyordu. Şahitliğinizin önünde onu satın aldım -ve işte sonuç!"

Lestrade'la ikimiz tek kelime etmeden oturuyorduk.

"Evet," dedi Lestrade sonunda, "Birçok davayı çözdüğünü görmüşümdür Bay Holmes, ama bundan daha ustaca davrandığın biri var mı emin değilim açıkçası. Scotland Yard'da seni kıskanmadığımızı bilemeni isterim. Hayır efendim, hepimiz seninle gurur duyuyoruz ve yarın gelecek olursan, en yaşlı müfettişinden en genç polis memuruna kadar tek bir adam bilmiyorum ki seninle el sıkışmaktan mutlu olmasın."

"Teşekkür ederim." dedi Holmes. "Çok teşekkür ederim!" ve kafasını çevirdiği sırada daha önce hiç görmediğim kadar duygu yüklüydü. Birkaç saniye sonra yine soğuk mantıkçı duruyordu karşımızda. "İnciyi kasaya koyar mısın Watson," dedi, "hah, Conk-Singerton sahtekarlığı vakasının kâğıtlarını da getir, olur mu. Hoşça kal Lestrade. Karşına yine küçük bir problem çıkacak olursa, sana bir iki ipucu verebilmek - mümkün olursa tabii- beni her zaman çok mutlu eder."

Üç Öğrencinin Hikâyesi

Sene 95'te şimdi anlatmak istemediğim bir dizi olay neticesinde Sherlock Holmes ve ben o güzel üniversite şehirlerimizden birinde birkaç hafta kalmıştık. İşte o günlerde başımızdan size şimdi aktaracağım küçük fakat eğitici bir hadise geçmişti. Olayı hikâye ederken çok doğaldır ki üniversitenin ya da suçlunun adını vermeyeceğim; zira bu çok nahoş ve düşüncesizce bir hareket olur. Böylesine can sıkıcı bir skandal pekâlâ unutulmaya terk edilebilirdi, fakat birtakım isimleri açıklamadan, sadece olaylar üzerinden gidersek, bu dostumun bazı niteliklerini gözler önüne serecektir. Böylece olayları belirli bir mekânla sınırlamayacak, bahsi geçecek insanlara ilişkin de bir ipucu vermeyeceğiz.

O sıralar, Sherlock Holmes eski İngiliz sözleşmeleriyle ilgili yorucu bir çalışma yürütüyordu. Bu çalışmalarda oldukça çarpıcı sonuçlar elde ettiğini söyleyebilirim. Belki onlara da bir başka yazımda değinirim. Holmes'in çalıştığı kütüphaneye yakın, dayalı döşeli konutlarda kalıyorduk. Bir akşam bir dostumuz, St. Luke Üniversitesinde öğretim üyesi olan Bay Hilton Soames bizi ziyarete geldi. Bay Soames, uzun boylu, ince, gergin, heyecanlı bir adamdı. Onu hep bu heyecanlı fıtratıyla tanıdım ama o akşam heyecanı kontrolden çıkmıştı, belliydi ki olağanüstü bir şey olmuştu.

"Bay Holmes, değerli vaktinizden birkaç saatinizi bana ayırabilir misiniz? St. Luke'de gerçekten can sıkıcı bir olay

yaşadık, eğer şans eseri burada olmasaydınız ne yapardım, bilmiyorum."

"Bugünlerde çok yoğunum ve doğrusu hiçbir şeyin beni işimden alıkoymasını istemiyorum," dedi Holmes, "Bence siz en iyisi polise başvurun."

"Hayır, hayır bayım, bu kesinlikle imkânsız. Kanun bir kere bu işe karıştı mı onu durduramayız. Üniversitemizin itibarı için skandallardan uzak durmamız şart. Yeteneklerinizin yanı sıra gizlilik konusunda gösterdiğiniz özenle de ayrıcalıklı bir yere sahipsiniz. Bu dünyada bana sizden başka kimse yardım edemez. Yalvarırım Bay Holmes, elinizden geleni yapın."

Dostumun sınırları Baker Caddesi'nin alışıldık çevresinden ayrıldığından beri yatışmamıştı. Not defterleri, kimyasalları, düzensiz ev düzeni olmadan onu rahat ettirmek imkânsızdı. İsteksizce bir kabulle omuzlarını silkti, konuğumuz da bunu fırsat bilerek heyecanlı el kol hareketleriyle alelacele hikâyesini anlatmaya başladı:

"Öncelikle belirteyim ki, Bay Holmes, Fortescue Bursları için açılan sınavların ilk günü yarın. Ben de sınav kurulundayım. Benim konum Yunanca; ilk verilecek sınav kâğıdında da adayların daha önce görmediği uzun bir Yunanca tercüme metni olacak. Bu metin şu anda sınav kâğıtlarına basılmış durumda. Tabii herhangi bir öğrenci bu metni önceden görüp hazırlanırsa, diğer adaylara göre önemli bir avantaj yakalamış olacaktır. Bu nedenle sınav kâğıtlarının gizli tutulması için büyük özen gösteriyoruz.

Bugün saat üç civarında bu sınav kâğıtlarının taslak hâli matbaadan elime ulaştı. Kâğıtta Tukidides'ten bir pasajın yarısı var. Metnin tamamen hatasız olması için çok dikkatli

okumam gerekiyordu. Saat dört buçukta işim daha bitmemişti. Ne var ki bir dostumun ofisinde çaya davetliydim ve geleceğime dair söz vermiştim, bu yüzden taslağı masamın üstünde bırakarak odadan ayrıldım. Odadan bir saatten fazla ayrıldım.

Biliyorsunuz Bay Holmes, bizim üniversitede kapılar çifttir; iç tarafta yeşil çuha kaplı bir kapı, dışarıda da sağlam meşeden bir kapı vardır. Dış kapıya yaklaştığımda üzerinde bir anahtar olduğunu şaşırarak fark ettim. Bir an kendi anahtarımı orada unutmuş olabileceğimi düşündüm. Cebime baktım, anahtar cebimdeydi. Anahtarın bildiğim kadarıyla var olan tek yedeği, on yıldır hizmetimde çalışan ve dürüstlüğünden kesinlikle emin olduğum yardımcım Bannister'de bulunur. Baktım ki anahtar gerçekten de onundu ve çay isteyip istemediğimi sormak için odama girmişti. Çıkarken de unutarak anahtarı kapıda bırakmıştı. Normal bir zamanda böyle bir unutkanlığı pek dikkate almazdım ama bugün özel bir gündü, böyle bir hata affedilemezdi.

Masama baktığım anda birilerinin kâğıtlarımı karıştırmış olduğunu hemen anladım. Taslak üç uzun kağıttan oluşuyordu, odadan ayrılırken hepsini bir araya toplayıp bırakmıştım. Geldiğimdeyse biri yerde, biri pencere kenarındaki masada, sonuncusu da bıraktığım yerde duruyordu."

Holmes ilk defa kımıldandı ve: "Yerde olan ilk sayfaydı, pencere kenarında olan ikinci sayfa, olduğu yerde duran da üçüncü sayfaydı." dedi.

"Tam tamına öyleydi bay Holmes, beni şaşırtıyorsunuz. Nasıl bilebildiniz bunu?"

"Lütfen devam edin, hikâye oldukça ilginç gidiyor."

"Bir an için, Bannister'in affedilemez bir şey yapıp kâğıtlarımı karıştırmış olabileceğini düşündüm. Ona sorduğumda samimiyetle bunu inkâr etti; bana doğruyu söylediğine ikna olmuş durumdayım şu an. Başka bir olasılık da benim dışarıda olduğumu bilen birilerinin oradan geçerken anahtarı kapıda görmesi ve kâğıtlara bakmak için içeri girmesi olabilir. Oldukça yüklü bir para söz konusu, burs oldukça dolgun. Vicdansız biri, rahatlıkla arkadaşlarına karşı avantaj sağlamak için böyle bir riski göze alabilir.

Bannister bu olay nedeniyle çok üzüldü. Kağıtların karıştırılmış olduğunu görünce neredeyse bayılıyordu. Ona biraz konyak verdim ve bir sandalyeye oturtup sakinleştirdim, bu sırada da odada dikkatli bir inceleme yaptım. Çok geçmeden içeri sızan kişinin kâğıtlar dışında başka izler de bıraktığını fark ettim. Pencere kenarındaki masada bir kalem açılmıştı. Kırılmış bir kalem ucu da aynı yerde duruyordu. Belli ki ahlaksız herif, kağıdı alelacele kopya etmeye çalışmış, kalemin ucu kırılınca da ucunu yeniden açmıştı."

"Harika," dedi Holmes, konuyla ilgilenmeye başlamış, neşesi yerine gelmişti, "şansınız yaver gitmiş."

"Hepsi bu kadar da değil. Yüzeyi çok güzel, pürüzsüz, kırmızı deri kaplı yeni bir yazı masam var. Ben de, Bannister de o masada en ufak bir pürüz ve leke olmadığına yemin edebiliriz. Geldiğimde o masada da yaklâşık üç parmak uzunluğunda düzgün bir kesik vardı. Belli belirsiz bir çizikten bahsetmiyorum, basbayağı bir kesik bu. Bununla da bitmiyor, masanın üstünde, içinde talaş gibi bir şeylerin olduğu yuvarlak siyah bir hamur ya da kil gibi bir şey vardı. Bu

izlerin kâğıtları karıştıran kişiye ait olduğundan eminim. Kimliğini tespit etmemize yarayacak ne bir ayak izi ne de başka bir iz vardı. Çıldırılmak üzereydim ki aklıma sizin şehirde olduğunuz geldi ve hiç zaman kaybetmeden olayı size anlatmaya geldim. Bana yardım edin Bay Holmes! İçinde bulunduğum ikilemi görüyorsunuz. Ya o kişiyi bulacağım ya da yeni kâğıtlar hazırlanıncaya kadar sınavı erteleteceğim. Tabii bunu yapmak için olup biteni açıklamak gerekecek, bu da skandal anlamına geliyor. Sadece kolejnin değil, üniversitenin de şanı gölgelenme tehlikesi içinde. Hepsinden öte, ben meselenin sessizce ve gizlice çözülmesini istiyorum."

"Olayı inceleyip size elimden gelen yardımı yapmaktan mutluluk duyarım." dedi Holmes, ayağa kalktı ve pardösüsünü giydi. "Hiç de yabana atılır bir olay değil. Kâğıtlar elinize ulaştıktan sonra sizi odanızda ziyaret eden oldu mu?"

"Evet; genç Daulat Ras, aynı katta oturan Hintli bir öğrenci, bana sınav hakkında bazı sorular sormaya gelmişti."

"Gireceği sınav için mi?"

"Evet."

"Ve kâğıtlar masanızdaydı değil mi?"

"Hatırladığım kadarıyla o sırada rulo halinde duruyorlardı."

"Fakat onların sınav taslakları olduğu fark edilebilirdi herhalde."

"Bu mümkün."

"Başka gelen olmadı mı?"

"Hayır."

"Peki bu taslakların o odada olacağını bilen biri var mıydı?"

"Hayır, yalnızca matbaacı biliyordu."

"Peki şu Bannister biliyor muydu?"

"Hayır kesinlikle başka bilen yoktu."

"Bannister şu an nerede?"

"Bu olay yüzünden hasta oldu, zavallı adam, onu sandalyede yığılmış olarak bıraktım. Size gelmek için acele ediyordum."

"Kapıyı açık mı bıraktınız?"

"Önce kâğıtları bir yere kilitledim tabii."

"O halde bu şu anlama geliyor Bay Soames, eğer Hintli öğrenci o ruloların soru taslakları olduğunu fark etmemişse, kâğıtları karıştıran kişi onları odada şans eseri buldu, orada olduklarını bilmiyordu."

"Bana da öyle geliyor."

Holmes gizemli bir gülümsemeyle:

"Pekâlâ," dedi, "Haydi gidip bakalım. Bu iş sana göre değil Watson, fiziksel değil, zihinsel bir mesele... Neyse, yine de istiyorsan gelebilirsin. Pekâlâ Bay Soames, emrinizdeyim!"

Dostumuzun oturma odası, alçak, demirli bir pencereyle tarihi kolejin yosun renkli avlusuna açılıyordu. Gotik tarzda kemerli bir kapıdan köhne taşlardan yapılmış bir merdivene çıkılıyordu. Zemin katta eğitim odası yer alıyordu. Üst katlarda ise her bir katta birer tane olmak üzere üç öğrenci

kalıyordu. Olay yerine vardığımızda alacakaranlık çökmüştü. Holmes durakladı ve dikkatle pencereyi inceledi. Sonra yaklaştı ve parmak uçlarına basarak, boynunu uzatıp odaya doğru baktı.

Çok bilmiş rehberimiz konuştu: "Kapıdan girmiş olmalı. Bir pencere ve bir kapıdan başka odaya açılan bir yer yok."

"Olur şey değil!" dedi Holmes, Bay Soames'e bakarak tuhaf bir şekilde gülümsedi. "Pekâlâ, burada görülecek başka bir şey olmadığına göre, içeri girsek iyi olacak."

Hoca, dış kapının kilidini açtı ve bizi odasına aldı. Holmes kapı girişinde halıyı incelerken bir süre eşikte bekledik.

"Maalesef burada bir iz yok." dedi. "Böyle yağmursuz bir havada zaten bir iz olması da beklenemez. Yardımcınız sanırım iyice kendine gelmiştir. Onu bir sandalyede bırakmıştınız, değil mi? Hangi sandalyeydi o?"

"Şu pencerenin yanında olan."

"Anlıyorum, şu küçük masanın yanındaki. Tamam içeri girebilirsiniz, halıyla işim bitti. Önce şu küçük masayı ele alalım. Tabii olup biten oldukça açık. Adam girdi ve kâğıtları tek tek ortadaki masadan aldı. Kâğıtları pencere kenarındaki masaya götürdü, çünkü bu sayede sizin gelişinizi görüp kaçabilecekti."

"Aslına bakarsanız kaçamazdı," dedi Soames, "çünkü ben yan kapıdan girdim."

"Haa bu iyi! Yine de adamın aklında bu olsa gerek. Şu kâğıtlara bir bakayım. Parmak izi yok galiba; hayır yok! Neyse, ilk sayfayı aldı ve kopya etti. Mümkün olan tüm

kısaltmaları kullanarak bunu ne kadar sürede yapmış olabilir? On beş dakika, daha az değil. Sonra kâğıdı aşağı attı ve ikinciye kaptı. Siz döndüğünüzde tam bu iş üzereydi ve aceleyle geri çekildi, *çok* acele... Öyle ki, odaya birilerinin girdiğini açıkça belli edecek şekilde kâğıtları oraya buraya saçılmış şekilde bıraktı ve hızlıca kaçtı. Dış kapıdan girerken, merdivenlerde bir kaçış sesi duymadınız mı?"

"Hayır, duyduğumu söyleyemem."

"Pekâlâ, öyle hızlı yazıyordu ki, kaleminin ucu kırıldı. Sizin de gördüğünüz gibi kalemini tekrar açtı. Bu ilginç, Watson. Kalem sıradan bir kalem değildi. Normalden büyük, yumuşak uçlu bir kalemdi. Dışı lacivert boyalı, üzerinde üreticinin ismi gümüş rengeyle yazılmış. Kalemin kalan kısmı yaklâşık dört santim uzunluğunda... Bu kalemi bulun Bay Soames, böylece adınızı yakalamış olursunuz. Ayrıca kullandığı kalemıraş da büyük ve kör bıçaklı bir şey. Alın size bir ipucu daha..."

Bay Soames bu bilgi bombardımanından sonra biraz şaşırdı, "Bu dediklerinizi ben de söyleyebilirdim," dedi, "fakat kalemin uzunluğu..."

Holmes, üzerinde 'NN' yazan ve ardında yazısız küçük bir bölüm olan parçayı tuttu:

"Gördünüz mü?"

"Sanırım hayır..."

"Watson, sanırım sana haksızlık etmişim, senin gibi başkaları da varmış... Sizce bu 'NN' ne olabilir? Bir kelimenin sonunda yer alan iki 'N' harfi. Johann Faber en çok bilinen kalem markası değil mi? Açılan kısım buraya kadar

gelmişse, kalan kalem uzunluğu da yaklâşık söylediğim kadardır." Küçük masayı elektrik lambasına doğru tuttu, "Eğer yazıyı yazdığı kâğıt, yeterince ince olsa idi, yazdığı yazının izi de bu masanın parlak yüzeyine geçerdi. Ama hayır, bir şey göremiyorum. Burada görülecek bir şey kaldığını sanmıyorum. Gelelim ortadaki masaya. Şu küçük topak, sanıyorum bahsini ettiğiniz siyah hamurumsu madde olmalı. Kabaca piramit şeklinde ve anladığım kadarıyla içi oyulmuş. Söylediğiniz gibi içinde talaş benzeri bir şeyler var. Olur şey değil, bu gerçekten ilginç. Ve şu kesik, yırtık gibi bir şey. İnce bir çizikle başlamış ve sonunda çentik şeklinde bir deliğe dönüşmüş. Bu olay hakkında yardımımı istediğiniz için size şükran borçluyum, Bay Soames. Şu kapı nereye çıkıyor?"

"Yatak odama."

"Bu olaydan sonra odaya girdiniz mi?"

"Hayır, doğrudan size geldim."

"Oraya da bir baksam iyi olacak. Ah ne kadar hoş, klasik bir oda! Lütfen zemini incelerken bana biraz izin verin. Hayır, bir şey göremiyorum. Şu perde nedir? Hmm, giysilerinizi bu perdenin arkasına asıyorsunuz. Eğer biri bu odada saklanmaya kalksa burayı seçerdi; yatağın altı oldukça alçak, gardırop da epey dar. İçeride kimse yoktur sanırım."

Holmes perdeyi sıyırdığında yüzünde olabileceklere karşı tetikte bir ifade vardı. Aslına bakarsanız perdenin arkasında da kancalara asılı üç dört takım elbiseden başka bir şey yoktu. Holmes arkasını döndü ve birdenbire yere eğildi:

"Vay canına! Bu da nedir?" dedi.

Çalışma odasındaki masanın üzerinde bulunanın aynısı, hamurdan bir piramitti bu da. Holmes açık avucunun içinde piramidi ışığa doğru tuttu:

"Ziyaretçiniz, görünüşe göre sadece oturma odasında değil, yatak odasında da iz bırakmış, Bay Soames."

"Orada ne aramış olabilir ki?"

"Sanırım bu çok açık. Umulmadık bir yoldan geri döndüğünüz için, siz kapının önüne gelinceye kadar sizi fark etmedi. O zaman bu ani durumda ne yapacaktı? Odaya girmiş olduğunu belli edecek her şeyi hızlıca toparlamaya çalıştı ve saklanabileceği tek yer olan yatak odanızda aldı soluşu."

"Aman Tanrım, Bay Holmes, demek ben çalışma odasında Bannister ile konuşurken adam kısıvrak elimizdeymiş de haberimiz yokmuş."

"Bence öyle."

"Tabii başka bir alternatif de var, Bay Holmes. Bilmem ki yatak odanın penceresine dikkat ettiniz mi?"

"Tahta kafesli, kurşun çerçevesi üç pencere, bir tanesi menteşeli, açılıp kapanabiliyor ve bir adam rahatlıkla oradan çıkabilir."

"Kesinlikle. Ayrıca avluya öyle bir açıyla açılıyor ki, insan kısmen görünmeden buradan çıkabilir. Adam ilk başta oradan girmiş olabilir. Yatak odasından geçerken izler bırakmıştır, sonra da kapıyı açık bulunca oradan kaçmıştır."

Holmes, sabırsızlıkla başını salladı:

"Biraz pratik olalım." dedi, "Yanlış hatırlamıyorsam bu katı kullanan üç öğrenci olduğunu söylemişsiniz, sürekli kapınızdan geçerler değil mi?"

"Evet, doğru."

"Ve üçü de bu sınava hazırlanıyor, değil mi?"

"Evet."

"Bunlardan birinden, diğerlerinden daha fazla şüphelenmek için bir nedeniniz var mı?"

Soames tereddüt etti:

"Bu son derece zor bir soru." dedi. "Ortada bir kanıt yokken birine suç atmak istemem."

"Ben şüphelerinizi alayım da kanıtların icabına bakarım."

"O halde size birkaç cümle ile burada kalan bu üç öğrencinin kişilikleri hakkında bir şeyler söyleyeyim. En altta kalan Gilchrist, iyi bir öğrenci ve atlet. Kolejde rugby ve kriket takımlarında oynuyor. Engelli yarış ve uzun atlamada dereceleri var. Yiğit bir delikanlı. Babası Sir Jabez Gilchrist, at yarışlarında bütün parasını kaybetmekle meşhur oldu. Çocuk bundan sonra epey fakir düştü, ancak çok çalışkan ve gayretlidir. Başarılı olacağına inanıyorum.

Onun bir üstünde şu bahsini ettiğim Hintli, Daulat Ras kalıyor. Hintlilerin birçoğu gibi sakin ve içten pazarlıklı bir genç. Derslerinde oldukça iyi, ne var ki en zayıf olduğu ders de Yunanca. Tutarlı ve sistemli çalışan bir öğrenci.

En üstte de Miles McLaren kalıyor. Yeter ki çalışmak istesin, çok parlak zekâlı bir çocuk. Belki de üniversitenin en

zeki çocuklarından biri. Ama aksi gibi, kararsız, pejmürde ve disiplinsiz bir karakteri var. İlk senesinde kâğıt oyunları yüzünden az kaldı uzaklaştırma alıyordu. Bu sınava dört elle sarılması gerekirken dönem boyunca derslerle hiç ilgilenmedi."

"O zaman şüphelendiğiniz o."

"Öyle de söylemek istemem doğrusu. Fakat üçünün içinden en yakın şüpheli adayı o."

"Kesinlikle. Şimdi Bay Soames, yardımcınız Bannister'e da bir bakalım."

Bannister, kısa boylu, beyaz ve tıraşlı yüzlü, elli yaşlarında kır saçlı bir adamdı. Hayatının sakin temposu içinde meydana gelen bu ani olay karşısında hâlâ üzüntüsünü yenememişti. Tombul yüzü heyecanla seğiriyor, parmakları bir türlü sabit durmuyordu.

"Şu talihsiz olayı araştırıyoruz, Bannister," dedi Bay Soames.

"Evet efendim."

"Anladığım kadarıyla," dedi Holmes, "anahtarınızı kapıda unutmuşsunuz."

"Evet efendim."

"Özellikle böyle hassas bir zamanda, kâğıtlar içerideyken bunu yapmanız garip değil mi?"

"Büyük bir talihsizlik efendim. Fakat daha önce de aynı şeyi yaptığım olmuştur."

"Odaya ne zaman girdiniz?"

"Saat dört buçuk gibiydi. Bay Soames'in çay saatinde..."

"Odada ne kadar kaldınız?"

"Bay Soames'in içeride olmadığını görür görmez dışarı çıktım."

"Masadaki kâğıtlara baktınız mı?"

"Hayır efendim, kesinlikle hayır."

"Nasıl oldu da anahtarı kapıda bıraktınız?"

"Elimde çay tepsisi vardı. Dönüşte anahtarı gelip almayı düşünüyordum ama unutmuşum."

"Dış kapıda yaylı kilit var mı?"

"Hayır efendim."

"Öyleyse dış kapı her zaman açık duruyor, değil mi?"

"Evet efendim."

"İçerideki biri o zaman rahatlıkla dışarı çıkabilir."

"Evet efendim."

"Bay Soames geri dönüp de sizi çağırdığında, çok rahatsız oldunuz, değil mi?"

"Evet efendim. Burada çalıştığım yıllar boyunca böyle bir hadise asla olmamıştı. Üzüntümden neredeyse bayılacaktım."

"Peki bu duruma düştüğünüzde neredeydiniz?"

"Nerede miydim efendim? Yani, burada, kapının önündeydim."

"Bu çok garip, çünkü köşede duran şu sandalyeye oturdunuz. Neden şu sandalyeleri atlayıp da ta oraya kadar gittiniz?"

"Bilmiyorum efendim, nerede oturacağıma pek dikkat etmedim."

"Bunun çok da farkında olduğunu sanmıyorum Bay Holmes. Çok kötü görünüyordu, beti benzi atmıştı."

"Bay Soames ayrıldıktan sonra bir süre daha odada kaldınız değil mi?"

"Sadece bir dakika kadar. Sonra kapıyı kilitledim ve odama geçtim."

"Siz kimden şüpheleniyorsunuz?"

"Oo, böyle bir cürette bulunamam efendim. Bu üniversitede böyle bir hareketten fayda umacak biri olduğuna inanmıyorum. Hayır efendim, buna kesinlikle inanmıyorum."

"Teşekkür ederim, bu kadar yeterli." dedi Holmes. "Ha bu arada son bir şey daha... Bu üç beyefendiden birine ters giden bir şeyler olduğundan bahsettiniz mi?"

"Hayır efendim, tek kelime etmedim."

"Herhangi birini gördünüz mü peki?"

"Hayır efendim."

"Çok güzel. Şimdi Bay Soames, dilerseniz avluda biraz yürüyüş yapalım."

Karanlık avluyu üç ışık aydınlatıyordu:

"Kuşlarınızın üçü de yuvalarında," dedi Holmes, pencerelere bakarak. "Vay canına, o da ne? Bir tanesi epey huzursuz görünüyor."

Bahsettiği Hintli öğrenciydi. Karanlık silueti perdesine vuruyordu. Odasının içinde bir oraya, bir buraya dönüp duruyordu.

"Aslında her birine bir ziyarette bulunmak isterim." dedi Holmes. "Bu mümkün olur mu?"

"Dünyada imkânsız diye bir şey yok." diye cevapladı Soames. "Bunlar üniversitenin en eski odalarıdır, ziyaretçilerin buralara uğraması alışılmadık bir şey değil. Gelin sizi bizzat gezdireyim."

"Yalnız isim vermek yok, lütfen!" dedi Holmes, Gilchrist'in kapısını çalarken. Uzun boylu, sarı saçlı, ince bir genç kapıyı açtı, geliş nedenimizi anlayınca içeri buyur etti. İçeride ortaçağdan kalma gayet ilginç bir mimari estetik göze çarpıyordu. Holmes mimari örneklerinden birine o kadar ilgi duydu ki, onun bir resmini defterine çizmek istedi, çizerken kaleminin ucunu kırdı, ev sahibimizden bir tane kalem istemek durumunda kaldı, sonra da kendi kaleminin ucunu açmak için bir de kalem açacağı rica etti. Aynı tuhaf kaza, Hintlinin odasında da gerçekleşti. Sessiz, sakın, ufak tefek, karga burunlu bir gençti ve bize şüphe ile bakıyordu. Holmes'in mimari hevesi sonlanınca memnuniyetini açıkça belli etti. Bu iki katta da Holmes aradığı kanıtlara ulaştı mı, pek fark edememiştim. Üçüncü odada ise yaptığımız ziyaret teşebbüsü sonuç vermedi. Kapıyı çaldık ama açan olmadı, onun yerine kaba saba sözler bir yağmur gibi başımızdan

aşağı yağdı. İçerideki, bütün şiddetiyle bağırıyordu; "Kim olduğunuz umurumda bile değil. Cehennem dibine kadar yolunuz var! Yarın sınava gireceğim ve kimsenin beni rahatsız etmesine izin vermeyeceğim."

Merdivenlerden aşağı inmeye başlamıştık ki "Kaba çocuk," dedi Bay Soames, sinirden küplere binmiş bir şekilde. "Tabii kapıyı çalanın ben olduğumu fark etmedi, fakat her ne olursa olsun tepkisi çok saygısızca idi. Bu koşullar altında aynı zamanda şüphe uyandırıcı..."

Holmes'in tepkisi garipti:

"Delikanlının boyu tam olarak ne kadar?" diye sordu.

"Bay Holmes, bunu tam olarak söylemek zor. Boyu Hintliden uzun ama Gilchrist kadar da uzun değil. Sanırım bir atmış sekiz civarındır."

"Bu çok önemli," dedi Holmes, "Evet Bay Soames, size iyi geceler diliyorum."

"Bay Soames şaşkınlık içinde perişan, haykırdı; "Fakat Bay Holmes, herhalde beni bu şekilde bırakıp gitmeyeceksiniz! Olayın vahametini anlamış görünmüyorsunuz. Sınav yarın... Bu gece yarın için bir karar almalıyım. Sınav kâğıtlarıyla oynanmışken sınavın yapılmasına izin veremem. Olayın çözülmesi gerekiyor."

"Her şeyi olduğu gibi bırakın. Yarın sabah erkenden geleceğim ve konuyu tekrar konuşacağız. O zaman tam bir karar verebiliriz. Bu sırada siz hiçbir değişiklik yapmayın, hiç..."

"Pekâlâ Bay Holmes."

"Kesinlikle içinizi ferah tutun. Bu sıkıntıdan kurtulmanın bir yolunu elbet bulacağız. Siyah çamuru yanıma alıyorum, kalem talaşlarını da... Hoşça kalın."

"Karanlık avluya yeniden çıktığımızda pencerelere bir daha baktık. Hintli hâlâ odasında volta atmaya devam ediyordu. Diğerleri görünmüyordu."

Caddeye çıktığımızda "Pekâlâ Watson, ne düşünüyorsun?" diye sordu Holmes. "Tam bir kumar oyunu gibi, değil mi? 'Bul karayı, al parayı!' Üç tane adamımız var. Suçlu bunlardan biri olmalı. Seçimini yap, senin tahminin hangisi?"

"Bence suçlu, şu üst kattaki kaba herif. En kötü nama sahip olan o. Gerçi o Hintli de az sinsi sayılmaz. Niye odada volta atıp duruyor?"

"Bunda garipsenecek bir şey yok. Bir şeyler ezberlemeye çalışan herkes bunu yapabilir."

"Ama bize çok acayip bakıyordu."

"Ertesi gün bir sınava girecek olsan ve her saniyen değerli olsa, bir grup yabancı da seni ziyarete gelse, sen de öyle bakardın. Bunda da şüphe çekecek bir şey görmüyorum. Kalem ve kalemıraşlar da gayet normal çıktı. Ama o adam beni şüphelendiriyor."

"Kim?"

"Kim olacak, Bannister. Onun bu işteki rolü ne?"

"Oldukça dürüst bir görünüşü var, bende de öyle bir izlenim bıraktı."

"Bende de... Zaten anlaşılmaz olan da bu. Neden böyle son derece dürüst bir adam... neyse, işte büyük bir kırtasiye dükkanı... Araştırmamıza buradan başlayacağız."

Kasabada yalnızca dört tane kırtasiye vardı. Her birinde Holmes elindeki kalem talaşlarını çıkardı ve aynısından bir kalem için yüksek fiyat teklif etti. Her biri kalemi getirtmeye razı oldu ama standart boyutlarda bir kalem olmadığı için nadiren depolarında tuttuklarını belirttiler. Dostum duydukları karşısında üzölmüşe benzemiyordu, yalnızca dükkânlardan yapmacık bir şekilde omuz silkerek ayrıldı.

"İşe yaramadı, sevgili Watson. Tek ve en iyi kanıtımız hiç işimize yaramadı. Ama onsuz da sonuca ulaşabiliriz sanıyorum. Vay canına! Sevgili dostum, saat neredeyse dokuz olmuş. Ev sahibemiz saat yedi buçukta yeşil fasulyeyi hazır edecekti. Senin şu müzmin tütün tüketimin ve düzensiz yeme alışkanlıkların yüzünden kadın bizi evden atacak, senin yüzünden beni de atacak. Fakat önce şu asabi hoca, dikkatsiz hizmetçi ve üç açığıöz öğrenci sorununu çözmemiz lazım.

Holmes o gece konuyla ilgili başka bir şey söylemedi, fakat gecikmiş akşam yemeğimizin ardından şöyle bir oturup uzun süre düşüncelere daldı. Ertesi sabah, tam hazırlanmışım ki saat sekizde odama geldi:

"Evet Watson," dedi. St. Luke'e gitme zamanı. Kahvaltı etmeden yapabilir misin?"

"Tabii."

"Pozitif bir şeyler duyuncaya kadar Soames diken üstünde olacak."

"Elinde pozitif bir şeyler var mı peki?"

"Sanırım."

"Bir karara vardın mı?"

"Evet sevgili Watson, meseleyi çözdüm."

"Fakat taze bir kanıt bulamadan nasıl oldu bu?"

"Sabahın saat altısında yataktan kalktıysam herhalde boşa değil. İki saatlik sıkı bir çalışma yaptım ve kayda değer bir şey gösterebilmek için en az beş mil yürüdüm. Şuna bir bak!"

Elini uzattı. Avucunda üç küçük siyah hamurdan piramit vardı.

"Holmes, bunu nereden buldun? Dün elinde iki tane piramit vardı!"

"Üçüncü de bu sabah eklendi. Diğer ikisi nereden geldiyse, üçüncüsü de doğal olarak oradan geldi. Ne dersin Watson? Haydi gidip dostumuz Soames'i acılarından kurtaralım."

Odasına gittiğimizde zavallı hoca perişan haldeydi. Sınavın başlamasına birkaç saat kalmıştı, o ise olan biteni açıklamakla, suç failinin de katılacağı şaibeli bir sınav yapmak arasında ikilemdeydi. Yerinde duramıyordu; Holmes'i görür görmez ellerini uzatarak ona doğru koştu:

"Tanrıya şükür, geldiniz! Bir şey bulamayınca işi bıraktınız sanmıştım. Şimdi ne yapacağım? Sınav yapılacak mı?"

"Evet, mutlaka sınav yapılmalı."

"Peki ya o serseri?"

"O sınava girmeyecek."

"Onu buldunuz mu?"

"Sanırım. Eğer bu olayın duyulmasını istemiyorsak, kendimize bazı yetkiler tanıyıp, küçük bir özel mahkeme kuracağız. Rica etsem şuraya oturur musunuz Bay Soames? Watson sen de şuraya! Ben de şu ortadaki koltuğa oturayım. Sanırım şimdi suçlu bir insanın yüreğine korku salacak görüntüyü sağladık. Şimdi zili çalın!"

Bannister içeri girdiğinde, oluşturduğumuz mahkeme heyetini görünce korku ve şaşkınlıkla köşeye sindi.

"Lütfen kapıyı kapatın," dedi Holmes. "Şimdi Bay Bannister, dünkü olayın gerçek yüzünü bize anlatır mısınız?"

Adam saç diplerine kadar bembeyaz kesildi:

"Size her şeyi anlattım efendim."

"Ekleyeceğiniz bir şey yok mu?"

"Hayır efendim."

"Peki öyleyse, biraz hatırlatma yapalım. Dün o sandalyeye oturmanızın nedeni, faili ortaya çıkarabilecek bir objeyi saklama isteğiniz olabilir mi?"

Bannister'in beti benzi atmıştı:

"Hayır efendim, kesinlikle hayır."

"Şu an yalnızca sesli düşünüyorum," dedi Holmes, yumuşak bir ifadeyle. "Samimiyetle söyleyeyim, bunu şu an ispat edemiyorum, ancak kuvvetle muhtemel ki Bay Soames

arkasını döner dönmez, yatak odasında saklanan kişiyi salıverdiniz."

Bannister, kurumuş dudaklarını ıslattı:

"Odada kimse yoktu efendim."

"Çok yazık Bay Bannister. Şimdiye kadar doğru söylemiş olabilirsiniz, ama şimdi yalan söylediniz."

Adamın yüzüne meydan okurcasına somurtkan bir ifade yerleşmişti:

"Kimse yoktu odada Bayım!"

"Hadi Bay Bannister, doğruyu söyleyin!"

"Hayır Bayım, kimse yoktu."

"Bu durumda bize başka bir şey söylemeyeceksiniz, anlaşıldı. Lütfen burada kalın. Yatak odasının kapısı önünde durun. Şimdi Bay Soames, sizden rica etsem gidip bir zahmet, genç Gilchrist'i buraya çağırabilir misiniz?"

Çok geçmeden hoca, öğrencisiyle birlikte geldi. Gilchrist, oldukça atletik görünüşlü, uzun boylu, kıvrak, çevik, güzel yüzlü bir gençti. Endişeli mavi gözleriyle önce her birimizi süzdü, sonra gözleri karamsar bir ifadeyle ötede duran Bannister'de kalakaldı.

"Lütfen kapıyı kapatın," dedi Holmes. "Evet, Bay Gilchrist, burada bizden başka kimse yok. Konuşacaklarımızdan kimsenin haberi olması gerekmiyor. Birbirimize karşı son derece açık olabiliriz. Bilmek istiyoruz, Bay Gilchrist, nasıl oldu da sizin gibi onurlu bir genç, dünkü yaptığınız harekete kalkışır?"

Çaresiz genç adam, sendeledi, dehşet ve sitem dolu bakışlarla Bannister'e baktı:

Bannister, "Hayır, hayır, Bay Gilchrist, efendim; bir kelime bile söylemedim!" diye haykırdı.

"Hayır ama şimdi söylediniz." dedi Holmes. "Şimdi Bayım, Bannister'in sözlerinden sonra durumunuz umutsuz, tek şansınız kaldı, o da her şeyi açıkça itiraf etmek."

Gilchrist bir an eliyle yüz hatlarını kontrol etmeye çalıştı, sonra da masanın yanında dizleri üzerine çöktü, yüzünü elleri arasına gömdü ve hıçkırarak ağlamaya başladı.

"Sakin olun, sakın olun," dedi Holmes, kibarca, "hata yapmak insana mahsustur, böylesine soğukkanlı bir suçlu olduğunuzdan dolayı kimse sizi kınayamaz. Belki de Bay Soames'e olan bitenleri ben anlatmalıyım, siz de yanıldığım yerler olursa düzeltirsiniz. Öyle mi yapalım? Peki, peki, cevap vermeyin. Dinleyin ve yanlış söylediğim yerler olursa düzeltin.

Bay Soames, siz hiç kimsenin, Bay Bannister de dahil, kâğıtların odanızda olduğunu birilerine söylemiş olamayacağını belirttikten sonra, olay kafamda belli bir şekil aldı. Matbaacıyı da eledik, sonuçta istese size vermeden önce kâğıtları inceleyebilirdi. Hintli hakkında bir şey düşünmedim. Rulo halinde gelen taslakların ne olduğunu bilmesine imkân yoktu. Öte yandan, hem bir adam odaya girme cesaretini gösterecek, hem de kâğıtlar masanın üstünde olacak, bu kadar tesadüf bir arada olmazdı. Bu ihtimali eledim. İçeri giren kişi kâğıtların orada olduğunu biliyordu. Peki nasıl?

Odanıza yaklaştığımda pencereden baktım. Tüm bu birbirine bakan pencereler arasında güpegündüz birinin pencereden girmiş olması ihtimal dışıydı. Pencerenin önünden geçerken içeride masada duran kâğıtları görebilmek için bir insan ne kadar uzun boylu olmalıydı diye düşündüm. Benim boyum 183 cm ve pencerenin önünden geçerken biraz çabayla içeriyi görebildim. Benden daha kısa birinin içeriyi görme şansı olamaz. Eğer öğrencilerinizden boyu uzun olan biri varsa, en çok şüphelenilecek kişi oydu.

İçeri girdiğimde, pencerenin yanındaki küçük masa hakkında konuştuk. Gilchrist'in uzun atlamacı olduğunu siz söyleyinceye kadar orta masa hakkında bir şey söyleyemiyordum. İşte o zaman taşlar birden yerine oturdu, sonra geriye sadece kanıtlar bulmak kaldı. Onları da hızla elde ettim.

Olay şuydu: Bu genç, öğleden sonra atletizm sahasında atlama çalışmıştı. Atlama ayakkabıları elinde, geri döndü. Bildiğiniz gibi bu ayakkabıların altında sivri çiviler vardır. Pencerenizin önünden geçerken uzun boyu sayesinde, masanızın üzerindeki kâğıtları gördü ve bunların ne olduğunu fark etti. Kapının yanından geçerken, uşağınız tarafından unutulmuş anahtarı görmeseydi harekete geçmeyecekti. Birden gördüğü kâğıtların sınav taslakları olup olmadığını merak etti. Bu çok tehlikeli bir hamle de değildi, sonuçta odaya bir soru sormak için girmiş olduğu düşünülebilirdi.

Neyse, odaya girip de kâğıtların gerçekten sınav taslakları olduğunu görünce, şeytana uydu. Ayakkabılarını masanın üstüne koydu. Pencerenin yanındaki sandalyeye ne koymuştunuz?"

"Eldivenlerimi..." dedi genç adam.

Holmes gururla Bannister'e baktı: "Eldivenlerini sandalyenin üstüne koydu ve taslakları, kopya etmek amacıyla tek tek aldı. Hoca ana kapıdan girecekti ve o da bulunduğu yerden hocayı görecekti. Bildiğimiz gibi, hoca yan kapıyı tercih etti. Birden hocanın ayak sesleri kapının önünde duyuldu. Kaçılacak bir yer yoktu. Eldivenlerini unuttu, ayakkabılarını kaptığı gibi yatak odasına koştu. Masa üstündeki çiziklere dikkat edin, yatak odasına bakan kısmı daha derin. Bu bile ayakkabıların yatak odası yönünde çekildiğini ve suçlunun oraya kaçtığını göstermeye yeter. Çivinin etrafındaki çamur, masanın üzerinde, ikinci bir parça da yatak odasında yerdeydi. Ayrıca ekleyeyim, bu sabah atletizm sahasında bir yürüyüş yaptım ve atlama pistinde atletlerin kaymaması için üzeri talaş örtülü siyah çamuru orada da gördüm ve bir numune aldım. Buraya kadar her şey doğru mu Bay Gilchrist?"

Gilchrist doğruldu, "Evet, efendim, doğru." dedi.

Soames haykırdı, "Tanrı aşkına, başka bir şey söylemeyecek misin?"

"Söyleyeyim efendim, kusura bakmayın, bu utanç verici durumun ortaya çıkması beni biraz sersemletti. Burada, elimde, yoğun geçen bir gecenin sonunda bu sabah erkenden size yazdığım mektup var. Suçumun ortaya çıktığını bilmeden yazdım bunu. İşte burada efendim. Bakın ne yazmışım; "Sınava girmemeye karar verdim. Rodezya Polis teşkilatında bir görev teklifi aldım ve Güney Afrika'ya gidiyorum."

"Yakaladığın bu haksız avantajı kullanmaya yeltenmemen beni gerçekten sevindirdi." dedi Soames, "Fakat neden fikrini

değiştirdin?"

Gilchrist Bannister'i gösterdi:

"İşte bana doğruyu gösteren bu adamdır." dedi.

"Bay Bannister, böyle gelin." dedi Holmes. "Bu genci odadan dışarı salan sizden başkası olamazdı, çünkü odada siz kaldınız, dışarı çıkarken de kapıyı kilitlemiş olmalısınız. Pencereden kaçmış olması da inanılmaz. Hikâyenin gizli kalan yanını sizden dinlesek..."

"İşin aslını bilseniz, aslında çok basit efendim. Ama onca zekânıza rağmen bunu bilmeniz imkânsız. Bir zamanlar, efendim, bu genç adamın babası Sir Jabez Gilchrist'in yanında uşak olarak çalışıyordum. O iflas edince ben de kolejde çalışmaya başladım. Fakat beş parasız kaldı diye eski patronumu unutacak değildim. Eski günlerin anısına oğlunu hep koruyup gözettim. Neyse efendim, dün bu odaya girdiğimde ilk gözüme çarpan Bay Gilchrist'in eldivenleriydi. O eldivenleri ve ne anlama geldiklerini iyi biliyordum. Eğer Bay Soames onları görseydi iş bitecekti. Hemen o sandalyeye oturdum ve Bay Soames size gitmek için oradan ayrılınca kadar kalkmadım. Hemen ardından, dizimde büyüttüğüm genç efendim içeriden çıkageldi ve bana her şeyi itiraf etti. Onu korumaya çalışmamdan ve ölmüş babasının yerine geçerek ona nasihat etmemden, bu yolla rakiplerinin önüne geçmesinin yakışık almayacağını söylememden daha doğal ne olabilirdi ki? Bu yaptığımdan dolayı beni suçlayabilir misiniz Bayım?"

"Hayır, tabii ki..." dedi Holmes içtenlikle ve ayağa fırladı. "Evet, Soames, sanırım küçük probleminizi çözmüş bulunuyoruz, evde kahvaltımız bizi bekler. Gel Watson! Size

gelince Bayım, eminim Rodezya'da sizi parlak bir gelecek bekliyor. Bir kerelik hata yapmış olabilirsiniz, artık gelecekte bunu telafi etmenizi bekliyoruz!"

Altın Gözlüğünün Esrarı

1894 yılında yaptığımız çalışmaların dökümünü içeren ve üçü de birbirinden kalın olan kitaplara baktığım zaman, o denli zengin malzemenin içinden en ilginç olmalarının yanı sıra dostumun ününü oluşturan özelliklerini yansıtmak bakımından en elverişli olan öyküleri seçmenin benim için son derece zor olduğunu itiraf etmek zorundayım. Sayfaları çevirince, kırmızı sülükle ilgili iğrenç hikâyenin yanı sıra bankacı Crosby'nin korkunç ölümüyle ilgili notlarıma rastlıyorum. Ayrıca Addleton trajedisinin bir dökümü ve İngiliz, antik el arabasının eşi benzeri görülmemiş yükü de yerini almış burada. Smith -Mortimer'ın ünlü vekâlet davası da bu döneme denk geliyor; bulvar suikastçısı Huret' in bulunup tutuklanması da öyle- ki bu dava, Holmes'a Fransa'nın Başkanından imzalı bir teşekkür mektubu ve Onur Nişanı kazandırmıştı. Bu vakaların her biri güzel bir hikâye oluşturur, ama bana yine de öyle geliyor ki, genç Willoughby Smith'in kınanacak ölümünün yanı sıra, cinayet nedeninin ortaya çıkmasını sağlayan garip olaylar zinciri bakımından, Eski Yer Yoxley kadar ilginç noktalar içermiyor hiçbiri.

Kasımın sonlarına doğru, fırtınalı, korkunç bir geceydi. Holmes'la beraber sessizlik içinde oturarak geçirmiştik bütün akşamı -o, elinde güçlü bir büyüteçle eski bir parşömenin yazılarını deşifre etme işine girişmiş, bense cerrah üzerine yeni bir incelemede kaybetmiştim kendimi. Dışarıda, Baker Sokağı rüzgâra terk edilmiş, yağmur da pencerelerimizi

indirmekle tehdit ediyordu adeta. Etrafımız en azından yirmi kilometre boyunca insan yapımı binalarla çevriliyken şehrin ortasında bile doğanın inanılmaz gücünü hissetmek, o güç söz konusu olduğunda koca Londra'nın, küçücük, önemsiz bir tepecik olduğunu fark etmek insanın içini ürpertiyordu. Pencereye yürüyüp terk edilmiş sokağa baktım. Çamurlu caddeyle parlayan kaldırımların birleştiği yerde sokak lambaları etraflarını aydınlatmak için çabalıyordu. Oxford Caddesinin köşesinden dönmüş yalnız bir arabadan başka bir tek hayat belirtisi yoktu etrafta.

"Evet, Watson, iyi ki bu gece dışarı çıkmak zorunda değiliz," dedi Holmes, büyütecini yana koyup parşömeni bir rulo haline getirirken. "Bugünlük bu kadar çalışma yeter. Gözleri yoran bir iş bu. Şimdilik çıkardığım kadarıyla on beşinci yüzyılın ikinci yarısında bir manastırın kayıtlarından daha heyecanlı bir şey değil. Vay vay vay! Bu da ne?"

Rüzgârın ısıklıklarının arasından yoldan yukarı gelen at nallarının sesi ve kaldırım taşlarına sürtünen bir tekerleğin iniltisi duyuluyordu. Görmüş olduğum araba kapımızın önüne çekmişti.

"Ne istiyor olabilir?" diye atıldım heyecanla, arabanın içinden bir adam çıktığı sırada.

"Ne mi istiyor? Bizi tabii ki. Ve biz, sevgili Watson, biz de iki palto, iki atkı ve çizme istiyoruz; böyle bir havayla savaşmak için insanoğlu ne icat ettiyse hepsini. Yo, bekle biraz! Araba yine yola çıktı! Hâlâ umut var. Gelmemizi isteyecektiyse arabasını mutlaka bekletirdi. Aşağıya koş, sevgili dostum ve kapıyı aç, çünkü erdemli tüm insanlar çoktan yataklarına çekilmiş durumda!"

Holdeki lambanın ışığı gece ziyaretçimizin üzerine düştüğünde onu tanımakta hiç zorlanmadım. Genç Stanley Hopkins, Holmes'ün defalarca yardım etmiş olduğu yetenekli bir polis müfettişiydi bu.

"Holmes içeride mi?" diye sordu genç adam heyecanla.

"Yukarı gel, beyefendi," diye seslendi Holmes yukarıdan. "Umarım bu kadar kötü bir gecede bizim için özel planların yoktur."

Müfettiş yukarı çıktı ve ben, lambamızın ışığımızda parıldayan yağmurluğunu çıkarması için yardım ederken Holmes şöminedeki odunları canlandırdı.

"Evet, sevgili Hopkins, şömineye yaklaş da ayaklarını ısıt," dedi Holmes. "Bir puro al, doktor da böyle bir gecede insana ilaç gibi gelen sıcak su ve limondan oluşan özel karışımından hazırlasın sana. Bu kadar korkunç bir fırtınada dışarı çıktığına göre çok önemli bir şeyler gerçekleşmiş olmalı."

"Son derece önemli Bay Holmes. Çok yoğun bir gün geçirdim inanın bana. Son baskıda Yoxley vakasıyla ilgili bir şeylere rastladınız mı?"

"Bugün on beşinci yüzyıldan gelen bir belgeden daha yeni hiçbir şey görmedim."

"Pekâlâ, sadece bir paragraftı, üstelik hepsi de uydurmaydı, yani hiçbir şey kaçırmadınız. Bugün bir saniye bile durup dinlenmedim. Yoxley, Chatham'dan yedi mil ötede ve tren istasyonundan üç mil içeride Kent'te yer alıyor. Üçü çeyrek geçe oraya gitmem gerektiğine dair bir telgraf aldım, saat beşte Eski Yer Yoxley'deydim, araştırmamı tamamladım, son

trenle Charing Cross'a geri döndüm ve hemen bir araba tutup buraya geldim."

"Bunun anlamı da, yanılmıyorsam eğer, vakayla ilgili bir karara varamamış olduğundur, öyle mi?"

"Bunun anlamı hiçbir şey anlamadığımdır. İzlenimlerime göre şimdiye kadar el attığım en karmâşık iş; oysa ilk başta, hata yapmanın mümkün olmadığı kadar basit görünmüştü gözüme. Bir cinayet nedeni yok Bay Holmes. Canımı sıkan şey bu -hiçbir sebep bulamıyorum. Adamın biri ölmüş -buna hiç şüphe yok- fakat herhangi birinin ona bir zarar vermeyi istemesine sebep olacak hiçbir şey bulamadım."

Holmes purosunu yakıp koltuğunda arkasına yaslandı.

"Bütün hikâyeyi anlat bakalım," dedi.

"Bulgular oldukça açık," diye başladı Stanley Hopkins. "İstediğim tek şey her birinin ne anlama geldiğini öğrenmek. Hikâye, benim bildiğim kadarıyla şöyle. Bu kır evi, 'Eski Yer Yoxley,' birkaç yıl önce, Profesör Coram adında yaşlıca bir adam tarafından satın alındı. Kendisi sakat ve vaktinin yarısını yatakta geçirirken diğer yarısını da ya bir baston yardımıyla evin içinde topallayarak, ya da bahçıvanın ittiği tekerlekli sandalyesinde bahçeyi dolaşmakla geçirir. Kendisine uğrayan komşuları tarafında sevilen biridir ve okumuş bir adam olmasıyla tanınır. Bayan Marker adında yaşlıca bir kâhya ve Susan Tarlton adındaki hizmetçisiyle yaşıyor. Kadınların ikisi de adamın oraya yerleşmesiyle birlikte gelmiş ve mükemmel karakterlere sahip insanlarmış gibi görünüyor. Profesör bir kitap yazmakla uğraşıyor ve bir yıl kadar önce kendisine yardımcı olacak bir sekreter tutma ihtiyacı hissetmiş. Denediği ilk iki kişi başarılı olamamış,

ama üçüncüsünün, üniversiteden yeni mezun olmuş genç bir adam olan Bay Willoughby Smith'in, tam da patronunun aradığı kişi olduğu ortaya çıkmış. İşi, profesörün sabahları dikte ettiklerini yazmaktan ibaretti ve akşamlarını genellikle ertesi günkü çalışmalarıyla ilgili kaynaklar ve yazılar araştırıp bulmakla geçirirmiş. Ne Uppingham'de geçirdiği çocukluğunda, ne de genç bir adam olarak Cambridge'de yaşadığı yıllarda kötü herhangi bir şey yapmamış Willoughby Smith.

Onu araştırdım ve görünüşe göre en başından beri, içinde tek bir kötülük olmayan sessiz ve çalışkan biriymiş. Evet, buna rağmen, delikanlı, bu sabah profesörün çalışma odasında ölümüyle karşılaşmış bulunuyor -cinayet işlenmiş efendim."

Rüzgâr pencereleri sarsarak inliyordu. Holmes ve ben, müfettiş ilginç hikâyesini yavaş yavaş anlatmaya devam ederken ateşe iyice sokulduk.

"İngiltere'yi baştan aşağı arayacak olsan bile," dedi, "bu ev kadar dış etkenlerden korunmuş, kendi kendine yetebilen bir yer daha bulabileceğini sanmıyorum. Ev halkı adımlarını bahçenin kapısının ötesine atmadan haftaların geçtiği olurdu. Profesör çalışmalarına gömülmüş ve başka bir şey için yaşamayan bir adam. Genç Smith, civarda hiç kimseyi tanımıyordu ve az çok patronu gibi bir yaşam sürdürüyordu. Evin iki kadın çalışanının onları evden dışarı çıkaracak hiçbir işleri yoktu. Bahçıvan olan ve profesörün tekerlekli sandalyesini iten Mortimer da ordudan emekli olmuş, mükemmel bir kişiliğe sahip yaşlı bir Kıdımlıdır. Evin içinde değil, bahçenin bir ucunda bulunan üç odalı bir kulübede yaşıyor. Eski Yer Yoxley'de bulacağınız insanlar bunlardan ibaret işte. Bahçenin kapısı London-Chatham yolunun

yaklâşık yüz metre uzağında bulunuyor bu arada. Bir kapı mandalıyla açılıyor ve insanları araziden uzak tutacak hiçbir şey yok.

"Olayla ilgili herhangi bir şey söyleyebilen tek kişi olan Susan Tarlton'dan öğrendiğim kadarıyla hemen öğlenden önce, on birle on iki arasında bir vakitte kendisi üst kattaki yatak odalarından birinde perde asma işiyle meşgulmüş. Profesör Coram henüz yatıyormuş; havalar kötü olunca öğlenden önce kalktığı görülmezmiş pek. Evin kâhyası da arka tarafta bir işler yapıyormuş. Willoughby Smith oturma odası olarak kullandığı yatak odasında biliniyordu ama hizmetçi o anda holden geçtiğini, hemen altta bulunan çalışma odasına indiğini duymuş. Hizmetçi, Smith'i görmemiş fakat genç adamın hızlı, enerjik adımlarını nerede duysa tanıyacağını söylüyor. Çalışma odasının kapısının kapandığını duymamış, ama bir iki dakika kadar sonra korkunç bir çığlık duyulmuş alttaki odadan. Dehşet verici, tüyler ürpertici bir çığlıkmış, bir kadından mı bir adamdan mı geldiği bile belli olmayan garip bir haykırış. Aynı anda, bütün evi sarsacak kadar ağır bir şeyin yere düşme sesi duyulmuş, ardından ortalığı tam bir sessizlik kaplamış. Hizmetçi bir an için korkudan donakalmış, sonra, cesaretini topladığında hemen aşağı kata koşmuş. Çalışma odasının kapısı kapalıymış ve kadın onu açmış. Genç Willoughby Smith, uzunlamasına yerde yatıyormuş içeride. Hizmetçi ilk başta hiçbir yara görememiş, fakat adamı ayağa kaldırmayı çalışırken boynunun altından kanların fışkırdığını görmüş. Şahdamarını parçalamış olan küçücük, fakat çok derin bir yara varmış adamın boynunda ve yarayı açmış olan alet de hemen yanında, halıda duruyormuş. Eski tip yazı masalarında bulunan, sapı fildişinden olan balmumu bıçaklarından biriydi

bu -Profesörün çalışma masasının kendi takımına ait bir parça.

"Hizmetçi ilk önce genç Smith'in çoktan ölmüş olduğunu düşünmüş fakat odadaki sürahiden aldığı biraz suyu adamın alınına döktüğünde birkaç saniyelğine de olsa gözlerini açmış. 'Profesör,' diye mırıldanmış, 'o kadındı.' Hizmetçi, Smith'in son sözlerinin bunlar olduğuna yemin ediyor. Adam umutsuzca başka bir şeyler söylemeye çalışmış, elini havaya kaldırmış. Sonra kafası arkaya düşmüş; ölmüş.

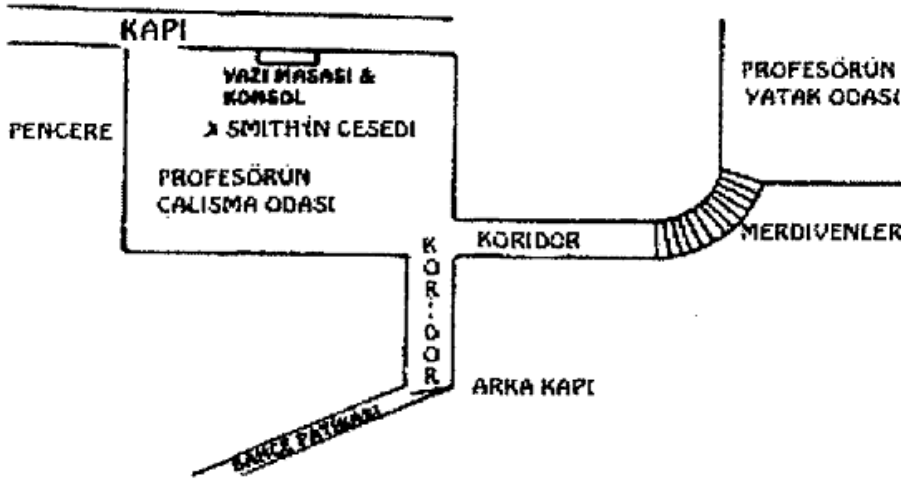
"Bu sırada artık kâhya da varmış cinayet sahnesine, ama o genç adamın son sözlerini duymak için geç kalmış. Susan' ı cesetle bırakarak hemen profesörün odasına koşmuş. Profesör, çok heyecanlı bir halde yatağında oturuyormuş, çünkü evin içinde korkunç bir şeylerin olmuş olduğunu anlayacak kadar ses duymuştu. Bayan Marker, Profesörün hâlâ pijamalarının içinde olduğuna yemin ediyor ve işin gerçeği şu ki saat on ikide gelme emrini almış olan Mortimer'in yardımı olmadan da giyinmesi imkânsız. Profesör, uzaktan gelen çığlığı duyduğunu, fakat başka bir şey bilmediğini söylüyor. Genç adamın son kelimelerine, 'Profesör, o kadındı,' hiçbir açıklama getiremiyor, ölmeden önce genç adamın sayıklaması olduğunu düşündüğünü ifade ediyor. Willoughby Smith'in bu dünyada tek bir düşmanının olmadığına inanıyor ve cinayetin sebebini anlayamıyor. Profesörün ilk tepkisi bahçıvan Mortimer'ı polis çağırmaya yollamak olmuş. Çok geçmeden de amir beni çağırttı. Ben oraya ulaşmadan hiçbir şeye dokunulmamıştı ve hiç kimsenin evin patikasında yürümemesi gerektiğine dair emir verdim. Sizin teorilerinizi uygulamaya sokmak için harika bir fırsattı Bay Sherlock Holmes. Hiçbir eksiklik yoktu."

"Bay Sherlock Holmes dışında tabii," dedi dostum, acı bir gülümsemeyle. "Peki, sonra neler oldu? Anlat bize."

"Öncelikle sizden şu taslağa bakmanızı istemek zorundayım, Bay Holmes. Bu, profesörün çalışma odasının yerini ve vakada adı geçen çeşitli yerlerin pozisyonlarını gösteriyor. Yaptığım araştırmaları anlamanızda size yardımcı olacaktır."

Bunun üzerine, aşağıda yer alan kaba haritayı açıp onu Holmes'a verdi. Ben de ayağa kalkıp Holmes'ün omzunun üzerinden haritayı incelemeye koyuldum.

"Çok kaba bir harita tabii, ve sadece benim önemli bulduğum noktaları içeriyor. Gerisini daha sonra kendiniz gelip görürsünüz. Şimdi, öncelikle katilin dışarıdan gelen biri olduğunu varsayalım; içeri nasıl girmiştir? Tabii ki bahçe patikasını ve arka kapıyı kullanmıştır, çünkü oradan doğrudan çalışma odasına gidiliyor. Diğer tüm yollar fazlasıyla karmâşık olacaktı. Kaçışın da aynı kapıdan gerçekleşmiş olması gerekir, zira diğer iki çıkışın biri yukarıdan aşağı inen Susan tarafından bloke edilmişti ve diğeri de doğrudan Profesörün odasına gidiyor. Bunlara dayanarak dikkatimi bahçe patikasına yönelttim ve orası da sürekli yağan yağmurdan dolayı bir çamur yığınının dönmüş olduğu için herhangi bir ayak izini çok net olarak gösterecekti.

"Yaptığım araştırma, dikkatli, hatta uzman bir suçluyla karşı karşıya olduğumu gösterdi. Patikada bir tek ayak izi yoktu. Ne var ki izlerini bırakma tehlikesinden kurtulmak isteyen birinin patikanın kenarında bulunan çimenlerde yürümüş olduğu çok açıktı. Belli bir izle benzer hiçbir şey bulamadım, ama çimenler ezilmişti; birilerinin oradan geçtiği belliydi. Bu bir tek katilin kendisi olabilirdi, çünkü ne bahçıvan ne de evin bireylerinden birileri o sabah oraya uğramıştı ve yağmur da o gece başlamıştı."

"Bir dakika," dedi Holmes. "Bu patika nereye gidiyor?"

"Yola çıkıyor."

"Uzunluğu ne kadar?"

"Yüz metre kadar efendim."

"Patikanın bahçe kapısından çıktığı noktada izleri tekrar bulmuş olmalısın, değil mi?"

"Ne yazık ki bulamadım, oradan itibaren taş döşeli bir yol halini alıyor."

"Peki, yolun kendisinde?"

"Hayır; yol bir çamur gölüne dönmüştü."

"Yazık, çok yazık! Neyse, çimenlerdeki bu adımlar, gidiyorlar mıydı, geliyorlar mıydı?"

"Bunu söylemek imkânsızdı. Belli bir şekilleri yoktu."

"Küçük mü büyük müydü ayaklar?"

"Bunu da belirleyemezdin."

Holmes sabırsız bir ses çıkardı.

"O zamandan beri de yağmur deliler gibi yağıyor, fırtına rüzgârları esip duruyor," dedi. "Artık şuradaki parşömenden bile daha zor okunacaklar. Neyse, bu konuda yapabileceğimiz hiçbir şey yok. Peki Hopkins, sonra ne yaptın? Hiçbir şeyi kesinleştirememiş olduğundan kesinlikle emin olduktan sonra yani?"

"Bana kalırsa birçok şeyi kesinleştirdim Bay Holmes. Birinin, dikkatli davranan birinin eve girmiş olduğunu biliyordum. Ondan sonraki adımım da koridoru incelemek oldu. Orası hindistancevizi halısıyla örtülü ve hiçbir iz meydana gelmemiştii üzerinde. Oradan, çalışma odasının kendisine vardım. İçeride pek az eşya var. Ana mobilyası, yanına bir konsolun monte olduğu bir yazı masasıdır. Konsolun kendisi iki sıra çekmecedan ve bu iki sıranın ortasında bulunan küçük bir dolaptan meydana geliyor. Çekmeceler açık, dolap kilitliydi. Söylenene göre, içlerinde değerli bir şey barındırmayan çekmeceler her zaman açıkmiş, dolap ise bazı önemli evraklar içerdiğinden kilitli tutuluyormuş, ama onun kilidiyle oynanmış olduğunu

gösteren bir şey yoktu, üstelik profesör de hiçbir şeyin eksik olmadığını doğrulamış bulunuyor. Bir hırsızlık gerçekleşmemiş, orası kesin.

"Şimdi genç adamın cesedine gelelim. Konsolun yakınında bulundu, haritada işaretlemiş olduğum gibi hemen solunda. Bıçak yarası boğazının sağ tarafının biraz da arkasında bulunduğu için bunu kendisinin yapmış olması neredeyse imkânsız."

"Tabii bıçağın üzerine düşmediği sürece," dedi Holmes.

"Kesinlikle. Bu fikir de aklımdan geçti. Ama bıçağı bedenden otuz kırk santimetre uzakta bulduğumuz için bu olası görünmüyor. Son olarak şunu da eklemeliyim ki ölen adamın sağ elinde bunu, bu son derece önemli kanıtı bulduk."

Stanley Hopkins, cebinden kâğıttan küçük bir kutu çıkardı. Kutuyu açınca içinden, kenarından ipekten siyah bir ipin sarktığı küçük bir kelebek gözlüğü çıktı. "Willouhby Smith mükemmel gözlere sahipti," diye ekledi. "Bunu katilin suratından çekmiş olduğuna dair en ufak bir kuşku yok."

Sherlock Holmes, gözlüğü eline alıp onu büyük bir ilgi ver dikkatle incelemeye koyuldu. Gözlüğü burnuna tuttu, onunla okumaya çalıştı, pencerenin yanına gidip onunla sokağa baktı, lambanın ışığında çerçeveyi iyice inceledi ve sonunda, bir yandan kendi kendine kıkırdayarak, masaya oturup bir kâğıda birkaç not alıp bunu Hopkins'e uzattı.

"Senin için yapabileceklerim bundan ibaret," dedi. "İşine yarayabilir."

Şaşkınlıktan afallamış müfettiş yüksek sesle okumaya başladı. Kâğıdın üstünde şunlar yazıyordu:

"Aranıyor: iyi bir isme sahip ve hanımefendi görünüşlü bir kadın. Göze çarpacak derecede kalın bir burnu var, gözleri birbirine yakın. Alnı kırışık, delici bakışlara sahip ve büyük ihtimalle hafifçe kambur. Son birkaç ay içinde en azından iki defa olmak üzere bir gözlükçüyle görüşmüş olduğuna dair işaretler var. Gözlerinin dereceleri son derece yüksek olduğuna ve çok büyük bir sayıda gözlükçü bulunmadığına göre onu bulmak çok zor olmasa gerek."

Holmes, Hopkins'in yüzündeki şaşkınlığa gülüyordu ve büyük bir ihtimalle ben de o kadar şaşkın görünüyordum.

"Çıkarımlarım son derece basit," dedi. "Sonuç çıkarmak açısından bir gözlükten daha iyi bir kaynak veren neredeyse hiçbir şey yoktur; özellikle de bunun gibi özel bir gözlük söz konusu olduğunda. Bir kadına ait olduğunu, inceliğine dayanarak söylüyorum -bir de ölen adamın son sözlerinden tabii. Zarif, iyi giyimli biri olduğuna dair fikrime gelince; gördüğünüz gibi çerçeve saf altınla kaplanmış. Böyle bir gözlüğünün sahibi olan kişinin başka konularda pasaklı olması söz konusu bile değil. Klipslerin kendi burnun için bile fazlasıyla geniş olduğunu göreceksin, hanımefendinin burnu çok geniş. Bu çeşit bir burun genelde kısa ve kabadır, ama tarifimde, inatla böyle bir noktada ısrar etmemi engelleyecek pek çok etken var. Benim yüzüm dardır, buna rağmen gözlerimi bu çerçevenin ortasına, hatta ortanın yakınına bile getiremediğimi fark ettim. Bundan, hanımefendinin gözlerinin burnuna çok yakın olması gerektiği sonucuna vardım. Senin de gördüğün gibi Watson, camları konkav ve son derece yüksek bir dereceye sahip. Gözleri hayatı boyunca

bu denli bozuk olmuş olan birinin bunun izlerini taşıyor olması beklenir; yani alnında, gözkapaklarında ve omuzlarında."

"Evet," dedim, "söylediklerin son derece açık. Ama itiraf etmeliyim ki gözlükçüye yapılmış ziyareti, hem de iki ziyareti nereden nasıl çıkardığını anlamam mümkün değil.

Holmes gözlüğü eline aldı.

"Burada göreceğin gibi," dedi Holmes, "klipsler, burnun üzerindeki baskıyı azaltmak için incecik bir tıpa mantarı tabakasıyla örtülmüş. Bir tanesi biraz eskimiş ve rengi bozulmuş, diğeryse yeni. Birinin düşüp yerine yenisinin takılmış olduğu belli. Eski olanın birkaç aylıktan fazla olmadığını düşünüyorum ve sonuçta ikisi birbirinin tıpatıp aynısı olduğuna göre hanımefendinin ikincisini yaptırmak için aynı dükkana geri dönmüş olduğu açık."

"Aman Tanrım, inanılmaz bir şey!" diye haykırdı Hopkins hayranlıkla. "Onca kanıt elimde tuttuğum halde bunun farkında olmadığımı düşünüyorum da! Londra'nın gözlükçülerini dolaşmaya karar vermiştim gerçi."

"Tabii ki dolaşacaktın. Neyse, şimdilik anlatacak başka bir şeyin var mı vakayla ilgili?"

"Hiçbir şey kalmadı Bay Holmes. Sanırım artık siz de benim bildiklerimi biliyorsunuz -hatta büyük ihtimalle fazlasını. Yollarda ve tren istasyonunda herhangi bir yabancının görülüp görülmediğiyle ilgili bir araştırma başlattık. Hiçbir haber gelmedi daha. Beni umutsuzluğa düşüren şey, cinayetin işlenmesi için hiçbir nedeninin olmayışı. Bir neden adına bir kırıntı dahi gösteremiyor hiç kimse."

"Ah, bak o konuda sana yardımcı olamayacağım. Ama sanırım yarın gelmemizi istiyorsun, yanılıyor muyum?"

"Eğer size zahmet olmayacaksa Bay Holmes. Sabah altıda Charing Cross'tan kalkıp Chatham'a giden bir tren var ve bir aksilik olmazsa sekizle dokuz arası Eski Yer Yoxley'e varmış oluruz."

"O halde o treni yakalayacağız. Getirdiğin vakanın ilginç birkaç öğeye sahip olduğu kesin ve bir göz atmaktan büyük bir zevk alacağım. Pekâlâ, saat neredeyse bir olmuş, birkaç saat uyusak iyi olacak. Eminim ateşin karşısındaki koltukla idare edebilirsin. Yola çıkmadan önce ispirto ocağımı yakıp sana bir fincan kahve hazırlayacağım."

Ertesi sabah fırtına kendini tüketmişti, ama sert bir sabahtı içinden yol aldığımız. Thames Nehrinin bataklıklarının ve nehrin karanlık kıvrımlarının üzerine doğan soğuk kış güneşini gördük ve bu sahneyi, Holmes'la tanışıklığımızın ilk günlerinde Andaman Adalısının peşinde olduğumuz zamanlarla bağdaştıracığım her zaman. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra Chatham'dan birkaç mil uzaklıktaki küçük bir istasyonda indik. Atımız hazırlanırken biz de handa hızlı bir kahvaltıyı midelerimize indirdik ve böylece sonunda Eski Yer Yoxley'e vardığımızda hemen işe koyulmaya hazırдық. Bahçe girişinde bir polis memuru tarafından karşılandık.

"Evet, Wilson, yeni bir şey var mı?"

"Hayır efendim, hiçbir şey yok."

"Bir yabancıнын görüldüğüne dair hiç haber gelmedi mi?"

"Hayır efendim. İstasyondakiler dün herhangi bir yabancıyı görmediklerinden kesinkes emin."

"Hanlarda ve pansiyonlarda araştırma yapıldı mı?"

"Evet efendim; orada da hiçbir şey yok."

"Pekâlâ, sonuçta sıkı bir yürüyüşle Chatham'a varılır. Orada hiç kimse tarafından fark edilmeden istediğin yerde kalabilir, istediğin trene binebilirsin. Neyse, size bahsettiğim bahçe patikası bu Bay Holmes. Dün, üzerinde herhangi bir işaretin olmadığına yemin ederim."

"Çimenlerdeki ayak izleri hangi taraftaydı?"

"Bu tarafta efendim. Patikayla çiçek tarhının arasındaki bu ince çimen şeridinde. Artık izleri göremiyorum, ama dün gayet nettiler."

"Evet, evet; biri buradan geçmiş," dedi Holmes, çimenlere eğilerek. "Hanımefendimiz adımlarını dikkatlice atmış olmalı, öyle değil mi? Sonuçta bir tarafta çamurlu patika var ve çiçeklerin arasındaki yumuşak toprakta daha bile net izler bırakırdı."

"Evet efendim, herhalde çok soğukkanlı biriydi."

Holmes'ün gözlerinin bir an için düşünceli bir hal aldığını gördüm.

"Bu taraftan dönmüş olması gerektiğini söylemiştin değil mi?"

"Evet efendim; başka bir yol yoktu."

"Bu çimen şeridinde yürümüş olmalıydı, öyle mi?"

"En ufak bir kuşukum yok, Bay Holmes."

"Hım! Son derece yetenekliymiş... son derece yetenekli. Pekâlâ, sanırım patikadaki işimizi bitirdik. İlerleyelim. Yanılmıyorsam bu bahçe kapısı genellikle açık tutuluyor, değil mi? O halde gelen kişi, öylece içeri girdi. Aklında, cinayet işlemek gibi bir şey olmuş olamazdı, aksi takdirde yazı masasındaki bıçağı almaktansa bir çeşit silah almış olurdu yanma. Hindistancevizi halıda iz bırakmayarak koridor boyunca ilerledi, sonra da kendini çalışma odasında buldu. Orada ne kadar kaldı? Bunu belirlememizi sağlayacak bir şey yok."

"Birkaç dakikadan fazla kalmış olamaz efendim. Kâhya Bayan Marker'ın, olaydan kısa bir süre önce orayı temizlemiş olduğunu söylemeyi unuttuğum -yaklaşık on beş dakika önce olduğunu belirtiyor."

"Hm, evet bu bize bir sınırlama veriyor. Hanımefendimiz bu odaya giriyor ve ne yapıyor? Yazı masasının yanına gidiyor. Ne için? Çekmecelerdeki bir şey için değil. Orada almaya degecek bir şey olsa çekmece mutlaka kilitlenmiş olurdu. Hayır; ahşap konsolun içindeki bir şeyin peşindeydi o. Hey! Şuradaki çizik de nedir? Bir kibrit yakar mısın Watson? Bundan neden bahsetmedin Hopkins?"

Holmes'ün sözünü ettiği çizik anahtar deliğinin piriç işlemesinin sağında başlamış, on santimetre kadar devam etmiş ve konsolun yüzeyindeki ciladan bir parça alıp götürmüştü.

"Onu fark etmiştim Bay Holmes. Ama bir anahtar deliğinin etrafı her zaman çiziklerle kaplı olur."

"Bu yeni, oldukça yeni. Çizimin olduğu yerde pirincin nasıl parıldadığını görüyor musun? Eski bir çizik yüzeydeki rengi almış olurdu. Büyütecimle bak. Vernik de aynı şekilde, sabanın açtığı izin iki yanındaki toprak gibi. Bayan Marker gelebilir mi?"

Üzgün görünümlü yaşlıca bir kadın odaya girdi.

"Bu konsolun tozunu aldınız mı dün?"

"Evet efendim."

"Peki bu çizimi fark etmiş miydiniz?"

"Hayır efendim, fark etmemiştim."

"Eminin fark etmediniz, çünkü bir toz bezi buradaki kalkmış cila parçalarını alıp götürürdü. Bu konsolun anahtar kimde duruyor?"

"Profesörün saatinin zincirinde duruyor."

"Basit bir anahtar mı peki?"

"Hayır efendim; özel yapım bir anahtardır."

"Çok iyi. Bayan Marker, gidebilirsiniz. Şimdi biraz ilerlemeye başladık. Hanımefendimiz odaya giriyor, konsolun yanına ilerliyor ve onu ya açıyor, ya da açmaya çalışıyor. Bununla uğraştığı sırada genç Willoughby Smith giriyor odaya. Kadın, anahtarı hızla çekerken kapıdaki bu çizimi yapıyor. Adam onu yakalıyor ve kadın da, bulabildiği en yakın silaha saldırıyor -ki bu bizim bıçaktır- ve adamın onu bırakması için bıçağı ona indiriyor. Darbe ne yazık ki öldürücüdür. Adam düşüyor ve kadın da kaçıyor; ama almaya

gelmiş olduğu şeyin yanında olup olmadığını bilemeyiz tabii. Hizmetçi Susan'ı çağırabilir miyiz?

"Sen ığlığı duyduktan sonra herhangi birinin oradaki kapıdan geçmiş olması mümkün müdür Susan?"

"Hayır efendim; bu imkânsız. Ben merdivenlerden aşığı inmeden de koridorda birinin olup olmadığını görürdüm. Hem o kapı hiç açılmadı, açılrsa duyardım."

"Böylece buradaki çıkış kapandı. O halde kadının geldiği yerden gittiği kesin. Bildiğim kadarıyla buradaki koridor profesörün odasına gidiyor. O tarafta bir çıkış yok mu yani?"

"Hayır efendim."

"Koridordan ilerleyip profesörle tanışalım şimdi. Ama, Hopkins! Bu çok önemli, gerçekten çok önemli! Profesörün koridoru da hindistancevizi halısıyla örtülü."

"Evet efendim, ama ne olmuş ki?"

"Vakayla bir ilgisini göremiyor musun? Peki peki, ısrar edecek değilim. Kesin yanılmışımıdır. Fakat yine de birçok şeyi ima ediyormuş gibi gelmişti bana. Hadi gel de beni profesörle tanıştır."

Bahçeye gidenle aynı uzunluğa sahip olan koridordan aşığı ilerledik. Sonunda birkaç basamakla çıkılan bir kapıya vardık. Rehberimiz kapıyı çaldı, ardından bizi profesörün yatak odasına soktu.

Duvardaki raflarda, raflara sığmamış olanları da tomarlar halinde köşelerde ya da kutularda duran sayısızca kitabın bulunduğu çok büyük bir odaydı. Yatak, odanın tam ortasında

duruyordu ve yatağın içindeyse, başı yastıklarla desteklenmiş halde evin sahibi yatıyordu. Ondan daha dikkate değer görünümlü birini pek görmemişimdir. Sıska, gaga burunlu bir yüzdü bize dönük olan; uzun, karışık kaşların altındaki deliklere gömülü delici bakışlı koyu renkli gözleri olan garip, bir kartalinkine benzer bir yüz. Saçları ve sakalı beyazdı, ama sakalın ağız etrafındaki kısmı garip bir şekilde sararmıştı. Beyaz kıllardan oluşan karışımın ortasından bir sigaranın ateşi parlıyordu ve odanın kendisi de tütünün keskin kokulu dumanıyla doluydu. Profesör, Holmes'a elini uzatırken, parmaklarının da nikotinle sararmış olduğunu fark ettim.

"Sigara içiyor musunuz Bay Holmes?" dedi, hafif aksanlı düzgün bir İngilizce konuşarak. "Buyurun, bir sigara alın. Ya siz efendim, siz de alır mısınız? Onları tavsiye ederim çünkü onları özellikle İskenderiye'deki Ionides'ten ısmarlıyorum. Bana her defasında bin adet gelir ve üzüntüyle şunu söylemeliyim ki her on beş günde bir yeni bir sipariş vermem gerekiyor. Kötü, efendim, çok kötü, ama yaşlı bir adamın pek fazla zevki olmuyor. Tütün ve işim -benden geriye kalan tek şey bu."

Holmes bir sigara yakmış, odada etrafına bakmıyordu.

"Tütün ve işim, ama galiba artık sadece tütün," dedi , yaşlı adam. "Yazık! Ne vahim bir olay! Böyle bir facianın olacağını kim tahmin edebilirdi ki? Son derece saygıdeğer genç bir adamdı! Birkaç aylık çalışmadan sonra mükemmel bir asistan haline gelmişti, inanın bana. Olayla ilgili düşünceleriniz nedir Bay Holmes?"

"Henüz kararımı vermiş değilim."

"Bizim tamamıyla kaybolduğumuz bir yerde siz olaya bir ışık tutabilirsiniz size karşı gerçekten borçlanmış olacağım. Benim gibi zavallı, özürlü bir kitap kurdu için korkunç bir darbe oldu. Düşünme yetimi kaybetmiş gibiyim. Fakat siz hiçbir şey yapmadan oturacak biri değilsiniz; sorun çözücü birisiniz siz. Günlük hayatınızın bir parçası bunlar. Acil durumlarda dengenizi korumada üstünüze yok. Yanımızda olduğunuz için gerçekten şanslıyız."

Yaşlı Profesör konuşmasını sürdürürken Holmes odada bir aşağı, bir yukarı yürüyüp duruyordu. Sigarasını büyük bir hızla içtiğini fark ettim. Besbelli ki ev sahibimizin zevkini paylaşıyordu İskenderiye'nin taze sigaralarına karşı.

"Evet efendim, gerçekten öldürücü bir darbe oldu," dedi yaşlı adam. "Ötede duran şu sehpanın altındaki kâğıt tomarını görüyor musunuz? Benim Magnum Opus'umdur o. Mısır ve Suriye'deki Kıptî manastırlarda bulmuş olduğum belgelerle ilgili analizimdir; açıklanmış dinin temelini sarsacak bir çalışma. Kötü sağlığımla ve asistanımın benden alındığı konusunu göz önüne aldığımda bunu hiçbir zaman tamamlayamayacağımı düşünüyorum artık. Tanrım, Bay Holmes, siz benden de sıkı bir sigara tiryakisi çıktınız yahu."

Holmes gülümsedi.

"Bu konuda bir uzmanımdır," dedi, kutudan bir sigara daha alıp -dördüncüsüydü- onu bitirdiği sigaranın ucuyla yakarak: "Uzun bir sorgulamayla canınızı sıkmayacağım Profesör Coram, sonuçta cinayetin işlendiği sırada yataktaydınız ve haliyle konuyla ilgili bir şey bilmeniz imkânsız. Sadece şunu sormak istiyorum. Zavallı gencin: 'Profesör o kadındı' şeklindeki son sözleri hakkında ne düşünöyorsunuz?"

Profesör kafasını olumsuz anlamda salladı.

"Susan bir köylü kızıdır," diye konuştu, "ve o sınıfın inanılmaz aptallığını biliyorsunuzdur. Bana kalırsa zavallı

Smith anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı ve bizim kız da duyduklarını bu anlamsız mesaj haline getirdi."

"Anlıyorum. Peki bu trajik durum için sizin herhangi bir açıklamanız var mı?"

"Belki de bir kazaydı; belki de -bunu sadece biz bizyken fısıldıyorum- belki de intihardı. Genç adamların, etraflarından sakladıkları sorunları oluyor -kim bilir, hiç haberdar olmadığımızı bir gönül meselesi olabilir mesela. Bana kalırsa cinayetten daha olası bir teoridir bu."

"Peki gözlüklere ne diyorsunuz?"

"Ah! Ben yalnızca bir öğrenciyim -hayallerle yaşayan bir adam. Hayatın pratik yönlerini açıklayamam. Fakat sonuçta şunu ikimiz de biliyoruz dostum, ki aşk garip nesnelere bürünebilir. Lütfen bir sigara daha alın. Birinin onlardan böylesine zevk aldığını görmek çok güzel. Bir yelpaze, bir eldiven, bir gözlük -bir erkek hayatına son verdiğinde yanında bir yadigâr ya da değerli şey olarak alacağı şeylerin ne olduğunu kim bilebilir ki? Yanınızdaki adam çimenlerde gördüğü ayak izlerinden bahsediyor; fakat ne olursa olsun öyle bir konuda yanılmak kolaydır. Bıçağa gelince, adam düşerken ondan uzağa düşmemesi için bir neden göremiyorum ben. Belki de bir çocuk gibi konuştuğumu düşüneceksiniz, ama bana sorarsanız Willoughby Smith kendi kaderini kendi belirledi."

Holmes, profesörün teorisi karşısında şaşkına dönmüş görünüyordu. Düşüncelere dalmış bir şekilde odada dolaşmaya devam ederken sigara arkasında sigara içmeye ihmal etmiyordu.

"Söyleyin bana Profesör Coram," dedi sonunda, "çalışma odasındaki o konsolun içinde ne var?"

"Bir hırsızın işine yarayacak hiçbir şey yok. Aile kâğıtları, zavallı eşimden mektuplar, beni şereflendiren üniversitelerden diplomalar. Alın, anahtar burada. Kendiniz de bakabilirsiniz."

Holmes anahtarı alıp onu bir süre inceledi; ardından onu profesöre geri verdi.

"Hayır; bunun bana bir yardımı olacağını hiç sanmıyorum," dedi. "Onun yerine sessizce bahçenize çıkıp bütün meseleyi aklımdan bir kez daha geçirmeyi tercih ederim. Ortaya attığınız intihar teorisi düşünölmeye değer. Sizi rahatsız ettiğimiz için özür dileriz profesör Coram ve söz veririm ki öğlen yemeğine kadar bir daha rahatsız edilmeyeceksiniz. Saat ikide gelip, arada olmuş olabilecekleri size aktaracağım."

Holmes garip bir şekilde endişeli görünüyordu ve bir süre tam bir sessizlik için de bahçede bir aşağı bir yukarı dolaşıp durduk.

"Herhangi bir şey bulabildin mi?" diye sordum sonunda.

"Bu, içtiğim bütün o sigaralara bağlı bir şey," diye cevap verdi. "Tamamıyla yanılmış olmam da mümkün. Sigaralar bana gösterecektir."

"Sevgili Holmes," diye atıldım gülerek, "tanrı aşkına, ne demek..."

"Tamam, tamam, kendi gözlerinle görebilirsin. Bir şey olmazsa, herhangi bir zarar verilmiş olmayacak nasılsa. Gerekirse gözlükçü ipucunu da kullanabiliriz tabii, ama bulabildiğimde her zaman kestirmelerden yararlanırım. Ah, bak, Bayan Marker geliyor! Onunla beş dakikalık öğretici bir konuşmadan faydalanmaya ne dersin?"

Daha önce belirtmiş olup olmadığımı bilmiyorum, ama Holmes kendi istediği zamanlarda, kadınlarla son derece iyi anlaşabiliyordu ve o anlarda onların güvenini kazanmakta büyük bir usta olurdu. Belirtmiş olduğu zamanın daha yarısı geçmeden kâhyanın sempatisini kazanmış, sanki yıllardır tanışıyorlarmış gibi onunla sohbeta dalmıştı.

"Evet, Bay Holmes, tıpkı dediğiniz gibi efendim. Gerçekten korkunç bir şekilde sigara içiyor. Bütün gün, hatta bazen gece boyunca dahi efendim. O odayı sabahları görmüşümdür - efendim, Londra'nın sisiyle kaplanmış olduğunu düşünebilirsiniz. Zavallı genç Bay Smith, o da sigara içiyordu ama profesör kadar kötü değil tabii. Sağlığı mı -vallahı ne diyeyim, sigara adama kötü mü geliyor, iyi mi geliyor bilemiyorum."

"Ah!" dedi Holmes, " fakat insanın iştahını kapatır."

"Bilemiyorum efendim."

"Profesör neredeyse hiçbir şey yemiyordur herhalde."

"Bu konuda çok değişiklik gösteriyor, o kadarını söyleyebilirim."

"Bu sabah kahvaltı etmediğine bahse varım ve sonra içtiği sigaraları düşününce onu öğlen yemeğinden de görmeyeceğimize eminim."

"Bakın o konuda yanıldınız işte efendim, çünkü bu sabah çok büyük bir kahvaltı etti kendisi. Daha büyük bir kahvaltı ettiğini hatırlamıyorum bile, sonra öğlen için büyük bir tabak kotlet istedi. Evet, ben de şaşkınım efendim, dün odaya dalıp da genç Bay Smith'i öylece yatarken gördüğümden beri yemeklerin yüzüne bakamaz oldum. Neyse, her birimiz farklıyız tabii ve profesörün iştahı etkilenmiş değil."

Sabahın geri kalanını bahçede geçirdik. Stanley Hopkins, bir gün önce Chatham caddesinde garip bir kadın görmüş oldukları iddia edilen bir takım çocukları bulmaya kasabaya inmişti. Dostuma gelince, her zamanki enerjisi onu terk etmişe benziyordu açıkçası. Daha önce bir vakaya bu kadar isteksizce yaklaştığını görmemiştim hiç. Hopkins'in geri dönüp de çocukları bulmuş olduğunu, tam Holmes'ün tarifine uyan, gözlüklü bir kadın görmüş oldukları haberi bile ilgisini çekmedi. Öğlen yemeğimizi bize getiren Susan'ın, Bay Smith'in önceki sabah yürüyüşe çıkmış olduğunu düşündüğünü belirtmesi, ölümüyle sonuçlanan trajediden yalnızca yarım saat kadar önce dönmüş olduğunu söylemesi çok daha büyük bir etki yarattı dostumda. Bu olayın önemini hiçbir şekilde göremiyordum, ama Holmes'ün bunu, beyninde oluşturmuş olduğu sahnenin kendisiyle bütünleştirdiğini açıkça görebiliyordum. Birdenbire saatine bakıp sandalyesinden fırladı. "Saat iki oldu baylar," dedi. "Dostumuz profesörle davamızı sonuçlandırmaya gitmeliyiz."

Yaşlı adam öğlen yemeğini henüz bitirmişti ve boş tabağının, kâhyasının bahsetmiş olduğu iştahının izlerini

taşıdığı kesindi. Beyaz yelesini ve parıldayan gözlerini bize doğru çevirdiğinde gerçekten de garip bir insan olduğunu yeniden aklımdan geçirdim. Hiç sönmeyen sigara her zamanki gibi ağzındaydı. Bu sefer giydirilmiş, ateşin yanındaki bir koltukta otururken karşıladı bizi.

"Pekâlâ Bay Holmes, esrar perdesini kaldırabildiniz mi trajedinin üzerinden?" Hemen yanındaki bir sehpa da duran sigarayla dolu büyük bir kutu uzattı dostuma. Holmes tam o anda elini uzattı ve aralarında kalan sigara kutusunun dengesi bozulup yere düştü. Bir iki dakika boyunca hepimiz dört ayak üzerinde, etrafa saçılmış sigaraları garip yerlerden toplamakla meşguldük. Sonunda ayağa kalktığımızda Holmes'ün gözlerinin parıldadığını, yanaklarına koyu bir rengin yerleşmiş olduğunu fark ettim. Sadece kriz zamanlarında görmüş olduğum savaş işaretleriydi bunlar.

"Evet," dedi sakince, "perdeyi kaldırdım."

Stanley Hopkins ve ben şaşkınlık içinde Holmes'a bakıyorduk. Profesörün sıksa yüzünde yse küçümsemeye benzer bir şey oluşmuştu.

"Öyle mi! Bahçede mi buldunuz çözümü?"

"Hayır, burada."

"Burada mı, ne zaman?"

"Tam şu anda."

"Şaka yapıyor olmalısınız Bay Sherlock Holmes. Bu şekilde davranılmayacak kadar ciddi bir mesele olduğunu size hatırlatmak zorunda bırakıyorsunuz beni."

"Zincirimin her halkasını denedim Profesör Coram ve sapasağlam olduğundan hiç kuşku yok. Sebeplerinizin ne olduğunu ve bu garip meselede tam olarak nasıl bir yeriniz olduğu konusuna gelince, bu konuda henüz bir fikrim yok. Bunları önümüzdeki dakikalarda sizden duyacağımı tahmin ediyorum. Bu arada ben de bildiklerimi anlatacağım ki henüz öğrenemediklerimin neler olduğunu anlayasınız.

"Dün, bir bayan çalışma odanıza girdi. Sizin konsolunuzda bulunan bir takım belgelerin peşindeydi ve konsolun bir anahtarı da onda vardı, sizinkini inceleme fırsatım oldu ve vernikli yüzey çizilirken meydana gelmiş olması gereken bir iz yoktu üzerinde. Kadının suç ortağı olmadığını böyle anladım ve ipuçlarından okuyabildiğim kadarıyla sizin bilginiz olmadan ve kesinlikle sizi soymak niyetiyle geldi."

Profesörün dudaklarından bir duman bulutu yükseldi. "Bu son derece ilginç ve öğretici bir konuşma oluyor," dedi. "Ekleyecek başka bir şeyiniz var mı? Söz konusu bayanı bu kadar iyi takip edebildiğinize göre şimdi nerede olduğunu da söyleyebileceğinizden eminim."

"Deneyeceğim. İlk olarak sekreteriniz tarafından yakalandığını, kurtulmak için onu bıçakladığını söylemeliyim. Bu felaket olayı şanssız bir kaza olarak düşünmek zorunda hissediyorum, çünkü bayanın o derece ciddi bir yaraya yol açmak niyetinde olmadığından eminim. Bir katil, silahını getirmeden gelmez. Neyse, işlediği suçtan dehşete kapılmış bir halde trajik sahneden koşarak kaçtı. Ne yazık ki boğuşmada gözlüğünü kaybetmişti ve neredeyse kör denebilecek bir durumda koşuyordu. Bir koridordan aşağı ilerledi, ki bunun geldiği koridor olduğunu düşünmüş olmalı - her ikisi de hindistancevizi halıyla kaplıydı- ve ancak geri

dönmek için çok geç olduğunda, yanlış yöne sapmış olduğunu, kaçışının olmadığını anlamış. Ne yapmalıydı? Devam etmekten başka çaresi yoktu, doğal olarak da öyle yaptı. Bir merdivenden çıktı, bir kapıyı açtı ve kendini sizin odanızda buldu."

Yaşlı adam ağzı açık bir halde Holmes'a bakıyordu.

Şaşkınlık ve korku, yüzüne damgasını vurmuştu. Birden kendini zorlayarak omuz silkti ve içten olmayan bir kahkaha patlattı.

"Buraya kadar her şey çok güzel, Bay Holmes," diye konuştu. "Fakat olağanüstü teorinizde küçücük bir açıklık var. Ben de odamdaydım ve gün boyu da burayı hiç terk etmedim."

"Bunun farkındayım, Profesör Coram."

"Peki, kendi yatağında yatarken bir kadının odama girip girmediğini fark etmeyeceğimi mi söylemeye çalışıyorsunuz bana?"

"Öyle bir şey söylemedim. *Tabii ki* farkındaydınız geldiğinin. Onunla konuştunuz. Onu tanıdınız. Sonra da kaçışına yardım ettiniz.

Profesör yeniden gülmeye başladı. Ayağa kalkmıştı ve gözleri kor gibi parlıyordu.

"Delisiniz siz!" diye bağırdı. "Söylediklerinizin hiçbir manası yok. Kaçmasına yardım mı ettim? peki şimdi nerede ' o zaman?"

"Şurada," dedi Holmes, odanın köşesinde bulunan yüksek bir kitaplığını göstererek.

Yaşlı adamın kollarını havaya kaldırdığını, acımasız yüzünün korkunç bir şekilde çarpıldığını gördüm ve arkaya, sandalyesine geri düştü. Aynı anda, Holmes'ün göstermiş olduğu kitaplık menteşeler üzerinde yana kayarak açıldı ve bir kadın odaya fırladı. "Doğru söylüyorsunuz!" diye haykırdı, garip, yabancı bir aksanla. "Doğru söylüyorsunuz! Buradayım."

Saklanma yerinin duvarlarından gelen tozlarla, örümcek ağlarıyla kaplıydı. Yüzü de kirliydi ama temiz bile olsa hiçbir zaman güzel bir kadın olmuş olamazdı çünkü dış görünüşü tıpkı Holmes'ün tarif etmiş olduğu gibiydi, üstelik uzun, sivri bir çenesi de vardı. Gözlüğünün olmamasından doğan körlüğüne karanlıktan gün ışığına çıkmaktan doğan körlük de eklenince sersemlemiş biri gibi, kim olduğumuzu görebilmek için gözlerini kırıştırarak karşımızda durdu. Her şeye rağmen yine de asil bir şey vardı duruşunda, sivri çenesinde, hafifçe yukarıya dönük başında saygı ve hayranlık uyandıran belli bir soyluluk. Stanley Hopkins, elini kadının koluna koymuş, onu tutuklamak zorunda olduğunu söylemiştiyse de, kadın itaat gerektirecek bir yumuşaklıkla onu uzaklaştırdı. Profesör, düşünceli gözlerle kadına bakarak sandalyesinde arkasına yaslandı.

"Evet efendim, sizin tutuklunuzum," diye konuşmaya başladı kadın. "Durduğum yerden söylediğiniz her şeyi duyabiliyordum ve gerçeği öğrendiğinizi biliyorum. Her şeyi itiraf ediyorum; genç adamı öldüren bendim. Ne var ki bunun bir kaza olduğunu söylerken haklıydınız. Elimde tuttuğum şeyin bir bıçak olduğunu dahi bilmiyordum, çünkü ümitsiz

durumumda masanın üzerinden bulabileceğim ilk şeyi kaptım ve beni bırakması için bununla ona vurdum. Söylediklerim tamamıyla doğru."

"Hanımefendi," dedi Holmes, "doğru olduğundan eminim. Korkarım iyi değilsiniz."

Kadının yüzü korkunç bir renge bürünmüştü, yüzündeki kirlerle birleşince daha da dehşet verici bir etki yaratmıştı bu. Yatağın kenarına oturdu; ardından anlatmaya devam etti.

"Burada çok az vaktim kaldı," diye belirtti, "ama her şeyi bilmenizi istiyorum. Ben buradaki adamın karışığım. Kendisi İngiliz değil, bir Rus'tur. Ama ismini size açıklamayacağım."

Yaşlı adam ilk defa yerinde kıpırdadı. "Tanrı senin korusun Anna!" diye atıldı. "Tanrı seni korusun!"

Kadın, acıma dolu gözlerle adama baktı uzun bir süre boyunca. "Sergius, neden bu aşağılık hayatına böylesine sıkı sarılıyorsun?" dedi, üzüntüyle. "Bir çok kişiye zarar verdiği gibi hiç kimseye bir iyiliği de dokunmadı -kendine bile. Neyse, tanrının zamanı gelmeden seni yargılama benim işim, değil. Bu lanetlenmiş evin kapısından içeri adımımı attığımdan beri kendi ruhum da yeterince ağırlaştı. Ama şimdi konuşmalıyım, yoksa çok geç olacak.

"Söylediğim gibi baylar, bu adamın karışığım. Kendisi elli, ben de yirmilerinde aptal bir kızdım evlendiğimiz zaman. Rusya'da bir şehirde, bir üniversitedeydi bu -yerin ismini söylemeyeceğim."

"Tanrı seni korusun," diye mırıldandı adam tekrar.

"Reformcuyduk -devrimciler- Nihilisttik. O, ben ve başkaları. Sonra kötü zamanlar geldi, bir polis öldürüldü, birçok kişi tutuklandı, delil gerekiyordu ve o, hayatını kurtarıp çok para kazanmak için kendi karısını ve dostlarını ele verdi. Evet, itirafları üzerine hepimiz tutuklandık. Bazılarımız darağacına, bazılarımızsa Sibiryaya'ya gönderildi. Ben de bu sonuncuların arasındaydım ama cezam ömür boyu değildi. Kocam, bizden kazandıklarıyla İngiltere'ye geldi ve Kardeşliğinin, yerini öğrenmesi durumunda tek bir hafta bile yaşayamayacağını bilerek o zamandan beri sessiz bir yaşam sürdürdü."

Yaşlı adam titreyen bir elini uzatarak bir sigara yaktı. "Ellerindeyim Anna. Bana her zaman iyi davrandın," dedi.

"Henüz kötülüklerini anlatmayı bitirmedim," diye konuşmaya devam etti kadın. "Yoldaşların arasında biri vardı ki kalbimin dostuydu. Soylu, cömert, sevgi dolu biriydi - kocamın olmadığı her şey. Şiddetten nefret ederdi. Hepimiz suçluyduk belki -yaptıklarımız suç sayılabiliyorsa- ama o değildi. Bizi caydırmak için hep yazdı, hep yazardı ve o mektuplar onu kurtarırdı; benim günlüğüm de öyle -günbegün ona karşı duyduğum sevgiyi kaydettiğim, her birimizin fikirlerini yazdığım günlüğüm. Kocam mektupları da günlüğü de bulup aldı. Onları sakladı ve genç adamı ölüme göndermek için çok çalıştı. Neyse ki bu konuda başarısız oldu, ama Alexis Sibiryaya'ya gönderildi ve şimdi, şu anda bir tuz madeninde çalışıyor. Bunu düşün, seni hain, seni pislik; şimdi, tam şu anda, Alexis, ismini telaffuz etmeye bile hakkın olmadığı bir adam, bir köle gibi çalışıp yaşıyor, ve ben, sefil hayatını ellerimde tuttuğum halde gitmene izin veriyorum."

"Her zaman soylu bir kadındın Anna," dedi yaşlı adam, sigarasından bir nefes daha çekerek.

Kadın ayağa kalkmıştı, ama acıyla bağırarak tekrar oturdu.

"Bitirmeliyim," dedi. "Cezamı doldurduğumda, gönderildikleri takdirde arkadaşımı hapisten kurtaracak günlüğü ve mektupları bulma çabalarına giriştim. Kocamın İngiltere'ye gelmiş olduğunu biliyordum. Aylar boyunca aradıktan sonra nerede olduğunu buldum. Günlüğümün hâlâ onda olduğunu biliyordum, çünkü ben Sibiry'a'dayken bir defa ondan bir mektup almıştım ve onda bana sitem edip günlüğümden bazı cümleleri tekrar etmişti. Acımasız karakterini bilen biri olarak, intikam alma adına günlüğü asla geri vermeyeceğini biliyordum. Onu bizzat almaktan başka çarem yoktu. Bu maksatla bir dedektif bürosundan özel bir dedektif kiraladım ve o bir sekreter olarak kocamın evine girdi - ikinci sekreterindi Sergius, birdenbire işi bırakan kişi. Kâğıtların konsolunda saklandığını öğrendi ve anahtarın kalıbını çıkardı. Daha ileri gitmeyi reddettiyse de evinin bir planını verip çalışma odasının öğlene kadar hep boş durduğunu söyledi. Sonunda cesaretimi toplayıp kâğıtları almak maksadıyla buraya geldim. Başardım da; ama ne pahasına!

"Kâğıtları almış, dolabı kilitliyordum ki, genç adam beni yakaladı. Onu aynı sabah zaten görmüştüm. Yolda karşılaşmıştık ve ben, burada çalıştığını bilmeden ona Profesör Coram'ın nerede yaşadığını bilip bilmediğini sormuştum."

"Kesinlikle!" diye atıldı Holmes. "Sekreter, gezisinden dönünce karşılaşmış olduğu kadını patronuna anlattı. Sonra,

son nefesini verirken de o kadın olduğunu -birkaç dakika önce profesöre anlatmış olduğu kadın olduğunu söylemeye çalıştı."

"Konuşmama izin vermelisiniz," dedi kadın sertçe ve yüzü ıstırapla çarpıldı. "Adam düştüğünde odadan koştum, ama yanlış kapıyı seçtim ve kendimi kocamın odasında buldum. Beni ele vermekten bahsediyordu. Öyle yaptığı takdirde hayatının benim ellerimde olduğunu gösterdim. O beni kanunların ellerine teslim edecek olsaydı ben de onu Kardeşliğin ellerine verebilirdim. Kendi hayatım umurumda değildi, ama başladığım işi tamamlamak istiyordum. Kocam söylediklerimi yapacağımı biliyordu -kaderinin bana bağlı olduğunu. Bu sebeple, -başka bir şeyden dolayı değil,- beni sakladı. Beni o karanlık saklanma yerine soktu; eski günlerden kalma, sadece kendisinin bildiği bir yerdi. Yemeklerini odasına getirtti, böylece yemeğinden bana da verebildi. Aramızda, polisin burayı terk etmesi üzerine, bir daha geri dönmek üzere gece evi terk edeceğim konusunda anlaştık. Fakat her nasılsa planlarımızı çözmeyi başardınız." Ansızın bağrından küçük bir paket çıkardı. "Bunlar son kelimelerim," diye atıldı; "bu, Alexis'i kurtaracak olan paket. Bunu onurunuz ve adalet sevginize teslim ediyorum. Alın! Onu Rus Konsolosluğuna vermeniz gerekiyor. Sonunda görevimi yaptım ve..."

"Onu durdurun," diye bağırdı Holmes. Odanın öbür ucuna koşmuş, kadının elindeki küçük şişeyi yakalamıştı.

"Çok geç!" dedi kadın, tekrar yatağa çökerek. "Çok geç! Saklandığım yerden çıkmadan aldım zehri. Başım dönüyor! Gidiyorum! Paketi götürme görevini size veriyorum efendim."

"Basit bir vakaydıysa da öğretici olmadığını söyleyemeyiz," diye yorumda bulundu Holmes, şehre dönüş yolumuzdayken. "En başından beri gözlüğe bağlıydı. Ölen adamın bunları almış olması şansına sahip olmasaydık, vaka belki de asla çözüme kavuşamayacaktı. Cam numaralarının yüksekliğini göz önüne aldığımında, sahibinin, onlar olmadan neredeyse kör denebilecek kadar çaresiz olacağı en başından beri belliydi. Bir kez bile yanlış adım atmadan incecik bir çimen şeridinde yürümüş olduğunu söylediğinde, bunun çok büyük bir başarı olduğunu belirttiğimi hatırlayacaksınız. Yedek bir gözlüğüne sahip olmaması durumunda Bunu imkânsız bir şey olarak değerlendirdim. Böylece, evin içinde bir yerlerde kalmış olabileceği düşüncesinin üzerine düşünmeye başladım. İki koridorun birbirlerine nasıl benzediğini görünce, böyle bir hatayı işlemesinin beklenebileceği de açık seçik belli oldu; böyle bir durumda pek tabii ki profesörün odasına girmiş olmalıydı. Bu tahminimi doğrulayabilecek herhangi bir şey için pür dikkat kesilmiştim ve bir saklanma yerine işaret edebilecek bir şey bulmak için odayı iyice inceledim. Halı, tam ve iyice yerine yapışmış görünüyordu, onun için tabanda bir giriş fikrinden vazgeçtim. Kitapların ardında bir girinti olabilirdi pekâlâ. Sizin de bildiğiniz gibi, eski yapılarda öyle yerlere oldukça sık rastlanır. Yere dizili kitapların, tek bir kitaplığın önü haricinde bütün duvarları çevrelediğini fark ettim. Öyleyse kapının olduğu yer orası olmalıydı. Bana yol gösterecek herhangi bir iz göremedim ama halı küllü bir toprak rengine sahip ve bu iz bulmak açısından oldukça elverişli bir renktir. Bu sebepten dolayı şu şahane sigaralarından bir sürü içtim ve külleri de kuşkulandığım kitaplığın önüne silktim. Basit bir numaraydı, ama son derece

de başarılı. Sonra aşağı indim ve Watson'ın şahitliğinde Profesör Coram'ın iştahının -ikinci bir kişiyi beslemek zorunda olduğunda her insandan beklenebileceği gibi- son bir gündür açılmış olduğunu doğrulamış oldum. Saat ikide tekrar odaya çıktık ve sigara kutusunu devirerek yeri inceleme fırsatı buldum. Sigara külündeki ayak izlerinin sayesinde tutsağın nerede saklandığını anlamış oldum. Evet, Hopkins, işte Charing Cross'a vardık, vakayı başarılı bir şekilde çözüme kavuşturduğun için tebrik ederim seni, Merkeze gidiyorsundur herhalde. Watson, sanırım sen ve ben beraberce Rus Konsolosluğuna doğru yol alacağız."

Kayıp Rugby Oyuncusu

Baker Sokağı'ndaki eve, enteresan telgrafların gelmesini kanıksamıştık. Bu telgrafların içerisinde Sherlock Holmes'ün kafasını on beş dakika kadar meşgul eden birini özellikle çok iyi anımsıyorum. Yedi sekiz sene önce Holmes'ün adına çekilen bu telgraf elimize geçtiğinde kasvetli bir şubat sabahıydı.

"Beni lütfen bekleyin. Çok büyük şanssızlık. Sağ açık kayıp; yarın olması kaçınılmaz..."

OVERTON"

— Strand'dan saat 10:36'da çekilmiş, dedi Holmes, mesajı bir kez daha okuyarak. Bay Overton'un bunu çekerken tutarsız olduğu belli oluyor; çünkü ne istediği açık değil. Her neyse, Times'a göz atıncaya kadar sanırım gelmiş olur. Kendisinden öğreniriz olan biteni. Bu tip rutin günlerde sıradan bir macera bile iyidir.

Gerçekten de işlerimiz çok azalmıştı. Bu gibi durağan geçen dönemlerden korkmayı deneyimlerimle öğrenmiştim. Dostumun zihinsel faaliyetlerinin fazlasıyla dinamik olması nedeniyle, üzerinde yoğunlaşması gereken belirli bir konu olmadan onu kendi haline bırakmanın tehlikeli sonuçları doğurabileceğini bana göstermişti. Bir dönem, mükemmel

kariyerini bile sonlandıracak kadar önemli boyutlara ulaşan uyuşturucuya olan ilgisini uzun yıllar mücadele ederek azaltmayı başarmıştım. Olağan durumlar söz konusu olduğunda yapay uyarıcılara gereksinim duymadığını biliyor olmama karşın kötü huylu hastalığının tam olarak yok edilmediğinin de bilincindeydim; en kötü ihtimalle uyku durumundaydı. Bu yüzeysel bir uyku durumuydu ve uzun süreli meşguliyetler bulamadığı zamanlarda Holmes'ün suratına baktığım zaman, gözlerindeki derinlik ve karamsar anlamın uyanmak için fırsat kollayan bu alışkanlığıyla ilgili olduğunu biliyordum. Bu nedenle elimize ulaşan mesajının gizemiyle dostumun tehlikeli sürece adım atmasına kısa süre kala ilgisini çekmeyi başaran Bay Overton'a bir minnet borcum var denebilirdi.

Telgrafın elimize ulaşmasından kısa süre sonra, beklediğimiz gibi, onu gönderen kişi de yanımıza gelmişti. Cyril Overton'un kartı, Cambridge Trinity Koleji'nden gelen devasa bir bir gencin geldiğini duyuruyordu bize. Endişeli ama yorgun ve sevimli bir suratla kapı aralığını geniş omuzlarıyla kapatan bir adam, bana ve Holmes'a bakıyordu şimdi.

— Bay Sherlock Holmes!

Dostum, eğilerek selamladı konuğunu.

— Scotland Yard'dan Müfettiş Stanley Hopkins ile görüştüm. Sizinle görüşmemin daha doğru olacağını söyledi. Olayın polisten çok sizin ilgi alanınıza girdiğini düşünüyor.

— Lütfen buyurun, bize olayı açıkla mısınız?

— Çok korkunç bir olay Bay Holmes, korkunç! Saçlarıma hâlâ ak düşmemesine şaşıyorum. Godfrey Staunton adını duymuş olmalısınız, takımın belkemiğidir. Üçüncü çeyrek çizgisinde iki oyuncudan vazgeçebilirim ama Godfrey'den asla... Depar, sürat ve yakalama söz konusu olduğunda hiç kimse onun yanına yaklaşamaz; üstelik zehir gibi bir kafası ve organizasyon yeteneği tartışılmazdır. Ne yapacağım şimdi ben Bay Holmes?

Birinci yedek olarak Moorhouse henüz hazır bile değil; antrenman eksikliği var ve taç çizgisinin hemen yanından gitmek yerine doğrudan takım hücumuna kalkışmasıyla dikkat çeker. İyi bir atışçı, bu konu tartışılmaz ama hızlı karar alma noktasında oldukça zayıf ve hızlı koşamıyor olması da dezavantaj. Of, of...

Morton veya Johnson ise Oxford uyanıkları sınıfından... Hemen etrafını saracaklardır... Stevenson da yeterince hızlı ama yirmi beş çizgisinden yere atlayamaz ve doğal olarak burada atlayamayan, topa vuramayan bir hücum oyuncusu pek bir işe yaramaz. Bay Holmes, Godfrey Staunton'u bulmamıza yardım etmezseniz bittik!

Dostum, bu heyecanlı, uzun ama içtenlikli konuşmayı soluksuz bir şekilde ilgiyle dinledi. Konuğumuzun susmasının ardından Holmes, rafa uzanıp sıradan bir kitap alarak 'S' harfini açtı. Çeşitli bilgilerle dolu sayfalar arasında araştırmaya devam eder gibi yaparak:

— Arthur H. Staunton diye biri var burada, kalpazanlıkta nam salmış bir genç, diye konuştu defterini karıştırmayı sürdürürken. Bir de Henry Statunton var; asılmasında benim

katkım var ama Godfrey Staunton benim için tamamıyla yeni bir isim.

Şaşırma sırası konuğumuzdaydı.

— Ama Bay Holmes, nasıl olur, sizin her şeyden haberiniz olduğunu sanıyordum, dedi. Godfrey Staunton adını duymadığınıza göre Cyril Overton'u da duymuş olamazsanız bu durumda...

Holmes, neşeli bir şekilde bilmediğini göstermek için başını salladı.

— İnanamıyorum, dedi şaşırarak. Ben Galler'le oynarken İngiltere adına ilk yedektim ve bu yıl üniversite takımının kaptanı oldum. Bu daha bir şey değil! Bana birisi İngiltere'de Godfrey Staunton'u tanımayanlar var diyecek olsa, ona inanmam bile. Kendisi önemli bir hücum oyuncusudur; Cambridge, Blackheath ve beş uluslararası oyunda vardı. Tanrı aşkına Bay Holmes, siz nerede yaşıyorsunuz?

Holmes, bu dev gibi gencin içten şaşkınlığı karşısında gülümsedi.

— Farklı dünyalarda yaşadığımız kesin Bay Overton... Daha güzel ve sağlıklı bir dünyada mesleğimde ilerlerken toplumun birçok farklı kesimiyle ilgilenmek zorunda kalıyorum; şu kadarını bilmeni isterim ki bu süreçte İngiltere'de amatör spora hiç el atmadım. Bu sabah gerçekleştirdiğiniz şu beklenmedik ziyaretinize bakarak, temiz hava ve sporun olduğu yerde bile işimizin olabileceği anlaşılmış oluyor. Şimdi sevgili genç adam, oturmanızı ve olan biteni sakın bir şekilde anlatmanızı isteyeceğim sizden, daha sonra da size nasıl yardımcı olacağımıza bakarız.

Genç Overton'un kaslarını kullanmayı daha iyi bildiği belli oluyordu; konuşmasını ayıklayarak size aktarmaya başladıktan sonra usul usul karşımıza ilginç bir hikâye çıkmaya başladı.

— Bay Holmes, olayı size şöyle anlatayım: Cambridge Üniversitesi rugby takımının kaptanlığını yürütüyorum. Godfrey Staunton elimdeki en iyi oyuncu. Yarın Oxford'la karşılaşacağız. Dün hep birlikte kente geldik ve Bentley Oteli'ne yerleştik. Akşam bütün odaları tek tek dolaşip çocukların uyuyup uyumadıklarını kontrol ettim; çünkü takımın formunu koruması için sıkı çalışmanın gerekliliğine inandığım kadar uyumanın da önemli olduğuna inananlardanım. Godfrey odasına gitmeden önce ayaküstü çene çaldık. Biraz benzi solgun duruyordu; bir şeylere canı sıkılmış gibiydi. Ne oldu diye sordum. İyi olduğunu, biraz başının ağrıdığını söyledi. Fazla üstelemedim. İyi geceler diyerek yanından ayrıldım. Aradan yarım saat geçmişti ki otel görevlisi, kaba saba ve sakallı bir adamın lobide Godfrey'e iletmek için bir not gönderdiğini söyledi. Godfrey henüz uyumadığından not kendisine iletildi.

Godfrey notu okuyunca yüzü kireç gibi bembeyaz olmuş ve sandalyeye adeta yığılıp kalmış. Notu kendisine getiren görevli o kadar korkmuş ki bir an için bana haber vermeyi bile aklından geçirmiş. Fakat Godfrey görevliye engel olmuş ve neyse ki biraz su içince kendini toparlamış. Aşağı inerek lobide kendisini bekleyen sakallı adamla konuştuktan sonra her ikisi birden otelden çıkmışlar. Resepsiyon görevlisi gördüğü son şeyin, her iki adamın da Strand yönüne doğru koşarak uzaklaştıkları olduğunu söylüyor.

Bu sabah toplanmak için kalktığımızda Godfrey'in odası boştu. Yatağına el bile sürmemişti ve eşyaları da dün gece oldukları yerde duruyordu. Yabancı adamın notuyla birlikte oteli terk eden oyuncumuzdan o saatten beri haber alamıyoruz. Oyuncumuzu bir daha göremeyeceğimize iyiden iyiye inanmaya başladım. O bir sporcuydu, ama kesinkes komple bir sporcuydu ve hangi nedenle olursa olsun ne antrenmanını aksatırdı ne de kaptanını terk ederdi. Bunu yapması için alt edemeyeceği çok önemli bir neden olmalı. Başına kötü bir şey gelmiş olmalı, eminim. Onu bir daha göremeyecek olmaktan korkuyorum.

Sherlock Holmes, genç adamın anlattığı ilgi çekici olayı dikkatli bir şekilde dinlemişti.

— Ne yaptınız peki? diye sordu.

— Cambridge'e konuya ilişkin bilgileri olup olmadığını öğrenmek için telgraf çektim. Maalesef, Godfrey'i gören yoktu orada.

— O saatte Cambridge'e gidebilir mi?

— Evet, bir tren var, 23:15'te.

— Bu trene binmediğini biliyorsunuz.

—Evet, onu gören olmamış.

— Daha sonra ne yaptınız?

— Lord Mount James'e de bir telgraf gönderdim.

— Neden o?

— Godfrey yetimdir. LordMount James onun en yakını, sanırım amcası.

— Gerçekten mi? Bu, konuya farklı bir boyut kattı şimdi. Lord Mount James, İngiltere'nin en zenginlerinden biri.

— Godfrey'de benzer şeyler söylemişti hatırladığım kadarıyla.

— İkisinin arası iyi miydi?

— Evet, Godfrey Lord'un tek varisi. Üstelik adam seksen yaşına merdiven dayamış durumda ve gut hastası. Parmak boğumlarıyla bilardo istekasını bile tebeşirleyebildiği söylenir. Yaşamı süresince Godfrey'e metelik vermişliği yoktur; çok cimridir. Sonunda her şey çocuğa kalacak ama...

— Lord Mount James'ten haber geldi mi?

— Hayır.

— Oyuncunuzun oraya gittiği nereden geldi aklınıza peki?

— Dün gece onun çok endişeli olduğundan eminim ve eğer bu parayla ilgili bir şeyse doğal olarak tanıdık birinin yanına gitmiş olmalı dedim. Oradan sonuç alamayacak olduğunu bildiğim halde böyle düşündüm. Godfrey, bu yaşlı adamdan pek hoşlanmazdı. Çaresiz kalmasa ona başvurmayacağından eminim.

— Pekâlâ, bunu nasıl olsa öğreneceğiz yakın zamanda. Arkadaşınızın Lord Mount James'in yanına gittiği kesinlik kazanırsa, bu durumda geriye sadece otele not getiren kaba saba adam ve notun neden olduğu heyecanı açıklamak kalıyor.

Cyril Overton, başını ellerinin arasına alıp:

– Bunlara hiçbir anlam veremiyorum, dedi.

– Sakin ol, sakin ol bakalım... Önümüzde güneşli bir gün var... Olayı araştırmak en iyisi, dedi Holmes. Karşılaşmaya o gelmeyecekmiş gibi hazırlanmanızı öneririm. Anlattığınız şekilde kaybolması için gerçekten de haklı nedenleri olması gerekir; bu durumda bir süre daha sizden uzak kalacaktır. Hadi, otele birlikte gidelim ve şu resepsiyonist başka neler biliyormuş bir bakalım.

Sherlock Holmes, görgü tanıklarını ikna etmede uzmandı ve Godfrey Staunton'un terk edilmiş odasının sessiz ortamında kısa sürede resepsiyonistin bildiği her şeyi öğrenmişti. Önceki gece gelen ziyaretçi bir beyefendi değildi ama işçiye de benzemiyordu. Daha çok "sıradan bir tip"; kırılmış sakal, solgun bir yüz ve sade giyimli, elli yaşlarında bir adam. Adamın çok telaşlı olduğu belliydi; çünkü notu uzatırken ellerinin titremesi dikkat çekiyordu. Godfrey Staunton karşılaşma sırasında notu cebine koymuş ve adamlarla da tokalaşmamıştı. Aralarında kısa bir konuşma gerçekleşmişti. Resepsiyonist bu konuşmadan yalnızca "zaman" kelimesini duyabilmişti ve daha sonra da hızla gittiklerini hatırlıyordu. Saat 22:30'da olmuş bu gelişmeler.

Staunton'un yatağına oturduktan sonra,

– Evet, şimdi olan bitene yeniden bakalım, dedi Holmes.

– Siz gündüz çalışıyorsunuz, doğru mu?

– Evet, efendim; saat 23'te görevi devrettim.

– Bu durumda, gece görevini üstlenen arkadaşınız bir şey görmemiştir sanırım.

– Hayır, görmemiş efendim. Geç bir saatte bir grup tiyatrocucu gelmiş sadece. Başka kimse yok.

– Dün, gün boyunca siz mi görevliydimiz?

– Evet efendim.

– Bay Staunton'a başka bir mesaj götürdünüz mü?

– Evet, efendim. Bir telgraf...

– Ohh... Bu ilginç işte. Saat kaçtı peki?

– Saat akşam altı gibi.

– Telgrafı verdiğinizde Bay Staunton neredeydi?

– Burada, odasında.

– Okurken yanında mıydınız?

– Evet, efendim. Bir yanıt gönderdi.

– Onu siz mi çektiniz?

– Hayır, kendisi.

– Ama yanıtı yazarken siz yanındaydınız, değil mi?

– Evet, efendim. Kapının yanında duruyordum, şurada... Kendisi de masada oturuyordu ve sırtı bana dönüktü. Yazmayı tamamlayınca 'Tamam, sen git, bunu ben gönderirim.' dedi.

– Mesajı yazarken ne kullandı?

– Mürekkepli kalem efendim.

– Masada bulunan telgraf formlarından mı kullandı?

– Evet, en üstteki olmalı.

Holmes, bunun üzerine ayağa kalkarak masanın yanına gitti. Formları biraz daha iyi inceleyebilmek için pencerenin önüne geçti.

– Keşke kurşunkalem kullanmış olsaydı, istediğini bulamamış olmanın verdiği umutsuzlukla formları az önce aldığı yere bırakırken. Buna sen de tanık olmuşsundur, Watson. Kurşunkalem ile yazarken alttaki kâğıda da bir iz bırakmış olabilirsiniz, hatta bu nedenle mutlu giden evliliklerin yıkıldığına bile tanık olmuşluğumuz vardır. Ne var ki burada herhangi bir iz yok. Kalın uçlu bir tüy kalem kullanmış olması da bir şans sayılabilir yine de; çünkü bu durumda kurutma kâğıdını kullanmış olması gerekir. Ah, evet, işte burada!

Holmes, hemen bulduğu kurutma kâğıdından bir parça yırtarak bize hiyeroglif benzeri bir yazı gösterdi.

"!nide mıdray ezib anıkşa ırnaT"

Cyril Overton heyecanlanmış görünüyordu.

– Aynaya tutalım, diye atıldı.

– Buna lüzum yok, dedi Holmes sakın bir şekilde. Kâğıt oldukça ince olduğundan arkasını çevirirsek okuyabiliriz. İşte tam böyle.

Kağıdı çevirince hep birlikte okumaya başladık:

"Tanrı aşkına bize yardım edin!"

— Kayboluşundan birkaç saat önce Bay Staunton'un yazmış olduğu telgrafın son bölümü demek ki böyle. Bu, okuyamadığımız altı kelime daha var demek oluyor; burada bize kalan; "Tanrı aşkına bize yardım edin!" yani genç adamın, gittikçe yaklaşmakta olan bir tehlikenin varlığını hissederek kendisini bundan kurtarabilecek birilerinin olduğunu bize anlatıyor olması. "Bize" diye yazmış olmasına dikkat ediniz! Demek ki birden fazla kişi söz konusu. Bu kişi olsa olsa kendisi de korkmuş görünen soluk suratlı yabancından başka kim olabilir ki? Acaba Godfrey Staunton'la bu sakallı yabancı arasında ne tür bir bağ var? Her ikisi de tehlikeden kendilerini kurtaracak kişi olarak kimi görüyor? Araştırmamızı şimdilik bu iki noktada yoğunlaştırabiliriz.

— Acaba telgrafın kime gönderildiğini öğrenemez miyiz? dedim.

— Haklısın, sevgili Watson. Bu isabetli bir bakış açısı, benim de aklımdan geçmişti. Yine de postaneye gidip birinin çektiği telgrafı görmek istersen, memurlar sana pek hoş davranmayabilirler. Bürokrasi işte! Her neyse, biraz daha ustalıkla bu sorunun da üstesinden gelebileceğimizi tahmin ediyorum. Ha, bu arada, Bay Overton, masada duran bütün kâğıtlara bir göz atmak istiyorum, siz tanıksınız.

Masanın üzerinde mektuplar, faturalar ve çeşitli defterler duruyordu. Holmes, bütün bunları hızlı ve araştırmacı bir gözle, dikkatli bir şekilde tek tek inceledi.

— Hiçbir şey yok, dedi nihayet. Arkadaşınızın sağlığı yerinde olmalı, yanılmıyorum değil mi?

— Taş gibidir.

– Hiç ciddi bir hastalık yaşamadı mı?

– Tek bir gün bile hastalandığı olmamıştır. Bir defasında kuru bir öksürük nöbeti, bir başka seferde diz kapağı yerinden oynamıştı. İkisi de önemsizdi.

– Sizin söylediğiniz kadar güçlü olmayabilir. Gizlediği bazı sorunların olduğunu tahmin etmek için elimizde kanıtlar var. Sizin de bilginiz dahilinde buradaki birkaç parça kâğıdı yanıma almam gerekiyor; ileride yapacağım araştırmalarda işime yarayabilir.

– Bir dakika! Bir dakika, diye tepki verdi tanımadığımız ve aksi bir ses. Kim olduğunu anlamak için döndüğümüzde kapıda duran biraz garip, ufak tefek ve yaşlı bir adam gördük. Başında geniş kenarları olan silindir bir şapka ile gevşek duran beyaz bir kravatın tamamladığı siyah bir kıyafet vardı; sıradan bir papaz veya levazımatçıya benziyordu. Kaba ve tuhaf görünümüne karşın yaşlı adamın sesinde otoriter ve dikkat çekici bir şeyler vardı.

– Beyefendinin kâğıtlarına dokunma hakkını kendinizde nasıl bulabiliyorsunuz anlamadım, siz kimsiniz? dedi

– Özel detektifim ve beyefendinin ortadan kaybolmasına ilişkin araştırmalarda bulunuyorum.

– Özel detektif, ha? Kim tuttu sizi, peki?

– Bu beyefendi Staunton'un arkadaşıdır. Kendisi Scotland Yard tarafından bana yönlendirildi.

– Siz kimsiniz beyefendi?

– Cyril Overton, efendim.

— Oo, bu durumda bana telgrafı siz yolladınız. Ben, Lord Mount James. Bayswater otobüsü ile ancak gelebildim. Demek siz bir dedektif tuttunuz araştırma için...

— Evet, efendim.

— Peki, masrafını siz mi karşılayacaksınız?

— Arkadaşım Godfrey, kendisini bulduğumuzda bunları üstlenecektir. Bundan kuşku duymuyorum.

— Ona ulaşamayabileceğimizi hiç düşündünüz mü, peki? O zaman ne yapacaksın, haydi bunu da cevapla?

— O zaman ailesini...

— Sakın aklınızdan bunu geçirmeyin efendim, diye bağırdı ufak tefek adam. Benden bir şey alamazsınız, bir tek metelik bile hem de. Siz de bunu duyun bay dedektif! Kaybolan gencin ailesi yalnızca benden ibaret ve içine düştüğü bu durumdan da ben sorumlu değilim. Godfrey'i ileride bekleyen iyi şeyler varsa bu benim tutumlu olmamla alakalıdır; zaten bu saatten sonra da servetimi boşa harcamaya hiç mi hiç niyetim yok. Masanın üzerinden aldığınız kâğıtlara gelecek olursak, onların arasında işe yarar en küçük bir şey varsa bile, bunları mahkemede açıklamak zorunda kalacağınızı şimdiden bilmenizi isterim.

— Anladım, efendim, dedi Sherlock Holmes. Size bir şey sormak istiyorum müsaadenizle; bu genç adamın neden kaybolduğuna ilişkin bir tahmininiz var mı?

— Hayır, efendim, yok, dedi ihtiyar. O zaten kendine bakacak kadar yetişkin biri. Zaten bu sorumluluğunu

bilmeden yanlış bir şey yapmışsa da onun peşi sıra gitmeyi kabul etmem kesinlikle.

— Sizi gayet iyi anlıyorum, dedi Holmes, biraz muzip bir tarzda. Buna karşın sizin beni anladığınızı sanmıyorum. Godfrey Staunton, beş parasız bir şekilde yaşamış. Eğer kaçırılmışsa emin olun bu kendisinin sahip olduğu bir şey için değildir. Sizin ne kadar zengin olduğunuzu dünya biliyor Lord Mount James. Yeğeninizin sizi hedef almış; evinizi, alışkanlıklarınızı ve servetinizi öğrenmek isteyen bir çete tarafından kaçırılmış olması da mümkün.

Beklenmedik ziyaretçimizin suratı bu yorumdan sonra kireç gibi beyaza kesti.

— Tanrı korusun, efendim, bu nasıl bir düşünce böyle! Bu ürkütücü sonuç hiç aklıma gelmezdi doğrusu. Eğer böyleyse bunlar insanlıktan nasiplerini almamışlar demektir. Ama Godfrey iyi çocuktur, üstelik sadakatli. Bu dünyada hiçbir güç ondan amcası hakkında bir şey öğrenemez. Gümüşleri de bu akşam hemen bankaya koyacağım. Bu arada Bay Dedektif, elinizden geleni esirgemeyin. Godfrey'i getirmek için her yere bakmanızı istiyorum sizden, yalvarıyorum. Para meselesine gelince, şey, eğer bir beşlik veya onluk isterseniz her zaman bana güvenebilirsiniz.

Şu kabullenmiş haliyle bile bu asil cimriden olaya yardımcı olacak hiçbir şey öğrenemedik; çünkü yeğenin özel hayatı hakkında bilgisi yoktu. Şimdilik elimizdeki tek ipucu, bir telgraftan geriye kalanlardı ve Holmes, eldeki bu kopya ile yeni ipuçları bulmak için harekete geçmişti bile.

Lord Mount James'i geride bırakmıştık; Overton ise olay hakkında takım arkadaşlarını bilgilendirmek için konuşmaya

gitmişti. Otelin yakınlarında bir telgraf merkezi bulduk. Önce dışarıda küçük bir değerlendirme yaptık.

— Ben deneyelim derim, Watson, dedi Holmes. Resmi bir görevli olsaydık kopyaları daha kolay görme şansı bulabilirdik belki ama o aşamaya gelmedik henüz. Buranın kalabalık olması bizim için avantaj sayılır, nasıl olsa kimseyi hatırlamazlar. Hadi gel, şansımızı deneyelim.

— Özür dilerim, sizi rahatsız ediyorum ama dedi kibar bir sesle bankonun ardındaki genç bayana, dün yolladığım bir telgrafta yanlışlık yapmışım. Henüz yanıt alamadım. Altına adımı yazmayı unutmuş olabilirim diye düşünüyorum. Beni teyit edebilir misiniz acaba?

Genç kadın bir telgraf yığınınını karıştırmaya başladı.

— Telgrafı saat kaçta çekmiştiniz?

— Akşam altıyı biraz geçiyordu.

— Kimin adına gönderilmişti?

Holmes, parmağını dudakları üzerinde gezdirirken bana da bir bakış fırlattı.

— Telgrafın sonunda "Tanrı aşkına" yazıyordu, dedi bir sır verir gibi fısıldayarak. Yanıt alamamak canımı sıktı.

Genç kadın formların içinden birini çekip çıkardı.

— İşte, burada ama altında isim yok, dedi kadın, telgraf formunu tezgâhın üzerine koyarken.

— Evet, bu benim neden yanıt alamadığımı açıklıyor, dedi Holmes. İnanılmaz bir şey, ne kadar da aptalım, değil mi?

Yardımlarınız için teşekkür ederim... İyi günler...

Az sonra sokağa çıktığımızda Holmes, gülümseyerek ellerini ovuyordu.

— Sonuç, diye sordum.

— İlerleme var, sevgili Watson, ilerleme var. İlk girişimde bu kadar sonuç alabileceğimizi ben bile tahmin etmiyordum, oysa o telgrafın içeriğine göz atabilmek için daha deneyebileceğimiz yedi değişik planım daha vardı.

— Bir şey öğrenebildin mi?

— Araştırmamıza nereden başlamamız gerektiğini öğrendim, dedi.

O sırada geçmekte olan bir arabayı durdurup, sürücüsüne:

— King's Cross İstasyonu'na, diye seslendi.

— Yolculuk var sanırım?

— Cambridge'e gitmek durumundayız. Eldeki ipuçları orayı işaret ediyor.

— Anlatsana, dedim, arabanın gürültüsü eşliğinde Gray's Inn Caddesi'nden yukarı doğru çıkarken. Oyuncunun kayboluşu hakkında bir fikrin var mı?

Şu ana kadar incelediklerinin içerisinde bununki kadar belirsiz hiçbir olayla karşılaştığımızı hatırlamıyorum bile.

— Zengin amca hakkında bilgi almak için 'kaçırıldığını' düşünmüyorsunuzdur umarım...

— Şunu itiraf edebilirim ki Watson, bunun olabileceğine hiç ihtimal vermiyorum. Yaşlı ve huysuz ihtiyarın ilgisini dağıtmak için o an aklıma gelen parlak bir fikirdi sadece.

— Etkili oldu ama... Peki, senin seçeneğin nedir o zaman?

— Çok sayıda seçenek var. Öncelikle, olayın çok önemli bir maçtan hemen önceki akşam gerçekleşmiş olması ve bu maçta takımın kazanmasına en büyük katkıyı yapacak olan oyuncunun seçilmiş olması durumu bayağı ilgi çekici ve olayı ilginç kılıyor aslında. Buna rağmen, hâlâ bir rastlantı olabilir ama olay ilginç görünüyor yine de. Amatör sporlarda bahis yapılamıyor olması halk arasında bahis oynanmadığı anlamına gelmez. Bu nedenle önemli bir oyuncunun kaybolması birilerinin işine gelmiş olabilir; bu yarış atlarının başına çok sık gelir. Buradan bir sonuca gidebiliriz. İkinci bir seçenek de genç adamın gelecekte büyük bir malvarlığına sahip olacak olması. Şu anda sıradan bir yaşam tarzı varsa da bu nedenle fidye için kaçırılmış olmasını göz ardı etmeyelim.

— Bunlar telgraftaki bilgilerle uyumlu görünmüyor.

— Haklısın, Watson. Telgraf elimizdeki biricik sağlam kanıt. İlgimizi bu noktaya odaklamamız gerekiyor. Cambridge'e de bu nedenle gidiyoruz zaten. Araştırmamızın bizi nereye götüreceği şu an için bilinemez olsa da bugün akşama kadar ilerleme sağlayacağımızı tahmin ediyorum.

Üniversitenin bulunduğu şehre ulaştığımızda hava kararmaya yüz tutmuştu. Holmes, istasyonda bir araba tutarak Dr. Leslie Armstrong'un evine gitmesini istedi. Kısa zamanda kalabalık bir caddeye cepheli büyük bir konağın önündeydik. Kısa süre sonra içeri kabul edildik ve uzun bir bekleyişin

ardından kabul odasında masasında oturan doktorun karşısındaydık.

Uzun süredir mesleğimden uzak kalmış olduğum, Leslie Armstrong adının bana bir şey çağrıştırmamasından açıkça belliydi. Artık biliyorum ki, kendileri yalnızca tıp fakültesinin başkanı değil, aynı zamanda pek çok alanda Avrupa çapında nam salmış ünlü bir düşünürdür. Yine de adamın karizmasından etkilenmek için bu parlak kariyeri bilmenize gerek yoktu. Köşeli yüzü güçlü hatlara sahipti, kaslı vücudu, derin düşüncelerle meşgul olmaya alışkın gözleri ve bir heykeli andıran çene yapısıyla; sağlam bir kişilikte, akıllı, dikkatli, kendine güveni tam ve zor biri olduğu anlaşılabilirdi. Ben ilk anda Dr. Leslie Armstrong hakkında böyle bir izlenim edinmiştim.

Şu an elinde dostumun bir kartviziti bulunuyordu ve bize baktığında fazla memnun olmadığı suratından anlaşılabilirdi.

— Adınızı duydum, Bay Sherlock Holmes. Ne iş yaptığınızı biliyorum ama şu kadarını bilmenizi isterim ki pek de olumlu baktığım söylenemez mesleğinize.

— Doktor, bu durumda ülkemizde yaşayan hemen her suçluyla görüş birliği içerisinde olduğunuzu söyleyebiliriz, diye sakin bir yanıt verdi dostum.

— Suçluları yakalamak için çaba gösterdiğiniz sürece, bu toplumda yer alan her akıllı bireyin sizi desteklemesi kaçınılmazdır; yine de resmî kurumların yeterli olduğunu düşünenlerdenim. Özel hayatları deşifre etmeniz, gizli saklı aile sorunlarını açık etmeniz ve çoğu insanı meşgul ediyor olmanız sanırım sizin yaptığınız işin en fazla eleştiri alan

tarafı. Şu an size değerli zamanımı harcamak yerine aslında bir tez yazıyor olmam gerekiyordu.

– Eminim öyledir doktor; bu konuşma belki de tezdten daha önemli bir sonuç doğurabilir. Bu arada, bilmenizi isterim ki az önceki iddialarınızın aksine özel konuların duyulmaması için çok fazla çaba harcarız biz; oysa bir dava, polisin eline geçtiğinde kaçınılmaz son mutlaka onun herkes tarafından bilinmesi olacaktır. Bizi daha çok bu ülkenin resmî kurumlarının önünde temizlik yapan öncüler olarak da değerlendirebilirsiniz. Her neyse, ben aslında yanınıza Bay Godfrey Staunton hakkında bir şeyler öğrenmek için geldim.

– Ona bir şey mi oldu yoksa?

– Onunla tanışıyorsunuz sanırım, doğru mu?

– Takdir ettiğim biridir.

– Ansızın ortadan kaybolması hakkında ne biliyorsunuz?

– Öyle mi? Bunu derken doktorun yüzünde en küçük bir değişiklik bile olmamıştı.

– Dün gece yarısına doğru kaldıkları oteli terk etmiş bulunuyor. O zamandan bu yana haber alınamadı kendisinden.

– Dönecektir mutlaka...

– Üniversitenin rugby karşılaşması yarın ama?

– Bu tip oyunlarla ilgilenmiyorum. Buna karşın genç adamın başına gelenleri önemsiyorum; çünkü kendisini severim. Oysa rugby maçları tamamen ilgi alanımın dışında sayılır.

– Bu durumda Bay Staunton'un başına ne geldiğine ilişkin yaptığım araştırmaya yardım etmenizi rica edeceğim sizden. Genç adamın nerede olduğu hakkında bir şeyler biliyor musunuz?

– Hayır, bilmiyorum.

– Dünden bu yana onu hiç gördünüz mü?

– Görmedim...

– Hasta olduğuna ilişkin bir şeyler biliyor musunuz?

– Hayır, bilmiyorum.

Holmes, doktorun önüne bir kâğıt uzattı.

– Bu durumda bana Bay Godfrey Staunton adına geçen ay düzenlenmiş ve Cambridge'deki Dr. Leslie Armstrong'a ödeme yapıldığını gösteren on üç altın tutarındaki faturayı açıklayabilirsiniz belki de... Bu faturayı Staunton'un masasının üzerinde buldum.

Doktorun yüzü gerildi aniden.

– Size neden bir açıklama yapmam gereksin ki Bay Holmes?

Holmes, bunun üzerine faturayı defterinin arasına koydu.

– Bir açıklama yapmak sizin yararınıza olacaktır, dedi sakın bir şekilde. Başkaları tarafından gazetelere duyurulan konularda sessizliğimi koruduğumu söylemiştim; bana güvenmeniz sizin için de akıllıca olur.

– Konuya ilişkin bir bilgim yok demiştim.

— Londra'ya gittiğinden bu yana Bay Staunton'dan hiç haber aldınız mı?

— Kesinlikle hayır.

— Olacak şey değil! Postanelere neler oluyor böyle, diyen Holmes, aldırılmıyormuş gibi devam etti. Dün akşam saat altı on beşte Godfrey Staunton tarafından size acil bir telgraf yollandı Londra'dan telgrafın içeriği kaybolmasıyla mutlak şekilde ilgili ve işe bakın ki bu telgrafı size ulaştırmamışlar bile. Hoş görülemez bir yanlışlık. Derhal buradaki bürolarına gidip şikâyet edeceğim.

Dr. Leslie Armstrong, öfkeden kırmızıya kesmiş bir suratla birden oturduğu yerden ayağa fırladı.

— Hemen evimi terk etmenizi isteyeceğim, efendim. Lord Mount James'e söyleyin ne kendisini ne de ajanlarını görmek istiyorum; hayır efendim, hiçbir şey!

Bu sırada öfkeyle zile bastı.

— John, baylara kapıyı göster, dedi.

Mağrur uşak, bu emre itaat ederek bizi kapıya kadar adeta kovaladı. Az sonra kapının önündeydik.

Holmes kahkaha atmaya başladı birden.

— Dr. Leslie Armstrong, güçlü bir kişilik ve dinamik biri, ne dersin, dedi bana hitaben. Sahip olduğu yetenekleri kullanmayı bilirse Doktor Moriarty'nin yokluğunda, onun yarattığı boşluğu doldurabileceğine inanıyorum. İşte, zavallı Watson, gördüğün gibi istenmediğimiz bu kasabada bir başımıza kuşatılmış haldeyiz. Buradan şimdi ayrılmak, olayı

kendi kaderine terk etmek anlamına gelir. Şu küçük han, Armstrong'un evinin karşısında olması nedeniyle bizim kalmamız için ideal konumda. Sen, cadde tarafına bakan odalardan birini bizim için ayarlamaya çalışırken ben de ufak birkaç araştırma yapma fırsatı bulmuş olurum.

Daha sonra ortaya çıkacağı üzere, Holmes'ün araştırmaları, önceden söylediği gibi, hiç de kısa sürmedi; çünkü hana döndüğünde saat akşam dokuzaya geliyordu. Döndüğünde keyifsiz ve solgun yüzü belli oluyordu; toz toprak içerisindeydi, üstelik aç ve yorgun bir halde bitkin düşmüştü. Masanın üzerine soğumaya yüz tutmuş bir akşam yemeği kendisini bekliyordu. Karnını doyurduktan sonra piposunu yakmayı ihmal etmemişti. Artık işler yolunda gitmediği zamanlarda takındığı şu biraz komik ve filozofik kimliğine bürünebilirdi. Dışarıdan gelen araba sesinin ne olduğunu öğrenmek için ayağa kalkıp pencereden dışarı bakmayı ihmal etmedi bu arada. Önüne koşulmuş bir çift gri gaz lambasının yolu aydınlattığı bir kupa arabası doktorun kapısının önündeydi.

— Üç saattir ortalıkta olmayan bu araba, dedi Holmes, akşam altı buçukta yola çıktı ve gördüğün gibi ancak şimdi dönüyor. Bu da on veya on iki millik bir yarıçapta yolculuk edip döndüğünü gösterir bize; üstelik doktorun bu yolu günde bazen bir kez bazen de iki kez kat ettiği anlaşılıyor.

— Evde muayeneye giden bir doktor için bu, o kadar da şaşırtıcı olmasa gerek.

— Yanılıyorsun, Armstrong ev muayenelerine gitmiyor. Eğitimci ve araştırmacı yönü öne çıkan doktorumuzun, onu yazınsal faaliyetlerinden uzak tutan diğer çalışmalara pek de

sıcak bakmadığı ortada. Bu durumda gönülsüz de olsa bu yolculukları yapıyor olmasının nedeni ne olabilir, kimi ziyaret etti?

— Araba sürücüsüne...

— Sevgili Watson, bu kişiye zaten çoktan başvurduğumu tahmin edemedin mi? Sürücü ya ahlaksız biriydi ya da patronu onu sıkı tembih etmiş olmalı ki peşime köpeğini takmaya bile cesaret edecek kadar küstahtı. Yine de adam da peşime saldıkları köpek de bastonumdan pek hoşlanmışa benzemiyorlardı, böylece hesapları suya düştü. Zaten bu gergin sürecin ardından soru sormak da pek mümkün olmadı. Onun yerine öğrendiğim bilgileri bana veren kişi bu handa çalışan sıcakkanlı biri. Doktorun hem alışkanlıklarını hem de rutin seferlerini ondan öğrendim. Tam bu sırada, adamın bana söylediklerini teyit etmek istermiş gibi, araba evin önüne geldi.

— Takip etmediniz mi?

— Müthişsin Watson! Gecemiz seninle aydınlanıyor. Bunu ben de akıl ettim pek tabii. Görebileceğin gibi hanın yanında bir bisikletçi var. Oradan hemen bir bisiklet kiralayarak, araba gözden kaybolmadan peşine takılmayı başardım. Kısa zamanda yetiştim ve daha sonra arada yüz metre kadar bir mesafe bırakarak kasabadan çıkana kadar ışıklarını izlemeyi sürdürdüm. Kır yolunda epey gittikten sonra insanı utandıran bir olay başıma geldi. Tam bu sırada, araba birden durdu ve doktor arabadan inerek yanıma geldi. Benimle dalga geçer bir tarzda yolun ileride çok dar olduğunu, bu nedenle bana yol vermemek gibi bir saygısızlık yapmak istemediklerini söyledi. Davranışı çok incelikli ve hayranlık uyandıracak

kadar uсталık taşıyordu. Arabanın yanından geçerek ilerlemekten başka şansım yoktu, ben de öyle yaptım ve birkaç mil kadar gittikten sonra gizlenebileceğim korunaklı bir yer bulup arabanın geçişini beklemeye başladım. Arabanın gelmemiş olmasından yan yollardan birine sapmış olduğunu anlamış oldum. Geldiğim yoldan dönerken arabayı hiçbir yerde göremedim ve az önce, senin de gördüğün gibi, araba eve benden sonra döndü. Bu yolculukla Godfrey Staunton'un kayboluşu arasında bir bağ kurmayı en başta başaramadım açıkçası. Dr. Armstrong'u izleyerek genel bir araştırma yapmak düşüncesindeydim daha çok. Buna karşın, Armstrong'un kendisini takip eden birinin olup olmadığını kontrol edecek kadar dikkatli olması işin içinde bir "oyun" olduğunu düşünmeme neden oldu. Bunu öğrenmeden pes etmek gibi bir düşüncem yok.

— Yarın takip ederiz.

— Edebilir miyiz gerçekten? O kadar kolay olduğunu sanmıyorum. Cambridgeshire'ın coğrafi yapısı hakkında pek bir şey bilmiyorsun sanırım, haklı mıyım? Burası saklanmak için hiç de uygun bir yer değil bana göre. Bugün pedal çevirdiğim arazi dümdüzdü ve izini süreceğimiz kişi de, bu geceki davranışları bunu kesinlikle kanıtladı, o kadar aptal değil. Overton'a telgraf çekerek, Londra'da yeni bir şeyler olursa bize bu adresten ulaşabileceği bilgisini verdim; biz de bu sırada telgraf ofisindeki bayanın büyük yardımları neticesinde okuduğumuz telgraf metninde adı geçen kişi olan Dr. Armstrong'un üzerine odaklanabiliriz. Bence doktor genç adamın nerede olduğunu kesinlikle biliyor. Bunun için yemin edebilirim ve bu durumda bu bilgiye ulaşmamamız sadece bizim bir eksikliğimiz olabilir. Bütün ipler onun elinde de

olsa, sen de gayet iyi bilirsin ki Watson, başladığım işi asla yarım bırakmak gibi bir alışkanlığım bugüne kadar hiç olmadı.

Ertesi gün yaptığımız gözlemler bizi sonuca yaklaştırmadı. Kahvaltıdan sonra Holmes, bana gülümseyerek bir not uzattı:

*"Beyefendi... Benim tüm davranışlarımı takip ederek zamanınızı ne kadar boşa harcadığınızı belirtmek isterim. Dün gece sizin de fark ettiğiniz üzere arabamın arkasında takipçilerimi görmemi sağlayan bir pencere bulunuyor. Sizi başlangıç noktasına getirecek herhangi bir gezi yapmak isterseniz beni izlemeniz yeterli. Bu çabalarınızın Bay Godfrey Staunton'a pek bir yararı da olmayacaktır. Eğer ona iyilik yapmak isterseniz bir an önce Londra'ya dönmelisiniz ve size bu görevi veren kişiye başarısız olduğunuzu söylemeniz en iyisi olacaktır. Cambridge'de geçireceğiniz her dakika sizin için boşa harcanmış demektir. Saygılarımla...
LESLIE STAUNTON"*

— Açık sözlü ve takipte, farklı bir doktor, dedi Holmes. Bu davranışları merakımı daha da artırıyor. Onun peşini bırakmadan önce daha fazla bilgiye ihtiyacım var.

— Arabası şimdi kapının önüne geldi işte, dedim Holmes ara verince. Şimdi de biniyor. Binerken bu tarafa bir göz attı. Ben de bisikletle şansımı denesem, nasıl olur?

— Hayır, hayır, sevgili Watson! Senin aklına güveniyor olsam da şu an için ünlü doktorumuzu alt edebileceğinden emin değilim. Şimdilik bazı araştırmaları tek başıma yürütmek düşüncesindeyim. Şu an için seni bir süreliğine yalnız bırakmak zorunda kalacağım. Böylesine sakın bir kasabada soru sorup duran iki yabancı, hoş karşılanmayabilir.

Eminim sen bu saygın şehirde uğraşacak bir şeyler bulabilirsin. Bense akşam olmadan iyi haberler getirmeyi umuyorum.

Ne yazık ki dostum hayal kırıklığı yaşayacaktı yeniden. Bitkin bir şekilde, sonuç alamadan döndü akşam kaldığımız hana.

— Günüm başarısız geçti, Watson. Doktorun gittiği yöne denk gelen Cambridge'in tüm kasabalarını ziyaret ettim. Buralardaki meyhaneleri dolaştım ve yerel ajanslarla görüş alışverişinde bulundum. Aslında epey de yol kat ettim sayılır: Chesterton, Histon, Waterbach ve Oakington'un köylerini tek tek dolaştım ama sonuç memnun edici olmadı. Bir çift atın çektiği kupa arabasının günlük ziyaretleri, böylesi küçük yerlerde oldukça dikkat çeker. Bu nedenle doktor bizden bir adım önde olmaya devam ediyor. Bana gelen bir telgraf var mı?

— Evet, var... Onu açtım... İşte burada: "*Trinity Üniversitesi'nden Jeremy Dixon'a Pompey'i sorun.*" Hiçbir şey anlamadım.

— Oldukça basit aslında. Dostumuz Overton kendisine sorduğumuz bir soruya yanıt veriyor. Bay Jeremy Dixon'a bir telgraf çekmeliyim hemen. Sanırım artık şans bizden yana. Ha, unutmadan, maçla ilgili haber var mı?

— Evet var... Yerel akşam gazetesi son sayısında maça geniş yer ayırdı. Oxford bir golle galip gelmiş. Son cümlesi tam şöyleydi: "*Uluslararası oyuncu Godfrey Staunton'un yokluğu açık mavililerin yenilgisinde iyice hissedildi. Takımın hücumda yaşadığı organizasyon eksikliği ve savunmada*

gösterdikleri zafiyet, takımın genel olarak göstermek istediği çabaların boşa gitmesine neden oldu."

— Dostumuz Overton'un korkularının yersiz olmadığı anlaşılıyor, diye konuştu Holmes. Bu konuda ben de Dr. Armstrong'la aynı görüşteyim, rugby benim ilgi alanıma girmiyor. Her neyse, bu gece erken uyumalıyız Watson; yarın günümüzün hareketli geçeceğini tahmin ediyorum.

Sabah uyandığımda gözüm Holmes'a ilişti ve o anda ürktüm birden; çünkü ateşin başında oturmuş elinde de küçük bir şırınga tutuyordu. Şırıngayı gördüğüm an dostumun doğasında gizli duran zaafına yenildiği geldi aklıma birden. Holmes suratındaki ürkmüş ifadeyi görünce gülümseyerek elindeki şırıngayı masanın üzerine bıraktı.

— Merak etme, hayır, sevgili dostum... Tahmin ettiğin şey değil. Korkman için herhangi bir neden yok. Şırıngayı kötü bir amaç için elime almadım. İncelemekte olduğumuz olayın üzerindeki esrar perdesini aralamak için kullanacağım onu. Bütün umutlarım bu şırıngaya bağlı. Az önce küçük bir keşif gezisi yapıp geldim. Şu an için gelişmeler olumlu görünüyor. Sağlam bir kahvaltı yapmanı öneriyorum Watson, çünkü bugün Dr. Armstrong'un peşine düşme niyetindeyim. Bu nedenle bir kez yola koyulacak olursak bir daha herhangi bir nedenle durmak için fırsatımız olmayabilir.

— O zaman, diye atıldım hemen, kahvaltılık bir şeyleri yanımıza almak belki de en iyisi; çünkü doktor mesaiye erken başlıyor. Baksanıza arabası kapının önünde.

— Bence onu boş verelim gitsin. Eğer şanslı ise gerçekten onu bulamayacağım bir yere gitmesi gerekir, aksi halde onu

mutlaka bulacağım. İşlerini tamamlayınca aşağı inelim de seni yetenekli bir dedektifle tanıştırayım istersen.

Holmes'ün peşi sıra aşağıya indim ve sonra da ahıra gittim. Holmes buradaki kapılardan birini açınca kesik kulaklı, beyaz-kahve karışımı kısacık bir köpek çıktı; bu bir çeşit avcı köpeği olmalıydı.

— Pompey'le tanışabilirsin, dedi Holmes. Pompey, yerel izci köpeklerinin gurur kaynağıdır. Büyük bir koşucu olmadığını yapısına bakarak da anlayabilirsin ama koku almada üstüne başka köpek tanımam. Evet, Pompey, her ne kadar hızlı olmasan da senin hızın şu iki orta yaşlı beyefendi için yeter de artar bile. Bu nedenle senin tasmana şu kayışı takmam gerekiyor. Hadi oğlum, şimdi iş başına. Gel de bana neler yapabileceğini iyice göster bakalım.

Holmes, köpeği önce doktorun evinin kapısına götürdü. Köpek bir süre için etrafı iyice kokladı. Ardından da kısa kısa inleyerek kayışını çekiştirdikten sonra yol boyunca koşmaya başladı. Yarım saat kadar sonra üçümüz de kasabadan çıkmış, koşar adımlarla kır yolundan aşağı doğru köpeğin peşi sıra gidiyorduk.

— Bu nedir böyle Holmes? diye sordum.

— Klasik bir yöntem olmasına karşın faydasını hâlâ görebileceğimizi umduğum bir yöntem kullanmaya karar verdim. Sabahın erken saatinde doktorun bahçesine kadar gidip fark edilmeden içine anason enjekte ettiğim şırıngamı arabanın arka tekerleğine boşalttım. İyi bir iz sürücü köpeğin anason kokusunu buradan John o'Groat'a kadar takip edebileceğini biliyorum. Bu durumda dostumuz Armstrong'un Pompey'den kurtulmak için İngiltere'yi baştanbaşa dolaşması

gerekecek. Vay kurnaz tilki, vay! Geçen gece bu adamın beni atlatmayı başarmasının nedeni demek buydu.

Köpek bu sırada anayoldan ayrılarak otlar tarafından kısmen gizlenmiş olan dar bir yola sapmıştı. Yarım mil kadar ilerledikten sonra bu yol biraz daha geniş başka bir yolla birleşiyordu. Daha sonra ise birdenbire sağa keskin bir dönüş yaparak bu kez yeniden kasabaya geldiğimiz yöne doğru uzayıp gitmeye başladı. Bir süre sonra kasabanın güneyinden geçerek, ilk başta geldiğimiz yolun tam tersi bir yöne doğru gitmeye devam ettik.

— Demek bu alternatif yol, sağlığımız için yürüyüş yapmamıza vesile olacak şeymiş aslında, dedi Holmes. Köylerde yaptığım araştırmalardan neden bir sonuç alamadığımı şimdi daha iyi anlıyorum. Sevgili doktor, gerçekten de risk almayı sevmiyor; bu durumda bu kadar özenle planlanmış bir yolculuğun sonucunda bu yolun bizi nereye götüreceğini doğrusu çok merak ediyorum. Şu sağdaki kasaba sanırım Trumpington. Kahretsin! Araba bize doğru geliyor Watson, çabuk çabuk, yoksa enseleneceğiz!

Holmes, Pompey'i peşinden sürükleyerek engebeli bir alana açılan bir yerden içeri daldık. Buranın etrafında uzamış çalılıkların arasına henüz saklanmıştık ki araba hızla yanımızdan geçip gitti. Arabada oturan Armstrong'u bir an için otururken görmeyi başarmıştım; omuzları düşmüş bir halde, yüzünü ellerinin arasına almıştı ve üzüntülü olduğu belli oluyordu. Dostumun da aynı şeyi görmüş olduğunu yüzüne bakınca hemen anladım.

— Yolculuğumuzun sonunda iyi bir final bizi beklemiyor sanırım, dedi Holmes. Ne olup bittiğini öğrenmemize oldukça

yaklaşmış olmalıyız. Hadi Pompey! İşte, şuradaki kulübeye gidiyoruz.

Yolculuğumuzun sonuna geldiğimiz belli oluyordu. Pompey, kupa arabasının tekerlek izlerinin hâlâ belli olduğu kulübenin bahçe kapısının önünde çıldırmış gibi zıplayıp duruyordu. Buradan kulübeye kadar giden küçük bir patika vardı. Holmes, köpeği orada çitlere bağladıktan sonra ilerlemeye devam ettik. Kulübeye geldiğimiz zaman dostum, küçük ve gösterişten uzak olan kapıyı çaldı, sonra yeniden vurdu ama yanıt alamadı. Kulübenin terk edilmiş bir yer olmadığı belli oluyordu; çünkü içeriden kısık kısık sesler geliyordu kulağımıza. Tarifsiz acılar yaşayan birinin feryadı, acısı ve hüznü geliyordu. Holmes, içeri girip girmemekte bir an için duraksadı. Az önce geldiğimiz yoldan görünen kupa arabasını ve ona koşulmuş bulunan gri atları fark etmemek olanaksızdı.

— Kahretsin, doktor geliyor, diye seslendi Holmes. Bu durumda hemen karar veriyorum. Şu adam buraya gelmeden içeride olan biteni öğrenme vakti.

Hemen usta bir hamleyle kapıyı açınca birlikte içeri daldık. İçeriden gelen sesler daha da duyulur olmuştu, uzun bir feryadı andıran sesler bir insanın derinlerinden gelmeye başlamıştı. Seslerin yukarıdan geldiği belli oluyordu. Holmes, hemen merdivenlere yönelince ben de onu takip etmek durumunda kaldım. En olası kapıyı açınca karşımıza çıkan manzara karşısında ikimiz de öylece donup baka kalmıştık.

Genç ve güzel bir kadın yatağın üzerinde boylu boyunca yatıyordu. Dingin ve huzurlu bir yüzü vardı; altın sarısı saçlarının arasından uzaklarda bir yere bakıyormuş gibi duran mavi gözleri hareketsizdi. Kadın ölmüştü. Yatağın

ayakucunda dizlerinin üzerine çökmüş halde oturur gibi duran adam yüzünü yatağın çarşafına gömmüş hıçkırarak hıçkırarak ağlıyordu. Derin bir kederin omuzlarına yüklediği acıyla o kadar meşguldü ki, kendisine dokunana kadar bizi fark etmedi bile.

— Bay Godfrey Staunton!

— Benim evet. Hayır, çok geç kaldınız, çok geç. O öldü...

Adam o kadar çok feryat figan ediyor ve etkilenmiş benziyordu ki, hiçbir şekilde bizim yardım etmeye gelen doktorlar olmadığımızı anlatmakta başarılı olamadık. Bu durumda Holmes, adamı teselli etmek için birkaç şey söyledi. Birdenbire kaybolmasının arkadaşlarını nasıl telaşlandırdığını anlattığı sırada merdivenlerden yukarı çıkan birinin ayak seslerini duyduk. Az sonra da kapıda Dr. Armstrong'un sert, katı ve kuşkulu suratı belirdi.

— Merhaba baylar, diye söze girdi hemen. Aradığınız şeyi bulduğunuzu görüyorum ve üstelik zamanlamanızın ne kadar kötü olduğunu anlatmama gerek olmadığını düşünüyorum. Bir ölüm anında kavga etmek pek de uygun bir yer olmayabilir ama emin olun ki bu kadar yaşlı olmasaydım yaptıklarınızın hesabını fazlasıyla sorardım.

— Özür dilerim Dr. Armstrong, sanırım bir yanlış anlaşılma söz konusu, dedi saygıyla dostum. Bizimle aşağıya kadar gelme nezaketinde bulunursanız bu kahredici sorunu belki daha kolay aydınlatabiliriz.

Az sonra sert huylu doktorumuzla birlikte aşağıdaki oturma odasında başbaşaydık.

– Buyurun, sizi dinliyorum, dedi bize bakarak.

– Önce bilmenizi isterim ki, Lord Mount James tarafından tutulmadık; sonra araştırmakta olduğumuz konuya ilişkin olarak ona karşı hiçbir sempati de duymuyorum. Bu gibi durumlarda birilerinin başına ne gelip gelmediğini araştırmayı kendime görev bilirim. Araştırmamı sonuçlandırdığımda konu benim için tamamen kapanır; eğer olayda birilerinin ceza gerektirecek bir suçu olmadığını bilir veya anlarsam olayı dünyaya ilan etmek yerine konunun kapanıp gitmesine daha çok göz yumarım. Bu sorun için de aynı durum söz konusu. Burada da eğer kanuna aykırı bir durum yoksa sessiz kalacağımdan ve gerçekleri gazete sayfalarında okumamanız için elimden gelen şeyi yapacağımdan emin olabilirsiniz.

Dr. Armstrong yanına gelerek Holmes'ün elini samimi bir şekilde sıktı.

– Siz iyi birisiniz, dedi. Sizi yanlış değerlendirmiş olduğumu şimdi daha iyi anlıyorum. Tanrı'ya şükür ki, Staunton'u burada yalnız bırakmaya gönlüm razı olmadığı için geri döndüm, yoksa sizi bu şekilde tanımayabilirdim. Çoğu şeyi zaten biliyor olmanız konuyu hemen özetlememde yardımcı olacaktır.

Godfrey Staunton, bir yıl kadar önce Londra'da ikamet ederken ev sahibinin kızına âşık oldu ve kısa süre sonra da evlendiler. Eşi hem güzel, hem iyi kalpli ve bir o kadar da zeki bir hanımefendiydi. Ondan utanmasını gerektirebilecek hiçbir şey yoktu. Fakat Godfrey, şu huysuz soylunun tek varisiydi ve bu evliliğin duyulması mirastan yoksun kalmasına neden olacaktı. Bu çocuğu çok iyi tanırım ve kişiliğini de çok beğenirim. Olayları bir düzene koyması için

elimden gelen hiçbir yardımı ondan esirgemedim. Bu olayın duyulmaması için oldukça titiz davrandık; çünkü insanlar bir kez dedikoduya başlarsa bunu herkesin öğrenmesi kaçınılmaz olacaktı. Bu küçük kulübe ve Godfrey'in ağzını sıkı tutuyor olması sayesinde şu ana kadar da bunu saklamayı başardık. Bu sırrı benim dışımda yalnızca şu an Trumpington'a kadar gitmiş olan hizmetkâr biliyordu. Aksilik işte, Godfrey'in eşi bir süre sonra tedavisi mümkün olmayan ölümcül bir hastalığa yakalandı. Son derece ağır bir durumdu. Bu genç adam, sevdiği kadının acısına ortak olmak yerine sırrını gizlemeye devam etmek adına maçı olduğu için Londra'ya gitmek durumunda kaldı.

Ona bu arada bir telgraf göndererek moralini yüksek tutmaya çalıştım. O da bana yanıt vererek, elimden geleni esirgememem konusunda adeta yalvarırcasına bana bir şeyler yazdı. Bu, size anlaşılmaz görünen telgraf olsa gerek. Kızın durumunun ne kadar kritik olduğunu yine de ona tam olarak anlatmamıştım; çünkü burada olması pek bir şeyi değiştirmeyecekti. Buna karşın kızın babasına sağlıklı bilgi vermek durumundaydım, verdim de... Adamcağız çaresizliğin getirdiği bir ruh haliyle bunu Godfrey'e aktarmış. Çocuk bunu duyunca elbette çıldırmış halde hemen buraya geldi ve o zamandan beri ayakucunda ölüm gelip kadını alıncaya kadar sabırla bekledi. Hepsi bu kadar Bay Holmes... Bu konu hakkında sessiz kalacağınızı biliyorum, size ve dostunuza güvendiğimi söylemek istiyorum.

Holmes, samimi bir şekilde doktorun elini sıktı...

— Hadi Watson, gel, dedi...

Birlikte bu kederli evden ayrılıp, kendimizi kış güneşinin solgun ışıkları altına attık.

Abbey Çiftliği Vakası

97' kışının dondurucu soğuk bir sabahıydı ki birinin beni omzumdan sarsmasıyla uyandım. Holmes'tu bu. Elindeki mum, üzerime eğmiş olduğu heyecanlı yüzünü aydınlatırken bir şeylerin olduğunu anladım.

"Hadi, Watson, çabuk kalk!" diye konuştu. "Oyun başlıyor. Tek kelime etmek yok! Hemen giyinip geliyorsun!"

On dakika sonra, sessiz sokakların arasında bir arabayla Charing Cross İstasyonuna doğru yol alıyorduk. Kış sabahının ilk ışıkları belirmeye başlamıştı ve Londra'nın rengârenk, pis kokulu isiyile çevrili halde arada bir yanımızdan geçen buianıklaşmış, hatta silikleşmiş işçilerin şekillerini hayal meyal seçebiliyorduk. Holmes, paltosuna sarınmış bir halde sessizlik içinde oturuyordu ve ben de aynısını yapabilmekten dolayı memnundum çünkü hava çok soğuktu ve ikimiz de henüz bir şey yememiştik. İstasyona varıp sıcak çaylarımızı içene ve Kentish trenindeki yerlerimizi alana kadar tam olarak ısınmış değildik ve ancak o zaman Holmes konuşmaya, bense dinlemeye hazırdım yeniden. Holmes cebinden bir kâğıt çıkarıp üzerindikileri yüksek sesle okumaya başladı:

"Abbey Çiftliği, Marsham, Kent, 3.30 a.m.

[21]

SEVGİLİ BAY HOLMES, son derece özel olacağa benzer bir vaka konusunda bana hemen yardıma gelmeniz beni çok

sevindirecektir. Tam sizin hoşlanacağınız türden bir şey. Hanımefendiyi serbest bırakmanın dışında, onları nasıl bulduysam her şeyin öyle bırakılmasını sağlayacağım, ama bir anınızı bile boşa harcamadan hemen buraya gelmeniz için size yalvarıyorum; Sir Eustace 'i burada tutmak çok zor.

Saygılarımla, STANLEY HOPKINS."

"Hopkins şimdiye kadar tam yedi defa yardımımı istemiştir ve her defasında da haklı olduğu ortaya çıkmıştır," dedi Holmes. "Yanılmıyorsam vakalarının her biri senin koleksiyonundaki yerlerini aldı ve itiraf etmek zorundayım ki Watson, seçmek konusunda, yazılarında hoş bulmadığım bir takım şeyleri telafi eden bir yeteneğin var. Bilimsel birer deney yerine her şeye bir hikâyeymiş gibi yaklaşmayı tercih etmenin yarattığı vahim durum, son derece öğretici, hatta ispat ve kanıtlar açısından klasik bile olabilecek çalışmaların doğma şansını tamamen yok ediyor. Okuyucuyu belki heyecanlandıracak, ama asla bilgilendirmeyecek sansasyonel ayrıntıların üzerinde durabilmek için, tam bir ustalık ve yetenek gerektiren çalışmaların üzerinde hiç durmuyor, önemsizlermişçesine onları geçiştiriyorsun."

"Neden kendin yazmıyorsun o zaman?" dedim, biraz kırılgan bir sesle.

"Yazacağım, sevgili Watson, yazacağım. Şimdilik, senin de bildiğin gibi oldukça meşgulüm, ama son yıllarımı, dedektiflik sanatının tamamını kapsayacak bir kitap yazmaya adayacağım. Görünüşe göre yeni araştırmamız bir cinayet vakası."

"Stanley'nin bahsettiği Sir Eustace'in ölmüş olduğunu mu düşünüyorsun yani?"

"Bana kalırsa öyle. Hopkins'in yazısı büyük ölçüde heyecan yansıtıyor ve duygusal bir adam olmadığını biliyorsun. Evet, şiddet kullanılmış olduğu, cesedin de teftiş için orada bırakıldığı kanısındayım. Sıradan bir intihar olayı olsa Hopkins beni çağırmazdı. Hanımefendiyi bırakmak konusunda gelince de, bu trajik olaylar olup biterken odasına kilitlenmiş olması mümkün. Yüksek sosyeteyi içeren bir olay Watson; kalın kâğıt, 'E.B.' monogramı, aile arması ve pitoresk adres. Arkadaşımız Hopkins'in yine ününe uygun davranacağını, ilginç bir sabah yaşayacağımızı sanıyorum. Suç, dün gece on ikiden önce işlenmiş"

"Bunu nereden bilebiliyorsun ki?"

"Trenlerin kalkış saatlerini takip edip, zamanları hesaplayarak. Yerel polise haber verilmeliydi, Scotland Yard' la bağlantı kurmak zorunda kaldılar, Hopkins dışarı çıkmak zorundaydı, sonra bir de beni çağırma işi vardı. Bütün bunlar bir gecelik iş yapar. Neyse, Chislehurst İstasyonuna vardık işte, sorularımız yakında cevaplarını bulacak."

Birkaç mil boyunca dar kır yollarında arabayla yol aldıktan sonra, yüzü büyük bir felaketin izlerini taşıyan bir kapıcı tarafından açık tutulan bir bahçe kapısının Önünde bulduk kendimizi. Yol, kenarında karaağaçlar sıralanmış zengin bir bahçenin içinden ilerleyerek Palladio usulüne uygun olarak girişi sütunlarla bezenmiş üç katlı, büyük bir evde son buluyordu. Evin, sarmâşıklarla kaplı olan orta kısmı -çok eskiydiyse de büyük pencereleri binaya modern eklentilerin yapılmış olduğunu gösteriyor, evin bir kanadıysa yepyeni gibi

görünüyordu. Açık duran kapıda, genç ve enerjik fiziğiyle Müfettiş Stanley Hopkins'in heyecanlı yüzü beliriverdi ansızın.

"Gelmenize çok sevindim Bay Holmes, sizin de Dr. Watson! Ne var ki dün geceyi tekrar yaşama olasılığım olsaydı sizi hiç rahatsız etmezdim, zira hanımefendi kendine geldiğinden beri olan bitenle ilgili o kadar açık bir ifade verdi ki, bize yapacak pek bir iş kalmadı. Lewisham hırsız çetesini hatırlıyorsunuz, değil mi?"

"Ne, şu üç Randallardan mı bahsediyorsun?"

"Kesinlikle; iki oğluyla beraber babanın kurduğu çeteden. Onların işiymiş. En ufak bir kuşku bile yok. İki hafta önce Sydenham'de bir soygun gerçekleştirdiklerinde görünmüş, eşkalleri belli olmuştu. Bu kadar kısa bir zaman içinde bu denli yakında yeni bir soygun girişiminde bulunmaları çok soğukkanlı olduklarını gösteriyor, ama hiç kuşku yok ki onların işi. Bu seferki onları ipe götürecek bir vaka."

"O halde Sir Eustace ölmüş, öyle mi?"

"Evet; kafası kendi ocak süngüsüyle kırılmış."

"Bizi buraya getiren sürücü, Sir Eustace Brackenstall olduğunu söyledi."

"Doğru -Kent ilçesindeki en zengin adamlardan biridir. Leydi Brackenstall oturma odasında. Zavallı bayan, son derece korkunç bir deneyim yaşamış. Onu ilk gördüğümde yarı ölü yarı diriymiş. Sanırım onunla görüşüp ayrıntıları dinleseniz iyi olacak. Ardından yemek odasında yapılması gereken araştırmayı beraberce yürütürüz."

Leydi Brackenstall sıradan bir insan değildi. Onun kadar zarif, kadınsı ve güzel yüzlü bir varlık gördüğümü pek hatırlayamıyorum. Altın sarısı saçları, mavi gözleri vardı ve başından geçen korkunç olaylar onu bitkinleştirip yıpratmamış olsa, hiç kuşkusuz yok ki rengine uygun mükemmel bir teni de vardı. Çektiği ıstırap zihinsel olduğu kadar fizikseldi de; hemen gözünün üzerinde, hizmetçisinin sürekli olarak sirkeli suyla ıslattığı kocaman, mosmor bir şişlik vardı. Bitap bir halde bir kanepede yatıyordu, fakat odaya girdiğimizde bizi dikkatlice süzmesi ve güzel yüzündeki ihtiyatlı ifade, yaşadığı korkunç tecrübelerin ne aklını, ne de cesaretini sarsmayı başarmış olduğunu gösteriyordu. Mavi gümüş renkli bol bir ropdöşambır vardı üzerinde, ama yanındaki koltukta pullarla kaplı siyah bir elbise asılıydı.

"Olanların hepsini anlattım size Bay Hopkins," dedi yorgun bir sesle; "benim yerime hikâyeyi tekrar edemez misiniz? Pekâlâ, bunun gerçekten gerekli olduğunu düşünüyorsanız buradaki baylara da olanları anlatacağım. Yemek odasını gördüler mi daha?"

"Önce olanları sizin ağzınızdan duymalarının daha iyi olacağını düşündüm."

"Gerekli işlemleri yaptığınızda çok memnun olacağım. Hâlâ orada yattığını düşünmek korkunç bir şey." Kendi söyledikleri üzerine ürperdi ve elleriyle yüzünü kapattı. Hareketi, bol sabahlığının kollarının dirseklerinden aşağı düşmesine neden oldu. Holmes heyecanla ileri atıldı.

"Başka yaralarınız da varmış madam! Bunlar nedir?" Beyaz kolunda iki kırmızı leke görünüyordu. Leydi onları hemen

örttü.

"Önemli bir şey değil. Dün geceki korkunç olaylarla bir ilgisi yok. Siz ve arkadaşınız oturursanız, size bildiğim her şeyi anlatacağım.

"Ben, Sir Eustace Brackenstall'ın eşiyim. Yaklaşık bir yıldır evliyiz. Evliliğimizin mutlu bir birleşme olmadığını saklamama gerek yok sanırım. Ben şahsen bunu inkâr etmeye kalkışacak olsam da bütün komşularımın size bu gerçeği söyleyeceğini biliyorum. Az da olsa bunun sorumlusu benimdir belki de. Daha özgür, daha modern bir yer olan güney Avustralya'da büyüdüm ve sayısızca görgü kuralları ve resmiyetiyle, İngiliz tarzı bir yaşam bana hiç uygun değil. Fakat yine de mutsuzluğumuzun asıl sebebi herkesçe bilinen başka bir şey, o da Sir Eustace Brackenstall'ın bir alkolik olduğu gerçeğiydi. Öyle bir adamla bir saatliğine dahi olsun birlikte olmak korkunç bir şey. Benim gibi heyecanlı, hassas bir kadın için yaşam boyu öyle bir adama bağlı kalmanın ne anlama geldiğini hayal edebilir misiniz? Böyle bir evliliğin sürmesi gerektiğini ileri sürmek bir suç, bir alçaklıktır. Bana bakın, bu canavarca kanunlarınız ülkeye bir lanet örecektir tanrı böylesine kötü bir şeyin sürmesine izin veremez!" Yanakları kızarmış, kaşının üzerindeki korkunç izin altındaki gözlerinde şimşekler çakarak bir an için yattığı yerden doğruldu. Ardından, gösterişsiz hizmetçisinin güçlü ve yatıştırıcı eli, Hanımefendinin başını yeniden yastıklara yatırdı ve şiddetli öfkenin yerini gözyaşları aldı. En sonunda konuşmaya devam etti:

"Dün gece olanları size anlatacağım. Belki fark etmişsinizdir, bu evdeki bütün hizmetkârların odaları evin modern kanadında bulunuyor. Oturma odalarımız evin

merkez binasına yapılmış, arkadaki mutfak, üst kattaki yatak odamız da bu kısımda. Hizmetçim Theresa odamın hemen üstündeki odaya sahip. Başka hiç kimse yok ve kanatta kalanların hiçbirine herhangi bir ses gidemezdi. Sanırım hırsızlar da bunu gayet iyi biliyordu, aksi takdirde yaptıklarını herhalde yapmazlardı.

"Sir Eustace on buçuk civarında odasına çekildi. Hizmetçiler çoktan kendi yerlerine gitmiş, sadece hizmetçim uyanıktı hâlâ, ki o da ben ona ihtiyaç duyana kadar evin en üst katındaki odasındaydı. Ben on biri geçene kadar bu odada, bir kitaba gömülü halde oturdum. Sonra, yukarı kata çıkmadan önce her şeyin yolunda olup olmadığını görmek için evi dolaştım. Bunu kendi başıma yapmak alışkanlığım olmuştur, çünkü az önce anlattığım gibi Sir Eustace'e her zaman güvenmek mümkün değildi. Mutfağı, kileri, bilardo odasını ve oturma odalarını dolaştıktan sonra nihayet yemek odasına varmıştım. Kalın perdelerle örtülü olan pencereye yaklaştığımda yüzümde rüzgâr hissederek pencerenin açık olduğunu fark ettim. Perdeyi hızla yana çektiğim anda odaya adımını henüz atmış geniş omuzlu, yaşlıca bir adamla karşı karşıya kaldım. Fransız tarzı, büyük bir penceredir oradaki, hatta bahçeye açılan bir kapı olarak kullanıldığını söyleyebilirim. Elimde bir mum vardı ve onun ışığında, ilk adamın arkasında başka iki adamın daha olduğunu gördüm, ikisinin de içeri girmeye hazırlandığı belliydi. Hemen geri kaçtıysam da adam üzerime atıldı. Önce bileğime, ardından boğazıma yapıştı. Bağırarak için ağzımı açtığım anda yumruğunu suratıma indirerek beni yere yıktı. Sanırım birkaç dakika boyunca baygın kalmışım, çünkü kendime geldiğimde, hizmetçileri çağırmaya yarayan zilin ipini aşağı çekmiş, beni de yemek masasının başında duran meşe sandalyesine

bağlamışlardı. O kadar sıkı bağlanmışım ki hiçbir yerimi oynatamıyordum ve bağırmamı engellemek için de ağızma bir mendil bağlamışlardı. İşte tam o anda şanssız kocam girdi odaya. Besbelli ki şüphe uyandırıcı bir takım sesler duymuş, karşılaştığı sahneyi görmeye hazırlıklı olarak gelmişti. Gömlek ve pantolonu vardı üzerinde ve yanında da en sevdiği silahı, karaçalı sopası vardı. Hırsızlardan birinin üzerine atıldı, fakat bir ikincisi -yaşı diğerlerine göre büyük olanıyd - eğilip şöminenin yanındaki süngülerinden birini aldı ve yanından geçtiği sırada kocamın başına korkunç bir darbe indirdi. Kocam tek bir ses bile çıkarmadan yere düştü ve bir daha hiç hareket etmedi. Ben bir kez daha bayıldım, ama yine sadece birkaç dakika baygın kalmış olmalıyım. Gözlerimi açtığımda, hırsızların büfedeki gümüşleri boşaltmakla kalmayıp, orada buldukları bir şişe şarabı da açmış olduklarını gördüm. Her birinin elinde bir bardak vardı. Size söyledim, değil mi, biri kocaman bir sakalı olan yaşlıca bir adam, diğer ikisinin ise genç, sakallan bile çıkmamış delikanlılardı. İki oğluyla beraber bir babanın oluşturduğu bir çete olabilirlerdi. Birbirleriyle fısıltılar halinde konuşuyorlardı. Yanıma gelip hâlâ sağlam bir şekilde sandalyeye bağlı olup olmadığımı kontrol ettiler. Sonunda, pencereyi arkalarından kapatarak çekildiler. Ağızımdaki mendilden kurtulana kadar en azından on beş dakika geçmiş olmalı, ama o zaman attığım çığlıklarla hizmetçim hemen aşağı geldi. Çok geçmeden evin diğer hizmetkârları da uyanmıştı ve yerel polise haber verdiğimizde derhal Londra'yla bağlantı kurmuşlar. Size anlatabileceklerim bunlardan ibaret beyler ve umarım bu korkunç hikâyeyi son anlatışım olmasına izin verirsiniz."

"Herhangi bir sorunuz var mı, Bay Holmes?" diye sordu Hopkins.

"Leydi Brackenstall'ın sabrını daha fazla zorlamayacağım," dedi Holmes. "Yemek odasına geçmeden önce, sizin yaşadığınız şekliyle hikâyeyi duymak istiyorum." Holmes, hizmetçiye bakıyordu.

"Eve girmeden çok önce gördüm adamları," diye anlatmaya başladı hizmetçi kadın. "Yatak odamın penceresinde otururken ötedeki bahçe kapısının orada ay ışığıyla aydınlanmış üç adam gördüm, ama bunun üstünde hiç durmadım. O olayın üzerinden bir saatten fazla süre geçmişti ki hanımımın çığlığını duydum ve onu bulmak için hemen aşağı koştum. Tıpkı anlattığı gibi zavalıcağı bağlı bir halde buldum -kocasını da beyni odanın her köşesine dağılmış bir halde yerde yatıyordu. Bir kadının aklını kaçırmaması için yeterliydi, elbisesi kendi kocasının kanlarıyla lekelenmiş bir halde sandalyeye bağlanmış halde olmak; ama cesareti hiçbir zaman eksik olmamıştı Adelaide'li Bayan Mary Fraser'ın ve Abbey Çiftliği'ndeki Leydi Brackenstall da farklı olacak değil. Evet baylar, onu yeterince sorguladınız ve şimdi yaşlı Theresa'sıyla beraber odasına çıkacak ki çok ihtiyaç hissettiği uykusunu çekebilirsin."

Sırska kadın, bir annenin şefkatiyle kolunu hanımımın beline dolayıp onu odadan uzaklaştırdı.

"Hayatı boyunca onunla beraber olmuş," dedi Hopkins. "Bebekken dadısı olarak işe başlamış ve Leydi on sekiz ay önce Avustralya'dan ayrılıp İngiltere'ye geldiğinde yine onunla beraber gelmiş. Adı Theresa Wright, bugünlerde

bulamayacağın çeşitten bir hizmetçi. Bu taraftan Bay Holmes, buyurun!"

Gizemin kalkmasıyla Holmes'ün yüzündeki bütün ilgi kaybolmuştu ve vakanın onun için tüm cazibesini yitirmiş olduğunu biliyorum. Hâlâ gerçekleşmesi gereken bir tutuklama olabilirdi, ama bu sıradan serserilerle uğraşması için bir sebep var mıydı ki? Çok yetenekli ve bilgili bir tıp uzmanı, bir yere çağrılıp sıradan bir kızamık vakasıyla karşılaştığında, o anda dostumun gözlerinde okuduğum hayal kırıklığına benzer bir şey hissedirdi şüphesiz. Ne var ki Abbey Çiftliği'ndeki yemek odasında bizi bekleyen sahne, Holmes'ün yitirilen ilgisini tekrar uyandırmaya yetecek kadar korkunçtu.

Oymalarla süslenmiş yüksek meşe tavanı ve meşe panellerle kaplı duvarlarıyla çok büyük bir odaydı. Duvarlarda bir dizi geyik kafası ve antik, güzel silahlar asılıydı. Kapının karşısındaki duvarda, bahsi geçmiş olan Fransız pencere bulunuyordu ve odanın sağ tarafında, içeri soğuk kış güneşinin ışınlarını gönderen daha küçük başka üç pencere daha vardı. Sol tarafta, etrafı meşeyle çevrilmiş geniş bir şömine bulunuyordu ve bunun hemen yanında da, ayakları çapraz çubuklarla bitleştirilmiş, kolları olan büyük meşe bir sandalye duruyordu. Sandalyenin ahşabındaki oyma deliklerinden bir içeri, bir dışarı sarınmış şekilde kırmızı bir ip geçirilmişti ve bu, her iki tarafta da alttaki çapraz çubuklara bağlanarak sağlama alınmıştı. Evin hanımefendisi çözülünce ip üstünden kaydırılmıştı ve ipi sandalyeye bağlı tutan düğümler hâlâ duruyordu. Bu ayrıntılar ancak daha sonra dikkatimizi çekti, çünkü gözlerimiz, ateşin önündeki kaplan

derisinin üzerinde yatan korkunç nesnenin üzerine kilitlenmişti:

Kırk yaşlarında uzun boylu ve yapılı bir adamın cesediydi bu. Yüzü yukarı bakar halde sırtüstü yatıyordu ve beyaz dişleri kısa, siyah sakalının içinden sırıtiyordu. Yumruk halinde sıkılmış olduğu ellerini başının üzerine kaldırmıştı ve karaçalından bir sopa yatıyordu üzerlerinde. Karanlık, yakışıklı ve sivri yüzünün hatları intikamcı bir nefretle çarpılmıştı ki bu, yüzüne korkunç, şeytani bir ifade vermişti. Sesleri duyduğunda yatağında bulunmuş olmalıydı çünkü üzerinde abartılı bir şekilde nakışlanmış bir pijama vardı ve ayakları çıplaktı. Başının bir tarafı adeta parçalanmıştı ve odanın her tarafı, adamı yere yıkan darbedeki dehşet güce tanıklık ediyordu. Kafasının yanında, ölümüne sebep olmuş olan ocak süngüsü yatıyordu ve çok kalın bir alet olmasına rağmen darbenin etkisiyle eğilmişti. Holmes süngüyü de, meydana getirmiş olduğu yarayı da dikkatlice inceledi.

"Çok güçlü bir adam olmalı şu baba Randall," diye bildirdi bir süre sonra.

"Evet," diye cevap verdi Hopkins. "Adamla ilgili birkaç bilgiye sahibim ve büyük bir adam olduğunu söyleyebilirim."

"Onu yakalamakta zorlanacağını sanmıyorum."

"Hem de hiç. Bir süredir peşindeydik ve Amerika'ya kaçmış olduğuyla ilgili bir şeyler bulmuştuk. Şimdi çetenin burada olduğunu öğrendiğimize göre, kaçabileceklerini sanmıyorum. Bütün limanlara haber gönderildi ve akşam olmadan bir ödül de ilan edilecek. Anlayamadığım tek bir şey var, evin hanımının onları bize tarif edebileceğine bilmelerine rağmen böyle delice bir şeye neden kalkıştılar acaba?"

"Çok yerinde bir soru. İnsan, Leydi Brackenstal'lı da susturmuş olmalarını bekliyor, değil mi?"

"Belki de kendine geldiğini fark etmemişlerdir," diye önerdim.

"Evet, bu mümkün. Baygın halde kalmış gibi görüldüyse onu öldürmezlerdi. Peki buradaki zavallı için ne diyeceksin Hopkins? Onun hakkında garip birtakım hikâyeler duymuş gibiyim."

"Ayıkken iyi kalpli bir adammış, sarhoşken ise tam bir iblis. Aslında, yarı sarhoşken demek daha doğru olacak, çünkü sonuna kadar gittiği pek sık görülmemiş. Öyle zamanlarında şeytanın ta kendisinin himayesine giriyordu sanki; her şeyi yapabilecek kapasitede oluyordu. Duyduğum kadarıyla zenginliği ve ismine rağmen neredeyse tutuklayacak olmuşlar onu birkaç defa. Bir köpeği benzinle yıkadıktan sonra onu ateşe vermekle ilgili bir skandal vardı -üstüne üstlük hanımefendinin köpeğiymiş- bu büyük zorluklarla örtbas edildi. Bir defasında da hizmetçiye, Theresa Wright'a bir sürahi fırlatmış; bu da sorun yarattı. Kısacası, madem yalnızız, şunu söyleyebilirim ki ev onsuz daha güzel bir yer olacak. Şu anda neyi inceliyorsunuz?"

Holmes dizlerinin üzerine çökmüş, Leydiyi sandalyeye bağlamış olan kırmızı ipleri inceliyordu pür dikkatle. Arkasından, hırsızların onu zilden çektiklerinde kopmuş olduğu yerdeki ucunu da gözden geçirdi.

"Bunu aşağıya çektiklerinde mutfaktaki zil oldukça yüksek bir ses çıkarmış olmalı," diye belirtti, araştırmasının ortasındaiken.

"Kimse duyamazdı nasıl olsa. Mutfak evin en arkasında bulunuyor."

"Hırsız bundan nasıl emin olabilirdi ki? Umursamaz bir tavırla onu aşağı çekmeye nasıl cesaret etti acaba?"

"Çok doğru Bay Holmes, Çok doğru. Kendi kendime de defalarca sorduğum bir soru bu. Söz konusu hırsızın bu evi ve alışkanlıklarını ayrıntısıyla bildiği konusunda hiç şüphe yok. Bütün hizmetkârların erken sayılabilecek o saatte yataklarında olacaklarını, hiç kimsenin mutfaktaki zili duymayacağını biliyordu besbelli ki. Bu durumda hizmetkârlardan biriyle suç ortağı olması kaçınılmaz. Bundan başka çıkar yolu yok. Fakat sekiz tane hizmetkâr var ve hepsi de iyi karakterli insanlar."

"Diğer koşullar eşit olduğuna göre," dedi Holmes, "evin efendisi tarafından bir sürahi fırlatılmış olanından şüphelenmek doğal olacaktır. Öte yandan bu da kadının çok bağlı gözüktüğü hanımına ihanet etmeyi içeriyor. Neyse, bu önemsiz bir nokta; Randall'ı yakaladığın zaman suç ortağını bulmakta zorlanmayacaksınız. Etrafımızdaki her ayrıntı Hanımefendinin hikâyesini gerçekten de doğrulayacak nitelikte görünüyor." Kararlı adımlarla Fransız penceresinin yanına gidip onu sonuna kadar açtı. "Burada hiç iz yok, ama toprak demir kadar sert olduğuna göre iz görülmesi beklenemez zaten. Şöminenin üzerindeki şu mumların yakılmış olduğunu görüyorum."

"Evet; hırsızların etraflarını görebilmelerini, hanımefendinin mumuyla beraber onlar sağladı."

"Peki neler çalmışlar?"

"Aslını isterseniz fazla bir şey götürmemişler -büfenin üzerinde duran yarım düzine kadar gümüş eşyadan başka bir şey kayıp değil. Leydi Brackenstall, Sir Eustace'in ölümünün onları normalde yapacakları gibi bir soygunu gerçekleştiremeyecek kadar sarsmış olduğunu düşünüyor."

"Bunun doğru olduğuna kuşku yok. Fakat anladığım kadarıyla şarap içmişler."

"Sinirlerini yatıştırmak için tabii."

"Tabii, tabii. Büfenin üzerindeki şu bardaklara dokunulmadı, değil mi?"

"Oldukları gibi bırakıldılar; şişe de öyle."

"Bir göz atalım bakalım. Hey! Bakın bu ilginç işte!"

Her biri biraz şarap içeren bardaklar bir arada duruyordu ve birinde bol miktarda tortu vardı. Şişe yanlarında duruyordu, üçte ikisi hâlâ doluydu ve onun yanında da rengi iyice koyulaşmış, uzun bir şişe mantarı duruyordu. Şişenin görüntüsü ve üzerindeki toz tabakası, katillerin tatmış oldukları şarabın sıradan olmadığını gösteriyordu.

Holmes'ün hareketlerine yeni bir enerji gelmişti. Neşesiz yüz ifadesinin kaybolduğunu, zekâyla parıldayan gözlerinde yeni bir merak ışığının belirdiğini fark ettim. Şişe mantarını eline alıp onu dikkatlice inceledi.

"Bunu nasıl çekmişler?" diye sordu.

Hopkins, yarı açık duran bir çekmeceye işaret etti. İçinde birkaç tane masa örtüsünün yanı sıra büyük bir tirbuşon vardı.

"Leydi Brackenstall bunun kullanıldığından bahsetmiş miydi?"

"Hayır; şişe açıldığı sırada kendinde değildi, hatırlasanıza."

"Tabii. Aslını istersen bu tirbuşon *kullanılmamış*. Bu şişe bir cep tirbuşonuyla açılmış; büyük ihtimalle bir çakının aksesuarı ve dört santimden uzun olmayan bir tirbuşonla. Tıpanın üst kısmını dikkatle incelersen şişe açılana kadar tirbuşonun üç defa sokulmuş olduğunu görürsün. Onu mantara sabitleyememişler. Buradaki uzun tirbuşon işe hemen sabitleşir, tek bir denemeye mantarı çıkarırdı. Aradığın adamı yakaladığında, şu çok yönlü çakılardan birinin sahibi olduğunu göreceksin."

"Mükemmel!" diye atıldı Hopkins.'

"Fakat bu bardakların kafamı gerçekten karıştırdığını söylemeliyim. Leydi Brackenstall, adamların üçünün de bunlardan içtiğini gözleriyle *görmüştü*, öyle değil mi?"

"Evet; olayı bu şekilde ifade etti."

"O halde hepsi bu kadar. Daha ne denilebilir ki? Tabii, bardakların üçünün de son derece ilginç olduğunu itiraf etmek zorundasın Hopkins. Ne! İlginç herhangi bir şey göremiyor musun! Peki, peki, boş verelim gitsin. Belki de benim gibi özel bir yeteneğe ve özel güçlere sahip olduğunda insan her şeyi gereğinden karmâşık hale sokmaya yatkın oluyor. Haklısın, bardaklar konusu tamamen şans eseri olmuş olmalı. Pekâlâ, iyi sabahlar Hopkins. Sana bir faydam dokunabilecekmiş gibi görünmüyor, vakan oldukça açık. Randall tutuklandığında, ya da başka gelişmeler olduğunda bana haber verirsin, değil mi? Çok geçmeden başarıların için

seni tebrik etmek zorunda kalacağıma eminim. Evet Watson, görünüşe göre evde daha yararlı olacağız."

Eve dönüş yolunda, Holmes'ün çok düşünceli görüldüğünü fark ettim. Gözlemlemiş olduğu bir şey onu çok etkilemiş olmalıydı. Arada bir bu etkiyi üzerinden atmaya çalışıyor, davanın kapanmış olduğuna inanıyormuş gibi davranıyordu, fakat sonra kaşları yeniden çatılıyor ve uzaklara dalmış gözleri, düşüncelerinin gece yarısı trajedisinin yer almış olduğu yemek odasına geri dönmüş olduğunu gösteriyordu. Sonunda, tam da trenimiz dış mahallelerden birinin istasyonundan çıkarken, ani bir dürtüyle koltuğundan fırladı ve beni de arkasından sürükleyerek trenden indi.

"Çok özür dilerim dostum," dedi, trenin son vagonu da dönüş yaparak gözden kaybolurken; "Sadece kapris gibi görünen bir şeye seni kurban ettiğim için üzgünüm, fakat tanrı aşkına, Watson, vakayı bu durumda bırakmam *mümkün değil!* Sahip olduğum bütün içgüdüler buna var güçleriyle karşı koyuyor. Yanlış -hepsi yanlış- bahse girerim ki yanlış. Oysa sen de dinledin, hanımefendinin hikâyesi tamdı, hizmetçinin doğrulaması yeterli, ayrıntılar yerli yerlerinde sayılırdı. Bütün bunlara karşı çıkaracak neyim var benim? Üç şarap kadehi -hepsi bu. Gerçi araştırmamda bayanın hikâyesini baz almamış olsaydım, her şeyi halihazırda bir hikâyeye sahip olmadan, vaka yeniymiş gibi incelemiş olsaydım, o zaman daha belirli bir ipucu bulmaz mıydım? Tabii ki bulurdum. Chislehurst'a giden tren gelene kadar buradaki bankta otur Watson da sana delilleri anlatayım. Yalnız öncelikle, hizmetçinin de hanımının da söylediklerinin doğru olmak zorunda olduğuyla ilgili tüm fikirleri kafandan atmanı istiyorum.

Hanımefendinin hoş kişiliğinin, kararını etkilemesine izin vermemelisin.

"Soğukkanlılıkla inceleyecek olursak, şüphelerimizi uyandıracak bir takım ayrıntılar var hikâyesinde. Söz konusu hırsızlar daha iki hafta önce Sydenham'de bir soygun gerçekleştirdiler. Onlarla ve dış görünüşleriyle ilgili bazı bilgiler gazetelerde yer almıştı ve hayali hırsızların yer aldığı bir hikâyeyi uydurmak isteyen herhangi birinin işine yarayabilirdi. Doğrusunu istersen büyük bir soygun gerçekleştirmiş olan hırsızlar, genellikle başka tehlikelere atılmadan huzur ve sessizlik içinde ganimetlerinin zevkini çıkarmaya eğimli olurlar. Sonra hırsızların o kadar erken bir saatte harekete geçmeleri de alışılmışın dışında; bağırmasını engellemek için bir hanımefendiye vurmaları; tek bir adamı alt edebilecek sayıdayken cinayet işlemeleri; ellerini geçirebilecekleri çok daha fazla şey varken çok az şey çalmaları inanılmaz. Son olarak şunu da ekleyeyim, öyle adamların bir şişeyi yarı yarıya boşalmış olarak bırakmaları da son derece garip. Bütün bu garipliklere sen ne diyeceksin Watson?"

"Bu kadar çok olmaları kesinlikle düşündürücü tabii, fakat yine de her bir garipliğin kendi içinde mümkün olduğunu kabul etmelisin. Bana kalırsa hikâyedeki en garip şey, hanımefendiyi bir sandalyeye bağlamış olmalarıdır."

"Hm, o konuda sana katılamayacağım Watson; sonuçta kaçtıkları anda haber salmasın diye onu ya öldürmek ya da bağlamak zorundaydılar. Her neyse, ne olursa olsun, hanımefendinin hikâyesinde akla yatmayan bir takım öğelerin bulunduğunu sana göstermiş bulunuyorum, öyle değil mi? Ve

şimdi de bunların üzerine şarap kadehleri meselesini koyalım."

"Ne olmuş kadehlere?"

"Onları gözünün önüne getirebiliyor musun?"

"Evet, üçünü de çok net olarak hatırlıyorum."

"Bize anlatılanlarda üç adamın şarap içtiği söylendi. Bu inanılır görünüyor mu sana?"

"Neden olmasın? Her bardakta şarap vardı."

"Kesinlikle; fakat sadece bir bardakta tortu vardı. Bunu fark etmiş olmalısın. Sence bu ne anlama geliyor?"

"Doldurulan son bardağın en çok tortu içermesi doğaldır."

"Hiç de değil. Şişe tortu doluydu ve üçüncü bardak butortuyla doluyken diğer iki bardağın temiz olması anlaşılır bir şey değil. İki açıklaması -sadece iki açıklaması olabilir. Birincisi, ilk iki bardak doldurulduktan sonra şişenin şiddetle sallanmış olmasıdır ki, aradaki fark belki böyle açıklanabilir. Yine de çok mantıklı görünmüyor. Hayır, hayır; haklı olduğuma eminim."

"O halde ne olduğunu düşünüyorsun?"

"Sadece iki bardağın kullanıldığı, üç kişinin içmiş olduğu izlenimini yaratmak için ikisinin dibinde kalan tortuların da üçüncü bir bardağa boşaltıldığını. Bu şekilde bütün tortular son bardakta olurdu, değil mi? Evet, böyle olduğuna eminim. Fakat bu küçük olayın doğru açıklaması buysa vaka bir anda sıradan bir şey olmaktan çıkıp son derece ilginç bir hal alıyor; çünkü bu, Leydi Brackenstall ve hizmetçisinin bize yalan

söylemiş olduğu, anlattıkları hikâyenin tek bir kelimesinin bile doğru olmadığı, gerçek suçluyu korumak için çok güçlü nedenlere sahip oldukları ve vakayı, onlardan en ufak bir yardım almadan çözmemiz gerektiği anlamına gelir. Şimdi bizi bekleyen görev budur. Evet Watson ve Chislehurst treni de geliyor işte."

Abbey Çiftliği'ndeki insanlar dönüşümüze oldukça şaşırđı, ama Stanley Hopkins'in merkeze rapor vermek üzere oradan ayrılmış olduğunu öğrenen Sherlock Holmes yemek odasına girdi, kapıyı içeriden kilitledi ve çıkarımlarının ana maddesini oluşturan sağlam temeli meydana getiren ayrıntılı bir incelemeye tam iki saatini adadı. Profesörünün bir gösterisini izleyen bir öğrenci gibi, bir köşede oturarak olağanüstü araştırmasında attığı her adımı izledim. Pencere, perdeler, halı, sandalye, zil ipi -her biri dikkatli bir şekilde incelendikten sonra bulguların üzerinde düşünülüyordu. Öldürülmüş olan adamın cesedi götürülmüştü, ama diğer her şey sabah görmüş olduğumuz gibi bırakılmıştı. Holmes, benim şaşkın bakışlarımın karşısında birden şöminenin üzerine tırmandı. Kafasının oldukça yukarısında, zilin telinde kalmış kırmızı ipten birkaç santimetre asılıydı. Holmes uzun bir süre boyunca başını arkaya eğmiş halde onu inceledi, sonra, ona biraz daha yaklaşabilmek maksadıyla dizini duvarda bulunan ahşap bir dirseğe dayadı. Bu, elini ipin ucuna çok yaklaştırdı, ama ahşap dirsek daha çok ilgi uyandırmış gibiydi. Sonunda tatmin olmuşluğunu ifade eden bir haykırışla aşağı atladı.

"Tamamdır Watson," diye atıldı neşeyle. "Vakayı çözdük - koleksiyonumuzun içindeki en olağanüstü örneklerden biri. Olur şey değil açıkçası, bu kadar aptal olabildiğime

inanamıyorum, neredeyse hayatımdaki en büyük gafı yapıyordum! Neyse, birkaç eksik halkanın yerlerine takılmasıyla zincirim tamamlanmış olacağını zannediyorum."

"Adamlarını yakaladın mı?"

"Adam, Watson, adam! Sadece bir tane var; son derece müşkül biri. Bir aslan kadar güçlü - ocak süngüsünün eğilmesine neden olan darbeyi düşün. Boyu bir doksan, bir sincap kadar hareketli, eli çabuk; ve ayrıca son derece zeki biri, bu hikâyenin tamamı ona aitti. Evet Watson, olağanüstü bir insanın çalışmalarına şahitlik ettik. Ne var ki şuradaki zil ipiyle, en ufak bir kuşku bırakmayan bir ipucu bahşetmiş bize."

"İpucu tam olarak neredeydi?"

"Pekâlâ Watson, bir zil ipini aşağıya çekecek olsan neresinden kopmasını beklersin? Peki tabii ki tele bağlı olduğu noktadan. O halde ne diye buradaki gibi ucundan on santimetre aşağısından kopsun?"

"Orasından yıpranıp saçaklanmıştı."

"Kesinlikle. Yerde olup inceleyebileceğimiz uç saçaklanmış. Bıçağıyla bunu yapacak kadar uyanık davrandı. Fakat diğer uçta hiçbir iz yok yıpranmaya dair. Öyle olduğunu buradan görmek mümkün değil, ama şöminenin üzerine çıkacak olsan ipin temiz bir şekilde kesilmiş olduğunu görebilirdin. Olanları hayalinde canlandırabilirsin. Adamın ipe ihtiyacı oldu. Onu aşağı çekemezdi çünkü bu birilerini uyandırabilirdi. Peki ne yaptı o halde? Şöminenin üzerine çıktı, fakat ipe yine de tam olarak ulaşamadığı için dizini ahşap dirseğe dayadı -tozdaki

izleri kendin de görebilirsin- böylece bıçağıyla ipi kesebildi. Ben uzanırken en azından yedi santimetre kalıyor yukarı ve bundan, adamın benden en azından yedi santim uzun olması gerektiği sonucuna varıyorum. Meşe sandalyenin yastığına bak! Ne görüyorsun?" , "Kan."

"Hiç kuşku yok ki kan. Bu bile hanımefendinin hikâyesini çürütmeye yetiyor. Cinayet işlendiği sırada bu sandalyede oturuyorduyduysa bu leke nasıl oluşabildi? Hayır, hayır; oraya, kocasının ölümünden *sonra* oturtuldu o. Bahse girerim ki siyah elbisede de bu lekenin tıpatıp aynısı vardır. Henüz zaferimizi kutlayamayız Watson, ama yakın olduğumuz kesin. Dadı Theresa'yla birkaç şey konuşmak istiyorum. Bir süre çok dikkatli davranmalıyız -gereksinim duyduğumuz bilgileri elde etmek istiyorsak bu şart."

İlginç bir insandı bu sert, Avustralyalı dadı. Suskun, şüpheli ve nezaketsizdi, Holmes'ün nazik davranışları ve kadının söylediği her şeyi açık yüreklilikle kabul etmesi, uzun uğraşlardan sonra onu daha cana yakın davranmasını sağladı. Ölmüş işverene karşı duyduğu nefreti gizlemek gibi bir çaba içinde değildi.

"Evet, efendim, bana bir sürahi fırlattığı doğru. Hanımımın çirkin bir isimle bağırdığını duydum ve şayet ağabeyi burada olsa bu şekilde konuşmaya cesaret edemeyeceğini söyledim. İşte o zaman sürahi fırlattı bana. Minik kuşumu bir yalnız bıraksa düzinelerce sürahi fırlatsa da umurumda olmazdı. Hanımımın her zaman kötü davranıyordu ve o da şikâyet edemeyecek kadar gururludur. Kocasının ona yaptığı her şeyi anlatmıyordu bile. Bu sabah kolunda gördüğünüz o izlerin ne olduğunu bana hiç anlatmamıştı, ama ben, bir şapka iğnesinin ona batırılmasından geldiklerini gayet iyi biliyorum. Sinsi

şeytan -artık öldüğüne göre onun hakkında böyle konuştuğum için tanrı beni affetsin, ama yer yüzünde herhangi bir şeytan var olmuşsa, kesinlikle oydu. Onunla ilk olarak karşılaştığımızda baldan tatlıydı; bu sadece on sekiz ay önceydi ama hanımına da bana da aradan on sekiz yıl geçmiş gibi geliyor. Londra'ya ilk defa ayak basmıştı hanımım. Evet, ilk yolculuğuydu -daha önce hiç ayrılmamıştı evden. Sir Eustace, zenginliği, unvanı ve Londra'da sergilediği sahte kişiliğiyle hanımın kalbini çaldı. Leydi Brackenstall bir hata yaptıysa bile bunun bedelini çoktan ödedi, hem de misliyle. Eustace'le hangi ay mı tanıştık? Ee, Londra'ya gelişimizden hemen sonra olduğunu söyleyebilirim. Biz eylül ayında geldik, demek ekimde tanıştılar. Geçen sene ocak ayında da evlendiler işte. Evet, kendisi yine oturma odasında ve sizi yanına kabul edeceğinden hiç kuşku yok ama ondan çok fazla şey istememelisiniz, unutmayın ki yaşadığı şeyler bir insanın dayanabileceğinden fazla."

Leydi Brackenstall aynı kanepede yatıyor, ama sabahkinden daha neşeli görünüyordu. Hizmetçisi de bizimle beraber gelmişti ve hanımının kaşındaki morluğu tedaviye koyuldu hemen.

"Beni tekrar sorguya çekmek gibi amacınız yoktur umarım," dedi Leydi.

"Hayır," diye cevap verdi Holmes en yumuşak sesiyle, "sizi gereksiz herhangi bir sıkıntıya sokmak istemiyorum, Leydi Brackenstall ve çok büyük acılar çekmiş olduğunuza emin olduğumdan her şeyi sizin için kolaylaştırmaktan başka hiçbir dileğim yok. Beni bir dostunuz olarak görüp bana güvenseniz, bunu boşa çıkarmayacağımı görebilirsiniz."

"Ne yapmamı istiyorsunuz peki?"

"Bana doğruyu anlatmanızı."

"Bay Holmes!"

"Hayır, hayır, Leydi Bracknestall, bunun hiçbir faydası yok. Sahip olduğum ünü duymuş olabilirsiniz. Hikâyenizin tamamıyla uydurma olduğu konusunda her şeyimle iddiaya varım."

Hanım ve hizmetçi, ikisi de hayalet görmüş gibi korku dolu gözlerle Holmes'a bakıyordu.

"Bu ne küstahlık!" diye haykırdı Theresa. "Hanımımın yalan söylemiş olduğunu iddia etmeye nasıl cüret edersiniz?"

Holmes, oturduğu sandalyeden kalktı.

"Bana söyleyecek bir şeyiniz yok mu?"

"Size her şeyi anlattım."

"Bir kez daha düşünün, Leydi Brackenstall. Dürüst olmanız daha iyi olmaz mı?"

Kısacık bir an için güzel yüzünde tereddüt belirmişti. Ardından yeni, daha güçlü bir düşünce yüzüne bir maske gibi indi.

"Size bildiğim her şeyi anlattım."

Holmes şapkasını alıp omuzlarını silkti. "O halde üzgünüm," dedi ve tek bir kelime daha sarf etmeden odadan ve evden çıktı. Bahçede bir havuz vardı ve dostum beni bunun yanına götürdü. Yüzeyi tamamen buz tutmuş, sadece yalnız başına yüzen bir kuğunun rahatlığı için bir tarafı delinmişti. Holmes

kuğuya baktı, ardından kapıcının kulübesine ilerledi. Stanley Hopkins için kısa bir not yazdı, bunu kapı görevlisine bıraktı ve ikimiz beraberce yola çıktık.

"Ya tam isabet, ya da ıska, ama arkadaşımız Hopkins için bir şey yapmak zorundayız; sırf bu ikinci ziyareti haklı çıkarmak için bile olsa," diye konuştu. "Henüz her şeyi anlatmaya hazır değilim ona. Neyse, bundan sonraki adımımız, Adelaide-Southampton hattının liman ofisine gitmek olacak, ki yanılmıyorsam Pall Mail'ın sonunda bulunuyor. Güney Avustralya'yı İngiltere'ye bağlayan ikinci bir buharlı gemi hattı da var, ama önce bu büyük ofisi arasak daha iyi olacak."

Holmes'ün müdüre yolladığı kartviziti hemen ilgi gördü ve çok geçmeden ihtiyacı olan bütün bilgileri toplamıştı. '95 yılının eylülünde tek bir hatları ana limana ulaşmıştı. *Rock Of Gibraltar*'dı bu, en büyük ve en iyi gemileri. Yolcu listesine bakılınca, Adelaide'li bayan Frazer'ın, hizmetçisiyle beraber o gemide bulunmuş olduğu da belli oldu. Gemi şu anda Avustralya yolundaymış, Süveyş Kanalı'nın güneyinde bir yerlerde olmalıymış ve '95 yılında geminin yönetim kadrosunda kim çalışıyorduyorsa hâlâ aynıymış; tek bir istisnayla. Birinci subay, Bay Jack Croker artık kaptan olmuş ve şirketin yeni gemisi *Bass Rock'un* dümenine geçmiş. İki gün sonra Southamton'dan yola çıkacakmış. Kaptan Jack Croker, Sydenham'de yaşıyormuş, ama onu görmek istiyorduksak bu sabah emirlerini almak için ofise gelmesi bekleniyordu.

Hayır; Bay Holmes'ün onu görmek gibi bir isteği yoktu, ama adamın sicili ve karakteriyle ilgili bilgilendirilmek onu mutlu edermiş.

Jack Croker'ın sicili olağanüstü iyiymiş. Bütün donanmada ona erişebilecek tek bir subay yokmuş. Karakterine gelince de görevi konusunda güvenilir, ama güverteden inince asi, gözü dönmüş bir adam olabiliyormuş, kolay sinirlenen, heyecanlı, ama vefalı ve iyi kalpli biri. Holmes bu bilgileri edinmiş bir halde Adelaide-Southampton şirketinin ofisinden çıktı. Oradan Scotland Yard'a gitti, ama içeri girmek yerine, kaşlarını çatmış, derin düşüncelere dalmış bir şekilde arabada oturmaya devam etti. Sonunda Charing Cross telgraf ofisine çekti, bir mesaj gönderdi, ardından da Baker Sokağına, evimize yöneldik.

"Hayır, yapamadım Watson," dedi Holmes, evimize girdiğimizde. "Tutuklama karan çıkar çıkmaz dünyadaki hiçbir şey onu kurtaramazdı artık. Mesleki yaşamımda öyle anlar oldu ki, suçluyu tespit etmekle onun vermiş olduğu zarardan daha fazla zarar verdiğimi hissetmişimdir. Artık adımlarımı dikkatle atmayı öğrendim ve kendi vicdanım yerine İngiltere'nin kanunlarına oyunlar oynamayı tercih ederim. Harekete geçmeden önce biraz daha bilgi edinelim diyorum."

Akşam olmadan Müfettiş Stanley Hopkins tarafından ziyaret edildik. İşler onun için pek iyi gitmemiş.

"Sizin bir sihirbaz olduğunuz kanısındayım, Bay Holmes. Gerçekten de insan üstü güçlerinizin olduğunu düşünürken buluyorum kendimi bazen. Söyleyin bana, çalınan gümüşlerin bahçedeki havuzun dibinde olduğunu nereden bildiniz tanrı aşkına?"

"Bilmiyordum."

"Ama orayı araştırmamı söylediniz."

"Demek gümüşleri buldun."

"Evet, buldum."

"Sana yardımcı olabildiğime sevindim."

"Ama bana yardımcı olmadınız ki. Durumu çok daha karmâşık bir hale getirdiniz. Bunlar ne çeşit hırsızlardır ki gümüş çalsınlar da sonra hepsini en yakın havuza atsınlar?"

"Oldukça tuhaf bir davranış olduğu kesin. Gümüşlerin, onları istemeyen kişilerce çalınmış olduğu, onları sadece bir gözbağı olarak almış ve bunun sonucunda doğal olarak onlardan hemen kurtulmak isteyen birilerinin olabileceği düşüncesi geçmişti kafamdan sadece."

"Fakat öyle bir şey neden gelsin ki aklınıza?"

"Ne diyeyim, bunun mümkün olabileceğini düşündüm. Hırsızlar Fransız pencereden çıktıklarında havuzla karşı karşıya kaldılar, üstelik buzun baştan çıkarıcı küçük bir deliği bile vardı. Daha iyi bir saklama yeri olabilir miydi?"

"Bir saklama yeri -bakın bu daha iyi!" diye haykırdı Stanley Hopkins. "Evet, evet, şimdi her şeyi anlıyorum! Saat henüz erkendi, sokaklarda insanlar vardı, hırsızlar, yanlarında gümüşlerle birileri tarafından görülmekten korktular ve böylece hepsini havuza attılar kuşkusuz, daha güvenli bir vakitte ganimetleri için geri dönmek niyetindeydiler."

"Çok doğru; harikulade bir teori ürettin. Kendi fikirlerimin biraz çılgınca olduğundan hiç kuşum yok, ama hiç değilse gümüşleri bulmamıza yaradıklarını kabul etmelisin."

"Evet, efendim, evet. Hepsi sizin sayenizde. Ne var ki bu sabah bir engel çıktı karşıma. "Bir engel mi?"

"Evet, Bay Holmes. Randall çetesi bu sabah New York'ta tutuklanmış."

"Olur şey değil Hopkins! O halde dün gece Kent'te cinayet işlemiş olduklarına dair teorin suya düştü."

"Vahim bir durum, Bay Holmes, vahim. Fakat, Randall'ların dışında da çeteler var; polisin hiç bilmediği yeni bir çete bile olabilir."

"Kesinlikle haklısın; çok mümkün. Ne o, hemen gidiyor musun?"

"Evet, Bay holmes; bu işi bitirmeden dinlenmek yok bana. Herhalde bana verecek bir ipucunuz yoktur?"

"Zaten verdim."

"Hangisi?"

"Ee, bir gözbağı olabileceğini öne sürdüm ya."

"Fakat neden, Bay Holmes, neden?"

"Ah, evet, esas soru bu tabii. Neyse bunu bir düşün. Belki de altında bir şey bulabilirsin. Akşam yemeğine kalmaz mısınız? Pekâlâ, hoşça kal ve herhangi bir gelişme yaşanırsa haberimiz olsun."

Akşam yemeği bitmiş, masamız temizlenmişti ki Holmes ancak bir şey söyledi konuyla ilgili. Puposunu yakmış, terlikli ayaklarını da yanan şömineye doğru uzatmıştı. Birden saatine baktı.

"Gelişmelerin olmasını bekliyorum Watson."

"Ne zaman?"

"Şimdi -birkaç dakika içinde. Herhalde az önce Stanley'e oldukça kötü davrandığımı düşünüyorsunuzdur."

"Kararlarına saygım var."

"Çok düşünceli bir yanıt Watson. Konuya şu açıdan bakmalısın: benim bildiklerim resmi değil; Stanley'nin bildikleriyse resmi. Benim, kişisel hükümler vermeye hakkım var, ama onun yok. Bildiği her şeyi açığa vurmak zorunda, aksi takdirde mesleğine ihanet etmiş sayılır. Belirsiz bir vaka söz konusu olduğunda onu öyle kötü bir duruma sokamam, böylece bildiklerimi kendime saklarım; ta ki her şeyi kafamda yerli yerine oturana kadar."

"Peki ama bu ne zaman olacak?"

"Vakit geldi. Şimdi olağanüstü bir dramın son perdesine tanık olacaksın."

Merdivenlerde bir ses duyuldu ve kapımız açılarak karşımıza o zamana kadar evimize adımını atmış en hoş adamı çıkardı. Altın sarısı bir bıyığı, mavi gözleri ve tropik ülkelerin güneşiyle bronzlaşmış bir tene sahip çok uzun boylu genç bir adamdı. Adımlarında, büyük cüssesinin güçlü olduğu kadar hareketli de olduğunu gösteren bir enerji vardı. Kapıyı arkasından kapadı ve çok güçlü bir duyguyu bastırmaya çalışırken ellerini yumruk şeklinde sıkmış, göğsü hızla inip kalkar halde durdu.

"Oturun Kaptan Croker. Telgrafımı aldınız demek."

Ziyaretçimiz bir koltuğa çöktü ve şüpheli gözlerle bir bana, bir dostuma baktı.

"Telgrafınızı aldım ve söylenen saatte geldim. Ofise uğramış olduğunuzu duydum. Sizden kurtuluş yok. Hadi ne söyleyecekseniz söyleyin. Beni ne yapmayı düşünüyorsunuz? Tutuklayacak mısınız? Hadi konuşun be adam! Orada oturup bir kedinin fareyle oynadığı gibi benimle oynayamazsınız."

"Ona bir puro ver Watson," dedi Holmes. "Bunun çiğneyin Kaptan Croker ve sinirlerinize hakim olmaya çalışın. Sıradan bir suçlu olduğunuzu düşünsem size puro ikram etmezdim, bundan emin olabilirsiniz. Bana karşı dürüst olursanız beraber güzel bir çözüm üretebiliriz. Ama şimdiden uyarmalıyım, numara yapmaya kalkarsanız sizi mahvederim."

"Ne yapmamı istiyorsunuz?"

"Dün gece Abbey Çiftliği'nde olanları anlatmanızı istiyorum -dikkatinizi çekeyim, *gerçekten* olanları- herhangi bir şey eklenmeden, çıkarılmadan. Şimdiden o kadar çok bilgiye sahibim ki hikâyeye en ufak bir yalan dahi ekleseniz polis düdüğümü pencereden öttürürüm ve dava sonsuza kadar yetki alanımdan çıkmış olur."

Denizci bir süre kendi kendine düşündü. Ardından bronzlaşmış kocaman eliyle dizine vurdu.

"Şansımı deneyeceğim," diye atıldı. "Sözünün eri, dürüst bir adam olduğunuza inanıyorum ve bütün hikâyemi size anlatacağım. Fakat önce söylemek istediğim bir şey var. Bana gelince yaptığım hiçbir şeyden pişman değilim ve hiçbir şeyden korkmuyorum, gerekse aynı şeyi tekrar yapar ve yine gurur duyardım bundan. Canavar adamın bir kedi kadar çok

yaşamı olsaydı hepsini bana borçlu olurdu! Fakat önemli olan hanımefendidir, Mary -Mary Frazer- onu, sahip olmaması gereken o lanetli isimle asla çağırmayacağım. Onun başını derde sokabileceğim aklıma geldikçe ruhum paramparça oluyor... ben, onun tatlı yüzünde tek bir gülücük görebilmek için hiç tereddüt etmeden hayatımı verecek olan ben. Fakat yine de -yine de başka ne yapabilirdim ki? Size hikâyemi anlatacağım beyler, sonra da başka çaremin olup olmadığını size soracak ve bütün samimiyetinizle buna cevap vermenizi isteyeceğim.

"Zamanda biraz geriye gitmek zorundayım. Her şeyi biliyor gibisiniz, onun için tanışmamızın o *Rock of Gibraltar*'a yolcu, bense aynı gemide subayken gerçekleştiğini bildiğinizi varsayıyorum. Onu gördüğüm ilk saniyede hayatımın aşkı olduğunu biliyordum. O yolculuk boyunca geçen her gün onu daha fazla seviyordum ve o günlerden sonra birçok defa gitmiş, sırf onun güzel ayaklarının orada yürümüş olduğunu bildiğim için eğilip güvertesini öpmüşümdür o geminin. Bana karşı aynı duyguları beslemiyordu fakat bana karşı son derece iyi ve nazikti. Hiçbir şikayetim yok. Benim tarafımda sonsuz bir aşk ve onun tarafındaysa iyi arkadaşlık ve dostluk vardı. Yolculuk sona erip de ayrıldığımızda özgür bir kadındı o, bense bir daha asla özgür bir adam olamayacaktım.

"Denizden bir sonraki dönüşümde evliliğini duydum. Pek tabii ki hoşlandığı biriyle evlenecekti. Unvan ve para -onları Mary'den daha çok hak eden biri var mıydı ki? Güzel olan, zarif olan her şeye layıktı o. Evliliği beni hüsrana uğratmadı. Bencil itin teki değilim ben. Şansının yaver gitmiş olmasına sevindim sadece; beş parasız bir denizciyle evlenerek kendini

harcamamış olduğu için. İşte Mary Frazer'e olan aşkım böyleydi benim.

"Neyse, onu bir daha göreceğimi hiç sanmıyordum; fakat son yolculuğumda terfi ettim ve yeni gemi de henüz suya indirilmemiş olduğu için adamlarımla beraber birkaç ay Sydenham'de beklemek zorunda kaldım. Bir gün kırdaki gezinirken Theresa Wright'e rastladım, Bayan Mary'nin hizmetçisi. Kadın bana biricik aşkımdan, kocasından, her şeyden bahsetti. Size söylüyorum beyler, anlattıkları beni neredeyse çılgına çevirdi. O sarhoş köpeğin, ayakkabılarını yalamaya bile layık olmadığı bu kadına elini kaldırmaya cüret ettiğine inanmıyordum! Ardından Mary'nin kendisiyle de görüştüüm -onunla iki kez görüştüüm. Ama sonra beni bir daha görmeyi kabul etmedi. Ne var ki birkaç gün önce bir hafta içinde seferimin başlayacağı haberini aldım ve buradan ayrılmadan önce onu görmeye karar verdim. Theresa her zaman arkadaşımıdı çünkü o da Mary'yi seviyor, kocası olacak serseriden de en az benim kadar nefret ediyordu. Onun vasıtasıyla ev halkının alışkanlıklarını öğrendim. Mary, aşağı kattaki küçük odasında geç saate kadar kitap okumayı severmiş. Dün gece oraya gittim ve penceresini tıklattım. İlk başta açmayı reddetti, ama kalbinin derinliklerinde beni sevdiğinden artık emindim ve beni o dondurucu soğukta bırakamayacağını biliyordum. Evin öndeki büyük pencereye gelmemi söyledi ve oraya vardığımda yemek odasına girebilecek şekilde onu benim için açmış olduğunu gördüm. Kendi dudaklarından beni yine öfkeden çılgına çeviren şeyler duydum ve yine lanetler okudum sevdiğim kadına kötülük eden o sefil yaratığa. Neyse, orada, pencerenin hemen yanında duruyordum ve tanrı biliyor ki kötü hiçbir niyetim yoktu. Birdenbire adam koşarak odaya daldı, Mary'ye, bir

erkeğin bir kadına sarf edebileceği en aşağılık kelimeyi kullandı ve elinde tuttuğu sopayı suratına indirdi. Ben ocak süngüsünü elime almıştım ve aramızdaki kavganın adil olduğunu söyleyebilirim. İlk darbeyi indirenin o olduğunu kolumdaki bu yaradan anlayabilirsiniz. Sıra bendeydi ve indirdiğim darbe, sanki çürümüş bir kabakmışçasına onu parçaladı. Üzgün olduğumu mu sanıyorsunuz? Hiç değilim! O ölmese ben ölecektim, aslında bundan çok daha fazlası, asıl Mary'nin hayatıydı söz konusu olan. Biricik aşkımı bu delinin ellerinde bırakabilir miydim hiç bu saatten sonra? Evet işte böyle, onu nasıl öldürdüğümü öğrendiniz. Başka bir şey yapabilir miydim? Evet beyler, benim yerimde olsaydınız siz ne yapardınız?

"Aşağılık herif ona vurduğunda Mary'm çılgılık atmıştı ve bunun sonucunda Theresa da aşağı geldi. Köşedeki bir sehpanın üzerinde bir şişe şarap duruyordu, onu açtım ve birazını Mary'nin ağzına döktüm; zavallıcık yarı ölü gibiydi şoktan. Theresa çok soğukkanlıydı ve sahneyi değiştirme fikrinde en az benim kadar payı var. Her şeyi hırsızlar yapmış gibi göstermeliydik. Theresa, hikâyeyi hanımına defalarca tekrarlarlarken ben de zilin ipini kestim. Ardından sevgili Mary'mi sandalyesine bağladım ve doğal gözüksün diye ipin ucunu bıçağımla eskittim; sonuçta bir hırsızın oraya kadar çıkıp ipi indirdiğine kimse inanmazdı. Gümüşlerden birkaç parça toparlayarak hırsızlık fikrini desteklemeye çalıştım ve ben gittikten on beş dakika sonra alarm verip diğerlerini uyandırmaları talimatını verip yanlarından ayrıldım. Gümüşleri bahçedeki havuza attım ve Sydenham'e döndüm. İşte hepsi bu kadar Bay Holmes, size her şeyi anlattım. Hayatımda ilk defa olarak çok iyi bir iş yapmış olduğumu düşünüyordum; bu beni ipe götürecekse bile."

Holmes bir süre sessizlik içinde piposunu tüttürmeye devam etti. Ardından hızlı adımlarla ziyaretçimizin yanına gidip elini sıktı.

"Teşekkür ederim," dedi. "Her kelimesinin doğru olduğunu biliyorum çünkü bilmediğim neredeyse hiçbir Şey yoktu. Bir akrobat ya da bir denizciden başka hiç kimse o dirseği kullanarak zil ipini kesemezdi ve ipi sandalyeye bağlayan düğümler de kesinlikle denizci dğmleriydi. Hanımefendi yalnızca bir defa denizcilerin arasında bulunmuştu, o da İngiltere'ye olan yolculuğundaydı. Sonra hanımefendinin kendi sınıfına ait birinin söz konusu olduğu kesindi, çünkü onu korumaya çalışması bu adamı sevdiğini gösteriyordu. Bir kere doğru izi takip etmeye başladığımda seni bulmamın ne kadar kolay olduğunu görebiliyor musun?"

"Polisin bizim hileyi asla çözemeyeceğini düşünüyordum."

"ok doğru; polis kandırmacayı görmedi -ve inancıma göre hiç görmeyecek de. Şimdi, beni dinleyin Kaptan Croker, her ne kadar yaşadığınız baskı ve provokasyon birçok insanın kaldırabileceğinden fazla olduğuna inansam da bu çok önemli bir mesele. Yaptığınızın, bir meşru müdafaa olarak sayılacağından pek emin değilim. Ne var ki buna karar verecek olan ben değil, İngiltere'nin kanunlarıdır. Neyse, sizi o kadar iyi anlıyorum ki önümüzdeki yirmi dört saat içinde ortadan kaybolmayı seçtiğiniz takdirde en ufak bir engelle karŐılaŐmayacaęınız konusunda size söz veriyorum."

"Sonra her Şeyi açıklayacaksınız yanı?"

"Kesinlikle, buna mecburum."

Denizcinin yüzü öfkeyle kızardı.

"Bu bir erkeğe yapılacak nasıl bir tekliftir? Mary'nin bir suç ortağı sayılacağını anlayacak kadar iyi bilirim kanunları. Ben kaçarken onu cezasıyla baş başa bırakacak biri olduğumu mu sandınız? Hayır efendim; bana istediklerini yapabilirler, ama tanrı aşkına Bay Holmes, zavallı Mary'mi mahkemelerden uzak tutmak için bir şey bulun."

Holmes ikinci kez sıktı denizcinin elini.

"Sadece deniyordum sizi. Her seferinde dürüst biri olduğunuzu gösteriyorsunuz. Evet, üstlendiğim sorumluluk çok büyük ama Hopkins'e mükemmel bir ipucu verdim ve o bundan yararlanamazsa benim yapabileceğim başka bir şey yok. Şimdi beni dinleyin Kaptan Croker, bu işi kanunlar nasıl hallediyorsa öyle halledeceğiz. Tutuklu sizsiniz. Watson, sen İngiliz jürisisin, ki bir jüriyi temsil etmeye daha uygun bir adam düşünemiyorum. Ben hakimim. Evet, sayın jüri üyesi, delilleri birer birer dinlediniz. Tutuklu suçlu mu suçsuz mu?"

"Suçsuzdur efendim," diye konuştum.

"Vox populi, vox Dei.^[22] Beraat ettiniz Kaptan Croker. Kanun başka bir suçlu bulmadığı sürece sırrınız bende saklı kalacak. Bir yıl sonra saygıdeğer hanımefendinize dönün; ikinizin geleceğinin, bu gece burada verdiğimiz kararı haklı çıkarmasını dilerim."

İkinci Lekenin Esrarı

Aslında 'Abbey Çiftliği Vakası'nın, dostum Sherlock Holmes'ün yeteneklerini kaleme aldığım son vaka olmasını amaçlamıştım. Bu karar, malzeme yetersizliğinden verilmiş değildi, zira hiç açıklamadığım yüzlerce vakaya ait notlarım vardır -bu olağanüstü adamın orijinal kişiliği ve özel yeteneğine karşı okuyucularımın ilgisinde bir azalma da kesinlikle söz konusu değildi. Kararımın gerçek sebebi, Bay Holmes'ün, vakalarının yayımlanmasına karşı devamlı surette gösterdiği isteksizliğinde yatıyordu. Çalışmalarını resmen sürdürdüğü zamanlarda başarılarının kayıta geçmesi onun için pratik açıdan kısmen önem taşıyorduydu bile, Londra'dan ayrılıp emekli olmaya karar verip de Sussex Downs'ta kimyevi araştırmalarına ve arıcılık konularına eğildiğinden beri şöhret ona tiksintiden başka bir şey vermez oldu. Bu konudaki isteklerini dikkate almam konusunda beni kesin olarak uyarmıştır. Ne var ki zamanı geldiğinde 'İkinci Lekenin Esrarı' adlı vakayı yayımlayabileceğime dair söz almış olduğumu hatırlatıp da bu uzun serinin, hayatı boyunca üstlendiği en önemli Uluslararası vakayla son bulması gerektiğiyle ilgili onunla konuştuğumda, dikkatli olmak koşuluyla bu olayın da halkın gözleri önüne serilmesi konusunda rızasını almayı sonunda başardım. Hikâyenin anlatımında belli başlı bazı ayrıntılar biraz belirsiz görünürse, okurlarımın bu ağız sıklığımanın nedenlerini anlayacaklarından eminim.

Evet, başlayalım bakalım. İsmi verilmeyecek bir yılın sonbaharında bir salı sabahındaydı ki Baker Sokağındaki mütevazı evimizde Avrupa'nın önemli iki ismini ağırladık. Bunlardan ilki, sert, büyük burunlu, kartal gözlü ve kendine hâkim görüntüsüyle İngiltere'nin başbakanı olma şerefini iki kez elde etmiş ünlü Lord Bellinger'den başkası değildi. Diğer kişi de henüz orta yaşını bile görmemiş esmer, temiz yüzlü, zarif ve fiziksel olsun zihinsel açıdan olsun son derece hoş bir adam olan Trelawney Hope'tu; Avrupa İçişleri Bakanı ve ülkemizdeki en başarılı devlet adamlarından biri. İkisi kâğıt çöplerimizle beraber kanepemizde yan yana oturuyordu ve bitkin, endişeli yüzlerine bakınca, çok önemli bir mesele için geldiklerini tahmin etmek güç değildi. Başbakanın ince, damarlı elleri, şemsiyesinin fildişi sapına sıkı sıkı yapışmıştı ve acılı sıska yüzü bir bana bir Holmes'a dönüyordu. Avrupa İçişleri Balanı endişeyle bıyıklarını çekiştiriyor, saatinin zinciriyle oynayıp duruyordu.

"Kaybın farkına vardığımda, Bay Holmes, ki bu, bu sabah saat sekizdeydi, hemen başbakana haber verdim. İkimizin buraya gelmesi onun önerisi üzerine olmuştur."

"Polise haber verdiniz mi?"

"Hayır efendim," dedi Başbakan, her zamanki hızlı, kararlı tavrıyla. "Polise haber vermedik, bunu yapmamız mümkün değil. Polise haber vermek, eninde sonunda halkın haberinin olması anlamına gelir ve olmasını özellikle kaçındığımız şey bu."

"Peki bunun sebebini öğrenebilir miyim, efendim?"

"Çünkü söz konusu belge öyle büyük bir öneme sahip ki başkalarınca duyulması, Avrupa ilişkilerinde son derece

önemli sorunlara yol açabilir -hatta açacaktır demek daha doğru olacak. Savaş ya da barışın bu konuya bağlı olduğunu iddia etmek abartılı olmayacaktır. Belge büyük bir gizlilik içinde bulunamazsa konuyu sessiz tutma konusundaki son şansımızı kaybederiz, zira onu almış olanların tek amacı belgenin içeriklerini herkese açıklamaktır."

"Anlıyorum. Peki, Bay Trelawney Hope, söz konusu belgenin kayboluşuyla ilgili bütün ayrıntıları bize anlatırsanız çok sevinirim."

"Bu çok kısa sürer Bay Holmes. Mektup -yabancı bir ülkenin başkanından gönderilmiş bir mektuptur çünkü söz konusu olan- altı gün önce elime geçti. İçeriği o kadar mühimdi ki onu kasamda dahi bırakmayıp, her gece Whitehall Terrace'deki evime götürür, yatak odamda tuttuğum kilitli bir kutuda saklıyordum. Dün gece oradaydı. Bundan kesinlikle eminim. Akşam yemeği için giyinirken kutuyu açıp baktım ve belge içindeydi. Bu sabah ise yoktu. Kutu, tuvalet masamda aynanın yanında duruyor. Uykum hafiftir, karımınki de öyle. İkimiz de odamıza geceleyin kimsenin girmiş olamayacağı konusunda hemfikiriz. Dediğim gibi, buna rağmen kâğıt kayboldu."

"Akşam yemeğini saat kaçta yediniz?"

"Yedi buçukta."

"Yatak odanıza çekilmeniz ne kadar sonraydı?"

"Karım tiyatroya gitmişti, onun dönüşünü bekledim. Odamıza çıktığımızda saat. on bir buçuktu."

"Öyleyse belgenin saklandığı kutu tam dört saat boyunca saldırılara açıktı."

"Sabah temizlik yapan hizmetçi, günün geri kalanında da uşağım ya da karımın hizmetçisi dışında kimsenin izni yoktur odamıza girmeye. İkisi de bizimle uzun bir zamandır çalışan güvenilir hizmetkârlardır. Hem sonra hiçbiri o kutuda çok değerli bir şeyi sakladığımı bilemezdi."

"Mektubun varlığından haberdar olan kimler vardı?"

"Ev halkından hiçbiri bilmiyordu."

"Karınız biliyordu herhalde?"

"Hayır, efendim; bu sabah kaybolmuş olduğunu fark edene kadar bu konuda tek kelime etmemiştim ona."

Başbakan bunu onaylarcasına başını salladı.

"Uzun zamandır vatani görevler konusunda ne kadar hassas bir yapıya sahip olduğunuzun farkındayım," diye konuştu. "Bu önem derecesine sahip bir konuda, vatanınızı en yakın aile bireylerinin bile üstünde tutacağınızdan eminim."

Avrupa İçişleri Bakanı eğilerek teşekkürlerini ifade etti.

"Kesinlikle haklısınız, efendim. Bu sabaha kadar konuyla ilgili tek bir kelime etmemiştim karıma."

"Peki karınız tahmin etmiş olabilir miydi?"

"Hayır, Bay Holmes, tahmin etmiş olması imkânsız -hiç kimse etmiş olamaz."

"Daha önce herhangi bir belgeyi kaybettiğiniz olmuş mudur?"

"Hayır efendim."

"İngiltere'de bu mektubun varlığından haberdar kimler vardı?"

"Kabinedeki üyelerin her biri dün bilgilendirildi bu konuda; üstelik bir kurul olarak sessizlik yeminimizin etkisi, Başbakanımızın ciddi uyarısıyla daha da bir arttı. Tanrım! Ondan birkaç saat sonra belgeyi kaybedenin ben olduğumu düşündükçe!" Adamın hoş yüzü umutsuzlukla çarpıldı ve elleriyle saçlarını yoluyordu. Kısacık bir an için heyecanlı, endişeli ve duygusal sıradan bir insandı karşımızda oturan. Bir sonraki saniyede aristokrat maskesi yine yerine takılmış yumuşak sesi geri dönmüştü. "Kabine üyelerinin dışında bakanlıkta konuyu bilen iki, belki üç kişi daha var. Bütün

İngiltere'de mektubun varlığını bilenlerin hepsi bu kadardır Bay Holmes, sizi temin ederim ki öyle."

"Ama yurtdışında durum farklı olabilir."

"Mektubu yazan kişiden başkasının onu gördüğünü sanmıyorum. Bakanlarının -sıradan resmi kanallarının bu işe karıştırılmadığından oldukça eminim."

Holmes bir süreliğine düşüncelere daldı.

"Söz konusu belgenin tam olarak ne olduğunu ve kayboluşunun neden o kadar ciddi sonuçlar doğuracağını düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum."

Ziyaretçilerimiz birbirlerine kaçamak bir göz attı ve Başbakan kaşlarını çattı.

"Bay Holmes, mektubun zarfı açık mavi renk olup uzun ve inceydi. Kırmızı mühür mumuyla mühürlenmişti ve bunun üzerine de çömelmiş bir aslan damgalanmıştı. Güzel bir el yazıyla üzerine yazılmış olan adres..."

"Korkarım ki, efendim," dedi Holmes, "bu ayrıntılar her ne kadar çok ilginç olsalar da, araştırmalarım olayların kökenine inmek zorundadır. Mektubun içeriği neydi?"

"Bu son derece gizli bir devlet sırrıdır ve korkarım ki bunu size açıklayamayacağım -üstelik gerekli olduğunu da düşünmüyorum. Sahip olduğunuz söylenen üstün yeteneklerinizle size az önce tarif ettiğim zarfı, içindeki mektupla beraber bulmayı başarılırsanız, ülkenize çok büyük bir hizmette bulunmuş olacak, imkânlarımız dahilinde dilediğiniz bir ödüle sahip olacaksınız."

Sherlock Holmes, yüzünde bir gülümsemeyeyle ayağa kalktı.

"Ülkedeki en meşgul insanlardansınız," diye konuştu, "ve daha az kapsamlı bir Ölçüde bile olsa ben de çok meşgul biriyimdir. Probleminiz konusunda size yardımcı olamayacağım için çok üzgünüm, korkarım sohbetimiz bir zaman kaybından başka bir şey değil."

Başbakan, gözlerinde bütün Kabinenin sakındığı öfke parıltılarıyla ayağa fırladı. "Efendim, ben bu tarz muameleye hiç..." diye başladı, ama sonra öfkesini yenerek tekrar yerine oturdu. Bir iki dakika boyunca hepimiz sessizlik içinde oturduk. Başbakan sonunda omuzlarını silkti.

"Koşullarınızı kabul etmekten başka çaremiz yok Bay Holmes. Hiç şüphe yok ki haklısınız, size sonuna kadar

güvendiğimizi göstermeden harekete geçmenizi beklemek mantıksızcaydı."

"Size katılıyorum efendim," dedi daha genç olan devlet adamı.

"O halde, sizin ve iş ortağınız Dr. Watson'm onuruna güvenerek her şeyi anlatacağım. Konuşmaya başlamadan önce, vatansever bireyler olarak, bu olayın duyulmasının ülkemiz için büyük bir felaket doğuracağını tekrar hatırlamanızı istemek zorundayım."

"Bize kesinlikle güvenebilirsiniz."

"Pekâlâ. Mektup, ülkesinde son zamanlarda gözlenen Koloni hareketlerinden rahatsız olmuş yabancı bir otorite tarafından gönderildi. Aceleyle ve tamamıyla söz konusu hükümdarın sorumluluğuyla yazılmış. Yapılan araştırmalar, bize Bakanlarının bu konudan tamamıyla habersiz olduklarını göstermiştir. Öte yandan o kadar olumsuz bir hava var ki mektupta, -bazı cümleler için kışkırtıcı bile denilebilir- duyulması ülkemizde son derece tehlikeli hislere sebebiyet verebilir, öyle bir kargaşa patlak verir ki, efendim, mektubun içeriklerinin halka duyurulmasının üzerinden daha bir hafta geçmeden büyük bir savaşın ortasında buluruz kendimizi."

Holmes bir kâğıt parçasının üzerine bir isim yazıp bunu Başbakana uzattı.

"Evet, ta kendisi. Milyarlarla ölçülecek masraflara ve yüz binlerce erkeğin hayatına mal olabilecek olan şey de bu mektubun kayboluşudur işte."

"Gönderenin kendisine bu konuda haber verdiniz mi?"

"Evet efendim, telgraf yoluyla şifreli bir belge şahıslarına gönderilmiştir."

"Belki de mektubun dünyaca duyulması kendi dileğidir."

"Hayır efendim, mektubu yazarken çok düşüncesiz ve fazlasıyla heyecanlı bir tavırla hareket etmiş olduğunu anladığına inanıyoruz. Mektubun gizli olmaktan çıkması halinde bize gelecek zararın mislisi onun başına, onun ülkesine gelecektir."

"Durum böyleyse mektubun halka duyurulması kimin işine gelebilir? Onu çalmak ya da yayımlamayı kim isteyebilir ki?"

"İşte bu soruyla Bay Holmes, Uluslararası politikaların en önemli alanına götürüyorsunuz beni. Ama sonuçta Avrupa'nın durumunu göz önüne aldığınızda suçun altındaki sebebi anlamakta hiç zorluk çekmeyeceksinizdir. Avrupa, silahlı büyük bir kamp gibidir. İçinde, askeri güçleri dengede tutan ikili birlikler barındırıyor ve bu dengeyi yöneten de Büyük Britanya'dır. İngiltere ittifak ülkelerinden biriyle savaşa sürüklenecek olsa, bu diğer ittifak birliklerinin gücü ele geçirmesi anlamına gelir; savaşın kendisine katılsalar da katılmasalar da. Beni anlıyor musunuz?"

"Gayet iyi anlıyorum. Söz konusu olan hükümdarının düşmanları açısından mektubu ele geçirip onu yayımlamak, mektubun gönderildiği ülkeyle bizim ülkemiz arasındaki ittifakı bozmak anlamına geleceği için çok önemli."

"Evet efendim."

"Peki düşmanların eline geçtiği takdirde mektup kime gönderilecektir?"

"Avrupa'nın önde gelen Bakanlıklarından herhangi biri olabilir. Büyük ihtimalle şu anda da tüm hızıyla oraya doğru yol alıyordur zaten."

Bay Trelawney Hope kafasını göğsüne düşürüp yüksek sesle inlerken, Başbakan adamın omzuna destekleyici bir el koydu.

"Tamamıyla şanssızlık sevgili arkadaşım. Hiç kimse sizi suçlayamaz. Almadığınız hiçbir önlem yoktu ki. Bay Holmes, artık her şeyi biliyorsunuz. Nasıl hareket etmemizi önerirsiniz?"

Holmes, umutsuzca kafasını salladı.

"Söz konusu belgenin bulunmaması durumunda savaşın çıkacağını düşünüyorsunuz, değil mi efendim?"

"Bunun çok büyük bir olasılık olduğunu düşünüyorum."

"O halde efendim, savaş hazırlıklarına başlasanız iyi olacak."

"Çok ciddi bir iddia bu, Bay Holmes."

"Durumu bir düşünün efendim. Anlattıklarınızdan, Bay Hope'la karısının, kayıp fark edilene kadar odalarından ayrılmadıklarına göre gece on bir buçuktan sonra çalınmadığı neredeyse kesin. O halde dün akşam yedi buçukla on bir buçuk saatleri arasında bir zamanda çalınmış olmalı. Büyük ihtimalle de erken saate yakın yapılmıştır, zira belgeyi alan kişinin mektubun yerini bildiğini varsayıyorum; kendini sağlama almayı isterdi tabii. Efendim, söylediğinizi kadar önemli bir belge o kadar erken bir saatte ele geçirildiyse şimdi nerede olabilir? Kimsenin onu alıkoymak gibi bir niyeti olamaz. İlgili kim varsa hemen onun eline geçmesi için

çoktan harekete geçilmiştir. Onu bu saatten sonra geri almak, hatta yerini tespit etmek için bile şansımız çok düşük. Galiba artık çok geç."

Başbakan oturduğu yerden kalktı.

"Söyledikleriniz son derece mantıklı, Bay Holmes. Olayın gerçekten de kontrolümüzden çıktığını hissediyorum ben de."

"Varsayalım ki belgeyi alan hizmetçi ya da uşağınız olsun..."

"İkisi de yıllardır bizimle çalışan güvenilir ve yaşlı hizmetkârlardır."

"Anladığım kadarıyla odanız ikinci katta, dışarıdan bir girişi olmayan, içeriden de kimsenin fark edilmeden giremeyeceği bir yerde. O halde evde bulunan biri tarafından alınmış olması gerekir. Peki, hırsız belgeyi kime götürecektir? Birçoğunun ismini bildiğim uluslararası ajanlardan ya da gizli örgütlerden birine tabii ki. Mesleklerinde zirveye çıkmış olarak değerlendirebileceğimiz üç kişi var bu alanda. Etrafı kolaçan edip içlerinden birinin postacı görevini üstlenip üstlenmediğine bakacağım. Herhangi birisi ortalıkta yoksa özellikle de dün gecedan beri kayıpsa- belgenin nereye gitmiş olduğuyla ilgili bir fikir oluşturmamız kolaylaşacaktır."

"Neden ortalıktan kaybolmuş olsun ki?" diye sordu Avrupa İçişleri Bakanı. "Mektubu Londra'daki bir konsolosluga götürmesi daha mantıklı değil mi?"

"Zannetmiyorum. Ajanlar genellikle bağımsız çalışır ve konsolosluklarla ilişkileri çoğunlukla kopuktur."

Başbakan bu düşünceyi onaylayarak kafasını salladı.

"Bence haklısınız Bay Holmes. Bu denli değerli bir şeyi karargâha kendi elleriyle teslim etmek isteyecektir. Harekete başlama yönteminizin mükemmel olduğunu düşünüyorum. Bu arada Hope, bu şansız olay yüzünden diğer görevlerimizi ihmal etmemiz doğru olmaz. Gün içinde herhangi bir gelişme yaşanacak olursa sizi haberdar edeceğimizden emin olabilirsiniz Bay Holmes. Elbette siz de araştırmalarınızın sonuçlarını en kısa zamanda bize bildireceksinizdir."

Devlet adamlarının her ikisi de eğilerek selam verdikten sonra dairemizden çıktı.

Ünlü ziyaretçilerimiz çekildikten sonra Holmes sessizlik içinde piposunu yaktı ve uzunca bir süre boyunca derin düşüncelere dalmış şekilde oturdu. Ben sabah gazetesini açmış, bir gece önce Londra'da gerçekleşmiş önemli bir olayla ilgili yazıya gömülmüştüm ki dostum heyecanla ayağa fırlayarak piposunu şöminenin üzerine koydu.

"Evet," diye atıldı, "vakaya daha iyi bir yaklaşım olamaz. Durum vahim olabilir, ama tamamıyla umutsuz değil. Belgeyi alan kişi konusunda şimdi bile emin olabilsek, onu henüz elinden çıkarmamış olma olasılığı var. Sonuçta bu adamlar için para konuşuyor ve benim arkamda İngiltere'nin koca hazinesi var. Satışa çıkarılmışsa onu alacağım -gelir vergisine birkaç kuruş eklenecektir ama olsun. Adam bir tarafta şansını denemeden önce belgeyi bekletip gelecek teklifleri görmek isteyebilir. O denli büyük oynamaya cesaret edecek kişiler yalnızca bahsettiğim şu üç ajandır, yani Oberstein, La Rothiere ve Eduardo Lucas. Üçüyle de görüşmeliyim."

Gözlerim sabah gazetesine kaydı.

"Godolphin Sokağından Eduardo Lucas'tan mı bahsediyorsun?"

"Evet."

"Onunla görüşemeyeceksin."

"Neden öyle diyorsun?"

"Dün gece, evinde ölü bulunmuş."

Dostum, birlikte yaşadığımız maceraların neredeyse tümünde beni öyle ya da böyle o kadar şaşırtmıştır ki, şimdi benim onu şaşırtmış olduğumu görmek beni neredeyse mutlu etti. Gözleri hayretle açılmış bir halde gazeteyi elimden kaptı. O sandalyesinden kalkarken benim gömülmüş olduğum paragraf şöyleydi:

"WESTMINSTER'DA CİNAYET.

Dün gece, Parlamento Binasının yakınlarına bulunan ve Abbey'le nehir arasındaki kısmı kaplayan on sekizinci yüzyıldan kalma evlerinin sıraladığı Godolphin Sokağı 16 numarada, gizemini hâlâ koruyan olağandışı bir cinayet işlendi. Bu küçük, ama seçkin konakta son birkaç yıldır Bay Eduardo Lucas ikâmet ediyordu. Bay Eduardo Lucas, hoş kişiliğinin yanı sıra, ülkedeki en başarılı amatör tenorlardan biri olmakla ün yapmış biriydi. Otuz beş yaşında hâlâ bekâr olan Bay Lucas'ın yanında yaşlı hizmetçisi Bayan Pringle ve uşağı Mitton kalıyordu. Bayan Pringle akşamları, evin en üst katında buluna odasına erken çekiliyor ve Bay Lucas'ın uşağı da Hammersmith'teki bir dostuna ziyarete gitmişti. Bay Lucas'ın saat on itibariyle yalnız olduğu bildiriliyor. Arada gerçekleşen olaylar hakkında henüz bir bilgi yok fakat polis

memuru Barret saat on ikiye çeyrek kala Godolphin Sokağından geçerken 16 numaranın kapısının aralık durduğunu fark etmiş. Kapıyı çaldığı halde içeriden yanıt gelmemiştir. Ön taraftaki odalardan birinde bir ışık gözüne çarpınca kapıyı tekrar, ısrarla çalmış, yine cevap almamış. Kapıyı iterek açmış ve içeri girmiş. Memur içeride tam bir kargaşayla karşılaşmış, mobilyalar bir taraftaki duvara doğru itilmiş, bir sandalyeyse odanın ortasında yere devrilmiş halde duruyormuş. Hemen yanında, sandalyenin ayağını kavramış halde, evin efendisi yatıyormuş. Kalbinden bıçaklandığı için hemen olay sırasında öldüğü tahmin ediliyor. Suç aletinin büyük ve kıvrımlı bir hançer olduğu bildiriliyor ve duvarda asılı duran, oryantal bir ülkeden gelmiş çeşitli silahların arasından indirilmiş. Odadan değerli herhangi bir şey götürülmemiş ve soygun amaçlı bir cinayet olmadığı düşünülüyor. Bay Eduardo Lucas o kadar ünlü ve popüler bir insandı ki hazin sonunun, geniş çaplı arkadaş çevresinden büyük bir ilgi uyandırması bekleniyor."

"Ee, Watson, bu konuda ne diyeceksin?" diye sordu Holmes, uzun bir sessizlikten sonra.

"Doğrusu akıl almaz bir tesadüf."

"Tesadüf mü! Bu dramdaki oyuncu kadrosunda olabilecek üç adamdan bir tanesi buydu ve tam da dramın sahnelendiği saatlerde vahşi bir şekilde öldürülüyor. Bunun sadece bir tesadüf olma olasılığı o kadar küçük ki rakamlarla bile ifade edilebileceğinden kuşkuluyum. Hayır, sevgili Watson, olaylar birbirlerine bağlantılı -bağlantılı olmak zorundalar. Bize kalan şey sadece aradaki bu bağı bulmaktır işte."

"Fakat bu durumda resmi polis de artık her şeyi biliyor olmalı."

"Hiç de değil. Onlar Godolphin Sokağında gördüklerinden başka bir şey bilmiyorlar. Whitehall Terrace hakkında hiçbir şey bilmiyorlar -ve bilmeyecekler de. Bir tek *biz* biliyoruz her iki olayı, dolayısıyla aradaki bağlantıyı bulabilecek tek kişiler olduğumuz da söylenebilir. Şüphelerimin Lucas'ın üzerine yoğunlaşmasını sağlayacak bir nokta zaten vardı. Westminster Godolphin Sokağı Whitehall Terrace'dan sadece birkaç dakikalık yürüyüş uzaklıktadır. Bahsettiğim diğer gizli ajanların ikisi de Batı kısmında yaşıyor yani Avrupa İçişleri Bakanının evindekilerle bağlantı kurmak ya da onlardan bir mesaj almak Lucas için daha kolaydı -belki küçük bir ipucu, ama sadece birkaç saatte sahip olduğun zaman böyle küçük düşünceler hayati değer taşıyabilir. Hım, görünüşe göre bir misafirimiz var."

Bayan Hudson, tepsisinde bir hanımefendinin kartvizitiyle kapıda belirmişti. Holmes karta bir göz attı, kaşlarını şaşkınlıkla kaldırdı ve kartı bana uzattı.

"Bayan Hilda Trelawney Hope'u yukarı davet edin," dedi.

Bir dakika kadar sonra, o sabah zaten çok değerli konuklar ağırlamış olan dairemiz, Londra'nın en olağanüstü hanımefendilerinden biri tarafından da onurlandırıldı. Belminster dükünün en genç kızının güzelliği dillere destandı, ama tasvirlerin, renksiz fotoğrafların hiçbiri, birdenbire karşımızda beliren kadının incelikli güzelliğine, büyüleyici cazibesine karşı beni hazırlayamamıştı. Yine de gördüğümüz yüzün güzelliği değildi bizi etkileyen ilk şey o sonbaharı sabahında. Yanakları harikulade, fakat yoğun duygular sonucu

solgundular; gözleri ışıltılıydı, fakat bu ateşten gelen bir ışıltıydı ve hassas dudakları, duyguları kontrol altında tutma çabasıyla gerilmişti. Korkuydu -güzellik değil- ziyaretçimiz kapıda dururken ilk olarak insanın gözüne çarpan şey.

"Kocam buraya geldi mi Bay Holmes?"

"Evet, Madam, buraya geldi."

"Bay Holmes, buraya gelmiş olduğumu ona anlatmayın, yalvarırım." Holmes soğuk bir şekilde eğildi ve hanımefendiye bir sandalye gösterdi.

"Saygıdeğer hanımefendi beni zor bir duruma sokuyor. Lütfen oturup benden ne istediğinizi anlatın; fakat kayıtsız şartsız bir söz vermem maalesef mümkün değil."

Hanımefendi odanın diğer ucuna geçti ve pencereyi arkasına alacak şekilde oturdu. Bir kraliçeyi andırıyordu -uzun boylu, zarif ve son derece kibar bir kadın.

"Bay Holmes," diye konuşmaya başladı, beyaz eldivenli ellerini sıkarak. "Karşılığında sizin de bana açık sözlülükle cevap vereceğinizi umut ederek sizinle dürüstçe konuşacağım. Ben ve kocam arasında eksiksiz bir güven var ve birbirimizden gizli saklımız yoktur; tek bir konu haricinde. Bu konu politikadır. Politikaya gelince kocamın dudakları mühürlenmiş gibidir -bana hiçbir şey anlatmaz. Neyse, dün gece evimizde, çok kötü bir olayın gerçekleştiğini biliyorum. Önemli bir belgenin ortadan kaybolduğunu biliyorum. Fakat politik bir mesele olduğu için kocam bana işin aslını anlatmayı reddediyor. Bakın, bu konuda gerekli her şeyi iyice öğrenmem şu anda son derece önemli -hayati bir önem taşıdığını bile söyleyebilirim. Siz çevremizdeki bütün

politikacıların haricinde konuyla ilgili tüm gerçekleri bilen tek kişisiniz. Size yalvarırım, Bay Holmes, dün gece olanları ve bunun neye yol açacağını bana anlatmalısınız. Her şeyi anlatın Bay Holmes. Müvekkilinizin çıkarlarını gözetme isteğinizin sizi sessizliğe itmesine izin vermeyin; sizi temin ederim ki, bana her konuda güvenmesi durumunda çıkarlarını benden daha iyi hiç kimse koruyamaz. Ah bunun bir farkına varsa. Çalınan şu kâğıtlar tam olarak neydi?"

"Hanımefendi, benden istediğiniz şey imkânsız."

Hanımefendi inleyerek yüzünü ellerine gömdü.

"Böyle olduğunu anlamalısınız, madam. Kocanız sizi bu meselelerden uzak tutmayı uygun görüyorsa, profesyonel olarak sessizlik yemini ettikten sonra bilgileri edinmiş olan bana düşer mi onun söylemediklerini söylemek? Bunu benden istemeniz doğru değil. Sormanız gereken kişi kocanızdır."

"Ona sordum. Son çare olarak size geldim. Her şeye rağmen, kesin bir şey anlatmadan bir noktada beni aydınlatabilirsiniz Bay Holmes."

"Nedir o madam?"

"Kocamın politik kariyerinin bu olaydan etkileneceğini düşünüyor musunuz?"

"Ee, her şey yoluna girmediği takdirde çok ciddi sonuçlar doğurabilir tabii."

"Ah!" Madam, kuşkulan giderilmiş bir kişi edasıyla derin bir nefes aldı.

"Son bir sorum daha var Bay Holmes. Kocamın bu felaketin karşısında yaşadığı ilk şokla söylediği bir şeyden, söz konusu belgenin kaybının ülke açısından da korkunç sonuçlar doğurabileceğini anladım."

"Kendisi öyle söylediye, bunu kesinlikle inkâr edemem."

"Nasıl sonuçlardır bunlar?"

"Hayır, madam, yine cevabını veremeyeceğim bir şey istiyorsunuz benden."

"O halde değerli vaktinizi daha fazla harcamayacağım. Daha açık konuşmadığınız için sizi suçlayamam Bay Holmes ve siz de, hiç kuşku yok ki, isteğine karşı bile olsa kocamın endişelerini paylaşmak istediğim için benim hakkımda kötü düşünmeyeceksinizdir. Ziyaretim konusunda sessiz kalmanız konusunda size tekrar yalvarıyorum." Kapıda arkasına dönüp son bir kez bize bakınca, korkuyla dolu o güzel yüzü, ürkek gözleri ve gergin dudakları son bir kez görebildim. Bir saniye sonra gitmişti.

"Evet Watson, kadınlar senin alanına giriyor," dedi Holmes, eteklerin hışırtısı ön kapının hızla kapanmasıyla sonunda kesilince, gülümseyerek. "Güzel bayanın oyunu ne içindi? Gerçekten istediği neydi?"

"Anlattıklarını sen de duydun, endişelenmiş olması gayet doğal değil mi?"

"Hım! Nasıl görüldüğünü bir düşünsene Watson - hareketlerini, bastırmaya çalıştığı heyecanını ve huzursuzluğunu, soru sormadaki ısrarcılığı. Unutma ki geldiği sınıfta insanlar duygularını kolay kolay göstermez."

"Çok heyecanlı olduğu açıldı."

"Ayrıca her şeyi öğrenmesinin kocasının iyiliği açısından çok önemli olduğunu büyük bir ciddiyetle ifade ettiğini de dikkate almanı istiyorum. Ne demek istemiş olabilir bununla? Sonra otururken ışığı nasıl arkasına aldığını da fark etmişsindir Watson. Yüz ifadesini görmemizi istemiyordu."

"Evet; pencerenin yanında duran yegâne sandalyeyi seçti."

"Yine de kadınların hareketlerini anlamak çok güç. Margate'deki kadını hatırlıyorsundur. Ondan da aynı sebeplerden dolayı şüphelenmiştim. Burnunda pudrası yoktu - doğru yaklaşım olduğu ortaya çıkmıştı. Öyle bir bataklık kumunun üzerine nasıl bina inşa edersin? Kadınların en sıradan hareketleri bile çok büyük bir anlam taşıyabiliyor; en garip davranışları da bir saç tokasına, bir saç maşasına bağlı olabiliyor. Neyse, iyi günler Watson."

"Gidiyor musun?"

"Evet; sabahın geri kalanını polis dostlarımızla beraber Godolphin Sokağında geçirmeyi düşünüyorum. Problemimizin çözümü Eduardo Lucas'ta saklı, bundan eminim; ama itiraf etmeliyim ki vakanın nasıl bir şekil alacağı konusunda henüz en ufak bir fikrim dahi yok. Neyse bulguları görmeden teori üretmek çok büyük bir hatadır. Sen tetikte ol Watson yeni ziyaretçilerimiz olabilir. İşimi bitirebilirim öğlen yemeğinde sana katılırım."

O gün ve ertesi gün boyunca Holmes, arkadaşlarının suskun diyeceği, başkalarının suratsız diyeceği bir ruh haline sahipti. Eve gelip hemen ardından tekrar çıkıyor, pipo tüketimini inanılmaz ölçülere taşıyor, kemanıyla kısa

melodiler çalıyor, derin düşüncelere dalıyor, garip saatlerde sandviç istiyor ve ona sorduğum günlük sorulara cevap vermeye tenezzül etmiyordu. İşlerin iyi gitmediği ortadaydı. Bu konuda tek bir kelime etmedi ve yürütülen soruşturmayla ilgili öğrendiğim her şeyi -merhumun uşağının tutuklanması ve arkasından serbest bırakılması gibi olayları gazeteleri takip ederek öğrendim. Cinayeti araştırmakla görevli olan müfettiş 'Kasten Adam Öldürme' kararına varmıştı, ama suçlu yine de bulunamadı. Herhangi bir cinayet sebebi de bulunamadı. Adamın öldürülmüş olduğu oda değerli şeylerle dolup taşıyor olmasına rağmen hiçbir şey alınmamıştı. Maktulün kâğıtları karıştırılmamıştı. Onlar dikkatle incelendiğinde Bay Lucas'ın Uluslararası politikayla çok yakından ilgilendiği, uslanmaz bir dedikoducu, olağanüstü bir dilbilimci olduğu ve mektup yazmak konusunda yorulmak nedir bilmeyen biri olduğu ortaya çıktı. Birçok ülkenin liderleriyle samimi bir ilişki geliştirmişti. Çekmecelerini dolduran belgelerinin arasında olağandışı bir şey keşfedilemedi. Kadınlarla olan ilişkilerine gelince, çok sayıda fakat yüzeysel olduklarına karar verildi. Çok kadın tanıdığı vardı, ama bunların pek azı dostuydu ve kimseye karşı özel hisler beslemiyordu. Adamın sıradan alışkanlıkları olmuştu ve kimseyi de incitmemişti.

Cinayet anlaşılmazdı ve büyük ihtimale de öyle kalacaktı.

Uşak John Mitton'un tutuklanışına gelince, hiçbir şey yapılmıyormuş gibi gözükmessin diye çaresizlik içinde verilmiş bir karardı. Ona karşı hiçbir delil bulunamadı. Mitton, Hammersmith'te yaşayan dostlarının yanındaydı o gece. Aynı anda iki yerde olamayacağına göre suçsuz olmalıydı. Gerçi cinayet fark edilmeden "Westminster'e dönmüş olabileceği bir saatte yola çıkmış, ama yolun bir

kısmını yürüyerek almış olduğuna dair açıklaması, gecenin güzelliği göz önüne alındığında olası bulundu. Saat on ikide evine varmış ve beklenmedik felaket karşısında kendinden geçmişti. Patronuyla her zaman iyi geçinmişler. Maktula ait bazı eşyalar -başta olmak üzere küçük bir kutu jilet- uşağın odasında bulunmuştuysa da, adamın iddiasına göre her biri patronunun vermiş olduğu küçük hediyelermiş; bunun böyle olduğunu hizmetçi kadın da doğrulamış. Mitton üç yıldır Bay Lucas'ın yanında çalışıyormuş. Bay Lucas'ın, Avrupa kıtasına yaptığı seyahatlerde Mitton'u yanına almaması ilginç bir noktaydı. Evin efendisi zaman zaman üç ayı aşkın süreyle Paris'te kaldığı halde Mitton, Godolphin Sokağındaki evde bırakılıyordu. Hizmetçi kadına gelince, kendisi cinayet gecesinde hiçbir şey duymamış. Efendisinin bir konuğu olmuşsa bile onu içeri kendi davet etmişti.

Böylece gazetelerden takip edebildiğim kadarıyla olay üç gün boyunca gizemini korudu. Holmes başka bilgilere sahiptiyse bile bunları kendine saklıyordu, ama Müfettiş Lestrade'ın vaka konusunda bildiklerini kendisiyle paylaştığını söyleyince, en azından gelişmelerle yakından ilgilendiğini anladım. Dördüncü gün, olayı çözüme kavuşturan uzun bir telgraf ulaştı İngiltere'ye Paris'ten.

"Paris polisi," diye başlıyordu Daily Telegraph'taki yazı, "pazartesi gecesini Westminster, Godolphin Sokağındaki evinde öldürülen bay Eduardo Lucas'ın cinayeti üzerindeki esrar perdesini kaldıracak nitelikte bir keşifte bulundu.

Okuyucularımız, öldürülen adamın, odasında bıçaklanmış halde bulunduğunu, ilk başta uşağından kuşkulandığını ama onun suçsuz olduğunu ortaya çıktığını hatırlayacaklardır. Dün öğleden sonra, Madam Henri Fournaye olarak bilinen ve

Austerlitz Sokağındaki bir villada oturan bir bayan, çıldırmış olduğu gerekçesiyle hizmetçileri tarafından otoritelere teslim edildi. Yapılan tetkik sonucunda hanımefendinin gerçekten de tehlikeli ve kalıcı bir cinnet geçirdiği ortaya çıkmış. Madam Henri Fournaye, Londra'ya yapmış olduğu yolculuktan salı gecesini dönmüş ve Westminster'da işlenen cinayete bağlantılı olduğunu gösteren kanıtlar var. Fotoğrafların karşılaştırılmasıyla, Mösyö Henri Fournaye'le Eduardo Lucas'ın aynı kişiler olduğu ve maktulün Londra'da ve Paris'te olmak üzere ikili bir hayat sürdürdüğü ortaya çıkmış. Amerika kökenli olan Mme. Henri Fournaye'nin son derece heyecanlı bir kişiliğe sahip olduğu belirtiliyor ve geçmişte kıskançlık sebebiyle cinnet geçirmiş olduğu biliniyor. Londra'da günlerdir manşetlerden düşmeyen korkunç cinayeti bu kıskançlık krizlerinden birinin etkisindeyken işlediği düşünülüyor. Hanımefendinin pazartesi gecesini nerede olduğu henüz tespit edilmiş değil, ama çılgınca hareketleri ve tuhaf bir dış görünüşe sahip olup onun tarifine uyan bir kadının, salı sabahı Charing Cross istasyonunda görüldüğü kesinleşmiş durumda. Hanımefendinin böylesi çılgın bir durumdayken cinayeti işlemiş olduğu düşünülüyorsa da cinayeti görmüş olması da mutsuz kadının aklını yitirmesine sebep olmuş olması mümkün. Şimdilik geçtiğimiz günlerle ilgili tutarlı bir ifade veremeyecek durumda ve doktorlar aklını toparlayacağına dair herhangi bir umut beslemiyor."

"Evet, Holmes, bu konuda ne diyorsun?" diye sordum, kendisi kahvaltısını tamamlarken yazıyı ona yüksek sesle okuduktan sonra.

"Sevgili Watson," diye cevap verdi masadan kalkıp odada turlamaya başlayarak. "Gerçekten çok sabırlı birisin, ama bu

son üç gündür sana bir şey anlatmadıysam anlatacak herhangi bir şeyimin olmamasındandır. Paris'ten gelen bu haber bile pek yardımcı olamaz."

"Adamın ölümüne gelince önemli bir nokta olduğunu kabul edersin herhalde."

"Adamın öldürülmesi, gerçek görevimizin yanında çok küçük bir şey -zincirde önemsiz bir halka. Avrupa'da bir felaketin patlak vermemesi için şu belgeyi bulmak zorundayız. Son üç gündür sadece bir tek önemli olay gerçekleşti ve bu da henüz hiçbir şeyin olmamış olmasıdır. Bakanlıktan saat başı haber alıyorum ve Avrupa'nın hiçbir yerinde herhangi bir sorun olduğuna dair bir belirti yok. Evet, bu mektup piyasada olsa... hayır bu *mümkün* değil -ama piyasaya çıkmadıysa nerede peki? Kimin elinde? Neden bekletiliyor? İşte bu soru beni yiyip bitiriyor. Lucas'ın, mektubun kaybolduğu gece öldürülmüş olması gerçekten de bir tesadüf müydü? Mektup onun eline geçti mi hiç? Geçtiyse kâğıtlarının arasında neden bulunmadı. Deli karısı giderken onu yanında mı götürdü? Öyleyse şimdi Paris'teki evinde mi? Fransız polis güçlerinin şüphelerini uyandırmadan mektubu nasıl arayabilirim? Bu vakada, sevgili dostum, kanunun güçleri de en azından suçlunun kendisi kadar tehlikeli. Meydana gelebilecek zarar inanılmaz boyutlarda olduğu halde herkes bize karşı. Başarıyla sonuçlandıracak olursam, kariyerimde varabileceğim en uç noktayı teşkil edecek bir vaka bu. Ah, işte olay yerinden yeni haberler de geliyor!" İçeri gönderilmiş notu hızla okudu. "Vay canına! Lestrade ilginç bir şey keşfetmişe benziyor. Şapkanı al Watson. Westminster'a gidiyoruz."

Cinayet sahnesini ilk kez görüyordum -yüksek, karanlık, ön cephesi dar bir ev, tıpkı ona doğum veren yüzyıl gibi biçimci, resmi ve katı. Öndeki penceresinde Lestrade'ın buldok biçimli yüzü görünüyordu ve uzun bir polis memuru kapıyı açıp bizi içeri aldıktan sonra da bizi sıcak bir şekilde karşıladı. İçinde bulunduğumuz oda cinayetin işlenmiş olduğu yerdi ama halıda görülen iğrenç bir leke haricinde suçtan geriye hiçbir iz kalmamıştı. Halı, odanın ortasında bulunan kare biçimli bir kilimdi ve etrafı, güzelce cilalanmış kare biçimli çok hoş parkelerle döşenmişti. Şöminenin üzerinde, silahlardan oluşan çok gösterişli bir koleksiyon bulunuyordu ve felaket gecesinde bu silahlardan biri kullanılmıştı. Pencerenin yanında görkemli bir yazı masası vardı; dairedeki eşyaların tümü, resimler, halılar ve duvar süsleri, en ufak ayrıntısına kadar her şey, kadınsı denebilecek kadar lüks bir zevki yansıtıyordu.

"Paris'ten gelen haberleri gördün mü?" diye sordu Lestrade.

Holmes evet anlamında başını salladı.

"Fransız dostlarımız olayı tam on ikiden vurmuşa benziyor bu sefer. Söyledikleri gibi olduğuna hiç kuşku yok. Kadın kapıyı çaldı -büyük ihtimalle sürpriz bir ziyareti çünkü adam hayatını en ince ayrıntısına kadar dikkatlice planlayan biri. Kadını içeri aldı -onu sokağın ortasında bırakamazdı tabii. Kadın onun izini nasıl bulmuş olduğunu anlattı, sitem etti, olaylar birbirlerini izledi ve çok geçmeden kadının elindeki hançerle son nokta kondu. Her şey bir anda olup bitmedi tabii, çünkü buradaki sandalyelerin hepsi köşeye çekilmiş ve adam, sanki kendini kadından korumak için onu kullanmış gibi sandalyelerden birini hâlâ tutuyordu bulunduğu anda. Her şey, sanki kendi gözlerimizle görmüşüz gibi net ve açık."

Holmes şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı.

"Ve sen yine de beni çağırttın."

"Oh, evet, bu apayrı bir konu -önemsiz bir olay, ama tam da senin ilgileneceğin şeylerden biri -hani bilirsin, garip; senin sevdiğin tuhaflıklardan. Olayın aslıyla hiçbir ilişkisi yok -görünüşe bakılırsa ilişkisi olamaz en azından."

"Nedir peki?"

"Şey, bilirsin, böyle bir cinayetten sonra her şeyi yerli yerlerinde bırakmak konusunda çok titiz davranıyoruz. Hiçbir şeyin yeri değiştirilmedi. Polislerimiz gece gündüz nöbet tuttu. Bu sabah, adam gömülüp de araştırma tamamlandığında -en azından bu odaya gelince tamamlanmış sayıldığında- ortalığı toplayabileceğimizi düşündük. Şu halıyı görüyor musun? Yere yapışık değil; sadece öylece serilmiş. Onu yerinden kaldırdığımızda ne bulduk tahmin edemezsin..."

"Evet? Ne buldunuz...?"

Holmes'ün yüzü endişeyle gerildi.

"Eminim yüz yıl düşünsen de bulduğumuz şeyin ne olduğunu bilemezsin. Halıdaki lekeyi görüyor musun? Pekâlâ, kanın büyük bir kısmı halının altına geçmiş olmalı, öyle değil mi?"

"Buna hiç kuşku yok."

"Evet, ama yerde buna dair hiçbir izin olmadığını söyleyebilirim."

"Hiç iz yok mu? Ama olmalı, olmak zoru..."

"Evet; herkes aynı fikirde. Ama gerçekler öyle olmadığını gösteriyor işte."

Halının bir ucunu kaldırıp söylediklerinin doğruluğunu gösterdi.

"Fakat kan halının altına tamamen geçmiş. Bir iz bırakmış olmalıydı."

Lestrade, ünlü uzmanın kafasını karıştırmış olmanın sevinciyle kıkırdıyordu.

"Şimdi sana nedenini göstereceğim. İkinci bir leke gerçekten *var*, ama halıdakine uymuyor. Gel de kendin bak." Lestrade konuşurken halının başka bir köşesini kaldırdı ve büyük kırmızı leke işte orada, açık renkli döşemenin üzerindeydi. "Bundan ne çıkarıyorsun Bay Holmes?"

"Bu son derece basit değil mi? Lekelerin birbirlerine uymamasının sebebi halının çevrilmiş olmasından kaynaklanıyor. Kare biçimli olduğundan bu kolay bir işti kuşkusuz."

"Halının çevrilmiş olduğunu söylemen için resmi polisin sana ihtiyacı yok Bay Holmes. Bu gayet açık zaten, çünkü halıyı şu şekilde serersen... işte lekeler birbirlerinin üzerinde. Bilmek istediğimiz bunu kimin yaptığıdır ve neden?"

Holmes'ün gerilmiş yüzüne baktığımda, içten içe heyecanla titrediğini görebiliyordum.

"Bir dakika Lestrade," dedi, "geçtiğimiz günler boyunca holdeki polis memuru mu sorumluydu bu yerden?"

"Evet, baş nöbetçidir kendisi."

"O zaman tavsiyemi dinle. Onu sorgulamamı istiyorum. Burada, bizim önümüzde değil. Biz burada bekleriz. Onu arka odaya götür. Yalnız olursanız itiraf etmesi daha olası. Bu odaya birilerini sokmaya ve onları yalnız başlarına bırakmaya nasıl cüret ettiğini sor. Böyle bir şey yapıp yapmadığını sorma. Biliyormuş gibi davran. Birinin buraya girmiş olduğunu *bildiğini* söyle. Üzerine git. Ona, tek çaresinin tam bir itiraf olduğunu söyle. Haydi, dediklerimi aynen yap!"

"Vay canına, eğer gerçekten bir şey biliyorsa her şeyi anlatmasını sağlayacağım!" diye bağırdı Lestrade. Hole fırladı ve birkaç dakika sonra kaba sesi arka odalardan birinden gelmeye başladı.

"Şimdi Watson, şimdi!" diye bağırdı Holmes, heyecandan çıldırmak üzereymiş gibi. Umursamaz tavırlarının ardından saklanan çılgın adamın enerjisi birdenbire patlak vermişti. Halıyı yerden fırlattı ve hemen ellerinin dizlerinin üzerine çöküp halının altındaki kareleri tırmalamaya başladı. Bir tanesi, Holmes tırnaklarını kenarına gömdüğü sırada yana kaydı, bir kutunun kapağıymışçasına açıldı. Altında küçük bir çukur belirmişti. Holmes hemen elini içine daldırdı, ama sonra hayal kırıklığını anlatan bir sesle geri çekildi. Çukur boştu.

"Çabuk Watson, çabuk! Her şeyi hemen yerine koymalıyız!" Tahta kapak yerine kondu ve Lestrade'in sesi holde duyulduğu sırada kilim de ancak yerine konmuştu. Holmes, canı sıkılmış bir halde şömineye yaslanmış, bastırmayı başaramadığı esnemelerini saklamak için elinden geleni yapıyordu müfettiş odaya girdiği sırada.

"Seni beklediğim için üzgünüm Bay Holmes. Bütün bunların seni sıkıntıdan öldürdüğünü görebiliyorum. Neyse, haklıymışsın, adamımız itiraf etti. Hadi buraya gel MacPherson. Buradaki baylar da duymak istiyor affedilmez davranışlarını."

Çok üzgün ve çok terlemiş görünen uzun boylu polis memuru odaya girdi.

"Kötü bir niyetim yoktu efendim, gerçekten. Genç kadın dün gece kapıya geldi -evleri karıştırmış, öyle söyledi. Sonra sohbet etmeye başladık. Bilirsiniz, bütün gün çalışınca yalnızlık çekiyorsun."

"Ee, sonra ne oldu?"

"Suçun işlendiği yeri görmek istedi -gazetelerde her şeyi okumuştum tabii. Çok saygıdeğerdi, düzgün konuşan, eğitilmiş bir bayandı efendim ve bir göz atmasında bir sakınca görmedim. Halıdaki şu lekeyi gördüğüm anda yere düştü. Ölmüş gibiydi. Arka tarafa koşup biraz su getirdim, ama onu kendine getiremedim. Bunun üzerine köşedeki dükkana koşup biraz brendi aldım, ama geri döndüğüm zaman kadın kendine gelmiş ve gitmişti -herhalde utanmıştı, beni görmeye cesareti yoktu."

"Peki kilimin yerinden oynamış olmasına ne diyeceksin?"

"Şey, efendim, ben geri döndüğümde gerçekten de biraz oynamıştı yerinden. Kadın üzerine düşmüştü, anlıyorsunuz değil mi ve halı da onu yerinde tutacak hiçbir şey olmadan cilalanmış bir yerde serili. Onu hemen düzeltiltim."

"Bu sana ders olsun memur MacPherson, beni asla kandıramazsın," dedi Lestrade asilce. "Görevini ihmal ettiğinin hiç anlaşılmayacağını sandın tabii, oysa kilime tek bir bakış atmakla odaya birini almış olduğunu hemen anladım.

Herhangi bir şey eksik olmadığı için şanslısın bayım, yarın bir trafik polisi olarak açardın gözlerini. Seni bu kadar önemsiz bir iş için buraya çağırdığım için üzgünüm Bay Holmes, ama birinci lekenin ikincisine uymamasının sana ilginç geleceğini düşünmüştüm."

"Son derece ilginçti. Sözüünü ettiğin kadın buraya sadece bir kez mi geldi memur bey?"

"Evet, efendim, sadece bir kez."

"Peki kim olduğunu söyledi mi?"

"İsmi bilmiyorum efendim. Daktilo yazarlığıyla ilgili bir ilan için gelmişti ve numarayı şaşırmış -çok hoş, zarif genç bir hanımefendiydi efendim."

"Uzun boylu? Güzel?"

"Evet efendim; uzun boylu genç bir hanımdı. Sanırım güzel denilebilir. Hatta çok güzel bile denilebilir. 'Lütfen memur bey, bir kerecik bakayım!' dedi bana. Tatlı dilli biriydi yani, kafasını kapıdan uzatmasını izin vermenin bir zararı olmaz diye düşündüydüm."

"Nasıl giyinmişti?"

"Çok sade, efendim -ayaklarına kadar uzanan bir manto vardı üzerinde."

"Saat kaçtı?"

"Karanlık yeni çöküyordu. Ben brendiyle geri dönerken lambaları daha yeni yakıyorlardı."

"Çok güzel," dedi Holmes. "Hadi gel Wa1\$on, galiba başka bir yerde daha önemli işlerimiz var."

Evden çıktığımız sırada Lestrade ön odada kaldı ve pişman polis memuru da bize kapıyı açtı. Holmes merdivenin basamağında geri dönüp elinde tuttuğu bir şeyi polis memuruna gösterdi. Adam kocaman gözlerle nesneye baktı.

"Aman Tanrım, efendim!" diye atıldı, yüzünde şaşkın bir ifadeyle. Holmes parmağını dudaklarına götürdü ve diğer elini cebine geri koydu. İkimiz sokaktan aşağı yürümeye başlarken birden kahkahalarla gülmeye başladı. "Mükemmel!" dedi. "Gel dostum, perde kalkıyor, artık oyunun son bölümü sahneleniyor. Savaş çıkmayacağını duymak seni rahatlatacaktır herhalde. Saygıdeğer Trelawney Hope olağanüstü kariyerinde ilerlemeye devam edebilecek, saygısız hükümdar saygısızlığından dolayı ceza almayacak, Başbakanımız Avrupa'yla sorun yaşamayacak ve ikimiz işimizi ustalıkla yapabilirsek, çok iğrenç sonuçlar doğurmuş olabilecek bu olaydan kimsenin kılına bir zarar gelmeden kurtulabileceğiz."

Kafamda, bu inanılmaz adama karşı hayranlık dolu düşünceler oynuyordu.

"Vakayı çözmüştün!" diye haykırdım.

"Henüz değil, Watson. Hâlâ gizemini koruyan birkaç olay var. Neyse, şimdiden o kadar çok şey biliyoruz ki, gerisini

öğrenemezsek bu sadece ve sadece bizim beceriksizliğimizin ispatı olur. Şimdi hemen Whitehall Terrace'a gidiyor, olaya bir nokta koyuyoruz."

Avrupa İçişleri Bakanın evine vardığımızda Sherlock Holmes'ün görmek istediği kişi Leydi Hilda Trelawney Hope'tu. Oturma odasına davet edildik.

"Bay Holmes!" dedi kadın, yanakları kızgınlıkla kızarmış bir halde, "bu son derece haksız ve centilmenliğe sığmayan bir davranış. Size özellikle belirtmiştim; kocamın, onun işlerine burnumu soktuğunu düşünmesin diye ziyaretimin gizli kalması gerekiyordu. Buna rağmen buraya kadar gelip aramızda bir tanışıklık olduğunu gösteriyorsunuz."

"Ne yazık ki başka çarem yoktu madam. İnanılmaz derecede önemli bir belgeyi bulup bakanın eline teslim etmekle görevlendirildim. Onun için madam, mektubu hemen bana vermenizi istemek zorundayım."

Leydi, güzel yüzündeki kan bir anda çekilirken hızla ayağa fırladı. Bakışları donuklaştı -sendeledi- bayılacağını düşündüm. Büyük bir çaba göstererek kendini toparladı ve yüzünde oluşan hayret ve öfke, diğer tüm duyguları hatlarından sildi.

"Bana -bana hakaret ediyorsunuz bay Holmes."

"Hadi, lütfen madam, bunlar işe yaramaz. Mektubu bana verin."

Bayan Hope zile atıldı.

"Uşağım size çıkış yolunu göstereyim."

"Zili çalmayın Laydi Hilda. Çaldığınız takdirde bir skandalı engellemek için verdiğim bütün uğraş boşuna olacak. Mektubu bana verirseniz her şey tekrar yoluna girecek. Benimle işbirliği yapmanızı öneririm, aksi halde sizi ele vermek durumunda kalacağım."

"Beni korkutmaya çalışıyorsunuz. Gelip de bir kadını ezmek pek erkekçe bir davranış değil Bay Holmes. Bir şey bildiğinizi söyleyip duruyorsunuz. Nedir bildiğiniz?"

"Lütfen oturun madam. Düşerseniz bir yerinizi acıtacaksınız. Siz oturana kadar bir kelime daha etmeyeceğim. Teşekkür ederim."

"Size beş dakika veriyorum, Bay Holmes."

"Bir dakika yeterli olacaktır bayan Hilda. Eduardo Lucas'a yaptığınız ziyaretten haberdarım, belgeyi ona verdiğiniz, dün gece odasına yaptığınız dahiyane dönüşü ve halının altındaki saklanma yerinden mektubu nasıl aldığınızı da biliyorum."

Hayalet görmüşe benzeyen bayan Hilda gözlerini Holmes'tan ayıramıyordu ve konuşmadan önce iki kere yutkundu.

"Siz delisiniz, Bay Holmes -delisiniz!" diye bağırdı sonunda.

Holmes, cebinden küçük bir parça karton çıkardı. Bir portreden kesilmiş bir kadının yüzüydü.

"Faydalı olabileceği düşüncesiyle bunu bir süredir yanımda taşıyordum," dedi. "Polis memuru onu tanıdı."

Kadın şaşırarak kısık bir çığlık attı ve kafası arkaya

düştü

"Hadi Bayan Hilda. Mektup sizde. Hâlâ yanlısınızı düzeltebiliriz. Başınıza bir dert açmak gibi bir düşüncem yok. Kayıp mektubu kocanıza geri verdiğim zaman görevim sona ermiş olacak. Tavsiyemi dinleyin ve bana karşı dürüst olun; tek şansınız bu."

Cesareti hayranlık uyandırıcıydı. Şimdi bile pes etmiyordu.

"Size tekrar söylüyorum Bay Holmes, saçma bir illüzyonun etkisinde olmalısınız."

Holmes sandalyesinden kalktı.

"Sizin adınıza üzgünüm Bayan Hilda. Elimden geleni yaptım; boşuna uğraştığımı görebiliyorum." Holmes zili çaldı ve uşak odaya girdi. "Bay Trelawney Hope evdeler mi acaba?"

"Evde olacak, efendim, saat bire çeyrek kala." Holmes saatine baktı.

"Ah, on beş dakika sonra," dedi. "Pekâlâ, bekleyeceğim."

Uşak kapıyı arkasından henüz kapatmıştı ki Bayan Hilda dizleri üzerinde Holmes'ün ayaklarının dibine atılmıştı - ellerini uzatmış, yukarıya çevirmiş olduğu güzel yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı.

"Ah, acıyın bana Bay Holmes! Acıyın bana!" diye yalvarıyordu çıldırmış bir halde. "Tanrı aşkına ona anlatmayın! Onu öyle seviyorum ki! Onu üzmeğe ölmeyi yeğlerim. Yaptığım, onun asil kalbini paramparça edecek biliyorum."

Holmes, yerden kalkmasına yardım etti. "Madam, son anda aklınızı başınıza aldığınızı için çok mutluyum! Kaybedecek zamanımız yok. Mektup nerede?"

Bayan Hilda bir yazı masasının yanına fırladı, kilidini açtı ve uzun, mavi bir zarf çıkardı.

"İşte burada, Bay Holmes. Onu hiç görmemiş olmayı dilerdim!"

"Nasıl geri verebiliriz bunu?" diye mırıldandı Holmes kendi kendine. "Çabuk, bir yol bulmalıyız! Mektubun durduğu kutu nerede?"

"Hâlâ yatak odasında."

"Ne büyük bir şans! Çabuk madam, onu buraya getirin!"

Bayan Hilda birkaç saniye sonra, elinde düz, kırmızı bir kutuyla geri dönmüştü.

"Daha önce bunu nasıl açmıştınız? Bir anahtarınız mı vardı? Tabii ki vardı. Hadi açın!"

Bağrından küçük bir anahtar çıkarmıştı Leydi. Kutunun kapağı açıldı. İçi kâğıtla doluydu. Holmes mavi zarfı kâğıt tomarının ortasına, başka bir belgenin sayfalarının arasına sokuşturdu. Kutu kapatılıp kilitlendi ve yatak odasındaki yerine geri yollandı.

"Evet, artık kocanız için hazırız," dedi Holmes; "hâlâ on dakikamız var. Sizi gizlemek için büyük bir özveride bulunuyorum Bayan Hilda. Karşılığında siz de bana bu ilginç meselenin içyüzünü anlatacaksınız."

"Bay Holmes, size her şeyi anlatacağım," diye haykırdı kadın. "Ah, bay Holmes, ona acı vermektense sağ elimi keserdim inan! Kocasını benim kadar seven tek bir kadın daha yoktur Londra'da; ama neler yaptığımı öğrense -neler yapmak *zorunda* bırakıldığımı öğrense... yo yo zorla yaptığımı bilse bile beni yine de asla affetmezdi. Onuru onun için her şeyden önce gelir. Bana yardım edin Bay Holmes! Mutluluğum, onun mutluluğu, hayatlarımız söz konusu!"

"Çabuk olun madam, zamanımız azalıyor!"

"Benim bir mektubumdu, Bay Holmes, evlenmeden önce yazdığım, düşüncesiz bir mektup -heyecanlı, âşık bir kızın yazmış olduğu aptalca bir mektup. Kimseye zarar vermek istemedim, ama kocam yine de bunu bir suç olarak görecekti. O mektubu okuyacak olsa bana olan güveni sonsuza kadar yok olurdu. Yıllar geçti o mektubu yazalı, her şeyin unutulduğunu düşünüyordum. Birdenbire bu adamdan, Lucas'tan haber geldi; mektup ondaymış ve onu kocama verecekmiş. Ondan merhamet diledim. Bana, kocamın odasındaki kutuda bulunan belli bir belgeyi getirdiğim takdirde mektubumu bana geri vereceğimi söyledi. Ofiste, mektubun varlığından bahsetmiş olan bir casusu varmış. Kocama bir zarar gelmeyeceği konusunda bana söz verdi. Kendinizi benim yerime koyun Bay Holmes! Ne yapabilirdim ki?"

"Kocanıza gerçeği anlatabilirdiniz."

"Bunu yapamazdım Bay Holmes, bu mümkün değildi! Bir yandan her şeyin sonuymuş gibi geliyordu; diğer yandan ise, her ne kadar korkunç olsa da kocamın kâğıtlarını çalmak vardı -politika konusunda sonuçları anlayamazken aşk ve

güven konusuna gelince sonuçlar bana fazlasıyla netti. Benden isteneni yaptım Bay Holmes! Kocamın anahtarının bir baskısını çıkardım; Lucas denen adam da bundan kopya bir anahtar çıkardı. Kutuyu açtım, belgeyi aldım ve onu Godolphin sokağına götürdüm."

"Orada neler oldu madam?"

"Anlaştığımız gibi kapıyı çaldım. Kapıyı Lucas açtı. Peşinden giderek odasına girdim ama arkamdaki holün kapısını aralık bıraktım, çünkü onunla yalnız kalmak beni korkuttu. Ben girerken dışarıda bir kadın gördüğümü hatırlıyorum. Lucas'la işimiz uzun sürmedi. Benim mektubum masasındaydı ve ben ona belgeyi verince o da bana mektubumu verdi. Tam o anda kapıdan bir ses geldi. Holde birinin ayak sesleri duyuldu. Lucas kilimi çabucak çevirip belgeyi bir saklama yerine sokuşturdu ve yine üstünü örttü.

"Sonra olanlar bir kâbustan farksız. Esmer, çılgın bir yüzle ilgili bir takım görüntüler geliyor gözümün önüne. Bir kadın, Fransızca olarak, 'Bekleyişim boşuna değildi. Sonunda, sonunda seni onunla yakaladım!' diye bağıırıyordu. Aralarına korkunç bir boğuşma yaşandı. Lucas'ın elinde bir sandalye, kadınınsindeyse bir bıçak parıldıyordu. O korkunç sahneden, korkunç evden var gücümle koşarak uzaklaştım ve ancak ertesi günkü gazetelerden öğrendim dehşet verici gerçeği. O gece mutluydum, çünkü mektubumu geri almıştım ve henüz gelecek günlerin neler getireceğini bilmiyordum.

"Ertesi sabah anladım ki yaptığım sadece bir belayı başka bir belayla değiştirmekmiş. Belgenin kaybıyla kocamın yaşadığı ıstırap beni mahvetti. Ayaklarına kapanıp yaptıklarımı anlatmamak için kendimi zor tuttum. Ama bunun

anlamı geçmişimle ilgili itirafta bulunmaktı ve bunu yapamazdım. O sabah size geliş sebebim yaptıklarımın nasıl bir sonucu olacağını iyice anlamaktı. Meseleyi anladığım anda aklım sadece ve sadece kocamın kâğıdını geri almak üzerine yoğunlaştı. Lucas'ın onu sokuşturduğu delikte olmalıydı hâlâ, çünkü o korkunç kadın odaya girmeden hemen önce saklamıştı onu. Kadın gelmiş olmasaydı belgeyi nereye sakladığını asla bilemeyecektim. Peki ama eve nasıl girecektim? iki gün boyunca evi izlediysen de kapı asla açık bırakılmıyordu. Dün gece son bir denemede bulundum. Yaptıklarımı ve nasıl başarılı olduğumu zaten biliyorsunuz. Kâğıdı buraya getirdim ve suçumu kocama itiraf etmeden onu geri vermemin imkânsız olduğunu düşündüğüm için de onu yok etmeyi düşünüyordum. Tanrım! İşte kendisi de geliyor!"

İçişleri Bakanı heyecanla odaya daldı.

"Yeni bir haber mi var Bay Holmes?" diye bağırdı.

"Bazı umutlarım var."

"Ah, tanrıya şükürler olsun!" Adamın yüzü aydınlandı. "Başbakan da benimle öğlen yemeği yiyecekti. Umutlarınızı o da paylaşabilir mi? Çelikten sinirleri vardır o adamın, buna rağmen bu korkunç olaydan beri neredeyse hiç uyumadığını biliyorum. Jacobs, Başbakanı yukarı çıkar. Sana gelince hayatım, korkarım ki bu politik bir konu. Birkaç dakika sonra yemek odasında sana katılırız."

Başbakanın hareketleri son derece kontrollüydü, ama gözlerindeki ışık ve kemikli ellerini ovuşturması, genç meslektaşının heyecanını paylaştığı konusunda onu ele veriyordu.

"Anladığım kadarıyla haberleriniz var Bay Holmes."

"Haberler henüz tamamıyla negatif," diye cevap verdi dostum. "Belgenin bulunabileceği her noktayı araştırdım ve tehlikeli bir durumun söz konusu olmadığından eminim."

"Fakat bu yeterli değil, Bay Holmes. Böyle bir yanardağın üzerinde yaşamaya devam edemeyiz. Kesin bilgilere ihtiyacımız var."

"Evet, kesin bilgiler edinebileceğime dair umutlarım var. Onun için buradayım. Doğrusunu isterseniz meseleyi ne kadar düşünürsem, mektubun bu evden hiç çıkmadığından o kadar emin oluyorum."

"Bay Holmes!"

"Çıkmış olsa, şimdiye kadar bunu kesinkes duyardık."

"Fakat biri onu burada saklamak için neden almış olsun ki?"

"Birinin onu aldığından o kadar da emin değilim."

"O halde kutumdan çıkmış olmasını nasıl açıklıyorsunuz?"

"Kutudan çıktığından da o kadar emin değilim."

"Bay Holmes, şaka yapmanın zamanı değil. Kutuda olmadığını size söylemiştim."

"Salı gününden beri kutunuza baktınız mı peki?"

"Hayır; buna gerek duymadım."

"Kâğıdı görmemiş olabilirsiniz."

"Bu mümkün değil."

"Ben bundan yine de emin değilim; böyle Şeylerin olduğuna daha önce Şahit olmuşumdur. Kutuda başka kâğıtlar da vardır herhalde. Onların arasına karışmış olabilir pekâlâ."

"En stteydi."

"Belki de biri kutuyu salladı da mektup yerinden oynadı."

"Hayır, hayır; kutuyu boşaltıp baktım."

"Durumu kesinleŐtirmek çok kolay Hope," dedi Başbakan.
"Kutuyu buraya getirtelim."

Bakan zili çaldı.

"Jacobs, yatak odamdaki kutuyu getirir misin? Bu gerçekten de tam anlamıyla boşa zaman harcamak, ama sizi başka bir Şey tatmin etmeyecekse yapılacak tabii. Teşekkür ederim Jacobs; onu masaya koyabilirsin. Anahtarı hep saat zincirimde duruyor. İŞte, bakın, gördüğünüz gibi kâğıtlar burada. Lord Merrow'dan bir mektup, Sir Charles Hardy' den bir rapor, Belgrat'tan bir bildiri, Rusya-Almanya buğday vergileriyle ilgili bir not, Madrid'den bir mektup, Lord Flowers'ten bir not -aman Tanrım! Bu da ne? Lord Bellinger! Lord Bellinger!"

Başbakan mavi zarfı bakanın elinden kaptı.

"Evet, gerçekten de o -ve mektup da içinde. Hope, seni tebrik ederim."

"Teşekkür ederim! Teşekkür ederim! zerimden nasıl bir yük kalktı bilemezsiniz. Ama bu, inanılmaz -imkânsız bir Şey. Bay Holmes, siz bir sihirbazsınız, bir büyücü! Orada olduğunu nereden biliyordunuz?"

"Çünkü başka hiçbir yerde olmadığını biliyordum."

"Gözlerime inanamıyorum!" sevincinden çıldırmış bir halde kapıya koştu. "Karım nerede? Her şeyin yoluna girmiş olduğunu ona söylemeliyim! Hilda! Hilda!" diye bağırarak sesini duyduklarında merdivenlerde.

Başbakan, ışıltılı gözlerle Holmes'a baktı.

"Hadi ama," dedi. "Bu meselenin altında görünenlerden fazlası var. Bu mektup kutuya nasıl geri döndü?"

Holmes, gülümseyerek Başbakanın merak dolu, araştıran bakışlarını karşıladı.

"Bizim de kendimize göre diplomatik sırlarımız var," dedi, sonra da şapkasını alarak kapıya yöneldi.

SON GÖREV

HİKÂYELER, 1908-17

Wisteria Köşkü

1892 Mart'ının son günü kapalı ve rüzgârlı diye yazmışım not defterime. O gün öğle yemeğine oturduğumuz sırada Holmes'a bir telgraf geldi; dostum tek kelime etmeden bir cevap çiziktirdi. Düşünceli bir ifadeyle şöminenin karşısına oturdu, piposunu yaktı; gözleri ara sıra telgrafa kayıyordu. Derken bana döndü; muzipçe bir ifadeyle gözlerini kırptı.

"Sana bir soru sormak istiyorum, Watson. Ne de olsa doktorsun, çok şey bilirsin! 'Grotesk' sözcüğünü nasıl tanımlarsın?"

"Tuhaf... Acayip... Muhteşem demek bence" diye cevap verdim.

Tanımına başını salladı "Tamam ama eksik bir tanım," diye devam etti. "Buna biraz da 'trajik' ve 'dehşet'i ilave eti. Sabırlı okuyucularına anlattığın onca hikâyeyi hatırla, içlerinde ne kadar grotesk olanları vardı, değil mi? Mesela Kızılsaçlılar Kulübü macerasını anımsa! Başlangıcı yeterince grotesk idi ama sonu ümitsiz bir hırsızlık denemesiyle bitiyordu. Beş Portakal Çekirdeği hikâyesi de çok grotesk bir şekilde başlıyor ve intikamla sonuçlanıyordu. Bu sözcüğü iyice kafaya taktım."

"Telgrafta da o kelime mi var?" diye sordum.

Gelen telgrafı bana uzattı:

"İnanılmaz ve son derece grotesk bir olay yaşadım. Size danışabilir miyim?"

"Scott Eccles,

Charing Cross Postanesi"

"Bunu yazan kadın mı, erkek mi acaba?" diye sordum.

"Erkek tabii. Bir kadın hiçbir zaman cevabı ödenmiş telgraf göndermez; onun yerine kendisi kalkıp gelir."

"Kabul edecek misin?"

"Sevgili Watson, Albay Carruthers'i kodese tıktıktan beri can sıkıntısından patladığımı görmüyor musun? Benim beynim yarış motoruna benziyor; yapması gerektiği işi yapamayınca kendi kendine bozuluyor. Hayat sıradan, gazeteler yavan mı yavan. Cesaret ve romantizm suç dünyasını tamamen terk etmiş gibi. Bu durumda eften püften de olsa yeni bir problemi ele almak ister misin diye nasıl sorarsın bana! İşte, müşterimiz geldi galiba."

Merdivenden ağır ayak sesleri geldi, az sonra içeriye kır bıyıklı, iriyarı bir adam girdi; ağırbaşlı ve gururlu görünüyordu. Hayat hikâyesi derin yüz hatlarından ve azametli havasından okunuyordu. Ayakkabılarının tozluğundan altın çerçeveli gözlüğüne kadar tüm görünüşü dindar, muhafazakâr ve sapına kadar namuslu bir vatandaş izlenimi veriyordu. Fakat başından geçen ilginç bir hadise, doğal dinginliğini bozmuştu; öyle ki saçları darmadağın

olmuş, yanakları öfkeden kızarmış, heyecanlı ve telaşlı tavırlara bürünmüştü. Odaya girer girmez konuşmaya başladı.

"Pişmiş tavuğun başına gelmeyen şey benim başıma geldi, Bay Holmes" dedi. "Olanları mutlaka birine anlatmalıyım. Hayatımda böylesine berbat bir duruma hiç düşmemiştim. Öylesine çirkin bir hadise ki! Bir açıklaması olmalı." Sesi giderek yükseliyor, hiddetten köpürüyordu.

"Lütfen oturun, Bay Scott Eccles," dedi Holmes, sakın bir ses tonuyla. "Bana niye geldiğinizi sorabilir miyim?"

"Elbette bayım. Polisi ilgilendirecek bir işe benzemiyor. Olayların ne şekilde geliştiğini anlatırsam bana hak verirsiniz; her şeyi oluruna bırakamazdım. Aslına bakarsanız, özel dedektifleri hiç sevmem ama hakkınızda o kadar olumlu şey duydum ki..."

"Doğrudur. Peki, neden hemen bana gelmediniz?"

Holmes saatine baktı.

"Anlamadım? Ne demek istiyorsunuz?"

"Şu an saat ikiyi çeyrek geçiyor. Telgrafı saat birde çekmişsiniz. Giyiminize-kuşamınıza bakılırsa bu sabah çok erken kalktınız ve büyük bir telaş içindeydiniz."

Ziyaretçimiz taranmamış saçlarını düzeltti ve elini tıraşsız çenesine götürdü.

"Haklısınız Bay Holmes, kıyafetime hiç özen göstermedim. Evden ayrıldığıma öyle seviniyorum ki... Fakat size gelmeden önce her tarafı dolaştım ve bilgi topladım. İlk emlakçıya gittim ve bana Bay Garcia'nın kirasını düzenli

olarak ödediğini söylediler. Wisteria Köşkü'nde de her şey yolundaymış."

"Bir saniye Bay Scott Eccles, siz de dostum Watson gibi hikâyeye yanlış yerinden başlamak gibi bir alışkanlık edinmişsiniz. Lütfen şimdi zihninizi toplayın ve sizi saç baş dağınık halde, yarı ilikli çizmeler ve yelekle dışarı fırlatarak, tavsiye ve yardım aramaya sevk eden olayları sırasıyla anlatın bakalım."

Müşterimiz kederli yüzüyle intizamsız görünüşüne baktı.

"Sizin üzerinizde kötü bir izlenim bıraktım herhalde, Bay Holmes. Fakat böyle bir şeyi hayatımda ilk kez yaşadım. Şimdi olanları size ayrıntılarıyla anlatayım. Beni dinledikten sonra durumumu mazur göreceğinizden eminim."

Fakat dışarıda koridordan gelen gürültü ziyaretçimizin sesini boğdu. Derken çok geçmeden Bayan Hudson kapıyı açarak içeriye üniformalı, güçlü kuvvetli iki adamı buyur etti. Bu adamlardan biri Scotland'ın ünlü müfettişi Gregson'du. Uyanık, enerjik ve mesleğinde kendi çapında yetenekli bir polisti. Holmes'ün elini sıktı ve yanındaki adamı, Surrey Karakolu'ndan Müfettiş Baynes'i takdim etti.

"Araştırmaları birlikte yapıyoruz, Bay Holmes. Peşine düştüğümüz izler bizi buraya kadar getirdi." Buldok köpeğinkini andıran gözlerini ziyaretçimize dikti. "Siz, Popham'ın Lee köyünden Bay John Scott Eccles'siniz, değil mi?"

"Evet."

"Sabahtan beri sizi arıyoruz."

"Herhalde bu beyi, göndermiş olduğu telgrafa bakarak buldunuz," diye söze karıştı Holmes.

"Aynen öyle oldu, Bay Holmes. Charing Cross postanesinde izi bulduk ve buraya geldik."

Müşterimiz burnundan soludu.

"Neden beni takip ediyorsunuz? Ne istiyorsunuz benden?"

"Dün akşam Esher'daki Wisteria Köşkü'nde oturan Bay Aloysius Garcia'nın ölümüne neden olan olaylar hakkında sizin ifadenizi almamız gerekiyor."

Müşterimiz şaşkın gözlerle yerinden fırladı, anlamsız bakışlarını müfettişe çevirdi. Beti benzi atmıştı, kekelemeye başladı:

"Ö-lü-mü mü? Yani öldü mü, demek istiyorsunuz?"

"Evet beyefendi, öldü."

"Ama neden? Kaza mı?"

"Apaçık cinayet."

"Aman Tanrım! Çok feci! Yoksa benden mi şüpheleniyorsunuz?" Bunu mu kastediyorsunuz?

"Ölünün cebinde size ait bir mektup bulundu. Ve mektuptan anladığımız kadarıyla dün akşam Bay Garcia'yı ziyaret edecektiniz."

"Doğrudur. Ettim de."

"Demek ettiniz? Bak sen su işe!"

Gregson cebinden not defterini çıkardı.

"Bir dakika!" diye sözünü kesti Holmes. "Gregson, bütün istediğiniz dürüst bir itiraf, öyle değil mi?"

"Evet, Bay Holmes. Ancak Bay Eccles'i uyarmak isterim, bundan sonra söyleyeceği her şey, aleyhinde delil olarak kullanılabilir."

"Zaten siz odaya girmeden önce Bay Eccles bize her şeyi ayrıntılarıyla anlatmak üzereydi. Bence Watson, sodalı bir konyak ona iyi gelir. Buyurun, için şunu Bay Eccles! Bana kalırsa siz, şu son gelişmelere aldırmadan, kaldığınız yerden anlatmaya devam edin."

Ziyaretçimiz konyağı yudumlayınca yeniden yüzüne renk geldi. Endişeli gözleri müfettişin not defterine takıldıysa da, hiçbir şeye kulak asmadan anlatmaya başladı.

"Ben bekâr bir adamım. Ve sosyal bir insan olduğum için çevrem oldukça geniştir. Melville ailesi de tanıdıklarım arasındadır. Melville bira imalatçısıdır ama emekliye ayrıldı. Albemarle'da oturur; Kensington'da büyük bir malikânesi vardır. Birkaç hafta önce onlarla kâğıt oynarken masada, Garcia adında genç bir adamla tanıştım. Anladığım kadarıyla İspanyol asıllıymış ve elçilikle de ilişkisi varmış. İngilizceyi mükemmel konuşuyordu, hali tavrı hoştu, hayatımda gördüğüm en yakışıklı erkeklerden biriydi.

"Bu delikanlıyla bir şekilde dost olduk. O da benden hoşlanmıştı. Tanışalı daha iki gün olmuştu ki beni ziyaret etmek için Lee'ye geldi. Böylece dostluğumuz gelişti ve sonunda beni evine, yani Wisteri Köşkü'ne çağırdı. Bu köşk Esher'la Oxhott arasında bir yerdedir. Uzatmayayım, dün akşam bu daveti kabul ederek Esher'a gittim.

"Garcia daha önce bana evinden bahsetmişti. Çok sadık bir uşağıyla kalıyormuş. Adam hemşerisiymiş, iyi İngilizce biliyor, evin bütün işlerini tek başına çeviriyormuş. Üstelik çok güzel de yemek pişiriyormuş. Seyahatlerinin birinde tanışıp yanına aldığı bir melezmiş. Surrey'in merkezinde rastlanamayacak türden garip biriymiş. Meğerse düşündüğümünden daha garip biriymiş. Her neyse, evi buldum. Esher'ın iki mil güneyine düşüyor. Köşk epey büyüktü ve ana caddeden hayli uzaktı. Yemyeşil fundalıkların çevirdiği dolambaçlı bir yolla eve varılıyordu. Acilen onarıma ihtiyacı olan eski yıkık dökük bir binaydı. Arabamı yağmurdan rengi solmuş ve lekelenmiş ahşap kapının önündeki, kesilmemiş çimenlerin üzerine park ettiğimde, üstünkörü tanıdığım bir adamı ziyaret etmekle, akıllıca davranıp davranmadığımı sordum kendime. Kapıyı bizzat kendi açtı ve büyük bir içtenlikle selamladı beni. Uşak elimden bavulu alarak yatak odasına kadar çıkardı. Esmer tenli, melankolik bir tipti.

"Her yer oldukça kasvetliydi, boğucu bir hava vardı ortalıkta. Akşam yemeğinde onunla baş başa kaldım. Garcia beni eğlendirmek için elinden gelen misafirperverliği gösterdi gerçi, ama düşünceleri sürekli değişiyordu ve anlattıkları öylesine dağınık ve tutarsız şeylerdi ki onu anlamakta zorluk çekiyordum. Sürekli parmaklarını masaya trampet gibi vuruyor, kâh tırnaklarını yiyor, kâh sabırsızlığını belli eden sinirli hareketler sergiliyordu. Yemeğe gelince ne doğru düzgün pişirilmişti ne de güzel servis edilmişti. Ağzını bıçak açmayan uşağın üzüntülü suratı da sofraya tuz biber ekiyordu. İnanın bana, o akşam boyunca en kısa zamanda Lee'ye dönmek için nasıl bir bahane bulabilirim diye düşünüp durdum.

"Mademki bu işin üzerine düşüyorsunuz beyler, başlangıçta önemsemediğim bazı şeyler geliyor, bunların size faydası dokunabilir. Yemeğin sonuna doğru uşak, efendisi Garcia'ya bir mektup getirdi. Garcia onu okuduktan sonra eskisinden daha dalgın ve garip bir hal aldı. Artık gevezeliği bırakmış, düşüncelere dalmış bir halde yerinde oturmaktaydı; boyuna sigara içiyor ve dumanını bana üflüyordu. Mektupta yazılanlardan bana hiç söz etmedi. Saat on birde yorgunluğumu bahane ederek sofradan kalktığımda epey sevinmiştim. Yatmaya gittim. Aradan biraz zaman geçti; ışığı söndürmüştüm. Derken Garcia kapıma geldi ve uşağın zilini çalıp çalmadığımı sordu. Çalmadığımı söyledim; rahatsız ettiği için özür diledi ve saatin neredeyse bire yaklaştığını söyledi. Ondan sonra rüya bile görmeden derin bir uykuya daldım.

"Gelelim hikâyenin en ilginç tarafına. Uyandığымda etraf apaydınlıktı, saatime baktım, dokuzu gösteriyordu. Oysa saat sekizde kaldırılmamı tembihlemiştim. Bu unutkanlığa epey bozuldum. Yataktan doğruldum, uşağın zilini çaldım ama cevap veren olmadı. Zili üç kez daha çaldım, ses seda yok. Hemen giyindim ve asık suratla, sıcak su istemek için aşağı indim. Ortalıkta kimsecikleri göremeyince ne kadar şaşırdığımı artık siz düşünün. Evin holünde yüksek sesle bağırdıysam da cevap veren olmadı. Bir odadan diğerine koştum. Her yere ölüm sessizliği çökmüştü. Ev sahibim bana bir gece önce, yattığı odayı göstermişti. Kapısına vardım, kimse cevap vermedi. Bunun üzerine kapısının tokmağını çevirip içeri girdim. Oda bomboştı, yatakta yatılmamıştı. Garcia uşağıyla birlikte gece sıvışmış olmalıydı. İşte Wisteria Köşkü'ne ziyaretim böyle son buldu."

Sherlock Holmes bu tuhaf hikâyeyi dinledikten sonra ellerini ovuşturdu ve kıs kıs güldü.

"Anladığım kadarıyla sıra dışı şeyler yaşamışsınız," dedi. "Peki, sonra ne yaptınız?"

"Öfkeye kapılmıştım. Aklıma ilk gelen şey bir eşek şakasının kurbanı olmamdı. Öteberimi topladım, sokak kapısını çarptığım gibi, elimle bavulumla Esher'ın yolunu tuttum. Oranın en ünlü emlak komisyoncusu Allan Kardeşler'le konuştum. O köşk bu firma tarafından kiraya verilmiş. Wisteria Köşkü'nde oturanların benimle dalga geçme niyetinde olmadıklarını, asıl amaçlarının kirayı ertelemek olduğu sonucuna vardım. Mart sonuydu ve kirası yaklaşıyordu. Bunu komisyoncuya söylediğimde gösterdiğim ilgiye teşekkür etti; ama vardığım sonuçta yanıltılmıştım, tüm kira bedeli en başından ödenmiş. Bunun üzerine şehre döndüm ve İspanya Elçiliği'ne uğradım. Orada kimse Garcia'yı tanımıyordu. Bu sefer Merville'e gittim, Garcia'yla onların evinde tanışmıştım. Fakat orada da Garcia hakkında benim bildiklerimden fazlasını bilen çıkmadı. Sonunda telgrafıma verdiğiniz cevap üzerine, kalkıp buraya geldim. Ne de olsa zor meseleleri çözümedeki yeteneğinizi duymuştum. Şimdi söylediklerinizden anladığım kadarıyla Sayın Müfettiş, odaya girdiğinizde faciayla karşılaşmışsınız. Sizi temin ederim beyler, anlattıklarım hepsi gerçektir ve ondan sonra genç adamın başına gelenler konusunda hiçbir bilgim yok. Tek isteğim, elimden geldiği kadar kanuna yardımcı olmak."

"Bundan eminim, Bay Scott Eccles," dedi Gregson. Çok nazik bir tonla. "Şunu bilmenizi isterim ki, anlattıklarınızın hepsi benim şimdiye kadar yaptığım araştırmalara uyuyor.

Ancak bir şey sormak istiyorum: Akşam yemeğinde Garcia'ya ulaştırılan haber pusulasında ne yazıldığını görebildiniz mi?"

"Evet, gördüm. Garcia o pusulayı buruşturup şömineye attı."

"Buna ne diyorsunuz, Bay Baynes?"

Eyalet polisi kırmızı suratlı, iriyarı, şişman bir adamdı; bu hantallığını simsiyah kaşlarıyla, çıkık elmacık kemikleri arasına saklanmış masmavi gözleri biraz hafifletiyordu. Hafifçe gülümseyerek cebinden rengi solmuş ve buruşmuş bir kâğıt parçası çıkardı.

"Bunu şöminenin ızgarasının arkasında buldum. Bay Garcia fırlatmış olmalı."

Holmes'ün yüzünde takdir dolu bir gülümseme belirdi.

"Böyle ufacık bir kâğıt parçasını bulabildiğinize göre evi çok dikkatli araştırmış olmalısınız," dedi Holmes.

"Hem de nasıl, Bay Holmes. Bu benim alışkanlığımdır. İçinde ne yazdığını okuyayım mı Bay Gregson?"

Gregson onaylarcasına başını salladı.

"Sıradan, sarımtırak beyaz bir kâğıt, filigransız. Bir dosya kâğıdının dörtte biri; makasla kesilmiş. Her kim yazmışsa pusulayı üç kez katlamış ve ince oval bir cisimle mor balmumu mühürlemiş. Üzerindeki adres Bay Garcia, Wisteria Köşkü. İçinde de şunlar yazılı:

'Renklerimiz yeşil ve beyaz, yeşil açık, beyaz kapalı. Ana merdiven, ilk koridor, yedinci kapı, sağda, yeşil figür. Kendini koru! D.'

Bu bir kadın yazısı, tüy kalemle yazılmış. Fakat adres ya başka bir kalemle ya da başka biri tarafından yazılmış. Çünkü bu daha işlek bir yazı ve gördüğünüz gibi burada harflerin üzerine fazla bastırılmış."

Holmes yazıya göz attı.

"ok ilginç bir pusula, Bay Baynes. Her Şeye adamakıllı dikkat etmişsiniz; tebrik ederim. Nispeten nemsiz bir iki noktayı da ben ekleyeyim. Oval mühür, düz bir kol düğmesiyle basılmış. Kâğıt ise eğri bir makasla kesilmış. Kesilen yerler her ne kadar kısaysa da ufak yuvarlaklar belli oluyor."

"Hımm, bense bu işin posasını çıkardım sanıyordum," dedi kasaba polisi sırtarak. "Ama görüyorum ki geride hâlâ biraz suyu kalmış. Bu Őiire ben de kafiye uyduramadım. Aklıma Fransızların bir sözü geldi: Cherchez la femme.^[23]"

Bütün bu konuşmalar sırasında Bay Scott ıt çıkarmamıştı.

"İyi ki bu pusulayı buldunuz," diye söze karıştı. "Bu da benim anlattıklarımı kanıtlıyor. Fakat hâlâ Bay Garcia ile uşağına ne olduğunu öğrenemedim."

"Garcia'ya ne oldu sorusunu cevaplandırmak kolay," dedi Gregson. "Bu sabah kendisini Oxshott'a varmadan, oturduğu eve bir mil mesafede buldular. Kafası bir kum torbasıyla ya da buna benzer ağır bir cisimle vurularak ezilmış. O civarlar oldukça tenhadır ve yakınlarda tek bir ev bile yoktur. Anlaşılan arkadan saldırılmış. Ve katil Garcia öldükten sonra birçok defa kafasına vurmuş. Bu işi ancak kudurmuş bir çılgın yapabilir. Fakat ne ayak izi ne de buna benzer bir ipucu bulduk."

"Yoksa soyuldu mu?"

"Hayır, hırsızlığı kanıtlayacak hiçbir iz yok."

Bay Scott Eccles ağlamaklı bir sesle "Yazık," dedi. "Çok ama çok feci bir şey. Çok etkilendim doğrusu. Bir gece gezintisine çıkıp, böylesine hazin bir sonla karşılaşan Garcia'yla hiçbir ilgim olmamasına rağmen, ben bu işe neden karıştırıldım?"

"Cevabı çok basit," diye açıkladı Müfettiş Baynes. "Sizin davet edildiğiniz gece Garcia evinde öldürüldü; cebinde de sizin geceyi onun evinde geçireceğinizi yazdığınız mektup vardı da ondan. Zarfın üzerindeki yazıdan ölünün ismini ve adresini çıkardık. Bu sabah saat dokuzdan sonra evine gittik; evde ne sizi ne de bir başkasını gördük. Bunun üzerine ben bir yandan köşkün her tarafını ararken bir yandan da sizi Londra'da arayıp bulmalarını bildirdim. Ondan sonra şehre indim, Bay Gregson'la buluştum ve buraya geldik."

Gregson ayağa kalktı.

"Bana kalırsa artık bu işe resmiyet kazandırmak lazım," dedi. "Bay Scott Eccles bizimle müdüriyete gelin ve ifadenizi yazılı olarak verin."

"Tabii, hemen geleyim. Fakat Bay Holmes sizin yardımınızı rica edeceğim. Gerçeğin ortaya çıkması için elinizden geleni yapın; zahmetinizin karşılığını ödeyeceğimden emin olunuz."

Holmes müfettişe döndü:

"Birlikte çalışmamızın sizin açınızdan bir sakıncası yoktur, umarım?"

"Aksine, şeref duyarım efendim."

"Gerçekten çok seri ve özenli çalışıyorsunuz. Adamın öldüğü saati tespit edebildiniz mi?"

"Saat birden beri orada yatıyormuş. O saatte yağmur yağıyordu. Herhalde daha önce öldürülmüş."

"Fakat bu imkânsız, Bay Baynes!" diye bağırdı müşterimiz. "Onun sesini bir başkasıyla karıştırmadım. Yemin ederim ki tam o saatte odanın dışından benle konuşan ses, onun sesiydi."

"Çok ilginç ama hiç de imkânsız değil!" dedi Holmes gülerek.

Gregson merakla sordu:

"Bir ipucunuz mu var?"

"Bu mesele çok karmâşık değil ama bazı yeni ve ilginç yanları var. Son ve kesin fikrimi söylemeden önce elimde bazı kanıtlar olsun istiyorum Bay Baynes. Evi ararken şu pusuladan başka kayda değer bir şey buldunuz mu?"

Polis müfettişi, dostuma anlamlı bakışlar fırlattı:

"Oo, elbette... Çok ilginç bir iki şey buldum. Müdüriyete vereceğim raporu bitireyim, ondan sonra isterseniz birlikte gidelim ve hepsini kendi gözünüzle görün, ne düşündüğünüzü de bana söyleyin, olmaz mı?"

"Nasıl isterseniz!" dedi Holmes yüksek sesle. "Beyleri kapıya kadar geçirin Bayan Hudson! Zahmet olmazsa telgrafı getiren çocuğu buraya gönderir misiniz? Cevap için beş şilin ödenmesi gerekiyor."

Ziyaretçilerimiz gittikten sonra bir süre konuşmadan oturduk. Holmes sürekli pipo içiyordu. Açık renk gözlerinin üstündeki kaşları çatılmıştı. Düşüncelere daldığı anlarda yaptığı gibi, başını öne doğru uzatmıştı.

Aniden bana dönerek:

"Ee, Watson," dedi. "Sen ne diyorsun bu hadiseye?"

"Eccles'in neden tongaya düşürüldüğünü mü soruyorsun? Bilmem ki..."

"Peki ya cinayet?"

"Ölenin yanında çalışan hizmetçilerin kayboluşunu soruyorsan, bana kalırsa pis bir işe bulaştılar ve sonunda kurtuluşu, kanundan kaçmada buldular."

"Elbette, bu da mümkün. Ama hizmetçiler Garcia'ya tezgâh kurmuşlarsa, bu iş için neden geceleyin bir misafirin olduğu günü seçtiler? Başka gün mü yoktu?"

"O zaman niye sıvışsınlar?"

"Hakikaten, niye sıvışsınlar? İşte önemli noktalardan birincisi bu. İkincisi, müşterimiz Scott Eccles'in başından geçen olaylar. Dostum Watson, bu iki olayı da izah edecek bir açıklama bulmak, normal insan zekâsını aşan bir şey. Sen ne dersin? Her iki olayı da izah edecek bir açıklama için önce şu pusuladan yola çıkmalıyız. Bunun çok ilginç bir dili olan gizemli bir pusula olduğunu kabul etmeliyiz. Teorimizi güçlendirmek için ona uyacak yeni veriler bulmalıyız."

"Teorimiz nedir?"

Holmes gözlerini yarı kapatarak koltuğuna yaslandı.

"Kabul etmelisin ki Watson, olanların basit bir şakayla ilgisi yok. Bütün bunların altında çok ciddi bir mesele yatıyor. Neticeye bakılırsa Scott Eccles'in saflığından yararlanarak onu Wisteria Köşkü'ne getirmek de bu meseleyle ilgili."

"Nasıl bir ilgisi var ki?"

"Adım adım ilerleyelim. Önce şu bizim Scott Eccles ile İspanyol arasında aniden gelişen garip arkadaşlığa bakalım. Tanışmalarından bir gün sonra adam Londra'nın öbür ucundan Eccles'i arıyor, onunla temas kuruyor ve Esher'a davetini kabul ettirinceye kadar yamanıyor. Eccles ile alıp vereceği neydi? Ondan ne bekliyordu? Adamda çekici bir yan göremedim. Pek fazla zeki de sayılmaz, hani şu ucuz macera romanlarındaki tipler gibi de değil! Neden Garcia kendi emellerine alet etmek için onca insan arasından başka birini değil de Eccles'i seçti? Onun bir özelliği mi vardı? Evet vardı. Zira o, geleneksel İngiliz asaletiyle onurunu temsil eden bir kişi ve bu özelliğiyle bir başka İngiliz üzerinde çok iyi bir izlenim bırakabilir. Anlattıkları oldukça sıra dışı şeylere iki müfettiş de inanıverdi."

"Peki ama Eccles kimin üzerinde bir izlenim bırakacaktı?"

"Olup bitenlere bakılırsa her şey aslında farklı şekilde gelişti. En azından ben böyle görüyorum."

"Yani sence o, cinayetin işlendiği saatte başka yerde olduğuna milleti inandırmak mı istiyordu?"

"Tam üstüne bastın Watson, evet. Bunu kanıtlamak için, sözgelimi Wisteria Köşkü'ndeki işleri çekip çevirenler birlikte çalışıyor. Niyetleri, her ne pahasına olursa olsun saat birden önce köşkü boşaltmaktı. Bunun için saati bir saat ileri alarak

Scott Eccles'in erkenden yatmasını sağladılar. Garcia ona zili çalıp çalmadığını sorduğu zaman Eccles, saatin gece yarısından sonra bir olduğunu sanıyordu ama aslında daha on iki bile olmamıştı. Garcia planını yürütmek için bu saati seçmişse ve bir saat sonra tekrar köşke dönmüşse, ileride tüm şüpheleri üzerinden atabilmek için Eccles'in şahitliğine ihtiyaç duyduğu zaman elinde güçlü bir kanıt olurdu. Bizim namuslu İngiliz mahkemeye çıktığında, yargılanan kişinin söylenen saatte evde olduğuna hiç düşünmeden yemin etmeye hazırdı. Yani işler sarpa sardığı takdirde bu, Garcia için bir nevi garantiydi."

"Tamam, tamam. Bunu anlıyorum. Ama öbürlerinin ortadan kaybolmaları ne anlama geliyor?"

"Henüz bütün delillere sahip değilim ama bu işi çözmek zor olmayacak sanırım. Fakat şu anki ipuçlarına dayanarak bir sonuç çıkarmak hata olur! Peşin hükümler vermek insanı gerçeklerden saptırabilir."

"Gelen mektuba ne diyorsun?"

"Bir dakika! Ne yazıyordu? 'Renklerimiz yeşil ve beyaz'. İnsana at yarışlarını anımsatıyor. 'Yeşil açık, beyaz kapalı'. Bu, besbelli ki bir uyarı. 'Ana merdiven, ilk koridor, yedinci kapı, yeşil figür.' Bu, bir randevu. Belki de bunun ardında kıskanç bir koca var. Kesin olan şu ki, tehlikeli bir macera. Yoksa sonunda 'Kendini koru' diye yazmazdı. 'D' harfi de bize yol gösterecek.'

"Adam İspanyol'du. 'D' belki de Dolores'in baş harfi; İspanya'da yaygın bir kız ismi."

"Harikasın Watson, aferin; ama yanılıyorsun. Bir İspanyol kadını, aşığına yazmak istediği zaman İspanyolca yazar. Bu yazıyı olsa olsa bir İngiliz yazmıştır. Şimdi şu yetenekli müfettiş buraya gelinceye kadar biraz sabredelim. Birkaç saat öncesine kadar can sıkıntısından patlıyorduk; bizi bundan kurtaran talihe şükredebiliriz şimdi."

Müfettiş, Surrey'den dönmeden önce Holmes'a bir telgraf geldi. Dostum telgrafı okudu ve not defterine bir şeyler karalarken göz ucuyla bana baktı. Sonra gülererek kâğıdı bana uzattı. "İşimiz yüksek tabakayla, Watson!" dedi. "Telgrafta bir sürü adres ve isim var: Lord Herringby, Vadi; Sir George Ffolliott, Oxshott Towers; Bay Hynes Hynes, J. P. Purdey Place; Bay James Baker Williams, Forton Old Hall; Bay Henderson, High Gable; Papaz Joshua Stone, Nether Walsling. Hareket alanımızı sınırlandıran mükemmel bir sistem. Baynes daha önce buna benzer planlar uygulamış olmalı."

"Pek anlamıyorum."

"Aziz dostum, artık şunu biliyoruz ki Garcia'nın akşam yemeği sırasında aldığı haber, bir randevuydu. Bunun da nerede olacağı yazılıydı; ana merdivenden çıkılacak, bir koridor üzerinde solda yedinci kapıya varılacak. Anlaşıldığına göre buluşmanın gerçekleşeceği ev çok büyük olmalı ve Oxshott'tan en fazla bir mil uzakta bulunmalı; Elimdeki verilere bakarak şunu söyleyebilirim ki Garcia bu istikamette yola çıkmıştı ve niyeti, zamanında, yani saat bire kadar Wisteria Köşkü'ne dönerek kendisine bir görgü tanığı sağlamaktı. Oxshott civarında pek fazla ev bulunmadığından en çok kullanılan yöntemlerden birine başvurarak, Scott Eccles'in bahsettiği emlak komisyoncusuna telgraf çekerek

civarda oturanların bir listesini istedi. Hepsinin adı Şu telgrafta yazılı; işin sırrı da bu listede saklı."

Esher'in yanındaki hoş bir köye vardığımızda hava kararmak üzereydi, saat altıya geliyordu. Müfettiş Baynes de bize katılmıştı. Holmes ile ben geceyi geçirmek için gerekli hazırlıkları yapmıştık. Bir pansiyona yerleştik. Wisteri Köşkü'ne giderken yolda müfettişle durumu tartıştık. Soğuk ve karanlık bir mart akşamıydı. Sert bir rüzgâr esiyor ve çiseleyen yağmur yüzümüzü kamçılıyordu! Bizi meul bir hedefe götüren yolun bulunduğu bu تنها yere uyan bir havaydı bu.

Buz gibi havada birkaç mil süren etin bir yürüyüş yaptık ve kestane ağaçlarının çevirdiği bir bahçe yolundan geçerek kocaman ahşap bir kapının önünde durduk. Dolambaçlı yolun sonunda karanlık, kasvetli, alçak damlı bir ev çıkıvermişti karşımıza; koyu gri gökyüzünün altında simsiyah görünüyordu. Giriş kapısının solundaki bir pencereden hafif bir ışık sızılmaktaydı.

"Bir polis bırakmıştık burada," dedi Baynes. "Pencereye bir vurayım."

imlerin üstüne basarak geçti ve elinin tersiyle pencere pervazına vurdu. Puslu camdan, içeride birinin koltuğundan fırladığını gördüm; aynı anda tiz bir çığlık yükseldi. Derken kapı açıldı ve içeriden bir polis çıktı, kapının eşiğine gelip durdu; beti benzi atmıştı, mumu tutan elleri titriyordu.

"N'oldu Walters?" diye çıkıştı Barnes.

Polis memuru alnında biriken terleri silip derin bir nefes aldı, rahatlamış gibiydi.

"İyi ki geldiniz, efendim. Akşam öyle uzadı ki galiba sinirlerim de biraz bozuldu."

"Sinirlerin mi Walters? Sende sinir olduğunu hiç bilmiyordum."

"Şey, efendim; şu evdeki ölüm sessizliği, bir de mutfaktaki garip şey... Derken pencere tıkırdamaz mı? Yine o herif geldi sandım."

"Hangi herif?"

"Şu iriyarı olan! Herhalde oydu; pencereye gelmişti."

"Ne gördün pencerede? Ne zaman oldu bu?"

"İki saat kadar önce. Hava tam kararmamıştı, aydınlık da sayılmazdı. Burada iskemleme oturmuş kitap okuyordum. Nedense bir ara başımı şöyle bir kaldırdım. Pencerenin dışındaki bir yüz adeta cama yapışmış, sürekli bana bakıyordu. Aman Tanrım! Nasıl bir yüz! Kâbus gibi!"

"Hadi ama Walters! Bırak bu palavraları! Bir polisin anlatacağı şey değil bu saçmalıklar."

"Biliyorum efendim. Haklısınız. Ama bakışları beni allak bullak etti. Niye yalan söyleyeyim. Herifin yüzü ne siyahtı, ne de beyaz; hiç tanımadığım bir renkti bu. Ürkünç bir hayalet gibiydi; suratı sanki balçıkla sıvanmıştı; ortasında beyaz bir leke vardı; vahşi bir hayvan gibi gıcırdayan dişleri. Bu canavar en azından sizin ikinizin büyüklüğündeydi. Hele o patlak gözleri! İnanın bana, öylesine afalladım ki, parmağımı dahi kıpırdatacak halim yoktu; soluğum kesilmişti. Derken canavar kaçiverdi. Ben de peşinden fırladım, koruluğa daldım. Fakat Tanrıya şükür, toz olmuştu."

"Senin yetenekli bir polis olduğunuzu bilmesem Walters, anlattıklarından dolayı gözümden düşerdin. Ne olursa olsun bir nöbetçi polisi, karşısına çıkan şeytan bile olsa, onun kaybolması için dua etmez. Siz ya kâbus gördünüz ya da sinirleriniz çok bozuk."

"Bunu anlamak kolay," diyen Holmes küçük cep lambasını yaktı. Çimenleri inceledikten sonra "Tamam," dedi. "Ayakkabı numarası 48 diye tahmin ediyorum. Boyu da ayaklarına uyuyorsa bir dev olmalı."

"Peki ama nereye sıvıştı?"

"Fundalıkların arasına kaçıp gitti herhalde."

Müfettişin yüzünde düşünceli ciddi bir ifade vardı.

"Kim olursa olsun, ne istediye istesin, şu anda burada yok. Biz daha önemli şeylere bakalım. İzninizle, şimdi ben size evi göstereyim Bay Holmes."

Evdeki bütün oturma ve yatak odalarını dolaştık, ama kayda değer bir şey bulamadık. Anlaşılan kiracılar ya pek az eşya getirmişlerdi ya da hiç. Evi mobilyalarıyla olduğu gibi kiralamış olmalıydı. Gardıroptaki giysilerde Mark & Co. High Holborn markası okunuyordu. Firmaya telgraf çekilerek sorulduğunda bunları alan kişinin elbise bedellerini eksiksiz ödediği öğrenildi.

Ortalık darmadağınktı; orada burada birkaç pipoyla, İspanyolca iki roman, eski tip tabanca ve herhalde kendilerine ait bir gitar.

Baynes elindeki şamdanı odadan odaya dolaştırırken "Önemli bir şey yok," dedi. "Fakat şimdi Bay Holmes,

mutfağa dikkat etmenizi istiyorum."

Mutfak evin sol tarafındaydı; yüksek tavanlı ve karanlıktı. Bir köşede bir saman yatak duruyordu, anlaşılan aşçı burada yatıyordu. Masanın üstünde akşamdan kalma bir yığın kirli tabak vardı.

"Şuraya bakın!" diye dostumu uyardı Baynes. "Buna ne diyorsunuz?"

Elindeki mumu mutfak dolabının arkasındaki tuhaf bir şeye tuttu. Kıvrılmış, büzülmüş, yumak haline gelmiş, ne olduğu anlaşılmayan bir cisimdi bu. Siyahımsı, deri izlenimi veren, hatta uzaktan bakılınca bir cüceyi andıran bir cisim. Önce gözlerimin önünde mumlanmış zenci bir bebek duruyor sandım; sonra bunu kötürüm eski bir maymuna benzettim. İnsan mı, hayvan mı olduğu hususundaki şüphem, o yığının ortasında asılı duran istiridyeden oluşmuş iki sıralı zinciri gördüğümde kaybolmadı.

"Sahiden çok ilginç!" diyen Holmes, önündeki mummyaya dikkatle baktı. "Başka bir şey var mı?"

Baynes sessizce musluk taşına doğru yürüdü ve taşın içini elindeki mumla aydınlattı. Kocaman, beyaz bir kuş tüyleriyle birlikte paramparça kesip oraya atmışlardı. Holmes kafası koparılmış kuşun ibiğini göstererek "Beyaz bir horoz!" diye bağırdı. "Harika! Sahiden çok acayip bir durum."

Fakat Bay Baynes asıl göstermek istediği şeyi en sona saklamıştı. Musluğun alt tarafından bir kovayı çekip çıkardı; içi kan doluydu. Sonra da masanın üzerinden, içi yanarak kömür haline gelmiş, kemik dolu bir tabak alıverdi.

"Bir şeyi öldürüp yakmışlar. Küllerinden anladık. Sabah buraya bir doktor gelmişti; kesinlikle bunun insan külü olmadığını kanıtladı."

Holmes gülümseyerek ellerini ovuşturdu.

"Bu gerçekten olağanüstü ve ilginç olayı ele alışınızdaki becerinizden ötürü sizi kutlarım, müfettiş bey. Hiç abartmıyorum, yetenekleriniz imkânlarınızın çok üstünde."

Müfettiş Baynes'in açık renk gözleri mutluluktan parıltıyordu.

"Haklısınız Bay Holmes. Bu kasabada harcanıyoruz. Bu vaka benim için bir şans. Umarım altından kalkarım. Şu ufak kemiğe ne diyorsunuz?"

"Ya kuzu ya da keçi yavrusu kemiği."

"Beyaz horoz ne anlama geliyor o zaman?"

"İlginç, Bay Baynes, çok ilginç, hatta olağanüstü."

"Evet efendim, burada yaşayan insanların çok garip adetleri olmalı. İçlerinden biri yaşamıyor... Arkadaşları mı onu takip edip öldürdü? Eğer öyleyse onları yakalamak zor olmayacak, çünkü adamlarımız bütün rıhtımları gözaltına almış durumda. Fakat ben olayı farklı şekilde görüyorum. Evet efendim, benim fikirlerim başka."

"O halde bir teoriniz var?"

"Evet ama bunun üzerine tek başıma çalışmak istiyorum, Bay Holmes. Kendi kendime söz verdim. Sizin bir isminiz, bir şöhretiniz var. Ben de kendime bir isim yapmalıyım. Bir kez "Şu işi kimsenin yardımı olmadan kendi başıma çözdüm!" diyebilsem, öyle mutlu olurum ki..."

"Tamam müfettiş!" diyen dostum, babacan bir tavırla müfettişim omzuna vurdu: "Kendi yolunuzdan ayrılmayın! İsterseniz, benim bulduğum ipuçlarından her zaman faydalanabilirsiniz. Ben bu evde göreceğimi gördüm, zamanımı başka yerde değerlendirmek istiyorum. Hoşça kalın ve de bol şans, azizim!"

Holmes'ün yüzüne bakar bakmaz, başkalarının rahatlıkla gözden kaçırabileceği bazı işaretlerden sağlam bir ipucu yakalamış olduğunu anladım. Olaylarla ilgilenmiyormuş gibi görünse de, ben onun açık renk gözlerinden ve canlı hareketlerinden içten içe nasıl kaydığını okuyabiliyordum; avına çok yaklaşmış olmasına rağmen içindeki coşkuyu ve gerilimi saklıyordu. Her zaman olduğu gibi konuşmadı, ben de her zaman olduğu gibi soru sormadım. Avın yakalanışında naçizane yardımım olsa bile, bu işin spor yönü bana yetiyordu; Holmes'ün normalin üstünde çalışan beynini de boşu boşuna karıştırmak istemiyordum. Nasıl olsa her şeyi zamanı gelince öğrenecektim.

Onun için bekledim ama bu beyhude bekleyiş beni hayal kırıklığına uğrattı. Günler birbiri ardınca geçiyor ama dostum bir adım dahi ilerleyemiyordu. Bir sabah şehre indi; nasılsa konuşacağı tuttuğu için, o günü British Museum'da geçirdiğini öğrendim. Bunun dışındaki zamanlarda ya uzun yürüyüşlere çıkıyor ya da köy kahvelerindeki dedikodulara kulak veriyordu.

Holmes bir gün bezgin bakışlarını önümdeki eşyalara dikip:

"Böyle bir haftalık köy hayatı senin için de paha biçilmez bir şey olsa gerek, Watson!" dedi. "Güllerin goncalarını, fındık ağaçlarına tırmanan kedi yavrularını seyretmek öyle

hoş ki! Eline bir kürek, bir teneke kutu, bir de botanik kitabı aldın mı, doğadan çok faydalı şeyler öğrenebilirsin."

Kendisi daha sonraki günlerde bu söylediklerini yaparak dolaşıp durdu. Akşamları eve döndüğünde, toplamış olduğu çiçekler oldukça azdı.

Gezintilerimiz sırasında bazen Müfettiş Baynes'e rastlıyorduk. Dostumuz selam verirken, kıpkırmızı, tombul suratındaki gülümseme ağzından kulaklarına kadar yayılıyor, ufacık gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Tek tük konuşmalarından, onun da elde edilen sonuçlardan pek memnun kalmadığını anlıyorduk. Buna rağmen itiraf etmeliyim ki, cinayetin beşinci gününde sabah gazetelerinin manşetlerini görünce oldukça şaşırdım:

OXSHOTT CİNAYETİ AYDINLANDI.

KATİL ZANLISI YAKALANDI.

Bunu Holmes'a gösterdiğimde, örümcek sokmuş gibi yerinden fırladı. Şaşkınlık içinde "Vay canına!" dedi. "Yoksa Baynes, herifi yakaladı mı?"

"Anlaşılan öyle!" dedim ve gazete haberini okudum:

"Dün Oxshott'daki cinayet nedeniyle birinin tutuklandığı öğrenilince Esher ve civarında büyük bir heyecan patlak verdi. Hatırlarda olduğu gibi Wisteria Köşkü'nde oturmakta olan Bay Garcia kanlı bir cinayete kurban gitmiş ve aynı gece olayla ilgili olduğu sanılan uşağı ile aşçısı da ortalıktan kaybolmuştu. Evden eksilen değerli eşyanın, hırsızlık için

yeterli bir neden olabileceği iddia edildiye de ispatlanamadı. Olayla ilgilenen Müfettiş Baynes kaçanların yerini bulmak için tüm yeteneklerini kullanıyor. Kanaatine göre katiller çok uzaklaşmış olamazlar; ayrıca saklandıkları yer büyük ihtimalle cinayetten önce belirlenmiş olmalı. Tanınmalarının da zor olmayacağı işin başından beri belliydi, çünkü onları az çok tanıyan iki satıcının ifadelerine göre aşçının dış görünüşü çok dikkat çekici: zenciyle beyaz karışımı, çirkin ve çok iriyarı birisi. Cinayetten sonra bu adam, nöbetçi polis Walters tarafından görüldü; Wisteria Köşkü'ne bir kez daha dönme cüretini gösterdiğine göre, Müfettiş Baynes'a kalırsa belirli bir amacı olmalıydı. Bu nedenle müfettiş daha önceden etrafa nöbetçiler koydu. Nitekim adam tuzağa düştü ve dün akşam yakalandı. Tutuklama pek kolay olmadı; nöbetçi polislerden Downing, adam tarafından tehlikeli bir şekilde ısırıldı. Öğrendiğimize göre tutuklu, mahkemeye sevk edilmeden önce ifade verdi. Bu tutuklama, cinayetin çözümünde atılmış en önemli adımlardan biri sayılıyor."

Holmes "Hemen Baynes'i görmeliyiz," diyerek şapkasını giydi. "Umarım gitmeden yakalarız."

Kasaba bayırından hızlı adımlarla inip müfettişi bulduk; neredeyse evden ayrılmak üzereymiş.

Bizi selamladıktan sonra bir gazeteyi burnumuzun ucuna kadar uzatarak: "Şunu gördünüz mü, Bay Holmes?" dedi.

"Evet Baynes, okudum. Size dostane bir uyarıda bulunursam bana gücenmezsiniz herhalde?"

"Uyarı mı, Bay Holmes?"

"Ben bu meseleyle epey uğraştım ve kanaatimce doğru yol üzerinde değilsiniz; daha ileriye gitmeyesiniz diye sizi uyarayım dedim; tabii bu arada fikrinizi değiştirmemişseniz?"

"Çok kibarsınız, Bay Holmes."

"Emin olun, sadece sizin iyiliğinizi düşünüyorum."

Bana öyle geldi ki Bay Baynes cevap vermeden önce gözlerini kırıştırdı.

"Herkes kendi yöntemini kullanacak diye anlaşmamış mıydık, Bay Holmes?"

"Aa, kusura bakmayın. Ben size sadece dostane uyarıda bulunmak istemiştim."

"Biliyorum efendim, bunun için de teşekkür ederim. Ama herkesin kendine göre bir taktiği vardır, yani demek istiyorum ki..."

"Neyse, artık bundan bahsetmeyelim."

"Yeni bir şeyler öğrenirsem size haber veririm. Bu herif vahşinin teki, öküz gibi kuvvetli, üstelik de kötü huylu. Daha selam sabah demeden Downing'in başparmağını ısırıldı. İngilizce tek kelime bile bilmiyor, sadece homurdanıp duruyor."

"Efendisini öldürdüğüne dair delillerinizin olduğunu mu söylemek istiyorsunuz?"

"Bunu demek istemiyorum, Bay Holmes; sanmıyorum da. Herkes kendi oltasını atsın bakalım. Anlaşmamız öyle değil miydi?"

Holmes omuz silkti, geri döndük. Yolda giderken "Şu herife aklım ermiyor," dedi. "Umarım baltayı taşa vurmaz! Öyle olsun bakalım, herkes istediğini yapsın. Ama şu müfettişi tam anlamadım gitti."

Pansiyona dönüp odamıza çıktık.

"Şöyle koltuğuna bir yaslan bakalım, Watson," dedi Holmes. "Sana son gelişmeleri anlatayım, çünkü bu akşam yardımına ihtiyacım olacak. En iyisi şu olayı sana başından anlatayım. Başlangıçta basit görünüyordu ama derken çetrefilleşince biz de duraklayıverdik. Yanıtlanması gereken bazı sorular var ortada. Sözgelimi Garcia'ya, öldürüldüğü akşam ulaşan haberi ele alalım. Baynes'e göre Garcia'nın uşağının bu işte parmağı olduğu fikrini şimdi bir yana bırakalım. Zira bu fikrin yanlış olduğu şuradan belli ki, bana kalırsa ev sahibi kendine bir görgü tanığı sağlamak için Scott Eccles'i davet etmişti. Yani kendisi bir şeyler yapmak niyetindeydi, bu da hiç şüphesiz cezayı gerektirecek bir şey olmalıydı; nitekim o gece hazırladığı planı gerçekleştiremedi, buna karşılık kendisi öldü. Cezayı gerektiren dedim, çünkü kafasından bir cinayet geçirmeyen kimse, görgü tanığı sağlamak istemez. Onu ön planda kim öldürmüş olabilirdi? Herhalde Garcia'nın öldürmek istediği bir kişi. Bana kalırsa bu düşüncelerim yanlış değil; bu bakımdan doğru yoldayız.

"Böylece Garcia'nın hizmetçilerinin ortadan kayboluş nedeni de ortaya çıkıyor. Her ikisinin de cinayette parmağı vardı. Garcia rakibini öldürebilseydi geri dönecekti. Ve bizim dürüst Britanyalının tanıklığı, tüm şüphelerin üzerinden kalkmasını sağlayacaktı. Başlangıçta her şey yolunda gitti. Fakat yapılan iş tehlikeliydi. Garcia zamanında eve dönmediğine göre bir aksilik çıkmış ve belki de hatasını kendi

hayatıyla ödemişti. Ama bu ihtimal daha önce düşünülmişti, işler ters giderse iki hizmetçi daha önce kararlaştırılan bir yerde buluşacak ve Garcia'nın yapamadığını onlar becerecekti. Olan bitenlerin açıklaması bu; sen ne dersin?"

Arapsaçı gibi düğüm, gözlerimin önünde çözülür gibi oldu. Her zaman olduğu gibi bunu niçin akıl edemediğime şaşırdım.

"Fakat neden hizmetçilerden biri yine köşke döndü?"

"Diyelim ki kaçarlarken arkalarında çok kıymetli, paha biçilmez bir şey bıraktılar... Bu onların ne kadar inatçı ve kararlı olduğunu kanıtlamaz mı?"

"Doğru. Peki, sence sonra ne oldu?"

"İkinci adım Garcia'nın yemekte aldığı mektup. Bu bir işbirlikçinin olduğunu gösteriyor. Ama bu kişi neredeydi? Sana daha önce söylemiştim; randevunun verildiği yer büyük bir ev olmalıydı. O civarda büyük evlerin sayısı ise sınırlı. Köyde geçirdiğim ilk günler boyunca dolaşmaya çıktım, botanik araştırmalarım sırasında o civardaki tüm büyük evlerde oturanlarla tanıştım ve onların aile hikâyelerini dinleyip durdum. Bir ev dikkatimi çekti. Kral Jacob zamanından kalma ünlü High Gable malikânesi, cinayetin işlendiği yere yarım mil mesafedeydi; Oxshott'un da bir mil ötesindeydi. Diğer evlerde oturan insanlar kendi kabuğuna çekilmiş namuslu ve saygıdeğer insanlar. High Gable'daki Bay Henderson ilgimi çekti; işin içinde parmağı olabilirdi. Böylece dikkatimi onun ve ev ahalisinin üzerine yönelttim.

"Öyle tuhaf insanlar bir araya gelmiş ki, Watson! Adam herkesten acayip. Her ne kadar inandırıcı bir bahaneyle,

onunla tanışmayı başardıysam da çatık kaşlarının çevrelediği; çukur, kara gözlerinden niyetimin ne olduğunu anladığını okudum. Sağlam yapılı, elli yaşlarında, enerjik bir adam; saçları ağarmış, kaşları simsiyah, gür ve sivri; bir imparator azametiyle yürüyor. Tek kelimeyle vahşi, hükmetmeyi seven bir tip; çok zeki olduğu kesin. Ya güney ülkelerinden birinde doğmuş ya da tropik ülkelerde yaşamış; sarı ve kupkuru bir cildi var. Arkadaşı ve aynı zamanda sekreteri olan Bay Lucas kesinlikle Güneyli: Çikolata renginde, kurnaz, kedi gibi sırnaşıyor ama zehirli bir dili var. Gördüğüm gibi Watson, iki ayrı çeteye karşı karşıyayız; biri Wisteria Köşkü'nde, diğeri de High Gable'da. Zinciri yavaş yavaş tamamlıyoruz.

"Başlangıçta iki adam, aralarından su sızmayan yakın dosttu. Evdeki hizmetçiler de onlara bağlı. Fakat orada bir kişi daha yaşıyor ki, belki de bizim için çok daha önemli olacak. Henderson'ın iki çocuğu var; on bir ve on üç yaşlarında iki kızı. Bu çocukların yetiştirilmesini kırk yaşlarında bir İngiliz kadın üstlenmiş. Adı Bayan Burnet. Bir de şu emektar uşak. Bu ufak grup aralarında aile oluşturmuş. Henderson seyahate bayıldığı için bu aile sürekli seyahat etmekte. Henderson'ın bir yerde oturduğu yok. Birkaç hafta önce yine High Gable'a dönüyor. Bir yıldır dışarılardaydı. Ayrıca adam çok zengin, her şeyin en pahalısını alabilecek kadar! Evinde uşaklardan, hizmetçilerden geçilmiyor. Personelin çoğu tembel tembel oturmakta; anlaşılan İngiltere'de büyük toprak sahipleri bunları yapamıyor.

"Öğrendiklerimin çoğunu ya köydeki dedikodulardan öğrendim ya da kendi gözlerimle gördüm. En sağlam bilgiyi, işine son veren efendisine garezi olan bir hizmetçiden alırsın. Böyle biri de bana rastladı, şanslı adammışım. Gözümü

açmamış olsaydım belki de böylesine rastlayamayacaktım. Baynes'in dediği gibi, herkesin kendine göre bir sistemi vardır. Ben de kendi sistemimi uygulayarak High Gable'da, eskiden bahçıvan olarak çalışmış John Warner adında birini arayıp buldum. Emretmeyi seven efendisi kızgın bir anında işine son vermiş. Adamın, yani Warner'in, malikânede çalışanlarla arkadaşlığı devam etmekte; onlar da efendilerinden korkuyor ve nefret ediyorlarmış. Böylece yavaş yavaş High Gable'ın sırlarını öğrenmiş oldum.

"Çok garip insanlar, Watson! Tek tek hepsini gözden geçirdim diyemeyeceğim ama çoğu sahiden garip kişiler. Evin iki kanadı var. Bir kanadında ev sahipleri, diğerinde personel oturup kalkmakta. İki kanat arasında bir bağlantı yok. Sadece Henderson'ın oda hizmetçisi, ki o da yemek servisi yaparken, her iki tarafa gidip geliyor. İki kanadı birleştiren tek şey bir kapı. Her şey bu kapıya getirilip bırakılıyor. Çocukların ve dadının dışında hiç kimse bahçeye çıkmıyor. Henderson hiçbir zaman herhangi bir yere tek başına gitmiyor. Esmer yüzlü sekreteri, bir gölge gibi peşinden ayrılmıyor. Hizmetçilerin dedikodularına kulak verilirse efendileri, bir şeyden fena halde korkuyormuş. Warner, 'Para için ruhunu şeytana sattı,' diyor. 'Alacaklısı cehennemden çıkıp varını yoğunu elinden alacak diye korkuyor.' Her iki adam kimdir, nereden geldiler? Bilen yok. Henderson zorbanın biri olmalı. İki kez adamlarını kamçılarmış. Mahkemeye çıkmaktan, yüklü bir tazminat vererek kıl payı kurtulmuş.

"Şimdi, Watson, olaylara bu yeni bilgiler ışığında bakalım! Garcia'ya gönderilen mektubun bu tuhaf evden gönderildiğini düşünebiliriz. Garcia çok önceden hazırlanmış planı uygulamak için harekete geçti. Ama bu mektubu kim yazdı?

Ev sahipleriyle birlikte kalan biri yazmış olmalı, bir kadın. Bayan Burnet'ten, yani mürebbiyeden başka kim olabilirdi ki? Aklımdan geçen her şey bu yönde. Bunu bir varsayım olarak kabul edip sonuçlarına bakalım. Bence Bayan Burnet gerek yaşı gerekse karakteri itibariyle benim düşüncelerimi doğruluyor. İşin içinde bir aşk hikâyesi var.

"Mektubu o yazdıysa, Garcia'nın sevgilisi ve suç ortağı olması gerekir. Garcia'nın ölümünü öğrendikten sonra ne yaptı acaba? Garcia kötü bir işe karıştığı sırada ölmüşse, kadın ağzını açmayacaktır. Buna rağmen onun ölümüne sebep olan kişiye karşı kırgınlık ve nefret duymaya devam edecektir. Ve elinden geldiği kadar katillerden intikam almaya çalışacaktır. Şimdi acaba şu kadını görüp kendisiyle konuşabilir miyiz diye düşünüyorum. Aklıma ilk gelen şey bu. Bu arada kader ağlarını örüyor. Cinayet akşamından sonra Bayan Burnet'i gören yok; kadın ortadan kayboluverdi. Acaba yaşıyor mu? Yoksa o da buluşmak istediği sevgilisinin akıbetine mi uğradı? Yoksa kendisini esir olarak mı tutuyorlar?"

"Çok zor durumda olduğumuzu görüyorsunuz sanırım, Watson. Ev arama iznim de yok. Anlatacaklarımız polise masal gibi gelebilir. Bir kadının ortadan kaybolması da yeterli bir sebep değil, çünkü bu evde bazı kişilerin günlerce, hatta haftalarca gözükmediği oluyor. Belki de şu anda hayatı tehlikede. Bugün için yapabileceğim tek şey evi gözetlemek. Bu gerilim böyle devam edemez elbette. Kanunun elinden bir şey gelmiyorsa, her türlü tehlikeyi göze alarak bu işe biz burnumuzu sokalım."

"Ne yapmayı planlıyorsun?"

"Odasının nerede olduğunu biliyorum. Yandaki evin çatısından oraya ulaşılabilir. Benim planım şu: Senle ben bu gece bu sırrı çözeceğiz."

İtiraf etmeliyim ki bu, benim aklıma hiç yatmadı. Cinayet havasına bürünmüş bir ev, tuhaf ve tehlikeli insanlar... Üstelik yapmak istediğimiz şey kanuna aykırı. Bütün bunlar içimdeki macera heyecanını söndürmüştü. Ama dostumun düşüncelerini tek tek açıklayışındaki soğukkanlılık, benden istediği yardımı geri çevirmeme olanak tanımıyordu. İster istemez ben de bu maceraya sürüklenecektim. Çözümüne ulaşabilmemiz için de başka çare yok gibiydi. Ses çıkarmadan elini sıktım, ok yaydan çıkmıştı artık.

Araştırmalarımızın ne sonuç vereceği, en azından ne kadar tehlikeli olup olmayacağı meçhuldü. Saat beşe gelmişti, mart akşamının ilk karanlığı etrafta gölgeler oluşturuyordu ki, bir adam heyecan içinde odamıza daldı.

"Gittiler Bay Holmes, son terene bindiler. Kadın ellerinden kurtuldu, kendisini buraya getirdim. Aşağıda, faytonda bekliyor."

"Harika Warner!" diye bağırdı Holmes ve alelacele ayağa fırladı. "Watson, zincirin eksik halkaları yavaş yavaş tamamlanıyor."

Faytondaki kadın sinirliliğin verdiği bitkinlikle neredeyse baygın düşmüştü. Sert yüz hatlarının derin izler bıraktığı zayıflamış yüzünden, taze bir trajedinin izleri okunuyordu. Başını sanki göğsünden kopacakmışçasına yana sarkıtmıştı. Kafasını zar zor kaldırarak bakışlarını bize çevirdi; gri renkteki gözleri bulanıktı, gözbebekleri kocamandı. Anlaşılan afyonla uyutulmuştu.

İşinden atılan bahçıvan söze girdi: "Emrettiğiniz gibi kapıda nöbet tutuyordum, efendim. Önce arabayla hareket etiler, ben de istasyona kadar hemen peşlerine düştüm... Kadın uyurgezer gibiydi. Diğerleri onu vagona tıkmak isterken aniden uyanıverdi. Elleri ve ayaklarıyla çırpındı. Kendini trenden perona attı. Ben de onu faytonuma attığım gibi doğruca buraya getirdim. Şimdi de buradayız. Giderken, trenin penceresinde gördüğüm o adamın yüzünü de unutamayacağım. Esmer-sarı benizli korkunç bir herifti; beni eline geçirmiş olsa garanti boynumu kırar."

Bayan Burnet'i merdivenden yukarıya taşıdık, divana yatırdık. Birkaç fincan acı kahve, zihnini uyuşturucunun etkisinden kurtarıp açacaktı. Holmes, Baynes'i çağırttı ve olan bitenleri çabucak anlattı. Müfettiş, dostumun ellerini samimiyetle sıktı. "Tam ihtiyacım olan tanığı siz bana getiriyorsunuz Bay Holmes!" dedi. "Başından beri ben de bu iz üzerindeydim."

"Hadi canım? Siz de mi Henderson'ın peşindeydiniz?"

"Gayet tabii, Bay Holmes. High Gable'daki fundalıkların arasında bir ağacın altına çömeli oturmuştum ki, sizi gördüm. Bakalım hangimiz daha çabuk iz toplayacaktık!"

"Melezi niye tutukladınız?"

Baynes kıs kıs güldü:

"Şu Henderson denen tilki, kendisinden şüphelenildiğinin farkına vardı tabii. Onun için, tehlike geçene kadar evden çıkmayacağına emindim. Bu yüzden yanlış adamı tutukladım ki, ondan şüphelenmediğimizi düşünsün. Bu durumda kısa

zamanda kaçıp, Bayan Burnet'e ulaşmak için bize bir fırsat sağlayacağını umuyordum."

Holmes elini müfettişin omzuna atıp hayranlıkla, "Mesleğinizde ün kazanacaksınız," dedi. "İçgüdüleriniz kadar sezgi yeteneğiniz de etkileyici."

Baynes zevkten dört köşe olmuştu.

"Memurlardan birini sivil kıyafette istasyona nöbetçi diktim. High Gable'dan kim gelirse gelsin, peşini bırakmayacaktı. Fakat Bayan Burnet kendini perona atınca, şaşırıp kaldı. Allahtan sizin adamınız onu faytona aldı da her şey yoluna girmiş oldu. Onun ifadesi olmadan hiç kimseyi tutuklayamayız; bu kesin. Kendisini bir an önce dinlesek iyi olur."

Holmes dikkatle gözlerini genç kadına çevirdi. "Yavaş yavaş kendine geliyor," dedi. "Söyler misiniz Baynes, şu Henderson denen adam kim sahi?"

"Don Murillo, vaktiyle San Pedro Kaplanı diye tanınırdı."

Müfettişin cevabına şaşırılmıştım. Tüm sivil ülkelerin diktatörlerinden en belalısı, en hunharı ve en acımasız hakkında anlatılanlar bir an için aklımdan geçti. Kudreti, cesareti ve enerjisi sayesinde boyunduruğu altına aldığı ülkesinin halkına, iğrenç isteklerini zorla kabul ettirmesini bilmişti. Bu durum on veya on iki yıl sürmüş, bu zaman dilimi içinde ismi bütün Orta Amerika'yı titretmişti; derken halk günün birinde başkaldırmıştı. Fakat Don Murillo zalimliğinin yanı sıra, şeytana külahını ters giydiren cinsten bir adamdı. İlk başkaldırıda kimseye belli etmeden bütün servetini bir gemiye yükletti; mürettebat ona çok sadık

kişilerden oluşuyordu. Bir gün sonra isyancılar sarayı bastılar ama diktatörü bulamadılar. Diktatörün kendisi, iki çocuğu, sekreteri ve tüm hazinesi ortadan kaybolmuştu. O günden sonra Don Murillo gözden kayboldu. Ne kadar arandıysa da bulunamadı. Hatta hayatta olup olmadığı, Avrupa basınının en fazla üzerine düştüğü konulardan biri oldu.

"Evet Bay Holmes, San Pedro Kaplanı," diye tekrarladı Baynes. "İsterseniz kitaplara bakın, San Pedro'nun bayrağı yeşil-beyazdır; mektupta da bu renkler belirtilmiş. 'Kaplan', Henderson takma adıyla hayatını sürdürdü. Ancak ben Roma ve Paris üzerinden Madrid'e, hatta 1996'da gemisini demirlediği Barcelona'ya kadar gittim, izini takip ettim. Düşmanları onu her yerde aradı, sonunda nerede saklandığını buldular."

Oturduğu yerde doğrulmuş, konuşmalarımızı heyecanla takip eden Bayan Burnet söze karıştı:

"Bir yıl önce ilk kez onun nerede olduğunu buldular. Bir keresinde suikasta uğradı ama şans eseri kurtuldu. Bu kez, bu uğurda, gerçekten asil bir adam olan Garcia hayatını yitirdi; öbür namussuz sağ kaldı. Ama bunun arkası gelecek; bugün biri, yarın bir başkası gelecek, ta ki adalet yerini buluncaya kadar. Bu, gün gibi aşikâr."

Zayıf elleri birbirine kenetlenirken sıska yüzü, hissettiği nefret nedeniyle sapsarı kesilmişti.

"Fakat siz bu cehenneme nasıl katıldınız, Bayan Burnet?" diye sordu Holmes. "Nasıl olur da sizin gibi bir İngiliz hanımefendisi bu tür cinayetlere karışır?"

"Bu işe katılmam lazımdı, yoksa dünyada adalet yerine gelmezdi. Yıllar önce San Pedro'da akıtılan kanların hesabını İngiliz kanunları mı soracaktı sanki? O iğrenç adamın, çalarak gemisine doldurduğu hazineler ne olacaktı? Size göre bütün bunlar, başka bir âlemdeki cinayetler. Ama biz, bu cinayetlerin asıl acısını ve üzüntüsünü bedenimizde hissettik. Biz biliyoruz. Cehennemdeki Şeytan, şu insan olacak Juan Murillo'nun yanında hiç kalır; kurbanları 'intikam' diye haykırdığı sürece de bu dünyada huzur yüzü görülmeyecek."

Holmes lafa karıştı:

"Olan bitenlerin ne denli feci olduğunu biliyorum. Ama sizin başınıza neler geldi?"

"Size her şeyi anlatayım. Bu canavarın güttüğü politika, günün birinde karşısına çıkan her rakibi ortadan kaldırmaktı. Kocam –evet, ben evliydim; asıl adım Signora Victor Durando'dur- Londra'da San Pedro'nun elçisi olarak bulunuyordu. Günün birinde benimle tanıştı ve evlendik. Dünyaya onun kadar asil bir insan gelmemiştir. Ne yazık ki başarıları bir gün Murillo'nun kulağına gitti. Yok yere kocamı geri çağırttı ve kurşuna dizdirdi. Kocam başına gelecekleri tahmin ettiği için beni yanına almamıştı. Elinden tüm serveti alındı ve ben küskün bir kalple beş parasız kalakaldım.

"Derken diktatörlük devrildi. Sizin de anlattığınız gibi, Murillo kaçabildi. Ama hayatlarını mahvettiği kişiler, işkence ve ölüme maruz kalanların akrabaları onun peşini bırakmadılar. Önce aralarında bir birlik oluşturdular; amaçlarına ulaşınca kadar bu birlik bozulmayacaktı. Devrik despotun Henderson takma adıyla yaşadığını öğrendikten sonra benim rolüm, bir yolunu bulup onun evinde çalışmak ve

olan bitenleri birliğimize aktarmaktı. Böylece mürebbiye olarak başvurduğum ve işe alındım. Her yemekte karşısında oturan kadının, öldürdüğü adamın karısı olduğundan haberi yoktu tabii. Bense her gün, nefret ettiğim bu adama gülümsüyor, çocuklarına karşı üzerime düşen görevi yerine getiriyor ve uygun zamanın gelmesini bekliyordum. Paris'te kendisine bir suikast hazırlandı ama başarılı olamadı. Peşine takılanlardan kurtulmak için bütün Avrupa'yı dolaşıp durdu. Sonunda İngiltere'ye gelir gelmez tuttuğu bu eve yerleşti. Biz de arkasından buraya geldik.

"Ne var ki adaletin tecelli etmesini isteyenler burada da fırsat kolluyorlardı. San Pedro'nun vaktiyle en yüksek rütbeli soylulardan birinin oğlu olan Garcia ve kendisine sadık iki adamı, intikam duygusuyla yanıp tutuşmaktaydı. Gündüzün bir şey yapamazlardı, çünkü Murillo her türlü tedbiri almıştı; yardımcısı Lucas (iktidar günlerindeki adıyla Lopez) olmaksızın tek başına dışarı çıkmazdı. Geceleri yalnız uyuyor ve nöbetçi bulundurmuyordu. Böyle olunca intikamcılar onun evini gece basabilirlerdi. Bir gün kararlaştırdık; o akşam buluşacağımız yeri mektupla dostuma bildirecektim. Ne de olsa Henderson çok pimpirikliydi, hemen her gece yatak odasını değiştiriyordu. Ben bütün kapıları kilitsiz bırakacaktım ve evin ön bahçesine bakan pencerelerden birinden yeşil veya beyaz ışık yakacaktım; buna göre ya tehlikesizce içeri girebileceklerdi ya da gerçekleştirmek istediğimiz suikast ertelenecekti.

"Fakat plan umduğumuz gibi yürümedi. Nasıl olduysa sekreter benden şüphelenmişti. Gizlice peşimden gelmiş, haberim yoktu; tam mektubumu yazıp bitirdiğim anda üzerime atladı. Efendisiyle birlikte beni bir odaya tıktılar,

ihanet suçuyla yargıladılar. Önce bıçaklayacaklardı ama sonra çekindiler. Enine boyuna düşündüler, tartıştılar, sonunda beni öldürmenin sakıncalı olacağı kanısına vardılar. Bunun üzerine Garcia'nın icabına karar verdiler. Beni sımsıkı bağlamışlardı. Murillo kolumu öylesine döndürdü ki, yazmış olduğum mektubu ona vermek zorunda kaldım. Yemen ederim, Garcia'nın başına gelecekleri bilseydim, öldürdüm de yine o mektubu elden çıkarmazdım. Lopez mektubun, daha doğrusu zarfın üzerine adresi yazdı, sonra kol düğmesiyle balmumladığı zarfı mühürledi ve uşak Jose'ye verdi; Garcia'ya götürmesini tembihledi. Garcia'yı nasıl öldürdüler bilmiyorum, yalnız bu işin içinde Murillo'nun olduğu kesin, çünkü cinayet gerçekleşene kadar Lopez'i benim başımda nöbetçi olarak bırakmıştı. Herhalde katil, patikanın kıvrıldığı yerdeki çalılığın arkasında düşmanına pusu kurmuş olmalıydı. Önce Garcia'nın eve girmesini bekleyecekler, sonra da onu bir hırsız gibi kapana kısıtıp öldürüvereceklerdi. Fakat ileride mahkemede tanıklık etmek zorunda kaldıkları takdirde gerçek kimliklerini tanıyan biri ortaya çıkabilirdi. Diğer yandan Garcia'nın ölümü muhtemel suikastçıları ürküteceği için bir süre takip edilmekten de kurtulacaktı.

"Ben yaptıklarını bilmiyor olsaydım, onlar için bir sorun kalmayacaktı. Hayatımın bir pamuk ipliğe bağlandığı saatler geçirdim. Beni her türlü hareketten alıkoydular, odama hapsettiler, tehdit ettiler; daha beteri, yaptıkları işkencelerle az kalsın yaşama umudumu yitirecektim. Omzumdaki şu bıçak izine bakın, kollarımdaki yanık izlerine de... Bir keresinde pencereden bağırarak yardım istedim ama ağzımı tıkadılar. Bu korkunç hapis tam beş ay sürdü. O kadar az yiyecek veriyorlardı ki, ayakta sallanıyor, neredeyse aklımı yitiriyordum. Bugün öğleden sonra güzel bir yemek getirdiler.

Yeryemez içine uyuşturucu kattıklarını anladım. Yarı uyur durumda arabaya yürütüldüğümü ya da taşındığımı hatırlıyorum. Aynı şekilde beni trene kadar getirdiler. Tren hareket ettiği anda aklım başıma geldi. Hayatım kendi elimdeydi, ya şimdi ya da hiçbir zaman diyerek gücümü topladım ve kendimi dışarı attım. Beni tekrar vagonun içine çekmeye çalıştılar, aynı anda adamınız beni faytona bindiriverdi; yoksa hiçbir zaman kurtulamazdım. Allaha şükür, şimdi serbestim."

Bu hayli ilginç hikâyeyi heyecanla dinlemiştik. Sessizliği ilk bozan Holmes oldu.

"İşimiz hâlâ zor," diye başını salladı. "Polislik görevimiz burada bitiyor ama adalet uğruna vereceğimiz savaş asıl şimdi başlıyor."

"Doğru," dedim. "Usta bir avukat, adamların tutumunu meşru müdafaa şeklinde gösterebilir. Bunun arkasında bir sürü cinayet olsa bile sadece şu son işlenen cinayetten onları tutuklayabiliriz."

Baynes emin bir tavırla "Yok, yok," dedi. "Benim adalete inancım var. Meşru müdafaa başka, birinden ne kadar korkarsanız korkun, onu tuzağa düşürüp soğukkanlılıkla öldürmek başka. Bakın görün, High Gable'ın kiracısını mahkemeye çıkardığımızda adalet yerini bulacak."

Ancak hadiseler böyle gelişmedi, ta ki, Kaplan hak ettiği akıbetle karşılaşınca kadar. O kadar zeki ve pervasızdılar ki, Murillo ve yardımcısı, peşlerine düşenleri, Edmonton Caddesi'ndeki bir pavyona girip arka kapıdan Curzon Meydanı'na çıkarak kolayca atlattılar. O günden sonra onları İngiltere'de gören olmadı. Aradan altı ay geçti. Marki

Montalva ve sekreteri Signor Rulli, Madrid'deki Escorial Oteli'nde kaldıkları odada ölü olarak bulundular. Gazeteler cinayetin nihilistler tarafından işlendiğini yazdı ama katil veya katiller asla ele geçirilemedi. Müfettiş Baynes bizi Baker Caddesi'nde ziyarete geldiğinde ölenlerin gazetede basılmış resimlerini gösterdi. Sekreterin esmer suratı ve gür kaşlı, karagözlü efendisinin iğrenç yüz hatları tanınmaz haldeydi. Adaletin geç de olsa yerine geldiğinden artık şüphemiz yoktu.

"Arapsaçı gibi bir mesele, dostum Watson," diye açıklamaya başladı Holmes. Bir yandan da piposunu tütürüyordu. "Olayları özetlemeyi seversin ama bu kez istediğin gibi yazman mümkün olmayacak. Olay iki ayrı kıtayı bir araya getiriyor, aynı zamanda da iki ayrı grubu oluşturan kişilerin esrarengiz karakterlerini. Hikâye asil dostumuz Scott Eccles'in işe karışmasıyla başlıyor. Bu durum, Garcia'nın ne kadar yöntemli çalıştığını ve yaşama içgüdüünün ne denli güçlü olduğunu bana gösterdi. İlginç görünen diğer bir nokta da yetenekli müfettişimiz Baynes'in bu keşmekeş içerisinde bizim de üzerinde olduğumuz izleri gözden kaçırmayışı. Sence açıklanmayan bir husus kaldı mı?"

"Melez aşçı niçin geri dönmüştü?"

"Herhalde bunun nedeni mutfaktaki o acayip yaratıktı. Bu, San Pedro ormanlarında yaşayan ilkel vahşilerin bir fetişiydi. Sanırım önceden kararlaştırdıkları buluşma yerini terk etmeden önce aşçıya, o uğursuz yaratığı yanında götürmemesini söylediler. Fakat melezin akli fikri taptığı fetişteydi. Nitekim ertesi günü onu, mutfağa kadar sürükledi. Mutfak penceresinden bakar bakmaz içerideki polisi gördü ve hemen geri çekildi. Ne var ki dindarlığı, daha doğrusu batıl inancı baskın çıktı ve şansını bir kez daha denedi. Müfettiş

Baynes'in keskin zekâsı benden önce bu olayın önemini kavradı. Ona göre de bir tuzak hazırladı... Başka soracağın bir şey var mı, Watson?"

"Kan dolu kova, parçalanmış kuş, yanmış kemikler ve şu Allahın belası mutfaktaki yaratık?"

Holmes gülerek not defterine bir şeyler karaladı.

"Bir sabah British Museum'u ziyaret ettim," diye devam etti sözlerine. "Şu sorduğün sorular hakkında ayrıntılı bilgiler toplamak amacıyla... Eckermann'ın *Vuduculuk ve Diğer Zenci Dinleri* adındaki kitabından şu parçayı okuyayım sana:

'Gerçek bir Vudu tapıcısı, tanrısına dua etmeden önce kendine bir kurban arar. Ender de olsa bu kurban bazen bir insan olabilir. Dini ayin de insan eti yemekle sona erer. Çoğunlukla hayvan kurban edilir. Mesela beyaz bir horoz canlı canlı kesilir, ufacık parçalara ayrılır veya siyah bir keçiyi, boğazından kestikten sonra yakarlar.'

"Görüyorsun ya Watson, bizim melez, inançlarına pek bağlıymış. Grotesk diye işte buna denir."

Holmes not defterini kapatıp cebine attı ve sözünü şöyle bağladı: "Ama Groteskin bir faciaya dönüşmesi için bazen tek bir adım yeterli oluyor."

Kızıl ember

"Pekâlâ Bayan Warren, heyecanlanmanızı gerektirecek herhangi bir sebep göremediğim gibi, zamanı değerli sayan bir kişi olarak bu konuda bir şey yapmamı gerektirecek bir neden de göremediğimi söylemeliyim. Doğrusunu isterseniz ilgilenmem gereken başka işler var." Sherlock Holmes bunları söyledikten sonra, yeni haberleri girmekte olduğu not defterine döndü.

Ne var ki pansiyoncu kadın, hemcinslerinin bütün dik kafalılığına ve kurnazlığına sahipti ve görünüşe göre vazgeçmeye hiç mi hiç niyetli değildi.

"Geçen yıl kiracılarımdan birinin bir işine bakmıştınız," dedi, "sözünü ettiğim kişi Bay Fairdale Hobbs'tur."

"Ah, evet, basit bir meseleydi."

"Ama Bay Fairdale her fırsatta bu konudan bahsederdi efendim; ne kadar nazik biri olduğunuzu söyler, onun için karanlığı nasıl aydınlattığınızı anlatıp dururdu hep. Kendimi karanlıkta kaybolmuş hissettiğimde birden onun sözlerim hatırladım. Bir denesiniz olayı çözebileceğinizden eminim."

İltifatlara karşı bir çeşit zaafı vardı Holmes'ün; haksızlık etmeyeyim, nezaket de yumuşatırdı onu. Bu iki güç bir araya gelince iç çekerek kurşun kalemini bıraktı ve oturduğu yerde arkasına yaslandı.

"Peki, peki, Bayan Warren, anlatacaklarınızı dinleyelim o halde. Tütüne bir itirazınızdır yoktur umarım? Teşekkür ederim. Watson, kibrit! Şayet yanlış anlamadıysam, huzursuzluğunuzun nedeni, yeni kiracınızın sürekli odasında kalması ve onu hiç görememeniz. Rica ederim Bayan Warren, kiracınız olsam beni de bazen haftalarca ortalıkta göremeyebilirdiniz."

"Buna şüphem yok efendim; ama bu seferki farklı bir durum. Olanlar beni korkutuyor Bay Holmes. Geceleri gözüme uyku girmez oldu. Sabahın erken saatlerinden gecenin bir yarısına kadar yukarıda yürüdüğünü duyduğum halde adamı bir kez olsun göremedim -artık buna dayanamıyorum. Bu olay yüzünden kocam da tıpkı benim gibi gergin, ama o bütün gün çalışırken ben hep evdeyim. Adam kimden saklanıyor? Ne suç işlemiş olabilir? Hizmetçi kız haricinde, koca evde o adamla tek başınayım, sinirlerim bunu kaldırmıyor artık."

Holmes öne eğilerek ince uzun parmaklarını kadının omzuna koydu. İsteddiği zaman, insanların üzerinde hipnoza benzer bir etki yaratarak onları sakinleştirebiliyordu. Kadının gözlerindeki korku yavaş yavaş silindi, gergin yüzü gevşedi. Holmes'ün gösterdiği bir sandalyeye oturdu.

"Vakayı üstleneceksem bütün ayrıntıları bilmek isterim," dedi Holmes. "Her şeyi iyice düşünün. En önemsiz görünen ayrıntılar bazen hayati bir değer taşıyabiliyor. Adamın on gün önce geldiğini, iki haftalık ücretini peşin ödediğini söylüyorsunuz, öyle mi?"

"Şartlan sordu, efendim. Haftada elli şilin dedim. Evin üst katında, küçük bir oturma odası ve bir yatak odası olan bir

daire var."

"Evet?"

"Bana dedi ki, 'Benim şartlarımı kabul ederseniz size haftada beş sterlin veririm.' Ben fakir bir kadını efendim; Bay Warren de az kazandığı için adamın teklif ettiği parayı geri çeviremedim. On sterlinlik bir banknot çıkarıp uzattı ve, 'Şartlarıma uyduğunuz sürece iki haftada bir bu parayı alabilirsiniz,' dedi. 'Hayır dersanız sizinle işim olmaz.' "

"Şartları neymiş peki?"

"Şey, efendim, öncelikle evin anahtarını istiyordu. Bunda bir sorun yoktu. Kiracılar genelde anahtarı isterler. Bundan başka, onu hiçbir şekilde, her ne bahaneyle olursa olsun rahatsız etmeyecek, tamamıyla yalnız bırakacaktık."

"Bunda olağanüstü bir şey yok, öyle değil mi?"

"Mantığa vurursanız yok efendim. Ama mantık kalmadı ki bu işte. Adam tam on gündür yukarıda ve bu süre içinde ne Bay Warren ne ben ne de kız, hiçbirimiz görmedik onu. Gece gündüz, odada bir aşağı bir yukarı yürüdüğünü duyabiliyoruz; ama o ilk gecenin haricinde, bir defa bile olsun evden çıkmadı."

"Ah, demek ilk gece dışarı çıktı, öyle mi?"

"Evet efendim, çok da geç bir saatte döndü -hepimiz yattıktan sonra. Daireyi tutarken, dışarı çıkacağını, gece kapıyı sürgülememem gerektiğini bana söylemişti. Gece yarısından sonra merdivenden çıktığını duydum."

"Peki ya yemek işi?"

"Bize verdiği talimatlara göre, kendisi zili çaldığında yemeğini kapının dışındaki bir sandalyeye bırakacak, bitirdiğini haber veren ikinci zille de gelip boş tabakları alacaktık. Başa herhangi bir şey istediği zaman, büyük harflerle bir kâğıda yazıp tepsiyle beraber bırakıyor."

"Büyük harflerle mi yazıyor?"

"Evet, efendim; kurşun kalemle. Sadece ve sadece istediği şeyi yazıyor, başa herhangi bir şey yok. Size göstermek için birkaç tanesini yanımda getirdim: işte: SABUN. Bir diğer de bu: KİBRİTLER. Bunu da ilk sabah bırakmıştı: DAILY GAZETTE. Her sabah, kahvaltısıyla birlikte gazetesini de veriyorum."

"Olur şey değil Watson," dedi Holmes, pansiyoncu kadının uzatmış olduğu, notları büyük bir dikkatle incelerken, "gerçekten de ilginç bir durum. Yalnız kalma isteğini anlayabilirim; ama büyük harflerle tek kelime halinde not yazmak neden? Büyük harflerle yazmak hiç de pratik bir yol değil, neden el yazısıyla yazmıyor acaba? Sence ne anlama geliyor Watson?"

"El yazısını saklamak istiyordur."

"Peki ama neden? Ev sahibinin onun el yazısını görmesinde ne gibi bir sakınca olabilir? Senin dediğin de doğru olabilir tabii. Ne diye bu kadar kısa ve öz mesajlar yazıyor peki?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Zeki bir gözlemci için zevkle incelenecek bir alan. Kelimeler kaim uçlu, mora çalan bir kurşun kalemle yazılmış. Burada, yazı yazma işlemi bittikten sonra, kâğıdın yırtılmış

olduğunu görebilirsin; 'SABUN' kelimesindeki 'S' harfinin bir kısmı böyle gitmiş. Bu bir şeyler ima ediyor, Watson, öyle değil mi?"

"Tedbir mi?"

"Kesinlikle. Söz konusu şahsın kimliğini ele verebilecek bir işaret, parmak izi gibi bir şey varmış kâğıtta. Peki Bayan Warren, kiracınızın orta boylu, esmer ve sakallı biri olduğunu söylemiştiniz. Kaç yaşlarındaydı acaba?"

"Gençceydi efendim -otuzunu geçmiş olamaz."

"Onunla ilgili başka ne söyleyebilirsiniz peki?"

"Konuşması düzgündü efendim, ama buna rağmen, aksanından bir yabancı olduğu izlenimine kapılmıştım."

"İyi giyimli miydi?"

"Çok şıktı efendim -tam bir centilmen. Koyu renkli giysiler-dikkatinizi çekecek bir şey yoktu."

"İsmi vermemiş miydi?"

"Hayır efendim."

"Ziyarete gelen misafiri ya da adına gelen bir mektup filan yok mu peki?"

"Hayır, yok."

"Ya evdeki kız? İkinizden biri sabahları odasına giriyor olmalı, öyle değil mi?"

"Hayır, efendim, adam kendi işlerini kendi yapıyor."

"Olur Şey değil! Son derece ilginç bir durum. Peki yanında eşyası var mıydı?"

"Büyük, kahverengi bir bavulu vardı -hepsi o kadar."

"Pekâlâ, bize yardımcı olacak fazla bir veri yok. Odasından dışarı tek bir Şey bile çıkmadı mı -herhangi bir Şey?"

Pansiyoncu kadın, çantasından bir zarf çıkardı ve içindekileri masaya döktü. Bunlar yanmış iki kibrit ve bir sigara izmaritiydi.

"Bu sabah tepsisindeydiler. Küçük Şeylerden büyük Şeyler okuyabildiğinizi duyduğum için onları da getirdim yanımda."

Holmes omuzlarını silkti.

"Burada bir Şey yok," dedi. "Kibritler sigarayı yakmak için kullanılmış. Yanmış ucun kısalığından belli bu. Oysa pipo ya da puro yakmak istediğin zaman kibritin en azından yarısı yanar. Vay canına! Bu sigara izmaritinde ilginç bir özellik var. Sözüünü ettiğimiz adamın sakalı bıyığı vardı, yanılıyor muyum?"

"Doğru efendim."

"Buradaki izmarit aksini söylüyor. Ancak sakalsız biri içmiş olabilir bunu. Evet Watson, senin mütevazı bıyığın bile biraz olsun yanardı."

"Ağızlık kullanılmış olamaz mı?" diye önerdim.

"Hayır, hayır, izmaritin ucu keçeleşmiş. Acaba dairenizde iki kişi olması mümkün mü Bayan Warren?"

"Hayır efendim. Adam o kadar az yiyor ki hayatta kalmasına bile şaşırıyorum."

"Bu durumda biraz daha delil edininceye kadar beklemek en doğrusu olacak galiba. Nasılsa şikâyet edecek bir şeyiniz yok. Kiranızı aldınız ve adam tuhaf biri olsa da size sorun çıkarmıyor. İyi para ödediği bir gerçek, kendini göstermemeyi seçmesi sizi şimdilik ilgilendirmesin. Suç işlemiş olduğuna kanaat getirmeden özel hayatına müdahale etmeye hakkımız yok. Vakayı kabul ediyorum ve gelişmeleri yakından takip edeceğim. Herhangi bir şey olursa beni haberdar edin ve gerekirse size yardımcı olacağımı da bilin."

"Vakanın oldukça ilginç birkaç nokta içerdiği kesin Watson," diye söze girdi dostum, pansiyoncu kadın gittikten sonra. "Sıradan bir şey olabilir tabii -alışılmadık bir kişilik gibi mesela; öte yandan, görüldüğünden çok daha derin bir şeyler de çıkabilir. İnsanın aklına gelen ilk şey, odaları kiralayan kişiyle şimdi orada kalan kişinin farklı insanlar olabileceğidir."

"Neden öyle düşünüyorsun?"

"Ne diyeyim, sigara izmaritini saymazsak, kiracının odaları tuttuktan hemen sonra çıkması ilginç değil mi sence? Adam bütün görgü tanıkları ortalıktan çekildikten sonra dönmüş - dönen her kimse artık. Dışarı çıkan insanın, geri gelen insanla aynı kişi olduğuna dair bir kanıtımız yok. Sonra, odaları tutan adamın konuşması düzgünmüş. Bu diğeryise, 'kibrit' demesi daha uygun olacakken 'kibritler' diye yazmış. Kelimenin, bir sözlükten bakılmış olduğunu tahmin ediyorum; çoğul olarak yazmanın doğru olacağını düşünmüş olabilir. Tek kelimelik mesajlar, dilinin yetersiz olduğunu gizlemek için

benimsenmiştir bence. Evet, Watson, kiracının değişmiş olma olasılığı çok büyük."

"İyi de neden?"

"Ah! İşte bulmamız gereken şey de bu; üstelik araştırmamıza başlamak için elimizin altında bir kaynak bile var." Holmes, Londra'nın çeşitli gazetelerinden her gün kestiği haberleri dosyaladığı büyük defterini aldı kitaplıktan. "İnanılmaz!" dedi, sayfaları çevirdikçe, "Homurdanan, inleyen, mızızlanan dev bir koro! Aslına bakarsan, olağanüstü olaylarla dolu bir paçavradan başka bir şey değil! Ama sıra dışı olaylarla ilgilenen bir öğrenciye verilebilecek en iyi kaynağın da bu olduğu kesin! Söz konusu kiracı yapayalnız ve arzu edilen gizlilik bozulmadan herhangi bir mektup alması mümkün değil. Bu durumda dışarıdan nasıl haber alacak? Tabii ki gazeteye verilen bir ilan vasıtasıyla. Başka yolu yok. Şansımıza hangi gazete olduğunu da biliyoruz. Son on beş günün *Daily Gazette* sayıları da burada. 'Prens Paten Kulübünde siyah atkılı kadın...' -geçiniz. 'Jimmy, annesinin kalbini kırmayacaktır...' -ilgisiz görünüyor. 'Brixton otobüsünde fenalaşan bayan ortaya çıkarsa...' -ne olacağı beni ilgilendirmez. 'Bütün kalbimle seni özlüyorum...' saçmalık, Watson -katışksız saçmalık! Ah, bak bu olabilir işte. Dinle: 'Sabırlı ol. İletişim için bir yol bulacağım. Şimdilik bu sütunda -G.' Bu, Bayan Warren'in kiracısının gelişinden iki gün sonraki gazete. Gizemli kiracı yazamıyorsa bile, anladığı kesin. Bakalım başka bir şeyler bulabilecek miyiz. Evet, üç gün sonra bir mesaj daha var. 'Hazırlıklar iyi gidiyor. Tedbiri elden bırakma. Bulutlar yakında dağılacak -G.' Sonraki bir hafta boyunca bir şey yok. Ardından çok daha önemli bir mesaj gelmiş. 'Önümüz açılıyor. Işık mesajı

gönderebilirim konuştüğümüz şifreyi unutma -bir A, iki B ve saire. Haberlerimi bekle -G.' Bu, çünkü gazeteydi ve bugünkünde bir şey yok. Bayan Warren'in kiracısı olduğundan eminim. Biraz beklersek Watson, vakanın daha açık bir hal alacağından eminim."

Gerçekten de söylediği gibi oldu, çünkü ertesi sabah uyandıgımda, Holmes'u arkasını şömineye dönmüş bir halde memnun memnun gülümseyen bir halde buldum.

"Şu nasıl Watson?" diye atıldı, gazeteyi masanın üzerinden alarak. "Taşlı ön cephesiyle kırmızı, yüksek bina. Üçüncü kat. Soldan ikinci pencere. Karanlık çökünce -G.' İşte bu yeterince kesin bir mesaj. Sanırım kahvaltıdan sonra gidip Bayan Warren'in evinin çevresini araştırmaya girişsek fena olmaz. Aa, Bayan Warren! Bu sabah ne haberler getirdiniz bize?"

Müşterimizin odaya hışımla girişine bakılırsa gerçekten çok önemli bir gelişme yaşanmıştı.

"Polis çağırmamı gerektirecek bir durum, Bay Holmes!" diye bağırdı. "Buna daha fazla katlanacak değilim! Adam çantasını aldığı gibi evimden gidecek. Aslında hemen yukarı çıkıp kendim söyleyecektim ama fikrinizi almadan harekete geçmenin size haksızlık olacağını düşündüm. Artık sabrım taşı; benim yaşlı beyi dövmeye gelince..."

"Bay Warren'ı dövdü mü?"

"En azından hırpaladı."

"Kim yaptı bunu?"

"Ah, bizim de merak ettiğimiz bu ya! Bu sabah oldu efendim. Bay Warren, Tottenham'deki Morton ve Waylights şirketinde kontrol memuru olarak çalışıyor. Saat yediden önce evden çıkması gerekiyor. Neyse, bu sabah evden dışarı adımını attığı anda iki adam ona arkadan saldırmış. Kafasının üzerine bir palto atıp hemen evimizin önüne çekilmiş bir arabaya sokmuşlar onu. Bir saat kadar dolaştırmışlar, sonra da kapıyı açıp onu öylece dışarı atmışlar. Kocam, arabanın hangi yöne gittiğini bile görmeyecek kadar sarsılmış bir halde, hareket edemedi yolun kenarında yatmış bir süre. Kendine gelince Hampstead Heath'te olduğunu fark etmiş; otobüse bindiği gibi eve gelmiş. Olanları size anlatmak için doğrudan buraya gelirken, onu evde bıraktım."

"Son derece ilginç," dedi Holmes. "Adamların dış görünüşleriyle ilgili bir şey söyleyebildi mi? Konuşmalarını duymuş mu?"

"Hayır; tamamıyla sersemlemiş bir halde. Sanki sihirle havaya kaldırılmış ve yine sihirle yola düşmüş gibi hissediyor kendini. En azından iki kişiymişler; belki de üç."

"Ve siz de bu saldırının yeni kiracınızla bağlantılı olduğunu düşünüyorsunuz öyle mi?"

"Şey, tam on beş yıldır o muhitte yaşıyoruz ve daha önce başımıza böyle bir şey gelmemişti. Canıma tak etti artık. Para her şey değil ki. Bugünden tezi yok, o kiracı benim evimden gitmiş olacak."

"Bir saniye Bayan Warren. Acele karar vermeyin. Meselenin ilk başta görüldüğünden çok daha ciddi olduğunu düşünmeye başladım. Kiracınızın başının dertte olduğu kesin. Kapınızın önünde pusu kurmuş olan düşmanları, sisli sabah

alacakaranlığında kocanızı onunla karıştırmış olmalı. Hata yaptıklarını anlayınca da bırakmışlar zaten. Doğru kişiyi almış olsalardı neler olurdu siz düşünün."

"Bu durumda ne yapmam gerekiyor Bay Holmes?"

"Şu sizin kiracıyı merak etmeye başladım Bayan Warren. Onu görmek istiyorum."

"Bu nasıl ayarlanır bilmem ki; kapıyı kırıp içeri dalamazsınız ya. Ben tepsiyi bırakıp merdivenlerden aşağı inince kapının kilidinin açıldığını duyuyorum gerçi."

"Tepsiyi içeri almak zorunda. Bir yere saklansak, tepsiyi aldığı sırada onu gözlemleyebiliriz!"

Pansiyoncu kadın bir iki dakika sessizce düşündü.

"Aslında düşünüyorum da odasının hemen karşısında bir gardırop var efendim. Belki bir ayna ayarlayabilirim -siz de kapının arkasında gizlenecek olursanız..."

"Mükemmel!" dedi Holmes. "Öğlen yemeğini ne zaman yiyor?"

"Saat bir gibi, efendim."

"O halde Dr. Watson'la ikimiz saat bire doğru yanınızda olacağız. Şimdilik hoşça kalın Bayan Warren."

Saat yarımında, Bayan Warren'ın evinin önünde bulduk kendimizi. British Museum'un kuzeydoğusunda kalan Great Orme sokağında yüksek, ince, sarı cepheli bir binaydı. Sokağın köşesine yakın bir yerde durduğu için, daha gösterişli evleriyle Howe Caddesi'ne de bakıyordu. Holmes

kıkırdayarak, göze çarpacak yükseklikteki bu binalardan birini gösterdi.

"Bak Watson," dedi. " 'Taşlı ön cephesiyle kırmızı, yüksek bina.' İşte sinyal istasyonumuz. Yeri de kodu da biliyoruz; işimiz pek zor olmayacağına benziyor. Şuradaki pencerede 'kiralık' yazısı asılı. Burası, kiracımızın işbirlikçisinin rahat rahat girdiği boş bir daire olmalı. Evet, Bayan Warren, şimdi ne yapıyoruz?"

"Her şeyi hazırladım. Ayakkabılarınızı çıkarıp burada bırakırsanız sizi yukarı alabilirim."

Bize ayarlamış olduğu yer gizlenmek için mükemmeldi. Ayna öyle yerleştirilmişti ki, karanlıkta oturduğumuz yerden karşıdaki kapıyı açık ve net bir şekilde görebiliyorduk. Yerlerimizi aldığımız anda, gizemli komşumuzun acıktığını haber veren zil çaldı ve pansiyoncu hanımefendi elinde bir tepsiyle yukarı gelip tepsiyi kapının yanındaki sandalyeye bıraktı ve sonra sert adımlarla aşağı indi. Holmes Ta ikimiz, gözlerimiz aynada, kapının arkasında birbirimize iyice sokulmuştuk. Pansiyoncu hanımın ayak sesleri duyulmaz olunca bir kilidin açılma sesi duyuldu, kapı kulpu döndü ve iki ince el kapıdan uzanıp tepsiyi hızla içeri aldı. Bir saniye kadar sonra, yine aynı aceleci şekilde, tepsi sandalyeye geri döndü ve esmer, güzel bir yüzün, dehşet dolu gözlerle bulunduğumuz gardıroba doğru baktığını gördüm. Ardından kapı kapandı, anahtar kilitte döndü ve ortalık yine sessizliğe büründü. Holmes beni kolumdan çekiştirdi ve beraberce, sessiz bir şekilde merdivenlerden aşağı indik.

"Akşam yine uğrayacağım," dedi Holmes, beklenti içindeki ev sahibesine. "Watson, sanırım meseleyi kendi dairemizde

tartırsak daha iyi olacak."

"Senin de gördüğün gibi tahminim doğru çıktı," dedi Holmes, koltuğunda gömülü halde otururken. "Kiracılarda bir değişme yaşanmış. Tahmin etmediğim şeyse yeni kiracının bir kadın -dikkatini çekerim Watson, kesinlikle sıra dışı bir kadın- olabileceğiydi."

"Bizi gördü."

"Onu korkutan bir şey gördüğü kesin. Ama olayların genel gidişatı gayet açık, öyle değil mi? Bir çift, büyük bir tehlikeden kaçmak için Londra'ya sığınır. Tehlikenin boyutu, aldıkları önlemlerden anlaşılıyor. Halletmesi gereken birtakım işleri olan adam, kendisi ortalıkta değilken kadının güvende olmasını istemektedir. Basit bir sorun değil, ama adam buna orijinal bir çözüm bulur -o kadar başarılı bir çözüm ki, kadına yemeğini getiren ev sahibesi bile değişimin farkına varmaz. Mesajların büyük harflerle yazılmasının sebebi, odada kalan kişinin cinsiyetinin anlaşılmasını istememeleriydi. Adam, kadını görmeye gelemeyiz; çünkü aksi halde düşmanlarına yerini belirtmiş olacak. Yüz yüze görüşemedikleri için de iletişim aracı olarak bir gazete sütununu kullanmayı seçmiş. Buraya kadar her şey açık."

"İşin kökeninde ne yatıyor acaba?"

"Ah, evet, Watson -her zamanki gibi, son derece gerçekçi bir yaklaşım! Bütün bunların kökeninde ne yatıyor? Bayan Warren'in tuhaf sorunu, vaka ilerledikçe daha derin, daha ciddi bir boyut kazanıyor. Şu kadarını söyleyebiliriz ki; bu, sıradan bir aşk macerası değil. Tehlikeyi sezdiğinde kadının yüzünün aldığı hali sen de gördün. Ayrıca, her ne kadar kiracının kendisini hedef alıyorduyduysa da ev sahibinin başına

gelen saldırıdan da haberdarız. Bu olaylara, bir de alman tedbirleri kattığımızda, bunun bir ölüm kalım meselesi olduğunu düşünmek abartı olmayacaktır bence. Bay Warren'e yapılan saldırı, düşmanın da -her kimse artık- kadınla adamın yer değiştirdiğinden habersiz olduğunu gösteriyor. Son derece ilginç ve karışık bir vaka Watson."

"Peki ne diye bu konuyla daha fazla ilgilenesin ki? Bunun sana ne gibi bir yararı olacak?"

"Ne yararı mı olacak? Sanat için sanattır bu Watson. Doktorluk yaparken bazı vakaları, alacağın ücreti aklına bile getirmeden incelediğin olmuştur herhalde, öyle değil mi?"

"Bu, eğitimim için gerekliydi Holmes."

"Eğitim hiçbir zaman sona ermez Watson. Eğitim, en esaslı derslerin sonda yer aldığı bir süreçtir. Biz de şu anda son derece eğitici bir vakayla karşı karşıyayız. Sonuçta ne para ne de şöhret bulacağız, ama insan yine de onu çözüme kavuşturmak istiyor. Karanlık çöktüğünde, araştırmamızda büyük bir adım atmış olacağımıza inanıyorum."

Bayan Warren'in evine döndüğümüzde, Londra akşamlarınının kışın aldığı gri renk, kalın bir perde gibi etrafımızı sarmıştı. Bu cansız, durağan tabakayı kıran tek şey aydınlık kareler şeklinde gözüken pencereler ve gaz lambalarından yayılan sarı renkli ışıktı. Pansiyon evinin kararmış oturma odasından dışarı baktığımızda, karşımızda sisi delip geçen bir ışık daha bulduk.

"O odada birileri var," dedi Holmes fısıltıyla. Meraklı yüzünü pencereye iyice yaklaştırmıştı. "Evet, adamın gölgesini görebiliyorum. İşte, yine gözüktü! Elinde bir mum

var. Şimdi karşıya bakıyor. Kadının baktığından emin olmak istiyor. Mesajı vermeye başlıyor. Watson, sen de not al ki sonradan karşılaştırabilelim. Tek bir flaş bu A demek herhalde. Devam edelim. Sen kaç tane saydın? Yirmi. Ben de öyle. Yani T harfi. AT -pekâlâ, bir anlamı var en azından! İkinci kelimeye başlıyor. Bakalım: TENTA. Durdu. Hepsi bu kadar olamaz değil mi Watson? ATTENTA; bunun bir anlamı yok ki. Üç kelime olarak bile bir işe yaramaz: AT TEN TA. TA bir kişinin baş harfleri olsa belki. Bak, yine başlıyor! Ne? ATTE -ama bu yine aynı mesaj. Çok ilginç Watson, çok ilginç! Bir kez daha başladı! AT -inanılmaz, mesajı üçüncü bir kez tekrar ediyor. Üç defa ATTENTA diye yazdı! Daha kaç defa tekrar edecek acaba? Hayır, işini bitirmiş görünüyor. Adam pencereden çekildi. Bunun anlamı ne sence Watson?"

"Şifreli bir mesaj Holmes."

Dostum her şeyi kavramış gibi keyifle gülüverdi. "Ve öyle karmâşık bir şifre de değil Watson," dedi. "Bu, İtalyanca! Sondaki 'A', bir kadına hitap edildiğini gösteriyor. 'DİKKATLİ OL, DİKKATLİ OL, DİKKATLİ OL!' Buna ne dersin Watson?"

"Tam gözünden vurdun bana kalırsa."

"Elbette. Çok acil bir mesaj; üç kez tekrarlanmasının sebebi de bunu vurgulamak herhalde. Peki, ama hangi konuda dikkatli olmak gerekiyor acaba? Dur bir dakika, adam tekrar geldi pencereye."

Eğilen adamın silueti ve sinyaller tekrar başlarken parıldayan küçük alev yeniden karşımızdaydı. Şimdi harfler eskisinden daha seri bir şekilde geliyordu - o kadar hızlıydı ki takip etmekte zorlanıyorduk.

"PERİCOLO -pericolo- ha, ne demekti o Watson? 'Tehlike' anlamına geliyordu, değil mi? Evet, tabii ya, bir tehlike sinyali bu! İşte yine başlıyor! PERİ. Hey, neler oluyor...?"

Işık birdenbire sönmüş, ışıltılı pencere kaybolmuş ve üçüncü kat, yüksek binanın parıltılı pencerelerine tezat oluşturacak şekilde karanlık bir bant gibi sarmıştı binayı. O son uyarı mesajı her nedense yarıda kesilmişti. Ama kim tarafından ve nasıl? İkimizin de kafasında aynı düşünce dolaşıyordu. Holmes, çömeldiği yerden hızla ayağa fırladı.

"Bu ciddi bir şey Watson," diye bağırdı. "Pis bir iş dönüyor burada! Öyle bir mesaj ne diye ansızın yarıda kesilsin ki? Scotland Yard'a mı haber versem acaba fakat şu anda buradan ayrılmamız imkânsız."

"Ben gidip polis çağırayım istersen."

"Önce durumumuzu biraz daha netleştirmemiz gerekiyor. Belki de sandığımızdan daha masumane bir şeyler oluyordur. Hadi gel Watson, gidip şu binaya göz atalım da önce kendi gözlerimizle görelim neler olduğunu."

Howe Sokağı'ndan aşağı hızlı adımlarla yürürken, arkama dönüp biraz önce terk etmiş olduğumuz binaya baktım. Orada, en üst kattaki pencerenin çerçevesinde, gözünü heyecanla karanlığa dikmiş, endişeyle, yarıda kesilmiş olan o mesajın devamını bekleyen bir kadının yüzünü gördüm. Howe Sokağı'ndaki dairelere yaklaştığımızda, paltolu ve kravatlı bir adamın parmaklıklara yaslanmış halde durduğunu fark ettim. Adam bizi görünce olduğu yerde sıçradı. "Holmes!" diye bağırdı.

"İnanılmaz bir şey, bu Gregson," dedi dostum, bir yandan Scotland Yard müfettişiyle el sıkışırken. "Dünya ne kadar küçük, öyle değil mi? Ne işin var senin burada?"

"Büyük bir ihtimalle seninle aynı iş için buradayım," dedi Gregson. "Olaydan nasıl haberdar olduğumu anlayamadıysam da."

"Aynı düğümde buluşan ayrı ipuçlarının yardımıyla buradayız. Ben ışıkla verilen şu mesajların peşinden geldim."

"Mesajlar mı?"

"Evet, şuradaki pencereden. Birdenbire kesildiler. Nedenini araştırmak için bir uğrayalım dedik. Ama madem senin ellerinde güvende, olayla daha fazla ilgilenmek için bir neden göremiyorum."

"Durun biraz!" diye bağırdı Gregson heyecanla. "Size karşı dürüst olmalıyım, Bay Holmes. Yanımda olmanızı bu kadar isteyeceğim başka bir vaka olmamıştır herhalde. Bu dairelere sadece bir çıkış var, yani adam elimizde."

"Adamımız kim?"

"Vay canına, demek bir kez olsun sizden öndeyiz Bay Holmes. Bu sefer bizi tebrik etmelisiniz." Bastonunu sertçe yere vurdu ve bunun üzerine, yolun karşısında park etmiş bir faytonun sürücüsü elinde kırbacıyla çıkageldi. "Sizi Sherlock Holmes'la tanıştırayım," dedi Gregson faytoncuya. "Bu, Pinkerton Amerikan Ajansından Bay Leverton."

"Long Island Mağarası Vakasının kahramanı mı?" dedi Holmes. "Beyefendi, sizinle tanıştığım çok memnun oldum."

Sessiz, işadamı tipli genç bir adam olan Amerikalının temiz yüzü, Holmes'ün övgü yüklü kelimeleri üzerine kızardı. "şu anda hayatımın en önemli izinin üzerindeyim Bay Holmes," dedi. "Gorgiano'yu bir yakalayabilsem..."

"Ne! Kızıl Çember'deki Gorgiano'dan mı bahsediyorsun?"

"Ah, demek Avrupa'da da ün yapmış, öyle mi? Neyse, biz onunla ilgili her şeyi Amerika'da öğrendik. Toplam elli cinayetin arkasında onun isminin olduğunu biliyoruz, buna rağmen elimizde onu suçlayacak bir kanıt yok. New York'tan beri peşindeyim ve bir haftadır kelepçeleri takmama yarayacak bir şey bulabilmek için Londra'da onu gözetliyorum. Bay Gregson ve ben onu şuradaki büyük binada kısırdık. Binanın tek çıkışı olduğu için bu sefer elimizden kurtulamaz. İçeri girdiğinden beri üç kişi çıktı ve hiçbirinin o olmadığından eminim."

"Bay Holmes ışıklı mesajlardan bahsediyor," dedi Gregson. "Eminim, bizim bilmediğimiz bir sürü şey biliyordur yine."

Birkaç kelimeyle bildiklerimizi onlara anlattık. Amerikalı sinirle ellerini birbirine vurdu.

"Bizi görmüş olmalı!" diye bağırdı.

"Öyle düşünmenize neden olan ne?"

"Her şey gayet açık değil mi? Adamımız suç ortaklarından birine -ki Londra'da, onun çetesinden bir sürü kişi var- mesaj yolluyor. Sonra mesajı ansızın yarıda kesiliyor, üstelik tam da tehlikeden bahsederken. Bu, sadece ve sadece, pencereden bizden birini gördüğü anlamına gelebilir. Tehlikenin sandığından daha yakın olduğunu fark edince, kaçmak için

hemen harekete geçmek zorunda olduğunu anladı tabii. Siz ne dersiniz Bay Holmes?"

"Bir an önce üst kata çıkıp yukarıdakini kendi gözlerimizle görmeyi teklif ediyorum."

"Fakat, onu tutuklamak için elimizde bir kanıt olmayabilir."

"Boş bir dairede şüphe uyandıracak işler çeviriyor," dedi Gregson. "Şimdilik bu da yeterli. Onu bir kere yakaladık mı, elimizde tutmamıza yarayacak bilgiler New York'tan gelir nasıl olsa. Tutuklamanın sorumluluğunu bizzat üstleniyorum."

Zekâya gelince resmi polis müfettişlerimiz çok parlak olmayabilirler, ama cesaret konusunda üstlerine yoktur. Gregson, Scotland Yard ofisinin merdivenlerine nasıl tırmanırsa, şimdi de, katili tutuklamak için aynı şekilde dimdik ve sessizlik içinde merdivenlerden yukarı tırmanmaya başlamıştı. Pinkerton'dan gelen adam önüne geçmeye çalıştıysa da Gregson, kolunu uzatarak ona engel oldu. Londra'nın tehlikeleri Londra emniyetinin işiydi.

Üçüncü katta soldan ilk dairenin kapısı aralık duruyordu. Gregson kapıyı iterek açtı. İçerisi karanlık ve sessizdi. Müfettişin elindeki lambayı yakmak için bir kibrit çaktım. Küçük alev odayı aydınlatınca, hep beraber nefeslerimizi tuttuk. Halisiz olan yerlerin ahşap kaplamasında, henüz taze, kanlı ayak izleri görünüyordu. Bu kanlı adımlar, kapısı kapalı iç odalardan birinden uzaklaşarak, bizim durduğumuz yere doğru bakıyordu. Gregson bu kapıyı da açtı ve bizler omuzlarının üzerinden merakla bakarken ışığı önüne tuttu.

Odanın ortasında, yerde, dev gibi bir adam yatıyordu. Sakalsız, esmer yüzü, korkunç bir şekil almış; kafası, açık renkli ahşap yere kocaman bir daire şeklinde yayılmış kandan kopkoyu bir haleyle çevrilmişti. Dizleri gövdesine doğru çekilmiş, kolları ıstırapla iki yana açılmıştı. Yukarı dönük esmer boynunun ortasında, dibine kadar saplanmış bir bıçağın sapı görünüyordu. Kocaman bir adam olsa da, ölümünü getiren bu darbe karşısında, başı kesilen bir sığır gibi düşmüş olmalıydı. Sağ elinin hemen yanında, iki yüzü keskin, boynuz saplı ürkütücü bir kama vardı -onun yanında da siyah bir eldiven.

"Aman Tanrım! Bu Kara Gorgiano'nun ta kendisi!" diye bağırdı Amerikalı müfettiş. "Bu sefer birileri bizden önce davranmış."

"Penceredeki mum burada Bay Holmes," dedi Gregson. "Ne yapıyorsunuz öyle?"

Holmes, pencerenin yanma gidip mumu yakmış, sonra da onu pencereye bir yaklaştırıp bir uzaklaştırmaya başlamıştı. Ardından karanlık sokağa baktı ve mumu söndürüp yere fırlattı.

"Yanılmıyorsam bu bize yardımcı olacaktır," dedi. Sonra yanımıza geldi ve iki resmi dedektif cesedi incelerken derin düşüncelere daldı. "Siz aşağıda beklerken apartmandan çıkan üç kişi görmüştünüz, değil mi?" diye sordu sonunda.

"Evet, doğru."

"Peki, bunlardan biri, otuz yaşlarında, siyah sakallı, esmer, orta boylu bir adam olabilir mi?"

"Evet; son çıkan adam oydu."

"Sanırım aradığınız adam o. Ben onu teşhis ederim; hem ayak izlerine de sahibiz. Bunlar sizin için yeterli olmalı."

"Pek değil Bay Holmes, Londra'nın kalabalığını düşünürseniz..."

"Haklı olabilirsin. Zaten onun için bu hanımefendiyi yardımınıza çağırmanın iyi olacağını düşündüm."

Sözlerinin üzerine hepimiz arkamıza baktık. Kapıda uzun boylu güzel bir kadın duruyordu -Bloomsbury'nin gizemli kiracısının ta kendisi. Yavaş yavaş bize doğru ilerledi, yüzü kireç rengine bürünmüş, kocaman gözleri dehşetle açılmış, yerde yatan karanlık gövdeye bakıyordu.

"Onu öldürmüşsünüz!" diye mırıldandı. "Ah, *Dio mio*, onu öldürmüşsünüz!" Önce derin bir nefes aldığını duydum; ardından neşeye bağırarak havaya sıçradı. Odanın içinde dans etmeye başlamıştı -el çırpıyor, koyu renkli gözleri mutlulukla parıltıyor ve ağzından binlerce, tatlı, İtalyanca söz dökülüyordu. Böyle bir manzara karşısında bir kadının mutlulukla kendinden geçtiğini görmek hayret verici bir şeydi. Neden sonra olduğu yerde durdu ve sorgulayıcı gözlerle bize baktı.

"Ama siz! Siz polissiniz, öyle değil mi? Giuseppe Gorgiano'yu öldüren sizlersiniz, öyle değil mi?"

"Biz polisiz madam."

Kadın, odanın gölgeli köşelerine göz gezdirdi.

"Peki ama Gennaro nerede?" diye sordu. "Kendisi benim kocamdır, Gennaro Lucca. Ben adım da Emilia Lucca. İkimiz de New York'tan geldik buraya. Gennaro nerede? Biraz önce bu pencereden beni çağırdı -ben de var gücümle koşup buraya geldim.

"Sizi çağıran bendim," dedi Holmes.

"Siz mi! Beni nasıl çağırabildiniz?"

"Şifreniz hiç de zor değildi madam. Buraya gelmeniz gerekiyordu. Yapmam gereken tek şeyin, ' *Meni*' diye mesaj yollamak olduğunu; buna karşı koyamayıp geleceğinizi biliyordum."

Güzel İtalyan, şaşkın gözlerle dostuma baktı.

"Bunları nereden bildiğinizi anlayamıyorum," dedi. "Giuseppe Gorgiano -o nasıl..." durakladı, sonra yüzü birden gurur ve neşeye aydınlandı. "Şimdi anladım! Gennaro'm benim! Beni bütün tehlikelerden korumuş olan canım Gennaro'm, bir tane Gennaro'm, o yaptı bunu, kendi güçlü elleriyle bu canavarı öldüren oydu! Ah, Gennaro, sen harika bir adamsın! Onun gibi bir adama hangi kadın lââyık olabilir ki?"

"Pekâlâ, Bayan Lucca," dedi, Gregson sabırsızlıkla ve sanki karşısındaki bir kadın değil de sokak serserisiymiş gibi sertçe kolunu kavradı. "Kim olduğunuzu tam olarak bilmiyorum, ama sizi Scotland Yard'da görmek istememe yetecek kadar çok şey söylediniz."

"Bir dakika Gregson," dedi Holmes. "Eminim buradaki hanımefendi ihtiyaç duyduğumuz bilgileri bize vermek

konusunda son derece istekli olacaktır. Anlıyorsunuz, değil mi madam? Kocanız, önümüzde yatan bu adamı öldürmek suçuyla tutuklanıp mahkemeye çıkarılacak. Söyleyecekleriniz mahkemede kanıt olarak kullanılabilir. Ama kocanızın bu eylem için haklı gerekçeleri olduğuna inanıyorsanız, bize tüm hikâyeyi anlatmakla ona büyük yardımınız dokunacağını bilmenizi isterim."

"Artık Gorgiano öldüğüne göre hiçbir şeyden korkumuz kalmadı," dedi kadın. "O bir şeytandı, bir canavar -ve onu öldürdüğü için kocama ceza verebilecek tek bir yargıç yoktur yeryüzünde."

"O halde," dedi Holmes, "bu kapıyı kilitlemeyi ve her şeyi bulduğumuz gibi bırakmayı öneriyorum. Hanımefendiyle birlikte odasına gidelim ve fikrimizi onun anlattıklarını dinledikten sonra oluşturalım."

Yarım saat sonra dördümüz Sinyora Lucca'nın küçük oturma odasında oturmuş, şans eseri şahit olduğumuz bu garip sona yol açan korkunç hikâyeyi dinlemeye koyulmuştuk. Hanımefendi dilimizi hızlı ve akıcı, fakat son derece bozuk konuşuyordu; ama ben, okur tarafından anlaşılması için bunu düzgün bir hale getirerek aktaracağım.

"Napoli yakınlarında bulunan Posilippo'da dünyaya geldim," diye anlatmaya başladı kadın, "ve bir zamanlar o bölgenin valiliğini de yapmış olan başsavcı Augusto Barelli'nin kızıyım. Gennaro babamla birlikte çalışıyordu ve ben, orada yaşayan her kadın gibi, ona gönlümü kaptırmıştım. Gennaro'nun parası da, iyi bir konumu da yoktu -bir tek yakışıklılığı, gücü ve enerjisi vardı- babam evlenmemize karşı çıktı tabii. Birlikte kaçtık, Bari'de evlendik ve bizi Amerika'ya

götürecek parayı elde etmek için de mücevherlerimi sattık. Bunlar dört yıl önceydi; o zamandan beridir de New York'taydık.

"İlk başlarda şans bizden yanaydı. Gennaro, İtalyan bir beyefendiye yardım etti -Bowery denen bir yerde onu serserilerin elinden kurtardı ve böylece iyi bir dost kazanmış oldu. Beyefendinin ismi Tito Casalotte'ydi ve kendisi New York'un önde gelen meyve ithalat şirketlerinden Casalotte&Zamba'nın ortağıydı. Sinyor Zamba yatalak olduğu için, yeni dostumuz Casalotte, üç yüz kişiden fazla çalışanı olan firmada tek başına söz sahibidir. Kocamı işe aldı, onu bölüm başkanı yaptı ve bize her bakımdan iyi davrandı. Sinyor Casalotte bekârdı ve kocamı kendi oğlu gibi sevdiğine inanıyorum, çünkü kocam da ben de onu bir baba olarak benimseyip öyle sevdik. Brooklyn'de dayalı döşeli küçük bir ev tutmuştuk ve geleceğimiz parlak görünüyordu - ta ki, çok geçmeden bütün gökyüzünü kaplayacak olan o koyu bulut ortaya çıkana kadar.

"Gennaro, bir gece işten dönerken yanında memlekette bir adam da getirmişti. Adamın ismi Gorgiano'ydu ve o da Posilippo'dan geliyordu. İriyarı bir adamdı -cesedini siz de gördünüz. Sadece şeklen bir dev olmakla kalmıyordu; adamın her şeyi devasa, anormal ve korkunçtu. Sesi, küçük evimizin duvarlarında gök gürültüsü gibi yankılanırdı. Konuştuğu zaman, küçük evimizde delice savurduğu kocaman kollarına neredeyse yer kalmıyordu. Düşünceleri, duyguları, tutkuları, her şeyi abartılı ve canavarcaydı. Öyle bir enerjiyle konuşurdu ki -kükrederdi demek daha doğru- diğer insanların yapabileceği tek şey oturup onu dinlemektir. Bakışlarındaki ateş, sizi boyunduruğu altına almasını sağlıyordu. Ürkütücü,

anlaşılması güç bir adamdı. Öldüğü için Tanrıya şükrediyorum!

"Gorgiano tekrar tekrar geldi evimize. Fakat Gennaro'nun da onun varlığından benim kadar tedirgin olduğunu zamanla anladım. Zavallı kocam beti benzi atmış bir halde oturur, misafirimizin, politika ya da sosyal sorunlarla ilgili bitmek bilmeyen konuşmalarını dinlemek zorunda kalırdı. Gennaro hiçbir şey söylemiyordu, ama onu çok iyi tanıdığım için, daha önce onda hiç görmediğim bir duygu içinde olduğunu fark ediyordum. İlk başlarda adamdan sadece hoşlanmadığını düşünüyordum. Ama sonra sonra, bunun hoşlanmamaktan öte bir şey olduğunu anladım. Korkuydu Gennaro'da gördüğüm; derin, gizli ve sinik bir korku. O gece -korkusunun farkına vardığım geceden söz ediyorum- onu kollarımla sardım ve bana duyduğu sevginin, sevdiği her şeyin adına benden hiçbir şey saklamaması için ona yal vararak Gorgiano'dan neden korktuğunu anlatmasını istedim.

"Bana her şeyi anlattı. Hikâyesini dinledikçe kalbimin donduğunu hissetmiştim. Zavallı Gennaro'm, tüm dünya ona karşıymış gibi hissettiği çılgın gençlik günlerinde -dünyadaki haksızlıklar yüzünden aklını kaçırmak üzere olduğu zamanlarda- Carbonari'yle de yandaş olan Kızıl Çember adında bir Napoli cemiyetine katılmıştı. Söz konusu kardeşliğin sırları dehşet uyandıracak nitelikteymiş; bir kez egemenliğine girdin mi, bir daha asla çıkamazsın. Amerika'ya kaçtığımızda, Gennaro onlardan tamamen kurtulduğunu düşünmüştü. Bu yüzden bir akşam, kendisini bizzat üyeliğe kabul etmiş olan adama, dev Gorgiano'ya; işlediği sayısız cinayet yüzünden İtalya'nın güneyinde 'Ölüm' olarak adlandırılan adama sokakta rastlayınca Gennaro'nun

nasıl korktuğunu tahmin edebilirsiniz! Gorgiano, İtalyan polisinden kaçmak için New York'a gelmişti ve yeni evinde daha o zaman bile, tehlikeli cemiyetinin tohumlarını ekmeye başlamıştı. Gennaro bütün bunları bana anlattıktan sonra tam da o gün almış olduğu çağrıyı gösterdi; üzerine bir Kızıl Çember çizilmiş bir kâğıttı; altına da, toplantının hangi tarihte yapılacağı yazılmış, gelmesinin şart olduğu belirtilmişti.

"Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, çok geçmeden işler daha da korkunç bir hal alacaktı. Gorgiano'nun bize geldiğinde, ki bu hep akşamları olurdu, neredeyse sadece benimle konuştuğunu fark etmişim bir süredir. O dehşet verici, çılgın ve canavar bakışları kocamla konuşurken bile hep benim üzerimde olurdu. Ve bir gece sırrı ortaya çıktı. İçinde, onun 'aşk' dediği bir şey uyandırmışım -bir canavarın, bir vahşinin aşkı. O gün evimize geldiği vakitte Gennaro henüz işten dönmemişti. O zebani zorla içeri girdi, beni korkunç kollarıyla yakalayıp göğsüne bastırdı ve yüzümün her tarafını öpüp onunla birlikte gitmem için yalvardı. Ben bağıırıp çağırarak karşı koymaya çalışırken Gennaro gelip üzerine atladı. Gorgiano, kocamı bir vuruşta yere serdi ve koşarak kaçtı. O gece, ölümcül bir düşman edinmiştik.

"Birkaç gün sonra toplantı vardı. Gennaro oradan döndüğünde, korkunç bir şey olduğu yüzünden okunuyordu. Hayal edebileceğimizden bile daha dehşet vericiydi. Cemiyet, zengin İtalyanlara şantaj yaparak para kazanıyor, ödemeyi kabul etmeyenler ölümle tehdit ediliyordu. Hatta sevgili dostumuz ve kurtarıcımız Bay Casalotte'ye de şantaj yapılmış, ama o, tehditlere kulak asmayıp cemiyetten gelen gözdağı mektuplarını polise teslim etmişti. Toplantıda, başka kurbanların da isyan etmesini önlemek maksadıyla

Casalotte'ye örnek bir ders verilmesi kararlaştırılmıştı. Evi ve kendisi dinamitle havaya uçurulacaktı ve görevi kimin yerine getireceğini tespit etmek için de kura çekilecekti. Gennaro elini torbaya daldırduğunda düşmanımızın iğrenç yüzünde beliren gülümsemeyi asla unutamayacağını söylemişti. Çekiliş, daha önceden bir şekilde ayarlanmış olmalıydı; çünkü Gunnaro'nun çektiği kâğıtta, Kızıl Çember'in ölümcül işareti, yani cinayet emrini veren işaret varmış. Ya en iyi dostunu öldürecek ya da beni ve kendisini cemiyet kardeşlerinin intikamına maruz bırakacaktı. Cemiyetin şeytani kuralları, korktukları ya da nefret ettikleri kişiye zarar vermekle kalmıyor, sevdiklerini de cezalandırmayı buyuruyordu; zavallı Gennaro'yu dehşete düşürüp onu endişeden neredeyse deliye döndüren şey de buydu.

"Bütün gece birbirimize sarılmış halde, önümüzdeki korkunç günler için birbirimize güç vererek oturduk. Cinayet hemen bir sonraki gece işlenecekti. Ertesi gün öğlen olunca, sevgili dostumuzu tehlikeye karşı uyarıp onu koruma sözü veren polislere de gerekli bilgileri aktardıktan sonra kocamla beraber Londra'ya doğru yola çıkmıştık bile.

"Gerisini zaten biliyorsunuz baylar. Düşmanlarımızın bizi takip edeceğinden emindik. Gorgiano'nun, intikam almak için kişisel sebepleri vardı ve ne kadar acımasız, ne kadar kurnaz ve inatçı biri olduğunu biliyorduk. İtalya'da da Amerika'da da, sahip olduğu bağlantılar konusunda çok şey anlatılırdı; bu bağlantıları şimdi devreye sokmayacaksa ne zaman sokacaktı. Sevgilim, kaçışımızın bize sağladığı güvenli birkaç gün içinde benim için tehlikelerden tamamen uzak kalabileceğim bir sığınak ayarladı. Amerikan ve İtalyan polis güçleriyle bağlantı kurabilmek adına kendi saklanmayı reddetti. Nerede

ve nasıl yaşadığını bilemiyorum. Onunla tek bağlantım bir gazetenin sütunundan ibaretti. Geçenlerde pencereden baktığımda, evi gözetleyen iki İtalyan gördüm; Gorgiano'nun bizi bir şekilde bulmuş olduğunu anladım böylece. Gennaro son olarak, gazetede ki sütun vasıtasıyla, bana pencereden ışıkla şifreli bir mesaj göndereceğini yazmıştı. Mesajı uyarılardan ibaretti ve ansızın kesildi. Şimdi anlıyorum ki Gennaro, Gorgiano'nun onu bulmuş olduğunu biliyordu. Tanrıya şükürler olsun ki saldırısına hazırды! Evet, baylar, kanunlardan korkmamız için bir sebebimiz var mı diye sormak isterim size şimdi; dünyada, yaptıkları için Gennaro'yu suçlu bulabilecek bir hakim var mıdır?"

"Evet, Bay Gregson," dedi Amerikalı, memura bakarak, "siz İngilizlerin fikri ne bilemem, ama öyle sanıyorum ki bu kadınla kocası, New York'ta büyük bir takdirle karşılanacaktır."

"Yine de benimle merkeze kadar gelmek zorunda," diye cevap verdi Gregson. "Söyledikleri doğrulanırsa ne onun ne de kocasının bir şeyden korkmasına gerek olduğunu sanmıyorum. Yalnız benim anlayamadığım Bay Holmes; bu vakaya siz nasıl bulaştınız?"

"Eğitim, Gregson, eğitim. Yeni bilgiler edinme hevesi. Pekâlâ Watson, koleksiyonuna ekleyecek trajik ve korkunç bir hikâyeyi daha oldu. Aklıma gelmişken, saat henüz sekiz olmadı ve bu gece Covent Garden'da Wagner konseri düzenleniyor! Acele edersek belki ikinci yarısına yetişebiliriz."

Bruce Partington Planları

1895 yılının Kasım ayının üçüncü haftasında, yoğun, san bir sis çöktü Londra'nın üzerine. Pazartesten perşembeye kadar, sis yüzünden Baker Sokağı'ndaki pencerelerimizden karşıdaki binaları bile göremez olmuştuk. Holmes, sisin ilk gününü, büyük kaynak kitabının endeksini yenilemekle geçirirken, ikinci ve üçüncü gün sabır içinde, yeni hobisi olan Orta Çağ müzikleriyle ilgilendi. Ama dördüncü gün de kahvaltı sofrasından kalkıp, o yağlı, yoğun, kahverengi tabakanın hâlâ etrafımızı sardığını, pencerelerin üzerinde yoğunlaşmış yağlı damlalara dönüştüğünü gördüğümüzde, dostumun sabırsız ve enerjik tabiatı isyan etti. Bastırmış olduğu enerjinin ateşiyle yanıp tutuşarak oturma odamızda bir ileri bir geri yürümeye koyuldu. Tırnaklarını kemiriyor, mobilyaların üzerinde parmaklarını tıkırdatıyor, hareketsizlik yüzünden giderek daha çok asabileşiyordu.

"Gazetede ilginç bir şeyler yok mu Watson?" diye sordu sonunda.

İlginç derken Holmes'ün, suç açısından ilginçliklerden bahsettiğinin farkındaydım.

Bir devrimle ilgili, savaş çıkma olasılığıyla ilgili ve yakında yaşanacak bir hükümet değişikliğiyle ilgili haberler vardı, ama bunların hiçbiri dostumun ilgisini çekebilecek şeyler değildi. Sıradan ve boş olmayan, suçla ilgili hiçbir haber

bulamadım. Holmes bunun üzerine homurdandı ve huzursuz gezinmelerine geri döndü.

"Londra'nın suçluları gerçekten de sıkıcı insanlar," dedi, az önce oyunu kaybetmiş bir sporcunun aksiliğiyle. "Pencereden dışarı bak Watson. İnsanların ortaya çıkıp silik bir şekilde görüldükten sonra nasıl yeniden bulutun içinde kaybolduklarına baksana. Oysa bir hırsız ya da katil, böyle bir günde Londra'da ormandaki kaplan gibi dolaşabilir; saldırıya geçtiği ana kadar görünmez -o anda da kurbanından başkası onu görmez."

"Bir sürü önemsiz hırsızlık vakası olmuş," dedim gülerek.

Holmes, küçümseyici bir homurtu çıkardı.

"Bu büyük ve kasvetli sahne bundan çok daha önemli bir iş için kurulmuş," dedi. "Bir suçlu olmadığım için toplum şanslı."

"Kesinlikle haklısın!" dedim içtenlikle.

"Brooks, Woodhouse, ya da beni öldürmek için iyi bir sebebi olan diğer elli kişiden biri olduğumu düşünsene, kendime ne kadar karşı koyabilirdim ki? Bir davet, düzmece bir randevu; ve her şey sona ererdi. Latin ülkelerinde günler boyu süren sislerin yaşanmaması büyük şans -suikastçılar ne iş yapardı düşünsene. Bak şu işe! Nihayet bizi monotonluktan kurtaracak bir şey."

Hizmetçi kız bir telgraf getirmişti. Holmes onu yırtarak açtı ve birden kahkahalarla gülmeye başladı.

"Vay vay, daha neler göreceğiz bakalım," dedi. "Ağabeyim Mycroft gelecekmiş."

"Neden olmasın?"

"Neden olmasın mı? Kırdada bir patikadan aşağı inen bir tren gormek gibi bir Şey bu. Mycroft'un hattı bellidir ve sadece onun üzerinde gidip gelir. Pall Mall'daki dairesi, Diyojen Kulübü, Whitehall -rotası bu. Tek bir defa, daha önce sadece bir defa gelmiştir buraya. Onu Şimdi raylarından çıkaran nasıl bir karışıklık acaba?"

"Telgrafta bir Şey soylememiş mi?"

Holmes, ağabeyinin telgrafını bana uzattı.

Cadogan West konusunda seninle goruşmeliyim. Hemen geliyorum.

MYCROFT

"Cadogan West mi? O ismi duymuştum."

"Bende bir Şey uyandırmıyor. Mycroft'un boye bir çılgınlık yaptığına bakılırsa, bir gezegen de yorngesinden çıkmış olabilir pekâlâ. Bu arada, Mycroft'un işinin ne olduğunu biliyor musun sen?"

Yunanlı Tercüman Vakasıyla ilgilendiğimiz zaman yapılmış bir açıklamayı az çok hatırlıyordum. "İngiliz Hkmetin^ bağlı küçük bir ofisinin olduğunu soylemiştin bana."

Holmes kıkırdadı.

"O günlerde seni henüz çok iyi tanı mıyordum. İnsan, hkmetin gizli işleri konusunda konuştuğunda tedbirli

olmalı. Haklısın, İngiliz Hükümeti için çalıştığı doğrudur. Bir bakıma, arada sırada İngiliz hükümetinin ta kendisi bile sayılabilir."

"Sevgili Holmes!!"

"Seni şaşırtabileceğimi tahmin etmiştim. Mycroft yılda dört yüz elli sterlin kazanıyor, emir altında çalışmaya devam ediyor, hırsı yok, hedefi yok, ne ün ne de etiket kabul ediyor, ama yine de ülkenin en vazgeçilmez adamıdır."

"Peki, ama nasıl?"

"Ne diyeyim, konumunun eşi benzeri yok. Kendi kendine yaratmış olduğu bir mevki. Daha önce böyle bir makam olmadığı gibi, bundan sonra da olmayacaktır. Mycroft'un beyni, dünyaya gelmiş geçmiş en derli toplu, en düzenli beyindir ve bilgi depolamakta üstüne yoktur. Benim, suçları araştırmak için kullanmayı seçtiğim güçleri, Mycroft bu özel işi için kullanıyor. Bütün bakanlıkların kararları Mycroft'tun elinden geçer -o bir merkez, dengeleri sağlayan bir temizlikçidir. Diğer adamlar uzmandır, ama Mycroft'un uzmanlığı her şeyi bilmektir. Örneğin bir bakanın, donanmayı, Hindistan'ı, Kanada'yı ve parayı ilgilendiren bir mesele konusunda yardıma ihtiyacı olduğunu varsayalım; çeşitli bakanlıklardan her konuda ayrı ayrı tavsiye alabilir, oysa konuların her birini bir araya getirip birbirlerini nasıl etkileyebileceklerini ancak Mycroft söyleyebilir. İlk başlarda, onu bir kestirme yol, bir kolaylık olarak kullandılar; ama şimdi vazgeçilmez bir adam oldu çıktı. Mycroft'un o büyük beyninde, her şey, istendiği anda ortaya çıkarılabilecek şekilde dosyalanmış halde durur.

Ağzından çıkan sözler, çoğu kereler ulusal siyasetimizi yönlendirmiştir. Politikanın içinde yaşıyor o. İşinden başka hiçbir konuyla ilgilenmez; sadece ve sadece ben onu arayıp küçük vakalarımından biri konusunda tavsiye istediğimde bana bir ayrıcalık yapar, o da entelektüel bir alıştırma olsun diye. Fakat görünüşe göre bugün Jüpiter yörüngesinden çıkmış. Bunun ne anlama geldiğini ancak tanrı bilir. Cadogan West kim; Mycroft'un onunla işi ne?"

"Buldum," diye bağırdım ve koltuğun üzerindeki kâğıt tomarının içine daldım. "Evet, evet, işte burada! Cadogan West, Salı sabahı metroda ölü bulunan adammış."

Holmes, piposunu ağzına götürürken ilgiyle yerinde doğruldu.

"Bu iş ciddi olmalı Watson. Ağabeyimin alışkanlıklarını değiştirmesine yol açan bir ölüm vakası. İkisinin arasında ne gibi bir bağlantı var acaba? Hatırladığım kadarıyla, sıradan bir olaydı. Genç adam trenden düşüp ölmüştü. Soyulmamıştı ve şiddetten şüphelenmek için belirli bir sebep yoktu. Yanılıyor muyum?"

"Bir soruşturma yapılmış," diye cevap verdim, "ve sonucunda bir sürü yeni ipucu elde edilmiş."

"Ağabeyimin üzerindeki etkisine bakılırsa olağanüstü bir vaka olmalı." Holmes sandalyesine çöktü. "Evet, Watson edinilen bilgileri duyalım."

"Adamın ismi Arthur Cadogan West'miş. Yirmi yedi yaşında, bekâr ve Woolwich Cephaneliğinde mühendislik yapıyormuş."

"Hükümet görevlisi demek. İşte Mycroft'la bağlantısı!"

"Pazartesi gecesi ansızın Woolwich'ten ayrılmış. En son, aynı akşam saat 7:30 civarında siste bıraktığı nişanlısı Bayan Violet Westbury tarafından görülmüş. Aralarında tartışma yaşanmamış ve bayan Violet, olanları açıklayacak hiçbir yorumda bulunamıyor. Adamın bundan sonra başından neler geçtiği bilinmiyor. Mason adında bir maden işçisi tarafından, metronun Aldgate İstasyonunun hemen dışında ölü bulunmuş."

"Ne zaman?"

"Cesedi salı sabahı saat altıda bulmuşlar. Doğuya hareket eden trenin raylarının ötesinde, trenin istasyondan çıkıp tünele girdiği yerde yatıyormuş. Kafası fena halde ezilmiş durumdaymış -muhtemelen trenden düştüğünde olmuş. Çünkü ceset ancak o şekilde oraya gitmiş olabilirmiş zaten; yakındaki bir sokaktan taşınarak getirilmiş olsa, her zaman bir biletçinin hazır bulunduğu istasyon girişinden geçmeliymiş -trenden düşmüş olduğu kesin gibi."

"Çok güzel. Mesele yeterince açık. Adam, ölü ya da diri, ya trenden düşmüş ya da aşağı itilmiş. Buraya kadar tamam. Devam et."

"Cesedin bulunduğu noktanın karşısındaki trenler batıdan doğuya doğru hareket etmekte olanlarmış. Bazıları sadece şehir içinde gidip gelirken, bazıları Willesden'den ve şehir dışı bağlantılardan geliyor. Şurası kesin ki, genç adam ölümüyle bulunduğu gecenin geç bir saatinde bu yönde hareket ediyordu; ne var ki trene bindiği noktayı belirlemek imkânsız."

"Bu, elbette biletine bakarak bulunabilir."

"Ceplerinde bir bilete rastlanmamış."

"Bileti yok muymuş? Olur şey değil Watson, bu gerçekten de çok garip. Tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, Metropolitan trenlerinin peronuna biletsiz ayak basamazsın. Yani genç adamın, en başta bir bileti olduğunu farz edebiliriz. Bu bilet, hangi noktadan binmiş olduğunu gizlemek için alınmış olabilir mi? Mümkün tabii. Diğer bir ihtimal de, biletini vagonun içinde düşürmüş olmasıdır. Hım, ilginç bir nokta. Yanılmıyorsam soyguna dair bir işaret yok, değil mi?"

"Anlaşılan, yokmuş. Eşyalarının bir listesi de var burada. Cüzdanında iki sterlin, on beş peni varmış. Ayrıca, Başkent ve İlçe Bankasının Woolwich bağlantısının hesap defteri de varmış yanında; kimliği bu şekilde tespit edilmiş zaten. Woolwich Tiyatrosu için, o akşam tarihli iki de bilet varmış. Bir de bir tomar teknik belge."

Holmes birden memnuniyetle iç geçirdi.

"İşte sonunda bulduk Watson! İngiliz hükümeti -Woolwich Cephaneliği- teknik kâğıtlar -ağabeyim Mycroft- zincirin halkaları tamamlandı. Ah, yanılmıyorsam kendisi de geldi zaten. Gerisini ondan dinleyeceğiz."

Bir an sonra, Mycroft Holmes'ün uzun boylu, iri cüssesi belirmişti kapımızda. Geniş vücuduna bakılırsa, hareketsiz bir yaşam tarzını seçmişti; ama bu devasa beden üzerinde öyle güçlü kaşları, çelik-gri renkli, gömülü öyle uyanık gözleri, yüzünde sert ve zekâ yüklü öyle bir ifade vardı ki, insan bir kez baktığında, iri cüsseyi unutup bu güçlü zekâda takılıp kalıyordu.

Hemen arkasından da Scotland Yard'dan eksi dostumuz Lestrade'in ince silueti girdi görüntüye. İkisinin yüzündeki ciddiyet, önemli bir araştırmanın habercisiydi. Müfettiş, tek kelime etmeden bizimle el sıkıştı. Mycroft Holmes'sa üzerindeki paltoyu çıkarıp koltuklardan birine kuruldu.

"Son derece sinir bozucu bir iş, Sherlock," dedi. "Alışkanlıklarımdan ödün vermekten hiç hoşlanmıyorum ama başka çare yoktu. Siyam'daki koşulları düşününce ofisimden uzak olmam son derece uygunsuz. Fakat dediğim gibi gerçek bir krizle karşı karşıyayız. Başbakanımızı ilk defa bu kadar endişeli görüyorum. Bakanlıklara gelince -ters dönmüş bir arı kovana gibi vızıldıyorlar. Olayı okudun mu?"

"Evet, az önce okuduk. Şu teknik belgeler neyin nesiymiş?"

"Ah, asıl mesele de bu zaten! Neyse ki basına sızmadı. Yoksa işler çığırından çıkardı. Zavallı genç adamın yanında taşıdığı kâğıtlar, Bruce-Partington denizaltısının planlarının bir kısmıydı."

Mycroft Holmes, konunun önemini ortaya koyan bir ciddiyetle konuşuyor, kardeşiyle bense, ilgimizi ona yöneltmiş halde merakla dinliyorduk.

"Denizaltıyı duymuştunuz, değil mi? Bilmeyen kalmamıştır herhalde."

"Sadece ismen biliyorum."

"İşin ciddiyeti hakkında ne desem azdır. Tüm hükümet sırları içinde en dikkatle korunmuş olanıdır. Bir Bruce-Partington operasyonu dahilindeki herhangi bir deniz savaşında karşı tarafın en ufak bir şansının bile kalmadığını

söyleyebilirim. İki yıl kadar önce, vergi iadelerinden büyük bir miktar para kaçırılıp icadın tekeline almak için harcandı. Sırrı saklamak için her türlü önlem alınmıştı. Son derece karmâşık yapıda, her biri bütünü oluşturan, aşağı yukarı otuz ayrı patent içeren planlar, cephaneliğin bitişiğinde, kapılan pencereleri sağlam özel bir ofisteki bir kasada tutuluyor. Planlar, hiçbir koşulda o ofisten dışarı çıkarılmayacaktı. Donanmanın baş mimarı planları incelemek istese, o bile bunun için Woolwich'e gitmek zorunda kalıyordu. Durum böyleyken, Londra'nın kalbinde, ölü bir mühendisin cebinde bulunmaları çok şaşırtıcı. Bu, devlet açısından bakarsanız berbat bir durum."

"Fakat kâğıtları geri aldınız, öyle değil mi?"

"Hayır, Sherlock, hayır! Kötü olan da bu. Kâğıtları geri alamadık. Woolwich'ten on sayfa alınmış. Cadogan West'in cebindeyse sadece yedi sayfa vardı. En önemli üçü ortalıkta yok -çalınmışlar, kayıp. Bütün işlerini bırak Sherlock. Polisin önemsiz küçük vakalarını tamamen çıkar aklından. Çözmen gereken vaka, hayati değer taşıyan milletlerarası bir mesele. Cadogan West o kâğıtları neden aldı, kayıp olanları nerede, genç adam nasıl Öldü, cesedi bulunduğu yere nasıl geldi, bu korkunç durum nasıl düzeltilebilir? Bütün bu sorulara bir cevap bulursan ülkene büyük bir hizmette bulunmuş olursun."

"Sen niye çözmüyorsun bunu Mycroft? Sen de en az benim kadar yeteneklisin."

"Mümkündür Sherlock. Ama asıl olay ayrıntıları toparlamada. Bana ayrıntılarını ver, oturduğum yerden sana bir uzman olarak mükemmel bir açıklamada bulunayım. Ama oraya buraya koşuşturmak, demiryolu görevlilerini

soruşturmak, gözüme büyüteci yapıştırıp yere uzanmak -yo, benim işim değil bunlar. Hayır, durumu düzeltebilecek olan kişi sensin. İsmimin bundan sonraki onur listesinde çıkmasını istiyorsan..."

Dostum gülümseyerek kafasını hayır anlamında salladı.

"Ben, oyunun kendisi için oynarım," dedi. "Ama vaka gerçekten de ilginç bazı noktalar içeriyor; konuyu araştırmaktan büyük bir zevk alacağım. Biraz daha ayrıntı alayım."

"Önemli olanları, işine yarayacak birkaç adresle birlikte bu kâğıda not aldım. Belgelerin başgardiyanı, hükümet uzmanı ünlü Sir James Walter'dır; beyefendinin Unvanları bir ansiklopedi sayfasının iki satırını kaplayacak kadar çok. Bu işte uzmanlaştı, tam bir beyefendi, en önemli ailelerde gözde bir misafir ve en önemlisi de gerçek bir vatansever. Kasanın anahtarını saklayan iki kişiden biri o. Belgelerin, pazartesi günü mesai saatleri boyunca ofiste olduğunu ve Sir James'in, saat üç civarında, Londra'ya gitmek üzere ayrılırken anahtarını yanına aldığını da ekleyeyim. Olayın gerçekleştiği akşam ise, Barclay Meydanı'nda, Amiral Sinclair'in evindeydi."

"Bu doğrulandı mı?"

"Evet; kardeşi Albay Valentine Walter, Woolwich'ten ayrılış saati konusunda, Amiral Sinclair ise varış saati konusunda teminat verdiler; yani Sir James, artık probleme dahil değil."

"Diğer anahtar kimde?"

"Başmühendis ve teknik ressam Bay Sidney Johnson'da. Kırk yaşında, evli ve beş çocuklu bir adam. Sessiz, suratsız bir adamdır, ama kamu hizmetlerinde mükemmel bir sicili var. Meslektaşları arasında seilmeyen, ama çalışkanlığı takdir edilen biri. Sadece eşi tarafından doğrulanan ifadesine göre, iş çıkışı bütün pazartesi akşamını evinde geçirmiş ve anahtarı da her zamanki gibi cep saatinin zincirinden çıkarmamış."

"Biraz da Cadogan West'i anlat bize."

"On yıldır serviste ve iyi bir elemandı. Kolay sinirlenen, tez canlı ama dürüst biri olarak bilinirdi. Ona karşı herhangi bir kanıtımız yok. Ofiste Sidney Johnson'un yanında çalışıyordu. Görevi gereği her gün planlarla haşır neşir oluyordu. Ondan başka kimsenin planlara bakmasına izin verilmiyordu."

"O gece kasayı kilitleyen kişi kim?"

"Başmühendis Bay Sidney Johnson."

"Pekâlâ, belgeleri çalan kişinin kim olduğu açık. Mühendis Cadogan West'in üzerinde bulunmuşlar zaten. Buraya kadar anlaşılmayan bir şey yok, öyle değil mi?"

"Evet öyle Sherlock, ama yine de cevaplanamayan çok fazla soru var. Birincisi, belgeleri ne diye çaldı?"

"Değerli oldukları için olsa gerek."

"Evet, kâğıtları kolaylıkla binlerce sterline satabilirdi."

"Peki, satma düşüncesi dışında, Londra'ya götürmesini sağlayacak bir neden geliyor mu aklına?"

"Hayır, gelmiyor."

"O halde başlangıç noktamızı bu oluşturacak. Kâğıtları genç West aldı. Bunu sadece sahte bir anahtarla yapabilirdi..."

"Birden fazla sahte anahtar gerekir. Kasadan önce binayı da ofisi de açmalıydı."

"O halde birden fazla sahte anahtarı vardı. Belgeleri gizlice satmak için Londra'ya götürdü; hiç kuşku yok ki sabah kayboldukları anlaşılmeden onları yerine koymak niyetindeydi, ama Londra'daki bu hain görev adamın sonu oldu."

"Fakat nasıl?"

"Woolwich'e dönüş yolunda öldürülüp vagona atıldığını varsayalım."

"Cesedin bulunduğu nokta London Bridge İstasyonunun oldukça ilerisindeydi, ki Woolwich'e dönmesi için aktarmalar oradan yapılıyor."

"London Bridge'i geçmesini gerektirecek pek çok durum çıkmış olabilir. Mesela, vagondaki biriyle derin bir sohbe dalmış olabilir. Bu sohbet, onu ölüme götüren bir şiddet sahnesine dönüşmüştür. Belki de vagona atlamaya çalıştı da bu sırada düşüp öldü. Diğer kapıyı kapattı. Sis yoğun olduğu için kimse bir şey göremedi."

"Şimdiki bilgilerimizle daha iyi bir açıklama yapmak imkânsız; fakat el değmemiş noktaların ne kadar fazla olduğunu da aklından çıkarma. Genç Cadogan West'in gerçekten de belgeleri satmak için Londra'ya götürdüğünü varsayalım. Doğal olarak, yabancı bir casusla randevulaşmış, akşamının geri kalanında da boş kalmış olması gerekirdi."

Bunun yerine, tiyatro için iki bilet almış, nişanlısını sokağın ortasında öylece bırakmış ve birdenbire ortalıktan kaybolmuştu."

"Bir aldatmaca," dedi, başından beri sohbeti sabırsızlık içinde dinlemiş olan Lestrade.

"Çok garip bir aldatmaca o halde. Bu birinci itirazdı. İkinci itiraz da şu: Londra'ya ulaşip yabancı casusla görüşüğünü varsayarsak, kayboldukları anlaşılmasın diye sabah olmadan kâğıtları geri getirmek zorundaydı. On kâğıt götürmüş, cebindeyse sadece yedi tane bulunmuştu. Diğer üçü neredeydi? Onları isteyerek bırakmayacağı kesindi. Hem sonra ihanetinin karşılığı nerede? İnsan cebinde yüklü miktarda para bulmayı bekler."

"Bence her şey gayet açık," dedi Lestrade. "Olanlarla ilgili en ufak bir şüphem bile yok. Satmak için belgeleri aldı. Casusla görüştü ama fiyatta anlaşamadılar. West, eve dönmek için yola çıktı, ama casus peşine takıldı. Metrodayken casus onu öldürdü, kâğıtların en önemlilerini aldı ve adamı trenden attı. Bu her şeyi açıklamaya yetiyor, Öyle değil mi?"

"Adamın neden bileti yoktu peki?"

"Bilet, casusun oturduğu yere yakın olan istasyonu gösterirdi. Bu yüzden öldürdüğü adamın cebinden aldı."

"Güzel, Lestrade, çok güzel," dedi Holmes. "Teorin bütün. Ama doğruysa, vaka bir çıkmazda. Hain öldü; Bruce-Partington denizaltısının planları çoktan anakaraya geçmiştir bile. Bu durumda yapılacak ne var?"

"Harekete geç, Sherlock -harekete geç!" diye atıldı Mycroft ayağa fırlayarak. "Bütün içgüdülerim bu açıklamayı reddediyor. Yeteneğini kullan! Olay yerine git! İlgili şahısların tümüyle görüş! Altına bakmadığın taş kalmasın! Tüm mesleki hayatın boyunca ülkeneye hizmet etmek için böyle bir fırsat geçmemişti eline!"

"Peki, peki!" dedi Holmes, omuzlarını silkerek. "Hadi gel Watson! Ve sen Lestrade, bir iki saatliğine bize katılmaz mıydın? Araştırmamıza Aldgate İstasyonunu ziyaret etmekle başlayacağız. Hoşça kal Mycroft. Akşam olmadan rapor veririm ama fazla bir beklentimin olmadığını söylemeliyim."

Bir saat kadar sonra Holmes, Lestrade ve ben Metronun raylarını inceliyorduk. Kibar, kırmızı yüzlü, yaşlı bir adam, demiryolları adına yanımıza verilmişti.

"Genç adamın cesedinin bulunduğu yer şurası," dedi, raylardan yaklâşık bir metre ötedeki bir noktayı işaret ederek. "Yukarıdan düşmüş olamaz çünkü gördüğünüz gibi üstümüz tamamıyla kapalı. Sadece ve sadece bir trenden düşmüş olabilirdi ve anladığımız kadarıyla tren buradan Pazartesi gece yarısı gibi geçmiş."

"Vagonlar arandı mı, şiddet işlenmiş olduğuna dair herhangi bir bulgu var mı trenlerde?"

"Öyle bir iz bulunmadı -bilet de yok."

"Kapının açıldığına dair bir işaret?"

"Hayır, o da yok."

"Bu sabah elimize taze kanıtlar geçti," dedi Lestrade. "Saat 11:40'ta şehir içi hatlarından biriyle Aldgate'ten geçen bir

yolcu, istasyona yaklařırken ağır bir nesnenin dūřūřünü andıran bir ses duyduđunu ifade etti. Raylara dūřen bir ceset olabilirmiř, ama yođun sis dolayısıyla hiřbir Őey gōrememiř. O zaman olayın ũzerinde durmamıř. Neler oluyor? Bay Holmes'ün nesi var?"

Dostum yūzünde yoğun bir ilgiyle durmuş, rayların tūnelden ııktıkları noktadaki kıvrımlarına bakıyordu. Aldgate, bir kavşak noktasıydı ve kesişen raylar geniş bir ađ oluşturuyordu. Holmes'ün heyecan dolu, sorgulayıcı gōzleri iřte bu raylara dikilmişti. Ama birden, ihtiyatlı yūzünde, anlamını ıok iyi bildiğim o gerginliği, sıkı sıkı kapanmış ağzı, titreyen burun deliklerini ve ıatık gūr kaşlarını fark ettim.

"Kesişme noktaları," diye mırıldandı kendi kendine, "kesişme noktaları."

"Ne olmuş onlara? Ne demek istiyorsun?"

"Bōyle bir sistemde ıok fazla kesişme noktası yoktur, değil mi?"

"Hayır; oldukıa az sayıdalar."

"Kesiřme noktalan ve bir viraj. İnanılmaz! Eđer dūřündüđüm gibiye..."

"Ne oldu Holmes? Bir ipucu mu buldun?"

"Bir fikir -bir işaret, ama fazlası değil. Bu vaka gerıekten de giderek daha ilgi ıekici bir hal almaya başladı. Eşsiz, kesinlikle eşsiz, ama neden olmasın ki? Bu arada rayların ũzerinde kan izlerine rastlayamadım."

"Neredeyse hiç yoktu."

"Yanlış hatırlamıyorsam ciddi bir yaradan bahsedilmişti."

"Kafatası kırılmıştı, ama dıştan ciddi bir yara yoktu."

"Buna rağmen biraz kan görmeyi bekler insan.

Siste ağır bir şeyin düştüğünü duyan yolcunun binmiş olduğu treni incelemem mümkün müdür acaba?"

"Korkarım bu imkânsız, Bay Holmes. Tren şimdi çoktan vagonlarına ayrılıp diğerlerine eklenmiştir."

"Sizi temin ederim ki Bay Holmes," dedi Lestrade, "her vagon ayrıntılı bir şekilde araştırıldı. Aramayı bizzat yönettim."

Dostumun en büyük zaaflarından biri, kendisinininki kadar hızlı işlemeyen zekâlara karşı sabırsız oluşuydu...

"Tahmin edebiliyorum," dedi, başka bir tarafa bakarak. "Ne var ki araştırmak istediğim şey vagonlar değildi. Watson, buradaki işimizi bitirdik. Sizi daha fazla alıkoymamıza gerek yok Bay Lestrade. Araştırmamızın bundan sonraki kısmını Woolwich'te sürdüreceğiz."

London Bridge'e vardığımızda Holmes ağabeyine bir telgraf yazdı ve göndermeden önce okumam için bana verdi. Mesaj şöyleydi:

Karanlıkta küçük bir ışık belirdi, ama sönmesi muhtemel. Bu sırada, Baker Sokağı'nda döndüğümüzde bulacağımız bir ulakla, şu anda İngiltere 'de oldukları bilinen tüm yabancı casusların isim ve adreslerini içeren bir liste gönder.

"Evet, bu işimize yarayacaktır, Watson," dedi Holmes, Woolwich trenindeki yerlerimizi aldığımızda.

"Ağabey Mycroft'a, olağanüstü bir vaka olacağına inandığım bu meseleye bizi dahil ettiği için çok şey borçluyuz."

Heyecan dolu yüzü, olağanüstü bir ipucunun onu derin düşüncelere itmiş olduğunu gösteren yoğun ve gerilimli o bildik enerjiyi yansıtıyordu. Avcı köpeğini, bir, uzun kulakları ve sallanan kuyruğuyla kulübesinin civarında gezinirken düşünün; bir de parlayan gözler ve gergin kaslarla bir avın kokusunu duyduğu zamanki haliyle kıyaslayın -Holmes'ün sabahki hali şimdiki halinden o kadar farklıydı işte. Sadece birkaç saat önce, sisle çevrili odamızda gri renkli sabahlığının içinde huzursuz bir şekilde amaçsızca dolanan bitkin adam o değildi sanki.

"Burada malzeme var. Büyük olanaklar var," dedi. "Bu denli nitelikli bir vaka olabileceğini daha önce anlayamamakla hakikaten akılsızlık etmişim."

"Bana hâlâ kapkaranlık görünüyor."

"Sonu benim için de karanlık, ama en azından bizi çok ileriye taşıyabilecek bir fikrim var artık. Adam başka bir yerde öldürüldü ve cesedi de bir vagonun içinde değil, *tepe* *sindeydi!*"

"Tepesinde mi!"

"Olağanüstü, öyle değil mi? Ama delilleri gözden geçir. Cesedin, trenin kesişme noktasına gelip sarsıldığı, döndüğü yerde bulunmuş olması bir tesadüf müdür? Orası, vagonun üzerindeki bir şeyin düşeceğini tahmin ettiği bir yer olamaz mı? Kesişme noktalarında, trenin içindekiler fazla etkilenmez. Ceset, vagonun üzerinden düşmediyse, çok garip bir tesadüfler zinciri gerçekleşmiş demektir. Mesela kan izine rastlanmamasına ne demeli? Ölen adamın kanı başka bir yerde aktıysa rayların üzerinde bir iz rastlanmaması gayet doğal tabii. Her bir gerçek kendi hikâyesini anlatıyor. Bir araya geldiklerinde her şeyi anlıyorsun."

"Bilet konusunu da açıklıyor bu!" diye atıldım heyecanla.

"Kesinlikle. Biletin olmamasını açıklayamamıştık. Ama şimdi her şey yerli yerine oturdu."

"Ama öyle olsa bile ölümüyle ilgili gizemi çözmek konusunda hiçbir ilerleme kat edemedik. Doğrusu, bu, durumu kolaylaştırmaktan çok, daha da karmâşıklaştığı."

"Olabilir," dedi Holmes, dalgın dalgın, "olabilir." Sonra sessizlik içinde derin düşüncelere daldı ve tren nihayet Woolwich İstasyonu'na girinceye kadar da tek kelime etmedi. Orada bir araba çağırdı ve cebinden Mycroft'un mektubunu çıkardı.

"Gideceğimiz çok yer var," dedi. "İlk durağımız Sir James Walter'ın evi olacak."

Ünlü müsteşarın evi, Thames Nehri'ne kadar uzanan yeşil çimenlikleriyle güzel bir villaydı. Oraya ulaştığımız sırada sis dağılmaya başlamış, güneş kendini göstermişti. Kapıyı bir uşak açtı.

"Sir James mi efendim?" dedi adam hüzünlü bir yüzle. "Sir James bu sabah öldü."

"Aman tanrım!" diye atıldı Holmes şaşkınlıkla. "Bu nasıl oldu?"

"Belki içeri gelmek istersiniz efendim, kardeşi, Albay Valentine burada."

"Evet, onunla görüşsek iyi olacak."

Loş bir oturma odasına alındık. Çok geçmeden yanımıza çok uzun boylu, yakışıklı, hafif sakallı, ellisinde bir adam geldi; ölmüş bilim adamının küçük kardeşiydi. Çılgın bakışları ve dağınık saçları, başlarına gelmiş olan felaketin izlerini taşıyordu. Olayı anlatırken düzgün konuşmaktan bile acizdi adam.

"Şu korkunç skandal yüzünden," dedi. "Ağabeyim Sir James, son derece onurlu bir adamdı ve bu olayı kaldıramadı. Kalbi kırılmıştı. Departmanının verimliliğiyle her zaman gurur duyardı. Onu öldüren, bu skandal oldu."

"Biz de kendisinden, durumu düzeltmemize yarayacak birtakım bilgiler almayı ummuştuk."

"Sizi temin ederim ki, bizler için olay nasıl gizemini koruyorsa onun için de öyleydi. Bildiklerini zaten polise anlatmıştı. Cadogan West'in suçlu olduğundan şüphesi yoktu tabii, ama gerisi tam bir muamma."

"Peki siz bu vakaya bir ışık tutabilir misiniz?"

"Okuduklarımın, duyduklarımın haricinde bir şey bilmiyorum. Saygısızlık etmek istemem, ama şu anda son

derece kötü bir durumda olduğumuzu görüyorsunuz Bay Holmes. Görüşmeyi mümkün olduğu kadar kısa tutmanızı rica etmek zorundayım."

"Bu gerçekten de beklenmedik bir gelişme," dedi dostum, tekrar arabaya bindiğimizde. "Eceliyle mi öldü, yoksa zavallı adam kendini mi öldürdü acaba? İkincisiyse, bunun sebebi ihmal edilmiş bir görevden duyulan utançla mıydı? Neyse, bunu sonraya bırakalım.

Cadogan West'lerin evine yönelme zamanı."

Ölen gencin annesinin oturduğu ev, şehrin dış mahallelerinden birinde, küçük ama bakımlı bir evdi. Kadıncağz bize yardım edemeyecek kadar kederliydi; ama hemen yanında duran solgun yüzlü genç bir kadın kendisini Bayan Violet Westbury olarak tanıttı; ölen adamın nişanlısı ve onu hayatta görmüş olan son kişiydi.

"Anlayamıyorum, Bay Holmes," dedi. "Arthur'un öldüğünü duyduğumdan beri gözüme uyku girmedi. Bunların anlamını çözmek için gece gündüz düşünmekten başka hiçbir şey yapamıyorum. Arthur, dünyadaki en vatansever, en nazik ve en temiz kalpli insandı. Kendisine teslim edilmiş bir hükümet sırrını satmaktansa, sağ elini kaybetmeyi yeğlerdi. Onu tanıyan herkes böyle bir suçu işlemiş olmasının imkânsız olduğunu bilir."

"Peki ama kanıtlar ne olacak Bayan Westbury?"

"Evet, evet; onları açıklayamadığımı itiraf ediyorum."

"Arthur'un para durumu nasıldı, paraya ihtiyacı var mıydı?"

"Hayır; temel şeyler haricinde hiçbir şeye ihtiyacı yoktu, maaşı ona fazlasıyla yetiyordu. Birkaç yüz sterlin biriktirmişti ve yılbaşında evlenmeye karar vermiştik."

"Heyecanlı mıydı o gece? Haydi Bayan Westbury, bize karşı tamamen açık olun."

Dostumun uyanık bakışlarından, kızda bir değişiklik fark etmiş olduğunu anladım. Bayan Westbury kızarak tereddüt etti.

"Evet," dedi sonunda, "Arthur'un aklını meşgul eden bir şeyler olduğuna dair bir hisse kapılmıştım."

"Uzun zamandır mı?"

"Son bir haftadır. Düşünceli ve endişeliydi. Bir defasında onu konuşturmaya çalıştım. Canını sıkan bir şeylerin olduğunu ve işiyle ilgili bir mesele olduğunu itiraf etti. 'Sana bile anlatamayacağım kadar ciddi bir mesele,' demişti. Ağzından başkaca da bir söz alamadım."

Holmes ciddileşmişti.

"Devam edin Bayan Westbury. Nişanlılığınızın aleyhineymiş gibi bile gözükse devam edin lütfen. Bizi nereye götüreceğini bilemeyiz."

"Anlatacak başka pek bir şey yok. Bir iki defa, bana bir şeyler söylemeye çalıştığını hissetmiştim. Bir akşam, sırrının önemiyle ilgili konuştu ve yanlış hatırlamıyorsam, yabancı casusların bunun için yüklü miktarda paralar ödemeye hazır olduğuna benzer bir şeyler söylemişti."

Dostumun yüzü daha da karardı.

"Başka?"

"Böyle konularda gevşek davranıldığını -bir hainin, planları almasının hiç de zor olmayacağını söyledi."

"Böyle konuşmaya başlaması son günlere mi denk geliyordu?"

"Evet, daha bunlardan bahsettiğini hatırlamıyorum."

"Şimdi de son geceden bahsedin bize."

"Birlikte tiyatroya gidecektik. Sis o kadar yoğunu ki arabayla gitmenin hiçbir yolu yoktu. Yürüdük -yolumuz bizi ofisin bir hayli yakınına getirmişti. Birdenbire sisin içine dalıp ortadan kayboldu."

"Tek kelime etmeden mi?"

"Sessizce sövdüğünü duydum; hepsi buydu. Bekledim ama bir daha gelmedi. Ben de eve yürüdüm. Ertesi gün ofis açıldıktan sonra soruşturma için geldiler. Korkunç haberi saat on ikide aldık. Ah, Bay Holmes, onun adına sürülmüş lekeyi bir temizleyebilirsiniz! Onuru onun için çok önemliydi."

Holmes üzüntüyle kafasını salladı.

"Hadi gel Watson," dedi, "uğrayacak başka yerlerimiz var. Bundan sonraki durağımız, kâğıtların çalındığı ofis olacak."

"Vakaya başladığımızda da her şey bu genç adama karşıydı; ve soruşturmamız ilerledikçe değişen bir şey olmadı," dedi Holmes, arabamız son hızla ilerlerken. "Sırf evlilik hazırlıkları bile, suç işlemesi için yeterince iyi bir sebep. Doğal olarak paraya ihtiyacı vardı. Fikir aklıdaydı - nişanlısına bundan bahsettiğine göre. Ona planlarını anlatarak

kızı neredeyse suç ortağı yapacaktı. Olanlar hiç hoşuma gitmiyor."

"Fakat Holmes, karakterin bir önemi yok mu? Hem sonra ne diye suç işlemek için kızını öylece sokağın ortasında bırakıp gitsin ki?"

"Çok haklısın! İşin bazı sakıncaları yok değil. Ama çok zorlu bir vakayla karşı karşıya olduğumuz kesin."

Başmühendis Bay Sidney Johnson bizi ofiste karşılarken dostumun kartvizitine, gereken saygıyı göstermişti. Bay Johnson orta yaşlı, sıksa bir adamdı; sevimsiz yüzü yorgunluktan çökmüş, yaşadığı stres sonucunda ellerine bir titreme gelmişti.

"Çok kötü Bay Holmes, çok kötü! Şefin öldüğünün haberini aldınız mı?"

"Az önce onun evindeydik."

"Ofis darmadağın. Şefimiz öldü. Cadogan West öldü, kâğıtlarımız yok. Oysa pazartesi gecesi çıkarken burası hükümetin diğer tüm ofisleri kadar tertipliydi. Tanrım, düşüncesine bile dayanamıyorum! Dünya bir yana, West bir yana, bunu nasıl yaptı akıl sır erdiremiyorum."

"Demek onun suçlu olduğundan eminsiniz, öyle mi?"

"Başka bir açıklama göremiyorum. Oysa ona güveniyordum; kendime nasıl güveniyorsam, o gence de öyle güveniyordum."

"Pazartesi gecesi saat kaçta kapandı burası?"

"Saat beşte beyefendi."

"Kapatan siz miydiniz?"

"Her zaman son çıkan kişi ben olurum."

"Planlar nerede duruyordu?"

"Ŗuradaki kasada. Onları oraya kendi ellerimle koydum."

"Binanın bir bekçisi yok mu?"

"Var, ama sorumluluğu altında olan başka departmanlar da var. Kendisi yaşlı bir asker ve güvenilir bir adamdır. O gece hiçbir Şey görmemiş. Sis çok yoğundu tabii."

"Farz edelim ki Cadogan West çalışma saatlerinden sonra binaya girmek istedi; kâğıtlara ulaşmak için üç anahtara ihtiyacı olurdu, değil mi?"

"Evet, haklısınız. Dış kapınıniki, ofisinki ve kasanıniki."

"Bu anahtarlar sadece sizde ve Sir James Walter'da vardı, yanılıyor muyum?"

"Bende kapıların anahtarları yok, sadece kasanın anahtarına sahibim."

"Sir James, alışkanlıklarına bağlı bir insan mıydı?"

"Evet, öyle olduğuna inanıyorum. Söz konusu anahtarlara gelince üçünü de aynı halkada taşıdığını biliyorum. Onları o halkada sık sık görmüşümdür."

"Ve o halka da adamlarla birlikte Londra'ya gitti, öyle mi?"

"Bize öyle söyledi."

"Sizin anahtarınız da hep yanınızdaydı?"

"Bir saniye bile yanımdan ayırmadım onları."

"West'in suçlu olduğunu varsayarsak, anahtarların kopyalarını çıkartmış olması gerektiğini biliyoruz. Oysa cesedinin üzerinde tek bir anahtara rastlanmadı. Bir şey daha var; burada çalışan mühendislerden biri planları satmayı istese, orijinalleri götürmektense kopyalarını çıkarması daha kolay olmaz mıydı?"

"Düzgün bir kopya çıkarabilmek, ileri derecede teknik bilgi gerektirir."

"Sir James, siz ya da West'in, bu bilgiye vâkıf olduğunuzu düşünmek yanlış olmaz herhalde?"

"Elbette, ama yalvarırım beni bu olaya dahil etmeye çalışmayın Bay Holmes. Orijinal planlar zaten West'in üzerinde bulunmuşken bu şekilde sorular sormanın anlamı nedir?"

"Sonuçta hiç zorlanmadan kopyalarını çıkarmış olabilecekken orijinalleri götürme riskini göze alması çok garip."

"Çok garip, doğru, ama öyle yapmış işte."

"Vakayla ilgili yaptığım her soruşturmada, açıklaması olmayan yeni noktalar çıkıyor karşıma. Neyse, neyse, üç kâğıt hâlâ kayıpmış. Bildiğim kadarıyla en önemli üçüymüş, doğru mu?"

"Evet, doğru."

"Peki bu üç kâğıda sahip olan birinin, diğer yedisi olmadan da bir Bruce-Partington denizaltısı yapabileceğini söyleyebilir

misiniz?"

"Denizcilik Komutanlığı'na önce bu şekilde ifade verdim; ama bugün çizimleri yeniden gözden geçirme fırsatım oldu ve artık o kadar da emin değilim. Otomatik ayarlı yivleri olan çifte supaplar, geri gelen kâğıtların arasındakilerden birinde çizili. Yabancılar bunu kendileri icat etmedikleri sürece denizaltıyı yapamazlar. Tabii çok geçmeden o zorluğun üstesinden de gelirler, orası ayrı."

"Ama yine de, kayıp olan kâğıtlar en önemlileriydi, öyle mi?"

"Kuşkusuz."

"İzin verirseniz şimdi binada biraz dolaşmak istiyorum. Şimdilik başka sorum yok."

Holmes, kasanın kilidini, odanın kapısını ve en sonunda da pencerelerin demir kepenklerini inceledi. Dışarıdaki çimenliğe çıktığımızda birden çok heyecanlandı. Pencerenin hemen altında bir defne çalısı vardı ve dallarının birçoğu ezilip kırılmıştı. Holmes, büyüteciyle dalları dikkatlice inceledikten sonra yerde belli belirsiz görülen izlere geçti. Son olarak başmühendisten demir kepenkleri kapatmasını istedi ve ikisinin ortasında boşluk bulunduğunu, dışarıdaki birinin içeride olanları rahatlıkla görebileceğini anlattı bana.

"İzler, arada geçen üç gün yüzünden işe yaramaz hale gelmiş. Bir anlamları olabilir de, olmayabilir de. Neyse Watson, Woolwich'te başka bir şey bulabileceğimizi sanmıyorum. Buradan çok küçük bir mahsul elde edebildik. Bakalım Londra'da daha başarılı olabilecek miyiz."

Ne var ki Woolwich İstasyonu'ndan ayrılmadan önce yine de hasadımıza bir şey daha eklemeyi başardık. Bilet gişesindeki memur, Cadogan West'i -ki onu çok iyi tanır-mış- Pazartesi gecesi 8:15 London Bridge trenine binerken gördüğünü söyledi. Yalnızmış ve üçüncü sınıftan bir gidiş bileti almış. Memur, genç adamın heyecanlı ve sinirli haline çok şaşır-mış. West o kadar titriyormuş ki parasının üstünü almakta zorlanmış, memur ona yardım etmek zorunda kalmış. Tren kalkış saatleri çizelgesine bakıldığında, nişanlısını saat 7:30'da bırakan West'in binmiş olduğu trenin ancak ve ancak 8:15 treni olabileceği ortaya çıkıyordu.

"Hikâyeyi baştan alalım, Watson," dedi Holmes, yarım saat kadar sessizce oturduktan sonra. "Seninle birlikte üstlendiğimiz onca vakanın içinde, yerine bunun kadar zor oturan bir başkasının olduğunu sanmıyorum. Attığımız her yeni adımda, arkamızdaki adımlardan birini yanlış atmış olduğumuzu fark ediyoruz. Buna rağmen takdir edilecek birtakım gelişmeler kaydetmedik de değil tabii.

"Woolwich'teki araştırmalarımızdan çıkanlar genel olarak genç Cadogan West'in aleyhineydi; ama penceredeki izler daha uygun bir varsayıma önyak olabilir. Farz edelim ki yabancı bir casus onunla temasa geçti. Bu, öyle bir tehdit altında yapılmıştır ki, adam konuyla ilgili tek bir söz edemediyse de düşüncelerini içinde saklamakta zorlandı; bunu, nişanlısına yaptığı küçük açıklamalardan anlıyoruz. Güzel. Sonra farz edelim ki geç bayanla tiyatroya gittiği akşam sisin içinde yine bu casusu görmüş olsun -hem de ofise doğru giderken. Tez canlı bir adamdı, hızlı karar veren biri. Her şeyden önce görevi bilinciyle adamı takip edip pencereye ulaştı, belgelerin çalındığını gördü ve hırsızın peşine düştü.

Böylece, kopyalarını çıkartabilecek birinin orijinalleri çalmayacağı varsayımını da doğrulamış oluruz. Oysa dışarıdan gelen adam orijinalleri almalıydı. Buraya kadar tamam."

"Sonraki adım ne?"

"Asıl zorluklar işte burada başlıyor. İnsan, Cadogan West'in böyle bir durumda öncelikle hırsızını yakalayıp ortalığı ayağa kaldıracağını düşünmek istiyor. Genç adam neden böyle yapmadı? Kâğıtları çalan kişi yüksek kademeli memurlardan biri miydi? Bu, West'in hareketlerini açıklardı. Yoksa şef, sisin içinde West'e bir not mu verdi de genç adamımız ondan Önce Londra'ya yetişmek için hemen yola çıktı? Son derece önemli bir not olmalıydı, yoksa hiçbir şey söylemeden nişanlısını orada öylece bırakmazdı. Evet, buradan itibaren koku kayboluyor. Her iki varsayımla da, West'in, cebinde yedi kâğıtla bir şehir içi treninin çatısında yatması arasında kocaman bir boşluk var. İçgüdülerim bana diğer uçtan çalışmaya başlamamı söylüyor. Mycroft, istediğim adres listesini bize yolladıysa belki adamımızı seçip bir yerine iki izin takibine başlayabiliriz."

Baker Sokağı'nda bizi gerçekten de bir not bekliyordu. Hükümetin ulaklarından biri onu bizzat getirmişti. Holmes nota bir göz attıktan sonra bana fırlattı.

Küçük serserilerden bol bol, bu kadar büyük bir işi üstlenebilecekse çok az insan var. Kafa yormaya değecek kişiler, Great George Sokağı 13 numarada oturan Adolph Meyer; Notting Hill, Campden Konağı'nda kalan Louis La Rothiere; ve Kensington, Caulfield Gardens'tan Hugo

Oberstein'dir. Bu sonuncusu, pazartesi günü şehirdeymiş, hemen ardından da Londra'dan ayrılmış. Bir ışık görmüş olduğuna sevindim. Kabine, büyük bir heyecan içinde raporunu bekliyor. Merkezden delegeler gönderildi. Gerekirse tüm Hükümet arkanda olduğunu belirtiyor.

MYCROFT

"Bu konuda korkarım artık yapılacak bir şey kalmadı." dedi Holmes gülümseyerek. Londra'yı gösteren büyük bir haritayı açmış, merakla inceliyordu.

"Bak, bak," dedi neden sonra, sesinde belirgin bir memnuniyetle, "nihayet işler bizim istediğimiz yönde gelişmeye başlıyor. Ne diyeceğim Watson, bu vakayı her şeye rağmen başarıyla tamamlayacağız galiba." İyice neşelenerek eliyle omzuma vurdu. "Şimdi dışarı çıkıyorum. Zihinsel bir alıştırma, o kadar. Güvenilir dostum ve tarihçim yanımda olmadan ciddi bir şey yapmam, merak etme. Sen burada kal, muhtemelen bir iki saat içinde dönerim. Daha uzun sürerse bir kalem ve kâğıt al, hükümeti nasıl kurtardığımızın hikâyesini yazmaya başla."

Holmes'ün neşesi bana da bulaştı, çünkü çok iyi bir sebebi olmadan, her zamanki ciddiyetinden bu şekilde uzaklaşmayacağını biliyordum. O kasım akşamı boyunca, heyecandan yerimde duramaz bir şekilde dönüşünü bekledim. Ama onun yerine, saat dokuzdan hemen sonra, bir mesajla birlikte bir ulak geldi kapımıza:

Kensington, Gloucester Caddesi'ndeki Goldini Restoranı'nda akşam yemeği yiyorum. Lütfen bana katıl. Yanında bir levye, kapaklı bir gaz lambası, bir keski ve tabancanı da getir.

S.H.

Saygın bir vatandaşın, sis kaplı karanlık sokaklarda taşınması için çok güzel bir teçhizatı doğrusu! Hepsini paltomun içine gizlemeye çalışarak, verilen adrese doğru aceleyle yol aldım. Dostumu, gösterişli İtalyan restoranında yuvarlak, küçük bir masada oturur buldum.

"Bir şey yedin mi? Kahve ve portakal liköründe bana katılırsın herhalde. Restoranın purolarından dene bir tane. Düşündüğünden daha zararsızlar. Senden istediğim şeyleri getirdin mi?"

"Burada, paltomun içindeler."

"Mükemmel. Yaptıklarımı kısaca özetleyeyim ki bizi bekleyen görevi anlayabilesin. Evet, sanırım senin de bildiğin gibi, genç adamın cesedi vagonun üzerine *yerleştirilmişti*. Bu kadarı, bir vagonun değil de tepesinden düşmüş olması gerektiğini anladığım anda belli olmuştu."

"Peki vagonun üzerine bir köprüden filan düşmüş olamaz mı?"

"Bana kalırsa, öyle bir şeyin olması imkânsız. Trenlerin çatılarını incelersen, hafiften yuvarlatılmış olduklarını, üstlerinde tutunacak hiçbir yerin olmadığını görürsün. Hiç

Çekinmeden, Genç Cadogan West'in oraya kasıtlı bir Şekilde yerleŐtirdiđini söyleyebiliriz."

"Nasıl yerleŐtirilebilirdi ki?"

"Cevaplanması gereken soru oydu zaten. Tek bir yolu var. Metro, bildiğin gibi, West End civarında bir süreliğine tünellerden çıkıyor. Oradan geçtiğimde, hemen üstte pencereler görmüş olduğuma dair bir Şeyler hatırlıyordum hayal meyal. Trenin o pencerelerden birinin altında durakladığını düşün -çatısına bir ceset koymak zor olur muydu?"

"Bana sorarsan hiç olası görünmüyor."

"Eski varsayımımızı hatırlayalım: 'Diğer ihtimaller boş çıkınca, ne kadar olanaksız görünürse görünsün, geriye kalan ihtimal her zaman doğru olmalıdır.' Bu vakada da diğer bütün ihtimaller boş ıktı. Kısa süre önce Londra'dan ayrılmış olan casusun, Metroya bakan evlerden birinde yaşadığını öğrendiğimde o kadar memnun oldum ki sen bile neşeli halime ŐaŐtın."

"Ah, onun için miydi?"

"Evet, onun içindi. Caulfield Gardens 13 numarada oturan Bay Hugo Oberstein yeni hedefimdi. Gloucester Road İstasyonu'ndan başladım. Yardımsever bir memur benimle birlikte hat boyunca gelip Caulfield Gardens'ın arka pencerelerinin raylara baktığını, daha da önemlisi, metronun, tren yoluyla kesiŐmesi sonucu tam da o noktada bazen dakikalar boyunca beklemek zorunda olduğunu öğrenmemi sağladı.

"Harika bir şey Holmes! Olayı çözdün!"

"Şimdilik -şimdilik Watson. İlerledik, ama hedefimiz hâlâ uzak. Neyse, Caulfield Gardens'ın arka tarafını gördükten sonra ön tarafına da uğrayıp kuşun gerçekten de yuvadan uçmuş olduğu konusunda emin oldum. Adamın kaldığı yer binanın üst katlarında bulunan büyük bir daire ve gördüğüm kadarıyla da mobilyasız. Oberstein orada, büyük ihtimalle suç ortağı da olan tek bir uşakla yaşıyordu. Unutmamamız gereken şey Oberstein'in, malını satmak için anakaraya geçtiğidir; tutuklanma korkusundan değil. Evinin aranabileceği aklının ucundan bile geçmiyordu; oysa yapmak üzere olduğumuz şey tam olarak bu."

"Bir arama emri çıkarsak da olayı yasallaştırsak?"

"Elimizdeki kanıtlarla olmaz."

"Ne bulmak umuduyla gidiyoruz?"

"Bunu önceden söylemek imkânsız."

"Bundan hiç hoşlanmadım Holmes."

"Sevgili dostum, sen sokakta nöbet tutabilirsin. Yasadışı işleri ben hallederim. Boşa harcayacak zamanımız yok. Mycroft'un notunu düşün, haber bekleyen üst seviye yetkilileri, donanmayı, kabineyi düşün. Gitmek zorundayız, başka çaremiz yok."

Cevabım masadan kalkmak oldu.

"Haklısın Holmes, gitmek zorundayız."

Holmes ayağa fırlayıp elimi sıktı.

"Son dakikada korkup kaçmayacağını biliyordum," dedi. Bir an için, gözlerinde şefkate benzer bir şey belirmiştiyse de bir saniye sonra, tekrar eski mantıkçı, güçlü Holmes olmuştu.

"Neredeyse bir kilometrelik yol, ama acelemiz yok, yürüyelim," dedi. "Yanıdaki eşyaları düşürme lütfen. Şüpheli şahıs olarak tutuklanman büyük bir şanssızlık olur."

Caulfield Gardens, Victoria döneminde Londra'nın batı yakasında her yere dikilen, düz sütunlu, revaklı binalardan biriydi. Yandaki evde galiba bir çocuk partisi vardı çünkü genç seslerden neşeli bir koro ve piyano sesi yankılanıyordu gecenin içinden. Hâlâ sis vardı ve bizi gözlerden saklamak için elinden geleni yapıyordu. Holmes, lambasını yakmış, kocaman kapıya bakıyordu.

"Bu, önemli bir engel," dedi. "Kilitli olduğu gibi sürgülüdür de. Sanırım bodrumdan girmeye çalışsak daha iyi olacak. Böylece meraklı bir polis memuru gelecek olursa ruhu bile duymaz. Şuradan aşağı inelim."

Bir dakika kadar sonra ikimiz de binanın bodrumundaydık. Karanlık gölgelere henüz sığınmıştık ki, yukarıdaki sisin içinde bir polisin hızlı adımları duyuldu. Sesler uzaklaşınca, Holmes arka kapının üzerinde çalışmaya başladı. Kilide eğildi ve çok geçmeden de yüksek bir çatırtı eşliğinde ardına kadar açıldı kapı. Kapıyı arkamızdan kapayarak karanlık bir koridora daldık. Holmes önde ben arkada, kıvrımlı, halisiz merdivenden yukarı çıktık. Sarı küçük ışığı alçak bir pencereyi aydınlattı.

"İşte geldik Watson -burası olmalı." Pencereyi ardına kadar açtı ve birden kısık sesli, kaba bir mırıltıya benzer bir ses geldi kulağımıza, giderek yükseldi ve sonunda tren,

altımızdaki karanlıkta büyük bir hızla akıp geçti. Holmes, ışığını pencereden aşağı sarkıttı. Eşik, geçen lokomotifin çıkardığı isten simsiyah olmuştu, ama bazı yerlerde bu siyahlık dağılmış, silinmişti.

"Cesedi burada bekletmişler işte. Hey hey hey! Watson! Bu da ne? Bir kan izi olduğundan hiç şüphe yok." Pencerenin çerçevesinde görülen silik bir lekeyi gösteriyordu. "Merdivenin üzerinde de bir damla var. Kanıtlarımız tamam. Bir tren durana kadar bekleyelim."

Bekleyişimiz uzun sürmedi. Gelen tren, tıpkı bir önceki gibi tünelden fırladı ama sonra yavaşladı ve inleyen frenlerle hemen altımızda durdu. Vagonların çatısıyla pencerenin arasında bir metre bile yoktu. Holmes pencereyi kapattı.

"Buraya kadar haklı çıktık," dedi. "Ne düşünüyorsun Watson?"

"Bir şaheser. Daha başarılı olduğun bir zamanı hatırlamıyorum."

"Bu konuda sana katılamam. Cesedin, vagonun çatısında olduğunu anladığım anda -ki bu o kadar da zor değildi- gerisi zaten aydınlanmıştı. Ciddi sonuçları olan bir vaka olmasa, bu noktaya kadar yaptıklarımız önemsiz sayılacaktı. En zor aşamaları henüz bitirmedik. Ama belki de burada bize yardımcı olacak bir şeyler bulabiliriz."

Mutfak merdiveninden aşağı inip ilk kattaki odaları dolaştık. İlk baktığımız yer, bir yemek odasıydı ve içinde kayda değer bir şey yoktu. İkinci oda bir yatak odasıydı ve o da boş çıktı. Son oda daha ümit verici görünüyordu ve dostum ayrıntılı bir araştırmaya girişti. Besbelli ki çalışma odası olarak kullanılan

mekân, kitaplar ve gazetelerle dolup taşıyordu. Holmes, seri bir şekilde çalışarak çekmeceleri, dolapları teker teker boşalttıysa da ciddi gözlerine başarının parıltıları gelmedi. Bir saat çalışma sonunda hâlâ başladığımız yerdeydik.

"Kurnaz tilki bütün izlerinin üzerini örtmüş," dedi Holmes. "Onu suçlamaya yarayacak hiçbir şey bırakmamış. Tehlikeli mektuplarının tümü ya yok edilmiş ya da götürülmüş. Son şansımız bu."

Yazı masasının üzerinde duran küçük bir metal kutudan bahsediyordu Holmes. Onu keskiyle açtı. İçinde, üstleri rakam ve hesaplarla dolu rulo halinde birkaç kâğıt vardı. 'Su basıncı' ve 'basınç odası' gibi kelimelerin sürekli tekrar edilmiş olması, bir denizaltıyla ilintili olabileceklerini gösteriyordu, ama Holmes sabırsız bir şekilde hepsini yana fırlattı. Kutuda, içi gazete kupürleriyle dolu bir zarf kalmıştı sadece. Onları masanın üzerine boşaltır boşaltmaz, yüzünde, umutlarının yükseldiğini gösteren bir heyecan belirdi.

"Bu nedir Watson? Ha? Nedir? Gazetelerden birinin ilan sayfasında çıkmış bir dizi mesaj. Harflere ve kullanılan kâğıda bakılırsa *Daily Telegraph*'ın şikâyetler köşesi. Tarih yok -ama mesajların arasında belli bir ilişki var. İlki bu olmalı:

'Haberini daha önce almayı bekliyordum. Koşullar kabul edildi. Kartta verilen adrese yaz. - Pierrot.'

"Sonraki mesaj da şöyle: *'Anlatılamayacak kadar karmâşık. Tam rapor lazım. Malları getirince burada sana bir şeyler var. - Pierrot.'*

"Sonra da şu: '*Zaman daralıyor. Sözleşme imzalanmadığı takdirde teklifi geri çekmek zorundayım. Mektupla randevu al. İlanla doğrulayacağım.* - *Pierrot.*'

"Sonuncusu: '*Pazartesi dokuzdan sonra. Kapıyı iki defa çal. Sadece sen ve ben. Bu kadar şüpheli olma. Mallar teslim edilince nakit ödeme yapılacak.* - *Pierrot.*'

"Her şey tutanaklara geçmiş Watson! Diğer taraftaki kişiyi bir bulsak!" Holmes derin düşüncelere daldı ve parmaklarını masanın üzerinde tıkırdatarak bir süre sessizce oturdu. Sonunda ayağa fırladı.

"Evet, belki o kadar da zor olmayacak. Burada yapılacak bir iş kalmadı Watson. Şimdi *Daily Telegraph*'a uğrayıp güzel bir işgününe son noktayı koyalım."

Ertesi gün, Mycroft Holmes ve Lestrade kahvaltıya davet edildi ve Holmes, bir gün önce yaptıklarımızı onlara anlattı. Müfettiş, yaptığımız soygunun itirafını dinledikten sonra kafasını salladı.

"Biz merkeze bağlı olduğumuz için böyle şeyler yapamıyoruz, Bay Holmes," dedi. "Bizi aşan sonuçlar elde etmenize hiç şaşmamak gerek. Ama bir gün fazla ileri gidecek, kendi başını da dostunun başını da belaya sokacaksın."

"Her şey İngiltere için -değil mi Watson? Ülkemiz için canımız feda. Ama söylesene Mycroft, yaptıklarımızla ilgili sen ne düşünüyorsun?"

"Mükemmel Sherlock! Hayranlık uyandırıcı. Ama sonucunda bir şey elde edebilecek misin?"

Holmes, masanın üzerinde duran *Daily Telegraph* gazetesini elini aldı.

"Pierrot'nun bugünkü mesajını gördün mü?"

"Ne? Bir tane daha mı var?"

"Evet, işte burada: '*Bu gece. Aynı saatte. Aynı yerde. Kapıya iki kez vur. Son derece önemli. Hayatın tehlikede.*' - Pierrot.

"İnanılmaz!" diye haykırdı Lestrade. "Mesaja göre hareket ederse adamımızı yakaladık demektir!"

"İlanı verdiğimde aklımdaki de buydu zaten. İkiniz de saat sekiz civarında bizimle birlikte Caulfield Gardens'a gelerseniz iyi olur; belki çözüme biraz daha yaklaşabiliriz."

Sherlock Holmes'ün en ilginç özelliklerinden biri, işe yarayacak herhangi bir şey yapamayacağı konusunda ikna olduğunda, kendini önemli olaylardan tamamen soyutlayıp tüm düşüncelerini daha hafif işlere yöneltebiliyor olmasıydı. O unutulmaz günün tamamı boyunca, Lassus'un Polifonik İlahileri üzerine bir incelemeye gömülüp diğer her şeyi bir yana bıraktığını çok iyi hatırlıyorum. Bana gelince; kendimi o şekilde soyutlama gibi bir yeteneğim olmadığı için, gün sanki sonsuza kadar sürecekmış gibi gelmişti. Olayın ulusal önemi, hükümette yaşanan gerilim dolu bekleyiş ve sonucunu iple çektiğimiz deneyin kendisi -bütün bunlar sinirlerimi iyice germişti. Nihayet, hafif bir akşam yemeğinden sonra işe koyulabileceğimizi öğrendiğimde üstümden büyük bir yük kalkmıştı. Lestrade ve Mycroft, Gloucester Road İstasyonu'nda buluştu bizimle. Bir gece önce buraya geldiğimizde Oberstein'in bodrum kapısını açık bırakmıştık ama Mycroft Holmes kesin bir şekilde tırabzanı tırmanmayı

reddettiği için ben içeri girip ön kapıyı açmak zorunda kaldım. Saat dokuz olunca hep birlikte çalışma odasında oturmuş, sabır içinde adamımızı beklemeye koyulmuştuk bile. Bir saat geçti, sonra bir saat daha. On birde çalmaya başlayan kilise çanının ölçülü çınlamaları, umutlarımızın tükenişini haber veriyor gibiydi. Lestrade ve Mycroft yerlerinde kıvranıyor, dakikada iki kez saatlerine bakıyorlardı. Holmes, gözleri yarı yarıya kapalı, sessiz sakin, ama duyuları tetikte oturuyordu. Ansızın kafasını kaldırdı. "Geliyor," dedi.

Sessizce yürüyen biri geçmişti kapının önünden. Şimdiyse geri geliyordu. Kapının önünde durduğunu, ardından da kapıya iki kez vurduğunu duyduk. Holmes, olduğumuz yerde kalmamızı işaret ederek kalktı ve kapıya gitti. Holdeki lamba, sadece kendisini aydınlatacak kadar kısılmıştı. Kapıyı açtı; karanlık bir şekil yanından geçip eve girince de arkasından kapayıp sürgüledi. "Bu taraftan," dediğini duyduk ve bir saniye kadar sonra adam önümüzdeydi. Holmes hemen arkasından gelmişti. Adam şaşkınlıkla haykırarak arkasına döndüğünde onu yakasından tuttuğu gibi tekrar odanın içine itti. Mahkûmumuz, dengesini toparlayamadan Holmes kapıyı kapatıp önünü kesmişti. Adam etrafına baktı, sendeledi ve baygın bir şekilde yere düştü. Düşüşünün etkisiyle geniş kenarlı şapkası uçup gitti, yüzünü örten atkı boynuna indi; işte orada, karşımızda, hafif sakalları, yakışıklı yüzüyle Albay Valentine Walter yatıyordu.

Holmes, şaşkınlıkla ıslık öttürdü.

"Bu sefer tam anlamıyla afalladığımı yazabilirsin Watson," dedi. "Beklediğim kuş bu değildi."

"Kim bu?" diye sordu Mycroft heyecanla.

"Geçen hafta ölen, Denizaltı Departmanının eski başkanı Sir James Walter'ın kardeşi. Evet, evet; eksik parçaların yerlerine oturduğunu görebiliyorum. Kendine geliyor. Sorgulamasını bana bıraksanız iyi olacak."

Baygın adamı koltuğa taşımıştık. Şimdi yattığı yerde doğruldu, dehşet dolu gözlerle etrafına bakındı ve gördüklerine inanamaz halde elini alnında dolaştırdı.

"Neler oluyor?" diye sordu. "Ben Bay Oberstein'i görmeye gelmiştim."

"Her şey bitti, Albay Walter," dedi Holmes. "Bir İngiliz beyefendisinin nasıl oldu da bu şekilde davranabildiğini kesinlikle anlayamıyorum, ama Oberstein'le mesajlaşmanızdan tutun da, Cadogan West'in ölümünü hazırlayan koşullara kadar, birlikte yaptığınız her şey tarafımızca biliniyor. Size tavsiyem, pişmanlık ve itirafla küçük de olsa kendinize bir itibar sağlamaya çalışmanız olacak; sonuçta sadece sizden öğrenebileceğimiz birkaç ayrıntı daha var hâlâ."

Adam inledi ve yüzünü ellerine gömdü. Bir süre bekledik, ama o sessiz kaldı.

"Sizi temin ederim ki," dedi Holmes, "önemli olan her şeyi zaten biliyoruz. Paraya ihtiyacınızın olduğunu, ağabeyinizin taşıdığı anahtarların birer kopyasını çıkardığınızı, mektuplarınıza, *Daily Telegraph* gazetesinin ilan sayfası vasıtasıyla cevap veren Oberstein'la mesajlaşmaya başladığınızı biliyoruz. Pazartesi gecesi sizin içinde ofise gittiğinizi ve sizden şüphelenmek için büyük bir ihtimalle önceden de bir sebebi olan Cadogan West'in sizi görüp takip ettiğinden de haberdarız. O, hırsızlığı gördü, ama kâğıtları

Londra'daki ağabeyinize götürüyor olabileceğiniz için alarm veremedi. İyi bir vatandaş olarak bütün özel işlerini arkada bırakıp sisin içinde sizi takip etmeye başladı ve bu eve ulaşana kadar da peşinizi bırakmadı. Sizi de ilk olarak o zaman araya girip durdurmaya kalktı. Ve işte o zaman, Albay Walter, o zaman, hırsızlık suçuna çok daha korkunç bir suç olan cinayeti de eklediniz."

"Hayır, yapmadım! Yapmadım! Tanrı aşkına, yemin ederim ki yapmadım!" diye bağırdı adam. Acınacak haldeydi.

"O halde, tren vagonun üzerine koymadan önce Cadogan West'in nasıl öldürüldüğünü anlatın bize."

"Anlatacağım. Yemin ederim anlatacağım. Söylediğiniz diğer şeyleri yaptım. İtiraf ediyorum. Tıpkı anlattığınız gibiydi. Ödenmesi gereken bir senet borcum vardı. Paraya ihtiyacım vardı. Oberstein bana beş bin sterlin teklif etti. İflastan kurtulacaktım o parayla. Ama cinayet konusunda en az sizin kadar masumum."

"Peki neler oldu o halde?"

"West, daha önce de benden şüphelenmişti ve demin söylediğiniz gibi beni takip etti. Kapıya geldiğimiz ana kadar hiçbir şeyin farkına varmamıştım. Sis çok yoğundu, üç metre ötesini bile göremiyordun. Kapıya iki kez vurmuştum, Oberstein da kapıya gelmişti. Genç adam birdenbire sisin içinden fırlayıp kâğıtlarla ne işimizin olduğunu sordu. Oberstein'in topuzlu bir bastonu vardır, hep yanında taşıdığı tek silahıdır bu. West, arkamızdan eve zorla girince Oberstein, bastonu kafasına indirdi. Ölümcül bir vuruştı. Genç adam birkaç dakika içinde hayatını kaybetmişti. Orada, holün ortasında yatıyordu ve biz ne yapacağımızı düşünmekten

çıldırarak üzereydik. Oberstein'in aklına, penceresinin altında duraklayan trenler geldi. Ama önce benim getirmiş olduğum kâğıtları inceledi. Üçünün çok önemli olduğunu, onları almak zorunda olduğunu söyledi. 'Onları alamazsın,' diye atıldım. 'Geri götürmezsem Woolwich'te korkunç olaylar patlak verir.'

'Onları almam gerekiyor; tamamen teknik belgeler olduğu için hızlı bir şekilde kopyalanmaları imkânsız,' dedi Oberstein. 'Yine de bu gece hepsi geri dönmüş olmak zorunda,' diye cevap verdim. Bir süre düşündü, sonra da 'Buldum,' diye haykırdı. 'Üçünü ben alacağım,' dedi. 'Diğerlerini de bu genç adamın cebine koyacağız. Onu bulduklarında, suç onun üzerine atılacak.'

"Daha iyi bir çözüm göremediğim için söylediği gibi yaptık. Bir tren durana kadar pencerede yarım saat bekledik. Sis sayesinde görünmez sayılırdık ve West'ın bedenini trenin üzerine bırakmakta hiç zorluk çekmedik. Evet, benim bildiklerim bu kadar."

"Peki ya ağabeyiniz?"

"Hiçbir şey söylemedi ama bir keresinde bendeki anahtarları görmüştü ve sanırım şüphelenmişti. Gözlerinden okuyordum şüphesini. Bildiğiniz gibi sonradan bir daha başı dik dolaşamadı."

Odayı bir sessizlik kapladı ve sonunda konuşan Mycroft Holmes oldu.

"Olayları düzeltemez misiniz? Bu hem vicdanınızı hem de cezanızı hafifletirdi."

"Ne yapabilirim ki?"

"Oberstein ve kâğıtlar nerede, onu söyleyin."

"Bilmiyorum."

"Size bir adres vermedi mi?"

"Paris'teki Htel du Louvre'a gönderilen mektupların eninde sonunda kendisine ulaşacağını söylemişti."

"O halde Hâlâ dzeltebileceğiniz bir şeyler var," dedi Sherlock Holmes.

"Elimden gelen her türlü yardıma hazırım. O adama karşı bir iyilik borçlu değilim. Benim hayatımı mahvetti."

"Kâğıt ve kalemi alın, masaya oturun ve söylediklerimi yazın. Zarfın zerine vereceğim adresi ekleyin. İşte böyle. şimdi de mektuba başlayalım:

"Saygıdeğer Beyefendi;

"Yaptığımız alışverişte son derece önemli bir ayrıntının eksik kalmış olduğunu anlamış olmanız gerekirdi. Planı tamamlayacak son bir kopya var elimde. Ne var ki bunu çıkarmak için kendimi riske attım ve beş yüz sterlinlik bir avans daha istemek zorundayım. Planı postaya veremem ve karşılığında nakit paradan başka bir şey de kabul edemem. Yurtdışında seni görmeye gelebilirdim ama şimdi ülkeyi terk edersem şüpheleri üzerime çekerim. Cumartesi, glen, Charing Cross Otelinin lobisinde seni bekliyor olacağım. Sadece İngiliz sterlini ya da altın kabul edeceğimi unutma."

"ok güzel oldu. Adamımızı yakalamamıza yardım etmezse çok şaşırırım."

Söylediği gibi oldu da! Hayatının darbesini tamamlama hevesi içindeki Oberstein'in yemi yutması ve bir İngiliz hapisanesinde on beş yıl geçirdiği tarihe yazıldı -ülkelerin, çoğu kez resmi tarihten kat be kat ilginç ve gizli, resmi olmayan tarihine tabii ki. Paha biçilmez Bruce-Partington planları, Oberstein'in sandığında bulundu; onları Avrupa'nın tüm büyük kentlerinde açık arttırmaya vermişti.

Albay Walter, cezasının ikinci senesinin sonlarına doğru hapisanede öldü. Holmes'a gelince; o, yeni bir hevesle, Lassus'un çoksesli İlahileri'yle ilgili yazısına döndü, ki bu yazı daha sonra basıldı. Uzmanların söylediğine göre, konuyla ilgili son noktayı koyuyormuş. Birkaç hafta sonra, tesadüfi bir şekilde dostumun, bir gününü Windsor'da geçirdiğini öğrendim. Döndüğünde boynunda harikulade güzellikte zümrüt bir kravat iğnesi vardı. Onu satın alıp almadığını sorduğumda bana gülümsedi ve bir hanımefendinin küçük bir meselesini halletme şansını elde etmiş olması karşılığında kendisine hediye edilmiş olduğunu belirtti. Başka bir şey anlatmadı, ama o hanımefendinin onurlu ismini tahmin edebiliyorum ve zümrüt iğnenin de dostuma her zaman Bruce-Partington planlarıyla ilgili vakayı hatırlatacağından pek kuşum yok.

Dedektif Ölüm Döşesinde

Sherlock Holmes'ün ev sahibi Bayan Hudson'ın çektiğini başka hiçbir ev sahibi çekmemiştir herhalde. Evinin giriş kapısında tuhaf ve çoğu zaman sevimsiz karakterlerin yığılı olması yetmiyormuş gibi, bir de kiracısının garip alışkanlıklarına ve düzensiz hayatına katlanmak zorunda kalıyordu. İnanılmaz dağınıklığı, olmadık saatlerde müzik dinleme tutkusu, ara sıra evin içinde tabancasıyla talim yapması, genelde pis kokular yayılmasına neden olan bilimsel deneyleri ve dünyasından eksik olmayan şiddet ve tehlikeler Holmes'u belki de Londra'nın en kötü kiracısı yapmaya yetiyordu. Ama ödemeleri her zaman dolgundu. Eminim, Holmes'ün beraber olduğumuz yıllar içinde verdiği kiralan toplasanız koca evi kolaylıkla satın alabilirdiniz.

Davranışları ne kadar alışılmadık olursa olsun, ev sahibi ona her zaman saygıyla yaklaşır, işine burnunu sokmaya cesaret edemezdi. Hatta, dostumun kadınlara karşı nezaketinden olacak, yaşlı bayan ondan hoşlanıyordu bile. Holmes karşı cinsten hoşlanmaz ve onlara asla güvenmezdi ama hiçbir zaman da beyefendiliği elden bırakmazdı. Kadının Holmes'a ne kadar düşkün olduğunu bildiğim için, evliliğimin ikinci yılında, kaldığım yere gelip dostumun içinde bulunduğu üzücü durumu anlatırken can kulağıyla dinledim.

"O ölüyor Dr. Watson," dedi. "Üç gündür yataktan çıkmadı ve korkarım bugünü de çıkaramayacak. Doktor çağırmama izin vermiyor. Bu sabah yüzünün iyice çekildiğini ve

çaresizce bakan kocaman, parlak gözlerini görünce daha fazla dayanamadım. 'İzniniz olsun ya da olmasın Bay Holmes, hemen şimdi gidip bir doktor bulacağım,' dedim. 'O halde Watson olsun,' dedi o da. Yerinizde olsam acele ederdim efendim; yoksa onu bir daha göremeyebilirsiniz."

Hastalığından haberim olmadığı için anlatılanlar beni dehşete düşürmüştü. Nasıl aceleyle ceketimi ve şapkamı kapıp yola koyulduğumu tahmin edebilirsiniz. Yolda diğer ayrıntıları da sordum.

"Anlatabileceğim fazla bir şey yok. Nehir kenarındaki Rotherhithe'de bir vaka üzerine çalışıyordu; bu hastalığı da orada kaptı herhalde. Çarşamba akşam üzeri yatağa düştü ve o günden beri de ayağa kalkamadı. Üç gündür boğazından ne bir lokma ne de bir yudum su geçiyor."

"Yüce Tanrım! Neden doktor çağırmadınız?"

"İzin vermedi efendim. Ne kadar inatçı olduğunu bilirsiniz. Sözlerine karşı gelmeye cesaret edemedim. Ama siz de göreceksiniz, böyle giderse bu dünyada kalıcı değil."

Dostum gerçekten de acınacak haldeydi. O sisli Kasım gününün loş ışığında hasta odası kasvete bürünmüştü. Ama yüreğimi asıl burkan, yatağından bana bakan o zayıf, solgun yüzdü. Gözleri yüksek ateşten parlamış, yanaklarına sağlıksız bir kızılık oturmuştu. Örtünün üstüne çıkardığı ince elleri durmaksızın titriyor, sesi de hırıltılar halinde çıkıyordu. Odaya girdiğimde yerinden kıpırdamadı ama gözlerindeki ışımadan beni tanıdığını anlamıştım.

"Görüyorsun ya Watson, uğursuzluk yakamıza yapışmış galiba," dedi cılız bir sesle. Ama o eski kayıtsız tavrını

kaybetmemiŒe benziyordu.

"Sevgili dostum!" diye atıldım.

"Dur orada! Sakın yaklaşma!" dedi, ondan sadece en tehlikeli zamanlarda duymaya alışık olduğum bir kesinlikle. "Watson bana yaklaşırsan seni evden çıkartmak zorunda kalırım."

"Peki neden?"

"Çünkü böyle istiyorum. Yetmez mi?"

Evet Bayan Hudson haklıydı. Onu hiç böyle inatçı görmemiŒtim. Ama göz göre göre eriyip bittiğini bilmek de dayanılmazdı.

"Sadece yardım etmek istedim," diye açıklamaya giriştim.

"Elbette! Söylenenleri yerine getirirsen en iyi şekilde yardım edersin."

"Tabii Holmes."

Biraz önceki sert tavrından eser kalmamıştı şimdi. "Kızmadın ya?" diye sordu, zorlukla nefes alarak. Zavallı şeytan, onu bu halde görürken nasıl kızabilirdim ki?

"Senin iyiliğin için Watson," dedi inleyerek. "*Benim iyiliğim için mi?*"

"Ben derdimin ne olduğunu biliyorum. Sumatra'ya özgü bir çeşit bulaşıcı hastalık -Hollandalılar bu konuda bizden daha bilgililer ama onlar da şimdiye kadar pek üzerinde durmamışlar. Ama bir şey kesin. Son derece ölümcül ve tehlikeli derecede bulaşıcı."

Hastalıklı bir gayretle konuşuyor; titreyen, uzun elleriyle beni uzakta durmaya davet ediyordu.

"Dokunmayla bulaşıyor Watson -bu bile yeterli. Uzakta durursan sorun olmaz."

"Yüce Tanrım! Holmes! Bu umurumda mı sanıyorsun? Yabancı biri olsa belki etkilenmezdim. Bunun, beni, eski bir dostuma yardım etmekten alıkoyabileceğini mi düşünüyorsun yoksa?"

Yine ileri doğru bir adım attım ama öfkeli bir bakış atarak durdurdu beni.

"Orada durursan konuşuruz. Yoksa odamda daha fazla kalamazsın."

Şimdiye dek Holmes'ün sıra dışı huylarına o kadar saygı gösterdim ki, hiçbir şey anlamadığım zamanlarda bile isteklerine boyun eğmişimdir. Ama şimdi bütün mesleki içgüdülerim ayaklanmıştı. Başka zaman istediği kadar patronluk taslayabilirdi; ama şimdi o hastaydı, bense doktor.

"Holmes," dedim, "sen kendinde değilsin. Hasta bir adam, çocuk gibidir; ve ben sana bakacağım. Hoşuna gitsin ya da gitmesin, belirtileri inceleyip bir tedavi uygulayacağım."

Bana şeytani gözlerle bakmaya başladığını fark ettim.

"Madem ki istesem de istemesem de bir doktor bulacağım, bırak da güvenebileceğim birisi olsun," dedi.

"Demek bana güvenmiyorsun?"

"Dostluğuna tabii ki güveniyorum. Ama gerçek gerçektir Watson; sen sonuçta sınırlı deneyime ve ortalama niteliklere

sahip bir genel pratisyen doktorsun. Böyle şeyleri söylemek zoruma gidiyor ama bana başka seçenek bırakmıyorsun."

Gerçekten kırılmıştım.

"Böyle bir şeyi sana yakıştıramadım Holmes. Bilincinin ne halde olduğunu şimdi daha iyi anlıyorum. Madem ki bana güvenmiyorsun daha fazla üstelemeyeceğim. Ama en azından Sir Jasper Meek, Penrose Fisher ya da Londra'nın başka ünlü adamlarını çağırmama izin ver. Kimi istiyorsan söyle. Çünkü burada durup, ben ya da bir başkasının yardımı olmadan ölmene seyirci kalacağımı sanıyorsan dostunu çok yanlış tanımışsın demektir."

"İyi niyetli olduğunu biliyorum Watson," dedi hasta adam, hıçkırıkla inleme arası bir sesle. "Sana kendi cehaletini göstereyim ister misin? Söylesene, Tapanuli humması hakkında ne biliyorsun? Kara Formosa humması hakkında ne biliyorsun?"

"İkisini de duymadım."

"Doğuda pek çok hastalık, pek çok patolojik değişken var Watson." Her cümleinin sonunda durup gücünü toparlamaya çalışıyordu. "Son zamanlardaki bazı araştırmalarımnda medikokriminal açıdan çok şey öğrendim. Zaten bu hastalığı da aynı zamanlarda kaptım. Sen bir şey yapamazsın."

"Olabilir. Ama gel gör ki, tropik hastalıklar hakkında, yaşayan en büyük otorite olan Dr. Ainstree'nin şu anda Londra'da olduğunu biliyorum. Daha fazla gösteriye gerek yok Holmes, hemen şimdi gidip onu getiriyorum." Bunu söyledikten sonra kararlı adımlarla kapıya yöneldim.

Hiç böyle bir şok yaşamamıştım! Ölüm döşeğindeki adam bir anda kaplan gibi sıçrayarak kapıyı tuttu. Bu arada anahtarın çevrildiğini de duydum. Ama göz açıp kapayıncaya kadar yatağına geri dönmüştü. Harcadığı olağanüstü enerji yüzünden nefes nefese kalmıştı.

"Anahtarı benden güç kullanarak alamazsın Watson, artık elimdesin dostum. Ben izin vermedikçe bir yere kıpırdayamazsın. Ama ben seni eğlendiririm, merak etme." (Bütün bunları kesik kesik söylüyor, ara ara nefes almaya çabalıyordu) "Benim iyiliğimi düşündüğünü biliyorum. Bundan eminim. İstedğin de olacak ama önce bırak da biraz gücümü toparlayayım. Şimdi olmaz Watson, şimdi olmaz. Saat dört. Altıda gidebilirsin."

"Delilik bu, Holmes."

"Sadece iki saat Watson. Söz veriyorum, altıda gideceksin. Bekler misin?"

"Başka seçeneğim yok galiba."

"Hem de hiç yok Watson. Teşekkür ederim, kıyafetleri düzenlememe yardım istemez. Lütfen mesafeyi koru. Şimdi Watson, sana bir şartım daha var. Doktoru da ben seçeceğim."

"Fark etmez."

"Odaya girdiğinden beri ettiğin en akıllıca söz bu oldu Watson. Şurada bazı kitaplar göreceksin. Ben tükenmiş haldeyim; bir batarya elektriğini bir yalıtıkana aktardığında ne oluyor acaba? Altıda Watson unutma, o zamana kadar sohbe devam."

Ama bu sohbet daha da uzun sürecekti; ve beni, fırlayıp kapıyı kapattığında yaşadığım şoktan daha beterleri bekliyordu. Birkaç dakika durup, yataktaki sessiz adamı izledim. Örtüyü yüzüne kadar çekmiş, uykuya dalmış gibiydi. Sonra oturup boş boş kitap okuyamayacağımı anladığımda, yavaşça odada gezinerek duvarları süsleyen ünlü suçluların resimlerini inceledim. Bu amaçsız gezinti şöminede sona erdi. Üstüne pipolar, tütün keseleri, şırıngalar, kalemtıraşlar, tabanca mermileri ve daha bir sürü ıvır zıvır yığılmıştı. Ortalarında da kapaklı, küçük, siyah beyaz fildişi bir kutu duruyordu. Tam yakından incelemek için elimi uzatmıştım ki...

Holmes'den korkunç bir çığlık yükseldi -öyle bir haykırış ki, sokaktan geçenler bile duymuş olmalıydı. Bu korkunç çığlık yüzünden elim ayağım buz kesmiş, tüylerim diken diken olmuştu. Dönüp baktığımda kasılmış bir surat ve çılgın gözler gördüm. Küçük kutu elimde, öylece kalakalmıştım.

"Koy onu yerine! Hemen şimdi Watson -hemen diyorum!" Kutuyu şöminenin üstüne koyduğumu görünce yattığı yere çöktü ve derin bir oh çekti. "Eşyalarım dokunulmasından nefret ediyorum Watson. Bunu sen de biliyorsun. Tahammülümü zorluyorsun. Sen ki bir doktorsun -hastalarını tımarhaneye sokmakta üstüne yoktur herhalde. Otur be adam, bırak da biraz dinleneyim!"

Bu olay üstümde pek hoş bir etki bırakmamıştı açıkçası. Sebepsiz yere şiddetli bir hezeyan; ardından da alıştığım o yumuşak tavırlardan eser olmayan bir konuşma şekli; bütün bunlar bilincinin nasıl dağılmış olduğunu gösteriyordu. Mahvolmuş soylu bir zihni görmek kadar hazin bir şey olamaz. Sessizce oturup, zamanın geçmesini beklemeye

koyuldum. Benim gibi Holmes'ün da gözü saatteydi. Nihayet saat altıya doğru yatağında doğruldu ve önceki, hummalı haliyle konuşmaya başladı.

"Pekâlâ Watson," dedi. "Yanında hiç bozukluk var mı?"

"Var."

"Gümüş var mı?"

"Epeyce."

"Kaç tane yarım kron var?"

"Beş tane."

"Ah çok az! Çok az! Ne şanssızlık Watson! Neyse, şimdi onları saat cebine koy. Geri kalanları da pantolonunun sol cebine. Teşekkür ederim. Böyle en azından daha dengeli olursun."

Bunlar tam deli saçmasıydı. Önce bir titredi, sonra yine hıçkırıkla öksürük arası bir ses çıkardı.

"Şimdi havagazını yakabilirsin Watson; ama çok dikkatli ol, yarıdan fazla açayım deme. Yalvarırım dikkatli ol Watson. Teşekkür ederim, mükemmel oldu. Hayır, perdeliği kapatmana gerek yok. Şimdi zahmet olmazsa şu masaya bazı mektupları ve kâğıtları yerleştirmeni istiyorum. Teşekkür ederim. Şimdi de şöminenin üstündeki ıvır zıvırlar. Harika Watson! Şurada bir şeker maşası var gördün mü? Şimdi o küçük fildişi kutuyu maşayla kaldır. Buraya, kâğıtların arasına koy. Güzel! Şimdi gidip Lower Burke Sokağı, 13 numaradan Bay Culverton Smith'i getirebilirsin."

Gerçeği söylemek gerekirse, zavallı Holmes'ün hezeyanlarını gördükten sonra doktor getirme isteğim biraz zayıflamıştı. Ama sözünü ettiği kişinin gelmesinde o kadar ısrar ediyordu ki, karşı koymak imkânsız gibiydi.

"Daha önce böyle bir isim duymadım," dedim.

"Duymamışsındır tabii sevgili Watson. Bu hastalıkta dünyanın en ünlü uzmanının bir doktor değil de bir ziraatçi olduğunu nereden bileceksin sen. Bay Culverton Smith aslen Sumatra'da yaşıyor olmasına rağmen bu sıralar Londra'da. Bu hastalık, tıbbi yardımın ulaşamadığı tarlalarından birinde baş gösterince, üzerinde kendince bazı çalışmalar yürütmüş ve sonunda oldukça etkili yöntemler geliştirmiş. Çok düzenli bir adamdır; o yüzden altıdan önce gitmeni istemedim çünkü onu yerinde bulamayacağını biliyordum. Gelmeye ikna edebilirsen biz de, zamanla en büyük hobisi haline gelmiş olan bu hastalıkla ilgili kendi benzersiz deneyimlerinden faydalanma şansına erişiriz. Bana yardım edebileceğinden hiç şüphem yok."

Holmes'ün sözlerini olduğu gibi aktarmakla birlikte, aralarda nasıl güçlkle nefes almaya çalıştığını ve ellerinin nasıl acıyla kasıldığını belirtmem gerek yok. Yanında bulunduğum birkaç saat içinde görüntüsü daha da kötüye gitmişti. Yüzündeki kırmızı lekeler iyice belirginleşmiş, yuvalarına çökmüş gözleri daha da parlamaya başlamış, alnı terden sırlıklam olmuştu. Ama konuşması hâlâ eskisi gibi canlıydı. Nefesini tüketene kadar hakimiyetini kaybetmiyordu.

"Beni ne halde bıraktığını aynen söyle," dedi. "Üzerinde bıraktığım izlenimi olduğu gibi anlat -ölüm döşeginde bir adam- ölmekte olan, hezeyanlar içinde bir adam. Aslında

bütün okyanus tabanı istiridyelerle kaplı olsa deniz ne kadar bereketli olurdu değil mi? Ah saçmalıyorum! Beyin beyni nasıl da kontrol ediyor! Ne diyordum Watson?"

"Bay Culverton Smith için talimatlarını veriyordun."

"Ah tamam hatırladım. Hayatım buna bağlı. Adamı mutlaka getir Watson. Bak yoksa bozuyoruz. Yeğeni Watson - yaptıklarından şüpheleniyordum ama görmesine izin verdim. Çocuk fena can verdi. Bana karşı kin güdüyor. Onu yumuşatmaksın Watson. Yalvar, yemin et, ama sonuçta onu buraya getir. Beni bir tek o kurtarabilir!"

"Gerekirse sürükleyerek arabaya attığım gibi getireceğim."

"Öyle bir şey yapma. Sadece ikna etmeye çalış. Sen önde, o arkada gelirsiniz. Ama bir bahane uydur, kendin gelemeyeceğini söyle. Unutma Watson. Beni yüz üstü bırakma. Beni hiçbir zaman yüz üstü bırakmadın. Elbette o yaratıkların üremesini engelleyen bazı doğal düşmanları olmalı. Sen ve ben Watson; elimizden geleni yaptık. Bırakalım mı dünyaya istiridyeler hakim olsun? Hayır, hayır, bu korkunç! Bu dediklerimi iyice düşün."

O muhteşem zekâyı, bir çocuk gibi söylenir halde bıraktım. Anahtarı aldım ve kendini bir daha odaya kilitlemesin diye geri vermedim. Bayan Hudson koridorda yaşlı gözlerle bekliyordu. Aşağı inerken odadan Holmes'ün yüksek sesle söylenmeye devam ettiğini duyabiliyordum. Aşağıya indiğimde, tam bir arabaya ıslık çalıyordum ki, sislerin arasından bir adam çıkageldi.

"Bay Holmes nasıl efendim?" diye sordu adam.

Eski bir ahbabımızdı. Sivil kıyafetler içinde de olsa Scotland Yard'dan Müfettiş Morton'ı tanımakta güçlük çekmedim.

"Çok hasta," diye cevap verdim.

Bana çok tuhaf bir şekilde baktı. Pek konduramasam da, bir an için sokak ışığının vurduğu yüzünde bir mutluluk ifadesi sezer gibi oldum.

"Bazı dedikodular var," dedi.

Onu orada bırakıp, önümde duran arabaya atladım aceleyle.

Lower Burke Sokağı, Notting Hill ile Kensington arasında, her iki tarafı şık evlerle sıralanmış güzel bir yerdi. Arabacının önünde durduğu ev ise, eski moda demir parmaklıkları, devasa kapısı ve parlak pirinçleriyle kasvetli bir saygınlık taşıyordu. Kapıyı somurtkan bir uşak açtı.

"Evet, Bay Culverton Smith evde Dr. Watson! Peki efendim, geldiğinizi haber vereyim."

Naçizane ismim ve unvanım Bay Culverton Smith'i pek etkilemişe benzemiyordu. Aralık kapıdan tiz, delici bir ses geliyordu.

"O da kim oluyormuş? Ne istiyormuş? Allah aşkına Staples, sana kaç kez söyledim, çalışma saatlerinde rahatsız edilmek istemiyorum diye!"

Uşak uysalca bir açıklamaya girişti.

"Hayır onu görmek istemiyorum Staples. Çalışmamın bu şekilde bölünmesine izin veremem. Evde yokum. Böyle söyle. O kadar önemliyse sabah gelsin."

Yine uysal mırıltılar.

"Başka sözüm yok. Ya sabah gelir, ya da bekler. Çalışmama engel olma."

Holmes'u hasta yatağında kıvranırken, yardım getirmem için dakikaları sayarken hayal ettim. Nezaketin yeri değildi. Dostumun hayatı pamuk ipliğine bağlıydı. Ezik uşağın cevabı iletmesini beklemeden odaya daldım.

Adam ateşin yanındaki sallanan sandalyesinden, öfkeden kudurmuş halde ayağa fırladı. Karşımda duran büyük, sarı suratı, geniş gamzeli çeneyi, çalı kaşların altından öfkeyle yanan tehditkâr, gri gözleri inceledim. Yüksek alnının tepesinde, gösterişli bir şekilde yana sarkıtılmış küçük, kadife bir kep duruyordu. Adamın kafatası inanılmaz büyüktü ama alt tarafına göz attığımda vücudunun ne kadar küçük ve narin olduğunu görerek hayrete düşmüştüm. Omuzları ve sırtı, küçükken raşitizm geçirenlerde olduğu gibi kamburlaşmıştı.

"Neler oluyor?" diye bağırdı, tiz, çığırtnan bir sesle. "Bu saygısızlık da ne demek böyle? Yarın sabah görüşebileceğimizi söylemedim mi?"

"Çok üzgünüm," dedim, "ama durum gerçekten acil. Bay Sherlock Holmes..."

Dostumun ismini duyan bu ufak tefek adamda tuhaf değişimler olmaya başladı. Bir an yüzünden öfke dolu bir bakış geçti. İyice gerilmiş, tetikte bekliyor gibiydi.

"Holmes'dan mı geldiniz?" diye sordu.

"Yanından ayrılalı çok olmadı."

"Holmes'a ne olmuş? Bir şeyi mi var?"

"Son derece hasta. Ben de bu yüzden geldim."

Adam oturmam için bir sandalyeyi işaret etti ve kendi koltuğuna geri döndü. Bu sırada şöminenin üstündeki aynadan yüz ifadesini yakalamayı başarmıştım. Sanki sinsi ve iğrenç bir gülümseme oturmuştu yüzüne. Ama hemen sonra samimi olduğumu sandığım endişeli bir tavırla bana doğru eğilince yanılmış olabileceğimi düşündüm.

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedi. "Bay Holmes¹ la zamanında iş gereği tanışmıştık ama kendisinin yeteneklerini ve karakterini her zaman takdir etmişimdir. Ben hastalıklara ne kadar meraklıysam o da suça aynı şekilde merak duyar. Onun için bir katil, benim için bir mikrop demektir. Benim de kendimce hapishanelerim var," diye devam etti, yandaki masalardan birinin üstünde duran şişeleri göstererek. "O jelatin kültür ortamlarında en azılı caniler cezalarını doldurmakta."

"Bay Holmes da sizi bu özel ilginiz yüzünden görmek istiyordu. Size büyük saygı duyuyor ve Londra'da ona yardım edebilecek tek insan olduğunuza inanıyor."

Küçük adam bir an irkildi ve kafasındaki kep yere yuvarlandı.

"Neden?" diye sordu. "Bay Holmes neden ona benim yardım edebileceğimi düşünüyor ki?"

"Doğu hastalıkları hakkındaki bilgileriniz yüzünden."

"Peki kaptığı hastalığın Doğu kökenli olduğunu nereden biliyor?"

"Çünkü profesyonel araştırmalarından birinde rıhtımdaki Çinli denizcilerle haşır neşir olmak zorunda kalmış." "

Bay Culverton Smith hoş bir şekilde gülümseyip eğilerek yerden kepini aldı..

"Ah öyle mi?" dedi. "Umarım durumu söylediğiniz kadar ağır değildir. Ne kadardır hastaymış?" "

"Yaklâşık üç gündür."

"Sayıklama var mı?" "

"Ara sıra."

"Hay Allah! Endişe verici. Bu yardım feryadına cevap vermemek insanlığa sığmaz. Çalışmalarımın bölünmesinden hiç hoşlanmam Dr. Watson; ama bu mesele çok farklı. Sizinle geleceğim."

Holmes'ün talimatlarını unutmamıştım.

"Benim başka bir randevum var."

"Çok güzel. Ben de yalnız giderim. Bay Holmes'ün adresi bende olacaktı. En geç yarım saat içinde orada olacağımdan emin olabilirsiniz."

Holmes'ün odasına geri döndüğümde hemen içeri girmeye cesaret edemedim. Ben yokken korktuğum başıma gelmiş olabilir. Ama içeri girdiğimde, biraz kendine geldiğini görünce içim rahatladı. Görüntüsü değişmemişti ama sayıklamalardan iz kalmamış, sesi normalden cılız çıksa bile eski canlılığına kavuşmuştu. "Ee, onu görebildin mi Watson?" "

"Evet, geliyor."

"Harika Watson! Harika! Sen elçilerin kralısın."

"Benimle gelmek istedi."

"Bu hayatta olmaz Watson. Gerçekten imkânsız. Peki beni neyin hasta ettiğini de sordu mu?"

"Ona Doğu Yakası'ndaki Çinlilerden söz ettim."

"Elbette! Watson, sen iyi bir dost olarak elinden gelenin en iyisini yaptın. Artık ortalıktan çekilebilirsin."

"Bekleyip teşhisini duymak istiyorum Holmes."

"Tabii ki istersin, ama beyefendi odada başka kimsenin olmadığını düşünürse teşhisi de daha gerçekçi ve dürüst olur. Yatağımın arkasında sana yetecek kadar yer var Watson."

"Harikasın Holmes!"

"Korkarım başka seçeneğimiz yok Watson. Oda aslında gizlenmeye pek uygun değil ama insanın en son şüpheleneceği şeylerin de başında gelir. Neyse Watson, bir yolunu bulacağız." Sonra birden oturduğu yerde doğrularak dikkatle dinledi. "Tekerlek sesleri Watson. Beni seviyorsan elini çabuk tut dostum! Ve ne olursa olsun yerinden kıpırdama -ne olursa olsun, tamam mı? Konuşma! Kıpırdama! Sadece kulaklarını açıp dinle." Bunları söyledikten sonra o güçlü kuvvetli hali gitti; kendinden emin konuşmaları yerini yarı delirmiş bir adamın alçak sesli mırıltılarına bıraktı.

Hemen gidip saklandığım yerden merdivenlerdeki ayak seslerini, yatak odasının kapısının açılıp kapanışını duyabiliyordum. Sonrasında sadece hasta adamın ara sıra zorla aldığı nefesler ve hırıltıları dışında uzun bir sessizlik

oldu. Konuğumuzun yatağın kenarında durup hastaya baktığını canlandırıyordum gözümde. Ve nihayet bu garip sessizlik sona erdi.

"Holmes!" diye bağırdı adam. Uyuyan bir insanı kaldırmaya çalışan birinin ısrarlı ses tonuyla: "Holmes! Duymuyor musun Holmes?" Sonra hasta adamı kabaca omuzlarından sarsıyormuş gibi bir ses duydum.

"Siz misiniz Bay Smith?" diye fısıldadı Holmes. "Gelme nezaketinde bulunacağınızı hiç sanmıyordum."

Adam güldü.

"Eminim öyle olmuştur," dedi. "Ama gördüğün gibi buradayım. Ateş kömürleri Holmes -ateş kömürleri!"

"Ne kadar iyi -ne kadar asilsiniz. Uzmanlığınızı nasıl takdir ettiğimi bir bilseniz."

Konuğumuz kıs kıs gülüyordu.

"Elbette. Londra'da bunu bilen tek kişi sensin. Hastalığının ne olduğunu biliyor musun?"

"Aynısı," dedi Holmes.

"Ah! Demek belirtileri teşhis ettin."

"Elimden geldiğince."

"Buna hiç şaşırmadım Holmes. Aynısı olduğuna da hiç şaşırmadım. Öyleyse işin çok zor. Zavallı Victor dördüncü gün ölmüştü -ne de güçlü kuvvetli bir adamdı. Senin de dediğin gibi, artık bittiği sanılan bir Asya hastalığını Londra'nın göbeğine getirmiş olması gerçekten çok garipti.

Hem de benim özel uzmanlık alanımda olan bir hastalık. Garip bir tesadüf Holmes. Bunu fark etmiş olman akıllıca, ama yine de her şeyin kendiliğinden geliştiğini sanman çok yanlış."

"Senin yaptığını biliyordum."

"Biliyordun demek. Ama ispat edemedin değil mi? Peki o zaman, hakkımda asılsız söylentiler yaydıktan sonra başın sıkışınca ayaklarıma kapanman ne demek oluyor? Bu nasıl bir oyun, ha?"

Hasta adamın hırıltılı nefesini duyabiliyordum. "Bana su ver!" diye inledi.

"Artık sonun yaklaştı dostum; ama söyleyeceklerimi duymadan gitmeni istemiyorum. O yüzden şana su vereceğim. Al bakalım, üstüne başına dökme! Aferin sana. Dediklerimi anlayabiliyor musun?"

Holmes inledi.

"Elinden geleni ardına koyma. Geçmiş geçmişte kaldı," diye fısıldadı. "Olan biteni aklıma getirmem -yemin ederim. Beni tedavi edersen her şeyi unuturum."

"Neyi unutursun?"

"Victor Savage'ın ölümünü. Kendin yaptığını şimdi itiraf ettin ya. Ama hepsini unutacağım."

"İster unut, ister unutma; canın nasıl isterse. Zaten tanık sandalyesine tırmanabileceğim sanmıyorum. Yeğenimin nasıl öldüğünü öğrenip öğrenmemen de umurumda değil. Şu anda konuştuğumuz mesele o değil, sensin."

"Evet, evet."

"Bana gelen adam -adını unuttum- hastalığı Doğu Yakası'ndaki denizcilerden kaptığını söyledi."

"Başka bir ihtimal düşünemiyorum."

"Zekânla gurur duyuyorsun Holmes değil mi? Kendini akıllı sanıyorsun. Ama bu kez kendinden daha zeki birine çattın. Hafızanı zorla bakalım Holmes; bu hastalığı başka bir yerden kapmış olamaz mısın?"

"Düşünemiyorum. Zihnim dağıldı. Tanrı aşkına bana yardım et!"

"Tabii ki yardım edeceğim. Şu anda nerede olduğunu ve oraya nasıl geldiğini anlamayı sağlayacağım. Ölmeden önce her şeyi öğrenmeni istiyorum."

"Acımı dindirecek bir şeyler ver bana."

"Acı veriyor, değil mi? Asyalılar ölüm yaklaştığında uluyup dururlardı. Sende kramplar oluyor galiba."

"Evet, evet kramp bu."

"Ama dediklerimi duyabilirsin. Dinle beni! Belirtilerin baş gösterdiği sıralarda hayatında sıra dışı bir şeyler olmadı mı?"

"Hayır, hiçbir şey olmadı."

"Bir daha düşün."

"Düşünemeyecek kadar hastayım."

"Peki o zaman ben sana yardım edeyim. Postayla bir şey gelmedi mi?"

"Postayla mı?"

"Mesela bir kutu?"

"Bayılmak üzereyim -sonum geldi!"

"Dinle Holmes!" Ölüm döşeğindeki adamı sarsıyormuş gibi bir ses geliyordu ve ben saklandığım yerden çıkmamak için kendimi zor tutuyordum. "Beni duymak zorundasın. Duyacaksın. Bir kutu hatırlamıyor musun -fildişi bir kutu? Çarşamba geldi. Kutuyu açtın -unuttun mu?"

"Evet, evet açtım. İçinde keskin bir yay vardı. Şaka sandım ve..."

"Bunu acı bir şekilde öğreniyorsun ama şaka değildi. Seni gidi sersem, cezanı çekmen gerekiyordu ve şimdi de çekiyorsun. Yoluma çıkmanı söyleyen oldu mu sana? Beni rahat bıraksaydın sana zarar vermeyecektim."

"Hatırladım," diye inledi Holmes. "O yay! Elimi kanatmıştı. Şu kutu - masanın üzerinde."

"Ta kendisi Allah'ın cezası! Buradan ayrılırken yanımda onu da götüreceğim. Böylece son delil umudun da suya düşmüş olacak. Zaten artık gerçeği öğrendin Holmes; seni öldürdüğümü artık biliyorsun. Victor Savage hakkında çok şey biliyordun; ben de gerekeni yapayım dedim. Sonun yaklaştı Holmes. Burada oturup ölmeni izleyeceğim."

Holmes'ün sesi artık zorlukla duyulur olmuştu.

"Nasıl?" dedi Smith. "Gazı mı açayım? Hava iyice karardı değil mi? Peki açayım, böylece seni de daha iyi görürüm." Odanın öteki ucuna gidip gazı sonuna kadar açınca ortalık

iyice aydınlanmıştı. "Senin için yapabileceğim başka bir şey var mı dostum?"

"Kibrit ve sigara."

Sevinçten bağırmamak için kendimi zor tuttum. Holmes her zamanki güçlü sesiyle konuşmaya başlamıştı -belki biraz kısıktı ama bu sesi iyi tanıyordum. Uzun bir sessizlik oldu; Culverton Smith'in durup sessizce dostuma baktığını hissediyordum.

"Bu da ne demek böyle?" diye sordu nihayet, çığırkan sesiyle.

"Bir rolü oynamanın en iyi yolu, karakterin kendisi olmaktır," dedi Holmes. "İnan bana üç gündür bir şey yemedim, içmedim -ta ki sen zahmet edip o suyu verene kadar. Ama beni asıl zorlayan şey tütün oldu. Neyse ki artık içebilirim." Kibritin çakıldığını duydum. "Böyle daha iyi oldu. Hu huu! Yoksa bu gelen bir dost mu?"

Dışarıda ayak sesleri duyuldu, kapı açıldı ve içeri Müfettiş Morton girdi.

"Her şey halledildi; adamın budur," dedi Holmes.

Müfettiş gerektiği üzere adamın haklarını okumaya girişti.

"Sizi Victor Savage'ı öldürme suçundan tutukluyorum," diye bitirdi sözünü.

"Tabii Sherlock Holmes'ü öldürmeye teşebbüsü de ekleyebilirsin," diye araya girdi dostum gülerek. "Neyse ki Bay Culverton Smith zahmet edip gazı açtı da sinyalimizi vermiş oldu. Unutmadan; mahkûmun ceketinin sağ cebindeki

küçük kutuya da özel ilgi gösterin. Teşekkür ederim. Yerinizde olsam daha dikkatli olurum. Buraya koyun. Mahkemede ona da sıra gelecek."

İtiş kakıştan sonra demir sesleri ve acı bir çığlık duyuldu.

"Sonunda siz zararlı çıkarsınız," dedi müfettiş. "Rahat durun olur mu?" Takılan kelepçelerin sesi duyuldu.

"Güzel bir tuzak!" diye atıldı tiz, çığırkan ses. "Ama sonunda topun ucunda sen olacaksın Holmes, ben değil. Buraya gelip kendisini tedavi etmemi istedi. Ben de onun için endişelenip geldim. Şüphesiz şimdi de tutup, o deli saçması iddialarını destekleyen şeyler söylediğimi uyduracaktır. Sen istediğin kadar yalan söyle Holmes. Benim sözüm en az seninki kadar itibarlıdır."

"Yüce Tanrım!" diye bağırdı Holmes. "Tamamen unutmuşum. Sevgili Watson, sana binlerce özür borçluyum. Nasıl da unutmuşum! Seni Bay Culverton Smith'le tanıştırmama gerek yok, daha önce tanışmıştınız sanırım. Araba aşağıda mı? Giyinir giyinmez ben de gelirim. Karakolda bana ihtiyacınız olabilir."

"Hiç bu kadar iyi gelmemişti," dedi Holmes. Giyinirken bir yandan da bir bardak kırmızı şarap ve birkaç bisküviyle karnını doyuruyordu. "Ama alışkanlıklarımın ne kadar düzensiz olduğunu sen de bilirsin; böyle bir deneme başkalarını çok daha zorlardı. Bayan Hudson'ı durumumun ciddi olduğuna inandırmam gerekiyordu. Çünkü o seni bulacaktı, sen de adamımızı. Bana gücenmedin değil mi Watson? Kabul etmelisin ki, onca yeteneklerin arasında duygularını gizleme yer almıyor. Sırrımı biliyor olsaydın, Smith'i durumun ciddiyeti konusunda ikna edemezdin. Oysa

bütün planın en can alıcı kısmı buydu: adamın ne kadar kindar olduğunu bildiğim için, gelip şaheserine göz atmak isteyeceğinden de emindim."

"Peki ya o halin Holmes? Hayalet gibiydin."

"Üç gün oruç tutsan, sen de benden farklı olmazdın Watson. Geri kalanını birkaç fırça darbesiyle halletmek zor olmadı. Alna vazelin, gözlere güzelavrat otu, yanaklara ruj, dudakların etrafına da balmumu sürersen gayet tatmin edici bir sonuç elde edebilirsin. Bazen bu konu hakkında bir makale yazmayı düşünmüyor değilim. Tabii ara sıra kronlardan, istiridyelerden ya da başka tuhaf şeylerden bahsederek delirmiş olduğum izlenimini vermek de zor olmadı."

"Peki neden yanma yaklaşmama izin vermedin? Aslında hastalık falan yoktu."

"Bunu nasıl sorarsın sevgili Watson? Doktorluğuna hiç saygı duymadığımı mı sanıyorsun? Muayene etmeye kalktığında ölüm döşegindeki bir adamın, ne kadar zayıf düşmüş olsa da, nabzında ya da ateşinde bir yükselme olmadığını fark etmemen mümkün olabilir miydi? Seni ancak dört metre uzaktan kandırabilirdim. Yoksa Smith'i elime kim düşürecekti? Hayır Watson, o kutuya dokunma sakın. Kapağını açtığında, keskin uçlu bir yay bir engereğin dişi gibi fırlıyor. Zavallı Savage'ın da buna benzer bir aletle öldürüldüğünü söyleyebilirim. Ama beni bilirsin, elime geçen her pakete dikkatle yaklaşırım. Ama planının başarıyla tamamlandığına inandırabilirsem gerçekleri Smith'in kendi ağzından duyabileceğimi biliyordum. Ve bunun için de gerçek bir sanatçı gibi davranmam gerekiyordu. Teşekkür ederim

Watson, paltomu giymeme yardım eder misin? Karakolda işimiz bittikten sonra Simpson'da ağızlara layık bir ziyafete hayır demem."

Lady Frances Carfex'in Kayboluğu

"İyi de neden Türk?" diye sordu Bay Sherlock Holmes, gözleri ayakkabılarıma kilitlenmiş halde. O sırada bambu arkalıklı bir sandalyede oturur durumdaydım; uzatmış olduğum ayaklarım onun dikkatini çekmişti.

"İngiliz malı," diye cevap verdim şaşkınlıkla. "Oxford Caddesi'ndeki Latimers'ten almıştım onları."

Holmes, yüzünde bezgin bir ifadeyle gülümsedi.

"Hamamdan bahsediyorum!" dedi; "hamamdan! Ferahlatıcı 'yerli malı' banyolar dururken neden gevşetici pahalı bir Türk hamamına gitmeyi seçtin?"

"Çünkü son birkaç gündür kendimi romatizmalı ve yaşlı hissettim. Türk hamamı, tıpta 'şifalı' dediğimiz bir şeydir - yeni bir başlangıç, sistemi temizleyip yenileyen bir şey.

"Bu arada, Holmes," diye ekledim, ayakkabılarım ve Türk hamamı arasındaki bağlantının mantıkçı bir insan için gayet açık olduğundan eminim, ama yine de aradaki ilişkiyi açıklasan çok sevinirim."

"Mantık kurmak pek zor değil, Watson," dedi Holmes, gözünü haylazlıkla kırparak. "Sabah geldiğin arabayı kiminle paylaştığını soracak olduğum takdirde sergileyeceğim tümdengelimle aynı türden bir şey."

"Yeni örneğinin açıklayıcı olduğunu söyleyemem," dedim, somurarak.

"Bravo Watson! Son derece ağırbaşlı ve mantıklı bir itiraz. Bir bakalım, veriler neydi? Sonuncusundan başlayalım - arabadan. Ceketinin sol kolu ve omzunda çamur lekeleri var. Fayton koltuğunun ortasında oturmuş olsaydın bu başına gelmezdi, gelseydi bile büyük bir ihtimalle simetrik bir şekilde her iki yanına da sıçramış olurdu. Yani yan tarafta oturduğun belli: yanında biri vardı."

"Gayet açılmış."

"Komik sayılabilecek kadar sıradan, değil mi?"

"Peki ya ayakkabılar ve hamam arasındaki bağ?"

"Biraz önceki örnek kadar basit. Ayakkabılarını ne şekilde bağladığını bilirim. Ama bu sefer karmâşık bir fiyonkla bağlanmışlar ki, bu senin tarzın değil. Ayakkabılarını çıkarmış olduğun buradan belli. Onları kim bağladı peki? Ya bir kunduracı -ya da hamamdaki çocuk. Kunduracı olma olasılığı düşük, çünkü ayakkabıların gayet yeni. Geriye ne kalıyor? Hamam. Komik, değil mi? Neyse, her şeye rağmen hamam iyi bir amaca hizmet etmiş."

"Nedir o?"

"Bir değişikliğe ihtiyacın olduğu için oraya gittiğini söylemiştin ya; bir değişiklik daha yapmanı önereceğim. Lozan nasıl geliyor kulağa, sevgili Watson -birinci sınıf biletler ve bütün masraflar karşılanmış."

"Mükemmel! Ama neden?"

Holmes, sandalyesinde arkasına yaslanıp cebinden bir not defteri çıkardı. "Dünyadaki en tehlikeli türlerden biri," dedi, "işsiz, arkadaşsız kadındır. En zararsız ve çoğunlukla da en faydalı insanlar olmalarına rağmen, yine de başkalarını suça teşvik eden en büyük güçtürler. Biçaredir yalnız kadın. Göçmendir. Onu ülkeden ülkeye, otelden otele götürecek kaynaklara sahiptir. Çoğunlukla, nereden geldiği belli olmayan emeklilik ödeneklerinin ve huzur evlerinin arasında kaybolmuştur. Kurtlarla dolu bir dünyada küçük bir kuzudur. Kurt onu kaptığında merak eden kimsesi çıkmaz. Leydi Frances Carfax'in başına kötü bir şeyin gelmiş olmasından endişeleniyorum, en azından burası kesin."

Konuyu genelden özele indirgemiş olmasından dolayı çok rahatlamıştım.

Holmes, notlarını karıştırmaya başladı.

"Leydi Frances," diye devam etti, "Artık aramızda olmayan Rufton Kontunun sülalesinden kalan tek kişi. Hatırlayacağın gibi mirasın tamamı erkeklere bırakılmıştı. Hanımefendiye sınırlı bir para kalmıştıysa da, gümüş ve özel kesimli elmaslardan oluşan bir takım harikulade, eski İspanyol mücevheri de onun olmuştu. Kadın bu mücevherlere fazlasıyla bağlıymış, zira onları bir bankacıya teslim etmek yerine her zaman yanında taşımayı seçmişti. Oldukça zavallı bir insan, şu Leydi Frances, güzel bir kadın, orta yaşına henüz girmiş, buna rağmen garip bir tesadüf eseri, sadece yirmi yıl öncesinin büyük bir donanmasından kalan tek bir filika gibi kalıvermiş."

"Başına ne gelmiş peki?"

"A, Leydi Frances'in başına ne mi gelmiş? Yaşıyor mu, öldü mü? bulmamız gereken de bu. Alışkanlıklarına bağlı bir hanımefendidir; tam dört yıldır, şaşmaz bir şekilde, uzun zaman önce emekliye ayrılmış olup Camberwell'de yaşayan eski mürebbiyesi Bayan Dobney'e iki haftada bir mektup yazarmış. Bana başvuran kişi de bu Bayan Dobney. Beş haftadır tek bir haber alamamış Leydiden. Son mektup Lozan'daki National Oteli'nden gönderilmiş. Görünüşe göre Leydi Frances oradan herhangi bir adres vermeden ayrılmış. Ailesi endişeli. Son derece zengin olduklarından, bu meseleyi çözmemiz durumunda paranın dert edilmemesinin gerektiğini belirtiyorlar."

"Bayan Dobney tek bilgi kaynağımız mı peki? Hanımefendinin mektuplaştığı başka insanlar da vardır herhalde."

"Kesinlikle güvенеbileceğimiz bir mektup arkadaşı daha var Watson. Banka. Hayat bekâr hanımlar için de devam ediyor; hesap cüzdanlarını yanlarından ayrılmamak zorundalar. Hanımefendinin hesabı Silvester Bankası'ndaymış. Bir göz attım. Biri hariç son çeki Lozan'daki hesabını kapatmak için kullanılmış, ama miktar büyük olduğu için muhtemelen elinde nakit para da kalmıştır. Ondan beri de sadece bir kez para çekilmiş."

"Kimin adına ve nerede?"

"Bayan Marie Devine adına. Ama çekin nerede bozdurulduğunu söylemek imkânsız. Üç hafta kadar önce Montpellier'deki Credit Lyon'da nakde çevrilmiş. Miktarı da elli sterlinmiş."

"Şu bayan Marie Devine kim peki?"

"Bunu da öğrendim. Bayan Marie Devine, Leydi Carfax'ın oda hizmetçisiymiş. Ley dinin ona neden bir çek verdiğini henüz bulamadım. Fakat yapacağın araştırmalarla bu meseleyi kısa sürede aydınlatacağından en ufak bir kuşku yok."

"Araştırmalarım mı?!"

"Lozan'a yapacağın sağlık gezisinden bahsediyorum. Yaşlı Abrahams ölme korkusuyla kıvrılırken Londra'dan ayrılmamın mümkün olmadığını biliyorsun. Hem ayrıca genel prensipler gereği ülkeden ayrılmam doğru olmaz. Scotland Yard bensiz kendini yalnız hissediyor ve suçluların arasında da sağlıksız bir heyecan baş gösteriyor her seferinde. Hadi git, sevgili Watson. Ve kelimesi iki peni gibi abartılı bir miktara degeceklerini düşünürsen, acizane öğütlerim gece gündüz telgraf tellerinin ucunda seni bekliyor olacak.

İki gün sonra, Lozan'daki National Oteli'nde, bir dediğimi iki etmeyen nazik müdür M. Moser'ın yanındaydım. Bana söylediğine göre Leydi Frances haftalar boyunca orada kalmıştı. Karşılaştığı bütün insanlar ondan çok hoşlanmışmış. Kırk yaşından fazla değilmiş. Hâlâ güzel olmanın yanı sıra gençliğinde çok güzel bir kadın olduğu her halinden belliymiş. M. Moser değerli mücevherlerle ilgili hiçbir şey bilmiyormuş, ama hizmetkârlardan duyduğu kadarıyla Leydinin yatak odasındaki ağır sandık her zaman şaşmaz bir şekilde kilitli duruyormuş. Leydinin oda hizmetçisi Marie Devine de en az hanımı kadar sevilen bir kişiymiş. Otelin şef garsonlarından biriyle nişanlandığı için adresini bulmak hiç de zor olmayacaktı. Trajan Yolu no. 11, Montpellier'de oturuyordu. Bizzat Holmes'ün da ipuçlarını toparlamada

ancak bu kadar usta davranabileceğini hissederek bütün bunları not aldım.

Hâlâ aydınlatılmayı bekleyen tek bir şey kalmıştı geriye. Elimdeki verilerin hiçbiri Leydinin ani ayrılışını anlatmaya yetmiyordu. Lozan'da çok güzel vakit geçiriyordu. Göle bakan lüks odasında sezonun sonuna kadar kalacağını düşünmek için her türlü sebep mevcuttu. Buna rağmen bir gün içinde toparlanıp otelden ayrılmıştı, üstelik boşu boşuna bir haftalık ödemeyi de yapması gerekmişti bunun için. Bu konuda bir şey söyleyebilecek tek bir kişi çıktı; oda hizmetçisinin nişanlısı Jules Vibart. Ani ayrılıştan iki gün önce gelen uzun boylu, esmer, sakallı bir adama bağlıyordu olanları. "*Un sauvage-un veritable sauvage!*" diye bağırdı Jules Vibart. Adam, şehirde bir yerde kalıyordu. Madamla gölün kenarında dolaşp, ciddi ciddi bir şeyler konuştukları görülmüştü. Sonraki bir vakitte madamı görmeye gelmiştiyse de madam onu görmeyi reddetmişti. Adam İngiliz'miş, ama ismini bilen kimse yoktu. Madam, bu olaydan hemen sonra otelden ayrılmıştı. Jules Vibart ve daha da önemlisi Jules Vibart'ın biricik nişanlısı, bu ani ayrılışın adamın yaptığı ziyarete bağlı olduğuna inanıyordu. Jules'ün yorumda bulunmak istemediği tek bir konu vardı, o da Maria'nın, hanımını bırakmasının nedeniydi. Adam bu konuda sessiz kalıyordu. Cevabını öğrenmek istediğim takdirde

Montpellier'ye gidip Maria'ya bizzat sormalıyım.

Araştırmamın ilk bölümü böyle bitti işte. İkinci bölüm, Leydi Frances Carfax'in Lozan'dan sonra gittiği yere ayrılmıştı.

Bu olayla ilgili bir gizlilik durumu göze çarpiyordu ki bu, peşindekilerden kurtulmaya çalışmış olduğu fikrini doğrulayan tek belirtiydi. Öyle olmasa ne diye bagajını doğrudan Baden'e yollamasın ki? Bagajı da kendisi de, dolambaçlı bir yoldan Ren Nehrinin kıyısına ulaşmıştı. Bu kadarını Cook'un ofisindeki müdürden öğrenebilmişim. Böylece, attığım adımlarımın bir özetini Holmes'a gönderip cevap olarak nükteli bir tebrik telgrafı aldıktan sonra Baden'e gittim.

Baden'de Leydinin izini bulmak zor olmamıştı. İki hafta, Englischer Hof'ta kalmıştı. Orada kaldığı süre içinde, güney Amerikalı bir misyoner olan Dr. Shlessinger ve onun eşiyle tanışmış. Yalnız olan bayanların çoğu gibi, Leydi Frances de dinde buluyordu huzuru. Dr. Shlessinger'm olağanüstü kişiliği, dine gönülden bağlılığı ve dini görevlerini yerine getirirken yakalanmış olduğu bir hastalıktan sonra yeni yeni iyileşiyor olması, Leydiyi derinden etkilemişti. İyileşmekte olan azizin bakımı konusunda bayan Shlessinger'e yardım etmişti. Müdürün bana anlattığı kadarıyla adam iki yanında onunla yakından ilgilenen kadınlarla, verandadaki bir kanepede yatarak geçirmiş günlerini. Kendisi üzerinde bir monografi yazmış olduğu Midianites Krallığına da yer vermiş olduğu Kutsal Ülke'nin bir haritasını hazırlamakla meşgulmüş. Sonunda sağlığına kavuştuğunda, eşiyle birlikte Londra'ya döndüğünde Leydi Frances de onlarla birlikte yola çıkmıştı. Bu sadece üç hafta önceydi ve müdür o günden sonra bir şey duymamıştı. Oda hizmetçisi Marie'ye gelince, diğer hizmetçi kızlara bu mesleği bir daha asla yapmayacağını söyledikten sonra gözyaşlarına boğulmuş bir halde hanımından birkaç gün önce ayrılmıştı otelden. Dr.

Shlessinger, ayrılmadan önce bütün takımın hesabını kapatmıştı.

"Bu arada," dedi müdür, sonunda, "Leydi Frances Carfax'i soran tek dostu siz değilsiniz. Bir hafta kadar önce sizinle aynı sebepten başka bir beyefendi daha geldi buraya."

"İsmini vermiş miydi?" diye sordum.

"Hayır; ama bir İngiliz'di, biraz garip bir adamdı."

"Yabani bir adam mıydı?" dedim, ünlü dostumun tarzına uyup bildiklerimin arasında bağlantı kurarak.

"Kesinlikle. Bu o adamı çok iyi tanımlayan bir kelime. İri cüsseli, sakallı, esmer biriydi ve lüks bir otelden çok, bir çiftçi hanına aitmiş gibi görünüyordu. Sert ve sinirli bir adamdı bana sorarsanız; onu kızdırmak istemezdim doğrusu."

Sisin dağılmasıyla birlikte, kişiler giderek netleşirken olayın üzerindeki gizem perdesi yavaş yavaş kalkmaya başlamıştı. İyi kalpli, dindar bir kadın, kötü ve acımasız biri tarafından oradan oraya takip ediliyordu. Kadın besbelli ki adamdan korkuyordu, yoksa en başından Lozan'dan kaçmazdı. Adam yine de peşine düşmüştü. Eninde sonunda ona yetişirdi. Yoksa bu çoktan olmuş muydu? Kadından ses çıkmamasının sebebi bu muydu? Yanındaki iyi yürekli insanlar onu şiddetten ya da şantajdan koruyamamış mıydı? Bu uzun kovalamanın altında nasıl bir kötülük, nasıl bir amaç yatıyordu? İşte çözmem gereken şey buydu.

Olayların kökenine ne kadar hızlı bir şekilde inmiş olduğumu göstermek için Holmes'a yazdım. Cevap olarak, Dr. Shlessinger'in sol kulağının tarifini istedi benden.

Holmes'ün espri anlayışı garip ve genellikle de sinir bozucudur. Onun için bu zamansız hareketine aldırış etmeden işime devam ettim -mesajını aldığımda zaten hizmetçi kız Marie'nin peşinde Montpellier'ye dönmüştüm bile.

Kızı bulup bildiklerini öğrenmek hiç de zor olmadı. Hanımını sadece iyi ellerde olduğundan emin olduğu için bırakmış sadık bir kızdı -yaklaşan evliliği zaten ayrılığı kaçınılmaz kılmıştı. Hanımının Baden'de kendisine karşı biraz sert davranmış, hatta bir keresinde dürüstlüğünden şüphelenmiş gibi onu sorguya çekmiş olduğunu itiraf etti biraz sıkılarak. Bu da ayrılığı daha kolay hale getirmişti kız için. Leydi Frances, evlilik hediyesi olarak kendisine elli sterlin vermişti. Benim gibi, Marie de hanımını Lozan'dan uzaklaştırmış olan yabancından şüpheleniyordu. Adamın, göl kenarındaki gezintisi sırasında Leydinin bileğini sertçe kavradığını kendi gözleriyle görmüştü. Korkunç ve sert görünümlü bir adamdı. Marie, Leydi Frances'in adamdan korktuğu için Londra'ya kadar Shlessinger Tere eşlik ettiğine inanıyordu. Marie'yle bu konuda konuşmamıştı hiç, ama küçük küçük bir sürü olay hizmetçi kızı, hanımının sürekli gergin bir korku içinde bulunduğuna ikna etmeye yetmişti. Bana bu kadarını anlatmıştı ki korku ve şaşkınlığını yansıtan bir yüzle birdenbire ayağa fırladı.

"Bakın!" diye bağırdı. "Namussuz bizi hâlâ takip ediyor! İşte şurada. Size anlattığım adam bu!"

Oturma odasının penceresinden kocaman siyah sakallı, iri yarı, esmer bir adamın kapı numaralarına bakarak caddenin ortasından aşağı yavaşça yürüdüğünü gördüm. Besbelli ki o da benim yapmış olduğum gibi hizmetçi kızı arıyordu. Ani bir tepkiyle sokağa fırlayıp yanına gittim.

"Siz İngiliz'siniz," dedim.

"Ne olmuş?" diye sordu kaba bir homurtuyla.

"İsminizi öğrenebilir miyim?"

"Hayır, öğrenemezsiniz!" dedi kararlılıkla.

Durum bir garipti ama en iyisi doğrudan konuya girmektir her zaman.

"Leydi Frances Carfax nerede?" diye sordum.

Hayret içinde bana baktı.

"Ona ne yaptın? Neden peşindeydin? Cevap ver bana!" dedim.

Adam öfkeyle bağırarak bir kaplan misali üzerime çullandı. Pek çok kavgada en güçlü adamlarla bile âşık atmışım, ama şimdi karşımda duran adamın elleri sanki çelikten, öfkesi bir boğanın öfkesiydi sanki. Boğazıma sarıldı; az daha bilincimi yitiriyordum ki, mavi gömlekli, tıraş olmamış bir Fransız işçisi, elinde bir sopayla karşıdaki meyhaneden fırlayıp saldırganın koluna ağır bir darbe indirdi. Adamın mengenesinden kurtulmuştum. Öfkeden kudurmuş bir halde bir süre öylece durup yeniden saldırıya geçip geçmemeyi düşündüğü belli oluyordu. Sonra, kendi kendine homurdanarak beni bıraktı ve az önce benim çıkmış olduğum binaya girdi. Yolda yanımda duran kurtarıcıma teşekkür etmek için döndüm.

"Evet, Watson," dedi bana, "her şeyi yüzüne gözüne bulaştırdığın ortada! Açıkçası, gece ekspresiyle benimle Londra'ya dönmen en iyisi olacak."

Bir saat kadar sonra Sherlock Holmes, her zamanki kılığı içinde oteldeki odamda oturuyordu. Ani ve vakitli ortaya çıkışının açıklaması son derece yalındı. Londra'dan ayrılmasının bir sakıncası olmadığını fark etmiş, yolculuğumun apaçık belli rotası üzerinde bir sonraki noktada bana katılmaya karar vermişti. Bir işçi kılığına girerek benim ortaya çıkışımı beklemek için meyhanede oturmuştu.

"İnanılmaz derecede tutarlı bir araştırma yürüttüğünü söylemeliyim sevgili Watson," dedi. "Yapmayı ihmal ettiğin tek bir gaf bile hatırlayamıyorum şu anda. Araştırman sonucunda her tarafı alarma geçirmekle kalmadın, eline tek bir şey de geçmedi."

"Belki sen daha iyisini yapardın," diye cevap verdim somurarak.

"Bu konuda 'belki'lere yer yok. Daha iyisini *yaptım* bile. Seni, Philip Green'le tanıştırayım -kendisi seninle birlikte bu otelde kalıyor ve daha başarılı bir araştırma için onun iyi bir başlangıç olabileceğini düşünüyorum."

Önden, gümüş bir tepsi içinde bir kartvizit, hemen arkasından da sokakta bana saldırmış olan sakallı serserinin ta kendisi girdi odamıza. Beni gördüğünde şiddetle irkildi.

"Bu da ne demek oluyor Bay Holmes?" diye sordu. "Notunuzu aldığım gibi geldim, ama bu adamın burada işi ne?"

"Bu benim eski dostum ve yardımcım Dr. Watson. Kendisi bu vakada bizimledir."

Adam kocaman, esmer elini bana uzatıp birkaç kelimeyle özür diledi.

"Umarım size zarar vermemişimdir. Beni ona zarar vermiş olmakla suçlayınca kendimi tamamen kaybettim. Doğrusunu isterseniz bu günlerde pek kendimde değilim. Sinirlerim fena halde gerilmiş durumda. Fakat bu konuda artık elimden bir şey gelmez. Benim öncelikle bilmek istediğim şey, Bay Holmes, benim varlığımdan nasıl haberdar olduğunuzdur."

"Bayan Dobney'le temas halindeyim, Leydi Frances'in mürebbiyesi."

"Bizim Susan Dobney mi?! Onu unuttur muyum hiç."

"O da seni unutmamış. Güney Afrika'ya gitmeden önceki günlerden."

"Ah, gördüğüm kadarıyla bütün hikâyemi biliyorsunuz. Sizden bir şey saklamama gerek yok. Yemin ederim ki Bay Holmes, bu dünyada, benim Frances'e karşı duyduğum aşkın büyüklüğünü hissetmiş bir adam daha yoktur. Yabanî bir gençtim, kabul ediyorum -ama sonuçta benim sınıfımdan gelen herkes öyleydi. Frances ise kar kadar saf ve temizdi. Kabalığa hiç dayanamazdı; zaten yapmış olduğum şeyleri duyduğunda, benimle bir daha asla konuşmadı. Ama beni seviyordu -olayın inanılmaz tarafı da bu zaten- sırf benim için, hayatının sonuna kadar bekâr kalacak kadar çok seviyordu beni. Yıllar geçip de Barberton'da epey bir para kazandıktan sonra, onu yeniden bulup belki bana karşı olan fikirlerini yumuşatabileceğimi düşündüm. Hâlâ evlenmemiş olduğunu duymuştum. Sonunda onu Lozan'da buldum ve bildiğim her şeyi denedim. Biraz yumuşadı sanırım, ama son derece güçlü iradeliydi ve onu bir daha görmeye gittiğimde

şehirden ayrılmıştı. Baden'e kadar izlerini takip ettim ve bir süre sonra da hizmetçisinin burada olduğunu duydum. Kaba bir insanım, kaba bir hayatım oldu ve Dr. Watson benimle o şekilde konuşunca kendime hakim olamadım. Ama tanrı aşkına, Leydi Frances'in nerede olduğunu söyleyin bana."

"O hâlâ bulmamız gereken bir şey," dedi Holmes ciddiyetle. "Londra'da nerede kalıyorsunuz Bay Green?"

"Şimdilik Langham Oteli'ndeyim."

"O halde oraya dönmenizi ve size ihtiyacımız olacak olursa diye hazır beklemenizi tavsiye ediyorum. Sizi boş yere ümitlendirmek gibi bir niyetim yok, ama en azından, Leydi Frances'in güvenliği için elimizden geleni yapacağımızdan emin olabilirsiniz. Söyleyebileceklerim şimdilik bu kadar. Bizimle bağlantı kurabilesiniz diye bu kart size bırakıyorum. Evet, Watson, valizini toplarsan ben de Bayan Hudson'a telgraf çekip yarın sabah saat 7:30'da iki aç yolcuyla karşılamaya hazırlıklı olması gerektiğini yazacağım."

Baker Sokağı'ndaki dairemize ulaştığımızda bizi bir telgraf bekliyordu. Holmes ilgiyle okuduktan sonra bana uzattı. 'Çentikli ya da yırtık,' yazıyordu mesajda ve Baden'den gönderilmişti.

"Nedir bu?" diye sordum.

"Her şey," diye cevapladı Holmes. "Hatırlarsan, bu dindar adamın sol kulağına dair ilgisiz görünen bir soru sormuştum. Cevap vermedin bana."

"O sırada Baden'den ayrılmış olduğum için bunu soruşturamadım."

"Muhakkak. Bu yüzden ben de Englischer Hof'taki müdüre mesajın bir kopyasını yolladım ve cevabı da bu."

"Peki bu neyi gösterir?"

"Şunu gösterir sevgili dostum: peşinde olduğumuz adam son derece kurnaz ve tehlikeli biri. Güney Amerika'da da misyonerlik geçmişi olan Rahip Dr. Schlessinger, Avustralya'nın yetiştirdiği en namussuz alçaklardan biri olan Holy Peters'ın ta kendisi. Ama bu sefer adamımızın uzmanlık alanı, Fraser adında, bir İngiliz olan sözde karısının da yardımıyla, yalnız bayanların dini duygularını sömürerek tuzağa düşürmek. Uyguladığı yöntemler kimliğini açığa vuruyordu. Tabii 89'da Adelaide'deki bir bar kavgasında ışınlan kulağı şüphelerimi doğrulamaya yetti. Zavallı kadın iki zebaninin eline düşmüş halde ve bu çiftin hiçbir korkusu olmadığını da eklemeliyim Watson. Kadının ölmüş olması ihtimal dahilinde. Yaşıyorsa da, bir yere hapsedilmiş olmalı ki ne Bayan Dobney'ye ne de diğer yakınlarına haber veremiyor. Londra'ya hiç ulaşmamış da olabilir, yalnızca geçip gitmiş de olabilir. Birincisi pek mümkün değil çünkü yabancılar kıta polisini kolay kolay atlatamazlar. Yine ikincisi de zayıf bir ihtimal çünkü o alçaklar birilerini hapsedmek için en iyi yerin neresi olduğunu çok iyi bilirler. Dolayısıyla içgüdülerim bana, kadının Londra'da olduğunu söylüyor. Ama şu an için nerede olduğunu anlamamız mümkün olmadığı için her zamanki alışkanlıklarımıza geri dönüp yemeğimizi yiyelim ve ruhumuza daha fazla eziyet etmeyelim. Akşam bir ara dışarı çıkıp Scotland Yard'dan dostumuz Lestrade'le konuşurum."

Ama esrarın çözülmesi için ne resmi polis, ne de Holmes'ün küçük ama etkili örgütü yeterli olabilmişti. Aradığımız kişiler Londra'nın kalabalığında sanki hiç var olmamış gibi

yaşamaya devam ediyorlardı. İlanlara başvuruldu; işe yaramadı. İpuçlarının peşine düşüldü; bir yere varılamadı. Schlessinger'in uğrayabileceği her türlü batakhane didik didik arandı ama nafiye. Eski suç ortakları takibe alındı ama adam onlarla hiç temasa geçmedi. Ve birden, bir hafta süren çaresiz bekleyişin sonunda bir umut ışığı yandı. Westminster Yolu'ndaki Bovington's emanetçisine, eski İspanyol tarzı, gümüş bir kolye rehin bırakılmıştı. Kolyeyi bırakan kişi, iri yarı, temiz yüzlü, rahip giyimli bir adamdı. Adının ve adresinin yanlış olduğu açıktı. Kulak dikkatlerden kaçmıştı ama tarifin Schlessinger'e tıpatıp uyduğu da ortadaydı.

Langham'deki sakallı dostumuz bu süre içinde haberleri öğrenmek için bizimle üç kez temasa geçmişti -üçüncüsü, bu yeni gelişmeden hemen sonra olmuştu. Elbiselerinin koca vücuduna bol gelmeye başladığı görülüyordu. Adam belli ki sıkıntıdan yavaş yavaş eriyordu. "Ben de bir şeyler yapmak istiyorum!" diye şikâyet edip durmuştu. Holmes nihayet bu ısrarlara dayanamadı.

"Mücevherleri rehine vermeye başladı. Artık elimizde sayılır."

"Acaba Bayan Frances'in başına bir şey gelmiş midir?"

Holmes ciddi bir ifadeyle başını salladı.

"Onu bu zamana kadar mahkûm ettiklerini farz edersek, onu ellerinden kaçırmalarının kendi sonlarını da getireceğinin bilincinde olmaları gerekir. Ama en kötü ihtimallere bile hazırlıklı olmalıyız."

"Peki ben ne yapabilirim?"

"Bu insanlar sizi tanıyorlar mı?"

"Hayır."

"Yakın zamanda başka bir rehineciye gitmesini bekleyebiliriz. Bu durumda her şeye yeniden başlarız. Ama Bovington'da hiç sorguya çekilmemiş ve iyi de para almış; yani ihtiyacı olursa muhtemelen yine orayı tercih edecektir. Onlara vermeniz üzere bir not yazacağım; böylece dükkânda beklemenize izin verirler. Adam yine gelirse evine kadar takip edin. Ama gizlilik şart. Ve şiddet de yok. Benim bilgim ve onayım olmadan harekete geçmeyeceğinize inanıyorum."

Philip Green (söylemeden geçemeyeceğim, kendisi Kırım Savaşı'nda Azof Denizi filosuna kumanda eden meşhur amiralin oğludur) iki gün geçmesine rağmen yeni haberlerle gelememişti. Ama üçüncü günün akşamı, rengi atmış, güçlü iskeletini saran her kas heyecandan titrer halde oturma odamıza daldı.

"Onu bulduk! Onu bulduk!" diye bağırdı sevinçle.

Heyecandan saçmalıyordu. Holmes onu yatıştırarak bir koltuğa oturtmak zorunda kaldı.

"Evet, şimdi her şeyi anlatın," dedi.

"Bir saat önce bir kadın geldi. Adamın karısıydı ama getirdiği kolye, öncekiyle aynı tarzdaydı. Kadın, uzun boylu, soluk tenli, sansar gibi bir şeydi."

"Kadın bu," dedi Holmes.

"Dükkândan çıkınca onu takip etmeye başladım. Kennington Yolu'na girdiğinde hâlâ peşindeydim. Orada başka bir

dükkâna girdi. Bay Holmes bir baktım ki ne göreyim; burası cenaze levazımatçısı değil mi?."

Dostum irkilmişti. "Ee?" diye sordu, demir gibi ifadesinin altında titreyen sesini gizleyemeyerek.

"Tezgâhın arkasındaki kadınla konuşuyordu. Arkasından ben de girdim. 'Geç kaldık,' gibi bir şeyler söylüyordu. Levazımatçı kadın bir şey anlatmaya çalışıyordu. 'Bir an önce hazırlanması gerekiyor,' dedi. 'Zaten her zamankinden değil.' Sonra ikisi birden dönüp bana baktılar; ben de bir şeyler uydurup dükkândan çıktım."

"Mükemmel. Peki sonra ne oldu?"

"Kadın dışarı çıktığında ben bir evin girişine saklanmıştım. Şüphelenmişti galiba, çevresine bakındı. Sonra bir araba durdurup bindi. Neyse ki hemen ardından ben de bir araba bulup takibe başladım. Kadın nihayet Brixton, Poultney Meydanı 36 numarada durdu. Ben de yanından geçip meydanın köşesinde arabadan inerek evi gözetlemeye koyuldum."

"Kimseyi gördünüz mü?"

"Alt kattaki bir pencerenin dışında hepsi karanlıktı. Onun da kepengi kapalı olduğu için içeriyi göremiyordum. Orada durup ne yapmam gerektiğini düşünürken, evin önünde bir yük arabası durdu. İçinden inen iki adam arabadan bir şey indirerek ön kapının basamaklarına bıraktılar. Bıraktıkları şey bir tabuttu Bay Holmes."

"Ah!"

"İçeri dalmamak için kendimi zor tutuyordum. Kapı açıldı ve adamlar tabutla birlikte içeri alındı. Kapıyı yine o kadın açmıştı. Bir an göz göze geldik ve sanırım beni tanıdı. İrkilip aceleyle kapıyı kapadığını gördüm. Ve sonra size söz verdiğim gibi koşup buraya geldim."

"Harika bir iş başarmışsınız," dedi Holmes, önündeki kâğıda bir şeyler karalarken. "İznimiz olmadan yasal işlem başlatamayız ama siz bu notu yetkililere götürürseniz izni koparabilirsiniz. Bazı zorluklar çıkabilir ama herhalde mücevherlerin satışı yeterli olacaktır. Lestrade diğer ayrıntılarla ilgilenir."

"Ama onu bu arada öldürebilirler. O tabut da neyin nesi? Ondan başka kimin için olabilir ki?"

"Elimizden geleni yapacağız Bay Green. Vaktimizi boşa harcayacak değiliz. Siz her şeyi bize bırakın."

"Şimdi Watson," dedi müşterimiz aceleyle gittikten sonra, "o resmi kuvvetleri harekete geçirecek. Ama biz her zamanki gibi, özel kuvvetleriz ve kendi eylem planımızı uygulayacağız. Mesele gözüme biraz umutsuz gibi görüldüğü için her türlü yöntem mübahtır. Bir an önce Poultney Meydanı'na gitmemiz gerekiyor."

Parlamento'dan geçmiş, Westminster Köprüsü'ne doğru yol alıyorduk. "Her şeyi toparlamaya çalışalım," diye söze girdi Holmes. "Bu alçaklar, zavallı hanımefendiyi önce sadık hizmetçisinden ayırdılar, sonra da Londra'ya gelmeye ikna ettiler. Bu arada mektup yazmış olsa bile postalanmasına engel olmuşlardır herhalde. Sonra bir işbirlikçi sayesinde dayalı döşeli bir ev tutulmuş. Eve geldikten sonra da kadını hapis tutmaya başlamışlar. Başından beri tek amaçları kadının

mücevherleriydi. Hatta parça parça satmaya da başladılar. Bu onlara güvenli geliyor çünkü kimsenin hanımefendinin kaderini umursamadığını düşünüyorlar. Ama tabii kadını bırakırlarsa onları ele verecektir. Dolayısıyla ellerinden kaçırmamak zorundalar. Ama sürekli de kilitli halde saklayamazlar. Bu yüzden cinayet tek çözüm."

"Çok açık."

"Şimdi bir de başka türlü akıl yürüteceğiz. Watson, iki ayrı düşünce zincirini takip ettiğinde, gerçeğe yaklaşmanı sağlayan bir kesişme noktası bulursun. Şimdi kadından değil, tabuttan başlayarak geri döneceğiz. Bu yeni gelişme, korkarım kadının öldüğüne şüphe bırakmıyor. Ancak uygun bir cenazenin yanında gerekli tıbbi belgeler ve resmi izinler de alınmış olmalı. Kadın açıkça öldürülmüş olsaydı arka bahçeye gömerlerdi. Ama burada her şey açık ve gereğine uygun. Bu ne anlama geliyor? Doktoru kandırıp eceliyle öldüğüne inandırmak için bir yol bulmuş olmalılar -zehirleme olabilir. Ama işbirlikçileri olmayan bir doktorun kadına yaklaşmasına izin vermeleri de çok garip."

"Tıbbi belgelerde sahtecilik yapmış olamazlar mı?"

"Tehlikeli Watson, çok tehlikeli. Hayır, bunu yaptıklarını sanmıyorum. Duralım arabacı! Rehine iyi geçtiğimize göre söz konusu cenaze levazımatçısı burası olmalı. İçeri sen gidiver Watson. İnsanlara güven veriyorsun. Poultney Meydanı'ndaki cenazenin yarın saat kaçta yapılacağını sor."

Dükkândaki kadın hiç tereddüt etmeden, sabah sekizde yapılacağını söyledi.

"Görüyorsun ya Watson, işin gizemli bir yanı yok! Yasal formaliteleri bir şekilde halletmişler. Herhalde korkacak bir şey olmadığını düşünüyorlar. Bu durumda doğruca önden saldırmanın zamanı geldi. Silahın yanında mı?"

"Bastonum var!"

"Pekâlâ yeterince güçlüyüz. 'Davasında haklı olanın gözünde korku olmaz.' Polisi bekleyecek zamanımız yok. Sen devam et arabacı. Pekâlâ Watson, geçmişte olduğu gibi omuz omuza dövüşeceğiz."

Holmes, Poultney Meydanı'nın ortalarındaki büyükçe bir evin kapısını şiddetle çaldı. Kapı hemen açıldı ve aralıkta uzun boylu bir kadın belirdi.

"Evet ne istiyorsunuz?" diye sordu kadın sertçe, karanlığın içinden bize bakarak.

"Dr. Schlessinger Te konuşmak istiyorum," dedi Holmes.

"Burada öyle biri yok," diye cevap verdi kadın. Tam kapıyı kapatacakken Holmes araya ayağını koyarak engel oldu.

"Ben adı her neyse, burada yaşayan adamla görüşmek istiyorum," dedi Holmes kararlılıkla.

Kadın bir an durakladı. Sonra da kapıyı ardına kadar açtı. "Girin öyleyse!" dedi. "Kocamın kimseden korkusu yoktur." Kapıyı arkamızdan kapatıp, holün sağ tarafındaki bir oturma odasına buyur etti ve havagazını açtıktan sonra odadan çıktı. "Bay Peters birazdan gelir," dedi.

Dediği gibi de oldu. Tozlu, eski püskü odayı incelemeye fırsat bulamadan kapı açıldı ve içeri, iri yarı, yüzü tıraşlı, kel

kafalı bir adam girdi. Adamın kocaman, kırmızı bir suratı, sarkık yanakları ve iyi niyetli tavırlarına yakışmayan acımasız, aşağılık bir ağzı vardı.

"Galiba bir yanlışınız var beyler," dedi adam, yumuşak, yatıştırıcı bir ses tonu takınarak. "Yanlış yere gelmiş olmalısınız. Belki de aradığınız adres sokağın..."

"Yanlışlık yok, zamanımızı boşa harcamayalım," dedi dostum, sert bir şekilde. "Siz yeni kimliğinizle Baden ve Güney Amerikalı Rahip Dr. Schlessinger, eski kimliğinizle Adelaide'lı Henry Peters'sınız. Buna, adımın Sherlock Holmes olduğu kadar eminim."

Peters -artık onu böyle adlandıracağım- önce irkildi, sonra da Holmes'a ters bir bakış attı. "İsminiz beni korkutmuyor Bay Holmes," dedi sakin bir şekilde. "İnsanın vicdanı rahat olunca korkacak bir şeyi de olmuyor. Evimde ne işiniz var?"

"Baden'den birlikte döndüğünüz Leydi Frances Carfax'a ne yaptığınızı bilmek istiyorum."

"Hanımefendinin nerede olduğunu bilsem ben de memnun olurum," dedi Peters soğukkanlılıkla. "Bana yüz bin sterlin borcu var ve karşılığında verdiği kolyelerin yüzüne bile bakmıyorlar. Baden'de Bayan Peters ve benimle yakınlık kurdu -o zaman farklı bir isim kullandığım doğrudur- ve Londra'ya gelene kadar da yakamızdan düşmedi. Otel hesabını ve biletinin parasını bile ben ödedim. Londra'ya geldiğimizde ise sıvıştı ve borcuna karşılık dediğim gibi bu eski moda mücevherlerden başka bir şey bırakmadı. Kendisini bulursanız ben de müteşekkir olurum Bay Holmes."

"Bulmaya niyetliyim," dedi Sherlock Holmes. "Ve bunun için de evi arayacağım."

"Arama izniniz nerede?"

Holmes cebinden tabancasının ucunu gösterdi. "Daha iyisi gelene kadar bu idare eder."

"Adi bir hırsızdan farkınız yok."

"Öyle de diyebilirsiniz," dedi Holmes neşeli bir şekilde. "Dostum da tehlikeli bir hayduttur. Ve şimdi ikimiz evinizin altını üstüne getireceğiz."

Hasmımız kapıyı açtı.

"Polis çağır Annie!" diye bağırdı. Sonrasında koridorda kadının eteğinin hışırtılarını ve kapının açılıp kapandığını duyduk.

"Zamanımız kısıtlı Watson," dedi Holmes. "Bizi durdurmaya çalışırsan Peters, zararlı çıkan sen olursun. Eve getirdiğiniz şu tabut nerede?"

"Tabutla ne işiniz var? O bize lazım. İçinde bir ölü var."

"Onu görmeliyim."

"Rızam olmadan asla."

"O halde biz de rızan olmadan bakarız." Holmes hızla atılarak adamı bir kenara itti ve koridora çıktı. Tam önümüzde yarı açık bir kapı duruyordu. İçeri girdik. Yemek odasıydı. Masada, loş mum ışıklarının altında bir tabut yatıyordu. Holmes havagazını açıp kapağı kaldırdı. Tabutun dibinde zayıf bir ceset yatıyordu. Tepedeki lamba, yaşlanmış ve zayıf

düşmüş bir yüzü aydınlatıyordu. İşkence, açlık ya da hastalık bile güzel Lady Frances'i bu hale getiremezdi. Holmes'ün yüzünde hayret ve memnuniyet okunuyordu.

"Tanrıya şükür!" diye mırıldandı. "Başkasıymış."

"Ah bu sefer fena çuvalladınız Bay Sherlock Holmes," dedi Peters arkamızdan.

"Bu kadın kim?"

"Madem ki merak ediyorsunuz söyleyeyim; karımın eski bakıcılarından biri. İsmi Rose Spender, onu Brixton Hastanesi'nde bulduk. Sonra buraya getirdik, Firbank Villaları 13 numaradan Dr. Horsom'ı çağırdık -isimleri ve adresleri not alın Bay Holmes- ve dinimizin gereklerini yerine getirdik. Ama kadıncağız üçüncü gün öldü -evraklarda yaşlılık çöküntüsü olarak geçiyor- ama tabii bu doktorun görüşü, siz daha iyisini biliyor olmalısınız. Cenaze işlerini de Kennington Yolu'ndaki Stimson şirketine yaptırıyoruz. Yarın sabah saat sekizde gömülecek. Bir açığımızı yakalayabildiniz mi Bay Holmes? Aptalca bir hata yaptınız ve cezasını çekeceksiniz. Kapağı açıp da Leydi Frances Carfax yerine doksanlık zavallı bir kadının ölüsüyle karşılaştığınızda yüzünüzün aldığı hali görüntülemek isterdim."

Holmes'ün yüz ifadesi, adamın alaylarına karşı her zamanki tepkisiz halini sürdürüyordu ama sıkıldığı yumruklarından, ne kadar kızgın olduğunu anlamıştım.

"Evinizi arayacağım," dedi.

"Bak sen!" diye bağırdı Peters. Koridorda bir kadın sesi ve ayak sesleri duyuldu. "Göreceğiz. Buyurun beyler, gelin

lütfen. Bu adamlar evime zorla girdiler. Başımdan atamadım. Yardım edin de birlikte çıkaralım."

Kapıda bir çavuş ve bir memur duruyordu. Holmes hemen kartvizitini çıkarıp adamlara gösterdi.

"Adım ve adresim yazıyor. Bu da dostum Dr. Watson."

"Rica ederiz efendim sizi tanımaz olur muyuz?" dedi çavuş. "Ama buraya izniniz olmadan giremezsiniz."

"Elbette. Anlıyorum."

"Tutuklayın onu!" diye bağırdı Peters.

"Biz ne yapacağımızı biliriz beyefendi," dedi çavuş umursamaz bir tavırla. "Gitmek zorundasınız Bay Holmes."

"Evet, Watson, gitmek zorundayız."

Bir dakika sonra sokağa çıkmıştık. Holmes her zamanki soğukkanlılığını koruyorsa da ben öfke ve utançtan yanıyordum. Çavuş arkamızdan geldi.

"Üzgünüm Bay Holmes, ama kanunlar böyle."

"Elbette Çavuş, siz ne yapabilirsiniz ki?"

"Herhalde içeri girmenizin önemli bir nedeni vardı. Yapabileceğim bir şey varsa..."

"Bir kadın kayıp Çavuş, ve bu evde olduğunu sanıyoruz. Zaten ben de arama iznini bekliyordum."

"O halde gözümü üstlerinden ayırmayacağım Bay Holmes. Bir gelişme olursa size haber veririm."

Saat dokuz olmuştu ve biz avın en hararetli zamanlarını yaşamaya başlamıştık. Önce Brixton Hastanesi'ne gittik. Birkaç gün önce hayırsever bir çiftin geldiğini, geri zekâlı, yaşlı bir kadını eski hizmetçileri olduğunu iddia ederek sahiplendiklerini ve yanlarına almak için izin aldıklarını öğrendik. Kadının sonrasında öldüğünü duyduklarında ise hiç şaşırmadılar.

İkinci durağımız doktordu. Onu da çağırmışlardı, kadının yaşlılıktan ölmekte olduğunu teşhis etmiş, hatta kadıncağız gözleri önünde son nefesini vermişti ve bunun üzerine gerekli belgeleri doldurmuştu. "Sizi temin ederim ki, her şey normaldi; herhangi bir sahtekârlık olamazdı," dedi adam. Evde gözüne garip gelen hiçbir şey olmamıştı. Sadece bu sınıftan kimselerin hiç hizmetçileri olmaması dikkatini çekmişti. Böylece doktordan da fazla bir şey çıkmıyordu.

Son olarak Scotland Yard'a gittik. İzinle ilgili bazı prosedür güçlükleri çıkmıştı. Gecikme kaçınılmazdı. Hakimin imzası ertesi sabaha kadar alınamayacaktı. Holmes dokuz gibi uğrarsa Lestrade'le birlikte gidip meseleyi halledebilirlerdi. Gün böylece sona ermekteydi ki, gece yarısına doğru çavuş dostumuz, büyük evin bazı pencerelerinde ışıklar gördüğünü, ama kimsenin girip çıktığına şahit olmadığını belirtti. Yarına kadar sabırla beklemekten başka çaremiz kalmamıştı.

Sherlock Holmes konuşamayacak kadar huysuz, uyuyamayacak kadar huzursuzdu. Ben yatmaya giderken o gü, siyah kaşlarını çatmış; uzun, sinirli parmaklarıyla koltuğun kenarında ritim tutuyor, aralıksız tütün içiyordu. Kafasında bu meselenin her türlü çözüm ihtimalini evirip çeviriyor olmalıydı. Gece boyunca birkaç kez evde dolaştığını duydum. Sabah olduğunda, daha yeni kalkmışım ki hızla

odama daldı. Üstünde geceliği vardı ama solgun yüzünden ve kararmış gözlerinden, gece uyuyamadığı anlaşılıyordu.

"Cenaze ne zamandı? Sekizdeydi değil mi?" diye sordu ısrarla. "Saat 7:20 oldu. Yüce Tanrım, Watson, tanrının bana verdiği beyne ne oldu söylesene? Çabuk be adam çabuk! Bu ölüm kalım meselesi -ve ölüme karşı yaşamın şansı o kadar zayıf ki. Gecikirsek kendimi asla affetmem!"

Beş dakikaya kalmadan bir arabaya atlayıp hızla yola koyulmuştuk. Ama buna rağmen Big Ben'in yanından geçerken saat sekize yirmi beş vardı, Brixton Yolu'na çıktığımızda ise sekiz olmuştu bile. Neyse ki diğer insanlar da bizim gibi gecikmişti. Çeyrek geçiyor olmasına rağmen cenaze arabası evin önünde bekliyordu. Atımız ağzından köpükler saçarak halde durmuştu ki, eşikte tabutla birlikte, onu taşıyan üç adam belirdi. Holmes aniden atılıp yollarını kesti.

"Geri götürün!" diye bağırdı, eliyle en öndeki adamı durdurarak. "Hemen şimdi geri götürün!"

"Bu da ne demek böyle? Tekrar söylüyorum, arama iznin nerede?" diye bağırdı Peters öfkeyle.

"İzin yolda ve gelene kadar bu tabutun evde kalması gerekiyor."

Holmes'ün otoriter tavrı tabutu taşıyanları etkilemişti. Peters aniden eve kaçtı; diğerleri de Holmes'ün sözlerine boyun eğmek zorunda kaldı. "Çabuk ol, Watson! Şu tornavidayı al!" diye bağırdı

Holmes heyecanla. "Bu da sana dostum! Kapak bir dakikaya kalmadan açılırsa bir altın senindir! Soru sormayın -işinize

bakın! Güzel! Bir tane daha! O da çıktı! Şimdi çekelim! Evet kıpırdıyor! Ah bu da sonuncusu."

Hep birlikte çalışarak tabutun kapağını açmayı başarmıştık. Kapak açıldığında etrafa yoğun, sersemletici bir kloroform kokusu yayıldı. İçeride yatan cesedin başına, kloroform emdirilmiş bir bez sarılmıştı. Holmes bezi kaldırıncaya, orta yaşlı bir kadının güzel ve heykelsi yüzü çıkıverdi ortaya. Hemen yardım edip kadını doğrulttuk.

"Ölmüş mü Watson? Umut yok mu? Fazla geç kalmış olamayız!"

Yarım saat boyunca uğraşıp durduk. Ancak havasızlık ve kloroformun zehirli buharları yüzünden Leydi Frances için pek umut kalmamışa benziyordu. Ama nihayet, yapay solunum, eter ve akla gelebilecek her türlü yöntemi denedikten sonra göz kapaklarının oynamasıyla birlikte bir hayat kıpırtısı belirir gibi oldu. Bir araba kapıya çekince Holmes panjuru kaldırıp dışarı baktı. "Lestrade de geldi," dedi. "Bakalım kuşun kaçtığını öğrenince ne yapacak? Yanında da," diye devam etti, koridordaki ağır ayak seslerini duyunca, "hanımefendiyi, gözümüz arkada kalmadan ellerine teslim edebileceğimiz yegâne insan geliyor. Günaydın Bay Green. Lady Frances'i bir an önce götürmek zorundayız. Bu arada cenaze devam edebilir, çünkü hâlâ altta yatan zavallı yaşlı kadını ebedi istirahatgâhına uğurlamak gerekiyor."

"Bu vakayı notlarına eklemeyi düşünüyor musun bilmiyorum sevgili Watson," diye söze girdi Holmes o akşam, "ama meselenin, en dengeli zihinlerin bile maruz kalabileceği geçici bir kararmaya iyi bir örnek olduğunu söylemeliyim. Böyle anlar her ölümlünün başına gelir; ancak bunu fark edip

tamir edebilenin üstüne yoktur. Bu naçizane unvan üzerinde benim de biraz hakkım vardır sanırım. Bütün gece bir ipucunun, olmadık bir sözün, garip bir gözlemin dikkatimden kaçtığını ve göz ardı edildiğini düşünüp durdum. Sonra birden, gün ağarırken o sözler hatıramda canlandı. Bu, levazımatçının karısının sözleriydi; tabii Philip Green'in aktardığı kadarıyla. Şöyle söylemişti kadın: 'Bir an önce hazırlanması gerekiyor. Zaten her zamankinden değil.' Bahsettiği şey tabuttu. Her zamankinden değildi. Bu ancak şu anlama gelebilirdi; özel ölçümlere göre yapılmıştı. Ama neden? Neden? O anda aklıma tabutun derinliği ve dipte yatan ufak tefek, yaşlı kadın geldi. Öyle ufak tefek bir kadın için neden o kadar büyük bir tabut yapılmıştı? Başka bir cesede de yer kalması için tabii. İkisi de aynı belgelerle gömülecekti. Aslında gözüm kararmamış olsa her şey son derece açıktı. Lady Frances sekizde gömülecekti. Tabutu evden çıkmadan yakalamaktan başka şansımız kalmamıştı.

"Kadını canlı bulma ihtimalimiz çok düşüktü; ama işte ihtimal gerçek oldu. Bu insanlar bildiğim kadarıyla daha önce hiç cinayet işlememişlerdi. Geremediği zaman şiddete başvurmazlardı. Kadını hiç iz bırakmadan gömebilir, mezar bir nedenle açılacak olsa bile bir bahane uydurabilirlerdi. Niyetlerinin bu yönde olmasını umuyordum. Sahneyi gözünde canlandırabilirsin. Zavallı hanımefendiyi uzun süre sakladıkları, üst kattaki odayı sen de gördün. Kadını kloroformla bayılttılar, aşağı taşıdılar, içeride kendine gelmesin diye tabuta da kloroform döktüler ve kapağı vidaladılar. Akıllıca bir yöntem Watson. Suç kayıtlarında görülmemiş bir şey. Misyoner eskisi dostlarımız, Lestrade'in pençesinden kurtulmayı başarırlarsa, gelecekte yine böyle parlak vakalarla karşımıza çıkacaklardır."

Şeytan Ayağı

Dostum Bay Sherlock Holmes'la birlikte yaşadığım ilginç ve garip tecrübeleri kâğıda dökerken, onun şan şöhrete karşı tutumu yüzünden pek çok kez zorluk çekmişimdir. Ciddi ve uyumsuz mizacından dolayı her türlü tebriki, her türlü alkışı tek kelimeyle itici bulmasının yanı sıra, başarıyla sonuçlanmış bir vakanın sonunda, hayal gücünden yoksun bir müfettişin eline çözümü verip de kutlamalar korosu yanlışı kişiye yöneltilirken yüzünde alay dolu bir gülümsemeyle durup olanları izlemekten daha fazla hoşlandığı bir şey de yoktu. Son birkaç yıldır vakalarının pek azını kaleme almışsam, bu kesinlikle malzeme yokluğundan değil, sadece dostumun bu özelliğinden dolayı olmuştur. Eline geçen vakalardan bazılarında onunla birlikte çalışabilmek, benim için her zaman, uğruna sessiz kalmamı gerektirecek bir ayrıcalık olmuştur.

Bu yüzden, geçen Sah günü Holmes'tan aldığım telgrafı -telgraf yollayabileceği sürece asla mektup yazmazdı-okuduğumda ne kadar şaşırdığımı bilemezsiniz. Şöyle yazıyordu: *'Cornish Dehşeti'ni kâğıda dökmeye ne dersin -şimdiye kadar üstlendiğim en garip vaka.*

Onu, anılarında geçmişe gönderip de meseleyi gözünde canlandıran şey neydi ya da neden anlatmamı istedi bilemiyorum; ama bir iptal telgrafı gelmeden vakayı okurlarıma sunmak için şimdi notlarımı hızla toparlamakla uğraşıyorum.

Evet, 1897'nin ilk baharıydı. Holmes'ün sağlam yapısı, çok hareketli bir vakanın gerektirdiği ağır çalışma temposunun sonucunda sarsılma belirtileri göstermeye başlamış ve bu, dinlenmeyi reddedişiyile de iyice körüklenmişti. Aynı yılın mart ayında, Harley Caddesinden Dr Moore Agar, ki Holmes'la tanışmalarının dramatik hikâyesini belki bir gün anlatırım, tamamen dağılmak istemediği takdirde bütün vakalarını bir yana bırakıp iyice dinlenmesi gerektiği konusunda ünlü dedektifi sıkı sıkı tembih etmişti. Sağlık durumu Holmes'u zerre kadar ilgilendirmiyordu; kendini tamamıyla işine vermekten başka bir şey istemezdi. Ancak, kalıcı bir şekilde yıpranıp işe yaramaz hale geleceğinin tehdidiyle sonunda kendisine bir hava değişimi bahşetmeye ikna oldu. Böylece o yılın ilkbaharına girerken, Poldhu Körfezi yakınlarındaki Cornish yarımadasının ucuna yapılmış küçük bir kulübede bulduk kendimizi. Çok özel bir yerdi; hastamın bozuk moraline özellikle uygundu. Çimenlerin ortasında duran badanalı küçük evimizin pencerelerinden, önümüzde yarım daire şeklinde uzanan Mounts Körfezi tamamen ayaklar altındaydı. Siyahi kayaları ve dalgaların aşındırmış olduğu resifleriyle su taşıtlarının ölümcül tuzağı, sayısız denizcinin ölümle buluşmuş olduğu yerdi burası. Kuzey meltemlerinin estiği, sakin ve korunaklı bu köşe, fırtınalardan kaçan gemilerin dinlenebileceği güvenli bir yer gibi görünür.

Ardından birdenbire rüzgâr döner, güney-batıdan fırtına yükselir, demirler çekilir, korunaklı körfez kaybolur, köpüklü, azgın dalgaların arasında amansız bir mücadele başlar. Tecrübeli denizci kötülüklerle dolu bu denizin mümkün olduğu kadar uzağından geçer.

Kara tarafındaki çevremiz de pek iç açıcı değildi. Orada burada, modern dünyadan haberdar olmayan köylerin yerini belirten kilise kuleleriyle yan yana sıralanan yalnız, sarımtırak tepelerden meydana gelen bir yerdi. Tepelerin üzerinde, çoktan yeryüzünden silinmiş bir kavmin izleri dikkati çeker: taştan garip anıtlar, ölülerin küllerini barındıran şekilsiz küçük höyükler ve tarihöncesi çarpışmalardan haber getiren duvarlar vardır dört bir yanda. Mekânın gizemli güzelliğinin, unutulmuş medeniyetlerin ürkütücü atmosferiyle karışmış olması dostumun hayal gücünü canlandırmış olmalı ki, zamanının büyük bir kısmını tepelerde uzun yürüyüşlere çıkarak, yalnız başına düşünerek geçiriyordu. Eski Kelt dili de çok ilgisini çekmişti. Şimdi hatırlıyorum da, Sami dilleriyle akraba bir dil olduğunu ve Fenikeli tüccarlar tarafından buralara kadar yayılmış olduğunu ileri süren bir hipotez geliştirmişti. Filoloji konulu kitaplar ısmarladı ve tam da tezini geliştirmeye hazırlanıyordu ki, bu rüyalar ülkesinde bile kendimizi bir sorunun ortasında bulduk. Bizi Londra'dan uzaklaştırmış olan vakalar, birdenbire karşımızda beliriveren bu olağanüstü, garip ve mistik olayın yanında hiç kalırdı. Basit yaşantımız ve huzur dolu sağlıklı tatilimiz hunharca sona ererek, sadece Cornwall'de değil, bütün İngiltere'de büyük bir heyecana neden olan bir dizi korkunç olayın ortasına attı bizi. Okurların birçoğu, o zamanlar 'Cornish Dehşeti' olarak adlandırılan bir olayı hatırlıyor olabilir: Londra basını, son derece yetersiz bir şekilde dahi olsa olaya yer vermişti. Şimdi, tam on üç yıl sonra, bu inanılmaz vakayı gerçekten nasıl yaşandıysa öyle anlatacağım.

Daha önce de söylediğim gibi, Cornwall'ın bu bölümündeki köylerin yerlerini, sağda solda insanın gözüne çarpan kilise kulelerinden anlayabiliyordun. Bu köylerden bize en yakın

olanı, yaklâşık iki yüz evin, duvarları yosun kaplı eski bir kilisenin etrafında toplanmış olduğu Tredannick Wollas'tı. Köyün rahibi, Bay Roundhay, boş zamanlarında arkeolojik çalışmalar yürütüyordu ve Holmes'la tanışması da bu vesileyle olmuştu. Rahip orta yaşlı, kilolu, son derece cana yakın ve de kültürlü bir adamdı. Daveti üzerine evine çay içmeye gitmiş ve bu sayede, rahibin büyük evinde oda kiralayarak onun cılız gelirine katkıda bulunan Bay Mortimer Tregennis adındaki beyefendiyle de tanışmış olmuştuk. Sıksa, esmer ve gözlüklü olmasının yanı sıra sakat olduğunu düşündürten bir kambura sahip kiracısıyla ortak pek bir yönü olmasa da, bekâr bir adam olan rahip böyle bir ayarlamayı yapabilmiş olmaktan memnundu. O kısa ziyaretimiz süresince rahibi hoşsohbet bulduğumuzu, kiracısının ise, bizde, dalgın gözlerle sessizce oturup kendi işleriyle ilgili kara kara düşünen, hüznü ve içine kapanık bir adam izlenimi bıraktığını hatırlıyorum.

16 mart Salı günü, kahvaltıdan hemen sonra, tepelerdeki günlük yürüyüşümüzden önce pipolarımızı tüttürürken küçük oturma odamıza dalan kişiler de bu ikisiydi.

"Bay Holmes," dedi rahip heyecandan gerilmiş bir sesle, "gece son derece trajik ve olağanüstü bir şey olmuş. Daha önce eşi benzeri görülmemiş bir iş. Böyle bir zamanda burada olmanızın sadece ilahi bir açıklaması olabilir, çünkü İngiltere'de yaşayan bütün insanlar içinde yardımına ihtiyaç duyduğumuz tek kişi sizsiniz."

Hiç de dostça olmayan gözlerle baktım rahibe; ama Holmes, piposunu dudaklarından aldı ve sahibinin ıslığını duyan yaşlı bir köpek gibi, oturduğu yerde dikildi. Eliyle koltuğu işaret etti; heyecanlı ziyaretçilerimiz yan yana yerlerini aldılar. Bay

Mortimer Tregennis rahipten daha hakimdi kendine, ama sıska ellerinin titremesi ve koyu renkli gözlerindeki ışıltı, ikisinin aynı duyguları paylaştığını gösteriyordu.

"Ben mi başlayayım?" diye sordu adam, rahibe.

"Keşfi yapan kişi siz olduğunuza ve rahip de sizden öğrendiğine göre, sizin konuşmanız daha iyi olur," dedi Holmes.

Hızla giyinmiş olduğu belli olan rahibe ve yanında oturan şık kiracısına bir göz attım ve Holmes'ün basit tündengeliminin, yüzlerinde oluşturmuş olduğu şaşkınlığa sessizce güldüm.

"Önce ben birkaç şey söylesem iyi olacak galiba," dedi rahip. "Sonra Bay Tregennis'ten ayrıntıları dinlemekle, olağanüstü olayın gerçekleştiği yere bir an önce gitmek arasında kendiniz karar verirsiniz. Öncelikle, buradaki arkadaşımızın, dün akşam, erkek kardeşleri Owen ve George ve kız kardeşi Brenda'yı ziyarete gitmiş olduğunu, Tredannick Wartha isimli evlerininse tepelerdeki şu eski taş haçın yakınında bulunduğunu söylemekle başlayabilirim. Saat on buçuk gibi, yemek masasında kâğıt oynarlarken kardeşlerinin yanından ayrılıp evine gelmiş. Erken kalkmayı seven bir kişi olarak bu sabah yürüyüşe çıkmışken, Dr. Richards'ın arabasıyla karşılaşmış. Doktor son derece acil bir olay için Tredannick Wartha'ya çağrılmış olduğunu söyleyince Bay Mortimer Tregennis de pek tabii ki onunla gitmiş. Tredannick Wartha'ya ulaştıklarında inanılmaz bir manzarayla karşılaşmışlar. Mumlar dibine kadar yanıp bitmiş ve iki erkek kardeş, kâğıtlar önlerinde, bir gece önceki gibi yemek masasında oturdukları yerdeymiş. Kız kardeşleri sandalyeye

yığılmış, ölü yatıyormuş; iki tarafında oturan erkek kardeşleri ise, akıllarım kaçırmış gibi kahkahalar atıyor, şarkılar söyleyip bağıryorlarmış. Üçünün de, ölü kadının da delirmiş olan adamların da, yüzleri korkuyla çarpılmış; öyle ki tanınmaz hale gelmişler, onlara bakmak bile insanın kanını .dondurmaya yetiyormuş. Evin hizmetçisi ve aşçısı Bayan Porter haricinde evde herhangi birinin olduğuna dair bir belirti yokmuş ve kendisi gece derin derin uyuduğunu, herhangi bir ses duymadığını söylüyor. Evden hiçbir şey çalınmamış ve bir kadını öldürecek, iki adamın da akıllarını kaçırmalarına neden olacak kadar korkunç şeyin ne olduğuna dair en ufak bir ipucu yok. İşte durum bu, Bay Holmes. Bu olayı çözmede bize yardım edebilirsiniz size minnettar oluruz."

Dostumu, geliş nedenimiz olan dinlenmeye devam etmesi için bir şekilde ikna edebileceğimi umuyordum, ama bir an için, ilgiyle parıldayan yüzüne ve çatık kaşlarına baktığımda bu beklentimin boş olduğunu anlamam güç olmadı. Holmes bir süre sessizce oturdu ve huzurumuzu bölen bu garip dramı baştan sonuna kadar değerlendirdi.

"Olayı araştıracağım," dedi sonunda. "Görünüşe göre son derece özel bir vakayla karşı karşıyayız. Olay yerine bizzat gittiniz mi acaba Bay Roundhay?"

"Hayır Bay Holmes. Eve gelip de bunları bana aktaran Bay Tregennis'ti; hikâyesini dinler dinlemez akıl danışmak için size geldik."

"Bu garip olayın gerçekleştiği ev buradan ne kadar uzak?"

"Yaklaşık iki kilometre."

"O halde birlikte oraya yürüyeceğiz. Ama önce size birkaç soru sormalıyım Bay Mortimer Tregennis."

Diğer adam bunca zamandır sessizce oturmuştu. Heyecanını rahipten daha iyi kontrol edebiliyorduydu da aslında ondan çok daha gergin olduğunu fark etmiştim. Solgun, endişeli yüzü ve kenetlenmiş ince elleriyle, gözlerini Holmes'den ayırmadan oturuyordu. Ailesinin başına gelen korkunç olayı dinlerken dudakları titriyor; gözlerinde, hafızasında canlanan sahnenin dehşetini yansıtan bir ışık parlıyordu.

"Ne isterseniz sorun, Bay Holmes," dedi heyecanla. "Çirkin bir konu, ama size bildiklerim doğrultusunda cevap vereceğim."

"Dün geceyi anlatın bana."

"Pekâlâ Bay Holmes, akşam yemeğini orada yedim; sonra ağabeyim George bir el yirmibir oynamayı teklif etti. Saat dokuz gibi oyuna başladık, evime dönmek için kalktığımda saat onu çeyrek geçiyordu. Onları masada neşeyle kâğıt oynarlarken bıraktım."

"Sizi kapıya kadar geçiren kimdi?"

"Bayan Porter -o saatte odasına çekilmişti, onun için yalnız ayrıldım. Arkamdan holün kapısını kapattım. Oturdukları odanın penceresi kapalı ama perdeleri örtülü değildi. Bu sabah, kapıda da pencerede de bir değişiklik göremedim -bir yabancının eve girmiş olduğunu düşündürecek bir şey de yoktu. Ama işte orada oturuyorlardı, gördüklerinden dolayı delirme noktasına gelmiş ağabeylerim ve kafası sandalyenin kolundan aşağı sakmış, korkudan ölmüş olan Brenda.

Yaşadığım sürece o odadaki manzara gözümün önünden silinmeyecek."

"Anlattıklarınız gerçekten de son derece ilginç," dedi Holmes. "Kendinizce bu olanları açıklayacak herhangi bir teori geliştirdiniz mi acaba?"

"Bu şeytanın işi Bay Holmes, şeytanın işi!" diye bağırdı Mortimer Tregennis. "Bu dünyaya ait bir şey olamaz. O odaya öyle bir şey girmiş ki kardeşlerimin üçü de ansızın akıllarının ışığını kaybetmiş. İnsani olan hiçbir şey böyle bir etki yaratamaz."

"Korkarım ki," dedi Holmes, "insanüstü bir şeyle karşı karşıyaysak benim yapabileceğim bir şey yok. Tabii öyle bir teoriye sarılmadan önce, doğal açıklamaların her birini denemeliyiz. Size gelince Bay

Tregennis, yanılmıyorsam bir şekilde ailenizden kopuktunuz; onlar birlikte yaşadıkları halde onlardan ayrı oturduğunuza göre."

"Evet, haklısınız Bay Holmes, ama geçmişte kalmış, çoktan kapanmış bir konu bu. Redruth'ta çelik madenciliğiyle uğraşan bir aileyken işletmeyi bir şirkete sattık ve bize yetecek kadar parayla madenciliği bıraktık. Paranın paylaşılması konusunda birtakım anlaşmazlıklarımızın olduğunu ve bunun bir süreliğine aramızı açtığını inkâr etmeyeceğim, ama bunların hepsi unutulup affedildi; aramızda hiçbir sorun kalmamıştı."

"Birlikte geçirdiğiniz akşamı düşününce trajediyi az da olsa aydınlatabilecek herhangi bir şey gelmiyor mu aklınıza?"

"Hiçbir şey yok efendim."

"Kardeşlerinizin davranışlarında bir gariplik yok muydu?"

"Onları hiç öyle neşeli görmemiştim."

"Normalde heyecanlı bir mizaçları mı vardır? Yaklaşan tehlikeyle ilgili herhangi bir gerginlik yaşıyorlar mıydı?"

"Öyle bir şey kesinlikle yoktu."

"Ekleyecek herhangi bir şeyiniz yok mu yani? Bana yardımcı olabilecek herhangi bir şey."

Mortimer Tregennis bir süre sessizce oturup düşünmeye çalıştı.

"Tek bir şey geliyor aklıma," dedi sonunda. "Masadayken ben sırtım pencereye dönük oturuyordum; ağabeyim George'sa, ki oyunda ortağım oydu, tam karşımdaydı. Bir ara, omzumun üzerinden dışarıya baktığımı fark ettim; bir şey görmeye çalışıyor gibiydi; ben de arkama dönüp pencereden baktım. Perdeler açık, pencere kapalıydı, sadece dışarıdaki çalılıarı görebiliyordum; yine de bir an için çalılıarın arasında bir hareket gördüğümü sandım. Bir insan ya da hayvan olup olmadığını bile söyleyemem, ama orada bir şey varmış gibi gelmişti. George'a ne gördüğünü sorduğumda, benimle aynı hisse kapıldığını söyledi. Söyleyebileceğim tek şey bu sanırım."

"Ne olduğunu araştırmadınız mı?"

"Hayır; üzerinde durmadık."

"Yanlarından ayrılırken, kötü bir şey olacağına dair bir his var mıydı içinizde?"

"Hayır, içim gayet rahattı."

"Peki nasıl oldu da olayı, sabah erkenden haber aldınız?"

"Her zaman erken kalkarım ve kahvaltıdan evvel yürüyüşe çıkmayı severim. Bu sabah dışarıya adımımı henüz atmıştım ki doktorun arabası yanımda durdu. Yaşlı Bayan Porter, acil bir durum olduğunu bildiren bir mesaj yollamış. Hemen arabaya binip yola koyulduk. Oraya vardığımızda da anlattığımız o korkunç manzarayla karşılaştık. Şöminedeki ateş ve mumlar saatler önce sönmüş olmalıydı - şafak sökene kadar karanlıkta öylece oturmuşlar. Doktor, Brenda'nın en azından altı saat önce ölmüş olduğunu söyledi. Şiddet kullanılmış olduğuna dair bir iz yoktu; öylece sandalyenin kolundan aşağıya yığılmıştı. George ve Owen, iki büyük maymun gibi şarkılar söyleyip kendi kendilerine konuşuyorlardı. Ah, korkunç bir sahneydi! Dayanamadım. Doktor da kireç gibi bembeyaz kesilmişti. Yarı baygın, bir sandalyeye bile çöktü; düşünsenize, o bile derinden etkilenmişti."

"Olağanüstü -son derece ilginç!" dedi Holmes ayağa kalkıp şapkasını alarak. "Daha fazla vakit kaybetmeden Tredannick Wartha'ya bir ziyarette bulunmamızın iyi olacağını düşünüyorum. İtiraf etmeliyim ki, daha ilk bakışta bu kadar ilgimi çeken başka bir vakaya daha rastlamadım."

O ilk sabah attığımız adımlar araştırmamızın ilerlemesinde pek yarar sağlamadı. Ne var ki, hepimizi derinden sarsan uğursuz denebilecek bir olay bekliyordu bizi. Trajik olayın yaşandığı evin girişine dar ve dolambaçlı bir köy yolundan ulaşılıyordu. Yolda ilerlerken, bize doğru gelen bir arabanın sesi geldi kulağımıza; yanımızdan geçebilsin diye yolun

kenarına çekildik. Tam yanımızdan geçtiği sırada, kapalı penceresinden bize dik dik bakan korkunç bir yüz çarptı gözüme. Adamın çılgın gözleri ve sıkılmış dişleri bir şimşek hızıyla geçip gitmişti.

"Ağabeylerim!" diye bağırdı, dudaklarına kadar bembeyaz kesilmiş olan Mortimer Tregennis. "Onları Helse'a götürüyorlar."

Dehşet içinde, yolda ilerleyen siyah arabanın arkasından bakakaldık. Ardından, üç insanın, garip kaderleriyle karşı karşıya geldikleri o uğursuz eve doğru yürümeye devam ettik.

Bir kulübeden çok villa denebilecek, büyük, aydınlık bir evdi ve koca bahçesi -Cornish havasından olacak- daha o zamandan ilkbahar çiçekleriyle dolup taşıyordu. Oturma odasının penceresi bu bahçeye bakıyordu; Mortimer Tregennis'e göre, bir anda kardeşlerinin akıllarını donduran kötülük de o pencereden girmiş olmalıydı içeriye. Kapıdan içeri girmeden önce, Holmes yavaş adımlarla çiçek saksılarının arasında ve patikada düşünceli bir halde bir süre yürüdü. Hatırlıyorum da, kendi düşüncelerine o kadar dalmıştı ki bir sulama kovaasına takılıp yere devirdi ve kova hem ayaklarımızı hem de bahçe patikasını ıslattı. Eve girdiğimizde, genç bir kızın da yardımıyla ailenin ihtiyaçlarını gören Cornish'li hizmetçi Bayan Porter karşıladı bizi. Holmes'ün sorularını elinden geldiğince cevapladı. Geceleyin hiçbir şey duymamıştı. İşverenleri son günlerde mükemmel bir ruh hali içindeymiş, hatta onları daha neşeli gördüğünü hatırlamıyormuş. Sabah odaya girdiğinde gördüğü korkunç manzaranın karşısında şok geçirip bayılmış. Kendine geldiğindeyse pencereyi ardına kadar açıp odayı sabah havasıyla doldurmuş ve bir doktor çağırması için çiftlik

işçilerinden birini görevlendirmek üzere yoldan aşağı koşmuş. Şayet görmek istiyorduksak, evin hanımı üst katta kendi yatağına yatırılmıştı. Dört güçlü adam, Bay Mortimer'in ağabeylerini tımarhane arabasına zar zor bindirebilmişti. Bayan Porter bir gün daha bu evde kalmak niyetinde değildi ve öğleden sonra, St. Ives'teki ailesinin yanına gitmek için yola çıkmaya karar vermişti.

Merdivenlerden yukarı çıkıp cesedi inceledik. Bayan Brenda Tregennis sağken son derece güzel bir kız olmalıydı; şimdi, orta yaşına yaklaşmış olduğu halde bile anlaşılıyordu bu. Esmer, düzgün hatlı yüzü bu haldeyken bile güzelliğinden bir şey yitirmemişti -yine de, son kez yaşadığı o dehşetin izleri belirgindi hâlâ. Onun yatak odasından sonra, garip trajedinin gerçekleşmiş olduğu oturma odasına indik. Gece yanan ateşin külleri şöminedeydi hâlâ; masanın üzerinde de diplerine kadar yanıp bitmiş olan dört mum ve dağılmış oyun kâğıtları duruyordu. Sandalyeler duvarlara yanaştırılmıştı, ama diğer her şey sabah nasıl bulunmuşsa öyle bırakılmıştı. Holmes, hızlı adımlarla odada dolandı; sandalyeleri masaya yanaştırıp dizdi ve teker teker her birine oturdu. Bahçenin ne kadarının görüldüğünü kontrol etti; yeri, tavanı, şömineyi inceledi -ama bir kez dahi olsun, karanlıkta bir ışık gördüğünün işareti olarak, gözlerinin pırıldadığını, çenesinin kasıldığını görmedim.

"Ateş niye?" diye sordu bir ara. "Bahar akşamları hep ateş yakarlar mıydı bu odada?"

Mortimer Tregennis, gecenin soğuk ve nemli geçtiğini, şöminenin bu sebepten dolayı akşam kendisi geldikten sonra yakılmış olduğunu anlattı. "Şimdi ne yapmayı düşünüyorsunuz Bay Holmes?" diye sordu sonra.

Dostum gülümsedi ve elini benim koluma koydu. "Watson, senin sık sık ve gayet haklı olarak 'zararlı' olduğunu iddia ettiğin tütün-zehirlenmesi alışkanlığına tekrar döneceğim galiba," dedi. "İzninizle baylar, kendi yerimize döneceğiz, çünkü burada kalmakla yeni bir şey öğrenemeyeceğimize iyice ikna olmuş durumdayım. Bildiklerimi gözden geçireceğim Bay Tregennis ve her hangi bir şey bulacak olursam sizi pek tabii ki hemen haberdar edeceğim. Evet, şimdilik ikinize de iyi günler."

Poldhu Kulübesine döndükten sonra, Holmes sessizliğini bozana kadar daha uzun bir süre geçmesi gerekecekti. Çatık kaşları, kırışmış alnı ve uzaklara dalmış gözleriyle ciddi ve düşünceli bir hal alan yüzü, piposundan çıkan mavi duman perdesinin ardında neredeyse görünmez bir halde koltuğuna gömülmüş oturuyordu. En sonunda, piposunu masaya bırakıp ayağa fırladı.

"Böyle olmayacak Watson!" dedi gülerek. "Hadi birlikte çıkıp kayalıkların arasında çakmaktaşıdan oklar arayalım. Bir ipucu bulmaktansa onlardan bulma şansımız daha büyük. Beyni, yeterli materyal olmadan çalıştırmak, bir motoru fazla zorlamakla aynı şey; en sonunda kendini bin parçaya ayırarak patlar. Deniz havası, güneş ışığı ve sabır Watson -gerisi kendiliğinden gelir.

"Şimdi durumumuzu sakince gözden geçirelim Watson," diye devam etti Holmes, kayaların arasında dolaşmaya başladığımız sırada. "Elimizdeki verileri iyice anlayalım ki yeni ipuçları geldiğinde hemen yerlerine koyabilelim. Öncelikle, ikimizin de, şeytani güçlerin insan işlerine karışacağına inanmadığımızı varsayıyorum. Öyle bir şeyi tamamıyla aklımızdan silerek işe başlayabiliriz. Çok güzel.

Geriye, bir insanın, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde, şiddetli bir şoka maruz bıraktığı üç kişi kalıyor. Buraya kadar sağlam toprağa basıyoruz. Şimdi gelelim olayın gerçekleştiği vakte. Bize aktardıklarının gerçek olduğunu kabul edersek, olayın, Bay Mortimer Tregennis, söz konusu odadan çıktıktan hemen sonraya denk geldiğini tahmin ediyorum. Bu son derece önemli bir nokta. Olayın, kendisi oradan ayrıldıktan ancak birkaç dakika sonra gerçekleşmiş olduğunu düşünüyorum. Oyun kâğıtları hâlâ masanın üzerindeydi. Yatma saatlerini çoktan geçirmişlerdi, buna rağmen ne yerlerini değiştirmiş, ne de sandalyelerini masadan iterek ayağa kalkmışlardı. Tekrar ediyorum, olay, Bay Mortimer'in evden ayrılmasından hemen sonra ve kesinlikle on birden önce gerçekleşmiş olmalı.

"Şimdi de, Bay Mortimer'in odadan ayrıldıktan sonraki adımlarını elimizden geldiğince takip etmeye çalışalım. Bu konuda hiçbir zorluk çekmedim ve gerçekten de tüm şüphelerden uzak olduğunu söyleyebilirim. Yöntemlerimi bilen biri olarak, bugün o sulama kovasını sakarlıkla değil, bilinçli bir şekilde devirdiğimi anlamış olduğundan eminim. Onun sayesinde Bay Mortimer'in ayak izinden mükemmel bir örnek alabildim. Islak, kumlu patikadaki izleri dün geceki - hatırlayacağın gibi o zaman da nemliydi etraf- izlerinden biriyle kıyaslayıp gittiği yönü tespit etmek hiç de zor olmadı. Görünüşe göre hızlı adımlarla doğrudan kiliseye yürümüştü.

"Peki, Mortimer Tregennis sahneden kaybolduysa ve iskambil oynayanları korkutan, başka birisi idiyse, o kişiyi nasıl bulacağız; daha da önemlisi, o denli yoğun bir korku hissetmeleri nasıl sağlandı? Bayan Porter'i eleyebiliriz. Zararsız biri olduğu kesin. Birinin, bahçe penceresine kadar sürünüp, görenleri akıllarından edecek kadar yoğun bir etki

yaratmış olduğuna dar herhangi bir ipucu var mı? Bu yöndeki tek öneri, ağabeyinin bahçede bir kıpırtı görmüş olduğunu söyleyen Bay Mortimer Tregennis'in kendisinden geldi. Gerçekten de ilginç; zira gece yağmurlu, bulutlu ve karanlıktı. Bu kişileri korkutmak niyetiyle gelen biri, yüzünü cama yapıştıran kadar kesinlikle dikkatlerini çekemezdi. Pencerenin dışında bir metre genişlikte bir çiçeklik var, ama herhangi bir ayak izi bulamadım. Böyle bir durumda, dışarıdan gelen birinin bu kişileri nasıl bu kadar derinden sarsmış olduğunu anlamak kolay değil; üstelik herhangi birinin bu kadar karmâşık ve ilginç bir işe girişmesini sağlayacak bir sebep de bulamadık. Karşı karşıya olduğumuz zorlukları görüyorsun, değil mi Watson?"

"Kesinlikle," diye cevap verdim içtenlikle.

"Buna rağmen, biraz daha malzemeyle, üstesinden gelinmeyecek bir şey olmadığını gösterebiliriz," dedi Holmes. "Geniş arşivinde, başında en az bunun kadar anlaşılmaz bir sürü vakanın bulunduğundan eminim Watson. Neyse, yeni veriler elde edene kadar vakayı şimdilik bırakalım da sabahımızın geri kalanını neolitik adamızı araştırmakla geçirelim."

Dostumun, gerek gördüğünde olayları tamamen aklından uzaklaştırabilme yeteneğinden daha önce de bahsetmiş olabilirim, ama hiçbir zaman Cornwall'daki o bahar sabahı kadar hayran olmamıştım bu özelliğine. Sanki çözülmek için onu bekleyen gizemli bir olay yokmuşçasına, neşe içinde tam iki saat boyunca, Keltler, ok başları ve tarihi kalıntılar hakkında konuşup durdu.

Öğleden sonra kulübemize geri döndüğümüzde bizi bekleyen bir misafirimiz vardı ve o, çok geçmeden olayı tekrar akıllarımıza getirdi. Ziyaretçinin kim olduğunu söylemesine gerek yoktu. İriyarı cüssesi, delici gözleri, ortasına kocaman bir burnun oturmuş olduğu kırışık yüzü, neredeyse kulübemizin tavanına değen gri saçları, bir de sakalları -uçları altın sarısı, ağzına yakın kısmıysa, sürekli içtiği purosunun oluşturduğu nikotin lekesinin haricinde, bembeyaz olan sakalları -bütün bunlar Londra'da olduğu kadar Afrika'da da tanınırdı ve sadece ve sadece aslan avcısı, araştırmacı Dr. Leon Sterndale'in muazzam kişiliğiyle özdeşleştirilebilirdi.

Bölgede bulunduğunu duymuş, tepelerde dolanırken bir iki kez de uzaktan görmüştük uzun silüetini. Ne var ki bizimle konuşmak için herhangi bir harekette bulunmamıştı; yalnızlığı sevdiği ve bu sebeple yolculuklarının arasındaki boşlukların büyük bir bölümünü Beauchamp Arriance'ın koca ormanlarındaki küçük bir bungalovda geçirmeyi tercih ettiğini herkes gibi biz de bildiğimiz için de onu rahatsız etmeyi aklımızın ucuna getirmemiştik. Burada kitapları ve haritalarıyla beraber tek başına yaşar, kendi basit ihtiyaçlarını görür ve komşularıyla da mümkün olduğunca ilgilenmezdi. Bundan dolayı, heyecanlı bir ses tonuyla Holmes'a bu esrarlı vakada herhangi bir ilerleme kat edip etmediğini sorduğunu duymak beni oldukça şaşırtmıştı doğrusu. "Yerel polis kesinlikle yanılıyor," dedi, "Tecrübeli biri olarak siz belki daha mantıklı bir açıklama bulmuşsunuzdur. Buradaki kalışlarımda Tregennis ailesini çok yakından tanıma fırsatım edindim -aslını isterseniz Cornish'li annemin tarafından kuzenlerim oluyorlar- ve bu felaket doğal olarak benim için büyük bir şok oldu. İnanın bana, Afrika'ya doğru yola çıkmış,

Plymouth'a kadar gitmiştim, ancak sabah olanları duyunca hemen geri dönüp araştırmanıza yardım etmeye karar verdim."

Holmes kaşlarını kaldırdı.

"Bunun için geminizi mi kaçırdınız?"

"Bir sonrakine bineceğim."

"İnanılır gibi değil; dostluk diye buna denir!"

"Akraba olduğumuzu söylemiştim."

"Pek tabii -annenizin kuzenleri. Valizleriniz gemiye yüklenmiş miydi?"

"Bir kısmı, gerisi oradaki otelde kaldı."

"Anlıyorum. Fakat olayın Plymouth'un sabah gazetelerinde basılmış olduğunu söylemeyeceksiniz herhalde?"

"Hayır efendim; bana bir telgraf yollandı."

"Sormamın bir sakıncası yoksa kim tarafından?" Meşhur kâşifin yorgun yüzünde gölgeler belirmişti.

"ok soru soruyorsunuz Bay Holmes."

"İşim bu."

Dr. Sterndale kendini zorlayarak kızgınlığını bastırmayı başardı.

"Size anlatmamak için bir sebebim yok," dedi. "Köyün rahibi Bay Roundhay'di. Bana telgrafı yollayıp haber veren oydu."

"Teşekkür ederim," dedi Holmes. "İlk baştaki sorunuza cevap olarak vaka konusunda henüz tam bir karara varmadığımı, fakat yakında çözüme kavuşturacağıma dair inancımın tam olduğunu söyleyebilirim."

"Şüphelerinizin belli bir yön alıp almadığını söylemenizde bir sakınca var mı acaba?"

"Henüz bir şey söylemek için çok erken."

"Zamanımı boşa harcamışım o halde; ziyaretimi daha fazla uzatmamın bir anlamı yok." Ünlü doktor sinirli bir şekilde kulübemizden çıkıp gitti; beş dakika geçmeden Holmes da aynısını yaptı. Akşama kadar ondan haber alamadım. Asık bir surat ve uyuşuk adımlarla geldiğinde, araştırmasında bir ilerleme kat etmediğini anladım. Onu bekleyen bir telgrafa göz atıp şömineye fırlattı.

"Plymouth Otel'den, Watson," dedi. "İsmi rahipten öğrendim ve Dr. Leon Sterndale'in hikâyesinin doğru olup olmadığını kontrol etmek için de telgraf yolladım. Görünüşe göre dün geceyi gerçekten de orada geçirmiş ve araştırmaya yardım etmek için buraya dönerken eşyalarını bir bölümünün Afrika'ya gitmiş olduğu da doğru. Bu konuda ne diyorsun Watson?"

"Adam çok meraklı."

"Çok meraklı -evet. Burada henüz kavrayamadığımız ama bizi çözüme ulaştırabilecek bir ipucu yatıyor. Hadi neşelen biraz Watson, henüz bütün ipuçlarını görmediğimizden eminim. Sonunda zorlukların hepsinin altından kalkacağız."

Holmes'ün söylediklerinin çok geçmeden gerçekleşeceğini ve araştırmamızda yepyeni bir sayfa açacak olayın o kadar garip ve anlaşılmaz olacağını hiç tahmin edememiştim doğrusu. Ertesi sabah, aynanın önünde tıraş oluyordum ki at nallarının sesi geldi kulağıma. Pencereden baktığımda bahçe patikamızdan yukarı, dört nala gelen bir fayton gördüm. Durur durmaz kapısı açıldı, içinden rahip dostumuz çıkıp hızla kaldığımız yere yöneldi. Holmes çoktan giyinmişti; rahibi karşılamak için koşarak aşağı indi.

Ziyaretçimiz o kadar heyecanlıydı ki doğru düzgün konuşmakta bile zorlanıyordu; ama sonunda trajik hikâyesine başlayabildi.

"Köyümüzü iblisler basmış Bay Holmes! Zavallı insanların zebanilerin ellerine düştü," diye bağırdı. "Şeytanın ta kendisi gelmiş köyümüze! Mahvolduk!" Heyecanıyla kendini bilmez bir halde odada dönüp durdu; kül renkli yüzü ve afallamış bakışları olmasa epey komik bir sahne olacaktı. Sonunda korkunç haberlerini bize iletmeyi başardı.

"Bay Mortimer Tregennis gece ölmüş; üstelik kardeşleriyle aynı sebepten."

Holmes, bir hışımla ayağa fırladı.

"Arabanıza ikimiz de sığabilir miyiz?"

"Evet, neden olmasın."

"O halde Watson, kahvaltayı sonraya bırakacağız. Bay Roundhay, emrinizdeyiz. Acele edin -acele edin, herhangi bir şeyin yeri değişmeden gitmeliyiz."

Kiracı, rahibin evinin iki odasını tutmuştu. Üst üste iki kattı; alttaki büyük bir oturma odası, üsttekiyse yatak odası olarak kullanılmıştı. Odalar pencerelere kadar uzanan hoş bir bahçeye bakıyordu. Olay yerine, doktordan ve polisten önce varmayı başarmıştık ve hiçbir şeye dokunulmamıştı. O sisli mart sabahında bizi karşılayan manzarayı ayrıntılarıyla anlatmama izin verin. Bir daha asla aklımdan silinmeyecek bir iz bırakmıştır bende.

Odaya, yoğun, ağır bir hava hakimdi. Sabah odaya girmiş olan hizmetçi pencereleri ardına kadar açmış olmasa daha da dayanılmaz bir halde olurdu muhakkak. Bunun sebebi, ortadaki masanın üzerinde yanan ve duman çıkaran lambaydı. Onun hemen yanında, sandalyesinde arkasına yaslanmış halde ölü adam oturuyordu. İnce sakalı havaya bakar halde, kafası arkaya düşmüş, gözlüğü alnına çıkmıştı. Pencereye dönük olan ince, esmer yüzüne, ölen kız kardeşininkinde de görmüş olduğumuz o çarpıklık, dehşetten kaynaklanan kasılma hakimdi. Kolları da kasılmış, parmakları deforme olmuştu; öyle ki, çok büyük bir korkunun uyandırmış olduğu şokla ölmüş gibiydi. Tamamıyla giyinik olmasına karşın, hızlı bir şekilde, özensizce giyinmiş olduğu belliydi. Yatağında uyumuştı ve trajik sonuyla sabahın erken saatlerinde karşılaşmıştı.

Holmes'ün duygusuz dış görünüşünün altında coşkuyla fokurdayan heyecanı, ölüm odasına girdiği anda hemen dikkatimi çekti. Ansızın uyanmış, parıldayan gözleri, içinde biriken enerjiyle titreyen elleri ve hiçbir şey belli etmeyen bir yüzle araştırmasına başlamıştı. Dışarıdaki çimenlikte süründü, pencereden içeri girdi, odada dolandı, yatak odasına çıktı; güçlü bir koku almış bir avcı köpeği gibiydi adeta. Yatak

odasında hızla etrafına bakındıktan sonra pencereyi ardına kadar açtı. Bu, yeni bir heyecan dalgasına yol açmış olmalıydı, çünkü pencereden eğilerek ilgi ve neşeyle yüksek sesle bir sürü yorumda bulundu. Ardından koşarak merdivenlerden aşağı inip açık pencereden dışarı çıktı, yeniden yüzüstü çimenliğin üzerine uzandı ve en sonunda tekrar yukarıdaki odaya fırladı; avına iyice yaklaşmış bir avcı gibi heyecanı doruktaydı artık. Her yerde bulunur cinsten lambayı dikkatlice inceleyip üzerinden ölçümler aldı. Camının üst kısmını kaplayan tebeşir siperini büyüteciyle inceledikten sonra üstündeki küllerden bazılarını dikkatlice alıp bir zarfa, zarfı da katlayıp defterinin arasına koydu. Sonunda, tam da doktor ve resmî polis geldiği sırada, rahibi yanına çağırdı ve üçümüz birlikte çimenliğe çıktık.

"Araştırmamın tamamen verimsiz olmadığını söyleyebilmekten dolayı memnunum," diye konuştu. "Olayı polisle konuşmak için kalamayacağım ama siz bay Roundhay, müfettişe saygılarımı iletip dikkatini yatak odasının penceresine ve lambaya yöneltmesini söylerseniz gerçekten minnettar olurum. Her ikisi de çok şey anlatıyor ve bir araya gelince de bütün hikâyeyi gözler önüne seriyorlar. Polis herhangi bir konuda bilgi almak isterse onları kulübemde görmekten memnuniyet duyacağım. Evet Watson, sanırım şimdi buradan ayrılırsak iyi olacak."

Polis, bir amatörün, işlerine burnunu sokmasından hoşlanmamış da olabilir, umut bağladıkları başka bir yönde bir araştırmaya da girmiş olabilir; şu kadarı kesin, sonraki iki gün boyunca herhangi bir gelişme yaşanmadı. Holmes, bu sürenin bir kısmını pipo içip uyumaya, daha büyük kısmınıysa yalnız başına çıktığı kır gezintilerine ayırdı -

saatler sonra döndüğünde nereye gitmiş olduğuna dair tek kelime etmiyordu. Yaptığı bir deney, araştırmasının neye dayandığını görmemi sağladı. Trajik olayın gerçekleştiği sabah Mortimer Tregennis'in odasında yanmış olan lambanın aynısından satın almıştı. Bunu, kilisede kullanılan yağla doldurdu ve büyük bir dikkatle, bu yağı ne kadar sürede bitireceğini ölçtü. Yaptığı diğer bir deney çok daha nahoş bir tabiata sahipti; onu herhalde kolay kolay unutamayacağım.

"Hatırlayacaksın ki Watson," dedi bir öğleden sonra, "her iki olayda bize ulaşan değişik raporlarda ortak çok önemli bir özellik var. Bu, odaya ilk giren kişinin odadaki havadan nasıl etkilendiğiyle ilgili bir nokta. Mortimer Tregennis'in, ağabeyinin evine yaptığı son ziyarette, odaya giren doktorun neredeyse bayılarak bir sandalyeye çöktüğünü anlattığını hatırlarsın. Hayır mı? Neyse, öyle olduğuna garanti verebilirim. Bayan Porter'in, yani hizmetçi kadının, odaya girdiği anda bayılmış olduğunu, kendine geldiğindeyse hemen pencereyi açtığını anlattığını hatırladığından eminim. İkinci olayda -Mortimer Tregennis'in öldüğü olayda- oraya varışımızda odadaki korkunç havayı unutmuş olamazsın; üstelik hizmetçi pencereleri de açmıştı. Soruşturduğumda, hizmetçinin fenalaşıp günün geri kalanını yatağında geçirdiğini öğrendim. Anlattıklarımın bir şeye işaret ettiğim kabul etmelisin. Her iki olayda da zehirli bir havanın varlığından bahsedilmesini sağlayacak kanıtlar var. Aynı zamanda, her iki olayda da odada ateş yanıyordu -ilkinde şömine, ikincisindeyse lamba. Şöminenin yakılması soğuk ve nemden gerekli olmuştu, oysa lamba yakıldığında gün çoktan ağarmış, etraf aydınlıktı -yağın yanma süresini göz önünde bulundurduğumuzda ortaya çıkan sonuca kendin de bakabilirsin. Peki, neden? Çünkü üç şeyin arasında -ateş, ağır

hava ve son olarak talihsiz insanların ölümü arasında bir bağlantı var da ondan. Gayet açık, öyle değil mi?"

"Öyle görünüyor."

"En azından açıklayıcı bir teori olduğunu söyleyebiliriz. Pekâlâ, bu durumda, her iki olayda zehirli bir gaz yayan bir şeyin yakıldığını varsayacağız. Çok güzel. İlk olayda - Tregennis ailesi olayında- bu madde şöminede yanan ateşe atıldı. Pencere kapalıydı, ama ateş, zehirli dumanın bir kısmını doğal olarak bacadan yukarıya götürecekti. Durum böyle olunca, zehrin etkisinin ikinci olaya nazaran daha az olması beklenmelidir. Sonuçlar da zaten öyle olduğunu gösteriyor bize. İlk olayda sadece daha hassas bir bünyesinin olduğunu varsayabileceğimiz kadın ölürken, diğer ikisinde geçici ya da kalıcı bir delilik baş gösterdi. İkinci olayda ise sonuç kesin bir ölümdü. Evet, elimizdeki verilere dayanarak, yakıldığında zehirli gazlar çıkartan bir maddeden şüphelenebiliriz.

"Aklımda bu düşüncelerle, doğal olarak Mortimer Tregennis'in odasında bu maddeden bir kalıntı bulmaya çalıştım. Bakılacak ilk yer, lambanın duman ya da tebeşir siperiydi kuşkusuz. Ve orada gerçekten de garip bir çeşit kül ve henüz tükenmemiş garip kahverengi bir toz buldum. Senin de o gün gördüğün gibi bu tozun yarısını aldım ve bir zarfa koydum."

"Neden sadece yarısını aldın Holmes?"

"Emniyet kuvvetlerinin işini bozmaya gerek yok, sevgili Watson. Bulduğum her türlü ipucunu onlara da bıraktım. Onu bulacak kadar akıllı olsalardı zehir hâlâ tebeşirin üzerinde duruyordu. Neyse Watson, şimdi lambamızı yakacağız. Önce

pek tabii ki pencereyi açarak önlem alacağız, topluma hizmet eden iki kişinin erken ölümüne sebep olmak istemeyiz. Sen pencerenin yakınında bir koltuğa oturacaksın, tabii mantıklı bir adam olarak bu işle hiçbir koşulda ilgilenmek istemediğini söylersen başka. Ah, demek katılacaksın, öyle mi? Sevgili Watson'ınımından da bunu beklerdim zaten. Bu sandalyeyi seninkinin hemen karşısına koyacağım ki ikimiz de zehirden eşit uzaklıktayken yüz yüze olabilelim. Kapıyı da aralık bırakacağız. Her ikimiz de şimdi diğerine bakabilecek ve semptomlar alarm verecek kadar ağır görüldüğü takdirde deneyi sonlandıracak pozisyondayız. Her şeyi anladın mı? Pekâlâ, tozumuzu alıyorum -yani ondan geriye ne kaldıysa- ve yanan lambanın üzerine döküyorum. Tamam! Evet, Watson, oturup olacakları görelim."

Etkilerin ortaya çıkması uzun sürmedi. Daha sandalyeme yerleşirken, tarif edilmesi güç, mide bulandırıcı, yoğun, ağır bir koku aldım. Nefes almamla birlikte beynim de hayal gücüm de tamamen denetimimden çıktı. Kalın, siyah bir bulut yükseldi gözlerimin önünde. Aklım bana, her ne kadar henüz görünmüyor olsalar da, evrende var olan en basit korkunçluklardan tutun da en çarpık, en iğrenç, en dehşet verici şeylerin, bu bulutun içinde, her an benim üzerime atılmak üzere barındığını söylüyordu. Koyu renkli dumanın içinde yüzen, dönüp duran belli belirsiz şekiller görüyordum; her biri tehditkâr, her biri, gelmek üzere olan anlaşılmaz bir şeye, gitgide yaklaşan, sadece gölgesiyle bile ruhumu bin bir parçaya ayıracak güçteki bir şeye karşı beni uyaran şekiller. Dondurucu bir korku sardı yüreğimi. Saçlarımın diken diken olduğunu, gözlerimin yuvalarından fırlayacak kadar açıldığını, ağzımın açık kaldığını ve dilimin kayış gibi olduğunu hissettim. Beynimdeki kargaşa o kadar yoğundu ki

delirmenin sınırında olduğumu biliyordum. Bağırmaaya çalıştım; ve benim sesim olduğunu bildiğim, ama çok uzaktan, benden kopuk olan belli belirsiz bir hırıltıdan başka bir şey duymadım. Aynı anda, kaçıp kurtulmak için giriştiğim bir çabayla, ıstırap bulutunun içinden geçip Holmes'ün yüzünü gördüm; beyaz, kaskatı ve dehşetle çarpılmış bir yüz-ölen kişilerin yüzlerinde görmüş olduğum ifadenin aynısı. İşte o görüntüyle bir anlığına aklımı ve gücümü toparlayabildim. Sandalyeden fırladığım gibi kollarımı Holmes'a doladım ve ikimiz birlikte kapıdan dışarı koştuk. Kendimizi dışarıdaki çimenliğe attık ve bizi sarmış olan cehennem bulutunun içinden yolunu bulan parlak öğlen güneşinin ısını hissederek yan yana öylece yattık. Bulut, sanki yeryüzünden kalkan bir sismiş gibi yavaş yavaş etkisini yitirip dağıldı ve tekrar huzurla mantık sahibi iki insan olduk. Çimenlikte oturup terden yapış yapış olan alınlarımızı sildik ve yaşamış olduğumuz dehşet verici olayın üzerimizdeki son etkilerini görebilmek için endişeyle birbirimize baktık.

"Ulu tanrım!" dedi Holmes, titreyen bir sesle,

"Watson, sana hem teşekkür hem de özür borçluyum. İnsanın kendi üzerinde bile yapmaması gereken bir deneydi; hele ki dostumu asla o şekilde tehlikeye sokmamalıydım. Gerçekten çok üzgünüm."

"Biliyorsun ki," diye cevap verdim biraz da duygusallaşarak, çünkü daha önce Holmes'ün, hislerini bu denli yoğun bir şekilde gösterdiğini görmemiştim, "en sevdiğim şey sana yardımcı olabilme ayrıcalığına sahip olmaktır."

Holmes, hemen o yarı şakacı, yarı ukala havasına büründü tekrar. "Aklımızı kaçtırtmak tamamıyla yararsız olacaktı

sevgili Watson," dedi. "Herhangi bir gözlemci, bu kadar çılgınca bir deneye girişmeden önce de deli olduğumuz söyleyebilir. İtiraf etmeliyim ki, etkisinin bu kadar kısa zamanda, bu kadar yoğun olabileceğini tahmin edemedim." Bundan sonra hızla kulübeye daldı, lambayı mümkün olduğunca uzağında tutarak geri döndü ve onu bir su birikintisinde yetişmekte olan samanların arasına fırlattı. "Odamızın havalanması için biraz zaman vermeliyiz. Artık bu trajedilerin nasıl gerçekleştiğiyle ilgili herhangi bir kuşkunun kalmadığını varsayıyorum Watson, yanılmıyorum, değil mi?"

"Kesinlikle yanılmıyorsun."

"Fakat cinayetin sebebi eskisi kadar gizemli kalıyor. Gel, verandaya çıkıp meseleyi baştan alalım. Şu pislik hâlâ boğazımda sanki. Bütün delillerin, ilk olaydaki katilin -her ne kadar ikincisinde kurban olmuşsa da- Mortimer Tregennis denen adam olduğunu gösterdiği konusunda hemfikiriz sanırım. Unutmamalıyız ki bir aile kavgası yaşanmış, arkasından anlaşma sağlanmış. O kavganın ne kadar korkunç ya da aralarındaki barışmanın ne kadar yüzeysel olduğunu asla bilemeyeceğiz. Kurnaz yüzü ve gözlüklerinin ardındaki küçük, akıllı gözleriyle Mortimer Tregennis'i düşündüğümde, bende affedici biri izlenimi bırakmadığını söyleyebilirim. Hem sonra, ilgimizi bir süre olayın gerçek sebebinden uzaklaştıran, bahçede hareket eden bir şeyle ilgili hikâyeye de ondan çıkmıştı. Bizi yanlış ize yöneltmek için sebepleri vardı. Son olarak şu gerçek var; odayı terk ettiğinde maddeyi ateşe atan o değilse kimdi? Olay, evden ayrılmasından hemen sonra gerçekleşmişti. Başka biri gelmiş olsaydı aile mutlaka masadan kalkardı. Ayrıca, Cornwall gibi huzurlu bir yerde hiç kimse gece saat ondan sonra ziyarete gitmez. Evet, bütün

delillerin, suçlu olarak Mortimer Tregennis'i işaret ettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz."

"O zaman kendi ölümü intihardı!"

"Ne diyeyim Watson, hiç de imkânsız bir varsayım değil bu. Ailesine bu denli korkunç bir şey yapmış olmanın vicdan azabıyla kıvranan adamın, suçluluk duygusuyla bunu kendisine de yapmış olması mümkün. Ne var ki buna karşı duran bazı güçlü deliller bulunuyor. En azından İngiltere'de, olayın nasıl gerçekleştiğini bilen bir adam var ve bu öğleden sonra hikâyeyi kendisinden dinleyebilmemiz için gereken ayarlamalar çoktan yapıldı. A! Kararlaştırdığımızdan daha erken geldi. Dr. Leon Sterndale, böyle buyurun. İçeride az önce yaptığımız kimyasal bir deney yüzünden korkarım odamız şu anda sizin gibi özel bir ziyaretçi için pek müsait değil."

Önce bahçe kapısının tıkırtısı duyuldu, sonra da bahçe patikamızda büyük Afrika kâşifi belirdi. Biraz şaşırılmış halde, oturduğumuz verandaya doğru yürümeye başladı.

"Beni istetmişsiniz, Bay Holmes. Notunuzu bir saat önce aldım ve her ne kadar çağrınıza neden kulak astığımı bilmesem de geldim."

"Belki tekrar ayrılmadan önce bu noktayı da netliğe kavuşturabiliriz," dedi Holmes. "Bu arada hoşgörünüzden dolayı size minnettarım. Bu gayri resmi buluşmanın açık havada yapılmasının bir sakıncası yoktur umarım; dostum Watson'la birlikte gazetelerin 'Cornish Dehşeti' olarak adlandırmayı seçtiği şeye eklediğimiz bölümü henüz tamamladık ve şimdilik temiz hava solumayı tercih ediyoruz. Konuşmamız gereken meseleler özellikle sizi çok yakından

ilgilendirdiği için, belki de bizi kimsenin duyamayacağı bir yere gitmek en iyisi olacak."

Kâşif, ağızındaki puroyu alıp dostuma sert bir bakış attı.

"Özellikle beni çok yakından ilgilendiren bir konunun üzerinde sizin ne fikir beyan edeceğinizi anladığımı söyleyemem efendim," dedi sonunda.

"Mortimer Tregennis'in öldürülmesi konusunda bahsediyorum," dedi Holmes.

Bir an için yanıma silahımı almış olmayı diledim. Sterndale'ın korkunç yüzü kapkara bir hale dönüp de alnındaki tüm damarlar şişerken, yumruklarını sıkarak dostuma doğru atıldı. Sonra birden durdu ve büyük bir çaba sarf ederek soğukkanlılığını korumaya çalıştı -her nedense öfkeden kudurmuş halinden daha tehlikeli buldum bunu.

"O kadar uzun süredir yerlilerle birlikte, kanunlardan uzaktayım ki," dedi, "kendi kendimin kanunu olma alışkanlığını edindim. Bunu unutmasanız iyi olur Bay Holmes, çünkü sizi gerçekten de incitmek istemem."

"Ben de sizi incitmeyi istemem, Dr. Sterndale. Bildiklerimi bildiğim halde polis yerine sizi çağırılmış olmam da bunun en büyük kanıtı değil midir zaten?"

Sterndale, macera dolu yaşamı boyunca belki de ilk kez, afallamış bir halde olduğu yere çöktü. Holmes'ün tavırlarında, görmezden gelinmeyecek sakin bir otorite vardı. İçinde bulunduğu gergin ruh haliyle ellerini bir sıkıp bir gevşeten ziyaretçimiz bir süre kekeleyerek oturdu.

"Ne demek istiyorsunuz," diye sordu sonunda. "Eğer blöf yapıyorsanız Bay Holmes, bunu denemek için yanlış kişiyi seçtiniz. Lafı daha fazla dolandırmayalım. Ne demek istediğinizi söyleyin."

"Anlatacağım," dedi Holmes, "açık sözlülüğün beraberinde açık sözlülük getirmesini umduğum için anlatacağım. Ondan sonra atacağım adım, tamamıyla savunmanızın doğasına bağlı olacak."

"Savunmam mı?"

"Evet, efendim."

"Neyle ilgili savunmam?"

"Mortimer Tregennis'i öldürme suçuyla ilgili."

Sterndale, mendiliyle alnını sildi. "Gerçekten de inanılmazsınız," dedi. "Bütün başarılarınızı blöf yapmadaki bu olağanüstü yeteneğinize mi borçlusunuz merak ediyorum doğrusu."

"Blöf yapan kişi," dedi Holmes sertçe, "sizsiniz Dr. Leon Sterndale, ben değil. Bunu ispatlamak için, bu sonuçlara nasıl vardığımı anlatacağım size. Eşyalarınızın büyük bir kısmının Afrika'ya gitmesine aldırmadan Plymouth'a dönmenizle ilgili yalnızca şunu söyleyebilirim; bu trajedide önemli bir yerinizin olduğunu bu şekilde anladım..."

"Dönmemin nedeni..."

"Sebeplerinizi daha önce de duydum. Şu kadarını söyleyebilirim ki, onları ikna edici bulmadığım gibi, gülünç olduklarını da düşünüyorum. Neyse, devam edelim. Buradan

ayrıldıktan sonra kiliseye gittiniz, bir süre evin dışında beklediniz, sonra da kendi kulübenize döndünüz."

"Bunu nereden biliyorsunuz?"

"Sizi takip ettim."

"Ben kimseyi görmedim."

"Sizi takip ettiğim zaman bir şey görmemeniz gerekir zaten. Neyse, kulübenizde huzursuz bir gece geçirerek bazı planlar yaptınız ve bunları ertesi sabah uygulamaya koymak üzere harekete geçtiniz. Tam gün ışıırken dışarı çıktınız ve cebinizi bahçe kapısının yanında bir yığın halinde duran kırmızımsı çakıl taşlarıyla doldurdunuz."

Sterndale şiddetle irkildi ve inanamayan gözlerle Holmes'a baktı.

"Ardından, evinizle kilisenin arasındaki bir millik yolu hızla teptiniz. Ayaklarınızda, şu anda da üzerinizde olan tenis ayakkabılarının olduğunu da ekleyeyim. Kiliseye vardığınızda korunun yanındaki çitleri geçip kiracı Tregennis'in penceresinin altına gittiniz. Hava artık aydınlanmış olsa da evdekiler henüz kalkmamıştı. Cebinizden çakıl taşlarından bir avuç alıp üstünüzdeki pencereye fırlattınız."

Sterndale ayağa fırladı.

"Şeytanin ta kendisi olduğunuza kesin kanaat getirdim artık!" diye bağırdı.

Holmes, bu iltifat karşısında gülümsedi. "İki ya da üç avuç çakıldan sonra kiracı pencereye gelmiş olmalı. Onu aşağıya çağırdınız. Adam aceleyle giyindi ve oturma odasına indi.

Sizse pencereden girdiniz içeri. Aranızda bir konuşma geçti - kısa bir konuşma- ve bu süre boyunca odada bir aşağı bir yukarı yürüyüp durdunuz. Ardından dışarı çıkıp pencereyi kapattınız ve bir puro içip olanları seyrettiniz. Sonunda, Tregennis'in ölümünden sonra da geldiğiniz gibi gittiniz. Pekâlâ, Dr Sterndale, cinayet işlemenizi gerektirecek sebep neydi ve suçunuzu mazur gösterecek neyiniz var? Beni hafife alıp dolandırmaya kalkarsanız, günah benden gider, haberiniz olsun."

Holmes'u dinledikçe, ziyaretçimizin yüzü beyazdan kül rengine bürünmüştü. Şimdi, yüzünü elleri arasında gömmüş halde, bir süre düşünerek oturdu. Ansızın, içgüdüsel bir hareketle cebinden bir fotoğraf çıkarıp önümüzdeki masaya fırlattı.

"İşte sebep bu," dedi.

Fotoğrafta, güzel bir kadın vardı. Holmes dikkatlice inceledi.

"Brenda Tregennis," dedi.

"Evet, Brenda Tregennis," diye tekrar etti ziyaretçimiz. "Yıllarca sevdim onu. Yıllar boyunca o da beni sevdi. İnsanların hep merak ettiği Cornish tatillerimin sırrı buydu işte. Dünyada sevdiğim tek şeye yakın olmamı sağlayan yerdi burası. Onunla evlenemedim, çünkü beni yıllar önce terk etmiş olmasına rağmen İngiltere'nin korkunç kanunları yüzünden boşanamadığım bir karım var. Brenda yıllarca bekledi; ben yıllarca bekledim. Demek beklediğimiz şey buymuş!" Birden ağlamaya başlayan adamın koca gövdesi hıçkırıklarıyla sarsılırken uzun sakallarının altından kederle

kendi boğazını sıktı. Sonunda kendine hakim olmayı başarıp konuşmaya devam etti:

"Rahip biliyordu. Sırrımızı paylaşan yegâne kişiydi o. Brenda'nın, nasıl yeryüzünde yaşayan bir melek olduğunu ona sorun. İşte onun için bana telgrafı gönderdi de döndüm. Sevdiğimin başına gelen korkunç olayın karşısında eşyalarımın ya da Afrika'nın bir önemi kalır mıydı hiç? İşte açıklayamadığınız noktayı da öğrendiniz Bay Holmes."

"Devam edin," dedi dostum.

Dr Sterndale, cebinden bir paket çıkarıp masaya koydu. Üstünde, '*Radix pedis diaboli*' yazılıydı ve hemen altında da, zehir olduğunu anlatan kırmızı bir işaret vardı. Paketi bana doğru itti. "Anladığım kadarıyla doktorsunuz beyefendi. Bu maddeyi duymuş muydunuz daha önce?"

"Şeytan ayağı kökü! Hayır, hiç duymamıştım."

"Aslında mesleki bilgilerinizi yansıtacak bir şey değil," dedi Sterndale. "Öyle sanıyorum ki, Buda'daki bir laboratuarda bulunan tek bir örneği haricinde, Avrupa'nın hiçbir yerinde bilinen bir şey değil. Henüz ne tıp terimlerinde ne de zehir literatüründe yerini almış bir madde değil bu. Kök, bir ayak şekline -yarı insan, yarı keçi ayağı şekline sahip; botanikle ilgilenen bir misyoner köke bu ismi vermeyi uygun görmüş. Güney Afrika'nın bazı bölgelerindeki Şamanların, işkence yapmak istediklerinde kullandıkları bir zehirdir ve aralarında bir sır olarak saklanıyor. Buradaki örneğiye, son derece zorlu koşullar altında Ubanghi ülkesinde ele geçirdim." Konuşurken kâğıdı açmış, kızılımsı kahverengi bir pudrayı gözlerimizin önüne sermişti.

"Ee, sonra?" diye sordu Holmes sert bir şekilde.

"Size anlatmak üzere olduğum şeyler, Bay Holmes, kesinlikle gerçektir; şimdiden o kadar çok şey biliyorsunuz ki kalanları da öğrenmeniz benim için çok daha faydalı olacak. Tregennis ailesiyle ilişkilerimi zaten açıkladım. Kız kardeşleri sayesinde ağabeyleriyle de aram iyiydi. Parayla ilgili bir aile kavgası yaşandı ve şu adam, Mortimer aileden dışlandı. Neyse, sonra barışılınca diğerlerine nasılsa ona da o şekilde davranıyordum. Sinsi, kurnaz, hesapçı bir adamdı ve daha önceden de ondan şüphelenmeme neden olacak bir sürü şey olmuştu; ama sonuçta doğrudan kavgaya girişmek için bir sebebim yoktu.

"Birkaç hafta önce bir gün benim kulübeme geldi ve ben de Afrika'dan getirmiş olduğum tuhaf şeylerden bazılarını gösterdim ona. Birçok şeyin arasında buradaki tozu da göstermiştim; garip özelliklerini, beynimizde korku duygularını kontrol eden merkezi etkilediğini, büyücü doktorun cezasına çarptırılan yerlinin ya ölümüne ya da delirmesine neden olduğunu anlattım. Ayrıca, Avrupalı bilim adamlarının bu zehri tespit etmekte ne kadar aciz kalacaklarını da söylemiştim. Mortimer tozu nasıl aldı bilemiyorum, çünkü bir defa olsun odadan ayrılmamıştım; yine de ben dolapları açıp kutulara eğilirken Şeytan-ayağı kökünün bir kısmını çalmış olduğu kesin. Çok iyi hatırlıyorum; etki göstermesi için gereken miktarı ve zamanı da sormuştu, ama sormasına neden olan şeyin merak değil de özel amaçları olduğunu hayal bile edemezdim.

"Neyse, rahip beni Plymouth'tan geri döndürene kadar o günü tamamıyla unutmuştum. Sersem herif, haberleri aldığımda denize açılmış olacağımı, yıllar boyunca Afrika'da

kaybolacağımı düşünmüş. Ama ben derhal döndüm. Ayrıntıları duyar duymaz zehrimin kullanılmış olduğunu anladım tabii. Başka bir açıklaması olabilir mi diye sizi görmeye geldim. Ama başka bir şey olamazdı. Katilin Mortimer Tregennis olduğundan emindim artık -para yüzünden, büyük bir ihtimalle ailesinin tüm fertlerinin delirmesi durumunda ortaklaşa sahip oldukları mülkün tek sahibi olacağını düşünmüş, üzerlerinde Şeytan ayağı kökünü kullanarak ikisinin delirmesine ve bu dünyada beni sevmiş olan yegâne insanı, benim sevdiğim tek kişiyi, öz kız kardeşi Branda'nın ölümüne sebep olmuştu. Suçu buydu; peki cezası ne olmalıydı?

"Kanunlara mı başvuracaktım? Kanıtlarım neredeydi? Neyin doğru olduğunu biliyordum ama köylülerden oluşan bir jürinin böylesine çılgınca bir hikâyeye inanmasını sağlayabilir miydim? Belki sağlardım, belki sağlayamazdım. Ama başarısız olmayı göze alamazdım. Ruhumun derinliklerine kadar intikam arzusuyla yanıyordum. Size daha önce de söyledim Bay Holmes, ömrüm, kanunların olmadığı yerlerde geçti; insan zamanla kendi kendinin kanunu oluyor. Şimdi de durum bunu gerektiriyordu. Başkalarına tattırılmış olduğu korkunç kaderi kendisinin de tatması gerektiğini düşündüm. Ya öyle olacak ya da kendi ellerimle öldürecektim onu. Tüm İngiltere'de, kendi hayatını benim artık bulduğum kadar değersiz bulan başka bir adam daha yoktur herhalde.

"Evet, artık her şeyi anlattım. Gerisini öğrenmişsiniz zaten. Dediğiniz gibi uykusuz geçen bir geceden sonra erkenden kulübemden yola çıktım. Onu uyandırmakta zorlanacağımı düşünerek, penceresine fırlatmak için sizin de bahsettiğiniz yığından çakıl taşları aldım. Mortimer aşağı geldi ve beni

pencereden içeri aldı. Suçunu belirttim ve hem hakim hem de celladı olarak gelmiş olduğumu söyledim. İğrenç yaratık silahımı görünce korkudan donakalmış bir şekilde bir sandalyeye sindi. Lambayı yaktım, tozu üzerine attım ve alçağın odadan kaçmaya çalışması halinde onu öldürmeye hazır bir şekilde pencerenin önünde bekledim. Beş dakika içinde öldü. Yüce Tanrım! Ne ölümdü ama! Fakat kalbim taşlaşmıştı; aynı şeyleri biricik sevgilim de yaşamıştı. İşte hikâyem bu, Bay Holmes. Eğer bir kadını sevseydiniz siz de benim yaptığımı yapardınız. Ne olursa olsun ellerinizdeyim. Ne isterseniz yapın. Zaten söylediğim gibi, ölümden benim kadar az korkan bir adam daha yoktur."

Holmes, bir süre sessizce oturdu.

"Peki planınız neydi?" diye sordu sonunda.

"Kendimi orta Afrika'ya atmayı düşünmüştüm. Oradaki işlerim henüz bitmedi zaten."

"Gidip tamamlayın o zaman," dedi Holmes. "En azından benim sizi durdurmak gibi bir niyetim yok."

Dr. Sterndale koca gövdesini ayağa kaldırdı, ciddiyetle eğilerek selam verdi ve verandadan ayrıldı. Holmes, piposunu yakıp tütün kesesini bana uzattı.

"Zehirli olmayan bir dumandan biraz tatmak iyi bir değişiklik olabilir," dedi. "Eminim bana katılıyorsunuzdur Watson; bu bizim müdahale edebileceğimiz türden bir vaka değildi. Araştırmamız bağımsız bir şekilde sürdü; hareketlerimiz de öyle olacak. Sen olsan adamı yargılar mıydın?"

"Kesinlikle hayır," diye cevap verdim.

"Ben hiçbir zaman sevmedim Watson, ama sevmiş olsaydım ve sevdiğim kadın böyle bir sonla karşılaşsaydı, ben de aslan-avcımızın yaptığığın aynısını yapabilirdim. Kim bilir? Neyse Watson, zekânı aşağılayarak zaten açık seçik belli olanları açıklamaya girişmeyeceğim. Pencere pervazındaki çakıl taşları araştırmamın başlangıç noktası olmuştu. Çünkü kilise bahçesindekilere benzemiyordu. İlgim Dr. Sterndal'e ve onun bahçesine kaydığında benzerlerini buldum. Güpegündüz yanan lamba ve siperliğin üzerindeki toz kalıntıları zaten oluşmuş olan zincirin eksik halkalarını tamamlamamı sağladı. Evet, sevgili Watson, artık bu konuyu unutup temiz vicdanlarla Kelt dilinin Cornish dalında net bir şekilde görülebilen Sami kökenlerini araştırmaya geri dönebiliriz."

Perde Kapanıyor

Sherlock Holmes'den bir son söz

Gelmiş geçmiş en korkunç ağustos ayının ikisi, akşam vakti saat dokuzdu. İnsan rahatlıkla Tanrının lanetinin bu yozlaşmış dünyayı şimdiden sarmış olduğunu düşünebilirdi, çünkü yapış yapış, sıcak havaya, olağanüstü bir sessizlik, garip bir uğursuzluk hakimdi. Güneş batalı çok olmuştu ama batı ufkunda, açık bir yarayı andıran kıpkırmızı bir şerit sarıyordu gökyüzünü boylu boyunca. Yıldızlar parıldıyor, geceyi aydınlatma yarışına, altta, körfezdeki gemilerin ışıkları da katılıyordu.

İki Alman beyefendi, tek katlı geniş eve arkalarını dönmüş, bahçe patikasının taş duvarının yanında durmuş, Von Bork'un, dört yıl kadar önce gezgin bir kartal misali konuşlanmış olduğu, büyük bir yamacın ayaklarında uzanan geniş sahile doğru bakıyorlardı. Kafa kafaya vermiş, kısık sesle bir şeyler konuşuyorlardı. Altlarından bakılsa purolarının uçlarındaki korlar, karanlığı süzen korkunç bir canavarın gözleri sanılabilirdi. Olağanüstü bir adam şu Von Bork - Kaiser'in sadık adamlarının arasında eşi benzeri bulunmayan biri. Zaten İngiltere'de yapılacak gizli göreve de yetenekleri sayesinde seçilmişti; bu, şimdiye kadar yürütülen en önemli görevdi ve adam onu üstlendiğinden beri, tüm dünyada gerçeği bilen yarım düzine kadar insan, olağanüstü yeteneklere sahip biri olduğunu iyice kabullenmişti. O insanlardan biri de şimdi yanında duran adam, Baron Von Herling'di; kendisini

Londra'ya geri götürmek için bekleyen yüz beygirlik Benz arabası hemen önlerindeki yolda park etmiş olan ortaelçinin ta kendisi.

"Gelişmelerden çıkarabildiğim kadarıyla bir haftaya kalmaz Berlin'e dönmüş olursun," diyordu elçi. "Oraya vardığında, sevgili Von Bork, göreceğin hoş karşılamamanın seni şaşırtacağından eminim -bu ülkedeki işlerinle ilgili en yüksek makamların ne düşündüğünü öğrenmiş bulunuyorum da." Büyük bir adamdı elçi; geniş gövdeli, uzun boyluydu ve politik kariyerinde ona büyük bir ayrıcalık kazandıran yavaş, ağır bir konuşma biçimine sahipti.

Von Bork güldü.

"Çok kolay kanan bir millet," diye belirtti. "Güdülemeye daha hazır, daha saf bir toplum hayal bile edemiyorum."

"Bak bu konuda sana katılamam," dedi diğeri düşünceli bir halde. "Bu insanların garip sınırları var ve insan bunları dikkatle gözlemlemeyi öğrenmeli. Bir yabancı için en büyük tuzak yüzeydeki bu saflıklarıdır. İlk izlenimin, son derece yumuşak başlı insanlar oldukları şeklindedir. Ama sonra birdenbire kaya kadar sert bir şeye çarpıyorsun. Sınıra gelmiş olduğunu ve bu gerçeği kabullenmek zorunda olduğunu o zaman anlıyorsun işte. Özellikle dikkat edilmesi gereken oldukça tutucu birtakım kuralları var örneğin."

"'Kibarlık' gibi şeylerden mi bahsediyorsunuz?" Von Bork, görmüş geçirmiş biri gibi iç çekti.

"İngiliz önyargısından bahsediyorum. Bir örnek olarak en büyük başarısızlığımı alabiliriz -beni, başarılarımın farkında olacak kadar tanıyan biri olduğun için sana

başarısızlıklarımdan bahsedebiliyorum. Buraya ilk gelişimde yaşadığım bir şeydi. Bakanlardan birinin yazlık evinde yapılacak bir hafta sonu partisine davet edilmişim. İnanılmaz derecede gevezeydiler; hiçbir gizliliğe gerek duymadan konuşup durdular."

Von Bork başını salladı. "Biliyorum, aynısını ben de yaşadım," dedi umarsızca.

"Bundan eminim. Neyse, doğal olarak, aldığım bilgilerin özetini Berlin'e yolladım. Ne var ki, Başbakanımız böyle konularda biraz beceriksizdir; söylenenlerin farkında olduğuyla ilgili bir not gönderdi bana. Böylece yerimi ve kimliğimi de belirtmiş oldu tabii. Ne kadar zarar gördüğümü tahmin bile edemezsin. İnan bana, İngiliz ev sahiplerimizin hiç de yumuşak olmayan yönlerini gördüm o ara. Olayı unutturmak tam iki yılıma mal oldu. Şimdi sen de sporcu kimliğine geçinerek..."

"Hayır, hayır, öyle söylemeyin. Bir şey 'geçindiğim' yok benim. Geçinmek, olmadığın halde bir şeymiş gibi davranmaktır. Benim durumum farklı. Ben bir sporcu olarak dünyaya gelmişim. Bundan büyük bir zevk alıyorum."

"Evet, bu daha da etkileyici olmasını sağlıyor.

Onlarla yarışyorsun, onlarla ava çıkıyorsun, polo oynuyorsun -bütün oyunlarda onlar kadar iyisin, dört atlı arabın Olympia'da ödül alıyor. Hatta genç subaylarla boks yapacak kadar ileri gittiğini duydum. Sonuç ne? Hiç kimse seni ciddiye almıyor. 'Sportif adam,', 'bir Almanya göre epey iyi bir herif, 'sıkı içici, o bar senin bu bar benim, yaman delikanlıdır,' şeklinde anılıyorsun. Ve bütün bu süre boyunca buradaki sessiz kır evin İngiltere'de yapılan en büyük

komplonun merkezi, sportif genç adamsa Avrupa'nın en başarılı casusudur. Dahiyane, sevgili Von Bork, dahiyane!"

"Beni şımartıyorsunuz. Yine de bu ülkede geçirdiğim dört yılın tamamıyla verimsiz olduğunu söyleyemem. Size küçük evimi hiç göstermedim. Bir dakikalığına da olsa içeri gelmez miydiniz?"

Çalışma odasının kapısı doğrudan terasa açılıyordu. Von Bork kapıyı açtı ve yolu gösterip lambanın kontağına bastıktan sonra, peşinden eve girmiş olan iri yarı adamın arkasından kapıyı kapatıp perdeleri çekti. Bütün bu önlemlerden sonra güneşte esmerleşmiş ciddi yüzünü misafirine döndü.

"Kâğıtlarımın bazıları gitti," dedi. "Eşim ve hizmetçilerim Flushing'e gitmek üzere dün buradan ayrıldıklarında çok önemli olmayanları yanlarında götürdüler. Diğerleri için pek tabii ki konsoloslüğün korumasını istemek zorundayım."

"İsmin çoktan özel listeye alındı. Yolda herhangi bir zorluk çekmeyeceksin. Gitmek zorunda kalmamamız da hâlâ mümkün tabii. İngiltere Fransa'yı kendi kaderine bırakabilir. Onları birbirlerine bağlayan herhangi bir antlaşma imzalamadıklarından eminiz."

"Ya Belçika?"

"Belçika'yla da yok."

Von Bork, kafasını hayır anlamında salladı. "Bunun olacağını sanmıyorum. Aralarında kesinlikle bir antlaşma var. İngiltere öyle bir namussuzluktan sonra asla kendine gelemes."

"En azından zaman kazanmış olacak."

"Peki ama ya onuru ne olacak?"

"Yapmayın, sevgili beyefendi, faydacı bir çağda yaşıyoruz. Onur, ortaçağa ait bir kavram. Üstelik İngiltere savaşa hazır değil. İnanılması güç; örneğin gerçek emellerimizin en büyük göstergesi olan elli milyonluk özel savaş vergisini *Times'ın* kapağına bastırsak, bu bile bu insanları uykularından uyandıramaz. Orada burada bazı soru geliyor kulağıma. Cevabını vermek benim işim. Orada burada huzursuzluk yaşanıyor; hemen yatıştırıyorum. Ama sana şunu söyleyeyim ki önemli konulara gelince -silah depolamaya, denizaltı saldırılarına hazırlanmaya, güçlü patlayıcılar hazırlamaya gelince- hiçbir şey yapılmış değil. Böyle bir durumdayken İngiltere'nin savaşa katılması nasıl mümkün olur? Özellikle de biz İrlanda'da bir isyan, etrafı kırıp döken provokatörler ve kafasına dış dünyayı takmasın diye kim bilir daha nelerin ortaya çıkmasına sebep olduktan sonra."

"İngiltere geleceğini düşünmeli."

"A, o bambaşka bir konu. Yanılmıyorsam, gelecekte İngiltere'yle ilgili bazı ciddi planlarımız olacak zaten. O zaman bize vereceğin bilgiler hayati bir değer taşıyacak. Ya bugün ya yarın, Bay John Bull'un icabına bakılacak. Hemen bugün olacak deseler, her şeyle hazırız. Yarın olacaksa bugünkünden daha bile hazır olacağız. Bence yalnız kalmaktansa dostlarla birlikte savaşıp ölmek çok daha akıllıca bir davranış, ama bu tamamıyla İngiltere'ye kalmış bir karar. Bu hafta, ülkenin kaderinin belli olacağı haftadır. Neyse, senin kâğıtlarından bahsediyorduk." Sandalyede oturduğu

yerde, koca kel kafası ışıkta parlar bir halde sakince purosunu tüttürüyordu.

Meşe panelleri ve kitaplarla çevrili odanın köşesinde bir perde asılıydı. Arkasında, büyük, pirinç kaplamalı bir kasa saklı duruyordu. Von Bork, saat zincirinden küçük bir anahtar çıkardı ve bir süre uğraştıktan sonra kasanın ağır kapısını açtı.

"Bakın!" dedi, elini sallayarak yana çekildikten sonra.

Işık, kasanın iini aydınlatıyordu. Ortaelçi bütün dikkatini içerideki küçük raflara vermişti. Her raf etiketlenmişti; adam teker teker göz gezdirirken 'Geçitler,' 'Liman-Savunması,' 'Uaklar,' 'İrlanda,' 'Mısır,' 'Portsmouth Hisarları,' 'Manş Denizi,' 'Rosythe,' gibi bir sürü isim okudu. Her bir raf kâğıtlar ve planlarla dolup taşıyordu.

"Muazzam!" dedi elçi, purosunu bırakıp tumbul elleriyle hafif bir alkış tutturarak.

"Bütün bunlar dört yılın eseri Baron. Sıkı içici, sportif bir delikanlı için fena sayılmaz, değil mi? Ama koleksiyonumun pırlantası henüz yolda -rafı bile hazır, bakın." zeri 'Donanma Kodları' yazılı bir rafı gösterdi.

"Oo, şimdiden güzel bir evrak dosyası olmuş bile."

"Onlar tarihi geçmiş değersiz kâğıtlar. Donanma bir şekilde uyarıldı ve bütün kodlar değiştirildi. Ağır bir darbeydi Baron -bütün bu yıllar boyunca yaşadığım en kötü yenilgi. Ama ek defterim ve sevgili Altamont sağ olsun, her şey bu akşam yerli yerine oturacak."

Baron, saatine bakıp hayal kırıklığıyla homurdandı.

"Ancak ben daha fazla bekleyemeyeceğim. Bu aralar Carlton Terrace'ın ne kadar hareketli olduğunu tahmin edersin. Hepimiz görev yerlerimizde bulunmak zorundayız. Ben de dönüp büyük başarını herkese haber vermeyi umuyordum. Şu Altamont saat vermedi mi?"

Von Bork bir telgraf uzattı.

'Bu gece geleceğim, yeni bujiler yanımda.'

Altamont

"Bujiler ha?"

"Evet, kendisi bir motor uzmanı olarak biliniyor ve ben de garajımı dolu tutuyorum. Kullandığımız şifreler genellikle bir yedek parça şeklinde oluyor. Radyatörden bahsederse bir savaş gemisidir; yağ pompası ise bir kruvazör, vesaire. Bujiler, tahmin edebileceğiniz gibi, donanma sinyalleri anlamına geliyor."

"Öğlen Portsmouth'tan gönderilmiş," dedi ortaelçi, damgayı inceleyerek. "Bu arada, ona kaç para ödüyorsun?"

"Bu iş için beş yüz sterlin alıyor. Bunun haricinde bir de maaşı var tabii."

"Vay... bu düpedüz yankesicilik. Şu hainlerin işe yaradıklarını kabul ediyorum da, kanlı paralarını hakkedecek kadar asla."

"Altamont her şeyi hakke ediyor. Olağanüstü bir işçi. Ona iyi para ödediğimde, kendi deyimiyle 'malları' kendi teslim ediyor en azından. Ayrıca hain değil. Sizi temin ederim ki, en sağlam Alman milliyetçisi bile bu İrlanda-Amerikalı adamın yanında süt kuzusu gibi kalır."

"Ah, demek İrlanda asıllı bir Amerikalı ha?"

"Konuşmasını duysanız hemen anlardınız. Yemin ederim, bazen onu hiç anlayamıyorum. Bana öyle geliyor ki sadece İngiltere Krallığı'na değil, Kralın İngilizce'sine karşı da savaş açmış. Gerçekten gitmek zorunda mısınız? Kendisi her an burada olabilir."

"Üzgünüm, ama zaten geç kaldım. Seni yarın sabah erkenden bekliyor olacağız. Küçük şifre defterini Duke of York'un basamaklarının sonundaki küçük kapıdan içeri sokmayı başarırsan İngiltere'deki işini büyük bir zaferle taçlandırmış olursun. Ne! Tokay mı?" Bir tepside iki kadehle birlikte duran toz kaplı bir şişeyi gösteriyordu.

"Yola çıkmadan önce bir kadeh ikram edebilir miyim?"

"Hayır, almayayım, ama gerçekten de güzel görünüyor."

"Altamont güzel şaraptan anlıyor; Tokay'ımdan o da çok hoşlandı. Alıngan bir arkadaştır, küçük şeylerle ödüllendirilmesi gerekiyor. Üzerinde biraz uğraşmak şart.." Birlikte tekrar terasa çıkmış, Baronun şoförünün bir dokunuşuyla koca arabanın titreyerek mırıldanmaya başladığı yere doğru yürümüşlerdi. "Bunlar Harwich'in ışıkları, öyle değil mi?" dedi elçi, ceketini giyerek. "Buradan ne kadar huzurlu ve sakin görünüyor. Hafta bitmeden başka ışıklar da gelebilir; evet, İngiltere sahilleri her an eski sükûnetlerini

kaybedebilir! Gökyüzü de şimdiki halinden çok farklı olacaktır, tabii beklediğimiz zeplinler başarılı olursa... Şu kim bu arada?"

Arkalarındaki tek bir pencerede ışık vardı; cama bir lamba yerleştirilmişti ve lambanın yanındaki bir masada, kırmızı yanaklı, tatlı, yaşlı bir bayan oturuyordu. Örgüsüne eğilmiş, sadece arada bir, yandaki sandalyede yatan kocaman siyah kediyi sevmek için bırakıyordu işini.

"O Martha, geri kalan tek hizmetçim." Ortaelçi güldü.

"Neredeyse Britanya'nın kişileştirilmiş hali," dedi, "kendini tamamıyla işine vermiş; şu gevşek uyuşukluk içindeki haline baksana. Pekâlâ, au revoir, Von Bork!"

Son bir kez elini sallayarak arabasına atladı ve bir saniye kadar sonra farların altın ışıkları karanlığa dalıp gözden kayboldu. Elçi, lüks Limuzininin yastıklarına yaslanarak, Avrupa'yı bekleyen trajediyle ilgili düşüncelere dalmış haldeyken, kasaba yolundan çıktıkları anda karşı yönden gelen küçük bir Ford'u neredeyse ezdiklerini fark etmedi bile.

Von Bork, sakin bir şekilde çalışma odasına geri döndü. Hizmetçisinin penceresine baktığında, kadının, lambasını söndürüp gece için çekilmiş olduğunu fark etti. Von Bork için bu kocaman evin sessizliği ve karanlığı yepyeni bir tecrübeydi, çünkü ailesi ve hizmetkâr takımı her zaman oldukça geniş olmuştu. Tabii hepsinin güvende olduğunu ve mutfak işlerine bakması için kalmış olan yaşlı kadının haricinde evinin tamamıyla kendisine ait olduğunu bilmek ayrı bir rahatlama kaynağıydı. Çalışma odasında ortadan kaldırılması gereken pek çok şey vardı. Yüzü, yanan kâğıtlardan yayılan ısıdan kızarana kadar bu işi yapmaya

koyuldu. Masasının yanında deri bir valiz duruyordu. Kasanın değerli muhteviyatını sistemli ve düzgün bir Şekilde valize yerleŐtirmeye başladı. Henüz birkaç kâğit koymuştu ki, yaklaşan bir arabanın sesi geldi kulağına. Memnuniyetle gülümseyerek valizi kapattı, kasayı kilitledi ve aceleyle terasa ııktı. Kk arabanın farları bahıe kapısını aydınlatıyordu. Arabadan bir yolcu inip hızla eve doğru gelirken, gri bıyıklı yaşlıca bir adam olan Őoförü uzun bir bekleyişe hazırlanan biri gibi araba koltuğuna gömüldü.

"Ee?" diye sordu Von Bork heyecanla, ziyaretıısını karşılamak iıin ileri atılırken.

Cevap olarak, diğer adam da havada kahverengi bir zarfı salladı. "Bu gece beni neşeyle karŐılayabilirsin," diye seslendi. "Sonunda evimizin ekmeğini getirdim."

"Şifreler mi?"

"Telgrafta da söylediğim gibi. Hepsi burada. Semafor, ışık Şifreleri, yelken işaretleri -orijinal, belgenin bir kopyası tabii, kendisi değil. O fazlasıyla tehlikeli olurdu. Neyse işte hepsi burada. Bana güvenebilirsiniz."

Almanın omzunu kaba bir samimiyetle sıvazladıysa da diğeri bu dokunuŐtan hoŐlanmayıp ıekildi.

"İıeri gel," dedi Von Bork. "Evde kimse yok. Sadece bu iş iıin kaldım burada. Bir kopya tabii ki orijinalden daha iyi. Orijinali kaybolursa her Şeyi baştan aşağı deęiŐtirirler yine. Kopyanın güvenli olduğundan eminsin, değil mi?"

İrlanda asıllı Amerikalı, ıalıŐma odasına girmiş, bir sandalyede uzun bacaklarını dinlendirmeye koyulmuştu.

Altmış yaşında, düzgün hatlı sahip ve Sam Amca karikatürlerindeki benzeyen keçi sakallı, uzun boylu, sıska bir adamdı. Ağzının kenarında duran, yarısına kadar içilmiş ve iyice nemlenmiş bir puroyu tekrar yakmak için bir kibrit çaktı.

"Taşınma hazırlıkları ha?" dedi, etrafına bakınarak. "Söylesene bayım," diye ekledi sonra, perdesi yana çekilmiş duran kasayı görünce, "kâğıtları şunun içinde tutmuyorsun, değil mi?"

"Neden olmasın?"

"O, tanrım, öyle ulu orta tutulur mu! Bir de casus diyorlar sana. Sana söylüyorum, bir Amerikalı, bir konserve açacağıyla bitirirdi onun işini. Mektuplarımın onun gibi bir şeyin içinde duracağını en başından bilseydim, yazma gafletinde bulunmazdım."

"O kasayı açmak en usta hırsız için bile imkânsız denecek kadar zor," diye cevap verdi Van Bork. "Bu metali hiçbir şey kesemez."

"Kilidini hallederler."

"Hayır, çift şifreli bir kilit sistemi var. Bunun ne olduğunu biliyorsun, değil mi?"

"Ne bileyim ben!" diye cevap verdi Amerikalı.

"Çok basit, kilidi çalıştırmak için bir isme ve bir dizi rakama ihtiyacın oluyor." Ayağa kalkıp kilidin etrafındaki çift diski gösterdi. "Dıştaki, harfler için, içtekiyse rakamlar için."

"Peki, peki, iyiymiş."

"Yani düşündüğün kadar basit değil. Bunu dört yıl önce yaptırmıştım -kelime ve rakamlar için ne seçtim dersin?"

"Bu beni aşar."

"Pekâlâ, kelimeyi 'Ağustos', rakamlarıysa '1914' seçmişim, anlarsın ya."

Amerikalının yüzü şaşkınlık dolu bir hayranlıkla parladı.

"Vay, işte bu çok akıllıca! Her şeyi en ince ayrıntısına kadar hesaplamıştın demek."

"Evet, bazılarımız tarihi daha o zamandan tahmin etmiştik. İşte zaman geldi ve ben de yarın gidiyorum buradan."

"Sanırım benim için de bir şeyler ayarlamam gerekecek. Bir başıma bu lanet olası ülkede kalacak değilim. Benim gördüğüm kadarıyla, John Bull bir hafta içinde yerlerde sürünüyor olacak. Onu anakaradan seyretmeyi yeğlerim doğrusu."

"Fakat sen Amerikan vatandaşı değil miydin?"

"E, Jack James de Amerikan vatandaşıydı, ama şimdi Portland'de gününü gün ediyor. İngiliz bir aynasıza Amerikalı olduğunu söylemek aranızdaki buzları çözmeye yetmez. 'Burada İngiliz kanunları geçerlidir,' der sana. Bu arada bayım, Jack James dedim de, adamlarını korumak içi pek bir şey yaptığın yok galiba."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Von Bork sertçe.

"E, sen onların işverenisin, yalan mı? Onların güvenliğinden sen sorumlusun. Oysa başları derde giriyor; birine olsun hiç yardım ettin mi? Mesela James'in..."

"James'in kendi hatasıydı o. Bunu sen de gayet iyi biliyorsun. İş için fazlasıyla inatçıydı."

"James geri zekâlinin tekiydi -bu konuda hemfikiriz. Peki Hollis için ne diyeceksin?"

"O da zırdeliydi."

"Şey, evet, sonlara doğru kafası biraz karışmış gibiydi. İnsan, her an aynasızları peşine takabilecek kişilerle sabahtan akşama kadar çalışmak zorunda kalınca oynatabiliyor tabii. Fakat bir de şu Steiner konusu var şimdi..."

Von Bork şiddetle sarsılırken kızarmış yüzü bembeyaz kesildi.

"Steiner'a ne olmuş?"

"Onu yakaladılar işte. Dün gece dükkânına baskın yapmışlar ve artık kendi de, kâğıtları da Portsmouth hapisanesinde. Sen gidiyorsun, ama o, zavallı adam, o burada cezasını çekecek. İdam edilmezse şanslı. İşte ben de bu yüzden seninle birlikte anakaraya geçmek istiyorum ya."

Von Bork, güçlü, kendine hakim olmayı bilen bir adamdı, ama yine de bu haberin onu ne denli sarsmış olduğu açıkça görülüyordu.

"Steiner'i nasıl bulurlar?" diye mırıldandı kendi kendine. "Şimdiye kadar aldığımız en ağır darbe bu."

"Aslında daha kötüsünü de görecektin birader; açıkçası benim de peşimde olduklarına inanıyorum."

"Bu konuda ciddi değilsin, değil mi?"

"Tabii ki ciddiym. Fratton'daki pansiyoncum olacak kadın birtakım sorular sorup duruyormuş; onları duyduğumda artık toz olma zamanının geldiğini anladım. Ama benim öğrenmek istediğim şey aynasızların bunları nereden öğrendikleri. Steiner, seninle çalışmaya başladığımdan beri kaybettiğin beşinci adam ve buradan hemen gitmezsem altıncısının kim olacağını gayet iyi biliyorum. Buna ne diyorsun? Adamlarının bu şekilde yakalandıklarını görmek seni utandırmıyor mu?"

Von Bork'un yüzü kıpkırmızı kesilmişti.

"Bu şekilde konuşmaya nasıl cüret edersin!"

"Bazı şeyleri yapmaya cüret etmesem senin için çalışmazdım. Ama ne düşündüğümü açık açık söyleyeyim. Siz Alman politikacıların, işini tamamlamış bir casusun susturulduğunu görmeye hiç de üzülmediğinizi duymuştum."

Von Bork hızla ayağa fırladı.

"Ciddi ciddi kendi ajanlarımı ele verdiğimi mi ima etmeye çalışıyorsun?"

"Öyle bir şey söyleyemem bayım, ama bir yerde bir muhbir var ve kim olduğunu bulmak senin işin. Her neyse, ben işimi şansa bırakmayacağım. Küçük Hollanda'ya doğru yollanacağım, üstelik ne kadar hızlı olursa o kadar iyi."

Von Bork, öfkesini bastırmayı başarıyordu.

"Birlikte o kadar uzun süredir çalışıyoruz ki, bu zafer saatinde tartışmaya gerek duymuyorum," dedi. "Harika bir iş yaptın ve gerektiğinde riske atılmaktan çekinmedin; bunu unutacak değilim. Hollanda'ya git tabii. Rotterdam'dan gemiyle New York'a da gidebilirsin. Bu bir hafta dahilinde

ondan başka hiçbir yol güvenli olmayacaktır zaten. Şimdi şu belgeleri alıp diğer kâğıtlarla birlikte valizime koyayım."

Amerikalı, küçük paketi elinde sallıyorduysa da diğer adama vermeye niyetli görünmüyordu. "Mangır ne olacak?" diye sordu.

"Ne, ne olacak?" diye sordu Alman.

"Parayı diyorum. Ödülüm. Beş yüz sterlinim. Topçu olacak adamın son anda pislik yapacağı tuttu ve ona fazladan bir yüz dolar vermeseydim işler biraz karışabilirdi. 'Ben karışmam' dedi ve bu konuda da ciddiye. Neyse ki bir yüzlük işi halletti. Ama bu iş bana toplamda iki yüz sterline patladı, yani ödülümü almadan sana bunu vereceğimi sanmıyorum."

Von Bork acıyla gülümsedi. "Onuruma pek yüksek bir değer biçmediğinizi görebiliyorum," dedi, "kitabı vermeden önce parayı istiyorsun."

"E, şey bayım, iş iştir."

"Pekâlâ, nasıl istersen."

Masaya oturup bir çek yazdıktan sonra defterden ayırdı, ama yine de arkadaşına uzatmadı hemen. "Evet, Bay Altamont, ikimiz de aynı durumdayız," dedi, "bana güvenmediğine göre ben de sana güvenmek için bir neden göremiyorum. Anlıyor musun?" diye ekledi, omzunun üzerinden Amerikalıya bakarak. "Çek masanın üzerinde. Parayı sana vermeden paketi inceleme hakkımı kullanmak istiyorum."

Amerikalı, tek kelime etmeden paketi uzattı. Von Bork, etrafına sarılmış ipi ve iki kat kâğıdı hızla çözdü. Ardından, sessiz bir şaşkınlık içinde önündeki küçük, mavi kitaba

bakakaldı. Kapağın üzerinde yaldızlı harflerle *Arı Yetiştiriciliği* yazılıydı. Büyük casus, bu alâkasız başlığa ancak bir saniye kadar bakabildi. Hemen ardından ensesinde hissettiği çelikten bir el, yüzüne kloroformlu bir sünger bastırdı.

* * *

"Bir kadeh daha alır mıydın Watson?" dedi Bay Sherlock Holmes, Emperyal Tokay şişesini uzatarak.

Masadaki yapılı şoför, istekli bir şekilde şarap bardağını uzattı. "Güzel bir şarap, Holmes."

"Olağanüstü bir şarap, Watson. Koltukta yatmakta olan dostumuz, Franz Josef'in Schoenbrunn Sarayı'ndaki özel mahzeninden geldiğini söylemişti. Acaba pencereyi açmam isteyebilir miyim, kloroform buharı kesinlikle tadı bozuyor."

Kasanın kapısı açıktı ve önünde durmakta olan Holmes da dosya ardından dosyayı alıp her birini hızla gözden geçiriyor, sonra da onları nazik bir şekilde Von Bork'un valizine yerleştiriyordu. Alman casusu, ayakları ve elleri bağlı bir halde koltuğun üzerinde horuldayarak uyuyordu.

"Acelemiz yok Watson. Kimse işimizi yarıda kesecek değil. Zili çalar mısın lütfen? Evde yaşlı Martha dışında kimse yok ve o da üzerine düşen görevi büyük bir başarıyla tamamladı. Vakayı ilk kabul ettiğimde sokmuştum onu buraya. Ah, Martha, her şeyin yolunda olduğunu duymak seni sevindirecektir."

Sevimli, yaşlı bayan kapıda belirdi. Gülümseyerek Holmes'a selam verdikten sonra koltuğun üzerindeki adama endişeyle

baktı.

"Bir şeyi yok Martha. Ona zarar vermedik."

"Bunu duyduğuma sevindim, Bay Holmes. Her şeye rağmen iyi bir patrondu. Dün eşiyile birlikte benim de Almanya'ya gitmemi istiyordu aslında, ama bu sizin planlarınıza pek uymazdı, değil mi efendim?"

"Hayır, kesinlikle uymazdı Martha. Sen burada kaldığın sürece içim hep rahattı. Bu geceki işaretini bayağı bir bekledik."

"Ortaelçi buradaydı, efendim."

"Biliyorum, arabası yanımızdan geçti."

"Bir ara hiç gitmeyeceğini sandım. Onunla burada karşılaşmanın planlarınıza uygun düşmeyeceğini biliyordum."

"Çok haklısın. Neyse, ışığının söndüğünü görüp de meydanın boş olduğunu anlayana kadar topu topu yarım saat kadar beklemişizdir herhalde. Yarın Londra'da tam ifadeni verebilirsin Martha -Cladridge Oteli'nde."

"Olur efendim."

"Buradan ayrılmak için her şeyinizin hazır olduğundan eminim."

"Evet efendim. Bay Von Bork bugün yedi tane mektup attı. Her zamanki gibi adresleri aldım."

"Çok iyi Martha. Yarın onları da hallederim. İyi geceler. Bu kâğıtlar," diye devam etti, yaşlı bayan yanımızdan ayrıldıktan sonra, "aslında fazla bir değer taşımıyor, çünkü içerdikleri

bilgiler pek tabii ki Alman hükümetine uzun zaman önce gönderildi. Buradakiler, kolay yoldan ülkeden ayrılamayacak orijinallerdir."

"Hiçbir işe yaramazlar yani, öyle mi?"

"Ben olsam o kadar da ileri gitmezdim Watson. En azından halkımıza, nelerin bilinip nelerin bilinmediğini gösterecektir. Bu belgelerin birçoğunun benim vasıtamla buraya geldiğini de söyleyebilirim; kesinlikle güvenilmez olduklarını belirtmem gerek yoktur herhalde! Bir alman kruvazörünün, benim özel olarak tasarladığım mayın tarlasının ortasına daldığını görmek yaşlılık yıllarımda beni pek neşelendirecektir doğrusu. Ama sen Watson," -işini bırakıp eski dostunun omuzlarını sıvazladı- "daha yüzünü bile doğru dürüst görmedim. Yıllar seni nasıl yıpratmış bakalım? Hayır, her zamanki tasasız delikanlısın hâlâ."

"Kendimi yirmi yıl gençleşmiş hissediyorum Holmes. Arabamla seninle Harwich'te buluşmamı söyleyen telgrafın beni ne kadar sevindirdi bilemezsin. Ya sen, Holmes -sen neredeyse hiç değişmemişsin- şu korkunç keçi sakalını saymazsak tabii."

"İnsanın, ülkesi için yaptığı fedakârlıklardır bunlar Watson," diye cevap verdi Holmes, sakallarını çekiştirerek. "Yarın, korkunç bir anıdan başka bir şey olmayacak tabii. Saçlarımı kestirip ufak tefek başka bazı değişiklikler yapmış bir halde Claridge'de ortaya çıktığım zaman, bu Amerikalı adam -bu arada kusura bakma Watson, aksanım geçici olarak bozulmuş olabilir- olmadan önceki halime geri dönmüş olacağım."

"Fakat sen emekli olmuştun, Holmes. South Downs'ta küçük bir çiftlikte, anıların ve kitaplarının arasında yalnız bir hayat

sürdürdüğünü duymuştuk."

"Çok doğru Watson. Boş zamanlarımda meyvesi de bu, son yıllarımda başyapıtı!" Masanın üzerindeki kitabı kaldırdı ve bütün başlığı yüksek sesle okudu, *Arı Yetiştiriciliği ve Kraliçe Arının Tecriti Üzerine bir İnceleme*. "Tek başıma yazdım bunu. Uykusuz gecelerin ve bir zamanlar Londra'nın suçlularına nasıl yaptıysam o küçük arı işçilerini de o şekilde gözlemlemekle geçen günlerin meyvesidir bu."

"Peki ama yeniden çalışmaya başlaman nasıl oldu?"

"Ah, bu, bazen beni de hayretler içinde bırakan bir konu. Dışişleri Bakam tek başına gelmiş olsaydı ona karşı dayanabilirdim belki, ama mütevazı evime bizzat sayın Başbakan gelince işler değişti! Gerçek şu ki Watson, koltuğun üzerinde yatan şu beyefendi bizimkilere göre fazla iyiydi. Adam başlı başına bir fenomen. İşler ters gidiyordu, ama kimse sebebini anlayamıyordu. Bazı casuslardan şüphelenildi, hatta bazıları yakalandı da. Yine de çok kuvvetli, merkezi, gizli bir gücün varlığına dair kanıtlar vardı. Bunu ortaya çıkarmak bir zorunluluktuk. Vakayı üstlenmem için bana baskı yaptılar. İki yılıma mal oldu Watson, ama heyecandan yoksun bir zaman olduğunu söyleyemem. İşe Chicago'da başlayıp Buffalo'daki İrlandalı bir gizli örgütten mezun olduktan sonra Skibbareen'deki bir polis teşkilatının başına ciddi sorunlar açtığımı ve böylece Von Bork'un emrinde çalışan bir casusun dikkatini çekmeyi başararak Von Bork'a tavsiye edildiğimi söylersem işin ne kadar karmâşık olduğunu anlayabilirsin. O günden beri Von Bork, güveniyle beni şerefli yaptı -bu her ne kadar planlarının birçoğunun suya düşmesini ve en iyi casuslarının beşinin tutuklanmasını engelleyemediyse de.

Onları izledim Watson, olgunlaştıkça kopardım onları dallarından. Evet, bayım, umarım daha iyisinizdir!"

Holmes'ün son cümlesi Von Bork'un kendisine yöneltilmişti. Adam, derin derin esneyip gözlerini bol bol kırptıktan sonra sessizlik içinde yatıp Holmes'ün açıklamalarını dinlemişti. Birden, Almanca ağır bir şekilde sövmeye başladı yüksek sesle. Tutsağı küfür edip lanetler yağdırırken Holmes, belgeleri inceleme işine döndü tekrar.

"Melodik olmasa da, en geniş kapsamlı dillerden biridir Almanca," diye belirtti Holmes, Von Bork bitap düşüp susunca. "Vay! Vay!" diye ekledi. Kutuya koymadan önce kopyalardan birinin kenarını dikkatlice incelemişti. "Bu, başka bir kuşu daha kafese sokmaya yetecektir. Uzun zamandan beri gözüm üzerindeydi, ama şu veznedarın da bir hain olduğunu bilmiyordum doğrusu. Bay Von Bork, verecek çok hesabınız var."

Tutsak, büyük güçlkle koltukta doğrulmuş, onu yakalamış olan kişiye şaşkınlıkla karışık bir nefretle bakakalmıştı. "Seninle ödeşeceğiz Altamont," dedi, kelimelerin üzerine basa basa konuşarak. "Hayatım boyunca uğraşmak zorunda kalsam da sana bunu ödeteceğim!"

"Ah, o eski şarkı," dedi Holmes. "Geçip giden yıllarda kim bilir kaç defa duymuşumdur bunu. Artık aramızda olmayan zavallı Profesör Moriarty'nin en sevdiği şarkıydı. Albay Sebastian Moran da onu ezberleyenlerdendir. Oysa gördüğün gibi ben hâlâ yaşıyor ve South Downs'ta arı yetiştiriciliğiyle uğraşıyorum."

"Lanet olsun sana, aşağılık hain!" diye bağırdı Alman, öfkeli gözleri öldürme isteğiyle parıldarken kayışlarından

kurtulmaya çalışarak.

"Hayır, hayır, o kadar da kötü değil," dedi Holmes gülümseyerek. "Aksanımın da size anlatacağı gibi Chicagolu Bay Altamont gerçekte varolan biri değildi. Onu kullandım ve artık yok."

"O halde kimsin sen?"

"Benim kim olduğum gerçekten de hiçbir önem taşıyor, ama madem ki ilgileniyorsunuz Bay Von Bork, şu kadarını söyleyebilirim ki, ailenizden tanıdığım ilk kişi siz değilsiniz. Geçmişte Almanya'da birçok iş yapmışımdır ve ismim büyük bir ihtimalle size tanıdık gelecektir."

"Adını bilmek istiyorum," dedi Alman, bir homurtuyla.

"Kuzeniniz Heinrich, Almanya elçisiyken, İrene Adler'in Bohemya Kralından ayrılmasına sebep olan kişi bendim. Annenizin ağabeyi olan Kont Von und Zu Grafenstein'i, nihilist Klopman tarafından öldürülmekten kurtaran da bendim. Ayrıca..."

Von Bork şaşkınlıkla doğruldu.

"Sadece tek bir adam olabilir bu!" diye haykırdı.

"Kesinlikle," diye cevap verdi Holmes.

Von Bork inleyerek tekrar koltuğuna gömüldü. "Ve o bilgilerin çoğu da senden gelmişti," dedi bitkinlikle. "Neye yarar? Ne yaptım ben? Mahvoldum, kesinlikle mahvoldum!"

"Bilgilerin biraz güvenilmez oldukları doğru," dedi Holmes. "Gözden geçirilmeleri gerek, ama sizin fazla vaktiniz yok. Amiraliniz, yeni silahların, beklediğinden biraz daha büyük

olduğunu fark edecektir; bir de kruvazörlerin birazcık daha hızlı olduklarını tabii."

Von Bork dehşet içinde kendi boğazını sıkmaya başladı.

"Kuşkusuz, zamanla başka birçok ayrıntı daha çıkacaktır ortaya. Ama sizde bir Almanda sık rastlamadığımız bir özellik var Bay Von Bork: bir sporcusunuz -ve pek çok insanı yenmiş biri olarak sizin, sonunda yenilme sırasının kendinize geldiğini anladığınız şu anda, bana karşı olumsuz duygular beslemeyeceğinize inanıyorum. Sonuçta ülkeniz için elinizden geleni yaptınız; ben de kendi ülkem için öyle -bundan daha doğal ne olabilir ki? Hem sonra," diye ekledi nezaketle, elini, bağlı adamın omzuna koyarak, "hiçbir özelliği olmayan, sıradan bir düşman tarafından tuzağa düşürülmüş olmaktan çok daha iyidir.

"Buradaki kâğıtlar hazır Watson. Tutsağımız konusunda bana bir el verersen hemen Londra'ya doğru yola koyulabiliriz."

Von Bork'u taşımak hiç de kolay bir iş değildi, çünkü güçlü ve cesur bir adamdı. Sonunda, iki dost, beraberce adamı kollarından tutarak, daha birkaç saat önce diplomattan aldığı övgülerle gurur ve güven içinde adımlamış olduğu bahçe patikasından aşağı çok yavaş bir şekilde yürüttüler. Onu küçük arabanın arka koltuğuna sokarlarken son bir kez karşı koydu. Sonra değerli valizi hemen yanındaki yerini aldı.

"Umarım koşullar elverdiğince rahatsınızdır," dedi Holmes, son ayarlamalar tamamlandığı zaman. "Bir puro yakıp dudaklarınızın arasına yerleştirsem uygunsuz mu davranmış olurum?"

Fakat her türlü nezaket gösterisi tamamen boşunaydı bu öfkeli Alman için.

"Herhalde farkındasınızdır, Bay Sherlock Holmes," dedi, "hükümetiniz, yaptıklarınız konusunda size destek verirse, bu savaş sebebi olur."

"Ya sizin hükümetiniz ve buradaki sırlara ne diyorsun?" dedi Holmes, parmağıyla valize vurarak.

"Siz özel bir şahıssınız. Benim için bir tutuklama emriniz yok. Bana yaptıklarınız tamamıyla yasa dışı. Kesinlikle affedilemez bir şey"

"Kesinlikle," dedi Holmes.

"Bir Alman vatandaşıını kaçırmak."

"Ve özel kâğıtlarını çalmak."

"Evet, durumunuzun farkındasınız en azından; siz ve buradaki dostunuzun. Köyün içinden geçtiğimiz sırada imdat diye bağırarak olsam..."

"Saygıdeğer beyefendi, öyle aptalca bir şey yapmaya kalkarsanız büyük bir ihtimalle isimleri fazla uzun olmayan köy hanlarımızın ikisine bir de 'Sallanan Prusyalı'yı eklemekten fazlasını yapamazsınız. İngiliz

insanı sabırlıdır, ama şu günlerde sinirleri biraz gerilmiş durumda; o yüzden en iyisi, üzerine fazla gitmemek bence. Hayır, Von Bork, sessiz ve sakin bir şekilde bizimle birlikte Scotland Yard'a geleceksiniz. Orada, dostunuz Baron Von Herling'i arayıp konsoloslukta sizin için ayırtmış olduğu süitinin hâlâ hazır olup olmadığını sorabilirsiniz. Evet,

Watson, anladığım kadarıyla eski işine geri dönüyorsun; sana Londra yolu gözüküyor. Ama benimle birlikte terasta otur bir süre, çünkü bu, sakın sakın sohbet etmek için hayatımızdaki son fırsat olabilir."

İki dost, birkaç dakika boyunca sohbet edip geçmişteki günlerini bir kez daha anımsarken, tutsakları, onu bağlayan kayışlarla mücadele ediyordu. Sonunda arabaya döndüklerinde Holmes, ayın aydınlatmış olduğu denizi gösterip kafasını düşünceli düşünceli salladı.

"Doğudan bir rüzgâr geliyor, Watson."

"Sanmıyorum Holmes. Hava oldukça sıcak."

"Sevgili Watson! Değişen bir çağda durağan bir noktasın sen. Ne dersen de doğudan bir rüzgâr yaklaşıyor; İngiltere'nin daha önce hiç görmediği türden bir rüzgâr. Hava soğuk ve buruk olacak Watson, birçoğumuz onun karşısında direnemeyip yok olacağız. Ama nihayetinde Tanrının kendi rüzgârıdır; fırtına nihayet dindiğinde daha güzel, daha güçlü ve daha temiz bir ülke uzanıyor olacak güneşin altında. Motoru çalıştır Watson, artık yola çıkmamızın zamanı geldi. Beş yüz sterlinlik bir çekim var, hemen nakde çevirsek iyi olur, yoksa hesap sahibi her an iptal ettirebilir."

KORKU VADİSİ

ROMAN, 1914-15

BİRİNCİ KISIM

- BIRLSTONE TRAJEDİSİ -

I

Uyarı

"Bana öyle geliyor ki..."

"Bunu yapmalıyım," dedi Sherlock Holmes sabırsızca sözümü keserek.

Holmes'ün bu tavırlarına alıştım, ama yine de sözümün bu şekilde kesilmesi beni rahatsız etti.

"Gerçekten Holmes, bazen çok kabalaşıyorsun," dedim hafif bir sesle.

O kadar dalgındı ki benim sitemimi duymadı bile. Henüz dokunmadığı kahvaltısı önünde, koluna yaslanmış bir şekilde, zarftan biraz önce çıkarttığı kâğıda bakıyordu. Sonra zarfı alarak ışığa doğru tuttu ve hem içini hem de dışını dikkatlice inceledi.

"Bu Porlock'ın yazısı," dedi düşünceli bir sesle. "Daha önce sadece bir iki kere görmüş olsam da bu yazının ona ait olduğuna eminim. Yunanca 'e' harfinin tepesindeki çizgiye bak, çok belirgin. Eğer bu mektup Porlock'tan ise mutlaka çok önemli bir şey olmuş olmalı."

Benden çok kendi kendine konuşuyor gibiydi. Ancak söylediklerinin bende uyandırdığı ilgi, kızgınlığımı unutmama neden oldu.

"Bu Porlock da kim?" diye sordum.

"Porlock, Watson sadece bir 'nom de plume.'^[24] Basit bir tanımlama işareti. Fakat bunun arkasında çok hilekâr ve kaypak bir kişilik var. Önceki mektuplarından birinde bana; kullandığı adın kendi adı olmadığını, ancak kendisini bulmama imkân vermemek için bu adı kullandığını itiraf etmişti. Porlock'ın kendi başına bir önemi yok. Onu önemli kılan yakın olduğu o önemli şahsiyet.

Köpek balığı ile pilot balığını düşün ya da çakal ile aslanı. Esas korkunç olanla kıyaslandığında önemsiz gözükten herhangi bir şeyi düşün.

Üstelik sadece korkunç değil, kötü de, hem de en kötülerinden biri. Benim ilgimi çekmiş olması da bu yüzden. Profesör Moriarty'den bahsettiğimi hatırlarsın sanırım."

"Suçluların en bilimsel çalışanı ve en ünlüsü, dolandırıcılar arasında en..."

"Benim utancım," diye mırıldandı Holmes âdeta itiraz edercesine.

"Ben sadece insanlar tarafından pek bilinmediğini söyleyecektim."

"Acı, eski bir acı!" dedi yüksek sesle Holmes. "Sende kesinlikle rahatsız edici ve kendimi korumam gereken bir mizah anlayışı gelişmeye başladı, Watson. Ama Moriarty'den bu şekilde bahsettiğin zaman ona iltifat ediyormuşsun gibi

oluyor. Oysa Moriarty her türlü melânetin planlayıcısı, bütün zamanların en büyük düzenbazı ve yeraltı dünyasının beyni. Hatta belki de yaptıkları ile milletlerin kaderini bile etkilemiş bir beyin. İşte Moriarty gerçekte böyle bir adam. Ancak görünüşüne ve tavırlarına bakarsan, sanki demin söylediklerimle hiç alakası olmayan bir insanmış izlenimine kapılabilirsin. Zira şüphe uyandırmaktan ziyadesiyle uzak, alçakgönüllü ve mükemmel biriymiş izlenimi uyandırıyor. Üstelik her şeyi istediği gibi yönlendirmekte de oldukça başarılı. Öyle ise söylediğin çok masum eleştiriler için bile seni mahkemeye düşürebilir ve incinmiş ruhu için tazminat alabilir. Ne de olsa O matematiğin sınırlarını zorlayan bir çalışma olan 'Bir Meteorun Dinamikleri' adlı ünlü kitabın yazarı. Öyle ise bilim dünyasından hiç kimsenin bunu kitabın eleştirisini dahi yapamayacağı söyleniyor. Böyle birine hiç çamur atılabilir mi? Nasıl görüneceğimize bir baksana - küfürbaz bir Doktor ve iftiracı bir Profesör. Ama O her ne kadar bir dahi olsa da Watson, bizim gibi ufak adamların sırası da gelecek elbet."

"O günü görmeyi çok isterdim," dedim huşu içerisinde. "Ama sen Porlock denilen bir adamdan bahsediyordun."

"Ah, evet. Şu bizim Porlock... O da bizim zincirimizde bir halka. Bizi birbirimize doğrudan bağlayan bir halka değil gördüğüm kadarıyla, ama zincirdeki tek zayıf halka da O."

"Ama hiçbir zincir, en zayıf halkasından daha kuvvetli değildir."

"Kesinlikle haklısın Watson. Porlock'ın da herkes gibi ihtiyaçları var. Belli bir ücret karşılığında giderilebilen ihtiyaçlar. Ben de bir iki defa onun ihtiyaçlarını gidermesine

yardımcı oldum. Karşılığında bana verdiği bilgiler, her ne kadar bir suçun aydınlatılmasını sağlamadıysa da en azından bazı önemli suçların işlenmesini önledi. Bu mektubunda benzer bilgiler içerdiğine eminim. Yalnız öncelikle şifreyi çözmeliyiz."

Holmes, kâğıdı tabağının altına koyarak iyice düzleştirdi. Ben ise ayağa kalkarak onun üzerine eğilmiş, yazılanları okumaya çalışıyordum.

534 C2 13 127 36 31 4 1721 41

DOUGLAS 109 293 5 37 BIRLSTONE

26 BIRLSTONE 9 13 171

"Bu yazılar da ne böyle Holmes."

"Belli ise bize mesajını şifreleyip göndermiş."

"Fakat şifre kodları olmadan şifreli bir mesaj çözülemez ki."

"Bu seferlik, şifre kodlarına ihtiyacımız olduğunu sanmıyorum."

"Ne demek bu seferlik?"

"Bir çok şifre türüne, mesajlarını gazete sütunu okumuşçasına rahatlıkla anlayacak kadar aşınayım. Şifre kodu gibi şeyler daha çok haberalma teşkilatlarının karmâşık mesajları çözebilmesi için. Ama burada söz konusu olan sıradan bir şifre kodu değil, daha farklı.

Belli ki bu numaralar, bir kitabın sayfalarındaki belli sözcüklere karşılık geliyorlar. Ancak hangi kitaba ait olduklarını bilmediğim sürece yapabileceğim hiçbir şey yok."

"İyi de neden 'Douglas' ve 'Birlstone'?"

"Bu da bulmacanın bir parçası. Sevgili dostum."

"En azından kitabın adını verseydi."

"Dostum Watson, herkesin, âdeta doğuştan gelen bir kurnazlığa sahip olduğundan dolayı takdir ettiği biri, sence şifre kodunu ve mesajı aynı zarfta gönderir miydi? Oysa bu şekilde, yanlışlıkla başkasının eline geçse bile, tek başına hiçbir işe yaramaz. Bir mesele çıkması, ancak ikisinin de yanlış ellere geçmesine bağlı ise bu da pek muhtemel değil. Mesajın ikinci kısmı henüz gelmedi; ancak onu aldığımızda bize daha detaylı açıklamalar ile birlikte bu kodların karşılıklarını içeren kaynağı da getireceğine eminim."

Holmes'ün tahminleri, birkaç dakika sonra ikinci mektubun da gelmesiyle doğru çıkmıştı.

Holmes, zarfı açarak kâğıdı çıkarttı ve dikkatle inceledi.

Sonunda:

"Kesinlikle aynı yazı," dedi kendinden emin bir sesle. "Evet, Watson, artık mesajın mahiyetini öğrenebiliriz."

Ancak mektubu okuyunca bu iyimser havası kayboldu.

"İyi değil, hem de hiç iyi değil. Beklediğim türden bir mesaj değil bu. Sanırım Porlock'a olan bütün güvenim boşunaymış. Bize hiçbir faydası olamaz." Sonra mektubu yavaşça okudu:

"Sevgili Bay Holmes. Bu konuyu daha fazla kurcalamak niyetinde değilim. Çok tehlikeli. Zaten benden Őüphelenmeye başladığını dūřünüyorum. Tam Őifre çözümlerini koyacağım zarfı hazırlamıştım ise O geldi. Eđer Őifre çözümlerini görmüş olsaydı, başım derde girecekti. Bana duyduğu güvensizlik, yüzünden okunuyordu.

Şimdi lütfen, artık size bir faydası olmayan Şifreli mesajı yakın –FRED PORLOCK."

Holmes, sandalyesine oturmuş sinirli bir Şekilde elindeki mektubu büküyor, Şöminenin ateşi onun sıkıntıyla çarpılmış yüzünü aydınlatıyordu.

"Belki de..." dedi sonunda "Belki de endişe edecek hiçbir Şey yok. Belki de sadece vicdanıdır. Bir hain olduğunu bilmenin suçluluğuyla, suçunu herkesin bildiğu hissine kapılmış olabilir."

" 'O' diye bahsettiğu kişi sanırım Profesör Moriarty?"

"Evet, 'O' tabirini kullandıklarında, kastettikleri kişi genellikle Profesör Moriarty'dir."

"Fakat O ne yapabilir ki?"

"Hmm! Bu önemli bir soru. Eğer söz konusu olan Avrupa'nın en seçkin beyinlerinden biriye ve de üstelik arkasında karanlığın bütün güçlerini toplamışsa, ihtimaller sınırsızdır. Yine de bana sanki kuruntu yapıyormuş gibi geliyor. Her iki mektubu da bir kıyasla. İlk mektuptaki yazı, gayet düzgün, ancak Şu Şüpheli ziyaretten sonra yazdığu kısım neredeyse okunmuyor."

"İyi de neden cevap yazma zahmetine girdi ki?"

"Çünkü birden sessizliğe gömülürse, benim merak edip olayı kurcalayabileceğimi ve bunun da ona zarar verebileceğini düşündü."

"Eh, pek de yersiz bir endişe sayılmaz." Bu arada, orijinal mesajı almış, inceliyordum. "Çok önemli bir mesajın, kimsenin asla okuyamayacağı bir kâğıt parçasının üzerinde olması beni âdeta deli ediyor."

Sherlok Holmes, bir lokmasına bile dokunmadığı kahvaltısını ileri iterek, derin meditasyonlarının vazgeçilmez parçası olan o iğrenç piposunu yaktı.

Arkasına yaslandı ve tavana doğru bakarak:

"Belki de bizim Machiavelist zekâmızın gözden kaçırdığı noktalar vardır. Olayı tekrar düşünelim. Bu adamın referans verdiği kaynak, bir kitap. Bu bizim hareket noktamız olsun."

"Ama o kadar çok ihtimal var ki..."

"O zaman, bakalım ihtimalleri daraltabilecek miyiz. Bu kitap hakkında ne biliyoruz?"

"Hiçbir şey."

"Şifreli mesaj 534 gibi yüksek bir sayıyla başlıyor. O zaman biz bu yüksek sayının, belli bir kitaba ait sayfa numarası olduğunu varsayabiliriz ise bu kitabın oldukça kalın bir kitap olduğunu gösterir.

Peki, bu kitabın türü hakkında ne biliyoruz? Bir sonraki işaret C2. ^[25] Bu ne demek olabilir Watson?"

"İkinci bölüm sanırım."

"Bence değil. Sayfa numarasını zaten verdiği için, bir de bölüm numarası vermesi gereksiz olurdu."

"Sütun!"^[26] diye bağırdım.

"Harikasın, Watson. Bakıyorum da bu sabah tam formundasın. Eğer sütun değilse, o zaman gerçekten hayal kırıklığına uğrarım açıkçası. Pekâlâ, şimdi, sayfasında iki sütun basılı, bir bölümü iki yüz doksan üç kelime alacak kadar uzun bir kitap düşün. Aklına gelen var mı?"

"Korkarım ki yok."

"Hemen pes etme. Peki, o zaman sana biraz daha ipucu vereyim. Kitap öyle büyük ise bana göndermektense benim almamı tercih edeceği, benimse kolaylıkla bulabileceğim bir kitap olsun. Bu kitap onda vardı ve bende de olacağını düşündü. Kısacası Watson, çok rastlanılan bir kitap."

"Makul görünüyor."

"Biz de bu şekilde araştırmamızı, büyük, iki sütunlu sayfalar hâlinde basılan, üstelik de son derece yaygın bir kitapla sınırlandırmış oluyoruz."

"Kutsal Kitap!" diye bağırdım zafer dolu bir sesle.

"İyi Watson, gerçekten iyi. Ama yeteri kadar değil. Ama ben Moriarty'nin elinin altında olmayacak bir cildini bilmiyorum. Üstelik Kutsal Kitabın o kadar çok farklı baskısı var ise hiç birinin sayfa numaralandırma düzeni diğerine uymaz. Bu muhtemelen hemen herkeste olması muhtemel standartlaştırılmış bir baskı olmalı."

"Bradshaw!"

"Bradshaw'ın kullandığı kelimeler, bu tarz bir mesajı iletmek için uygun değil. Bradshaw olmaz. Aynı sebepten, sözlük de uygun değil. O zaman geriye ne kalır?"

"Almanak"

"Harikasın Watson! Eğer yanıyorsan, çok şaşırıyorum. Bir Almanak! Whitaker Almanasını ele alalım. Yaygın olarak kullanılıyor.

Yeterli sayıda sayfası var. Üstelik de sayfa başına iki sütun şeklinde basılı." Masasındaki cildi eline aldı. "İşte sayfa 534, sütun iki. Gördüğüm kadarıyla İngiliz Hindistan'ındaki ticaret ve kaynaklarla ilgili. Not al Watson. On üç numara, 'Mahratta.' Yüz yirmi yedi numara ise 'Hükümet'. İşte şimdi anlaşılır bir hâle geliyor. Ama yine de bu konu bizim ve Profesör Moriarty'nin ilgi alanı dışında.

Tamam, tekrar deneyelim. Mahratta yönetimi ne yapıyor? Ah, işte bir sonraki kelime 'domuzlar'-ses çıkarıyor.' Olmuyor."

Alaycı bir şekilde konuşuyor olsa da çatılan kaşları hayal kırıklığını dışa vuruyordu. Ben ise çaresiz ve keyifsiz bir şekilde oturmuş, şöminenin alevlerini izliyordum. Uzun sessizliği bozan, elinde sarı ciltli bir kitapla kütüphaneden çıkan Holmes'ün çılgılığı oldu.

"Son gelişmeleri takip etmemizin karşılığını alıyoruz, Watson," dedi yüksek sesle. "Ocağın yedisinde yayınlanmış, yeni bir Almanamız var. Ben Porlock'ın eskisini kullandığını sanmıyorum.

Şimdi, bakalım beş yüz otuz dördüncü sayfada bizim için neler var.

Yüz yirmi yedi numara 'Tehlike,' on üç numara ise 'Var.' 'Tehlike var!' Not Al Watson, hepsini not al." – Holmes'ün gözleri heyecanla parlıyor, yazılanları okudukça ince parmakları heyecanla kasılıyordu. – "Ha! Ha! Başkent! Bunu da yaz Watson. 'Tehlike çok yakın olabilir.' Sonrada 'Douglas' yazıyor. 'zengin-taşra-şimdi-Birlstone-güven-sıkıştırıyor.'"

Holmes, bir kâğıt üzerinde deşifre ettiği mesajı dizimin üzerine koyduğunda, ben hâlâ karalamış olduğum bu garip mesaja bakıyordum.

"Bir şeyi anlatmak için ne garip ifade şekli!" dedim.

"Aslında, oldukça iyi ifade etmiş," dedi Holmes. Bir şey anlatmak istediğinde, tek bir sütuna bakıyorsan, anlatmak istediğini ifade edecek kelimeleri bulmakta zorlanırsın. Bazı şeyler, ister istemez karşındakinin zekâsına kalır. Aslında oldukça anlaşılır bir şekilde ifade etmiş. Şu Douglas denilen zengin taşralı centilmen, her neredeyse, ona karşı düzenlenmiş bir komplo söz konusu. Üstelik de 'güven' veya 'güvenilirlik' ile ilgili bir mesele."

Holmes'da, işine bağlı gerçek bir sanatçının coşkusu vardı. Başarısızlığa uğrasa bile, işini şevkle yapmaya devam ediyordu. Billy, arkasında Londra polisinden dedektif MacDonald olduğu hâlde içeri girdiğinde hâlâ keyifle kıkırdıyordu.

Henüz seksenlerin başlarıydı ve Alec MacDonald'ın henüz bugünkü kadar ünlü bir dedektif değildi. Soruşturma biriminin genç, ancak kendisine verilen dâvâları başarıyla

sonuçlandırmış, güvenilir bir üyesiydi. Uzun boyu onaistisnai bir fizikî avantaj sağlıyordu ve parlak gözleri ise zekâyla parlıyordu. Sert tavırlı ve asık suratlı bir adamdı ve koyu bir Abardin aksanıyla koşuyordu. Holmes, ise daha şimdiden ona iki kere yardımcı olmuştu. Holmes'ün bu yardımlarına karşılık aldığı tek ödül ise meselenin çözümüne olan katkısından dolayı duyduğu entelektüel sevinçti. Bu yüzden de İskoç dedektif bu amatör meslektaşına karşı derin bir saygı ve sevgi duyuyor; Holmes'a verdiği değeri ise her meselede ona danışarak ve açık sözlü davranarak gösteriyordu. Sıradan biri belki büyüklük duygusuna kapılabilir ve uzman olmayan birinden, yardım istemekten yüksünebilirdi. Ancak MacDonald olgun biriydi. Bu yüzden, hiçbir komplekse kapılmadan, alanında Avrupa'nın bir numarası olan bu yetenekli ve deneyimli adamın yardımını istiyordu. Holmes'ün bu İskoçyalı ile arkadaşlık yapmak gibi bir isteği yoktu, ama yine de ona yakınlık gösteriyordu. Gülümseyerek ona baktı.

"Erkenci bir kuşsunuz, Bay Mac," dedi. "Size iyi avlar diliyorum. Ama beni ziyaret etmenize bakılırsa, yolunda gitmeyen bir şeyler olmalı."

"Üzerinde çalışıyorum. Bir olayın ilk meydana geldiği zaman, davayı soruşturmak için en iyi zamandır. Bunu sizin kadar iyi hiç kimse bilemez. Fakat – fakat-"

Dedektif birden sustu. Yüzünde beliren büyük bir şaşkınlık ifadesi ile masanın üzerindeki kâğıda bakıyordu. Benim esrarengiz mesajı yazdığım kâğıda bakıyordu.

"Douglas!" diye kekeledi. "Birlstone! Bu da nedir böyle Bay Holmes? Bu çok ilginç!.. Tanrı aşkına, bütün o isimleri

nereden buldunuz?"

"O benim ve Dr. Watson'ın çözdüğü bir mesaj. Ama bu isimlere verdiğiniz şu garip tepki de neyin nesi?"

Dedektif, büyük bir şaşkınlıkla ikimizin de yüzüne bakıyordu.

"Sadece, şey... Şu Bay Douglas. Birlstone köşkünün sahibi. Bu sabah korkunç bir şekilde öldürüldü."

II

Sherlock Holmes'ün Konuşması

Bu arkadaşımın yaşadığı en dramatik anlardan biriydi. Habere şaşırdığı pek söylenemezdi. Olayı zalimce değilse bile umursamaz bir soğukkanlılıkla karşıladı. Her ne kadar duyguları körleşmişse de zihni gayet aktifti. Haberin bende uyandırdığı dehşet duygusunu Holmes'ün hissetmediği belliydi. O, olaya bir kimyacı deney tüpünden taşan kabarcıklara nasıl bakarsa öyle bakıyordu.

"Olağanüstü!" dedi.

"Hiç de şaşırmış görünmüyorsunuz."

"İlginç, ama şaşırtıcı değil, Bay Mac. Neden şaşırayım. Güvenilir olduğumu bildiğim bir kaynaktan, birinin tehlikede olduğuna dair bir bilgi alıyorum. Ben bu bilgiyi aldıktan bir saat sonra ise bahsedilen kişi ölüyor. Bu bana ilginç geldi, ama hiç şaşırtmadı."

Holmes, dedektife mektup ve şifre olayını birkaç kısa cümleyle özetlerken, MacDonald, çenesi ellerinin arasında, kaşları çatık bir şekilde dinliyordu.

"Bu sabah Birlstone'a gidecektim. Sana da arkadaşınla birlikte bana eşlik edip edemeyeceğinizi sormaya gelmiştim. Ama söylediklerine bakılırsa, bence Londra'ya gidip çalışmalarımıza orada devam etmeliyiz."

"Hiç sanmıyorum," dedi Holmes.

"Haydi ama Bay Holmes," dedi yüksek sesle. "Bir iki gün içerisinde gazeteler Birlstone'un sırrı ile ilgili haberlerle dolacak. Ama Londra'da, suç işlenmeden önce, suç hakkında kehanette bulunan biri varsa sır nerede? Tek yapmamız gereken bu adamı izlemek. Gerisi zaten kendiliğinden gelecek."

"Şüphesiz Bay Mac. Ama Porlock'ı nasıl izlemeyi düşünüyorsunuz?"

MacDonald, Holmes'ün ona vermiş olduğu zarfın arkasını çevirdi. "Camberwell'den postalanmış – bu bilgi pek de işimize yaramaz. Gerçek isminin yerine takma isim kullandığını söylüyorsunuz.

Bu da bizi pek bir yere götürmez. Ona para gönderdiğinizizi söylememiş miydiniz?"

"İki kez."

"Nasıl?"

"Camberwell postahanesi aracılığıyla."

"Parayı kimin aldığını hiç bakmadınız mı?"

"Hayır."

Dedektif, hem şaşırmış, hatta biraz da şoke olmuş gibiydi.

"İyi de neden?"

"Çünkü ben inançlı biriyim. Bana ilk yazdığında onu izlemeyeceğime dair kendisine söz vermiştim."

"Onun arkasında başka birinin mi olduğunu düşünüyorsunuz?"

"Olduğunu biliyorum."

"Şu bahsettiğiniz Profesör mü yoksa?"

"Kesinlikle."

"Dedektif MacDonald gülümseyerek bana baktı.

"Sizden saklamayacağım Bay Holmes, ama Suç Soruşturma Birimi'nde bizler, sizin şu profesörü saplantı hâline getirdiğinizi düşünüyoruz. Bu konuyla ilgili ben de bir araştırma yaptım ve bu kişi çok saygın, bilgili ve yetenekli bir adama benziyor."

"Yetenekli olduğunu fark etmenize sevindim."

"Bazı şeyleri kabul etmelisiniz dostum. Sizin söylediklerinizi duyduktan sonra, ben de onunla konuşmaya karar verdim. Güneş ve ay tutulmaları hakkında bir konuşma yaptık –gerçi konu nasıl oraya geldi pek anlayamadım ama bir fener ve küreyle her şeyi bir dakikada açıkladı. Bana bir de kitap ödünç verdi. İnce yüzü, gri saçları ve ciddi konuşma tarzı ile sanki büyük bilgelere biri gibiydi. Ayrılırken elini omzuma koyuşu ise sanki soğuk ve acımasız dünyaya katılmadan önce çocuğunu kutsayan bir babanınki gibiydi."

Holmes kıkırdayarak ellerini ovuşturdu.

"Harika!" dedi. "Harika! Bu zevkli ve dokunaklı görüşmeyi, sanırım Profesör'ün çalışma odasında yaptınız?"

"Evet."

"Çok zevkli döşenmiş, gösterişli hoş, zarif bir odaydı, değil mi?"

"Evet, hoş - hatta çok güzel bir odaydı, Bay Holmes."

"Çalışma masasının önünde mi oturdunuz?"

"Yani."

"Güneş gözlerinizi alıyordu, onun yüzü ise gölgedeydi."

"Şey, aslında akşamdı, ama lambanın bana dönük olduğunu hatırlıyorum."

"Öyle olduğuna eminim. Profesör'ün başının üzerinde bir resim var mıydı?"

"Pek fazla detay kaçırdığımı sanmıyorum Bay Holmes. Belki de bunu sizden öğrendim. Evet, bir kadın resmi gördüm –yana yatırdığı başını ellerinin üzerine dayamış, size bakan bir genç kadın resmi."

"O tabloyu Jean Baptiste Greuze yapmıştı."

Dedektif ilgileniyormuş gibi görünmeye çalışıyordu.

"Jean Baptiste Greuze," dedi Holmes parmak uçlarını birleştirip sandalyenin arkasına yaslanarak, "1750–1800 yılları arasında yaşamış ünlü bir Fransız sanatçısıdır. Ona çağdaşları tarafından verilen yüksek değer, günümüzün modern eleştirmenleri tarafında da paylaşılmaktadır."

Dedektifin gözleri dalmıştı.

"Bizim esas yapmamız gereken," dedi.

"Yapıyoruz ya," diyerek dedektifin sözünü kesti Holmes. Bütün söylediklerimin sizin şu Birlstone'un Sırrı dediğiniz olayla doğrudan ve çok önemli bir bağlantısı var. Aslına bakarsanız, bir anlamda konunun özü de bu."

MacDonald hafifçe gülümsedi ve bana anlayışlı bir bakış attı.

"Sizin düşüncelerinize yetişmekte zorlanıyorum Bay Holmes. Siz iki ayrı zincir veriyorsunuz ama ben onları birleştirmekte insanın zorlanıyorum. Tanrı aşkına, ölü bir ressam ile Birlstone olayı arasında ne gibi bir bağlantı olabilir ki?"

"Her bilgi önemlidir dedektif," diye hatırlattı Holmes. "Hatta Greuze'un 'La Jeune Fille a l'agneau', adlı tablosuna 1865 yılında Portalis'te ki bir müzayedede biçilen değer bir milyon iki yüz bin frank olması-ki bu tutar kırk bin pound'dan fazla bir rakamdır- gibi önemsiz bir bilgi bile, olayı anlamana yardımcı olur."

Öyle olduğu kesindi. Zira dedektifin bu seferki ilgisi samimiydi.

"Bir Profesörün geliri yaklâşık olarak bellidir. Yılda yedi yüz pound gibi rakama karşılık gelir."

"İyi ama o zaman böyle bir resmi nasıl alabildi?"

"Kesinlikle. Nasıl?"

"Kayda değer bir soru," dedi dedektif düşünceli bir şekilde. "Lütfen devam edin Bay Holmes. Bunu sevmeye başlıyorum. Çok doğru bir noktaya temas ettiniz."

Holmes nezaketle gülümsedi. Her gerçek sanatçı gibi kendisine duyulan samimi bir hayranlık ile mutlu olan bir yapısı vardı.

"Ya Birlstone?" diye sordu.

"Daha zamanımız var," dedi dedektif saatine bakarak. "Kapıda bir araba bekliyor. Bizi Viktorya'ya götürmesi yirmi dakika sürmez. Ama ya şu resim –sanırım bir keresinde bana Profesör Moriarty ile hiç tanışmadığınızı söylemişsiniz."

"Doğru, hiç tanışmadım."

"O zaman onun odasını nasıl bu kadar biliyorsunuz?"

"Ah, bu da başka bir hikâye. Profesör Moriarty'ye üç kere gittim. Bunların ikisinde değişik bahanelerle onu bekledim ve O gelmeden önce de ayrıldım. Bir keresinde – şey bu resmi bir dedektife pek de söylenecek bir şey değil ama... Son seferinde onun kâğıtlarına bir göz atma hakkını bile kendime verdim ve hiç de beklemediğim bilgiler edindim."

"Rahatsız edici veya şüpheli bir şeyler mi buldunuz?"

"Kesinlikle hiçbir şey. Beni şaşırtan da bu oldu. Ama yine de siz de şimdi resmin bir kısmını görüyorsunuz. Çok zengin bir adam gibi görünüyor. Bu servete nasıl sahip oldu dersiniz? Evli değil. Küçük kardeşi, Batı İngiltere'de istasyon şefi. Sahip olduğu durumunun yıllık değeri ise yedi yüz pound. Ve bir Greuze'a sahip."

"Şey?"

"Sonuç gayet açık."

"Büyük bir servete sahip olduğunu ve bunu da yasadışı yollardan edindiğini mi söylemek istiyorsunuz?"

"Kesinlikle. Ama böyle düşünmem için çok başka sebepler de var. Ve bütün bunlar, merkezinde zehirli bir yaratığın olduğu bir örümcek ağına kadar uzanıyor. Size sadece Greuze'dan bahsetmemin sebebi, Moriarty'nin sahip olduğu ve onun araştırma konusu olmasına neden olan pahalı tablosu."

"Şey, Bay Holmes, kabul etmeliyim ise söyledikleriniz ilginç. Hatta ilginçten de öte muhteşem. Ama olayı biraz daha netleştirelim. Bu nedir? Kalpazanlık mı, sahtekârlık mı yoksa hırsızlık mı? Paranın kaynağı ne?"

"Hiç Jonathan Wild adını hiç duydunuz mu?"

"Aslında isim tanıdık geliyor. Bir roman kahramanıydı, değil mi? Ben romanlardaki dedektiflerle pek ilgilenmiyorum. Sürekli bir şeyler yapan ama senin onları nasıl yaptıklarını anlamana izin vermeyen bir takım tipler. Onlar sadece hayal ürünü, gerçek değil."

"Jonathan Wild ne bir dedektif ne de bir roman ismidir. O geçen yüzyılda, 1750'lerde veya o civarlarda yaşamış suç ustasıdır."

"O zaman bana bir faydası olmaz. Ben hareket adamıyım."

"O zaman Bay Mac, o zaman hayatınızda yapabileceğiniz en büyük hareketi yapın; üç ay boyunca bütün işinizi gücünüzü bırakın ve her gün on iki saat boyunca suç yıllıklarını bir okuyun. Her şeyin tıpkı bir daire gibi aynı yere geldiğini göreceksiniz. Bizim Profesör Moriarty olayı da dahil."

Jonathan Wild, Londra suç dünyasının içindeki gizli bir güç, yeteneklerini ve örgütünü yüzde on beş gibi bir bedel karşılığında başkalarının hizmetine sunan biriydi. Aynı çark şimdi yine işliyor ve yine aynı şey oluyor. Bütün bunlar daha önce de oldu, gelecekte de olacak. Size Moriarty hakkında ilginizi çekebileceğini düşündüğüm bir iki şey daha söyleyeyim."

"İlgimi çekebilecek yeteri kadar şey söylediniz zaten."

"Ben onun zincirindeki ilk halkanın kim olduğunu biliyorum. Bir ucunda bizim sahte Napolyon, diğer ucunda ise silâhlı adamlar, yankesiciler, şantajcılar, üçkâğıtçı kumarbazlar ve arada da bin bir türlü suç. Onun adamlarının başında ise tıpkı kendisi gibi yasal şüphe ve soruşturmalardan uzak, dokunulmaz Albay Sebastian Moran var. Ona ne ödediğini biliyor musunuz?"

"Duymak isterim."

"Yılda tam altı bin. Onun zekâsı için – malûm Ameri-kan çalışma prensibi. Bu detayı öğrenmem biraz da şans eseri oldu. Bu Başbakan'ın aldığından daha yüksek bir ücret. Bu size Moriarty'nin geliri ve çalıştığı alanlar üzerine bir fikir verecektir. Bir başka nokta. Son zamanlarda Moriarty'nin çeklerini izlemeyi kendime iş edindim – sadece evinin masrafları için yaptığı basit harcamaları. Altı farklı bankadan çekilmişler. Bu sizde nasıl bir düşünce uyandırdı?"

"Kesinlikle çok garip. Fakat siz bundan nasıl bir sonuç çıkarıyorsunuz?"

"Benim çıkardığım sonuç, onun serveti hakkında herhangi bir tartışmaya yol açmak istemediği. Hiç kimse onun serveti

hakkında bir şey bilemez. Onun yirmi ayrı bankada hesabı olduğuna eminim. Servetinin çoğunu ise yurtdışındaki Deutsche Bankasında veya daha düşük bir ihtimalle Credit Lyonnais de tuttuğunu düşünüyorum. Eğer ileride zamanın olursa bir veya iki yılını Profesör Moriarty'i araştırmakla geçirmeni tavsiye ederim."

Konuşma ilerledikçe dedektif MacDonald'ın daha da etkilendiği belli oluyordu. Konu o kadar ilgisini çekmişti ise âdeta kendini kaybetmişti. Şimdi elinde hakkında karar vermesi gereken bir olay olduğunun farkındaydı.

"Anlattıklarınızla benim ilgimi çekmeyi başardınız Bay Holmes. Sizin Profesör ile suç arasında bir ilişki olduğunu söylemeniz önemli. Sonra sizin şu Porlock'tan almış olduğunuz uyarı var. Bu konuda daha fazla ne öğrenebiliriz?"

"Suça neden olan sebepler hakkında bir tez oluşturabiliriz. Sizin anlattıklarınıza bakılırsa açıklanamaz, en azından henüz çözülmemiş bir cinayete karşı karşıyayız. Şimdi cinayette bizim şüphelimizin parmağı olduğunu varsayarak konuşuyorum, iki nedeni olabilir. İlki, Moriarty insanların demir bir yumrukla yönetir. Katı bir disiplini vardır. O'nun kitabında yazan tek bir ceza şekli vardır. Ölüm. Şimdi bu ölen adamın – yaklaşan kaderi Moriarty'nin altında çalışanlardan biri tarafından bilinen Douglas'ın – bir şekilde şefe ihanet ettiğini düşünebiliriz. Bu ihanete karşılık gerçekleşen ölümü ile diğerlerine ibret olacaktı."

"Evet, bu da bir ihtimal elbette."

"Diğer ihtimal ise Moriarty'nin üstlendiği bir işin sonucu olarak ortadan kaldırılmış olması. Çalınan bir şey var mıymış?"

"Duymadım."

"Eğer soygunda yapılmış olsaydı, bu birinci hipotezin aleyhine, ikincisinin ise lehine bir delil olacaktı. Moriarty, ya bu işi belli bir ganimet beklentisi ile aldı ya da çok yüksek bir ücret karşılığında.

Her ikisi de mümkün. Tabi bu iki ihtimal kadar, yüksek ücretin yanı sıra ganimet beklentisinin de dahil olduğu bir ihtimal de mevcut. Fakat sebep her ne olursa olsun, bizim bunun cevabını bulacağımız yer Birlstone. Zira adamımızı, bizi kendisine götürecek hiçbir ipucu bırakmamış olacağını bilecek kadar iyi tanıyorum."

"Öyle ise Birlstone'a gitmeliyiz!" diye bağırarak sandalyeden fırladı MacDonalld."

"Tanrım! Sandığımdan da geç olmuş. Sizlere hazırlanmanız için sadece beş dakika verebilirim."

"Bu bizim için yeterli," dedi Holmes sabahlığını pardösüyle değiştirirken. "Yolda bana dürüstçe olayla ilgili her şeyi anlatmanızı rica edeceğim, Bay Mac."

"Her şeyi," diye hoşnutsuz bir sesle tekrarladı dedektif. Ancak ne olursa olsun, olay kesinlikle Holmes'ün yakın ilgisine değerdı. Yetersiz fakat önemli detayları ellerini ovuşturarak dinliyordu. Olaysız geçen uzun haftalardan sonra nihayet uzun zaman kullanma imkânı bulamadığı yeteneklerini yeniden hayata geçirme şansına kavuşmuştu. Bu hareketsizlikte keskin zekâsı körelmiş âdeta paslanmıştı. Ancak görev çağrısı ona ulaştığında gözleri parlamaya başlamış, yanaklarına renk gelmiş ve yüzü içten gelen bir ışıkla yeniden aydınlanmıştı. Arabada öne eğilmiş, dikkatli

bir şekilde MacDonald'ın Sussex'te bizi bekleyen durum hakkında verdiği bilgileri dinliyordu. Ona olay hakkındaki bilgiler, sabahın erken saatlerinde bir kâğıda karalanmış olarak bir trende verilmişti. Yerel polisten White Mason onun yakın bir arkadaşıydı. Bundan dolayı olay hakkında bilgilendirilişı, yerel polisin yardım istediği diğer davalara kıyasla alışılmadık şekilde hızlı olmuştu. Oysa genellikle bu uzmanın takip etmesi istenen konular, üzerinden zaman geçmiş ve âdeta soğumaya yüz tutmuş olaylar olurdu.

Bize okumaya başladığı mektup "Sevgili Dedektif Mac Donald," diye başlıyordu, "resmi görev emriniz başka bir zarfın içerisinde. Bu mektup ise sadece sizin okumanız için yazılmıştır. Bana Birlstone'a hangi trenle geleceğinizi telgrafla bildiriniz. Sizi ben karşılayacağım, ancak çok yoğun olursam sizi karşılaması için birini de gönderebilirim. Bu, çok sıra dışı bir dava. Eğer yapabilirsiniz, lütfen Bay Holmes'u da getirin. Bu davanın çözülmesinde yardımcı olabileceğini düşünüyorum. Eğer ortada yatan bir ceset olmasaydı, her şeyin teatral bir etki yaratmak için tasarlandığını düşünebilirdiniz. İnanılmayacak kadar sıra dışı bir olay bu."

"Arkadaşınız zeki birine benziyor," diye düşüncesini söyledi Holmes.

"Evet efendim; doğruyu söylemek gerekirse, White Mason gerçekten zeki bir adamdır."

"Elinizde başka bir şey var mı?"

"Diğer detayları bize buluştuğumuzda söyleyecek."

"Öyleyse Bay Douglas'ın gerçekte korkunç bir cinayete kurban gittiği sonucuna nasıl vardınız?"

"O resmi rapordaydı. 'Korkunç' demiyordu tabii ki. Bu resmi bir terim değildir. Raporda John Douglas'ın adından, kafasındaki yaralardan ve bu yaraların bir av tüfeği ile ateş edilmesi sonucu olduğundan ve olayın geçen akşam gece yarısına doğru gerçekleştiğinden bahsediyordu. Ek olarak da davanın kesin bir şekilde cinayet olduğu, fakat her hangi bir tutuklama yapılmadığı ve davanın bazı şaşırtıcı ve sıra dışı özellikler taşıdığı belirtiliyordu. Şu anda elimizde olan her şey bundan ibaret Bay Holmes."

"O zaman, izin verirseniz bunu olduğu gibi bırakalım Bay Mac. Yetersiz bilgilerle ilkel teoriler üretmek bizim mesleğimizi zehirleyen günahlardan biridir. Şu anda net olarak görebildiğim iki şey var: Londra'da büyük bir beyin, Sussex'te ise ölü bir adam. Bizim takip etmemiz gereken ise ikisi arasındaki bağlantı."

III

Birlstone Trajedisi

Şimdi gelişimizden sonra bize verilen bilgiler ışığında, olayın nasıl gerçekleştiğini anlatayım. Çünkü okurların olaya karışan insanları ve onların kaderlerini belirleyen kurguyu anlamaları ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

Birlstone köyü, Sussex'in Kuzey sınırında yarı ahşap evlerin kümелendiği küçük bir köydü. Köy yüzyıllarca değişmeden kalmış, ancak birkaç yıl önce bir tabloyu andıran görüntüsü ve konumuyla zengin tabakanın dikkatini çekmesiyle birlikte yeni sakinleri olan bu zenginlerin villaları da köyü çevreleyen ormanın kıyısındaki yerlerini almıştı. Bu orman ise Kuzeydeki bayırlara doğru daralarak uzanan büyük Weald ormanının bir uzantısıydı. Artan nüfusun ihtiyaçlarını zorlukla karşılayan birkaç dükkândan başka bir şey olmasa da Birlstone'un eski bir köyden modern bir kasabaya dönüşmesi kaçınılmaz görünüyordu. Zira Birlstone'nun konum itibariyle Kent bölgesinin sınırlarındaki Tunbridge kaplıcalarına sadece on veya on iki mil uzakta bulunan önemli bir bölgedeydi.

Köyden yarım mil kadar uzakta, büyük kayın ağaçlarıyla ünlü eski bir parkın içerisinde ise eski Birlstone Köşkü bulunuyordu. Bu önemli binanın geçmişi ilk Haçlı Seferlerine, Hugo de Copus'un Kızıl Kral tarafından kendisine verilmiş mülkün ortasına yaptırdığı şatoya kadar gider. Bu bina 1543'te çıkan bir yangında yok olmuş, onun

dumandan kararmış bazı köşe sütunları ise daha sonra, İngiltere Kralı I. James döneminde bu eski şatonun yerine tuğladan büyük bir köşkün yapılması için kullanılmıştı. Köşk, pek çok küçük üçgen çatısı ve elmas stili penceresi ile tıpkı on yedinci yüzyılda, ustası onu ilk nasıl yaptıysa öyle kalmıştı.

Eski şatoyu çevreleyen iki su dolu hendekten biri ise çoktan kurumuş ve bir çeşit bahçe mutfağı hâline getirilmişti. Eski mutfak ise evin içerisinde ve yaklâşık on iki metre eninde ve ancak birkaç metre derinliğindeydi. Mutfağın önünde, evin zemin kat pencerelerinden ancak yarım metre aşağıda, ise ormana doğru akmaya devam eden temiz bir dere geçiyordu. Eve tek giriş yolu ise zincirleri ve bocurgatı uzun zaman önce paslanmış bir iner kalkar köprüden ibaretti. Ancak evin son sakinleri buna rağmen köprüyü kullanmaktan kaçınmıyorlar, gece kaldırdıkları köprüyü sabah tekrar indiriyorlardı.

Bu şekilde ise köşkün bir şato olduğu ve geceleri bir adaya dönüştürüldüğü bir geleneği yaşıyorlardı ise bu yakında bütün İngiltere'nin ilgisini çekecek esrarı daha da içinden çıkılmaz kılıyordu.

Evi Douglas'lar aldığıında, ise ev âdeta harabe hâlindeydi ve uzun yıllar kimse oturmadığından dolayı artık çürümeye başlamıştı. Douglas ailesi, John Douglas ve eşinden ibaretti. Douglas, hem karakter hem de insan olarak dikkate değer bir kişiydi. Ellili yaşlarında olmasına rağmen, sert hatları, hafif grileşmiş sakalları, insanı âdeta delen keskin bakışlı yeşil gözleri ile gençliğinden ve gücünden hiçbir şey kaybetmemişti. Neşeli ve herkese karşı güler yüzlü tavırları ve samimiyetiyle Sussex'in her kesiminden insanlarla rahat anlaşmış gibi görünüyordu. Kasaba konserleri dahil

bütün yerel kültür faaliyetlerine katılarak kısa zamanda köylüler arasında popüler olmayı başarmıştı. Ancak daha kültürlü komşuları tarafından belli bir merak ve ihtiyatla izleniyordu. California'nın altın madenlerinde elde ettiğini söylediği çok parası vardı. Hem kendisinin, hem de karısının konuşmalarından hayatlarının bir bölümünü Amerika'da geçirdikleri anlaşılıyordu. Cömertliği ve demokratik tavırları dolayısıyla iyi bir izlenim bırakıyor, tehlikeye karşı takındığı umursamaz tavır ise onun insanların gözünde daha da yücelmesine sebep oluyordu. Sahip olduğu bu niteliklere bir de 'cesur' sıfatını eklemişti ise bunu da papazın evi yandığı zaman, yerel itfaiyenin evi kurtarmak için verdiği çabaya ümitsiz olduğunu düşünerek son vermesine rağmen, eve kalan değerli eşyaları kurtarmak için, eve tekrar girerek hak etmişti.

Böylece John Douglas, Birlstone'da geçirdiği beş yılda yaptıkları kendisine sağlam bir ün ve saygınlık kazandırmıştı.

Douglas'ın karısı da kendisini tanıyanlar arasında oldukça popülerdi. İngiltere'ye yerleşen yabancılara birisi tarafından tanıştırmadan ziyarete gitmemek gibi bir İngiliz geleneği olmasına rağmen, bölgede buna uyan pek kimse yoktu. Kendisini görüntüsüne, kendini ispatlamaya kocasına ve ev işlerine adanmışlığından dolayı, o da bu geleneğe pek önem vermiyordu. Onun Douglas ile Londra'da tanışan bir İngiliz Leydisi olduğu ve tanıştıklarında, Douglas'ın dul olduğu herkesçe biliniyordu. Uzun boylu, siyah saçlı, zayıf ve güzel bir kadındı. Ayrıca da kocasından yirmi yaş kadar gençti ise bu eşitsizliğin aile hayatında bir tatminsizlik kaynağı olduğunu görmemek mümkün değildi. Onları yakından tanıyanlar aralarındaki güvenin tam olmadığı sonucuna varıyorlardı, zira ya kadın kocasının eski hayatı hakkında çok

ketumdu ya da dahası bu konuda fazla bilgilendirilmemişti. Birkaç dikkatli kişinin fark ettiği ve üzerinde konuşulan bir başka konu da Bayan Douglas'ın kocasının eve gecikmesi durumunda gösterdiği asabi gerginlik ve akut tedirginlikti. Bütün dedikoduların ilgi çektiği bu sakin kır yerinde, köşkün hanımının bu zayıflığının fark edilmemesi düşünülemezdi ve o meşhum olay meydana geldiğinde insanların aklına ilk gelen sıra dışılık bu oldu.

Yine aynı evi paylaşan biri daha vardı ise her ne kadar evin düzenli bir sakini olmasa da bu garip olaylar sırasında orada bulunması dolayısıyla adı halkın dikkatini çekecek kadar önüne çıktı. Bu kişi Hamstead, Hales Lodge'dan Cecil James Barker adında biriydi. Uzun boylu, esnek vücutlu şahıs, Birlstone köyünün ana caddesinin tanıdık simalarından birisiydi ve köşkün sık ve iyi karşılanılan bir ziyaretçisiydi. Ancak dikkat çekmesinin esas sebebi, bütün arkadaşları yeni ve bilinen hayatına dahil olan Bay Douglas'ın eski ve bilinmeyen geçmişinden gelen tek arkadaşı olmasıydı. Barker'ın kendisi, şüphesiz bir İngiliz'di, fakat anlattıklarına bakılırsa, Douglas ile ilk olarak Amerika'da tanıştıkları ve oldukça yakın oldukları anlaşılıyordu. Ciddi servet sahibi bir kişiye benziyordu ve tanınmış bekârlardandı. Yaş olarak Douglas'tan daha genç, en fazla kırk beş yaşlarında, uzun boylu, düzgün görünümlü ve geniş omuzlu biriydi. Bir savaşçınıninkini andıran her zaman traşlı bir yüzü, kalın siyah kaşları ve ellerini kullanmaya ihtiyaç duyurmadan her düşmanca kalabalığı yarıp geçecek siyah otoriter gözleri vardı. Ne at biniyor ne de avlanıyor, günlerini ağzında piposu ile eski köyün etrafında gezinerek veya ev sahibinin eşliğinde, ev sahibesinin yokluğunda kırlarda araba kullanarak geçiriyordu. "Sakin ve cömert bir centilmen," demişti uşak

Ames. "Ama Tanrı korusun, onun yoluna çıkmak istemezdim." O Douglas ile samimi ve oldukça yakın bir ilişki içerisindeydi. Onun karısıyla da aynı şekilde yakın bir ilişkisi vardı ve bu Douglas'ı rahatsız ediyordu. Öyle ki hizmetçiler bile birkaç defa bu durumun onda sebep olduğu rahatsızlığı fark etmişlerdi. İşte bu felaket olduğunda evde ailenin bir bireyi olarak bulunan üçüncü şahıs da böyle biriydi. Evin diğer sakinlerine gelince, kuralcı, saygın ve yetenekli uşak Ames ve evin hanımını bazı ev işlerinden kurtaran dolgun ve neşeli Bayan Allen'dan bahsetmek yeterli olacaktır, çünkü evdeki diğer altı hizmetçinin 6 Ocak akşamı yaşananlarla hiçbir ilgisi yoktu.

Sussex Constabulary'da, Çavuş Wilson yönetimindeki küçük yerel polis karakoluna ilk alarm verildiğinde saat on bir kırk beşti.

Bay Cecil Barker, çanı çılgın gibi çalarak ve oldukça heyecanlı bir şekilde içeri girmişti. Köşkte korkunç bir trajedi yaşanmış ve John Douglas öldürülmüştü. Soluk kesen mesajın özü buydu. Polis Çavuşu, bölge otoritelerini ciddi bir şeyler olduğu yolunda uyardıktan sonra olay mahalline gitmek üzere yola çıkmıştı. Polis Çavuşu ile birlikte eve döndüğünde ise saat on ikiyi biraz geçiyordu.

Köşke gelen polis, iner kalkar köprüyü açık, pencereleri aydınlık, bütün evi ise karmaşa ve panik içerisinde bulmuştu. Hizmetçiler, bembeyaz olmuş yüzleriyle koridorda birbirlerine sarılmış duruyorlardı. Uşak ise kapıda durmuş ellerini ovuşturup duruyordu.

Sadece Cecil Barker, kendisine ve duygularına hâkim gibi duruyordu. En yakın girişteki kapıyı açarak Çavuşa kendisini

izlemesini işaret etti. Tam bu sırada da köyün enerjik ve yetenekli pratisyeni Dr. Wood köşke gelmişti. Üç adam, ölümcül olayın gerçekleştiği odaya girerken, korkudan âdeta şok geçiren uşak, arkalarından kapıyı kapatarak hizmetçilerin bu tatsız sahneye görmelerine izin vermemiştir.

Maktul, uzuvları açık bir şekilde odanın ortasında sırt üstü yatıyordu. Üzerinde gece kıyafetini örten pembe bir sabahlık dışında başka bir şey yoktu. Çıplak ayaklarında ise terlikleri vardı. Doktor, masanın üzerindeki el lambasını alarak, yanında diz çöktü. Kurbanına bir bakışı, kendisine artık ihtiyaç olmadığını anlaması için yeterli olmuştu. Adam korkunç, öldürücü yaralar almıştı. Göğsünün üzerinde bir av tüfeği vardı. Yakın mesafeden ateş edildiği açıktı. Bütün yaralar yüzündeydi ve kafası âdeta parçalanmıştı. Tüfeğin tetikleri, ateşi daha etkili kılmak için birbirine bağlanmıştı.

Bu taşralı polis, birden bire yüz yüze kaldığı büyük sorumluluk karşısında huzursuz olmuştu.

"Amirlerim gelinceye kadar hiçbir şeye dokunmayacağız," dedi korkunç bir hâle gelmiş kafaya bakarak, boğuk bir sesle.

"Şu ana kadar hiçbir şeye dokunulmadı," dedi Cecil Barker. "Nasıl bulduysam öyle bıraktığıma dair sizi temin ederim."

"Ne zamandı o?" diye sordu Çavuş not defterini çıkarırken.

"On bir buçuk civarıydı. Sesi duyduğumda şöminenin başında oturuyordum ve henüz üzerimi değiştirmemiştim. Çok yüksek bir ses değildi, boğuk bir sestti. Hemen aşağı koştum. Odaya varmam otuz saniye sürmedi."

"Kapı açıkmıydı?"

"Evet, açıldı. Zavallı Douglas, onu bulduğunuz şekilde yatıyordu. Oda fazla aydınlık değildi, sadece masanın üzerindeki mum yanıyordu. Lambayı daha sonra ben yaktım."

"Hiç kimseyi gördünüz mü?"

"Hayır. Merdivenlerden Bayan Douglas'ın geldiğini duydum. Dışarı çıkararak onun içeri girmesine engel oldum. Bu korkunç manzarayı görmesine izin veremezdim. Evi kâhyası olan Mrs. Allen gelip götürdü onu. Bu sırada Ames geldi, odaya bir de o zaman girdik."

"Bu arada, iner kalkar köprünün geceleri kapalı olduğunu sanıyordum."

"Ben onu indirtene kadar kapalıydı."

"O zaman, birinin içeri girip onu vurmuş olması ihtimal dışı. Bay Douglas kendini vurmuş olmalı."

"Biz de öyle düşündük ilk önce. Fakat bakın." Barker perdeyi çekerek açtı. Arkasındaki pencere ardına kadar açıldı. "Şuna bakın." dedi elindeki lambayı aşağıya tutarak. Pencerenin pervazında bir çizmenin tabanından bulaşmış gibi duran bir kan izi vardı. "Birisi dışarı çıkarken buraya basmış."

"Birinin evin çevresindeki su dolu hendeği geçtiğini mi düşünüyorsunuz?"

"Kesinlikle."

"O hâlde, sizin olayın üzerinde otuz saniye geçmeden odaya girdiğiniz düşünüldüğünde, o sırada katil suyun içerisindeydi."

"Buna hiç şüphem yok. Keşkepencereden bakmış olsaydım. Fakat perde pencereyi kapatıyordu, o yüzden de pencere hiç aklıma gelmedi. Sonra Bayan Douglas'ın geldiğini duydum, onun odaya girmesine izin veremezdim. Bu çok korkunç olurdu."

"Yeteri kadar korkunç," dedi doktor parçalanmış kafaya ve üzerindeki korkunç izlere bakarak. "Birlstone tren kazasından beri, bu tarz yaralar görmemiştim."

Polis Çavuşu ise hâlâ pencereyi düşünüyordu. "Sözlerinizden adamın pencereden kaçtığı anlaşılıyor. Ancak benim anlamadığım adamın köprü kalkırken eve nasıl girebildiği."

"Ah, mesele de bu," dedi Barker.

"Köprü saat kaçta kaldırıldı?"

"Saat altıya doğru," diye cevap verdi uşak Ames.

"Ben köprünün gün batımında kaldırıldığını duymuştum. Yılın bu zamanında ise gün batımı altıdan önce, saat dört buçuk gibi gerçekleşiyor."

"Bay Douglas'ın çaya misafirleri vardı," dedi Ames. "Onlar gitmeden köprüyü kaldıramazdım. Sonra da köprüyü bizzat ben kaldırdım."

"O zaman bu söylenenlerden, dışarıdan gelen şahısın –tabii eğer öyle bir şey olduysa- köprüyü altıdan önce geçerek Bay Douglas odasına gelene kadar içeride saklandığı anlaşılıyor," dedi. Çavuş düşünceli bir şekilde:

"Evet, öyle gözüküyor. Bay Douglas her akşam ışıkları kontrol etmek için evi dolaşırdı. Bu da onu bu odaya getirdi. Adam onu burada bekliyordu, gelince de vurdu. Sonra da silâhını burada bırakarak pencereden kaçtı. Eğer gözden kaçırdığım bir şey yoksa benim olay hakkındaki fikrim bu."

Çavuş, yerde yatan adamın yanından bir kart aldı. Üzerinde biçimsizce yazılmış V. V. harfleri, altında ise 341 rakamı vardı.

"Bu da ne?" dedi kartı havaya kaldırarak.

Barker merakla karta bakıyordu.

"Onu daha önce fark etmemiştim," dedi. "Katil bırakmış olmalı."

"V. V. 341. Ne olduğu konusunda hiçbir fikrim yok."

Çavuş kartı parmakları arasında çevirip duruyordu.

"V. V. de nedir ki? Birinin isminin baş harfleri mi? Siz ne buldunuz Dr. Wood?"

Doktor Wood, şöminenin önündeki kilimi işaret etti. Kilimin üzerinde büyük bir çekiç vardı. Cecil Barker şömine rafında duran bir kutu pirinç başlı çiviyi göstererek:

"Bay Douglas dün resimleri değiştiriyordu," dedi. Onu şöminenin üzerindeki büyük resmi asarken sandalyenin üzerinde gördüm. Çekicin orada olmasının sebebi o."

"İyisi mi, kilimi bulduğumuz yere bırakalım," dedi Çavuş şaşkınlıkla kafasını kaşıyarak. "Bu davayı çözmek için uzmanlar gerekli. Bu tam Londra'dakilere göre bir iş." El lambasını kaldırarak odanın içerisinde dolaşmaya başladı.

Birden heyecanlanarak pencerenin önüne gitti ve perdeyi açtı. Perdeler ne zaman kapanıyor?" diye sordu. Heyecanı sesine yansımıştı.

"Lambalar yandığı zaman," diye cevap verdi uşak. "Saat dördü biraz geçe."

"Buraya kesinlikle birisi saklanmış." Işığı aşağıya doğru tuttu. Köşede çamurlu bir çizmeden kaldığı belli olan izler vardı. "Bu izler, sanırım sizin düşüncenizi doğruluyor, Bay Barker. Görünüşe bakılırsa, katil köşke dörtten sonra, perdeler kapatılınca girmiş. Yani altıdan önce ve köprü henüz kaldırılmamışken. İlk rastladığı odaya girdi. Saklanabileceği başka bir yer olmadığından dolayı da bu perdenin arkasına gizlendi. Her şey yeteri kadar açık gözüküyor. Sanırım amaç evi soymaktı. Ama talihsizlik eseri Bay Douglas ile karşılaştı ve onu öldürmek zorunda kaldı. Sonra da kaçtı."

"Bence de öyle," dedi Barker. Ama sizce de şu anda boşu boşuna zaman kaybetmiyor muyuz? Suçlu uzaklaşmadan bütün bölgeyi aramamız gerekmez mi?"

Çavuş bir an düşündü, sonra da:

"Sabah altıdan önce tren yok. Yani trenle bir yere gidemez. Yoldan gitmeye kalkarsa da ıslak kıyafetiyle mutlaka dikkat çekecektir. Zaten, izin verilmeden görev yerimi terk etmem mümkün değil. Ayrıca sizin gidebilmeniz içinde olayın biraz netleşmesi lazım."

Bu sırada Doktor lambayı almış, cesedi yakından incelemeye başlamıştı.

"Bunun ne izi olduğunu biliyor musunuz? Cinayetle bir ilgisi olabilir mi?" diye sordu.

Ölü adamın sabahlığının sağ kolu kaymış ve adamın dirseğine kadar sıyrılmıştı. Dirseğinin altında, bileğine doğru solgun derinin üzerinde parlayan garip, kahverengi bir şekil - bir dairenin içinde yer alan bir üçgen şekli- vardı.

"Bu bir dövme değil," diye açıkladı doktor. "Bu adam, tıpkı bir çiftlik hayvanı gibi dağlanmış. Bunun anlamı nedir?"

"Ne olduğunu bildiğimi söyleyemem," diye itiraf etti, Cecil Barker. "Ama kolundaki bu işareti daha öncede görmüştüm. Yıllardır, belki de on yıldır orada.

"Ben de" diye ekledi uşak. "Lordum gömleğinin kollarını kıvrıdığında görüyordum. Ne olduğunu ben de merak ediyordum."

"Neyse, demek ki suçla her hangi bir ilgisi yok," dedi Çavuş." Ama yine de normal olmayan bir şeyler var. Bu davayla ilgili her şey biraz garip. Şimdi ne oldu?"

Uşak, ölmüş adamın gerilmiş elini göstererek bir hayret çılgılığı atmıştı.

"Evlilik yüzüğünü almışlar," dedi boğuk bir sesle.

"Ne?"

"Evet! Lordum, düz evlilik yüzüğünü sol elinin küçük parmağına takardı. Onun üzerinde de üstünde kabartma olan bir başka yüzük vardı. Üzerinde kıvrılmış bir yılan olan yüzüğü ise üçüncü parmağına takardı. Üzerinde kabartma ve yılan olan yüzükleri almamışlar, ama evlilik yüzüğü yok."

"Doğru söylüyor," dedi Barker.

"Bana evlilik yüzüğünün diğer yüzüğün altında olduğunu mu söylüyorsunuz?"

"Her zaman!"

"Yani katil veya her kimse, önce üzerinde kabartma olan yüzüğü, sonra da evlilik yüzüğünü çıkarıyor, sonra ise kabartma yüzüğü geri takıyor. Öyle mi?"

"Öyle."

Tecrübeli polis memuru başını salladı.

"Bu davayı Londra'ya ne kadar erken bildirirsek o kadar iyi olacak," dedi. "White Mason akıllı bir adamdır. Böyle yerel bir olay onun için bir mesele olmayacaktır. Buraya bize yardıma gelmesi fazla uzun sürmez. Bu davayı Londra'ya havale etmeden çözmeyi isterdim, ancak itiraf etmeliyim ki bu dava bizim gibiler için fazla karmâşık. Bunu söylemekte de utanılacak bir şey görmüyorum."

IV

Karanlık

Birlstone polisinden Çavuş Wilson'ın acil yardım çağrısını alan Sussex baş dedektifi, sabah saat üçte polis merkezine geldi. Sabah saat beş kırk treniyle mesajını Londra Polis Müdürlüğüne iletmiş, saat on ikide ise bizi karşılamaya tren istasyonuna gelmişti. Bay White Mason sakin, rahat tavırlı, traşlı, kırmızı yüzlü ve sağlam yapılı birisiydi. Üzerinde tüvit bir takım elbise vardı. Ayağındaki tozluklarla ve güçlü bacaklarıyla bir çiftçiye benzese de bölge kriminal ofisinin başarılı bir uzmanıydı.

"Bu hiç de iyi değil, Bay MacDonald." Diye söylenip duruyordu. "Gazeteciler olayı duyduğunda sinekler gibi başımıza üşüşecekler.

Umarım onlar işimize burunlarını sokup dâvâyı karıştırmadan olayı çözebiliriz. Daha önce bu tarz bir olay olduğunu hatırlamıyorum.

Size göstermek istediğim bazı şeyler var Bay Holmes. Dr. Watson, doktor da raporunu yazmadan önce sizinde bir görüşünüzü almak istiyor. Size Westville Arms'ta bir oda ayarladım. Temiz ve iyi bir yer olduğunu duydum. Başka bir yer de yok gerçi, ama... Çantalarınızı bu adam taşıyacak. Beyler, böyle buyrun lütfen."

Sussex'li dedektif çok telaşlı ve güler yüzlü birisiydi. On dakika içerisinde hepimiz odalarımızı yerleşmiştik. Bir on dakika sonra ise hanın barında oturmuş, bir önceki bölümde anlatılan olaylar hakkında hızlıca bilgilendiriliyorduk. MacDonald kısa notlar alıyor, Holmes ise bir botanikçinin nadir ve değerli bir çiçeği gözlemlerken gösterdiği şaşkınlık ve saygı ifadesine benzer bir ifadeyle anlatılanları dinliyordu.

"Olağanüstü!" dedi hikâye bittiği zaman. "Hem de çok olağanüstü! Bugüne kadar bu kadar tuhaf ve orijinal bir davaya rastladığımı hatırlamıyorum."

"Ben de öyle düşünmüştüm Bay Holmes," dedi White Mason keyifle." Sussex'te böyle bir şeye biz de rastlamadık. Neyse. Böylece size bu sabah saat üç ile dört arası davayı Çavuş Wilson'dan devraldığım zaman olayın ne aşamada olduğunu anlatmış bulunuyorum. Ah Tanrım, belki de kaçmasına izin verdim. Ama öyle acele etmeyi gerektirecek bir durum yoktu. Zaten o anda yapabileceğim fazla bir şey de yoktu. Çavuş Wilson'da bütün bilgiler vardı. Onları inceledim, değerlendirdim ve belki de üzerine bir iki şey ekledim."

"Neydi onlar?" diye merakla sordu Holmes.

"Şey, ilk önce çekici inceledim. Bu konuda bana Dr. Woods yardımcı oldu. Üzerinde cinayette kullanıldığına dair bir iz bulamadık. Bay Douglas'ın kendisini çekiçle savunmuş olmasını ummuştum. Bu şekilde çekiç yere düşmeden önce katilin üzerinde bir iz bırakmış olabilirdi. Ama herhangi bir kan izine rastlamadık."

"Bu elbette ki bir şey göstermez," diye belirtti dedektif MacDonald. "Çekicin cinayet aleti olarak kullanıldığı ancak

ekite herhangi bir ize rastlanmayan birçok olay vardır."

"Tabii ki. İz olmaması kullanılmadığını göstermez. Ama üzerinde bize yardımcı olabilecek herhangi bir iz kalmış olabilir. Fakat hiçbir iz yoktu. Sonra silâhı inceledim. İri saçmalı fişek kullanılmıştı ve Çavuş Wilson'ın da raporunda belirttiği gibi, tetikler birbirine bağlanmıştı. Böylece iki fişek de aynı anda ateşlenebilmişti. Bunu yapan her kimse, adamı sağ bırakmamayı kafasına koymuş gibi. Kısa namlulu, namlu boyu 60 cm den uzun değil. Bu da onun paltonun altına saklanmasını mümkün kılıyor. Üreticisinin ismi yazmıyor. Fişeklerin üzerinde ise 'PEN' harfleri var, ancak ismin geri kalanı kazınmış."

"Yazı nasıl? Üzeri süslenmiş büyük bir 'P' harfi ve ondan daha küçük olarak yazılmış 'E' ve 'N' harfleri ile mi?" diye sordu Holmes.

"Kesinlikle."

"Pennsylvania Küçük Ordu Şirketi – tanınmış bir Amerikan firmasıdır," dedi Holmes.

White Mason, arkadaşına bir sıradan bir köylünün, bir sözyle çaprâşık meselelere çözüm getiren Harley Caddesi uzmanına baktığı gibi bakıyordu.

"Bu çok açıklayıcı oldu Bay Holmes. Haklı olduğunuza şüphe yok. Harika – gerçekten harika! Dünyadaki bütün silâh üreticilerinin isimlerini ezberler misiniz Bay Holmes?"

Holmes konuyu bir el işaretiyle geçiştirdi.

"Bunun bir Amerikan av tüfeği olduğuna kuşku yok," diye devam etti Mason. Kısa namlulu av tüfeklerinin Amerika'nın

bazı bölgelerinde kullanıldığını okumuştum. Bu daha fişekteki yazıyı görmeden aklıma gelmişti. Elimizdeki delillere bakılırsa eve girip cinayeti işleyen kişi bir Amerikalı olabilir."

MacDonald kafasını salladı. "Dostum, biraz fazla hızlı gidiyorsun. Evde bir yabancının olduğunu gösteren bir delile rastlamadık."

"Açık cam, pervazdaki kan, o garip kart, köşedeki çizme izleri ve silâh."

"Hepsi düzmece olabilir. Bay Douglas Amerikalı'ydı veya uzun yıllar Amerika'da yaşamıştı. Bay Barker da öyle. Bu işten bir Amerikalıyı sorumlu tutmak için dışarıdan Amerikalı ithal etmenize gerek yok ki."

"Ya o uşak, Ames?"

"Ne olmuş ona? Güvenilir biri değil mi?"

"On yıl boyunca Sir Charles Chandos'un yanında çalışmış – sert bir adamdır. Douglaslarla ise beş yıl önce evi aldıklarından beri, çalışıyormuş. Evde bu tip bir silâhı daha önce hiç görmediğini söylüyor."

"Silâh rahat saklanabilmesi için bu şekilde yapılmış. Fişeklerdeki yazıların silinmesi de aynı nedenden. Herhangi bir kutuya gizlenmiş olabilir. Evde bu tarz bir silâh olmadığına nasıl yemin edebilir ki?"

"Her neyse, sonuçta görmemiş işte."

MacDonald, kafasını itiraz edercesine salladı. "Evde başka birisinin olduğuna henüz ikna olmadım," dedi. "Sizden iyice

düşünmenizi istiyorum" – Tartışmaya kendini kaptırınca, Aberdin aksanı daha da belirginleşmişti. "Sizden bu silâhın eve dışarıdan getirilmesi ve bütün bu garip şeylerin bir yabancı tarafından yapılmasının ne anlama geleceğini iyi düşünmenizi istiyorum. Bu inanılmaz bir şey. Bunun mantıksız olduğunu görmüyor musunuz? Olayı bir de sizin değerlendirmenizi istiyorum Bay Holmes. Anlatılanları duydunuz. Siz ne düşünüyorsunuz?"

"Bu sizin davanız Bay Mac," dedi Holmes gayet kesin bir sesle.

"Eğer böyle bir adam varsa, hırsız olmadığı kesin. Yüzük ve kart olayını göz önüne aldığımızda, bunun özel bir sebebi olan ve önceden tasarlanarak işlenmiş bir cinayet olduğu anlaşılıyor. Şimdi şunu bir düşünün, burada cinayet işlemeye kararlı biri var. Hiçbir şey bilmiyorsa da kesin olarak bildiği bir şey var: Evin çevresi su dolu bir hendekle çevrili olduğundan dolayı kolaylıkla kaçamayacak. Bu durumda nasıl bir silâh seçmesi gerekirdi? Dünyadaki en sessiz silâhı. Ancak o zaman iş bittikten sonra da hemen pencereden kaçarak hendeği geçmeyi ve güvenli bir yere gidebilmeyi umabilirdi. Bu da gayet anlaşılabilir bir şey olurdu. İşin İlginç olan kısmı işte asıl burası. Ama o ne yaptı, sesini duyan herkesin mümkün olan en kısa sürede olay yerine en kısa sürede toplanmasına ve hendeği geçmeden görülmesine ve belki de yakalanmasına yol açacak, en gürültülü silâhı seçti. Ne dersiniz Bay Holmes, haksız mıyım?"

"Şey, oldukça sağlam bir teoriniz var," diye dedektifin sorusunu cevapladı arkadaşım düşünceli bir şekilde. "Üzerinde düşünmeye değer Bay White Mason, size katilin

karşı kıyıya çıkıp çıkmadığından emin olmak için hendeğin karşı tarafını kontrol ettirip ettirmediğinizi sorabilir miyim?"

"Hiçbir iz yoktu Bay Holmes. Ama hendeğin karşı tarafı da taşlık, bu yüzden de her hangi bir iz kalması sözkonusu değil zaten."

"Hiçbir iz veya işaret yok mu?"

"Hiç."

"Evi bir kere de bizim gezmemizin bir sakıncası var mı Bay White Mason? Belki bize fikir verebilecek daha önce fark edilmemiş veya yeni bir şey görürüz."

"Bende aynı şeyi teklif edecektim Bay Holmes. Ama önce bütün delilleri detaylarıyla sizinle paylaşmanın daha iyi olacağını düşündüm. Eğer aklınıza bir şey gelecek olursa veya bir şey dikkatinizi çekecek olursa" White Mason şüpheyle amatör dedektife baktı.

"Bay Holmes ile daha önce birlikte çalışmıştım. Bu oyunu gayet iyi bilir."

"Oyun demişken," dedi Holmes gülümseyerek. "Bir davaya dahil olmamın sebebi, adaletin yerine gelmesine ve polise yardımcı olmak içindir. Eğer kendimi polisten ayrı tutuyorsam, bunun sebebi ilk önce onların beni kendilerinden ayrı görmesidir. Ayrıca polisin aleyhine puan kazanmak gibi bir derdim de yok. Ama aynı zamanda Bay Mason, kendi bildiğim gibi çalışmak istiyorum. Sonuçları da aşama aşama değil, uygun gördüğüm zamanda ve kesinleştirdikten sonra veririm."

"Elbette. Bildiğimiz her şeyi sizinle paylaşacağız. Ayrıca aramızda olmanızdan ve bizimle birlikte çalışmanızdan da onur duyuyoruz," dedi White Mason samimiyetle. Böyle gelin Dr. Watson, zamanı geldiğinde, kitabınızda bizden de bahsetmenizi umuyoruz."

Köyün yolun iki tarafında budanmış karaağaçların olduğu eski caddesinden geçtik. Yolun aşağısında hava şartlarının etkisiyle yıpranmış iki eski taş sütun ile bu sütunların üzerinde yükselen şekilsiz, ancak eskiden ayağa kalkmış bir aslan olduğu anlaşılan bir heykel vardı. Dağ yolunda çimen ve meşeler içerisinde kısa bir yürüyüşten sonra bir köşeyi döndüğümüzde, karşımıza İngiltere Kralı I. James döneminden kalma, uzun ve alçak bir bina çıktı. Evin tuğla duvarları o kadar kirliydi ise âdeta ciğer rengi olmuştu. Evin çevresinde ise iki yanında budanmış porsukağaçlarının bulunduğu eski tip bir bahçe vardı. Ahşap iner kalkar köprü ile içi duru ve cıva gibi berrak su dolu hendeğin soğuk kış güneşi altındaki görüntüsü gerçekten güzeldi. Eski köşk, geçmiş üç yüz yıl içerisinde ölümler, doğumlar, yuvaya dönüşler, dans partileri ve tilki avı toplantıları dahil olmak üzere pek çok olaya tanıklık etmişti. Bu eski duvarların, bunca zaman sonra böyle karanlık bir olaya tanıklık ediyor olması garipti.

Üstelik bu yüksek ve sivri üç köşeli çatılar ve onların süslü çıkıntıları bu çirkin ve korkunç entrika için uygun bir sahne yaratıyorlardı. Derin pencere dizilerine ve uzayıp giden nemli duvarları ile binanın ön cephesine bakınca, bu tarz bir trajedi için bundan daha uygun bir sahne olamayacağını hissettim.

"İşte, pencere bu," dedi White Mason; iner kalkar köprüünün hemen yanındaki. Aynı olay olduğu akşamki gibi açık."

"Bir adamın geçmesi için sanki biraz dar gibi."

"Şey, adam şişman değilse olabilir. Bunu biz de görüyoruz Bay Holmes. Ancak yine de sizin ve benim gibi biri bu pencereden geçebilir."

Holmes hendeğin kenarına kadar yürüyerek karşı kıyıya baktı. Sonra da karşı kıyıdaki taş hendek setine ve onun ötesindeki çimenlik sınıra baktı.

"Orayı dikkatle inceledim Bay Holmes," dedi White Mason. "Orada hiçbir şey, birinin oraya çıktığına dair en ufak bir iz yok. Ama zaten neden iz bıraksın ki?"

"Kesinlikle. Neden iz bıraksın? Su her zaman böyle çamurlu ve bulanık mıdır?"

"Genellikle böyledir. Akıntı toprak ve çamur getirir."

"Suyun derinliği ne kadar?"

"İki kıyıda da bir metreden az, yaklâşık altmış santim kadar. Ancak ortaya doğru bir metreyi buluyor."

"O zaman adamın kanalı geçerken boğulmuş olabilme ihtimalini eleyebilir miyiz?"

"Evet; burada bir çocuk bile boğulamaz."

Köprüyü geçtiğimizde bizi adının Ames olduğunu öğrendiğimiz, sempatik tavırlı yaşlı uşak karşıladı. Zavallı adamın yüzü bembeyazdı ve hâlâ titriyordu. Henüz şoku atlatamadığı her hâlinden belliydi. Yerel polis Çavuşu ise hâlâ kader odasında nöbet tutuyordu. Doktor ise çoktan gitmişti.

"Yeni bir gelişme var mı Çavuş Wilson?" diye sordu White Mason.

"Hayır efendim, yok."

"Öyleyse eve gidebilirsin. Artık beklemene gerek yok. Eğer sana ihtiyacımız olursa haber veririz. Uşak dışarıda beklesin. Ona söyle, Cecil Barker'a, Bayan Douglas'a veya evin kâhyası olan kadına birazdan kendileriyle konuşacağımızı haber versin. Şimdi baylar, izin verirsiniz size kendi görüşümü anlatmak istiyorum, sonra sizden de görüşlerinizi isteyeceğim."

Bu taşralı uzman beni etkilemişti. Katı bir gerçeklik anlayışı, soğukkanlı kişiliği ve açık bir sezgisi vardı ise bu meslekte bu önemli bir meziyettir. Holmes kendisini hiçbir sabırsızlık belirtisi göstermeden dikkatle dinliyordu.

"Bu bir intihar mı, yoksa bir cinayet mi? Cevaplamamız gereken ilk soru bu. Eğer bu bir intihar ise intiharından önce evlilik yüzüğünü çıkararak sakladığını; daha sonra ise üzerinde sabahlığı ile buraya inerek perdenin arkasında kendisini bekleyen biri varmış izlenimi vermek için köşeye çamur izi bıraktığını, camı açtığını, kanını –"

"İntihar ihtimalini kesin olarak eleyebiliriz," dedi MacDonald.

"Ben de öyle düşünüyorum. Bir intihar söz konusu değil. O hâlde olay bir cinayet. Bizim öğrenmemiz gereken ise öncelikle bu cinayetin eve cinayetten hemen önce giren biri tarafından mı, yoksa eve önceden girmiş biri tarafından mı işlendiğini bulmak."

"Pekâlâ, o hâlde fikrinizi duyalım."

"Her iki durumunda da cinayeti işlemek kolay değil. İki durumun da kendine has zorlukları var. Ancak başka bir ihtimal de yok. İlk önce cinayeti evden birinin işlediği ihtimali üzerinde duracağız. Bu adamı evin sakin bir zamanında, ancak herkes henüz ayaktayken buraya getirdiler. Sonra da cinayeti dünyadaki en garip ve gürültülü silâhla işlediler. Sanki evdeki herkesin olan biteni öğrenmesini istiyorlardı – hem de bu evde daha önce hiç kimsenin görmediği bir silâhla. Bu pek de mantıklı bir başlangıç sayılmaz."

"Hayır, sayılmaz."

"Neysel. Silâh sesi duyulduktan en fazla bir dakika sonra herkesin olay yerine geldiği konusunda da bütün ev halkı mutabık. Yani olay yerine hemen gelen tek kişi Cecil Barker değil, yalnız o ilk gelen olduğunu iddia ediyor. Şimdi siz bana katilin bu kadar kısa bir sürede köşede ayak izlerini bıraktığını, pencereyi açtığını, pervazı kanla işaretlediğini, evlilik yüzüğünü çıkararak aldığını ve diğer şeyleri yapabildiğine inandığınızı mı söyleyeceksiniz? Bu imkânsız!"

"Olayı çok net özetlediniz dedektif," dedi Holmes. "Ben de sizin gibi düşünme eğilimindeyim."

"O hâlde katilin eve önceden girmiş olduğu ihtimaline geri dönüyoruz. Evden birinin bunu yapması zor olsa da en azından imkânsız değil. Adam eve dört buçuk altı arasında, yani akşam karanlığında ve köprü inikken girdi. Evde misafirler vardı ve kapı da açıktı. Yani onu engelleyecek bir şey yoktu. Sıradan bir hırsız veya Bay Douglas'a karşı kını olan biri olabilir. Bay Douglas'ın hayatının çoğunu

Amerika'da geçirdiği ve silâhın da Amerikan yapımı olduğu düşünöldöğünde nefret teorisi daha da ağırlık kazanıyor. Katil bu oday geliyor, çünkü ilk girdiği oda burası. Perdenin arkasına saklanıyor. Gece saat on bir buçuğa kadar orada bekliyor. Tam o saatte Bay Douglas odaya giriyor. Bay Douglas odaya girdiğinde kısa bir diyalog gerekleşiıyor –tabi gerekleşiitse-. Zira Bayan Douglas, kocasının gidişiyle silâh sesini duyması arasında geçen zamanın birkaç dakikadan fazla olmadığını söylüyor."

"Mum da bunu doğruluyor."

"Kesinlikle. Mum yeniydi ve bir buçuk santimden fazla yanmamıştı. Mumu masaya vurulmadan önce koymuş olmalı, çünkü aksi olsaydı yere düştüğu zaman mum da düşerdi. Demek ki odaya girer girmez saldırıya uğramadı. Bay Barker odaya girdiğinde de mumu söndürerek lambayı yaktı."

" Evet, sanırım buraya kadar hepimiz hemfikiriz."

"şimdi, bu temel üzerinde olayı yeniden kurgulayabiliriz. Bay Douglas odaya girer, mumu masaya koyar. Katil perdenin arkasından elinde silâhla çıkar ve nikâh yüzüğünü ister –neden olduğunu Tanrı bilir, ama bu şekilde olmuş olmalı. Bay Douglas yüzüğü verir. Sonra ya soğukkanlılıkla ya da kavga sırasında –Douglas kilimin üzerinde görmüş olduğumuzu çekici alır – adam da onu böyle korkunç bir şekilde öldürür. Daha sonra ise silâhını ve bu garip kartı , 'V. V. 341,' her ne demekse bırakarak pencereden çıkar ve su dolu hendeğe atlayarak kaar. Tam bu sırada da Cecil Barker olay yerine gelir. Nasıl Bay Holmes?"

"ok ilginç ama o kadar da inandırıcı değil."

"Bence bundan fazlası var," diye yüksek sesle itiraz etti MacDonald. "Bu adamı birisi öldürdü ve ben olayın daha farklı bir şekilde gerçekleştiğini düşünüyorum. Kaçış yolunun bu şekilde kapatılmasına nasıl izin verir? Peki ya sessizlik kimsenin dikkatini çekmeden kaçmak için tek şansı ise neden adamı öldürmek için bir av tüfeği kullanır? Haydi Bay Holmes, siz de bize biraz yardımcı olun. Bay White Mason'ın düşüncesinin ikna edici olmadığını söyleyen sizsiniz."

Holmes bu uzun konuşmayı ilgiyle ve hiçbir kelimesini kaçırmadan dinlemişti.

"Düşüncemi açıklamadan önce, dikkat çekmek istediğim bazı şeyler var, Bay Mac," diyerek cesedin yanında diz çöktü. "Tanrım, bu yaralar gerçekten çok korkunç. Bir dakikalığına uşağı çağırabilir miyiz? ... Ames, bu dairenin içerisine çizilmiş bir üçgenden oluşan sıra dışı damgayı, Bay Douglas'ın ön kolunda daha önce sıkça gördüğünü söylemişsin. Doğru mu?"

"Evet efendim."

"Ne olduğu ile ilgili hiçbir şey duymadın mı?"

"Hayır, efendim."

"İlk yapıldığında büyük acı vermiş olmalı. Şüphesiz yakılarak yapılmış. Şimdi Ames, buraya çenesinin altındaki ize bak. Bunu daha önce görmüş müydün?"

"Evet, efendim; dün sabah traş olurken kesmişti."

"Daha önce traş olurken hiç kendini kestiği oldu mu?"

"Çok uzun zamandır olmadı, efendim."

"Enteresan!" dedi Holmes. "Tabi sadece bir tesadüf de olabilir; ama bir çeşit tehlike karşısında duyduğu endişeye bağlı bir gerginlikten de. Dün onun tavırlarında alışılmadık bir şey var mıydı, Ames?"

"Bana biraz huzursuz ve heyecanlı gibi geldi, efendim."

"Ah! Yani saldırı pek de beklenmedik değildi. Sanırım ilerleme kaydediyoruz, öyle değil mi? Belki de sorgulamayı siz yapmak istersiniz Bay Mac."

"Hayır, Bay Holmes; siz gayet iyi gidiyorsunuz."

"Tamam o zaman, şimdi şu karta bir bakalım –'V. V. 341.' Kaba bir karton. Evde bu tarz bir şeyler var mı?"

"Sanmıyorum."

Holmes masaya doğru yürüyerek her iki mürekkep kavanozundan aldığı mürekkebi kâğıdın üzerine damlattı. "Bu odada yazılmamış," dedi. "Bu mürekkep siyah, öteki ise morumsu. Üstelik de kalın uçlu bir kalemle yazılmış, oysa buradakiler ince uçlu. Bu size bir şey ifade ediyor mu?"

"Hayır, efendim. Hiçbir şey."

"Siz ne düşünüyorsunuz Bay Mac?"

"Bana gizli bir örgüt işi gibi geliyor. Ön kolundaki işaret için de aynısını düşünüyorum."

"Ben de öyle düşünüyorum," dedi White Mason.

"Buradan yola çıkarak bir teori oluşturabiliriz, bakalım olayı aydınlatmak mümkün olabilecek mi. Böyle bir örgütün üyesi eve girer, Bay Douglas'ı bekler, neredeyse kafasını ateşli

silâhla uğurur ve arkasında ölü bir adam, yanında da bir kart bırakarak kanala atlar ve kağar; sonra da örgütün diğer üyelerine intikamlarının alındığı haber verir. Bu her şeyi açıklıyor. Fakat o kadar silâh varken, neden böyle bir silâh kullandı kî?"

"Kesinlikle."

"Ve tabii bir de şu kayıp yüzük var."

"Evet, o da var."

"Neden tutuklama olmadı? Saat ikiyi geçti. şafaktan beri 65 km lik alan içerisindeki her polis memuru bu ıslak yabancıyı aramıyor mu?"

"Öyle Bay Holmes."

"Yakınlarda bir sığınağı yoksa veya üzerini değiştirmeyse, onu farketmemeleri mümkün değil. Tabi onu şu ana kadar kağırmadıysa." Holmes, pencereye gitmiş, elindeki büyüteçle pencerenin pervazındaki kan izini inceliyordu. "Bunun bir ayak izi olduğu kesin. Geniş tabanlı bir ayakkabı, biraz yayvan. Oysa bu çamurlu köşedeki ayak izi daha zarif bir ayağa ait. Garip. Gerçi her iki iz de pek belirgin değil. Herneyse. Masanın altındaki bu şey de ne?"

"Bay Douglas'ın dambılları."

"Dambılları mı? Burada sadece bir tane var. Öteki nerede?"

"Bilemiyorum Bay Holmes, belki de bir tane vardı. Onları aylardır görmemiştim."

"Bir dambıl" dedi Holmes ciddi bir ifadeyle. Ancak kapının sertçe çalınmasıyla cümlesini bitirmesine engel oldu. Bronz

tenli, özenle traş olmuş uzun boylu bir adam otoriter bakışlarla bizi süzüyordu. Bu adamın daha önce bahsi geçen Cecil Barker olduğunu tahmin etmem zor olmadı.

"Toplantınızı böldüğüm için özür dilerim, ama son gelişmeleri duymak isteyeceğinizi düşündüm."

"Birini mi tutukladılar?"

"Ne yazık ki hayır. Fakat onun bisikletini buldular. Giderken bisikletini almamış. Bir bakın isterseniz. Ana kapıdan yüz metre kadar uzakta."

Bisikletin bulunduğu yere gittiğimizde, bisikletin yanında onu inceleyen üç dört kadar meraklı vardı. Bisikleti gizlendiği yaprakların arasından çıkarmış, inceliyorlardı. Uzun bir yoldan geldiği belli ancak iyi kullanılmış bir Rudge Whitworth'tu. Bisikletin üzerinde, sahibinin kim olabileceğine dair hiçbir ipucu yoktu. Sadece içinde bir İngiliz anahtarı ve yağ tenekesi olan bir bisiklet çantası vardı.

"Eğer bu şeylerin üzerinde seri numaraları varsa ve kayıtları tutulmuşsa, bunun soruşturmaya önemli katkısı olacaktır," dedi dedektif. Bunu bulduğumuza şükretmeliyiz. Nereye gittiğini bulamamış olabiliriz, ama bu şekilde en azından nereden geldiğini öğrenebiliriz. Ancak benim anlamadığım, adamımızın bunu neden burada bıraktığı. Hem buradan nasıl gitti? Bu dâvâda karanlıkta olan pek çok nokta var, değil mi Bay Holmes?"

"Öyle mi?" diye düşünceli bir şekilde cevap verdi dostum.

V

Şahitler

"İncelemek istediğiniz her şeyi görebildiniz mi Bay Holmes?" diye sordu White Mason eve girerken.

"Şimdilik," dedi dedektif, Holmes başıyla onaylarken.

"O hâlde sanırım şimdi tanıkların ifadesini almak istersiniz. Bu iş için yemek odasını kullanabiliriz, Ames. Neler olduğunu bize önce siz anlatın, lütfen."

Uşağın ifadesi basit ve netti. Doğruyu söylediği izlenimini bırakmıştı. Bay Douglas'ın yanında beş yıl önce, Bay Douglas Birlstone'a ilk geldiği zamandan beri çalışıyordu. Bildiği kadarıyla servetini Amerika'da kazanmış zengin bir centilmendi. Ames'in alışık olmadığı kibar ve düşünceli bir patrondu. Endişeli birine benzemiyordu.

Hatta onun tanıdığı en korkusuz adamdı. Akşamları iner kalkar köprünü kaldırılmasını istemesinin sebebi, bunun eski evin bir özelliği ve geleneği olmasıydı; kendisi de geleneksel olanı yaşatmak isteyen biriydi. Bay Douglas, köyden nadiren ayrılır, arada sırada da Londra'ya giderdi. Fakat öldürülmesinden bir gün önce Tunbridge'e alışverişe gitmişti. Ames o gün Bay Douglas'ta sıra dışı bir endişe ve huzursuzluk farketmişti. Oysa normalde tedirgin veya sinirli biri değildi. Ames, o gece çanın çılgınca çaldığını duyduğunda henüz yatmamış, kilerde gümüşleri kaldırıyordu.

Silâh sesini duymamıştı, çünkü kiler ve mutfaklar evin arkasındaydı ve bu kısma ancak uzun bir koridor ve kapalı kapıları geçtiksen sonra geliniyordu. Kâhya da çılgın gibi çalan çan sesini duyduktan sonra odasından çıkmıştı. Merdivenlerin önüne geldiklerinde, Bayan Douglas'ın aşağıya inmekte odluğunu görmüştü. Hayır, acele etmiyordu- aslında ona hiç de telaşlı gibi görünmemişti. O merdivenlerden indiğinde Bay Barker çalışma odasından fırlamış, Bayan Douglas'ı durdurarak ona içeri odasına geri dönmesi için yalvarmıştı.

"Tanrı aşkına, lütfen odanıza gidin!" diye bağırmıştı. "Zavallı Jack öldü. Yapabileceğiniz hiçbir şey yok. Tanrı aşkına geri dönün!"

Bayan Douglas'ı bir süre geri dönmesi için ikna etmeye çalışmıştı, sonunda Bayan Douglas geri dönmüştü. Bağırmamış veya çığlık falan atmamıştı. Evin kâhyası Bayan Allen, Hanımefendiyi alarak yukarı çıkartmış ve yatak odasında onun yanında kalmıştı.

Ames ve Bay Barker ise her şeyin polislerin gördüğü şekilde bırakıldığı çalışma odasına dönmüşlerdi. O sırada artık mum değil, lamba yanıyordu. Pencereden bakmışlar, ancak gece çok karanlık olduğundan bir şey görememişler, hiçbir şey de duymamışlardı.

Sonra Ames koridora çıkarak köprüyü indirmiş, Bay Barker ise polise haber vermek için hızla evden ayrılmıştı.

Uşağın ifadesi bu şekildeydi.

Bayan Allen'ın ifadesi de çalışma arkadaşının söylediklerini doğruluyordu. Kâhyanın odası evin ön kısmına, Ames'in olay

sırasında bulunduğu kiler odasından daha yakındı. Çanın sesini duyduğu zaman yatmaya hazırlanıyordu. Biraz ağır işitiyordu. Silâh sesini duymamış olmasının sebebi muhtemelen buydu, fakat çalışma odası da zaten kendi odasından biraz uzaktaydı. Kapı çarpması olduğunu düşündüğü bir ses hatırlıyordu. Fakat bu sesi çanın çalmasından yaklâşık yarım saat kadar önce duymuştu. Bay Ames koşarak öne geldiğinde, o da onun peşinden gitmişti. Bay Barker'ın bembeyaz bir yüzle ve heyecanla çalışma odasından çıktığını görmüştü Bay Barker, merdivenlerden aşağı inmekte olan Bayan Douglas'ın önünü keserek ondan geri dönmesini istemişti. Bu arada Bayan Douglas ona bir şey söylemişti ama söylediğini duyamamıştı.

"Onu yukarı çıkar ve onunla kal!" demişti Bayan Allen'a.

Bundan dolayı da Bayan Douglas ile birlikte yukarı çıkarak onu sakinleştirmeye çalışmıştı. Çok heyecanlıydı ve tir tir titriyordu, fakat aşağıya inmek için başka bir teşebbüste de bulunmamıştı.

Üzerinde geceliğiyle, yatak odasındaki şöminenin yanında, başı ellerinin arasında kala kalmıştı. Bayan Allen, gecenin çoğunu onun yanında geçirmişti. Diğer hizmetçilere gelince, hepsi de yatmıştı.

Onların alarmı duyması ancak polis gelmeden hemen önce olmuştu. Onların yatak odaları evin çok arkasında olduğundan muhtemelen hiçbir şey duymamışlardı. Sonuç olarak kâhyanın çapraz sorguya katkısı, Yeremya'nın Övgüler Kitabından dualar ve şaşkınlık ifadeleri ile sınırlı kalmıştı.

Bay Cecil Barker da şahit olarak Bayan Allen'ın söylediklerini doğruladı. O gece olanlarla ilgili olarak polise

anlattıkları dışında pek bir şey söylemedi. Penceredeki kan izi ona katilin pencereden kaçtığını düşündürüyordu. Kaldı ise köprü kalkık olduğundan dolayı başka kaçış imkânı yoktu. Suikastçinin –eğer onunsa- bisikletini neden almadığını veya ona ne olduğunu ise açıklayamıyordu. Ama en fazla bir metre derinliğindeki kanalda boğulmadığından da emindi.

Ancak kendisi cinayetle ilgili bir teori geliştirmişti. Douglas çok ketum bir adamdı ve hayatıyla ilgili hiç bahsetmediği bölümler vardı. Genç bir adamken İrlanda'dan Amerika'ya göç etmiş ve zaman içinde çok zengin olmuştu. Douglas ile California'da tanışmıştı. Orada Benito Kanyonu diye bir yerde birlikte başarılı bir madencilik operasyonu yürütmüşlerdi. İyi kazanıyorlardı, fakat Douglas birden her şeyi bırakarak İngiltere'ye dönmeye karar vermişti. Karısı ölmüştü ve o dönemde hâlâ yalnızdı. Barker ise daha sonra İngiltere'ye gelmiş ve Londra'ya yerleşmişti. Bu şekilde arkadaşlıkları yeniden başlamıştı. Douglas onda sanki bir tehlikeden kaçıyormuş izlenimi bırakmıştı California'daki ani ayrılışını ve İngiltere'nin bu kadar sessiz bir bölgesine yerleşmiş olmasını buna bağlıyordu. Douglas'ın peşinde onu öldürmeden durmayacak gizli bir topluluğun, acımasız bir örgütün olduğunu düşünüyordu. Bu sonuca varmasına onun öldürülmeden önce kendisine anlattığı bazı şeyler neden olmuştu.

Ancak hangi örgüt olduğu veya onlara ne yaptığı hakkında bir ipucu vermemişti. Bu yüzden olay üzerindeki sırrın bu gizli toplulukla bir ilgisi olduğunu düşünüyordu.

"Douglas ile California'da ne kadar birlikte oldunuz?" diye sordu dedektif MacDonald.

"Toplam beş yıl."

"Bekâr olduğunu söylemişsiniz, değil mi?"

"Karısını kaybetmiş yalnız bir adam olduğunu söylemişim."

"İlk karısının nereli olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır; ama onun İsveç kökenli olduğunu söylediğini hatırlıyorum. Ha, bir de onun resmini görmüştüm. Çok güzel bir kadınmış. Biz tanışmadan bir yıl kadar önce tifodan ölmüş."

"Onun Amerika'daki geçmişi hakkında bir şey biliyor musunuz?"

"Chicaco'dan bahsettiğini hatırlıyorum. Şehri iyi biliyordu, orada çalışmıştı. Bölgedeki kömür ve demir madenlerini anlatmıştı. O dönemde çok sık yolculuk ediyordu."

"Politikacı mıydı?"

"Hayır; politikayla ilgili hiçbir şey umurunda değildi."

"Onun bir suçlu olabileceğini düşündünüz mü hiç?"

"Aksine, hayatımda onun kadar dürüst bir adama rastlamadım."

"Onun California'daki hayatıyla ilgili sıra dışı bir şeyler hissettiniz mi?"

"Dağlardaki merkezimizde oturup işleri oradan yönetmeyi tercih ederdi. Diğer insanların gittiği yerlerden mümkün olduğu kadar uzak durmaya çalışırdı. Peşinde birilerinin olduğunu düşünmemin ilk sebebi buydu. Avrupa'ya dönüşü o kadar ani oldu ise bu da şüphelerimde haklı olduğumu

düşünmeme neden oldu. Bir çeşit uyarı aldığını düşünüyorum. Ayrılışının üzerinden bir hafta geçmemiştir ise yarım düzene kadar adam onu sormaya geldi."

"Ne tür adamlar?"

"Güçlü ve sert görünümlü insanlar. Onun nerede olduğunu öğrenmek istediklerini söylediler. Oldukça da ısrarcıydılar. Onlara Avrupa'ya gittiğini ve nerede olduğunu bilmediğimi söyledim. Onun hakkında hiç de iyi şeyler düşünmedikleri belliydi."

Bu adamlar Amerikalı mıydı, yoksa Californialı mı?"

Californialı olduklarını sanmıyorum. Bence bu adamlar Amerikalıydı. Fakat madenci değillerdi. Kim olduklarını bilmiyorum ama gittikleri zaman oldukça rahatladım."

"Bu altı yıl kadar önceydi."

"Neredeyse yedi."

"Yani siz California'da beş yıl beraber çalıştınız, o zaman bu iş ilişkisi en az on bir yıldan öncesine dayanıyor?"

"Aynen öyle."

"Bu kadar inatla sürdürüldüğüne göre, bu düşmanlık çok ciddi sebeplere dayanıyor olmalı. Basit bir şey böylesine büyük bir nefrete sebep olamaz."

"Sanırım bu bütün hayatını gölgeliyordu. Hiç aklından çıkmıyor gibiydi."

"Ama eğer insanın başında bu kadar büyük bir bela varsa, polise gidip korunma istemesi gerekmez mi?"

"Belki de korunamayacağı türden bir tehlike ile karşı karşıyaydı. Bilmeniz gereken bir şey var. Her zaman yanında silâh taşırdı. Silâhı hep cebindeydi. O akşam silâhını odasında bırakıp sabahlıkla aşağıya inmiş olması ne büyük bir talihsizlik. Sanırım köprü kaldırıldığı için güvende olduğunu düşündü."

"O günler hakkında daha detaylı bilgi verebilir misiniz?" diye sordu MacDonald. "Douglas California'dan ayrılalı yaklâşık altı yıl oldu. Siz ise California'yı o ayrıldıktan bir yıl sonra terk ettiniz, doğru mu?"

"Evet, öyle."

"Ve beş yıldır da evli. Sizin gelişiniz ve onun evliliği aynı zamanda gerçekleşmiş olmalı."

"Yaklâşık bir ay kadar önce. Ben onun nikâh şahidiydim."

"Bayan Douglas'ı evlenmeden önce tanıyor muydunuz?"

"Hayır, tanımıyordum. On yıldır İngiltere'de değildim."

"Ama o zamandan beri epey samimi oldunuz, öyle değil mi?"

Barker öfkeyle dedektife baktı.

"O zamandan beri Douglas ile epey samimi oldum," diye cevap verdi. "Onunla samimi olduysam da bunun sebebi, adamla samimi olup karısıyla samimi olmadan onu ziyaret etmenin mümkün olmamasıdır. Eğer benimle bu olay arasında herhangi bir bağlantı olduğunu düşünüyorsanız –"

"Hiçbir şey düşünmüyorum Bay Barker hiçbir şey. Ancak davamızla bağlantılı her şeyi sormak zorundayım. Amacım

sizi rencide etmek değil."

" Ama sorularınız rencide edici," diye cevap verdi Barker öfkeli bir ses tonuyla.

"Ben sadece gerçeğin peşindeyim. Bizim isteğimiz ki bu herkesin isteği olmalı, bu olayın bir an önce aydınlığa kavuşması. Bay Douglas sizin karısıyla olan arkadaşlığınızı tasvip ediyor muydu?"

Elleri birbirine kenetli bir şekilde âdeta suçlu gibi duran Barker, bu cümleyle iyice bembeyaz olmuştu.

"Bu tarz sorular sormaya hakkınız yok!" dedi yüksek ve sitemkâr bir sesle. "Bu soruların soruşturmasını yaptığınız bu konuyla ne ilgisi var?"

"Soruyu tekrar etmek durumundayım."

"O hâlde ben de cevap vermeyi reddediyorum."

"Elbette cevap vermeyi reddedebilirsiniz, ama şunu unutmayın ki, cevap vermemeniz de bir cevaptır. Eğer gizleyecek bir şeyiniz olmasaydı, bu soruya cevap vermekten kaçınmazdınız."

Barker bir süre yüzünde düşünceli ve sert bir ifadeyle durdu. Sonra da başını yukarı kaldırarak gülümsedi.

"Ne de olsa siz baylar sadece görevinizi yapıyorsunuz, bunu engellemeye hakkım yok. Sizden sadece bu konuda Bayan Douglas'ı rahat bırakmanızı isteyeceğim, zaten başında yeterince dert var.

Eğer zavallı Douglas'ın bir hatası söz konusuysa, o da kıskançlığıydı. O benden hoşlanıyordu –bir insanın

arkadaşından hoşlanabileceğinden de fazla. Ve kendisini karısına adamıştı. Buraya gelip kalmam onu mutlu ediyor, benim gitmemi nerdeyse hiç istemiyordu. Ama ben karısıyla konuştuğumda ya da aramızda bir sempati hissettiğinde kıskançlaşıyor ve bazen bir anda inanılmaz laflar etmeye başlıyordu. Bu yüzden kaç defa bana kendisini affetmem için yalvaran mektuplar yazdı. Son olarak size şunu söyleyeyim beyler, bir adamın, ne onun ki kadar sadık ve sevgi dolu bir karısı olmuştur; ne de benim kadar sadık bir dostu."

Sözlerini öyle coşkulu ve duygulu bir tonda dile getirmişti ise bu tavrı Dedektif MacDonald'ın dikkatini çekti.

"Maktulün nikâh yüzüğünün alınmış olduğunun farkındasınız, değil mi?" diye sordu dedektif.

"Öyle görünüyor," diye cevap verdi Barker.

" 'Öyle görünüyor' da ne demek? Öyle olduğunu pek ala görüyorsunuz."

Adamın kafasını karışmış ve karasız görünüyordu.

"Ben 'öyle görünüyor' derken, yüzüğü kendisinin çıkarmış olmasının da mümkün olduğunu kastetmiştim."

"Her ne sebeple olursa olsun yüzük çıkarılmış. Onu kimin çıkardığı önemli değil. Sonuçta insana evlilik ve cinayet arasında bir bağlantı olduğunu düşündürüyor."

Barker buna omzunu silkerek cevap verdi.

"Böyle olacağını sanmıyorum. Ama eğer bunun hanımefendinin onurun lekelenmesine sebep olacağını ima

ediyorsanız," -sanki aklına bir şey gelmiş gibi birden gözleri parladı- "tamamen yanlış yolda olduğunuzu söyleyebilirim."

"Onu bilemem. Şimdilik size başka sorum yok," dedi MacDonald soğuk bir şekilde.

"Aslında kafama takılan bir şey var," diyerek araya girdi Sherlock Holmes. "Odaya girdiğinizde, masanın üzerinde yanan sadece bir mum vardı, değil mi?"

"Evet, öyleydi."

"Korkunç olayı gördüğünüzde, oda fazla aydınlık değildi yan?"

"Doğru."

"Yardım çağırmak için hemen çanı çaldınız, doğru mu?"

"Evet."

"Herkes hızla olay yerine geldi?"

"Bir veya iki dakika içerisinde."

"Ama odaya geldiklerinde, mum söndürülmüştü. Mum yerine lamba yanıyordu. Bu çok dikkat çekici."

Barker tereddüt etti.

"Bunda dikkat çekici bir şey göremiyorum, Bay Holmes," dedi kısa bir duraklamadan sonra. "Mum zayıf bir ışık veriyordu. İlk düşüncem daha iyi bir mum getirmek oldu. Ama o sırada masanın üzerindeki lambayı gördüm ve yaktım."

"Ve mumu da söndürdünüz?"

"Aynen."

Holmes başka soru sormadı, Barker ise hepimizin yüzüne meydan okurcasına baktıktan sonra arkasını dönüp odadan çıktı.

Dedektif MacDonald, Bayan Douglas'a kendisini odasında sorguya çekmek istediğine dair bir not gönderdi. Ancak Bayan Douglas, bizimle yemek odasında görüşeceğini söyledi. Yemek odasına geldiğinde, hayal ettiğim gibi şaşkın ve dağılmış bir kadın değil, bir dereceye kadar kendine hâkim ve vakur bir kadın gördüm. Otuz yaşında, uzun boylu ve güzel bir kadındı. Yüzü, büyük bir şok geçirmiş olan her insanınki gibi bembeyazdı, fakat hareketleri sakin, masanın üzerine koyduğu eli, en az benimki kadar sabitti. Üzgün ama çekici, merakla sorgulayan gözleri bize bakıyordu. Sonra birden sessizliği bozarak "Herhangi bir şey buldunuz mu?" diye sordu.

Sesinde korku mu yoksa umut mu olduğundan emin olamadığım bir tonlama vardı.

"Mümkün olan her ihtimali araştırıyoruz, Bayan Douglas," dedi dedektif. "Her ipucunu değerlendireceğimizden emin olabilirsiniz?"

"Para yönünden endişeniz olmasın," dedi cansız ve düz bir sesle. "Katilin yakalanması için her türlü çabanın gösterilmesini istiyorum."

"Belki siz bize olaya ışık tutacak bazı bilgiler verebilirsiniz?"

"Korkarım hayır. Ama bildiğim her şeyi size anlatacağım."

"Bay Cecil Barker'ın anlattığına göre siz olayı —. Daha doğrusu trajedinin yaşandığı odaya hiç girmemişsiniz?"

"Hayır; beni merdivenlerde durdurdu. Bana odama dönmem için yalvardı."

"Evet öyleymiş. Silâh sesini duydunuz ve hemen aşağı indiniz, doğru mu?"

"Sabahlığımı giydikten sonra indim."

"Silâh sesini duyduktan ne kadar zaman sonra merdivenlerde Bay Barker tarafından durduruldunuz?"

"Birkaç dakika sonra sanırım. Öyle bir anda zaman kavramınızı kaybediyorsunuz. Benden odaya girmememi rica etti. Beni yapabileceğim bir şey olmadığına ikna etti. Sonra kâhya, Bayan Allen, beni tekrar yukarı çıkardı. Her şey sanki korkunç bir rüya gibiydi."

"Silâh sesini duymadan ne kadar zaman önce kocanızın aşağıya indiğini söyleyebilir misiniz?"

"Hayır, söyleyemem. O dışarıya elbise odasından çıktı, gittiğini duymadım. Her gece evi kontrol ederdi. Yangından korkardı. Bildiğim kadarıyla da tek korkusu buydu."

"Ben de tam bu konuya gelmek üzereydim, Bayan Douglas. Kocanızla İngiltere'ye döndükten sonra tanıştınız, değil mi?"

"Evet, beş yıldır da evliydik."

"Onun Amerika'dayken başını derde sokacak bir işe bulaştığına dair bir şeylerden bahsettiğini duydunuz mu?"

Bayan Douglas, bir süre düşündükten sonra cevap verdi.

"Evet," dedi sonunda. "Her zaman onun tehlikede olduğunu hissettim. Bu konu hakkında konuşmak istediysem de o benimle hiç konuşmadı. Bana güvenmediğinden değil – aramızda büyük bir sevgi ve güven vardı-ama benim endişelenmemi istemiyordu. Eğer öğrenirsem bunun beni huzursuz edeceğini düşünüyordu. Bu yüzden de sessiz kaldı."

"O hâlde siz nasıl öğrendiniz?"

Bayan Douglas'ın yüzü bir gülümsemeyle aydınlandı.

"Siz bir adamın sırrı olduğunda bunu karısından bir ömür boyu saklayabileceğini mi düşünüyorsunuz? Birçok şeyden biliyordum.

Amerika'daki hayatının bazı kısımlarını anlatmamasından biliyordum. Aldığı bazı tedbirlerden biliyordum. Ağzından kaçırdığı bazı sözlerden biliyordum. Hiç beklemediği yabancılara bakışlarından biliyordum. Onun bazı güçlü düşmanları olduğundan, peşinde olduklarından ve onun da bu yüzden diken üstünde olduğundan emindim. Hatta bundan o kadar emindim ise eğer gelmesi gerektiği saatte gelmemişse, sürekli başına bir şey gelmiş olabileceğinden endişe ederdim."

"Sakıncası yoksa sizin böyle bir şeyden şüphelenmenize yol açacak neler söylediğini sorabilir miyim?"

"'Korku Vadisi' diye cevap verdi kadın. "Ona bir şey sorduğumda bana söylediği bir şeydi bu. 'Ben Korku Vadisindeydim.

Henüz oradan çıkabilmiş de değilim.' Onu daha endişeli gördüğüm bir zaman 'Korku Vadisinden hiç çıkamayacak

mıyız?' diye soruyordum. O ise bana 'Bazen hiçbir zaman çıkamayacağımızı düşünüyorum' demişti."

"Tabi ki ona Korku Vadisi ile neyi kastettiğini sordunuz, değil mi?"

"Sordum; ama yüzü hemen hortlak gibi oldu ve başını sallayarak 'Birimizin onun gölgesinde olması yeterli,' dedi. 'Lütfen Tanrım, o gölge üzerimize düşmesin.' Orasının Douglas'ında bir süre bulunduğu ve kötü bir olay yaşadığı gerçek bir yer olduğuna eminim. Ama size daha fazlasını söyleyemeyeceğim."

"Hiç bazı isimlerden bahsetti mi?"

"Evet; üç yıl önce bir gün başına gelen o av kazasından sonra ateşlenmiş ve kendinden geçmişti. O zaman sürekli sayıkladığı bir isim vardı. Bir çeşit korku ve öfkeyle tekrar ediyordu. McGinty diye bir isim, - Vücutların Efendisi. İyileştikten sonra McGinty'nin kim olduğunu ve kimin vücudunun efendisi olduğunu sordum. 'Tanrıya şükür ise hiçbir zaman benimkinin efendisi olmadı!' diye cevap verdi gülerek. Bu konuda bana söylediği tek şey de bu oldu. Ama Vücutların Efendisi ve Korku Vadisi arasında bir bağlantı olduğuna eminim."

"Bir başka nokta daha var," dedi Dedektif MacDonald. "Bay Douglas ile Londra'da birkaç kişinin kirasını ortak ödediği bir evde tanışıp nişanlanmışsınız, öyle mi? Peki aranızda bir romantizm var mıydı? Ya da nikâhı etkileyen sıra dışı veya garip şeyler oldu mu?"

"Romantizm hep vardı. Her zaman vardır. Sıra dışı bir şey ise olmadı."

"Rakibi var mıydı?"

"Hayır; hayatımda kimse yoktu."

"Sanırım duymuşsunuzdur. Nikâh yüzüğü alınmış. Bu size bir şey ifade ediyor mu? Eski hayatından bir düşmanın onu bulup öldürdüğünü varsayalım; nikâh yüzüğünü neden almış olabilir ki?"

Bir an dudaklarında bir gülümsemenin zayıf gölgesini gördüğüme yemin edebilirdim.

"Hiçbir fikrim yok. Ama kesinlikle çok garip olduğunu kabul etmeliyim."

"Sizi daha fazla tutmayacağız. Böyle bir zamanda bunları sorduğumuz için özür dileriz," dedi dedektif. "Tabi başka şeyler de var, ama onları da yeri geldikçe sorarız." Ayağa kalktı. Yüzünde, biraz önceki o sorgular ifade vardı. Bakışları ile bize âdeta : "İfadem sizde nasıl bir izlenim uyandırdı?" diye soruyordu. Bu soruyu sesli sormamıştı ama bakışlarından bunu merak ettiği belliydi. Sonra başıyla hafifçe selam vererek odadan çıktı.

"Güzel bir kadın –çok güzle bir kadın," dedi MacDonald, kadının arkasından kapanan kapıya bakarak. "Şu Barker denilen adam, burada iyi zaman geçirmiş. Bir kadına çekici gelebilecek kadar yakışıklı. Ölen adamın onu kıskandığını kendisi de itiraf etti ve bu kıskançlığa neyin sebep olduğunu da gayet iyi biliyor. Hem sonra şu nikâh yüzüğü meselesi var. Bu konuyu görmezden gelemeyiz. Ölü bir adamın nikâh yüzüğünü çıkarana biri. Siz ne diyorsunuz Bay Holmes?"

Arkadaşım, başını ellerine dayamış, derin düşüncelere dalmış bir şekilde oturuyordu. Ayağa kalkarak çanı çaldı.

"Ames," dedi uşak odaya girince, "Bay Cecil Barker şimdi nerede?"

"Bakayım efendim."

Bay Barker'ın bahçede olduğunu haber vermek için geri döndüğünde henüz bir dakika geçmemiştir.

"Geçen akşam çalışma odasına girdiğinizde, Bay Barker'ın ayağına ne giydiğini hatırlıyor musunuz?"

"Evet Bay Holmes. Yatak odası terliklerini giymiştir. Polise haber vermek için evden ayrılmadan önce çizmelerini ben getirdim."

"Terlikler şimdi nerede?"

"Hâlâ holdeki sandalyenin altındalar."

"Çok iyi Ames. Tabi hangi izlerin Bay Barker'a hangilerininin de katile ait olduğunu öğrenmemiz de lazım."

"Elbette efendim. Size terliklerinde kan izleri olduğunu söyleyebilirim, tabi benimkiler de öyleydi."

"Odanın durumunu göz önüne alırsak, bu gayet normal tabi. Teşekkürler Ames. Sana ihtiyacımız olursa tekrar çağırırız."

Birkaç dakika sonra hepimiz çalışma odasındaydık. Holde duran halı terliklerini de yanına almıştı. Ames'in de söylediği gibi, terliklerin tabanı kan içerisindediydi. Terlikleri camdan gelen ışığa tutarak bir dakika kadar inceledikten sonra, "Garip!" diye mırıldandı Holmes. "Hem de çok garip."

Terlikleri pencerenin pervazındaki kan izinin üzerinde koydu. İzler birbirini tutuyordu. Sessizce meslektaşlarına gülümsedi.

Dedektif ise heyecanlanmıştı. Heyacanı bu yüzünden okunuyordu. Koyu İskoç aksanıyla:

"Bu izler kesinlikle birbirini tutuyor! Barker penceredeki izleri kendisi yapmış olmalı. Herhangi bir çizme izinden daha geniş. Fazla yayvan bir ayak izi olduğunu söylemişsiniz, işte açıklaması. Ama sebep ne Bay Holmes – sebep ne?"

"Evet, sebep ne?" diye düşünceli bir şekilde tekrar etti dostum.

White Mason ise mesleki bir tatmin duygusuyla kıkırdayarak ellerini ovuşturdu.

"Sıra dışı bir olay olduğunu söylemişim!" dedi haykırırcasına. "Dediğim kadar da varmış, değil mi?"

VI

Aydınlanma

Üç dedektifinde olayla ilgili irdellemesi gereken pek çok detay vardı. Bu yüzden köyün hanındaki mütevazı odamıza tek başıma döndüm. Fakat köye dönmeden önce, evi çevreleyen bu eski bahçeyi gezmek istedim. Bahçenin her yerinde, garip şekillerde budanmış porsukağaaçları vardı. Çimlerin ortasındaki eski güneş saatiyle öyle güzel ve huzur verici bir görüntü oluşturuyorlardı ise bütün gerginliğim bir anda geçivermişti. Bu öyle huzur dolu bir manzaraydı ise çalışma odasında yerde yatan o kanlı figürü insan kolaylıkla fantastik bir kâbusun parçasıymış gibi algılayabilir ya da tamamen unutabilirdi. Ancak ben orada gezinir ve ruhumdaki huzuru korumaya çalışırken, gördüğüm bir şey beni yeniden o trajedinin yaşandığı odaya götürdü.

Bahçeyi saran porsukağaaçlarından bahsetmiştim. Bahçenin uzak ucundaki sınıra doğru kalınlaşarak âdeta doğal bir set oluşturuyorlardı. Bu setin diğer tarafında ise evin olduğu yönden yaklaşanların göremeyeceği taş bir bank vardı. O yöne yaklaştıkça, kalın bir erkek sesiyle ona katılan şuh kadın kahkahalarını duyabiliyordum. Oraya vardığımda, Bayan Douglas ile Bay Barker'ı, onlar beni farketmeden önce gördüm. Bayan Douglas'ın hâli beni şaşırtmıştı.

Yemek odasında çekingen ve ölçülüydü. Şimdi ise üzgün hâlinden eser yoktu. Gözleri yaşama sevinciyle parlıyor,

arkadaşının yaptığı esprilere gülümseyerek karşılık veriyordu. Arkadaşı ise ellerini kenetlemiş, kolları dizlerinin üzerinde öne eğilmiş bir şekilde, yakışıklı yüzünde bir gülümseme ile ona bakıyordu. Sonra beni gördüler ve bir anda –ama artık geç kalınmış bir anda- tekrar o ciddi ve üzgün hâllerine büründüler. Aralarında hızla bir iki kelime konuştuktan sonra Barker ayağa kalkarak yanıma geldi.

"Affedersiniz efendim," dedi. "Ama siz Dr. Watson musunuz?"

Bu sırada kafamda oluşan izlenimden dolayı olsa gerek, galiba gayet soğuk bir şekilde selam vererek onayladım.

"Kim olduğunuzu tahmin etmem zor olmadı, malum arkadaşınız Bay Sherlock Holmes çok ünlü birisi. Sakıncası yoksa Bayan Douglas ile biraz konuşabilir misiniz?"

Asık bir yüzle onu takip ettim. O paramparça olmuş bir hâlde yerde yatan adamın görüntüsü hâlâ gözümün önündeydi. Şimdi ise daha ölümünün üzerinden birkaç saat geçmeden karısı ve en yakın arkadaşı, bir zamanlar onun olan bahçedeki bir çalının arkasında birlikte gülüşüyorlardı. Kadını ihtiyatla selamladım. Yemek odasında, üzüntülü bakışlarına aynı şekilde cevap vermiştim. Şimdi ise çekici bakışlarına ifadesiz bakışlarla karşılık veriyordum.

"Korkarım benim duygusuz ve taş kalpli olduğumu düşünüyorsunuz, değil mi?"

Omuzlarımı silktim.

"Benim üzerime vazife değil," diye cevap verdim.

"Belki bir gün beni takdir edersiniz. Eğer... fark etmiş olsaydınız..."

"Dr. Watson'ın bir şey fark etmesine gerek yok," dedi hemen araya girerek Barker. "Kendisinin de belirttiği gibi, bu onun üzerine vazife değil."

"Kesinlikle," diyerek onayladım. "Şimdi izin verirsiniz, gezintime devam etmek istiyorum."

"Bir dakika Dr. Watson," diye âdeta yalvarırcasına haykırdı kadın. "Size sormak istediğim ve sizden başka hiç kimsenin tam olarak bilemeyeceği bir sorum var. Bu benim için çok önemli. Bay Holmes'ün polisle olan ilişkisinin durumunu herkesten daha iyi biliyorsunuz. Sadece kendisine özel verilen gizli bilgiyi diğer dedektiflerle de paylaşmak zorunda mı?"

"Evet, gerçekten," diyerek araya girdi Barker. O tek başına mı çalışıyor, yoksa tamamen onlarla birlikte mi?"

"Bu konuda konuşup konuşmamanın uygun olduğundan pek emin değilim."

"Size yalvarıyorum –ısrar ediyorum Bay Watson. Eğer bu konuda bizi aydınlatırsanız, sizi temin ederim ki bize –bana çok yardımcı olmuş olacaksınız."

Sesinde öyle bir samimiyet vardı ise bir süre önceki münasebetsizliğini unutarak sorusunu cevaplamaya karar verdim.

"Bay Holmes bağımsız bir dedektif," dedim. "Sadece kendisine hesap verir ve sadece kendi kanaatleri doğrultusunda davranır. Tabi aynı davada birlikte çalıştığı memurlara karşı da sadakat duyar ve bir suçlunun adalete

hesap vermesine yardımcı olacak hiçbir bilgiyi onlardan saklamaz. Size bundan daha fazlasını söyleyemem. Eğer soracağınız başka bir şey varsa ve daha fazla bilgi almak isterseniz Bay Holmes ile bizzat konuşmanızı öneririm."

Böyle diyerek şapkamla onları selamladım ve onları gizli yerlerinde bırakarak ayrıldım. İlerideki köşeden dönmeden önce onlara baktığımda, hâlâ konuştuklarını gördüm. Benim arkamdan bakarak konuştuklarına bakılırsa, konuşmalarının konusu az önce görüşmemizdi.

Olanları Holmes'a anlattığımda, "Onların sırlarını öğrenmek istemiyorum," dedi. Bütün günü köşkte iki meslektaşıyla davayı görüşerek geçirmişti ve küçük çaplı bir çay krizi geçiriyordu. Ben kendisine çay söylerken o "Sır falan yok Watson, işler onların cinayet için komplo kurmaktan tutuklanmalarına kadar giderse o zaman olay çok yakışksız olur."

"İşlerin oraya kadar varacağını mı düşünüyorsun?"

"Ah, sevgili Watson, olayın çözümüne yaklaştığımda bunu seninle paylaşacağım zaten. Tabi olayı çözdüğümüzü söyleyemem; hatta çözümlenmekten de uzağız. Ama kayıp dambılı bulduğumuzda"

"Dambıl!"

"Ah, Wtason, bütün davanın o kayıp dambıla bağlı olduğu gerçeğini gözden geçiriyor olabilir misin? Neyse, bunun için üzülme gerek yok. Zira dedektif Mac ve hatta bizim şu muhteşem uzmanımız bile, henüz bunun önemini kavramış değil. Bir dambıl Watson! Tek dambıllı bir sporcu düşün. Tek

tarafı alıştırma sonucunda belde oluşacak eğriliği düşün. şok edici Watson; şok edici!"

Ağzında tost, gözlerinde ise yaramazca bir parıltı ile benim şaşkın suratıma bakıyordu. Onun mükemmel iştahı, başarılarının bir garantisi gibiydi. Sonunda piposunu yakarak ve eski köy hanının ocak ateşinin önüne oturdu ve belli bir konuyu anlatan birinden çok sesli düşünen bir insan edasıyla, rastgele, ama yavaşça davadan bahsetmeye başladı.

"Bizi buraya sürükleyen şey bir yalan, Watson – büyük, hem de çok büyük, rahatsız edici ama kesin bir yalan. İşte başlama noktamız. Barker tarafından anlatılan hikâye baştan aşağıya bir yalandan ibaret. Fakat Barker'in ifadesi Bayan Douglas tarafından da doğruluyor. Bu yüzden onun da yalan söylediğini düşünüyorum. İki de bir komplonun içindeler ve yalan söylüyorlar. İşte meselemiz bu –neden yalan söylüyorlar ve bu kadar gayretle saklamaya çalıştıkları gerçek ne? Haydi Watson, ikimiz birlikte bu yalanın arkasını görmeye çalışalım ve gerçeği bulmaya çalışalım.

"Yalan söylediklerini nereden biliyorum? Çünkü anlattıkları hikâye doğru olamayacak kadar saçma. Düşünsene! Bize anlatılanlara göre katilin cinayeti işledikten sonra başka bir yüzüğün arkasına takılı nikah yüzüğünü alması, diğer yüzüğü tekrar takması –ki bunu yapmış olması mümkün değil- ve ondan sonrada adamın yanına o kartı koymuş olması için bir dakikadan az zamanı kalıyor. Ben bunun kesinlikle imkânsız olduğunu söylüyorum. Tabi itiraz edecek –ki seni böyle yapacağını bilecek kadar iyi tanıyorum- ve yüzüğün adam öldürülmeden önce çıkarılmış olduğunu söyleyeceksin. Mumun fazla yanmamış olması uzun bir konuşma olmadığını gösteriyor. Bize anlatılanlara bakacak olursak, Douglas nikâh

yüzüğünden hemen vazgeçecek kadar korkak biri olmaması bir yana, onun nikâh yüzüğünden gerçekten verdiğini kabul edebilir miyiz? Hayır, hayır Watson, katil bir süre maktulle, lambayla aydınlanmış bir odada yalnız kaldı. Bundan hiç şüphem yok. Fakat ölüme ateşli bir silâhın neden olduğunu da biliyoruz. Bu yüzden, silâh bize söylenenden daha önce ateşlenmiş olmalı. Ama böyle bir olayda da hata yapılamaz. Bu da demektir ise silâh sesini duyan iki kişi tarafından, yani Bayan Douglas ve Bay Barker tarafından kurulmuş kesin bir komployla karşı karşıyayız. Pencere pervazındaki kan izinin Barker tarafından, polisi yanıltmak amacıyla kasten yapıldığını biliyordum daha önce. Bunun onun aleyhine bir delil olduğunu sen de kabul edersin sanırım.

"Şimdi kendimize sormamız gereken asıl soru, cinayetin gerçekte saat kaçta işlendiği. Saat on buçuğa kadar hizmetçiler ayaktaydılar. Bu yüzden cinayet daha önce işlenmiş olamaz. On bire çeyrek kala, kilerde olan Ames dışında hepsi odalarına gitmişti. Bugün sen gittikten sonra Dedektif MacDonald ile birlikte bazı deneyler yaptım.

Bu deneylerde kilerdeyken kapılar kapalı olduğunda, MacDonald'ın çalışma odasında çıkardığı hiçbir sesi duymanın mümkün olmadığını gördüm. Ancak kâhyanın odasında durum tam tersi. Koridorun çok aşağısında değil ve eğer ses gerçekten yüksekse, oradan belli belirsiz de olsa duyulabiliyor. Bir av tüfeği, bizim olayımızda olduğu gibi eğer hedefe çok yakın ateşlenirse, sesi bir dereceye kadar boğuk çıkar. Çok fazla değil ama yine de gecenin sessizliğinde Bayan Allen'in odasından kolayca duyulmuş olmalı. Gerçi kendisinin de belirttiği gibi bir işitme problemi var ama ifadesinde alarm verilmesinden yaklâşık yarım saat

kadar önce bir kapının çarpma sesine benzeyen bir ses duyduğunu belirtti. Alarm saat on bir on beşte verildiğine göre yarım saat öncesi saat on kırk beş oluyor.

Onun duyduğu sesin silâh sesi olduğundan ve gerçek cinayet saatinin de on kırk beş olduğundan hiç kuşku yok. Eğer öyle ise o zaman yapmamız gereken, Bay Barker ve Bayan Douglas'ın -gerçekte katil olmadıklarını varsayarak- silâh sesinin onların dikkatinin çekerek aşağı inmelerine sebep olduktan sonra, çanı çalıp hizmetçileri çağırmadan on bire çeyrek kaladan on biri çeyrek geçeye kadar ne yaptıklarını bulmak. Ne yapıyorlardı ve alarmı neden hemen vermediler? Cevaplamamız gereken soru bu. Bunu cevapladığımızda, bu olayı çözme yolunda da önemli bir adım atmış olacağız."

"Ben bu ikisi arasında bir ilişki olduğunu düşünmeye başladım," dedim. Kocasının öldürülmesinin üzerinden daha birkaç saat geçmeden şakalaşıp gülebildiğine göre, bu kadın çok kalpsiz bir yaratık olmalı."

"Kesinlikle. Olanlara bakılırsa eş olarak hiç de makbul biri değil. İfade sırasında da o doğal kadınsı duyarlılıktan o kadar yoksundu ise dedektiflerin en çaylak olanının bile fark etmemesi mümkün değildi. Her şeyi bir kenara bıraksak, bu bile tek başına aklıma önceden düzenlenmiş bir komplo ihtimalini getirirdi. Tam bir kadın hayranı olmadığımı biliyorsun Watson, ama hayat bana konuşurken kocasının cesedini dikkate alan pek de fazla kadın olmadığını öğretti. Şayet bir gün evlenirsem, öldüğüm zaman karım da cesedim bir kaç metre ötesinde yatarken kâhya ile birlikte gitmesine engel olacak duyguları uyandırmış olurum umarım."

"O zaman Barker ve Bayan Douglas'ın cinayetten sorumlu olduklarına kesin olarak inanıyorsun?"

"Soruyu bu kadar doğrudan sorman çok hoş, Watson," dedi Holmes, piposunu bana doğru sallayarak. "Bana kurşun gibi geliyorlar. Eğer soruyu 'Bayan Douglas ve Barker cinayete ilgili gerçeği biliyor ve gizlemek için de komplo mu kuruyorlar' diye sormuş olsaydın sana bütün kalbimle 'evet' derdim. Öyle yaptıklarına eminim. Ama olayın senin dediğin gibi olduğu da şüpheli. Bu ihtimalin önündeki engelleri düşünsene.

"Bu çiftin birbirine yasak bir aşkla bağlı olduğunu ve aralarındaki adamı da bir cinayete ortadan kaldırmaya karar verdiklerini varsayalım. O zaman bunun hizmetçilerin ve diğerlerinin onları izleyen dikkatli gözlerinden kaçmış olabileceğini varsaymamız gerekir ise bu da çok büyük bir iddia olur. Öte yandan, Douglaslar'ın birbirlerine bağlı bir çift olduğunu gösteren pek çok delil var."

"Bunun doğru olmadığına eminim," dedim bahçede kadının yüzünde gördüğüm mutlu gülümsemeyi düşünerek.

"Eh, en azından öyle bir izlenim bırakmışlar. Her neyse, o zaman onların bu konuda herkesi kandırabilecek kadar zeki bir çift olduklarını, kadının da kocasını öldürmek için komplo kurduğunu kabul edeceğiz. Hayatı uzun süredir tehlikeymiş..."

"Onların dediğine göre öyle."

Holmes düşünceli bir şekilde baktı.

"Anlıyorum Watson. Onların baştan beri söyledikleri her şeyin yalan olduğu varsayımı üzerinden yeni bir teori oluşturmaya çalışıyorsun. Senin fikrine göre, hiçbir zaman gizli bir tehlike, gizli bir örgüt, Korku Vadisi, Patron Mac bilmem ne veya herhangi bir şey var olmadı. Ama bu çok iddialı bir genelleme. Buna göre onlar bu hikâyeyi suçu örtmek için uydurdular. Sonra da bir yabancının varlığına delil olsun diye de bir bisikleti parka sakladılar. Pencere pervazındaki kan izi de aynı teorinin bir başka delili. Tabii evde hazırlanmış olması muhtemel ve cesedin yanında bulunan kart da öyle. Bunların hepsi senin hipotezine uyuyor, Watson. Şimdi de şu rahatsız edici ve bu teoriye hiçbir şekilde uymayan noktalara bir bakalım. O kadar silâh varken neden bir av tüfeği –üstelik de bir Amerikan tüfeği? Silâh sesinin kimsenin dikkatini çekmeyeceğinden ve hiç kimsenin gelmeyeceğinden nasıl bu kadar emin olabiliyorlar? Öyle bir gürültüden sonra -Bayan Allen'ın çarpan kapıya bakmaması gibi- kimsenin sesi kontrol etmeye gelmememe ihtimali gibi bir şey, gerçekte çok düşük bir ihtimal. Bizim suçlu çiftimiz böyle bir riski neden göze alsın, Watson?"

"Bunu ben de açıklayamadığımı itiraf ediyorum."

"O hâlde şunu da düşün, bir kadın ve sevgilisi kadının kocasını öldürmek için komplo kurduktan ve adamı öldürdükten sonra, nikâh yüzüğünü alarak neden suçlarını ilan etsinler ki? Bu sana çok mantıklı geliyor mu, Watson?"

"Hayır, gelmiyor."

"Üstelik bir de şu var, bisikletin bırakılmış olması senin bile garibine gitmişken, bu bisikletin kaçağın olay yerinden

uzaklaşmak için ihtiyacı olan ilk şey olduğu, en kör bir dedektife bile garip gelmez miydi?"

"Bu konuda da herhangi bir açıklama bulamıyorum."

"Ben olaylarda ve olayların birbirleriyle ilişkilerinde zeki adamların açıklayamayacağı noktalar olmaması gerektiğini düşünüyorum. Sana çok iddialı olamayan basit bir fikir egzersizine dayalı olarak olayın gerçekleşmiş olması muhtemel bir kurgusunu yapmak istiyorum. Bunda biraz hayal gücü de olduğunu itiraf etmeliyim, ama zaten genellikle, hayal de gerçeğin annesi değil midir?"

"Bu Douglas denen adamın hayatında bir suçla ilgili, utanç verici bir sır olduğunu varsayacağız. Bu da bizi cinayeti bir intikamcının -dışarıdan gelen birinin işlediği ihtimaline getiriyor. Nikâh yüzüğünü de bir sebepten dolayı ,-ki bu sebebin ne olduğunu henüz açıklayamadığımı itiraf ediyorum- bu intikamcı aldı. İntikamcı henüz kaçamadan adamın karısı ve Barker odaya geldiler. Katilin tutuklandığı takdirde çok gizli bir sırrın ortaya çıkacağını ve bunun da büyük bir skandala sebep olacağını söyleyerek onları kaçmasına göz yummaya ikna etti. Onlar da bunu istemedikleri için adamın gitmesine izin verdiler. Bu sebeple de muhtemelen köprüyü indirdiler ise bunu sessizce yapabilirlerdi. Bu şekilde katil kaçabildi ama bir sebepten yaya olarak kaçmasının bisikletle kaçmasından daha güvenli olacağını düşündü. Bu nedenle de bisikleti kendisi güvenle uzaklaşmaya kadar bulunamayacağı o yere bıraktı. En azından mantık sınırları dahilinde bir şeyi konuşuyoruz, öyle değil mi?"

"Mantıklı olduğuna kuşku yok," dedim ihtiyatla.

"Şunu unutmamalıyız ki Watson, her ne olduysa, kesinlikle çok sıra dışı. Şimdi bu varsayıma dayalı kurgumuza dönelim. Bu çift –suçlu olmamaları muhtemel bu çift- katil gittikten sonra kendilerinin - işlemedikleri veya işlenmesine sebep olmadıkları- bir suçun muhtemel zanlıları olduklarını fark ettiler. Aksini ispatlamaları zordu. Bunun üzerine hemen beceriksizce bir senaryo oluşturdular. Kanlı terlik izi pencerenin pervazına hırsızın camdan kaçtığı izlenimini vermek için Barker tarafından yapıldı. Silâh sesini duymuş olması gereken kişiler olduklarından dolayı da yapmaları gerektiği gibi, alarm verdiler. Ama tabi ancak yarım saat kadar sonra."

"Peki bunu nasıl ispatlamayı düşünüyorsun?"

"Eğer bir yabancı olsaydı, izi bulunur ve yakalanabilirdi. Bu da kesin bir ispat olurdu tabi. Ama aksi durumda –henüz bilim çaresiz kalmış değil. Sanırım çalışma odasında yalnız bir gece geçirmek bana yardımcı olacaktır."

"Yalnız bir gece!"

"Oraya şimdi gitmeyi teklif ediyorum. Ames ile birlikte ki kendisi Barker'dan pek hoşlanmıyor- her şeyi ayarladım. Odada oturacağım ve o atmosferin bana ilham verip vermeyeceğine bakacağım. Ben genius lociye^[27] inanırım. Gülüyorsun ha. Göreceğiz bakalım. Bu arada, senin büyük bir şemsiyen vardı. Yanında mı?"

"Evet, işte burada."

"İzin verirsen onu ödünç alacağım."

"Elbette –ama silâh olarak çok zavallı bir seçim! Eğer bir tehlike varsa"

"Ciddi bir şey yok Watson, aksi olsaydı kesinlikle senin yardımını isterdim. Ama şimdilik bisikletin muhtemel sahibini bulmak için şu anda Tunbridge Kaplıcalarında olan meslektaşlarımızın dönüşünü bekleyeceğim."

Dedektif MacDonald ve White Mason soruşturma gezisinden davada önemli bir ilerleme kaydetmiş olmanın sevinciyle döndüklerinde akşam olmuştu.

"Evet, başlangıçta evde bir yabancı olduğuna dair şüphelerim olduğunu itiraf ediyorum," dedi MacDonald. "Ama artık yok. Bisikleti teşhis ettirdik ve adamımızın da bir tarifini aldık. Yani artık soruşmamızda epey bir yol kat ettiğimizi söyleyebiliriz."

"Bu bana sonun başlangıcı gibi geldi," dedi Holmes; "Sizi bütün kalbimle kutluyorum."

"Bay Douglas'ın bir gün önce Tunbridge Kaplıcalarına gittikten sonra huzursuzlaşmış olmasından yola çıktım. Bir tehlike olduğunu Tunbridge Kaplıcalarına gittiği zaman farketmişti. Bu yüzden eğer biri bisikletle gelmişse, o kişinin geldiği yer de Tunbridge olmalıydı. Bisikleti de yanımıza alarak otellere gittik soruşturduk Eagle Commercial'ın müdürü bisikleti görür görmez, onun o otelde iki gün önce oda tutmuş olan Hargrave adlı bir adama ait olduğunu teşhis etti. Bu bisikletin dışında yanında sadece küçük bir valiz varmış. Başka eşyası yokmuş. Kayıt yaptırırken Londra'dan geldiğini söylemiş ama adres vermemiş. Valiz Londra yapımı içindikiler de Britanya malıymış ama adam kesinlikle bir Amerikalıymış."

"Vay, vay," dedi Holmes neşeyle. "Ben burada oturmuş arkadaşımınla teoriler üretirken siz orada gerçek bir iş yapmışsınız."

"Ah, aynen öyle, Bay Holmes," dedi dedektif kendinden oldukça emin bir tavırla.

"Ama bu senin teorini doğrulayabilir," diye hatırlattım.

"Olabilir de olmayabilir de. Ama önce bu hikâyenin sonunu dinleyelim, Bay Mac. Bu adamın kim olduğunu gösteren bir şeyler var mı elimizde?"

"Çok az. Kimliği tespit edilemesin diye epey çaba göstermiş. En ufak bir ipucu yok. Ne kıyafetlerinde, ne kâğıt, ne mektup ne de küçük eşyalarında. Sadece yatak odasındaki masanın üzerine yayılmış bir bölge haritası bırakmış geriye. Dün sabah kahvaltıdan sonra bisikletiyle otelden ayrılmış, ondan sonra da bir daha biz gelene kadar kendisinden haber alınmamış."

"Bu beni rahatsız ediyor Bay Holmes," diye araya girdi White Mason. "Eğer yabancı dikkat çekmek istemeseydi, oteline geri döner ve sıradan bir turistmiş gibi otelde kalmaya devam ederdi. Şimdi olduğu gibi, otel müdürünün kendisini polise rapor edeceğini ve kayboluşunun cinayet ile ilişkilendirileceğini bilmesi gerekiyordu."

"Öyle de düşünülebilir tabi. Ama şu ana kadar yakalanmayarak zekâsını ispatladı zaten. Ama onun eşkâlini nasıl tarif ettiler?"

"Bize tarif ettikleri kadarıyla yazdık. Pek de ayırıcı bir özelliğini fark etmemişler. Fakat kapıcı, resepsiyon görevlisi

ve oda hizmetçisi bazı ortak özelliklerinde mutabıklar. Bir yetmiş beş boylarında, yaklâşık elli yaşlarında, hafif kırılmış grimsi sakallı, kavisli bir burnu ve haşin bakışlı biriymiş."

"Bu ifadeye bakılırsa, adam neredeyse Douglas'ın ta kendisi," dedi Holmes. "Kendisi elli yaşın üzerinde, hafif kır saçlı ve sakallı ve de yaklâşık olarak o boyda. Başka bir şey öğrenebildiniz mi?"

"Gri bir pantolon ve ceket giyiyormuş. Ayrıca pardösü ve kasketi varmış."

"Ya av tüfeği?"

"Altmış santim kadardı. Rahatlıkla valizine veya pardösüsünün altına saklayabilirdi."

"Peki, bu olanların davayla ilgisi hakkında ne düşünüyorsunuz?"

"Artık adamın kim olduğunu biliyoruz Bay Holmes. Adamın eşkâlini telgrafla her yere bildirdim. Onu eninde sonunda yakalayacağız ve yakaladığımızda da olayı daha iyi değerlendirebileceğiz. Ama şu anda bile dava da önemli bir mesafe aldığımızı söyleyebilirim. Kendisine Hargrave diyen birinin iki gün önce bir bisiklet ve valizle Tunbridge kaplıcalarına geldiğini biliyoruz. Yanında namlusu kısaltılmış bir av tüfeği olduğunu, yani bir suç işlemek amacıyla geldiğini de. Dün sabah silâhını pardösüsünün altına saklayarak otelden ayrılmış. Anladığımız kadarıyla köyde kimse onun gelişini görmemiş ama zaten parka gelmek için bütün köyü baştan aşağı geçmesi de gerekmiyor. Yola gelince, oradan da zaten bir sürü bisikletli adam geçiyor. Eve yaklaşınca, bisikletini onu bulduğunuz yaprakların altına

sakladı sonra da Bay Douglas'ın dışarı çıkmasını beklemeye başladı. Av tüfeği evde kullanmak için garip bir silâhtır gerçi ama zaten onun niyeti adamı evde öldürmek değildi. İngiltere'de atıcılık yaygın bir spor olduğundan komşular bunu da sıradan bir atış sanacaklardı ve kimsenin dikkatini çekmeyecekti."

"Her şey apaçık ortada!" dedi Holmes.

"Ama Bay Douglas ortalarda görünmüyordu. Yapa-bileceği tek bir şey vardı. Alacakaranlıktan faydalanarak eve yaklaştı. Köprü inikti ve ortalarda da kimse yoktu. Biriyle karşılaşabilirdi ama bu riski göze alarak fırsatı kullanmaya karar verdi. Zaten şansına kimseye de rastlamadı. Karşısına çıkan ilk odaya girerek perdenin arkasına saklandı. Bulunduğu yerden köprüyü görebiliyordu. Köprü kaldırıldığında tek kaçış yolu olarak içi su dolu hendek kalmıştı. On biri çeyrek geçe Bay Douglas evdeki rutin turuna çıkıncaya kadar da bekledi. Onu öldürdü ve planladığı gibi olay yerinden uzaklaştı. Bisiklet oteldeki insanlar tarafından tanınıyordu ve bizi ona götürecek bir ipucuydu. Bu yüzden de bisikleti olduğu yerde bırakarak başka bir araçla Londra'ya veya önceden hazırladığı güvenli bir yere gitti. Ne diyorsunuz Bay Holmes?"

"Evet, Bay Mac. Olayı gayet net ve mantıklı bir şekilde açıkladınız. Siz olayı bu şekilde bağlıyorsunuz. Benim ise başka bir teorim var. Buna göre cinayet, Bayan Douglas ve Bay Barker'ın işlendiğini iddia ettikleri saatten yarım saat kadar önce işlenmişti. İki de adamın kaçışına yardım ettiler –veya en azından odaya katilin kaçmasından önce geldiler- ve bunun açığa çıkmasını istemiyorlar.

Penceredeki izi de oradan kaçıdığı izlenimi vermek için yaptılar ama büyük ihtimalle köprüyü indirerek kaçışına bizzat kendileri yardımcı oldular. Olayın birinci kısmıyla ilgili benim yorumum da bu."

İki dedektif de başlarını salladılar.

"Eğer dediğiniz gibiyse Bay Holmes, o zaman bu sırrı sadece bir başkasını ortaya çıkarmak için çözmüşüz," dedi Londralı dedektif.

"Durumun karmâşıklığını ben de kabul ediyorum," dedi Holmes. "İzin verirseniz bu akşam ben de kendi soruşturmamı yapmak istiyorum. Davanın çözümüne bir katkısı olabilir."

"Bizim de yardım etmemizi ister misiniz Bay Holmes?"

"Hayır, hayır! Karanlık ve Dr. Watson'ın şemsiyesi. İhtiyaçlarım basit. Ve Ames –sadık Ames- benim için bir iki şeyi aydınlığa kavuşturacağına kuşku yok. Benim oluşturduğum düşünce dizisi, beni kaçınılmaz olarak aynı soruyu sormaya itiyor –atletik bir adam, nasıl tek bir dambılla çalışabilir?"

Holmes o akşam yalnız çıktığı geziden oldukça geç bir saate döndü. Köydeki hanın bize sunabildiği, iki yataklı bir odada kalıyorduk. Onun geldiğinde ben çok yatmışım ancak gelişi beni uyandırdı. Yarı uykulu bir şekilde "Bir şeyler bulabildin mi?" diye mırıldandım.

Karanlıkta elinde mumla yanıma gelerek üzerime eğildi ve "Söylesene Watson, beyni olayları kavrama yeteneğini kaybetmiş bir deli ile aynı odada yatmak ister miydin?" diye fısıldadı.

"Hiç sanmıyorum," diye cevap verdim şaşkınlıkla.

"Ah, bu iyi işte," dedi ve gece boyunca başka bir şey de söylemedi.

VII

Çözüm

Ertesi gün kahvaltıdan sonra Dedektif MacDonald ve White Mason'ı yerel polis karakolunda bir masanın başında dava üzerinde konuşurken bulduk. Masanın üzerinde etiketleyip düzenlemiş oldukları büyük bir mektup ve telgraf yığını vardı. İçlerinden üç tanesi ise bu yığının içinden ayrılarak bir kenara konmuştu.

"Hâlâ kayıp bisikletçinin peşinde misiniz?" diye sordu neşeyle Holmes.

MacDonald kafasını kâğıtların içinden çıkararak üzüntüyle salladı.

"Şu ana kadar Leicester, Nottingham, Southampton, Derby, East Ham, Richmond ve on dört ayrı yerde daha görüldüğü rapor edildi.

Bunlardan üç tanesinde ise –East Ham, Leicester ve Liverpool- zanlılar tutuklanmış. Ülke baştan aşağı, sarı ceketler giymiş kaçaklarla kaynıyor sanki."

"Oo," dedi Holmes üzüntüyle. "Şimdi, Bay Mac ve Bay White, izin verirseniz sizlere samimi bir tavsiyede bulunmak istiyorum. Hatırlarsanız bu dâvâyı ilk aldığımda sizin karşınıza dava hakkında yarım yamalak teorilerle çıkmayacağımı, ancak soruşturma ve incelemelerimde elde ettiğim sonuçların tatminkâr olduğuna karar verdiğimde

bunları sizlerle paylaşacağımı size söylemiştim. Bu nedenle şu anda aklımdan geçenlerin hepsini söylemeyeceğim. Ama öte yandan size karşı dürüst olacağıma dair de söz verdiğimden, şunu söylemek istiyorum ki enerjinizi boşa harcıyorsunuz. Bu sabah buraya gelmemin sebebini size üç kelimeyle ifade edeyim: Bu olayı bırakın."

MacDonald ve White Mason hayretle ünlü meslektaşlarına baktılar.

"Bu olayı çözmek için boş yere çabaladığımızı mı söylüyorsunuz?" diye sordu dedektif.

"Ben sizin bisikletli adamı bulma çabanızın boşuna olduğunu söylüyorum. Yoksa davayı çözmek için gösterdiğiniz genel çabanın boşuna olduğunu söylemiyorum."

"Ama bu bisikletli adam uydurma biri değil ki. Bisikleti ve valiziyle gayet gerçek. Üstelik elimizde eşkâli de var. Mutlaka bir yerlerde olmalı. Onu neden yakalayamayalım ki?"

"Evet, evet; onun bir yerlerde olduğuna ve onu yakalayacağımıza eminim. Ama ben sizin yerinizde olsam enerjimi East Ham veya Liverpool'da harcamazdım. Sonuca giden daha kestirme bir yol olduğuna eminim."

"Bir şeyler saklıyorsunuz, Bay Holmes. Bu sizin dürüstlüğünüze hiç yakışmıyor." Dedektif sinirlenmişti.

"Benim çalışma yöntemlerimi biliyorsunuz Bay Mac. Ama bildiklerimi sizinle en kısa zamanda paylaşacağıma söz veriyorum.

Yalnız ondan önce elimdekileri bir kontrol etmem ve doğru olduklarından emin olmam lazım ki bunu kısa zamanda

halledebilirim. Ondan sonra da Londra'ya gelip bütün bildiklerimi sizinle paylaşacağım. Size başka türlü davranamayacak kadar borçluyum. Ancak şunu söylemem gerekir ise bunun gibi eşsiz ve ilginç bir dâvâ daha hatırlamıyorum."

"Sizi anlayamıyorum, Bay Holmes. Tunbridge'den döndüğümüz zaman olanları size de anlattık. O zaman bizimle hemfikirdiniz. O zamandan beri düşüncenizi değiştirecek ne oldu ki?"

"Hatırlarsanız size dün akşam köşkte birkaç saat geçireceğimi söylemiştim."

"Ee, ne oldu?"

"Ah, size şimdilik bir şey söyleyemem. Bu arada, tütüncüde eski bina hakkında kısa ama açık ve ilginç bilgiler veren bir ucuz bir kitapçık gördüm," diyerek ceketinin cebinden üzerinde köşkün kabaca çizilmiş bir resmi olan bir broşür çıkardı. "Bu tarihi ortam da davaya ayrı bir tat katıyor. Sabırsızlanmayın canım. Ne diyordum, ha evet, böyle bir olay insanın aklına ister istemez geçmişte yaşanmış bazı olayları getiriyor. İzin verin size bir örnek vereyim. 'I. James'in tahta geçişinin beşinci yılında dikilen ve James döneminden ayakta kalan hendekle çevrili yapılar içerisinde en iyi durumda olan Birlstone Köşkü'nün bahçesinde yer alan."

"Bizi aptal yerine koyuyorsunuz Bay Holmes."

"Hayır, hayır Bay Mac! İlk defa sizi böyle sinirli görüyorum. Neyse, madem istemiyorsunuz, size hepsini okumayacağım. O zaman size 1644 yılındaki İç Savaş sırasında parlamento'ya bağlı orduların bir subayı olan Albay

Charles ile ilgili bir olayı anlatayım. İç Savaş sırasında birkaç gün saklanmış ve sonunda ikinci George... Haydi ama baylar, bu eski evle bağlantılı bir sürü olay var."

"Buna şüphem yok Bay Holmes, ama onlar bizim konumuz değil."

"Değil mi? Değil mi? Olaya geniş bir pencereden bakmak bizim işimizde bir mecburiyettir, Bay Mac. Fikirlerin birbirleriyle ilişkilerinin ve elde edilen bilgilerin yorumlanması kullanımı farklı bir uzmanlık ve yetenek gerektirir. Umarım bu eleştirimini kriminal olaylarda sizin kadar uzman olmayan ancak yaş itibarıyla sizden büyük ve muhtemelen de be sebeple sizden daha deneyimli birinin sözleri olarak mazur görürsünüz."

"İtiraf etmeliyim ise fikrinizi çok net ifade ediyorsunuz, ancak bunu ifade etmek için çok dolambaçlı bir yol kullanıyorsunuz," dedi samimiyetle.

"Tamam, o zaman, geçmişin olaylarını bir kenara bırakalım ve bugünün gerçeklerine dönelim. Daha önce de söylediğim gibi, dün akşam köşkte kaldım. Ne Bayan Douglas'ı ne de Bay Barker'ı gördüm. Onları rahatsız etmek de istemedim. Ama şunu öğrendim ise kadın açıkça yas tutmuyor ve dün akşam da muhteşem bir yemek yemiş. Ziyaretimden tek haberi olan, geldiğimi kimseye söylememesini istediğim ve bana çalışma odasında tek başıma kalmak için izin veren Ames oldu."

"Ne? Nasıl yani?"

"Hayır, hayır; her şey yolunda şimdi. Hem yanlış hatırlamıyorsam bunun için izin vermiştiniz Bay Mac. Neyse,

oda her zamanki hâlindeydi ve ben de orada öğretici bir çeyrek saat geçirdim."

"Ne yaptınız ki?"

"Basit bir olayı esrarengiz bir hâle getirmemek için hemen söyleyeyim, kayıp dambılı arıyordum. Bunun dava açısından önemi sandığımdan da fazlaymış."

"Bulabildiniz mi bari?"

"Evet."

"Nerede?"

"İşte bu bizi bilinmezlin sınırına götürüyor. Bu konuda araştırma yapmak için bana biraz daha izin verin, size söz veriyorum bildiğim her şeyi sizinle paylaşacağım."

"Sizinle sizin koşullarınızla çalışmayı kabul ettik," dedi dedektif; "ama bize olayı soruşturmayı bırakmamızı söylemeye gelince. Tanrı aşkına, olayı neden bırakalım?"

"Nedeni çok basit, sevgili Bay Mac. Bırakmalısınız, çünkü sizin daha neyi araştırdığınız hakkında bir fikriniz yok."

"Birlstone Köşkü'nde öldürülen Bay Douglas'ın cinayetini araştırıyoruz."

"Evet, evet; öyle. Ama esrarengiz bisikletliyi aramayı bırakmalısınız. Bunun soruşturmanıza bir faydası olmayacağına sizi temin ederim."

"Peki, siz ne yapmamızı tavsiye ediyorsunuz?"

"Eğer yapacağınıza dair söz vererseniz, size söylerim."

"Sizin yöntemleriniz garip de olsa, arkasında mutlaka iyi bir sebep oluyor. Tavsiyenize uyacağım."

"Ya siz Bay Mason?"

Taşralı dedektif çaresizce bir Holmes'a bir de MacDonald'a baktı. Sherlock Holmes ile daha önce çalışmamıştı ve ne onu ne de yöntemlerini biliyordu.

"Şey, eğer dedektif için böylesi uygunsa, benim için de uygundur," dedi sonunda.

"Çok güzel!" dedi Holmes. "Öyleyse sizlere bir kır gezisine çıkmayı tavsiye ediyorum. Weald Ormanı'nın içindeki Birlstone Tepesi'nden görünen manzaranın çok güzel olduğunu söylüyorlar. Tabi iyi bir yere güzel bir öğle yemeği yemeye de gidebilirdik ama bölgeyle ilgili cehaletim yüzünden size bir yer tavsiye edemiyorum. Neyse, akşam yorgun ama mutlu..."

"Aaa, bu şaka da fazla uzamaya başladı ama" diye bağırarak öfkeyle sandalyesinden kalktı MacDonald.

"Tamam, tamam, gününüzü nasıl isterseniz öyle geçirin," dedi Holmes elini dedektifin omzuna neşeye vurarak. "Ne isterseniz yapın, nereye isterseniz oraya gidin ama benimle akşam karanlığı çökmeden önce burada buluşun. Ama sakın gecikmeyin-kesinlikle, Bay Mac."

"Bakın bu kulağa daha mantıklı geliyor."

"Aslında benimkisi iyi bir tavsiyeydi ama ısrar etmiyorum. Size ihtiyacım olduğunda buralarda olduğunuz sürece mesele yok. Ama gitmeden önce sizin Bay Barker'a bir not yazmanızı isteyeceğim."

"Ne notu?"

"İsterseniz ben söyleyeyim, siz yazın. Hazır mısınız?"

" 'SAYIN BARKER, Hendekteki suyu boşaltmamız gerektiğini düşünüyorum. Belki bu şekilde davayı çözmemize yardımcı olabilecek-' "

"Ama bu imkânsız," dedi dedektif. Ben araştırdım."

"Yavaş olun dedektif! Lütfen size söylediğimi yapın."

"Pekâlâ, devam edin o zaman."

" 'Bazı deliller bulabiliriz diye düşünüyorum. Gerekli düzenlemeleri yaptım. İşçiler yarın sabah çalışmaya başlayacaklar. Akıntının'"

"İmkânsız!"

" 'Akıntının yönünü değiştirecekler. Kanalin boşaltılmasının bazı şeylerin açıklığa çıkmasına yardımcı olacağına inanıyorum.' "

"Şimdi bu mesajı imzalayın ve dörtten önce ulaştırmaya çalışın. Sonra o saatte bu odada tekrar buluşacağız. Ondan sonra her ne istersek yapabiliriz. Dâvânın dönüm noktasına geldiğimize sizi temin ederim.

* * *

Tekrar buluştuğumuzda akşam olmak üzereydi. Holmes ciddi, ben meraklı, dedektifler ise şüpheli ve gergin tavırlıydı.

"Evet baylar," dedi arkadaşım resmi bir tavırla. "Şimdi sizlerin de benimler birlikte elimizdekileri test etmenizi istiyorum. Benim araştırmamın vardığım sonucu destekleyip

desteklemediğine ondan sonra karar verirsiniz. Soğuk bir akşam ve gözlemimizin ne kadar süreceğini bilmiyorum, bu yüzden sizi sıcak tutacak kalın bir şeyler giymenizi istiyorum. Gece tamamen çökmeden yerlerimizi almamız şart. O yüzden sizce bir mahsuru yoksa bir an önce yola çıkmak istiyorum."

Köşkün bahçesine girdik ve parmaklıklarla çevrelenmiş bir çukura gelinceye kadar köşke yaklaştık. Sonra buradan geçtik ve Holmes'u ana kapının ve köşkün iner kalkar köprüsünün karşısında bulunan çalılık bir alana kadar izledik. Hava iyice kararıyordu, ancak köprü henüz kaldırılmamıştı. Hep birlikte oradaki defne ağacının yapraklarının ardına gizlenerek köşkü izlemeye başladık.

"Şimdi ne yapıyoruz?" diye biraz ters bir şekilde sordu MacDonald.

"Biraz sabırlı olun ve mümkün olduğunca da ses çıkarmamaya dikkat edin," diye cevap verdi Holmes.

"İyi de neden buradayız ki? Gerçekten de bize karşı biraz daha açık davranabilirsiniz."

Holmes güldü.

"Watson benim gerçekte bir oyun yazarı olduğumu söyler daima," dedi. Bazen içimdeki sanatçı uyanır ve beni bir oyun sahnelemem için dürter. İşin aslı şu ki Bay Mac, bizim işimiz yavan ve pis bir iştir. Bu yüzden bazen başarımıza renk katacak ufak oyunlar sergilemenin iyi olacağını düşünüyorum. Sert bir suçlama ve omza sert bir darbe – böyle bir dénouement^[28] alınabilir ki? Ama çabuk çıkarım, ince bir tuzak, yaklaşan olayların akılcı bir analizi ve cesur teorinin sağlamlığı. İşte hayatımızın bütün gururu ve anlamı.

Şu anda siz de tıpkı avın cazibesine kapılmış bir avcı gibi heyecanlısınız. Ama her şey hazır olarak kucağınıza düşseydi olayın heyecanı kalır mıydı? Sadece biraz daha sabırlı olmanızı rica ediyorum Bay Mac, sonra zaten her şeyi anlayacaksınız."

"Umarım o gurur, anlam ve diğer geri kalan her şey, biz burada soğuktan ölmeden önce gelir," dedi Londralı dedektif şakayla.

Hepimiz samimiyetle bu temenniye katılıyorduk, zira aksi takdirde uzun ve acı dolu nöbet bizi bekliyordu. Biz beklerken evin kasvetli yüzüne düşen gölgeler de yavaş yavaş karanlığa bürünmüştü. Hendekten yükselen soğuk ve nemli hava ise artık kemiklerimize kadar işlemiş, soğuktan dişlerimiz titremeye başlamıştı. Giriş kapısının üzerinde tek bir lamba, ölümün gölgesinin düştüğü çalışma odasında ise bir avize yanıyordu. Evin diğer yerleri ise karanlık ve sessizdi.

"Bu daha ne kadar sürecek?" diye birden bire sordu dedektif. "Ve de neyi bekliyoruz?"

"Ne kadar süreceği hakkında sizden fazla bir fikrim yok," diye cevap verdi Holmes hiddetle. "Eğer suçlular da her hareketlerini demiryolu trenleri gibi planlasaydı, eminim bu hepimizi mutlu ederdi. Neyi belki—-. Ah, işte beklediğimiz şey."

O konuşurken çalışma odasındaki parlak ışık sanki önünden biri geçmiş gibi bir an karardı. Bizim arkasına gizlenmiş olduğumuz çalılık tam pencerenin karşısında, evden en fazla otuz metre kadar uzaktaydı. Pencere gıcırdayarak açıldı. Bulduğumuz yerden, pencereden dışarıya bakan adamın

başının ve omuzlarının karanlık hatlarını görebiliyorduk. İzlenmediğinden emin olmak istercesine kafasını karanlığa doğru uzatarak dikkatle baktı, sonra ise öne doğru sarktı. Gecenin sessizliğinde suyun dalgalanmasından kaynaklanan o hafif şıpırtıyı duyabiliyorduk. Elinde tuttuğu bir şeyle suyu tarıyor gibiydi. Sonra birden sudan çektiği yuvarlak bir objeyi tıpkı bir balıkçının yakaladığı balığı karaya aldığı gibi aldı.

"Şimdi!" diye bağırdı Holmes. "Şimdi!"

Holmes o bitmek tükenmek bilmeyen enerjisiyle hızla yerinden fırladı. Biz de donmuş uzuvlarımızla ayağa kalkmış ona yetişmeye çalışıyorduk. Tanıdığım insanlar içerisinde Holmes kadar aktif ve hareketli biri daha yoktu. Biz ona yetişmeye çalışırken o koşarak köprüyü geçmiş ve çanı çılgın gibi çalmaya başlamıştı. Birden iner kalkar köprü açıldı ve Ames yüzünde şaşkın bir ifadeyle kapıda beliriverdi. Holmes tek kelime etmeden adamı kenara iterek arkasında biz olduğumuz hâlde içeri girdi ve hızla az önce dışarıdan gördüğümüz adamın bulunduğu odaya gitti.

İçeri girdiğimizde bizi elinde bir yağ lambasıyla Cecil Barker karşıladı. Bizim gelişimize sinirlenmişti ve gözleri tehditkâr bir ifadeyle parlıyordu.

"Bütün bunlar da ne demek oluyor?" diye öfkeyle bağırdı. "Şimdi neyin peşindesiniz?"

Holmes odaya hızlıca bir göz gezdirirken, yazı masasının altında ipile sarılmış ıslak bir paket olduğunu gördü. Hızla paketi bulunduğu yerden alarak hafifçe salladı.

"İşte aradığımız bu Bay Barker. Hendekten biraz önce çıkardığınız bu paketin içinde bir dambıl var.

Barker yüzünde bir şaşkınlık ifadesiyle Holmes'a bakıyordu.

"Tanrı aşkına, bunu nasıl bildiniz?"

"Basit, onu oraya ben koydum."

"Oraya siz mi koydunuz?"

"Belki de yerleştirdim demeliydim," dedi Holmes. Hatırlarsanız kayıp dambıla bayağı kafayı takmıştım Dedektif MacDonald. Bu konuya dikkatinizi çekmeye çalıştım ama olayların gelişimi bu konuyu irdelemenize fırsat vermedi. Eğer su yakın, ağırlıklardan biri de kayıpsa bir şeyin suya atılmış olma ihtimali gayet yüksektir. Fikir üzerinde düşünmeye değerd. Ben de odaya girmeme izin veren Ames'in ve Dr. Watson'ın şemsiyesinin sapının yardımıyla dün akşam biraz balıkçılık yaptım ve bu paketi yakaladım. Tabi öncelikle bunu oraya kimin koyduğunu bulmalıydık. Bunun için de yarın hendeği boşaltacağımızı bildirdik. Böylece paketi saklayan kişi akşam olur olmaz onu hendekten almaya çalışacaktı. Ki şu anda burada buna tanıklık etmiş dört kişi var. Evet Bay Barker, sanırım söz söyleme sırası sizde."

Sherlock Holmes, ıslak paketi masanın üstüne, lambanın yanına koydu ve onu bağlayan ipleri kesti, içinden çıkan dambılı da köşedeki ikizinin yanına koydu. Sonra çıkardığı bir çift çizmenin tabanını göstererek "görüyorsunuz ise Amerikan malı," dedi. Sonra ise uzun, ölümcül bir bıçağı kılıfıyla birlikte masanın üzerine koydu. Son olarak da içerisinde iç çamaşırı, çorap, gri bir takım elbise ve sarı bir pardösü olan daha küçük bir paketi açarak içindekileri masanın üzerine yaydı.

"Bunların hepsi sıradan kıyafetler," diye belirtti Holmes. "Ancak bu tadilat görmüş sarı pardesö hariç. Paderöyü ışığa tutarken uzun ve ince parmaklarıyla da dikkatlice kontrol ediyordu. "İşte, burada gördüğünüz gibi, iç cep kesik bir silâhın içine girebileceği şekilde uzun bırakılmış. Terzinin adı da boyun kısmında yazıyor – Neale, Giyim, Vermissa, ABD. Kilise papazının kütüphanesinde oldukça öğretici bir öğleden sonra geçirdim ve Vermissa'nın Birleşik Devletler'in kömür ve demir madenleri açısından önemli bir kasabası olduğunu öğrendim. Bay Douglas'ın ilk eşinin kömür bölgelerinde bir yerden olduğunu söylediğinizi hatırlıyorum. Bu nedenle cesedin yanında bulunan üzerinde V.V. harfleri yazılı kartı Vermissa Vadisi ile ilişkilendirmenin pek de yanlış olmayacağını düşünüyorum.

Belki de katilin geldiği yer olan Vermissa Vadisi ile Korku Vadisi denilen yer de aynıdır. Olay önemli ölçüde aydınlandı. Sanırım sizin de yapacağınız bazı açıklamalar vardır, Bay Barker."

Cecil Barker'ın büyük dedektif konuşurken ki yüz ifadesi görülmeye değerdi. Yüzünden bir biri ardına öfke, şaşkınlık, dehşet ve kararsızlık ifadeleri geçiyordu. Sonunda işi alayla savuşturmaya karar verdi.

"O kadar çok şey biliyorsunuz ise belki kalanını da siz söylemelisiniz," dedi alayla.

"Size çok daha fazlasını söyleyebileceğimden şüphem yok Bay Barker, ama sizin anlatmanızın daha ince bir davranış olacağını düşünüyorum."

"Hah, benim anlatmamın daha ince bir davranış olacağını düşünüyorsunuz, öyle mi? Şey, o zaman size tek

söyleyebileceğim; eğer burada bir sır varsa, o sırrın kesinlikle bana ait olmadığıdır. Onu anlatacak olan da ben değilim."

"Eğer bu şekilde davranırsanız, o zaman hakkınızda tutuklama kararı çıkartıncaya kadar sizi gözaltına almak zorunda kalırız," dedi dedektif yavaşça.

"İstedığınız her lânet şeyi yapabilirsiniz," diye cevap verdi Barker meydan okurcasına.

Artık olayın sonuna gelmiş gibiydik. Barker'ın taş kesilmiş yüzüne bakan biri, onun isteği dışında hiçbir şeye zorlanamayacağını görebilirdi. Sessizliği Bayan Douglas'ın gelişi bozdu. Yarı açık kapının arkasından konuşulanları dinlemiş ve sonunda olaya müdahale etmeye karar vermişti.

"Bize yeteri kadar yardımcı oldun Cecil. "Gelecekte her ne olursa olsun, sen bize yardımcı olmak için elinden gelen her şeyi yaptın," dedi Bayan Douglas.

"Yeter ve hatta yeterden de öte," dedi yavaşça Holmes. "Sizi gayet iyi anlıyorum. Ve sizden sağduyulu davranıp polise yardımcı olmanızı bekliyorum. Belki daha önce arkadaşım Dr. Watson'ın sizinle ilgili uyarısını göz ardı etme hatasına düştüm, ama o zaman bile sizin bu suça doğrudan katıldığınızı düşünmek için sebeplerim vardı. Ama şimdi pek emin değilim. Hâlâ karanlıkta kalan pek çok nokta var. Size Bay Douglas'ın hikâyesini anlatmasını şiddetle tavsiye ederim."

Bayan Douglas, Holmes'ın sözlerine hayret dolu bir çılgınlıkla cevap verdi. Tam bu sırada odanın karanlık bir köşesinden çıkan bir adam hepimizi şaşırttı. Ancak Bayan Douglas ne de Bay Barker şaşırmış görünmüyorlardı. Kadın döndü ve bir

anda kollarını gelen adamın boynuna doladı, Barker ise geriniyordu.

"Böyle olması daha iyi Jack," dedi kadın. "Bunun en iyisi olduğundan eminim."

"Aslına bakarsanız Bay Douglas, böylesinin daha iyi olduğunu göreceksiniz," dedi Holmes.

Adam aydınlığa henüz alışmamış gözlerini kısarak bizlere baktı. Cesur gri gözleri, kısa kesilmiş sakalı ve çıkık çenesiyle dikkat çeken bir yüzü vardı. Hepimizi dikkatle süzdükten sonra beni şaşırtan bir hareketle yanıma yaklaşarak bana bir tomar kâğıt verdi.

"Sizden bahsedildiğini duymuştum," dedi. İngiliz aksanıyla konuşmuyordu belki ama Amerikan aksanı da denemezdi. Yine de olgun ve hoş bir sesi vardı. "Bir çeşit suç tarihçisisiniz, değil mi? Bugüne kadar elinize böyle bir hikâye geçmediğine dair son dolarıma bahse girerim. Bunu kendi yönteminizle anlatın, ama bazı şeyleri isterseniz de toplumdan gizleyemezsiniz. İki gündür bu fare kapanında, bildiklerimi kâğıda dökmek için çalışıyorum. Bunları arkadaşlarınıza va topluma açıklamakta özgürsünüz. Orada Korku Vadisi'nin hikâyesini bulacaksınız."

"Orada olanlar geçmişte kaldı, Bay Douglas," dedi Sherlock Holmes yavaşça. "Bizim sizden istediğimiz, bize bugünün hikâyesini anlatmanız."

"Anlatacağım," dedi Douglas. "Sakıncası yoksa konuşurken bir puro içebilir miyim, Bay Holmes? Yanlış hatırlamıyorsam siz de pipo içiyorsunuz. Sanırım insanlar kokusunu alır korkusuyla cebinizde tütünle iki gün boyunca bir şey içmeden

oturmanın nasıl bir şey olduğunu siz de tahmin edebilirsiniz." Şöminenin kenarına yaslanarak Holmes'ün kendisine uzattığı puroyu yaktı. "Sizden bahsedildiğini duymuştum, ama tanışacağımız hiç aklıma gelmezdi. Neyse, devam etmeden" – kâğıtlarımı göstererek- "şunu da belirteyim ise size yeni bir şeyler veriyorum."

Dedektif MacDonald, büyük bir şaşkınlıkla yeni gelen adama bakmaktaydı.

"Bu gerçekten inanılmaz!" diye haykırdı sonunda. "Eğer siz gerçekten Birlstone Köşkü'nün sahibi Bay John Douglas ise siz biz o zaman iki gündür kimin ölümünü araştırıyoruz? Nasıl oluyor da biz sizi öldü sanırken, âdeta kutudan fırlayan bir kukla gibi birden karşımıza çıkıveriyorsunuz?"

"Ah, Bay Mac," dedi Holmes parmağını âdeta azarlıcasına sallayarak, "Kral Charles'ın saklanması anlatan yerel broşürü okumamışsınız. O günlerde insanlar öyle çok güvenilir yerlere saklanmıyorlardı ve bir kere saklandıkları yere tekrar saklanabilirlerdi. Ben Bay Douglas'ı yine çatısının altında bulacağımızı biliyordum."

"Bu oyunu bize ne kadardır oynuyorsunuz, Bay Holmes?" diye sordu dedektif öfkeyle. "Bizim zamanımızı boşa harcadığımızı bilerek çalışmamıza nasıl izin verdiniz?"

"Hiçbir zaman sevgili Bay Mac. Dâvâyla ilgili yargım ancak daha dün akşam netleşti. İspatlayabilmem ise ancak bu akşam mümkün oldu. Kanaldaki elbise leri bulduğumuzda, bulduğumuz cesedin Bay John Douglas'a değil, Tunbridge Kaplıcaları'ndan gelen bisikletli adama ait olduğunu anladım. Başka türlü olması imkânsızdı. Bu şekilde Bay Douglas son

kaçışına kadar karısının ve arkadaşının yardımıyla yine kendi evinde saklanabilecekti."

"Çok doğru bir sonuca ulaştımsınız," diyerek onayladı Bay Douglas. "İngiliz yasaları nezdinde yaptığının nasıl bir şey olduğundan pek anlamasan da elime geçen bu fırsatı peşimdeki av köpeklerinden kurtulmak için kullanmaya karar verdim. Yalnız hemen belirteyim ise ilk hareketimden son hareketime kadar hiçbir hareketimde utanılacak ve bir daha yapamayacağım hiçbir şey yapmadım. Neyse, hikâyemi duyunca buna kendiniz karar verirsiniz. Beni uyarmaya sakın kalkmayın dedektif, ben doğruya tanıklık etmeye hazırım."

"En başından başlamayacağım. Orada," –bana verdiği kâğıtları gösteriyordu- "çok sıra dışı bir hikâyeye bulacaksınız. Neyse, sonuçta orada başlayan hikâyeye bugüne kadar uzanıyor. Peşimde benden nefret etmek için çok nedenleri olan insanlar var ve beni ellerine geçirmek için sonuna kadar da gitmeye kararlılar. Ben yaşadıkça ve tabii onlar da yaşadıkça, bu dünyada bana huzur yok. Beni Chicago'dan California'ya kadar, hatta Amerika dışında bile izlediler. Evlenip bu huzur dolu yere yerleştiğimde, son yıllarımı huzur içerisinde geçireceğimi sanmıştım. Olan biteni hiçbir zaman karıma anlatmadım. Onu da bu işe dahil etmek istemedim. Eğer dahil etseydim, huzuru kaçacak, her zaman kötü bir şeyler olabileceği endişesiyle yaşayacaktı. Bazen ağızımdan kaçan şeylerden dolayı durumu tahmin ettiğini sanıyordum, ama dün size bildiklerini anlattığında siz de gördünüz ki konu hakkında gerçekte hiçbir şey bilmiyor. O size bildiği her şeyi anlattı, Barker da öyle. Zira o gece açıklama yapmaya fazla zaman yoktu. Şu anda karım her şeyi biliyor. Eğer daha akıllı bir adam olsaydım, ona çok daha önce anlatırdım. Ama bunu

yapmak çok zordu hayatım" kadının elini ellerinin arasına aldı- "ben yapabileceğimin en iyisini yapmaya çalıştım."

"Evet baylar, bu olaydan bir gün önce Tunbridge Kaplıcaları'na gittim ve bu adam dikkatimi çekti. Çok uzun süre inceleyemedim, ama bir bakışta birçok şeyi anlayabilen biriyim. Kim olduğunu hemen anladım. Düşmanlarım içerisinde en kötüsüydü. Yıllardır tıpkı bir Karibo'nun^[29] peşindeki kurt gibi peşimdeydi. Belanın yolda olduğunu fark ettim ve eve gelip onun için hazırlandım. Bir dönem o kadar şanslıydım ise şansımınla neredeyse bütün Birleşik Devletler'de sohbet konusu olmuşum. Şansın hâlâ benden yana olduğundan hiç şüphem olmadı.

"Ertesi gün dikkatli davranarak parka hiç gitmedim. Eğer gitseydim orada benim işimi ben daha silâhımı çekmeden bitirirdi. Köprü kalktıktan sonra –akşamları köprü kalktıktan sonra daha huzurlu oluyordum- bu konuyu unutmuşum bile. Onun eve girip beni bekleyeceği aklıma bile gelmemişti. Ama her akşam olduğu üzere sabahlığımı giyip aşağı indiğimde, tehlike kokusu aldığımından çalışma odasına hemen girmedim. Sanırım bir insan hayatı tehlikedeyse –ki benim hayatım çoğunlukla hep tehlikedeydi- bir çeşit altıncı his geliştiriyor. Birden hayatımın tehlikede olduğunu söyleyen o kırmızı bayrağı gördüm. İşareti yeteri kadar net görmüştüm ama neden öyle hissettiğimi size anlatamam. Bir an sonra perdenin altından çizmesini gördüğümde ise artık her şey netleşmişti.

"Elimde tek bir mum vardı ama kapı aralıktı ve koridordaki lambadan yeteri kadar ışık geliyordu. Mumu yere bıraktım ve hızla daha önce şöminenin kenarına bırakmış olduğum çekici aldım. O da aynı anda saldırdı. Elinde bir bıçak olduğunu gördüm ve çekiçle ona vurdum. Bıçak yere düştü. Tıpkı bir

yılan balığı gibi hızla masanın arkasına doğru kaçtı ve pardösüsünün altından bir silâh çıkardı. Silâhın horozunu kaldırdı ama o daha ateşleyemedi silâhı tuttum. Namluyu ben tutuyordum. O şekilde bir veya iki dakika mücadele ettik. Silâhı kaybeden ölecekti. Silâhı hiç bırakmadı ama silâhın namlusu bir an için yüzüne geldi. Belki o anda tetiği ben çektim, belki de mücadele sırasında ateş aldı. Her neyse, iki namlu birden yüzüne patladı. Onu tanıyordum, Ted Baldwin'di. Ama o hâlde annesi görse tanıyamazdı. Pis işlere alışık olmama rağmen o görüntü beni bile hasta etti.

"Barker geldiğinde masanın diğer ucuna dayanmış, kendimi toparlamaya çalışıyordum. Karımın geldiğini duyunca kapıya koşarak içeri girmesine engel oldum. İçerideki görüntü bir kadına göre değildi. Yakında ona döneceğime söz verdim. Barker'a olanları hemen kısaca anlattım –her şeyi gayet soğukkanlı karşıladı- sonra diğerlerini beklemeye başladık. Ama kimse ortalarda yoktu. O zaman karımla arkadaşımın başka hiç kimsenin bir şey duymadığını anladık.

"Kendimi ölmüş gösterme fikri de aklıma o anda geldi. Açıkçası bu parlak fikir beni âdeta büyülemişti. Gömleğini sıyırdım ve koluna dağlanarak yapılmış bu damgayı gördüm. Bakın."

Douglas olarak bildiğimiz adam kendi gömleğini sıyıyarak koluna dağlanarak yapılmış bir sembolü gösterdi. Tıpkı ölü adamın kolunda olduğu gibi onun kolunda da içerisinde kahverengi üçgen bulunan bir çember sembolü vardı..

"Beni ürperten bana olan benzerliği oldu. Dikkatli bakınca da emin oldum. Boyu, saçları ve görüntüsü tıpkı benim gibiydi. Kimse bizi ayırt edemezdi. Zavallı şeytan! Bu elbise

leri getirdim ve Barker ile birlikte ona sabahlığını da giydirerek sizin bulduğunuz şekilde bıraktık. On beş dakika sonra sahne artık hazırды. Onun eşyalarını ise paketledikten sonra bulabildiğim tek ağırlıkla birlikte pencereden dışarı attık. Benim yanımda bırakmayı düşündüğü kart onun yanında duruyordu. Yüzüklerimi ona taktık, ama sıra nikâh yüzüğüne gelince" –ellini öne doğru uzatarak- "sizin de gördüğünüz gibi onu çıkaramadım. Evlendiğim günden beri hiç çıkarmamıştım; çıkarmaya kalkarsam da çok uğraşacaktım. Bu detayın kendi kendisini gizlemesi gerekecekti. Bir yara bandı olarak yüzüğün normalde takılı olması gereken yere yapıştırdım. Eğer yara bandını çıkarmış olsaydınız, altında kesik falan olmadığını görecektiniz.

"Sonuç olarak durum bu. Eğer olay yatışsaydı, buradan gidecektik ve ben de hayatımın son zamanlarını karımla huzur içerisinde geçirebilecektim. Bu şeytanların ben yaşadıkça benim peşimden geleceklerini biliyordum. Peşimi ancak ölümüm gazetelerde ilan edilir de beni öldürmeyi başardıklarına inanırlarsa bırakırlardı.

Her şeyi karıma ve Barker'a tam olarak anlatmama imkân verecek kadar zaman yoktu ama durumu bana yardım edebilecek kadar kavradılar. Ben buranın bir sığınak olduğunu biliyordum, Ames'de öyle. Ama bu olayları bağlamak hiç aklına gelmedi. Böylece ben ortadan kayboldum, kalan işi ise Barker üstlendi.

"Sanırım onun yaptıklarını siz de tahmin edebilirsiniz. Pencereyi açarak katilin kaçmış olduğu hissini vermek için pervaza o işareti yaptı. Gereksizdi belki de zira köprü kalkık olduğu için başka yolu yoktu. Her şey hazır olunca da bütün gücüyle çanı çaldı. Bundan sonra olanları ise zaten

biliyorsunuz. Artık ne isterseniz onu yapabilirsiniz, yalnız size gerçeği, bütün gerçeği söylediğimi de bilin. Tanrı yardımcım olsun. Şimdi size olayın İngiliz yasalarınca nasıl değerlendirildiğini sorabilir miyim?"

Sherlock Holmes tarafından bozulan bir sessizlik oldu.

"İngiliz yasaları, sonuç olarak, sadece yasadır. Sonuçta hak ettiğinizden fazlasını almayacaksınız. Benim size asıl sormak istediğim bu adamın sizin burada yaşadığınızı nasıl öğrendiği veya eve nasıl gireceğini ve nereye saklanacağını nereden bildiği?"

"Bu konuda hiçbir bilgim yok."

Holmes'ün yüzü bembeyaz konuşması ise gayet resmiydi.

"Korkarım olay henüz kapanmadı," dedi. "İngiliz yasalarından veya Amerika'daki düşmanlarınızdan daha kötü tehlikelerle karşılaşabilirsiniz. Sizin hâlâ tehlikede olduğunuzu düşünüyorum Bay Douglas. Eğer tavsiyemi dinleyecek olursanız, size tedbiri elden bırakmamanızı tavsiye ederim."

Şimdilik sevgili okurlarım, size Sussex'teki Birlstone Köşkü'nden, orada yaşadığımız ve John Douglas adlı adamın garip hikâyesi ile biten maceradan ve o maceranın yaşandığı yıldan uzaklara doğru bir süreliğine uzaklaşmanızı isteyeceğim. Siz şimdiki zamandan yirmi yıl kadar geriye ve binlerce kilometre daha Batıya götüreceğim. Yalnız sıradan ve berbat bir anlatıcı olabilirim –hatta o kadar sıradan ve o kadar kötü ise siz bu olayların gerçekten olup olmadığına inanmakta güçlük çekebilirsiniz. Bir hikâye diğerine ötekisine geçtiğimi sanmayın. Okudukça öyle olmadığını anlayacaksınız. Eski

olayları anlattıktan ve siz geçmişin sırrını çözdükten sonra başka olayların geldiği Baker Caddesi'ndeki odalarda tekrar buluşacağız.

İKİNCİ KISIM

- VANDALLAR -

I

Adam

1875 yılının dört Şubatı idi. Sert bir kış olmuş ve Gilmerton Dağları'nın dik vadileri karla kaplanmış ancak kar lokomotifini demir yolunu açık tutmayı başarmıştı. Uzun kömür madeni hattını demir işletme merkezine bağlayan akşam treni Stagville'i Vermissa kasabasına bağlayan bayırı yavaş yavaş tırmanıyordu. Vermissa kasabası, Vermissa Vadisi'nin kalbiydi. Yol, buradan geçerek aşağıda Barton Geçidi'ne, Helmdale'e ve bir tarım bölgesi olan Merton'a kadar uzanıyordu. Bu yol tek yönlü bir demiryoluydu fakat iki yanındaki kömür ve demir cevheri yüklü kamyonlarıyla, Amerika Birleşik Devletleri'nin bu en ıssız köşesine vahşi bir nüfus akınını da beraberinde getiriyordu.

Gerçekten de ıssızdı. Buraya gelen ilk öncüler bu suların aktığı çayırların arkadaki kayalıklarla ve kasvetli ormanla kıyaslandığında değersiz olabileceğini hayâl edemezlerdi. Bu karanlık ve zorlukla geçit veren ormanın yukarısında ormanı ve ormandaki derin vadiyi çevreleyen kar ve kayalarla kaplı dağlar vardı. Trenin yaklaşmakta olduğu bölge işte böyle bir yerdi.

En öndeki katarın ve onun arkasında bulunan yirmi otuz kişinin bindiği römorktaki yağ lambaları henüz yakılmıştı. Bunların çoğu aşağıdaki vadideki vardiyalarından dönen işçilerdi. İçlerinden yüzleri kararmış, ellerinde fener olan en az bir düzine kadarı madenciydi. Gurup olarak oturmuş, bir yandan sigara içiyorlar, bir yandan da arabanın öbür başında oturmuş üniforma ve rozetlerinden polis oldukları belli olan iki adama bakarak alçak sesle sohbet ediyorlardı. Arabada bunlardan başka birkaç işçi kadın, yerel dükkân sahibi olmaları muhtemel iki yolcu, bir köşede ise genç bir adam vardı. Bizim ilgilendiğimiz adam da budur. Ona dikkat edin, zira buna değer.

Soluk benizli, orta yapılı bir adamdı ve yaklâşık otuz yaşlarında görünüyordu. Büyük, kurnaz ama sempatik bakışlı gri gözleri ile çevresini inceliyordu. Sosyal, hatta insanlarla arkadaşlık etmek için can atan biri olduğu açıktı. Arkadaş canlısı tavırları, konuşkan yapısı ve sürekli gülümsemesiyle hemen kendini belli ediyordu. Ama onu biraz yakından inceleyen biri ağzında ve dudaklarındaki kasılmayı ve bu arkadaş canlısı sıcak tavırların arkasında çok daha farklı bir şeyler olduğunu sezebilir; bu kahverengi saçlı İrlandalı da tanıştırıldığı insanlar üzerinde iyi veya kötü bir izlenim bırakabilirdi.

En yakınındaki madenciye verdiği selama ve yaptığı bir kaç samimi jeste ancak kısa ve kabaca cevap alınca, kendi sıkıcı sessizliğine bürünüp pencereden önünden akmakta olan manzaraya bakmaya başladı. Manzara pek de öyle iç açıcı değildi. Artan karanlıkla birlikte, dağların eteklerindeki ocaklardan çıkan kıvılcık alevleri görmek mümkündü. Kendilerini çevreleyen uzun bacaların ortasında iri cüruf

yığınları yükseliyordu. Yol boyunca oraya buraya serpiştirilmiş gibi duran birbiriyle iç içe geçmiş izbe evleri ve pencerelerinden sızan ışıkları görmek mümkündü. Bu kasabanın sokakları pek de tekin olmayan insanlarla doluydu. Vermissa bölgesinin demir ve kömür madenleri zenginlere veya kültürlü insanlara göre bir yer değildi. Her tarafta kaba hayat mücadelesinin, kaba işçiliğin ve bunları yapan kaba işçilerin izleri vardı.

Genç yabancı bu kederli kasabayı bu tür bir manzaraya alışık olmadığı belli tiksinti dolu ama inceleyen bakışlarla süzüyordu. Tren mola verdiğiğinde cebinden kenarına notlar alınmış bir kâğıt yığını çıkardı. Sonra ise belinden ise kimsenin öyle cana yakın bir insanda olmasını beklemeyeceği bir şey çıkardı. Belinden çıkardığı şey bir silâh, en büyüğünden bir denizci tabancasıydı. Silâhı yan çevirdiğinde tabancanın topundaki mermiler ışıktaki parlamayarak silâhın dolu olduğunu belirtti. Silâhı hemen ceketinin cebindeki gizli iç cebe koydu, ama yandaki bankta oturan bir işçi silâhı görmüştü.

"Selam ahbap!" dedi adam. "Dolu ve hazır görünüyorsun."

Genç adam utangaçça gülümsedi.

"Evet," dedi. "Geldiğim yerde bazen ona ihtiyaç duyarız."

"Orası neresi olabilir?"

"En son Chicago'daydım."

"Buralara yabancısın yani?"

"Evet."

"Burada da ona ihtiyacın olabilir," dedi işçi.

"Öyle mi?" Genç adam ilgilenmiş görünüyordu.

"Burada olanlar hakkında hiçbir şey duymadın mı?"

"Hayır, bir şey duymadım."

"Neden ise ülkenin bununla çalkalandığını sanıyordum. Neyse, yakında duyarsın. Seni buraya getiren nedir?"

"İstekli bir adam için her zaman bir iş vardır."

"Yoksa sen de İşçi Birliği'nden misin?"

"Kesinlikle."

"O zaman sanırım iş bulursun. Hiç arkadaşın var mı?"

"Henüz yok, ama edinme şansına sahibim."

"Bu da ne demek şimdi?"

"Kadim Özgür Adamlar Örgütünün bir üyesiyim. Locası olmayan bir kasaba yoktur ve loca olan her yerde de kendime arkadaş bulabilirim."

İma yol arkadaşının üzerinde tuhaf bir etkiye sebep oldu. Arabadakilere şüpheyle bir göz attı. Madenciler hâlâ kendi aralarında konuşuyorlar, iki polis memuru ise kestiriyorlardı. Yerinden kalkarak genç yolcunun yanına geldi ve oturarak elini uzattı.

"Buraya koy," dedi adam.

İki adam arasında bir çeşit tokalaşma gerçekleşti.

"Doğru söylüyormuşsun. Ama emin olalım."

Sağ elini sağ kaşına kadar kaldırdı. Yolcu ise sol elini sol kaşına kadar kaldırdı.

"Geceler tehlikelidir," dedi işçi.

"Evet, seyahat eden yolcular için," diye cevap verdi öteki.

"Bu yeterli. Ben Kardeş Scanlan, Loca 341, Vermissa Vadisi. Buraya gelmene sevindim."

"Teşekkür ederim. Ben Kardeş John McMurdo, Loca 29, Chicago. Vücut Efendisi J.H.Scott. Ama bir kardeşle bu kadar çabuk tanışabildiğim için şanslıyım."

"Burada bizlerden çok var. Örgüt Birleşik Devletlerin hiç bir yerinde burada, Vermissa Vadisi'nde olduğu kadar gelişmemiştir. Ama senin gibi delikanlılara her zaman ihtiyaç vardır. Benim anlamadığım, İşçi Birliğinin senin gibi yetkin bir adamı nasıl olur da Chicago'da iş bulamaz."

"Yapacak sürüyle iş buldum," dedi McMurdo.

"Öyleyse neden ayrıldın?"

McMurdo başıyla polisleri işaret ederek gülümsedi.

"Eminim oradaki baylar da bunu duymaktan memnun olurdu."

Scalan anlayışlı bir şekilde homurdandı.

"Mesele mi var?" diye sordu fısıltıyla.

"Derin mevzu."

"Hapishane işi mi?"

"Ve fazlası."

"Cinayet değil, değil mi?"

"Bunları konuşmak için henüz erken," dedi McMurdo söylenmesi gerekenden fazlasını söylemiş bir adamın şaşkınlığıyla. "Chicago'dan ayrılmak için kendime göre geçerli nedenlerim var. Sana söyleyebileceğim bu kadar. Sen bu tür sorular sormak hakkını kendinde nasıl görüyorsun?"

Gri gözleri birden tehlikeli bir öfkeyle parladı.

"Tamam ahbap. Art niyetim yoktu. Her ne yapmış olursan ol, çocuklar seni yargılamayacaktır. şimdiki durağın neresi?"

"Vermissa."

"Bu hattaki nc durak. Nerede kalıyorsun?"

McMurdo bir zarf çıkararak loş ışığa doğru tuttu.

"Burada Jacob Shafter'ın adresi var. Sheridan Caddesi. Bana Chicago'dan tanıdığım birinin tavsiye ettiği bir pansiyon var orada."

"şey, orayı bilmiyorum. Ama zaten Vermissa benim alanımın dışında. Ben Hobson Kasabası'nda yaşıyorum. Zaten gelmek üzereyiz. Ama ayrılmadan önce sana bir tavsiyede bulunmak istiyorum. Eğer Vermissa da başın derde girerse doğrudan doğruya Birlik Evi'ne git ve şef McGinty'e git. Vermissa Locasının Vücut Efendisi'dir ve bu bölgede Siyah Jack McGinty'nin istemediği hiçbir şey olamaz. Neyse ahbap. Belki o akşamlardan birinde locada tekrar karşılaşırız. Ama sözüme kulak ver; başın derde girerse şef McGinty'e git."

Scalan araçtan indi ve McMurdo bir kez daha düşünceleriyle baş başa kaldı. şimdi artık hava iyice kararmış ve ocaklardan

çıkan alevlerin kızıllığı daha da belirginleşmişti. Alevlerin ışığı eğilen, kalkan ve dönen karanlık gölgelere vuruyordu.

"Sanırım Cehennem böyle bir yer olmalı," dedi bir ses.

McMurdo döndüğünde polislerden birinin oturduğu yerde doğrulmuş hâlde alevleri izlediğini gördü.

"İşte tam da bu yüzden," dedi öteki polis memuru, "Cehennemin tam da böyle bir yer olduğunu düşünüyorum. Eğer aşağıda daha kötü ve adını bilemediğiniz şeytanlar varsa, bu beklediğimin ötesinde bir şey olur. Sanırım sen bu bölgede yenisin, genç adam?"

"Yeniysen ne olmuş?" diye aksi bir sesle cevap verdi McMurdo.

"Sadece şu bayım; size arkadaşlarınızı seçerken dikkat etmenizi öneririm. Ben sizin yerinizde olsam arkadaş edinmeye Mike Scanlan veya onun çetesiyle başlamazdım."

"Benim arkadaşlarımla kim olduğu sizi neden ilgilendiriyor ki?" diye dövercesine ve araçtaki herkesin dönüp onlara bakmasına sebep olan bir sesle sordu McMurdo. "Sizin fikrinizi sordum mu? Tavsiyeye ihtiyacı olan bir çaylak gibi mi duruyorum? Size soru sorulunca cevap verirsiniz. Benim sormamı ise çok beklersiniz."

Yüzünü polisler doğru çevirerek kafasını hafifçe kaldırdı ve hırlayan bir köpek gibi gülümsedi.

Bu iyi niyetli iki polis memuru arkadaşça yaklaşımlarının reddedildiği bu sert çıkış karşısında şaşırıldılar.

"Alınma yabancı," dedi biri. "Bu uyarı senin iyiliğin içindi. Burada yeni ve yalnız başına olduğun için seni uyarmak ihtiyacı hissettik."

"Bu yerin yabancıları olabilirim ama sizin türünüzün yabancıları değilim," diye karşılık verdi öfkeli bir sesle. "Sanırım siz her yerde aynısınız. İnsanlara size sorulmadan tavsiye vermeye pek meraklısınız."

"Belki de çok yakında biz de senin ne olduğunu görürüz," dedi memurlardan biri sırtarak. "Eğer ben bu işi biliyorsam, sen hiç de sıradan biri değilsin."

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum," diyerek arkadaşını onayladı öteki memur. "Bana sizinle tekrar karşılaşacağız gibi geliyor."

"Sizden korkmuyorum. Sakın sizden korktuğumu sanmayın," dedi âdeta bağırarak McMurdo. "Benim adım Jack McMurdo-gördünüz mü? Eğer isterseniz beni Vermissa da Jacob Shafter'ın Sheridan Caddesi'ndeki yerinde bulabilirsiniz. Sizden saklanıyor muyum, ha? Gece veya gündüz hiç fark etmez, yüzünüze çekinmeden bakabilirim. Bu konuda hiç şüphemiz olmasın."

Yeni gelen adamın bu cesur tavrı madenciler arasında anlayış ve hayranlık dolu bir mırıldanmaya neden olurken, iki polis memuru omuz silkerek kendi aralarında başka bir konuda konuşmaya başladılar. Birkaç dakika sonra tren zayıf bir ışıkla aydınlanan bir istasyona geldi. Vermissa yol üzerindeki en büyük kasabaydı. Madencilerden biri konuşmak için yanına yaklaştığında McMurdo elinde deri seyahat çantası, trenden inmek üzereydi.

"Hey ahbap, polislerle nasıl konuşulacağını iyi biliyorsun," dedi korku ve hayranlık karışımı bir sesle. "Buna sevindim. İzin ver de hem sana yolu göstereyim hem de çantayı taşıyayım. Zaten Shafter'ın yeri de yolumun üzerinde."

Bu arada madenciler koro hâlinde dostça bir şekilde "İyi akşamlar," diyerek yanlarından geçtiler. McMurdo kalabalık nüfusun Vermissa'nın ayrılmaz bir parçası olduğunu görüyordu. Bölgede zaten bir anarşi havası vardı ama kasabadaki durum daha da kötüydü. Vadi boyunca en azından insanın güç ve yaratıcılığının sonucu olarak ortaya çıkmış sanayi gelişiminin parçası olan kızgın alevlerin görkemi ve tüten duman bulutları vardı. Kasabada ise en kötüsünden bir çirkinlik ve bayağılık vardı. Geniş caddedeki trafik, karın çamurlaşarak balçığa dönmüş olması sebebiyle zorlukla ilerliyordu. Kaldırımlar ise dar ve yetersizdi. Sokak lambalarının ışığında birbiri ardı sıra dizilmiş ahşap evlerin ne kadar kirli ve bakımsız olduğu daha da iyi görülüyordu. Kasabanın merkezi ise iyi aydınlatılmış mağazalar, daha da aydınlatılmış likör salonları ve kumarhaneler ile çok daha aydınlıktı. İşçiler zorlukla kazandıkları ancak oldukça yüksek bir ücreti işte böyle harcıyorlardı.

"Burası Birlik Evi," dedi rehber. Neredeyse bir otel kadar gösterişli bir binayı gösteriyordu. "Jack McGinty, yani Şef orada."

"Nasıl biridir?" diye sordu McMurdo.

"Ne! Şef'ten bahsedildiğini hiç duymadın mı?"

"Buralara yeni geldiğimi biliyorsun. Nasıl duyabilirdim ki?"

"Şey, ben onun bütün Birlik çevrelerinde tanındığını sanıyordum. Gazetelerde epey haber çıkmıştı."

"Neden gazetelere çıktı ki?"

"Şey" –madenci sesini alçalttı- "olaylar yüzünden."

"Ne olayı?"

"Ah Tanrım, alınma ama gerçekten çok garip birisin. Vandalların çıkardığı olaylar tabi ki. Buradaki her şeyin arkasında Vandalların olduğuna emin olabilirsiniz."

"Sanırım Chicago'da iken onlar hakkında bir şeyler bir şeyler okumuştum. Bir çeşit katil gurubu, öyle değil mi?"

"Tanrı aşkına sessiz ol be adam!" diye telaşla uyardı madenci hayretle genç adama bakarak. "Sokak ortasında böyle konuşmaya devam edersen, buralarda fazla yaşamazsın ahbab. Bundan çok daha azı için bile öldürülenler oldu."

"Her neyse, onlar hakkında bütün bildiklerim, okuduklarımdan ibaret."

"O zaman sana okuduklarının gerçekler olmadığını söylemeliyim," dedi madenci endişeyle. Bir yandan da sanki bir şeylerden korkuyormuş gibi etrafını kontrol ediyordu. "Benim sana tavsiyem yabancı, cinayet ve Jack McGinty'nin adını birlikte anmamandır, çünkü her fısıltı mutlaka onun kulağına ulaşır. O da kendisini rahatsız eden bir şey olursa gereğini yapmaktan asla çekinmez. Neyse, aradığın ev burası, caddenin arkasında olan. Orayı ihtiyar Jack Shafter işletir. Bu kasabada yaşayan herkes kadar dürüst biridir."

"Teşekkür ederim," dedi McMurdo yeni tanıştığı adamla el sıkışırken. Sonra da çantasını eline alarak eve giden patikaya saptı. Kapıyı çaldığında onu karşılayanın hiç de beklediği türden biri olmadığını gördü.

Kapıyı açan genç ve dikkat çekici güzellikte bir kadındı. İsveçli'ydi. Kadın sarı açık renkli saçları ve bembeyaz yüzüyle tezat oluşturan koyu gözleri ile şaşkınlık ve sevimli bir utangaçlıkla yabancıya dikkatle bakarken yüzü hafifçe kızardı. Arkadan girişe sızan ışıpta kadın McMurdo'ya daha önce hiç görmediği kadar güzel geldi. Kendilerini çevreleyen pis ve kasvetli ortamda kadın ona daha da çekici görünüyordu. Maden cürufları içerisinde büyüyen bir menekşe bile onu bu kadar şaşırtamazdı. O kadar etkilenmişti ise tek söz söylemeden kadına öylece bakakaldı. Sonunda sessizliği bozan kadın oldu.

"Sanırım babam için geldiğiniz. Onu görmeye geldiniz, değil mi?" diye sordu tatlı İsveç aksanıyla. "Kasaba merkezine gitti. Her an dönebilir."

McMurdo, kadın bakışlarından rahatsız olup gözlerini kaçırana kadar ona bakmaya devam etti.

"Önemli değil, hanımefendi," dedi sonunda; "Onu acil görmemi gerektiren bir şey yok. Aslına bakarsanız, konaklayacak bir yer gerekiyordu ve bana da sizi tavsiye ettiler. Benim için uygun bir yer olabileceğini düşünmüştüm. Şimdi ise bundan eminim."

"Çabuk karar veriyorsunuz," dedi kadın gülümseyerek.

"Kör bir adam bile bu kadarını görebilirdi," diye cevap verdi adam.

Kadın bu komplimana gülerek karşılık verdi.

"İçeri buyurun bayım," dedi kadın. "Ben Bayan Ettie Shafter'ım, Bay Shafter'ın kızı. Annem öldüğünden dolayı evi ben yönetiyorum. Babam gelinceye kadar ön odadaki şöminenin yanında oturup bekleyebilirsiniz. Ah, işte geldi bile; siz aranızda konuşup halledersiniz."

Şişman bir adam içeri girdi. McMurdo her şeyi birkaç kelimeyle özetledi. Ona adresi Chicago'da Murphy adlı biri vermişti. O da bu adresi başkasından almıştı. Shafter şartları söylediğinde yabancı itiraz etmeden kabul etti. Belli ki parası vardı. Haftalık on iki doları peşin ödeyecek, karşılığında da oda ve yemek alacaktı. Böylece adaletten kaçarak Shafterlar'ın evine sığınan McMurdo için onu uzak bir diyardaki karanlık olaylara kadar sürükleyecek yolculuğun ilk adım atılmıştı.

II

Vücutların Efendisi

McMurdo, çabuk dikkat çeken biriydi. Her nereye gitse, çevresince hemen tanınıyordu. Bir haftada Shafter'in en önemli kişisi hâline gelivermişti. Pansiyonda konaklayan on-on iki kadar kişi vardı ama dürüst ustabaşılar ve çeşitli mağazalarda çalışan tezgâhtarlardı ve bu İrlandalı'dan çok farklıydılar. Bir araya geldikleri akşamlarda fıkrası en komik, sohbeti en ilginç, şarkısı en iyi olan hep O'ydu. Onda âdeta şeytan tüyü vardı. İnsanların sempatisini kazanmakta hiç zorluk çekmiyordu. Ancak onu tanıyanların kendisine saygı duymasına ve hatta korkmasına yol açan, kendisini getiren katarde olduğu gibi ani öfke patlamalarına neden olan ve sıkça ortaya çıkan sinirli bir yanı da vardı. Asiliği ve kural tanımazlığı ise yasal düzeni korumakla görevli olanları ve bazı pansiyon arkadaşlarını rahatsız ediyor, bazı insanların ise hoşuna gidiyordu.

Evin kızına olan ilgisini ve ondan hoşlandığını daha ilk baştan belli etmişti. Çekingen biri değildi. Gelişinin daha ikinci günü onu sevdiğini söylemiş, ondan sonra da kız onun hevesini kırmak için ne yaparsa yapsın onu sevdiğini tekrar tekrar söylemekten hiç vazgeçmemişti.

"Başkasını sevemem!" diyordu ağlamaklı bir sesle. "Başkasını sevemem! İzin ver seni seveyim! Başkasını severek hayatımın aşkını unutmamı nasıl istersin? İstedğin

kadar 'Hayır' diyebilirsin Etti, ama 'Evet' diyeceğin gün de gelecek ve ben de o günü bekleyebilecek kadar gencim."

İçten konuşmaları ve hoş davranışlarıyla karşı konulmaz bir talipti. Ayrıca bir kadının ilgisini çekecek ve kendisini sevdirecek kadar deneyim ve sır doluydu. Bir yandan Monaghan bölgesinin tatlı vadilerinden, uzaktaki güzel adalardan, yeşil çayırlardan ve karlı dağlardan; bir yandan da Kuzey Detroit'in şehirlerinden, Michigan Buffalo'daki oduncu kamplarından ve sonra da kendisinin de bir süre çalıştığı Chicago'daki kereste fabrikasından bahsedebiliyordu. Sonra o büyük şehirde bir şeyler olmuş ve onda bir romantizm duygusu ortaya çıkmıştı. Bu duygu o kadar garip ve anlaşılmazdı ise kelimelerle ifade etmek çok zordu. Sonunda olaylar onu birden eski bağları koparmaya ve yabancı bir dünyaya gitmeye itmiş, yaşadıkları ise onu bu kasvetli vadiye getirmişti. Ette ise bütün bu hikâyeyi koyu gözlerinde sonradan sevgiye dönüşen bir acıma ve anlayışla dinlemişti.

McMurdo iyi eğitilmiş biri olduğundan muhasebeci olarak iyi bir iş bulmuştu. İş geçiciydi ama yine de günün çoğunu alıyordu. Bu sebeple Kadim Özgür Adamlar Örgütünün Locasına giderek kendini takdim etmeye fırsat bulamamıştı. Bu ihmali ona gelirken trende tanıştığı Mike Scanlan adlı üyenin yaptığı bir ziyaretle hatırlatıldı. Scanlan, küçük, sert yüz hatları olan kara gözlü bir adamdı ve McMurdo'yu bir kez daha görüyor olmaktan memnun gibiydi. Bir iki duble viskiden sonra ziyaretinin sebebini açıkladı.

"Adresini hatırlıyordum ve buraya gelme cüretini gösterdim. Kendini vücut efendisine takdim etmemene şaşırımdım. Şef McGinty'i henüz görmemiş olmanın sebebi ne?"

"Şey, iş bulmam gerekiyordu. Sonra da vaktim olmadı."

"Hiçbir şey için bulamasan da onu görmek için vakit bulmalısın. Buraya geldiğin gibi Birlik Evine gidip adını yazdırmadığına göre çıldırmış olmalısın. O'nu kızdırmasan iyi olur-kızdırmamalısın- hepsi bu!"

"McMurdo şaşırmış görünüyordu.

"İki yıldan uzun süredir Loca'nın üyesiyim Scanlan, ama yükümlülüklerin bu kadar katı olduğunu hiç duymadım."

"Belki Chicago'da farklıdır."

"Haydi ama, buradaki de aynı topluluk."

"Öyle mi?" Scanlan onu uzun ve imalı bir bakışla süzdü.

"Öyle değil mi?"

"Bunu bana bir ay sonra söylersin. Ben trenden indikten sonra polislerle biraz sohbet etmişsin."

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Burada -iyi veya kötü- her şey duyulur."

"Evet, o av köpeklerine haklarında ne düşündüğümü söyledim."

"Tanrım, tam McGinty' göre birisin, seni sevecek."

"Ne, o da mı polisten nefret ediyor yoksa?"

Scanlan birden bir kahkaha patlattı.

"Git ve onu gör ahbap," dedi gitmek için kalkarken.

Tesadüftür ise o akşam McMurdo'ya locaya gitmesi yönünde etki eden bir başka ziyaretçi daha geldi. Ya son zamanlarda Ettie'ye olan ilgisini daha belli ettiğinden ya da ev sahibi durumu ancak fark ettiğinden sonunda adam McMurdo'nun odasına geldi ve doğrudan konuya girdi.

"Gördüğüm kadarıyla Ette'ye asılıyorsunuz bayım. Ne dersiniz, yanılıyor muyum?"

"Evet, öyle," diye cevap verdi genç adam.

"Sanan hemen söylemeliyim ise bu tavrınla bir sonuç alamazsın. Ona senden önce talip olan biri var."

"Bana söyledi ki."

"O zaman doğru söylediğine inanabilirsin! Peki, kim olduğunu söyledi mi?"

"Hayır; sordum ama kim olduğunu söylemeyeceğini belirtti."

"Söylemeye çekinmiştir. Ya da belki de seni korkutmak istememiştir."

"Korkutmak!" McMurdo birden sinirlenmişti.

"Ah, evet dostum! Ondan korktuğun için utanmana gerek yok. Onun adı Tedy Baldwin."

"Teddy Baldwin de kim?"

"Vandallar'ın şeflerinden biri."

"Vandallar!" Onlardan bahsedildiğini duymuştum. Vandallar orada, Vandallar burada, her yerde konuşuluyor. Neden bu kadar korkuyorsunuz? Vandallar da kim?"

Evsahibi bu korkunç gurutpan bahseden herkesin yaptığı gibi gayri ihtiyari olarak hemen sesini alçalttı.

"Vandallar, Kadim Özgür Adamlar Örgütünün ta kendisidir." diye cevap verdi.

Genç adam irkildi.

"Neden, ben de Kadim Özgür Adamlar Örgütünün bir üyesiyim."

"Sen! Eğer bunu bilseydin haftada yüz dolar ödesen bile seni evime asla almazdım."

"Örgütle ilgili yanlış olan ne var ki? Yardımlaşma ve dostluk için. Kuralları böyle."

"Belki başka yerlerde öyle, ama burada değil."

McMurdo şüpheli bir kahkaha attı.

"Bunu ispatlayabilir misin?"

"İspatlamak! Bunun delili olan elli katil ortalarda dolaşıyor. Milman ve Van Shorts'a, Nicholson ailesine veya ihtiyar Bay Hyam'a ne demeli, ya da küçük Billy James'e. Diğerlerini hiç saymıyorum bile. İspatmış! Bu vadede bunu bilmeyen bir kadın veya adam var mıdır acaba?"

"Anlıyorum!" dedi McMurdo içtenlikle. "Bana burada söylediklerini geri almanı ve ispat etmeni istiyorum. Bu odadan çıkmadan ya birini ya da ötekini yapmalısın. Kendini benim yerime koy. Ben bu kasabada yabancıyım. İyi amaçları olduğunu bildiğim bir organizasyona üyeyim. Birleşik Devletler'in her yerine yayılmış ama masum bir organizasyon. Şimdi ben onlara güvenirken sen bana onların 'Vandallar' adlı

bir katil gurubuyla aynı olduğunu söylüyorsun. Sanırım bana ya bir özür ya da bir açıklama borçlusunuz, Bay Shafter."

"Size sadece bunu bütün dünyanın bildiğini söyleyebilirim, bayım. Birinin şefi ötekinin de şefidir. Birini kızdırırsan, öteki gelir senin icabına bakar. Biz bunu çok gördük."

"Bunlar sadece dedikodu! Kanıt istiyorum!" dedi McMurdo.

"Eğer burada yeteri kadar uzun süre kalırsan, ispatını da görürsün. Ama seninde onlardan biri olduğunu unutmamak lazım. Yakında sende diğerleri kadar kötü olacaksın. Kalacak başka bir yer bulmalısınız bayım. Burada daha fazla kalmanıza izin veremem. Onlardan biri zaten başımda ve Ettieme asılıyorken, bir diğerinin de kiracım olmasına nasıl izin verebilirim? Aslında evet, bu geceden sonra burada kalmanızı istemiyorum!"

McMurdo kendisini hem rahat odasından hem de sevdiği kızıdan uzaklaştırılmış buldu. Aynı akşam oturma odasına geçtiğinde onun tek başına olduğunu gördü ve meselesini onunla paylaştı.

"Babanın bana bir ders vermek istediği belli. Eğer söz konusu sadece oda olsaydı, umurumda olmazdı. Ama gerçek şu ki Ettie, buraya taşınalı henüz bir hafta olmasına rağmen sen benim için nefes almak kadar önemli hâle geldin. Sensiz yaşayamam."

"Haydi ama Bay. McMurdo! Böyle konuşmayın!" dedi kız. "Size bunun için artık çok geç olduğunu söylemedim mi? Başka birisi var ve eğer ona evlenme sözü vermemiş olsaydım, o zaman başkası olabilirdi."

"Benim ilk olduğumu farzet Ettie, bir şansım olur muydu?"

Kız yüzünü ellerinin arasına aldı.

"Senin ilk olmuş olmanı dilerdim Tanrı'dan," diye hıçkırarak cevap verdi kız.

McMurdo kızın önünde birden dizlerinin üzerine çöktü.

"Tanrı aşkına Ettie, o zaman öyle olduğunu farz et!" diye bağırdı. "Bu söz yüzünden hem kendi hayatını hem de benimkini mi mahvedeceksin? Kalbinin sesini dinle Ettie! Bırak sana verdiğin söz değil kalbin yol göstereyin."

Ettie'nin ellerini avuçları arasına alarak sımsıkı tuttu.

"Benimle birlikte olacağını söyle. Bununla birlikte yüzleşelim."

"Burada mı?"

"Evet, burada."

"Hayır, hayır Jack!" Kollarını adamın boynuna dolamıştı. "Burada olmaz. Beni buradan götürür müsün?"

Bir an McMurdo'nun yüz hatları kararsızlıkla çarpıldı, bir dakika sonra ise granit gibi ifadesiz ve sert bir şekil aldı.

"Hayır, burada," dedi. "Senin herkesten koruyacağım Ettie, burada şimdi olduğumuz yerde."

"Neden birlikte gitmiyoruz ki?"

"Hayır Ettie, buradan ayrılamam."

"Ama neden?"

"Eğer kaçacak olursam, bir daha asla başımı kaldıramam. Ayrıca korkacak ne var ki? Özgür bir ülkede yaşayan özgür insanlar değil miyiz? Eğer biz birbirimizi seviyorsak, aramıza kim girebilir ki?"

"Bilmiyorsun Jack. Buraya daha yeni geldin. Baldwin'i tanımıyorsun. McGinty'i ve on Vandallarını da öyle."

"Hayır, onları bilmiyorum, ama onlardan korkmuyorum da!" dedi McMurdo. "Sert adamlarla birlikte yaşadım hayatım. Ama ben onlardan hiç korkmadım, tersine sonunda korkulan ben oldum -her zaman Ettie. Haydi ama, surat asma! Eğer bu adamlar babanın dediği gibi vadide suç üstüne suç işledilerse ve eğer herkes de onların kim olduğunu ve isimlerini biliyorsa nasıl oluyor da hiç biri adalet önüne çıkmıyor? Buna cevap ver bakalım, Ettie!"

"Çünkü hiç kimse onlar aleyhinde şahitlik yapamıyor. Eğer biri onlar aleyhine tanıklık yapmaya kalkarsa bir ay bile yaşayamaz. Ayrıca suç işlediği zaman suçlanan adamın olay yerinden çok uzakta olduğuna dair daima tanıklık edecek birileri oluyor. Bunları duymuş olmalısın Jack! Birleşik Devletler'deki her gazete yazdı bunları."

"Evet, bu konuda bir şeyler okumuştum ama uydurma şeyler olduklarını düşünmüştüm. Belki de yaptıklarının bir sebebi vardır. Belki de mağdur olmuşlar ve o şekilde davranmaları gerekmiştir."

"Oh Jack, bu şekilde konuştuğunu duymak istemiyorum! O da aynısını söylüyor –o!"

"Baldwin mi? O da mı böyle söylüyor?"

"Evet ve ben de bu yüzden ondan tiksiniyorum. Ah, Jack, artık sana gerçeği söyleyebilirim. Ondan bütün kalbimle tiksiniyorum; ama aynı zamanda da korkuyorum. Kendim için korkuyorum ama onun da ötesinde babam için korkuyorum. Eğer hissettiklerimi ona söyleyecek olursam bunun acısını çıkaracağını biliyorum. Ona da bu yüzden yarım bir söz verdim. Aslında bu bizim tek umudumuzdu. Ama eğer beni dinler ve benimle buradan ayrılmayı kabul edersen, babamı da alır buradan uzaklara, bu kötü adamların erişemeyeceği bir yere gider ve sonsuza kadar orada yaşarız."

McMurdo'nun yüzünden tekrar bir kararsızlık geçti, sonra tekrar o granit ifadesine büründü.

"Sana hiçbir zarar gelmeyecek Ettie, ne sana ne de babana hiçbir zarar gelmeyecek. O kötü adamlara gelince, benimde en az onlar kadar kötü olabileceğimi göreceksin."

"Hayır, hayır Jack. Buna inanmıyorum."

McMurdo alaycı bir şekilde güldü.

"Ah bitanem, beni ne kadar da az tanıyorsun! Hayatım, senin o masum ruhun benimkinden nelerin geçtiğini tahmin bile edemez. Aha, bir ziyaretçimiz var. Bakalım kimmiş."

Birden kapı açıldı ve içeriye –kabadayı edasıyla- genç bir adam girdi. McMurdo ile aynı yaşta ve görünüşte, yakışıklı ve cesur bir adamdı. Geniş kenarlı siyah bir şapkanın altında yakışıklı bir yüz, ateş saçan otoriter gözleriyle ocağın başında oturan çifte vahşice bakıyordu.

Ettie, şaşkınlık ve telaşla ayağa kalktı.

"Sizi gördüğüme sevindim Bay Baldwin," dedi kız. "Tahminimden erken geldiniz. Gelin oturun."

Baldwin ise hiç kıpırdamadan elleri kalçasında McMurdo'ya bakıyordu.

"Bu kim?" diye kaba bir edayla sordu.

"Benim bir arkadaşım, Bay Baldwin-yeni kiracımız. Bay McMurdo, sizi Bay Baldwin ile tanıştırebilir miyim?"

İki genç birbirlerini tersçe selamladılar.

"Sanırım Bayan Ettie, size ilişkimizden bahsetmiştir?"

"Aranızda ne tür bir ilişki olduğunu anlayamadım."

"Bahsetmedin mi? Neyse, artık anlamışsınızdır. Size bu hanımın bana ait olduğunu söyleyeyim. Bence dışarıda bir yürüyüş yapmak için güzel bir hava, çıkıp dolaşmanızı tavsiye ederim."

"Teşekkür ederim, ama yürüyüş havasında değilim."

"Değil misin?" Adamın vahşi gözleri öfkeyle parlıyordu. "Belki de kavga havasındasındır Bay Pansiyoner?"

"Kesinlikle öyle," diye cevap verdi Jack dişlerini sıkarak. "Daha sıcak bir cümle edemezdin."

Korkan Ettie, "Tanrı aşkına Jack! Tanrı aşkına!" diye yalvarırcasına bağııyordu. "Oh Jack, Jack sana bir kötülük yapacak!"

"Oo adın Jack demek. Öyle mi?" diye âdeta küfür edercesine sordu Baldwin. "Daha şimdiden ha?"

"Oh Ted, biraz anlayışlı ol –kibar ol! Benim için Ted, eğer beni sevseydin iyi kalpli ve bağışlayıcı olurdu!"

"Ettie, bizi yalnız bıraksaydın, biz bu işi halledebilirdik sanırım," dedi McMurdo yavaşça. "Bekliden Bay Baldwin, benimle sokakta hesaplaşmak istersiniz. Güzel bir akşam ve yandaki blokların arkasında açık bir alan var."

"Ellerimi kirletmeme bile gerek olmadan senin icabına bakabilirim," dedi düşmanı.

"Neden şimdi yapmıyorsun?" diye bağırdı McMurdo.

"Ben kendi zamanımı kendim seçerim bayım. Zamanı bana bırakın. Buraya bak!" Birden gömleğinin kolunu dirseğine kadar sıvadı ve koluna dağlanmış gibi duran özel bir sembolü gösterdi. İçinde haç olan bir daireydi. "Bunun anlamını biliyor musun?"

"Bilmiyorum ve umursamıyorum da."

"Öğreneceksin. Buna söz veriyorum. Fazla yaşlanmayacağına da. Belki de Bayan Ettie, sana bu konuda bir şeyler anlatabilir. Sana gelince Ettie, dizlerinin üzerinde bana geri geleceksin. Duydun mu kız? Dizlerinin üzerinde! O zaman ben de sana cezayı söyleyeceğim. Bunu sen istedin –ve Tanrı şahidim olsun ise bunun bedelini ödediğini göreceğim!" İkisine de öfkeyle baktı, sonra da topuklarının üzerinde döndü ve kapıyı çarparak dışarı çıktı.

Bir süre ikisi de hiçbir şey söylemedi. Sonra Ettie McMurdo'ya sarıldı.

"Oh Jack, ne kadar da cesursun! Fakat faydası yok – kaçmalısın! Bu gece Jack! Bu gece! Bu bizim tek şansımız.

Yoksa seni öldürecek. Bunu o korkunç gözlerinde gördüm. Arkalarında Şef McGinty ve Locanın bütün desteği varken bir düzine adama karşı ne yapabilirsin?"

McMurdo kendisini kızın kollarından kurtardı, kızı öptü ve nazikçe sandalyeye oturttu.

"Ah acushlal, ah! Beni düşünme ve benim için endişelenme. Ben de 'Özgür Adamlar'dan biriyim. Bunu babana da söyledim. Belki ben de onlardan daha iyi değilim, o yüzden beni aziz^[30] sanma. Belki bunları söylediğim için şimdi benden de nefret ediyorsun."

"Senden nefret etmek mi Jack? Hayatımın sona ereceğini bilsem bile bunu yapamam. Kadim Örgüte üye olmanın başka yerlerde buradaki gibi kötü bir şey olmadığını duydum. Bu yüzden neden senin hakkında kötü şeyler düşünüyüm ki? Ama sen de Loca'nın bir üyesi olduğuna göre, neden gidip şu McGinty denilen adamla arkadaş olmaya çalışmıyorsun? Ama acele et Jack! Acele et! Bir an önce bu işi hallet yoksa av köpekleri peşine düşecek."

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum," dedi McMurdo. "Hemen gidip bu işi halledeceğim. Babana bu gece burada kalacağımı ama yarın gidip başka bir yer bakacağımı söylersin."

McGinty'nin barı, kasabanın sert adamlarının en gözde mekânıydı ve her zamanki gibi kalabalıktı. McGinty neşeli ve dost canlısı tavırlarıyla oldukça popüler olsa da gerçekte bu tavırları arkasında birçok şeyin gizlendiği bir maskeden başka bir şey değildi. Fakat barı dolduran sadece popülerliği değil kasabayı ve onun da ötesinde elli kilometrelik vadiyi ve onun iki tarafında uzanan dağları da içine alan bir alana yayılmış korkuydu. Hiç kimse onun iyi niyetine aldırılmazlık edemezdi.

Acımasızca sergilediği gücü bir yana, aynı zamanda da bir kamu görevlisiydi. Desteklerinin karşılığını alacaklarına inanan gangsterlerce belediye meclisi üyesi üyeliğine seçilmişti. Harçlar ve vergiler çok yüksekti ancak kamu hizmeti çok kötü ihmal ediliyor, belediye hesapları ise rüşvet yiyen müfettişlerce denetleniyordu. Masum vatandaşlar bu kamu haracını zorla ödüyor, başlarına bir şey gelmesinden korktukları için de bir şey yapamıyorlardı. McGinty gerçek anlamda bir suç imparatorluğu kurmuştu.

McMurdo, oyun salonunun sallanır kapısını iterek açtı ve yoğun bir sigara v eter kokusunun hâkim olduğu salona girdi. Salon iyi aydınlatılmıştı. Bütün duvarlarda ise büyük aynalar ise salona daha bir derinlik katıyordu. Bardaki birkaç barmen, barın önündeki sıralara oturmuş müşterilere içki yetiştirmeye çalışıyor, ünlü McGinty ise barın diğer köşesinde ağzının kenarında sigarası ile tezgâha yaslanmış bir şekilde salondakileri inceliyordu. Uzun boylu ve yapılı bir adamdı. Uzunca bir sakalı ve gömleğinin yakalarına kadar inen uzun saçları vardı. Cildi bir İtalyan'ınki gibi esmerdi. Kısık gözleri ise koyu siyahtı ve ona sinsî bir görünüm veriyordu. Onu gören biri tavırlarına bakarak onun açık sözlülüğüne ve içten tavırlarına kanabilirdi. Ancak her ne kadar dürüst ve dost canlısı bir insan gibi görünse de gerçekte bu yüzün arkasına bir şeytan gizlenmişti

Mc Murdo adamı dikkatle inceledi. Çevresinde onun en ufak bir espirisine bile gülen yaltakçı bir kalabalık vardı. McMurdo bu kalabalığı dirseğiyle iterek kendisine yol açtıktan sonra bu güçlü patronun yanına geldi. Genç yabancının gri gözleri, gözlüklerinin arkasından cesur

bakışlarla kendisine dönmüş ölümcül siyah gözlere bakıyordu.

"Tanıştığımızı sanmıyorum genç adam."

"Ben burada yeniyim McGinty."

"Bir beyefendiye uygun şekilde hitap edemeyecek kadar da yeni değilsiniz herhâlde."

"Bay McGinty belediye meclisi üyesidir, delikanlı," diye bağırdı kalabalığın arasından biri.

"Affedersiniz Sayın Encümen üyesi, bu yerin kurallarına yabancıyım. Ama bana sizi görmemi tavsiye ettiler."

"Ee, beni görüyorsunuz işte. Karşınızdayım. Benim hakkımda ne düşünüyorsunuz?"

"Bir şey söylemek için henüz erken. Ama kalbiniz de cüsseniz kadar büyük, ruhunuz da yüzünüz kadar güzelse, ne diyebilirim ki," dedi McMurdo.

"Oo, bakıyorum da bir İrlandalı'nın diline sahipsiniz," dedi salon sahibi. Bu cüretkâr yabancıya şakayla mı karşılık vermeliydi, yoksa sert bir şekilde haddini bildirmeli miydi karar verememişti. "Yani beni yargılayabilecek kapasitedesiniz, öyle mi?"

"Kesinlikle," dedi McMurdo.

"Size beni görmenizi kim söyledi?"

"Kardeş Scanlan, Vermissa'da ki 341. Locaya kayıtlı. Sizin ve tanıdıklarınızın sağlığına içiyorum, meclis üyesi." Daha

önceden almış olduğu bardağı dudaklarına götürürken küçük parmağını kaldırdı ve içkiyi içti.

Onu seyreden McGinty kaşlarını kaldırdı.

"Ah, demek öyle," dedi. "Sizi daha yakından tanımak istiyorum Bay?"

"McMurdo."

"Biraz daha yakına gelin Bay McMurdo. Biz buralarda ne kimseye güveniriz, ne de bize söylenen her şeye inanırız. Bir dakikalığına buraya, barın arkasına gelin."

Fıçıların arasından geçerek küçük bir odaya geldiler. McGinty, kapıyı dikkatle kapattıktan sonra fıçılardan birinin üzerine oturdu. Bir yandan düşünceli bir şekilde purosunu ısırıyor, bir yandan da meraklı gözlerle bu yabancıyı inceliyordu. Birkaç dakika hiçbir şey söylemeden oturdu.

McMurdo ise bir eli cebinde, adamın kendisini incelemeyi bitirmesini bekliyordu. Eliyle kahverengi bıyığını sıvazlıyor, rahat bir tavır sergiliyordu. McGinty birden elini beline attı ve bir silâh çıkardı.

"Görüyor musun, bu benim jokerim; eğer bizimle oyun oynamaya kalkıştıysan, hemen itiraf etmeni öneririm."

"Loca'nın bir Efendisi için aralarına yeni gelmiş bir kardeşe bu şekilde 'hoş geldin' demek gerçekten biraz garip olmuyor mu?" diye sordu McMurdo soğukkanlı bir edayla.

"Evet ama önce bunu ispatlamalısın," dedi McGinty. "Ve eğer yalan söylüyorsan, o zaman Tanrı yardımcın olsun. Hangi Locaya kayıtlısın?"

"Loca 29, Chicago."

"Ne zaman?"

"24 Haziran 1872."

"Vücut Efendisi?"

"James H. Scott."

"Bölge yöneticini?"

"Bartholomew Wilson"

"Hmm! Bu kadar test yeterli. Burada ne yapıyorsunuz?"

"Çalışıyorum, sizin gibi. Ama tabii benimkisi daha gösterişsiz bir iş."

"Hızlı cevap veriyorsunuz."

"Ben konuşmalarım da hep hızlıdır."

"Harekette de hızlı mısınız?"

"Beni iyi tanıyanlar, hızlı olduğumu söyler."

"Seni sandığından da erken deneyebiliriz. Loca'nın buradaki faaliyetleriyle ilgili hiç bilgin var mı?"

"Bir adamın kardeş kabul edilebilmesi için önce buna layık olduğunu ispatlaması lazımmış."

"Bu sizin için geçerli Bay McMurdo. Chicago'dan neden ayrıldınız?"

"Bunu size söylersem, asılırım."

McGinty'nin gözleri hayretle açıldı. Kendisiyle bu şekilde konuşulmasına alışık değildi ve bu durum onu eğlendiriyordu.

"Neden bana söyleyemeyecekmişsiniz?"

"Çünkü bir kardeş diğerine asla yalan söyleyemez."

"Gerçek söylenemeyecek kadar kötü mü yani?"

"İsterseniz o şekilde de düşünebilirsiniz elbet."

"Bakın bayım, benim başkan olarak geçmişi hakkında doğru düzgün cevap veremeyen birini Loca'ya almamı bekleyemezsiniz herhâlde."

McMurdo şaşırmişti. Sonra cebinden kesilmiş eski bir gazete parçası çıkardı.

"Bana şantaj mı yapıyorsunuz?"

"Eğer benimle böyle konuşursan, senin çeneni kırarım," diye öfkeyle cevap verdi McGinty.

"Haklısınız Sayın Meclis Üyesi," dedi McMurdo uysalca. "Özür dilemeliyim, düşüncesizce konuştum. Size güvenebileceğimi biliyorum. Şuraya bakın."

McGinty gazete parçasına bir göz attı. Chicago Market Caddesi'ndeki Lake Salonun'da 1874 yılbaşında işlenmiş Jonas Pinto cinayetiyle ilgiliydi.

"Siz mi yaptınız?" diye sordu kâğıdı geri verirken.

McMurdo başını sallayarak onayladı.

"Neden vurdunuz onu?"

Sam Amca'nın para basmasına yardım ediyordum. Belki benimkiler onun altını kadar iyi değildi, ama gayet iyi görünüyorlardı ve yapması da daha ucuzdu. Şu Pinto denilen adam da benim şey yapmama yardım ediyordu, sahte."

"Ne yapmanıza?"

"Sahte parayı piyasaya sokmama. Sonra bana ayrılacağını söyledi. Belki de ayrılmayacaktı. Görmek için beklemedim. Onu öldürdüm ve kömür bölgesine geldim."

"Neden kömür bölgesi?"

"Çünkü gazetelerde bu bölgede kalpazanlığın pek yaygın olmadığını okumuştum. O yüzden parayı burada piyasaya sokmanın daha kolay olacağını düşünüyorum."

McGinty güldü.

"Önce kalpazandınız, sonra ise katil oldunuz. Peki burada hoş karşılanacağınız fikrine nasıl vardınız?"

"Bu miktarla ilgili bir durum," diye cevap verdi McMurdo.

"Sanırım bu sefer epey ileri gideceksiniz. Söylesenize, hiç o paralardan bastınız mı?"

McMurdo cebinden altı dolar çıkardı.

"Bunlar Washington darphanesini hiç görmediler," dedi

"Öyle mi diyorsun!" McGinty bir gorilinki kadar kıllı elleriyle paraları ışığa tuttu. "Hiçbir fark göremiyorum! Hah hah, bence çok güçlü ve işe yarar bir kardeş olacaksınız. Ya bir kötü adam olacak ya da bizimle biri daha. Dostum McMurdo, bizim de insiyatif almamız gereken zamanlar

vardır. Eğer bizi itmelerine izin verirsek, kendimizi kenara sıkışmış buluruz."

"Eh, ben de çocuklarla birlikte üzerime düşeni yapacağım sanırım."

"Sağlam sinirleriniz var. Bu silâhı size doğrulttuğumda hiç de korkmuş grnmyordunuz."

"Tehlikede olan ben değildim."

"Kim di o zaman?"

"Sizdiniz Meclis yesi." McMurdo ceketinin yan cebinden horozu kaldırılmış bir tabanca çıkardı. "Bütün konuşma boyunca size doğrultulmuştu ve ateşe hazırdı. Sanırım benim atışım da en az sizinki kadar hızlı ve isabetli olurdu."

McGinty bir an sinirden kıpkırmızı kesildi, sonra da kahkaha patlattı.

"Aah, inanmıyorum!" dedi. "Yıllardır buralara senin gibi birisi gelmemişti. Loca seninle gurur duyacak."

Bu arada barmenlerden biri odaya geldi.

"Ne istiyorsun? Bir beyefendiyle beş dakika baş başa konuşamayacak mıyım?"

Barmen utanmıştı.

"zr dilerim efendim, ama Bay Ted Baldwin acil olarak sizi görmesi gerektiğini söylüyor."

Bunu söylemesi gereksizdi, zira adam zaten barmenin hemen arkasında duruyordu.

"İlk iş buraya geldin, ha?" diye sordu McMurdo'ya öfkeli bir bakış atarak. "Bu adamla ilgili sizinle konuşmak istiyorum Sayın. Meclis Üyesi."

"O zaman yüzüme karşı söyle" diye bağırdı McMurdo. "Şimdi ve burada söyle."

"İstediğim zaman, istediğim şekilde söyleyeceğim."

"Hey hey. Biraz yavaş ol!" dedi McGinty oturduğu fıçının üzerinden kalkarken. "Böyle olmaz. Burada yeni bir kardeşimiz var Baldwin. Ona bu şekilde 'hoş geldin' diyemeyiz. Ona karşı biraz nazik olmalısın."

"Asla!" diye bağırdı Baldwin hiddetle.

"Eğer ona yanlış yaptığımı düşünüyorsa, ona dövüşmeyi önerdim," dedi McMurdo. Onunla yumruk yumruğa dövüşmeye hazırım. Ama bu onu tatmin etmezse, başka türlü de hesaplaşabiliriz. Bu konudaki kararı Şefimiz olduğunuz için size bırakıyorum."

"Peki konu ne?"

"Genç bir hanım. İsteddiğini yapabilir."

"İsteddiğini seçebilir mi?" dedi Baldwin öfkeyle itiraz edercesine.

"İkiniz de Loca'nın birer üyesi olduğunuza göre istediğini seçebilir tabi," dedi Şef.

"Oh, kararınız bu mu?"

"Evet, kararım bu," diye cevap verdi McGinty şeytani bir bakışla. "Karşı mı çıkacaksın?"

"Beş yıldır yanında olmuş birini henüz tanımadığın bir yabancı için harcayacak mısın? Hayatının sonuna kadar Şef olmayacaksın Jack McGinty; ve Tanrı şahidim olsun bir daha ki seçimde "

Meclis üyesi bir kaplan gibi adamın üzerine atıldı, boğazından yakaladı ve fıçılardan üzerine savurdu. Eğer McMurdo müdahale etmiş olmasaydı, o öfkeyle adamı öldürebilirdi de.

"Sakin olun Sayına. Meclis Üyesi! Tanrı aşkına sakın olun!" diye bağıyordu onu geriye çekerken.

McGinty boğazını bırakınca Baldwin de yeniden nefes alabildi. Ölümün eşiğine gelmişti ve titriyordu. Yattığı fıçılardan üzerinde doğruldu.

"Bunu uzun zamandır istiyordun Baldwin. İşte şimdi söyledin." diye bağırdı McGinty. Göğsü bir körük gibi inip kalkıyordu. "Sen Loca'da benim yerime Başkan olmak istiyorsun. Evet, belki orada Başkan olabilirsin. Ama ben Şef olduğum sürece, hiçbir adamın bana sesini yükseltmesine veya kararlarımı yargılamasına izin vermem."

"Sana karşı şahsi bir şeyim yok," diye mırıldandı Baldwin boğazını temizleyerek.

"Tamam o zaman," dedi McGinty hemen yapmacık bir samimiyetle. "Hepimiz yeniden arkadaşız ve bu konu da artık kapanmıştır."

Raftan bir şişe şampanya alarak mantarını açtı.

"Haydi, kardeşliğimizin şerefine içelim," diye de devam etti bardakları doldururken. "Bizim aramızda kötü kan yani

düşmanlık olamaz, biliyorsunuz. Şimdi işte sol elimi boğazıma koyuyorum ve soruyorum. Bayım, mesele nedir?"

"Karanlık bulutlar dolaşıyor," diye cevap verdi Baldwin.

"Peki sonunda ebediyen dağılacaklar."

"Buna yemin ederim."

Adamlar şampanyalarını içtiler. Aynı seramoni Baldwin ve McMurdo arasında da tekrarlandı.

"İşte," dedi McGinty ellerini ovuşturarak. "Bu siyah kanın sonu. Eğer bu dava daha uzarsa Loca sizi yargılar ve buralarda bunun cezası da ağır olur. Kardeş Baldwin bunu gayet iyi bilir. Eğer problem çıkaracak olursanız, siz de öğrenirsiniz. Kardeş McMurdo."

"Bunu aklımda tutacağım," dedi McMurdo. Elini Baldwin'e uzattı. "Çabuk sinirlenir, çabuk affederim. Bana bunun bende İrlanda kanından kaynaklandığını söylüyorlar. Benim için bitmiştir; ben kin gütmem."

Baldwin korkunç Şef'in tehditkâr bakışları altında uzatılan eli sıkıkmak zorunda kaldı. Fakat asık suratı onun McMurdo'nun sözleri karşısında ne hissettiğini ortaya koyuyordu.

McGinty her ikisinin de omzuna vurdu.

"Ah. Şu kızlar yok mu şu kızlar!" dedi yüksek sesle. Şu kızların benim çocukların arasına girmesi ne büyük bir talihsizlik. Bu sorunun cevabı içte, kadının kalbindedir. Vücut Efendisi ise sadece dışarıdan yargılayabilir. Ulu Tanrım. Kadınlar olmadan da yeteri kadar derdimiz var zaten. 341.

Locaya üye olmanız gerekiyor Kardeş McMurdo. Kendi kurallarımız var. Yöntemlerimiz de Chicago'dakinden farklıdır. Cumartesi akşamı toplantımız var. Eğer gelerseniz sizi ebediyen Vermisa Vadisi'nden özgür kılarız."

III

Loca 341, Vermissa

McMurdo ertesi günün akşamı eşyalarını ihtiyar Jacob Shafter'ın yerinden dul MacNamara'nın kasabanın dış mahallesindeki evine taşıdı. Trende tanıştığı Scanlan ise kısa bir süre sonra Vermissa'ya onun kaldığı pansiyona taşındı. Pansiyonda ikisinden başka kiracı yoktu. Pansiyonun sahibi olan İrlandalı kadın ise anlaşması kolay birisiydi ve onları yalnız bırakıyordu. Bu da ortak sırları olan iki adama rahatça konuşma imkânı sağlıyordu. Bu arada Shafter da McMurdo'nun istediği zaman yemeğe gelmesine izin vermişti. Ettie ile de rahatça görüşebiliyordu. Bu şekilde haftalar geçiyor ve Ettie ile daha da yakınlaşıyorlardı. McMurdo ise yeniden sahte para basmaya başlamıştı. Loca'dan ziyaretine gelen kardeşler bu vesileyle her seferinde bir miktar parayı yanlarına alıyor ve en ufak bir zorluk veya tehlike olmadan alıyor ve kullanıma sokuyorlardı. McMurdo'nun yaptığı iş, ortakları için bir sırdı. Neden böyle olduğunu soranlara, işin gizli olması gerektiğini, en ufak bir açık verdikleri takdirde polisin tepelerine bineceğini söylüyordu.

Aslında polisin biri onu soruşturmaya başlamıştı bile. Ama neyse ki şansına, bu olay ona zarar vereceğine fayda sağladı. Locaya takdim edildikten sonra McGinty'nin salonuna fırsat buldukça gitmeye başladı ve kısa zamanda gösterişli tavırları ve lafını esirgememesiyle oldukça saygın bir hâle geldi. Bir

yandan bu bir yandan da yaptığı teknik işi gösterişli bir şekilde sunmasıyla kısa zamanda bu sert adamların saygısını kazandı. Başka bir olaya onun gözlerindeki yerini beklentilerini de ötesine taşıdı.

Bir gece barın kalabalık olduğu bir saatte barın kapısı açıldı ve içeriye mavi üniformalı, şapkasında Kömür ve Demir Polisi yazan bir polis girdi. Bu polis memuru demiryolları ve maden ocağı işletmecilerince bölgeyi terörize eden zorbalara karşısında âdeta çaresiz kalan yerel polise destek olması için oluşturulmuş özel bir birimin üyesiydi. O içeri girdiğinde salona bir sessizlik çöktü ve herkes meraklı bakışlarla bu yabancıyı incelemeye başladı. Birleşik Devletlerde polis suçlular arasında sadece Amerika'ya özgü garip bir ilişki vardı. Bu yüzden polis memuru suçlularca işletildiğini bildiği bara gidip bir içki söylediğinde bir köşede durmuş polisi izleyen McGinty hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermedi.

"Sert bir akşam için sert bir viski," dedi polis memuru. "Sanırım daha önce tanışmadık Sn. Meclis Üyesi, yanılıyor muyum?"

"Yeni yüzbaşı siz misiniz?" diye sordu McGinty.

"Öyle. Sizin ve diğer önde gelen vatandaşların bize yasa ve düzenin korunması konusunda destek vereceklerini umuyoruz Sn. Meclis Üyesi. Ben Kömür ve Demir'den Yüzbaşı Marvin."

"Bizim size ihtiyacımız yok, Yüzbaşı Marvin," dedi McGinty soğuk bir şekilde. "Bizim dışarıdan gelenlere ihtiyacımız da yok, burada kendi polisimiz var. Sizler sermayenin paralı adamlarısınız. Kendi vatandaşlarınızı dövüp onlara ateş etmekten başka ne işe yararsınız?"

"Tamam, bu konuyu sizinle tartışmayacağım," dedi güler yüzle. "Ben hepimizin görevimizi yaptığımızı umuyorum. Tabi herkes bunu aynı şekilde görmüyor." Kendisini keyifsizce izleyen Jack McMurdo'yu fark ettiğinde içkisini bitirmiş çıkmak üzereydi. "Selam! Selam!" diye selamladı yüksek sesle onu baştan aşağı süzerek.

"Bakın burada kim varmış. Eski bir tanıdık."

McMurdo yerinden kalkarak ondan uzaklaştı.

"Hayatım boyunca ne senin ne de herhangi bir polisin ahbabı olmadım," dedi.

"Tanıdık her zaman arkadaş demek değildir ki," diye cevap verdi polis yüzbaşı. "Sen Chicago'lu Jack McMurdo'sun. Doğru değil mi? Evet, itiraz etmediğine göre."

McMurdo omuz silkti.

"İnkâr etmiyorum," dedi. İsmimden utandığımı düşünmüyorsun, değil mi?"

"Gerçi utanmak için sebebin var ama."

"Ne demek istiyorsun sen?" diye bağırdı yumruklarını sıkarak.

"Hayır, hayır Jack; öfken bana işlemez. Bu lânet kömür yerine gelmeden önce Chicago'da polistim ve Chicago'lu bir ahlaksızı nerede görsem tanırım."

McMurdo'nun yüzü düştü.

"Sakın bana Chicago Emniyeti'ndeki Marvin olduğunu söyleme!" dedi.

"Evet, o eski Teddy Marvin. Hizmetinizdeyim. Jonas Pinto'yu vurduğunuzu unutmadık."

"Onu ben vurmadım."

"Siz vurmadınız mı? Yeteri kadar açık değil mi? Onun ölümü sizin çok işinize yaradı. Neyse, aramızda geçenleri unutalım. Hatta bunu söylemek üzerime vazife değil ama size karşı dava açmak için ellerinde yeterli delil olmadığını ve yarın gidecek olursanız Chicago yolunun sizin için açık olduğunu söyleyebilirim."

"Ben buradan gayet memnunum."

"Ben size iyi niyet gösteriyorum ama siz nankör bir köpek gibi davranıyor bir teşekkür bile etmiyorsunuz."

"Sanırım beni yanlış anladınız. Bilakis size müteşekkirim," dedi McMurdo pek de minnettar olmayan bir tonda.

"Neyse, yasaları çiğnemediğiniz sürece benim için sorun yok," dedi yüzbaşı. Ama herhangi bir şekilde çizgiyi geçecek olursanız, o zaman hiç de iyi olmaz!" Size –ve de size Sn Meclis Üyesi, iyi geceler."

Bardan çıktığında yerel bir kahraman yaratmıştı. McMurdo'nun Chicago'daki işleri hakkında zaten bazı söylentiler dolaşıyordu, ama o soruları ilgiyi üzerine çekmek istemeyen birinin edasıyla gülümseyerek geçiştiriyordu. Oysa şimdi her şey resmi olarak onaylanmıştı. Bardakiler etrafını sarmış, içtenlikle elini sıkıyorlardı. O günden sonra herkes için geçerli kurallar onun için geçersiz oldu. Normalde çok içen birisi olsa da içtiği pek anlaşılmazdı. Ama o akşam o kadar çok içti ise eğer arkadaşı Scanlan olmasaydı kutlamanın

kahramanı geceyi kesinlikle bar tezgâhının altında sızmış olarak geçirecekti.

McMurdo bir Cumartesi akşamı Loca'ya sunuldu. Locaya Chicago'da üye olduğu için herhangi bir ritüel olmayacağını düşünüyordu, ama Vermissa'daki Loca'nın gurur duyduğu ve her adayın geçmesi gereken daha farklı ritüelleri vardı. Kurul Birlik Evindeki bu tür toplantılar için ayrılmış büyük bir salonda toplandı. Toplananlar yaklâşık altmış kişi kadardı ama bunlar Vermissa'daki kardeşlerin tamamı değildi. Örgüt çok daha kalabalıktı. Gelenlerin bazıları başka localardan, bazıları ise diğerleri ise dağların öbür tarafındaki kasabalardan gelmişlerdi. Eğer ciddi bir iş yapılacaksa veya bir suç işlenecekse, bu kasabanın yabancısı olan bu adamlar aracılığıyla yapılıyordu. Bütün kömür bölgesindeki üyelerin sayısı beş yüzden az eğildi.

Toplantı odası, odadaki uzun bir masa dışında boştu. Herkes bu uzun masanın çevresine oturmuştu. Yanına ise üzerinde şişelerin ve bardakların bulunduğu ve bazı komite üyelerinin şimdiden göz diktiği bir başka masa konmuştu. McGinty ise başında kadifeden bir çeşit takke, üzerinde ise mor bir şalla şeytani bir ayini yöneten bir rahip gibi masanın başında oturuyordu. Sağında ve solunda aralarında Ted Baldwin'in de olduğu yüksek rütbeli Loca üyeleri vardı. Hepsinin üzerlerinde rütbelerini gösteren ya bir eşarp ya da bir madalyon vardı. Bu üyelerin çoğu orta yaşlarını çoktan geçmiş insanlar olsa da geri kalanların çoğu on sekiz ile yirmi beş yaşlarında ve kıdemlilerin talimatlarını yerine getirebilecek yeterlilikte gençlerdi. Yaşlı olanların içerisinde cani ve kanun tanımaz ruhlarını yansıtan yüzlere sahip pek çok insan vardı ama temiz yüzlü görünen gençlerin gerçekte

her türlü ahlaki değerden yoksun ve yaptıklarıyla gurur duyan tehlikeli katiller olduklarına inanmak zordu. Onların çarpık doğalarında kendilerine hiçbir şey yapmamış ve hatta çoğunlukla daha önceden de kesinlikle görmedikleri bir adama zarar vermek için gönüllü olmak çok gurur verici ve şövalyece bir şeydi. Bir cinayet işlediklerinde gerçekte ölümcül vuruşu kimin yaptığı üzerine tartışılar ve ölen adamın nasıl ağladığını veya yalvardığını birbirlerine anlatarak eğlenirlerdi. İlk başlarda yaptıklarını gizlerlerdi, ama yazar bu satırları yazdığı sırada artık suçlarını sıra dışı bir şekilde daha açıktan işlemeye başlamışlardı. Bunda da hem yasal sistemin tekrarlanan başarısızlıkları, hem de ise kimsenin onlara karşı şahitlik edememesi, üstelik de biri kendilerine karşı şahitlik etmeye katlığında kendi lehlerine şahitlik edebilecek bir sürü şahit bulabilmeleri önemli bir etkendi. On yılı aşkın faaliyetleri boyunca haklarında tek bir suçlama bile yapılmamıştı. Onları tehdit eden tek tehlike bazen Vandalların kendi kurbanları olmuştu. Her ne kadar sayısal üstünlüğe sahip olsalar da bazen onlara sürpriz yapan kurbanları oluyor ve mütecavizlerden birkaç tanesini de olsa yanında götürebiliyordu.

McMurdo deneneceği konusunda uyarılmıştı ama bunun içeriği konusunda kimse ona bir şey söylememişti. Ciddi tavırlı iki kardeş onu bir başka odaya götürülmüştü. Ahşap duvarların öbür tarafından gelen konuşmaları duyabiliyordu. Bir iki defa kendi adını duydu. Onun adaylığı hakkında konuşulduğu belliydi. Sonra içeriden üzerinde altın sarısı ve yeşil renkli bir kuşak olan bir koruma geldi.

"Vücut Efendisi gözleri ve kolları bağlandıktan sonra içeri getirilmesini emrediyor," dedi. Üçü de hızla ceketini çıkararak

gömleğinin sağ kolunu dirseklerine kadar sıvadıktan sonra dirseklerinin üzerinden bir ip geçirerek kollarını bağladılar. Başına ise gözlerini de kapatan kalın siyah bir başlık taktılar. McMurdo sonunda Loca'ya takdim edilecekti.

Kafasındaki başlık çevresindekileri görmesine engel oluyordu ama salondaki insanların uğultu ve mırıldanmalarını duyabiliyordu.

"Jack McMurdo," dedi bir ses, "sen önceden de Kadim Özgür Adamlar Örgütünün bir üyesi miydin?"

Başıyla onayladı.

"Senin Chicago'daki 29. Loca'ya mı kayıtlısın?"

Başıyla tekrar onayladı.

"Karanlık geceler kötüdür," dedi ses.

"Yalnız yolculuk etmek zorunda olan yabancılar için öyle," diye cevap verdi.

"Hava kapattı,"

"Evet, bir fırtına yaklaşıyor."

"Tarikat üyeleri tatmin oldu mu?" diye sordu Vücut Efendisi.

Salonda bir mırıldanma oldu. Tatmin olmuşlardı.

"Birinci ve ikinci parolaları biliyorsun. Bizlerden biri olduğunu artık biliyoruz," dedi McGinty. "Ancak bu civarda ve bu bölgedeki diğer yerlerde bazı ritüellerimiz ve ayrıca iyi adamlar gerektiren belirli görevlerimiz vardır. Sınanmaya hazır mısınız?"

"Evet, hazırım."

"Cesaretin var mı?"

"Evet."

"İspatlamak için uzun bir adım at."

Sözler biter bitmez gözlerinin önünde iki sert nokta hissetti. Onları kaybetmeden ilerlemesi imkânsızdı. Ancak kararlılıkla adımını attı ve o sırada gözlerinin üzerindeki baskı da kayboldu. Hafif bir alkış sesi duyuldu.

"Gerçekten cesur biri," dedi ses. "Acıya dayanabilir misin?"

"Diğerleri kadar," diye cevap verdi."

"Sınayalım!"

Ön kolundaki korkunç acıya dayanabilmek ve çığlık atmamak için kendini zor tuttu. Ani şoktan dolayı az daha bayılacaktı ama dudaklarını ısırды ve acısını gizlemek için yumruklarını sıktı.

"Bundan da fazlasına dayanırım," dedi.

Bu sefer çok daha büyük bir alkış koptu. Loca'da daha önce bu kadar iyi bir takdim yapılmamıştı. Elleri çözülerek başındaki başlık çıkarıldı. Gülümseyerek kardeşlerinin tebriklerini kabul etti.

"Son bir şey daha var, Kardeş McMurdo," dedi McGinty. "Daha önce gizlilik ve sadakat yemini etmiştin. Bunu çiğnemenin cezasının hemen ve kaçınılmaz bir ölüm olduğunu biliyorsun, değil mi?"

"Biliyorum," diye cevap verdi McMurdo.

"Vücut Efendisinin otoritesini kabul ediyor musun?"

"Kabul ediyorum."

"O zaman Vermissa'nın 342. Locası adına ayrıcalıkların ve yükümlülüklerin sana hoş geldin diyorum. Likörünü getir Kardeş Scanlan, bu değerli kardeşimizin şerefine içeceğiz."

McMurdo'ya ceketini geri verdiler. Ancak ceket giymeden önce hâlâ acımakta olan sağ koluna baktı. Kolunda içerisinde üçgen olan bir daire sembolü vardı. Yanında oturan bir iki kişi de kollarını sıvayarak kendi damgalarını gösterdiler.

"Bunu hepimiz yaptık," dedi birisi "ama senin kadar cesurca değildi."

"Ah! Bu da sizinkiler gibiydi işte. Yaktı ve acı verdi. Önemli değil."

Töreni takiben içilen içkilerden sonra Loca'nın işleri gündeme geldi.

McMurdo, Chicago'da ki sıkıcı toplantılara alışmıştı, o yüzden konuşulanları büyük bir dikkat ve şaşkınlıkla dinledi.

"Gündemdeki ilk konu," dedi McGinty, Metron Bölgesi, Loca 249'un Birim Sorumlusu Usta Windle'ın mektubu. O diyor ki:- SAYIN BEYEFENDİ,- Andrew Rae, Rae ve Strumash kömürlerinin sahibi. Onunla ilgili halledilmesi gereken bir sorunumuz var. Sizin bu sorunu çözmemizde bize yardımcı olacağınızı umuyoruz. Locanızın bize geçen sonbahardaki devriye olayındaki yardımlarımızdan dolayı bize borçlu olduğunuzu hatırlarsınız. Eğer Loca Veznedarımız Higgins'in emrine iki iyi adam verebilerseniz seviniriz. O adamlara ne yapmaları gerektiğini söyleyecek.

J.W WINDLE D.M.A.O.F.

Biz ne zaman Windle'dan bir iki adam istesek bizi hiç kırmadı. Biz de onu kırmayacağız."

McGinty sustu ve cansız, şeytani bakışlarla odayı gözden geçirdi. "Bu iş için kimler gönüllü olacak?"

Birkaç genç adam ellerini kaldırdılar. Şef onları onaylar bir gülümsemeyle süzdü. "Sen Tiger Cormac. Eğer bu işi de önceki gibi iyi yaparsan, karşılığını alırsın. Bir de sen Wilson."

"Silâhım yok," dedi genç adam. Neredeyse çocuk sayılırdı."

"Bu senin ilk seferin, öyle değil mi? Sonunda kan dökeceksin. Bu senin için iyi bir başlangıç olacak. Silâh için endişelenme, ayarlayacaklardır. Pazartesi haber verirken ayarlamak için zamanları olur. Geri döndüğünde büyük bir hoş geldin partisi yapacağız."

"Bu sefer bir ödül olacak mı?" diye sordu Cormac. Vahşetiyle 'Kaplan' lakabını kazanmış karanlık yüzlü, sert bakışlı genç bir adamdı.

"Ödülü boşver. Bu işten kazanılacak onur için yap. Hem belki de bu işten fazladan birkaç dolar çıkar."

"Adam ne yapmış?" diye sordu genç Wilson.

"Adamın ne yaptığını sormak senin işin değil. Belli ki orada bir değerlendirme yapılmış. Orası bizi ilgilendirmez. Bize düşen onların adına bu işi kapatmak, tıpkı onların bizim adımıza yaptığı gibi. Hazır söz açılmışken, buradaki bir iş için

Merton Locası'ndan iki kardeş önümüzdeki hafta buraya geliyor."

"Onlar kim?" diye sordu birisi.

"Faith, sormak akılıca değil. Eğer hiçbir şey bilmiyorsan, hiçbir şey anlatamazsın. O zamanda sorun çıkmaz zaten. Ama temiz iş çıkaran adamlar."

"Tam da zamanında!" dedi âdeta bağırırcasına TED Baldwin. "Baylar, burada işler kontrolden çıkıyor. Daha geçen hafta üç adamımız Foreman Blaker tarafından geri çevrildi. Onun bize epey borcu var. Yakında tam ve düzgün şekilde kapanması gereken bir borç."

"Nasıl kapanacak?" diye fısıldadı McMurdo yanındakine.

"Göğsüne bir kurşunla," diye cevap verdi adam gülerek. "Yöntemlerimiz hakkında ne düşünüyorsun kardeş?"

McMurdo'nun suçlu ruhu da şimdi artık kendisinin de bir üyesi olduğu o aşağılık derneğin havasına girmişti.

"Hoşuma gitti," diye cevap verdi. "Ateşli gençler için uygun bir yer."

Onun yakınında oturan birkaç kişi bu sözleri duyarak alkışladı.

"Neler oluyor?" diye sordu masanın öbür ucunda oturan sakallı bir adam. O da Loca'nın Efendilerinden biriydi.

"Bu yeni kardeşimiz, yöntemlerimizin tam ona göre olduğunu söylüyor."

McMurdo birden ayağa kalktı.

"Şunu söylemek isterim ki Saygıdeğer Efendim, eğer biri lazımsa, Loca'ya yardım etmek için seçilmeyi bir onur kabul ederim."

Bu sözlere büyük bir alkış cevap verdi. Sanki ufku zorlayan yeni bir güneş vardı. Eski bazı üyelere bu ilerleme biraz fazla hızlı gelmişti.

Akbaba suratlı, gri sakallı bir adam olan Sekreter Harraway Başkanın yanındaki yerinden kalkarak, "Bana kalırsa, Kardeş McMurdo Loca onu görevlendirmeyi uygun buluncaya kadar beklemeli," dedi.

"Tabi ise benim de söylemek istediğim buydu. Emrinizdeyim," dedi McMurdo.

"Sizinde zamanınız gelecek," dedi başkan. "Sizin istekli bir adam olduğunuzu görüyoruz ve burada iyi iş çıkaracağınıza da eminiz. Bu akşam halledilmesi gereken ufak bir mesele var, isterseniz siz de yardımcı olabilirsiniz."

"Değecek bir şey oluncaya kadar bekleyeceğim,"

"Bu akşam yine de gelebilirsiniz. Bu sizin bu toplumdaki yerimizi daha iyi anlamınıza yardımcı olacaktır. Daha sonra duyuru yapılacaktır. Bu arada—" not defterine baktı- "Toplantı gündemine almak istediğim bir iki konu daha var. Öncelikle veznedarımıza mali durumumuzu sormak istiyorum. Jim Carnaway'in dul eşine ödememiz gereken bir maaş var. Kendisi Loca için bir iş yaparken öldürülmüştü. Şimdi eşine yardım etmek de bize düşüyor."

"Jim geçen ay Marley Creek'de Chester Wilcox'u öldürmeye gittiği zaman vurulmuştu," dedi McMurdo'nun yanında oturan

adam.

"Şu anda fonlarımız iyi durumda," dedi veznedar önündeki banka defterine bakarak. "Şirketler son zamanlarda oldukça cömertler. Max Linder Şti. rahat bırakılması karşılığında beş yüz dolar ödedi. Walker Kardeşler ise yüz dolar gönderdiler ama ben onu iade edip beş yüz istemeyi düşünüyorum. Eğer Çarşambaya kadar olumlu cevap vermezlerse taşıyıcı sistemleri arızalanabilir. Geçen yıl mantıklı davranmalarını sağlamak için kırma makinelerini yakmak zorunda kalmıştık. Ayrıca bize yıllık bağışını yapan Batı Bölgesi Kömür Şirketi'ni de unutmayalım. Yükümlülüklerimizi yerine getirmeye yetecek kadar paramız var."

"Ya Archie Swindon?" diye sordu bir kardeş.

"Her şeyi sattı ve bölgeyi terk etti. Yaşlı şeytan bize şantajcılarının boyun eğen bir büyük maden sahibi olmaktansa Ne York'ta sokakları süpürmeyi tercih edeceğini söyleyen bir not bıraktı. Neyse ki not elimize ulaşmadan önce buradan ayrıldı. Sanırım bir daha bu vadiye gelmeye cesaret edemeyecektir."

Başkanın tam karşısında oturan sakalsız, temiz yüzlü, yaşlıca bir adam ayağa kalktı.

"Sn. Veznedar, bölgeden ayrılan bu adamın mallarını kimin aldığını sorabilir miyim?"

"Evet Kardeş Morris. State ve Merton Bölgesi Demiryolu Şirketi tarafından alındı."

"Peki geçen yıl Todman ve Lee'nin madenlerini aynı şekilde alan kimdi?"

"Aynı şirket Kardeş Morris."

"Peki Manson, Shuman, Van Deher ve Atwood'un demir işletmelerini kim aldı?"

"Onların hepsini de Batı Gilmerton Genel Maden Şirketi aldı."

"Onları bölge dışına götüremeyeceklerine göre bunları kimin aldığı bizi ilgilendirdiğini sanmıyorum," dedi başkan.

"Bütün saygıyla bu durumun bizi ilgilendirdiğini düşünüyorum Efendim. Bu süreç on uzun yıldır devam ediyor. Biz ufak işadamlarını yavaş yavaş devre dışı bırakıyoruz. Peki sonuç nedir? Ufak adamların yerine karşımızda Demiryolu veya Genel Demir gibi yöneticileri New York'ta olan ve tehditlerimizin onlar için hiçbir şey ifade etmediği büyük şirketler buluyoruz. Onların yerel yöneticilerini devre dışı bırakabiliriz tabi ama yerlerine başkaları gelir. Bu şekilde işi kendimiz için tehlikeli hâle getiriyoruz. Ufak adamlar bize zarar veremezdi. Ne paraları ne de güçleri vardı. Eğer onları sonuna kadar sömürmeye kalkmasaydık, bizim kontrolümüzde işlerine devam edeceklerdi. Ama bu büyük şirketler bizim kendileriyle kazançları arasında bir engel olduğumuzu fark ederlerse, bizi yakalatıp hâkim karşısına çıkarmak için hiçbir çaba ve masraftan kaçınmayacaklardır."

Bu sözler üzerine içeriye sıkıntılı bir sessizlik çöktü. Herkes endişeli bakışlarla bir birini süzüyordu. O kadar güçlü ve etkiliydiler ise kimse onlara karşı çıkamıyordu. Bu yüzden yaptıklarının hesabının sorulması olasılığını kafalarından

silmişlerdi. Ancak şimdi böyle bir ihtimalden bahsedilmiş olması en cesurlarının bile ürpermesine neden olmuştu.

"Benim önerim," dedi konuşmacı, "ufak adamların üzerine fazla gitmeyelim. Onların hepsinin bölgeyi terk ettiği gün, bizim de işimiz biter."

Hoşa gitmeyen gerçekler kabul görmez. Konuşmacı yerine otururken salondan öfkeli çılgınlık yükseliyordu. McGinty yüzünde karanlık bir ifadeyle yerinden kalktı.

"Kardeş Morris," dedi, "siz her şeyi çok abartıyor ve gereksiz yere endişeleniyorsunuz. Bu Loca'nın üyeleri bir birbirlerine destek oldukça Birleşik Devletlerde onlara dokunabilecek hiçbir güç yoktur. Zaten defalarca mahkemelik olmadık mı? Ben büyük şirketlerinde, ufak şirketler gibi çatışmaktansa para vermeyi tercih edeceklerini düşünüyorum. Şimdi kardeşlerim" – McGinty siyah kadife şapkasını ve şalını çıkararak- "Loca bu akşamki iş görüşmesini daha önce bahsettiğimiz o ufak iş dışında bitirmiştir. Şimdi kardeşlik ve uyumumuzu tazeleme zamanıdır." diye de devam etti.

İnsan doğası gerçekten de çok ilginç. Defalarca cinayet işlemiş, hiç tanımadıkları ve aile babası olan adamları ağlayan karısı ve çaresiz çocuklarının önünde acımasızca öldürmekten çekinmeyen bu insanlar duygusal bir müzikle kolaylıkla ağlayabiliyorlardı. McMurdo'nun şarkı söylemeye çok müsait iyi bir sesi vardı. Tam bir tenordu. Toplantıdaki aşırı hevesli tavrıyla insanları ürkütmüştü ve insanlar ona şüpheyle bakmaya başlayıp uzaklaşmadan önce Locanın sempatisini tekrar kazanmalıydı. Viski şişeleri elden ele geçerken insanların ona karşı olan şüphesi de sona erdi. İlk gecesinde bu yeni üye kendisini kardeşlerin en popülerleri olarak tescil

ettirmiş ve ilerleme kaydedecek ve hatta yönetime girecek kişi izlenimi yaratmıştı. Ama iyi bu meziyetlerin yanında değerli bir Kardeş olmak için başka yeteneklerde lazımdı ve bu yeteneklere sahip olduğunu da gece bitmeden göstermişti. Gecenin sonunda Şef bir kez daha ayağa kalkıp salondakilere hitap etti.

Çocuklar," dedi. "Bu kasabada çeki düzen verilmesi gereken biri daha var ve bunu yapacak olan da sizsiniz. Herald'dan Jack Stanger'dan bahsediyorum. Onun bizim hakkımızda neler söylediğini biliyorsunuz."

Salondan onaylama mırıltıları yükseldi. McGinty ceketinin göğüs cebinden bir kâğıt parçası çıkardı.

"Kanun ve Düzen! Ona koyduğu başlık bu. 'Kömür ve Demir Bölgesinde Terör Krallığı'. Bölgedeki bir suç örgütünün varlığına işaret eden ilk cinayetlerin üzerinden on iki yıl geçti. O günden beri saldırılar hiç kesilmedi. Şimdi ise bu saldırılar bizi uygar dünyanın yüz karası hâline getirecek bir seviyeye ulaştı. Böyle olmasının sebebi bizim büyük ülkemizin Avrupa'dan ülkemize gelen yaratıklara bağrını açması mı? Bu yabancıların kendilerini terörden ve kanunsuzluktan koruyan, onlara barınak olan bu toprakların insanları üzerinde baskı kurmaları bizi korkutuyor. Buna daha ne kadar katlanacağız? Bu adamların kim oldukları biliniyor. Örgüt yerel ve herkesçe de biliniyor. Bu şekilde sonsuza kadara? Bu pisliği yeteri kadar okudum!" diye bağırdı McGinty kâğıt parçasını masanın üzerine atarken. "Bizim hakkımızda söyledikleri işte bunlar. Benim size sorduğum soru işe şu, Ona ne yapacağız?"

"Öldürelim!" diye cevap verdi bir düzine öfkeli ses.

"İtiraz ediyorum," dedi Kardeş Morris. "Sizi uyarıyorum. Bu vadideki gücümüzü sonuna kadar kullanıyoruz, böyle giderse herkesin kendini korumak ve bizi yok etmek için bize karşı birleşmesi kaçınılmaz. James Stanger yaşlı bir adam. Kasabada ve bölgede saygı görüyor. Saygın bir gazetesi var. Eğer ona zarar verecek olursak bütün eyaleti bizi ezmesi için tahrik etmiş oluruz."

"Peki bizi neyle ezecekler, Bay Yapmayalım?" diye bağırdı McGinty. "Polisle mi? Yarısı bizden rüşvet yiyiyor, kalan yarısı ise bizden korkuyor. Yoksa mahkemeler ve yargıçlar aracılığıyla mı? Bunu ve diğer her şeyi daha önce de denemediler mi?"

"Yargıç Lynch dâvâ açabilir," dedi Kardeş Morris.

Bu olasılık kızgın homurtularla yanıtlandı.

"Katılmıyorum," diye bağırdı McGinty. Bu kasabayı baştan aşağı dümdüz edecek iki yüz kişi gönderebilirim," Sonra birden kaşlarını çattı ve sesini yükselterek: "Bakın Kardeş Morris, gözüm üzerinizde. Bir süredir sizi izliyorum. Cesaretiniz yok. Üstelik cesaretiniz olmadığı gibi başkalarının cesaretini de kırmaya çalışıyorsunuz. Eğer sizin de adınız gündeme gelirse, sizin için kötü bir gün olabilir. Ben bunun zamanının gelmiş olabileceğini düşünüyorum."

Morris ölü gibi bembeyaz oldu ve sandalyesine çöktü. Cevap vermeden önce titreyen elleriyle bardağını kaldırarak içkisini içti. "Sizden ve bu Loca'daki herkesten özür dilerim Efendim. Benim sadık bir üye olduğumu biliyorsunuz. Benim endişelerimi dile getirmemin sebebi bu Loca'ya zarar gelebilecek olmasından korkmam. Ama sizin olayları benden

daha iyi değerlendireceğinize güveniyorum. Bir daha kararlarınızı yargılamayacağım."

Bu sözler zerine Şefin ifadesi yumuşadı.

"ok iyi Kardeş Morris. Eğer size bir ders vermemiz gerekseydi buna Şahsen çok üzülürdüm. Ama ben bu koltukta oturdukça fikirde ve eylemde uzlaŐmıŐ birlik içerisinde bir Loca olacağız. Sonra çevresine bakarak, "Şimdi ocuklar, benim bütün söyleyeceklerim bu kadar. Eğer bu Stanger'a haddini bildirmezsek sonra başımıza daha çok dert alırız. Bütün editörler bir araya gelir ve eyaletteki her gazete polis ve asker diye bağırmaya başlar. Ama sanırım siz onlara anlayacakları dilden bir uyarı yapabilirsiniz. Bu işi siz halleder misiniz Kardeş Baldwin?"

"Tabii ki," diye cevap verdi genç adam hevesle.

"Kaç kişi alacaksınız?"

"Yarım düzine, kapıda durması içinde iki muhafız da dahil. Gower, sen, Mansel, Willabyler, ikinizde ve sen Scanlan. Benimle siz geleceksiniz."

"Yeni kardeşe de gideceğine dair söz verdim," dedi Başkan. Ted Baldwin McMurdo'ya baktı. Olanları ala unutmadığı ve onu affetmediği bakışlarından belliydi.

"İstiyorsa gelebilir tabii," dedi ters bir Şekilde. "Bu kadar yeter. Ne kadar önce işi bitirirsek o kadar iyi olur."

Toplantı bağırışlar ve sarhoş Őarkılarıyla dağıldı. Bar eğlenmeye gelmiş adamlarla doluydu. Kardeşlerin çoğu kalarak onlara katıldı. James Stanger'e haddini bildirmekle görevli küçük gurup ise caddeye çıkararak dikkat çekmemek

için ikili üçlü guruplara ayrıldı. Soğuk ama aydınlık bir geceydi. Yarım ay ve gökyüzüne dağılmış yıldızlar gecenin ayazında parlıyorlardı. Adamlar karşısında büyük bir binanın olduğu bir arsada tekrar bir araya geldiler. Pencerelelerinde altın yaldızlı harflerle "Vermissa Herald" yazıyordu. Binanın ışıkları açıktı ve baskı makinası çalışıyordu.

"Sen," dedi Baldwin McMurdo'ya bakarak; "Aşağıda kapıda bekle ve biz döndüğümüzde kaçış yolumuzun açık olmasını sağla. Arthur Willaby de seninle kalacak. Diğerleri benimle gelsin. Korkmayın çocuklar, bizim şu anda Birlik barında olduğumuza dair tanıklık edebilecek en az yarım düzine adam var."

Saat gece yarısına yaklaşıyordu ve sokaklar eğlenceden dönen birkaç kişi hariç boşalmıştı. Gurup caddeyi geçerek gazeteye girdi. Baldwin ve adamları giriş kapısının karşısındaki merdivenlerden yukarı çıkarken McMurdo ve Willaby aşağıda kaldılar. Yukarıdaki odadan bir çığlık, bir yardım çığığı, koşuşturma sesleri ve düşen sandalyelerin gürültüsü duyuldu. Sonra birden odadan çıkan gri saçlı biri kaçmaya yeltendi ama merdivenlerden aşağıya inmeden yakalandı. Yukarıdan bir vurma ve inleme sesi geldi. Adamın gözlükleri McMurdo'nun ayaklarının dibine düştü. Yarım düzine kadar sopa vücuduna inerken adam çaresizce yerde yatıyordu. Aldığı darbelerle acılar içerisinde kıvranıyordu. Sonunda diğerleri vurmaya kestiler. Ama Baldwin yüzünde şeytani bir gülümseme ile adamın çaresizce korumaya çalıştığı kafasına vurmaya devam ediyordu. Adamın beyaz saçları kan olmuştu. Baldwin ise kurbanının başında dikilmiş en ufak bir açıklık gördüğünde tekrar vuruyordu. Sonunda McMurdo yukarı çıktı ve onu iterek uzaklaştırdı.

"Adamı öldüreceksin," dedi. "Bırak onu."

Baldwin şaşkınlıkla ona baktı.

"Lânet olsun sana!" diye bağırdı. "Sen kimsin ki karışıyorsun? Sen daha Loca'da yenisin. Geri çekil." Sopasını tekrar kaldırıncaya kadar McMurdo'da silâhını çekti.

"Sen geri çekil!" diye bağırdı. Bana elini kaldıracak olursan o beynini yere seriveririm. Loca'ya gelince, Efendinin emri bu adamın öldürülmesi değildi. Sense onu öldürmeye kalkıyorsun. Ne yapmaya çalışıyorsun sen?"

"O haklı," diye McMurdo'yu onayladı adamlardan biri.

"Tanrı aşkına acele edin!" diye bağırdı aşağıdaki adam. "Lambalar yanmaya başladı, beş dakikaya kadar bütün kasaba tepenize binecek."

Bu arada sokağın aşağısında toplanmış harekete geçmeye hazırlanan dizgici ve teksircilerden oluşan küçük bir kalabalığın sesi içeriye ulaşmıştı bile. Adamlar editörün hareketsiz vücudunu yukarıda bırakarak hızla merdivenlerden aşağıya indiler ve binadan ayrıldılar.

Birlik Evine gelen bazıları McGinty'nin salonundaki kalabalığa karıştılar ve Şef'e görevin başarıyla tamamlandığını haber verdiler. Aralarında McMurdo'nun da bulunduğu diğerleri ise ara sokaklara saparak evlerinin yolunu tuttular.

IV

Korku Vadisi

McMurdo ertesi sabah kalktığı zaman ilk aklına gelen Loca'ya tanıtılma töreni oldu. Başı içkiden, kolu ise dağlanmanın etkisiyle hâlâ ağrıyordu. İşi dışında da para kazanabildiği için, iş yerine zamanında gitmeyi önemsemiyordu. Bu yüzden geç bir kahvaltıdan sonra evde kaldı ve bir arkadaşına uzun bir mektup yazdı. Sonra ise Daily Herald'a bir göz attı. Sonradan son anda eklenmiş özel bir sütunun başlığında "Herald Gazetesi'nde Şiddet. Gazetenin Editörü Ciddi Şekilde Yaralandı." yazıyordu. Sonra ise kısaca –iç yüzünü yazardan daha iyi bildiği- olaylardan bahsediliyordu. Haber şu tespitle bitiyordu:-

Polis şu anda olayı soruşturuyor fakat çabaları daha öncekilerden daha iyi sonuç verecekmiş gibi görünmüyor. Saldırganlardan bazıları teşhis edildiği için dâvâ açılma olasılığı var. Saldırımı gerçekleştirenler bu bölgeyi uzun süredir avucunun içine almış olan ve Herald'ın da yakın zamanda aleyhlerinde ağır bir yazı yazmış olduğu çetenin üyeleri. Bay Stanger'in ağır yaralı olmasına rağmen hayati tehlikesinin bulunmuyor olmasının dostları için bir teselli olmasını umuyoruz.

Onun altında ise Winchester tüfekli bir Kömür ve Demir Polisinin gazeteyi korumakla görevlendirildiği yazıyordu.

McMurdo gazeteyi bırakmış, geçen akşamki aşırılık yüzünden güçsüz düşmüş eliyle piposunu yakıyordu ki kapı çaldı. Ev sahibi ona genç bir adam tarafından getirilmiş bir not verdi. Üzerinde imza olmayan notta şöyle diyordu.-

Sizinle konuşmak istiyorum, ama bunu sizin evinizde yapmak istemiyorum. Sizi Miller Tepesindeki bayrak direğinin orda bekleyeceğim. Eğer şimdi gelerseniz sizinle önemli bir konuda görüşmek istiyorum. Sizin bunu duymanız, benimse bunu söylemem lazım.

McMurdo notu büyük bir şaşkınlıkla iki defa okudu. Ne yazarının kim olduğu ne de neden bahsediyor olabileceğini hakkında hiçbir fikri yoktu. Acaba bu daha önce de benzer olaylarda birkaç defa olduğu üzere, eski hayatından tanıdığı bir kadına ait olabilir miydi? Ama yazı bir erkeğe aitti. Üstelik de eğitilmiş bir erkeğe. Bir süre kararsız kaldıktan sonra sonunda gidip görüşmeye karar verdi.

Miller Tepesi, kasabanın ortasında yer alan bakımsız bir parktı. Yazın insanlar için gözde bir mekân olsa da kışları yeteri kadar ıssızdı. Tepeden sadece çirkin ve dağınık kasabayı değil, rüzgârlı vadiyi, onun aşağısında, vadinin bir kenarında karlar üzerinde yayılarak kara benekler oluşturan maden ve fabrikaları ve vadiyi kaplayan tepesini kar tutmuş ağaçları görmek mümkündü. Mcmurdo tepeye çıkan patikaya saparak yaz eğlencelerinin merkezi olan parkın içerisindeki boş lokantaya kadar yürüdü. Lokantanın yanındaki bayrak direğinin altında aşağı indirdiği şapkasıyla ve paltosunun kaldırılmış kenarları ile yüzünü gizlemiş bir adam oturuyordu. Adam kafasını kaldırdığında McMurdo onun bir gece önce Şefi öfkeliendiren Kardeş Morris olduğunu gördü. İki adam da birbirlerini Loca'nın selamıyla selamladılar.

"Nota neden adınızı yazmadınız?"

"İnsan dikkatli olmalı bayım. İnsan böyle zamanlarda başına neler gelebileceğini bilemez. Kime güvenip kime güvenemeyeceğini de asla bilemezsiniz."

"Loca'daki kardeşlerine de mi güvenemezsiniz?"

"Hayır, hayır; her zaman değil," diye itiraz etti Morris şiddetle. "Bizim her söylediğimiz, hatta her düşündüğümüz anında şu McGinty denen adama gidiyor."

"Buraya baksanıza siz," dedi McMurdo sert bir sesle. "Sizin de gayet iyi bildiğiniz gibi daha gün gece Şef'e sadakat yemini ettim. Benden yeminimi bozmamı mı istiyorsunuz?"

"Eğer olayı bu şekilde görüyorsanız," dedi Morris üzgün bir sesle, "sizi görüşmek için buraya kadar getirttiğim için özür dilerim. İki özgür vatandaşın düşüncelerini rahatça birbirlerine ifade edemeyecekleri bir hâle gelmiş olması ne kötü."

Arkadaşını izleyen McMurdo birden tavrını yumuşattı.

"Aslında şunu söylemeliyim ise ben buraya daha yeni geldim ve bütün bunların yabancısıyım. Bu konuda söz söylemek bana düşmez, Bay Morris. Ama yine de bana bir şey söylemek isterseniz, sizi dinlemeye hazırım."

"Ve de doğrudan McGinty'e iletmeye," dedi Morris acı bir sesle.

"Aslında bana haksızlık ediyorsunuz," dedi McMurdo sitemkâr bir sesle. "Ben Loca'ya sadığım. Bana güvenerek söyleyeceğiniz şeyleri hiç kimseye söylemeyeceğimden emin

olabilirsiniz. Söyledikleriniz bende kalacak, ama sizi şimdiden uyarayım benden anlayış veya yardım göremeyebilirsiniz."

"Ben her ikisini de görmeyi beklemekten çoktan vazgeçtim," dedi Morris. "Belki de söyleyeceklerimle hayatımı sizin ellerinize emanet etmiş oluyorum. Gerçi geçen akşam sizin en kötüler kadar kötü olmaya çalıştığınızı da gördüm ama siz yine de bunda yenisiniz ve sizin vicdanınız henüz diğerlerinininki kadar sertleşmiş olamaz. Bu yüzden sizinle konuşmaya karar verdim."

"Ne diyecekseniz söyleyin."

"Eğer beni ele verecek olursanız size lânet olsun!"

"Tabi ki sizi ele vermeyeceğim."

"Size Chicago'daki Topluluğa katıldığınızda ve yardım ve sadakat yemini ettiğinizde bunun sizi suça itebileceği hiç aklınızdan geçmiş miydi?"

"Buna suç diyorsanız..."

"Suç diyorsam mı?" dedi hiddetle sesi titreyerek. "Belki hepsini değil, ama bir kısmını da olsa gördünüz. Babanız yaşında bir adam kafası yarılınca kadar dövülürse bu suç değil midir? Bu suç değil de nedir ki?"

"Bazıları bunu savaş olarak görebilir," dedi McMurdo. "İki sınıfın savaşı. Her iki tarafında en iyi vuruşu yapmaya çalıştığı bir savaş."

"Chicago'daki Kadimlere katıldığında da böyle mi düşünüyordunuz?"

"O zamanlar böyle düşünmediğimi kabul ediyorum."

"Filedelfiya'da katıldığım da bende düşünmüyordum. Avantajları olan ve insanların tanışıp sosyalleşebildikleri bir yerdi. Sonra bu yeri duydum –bu ismi duyduğum o ana lânet olsun- ve kendime daha iyi şartlar sağlamak için buraya geldim. Karım ve üç çocuğum da benimle geldi. Market Caddesinde bir kuru gıda mağazası açtım ve iyi de kazanç sağladım. Benim de bir Özgür Adam olduğum öğrenilince Loca'ya üye olmaya zorlandım. Tıpkı sana dün akşam yapıldığı gibi. Kolumda utanç kalbime ise çok daha ağır bir şey dağladılar. Kendimi bu karanlık haydutun emrinde bir suç ağının içerisinde buldum. Ne yapabiliirdim? İşleri düzeltmek için söylediğim her söz dün akşamki gibi ihanet olarak algılandı. Eğer Loca'dan ayrılırsam bunun benim için ölüm anlamına geleceğini biliyorum. Tabi, karım ve çocuklarım içinde öyle. Ah bu korkunç, çok korkunç!" Elleriyle yüzünü kapattı ve hıçkırarak ağlamaya başladı.

McMurdo omuzlarını silkti.

"Bu iş için fazla yumuşaksın," dedi. "Bu tür bir işe uygun değilsin."

"Ben vicdanlı ve dindar bir insandım, ama beni de kendileri gibi bir suçlu yaptılar. Bir iş için seçilmiştim. Eğer yapmazsam başıma gelecekleri biliyordum. Belki de korkağın tekiyim. Belki de zavallı karımı ve çocuklarımı düşünmek beni korkak yapıyor. Her neyse. Sonuçta gittim. Buradan otuz kilometre kadar uzakta bir ev vardı. Çevresinde başka bina yoktu. Sana dün gece dedikleri gibi, bana da kapıyı beklememi söylediler. Bana güvenememişlerdi. Diğerleri içeri girdi. Geri geldiklerinde ellerinde bileklerine kadar kan vardı.

Biz ayrılırken evde bir çocuk çığlıklar atarak ağlıyordu. Henüz beş yaşındaydı ve babasının ölümüne şahit olmuştu. Az daha dehşetten bayılacaktım ama belli etmedim. Cesur ve neşeli görünmek zorundaydım yoksa bir daha ki sefere benim evime gelirlerdi ve babasının ölümüne ağlayan da benim küçük Fred'im olurdu. Ama artık bir suçluydum. Bir cinayete ortak olarak hem bu dünyayı hem de ötekini kaybetmiştim. Ben iyi bir Katoliğim, ama papaz benim de Vandallardan olduğumu öğrenince benimle konuşmayı kesti ve kilise den aforoz edildim. Ben bunları yaşadım ve şimdi seninde aynı yolda ilerlediğini görüyorum. Sana bunun sonunda ne olduğunu soruyorum? Soğukkanlı bir katil olmaya hazır mısın yoksa buna bir son vermek için bir şeyler yapacak mıyız?"

"Peki ne yapacaksın?" diye sordu aniden McMurdo. "İspiyonlamayacaksın herhâlde?"

"Tanrı korusun!" diye bağırdı Morris. "Böyle bir düşünce kesinlikle benim hayatıma mal olur."

"Ne diyebilirim ki? Senin zayıf bir adam olduğunu ve olayı fazla abarttığını düşünüyorum." dedi McMurdo.

"Fazla mı abartıyorum? Burada biraz daha yaşa da gör. Aşağıya vadiye bak. Onu gölgeleyen yüz tane baca göreceksin. Sana şu kadarını söyleyeyim, işlenen cinayetlerin dumanı şu yüz bacanın dumanını bastırarak kadar yoğundur. Orası Korku -Ölüm Vadisi'dir. Korku günbatımından şafağa kadar insanların kalbindedir. Bekle genç adam, bizzat öğreneceksin."

"Daha fazlasını görünce ne düşündüğümü söylerim," dedi McMurdo umursamaca. "Ama şurası açık ki sen bu işin adamı değilsin. Bu işi ne kadar çabuk bırakırsan o kadar iyi

olur. Bu arada, sırrın konusunda endişelenme. Kimseye bir şey söylemeyeceğim, ama eğer ispiyoncu olabileceğini düşünseydim-"

"Hayır, hayır!" dedi tiz ve acıklı bir sesle.

"O zaman bu konu kapanmıştır. Bu dediklerini aklımda tutacağım. Belki bir gün bende senin gibi düşünebilirim. Benimle bu şekilde konuşarak nezaket gösterdin. Şimdi eve gidiyorum."

"Gitmeden önce bir şey daha söylemeliyim," dedi Morris. "Bizi beraber görmüş olabilirler. Ne konuştuğumuzu öğrenmek isteyeceklerdir."

"Doğru söylüyorsun,"

"Sana mağazamda muhasebecilik teklif ettim."

"Ben de reddettim. Bu, bizi ilgilendirir. Evet Kardeş Morris, ileride işler senin için daha iyi olabilir."

Aynı gün öğleden sonra, oturma odasının kapısı aniden açıldığında, McMurdo şöminesinin başına oturmuş piposunu içiyordu. Gelen McGinty'di. Selam verdi ve genç adamın karşısındaki koltuğa oturarak karşısındakini dik –ve aynı şekilde karşılık gören- bakışlarla süzdü.

"Normalde insanları pek ziyaret etmem Kardeş McMurdo," dedi sonunda. "Sanırım beni ziyarete gelenlerden banım ziyarete gitmeme fırsat kalmıyor. Ama bir konuyu açıklığa kavuşturmak için gelmem gerektiğini düşündüm."

"Sizi ağırlamaktan onur duyarım, Sn. Meclis Üyesi," diye içten bir sesle karşılık verdi McMurdo dolaptan viski şişesini

çıkartırken. "Bu benim beklemediğim bir onur."

"Kolunuz nasıl?" diye sordu Şef.

McMurdo yüzünü buruşturdu.

"Kendisini her an hatırlatıyor," dedi. "Ama buna değer."

"Evet, buna değer," diye cevap verdi öteki "Loca'ya sadık olanlar, onun için çalışanlar ve sonunda kadar yanımızda olanlar için." "Bu sabah Miller Tepesinde Kardeş Morris ile ne konuşuyordunuz?"

Soru çok aniydi, fakat McMurdo zaten böyle bir şey bekliyordu ve cevabı hazırды. İçten bir kahkaha attı.

"Morris evden de para kazanabildiğimi bilmiyordu. Tabi benim bakış açımı algılayabilecek sezgiye de sahip değil. Ama iyi niyetli yaşlı bir adam. Beni işsiz sanmış. Bu yüzden de bana mağazasında muhasebecilik önerdi."

"Hepsi bu kadar mı?"

"Hepsi bu kadar."

"Ve siz de reddettiniz?"

"Tabi ki. Sadece dört saat çalışarak – o da oturduğum yerde – o paranın on katını kazanmak varken neden kabul edeyim ki"

"Öyle tabi. Neyse, sizi Morris ile çok takılmamanız konusunda uyarayım da."

"Neden ki?"

"Çünkü ben öyle söylüyorum. Bu buradaki çoğu insan için yeterlidir."

"Bu çoğu insan için geçerli olabilir, beni benim için yeterli değil Sn. Meclis Üyesi," dedi cesurca McMurdo. "Eğer beni tanıdıysanız anlamış olmanız gerekir."

Esmer dev bir an ona baktı, sonra da sanki bardağı kafasına vuracakmış gibi avuçladı. Sonra birden o yüksek, gür ve samimiyetsiz bir şekilde güldü.

"Kesinlikle garip birisiniz," dedi. "Eğer sebep istiyorsanız göstereyim. Morris hiç Loca aleyhinde bir şeyler söyledi mi size?"

"Hayır."

"Ya benim hakkımda?"

"Hayır."

"Size güvenemediği için söylememiştir. Fakat bize karşı bağlılığı içten değil. Bunu çok iyi biliyoruz, onu izliyoruz ve ona bir ders vermek için bekliyoruz. Bana kalırsa zamanı yakındır. Bizim ağılıımızda kara kuzulara yer yok. Sizin bir hainle görüşürseniz sizin de hain olduğunuz düşünülür. Anlıyor musunuz?"

"Ondan zaten hoşlanmıyorum, o yüzden onunla görüşme ihtimalim zaten yok," diye cevap verdi McMurdo. "Hain lafına gelince, başkası bir yana, siz bile o kelimeyi bana söyleyemezsiniz."

"Bu kadar yeterli," dedi McGinty içkisini bitirirken. "Sizi uyarmaya gelmişim. Sizde mesajı aldınız."

"Yalnız merak ettiğim bir şey var," dedi McMurdo. "Morrisle konuştuğumu nasıl öğrendiniz?"

McGinty güldü.

"Bu kasabada olan bitenleri bilmek benim işim," dedi. "Burada olan biten her şeyin kulağıma geleceğinden emin olabilirsiniz. Neyse, zaman doldu. Şimdi ben ..."

Ancak kapının bir tekmeyle açılmasıyla bu ayrılış konuşması yarım kaldı. Üç polis memuru birden içeri dalmıştı. McMurdo ayağa kalkara silâhını çekmeye yeltendi ancak kendisine çevrili iki Winchester tüfeği fark edince vazgeçti. Elinde bir altı patlar^[31] olan polis memuru odanın ortasına doğru ilerledi. Bu Chicago'lu eski resmi polis memuru, şimdi ise Kömür ve Demir Güvenlik Örgütü'nün bir üyesi olan Yüzbaşı Marvin'di. Yüzünde yarım bir gülümsemeyle McMurdo'ya bakarak kafasını salladı.

"Başını yine dere sokacağını biliyordum, Chicago ahlaksız Bay McMurdo," dedi. "Beladan uzak kalamıyorsunuz değil mi? Şapkanızı alın ve bizimle gelin."

"Bunun bedelini ödeyeceksiniz, Yüzbaşı Marvin," dedi McGinty. "Siz kim oluyorsunuz da yasaya saygılı vatandaşların evine bu şekilde girerek onları taciz ediyorsunuz?"

"Siz bu işe karışmayın Sn. Meclis Üyesi", dedi polis yüzbaşı. "Bizim derdimiz sizinle değil, McMurdo adlı bu adamla. Sizin göreviniz bizi desteklemek, engel olmak değil."

"O benim bir arkadaşımdır ve onun adına konuşabilirim," dedi Şef.

"Olanlara bakılırsa, Bay McGinty, önümüzdeki günlerde kendi adınızı da konuşmanız gerekebilir," diye ince bir alayla

cevap verdi polis yüzbaşısı. "Bu McMurdo, buraya gelmeden önce de baş belasının tekiydi, şimdi de öyle. Siz, bu adamın silâhını alın ve onu tutuklayın."

"İşte silâhım," dedi McMurdo, sakın bir şekilde. "Eğer siz ve ben teke tek karşılaşıydık, beni bu kadar kolay tutuklayamazdınız, Yüzbaşı Marvin."

"Tutuklama emriniz nerede?" diye sordu McGinty. "Polis böyle davranınca insan Rusya'da mı, yoksa Vermissa'da mı olduğunu anlayamıyor. Bu, kapitalist bir saldırı. Bu iş burada kalmayacak. Sizi uyarıyorum."

"Siz ne yapmanız gerektiğini düşünüyorsanız onu yapın. Biz de yapmamız gerekeni yapacağız."

"Neyle suçlanıyorum?" diye sordu McMurdo.

"Editor Stanger'in Heral gazetesinde dövülmesiyle. Cinayetle suçlanmadığınız için şanslısınız."

"Eğer ona yönelttiğiniz tek suçlama bu mu?" diye sorarak güldü McGinty. "Bence bu suçlamayı şimdiden düşürseniz iyi olur. Bu adam dün gece yarısına kadar salonumda benimle poker oynuyordu. Buna tanıklık edecek bir düzine şahit getirebilirim."

"O zaman bu ifadenizi yarın mahkemede tekrarlıyorsunuz. Haydi Bay McMurdo, eğer kafanıza dipçik yemek istemiyorsanız, siz de olay çıkarmadan bizimle gelin. Siz de çok ileri gidiyorsunuz Bay McGinty. Sizi yoluma çıkmamanız konusunda uyarıyorum."

Yüzbaşının kararlı tavrı karşısında McMurdo'da şefi de durumu kabullenmek zorunda kaldılar. Ancak yine de

McMurdo götürülmeden önce durumun kısa bir değerlendirmesini yapabildiler.

"Ya?" diyerek başparmağı -üst kattaki para basma makinesini kastederek yukarı kaldırdı.

"Mesele yok," diye fısıldadı, makineyi döşemenin altındaki gizli bir bölmeye saklamış olan McMurdo.

"Şimdilik güle güle diyorum," dedi Şef. Ben avukat Reilly ile görüşüp savunmayı bizzat üstleneceğim. Sözüme güven, seni tutamayacaklar."

"Ben olsam bu kadar emin olmazdım. Sizi ikiniz tutukluya göz kulak olun ve bir numara yapmaya kalkarsa onu vurun. Ben çıkmadan önce evi arayacağım."

Marvin evi aradı ama gizlenmiş makineye ait her hangi bir iz bulamadı. O evi ararken, McMurdo ve ona eşlik eden adamları da karakola gitmek üzere yola çıkmıştı. Hava kararmış, keskin bir rüzgâr esiyordu. Sokaklar boşalmıştı, ama karanlıktan cesaret alarak görünmeyeceklerini düşünen birkaç aylak gurubun peşine takıldı ve onları karakola kadar bağırp çağırarak izledi.

"Lânet Vandalı linç edelim!" diye bağııyorlardı. "Linç edelim!"

Karakol önünde de bir süre bağırın ve yuhalamalarını sürdüren gurup bir süre sonra dağıldı. Bu arada McMurdo'nun işlemleri tamamlanmış ve bütün suçluların bir arada tutulduğu büyük bir hücreye konmuştu. Baldwin ve diğer üç suç ortağı da oradaydı. O gün öğleden beri tutukluydular ve bir gün sonraki duruşmayı bekliyorlardı.

Fakat Loca'nın kolları, yasanın kalesi olan bu yere bile uzanıyordu. Gece geç saatlerde bir gardiyan onlar yatmaları için döşek, dışarıdan gönderilen iki şişe viski, birkaç bardak ve bir deste oyun kâğıdı getirdi. Böylece o geceyi ertesi günü düşünmeden neşe içerisinde geçirdiler.

Ertesi gün duruşma beklenildiği gibi geçti. Hâkime sunulan deliller yetersizdi ve eğer bunlara dayanarak bir karar verirse davanın bir üst mahkemeye gideceği kesindi. Bu arada olayın –uzak da olsa- şahitleri olan matbaacılar ve dizgicilere baskı yapılarak ışığın yetersiz, kendilerinin ise olayın şaşkınlığı içerisinde olduklarından saldırganların mahkemeye çıkarılan kişiler olduğuna yemin edemeyecekleri ancak yine de olaya karışanların mahkemede suçlanan kişilerle aynı olduğunu inandıkları yönünde bir ifade verdirtirdi. McGinty'nin akıllı avukatı çapraz sorguda onların ifadelerini daha da şüpheli göstermeyi başardı. Yaralı adam ise saldırının aniliği karşısında şaşırıldığını ve o şokla kendisine ilk saldıran adamın sakallı olduğu dışında bir şey söyleyemeyeceği ancak saldırının kasabada Vandallar olarak bilinen ve aleyhlerine yazılar yazdığı gurup tarafından gerçekleştirildiğine emin olduğu, çünkü onlardan başka kimseyle aralarında bir düşmanlık bulunmadığı yönünde ifade verdi. Buna karşılık aralarında yüksek kademe bir belediye memurunun da olduğu altı kişi suçlanan kişilerin olayın gerçekleştiği saatin bir saat sonrasına kadar Birlik Evi'nde kâğıt oynadığına dair birleşik ve kesin bir ifade verdi. Sonunda mahkeme onları Yüzbaşı ve Marvin ve adamlarının aşırı gayretkeşliklerini de eleştiren ve yapılan hata için özür dileyen bir açıklamayla salıverdi.

Mahkemenin kararı, McMurdo'nun oldukça yakından tanıdığı kişilerce büyük bir alkışla karşılandı. Loca'nın

Kardeşleri gülümseyerek birbirlerini selamladılar. Fakat mahkeme salonunu dolduran ve olan biteni öfkeyle ve düşünceli bakışlarla izleyen bir gurup daha vardı. Eski tutuklular yanlarından geçerken, içlerinden biri dayanamayarak, Sizi lânet katiller! Sizinle işimiz daha bitmedi," diye söylendi.

V

En Karanlık Saat

Jack McMurdo'nun tutuklanması ve akabinde salıverilmesi arkadaşları arasındaki popülerleşmesini hızlandıran bir etken oldu. Loca'ya yeni katılan birinin daha katılışının ilk gecesinde kendisini mahkemeye düşürecek bir şey yapmış olması cemiyetin tarihinde ilk defa gerçekleşen bir olaydı. Daha şimdiden iyi bir iş arkadaşı, eğlenceli bir parti adamı ve Şef dahil hiç kimsenin kendisine hakaret etmesine izin vermeyen son derece agresif biri olarak ün kazanmıştı. Üstelik bir cinayeti planlamanın yanında onu başarıyla da uygulayabilecek bir kapasitede olduğu da görülüyordu. "Bu çocuk temiz iş çıkarır," diyorlardı eskiler birbirlerine. Er geç ona ihtiyaç olacaktı. McGinty'nin elinde bu işler için yeterli adam vardı, ama bu hepsinden çok daha iyiydi. Sanki zincirlerinden salıverilmeyi bekleyen bir avcı, bir iz sürücüydü. Ufak tefek işleri yapacak itler zaten vardı ama bir gün bu avcının da sırası gelecekti. Loca'da aralarında Ted Baldwin'in de bulunduğu birkaç kişi bu yabancının hızlı yükselişine içerliyor ve bunun içinde ondan nefret ediyorlar, fakat gülmeye olduğu kadar kavga etmeye de hazır olduğunu bildiklerinden ona bulaşmıyorlardı.

Fakat arkadaşlarının takdirini kazansa da onun için çok daha önemli olan ve kaybetmek üzere olduğu başkaları da vardı. Ettie Shafter'ın babası onu artık gözden çıkarmıştı ve eve gelmesini artık istemiyordu. Ettie ise McMurdo'ya ondan

vazgeçemeyecek kadar âşık olmuştu, ama içten içe suçlu olarak tanınan bir adamla evlenmenin olası sonuçlarını da biliyordu. Uykusuz bir geceden sonra onu, olabilirse son kez görmeye ve kapılmakta olduğu şeytani etkilerden kurtarmak için son bir deneme yapmaya karar verdi. Ona gelmesi için sık sık yalvardığı evine giderek onun oturma odası olarak kullandığı odaya girdi. McMurdo, arkasını kapıya vermiş bir şekilde, önünde bir mektup, masada oturuyordu. Birden içinden çocukça bir hinlik yapmak geldi. Ne de olsa henüz on dokuz yaşındaydı. Adam ise onun çeri girdiğini duymamıştı. Parmak uçlarında ilerleyerek ellerini adamın omuzlarına koydu.

Onu şaşırtmayı başarmıştı belki ama onun tepkisi karşısında kendisi daha da çok şaşırmıştı. Adam çevik bir hareketle ona dönerek sağ eliyle arkasındakinin boğazını sıkmak için hamle ederken diğer eliyle de önündeki kâğıdı buruşturmuştu. Ancak gelenin kim olduğunu görünce bu ani vahşiliğin yerini şaşkınlık ve sevinç aldı. Ancak kadının hayatı boyunca görmediği bu vahşilik korkuyla ürpermesine yol açmıştı.

"Sensin!" dedi McMurdo kaşlarını okşayarak. "Senin gelmeni heyecanla beklerken geldiğinde seni boğmaya kalkmaktan daha iyisini yapmalıydım. Gel sevgilim," dedi kollarını açarak. "Bunu unutturayım sana."

Fakat kadın onun yüzündeki suçüstü ifadesini görmüştü. Kadınsı içgüdüleri ona maruz kaldığının korkmuş bir adamın tepkisi olmadığını söylüyordu. Gerçekte bu tepki suçüstü yakalanmış bir adamın tepkisiydi. Suçluluk –tam olarak buydu- suçluluk ve esas bundan kaynaklanan bir korku vardı gözlerinde.

"Sana neler oluyor Jack," diye bağırdı. "Benden neden bu kadar korkuyorsun? Eğer vicdanın rahat olsaydı bana öyle bakmazdın."

"Aklımda başka şeyler vardı. Sen ne o narin ayaklarınla o kadar sessizce geldin ki..."

"Hayır, hayır; bundan fazlası var Jack." Birden onu bir şüphe sardı. "Şu mektubu görmek istiyorum."

"Ah, Ettie, buna izin veremem."

Şüpheleri yerini birden kesinlik duygusu aldı.

"Onu başka bir kadına yazıyordun!" diye bağırdı Yoksa onu benden niye saklayasın ki? Yazdığın karın mıydı? Evli olmadığını nereden bileyim – sen kimsenin tanımadığı bir yabancısın."

"Ben evli değilim Ettie. Bak sana yemin ederim. Sen benim için bu dünyadaki tek kadınsın. Kutsal İsa aşkına buna yemin ederim.!"

Yüzü bembeyaz olmuştu. O kadar içten konuşmuştu ise Ettie ona daha fazla inanmazlık edemedi.

"Tamam, o zaman bana neden mektubu göstermiyorsun?"

"Çünkü yemin ettim acushla. Sana söz verdiğim sözden nasıl dönemezsem, diğerlerine verdiğim sözden de dönemem. Bu mektup Loca'nın işleriyle ilgili ve bu konularda sesinle bile konuşmamam lazım. Neden elini omzuma koyduğunda korktuğumu soruyorsun, ama o el seninki yerine bir dedektifinki de olabilirdi, bunun farkında değil misin?"

Kız onun doğruyu söylediğini hissetmişti. Adam kızı kollarına aldı ve onun korku ve endişelerini öpücüklerle unutturmaya çalıştı.

"Öyleyse burada kal. Senin gibi bir kraliçe için biraz garip bir taht odası, ama zavallı sevgilinin bulabildiği en iyi yer. Sanırım ileride senin için çok daha iyisini yapacak. Endişelerini giderebildim mi?"

"Senin de diğerleri gibi bir suçlu olduğunu ve her an cinayetten mahkemeye çıkabileceğini bildiğim sürece benim endişelerimi nasıl giderebilirsin ki Jack? Dün sokakta Vandal Mcmurdo, diye bağırdığını duydum birinin. Kalbime bir bıçak saplanmış gibi hissettim."

"Acı sözler can yakmaz".

"Ama söylenenler doğru Jack."

Ah sevgilim. Düşündüğün kadar da kötü değil. Bizler sadece hak ettiğimizi elde etmeye çalışan fakir insanlarız."

Ettie kollarını adamın boynundan indirdi.

"Bırak bu işi Jack! Benim aşkım uğruna –Tanrı aşkına, bırak! Bugün buraya senden bunu istemeye gelmiştim. Ah Jack, sana yalvarıyorum. Burada önünde diz çöküyorum ve sana yalvarıyorum."

Onu ayağa kaldırdı ve başını göğsüne yaslayarak kızı yatıştırdı.

"Tamam da aşkım, benden ne istediğinin farkında mısın? Böyle bir şey arkadaşlarımı terk etmek ve yeminimi bozmak anlamına gelirken, nasıl bırakabilirim? Eğer olayları benim

gözümden görebilseydin bunu bana sormazdın. Öte yandan istesem de bunu yapamam. Loca'nın bir üyesinin sırlarıyla birlikte kendisinden ayrılmasına izin vereceğini sanmıyorsun, değil mi?"

"Bunu da düşündüm Jack. Her şeyi planladım. Babamın biraz birikmiş parası var. O bu yerden, hayatımızı karartan bu insanlardan ve korku içerisinde yaşamaktan yoruldu artık. O gitmeye razı. Birlikte bu adamların olmadığı, güvende olacağımız bir yere, mesela Filedelfiya'ya veya New York'a gidebiliriz.

McMurdo güldü.

"Loca'nın her yerde adamları vardır. Buradan New York veya Filedelfiya'ya ulaşamayacaklarını mı sanıyorsun?"

"O zaman Batı'ya veya İngiltere'ye gidelim. Babamın geldiği yere, İsveç'e de gidebiliriz. Bu Korku Vadisi'nden uzak herhangi bir yere gidebiliriz."

McMurdo, yaşlı Kardeş Morris'i düşündü.

"Vadinin bu şekilde anıldığını daha önce de bir kere duymuştum. Bazılarınız burada olanlardan çok fazla etkileniyor."

"Hayatımızın her dakikasını karartıyor. Ted Baldwin'in bizi affettiğini mi sanıyorsun? Eğer senden korkmuyor olsaydı, bir şansımız olur muydu sence? O karanlık gözleriyle bana nasıl yiyecekmiş gibi baktığını görebilseydin!"

"Eğer onu o şekilde davranırken görürsem, tavırlarını düzeltmesi konusunda iyi bir ders vereceğim. Anla beni küçük kız. Buradan ayrılamam. Bunu yapamam. Benden bunu

isteme. Ama madem bu işi bırakmamı istiyorsun, o zaman bana bu işi kendi bildiğim gibi halletmem için zaman ver. Bundan onurlu bir şekilde sıyrılmak için bir şeyler düşüneceğim."

"Böyle bir şeyde onur yok ki."

"Şey, bu senin olaya nasıl baktığına bağlı. Ama bana bu işi halletmem için altı ay ver. Bende böylece diğerlerinin yüzüne bakmaktan utanmadan bu işten ayrılabilirim."

"Kız neşeyle güldü.

"Altı ay!", diye sevinçle çığlık attı. "Bu bir söz mü?"

"Şey, yedi veya sekiz de olabilir. Ama en geç bir yıl içerisinde bu vadiyi arkamızda bırakmış olacağız."

Ettie bununla yetinmek zorundaydı, ama bu da bir şeydi. Bu yaklaşmakta olan kasvetli geleceği aydınlatan uzak bir ışıktı. McMurdo hayatına girdiğinden beri hiç olmadığı kadar kaygısız bir şekilde babasının evine döndü.

Loca'nın bir üyesi olduğu için cemiyetin bütün faaliyetlerinden haberdar olduğu düşünülebilirdi, fakat kendisinin de yakında fark edeceği üzere, organizasyon Loca'dan daha geniş ve daha karmâşıktı. Hatta Şef McGinty bile resmi bir bölge delegeşi olan, vadinin daha aşağısındaki Hobson's Pacth'ta yaşayan ve birden bire çeşitli yerlerde ortaya çıkmış birkaç farklı Loca'nın kendisine bağlı olduğu kişiyle kıyaslandığında olan biten birçok şey konusunda cahil sayılırdı. McMurdo bu kurnaz ve sinsi tavırlı, gri saçlı bu fare suratlı adamı sadece bir kere, o da yanından geçerken görebilmiş ve bakışları hemen karşı gözlerde düşmanca bir

karşılık yaratmıştı. Bu adamın adı Evans Pott'tu ve Vermissa'nın Büyük Şef'i bile bu adama karşı büyük Danton'un çelimsiz Robespiyer'e karşı hissettiği gibi bir tiksinti, nefret ve korku duyuyordu.

Birgün McMurdo'nun pansiyon arkadaşı, Scanlan McGinty'den, Evans Pott'dan gelen bir mesajı da içeren bir not aldı. Buna göre Pott komşu bölgedeki bir iş için Lawler ve Andrews adında iki iyi adamını gönderiyordu. Operasyonun güvenliği için görevleri ile ilgili bilgi verilmişti. Tek istenen harekete geçecekleri zamana kadar kalabilecekleri bir yerin ayarlanması ve onarlı rahat ettirmek için ne gerekiyorsa yapılmasıydı. Birlik Evin'e gelecek hiç kimsenin gelişi sır kalamayacağı için McGinty McMurdo ve Scanlan'ı görevi gelenleri birkaç gün boyunca pansiyonda ağırlamaktı.

Aynı günün akşamı beklenen iki adamda el çantalarıyla geldi. Lawler biraz yaşlıca bir adamdı. Kurnaz görünüşlü, sessiz, hatta ağzı sıkı biriydi. Üzerinde uzunca bir ceket vardı. Bakımsız ve artık kırılmış sakalları ona gezgin vaiz havası veriyordu. Onun arkadaşı Andrew ise daha çocuk sayılırdı. Samimi görünüşü, neşeli tavırları ve hareketli hâli ile sanki tatildeymiş gibi bir havası vardı. Çok eğlendiği belliydi. Her ikisi de son derece nazik ve toplumun örnek üyeleri gibi davranıyorlardı gerçi ama onlar gerçekte Örgütün en seçkin suikastçileriydiler. Bu Lawler'in on beşinci, Andrews'in ise dördüncü işi olacaktı.

McMurdo'nun da fark ettiği gibi, geçmişte yaptıkları işlerden bahsetmeyi seviyorlardı. Anlatımlarında ise kendileri adına değil de toplum adına iyi bir şey yapmış insanların yarı utangaç havası vardı. Ancak son görevleri hakkında son derece ağzı sıkı davranıyorlardı.

"Bizi seçtiler çünkü ne ben ne de çocuk, içki içmiyoruz," diye açıkladı Lawler. "Söylememiz gerekenden fazlasını söylemeyeceğimizi biliyorlar. Yanlış anlamayın, ama bölge delegesinin emirleri böyle. Uymak zorundayız."

"Elbette, hepimiz uymak zorundayız," dedi Scanlan Dördü birden sofraya oturmuş, akşam yemeği yiyiyorlardı.

"Charlie Williams'ın veya Simon Bird'in öldürülmesi ya da geçmişte yapılmış herhangi bir iş konusunda sabaha kadar konuşabiliriz. Ama bu işi bitirinceye kadar onun hakkında konuşamayız."

"Burada iyi bir dersi hak eden en azın yarım düzine isim sayabilirim," dedi McMurdo. "Ironhill'den Jack Knox olabilir mi? Ona bir ders verildiğini görmek için neler vermezdim."

"Hayır, o değil. En azından henüz."

"Peki ya Herman Strauss?"

"O da değil."

"Tamam, bize söylemiyorsanız, sizi zorlayamayız elbette. Ama yine de öğrenmek bizi memnun ederdi."

Lawler gülümseyerek kafasını salladı. Bir şey söylemeyeceği belliydi.

Misafirlerinin ketumluğuna rağmen bu ziyareti oldukça eğlenceli bulmuşlardı. Bir gün McMurdo onların sessizce merdivenlerden indikleri duyduğunda neredeyse şafak sökmek üzereydi. Scanlan'ı uyandırdı. İkisi de hızla giyinerek merdivenlerden aşağı indiler. Adamlar çıkarken sokak kapısını açık bırakmışlardı. Şafak henüz sökmemişti, fakat

sokak lambalarının ışında adamaların evden epey uzaklaşmış oldukları görünüyordu. Sessiz ve dikkatli bir şekilde adamları takip etmeye başladılar.

Pansiyon kasabanın sınırındaydı. Bu yüzden kasabanın hemen dışındaki kavşağa ulaşmaları fazla sürmedi. Burada Lawler ve Andrews'ı üç adam karşıladı. Kısa bir konuşmadan sonra birlikte yola çıktılar. Belli ki fazla sayıda adam gerektiren ciddi bir işti. Bir süre ilerledikten sonra değişik maden bölgelerine giden bir yol ayrımına geldiler. Yabancılar Straw Tepesine giden yola saptılar. Oradaki madenler New Englandlı enerjik ve cesur bir adam olan Josiah H. Dunn tarafından yönetiliyordu. Bu madenler bölgenin düzen ve disiplin içerisinde üretim yapan önemli madenlerindendi.

Bu arada şafak sökmeye başlamıştı. Artık yol boyunca tekli veya gurup hâlinde madene giden işçi kollarını görmek mümkündü.

"McMurdo ve Scanlan işçilerin arasına karışmış, adamları gözden kaybetmeye dikkat ederek peşlerinden ilerliyorlardı. Üzerlerini kalın bir sis kaplamıştı. Bu arada sisin içerisinden duyulan keskin bir düdük sesi asansörlerin indirilmesine ve mesainin başlamasına on dakika kaldığını haber veriyordu.

Maden girişinin önündeki açıklığa geldiklerinde orada bekleyen yüz civarında madenci olduğunu gördüler. Sabah ayazında ellerini ovuşturup üfleyerek ısıtmaya çalışırken asansörlerin çalışmaya başlamasını bekliyorlardı. Yabancılar ise makine binasının sundurmasının altında bekliyorlardı. Uzun sakallı bir İskoç olan Menzies adlı makinist, makine binasından dışarı çıkarak asansörlerin indirilmesini işaret eden düdüğü çaldı. Aynı anda uzun boylu, ciddi görünümlü ve

sakalsız bir adam hızla kömür kuyusunun başına doğru ilerledi. Tam kuyunun başına gelmişti ise makine binasının sundurmasının altındaki sessiz ve hareketsiz gurubu fark etti. Adamlar tanınmamak için şapkalarını iyice gözlerinin üzerine indirmiş, yüzlerini ise eşarplarıyla gizlemişlerdi. Müdür birden yaklaşan ölümü hissetti. Sonra bu hissi yok sayarak dikkatini tekrar yabancılara çevirdi.

"Siz kimsiniz?" diye sordu yabancılara doğru yürürken. "Burada ne işiniz var?"

Adamlar cevap vermediler. Onun yerine içlerinden genç olanı, Andrews bir adım öne çıkarak adama ateş etti. Orada bekleyen yüz madenci sanki felç olmuş gibi hareketsiz ve çaresiz bir şekilde kala kalmışlardı. Karnından vurulan adam ise iki büklüm oluş bir şekilde elleriyle karnını tutuyordu. Sendeleyerek uzaklaşmaya çalıştı fakat bu sefer de bir başka suikastçi ona ateş etti. Adam yere düşmüş, sürünerek kaçmaya çalışıyordu. Birden İskoçyalı makinist bir öfke çılgılığı attı ve binanın köşesinde duran demir bir somunu kaparak adamların üzerine atıldı, ancak yüzüne yediği iki kurşun saldırısını tamamlamasına imkân vermedi. Kalabalığın içerisinde öfke ve acıma dolu homurtular yükseldi ve kalabalık içerisinde ön sıralara doğru bir dalgalanma oldu. Fakat saldırganlardan bazıları altı patlarlarını kalabalığın üzerine ama havaya doğrultarak ateş açtılar. Kalabalık bir anda iradesi kırılmış ve perişan bir hâlde dağıldı. Bazıları Vermissa'daki evlerine döndüler. Bir süre sonra içlerinden bazıları cesaretlerini toplayıp madene geri döndüklerinde ise saldırganlar çoktan gitmişti. Katiller sabah sisi içerisinde kaybolurken arkalarında ne kendilerinin kim olduğuna dair

tanıklık edebilecek birileri, ne de polisin kendilerine ulaşmasını sağlayacak bir iz vardı.

Scanlan ve McMurdo geri döndüler. Bu Scanlan'ın bizzat şahit olduğu ilk cinayetti ve durgunlaşmıştı. Kendi gözleriyle gördüğü bu cinayet, ona sandığı kadar eğlenceli gelmemişti. Ölmüş müdürün karısının çığlıkları kasaba dönünceye kadar kulaklarında çınladı. McMurdo düşüncelere dalmış ve sessizleşmişti ama ortağının zayıflığını da onaylamıyordu.

"Savaş gibi olduğu kesin," diye tekrar etti. "Bizler ve onlar atasında bir savaş sadece. Biz sadece karşılık veriyoruz, değil mi?"

Birlik Evindeki Loca odasında o gece büyük bir eğlence düzenlendi. Sadece Crow Hill Madeni müdürünün ve makinistin ölümünü kutlamak için değil, ama Loca'nın bölgedeki diğer şirketler üzerindeki etkisini de arttıracacağı ve onları hizaya getirecek bir olay olduğu için. Bölge delegesi Vermissa'daki bu eyleme beş iyi adamını göndermesi karşılığında, onların da gizlice seçilmiş üç adamı Stake Royal'dan William Hales'i öldürmek üzere göndermelerini istemişti. Hales, Gilmerton bölgesinin tanınmış ve başarılı maden sahiplerinden biriydi. Örnek bir işveren olduğundan bu dünyada ona düşman olacak kimse olmadığını düşünüyordu. Ancak işte verimliliği sağlamak için Loca'ya üye olan bazı sarhoş ve tembel işçilerin maaşlarını kesmişti. Kapısına bırakılan tabutlu uyarı da onu kararından dönmeye ikna edememiş, bu yüzden de bu özgür ve uygar ülkede ölüme mahkûm edilmişti.

İnfaz gerektiği gibi gerçekleşmişti. Şefin yanındaki onur koltuğunda oturan Ted Baldwin, partinin şeref konuğuydu.

Onun kırmızı yüzü ve kan çanağına dönmüş hülyalı bakışlarından uykusuzluk ve sarhoşluk okunuyordu. O ve iki suç ortağı bir önceki akşamı dağlarda geçirmişlerdi. Açıkta kalmışlar ve ıslanmışlardı ama böyle tehlikeli bir görevden dönüp de bu kadar sıcak karşılanan hiçbir kahraman olmamıştır. Hikâye sevinç çığlıkları ve kahkahalar arasında tekrar ve tekrar anlatıldı. Akşam adamın geçiş yolu üzerindeki bir yüksek bir tepenin üzerinde pozisyon alarak adamın eve dönmesini beklemişlerdi. Adam soğuktan korunmak için öyle bir giyinmişti ise bu yüzden hemen silâhını çekmesi mümkün olmamıştı. Onu atından indirmiş ve delik deşik etmişlerdi.

Hiç biri adamı tanımıyordu ama onu öldürerek Gilmerton'daki Vandallara Vermissa'daki adamlara güvenebileceklerini göstermişlerdi. Bu olaydaki tek talihsizlik, onlar adamın üzerine silâhlarını boşaltırken oradan geçen bir karı kocaydı. Önce onları da vurmaya düşünmüşler ancak madenlerle bağlantısı olmayan zararsız insanlar olduklarından başlarına bir şey gelmelerini istemiyorlarsa sessiz kalmaları yolunda sertçe uyarıldıktan sonra yola devam etmelerine izin vermişler, sonra ise kanlar içerisindeki cesedi diğer taviz vermez işyeri sahiplerine ibret olsun diye olduğu yerde bırakarak dağlara kaçmışlardı.

Vandallar için harika bir gün olmuştu. Vadinin üzerine düşen gölge artık daha da karanlıktı. Akıllı bir general nasıl yeni bir saldırı için düşmanlarına karşı kazandığı zaferin hemen sonrasını seçer ve düşmanlarına toparlanma fırsatı vermezse McGinty'de kendisine karşı çıkanları ezmek için bu zafer anını seçmişti. O gece yarı sarhoş topluluk dağılırken

McMurdo'yu kolundan tutarak ilk görüşmelerini yaptıkları odaya götürdü.

"İşte, şimdi tam size göre bir işim var, genç adam. Bunu kendi ellerinizle yapmalısınız.

"Bunu duyduğuma sevindim," diye cevap verdi Mcmurdo.

"Yanınızda iki adam götürebilirsiniz –Manders ve Reilly. Görev konusunda bilgilendirildiler. Chester Wicox ayakaltında dolaştıkça bu bölgede iş yapmamız zor. Onun işini hallettiğiniz zaman maden bölgesindeki her Loca'nın takdirini kazanacaksınız."

"Elimden gelenin en iyisini yapacağımdan emin olabilirsiniz. Peki, o kim ve nerede bulacağım?"

McGinty ağzından eksik etmediği o meşhur yarı çiğnenmiş purosunu eline aldı ve cebinden not defterinde koparılmış bir yaprak üzerine çizilmiş bir kroki çıkardı.

"Iron Dyke şirketinin ustabaşısı. Sert bir adamdır. Eskiden eski bir asker, çavuşmuş. Onu iki defa öldürmeye çalıştık ama şansımız yaver gitmedi. Jim Carnaway'i de bu yüzden kaybettik. Şimdi bu işi siz halletmelisiniz. Haritada da görüldüğü gibi Iron Dyke'a giden kavşaktaki tek ev. Silâh atılsa yakınlarda duyacak kimse yok. Ama bu işi gündüz yapamazsınız. Silâhını her zaman yanında taşıyor. Üstelik de soru sormadan, hızlı ve isabetli atış yapar. Bu yüzden işini gece bitirmelisiniz. Evde karısı, üç çocuğu bir de yardımcısı var. Seçemezsin. Ya hep ya hiç. Kapıya bir fiçı barut koyar sonra da bir fitille -"

"Adam ne yaptı?"

"Size Jim Carnaway'i öldürdüğünü söylemedim mi?"

"Ama onu neden vurduğunu söylemediniz."

"Sizin neyiniz var? Akşam Carnaway onun evinin civarındaydı, o da onu vurdu. Bu kadarı sizin içinde benim içinde yeterli. Bu işi hemen ve doğru bir şekilde halletmelisiniz."

"Peki ya o iki kadın ve çocuklar. Onları da mı?"

"Onları da. Yoksa adamı nasıl haklayacaksınız?"

"Onlar yanlış bir şey yapmadılar, onları öldüremem."

Bu ne biçim bir konuşma? Bu işi yapmayacak mısınız?"

Sakin olun Şef, sakin olun. Kendi Locamın Efendisinin bir emrine karşı çıkacağımı düşündürecek bir şey mi söyledim veya bir şey mi yaptım? Yanlış veya doğru, karar size ait."

"O hâlde yapacaksınız?"

"Tabi ki yapacağım."

"Ne zaman?"

"Bana bir veya iki akşam verin. Önce evi bir görmem lazım ki ona göre plan yapacağım. Sonra"

"Çok iyi," dedi McGinty onu eliyle sarsarak. "Nasıl biliyorsan öyle hallet. Bize ölüm haberini getirdiğin zaman harika bir gün olacak. Bu onları dizlerinin üzerine düşürecek son darbe olacak."

McMurdo aniden ortaya çıkan bu görev üzerinde uzunca bir süre derin derin düşündü. Chester Wilcox'un yavaşıldığı ev

kasabadan 8 kilometre uzakta, yandaki bir vadideydi. Bir sonraki gün tek başına bölgeyi keşfe gitti. Geri döndüğünde gün çoktan ağırmıştı. Ertesi gün iki adamıyla, Manders ve Reilly ile bir değerlendime yaptı. Bu cüretkâr gençler sanki geyik avına çıkacakmışçasına neşeliydi. Üç gün sonra üçü kasabanın dışında buluştular. Hepsi de silâhlıydı. Bir tanesi taş ocaklarında kullanılan cinsten bir torba barut getirmişti. Eve vardıklarında saat sabahın ikisiydi. Hava rüzgârlı ve bulutluydu. Ay zaman zaman bulutların arkasında kalıyordu. Av köpeklerine karşı uyarılmış olduklarından silâhları ellerinde ve dikkatli bir şekilde eve yaklaştılar. Fakat rüzgârın sesinden başka ses, tahtaların sallanmasından başka hareket yoktu. McMurdo evin kapısına gelerek içeriyi dinledi. İçeriden hiç ses gelmiyordu. Sonra barut torbasını kapının dibine koyarak bıçağıyla torbanın kenarında bir delik açtı ve fitili bu deliğe yerleştirdi. Her şey hazır olduğunda o ve iki adamı evden uzaklaştılar ve patlamadan hemen önce bir çukurun içerisinde siper aldılar. Bu cemiyetin kanlı tarihinde hiç bu kadar temiz bir iş yapılmamıştı. Ama bu kadar iyi planlanmış ve cesurca uygulanmış bir plan maalesef boşa gitmişti! Diğer kurbanların başlarına gelenlerden tedirgin olan Chester Wilcox, olaydan bir gece önce ailesiyle birlikte pek bilinmeyen ve polis koruması altında olan başka bir evine taşınmıştı. Barutla havaya uçan ev tamamen boştu ve sert piyade çavuşu Iron Dyke'lı madencilere hâlâ disiplin öğretiyordu.

Loca'daki toplantıda "Onu bana bırakın," dedi McMurdo. "O benim ve onu haklamak için bir yıl bile beklemem gerekse onu mutlaka haklayacağım."

Bütün Loca ona minnet ve güvenini alkışlarla belirttikten sonra konu o an için kapandı. Birkaç hafta Wilcox'un pusuya düşürülüp vurulduğu haberi gazetelerde yayınlandığında bunu yapanın yarım kalmış işi üzerinde çalışan McMurdo olduğu Loca üyeleri arasında bilinen bir sırdı.

İşte Özgür Adamlar Örgütünün Vandalların büyük ve zengin bir bölgeye korku salmalarını ve varlıklarıyla bölgeyi tekinsiz kılmalarını sağlayan metotlar ve icraatları bunlardı. Bu sayfaların suçla daha fazla kirlenmesine gerek var mı? İcraatlar tarihteki yerini çoktan aldı, eylemlerin detayları ise çoktan polis kayıtlarına girildi. İsteyen bu kayıtlara bakabilir ve mesela bu cemiyetin iki üyesi olan iki kişiyi tutuklamaya kalkan polis memurları Hunt ve Evans'ın nasıl vurulduğunu öğrenebilir. Bu Vermissa Loca'sında planlanmış ve iki silâhsız adamın soğukkanlılıkla öldürülmesiyle gerçekleştirilmiş bir çifte cinayet olayıydı. Yine kocasına hastabakıcılık yapan Bayan Larbey'in Şef Mcginty'nin emriyle öldüresiye dövülmesi de bu kayıtlardan yer alan bir başka olaydır. İhtiyar Jenkine'nin öldürülmesi, arkasından da kardeşi James Murdoch'un sakatlanması, Staphous ailesinin havaya uçurulması, Stendallar'ın öldürülmesi ve birbiri ardına meydana gelen bütün olayların hepsi yine aynı kış gerçekleşmiştir. Korku Vadisi'nin üzerinde karanlık bir gölge vardı. Sonunda akan dereler ve çiçek açan ağaçlarla birlikte ilkbahar geldi. Uzun bir süredir terörün pençesinde olan vadi için belki bir ümit vardı, ama o vadide yaşayanlar için bu terörden kurtulma ümidi yoktu. Vadi hiçbir zaman 1875 yılının yazındaki kadar karanlık ve umutsuz bir yer olmamıştı.

VI

Tehlike

Terör krallığının yükseldiği dönemdi. McMurdo'da iç Diyakon olarak seçilmişti. Yine aynı dönemde başarılı Vücut Efendisi McGinty komitenin aranılan üyesi hâline gelmiş, her konuda yardım ve tavsiyesi aranır olmuştu. Ancak Kardeşler arasında popülerleştikçe, Vermissa sokaklarında onu selamlayanların bakışları daha da karanlık ve öfke dolu oluyordu. İnsanlar korkularına rağmen tacizcilerine karşı birleşme ve karşı koyma eğilimi göstermeye başlamışlardı. Herald binasında gizli toplantılar yapıldığı ve yasaya sadık insanlara silâh dağıtıldığı yolunda söylentiler Loca'ya kadar ulaşmıştı. Ancak McGinty ve adamları bu raporlar karşısında herhangi bir endişe belirtisi göstermemişlerdi. Onlar kalabalık, iradeli ve iyi silâhlıydılar. Düşmanları ise dağınık ve zayıftılar. Geçmişte olduğu gibi yine anlamsız konuşmalar ve belki de birkaç olası tutuklama dışında bir şey olmayacaktı. McGinty, McMurdo ve diğer cesur ruhlara böyle diyordu.

Mayıs ayının bir Cumartesi akşamıydı. Loca'nın toplanma akşamı olan Cumartesi akşamı, Örgüt'ün zayıf kardeşi Morris, onu görmeye geldiğinde Mcmurdo toplantıya katılmak için çıkmak üzereydi. Kaşları çatıktı. Her zamanki nazik gülümseyişinden eser yoktu.

"Sizinle açık açık konuşabilir miyim Bay McMurdo?"

"Tabi ki."

"Sizinle bir kere açık açık konuşmuştum Siz ise Şef'in bizzat size gelip ne konuştuğumuzu sormasına rağmen ona bir şey söylememiştiniz."

"Siz bana güvenirken başka ne yapabilirdim? Yoksa sizinle hemfikir olduğumdan saklamadım sırrınızı."

"Bunu gayet iyi biliyorum. Ama siz güvенеbileceğim ve bunları konuşabileceğim tek kişisiniz. Benim söylemek istediğim bir sırrım var. Beni içten içe kemiriyor. Keşke bu başka birine olsaydı. Bunu söylersem beni kesin öldürürler. Ama söylemezsem de bu hepimizin sonu olur. Tanrım, korkudan ölüyorum!"

McMurdo adamı şöyle bir süzdü. Zangır zangır titriyordu. Bir bardağa viski koyarak adama verdi.

"Bu size iyi gelir," dedi. "Şimdi bana neler olduğunu söyleyin."

Morris viskiyi içince o bembeyaz olmuş yüzüne az da olsa renk geldi.

"Tek kelimedede söyleyebilirim. Peşimizde bir dedektif var."

McMurdo adama şaşkınlıkla baktı.

"Ne, siz delirdiniz mi? Burası zaten dedektif ve polis dolu. Bize bugüne kadar ne zararları oldu ki?"

"Hayır, hayır; adam bu bölgeden değil. Sizin de dediğiniz gibi, buradakileri tanıyoruz ve onlar da bize pek fazla zarar veremezler. Pinkerton'ı hiç duydunuz mu?"

"Öyle bir şeyler duyduğumu hatırlıyorum."

"Size şu kadarını söyleyeyim, onlar peşinizdeyse hiç şansınız yok demektir. Bu olursa olur, olmazsa olmaz durumu değil. Hükümet meselesi. Bu konuyu bu kadar önemli kılanda o. Bir işi ellerine aldılar mı, sonun kadar gidiyorlar. Eğer bu işe Pinkerton el attıysa, hepimiz mahvolduk demektir."

"Onu öldürmeliyiz."

"Ah, ilk aklınıza gelen bu mu? Loca'da aynı şekilde düşünecek tabii ki. Bu işin sonunun cinayet olacağını söylemedim mi?"

"Hayır, ama neden olmasın? Zaten bu bölgede de yeterince yaygın değil mi?"

"Orası öyle elbette, ama bu adamın öldürülmesi gerektiğini söyleyecek olan ben değilim. Bir daha asla huzur bulamam. Tabi bu tehlikede olanın bizim hayatlarımız olduğu gerçeğini değiştirmiyor. Tanrı aşkına ne yapacağım?" Adam kararsızlıkla odanın içerisinde bir ileri bir geri gidip geliyordu.

Fakat sözleri McMurdo'yu düşündürmüştü. Tehlike ve onun halledilmesi konusunda o da diğerleriyle aynı düşünceleri paylaşıyordu. Morris'i omzundan tuttu ve dostça sarstı.

"Kendine gel be adam," diye heyecandan tizleşmiş bir sesle bağırdı. "Burada yaşlı kadınların ölümü beklerken feryat etmesi gibi feryat edip duramazsın. Bir durum değerlendirmesi yapalım. Bu adam kim? Nerede? Ondan nasıl haberin oldu? Bana neden geldin?"

"Sana geldim, çünkü bana fikir verebilirsin. Buraya gelmeden önce sana Doğu kıyısında bir mağazam olduğundan bahsetmiştim. Orada iyi arkadaşlarım vardı. Bir tanesi de telgraf merkezindeydi. İşte dün ondan aldığım mektup. Bu sayfa. İşte şu bölüm. Başından sonuna kadar oku."

McMurdo'nun okudukları şöyleydi:

"Sizin oradaki Vandallar neler yapıyor? Gazetelerde onlardan çok sık bahsediliyor. Beni gelişmelerden bir an önce haberdar etmeni bekliyorum. Beş büyük şirket ve iki de demiryolu firması bu işi son derece ciddiye alıyorlar. Hem de o kadar ciddiye alıyor ise işinizi bitireceklerine emin olabilirsiniz. İlerleme kaydediyorlar. Pinkerton olayı sıkı tutmak için emir aldı. Soruşturmayı en iyi adamı, Birdy Edwards yürütüyor. Bu işe şimdi bir son verilmeli."

"Şimdi de dipnotu oku."

"Tabii ki sana verdiklerim, iş dolayısıyla öğrendiklerim. Ama bundan fazlası var. Bunu her gün bahçende gördüğün ama anlayamadığın bir tür şifreli mesaj gibi düşün."

McMurdo elinde mektupla bir süre sessizce oturdu. Bir anlığına sis kayboldu ve önündeki derin çukuru gördü.

"Bunu başka bilen var mı?" diye sordu.

"Hiç kimseye söylemedim."

"Fakat bu adam –arkadaşın- böyle bir şeyi yazabileceği başka bir arkadaşı var mı?"

"Şey, sanırım bir veya iki kişiye daha."

"Loca'dan mı?"

"Oldukça mümkün."

"Soruyorum çünkü Őu Birdy Edwards denilen adamın tarifini vermiŐ olabilir. Kim olduĐunu öğrenirsek, peŐine dűşebiliriz."

"Műmkűn tabi. Ama onu tanıdığını sanmıyorum. Bana sadece ona iŐi sayesinde öğrendiği haberleri aktarıyor. Yoksa bu Pinkerton denilen adamı nereden tanısın?"

McMurdo birden yerinden sıçradı.

"Tabi ya!" diye bağırdı. "Onun kim olduğunu biliyorum. Nasıl da daha önce fark edemedim. Tanrım, çok Şanslıyız! Bize zarar vermeden onun icabına bakacağız. Bu işi bana bırakacak mısın Morris?"

"Tabi ki. Yeter ki beni bu işten kurtar!"

"Bunu yapacağım. Sen sadece otur ve benim dönmemi bekle. Senin adın bile geçmeyecek. Bu mektubun bana geldiğini söyleyeceğim. Bu seni rahatlatır mı?"

"Ben de bunu soracaktım."

"O zaman böyle yapacaĐı. Bu iŐi kafana takma artık. Őimdi Loca'ya gideceĐim. Yakında yaŐlı Pinkerton çok üzĐűn bir adam olacak."

"Bu adamı öldürecek misiniz?"

"Bu adamı öldürmeyeceksiniz, değil mi?"

"Ne kadar az bilersen, dostum Morris, vicdanın o kadar rahat olur ve daha rahat uyursun. Soru sorma, bırak her Şey olacağına varsın. Artık bu benim sorunum."

"Onun kanını ellerimde hissediyorum," diye inledi.

"Ama kendini korumak cinayet değildir," dedi McMurdo zalimce bir gülümsemeye. "Ya o ya biz. Sanırım bu adamı kendi hâline bırakırsak, bizi yok edecek. Aslında Loca'yı kurtardığınızı düşünürsek, neden sizi Vücut Efendisi seçmeyelim, Kardeş Morris?"

Bu sözleri laf olsun diye söylemediği ve sözlerinde gayet ciddi olduğu söyleyiş şeklinden belliydi. Belki suçlu vicdanından dolayı; belki Pinkerton Teşkilatı'nın ününden dolayı; belki büyük ve zengin şirketlerin Vandalları yok etmekte kararlı olduklarını öğrendiği için; ama sebep her ne ise tavırları en kötüye hazırlanan bir insanın tavırlarıydı. Evden çıkmadan önce onu zan altında bırakabilecek her kâğıdı yoketti. Sonra ise güvendeymiş gibi derin bir oh çekti; ama tehlikede olduğunu bilmek onu huzursuz ediyordu. Bu yüzden Loca'ya gitmeden önce ihtiyar Shafter'ın evine uğradı. Eve gelmesi yasaktı. O yüzden camı tıklattı ve Ettie'yi dışarı çağırıldı. Ettie, dışarı yanına geldi. Gözlerindeki İrlandalı vahşiliği gitmişti. Samimi yüzünden tehlike okunuyordu.

"Bir şey oldu Jack!" diye bağırdı. "Tehlikedesin!"

"Çok kötü bir şey yok tatlım, ama işler kötüleşmeden bir şeyler yapmak da akıllıca olacak."

"Bir şey yapmak!"

"Sana bir gün bunları arkada bırakacağımıza söz vermiştim. Sanırım zamanı geliyor. Bu akşam bazı haberler aldım –kötü haberler- ve belanın geldiğini görebiliyorum."

"Polis mi?"

"Aslında Pinkerton. Ama onun hakkında veya onun benim gibiler için ne demek olduğu hakkında bir fikrin olduğunu sanmıyorum acushla. Bu işe iyice bulaştım, ama bir an önce de sıyrılmam lazım. Bana gidecek olursam benimle geleceğini söylemiştin.

"Bu senin kurtuluşun Jack."

"Ben bazı konularda daima dürüst bir insan oldum Ettie. Ne senin saçının tek bir teline zarar verebilir, de seni gördüğüm o bulutların üzerindeki altın tahtından indirebilirim. Bana güveniyor musun?"

Hiçbir şey söylemeden, onun elini tuttu.

"O hâlde sana söyleyeceklerimi dinle ve sana söylediklerimi aynen yap. Çünkü kurtuluşumuz sadece buna bağlı. Bunu kemiklerimde hissediyorum. Birçoğumuzun kendi başının çaresine bakması gerekiyor. Ben de onlardan biriyim. Eğer gidecek olursam –gece veya gündüz- sen bana gelmelisin."

"Senin peşinden geleceğim Jack."

"Hayır, hayır; benimle geleceksin. Eğer bu vadi bana kapanırsa, asla geri gelemem. Polisten saklanırken ve mesaj gönderme şansım da yokken seni nasıl arkamda bırakırım? Benimle birlikte gelmelisin. Geldiğim yerde güvenebileceğim bir tanıdığım var. İyi bir kadın. Seni evlenebilecek duruma gelinceye kadar ona emanet edeceğim. Gelecek misin?"

"Evet Jack, geleceğim."

"Bana güvendiğin için Tanrı seni kutsasın. Eğer güvenine ihanet edersem bana lânet olsun. Sana haber vereceğim Ettie.

Sen de her şeyi bırakıp istasyona gelecek ve bekleme salonunda oturup benim gelmemi bekleyeceksin."

"Gece veya gündüz Jack. Tek sözünle geleceğim."

Bu şekilde kafası rahatlamış olan Jack, kaçışını planlamaya başladı. Loca'ya geldiğinde toplantı çoktan başlamıştı ve içeriye girmesi ancak toplantının güvenliğini sağlayan iç ve dış korumalara özel işaretleri yaptıktan sonra mümkün olmuştu. Gelişi memnuniyetle karşılandı. Uzun oda kalabalık ve sigara dumanı kaplıydı. Dumanların arasından McGinty'nin yapmacık tavırlarını, Baldwin'in zalim ve düşmanca bakışlarını, veznedarın aç gözlü yüzünü, sekreteri ve Loca'nın liderleri arasında yer alan daha bir düzine insanı görebiliyordu. McMurdo, getirdiği haberler üzerine yapacakları yorumları düşünerek neşelendi.

"Sizi gördüğümüze sevindik kardeş!" dedi başkan yüksek bir sesle. "Karara bağlanması için adil bir yargıca ihtiyaç duyulan bir meseleyle yüzyüzeyiz."

Konu Lander ve Egan," diye açıkladı onun yanında oturan bir başkası. "Her ikisi de Stylestown'da öldürülen yaşlı Crabbe için Loca'nın koymuş olduğu ödül parasında hak talep ediyorlar. Hangisinin ateş ettiğini kim bilebilir ki?"

McMurdo ayağa kalktı ve elini kaldırdı. Yüzündeki ifade salondakilerin dikkatini çekti ve odaya bir ölüm sessizliği çöktü.

"Saygıdeğer Efendim," dedi ciddi bir sesle. "Öncelik talep ediyorum."

"Kardeş McMurdo öncelik talep ediyor," dedi McGinty. Loca kurallarımız gereği kendisine öncelik tanınmıştır., Şimdi kardeşim, sizi dinliyoruz."

McMurdo mektubu cebinden çıkardı.

"Saygıdeğer Efendim, sevgili tarikat kardeşlerim, bugün sizlere kötü haberler getirdim. Fakat bu durumun bilinip tartışılması tepemize aniden gelip bizi yok edecek bir darbeden iyidir. Bu Eyalet'in en güçlü ve zengin kuruluşlarının bizi yok etmek için bir araya geldiklerini öğrenmiş bulunuyorum. Şu anda bir Pinkerton dedektifi olan Birdy Edwards vadide hepimizi hapse, birçoklarımızı ise ipe götürecektir delilleri toplamakla meşgul. Öncelik talep etmemi gerektiren durum işte bu."

Odayı kaplayan ölüm sessizliğini başkan bozdu.

"Bunu destekleyecek bir delil var mı elinizde, Kardeş McMurdo?"

"Bu konuda bir uyarı mektubu aldım," dedikten sonra mektubu yüksek sesle okudu. "Bu mektubun nasıl elime geçtiğini size söyleyemem veya mektubu size teslim edemem. Bu benim için bir onur meselesidir. Ama mektupta Loca'yı ilgilendiren başka bir şey olmadığına da sizi temin ederim. Haberi alır almaz size geldim."

"Şunu söylemeliyim ise Bay Başkan," dedi yaşlıca bir kardeş, "Birdy Edwards'ın 'Pinkerton'ın örgütündeki en iyi adam' olarak ün yaptığını duymuştum."

"Onun görünüşü hakkında bilgisi olan var mı?" diye sordu McGinty.

"Evet," dedi McMurdo. "Ben."

Salondan bir şaşkınlık mırıltısı yükseldi.

"Onun elimizin altında olduğuna inanıyorum," dedi neşeli bir gülümsemeye. "Eğer hızlı ve akıllıca davranırsak, bu işi hemen bitirebiliriz. Korkmamıza gerek yok."

"Neden korkacakmışız ki? İşlerimiz hakkında ne biliyor?"

"Eğer herkes sizin kadar sadık olsaydı, haklı olduğunuzu söylerdim Sayın Meclis Üyesi. Ama bu adamın arkasında zengin kapitalistler var. Siz Loca'da satın alınamayacak zayıf bir kardeş olmadığını mı sanıyorsunuz? Bizim sırlarımızı verecek –belki de verdi bile. Sadece tek bir çözüm yolu var.

"Vadiyi asla terk etmemeli," dedi Baldwin.

McMurdo onayladı.

"Kesinlikle haklısınız, Kardeş Baldwin. Sizinle benim bazı sıkıntılarımız oldu, ama bu gece çok doğru bir şey söylediniz."

"Peki nerede o? Onu nasıl tanıyacağız?"

"Saygıdeğer Efendim," dedi samimiyetle McMurdo, "Bunun Loca'da açıkça tartışılmayacak kadar önemli bir konu olduğunu düşünüyorum. Tanrı esirgesin, kimseyi zan altında bırakmak istemem, ama bu adamın kulağına en ufak bir dedikodu bile ulaşırsa, onu ele geçirme şansımızı kaybederiz. Loca'nın bu konuyu görüşecek güvenilir bir komite seçmesini talep ediyorum, Sn. Başkan. Tabi uygun görürseniz size aralarında Kardeş Baldwin'in de olduğu altı kişiyi ben

önermek istiyorum. O zaman bildiklerim ve neler yapılması gerektiği konusunda rahatça konuşabilirim."

Öneri hemen kabul edildi ve bir komite oluşturuldu. Komitede Başkan'ın ve Baldwin'in dışında, haris veznedar Harraway; acımasız genç suikastçı, Kaplan Comac; mali işler sorumlusu Carter; hiçbir şeyden sakınmayan korkusuz ve tehlikeli Willaby kardeşler vardı.

Loca'nın geleneksel kapanış eğlencesi kısa ve durgundu. Adamlar son derece keyifsizdi. Uzun süre istedikleri gibi at oynattıkları o toprakların üzerine şimdi kanunların gölgesi düşüyordu. Başkalarının onlardan korkmasına o kadar alışmışlardı ise bir gün yaptıklarının cezalandırılabileceğine hiç ihtimal vermemişlerdi. Şimdi ise böyle bir olasılığın belirmiş olması onları endişelendirmişti. Liderlerini toplantıda bırakarak erkenden dağıldılar.

"Şimdi, McMurdo," dedi McGinty. Artık yalnızdılar. Yedi adam da oturdukları yerde âdeta taş kesilmiş bekliyordular.

"Birdy Edwards'ı tanıdığımı söylemiştim," diye açıkladı McMurdo. Herhâlde burada kendi adını kullanmadığını söylememe gerek yok. Cesur olabilir, ama deli olduğunu da sanmıyorum. Hobson's Patch'da Steve Wilson adıyla kalıyor."

"Bunu nereden biliyorsun?"

"Çünkü onunla konuşmuştum. Tabi o zaman bunun üzerinde pek fazla durmadım, ama bu mektubu alınca tekrar düşündüm ve... Adamımızın o olduğuna eminim. Ona Çarşamba günü işe giderken arabada rastladım. İnsan ancak bu kadar şanslı olur! Gazeteci olduğunu söylemiş, o zaman ben de ona inanmıştım. New York Press adına çalıştığını ve Vandallar ile

'vahşet' olarak tanımladığı olaylar hakkında her şeyi öğrenmek istediğin söylüyordu. Gazetesi içinmiş gibi göstererek bana her türlü soruyu sordu. Elbette ise hiçbir şey söylemedim. 'Bana istediklerimi verin. Eğer editörümün hoşuna gidecek bir şeyler verirsiniz, karşılığını da alırsınız. Hemde fazlasıyla alırsınız' demişti. Bende ona onu memnun edecek bir şeyler söyledim. O da karşılığında yirmi dolar verdi. 'Bana istediklerimi sağlayabilirsen, sana bunun on katını ödeyebilirim' dedi.

"Ona ne söylediniz ki?"

"O an uydurduğum birkaç şey."

"Onun gerçekten gazeteci olmadığını nereden biliyorsun?"

"İkimiz de Hobson's Patch'da indik. Daha sonra ona telgraf ofisinde rastladım. Oradan çıkıyordu.

'Şuna bak, sanırım bunu çifte ücretlendirmeliyiz' demişti operatör ve Çinceye benzer bir şeyler yazmıştı. Ne olduğunu sorduğumda ise 'Her gün bu tür bir sürü şey gönderiyor. Gazetesi için haber yapıyormuş' demişti. Başkalarının ne yazdığını öğrenmesini de bu sebeple istemediğini düşünmüştük. Yani o zaman telgraf operatörü de ben de öyle sanmıştık. Ama şimdi daha farklı düşünüyorum."

"İnanılmaz, ama sanırım haklısın!" dedi McGinty. "Peki, ne yapmamızı öneriyorsun?"

"Neden hemen gidip işini bitirmiyoruz?" diye önerdi birisi.

"Evet, ne kadar erken olursa o kadar iyi olur."

"Eğer onu nerede bulabileceğimizi bilseydim, şimdi işini bitirirdim," dedi McMurdo. "Hobson Patch'de olduğunu biliyorum, ama nerede kaldığını bilmiyorum. Ama eğer dinleyecek olursanız, benim bir önerim var."

"Nedir?"

"Yarın sabah Patch'a gideceğim. Telgraf merkezindekiler nerede oturduğunu biliyordur belki. Sonra da ona Kardeşliğin bir üyesi olduğumu, Loca'nın bütün sırlarını para karşılığında ona verebileceğimi söyleyeceğim. Bunun üzerine atlayacağına bahse girerim. Ona elimde Loca ile ilgili belgeler olduğunu ve isterse gösterebileceğimi söyleyerek de evime çağıracağım. Onu saat on gibi eve çağıracağım. Geldiği zaman da her şeyi görecektir zaten. Elimizde olacak."

"Sonra?"

"Sonrasını da siz planlayın. Dul McNamara'nın evinin civarında başka bir ev yok. McNamara ise güvenilirdir. Ayrıca da sağırdır. Zaten evde ben ve Scanlan'dan başka kalan da yok. Eğer kabul ederse –ki zaten size haber vereceğim– hepinizin de akşam saat dokuzda bende olmanızı istiyorum. Onu mutlaka haklayacağız. Eğer canını kurtarabilirse, gerçekten büyük bir mucize olur."

"Pinkerton'da personel açığı olacak ha," dedi McGinty.

"Kesinlikle. Yarın dokuzda sizlerle buluşacağız. O geldikten sonra ise kaderi bizim ellerimizde olacak."

VII

Birdy Edwards'a Tuzak

McMurdo'nun kaldığı ev, onun da söylediği gibi gerçekten de son derece ıssız ve bu tür bir suç için gayet uygun bir yerdeydi. Kasabanın tam sınırında, yoldan ise uzaktaydı. Eğer durum daha farklı olsaydı, komplocular, daha önce de defalarca yaptıkları gibi adamı dışarıya çıkartıp bütün kurşunlarını üzerine sıkabilirlerdi. Ama şimdi adamın ne bildiğini, bildiklerini nasıl öğrendiğini ve öğrendiklerinin ne kadarını işverenlerine bildirdiğini öğrenmeleri gerekiyordu. Geç kalmış olmaları ve adamın bütün işini bitirmiş olması da olasıydı. Eğer durum buysa, en azından buna sebep olan adamdan intikam almış olacaklardı. Ama dedektifin henüz önemli bir şey öğrenememiş olmasının daha muhtemel olduğunu düşünüyorlardı. Aksi takdirde McMurdo'nun ona verdiği uydurma bilgileri yazıp iletmek zahmetine girmezdi. Durum her ne ise zaten bunu yakında kendi ağzından duyacaklardı. Onu bir kere ele geçirdiklerinde nasıl olsa konuşurmanın bir yolunu bulacaklardı. Birdy Edwards karşılaştıkları konuşmaya isteksiz ilk şahit Birdy Edwards olmayacaktı nasıl olsa.

McMurdo anlaşıkları üzere Hobson Patch'a gitti. Polis o sabah ona garip bir ilgi göstermiş ve onu Chicago'dan tanıdığını söyleyen Yüzbaşı Marvin istasyonda beklerken onunla konuşmak istemiş, o ise arkasını dönüp konuşmayı

reddederek oradan uzaklaşmıştı. O gün öğleden sonra görevden dönerek Birlik Evi'nde McGinty ile görüştü.

"Geliyor," dedi.

"İyi," dedi McGinty. Göğsündeki zincirleri ve ucundaki elmas zenginliğinin dışa vurumuydu. İçki ve politika Şef'i güçlü olduğu kadar da zengin bir insan yapmıştı. Bu yüzden de bir gece önce karşısına çıkan hapisane girme ve darağacına gitme olasılığı ona daha da korkunç geliyordu.

"Ne kadarını bildiğini öğrenebildiniz mi?" diye sordu endişeyle.

McMurdo sıkıntıyla başını salladı.

"Bir süredir –en az altı haftadır- buradaymış. Vaktini boşa geçirmediğine eminim. Eğer bu kadar zamandır aramızda kaldıysa, demiryollarının ona sağladığı maddi imkânları da düşünürsek, önemli bilgilere ulaştığını ve onları işverenlerine bildirdiğini varsayabiliriz."

"Loca'da zayıf adam yoktur," diye McGinty. "Hepsi de çelik gibidir. Ama tabi şu aşağılık Morris de var. Ondan ne haber? Eğer biri bizi ele verdiyse, kesinlikle o dur. Akşam bir kaç kişiyi gönderip onu dövürtmeyi ve neler bildiğini sordurmayı düşünüyorum."

"Evet, bundan zarar gelmez," diye cevap verdi McMurdo. "Morris'ten hoşlandığımı ve ona zarar gelmesinin beni üzeceğini reddetmeyeceğim. Bir iki defa benimle Loca'nın işleri hakkında konuşmuştu. Her ne kadar olaylara sizin veya benim gibi bakmasa da bana hiçbir zaman bir ispiyoncu gibi

görünmedi. Ama sizinle onun arasına girmek de bana düşmez."

"O ihtiyar şeytanın da icabına bakacağım. Yemin ederim bakacağım," dedi McGinty. "Bütün yıl onu izledim."

"Bunu en iyi siz bilirsiniz," diye cevap verdi McMurdo. "Ama her ne yapacaksanız, bunu yarın yapmalısınız. Şu Pinkerton olayı çözülene kadar göze batmamalıyız. Bu aralar polisin ortalarda dolaşmasına hiç ihtiyacımız yok."

"Haklısın," dedi McGinty. "Zaten bilgileri nereden aldığını Birdy Edwards tan öğreneceğiz. Ellerimizle kalbini sökmemiz gerekse de öğreneceğiz. Sence tuzağın kokusunu almış mıdır?"

"McMurdo güldü.

"Sanırım onu hassas noktasından yakaladım. Vandal-ların yakalamak uğruna izleri sonuna kadar takip etmeye hazır. Bana para verdi," dedi gülerek ve bir deste para çıkararak McMurdo. "Belgeleri gördükten sonra ise çok daha fazlasını verecek."

"Ne belgesi?"

"Belge falan yok canım. Ama tüzükleri, kuralları ve üyelik formlarını falan bir araya getirerek bir şeyler hazırladım. Ayrılmadan önce her şeyi öğrendiğinden emin olmak istiyor."

"İnanç, işte burada," dedi vahşi bir ifadeyle McGinty. "Belgeleri neden senin getirmediğini sormadı mı?"

"Benim gibi zan altında birini o tür şeyleri taşıması doğru mu? Hem tam da bugün istasyonda Yüzbaşı Marvin benimle

konuşmaya kalktıktan sonra!"

"Evet, onu duydum," dedi McGinty. Sanırım işin zor tarafı sana düştü. Adamı öldürüp cesedini de eski bir madene atabiliriz, ama bu adamın Hobson Patch'de yaşadığı ve senin de bugün orada olduğun konusunda bir Şey yapamayız."

McMurdo omuz silkti.

"Eğer bu işi doğru yaparsak, kimse cinayet olduğunu iddia edemez," dedi. "Karanlıkta eve geldiğini kimse göremez. Ayrılırken de kimsenin görmemesini sağlayacağım. Size planımı anlatayım, siz de diğerlerine bildirip herkesim plana uymasını sağlayın. Sizin önceden gelmeniz lazım. O geldiğinde kapıyı üç kere vuracak, ben de onu içeri alacağım ve kapıyı kapatacağım. O da elimizde olacak."

"Bu kolay ve düz bir plan."

"Evet, ama sonraki adımlar iyi düşünmeyi gerektiriyor. Köşeye sıkışmış ama iyi silâhlı olacak. Onu kandırdım ama yine de tedbirsiz olacağını sanmıyorum. Onu benimle yalnız buluşmayı beklerken birden yedi adamın bulunduğu bir odaya alırsam ne olacağını sanıyorsunuz? Kesin çatışma çıkacak ve birileri zarar görecek."

"Öyle."

"Tabi silâh sesleri de kasabadaki her aynasız başımıza çekecek."

"Sanırım haklısın."

"Benim planım Şöyle. Siz, benimle konuşmaya geldiğinizde oturduğumuz o büyük odada bekleyeceksiniz. Ben ise onu

kapının yanındaki yatak odasına alacağım ve ben belgeleri getirinceye kadar orada beklemesini söyleyeceğim. Bu da bana içerideki gidişat hakkında sizinle konuşma imkânı sağlayacak. Sonra dözmece belgelerle yanına gideceğim. O belgeleri incelerken üzerine atlayıp kolunu tutacağım ve silâhını çekmesine engel olacağım. Size seslendiğimde gelirsiniz. Ne kadar acele ederseniz o kadar iyi olur, çünkü güçlü biri ve baş edemeyebilirim. Ama siz gelinceye kadar da onu tutabileceğimi düşünüyorum."

"Bu iyi bir plan," dedi McGinty. "Loca bundan dolayı sana borçlu olacak. Sanırım koltuğumu bırakırken, benden sonra ona oturacak kişinin adını söyleyebilirim."

"Elbette ama ben sıradan bir üyeden ancak biraz daha iyiyim," dedi McMurdo. Ama yüz ifadesinden adamın iltifatı hakkında ne düşündüğü belliydi.

Eve döndüğünde o zorlu akşam için kendi hazırlıklarını yapmaya koyuldu. Önce Smith & Wesson'unu temizleyip yağladı. Sonra dedektifi tuzağa düşürmeyi planladığı odayı gözden geçirdi. Ortasında uzun bir yemek masası, ucunda ise ocak olan büyük bir odaydı. Odanın her iki tarafında da pencereler vardı, ancak bunları kapatacak perde yoktu. Sadece tüller vardı. Evin gizlilik gerektiren böyle bir iş için pek de uygun olmadığını fark etmişti. Yine de yoldan uzak olması bir avantajdı. Sonunda konuyu ev arkadaşıyla konuşmaya karar verdi. Scanlan'da bir Vandal olmasına rağmen insanları incitmeyen ancak arkadaşlarının baskısına boyun eğmek zorunda kalmış ve bazen katılmaya zorlandığı kanlı eylemlerden gizlice dehşete düşen zayıf biriydi. McMurdo olacaklar konusunda onu bilgilendirdi.

"Senin yerinde olsaydım, Mike Scanlan, bu gece eve gelmez ve bu işten uzak dururdum. Sabah olduğunda burası kan gölüne dönmüş olacak."

"Haklısın Mac.", diye cevap verdi Scanlan. "İsteyerek değil, ama korku yüzünden bu işin içindeyim. Maden ocağında Müdür Dunn'ın ölümünü görmek dayanabileceğimden de fazlaydı. Sen veya McGinty bu iş için uygun olabilirsiniz, ama bu iş bana göre değil. Eğer Loca benim hakkımda kötü düşünmeyecekse, tavsiyene uyacağım ve akşam sizi yalnız bırakacağım."

Adamlar kararlaştırılan saatte geldiler. Dışarıdan bakılınca iyi ve temiz giyimli saygıdeğer vatandaşlara benziyorlardı, ama o gözlerindeki merhametsiz ifade Birdy Edwards için pek de umut olmadığını gösteriyordu.

Odada daha önce ellerine kan bulaşmamış hiç kimse yoktu. Her biri de en az bir düzine adam öldürmüştü. Bir kasabın koyun kesmeyi kanıksaması gibi onlar da insan öldürmeye alışmışlardı. İçlerinden hem boyut hem de suç bakımından en büyüğü Şef'ti. Ondan sonra ise zayıf ve acımazsız bir adam olan sekreter Harraway geliyordu. Bütün sadakati Loca'ya olan bu adamın kalbinde başkasına karşı ne bir adalet duygusu ne de dürüstlük vardı. Mali işler sorumlusu Carter ise sapsarı suratı ve aksi yüz ifadesiyle son derece duygusuz birisiydi. Yetenekli bir organizatördü ve neredeyse her saldırının planlarını o yapmıştı. Willabyler ise eylem adamıydılar. Uzun boylu ve çevik gençlerdi. Tiger Comac ise zalimliğinden arkadaşlarının bile korktuğu iri ve karanlık bir adamdı. İşte McMurdo'nun çatısı altında bir Pincerton dedektifini öldürmek için toplanmış adamlar böyle insanlardı.

Önlerindeki işin stresini ev sahibinin ikram ettiği viskiyi içerek atmaya çalışıyorlardı. Baldwin ve Cormac neredeyse sarhoş olmuşlardı. İçki içince içlerindeki zalimlik daha da dışa vurur olmuştu.

"Yemin ederim bu iş bitecek," dedi Cormac.

"Evet," diye onayladı Baldwin, onun neyi kast ettiğini anlayarak. "Her şeyi öğreneceğiz ondan."

"Ondan her şeyi öğreneceğiz ve korkmayacağız," dedi McMurdo Çelik gibi sınırları vardı. Onun bu soğukkanlılığı diğerlerini etkiledi ve onu alkışladılar. İşin bütün ağırlığı onun üzerinde olmasına rağmen her zamanki gibi tasasız ve soğukkanlı görünüyordu.

"Onu halledecek olan sensin, dedi Şef takdir dolu sesle. "Elin boğazına sarılana kadar hiçbir şeyi fark etmeyecek. Pencerelerde perde olmaması çok kötü."

McMurdo, yerinden kalkarak pencerelerdeki tülleri tekrar kontrol etti.

"Kimse bizi gözetleyemez. Zaten neredeyse gelmek üzeredir."

"Belki gelmez. Belki de tehlikenin kokusunu almıştır," dedi sekreter.

"Kesinlikle gelecektir, korkmayın," diye cevap verdi McMurdo. "Sizin de göreceğiniz gibi, gelmeye çok hevesli. Dinleyin!"

"Sessiz olun!"

McMurdo, uyarmak için elini kaldırdı. Herkes sevinçle birbirine bakarken elleri de silâhlarına gitti.

Katiller, dikkat kesilmiş bir şekilde bekliyorlardı. Mcmurdo odadan çıkarak kapıya gitti. Adamlar arkadaşlarının ayak seslerini dinliyorlardı. Kapı açıldı ve karşılıklı kısa bir konuşma oldu. Kısa bir selamlaşmadan sonra içeriden tanıdık olmayan bir ses ve yabancı ayak seslerini geldi. Bir an sonra ise kapının çarpma sesini ve kilitte dönen anahtarın sesini duydular. Avlarını kapana kısırmışlardı. Tiger Comac korkunç bir şekilde gülerken Şef McGinty hızla elini onun ağzına koydu.

"Sessiz ol, seni aptal!" diye fısıldadı. "Hepimizi ele vereceksin."

Odadaki konuşma mırıltı şeklinde de olsa salondan duyuluyordu. Sanki sonu gelmez bir sohbete dalmışlardı. Sonra kapı açıldı ve McMurdo eli dudağında dışarı çıktı. Masanın başına gelerek hepsini süzdü. Hareketlerinde sanki bir değişiklik vardı. Yapacak büyük işleri olan bir adam havasındaydı. Yüzü bir taş kadar ifadesizdi. Gözlüklerinin arkasına gizlediği gözleri korkunç bir heyecanla parlıyordu. Hepsine tek tek baktı. Onu büyük bir merakla inceliyor fakat bir şey söylemiyorlardı.

"Eee," dedi en sonunda Şef McGinty, "o burada mı? Birdy Edwards burada mı?"

"Evet, diye cevap verdi McMurdo. "Birdy Edwards burada. Ben Birdy Edwards'ım!"

Bu kısa konuşmadan sonra sessiz bir on saniye geçti. Sessizlik o kadar derindi ise oda boş sanılabilirdi. Ocağın

üzerindeki çaydanlığın kuşlak tırmalayan sesi dışında hiçbir şey duyulmuyordu. Yedi adam da dehşetle ve bembeyaz olmuş suratlarıyla kendilerine meydan okuyan bu adama baktılar. Sonra birden kırılan camların şangırtısı duyuldu. Pencereleler dipçik darbeleriyle indirilmiş, tüller kornijleriyle beraber indirilmişti. McGinty yaralı bir ayı gibi kükredi ve yarı açık kapıya doğru atıldı. Orada onu elinde silâhıyla Yüzbaşı Marvin karşıladı. Şef geri çekilerek sandalyesine çöktü.

"Burada daha güvendesiniz Meclis Üyesi," dedi McMurdo olarak bilinen adam. "Ve sen Baldwin, eğer elini silâhından çekmezsen celladını görmeye bile vaktin olmayacak. Çek elini oradan. Evin çevresini sarmış silâhlı kırk kişi var. Ne kadar şansınız olduğunu siz de tahmin edebilirsiniz. Silâhlarını al Marvi!"

Tüfeklerin tehdidi altında direniş imkânsızdı. Adamlar silâhsızlandırıldı. Şaşkın ve somurtkan bir şekilde hâlâ masada oturuyorlardı.

"Ayrılmadan önce bir şeyler söylemek istiyorum," dedi onları tuzağa düşüren adam. Sanırım ben mahkemede tanık kürsüsüne çıkıncaya kadar bir daha görüşemeyeceğiz. Üzerinde düşünmeniz için size bir şey vereceğim. Şimdi kim olduğumu biliyorsunuz. Artık kartlarımı açabilirim. Ben Pinkerton'dan Birdy Edwards'ım. Çetenize sızmak için seçildim. Tehlikeli ve zor bir oyun oynamam gerekiyordu. Kaptan Marvin ve adamlarım hariç benim kim olduğumu en yakınimdakiler bile bilmiyordu. Ama bu akşam oyun bitti ve Tanrı'ya şükür ki ben kazandım."

Yedi bembeyaz ve ifadesiz surat ona bakıyordu. Gözlerinde amansız bir nefret vardı. Bakışlarında acımasız bir tehdit seziliyordu.

"Belki de oyunun henüz bitmediğini düşünüyorsunuz. Bunu dikkate alacağım. Yinede, bazılarınız artık daha fazla devam edemeyecek ve bu gece altmış kişiyi daha kendinizle birlikte hücrede, yanınızda göreceksiniz. Şunu açıkça itiraf etmeliyim, bu iş için seçildiğimde sizin gibi bir cemiyet olabileceğine inanmamıştım. Bunun gazetelerin uydurduğu bir şey olduğunu düşünüyordum ve bunu ispatlayacaktım. Bu yapının Özgür Adamlar ile bir ilgisi olduğunu söylenince ben de Chicago'ya gidip derneğe katıldım. O zaman da bunun gazete uydurması olduğuna emin oldum. Derneğin zararlı olmak bir yana, bir sürü iyi iş yaptığını gördüm. Yine de işime devam etmeliydim, bu yüzden de kömür vadilerine geldim. Buraya geldiğimde de yanıldığımı ve bütün o söylentilerin hikâye olmadığını öğrendim. Bende kaldım ve çalışmamı sürdürdüm. Hayatımda tek dolar basmadım. Size verdiklerim en az gerçekleri kadar iyiydi, ama o paradan tek kuruş harcamadım. Sizin nasıl insanlar olduğunuzu ve nelerden hoşlandığınızı bildiğim için de ona göre davrandım. Yasadan kaçtığıma inanmanızı istedim. Her şey de tam düşündüğüm gibi gelişti.

"Böylece şeytani Loca'nıza katıldım ve toplantılarınızda yerimi aldım. Belki de en az sizin kadar kötü olduğumu söyleyecekler. Sizi aldığımı göre istediklerini söyleyebilirler. Ama gerçek nedir? Size katıldığım akşam yaşlı Stanger'in dövülmesi olayına karıştım. Zaman olmadığı için onu uyaramadım ama seni durdurarak Baldwin, onu öldürmene engel oldum. Aranızdaki yerimi korumak için size bazı şeyler

önerdiysem de bunlar hep engel olabileceğim şeylerdi. Dunn ve Mezies'i kurtaramamamın sebebi, bilgi yetersizliğiydi, ama en azından onların katillerinin asıldığını göreceğim. Chester Wilcox'a ise olacaklar konusunda uyardım. Evini havaya uçurduğumda o ve karısı güvenli bir yerde saklanıyorlardı. Engel olamadım birçok suç da işlendi tabii. Ama yine de durup geriye bakarsanız, işlerin pek çok defa pek de sizin istediğiniz gibi gitmediğini görürsünüz."

"Seni lânet hain!" diye tısladı McGinty, dişlerinin arasından.

"Elbette John McGinty, eğer seni rahatlatırsa bana hain diyebilirsin. Sen ve senin gibi adamlar bu bölgede Tanrı'nın ve insanın düşmanı oldular. Pençenizle aldığınız kadınlar ve erkeklerle aranızda birisinin girmesi gerekiyordu. Bunu yapmanın sadece tek yolu vardı, ben de yaptım. Bana 'hain' diyorsun ama sanırım beni cehenneme gelip kendilerini oradan çıkararak kişi olarak görüp bana 'kurtarıcı' diyecek binlerce insan var. Tam üç ay oldu. Ama bana Washington'daki Hazineyi bile verseler, orada bir üç ay daha geçiremezdim. Her adama ve her sırta ulaşınca kadar beklemek zorundaydım. Eğer sırrımın açığa çıkmak üzere olduğunu öğrenmeseydim, biraz daha bekleyecektim. Kasabaya gelen bir mektup her şeyi ortaya çıkarmak üzereydi. Bu yüzden çabuk harekete geçmem gerekti. Size söyleyecek başka bir şeyim yok. Artık öleceğim zaman, bu vadede yaptıklarımı düşünerek daha huzurlu öleceğim. Haydi Marvin, artık seni daha fazla bekletmeyeyim. Onları alıp gidebilirsin."

Anlatacak birkaç şey daha vardı. Scanlan'a Bayan Ettie Schafter'a verilmek üzere mühürlü bir zarf verilmişti. Bu görevi bilen bir gülümseme ve göz kırpması ile kabul etmişti.

Sabahın erken saatlerinde güzel bir kadın ve yüzü atkılı bir adam, demiryolları şirketi tarafından özel olarak gönderilmiş bir trene bindiler ve hızlı ve kesintisiz bir yolculuktan sonra Vermissa'nın tehlikeli topraklarından uzaklaştılar. Bu Ettie ve sevgilisinin tehlikeli topraklardaki son günleriydi. Bir daha her ikisi de buraya ayak basmadılar. On gün sonra ise ihtiyar Jacob Scahfter'ın şahit olarak katıldığı bir nikâhla evlendiler.

Vandalların davası çete üyelerinin taciz edemeyeceği bir yerdeki mahkemece görüldü. Kendilerini doğru düzgün savunamadılar. Loca'nın şantajla kazanılmış parası onları kurtarmak umuduyla su gibi ancak boş yere harcandı. Hayatlarının, suçlarının ve organizasyonun bütün detaylarını bilen birinin soğuk ve açık bir ifadesiyle bütün savunma boşa çıktı. Yıllar sonra nihayet iradeleri kırılmış, moralleri bozulmuş ve dağılmışlardı. Vadideki sis perdesi sonsuza kadar yırtılmıştı. McGinty kaderiyle bir darağacında yalvarıp sızlanarak yüzleşti. Sekiz önde gelen takipçisi de onunla aynı kaderi paylaştı. Adamlardan diğerleri ise çeşitli hapis cezaları aldılar. Birdy Edwards'ın işi bitmişti.

Ancak yinede oyunun bitmediğini seziyordu. Oynan-ması gereken bir el daha ve sonra bir tane daha ve bir tane daha vardı. İlk el darağacından kaçan Ted Baldwin ile olacaktı. Sonra Willabyler ve çetenin birkaç acımasız üyesi daha vardı. On yıl boyunca ortalarda olmayacaklar, ama günü geldiğinde yeniden özgür olacaklardı. Edwards ise o günün huzur dolu hayatının son günü olacağı biliyordu. Arkadaşlarının intikamını almak için onun kanını dökmeye yemin ettiklerini biliyordu. Adamlar yeminlerini tutmak için ellerinden geleni yaptılar. Chicago'da başarıyla sonuçlanmaya yakın iki girişim oldu. Üçüncüsünde kaçırmayacaklarından emindi. Adını

değiştirerek Chicago'dan California'ya gitti. Hayatının ışığı olan Ettie'yi kaybettiği yer de orasıydı. Ettie Edwards orada öldü. Ölmesin eyine ramak kalmıştı. Douglas adını kullanarak, Barker adlı bir İngilizle ortak olarak ıssız bir kanyonda iş yaptı ve büyük bir servet edindi. Sonunda av köpeklerinin bir kez daha izini bulduğuna dair bir haber aldı. Her şeyi toparlayıp İngiltere'ye geçti. Peşindekilerden kıl payı kurtulmuştu. İngiltere'de John Douglas olarak ikinci kez evlenmiş ve iyi bir arkadaş ve centilmen olarak Sussex bölgesinde beş yıl yaşadıktan sonra hayatı garip bir şekilde sona ermişti.

SONSÖZ

Polis soruşturması John Douglas'ın davasının üst mahkemeye devriyle sona erdi. Sulh Mahkemesi ise olayın meşru müdafaa olduğuna hükmetti. Karısına "Onu her ne pahasına olursa olsun, İngiltere dışına çıkarın," diye yazmıştı Holmes. "Burada onun kaçtıklarından çok daha tehlikeli güçler var. İngiltere kocanız için güvenli bir yer değil."

Bir sabah posta kutumuzda şifreli bir mesaj bulduğumuzda, olayın üzerinden artık iki ay geçmişti. "Ah Tanrım! Bay Holmes! Ah Tanrım!" diyordu mektup kısaca. Üzerinde ne başka bir yazı, ne de imza vardı. Ben bu tuhaf mesaja gülerken Holmes alışılmadık bir ciddiyet gösteriyordu.

"Şeytanca Watson!" diyerek fikrini belirtti düşünceli bir ifadeyle.

O gece geç saatlerde ev sahibimiz Bayan Hudson, bize bir beyefendinin çok önemli bir konuyu konuşmak üzere Holmes'u görmek istediğine dair bir haber getirdi. Bu mesajın arkasından ise Köşkten tanıdığımız dostumuz Cecil Barker çıkageldi. Yüzündeki bütün kan çekilmişti. Bitkin gözüküyordu.

"Kötü haberlerim –korkunç haberlerim, var Bay Holmes," dedi.

"Ben de bundan korkuyordum," diye cevap verdi Holmes

"Zavallı Douglas. Bana adının Edwards olduğunu söylüyorlar ama o benim için hep Benito Kanyon'u'ndaki Jack Douglas oldu. Size üç hafta önce ikisinin de Palmyra adlı gemiyle Güney Afrika'ya doğru yola çıktığını bildirmiştim."

"Evet."

"Gemi önceki gece Cape Town'a ulaşmış. Bu sabah Bayan Douglas'tan bu mesajı aldım:—

" 'Jack St. Helena da denize düşerek kayboldu. Kazanın nasıl olduğunu kimse bilmiyor. – Ivy Douglas.' "

"Aha, demek öyle olmuş," dedi düşünceli bir şekilde." Sahrenin gayet iyi hazırlandığına kuşku yok."

"Yani kaza olmadığını mı söylemek istiyorsunuz?"

"İmkânsız."

"Öldürüldü mü yani?"

"Kesinlikle!"

"Ben de öyle düşünüyorum. O lânet Vandallar, o suçlu..."

"Hayır, hayır. Onlar olamaz efendim," dedi Holmes. "Burada bir ustanın eli var. Bu kesik av tüfekleri veya basit altı patlarlar ile olan bir şey değil. Eski bir ustayı fırçası kullanışından tanırırsın. Ben Moriarty'nin işini gördüm mü hemen tanırım. Suçun kaynağı Amerika değil, Londra. Üstelik de başarısızlığa tahammülü olmayan ve bütün itibarını da elini attığı her işi başarması ile kazanmış biri tarafından. Parlak bir zekâ ve büyük bir örgüt bir adamı yok etmeye

odaklanıyor. Bu fındığı çekiçle kırmaktan farksız. Gereksiz bir enerji. Ama tabi fındıkta un ufak oluyor sonuçta."

"Ama bu adamın olayla ilgisi nedir?.."

"Benim bu konuda tek söyleyebileceğim, onun yardımcılarının birinin beni bu konu hakkında uyarmış olduğu. Bu Amerikalılar iyi bilgilendirilmişti. Her hangi bir yabancı suçlunun yapacağı gibi kendilerine İngiliz bir ortak buldular. Suç konusunda bir uzmanı. Adamın kaderi kaçınılmazdı. Önce onu bulmaları için imkânlarını seferber etti. Sonra ise işin nasıl halledilmesi gerektiğini söyledi. Ancak ajanlarından başarısızlık raporunu alınca, işe bir uzmanın el atması gerektiğine karar verdi. Bu adamı Birlstone Köşkü'nde geçmiştekinden daha büyük bir tehlikenin yaklaşmakta olduğu konusunda uyardığımı duydun. Haksız mıymışım?"

Barker çaresiz bir öfkeyle yumruğunu kafasına vurdu.

"Bana yapılacak hiçbir şey olmadığını mı söylüyorsunuz? Bu şeytanla başa çıkabilmemizin bir yolu yok mu?"

"Hayır, öyle demiyorum," dedi Holmes. Gözleri geleceği görüyor gibiydi. "Onun yenilmez olduğunu söylemiyorum. Ama bana zaman vermelisiniz –bana zaman vermelisiniz!"

Birkaç dakika sessizlik içerisinde oturduk. Holmes ise gözleri peçenin ardını görmek istercesine dikkatle açılmış bir şekilde oturuyordu.

DAVA KİTABI

HİKÂYESLER, 1921-27

Mazarin Taşı

Pek çok şaşırtıcı maceranın başlangıç noktası olan Baker Sokağı'ndaki o dağınık odada bulunmak Dr. Watson için kuşkusuz bir sevinç kaynağıydı. Duvarda asılı bilimsel çizelgelere, kimyasalların bulunduğu asitten yıpranmış tezgâha, köşede duran keman kılıfına, içinde eksi pipolarla tütünlerin bulunduğu kömür kabına keyifle bakıyordu. Nihayet gözleri dönüp dolaşıp Billy'ye, büyük dedektifin kasvetli silüetini saran yalnızlık ve inziva boşluğunu biraz olsun doldurmaya yardım eden genç ve nazik uşağın gülümseyen yüzüne takıldı.

"Hiçbir şey değişmemiş galiba, Billy. Sen de hiç değişmemişsin. Umarım aynısı onun için de geçerlidir."

Billy derin bir kederle yatak odasının kapalı kapısına baktı.

"Sanırım şu anda uyuyor," dedi.

Güzel bir yaz akşamıydı ve saat yedi olmuştu, ama Doktor Watson eski dostunun düzensiz alışkanlıklarına aşina olduğu için buna hiç şaşırılmamıştı.

"O halde bir vaka üstündedir."

"Evet efendim, başka bir şey düşünmüyorum. Sağlığı için endişeleniyorum. Gittikçe daha solgunlaştı ve zayıf düştü, hiçbir şey de yemiyor. Bayan Hudson, 'Ne zaman yemek yiyeceksiniz, Bay Holmes?' diye soruyor ama o, 'Yarımdan

sonra yedi buçukta,' diye cevap veriyor. İz üstüneyken nasıl olduğunu bilirsiniz."

"Evet Billy, anlıyorum."

"Birilerini takip ediyor. Dün iş arayan bir amele kılığında çıktı. Bugünse yaşlı bir kadın oldu. Beni bile kandırdı, yemin ederim, ama şimdi nasıl yaptığını biliyorum." Billy bunları söyledikten sonra gülümseyerek kanepedeki büyük şemsiyeyi gösterdi. "Bu da yaşlı kadın kostümünün bir parçası," dedi.

"Peki mesele nedir Billy?"

Billy gizli devlet sırları hakkında konuşuyormuş gibi sesini alçalttı. "Size söylememde sakınca yok efendim ama tek bildiğim şu kraliyet elmasıyla ilgili olduğu."

"Ne? Şu yüz bin sterlinlik hırsızlık mı?"

"Evet efendim. Onu geri almak zorundalar efendim. Geçenlerde başbakan ve içişleri bakanı da tam burada oturuyordu. Bay Holmes onlara çok nazik davrandı. Sonra da içlerini rahatlatmak için elinden geleni yapacağına dair söz verdi. Bir ara Lord Cantlemere bile geldi."

"Sahi mi?"

"Evet efendim, bunun ne anlama geldiğini biliyorsunuz. Tabiri caizse tam bir soğuk nevale. Başbakanla anlaşabilirim, içişleri bakanı da medeni ve kibar birine benziyor ama Lord hazretlerine dayanamıyorum. Bay Holmes da öyle efendim. Aklınız alıyor mu, Beyefendi, Bay Holmes'a inanmadı. İşi ona vermelerini de istememiş zaten. Herhalde Bay Holmes'un başarısız olmasını istiyordur."

"Peki Bay Holmes'ün bundan haberi var mı?"

"Bay Holmes'ün bilmediği bir şey var mı ki?"

"Neyse, umarım başarılı olur da Lord Cantlemere şaşkına döner. Baksana Billy, penceredeki şu perde de neyin nesi?"

"Üç gün önce Bay Holmes hazırladı. Arkasına komik bir şey koyduk."

Billy kemerli pencerenin cumbasını örten örtüyü kaldırdı.

Doktor. Watson bir an hayretle irkildi. Karşısında robdöşambırı içinde eski dostunun bir kopyası duruyordu. Bir koltuğa gömülmüş, yüzünü pencereye dönmüş, görünmez bir kitabı okuyormuş gibi çenesini göğsüne indirmişti. Billy kafayı çıkarıp havaya kaldırdı.

"Daha canlı görünmesi için ara sıra çıkarıp açısını değiştiriyoruz. Panjur kapalı olmasaydı elimi bile sürmezdim. Panjuru açtığımızda yolun karşısından her şey görünüyor."

"Daha önce buna benzer bir şey kullanmıştık."

"O zamanlar ben yoktum," dedi Billy. Sonra perdeyi aralayıp aşağı sokağa baktı. "Karşıdan bizi gözetleyen birileri var. Şimdi penceredeki adamı görebiliyorum. Gelin kendi gözlerinizle görün."

Watson tam bir adım atmıştı ki, yatak odasının kapısı açıldı ve içeri her zamanki uzun boyu, ince yapısıyla Holmes girdi. Yüzü solmuş, çekilmişti, ama adımları ve duruşu eski günlerdeki gibiydi. Hemen ileri atılıp panjuru indirdi.

"Bu kadarı yeter Billy," dedi. "Zaten bir kere hayatın tehlikeye girdi evlat, sana hâlâ ihtiyacım var. Evet Watson,

seni eski dairende görmek ne güzel. Tam da kritik bir dönemde geldin."

"Ben de öyle tahmin ediyordum."

"Gidebilirsin, Billy. Bu çocuk sorun olacak Watson. Başının belaya girmesine gönlüm el vermiyor."

"Ne belası Holmes?"

"Ani bir ölüm. Bu akşam bir şeyler olmasını bekliyorum."

"Ne gibi?"

"Öldürülmeyi bekliyorum, Watson."

"Hayır, şaka yapıyor olmalısın Holmes!"

"Benimki gibi sınırlı bir mizah anlayışı bile daha iyi şakalar üretebilirdi. Ama şimdilik rahatımıza bakabiliriz değil mi? Alkole izin var mı? Purolar ve çakmak her zamanki yerinde. Seni eski koltuğunda görmek isterim. Umarım pipomdan ve zavallı tütünlerimden tiksilmeye başlamamışsındır. Bu günlerde yemeğin yerini onlar aldı."

"Peki neden yemek yemiyorsun?"

"Çünkü duyuları arındırmak için aç kalmak gerekir. Doktor olarak sen de bilirsin sevgili Watson, kabul etmelisin ki, sindirim sırasında beyne giden kanın büyük bir kısmı harcanıyor. Ben bir beyinim Watson. Geri kalanım önemsiz bir apandisitinden farksız. Bu yüzden öncelikle beynimi düşünmek zorundayım."

"Peki ya şu tehlike Holmes?"

"Ah evet, olur da başımıza gelirse, hafızana katilin ismini ve adresini kaydetsen iyi olur. Sonradan sevgi ve saygılarımla Scotland Yard'a da iletirsin. Adı Sylvius, Kont Negretto Sylvius. Not al dostum, not al! 136 Moorside Bahçeleri, N.W. Yazdın mı?"

Watson'ın iyiliksever yüreği endişeyle çarpmaya başlamıştı. Holmes'ün göze aldığı tehlikeleri ondan iyi kimse bilemezdi. Söylediklerinin, abartının ötesinde, meselenin oldukça hafifsenmiş bir halini yansıttığını iyi bilirdi. Watson her zaman bir eylem adamı olduğu için bunda da niyetini belli etmekte gecikmedi.

"Ben de varım, Holmes. Şu birkaç gün yapacak bir şeyim yok zaten."

"Senin ahlakın hiç düzelmeyecek mi Watson? Günahlarına yalan söylemeyi de mi ekledin şimdi? Her saat başı aranan, işi başından aşkın tıp adamlarından bir farkın olmadığı çok açık oysaki."

"Onlar o kadar önemli şeyler değil. Peki ama bu adamı tutuklatamıyor musun?"

"Evet Watson, tutuklatabilirim. Beni bu kadar endişelendiren de bu ya."

"Peki neden yapmıyorsun?"

"Çünkü elmasın nerede olduğunu bilmiyorum."

"Ah! Billy söylemişti, şu kayıp kraliyet mücevheri!"

"Evet büyük, sarı Mazarin taşı. Ağımı kurup balığı yakaladım. Ama taşa hâlâ ulaşamadım. Mücevherler ne işe

yarar sanki? Onlar olmasa dünya daha yaşanır bir yer olmaz mıydı? Neyse, şimdilik bunları unutalım. Asıl istediğim o taş."

"Peki bu Kont Sylvius balıklarından biri mi?"

"Evet, hem de köpekbalığı. En saldırgan cinsinden. Diğeri de boksör Sam Merton. Sam fena adam değil ama kont onu kullanıyor. Sam köpekbalığı değil yani. O sadece iri yarı, aptal, boğa kafalı sazanın teki. Ama ağımda çırpınanlardan biri de o."

"Şu Kont Sylvius nerede?"

"Daha bu sabah burun buruna geldik aslında. Beni yaşlı kadın kılığında görmüştündür. Daha inandırıcı olamam herhalde. Aslına bakarsan bir kez şemsiyemi bile tuttu. 'İzninizle Bayan,' demeyi de ihmal etmedi tabii. Adam yarı İtalyan, biliyorsun; keyfi yerindeyken güneylilere özgü o zarif tavırlarını sergilemekten çekinmiyor, ama bir kez tepesi attığında da iblisin teki olup çıkıyor. Hayat böyle beklenmedik şeylerle dolu Watson."

"Sonu kötü de bitebilirmiş."

"Belki öyle olurdu. Adamı yaşlı Straubenzee'nin Minories'teki atölyesine kadar takip ettim. Straubenzee havalı tüfeği yapmış. İyi bir çalışma ve anladığım kadarıyla şu anda tam karşımızdaki pencereden üstümüze doğrultulmuş durumda. Heykeli gördün mü? Elbette, Billy göstermişti ya. İşte her an kafasına bir kurşun yiyebilir. Ne var Billy?"

Genç adam, elindeki tepside bir kartvizitle çıkagelmişti. Holmes kaşlarını kaldırarak şöyle bir göz atıp muzipçe

gölümsedi.

"Ta kendisi. Bunu pek beklemiyordum, bak. Hazır ol, Watson. Ne cesaret. Belki de adamın avcılıktaki ününü sen de duymuşsundur. Beni de leşlerine ekleyebilirse avcılık kariyerine altın harflerle yazılacaktır bu. Şu anda ensesinde nefesimi hissediyor olmalı."

"Polis çağır."

"Muhtemelen çağıracağım. Ama henüz değil. Şimdi Watson, pencereden dışarı dikkatlice bakıp sokakta birileri var mı kontrol eder misin?"

Watson ihtiyatlı bir şekilde perdenin kenarından aşağı baktı.

"Evet, kapının yanında iri yarı bir adam var."

"Sam Merton olmalı, aptal ve sadık Sam. Beyefendi şu anda nerede Billy?"

"Bekleme odasında efendim."

"Zili çalınca kendisini içeri al."

"Peki efendim."

"Ben odada olmasam bile içeri al."

"Peki efendim."

Watson kapı kapanana kadar bekleyip sonra endişeyle arkadaşına döndü.

"Bak Holmes, bu imkânsız. Karşında hiçbir şeye aldırmayan çaresiz bir adam var. Seni öldürmeye gelmiş bile olabilir."

"Hiç şaşırمام."

"Seninle kalmakta ısrar ediyorum."

"Ayak bağı olursun."

"Adama mı?"

"Hayır sevgili dostum, bana."

"Ama seni bırakamam."

"Evet bırakabilirsin Watson. Bırakacaksın da. Sen bu oyunları iyi bilirsin. Sonuna kadar oynayacağına eminim. Adam buraya kendi amaçları için geldi ama biraz bekleyecek." Holmes bunları söyledikten sonra not defterini çıkarıp bir şeyler yazdı. "Hemen Scotland Yard'a gidip bunu cinayet masasından Youghal'a ver. Sonra da polisleri alıp gel. Adamı o zaman tutuklarız."

"Bunu zevkle yaparım."

"Belki sen gelene kadar ben de taşın nerede olduğunu öğrenebilirim." Zili çaldı. "Yatak odasından çıkmamız daha iyi olur. Arka kapı son derece elverişli. Köpekbalığının beni görmesini istemiyorum. Bilirsin bunun çeşitli yolları var."

Dolayısıyla bir dakika sonra Billy, Kont Sylvius'u içeri aldığı anda oda boştu. Meşhur avcı, sporcu adamımız, esmer yüzünde ince dudaklı, zalim bir ağzın korkunç, kara bıyıklarla gölgelendiği ve üstünde kartal gagası gibi uzun bir burnun asılı olduğu iri yarı bir adamdı. İyi giyimliydi ama parlak kravatı, kravat iğnesi ve yüzükleri fazla havalı duruyordu.

Kapı arkasından kapandığında, her köşe başında kendisini bekleyen tuzaklara karşı tetikte olan biri gibi yabani ve endişeli gözlerle çevresine bakındı. Sonra pencerenin

dibindeki koltuğa oturmuş tepkisiz başı ve robdöşambırını görünce şiddetle irkildi. Başlangıçta çok şaşırılmıştı. Sonra karanlık, katil gözlerinde korkunç bir umut ışığı yandı. Bir kez daha etrafı kolaçan edip tanık var mı diye baktıktan sonra kalın bastonunu havaya kaldırıp, ayaklarının ucunda sessizce pencereye doğru yöneldi. Tam son darbesine hazırlanıyordu ki, yatak odasının kapısından serinkanlı, alaycı bir ses kendisini selamladı:

"Kırmayın onu Kont! Kırmayın!"

Katil hızla geri döndü. Kaskatı kesilmiş yüzünde şaşkınlık okunuyordu. Bir an için, ağır bastonunu kopyadan hakikisine yöneltecekmiş gibi yarı havaya kaldırdı; ama gri gözlerinde beliren alaycı bir pırıltıyla birlikte yere indirdi.

"Ne kadar hoş olmuş, değil mi?" dedi Holmes yaklaşıyor. "Fransız kalıpçı Tavernier yaptı. Dostunuz Straubenzee havalı tüfekte ne kadar iyiye o da bu balmumu kalıplarda o kadar iyidir."

"Havalı tüfek mi? Ne demek istiyorsunuz?"

"Şapkanızla bastonunuzu yandaki masaya koyun. Teşekkür ederim! Lütfen oturun. Tabancanızı da çıkarabilir misiniz? Ah çok güzel, artık oturabilirsiniz. Bu ziyaretiniz çok iyi oldu; ben de sizinle birkaç dakika sohbet etmeye can atıyordum."

Kont gür, tehditkâr kaşlarını çattı.

"Benim de sana söyleyecek bir çift lafım var Holmes. Bu yüzden geldim. Az önce sana saldırmak istediğimi inkâr etmeyeceğim."

Holmes bacaklarını masaya uzattı.

"Kafanızda buna benzer bir fikir olduğunu tahmin ediyordum," dedi. "Peki bu ilgi niye?"

"Çünkü haddini fazlasıyla aşarak canımı sıktın. Çünkü o sefil yaratıklarını peşime taktın."

"Yaratıklar mı? Emin olun yok öyle bir şey!"

"Saçma! Ben de onları takip ettirdim. Bu oyunda sadece iki kişiye yer var Holmes."

"Kont Sylvius, aslında pek önemli değil ama rica etsem bana hitap ederken unvanımı da kullanabilir misiniz? Takdir edersiniz ki, işim yüzünden haydutlarla senli benli olmak istemiyorum. Tabii istisnalar kaideyi bozmaz, o ayrı."

"Pekâlâ, *Bay* Holmes olsun o zaman."

"Mükemmel! Ne diyorduk? Hah, inanın bana, şu ajanlarım konusunda yanılıyorsunuz."

Kont Sylvius alaycı bir edayla güldü.

"Başkaları da sizin kadar dikkatli olabilir. Dün yaşlı bir avcı vardı. Bugünse yaşlı bir kadın. Hiç peşimden ayrılmadılar."

"Beyefendi beni gerçekten şımartıyorsunuz. Yaşlı Baron Dowson asılacağı sabahın akşamı, kanunun kazandığını sahneler kaybetti demiş. Demek siz de şimdi girdiğim o kılıkları övmeye kalkıyorsunuz."

"Siz miydiniz? O siz miydiniz?"

Holmes omuz silkti. "Şuraya bakarsanız Minories'te, şüphelenmeye başlamadan önce bana tuttuğunuz şemsiyeyi görebilirsiniz."

"Bilseydim buna asla..."

"Cesaret edemezsiniz. Farkındayım. Kaçan fırsatların ardından herkes yakınır. Ne yapalım, fark edemediniz ve şimdi buradayız işte!"

Kontun gür kaşları tehditkâr gözlerinin üstüne iyice inmişti. "Bu söylediğiniz meseleyi daha da kötüleştiriyor. Demek ajanlarınız değil, kendinizsiniz. Bana musallat olduğunuzu kabul ediyorsunuz. Neden peki?"

"Bırakın bunları, Kont. Cezayir'de aslan avlardınız, değil mi?"

"Ne olmuş?"

"Peki neden?"

"Neden mi? Av, heyecan, tehlike!"

"Ve tabii ülkeyi bir beladan kurtarmak için."

"Kesinlikle."

"Alın benden de o kadar!"

Kont hışımla ayağa fırladı. Eli istemeden de olsa arka cebine gitmişti.

"Oturun Beyefendi, oturun! Aslında daha önemli bir amacım vardı. O sarı elması istiyorum!"

Kont Sylvius yüzünde şeytani bir gülümsemeye arkasına yaslandı.

"Elbette!" dedi.

"Bunun için peşinizde olduğumu biliyordunuz. Bu gece buraya gelmenizin asıl nedeni de bu konuda neler bildiğimi öğrenmek ve gerekirse beni ortadan kaldırmaktı. İnanın bana, sizin açınızdan bakıldığında bu gerçekten gerekiyor, çünkü tek bir şey dışında her şeyi biliyorum. Onu da şimdi siz söyleyeceksiniz."

"Ah, sahi mi? Rica etsem bu eksik halkanın ne olduğunu söyler misiniz?"

"Kraliyet elmasının yeri."

Kont gözlerini Holmes'a dikti. "Ah, demek öğrenmek istiyorsunuz. Peki bunu ben nereden biliyor olayım?"

"Biliyorsunuz ve söyleyeceksiniz."

"Tabii canım!"

"Bana blöf yapmayın Kont Sylvius." Holmes'ün kontun üzerine diktiği gözleri iyice kısılıp parlamış, tehditkâr ateş parçalarına dönmüştü. "Cam gibisiniz. Aklınızdan neler geçtiğini görebiliyorum."

"O halde elmasın nerede olduğunu da görüyorsunuzdur!"

Holmes neşeyle ellerini çırttı ve işaret parmağını alaycı bir şekilde konta doğrulttu. "Demek biliyorsunuz. Kendiniz itiraf ettiniz!"

"Ben hiçbir şey itiraf etmedim."

"Pekâlâ, mantıklı düşünürseniz sizinle anlaşabiliriz. Yoksa canınız yanacak."

Kont Sylvius gözlerini tavana dikti. "Blöf yaptığımı söyleyene bakın!" dedi.

Holmes, son hamlesini yapmaya hazırlanan usta bir satranççı gibi düşünceli düşünceli adama baktı. Sonra da masanın çekmecesini açarak bir defter çıkardı.

"Bu deftere neler yazdığımı biliyor musunuz?"

"Hayır, Beyefendi, bilmiyorum!"

"Sizi!"

"Beni mi?"

"Evet Bayım, sizi! Hepsi burada, o aşağılık, tehlikeli yaşamınız boyunca yaptığınız her şey yazıyor burada."

"Canın cehenneme Holmes!" diye bağırdı kont. Gözleri alev alevdi. "Sabrımın da bir sınırı var!"

"Hepsi burada Kont. Kumarda yediğiniz Blymer Malikânesi'ni size bırakan Bayan Harold'ın ölümüyle ilgili gerçekler bile yazıyor."

"Rüya görüyorsun sen!"

"Ve Bayan Minnie Warrender'ın hayat hikâyesi de yazıyor."

"Bundan bir şey çıkaramazsın!"

"Hepsi bu da değil. 13 Şubat 1892'de Riviera'ya giderken soyulan birinci sınıf tren de burada. Aynı yıl Credit Lyonnais'teki sahte çek vakası da."

"Bak orada dur."

"Demek diğeri doğru! Pekâlâ, Kont, siz kâğıt oyunlarından anlarsınız. Bütün kozlar karşınızdakinin elindeyse oyunu bırakmaktan başka şansınız yoktur."

"Peki bütün bunların, sözünü ettiğın mücevherle ne ilgisi var?"

"Yavaş olun, Kont. Düşüncelerimizi aceleye getirmeyelim. Bırakın da meseleyi kendi sıkıcı yöntemlerimle açıklayayım. Bütün bunlar aleyhinize; ama hepsinden önemlisi, kraliyet elması vakasında sizin ve azgın boğanızın aleyhinde sağlam delillerim var."

"Eminim vardır!"

"Sizi Whitehall'a götüren arabacı ve oradan uzaklaştıran arabacı şahidimdir. Yine sizi görmüş olan kapıcı da şahidim. Ayrıca Ikey Sanders da daha fazla dayanamadı. Ikey ötünce oyun da bitti."

Kont'un alnında damarlar belirmişti. Esmer kıllı ellerini, duygularını dizginlemek ister gibi var gücüyle sıkıyordu. Konuşmaya çalışıyordu ama anlamlı kelimeler çıkaramıyordu.

"Benim elim bu," dedi Holmes. "Hepsini masaya açtım. Ama tek bir kâğıt eksik. Taşın nerede olduğunu bilmiyorum."

"Ve asla öğrenemeyeceksiniz."

"Öyle mi? Lütfen mantıklı olun. Durumunuzu düşünün. Yirmi yıl yatacaksınız. Sam Merton da öyle. Peki bu elmas size ne sağlayacak? Hiçbir şey. Ama yerini söylerseniz bir şeyler yapabiliriz. Biz sizi ya da Sam'i istemiyoruz. Taşı istiyoruz. Onu bize verirsiniz, işin içinde ben olduğum

sürece, gelecekte uslu durmak kaydıyla serbest kalabilirsiniz. Ama bir daha falso verirsiniz bu sonunuz olur. Neyse, şimdilik görevim elması almak, siz değilsiniz."

"Peki ya reddedersem?"

"O halde elmasla birlikte sizi de bulmak zorunda kalırım maalesef"

Billy zili duyar duymaz gelmişti.

"Kont, sanırım bu toplantıya arkadaşınız Sam'i de çağırırsak iyi olacak. Ne de olsa onun da bazı çıkarları var. Billy, ön kapıda iri yarı, çirkin bir beyefendi göreceksin. Kendisine yukarı gelmesini söyle."

"Peki ya gelmezse efendim?"

"Şiddet yok Billy. Kabalık etme. Kont Sylvius'un çağırıldığını söylersen gelecektir."

"Şimdi ne yapacaksınız?" diye sordu kont, Billy gittikten sonra.

"Dostum Watson az önce buradaydı. Ağıma bir köpekbalığı, bir de sazanın yakalandığını söyledim. Şimdi ağı çekiyorum."

Kont oturduğu yerden kalktı. Elini arkasında tutuyordu. Holmes'ün eli ise robdöşambırının cebindeki bir şeyi tutuyordu.

"Ecelinle ölmeyeceksin Holmes."

"Ben de hep böyle düşünmüşümdür. Ne fark eder ki? Zaten sizin de aramızdan yatay değil dikey konumda ayrılma ihtimaliniz yüksek. Neyse, gelecekle ilgili karamsar

beklentileri bir yana bırakıp kendimizi anın sınırsız zevkine verelim."

Baş suçlunun karanlık, tehditkâr gözlerinde ani bir şimşek çaktı. Holmes'ün ise gerginliği arttıkça boyu daha da uzamışa benziyordu.

"Tetiği çekmeniz bir işe yaramaz dostum," dedi alçak sesle. "Size bunun için zaman versem bile cesaret edemeyeceğinizi çok iyi biliyorsunuz. Tabancalar sevimsiz, gürültülü şeylerdir, Kont. Siz havalı tüfekten vazgeçmeyin. Ah! Herhalde bu, saygın ortağınızın minik adımlarının sesi. İyi günler, Bay Merton. Sokakta canınız sıkılmıştır, değil mi?"

Kapıda aptal, inatçı ve dümdüz suratıyla iri yapılı genç bir adam, şampiyon dövüşçünün ta kendisi belirmişti. Şaşkın şaşkın etrafına bakınıyordu. Holmes'ün yumuşak tavırları karşısında sersemlemişti. İçten içe pek iyi niyetli olmadığını hissediyor, ama nasıl karşılık vereceğini bilemiyordu. Sonunda yardım için cin fikir ortağına döndü.

"Mesele nedir, Kont? Bu adam ne istiyor? Neler oluyor?" Kalın sesi kulak tırmalıyordu.

Kont omuz silkince cevap vermek Holmes'a düştü.

"Kısaca anlatmak gerekirse, Bay Merton, olanlar oluyor."

Boksör gözlerini ortağından ayırmadan söze devam etti. "Komik olmaya mı çalışıyor bu herif? Ben hiç eğlenecek halde değilim de."

"Bence de değilsiniz," dedi Holmes. "Hatta saatler ilerledikçe keyfiniz iyice kaçacak, emin olun. Pekâlâ, beni dinleyin Kont Sylvius. Benim işim başımdan aşkın, zamanımı

boşa harcayamam. Şimdi yatak odasına gideceğim. Siz, ben yokken keyfinize bakın. Arkadaşınıza da olan biteni rahat rahat anlatabilirsiniz. Ben kemanımla Hoffman'ın Barcarole'sini çalışacağım. Beş dakika sonra dönüp son kararınızı alırım. Seçenekleri anladınız, değil mi? Ya sizi ele geçireceğiz ya da elması."

Holmes yanlarından geçerken köşede duran kemanını aldı. Biraz sonra yatak odasının kapalı kapısının ardından ürkütücü bir melodinin uzun ve acıklı notaları duyulmaya başladı.

"Neler oluyor?" diye sordu Merton endişeyle. "Taştan haberi var mı?"

"Hem de fazlasıyla haberdar. Ama her şeyi bilip bilmediğine emin değilim."

"Yüce Tanrım!" Boksörün solgun yüzü daha da solmuştu.

"Ikey Sanders bizi gammazlamış."

"Vay canına, demek öyle. Uğruna kelleyi verecek olsam da hesabını ödetirim ona."

"Bize bir faydası olmaz artık. Şimdi ne yapacağımıza karar vermek zorundayız."

"Dur biraz," dedi boksör, yatak odası kapısına şüpheli şüpheli bakarak. "Herif çok meraklı birine benziyor. Bizi dinliyor olmasın?"

"Müzik varken nasıl dinleyecek?"

"Doğru. Belki perdenin arkasında biri vardır. Odada o kadar perde var ki." Çevresine bakınırken birden penceredeki

heykeli gördü. Öylece kalakalmış, şaşkınlıktan dili tutulmuştu.

"Hayır o sadece bir heykel," dedi kont.

"Sahtesi öyle mi? Vay canına! Madame Tussaud yanında hiç kalır. Baksana herifi aynen yapmışlar. Perdeleri de ayarlamışlar."

"Perdelerin canı cehenneme! Fazla zamanımız kalmadı. Taş meselesinde bizi enseleyebilir."

"Allah'ın cezası!"

"Ama elmasın nerede olduğunu söylersek bizi bırakacakmış."

"Ne? Söyleyecek miyiz? Yüz bin sterlini eline mi vereceğiz?"

"Fazla seçeneğimiz yok."

Merton kısa saçlı kafasını kaşdı.

"İçeride yalnız. İşini bitirelim. Kimse görmez, korkacak bir şey yok."

Kont kafasını salladı.

"Adam tetikte bekliyor. Onu vurursak böyle bir yerden kolay kolay çıkamayız. Üstelik bütün delilleri polise vermiş olabilir. Ha! O neydi?"

Pencereden belli belirsiz bir ses gelmişti. İkisi de ayağa fırladı ama başka ses çıkmamıştı. Sandalyede oturan o garip heykel dışında odada kimse yoktu.

"Sokaktan geldi herhalde," dedi Merton. "Bana bak Kont, sen zeki adamsın. Bir şeyler bulursun. Öldürmeyelim diyorsan gerisi sana kalmış."

"Ondan daha iyilerini de gördüm ben," diye karşılık verdi kont. "Taş şimdi gizli cebimde. Ortalıkta bırakamazdım, değil mi? Bu gece İngiltere'den çıkarırsak pazar gününden önce Amsterdam'da dört parçaya ayrılmış olur. Adamın Van Seddar'dan haberi yok."

"Van Seddar önümüzdeki hafta gitmeyecek miydi?"

"Öyleydi. Ama bu andan itibaren ilk gemiyle yola çıkması gerekiyor. Birimiz taşı alıp Lime Sokağı'na gidebilirse bu iş halloldu sayılır."

"Ama sahtesi henüz hazır olmadı ki."

"Olduğu kadarına razı olmak zorunda. Vakit kaybedemeyiz." Kont, sporcularda zamanla içgüdü haline gelen tehlike hissiyle sözünü yarıda kesip pencereden dışarı baktı. Evet, o ses sokaktan geliyor olmalıydı.

"Holmes'a gelince," diye devam etti sözüne, "onu kolaylıkla kandırabiliriz. Geri zekâlı herif taşı alırsa bizi tutuklamayacakmış. Ona taşı teslim edeceğimize dair söz veririz. Önce yanlış adrese göndeririz; bunu fark edene kadar elmas Hollanda'da, biz de yurtdışında oluruz."

"Hoşuma gitti!" diye atıldı Sam Merton sırtarak.

"Sen git Hollandalıya söyle, harekete geçsin. Ben de bu salağın icabına bakayım. Bir şeyler uydururum artık. Taş Liverpool'da derim. Şu gıy gıy da sinirlerime dokunmaya başladı! Liverpool'da olmadığını öğrenene kadar taş

atölyenin, biz de mavi suların yolunu tutarız. Buraya gel, anahtar deliğinden uzak dur. İşte taş burada."

"Bunu taşımaya nasıl cesaret edebildin?"

"Daha güvenli bir yer var mı? Whitehall'da bıraksaydık birileri mutlaka bulurdu."

"Dur şuna bir göz atayım."

Kont Sylvius ortağına ters ters baktı, kendisine uzanan kirli ellerden iğrenmişe benziyordu.

"Ne var? Kapıp kaçacağımı mı sandın? Baksana, canımı sıkmaya başladın sen."

"Dur Sam, hemen alınma. Tartışmanın zamanı değil. Bu güzelliği doğru düzgün görmek istiyorsan pencerenin yanına gel. Işığa tut bakalım! İşte oldu!"

"Sağ olun!"

Holmes'ün heykelinin sandalyesinden fırlamasıyla değerli mücevheri kapması bir olmuştu. Şimdi bir elinde elması tutarken, diğeriyle de tabancasını kontun kafasına doğrultuyordu. Suç ortakları şaşkınlık içinde geri çekildi. Ama Holmes onlar toparlanamadan zile basmıştı bile.

"Şiddet yok Beyler, şiddet yok, lütfen! Mobilyaları düşünün! İçine düştüğünüz beladan çıkamazsınız. Polis aşağıda bekliyor."

Kontun şaşkınlığı, öfke ve korkusuna ağır basıyordu.

"Peki nasıl oldu da..."

"Şaşırmanız çok doğal. Yatak odamdan perdenin arkasına açılan ikinci bir kapı olduğunu bilemezsiniz elbette. Bir an heykelle yer değiştirirken beni duydunuz sandım ama neyse ki uyanamadınız. Bu sayede, yanınızda olsaydım hayatta yapmayacağınız o koyu sohbetinize kulak misafiri olabildim."

Kont pes etmişe benziyordu.

"Sana hakkını vermeliyiz, Holmes. Sen şeytanın ta kendisisin."

"Fena sayılmam," diye karşılık verdi Holmes, nazikçe gülümseyerek.

Sam Merton'ın yavaş işleyen kafası durumu yeni yeni anlamaya başlamıştı. Merdivenlerdeki koşuşturmaları duyunca sessizliği ilk bozan o oldu.

"Polisler!" dedi. "Peki ama şu gıy gıy ne? Hâlâ duyuyorum."

"Hay Allah!" diye cevap verdi Holmes. "Çok haklısın. Bırakalım da çalsın! Bu modern gramofonlar gerçekten çok faydalı aletler."

Polisler içeri üşüştü, kelepçeler takıldı ve suçlular aşağıda bekleyen arabaya götürüldü. Watson, Holmes'ün yanında kalıp bu yeni başarısını tebrik etti. Billy'nin elinde bir kartvizitle çıkagelmesi üzerine sohbetleri bir kez daha bölündü.

"Lord Cantlemere efendim."

"İçeri al Billy. Kendisi en yüce menfaatlerin temsilcisi olarak önemli bir şahsiyettir," dedi Holmes. "Pek mükemmel ve sadık bir insandır ama biraz eski kafalıdır. Kendisini biraz

zorlasak mı? Artık biraz keyfimize bakabiliriz nasıl olsa. Olanları kim tahmin edebilirdi ki?"

Kapı açıldı ve içeri zayıf, ağırbaşlı bir adam girdi. Konuğumuzun yuvarlak omuzları ve cılız adımları; uzun, sivri yüzünden sarkan favorileriyle tam bir tezat oluşturuyordu. Holmes dostça yaklaşıp adamın elini sıktı.

"Nasılsınız Lord Cantlemere? Yılın bu zamanı epey soğuk oluyor ama içerisi sıcak. Paltonuzu alabilir miyim?"

"Hayır teşekkür ederim, çıkarmayacağım."

Holmes ısrarla koluna yapışmıştı.

"İzin verin alayım! Dostum Dr. Watson'a da sorabilirsiniz, hava değişimleri çok tehlikeli olabiliyor."

Lord hazretleri Holmes'ün elinden zorla kurtuldu.

"Ben oldukça rahatım, Beyefendi. Uzun kalmayacağım zaten. Sadece kendi kendinize üstlendiğiniz görevinizin nasıl gittiğini öğrenmek için uğradım."

"Zor efendim, çok zor."

"Ben de bundan korkuyordum."

Yaşlı aristokratın sözlerinde ve tavırlarında alaycılık seziliyordu.

"Herkes haddini bilmelidir, Bay Holmes. Böylece kibir hastalığından da kurtulmuş oluruz."

"Evet efendim, bu iş beni çok zorladı."

"Şüphesiz."

"Özellikle de bir noktada. Belki siz yardım edebilirsiniz bana."

"Tavsiyemi istemekte geç kaldınız. Oysa ben kendinizce başarılı yöntemleriniz var sanıyordum. Neyse yine de yardıma hazırım."

"Evet Lord Cantlemere, bu hırsızlara karşı sağlam bir dosya oluşturamıyoruz."

"Tabii yakalayabilirsiniz."

"Elbette. Ama asıl mesele şu; taşı alacak kişiye karşı ne yapabiliriz?"

"Bunun için biraz erken değil mi?"

"Hazırlıklı olmamızda fayda var. Pekâlâ, sizce alıcının aleyhinde nasıl bir delil kullanabiliriz?"

"Elmasla yakalamak yeterli olur."

"Bu, tutuklamaya yeter mi?"

"Şüphesiz."

Holmes nadiren gülerdi, ama eski dostu Watson gülmenin eşiğine geldiğini anlayabiliyordu.

"Bu durumda efendim, sizin tutuklanmanızı talep etmek zorundayım."

Lord Cantlemere çok kızmıştı. Solgun yanakları atalarından kalma bir öfkeyle alev alev yanıyordu şimdi.

"Haddinizi aşıyorsunuz, Bay Holmes. Elli yıllık meslek yaşamımda böyle bir şeyle karşılaşmadım. Ben meşgul bir

adamım, önemli meselelerle ilgilenmek zorundayım, aptalca şakalarınız için ne zamanım ne de gülecek halim var. Sizinle açık konuşacağım; yeteneklerinize hiçbir zaman inanmadım ve vakanın polis kuvvetlerinin elinde çok daha güvende olacağını ileri sürdüm. Bu davranışınız da fikirlerimi doğruluyor. Bu durumda size iyi akşamlar dilemek zorundayım."

Holmes hızla atılarak lordla kapının arasındaki yerini aldı.

"Bir saniye efendim," dedi. "Mazarin taşıyla çekip gitmeniz, geçici de olsa üstünüzde bulundurmanızdan çok daha ciddi bir suç olmalı."

"Bu ne küstahlık! Bırakın da geçeyim."

"Paltonuzun sağ cebine bakın."

"Bu da ne demek böyle?"

"Hadi, lütfen dediğimi yapın."

Biraz sonra şaşkın aristokratımız titreyen avucunda tuttuğu büyük sarı taşa bakakalmış, adeta dilini yutmuştu.

"Ne? Ne? Bu nasıl oldu Bay Holmes?" diyebildi sonunda.

"Çok kötü Lord Cantlemere, çok kötü!" diye atıldı Holmes. "Eski dostuma da sorabilirsiniz, eşek şakalarından haince bir zevk aldığımı söyleyecektir. Ayrıca dramatik anlara asla dayanmam. Evet, kabul etmeliyim ki biraz fazla da olsa haddimi aşarak görüşmemizden önce taşı cebinize ben koydum."

Yaşlı Lord bir taşa, bir de karşısında gülümseyen yüze bakıyordu.

"Beyefendi beni şaşırttınız. Ama evet, bu Mazarin taşının ta kendisi. Size gerçekten minnettarız, Bay Holmes. Mizah anlayışınız, sizin de itiraf ettiğiniz gibi biraz sapkınca ve zamansız olabilir ama en azından mesleğinizdeki başarılarınızla ilgili yorumlarımı geri alıyorum. Peki ama nasıl..."

"Vaka henüz tamamlanmadı, ayrıntılar bekleyebilir. Lord Cantlemere sanırım, bu başarılı sonucu yüce mercilerde anlatırken alacağınız haz, yaptığım bu şakayı biraz olsun hafifletecektir. Billy, lord hazretlerine yolu göster, sonra da Bayan Hudson'a söyle yukarı iki kişilik yemek göndersin."

Thor Köprüsü

Charing Cross'taki Cox & Co. bankasının emanet kısmında, kapağında Eski Hindistan Ordusu'nun mensuplarından Dr. John H. Watson yazan, benimle birlikte oraya buraya seyahat etmekten yıpranıp yorgun düşmüş, metal bir kasa vardır. Kasanın içi ise, çoğunlukla Bay Sherlock Holmes'ün çeşitli zamanlarda ele aldığı tuhaf vakaların kayıtlarıyla tıka basa doludur. Bunlardan bazıları, her ne kadar ilgi çekicilikten uzak olmasalar da, sonları tatmin edici bir açıklamayla taçlandırılmadıkları için kaleme dökülmeyi henüz hak etmiyorlar. Çözümü olmayan bir sorun, bu yolun yolcularına cazip gelebilse de, sıradan okuyucunun zevklerine hitap etmekte zorlanacaktır. Bu bitmemiş vakaların içinde, örneğin şemsiyesini almak için eve dönen ve adeta buhar olup kaybolan Bay James Phillimore'un ki gibi hikâyeler de yer alır; bir bahar sabahı küçük bir sis bulutuna giren ve bir daha ne kendisinden ne de tayfasından haber alınabilen Alicia koruma botunun ki gibiler de. Dikkate değer başka bir vakadaysa, elinde bilim dünyasının o zamana kadar haberdar olmadığı bir kurtçuk türünün bulunduğu bir kibrit kutusuyla, etrafa boş gözlerle bakar halde bulunan meşhur gazeteci Isadora Persano'yu görebilirsiniz. Bu çözümsüz vakaların haricinde bir de, bazı ailelerin, yayınlanmaları halinde pek çok çevrede dehşetle karşılanabilecek türden mahrem sırlarının yer aldığı hikâyeler vardır. Müşterilerimizin güveninin hiçbir zaman istismar edilmeyeceğini ve bu kayıtların, dostum kendinde o gücü bulduğu bir zaman ayrılıp

imha edileceğini söylememe gerek yok sanırım. Ayrıca, kamuoyunu bıkkınlık verene kadar bekleyip, herkesten çok değer verdiğim dostumun itibarını öyle ya da böyle sarsmaktan çekindiğim için kaleme almaktan geri durduğum önemli önemsiz pek çok vaka da aynı kasadaki yerlerini almıştır. Bunlardan bazıları benim bizzat tanık olduğumdur; bazıları, ya hiç hazır bulunmadığım ya da çok az bir rolüm olduğu için ancak üçüncü bir kişinin ağzından anlatılabilecek türden meselelerdir. Şimdi okuyacağınız hikâyeyse kendi deneyimlerime dayanmaktadır.

Evimizin arka bahçesinde bir başına duran, kimsesiz çınar ağacının son yapraklarının da havada uçuştığı rüzgârlı bir ekim günüydü. Bütün büyük sanatçılar gibi onun da çevresindeki şartlardan kolaylıkla etkilendiğini bildiğim için, sabah kahvaltıya inerken dostumu bunalımlı bir ruh hali içinde bulmayı bekliyordum. Oysa tam tersine, yemeğini çoktan bitirmişti ve keyfi fazlasıyla yerindeymiş gibi duruyordu. Öyle ki, gözleri kaygısız anlarına özgü, fesat denebilecek bir neşeyle parlıyordu.

"Yeni bir vaka var demek ki Holmes," diye laf attım.

"Akıl yürütme becerisi bulaşıcı olmalı Watson," diye yapıştırdı cevabını. "Bak sen de çözdün sırrımı. Evet efendim, bir vaka var. Eften püften meseleler ve tembellikle geçen bir ayın ardından nihayet çark tekrar dönmeye başladı."

"Bunu benimle de paylaşacak mısın bari?"

"Paylaşacak bir şey yok aslında. Sen önce yeni aşçımızın medarı iftiharını, şu fazla pişmiş yumurtaları bir bitir, sonra konuşuruz. Geçen gün holde gördüğüm Family Herald dergisinde yer alan yazılarla kahvaltı masamızın arasında bir

bağlantı olmasından şüpheleniyorum. Yani yumurta pişirmek gibi sıradan bir iş bile zaman algısı gerektiriyor ve çoğu kez o harikulade dergilerdeki aşk hikâyeleriyle başa çıkamıyor."

On beş dakika içinde masa tertemiz olmuş, ikimiz yine baş başa kalmıştık. Holmes cebinden bir mektup çıkardı.

"Şu Altın Kralı Neil Gibson'ı duymuşsundur herhalde," dedi.

"Amerikalı senatörü mü diyorsun?"

"Evet, bir zamanlar batıdaki bir eyaletin senatörü de olmuştu, ama daha çok dünyanın en büyük altın madencisi olarak tanınır."

"Evet, tanıyorum o halde. Bir ara İngiltere'de de yaşamamış mıydı? Adını her yerde okuyorduk."

"Evet, beş yıl kadar önce Hampshire'dan toprak almıştı. Karısının hazin sonunu da duymuşsundur o zaman."

"Tabii, tabii, şimdi hatırladım. İsmi o yüzden tanıdık geliyor zaten. Ama başka da bir şey bilmiyorum."

Holmes eliyle sandalyenin üzerindeki bazı kâğıtları işaret edip, "Vakanın bana kadar gelmesini beklemiyordum açıkçası," dedi. "İşin aslı, ne kadar hassas bir durum olsa da, çok zorluk çıkarmayacak bir meseleye benziyordu. Saniğin ilginç şahsiyeti, delilleri gölgelemeye yetmiyordu yani. En azından sorgu hâkiminin ve emniyet güçlerinin yorumu böyle. Dolayısıyla dava geçici mahkemeye de intikal etmiş nihayet. Biraz sevimsiz bir vaka olmasından korkuyorum. Ben gerçekleri ortaya çıkarabilsem de değiştiremiyorum onları. Ortaya tamamen yeni ve beklenmedik deliller çıkmadığı sürece müşterimin fazla bir şansı yok."

"Müşterim mi dedin?"

"Ah, söylemeyi unuttum. Senin hikâyeleri sondan başa anlatma alışkanlığın bana da geçti demek ki. Önce şunu bir oku o zaman."

Bana uzattığı, güçlü ve cesur bir elden çıktığı çok belli olan mektupta şunlar yazıyordu:

Claridge Oteli,

3 Ekim.

Sevgili Bay Sherlock Holmes,

Tanrı'nın yarattığı en müthiş kadının, gözlerimin önünde çaresiz ölüme gidişini seyretmeye dayanamıyorum. Tarif edemediğim, anlatmaya yeltenmemin hile beyhude olduğu bazı şeyler var; ama bildiğim bir şey varsa, o da Bayan Dunbar masumdur. Olanları siz de biliyorsunuzdur, bilmeyen kaldı mı ki zaten? Koca ülkede her kafadan bir ses çıkıyor ama o ağzını açıp tek bir laf bile etmiyor! Beni en çok çıldırtan da bu adaletsizlik işte. Bu kadıncağz bir karıncayı bile incitemez. Neyse, bu zifiri karanlığa tutabileceğiniz, zayıf da olsa bir ışık var mı diye görmek için yarın saat on birde size geleceğim. Belki de benden, benim bile farkında olmadığım bir ipucu çıkarırsınız. Onu kurtarabilecekseniz, bildiğim, sahip olduğum her şey emrinize amadedir. Hayatınız boyunca gösterdiğiniz o büyük güçleri bu vakada da sergileyin lütfen.

Saygılarımla,

"İşte okudun," dedi Sherlock Holmes, kahvaltıdan sonra yaktığı piponun küllerini boşaltıp yeniden doldururken. "Beklediğim beyefendi bu. Hikâyeye gelecek olursak; onca belgeyi teker teker incelemeye vaktin olmadığı için ben sana her şeyi özetleyerek anlatayım ki, meseleyle ilgili kafanda bir şeyler oluşsun. Bu adam dünyanın en büyük ekonomik güçlerinden biri ve anladığım kadarıyla, bir insan olarak son derece öfkeli ve korkunç bir şahsiyet. Bu trajedinin kurbanı olan karısının hakkında, yaşının epey geçkin olmasından başka bir şey bilmiyorum desem doğru olur. Ancak diğer yandan bu hiç de önemsiz bir bilgi değil, çünkü işin içinde bir de, iki küçük çocuğun bakıcılığını yürüten çok güzel bir mürebbiye var. İşte, kahramanlarımız bu üç kişi; sahneyse İngiltere'nin göbeğinde, büyük ve eski bir malikâne. Şimdi trajedimiz de geliyor. Hanımefendiyi bir gece yarısı, evin yarım mil kadar ötesinde bulduklarında üstünde bir akşam kıyafeti, omuzlarında bir şal ve kafasında da bir kurşun deliği varmış. Civarda herhangi bir silaha rastlanmamış ve cinayetle bağlantılı hiçbir ipucu bulunamamış. Etrafta silah yokmuş, Watson, bunu bir kenara not et! Suç akşamın ilerleyen saatlerinde işlenmiş; ceset saat on bire doğru bir av bekçisi tarafından bulunmuş ve eve taşınmadan önce olay yerinde polis ve bir doktor tarafından incelenmiş. Çok mu hızlı anlattım? Takip edebiliyor musun?"

"Her şey çok açık. Peki ama mürebbiyeden neden şüpheleniliyor?"

"Öncelikle dosdoğru onu işaret eden bazı deliller var. Örneğin, elbise dolabının dibinde, bir el ateş edilmiş ve mermi kalibresi cinayet aletiyle aynı olan bir tabanca bulunmuş." Holmes burada gözlerini boşluğa dikip şu sözleri tekrar etti: "Elbise dolabının dibinde." Sonra sessizliğe gömüldü. Yine bir düşünce silsilesinin peşine düştüğünü fark ettiğim için ses etmedim. Ama nihayet aniden silkinip dünyamıza geri döndü. "Evet Watson, orada bulmuşlar. Ne büyük talihsizlik, değil mi? Jüri de aynen böyle düşünmüş. Sonra bir de ölen kadının üstünde bulunan şu not var. Notta olay yerinde buluşulması isteniyormuş ve altında da mürebbiyenin imzası varmış. Buna ne dersin? Ve elbette cinayet için haklı gerekçeler de bulunuyor. Senatör Gibson yakışıklı bir adam. Karısı ölünce onun yerini, patronunun zaten yeterince ilgisine mazhar olan genç hanımdan başkasının almasını bekleyebilir miyiz? Aşk, servet, güç... ve her şey orta yaşlı bir kadının yaşayıp yaşamamasına bağlı. Çirkin, Watson, hem de çok çirkin!"

"Bence de Holmes."

"Ayrıca genç kadın, cinayet saatinde başka bir yerde olduğunu kanıtlayamıyor. Tersine, o saatlerde Thor Köprüsü'nün yakınlarında -ki tam olarak bu trajedinin sahnelendiği yer oluyor- bulunduğunu itiraf etmek zorunda kalmış. Oradan geçen bir köylü tarafından da görüldüğu için inkâr da edememiş."

"Bu da mührü oluyor herhalde."

"Dahası da var Watson, dahası da var! Kenarları parmaklıklılı, geniş bir taş yoldan ibaret olan bu köprü, etrafı sazlıklarla çevrili, uzunlamasına ve oldukça derin bir gölün üzerine inşa

edilmiş. Ölen kadını da bu köprü'nün başında bulmuşlar. İşte hikâyenin genel hatları böyle. Ama yanılmıyorsam müşterimiz de geldi. Hatta biraz erken geldi."

Billy'nin kapıyı açarken, teşrif ettiğini bildirdiği isim ikimize de yabancı gelmişti. Bay Marlow Bates'i tanımıyorduk. Korku dolu gözleri ve çekingen tavırları olan zayıf, ufak tefek bir adamdı. Mesleğimin verdiği deneyimle adamın bir sinir krizinin eşiğinde olduğuna hükmettim.

"Gergin görünüyorsunuz, Bay Bates," dedi Holmes. "Oturun lütfen. Korkarım size fazla zaman ayıramayacağım, zira saat on birde başka bir randevum var."

"Ondan haberim var," dedi konuğumuz, nefes nefese kalmış gibi, kesik kesik konuşarak. "Bay Gibson'ı bekliyorsunuz. Kendisi patronum olur. Ben malikânesini idare ediyorum. Bay Holmes, o bir canidir, tam bir cehennem zebanisidir."

"Biraz ağır konuşmuyor musunuz, Bay Bates?"

"Zamanımız kısıtlı olduğu için lafı fazla dolandırmayacağım, Bay Holmes. Beni burada yakalamasını istemiyorum. Neredeyse gelir. Maalesef işi gücü bırakıp daha erken geledim. Sizinle randevusu olduğunu sekreteri Bay Ferguson'dan bu sabah öğrendim zaten."

"Anlıyorum."

"Ama istifayı basacak, birkaç haftaya kalmadan bu kahrolası kölelikten kurtulacağım. O çok bela bir adamdır Bay Holmes. Çevresindekilere çok çektirir. O herkesin gözü önünde hayırsever görünmeler sırf günahlarını gizlemek için. Ama en büyük kurbanı kimdi biliyor musunuz? Karısı. Ona çok büyük

zulüm etti; evet, bayım, hem de ne zulüm. Kadıncağız nasıl öldü, orasını bilemiyorum, ama o iblisin, hayatını cehenneme çevirdiğine eminim. Sizin de bildiğiniz gibi, hanımefendi Brezilyalıydı."

"Bilmiyordum, dikkatimden kaçmış olmalı."

"Kadının huyu suyu, her şeyi memleketine özgüydü. Tam bir güneş ve tutku insanıydı. Kocasını başından beri tüm kalbiyle sevmiş, ama zaman yapacağını yaptığında -ki eskiden ne kadar güzel bir kadın olduğunu herkes anlatır durur-adamı daha fazla elinde tutamaz olmuş. Onu hepimiz sever, ona yaptıklarından ötürü de adamdan nefret ederdik. Ama ne yaparsın? Herif işini biliyor işte. Size daha da başka bir şey söylemeyeceğim. Onun görünüşüne aldanmayın. Biraz eşeleseniz neler çıkar neler. Şimdi gidiyorum. Hayır, hayır, beni daha fazla tutmayın sakın! Her an gelebilir."

Tuhaf konuğumuzun saate göz atmasıyla kapıya doğru fırlayıp gözden kaybolması bir oldu.

"Vay canına!" dedi Holmes, bir anlık sessizliğin ardından. "Elemanları Bay Gibson'a ne kadar da sadıkmış böyle. Ama bu uyarı iyi oldu. Şimdi hazret bizzat gelene kadar bekleyelim bakalım."

Tam kararlaştırılan saatte merdivenlerde meşhur milyonerin ağır adımlarını duyduk, hemen ardından kendisi de odamıza teşrif etti. Ona şöyle bir göz attığımda hem elemanlarının korku ve nefretini, hem de iş dünyasındaki rakiplerinin ona okudukları belaların nedenini anlayabilmişim. Bir heykeltıraş olsam ve başarılı adam figürünü ölümsüzleştirmeye karar versem, çelik gibi sinirleri ve köseleye dönmüş vicdaniyla Bay Gibson'dan daha iyi bir model bulamazdım herhalde.

Uzun boyu ve heybetli hatlarıyla, sarp kayalar kadar ürkütücü duran bu adamın her halinden bir gözü dönmürlük ve hırs akıyordu. Kendini yüce ideallere değil de aşağılık arzulara kaptırmış bir Abraham Lincoln hayal edin, daha iyi anlarsınız beni. Granitten oyulmuş gibi sert ve merhametsiz yüz hatlarında, geğmişte yaşanıp atlatılmış pek çok badirenin derin izleri kalmıştı. Gür kaşlarının altından cin gibi bakan soğuk, çelik grisi gözleri sırayla ikimizi de dikkatle süzdü. Holmes beni takdim edince yarım yamalak şöyle bir selam verdikten sonra, sanki ev kendisininmiş gibi rahatça bir sandalye çekip dostumun hemen dibine kuruldu.

"Öncelikle şu kadarını söyleyeyim, Bay Holmes," diye başladı söze, "bu meselede para hiç mühim değil. Gerçeğe ulaşmakta yolumu aydınlatacak diyorsanız dökeyim önünüze, gözümün önünde çıra gibi yakın. Bu kadın masumdur, bu kadının aklanması şart ve bunu yapmak size kalmış. Ne kadar istiyorsanız söyleyin."

"Tarifemiz bellidir," dedi Holmes soğukça. "Vakadan vakaya değişmez."

"Madem para önemli değil diyorsunuz, size kazandıracadı itibarı düşünün o halde. Bu işi hallederseniz İngiltere'den Amerika'ya, bütün gazetelerde koca koca puntolarla yazarlar adınızı. İki kıtada da herkes sizden konuşur."

"Teşekkür ederim, Bay Gibson, ama bana punto lazım değil. Ortalıkta görünmekten pek hoşlanmadığımı söylesem de anlamazsınız kolay kolay. Beni asıl çeken, sorunun kendisidir. Ama böyle vakit kaybediyoruz, bir an önce gerçeklere geçelim artık."

"Hikâyenin ana hatlarını gazeteden de okumuşsunuzdur herhalde. Size yardımcı olabilecek başka ne ekleyebilirim bilemiyorum. Ama benden aydınlatmamı istediğiniz herhangi bir nokta varsa, işte karşınızdayım."

"Şey, sadece bir tek nokta var."

"Neymiş?"

"Bayan Dunbar'la aranızdaki ilişkinin mahiyeti nedir?"

Altın kralı şiddetle irkilip ayağa fırlayacak gibi olsa da vazgeçip toparlandı.

"Galiba böyle bir soru sormaya hakkınız var. Belki de görevinizin bir parçasıdır bu."

"Öyle olduğunda hemfikir olmamız ne güzel," dedi Holmes.

"O halde sizi temin ederim ki, ilişkimiz patron-işçi ilişkisinden öteye gitmemiştir. Genç hanımla, etrafta çocukların olmadığı bir zamanda konuşmuşluğumuz ya da görüşmüşlüğümüz dahi yoktur."

Holmes ayağa kalktı.

"Ben meşgul bir insanım Bay Gibson," dedi sonra, "boş konuşmalara ne zamanım ne de merakım var. Size iyi günler diliyorum."

Konuğumuz da ayağa kalkıp bütün heybetiyle Holmes'ün üzerine çöktü. Gür kaşlarının altından gözleri hiddetle parlıyordu ve solgun yanakları kızarmaya başlamıştı.

"Sözü nereye getirmeye çalışıyorsunuz, Bay Holmes? Bu işi istiyor musunuz, istemiyor musunuz?"

"Onu bunu bilmem ama sizi istemediğim kesin Bay Gibson. Sözlerim gayet açıktı bence."

"Evet, yeterince açıktı ama asıl niyetinizi anlayamadım. Ücreti mi yükseltmeye çalışıyorsunuz, altından kalkamayacağınızdan mı korktunuz, ya da ne? Düzgün bir cevap almak hakkımdır."

"O cevap belki de sizde saklıdır," dedi Holmes. "Ama ben size bir cevap vereyim yine de. Karşımızda yeterince karmâşık bir vaka varken bir de yanlış bilgilerle uğraşamayız."

"Yani ben yalan söylüyorum."

"Ben elimden geldiğince kibar bir şekilde ifade etmeye çalıştım, ama siz bu sözcükleri tercih ediyorsanız itiraz etmem."

Milyonerin yüzündeki şeytani öfkeyi ve havaya kaldırdığı koca yumruğunu görür görmez ben de ayağa fırladım. Holmes ise umarsızca gülümseyip piposuna uzandı.

"Gürültü patırtı çıkartmayın, Bay Gibson. Ben şahsen, kahvaltıdan sonra en ufak bir tartışmaya bile gelemiyorum. Size tavsiyem çıkıp biraz sabah havası alın ve düşüncelerinizi toparlayın, yararınıza olacaktır."

Altın kralı büyük bir gayretle öfkesine hâkim olmaya çalışıyordu. Ve bunu başardı da. Bir dakika içinde öfkeyle yanan bir alev topundan, karşısındakini hor gören, umarsız bir buzdağına dönüşebilmesi gerçekten de üstün bir özdisiplinin göstergesi olmalıydı.

"Sizin tercihiniz böyle demek ki," diye söze girdi. "Ne yaptığınızı biliyorsunuzdur diye tahmin ediyorum. Ama bu sabah hiç akıllıca davranmadınız, Bay Holmes; çünkü bugüne kadar sizden daha güçlü adamları bile yere serdim ben. Bana kafa tutacak biri buna kesinlikle pişman olur."

"Bunu çok insandan duydum ama bakın hâlâ buradayım," dedi Holmes gülümseyerek. "Size tekrar iyi günler, Bay Gibson. Öğreneceğiniz daha çok şey var."

Konuğumuz bir hışımla çıkıp gittikten sonra Holmes hülyalı gözlerini tavana dikip mutlak bir sessizlik içinde piposunu tüttürdü.

"Sen ne diyorsun, Watson?" diye sordu sonunda.

"Şey, adamın, karşısına çıkan her türlü engeli yıkıp geçen biri olduğu çok belli. Karısı da bir şekilde nefretini çekip, önünde bir engel teşkil etmiş olabilir. Şu Bates'in de dediği gibi..."

"Aynen. Bana da öyle geldi."

"Peki ama şu mürebbiyeyle aralarında ne varmış? Ve sen bunu nasıl ortaya çıkardın?"

"Blöf yaptım, Watson, blöf! Mektubundaki tutkulu, sıra dışı ve samimi havayla, bizzat karşımızda dururkenki kendine güvenen tavırlarını karşılaştığımızda, kurbandan daha çok suçlanan kadının etrafında dönen derin bir duygu bağı olduğu açıkça görülebiliyordu. Gerçeğe ulaşacaksa bu üç kişinin birbirleriyle ilişkisini anlamak zorundayız. Ona nasıl kafa tuttuğumu ve onun da bana nasıl sükûnetle karşılık verdiğini

gördün. Sonra da blöf yapıp her şeyin farkındaymışım gibi bir izlenim bırakmayı başardım. Oysa sadece şüpheleniyordum."

"Belki de geri gelir."

"Kesinlikle gelecek. Gelmek zorunda. Meseleyi öylece ortada bırakamaz. Hah! Kapı değil mi bu? Evet bak, bu da onun ayak sesleri. Ah, Bay Gibson, ben de tam Doktor Watson'a geç kaldığınızı söylüyordum."

Altın kralı odamıza yeniden geldiğinde öncekine göre iyice yumuşamış, yola gelmiş görünüyordu. Zedelenen gururu gözlerinden okunsa da sağduyusu baskın gelmiş, amacına ulaşmak için bazı şeylere boyun eğmek zorunda olduğunu anlamış olmalıydı.

"Biraz düşündüm de, Bay Holmes, sözlerinizi yanlış anladığımı fark ettim. Gerçeklere -onlar her neyse artık- ulaşmak için her şeye hakkınız var. Ancak sizi temin ederim ki, Bayan Dunbar'la aramızdaki ilişkinin bu vakayla ilgisi yok."

"Bırakın da buna ben karar vereyim."

"Evet, galiba öyle olacak. Asıl teşhisini koymadan önce her türlü belirtiyi öğrenmek isteyen bir doktora benziyorsunuz."

"Aynen. Gayet iyi açıkladınız. Ve durumunu gizlemeye çalışan bir hastanın, doktorunu kandırmak için bir nedeni vardır mutlaka."

"Olabilir, ama kabul etmelisiniz ki, Bay Holmes, bir kadınla ilişkisini hangi erkeğe böyle bodoslama sorsanız benim gibi irkilirdi. Hele bir de işin içinde ciddi duygular varsa. Bana kalırsa her erkeğin ruhunun bir köşesinde, yabancılara

açmadığı gizli bir sığınağı vardır. Ve siz de oraya, kapıyı bile vurmadan pat diye girmeye çalıştınız. Ama madem asıl niyetiniz o kadını kurtarmaya çalışmak, bu hatanızı mazur görebilirim. Kısacası, süngüm düştü, kapılarımı ardına kadar açtım; artık istediğiniz yeri keşfedebilirsiniz. Benden tam olarak ne istiyorsunuz?"

"Gerçeği."

Altın kralı düşüncelerini hizaya sokmak istermiş gibi bir an durdu. Yüzünün o ciddi, derin çizgileri daha üzgün ve karamsar bir hal almıştı.

"Bunu size birkaç kelimeyle anlatabilirim Bay Holmes," dedi nihayet. "Bazı şeyleri dile getirmek zor olduğu kadar acı da verebilir insana. Ama ben gereğinden fazla derine inmemeye kararlıyım. Karımla, Brezilya'da altın peşindeyken tanıştık. Maria Pinto, Manaus'un devlet memurlarından birinin kızıydı ve çok güzeldi. Bense yalnız ve ateşli bir gençtim. Ama bugün bile, serinkanlılıkla ve eleştirel bir gözle geri dönüp baktığımda karımın ne kadar müstesna bir güzelliğe sahip olduğunu görebiliyorum. O güzelliğin altında derin ve zengin bir ruh da vardı elbette. Tutkulu, samimi, ateşli ve biraz da dengesizdi, kısacası tanıdığım bütün Amerikalı kadınlardan çok başkaydı. Neyse, fazla uzatmayayım, ona âşık oldum ve evlendik. Aramızda ortak hiçbir şeyin, ama hiçbir şeyin olmadığını ancak uzun yıllar alev alev yanan aşk sönüp gittiğinde fark edebildim. Yani aslında solup giden benim aşkımdı. Keşke onunki de solsaydı, işimiz bu kadar zor olmazdı. Ama kadınları bilirsiniz. Ne yaparsam yapayım onu kendimden uzaklaştıramadım. Ona karşı acımasızlaştıysam, hatta bazılarının dediği gibi vahşileştiysem, sırf içindeki aşkı öldürmek ya da nefrete

dönüştürmek içindi. Ama hiçbir şey değiştiremedi onu. Yirmi yıl önce Amazon'un kıyılarında beni nasıl sevdiyse, aynı ateşle sevmeye devam etti. Bir türlü bana karşı bağlılığını kıramamıştım.

Sonra Bayan Grace Dunbar çıkageldi. İlanımıza cevap vermiş, iki evladımıza bakıcılık yapmaya gelmişti. Resmini gazetelerde görmüşsünüzdür herhalde. Ne kadar güzel bir kadın olduğunu artık bütün dünya biliyor. Etrafımdaki diğer erkeklerden daha ahlaklıymışım gibi yapmayacağım; öyle bir kadınla, hem de her Allah'ın günü aynı çatı altında yaşayıp da ona karşı tutku dolu hisler beslemediğimi iddia etmeyeceğim. Bunun için beni suçlayabilir misiniz, Bay Holmes?"

"Hislerinizden ötürü sizi suçlayamam. Ancak bu genç hanım bir anlamda sizin himayeniz altında olduğu için suçlarsam suçlarım, o kadar."

"O da olabilir," dedi milyoner, azarlanmanın yarattığı anlık öfkeyi bastırmaya çalışarak. "Ama ben olduğumdan daha iyi biriymiş gibi görünmeye çalışmıyorum. Sanırım, ömrü hayatı boyunca, istediği her şeyi elde etmeyi başarmış biri olarak söylüyorum; bugüne kadar, o kadının aşkından daha çok istediğim bir şey olmamıştır. Ve bunu ona da söyledim."

"Ah, demek söylediniz."

Holmes kızdığında çok korkunç görünebiliyordu.

"Evet, onunla evlenmek istediğimi ama bunun elimde olmadığını söyledim. Ayrıca paranın mühim olmadığını, onu mutlu ve rahat ettirmek için gereken her şeyi yapmaya hazır olduğumu da belirttim."

"Ne kadar da yüce gönüllü bir insanmışsınız," dedi Holmes burun kıvrarak.

"Bana bakın, Bay Holmes. Ben buraya bir meselenin soruşturulması için geldim, ahlaki değerlerimden konuşmaya değil. Sizden eleştiri isteyen yok yani."

"Bu vakaya dahil olursam, bu ancak genç kadının hatırına olabilir, o kadar," dedi Holmes sertçe. "Şu an sanık sandalyesinde oturuyor olmasından daha da beter bir şey yapmış, kendi çatınızın altında yaşayan savunmasız bir kızın hayatını mahvetmeye kalkışmışsınız. Sizin gibi zenginlere, dünya üzerindeki herkesi paranızla satın alamayacağınızı öğretmek gerek."

Beklediğimin aksine, altın kralı bu lafları gayet ılımlı karşılamıştı.

"Şimdi ben de aynı şeyleri hissediyorum. Hatta planlarım istediğim gibi yürümedi diye şükür bile ediyorum. Zaten bu teklifimi o da kabul etmemiş, evden hemen ayrılmak istemişti."

"Neden ayrılmadı peki?"

"Öncelikle, bakması gereken insanlar vardı ve onları yüzüstü bırakamazdı. Ayrıca onu bir daha rahatsız etmeyeceğime dair yemin edince -ki bir daha etmedim de- kalmaya razı oldu. Ama aslında bir nedeni daha vardı. Onun karşısında ne kadar çaresiz olduğumun farkındaydı ve bunu kullanmak istiyordu."

"Ne gibi?"

"Bazı iş meselelerimden haberdardı. Benimkiler, sıradan insanların akıl erdiremeyeceği kadar büyük işlerdir, Bay Holmes. Bir adamı ihya da edebilirim, imha da; ve çoğu zaman ibre imhaya doğru kayar. Ayrıca işin ucunda sadece insanlar da olmak zorunda değil. Bu bazen cemiyetler, şehirler, hatta ülkeler bile olabilir. İş hayatı acımasız bir oyundur ve orada zayıflara yer yoktur. Bense oyunu hakkını vererek oynarım. Ben hiç ağlamadığım için karşımdakinin gözyaşını da umursamam. Ama tabii o benim gibi düşünmüyordu. Kendince haklıydı da. Onun düşüncesine göre, bana da söylediği için biliyorum, bir insan, ihtiyacı olduğundan daha fazla bir servet kazanmak uğruna arkasında on bin kurban bırakmamalıydı. Sanırım o, hayatta paradan daha önemli şeyler olduğuna inanıyordu. Bana söylediklerini dinlediğimi fark edince, beni etki altında bırakarak bütün dünyaya iyilik yaptığına inanmaya başladı. Kısacası, bizimle birlikte kaldı ve sonra da olanlar oldu."

"O meseleye de biraz ışık tutabilir misiniz?"

Altın kralı başı ellerinin arasına gömülmüş, derin düşüncelere dalmış halde birkaç dakika oturdu.

"Kızcağız o dediğiniz ışığa hasret. Bunu kabul etmek gerek. Ayrıca kadınların, erkeklerin aklının ermeyeceği bir iç dünyaları olduğunu ve tuhaf şeyler yapabildiklerini de unutmamalı. Başlangıçta o kadar şaşırılmış, o kadar allak bullak olmuşum ki, akla gelmeyecek bir nedenden dolayı, kendi doğasına aykırı bir şeyler yapmış olabileceğini düşünme eğilimindeydim. Aklıma tek bir açıklama geliyordu. Artık ne olacaksa olsun, bunu sizinle de paylaşacağım Bay Holmes. Karımın ne kadar kıskanç bir yaratık olduğu ortadaydı. İnsan bazen sevdiğinin ruhunu, bedeninden bile

fazla kıskanabilir. İşte karım da, aramızda bedensel bir ilişki olmadığını anlamasına rağmen, bu İngiliz kızının benim üzerimde, onun hiçbir zaman yapamadığı kadar büyük bir etki bıraktığının farkındaydı şüphesiz. Bunun iyiliğe hizmet eden bir etki olmasıysa umurunda bile değildi. Nefretten deliye dönmüş, kanındaki Amazon ateşi onu yiyip bitirmeye başlamıştı. Bu durumda Bayan Dunbar'ı öldürmeyi ya da en azından silahla tehdit edip gözünü korkutarak evden göndermeyi planlamış olabilir. Sonra da bir arbede çıkmış, silah ateş almış ve sahibini vurmuş olabilir."

"O ihtimal benim de aklıma geldi," dedi Holmes. "Zaten şu anda, taammüden cinayete daha iyi bir alternatifimiz yok."

"Ama Bayan Dunbar bunu kesin bir dille inkâr ediyor."

"Ama bunu, meseledeki son sözü olarak almak zorunda değiliz, öyle değil mi? Böyle korkunç bir duruma düşen bir kadının aceleyle ve şaşkınlık içinde eve dönerken silah elinde kalmış olabilir? Hatta silahı, ne yaptığını bilmez bir halde olduğu için, elbiselerinin arasına atmış silah, bulunduğu daysa başka bir izahatı olmadığı için yalan söyleyerek hepten inkâr etme yoluna gitmiş olabilir. Böyle bir iddiaya kim karşı çıkabilir ki?"

"Bayan Dunbar'ın kendisi."

"Evet, o olabilir."

Holmes saatine baktı. "Bu sabah gerekli izinleri alıp akşam treniyle Winchester'a gelmemizde bir sakınca olacağını sanmıyorum. Genç hanımı görebilirim meselede daha faydalı olabileceğime inanıyorum. Varacağım sonuçlarla sizi mutlu etmek gibi bir niyetim olmadığını da ekleyeyim."

O gün resmi izinleri almak biraz gecikince, biz de önce Bay Neil Gibson'ın Hampshire'daki Thor Malikânesi'ne gittik. Bize kendisi eşlik etmeyip, vakayı ilk inceleyen emniyet güçlerinden biri olan Çavuş Coventry'ye yönlendirmişti. Çavuş uzun boylu, zayıf, ceset gibi bir adamdı; kaçamak, gizemli tavırları, insanda söylediklerinden çok daha fazlasını biliyormuş gibi bir izlenim uyandırıyor. Ara sıra dile getirdiği bilgi ne kadar harcıâlem olursa olsun, hayati öneme sahip bir meseleye parmak basıyormuşçasına, aniden sesini alçaltıp fısıldamaya başlamak gibi bir taktiği de vardı kendince. Bütün bu hilelerine ve numaralarına rağmen çok geçmeden açıldı, aklının ermediği yerde her türlü yardıma açık olduğunu belirtecek kadar alçakgönüllü, düzgün, namuslu bir adam çıkıverdi ortaya.

"Zaten Scotland Yard'dansa sizin yanımda olmanızı yeğlerim Bay Holmes," dedi. "Yard bir vakaya davet edildiğinde, her türlü başarı payesinden yoksun kalmamız yetmiyormuş gibi, başarısızlıkta da ilk suçlanan biz oluyoruz. Ama duyduğum kadarıyla siz düzgün adammışsınız."

"Benim meselenin içinde görünmeme gerek yok," dedi Holmes, yeni ahbabımızın hüzünlü havasını dağıtmak için. "Yeter ki çözüme ulaşayım, ismim hiç geçmese de olur."

"Size de böylesi yakışır. Dostunuz Doktor Watson'ın da güvenilir olduğunu biliyorum. Şimdi, Bay Holmes, malikâneye doğru yürürken size sormak istediğim bir soru var. İnanın bana, sizden başka hiç kimseye söylemem böyle bir şeyi." Söze girmeden önce etrafına bakındı. "Bay Neil Gibson'a da bir dava açılması gerekmez mi sizce?"

"Onu ben de düşündüm."

"Henüz Bayan Dunbar'ı görmediniz. Her açıdan mükemmel bir kadın o. Adam karısını ortadan kaldırmak istemiş olabilir. Bu Amerikalılar silahlara bizden daha meraklıdır. Bulunan silahın da ona ait olduğu düşünülürse..."

"Bu resmen tespit edildi mi?"

"Evet efendim. Özel yapım bir çift silahın tekiymiş."

"Çift mi dediniz? Diğeri nerede o zaman?"

"Şey, adamın bir sürü silahı var. O tabancanın diğeri tekini bulamadık ama kutusu iki silah için yapılmış."

"Mademki özel yapım bir çiftin tekiymiş, kolaylıkla eşleştirebilirsiniz bence."

"Bütün silahları evde bir araya topladık. Gelip siz de bir göz atarsanız..."

"Belki daha sonra. Önce bu trajedinin sahnelendiği yere bir gidelim."

Bütün bu konuşmalar, yerel polis karakoluna vakfedilmiş olan mütevazı bir köşkün öndeki küçük komiser odasında cereyan etmişti. Oradan, sararmaya yüz tutmuş eğrelti otlarının altın ve bakır renklerine boyadığı rüzgârlı bir fundalıktan geçerek yarım mil kadar sonra Thor Malikânesi'nin yan kapılarından birine vardık. İçeri girip, sülünlük araziden geçen patikayı takip ettikten sonra karşımıza çıkan bir açıklıktan, bir tepenin başına kurulmuş, yarı Tudor yarı George dönemine ait, geniş bir alana yayılan malikâneyi görebildik nihayet. Hemen yanımızdaki uzunlamasına sazlık gölün tam ortasında, anayolun geçtiği bir

taş köprü vardı. Rehberimiz köprünün başında durup orayı gösterdi.

"Bayan Gibson'ın cesedi burada yatıyordu. Tebeşirle işaretledim."

"Siz geldiğinizde ceset yerinden kıpırdatılmamıştı galiba."

"Evet, hemen beni çağırmışlar."

"Kim çağırmış?"

"Bizzat Bay Gibson. Alarm verildiğinde diğerleriyle birlikte o da evden fırlamış ve adamlarına polis gelene kadar hiçbir şeye dokunmamalarını tembih etmiş."

"Akıllıca. Gazeteden okuduğum kadarıyla silah yakın mesafeden ateşlenmiş."

"Evet efendim, gayet yakından."

"Sağ şakağa mıydı?"

"Tam arkasına."

"Ceset ne şekilde yatıyordu peki?"

"Sırtüstü efendim. Ne bir boğuşma ne de başka bir şey; hiçbir ize rastlamadık. Silah da yoktu ortada. Kadının yumruk yaptığı sol elinde Bayan Dunbar'ın notu vardı bir tek."

"Yumruk mu yapmıştı?"

"Evet efendim, parmaklarını güç bela açtık."

"Bakın, bu çok önemli. Sahte bir ipucu bırakmak isteyen biri o notu, öldükten sonra kadının eline sıkıştırmış olamaz demek ki. Vay canına! Yanlış hatırlamıyorsam kısacık bir nottu."

"Saat dokuzda Thor Köprüsü'nde olacağım. G. Dunbar."

"Öyleydi sahi."

"Evet efendim."

"Bayan Dunbar notu kendisinin yazdığını kabul ediyor mu?"

"Evet efendim."

"Kendini nasıl savunuyor peki?"

"Savunmasını mahkemeye saklıyormuş. Hiçbir şey konuşmuyor."

"Bu gerçekten de çok ilginç bir mesele. Mektubun amacı çok karanlık, öyle değil mi?"

"Şey efendim," dedi rehberimiz, "haddimi aşmak istemem ama bence bütün vakanın en aydınlık noktası o not."

Holmes kafasını salladı.

"Notun sahte olmadığını varsayacak olursak, olaydan bir iki saat kadar önce teslim alınmış olması gerekmez mi? Öyleyse hanımefendi neden hâlâ sol elinde sıkı sıkıya tutuyordu? Neden böyle özenle saklamış? Bunu sorguda söylemek genç kadının aklına gelmemiş olabilir. Bu sizce de çarpıcı bir nokta değil mi?"

"Şey efendim, siz öyle diyorsanız öyledir herhalde."

"Birkaç dakika durup düşünsem iyi olacak galiba." Köprünün taş çıkıntısına oturur oturmaz kıpır kıpır gözleriyle etrafını taramaya koyuldu. Sonra birden fırlayıp karşıdaki korkuluğa koşturdu, cebinden büyütecini çıkarıp taşları incelemeye başladı.

"İşte bu çok garip," dedi nihayet.

"Evet efendim, kopuk parçayı biz de gördük. Gelip geçenlerden biri yapmış olmalı."

Köprünün gri taşlarının bir yerinde, bozuk para büyüklüğünde beyaz bir leke vardı. Yakından bakıldığında taşın yüzeyinden bir parçanın koptuğu anlaşılıyordu.

"Bunu yapmak için epey sert bir darbe gerekir," dedi Holmes düşünceli bir şekilde. Ardından bastonuyla taş birkaç kere vursa da benzer bir iz bırakamamıştı. "Evet, gerçekten de sert bir darbeymiş. Çok da beklenmedik bir yerde. Ayrıca, korkuluğun alt ucunda olduğuna bakılırsa bu darbe yukarıdan değil, aşağıdan gelmiş."

"Ama cesedin bulunduğu yerle aralarında rahat beş metre mesafe var."

"Evet, cesetten beş metre uzakta. Belki de olayla hiç ilgisi yoktur, ama yine de dikkate değer bir nokta. Burada daha fazla bir şey öğrenebileceğimizi sanmıyorum. Ayak izi de yoktu demiştiniz, değil mi?"

"Zemin dümdüzdü efendim. Hiçbir ize rastlamadık."

"O halde gidebiliriz. Önce eve uğrayıp şu sözünü ettiğiniz silahlara bakalım. Sonra Winchester'a geçeriz, zira daha fazla ilerlemeden önce Bayan Dunbar'ı görmek isteyebilirim."

Bay Neil Gibson şehirden henüz dönmemişti, onun yerine bizi sabah tanıştığımız Bay Bates karşıladı. Patronunun hızlı ve macera dolu hayatı boyunca topladığı silah koleksiyonunu gösterirken gizliden gizliye keyif alıyormuş gibi bir hali vardı.

"Onu tanıyan herkesin tahmin edebileceği üzere Bay Gibson'ın düşmanı çoktur," diye girdi söze. "Yatağının başında dolu bir silahla uyur. Çok sert bir adamdır, Bayım, bazen ondan hepimiz korkarız. Zavallı merhum hanımefendinin de bu korkuyu pek çok kereler yaşadığına eminim."

"Ona fiziksel şiddet uyguladığını gördünüz mü hiç?"

"Hayır, öyle dersem yalan olur. Ama dövmekten beter eden, soğuk, insanı ezip geçen sözler sarf ettiğine çok tanık oldum. Hem de hizmetkârlarının gözünün önünde."

"Bu bizim milyonerin özel hayatı pek parlak değil anlaşılan," dedi Holmes istasyona dönüş yolunda. "Evet Watson, kimi yeni kimi eski epey bir bulgu elde etmemize rağmen sonuçtan hâlâ fazlasıyla uzak olduğumu düşünüyorum. Patronuna duyduğu nefret her halinden okunan Bay Bates bile alarm verildiğinde beyefendinin çalışma odasında olduğunu onaylıyor. Akşam yemeği 8.30'daymış ve o zamana kadar her şey normal görünüyormuş. Alarm akşamın ilerleyen bir vaktinde verilmesine rağmen trajik olay, notta belirtilen saatte gerçekleşmiş olmalı. Bay Gibson'ın o gün saat beşte şehirden döndükten sonra evden bir kez olsun çıktığına dair hiçbir kanıt yok. Öte yandan, anladığım kadarıyla Bayan Dunbar, Bayan Gibson'la köprüde buluşmak üzere randevulaştıklarını da kabul ediyor. Ama avukatının tavsiyesine uyup savunmasını mahkemeye saklıyor olmalı ki, bundan başka bir şey de söylemiyor. Bu genç kadına sormamız gereken çok önemli noktalar olduğu için, kendisiyle bizzat görüşene kadar zihnim rahata ermeyecek anlaşılan. Ayrıca, bir şey haricinde bütün delillerin onun aleyhindeymiş gibi görüldüğünü itiraf etmem gerekiyor."

"Nedir o Şey Holmes?"

"Tabancanın elbise dolabında bulunması."

"Yapma Holmes!" diye atıldım, "oysaki bu bana, koca vakanın en talihsiz olayıymıŐ gibi gelmişti."

"Pek sayılmaz Watson. Ta en başından beri tuhaf görünüyordu zaten; Şimdi de, meseleyi daha yakından inceleme fırsatını bulduktan sonra tutunabileceğimiz tek dal o olacak sanırım. Peşinde olduğumuz Şey tutarlılık ve onu bulana kadar Şüphe etmeye devam etmeliyiz."

"Seni yine takip edemiyorum."

"Şöyle ki Watson, bir rakibinden kurtulmak için, soğukkanlılıkla, önceden tasarladığın bir planı harekete geçirmek üzere olan bir kadın olduğunu düşün. Her Şeyi ayarlamıŐsın. Not yazılmış. Kurban gelmiş. Silahın yanında. Suç işleniyor. Her Şey ustalıkla hallediliyor. Şimdi, böyle maharetli bir planı hayata geçirdikten sonra silahını, bir daha asla bulunamayacağına emin olduğumuz sazlıklara atıp kurtulmak yerine, özenle eve kadar yanında taşıyıp, ilk bakılacak yerlerden biri olan dolabının dibine saklar mıydın? En çapsız suçlu dostlarının bile alay konusu olurdu Watson. Kimsenin böyle bir beceriksizlik yapabileceğine inanmıyorum."

"Belki de heyecandandır."

"Hayır, hayır, Watson, bunu kesinlikle kabul edemem. Bir suç soğukkanlılıkla planlandıysa buna cinayet aletini saklamak da dahil edilmiştir. Dolayısıyla, ortada ciddi bir yanlış anlama olmasını umuyorum."

"Ama açıklanması gereken çok şey var."

"Onlara da sıra gelir. Bir kez bakış açını değiştirdikten sonra, başta sana en umutsuz görünen şey bile gerçeğe giden bir ipucuna dönüşebilir. Örneğin, şu tabanca. Bayan Dunbar ondan haberi olmadığını söylüyor. Yeni teorimize göre kadının söylediği her şeyin doğru olduğunu kabul ediyoruz, unutmama. O halde silahı dolabına başka biri yerleştirmiş olmalı. Peki ama kim? Onu suçlu göstermek isteyen biri. Asıl suçlu o kişi değil midir? Görüyorsun ya, böyle düşününce gayet verimli bir yola girmiş oluyorsun."

Formalitelere henüz tamamlanmadığı için geceyi Winchester'da geçirmek zorunda kalmıştık. Ama neyse ki ertesi sabah, savunma makamının dava vekili Bay Joyce Cummings'in nezaretinde, genç kadını hücrelerinde ziyaret etmemize izin verilmişti. O zamana kadar duyduklarımın, karşımda güzel bir kadın bulmayı bekliyor olsam da, Bayan Dunbar'ın üzerimde bu kadar unutulmaz bir etki bırakması hesapta yoktu. Genç kadında, o kurt milyonerin bile, kendinden daha dirayetli, hatta onu zapt edip yönlendirebilecek kadar kuvvetli bir şeyler bulmasına şaşmamalı. Kadının güçlü, duyarlı ve muntazam yüz hatlarına baktığınızda, böyle düşüncesizce bir eyleme kalkışmış biri olsa bile, insanı her zaman iyiliğe yönelten o soylu karakterinden bir parça olsun yitirmediğini hissedebiliyordunuz. Esmer, uzun boylu, varlığını karşısındakine hemen hissettiren bir kadındı, ama asıl hikâyesi koyu renkli gözlerindeydi; içine girdiği kafesin farkında olup da kaçacak bir yer bulamayan yabani bir yaratığın çaresiz, yalvaran gözleriydi bunlar. Ama meşhur dostumun ona yardım etmek için orada bulunduğunu

anladığında solgun yanaklarına renk geldi; üzerimizde kilitlenen bakışlarında bir umut ışığı yandı.

"Aramızda geçenleri Bay Neil Gibson size de anlatmış olmalı," diye söze girdi, kısık, endişe yüklü bir sesle.

"Evet," diye karşılık verdi Holmes, "hikâyenin o kısmına girip canınızı sıkmayın. Sizi bizzat gördükten sonra, Bay Gibson'ın aranızdaki ilişkinin masumiyeti ve onun üzerinde yarattığınız etkiyle ilgili olarak anlattıklarına inanmaya başladım. Peki ama neden her şeyi anlatmıyorsunuz?"

"Böyle bir suçlamanın uzun ömürlü olamayacağına inanıyorum. Biraz daha dayanırsak, meselenin, ailenin özel hayatına dair can sıkıcı ayrıntılara girmek zorunda kalmadan aydınlığa kavuşulabileceğini düşündüm. Ama anladığım kadarıyla aydınlanmak bir yana, gittikçe daha da kararıyor."

"Sevgili genç Bayan," diye araya girdi Holmes, bütün ciddiyetiyle, "şu noktada boş hayallere kapılmanızı istemem. Bay Cummings'e de sorabilirsiniz, şu anda her şey sizin aleyhinize görünüyor ve bir çözüm yolu bulmak için mümkün olan her çareye başvurmamız gerekiyor. Başınızın belada olmadığını söyleyerek kandırmak istemem sizi. Dolayısıyla, gerçeğe ulaşmamız için her türlü yardımı yapmanız gerekiyor."

"Sizden hiçbir şeyi saklamayacağım."

"O halde Bay Gibson'ın karısıyla ilişkinizden bahsedin biraz."

"Kadın benden nefret ediyordu, Bay Holmes. Doğup büyüdüğü yerlere özgü bir şiddetle hem de. Ya hep ya hiç

diyen bir kadın olarak, kocasını ne kadar seviyorsa benden de o kadar nefret ediyordu işte. Aramızdaki münasebeti yanlış anlamış olabilir. Şimdi ona haksızlık etmek istemiyorum ama kocasını fiziksel anlamda şiddetle sevdiği için onunla aramızda zihinsel, hatta biraz da ruhsal bir bağ olduğunu görememiş, o çatı altında yaşamaya devam etmemin tek nedeninin kocasının güçlerini iyiye yöneltmek olduğunu da fark edememişti. Yanıldığımı yeni yeni anlıyorum. Mutsuzluğun en büyük nedeni olduğum bir yerde kalmaya devam etmemin haklı bir yanı yokmuş aslında. Ben olsam da olmasam da mutsuzluğun önünde sonunda geleceği kesin olsa bile."

"Şimdi, Bayan Dunbar," dedi Holmes, "o akşam tam olarak neler olduğunu bize de anlatmanızı rica ediyorum."

"Gerçeği size, ancak bildiğim kadarıyla aktarabilirim, belki de sonunda hiçbir şeyi ispat edemem, Bay Holmes. Ve meselede öyle hayati noktalar var ki, ben bile tarif edemiyorum."

"Siz gerçekleri anlatırsanız tarifini yapacak birileri bulunur."

"O halde, o gece Thor Köprüsü'nde olma nedenimle başlayalım. Sabah Bayan Gibson'dan bir mesaj almıştım. Notu ders yaptığımız odada buldum, muhtemelen oraya kendisi bırakmıştı. Söylemek istediği önemli bir şey olduğunu, akşam yemeğinden sonra görüşmek istediğini belirtiyordu. Bundan kimsenin haberi olmasın diye de cevabımı bahçedeki güneş saatinin oraya bırakmamı istiyordu. Bu gizlilik ihtiyacına bir anlam veremesem de, dediğini yapıp randevuyu kabul ettiğimi bildirdim. Yine benden rica ettiği gibi, notu ders odasının şöminesinde

yaktım. Kocasından çok korkuyordu, çünkü benim de sık sık eleştiriyor olmama rağmen ona karşı çok sert davranıyordu. Kadının o gün böyle kaçamak bir işe girişmesini de kocasının haberi olmasından çekinmesine yormuştum."

"Ama o sizin cevabınızı elinden bırakmamıştı."

"Evet. Öldüğünde avucunun içinde bulduklarını duyduğumda ben de şaşırđım."

"Peki sonra ne oldu?"

"Söz verdiğim gibi gittim. Köprüye vardığımda beni bekliyordu. Bu zavallı yaratığın benden nefret ettiğini o ana kadar fark etmemişim. Delirmiş gibiydi, hatta düşünüyorum da, gerçekten delirmişti belki de. Yüreğinde öyle büyük bir nefretle beni her gün görmeye nasıl katlanabilmişti acaba? Orada bana söylediklerini anlatmayacağım. Ama şu kadarını söyleyeyim, bütün nefretini, korkunç sözlerle üzerime kustu. Ben ağzımı açıp tek kelime etmedim, ne diyebilirdim ki zaten? Onu o şekilde görmek korkunçtu. Ellerimle kulaklarımı tıkayıp uzaklaştım oradan. Ben giderken o köprünün ağzında durmuş, çığlık çığığa lanetler okuyordu arkamdan."

"Cesedinin bulunduğu yerde mi duruyordu?"

"Aşağı yukarı."

"Ama yine de, siz ayrıldıktan kısa süre sonra öldüğünü varsayarsak, hiç silah sesi duymadınız?"

"Hayır, hiçbir şey duymadım. Ama düşünüyorum da Bay Holmes, bu rezalet karşısında o kadar sinirlenmiş ve korkmuştum ki, bir an önce bütün bunlardan kurtulmak için

odama doğru koşa koşa giderken bazı şeyleri fark edememiş olabilirim."

"Demek hemen odanıza döndünüz. Sabaha kadar hiç çıktınız mı oradan?"

"Evet, zavallı kadının öldüğünü duyar duymaz ben de herkesle birlikte dışarı fırladım."

"Bay Gibson da orada mıydı?"

"Evet, onu gördüğümde köprüden yeni dönmüştü. Doktora ve polise haber verdiğini söyledi bana."

"Onu gördüğünüzde ne haldeydi? Çok sarsılmış mıydı?"

"Bay Gibson çok güçlü bir adamdır. Duygularını hiçbir zaman göstermez. Ama ben onu çok iyi tanıdığım için sıkıntılı olduğunu fark etmiştim."

"Şimdi en önemli kısma geliyoruz. Odanızda bulunan tabancaya yani. Onu daha önce görmüş müydünüz?"

"Hayır, yemin ederim görmemişim."

"Ne zaman buldular?"

"Ertesi sabah, polis evi ararken."

"Elbiselerinizin arasında mıydı?"

"Evet, dolabın dibinde, elbiselerimin altındaydı."

"Ne kadardır orada olduğunu tahmin edebilir misiniz?"

"Önceki sabah orada yoktu, sadece bunu söyleyebilirim."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Dolabımı düzenlemiştim de."

"Bu önemli işte. Demek ki biri odanıza girdi ve suçu size atmak için tabancayı oraya sakladı."

"Öyle olmalı."

"Peki ama ne zaman?"

"Sadece yemek saatinde olabilir. Ya da çocuklarla ders yaptığım sırada."

"Notu aldığınız zaman olabilir mi?"

"Evet, o andan başlayarak sabaha kadar her an olabilir."

"Teşekkürler Bayan Dunbar. Soruşturmamızda yardımcı olabileceğine inandığınız başka bir şey var mı?"

"Aklıma gelen bir şey yok."

"Cesedin bulunduğu yerin tam karşısında, köprünün üzerinde bir darbe izine rastladık. Bunun nedeni sizce ne olabilir?"

"Cinayetle ilgisi yoktur herhalde."

"Çok garip, Bayan Dunbar, hem de çok garip. Peki neden bu trajik olayla aynı zamanda ve aynı yerde ortaya çıktı o zaman?"

"Nedeni ne olabilir ki? Yalnızca büyük bir darbeye kırılmış olabilir."

Holmes bir şey söylemedi. Solgun, meraklı yüzü birdenbire, dehasının su yüzüne çıktığı anlara özgü gergin ve dalgın duruşunu takınmıştı. Zihninde yaşanan sorgu o kadar belli

oluyordu ki, avukat, mahkûm ve ben, bu gergin sessizlik boyunca oturup onu izledik. Nihayet, oturduğu yerden ayağa fırladığında, harekete geçmeye hazır haldeydi.

"Gel Watson, gel!" diye bağırdı.

"Ne oldu Bay Holmes?"

"Benden yakında haber alacaksınız Bay Cummings. Adalet tanrısının da yardımıyla, bütün İngiltere'de yankı bulacak bir dava vereceğim size. Yarın her şeyi öğrenirsiniz, Bayan Dunbar. O zamana kadar bulutların dağılacağına ve hakikatin ışığının bir çatlak bulacağına emin olabilirsiniz."

Winchester'dan Thor Malikânesi'ne giden yol çok uzun olmamasına rağmen Holmes'ün heyecanlı sabırsızlığı bana da bulaşmış, yol bitmek bilmemişti. Holmes gidene kadar huzursuzluktan yerinde duramamış, o uzun ve hassas parmaklarını tıkırdatıp durmuştu. Sonra aniden, gideceğimiz yere az kala karşıma oturdu, elini dizlerime koydu ve muzip zamanlarına özgü o tuhaf gözlerle dosdoğru gözlerimin içine baktı.

"Watson," dedi, "yanlış bilmiyorsam, sen bu seyahatlerimize silahsız gelmezsin."

Zihni bir meseleye takıldığında kendi güvenliğini de unuttuğu için yanıma emektar tabancamı almadan çıkmazdım ve bunun iyiliğini çok kez görmüştük. Bunu ona da hatırlattım.

"Evet, evet, böyle durumlarda biraz dalgın oluyorum. Tamam da tabancan yanında mı, değil mi?"

Hemen cebimden çıkarıp uzattım. Silahı kaptığı gibi hazneyi açıp mermileri boşalttı ve içini dikkatle inceledi.

"Ağırmış, hem de epey ağırmış," dedi.

"Evet, sağlam bir parçadır."

Bir süre, silah elinde, düşündü.

"Bak sana ne diyeceğim Watson," diye söze girdi sonra. "Tabancanın, şu anda araştırdığımız bu gizemli olayla çok yakın bir bağlantısı olacak galiba."

"Sevgili dostum Holmes, dalga geçiyorsun herhalde."

"Hayır Watson, çok ciddiyim. Bizi bekleyen bir sınav var. Eğer bu sınav başarılı olursa her şey açığa kavuşur. Ve bu sınav, bu küçük silahın becerisine bağlı. Bir mermiyi çıkardım. Şimdi diğer beşini takıp emniyeti kapatacağız. İşte böyle! Şimdi daha da ağır oldu."

Aklından neler geçtiğine dair en ufak bir fikrim yoktu, o da anlatmaya niyetli değildi zaten. Ben de çaresiz, Hampshire'daki küçük istasyona kadar öylece oturup bekledim. Orada inip başka bir arabaya bindikten sonra on beş dakika içinde saygıdeğer dostumuz, çavuşun evine vardık.

"İpucu mu buldunuz Bay Holmes? Nedir?"

"Her şey Doktor Watson'ın tabancasının neler yapacağına bağlı," diye cevap verdi dostum. "İşte burada. Şimdi, Memur Bey, bana on metrelik bir ip ayarlayabilir misiniz?"

İstenen ip hemen köy bakkalından temin edildi.

"Başka bir şeye gerek yoktur herhalde," dedi Holmes. "Şimdi, dilerseniz yolculuğumuzun son etabına geçebiliriz."

Batan güneşin altındaki Hampshire'ın kırları harikulade bir sonbahar manzarası sergiliyordu. Çavuş, dostumun akıl sağlığından şüphelendiğini belli eden şaşkın ve inanmaz bakışlarıyla hemen yanımızdaydı. Olay yerine yaklaşırken Holmes'ün, her zamanki serinkanlı görünümüne rağmen aslında endişeli olduğunu seziyordum.

"Evet," diye söze girdi, sanki aklımdan geçenleri okumuş gibi, "hedefi tutturamadığıma daha önce de şahit oldun Watson. Böyle şeylere karşı güçlü içgüdülerim olmasına rağmen ara sıra aynı içgüdülerimin bana oyun ettiği de olmuştur. İlk olarak Winchester'dayken aklıma gelmişti ama görüyorsun ya, çalışan bir zihnin en büyük sorunlarından biri de her zaman başka alternatifler üretip durmasıdır. Bu durumda ipucumuz fos da çıkabilir tabii. Ama yine de... yine de... Neyse Watson, en azından denemiş oluruz."

Yürürken bir yandan da ipin bir ucunu tabancanın kabzasına bağladı. Nihayet olay yerine varmıştık. Cesedin tam olarak bulunduğu yeri polis memurunun da yardımıyla tespit etti. Sonra çalıkların arasına dalıp büyükçe bir taş buldu. Bunu ipin diğer ucuna bağladıktan sonra köprünün korkuluğundan aşağı, suya değmeyecek şekilde sarkıttı. En sonunda elinde benim tabancam, ucu taşa bağlı ip gergin halde, köprünün ortasında durdu.

"Şimdi!" diye bağırdı.

Bu işaretinin hemen ardından tabancayı kafasına götürdü, sonra da elinden bıraktı. Tam o anda taş, ağırlığıyla tabancayı çekince, tabanca köprünün korkuluğuna sertçe çarpıp

üzerinden atladı ve ardından suya düştü. Holmes da bu arada koşup korkuluğun önünde diz çökmüştü. Hemen sonra attığı zafer çığlığı, aradığını bulduğunu gösteriyordu.

"Daha önce böyle bir gösteri izlediniz mi?" diye atıldı neşeyle. "Bak Watson, senin emektar meseleyi çözdü işte!" Bunlan söylerken bir yandan da taş korkuluğun dibindeki ilk çentikle bire bir aynı özellikteki ikinci çentiğe işaret ediyordu.

"Bu gece otelde kalacağız," dedi ayağa kalkıp, şaşkın çavuşa bakarak. "Siz de bu arada arkadaşımın tabancasını sudan çıkarırsınız. Onun yanında başka bir ip ve ağırlık daha bulacaksınız. İntikam uğruna kendi suçunu örtbas edip, cinayeti masum bir kurbanın üstüne yıkmaya kalkışmış bir kadının aletleri onlar. Bay Gibson'a da sabah onunla görüşmek istediğimi söyleyin. Bayan Dunbar'ı çıkarmak için bir an önce harekete geçmek lazım."

Akşamın ilerleyen saatlerinde, köy pansiyonunda oturmuş pipolarımızı içerken Holmes olanların üzerinden kısaca geçti.

"Korkarım ki Watson," dedi, "Thor Köprüsü'nün gizemini hikâyelerine ekleyecek olursan bu benim itibarım açısından hiç de hoş olmaz. Sanatımın dayanak noktası olan o hayal gücü ve gerçek karışımını bu kez pek ustaca kullanamadım. Korkuluktaki çentiğin, bizi gerçeğe götürmeye yetecek kadar önemli bir ipucu olduğunu fark edemediğim için ve bu çözüme daha erken ulaşamadığım için kendimi ayıpladığımı itiraf etmek zorundayım.

Bu mutsuz kadının zihninin nasıl çalıştığını anlamamanın ve planını ortaya çıkarmanın kolay olmayacağını en başından görmek gerekiyordu. Bütün maceralarımızın içinde, sapkın bir aşkın yapabilecekleriyle ilgili daha garip bir örneğe daha

rastlamamışızdır herhalde. Bayan Dunbar'ın varlığı, fiziksel de olsa zihinsel de olsa onun gözünde affedilmesi mümkün olmayan bir kıskançlık nedeniydi. Şüphesiz, kocasının onu kendinden uzaklaştırmak için başvurduğu sert yöntemler ve acımasız sözler için de bu masum kadını suçluyor olmalıydı. İlk verdiği karar intihardı. İkincisi de, bunu, kurbanını ölmekten beter hale sokacak bir şekilde yapmaktı.

Atılan adımları takip ettiğimizde gerçekten de son derece ince bir zekânın ürünü olduklarını görebiliyoruz. Bayan Dunbar'dan aldığı notun sayesinde cinayet mahallini o seçmiş gibi gösterebilirdi. Hatta o notun bulunmasını çok önemseydiği için son ana kadar elinde tutmayı tercih etmişti. Şimdi düşünüyorum da, bu bile şüphemi çekmeye yetmeliydi.

Sonra kocasının tabancalarından birini aldı. Ev cephanelik gibi olduğu için bunda hiç zorlanmamıştı. Aynı tabancanın benzerini, muhtemelen ormanda kimsenin dikkatini çekmeden bir el ateş ettikten sonra Bayan Dunbar'ın elbise dolabına sakladı. Sonra köprüye gidip, silahtan kurtulmak için bulduğu dâhiyane metodun ayarlamalarını yaptı. Bayan Dunbar geldiğinde içini iyice döküp nefretini kustu ve yeterince uzaklaştıktan sonra da planını uygulamaya koydu. Böylece, bütün halkalar birbirine bağlandığı için zincir tamamlanmış oluyor. Şimdi gazetelerde silah neden en baştan bulunmamış diye yazar, ama her şey olup bittikten sonra akıl vermek kolaydır. Neyi nerede araman gerektiğini bilmiyorsan, koskoca gölü ve sazlıkları taramaya girişmek hiç de akıllıca bir davranış değildir. Kısacası Watson, harikulade bir kadına ve korkunç bir adama yardım etmiş olduk. İleride güçlerini birleştirmeye karar verecek olurlarsa, ki bu bana hiç de

imkânsız gibi görünmedi, iş dünyası, Bay Gibson'ın o ders odasında neler öğrendiğini er ya da geç bulacaktır."

Sürünen Adam

Bay Sherlock Holmes, Profesör Presbury'nin etrafında gelişen benzersiz olayları, sırf yirmi yıl önce üniversiteyi çalkalayan ve sonrasında Londra'nın bütün akademik çevrelerinde yankı bulan çirkin dedikoduların aslını ortaya koymak için bile olsa, anlatıp yayınlamam gerektiğine inanmıştır her zaman. Ancak araya engeller girdiğinden, bu tuhaf vaka dostumun diğer pek çok macerasıyla birlikte o teneke kutuda gömülü kaldı. Ama şimdi, iznimizi de nihayet aldığımızı göre, Holmes'ün emekliye ayrılmadan önceki son vakalarından birini teşkil eden gerçekleri anlatmanın zamanı geldi. Hikâyeme başlamadan önce son bir kez, bazı yerlerde hâlâ gizliliğe gerek duyduğumu eklemek zorundayım.

1903 yılının Eylül ayında bir pazar akşamı Holmes'dan kısacık bir mesaj aldım: "*Müsaitsen hemen gel, müsait değilsen de gel. S. H.*" O son günlere doğru aramız epey bir limoniydi. O, fazla alışkanlığı olmayan, ama olanlara da müthiş yoğunlaşan bir adamdı ve ben onun alışkanlıklarından biri olup çıkmıştım. Böyle bakınca kemanından, tütününden, eski piposundan, fihristlerinden farksızdım. Hareketli bir iş çıktığında, bir de sınırlarına güvenebileceği bir arkadaşına ihtiyaç varsa, benim rolüm belliydi. Ama bunun dışında da işe yaradığım şeyler yok değildi. Mesela zihnine bir nevi bileği taşı oluyordum. Onu coşturuyordum. Benim yanımda sesli düşünmeyi seviyordu. Belki de sözleri nadiren bana yönelik oluyordu, öyle zamanlarda benimle değil de tütün kesesiyle

konuşsa da olur diye düşünüyordum; ama yine de alışkanlıklarından biriydim ve kimi zamanlar o konuşurken araya girmem yararlı oluyordu. Zihnimin onun kadar hızlı çalışmaması canını sıkırsa da, bu can sıkıntısı, kıvılcımlar saçan sezgilerinin ve fikirlerinin her zamankinden daha canlı ve zinde alev almasına yol açıyordu. İttifakımızdaki mütevazı rolüm buydu işte.

O akşam Baker Sokağı'na vardığımda, dizlerini göğsüne çekip koltuğa gömülmüş, piposu ağzında, kaşları düşünceli düşünceli çatılmış haldeydi. Yine eziyetli bir sorunun sancılarını çekmekteydi besbelli. Eliyle eski koltuğuma geçmemi işaret ettikten sonra bir yarım saat daha orada olduğumdan haberi yokmuş gibi oturmaya devam etti. Sonra sıçrayıp düşlerinden uyandı; her zamanki muzip gülümsemesini görünce buranın bir zamanlar benim de evim olduğunu hatırladım.

"Dalgınlığımı mazur göreceksin artık, sevgili Watson," diye söze girdi nihayet. "Son yirmi dört saat içinde elime tuhaf bir vaka geldi, ardından onu düşünürken aklım daha genel bir meseleye kayd. Az önce dedektiflerin faaliyetlerinde köpeklerin kullanımını üzerine bir yazı hazırlamayı düşünüyordum."

"Tamam da Holmes, köpekler zaten kullanılıyor," dedim. "İz köpekleri var, polis köpekleri var..."

"Hayır, hayır, Watson, işin orasını ben de biliyorum. Ama hiç akla gelmeyecek kullanımları da var. Hani senin de kaleme aldığın şu akgürgenlerle ilgili vakada, hatırlarsan, bir çocuğun zihninden geçenleri tespit ederek kendini beğenmiş babasının yasadışı alışkanlıklarını ortaya çıkarabilmişim."

"Evet, gayet iyi hatırlıyorum."

"İşte köpeklerle ilgili şimdiki düşüncelerim de ona benziyor. Bir köpek aile hayatını yansıtır. Kasvetli bir ailede kıpır kıpır bir köpeğe ya da mutlu bir ailede bezgin bir köpeğe rastlayabilir miyiz? Havlayan insanların köpekleri de havlar, tehlikeli insanların köpekleri de tehlikeli olur. Ayrıca insanların değişken ruh halleri bile geçebilir köpeklere."

Başımı salladım. "İyi de Holmes, bunu nerede kullanabilirsin ki?" diye sordum.

Holmes söylediklerimi duymamış gibi piposunu doldurup oturduğu yere döndü.

"Bunu en iyi, şu anda soruşturmakta olduğum vakada kullanabiliriz. Tahmin edebileceğin gibi, önümde epey karmâşık bir yumak var ve ben hâlâ ipin ucunu bulmaya çalışıyorum. Bu muhtemel açık uçlardan biri de şu sorunun cevabında yatıyor: Profesör Presbury'nin kurt köpeği Roy, sahibini neden ısırarak istemiş olabilir?"

Biraz da hayal kırıklığıyla, koltuğuma gömüldüm. İşimi gücümü böyle ipe sapa gelmez bir soruyu duymak için mi bırakıp gelmişim? Holmes gözlerini üzerime dikmişti.

"Hiç değişmeyeceksin Watson!" dedi sonra. "En önemli meselelerin en küçük şeylerle aydınlanabileceğini hâlâ öğrenemedin. Ciddi, ağırbaşlı bir fikir adamının -ki Presbury ismini duymuşsundur herhalde, hani şu meşhur Camford fizyoloğundan söz ediyorum- sadakatinden bunca yıldır şüphe etmediği kurt köpeği tarafından iki kez saldırıya uğraması sence de ilk bakışta garip durmuyor mu? Bundan bir şey çıkaramaz mısınız?"

"Köpek hasta olmuştur."

"Tamam, onu da göz önüne almak gerekir ama başka kimseye musallat olmamış, sahibine de sadece iki kez saldırmış. Tuhaf bu Watson, hem de çok tuhaf. Ah, yanılmıyorsam Bay Bennett da geldi. Keşke bu kadar erken gelmeseydi de seninle biraz daha konuşabilseydik."

Yeni müşterimiz, merdivenleri hızlı adımlarla çıkıp kapıyı sertçe çaldıktan sonra içeri girip kendini tanıttı. Otuzlu yaşlarda, uzun boylu, yakışıklı, iyi giyimli ve zarif bir genç adamdı. Kendine güvenen, görmüş geçirmiş bir dünya adamından çok, çekingen, toy bir öğrencinin tavırları vardı onda.

"Bu çok hassas bir mesele Bay Holmes," diye söze girdi. "Profesör Presbury'yle hem resmi hem de özel ilişkimizdir söz konusu olan. Bunu üçüncü bir kişiye anlatacağım için kendimi nasıl ayıpladığımı tahmin edemezsiniz."

"Korkmayın, Bay Bennett. Doktor Watson'a sonuna kadar güvenebilirsiniz. Böyle bir meselede yardıma ihtiyacım olduğunu düşündüğüm için çağırdım kendisini de."

"Siz nasıl isterseniz Bay Holmes. Ama bu meseleyle ilgili çekincelerimi anlayışla karşılayacağınızı umuyorum."

"Ben senin için kısa bir özet geçeyim Watson. Bu beyefendi, Bay Trevor Bennett, meşhur bilim adamının asistanı olmakla kalmıyor, onun çatısı altında yaşıyor ve kızı da nişanlısı oluyor. Haliyle, profesörün onun sadakatinden şüphelenmesini istemeyiz. Ama bana kalırsa, bu esrarengiz vakanın çözülmesi için gösterdiğiniz gayret sadakatinizin en büyük belirtisi olacaktır."

"Umarım öyle olur. Bay Holmes. Çekincelerimden biri de bu. Doktor Watson meseleden haberdar mı?"

"Anlatmaya vaktim olmadı."

"O halde, yeni gelişmelere geçmeden önce her şeyi en başından alsam iyi olacak."

"İzninizle bunu ben yapayım," dedi Holmes. "Böylece olayları doğru sırasıyla kavrayıp kavramadığımı da görmüş olursunuz. Pekâlâ Watson, profesör ünü bütün Avrupa'ya yayılmış olan bir adam. Hayatı akademik çevrelerde geçmiş. Tertemiz sicilinde en ufak bir rezalet bile yok. Bir tek evladı var, o da kızı Edith. Yanlış anlamadıysam, oldukça mert ve iyi kalpli bir adam, biraz da savaşçı bir ruhu var denilebilir. Bir-iki ay öncesine kadarki hikâyesi böyle.

Sonra hayatı birdenbire allak bullak oluyor. Altmış bir yaşında olmasına rağmen karşılaştırmalı anatomi kürsüsünden meslektaşı olan Profesör Morphy'nin kızıyla nişanlanıyor. Öğrendiğim kadarıyla bu, yaşlı başlı bir adamın mantık çerçevesinde bir flört girişiminden çok, aşktan başı dönmüş bir delikanlının gönül meselesine benziyor. Alice Morphy adlı hanımefendinin güzelliği ve zekâsıyla kusursuz bir genç kadın olduğunu düşünürsek profesörün bu tutkusunu mazur görebiliriz sanırım. Ama gel gör ki beyefendinin ailesi aynı fikirde değil."

"Çok ileri gittiğini düşündük," dedi konuğumuz.

"Kesinlikle. Ayrıca çok da şiddetli ve alışılmadık. Profesör Presbury zengin bir adam olduğu için kızın babası bu ilişkiye itiraz etmemiş. Kızsa pek aynı görüşte değilmiş, peşinde koşan diğer adaylar dünyevi açıdan olmasa da, en azından

yaşça uygunlarmış. Ama kız yine de onca tuhaflıklarına rağmen profesörden hoşlanıyormuş. Tek sıkıntı, aralarındaki yaş farkıymış anlaşılan.

Tam bu sıralarda profesörün alışıldık hayat düzeninde değişiklikler görülmeye başlanmış. Daha önce hiç yapmadığı bir şey yapmış ve kimseye haber vermeden evden çekip gitmiş. İki hafta sonra çıkageldiğindeyse epey bir yol yorgunu görünüyormuş. Normalde son derece açık sözlü bir adam olarak tanınıyor olmasına rağmen, neden ortadan kaybolduğunu kimseye söylememiş. Çok geçmeden konuğumuz Bay Bennett, Prag'daki bir meslektaşından, konuşma fırsatı bulamasa da, Profesör Presbury'yi şehirlerinde gördüğünü bildiren bir mektup almış. Bu da olmasa ev halkı, adamın nerelerde olduğunu asla öğrenemeyecekti.

Şimdi asıl meseleye geliyoruz. O günden sonra profesöre bir haller olmaya başlamış. Tavırları, hep gizli bir şeyler yürütüyor gibiymiş. Çevresindekiler adamın bu değişimine bir türlü akıl sır erdiremiyormuş, sanki tepesine koca bir bulut gelip oturmuş gibi karanlık davranışlar sergiliyormuş. Ama aklına bir şey olmamış, her zamanki derslerine devam ediyormuş. Ona derinden bağlı olan kızı, babasının büründüğü bu yeni kılıktan kurtulup eski güzel günlerine dönmesi için elinden geleni yapıyormuş. Anladığım kadarıyla, Bayım, siz de aynı çaba içindeymişsiniz ama hiçbir şey işe yaramıyormuş. Şimdi, Bay Bennett, şu mektup meselesini bir de sizin ağzınızdan dinleyelim."

"Öncelikle şunu söyleyeyim Doktor Watson, profesör benden hiçbir zaman bir şey saklamamıştı. Bana oğluymuşum, kardeşiymişim gibi güvenirdi. Asistanı da

olduğum için, haliyle ona gelen her mektup elimden geçiyordu. Ama o seyahatten eve döndükten sonra her şey değişti. Londra'dan, pulunun altında bir çarpı işareti olan mektuplar gelecek olursa elimi sürmememi tembih etti. Sonrasında bu mektuplardan birkaç tane geldi, hepsinin de üstünde o işaret vardı. Bunlara cevap verdiyse de bilemiyorum, çünkü doğrudan benim elime teslim edilen ya da gönderilecekler sepetine bırakılan bir şey olmadı."

"Bir de kutu var," dedi Holmes.

"Ah evet, şu kutu. Profesör o yolculuğundan küçük ahşap bir kutuyla dönmüştü. Almanya'ya özgü oyma işçiliğine benzeyen süsleri, beyefendinin bir kıta turuna çıktığını düşündüren tek şeydi. Neyse, bu kutuyu alet dolabına koymuştu. Bir gün, bir ameliyat aletini ararken o kutuya da el attım diye öyle öfkelendi ki, o anda sarf ettiği sözleri şimdi dile getirmeye terbiyem müsaade etmez. İlk defa böyle bir şey oluyordu ve çok incinmiştim. Kutuya bilmeden el sürdüğümü anlatmaya çalışsam da nafiyleydi, bütün gün bana dik dik baktı. Bunu kafasından bir türlü atamadığını sezdim." Bay Bennett cebinden küçük bir not defteri çıkardı. "Temmuz'un ikisinde oluyor bu," dedi.

"Sizin gibi tanık bulunmaz nimet," dedi Holmes. "Not aldığınız diğer tarihlere de göz atmam gerekebilir."

"Büyük hocamdan öğrendiğim şeylerden biri de metottur. Davranışlarındaki anormallikleri ilk fark ettiğim an, bunun daha yakından incelenmesi gerektiğine karar vermiştim. Bu yüzden her şeyi not ettim. Bakın buraya da yazmışım, aynı gün, Temmuz'un ikisinde, Roy da saldırmış profesöre. Benzer bir sahne 11 Temmuz'da da yaşanmış ve daha sonra 20

Temmuz'da. Bunun ardından Roy'u ahıra bağlamak zorunda kaldık. Oysa hayvan çok cana yakın, sevgi dolu... bunlarla başınızı ağrıttım galiba."

Bay Bennett, Holmes'ün onu dinlemediğini fark edince gücenmişti. Holmes ise hiç umursamadan, yüzü kaskatı kesilmiş halde gözünü tavana dikmiş oturuyordu. Bir gayretle silkinip kendine geldi.

"Acayip! Hem de çok acayip!" diye mırıldandı. "Bu ayrıntılardan haberim yoktu Bay Bennett. Hikâyeyi yeterince anlattık sanırım. Asıl şu sözünü ettiğiniz yeni gelişmelere geçelim mi?"

Konuğumuzun sevimli, temiz yüzü birden karanlık bir hal almıştı. "Sözünü ettiğim şey önceki gece oldu," dedi sonra. "Gece iki gibi, yatakta uyumaya çalışırken koridordan tok bir ses geldi. Kapıyı açıp dışarı baktım. Bu arada profesörün odası koridorun sonundadır."

"Peki tarih?" diye sordu Holmes.

Konuğumuz gereksiz bulduğu bu sorudan rahatsız olmuş olacak ki, "Dedim ya efendim, önceki geceydi işte. 4 Eylül yani," diye karşılık verdi, biraz da kızgınlıkla.

Holmes ise başını sallayıp gülümsedi.

"Lütfen devam edin," dedi.

"Dediğim gibi, odası koridorun sonunda olduğu için, merdivenlere gelirken benim kapımın önünden geçmesi gerekiyordu. Çok korkunç bir deneyimdi Bay Holmes. Ben ki sinirlerimin sağlam olduğunu sanırdım, ben bile gördüklerim karşısında dehşete kapılmıştım. Koridorun ortasındaki

pencereden süzölen hafif ışığın dışında her yer karanlıktı. O anda bir şeyin, çömelmiş halde karanlık bir şeyin gelmekte olduğunu gördüm. Birden pencerenin önüne geldiğinde bunun o olduğunu fark ettim. Adam yerde sürünüyordu, Bay Holmes, basbayağı yerde sürünüyordu. Öyle emekler gibi de değildi, kafasını aşağı eğmiş, ellerinin ve ayaklarının üzerinde duruyordu. Ama böyleyken bile çok rahat hareket ediyor gibiydi. Gördüklerim karşısında o kadar şaşırmıştım ki, ancak kapıma kadar geldiğinde toparlanıp sorabildim benden istediğı bir şey olup olmadığını. O ise karşılık olarak hemen ayağı fırladı, birkaç küfür savurdu ve hızla yanımdan geçip merdivenlere yöneldi. Bir saat kadar bekledim ama geri gelmedi. Odasına döndüğünde gün ışımaya başlamıştı herhalde."

"Ee Watson, buna ne diyorsun?" diye sordu Holmes, nadir bulunan bir numuneyle ilgili sunumunu yeni bitirmiş bir patolog edasıyla.

"Lumbago olabilir. Şiddetli ataklar sırasında başka türlü yürüyemez hale gelen bir vakaya rastlamıştım. Bu da insanın sinirini bozar elbette."

"Güzel, Watson! Senin sayende ayaklarımız her zaman yere basıyor. Ama takdir edersin ki, lumbago olsa öyle bir çırpıda ayağı fırlayamazdı herhalde."

"Son zamanlarda çok zinde zaten," dedi Bennett. "Öyle ki, hiç görmediğim kadar güçlü, kuvvetli diyebilirim. Ama her şey ortada Bay Holmes. Böyle bir şey için polise gidemeyiz ve böyle giderse, ne yapacağız diye kara kara düşünürken aklımızı yitireceğiz. Sonumuz hiç hayra alamet değilmiş gibi

görünmüyor. Edith -yani Bayan Presbury- benimle aynı fikirde. Daha fazla beklemeye tahammülümüz kalmadı."

"Bu gerçekten son derece tuhaf ve düşündürücü bir vaka. Sen ne dersin Watson?"

"Bir tıp adamı olarak konuşacak olursam," diye söze girdim, "bu vaka, daha çok akıl hastalıkları alanına giriyor gibi. Yaşlı adamın beyin faaliyetleri, yaşadığı gönül ilişkisinden dolayı zarar görmüştür. Kendini bu akıl dışı ihtiraslarından sıyırmak için yurtdışına seyahate çıkar. O mektuplar ve kutu da başka türlü bir özel münasebetle bağlantılı olabilir. Belki de içinde bonolar vardır; ya da hisse senetleri falan."

"Ve köpek de bu mali anlaşmalarla ilgili hoşnutsuzluğunu, sahibine saldırarak dile getirmeye karar verir. Hayır, hayır, Watson, bu işte bundan fazlası var. Şimdilik sadece..."

O anda kapı açılıp içeri genç bir bayan girince Sherlock Holmes'ün sözleri yarım kaldı. Bay Bennett kadını görünce hemen ayağa fırlayıp kendine uzanan elleri tutmak için ona doğru koştu.

"Edith, canım! Bir şey olmadı inşallah."

"Seni takip etmem gerektiğini düşündüm. Ah Jack, o kadar korkuyorum ki! O evde bir başıma kalamam."

"Bay Holmes, sözünü ettiğim hanımefendi budur. Kendisi nişanlım olur."

"Biz de yavaş yavaş oraya geliyorduk zaten, öyle değil mi Watson?" diye karşılık verdi Holmes gülümseyerek. "Bayan Presbury, yanlış anlamıyorsam, vakayla ilgili yeni bir gelişme oldu ve bunu bizim de bilmemiz gerektiğine karar verdiniz."

Temiz yüzlü, güzel bir İngiliz kıızı olan yeni konuğumuz, Bay Bennett'in yanında yerini alırken Holmes'a gülümseyerek karşılık verdi.

"Bay Bennett'in otelden ayrıldığını öğrenince buraya gelmiş olabileceğini düşündüm. Size başvuracağını bana söylemişti de oradan anladım elbette. Ah Bay Holmes, zavallı babama yardım edebilecek misiniz?"

"Umutluyum Bayan Presbury, ama hâlâ karanlık noktalar var. Belki de anlatacaklarınız sayesinde olaya yeni bir ışık tutabilir."

"Ne olduysa dün gece oldu. Zaten bütün gün tuhaf davranmıştı. Bazı zamanlar ne yaptığının farkında olmadığına eminim. Tuhaf bir rüyanın içinde yaşıyor sanki. İşte dün de öyle bir gündü. Artık öz babamı tanıyamaz oldum. Dışarıdan bakınca aynı adammış gibi duruyor, ama aslında öyle değil."

"Neler olduğunu anlatın."

"Gece köpeğin havlama seslerine uyandım. Zavallı Roy, onu ahıra bağlamak zorunda kalmıştık. Jack, yani Bay Bennett da anlatmıştır; sürekli belayı bekler halde yaşadığımız için geceleri yatarken kapımı kilitliyorum. Benim odam ikinci katta. Dışarıdaki pırıl pırıl ay ışığını biraz seyredelim diye panjurları açık bırakmıştım. İşte, köpeğin sesine uyanmış, camdan gelen ışığa doğru bakarak yatmaya devam ederken, babamın bana bakan yüzünü pencerede görünce ne kadar afalladığımı anlatamam Bay Holmes. Az kalsın korkudan ölecektim. Babam yüzünü cama dayamış, bir eliyle de pencereyi kaldırmaya çalışıyor gibiydi. O pencere açılsaydı herhalde aklımı yitirirdim. Gördüklerim hayal değildi Bay Holmes. Sakın öyle sanmayın. Herhalde bir on beş-yirmi

saniye, taş kesilmiş halde durup o yüzü seyretmişimdir. Sonra birden kayboldu ama ben... ama ben yataktan kalkıp da nereye gittiğine bakamadım. Sabaha kadar buz kesmiş halde, titreye titreye yattım. Babam kahvaltıda son derece aksi ve huysuzdu, geceki macerayla ilgili tek bir kelime bile etmedi. Ben de etmedim tabii. Sonra bir bahane uydurup buraya geldim."

Holmes, Bayan Presbury'nin hikâyesine çok şaşırmış gibiydi.

"Sevgili Bayan, odanızın ikinci katta olduğunu söylemiştiniz. Bahçede uzun bir merdiven var mıdır?"

"Hayır, Bay Holmes, işin inanılmaz yanı da bu ya. O şekilde pencereye ulaşması mümkün değil, ama oradaydı."

"Tarih de 5 Eylül oluyor," dedi Holmes. "Ve bu her şeyi daha da karmâşık bir hale sokuyor."

Şaşırma sırası bu kez genç kadındaydı.

"İki seferdir tarihten söz ediyorsunuz Bay Holmes," dedi Bennett. "Bunun vakayla bir ilgisi olabilir mi?"

"Olabilir elbette ama henüz elimde yeterince malzeme yok."

"Aydın evreleri ile delilik arasındaki bağlantıyı düşünüyor olmalısınız."

"Hayır, inanın öyle bir şey düşünmüyorum. Benimkisi bambaşka bir düşünce silsilesi. Not defterinizi bana bırakabilirseniz tarihleri kontrol etmek isterim. Şimdi düşünüyorum da Watson, nereden başlayacağımız belli gibi. Bu genç bayandan öğrendiğimize göre -ki sezgilerine

güvenim tamdır- babası bazı tarihlerde olan biten hiçbir şeyi hatırlamıyor. Bu durumda ne yapıyoruz? Bu tarihlerden birinde bize randevu vermiş gibi karşısına çıkıveriyoruz. Beyefendi bunu unutkanlığına verecek, biz de harekâtımıza, kendisini yakından inceleyerek başlayabileceğiz."

"Bu harika olur," dedi Bay Bennett. "Ancak sizi uyarıyorum, profesör bazen son derece asabi ve saldırgan olabiliyor."

Holmes gülümsedi. "Bir an önce yola çıkmamız için haklı nedenlerim var. Teorilerim doğru çıkarsa bunu çok daha iyi anlayacağız. Yarın, Bay Bennett, yarın Camford'da olacağız. Yanlış hatırlamıyorsam, limanın şaşaalı günlerinden kalma, Chequers adında bir otel olacaktı oralarda. Watson, korkarım ki önümüzdeki birkaç gün yattığımız yeri epey bir yadırgayacağız."

Pazartesi sabahı meşhur üniversite şehrine doğru yola çıktık. Bu, hiçbir bağlantısı olmadığı için Holmes'a kolay gelmişti elbette; ama ben, o sıralar işlerim fazlasıyla yoğun olduğundan her şeyi ayarlamakta epey bir güçlük çekmiştim. Holmes, sözünü ettiği eski pansiyona bavullarımızı bırakana kadar vakayla ilgili tek bir söz etmemişti.

"Watson, profesörü öğle yemeğinden hemen önce yakalayabiliriz sanırım. Saat on birde dersi var, öğle arasında da eve dönüyor."

"Ziyaret nedenimiz ne olacak peki?"

Holmes notlarına baktı.

"26 Ağustos'ta bir hareketlilik olmuş. Böyle zamanlarda ne yaptığını bilmediğini varsayarak harekete geçeceğiz. Oraya

randevu üzerine geldiğimizde ısrar edersek itiraz etmeyecektir diye tahmin ediyorum. Biraz yüzsüzlük etmemizde sakınca olmaz herhalde."

"En azından denemiş oluruz."

"Harikasın Watson! En azından denemiş oluruz! İşte bizim sloganımız bu. Hadi birilerine sorup yolu öğrenelim."

Gıcır gıcır bir arabaya atlayıp, sıra sıra dizilmiş eski fakülteleri geçtikten sonra iki yanı ağaçlarla çevrili bir yola sapıp evin önüne kadar geldik. Burası, bahçesi çimenlerle ve mor salkımlarla bezenmiş, hoş bir evdi. Profesör Presbury'nin konfor kadar sefahat içinde de yaşadığı, dışarıdan bakıldığında bile belli oluyordu. Kapının önüne geldiğimizde camda beliren kır saçlı adamın, gür kaşlarının örttüğü, büyük, kalın camlı gözlüklerinin ardından meraklı gözlerle bizi izlediğini fark etmiştik. Çok geçmeden mabedine girmiş, çılgınlıklarıyla bizi ta Londra'dan getiren gizemli bilim adamının karşısında yerimizi almıştık. Ne tavırlarında ne de görünümünde bir tuhafılık vardı; aksine uzun boylu, iri yapılı, ağırbaşlı, oturaklı bir adamdı ve resmi tamamlayan cüppesiyle birlikte, bir öğretmenin ihtiyacı olan bütün saygınlığı hak ediyor gibi görünüyordu. En çok dikkati çeken de gözleriydi; meraklı, gözlemci, kurnazlığa kaçan zeki gözlerdi bunlar.

Kartvizitlerimize baktı. "Lütfen oturun Beyler. Size nasıl yardımcı olabilirim?"

Bay Holmes sevimli sevimli gülümsedi.

"Ben de size tam bunu sormak üzereydim, Profesör."

"Bana soracaktınız demek."

"Belki de bir yanlış anlama olmuştur, bilemiyorum. Camford'dan Profesör Presbury'nin, hizmetlerimden yararlanmak istediğini ikinci bir ağızdan duydum."

"Öyle demek." O meraklı, çelik grisi gözlerde bir an sinsi bir parıltı görür gibi oldum. "Demek siz de başkasından duydunuz. Bu bilgiyi kimden aldığınızı öğrenebilir miyim acaba?"

"Üzgünüm Profesör, ama bizde gizlilik esastır. Neyse ki, yanılmış olsak bile kimseye bir zarar vermedik. Size bir özür borçluyuz sanırım."

"Buna gerek yok. Bu meseleyi biraz daha açmak isterim. İlgimi çekti de. Bu iddianızı destekleyecek bir mektup, bir telgraf ya da herhangi bir belge var mı elinizde?"

"Hayır, yok."

"Sizi benim çağırdığımı iddia etmeye kalkışmayacaksınız herhalde."

"Hiçbir soruya cevap vermemeyi tercih ederim," dedi Holmes.

"Tabii efendim, ne haddimize," dedi profesör kabaca. "Ancak bu son sorunun cevabını kolaylıkla alabiliriz diye tahmin ediyorum."

Odanın bir ucuna kadar yürüyüp zili çalmasıyla Londra'dan dostumuz Bay Bennett'in içeri girmesi bir oldu.

"Girin Bay Bennett. Bu iki beyefendi, davet edildikleri iddiasıyla ta Londra'dan buraya gelmişler. Benim bütün

irtibatlarımı sen idare ediyorsun. Holmes adında birine bir şeyler gönderdin mi?"

"Hayır efendim," diye yanıt verdi Bennett yüzü kızarılarak.

"Başka söze hacet yok o halde," dedi profesör, Holmes'a öfkeyle bakarak. Sonra da ellerini masaya dayayıp öne doğru eğilerek, "Şimdi Beyefendi, varlığınız her türlü şüpheye açıkmiş gibi görünüyor."

Holmes omuz silkti.

"Lüzumsuz bir kabalık ettiğimiz için tekrar özür diliyorum."

"Bu neye yarar, Bay Holmes!" diye bağırdı yaşlı adam tiz bir sesle. Yüzüne gelip oturan soysuz bir ifadeyle önümüze geçip sırtını kapıya dayadı ve öfkeyle kollarını savurmaya başladı. "Bu kadar kolay kurtulamazsınız." Bu anlamsız nefretini bize kusarken yüzü çarpılmaya, seğirmeye başlamıştı. Bay Bennett araya girmese odadan çıkmak için boğuşmak zorunda kalacaktık herhalde.

"Aman Profesör," diye atıldı genç adam, "itibarınızı düşünün! Üniversiteden duyarlarsa ne olur! Bay Holmes tanınmış biri. Ona böyle davranamazsınız."

Ev sahibimiz suratını asıp kapının önünden çekildi. Evden dışarı fırlayıp ağaçlıklı yola çıktığımızda derin bir nefes aldım. Oysa Holmes olanlardan çok memnun gibiydi.

"Akademisyen dostumuzun sinirleri iptal olmuş," dedi. "Galiba biz de biraz kabalık ettik ama en azından adamı yakından görebildik. Ah, şuna bak Watson, haydut hâlâ peşimizde galiba."

Arkamızdan koşturan ayak sesleriydi duyduğumuz ama neyse ki gelen profesör değil, asistanıydı. Adamcağız bize yetiştiğinde nefes nefese kalmıştı.

"Affedersiniz Bay Holmes. Sizden özür dilemeye geldim."

"Ama sevgili dostum, buna hiç gerek yok ki. Bunlar işimizin bir parçası."

"Onu hiç böyle tehditkâr görmemiştim. Gittikçe daha sinsî bir adam oldu çıkıyor. Kızının ve benim neden bu kadar endişelendiğimizi anlamışsınızdır sanırım. Ama siz de gördünüz, kafası gayet iyi çalışıyor."

"Hem de çok iyi!" dedi Holmes. "Orasını yanlış hesaplamışım. Hafızasının sandığımızdan daha sağlam olduğu çok açık. Bu arada, gitmeden önce Bayan Presbury'nin odasının penceresine bir göz atabilir miyiz?"

Bay Bennett çalılıkların arasından bir yol açıp evin yan cephesine çıkardı bizi.

"İşte şurası. Soldan ikinci pencere."

"Vay canına, erişmek mümkün değilmiş gibi duruyor. Ama siz de fark etmişsinizdir, sarmâşıklardan ve su borusundan dayanak almış olabilir."

"Ben şahsen oraya kadar çıkamam," dedi Bay Bennett.

"Doğrudur. Normalde hiç kimse böyle tehlikeli bir işe kalkışmaz."

"Size söylemek istediğim bir şey daha vardı, Bay Holmes. Profesöre mektup gönderen Londra'daki adamın adresini buldum. Bu sabah yine mektup göndermiş. Güvenilir bir

asistan olarak düştüğüm şu hallere bakın. Ama elden ne gelir?"

Holmes kâğıttaki adrese şöyle bir göz attıktan sonra cebine soktu.

"Dorak ilginç bir isim. Slav herhalde. Ama bu da zincirin önemli bir parçası. Biz öğleden sonra Londra'ya dönüyoruz, Bay Bennett. Daha fazla kalmamızın bir anlamı yok. Suç işlemediği için profesörü tutuklatamayız, delirdiğini kanıtlayamayacağımız için gözetim altına da aldıramayız. şu an için herhangi bir şey yapamayız."

"Peki biz ne yapacağız?"

"Biraz daha sabredin, Bay Bennett. Yakında her şey çözülecek. Yanılmıyorsam önümüzdeki salı bir atak daha gelecektir. İşte o gün Camford'da olmamız şart. Bu arada, işler iyice sevimsiz bir hal almaya başladığı için Bayan Presbury'nin Londra ziyaretini uzatmanız mümkün mü?"

"Hallederiz."

"O halde, tehlikenin geçtiğine emin olana kadar geri dönmemesini sağlayın. Bu arada profesör de dilediğini yapsın, ona engel olmaya kalkmayın. Keyfi yerinde olduğu sürece sorun yok."

"Dışarı çıkmış!" diye fısıldadı Bennett endişeyle. Dalların arasından baktığımızda yaşlı adamı kapının önünde gördük. Dimdik ayakta dururken birden öne doğru eğildi, kollarını sarkıttı ve başını sağa sola çevirmeye başladı. Asistanı bize eliyle sessizce selam verdikten sonra ağaçların arasından

çıkıp profesörün yanına gitti. İkisi eve girerken aralarında ateşli bir tartışma başlamış gibiydi.

"Yaşlı adam ipuçlarını birleştirmeye başlamış olmalı," dedi Holmes birlikte otele doğru yürürken. "Yanında fazla kalmamış olsak da, son derece berrak ve mantıklı çalışan bir beyni olduğunu anlamama yetti. Adamın patlamaya hazır bir bombadan farksız olduğuna şüphe yok, ama onun açısından bakıldığında, peşine dedektifler takılmışsa ve bunu ev halkının yaptığından şüpheleniyorsa o patlamasın da kim patlasın. Korkarım yaşlı adam, dostumuz Bennett'in başını epey bir ağrıtabilecek."

Holmes yolumuzun üzerinde postaneye girip bir telgraf gönderdi. Akşam elimize ulaşan cevaba şöyle bir baktıktan sonra bana fırlattı.

Commercial Road'a gidip Dorak'ı ziyaret ettim. Yumuşak başlı, Çek kökenli, yaşlı bir adam. Büyük bir mağazası var. MERCER.

"Mercer'ı hatırlarsın," dedi Holmes. "Rutin soruşturmalarda işime yarıyor. Profesörün gizli gizli irtibat kurduğu adamlarla ilgili bir şeyler öğrenmemiz gerekiyordu. Uyuşuğu, yaşlı dostumuzun Prag ziyaretine işaret ediyor."

"Nihayet bir şeyler bir şeylere bağlanmaya başladı," dedim. "Şu ana kadar birbiriyle alakası olmayan bir sürü olayla karşılaştık. Örneğin bunların gözü dönmüş bir kurt köpeğiyle bir Avrupa seyahatinin arasında ya da gece vakti yerlerde sürünen bir adamla nasıl bir bağlantısı olabilir? Senin şu tarihlerse en büyük muamma."

Holmes gülümseyip ellerini ovuşturdu. Eski otelin köhne salonunda, çok methettiği şaraplardan bir şişe açıp karşılıklı oturmuş konuşuyorduk.

"O zaman önce tarihlerden başlayalım," dedi parmak uçlarını birleştirip, sınıfa ders veriyormuş gibi bir havaya bürünerek. "Bu harikulade genç adamın günlüğüne baktığımızda, önce 2 Temmuz'da bir kriz yaşandığını, ardından bu krizlerin dokuzar gün arayla tekrarlandığını görüyoruz. Yanlış hatırlamıyorsam, bu kuralı bozan tek bir istisna olmuş. Neyse, son olay 3 Eylül'de yaşanmış, ondan önceki de 26 Ağustos'ta, yani döngü bozulmamış. Bütün bunlar tesadüf olamaz."

Buna itiraz edemezdim.

"O halde şimdilik profesörün dokuz günde bir, etkisi çok güçlü olan ama fazla da sürmeyen bir ilaç aldığını varsayabiliriz. Zaten ateşli olan tabiatı bu ilaç yüzünden daha da şiddetleniyor. Bu ilaca Prag'da alışmış, şimdi de Londra'daki bir aracından temin ediyor. Her şey birbiriyle bağlantılı görünüyor Watson!"

"Peki ya köpek, penceredeki yüz, koridorda sürünen adam?"

"Dur bakalım, daha yeni başladık. Salıya kadar yeni bir gelişme olmasını beklemiyorum. O zamana kadar dostumuz Bennett'la teması koparmadan bu sevimli kasabanın tadını çıkarmaya bakalım."

Sabah Bay Bennett durum raporu vermek üzere uğradı. Holmes'ün tahmin ettiği gibi yaşlı adam evdeki herkese kök söktürüyordu. Genç asistanını, bizim ziyaretimizden dolayı açıkça suçlamasa da, onunla son derece kaba ve sert

konuşuyor, bir şeylerden öç almaya çalışıyormuş gibi davranıyordu. Neyse ki bu sabah biraz olsun kendine gelmiş, kalabalık bir sınıfa o her zamanki müthiş derslerinden birini vermişti. "Acayip nöbetleri saymazsak," dedi Bennett, "onu hiç bu kadar enerjik ve canlı görmemiştim. Ama bu o değil, tanıdığımız adam değil bu."

"Bu hafta korkmanıza gerek yok," dedi Holmes. "Ben meşgul bir insanım, Dr. Watson'ın da ilgilenmesi gereken hastaları var. Önümüzdeki salı tam bu saatte burada buluşalım. Dertlerinize son vermeyi garanti edemem ama meseleyi çözebileceğimize inanıyorum. Bu arada olan biten her şeyden bizi haberdar edin."

Sonraki birkaç gün Holmes'la görüşmedik. Ama pazartesi akşamı ertesi gün istasyonda buluşmamızı isteyen bir telgraf gönderdi. Camford yolunda bana her şeyin yolunda gittiğini, evde huzurun henüz bozulmadığını ve adamın da son derece normal davrandığını anlattı. Aynı şeyleri, akşam Chequers'a gelen Bay Bennett da tekrar etti. "Londra'daki adresten yine mektup geldi. Bu sefer mektubun yanında küçük bir paket de vardı. İkisinin de üzerinde çarpı işareti olduğunu görünce hiç ilişmedim. Bundan başka bir gelişme de yok."

"Bize bu kadarı da yeter," dedi Holmes canı sıkkın bir ifadeyle. "Şimdi Bay Bennett, bu gece bir sonuca varabileceğimizi tahmin ediyorum. Varsayımlarım yanlış değilse her şeyi açıklığa kavuşturabileceğiz. Ama bunun için gözünüzün profesörün üzerinde olması gerekiyor. Kesinlikle uyumayın ve her an tetikte olun. Kapınızın önünden geçecek olursa ona mani olmayın, sadece sessizce peşinden gidin. Doktor Watson'la ben de oralarda olacağız. Bu arada, sözünü ettiğiniz şu küçük kutunun anahtarı nerede?"

"Saat cebinde."

"O halde dikkatimizi oraya vermeliyiz. O da olmazsa kilit çok sorun çıkarmaz herhalde. Evde güçlü kuvvetli başka kimse var mı?"

"Arabacı Macphail var."

"O nerede yatıyor?"

"Ahırda."

"Ona da ihtiyacımız olabilir. Şimdilik gelişmeleri görmeden bir şey yapamayız. Hoşça kalın. Sabah olmadan görüşeceğiz sanırım."

Profesörün odasına bakan bir yerde, çalıkların arasında mevzi aldığımızda vakit gece yarısına yaklaşıyordu. Gece epey bir serindi ama neyse ki biz de ona göre giyinmiştik. Çıkan rüzgâr, bulutları süpürdükçe yarımaya ara sıra yüzünü gösteriyordu. Dostumun, bunca zamandır peşinde olduğumuz bu tuhaf vakanın nihayet sonuna gelmiş olabileceğimizi söylemesi, bu can sıkıcı nöbeti heyecanlı bir bekleyişe çevirmişti.

"Dokuz gün döngüsü devam ederse bu gece profesörün en karanlık yüzünü görebileceğiz," dedi Holmes. "Bu acayip belirtilerin Prag ziyaretinden sonra ortaya çıkması, Londra'daki Praglı bir adamla mektuplaşmaları ve tam da bugün bir paket gelmiş olması tek bir şeye işaret ediyor. İlacın ne olduğunu ve neden aldığını hâlâ bilemiyoruz ama paketlerin Prag'da bir yerden geldiği çok açık. Baştan beri aklımı kurcalayan mesele ise, bunu neden düzenli olarak

dokuz günde bir aldığı. Belirtirlerse son derece çarpıcı. Parmak eklemlerine sen de dikkat etmiş miydin?"

Etmediğimi itiraf etmek zorundaydım.

"Daha önce hiç görmediğim kadar şişkin ve çıkıktı. Her zaman önce ellere bakacaksın Watson. Sonra kol manşetlerine, pantolon dizlerine ve ayakkabılara. Şimdiye kadar tanık olduklarımızın bir sonucu olarak o parmak eklemlerinin..." Holmes bir an durup eliyle alnına vurdu. "Ah Watson, ne kadar aptalım! İnanılmaz gibi görünüyor ama doğrusu bu olmalı. Her şey bir adrese çıkıyor. Aralarındaki bağlantıyı nasıl da kuramadım. O eklemler, ah o eklemler. Bir de köpek! Sarmâşıklar! Şu hayallerimdeki çiftlik evine çekilmemin zamanı geldi galiba. Dikkatli ol Watson! Adam çıktı! Her şeyi kendi gözlerimizle göreceğiz nihayet."

Dış kapı yavaşça açıldıktan sonra arkadan vuran lambanın ışığında Profesör Presbury'nin uzun silueti belirdi. Üstünde yatak entarisi vardı. Kapının önünde dimdik duruyordu ama önceden gördüğümüz gibi kollarını öne doğru sarkıtmıştı.

İleri doğru bir adım atar atmaz inanılmaz bir değişim geçirmeye başladı. Çömeli yere doğru uzanırken ellerinin, ayaklarının üzerinde harekete geçti. Ara sıra enerji patlamaları yaşıyormuş gibi havaya sıçırıyordu. Evin cephesinden ayrılmadan köşeyi döndü. O gözden kaybolurken bu sefer Bennett ortaya çıkıp peşine düştü.

"Gel Watson, gel!" diye bağırdı Holmes. Çalıkların arasından olabildiğince sessiz sıyrılarak evin öbür tarafını görebilen bir yere geçtik. Yarım aydınlatıldığı gecede profesör sarmâşık kaplı duvarın önünde çömelmiş halde açıkça görünüyordu. Biz onu izlerken birden inanılmaz bir çeviklikle duvara

tırmanmaya başladı. Daldan dala atlarken elini ayağını nereye basacağını gayet iyi biliyor, bu olağanüstü gücünün tadını çıkarıyor gibiydi. Üzerindeki geceliğiyle kendi evinin cephesinde, ay ışığıyla aydınlanmış duvarda kocaman bir yama, oraya yapışmış dev bir yarasa gibi duruyordu. Bu eğlencesinden sıkıldıktan sonra yine daldan dala atlayıp aşağı indi ve önceki tuhaf hareketleriyle ahıra doğru yöneldi. Bu esnada köpek de fırlamış, deli gibi havlamaya başlamıştı. Bir de sahibini görünce iyice köpürdü. Zincirini koparmak için sürekli ileri doğru hamleler yapıyor, heyecandan ve öfkeden titriyordu. Profesör köpeğin ulaşamayacağı bir yerde durup türlü yollarla onu kışkırtmaya başladı. Yerden aldığı taşları fırlattı, sopayla dürttü, elini iyice çıldırmış olan hayvanın ağzına yaklaştırıp yaklaştırıp kaçırdı. Hayvanın, çoktan zapt edilemez hale gelmiş öfkesini şiddetlendirmek için elinden geleni yapıyordu. Birlikte onca maceraya atılmışızdır ama hiçbirinde böyle tuhaf bir manzarayla karşılaştığımı hatırlamıyorum.

Sonra nihayet beklenen oldu! Ama kopan zincir değil, belki de daha kalın boyunlu bir hayvan için yapılmış olan tasmaydı. Zincirin şangırtısının hemen ardından köpek ve adam yerlerde yuvarlanmaya başladı. Hayvan öfkeyle kükrüyor, adamsa tüyler ürpertici, tiz bir çığlık atıyordu. Profesörün hayatı pamuk ipliğine bağlıydı şimdi. Vahşi yaratık onu boynundan yakalayıp sivri dişlerini derinlere kadar gömmüştü bile. Yetişip ikisini ayırmayı başardığımızda adam kendinden geçmişti. Bennett'in sesi ve varlığı hayvanı yatıştırmamış olsa bunu nasıl yapardık bilemiyorum. Neden sonra, gürültüye uyanan arabacı ahırın üstündeki odasından inip yanımıza geldi. "Ben hiç şaşırmadım," dedi olanları görünce. "Bunu

daha önce de gördüm. Köpeğin er geç üzerine atlayacağını biliyordum."

Köpek bağlandıktan sonra profesörü odasına taşıdık. Kendisi de tıp eğitimi almış olan Bennett parçalanmış boğaza pansuman yapmama yardım etti. Keskin dişler şahdamarının çok yakınına saplanmıştı ve kanama çoktu. Yarım saat kadar uğraştıktan sonra tehlikeyi gidermeyi başardık. Ben adama biraz morfin verdim, çok geçmeden derin bir uykuya daldı. Ancak o zaman birbirimize bakıp durumun ciddiyeti üzerine düşünebildik.

"Bence iyi bir doktora göstermek lazım," dedim.

"Tanrı aşkına, hayır, olmaz!" diye atıldı Bennett. "Bu rezalet, ev içinde kalmalı. Ancak o zaman güvende oluruz. Bu duvarların dışına çıkacak olursa önüne geçemeyiz. Profesörün üniversitedeki konumunu, Avrupa'daki itibarını düşünün; hiç değilse kızının duygularını düşünün."

"Bence de," dedi Holmes. "Meselenin aramızda kalması mümkündür. Artık beyefendi de ayak altından çekildiğine göre, belki bütün bunların bir daha yaşanmamasını bile sağlayabiliriz. Şu kutunun anahtarını bulalım Bay Bennett. Macphail hastaya göz kulak olur, bir değişiklik olursa bize haber verir. Profesörün şu gizli kutusunda ne bulacağız bakalım."

Kutunun içinde fazla bir şey yoktu ama olanlar da yeterliydi: Biri boş, biri dolu iki ilaç ampülü, bir şırınga, tuhaf, eciş bücüş yazılmış mektuplar. Bütün zarfların üzerinde, Bay Bennett'in sözünü ettiği işaretler vardı ve hepsi de Commercial Road'dan, "A. Dorak" imzasıyla gönderilmişti. Bunlar, Profesör Presbury'ye gönderilen şişelerin faturaları ya

da alınan paraların makbuzlarından ibaretti. Ama içlerinde bir mektup vardı ki, düzgün yazısıyla ve Avusturya puluyla diğerlerinden ayrılıyordu. "İşte aradığımızı bulduk!" diye atıldı Holmes, heyecanla zarfı yırtarken.

Saygıdeğer Meslektaşım,

Hepimizi onurlandırdığınız ziyaretinizin ardından meseleyi etraflıca düşünme fırsatım oldu. Bu tedavinin, sizin açınızdan bazı haklı sebepleri yok değil, ancak deneylerimizde gördüğümüz risk faktörünü göz önüne alarak sizi uyarmak zorundayım. İnsansı maymunlardan elde edilen bir serum kullanmanın daha doğru olacağına inanıyorum. Size daha önce de izah ettiğim gibi, ben o sırada elimizin altında yalnızca onlardan bulunduğu için siyah yüzlü langur maymunu kullandım. Langurlar sürünür ve tırmanır, insansı maymunlar ise daha dik yürüyebilirler ve her açıdan bize daha yakındırlar. Sizden son olarak, bu süreçle ilgili henüz kimseye bir tebligat yapmamanızı rica ediyorum.

İngiltere'de bir müşterimiz daha var ve ikinizle de Dorak temas kuracak. Haftalık raporlarınızı bekliyoruz.

Saygılarımla,

H. LOWENSTEIN

Lowenstein! Bu isim, gazetede okuduğum küçük bir haberi hatırlatmıştı bana. Haberde, fazla tanınmayan bir bilim adamının gençleşme ve hayat iksiriyle ilgili çalışmalar yaptığından söz ediliyordu. Praglı Lowenstein! Adam bu

mucizevi serumunun içeriğini açıklamayı reddettiği için meslekten men edilmişti. Hatırladıklarımı odadakilerle de paylaştım. Bennett hemen kitaptan bir zooloji ansiklopedisi indirdi. "Langur," diye okumaya başladı, "büyük, siyah yüzlü langur maymunları, Himalayaların eteklerinde yaşarlar, tırmanıcı maymunların arasında en büyüğü ve insana en çok benzeyenidirler. Ardından daha ayrıntılı bilgiler geliyor. Evet, Bay Holmes, sayenizde meselenin kökenine inmeyi başardık."

"Asıl köken," diye söze girdi Holmes, "tez canlı profesörümüzde, gençleşme hayalini uyandıran şu zamansız gönül ilişkisinde yatıyor. İnsan doğayı aşmaya kalkışınca böyle düşüp yerlerde sürünebiliyor. En yüce insan bile, kaderin düz yolundan sapmaya kalktığında bir hayvana dönüşebiliyor." Holmes, elinde tuttuğu ilaç şişesine bir süre bakıp sessizce oturdu. "Bu adama, dağıttığı zehirden dolayı suçlu konumuna düştüğünü bildiren bir mektup gönderdiğimde bir daha sorun çıkarmayacaktır. Ama her zaman bu tür şeylerle yeniden karşılaşabiliriz. Başkaları daha iyi yöntemler de bulabilirler. İşin orası tehlikeli işte, hem de insanlık için büyük bir tehlike bu. Gözünü hırs bürümüş, maddiyattan başka bir şey düşünemeyen insanların, o değersiz hayatlarını uzattıklarını düşünsene Watson. Çark tersine dönecek, en zayıf olanlar hayatta kalacaktır. O zaman zavallı dünyamız çöplüğe dönüşmez miydi?" Sonra birden hayalperest aradan çekildi ve eylem adamı Holmes onun yerine geçip oturduğu yerden fırlayarak ayağa kalktı. "Bence söylenecek bir şey kalmadı Bay Bennett. Olan biten her şey genel teorimize uyuyor artık. Elbette bunu herkesten daha önce fark eden, köpek oldu. Kokusundan anlamış olmalı. Roy'un asıl saldırdığı, profesör değil, maymundu; Roy'u

azdıran da aynı maymundu tabii. Bu yaratık için tırmanmak büyük bir zevk olduğundan, genç bayanın penceresine çıkmış olmasında başka bir neden aramak gereksiz. Erkenden bir tren var Watson ama o zamana kadar Chequers'ta birer çay içsek iyi olur."

Sussex Vampiri

Holmes, son postadan çıkan mektubu dikkatle okudu. Daha sonra da kıs kıs gülerek mektubu bana uzattı.

"Modernizm ile Ortaçağ bağınazlığının, pratik zekâyla olağanüstü hayal gücünün karışımının en uç örneği bu olsa gerek, dedi. Sen ne dersin Watson?"

Mektubu aynen okuyorum:

46 Old Jewry, 19 Kasım

"Vampirlere dair.

Sayın Bayım,

Müşterimiz olan Bay Ferguson –ki, kendileri Mincing Lane'deki çay ithalatçısı Ferguson & Muirhead firmasındandır- bugün bize başvurarak vampirler hakkında bir araştırma yapmamızı rica ettiler. Firmamızın ihtisas alanı ekonomik sorunlar ve vergi işleri olduğundan bu konu bizim ilgi alanımızın dışında kalmaktadır. Dolayısıyla Bay Ferguson'a sizi bulup bu işi size havale etmesini önerdik. Konuyu dikkatinize sunarız. Matilda Briggs Davası'ndaki üstün başarınız hâlâ hatırımızdadır.

Saygılarımızı sunarız.

Morrison, Morrison & Dodo E. J. C. aracılığıyla."

Holmes düşünceli bir ifadeyle, "Hatırladığım kadarıyla Matilda Briggs genç bir kadının ismi değildi, öyle değil mi Watson?" dedi. "Sumatra'dan gelen içi dev farelerle dolu bir gemiyle ilgisi vardı. Bu olayı pek çok kişi bilmez. Akıl almaz bir hadise. Neyse, zaten vampirlerle ilgili bugün ne biliyoruz ki? Bu işe el atalım mı dersin? Boş boş oturmaktan iyidir herhalde ama bu gidişle Grimm Kardeşler'in masal dünyasına gireceğiz. Kolunu uzat da bak bakalım Watson, V harfinde neler bulacağız."

Geriye doğru uzandım ve bahsettiği kalın fihristi aşağıya indirdim. Holmes kitabı dizlerinin üzerine yerleştirdi; ömrü boyunca topladığı notları, eski davaların kayıtlarını, sevecen gözlerle yavaşça taramaya başladı.

"Gloria Scott'ın seyahati," diyerek okumaya başladı. "Vurulan sporcu! Bu kötü bir işti. Hatırladığım kadarıyla kayıtları sen tutmuştun Watson, ama ben seni sonuçtan dolayı tebrik edememiştim. Kalpazan Victor Lynch. Zehirli kertenkele veya Gila. Olağanüstü bir davaydı. Sirk güzeli Vittoria. Vanderbilt ve Hırsız. Vipers. Vigor, Hammersmith Harikası. Dur bakayım! Benim emektar cinayet fihristim! Hiçbir şeyi de unutmamışım. Şunu iyi dinle Watson. Macaristan'daki Vampir. Aynı şekilde Transilvanya'daki Vampirler." Sayfaları şevkle çeviriyordu, ama kısa ve dikkatli bir incelemeden sonra kitabı söylenerek, düş kırıklığı içinde fırlatıp attı.

"Saçmalık Watson, saçmalığın daniskası! Yürüyen cesetler... mezarlarında kalplerine kazık çakılırsa canlanıp

yürümelerine engel olunurmuş; bizim bunlarla ne işimiz olabilir ki? Tam bir delilik bu!"

"Ama" dedim, "vampirin ölü bir insan olması şart değil ki. Yaşayan bir insanın da böyle bir alışkanlığı olabilir. Örneğin ben, yaşlıların genç kalabilmek için gençlerin kanını emdiğini okumuştum bir kitapta."

"Haklısın Watson, bu efsaneden bugün bile bahsediliyor. Bütün bunlardan bize ne? Bu büro, ayağını yere sımsıkı basar ve öyle de yapmalı. İyi kötü işlerimizi yürütüyoruz. Batacak da değiliz. Dünyada yapılacak bir sürü iş varken hortlaklara ihtiyacımız yok ki! Bence Bay Robert Ferguson'u fazla ciddiye almayalım. Bu mektubun ondan gelmiş olma ihtimali var ve kendisini neyin endişelendirdiği konusunda bize ışık tutabilir. Okusak fena olmaz."

Birinci mektupla işi bittikten sonra, masada dikkati çekmeyen ikinci mektuba uzandı. Bu mektubu önce alaycı bir gülümsemeyle okumaya başladı, ancak daha sonraları yüzündeki gülümseme yavaş yavaş kayboldu ve onun yerini yoğun bir merak ve ilgi ifadesi aldı. Okumasını bitirdikten sonra, mektup elinde, bir süre derin düşünceye daldı. Neden sonra daldığı hayal âleminden silkinerek sıyrıldı.

"Cheesman's, Lamberley. Lamberley nerede Watson?"

"Sussex'de, Horsham'ın güneyinde."

"Pek de uzak sayılmaz ha? Ya Cheesman's?"

"O bölgeyi bilirim Holmes. Orası, asırlar önce onları inşa eden adamların isimlerini taşıyan evlerle doludur. Odley'ler,

Harvey'ler, Carriton'lar gibi insanlar, unutulup gitmişler ama isimleri evlerinde yaşıyor.

"Tamam," dedi Holmes soğuk bir şekilde. Bu, Holmes'ün mağrur ve içine kapanık tabiatının tuhaf yönlerinden biriydi. Her yeni bilgiyi beyni hızla ve doğru bir şekilde kaydeder, ancak bilgiyi verene pek nadiren teşekkür ederdi.

"Sanırım bu iş bittiğinde, Cheeseman's, Lamberley hakkında çok daha fazla şey biliyor olacağız. Sanırım şu mektup Robert Ferguson'dan. Ayrıca, seni tanıdığını iddia ediyor."

"Beni mi?"

"En iyisi, al, kendin oku mektubu."

Mektubu bana uzattı. Kâğıdın baş tarafında firmanın adresi yazılıydı.

"Sayın Bay Holmes," diye başlıyordu. "Sizi bana avukatlarım salık verdiler. Fakat konu o denli çetrefil ki, anlatması çok zor. Aslında bunları bir dostum adına yazıyorum. Bu bey bundan beş yıl kadar önce Perulu bir tüccarın kızıyla evlendi. Bu tüccarı, nitrat ithalatı esnasında tanımıştı. Hanımefendi çok güzeldi ancak yabancı uyruklu ve farklı bir dinden oluşu, karıkoca arasında sorun yarattı; duygu ve ilgi alanları uyuşmadı. Böylece bir müddet sonra dostumun karısına olan sevgisi, gittikçe azalmaya başladı. Bu evliliği hatalı bulmuş olması pek muhtemel. Karısının öyle davranışları vardı ki kocası nedenlerini anlamakta ve aynı duyguları beslemekte yetersiz kalıyordu. Bu çok da acı vericiydi. Çünkü aslında kadın, bir erkeğin sahip olabileceği en sevecen ești; her açıdan tamamen bağlıydı adama.

"Şimdi de görüştüğümüz zaman daha ayrıntılı bir şekilde anlatacağım noktaya geliyorum. Şu yazdıklarım size aşağı yukarı bir fikir verebilir, ona göre düşünüp bu işi üstlenip üstlenmeyeceğinize karar verebilirsiniz. Birdenbire kadın her zamanki tatlı ve yumuşak tabiatına aykırı, tuhaf bazı davranışlar sergilemeye başladı. Dostumun ikinci evliliği idi bu ve ilk karısından bir oğlu vardı. Oğlan on beş yaşındaydı. Çok saygılı ve cana yakın bir gençti; ne var ki bir çocukluk kazasında talihsiz bir şekilde vücutça sakat kalmıştı. Üvey annesi işte bu zavallı çocuğu iki kez hiç sebepsiz döverken yakalanmıştı. Bir keresinde sopayla öylesine vurmuş ki kolunda büyük bir yara açılmış oğlanın. Öte yandan bir yaşındaki öz evladına karşı da buna benzer davranışları oldu. Bir keresinde bir ay kadar önce bakıcısı çocuğu odada birkaç dakika yalnız bırakmıştı. Birden acı bir çığlık işitti ve koşarak odaya gelirken, evin hanımefendisinin bebeğin üzerine eğilerek, onun boynunu ısırıldığını gördü. Bebeğin boynunda ufak bir yara oluşmuştu ve oradan kan akıyordu. Bakıcı dehşete kapılarak kocaya haber vermek istemiş, ancak evin hanımı söylememesi için yalvarıp yakarmış ve sessiz kalması için bakıcıya beş sterlin vermiş. Hiçbir açıklama yapmamış ve dolayısıyla olay kapanıp gitmişti.

"Ancak, olay bakıcının zihnine öylesine yerleşmişti ki o günden itibaren hanımını gizlice incelemeye başladı. Büyük bir şefkatle sevdiği bebeği de hiç yalnız bırakmamaya çalıştı. Bu arada hanımı tarafından da gözaltına alındığını hissediyordu; anne, çocuğunun yanına yaklaşmak için sanki bakıcının odadan çıkmasını bekliyordu.

"Bakıcı gece gündüz bebeği kolladı, sessizce izleyen anne de, bir kurdun kuzuyu beklediği gibi bekleyip durdu. Tüm bu

anlattıklarımın size çok garip geleceğini biliyorum, ama sizden bunları ciddiye almanızı rica ediyorum, çünkü hem babasının aklî dengesi hem de çocuğun yaşamı buna bağlı.

"Derken o feci gün gelip çattı; olan bitenler artık kocanın gözünden saklanamayacak boyutlara ulaştı. Bakıcının sinirleri daha fazla dayanamadı, içinde yaşadığı gerilim onu bunalttı ve nihayet bütün bildiklerini kocaya anlattı. Adama, duydukları inanılmayacak bir masal gibi geldi. Eminim size de öyle gelmiştir. Karısının sevecen bir kadın olduğunu biliyordu ve üvey oğluna yaptığı saldırılar dışında da sevgi dolu bir anneydi. Böyle bir kimse öz yavrusunu nasıl yaralayabilirdi ki? Bakıcıyı çağırdı, aklından zoru olup olmadığını sordu; bu tür şüpheleri ancak hasta bir hayal gücünün yaratabileceğini, bundan böyle hanımına yönelik iftiraları hoş görmeyeceğini söyledi. Onlar konuşurlarken acıyla karışık bir çığlık duyuldu. Bakıcı ile evin beyi birlikte bebek odasına koştular. Bay Holmes, karısının, bebeğin yatağı önünde diz çökmüşken nasıl ayağa kalktığını ve çocuğun boynunda ve çarşafta kan olduğunu gördüğünde, adamın neler hissettiğini düşünebiliyor musunuz? Karısı yüzünü ışığa çevirdiği an, dudaklarının kenarındaki kanı adam görmüş ve dehşet içinde çığlık atmıştı. Hiç şüphesiz, bu zavallı bebeğin kanını emen kişi karısıydı.

"Olanlar bundan ibaret. Kadın şimdi odasına kapanmış. Hiçbir açıklamada bulunmuyor. Adamsa yarı çıldırmış vaziyette. Vampirlik hakkında o da ben de fazla bir şey bilmiyoruz. Gerçi uzak diyarlardaki vampirlerin varlığını duyar ve bunları kocakarı masalı sayardık ama şimdi İngiltere'nin orta yerinde Sussex'de böyle bir şey... Neyse sizinle bu konuyu sabahleyin konuşabiliriz. Beni kabul eder

misiniz? Olağanüstü yeteneklerinizi zihni dağınık bir adama yardım için kullanır mısınız? Cevabınız evet olacaksa lütfen Cheeseman's, Lamberley'deki Ferguson'a bir telgraf çekiverin. Ben yarın saat 10.00'da odanızda olurum.

Saygılarımla,

Robert Ferguson

Not: Sanırım dostunuz Dr. Watson, Blackheath'te rugby oynarken ben de Richmond'da savunma oyuncusuydum. Kendimle ilgili verebileceğim tek kişisel referans bundan ibaret."

"Tabii ki hatırladım," dedim, mektubu yerine koyarken. "Büyük Bob Ferguson, Richmond takımının gelmiş geçmiş en yetenekli savunma oyuncusuydu. Her zaman iyi huylu bir çocuktur. Bir dostunun başına gelenlere üzülme de onun karakterine uyar zaten."

Holmes bana düşünceli düşünceli bakarak başını salladı.

"Dünyada senin kadar tanıdığım olsa Watson," dedi. "Beni hep şaşırtmışsındır, Watson. Senin keşfedilmemiş yönlerin var. Şimdi iyi bir çocuk ol da şöyle bir telgraf çekiver: Davanızı memnuniyetle kabul ediyorum."

"Davanızı mı? Onun davası değil ki bu!"

"Firmamızın delillerle uğraştığı izlenimini edinsin istemem. Tabii ki onun davası! Sen gönder şu telgrafı, yarın sabaha kadar bekleyelim bakalım."

Ertesi sabah saat tam 10'da Ferguson odaya daldı. Onu, uzun boylu, ince, eklemsiz gibi hareket edebilen, hızlı biri olarak

hatırlıyordum. Bu özellikleri ona, birçok müdafaa oyuncusunun etrafından dolaşma imkânı sağlamıştı. Gençliğinde tanıdığınız iyi bir sporcunun, sonraki yıllarda enkazına rastlamak kadar acı veren bir şey düşünemiyorum. O koskocaman bedeni çökmüş, gür sarı saçları dökülmüş, omuzları küçülmüştü. Korkarım ben de, onda benzer duygular uyandırmıştım.

"Merhaba Watson," dedi. Sesi hâlâ gür ve candandı. "Sen Old Deer stadında onca seyircinin önünde çalındığım adama pek de benzemiyorsun. Sanırım ben de biraz değiştim. Hele şu son birkaç gün beni çok yaşlandırdı. Telgrafınızdan anladığım kadarıyla Bay Holmes, kendimi bir başkası gibi göstermeme gerek yok."

"Açık açık konuşmak en iyisi," dedi Holmes.

"Elbette öyle. Ama insanın hem yardım etmesi hem de koruması gereken bir kadından bahsederken durumunun ne kadar güç olabileceğini tahmin edersiniz. Ne yapabilirim ki? Böyle bir hikâyeyi gidip polise mi anlatayım? Öte yandan çocukların da bir şekilde korunması gerekli. Deli olacağım, Bay Holmes? Acaba bir tür kan zehirlenmesi mi bu? Geçmiş davalarınız arasında buna benzeyen var mı hiç? Tanrı aşkına bana bir akıl verin, yoksa aklımı kaçıracağım!"

"Sizi anlıyorum Bay Ferguson. Şimdi şuraya oturun bakalım, sakın olun ve sorularıma açık cevaplar verin. Sizi temin ederim ki, tüm anlattıklarınız benim ilgi alanımın dışında ama bunun doğal bir açıklamasını yapabileceğime inanıyorum. Önce ne tür tedbirler aldığınızı söyleyin bana. Karınız hâlâ çocukların yanında mı?"

"Korkunç bir kavga ettik. Çok hassas bir kadındır, Bay Holmes. Eğer dünyada bir erkeği tüm bedeniyle ve ruhuyla seven bir kadın varsa, o benim karımdır. Bu korkunç ve inanılmaz sırrı öğrenmiş olduğum için kalbi kırıldı. Bu konuda konuşmadı bile. Ne kadar sitemde bulduysam da bana cevap vermedi, sadece kederli gözlerle bana uzun uzun bakıp durdu. Daha sonra odasına girerek, kendisini odaya kilitledi. Ondan beri de benimle görüşmeyi reddediyor. Evlenmemizden önceki zamandan beri onun yanında olan bir hizmetçisi var, adı Dolores; hizmetçiden çok bir dost. Yemeğini o götürüyor."

"O zaman çocuk şu anda tehlikede değil?"

"Dadı Bayan Mason, çocuğu gece gündüz gözünün önünden ayırmayacağına yemin etti. Ona tam anlamıyla güveniyorum. Beni en çok endişelendiren, zavallı küçük Jack; mektupta yazmıştım ya, iki kez dövüldü diye."

"Ama önemli bir yara almadı değil mi?"

"Hayır ama karım çok sert vurmuştu. Bu daha feci bir şey çünkü o zavallı, korumasız bir sakat." Ferguson'ın asık suratı, oğlandan bahsederken birden yumuşayıverdi. "Bu zavallı oğlanın dış görünüşü, herkesin kalbini yumuşatıyor. Çocukken düştü, belkemiğini sakatladı ve kambur kaldı, Bay Holmes. Ama huyu değişmedi. Çok sevgi dolu bir kalbi var."

Holmes, dünkü mektubu eline alıp, bir kez daha okumaya başlamıştı.

"Evinizde başka kimler yaşıyor Bay Ferguson?"

"İki hizmetçi yanımızda yeni çalışmaya başladılar. Evde kalan Seyis Michael, karım, ben, oğlum Jack, bebek, Dolores ve Bayan Mason; hepsi bu kadar."

"Anladığım kadarıyla evlendiğinizde karınızı pek de iyi tanı mıyordunuz?"

"Tanışalı birkaç hafta olmuştu."

"Bu hizmetçi Dolores ne kadar zamandır onunla çalışıyor?"

"Uzun yıllar."

"O halde Dolores karınızın karakterini sizden daha iyi biliyor diyebilir miyiz?"

"Evet diyebiliriz."

Holmes not aldı.

"Sanırım," dedi, "Lamberley'de olmam, burada kalmamdan daha yararlı olacak. Kişisel araştırmalar yapılmasını gerektiren bir vaka. Eğer hanımefendi odasından çıkmıyorsa, bizim varlığımızın onu tedirgin etmesi ya da rahatsız etmesi söz konusu olamaz. Tabiî biz civardaki otellerin birinde kalırız."

Ferguson rahat bir nefes aldı, ellerini havaya kaldırdı.

"Ben de böyle düşünmüştüm, Bay Holmes. Eğer yetişebilirsiniz, saat tam ikide Victoria istasyonundan kalkan bir tren var."

"Tabiî ki yetişebiliriz. Şu anda işlerde bir durgunluk var. Dolayısıyla istediğiniz kadar zaman ayırabiliriz size. Ancak, yola çıkmadan evvel tam manasıyla emin olmam gereken bir

iki husus var. Bu bedbaht hanımefendi, anladığım kadarıyla her iki çocuğa da eziyet etmiş! Yani hem kendi çocuğuna hem de sizin küçük oğlunuza, değil mi?

"Evet öyle."

"Fakat değişik şekillerde öyle değil mi? Oğlunuzu dövmüş."

"Evet, bir kez sopayla, bir kez de eliyle ama oldukça sert vurmuştu."

"Oğlunuza niçin vurduğuna dair herhangi bir açıklama yaptı mı?"

"Hayır, sadece ondan nefret ettiğini söyledi. Bunu da oldum olası söyler durur."

"Eh, bu durum üvey anneler arasında sıkça görülür. Buna sonradan olma bir kıskançlık denilebilir. Hanımefendi kıskanç tabiatlı mıdır?"

"Hem de nasıl! O ateşli tropikal sevgisi ölçüsünde kıskançtır."

"Fakat oğlan on beş yaşında, vücutça geri kalmış olmasına rağmen zekâca epey gelişmiş olmalı. Neden dayak yediğini kendisi size anlatmadı mı?"

"Hayır, anlatmadı."

"Önceleri anlaşabiliyorlar mıydı?"

"Hayır, aralarında hiçbir zaman sevgi yoktu."

"Buna rağmen oğlanın hassas ve ince duygulu olduğunu söylüyorsunuz değil mi?"

"Dünyada bu kadar cana yakın bir evlat olamaz. Benim hayatım onun hayatıdır. Tüm mutluluğu benim ne söylediğime veya ne yaptığıma bağlıdır."

Holmes bir kez daha not aldı. Bir müddet derin düşüncelere dalmış bir şekilde oturdu.

"Bu ikinci evliliğinizden önce oğlunuz ve siz çok yakın iki dosttunuz herhalde? Yediğiniz içtiğiniz ayrı gitmezdi, değil mi?"

"Evet, aynen öyle."

"Ve oğlunuz, bu kadar sevecen bir tabiatı olduğuna göre annesinin hatırasına çok bağlıydı."

"Evet, annesini hâlâ unutamıyor."

"Gerçekten çok ilginç bir çocuk olsa gerek. Bu saldırılarla ilgili bir sorum daha var. Bebeğinize ve oğlunuza yapılan bu garip saldırılar aynı zamana mı denk geldi?"

"İlk vakada öyle. Sanki cinnet geçirmişti ve öfkesini her iki çocuktan aldı. İkincisinde acı çeken, sadece Jack oldu. Bayan Mason bebekle ilgili herhangi bir şikâyette bulunmadı."

"Bu durum işleri biraz karıştırıyor."

"Bay Holmes, ne demek istediğinizi anlayamadım."

"Tahmin ediyorum... İnsan bazen geçici bir varsayım geliştirir ama bundan yararlanabilmek için biraz zaman gerekir ya da kesin kanıt. Kötü bir alışkanlık bu benim için Bay Ferguson, ama insanoğlunun tabiatı zayıftır. Ne yazık ki bu eski dostunuz benim bilimsel metotlarımı abartmış. Ancak, bu safhada şu kadarını söyleyebilirim; sizin sorunuz bana

hiç de çözümsüz gibi gözükmedi. Siz bizi saat ikide Victoria istasyonunda bekleyin."

Kasvetli, sisli bir kasım akşamında bavullarımızı Chequers Oteli'ne verdikten sonra Sussex'in virajlı, çamurlu, uzun dar yollarından geçerek Ferguson'ın yaşadığı eski ve ıssız çiftlik evine vardık. Geniş, büyük bir binaydı. Orta kısım çok eskiden kalmaydı, buna karşılık eklentiler yeniydi. Her iki tarafta kule şeklinde Tudor devrini hatırlatan muazzam bacalar vardı; bitkilerle örtülü yüksek çatı Horsham kerestelerinden yapılmaydı. Giriş merdivenleri aşınmış ve kavisli bir hal almıştı. Sundurmanın etrafında eski zamandan kalma çinilere, yapıyı inşa eden kişiyi simgeleyen bir adam figürü işlenmişti. İçeride tavanları, ağır meşeden yapılmış oluklu kirişler tutmaktaydı ve dümdüzlükten çıkmış döşeme, dik kavisler oluşturarak çökmüştü. Sıvası dökülmüş duvarlardan, etrafa rutubet ve küf kokusu yayılmaktaydı.

Ortada çok geniş bir salon vardı. Ferguson bizi bu salona götürdü. Burada 1670 tarihli demir paravanların arkasındaki eski tip bir şöminede yanan harika bir odun ateşinden alevler yükseliyordu. Etrafıma bakındığımda salonun, çeşitli ülkelerden getirilmiş, çeşitli çağlara ait antika eşya ve eserlerle döşenmiş olduğunu gördüm. Üst kısımları süslü tahtalarla kaplı duvarlar, XVII. yüzyılda binanın ilk sahibi olan çiftçiye ait olmalıydı. Duvarların alt kısımları, iyi seçilmiş modern suluboya resimlerle süslenmişti. Ahşap kaplamanın bitiminde sarı renkli duvarda, yukarıdaki Perulu hanım tarafından getirilmiş olduğu kuşku götürmez olan Güney Amerika'ya ait güzel bir silah ve alet koleksiyonu asılıydı. Holmes ayağa kalkarak, o şevk dolu ruhundan

fıskıran merak duygusuyla, duvardakileri dikkatle incelemeye koyuldu.

"Bay Ferguson, bakar mısınız?" diye seslendi.

Ufak, uzun tüylü bir İspanyol avcı köpeği, odanın bir köşesindeki sepette yatmaktaydı. Hayvan birden uyandı ve güçlükle yürüyerek sahibine doğru seğirtti. Arka ayakları düzensiz adımlar atıyor, kuyruğuysa yerlerde sürünüyordu. Ferguson'ın elini yaladı.

"Ne oldu Bay Holmes?"

"Köpeğin nesi var?"

"Veteriner de anlayamadı, şaşıtı kaldı. Bir çeşit felçmiş. Omurga menenjitisi diye düşündü, ama yavaş yavaş düzeliyor. Yakında iyileşecek, değil mi Carlo?"

Köpek söylenenleri onaylarcasına kuyruğunu salladı. Hüzünlü bakışlarını önce birimize daha sonra diğerimize yöneltti. Onun durumundan söz ettiğimizi anlamıştı.

"Birden mi geldi felç?"

"Bir gecede."

"Ne kadar zaman önce?"

"Aşağı yukarı dört ay kadar oluyor."

"Çok ilginç, çok şey ifade ediyor."

"Ne demek istiyorsunuz Bay Holmes?"

"Az önceki tahminimin doğrulandığını..."

"Tanrı aşkına ne düşünüyorsunuz Bay Holmes. Bu iş sizin için belki bir çocuk oyuncağı olabilir ama benim için ölüm kalım meselesi. Karım... Belki de katil! Çocuğumsa... Ölüm tehlikesi içinde! Benimle oyun oynamayın Bay Holmes, mesele çok ciddi."

Büyük rugby oyuncusunun her yanı titriyordu. Holmes, teselli edercesine adamın koluna dokundu.

"Bay Ferguson olay nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, korkarım büyük bir acıya katlanmanız gerekecek," dedi. "Size elimden geldiğince acı çektirmemeye gayret ederim. Şu anda daha fazlasını söyleyemem, ama bu evden ayrılmadan kesin bir sonuca varabileceğimi umuyorum."

"Tanrım, umarım öyle olur. Bana izin verirseniz beyler, karımın odasına çıkıp herhangi bir değişiklik var mı bakacağım."

Birkaç dakikada ortadan kayboldu. Bu esnada Holmes, tekrar duvardaki ilginç nesnelere incelemeye koyuldu. Az sonra ev sahibimiz asık suratla geri döndü; hiçbir ilerleme kaydedememiş olduğu âşıkârdı. Yanında ince, uzun, kumral yüzlü bir kız getirmişti.

"Çay hazırla Dolores," dedi Ferguson. "Hanımına istediği her şeyi götür."

"O çok hasta!" diye bağırdı genç kız, patronuna öfkeli gözlerle bakarak. "Hanımım yemek istemiyor. O çok hasta, doktora ihtiyacı var. Doktor olmadan onunla yalnız kalmaya korkuyorum."

Ferguson sorgulayan gözlerle bana baktı.

"Eğer yardım edebilirsiniz sevinirim."

"Hanımınız Dr. Watson'ı görmek ister mi?"

"Sormaya gerek yok, gelsin. Onun doktora ihtiyacı var."

"O halde hemen sizinle geliyorum."

Heyecandan titremekte olan kızını takip ettim. Merdivenleri çıkıp eski bir koridorda ilerledik, yolun sonunda demir kollu ağır bir kapıyla karşılaştık. Beni düşündüren nokta, Ferguson'ın, karısının yanına varmakta zorlanacağıydı. Kız cebinden bir anahtar çıkardı. Ve ağır meşe kaplamalar, eski menteşelerinin altında gıcırdamaya başladı, içeri girdim. Kız çevik bir hareketle beni izleyerek kapıyı arkasından kilitleti.

Yatağın üzerinde ateşler içinde yanan bir kadın yatıyordu. Yarı baygın haldeydi, ama ben içeri girerken güzel gözlerini açıp şaşkın şaşkın bana baktı. Yabancı birini görmek onu endişelendirmiş olmalıydı. İçini çekerek yastığa gömüldü. Ben onun yanına yaklaşıp teskin edici sözler söyledim. Nabzına bakıp ateşini ölçtükten sonra sessizce yattı. Ateşi çok yüksekti, ama benim izlenimim, durumun fiziksel nedenlerden çok sinirsel ve zihinsel nedenlere bağlı olduğu yönündeydi.

"Son iki gündür bu vaziyette yatıyor. Öleceğinden korkuyorum," dedi genç kız.

Yataktaki kadın, alev alev yanan güzel yüzünü bana döndü.

"Kocam nerede?"

"Aşağıda, sizi görmek istiyor."

"Ben onu görmek istemiyorum! İstemiyorum!" Birden kendini kaybetti ve sayıklamaya başladı. "Düşman o! Düşman! Tanrım, bu iblisle ne yapacağım?"

"Size herhangi bir şekilde yardım edebilir miyim?"

"Hayır, bana kimse yardım edemez. Bitti her şey, mahvoldu. Ne yaparsam yapayım faydasız, her şey mahvoldu."

Kadında garip bir vehim vardı. Bob Ferguson gibi saygıdeğer bir kişiyi düşman veya iblis kılığında düşünemiyordum.

"Hanımefendi," dedim, "kocanız sizi çok seviyor ve bütün bu olanlara çok üzülüyor."

O şahane güzelim gözlerini tekrar bana çevirdi.

"Beni seviyor, evet. Sanki ben onu sevmiyor muyum? Ben onun değerli kalbini kırmaktansa kendimi feda etmiyor muyum? Bu da onu sevdiğimi ispatlamaz mı? Ben onu böylesine seviyorum işte. Ama o benim kötü olduğumu düşündü ve bana onları söyleyebildi."

"Kocanız çok ama çok üzgün ve merak içinde ama olup bitenleri bir türlü anlayamıyor."

"Hayır, anlaması mümkün değil, ama bana güvenmeliydi."

"Onu hiç mi görmek istemiyorsunuz?" diye bir kez daha sordum.

"Hayır, hayır! Ne yüzündeki ifadeyi ne de söylediği korkunç sözleri unutabiliyorum. Onu görmeyeceğim. Haydi, gidin şimdi. Benim için elinizden bir şey gelmez. Ona bir tek şey söyleyin: çocuğumu istiyorum, çocuğumun üzerinde benim

hakkım var! Ona göndereceğim tek mesaj bu!" Yüzünü duvara döndü ve daha fazla konuşmadı.

Aşağıdaki odaya indim. Holmes ile Ferguson hâlâ şöminenin karşısında oturuyorlardı. Ferguson görüşmeyle ilgili anlattıklarımı üzüntüyle dinledi.

"Çocuğu ona nasıl verebilirim ki?" dedi. "Yine aniden acayip bir dürtüyle hareket etmeyeceğini nereden bilebilirim? Bebeğin yanından dudaklarında kanla kalktığını nasıl unutabilirim?" Anısı tazelenince tüyleri ürperdi birden. "Çocuk, Bayan Mason'un yanında güvende ve öyle kalmalı."

Bu eski evde gördüğümüz en modern şey olan şık bir hizmetçi çay getirdi. Çay servisi yaparken kapı açıldı ve içeri bir delikanlı girdi. Dikkat çekici bir delikanlıydı bu; soluk benizli ve sarışındı; kolayca heyecana kapılacak gibi görünen masmavi gözleri vardı. Bakışları babasına iliştiği anda duygulandı ve gözleri birdenbire sevinç ışıltılarına boğuldu. Koştı ve âşık bir kızın teslimiyeti içinde kollarını babasının boynuna doladı.

"Ah, Babacığım!" diye bağırdı. "Geri döndüğünü bilmiyordum. Bilseydim seni karşılardım. Seni gördüğüme nasıl sevindim, bilemezsin!"

"Oğlum benim!" dedi adam, onun sarı saçlarını şefkatle okşayarak. "Biraz erken döndüm, çünkü arkadaşlarım Bay Holmes ve Dr. Watson'ı, birlikte gelip akşam yemeğini bizimle yemeleri için ikna edebildim."

"Bu bey, Dedektif Bay Holmes mü?"

"Evet."

Oğlan gözleriyle bizi süzdü; bu bakışları hiç de cana yakın bulmadım.

"Diğer çocuğunuz nerede Bay Ferguson?" diye sordu Holmes. "Onunla da tanışabilir miyiz?"

Ferguson oğluna dönerek, "Bayan Mason'a bebeği buraya getirmesini söyle," dedi. Delikanlı kamburunu çıkara çıkara odadan çıktı. Bir cerrah gözüyle baktığımda, bunun omurilik zedelenmesinden kaynaklandığını anladım. Daha sonra geri geldi. Hemen arkasından uzun boylu, zayıf bir kadın, kucağında altın saçlı harikulade güzellikte bir çocuk taşıyarak geliyordu. Anglosakson ve Roma ırkının harika bir karışımı karşımızdaydı. Ferguson belli ki çocuğu çok seviyordu. Onu kollarına alarak, büyük bir şefkatle okşadı.

"Bu kadar tatlı bir çocuğa nasıl kötülük yapılır, aklım almıyor," diye söylendi ve o nur topu gibi çocuğun boynundaki kızarmış ve kabarmış yara izine baktı. İşte tam o anda tesadüfen Holmes'a baktığımda, yüzünde çok tuhaf, sanki kafası bir yere takılmış izlenimi veren bir ifade gördüm. Suratı, fildişinden oyulmuş gibi ifadesizdi. Gözleri bir an bebek ile babasının üzerinde gezindikten sonra odanın başka bir köşesine dikildi. Onun baktığı yere ben de baktım, sanırım yağmurlu havada hüçün veren bahçeye dikkatini vermişti. Her ne kadar panjurlardan biri yarı kapalı olduğu için dışarıdaki manzarayı yarı yarıya engellese de Holmes'ün tüm ilgisi pencereye dönüktü. Daha sonra gülümseyerek bakışlarını tekrar bebeğe çevirdi. Çocuğun yuvarlak ensesinde küçük, buruşuk bir iz vardı. Holmes konuşmadan bu izi inceledi. En sonunda da önünde sallanan yumruğu, gamzeli küçük eli sıktı.

"Hoşça kal, küçük adam! Daha bu yaşta başından neler geçti... Bayan Mason, sizinle özel olarak konuşmak istiyorum."

Kadını kenara çekerek, birkaç dakika samimi bir şekilde sohbet etti. Sadece son sözlerini duyabildim: "Endişelerinizin en kısa zamanda ortadan kalkacağını umuyorum."

Sessiz ve somurtkan kadın çocuğu alarak çekildi.

"Bayan Mason nasıl bir insan, dersin? diye sordu Holmes.

"Dışarıdan bakılınca pek sempatik biri değil gördüğünüz gibi, ama altın gibi bir kalbi var ve çocuğa da çok düşkün."

Holmes birden delikanlıya dönerek "Dadıyı seviyor musun Jack?" diye sordu. Delikanlının duygularını ele veren yüzü bir an gölgelendi ve başını hayır der gibi iki yana salladı.

"Jack kimine sevgi gösterir, kimine de nefret," dedi Ferguson, kollarını oğlana dolayarak. "Neyse ki ben sevdiklerindim."

Oğlan, şakalaşarak babasının göğsüne başını yasladı. Ferguson yumuşak bir tavırla onu kendinden uzaklaştırdı. "Hadi git bakalım, küçük Jacky," dedi. Oğlan uzaklaşırken onu sevgi dolu gözlerle izledi.

"Şimdi Bay Holmes...", diye devam etti, oğlan gözden kaybolduktan sonra. "Sanırım sizi çözümlenmesi umutsuz bir maceraya sürükledim. Şimdi ne yapacaksınız? Bana acıyorsunuz biliyorum. Ama hepsi bu kadar. Tüm olanlar size hem zor geldi, hem de saçma, öyle değil mi?"

"Gerçekten de çok nazik bir durum," dedi dostum, tatlı bir gülümsemeye. Ama şu ana kadar herhangi bir saçmalıkla karşılaşmadım. Bu, akılcı çıkarımlar yapmayı gerektiren bir vaka, ama bu türden bir çıkarım tek tek vakalarla onaylandıkça somutlaşır; neticeye ulaşmış olduğumuza eminim. Hatta diyebilirim ki, daha Baker Caddesi'ndeyken sonucu tahmin etmiştim. Gerisi sadece bazı gözlemlerden ve kanıtlamadan ibaret."

Ferguson kocaman elini kırıışıklarla dolu alnında gezdirdi.

"Allah aşkına Holmes," dedi boğuk bir sesle. "Eğer bu olayda gerçeği görebiliyorsan, beni daha fazla şüphede bırakma. Durum nedir? Nasıl davranayım? Ne yapayım? Neticeye nasıl vardığın umurumda bile değil. Mühim olan varmış olman."

"Elbette size her şeyi açıklayacağım bir açıklamada bulunmalıyım. Ama izninizle bu olayı kendi yöntemimle çözeyim. Watson, hanımefendi bizi görebilecek durumda mı, ne dersin?"

"Hasta ama bilinci yerinde."

"Çok iyi. Bu meseleyi ancak onun önünde açıklığa kavuşturabiliriz."

"Ama o beni görmek istemiyor," dedi Ferguson.

"Hımm... Görecek, görecek..." dedi Holmes. Bir kâğıda birkaç satır karaladı. "Watson en azından sana izin var. Zahmet olmazsa, hanımefendiye bu haberi verir misin?"

Tekrar yukarıya çıkıp notu, kapıyı ihtiyatlı bir şekilde açan Dolores'e uzattım. Bir dakika sonra odanın içinden, sevinç ve

şaşkınlıkla karışık bir çığlık yükseldi. Dolores başını dışarıya uzattı.

"Onları görmek ve dinlemek istiyor," dedi.

Ferguson ile Holmes'u yukarı çağırdım. Biz odaya girince, Ferguson ileri atıldı, karısına doğru birkaç adım attı, ama yatakta doğrulmuş olan kadın kollarını, onu görmek istemezcesine ileri uzattı. Ferguson bir koltuğa çöktü, Holmes de kadına selam verdikten sonra onun yanına oturdu. Kadın Holmes'u iri gözleriyle şaşkın şaşkın izliyordu.

"Dolores'i dışarı çıkarsak iyi olur," dedi Holmes. "Ah! Pekâlâ hanımefendi, eğer kalmasını istiyorsanız, bence bir sakıncası yok. Dinleyin Bay Ferguson, aslında işim çok, müşterilerim beni bekler; o yüzden kısa kesiyor ve asıl meseleye geliyorum. Ameliyat ne kadar tez olursa o kadar az can yakar. Sizi rahatlatacak olan şeyi öncelikle söyleyeyim. Karınız çok iyi, çok sevecen fakat ziyadesiyle kötü muameleye maruz kalmış bir kadın."

Ferguson oturduğu yerden bir sevinç çılgılığıyla hopladı.

"Bunu bana ispatlarsanız Bay Holmes, ömür boyu size minnettar kalırım."

"Bunu yapacağım, ama bunu yaparken de sizi başka bir yönden yaralamak zorunda kalacağım."

"Karımı temize çıkardığınız sürece her şeye razıyım ben. Yeryüzündeki her şey bunun yanında önemsiz kalır."

"O zaman size Baker Caddesi'nde aklımdan geçenleri anlatayım. Bir vampir masalı bana saçma gelmişti... Ben bunu esasen ilk anda kafamdan silip atmıştım. Yaşadığımız

dünyada bu tarz şeyler yok! Böyle olduğu halde sizin gözleminiz vampir şüphesini uyandırıyor. Ne görmüştünüz? Karınız çocuğunuzun yattığı yataktan doğruluyor... dudakları da kana bulanmış."

"Evet, öyleydi."

"Peki, kanayan bir yaranın, kan içmekten başka bir nedenle de emilebileceği hiç aklınıza gelmedi mi? İngiltere tarihini bir inceleyin; bir zamanlar bir yarayı içindeki zehri boşaltmak için emen bir İngiltere kraliçesi yok muydu?"

"Zehir mi?"

"Güney Amerika'da her mutfakta zehir bulundurulması adettir. Daha buraya gelip görmeden içgüdümlü sizin bir silah koleksiyonunuz olduğunu tahmin etmiştim. Başka bir zehir de olabilir tabii, ama nedense bu hatırıma geliverdi. Küçük kuşları vurmak için kullanılan bir okun yanında boş bir ok kılıfı görünce, aradığımı bulmuş oldum. Eğer çocuğa, ok zehrine veya başka bir ilaca bulanmış bu oklardan biri batırılmışsa, zehir emilerek dışarı çıkarılamadığı takdirde ölüm kesin demektir.

"İşin içinde bir de köpek var! Eğer insan böyle bir zehri kullanacaksa, zehrin gücünü yitirip yitirmediğini anlamak için önce bir köpekten yararlanmaz mı? Başlangıçta hatırıma köpek falan gelmemişti ama benim olayı kurgulama şeklime uydu. Şimdi anladınız mı? Karınız böylesine bir zehirlenmeden şüphelenmişti. Gözlerini dört açtı, bu işin nasıl yapıldığını gördü ve çocuğunun hayatını kurtardı, ama gerçeği size söylemekten kaçındı. Çünkü sizin delikanlıyı ne denli sevdiğinizi biliyordu ve gerçeğin sizi yıkacağından korkuyordu."

"Jacky!"

"Az önce siz bebeği okşarken onu izledim. Panjurun önündeki cama akseden yüzü açıkça görölüyordu. Bir rastlantı sonucu yarısı kapalı panjur, pencere camını ayna gibi yapmıştı. Bir insanın yüzünde nadiren böylesine bir kıskançlık ve korkunç bir nefret ifadesi olur."

"Benim Jacky'im."

"Gerçeği görmek zorundasınız Bay Ferguson. Daha acı olan tarafı, size olan ölesiye sevgisi ile merhum annesine olan derin bağlılığı oğlunuzu bu yola sevk etti. Tüm ruhu bu harika bebeğe duyduğu nefretle doluydu. Bu üvey kardeşinin sağlıklı ve güzel oluşu, kendi sakatlığıyla tam bir çelişki teşkil ediyordu."

"Aman Tanrım, inanılmaz!"

"Gerçeği söylemedim mi, hanımefendi?"

Kadın yüzünü yastığa gömmüş hıçkırıyordu. Derken aniden yüzünü kocasına döndü.

"Sana bunu nasıl söyleyebilirdim ki Bob? Bunun, senin için nasıl büyük bir darbe olacağını biliyordum. Beklemeliydim. Gerçeğin başka birisinin ağzından söylenmesi gerekiyordu. Sihirli güçleri olan şu beyefendi bana her şeyi bildiğini yazınca, içim nasıl rahatladı."

"Jacky'yi bir yıl süreyle denizaşırı bir yere götürseniz iyi olur bence," dedi Holmes sandalyesinden kalkarken. "Açıklanmaya bir nokta kaldı, hanımefendi. Jacky'ye karşı aldığınız önlemler akla yakın. Nihayet bir annenin de sabrının

sonu vardır. Ama son iki gün çocuktan ayrılmayı nasıl göze aldınız?"

"Bayan Mason'a her şeyi söylemiştim. Onun haberi vardı."

"Tamam. Ben de öyle tahmin etmiştim."

Ferguson yatağın başına geldi. Boğulur gibiydi. Hiç ses çıkarmadan ellerini ileriye doğru uzatmış titriyordu.

"Sanırım bizim ayrılma zamanımız geldi Watson," diye fısıldadı Holmes. "Sen sadık Dolores'in bir koluna gir, ben de ötekine gireyim. Tamam, böyle işte," diye ekledi ve arkasından kapıyı kapadı. "Artık sevgilileri yalnız bırakalım, birbirlerine anlatacak daha çok şeyleri olmalı."

Bu vakayla ilgili notlarımın arasında bir de yazı var. Daha doğrusu Holmes'ün yazdığı son mektubun kopyası; baştaki mektuba cevap teşkil ediyor. Mektupta şunlar yazılıydı:

Baker Caddesi 21 Kasım

Morrison, Morrison ve Dodd

"Vampirler hakkında.

Aziz Beyefendiler,

Sizin 19 Kasım tarihli mektubunuza istinaden müşteriniz Ferguson ve Muirhead firmasının sahiplerinden Mincing Lane'li çay tüccarı Mr. Ferguson'ın davasını incelediğimi ve tatmin edici bir sonuca bağlamış olduğumu bildiririm. Tavsiyenize teşekkür ederim.

Saygılarımla, Sherlock Holmes"

Üç Garrideb

Bu hikâyeyi bir komedi olarak da görebilirsiniz, trajedi olarak da. Sonunda bir adam aklını yitirdi, ben kan döktüm, başka bir adam da kanunun hışmına uğradı. Aslında işin içinde biraz komedi yok da değil galiba. Neyse, buna siz karar verirsiniz.

Tarihi çok iyi hatırlıyorum, çünkü Holmes'ün hizmetlerinden dolayı sunulan şövalyelik unvanını reddettiği zamanlarla aynı döneme denk gelmişti. Bu meseleyi de belki başka bir zaman anlatırım, şimdilik öylesine bir değinip geçmek zorundayım, zira bir ortak ve sırdaş olarak, gereksiz bir boşboğazlık yapmamaya özellikle dikkat etmek zorundayım. Neyse, bunun asıl hikâyemizin tarihini hatırlamama yardımcı olduğunu tekrar etmekle yetineyim. 1902 yılının haziran ayının sonlarıydı, Güney Afrika'daki savaşın bitimine yakındı. Holmes ara sıra yaptığı gibi birkaç gündür yataktan çıkmazken, bir sabah elinde kocaman kâğıtlarla ve keskin gözlerinde keyifli bir pırıltıyla karşıma çıktı.

"Bu işten epey para kazanabilirsin Watson," dedi. "Garrideb ismini hiç duydun mu?"

Duymamıştım.

"Elini hangi Garrideb'e atarsan at, tuttuğun altın oluyor."

"Nedenmiş?"

"Ah, orası uzun hikâyeye işte. Hem de epey acayip bir mesele. İnsanın karmâşık doğasına dair yaptığımız hiçbir keşifte

bunun kadar tuhaf bir Şeye rastlamamışızdır herhalde. Adamı apraz sorgu için buraya çağırdım, o gelene kadar başka bir Şey konuşmaya gerek yok. Ama bu arada, bir dŐŐün bakalım sen bir Şeyler bulabilecek misin."

Yanımdaki sehpa da duran telefon rehberine uzanıp biraz da umutsuzca sayfaları karıştırmaya başladım. Ama aradığı ismi bulmuştum işte. Bir zafer çığlığı attım.

"İŞte burada Holmes! Burada yazıyor!"

Holmes rehberi elimden kaptı.

"Garrideb, N.," diye okumaya başladı, "Little Ryder Sokağı, No: 136, W. Seni hayal kırıklığına uğratmak istemem ama bu adamın kendisi zaten sevgili Watson. Mektubunda da bu adres var. Bizim aradığımızsa bir başkası."

Bayan Hudson üstünde bir kartvizit olan bir tepsiyle ıkagelmiŐti. Hemen alıp kartvizite bir göz attım.

"Burada da yazıyor!" diye atıldım hayretle. "Ama isim farklıymıŐ. John Garrideb, hukuk müşaviri, Moorville, Kansas, ABD."

Holmes kartvizite bakarken gülümsedi. "Biraz daha dŐŐünmen gerekiyor Watson," dedi sonra. "Onu bu sabah görmeyi beklemiyor olsam da, bu beyefendi hikâyenin zaten içinde. Neyse, en azından asıl kahramanla ilgili bir Şeyler öğrenebiliriz herhalde."

Çok geçmeden adam içeri girmişti bile. Hukuk Müşaviri Bay John Garrideb, kısa boylu, gürbüz, yuvarlak, temiz ve tıraşlı yüzüyle Amerikalı meslektaŐlarından bir farkı olmayan bir adamdı. İlk bakışta yüzündeki kocaman gülümsemesiyle

birlikte çok genç bir adam izlenimi veriyordu. Ama gözleri insanı esir ediyordu. Bir insanın gözleri, yoğun iç dünyasını bu kadar mı yansıtır, bu kadar mı parlak, atik ve dikkatli olurdu? Aksanı Amerikan aksanı olsa da, sözleri gayet açık ve anlaşılırdı.

"Bay Holmes?" diye söze girdi, bir bana, bir dostuma bakarak. "Ah tabii! Hiç resimlerinizdeki gibi durmuyorsunuz Bayım. Bir adaşımdan, Bay Nathan Garrideb'den bir mektup aldığınızı tahmin ediyorum. Öyle değil mi?"

"Oturun lütfen," dedi Sherlock Holmes. "Konuşacak çok şey var." Sehpada duran kâğıtları kucağına aldı. "Siz, bu belgede sözü geçen Bay John Garrideb oluyorsunuz sanırım. Bir süredir İngiltere'deydiniz herhalde."

"Neden öyle söylediniz, Bay Holmes?" O heyecanlı gözlerde ani bir şüphe bulutu görür gibi olmuşum.

"Kıyafetleriniz İngiliz işi de ondan."

Bay Garrideb hafifçe güldü. "Numaralarınız hakkında çok şey okudum ama bir gün benim de malzeme olacağım aklıma gelmezdi, inanın. Bunu nereden anladınız?"

"Paltonuzun omuz kesimi, çizmelerinizin uçları... Kim olsa anlardı."

"Şey, o kadar da İngiliz durduğumu düşünmüyordum. İş için buraya geleli epey bir zaman oldu ve sizin de dediğiniz gibi, kıyafetlerim tamamen Londra'dan. Ancak sizin vaktiniz değerli olsa gerek, buraya elbiselerimden konuşmaya gelmedim. Şu elinizde tuttuğunuz belgeyle başlamaya ne dersiniz?"

Holmes ne yaptıysa, konuğumuzu epey bir şaşırtmış olacak ki, en baştan odamıza gelen o gürbüz çocuktan eser kalmamıştı.

"Sabredin! Biraz sabredin, Bay Garrideb!" dedi dostum, teskin edici bir ses tonuyla. "İsterseniz Doktor Watson'a sorun, bu küçük eğlencelerim bazen meselelere ışık tutabiliyor. Peki ama, Bay Nathan Garrideb neden sizinle gelmedi?"

"Ta en başından sizi bu işe neden soktu ki zaten?" dedi konuğumuz ani bir öfkeyle. "Sizin onunla ne işiniz olabilir yani? İki adamın arasında tamamen profesyonel bir iş meselesi doğacak ama biri gidip dedektif tutacak, olacak iş mi bu şimdi? Onunla bu sabah görüştüm, benim üzerime oynadığı oyunu anlattı. Zaten ben de bunun için geldim buraya. Bu iş hiç hoşuma gitmiyor."

"Meselenin sizinle bir ilgisi yoktu, Bay Garrideb. Kendisi, anladığım kadarıyla ikiniz için de hayati önem taşıyan bir konuda tavsiyeme başvurdu o kadar. Bilgi toplamakta ne kadar başarılı olduğumu bildiği için bundan daha doğal bir şey olamaz."

Konuğumuzun yüzündeki kara bulutlar yavaş yavaş dağılmaya başlamıştı.

"O zaman iş değişir," diye karşılık verdi. "Onu bu sabah görmeye gittiğimde bir dedektif tuttuğunu söyledi, ben de adresinizi öğrenip hemen buraya geldim. Polisin böyle özel bir meseleye bulaşmasını istemiyorum. Ama adamı bulmamıza yardımcı olacaksanız bir sakıncası yok."

"Şimdilik öyle görünüyor," dedi Holmes. "Hazır buradayken hikâyeyi bir de sizin ağzınızdan dinleyelim. Böylece arkadaşım Watson da bilgilenmiş olur."

Bay Garrideb benden yana, pek de dostane olmayan bir bakış attı.

"Onun da bilmesine gerek var mı?" diye sordu.

"Genelde birlikte çalışırız."

"O halde sır olarak saklanacak bir durum yok. Gerçekleri elimden geldiğince kısa bir şekilde aktarmaya çalışacağım. Kansaslı olsaydınız, Alexander Hamilton Garrideb'in kim olduğunu anlatmama gerek kalmazdı. Bu beyefendi parayı önce emlak işlerinden kazanmış, Chicago'daki zahire borsasında servetine servet katmış, sonra da bütün parasıyla, Arkansas Nehri ve Fort Dodge arasında öyle büyük araziler satın almış ki, toplasanız sizin ilçelerinizden biri kadar eder. Bunlar otlak arazileri, ormanlık araziler, ekilebilir alanlar, maden yatakları; kısacası sahibine bir sürü para kazandıracak türden topraklar.

Uzak, yakın hiçbir akrabası yok varsa da ben bilmiyorum. Ama adam nedense alışılmadık soyadıyla her zaman gurur duymuş. Bizi bir araya getiren de bu oldu zaten. Ben Topeka'da hukuk işleriyle ilgilenirken bir gün ihtiyar adam ziyaretime geldi. Kendi soyadını taşıyan bir başkası daha olduğunu öğrendiğinde nasıl keyiflenmiş anlatamam. Meğerse bunu kendine hobi edinmiş; dünyada ne kadar Garrideb varsa bulmaya ant içmiş. 'Bana bir tane daha bul!' dedi görüşmemiz sırasında. Bense ona meşgul bir adam olduğumu, hayatımı Garrideb peşinde koşarak harcayamayacağımı belirttim. 'Olabilir,' diye karşılık verdi o

da. 'Ama her şey planladığım gibi giderse tek işin bu olacak,' diye de ekledi. Ben önce şaka yapıyor sandım ama hiç de öyle olmadığını çok geçmeden anladım.

"Konuşmamızın üzerinden bir yıl kadar geçmişti ki öldü ve arkasında bir de vasiyet bıraktı. Bu, Kansas Eyaleti'nde görülmüş en tuhaf vasiyetti. Bütün mal varlığını üçe bölmüştü, iki Garrideb daha bulursam mirası paylaşabiliyorduk. Bu da adam başı beş milyon dolar ediyor, ama üçümüz bir araya gelmeden tek bir kuruşuna bile dokunamıyoruz.

Bu öyle büyük bir fırsattı ki, işi gücü bırakıp Garrideb aramaya koyuldum. Birleşik Devletler'de bir Garrideb daha yok. Bütün zamanımı bu araştırmaya ayırdığım için gönül rahatlığıyla söyleyebilirim bunu. Sonra bir de eski kıtayı denemeye karar verdim. Londra telefon listesinde adını bulmak hiç zor olmadı elbette. İki gün önce kendisine ulaşıp meseleyi anlattım. Ama onun da benim gibi fazla akrabası yok, olanların hepsi de kadın. Oysaki vasiyette üç yetişkin erkek diyor. Gördüğünüz üzere hâlâ bir kişi eksik, bize yardım ederseniz karşılığını fazlasıyla vermeye hazırız."

"Ee Watson," dedi Holmes gülümseyerek, "acayip olduğunu söylemiştim, değil mi? Ben olsam gazetelerin özel ilanlar kısmına yazardım."

"Onu yaptım zaten Bay Holmes. Kimseden ses çıkmadı."

"Vay canına! Kesinlikle çok tuhaf bir mesele bu. Zamanım olursa bir el atarım. Bu arada, Topeka'dan geldiğinizi söylemiştiniz, değil mi? Orada bir tanıdığımız vardı ama öldü, Doktor Lysander Starr. 1890'da belediye başkanıydı."

"Emektar Doktor Starr mı?" dedi konuğumuz heyecanla. "Onu hâlâ saygıyla anarız. Pekâlâ Bay Holmes, şimdilik yapabileceğimiz tek şey sizi gelişmelerden haberdar etmek olur sanırım. Birkaç gün içinde yeniden temasa geçeriz diye tahmin ediyorum." Amerikalı konuğumuz bunları söyledikten sonra saygıyla eğilip çıktı.

Holmes yüzünde alışılmadık bir gülümsemeyle oturup bir süre piposunu tüttürdü.

"Ee?" diye sordum nihayet dayanamayıp.

"Şaşkınlık içindeyim Watson... sadece şaşkınlık içindeyim."

"Neden?"

Holmes piposunu eline aldı.

"Şaşkınlık içindeyim çünkü bu adamın neden karşımıza bu deli saçması hikâyeyle geldiğini bilemiyorum. Hatta bunu az daha kendisine de soracaktım -bilirsin, bazen dosdoğru taarruza geçmek en iyi yöntemdir- ama sonra bizi kandırıldığını sanmasının daha iyi olacağına karar verdim. İngiliz malı paltosunun dirsekleri aşınmış, pantolonunun dizleri neredeyse bir yıldır giyilmekten potlaşmış bir adam karşımıza çıkıp, elindeki bu belgelerle ve kendi ağzından hikâyesiyle, Londra'ya son zamanlarda gelmiş bir Amerikalı olduğunu iddia ediyor. Özel ilanlarda da onunkine rastlamadım. Onları nasıl takip ettiğimi bilirsin. Avımı oradan bulduğum çok olmuştur ve bunun gibi bir tavus kuşu gözümünden kaçmış olamaz. Ayrıca Topeka'lı Doktor Lysander Starr diye birini hiç tanımadım. Yani hikâyesinin neresinden tutsan elinde kalıyor. Bence adam gerçekten de Amerikalı ama yıllardır Londra'da olduğu için aksanı hiç kulak

tırmalamıyor. Nasıl bir oyun oynuyor acaba? Sözde Garrideb arayışının gerçek nedeni ne olabilir? Adam namussuzun teki olsa da, oldukça karmâşık ve zekâ dolu bir yöntem seçtiğini kabul etmek lazım. Ama önce diğer bağlantımızın da sahte olup olmadığını öğrenmemiz gerekiyor. Şunu bir ara bakalım Watson."

Telefonu cılız, titrek bir ses açmıştı.

"Evet, evet, Bay Nathan Garrideb benim. Bay Holmes orada mı? Bay Holmes'la görüşmeyi çok isterim."

Dostum ahizeyi elimden alıp adamla konuşmaya başladı.

"Evet, kendisi buradaydı. Anladığım kadarıyla onu tanımıyorsunuz. Ne kadar oldu? Sadece iki gün mü? Evet, evet, tabii, çok ilginç bir mesele. Bu akşam evinizde olacak mısınız? Herhalde yanınızda adaşınız olmaz. Çok güzel, geliriz o halde. O olmazsa çok daha iyi olur tabii. Doktor Watson da benimle olacak. Fazla dışarı çıkmadığınızı mektubunuzdan anladım. Altı gibi geliriz o zaman. Ama bunu Amerikalı avukata söylemeyin. Çok güzel. Hoşça kalın!"

Bahardan kalma, hoş bir akşam vaktiydi ve Edgware yolunun küçük uzantılarından biri olan kasvetli Little Ryder Sokağı bile batan güneşin altın sarısı ışınlarıyla güzelleşmişti. Gittiğimiz adreste büyükçe, eski moda, erken George tarzı, dümdüz tuğla cephesinde giriş kattaki iki büyük pencereden başka girinti olmayan bir evle karşılaşmıştık. Müşterimiz de bu giriş katta oturuyordu ve vaktinin çoğunu yere kadar inen salon penceresinin önünde geçiriyor olmalıydı. Önünden geçerken Holmes üstünde o tuhaf ismin yer aldığı pirinç plaketi gösterdi.

"Epeydir burada asılı duruyor herhalde Watson," dedi, boyları silinmeye yüz tutmuş yazıya işaret ederek. "Demek oluyor ki, adamın gerçek ismi bu."

Evin girişinde ortak bir merdiven ve holde de bazıları büroları, bazıları özel daireleri gösteren isim tabelaları asılıydı. Burası mesken olarak değil, daha çok bohem bekârların uğrak yeri olarak kullanılıyor gibiydi. Müşterimiz kapıyı kendi açarken hizmetçi kadının saat dörtte paydos ettiğini belirterek özür diledi. Bay Nathan Garrideb oldukça uzun boylu, sırtı kamburlaşmaya başlamış, zayıf, kel, altmışlı yaşlarında bir adamdı. Ceset gibi bembeyaz yüzü ve soluk teni, egzersiz yapmaktan ne kadar uzak olduğunu gösteriyordu. Büyük, yuvarlak gözlükleri ve sivri keçi sakalı, hep öne doğru eğik duruşuyla birleşerek adama meraklı bir hava katıyordu. Ama genel olarak tuhaftan çok sevimli bir duruşu vardı.

Ev de sahibi gibiydi aslında. İçerisi küçük bir müzeyi andırıyordu. Geniş ve derin alana yerleştirilmiş dolapların ve vitrinlerin içi jeolojik ve anatomik numunelerle doluydu. Girişin iki yanındaki sandıklarda kelebek ve güve türleri sergilenmişti. Üstü bir sürü ıvır zıvırla dolu olan ortadaki büyük masada en çok dikkati çeken, güçlü bir mikroskobun uzun, metalik vizör tüpüydü. Etrafa bir göz gezdirdiğimde adamın ilgi alanlarının genişliğine hayret ettim. Bir köşede bir sandık dolusu eski para duruyordu. Başka bir köşede çakmaktaşından el aletleri. Ortadaki masanın hemen arkasında fosil kemiklerinin dizildiği büyük bir dolap. Duvarın üstte kalan kısmınaysa, altlarına "Neandertal", "Heidelberg", "Cro-Magnon" gibi isimler yazılı, alçıdan kafatası kalıpları dizilmişti. Pek çok konuda meraklı olan biri

olduğu açıktı. Önümüzde durduğunda, elinde bir parça dağ keçisi derisi, eski bir sikkeyi ovup parlatmakla meşguldü bir yandan.

"Siracusa'ya aittir, en iyi dönemidir," diye açıklamaya girişti parayı bize göstererek. "Gerçi son dönemlerine doğru epey bir yozlaşmışlar ama ben yine de İskenderiye ekolüne tercih ederim. Oralarda bir yerde bir sandalye olacaktı Bay Holmes. İzin verirseniz ben bir yandan da bu kemikleri sileceğim. Ve siz de, Bayım, Doktor Watson olmalısınız. Rica etsem şu Japon vazosunu biraz kenara çekebilir misiniz? Gördüğünüz gibi, etrafım hayatımın küçük meraklarıyla dolu. Doktorum hiç dışarı çıkmadığım için beni azarlayıp duruyor ama beni buraya bağlayan bunca şey varken neden çıkayım ki? İnanın, şu dolaplardan birini bile doğru düzgün tasnif etmeye kalksam en azından üç ayımı alır."

Holmes merakla etrafı inceliyordu.

"Peki ama hiç mi dışarı çıkmazsınız?" diye sordu sonunda.

"Ara sıra Sotheby's'e ya da Christie's'e giderim. Onun haricinde evden çok nadir ayrılıyorum. Zaten gücüm sağlığım pek yerinde değil, bir de araştırmalarım çok zamanımı alıyor. Ama Bay Holmes, benzersiz talihimle ilgili aldığım bu yeni haberin beni nasıl şaşırttığını, nasıl hoş ve ürkütücü bir sürpriz olduğunu söylememe gerek yok herhalde. Meseleyi halletmek için bir Garrideb'e daha ihtiyacımız var ve ben onu da bulabileceğimize inanıyorum. Bir erkek kardeşim vardı ama öldü, kadın akrabalar da sayılmıyormuş. Ben yine de dünya üzerinde başkaları da olduğuna eminim. Böyle tuhaf vakalarla ilgilendiğinizi duyduğum için size yönlendirdim.

Elbette Amerikalı beyefendi de haklı, önce ona haber vermeliydim ama benim kötü bir niyetim yoktu."

"Bence de kötü bir niyetiniz yok," dedi Holmes. "Peki ama Amerika'da arazileriniz olacak da ne olacak?"

"Haklısınız. Bu koleksiyonumu bırakıp hiçbir yere gidemem. Ama bu beyefendi, vasiyet tamamlandıktan sonra benim payımı ödeyebileceğini söyledi. Zikrettiği rakam beş milyon dolar, Bay Holmes. Şu an piyasada, tam da koleksiyonumu tamamlayabilecek parçalar var ama ben hâlâ paramı denkleştirmeye çalışıyorum. Beş milyon dolarla neler yapabilirim, bir düşünün. Kendi çağımın Hans Sloane'i bile olabilirim."

Büyük gözlüklerin ardındaki gözleri ışıldadı. Anlaşılan Bay Nathan Garrideb bir adaşını bulana kadar rahat edemeyecekti.

"Ben öylesine bir uğrayıp sizinle tanışmaya geldim. İşinize engel olmak istemem," dedi Holmes. "Birlikte çalıştığım insanları yakından görmeyi tercih ederim. Gönderdiğiniz mektup gayet açıktı ve şu Amerikalı beyefendi sayesinde bazı boşlukları doldurabildim ama hâlâ sormak istediğim bazı sorular var. Anladığım kadarıyla, bu haftaya kadar kendisinin varlığından haberiniz yoktu."

"Doğru. İlk kez geçen salı tanıştık."

"Size bugünkü görüşmemizden söz etti mi?"

"Evet, dosdoğru bana geldi. Çok sinirlenmiş."

"Neden sinirlenmiş acaba?"

"Bunu haysiyet meselesi haline getirmiş gibiydi. Ama geri döndüğünde keyfi yerine gelmişti."

"Herhangi bir strateji belirlediniz mi?"

"Hayır, o konulara girmedik."

"Sizden para istedi mi?"

"Hayır Bayım, hiç istemedi."

"Sizce başka bir amacı olabilir mi?"

"Söylediğinden başka bir amacı olduğunu sanmıyorum."

"Ona telefonla randevulaştığımızdan bahsettiniz mi?"

"Evet Bayım, ona da söyledim."

Holmes düşüncelere daldı. Kafasının karıştığını görebiliyordum.

"Koleksiyonunuzda çok değerli parçalar var mıdır?"

"Hayır Beyefendi. Ben zengin biri değilim. İyi bir koleksiyonum var ama çok değerli değildir."

"Hırsızlardan korkmuyor musunuz?"

"Hiç korkmam."

"Ne kadar zamandır buradasınız?"

"Beş yıl olmuştur."

Holmes'ün sorgu suali, kapının ısrarla çalınmasıyla kesildi. Müşterimizin kapıyı açmasıyla birlikte Amerikalı avukatın heyecanla içeri dalması bir oldu.

"Demek buradaydınız!" diye atıldı adam, elindeki bir kâğıdı havada sallayarak. "Sizi bir an önce yakalayayım dedim. Bay Nathan Garrideb, tebrikler! Artık zengin bir adamsınız. Mesele hallolmuştur. Size gelince, Bay Holmes, gereksiz yere başınızı ağrıttıysak özür dileriz."

Adam elindeki kâğıdı müşterimize uzattı. Holmes'la ben de uzanıp omzunun üzerinden okuduk. Şöyle yazıyordu:

HOWARD GARRİDEB

Tarım Makineleri Üreticisi

Biçerdöverler, buharlı ve mekanik tarım aletleri, pulluklar, delgiler, tırmıklar, el arabaları, at arabaları ve her türlü alet edevat.

Artezyen kuyuları açımında da yardımcı olunur.

Başvuru adresi: Grosvenor Binaları, Aston

"Harika!" dedi ev sahibimiz heyecanla. "Böylece üçüncü adamımızı da bulmuş oluyoruz."

"Birmingham'da araştırma yapıyordum," dedi Amerikalı, "oradaki bağlantılarımdan biri yerel bir gazetede çıkan bu ilanı göndermiş bana. Bir an önce harekete geçip işi bitirmemiz gerekiyor. Bu adama bir mektup yazıp yarın öğleden sonra saat dörtte görüşmek istediğimizi bildirdim."

"Benim de gelmemi ister misiniz?"

"Siz ne dersiniz Bay Holmes? Sizce de bu mantıklı değil mi? Ben cebinde müthiş bir hikâyeyle dolaşan gezgin bir Amerikalıdan başka bir şey değilim sonuçta. Ona söyleyeceklerime neden inansın ki? Oysa siz, saygın bir

İngiliz olduğunuz için, sizin sözünüzü dinleyecektir. Aslında ben de gelirdim ama yarın çok işim olduğu için size katılamayacağım. Tabii bir sorun çıkacak olursa bana her an ulaşabilirsiniz."

"Şey, ben yıllardır böyle bir yolculuk yapmadım ama."

"Bunda bir şey yok ki Bay Garrideb. Ben her şeyi ayarladım. On ikide yola çıkarsanız ikide orada olursunuz. Sonra aynı gece geri dönebilirsiniz. Tek yapmanız gereken adamla görüşmek, meseleyi anlatmak ve kendisinden bir yeminli ifade almak. Tanrı aşkına," diye ekledi heyecanla, "ben Amerika'nın göbeğinden buraya onca yolu tepip gelmişim, siz 100-150 kilometre gitmişsiniz, çok mu?"

"Kesinlikle," dedi Holmes. "Bence de beyefendi çok haklı."

Bay Nathan Garrideb gönülsüzce omuz silkip razı oldu. "Madem ısrar ediyorsunuz, giderim ben de," dedi. "Hayatıma kattığınız bu umut ışığından sonra sizi reddetmem çok zor."

"O halde sorun yok," dedi Holmes. "Gelişmelerden beni de haberdar edersiniz artık."

"Siz merak etmeyin," dedi Amerikalı. "Neyse," diye ekledi sonra saatine bakarak, "benim şimdi gitmem gerekiyor. Bay Nathan, yarın sizi arar, bilgi alırım. Siz de geliyor musunuz Bay Holmes? Ha öyle mi? O halde size de iyi günler. Yarın akşam iyi haberlerimizi bekleyin."

Amerikalı gittikten sonra dostumun yüzündeki o düşünceli halden eser kalmadığını fark ettim.

"Koleksiyonunuzu daha yakından incelemek isterdim Bay Garrideb," dedi Holmes. "Benimki gibi bir meslekte her türlü

bilgi işe yarar ve sizin eviniz bunun için tam bir maden."

Müşterimiz zevkten dört köşe olmuş, gözleri parlamıştı. "Sizin ne kadar zeki bir insan olduğunuzu duymuştum Bayım," dedi. "Zamanınız varsa gezdireyim."

"Maalesef şu an yok. Ama buradaki numuneler o kadar düzgün etiketlenip sınıflandırılmış ki, sizin üzerine bir şey eklemenize gerek kalmamış. Yarın daha müsait olacağım, sizce de bir sakıncası yoksa gelip rahat rahat gezmek isterim."

"Hiç sakıncası yok. Kapım size her zaman açık. Tabii ben evde olmayacağım ama Bayan Saunders saat dörde kadar giriş katta bekler, size de anahtarı verir."

"Yarın öğleden sonra uğrarım o halde. Bayan Saunders'a da söylerseniz iyi olur, geleceğimden haberi olsun. Bu arada, emlakçınız kimdi?"

Müşterimiz bu ani soru karşısında şaşırılmıştı.

"Edgware Yolu'ndan Holloway & Steele. Neden sordunuz?"

"Söz konusu evler olunca ben de biraz arkeolog kesilirim," dedi Holmes gülerek. "Buranın Kraliçe Anne mi yoksa George zamanından mı kalma olduğunu merak ettim de."

"Elbette ki George."

"Öyle mi? Ben de öyle düşünmüştüm. Ama insan bazen karıştırıyor işte. Neyse, hoşça kalın Bay Garrideb, Birmingham seyahatiniz iyi geçer umarım."

Hemen yakınlardaki emlakçıya uğrayıp dükkânın kapalı olduğunu görünce Baker Sokağı'na geri döndük. Holmes akşam yemeğinden sonraya kadar meseleden hiç söz etmedi.

"Küçük bulmacamız çözülmek üzere," dedi nihayet. "Sonucu sen de tahmin etmişsindir muhakkak."

"İnan bana hiçbir şey anlamış değilim."

"Aslında her şey çok açık ama dananın kuyruğu asıl yarın kopacak. O ilanla ilgili tuhaf bir şey dikkatini çekmedi mi?"

"Pulluk kısmı biraz şüphelendirdi beni."

"Ah, demek sen de fark ettin. Bak, Watson, sürekli kendini geliştiriyorsun. Evet, bizim saban dediğimize Amerikalılar pulluk der. Ama bunda matbaacının suçu yok elbette. Ona ne denmişse onu basmış. Artezyen kuyuları da bizde pek yaygın değildir mesela. Özetle bu, İngiliz bir firmaya aitmiş gibi görünen tipik bir Amerikan ilanıydı. Peki bundan ne çıkarıyorsun?"

"Şu Amerikalı avukat kendi bastırmış olabilir. Ama bunun ardındaki niyetini hâlâ anlayabilmiş değilim."

"Bunun birkaç türlü açıklaması olabilir. Ama ne olursa olsun bizim ihtiyar fosili Birmingham'a göndermek istediği çok açık. Adama boşa kürek çektiğini söyleyebilirdim ama sonra düşündüm ve ihtiyarın gitmesine izin verip sahneyi boşaltmanın daha doğru olacağına karar verdim. Yarın, Watson... bekleyelim, zaman her şeyi kendi çözsün."

Holmes erkenden kalkıp çıkmıştı. Öğlene doğru döndüğünde düşünceli hali dikkatimden kaçmadı.

"Bu, sandığımdan daha ciddi bir mesele çıktı Watson," dedi. "Bunu en başta söylemem gerekiyor. Biliyorum, sen yine beni dinlemeyip tehlikeye bodoslama dalacaksın. Bunca senedir

beraberiz, Watson'ımı iyi tanımış olmam gerekir. Ama bu tehlikeli bir iş ve bunu senin de bilmen gerekiyor."

"Bu ilk defa olmuyor ya Holmes. Son defa da olmaz umarım. Peki ama bu seferki tehlike nerede?"

"Çok zorlu bir vakayla karşı karşıyayız. Şu Hukuk Müşaviri Bay John Garrideb'le ilgili bir araştırma yaptım. Meğerse müşavir falan değil, meşhur 'Katil' Evans'mış."

"Korkarım, yine bir şey anlamadım."

"Senden her suçluyu tanımanı bekleyemem zaten. Sabah ilk işim Yard'a gidip dostumuz Lestrade'i görmek oldu. Tamam, yaratıcılık açısından biraz noksanları olabilir ama iş düzen ve yönetime gelince kimse onların eline su dökemez. Şu Amerikalı dostumuzla ilgili bir kayıtları olabileceğini düşünüp gittim oraya, iyi ki de gitmişim. Bir sürü haydut resminin arasında adamımızın o gürbüz suratıyla kocaman gülümsemesini görmek hoş bir sürpriz oldu. Resmin altında da şöyle yazıyordu: James Winter, namı diğer Morecroft, namı diğer Katil Evans." Holmes cebinden bir zarf çıkardı. "Dosyasında yazan birkaç şeyi not aldım. Kırk dört yaşında. Aslen Chicago'lu. Birleşik Devletler'de üç kişiyi vurduğu biliniyor. Siyasi nüfuzunu kullanarak hapishaneden kaçmayı başarmış. 1893'te Londra'ya gelmiş. Ocak 1895'te, Waterloo Yolu'ndaki bir gece kulübünde kumar masasında birini vurmuş. Adam ölmüş, bizimkiyse ağır tahrikten erken çıkmış. Ölen adam da Chicago'lu meşhur bir kalpazan olan Rodger Prescott adında biriymiş zaten. Katil Evans 1901'de serbest kalmış. O zamandan beri polis takibi altındaymış ama bilindiği kadarıyla şu ana kadar kanun dışı bir şey yapmamış. Çok tehlikeli bir adam. Genelde yanında ateşli silahlar

bulunduruyor ve gözünü kırpmadan kullanıyor. İşte avımız böyle biri Watson, ama kabul etmeli ki, epey cevval bir av olacak."

"Peki ama ne işler çeviriyor bu adam?"

"O da yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Bugün emlakçıya da uğradım. Müşterimiz gerçekten de beş yıl önce taşınmış oraya. Öncesindeyse ev bir yıl kadar boş kalmış. Önceki kiracı Waldron adında biriymiş. Emlakçıdaki herkes onu hatırlıyor. Adam birden ortadan kaybolmuş ve kendisinden bir daha haber alınamamış. Uzun boylu, sakallı, karanlık bakışlı bir adammış. Scotland Yard'ın kayıtlarına göre, Katil Evans'ın öldürdüğü Prescott da uzun boylu, sakallı bir adam. Bu durumda, aksini ispat edene kadar, bu Amerikalı haydut Prescott'ın, masum dostumuzun bir müzeye çevirdiği evin eski kiracısı olduğunu varsayabiliriz. Gördüğün gibi, nihayet bir halkaya tutunabildik."

"Peki ya sonraki halka?"

"Onu da gidip bizim aramamız gerekiyor."

Çekmecedен bir tabanca çıkarıp bana uzattı.

"Benim emektar da yanımda. Vahşi Batı'dan gelme dostumuz lakabına yaraşır bir şeyler yapmaya kalkarsa hazırlıklı olmalıyız. Sana bir saat şekerleme molası veriyorum Watson, sonra Ryder Sokağı'ndaki maceramıza atılmak zorundayız."

Nathan Garrideb'in evine vardığımızda saat tam dört olmuştu. Hizmetçi Bayan Saunders çıkmaya hazırlanıyordu ama bizi görür görmez patronunun sözünü hatırlayıp

anahtarları teslim etti. Dış kapı kapandıktan, kadının bonesi de camın önünden geçtikten sonra giriş kattaki dairede yalnız kaldığımızı emin olduk. Holmes evin içini hızlıca kolaçan ettikten sonra duvardan biraz önde duran dolaplardan birinin arkasına saklandık. Ardından Holmes fısıltıyla planını açıkladı.

"Sevgili dostumuzu evinden uzaklaştırmaya çalışıyordu. Burası çok açık. Ama adamcağız hiç dışarı çıkmadığı için bir plan yapmak zorunda kaldı. Bu Garrideb meselesi başından beri bu amaca hizmet ediyor. Ama itiraf etmeliyim ki, gerçekten şeytanca bir strateji bu. Adamımızın ağını ustaca ördüğünü kabul etmek gerek."

"Peki ama ne istiyordu?"

"Biz de bunu öğrenmeye geldik zaten. Görebildiğim kadarıyla bunun müşterimizle hiç ilgisi yok. Daha çok, öldürdüğü o adamla, muhtemel suç ortağıyla ilgili olabilir. Evde uğursuz bir sır yatıyor olmalı. Ben böyle okuyorum. Başta dostumuzun koleksiyonunda, kendisinin bile bilmediği ve azılı bir katilin ilgisini çekecek kadar değerli bir parça olabileceğini düşündüm; ama sonra, Rodger Prescott'ın acı hatırasının hâlâ bu evde yaşadığını öğrenince, meselenin altında başka türlü bir neden olabileceğine karar verdim. Neyse Watson, şimdilik ruhumuza sabır telkin edelim ve olacakları beklemeye koyulalım."

Fazla beklemek zorunda kalmamıştık. Dış kapının açılıp kapandığını duyunca saklandığımız yerde iyice büzüldük. Anahtarın metalik sesini duyar duymaz Amerikalı içeri girmişti bile. Adam kapıyı ardından yavaşça kapattıktan sonra her şey yolunda mı diye etrafına hızlı bir bakış attı, paltosunu

çıkardı ve ne yapacağını ve bunu nasıl yapacağını çok iyi bilen birinin emin adımlarıyla, ortadaki masaya doğru yürüdü. Masayı kenara çekip, altındaki halıyı kaldırdıktan sonra çömelip, cebinden çıkardığı demir bir çubukla yerde hummalı bir çalışmaya girişti. Çok geçmeden kayan tahtaların sesini duyduk ve zeminde büyükçe bir boşluk belirdi. Katil Evans kibrit çakıp yanında getirdiği bir mumu yaktıktan sonra gözden kayboldu.

Bizim sıramız gelmişti. Holmes işaret vermek için bileğime dokundu; birlikte yerde açılan kapıya yöneldik. Ancak, ne kadar dikkat edersek edelim, eski döşemeler ayaklarımızın altında gıcırdamış olacak ki, bizim Amerikalı hemen kafasını boşluktan çıkarıp endişeyle etrafına bakındı. Bizi görür görmez parlayan öfkesi, kafasına doğrultulmuş iki tabanca olduğunu fark etmesiyle birlikte yavaş yavaş, mahcup bir sırıtişa dönüştü.

"Vay canına!" dedi serinkanlılıkla, yukarı çıkarken. "Anlaşılan sizi fazla hafife almışım Bay Holmes. Oyunumu en başından fark edip beni avcıyken av konumuna düşürdünüz. Hakkınızı teslim etmem gerekir; beni gerçekten de gafil..."

Sözünü tamamlamadan, göğüs cebinden çıkardığı bir tabancayla iki el ateş etmişti bile. Aniden, bacağıma kızgın bir demir saplanmış gibi sıcak bir acı hissettim. Ardından Holmes'ün, adamın kafasına indirdiği kabzanın sesini duydum. Bir an için, adamın yüzünden kanlar boşalırken, yerde yığılmış halde yattığını ve Holmes'ün üzerini aradığını gördüm hayal meyal. Sonra dostum güçlü kollarıyla beni kaldırıp bir koltuğa oturttu.

"Yaralandın mı Watson? Tanrı aşkına yaralanmadım de!"

O soğuk maskenin arkasında gizlenen sevginin ve bağlılığın derinliğini görmek, bir değil, binlerce yaraya bile değerdi. Her zaman sert ve keskin bakan gözler bir anlığına buğulanmış, çelik dudaklar titremeye başlamıştı. Büyük bir beynin, kendisi kadar büyük kalbini ilk ve son kez o zaman gördüm. Bunca yıldır tüm alçakgönüllülüğümle ve çoğu zaman tek taraflı gibi görünen hizmetlerimin karşılığını o kısacık, büyüdü anda alıvermiştim.

"Önemli bir şey değil Holmes. Hafif bir sıyrık sadece."

Cebinden çıkardığı çakısıyla pantolonumu kesip açtı.

"Haklıymışsın," dedi sonra, derince iç geçirerek. "Fazla derin değil." Gözleri allak bullak olmuş halde, yerde doğrulmuş oturmakta olan mahkûmumuza döndüğünde yüzü o eski heykel görüntüsüne kavuşmuştu yeniden. "Tanrı şahidimdir ya, sen de ucuz kurtuldun. Watson'ı öldürmüş olsaydın bu odadan sen de sağ çıkamazdın. Pekâlâ, dinliyorum."

Adamın söyleyeceği bir şey yoktu. Suratını asıp oturmaya devam etmekle yetindi. Bense Holmes'ün koluna tutunup ayağa kalktım; birlikte gizli kapağın altında açılan küçük kilere baktık. Evans'ın bıraktığı mum içeriği hâlâ aydınlatıyordu. Bir sürü paslı makine, koca koca kâğıt ruloları, sağda solda şişeler ve küçük bir masanın üzerine özenle dizilmiş demetler gözümüzden kaçmamıştı.

"Baskı makineleri... burada para basıyorlarmış," dedi Holmes.

"Evet Bayım," dedi mahkûmumuz, yavaşça ayağa kalkıp kendini koltuğa bıraktıktan sonra. "Londra'nın gelmiş geçmiş en büyük kalpazanlarıydık biz. O gördüğünüz Prescott'ın makinesi olur. Masanın üzerindeki demetlerse her biri yüz sterlinlik iki bin adet banknot oluyor. Hepsi sizindir beyler. Bu şekilde anlaşalım, ben de ortadan kaybolayım."

Holmes güldü.

"Biz öyle şeyler yapmayız, Bay Evans. Ayrıca bu ülkede kaçabileceğiniz bir fare deliği bile kalmadı artık. Şu Prescott'ı da siz vurmuştunuz, öyle değil mi?"

"Evet Bayım ve her şeyi o başlatmış olmasına rağmen beş yıl içeride yattım. Bana şöyle, tabak kadar bir madalya takacaklarına içeri tıktılar. Dünya üzerinde hiç kimse bir Prescott banknotunu İngiltere Merkez Bankası'nın paralarından ayırt edemez. Onu temizlemeseydim bütün bu paralar Londra'nın dört bir yanına dağılacaktı. Bu paraları nerede bastığını benden başka bilen olmadığı için, ilk işim buraya dönmek oldu. Ama eve çöreklenmiş o kılkuuyruk böcek manyağının dışarı adımını bile atmadığını öğrendiğimde başka bir yöntem bulmam gerekti. Belki de en baştan ortadan kaldırırsam daha akıllıca olacaktı. Ama görüyorsunuz ya, yufka yürekli biriyim ben, karşımdaki adamın silahı yoksa benimkini çıkarıp ateşlemem. Bu durumda benim ne yanlışım var Bay Holmes? Şu aşağıdaki makinelere elimi sürmedim. İhtiyar kaçığın canını da yakmadım. Suçum nerede?"

"Görebildiğim kadarıyla sadece cinayet girişimi," dedi Holmes. "Ama bizim işimiz değil bu. O kısmıyla başkaları

ilgilenecek. Biz Şu an sadece sizi istiyoruz. Lütfen Yard'a haber ver Watson. Zaten onlar da bunu bekliyordu."

İŞte, Katil Evans ve uyduruk  Garrideb hikâyesinin içyüzü böyleydi. Sonradan, zavallı ihtiya dostumuzun, bu hayal kırıklığının Őokunu atlatamadığını, bütün dünyası yıkılınca enkazın altından kalkamadığını ğrendik. En son haber aldığımızda Brixton'daki bir düŐkünler evindeydi. Prescott'ın numarasının ortaya çıkması Yard'da sevinçle karşılandı. Onlar da en başından beri böyle bir tezgâhın varlığından ŐphelenmiŐler ama adam öldüğü için suç mahallini bulamamıŐlardı. Meşhur kalpazanın hikâyesi, zamanında herkes tarafından duyulup toplumun geniş kesimlerinde önemli bir çalkantı yaratmış olduğu için, Katil Evans'ın, onun ortaya çıkarılıŐında verdiği hizmetler bazı kanun adamları tarafından takdir görmedi değil. Ancak bazı nankör çevreler aynı fikirde olmayınca o tabak kadar madalya hayali suya düştü ve Evans kısa süre önce çıktığı deliğe geri dönmek zorunda kaldı.

Şanslı Müşteri

"Artık kimseye zararı olmaz," dedi Bay Sherlock Holmes. Okuyacağınız bu hikâyeyi anlatmama izin vermesi için bunca yıldır ısrar ediyordum ve ilk kez olumlu cevap alıyordum. Sonunda, bir bakıma dostumun kariyerinin en büyük anlarından biri olan bu vakayı anlatma iznini koparmıştım.

Holmes ve ben Türk hamamına dayanamazdık. Kurutma odasının o hoş, dumanlı atmosferinde dostumun daha konuşkan ve cana yakın olduğunu görmek beni her zaman şaşırtırdı. Northumberland Caddesi'ndeki binanın üst katında, yan yana iki yatağın bulunduğu gözden ırak bir köşe vardır; işte hikâyemizin başladığı 3 Eylül 1902 günü Holmes'la ben o yataklarda yatıyorduk. Canını sıkan bir şey olup olmadığını sorduğumda, cevap olarak, vücudunu saran örtülerin altından uzun, ince ve sinirli kolunu kurtararak arkasında asılı duran ceketinin cebinden bir zarf çıkardı.

"Pimpirikli, kendini beğenmiş bir sersemin işi de olabilir; pekâlâ bir ölüm kalım meselesi de," dedi mektubu bana doğru uzatırken. "Bu mesajdan çıkarabileceğim başka da bir şey yok."

Mektup Carlton Kulübü'nden geliyordu ve üstünde önceki gecenin tarihi vardı. Şöyle yazıyordu:

Sir James Damery, Bay Sherlock Holmes'a saygılarını sunarak yarın saat 4.30'da kendisine uğrayacağını bildirmektedir. Sir James, Bay Holmes'a danışmak istediği

meselenin son derece hassas ve önemli olduğunu vurgulamak istemektedir. Dolayısıyla Bay Holmes 'un görüşmeyi kabul edeceğini ummakta ve Carlton Kulübü 'ne telefon ederek bunu onaylamasını beklemektedir.

"Kabul ettiğimi söylememe gerek yok herhalde, Watson," dedi Holmes, mektubu geri alırken. "Bu Damery denen adam hakkında bir şey biliyor musun?"

"Cemiyet içinde ismini duymayan yoktur."

"O zaman ben sana daha fazlasını anlatayım. Kendisi gazetelerden uzak tutulması gereken hassas meseleleri halletmesiyle ünlüdür. Hammerford Will vakasında Sir George Lewis'le yaptığı pazarlığı hatırlarsın. Özellikle diplomasiye karşı doğal bir yeteneği olan, akli başında bir adamdır. Umarım bu sahte bir ipucu değildir ve yardımımıza gerçekten ihtiyacı vardır."

"Yardımımıza mı?"

"Tabii sence de bir sakıncası yoksa Watson."

"Onur duyarım."

"O halde randevu saatini biliyorsun, 4.30. O zamana kadar bu mesele üzerinde daha fazla kafa yormaya gerek yok."

O sıralar Queen Anne Sokağı'ndaki kendi dairemde kalsam da, vaktinden önce Baker Sokağı'ndaki odaya varmıştım. Saat tam 4.30'da Albay Sir James Damery de gelmişti. Kendisini tarif etmeye pek gerek yok; çoğunuz bu iri yarı bedeni, samimi karakteri, geniş, tıraşlı yüzü ve hepsinden önemlisi o hoş, yumuşak sesi hatırlarsınız. Gri, İrlandalı gözlerinden dürüstlük okunur, kıpır kıpır, gülümseyen dudaklarından keyif

akardı. Parlak silindir şapkasına, koyu renkli frakına, siyah saten kravatındaki mor broştan tutun pırıl pırıl ayakkabılarının eflatun rengi tozluklarına kadar giyime gösterdiği özeni fark etmemek imkânsızdı. Bu iri yarı, otoriter aristokrat içeri girdiğinde adeta bütün odayı kaplamıştı.

"Dr. Watson'ı da göreceğime emindim zaten," dedi nazikçe eğilerek. "Kendisinin katkılarına çok ihtiyaç duyabiliriz, Bay Holmes, çünkü bu meselede karşı karşıya olduğumuz adam hem şiddetten çekinmeyen hem de hiçbir şeyden gözünü sakınmayan biri. Avrupa'da onun kadar tehlikeli biri daha olmadığını söyleyebilirim."

"Bu övgüleri hak eden başka rakiplerim de oldu," dedi Holmes gülümseyerek. "Siz içmiyor musunuz? Pipomu yakmamda sakınca yoktur umarım. Adamınız müteveffa Profesör Moriarty'den ya da hâlâ hayatta olan Albay Sebastian Moran'dan daha tehlikeliyse kendisiyle tanışmaya değer demektir. İsmi sorabilir miyim?"

"Baron Gruner'i duydunuz mu?"

"Şu Avusturyalı katilden mi söz ediyorsunuz?"

Albay Damery keçi derisi eldivenli ellerini havaya savurarak kahkaha attı. "Üstünüze tanımam Bay Holmes! Harika! Demek kendisinin katil olduğunu siz de tespit ettiniz."

"Kıtalararası suçları takip etmek benim işim. Prag'da olanları okuyup da adamın suçlu olduğuna şüphe duymak mümkün mü? Tamamen kanundaki bir boşluk ve tanığın esrarengiz ölümü sayesinde kurtulmuştur! Splugen Geçidi'nde 'kaza' dedikleri o olay yaşandığı sırada karısını öldürdüğüne eminim. Ayrıca İngiltere'ye geldiğini de biliyordum. Er ya da

geç benimle işi olacağını hissediyordum. Söyleyin, Baron Gruner bu sefer neyin peşinde? O eski trajedi yeniden su yüzüne çıkmamıştır herhalde."

"Hayır, bu seferki daha da ciddi. Suçun intikamını almak önemlidir, ama bunu engellemek daha da önemli. Korkunç bir olayın, vahşi bir cinayetin gözlerinizin önünde hazırlandığını görmek, olayın sonuçlarını kavramak ama engellemek için elinizden bir şey gelmemesi ne kadar kötüdür, bilirsiniz Bay Holmes. Bir insan daha üzücü bir gerçekle yüz yüze olabilir mi?"

"Haklı olabilirsiniz."

"O halde çıkarlarını korumakla yükümlü olduğum müşterimin durumunu daha iyi anlıyorsunuz."

"Sizin aracı olduğunuzu bilmiyordum. Müşteriniz kim?"

"Bay Holmes, lütfen bunun cevabını istemeyin benden. Şerefli isminin bu meseleye karışmaması gerekiyor. Kendisinin beklentileri son derece soylu ve kahramanca, ancak tanınmak istemiyor. Ücretinizin fazlasıyla ödeneceğine ve engellenmeyeceğimize emin olabilirsiniz. Bu durumda müşterinizin gerçek ismi önemini yitiriyor olmalı."

"Üzgünüm," dedi Holmes. "Vakaların sadece bir ucunun esrarlı olmasına alışkınım ama her iki ucun da bilinmez olması rahatsız edici. Sir James, korkarım bu işe girmek istemiyorum."

Konuğumuz hayal kırıklığına uğramıştı. Geniş, hassas yüzünde duygu ve endişe okunuyordu.

"Bu kararınızın doğuracağı sonuçların farkında değilsiniz Bay Holmes," dedi. "Beni çok ciddi bir çelişkide bırakıyorsunuz. Eminim size bütün gerçekleri anlatabilseydim bu meseleye el atmaktan gurur duyardınız, ama verdiğim bir söz beni bundan alıkoyuyor. En azından anlatabileceğim kadarını anlatmakla başlasam nasıl olur?"

"Söz vermediğimi unutmadığınız sürece sakıncası yok."

"Anlaşıldı. Öncelikle, herhalde General de Merville'i duymuşsunuzdur. "

"Hayber'deki De Merville mi? Evet, duymuşluğum var."

"Generalin bir kızı vardır: Violet de Merville. Kendisi genç, zengin, güzel, başarılı; kısacası her açıdan harika bir kadındır. İşte bizim de bir iblisin elinden kurtarmaya çalıştığımız kişi bu kız; bu güzel, masum kız."

"Baron Gruner'in pençesine mi düşmüş?"

"Bir kadın söz konusu olduğunda aşkın pençesi kadar güçlü bir tutsaklık yoktur. Siz de duymuşsunuzdur; adam son derece yakışıklı, büyüleyici bir sesi var, bir kadın için çok şey ifade eden romantik ve gizemli bir havaya da sahip. Bütün karşi cinsin ayaklarına kapandığı ve bundan yararlanmaktan çekinmeyen biri."

"Peki nasıl olmuş da böyle bir adam, Bayan Violet de Merville'in konumundaki bir hanımefendiyle tanışabilmiş?"

"Akdeniz'de bir yat gezisinde tanışmışlar. Pasaportlarını şirket ayarlamış. Tabii baronun gerçek karakterini kimse anlayamamış. O alçak, hanımefendiye öyle bir yapışmış ki, sonunda kalbini fethetmeyi başarmış. Hanımefendinin onu

sadece sevdiğini söylemek yetersiz. Ona adeta tapıyor, aklından bir türlü çıkaramıyor. Onun dışında kimseyi gördüğü yok. Onun aleyhinde sarf edilen hiçbir söze kulak asmıyor. Kızcağızı bu çılgınlığından kurtarmak için her türlü çareye başvurulmuş, ama nafile. Kısacası, önümüzdeki ay evlenmeyi kararlaştırmışlar. Hanımefendi reşit olduğu ve demir gibi bir iradeye sahip olduğu için bunu engellemek imkânsız gibi görünüyor."

"Peki, Avusturya'daki olaylardan haberi var mı?"

"Kurnaz şeytan, geçmişinin bütün tatsız skandallarını anlatmış ama hepsinde kendini masum bir melek gibi göstermiş. Hanımefendi hikâyelerin sadece onun anlattığı şekline inanıyor, gerçeği duymak bile istemiyor."

"Vay canına! Ama az önce müşterinizin ismini, farkında olmadan ağzınızdan kaçırmadınız mı? Demek General de Merville'miş."

Konuğumuz sandalyesinde huzursuzca kıpırdandı.

"Haklı olduğunuzu söylesem sizi aldatmış olurum Bay Holmes ve bu hiç doğru olmazdı. Evet, De Merville çok acı çekiyor. O güçlü asker bu olay yüzünden hayata küstü. Savaş meydanlarında dimdik ayakta kalmasını sağlayan cesaretini kaybetti ve bu Avusturyalı gibi güçlü bir alçağa kafa tutamayacak kadar zayıf ve ürkek, yaşlı bir adam olup çıktı. Ama eski bir dostum olan asıl müşterimin generelle yıllar öncesine dayanan bir samimiyeti vardır ve bu genç kadını, çocukluğumdan beri öz kızı gibi sevmektedir. Bir an önce bir şeyler yapılmazsa bu trajediye engel olunamayacağını gayet açıkça görüyor. Bu konuda Scotland Yard'ın yapabileceği bir şey yok. Size danışmamı tavsiye eden de kendisi oldu, ama

daha önce de söylediğim gibi isminin meseleye karışmaması koşuluyla. Bakın Bay Holmes, benden yola çıkararak müşterimin kimliğini ortaya çıkarabilecek güçte olduğunuza hiç kuşku yok, ancak bundan kaçınmanızı istemek zorundayım çünkü bu bir onur meselesi."

Holmes muzipçe gülümsedi.

"Sanırım bu konuda size söz verebilirim," dedi. "Ayrıca bu meselenin ilgimi çektiğini ve çalışmalara başlamaya hazır olduğumu da eklemeliyim. Peki sizinle nasıl temasa geçeceğiz?"

"Carlton Kulübü bana ulaşır. Ama acil bir durum olursa özel bir telefonda da ulaşabilirsiniz bana."

Holmes numarayı not aldı. Defteri kucağında, hâlâ gülümser halde oturuyordu.

"Baronun şu anki adresini de alayım lütfen."

"Vernon Köşkü, Kingston. Büyük bir evdir. Bazı şaibeli işlerde şansı yaver gitmiş ve zengin olmuş. Bu yüzden çok daha tehlikeli bir şahsiyet olduğunu söyleyebiliriz."

"Şu anda evde mi?"

"Evet."

"Verebileceğiniz başka bilgiler de var mı?"

"Pahalı zevkleri var. Atlara bayılır. Bir süre Hurlingham'da polo oynamış ama bu Prag meselesi ortaya çıkınca oradan ayrılmak zorunda kalmış. Kitap ve resim koleksiyonu da yapar. Doğasında sanatçı bir yönü var. Sanırım Çin

porcelenleri konusunda uzman kabul ediliyor; konuyla ilgili bir kitabı bile var."

"Karmâşık bir zihin," dedi Holmes. "Bütün büyük suçlularda vardır bu. Eski dostum Charlie Peace keman virtüözüydü. Wainwright da ressam olarak hiç fena sayılmazdı. Bunun gibi çok örnek var. Pekâlâ Sir James, Baron Gruner'le ilgileneceğimi müşterinize bildirebilirsiniz. Şimdilik başka bir şey söyleyemem. Benim de kendimce bazı bilgi kaynaklarım var; umarım meseleyi açıklığa kavuşturmanın bir yolunu buluruz."

Konuğumuz gittiğinde Holmes öyle uzun süre düşüncelere daldı ki, varlığını unutmuşa benziyordu. Ama nihayet dünyamıza geri döndü.

"Evet Watson, sen ne düşünüyorsun?" diye sordu.

"Bana kalırsa genç bayanı da bizzat görmelisin."

"Sevgili Watson, eğer zavallı babası bile onu ikna edemiyorsa, benim gibi bir yabancının ne kadar şansı olabilir ki? Ama her şeye rağmen insanın aklına bazı şeyler gelmiyor değil. Sanırım olaya farklı bir açıdan yaklaşmamız gerekiyor. Shinwell Johnson'ın yardımcı olabileceğini umuyorum."

Vakaları genellikle dostumun ilk yıllarından seçtiğim için Shinwell Johnson'dan söz etmeye gerek kalmamıştı. Shinwell Johnson'ın ortaya çıkışı ve dostuma verdiği destek, yüzyılın ilk yıllarına denk geliyor. Johnson önceleri tehlikeli bir suçlu olarak ün yapmış, hatta Parkhurst'te iki kez yatmıştı. Ama sonunda tövbe edip kendini Holmes'a adanmış, onun için Londra'nın koca suç dünyasında ajanlık yapmış, çoğu zaman hayati öneme sahip bilgiler aktarmıştı. Eğer polis muhbiri

olsaydı kimliği çok geçmeden ortaya çıkardı, ama hep doğrudan mahkemeye intikal etmeyen vakalarda çalıştığı için yaptıklarının farkına varabilen olmamıştı. Kısacası, önceki sabıklarının verdiği şöhretle her gece kulübüne, her batakhane ve her kumarhaneye kolaylıkla girip çıkabilen; gözlem gücü ve parlak beyni sayesinde bilgiye kolayca ulaşabilen ideal bir ajan olup çıkmıştı. Ve şimdi Sherlock Holmes'ün bir kez daha işi düşmüştü ona.

İşimle ilgili yapmam gereken bazı şeyler olduğu için dostumun sonrasında neyle meşgul olduğunu izleme fırsatım olmadı ama o gece Simpson'ın yerinde buluştuk. Gittiğimde pencerenin önündeki küçük masada oturmuş, Strand Caddesi'nde akan hayatı izliyordu. Lafı uzatmadan, yaptıklarıyla ilgili bilgi vermeye girişti hemen.

"Johnson iz peşinde," dedi. "Yeraltı dünyasının karanlık köşelerindeki çöplükleri eşelemeye başladı bile. Bu adamın sırlarını aramamız gereken yer orası Watson; suçun karanlık kökleri."

"Peki ama hanımefendi gerçekleri kabul etmeyecekse, elde edeceğin yeni bulgular ne işe yarayacak?"

"Kim bilir Watson? Kadının kalbi ve zihni erkekler için çözülmez bir bilmecedir. Bazen bir cinayet bile açıklanabilir ve mazur görülebilir; ama bazen küçücük bir saygısızlık bile affedilmeyebilir. Baron Graner bana dedi ki..."

"Sana bir şey mi söyledi?"

"Ah elbette, sana planlarımdan söz etmedim. Evet Watson, adamıyla yüz yüze gelmeyi severim. Gözlerimi üstüne dikip nasıl bir kumaştan yapıldığını incelemekten hoşlanırım.

Johnson'a gerekli talimatları verdikten sonra atlayıp Kingston'a gittim ve Baron'u pek cana yakın bir halde buldum."

"Seni tanıdı mı?"

"Hiç güçlük çekmemiş olmalı, çünkü önceden kartvizitimi gönderdim. O mükemmel bir suçlu; soğukkanlı, ipek gibi yumuşak bir sesi var ve bir kobra kadar da zehirli. Bu, adamın içinde var, o gerçek bir suç aristokratı. Evet, Baron Adelbert Gruner'in dikkatini çektiğim için çok memnunum."

"Sana cana yakın mı davrandı?"

"Farenin avucunda olduğunu bilen bir kedi gibi mırılıyordu. Bazı insanların cana yakınlığı kaba insanların saldırganlığından daha ölümcüldür. Beni tam beklediğim gibi karşıladı. 'Er ya da geç sizinle tanışacağımı biliyordum Bay Holmes,' dedi. 'Kuşkusuz, sizi, kızı Violet ile evlenmemi engellemek için General de Merville tutmuş olmalı. Yanılmıyorum, değil mi?'

Haklı olduğunu söyledim.

'Sevgili dostum,' dedi, 'olan, uğruna emek verdiğiniz şöhretinize olacak. Bu vakada başarılı olmanız imkânsız. Bundan sonra iş bulamayacaksınız. Diğer tehlikeleri hiç saymıyorum bile. Size tavsiyem, yol yakınken vazgeçin.'

'Ne tuhaf,' diye karşılık verdim, 'ben de size bunları söylemek için gelmişim. Zekânıza saygı duyuyorum Baron ve gördüğüm kadarıyla kişiliğiniz de bunu gölgelemiyor. Sizinle erkek erkeğe konuşalım. Kimse geçmişinizi kurcalayıp sizi gereksiz yere rahatsız etmek istemiyor.'

Geçmiş geçmiştir; artık güvenli limanlardasınız, ama bu evlilikte ısrar edecek olursanız, İngiltere'yi size dar edene kadar peşinizi bırakmayacak güçlü düşmanlar kazanacaksınız. Buna değer mi? Hanımefendiyi bırakmakla akıllılık edersiniz. Geçmişinizle ilgili bazı gerçekler kulağına giderse pek memnun olmayacaktır.'

Baron'un burnunun altında, bir böceğin antenleri gibi uzanan bıyıkları beni dinlerken neşeyle titriyordu ve sonunda nazikçe gülmeye başladı.

'Beni mazur görün Bay Holmes,' dedi, 'ama elinizde hiç kâğıt olmamasına rağmen oyuna devam etmenizi izlemek gerçekten çok komik. Bunu kimse sizden iyi yapamazdı ama yine de acıklı bir görüntü olduğunu itiraf etmeliyim. Elinizde işe yarar tek bir kâğıt bile yok Bay Holmes, inanın bana.'

'Bu sizin fikriniz.'

'Buna adım gibi eminim. Sizinle açık konuşacağım, çünkü elim o kadar iyi ki göstermemde bir sakınca yok. Bu hanımefendinin sevgisini kazandığım için kendimi talihli görüyorum. Geçmişimdeki bütün o talihsiz olayları açık açık anlatmış olmama rağmen beni bu sevgiye layık gördü. Kendisine ayrıca, karşısına kötü niyetli, kurnaz insanların çıkacağını -umarım kendi konumunuzu da unutmazsınız- ve böyle hikâyeler uyduracaklarını da söyledim ve bu insanlara karşı nasıl davranması gerektiğini anlattım. Hipnoz sonrası telkini bilir misiniz Bay Holmes? Nasıl işe yaradığını göreceksiniz. Kişilik sahibi bir insan, hipnozu sahtekârlığa başvurmadan da kullanabilir. Uzun sözün kısası, sizin gibilere karşı hazırlıklı. Görüşme talebinizi reddetmeyeceğine de

eminim, çünkü en azından bu konuda bile olsa babasının sözünde duracaktır.'

'Senin de tahmin edebileceğin gibi Watson, söylenecek başka bir şey kalmadığı için, elimden geldiğince saygılı bir şekilde izin isteyip kapıya yönelmiştim ki beni durdurdu.

'Aklıma gelmişken Bay Holmes,' dedi, 'Fransız ajan Le Brun'u tanır mıydınız?'

'Evet,' dedim.

'Başına gelenlerden haberiniz var mı?'

'Montmartre'da Apaçiler tarafından dövülüp sakat bırakıldığını duymuştum. '

'Çok doğru Bay Holmes. Ne gariptir ki, ondan bir hafta önce benim işlerime burnunu sokmaya başlamıştı. Bu işle uğraşmayın Bay Holmes, bir faydasını göremezsiniz. Bunu anlayan başkaları da oldu. Son sözüm şu; siz kendi yolunuza gidin, ben de kendi yoluma. Güle güle!'

"İşte böyle Watson. Artık olan bitenden haberin var."

"Adam tehlikeli birine benziyor."

"Oldukça tehlikeli. Gözdağı vermesi umurumda değil, ama böyle adamlar akıllarından geçen çok daha azını söyler."

"Bu işe bulaşmak zorunda mısınız? Kızla evlenip evlenmemesi çok mu önemli?"

"Son karısını öldürdüğünü düşünürsek meselenin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkıyor. Ayrıca arada müşterimiz de var!"

Bunu daha fazla tartışmayalım. Kahveni bitirince eve dönelim, bizim aylak Shinwell rapor vermeye gelecek."

Döndüğümüzde kocaman, kaba saba, kırmızı suratı ve içerideki parlak zekânın tek işareti olan canlı, siyah gözleriyle adamımız bizi bekliyordu. Anlaşılan kendi krallığının iyice derinlerine dalmış, yanında bir de konuk getirmişti. Bu narin yapılı genç kadının solgun yüzü günah ve acılarla o kadar yıpranmıştı ki, geçirdiği korkunç yılların etkisi cüzam gibi kolaylıkla okunabiliyordu.

"Bu, Bayan Kitty Winter," dedi Shinwell Johnson, tombul eliyle kızı işaret ederek. "Anlatacak Şeyleri varmış. Bay Holmes, mesajınızı aldıktan sonra buldum onu."

"Bulman zor oldu sanki," dedi genç kadın. "Kahrolası Londra beni istediği zaman bulur zaten. Domuzcuk Shinwell için adresim hep aynı. Biz eski dost değil miyiz Domuzcuk? Ama Tanrı aşkına, şu dünyada birazcık adalet varsa cehennemın dibini boylaması gereken biri daha var. Peşinde olduğunuz adamdan bahsediyorum Bay Holmes."

Holmes gülümsedi. "Anlaşılan ikimiz de aynı Şeyi dşnyoruz Bayan Winter."

"Onu ait olduğu deliğe tıkmak için elimden bir Őey gelecekse tamamen sizinim," dedi konuğumuz heyecanla. Soluk, kaskatı yüzünde ve kadınların nadiren, erkeklerin ise hićbir zaman sahip olamadıkları o parlak gözlerinde yoğun bir nefret okunuyordu. "Gemiřime gitmenize gerek yok Bay Holmes. Ama bu hale gelmemin tek sorumlusu Adelbert Gruner'dir. Onu bir elime geirebilsem!" Yumruklarını sıkarak havaya savurdu. "Ah onu, birçoklarını attığı o çukura bir sokabilsem!"

"Meseleyi biliyor musunuz?"

"Domuzcuk Shinwell anlattı. Yine bir zavallının peşindeymiş ve bu kez evlenmek üzereymiş. Siz de buna engel olmak istiyorsunuz. Siz de biliyorsunuz ya, aklı başında, namuslu hiçbir kız o iblisle aynı toprağa ayak basmak istemez."

"Kadının aklı başında değil. Onu delicesine seviyor. Aslında baronla ilgili her şeyi biliyor, ama umurunda bile değil."

"Cinayetten haberi var mı?"

"Evet."

"Aman Tanrım, kızdaki cesarete bak!"

"Hepsinin uydurma olduğuna inanıyor."

"O aptal gözlerinin önüne kanıtları seremediniz mi?"

"Bunu yapmamıza yardım eder misiniz?"

"Ben bizzat ayaklı kanıt değil miyim? Karşısına çıkıp beni nasıl kullandığını anlattım mı..."

"Bunu yapar mısınız?"

"Yapar mıyım da ne demek? Yapmam mı?"

"Denemekte fayda var. Ama adam ona geçmişindeki bütün günahlarından söz etmiş ve kendini affettirmeyi başarmış. Anladığım kadarıyla hanımefendi meseleyi yeniden açmaya yanaşmayacaktır."

"Ben ona hiç bahsetmediği şeyleri de anlatırım," dedi Bayan Winter. "Son rezaletinden önceki bir iki cinayetine şahit

oldum. Birinden söz ettiğinde o her zamanki yumuşak tavrıyla gözlerime bakar, 'Bir ay içinde öldü,' derdi. Ama bunu ben de önemsemezdim; anlarsınız ya, o sıralar ben de âşıktım ona. Yaptığı her şey yanına kaldı. Bu zavallı sersemle de aynı şey olacak! Ama beni asıl korkutan başka bir şey vardı. Evet, Allah'ın cezası, o zehirli, tatlı diliyle beni kandırmayı başaramasaydı hemen o gece çıkıp giderdim. Bahsettiğim şey bir defter; altın varaklı, kahverengi deriden bir defter. Herhalde o gece biraz sarhoştı, yoksa gösterir miydi hiç?"

"Bu defter nedir?"

"Bakın Bay Holmes, bu adam kadın biriktirir ve bazılarının kelebekleriyle övündüğü gibi o da bu koleksiyonuyla gurur duyar. O defterde her şey vardı. Fotoğraflar, isimler, ayrıntılar, kadınlarla ilgili her şey. Şeytani bir şeydi, çöplükten gelmiş bile olsa hiçbir adamın toparlayamayacağı bir şey. Ama Adelbert Gruner yapmıştı işte. 'Mahvettiğim ruhlar.' Cesareti olsa üstüne böyle yazardı. Neden boşuna konuşuyoruz ki, o defter sizin işinize yaramaz, yarasa bile bulamazsınız zaten."

"Nerededir bu defter?"

"Nerede olduğunu nasıl bilebilirim ki? Onu terk edeli bir yıldan fazla oldu. O zamanlar nerede sakladığını biliyordum ama baron titiz mi titiz, pimpirikli herifin tekidir. Belki de hâlâ çalışma odasındaki o eski dolabın gözündedir. Evini biliyor musunuz?"

"Çalışma odasına kadar girdim," dedi Holmes.

"Demek öyle. İşe bu sabah başlamış biri için hiç de fena değil. Belki de sevgili Adelbert bu kez gerçekten belaya çatmıştır. Çin porselenlerinin bulunduğu oda, pencerelerin arasındaki büyük cam dolabın olduğu yer. Ama çalışma masasının arkasındaki kapıdan iç odaya geçiliyor; evraklarını falan orada saklar."

"Hırsızlardan korkmuyor mu?"

"Adelbert korkak değildir. Bunu düşmanları daha iyi bilir. O başının çaresine bakar. Geceleri hırsız alarmı vardır. Ayrıca hırsız orada ne bulacak ki, cicili bicili porselenlerden başka bir şey yok."

"İşe yaramaz," dedi Shinwell Johnson, bir uzmanın kararlı edasıyla. "Kimse eritip satamayacağı bir şeyin peşine düşmez."

"Haklı olabilirsiniz," dedi Holmes. "Pekâlâ Bayan Winter, yarın akşam beşte buraya uğrayın, ben de bu arada hanımefendiyle yüz yüze görüşmenizi ayarlayıp ayarlayamayacağımıza bakarım. Yardımınız için minnettarım. Müşterilerimin bunu karşılıksız bırakmayacağına emin olabilirsiniz."

"Boş versenize Bay Holmes," diye atıldı genç kadın. "Benim gözüm parada değil. O adamın çamura battığını bir görsem istediğim her şeyi almış olurum; o lanet suratını ayağımla çamura bir sokabilsem! Benim ödülüm budur. Yarın ya da iz üzerinde olduğunuz sürece istediğiniz her zaman sizinleyim. Bizim Domuzcuk beni nerede bulabileceğinizi söyler size."

Holmes'u ertesi akşam, Strand restoranında yemek yiyene kadar görmedim. Görüşmeden ne sonuç çıktığını sorduğumda

omuz silkti. Sonra da bütün hikâyeyi anlatmaya başladı. Kaba ve kuru anlatım şeklini gerçek hayattakine benzetmek için üstünde biraz oynamam gerektiğini itiraf etmeliyim.

"Görüşmeyi ayarlamakta hiç güçlük çekmedim," dedi Holmes. "Çünkü kızcağız, nişanlanmasıyla sonuçlanan beklenmedik kaprisini unutturmak için bütün önemsiz meselelerde abartılı bir itaat gösteriyor. General telefonla arayıp her şeyin hazır olduğunu bildirdikten sonra ateşli Bayan W. plana uygun şekilde çıkageldi. Saat beş buçukta, yaşlı askerin yaşadığı Berkeley Meydanı'na varmıştık. Burası, yanında bir kilisenin bile havai kalacağı o kasvetli Londra kalelerinden biriydi. İçeri girdiğimizde bir uşak bizi büyük, sarı perdeli bir misafir odasına aldı. Genç bayan asık suratlı, solgun, kendinden emin ve resimlerdeki dağlar kadar vakur bir şekilde bizi bekliyordu.

Onu sana nasıl tarif edebilirim bilmiyorum Watson. Belki bu iş bitmeden önce sen de onu görebilirsin; o zaman kendi kelime hazneni kullanırsın. Kadın güzel, ama düşünceleri yükseklerde gezinen bir fanatiğin, bu dünyaya ait olmayan güzelliğine sahip. Öyle bir yüzü ancak Ortaçağ'ın şaheserlerinde görürsün. Bir canavar, iğrenç pençelerini böyle uhrevi bir varlığa nasıl atmış, anlayamıyorum. Aşırı uçların birbirini nasıl çektiğini bilirsin. Ruh, hayvanı; mağara adamı da meleği bulur. Ama bundan daha kötü bir örnek olamaz herhalde.

Kadın neden geldiğimizi biliyordu elbette; o alçak, zihnini bize karşı zehirlemekte gecikmemişti. Bayan Winter'ın gelişi onu şaşırttı sanırım, ama bizi bir manastır rahibesinin cüzamlı dilencileri karşıladığı gibi karşıladı. Biraz kafanı şişireceğim sevgili Watson, Bayan Violet de Merville'i dinlemeye hazır ol.

'Buyurun Beyefendi,' dedi, buz gibi bir sesle. 'İsminizi duydum. Anladığım kadarıyla nişanlım Baron Gruner'i kötülemeye geldiniz. Babamın ricası olmasa bu ziyaretinizi hayatta kabul etmezdim. Sizi önceden uyarıyorum, söyleyeceğiniz hiçbir şey fikrimi değiştirmeyecektir.'

Onun için üzülüyordum Watson. Bir an onu kendi kızımış gibi gördüm. Pek güzel konuşmam bilirsin, kalbimi değil kafamı kullanırım. Ama o andan itibaren elimden geldiğince güzel konuşmaya çalıştım. Bir kadının, kocasının gerçek karakterini evlendikten sonra öğrenmesinin ne kadar acı olduğunu, kocasının kanlı elleri ve zehirli dudaklarıyla okşandığını bilmenin nasıl bir şey olacağını anlatmaya çalıştım. Sözümü hiç esirgemedim; utanç, korku, acı, umutsuzluk. Bütün bu hararetli sözlerime rağmen solgun yanaklarına bir damla olsun renk, donuk gözlerine bir parça olsun ışıltı gelmedi. O alçağın hipnoz sonrası telkin hakkında söylediklerini hatırladım. Kızcağızın yerden havalandığını, bir çeşit hayal âleminde yaşadığını düşünmeden edemiyordum. Ama gel gör ki, verdiği cevaplar bir o kadar da ayakları yere basan cinstendi.

'Sizi sabırla dinledim Bay Holmes,' dedi. 'Ama üzerimde bıraktığınız etki tahmin ettiğim gibi oldu. Nişanlım Adelbert'in geçmişte fırtınalı bir yaşamı olduğunu, nefret ve ihtirasın kurbanı olduğunu biliyorum. Ona iftira atmaya kalkan ilk kişi siz değilsiniz. Belki iyi niyetlisiniz ama paralı bir dedektif olduğunuza göre bir gün aynı şekilde baronun yararına da çalışabilirsiniz. Ama ne olursa olsun şunu aklınızdan çıkarmayın, ben onu seviyorum, o da beni seviyor ve geri kalanların ne düşündüğü umurumda bile değil. Soylu doğası bir hata yapmış olabilir; belki de ben onu gerçek

seviyesine yükseltmek için özel olarak gönderilmişimdir. Kim bilir.' Burada gözünü Bayan Winter'a çevirdi ve, 'Ayrıca bu genç bayanı da tanımıyorum,' dedi.

Tam ben cevap verecektim ki kızcağz fırtına gibi atladı ortaya. Hiç ateşle buzu yüz yüze gördün mü bilmem ama o iki kadın aynen böyleydi.

'Size kim olduğumu söyleyeyim,' diye atıldı Winter, oturduğu yerden fırlayarak. 'Ben onun son metresiyim. Baştan çıkarıp kullandığı, sonra size de yapacağı gibi buruşturup çöpe attığı yüzlercesinden biriyim. Sizin çöplüğünüz, sonunda mezarınız olacağı benzer; ama belki de en iyisi budur. Beni iyi dinle sersem kadın, eğer bu adamla evlenirsen bu senin sonun olur. Kalbini de kırabilir, boynunu da, ama öyle ya da böyle işini bitirecektir. Bunları seni sevdiğim için söylemiyorum. Senin yaşaman ya da ölmen umurumda bile değil. Bunun nedeni ona olan nefretim, kinim ve bana yaptıklarının acısını çıkarma isteğim. Şimdi bana dilediğiniz tepeden bakabilirsiniz sevgili Bayan, ama bir gün sizinle işi bittiğinde benden bile daha çok alçalacaksınız.'

'Bu meseleleri tartışmak istemiyorum,' diye karşılık verdi Bayan de Merville soğukça. 'Tekrar söylüyorum, nişanlığımın geçmişte üç kez kötü niyetli kadınların tuzağına düştüğünü biliyorum. Ama onlara yapmak zorunda kaldığı kötülüklerden ne kadar pişman olduğunu kendi gözlerimle gördüm.'

'Üç kez ha!' diye atıldı bizimki. 'Seni aptal! Seni iflah olmaz sersem!'

'Bay Holmes, lütfen bu görüşmeye bir son verelim,' diye karşılık verdi buz gibi bir ses. 'Babamın ricasına boyun eğip

sizinle konuştum, ama bu kadının deli saçmalarını dinlemek zorunda değilim.'

Bayan Winter o anda bir küfür savurarak ileri fırladı; eğer bileğinden yakalamasaydım Bayan de Merville'in saçlarına yapışacaktı. Neyse, onu kapıya kadar sürükleyip başka bir rezalet çıkarmadan arabaya atmayı başardım. Kadın öfkeden kudurmuştu. Ben de çok kızmıştım Watson, kurtarmaya çalıştığımız kadının sükûnetinde beni tarif edilmez şekilde rahatsız eden bir şey vardı. Artık gelişmelerden senin de haberin var. Başka bir açılış hamlesi bulmam gerekiyor, çünkü bu stratejim işe yaramayacak. Seninle temasa geçeceğim Watson; bu oyunda senin de bir rolün olacağını tahmin ediyorum. Ama bir sonraki hamlenin karşı taraftan gelmesini bekliyorum."

Öyle de oldu. Çok geçmeden gardları düştü; adamımızın gardı düştü demek daha doğru olur çünkü hanımefendinin olanlardan haberi olduğunu sanmıyordum. O ilana ilk gözüm takıldığında tam olarak nerede durduğumu size gösterebilirim. O anda hissettiğim dehşeti hiçbir zaman unutamayacağım. Akşam gazetelerini satmaya çalışan takma bacaklı gazeteciyi gördüğümde Grand Otel ile Charing Cross İstasyonu arasında bir yerdeydim. Son konuşmamızın üzerinden iki gün geçmişti. Sarı kâğıt üzerine siyah harflerle yazılmış o korkunç manşeti nasıl unutabilirim ki?

SHERLOCK HOLMES'A HAIN SALDIRI

Bir süre öylece donakalmış olmalıyım. Sonradan bir gazete kaptığımı, parasını vermediğim için adamın gösterdiği tepkiyi ve son olarak bir eczanenin önünde durup o korkunç haberi

okumaya başladığımyı hayal meyal hatırlıyorum. Haber şöyleydi:

Meşhur özel dedektif Bay Sherlock Holmes'ün bu sabah haince bir saldırıya kurban gittiğini ve kendisinin şu anda ağır yaralı olduğunu üzüntüyle bildiririz. Olayın bütün ayrıntıları henüz tam olarak bilinmiyor; ancak saat 12 sularında, Regent Sokağı'ndaki Cafe Royal'in önünde cereyan ettiği sanılıyor. Saldırı, eli sopalı iki adam tarafından gerçekleştirilmiş ve Bay Holmes kafasına ve vücuduna aldığı darbeler sonucunda ağır yaralı halde bulunmuştur. Önce Charing Cross Hastanesi'ne kaldırılmış, daha sonra kendisinin ısrarı üzerine Baker Sokağı'ndaki dairesine götürülmüştür. Kendisine saldıran vicdansızların iyi giyimli adamlar olduğu ve Cafe Royal'in arkasından Glasshouse Sokağı'na dalarak gözden kayboldukları bildirilmektedir. Şüphelilerin, Bay Holmes'ün gazabına uğramış bir suç örgütüne mensup oldukları tahmin edilmektedir.

Anlayacağınız üzere, haberi okur okumaz bir arabaya atlayıp Baker Sokağı'nın yolunu tuttum. Oraya vardığımda meşhur doktor Sir Leslie Oakshott'un arabasını köşede, kendisini de antrede beklerken buldum.

"Hayati tehlikeyi atlattı," diye söze girdi. "Kafasında iki yarık ve ciddi yaralar var. Dikiş atmamız gerekti. Morfin de verildiği için bir süre dinlenmesi gerekiyor, ama birkaç dakikalık bir görüşmede bir sakınca görmüyorum."

İzni alır almaz karanlık odaya girdim. Dostum uyanıktı ve duyduğum kadarıyla benim adımyı sayıklıyordu. Panjur neredeyse tamamen kapalı sayılırdı, ama aradaki boşluktan sızan güneş ışığı yaralı adamın bandajlı kafasına vuruyordu.

Başına sarılmış keten kompreste kırmızı lekeler oluşmuştu. Yanına oturup başımı eğdim.

"Önemli değil, Watson. Korkmana gerek yok," diye mırıldandı kısık bir sesle. "Göründüğü kadar kötü değil."

"Tanrı'ya şükür!"

"Bastonu kullanmakta usta olduğumu bilirsin. Adamları kendimden uzak tutmayı başardım ama sayıca benden kalabalıklardı."

"Senin için ne yapabilirim, Holmes? Onları üstüne o kahrolası adam salmış olmalı. Sen olur dediğin anda gidip gününü göstermeye hazırım."

"Sevgili Watson! Hayır, polis, adamları yakalayana kadar yapabileceğimiz bir şey yok. Ama kaçışlarını iyi planlamış olmalılar. Buna emin olabiliriz. Dur biraz. Benim de planlarım var. Öncelikle şu yaralanma olayını biraz abartmamız gerekiyor. Haberleri senden öğrenmek isteyecekler. Bol keseden at Watson. Bu haftayı kanamalarla, hezeyanlarla geçirmeyi başarırsak şanslı sayılırız. Bu konuda hiç çekinme."

"Peki ya Sir Leslie Oakshott?"

"Ah o sorun olmaz. Beni hep en kötü halimle görecek. O işi bana bırak."

"Başka bir şey var mı?"

"Evet. Shinwell Johnson'a söyle, o kız ortalıkta dolaşmasın. Adamlar çoktan onun peşine düşmüştür. Kızın bizimle birlikte olduğunu biliyorlardır. Bana bile saldırdıklarına göre kız için

bir an bile tereddüt etmeyeceklerdir. Bu iş acil. Hemen bu gece hallet."

"Şimdi giderim. Başka bir şey?"

"Pipomu masaya koy, tütünü de tabii. Pekâlâ! Her sabah uğra ki harekâtımızı planlayalım."

O akşam Johnson'la konuşup Bayan Winter'ı gözden uzak bir yere götürmesini ve tehlike geçene kadar ortalıkta görünmemesini söyledim.

Sonraki altı gün boyunca halk Holmes'ün ölümün eşiğinde olduğuna inandı. Haberler çok acıklıydı ve gazetelerde umutsuz yazılar çıkıyordu. Sürekli ziyaretlerimde işin aslının böyle olmadığını görebiliyordum. Sağlam bünyesi ve iradesi harikalar yaratıyordu. Hızla iyileşiyordu; hatta bazen kendisinin düşündüğünden bile hızlı iyileştiğini fark ediyordum. Adamın öyle gizemli bir yanı vardı ki, en yakın arkadaşı bile tam olarak neler planladığını tahmin edemiyordu. En güvenli planın yalnız başına yapılan plan olduğu savını hiç bu kadar ileri götürmemişti. Ona benden daha yakın kimse yoktu ama gelin görün ki aramızdaki mesafeyi de benden daha iyi kimse hissedemezdi.

Akşam gazetelerinde sözü geçen erysipelas^[32] teşhisine rağmen yedinci gün dikişler alındı. Aynı gazetede yer alan bir başka yazıda anlatıldığı üzere, ben iyi de olsa hasta da olsa kendisinin yanından bir an için ayrılmamaya kararlıydım. Yine bir habere göre cuma günü Liverpool'dan hareket edecek olan *Ruritania* gemisinin yolcuları arasında Baron Adelbert Gruner de bulunuyordu. Kendisinin, falanca falancanın tek kızı Violet de Merville'le yakında gerçekleşecek evlilikleri öncesinde Amerika'da halletmesi gereken önemli bazı işleri

vardı. Holmes haberleri soğukkanlılık ve dikkatle dinledi ama solgun yüzündeki ifadeden ne kadar huzursuz olduğunu anlayabiliyordum.

"Cuma!" diye atıldı sonunda. "Sadece üç günümüz var. Sanırım alçak herif tehlikeden uzaklaşmak istiyor. Ama kaçamayacak Watson! İnan bana, kaçamayacak! Pekâlâ Watson, benim için bir şey yapmanı istiyorum."

"Bunun için buradayım, Holmes."

"Peki o zaman, önümüzdeki yirmi dört saati, Çin porselenlerini araştırarak geçireceksin."

Başka bir açıklamada bulunmadı; ben de sormadım. Uzun deneyimlerim sonunda itaatin faydasını öğrenmiştim. Dairesinden çıkıp Baker Sokağı'nda yürümeye başladığımda böyle garip bir emri nasıl yerine getireceğimi düşünmeye koyuldum. Sonunda St. James Meydanı'ndaki Londra Kütüphanesi 'ne gittim, meseleyi kütüphaneci dostum Lomax'e açtım ve koltuğumun altında bir sürü kitapla birlikte eve döndüm.

Derler ki, bir davaya kendini kaptıran bir yargıç pazartesi günü uzman raporunu incelese cumartesiye kadar bildiği her şeyi unutmuş. Elbette ben de porselen üzerine uzman olduğumu söyleyemem; ama yine de o akşam, bütün gece ve ertesi sabah olabildiğince çok bilgi yutup hafızama kaydettim. Büyük sanatçıların şaheserlerini, tekerrür eden tarihlerin gizemini, Hung-wu'nun izlerini ve Yung-lo'nun güzelliklerini, Tang-ying yazılarını, ilkel Sung ve Yuan döneminin harikalarını öğrenmiştim. Ertesi akşam Holmes'a uğradığımda bütün bu bilgilerle yüklüydüm. Odasına girdiğimde,

gazetelerde çıkan haberlerin aksine yataktan kalkmış, en sevdiği koltuğuna oturmuş, bandajlı kafasını eline dayamıştı.

"Ne tuhaf Holmes," dedim, "gazetelere bakılırsa sen ölüm döşegindesin."

"Benim de bırakmak istediğim izlenim bu zaten," diye karşılık verdi. "Pekâlâ Watson, dersine çalıştın mı?"

"Elimden geleni yaptım."

"Güzel. Bu konu üzerine ciddi bir sohbeta katılabilir misin?"

"Sanırım."

"O zaman şöminenin üzerindeki şu kutuyu ver bana."

Kutunun kapağını açtı ve zarif ipek bir beze sarılmış küçük bir obje çıkardı. Örtüyü açınca ortaya muhteşem mavi renkli küçük bir fincan çıktı.

"Taşırken dikkat etmek gerek Watson. Bu, Ming Hanedanı'ndan kalma gerçek bir fildişi fincan. Böylesini Christies'te bile bulamazsın. Takım tamam olsa bir servet eder. Aslına bakarsan tam takımının Pekin imparatorluk sarayı dışında bulunduğu bile şüpheli. Böyle bir şeyin görüntüsü bile meraklısını çılgına çevirmeye yeter."

"Peki bununla ne yapacağım?"

Holmes bana bir kart uzattı. Üstünde şöyle yazıyordu: *Dr. Hill Barton, Half Moon Sokağı, 369 numara.*

"Bu akşam adın bu Watson. Baron Gruner'e misafir olacaksın. Alışkanlıklarından anladığım kadarıyla saat sekiz buçuktan sonra boş olacaktır. Önceden bir not gönderip

geleceğini ve yanında Ming dönemine ait benzersiz bir çini takımı da getireceğini bildireceksin. Karşısına tıp adamı kimliğiyle çıkmada sakınca yok, nasıl olsa bu konuda bir sıkıntı çekmezsin. Sen bir koleksiyoncusun, bu parça karşına çıktı ve Baron'un bu konudaki merakını duyduğun için uygun bir fiyata elden çıkarabileceğini düşünüyorsun."

"Fiyatı ne kadar olacak?"

"İyi ki sordun Watson. Elindeki parçanın değerini bilmiyor olsaydın fena çuvallardın. Bu fincanı Sir James temin etti. Anladığım kadarıyla o da müşterisinin koleksiyonundan almış. Dünyada bir eşi daha bulunmadığını söylersen fazla abartmış olmazsın."

"Belki de bütün takımı bir uzmana göstermek gerektiğini söylesem daha iyi olur."

"Harika Watson! Bugün parlıyorsun. Christie's ya da Sothebys'i tavsiye et. Senin gözünde paha biçilmez olduğu için fiyat verirken yanılabilirsin, değil mi?"

"Peki ya benimle görüşmezse?"

"Yo hayır, mutlaka görüşecektir. Koleksiyona karşı zaafı olduğu kesin; özellikle de tanınmış bir otorite olduğu böyle bir konuda. Otur Watson, sana mektubu yazdırayım. Cevap beklemene gerek yok. Sadece geleceğini ve neden gelmek istediğini belirtmen yeterli."

Harika bir yazı olmuştu. Kısa, saygılı ve bir meraklının iştahını kabartacak cinsten. Hemen bir ulağa verip gönderdik. Aynı akşam, elimde değerli fincan, cebimde Dr. Hill Barton'ın kartıyla maceraya atıldım.

Evin ve çevresindeki arazinin güzelliği, Sir James'in de dediği gibi, Baron Gruner'in ne kadar büyük bir servete sahip olduğunu gösteriyordu. İki tarafı çalılıklarla kaplı uzun patika, heykellerle süslü büyük bir alana açılıyordu. Evi bolluk günlerinde Güney Afrikalı bir altın kralı yaptırmıştı. Uzun ve alçak yapı, köşelerdeki kuleleriyle mimari açıdan tam bir felaketti ama büyüklüğü ve sağlamlığıyla göz dolduruyordu. Süslü üniformasıyla çıkagelen bir uşak beni içeri aldı ve yine süslü kıyafetler içindeki başka bir uşağa teslim etti. O da beni baronun huzuruna çıkardı.

Baron, pencerelerin arasına yerleştirilmiş olan, içi porselen koleksiyonuyla dolu büyükçe bir vitrinin önünde duruyordu. İçeri girdiğimde, elinde kahverengi bir vazoyla bana döndü.

"Lütfen oturun Doktor," dedi. "Ben de kendi hâzineme bakıyor, başka şaheserler eklemeye gücüm yeter mi diye düşünüyordum. 17. yüzyıldan kalma bu küçük Tang parçası ilginizi çekecektir. Eminim daha iyi bir işçilik ve daha dolgun bir parlaklık görmemişsinizdir. Sözü nü ettiğiniz şu Ming fincanını getirdiniz mi?"

Örtüyü dikkatle kaldırıp adama uzattım. Masasına oturdu, lambayı önüne çekti ve parçayı incelemeye koyuldu. Bu sırada ben de üstüne vuran sarı ışık sayesinde adamı inceleme fırsatı buldum.

Baron kesinlikle çok yakışıklı bir adamdı. Avrupa'da yaptığı şöhret çok yerindeydi. Yapı olarak orta boylu sayılırdı ama zarif ve atletik hatlara sahipti. Yüzü Doğulular kadar esmerdi. Koyu renkli, büyük, mahmur gözleri kadınlar üzerinde dayanılmaz bir cazibe yaratıyor olmalıydı. Saçları ve bıyıkları kuzguni renkteydi. Kısa ve sivri bıyıkları özenle parlatılmıştı.

Düz ve ince dudakları dışında sıradan ama hoş yüz hatlarına sahipti. Eğer katillere özgü bir ağız yapısı varsa bundan başkası olamazdı; yüzün ortasında acımasız, bastırılmış, kararlı ve korkunç bir yarık. Bu ağız bıyıklarıyla kapatmamakla hata ediyordu. Oysaki bu, kurbanları için bir uyarı sayılabilecek bir tehlike işaretiydi. Baronun sesi büyüleyici, tavırları ise kusursuzdu. Sonradan öğrendiğim kadarıyla kırk iki yaşındaydı ama otuzun biraz üstünde gösteriyordu.

"Çok güzel, hakikaten çok güzel!" dedi sonunda. "Anladığım kadarıyla bütün takım elinizdeymiş. Beni asıl şaşırtan, böyle muhteşem parçaların varlığından haberdar olmamam. Bildiğim kadarıyla İngiltere'de bunun gibi sadece bir tane var ve onun da piyasada dolaşmadığı kesin. Sormamda sakınca var mı Dr. Hill Barton; bunu nereden buldunuz?"

"Gerçekten önemli mi?" diye sordum, elimden geldiğince umursamaz görünmeye çalışarak. "Parçanın gerçek olduğunu gördünüz siz de. Değerine gelince, bir uzmanın görüşünü almamız uygun olur sanırım."

"Çok gizemli," dedi, karanlık gözlerinde şüpheli bir pırıltıyla. "İnsan bu kadar değerli objelerle ilgilendiğinde doğal olarak nereden geldiğini de bilmek istiyor. Parçanın gerçek olduğu kesin. Buna hiç şüphem yok. Ama takdir edersiniz ki, işin içine her türlü ihtimali katmak zorundayım. Bunu satmaya hakkınız olup olmadığını bilmeliyim."

"Böyle bir sorun yaşamayacağınız konusunda sizi temin ederim."

"O halde ortaya bu teminatınızın ne kadar hükmü olduğu sorusu çıkıyor."

"Muhasebecilerim içinizi rahatlatacaktır."

"Pekâlâ. Ama bu satış benim için hâlâ gizemini koruyor."

"İstediğinizi yapmakta serbestsiniz," dedim umursamaz bir tavırla. "Meraklısı olduğunuzu bildiğim için ilk size geldim; elimden çıkarmakta zorlanacağımı sanmıyorum."

"Meraklısı olduğumu nereden öğrendiniz?"

"Konu üzerine bir kitap yazdığınızı biliyordum."

"Kitabı okudunuz mu?"

"Hayır."

"O halde meseleyi anlamam daha da güçleşiyor. Bir meraklı ve bir koleksiyoner olarak elinizde son derece pahalı bir parça var ve siz belki de elinizdeki gerçek anlamını ve değerini öğrenmenizi sağlayabilecek bir kaynağa başvurma zahmetinde bulunmuyorsunuz. Bunu nasıl açıklayacaksınız?"

"Ben çok meşgul bir adamım. Doktor olduğumu unutmayın."

"Bu bir cevap olamaz. İnsanın hobisi varsa, diğer işleri ne olursa olsun zaman ayırır. Notunuzda meraklısı olduğunuzu yazmıştınız."

"Öyleyim."

"Sizi sınamak için birkaç soru sorabilir miyim? İtiraf etmeliyim ki Doktor -gerçekten doktor musunuz bilmiyorum ya- mesele bende gittikçe daha çok şüphe uyandırmaya

başladı. Örneğin, sorabilir miyim; İmparator Shomu hakkında ne biliyorsunuz ve Naralı Shoso-in arasında nasıl bir bağlantı kurabilirsiniz? Hay Allah, fazla mı zor geldi? O halde Kuzey Wei Hanedanı ve porselen tarihindeki önemini anlatın."

Oturduğum yerden, öfkelenmiş gibi ayağa fırladım.

"Buna daha fazla göz yumamam Beyefendi," dedim. "Ben buraya size bir iyilik yapmaya geldim; okul çocukları gibi sınanmaya değil. Bu konularda sizin kadar bilgili olmayabilirim ama şuna emin olun ki, böyle saldırganca sorulmuş hiçbir soruya cevap vermeyeceğim."

Baron gözlerini üzerime dikti. Üstündeki o mahmurluk gitmişti. Gözleri alev alev yanıyordu. O vahşi dudakların arasından dişler parlamaya başlamıştı.

"Oyun nedir? Buraya casusluk yapmaya geldiniz. Siz Holmes'ün adamısınız. Bana bir oyun oynuyorsunuz. Adamın ölmek üzere olduğunu duymuştum. Demek beni gözetlemek için elemanlarını gönderiyor. Buraya izin almadan geldiniz ve yemin ederim, geldiğiniz gibi kolay çıkamayacaksınız."

Adam ayağa fırlayınca geri çekildim ve bir saldırıya karşı savunmaya geçtim. Benden ta en başından şüphelenmiş olmalıydı. Bu sınama da şüphelerini doğrulamıştı. Bu durumda onu aldatamayacağım ortadaydı. Elini bir çekmeceye daldırarak çılgınca karıştırmaya başladı. Ama aniden kafasına bir darbe indi.

"Ah!" diye bağırdıktan sonra hızla arkasındaki odaya daldı.

Kapı iki adım ötemde olduğu için, gözlerimin önünde cereyan eden o sahneyi asla unutmayacağım. Bahçeye çıkan

kapı ardına kadar açıktı. Kapının hemen yanında da, başı kanlı bandajlarla sarılı, yüzü bembeyaz kesilmiş halde Sherlock Holmes duruyordu. Sonra Holmes aradaki boşluktan geçti; vücudunun dışarıdaki çalılara çarptığını duydum. Ev sahibi ise öfkeyle hırlayarak onu kovalamaya başladı.

Ve sonra! Her şey göz açıp kapayıncaya kadar geçmişti ama hâlâ dün gibi aklımdadır. Yaprakların arasından bir kol, bir kadın kolu çıkıverdi. Tam o sırada baron korkunç bir çığlık attı, hafızamda her zaman yankılanacak bir çığlık. Ellerini yüzüne götürerek odada dört dönmeye başladı. Sonra yerdeki halının üstüne düştü ve bir süre debelenip kıvrandı. Art arda attığı çığlıklar evde yankılanıyordu.

"Su! Tanrı aşkına su!" diye bağınyordu.

Hemen masadan bir sürahi kaparak yardımına koştum. O esnada içeriden uşaklar da gelmişti. Yaralı adamın önünde diz çöküp korkunç yüzünü lambaya çevirdiğimde uşaklardan biri bayıldı. Yüzünün her yerine yayılmış olan kezzap kulaklardan ve çeneden damlıyordu. Gözlerden biri bembeyaz olmuştu. Diğeri ise kızarıp iltihaplanmıştı. Birkaç dakika öncesine kadar hayran kaldığım yüz, şimdi ressamın ıslak fırçasıyla bulaştırdığı güzel bir resme benzemişti.

Olanları çevredekilere birkaç sözle açıklamaya çalıştım. Birileri pencereden tırmanmış, birileri de dış bahçeye kaçmıştı ama etraf karanlıktı ve yağmur yağmaya başlamıştı. Kurban, çığlıkları arasında düşmanının adını homurdanıyordu. "O şeytan tohumu Kitty Winter yaptı!" diye bağınyordu. "İblis! Bunu ona ödeteceğim! Ödeteceğim! Ah yüce Tanrım, bu acıya dayanamıyorum!"

Adamın yüzünü temizledim, yaraların üzerine bez sardım ve sonrasında morfin verdim. Hâlâ şoku atlatamamış olan baron, sanki üzerime diktiği ölü balık gözlerini temizleme gücü bende varmış gibi sıkıca elimi tutuyordu. Böyle korkunç bir değişimle sona eren o aşağılık yaşamı unutabilseydim kalıntıları temizleyebilirdim belki de. Oysaki adamın alev alev yanan ellerini ellerimde hissetmekten bile iğreniyordum. Neyse ki bir aile doktoru, yanında bir uzmanla birlikte geldi de beni bu yükten kurtardı. Ayrıca gelen polis müfettişine de gerçek kartvizitimi verdim. Yard'da neredeyse Holmes kadar iyi tanındığım için aksini yapmak hem gereksiz hem de aptalca olurdu. Nihayet kasvet ve dehşet dolu evden ayrıldıktan sonra bir saat içinde Baker Sokağı'na döndüm.

Holmes her zamanki yerinde oturuyordu; yüzü solgundu ve yorgun görünüyordu. Yaraları dışında, olanlar onun çelik sinirlerini bile sarsmıştı. Barondaki değişimi anlatırken beni dehşet içinde dinledi.

"Günahın bedeli Watson, günahın bedeli!" dedi sonunda. "Er ya da geç ödenir. Tanrı biliyor ya, bunu hak etmişti," diye ekledi, masadan kahverengi defteri alırken. "İşte kadının sözünü ettiği defter. Evliliği bundan başka hiçbir şey bozamaz. Göreceksin Watson, kendine biraz olsun saygısı olan hiçbir kadın bunu kabullenemez."

"Adamın aşk günlüğü mü bu?"

"Ya da şehvet günlüğü. Adını sen koy. Kadın bundan bahsettiğinde, ele geçirebilirsek ne kadar kuvvetli bir silah olacağını düşündüm. O anda düşüncemi belli etmedim çünkü kadın her şeyi berbat edebilirdi. Ama bu konu üzerinde çok düşündüm. Sonra bana düzenledikleri saldırı sayesinde

baronu, bana karşı önlem alması gerekmediğine inandırdım. Her şey yolunda gidiyordu. Aslında biraz daha bekleyecektim ama şu Amerika yolculuğu çıkınca elimi çabuk tutmam gerekti. Böyle tehlikeli bir belgeyi arkasında bırakmazdı. Hemen harekete geçmek zorundaydık. Gece hırsızlık yapmak imkânsızdı. Önlem almıştı. Ama akşam dikkatini başka bir yere çekebilirim mümkün olabilir diye düşündüm. Burada sen ve mavi fincanın devreye girdiniz. Ama ben defterin yerini öğrenmek zorundaydım ve zamanım senin porselenler hakkındaki bilgilerle sınırlı olduğundan, harekete geçmek için sadece birkaç dakikam olduğunun farkındaydım. Bu yüzden son anda kızı da yanımda getirmeye karar verdim. Mantosunun altındaki o küçük pakette ne olduğunu nereden bilebilirdim ki? Benim için geldiğini sanmıştım, ama anlaşılan kafasında başka bir plan varmış."

"Adam senin adına geldiğimi anladı."

"Ben de bundan korkuyordum. Ama her ne kadar gözlenmeden kaçmama yetmese de, onu, defteri bulmama yetecek kadar oyalamayı başardın. Ah Sir James, geldiğinize çok sevindim!"

Nazik dostumuz çağırılınca hemen gelmişti. Holmes'ün anlattıklarını ilgiyle dinledi.

"Harikalar yaratmışsınız!" diye atıldı hikâye biter bitmez. "Ama adamın yaraları Dr. Watson'ın anlattığı kadar kötüyse, evliliği bozma amacımıza bu korkunç günlüğü kullanmadan da ulaşabiliriz demektir."

Holmes başını salladı.

"De Merville gibi kadınlar böyle yapmaz. Aksine baronu ucube bir kahraman olarak daha da çok sevecektir. Hayır, hayır. Yok etmemiz gereken şey, fiziksel yönü değil ahlaki yönü. Bu defter hanımefendinin ayaklarını yere basmasını sağlayacaktır. Zaten başka ne yapabiliriz bilemiyorum. Adam kendi el yazısıyla yazmış. Hanımefendi bunu görmezden gelemez."

Sir James defteri ve değerli fincanı aldı. Ben de geç kaldığım için onunla birlikte aşağı indim. Arabası onu bekliyordu. Hemen atlayıp arabacıya talimatını verdikten sonra hızla gözden kayboldu. Paltosunu camdan sarkıtarak arabanın yanındaki armalı plakayı örtmeye çalıştığını fark ettim ama yine de sokak ışığında neler yazdığını görmüştüm. Hemen geri döndüm, merdivenleri hızla çıkararak Holmes'ün odasına daldım.

"Müşterimizin kim olduğunu öğrendim," diye bağırdım, bu haberin verdiği heyecanla. "Vay canına Holmes, müşterimiz..."

"Sadık bir dost ve gerçek bir beyefendidir," dedi Holmes, eliyle beni durdurarak. "Bu kadarı bizim için yeterli olsun. Şimdi ve sonsuza kadar."

O defterin nasıl kullanıldığını bilmiyorum. Sir James meseleyi halletmiş olmalı. Belki de böyle hassas bir görev genç bayanın babasına kalmıştı. Ne olursa olsun, sonuç istendiği gibi olmuştu. Üç gün sonra *Morning Post*'ta çıkan bir haberde Baron Adelbert Gruner ile Bayan Violet de Merville'in evliliklerinin gerçekleşmeyeceği yazıyordu. Aynı gazetede, kezzap atma suçundan yargılanan Bayan Kitty Winter'ın polis mahkemesindeki tutanakları da yer alıyordu.

Mahkemede hafifletici sebepler de göz önüne alınmış, böyle bir suç için mümkün olan en hafif ceza verilmişti. Sherlock Holmes'a karşı da hırsızlık davası açıldı; ama amacınız iyi niyetliyse ve müşteriniz yeterince ünlü biriyse katı İngiliz kanunları bile şefkat gösterip esneyebilir. Dostum sanık sandalyesine oturmadı bile.

Üç Çatılı Ev

Bay Sherlock Holmes ile olan maceralarımından hiçbiri, "Üç Çatılı Ev" olarak adlandırdığım bu macera kadar ani ve dramatik bir şekilde başlamamıştı. Holmes'u birkaç gündür görmemiştim ve ilgilenmeye başladığı yeni faaliyet alanı hakkında hiçbir fikrim yoktu. Neyse, o sabah epey konuşkan bir hali vardı, beni şöminenin yanında duran eskimiş alçak bir koltuğa oturtmuştu, kendisi de ağzında piposuyla tam karşımdaki sandalyede oturuyordu. Derken bir ziyaretçi geldi. Eğer, kızgın bir boğa geldi dersem, olan biteni daha net yansıtmış olurum.

Kapı ardına kadar açıldı ve iri bir zenci odaya daldı. Yüzünde o korkunç ifade olmasaydı, üzerine giydiği gri ekose ceket ve uçuşan somon renkli kravatıyla bir çizgi roman kahramanı olabilirdi. Geniş yüzü ve basık burnu hemen dikkati çekiyordu, kara gözlerindeki öfkenin küllenmiş pırıltısıyla bir Holmes'a, bir bana bakıyordu:

"Beyler, Bay Holmes hanginiz?" diye sordu.

Holmes, eliyle piposunu kaldırarak isteksizce gülümsedi.

"Ah, demek sizsiniz!", dedi adam, kabaca ve yavaş bir adımla masanın ucuna yaklaşarak:

"Bana bakın Bay Holmes, insanların işlerinden elinizi çekin. Bırakın herkes kendi işine baksın. Anladınız mı, Bay Holmes?"

"Devam edin," dedi Holmes, "çok iyi gidiyorsunuz."

"Ah, çok iyi, değil mi?" diye homurdandı yabancı adam. "Kahrolası, eğer seni biraz kesip budarsam hiç de iyi olmayacak. Daha önce senin gibilerle çok uğraştım ben, onlarla işim bittiğinde hiç de iyi görünmüyorlardı. Bak bakalım Bay Holmes!"

Kocaman yumruğunu sıkıp, arkadaşımın burnuna doğru tuttu. Holmes yumruğu büyük bir dikkatle inceler gibi yaptıktan sonra, "Sen bu şekilde mi doğdun?" diye sordu, "Yoksa peyderpey mi bu hale geldin?"

Arkadaşımın buz gibi soğuk tavırlarından mıdır, yoksa şömüne maşasını alırken çıkardığım gürültüden midir nedir, ziyaretçimizin hiddeti biraz yatıştı:

"Yani, seni uyarıyorum," dedi."

"Harrow ile ilgilenen bir arkadaşım var. Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi? Sen kanun değilsin, ben de kanun adamı değilim, eğer gelecek olursan, beni karşında bulursun, unutma!"

"Ben de bir süredir sizi görmek istiyordum." dedi Holmes. "Size oturun demeyeceğim, çünkü kokunuzu sevmedim, fakat siz şu boksör Steve Dixie değil misiniz?"

"Doğru, bu benim adım, Bay Holmes, dudaklarını uzatırsan sana bunu ispatlayabilirim."

"Yok, bence sizin bu dudaklara hiç ihtiyacınız yok," dedi Holmes, adamın biçimsiz dudaklarına bakarak. "O değil de, şu Holborn Barının önünde genç Perkins'in öldürülmesiyle ilgili... Sahi siz gitmiyor muydunuz?"

Zenci birden olduğu yerde kaldı, birden yüzü donuklaştı. "Bu konuşmayı duymak istemiyorum," dedi. "Bu Perkins'le ne alakam olabilir, Bay Holmes? Bu oğlan belaya girdiği zaman, Birmingham'da, Bull Ring'te antrenmandaydım."

"Evet, bunu yargıca anlattırısın Steve," dedi Holmes. "Seni ve Barney Stockdale'i takip etmiştım."

"Tanrı'm bana yardım et! Bay Holmes..."

"Bu kadar yeter. Şimdi bas git buradan. Nasıl olsa gerektiğinde ben seni bulurum."

"İyi günler Bay Holmes. Ümit ediyorum ki bu ziyaretim hakkında kötü düşünceleriniz yoktur?"

"Eğer seni buraya kimin gönderdiğini söylemezsen, olabilir."

"Bunu sizden gizleyecek değilim Bay Holmes, az önce bahsettiğiniz adam gönderdi beni."

"Ve onu bunu yapmaya kim itti?"

"Yemin ederim, bilmiyorum Bay Holmes. Sadece dedi ki, 'Steve, Bay Holmes'a git ve de ki eğer Harrow yoluna çıkarsa hayatı tehlikeye girer.' Doğruyu söylüyorum." Yeni bir soru gelmeden, ziyaretçimiz tıpkı geldiği gibi paldır küldür kapıdan dışarı çıktı. Holmes, sessizce gülümseyerek piposundaki külleri silkeledi.

"Allah'tan sen onun kıvırcık kafasını dağıtmadan çekti gitti. Elindeki şömine maşası ile yaptığın hareketleri fark ettim. Ancak o zararsız biri, kaslı bir budala, bağırıp çağırın bir kabadayı ve kolay sindirilebiliyor gördüğün gibi. O sadece

Spencer John çetesinden biri. Son zamanlarda pis işlere karıştı. Vaktim olunca o meseleyi de aydınlatacağım. Onun üstündeki Barney, daha zeki biri. Onlar hakaretlerde, gözdağı vermelerde ve buna benzer şeylerde uzmanlaşmıştır. Bilmek istediğim, bu meselede bunların arkasında kim var?"

"Fakat bunlar sana neden gözdağı vermek istiyorlar?"

"Bu Harrow Weald olayı. Bu hadiseden sonra artık bu dosyaya bakmaya karar verdim. Birileri bunun için bu kadar riske giriyorsa, bu işin içinde bir iş var demektir."

"Ama bu ne olabilir?"

"Deminki komik hadise olmasaydı tam da onu anlatıyordum. Bu, Bayan Maberley'in notu. Benimle gelmek istersen, çıkıp bir bakalım şu işe."

SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES;

Bu evle ilgili başıma tuhaf olaylar geldi, bu konudaki tavsiyeleriniz benim için çok önemli. Yarın herhangi bir saatte beni evde bulabilirsiniz. Ev, Weald İstasyonu'na kısa bir yürüme mesafesinde... Sanırım eski eşim Mortimer Maberley, sizin eski bir müşteriniz.

Saygılarımla,

MARY MABERLEY

Notun üzerindeki adres şöyleydi: "Üç Çatılı Ev, Harrow Weald".

"Durum bu!" dedi Holmes, "Eğer zamanın varsa hadi gidelim."

Kısa bir tren yolculuğu ve ondan daha kısa bir araba yolculuğu, bizi evin önüne getirdi. İşlenmemiş bir otlakta, kendi arazisi üzerinde tuğla ve kereste karışımından yapılmış bir villa... Yukarıdaki pencerelerin üzerinde, evin adının nereden geldiğini göstermede biraz zayıf kalan üç tane çıkıntı duruyordu. Arkasında bulunan koru ağaçları melankolik bir görüntü sunuyordu, yarı büyümüş çam ağaçları ve mekânın bütün açısı, fakirlik ve bunalım kokuyordu. Fakat evin mobilyaları oldukça iyiydi ve bizi kültürlü ve zarif, ileri yaşlarda bir bayan içeri buyur etti.

"Eşinizi çok iyi hatırlıyorum, Hanımefendi," dedi Holmes, birkaç yıl önce ufak tefek bir iki olayda benden yardım almıştı."

"Belki, oğlum Douglas'ın ismi size daha tanıdık gelebilir".

Holmes, büyük bir ilgiyle kadına baktı:

"Oo evet! Siz Douglas Maberley'in annesi mi oluyorsunuz? Onu biraz tanıyorum. Fakat tabii ki, onu bütün Londra tanıyordu. Ne kadar müthiş biriydi! Şimdi nerelerde?"

"Vefat etti, Bay Holmes, vefat etti! Roma'da ataşeydi, geçen ay zatürreeden hastalandı ve orada vefat etti."

"Çok üzüldüm. Onun gibi birisinin ölebileceği insanın aklına gelmiyor. Onun kadar hayat dolu birini hiç tanımadım. Hayatının her anını dolu dolu geçirdi!"

"Gerçekten çok dolu geçirdi, Bay Holmes. Bu onu yıktı. Onu zarif ve parlak biri olarak hatırlıyorsunuz. Nasıl huysuz,

suratsız ve saplantılı bir yaratığa dönüştüğünü görmediniz. Kalbi kırıktı. Bir ay içinde yürekli oğlumun, nasıl da huysuz birine dönüştüğünü şaşırarak izledim."

"Aşk mı acaba, kadın meselesi mi?"

"Belki de bir şeytan. Gerçi sizi buraya zavallı oğlum hakkında konuşmak için çağırmadım, Bay Holmes."

"Dr. Watson ve ben hizmetinizdeyiz, Bayan."

"Tuhaf olaylar oluyor burada. Bir yılı aşkın süredir bu evde yaşıyorum, biraz münzevi bir emeklilik hayatı geçirmek istediğim için, çok az komşumla muhatap oldum. Üç gün önce, kendisini emlakçı olarak tanıtan bir şahıs beni aradı. Bu evin bir müşterisi için çok uygun olduğunu ve buradan taşınırsam istediğim parayı verebileceğini söyledi. Etrafta benim evimin özelliklerine sahip başka boş evler de vardı, buna rağmen bu evi istemesi bana ilginç gelmişti fakat doğal olarak teklifle ilgilendim. Hatta benim bu eve verdiğim paranın beş yüz pound fazlasını talep ettim. Pazarlık yapmadan kabul etti ve müşterisinin bu evi mobilyasıyla beraber satın almak istediğini söyledi. Vereceğim fiyata mobilyayı da dâhil etmemi istedi. Mobilyalarımın bir kısmı eski evimden gelme ve gördüğünüz gibi gayet iyi durumdadır, bundan dolayı yüksek bir rakam söyledim. Buna da razı oldu. Her zaman seyahate çıkmayı hayal etmiştim ve yaptığım pazarlık o kadar iyi görünüyordu ki, hayatımın devamında hiçbir sıkıntı çekmeyecektim.

Dün, adam elinde hazır bir sözleşme metni ile geldi. Allah'tan, metni Harrow'da yaşayan avukatım Bay Sutro'ya gösterdim. Bana dedi ki, 'Bu, çok tuhaf bir evrak. Farkında mısınız, eğer bu evrakı imzalayacak olursanız, kanunen

evinizden hiçbir şeyi, özel eşyalarınızı bile alamayacaksınız?' Akşam, adam gelince, bu durumu gündeme getirdim ve ev ile birlikte, sadece mobilya için fiyat verdiğimi söyledim.

'Hayır, hayır, her şeyi,' dedi.

'Fakat benim giysilerim? Ziyet eşyalarım?'

'Pekâlâ, bazı şahsi eşyanızla ilgili istisna yapabiliriz, fakat evin içinden hiçbir şey kontrol edilmeden dışarı çıkmayacak. Müşterim oldukça liberal bir adamdır, fakat kendince kaprisleri, kendine has bir iş yapma tarzı vardır. Her zaman "ya hep ya hiç" mantığıyla çalışır.'

'O zaman hiçbir şey alamayacak' , dedim ve konu burada sona erdi, fakat bütün bu olaylar bana o kadar tuhaf göründü ki..."

Tam da sözün burasında Holmes, ellerini kaldırarak bayanın sözünü alışılmadık bir biçimde kesti, yavaşça yürüdü, kapıyı açtı ve kapı arkasında duran sıska kadını omzundan yakaladığı gibi içeri çekti. Kadın kümesten çekilip alınmış büyükçe bir tavuk gibi çılgık atarak paldır küldür odaya girdi:

"Bırakın beni! Ne yapıyorsunuz?"

"Neler oluyor Susan, nedir bu hâl?"

"Efendim, misafirleriniz öğle yemeğine kalacaklar mı diye sormaya geliyordum ki, bu adam üzerime atladı."

"Beş dakikadır bu bayanın kapı arkasındaki nefesini dinliyorum, fakat sizin ilginç anlatınızı bölmek istemedim. Böyle hırıltılı bir nefesle bu kapı dinleme işleri biraz zor olur Susan."

Susan, onu yakalayan Holmes'a küskünlük ve şaşkınlıkla baktı:

"Her ne ise siz kim oluyorsunuz da beni bu şekilde çekiştiriyorsunuz?"

"Sadece siz varken bir soru sormak istemiştim... Bayan Maberley, bana yazarak danışacağınızı herhangi birine söylemiş miydiniz?"

"Hayır, Bay Holmes, söylemedim."

"Mektubu, göndermesi için, kime verdiniz?"

"Susan'a."

"Kesinlikle! Peki Susan, hanımefendinin benden yardım istediğini, kime haber verdin?"

"Bu bir iftira. Kimseye haber göndermedim."

"Peki, Susan, biliyorsun, nefesi hırıldaayan insanlar çok uzun yaşamaz. Yalan söylemek de çok kötü bir şeydir. Kime söyledin, hadi anlat bize?"

"Susan!" diye bağırdı hanımefendi, "Senin güvenilmez ve kötü bir kadın olduğunu anlamıştım. Şimdi hatırladım, bahçenin önünde biriyle konuşuyordun."

"O, benim özel işimdi", dedi kadın somurtarak.

"Konuştuğun şahsın Barney Stockdale olduğunu söyleyecek olursam?" dedi Holmes.

"Pekâlâ, madem biliyorsunuz, niçin soruyorsunuz?"

"Emin değildim, Şimdi emin oldum. Pekâlâ Susan, eğer Barney'in arkasında kimin olduğunu bize sđylerse, sana on pound vereceğim."

"Senin dđnyadaki her on pounduna karşılık bin pound koyabilecek biri."

"Anlaşılan, zengin bir adam... Hayır; gđlumsedin, demek zengin bir kadın. Hazır buraya kadar sđylemiŐken, adını da sđyle de onluğu kap."

"Cehenneme kadar yolun var!"

"Susan, diline hâkim ol!"

"Buradan gidiyorum. Hepiniz canıma yettiniz. Yarın eşyalarımı aldırırım." dedi ve kapıya yöneldi.

"Güle Güle, Susan. EŞyalarını alınca sakinleŐirsin..." kadın hışımla dışarı çıkıp kapıyı da arkasından kapattıktan sonra Holmes, bir anda ciddileŐerek sđzüne devam etti: "Şimdi, bu çete işini epey ciddiye alıyor, baksanıza oyunu ta içeriden oynuyorlar. Mektubunuzun üzerinde saat olarak akşam yirmi iki kayıtlı. Bu saate kadar Susan, Barney'e haber veriyor. Barney, patronuna kadar gidip konuyla ilgili talimatlarını alacak zamanı bulabiliyor. Bay ya da Bayan, her kimse planı kuruyor. Susan'ın sırtımasından, bayan olduğunu anlamış olduk. Siyahî Steve'e görev veriliyor ve ertesi sabah saat on birde gelip beni tehdit ediyor. Epey hızlı bir iş, ne dersiniz?"

"Fakat ne istiyorlar?"

"Evet, esas soru bu. Sizden önce bu ev kimindi?"

"Ferguson adında emekli bir gemi kaptanı."

"Onunla ilgili kayda değer ne söyleyebilirsiniz?"

"Şimdiye kadar hiçbir şey duymadım".

"Merak ediyorum, acaba bir yerlere herhangi bir şey gömmüş olabilir mi? Elbette, bugünlerde insanlar hazinelerini gömmek istediklerinde bunu bankalarda yapıyorlar. Fakat hâlâ çılgın adamlara rastlamak mümkün. Onlar olmazsa dünya çok monoton olurdu. Başlangıçta, evde gömülmüş değerli bir şeyler olduğunu düşünmüştüm. Fakat, bu durumda neden mobilyanıza da talip olsunlar? Acaba, bilginiz dışında evinizde bir Raphael eseri ya da el yazması bir Shakespeare olabilir mi?"

"Hayır, Kraliyet çay takımımından başka hiçbir antika eşyam yok."

"Bu bütün olanları açıklamaya yetmez. Ayrıca, neden açık açık ne istediklerini ifade etmiyorlar? Eğer çay takımınıza göz koydularsa o zaman sadece buna bir fiyat teklif ederlerdi, tepeden tırnağa bütün eşyaları satın almaya kalkmazlardı. Hayır, anladığım kadarıyla burada sizin de farkında olmadığınız ve bilerseniz muhtemelen satmak istemeyeceğiniz bir şey var."

"Ben de öyle düşünüyorum." dedim.

"Dr. Watson da aynı fikirde olduğuna göre durum bu."

"Pekâlâ, Bay Holmes, sizce ne olabilir bu?"

"Bakalım bu salt zihinsel analiz bizi daha iyi bir noktaya getirecek mi? Siz, bu evde bir yıldır oturuyorsunuz."

"İki yıla yaklaştı."

"Tamam, öyle olsun. Bu uzun süre içerisinde sizden kimse bir şey istemiyor. Şimdi birdenbire bu üç dört gün içerisinde sizden acil taleplerde bulunuluyor. Bundan ne anlıyorsunuz?"

"Bunun bir tek anlamı olabilir," dedim, "istenilen nesne her ne ise, daha yeni bu eve gelmiş."

"Bir kere daha tam isabet," dedi Holmes." Pekâlâ, Bayan Maberley, bu eve yakında gelen herhangi bir şey var mı?"

"Hayır, bu yıl eve hiçbir şey almadım".

"Gerçekten mi? Bu, çok ilginç. Pekâlâ, daha net bilgiler elde edinceye kadar biraz işleri akışına bıraksak iyi olacak sanırım. Şu avukatınız, işinin ehli biri midir?"

"Bay Sutro çok kabiliyetlidir."

"Başka hizmetçiniz var mı, yoksa az önce kapıyı çarpıp giden Susan tek miydi?"

"Genç bir kız daha var".

"Bay Sutro'yu, bu evde bir ya da iki gece geçirmesi için ikna edin. Korunmanız gerekebilir."

"Fakat kimden korunacağım?"

"Kim bilir? Olay bu hâliyle oldukça gizemli. Onların neyin peşinde olduklarını bulamıyorsak, bir de meseleye diğer ucundan yaklaşmalıyız. Şu emlakçı size bir adres verdi mi?"

"Meslek bilgileri içeren basit bir kartvizit verdi: Haines Johnson, Mezatçı ve Eksper"

"Adres defterinde onu bulabileceğimizi sanmıyorum. Dürüst işadamları, iş adreslerini gizlemezler. Pekâlâ, eğer yeni bir

gelişme olursa beni haberdar edin. Bu dosyayı kabul ediyorum, merak etmeyin, size yardım edeceğim."

Koridordan geçerken, hiçbir şeyi gözden kaçırmayan Holmes'in gözleri parlayarak köşede yığılmış birkaç sandığın üzerine odaklandı. Sandıkların üzerinde bandroller vardı:

"Milano, Luzern... Bunlar İtalya'dan."

"Zavallı Douglas'ımın eşyaları bunlar."

"Paketleri hâlâ açmadınız mı? Kaç gündür buradalar?"

"Geçen hafta getirdiler."

"Fakat siz dediniz ki... Herhalde, eve bir şey gelmedi derken bunları aklınıza getirmediniz. Bunların içinde değerli bir şeyin olmadığını nereden biliyoruz?"

"Burada değerli bir şey olamaz, Bay Holmes. Zavallı Douglas'ın sadece maaşı ve küçük bir tahsisatı vardı. Onun ne gibi bir değerli eşyası olabilir ki?"

Holmes düşüncelere daldı:

"Hiç vakit kaybetmeyin, Bayan Maberley," dedi nihayet. "Bu eşyaları bir an önce üst kata, yatak odanıza götürün ve vakit kaybetmeden içinde neler var, kontrol edin. Yarın geldiğimde sizden öğrenirim."

Üç Çatılı Ev'in gözetlendiği bal gibi ortadaydı, dar sokağın bittiği üst köşede, gölgede, şu bizim ödüllü boksör bekliyordu. Sessizce, kuytu köşede duran korkunç ve tehditkâr karartıya doğru yürüyorduk. Holmes, elini cebine götürdü.

"Silahınızı mı arıyorsunuz, Bay Holmes?"

"Hayır, parfüm şişemi arıyordum, Steve."

"Çok eğlencelisiniz, Bay Holmes, değil mi?"

"Eğer peşine düşersem senin için eğlenceli olmayabilir Steve, bu sabah seni uyarmıştım."

"Bay Holmes, söylediklerinizi çok iyi düşündüm, Bay Perkins ile ilgili artık konuşmak istemiyorum. Belki size yardımcı olabilirim Bay Holmes, olacağım da."

"Peki, o zaman, bu işin arkasında kim var, söyler misin?"

"Tanrı'm, Bay Holmes, size daha önce de doğruyu söyledim. Bilmiyorum. Emirleri Patronum Barney'den alıyorum, hepsi bundan ibaret."

"Pekâlâ, aklında olsun Steve, bu evdeki bayan ve bu çatı altında bulunan her şey, korumam altındadır. Bunu sakın unutma."

"Peki, Bay Holmes, unutmam."

"Ona söylediklerimden sonra kendi derdine düşmüş durumda, Watson," dedi Holmes, yolda yürürken. "Eğer kim olduğunu bilseydi, patronuna iki defa kazık atar, bize söylerdi, eminim. Şansımıza, Spencer John çetesi hakkında biraz bilgim var, Steve de onlardan biriydi. Watson, bu vaka tam Langdale Pike'e göre. Şimdi onun yanına gidiyorum. Döndüğümde mesele kafamda biraz daha şekillenmiş olur."

Gün içerisinde Holmes'i hiç görmedim fakat gününü nasıl geçirdiğini hayal edebiliyordum. Çünkü Langdale Pike, onun için, sosyal skandallar konusunda bir nevi başucu kitabı

gibiydi. Bu tuhaf ve ruhsuz yaratık uyanık olduğu saatlerini St. James caddesindeki bir kulübün cumbalı penceresinde geçiriyordu. Büyük şehirdeki tüm dedikodulara karşı hem alıcı hem de verici istasyon gibi çalışıyordu. Söylentilere göre, düşük nitelikte olan meraklı halkın ilgisini çeken basit gazetelere servis ettiği haber paragrafları sayesinde kendisine dört rakamlı bir gelir sağlıyordu. Londra yaşamının karışık derinliklerinde bir şeyler olup bittiğinde, bu insan görünümlü aygıt tarafından otomatik bir kesinlikle su yüzüne çıkarılıyordu. Holmes, el altından Langdale'i bilgilendiriyor, gerektiğinde de ondan karşılığını alıyordu.

Ertesi sabah, arkadaşımın odasında buluştuğumda, duruşundan görüşmelerin iyi geçtiğini anlamıştım. Ne var ki bizi hoş olmayan bir sürpriz bekliyordu. Gelen telgraf şöyleydi:

Lütfen hemen gelin. Müvekkilimin evi dün gece soyuldu. Polis araştırıyor.

SUTRO

Holmes, ıslık çaldı, "Bu dram, trajediye dönüştü, üstelik de beklediğimden daha çabuk... Bu işin arkasında büyük bir güç var Watson, duyduklarımın sonra bu beni şaşırtmıyor. Bu Sutro'nun avukatlığına bir şey demiyorum, fakat korkarım dün gece evde nöbet tutma işini senden istememekle hata ettim. Bu herifin ipiyle kuyuya inilmezmiş meğer. Peki, Harrow Weald'e tekrar gitmekten başka bir yolumuz kalmadı."

Bir önceki güne göre, Üç Çatılı Evi çok farklı bir görünüşte bulduk. Küçük bir grup boş gezen, bahçe kapısının önünde bir araya gelmiş, bu esnada birkaç polis memuru, pencereleri ve sardunyaların arasını araştırıyordu. İçeride kır saçlı, yaşlı bir beyefendiyle tanıştık. Kendisini avukat olarak tanıtan bu şahıs, Holmes'la eski bir arkadaşmışçasına tokalaşan kıpır kıpır, al yanaklı müfettişin yanında duruyordu.

"Pekâlâ, Bay Holmes, korkarım, bu vakada hiç şansınız yok. Sadece sıradan, basit bir hırsızlık bu ve polisin kapsamında bir iş. Uzmanlık gerektiren bir iş değil."

"Dosyanın güvenilir ellerde olduğundan kuşku yok." dedi Holmes. "Sadece sıradan bir hırsızlık olayı diyorsunuz yani?"

"Aynen öyle. Bu adamların kim olduğunu ve onları nerede bulabileceğimizi çok iyi biliyoruz. Barney Stockdale'in çetesi bu, o iri yarı zenci de aralarında. Buralarda görünmüşler."

"Muhteşem! Ne götürmüşler?"

"Çok bir şey almışa benzemiyorlar. Bayan Maberley'i eterle uyutmuşlar ve ev... Ah! Bayanın kendisi de burada."

Dünkü Bayan Maberley, şimdi solgun ve hasta görünüyordu, hizmetçisine yaslanarak odaya girdi:

"Bana doğru bir tavsiyede buldunuz, Bay Holmes," dedi pişmanlıkla gülümseyerek, "Fakat ben sizi dinlemedim, Bay Sutro'yu çağırarak ona zahmet vermek istemedim, bu yüzden evde bir başıma ve korumasızdım."

"Bundan sabah haberim oldu." dedi avukat.

"Bay Holmes, eve bir arkadaş almam gerektiği konusunda nasihat etmişti fakat ben nasihatini ihmal ettim ve bunun cezasını ödedim."

"Bitkin ve hasta görünüyorsunuz," dedi Holmes. "neler olduğunu da anlatabilmeniz zor görünüyor."

"Her şey burada", dedi müfettiş kabarık not defterini göstererek.

"Yine de hanımefendi kendisini çok yorgun hissetmiyorsa..."

"Gerçekten söylenilecek çok az şey var. Hain Susan'ın eve girmelerine yardımcı olduğundan hiç kuşku yok. Gelenler, evin her metrekaresini çok iyi biliyorlardı. Ağzıma eteri dayadıklarında bir dakikalılığına bilincim yerindeydi, sonra ne kadar süre baygın yattığımı bilmiyorum. Uyandığımda biri yatağın kenarında duruyordu, diğeri ise oğlumun eşyalarından bir paket çıkarıyordu, paketin bir kısmı açıktı ve içindekiler bir miktar yere dökülmüştü. Kaçmadan önce ona doğru uzandım ve yakaladım."

"Büyük bir riske girmişsiniz", dedi müfettiş.

"Onu sıkıca yakaladım fakat beni eliyle itti, diğeri belki vurdu, hatırlamıyorum. Daha sonra hizmetçim Mary, gürültüyü duymuş ve pencereyi açıp bağırmaya başlamış. Bunun üzerine polis gelmiş ancak aşağılık herifler kaçmış."

"Ne götürmüşler?"

"Değerli bir şeylerin eksildiğini sanmıyorum. Bence oğlumun eşyalarında hiçbir şey yoktu."

"Adamlar herhangi bir ipucu bırakmışlar mı?"

"Sadece bir kâğıt parçası, sanırım bunu yakaladığım adamın elinden çekiştirerek almışım. Buruşmuş şekilde yerde duruyordu. Oğlumun el yazısıyla yazılmış."

"Demek ki işlerine yarayan bir şey değildi," dedi müfettiş, "Eğer öyle olsaydı o da hırsızların..."

"Belki de...", dedi Holmes. "Aklın yolu bir! Her şeye rağmen, onu görmek istiyorum."

Müfettiş, cep defterindeki kâğıtlar arasından katlanmış bir kâğıt çıkardı:

"Her ne kadar önemsiz de olsa hiçbir şeyi atlamam," dedi kendini beğenmiş bir ifadeyle. "Size tavsiyem Bay Holmes, 25 yıllık tecrübeyle dersimi iyi öğrendim. Her zaman parmak izi ya da başka bir ipucu vardır."

Holmes kâğıdı inceledi:

"Ne düşünüyorsunuz, Müfettiş?"

"Gördüğüm kadarıyla, tuhaf bir romanın sonu sanki."

"Tuhaf bir masalın sonu olduğu kesinlikle belli," dedi Holmes. "Sayfanın yukarısında numarayı fark ettiniz mi? 245 yazıyor. Peki diğer 244 sayfa nerede?"

"Sanırım diğer kısmını hırsızlar götürmüş. İşlerine yarayacak bir şeydi demek ki!"

"Bu, biraz tuhaf değil mi, eve girmeleri ve bunları çalmaları. Bu size bir şey ifade ediyor mu müfettiş?"

"Evet Bayım, o hengâme içinde hırsızlar ellerine ne geldiyse götürmüşler sanırım. Götürdükleriyle onlara iyi eğlenceler

dilerim." Bayan Maberley sordu:

"Neden oğlumun eşyalarını karıştırmış olabilirler ki?"

"Aşağıda değerli bir şey bulamadılar, şanslarını bir de yukarıda denemek istediler. Bence hadise bu. Siz ne diyorsunuz Bay Holmes?"

"Düşünmem gerekir, Müfettiş. Watson, pencereye doğru gelir misin?" Pencerenin önünde bana elindeki kâğıdı okudu. Kâğıttaki yazı bir cümlenin ortasından başlıyor ve şu şekilde devam ediyordu:

".....yüzü kesik ve yaralardan kan içinde kalmıştı, fakat o güzel yüzü görünce kalbinde açılan yaranın yanında bunlar hiçbir şey değildi, öyle bir yüz ki, onun için bütün hayatını feda etmeye hazırdı, yaşadığı acı ve utanç içinde bunu bütün benliğiyle hissediyordu. Kadın gülümsedi; evet! Tanrıya şükür! Gülümsedi. Tıpkı kalpsiz bir şeytan gibi adama bakarak gülümsedi. İşte o an aşk ölmüş, yerine nefret doğmuştu. Her insanın bir yaşama amacı olur. Benimki eğer seni bağırma basmak için olmayacaksa leydim, şüphesiz intikam için olacaktır."

"Tuhaf bir dilbilgisi!" dedi Holmes, müfettişe kâğıt parçasını verirken gülümsüyordu. "Hiç dikkat ettiniz mi nasıl 'o' diye başlayan ifadeler aniden 'ben' oldu? Yazar kendi kaderinden o kadar etkilenmiş ki bir anda akıntıya kapılarak roman kahramanının yerine kendisi geçti."

"Bunlar çok gereksiz ve saçma sözler," dedi müfettiş, kâğıt parçasını defterine yerleştirerek." Ne yani, işi bırakıp edebiyatçılığa mı soyundunuz Bay Holmes?"

"Böyle yetenekli polisler üzerinde çalışırken bu vakada benim yapabileceğim bir şey yok. Bu arada, Bayan Maberley, yolculuk yapmayı isterdim, dememiş miydiniz?"

"Bu, her zaman benim hayalimdi, Bay Holmes".

"Nereye gitmek isterdiniz, Kahire, Madeira, Riviera?"

"Oh, param olsaydı, dünya turuna çıkardım."

"Haklısınız. Dünya turu. Pekâlâ, iyi sabahlar o zaman. Akşam sizin için bir şeyler ayarlarım." Pencerenin önünden geçerken, müfettişin bakışlarını ve başını sallayışını yakaladım. Gülümsemesiyle sanki "Bu zeki adamların her zaman deli bir tarafları oluyor." diyordu.

"Şimdi Watson, bu küçük yolculuğumuzun son aşamasındayız", dedi Holmes, bir kez daha Londra şehir merkezinin gürültüsüne karıştığımızda. "Sanırım konuyu hemen bir hamlede aydınlatsak iyi olacak. Sen de benimle gel. Malum, İsadora Klein gibi bir bayanla görüşeceksen yanına bir şahit alman her zaman daha garantili olur."

Bir araba tuttuk ve Grosvenor civarında bir adrese doğru hızla ilerlemeye başladık. Holmes düşüncelere dalmıştı, birdenbire doğruldu:

"Bu arada Watson, sanırım her şeyi net bir şekilde anlıyorsun, değil mi?"

"Hayır, anlıyorum diyemeyeceğim. Sadece bu karışıklığın arkasındaki hanıma gittiğimizi sanıyorum."

"Tamamen doğru! Fakat İsadora Klein ismi sana bir şey hatırlatmıyor mu? O, çok ünlü bir güzelliğe sahipti. Hiçbir

kadında onun güzelliği yoktu. Katıksız bir İspanyol, büyük fatihlerin soyundan geliyor. Soy, nesiller boyunca Pernambuco'da lider oldu. İhtiyar Alman şeker kralı Klein ile evlenerek, Klein soyadına sahip oldu. Sonra da dünyanın en zengin ve güzel dul kadını oldu. Bir müddet hayatını maceralarla dolu geçirdi, kendi zevklerini tatmin ediyordu. Birçok sevgilisi oldu ve Douglas Maberley, Londra'nın en çekici adamlarından biri olarak, onlardan biriydi. Söylentilere göre onunla olan ilişkisi maceradan öteydi. Douglas ortam adamı değildi, gururlu, güçlü bir adamdı. Bütün beklentileri karşılayacak biriydi. Isadora da onun 'Acımasız ve Güzel Kadın'^[33]'ıydı. Kaprisleri memnun edildiğinde, konu kapanırdı, ancak yapılacağına dair söz aldığı ve yapılmadığında bunu her şekilde elde ederdi."

"O zaman o hikâye Douglas'ın kendisine aitti."

"Ah! Şimdi parçaları birleştirmeye başladın. Duyduğuma göre, şimdi genç Lamond Dükü ile evlenmek üzereler. Neredeyse oğlu yaşında. Ekselanslarının annesi yaş farkını görmezden gelmiş olabilir ama tabii büyük bir skandal çıkarsa, bu düğün zor olur... Ha! Geldik."

Batı Yakasında bulunan en iyi köşe başı evlerden biriydi geldiğimiz. Makine gibi davranan bir uşak, kartlarımızı aldı ve hanımın evde olmadığını söyleyerek bizi geri çevirdi. Holmes, neşeli bir ses tonuyla "Hanım gelinceye kadar bekleriz o zaman." dedi. Birden makine devre dışı oldu, uşak:

"Evde değil demek, *sizin için* evde değil anlamına geliyor." dedi.

"İyi," diye cevapladı Holmes. "Öyleyse beklememize gerek kalmadı. Lütfen bu notu hanımefendinize verir misiniz?"

Not defterinden yırttığı bir kâğıt üzerinde üç ya da dört kelime karaladı, kâğıdı katladı ve uşağa verdi.

"Ne yazdın o kâğıda, Holmes?" dedim.

"Sadece şunu yazdım: 'Polisin gelmesini mi isterdiniz?' Sanırım bu kelimeler sayesinde içeri girebiliriz."

Girebildik, hem de şaşırtıcı bir hızla. Bir dakika sonra, Arap Geceleri şeklinde tasarlanmış bir odadaydık, geniş ve muhteşem, biraz kasvetli, rastgele elektrik lambalarıyla donatılmış bir oda... Evin hanımı geldi, o yaşına rağmen, en çarpıcı güzellik bile onun yanında sönük kalırdı. Odaya girdiğimizde, kanepeden ayağa kalkmıştı: uzun boyu, kraliçe gibi mükemmel duruşu, maske gibi güzel yüzü ve bize öldürücü bir bakışla bakan iki muhteşem İspanyol göz ile karşımızdaydı:

"Bu davetsiz geliş ve bu hakaret içeren mesaj nedir böyle?" dedi, elindeki kâğıdı göstererek.

"Bunun açıklamasını yapmayacağım, madam. Bunu yapmayacak kadar zekânıza saygı duyuyorum. Gerçi bu günlerde zekânız şaşırtıcı şekilde hatalar yapıyor..."

"Nasıl yani, bayım?"

"Sandınız ki, kiralık serserileriniz beni korkutarak işimi yapmaktan alıkoyacak. Şüphesiz ki, bu işin içinde biraz tehlike hissi almıyorsa benim gibi biri böyle bir vakayı ele almazdı. Genç Maberley vakasını araştırmam için siz beni zorladınız."

"Ne hakkında konuştuğunuzu anlamıyorum. Benim kiralık serserilerle nasıl bir ilgim olabilir?"

Holmes rol icabı sırtını dönerek gitmek istedi:

"Evet, zekânıza fazla değer biçmişim. Pekâlâ, iyi günler!"

"Durun! Nereye gidiyorsunuz?"

"Scotland Yard'a."

Kapıya doğru yöneldik, ancak yarı yolda önümüze geçerek yolumuzu kesti. Holmes'in omzundan tuttu. Çelik gibi kadın aniden kadifeye dönüşmüştü:

"Gelin ve oturun beyler. Bu konuyu etraflıca konuşalım. Size karşı açık sözlü olacağım, Bay Holmes. Tam bir beyefendiye benziyorsunuz, kadınlar bunu hemen anlar. Size arkadaş gibi davranacağım."

"Bunun karşılık vereceğimi garanti edemem. Ben kanun değilim ancak, mütevazı gücüm yettiğince adaleti temsil ediyorum. Sizi dinlemeye hazırım, sonra nasıl hareket edeceğimi açıklayacağım."

"Sizin gibi cesur bir adamı korkutmaya çalışmam kesinlikle çok aptalcaydı."

"Asıl aptalca olan, size şantaj yapabilecek ya da sizi kolayca satabilecek bir haylaz çetesinin gücüne sığınmış olmanızdı madam."

"Hayır, hayır, o kadar basit değilim. Açık sözlü olmaya söz verdiğim için söylüyorum, Barney Stockdale ve eşi Susan hariç hiç kimse, işverenlerinin kim olduğunu bilmiyorlardı. Onlara gelince, ilk defa değil bu..." Gülümsedi ve büyüleyici derecede cilveli bir ifadeyle başını eğdi.

"Anlıyorum. Daha önce onları test ettiniz yani."

"Onlar işini sessiz yapan av köpekleri."

"Ancak o köpekler er ya da geç onları besleyen eli ısırırlar. Bu hırsızlık nedeniyle tutuklanacaklar. Polis peşlerinde."

"Başlarına gelene göğüs gerecekler, bunun için para aldılar. Bu vakada benim adım çıkmayacak."

"Tabii ben sizi ortaya çıkarmazsam."

"Hayır, hayır, bunu yapmazsınız. Siz kibar birisiniz, bu sadece bir kadın sırrı."

"Öncelikle aldığınız şu el yazısı notları geri vermelisiniz."

Büyük bir kahkaha patlatarak şömineye doğru yürüdü. Yanmış bir topağı şömine maşasıyla parçaladıktan sonra:

"Bunu mu istiyorsunuz?" dedi. Önümüzde etkileyici gülümseyişiyle o kadar kusursuz ve alımlı görünüyordu ki bir an için, Holmes'in muhatap olduğu bütün suçlular arasında en zor baş edeceği kişi budur herhalde diye düşündüm. Ne var ki duygulara karşı bağışıklık kazanmıştı:

"Bu da akıbetinizi perçinler!", dedi Holmes soğuk bir sesle. "Hareketlerinizde oldukça cüretkârsınız madam, fakat bu olayda artık sınırı aştınız."

Kadın, şömine maşasını elinden büyük bir gürültü ile fırlattı:

"Ne kadar katırsınız!" diye bağırdı, "Bütün hikâyeyi anlatayım mı size?"

"Bahse girerim, bunu ben de size anlatabilirim."

"Fakat olaya benim gözümle bakmalısınız, Bay Holmes. Bütün hayatı boyunca hırsıyla istediği şeyi tam elde edecek

iken son dakikada kaybetmek üzere olan bir kadınının bakış açısından görmelisiniz. Niye kendini korumaya çalışan bir kadını suçluyorsunuz ki?"

"Asıl suç sizindi."

"Evet, evet! Bunu kabul ediyorum. Douglas çok hoş bir adamdı, ancak benim planlarıma uymak istemiyordu. Evlilik istiyordu, evlilik, Bay Holmes, halk tabakasından parasız pulsuz biriyle olabilir mi bu? Daha azı da ona yetmiyordu. Sonra daha ısrarcı olmaya başladı. Ona verdiklerimi daha da fazlasıyla ve yalnız ona vermemi istiyordu. Artık dayanılmazdı. Sonunda bunun yanlış olduğunu anlamasını istedim."

"Kabadayıları kiralayarak ve onu pencerenizin altında dövmelerini emrederek mi?"

"Anlaşılan her şeyi biliyorsunuz. Pekâlâ, doğrudur. Barney ve arkadaşları onu götürdüler ve kabul ediyorum, bunu yaparken çok kaba davrandılar. Fakat bundan sonra ne yaptığınız? Böyle bir şeyi zarif bir beyefendinin yapabileceğini düşünebilir misiniz? Kendi hikâyesini anlatan bir kitap yazdı. Tabii ki ben kurt, o da kuzuydu. Her şey orada yazılıydı fakat farklı isimler altında tabii, ancak Londra'da bunu anlamayacak kim var ki? Buna ne dersiniz, Bay Holmes?"

"Peki, o kendine göre haklıydı."

Sanki İtalya havası onun kanına girmişti ve onu kaba İtalyan ruhuyla doldurmuştu. Bana not yazmış ve yazdıklarının bir kopyasını göndermiş ki bu kitabın yayımlanmasını beklerken azap çekeyim. İki kopyam var, demiş, biri benim için, diğeri yayınevi için."

"Diğer kopyanın yayıncının eline geçmediğini nasıl anladınız?"

"Onun yayıncısının kim olduğunu biliyordum. Bu ilk yazdığı roman değil, bilirsiniz. Anladım ki yayınevine İtalya'dan bir Şey gelmemişti. Sonra Douglas'ın ani ölümu geldi. İkinci kopya varken ben güvende olmayacaktım. Tabii, bu onun eşyaları arasında olmalıydı ve muhtemelen annesine gönderilmişti. Bu nedenle çeteyi ayarladım. Onlardan biri, eve hizmetçi olarak girdi. Bu işi dürüŐtçe bitirmeliydim. Gerçekten de öyle yaptım. Evi ve içinde olan her Şeyi satın almaya hazırdım. Bayanın isteyeceği her fiyatı ödeyecektim. Bu yol başarısız olunca farklı bir yol denemek zorunda kaldım. Şimdi, Bay Holmes, bağışlayın, Douglas'a karşı çok sert davrandım ve Allah biliyor, bunun için çok üzölüyorum! Geleceğim tehlikedeyken başka ne yapabilirdim?"

Sherlock Holmes omuzlarını silkeledi:

"Peki, peki!" dedi, bu kötü suçu sanırım başka Şekilde kapatacağız. Peki, bir dünya turunu birinci mevkiye gerçekleştirmek ne kadara mal olur?"

Madam Şaşkınlıkla baktı.

"Beş bin pound ile gerçekleŐtirilir mi acaba?"

"Sanırım olur!"

"Çok iyi. Bunun için bana bir çek imzalayın da Bayan Maberley'e ulaŐtırayım. Ona bir hava değişimi borçlusunuz. Bu arada hanım efendi..." dedi işaret parmağını sallayarak "Dikkatli olun! Dikkatli olun! Sivri aletlerle oyun oynamaya gelmez, o narin elleriniz incinsin istemeyiz!"

Beyaz Asker

Dostum Watson ne kadar haddini biliyor olsa da fikirlerinde her zaman ısrarcı olmuştur. Uzun süredir kendi deneyimlerimi kendim yazmam konusunda başımın etini yiyip duruyordu. Anlattıklarının ne kadar yüzeysel olduğunu her fırsatta belirttiğim ve gerçeklere bağlı kalmaktansa halkın beğenisine fazla müsamaha gösterdiğini defalarca ifade ettiğim göz önüne alındığında, bu belayı başıma kendi kendime açtığımı da düşünebilirsiniz. Dostumun böyle anlarda, "O zaman sen de kendin yaz Holmes," dediğini bilirsiniz. Açıkça itiraf etmeliyim ki, kalemi elime aldığımdan beri, bir meselenin okurun ilgisini çekecek şekilde yazılması gerektiğini ben de fark eder oldum. Şimdi okuyacağınız vaka, benim koleksiyonumun en tuhaf parçalarından biri olmakla beraber, Watson'ın koleksiyonunda yer almamaktadır. Söz eski dostuma ve hikâyecime gelmişken şunu da belirtmeliyim; türlü araştırmalarımda yanımda bir arkadaş bulundurma nedenim hiçbir zaman duygusal olmamıştır; zira Watson, benim icraatlarımı ballandıra ballandıra anlatırken kendine özgü çarpıcı özelliklerine fazla değinmemiştir. Düşüncelerinizin ve eylemlerinizin gidişatını önceden görebilen bir yandaş her zaman tehlike teşkil ederken; her yeniliği sürekli hayretle karşılayan ve geleceğin her zaman kapalı bir kitap olduğu bir arkadaş ise ideal bir yardımcıdır.

Notlarıma baktığımda, iri yarı, genç ve soylu bir ruha sahip olan Bay James M. Dodd'un ilk ziyaretinin, Boer Savaşı'nın

hemen sonrasına, Ocak 1903'e rast geldiğini görüyorum. Sevgili Watson, hatırladığım kadarıyla dostluğumuz boyunca yaptığı tek bencilliğini yapmış, beni karısı için terk etmişti. Yalnızdım.

Sırtımı pencereye verip ziyaretçilerimi ışığın üstlerine vurabileceği şekilde tam karşıma oturtmayı severim. Bay James M. Dodd ilk geldiğinde konuşmaya nasıl başlayacağını bilemez haldeydi. Çoğu zaman müşterilerimi yeteneklerimle etkilemenin faydalarını iyi bildiğim için hemen işe giriştim.

"Gördüğüm kadarıyla Güney Afrika'dan geliyorsunuz Beyefendi."

"Evet Bayım," diye cevap verdi şaşkınlık içinde.

"İmparatorluk Ordusu'ndan sanırım."

"Kesinlikle."

"Middlesex Bölüğü herhalde."

"Evet. Bay Holmes, sizde sihir var."

Adamın hayreti karşısında gülümsedim.

"Yüzünde İngiliz güneşinin asla veremeyeceği bir esmerlik olan ve mendilini cebinde değil de kolunda taşıyan sizin gibi iri yapılı bir beyefendi odama girdiğinde nereden geldiğini anlamakta güçlük çekmem. Ayrıca kısa sakallarınız sıradan bir asker olamayacağınızı gösteriyor. Her halinizden süvari alayına mensup olduğunuz anlaşılıyor. Middlesex meselesini soracak olursanız, kartvizitinizden Throgmorton Sokağı'nda borsa simsarlığı yaptığınız açıkça görülebiliyor. Geriye fazla bir seçenek bırakmadınız yani."

"Her şeyi görüyorsunuz."

"Aslından sizden fazlasını görüyor değilim. Ben sadece kendimi, gördüklerimi tanımak üzere eğittim. Neyse Bay Dodd, bu sabah buraya gelmenizin nedeni gözlem bilimi üzerine tartışmak değildi sanırım. Tuxbury Old Park'ta neler oldu?"

"Bay Holmes..."

"Sevgili Beyefendi, bunda anlaşılmayacak bir şey yok. Mektubunuzun üstünde yazıyordu. Acilen görüşmek istediğinizi düşünürsek ani ve önemli bir şey olduğu ortada."

"Hem de çok önemli. Ama mektup akşamüzeri yazıldı ve ondan sonra çok şey oldu. Albay Emsworth beni atmış olmasaydı..."

"Sizi attı mı?"

"Evet, sonunda oldu. Albay Emsworth ordunun en disiplinli adamıdır ve o gün fena atıştık. Godfrey olmasa buna girişmezdim ya, neyse."

Pipomu yakıp arkama yaslandım.

"Belki neden söz ettiğinizi kendiniz anlatırsınız."

Müşterim muzipçe gülümsedi.

"Ben de söylemeden her şeyi bilebildiğinizi sanmıştım," dedi. "Size bütün gerçekleri anlatacağım. Umarım olanların ne anlama geldiğini söyleyebilirsiniz bana. Bütün gece düşünüp durdum; ama her şey, düşündükçe daha da içinden çıkılmaz bir hal alıyor."

1901'in ocak ayında orduya ilk kez katıldığım da -ki bu iki yıl önce oluyor- genç Godfrey Emsworth de aynı bölüğe katılmıştı. O, Albay Emsworth'un -yani Kırım fatihi Emsworth'un- tek oğluydu ve damarlarında savaşçı kanı dolaştığı için dayanamayıp gönüllü olmuştu. Bölükte ondan iyisini bulamazdınız. Zamanla aramızda bir arkadaşlık oluştu; aynı hayatı yaşayan, aynı sevinçlerle üzüntüleri paylaşanların arasında oluşacak türden bir arkadaşlık. Evet, adamakıllı dost olmuştuk. Bunun orduda ne kadar önemli olduğunu bilirsiniz. Bir yıl süren zorlu savaş boyunca iyi günde, kötü günde hep beraberdik. Sonra o Pretoria Diamond Tepesi'ndeki bir çatışmada domdom kurşunuyla vuruldu. Ondan bir kez Cape Town'daki hastaneden, bir kez de Southampton'dan mektup aldım. O günden bu yana da başka bir haber alamadım. O en yakın dostumdu ve son görüşmemizin üzerinden neredeyse altı ay geçmişti.

"Neyse, savaş bitince hepimiz geri döndük. Babasına mektup yazıp Godfrey'in nerede olduğunu sordum. Cevap gelmedi. Bir süre bekledim, yine yazdım. Bu kez kısa ve kaba bir cevap geldi. Godfrey dünya seyahatine çıkmıştı ve bir yıldan önce geri dönmeyecekti. Hepsi bu.

Tatmin olmamıştım, Bay Holmes. Olanlar bana çok garip geliyordu. O iyi bir çocuktü, arkadaşını böyle atlatmazdı. Bunu ona konduramıyordum açıkçası. Onun hakkında çok şey biliyordum. Büyük bir servetin tek vârisiydi ve babasıyla arası pek iyi değildi. İhtiyar bazen tam bir zorba oluyor ve genç Godfrey buna sabırla göğüs germeye çalışıyordu. Neyse, sonradan ben de kendi sorunlarıma daldım ve iki yıl boyunca konunun üstüne gitmedim. Ta ki geçen haftaya kadar.

Godfrey meselesini tekrar ele almaya karar verdikten sonra diğer bütün işlerimi bir yana bırakmaya hazırım."

Bay James M. Dodd'un düşmanlığından çok dostluğunu kazanmak daha hayırlı olacağa benziyordu. Mavi gözleri sert bakıyor ve köşeli çenesi konuşurken mengene gibi açılıp kapanıyordu.

"Peki sonra ne yaptınız?" diye sordum.

"Öncelikle Bedford, Tuxbury Old Park'taki evine gidip olan biteni kendi gözlerimle görmeye karar verdim. Annesine bir mektup yazdım -babasının aksiliklerini yeteri kadar çekmiştim- ve meseleye doğrudan girdim: Godfrey eski dostumdu, zamanında birlikte paylaştığımız çok şey olmuştu, şimdi oralarda bir işim çıkmıştı, uğramamda bir sakınca var mıydı falan filan. Annesinden oldukça cana yakın bir cevap aldım, hatta geceyi onlarda geçirmemi bile teklif ediyordu. Bunun üzerine pazartesi günü yola çıktım.

Tuxbury Old Park'a ulaşmam zor oldu. Merkeze beş mil uzaklıktaydı ve istasyonda araba da bulamadığım için elimde bavulumla yürümek zorunda kaldım. Vardığımda hava kararmıştı. Çevresinde bir çeşit park olan büyük bir evdi burası. Mimarisinde her dönemden ve tarzdan bir parça vardı. Yarı ahşap Elizabeth dönemi bir temelle başlayıp Victoria tarzı bir verandayla sona eriyordu. İçeride de duvar kâğıtlarıyla döşenmiş, solmaya yüz tutmuş tablolarla süslü koridorlar evin gizemini daha da artırıyordu. Ralph adında, evle aynı yaştaymış gibi görünen bir uşak ve ondan da yaşlı bir karısı vardı. Bu kadın zamanında Godfrey'in bakıcılığını da yapmıştı; ondan annesi kadar sevgiyle söz ederdi.

Annesinden de hoşlanmıştım; nazik, ufak tefek, akça pakça bir kadındı. Aralarında uzak durduğum tek insan albay oldu.

"Onu görür görmez aramızda bir sürtüşme cereyan etti. Bunun, oyunun bir parçası olduğunu hissetmemiş olsam hemen o anda gerisin geri istasyona dönerdim. Neyse, beni doğrudan çalışma odasına buyur ettiler. İçeri girdiğimde eski püskü masasına oturmuş, soluk tenli, kır sakallı, iri yarı, kambur bir adamla karşılaştım. Kırmızı damarlı burnu akbaba gagası gibi ileri fırlamış, çalı kaşlarının altındaki gaddar gri gözlerini üzerime dikmişti. Godfrey'in babasından neden nadiren söz ettiğini anlamaya başlamıştım.

'Pekâlâ Beyefendi,' diye söze girdi adam, öfkeli bir sesle. 'Ziyaretinizin gerçek nedenini öğrensem iyi olur.'

Her şeyi karısına yazdığım mektupta da anlattığımı belirttim.

'Evet, evet, Godfrey'i Afrika'dan tanıdığınızı söylemişsiniz. Tabii bu sizin iddianız.'

'Bana yazdığı mektuplar yanımda.'

'Zahmet olmazsa göreyim. '

Uzattığım mektuplara şöyle bir bakıp geri verdi.

'Ee, başka?' diye sordu.

'Oğlunuz Godfrey'i severdim efendim. Bizi birleştiren pek çok hatıramız vardır. Ani sessizliğinden telaşlanıp başına gelenleri öğrenmek istemem çok doğal değil mi?'

'Hatırladığım kadarıyla Beyefendi, sizinle daha önce de temasa geçmiş, oğlumun neler yaptığını anlatmıştım. Dünya

seyahatine çıktı. Afrika'da yaşadıklarından sonra sağlığı bozulmuştu ve annesiyle birlikte, biraz istirahat ve değişikliğin iyi geleceğine karar verdik. Bu açıklamayı merak eden olursa onlara da iletin lütfen.'

'Elbette,' diye karşılık verdim. 'Ama bir iyilik yapıp bindiği geminin adını ve yola çıkış tarihini de söylerseniz, kendisine bir mektup ulaştırma şansım olur en azından.'

"Bu isteğim ev sahibini hem şaşırtmış hem de kızdırmışa benziyordu. Geniş kaşları gözlerine indi ve parmaklarını masanın üzerinde sabırsızlıkla tıkırdatmaya başladı. Nihayet kafasını kaldırıp bana baktığında, yüzünde satranç oynayan bir adamın, tehlikeli bir hamleyi görüp karşılamaya hazırlandığı zamanki gibi bir ifade vardı.

'Bakın Bay Dodd,' diye söze girdi. 'Pek çok insan bu küstahlığınızdan rahatsız olur ve bu ısrarın tahammül seviyesini aştığını düşünürdü.'

'Efendim, bunu oğlunuza duyduğum sevgiye yormalısınız.'

'Kesinlikle. Zaten şimdiye kadar da bu yüzden göz yumdum her şeye. Ancak sizden bu araştırmalarınıza bir son vermenizi istemek zorundayım. Her ailede, ne kadar iyi niyetli olursa olsunlar, yabancılara açıklanamayacak mahrem konular vardır. Karım, Godfrey'in geçmişiyle ilgili anlatacağınız şeyleri duymaya can atıyor, ama sizden ricam şimdiyi ve geleceği kurcalamamanız. Bu tarz araştırmalar kimseye fayda getirmez; aksine bizi daha hassas ve güç bir konuma sokacaktır.'

O anda bir çıkmaz sokağa girdiğimi fark ettim, Bay Holmes. Bunu aşmak imkânsızdı. Meseleyi kabullenmiş gibi

davranmama rağmen iten içe, arkadaşımın akıbetini öğrenene kadar vazgeçmeyeceğime dair yemin ettim. Akşam olaysız geçti. Üçümüz karanlık, eski bir odada sessizce yemek yedik. Hanımefendi oğlula ilgili sorular sorarken yaşlı adam bir kenara sinmiş halde bizi dinliyordu. Bütün bunlar canımı o kadar sıkmişti ki, ilk fırsatta izin isteyip yatak odasına çekildim. Burası zemin katta, evin kendisi kadar kasvetli, geniş bir odaydı ama insan bir yıl boyunca samanların üzerinde uyuyunca yattığınız yeri yadırgamıyorsunuz. Neyse, perdeleri açıp bahçeye baktım. Gökte yarım ayın parladığı güzel bir gece vardı dışarıda. Sonra lambayı yanımdaki masanın üstüne koyup güröldeyen ateşin başına oturdum ve dikkatimi dağıtmak için kitap okumaya karar verdim. Ama tam bu sırada yaşlı uşak Ralph çıkageldi. Yanında ateşi beslemek için kömür getirmişti.

'Gece ateş sönmesin Beyefendi. Havada ayaz var, bu odalar soğuk olur.'

Odadan çıkmadan önce bir an durakladı. Kafamı çevirdiğimde durmuş, düşünceli düşünceli bana bakmakta olduğunu fark ettim.

'Çok affedersiniz efendim ama yemekte küçük Bay Godfrey'le ilgili söylediklerinize kulak misafiri oldum. Siz de biliyorsunuz, onu karım büyötmüştür, ben de onu öz oğlum gibi severim. İlgilenmemiz doğaldır. Demek orduda göze girmeyi başarmış.'

'Bölükte ondan daha cesur bir asker yoktu. Öyle ki bir keresinde beni düşman kurşunlan arasından çekip almıştı. O olmasaydı şu an burada olamazdım.'

Yaşlı uşak ellerini ovuşturdu.

'Evet efendim, evet, Bay Godfrey'e de bu yakışır. O her zaman cesur bir çocuktur. Parkta tırmanmadığı ağaç kalmamıştır. Onu hiçbir güç durduramazdı. İyi bir çocuktur. Ah Beyefendi, her zaman iyi de bir adam oldu.'

Ayağa fırladım.

'Dur biraz!' diye atıldım. 'İyi bir adam oldu da ne demek? Ölmüş gibi konuşuyorsunuz? Neler oluyor? Godfrey Emsworth'un başına ne geldi?'

Yaşlı adamı omzundan yakaladım ama kurtulmayı başardı.

'Neden bahsettiğinizi anlayamadım efendim. Bay Godfrey'i bana sormayın. Beyefendi bilir. Ben karışamam.'

"Odadan çıkmaya yeltenmişti ki kolunu tuttum.

'Dinleyin,' dedim. 'Bu soruya cevap almadan hiçbir yere gidemezsiniz. Godfrey öldü mü?'

Yüzüme bakamıyordu. Hipnotize olmuş gibiydi. Sözcükler ağzından zorlukla çıkıyordu.

'Keşke öyle olsaydı!' dedi ve elimden kurtularak hızla odadan çıktı.

Tahmin edebileceğiniz gibi, Bay Holmes, oturduğum yere çöküp kaldım. Yaşlı adamın sözlerinden sadece bir şey çıkarabiliyordum. Zavallı dostum ya bir suça ya da en azından aile şerefini lekeleyecek bir rezalete karışmış olmalıydı. O aksi ihtiyar, oğlunu uzaklaştırarak bir rezaletin ortaya çıkmasını engellemeye çalışıyordu. Godfrey delidolu bir adamdı. Çevresindekilerden de kolay etkilenirdi. Yine böyle olup sonunda kötü bir yola girmiş olabilirdi. Eğer bütün

bunlar doğruysa durum umutsuz bir hal almıştı; ama asıl görevim şimdi başlıyordu. Onu bir an önce bulup yardım etmeliydim. Endişeyle meseleyi düşünürken bir an kafamı kaldırdığımda karşımda Godfrey Emsworth'u gördüm."

Müşterim derin düşüncelere dalıp sustu.

"Lütfen devam edin," dedim. "Durum şaşırtıcı bir hal almaya başladı."

"Penceredeydi, Bay Holmes. Yüzünü cama yaslamıştı. Önceden dışarı baktığımı söylemiştim ya, perdeleri açık bırakmışım. Sanki çerçevede onun resmini görüyor gibiydim. Yüzü l gibiydi, hiç böyle beyaz bir yüz görmemiştim. Herhalde hayaletler böyle görünürdü ama bana baktığında gözlerinin canlı birine ait olduğunu fark edebiliyordum. Ona baktığımı anlayınca geri sıçrayıp karanlıkta gözden kayboldu.

Onda beni şaşkına eviren bir şey vardı, Bay Holmes. Karanlıkta parlayan, peynir gibi beyaz, korkunç yüzünden bahsetmiyorum. Bundan daha gizemli bir şey vardı -sinsi, ürkek bir şey- tanıdığım o dürüst, delikanlı çocukla ilgisi olmayan bir şey. Hissettiğim bu dehşeti zihnimden atamıyordum.

Ama insan bir-iki yıl boyunca savaşta tehlikeyle açık atınca sinirlerine hâkim olmayı da öğreniyor. Godfrey kaybolunca hemen pencereye yöneldim. Mandalı açmakta biraz zorlandım ama nihayet açtıktan sonra bahçeye inip, gitmiş olacağını tahmin ettiğim bir yönde koşturmaya başladım.

Patika epeyce uzundu ve ışık yeterli değildi, ama önümde bir şeylerin hareket ettiğini hissediyordum. Koşmaya devam edip ona seslendim, ama işe yaramıyordu. Patikanın sonuna

vardığımda yolun farklı yönlere açıldığını fark ettim. Yolun başında bir an duraklamıştım ki, uzaklardan kapanan bir kapının sesini duydum. Bu benim için yeterliydi, Bay Holmes; demek ki gördüğüm şey hayal değildi. Godfrey benden kaçmış, sonra da kapısı olan bir yere saklanmıştı. Buna emindim.

Ama artık yapabileceğim bir şey kalmamıştı. Bütün gece meseleyi zihnimde evire çevire düşünüp olanları açıklayacak bir teori bulmaya çalışarak geçirdim. Ertesi gün albay biraz daha cana yakındı; karısı da çevrede görmeye değer yerler olduğundan söz edince fırsat bu fırsat, bir gece daha kalmamda bir sakınca olup olmadığını sordum. Yaşlı adam istemeye istemeye de olsa rıza gösterince araştırmam için bir gün daha kazanmış oldum. Godfrey'in yakınlarda bir yerde saklandığına emindim ama nerede ve neden saklandığını ortaya çıkarmak gerekiyordu.

Ev o kadar büyüktü ki, koca bir bölük bile kalsa kimsenin kimseden haberi olmazdı. Eğer sır oradaysa bulup çıkarmam çok zor olacaktı. Ama kapandığını duyduğum kapının evin içinde olmadığı da kesindi. Bahçeyi araştırıp bir şeyler bulmak zorundaydım. Yaşlılar kendi işleriyle meşgul oldukları için bana epey boş vakit kalmıştı.

"Çevrede birkaç küçük müstemilat daha vardı ama bahçenin sonundaki ayrı bir bina, bahçıvan ya da avcı kulübesi olacak kadar büyüktü. Kapanan kapı buraya ait olabilir miydi? Çevrede öylesine dolaşıyormuş gibi görünmeye çalışarak kulübeye yaklaştım. Biraz sonra kapıdan siyah paltolu, melon şapkalı, ufak tefek, sakallı bir adam çıkageldi. Pek bahçıvana benzemiyordu. Adamın kapıyı kilitleyip, kilidi cebine koyuşunu izledim. Sonra hayretler içinde bana baktı.

'Buraya misafir mi geldiniz?' diye sordu.

Misafirliğe geldiğimi ve Godfrey'in arkadaşı olduğumu söyledim.

'Seyahate çıkmış olması ne kötü. Eminim beni görünce çok sevinirdi,' diye devam ettim.

'Tabii, elbette,' diye karşılık verdi adam, biraz suçluluk duyuyormuş gibi. 'Daha uygun bir zamanda yine gelirsiniz.' Bunları söyledikten sonra geçip gitti. Ama dönüp baktığımda adamın bahçenin ucundaki defnelerin arasından beni gözetlediğini fark ettim.

Yanımdan geçerken küçük evi iyice inceledim: Perdeler kapalıydı ve görüldüğü kadarıyla içerisi boştu. Hâlâ gözetlendiğimin farkında olduğum için bir aptallık yapıp planlarımı berbat etmek ve evden kovulmak istemiyordum. Bu yüzden eve geri döndüm ve araştırmama devam etmek için geceyi bekledim. Hava kararıp el ayak çekilince pencereden indim ve olabildiği kadar sessizce gizemli kulübeye yöneldim.

Perdelerin sımsıkı kapalı olduğunu söylemiştim ya, gece baktığımda panjurların da kapatılmış olduğunu gördüm. Ama bir yerde panjurların arasından ışık sızdığını fark edince hemen oraya yöneldim. Şansıma perde tamamen kapatılmamıştı ve panjurda da bir yarık vardı. Odanın içini görebiliyordum. Aydınlik lamba ve yanan ateş sayesinde içeride sıcak ve samimi bir hava oluşmuştu. Sabah gördüğüm ufak tefek adam tam karşımda oturuyordu. Bir yandan piposunu içiyor, bir yandan da gazete okuyordu."

"Hangi gazeteydi?" diye sordum.

Müşterim hikâyesini bölmemek kızmış gibiydi.

"Önemli mi?" diye sordu.

"Hem de çok önemli."

"Hiç dikkat etmedim."

"Sayfalar geniş miydi, yoksa haftalık gazetelerdeki gibi daha mı küçüktü?"

"Siz şimdi sorunca düşündüm de, geniş sayfalı değildi. *Spectator* olabilir. Ama bu tarz ayrıntılara hiç dikkat etmedim çünkü sırtını pencereye vermiş halde oturan bir adam daha vardı. Bu ikinci adamın Godfrey olduğuna kalıbımı basardım. Yüzünü göremiyordum ama geniş omuzlarının kıvrımı bana yabancı gelmemişti. Hüzünlü bir tavır içinde dirseğine yaslanmış, ateşe doğru dönmüştü. Tam ne yapmam gerektiğini düşünüyordum ki, birinin sertçe omzuma dokunduğunu hissettim. Bu, Albay Emsworth'tu.

'Beni takip edin Beyefendi!' dedi alçak sesle. Eve doğru sessizce yürüdü ve ben de peşinden odama çıktım. Holde durup bir yerlerden çıkardığı tarifeye baktı.

'8.30'da Londra'ya kalkan bir tren var. Sekizde araba kapıda olacak.'

Öfkeden bembeyaz kesilmişti. Ben de durumdan o kadar utanmıştım ki, birkaç özür sözü geveleyerek dostum için endişelendiğimi belirtmeye çalıştım.

'Artık tartışılacak bir şey kalmadı,' diye karşılık verdi adam. 'Ailemizin mahremiyetine saldırmış olmanız affedilemez. Buraya misafir olarak geldiniz ama casusluk yapmaya

kalktınız. Söyleyecek başka bir sözüm yok Beyefendi. Sizi bir daha görmek istemiyorum.'

"Bunun üzerine kendimi tutamayıp konuşmaya başladım.

'Oğlunuzu gördüm. Kendinizce sebeplerden dolayı onu gözlerden irak tutmaya çalıştığınıza eminim. Onu bu şekilde saklama nedenleriniz nedir bilmiyorum ama artık özgür olmadığına eminim. Sizi uyarıyorum. Albay Emsworth; dostumun güvende olduğuna emin olana kadar uğraşın bu sırrı ortaya çıkaracağım. Söyleyeceğiniz ya da yapacağınız şeylerle beni yıldırabileceğinizi sanıyorsanız yanılıyorsunuz.'

O anda, yaşlı adamın yüzünde şeytani bir ifade belirdi. Öyle ki, bana saldıracağını düşünmeye başlamıştım. Daha önce de dediğim gibi adam gaddar, ihtiyar devin tekiydi ve ben de her ne kadar kof sayılmasam da ona karşı koymakta epey zorlanabilirdim. Ama neyse ki uzunca bir süre öfkeyle baktıktan sonra topukları üstünde dönüp odadan çıktı. Ben de üstüme düşeni yapıp sabahki trene bindim. Ama kafamda tek bir şey vardı; dosdoğru size gelip tavsiyenizi ve yardımınızı istemek."

Konuğumun anlattığı mesele böyleydi işte. Aslında gözü açık okurun da tahmin etmiş olacağı üzere, fazla alternatifi olmayan bu meselenin çözümünde pek güçlük çıkacağını sanmıyordum. Ancak ne kadar basit olursa olsun, işin içinde kayda değer ilginç ve yeni bazı noktalar da yok değildi. Dolayısıyla hemen harekete geçerek, çözüm olasılıklarını daraltmak için her zamanki mantıksal analiz yöntemimi kullanmaya başladım.

"Hizmetçiler," diye söze girdim, "evde kaç hizmetçi vardı?"

"Görebildiğim kadarıyla sadece yaşlı uşak ve karısı vardı. Herkes çok sade bir yaşantı sürdürüyordu."

"O halde, dışarıdaki evde de hizmetçi yoktu."

"O sakallı adamı saymazsak kimse yoktu. Ama o da pek hizmetçiye benzemiyordu."

"İlginç. Bir evden diğerine yiyecek götürülüp getirildiğine tanık oldunuz mu?"

"Şimdi siz söyleyince hatırladım; bir keresinde yaşlı Ralph'ı kolunda bir sepetle eve doğru yürürken gördüm. Ama o anda bunun yiyecek olabileceği aklıma gelmedi."

"Peki çevrede hiç araştırma yaptınız mı?"

"Evet yaptım. İstasyon şefi ve köydeki hancıyla konuştum. Ama sadece eski dostum Godfrey Emsworth'u tanıyıp tanımadıklarını sordum. İkisi de dostumun dünya seyahatine çıktığını belirtti. Eve döndükten sonra fazla vakit geçirmeden yola çıkmıştı. Bu hikâyeye herkes inanmışa benziyordu."

"Peki şüphelerinizden söz ettiniz mi?"

"Hayır."

"İyi etmişsiniz. Meselenin araştırılması gerektiği açık. Sizinle Tuxbury Old Park'a geleceğim."

"Hemen bugün mü?"

O sıralar, dostumun sonradan Manastır Okulu ya da benzer bir başlık altında anlattığı ve Greyminster dükünün de karıştığı bir vakayla ilgileniyordum. Ayrıca Osmanlı padişahından, ihmali halinde çok ciddi siyasi sonuçların

doğacağı bildirilerek bir an önce harekete geçilmesi gereken bir meseleyle ilgili bir teklif almıştım. Bu yüzden, Bay James M. Dodd'la birlikte Bedfordshire'a gidip meseleyi tekrar ele alabilmek için sonraki hafta başını beklemek zorunda kalmıştım. Euston'a doğru giderken yolda ağırbaşlı ve nazik bir beyefendi aramıza katıldı. Sonradan gerekli bazı hazırlıkları kendisinin yardımıyla hallettik.

"Eski bir dostumdur," dedim Dodd'a. "Büyük ihtimalle kendisine ihtiyaç duymayacağız, ama öte yandan gerekirse büyük yardımı dokunacaktır. Şimdilik meseleyle ilgili daha fazla konuşmaya gerek yok."

Watson'ın hikâyelerini takip eden meraklı okurlar, bir vaka gelişim aşamasındayken nefesimi boşa tüketmediğimi, düşüncelerimden çok söz etmediğimi iyi bilirler. Dodd bu işe şaşırması ama başka bir konuşma olmadı, üçümüz sessizce yolumuza devam ettik. Trende Dodd'a, yeni dostumuzun da duymasını istediğim bir soru sordum.

"Arkadaşınızın yüzünü pencerede açıkça gördüğünüzü söylüyorsunuz. Kimliğini teşhis edecek zaman bulabildiniz mi?"

"Buna hiç şüphem yok. Yüzünü cama dayamıştı. Lambanın ışığı da doğrudan üstüne yansıyor." "

"Ona benzeyen başka biri olamaz mı?"

"Hayır, hayır, oydu."

"Ama değişmiş olduğunu söylüyorsunuz?"

"Sadece rengi değişmişti. Yüzü -nasıl anlatsam bilmem ki-kireç gibi bembeyazdı. Ağarmıştı."

"Peki her yeri aynı derecede beyaz mıydı?"

"Sanmıyorum. Ama yine de, yüzünü cama dayadığı için en iyi gördüğüm yeri de yüzü oldu."

"Ona seslendiniz mi?"

"O anda o kadar sarsılmış ve korkmuştum ki. Sonra, size de söylediğim gibi, peşinden gittim ama bir işe yaramadı." Mesele neredeyse çözülmüş sayılırdı. Son noktayı koymak için sadece ufak bir adım kalmıştı. Uzunca bir yolculuktan sonra müşterimin tarif ettiği eski, büyük eve vardık. Kapıyı açan, yaşlı uşak Ralph oldu. Arabacıyı bir günlüğüne tutmuş, eski dostuma da biz çağırana kadar arabada beklemesini söylemişim. Yaşlı Ralph, siyah ceketi ve yeşil-beyaz pantolonuyla alışıldık uşak kostümü içindeydi: Tek bir ayrıntı hariç. Bizi görür görmez sakladığı, içeri girdiğimizde de koridordaki masaya bıraktığı kahverengi deri eldivenleri vardı. Dostum Watson'ın da değinmiş olduğunu sandığım, anormal derecede keskin duyularım vardır. Burada da zayıf ama önemli bir koku almıştım. Kokunun kaynağı koridordaki masadan geliyor gibiydi. Gidip şapkamı masaya bıraktım, sonra yere düşürdüm ve yerden almak için eğildiğimde burnumu eldivenlere bir karış kadar yaklaştırmayı başardım. Evet, o tuhaf katran kokusu buradan geliyordu. Çalışma odasına girdiğimde vaka artık çözülmüştü. Ne yazık ki, ben kendi hikâyemi anlatırken elimi göstermek zorundayım! Oysa Watson o abartılı finalleri yaratabilmek için zincirdeki bazı halkaları gizlemek zorunda kalıyordu.

Albay Emsworth odasında değildi ama Ralph'den haberi alır almaz hemen gelmişti. Koridorda hızlı ve ağır adımlarını duyabiliyorduk. Kapı çarpılarak açıldı ve içeri kır sakalı,

arpık yüzüyle Şimdiye kadar gördüğüm en korkunç yaşlı adam dalıverdi. Elindeki kartvizitleri yırtıp yere atarak üstünde tepindi.

"Seni meraklı iblis, buraya gelmemen konusunda uyardım mıydım seni? O lanet yüzünü bir daha göstereyim deme sakın. Eğer bir daha iznim olmadan içeri girersen Şiddete baŐvuracađım. Sizi vururum Beyefendi! Yemin ederim yaparım! Size gelince Bayım," deyip bana döndü, "aynı uyarı sizin için de geçerli. Ne kadar soysuz bir işiniz olduğunu biliyorum, o meşhur becerilerinizi gidip başka bir yerde gösterin. Burada size yer yok."

"Godfrey'in baskı altında olmadığını kendi ağzından duymadan hiçbir yere gidemem," dedi müşterim kesin bir dille.

Eli ayağı titremeye başlayan ev sahibi zili çaldı. "Ralph," dedi, "ile polisini ara ve iki memur göndermelerini iste. Evde hırsızlar olduğunu söyle."

"Durun biraz," diye araya girdim. "Bay Dodd, Albay Emsworth'un buna hakkı olduğunu biliyorsunuz. Kendisinin evinde yasal olarak hiçbir hükmümüz olamaz. Öte yandan, Albay Emsworth da sizin bütün bunları, oğluna duyduğunuz sevgiden yaptığınızı anlamak zorunda. Albay Emsworth'la beş dakika konuŐabilirsem meseleye bakış açısını deđiŐtirebileceđime inanıyorum."

" yle kolay kolay fikir değiştirmem ben," diye karşılık verdi yaşlı asker. "Ralph, dediğimi yap. Daha ne bekliyorsun? Polise haber ver!"

"Hayatta olmaz," dedim sırtımı kapıya dayayarak. "İşe polis karışırsa korktuğunuz felaketlerin yaşanması kaçınılmaz olur." Not defterimi çıkarıp sayfalardan birine tek bir kelime yazdım. "İşte," dedim yazıyı Albay Emsworth'a uzatırken, "bizi buraya getiren bu."

Yazıya bakarken yüzünde şaşkınlık dışındaki bütün ifadeler kaybolmuştu.

"Nereden öğrendiniz?" diye yutkundu ve sandalyesine çöktü.

"Bu benim işim. Hayatımı böyle kazanıyorum."

Sıska eliyle kır sakalını sıvazlayarak derin düşünceler içinde oturdu.

"Godfrey'i görmek istiyorsanız göreceksiniz. Bunda benim suçum yok, beni siz zorladınız. Ralph, Bay Godfrey ve Bay Kent'e haber ver, beş dakikaya kadar yanlarında olacağız."

Bu sürenin sonunda bahçeden geçmiş, yolun sonundaki o gizemli evin önüne kadar gelmiştik. Kapıda duran ufak tefek sakallı adamın yüzündeki şaşkınlığı fark etmemek imkânsızdı.

"Bu çok ani oldu Albay Emsworth," dedi sonunda. "Bütün planlarımız bozuldu."

"Elimde değildi, Bay Kent. Mecbur kaldım. Bay Godfrey'le görüşebilir miyiz?"

"Evet, içeride bekliyor," deyip bizi sade döşenmiş, geniş bir odaya aldı. Bir adam, sırtını ateşe vermiş halde ayakta

duruyordu. Onu görür görmez müşterim kollarını açarak ileri atıldı.

"Vay canına Godfrey, eski dostum, nihayet!"

Ama adam müşterimi eliyle durdurdu.

"Bana dokunma, Jimmie. Uzak dur. Tamam, öyle bakabilirsin! B Bölüğü'nün hızlı Piyade Onbaşı Emsworth'dan eser kalmadı artık."

Adamın görünümü gerçekten de sıra dışıydı. Bir zamanlar, Afrika güneşiyle esmerleşmiş keskin hatlara sahip yakışıklı bir adam olduğu belli oluyordu ama şimdi bu esmer ciltte oluşan tuhaf beyazımsı lekeler yüzünden cildi ağarmıştı.

"Bu yüzden ziyaretçi istemiyorum," dedi. "Üzgünüm Jimmie ama sensiz de idare edebilirim. Yaptıklarının iyi bir nedeni olduğuna eminim ama beni gerçekten zor durumda bırakıyorsun."

"Her şeyin yolunda olduğuna emin olmak istedim, Godfrey. O gece seni pencereden içeri bakarken görünce meseleyi aydınlatana kadar rahat yüzü göremeyeceğim belli oldu."

"Yaşlı Ralph geldiğini söyleyince dayanamadım, gidip bir bakayım dedim. Beni görmeni beklemiyordum. Pencerenin açıldığını duyunca koşup deliğime saklandım."

"Peki ama Tanrı aşkına bütün bunlar ne demek oluyor?"

"Çok da uzun bir hikâye değil," dedi sigarasını yakarken. "Pretoria'da, doğu tren hattının geçtiği Buffelsspruit'teki sabah çatışmasını hatırlıyor musun? Vurulduğumu duymuştun, değil mi?"

"Evet duydum ama ayrıntılarını öğrenemedim."

"Üç kişi diğerlerinden ayrılmıştık. Nasıl engebeli bir arazi olduğunu hatırlarsın. Simpson vardı -hani Kel Simpson derdik ya- bir de Anderson ve ben. Boer kardeşi temizlemeye girişmiştik ama o bizi tuzığa düşürdü. Diğer ikisi öldü. Benim de omzuma bir domdom kurşunu saplandı. Ama atıma atlamayı başardım ve birkaç mil gittikten sonra bayılıp attan düştüm.

"Kendime geldiğimde gece olmuştu. İyice zayıf düşmüş olmama rağmen zorlukla da olsa ayağı kalktım. Hemen yakınlarda bir ev olduğunu gördüm. Geniş verandalı, bol pencereli büyükçe bir evdi. Hava buz gibiydi. Akşamları çıkan ayazları hatırlarsın; o akşam da insanı hasta eden bir soğuk vardı. İliklerime kadar üşümüştüm ve tek umudum o eve ulaşmaktı. Zorlukla ayakta durarak, yaptığının bilincinde olmadan kendimi sürüklemeye başladım. Merdivenleri yavaşça çıktığımı, ardına kadar açık kapıdan geçtiğimi, içinde birkaç yatağın olduğu büyük bir odaya girdiğimi ve derin bir oh çekerek kendimi bu yataklardan birine attığımı hayal meyal hatırlıyorum. Yatak yapılmamıştı ama umurumda değildi. Örtüyü titreyen vücudumun üstüne çektim ve hemen derin bir uykuya daldım.

Uyandığında sabah olmuştu. Kurtuluşa ereceğim diye geldiğim bu evde kendimi tuhaf bir kâbusun ortasında buldum. Afrika güneşi büyük, perdesiz pencerelerden içeri doluyor; o geniş, badanalı yatakhaneyi aydınlatıyordu. Tam önümde kocaman, ampul kafalı ufak tefek bir adam durmuş, gözümde kahverengi süngerler gibi gözüken korkunç ellerini bana doğru savurarak Felemenkçe bir şeyler geveliyordu. Arkasında da durumdan pek keyiflenmiş benzeyen bir grup

insan durmuş, bana bakıyorlardı. Ama onları görünce içim ürperdi. Hiçbiri normal değildi. Hepsinin bir tarafı ya çarpılmış ya da şişmiş, öyle ya da böyle şeklini kaybetmişti. Bu tuhaf canavarların kahkahalarını duymaksa ayrıca korkunçtu.

Hiçbiri dilimizi bilmiyordu ama durumu bir şekilde açıklığa kavuşturmak gerekiyordu. O koca kafalı yaratık gittikçe daha çok sinirlenmiş, vahşi çığlıklar atmaya başlamıştı. Ucube elleriyle beni tuttu ve hâlâ kanayan yarama aldırış etmeden beni yataktan çıkarmaya çalıştı. Küçük canavar boğa gibi kuvvetliydi; yetkili olduğu anlaşılan yaşlıca bir adam gürültüyü duyup gelmeseydi bana neler yapacaklardı Tanrı bilir. Adam Felemenkçe bir şeyler söyledi ve belalım çekip gitti. Sonra bana dönüp tam bir şaşkınlık içinde baktı.

‘Buraya nasıl geldin?’ diye sordu sonunda. ‘Dur biraz! Yorgun görünüyorsun. Yaralı omzuna da bakmak gerekir. Ben doktorum, şimdi yaralarını sararım. Ama Tanrı aşkına, başın savaş meydanlarındakinden daha büyük bir belada. Şu anda bir cüzam hastanesindesin ve bir cüzamlının yatağında yattın.’

Daha anlatayım mı, Jimmie? Anlaşılan, savaş yaklaşınca bu zavallı yaratıkları bir gün önce tahliye etmişler. Sonra İngilizler ilerleyince o tıbbi gözetmenleriyle birlikte geri dönmüşler. Adam kendisinin hastalığa bağışıklığı olduğunu, ama yine de benim yaptığımı yapmaya cesaret edemeyeceğini söylüyordu. Neyse, beni özel bir odaya alarak bir hafta kadar baktı ve sonra Pretoria'daki büyük hastaneye sevk edildim.

Artık trajedimi sen de öğrendin. Her şeye rağmen umutluydum ama eve geri döndüğümde, senin de gördüğün korkunç izler ortaya çıkınca kaçamadığımı anladım. Şimdi ne

yapacaktım? Bu evde gözlerden uzaktım. Sonuna kadar güvenebileceğimiz iki hizmetçimiz vardı. Burada kalabilirdim. Bunun sır kalması koşuluyla, doktor olan Bay Kent benimle ilgilenmeye razı oldu. Buradan bakınca her şey yolunda gibi görünüyordu. Ama korkunç bir ihtimal daha vardı; kurtulma umudu olmadan, ömrüm boyunca yabancılar arasında yaşamak. Mutlak gizlilik gerekiyordu; aksi takdirde bu sakin kasabada bile kıyamet kopar, korkunç kaderime boyun eğmek zorunda kalırdım. Bunu senin bile öğrenmemen gerekiyordu, Jimmie. Babam nasıl razı oldu anlayamadım."

Albay Emsworth beni gösterdi.

"Bu beyefendi yüzünden mecbur kaldım." Kendisine verdiğim kâğıdı açıp gösterdi: Cüzam. "Madem bir şeyler biliyor, her şeyi öğrenmesi daha güvenilir olur diye düşündüm."

"Haklısınız," dedim. "Kim bilir, belki bunun bir faydasını da görebilirsiniz. Anladığım kadarıyla hastayı sadece Bay Kent muayene etti. Bir şey sormak istiyorum, Beyefendi, anladığım kadarıyla bu konuda uzmansınız, hastalık tropik mi yoksa yarı tropik mi?"

"Eğitimli bir tıp adamının bilmesi gerekenden fazlasını bilmiyorum," diye karşılık verdi adam sertçe.

"Bu konuda başarılı olduğunuza hiç şüphem yok, ama siz de takdir edersiniz ki, böyle vakalarda ikinci bir kişinin gözlemi de yararlı olabilir. Gerçi anladığım kadarıyla hastanın tecrit edilmesinden korktuğunuz için bundan kaçınmışsınız."

"Haklısınız," dedi Albay Emsworth.

"Tahmin etmiştim," diyerek açıklamaya giriştim. "Bu yüzden yanımda, kendisine tam anlamıyla güvенеbileceğimiz bir arkadaşımı getirdim. Zamanında kendisine yardımım dokunduğu için burada bir uzman olarak değil de bir dost olarak tavsiyelerde bulunmaya hazır. Adı Sir James Saunders'tır."

Bay Kent, başkumandanla konuşma fırsatı bulan bir teğmenin hayranlığı ve heyecanı içindeydi.

"Bundan gurur duyarım," diye mırıldandı.

"O halde Sir James'e gelmesini söyleyeceğim. Kendisi kapıdaki arabada bekliyor. Bu arada Albay Emsworth biz de çalışma odanızda toplansak iyi olur, bazı açıklamalar yapmak zorundayım."

İşte tam burada Watson'a ihtiyaç duyuyorum. Sağduyunun sistemleştirilmiş halinden başka bir şey olmayan basit sanatımı yücelterek dehaymış gibi gösteren zekice sorularına ve hayranlık belirten nidalarına ihtiyaç vardı. İnsan kendi hikâyesini anlatırken böyle bir yardım alamıyor. Ama sonradan aralarına Godfrey'in annesinin de katıldığı küçük topluluğa Albay Emsworth'un çalışma odasında anlattığım düşünce sürecini yine de aktarmak istiyorum.

"Bu süreç," diye söze girdim, "mümkün olmayan her şeyi elediğinizde geriye ne kalıyorsa, ne kadar imkânsız gibi görünse de gerçeğin ta kendisidir, varsayımıyla başlar. Bazı durumlarda birden fazla açıklama kalabilir; o zaman da art arda deneme yanılma yoluyla en güçlü varsayımı ortaya çıkarmaya çalışırsınız. Şimdi bu prensibi söz konusu vakaya da uyarlayacağız. Hikâyeyi ilk duyduğumda, bu beyefendinin, babasının malikânesi dışındaki bir müstemilatta tecrit ya da

hapis edilmesinin üç muhtemel açıklaması olabilir diye düşündüm. Ya bir suç işlediği için gizleniyordu, ya delirmişti ve hastaneye yatırılması istenmiyordu ya da saklanmasını gerektiren bir çeşit hastalığı vardı. Bunlardan başka ihtimal düşünemiyordum. Artık geriye bunların elenip birbiriyle karşılaştırılması kalıyordu.

Suç ihtimali için araştırmaya gerek yoktu. Bölgede sonuçlanmamış bir vaka kaydına rastlanmamıştı. Buna emindim. Ama henüz ortaya çıkmamış bir suç söz konusu ise, ailenin sanığı evde saklamaktansa yurtdışına göndermeyi tercih edeceği açıktı. Kısacası, böyle bir davranış için hiçbir açıklama bulamıyordum.

Delilik daha makuldü. Dışarıdaki evde görülen ikinci kişi, bir bakıcı olduğunu akla getiriyordu. Dışarı çıkarken kapıyı kilitlemiş olması bu varsayımı güçlendiriyor, bir hapis ihtimalini düşündürüyordu. Öte yandan bu hapis fazla sıkı olamazdı; yoksa genç adam öyle kaçıp dostuna göz atmaya gelemezdi. Hatırlarsınız Bay Dodd, ara sıra hikâyenizi bölüp bazı sorular sormuştum. Bay Kent'in okuduğu gazete gibi. *Lancet* ya da *British Medical Journal* olsaydı çok işime yarardı. Bir akıl hastasını, başında uzman bir bakıcı olduğu ve yetkililere bildirildiği sürece özel mülkiyet içinde tutmak yasak değildir. Peki o zaman bu gizlilik ihtiyacı neyin nesiydi? Bir kez daha gerçeklere uyan bir teori oluşturamamıştım.

Geriye bir tek üçüncü ihtimal kalıyordu. Ne kadar sıra dışı görünse de her şey buna işaret ediyordu. Cüzam Güney Afrika'da yaygın bir hastalıktır. Genç adam bir şekilde hastalığa yakalanmış olabilirdi. Bu durumda ailesi, oğullarının tecrit edilmemesi için ellerinden geleni yapardı.

Dedikoduların yayılmasını ve yetkililerin meseleye karışmasını engellemek için büyük gizlilik gerektiği açıktı. Yeterli ücret ödenirse hastaya bakacak bir tıp adamı bulmakta hiç zorlanmazlardı. Ayrıca hastanın hava karardıktan sonra ortalıkta dolaşmasında da bir sakınca olmazdı. Cildin ağarması hastalığın bilinen etkilerinden biridir. Vaka o kadar güçlenmişti ki, sanki çözüme ulaşılmış gibi harekete geçmeye karar verdim. Buraya ilk geldiğimizde yemekleri taşıyan Ralph'in dezenfekte edilmiş eldivenler taktığını keşfettim. Artık hiç şüphem kalmamıştı. Tek bir sözcük sırrınızın öğrenildiğini göstermeye yetmişti, Beyefendi. Ayrıca söylemektense yazarak, gizlilik ihtiyacınıza saygı gösterdiğimi anlamanızı istedim." Bu küçük analizimi tamamlamak üzereydim ki kapı açıldı ve içeri ağırbaşlı ifadesiyle büyük cilt uzmanı girdi. Ama bu kez o sfenkse benzeyen hatları gevşemiş, gözlerinde sevimli bir pırıltı belirmişti. Albay Emsworth'n yanına giderek elini sıktı.

"İşim gereği çoğu zaman kötü haberler veririm," diye söze girdi. "Ama bu seferki başka. Oğlunuz cüzamlı değil."

"Ne?"

"Ichtyosis denen bir çeşit sahte cüzam vakası. Göze hoş görünmeyen, inatçı bir yapıya sahip, bir çeşit kabuksu deri enfeksiyonudur. Ancak tedavisi mümkündür ve bulaşıcı değildir. Evet Bay Holmes, bu çok çarpıcı bir rastlantı. Ama gerçekten rastlantı mı? Hakkında fazla bir şey bilmediğimiz gizli güçler yok mudur? Bu genç adamın hastalığı kaptıktan sonra büyük acılar çekmesine neden olan endişeleri, korkuları fiziksel etkilerin meydana gelmesine yol açmış olamaz mı? Ne olursa olsun profesyonel itibarımı koruyabildim. Hay

Allah, hanımefendi bayıldı. Sanırım kendisi bu sevinç dolu şoku atlatana kadar Bay Kent başında dursa iyi olacak."

Aslan Yelesi

Uzun, profesyonel kariyerim boyunca karşılaştığım pek çok vaka kadar tuhaf ve alışılmadık bir meselenin, ben emekliye ayrıldıktan sonra kapıma, ayaklarıma kadar gelmiş olması gerçekten de dikkate değer. Her şey, Londra'nın kasvetinin tam ortasında geçen uzun yıllar boyunca hayalini kurup durduğum doğaya, doğal hayatın huzuruna çekildiğim Sussex'teki küçük evime taşındıktan sonra oldu. Hayatımın bu döneminde sevgili Watson'la irtibatımız neredeyse tamamen koptu. Nadiren hafta sonları ziyaretime geliyor, o kadar. Haliyle kendi tarihimi yazmak da bana kalıyor. Ah, keşke o da yanımda olsaydı, her türlü zorluğa rağmen ulaştığım nihai zaferi ne de güzel anlatırdı! Ancak, gel gör ki kendi hikâyemi kendim anlatmak, Aslan Yelesi'nin esrarıyla ilgili araştırmamda çıktığım zorlu yolun adımlarını kelimelere kendim dökmek zorundayım.

Tepelerin güney eteklerinde yer alan çiftlik evimin müthiş bir kanal manzarası var. Buradan bakıldığında kıyı çizgisi yarlardan, sarp kayalıklardan oluşuyor ve denize inmek için oldukça dik ve kaygan, uzun, meşakkatli bir patikayı kullanmak gerekiyor. Patikanın sonundaysa sizi, suların çekilmediği zamanlarda bile çakıllarla dolu olan uzun ve geniş bir kumsal bekliyor. Sağda solda açılmış çukurlar, her gelgitle birlikte su doldukça harikulade yüzme havuzlarına dönüşüyorlar. İki yana doğru kilometrelerce uzanan kumsalda manzaraya küçük Fulworth köyünden başka bir şey girmiyor.

Evde neredeyse yalnızım. Bütün ev halkı benden, yaşlı hizmetçiden ve arılarımdan ibaret. Yarım mil kadar ötedeysen, çeşitli mesleklere hazırlanan gençlerin, usta hocalarından ders gördüğü, Bay Stackhurst'ün meşhur okulu yer alıyor. Stackhurst zamanının en ünlü kürekçilerinden biriymiş ve şimdi de her alana meraklı olan harika bir akademisyen. Ben sahile taşınır taşınmaz onunla iyi arkadaş olduk, öyle ki civarda akşamları davet beklemeden uğrayabildiğim tek komşum o.

1907 Temmuz'unun sonlarına doğruydu, şiddetli bir fırtına çıkmış, rüzgâr denizi kayalıklara kadar taşımaya, her dalgada minik göletler oluşturmaya başlamıştı. Sözünü ettiğim o sabahsa rüzgâr epey bir dinmiş, doğa tertemiz, cıvıl cıvıl ortaya çıkıvermişti. Böyle keyifli bir günde çalışmak mümkün olmadığı için, kahvaltıdan sonra biraz temiz hava almaya çıktım. Kayalıkların tepesinde, sahile inen sarp patikanın civarında dolaştım. Yürürken arkamdan biri seslendi; dönüp baktığımda Harold Stackhurst'ün neşeyle bana el salladığını gördüm.

"Ne müthiş bir sabah, değil mi Bay Holmes? Sizi burada bulacağımı tahmin etmiştim."

"Yüzmeye gidiyorsunuz galiba."

"Ah şu eski numaralarınız yok mu?" diye karşılık verdi, şişkin cebine bakarak. "Evet. McPherson benden önce çıktı ama hâlâ oradadır herhalde."

Okulun fen hocası olan Fitzroy McPherson, hayatı, geçirdiği bir romatizmal yüksek ateş sonrası yaşadığı kalp sorunlarıyla boğuşarak geçmiş, düzgün, namuslu bir genç adamdı. Ama onca sağlık sorununa rağmen doğuştan atletti ve onu aşırı

yormayan her türlü sporda başarılıydı. Yaz kış yüzmeye giderdi ve ben de biraz yüzücü olduğum için ona çoğu kereler katılmışlığım vardı.

Biz bunları konuşurken genç adamı da gördük. Aşağıya baktığımızda, patikanın bitiminde önce kafası göründü. Sonra sarhoş gibi debelenen vücudu çıktı ortaya. Hemen ardından ellerini havaya savurdu ve korkunç bir çığlık atarak yüzüstü düştü. Stackhurst'le hemen koşturup adamı sırtüstü çevirdik. Ölmek üzere olduğu çok belliydi. O baygın gözleri ve bembeyaz kesilmiş yanakları başka bir anlama geliyor olamazdı. Bir an yüzüne bir hayat belirtisi geldi, bizi uyarmaya çalışırmış gibi heyecanla birkaç sözcük mırıldandı. Başlarını anlamasam da, sessiz bir çığlık halinde çıkan "Aslan Yelesi" sözlerini seçebilmişim. O anda son derece ilgisiz ve anlaşılmaz gelmesine rağmen başka bir şey söylemediğinden de emindim. Sonra hafifçe doğrulup kollarını havaya kaldırdı ve yan yattı. Ölmüştü.

Arkadaşım korkudan şok olmuştu ama ben, tahmin edileceği üzere kendimi kaybetmemiştim. Böyle olağanüstü bir vakanın karşısında takınılması gereken tutum da bu olmalı zaten. Adamın üstünde bir Burberry palto, pantolon ve bağcıkları bağlanmamış bez ayakkabılar vardı. Son nefesini verirken Burberry'si omuzlarından kurtulup sıyrılmış, çıplak gövdesini ortaya çıkarmıştı. Gördüklerimiz hayret vericiydi. Sırtı ince, tel bir çubukla defalarca kırbaçlanmış gibi koyu kırmızı izlerle kaplıydı. Omuzlar ve kaburgalarındaki bütün boşlukları dolduran yaralara bakılırsa, esnek bir alet kullanılmış olmalıydı. Acı dolu nöbetleri sırasında altdudağını ısırılmış olduğu için çenesinden aşağı kan damlıyordu. Çektiği

acının ne kadar büyük olduğunu anlamak için çarpılıp gerilmiş yüzüne şöyle bir bakmak yeterliydi.

Ben cesedin başında diz çökmüş, Stackhurst ise ayakta dururken, aniden üstümüze çöken gölgenin kaynağına bakmak için döndüğümüzde Ian Murdoch'ın da yanımıza gelmiş olduğunu gördük. Okulun matematik öğretmeni olan Murdoch konuşmayı sevmeyen, mesafeli biri olduğu için fazla dostu olmayan, uzun boylu, esmer, zayıf bir adamdı. Sıradan dünyayla bütün bağlarını koparmış; trigonometriyle, irrasyonel sayılarla çevrili yüce, soyut bir yerde yaşamayı seçmiş gibiydi. Onun tuhaflıklarıyla öğrencileri de alay eder, fırsatını bulsalar onu maskara etmeyi de bilirlerdi. Ama adamın damarlarında, yalnızca kömür karası gözleriyle ve kavruk yüzüyle değil, zaman zaman büyük öfke patlamalarıyla da kendini gösteren yabani bir kan dolaşıyordu. Bir keresinde, McPherson'ın küçük köpeği peşinden ayrılmıyor diye hayvanı yakaladığı gibi cama fırlatmıştı. Aslında Stackhurst böyle bir şeye kolay kolay tahammül etmez, hemen kapıyı göstermeyi bilirdi; ama adam bir yandan da çok değerli bir öğretmendi. İşte şimdi dibimizde beliren adam böyle tuhaf ve karmâşık biriydi. Köpekle ilgili mesele yüzünden ölen adamla aralarında fazla bir muhabbet olmaması beklense de, şimdi gördükleri karşısında gerçekten şok olmuş gibiydi.

"Zavallı adam! Zavallı adam! Ben ne yapabilirim? Nasıl yardım edebilirim?"

"Onunla birlikte miydiniz? Neler olduğunu anlatabilir misiniz?"

"Hayır, hayır, ben sabah geç vakit çıktım. Kumsala hiç inmedim. Okuldan şimdi ayrıldım hatta. Sizin için ne yapabilirim?"

"Fulworth'teki polis karakoluna gidebilirsiniz. Meseleyi hemen bildirmek gerekiyor."

Tek söz etmeden koşar adım karakola yöneldi. Stackhurst cesedin başında, hâlâ aynı şaşkınlık içinde dururken ben de incelemeye devam ettim. İlk işim kumsalda başka birileri olup olmadığını kontrol etmek oldu. Bulduğum yerden her yeri görebiliyordum ve uzaklarda Fulworth köyüne doğru hareket eden iki üç karaltıdan başka kimsecikler yoktu. Bu durumu kesinliğe kavuşturduktan sonra yavaşça patikadan aşağı inmeye başladım. Kil ve kireç karışımı toprağın sağında solunda, yukarı çıkan ve aşağı inen aynı ayak izleri vardı. Demek ki bu sabah bu yoldan geçen başka kimse olmamıştı. Bir yerde parmakları toprağa gömülmüş bir el izine de rastladım, ki bu da zavallı McPherson'ın yukarı çıkmaya çalışırken düştüğüne işaret ediyordu. Daha yuvarlak ve derin çöküntüler ise birkaç kez dizlerinin üzerine çöktüğünü gösteriyordu. Patikanın sonunda, çekilen suların bıraktığı büyükçe bir gölet vardı. Yanındaki kayalardan birinin üzerine bırakılmış olan havluya bakılırsa McPherson burada soyunmuş olmalıydı. Havlunun katlanmış halde ve kuru oluşu ise adamcağızın suya hiç girmemiş olabileceğini düşündürüyordu. Sert çakıl taşlarının etrafında dolanırken birkaç yerde, bez ayakkabılarının ve çıplak ayaklarının iz bıraktığı kumluk yerlere rastladım. Çıplak ayak izleri suya girmeye hazırlandığını gösterse de, havlunun durumu bunu yapmadığına işaret ediyordu.

Sorun, diğerk pek çok vakada olduğu gibi bütün tuhaflığıyla belirmeye başlamıştı. Genç adam kumsalda en fazla bir çeyrek saat kadar kalmış olmalıydı. Stackhurst'ün okuldan çıkış zamanı buna şüphe bırakmıyordu. Çıplak ayak izleri McPherson'ın yüzmeye gittiğini ve soyunduğunu gösteriyordu. Sonra, görüntüsünün dağınıklığından çıkardığım kadarıyla alelacele giyinmiş, suya girmeden ya da kurulanmaya fırsat kalmadan yukarı çıkmıştı. Ve niyetinin değişmesinin nedeni de vahşice, insanlık dışı bir şekilde kırbaçlanmış olması; öyle ki bu işkenceye acıdan dudaklarını ısırıp kanatacak kadar uzun süre maruz kalması olmuştu. Sonra da son gücünü kullanarak yukarı tırmanmış ve orada can vermişti. Böylesine barbarca bir eylemi kim yapmıştı? Evet, kayalıkların dibinde tek tük oyuklar ve küçük mağaralar vardı ama güneş içlerini iyice aydınlattığı için saklanmaya uygun yerler değildi buralar. Ya ilerideki karaltılar? Suçla bağlantıları olamayacağını gösterecek kadar uzaklardı. Ama denizde birkaç balıkçı teknesi vardı ki onlar çok da uzak sayılmazlardı. Onları da boş bir zamanda sorgulamak gerekebilirdi. Araştırmaya girişilecek birkaç yol varmış gibi görünse de, hiçbirinin varacağı nokta belli değildi.

Nihayet cesedin yanına döndüğümde meraklı bir kalabalığın toplanmış olduğunu gördüm. Elbette Stackhurst hâlâ oradaydı ve Ian Murdoch köyden polis memuru Anderson'ı da alıp geri gelmişti. Anderson, bütün Sussex'liler gibi ağırbaşlı, sessiz görünümünün altında hiçbir kötü niyet barındırmayan, iri yarı, kıvıll bıyıklı bir adamdı. Her şeyi dikkatle dinleyip not aldıktan sonra beni bir kenara çekti.

"Tavsiyelerinizi bekliyorum Bay Holmes. Bu meseleyi tek başıma halledemeyeceğim. Yanlış bir şey yapacak olursam

Lewes'dakiler canıma okur."

Ben de bunun üzerine amirini ve doktoru çağırmasını, ayrıca onlar gelene kadar yeni ayak izleri oluşmasın diye olay yerine kimseyi sokmamasını tavsiye ettim. Bu arada ölen adamın ceplerinden mendil, büyükçe bir bıçak ve katlanır bir kartvizitlik çıkmıştı; kartvizitliğin içindense katlanmış bir kâğıt parçası. Kâğıdı açıp polis memuruna uzattım. Bir kadının elinden çıktığı her halinden belli olan notta şunlar yazıyordu:

Orada olacağıma emin olabilirsiniz. Maudie.

İlk bakışta, iki âşık arasındaki bir randevulaşma notuymuş gibi duruyordu ama randevunun nerede ve ne zaman olduğu belirtilmemişti. Memur notu kartvizitliğe koyup diğer şeylerle birlikte Burberry paltonun cebine sıkıştırdı. Bense kayalığın dibinin didik didik aranmasını tembih ettikten sonra, yapılacak başka bir şey olmadığına karar verip kahvaltı etmek için eve döndüm.

Yaklaşık iki saat sonra Stackhurst gelip cesedin okula taşındığını, soruşturmanın da orada yürütüleceğini haber verdi. Bunun haricinde, tahmin ettiğim gibi, kayalığın dibindeki küçük mağaralardan bir şey çıkmamıştı. Ama Stackhurst, McPherson'ın masasını karıştırdığında, Fulworth'ten Bayan Maud Bellamy'yle aralarında bir şeyler olduğunu gösteren samimi yazışmalar bulmuştu. Notu yazan kişinin kim olduğunu da böylece anlamış oluyorduk.

"Mektupları polis aldı," dedi Stackhurst sonra. "O yüzden yanımda getiremedim. Ama işin içinde ciddi bir gönül ilişkisi olduğu kesin. Hanımefendiyle randevulaşmalarının dışında, o korkunç olayla bu ilişkinin bağlantısını çıkaramadım."

"Hepinizin gittiği bir havuzda randevulaşmazlardı herhalde," dedim.

"Kader işte," dedi. "McPherson'ın yanında öğrencileri de olabilirdi."

"Sadece kader mi?"

Stackhurst kaşlarını çatıp düşündükten sonra, "Onlara Ian Murdoch engel olmuş," dedi. "Kahvaltıdan önce çocuklara bir cebir problemi vermiş. Zavallı adam, o da yıkıldı."

"Ama yanlış bilmiyorsam araları iyi değilmiş."

"Bir ara vardı öyle bir şey. Ama son bir yıldır Murdoch elinden geldiğince McPherson'a yaranmaya çalışıyordu. Normalde pek cana yakın biri değildir."

"Belli oluyor. Şu köpeğe yaptıklarını anlatmıştın."

"O mesele kapandı gitti."

"Ama arkasında intikam hisleri bırakmış olabilir."

"Hayır, hayır, ben gerçekten sonunda iyi dost olduklarına eminim."

"O halde şu kızla ilgili meseleye geçelim. Kendisini tanır mısın?"

"Onu tanımayan yoktur ki. Civardaki en güzel kızdır. Baktıkça bakasın gelir öyle güzeldir. Ondan McPherson'ın da

hoşlandığını biliyordum ama işin yazışmaya kadar gittiğinden haberim yoktu."

"Kimin nesidir bu kız?"

"Fulworth'ün bütün teknelerinin sahibi olan Tom Bellamy'nin kızı olur. Adam herkes gibi hayata balıkçılık yaparak atılmış ama şimdi hatırı sayılır biri. İşleri oğlu William'la birlikte yürütüyorlar."

"Fulworth'e gidip kendileriyle bir görüşsek mi?"

"Gidip de ne diyeceğiz?"

"Bir bahane buluruz artık. Zavallı kurban, o hale kendi kendine gelmiş olamaz ya. Kırbaç başka birilerinin elinde olmalıydı, tabii o yaraları açan gerçekten bir kırbaçsa. Böyle küçük bir yerde çok fazla tanıdığı olamaz. Meseleye dört bir koldan girişirsek, bu olayın arkasındaki gerçek nedeni bulur, ardından da suçluya ulaşabiliriz."

Normalde kekik kokan yaylada yürüyüş yapmak zevkli olurdu ama şimdi zihnimiz, tanık olduğumuz bu trajedinin hüznüyle ağırlaştığı için gözümüz hiçbir şeyi görmez olmuştu. Fulworth körfezin etrafında bir yarım daire oluşturacak şekilde kurulmuştu. Eski köy merkezinin arkasındaki tepelere ise yeni, modern evler inşa edilmişti. Stackhurst beni bunlardan birine götürdü.

"Bellamy, evine Barınak adını vermiş. Şuradaki arduaz damlı, köşe kuleli ev işte. Hayata sıfırdan başlamış biri için hiç de fena... Tanrı aşkına, şuraya bak!"

Barınak'ın bahçe kapısı açılmış, dışarı bir adam çıkmıştı. Bu uzun boylu, zayıf, dalgın adamı tanımamak mümkün değildi.

Matematikçi Ian Murdoch'tı bu. Çok geçmeden yolda karşılaştık.

"Selam!" diye seslendi Stackhurst. Adam başıyla selam verip kaçamak bir bakışla yanımızdan geçip gitmeye niyetlense de müdürü onu durdurdu.

"Ne işin vardı orada?" diye sordu sonra.

Murdoch'ın yüzü öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. "Beyefendi, evet, ben sizin çatınızın altında çalışan bir elemanınızım belki, ama özel hayatımla ilgili hesap vermek zorunda olduğumu bilmiyordum."

Stackhurst'ün sinirleri, yaşadığı onca şeyden sonra iyice yıpranmış olmalıydı. Yoksa daha sabırlı olurdu muhtemelen. Ama şimdi kimseyi dinleyecek halde değildi.

"Bu şartlar altında, verdiğiniz bu cevap tam anlamıyla küstahlıktır Bay Murdoch."

"Sizin sorunuzu da aynı kefeye sokmak gerekmez mi?"

"Şimdiye kadar itaatsiz davranışlarınıza müsamaha gösterdim ama bu son olacak. Bir an önce geleceğinizle ilgili planlar yapmaya başlarsanız iyi olur."

"Bunu zamanında ben de çok düşündüm. Ama artık okulu benim için yaşanır bir yer kılan tek insanı da kaybettim."

O kendinden emin adımlarla çekip giderken Stackhurst de öfkeli gözlerle arkasından bakakaldı. "Ne kadar imkânsız, tahammül edilmez bir adam, değil mi?" diye bağırdı sonra da.

O anda zihnimde beliren ilk düşünce, Bay Ian Murdoch'ın, olay yerinden kaçmak için en uygun fırsata tutunmaya

çalıştığı oldu. Şüphe, zihnimde yer etmeye başlamıştı. Belki de Bellamy'lere yapacağımız ziyaret meseleye biraz ışık tutabilirdi. Stackhurst'ün siniri geçince eve yöneldik.

Bay Bellamy ateş kırmızısı uzun sakalları olan orta yaşlı bir adamdı. Biz geldiğimizde öfkeden yüzü de sakalının rengini almaya başlamıştı.

"Hayır efendim, başka bir şey duymak istemiyorum. Oğlum..." salonun bir köşesinde oturan asık suratlı, iri yapılı genç adamı göstererek, "işte kendisi de burada, isterseniz ona da sorun; şu McPherson'ın Maud'a olan ilgisi büyük terbiyesizlikti. Evet efendim, o kadar yazışıp durdular, kim bilir başka neler de yaptılar da evlilik sözünü ağızlarına bile almadılar. Kızımın başında bir annesi yok, onun varı yoğu biziz. Ve biz de gerekirse..."

Hanımfendi çıkageline adamın sözleri yanda kalmıştı. Dünyanın bütün jürileri bir araya gelse tam puan alırdı dersem abartmış olmam. Böyle bir kökten ve böyle bir iklimde böylesi nadide bir çiçek nasıl olmuştu da yeşerivermişti? Beynim her zaman kalbime hükmettiği için kadınlara çok kapılmamışımdır ama şimdi kızın kusursuz yüz hatlarından, yaylaların yumuşak tazeliğinin hayat kattığı teninden ben bile gözlerimi alamıyordum. Genç bir adamın onu görüp de için için yanmaması ne mümkündü? İşte şimdi kapıyı açıp içeri giriveren, kocaman kocaman gözlerle Harold Stackhurst'e bakmakta olan kız böyle bir kızdı.

"Fitzroy'un öldüğünden haberim var," dedi kız. "Bana ayrıntıları anlatmaktan çekinmeyin."

"Şu sizin diğer beyefendi bize her şeyi anlattı," diye araya girdi baba.

"Bu işe kız kardeşimi bulaştırmayın," diye hırladı genç adam.

Kız kardeş ise dönüp kardeşine sert bir bakış attı. "Bu benim meselem William. Bırak da kendim halledeyim. Öyle ya da böyle, ortada bir cinayet var. Bunu kimin yaptığının bulunmasına yardımcı olmazsam, gidenin gözü arkada kalır sonra."

Stackhurst'ün anlattıklarını dinlerken yüzünde beliren ağırbaşlı ifadeden, güzel olduğu kadar güçlü de bir karakteri olduğu izlenimini edindim. Maud Bellamy hatıramda her zaman son derece kusursuz ve çarpıcı bir kadın olarak kalacaktır. Stackhurst'ün hikâyesi bittikten sonra bu kez bana döndü.

"Onları adalete teslim edin Bay Holmes. Bunun için her türlü yardımı yapmaya hazırım." Sanki bunları benden daha çok babasına ve kardeşine söylüyor gibiydi.

"Teşekkür ederim," diye karşılık verdim. "Böyle meselelerde kadınların içgüdülerine her zaman güvenirim. Ancak, 'Onlar' demeniz dikkatimi çekti. İşin içinde birden fazla kişi olmasından mı şüpheleniyorsunuz?"

"Bay McPherson'ı, ne kadar cesur ve güçlü bir adam olduğunu bilecek kadar iyi tanırdım. Onu bu hale tek kişi sokmuş olamaz."

"Sizinle yalnız konuşabilir miyiz?"

"Sana söylüyorum Maud, bu işe burnunu sokayım deme sakın!" diye bağırdı babası öfkeyle.

Kızcağız çaresizce bana döndü. "Elden ne gelir?"

"Gerçekleri çok yakında bütün dünya öğrenecek zaten, sizin önünüzde konuşmamda bir sakınca yok," dedim. "Aslında ben yalnız konuşmamızı tercih ederdim ama madem babanız buna müsaade etmiyor, anlatılanları dinlemek zorunda kalacak." Sonra ölen adamın cebinde bulduğumuz nottan söz ettim. "Bu, polis soruşturmasında da karşınıza çıkacaktır. Bize söyleyebileceğiniz bir şey var mı?"

"Bunu gizli tutmanın bir manası yok," diye karşılık verdi kız. "Nişanlanmıştık, evlilik planları yapıyorduk. Bunu herkesten gizlememizin nedeniyse, Fitzroy'un yaşı iyice ilerlemiş, ölüm döşeğindeki amcasının, kendi rızası dışında evlendi diye onu mirasından mahrum etmesinden korkuyor olmasıydı. Başka hiçbir nedeni yoktu yani."

"Bunu bize söyleyebilirdin," diye hırladı Bay Bellamy.

"Söyledim baba ama bana kötü bir şey yapmayacağından nasıl emin olabilirdim acaba?"

"Bir baba olarak, kızımın oradan buradan erkekler bulmasına itiraz etmek hakkımdır."

"İşte ona karşı böyle önyargılı olduğun için söylemedik zaten. Neyse, şu randevuya dönelim" elbisesinin cebinden kırış buruş bir kâğıt parçası çıkardı, "bu notuna cevaben yazmıştım onu."

Canım,

Salı günbatımından sonra kumsaldaki yerimizde.

Başka zaman kaçamıyorum.

F. M.

"Bugün salı, akşam onunla buluşacaktım."

Notu alıp arkasına baktım. "Postayla gelmemiş bu. Elinize nasıl ulaştı?"

"Bu soruya cevap vermesem daha iyi olur. Soruşturduğunuz vakayla ilgisi yok çünkü. Ama öğrenmek istediğiniz başka bir şey varsa sorabilirsiniz."

Sözünde durup her soruma cevap verdi ama soruşturmayı ilerletecek bir şey çıkmamıştı. Nişanlısının düşmanları olması için bir sebep göremiyordu, aklına tek gelen, diğer talipleriydi.

"Sakıncası yoksa, Bay Ian Murdoch'ın da onlardan biri olup olmadığını sormak isterim."

Yüzü kızardı, kafası karışmış gibiydi.

"Bir dönem ben de öyle düşündüm ama Fitzroy'la aramdaki ilişkiyi öğrendikten sonra değişti."

Bu garip adamın etrafındaki karanlık gölgeler iyice şekillenmeye başlamıştı. Geçmişini araştırmak gerekiyordu. Odası aranmalıydı. Bunun için Stackhurst'ten yardım alabilirdim. Barınak'tan çıktığımızda nihayet bu karmâşık yumağın bir ucundan tutmayı başardığımızı düşünüyorduk.

Aradan bir hafta geçti. Resmi soruşturmadan bir şey çıkmayınca, yeni deliller bulunana kadar bir kenara kaldırılmasına karar verilmişti. Bu arada Stackhurst elemanının odasını gizlice aramış, ama oradan da bir şey

çıkamamıştı. Bense bütün vakayı, hem olay yerine yeniden giderek hem de zihnimde evirip çevirerek bir daha elden geçirmiş, ama yeni bir sonuca varamamıştım. Okurlarım, bütün maceralarımızın arasında güçlerimi bu kadar zorlayan bir vakaya daha rastlamamıştır herhalde. Bu muammayı çözmeye hayal gücüm de yetmiyordu. Ama sonra köpek meselesi çıktı ortaya.

İlk duyan hizmetçi kadın olmuştu. Kırsal kesimde insanların haber almak için kullandıkları şu garip, kablosuz fısıltı gazetesi marifetiyle öğrenmişti her şeyi.

"Şu Bay McPherson'ın köpeğinin başına gelenler ne kadar da üzücü," dedi yaşlı kadın bir akşam.

Genelde böyle konuşmalara girmiyor olsam da, sözleri dikkatimi çekmişti.

"Ne olmuş Bay McPherson'ın köpeğine?"

"Ölmüş efendim. Sahibinin yokluğuna dayanamamış."

"Sana kim söyledi?"

"Herkesin dilinde Beyefendi. Zavallicık bir haftadır hiçbir şey yemiyormuş zaten. Bugün iki öğrenci onu ölü bulmuş. Hem de kumsaldaymış efendim, sahibinin can verdiği yerde."

"Sahibinin can verdiği yerde." Bu sözleri hâlâ bütün tazeliğiyle hatırlıyorum. O anda zihnimde bunun hayati bir öneme sahip olabileceği fikri doğmuştu. Köpeğin ölmüş olması, o güzel, sadık doğasından kaynaklanıyor olabilirdi, ama neden özellikle "sahibinin can verdiği yerde"? Bu ıssız kumsal onu neden öldürmüştü? Onun da bir çeşit kan davasına kurban gitmesi mümkün müydü? Mümkün müydü?

Gözümün önünde canlanan algı hâlâ bulanık olsa da bir şeyler harekete geçmişti artık. Çok geçmeden okula gidip Stackhurst'ü buldum. İsteğim üzerine, köpeği bulan iki öğrenciyi, Sudbury ile Blount'ı yanıma gönderdi.

"Evet, havuzun hemen dibindeydi," dedi biri. "Ölen sahibinin izini takip etmiş olmalı."

Bir Airedale teriyeri olan küçük, sadık yaratığı, salondaki bir bezin üzerine yatırmışlardı. Bedeni sertleşmiş, gözleri yuvalarından fırlamış, bacakları çarpılmıştı. Çekmiş olduğu acı çok belli oluyordu.

Sonra okuldan çıkıp havuza kadar yürüdüm. Güneş batmış, koca kayalığın gölgesi vurunca su, üzerinde bir kurşun tabakası varmış gibi karanlık bir örtüyle kaplanmıştı. Tepemde dönüp ötüşen iki deniz kuşundan başka kimsecikler yoktu etrafta. Solgun ışıpta, sahibinin havlusunu serdiği kayanın hemen dibindeki kumlukta küçük köpeğin patilerinin izini zar zor seçebildim. Uzunca bir süre etrafımdaki gölgelerin gittikçe kararmasına aldırmadan derin düşüncelere daldım. Zihnimde düşünceler düşünceleri kovalıyordu. Hiçbir zaman elinizi uzatıp tutamasanız bile orada bir yerde olduğunu bildiğiniz ve sürekli peşinde koşup durduğunuz kâbuslara benzemeye başlamıştı her şey. İşte o akşam, ölüm kokan o yerde bir başıma dururken bunları hissediyordum. Sonra nihayet dönüp yavaşça eve yürümeye koyuldum.

Tam patikayı sonuna kadar çıkmıştım ki aklıma geldi. Hevesle yakalamaya çalıştığım şeyin ne olduğunu hatırlamıştım o anda. Siz de bilirsiniz -Watson çok sözünü etmiştir- bilimsel bir sisteme ait olmayan, ama gerektiğinde çok işime yarayan geniş bir bilgi dağarcığım vardır. Zihnim

her türlü paketin bir köşeye fırlatıldığı, sıkış tıkiş bir ardiye odası gibidir ve içerisi o kadar kalabalıktır ki, neyi ne zaman nereye koyduğumu doğru düzgün hatırlamam. Ama içeride bir yerde, bu meseleye ışık tutabilecek bir şeyler olduğunu hissediyordum. Görüntü hâlâ belli belirsizdi ama bu sefer en azından onu nasıl ortaya çıkarabileceğimi biliyordum. Muazzam, akıl almaz bir şeydi ama imkânsız değildi ve bunu sonuna kadar test etmeye kararlıyım.

Küçük evimin, kitaplarla doldurduğum tavan arasına girişip bir saat kadar ortalığı talan ettikten sonra nihayet küçük bir kitaba ulaştım. Hevesle, hayal meyal hatırladığım bölümü açtım. Evet, gerçekten de pek muhtemel olmayan, uçuk kaçık bir fikirdi ama beni nereye götüreceğini öğrenene kadar içim rahat etmeyecekti. Yatağa girdiğimde vakit epey geç olmuştu ve zihnim ertesi günkü işlere girişmek için sabırsızlanıyordu.

Ama o işler can sıkıcı bir şekilde başlamıştı. Sabah çayımı yuvarlamış, kumsala doğru yola çıkacaktım ki Sussex Karakolu'ndan Müfettiş Bardle diye biri ziyaretime geldi. Ağırkanlı, iri yapılı, sessiz bir adam olduğu her halinden anlaşılan müfettiş düşünceli ve endişeli bir halde beni bekliyordu kapıda.

"Engin tecrübelerinizi bilmeyen yoktur Bayım," diye söze girdi. "Şu an yapacağımız konuşmayı başka kimsenin duymasına gerek yok. Bu McPherson davasında iyice tıkandım. Sorum şu: Tutuklamalı mıyım, yoksa serbest mi bırakmalıyım?"

"Bay Ian Murdoch'ı mı kastediyorsunuz?"

"Evet Bayım. İnsanın aklına başka kimse gelmiyor zaten. Böyle küçük yerlerin bir avantajı da bu. Soruşturmayı gayet

dar bir çevreye indirgeyebiliyorsunuz. Peki ama o yapmadıysa kim yapmış olabilir ki?"

"Elinizde onun aleyhine bir şey var mı?"

O da benimle aynı dar yollardan geçmişti. Murdoch'ın karakterinden, etrafında dolanan söylentilerden bahsetti. Köpek olayında gösterdiği öfke patlamalarını anlattı. McPherson'la geçmişte yaşadıkları tartışma, Bayan Bellamy'ye olan ilgisi. O da benimle aynı sonuçlara ulaşmıştı ama bunların hiçbiri yeni değildi. Bir tek, Murdoch'ın okuldan ayrılmaya hazırlanması yeni bir haberd.

"Aleyhine bu kadar çok delil olan birinin, avuçlarımın arasından kayıp gitmesine izin verirsem bana ne gözle bakarlar?" Bu, müfettiş için gerçekten de ciddi bir meseleydi.

"Ama şu da var," diye söze giriştim, "vakanızdaki boşlukları da görmeniz gerekiyor. Adam suçun işlendiği saatte orada olmadığını kolaylıkla kanıtlayabilir. Son ana kadar öğrencileriyle birlikte olduğunu biliyoruz. Biz McPherson'ı bulduktan birkaç dakika sonra arkamızdan gelmişti. Ayrıca maktul gibi güçlü birini bu hale kendi başına getirmiş de olamaz. Son olarak da, bu yaraların açılmasına neden olan aletin ne olduğunu hâlâ bilmiyoruz."

"Bir çeşit kamçı ya da esnek bir kırbaçtan başka ne olabilir ki?"

"İzleri incelediniz mi?" diye sordum.

"Ben de baktım, doktor da."

"Ama ben büyüteçle bakmıştım ve tuhaf şeyler gördüm."

"Nedir onlar Bay Holmes?"

İçeri girip, elimde büyük bir fotoğrafla çıktım. "Böyle vakalarda uyguladığım yöntem budur," diye açıkladım sonra da.

"Siz ne yapıyorsanız hakkını vererek yapıyorsunuz zaten Bay Holmes."

"Öyle olmasa şu an bulunduğum yere gelemedim. Şimdi, önce sağ omzun etrafındaki ize bakalım. Dikkatinizi çeken bir şey oldu mu?"

"Olduğunu söyleyemem."

"Çizgi boyunca her yerde aynı derinlikte değil. Bazı noktalarda kan diğerlerinden daha çok toplanmış. Şu yara izinde de benzerlikler var. Bu ne anlama geliyor olabilir?"

"Hiçbir fikrim yok. Sizin var mı?"

"Belki vardır, belki yoktur. Bunu daha sonra söyleyebilirim. O izi yapan şeyi bulmamızı sağlayan her türlü bilgi, suçluya bir adım daha yaklaşmamızı sağlayacak."

"Biliyorum, size saçma bir fikir gibi gelebilir ama," dedi müfettiş, "şöyle kızgın demirden bir ağı sırtın üzerine yerleştirecek olursak, bu belirgin noktalar gözlerin birbiriyle çakıştıkları yerleri gösterebilir."

"Çok dâhiyane bir fikir bu. Ya da üzeri küçük, sert boğumlarla kaplı, dokuz kamçılı kırbaç da kullanılmış olabilir."

"Tanrı aşkına Bay Holmes. Tam üzerine bastınız."

"Ya da başka bir nedeni vardır belki, Bay Bardle. Ne olursa olsun tutuklama yapmanızı sağlayacak kadar sağlam delilleriniz yok. Kaldı ki kurbanın son sözlerini de unutmamak gerek: Aslan Yelesi."

"Benim aklıma yine Ian..."

"Evet, onu ben de düşündüm. Ama bildiğim kadarıyla Murdoch'ın böyle bir lakabı yok."

"Alternatif bir çözüm öneriniz yok mu Bay Holmes?"

"Olabilir. Ama üzerinde tartışmaya geçecek hale gelene kadar bir şey söylemek istemiyorum."

"Peki ne zaman olacak bu?"

"Bir saat içinde. Belki de daha erken."

Müfettiş çenesini sıvazlayıp şüphe dolu gözlerle bana baktı.

"Aklınızdan neler geçtiğini keşke görebilseydim Bay Holmes. Şu balıkçı tekneleri olabilir mi?"

"Hayır, hayır, onlar çok uzaktaydı."

"O halde Bellamy ile çam yarması oğlu olmalı. Zaten Bay McPherson hakkında iyi şeyler düşünmüyorlardı. Bu hainliği onlar yapmış olamaz mı?"

"Hayır, hayır, ben hazır olana kadar ağzımdan laf alamazsınız," dedim gülümseyerek. "Şimdi, Müfettiş, sizin de işleriniz var, benim de. Öğlene doğru burada buluşabilirsek..."

Tam o anda sözlerim, sonun başlangıcı sayabileceğimiz bir gelişmeyle yarım kaldı.

Dış kapım çarpılarak açılmış, koridordan gürültülü ayak sesleri gelmiş, sonra da içeri Ian Murdoch dalmıştı. Beti benzi atmıştı, üstü başı perişan haldeydi; ayakta durabilmek için ince kemikli elleriyle eşyalara tutunmak zorunda kalıyordu. "Brendi! Brendi!" dedi hırıltıyla, sonra da inleyerek koltuğa yığıldı.

Ama yalnız değildi. Arkasından, Murdoch gibi perişan halde, nefes nefese Stackhurst daldı içeri.

"Evet, evet, brendi!" diye bağırdı o da. "Adam can veriyor. Onu buraya kadar zar zor getirdim. Yolda iki kez kendinden geçti."

Küçük bir bardak brendi mucizevi bir değişim yaratmaya yetmişti. Adam bir kolsalatunun üzerinde doğrulup paltosunu omzunun üstünden attı. "Tanrı aşkına, afyon verin, morfin verin!" diye bağırdı. "Beni bu cehennem azabından kurtarın!"

Gördüklerimiz karşısında müfettiş ve ben şaşkına dönmüştük. Adamın çıplak omzunda, Fitzroy McPherson'ın da ölüm damgası olan aynı kızıl, kanlı çizgilerden vardı.

Acının ne kadar şiddetli olduğunu görebiliyorduk. Acı artık bütün vücuda yayılmış olacak ki, bazen adamcağızın nefesi kesiliyor, yüzü mosmor oluyor, sonra hırıldayarak kendine gelip yumruğuyla kalbini dövüyor, alnından şıpır şıpır ter akıyordu. Her an ölebilirdi. Boğazından aşağı boşalttığımız brendilere rağmen avuçlarımızın içinden kayıp gidiyordu. Salat yağına batırılmış pamuklu bezler bu garip yaraların verdiği acıyı biraz olsun dindiriyor gibiydi. Nihayet daha fazla dayanamadı ve başı yastığa gömüldü. Gücünün son damlaları da tükenmek üzereydi. Yarı uykulu, yarı baygın haldeydi şimdi ama en azından acıyı hissetmiyor olmalıydı.

Onu bu haldeyken sorgulayamayacağımız belli olmuştu. Durumu biraz normale dönünce Stackhurst bana dönüp, "Tanrım!" diye inledi. "Nedir bu Holmes? Nedir bu?"

"Onu nerede buldun?"

"Kumsalda. Tam olarak McPherson'ın can verdiği yerde. Bu adamın kalbi de McPherson'ınki gibi zayıf olsaydı buraya kadar gelemezdi bile. Onu yukarı çıkarırken birkaç kez kendinden geçti. Okul daha uzak olduğu için buraya getirdim ben de."

"Onu kumsaldayken gördün mü?"

"Çıgıllıklarını duyduğumda yukarıda yürüyüş yapıyordum. Aşağı baktığımda suyun kenarında sarhoşlar gibi debelendiğini gördüm. Tanrı aşkına Holmes, elinden geleni ardına koyma, çöz şu meseleyi, üzerimizdeki laneti kaldır; buralar yaşanmaz hale geldi. Senin gibi dünyaca ünlü biri bile bir şey yapamıyorsa halimiz harap demektir."

"Yapılacak şeyler var Stackhurst. Şimdi benimle gel! Ve siz, Müfettiş, siz de gelin! Bakalım bu katili ellerinize teslim edebilecek miyiz?"

Kendinden geçmiş halde yatan adamı hizmetçi kadına bıraktıktan sonra üçümüz birlikte ölümcül gölete indik. Çakılların üzerinde zavallı adamın bıraktığı havlular ve kıyafetleri duruyordu. Yavaşça suyun etrafında dolanırken ekibin geri kalanı da peşimden geliyordu. Su çoğu yerde sığdı, sadece kayalıkların tam dibinde, kumsalın çukur yaptığı yerde bir-iki metre derinliğe ulaşıyordu. Yüzmek isteyen biri haliyle buradan girmek isterdi. Kayaların üzerine çıkıp aşağıdaki çukuru incelemeye koyuldum. Havuzun en derin

ve-durgun yerine gelmiştim ki gözlerim aradığı şeyi nihayet buldu.

"*Cyanea!*" diye bağırdım keyifle. "*Cyanea!* Huzurlarınızda Aslan Yelesi!"

Elimle işaret ettiğim tuhaf şey, gerçekten de bir aslanın yelesinden koparılmış bir tutama benziyordu. Sarı lülelerinin arasında gümüşü çizgilerle salınıp duran bu kıllı yaratık bir metre kadar aşağıdaki bir taşın üstüne gelmiş, yavaşça açılıp kapanarak ilerliyordu suyun içinde.

"Yeterince kötülük etti, ama artık sonu geldi!" diye bağırdım. "Bana yardım et Stackhurst! Şu katilin işini bitirelim."

Kenardaki büyük taşlardan birini suya ittik. Dalgalar durulduğunda taşın aşağıdaki çıkıntının üzerine inmiş olduğunu gördük. Taşın altından çıkan sarı tüyler ise kurbanımızın altında kaldığını gösteriyordu. Suya yayılan yağlı, sümüksü bir sıvı yavaşça yukarı doğru çıkıyordu.

"Bir şey anladıysam ne olayım!" diye atıldı müfettiş. "Neydi bu Bay Holmes? Doğma büyüme buralı biri olarak, ben bile hayatımda ilk defa görüyorum böyle bir şeyi. Sussex'te böyle şeyler olmaz."

"O konuda haklısınız," diye karşılık verdim, "fırtına getirmiş olmalı. Evime kadar gelerseniz denizlerin bu büyük belalısıyla karşılaşmış başka birinin korkunç deneyimlerine birlikte göz atabiliriz."

Çalışma odama vardığımızda Murdoch'ın doğrulup oturabilecek kadar toparlanmış olduğunu gördük. Etrafa boş

gözlerle bakıyor, ara sıra gelen bir acı dalgasıyla titriyordu. Başına neyin geldiğini anlamadığını, birden vücuduna korkunç acılar saplanmaya başladığını, sudan dışarı çıkana kadar ömründen ömür gittiğini anlattı zor da olsa.

"Bu kitap," diye söze girdim, küçük kitabı havaya kaldırarak, "belki de sonsuza kadar karanlıkta kalacak bir meseleyi aydınlatmama yardım etti. Meşhur doğa gözlemcisi J. G. Wood'un *Doğada* adlı eseri. Bu alçak yaratıktan nasibini alan Wood her şeyi gayet açıkça anlatmış. Hayvanın tam adı *Cyanea capillata*'ymış ve bir kobra kadar tehlikeli ve ölümcül olabiliyormuş. Dilerseniz kısaca bir özetleyeyim.

"Yüzücü suyun içinde sarı esmer duyargaları ve lifleri olan, yuvarlakça, salkım saçak bir şeye; büyükçe bir avuç aslan yelesine benzeyen bu yaratığa rastlayacak olursa hemen uzaklaşsın, çünkü bu korkunç denizanası *Cyanea capillata*'dan başkası değildir.

Bu hain dostumuz daha iyi tarif edilemezdi herhalde.

Yazar daha sonra, Kent kıyılarında yüzerken karşılaştığı bu yaratıkla ilgili tecrübelerini anlatıyor. Dediğine göre, bu denizanası, suyun içinde zorlukla seçilebilen liflerini on beş metre mesafeye kadar atabiliyormuş ve bu ölümcül çemberin içine düşen herkes hayati tehlike altındaymış. Öyle bir mesafeden bile az daha Wood'un ölmesine neden oluyormuş.

Hayvanın lifleri ciltte açık kırmızı çizgiler bırakıyormuş. Bu çizgilere yakından bakıldığında, aslında her biri kızgın iğneler batırılarak açılmış gibi duran noktalardan oluştuğu görülebilirmiş.

Bölgesel acı, anlattığına göre, çektirdiği eziyetin küçük bir kısmını teşkil ediyormuş.

Göğsüne saplanan acılar kurşun yemiş gibi yere yığılmasına neden olmuş. Nabzı bir an durmuş, ardından kalbi göğsünden fırlayacakmış gibi atmaya başlamış.

Bu yaratıkla bir göletin sakin sularında değil de dalgalı bir okyanusun ortasında karşılaşmış olmasına rağmen ölümden dönmüş. Sonrasında kendini aynada gördüğünde tanıyamadığını da anlatıyor. Yüzü bembeyaz kesilmiş, kırış kırış olmuş. Hayatını kurtaranın, bir şişe brendi olduğunu da ekliyor. Kitap burada, Müfettiş, size bırakıyorum. Burada yazanların zavallı McPherson'ın hazin sonunu da anlattığından şüpheniz olmasın."

"Ben de böylece temize çıkarım herhalde," diye söze girdi Ian Murdoch hafifçe gülümseyerek. "Ama sizi suçlamıyorum, Müfettiş, sizi de Bay Holmes. Şüphelenmekte haklıdınız. Hapse düşmekten kurtulmak için zavallı dostumun kaderini paylaşmam gerekiyormuş demek ki."

"Hayır, Bay Murdoch. Ben zaten iz üstündeydim. Tasarladığım gibi erken davranabilseydim sizi bu korkunç acıdan da kurtarabilirdim."

"Peki ama nasıl bildiniz, Bay Holmes?"

"Ben önemsiz görünen ayrıntılara meraklı, tam bir kitap kurduyumdur. 'Aslan Yelesi' ifadesi bir şekilde aklımda kalmış. İlgisiz bir yerde buna benzer bir şey okuduğumu hatırlıyordum. Siz de gördünüz, suçluyu bu sayede bulduk. McPherson onu gördüğünde suyun üstündeydi herhalde.

Ağzından duyduğumuz son sözlerin ölümüne neden olan yaratığın ismi olması hiç de şaşırtıcı değil."

"O halde ben aklandım," dedi Murdoch yavaşça ayağa kalkarak. "Soruşturmanızın ne yönde ilerlediğini bildiğim için açıklamak istediğim birkaç nokta var. Bu genç hanımefendiyi bir zamanlar sevdiğim doğrudur; ama dostum McPherson'ı tercih ettiğini öğrendiğim an mutlu olmaları için elimden geleni yapmaya karar verdim. Dışarıda kalıp onlara aracılık etme, mesajlarını taşıma görevinden çok memnundum. Güvenlerini kazandığım ve onlara çok değer verdiğim için, bir başkası benden önce gidip bir münasebetsizlik yapmasın diye dostumun ölüm haberini ilk veren ben olmak istedim. Hanımefendinin size bundan bahsetmemesinin nedeni de, bana bir zarar gelmesinden korkmuş olmasıdır. Şimdi izninizle okula dönmek, yatağında yatıp dinlenmek istiyorum."

Stackhurst uzanıp koluna girdi. "Son zamanlarda hepimizin sinirleri gerilmişti," dedi. "Geçmiş geçmişte kalsın Murdoch. Gelecekte birbirimizi daha iyi anlayacağımızı umuyorum." Birlikte iki dost gibi kol kola çıkıp gittiler. Müfettiş ise sessizce beni izliyordu.

Nihayet, "Çözdünüz işte!" dedi heyecanla. "Hakkınızda çok şey okumuş ama inanmamıştım. Bu harika bir şey!"

Başımı sallayarak karşılık verdim. Böyle bir övgüyü muhatap almak için kişinin kendi çıtasını epey bir aşağı çekmesi gerekir.

"Başlangıçta yavaşım, hem de çok yavaş. Ceset suda bulunsaydı gözümünden kaçmazdı ya, neyse. Beni yanıltan havlu oldu. Onu görünce kurbanın suya hiç girmediğine karar

vermiştim; oysa zavallı adamın kurulanmaya fırsatı olmamıştı. Haliyle bir deniz yaratığının saldırısını akıl edemeyip doğru yoldan saptım. Neyse Mufettiş, fırsatını buldukça, sizin gibi emniyet güçlerine takılmayı severim ama bu kez *Cyanea capillata* Scotland Yard'ın intikamını feci şekilde almış oluyor."

Emekli Boya İmalatçısı

Sherlock Holmes'ün uyanık ve dinç tabiatının ara sıra olduğu gibi, o sabah yine melankoliye ve felsefeye yenik düştüğü bir gündü.

"Onu gördün mü?" diye sordu.

"Şu demin kapıdan çıkan ihtiyarı mı?"

"Evet."

"Gördüm, kapıda karşılaştık."

"Hastalıklı, acınası, zararsız bir yaratık."

"Evet, öyle Watson; acınası ve zararsız biri. Zaten hayat da böyle değil midir? Acımasız ve beyhude! Talih alnımıza yazılmıştır. Bazen yıldızlarla, burçlarla uğraşırız. Sonunda ne geçer elimize peki? Bir gölge ya da gölgeden de kötüsü: sefalet."

"Senin müşterin mi bu?"

"Eh, öyle sayılır. Scotland Yard bana göndermiş. İyileşmeyecek hastayı doktorlar bazen şarlatanlara havale eder ya, o hesap. Artık kendi ellerinden daha fazla bir şey gelemeyeceği, hastanın durumu bundan daha kötü olamayacağı için!"

"Mesele nedir?"

Holmes masadan çok kirli bir kartvizit aldı. "Josiah Amberley, Brickfall ve Amberley Fabrikası'nın bir şubesini işletirmiş. Bu ismi bilirsin, yağlıboya imal ediyorlar. Kısacası adam bu şirketten altmış bir yaşındayken ayrılıyor, sonra kendisine Lewisham'da bir ev satın alıyor ve yorucu iş hayatından tamamen çekilerek keyfine bakmak istiyor. Geleceğini de garanti altına almış durumda."

"Öyle olmalı elbette."

Holmes bir zarfın arkasına karaladığı notlara göz attı:

"1896'da emekli olmuş, Watson. 1897 baharında kendinden yirmi yaş küçük bir kadınla evlenmiş. Fotoğraflarına bakılırsa kadın gayet güzel. Yeterince parası, bir hayat arkadaşı ve bolca vakti var. Adam hayatını düzene koymuş. Ama senin de az önce gördüğün gibi, iki yılda öylesine çökmüş, öylesine perişan bir hale gelmiş ki..."

"İyi ama ne olmuş?"

"Hep aynı hikâye, Watson. Kalleş bir arkadaş ve sadakatsiz bir eş. Amberley'in bir tek merakı var, o da satranç. Lewisham'dan o kadar uzak olmayan bir yerde genç bir doktor oturuyor. O da satranca meraklı. İsmi şuraya yazmıştım: Dr. Ray Ernest. Bu adam Amberley'lerin evine sık sık uğramaya başlıyor ve tabii sonunda kendisiyle Bayan Amberley arasında sıkı fıkı bir ilişki doğuyor. Kabul etmek gerekir ki, talihsiz müşterimiz insan olarak ne kadar makbul olursa olun görünüş bakımından pek de öyle ahım şahım bir tip değil. Uzatmayalım, âşık çift geçen hafta ortadan kayboluyor, nereye gittiklerini bir Allahın kulu bilmiyor. Senin anlayacağın sadakatsiz hanım, kocasının biriktirdiği paranın büyük bir kısmıyla, mücevherat kutusunu alıp

götürüyor. Kadının peşine düşebilir miymişiz? Parayı kurtarabilir miymişiz? Her gün rastlanan şeyler bunlar ama bu iş Josiah Amberley için hayati bir meseleymiş."

"Ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Önce aynı soruyu ben sorayım, sevgili dostum Watson: Sen ne yapacaksın? Bana yardım etmek ister misin? Bildiğin gibi, şu sırada iki kilise papazının işleriyle meşgulüm; artık bitirmek zorundayım. Lewisham'a gidecek vaktim sahiden yok, yoksa olan biteni yerinde incelemek daha doğru olurdu. İhtiyar delikanlı ne olursa olsun benim gelmemi istiyordu ama ona durumu anlattım. Şimdi seni kabule hazır."

"Aslına bakarsan," diye cevap verdim, "ne işe yarayacağımı bilmiyorum ama elimden geleni yaparım."

Nitekim öyle oldu; bir yaz günü öğleden sonra, Lewisham'a yola çıkarken bulaştığım şu hikâyenin bir hafta bile geçmeden tüm İngiltere'de büyük tartışmalara yol açacağını nereden bilebilirdim!

İncelemelerim hakkında bir rapor vermek için tekrar Baker Caddesi'ne döndüğümde akşam olmuştu.

Holmes derin bir koltuğa gömülmüş, bacaklarını uzatmış beni bekliyordu. Ağzındaki piposu insanın genzine kaçan dumanlar çıkarıyordu. Gözkapakları yarı kapalıydı, uyuyor sanırdınız.

Olanları anlatırken durakladığım veya soru sorduğum yerlerde gözkapakları açılıveriyor, kurşuni renkteki gözleri meydana çıkıyordu. İçime işleyen bakışlarında, vahşi bir hayvanın uyanıklılığı ve keskinliği yansıyor.

"Bay Josiah Amberley'in malikânesine 'Konak' adını vermişler," diye anlatmaya başladım. "Sana ilginç gelecek Holmes. Adam hayattan elini eteğini çekmiş münzevi bir papaz gibi yaşıyor. O muhiti bilirsin; tuğladan yapılmış sıra sıra evlerle, kasvetli sokaklar. Tam orta yerde de eski kültürle, konfordan oluşan bir adacık düşün; işte Amberley'in evi burada. Üzeri yer yer yosunla kaplı ama güneş altında kalmaktan kurumuş taşların oluşturduğu yüksek bir çitle çevrili evin etrafı."

Holmes ciddi bir tavırla, "Edebiyat yapma," dedi. "Evin etrafında taş duvar olduğunu anladım."

"Tamam. Sokakta ağzında sigarasıyla başıboş bir adama sormamış olsam, hangi evin 'Konak' olduğunu bulamayacaktım. Adam dikkatimi çekti. İri yapılı, uzun boylu, pos bıyıklı biriydi; askerlere benziyordu. Sorularıma cevap vermekten çok, başını eğmekle yetindi; şimdi hatırlıyorum da, bana bir acayip baktı.

"Bahçe kapısından girerken Bay Amberley evinden çıkıyordu. Onu bu sabah burada görmüştüm ama o anda bana bir tuhaf göründü. Gün ışığında baktığımda hareketi bana yapmacık göründü."

"Ben de onu iyice inceledim. Rica etsem onun hakkındaki izlenimlerini ayrıntılarıyla anlatır mısın bana?" dedi Holmes.

"Karşımda üzüntüden kahrolmuş bir insan vardı. Ağır bir yük taşıyormuşçasına kamburu çıkmıştı. Fakat hiç de sandığım gibi çelimsiz ve güçsüz değildi. Buna rağmen dev bir adamın omuzlarıyla göğsü, bir çift ince bacağa yüklenmişti."

"Sol ayağındaki pabucun derisi kırışıkken sağdakinki dümdüzdü" diye söze karıştı Holmes.

"Buna dikkat etmedim."

"Etmediğini tahmin ettim. Adam protez taşıyor, Watson. Ben çok dikkat ettim. Devam et!"

"Eskimiş hasır şapkasının altından uzanan kıvrıkcık uzun saçlarıyla, derin çizgilerin oluşturduğu yüz hatları, ayrıca sabırsız ve öfkeli görünüşü ilgimi çekti."

"Harika Watson. Peki, neler anlattı?"

"Bütün ayrıntılarıyla hazin hikâyesini. Birlikte eve girerken etrafıma dikkatle baktım. Hayatımda bu kadar bakımsız bir bahçe görmedim. Her tarafı yabancı otlar sarmıştı; her köşe bakımsızlığı gözler önüne seriyordu. Ağaçlar gelişigüzel dikilmiş ve kendiliğinden büyümüştü. Akli başında bir kadının eseri olamazdı bu. Evin bakımsızlığı zavallı adamın da gözünden kaçmamış olmalı ki orayı burayı düzeltmeye çalışıyordu. Kapı girişine bir teneke boya koymuş, sol eline de kocaman bir fırça almıştı. Doğramaları boyuyordu."

"Her neyse, beni odasına götürdü; orası da dökülüyordu. Uzun bir konuşmaya daldık. Senin gelmemene şaşırды tabii. 'Bay Sherlock Holmes gibi bir adamın para kaybını göze alarak benim gibi fakir birinin işiyle ilgilenmesini zaten beklemiyordum,' dedi. Paranın bu işte kesinlikle rol oynamadığına inandırdım kendisini. 'Anladık, şu anda kendini sanata adanmış. Sanat sanat içindir,' dedi. 'Fakat cinayeti de bir sanat saysa, buradan belki eli boş çıkmazdı. Gelelim insan tabiatına Dr. Watson. Bence en nankör yaratık insandır! Bu dünyada benim eşim kadar şımartılmış bir kadın

daha yoktur. Bir dediğini iki etmedim! Ya o genç adam... İstese benim oğlum yerine geçerdi. Görüyorsunuz ya, ikisi de beni nasıl aldattı! Ah, Dr. Watson, iğrenç bir dünyada yaşıyoruz, hem de ne iğrenç!

"Karısına düzdüğü mersiye'nin melodileri aşağı yukarı böyleydi; bir saatten de fazla sürdü. Başta hiçbir şeyden şüphelenmemiş. Çünkü evde yalnız oturuyorlarmış; sadece sabahları bir hizmetçi kadın geliyor ve akşamları saat altıda gidiyormuş. Bahsettiğim o akşam Amberley karısına sürpriz olsun diye Haymarket tiyatrosuna iki bilet almış. Son anda karısı başının ağrıdığını bahane ederek tiyatroya gitmekten vazgeçmiş. Bu kesin, çünkü adam bana karısının kullanılmamış biletini gösterdi."

"Çok ilginç gerçekten de," dedi Holmes. Hikâyeyi daha dikkatli dinlemeye başladı. "Lütfen devam et, Watson. Ne de olsa anlattıkların son derece ilginç. Sen o bilete iyice baktın mı? Koltuk numarası tesadüfen dikkatini çekti mi?"

"Otuz birdi; bu benim okul numaram, o nedenle hatırımda kalıverdi."

"Şahane Watson! O zaman Amberley ya otuz ya da otuz iki numaralı koltuğa oturdu."

"Öyle olmalı," diye cevap verdim, biraz şaşkınlıkla. "Bilet, (B) sırasından alınmış."

"Harika! Başka ne anlattı?"

"Beni, 'Çelik Kasa' dediği odasına götürdü. Burası gerçekten bankalardaki çelik kasaları andırıyordu. Kapıyla pencereler demirdendi; hırsıza karşı önlem aldığını söyledi."

Anlaşılan karısında bu odanın yedek anahtarı vardı, çünkü onca değerli evrakın yanı sıra yedi bin sterlin kaybolmuş."

"Değerli evrak mı? Neymiş bunlar?"

"Polise bunların tam bir listesini vererek, onları garantiye almış. Tiyatrodan gece yarısına doğru dönmüş, eve vardığında odanın soyulduğunu görmüş. Kapıyla pencereler açılmış, suçlular da arkalarında hiçbir iz bırakmamış. Ne bir mektup ne de bir haber. O günden beri de onlardan ses seda çıkmamış. Bunun üzerine polise başvurmuş."

Holmes birkaç dakika düşüncelere daldı.

"Sen geldiğinde Amberley'in boya işiyle uğraşmakta olduğunu söyledin. Ne boyuyordu?"

"Koridoru boyuyordu. Sana bahsettiğim odanın kapısıyla pencereleri bitmişti."

"Böyle bir durumda boya yapması biraz tuhaf değil mi, ne dersin?"

"Üzüntüsünü unutmak için bir şeyler yapması gerekiyordu. O böyle açıkladı. Gerçekten böyle bir uğraş biraz tuhaf kaçıyor ama zaten adamın kendisi de acayip. Karısının bir resmini gözlerimin önünde yırtıp attı; kızgınlıktan köpürüyordu. 'O Allahın belası suratını artık görmek bile istemiyorum!' diye bağıırıyordu."

"Hepsi bu kadar mı Watson?"

"Yo, bir şey daha var; aslında benim dikkatimi en fazla çeken şey. Blackheath tren istasyonuna geldim, hareket etmek üzere olan trene atladım. Tam o esnada yanımdaki

kompartımana bir adamın sıçradığını gördüm. Bir kez gördüğüm bir suratı kolay kolay unutmam, beni tanırsın Holmes. Sokakta konuştuğum o iri yarı esmer adamdı bu. Londra köprüsüdeyken onu bir ara görmüş ama sonra kalabalıkta gözden kaybetmişim. Fakat onun beni takip ettiğine eminim."

"Kesinlikle! Kesinlikle!" dedi Holmes. "Uzun boylu, esmer, posbıyıklı bir adam demiştin. Ha, bir de griye çalan koyulukta gözlüğü vardı değil mi?"

"Holmes sihirbaz mısın sen? Ben öyle söylemedim ama gerçekten güneş gözlüğü takıyordu."

"Ayrıca kravatında masonların taktığı bir kravat iğnesi vardı, değil mi?"

"Holmes!"

"Çok basit, dostum Watson. Şimdi tiyatroya dönelim. İtiraf etmeliyim ki başlangıçta bu meseleyi çok basit bulmuş ve dikkatimi vermemiştim ama bu iş gittikçe önem kazanıyor. Çok şeyi gözünden kaçırmış olmana rağmen ilgini çeken bazı noktalar beni endişelendiriyor."

"Neyi gözden kaçırmışım ki?"

"Hemen alınma, azizim. Bilirsin, sana serzenişte bulunmam ben. Kimse bu kadar zeki davranamazdı; çok kimse senin eline su bile dökemez. Fakat burada sen sahiden önemli bir noktayı atlamışsın. Mesela, Amberley'in karısı hakkında komşuları ne düşünüyor? Bu çok önemli. Onlara göre Dr. Ernest nasıl bir adam? Görüldüğü gibi gerçekten çapkın ve hovarda mı? Sen insanlara yaklaşmasını iyi bilirsin Watson.

Hizmetçilerden bazı ayrıntıları kolaylıkla öğrenebilirdin. Postanedeki kıza, manavın karısına hiç mi bir şey sormadın? Mavi Çapa pansiyonu sahibesinin kulağına fısıldayacağın bir iki tatlı söz sana çok önemli bilgiler sağlayabilirdi. Bütün bunları yapmadın."

"Hemen yapayım istersen?"

"Artık çok geç. Scotland Yard'ın ve şu telefonun yardımıyla şu odadan çıkmama pek lüzum kalmadan istediğim bilgileri elde ettim ben. Amberley bilhassa cimri bir adammış; kaba ve kibirli bir koca izlenimi uyandırmakta. Çelik odasında bir yığın para sakladığı da kesin. Dr. Ray Ernest'e gelince, bekâr biri; Amberley'le satranç oynarken karısıyla iş pişiriyor. Bütün bunlar çok açık. Bunların ardında bir sır yatıyor elbette."

"Takıldığın nokta ne?"

"Belki de benim hayal gücüm. Neyse, geçelim bunları Watson. Şu sıkıcı işgününden kaçalım, ruhumuzu müzikle dinlendirelim. Albert Hall'da bu akşam Carina şarkı söylüyormuş. Haydi, hemen giyinelim, dışarıda bir yemek yiyelim, sonra da müziği içimize çekelim."

Ertesi sabah, zamanında kalktım. Kahvaltı masasında kızarmış ekmek ile iki yumurtanın soyulmuş kabuklarını görünce, dostumun benden önce davrandığını anladım. Masanın üzerine bir not bırakmıştı:

"Dostum Watson,

Bay Josiah Amberley olayında açıklanması gereken bir iki nokta var. Bunları çözebilirim meseleyi halletmiş sayılırız, yoksa yerimizde sayarız. Senden bir ricam var, saat üçe doğru hazır ol; sana ihtiyacım olabilir.

S. H."

Bütün gün Holmes'ten haber alamadım ama söylediği saatte çıkageldi; düşüncelere dalmış, suskundu. Böyle anlarda yapılacak en iyi şey, onu rahat bırakmaktır.

"Amberley buraya uğradı mı?"

"Hayır."

"Demek öyle. Onu bekleyelim o zaman."

Yanılmadı; çok geçmeden ihtiyar delikanlı çıkageldi, suratı asık, bakışları endişeliydi.

"Bir telgraf aldım Bay Holmes. Ne yapacağımı bilemiyorum."

Uzattığı telgrafı Holmes yüksek sesle okudu:

"HEMEN GELİN. KAYBINIZ HAKKINDA BİLGİ VEREBİLİRİM! ELMAN. PATRİKHANE."

"Öğlen ikide Little Purlington'dan çekilmiş. Bildiğim kadarıyla, Little Purlington, Essex'te Frinton yakınlarında bir yer. Eh, herhalde biraz sonra yola çıkarsınız. Telgrafı çeken kişi, o kasabanın papazı olmalı; güvenilir bir kişi. Şu adres defterine bir göz atayım... hah, işte: J. C. Elman, M. A. :

ikameti Little Purlington. Mosmor kasabası. Tren tarifesine bakar mısın, Watson?"

"Oraya Liverpool Caddesi'nden kalkan beş yirmi beş treni var."

"Güzel. En iyisi sen de birlikte git Watson. Bay Amberley'in senin önerilerine veya yardımına ihtiyacı olabilir. İşler karışıyor çünkü."

Ne var ki müşterimiz gitmek niyetinde değildi.

"Bu tam bir saçmalık, Bay Holmes," dedi. "Olan bitenler hakkında bu adam ne bilebilir ki? Zaman ve para kaybetmekten başka bir işe yaramaz bu bence."

"Bildiği bir şey olmalı ki size telgraf çekti. Siz de hemen telgraf çekip geleceğinizi bildirin."

"Oraya gideceğimi sanmıyorum."

Holmes ciddi bir tavır takındı.

"Bu kadar açık bir izin peşine düşmemekle hem benim hem de polisin gözünde çok kötü bir izlenim bırakırsınız Bay Amberley. Bu araştırma sizi ilgilendirmiyor sanki!"

Holmes'ün bu serzenişi müşterimizi etkilemiş gibiydi.

"Tamam, tamam giderim. Eğer siz böyle düşünüyorsanız," dedi. "Doğrusu bir papazın bu şeyleri bilmesi bana saçma geliyor ama mademki ısrar ediyorsunuz..."

"Israr ediyorum!" diye vurguladı Holmes.

Yola koyulmak üzereydik. Odadan çıkarken Holmes beni yanına çağırdı. "Ne yap et, onun oraya gitmesini sağla," dedi.

"Yoldayken fikrini değiştirip dönmeye falan kalkarsa hemen en yakın postaneye koş ve bana telgraf çek: 'Kaçtı' diye yaz, ben anlarım. Ben burada birini bırakacağım, telgraf gelir gelmez bulunduğum yere haber ulaştıracaklar."

Little Purlington'u bulmak kolay olmadı, trenle aktarma yapmak gerekti. şimdi düşünüyorum da bu yolculuk hiç de rahat geçmedi. Hava sıcak olduğu için trende piştik. Amberley asık suratıyla hiç konuşmadı. Konuşsa bile yaptığımız işin saçma olduğunu tekrarlayıp durdu. Derken küçük bir istasyonda trenden indik. İki millik bir fayton yolcuğundan sonra patrikhaneye vardık. Çalışma odasında bizi ağırbaşlı, görkemli, şişman biri karşıladı.

"Buyurun beyler, sizin için ne yapabilirim?" dedi.

"Telgrafınızı alınca kalkıp geldik," dedim.

"Telgraf mı? Ben telgraf çekmedim ki!"

"Ne yani siz Bay Josiah Amberley'e, parasıyla karısı hakkında telgraf çekmediniz mi?"

"Dalga geçiyorsunuz herhalde, beyler!" dedi. Kızmış gibiydi. "Bahsettiğiniz kişinin ne adını duydum, ne de böyle bir kişiye telgraf çektim."

Müşterimizle bakıştık, şaşıp kalmıştık.

"Galiba bir yanlışlık oldu," dedim. "Burada iki tane Patrikhane olmalı. Bakın şu telgrafa, Elman imzasıyla verilmiş, Patrikhane diye de yazıyor."

"Burada sadece bir tane Patrikhane vardır beyefendi. Ve de tek papaz. Bu telgrafa gelince, anlaşılan biri skandal çıkarmak

istiyor. Siz en iyisi polise gidin. Artık konuşmamıza lüzum yok."

Çok geçmeden Bay Amberley'le ben kendimizi sokakta buluverdik. Burası İngiltere'nin en ilkel köylerindendi. Postaneye gittik; orası da kapalıydı; neyse ki istasyon lokantasında bir telefon vardı da Holmes'la konuşabildim. O da şaşırılmıştı.

"Çok tuhaf!" diyordu uzaktan gelen sesi. "Çok ilginç. Korkarım dostum, akşam treni olmadığı için geri dönemeyeceksin. İstemeyerek sizin, köydeki otelde berbat bir gece geçirmenize neden oluyorum. Ama orada doğa güzeldir; eh, yanında da Josiah Amberley var... Umarım iyi eğlenirsin."

Telefonu kapatırken kıs kıs güldüğünü duydum. Amberley'in ne pinti biri olduğu çabuk ortaya çıktı. Yolculuk masraflarından yakındı, tren biletini üçüncü sınıf aldı, otel masrafının çok yüksek olduğunu tekrarlayıp durdu. Neyse ki ertesi sabah Londra'ya vardık; hangimizin canı daha sıkkındı, kolay kolay anlayamazdınız.

"İsterseniz Baker Caddesi'ne uğrayalım. Belki Bay Holmes bir şeyler bulmuştur."

"Buldukları dünkü gibiyse hiçbir işe yaramaz," dedi Amberley, kötü kötü bakarak. Yine de benimle geldi. Daha önce Holmes'a telgraf çekerek geliş saatimizi bildirmiştim; ancak o bir not bırakmıştı: Lewisham'daymış ve bizi orada bekliyormuş.

Bu sürpriz oldu ama daha büyük sürpriz, müşterimizin oturma odasında Holmes'ün yalnız olmayıştı; yanında

başka bir adam vardı. Posbıyıklı, güneş gözlüklü ve kravatında masonlara özgü iğne taşıyan biri.

"Size arkadaşım Bay Barker'ı tanııştırıyorum," dedi Holmes. "O da sizin meselenizle ilgilendi, Bay Amberley, ama yarı yöntemlerle çalışıyoruz. İkimizin de size bir sorumuz var."

Josiah Amberley kendini düşercesine koltuğuna bırakıverdi. Tehlikeyi sezmişti; bunu, oraya buraya yönelen bakışlardan, suratındaki sinirli kasılmalardan anlamıştım.

"Ne soracaksınız Bay Holmes?"

"Cesetleri ne yaptınız?"

Adam kısık bir ses çıkararak ayağa fırladı, yumruğunu havaya salladı; sanki nutku tutulmuştu; korkunç ve yırtıcı bir hayvanı andırıyordu. O anda gerçek Amberley'i görmüştüm. Ruhu bedenine yansımış bir şeytandı bu! Kendini koltuğa bıraktığında elleriyle dudaklarını kapadı; inleyişini önlemek istercesine. Tam o sırada Holmes bir kaplan gibi adamın gırtlığına sarıldı ve suratını öne doğru bastırdı. Amberley'in hırıldayan ağzından yere beyaz bir tablet düştü.

"Kestirme ölümden vazgeçin, Bay Amberley. Önce halledilecek bazı işlerimiz var. Ne dersiniz, Barker?"

"Araba kapıda bekliyor."

"Karakola kadar birkaç yüz metre var. Sen burada kal, Watson. Ben yarım saate kadar dönerim."

İhtiyar fabrikatörün iri bedeninde bir aslanın gücü saklı olsa da bu, deneyimli iki erkeğin hakkından gelmeye yeterli olmadı. Debelene debelene dışarıda bekleyen arabaya

götürüldü; bense bu acayip evde tek başıma nöbete kaldım. Neyse ki Holmes sözünde durdu ve erken döndü; yanında genç bir müfettiş vardı.

"Barker'ı karakolda bıraktım, formaliteleri bitirsin diye," dedi Holmes. "Sen Barker'ı tanımazsın, Watson. Kendisi çoğu zaman Surrey kıyılarında çalışır; bana rakip bir meslektaş sayılır. Sen bana esmer iri yarı bir adamdan bahsettiğin zaman o olduğunu anlamıştım. Bazı meseleleri tereyağından kıl çeker gibi çözmüştür kendisi, öyle değil mi Müfettiş Bey?"

Genç müfettiş cevap verdi: "Birkaç kez gerçekten başarılı oldu."

"Kullandığı yöntemler sıra dışı, tıpkı benimkiler gibi. Ancak bunlar bazen faydalı olabiliyor, bana hak vereceksiniz. Mesela siz yasal uyarınızı yapsaydınız, yani 'Bundan sonra söyleyecekleriniz aleyhinize delil olarak kullanılabilir' falan demiş olsaydınız herifi hiçbir zaman suçunu itirafa zorlayamazdınız."

"Olabilir, hem zaten hedefimiz aynı, Bay Holmes. İnanın, biz de kendimize göre bu meseleyi çözer, adamı da tutuklardık. Bizim kullanamadığımız yöntemlerinizle işimize burnunuzu sokarak adımızı kötüye çıkarmanızdan ötürü size kızırıyorsak, kusura bakmayın."

"Böyle bir şey aklımdan geçmez, MacKinnon. Size söz veriyorum, ben arka planda kalacağım. Barker'e gelince, ben ne söylesem onu yapar."

Müfettiş rahatlamış gibi görünüyordu.

"Çok nazıksınız, Bay Holmes. Başarı veya başarısızlık sizce önemli olmayabilir ama bize gelince öyle değil; bir kere gazeteciler peşimizi bırakmaz."

"Haklısınız. Ama size nasılsa soru soracaklar; cevapları şimdiden hazırlamak daha iyi olmaz mı? Sözgelimi, şu süper zeki muhabirlerden biri, bu meselede sizi şüphelendiren noktaların neler olduğunu ve bunlara dayanarak gerçek sonuca nasıl vardığınızı sorsa, ne diyeceksiniz?"

Müfettiş istifini bozdu.

"Doğrusu şu ana kadar elimde kesin bir delil yok, Bay Holmes. Tutuklunun, üç şahit önünde intihar etmeye kalkışması nedeniyle karısını ve onun âşığını öldürdüğünü itiraf ettiğini siz söylediniz. Bu sonuca nasıl ve nereden vardınız?"

"Siz ev arama emri çıkartmış mıydınız?"

"Üç polis memuru yolda."

"O zaman aradığınız ipucunu bulacaksınız. Cesetler fazla uzakta olmamalı. Şüpheli yerleri kazmak çok zaman almaz. Ev oldukça eski. Herhangi bir yerde, kesinlikle kör bir kuyu olacak. Şansınızı orada deneyin."

"Peki ama cinayeti nasıl anladınız?"

"Önce neler olduğunu anlatayım, sonra size ve dostuma –ki bu vakada bana yaptığı yardımı ödeyemem- cinayetin açıklamasını yapayım. Öncelikle katilin zihniyetine dikkat çekmek isterim. Öyle tuhaf bir kişi ki, bazen düşünüyorum, kendisini darağacına göndermek yerine tımarhaneye tıkmak daha doğru olmaz mı diye. Herifin karakteri modern

Anglosaksonunkinden ziyade ortaçağdan kalma bir İtalyaninkine benziyor. Cimrinin teki, karısını öyle usandırmış ki zavallı kadın, maceraperest biri için tam bir av. Ve o maceraperest çok geçmeden ortaya çıkıveriyor; satranca meraklı bir doktor kişiliğinde. Amberley satrançta ustaydı; işte Watson, her şeyi önceden hazırlayan bir beyin. Ayrıca bütün cimriler gibi kıskanç da. Üstelik bu kıskançlığı hastalık derecesinde. Haklı mıydı, haksız mıydı bilmiyorum ama karısının bir gönül ilişkisi olduğuna inanmıştı. Bunun üzerine öç almaya karar verdi ve şeytana pabucunu ters giydirircesine cinayet planı hazırladı. Benimle gelin!"

Holmes bizi peşine taktı; sanki oldum olası bu evde doğmuş büyümüş gibi kendinden emin adımlarla yürüdü, "Çelik Kasa"nın açık kapısı önüne gelince durdu.

"Amma pis bir boya kokusu!" diye yakındı müfettiş.

"İlk ipucumuz bu işte!" dedi Holmes. "Bunu Dr. Watson'ın gözlemlerine borçluyuz; her ne kadar kendisi bundan bir sonuç çıkaramamışsa da. Kafama şu takıldı: Adam evini neden böyle bir zamanda kokuya boğsun? Tabii ki başka bir kokuyu veya şüpheyi çekecek bir kokuyu bastırmak için. Hesapta bir de pencereleri ve kapıları demirden olan şu oda var. İçeriden dışarıya kuş uçmaz bir oda. Şu iki ipucu sizi nereye götürüyor? Bunu anlayabilmek için evin içine girmem gerekiyordu. Bu işin içinde bir bityeniği olmalıydı; buna emindim. Çünkü daha önce Haymarket tiyatrosuna gidip satılan biletleri kontrol etmiştim. O gece (B) sırasında otuz ve otuz iki numaralı yerler satılmamıştı. Demek ki o akşam Amberley tiyatrodaki değildi; böylece cinayetin işlendiği saatte başka bir yerde bulunma ihtimali ortadan kalkıyordu. Sırf cimriliği yüzünden bir hata yaptı, sadece karısı için satın

aldığı tek tiyatro biletini görmek isteyen Dr. Watson'a o bileti gösterdi. Keskin zekâlı dostum koltuk numarasını aklında tutmasını bildi. Geriye tek bir şey kalıyordu: Kimse tarafından rahatsız edilmeden evin içini nasıl araştırabilirdim? Bir adam tuttum ve müşterimi, günübirlik dönemeyeceği bir yere telgrafla çağırttım. Ne olur ne olmaz diye de Dr. Watson'ı yanına kattım. Papaz rolünü oynamak için de tabii benim eski dostum Crockford'a başvurudum. Nasıl, iyi mi?"

Müfettiş, Holmes'a duyduğu hayranlığı gizleyemedi.

"Harika!" dedi.

"Planımı uygulayabilmek için eve bir hırsız gibi girmeye karar verdim. Kapıdan, bacadan evlere girmek benim ustaca yaptığım bir iştir; isteseydim bu meslekte kesinlikle yükselebilir ve en iyisi olurum. Neler bulduğuma bakın şimdi. Odanın süpürgelikleri boyunca seyreden şu gaz borusunu görüyor musunuz? Bir köşede yukarıya doğru çıkıyor; orada da bir musluk var. Bu boru aynı zamanda Çelik Oda'ya geçiyor, odanın tavanının orta yerinde asılı duran abajurda son buluyor. Sonlanan boru kısmının da ağzı açık. Dışarıdaki musluğu çevirdiniz mi odanın içi bir anda gazla doluveriyor. Kapıyla pencereler kapalıysa, musluk da açıksa, böylesine ufacık bir oda içinde bulunan kimsenin iki dakika içinde bilincini yitireceğine kalıbımı basarım. Amberley, karısıyla âşığı bu odaya getirtti; ondan sonrası artık çocuk oyuncağıydı."

Müfettiş boruyu dikkatle inceledi. "Müfettişlerimden biri gaz kokusundan bahsetmişti," dedi. "Fakat o anda kapı ve pencereler açıktı; etraf boyandığı için boya kokusu da karışıyordu. Amberley'in söylediğine göre boya işine

cinayetten bir gün önce başlamış. Daha başka neler var Bay Holmes?"

"Derken hiç beklemediğim bir şey daha oldu. Tam yemek odasının penceresinden içeriye giriyordum ki birden yakama bir el yapıştı ve biri: 'Ne arıyorsun burada, serseri?' diye bağırdı. Başımı çevirdim; dostum ve rakibim Bay Barker'ı gözlüğünden tanıdım. Bu sahiden komik bir rastlantıydı. Kendisi, Dr. Ernest'in ailesi tarafından tutulmuştu; o da bu işin içinde bir bityeniği olduğu kanısıyla araştırmalarını buraya kadar sürdürmüştü. Evi birkaç gündür gözaltında tutuyordu. Dr. Watson'ı da şüpheliler arasına katmış ama tutuklayamamış. Ama mutfak penceresinden birinin içeriye girdiğini görünce artık dayanamamış. Tabii kendisine olan biteni anlattım, sonra çıkıp gittik."

"Ona her şeyi anlattınız da bize niye bir şey söylemediniz?"

"Amberley'e blöf yapmaya karar vermiştim; nitekim blöfüm tuttu. Siz buna izin vermezsiniz."

Müfettiş güldü.

"Haklısınız. Sizi iyi anlıyorum, Bay Holmes. Öyleyse siz şimdi perde arkasına çekiliyorsunuz ve tüm verileri bize bırakıyorsunuz?"

"Aslında ben hep öyle yaparım."

"O zaman polis adına size teşekkür ediyorum. Meselede çözüldü sayılır; cesetlerin bulunması da zor olmaz."

"Ben size küçük bir ipucu daha vereyim," dedi Holmes. "Eminim ki Amberley'in bile bundan haberi yoktu. Müfettiş Bey, sonuca varmak için kendinizi suçlunun yerine koyar

'Ben olsaydım ne yapardım?' diye düşünürsünüz. Biraz da hayal gücünüzü kullandınız mı bu iş biter. Diyelim ki siz, o küçük odada hapis kaldınız; düşmanınızla hesaplaşabilmeniz için sadece iki dakikanız var. Ayrıca düşmanınızın kapının öbür yanında olduğunu biliyorsunuz. Bu durumda ne yapardınız?"

"Ölmeden önce arkamda bir not bırakırdım."

"Gayet mantıklı. Nasıl öldürüldüğünüzü yazardınız. Fakat bunu bir kâğıda yazmanın anlamı yok; çünkü katiliniz böyle bir yazıyı hemen bulabilir. Ama bu notu duvara yazsanız, elbet birisi görür, değil mi? Şimdi şuraya bakın bakalım! Kapının yanındaki süpürgeliğin üzerine kırmızı mürekkeple ne yazılmış? 'Bizi...' Hepsi bu kadar."

"Bundan ne anlam çıkarıyorsunuz?"

"Yazının yazıldığı yer, döşemeden sadece otuz santim yükseklikte. Demek ki Dr. Ray Ernest ölmeden önce yere uzanmıştı. Cümlesini tamamlayamadan bilincini kaybetmişti."

"'Bizi öldüren...' diye mi devam edecekti?"

"Herhalde. Cesedini inceleyin, bakalım kırmızı mürekkep lekesi görecek misiniz?"

"Rahat olun, inceleyeceğim. Yalnız, değerli evrak ne olacak? Bir cinayet işlendiğine göre hırsızlık ortadan kalkmış oluyor. Hâlbuki adamın değerli evrakı vardı. biz araştırdık."

"Bana kalırsa onları emin bir yere kendisi sakladı. Zamanı geldiğinde evrakı tesadüfen bulmuş gibi yapacak ve karısıyla

âşığının bunları postalamış olabileceklerini, ya da kaçarken düşürmüş olabileceklerini ileri sürecekti."

"Anlaşılan sizin altından kalkamayacağınız şey yok," dedi müfettiş. "Adamın polise başvurması doğaldı ama nasıl oldu da sizi arayıp buldu?"

"Kibrinden!" diye cevap verdi Holmes. "Kendinden o kadar emindi ki kimsenin onu suçlu bulabileceğini aklının ucundan bile geçirmedi. Kendisinden şüphelenebilecek komşularına karşı en azından 'Gördünüz mü, sadece polise gitmekle kalmadım, Sherlock Holmes'u bile dâhil ettim," diyebilecekti.

Müfettiş güldü.

"Sırf bu yüzden bile olsa bizi bağışlayın, Bay Holmes. Ama bu şimdiye kadar gördüğüm en iyi çalışmaydı."

Birkaç gün sonra dostum, on beş günde bir çıkan North Surry Observer dergisine baktı. Kocaman puntolu harflerle "Esrarengiz Ev" diye başlayan bir yazıyı gösterdi; sonu "Ve işe polis müdahale etti!" diye bitiyordu. Tüm hadise ayrıntılarıyla birlikte anlatılmıştı. Özellikle son cümle ilginçti: Müfettiş MacKinnon'un keskin zekâsı, yağlıboya kokusunun bir başka kokuyu, mesela gaz kokusunu bastırabileceği sonucunu çıkardı. Soğukkanlılıkla yürüttüğü incelemeleriyle demir kapılı odanın ölüm hücresi olarak kullanıldığını kanıtladı. Hele aranan cesetlerin, üzerine bir köpek kulübesi konarak gizlenmiş bir kuyuda bulunması, polis teşkilatımızın zekâsının en parlak örneği olarak hatırlanacaktır.

"Anlaşıldı, anlaşıldı; MacKinnon ne esaslı bir müfettişmiş meğer," diyerek gülümsedi Holmes. "Bizim dosyaya koy şunu Watson. Belki bir gün gerçeği sen yazarsın!"

Peçeli Kiracı

Bay Sherlock Holmes'ün yirmi üç yıl boyunca aktif görev yaptığı ve bunun on yedi yılında benim de onun yanında olmama, maceralarını kaleme almama izin verdiği düşünülürse, elimin altında ne kadar malzeme olduğu daha iyi anlaşılır. Dolayısıyla asıl sorun, bulmakta değil seçmekte olmuştur her zaman. Raflar dolusu yıllıklar, belgeler ve vaka raporları; sadece suça meraklı olanlar için değil, Victoria döneminin sonlarına denk gelen bir zaman dilimi içinde yaşanan toplumsal skandalları öğrenmek isteyenler için de bir hazine niteliği taşımaktadır. Skandal demişken, ailelerinin onurlarına ya da atalarının itibarına bir zarar gelmesin diye yalvar yakar mektuplar gönderen şahısların içi rahat olsun. Bu hatıraların arasından seçim yaparken, dostumu her zaman diğerlerinden ayıran niteliklerden olan sağduyu ve profesyonelliği elden bırakmıyor, bize emanet edilen güvenlerine hiçbir zaman ihanet etmiyoruz. Sırası gelmişken, bu belgeleri ele geçirip imha etmek isteyenleri bir kez daha şiddetle kınadığımı belirtmek isterim. Ancak arkasında kimlerin olduğunu gayet iyi bildiğimiz bu girişimlerin tekrarlanması halinde, Bay Holmes'dan aldığım yetkiye dayanarak söylüyorum, politikacı, fener ve evcil karabatakla ilgili hikâye kamuoyuna sunulacaktır. Mesajın gerekli yerlere gittiğini umuyorum.

Bütün bu vakalarda Holmes'ün, artık bütün okurların aşına olduğu, o kendine özgü içgüdü ve gözlem yeteneklerini tam

anlamıyla sergileme fırsatını bulduğunu sanmak doğru olmaz. Bazen bir ağacın meyvesini koparmak için daldan dala atlamak zorunda kalırken, bazen de o meyve dosdoğru kucağımıza düşmüştür. Ancak en hazin trajediler çoğu zaman, Holmes'ün kendini gösteremediği bu vakalarda yaşanmıştır. Şimdi size anlatmak istediğim hikâye de bunlardan biri. Son olarak, bazı isimleri ve yerleri değiştirmeme rağmen, geri kalanın aynen anlatıldığı gibi yaşandığının da altını çizerek başlıyorum.

1896'nın sonlarına doğru, bir sabah Holmes'dan, acele yanına gitmemi isteyen bir telgraf aldım. Baker Sokağı'na vardığımda Holmes duman altı olmuş odada, karşısında yaşlıca, anaç bir kadınla oturmuş beni bekliyordu.

"Bu hanım Güney Brixton'dan Bayan Merrilow olur," dedi dostum elini havada savurarak. "Kendisi tütün içilmesinde bir sakınca görmüyor, bu kötü alışkanlığına devam etmek istersen çekinme. Bayan Merrilow'un ilginç hikâyesi, sonunda senin de yardımına ihtiyaç duyabileceğim yeni gelişmelere gebe."

"Elimden geldiğince..."

"Tahmin edersiniz ki Bayan Merrilow, Bayan Ronder'ın yanına gideceksem yanımda bir şahit olmasını isterim. Ama siz yine de bunu kendisine önceden bildirin."

"Size minnettarım, Bay Holmes," dedi konuğumuz, "siz yeter ki gelin; gerekirse yanınızda bütün mahalleyi getirseniz de olur."

"O halde öğleden sonra geliriz. Ama işe girişmeden önce her şeyi doğru anlamış mıyız, bir görelim. Böylece Dr. Watson da

meseleyi kavramış olur. Yanlış hatırlamıyorsam Bayan Ronder'ın yedi yıldır kiracınız olduğunu, ama yüzünü sadece bir kere gördüğünüzü söylemişsiniz."

"Görmez olaydım!" dedi Bayan Merrilow.

"Çok korkunç bir haldeymiş anlaşılır."

"Ona yüz demeye bin şahit ister Bay Holmes. Daha da bir şey demiyorum. Bir keresinde kadın yukarıdaki pencereden dışarı bakarken sütçü görmüş onu da, adamcağız korkudan elindeki güğümü düşürüp bütün sütü ön bahçeye döküvermişti. İşte böyle bir surat bu. Onu gördüğümde gafil avlanmış, hemen örtünüp, 'Evet Bayan Merrilow, artık peçemi neden açmadığımı anlamışsınızdır herhalde,' demişti."

"Geçmiş hakkında bir şey biliyor musunuz?"

"Hiçbir şey bilmiyorum."

"Odayı tutarken referans göstermiş miydi?"

"Hayır Bayım, ama kirayı peşin vermişti, hem de fazlasıyla. Masanın üzerine avansı koyduğu anda ağzımı açamadım. Bu devirde benim gibi yoksul bir kadının böyle bir teklifi reddetme lüksü olmaz."

"Peki neden sizin evinizi seçtiğini söyledi mi?"

"Benimki anayoldan epey uzak olduğu için diğerlerinden daha sessizdir. Ayrıca bekârdan başkasına oda vermem, kendi ailem de olmadığı için evim her zaman sakin olur. Başka yerleri de denemiş, benimkinin ona en uygun yer olduğunda karar kılmıştır herhalde. Zaten kadın, karışanım görüşenim olmasın yeter diyor; karşılığını her türlü de ödüyor."

"Demek ki o günkü kazanın haricinde kadının yüzünü başından beri görmediniz. Bu gerçekten de son derece ilginç bir hikâye ve işin aslını öğrenmek istemekte haklısınız."

"Aslında benim bir sıkıntım yok Bay Holmes. Kirayı aldığım sürece benim için hava hoş. stne üstlük, onun gibi sessiz, dertsiz bir kiracı daha yoktur herhalde."

"Peki o zaman bana neden geldiniz?"

"Söz konusu olan, kadının sağlığı Bay Holmes. Günden güne eriyip gidiyor. Kafasına da takmış. 'Cinayet!' diye bağırıp duruyor. 'Cinayet!' Bir keresinde de şöyle bağırdığını duydum: 'Seni vahşi hayvan! Seni canavar!' Gecenin bir yarısı herkesi ayağa kaldırdı. Ben de sabahına gidip, 'Bayan Ronder,' dedim, 'ruhunuzu sıkan bir mesele varsa bir rahibe gidin. Olmadı, polis var. Biri size yardım eder artık.' O da bana, 'Tanrı aşkına, hayır, polis olmaz! ' demesin mi? 'Rahip de geçmişi geri getiremez. Ancak ölüp gitmeden, gerçeği birilerine anlatırsam iim rahat eder,' dedi sonra da. Ben de, 'O zaman ř dedektife gidin siz de,' dedim, sizi kastederek. Kadın bu fikre bayıldı. 'İşte aradığım adam,' dedi. 'Neden daha önce düşünemedim ki?' dedi. 'Onu buraya getirin Bayan Merrilow, gelmeyecek gibi olursa meşhur yabani hayvan terbiyecisi Ronder'ın karısı olduğumu söyleyin. Bunu söyledikten sonra, üzerine bir de Abbas Parva'nın adını verin,' dedi. Bakın buraya da yazdırdım: Abbas Parva. 'Eğer sandığım kişiye, bunu görünce mutlaka gelecektir,' dedi sonra."

"Gideceğim de zaten," diye karşılık verdi Holmes. "Pekâlâ Bayan Merrilow, her şey için teşekkür ederim. şimdi izin verirseniz biraz Doktor Watson'la da konuşmak istiyorum."

Öğlene kadar sürer. Saat üçe doğru Brixton'daki evinizde oluruz."

Konuğumuz odadan dışarı paytak paytak çıktıktan sonra - itiraf etmeliyim ki, Bayan Merrilow'un yürüyüş şeklini anlatmak için başka bir tabir bulamadım- Sherlock Holmes müthiş bir enerjiyle köşede duran kitaplara saldırdı. Birkaç dakika sayfaları hızla karıştırdıktan sonra, aradığını bulduğunu belli eden keyifli bir homurtu çıkardı. O kadar heyecanlıydı ki, hiç ayağa kalkmadan bağdaş kurup, kucağına o koca koca kitaplardan birini alarak Buda gibi oturdu yerde.

"Bu vaka o zaman da başımı ağrıtmıştı Watson. Kenarlara aldığım notlardan da belli. İtiraf etmeliyim ki bir sonuca ulaşamamıştım. Ama yine de sorgu hâkiminin yanıldığından emindim. Abbas Parva olayını hatırlamıyor musun?"

"Hayır Holmes."

"Gerçi seninle o zamanlar da birlikteydik ama bundan bir şey çıkmaz diye düşünüp, fazla üzerinde durmamıştım. Bu belgelerden bak istersen."

"Sen anlatsan olmaz mı?"

"Bak o daha kolay. Zaten anlatmaya başlayınca hatırlarsın muhtemelen. O zamanlar Ronder'ı tanımayan yoktu. Wombwell ve Sanger'ın ezeli rakibi, dönemin en büyük şovmenlerinden biriydi. Ama anlaşılan, sonradan içki belasına kapılmış ve büyük trajedinin yaşandığı sıralarda hem kendisi hem de gösterisi çöküştü. Her şey, geceyi geçirmek için Berkshire yakınlarındaki küçük bir köy olan Abbas Parva'da durakladıklarında olmuş. Asıl gitmek istedikleri yer Wimbledon'mış ve Abbas Parva küçük bir yer olduğu için

çadırları açmaya bile değmeyeceğine karar verip sadece geceyi geçirmek için durmuşlar.

Gösterilerinin en büyük numaralarından biri, müthiş bir Kuzey Afrika aslanıymış. Ronder ve karısı, gösteri sırasında, Sahra Kralı adını verdikleri bu aslanın kafesine girerlermiş. Bak, bu fotoğraf gösteri sırasında çekilmiş; şu iri yarı adam Ronder, yanındaki zarif kadın da karısı. Soruşturma sırasında aslanın ne kadar tehlikeli bir hayvan olduğuna da değinilmiş, ama her zamanki gibi, bunun da üzerinde fazla durulmamış.

Ronder ve karısı, aslanı geceleri beslermiş. Bazen biri, bazen diğeri gider; yemeği kendileri götürdüğü sürece, onları sahibi belleyip zarar vermeye kalkışmayacağına inandıkları için bu işi başka kimsenin yapmasına izin vermezlermiş. O gece -ki yedi yıl önce oluyor- ikisi birlikte gitmişler ve ayrıntılarının hiçbir zaman ortaya çıkarılamadığı korkunç bir olay yaşanmış.

Bütün kamp sakinleri gece yarısı hayvanın kükremelerine ve kadının çığlıklarına uyanmışlar. Seyisler ve diğer görevliler ellerinde fenerlerle olay yerine gittiklerinde korkunç bir manzarayla karşılaşmışlar. Ronder, kafasının arka tarafı ezilmiş, derisinde büyük pençe izleriyle, kapısı açık olan kafesin on metre kadar uzağında, yerde yatıyormuş. Kapının hemen dibindeyse Bayan Ronder yerde sırtüstü yatmaktaymış. Hayvan, kadının yüzünü öyle fena parçalamış ki, görenler kadının çok fazla yaşayamayacağına kanaat getirmiş. Ama yine de iri yarı Leonardo ve palyaço Griggs hemen atılmış, arkalarından gelen diğer adamların da yardımıyla aslanı kafese sokup kapısını kilitlemeyi başarmışlar. Hayvanın kafesten nasıl çıktığını anlayan olmamış. Çiftin içeri girmeye yeltendiğinden ve hayvanın bir

punduna getirip üstlerine atladığından başka bir şey gelmiyormuş kimsenin aklına. Bir şey haricinde, dikkate değer başka bir delil yok; o da acıdan aklı başından gitmiş kadının, karavana götürülürken 'Korkak! Korkak!' diye bağıışı. Kadın, ifade verecek hale ancak altı ay sonra gelebilmiş; ama soruşturmadan başka bir şey çıkmayınca, adamın, talihsiz bir kaza sonucu öldüğüne hükmedilmiş."

"Başka ne olabilir ki?" diye sordum.

"Sen de haklısın. Ama Berkshire Karakolu'nun cevval memurlarından genç Edmunds'ın aklına takılan birkaç şey olmuştu. Zeki bir çocuktuk o! Hatta sonradan Allahabad'a gönderdiler onu. Ben de meseleyi ondan öğrendim zaten. Bana uğrayıp anlatmıştı."

"Şöyle zayıf, sarı saçlı bir adam mıydı?"

"Aynen. Bak gördün mü? Nasıl da yakaladın hemen."

"İyi de onun aklına takılan şeyler neymiş?"

"Aslında ikimizin de aklına aynı şeyler takılmıştı. Her şeyden önce bütün meseleyi kafada yeniden tasarlamak çok zordu. Olaya bir de aslanın gözünden bak. Hayvan serbest kalmış. Peki ne yapmış? Hemen Ronder'ın üzerine atlamış. Ronder dönüp kaçmaya çalışmış -bunu kafasının arkasındaki izlerden anlıyoruz- ama aslan onu yakalayıp haklamış. Peki sonra ne yapmış? Kaçıp oradan gideceğine kadına dönmüş, onu da yere devirip yüzünü paramparça etmiş. Sonra bir de kadının, kocasının onu hayal kırıklığına uğrattığını düşündüren çığlıkları var. Zavallı adam ona nasıl yardım edecekti ki? İşin zorluğunu görebiliyor musun?"

"Evet."

"Başka bir şey daha var. Şimdi düşününce aklıma geldi. Aslanın kükrediği, kadının çığlık attığı sırada bir adamın korku dolu bağırıları da duyulmuş."

"Ronder'dı muhakkak."

"Kafatası öyle parçalanan birinden nasıl ses çıkabilir ki? En az iki tanık, kadının çığlıklarına bir de erkek sesinin katıldığını belirtiyor."

"Herhalde o sırada kamptaki herkes bağırı duruyordu. Bu arada diğer noktalarla ilgili de bir önerim var."

"Duymak isterim."

"Aslan serbest kaldığında çift, kafesten on metre kadar ötede yan yanaydı. Adam kaçmaya çalışırken yakalandı. Kadınsa kafese koşup kendini içeri kapatmaya karar verdi. Bu belki de tek kaçış yeri idi. Ama hedefine ulaşmak üzereyken hayvan onu da yakalayıp yere serdi. Kadın, kocasına, kaçmaya çalışarak hayvanı öfkelenirdiği için kızmıştı. İkisi dimdik dursa hayvanı püskürtebilirlerdi belki de. Bu yüzden 'Korkak!' diye bağırı duruyordu."

"Gerçekten harika bir fikir bu Watson! Ama tek bir kusuru var."

"Neymiş o kusur Holmes?"

"İkisi de kafesten on metre ötedeyse hayvan nasıl serbest kaldı?"

"Bir düşmanları serbest bırakmıştır belki de."

"Peki gösterilerde kafesin içinde birlikte numaralar yapıyorken dışarı çıktığında neden üstlerine saldırdı?"

"Belki yine aynı düşman onu kızdırmak için bir şey yapmıştır."

Holmes bir süre sessiz kalıp düşündü.

"Senin teorinle ilgili olarak şunu söyleyebilirim, Ronder'ın düşmanı çoktu. Edmunds'tan öğrendiğim kadarıyla sirkte esip gürleyen, karşısına çıkanı yeri geldiğinde küfürle, kaba sözlerle de yıkıp geçmeyi bilen iri yarı bir adammış. Sabahki konuğumuzun sözünü ettiği canavar da beyefendinin ta kendisiydi bence. Ancak bütün bu spekülasyonlarımız, delillerle destekleyemediğimiz sürece lafta kalacaktır. Dolapta soğuk keklik ve bir şişe de Montrachet olacaktı Watson. Biraz güç depolayalım, yoksa ihtiyaç duyduğumuzda çok ararız."

Araba bizi Bayan Merrilow'un evine bıraktığında, tombul kadını mütevazı pansiyonunun kapısında bizi beklerken bulduk. Tek bir endişesi vardı, o da böyle değerli bir kiracıyı kaybetmektir. Bu yüzden, bizi yukarı çıkarmadan önce tatsız bir şey söylemeyelim ya da yapmayalım diye uyardı. Böyle bir şey yapmayacağımızı söyledikten sonra eski püskü merdivenleri çıkıp gizemli kiracısının odasına geldik.

Kapalı, havasız, küf kokan bir odaydı burası. Kiracının dışarı hiç çıkmadığı düşünülürse bunda şaşkıncu bir yan yoktu. Hayvanları kafeslerde tuttuğu yılların ardından kader intikamını almış, onu da vahşi bir hayvan gibi kafese kapatmıştı. Odanın bir köşesindeki kırık dökük bir koltukta oturmuş bizi bekliyordu. Hareketsiz geçen uzun yıllar hatlarının kalınlaşmasına neden olsa da, bir zamanlar güzel, kıvrımlı bir vücuda sahip olduğu belliydi. Yüzündeki kalın,

koyu renkli peçe ancak üstdudağına kadar indiğı için biçimli ağzı ve zarif çenesi ortadaydı. Her halinden, bir zamanlar etkileyici bir kadın olduğı anlaşılıyordu. Sesi bile melodik ve hoştu.

"İsmim size yabancı gelmemiştir Bay Holmes," diye söze girdi. "Buraya kadar geleceğınızı biliyordum."

"Haklısınız Madam, ama vakanızla ilgilendiğimi nereden bildiğınızı anlamadım."

"Sağlığıma kavuştuktan sonra beni Bay Edmunds sorguya çekmişti. Korkarım ona yalan söyledim. Ama sonradan çok pişman oldum."

"Gerçekleri söylemekte her zaman fayda vardır. Peki ama ona neden yalan söylediniz?"

"Çünkü ucu başka birinin kaderine bağılıydı. Aslında ciğeri beş para etmeyen biri olduğunun farkındaydım ama yine de vicdanım el vermedi. Bir zamanlar çok yakındık, hem de çok!"

"Bu engel şimdi ortadan kalktı mı?"

"Evet Beyefendi. Sözüünü ettiğim kişi öldü."

"O halde neden şimdi bildiğiniz her şeyi polise anlatmıyorsunuz?"

"Çünkü düşünmem gereken bir kişi daha var. Ve o kişi benim, Bay Holmes. Polis soruşturmasının bir rezaleti ortaya çıkarmasına izin veremezdim. Fazla ömrüm kalmadı ve son günlerimi huzur içinde geçirmek istiyorum. Ama yine de

korkunç hikâyemi, sağduyu sahibi birilerine anlatmak ve anlaşılacak istiyorum."

"İltifat ediyorsunuz Madam. Ama unutmayın ki, ben aynı zamanda sorumluluk sahibiyimdir de. Anlattıklarınızı dinledikten sonra bunu polise bildirmeyeceğime dair garanti veremem."

"Buna itirazım yok Bay Holmes. Bir süredir çalışmalarınızı takip ettiğim için, karakterinizi ve yöntemlerinizi gayet iyi biliyorum. Artık okumak kaderimin bana layık gördüğü tek zevk ve inanın bana, dünyada olup biten her şeyi yakından takip ediyorum. Ama ne olursa olsun şansımı denemeye kararlıyım. Anlatmazsam ruhum huzur bulamayacak."

"Arkadaşımla ben sizi dinlemeye hazırız."

Kadın ayağa kalkıp bir çekmecedeki bir erkek fotoğrafı çıkardı. Kocaman kollarını, şişirdiği göğsünün üzerinde kavuşturmuş, muhteşem bir fiziğe sahip, her halinden profesyonel bir akrobat olduğu belli olan bir adamın fotoğrafıydı bu. Gür bıyıklarının altında belirmiş olan tebessüm, hayatta çok şey başarmış bir adama aitti.

"Leonardo bu," dedi kadın.

"Görgü tanıklarından biri olan Leonardo mu?"

"Ta kendisi. Ve bu da... bu da kocam."

İnsan domuz karışımı, daha doğrusu yabandomuzu karışımı, korkunç bir surat vardı bu fotoğrafta. Karşımızda duran bu uğursuz ağzı öfkeden köpürmüş halde; o küçük, sinsiz gözleriyse, dünyaya şeytanca bakarken hayal etmek hiç de zor

değildi. Zorbalık, kabadayılık, hayvanlık; bu suratta bütün bunlar okunuyordu.

"Beyler, bu iki resim, hikâyeyi anlamanıza yardımcı olacaktır. Ben sahnede doğup yetişmiş, on yaşına gelmeden ipten ipe atlayıp cambazlık yapmaya başlamış zavallı bir sirk kızıydım. Büyüyüp bir kadın olduğumda bu adam beni sevdi - tabii şehvet ne kadar sevgi sayılabilirse artık- ve bir çılgınlık anında evlendik. O günden sonra hayatım, bu zebaninin başımdan ayrılmadığı bir cehenneme dönüştü. Sirkte, kocamın bana çektirdiklerinden haberdar olmayan kimse yoktu. Çoğu zaman beni bırakıp başka kadınlara gitti. Mızızlanmaya kalktıgımdaysa bağlayıp kırbacıyla dövüyordu beni. Herkes bana acıdığı kadar ondan da nefret ediyordu ama ellerinden ne gelirdi ki? Ondan korkuyorlardı. Zaten yeterince gaddar değilmiş gibi, içince daha da tehlikeli oluyordu. Binlerine saldırıdan ya da hayvanlara zalimlik yaptığı için defalarca içeri girse de her seferinde cezasını ödeyip çıkıyordu. En iyi adamlarımız birer birer çekip gittikçe gösteri de çuvallamaya başlamıştı. Bütün kampı ben, Leonardo, bir de palyaço Jimmy Griggs ayakta tutuyorduk. Zavallı Griggs, kendi hayatı gözyaşlarıyla dolu olsa da, seyircileri güldürmeyi her zaman başarırdı.

Sonra Leonardo yavaş yavaş hayatıma girmeye başladı. Nasıl biri olduğunu siz de gördünüz. O harikulade vücudun içindeki zavallı ruhu sonradan görebilmiş olmama rağmen, yine de kocamın yanında melek kalır. Bana acıyıp yardım etmeye başladıktan bir süre sonra aramızdaki samimiyet aşka dönüştü. Bu, hep hayalini kurduğum ama bir daha başıma geleceğini tahmin etmediğim, derin ve tutkulu bir aşktı. Bundan kocam da şüphelenmedi değil; ama bence o kabadayı

olduğu kadar korkağın da tekiydi ve Leonardo da korktuğu tek adamdı. İntikamını bana her zamankinden daha çok işkence ederek almaya başlamıştı. Bir gece Leonardo çığlıklarımı duyup karavanımızın kapısına kadar gelmişti. O gece kötü bir şey yaşanmadı ama sevgilim ve ben bunun er ya da geç başımıza geleceğini anlamıştık. Kocam yaşamayı hak etmiyordu. Buna son vermenin bir yolunu bulmak zorundaydık.

Leonardo'nun kafası böyle şeylere yatkındı. Her şeyi o planladı zaten. Bunun için onu suçlamıyorum, çünkü ben de her şeyi yapmaya hazırdım. Ama yine de bana kalsa böyle bir planı hayatta tasarlayamazdım. Uzun bir çubuk yaptık -yaptık derken, Leonardo yaptı- tepesine de, sivri uçları dışarıda kalacak şekilde, beş tane inşaat çivisi çaktı. Bitirdiğinde bir aslanın pençesinden farksız olmuştu. Tahmin edeceğiniz üzere, bununla kocamı öldürecek, suçu aslanın üzerine atmak için de kafesi açıp zavallı yaratığı dışarı salacaktık.

Kocamla her zamanki gibi hayvanı beslemeye gittiğimizde gece zifiri karanlıktı. Çiğ eti çinko bir kovanın içinde taşıyorduk. Leonardo ise kafese giderken önünden geçmek zorunda olduğumuz büyük bir karavanın dibinde bizi bekliyordu. Biz önünden geçerken yavaş kalıp saldırıya geçemeyince arkamızdan parmaklarının ucunda, sessizce gelmiş, çubuğu kocamın kafasına vurmuştu. Çubuk indiği anda kocamın kafasından gelen patırtıyla yüreğim sevinçten kıpır kıpır olmuştu. Hemen atılıp aslanın kafesinin mandalını açtım.

İşte ne olduysa o anda oldu. Bu yaratıkların insan kanının kokusunu nasıl çabucak aldığını ve kanın onları ne kadar azdırdığını duymuşsunuzdur. Hayvan o anda içgüdüsel olarak,

bir insanın öldürüldüğünü sezmişti. Ben kapıyı açar açmaz atlayıp üstüme çıktı. Leonardo beni kurtarabilirdi. Gelip çubukla bir kez olsun vurmuş olsa, hayvan ürküp kaçabilirdi. Ama o da paniğe kapılmıştı. Önce korkuyla bağırdığını duydum, ardından arkasını dönüp kaçtığını gördüm. Aynı anda aslanın dişleri yüzüme kilitlenmişti. Beni o sıcak, berbat nefesiyle adeta zehirlediği için acı hissetmiyordum. Bir yandan o kocaman, kanlı dişlerini ellerimle kendimden uzaklaştırmaya çalışırken, bir yandan da imdat çığlıkları atmaya başladım. Kamp bu çığlıklarımı duymuş, herkes ayaklanmıştı. Sonra Leonardo, Griggs ve diğer adamların beni hayvanın pençelerinden kurtardığını hatırlıyorum. Ve bu, uzunca bir süre boyunca hatırladığım tek şey oldu Bay Holmes. Aylar sonra kendime gelip aynaya baktığımda aslana lanetler -hem de ne lanetler- yağdırdım. Ama güzelliğimi elimden aldığı için değil, hayatıma oracıkta son vermediği için lanet okuyordum. Artık hayattan tek bir isteğim kalmıştı Bay Holmes ve neyse ki bunu elde edecek kadar param da vardı. Korkunç yüzümü, kimsenin göremeyeceği şekilde örtüp, tanıdığım kimsenin beni bulamayacağı bir yerde yaşamak istiyordum sadece. Yapabileceğim başka bir şey de yoktu zaten. Ölmek üzere mağarasına çekilmiş, zavallı, yaralı bir hayvan. Eugenia Ronder'ın sonu böyle olmak zorundaydı."

Bu kederli kadın, hikâyesini anlatıp bitirdikten sonra bir süre sessizce oturduk. Sonra Holmes kolunu uzatıp daha önce gösterdiğine nadiren tanık olduğum bir sevecenlikle, kadının elini tuttu.

"Zavallı kız!" dedi sonra da. "Zavallı kız! Kaderin insana ne tür oyunlar oynayacağını bilmek o kadar zor ki. Eğer adalet

diye bir şey yoksa bu dünya kötü bir şakadan ibaret demektir. Peki ama şu Leonardo'ya ne oldu?"

"Ondan bir daha haber alamadım. Belki de ona gücenmeye hakkım yoktu. Bir aslandan artakalanlara razı olmaktansa, gönlünü sirkte karşısına çıkan ilk kadına kaptırmayı tercih etti herhalde. Ama bir kadın, aşkını öyle kolay kolay bir kenara atamaz. Evet, beni o yaratığın pençelerine terk etmişti, ona en çok ihtiyacım olan zamanlarda ortadan kaybolmuştu ama yine de gönlüm, onu darağacına göndermeye elvermedi. Benim için hiçbir şeyin önemi kalmamıştı. Yaşadığım şu hayattan daha korkunç ne olabilir ki? Ama en azından Leonardo'yu koruyabilirdim."

"Ve artık o da öldü."

"Geçen ay Margate'te yüzerken boğularak ölmüş. Gazetede okudum."

"Peki bütün hikâyenin en sıra dışı, en dâhiyane parçası olan o aslan pençeli çubuğa ne oldu?"

"Bilemiyorum Bay Holmes. Kamp yerinde derin bir kuyu vardı. Belki de o kuyuya..."

"Neyse, artık bir önemi kalmadı zaten. Dava kapandı ne de olsa."

"Evet," dedi kadın, "dava kapandı."

Tam kalkmış gidiyorduk ki, kadının sesindeki bir şey Holmes'u alıkoydu. Birden dönüp yanına kadar gitti.

"Hayatınız sadece size ait değildir," dedi. "Bunu aklınızdan çıkarmayın."

"Peki ama kime ne faydası var ki?"

"Kim bilir? Acıya sabırla karşılık vererek, bu sabırsız dünyaya en değerli derslerinden birini veriyor olabilirsiniz." Kadının buna verdiği cevap korkunç oldu. Peçesini kaldırıp ışığa çıktı ve, "Siz olsaydınız buna sabredebilir miydiniz?" dedi.

Silinip gitmiş bir yüz nasıl tarif edilir ki? O gözler... bu tüyler ürpertici harabenin ortasında hüznle bakan, yaşayan tek şey olan o güzel gözler, manzarayı belki daha bile korkunç bir hale getiriyordu. Holmes'la birlikte, merhamet ve isyanla dolu halde ayrıldık o odadan.

İki gün sonra ziyarete gittiğimde, dostum şöminenin üzerinde duran küçük, mavi bir şişeyi işaret etti gururla. Elime alıp baktım. Üstünde kırmızı, zehir etiketi vardı. Kapağını açtığımdaysa burnuma bademe benzeyen hoş bir koku geldi.

"Siyanür mü bu?" diye sordum.

"Aynen. Bu sabah postayla geldi. Bir de mesaj çıktı içinden: 'Günahımı sizin ellerinize teslim ediyorum. Tavsiyenize uyacağım.' Bunu gönderen cesur kadının kim olduğunu tahmin etmek zor olmaz sanırım, Watson."

Shoscombe Prensi

Sherlock Holmes uzunca bir süredir mikroskobun üzerine eğilmiş, bir şeyler incelemekteydi. Nihayet doğrulup muzaffer bir edayla bana bakarak gülümsedi.

"Tutkal bu Watson," dedi. "Tutkal olduğuna şüphe yok. Gel bak, nasıl dağılmış her yere."

Eğilip vizörden baktım.

"O gördüğün kıllar yün paltodan. Daha düzensiz dağılmış olan gri kütleler de toz. Soldakiler epitelyum deri döküntüleri. Ortadaki kahverengi kabarcıklar da şüphesiz tutkal."

"Peki," dedim gülerek. "Sen öyle diyorsan öyledir. Yeni bir mesele mi var yoksa?"

"Bu sadece güzel bir gösteri," diye cevap verdi. "Belki sen de okumuşsundur, St. Pancras vakasında, ölü polis memurunun yanında bir kep bulunmuştu. Sanık kepin ona ait olmadığını iddia ediyor, ama gel gör ki, resim çerçevesi imalatçısı olduğu için sık sık tutkal kullanıyor olmalı."

"Senin vakalarından biri mi?"

"Hayır, Yard'dan dostumuz Merivale ilgilenmemi rica etti. Şu kalpazanı, gömlek manşetindeki çinko ve bakır izlerinden enselediğimden beri mikroskobun önemini anlamaya başladılar." Sabırsızlıkla kol saatine baktı. "Yeni bir müşteri

gelecekti ama gecikti. Bu arada Watson, yarışlardan anlar mısın?"

"Eh, anlarım biraz. Ne de olsa gazi maaşımın yarısı oralara gidiyor."

"O halde seni pist rehberim ilan ediyorum. Peki bir de Sir Robert Norberton desem? Bu isim sana bir şey hatırlatıyor mu?"

"Bir şeyler biliyorum. Adam, Shoscombe'da yaşıyor. Bir ara yazlığım oradaydı da oradan hatırlıyorum. Hatta bu Norberton bir keresinde az daha senin eline de düşecekti de zor kurtuldu."

"O nasıl oldu?"

"Curzon Sokağı'ndaki tefecilerden Sam Brewer'ı kırbaçla öldüresiye dövmüştü."

"Ah, ilginç bir şahsiyetmiş! Hep böyle mi davranır bu?"

"Bela bir adam olduğunu herkes bilir. İngiltere'nin en gözü kara binicilerinden biridir. Hatta birkaç yıl önce Ulusal Kupa'da ikinci bile olmuştu. Eski neslin bütün delilikleri onda. Naiplik döneminin en bıçkın karakterlerinden biri. Boksör, atlet, yarışçı, Kazanova. Ama bir ara boğazına kadar borca batmıştı, sonradan çıkabildi mi bilemiyorum."

"Bu harikaymış Watson! Tam bir karikatür. Adam gözümün önünde canlandı bile. Şimdi de şu malikânedен söz et biraz."

"Shoscombe Park bölgesinin tam ortasında yer alıyor. Meşhur at haralarının orada."

"Baş antrenörün adı da," dedi Holmes, "John Mason. Bana öyle hayretle bakma Watson, elimdeki mektup kendisinden geliyor da oradan biliyorum. Sen önce şu Shoscombe'u biraz daha anlat. Maden bulduk."

"Spanyelleri de meşhurdur," dedim. "Köpek yarışmalarında hep iyi dereceler alırlar. İngiltere'nin en özel ırkıdır desem yeridir. Shoscombe Malikânesi'nin leydisinin de medarı iftiharındırlar."

"Kendisi Sir Robert Norberton'ın eşi oluyorlar sanırım."

"Sir Robert hiç evlenmemiş ki. Yaşantısına bakınca iyi de yapmış diyor insan. Dul kız kardeşi Leydi Beatrice Falder'la birlikte yaşıyor."

"Kadın onun yanında kalıyor herhalde."

"Hayır, hayır. Malikâne kadınının merhum eşi Sir James'ten kalma. Norberton'ın, kız kardeşinin kayınbiraderiyle de işleri var. Bu arada kadının epey bir kira geliri de oluyormuş."

"Ve Robert kardeş de kiralari çatır çatır yiyor herhalde."

"Ben de öyle tahmin ediyorum. Adam şeytanın teki, eminim kız kardeşine kök söktürüyordur. Gerçi tersini duyduğum da oldu; kimileri kadınının kardeşine çok bağlı olduğunu söylüyor. Shoscombe'da ne olmuş bu arada?"

"Ben de bunu anlamaya çalışıyorum. Ah, yanılmıyorsam öğreneceğimiz kişi de geldi."

Kapının açılmasıyla birlikte içeri uzun boylu, temiz tıraşlı, atların yahut da çocukların eğitilmesinden sorumlu kişilere özgü sert ve ciddi duruşlu bir adam girdi. Bay John Mason'ın

her halinden yaptığı işe ne kadar yakıştığı belliydi. Soğukkanlı ve kendine güvenen bir tavırla selam verip, Holmes'ün gösterdiği sandalyeye oturdu.

"Notumu aldınız mı Bay Holmes?"

"Evet, ama fazla bir şey anlatmıyordu."

"Her şeyi olduğu gibi kâğıda dökemezdim. Bu son derece hassas ve karmâşık bir konu. Bunu ancak yüz yüze anlatabilirdim."

"O halde, merakla bekliyoruz."

"Öncelikle şunu söyleyeyim Bay Holmes, patronum Sir Robert galiba delirdi."

Holmes kaşlarını kaldırdı. "Burası bir ev Beyefendi, tımarhane değil," dedi. "Sakıncası yoksa neden öyle dediğinizi sorabilir miyim?"

"Şey, bir adamın bazı tuhaflıkları varsa bir yere kadar mazur görülebilir ama yaptığı her şey tuhafsa o zaman durup düşünürsün. Sanırım Shoscombe Prensi ve Derby yarışları yüzünden kafayı oynattı."

"Bu Prens sizin atınız değil miydi?"

"Bütün İngiltere'nin en iyi atıdır Bay Holmes. Bunu benden iyi kimse bilemez. Şimdi, ne kadar şerefli bir beyefendi olduğunuzu ve konuşacaklarımızın bu odadan dışarı çıkmayacağını bildiğim için açık olacağım. Sir Robert'ın Derby'yi kazanması şart. Boğazına kadar borca batmış durumda ve bu yarış da onun son şansı. Elde avuçta ne varsa

o ata yatırdı. Bahisler de epey yüksek. Şimdi bire kırka kadar düştü ama beyefendi başladığında bire yüz veriyordu."

"Tamam da, at bu kadar iyiye bahis neden bu kadar yüksek?"

"Çünkü insanlar ne kadar iyi bir at olduğunu bilmiyor. Sir Robert bunu tahmincilerden gizliyor. Antrenmanlara bile Prens'in kardeşini çıkarıyor. Görseniz, ikisini birbirinden ayıramazsınız. Oysaki bizimki galopta rahat iki boy fark atıyor. Beyefendinin akıllı fikri o atta. Bütün hayatını bu yarışa bağladı. Tefecileri daha fazla oyalayamaz. Prens kaybederse işi biter."

"Epey büyük bir kumara benziyor. Peki ama delilik bunun neresinde?"

"Şey, ona bir baksanız anlarsınız. Geceleri uyuyamaz oldu. Günün her saati ahırda. Delilik gözlerinden okunuyor. Bu kadarını sinirleri kaldırmıyor artık. Leydi Beatrice'e yaptıklarını bir görseniz!"

"Ne yapıyor?"

"Aslında her zaman iki arkadaş gibiydiler. Hayat görüşleri aynıydı, beğenileri aynıydı. Atları hanımefendi de en az kardeşi kadar severdi. Her gün aynı saatte arabaya atlayıp onları görmeye gelirdi. Prens'e de ayrı bir düşküdü. Öyle ki hayvancağız arabanın sesini ne zaman duysa kulaklarını kaldırır, hanımefendinin yanına gidip şekerini alırdı. Ama bütün bunlar eskidendi."

"Neden?"

"Artık kadının atlara ilgisi kalmadı. Bir haftadır ahırın yanından geçip gidiyor. Bize bir selamı bile çok görüyor."

"Aralarında bir şey mi oldu acaba?"

"Ne olduysa, epey büyük bir şey olmalı. Yoksa Sir Robert, hanımefendinin evladı gibi sevdiği Spanyel'ini neden elinden alsın ki? Birkaç gün önce Yeşil Ejderha'dan ihtiyar Bames'a gönderdi hayvanı."

"Bu gerçekten de garipmiş."

"Kadın, son zamanlarda sağlığı bozulduğu için uzun süre dışarıda kalamıyordu, ama kardeşi her akşam onunla bir-iki saat vakit geçiriyordu. Eh, ona yapmasın da kime yapsın bunları, hanımefendi onun tek dostuydu. Ama bu da eskidendi. Artık yanına bile yaklaşmıyor. Kadın da buna çok içerliyor. Bütün gün suratı asık halde dolaşüyor ve çok içeriyor Bay Holmes. Hem de ne içme!"

"Bu olanlardan sonra mı başladı içmeye?"

"Eskiden bir kadehten fazla içmezdi ama şimdilerde şişeyi elinden düşürmüyormuş. Bana da kâhya Stephens anlatıyor bunları. Her şey çok değişti Bay Holmes ve burnuma hiç de iyi kokular gelmiyor. Başka şeyler de var bu arada. Mesela beyefendinin gece vakti eski kilisenin altındaki mezarlıkta ne işi var? Orada bulunduğu adam kimin nesi?" Holmes ellerini ovuşturdu.

"Devam edin Bay Mason. Gittikçe daha çok ilgimi çekiyor."

"Oraya gittiğini ilk gören, yine bizim kâhya olmuş. Gecenin on ikisiymiş ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyormuş. Ertesi gece eve uğradığımda beyefendi yine kayıptı. Biz de,

Stephens'la birlikte peşine düştük ama bizi görmesinden çekindiğimiz için korka korka gittik. Bilirim, adamın eli çok ağırdır ve bir kez tepesi attı mı gözü kimseyi görmez. Haliyle fazla yaklaşmadık ama her şeyi gördük. Beyefendi o perili mezarlığa gidiyordu ve onu orada bekleyen bir adam vardı."

"Bu perili mezarlık nedir?"

"Şey efendim, civarda eski, harap bir kilise vardır. O kadar eski bir şey ki, kimse ne zamandan kalma olduğunu dahi bilmez. Bu kilisenin altında da uğursuz bir mezarlık var. Gündüz vakti bile karanlık, küf kokan, ıssız bir yerdir ve gece oranın yakınından geçmek bile her babayiğidin harcı değildir. Ama beyefendi korkmaz. Ömrü boyunca korku nedir bilmemiş zaten. Peki ama gecenin bir vakti ne işi vardı orada?"

"Durun biraz!" dedi Holmes. "Orada bir adamın daha olduğunu söylemişsiniz. Bu, ahırdan ya da evden biri olmalı. Kim olduğunu bulup ona sorsaydınız ya."

"Tanıdığım biri değildi."

"Buna nasıl emin olabilirsiniz?"

"Çünkü onu gördüm Bay Holmes. İkinci gece gördüm. Stephens'la çalılarının arasında tavşanlar gibi titreyerek beklerken Sir Robert yanımızdan geçip gitmişti. Sonra arkadan diğerinin geldiğini duyduk. Tabii ondan korkmuyorduk. Sir Robert gözden kaybolunca ayağa kalkıp, ay ışığında yürüyüşe çıkmışız gibi rahat tavırlarla yanına yaklaştık. 'Selam, sen de kimsin?' diye seslendim ben. Bizim geldiğimizi fark etmemiş olacak ki, sesimi duyunca şeytan görmüş gibi bir suratla dönüp baktı. Sonra da çılgınlığı basıp var

gücüyle kaçmaya başladı. Ama ne kaçış! Hakkını vermek lazım. Bir dakikaya kalmadan gözden kayboldu gitti, biz de kimmiş, neyin nesiymiş anlayamadık."

"Ama ay ışığı olduğu için iyice seçebilmişsinizdir."

"Evet, sarı suratlı pisliğin tekiydi. Öyle bir adamın Sir Robert'la ne işi vardı, aklım almıyor."

Holmes bir süre düşüncelere daldı.

"Leydi Beatrice Falder'ın yakınında başkaları da var mı?" diye sordu sonunda.

"Hizmetçisi var, Carrie Evans. Beş yıldır beraberler."

"Sadık biridir muhakkak."

Bay Mason oturduğu yerde hafifçe kıpırdandıktan sonra, "Sadık olduğu garanti," diye karşılık verdi nihayet. "Ama kime sadıktır, onu diyemem işte."

"A-ha!" dedi Holmes.

"Laf taşımayayım şimdi."

"Sizi gayet iyi anlıyorum Bay Mason. Her şey çok açık. Doktor Watson'ın tarifinden, hiçbir kadının Sir Robert'tan kurtuluşu olmadığını çıkarabiliyorum. Peki iki kardeşin arasındaki tartışma buradan patlak vermiş olamaz mı?"

"Bunun olacağı ta en başından belliydi."

"Ama hanımefendi tahmin edememiş olabilir. Sonra bir şekilde uyandığını farz edelim. Haliyle kadından kurtulmaya çalışır. Ama kardeşi buna izin vermez. Kadın zayıf kalbi yüzünden dediğini yaptırmaktan da âcizdir. Nefret ettiği

hizmetçisi sürekli etrafındadır. Kadın kimselerle konuşmaz, suratını asar, kendini içkiye verir. Sir Robert yine bir kızgınlık anında, kadının en çok sevdiği köpeğini de alır elinden. Buraya kadar her şey mantıklı değil mi?"

"Olabilir... yani şimdilik."

"Kesinlikle! Şimdilik. Peki ama bütün bunların eski mezarlıktaki buluşmayla bağlantısı nerede? İşte bunu hikâyeye henüz oturtamadık."

"Evet efendim, benim oturtamadığım bir şey daha var bu arada. Sir Robert neden bir cesedi topraktan çıkarmak istedi?"

Holmes aniden oturduğu yerde dikildi.

"Bunu da dün fark ettik, size yazdıktan sonra. Dün Sir Robert Londra'ya gidince, Stephens'la ben de mezarlığa bir bakalım dedik. Başta her şey normal görünüyordu ama sonra köşedeki cesedi gördük."

"Polise haber vermişsinizdir herhalde."

Konuğumuz acı acı gülümsedi.

"Şey, bunun onları ilgilendireceğini sanmıyorum efendim. Bulduklarımız, bir mumyanın kafası ve birkaç kemiğinden ibaretti. Bin yıllık falandı herhalde. Ama daha önce orada yoktu. Buna kalıbımı basarım. Bir köşeye dizilmiş, üzerini de örtmüşlerdi ama o köşe daha önce boştu."

"Peki bu kemikleri ne yaptınız?"

"Olduğu yerde bıraktık."

"Akıllıca. Sir Robert dün yoktu demiştiniz. Geri döndü mü peki?"

"Bugün gelmesini bekliyoruz."

"Peki, Sir Robert kız kardeşinin köpeğini ne zaman vermişti?"

"Tam bir hafta önce bugün. Sabah hayvancağız eski kuyunun orada havlayıp duruyordu, Sir Robert da tersinden kalkmıştı herhalde. Köpeği yakalayıp bir tutuşu vardı ki, oracıkta öldürecek sandım. Ama sonra jokeylerden Sandy Bain'e verip, Yeşil Ejderha'dan ihtiyar Bames'a götürmesini söyledi. Onu bir daha görmek istemiyormuş."

Holmes bir süre düşüncelere dalmış halde sessizce oturdu. O eski, berbat kokulu pipolarından birini yakmıştı.

"Benden tam olarak ne istediğinizi hâlâ anlayabilmiş değilim Bay Mason," dedi sonunda. "Biraz daha açabilir misiniz lütfen?"

"Şöyle anlatayım o zaman Bay Holmes," dedi konuğumuz.

Cebinden çıkardığı kâğıt parçasını açınca ortaya yanmış bir kemik kalıntısı çıktı.

Holmes bu parçayı dikkatle inceledi.

"Nereden buldunuz bunu?"

"Leydi Beatrice'in odasının altındaki kilerde merkezi ısıtma kazanı vardır. Epeydir yakılmıyordu ama geçenlerde Sir Robert soğuk oluyor deyince yeniden yakmışlar.

Kazanla benim elemanlardan Harvey ilgileniyor. Bu sabah küllerin içinde bunu görmüş, bana getirdi. Epey bir işkillenmişti."

"Aynen benim gibi," dedi Holmes. "Sen ne diyorsun Watson?"

Kemik kapkara olmuştu ama yine de vücudun neresine ait olduğu gayet açıktı.

"Bir insan uylukkemiğinin üst yumrusu bu," dedim.

"Kesinlikle!" Holmes ciddileşmişti. "Şu adam kazanı ne zaman yakıyor?"

"Akşamları yakıp bırakıyor."

"Yani gece oraya biri gitmiş olabilir."

"Evet efendim."

"Oraya dışarıdan girilebiliyor mu?"

"Bir dış kapısı var. Diğer kapısı da Leydi Beatrice'in odasına çıkan merdivenlere açılıyor."

"Çok derin sulara yüzüyoruz Bay Mason, çok derin ve bulanık. Sir Robert dün gece evde değildi demiştiniz."

"Değildi efendim."

"O halde kemikleri yakan o değildi."

"Doğru, efendim."

"Şu ihtiyarın yerinin adı ne demiştiniz?"

"Yeşil Ejderha."

"Berkshire'in o yöresinde iyi balık oluyor mu?"

Konuğumuz, başımda yeterince bela yokmuş gibi bir de bununla mı uğraşacağız dermiş gibi baktı.

"Şey efendim, değirmenin oradan iyi alabalık çıkıyormuş. Gölde de turnabalığı oluyormuş."

"Çok güzel. Watson'la benim balıkçılığımız meşhurdur, öyle değil mi Watson? Bundan sonra bizi Yeşil Ejderha'dan sorabilirsiniz. Bu akşam orada oluruz. Takdir edersiniz ki, sizinle orada yüz yüze görüşmemize gerek yok Bay Mason; ama bir telgraf yeter, biz sizi buluruz. Bir ilerleme kaydedecek olursak size de bildiririz."

Böylece, o pırıl pırıl mayıs gününde Holmes'la birlikte birinci sınıf bir arabaya atlayıp Shoscombe yolunu tuttuk. Tabii yanımıza oltalarımızı, makaralarımızı ve sepetlerimizi almayı da ihmal etmemiştik. Shoscombe'a vardıktan sonra başka bir arabayla Yeşil Ejderha'ya geçtik. Burada bizi karşılayan Josiah Barnes'la hemen konuya girip civardaki balık soyunu kurutmaya geldiğimizi belirttik.

"Gölde iyi turnabalığı oluyor dediler," diye söze girdi Holmes.

Adamın yüzü birden karardı.

"İşte o iş tehlikeli, Bayım. Turnabalığı diye gidip kendiniz yem olursunuz sonra."

"Nedenmiş o?"

"Sir Robert yüzünden Bayım. Adam tüyoculardan nefret ediyor. Harasının civarında sizin gibi iki yabancıyı görürse

ensenizde biter. Hiç şakası da yoktur bu arada."

"Atlarından birini yarışa hazırlıyormuş galiba."

"Evet, çok sağlam bir hayvan. Sir Robert da dahil herkes paraları bastı ona. Bu arada..." şüpheli gözlerle baktı bize, "sizin yarışla ilginiz yoktur herhalde."

"Yok canım. Biz sadece biraz temiz hava almaya gelmiş iki yorgun Londralıyız."

"O zaman doğru yere geldiniz. Buranın havası güzeldir. Ama Sir Robert'la ilgili söylediklerimi unutmayın. Adam gözünüzün yaşına bakmaz. Oralara sakın gitmeyin."

"Gitmeyiz Bay Barnes, merak etmeyin. Bu arada, holde gördüğümüz köpek ne de güzeldi öyle."

"Öyledir Bayım. Safkan Shoscombe'dur. İngiltere'de bir eşi daha yok."

"Köpeklere ben de meraklıyım," dedi Holmes. "Sakıncası yoksa, öyle bir hayvanın ne kadara mal olduğunu sormak isterim."

"Benim ona gücüm yetmez Bayım. Sir Robert gönderdi onu. O yüzden bağladım ya. Bıraksam hemen kaçır gider."

"Kâğıtlar yavaş yavaş açılmaya başladı Watson," dedi Holmes, ihtiyar gittikten sonra. "Oyun zorlu olacak ama bir-iki güne kalmaz önümüzü görmeye başlarız. Bu arada, öğrendiğim kadarıyla Sir Robert hâlâ Londra'daymış. Bu da demektir ki, gece o kutsal topraklara kazasız belasız bir ziyarette bulunabiliriz. Emin olmak istediğim birkaç nokta var."

"Herhangi bir teori geliştirdin mi Holmes?"

"Sadece bir tane, Watson. Bir hafta kadar önce, Shoscombe sakinlerinin hayatını derinden sarsacak kadar büyük bir Şey olmuş. Ama ne olmuş? Bunu sadece sonuçlarından çıkarabiliriz. Sonuçlar da çok karmâşık görünüyor. Ama bir yolunu bulacağız. İşin içinde olaylar varsa umut da vardır her zaman.

"Elimizdeki verileri bir kez daha düşünelim. Erkek kardeş, sevgili âciz kız kardeşini ziyaret etmeyi bırakıyor. Hatta en sevdiği köpeğini elinden alıyor. Köpeği, Watson! Bu sana bir Şey anlatmıyor mu?"

"Erkek kardeşin öfkesini anlatıyor sadece."

"O da olabilir. Ya da başka bir alternatif daha var. Şimdi, meseleyi bir de tartişmanın yaşandığı -tabii gerçekten öyle bir Şey olduysa- zamandan itibaren ele alalım. Hanımefendi odasından çıkmıyor, alışkanlıkları değişiyor, hizmetçisiyle birlikte gezintiye çıktığında çok sevdiği atını görmek için bile olsa ahıra uğramayı bırakıyor ve kendini içkiye veriyor. Her Şey aşağı yukarı bu kadar, öyle değil mi?"

"Kilisedeki mezar hariç."

"O da başka bir düşünce yolu. Ama kafan karışmasın, sadece iki yol var. Leydi Beatrice'le ilgili olan A yolunda, insanı huzursuz eden bir Şeyler var, değil mi?"

"Ben bir Şey çıkaramadım."

"O halde Sir Robert'la ilgili olan B yoluna geçelim. Adamın akılı fikri yarışı kazanmakta. Tefecilerin eline düşmüş durumda, alacaklılar her an harası da dahil her Şeyini elinden

alabilirler. Çaresiz, gözü kara bir adam bu. Tek geliri kız kardeşinden. Kız kardeşinin hizmetçisi ise önemli bir kozu. Şu ana kadar bir yanlış yok, değil mi?"

"Peki ya mezar?"

"Ah, evet, mezar. Pekâlâ, biraz sevimsiz bir öneri de olsa, Sir Robert'ın kız kardeşinden kurtulmanın bir yolunu bulduğunu farz edelim."

"Yapma Holmes, bu olacak şey mi?"

"Neden olmasın Watson? Evet, Sir Robert soylu takımından ama bazen kartal sürüsünün arasına bir leş kargası da karışabilir. Bir an için bu önerinin doğru olduğunu varsayalım. Bu durumda ülkeden kaçmadan önce servetini toparlayıp yüklenmesi gerekirdi ama o servet tamamen Shoscombe Prensi'nin başarısına bağlı. Dolayısıyla olduğu yerde çakılı kalması gerekiyordu. Madem öyle, öncelikle kurbanının cesedini ortadan kaldırmalı ve onun yerine geçecek birini bulmalıydı. Hizmetçi kızı avucunun içine aldığı düşünürsek bu o kadar da zor olmazdı. Kadının cesedi, insanların pek ayak basmadıkları eski mezara saklanır, sonra gece gizlice kazan dairesinde yakılır. Arkasında da az önce gördüğümüz gibi deliller bırakarak elbette. Buna ne diyorsun Watson?"

"Hepsi mümkün görünüyor. Tabii en baştaki korkunç iddiayı doğru kabul edersek."

"Sanırım, meseleye biraz ışık tutmak için yarın küçük bir deney yapmamız gerekecek Watson. O zamana kadar, foyamız meydana çıkmasın diye, ihtiyar Barnes'la oturup bir

şeyler içer, yılanbalıklarından ve sazanalardan konuşuruz. Belki bu arada başka dedikodulardan da haberimiz olur."

Sabah Holmes kâşık zokasını yanımıza almadığımızı fark edince o gün balığa çıkma planlarımız suya düşmüş oldu. Biz de izin koparıp siyah Spanyel'i de yanımıza alarak, saat on bire doğru yürüyüşe çıktık.

"İşte burası," dedi Holmes, tepesinde hanedana ait iki adet aslan başlı ejderha armasının asılı olduğu kapıya geldiğimizde. "Bay Barnes'dan öğrendiğim kadarıyla, yaşlı leydimiz öğlene doğru gezintiye çıkıyor ve haliyle arabasının, kapı açılana kadar burada beklemesi gerekiyor. Watson senden, kapıdan geçerken ve henüz hızlanmadan önce arabacıyı bir şekilde durdurmanı istiyorum. Sen beni unut. Ben şu çalılıkların arkasına saklanıp neler görebileceğime bakacağım."

Bekleyişimiz çok uzun sürmemişti. Büyük, sarı fayton, on beş dakikaya kalmadan, gri donlu, pırıl pırıl iki atın ardında belirdi. Holmes köpeği de alıp hemen çalılıkların arkasına saklandı. Bense bastonumu kaygısızca sallayarak, yolun ortasında durup bekledim. Görevlilerden biri koşturup kapıları açtı.

Araba iyice yavaşlayınca içeridekilere bir göz atma fırsatı buldum. Sol tarafta, açık kumral saçlı, esmer, cüretkâr bakışlı genç bir kadın oturuyordu. Onun sağındaysa kambur sırtına ve omuzlarına attığı şalina bakarak âciz leydi olduğunu tahmin ettiğim ihtiyar biri vardı. Atlar yola çıkmış, hızlanmaya hazırlanırken ben kendinden emin bir tavırla elimi kaldırıp arabayı durdurdum ve Sir Robert'ınm içeride olup olmadığını sordum.

Tam o anda Holmes da ortaya çıkıp spanyeli serbest bırakmıştı. Hayvan sevinçten ne yapacağını bilmez halde arabaya doğru fırlayıp basamaklara çıktı. Ama bu keyifli karşılayış aniden öfkeye dönüşmüştü.

"Devam et! Devam et!" diye bir çığlık geldi içeriden. Arabacının kırbacını şaklatmasıyla birlikte atlar şaha kalkarak yanımızdan geçip gittiler.

"İşte bu kadar Watson," dedi Holmes, heyecanı hâlâ geçmemiş olan köpeğin boynuna tasmayı geçirirken. "Hayvan, sahibi geldi sanıp neşelendi ama sonra gelenin bir yabancı olduğunu anlayıp öfkeye kapıldı. Köpekler hata yapmaz."

"İçeriden erkek sesi geldi Holmes!" diye atıldım heyecanla.

"Kesinlikle! Bir kâğıdı daha açtık Watson, ama yine de tedbiri elden bırakmamak lazım."

O gün başka bir planımız olmadığı için olta takımlarımızı alıp değirmenin orada ava çıktık ve otele bol bol alabalıkla döndük. Yemekten sonra Holmes yeniden harekete geçeceğimizi söyleyince sabahki rotamızı takip ederek bahçe kapısının önüne geldik. Orada uzun boylu, karanlık bir silüet bekliyordu bizi. Bu, Londra'da tanıştığımız, antrenör John Mason'dan başkası değildi.

"İyi akşamlar Beyler," diye karşıladı bizi. "Notunuzu aldım Bay Holmes. Sir Robert henüz dönmedi ama duyduğum kadarıyla bu gece geliyormuş."

"Şu eski mezar, evden ne kadar uzakta?" diye sordu Holmes.

"Çeyrek mil kadar vardır."

"O halde beyefendiyi şimdilik kafamıza takmayalım."

"Bakın ben onu yapamam Bay Holmes. Eve döner dönmez Shoscombe Prensi'yle ilgili gelişmeleri öğrenmek için beni çağıracaktır."

"Anlıyorum! O zaman biz de siz olmadan işe koyuluruz Bay Mason. Bize mezarın yerini gösterdikten sonra dönebilirsiniz."

Gökte ay yoktu, gece zifiri karanlıktı ama Mason bizi yola çıkardıktan kısa bir süre sonra ileride karanlık bir kütle halinde dikilen eski kiliseyi seçebilmiştik. Bir zamanlar bir veranda olan harabeden içeri girip, önümüzde rehberimiz taşların arasında düşe kalka ilerlerken biz de arkasından binanın bir ucuna kadar geldik. Buradan aşağıdaki mezarlığa inen dik merdivenlerde Mason bir kibrit yakınca bu kasvetli yer gözümüzün önünde aydınlandı. Kabaca oyulmuş taş duvarları dökülmeye yüz tutmuş, bu küf kokan, uğursuz mahzende, kimi taştan kimi kurşundan mezarlar yığınlar halinde yan yana, karanlıkta zorlukla seçebildiğimiz kemerli, pervazlı kubbenin altına sıralanmıştı. Holmes fenerini yakarak bu hazin manzaraya parlak, sarı bir ışık demeti gönderdi. Bu kez, onurunu ölümün kapısına kadar taşımaya kararlı olan eski bir ailenin ejderhaları ve taçlarıyla süslü mezar levhalarını da görebiliyorduk.

"Bize kemiklerden söz etmiştiniz Bay Mason. Gitmeden önce gösterebilir misiniz?"

"Bu köşedeler." Mason, Holmes'ün tuttuğu ışığın altındaki köşeye gider gitmez kalakaldı. "Yoklar," dedi dönüp.

"Ben de öyle tahmin ediyordum," dedi Holmes kıkırdayarak. "Herhalde külleri de, önceki parçayı bulduğumuz kazanın içindedir."

"Zaten bin yıl önce ölmüş olan bir adamın kemiklerini neden yakmak istesinler ki?" diye sordu John Mason.

"Zaten biz de bunu ortaya çıkarmaya geldik," dedi Holmes. "İşimiz biraz uzun sürebilir, sizi daha fazla tutmayalım. Sabaha kadar çözümü bulabileceğimizi düşünüyorum."

John Mason gittikten sonra Holmes mezarları dikkatle incelemeye koyuldu. Tam ortadaki, Sakson dönemine kadar uzanan eski lahitin etrafında, Norman Hugo'lardan ve Odo'lardan kalma birkaç parça ve belki de aralarında en yenileri sayılabilecek, 18. yüzyıldan Sir William ve Sir Denis Falder'ın mezarları yer alıyordu. Araştırmaya başlamasının üzerinden bir saat geçmişti ki, Holmes kemerli odanın hemen girişindeki kurşun lahitin önünde durup sevinç dolu bir çığlık attı. Atik ama ne yaptığını bilen hareketlerinden hedefine ulaştığını anlayabiliyordum. Lahitin ağır kapağını büyüteciyle inceledikten sonra cebinden çıkardığı kısa levveyi, bulduğu bir boşluktan içeri sokup var gücüyle bastırdı. Kapak yerinden sökülüp gıcırdayarak açılırken, beklenmedik bir ziyaretçi içindekilere bakmamıza mani olmuştu.

Üst kattaki kiliseden ayak sesleri geliyordu. Bu, bastığı yeri gayet iyi bilen, kararlı birinin sağlam ve hızlı adımlarıydı. Merdivenlerde beliren ışığın sahibi çok geçmeden gotik kemerin altında bir silüet halinde belirdi. Son derece iri yarı, vahşi tavırlı, etrafına korku salan bir silüetti bu. Elindeki büyük lambayı yukarı kaldırınca yüzünün sert hatları, cüretkâr bıyıkları ve bütün mahzeni hızla taradıktan sonra

benim ve dostumun üzerinde sabitlenen öfkeli gözleri de ortaya çıkmıştı.

"Siz de kimsiniz?" diye gürledi. "Ve burada ne arıyorsunuz?" Sonra Holmes cevap vermek üzere yavaşça ona doğru dönerken ileri doğru atılıp elindeki ağır bastonu havada savurdu. "Beni duymadınız mı?" diye bağırdı bu kez. "Kimsiniz dedim. Burada ne işiniz var?" Havaya kaldırdığı bastonu titriyordu.

Ancak Holmes bu tehditlere aldırmandan adama doğru birkaç adım attı.

"Benim de size soracaklarım var Sir Robert," dedi en sert ses tonuyla. "Bu kim? Ve burada ne işi var?"

Sonra dönüp arkasındaki lahitin kapağını ardına kadar açtı. Lambanın ışığında, vücudu örtülmüş ama kafası açıkta, korkunç halde yatan bir ceset belirmişti. Bir cadı gibi, burnu ve çenesi neredeyse birbirine değecek kadar uzundu, gözleri donuktu, yüzünün rengi de atmıştı.

Şaşkına dönen baronet geriye doğru sendelerken taş lahitlerden birine yaslanmak zorunda kalmıştı.

"Bunu nereden öğrendiniz?" diye inledi. Ama sonra, biraz toparlanıp eski haşin tavırlarına geri dönerek, "Bu işe ne hakla burnunuzu sokarsınız?" dedi.

"Benim adım Sherlock Holmes," dedi dostum. "Muhtemelen duymuşsunuzdur. Neresinden bakarsanız bakın, diğer bütün iyi vatandaşlar gibi benim de görevim adaletin yerini bulmasıdır. Bana kalırsa cevap vermeniz gereken sorular asıl bende."

Sir Robert bir an yine atılacak gibi olsa da, Holmes'ün sakin ses tonu ve kendine güvenen tavırları etkisini göstermeye başlamıştı.

"Ah Bay Holmes, demek sizdiniz," dedi. "Her şey aleyhimeymiş gibi duruyor ama itiraf etmeliyim ki başka türlü davranamazdım. "

"Haklı olabilirsiniz ama bunları polise de anlatmak zorunda kalacaksınız."

Sir Robert omuz silkti.

"Her şey olacağına varır. Ama önce bir evime buyurun ve meseleyi kendi gözlerinizle görün."

On beş dakika sonra eve girdik; cam bölmelerin arkasındaki pırıl pırıl namlulara bakarak evin bir çeşit silah odası olduğunu tahmin ettiğim bir yere alındık. Sir Robert bizi burada birkaç dakika yalnız bıraktıktan sonra yanında iki kişiyle beraber geri döndü; biri faytonda da gördüğümüz genç kadın, diğeri de sinsi tavırlarıyla insanı rahatsız eden ufak tefek bir adamdı. Bu ikisinin yüzündeki şaşkınlıktan, baronetin onları gelişmelerden haberdar etmeye vakit bulamadığı anlaşılıyordu.

"Bu gördüğünüz kişiler," diye söze girdi Sir Robert eliyle işaret ederek, "Bay ve Bayan Norlett olurlar. Bayan Norlett, herkesin tanıdığı ismiyle Evans, epey bir süredir kız kardeşimin hem hizmetçisi hem de sırdaşı olmuştur. Onları buraya getirdim, çünkü şu durumda her şeyi bütün gerçekliğiyle anlatmak zorunda olduğumu hissediyorum ve dünya üzerinde, anlatacaklarımı destekleyebilecek birileri varsa onlar da bu ikisidir."

"Buna gerek var mıydı Sir Robert? Ne yaptığınızın farkında mısınız?" diye sızlandı kadın.

"Ben hiçbir şekilde sorumluluğu üzerime almam," dedi kocası.

Sir Robert ona aşağılayarak baktı. "Bütün sorumluluğu ben üstleneceğim," dedi sonra da. "Şimdi, Bay Holmes, size bütün gerçekleri anlatacağım.

Sizinle karşılaştığımız yere bakılırsa zaten pek çok şeyi çözmüş olmalısınız. Dolayısıyla Derby yarışında benim de bir atım olduğunu ve başarımın ona bağlı olduğunu da biliyorsunuzdur muhtemelen. Kazanırsam her şey yoluna girer. Ama kaybedecek olursam... şey, bunu düşünmek bile istemiyorum."

"Durumunuzu anlıyorum," dedi Holmes.

"Ben kız kardeşim Leydi Beatrice'in eline bakıyorum. Ama yine herkesin bildiği gibi, onun da tek geliri kiralar. Ben tefecilerin eline düştüğüm için, kız kardeşim ölecek olursa hepsinin akbabalar gibi malikânenin üzerine çökeceğini de gayet iyi biliyorum. Her şeyi elimden alırlar... ahırlarımı, atlarımı, her şeyi. Fazla uzatmayayım, Bay Holmes, kız kardeşim geçen hafta öldü."

"Ve siz de bunu kimseye söylemediniz!"

"Başka ne yapabilirdim ki? Yoksa tam anlamıyla mahvolurdum. Ama insanları üç hafta oyalayabilirsem sorun çıkmazdı. Hizmetçinin kocası -işte kendisi de burada- bir aktördür. Haliyle aklımıza -daha doğrusu benim aklıma- bu süre zarfında kız kardeşimin yerine onu geçirmek geldi. Nasıl

olsa odasına hizmetçisinden başkası girmediği için, her gün faytonda şöyle bir görünmesi yeterli olurdu. Bunu ayarlamak da hiç zor olmadı. Kız kardeşim, uzun zamandır çektiği ödem belasıyla daha fazla başa çıkamadığı için öldü Bay Holmes."

"Buna adli tabip karar verir."

"Bunu son birkaç aydır beklediğimizi doktoru da onaylayacaktır."

"Peki sonra ne yaptınız?"

"Cesedi ortalıkta bırakamazdık. İlk gece Norlett'la birlikte, artık kullanılmayan su deposuna götürdük. Ancak kız kardeşimin gözdesi olan Spanyel bizi takip edince, ardından bir de kapının önünde dört dönmeye başlayınca daha güvenilir bir yer bulmamız gerektiğine karar verdim. Köpeği başka birine gönderdikten sonra cesedi kilise mezarına taşıdık. İşin içinde hiçbir şekilde saygısızlık yok Bay Holmes. Ölüye hürmette hiç kusur etmedik."

"Bu yaptıklarınızın herhangi bir mazereti olamaz, Sir Robert."

Baronet sabırsızca başını salladı. "Söylemesi kolay tabii," dedi. "Benim yerimde siz de olsanız aynı şeyleri düşünürdünüz sanırım. İnsan bütün umutlarının ve planlarının son anda suya düştüğünü görmeye dayanamıyor Bay Holmes. O an için en doğrusunun, Leydi Beatrice'i, kocasının atalarının yattığı lahitlerden birine koymak olduğunu düşündüm. Bunun için de mezarlardan birini açtık, içindekileri çıkardık ve sizin de gördüğünüz gibi yerine kız kardeşimi yatırdık. Çıkardığımız bu kemikleri mezarlığın orta yerinde bırakamayacağımız için Norlett'la alıp gece kazanda

yaktık. İşte benim hikâyem böyle, Bay Holmes. Beni bütün bunları anlatmaya mecbur edişinizse ayrı hikâyeye."

Holmes bir süre düşüncelere dalmış halde oturdu. "Hikâyenizin bir tek kusuru var, Sir Robert," dedi sonunda. "Alacaklılarınız malikâneye el koymuş olsalardı bile, atın üzerindeki bahiste, dolayısıyla geleceğinizle ilgili umutlarınızda bir değişiklik olmayacaktı."

"Ama o zaman atı da malikânenin bir parçası sayarlardı. Benim bahislerim onların umurunda mı sanki? En kötüsü, atı hiç koşturmazlardı, olur biterdi. En büyük alacaklım, ki maalesef en büyük düşmanım da olur, Newmarket Heath'te kırbaçla öldüresiye dövmek zorunda kaldığım, Sam Brewer adında namussuz herifin tekidir."

"Pekâlâ Sir Robert," dedi Holmes, ayağa kalkarak, "elbette bu meselenin polise de bildirilmesi gerekiyor ama benim görevim gerçekleri ortaya çıkarmaktı, daha fazla ileri gitmeyeceğim. Davranışlarınızın doğru ya da ahlaklı olup olmadığı hakkında bir fikir yürütmek istemiyorum. Vakit neredeyse gece yarısı olacak Watson, bir an önce mütevazı odamıza geri dönelim artık."

Bu sıra dışı hikâyenin, Sir Robert'ın hak etmediği mutlu bir sonla bittiğini bilmeyen yoktur herhalde. Shoscombe Prensi yarışı birinci bitirdi, sahibi bahislerden seksen bin sterlin kazandı, alacaklılar yarış bitene kadar beklemenin karşılığını aldılar ve Sir Robert da itibarını kurtarmış oldu. Hem polis hem de adli tabip meseleye hoşgörülü yaklaşınca, leydinin ölümünü haber vermekte geciktiği için ayıplanmakla kurtulan beyefendi, sonrasında sürdürdüğü onurlu yaşantısıyla karanlık geçmişini unutturmayı da bildi.

Dizin

1. Bir kaza ya da hastalık sonucunda vücudun belli bir bölgesinin zayıf düşmesi sonucunda kan basıncına bağlı olarak görülen damar genişlemesine patolojide verilen ad.

2. "Ayıplar suça götürür."

3. Tetanoz ya da birtakım zehirlenmeler sonucu yüzde meydana gelen ve gülmeye benzer bir ifade veren kasılma.

4. "Zihindeki aptallıklar kadar tehlikeli aptallık yoktur."

5. "İnsanların anlamadıkları konularda alaya başvurmalarına alışkınsınız."

6. "Doğa'nın seni TEK insan olarak yaratmış olması ne kötü. Aslında sende hem bir asil hem de bir serserilik malzeme var."

7. Victoria Regina, İngiltere Kraliçesi (1819-1901)

8. 28 Eylül 1066 tarihinde İngiltere'nin Normandiya dükü William tarafından işgali.

9. "Yeni gezginler."

10. Lat. Bir cins böcek.

11. Büyük av hayvanı avlayan kişi.

12. İngiliz yüksek şövalye örgütünün (Order of the Bath) bir rütbesi olan Companion'un kısaltması.

13. Sever: ayırmak; lever: kaldıraç; never: asla.
14. "Gel."
15. "Buradayım Abe Slaney."
16. Ortaya çıkan mesaj: *Elsie, prepare to meet thy God* (Tanrı'ya kavuşmaya hazırlan Elsie).
17. "Derhal buraya gel."
18. Edebiyat alanında Master yapmış kişiye verilen unvan.
19. Doktorluk Payesi.
20. Idee, fikir anlamına gelirken fixe, sabit anlamındadır; sabit fikir.
21. Öğleden önce.
22. Vox populi; halkın kararı Vox Dei; Tanrının kararı.
23. "Her işte bir kadın parmağı arayın!"
24. Kalem adı, rumuz.
25. Chapter 2: İng. "Bölüm 2".
26. Column: İng. "Sütun".
27. Eski Roma inanişında bir yerin koruyucusu olan ruh.
28. Dénouement: Fra. "Sonuç".
29. Caribou, Kuzey Amerika Ren geyiği.
30. Hristiyanlıkta iyi ve Tanrı'nın sevgisini kazanmış insan.
31. Toplu tabanca. Altı mermi aldığı için 'altı patlar' diye de anılır.

32. Streptococcus bakterisinin yol açtığı, deri ve mukozada kırmızı iltihaplarla ortaya çıkan akut bir enfeksiyon.

33. La Belle Dame sans Merci: İngiliz şair John Keats'in ünlü baladı.